

ספר

קול ארזה

חלק הראשון בולל שלשה קולות

קול מים רבים ואמנם דל (ביק שוק) ודעו על כל מים כל העוסק בתורה וגמ"ח כו) ממעין
 היוצא בית ה' הבנוי לה פיות על שני סמורי עולם. תורה וגמלות חסדים.
 כתריהם ושבכיהם. מהם בדרך דרוש ומהם ענינים בדרך פלפול.
 הבנויים עם אדניהם. ברומו של עולם. ובעמוד העבודה הצכה לה בית חפלה
 בעין התפלה. קול ברמה. בספרי. שמה ימצאו בתאי הבית והאולם וההיכל והדביר ענינים
 תקרא לכל הקורא. מסגולת התפלה. בדרך דרוש וגם עם פלפול נמצא בתוכה.
 קול יחולל יעלות יעלי. על ע בו נמצא שלשה דרושים בדרך פלפול מענין חיבור וקישור יע"ל קנים
 בארץ אשר מאשר חברים הנאון מופה"ר בעל דרוש לציון (מסעם שיבואר בדרוש הראשון שם).
 מיד חלק השני קול ענות גבורה אשר הרסתי כעת מעט מעט המבואר בראש השנה.

וקראתי שם החלק הזה בבולל

קול קורא

2294

שהוא כהקדמה וס"ח לספר קול ארזה הנ"ל המכיל סו"ה מענינים טובים אשר יבאו בעז"ה בחלק שני.
 שיכונה קול טעם נבונה וענינים רבים בפלפול נסב ודרושים נחמדים מלת"ס חכמה ומוסר אשר יבאו בעז"ה
 בחלקים המוחזקים. קול דודי דופק דרושים לשבת טובה. קול החור דרושים לשבת הגדול. קול צהר דרושי
 הדקן לסיומי סדרים ומסבחות. קול צובים דרושי הספד. קול המון חונג מה שהנחתי להעם בצוה נכבדי העדה
 לכבדני בחגים כהוג. ה' יעזרני בחסדו להוליא כלמי לאורה. בליות יתר חבורי מלפני אר"ה שעל האלפס לפני
 אר"ה על הירושלמי. סדרים בעז"ה לחושל גדול.

שני הקולות הראשונים חברו ויצרו מוסמתי בעודי בימי עלימי. ויהם יולדו י"ל ברכי
 מוסמתי אח"כ. ממני הצעיר דל בת החכונה נשען על יד עזרת"ה א"ל לחסבני.

אחיה ליב דברב וכו' מו"ה שלום שכנא נ"י חוב"ק בירסק בעהמ"ה ס' מצפה אר"ה שנרפס כבר.

קולי לבא

בדפוס ר' שלום יוסף בר אברהם יצחק דווארזעץ

בשנת כי קלף ערב גם מחזק נאווה לפ"ק

КОЛЬ АРІА,

т. е. Голосъ льва, или проповѣди на разные случаи.

ВИЛЬНА

Въ типографіи И. І. Дворжека на вилейской улицѣ
въ домѣ Торскаго, № 31 1872. года

ועתה
 שיעתה
 — אתה
 יעו בכל
 ה' תה
 תשובה
 גולמים:
 הסוצלה
 במלחמה
 עיניו
 נרדפים
 צבי לבבו
 ולא

Дозволено цензурою 28 февраля 1872 г. Вильна

הדר בבוד מלך

דרוש שהנרתי בעת הציל ה' את אדוננו המלך האדיר והמרום הקיסר אלכסנדר ניקאלאיוויטש השני ירה סכף כל אויביו ומיד המורה בחצים אשר השגתה ה' הפכה עליו להעביר החצים ממנו והלאה. ובכוא הדעפוש לבשר לנו שמחות וגיל מהצלחתו נתאספו כל העם בבתי"ר ושבתו והודו לאלהי מרום אשר המה הסדו למלכנו. וגם שרי העיר והממשלה נקבצו ובאו לבית הועד. ואחר מומירי תהלים שהגידו העם קמתי בקהל לבשר תהלות ה' כעל כל אשר גמלנו ה' להציל את מלכנו ירה. וגם השרים הקשיבו אמרי כי היו בהם מבינים שפת אשכנזית אשר בארתי כל דברי גם בלשון אשכנז הרגילה.

הוי מתפלל בשלומה של מלכות (אבות פ"ג מ"ב).

(תהלים כ"א) ה' בעוזך ישמח מלך ובישועתך מה יגל מאד.

(תהלים מ"ה) רחש לבי דבר טוב אומר אני מעשי למלך לשוני עם סופר מהיר.

טובה והצלחה מקרית ואינה בטוחה לאורך ימים. ובמה יהי' המוצלח בטוח שנכונה ההצלחה בידו לעולם. בראותו שבכל דרכיו משכיל וה עמו. שעין השגתו פקודה על כל דרכיו לאשרו ולדרכיבחו על במתי ההצלחה. כי בהיות המוצלח תמים וצדי' במעשיו ומאת ה' היתה להם אליו ההצלחה שתופיע עליו באור שמש. הוא בטוח שיארכו ימי הצלחתו לעולם. כי הצלחת הרשע הוא כמו רגע באשר אין זה מקומה הנכון לה. כי רק המקרה התעתה לבוא. וכמו רגע תזוז אחור. אבל כהגיע ההצלחה למקומה הראוי לה שם תמצא מקום לבנות לה בית נאמן. וכן ברעה אצל הצדיק לא תאריך ימי שבתה כמ"ש כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים. היינו שלא תמצא מנוחה באשר שאין זה מקומה. וכן טובה בבואה להרשע היא כנרה וכאורת נסתה ללון. ולפי הנחה זאת שבבוא הברכה וההצלחה לאדם מים ונעים במדותיו תכין לה מקום רחבת ידים לשכון שם לעולם. יבואר הכתוב. ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ. כלומר שהוא ברוך לה'. שנמצא בו מעלות שעל ידיו ראויו הברכה לחול עליו. ע"כ בכוא אליו הכרכה הוא בטוח שהוא דבר קיים. ולא ישובו עוד אויביו עליו. וזהו ברוך אברהם כי שכטוה הוא שהוא ברוך ומבורך לכל ימי חלו. והטובה וההצלחה שהיו לו לא תופר. ולזאת נכון להורות לה' על הטובה האמיתית. וברוך אל עליון אשר מן צדיק בידך. כי אחר שהקדים שהטובה מניצוח אויביו היא טובה קימת שלא ישובו עוד אויביו עליו. בעבור כי אברהם הוא מושגת מה'. הוא בטוח שה' יהי' אתו גם לעתיד. אמר שעי"ז תתעצם השבח וההודי' לה'. בידענו כי בזה נסכרו צדיק בידך ולא יתעוררו עוד. (וכ"ס בס') אהבת ציון כעין זה פי הכתוב הנ"ל. — וז"ש המשורר, יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך ע"כ ברכך אלהים לעולם. שלאשר שיש בך מעלות יקרות שיפיפית והוצק חן בשפתותיך. ע"כ בטוח אצלך הברכה עולמים. וברוך אלהים לעולם.

וזהו מ"ש (בתהלים כ"א) ה' בעוזך ישמח מלך ובישועתך מה יגל מאד. תאות לבו גו' גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה על. כי תשיתו ברכות לעד. — אמר שאמר שבעוזך ישמח מלך. שימין ה' תעוז לו להושיעו בכל דרכיו ובישועתך גו' גדול כבודו בישועתך שישועת ה' פועלת בקרב הארץ לרומם הדר מלכנו הוד והדר תשוה עליו. ע"כ בטוח אני כי תשיתו ברכות לעד ולעולמי עולמים.

ועוד רבה ורבה בזה מעלה המוצלח בהשגת ה' על המוצלח ע"י מקרה או דרכי הטבע. כי גבורת האדם כסלהסה לא תמצא כ"א נגד הצרים חקמים בגלוי בעליל נגד עיניו. אבל האויב שהוא בלב (עפ"י כלל שהותח בין שמת נרדפים אייב ושונא. שאויב הוא הפנימי שמתח שונאנו בחיובי לבבי

דברים אלו. אומר אני מעשי למלך, וכן לשוני עם סופר מהיר דורשים ביאור. וז' לדעתי שהוא מבאר תועלת התפלה בשלומה של מלכות. כי הנה יש שני מיני מעלות. א' דובר צחות בלשונו המהיר וז' ב' כותב מהיר. ודובר בעטו בלשן מליצה יפה ונעימה. וכזה דמה וגדלה מעלת השני על הראשון. כי המדבר בפיו אינו פועל כ"א בקרוב באוני השומע. אולם הכותב יוכל לפעול גם מרחוק בהגיע דברו מכתבו אל מי שהוא מטרת הפצו. ואיזה דבר נמצא שיהי' בסבטא שפתים פעולת ומעלת העט והמכתב שלוש במרחקי ארץ? הלא היא התפלה בשלומה של מלכות. שדברי התפלה אינם כ"א קול דברים למשמע און. אמנם משטר פעולתם יגיע למרחוק. כי בשמיעה ה' את קול הפלחנו אשר אנחנו מתפללים המיד בעד אריכות ימי מלכנו האדיר והמרום. והוב הצלחתו. והפלה אויביו לפניו. אנחנו עושים פה מלאכת התפלה ופעולתם הטובה מגעת למלכנו האדיר ונשא אף בשבתו רחוק מנבולנו. רק שיהי' קרוב בלבבנו. כי נחשוב ונכוין היטב בכנות הפלחנו הנכונה לבקש באלהים שלות והצלחת מלכנו אשר אותה נדרוש כל ימינו לעולם. והמחשבה תמימה הזאת נ"כ אף שאינה כ"א מחשבה ורעיון. בתפלה היא כגולה יקרה לפעול נפלאות. כי המחשבה היא נשמת רוח התפלה. ובלעדה תהי' התפלה כנו בלא רוח החיות. וז"ש רחש לבי דבר טוב. שמנחת מרחשת לבבי שאני מגיש בחפתי. הוא דבר טוב. אך שאין זה כ"א מזמה ורעיון. בתפלה המחשבה היא גברת — והוסף לשבח עוד ענין התפלה בשלום מלכות. אומר אני מעשי למלך. היינו שהפעולה מתפלחנו עבור המלך — לשוני עם סופר מהיר. שהלשון שאין מטעלת פעולתו מגיע למרחוק משג מעלת העט סופר מהיר לפעול גם מרחוק. כי התפלה אשר אנחנו מדרבים פה בעדתנו. בצירוף המחשבה הזכה הכונה רצוני המוחלטת בה. פעולתה רם ונשא. כי ה' ישמע לקולנו להרבות שלום מלכנו וסובחו והצלחנו לדבר עמים תרתיו ולנצח אויביו ולהרוף שונאיו בפניו. והי' משטר הפלחנו מגעת מרחוק למלכנו האדיר המרום ונשא.

יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על בן ברכך אלהים לעולם

יש לבאר ע"פ מ"ש באברהם (בראשית י"ד) בשיב אברהם מהכות את נדרלעמר והמלכים אשר אהו. — ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם ויין וגו' ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ וברוך אל עליון אשר מן צדיק בידך. שהשבו והמטא כה שהקדים ברכת אברהם לברכה קונו. עוד יש להבין מה שהתחיל בלשון נקרה ברוך אברהם. ולא ברוך אתה. ובפסוק השני אמר בלשון נכח. צדיק. בידך. והוא שיש

ולא יראה החוצה ושונא הוא בגלוי שנראה שהוא שונא) לא ימצא הגבור און לנצחו כאשר לא ידע שהוא אויבו מבקש רעתו אבל ה' הוא היוזע והוא מפיל ברשת גם כל אויביו הפנימים • וישמון פחים לרגליהם להרוף את כל אויביו שכלב ג"כ מפניו • לזאת אחר שביאר המשורר שיזועת ה' העוז למלכנו כמ"ש ה' בעוז ישמח מלך כו' גדול כבודו בישועתך כו' אמר כי בזה האופן תמצא ירך לכל אויבך אף האויבים הפנימים שלא נודעו לך • רק ה' אשר ישועתו תשגב למלך הוא ידעם ויפילם חללים לפניו • [ע"כ אמר ירך כי יד הוא השמאלי כמ"ש בגמ' מנחות (ל"ו ע"א) ירך זו שמאל אתה אומר שמאל או אינו אלא ימין ח"ל (ישע"י מ"ח) אף ידו יסרה ארץ ויסיני טפתה שמים ואומר (שופטים ה') ידה ליתר תשלחנה ויסינה להלמות עמלים ואומר (תהלים ע"ד) למה תשיב ירך ויסינך כו' ע"ש וכ"כ הרד"ק בפירושו כ"פ • ובפרט במקום שהוזכר אצלו ימין היר הוא השמאלי ומבואר בכמה מקומות • וידוע שביד השמאלי לא יהיה הגבור לכון המסרה לירות שם חציו • ועכ"ז ע"י ישועת ה' תמצא ירך השמאלי ג"כ לכל אויבך • ששם לא ה' מסרת חציק כלל רק ה' שלח שם החצים ע"כ גם ביד שמאלי תמצא לכל אויבך הנסתרים שנאתם מפניך] • — יסינך תמצא שונאך • שביסין תוכל לקלוע אל המסרה להרוג שונאך הגלויים ולא תחמיא :

חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך והדרך צלח רבב עיד אמת ועונה צדק ותורך נוראות ימינך חציק שוננים עמים תתחיק יפלו בלב אויבי המלך •

ידוע פי' המפרשים דהאי יפלו משמש לפניו ולאחריו • ובאילו ה' כתוב ב' פעמים יפלו • עמים תתחיק יפלו • יפלו (החצים) בלב אויבי המלך • אך למה כתוב יפלו הו"ל לומר תפילם • והנה לפי המבואר והמוצע למעלה יש שלשה ענינים הנדרשים לניצוח המלחמה • א' כח וגבורה ובכללם ג"כ עצה וחוש' ולכולם יקרא שם א' מרוץ המבעי • מה

שנדרש השתדלות ע"י המבע בגבורה ובחכמה • ב' הצלחה מה • וזולתה לא יתהלל החכם בתכמתו והגבור בגבורתו • ג' שיהי' להמנעה מעלות ומדות טובות אשר בהם יקנה את ההצלחה השמימי קנין עולמית • ועין השגחה ה' תהי' פקודה על כל מצעדיו לשמרו מכל מבשול ופוקה ובלב אויביו הצפונים תפול אימתה ופחדו ויתמוגנו כדונג מפני האש — וזהו שאמר רגור חרבך על ירך גבור כו' שיש לך מעלת הגבורה • והדרך צלח כו' היינו שיש לך ג"כ הצלחה השמימי שהוא על דבר אמת ועונה צדק • היינו שיש לך ג"כ מעלות ומדות נעיונות לירש בזכותם את ההצלחה לירושת עולם — ועי"ז • חציק שוננים • חציק הם באמת שוננים • אבל מה יועילו ללבב האויבים המסתורים • אולם צדקת המלך שובר מקודם וישועת ה' והשגחתו העומד לימין המלך הם מובילים החצים שיפלו בלב אויבי המלך • יפלו הוא כמו שבעצמם יפלו בלי כונת מפיל ואן קולע ומשיגם למסרה • בלב אויבי המלך • שלפי המבואר אויבים הם המסתרים • וז"ש יפלו בלב • היינו שתפול בלבם איטה ופחד • וימס לבכם כקדוח אש המסים • —

ע"כ אחינו כל הנועדים פה עלינו לגיל ולשמוח בשמחת לבב ולהורות לה' על כל תגמולוהי עלינו שהציל את מלכנו המרוסם ונשא מחרב רעה • וסרה נפשו היקרה מעבור בשלח ח"ו • ובעינינו נראה בחוש כי ה' הוא שומר לראש מלכנו • ובכור ה' חופף עליו כל היום להצילו מכף כל אייב • וידענו כי מלכנו אשר נטוע בנפשו מדות נעיונות ויקרות • וה' צדק אור מתניו • ולכל בני ישראל ה' אור במישכותם במדינות ארוננו הקימר יר"ה • כי חישש לטובת כלל ישראל ביקרת מדותיו המסולאות וצדקתו הנעלה • בטוח לירש את ההצלחה וההשגחה אלהית מסרום לטובה לירושת עולם להאריך ימיו וימי אשתו הקסרית הגבורה וימי בניו היקרים • ולהפיל שונאיו לפניו ולהכריע קמו תחתיו ולהצילו בכל אשר יפנה • בימיו ובימינו הושע יהודה וישראל ישכון לכבוד ובא לציון גואל אמן :

ויענן כל העם אמן והלל לה' •

ושרי הנותן תשועה למלכים בקול שירי • ושפטו כל העם עם השרים שמתה רבה

ביום 6 מען אפריל 1864.

קול מים רבים

(ע"ר אפרם ז"ל (ב"ק כפ"ק) אשר"ם זורעי על כל מיב כל העוסק בתורה וגמ"ה ב')

ממעין היוצא מבית ה' הבנוי לתלפיות • על שני

עמודי עולם תורה וגמלות חסדים

בעז"ה אל עין הקורא

הנה זאת מודעת שפועל השוקת כל מחבר להפיץ דבריו ע"פ הכל • המדעני להביא חת' וזאתו בעול העדשה והעלם ולא ידעו עליו למכא כאשר כבר חת' חוקר ח' חס יעלה חס המעמיה ויראה גרמי הסמימיות לא יקבל העלם מהם עד שובי לרעיו לספר להם הנפלאות אשר ראה • ואף כי כל מחבר למען להמשיך לבב העם אל חיבורו יחפש לזויל חיה העלה במעליו • אבל ראשית דרכו ומטרתו מגמתו היא עלם החשוקה הנשועה בלבבו • חולם כל משכיל עליו לדעת • כי נמלא חרבה גדרים הנלכות בעד השוקתו כחומה ועליו לשמור לכלי לפרץ דם עד חתרו בקור למלא פתח לעביר חוק הנדרים :

(ה) **כאשר** לא כל האומה ידוע לבוא לחיך האדם בליתו כלאחר מהאדמה • התבואה יודע ויורה ברחם ובמורה • וידע המוך והפסולת הדבקה בו • גם יועתן ויולג ויאפה או יבשל • ויחוקק עד כי ידעו מעשמים לחיך האדם כאשר חבב וכן יתר פרי האדמה יעשה בו חיקוט כ"ח כפי ענינו • כן לא יתקן להגים לזולתו כל העולה על לבבו ויחזו • ולהלג לפני הקורא ילדי רעיונו כללם מרחם מזמיתו • עד יבדרם וילרס בבור החקירה והדרשה הישב הדק וידעו הסגים הנמלא במוסר עד כי ידעו מווקקים בענינו • או יסין להראש בעליל לפני העדה :

(ג) **שלא** ידבר דבריו בגלוי וגודל לבב כאלו חכמתו עלה מעלה • ונראה על כל חכמת בני גילו • כי ברוח גלוי יפה בלבב השומעים חס חמה קנאה • ויהדפו בעברתם חס כל הפלרת גדולה חכמתו להעלה במחשק ויפספו עליו בוז • ויאטמו אזנם משמוע ויקטומו לבם מהחזק מהלומות דבריו • חולם העמוס השבית שחן הקנאה והיא מולקת חן בשפתותיו להיות דבריו ערבים על שומעיהם • ואם נמלא דבר חכמה עמו ליקח לבסס • ישימו עינם ולבם עליו ויחפזו • ובשבר פנים יפות יקבלוה ויעטרוה נור הפלרה :

(ג) **שלא** ידבר בלזני הנבער מדעת ומהשכיל חוכן דבריו ושומן העיון • כי הפנינים שהעלה המשכיל מהחומות העיון אחרי ידיו במלילת הענין כאפס וזהו יחשבו בענינו כי לא ידע ערכם • ובלב אפס וסחוס יללה למלא הסחת להכנים דבריו • וכמאלה החכם מכל אדם (משלי כ"ג ט') בלזני כסיל אל הדבר כי יבוא לשכל מליך :

(ד) **גם** בלבב המשכיל לא כל עת יוכשר להיות מובל לקרבה חיה דבר חכמה וחוש' • כי יש עמים שבלאו חדרי לבבו ענינים מענינים שונים מעסקים המונים המונים המחפשים על חלקם לבב האדם • עד כי לר המקום לחמוך ביניהם חיה דעת וחכמה מהשכלה בעיונים • והבא לפניו אז עס חיה דבר חידוש מהשכלה • יראה לפניו בבור חיס טייל • ובעין חודרת שגלה יביט עליו • וכלה יגרסהו מנגד ענינו אז • כי מוזר בענינו אז כל דבר חכמה צהיותו משוקע ברעיוני עסקיו אשר יאפשרו מסביב : **ובזה** נמלא להעט החוקקת על הספר דברי בעלי מעלה יחירה אשר לפני נפרטו הנדרים השנים האחרונים • והיסל לפני מכלה ישרה ללכת בקהל עס • כאשר דברי' חלודים בית הספר • והדברים האמורים עס הספר לא יבאו להלם רקתי חיס הערוד שיביט ויעיין בהם • כי לא ילאו מקור הספר וחולה ובמקומם וחתם יבבו עד ישקוד אותם הקורא בדיוטו דדד שקט מהמון ערדות • וזוהו הלאה ממנו • ובפתחו דלוחם הספר אז יפילו חורן להחיר עיני הקורא ולהשכיל לבבו • כי אז לא יחלם שום ערדה • ובהיות לבב המשכיל רחבה ופחוטה אז תמלא החכמה מקום נכבד • ותפיק רזין מלאה • — גם לא חירא ולא חתה מחמת המליך הכסיל אשר ילעג לדברי שכל כי עין החסר לב לא תס רנה • ואם לפעמים יקר מקרה לבוא לידו • לא חדר מכבדה • בהיות רבים חקרי לב עומדים לימיה • ובאברתם יסומו לה • לכל יעלם בה חזני בוז אשר יקלטו בה הבערים בעס שוטני החכמה • הפוערים פיהם לכלי חוק • ובזוני העם הם כבודה ומרומי ראשה לפי ערך מעלת החכמה הנמלא בהספר :

ואחרי אשר חומות הנדרים השנים האחרונים נפלו תחתיהן לפני המושך בשבט סיפר • חין מעלור עוד לפניו מהלך דרכו בעבור הנדרים השנים הראשונים • כי לא כגדרים האחרונים — אשר חין מגיע יד משטרו בהם • ולפעמים רבים יתעה המשמיע דבריו לחשוב כסיל לחסם וערוד לפניו ושלי • ולא ימלא חקוחו לנחול כבוד — הראשונים • שהם חתה יד ממשלתו • ובירו להרום חשייתיהן • ועושה לו דרך באין שטן ומשכית מלאכה • כי ינפה דבריו ב"ג נפה • ויפס נבחות גלוחו • וישבור חוטם הנאום ויכתיר העמוס חתה' — ע"כ חלק העט מיסור דרכה באין גדר נלג לפני' להבך דרכה :

אולם בבואה לבית הדפוס נמלא לפני חומה נבוכה נשנה ונלורה • כי רבה הולאת הדפוס • ובעבור זה נעלה מהלכה זה כמה ואחרתי נדרי אשר הבטחתי בחיבורי הראשון "מלפה חריה" • להדפיס בקרוב חלק קול חרי' • וגם עתה אשר בעז"ה מלאחי חון לי מעט • לא השיגה ידי כדי גלוחת חיבורי אשר בעז"ה יש לי על האלפס חיבור גדול שני ביחורים ח' נקרא "מלפה חריה" מקיור דינים הלכה למעשה מלוקט מפוסקים ראשונים ואחרונים • והב' נקרא "לב חריה" מחידושים דרך פלפול ובסדרות ישרות בעז"ה ומבואר טעמי מחלוקת הפוסקים ומקור הדין בהסבר קל ובקיור • מלבד שיש לי על ירושלמי • וחלקי קול חריה הנשחרים חתי בכחוצים נחבאים בבאי כלאים מקורר ידי מפרוהם • ואי"ה כשאעשה חיל לשפוך סוללה על החומה הלז • אז חפיק אי"ה מגמתי בהדפסה יתר חיבוריי • וכעת כפי כחי הדלה החלתי לקיים מולא שפתי • וכעת נדפס בעז"ה החלק הקטן טעמתי בימי עולמי • עס קונטרס "עלי סלע" שנהדש חז"כ • וחלק השני חלק ההצבות אשר הי' בדעתו לחשו הלוך בליות חיבורי זה • ג"כ יפרד להיות נדפס כפ"ע בקרוב אי"ה • כי עיפה נפשי כעת • וגלחל חני לטוח מעט משמל הדפסה חיבורי העעירה זאת אשר חבלה שחתי במעות עולה • — כ"ח חיה חשוכה אחדים הנני טוחן גם בידי העעירה מטעם הכחובה בראש החשובה • וד' המרבה עממה לאין חונים יהי' בעזרי ויחמן ידי וחילי • ויבדך ההוצאים בידי כחפס וחפך נפש המחבר המברכס ככ"ע סלה :

ותפלתו לאר היי

אנא החונן רעה	מגד תביאת ההכמיה
רעיוני נחל תבונתך הישקם	ישוכן מרום יברכנה
ישמר לשוני מדבר תעה	בגורן מלאה אלוטות
קאר עיני והבהיקם	נחלה מברכת ינחילנה
לבבי חפתח בתורתך	אל ה' אישברה
יורטבו צמחי מוימותי	נפשי אליו אשא
בתנופת גשם נרבותיך	רחשי לבבי אדברה
בחמלתך תעמידני על במודי	ויביאנו למגבעות נשא
נבונים ינחרו לחיבורי	בתקות עמו המיחלים לחסדו
שיתות יין מסיבתה	ובתקות המכה לתשועת ה'
להשקותם בעור צורי	אריה לרב בהרב בוי מיה שלום שבנא נ
ייערב עלימו שיתתה	חיוביק בילסק

באור מאמרם בבבוב אבסניא של תורה

איתא בנח' ברכות (ס"ג ע"ב) ה"ר כסנכנסו רבותינו לברס ביפנה היו סס ר"י ור' יוסי ור' נחמי' ור' חלעור בטל ר"ה"ג פתחו כולם בכבוד חכמי' ודרשו פתח ר' יהודה רחם המדברים בס"מ בכבוד תורה ודרש בו' ויש לדקדק מה זה שאלמר מהחלה פתחו כולם בכבוד חכמי' דמשמע כולם חף ר' יהודה וחל"כ חמר כהה ר' יהודה כו' בכבוד תורה ואלו הוא י"ל מהכלל לדרוש בכבוד תורה הו"ל למימר ור' יהודה חל"כ בס"מ פתח בל"ה ונראה דגס ר' יהודה דרש בל"ה יס כס"ג דרש לעוצה וכבוד החכמי' שהנה ענין שלקחו עלמס לדרוש בכבוד חכמי' לא למען לעורר לבס החכמים שיחזיקו בכבוד חכ' הח"ה המתאחרים בלו דלפ"ז הו' להס להגדיל שבר מקדשי הח"ה (כמ"ס סוף ברכות) ניקח לבס בזה כ"ל להגדיל חכ' הח"ה ולהוכיח על פניהם בראיוח שאין לבזותם חלילה כמו שדן ר' יוסי לקמן שס מנה התעב מלרי כי נר היית בחרלו וכן מר' נחמי' דדן מיתרו כביד שאלו חכ' בניו וכן ר"ל בברית"ג כמה שהביח רחמי' מביח שיבד אדום כונס נהנו עדיהם שיש להם להחכמי' כבוד ויקר והענין מורה שבעבור שהוכי' העיר לא ילאו י"ל בכבוד הח"ה הנקבלים לישיבה לעמוע תורה ההנה' והחזקתם אונס' החלו להלמידים לבזותם ע"כ פשו החכמים מזה דרוס להשיעם מדרך זה והנה יס שנה עשמים למנוע עפורה כבוד מהחכמי' ח' שרק בעבור כבוד יקרב הח"ה ובעצמו כבוד יחי' נמש' עניו' ב' שאינו מספיק להח"ה די לרבו ובקימוץ גדול יתנהג עמו' ג' שגור ימאסו ויטיק לו כמה שיוכל נגד הח' דן ק"ו מיתרו שרק בעצמו כבוד עשה ויהא נל עשה רק ע"ל והחכמי' עשה פעמים רבות ויפסה עוד מליות טעם שהוא ונגד הב' דרש ח"ה בברית"ג ק"ו מליון שגל הוליה עיבד חדום מכיסו מלומה ועל"ז ברכו ה' ונגד הב' דן ר' יוסי ק"ו מלא התעב מלרי שהרעו ננו מלר וגס בהחנה בחי' יוסף נל קרבוס כ"ל בעבור טובהם ור' יהודה נהן טעם חמר שאף חס חמה בלא עוב להח"ה ויסבול חללות ומלוקות בבית החכמי' כדאי הוא להס בשביל התורה היקרה ע"כ שיבח תחלה הסוללים מעיר לעיר לנגד תורה חל"כ דרש שיש לעצות ברות שאין התורה נקנית חלל בחבורה ואלו שלא טוב להס ע"ז חמר כההו עלמס על ד"ס שאין ד"ה מחקיימין חלל במי שממית עלמו עלי' ע"כ לא יכניחו ברעה אשר ימלאם כי בעד זה ימלאו הון עתה תורה הרבה וקנית שממית וחוש' והוא בזמיון סוחר הבא לעיר שנמלא סס בני מויני חכמיות ח' שס נמלא כל מעדנים ומטה כבודה וחידים מנווחים ובעניני מסחר לא יתערב הכעס"ב ב' שס המקוס לר ולהס במשקל ומיס במשורה רק הכעס"ב בקי בכל קוני או מוכרי סחורה שזהעיר והסביבה והוא ידרש טובה סחורה הבא בל קורחו' הלא יבחר הסוחר בהבטי גס בידעו שלא ישיג מנוחה סס ולא ימלא מחליו דה' בלשך כי טובה מסחרו עולה על כלנה כן חמר ר' יהודה שאין להלמידים להחרעם על החכמיות ולבזותם בידעם שס"ז הלא ימלאו על ידס מליות סחורה וילברו כסף החכמה לרוב אשר חף זה כל פרי יפעס וחפס' ע"כ מה שדרש ר' יהודה בכבוד התורה הוא ג"כ לטובה וכבוד החכמי' כן חמרנו בביאור המאמר :

כן חומר חלי בענין פרנסה הרבניה שכל עיר שאין מספקת כדי מחיה בעלי' במדה גדושה כ"ל במדה קטנה והסרה : שס"ז יס להרב הוסב בחור עמו לסמור כבוד העיר המחזקה אותו בעבור שהיא חכמיות תורתו שבה השיג תורה הרבה מלמד ישיג ביהר הפרנסות ולוחה חוקיר חל עירי להזכירם לטובה ולחס לה כבוד והדר ויקר בלשך שחשפתי סס מידושים רבים כהה"ק בעור לורי ואלו שיש חכמים פרטים שהרעו לו בחכלס חל כסמי' חף גס חס חל משנחה לבס עמו חלל כי לא חסבו להרע לי רק להיטיב לעולם ואלו בחזירו מקיימים בזה"ל יחי' ממון חכרן חכמי' ענין כשך ממון רבס לא כס' גס נל חרין בכלל ופרט לדרוש הכלל כעין הפרט אדרוס בריבוי או חין בכלל חלל מה שפרט רק ומישוט שרובס ככולס חושבים לטובתי בחמה וכלמים סס חמי' והנני נהן חל ברכתי להס יברכס ה' בכל טוב וילליחס במעבדיהם וההוס קרנס בכבוד כלוח נפסס ונפס יודס הדורס שלומס וטובהס לעולם :

פתח דבר

אשר תכונה בשם

מצקת העמודים

עמודים אלו כבר חקמו בידי קדמונינו • וסבחי'ם בעטרת ענינים נחמדים • ושבחים באבני יקר אשר ההלכה

אור להגיד עיני הקורא • ועד כיום רוני העם הם המצליחים המכונים הנכבדות (אשר חזון חזל עליהם) במפשיהם ובחכמתם • ומה יעפילו דברי המעשים סרי טעם לעשות מעשים לחקרי לב הלנים בין חומותי • גם לא החטוי רפיוני מהבין כי מעשה העמודים נפלאו ממני • עמו עיני שכלי מראות סדרת הפלחה גדולה הענינים הכלולים בחוכם • כגובה היא ממני לא אוכל לה :

אמנם שאני נא ידידי • וכוונ נא הזנכם לקול דברי הקדמה זאת הנצח פתח הכל כספר לנלות לכם את כל לבני לבל יפרוש עלי בקורא רשת כחשד כי תקות כבוד הנהיה את רעיוני להפיק דברים אלה מחיקם אל חלני כספר כזה באשר אבטח כי מקום יושם לכם בין הבעים • כי לא נכחד ממני מעטמה העם להמיוצרים המתחדשים לבקרים ובראותי היום ספרי גדולים חקקי לב המלאים חכמה ודעת • אשר הם סוריהם ילא בעולם לפניהם להול לכם משלם • רבו שוטניהם המחזירים להפיל רום כבוד • אמרתי עם לבני איך תקום לנחול כבוד מחברתי כעצירה זאת נעירה מחכמה והשכל • ככולכת דרך לא סלולת בין אנשים אשר לא ידעו • גם שם בעלי אשר צפיה לא שמשו שמשו מחמול שלשים • ומה גם ברחוקם מבין חנוי מאמרים יגוללו לפעמים ברקי דברי חוכמה ומוסר • יפאלום מי שמך למוריחה לעם ואם ר' ערפון בדורו אמר איני יודע אם יש בדור כזה מי שיכול לכוזח • אם יאמר טול קיסם מבין סיניך יאמרו לו טול קורס מבין עיניך (*) איך ירביע עו כנפשו איש בדור כזה לכניד דברי מוסר • ולשוף חסיפה חיבורי בששר המליה להפיק חן ורזון מהקורא • כי מפני קורסוב ח' מדברי מוסר הניחן בחוכה אינו יכול לעמוד מפני ריחה • וחי' כפונת כה רגשת המקלה אשר יכדפה בחמתו אל אחת כשיחוח חין מקימה גם אחרי סור חמה הקנאה חין דורם לנפשה להפקד מימים רבים • ולזאת לא הניח מרחם מזימותי לזאת אשר שם קול נוגש לא תשמע • ונעברי שעיפי חקין מבלי פחד המיני :

אמנם סביבה אשר המריחה נלחם ממכנו' מבטחי' להחיות לפני עדה השופטים אותם • לא אחמד מאת ידידי הקורא • כי עוד בימי נעורי כסחה העע את סגולה הענינים אשר אלזר רעיוני לתחת למאכזבי אשר הליקו חן עלי' לקבל מידה ענינים רקים בחור ענינים נכבדים • ובהוסרם יחד ליסד חברה כוני ש"ס וגומלי חסד •

הנה בעמדי בחקלולם להשמיט דברי מוסר כנהג' אחימי' בביאור מאמר זה שגמנ' ערכין אר"ט ח"י כו' פול קיסם כו' פול קורה כו' שלכאורה יש להמיר באמת איך יעיוזו המוריס בזמנינו בדור זה להנחית את העם • אם בדור ר"ס כבר ספן חמו מקבלי חוכמה • מה נעני חן דור ימי' דימתי • וכחמה הלא רחמי' שאין העם מבינים דברי זולול למוכות כשער כה רבים ואין מכלים אותם • ולא יתכן לומר דלכשור דרי • אבל הענין הוא שנהג יש הדל בין מוסר לחוכמה ודלתי' בספרים מחלקים פאלל המקבל נקרא מוסר ואלא המוכיח נקרא חוכמה ולדעתי יתכן לומר כי שם מוסר הוא מלשון מאכזר' שכתוב בתורה המלכות' ונעני' בלי חמג ידחת שמים לבלום חוה' • דברי כנוסים יכבושו ויאחרו את החלות בנחשתי' ולעורר מרומם ברכן ידחת שרי • ולזה הענין נדרש שהשומע יאנה לקבל המוסר להניח את חלוהיו לכלל כגבלי המוסר ורגליהם להשמיט ימים • לא כן אם השומע יקשה ערפו חן בבתו של המוכיח נכבד חיל לאסרם בעצותי מוסרי • אבל שם הוכחה נגזר מלשון ויכוח שהמוכיח יריב עמם ויחוכך בויכות הניחות עד אשר ינלחם בעטות מביכות שלא כן הם מוסרים • וזהו שאמר הכהוב איך שאלתי מוסר ותיכחת נאך לבי (משלי

ה' י"ב) שנין מוסר פתח לא יפול עליו כפס כי למח יכעיס על קול המוכיח • רק ישנא את הדברים ולא יאכס להקות חזן חליהם • אבל הוכחת יפול עליו כעס ע"י הויכות המעורר נלחון למלא דקדו כה עד כי יקלף על קול מוכיחו בעטות ודברי ריב • וזהו ופיתחת נאך לבי נלחם הוא כעס כמ"ס ויכח ה' וינאך • וזהו פכיהם רבו כדרשנים מגירי מוסר חף שאר"ט ח"י אם יש בדור הזה כו' • אך שם אמר מי שיכול לכוזח • דכינו ענין חוכמה בויכות ודברי מדנים עד אשר ינלחם בשומע • וזה לא כי' לאל יד אנשי דור ר"ט • וק"ו ב"ב של ק"ו בדור הזה • כי יריב לו הוכחה כהנה ובהנה מעשי עול הנמלא בחוכמה • חמים דורשי זמנינו הם מגירי מוסר אשר ישימו וישימיו קול מאמרים אשר יש בהם לימוד מוסר • אשר אם יחפון בשומע להפוט חזן יקח לו לקח מוסר • וזה האופן נמלא כחה דורשי זמנינו להשמיט קול דבריהם בדרום :

ויש לבאר עי"ה גם ס"ה המאמר ענין פול קיסם מבין סיני' ופול קורס מבין הענינים • והוא דלכאורה מליזה לז יש להמוכות להפכות ולרוב עם החוסל • הלא כחושל יענינו אם לדקם לבדך חייבי • ואם איני ארשע מה חללח מזה • ומה יפריך כי חריב עמרי • וחוכמת עמי על חילי' אם לא מפעם העברות שכל' ערב נער רעבו • ע"כ יש להמוכות מפנה להגדול עליו לחמד חמה חרשע וכל העם יש' עונך חולם בענין העברות יש פלונחא בין רש' וטוס' דרש' ס"ו דוקא בלכשר בידו למחות מההנג ענין עול חייב העברות • וחס' ס"ל דלשי חין בידו לפחות ב"ב הוא בכלל העברות • דהלא עמם גם על הנפחרות וביסחיות חין שייך בידו למחות • ונלחם ליישע דעת רש' דלא חקשה עליו קושי' חו' מהא דעמם על הביסחיות • ואלמר דבדין נפחרות יש להסביר חוה' העברות ששייך יוסר מנגנונות • דהנה לפאורה קשה הלא חין נובין משרש חלחל כ"ח פלין לו ללוה לפצוע • ואם כן הלא סקב"ה יכול לנכות חובו מהחוטא עמו • רק בנפחרות ח"ס פלא יוכי הקב"ה לעומם את החיטא לכל יחי' חולל השם שבעי ב"ה הוא חשב כלדיק ע"כ לא לפצוע • מן הפיר • ומעמם זה מורה לפעם החנכים למשן ויכל הקב"ה ליגע עדיו ויפצרו העם מערבות בעדו • חן כנגות חין שייך ערבות לפעם מהערב דהא יש מקום לנכות מחלתי ע"כ בעין דוקא שחשפר לפתח בידו • ע"כ מהגולל עלי' החוב • ובהנה זה המוכיח דמירי' ר"ס משמך דהוא חין בידו לפתח • וא"כ חן ענין חוב ערבות כ"ה על הנפחרות

איתא במדרש פ' ב"ה דא חתק כפסח כז ב"ה כו' כס"ד יחי נבי תמים בחקך למשן לא הכוב אמר דוד רבון השנים כשיני עוסק בחקך נח יכא רשות ליל"ר נלליך כי שחמך הורני ה' דרךך חנךך בחמךך שגל יעשה חותי יל"ר ואני מחביים מן כדדקים כו' אלא עכס לבי ח' כדי שחבי' עוסק כהורה כהמות כס"ד יחי לבי חזים בחקך למשן לא חבוב • ע"כ המדרש ובאחרתי

קול אריה

ובארחי זאת צדק פלפול דכנס
בזכחים (ל' ז') מקשיב וניחי
עש דחכילת קדשים ולדחי
ל"ת דלא יוכל (כנוגע בקרבן
פסול) ומשני רבא חין עשה
דוחה ל"ת שבמקדש - ומוכיח
לכ שד מהא דאמר' גבי פסח
ועלם לא תשברו בו ח' עלם
ש"ס בו מוח וא' עלם שאין בו
מוח - וניחי עשה דחכילת פסח
שצריך לאכול המוח שבצלמוח
ונידחי ל"ת דלא תשברו בו -
חלל חין עשה דוחה ל"ת
שבמקדש - רב חשי אחר יקדש
עשה ואין עשה דוחה ל"ת
ועשה - ומקשים בשע"מ ובג"כ
מאי חשי לן רב חשי בחירונו
יקדש עשה בו' סוף סוף לרבי
הנהנו לבוא לחירונו דרבא דאין
עש דוחה ל"ת שבמקדש
מחמת כך דפסח - וא"כ בני
לן כאי חירונו גם בשאר קדשים
לחיד קושי' - ועוד הקשו דרב
חשי אדרב חשי - דכנא קאמר
רב חשי דיקדש מיבעי' לי'
לעשה - ובפסחים פ' חנו עוברין
בסוגי' דע"ג קאמר כס רב
חשי דנזיר וחטאת כו"ל ז'
כחובים לענין סיחור מטרף
לחיסור לר"ע - דבשלמא בניזיר
אלעריך דחולין מקדשים לא
גמרינן - חלל חטאת מאי אלעריך
וע"כ דאין מלמדן - ולפמ"ם
רב חשי בזכחים אלעריך יקדש
לעשה דלא חידחי כנ"ת משום
סעשה דחכילת קדשים - וא"כ
גם בקדשים אלעריך וקשי' דרב
חשי אדרב חשי - ע"ש שפאריכו
בחירונו - ובדרובי אמרתי
גם חנוי בעג"ד חירונו שונים
חולס פה כ"ל ליישב
דהנה לכאורה ה' אפשר
לחך קושי' בראשון' -

מסקדים כנ"ל - וא"ש דמתרץ רב חשי יקדש עשה כו' - ואי
דאכתי חקש מפסח לדידי כנ"ל - ל"ק זאת - דרבא לא חקש
זאת רק לעשמי' כנ"ל - חולס זאת כחירון חוסף סתכח בקושי'
כשני' כנ"ל דכנא חקש יותר דרב חשי - אדרב חשי - דלכאורה
י"ל דרב חשי לא קאמר בפסחים דיקדש כו"ל ז' כחובים רק
לר"ע וכנא בזכחים קאמר לרבנן חף שדוחק לעשות פלוגתא
בז' - אך לפי כנ"ל מוכרע דרב יותר דלר"ע נאמר יקדש
לעשה - דכנא בחולין פ"ק אמרין מג"ל דחולין בשר רובא -
ומיחי לם מהא דחביב בפסח ועלם לא תשברו בו וניחוש שמא
ניקב קדוש של מוח ודחי לם דילמא דדיקין ע"י גומרתא ע"ש -
ולפי"ז ל"ל דקא' הגמ' בשיעור' דאבי' ודס"ל דאינו מפסיד
בקדשים חלי גומרתא - דחי נימא דמפסיד קשה סא ידוע
דסקרום של מוח סוף דבוק בעלם - ואי נימא דגומרתא מפסיד
גם כחולל כבשר או סקרום הדבוק בו - ח"כ חין דיקדש
במקום בגומרתא - וע"כ לומר דס"ל לכנא' דאינו מפסיד בקדשי' -
וא"כ לר"ע דס"ל דלא חולין בשר רובא וחיישינן למיעוט מה"ס -
ע"כ לומר בגומרתא אינו מפסיד בקדשים - דא"כ חקשי אך
עבדינן בפסח וניחוש שמא ניקוב קדוש של מוח - כיון דחיישי'
למיעוטא - ורבא דקאמר בגומרתא מפסיד בקדשים סוף למסקנא
דמוכח דחולין בשר רובא וחליבא דרבנן דר"ע - ובין דס"ל
לר"ע דאינו מפסיד בקדשים ח"כ לא חקש כלל מפסח דכלא
אפשר לקיים שניסם ע"י גומרתא ואין סכרה לומר כרבא דאין
עשה דוחה ל"ת שבמקדש - ומחמת קושי' וניחי עשה כו' בשאר
קדשים ים לומר יותר דיקדש עשה - ואך אמרין חליב'
בפסחים דכו"ל מזיר ומטא' ז' כחובים סא גם דחטא' אינו
מוחר דאלעריך לעשה :

והנראה

לישב - דאדרב לר"ע ח"ס - ומוכרע דס"ל כרבא
משום דאין עשה דוחה ל"ת שבמקדש - דכנא
בפסחים פ"ק אמרי' ש"מ מדר"ע חלל - ש"מ חין בשור חזק
חלל שריפה - וש"מ כבערם לחלק יצא - וש"מ ליא חזק בו' -
ובקשה הא"ח מאי ראי' דדוקא שריפה דלמא ככל דבר - רק
דגם שריפה נכלל בכלל חטאות - ומדייק שפיר דע"כ ביום
בראשון סייט ע"פ - ואמרת' לישב ע"פ מ"ם כנאון מוכר' ל' לין
בשפרו שמח יו"ע על ב"ה לישב קושי' כמ"א סי' תרע"ז
שקשה על סמך שכ' בעלי מוקדא שגפ' לחך סחור דמוחר
לסרבות עליסן משום מקלי קלי איסורא - דמ"מ אסור להחמם
כנגדן - מהא דכ' סחוס' בפסחים (ס' ח') - בסוגי' כנ"ל ש"מ
מדר"ע חלל) דכיוי דאין סחור כנאם בשע"פ ביטורו אסור
לכשעיר צו"ט - וז' לחך דכחוס' לא כ' כן כ"ל לר"ע דס"ל
דל"א מחך בו' - אבל כסור כנא פסק דאמר' מחך בו' בני
במס שזכר ליהנות אח"כ להקדא לירך סיום קא' - ועוד יתכן
לומר דכחוס' קאי בשיעור ריב"א בחוס' שגם (כ"ד ז') ובגילה
(כ"ז ז') דכיוי דאיכא לירך כדיוע וליך גבוס כנל
לי' לירך כדיוע לגבי גבוס משום דכנא כעיקר וליך כדיוע
כו"ל טפל לגבי' - וס"ג גבי חתן כיון דעיקר ביטורו משום
מזות שריפה כנל לי' לירך כדיוע לגבי לירך גבוס ואין סיחור
לבערי צו"ט משום לירך כדיוע סיח' אחר ביטורו דדמי לגדרים
וגדרות דעיקרן בא משום נדר - ע"כ כנל לי' לירך כדיוע
ס"ג בחתן עיקר ביטורו משום סחור - משא"כ בעלי מוקדא
אין שייך זאת - דעיקר להסקה כן שומדין רק דים עליכו
איסור מוקדא וכיון דלאחר ביטורן ים סחור כנאם כשנחמנו
כנ"ל שרי לבער חף שאין סחור להחמם כנגדן - ולפי"ז י"ל
דדוקא משום דאין ביטור חתן חלל שריפה מיקרי כשריפה
עלמס מלוא וליך גבוס לגמרי כמו בחרומה סחם דמסקי
סחוס' מחלס דעיקר מלואו כשריפה - ואח"כ כ' כחוס' דאין
סחור צו"ט משום דכו"ל לירך גבוס וכנל לי' לירך כדיוע -
אבל אי סוכ אמרין דמוחר גם ביטור אחר לא כו"ל לירך גבוס
כ"כ - כיון דאפשר בע"א ג"כ ולא כנל לירך כדיוע כנ"ל -
וא"כ מיושב קושי' סא"ת מאין ידעינן דאין בע"ת חלל שריפה
דלמא גם שריפה כנל - ד"ל דא"כ ה' לירך כדיוע נחשב ולא
כנל ללירך גבוס - וס"י מותר צו"ט משום לירך כדיוע -
כיון דלירך גבוס ה' אפשר כנל אחר ג"כ - וספיר דייקין
לר"ע דאין בע"ת חלל שריפה - אמנם קא' ים לפקק ולומר דגם
חל

החום' בפסחים (ס' פ"ב) - וא"כ אפשר נפסח לקיים שניהם ע"י גומרתה' - וס"ל כחצי גומרתה' אינו מפסיד בקדשים כג"ל - וא"כ ל"ק משפח כלל ואין ככרה לומר דל"ק עשה דוחה ל"ת שבמקדש ע"כ מתוך יקדש עשה כו' - משא"כ לר"ע דס"ל בפסחים שבמקדש נחלק יתה' וס"ל מתוך - ח"כ יש בגומרתה' איסור כג"ל וא"ל לקיים שניהם - וגשאר לר"ע קושית רבא - ומוכרת חירות אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש וא"כ אין לר"ק ליקדש עשה וס"ל מותר למיחו' נזיר ומטעם ב' כחוצים :

ובזה נבא לביאר המדרש הג"ל ונקדים עוד מה דאמר' בקדושין פ"ב דל"ק ש"ת לדבר עבירה - וילפי' לם מקראי דמעילה וטעמה ומכירה דס"ל ב' כחוצים ואין תלמודין ואיחא' הכס דדניו שמים יש שליח לד"ע וזין ב"ם לב"ס איכא בי דינא רבא וב"ד זוטא ע"ס - ויש להקשות לכאורה לפ"י דמחייב דניו שמים ואמר' שלוחו של אדם כמותו - ח"כ למאי אלעריך בפסח ושהטו אותו כל קהל ע"י מלמד שח' שוחט ע"י כולם דמסתם נפקא לן דין שלוחו ש"ל כמותו - הא כיון דאמר' גם בדבר עבירה שלוחו של אדם כמותו בד"ם מקרא דמעילה ודניו שמים ליכא ב' כחוצים דטעמה ומכירה כיו דניו אדם וילפי' ספיר ממעילה לדניו שמים - דליכא למימר דא"כ למס לן כעו"מ דמדיני שמים ליכא למילף לחייב גם דניו אדם - ואלעריך ספיר טעמה ומכירה - אצל מדיני אדם דניו שמים ספיר איכא למילף בק"ו - דבכ"מ דניו שמים חומר מדיני אדם - וע"כ דל"ק תלמודין ובכ"מ דניו אדם פטור - אצל דניו שמים י"ל דילפי' ממעילה ומ"מ אלעריך טעמה ומכירה כג"ל - וא"כ השתא בלדבר עבירה אמר' יש שליח דניו שמים - כ"ס בלדבר מ"ס דיכול לעשות ע"י שליח - ואמאי אלעריך בפסח דא' שוחט ע"י כולם - כלא ענין זה אינו כ"ל דניו שמים - ומה ע"מנו י"ל דמוכרת דרך בי דינא זוטא מטעם' ל' דניו שמים - ולא כיו שלוחו כמותו משם בלדבר עבירה ולר"ק קרא לדבר מ"ס בשלוחו כמותו ממס' - אך למ"ד דכולם יול"ק בפסח ח' מקרא דושהטו אותו כל קהל עדת ישראל ולא דרים ל' להא דא' שוחט ע"י כולם - יש לומר דדניו שמים חייב גם ב"ד רבא בשלוחו כמותו - וקרא דושהטו אותו אחי' להא דטולן יול"ק בפסח ח' - אולם למ"ד אכילת פסחים מעכבא ח"ל לומר דכולם יול"ק בפסח ח' - וע"כ לומר דל"ק לדבר עבירה גם דניו שמים כ"ל בי דינא זוטא כיון שגם קל מחייב :

ובזה נבוא לכוונת המדרש יסי לבי חמים בחוקך כו' אמר דוד רבון העולם כו' בשאני עוסק בחוקך ה"ל יתא רשות לי"ס"ר כו' - דסיינו שאמר דוד יסי לבי חמים כו' דסיני שנמלא לפני - לר"ק סדיוט ולר"ק גבוס בטל הוא לר"ק סדיוט לגבי לר"ק גבוס ולבי חמים כולם בחוקך - וא"כ קשי' לית עשה דואכלו אח כבשר ולידמי ל"ת דלא חשברו משום דע"י גומרתה' אי אפשר דס"ל מוכח דלר"ק גבוס כג"ל ובעיל לגבי לר"ק סדיוט - וס"ל דל"ק עשה דוחה ל"ת שבמקדש - ונקרא מקדש משום דאכילת פסחים מעכבא וס"ל במקדש כג"ל - ומוכרת דבשניה לדבר עבירה אין מחייב הסמלח כ"ל עונש קל - ולא כיו שלוחו כמותו - וז"ש דוד למען לא אכנס דסיינו בחטא חור' שהרגו ע"י שליח דגם דניו שמים אינו מחייב כ"ל עונש קל - וזכו שמציין המדרש על קרא זאת חקת הפסח דכתיב ב' כל ב"ד כו' בבית ח' יאכל כו' וע"ל לא חשברו בו - דיש בעת אכילת חוקים ודינים המוכיחים שיש קדושה באכילת פסח - וס"ל ספיר במקדש ומסתמא מעכבא אכילתו ג"כ וקאמר ס"ד יסי לבי חמים בחוקך - משום שכו"ל לר"ק גבוס ובטל לר"ק סדיוט לגבי למען לא אכנס בחטא חור' וכו' :

ובן יש לאדם להסתכל בכל דרכיו לתתם לבו וליחד רעיונו לשם ה' בעשותו איזה מ"ס ונשים לפניו מעשה כמשתחפת לשני כדברים יחד לר"ק גבוס ולר"ק סדיוט - יסי' בטל לר"ק סדיוט נגד לר"ק גבוס שכו"ל עיקר - ובבחיור להגדס ש"פ בארתי בס"ד עפ"י חשוכת המגיד להחכם כשואל מה כעדות כו' - אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן - שרבים חתרו להמציא ביאור איך שנאות החשובה להשאלה - וביותר יש להפליא מה ששייך המגיד בחשוכת שאלה זו מהם שכתוב באורם ואמרת לבך עבדים סינו כו' ואותו כו"ל משם כו' וי"טו כו' :

אם יתכן כמ"ס צענין אחר ג"כ מיקרי לר"ק גבוס - ובעיל ל' לר"ק סדיוט - ועכ"פ איך שכו"ל בחירון קושית ס"ל (אשר האדכתי בה פור) - העולם מדברינו כג"ל דסיני דאיכא לר"ק גבוס ולר"ק סדיוט אמר' דבעיל ל' לר"ק סדיוט לגבי גבוס כמ"ס החום' כג"ל :

והנה בחום' ב"ל (כ"ז ב') סקא ע"ז מלית פסחים דל"ק מותר ביו"ט נימא דליבעיל לר"ק סדיוט לגבי לר"ק גבוס וליחסר וסניחו בקושי' ורואיני מתרלים דל"ל דבעיל לר"ק סדיוט לגבי גבוס כ"ל כשיכיר המעשה שטעמה כגון חרומה שטעמה דל"ק לר"ק אכול - וכן כדורים ונדבות נקרב חלק הגבוס על המזבח דניכר דמטעם לשם גבוס - וכן דביטור חמץ כג"ל יש בו סיכר שטעמה ללר"ק מ"ס - משא"כ ל"ת פסחים דמטעמה הוא כמו בשאר אכילת דסדיוט בזה אף שיש בו מ"ס מ"מ אין שייך דליבעיל לר"ק סדיוט וליחסר ביו"ט - דל"ק שייך זאת כ"ל בדבר שניכר שטיקרו בשביל גבוס כג"ל ולפ"י בגומרתה' דל"ק דרך לעשות כן ללר"ק סדיוט - ומוכח דטיקרו משום גבוס דכיו ק"פ ואסור בו שפירח על"ה ומשום מ"ס ואכלו אח כבשר נעשה כגומרתה' - י"ל דבזה בטל ל' לר"ק סדיוט לגבי לר"ק גבוס ואסור בהבערה ביו"ט - ולר"ע דס"ל דל"ל מתוך שהותרה כו' ואמר' הבערה לחלק יתה' ודאי דאסור ע"י גומרתה' וגשאר קושית רבא וייתי עשה דאכילת פסח ולידמי ל"ת דלא חשברו בו - ואי דאפשר לקיים שניהם ע"י גומרתה' - לר"ע כפי הדברים כג"ל גם בגומרתה' אסור משום יו"ט - ובאופן שחל ע"פ שבטת שלא ח' אפשר לעשות זאת מצדו' ח"ל לקיים שניהם גם בזילת משום איסור יו"ט אם לא ע"י דחי' וכיון דל"ק לבוא לידי דחי' טוב יותר לשברו ולדחות לאו דלא חשברו בו :

והנה לחי' רבא דל"ק עשה דוחה ל"ת שבמקדש - ע"כ לומר דאכילת פסח מיקרי קדשים ולר"ק גבוס - דל"ל לא שייך חירות - דלא כו"ל במקדש - ואפשר דכא משום דאכילת פסחים מעכבא - וחזינו דטיקרו בקרבן הוא בשביל אכילה - וגם ראינו סינים המוכיחים על קדושתו - בבית ח' יאכל - כל ב"ד לא יאכל בו - משא"כ בשאר קדשים קלים - ולפ"י יתכן דרב אשי מודע ג"כ נקשית רבא וחיורו בפסח דכא משום דל"ק עשה דוחה ל"ת שבמקדש - רק דס"ל דלא שייך זאת כ"ל בפסח אצל לא בשאר קדשים קלים - דלא מיקרי במקדש כיון שנאכל לעלים בכל העיר לכל אדם - ואפשר דחלי' מלתא בפלוגתא דריס"ג ורבנן אי קדשים קלים ממון בעלים הוא או ממון גבוס - דלרבנן דממון גבוס הוא אפשר דמיקרי במקדש ושייך בכו ג"כ אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש - אצל לריס"ג דס"ל ממון בעלים הוא נראה דל"ק שייך כלל אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש בכו - ואף דאמר' בב"ק פ"ק דגם לריס"ג לא כיו ממון בעלים כ"ל מחיים - אצל לאחר שחיסה כי קא זכו משולקן גבוס קצו מ"מ נראה דל"מ לר"ק במקדש כ"כ - וא"כ יתכן דרב אשי סולק לחירות יקדש עשה כו' משום ריב"ג דלר"ק לא מיקרי במקדש בקדשים קלים - ובשביל קדשים קלים סולק לתוך יקדש עשה כו' - משא"כ לר"ע דכא בכל רבנן דריס"ג דס"ל קדשים קלים ממון גבוס ומיקרי ספיר במקדש ושייך בחירות אין עשה דוחה ל"ת שבמקדש - וא"ל ליקדש עשה ואמר' ספיר חלי' בפסחים דס"ל נזיר ומטעם ב' כחוצים - דיקדש דמטעם כו"ל מיותר - ולא קסא השתא דרב אשי אדרב אשי - ומיושב עשה ב' בקושיות - קושי' הראשונה (סוף סוף מוכרת רב אשי לחירות דרבא בשביל פסח) ח"ס - דכשתא אמר' דל"ק דס"ל באמת חירותא דרבא בפסח - מ"מ סולק לגבוס דיקדש עשה משום שאר קדשים קלים לריס"ג כג"ל - גם קושי' השני' מיושב דל"ק דרב אשי אדרב אשי בפסחים דכסח קאי לר"ע דס"ל קדשים קלים ממון גבוס וא"ל ליקדש עשה דבנ"ל מיושב דס"ל במקדש - ואין עשה דוחה ל"ת שבמקדש לזאת קאמר חלי' בפסחים דנזיר ומטעם כו"ל ב' כחוצים ואין תלמודין :

ולפי כג"ל יש לישב עוד בפשיטות הקושיות כג"ל - דאפשר דרב אשי קאמר האי חירותא דיקדש עשה כו' למ"ד דהבערה ללא יתה' דל"ק אין איסור הבערה ביו"ט כמ"ס

כו' ולדקדק חסי' לנו כו' . וקשה על שנות המגיד את עמם
החשובים ממ"ש בחורש . ואמרתי בציפור זה . דכנה ידוע
שמלות החורש נחלקות לג' מינים עזות . חוקים . משפטים .
עדות . הם אשר הם ללוא לזכר יל"מ ומעשה בראשית ואחר
גם אשר המלוא רומזת אל' . משפטים הם הנכונה הנימוסי .
ובניהם השכל מסכים עמם בלשון שמזיר קלח טעמים . ועי'
נקל להאדם להיות זריו בעבודתה . ובזה בזכירנו הכחוש שטעם
למען שמו ית' בלשון שאלה טעם ופקד עליכם ולא בעבור שהשכל
ג"כ נוצר חומר כן . וכן במלוא שיש בזה ג"כ הנאה בנזק
החיוב על האדם להרחיק מאכל לבדו ענין הניפוי בלא למערת
כוונת המלוא למען שמו ית' יסונו חלי כוננו . והמקיים הם
אשר אין השכל מזיר ענינם ואף בקל מלוא חנוכו לא יוכל
להגיע לבוא בסוד טעמים . וזוהי נקל להאדם לעשות המלוא
למען שמו שהוא לזכר על כנה . אך החרשלות ימלא בלשון
לעשותה בלשון שאלו יודע עיניו ועיניו . ובזה זרזנו הכחוש
בעבודתה להיות רץ כלבי בפעולתה . כי יש לנו להאמין שכל
המלוא הם נדרשות לטובתנו וכל מלוא חוקי יש בזה סגולה
יקרה וענינים רם וגש' . וז"ל לנו הכחוש נחשבתו להחכם
השואל מה העדות כו' . להכביר לו חופני ופרטי המינים ומה
שנלענינו עליהם . וז"ל ש' לעשות את כל החקיקים האלה
לעובד לנו כל הימים לחיותנו הכיום כזה . שיש לנו לתת חומן
בלבדנו הכלם הם לטובתנו . ע"כ מודרנו ונחשודר במעשה
החוקים ועל זה שטעם חומן למען שם כבודו ית' לא כולך
הכחוש לזכירנו . כי זאת גם בעלמנו יעשה חומן האדם למען
מלואו ית' . בלשון שאין לו בזה דרך חכמה . ולדקדק חסיד
לנו כי נשמור לעשות את כל המצוה הזאת . (שם מלוא
שכליות) בלשון שמו . מלך שהם לנו על זאת . ובזה לא
הולך הכחוש לזרזו שיעשה בשמחה כי הם נדרשים לטובתו .
בלשון שהשכל מחכים עמם חכמה לזכר האדם אחרים . ובזה
יכו' זרזו ורץ בחשק לבדו לפעולתה . ובכולם שני הענינים הם
עיקרים לעבוד את ה' בשמחה ולא כמכונה בעבודתה . ולעשות
המלוא למען שמו ית' . [ובזה יש לבאר מ"ש הנביא (ישעיה
מ"ג כ"ב) ולא אחי קרלה יעקב כי יגעת בי ישראל . כי החקים שאין
לשכל האדם בזה חלק . קרוב הדבר שיעשה למען שמו . כי למען
יעשה אם לא בעבור פקודת כבודו ית' . ובמלוא השכליות קרוב
שיעשה מלך נעית שכלו ולא למען שמו . אבל הם קיבלו שני
החשדנות ביחד . כי כל המלוא היו צענינים למלוא ומעמסה
כי לא הכילו עלי' . וגם לא עשו למען שמו ית' . וזוהי פלא .
אחרי שהמלוא צענינים בחוקים בלא טעם למען יעשה אם לא
למען מלואו ית' . ועכ"ז אינם עושים למען שמו . וזוהי לא אחי
קרלה יעקב כי יגעת בי ישראל . אף שיגעת בי ישראל ועשייתם
בחוק שהם למלוא עליך עכ"ל לא אחי קרלה יעקב] :

וענין

זה נכלל ג"כ בחכמה המגיד להבין חכם . במלוא
קלרים במ"ש אין מפטירין כו' . דכענין מה שהפסח
נאכל על השבוע הוא בעבור שני הדברים הנ"ל הנכללים בחכמה
הכחוש להחכם . כי הנאה הנופני מאכילת הגדל יותר בשכח
רעב . ואז קרוב הדבר שרעבון הנופני חנשהו מערת הכונה
לשם מלוא ותדחה חומן בשמחון . כי לא יכלו לזכר יתרו
הרגש חומן הנופני וחומן הנפשי ולחשמיט יחד קולס בלזכר
האדם כי חרי קלי לא משתמעי . ומה גם מבני מגידים זה
לזה כאלו . ובסוד רעבון האדם חנון כונה מלוא להפסח על
תקנת לבדו . כי אז ייחד רעיונו להמלוא וחכמה הנפש בכל
כוחותיה' אחר המלוא . הרי נמלא בזה דבר ח' שיכוין ההלוא
בעשותו חומן מלוא לשם כבודו ית' . גם דבר השני הנשמע
חסי' הנחוש בחכמה האז לבדו החכם . שידע האדם שכל המלוא
ואף החוקי' הם לטובתנו וזה הלאחזנו ושימחה האדם בעשייתו ג"כ
נכלל בזה שהפסח נאכל על השבוע . בלשון שכל תכלית הוא סוף
המעשה וכל הסיבות יקראו ע"ש התכלית . ע"כ צדיות חלילה הפסח
באחרונה תקרא כל הסעודה ע"ש הפסח שאוכל משאר דברים כבדי
סיכ' הפסח נאכל על השבוע . ונעשה כל הסעודה סיכ' על שם
הפסח . מה שא"כ בשיכ' הפסח נאכל בחמלה . מה שיאכל חמ"כ לא
יקרא ע"ש הפסח . והאדם לרץ לעשות המלוא לעיקר ותכלית
מעשיו כי הם חיינו ואורך ימינו . גם בזה שהפסח נאכל על השבוע

באחרונה נשאר טעם הפסח צפוי ועומד לזמן ארוך . בזה יראה בשליל
חכמות המלוא כי דבר שהוא נגד רצון האדם ויעשה כחוק ימאס
ללא מהמעשה בחפזן ויעתיק רעיונו . לכן ישם במקלט ענין אחר
אשר רצונו וחפזו בזה . לא כן דבר אשר חפזו זה וישמח וינחת רוחו
ממנו נשאר שטעם דרעיונו גם אחרי כן . ונכלל גם ענין זה שיכ' .
האדם עסק המלוא לתכלית ענינו . וישמח בזה בשלמנו שם
נדרשים לטובתנו . בזה שהפסח נאכל על השבוע . וזה מהם השני
ענינים שנכללו ג"כ ונפרטו בפסוקי חכמה השאלה בחורש . ובמגיד
רמזם במלוא אחרים וזוהי עמם החכמה שפסוק . וז"ל כו' לטוב
לנו כו' ולדקדק כו' בלשון שמו . שטעם למען שמו ית' ולא שיתערב
בזה מחשבה וזה מענינו עי"ל :

וזה שיחן לטעמים הכונה במדרש פ' בא כג"ל ע"י פשוט שמפרש
כל בן נכר לא יאכל בו . סיניו שמחשבה זרה ונכרי' לא יכו'
לשאלו . ודריש בן מלשון חכמה ובחכונות . או כוללת דרעיונות
ע"ד תולדותיהם של לדיקים חורש כו' [וכן מצינו במכילתא שדריש כך
בין מלשון רעיון וחכמה דאיתא חסי' חכמים ענין שיתבין מנין
שדרישין לספר ב"מ ח"ל וכו' כי ישאלך בנך כו' . ובציפורי להגדה
באחרי בלזכר כס"ד] . שהקשה לסמדרש פשיטת הכחוש בן נכר
מישראל שהוא מי שנחנכו מעשיו (דאלו מצני הכמים כח"ב וכי יגור
כו' ועשה פסח) . הלא זה לא ישמע לקול הפקודה וכו' לכחוש לכחוש
לא חלילי לב"י . ע"כ מפרש שלא יכו' בזה מחשבה זרה כג"ל . ועי'
אחר כס"ד יכו' לבי חמים בחקך למען לא אבוס חמר דוד כו' . שהנה
ידוע חמרם ו'ל בלזכר כל שיראת חטאו קודמת לחמתו חממה
מתקיימת' ואחרת בלשון זאת מלבד ענין בגולי שיש בזה בחכמה
שאין בזה יראת חטא ולשם כבוד או שאר פני' חסיד משערה בלזכר
האדם . תחנה לפעמים לילך אחרת עקלקלות . ולא אשר יכו' שמה
רוח פני' ללכת חסד גם היא בלכחה . ולפעמים בעבור נחמן בלזכר
דין יטעם האדם שכלו לחזק דעתו במשמרת רחוק חזקות צענינו .
וקלשו' ותלשו' לרואי שמש האמת כי הנחמן העור עיני שכלו מראו'
שמן דופי בדבריו . וזוהי העקוב למישר בענינו . ובעבור זאת רבים
מאנשי' הם ירחיקו דרך חידושי הורש צענין לשיטתו או קיסור מאמריו'
כי חפץ המחמד לעשות לו דרך לבדל המאמר שילך לשיטתו . חסד
שכלו מני אורח הישר . ובאין לפניו דרך סלולה יסול מהלך לרש
ודחוקה לרגלי החנה שילך בזה לשיטתו . או בחפזו לקשר בני מאמריו'
לסחתיים יחד ולקצר הרחוקים באין לפניו חללי סברות נכונות יבוס
לו חומי סברות דקות בקורי ענינים לחרוג בזה מאמר למאמר . חלום
אם יכו' חמיד האמת נר לרגלי המחמד לא יעשה לכת חסידים ועתה
לא יבוס מחידושי' כן בהלכה כן בפלסול . גם בלחופני לשיטתו וקיסור
מאמריו פניו לא יחורו' אך בשמרו דק האמת לכל יטעם חסדי שכלו
מני אורח וזו יחלל חכם בחכמה בהשכל וידוע ג"כ את כבוד ה' .
שיראת ה' כעבורה מבוס שני' בנגד פני חכם חסיד את שכלו
וחגדרו וחפזו מלשון כרחק הלאה ממרכז האמת . אשר
חפץ ה' בזה . גם בחכמות פסקי כלטות ודינים יזרם הלאה
רעיוני הניטות . וחק למערת האמת ישים פני מנחת מוימוסיו
אז יללח בדרכיו ויכיל . וזוהי שאמרנו כל שיראת חטאו קודמת
לחמתו חממה מתקיימת' . בלזכר נטע יכו' סברותיו מאשרים
ומישרים וחוקים כראי חומ' . באין חחו שום פני' אשר תחנה
שכלו לנעות מדרך האמת :

וזה שאמר במדרש חמר דוד יכו' לבי חמים בחקך כו'
בשעה שאני עוסק בחקך אל יכא רשות ליזה"ר לכלך
בי שנאמר כורני ה' דרך חכך בחמך . בלא יטעם חומי
יזה"ר ואני מחביים מן הדיקים שו' . שידוע שדוד כו' עוסק
בהלכה המיד ומפיוסח רבו ה' מניסיו בהלכה . בדאיתא
בברכות פ"ק . ועי' כו' מהפלא שיתא בחורש האמת ולא יטעם
חומי מדרכה . ע"כ חמר שיסיר ה' מעליו חסיבם כמציאה
את האדם לכלל טעות צדיות ביזה"ר מוכל חומי פני' צמיוסחיו
במחשבת חומי . שלא יכא רשות ליזה"ר להלך בי כו' חסדך
בחמך . וזוהי ג"כ שסיים במדרש בשם דוד חלל עשה לבי
אחד כדי שאבי' עסוק בחורש בחמות כס"ד יכו' לבי חמים בחוקך
למען לא אבוס . היינו שלא יבוס בהלכה בשיכ' עסוק בחמות וזה
יטעם מאורח חסיד ודרך האמת . וסמך במדרש ענין זה להפסח
זאת חקת הפסח כל ב"י . שגם בו מרומז שלא יכו' בחשבה חממה
מחשבה זרה כג"ל . וכן בכל המלוא וחוקים ומה גם בחורש :

לשמה • אשר לפי שעה שנמצא באיזה מקומות בתי כסודים כדברים
 חזומים וכגירים • לא יאחרו כדברים אלה • כי לו ילמדו חף
 שלא לשמה • גם מוזרים יכיו הדברים כדברי שלא ילמדו למען
 הכבוד • כדברים שלא יסדרו פני הקינה חכמה בהגיון חורם
 כ"כ ולא יחלקו לו כבוד • ובעת הולמד לא ילמדו עזה בשביל
 הכבוד • כאשר ירד קרן כסודם ולא יחשבו העם כ"כ את
 האשים לומדי ספר • ועל זה באחי במתנול שנעשה חיבור
 זה לפני שנים אחדים שהיו עוד מחזיקים במעוז הכסוד
 בכל תפלות ישראל וטובים כבוד וסדר ללומדי • שאז
 היו הדברים נאמרים שיכנו זה לשמה • ולא ישיחו לבם ועינם
 על הכבוד :

ועתה הנה משימה מחברתי כלעירם זאת פעמים לדרסה
 בעז"ס • ואחרי רצי הקורא שים עיניו עלי • כי בארץ
 נכרים יושבות רגלי • הים לא אחרי בחומי נפשה • והיקר
 בעיניך נפש בעלים :

המחבר

אדנים לעמודים

הצבעו על ענין מצות ואהבת לרעך • איך שהיא מתאחדת עם העין התורה • ושניהם יחד הנה מכוונת
 נבחרות המים על ראשם למסד עולם • ובתוך הרברים יבוא ענין מה שנינו הו"ל מרת התאווה ופארו מרת
 הבושה אשר אך אכילת עה"ד היא הורחה כנראה בהכתוב :

התאווה עם כבושה • שני לחיות האומות מנען פרי עץ
 כדעת אשר לקח האדם לפיכך (כחאמר כהנוב ולא
 יתבוששו • ואח"כ וידעו כי עירמיים הם) • וגם עד כנה חשה
 רעושה העוונת • כבושה מכללת את האדם מלאת כחולה •
 מרס יתעטף כנגדיו איש איש לפי כבודו • ורוח חלואת הממון
 חפרית מקלות הארץ לחשים מביאים גלומי משי תכלת וארגמן •
 ולולא עזרת שבכרם • היה האדם קץ בחייו ממאקות כבושה
 אשר חמריר חייו • כי גם כנגד פשתן (מעשה ארני) לא כי נמצא
 לחים • זולת אש ידיו ועצמו בו • לזרוע הפשטים וגנפלי • ולטווחו
 ולחרנו • אשר כמעט לא היה די מחצית ימיו לתלחכת כנגד
 אחד • ואי' מורס תלחכת האריגה ומעשה רוקם לכאורה? בלעדי
 חלואת הממון המביאה על כנפי' מרחוק כל אשר ישאלו מיני
 האדם • ותלמדו חכמה ואורח חבונות • וגם שבכרם לא מלאה
 מנות לקח רגל • זולת כלעירם כחרם לה מקום לחנוכה •
 ומפיקה זמני לחיותה (עפ"י רוב) • באלה לכל גבר לחפש אחד
 כגדי כבוד • ולסריק ולסקול כספו על יד המוכר כגדי שם ורקמה
 איש ככרת ידו • וכן רבות עלילות מעדיכן כרלות כ"ל למלחמה
 רצון רעושה • עד אין ספורות :

ובזה יובן מה שנלמד כי
 על החיות האומות מנען
 חז"ל ליוצאת מלי' פרי עץ הדעתי •
 אשר כהנוב לא נמצא כ"ל
 כבושה לשני בענין (כחאמר
 ככרוב ולא יתבוששו וכנ"ל) ואפי'
 מהלל כבושה כפי חז"ל כחמרם
 (גדרים כ') • כל מי שיש לו כובת
 פנים לא במהרה הוא חוטא •
 יקשה למה לא חש ד' כספר
 את כהנה כענין הולא אל
 האדם • ועם כלעז הדברים
 הבאה עד כנה יבא על גרון •
 כי באמיה חף היא המחוקק
 ידי האלום בניפית • וסוד עמו
 ככרוב כי לא באה האלום
 כודרה • כ"ל היא וכל עיניה
 עס

מדות האדם ז"ל • באהבה והרגלם
 ז"ל עד כי נקפה נפש א' מולחו) •
 הוא ככרית ארמון המפאר את הארמון
 בהסנינו מבני אדם ונחנת לו כבוד
 ויחר שאל על כל החומות המבודרים
 הנדאים בעליל לכל בני העיר •
 וממשה לבית רואי הארמון לחלו
 לבוא אל מוכר • כן הסדנים המפריד
 בין לבית רשעים והסנינו את שפתיים' •
 מוכר יחד באהבה השפה פלח והעדר
 מר הכבוד לכ"ל מהם • עד כי
 כרבות ימים כשיב חרון חף אריותו
 משמו • תשוב נפש הא' לכות אל
 רעו • וכפואו אליו הלא כבד יכדוהו
 ויחדוהו עשרת מונים מאשר כבדו
 בתחלה • כדיות אהבתם כחיתם
 כניח יופי הולך בקרי' כחוק לעיני
 העדה • ואין דלחיותה נעלות • אשר
 כמזם סך יסעו אפי' העיר מכושם
 אלי • וכן היות תאבד בעיניהם כי
 אין שומר כבודם כהכיות העלמה
 כבוד וכן הארמון בעיני העם • לכן
 באות שמה התקן עינו האלום לשכר
 את תפלות לשירי ישראל המפילם
 לכן נעול מעין חמור • שהמפילם
 והחורם הוא פלח כבדל מכל האריות
 כעבוד היותם שומר לראשם :

וזהו את נפש • מלשין עד המפשה
 (ד"ס י"ס ד') שהוא ענין ערוה
 ורפה וכן האחד נפשע • מוחל
 בעיני' לחיות כדיות אהבתם הנעויה
 כעקר קרית עז • שם האהבה חשו
 להרע בקום האדם להושיעו
 מחלומותיו • וגם יקרה והדרת
 דממה לקרי' עליה • אך כאשר לא
 ימים ימשי • וכבוד הקרי' תקן
 בעיני יופי' • כן כדיות לבד האחד
 נלוי' לרעו עם כל מדרי מיומנותו
 ומסילות

זה המדרש בביאורו כנ"ל כבאחי פה להחללות על כקדמי את
 חיבורי כלעירם זאת לפני לחיות' כגדולות ממנה מלחוח
 חכמה מסו"ת ופסול ודרוש אשר אחי בעז"ס • כי לה יאחז
 ככבוד כעבור הדברי מוסר ויראת אלהים הנמצא בחורם •
 ויראת חטא קודמת לחכמה במעלה וכומן • ולאות כבעז"ס שני
 חילי לשמור כפי כחי מלשכות מדק האמת גם כפלפולו לשיטתו
 וקיסורי מאמרים יחד • וד' יעזרני כחשדו גם לאשר שהיה
 ראשית לוי בימי חרפי כקדמתי' • ולא להחלל אודיע לרבים
 שנימי נעורי יורה זה המיבור • שידונו בק"ו כח חידושי בימים
 אלו • כי ק"ו פריכה הוא • כידוע שהרבות מתשת כח כסכל
 בחידושים בהעמיסה עליו ערדות רבות משא לעיפה • ומבולתי
 עחותיו • רק כעבור ההנלות על כקדמי איהם נד הנכונ לבני
 השכות להלכה כראשונה • ועיני דרוש יולאים באחרונה • ואני
 משנה הסדר • כנני מניד זאת להסיר מעלי כפליאה • גם לכל
 יכיס קקורא כמתמי' כרלותו בחיבורי זאת מענין לימוד חורם

התאווה עם כבושה • שני לחיות האומות מנען פרי עץ
 כדעת אשר לקח האדם לפיכך (כחאמר כהנוב ולא
 יתבוששו • ואח"כ וידעו כי עירמיים הם) • וגם עד כנה חשה
 רעושה העוונת • כבושה מכללת את האדם מלאת כחולה •
 מרס יתעטף כנגדיו איש איש לפי כבודו • ורוח חלואת הממון
 חפרית מקלות הארץ לחשים מביאים גלומי משי תכלת וארגמן •
 ולולא עזרת שבכרם • היה האדם קץ בחייו ממאקות כבושה
 אשר חמריר חייו • כי גם כנגד פשתן (מעשה ארני) לא כי נמצא
 לחים • זולת אש ידיו ועצמו בו • לזרוע הפשטים וגנפלי • ולטווחו
 ולחרנו • אשר כמעט לא היה די מחצית ימיו לתלחכת כנגד
 אחד • ואי' מורס תלחכת האריגה ומעשה רוקם לכאורה? בלעדי
 חלואת הממון המביאה על כנפי' מרחוק כל אשר ישאלו מיני
 האדם • ותלמדו חכמה ואורח חבונות • וגם שבכרם לא מלאה
 מנות לקח רגל • זולת כלעירם כחרם לה מקום לחנוכה •
 ומפיקה זמני לחיותה (עפ"י רוב) • באלה לכל גבר לחפש אחד
 כגדי כבוד • ולסריק ולסקול כספו על יד המוכר כגדי שם ורקמה
 איש ככרת ידו • וכן רבות עלילות מעדיכן כרלות כ"ל למלחמה
 רצון רעושה • עד אין ספורות :

גם כהחרם לפעמים מחאבקים ומחעלמים יחד כלחויבים
 במלחמה כדיות ללכ ימין כבושה כנ"ל • לבלי נחון את כחחורם
 לכנלות כפי קהל עם • פן יענינו לו כהפיק כחרום מנחמה
 לעיניהם • עד כי חאלן לבוא במהירות ובמחפזים כדיותה לכשלים
 חפלה לא תחשב זאת למשטמה

הנה"ה
 *ועפ"י בארמי פסוק כפלי י"ס •
 אח נפש מקרי' עז ומדיים
 ככרית ארמון • שפרש"י דחוק קל' •
 גם הדמיון נקריה סוז ומדיים לכרית
 ארמון יבואר אחרי הדע עפ"י
 הכוללה • כי חק קל אדם וחפלו
 חמך אחר הדבר אשר אינו מוסר
 לו ככל עם • והדבר שהפנים ידו
 כחין ואשם נחש בעיניו לכן המדיים
 אשר ביו האמים (שהוא עפ"י רוב

ולתענגות כנייהם • בעיני
 כמשכיל לדעת • * כי אך זאת
 היא כוונתה כח ועלמה להחמרם
 לכל ירפו ידי • ליזור אחר
 מניעולי החלואת המכנל אשר
 ונמאחות כחלואת המכנל אשר
 אחר הרמב"ם ז"ל עלי' • שחוש
 סמיסוס חרפה היא לנו וכדומה
 כהסתר וכסחבא כדבר כמשמח

קול אריה

עם כל אנשי' כמו כעין אח אור
 שמש הקדוש - ויפרוץ ע"פ
 תכל' אשר ה' מכנה חמילת
 כל להיות במכשיות מעשה כטוב
 כמזון מאזרח המורס (אזא)
 צו"ע סי' א') ולא יבוס מפני
 צ"ח המלעגים עליו - כי גם
 אח הכוזה דברי מזה להרית
 אח האדם מכל קדושה וטוהר -
 ואף כי בהקבלת יחד להפריע
 מזמזמיו כעובים אשר
 יליו בקרבו :

אך יען נמלא בכוזה דבר
 טוב - כי בכיות עליו
 מורח לען ב"ח ויקרס כבודם
 בעינים הביא אח האדם להיטיב
 לעד - וליתר מעול דרכו -
 ובהנאות במעשים טובים
 ודברים נכונים [האף שבגד
 עדים כל לדקות - כי מרוקמים
 כלם מהבלי עוב"ז - וגארגים
 מקורי אהבה כבוד המדומה
 (ולא לבס כבודו ית' הסובינה
 עניינים) עכ"ז המורה המגיע

ומכילות עשונותיו צימס לא כבירים
 ישנע ה' אח רעהו - ויאכידו מהם
 אח החוס הדנוס להאבה עזה -
 וברגים שכן האחים המפירים
 כמעט קם הוא כבירה ארמון
 לחבנם ולהמליח חס וצ"י עוד יותר
 מבגראשיו - כי האבה אשר אחר
 השנה הגדל בערה מאהבה חסר
 קדמיה ויש לטין אמרם ו"ל (הורית
 י' ע"ב) אח נפשע בו זה לוס ומדעים
 שהעיל מדעים ציוו לטין ישראל שח' -
 לא יבא בו" ג"ב לבונה הכל שחא
 פחות לוס ילאו מלכים דוד מ"י -
 ודחנעס מנעמה העמונים שמרוב
 ההפרס זה מזה - ותיקרו זה
 בעיני זה - וגם נכדו - עד כי
 הבאים מהם לחך קהל עדה בנ"י
 (ע"י מחתרת היתר עמוני ולא
 עמוני גדולות צימסות פ' הערב)
 ההדבקי בלהבה ימורה וחנה נפלה
 אל ד' - עד כי נפאו חן בעיני מנהיג
 ואדם לבוסם ראשי אלפי ישראל -
 ויחן כתר מלכות בראשם - כן הפירות
 ומריות אשר בין האמיות הכלו
 (החלוא עם הכוזה) יהיו כמעול
 לעול אח מקדש כבוד הדברים
 הכפשים - להפטר אהבה והם
 בעיני המלוא ללורך ימים :

ליהם מלבעות משקירי ד' ומעשות ח' ממליח ד' אשר לא
 חטביה - הוא חושלת נכבד (כי מחשבת חון כלה נחשב אח לא
 יעשנה בלחמם (הפ"ק קדושוין) ע"פ חון חס רחיות בלבי לא
 יבמע ד') שזה דייק בלחמם לא במהרה הוא חושל - לומר
 כי אף זהו עיקר המעלה הנמלא בה - שמירת החטא - חסו
 על כבודה - וחפו על קול בורחה - אשר בחטא החממה אמה -
 וגשלו אח רחבה במספר המדות הטובות - בעבור דקדק מחלואה -
 החומרת להטוא לדרך הישר - אשר יסוללו בה החכמים כדריקים -
 ולא חשבו איום צלותם להפיק זממה :

עוד יאזה לבאר כענין ע"פ מ"ש בעקי' (שער נ"א) וז"ל
 שהקנינים המדומים והמלבושים נקראים בשם אחד מדו
 בד בו' כמו שהאדם ניכר בלבושו הכרס חילונית - חס סוחר -
 חס פיש - וכו'א - כן החלזת הכרת נפשויותו הנעלמות הוא
 בפעולותיו החילוניות - כי מהפעולות יודעו הכוחות - וכמו שלא
 יחקן שימלא האדם ערוס מבלי לבוש - כן לא יחקן שיח' ריקם
 מהמלות כלל בו' ע"פ - וגם בזה הדמה ענין המדות והפעולות
 נשמלת האדם - בהיותם אלוים צרף האדם ובחירתו - חס
 ללבוש מחלית המדות חס להסירם מעליו - והנה המדות גם
 כל הפעולות (מעשי המלות המסחפשים מהם) הניתנים לנו
 ממדומים - יפ בחוסם סגולה נפלאה לחתח הילר הרע - ולחיותך
 טוחת האדם ליבא עליו עול מלכות שדי - בהשפודרם על ידימו
 משנה האונת - ויקולו מתרדמת הפחיות - כאשר יבא מזה לסלאל
 (ובציות הפלה אח כד' מחלוא היות) חלוא ערס הכוזה לב
 כותל בהיות כל כחיותו משתוקקים עלות רומס - וגו'

הנה"ה
 *ועפ"ז בדרתי מאחר ז"ל (ניטין
 ד' ז' ע"א) בשפה שאמר
 הקב"ה הסר המלפנת והרס העשרה -
 חמרו מה"ש לפני הקב"ה זאת להם
 לישראל שאמרו לפני דבתי נעשה
 ונשמע - אמר להם הקב"ה לא זאת
 הפעלה הנבה והננה הספלי והעמידו
 נורה בביכל - ע"כ - שבלאורה יפלא
 המאמר מהבני - הכי נעלם היה
 ממלכתי מרוס מעשה העמדת הילרם
 בגולה הקב"ה אח חזק - הוא ענין
 המלכה בעד בנ"י ה' - שזכות נר"ג
 ישמח להם לומר דורים - מד כי גם
 יוהאס לא יראה - ועל פשעייה
 יוכס (ויפסול על טוהם) ולעטנה זו
 לא הנות החטובה - ובהשקף ראשון
 חמתי עפ"י נמ' שח (ש"ח ע"א)

אמר דב אחא צ"י מכלן מודעל רבה
 לאוריתא - אמר דבא חש"כ הדור
 קבלה צימי לחשיות - וכ' החום
 שס וקשה הלא צימי יהושע בו'
 ויורלו שיהושע לא כרת אחס רק על
 ע"ז ע"פ - ופ"ז יחקן שפעט
 השולחים היה משחא חזק ומדעל
 דב' - שפסותה דקין עליו - חנה
 כ"ח בעבור קבלה כחורה ואחמס
 נר"ג - שזה לא היה רק בצימי אשר
 היה עומד מוכסע עליוס בניגית -
 (ומעשה לחשיות לא ה' עין שמיירי
 בחירקן ב"ר) וחור זאת להס בו'
 בצימי נר"ג - והקב"ה הפיכס שהעמידו
 לורה ביהל - ועל ע"ז הדור
 קבלה צימי יהושע - חלוא לפי
 האשור פה חמתי כי יס לטין אמרם
 לזה הכוונה - שכל ענין יקרת מאמר
 נר"ג אשר שכתובו חז"ל גראה - אחרי
 שברס סיני פסקה זוהמתן בלחמם
 בנת' ע"ז (דק ק"ב ע"ב) ונפדו ללאח
 מכור הכדלל מעוטי הילר - ההעלו
 על מדרגותם הנעלם - אשר נבבו עלי'
 רגליהם מיצי קדס קדמיה להיות
 מהיושבים בראשונה במלכות - להשעג
 על דברי פי ד' הערבים עג חזק -
 וסיח אמרו פי עליון היה נהס נלתיך
 סבור על ראש - ולנור השפדה -
 תחת אשר עתה אחרי חקך מעליו
 משמעת דבר ד' - לא נור להס ב"ח
 סדר הפעשה (אשר ערכה חקדו
 מימים רבים) שהיא בשולס מלכ
 חלה - ולסבו מניע שמי רומס -
 אשר ע"ז יניע האדם מנהג מעלה -
 עד כי כדריק החיות דרכו - לבלי
 לכת לחרות עקלקות - נקן נלאו על
 האקן אחרי הסדר נשסו פעמו חזרה
 להיות בלור החיים לטיות מפתסודים
 בביכל המלך - ומעס הסה אשר יקלישו
 החומר להעלותו מעלה בעורו בחיים
 חיותו - כי מי יוכל לפקוד מעניו שח
 הילר - המעמים על האדם כווד
 ענעס חלחל וזהמחו - ולנור רוח
 הקדושה בבניו נוו לעין רומס -
 בהיותם קרובים אל ד' במעמד הר
 סיני לא האמינו כי יבא נר ואליכ
 נסדיחם ויהפשיילם עד עפר חלוא
 החומרים - ודמו כי כחול יבנו ימי
 שחם מרוס - להיות קדוס ישראל
 כוכח מראה עיניהם המיר - וניהיות
 מזיו כבודו ית' - ונחשו כי לא יסיו
 צריכים לדרוש מלוא ד' מעל ספר -
 כי יום יום יעמדו על ידו לשרתו -
 ועל כל ענין ופעולה יפו חון לשמוע
 קול דברי אלהים חיים - וזהו נעשה
 ונשמע - כי גם אחר המעשה ששס
 יפו חון - ויקו עוד נפשו דבר ד' -
 כי אף זה כל פרי חפלא וישע פגשס
 כי לא היו דורשים עזרה מהמעשה
 שיהיה בחומי נפסם נעורס ונקרס
 חל' ד' - רק דגני פי ד' נלאח
 ההולכים בראש המעשה - נכסעה
 וגם כלמה נפסס לקחת חזקס שמן
 מנהס - ולהחעדן בטוטס קול דברי
 חלקים חיים אשר מחקו למי - ע"כ
 דרשו פיתחיד החענוג הזה - בהספחת
 לכל מעשה ומעשה הפאר היקר הזה -
 ולכל פעוה חלול לה חבל בדברי פי
 ד' להיות נות חן לראש - (בהחיתר
 לב"ה הדיבור) - וזה כנר הסגרת
 זה עפ"י חסל לעביר ח' שסיה לו כן
 יחיד - וליוס חתונתו הפריז שסגית
 רבות וחסירות יקרות - וישאלו אותו
 העדה הוא כנר יחידך הוא - וכל
 אשר השאל נפשו לא חלאל ממנו -
 למס הילד לו מסה אח גם בטיק

ביוסף (פון) בי האלבער חזר
 יחד איזים פרעיס לעשוז מהס
 גוף א' רב העלילי • בעל כח
 לגבור ולרוח קשכל • יוחר
 מהיוריס ספרעיס אשר קן
 וגבול לכתס וגבורתס • אס
 ינטס אבר א' ממנו לרפיוןמחלס
 יחשו יותר אבריו לחוק רפיונו •
 כעטמס על סאחד כווד עבטיע
 נחלי המבעט אשר נעיו על
 שרשי האלבער להפריח נאני
 סרעיוניס • כשחוליס על חלמי
 כשכל • יטעופו ויגרשו מימיו

רפס וטיע • ויעלו עליו חתמס
 ברבות הטובס ישמחו אים כשמחת רעכו • ואס סא' יחקפו
 כזמן לשפוך עליו אס עברתו • וסיס עמו עד דרוס חמיו אומו •
 וסביב אס שבותו כדברים טובים וגחומים • אס ורבות כאלס
 הפעול האלבער עד אין סעורות • אך גס במשך האלס א'ע
 אחרי ממעלס כחאוס כחטעס נגמח כל חתמס כעולס חליו •
 ססיס לס חפיקות ד' ואכנת לרעך כזוך • למחג ורסן לכל חשלת
 רגלס לנאח מדרך אשר ססוס לס סאלכיס • לקיס כמין וקטלו •
 כי כזוא לפני אים עני אל חלמין חתמס כממון אס לבנו
 מלחמול על כנכאס לבנ • אל חקפין אס ידו מחס לו כפי משג
 ידו • (וכשיעור סקבעו חז"ל פ') נערס כנחשחחס) כפוחס אל
 יסחות ממעסר • וכמוסיף לא יוסיף על חומס) :

ואחרי כודע כי מלס ואכנת כו' סופקדס לעריך מערסס
 מול כחאוס יבין המכיל • כי לא סאלכס יולאח חליו
 כחאוס אשר יאכוב אים אס עמיחו • עכור כעיוס אשר יסיו
 מאת פניו סיא כנרנא מפי ספקודס לכלחס עס כורחס
 (כאמרס • אין כסן נעסס שליס
 כ"ד לסלקוחו • סנכדרין פ"ס
 ע"ב) סן חסלס אסכ' :

גם לא על שדמס האלבער
 נאכזס ונקלס כזו ילחמ
 גפן כחכרס • כי אכנס כזו לא
 קמלס כעכפ מלחמין כס גס
 אס כני' כסנוליס ומחוריס
 מחנס • גס כסחוס סדס גס
 כסורפיס כיעריס • גס
 כסנדרעיס (סרן) כסכסית
 וכמזיק סנק' קראקאדיל' לר"ק •
 כסכסיתס כיואריסס לא יסחורו
 אכנס כזאח • סאדס יאכוב אס
 ככסמס וסעיק עכור כסינו
 ממנו די אכלו • אך לא כעודס
 כחיס • ונחל סידודוס כזאח
 סיוולאח מעקיר כחאוס כסכיוף
 אס חלקס סאכוב • וסדחיקו
 מעל אדמחו לגזרו מלרן
 כחיס • כי לא נופלס סיס
 מסורחס • אשר לא כחמנס
 רוחס אס חוככיס • וססקר
 לפעמיס כסכאוס אסכ ככרית
 לסכס אס כרעס חליו • אשר
 לזאח לא יכעמו כס בעליס
 (כאכר כס ענין זס ככנס'ס
 כנלכס פס) כן מלרס יד סאלכס
 אשר יולדס על כרכי' לסדית
 אס סאכיו ולספילו לסחס כאכר
 יסחור סאדס כסחוס חכיריס
 כעכור אכנתו חוס • ויחכן
 לפרס כונת ככחוב • ואכנת
 לרעך כזוך • כשולל אס סאלכס
 סחחת כנפי' כחמסס כאכוב ככר
 אס

לסס כל מכל סככוד ומכל חליל
 קדושס וסדסרס אשר ססניס ידס •
 ויעסס סקכ"ס כי ספסן אשר ככלס
 אס מעסס ידיס • וסחחס ספסלרס
 כסמ"ק היקר (אכר קרנחס סחחס
 כנסי • וסחס לסס למחס מרס
 סחלוחס לכל יקלחס סחין) לסעמיד
 ירס כסילס סקן לא סרן ידו ססס
 מלחל גס אס מדחיסס היקרוס •
 ע"כ אקח קדושחי כעסו • למען
 סנלל ממלחטוס ספסן סדדס מולכי
 עכס לסקוף אס קדושחס מהס • ועוד
 כסכחסי כיואור כזס ואכמ"ל • וסוד
 יאור ענינו כמאור קדושסו • ויפן
 חלקו כמורס :

רפס וטיע • ויעלו עליו חתמס
 ברבות הטובס ישמחו אים כשמחת רעכו • ואס סא' יחקפו
 כזמן לשפוך עליו אס עברתו • וסיס עמו עד דרוס חמיו אומו •
 וסביב אס שבותו כדברים טובים וגחומים • אס ורבות כאלס
 הפעול האלבער עד אין סעורות • אך גס במשך האלס א'ע
 אחרי ממעלס כחאוס כחטעס נגמח כל חתמס כעולס חליו •
 ססיס לס חפיקות ד' ואכנת לרעך כזוך • למחג ורסן לכל חשלת
 רגלס לנאח מדרך אשר ססוס לס סאלכיס • לקיס כמין וקטלו •
 כי כזוא לפני אים עני אל חלמין חתמס כממון אס לבנו
 מלחמול על כנכאס לבנ • אל חקפין אס ידו מחס לו כפי משג
 ידו • (וכשיעור סקבעו חז"ל פ') נערס כנחשחחס) כפוחס אל
 יסחות ממעסר • וכמוסיף לא יוסיף על חומס) :

ואחרי כודע כי מלס ואכנת כו' סופקדס לעריך מערסס

מול כחאוס יבין המכיל • כי לא סאלכס יולאח חליו
 כחאוס אשר יאכוב אים אס עמיחו • עכור כעיוס אשר יסיו
 מאת פניו סיא כנרנא מפי ספקודס לכלחס עס כורחס
 (כאמרס • אין כסן נעסס שליס
 כ"ד לסלקוחו • סנכדרין פ"ס
 ע"ב) סן חסלס אסכ' :

סלס ידו ? ויען לסס לאמר • כאכר
 ער סנח לא כלחאח אס מועסו
 כסס כל חלחס לכו • כן ער נחל כל
 ימי ח' לא ארפנו • חולס יגורתי סן
 יר סמקוס כלככו לסיל אכנת כ'
 רעיס • וחול ככס אכנת סאכס סחכסס
 ככאס לחוך לבכו יעיקו לחסחי
 וככוד הימים סקנו סאכס ככוד לקחס
 להדיחמו מעלי ולעכוב אס חליו וסח
 חמו • ואכר סורו מעלי לא חסני
 לבני לסח לו מלוחס • לזאח כסיוחסי
 לסס סוס כיוס סמחמו • סון יקר •
 חולי ככוכני נפסס גס אחרי ספרדס
 מעי • ככלסס מיניע כפי • ולחליו
 ימיס לא יסכחני • כן כני יסכרל אשר
 דחו כי חמיד יחי' מרוס סכנת •
 נפלו מהס מעסס ד' /אכר קכץ
 חקיקדיו לסוחס כפי סחורס קדושס
 לסיוחס סמוריס נח • לפי דחיוס
 סמחיד ססיס סמפלס קרובס לעלות
 סר כיס ד' • לסכנת סמט דכריו •
 אך ד' אשר ידע כי יסיר סלוחס
 עמס יורס לחור לסדחיקס סמסססס
 כנחלס קדושס ד' • ופני סדך סעולס
 כיס אל יכסס מרולי סחלוחס סנככנות
 סחיל לסס סמחט סורחו כסמור
 (משלי ד') כי לקח טוב נחסי לכס •
 למען ססיס לסס למזכרת סמיד
 לעוררס סמחדמח ספסות • כי על
 מולא פיס יחיו מעסמח עסר
 סחלוחס כחומריח :

ובזס כזוא לכיוור הנפי' גיסין הנפי'
 'עס' דמיון לס' סחי' ככיר
 מסורס • וסספך עליו כלחוס
 לסורידנו מכמחי סלחחו סול
 סחחיס סעניח אף עול סר ממנו
 זכרו הימים כסכפוסים לככר ככוסס
 גכוס • גס מול אכסי סקכל סרסוב
 נפסו ככוס ענין לדכר עליסס עסק
 ככאוס וכז • ויקלחו כז • ויזו
 למסרסס לקחח ממנו עכוב • ואף
 כיועס כי ככיוו אין כל • סכ"ל נפסו
 ענינח על ככר יו"ט א' סודע
 לסס ססורחס מכל ככריו סחסודות
 וסחו סקודחס על סמסרס סיספס
 אכרי' ועל עוד חיוס כני ככר א'
 סחחרה לו • ויכמרו רחמי סחסרת
 ויזכר לסס' הכי למועדי רגל חקיו
 זכר מכסול • ויזכר ירכמי כור
 סכילו חזן אכריו לקרב קן חיו •
 ולא סחמלו מלקחח אס יסר ספולס
 אשר סחסר סדלות ככלחס אס חלקו •
 ויסעורו סחי סקכל סיון אשר אכנס
 אס כל רכוסו עיד ידס נסויה לקחח
 ממנו גס אס זס להכניו ככלי ריק כי
 סומס סכר סול טוב סיליו סקכל
 מיד סיון ססכסית למען סרן ידס
 ממנו • כן כסעס סלמר סקכ"ס ססר
 סמססס • ססמליוס סול סיוקח מהס
 סחודוס עכובס אשר סמס ככריו סרר
 ללכח כסס לפי ד' (כככולר כסכריס
 סככלוחס אכרו כ' אס מדחיסס
 סככובוס וע' כק' מה סדכס כזס
 ע"פ על חלס ח' כוכיס כו' ע"ס)
 וסרס עסרת סקדושס מהס לעכוס
 כעד סחפסס • ויזכרו לפני סח"ס
 זאח לסס ליכרל כו' אכרי סספסלו
 כ"כ סמחי מעלחס כמסמח סר סיו •
 רסר מעל לכוכני חל סריו ככס •
 עד כי כל סמדות לא נחסנו ח'
 כעיוניס • כי לא דרסו עור מהס
 לרדס סאולס עד כי סחס לפסר
 סחומריח נפסס • ויסנו יד לרדס
 יסועס ססמדות אשר סס יקיסוס
 מעסר • סקח מהס גס אס יסר
 סקדושס ססלרס לסס מכלי סאכר

סלס ידו ? ויען לסס לאמר • כאכר
 ער סנח לא כלחאח אס מועסו
 כסס כל חלחס לכו • כן ער נחל כל
 ימי ח' לא ארפנו • חולס יגורתי סן
 יר סמקוס כלככו לסיל אכנת כ'
 רעיס • וחול ככס אכנת סאכס סחכסס
 ככאס לחוך לבכו יעיקו לחסחי
 וככוד הימים סקנו סאכס ככוד לקחס
 להדיחמו מעלי ולעכוב אס חליו וסח
 חמו • ואכר סורו מעלי לא חסני
 לבני לסח לו מלוחס • לזאח כסיוחסי
 לסס סוס כיוס סמחמו • סון יקר •
 חולי ככוכני נפסס גס אחרי ספרדס
 מעי • ככלסס מיניע כפי • ולחליו
 ימיס לא יסכחני • כן כני יסכרל אשר
 דחו כי חמיד יחי' מרוס סכנת •
 נפלו מהס מעסס ד' /אכר קכץ
 חקיקדיו לסוחס כפי סחורס קדושס
 לסיוחס סמוריס נח • לפי דחיוס
 סמחיד ססיס סמפלס קרובס לעלות
 סר כיס ד' • לסכנת סמט דכריו •
 אך ד' אשר ידע כי יסיר סלוחס
 עמס יורס לחור לסדחיקס סמסססס
 כנחלס קדושס ד' • ופני סדך סעולס
 כיס אל יכסס מרולי סחלוחס סנככנות
 סחיל לסס סמחט סורחו כסמור
 (משלי ד') כי לקח טוב נחסי לכס •
 למען ססיס לסס למזכרת סמיד
 לעוררס סמחדמח ספסות • כי על
 מולא פיס יחיו מעסמח עסר
 סחלוחס כחומריח :

כאל"ף סיסכן ג"כ כונחו ע"ד כר
 מלס וחורס אור • סאכרי סאכילו
 אס דרכיו כסככס סילר סיס
 כלחחו דורסח כונח אור סחורס
 וסמלס לסכסיר עיוו לכל יחעס
 לכת סכסיס • כי אף מעסי
 סמליות ייסירו נאדי סאדס ללכח
 כדרך ככוס • וילכסס • כככוס
 סמליות וספסולוחס מעסי סמליות •
 כי כלעדיסס סחמוכטס ארן
 כסיוח סחלוחס לכדס סלעח על
 כל כחוח סאדס • כי כאכר
 ככסיוח' רכולס סחחט עול ככוסס
 נחוס לסמור מנחח ח' סאדס •
 (ככוכן ע"י) ללחיס וליחיס די
 סחסורו כאכר כס ככככיס
 סמליות • כן נקל כידס לסדוף
 אס כל יוכני סכל ולסערס
 למדחסות • ככריוס רחל לסדוף
 עול • ולנחק מעל יד' מוסרות
 ככוסס • כי כסלחס סרלוחי'
 למרחוק לחלו למסמדי וולחו •
 ולכוריד כסחח ח' נפס ככרס
 למען לירס • כמעסס אכאכ
 ככרס ככוס סיודעליו • וכככוס
 כני' ע"פ כל כחוח סאדס •
 (סמס כסכלח וסנקיקמס וסנעירס
 על חיוס אים) • כרודפיס אכר
 דס נפסות נקיסס גס אס כחלוחס
 יסירו מכיוח סלעח • וככול
 אכיסס לא יסמחו • ככככככו
 לבני כענו ממשיקוח נפכו •
 ע"י מעסיסס סרעיס • (כי לא
 יסחוס סאדס על ססרון סחלוחו
 או אס יעיס לו כזק • אס ידע
 כזס לסונחו כמאמר סמסון סמוח
 נפסי עס פלסחיס) ומי יאמין
 לקיס ככיון נגד ממכלח סחלוחס
 סחטעס • ככודת נפס נקי
 לקחח • לולא סיסס סקודח פ'
 ד' לככוח לרסן כפי' • לעלור
 מרולס דכרות דכרות אכירי' •
 לא סחמוד כיס רעך סדכו וגו' :

ואחרי' כזאח מלוחס ואכנת
 לרעך כמוך ומלוחס
 ככדקס לעמוד כפרן • ולכדע
 קרנוס סחמדות ולסכספילס • ולו
 כטו עס כ' ככס אכר לסכחיק
 כיד ספקודח ואכנת • כדורסח
 סלוחס וטובחס לכל ירפוס •
 כספוך כל ככר אס דעחו • אך
 לרדוס עכבת רעכו (ולכענין
 לסנפס נענס מכככחו) • ורעכו
 גס סול כמוכו • או ח' • רמס
 קקן כללחח סקיוכין למעלס
 ראס • כככיו כ"ל ספלו ע"י
 רעכו • גס כל חיס וליחיס על
 מקומו יכס כסלוס • ככין לורר
 ואין מקלח • גס כעכ יסכו מלר
 וליכ • כי יכס כככול ירלחורו
 סכמס • כי מי סס ירלחור
 לעיון • אס לא יד סכרביס
 וכסחלקות לככ ססית' כין יוכסי
 ססיר כמור • (כמככר זכ

אח רעו עזר חקות השגת
האחרו קמו • כי אהבה כוז חרע
להאכזב ותשלחו לארץ גורם •
ע"כ אמר הכתוב כמוך שכלשר
שכלהבהך אורך לא השחית
נפֿך • כן האכזב את עמיך
אהבה עזמית לדרוש טובתו
כאשר לאל ידך לעשות טובה
וחסד עמו • באין חקות גמול
עמה • אז יראה לפני אלהי אמן :

וייתכן

זו הענין בלשון
גמילות חסדים • שלבון חסד
לדעתי נפרד הוא מלשון
לדקה כזה שהוא נופל על הטובה
הנעשית לרעו בלי שום סיבה
אשר גרמה לזה חקות גמול
וכדומה כאשר ראינו בחפלות
שסדרו לנו אנשי כנה"ג שבכ"מ
שנאמר עשה עמנו לדקה נאמר
למען שמך • שהוא מעשה
הנעשית בעבור סיבה כבוד שמו
ית' • ובמקום שגא' עשה עמנו
לדקה וחסד לא נאמר רק
וכושיענו בלא למען שמך שהוא
ענין חסד הנעשה בלא שום
סיבה וזה מופת נאמן הוא •
(ורק בחמנות שבהמון בנ' וס'
שגא' למען עשה עמנו חסד •
הוא נסדר מאחיה אחרון שלא
הבין כן בהבדל בין לדקה
לחסד • ואולי יש לכג' עשה עמנו לדקה) וימנן בזכו הסבדל
בין לדיק לחסיד • שדריק כנגור מלשון לדקה הוא בשעבוד בעד
חקות פרס • וחסיד הוא שעובד את בוראו בלי חקות גמול •
ועובד בשמחת לבבו • וע' בשמחה פרקים להרמב"ם (ערק ו')
ולכן אמרו (סוכה מ"ט ע"ב) ותורה חסד על לשונה כו' תורה
לשמה זו היא תורה של חסד • תורה שלא לשמה זו היא תורה
שאיה של חסד • וכן אמרו שם • לדקה לחיים • גמילות חסדים
בין לחיים בין למחים • שממחה כלה לא יחל שום גמול • וז"ל
לדקה לעניים גמ"ח בין לעניים בין לעשירים • כי לדקה היא מעשה
אשר באה מסבה כמירה רחמי כטותן על הכנה רוח • (בהמיה
מעיו נו האבה נפשו להניח דעהו בנתינת הלקדק) אשר לזאת
לא תחמיד אלו הדבר • כי לאט לאט חסיד הסבדל את כרגש
כמירה רחמים ממנו • מלעוררנו עוד • לא כן ענין החסד שרק
מעט אהבהו אותם יגמלם חסד • אשר הוא האריך ימים על
הדמה לבבו וכן אשר תרבה ימים הוביק חיל • וגם לעשיר
יחסוף להיעיב במקום ועם הנדרש למען אהבהו לכל חסד • ועוב
לבבו • ויש לדבר בזה באורך כפיאור איזה כהוצים לפ"ו אך אכמל' :

עוד

הואים אשר לה שם בשלשה עמודי עולם (כמאמר ר"ם
הדריק (פ"א דלחנה) על שלשה דברים השולים עומד על החורה
ועל העבודה ועל גמ"ח) ונפחות האדם לה את שטרי לבבו
חדוך תרמוס פתן התאווה עד אפס הקוה להקיימה • ובקול
כמיה רגש (קול דברי אלהים חיים מדבר מהוך חדרי חורשו
לסרעים אחר כבלי עוה"ל להמם ולאבדס) תפיל עליה חיל
ובעמה • ופלות ורעהו תאחוז • וחננס מלבב האדם להחלם על
נפשה • וז"ל ספר החינוך (מורה ט"ו) ואפי' רשע גמור כו' אם
יערה רוחו וישים השחלולו בחורה בהחמדה מיד יעשה אל
טוב כו' ע"ש • וכן אמרו ז"ל (קדושין דף ל"א) בראתי יא"ר
בראתי חורה חבלין לו :

וגם

זו יבחון כאדם כי לא הכנין אשר יולד על דברי
התאווה (דכינון בלמודו למען קטעור • או שאר תאוה) הלה
נקרב • פן הלא תורסה למולה לקרוא אלי' לשלום • ויחד לבנה

ורוח נשמי השאלי מדי רגע ברגעו •
למחר הניחה • הנה נא לי הכסף
המוזקק אשר לקחתים להניקם לכפות
כסף הוול לקחתם כסמורחך •
ויאמר טוב הדבר בעיני • כמה
ממדים מעשיהם בלב שמה ב"ל על
מפתח רעיו ולכדו אותו ברחשו •
ובשירה ובשמחת לבב כהולך חבלין
בהפס ובכמרות • יא"ל כ"ל את רגליו
לכזב לביתו • ופוחים כ"ל לדרבו
פן יאוב רעיו לדרוף חריו • עד
בואם לביתם • וידלו ארץ שיקר
הלחם הטול והחמם בהם וכל השומק
יחנק להם :

ויש לבין אמר ז"ל (פ"ב ט"ו) א"ל
כסף כו' לפנים • א"ל סבדך
מהול במים • שקוה היין יאבה
לרמות את המוכר בחסו לו סיני כסף
לכסף והמוכר ידמה בנפשו כי יונס
את הקוה בנסכו יום ביינו • ויהי
סבדך מהול במים • וז"ל האלשיך
הק' שוא ידברו אים את רעשו שפת
הקוה בלב ולב ידברו (תהלים י"ב)
שמו ובחמם ידברו אים לרעשו שפת
חלקות כי לא יועילו • כי הלא כ"ל
בלב ולב ידברו • פ"ב • לזאת לא
יבטלו הדובדים דברי חרמה בשנים
רעיו למולו בקרבו ישים רגבו •
כי הרשע חסדך כבעליה • להסב
פניו ממני • ולקוס ולעמוד בעזרת
הלוחם למולו • ולהסר עמו • לא כן
אהבה רעים שהיא מנדל מוח לכל
החוסים בלה ועמה פתן הלאחמם •
כי שיה וספקם כשכמיה' • אין
מרתיד ואין מפסיד • אין רחא ואין
עוש כבעולה • הים אל רעיו ילהו •
ובטוב הא' ישמח אחר רעיו בשמחה :

וכי ים בניהם שגא וקאה ותחורו
עכ"ל המדרש • וספדו הספרים וביניהם
ס' ק"י שהוא פלא • וכי כבדל ביה
ביניהם שגא וקאה ותחור' הם בשלון
תמנה הלא מדבר בשעוסקין בה' וביאר
הק"י שגא אין עוסקין בה קלי על
ימות המול שגלעדי השגא וקאה ים
לנו התגלות מרוב טרדותיו ותלחותיו
המבלים עתותיו בינו ואחזה עד
אפס מועד פניו לעסק החורה • אך
בשים ביניהם שגא וקאה ח"כ זה אה
ומוסת על הרחבת לבבו סבדך השגא
די סוקתי עד בירוס לבבו להגאח
אים על רעיו ח"כ סרה לל התגלות
ורו אין עוסקין בה ורבי ים ביניהם
כו' • והנהל עס"י פשוט כות המדרש
שהקב"ה מחזירם ב' אזהרות • א' בני
השמינו קולנס כדי שישעו כו' ורבי
שלא יהי' ביניהם שגא וקאה כו'
ולפי האזהרות נתן טעם שגא תלמודו
בלחם או בנחשמה • ואחר מה"ש לפני

לח יסכנו על אדמת לבב האדם • ועוב לגבר השם עין לכרגיו
הי"ל"ט על הי"ל"ר בבחרו לו הלמוד תורה לשמה • לגבורת חיל
שהיא לא תחד את התאווה הכמחה • לגורה רע וחשיק לס בחמה
(לגש אותה בלם מלבב האדם מבלי שים לה שאלות ופליטת אף
באחת הנקיקות מקורות לבב האנוש) עם כל זאת סילר טוב
הבאים לירש את אדמתם מבלי חס לה חנינה צידעם אותם
לעקוב מדם • ואף אחרי השתותח לעשר נפשה לא חשקו
דמם בחוכם • משלות ממחבואי' חלי נקמם לירות לנו למוד
החורם כוונם משתחם • ולשליך עץ מר לחוך מי החורס אשר
יבא לפיו • ומבטו תורש את כל מחק לוף דש חמרי נועם אשר
טעם • ולהיות לשכים בעיני הלמוד הכוונם וללויים בלד' •
בהביאה שטף מזימות נפסדות לשחת דברי חוס"ק כנשימים :

ורתת

חרב ציד החורס להרוג את שוטני' כרגע ולכלותם
ככתף עין חסבו ח"ל ענה לפקוד על ידם מלות ואהבה
לרעך אשר היא חך לפני' לישר מעקשות כלבב • ולסקל משלות
עשונותיו מאבני מגפית אשר הקימה התאווה לנגף כס את
מעשה המלס • למען ילכו לבטח רגלי כניון החורס • כאמרם
(אבות פ"א) כוי מתלמידיו של אהרן אובס שלום ורודף שלום
ומקרבן לחורס • שבעשותו את לבבם ישר מרובסי השגא
וכעטרים • חוק ואמן קרבת
לבבם לחורס • וכן אמרו (ערק

מנחה

*) קן בענין זה בלדתי זה כבר
מדרש שה"ש חברים מקשיבים
לקולן השמיעני • וישל בשעה
שנכנסים לבתי כנסיות ולבתי מדרשות
בשבתות וימ"ט ללמוד תורה הקב"ה
הולך עם פגילת שלו לשמוע ואומר
להם בני השמינו קולנס כדי שישעו
חברים שעל גביהם • והאחרו שלא
יהי' ביניהם קולנס ונאח ותחורו שלא
יאחרו מה"ש לפני • רבש"ע תורה
שנחת להם לישראל אין עוסקין בה
וכי ים ביניהם שגא וקאה ותחורו
עכ"ל המדרש • וספדו הספרים וביניהם
ס' ק"י שהוא פלא • וכי כבדל ביה
ביניהם שגא וקאה ותחור' הם בשלון
תמנה הלא מדבר בשעוסקין בה' וביאר
הק"י שגא אין עוסקין בה קלי על
ימות המול שגלעדי השגא וקאה ים
לנו התגלות מרוב טרדותיו ותלחותיו
המבלים עתותיו בינו ואחזה עד
אפס מועד פניו לעסק החורה • אך
בשים ביניהם שגא וקאה ח"כ זה אה
ומוסת על הרחבת לבבו סבדך השגא
די סוקתי עד בירוס לבבו להגאח
אים על רעיו ח"כ סרה לל התגלות
ורו אין עוסקין בה ורבי ים ביניהם
כו' • והנהל עס"י פשוט כות המדרש
שהקב"ה מחזירם ב' אזהרות • א' בני
השמינו קולנס כדי שישעו כו' ורבי
שלא יהי' ביניהם שגא וקאה כו'
ולפי האזהרות נתן טעם שגא תלמודו
בלחם או בנחשמה • ואחר מה"ש לפני

חורה שנחת לפניו אין עוסקין בה (מפאת שלא יאמרו קולנס) זה עשה
לאחורה הראשונה ולאחורה שני' שלא יהי' ביניהם שגא כו' נתן טעם שלא
יאחרו מה"ש ורבי ים ביניהם שגא כו' • כל' כנינת המדרש עס"י שגא •
ולל סרה קאורים זה אה • גם לפי דרכו שגא דברי מלאכים בגזרה
אחת יאחה לבדך בדרך אחר קלם • שהנה לבאורה קסה בהבנת דברי המדרש •
מאין הוציא המדרש לפסד הספוק בשבחות וימ"ט • אים מרות וזה ב"ב חבוב •
גם לפי הדגש כספוק יקסה למה קראו הכתוב חברים עמה יומר מבג"מ
(ואף באחת יקראו חברים אם הם מלאכים ואחיו ז"ל) אך הנהל כי פרה
ידוע שנעש מתן החורה אמרו מה"ש תנה הדרך על השמים • ובאחת ים נה
טעלה יחורה שנתן להם בעבור מנוחה • שים להם מועד מרות רב שני
סעודת הנוסות • וים לאל ידל להנוח בה יומם וילי • ולא כן אחרו ששגא
המה אשר תאח ידל מועד להליל איזה מועד ממנוחות סעודות הקורפים את
עמותיו בהעמם עליה עול הפרנסה • ובזה אפס נח"ל • וזה ע"ה מלא
לנו לתלואה רענון נשנו לחורה ולחטורה • אמנם לעומת זה מורה ויורה
ים בנו עליהם • אשר בעבודה זכינו לחמדת סטות החורה • כמובל ללמוד ע"מ
לעשות מה שאין זה בידם • בשלון ביניהם גזלות ואחוסים • ורק לשפוט
הוא להם החורה • והוא כדמיון האנ"ש שקריין דימאל"ס • ציד המוכר כסוק
משנול זהב במלואתה משאורה לתמחר למראה עינים • ועמדי' על המקח

המעלה הזאת לזכות בה כחורה היקרה והמסוללה) • אמנם בפחחנו ללחות הספר • והיה"ל לא גורש עדן מרחיבת לבנו • וזאת יורה זיקים הני הקנאה ופחלה בינו • שכל אות ומיפת דק • שלא ללמוד ב"ל לקטור או לבדור וכדומה • אז יגרע מלד בנחנו • מערך המלכים • שהדופי שבו ממלכות הנושיות (המלה שנותנו מבלי מועד להגיון חורב ה') עומדת במקומה • כי אין בהמשע לימוד שלא ע"מ לעשות מעלה יתירה • שתחשף על קולו המגדשות שלנו • כי בשלא ע"מ לעשות חסיד יד המלכים כהנה חנף פעמים בהחמדה נפלה ובהפלה יתירה • וז"ש שלא יאמרו מה"ש לפני רבש"ע חורה נחה לפניהם אין עושקין בה מפלה ערדוהם בפרשפתם ובטסקיהם כל ימיה החול • וגם בפרותם סוים יש ביניהם נפלה • כי בעת לימוד • ואחרי שכל ילמדו ע"מ לעשות נפלה נגרעים מב' הדדים • ע"כ מפקד הקנ"ה הפשיטני • כלומר למעני שהישי קול חורבן • וזה אשר יאמר לעתה כניח במדרש בקיסור דברי המלכים :

ולזאת ראינו כי יתחל לבטל חוקם במחברת החת •
 לביהם חותמים יחד • חגודים יחד בורשות החיבור מחלבים • כי גם בגמ"ח היא חבן פנת דחנו • כאשר יבא מזה סעיף להלכה בס"ד • וסניסם כח' המם מכונות נכדוה למושדות הכל • ונכדוה להקרא בשם

עמודי עולם

אשר שם האחד יכין • ושם השני בועז

לחצי קרצת אלבים • ולכן מזוי כבוד קדושתו • היא כחורה כי היא תנחה להביאה לחלוצה ה' • וזאת חובילה עיר קדש • ותיקרה מדבשה נחליר עיני' באור פני מלך ה' גלות • כי מלד נפלים מעב' להוציא יקר מוגל • כי כגרעין ביוטע באדמה המושכת חלי' כל כח הלימה (אשר ההפכים בכל חלקה הסדה וגדה בארבע כנפות האדמה אשר ה' עניו בש דומם • בהיותו בעל כמעט במליחותו) • ויוקרה בש' סניב למעשה עד כדי שיעור ויקרה • וביד' חוציא כבה הלימה סמוך במעשה האדמה לפועל • בן החורב והמלחם יב בה כח הוצאת חת כח הקדושה כלפונה נמעמקי לבנו • להחשוד ולעשות פרי • שאז יקבלי הנוחות הקדושה העמומים בחצי נפש החלוצות • להחלוצו בסבך וסחוקי צם למען יקרה שם עיניה • אמנם עדין לא יצתה האדם בגרעין המלח העם שורש למעט ופרי למעלה • בעבור מקשה החומר אשר העלה קולי החלוצ הסבלים (המפריעים צער מעט המלח) • וברקני הול"ד כנוללים ממנו כח לימחה הקדושה לקחתי להם • אם לא ישת עין לעקר ויגרשם את כל מצימות הסבנים שיטני המלח ונעבד כיטב שדמה לבנו ולחורש לחוס במעמד החסובה • להמית המדות כרעות הנכרבות גם אז הללח מעט החורב והמלח • נעשות ענף ולשאת פרי • וזהו ענין מ"ש (דבור פ"ג) כל שיהיה חטיו קידמה להכמתו חכמתו מחקיימות • וכל שהכמתו כו' • כי אז מי החורה המוגרים בין חלמי לבנו יבששו עור ויבועה לשדכי המדות המנויות חקות כבוד וקטעיר וכדומה • לשלח פדחות • ע"כ טוב לגבר כחא חל מקדם החורב • נעדרה לבנ ובנקיין כפסם אז יליח חת דרכיו וזו יסביל :

ובעבור כי האדם הוא קשר כל יסודות החלוצים צבריות העולם • וכל כוחות מברוחי חלד נעשו בו • וכן

הגדה ה' כל כוחות מברשי עולמות העליונים נברשו בו* ועצרו הולבר מכל חלקי שבעה הקלימי העולם ע"כ בהחזיקו במעוץ החורב חת חלד יסיד חסדה עולם • ועל ידה נבנה חבל [החמדה (כ"ד פ"ה) וחל' חלוצו חמון חומן • החורה חומרת חלי כייחיו בלי לאמנותו של הקב"ה כו' והחורה חמרה בראשית ביה אלבים ואין רחמים חל חורב שחלד ח' קני רחמי' דרכו • וכן אחרי (גדרים ל"ב) גדרה

שני בני אדם • ח' חומן יד אשר נדרש הכלי לו לחיב צו פחמי חוסם • או לחאר בו מקצועות הזבוכים • אשר בלעדה לא ילח במלחכתו • והב' עשיר גדול אשר יחלוף להחטג בו במרחים עיניו הנאות לכל מבוס בו • אשר מחוק המשפט והיושר הוא • שהעשיר יסחבה להחומן הנאלץ לקניטה בעבור ההכרת אשר סמריהו בעבור מלכתו • בן שפט הכורא יח' לחת דק למשח רבניו אשר עלה קרית גבורי כח עש' דברו • המחלואים כולם להשיגה בעבור חלבה שפסוע חמרות' הגמדים' בעבור טענתו כלום יש בכם יל"ר כידוע (וע' גמ' שבה פ"ט ע"ה) ולנו היא מוגלה בשלא נוכל לעשות מעשה או לבטל בפסחים בלעדי החורה • כי לא נדע את המעשה אשר נעשה • וזאת חורחנו חוק להשגח ממלכות הולר אשר יקם לנו • והנה בכל ימי הפסוע חלין חלי לומדים כלל כמעט לא יחשב מעלתו למחלח • אך ביום השבת כובחנו מעמל הניפיו' • וזבא חל בית ה' לבנות בחורו • אז יוכל מעלתו בשיכל לימוד ע"מ לעשותי ואך היום השבת יסיר מעינו חרפה הדופי לחת מעט מקום לנח המעלה הנפלה בו עינו • רשר ע"כ קרלה ביום הזה חניבים • לחמר חך ביום הזה חושלח מעלתו להיות נישא בד כד עס מעלות • אך כ"ו בהיותו מזוכים מחלח חל"ר • וכל הול' יין רקח החורה מהולח במי עמן הול' • אשר ימיר נעכמו את מחק המלח • כי נעדרו מחוק מסכנותינו • וסוד עמל נקרא לו • וז' מדרשו נקי' ומהורה • בשומנו מנחמנו חך למען לעשות • אז נעלה ערכנו כערך המלכים (ועוד היקר מעלתו עליהם כאשר ראונו שהכריתה

י כ י

בו הובן מצע לענין התורה איך שהיא עמוד עולם באשרם הנאי התנה הקדוש ברוך הוא במעשה בראשית • ואך היא אבן פנת הבל •

איוב חתננו לרישו עור וכשר חלבישני ונעלמות וגידיים חסוכני (חיוז י"ח) • מבין שורות דבריו ילחיר שמן יח למחור כשכל להפכיל כי לא העור וכשר הוא האדם רק כמה כלבוס לחיוז דבר ונעלמות וגידיים כמה כסיה המשיכה להנפש החלוצות המחלכת בקרצם • ותחטטפס בנזוס העור וכשר • וכחומר היא בית משכנה בדרחה לעולם השפל • להחלך כמו צנו חלך • ובנעדה לא קמה בחיין על האדמה חף רגש • וזהו הענין שאמרו (ברכות י"ח ע"ב) רשעים בחייהם קרויים מתים אחרי שקדושת נשמתו וחיותה אין בו • גזו היא כבית שוממה מעלי' וכקליפה בלא פרי • וכנוף בלא רוח כחיים • ע"כ הולח לעמוד על חכונת הנפש יביע במעשה חכנית כגו אשר כמעטפה בו • ותמנה יקח • לכבין קליח דרכי' • כי כל לבוש • יחלרהו חלומן כמחמוגה לעכוחו כהפחרח חלם בלורחו בכל חיבריו • ככאשר שבו המומרי יש בו מזג היסודות הרוחניים • (וזהו ממוג מכל הד' יסודות) אשר כהפרס ח"ו ונחמר כמוג יוחר יסוד העפר מת נופל חלח ולעפר ישוב • בן בהנפש הכנוטה צנו האדם כלול בה מדרגות הרוחניים גבוה מעל גבוה כמבחר צוהר ובספרים שים מדרגות נפש רוח נשמה יתירה • וזכיות נפש החלוצות שואבת רוח חיות מהם • אז חנער מעפירי הכלי עי"ה' התעופר על פני' • ותשוב להנקות ולהזקן להיות גם היא מהחוסים כלל שדי • ורליס בחסוקה נפלאה למלחוח רטון כוראם יח' • ובהיותה מורה חורר מלהחוח נשרשדות המדרגות הנעלים • אז חדר חז' להשקצ צבור העומאם ולהשפל עד חחיתת מעמקי הסבלות • [ע"כ אחרי המבחר שבו האדם חינו כ"ה כלבוס להנסמה המתכסח צו • שהוא עיקר האדם • יסביל האדם כי כאשר שלא יחור לסוחר לבלוח זמנו בלחלות לבושו בעת עמדו על היריד אשר הובילו רגלי עסקיו מרחוק לבוא הנה נעשות מקנה וקנין • בן לא נחור לחים להרבות עסקו ולהשקיע מחבותיו בעניני כלבוס החומר לחסוף ולרטוב ממון אשר מיעוטן יש • בהיותה בחושי ההפירה כהחקירות היסודות • כי בלעדם יפרדן זה מזה • ולא יאבו לשבת יחדו • ורובן קשה כי כס מערירים רעיוני האדם מעשות קנין כמלח אשר בעבורם שולח כנס • ויבסוהו מרעיוניו ירחח שדי] :

אמנם הסולם אשר נלץ לפני כנפש החלוצי • אשר על ידס חוכל לענות מעלה להחלוח במדרגות הרוחניים הנעלים

אחר כך שדברי מוסרו יפעלו כמטר המסיל את עמנו לשמים ואחר על עמנו שיאזין ויקשיב להצנחן מה לדבר. והעם ישמעו אמרי פיו. אולם ישע'י' אחר שגם הסרים והנבזים מתנחלים על הדור שנמשלו לשמים לפרעוף מטר ההוכחה. ישמעו והעם יאזינו לקבל מוסר. כי ד' דבר ע"כ על כולם לשמוע. ויכלול גם א"ע עמם לשמוע וזה ג"כ לדעתו מ"ס (יחזקאל ק"ב) את חרץ לא מעהרם היא לא גשמה ביום זעם קשר נביא' גו'. שהנה ענין המערה נחשבים מהאדם העולים מן הארץ איריים קיטורים מתקבלים ועולי' דרך האויר מעלה. ובלכתם יחלצו ויחלצו עמם כל האדם כלחים שנאמר עד אשר יחשבו לעין. ויריקו גשם. ובהיות האויר זך הוא כבד ומסך במשאו על האדם ולא יעזבם להרים ראש. ושקועי' הם וסוכנים ביום במחצותי האדמה. חולם בכולם האויר שאינו זך וקיי כי לא ינשאו האדם לעלות מחצוצאוסם שמי רומה. כי אין בכח האויר שאינו מזוהך לעמוד בדרך לבטן לסם. כן בעיניי הנפש הם הנפש ורוח האדם היא מזוככה היא מכבדת על החומר לכל יפלו ממנה אדי החלואה המשתחזות מעלה וסוככים בנקיקי מעוטתם בחדרי לבב האדם (עד צרבות ימים יסיו' לאש ואין) אך אם הנפש חיה זכה וטכור כ"כ. אז ירימו אדי המזוהזות הנפשות וחלואה הסבליות ראש למעלה. ומתפשטים על כל פני העם. ונעשה עין להשפך אור שמש הקדושה. ופני הדור שהם דוונתתם בשמים לענין זה יזוקו אז מער לאדם. ויריקו גשם החוכמה על חלמי לבב העם. ואז ילמזו פרי ישועה. ואח"כ נעשה האויר זך ותכל אור. ושמש הקדושה חורה על אופק לבבם הטכורס ומרוככס. וז"ל הנביא את ארץ לא מעהרם היא. שהאויר ורוח הנפשות חונגס מזוככה. וינשאו אדי החלואה מעלה מעלה. לא גשמה ביום זעם. ועוד גם זאת שלא גשמה ע"י השמים והנביאים. ביום זעם ביום בחוס האויר חכם פשטי' בעבור שאינו מזוהך וכוא קלוג מאד. וזהו המשל ובאר הנמשל אח"כ באר היטב. קשר נביא' בחוכה באר שוא ערף ערף בו' כהני' חתמו חורתי בו' סיינו בעל הכהנים לבורות המעשה אשר יעשון וסם חומסים החורס מללמדם. ברי' בקרבה בנאבים ערפי ערף בו' ונביא' טמו לסם חפל בו' פס הארץ עשקו עשק בו' ואבקס מסם חים גדר גדר עמד נפרץ לפני בו' ולא מלאחתי. וסו' ביאור הנמשל מהמשל שהזכיר בראשונה. לא גשמה שיהא ענין הדרוש וחוכמה הדומה בעינינו למער השמים. וחרות הוא נגד ענין רמו שנישא מרחוק לאחזה ענין הנרמו. והיסוד הרביעי הוא ששטות הכוסי'ק. וזכו בענין מ"ס במדרש (ב"ר פרשה א') ואח"י אללו אחין. אחון פדנוג (היינו מנהיג ומנהל) אחון מכוסה אחון מולנע. היינו שהחורה אומרת כי מלבב פשטי החורה הנראים נמלאו בי עוד שלשה אחין פדנוג סיינו מדרשי הכוזבים עפ"י י"ג מדות שהחורה נדרשת בהן. שכל פיהם חלא הסוראה לכל בית ישראל אך להסכנה בכל פרטי המעשה אשר יעשון. אחון מכוסה הוא רמו. מולנע הוא סוד. (וע' בירי משש שפי' שם בעין זה רק בחופן אחר קלף שפי' מכוסה הוא מע"ב ומולנע הוא מעשה מרכבה) והאדם המתקדש ומשיג ארבעה מדרגות הנשמה נר"ן יחידס רב חילו להשיג כל ארבע מדרגות ומעלות החורס פדד"ס. כי נפשות ב"י כוללים בהורס ואחוזים בה. ובסיוותם דבוקים בה משיגים בארס גדולה לנשמתם. גם שפע טוב רב יושפע על ידם. מכל הארבע טילמות המתוונים נגד ארבעה מעלותי'. כידוע. ע"כ ע"י לימוד החורס חקן חבל. בסיוות מתקשרים כל העולמות על ידם. וחשיג העולם כשכל הוא שפע רב טוב מולס האלילוי' העליון וישאו העוסקים בה צרכה מה' ולדקה מלאכי ישעם אחן :

ב ו ע ז

בו נועזו דברי פוען ענין גפ"ח אשר בו נתיחשו ב"י. עד אשר נאותה בעיני הלל הזקן להחשיבה ליסוד ועיקר דת הישראלי. (במ"ש שבת פ' ב"ב) :

הנה מטח ואכנה לרעך נאחם בעיני החנא האלכי כלל הזקן להחשיבה ליסוד ועיקר הדת. וגשאה חן בעיניו לאמר עליס כי היא כוללת כל מטיח ד'. (ע' שבת ל"א ע"א) [יפרש'י רעד זה הקב"ה דחוק הוא לנחורס. ומה גם לפי הדיוק שהדיוק ברש"א מסלשן מה דעלך סני להבדק לא מעביר. שהאכנה לרעך כמחך חיה מחייבה להיטיב לזולתו במקום שפי' ההעבס יגיע לעמנו חוזה נזק לא יסיה נכלל במליות ואכנה לרעך (זה הקב"ה) כ"א שלא יסיה

האמונה הוא ירועה עולם לבנינו וז"ל ע"י. לא להפארה בקול רם הוא לנו כבודיעט ע"י כי בשארי מלוא ולימוד חורה חן מתשנה נק' פשם. גם יס לירא פשטי המלאכים שאינם יודעים מהמתשנה כמ"ס במ"א בדרוש א' שידעו מה עשה ויקשרנו עלינו ח"ו. ע"כ בזה"כ פשר חורה הפסן שחין לו רשיון להשפין וסוס מורא נא יפלה על ראשו. גם חן חסו בוסים לודות כל חפאנו ופשענו. חון לו חס מורא ובושה מלאחורו בקול רם. ועפ"י אמרתי נבאר מ"ס (ישעיה ג') כי כלה ירושלים גו' כי לשונם ומעליהם אל ד' למרות עיני כבודו חיק פשטי' על מ"ס מקודס כי הנה האדון ד' נבאיה פסיר מירושלים ומיהודס פשטן ומשענה. הוא יאחז לכוון. וכוה שהנה אחז"ל (מגינה י"ד ע"א) ו"ח קללות קילל ישע"י את ישראל ולא נקדרה דעמו עד שאזר הפקדה הזה ירכבו היער בזקן. ופי' כרש"ל בח"ל משוס דזה סימן וואת שהוא זמן הקן כמ"ס במהדרינן בעקבות משיחא חולש יסני. ע"כ ההנחה בזה. ולפי הנראה הם קללות שהוא מעה שלפניו עד ימות המשיח שמתחלה יסורו נבזר ואיס מלחמה במלחמה החורה ולנצח לבזיר חמור ויקס לו. ואח"כ שפע ונביא שהוא מנהיג בדרוש"ק. שר חתמים ושוא פיהם שיש להעם בוסס מפינו מדרגה אחר מדרגה עד שהשג מדרגה האחרונה שלטת קן. וע"י נתן עמם לה ואך יכדו כ"כ מערכבות דור אחר דור. כי כלה ירושלים ומיהודס נפל לרדת כ"כ ממדרג' למדרגה. הוא בעבור כי לשונם ומעליהם אל ד'. היינו נעה חללס ומעטי דקדקס לד' נעהל בס מחזנות נפשות למרות עיני כבודו. שיהפיל להשיעו להקס מחליו ורעסו כמלמר הכוזב כי עוד ותפלה נרשועיה. גם לימוד חורה שיהא לקטורס היא למרות עיני כבודו ית' (במ"ס החו' נצרכו י"ז ע"א ותעני' ז' ע"א) לחלק בין לשם כבוד ובין לקטור דקקטור טח לו שלא נברא וכוא ממרס פי ד' בבונה זו. כהיותו לוקח קדושה החורה ומחללה כהנליות עיינו. שהם נגד רלון ד' וזהו הכוונה אשר הדורות מתמעטים כנ"ל בעבור שפע הנביא הולכת אחר המתשנה כנ"ל. וז"ל ישע"י עמם על ידיה הדורות זא"ל בעבור כי גם בחפלתם וכל דקדקס לד' חים כ"א ויפחיתו כפיהם בו'. ובה נבא לביאור חפלת ר"ס בדרכות אחרי המבואר כי לימוד חורה שלא לשמה כאשר שיהא מעלה מדרגה לעלות על ידה מעלה מעלה לבא על ידה ללימוד חורה לשמה. והוא הסולס והמחלל להגיע ע"י למדרגה נבונה וגשאה. כן היא שליבה ומדרגה לרדת על ידה מהס שהדורות מהמעטים ע"י כנ"ל ובמ"ס בנח' ודרים כנ"ל. וזאחא אחר רב ספרא בין העוסקים לשמה ובין העוסקים שלא לשמה חסים שלס ביניהם שלא ילמדו לשם קיטור ח"ו. ויכ"ר שלא חסיה ע"י ירודה ח"ו. וסולס לרדת מפה ע"י כ"א לעליה על ידה למעלה. שכל העוסקים ש"א לשמה יכ"ר סיהיו עוסקים לשמה. ועוד הרבה חיי בזה בדברי מוסר ואזהרה ואכמ"ל :

השמים שרבים ערמו למה מ"ר אחר בשמים האונה ולאחר שמיטה. וישעים אחר בשיפך. והנראה כי לאבר שרצה לאמר

קול אריה

ימרה פי ד' להכניסו • חבל לא שיבעל רעונו וחשף מפני איזח מלוח ח"ו] ובהשקף ראשון יפלא איך אחוים בשרשרותי' יתר כמלוח • ובענין דורש הסדר מעט [ובדרך פשוט יל' עמ"ס הרמב"ם במורה ובשמונה פרקים להרמב"ם פ"ו • כי ב' חלקים יש בחורחנו ה' המס בענין חמנה אחדותי' ית' כמו מלוח לזית וחפלין ושבת שהמס אחו' נחוצים לב' להיות זכרון אחדותו נלכה נגד עיניכם • ובחלק זה נכללו גם החוקים ומלוח דחיות • ובחלק כב' מחורחנו היא הנכונה האנושית המישרת לעדי האדם בחדרנות עיניו נימוסיות • וב"כ כר"ן בדרשותיו • ולא חלק כב' הוא מלוח והאבה כו' ראשית ועיקרית • ויכול להעמיס זה הכונה בל"א בכ' רש"י בס' • אולם] בדרך דרש נראה בשנינו ענין פירוש שקלים שהקפיד ד' ליטא את ראש ב"י למנין • בלתי אס מחלית שקלים העמוד החתם חתה המונה :

בחומה נלכזה מוכח פני השמש • אשר תהך על הארץ לבלי נחון ברקי אור הכונה להכניס בס' • כן מסך החומר העמוד חבדיל בין האדם לנוס ברק אור מהלכ נשמתו • להראות כי קדושת המקור העליון אס לא בקלשו את הגדר הנלכ בשמן • עד כי יבטיק מהונו אור הכיר • כי לולא החומרים המשיכים בעד נוגה אור מקורם בכללה העליון • היו זיקי שמש מופיעים למרחוק בהתאחדם עם כללות הכמות ליעשות כגוף ח' בכיר בקדושת רעון העליון • עתך חופש השמש ע"פ חלקה השדר • בחין גדר נלכ לכבדל בין זיקי נוגסה • ובזה יונן מה שלא תבאנה נפשות ב"י במספר • כאשר לא תבאנה אורות השמש הכוללים מנין החרקים במספר במספר הבקעי' אשר נלחץ האור לבא שמה • באשר בכל אים משכיל יודע כי שמש ח' היא המפילה כל זיקי אור הנדרקים ונלחצים בנקיקי האנשים • ובאורם המסך היו הזיקים מחלכדים יחד • ואך הגדר אנשים המפריד בינוס • כן לא יפול ענין המספר * על נפשות ב"י האחוזי' בסנך המקור המאחדם יחד • ואך החומרים הם המפרידים בין הנילוי טובה המורעים ממרוס • ע"כ המונה במספר לבלי ב"י • הוא כנער המונה ברקי כנונה הנלחצים הביטה דרך חנוי סלעי החומה לא' ח' • כי הוא בער ולא בינה אדם לו להבין כי אין להכניס במספר באשר שממקור ח' יכלנו • ורק מחלית החומה המבדיל בינוס לעינינו • כן הוא חופש למנות חיי ב"י לא' ח' • ולא יבין כי כולם כמה כגוף ח' אחוים ודמוקים באורן • ע"כ הוא מסוכן ענין המנין ב"י • כי הוא כמפריד חלוק ח"ו • ומכנים פירוד בין הדברים למעלה ממקור מחלכס • כי עיקר האדם שיהיה הנשמה ב"י • לא ניתן להעבר חתה המונה • ואך מחלית ההרכבה של האדם שהוא החומר מליה יפול סס מספר באופר בתים וחומות • ולכן חקך הכי"ח מחלית השקל ולא שקל שלם לב"א • כי כוחות הנפש הכהמי ונפש הקדושה חלק כחלק נחמו באים הישראל • ועל חלי המונ שהוא כוחות נפש כהמי ניתן כופ' נפשו מחלית השקל • גם ע"י נחיות מחלית השקל לזרקה יראה ההאחרות נפשה במחוי' • כאשר יבא להלכה בס"ד בע"י מלית הליקה יודשו כי חת

הגה"ה

עוד יס להבדיל ענין הקדמה הפנין ב"י • שהנה סס מספר לא יפול ב"א על הדברים הנכנסים חתה סוג ח' להמנה חתה כנס המונה • למשל כיום דומים בחשיבות ודומה • ע"כ לא יעמיד המונה מעות וכו' על חשבון סכום מעותיו אס לא יערסם כ"א ח' לפי חשיבותו ויקרו להחשוב הכו"כ מל מחלית פשיס וכו' נגד שלים פשיס • חבל מי הוא אשר ימנה הכל ח' ח' להשוות כניס קקטן כנדול • ולא יכיר בעיני שוט לפי דל אס לא נעדר מדעת ואים כולל כלל רעיוני איך יקל כבוד הזהב או הכו"כ או האשריאל להפקד באחד ההמון אשר חלף מהם יליו נשוא החשיבות אשר יסחור זה בחיקי לבדו • כן הבא ליטא חת ראש ב"י לא יבא על מספרם בלתי אס יעמוד ערס העצרים חתה המונה על תכונת ערסם כ"א לפי חליו בקדושת נשמתו שהוא עיקרית האדם • כי יס מהם אחוז במגלים עבותים ברגמו • ומי אשר רפה ידו ממנו ואדם נכיס סלס בצורת ההחיות כ"א • כאחרים משה שקול כנגד כולם ובאחריון (ע"י ע"ב) משה במקום פנשים וחד קיי • ובזה"ו (ק"נ ע"ב) אחר רכב"ח שקולה נשמה של לזיק ח' ככל העולם כולו ע"ס • ע"כ הסבין ופונה כל איש ב"י באוס אינו מחביב מעל הקדושה של הליך ק אשר הוא יתר מדעתו • ופונה בכניס של הליקים והחכמים • ע"כ להפאח יחשב עד שיהיה קלף ח"ו • על כן ונחמי ליה כסר נפשו מחלית השקל שהוא כנגד חלק החומר מחלית ההרכבה אשר נזח כולם שים • עוד יראה לבאר הענין עש"י מ"ס באבות (ע"ג מ"ד) ואל' הדי רשע בפ"ע • ופי' הרע"ב היינו שלא תפסל בפ"ע שלא בנאור • ויס להבין למה קורא לו רשע כעמוד שאינו מחפסל

סס כעמוד • שהנה ידוע פשי דיוני העולם ידיון • ח' דין יחדי בפירוש • וה' דין כללי וכמ"ס הר"ן ד"ס פנ"ה הוא דין כל יחיד וכנין מרון ובאדרבה פרקים ידיון העולם בכללו • ואחריו בקדושת (ס"ק מ' ע"ב) ג' עולם יראה אדם עליו כאלו מחלה זכאי ומחלה חייב כו' ראב"ם אומר לפי שהעולם ידיון אחר רובו וסיחיד אחר רובו כו' ט"ס מלוח ח' אשריו שהכניס ח' ע' וחס כל העולם כו' פשה ענינה ח' כו' וחוש ח' ילכד מוכה הרבה כו' • ונראה מזה שדין כללי הוא ענין בפ"ע • ולא גם פליט השמים שרובן חובה נכנסים בחשבון ויס לזיקים ברוב מלוחים יכניס השקל • וידיון כל העולם לזכות • ע"כ טוב לאדם בחפלו להשתחף עם הגבור שההעדרו לבוא בחוק הנאים ברבים • יהיו עמדי יחשב בכלל ג"כ לזכאי כשילא לאיר לזקם • וכמקבע פטולה אשר בפ"ע חיינה יולתה וזין סך מעות יולתה כן הרשע וחופא בעמדו בפ"ע אינו נחשב למלוח • ובכאלו בחפלוו בחוק כלל העס יקובל חפלוו בחוק חפלוה יבחר • ע"כ טוב להשתחף עם הכלל אשר בודאי יס ביניהם לזיקים רבים • כי פיש שהפילו לבים וזה מה וזה מחלים השכר להמנע (בהנחות ג"ג ע"ב) • לזלח סדלי מעט העלה היטולה להם להשתחף עם הכלל אשר בודאי יס ביניהם עשירים בעלי זכוות ומהם יבנה גם הוא לקבל חלק בחלק • וזהו אל הדי רשע בפ"ע שלא תפסל ביחדי כמ"ס הרע"ב • פניסוחך נפרד בפ"ע יתכן שחלסה רשע נמור • פנ"ה בבלסרפך עם הכלל להפסל בנכיר אל חחשך לרשע כי לזקם הליקים חליך וחכך עליך לקבל חפלוך בחוק חפלוה ההולכו' מרוס יסר בלי עינן ומקשרי • ובזה יתכן שזה סנחם המספר ב"י שבהשכס בל"א בפ"ע יחדי יחדי • או יחמורר מדת הדין לחשוב כ"א לפי מעשי עלמו • ע"כ אין להעיר הכל יעקב למפורס ח' ח' חלל ונחמי אים כסר נפשו כו' • ואח"כ יחשב וימנה מנין שקליהם בכלל • ועוד האדרת בזה ואכ"מ :

וכה הנפש הנעושה בנו האדם תכלה לקרבהו ולנהלה ח' חרמנות היכליו לאמר ב"א הנה וגלכנה מאשר חנני חלסים • בהנינו ההאחרות נפשה במרומים • ואנשים אחים כולמו • ובשמות יד ה' יחי' רעאו הכביר כח בעזרו לחמוך את ידו • כי כן מי סירגים יוסר רלון נשמתו תגבר לבנו יותר להיטיב לרעו • מה שלא ימלא זאת האחים בהמשך האדם אחר חפן חומריהו • אשר החומר הוא הנרגן המפריד ההאחרות הנ"ל • ע"כ האנש מנב הנומה אחרי' הרגה ההאחרות הכא מנה נפשו שבקרבו :

ורבן בזה נודעו עם ב"י כי לא כנעניים אשר נלחה יד הכנים לאחדם יחד כאשר תלחה גם המים לרדך שני חלקי אנשים לנכלס כעריס • [בעבור רוב חומריהם המקשה השימך נהומה בעד כח יסוד המים המעט הפשיס בחוכה (גסם בזמן יס מעט מים כח"ס בשו"ת רמ"א פ"ה ח"ד) נענן טיגרי בריחה] ע"כ : ההשעור מנולי מים הטיחני עליה' להחזיר יחד כרגיבי העריסה הצהרתי' יחד ע"י יסוד המים הפנימי • (כי המים המוגרים בעת הניבול אינם כ"א לרדך עשירי הקצף ולעירר יסוד המים הפנימי המאחדם יחד • ולזלח גם אחרי הטיבשות המים המוגרים נהוך הקצף בחמור בעת האפיה עד שוכה לנחלים כמעט לא יפדרו חשה מרעיה) [האפיה הישראלים • אשר תגיעת חמון ח' מפי האביון • ולפליף ח' משפצי הנכזה לבב חרדך את לבב השומע להדבק אליו ולזקישו כחמם ידו • באשר שחמריהם קלושה ודקה כעשירי

הפנימיות שנפשה בקדושה • והתאחדות ב"י להיות גומלי חסד עם רעבו ולחון דנים : **ואחרי** כעבורה התאחדות נפשות ב"י יוצאה מחמס ז"ל (יבמות פ' הערב ע"ע ע"ה) ביחבס מדה כדחמנו' וגמ"ח נרעבו נחומה כיסר חנית (וע' ברמב"ם (ב"ק פ"ד) כי העמים הקדומים נח סיס כס שלימות מדות האנושיות) כחמס על כנעניים כל מי בחין כו בשלש מדות כנוו רחמנים כיישנים גמ"ח כו' ככזה נפנינו מהנכעונים • בהמלא כנו ג' מדות כללו • עפ"י המבואר סלורת האדם (היא קדושה נשמתו) שורש מחלכס נמשס ככללס ומקורס ומשס שולח זיקי נוגסה לכל חומר וחומר • ובכלל עבותה נפרד ברהשו נחכנים דקים וחוטנים דקות • כן תגדח נשמת ב"י למעלה כח' • ונמשס מחורדים ומפוזרים ליליוו זיקי אורס בכל גויות האנשים • ע"כ באשר ששורס כלס ממקוס ח' יכלנו • לזלח כאשר בנה יקמוך הלין מתת כח למיחורו נהנעו כמורכב כו ומסחפס חניו נדרס ממנו כח חיוחו (אמר כדלמו מדרשו) כל עוד אשר תחן האדרמה כחה חלי' יחלי ביניכס חלק כחלק • וככה הגידוג שבלין חסרוך להיוקן כנוס חליו לקרבהו • ונחפיקו בצרושוחו להסחלב יחד • בהשר שכה ח' לכן • וממקור ח' יליחו פטולחם יד שניכס כוכ בפשע הלמיחה המושפע למו • כן נח יקסון האדם את ידו מתת נרעבו הנדכח נכב • הכא לדרוש מחיסי מליש אשר די לו עושר ונכסים •

לזאת כל העתים שזות צעני' . — הן הדקה נמשלה לבגד ושריון כחמרים צ"ב פ"ק (ט' ע"ב) וילבש דקה כשריון לומר לך מה שריון כו' וכבגד עדים כו' מה בגד כו' ואם יכ"י כונת העושה דקה לשם כבוד או שאר ענין פעם יתן כדה ויותר אשר יקפץ ידו מלתחיל מאומה בחוץ לפניו חקוהו לנחול כבוד וכדומה . יהיו לדקותיו כבגד אשר במקום ח' נחגג כדה ויאות . ואחריו חלל גדול וקרע . וז"ל הנביא וכבגד עדים כל לדקותינו :

ועב י הנ"ל חמרי לבאר מאמרים ז"ל בשבת ר"פ מפני . גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה כו' . כי בזה נודעה מעלת מלכות הכנסת אורחים בהדרת קדושה . בהיותה מופת נאמן על התעוררות כחות הנפש כי אחת בן עיר וקרבה העני חל העשיר במה שיכול . תקרצ לב העשיר לאט לאט עד אשר יכמרו רחמיו . חלל האורח שאף לו הכרה ולא קרבה עם העשיר מלפנים . אם לא הכרה אחת כחות נפשיהם הפנימיים . זה הוא התקרבות ההפוך להטוב אורח אשר לא ידע קרבתו מעולם . גם לא יקוה לקבל ממנו החזקה טובה חס"כ בנשיע האורח לדרבו . כאשר ישיג מנן עירו חס"כ קבל טובתו . החזקה טובה והודאה ועבודה ושיירות והכנעה כל ימי לבאו . וא"י מקום מולא חסבה זו להאריך להאורח . אם לא כח הנפשי המכרת ההתחדות בקשר העליון . — והנה כאשר יתנועע הקשר העליון כביכול יקבלו החבליים (המקושרות ומעונדות בראשן בקשר חמין ומפורדים ומפורדים בארבע קלות האדמה) כולן תנועה חיה חיה כפי כח האחוז בקדושה . וזאת מדרגת הנבואים ובני נביאים ובעלי רוח"ק , אשר כפי רוב רוחניותו רבה הרגש חסיו . צעני קשר העליון . אך לבנו עם מרבין ועינינו מוכים בסטרים . אין לנו רואים ואין לנו שומעים . ואין לנו יודע עד מה . חמס במה שאנו מרגשים הגועה כח הנפש המתעורר מול נפש אחי' האביון . נדע כי עדן לא סר הרגש החיוני חיות הקדושה מקרבנו . כמ"ס ואלתם הדברים ב' חלוקת חיים כלם היום . ש"י הדברים ב' יודע כי חיים הם בחיות הקדושה כלמו . אך לא נגבר ונגלה כח הקדושה . ולא חזקה לקרוע סגור לבבנו . ולפניה לעינינו לטו ארצות בשמים להבין ולראות נפלאות מסתרי אל חי :

והנה כשנבקשו שני הרגשות חזקות בלבב האדם . וק"ח מהן רב לאל ידה להפעיל בלבב האדם ההפעלות מראה . אז נשמע בקרית לבבו קול שאון קול המולות בני מהותה זה לשונות זה . ומי שרצה חיל לבאו יודע על דעתו יאמץ על זמנו להשתדל מהעיר ולהתפשט על כל חלקת לבבו . וזה הענין קרה לאברהם אבינו שאלוהי שגרה אליו ה' באלוהי ממלא ומלאה לבו הרגש קדושה נפלאה ממתחיה שדי . ועד"ו רב חיל לבא הרגש כח הנפש המתעורר בלב הירא אלהים מול אורחים עד כי בראות אלה"ה מחוץ ההענוג והעדן הנפלא הזה השלש חכמים אורחים . השמיע הרגש הנפשי בזה קול רעש טרח בקול שדי בלבבו . עד כי רץ לקראתם . עד כי הרגיש א"ל כי לקול המחנה הבאה נתקו כפות רגלי המחנה השוארה בני הרגש קבלת פני השכינה . ובקש מאלה ה' שלא יעבור ממנו היינו שלא יסיר מראה החיון אשר חתענו נפשו בו . ולזאת אמר בן אחר שרץ לקראתם ולא קודם . שלפי פשוטו יאות להאמר קודם שלא לקבל האורחים . שבין כך לא ילך מעליו ה' . ויטול ממנו רשות לילך להכנסת אורחים . אך בחמנה שם על לבבו לאמר בן אחרי הביטו . כי נעזקה מלבבו קול ממש הרגש קבלת פני השכינה . והחל לבקש שיתחב לבבו לקבל ב' ההרגשות ביחד . וזה שדייקו מזה גדולה הכנסת אורחים מהקבלת פני שכינה . שולח היוהה גדולה בכחה ומעלתה לא העתיקה הרגש זה אחר הרגש קבלת פני השכינה מלבב אלה"ה מאומה . ועוד יש בזה מלין ואמלל :

ובזה יובן מה שגדלה רעה עון שגחת הים . עד שנגח בדבדב הנשוא עבירות חמורות ע"ג ג"ש ש"ד כדליתא ציומא פ"ק (ט' ע"ב) שזה יורה דעת לנו כי אף שהיה מדה הנימוסיות . עכ"ז נשאו את רחשם במספר מלוא דת האלחית בעומדם על ברכיה ומחלבה . וראו כי גם למדתה ניהנה בין עביות . וחסלה פראותו . עד יס האמונה . כי בהתעלס כח הנפשי שבאדם לכלות לחמור ביה ה' מקורה להתחדד אחר

בעפוריו הקמת הזכים המחשבים ומחללים יחד ע"י המעט מים המעורר יסוד הפנימי שבהם להתחבק ח' בזרועות רעשו הקורא אליו ממשמקי מלפניו . כאשר שחמוריהם רכה מלעמוד מול הכח הרץ לקראת רעשו לקבל פניו בחדוה ובאהבה . ע"כ הלאה חסה נגדה להשחלב יחד :

ויש להסביר עפ"י ההבדל (שהיה בימים הקדמונים) בין ישראל לבנענים צענין מלות דקה . שבישראל גם אם הוא נותן לשם פני' וכונה אחרת ג"כ נחשבת לדקה ולא כן בעמים הכנענים . כמ"ס ב"ר (ד' ע"ה) . וכן ב"ב (דף י"ד ע"ה) . שבישראל בקרב כל חיש ולב עמוק . אזור צהובה חיל קדושה נשמחו אשר בכח התעוררותה שואנה ברעש וברגש גדול קוראה מלא לכל חושי האדם וכחותיו להחיש עזרה להמטה יד הכח לדרוש יצועה . אך להט חלוח החומר מתהפכת על יד שער לבבו . לשמור את דרך עין החיים . ובהמלא להנשמה חיה ענין לפחות צו את שומרי העשר ולהשתיקם ולישטם על ברכי הקות כבוד או שאר פני' . אז המלא חן לה להפיק זממה במעשי הדקה לשם כבודו ית' . אשר אך זה עוררה את רוחו ונשמתו בהבירה האחוה שיש לה עם נפש אחי' האביון צבית מחלסב ומקור גזעם יחד ממרומים *)

לא כן היה בין הכנענים לא מהתעוררות רוחם בקרבם בא מעשי דקותם כי לא היה חלק להכנענים בקדושה הנשמה ולא היה להם אהבה ואחוה עלמית מכת נפשות אשר היה הסב כונת הפעולה על הדרך הטובה על המסלה הטובה ביה חל וכל פעולותיהם ועניניהם על פי החומר השלטת בגווס יאלו ועל פיהם יבואו . וגם במעשי הדקה פי החמר נותה על כל החושים והכחות הסרים למשמעתה לעשות דקה וחסד בעבור הקות חיה האוה חומריית . ואחרי שאין כונת המשלחת בהמעשה כ"ל להחיות וכדומה . השלושים עושים ע"ד משלחם . חמנס ב"ב עיקר המשלחת ונגידה ומורה היא הנשמה אשר כל מטרת כונתה לשם כבודו ית' . ובפרט במלות הדקה שראשית ההתעוררות הגלה משורש ההתחדות הנפשות במקור העליון בכסא כבודו ית' . ואף כי החומר תורה חלי' להכניס כונה משתחה בקרב הפעולה כקנות כבוד וכדומה אין זה כ"ל שליוח המועיל ליהנות בקדשי שמים בלא דעת המשלח . בלא מעל המשלח :

אמנם אשרי לגבר אשר שת עין על מעש' שחיותו לכל יעיתו דרכיהם ולכל יעיתו עין מר לתוך מהק המל' וכחמל' הכחוב אשרי שומרי משפט עושי דקה בכל עת . שדעתי כונת הכחוב י"ל . כי הטובה למען קנות כבוד וכיולא כסוד הסיבה חופר חוק הנחיה . לא כן כשיראה ה' הטוהרה העוררתו אשר היא . עומדת לעד בין אם יראוהו אנשים בין אם לא השופרה עין רואה ה' ל כזה לפני' . וזה אשרי שומרי משפט . שומרי מעשיהם עפ"י משפט . עושי דקה בכל עת . כאשר שאך לשם כבודו ית' הסובינה עניניו .

הנה"ה

(*) ובענין זה ב' הרמב"ם (ב"ב ע"ה) גירסין ה"כ) בעצם הדבר שם המעשה בישראל עפ"י ב"ב במקום שהחוב עלינו לגרש הוא גם כשר . ויף שראו אדם , שהוא עשיר שכל חיש ישראל לבו הפלה לעשות כשורה לעין רק שילדו הקפו ולא תיחמו לעשות דין , ובכור הירע ע"י הכפי נשאר רגונו שלמה למה שדין מציב וע' בלפ"י ד' ברכות נחשון בבאר עפ"י מ"ס במדבר ילקוט במדבר ספק"ה הציב להאומות שחנקלו בישראל לאמר מה ראו חלו להתקרב יותר הביאלי ספר יחובוכם . והוא שיעקר פענוח הלאומים הוא למה לא כסית עלינו הבר כזו על ישראל . כמ"ס ב"ב ע"ב . וע"י יאמה חבונה הקב"ה . שבה ענין הכפ"ה בישראל לא תחשב לאדם בעבור שכל נפשות ב"י שיש להם קדושה השמה שחורשו להם אבותיהם הקדושים והיא להם אחות עולם , מדרגת הנשמה אשר חגורו וחסדוף לעשות רצון קויה ואלך החומר הוא הנגב לשטן ובהיות החומר ע"י נחד כפית הבר רבכל רצונו ובכח מלאכתו ל' יום נשמה , נחבנה נשמתה ברגונו באין חילוק וכוונן בדרך , לא כן היה בל"ה שחיו בזמן מ"ס שלא היה להם ירועה זו אם ה' כופס בכפית הבר ה' חונס אחי , כי לא היה חלק בקדושה כשמה שלא הורישו להם אבותיהם , וזהו הביאלי לי ספר יחובוכם , היות שאין להם ירועה בקדושה הנשמה ע"ב לא ה' חועלה בכפית הבר ע"ב באורך והענין נכון . אף שביאור דבני המדרש לא כן עמדי , כי לדעתי הוא חותאם לכונה ח' עם מ"ס ב"ב ע"ג (ב' ע"ב) ששענו כלום כפית עלינו הבר והציב להם הקב"ה הראשונה יסמיונו שבע מלות שקבלום היום קיימאם וב"ה ג"כ כונה המדרש שלא שמו ענין עריות מ' מלות , ונחשדנו זה בזה משפחותיהם . ואין להם כחב יחוס למשפחותם , וזה אמת נאמן בלא שמו ה' מלח :

באהבה עזה • אז חשמו מלות ואהבה לרעד את סגולתה לעורר
 להבנתו איש לרעהו • בעבור גודל קניסות החומר מלהפריד
 ביניהם • כי זהו הכלי עור"ל חושים בקרית לבב האדם מנשמים
 את חומרות האדם ואיש איש לדרשו פינה • אחרי עיני הגשמיים
 המבדילים בין לבושים ומרחיק ח' להנחם מלבב רעהו • כי הקנאה
 וההנאה והנטייה בני החסד' הגשמיים יסובו כ"ל ללבב כחומה (נמר
 על קרית לבבו) לנרד בעד שמו קול קריאת הכח הנפשי המחשבור
 מול אחיהו ואין כומע חלי' מחלש [ועיין בירושלמי (נדרים
 ס"ז ה"ד) כתיב לא תקום ולא תצור חב' בני עמך היך עבירה
 הוה מקטע קופר ומחת סביב לידה החזור והמחי לידה •
 פי' מי במחתך בעד והכח בידו האוחזת הסבין את ידו הסנית
 וכי החזור ידו האחת המוכה להכות ידו המכה להקס • והוא
 סבלו כגוף ח' נפרד לאבדו מלך הנשמה שהיא עיקרית לורה
 חישי ישראלים] • ויוכן בזה מ"ס בגמרא ב"ב פרק השוהפין
 (י' ע"ה) שאל טורטוסופוס את ר"ע אם אלהים חושב עניים
 מפ"מ אינו מפרנסן ח"ל כדי לזכות בהן ח"ל אדרבה זו מחייבתן
 משל למלך שבעט על בנו כו' ח"ל אהבו קריוון בנים כו'
 משל למלך שבעט על בנו כו' לא דורון כו' ח"ל בזמן שאלה
 עושין רש"מ אתה קריוון בנים בזמן שחין אתה ערש"מ קריוון
 עבדים • ח"ל הלא כתיב הלא פרס נרעב נחמך ועניים מרודים
 הביא בית חיותי ועניים מרודים כו' בזה"ל וקאמר הלא פרס
 כו' • ויקשה בזה חזו רלה ר"ע להשיבו מקרא ה' יטו ח כף
 להשיבו מניחת הכוזב • רק נראה ששח טורטוסופוס ע"פ
 סל לבין טעם הדבר • וח"כ למה בסוף לא מלא ר"ע תשובה
 ע"פ סברא וסל ולקח רחיו מהפסוק בני שום טעם והוא
 פלא • ויבאר ע"פ ה"ל שהנה בעטם הדבר שבחין ישראל
 ערש"מ קריוון עבדים חמרה בהבדל זה הדבר הנפנה • שהבן
 כשלא ישמע לקול אביו לא יעשה עבד • וכן עבד כשישמע
 לקול אדוניו ויעשה רצונו לא יעשה בנו • חושב הענין י"ל על
 בני פנים • הא' • ע"פ מ"ב ברכות פ' כידר מברכין (ג"ה ע"ב)
 בזמן שישראל עושין רש"מ מלאכתן נעשית ע"י אחרים כו' חין

הנהיח

עורש"מ מלאכת אחרים נעשית
 על ידן *) • ואם כן בזמן
 שערש"מ הם כבנים שכלש
 הבן לא יעמול על מזנו והוא
 בראש מסבי שלחן אביו •
 ומשרתי אביו ישימו לו המאכל
 מהעין כדח • כן לא יעמלו
 בעבוד' מנייתם ומלאכתן נעשית
 על ידי אחרים • אבל בבורס
 מדרך ד' מבלי לעשות רצון
 קונס יהיו בעבדים להשעבד
 לזולתם • והוא ע"פ מ"ס הי"ד
 שזולת השב אברהם הבן משק
 ביתו ירש אותו בעבור ראונו
 באלטגנימות שבנו הוא העבד
 והקב"ה ביאר לו שהוראת המול
 הוא כך שבך יהיה עבד • כי
 גר יהיה זרעך כו' ועבדו כו'
 ולא שהעבד יהי' בך ע"ס •
 ואם כן לפי הוראת המול הם
 עבדים משועבדים לאחרים •
 אולם בשמרים חוקי התורה
 ומחזיקים במעוה העוה התורה
 להם יותר מעשרה שליטים
 בממשלה ההנהגה הטבע • כי
 חז יפרקו עול המול מעליהם
 יעמלו מממשלה הרודה בם
 יתבטלו • אולם בזמן שאין
 ערש"מ ומשרפים עמון מד"ת •
 אז לא כחה בהנהגה למעלה מן
 הטבע וסבגרים ביד הטבע •
 השוניה חוזה • והמדרס

שאלם עשים רצונו ע"מ כו' שצויתו
 מוככים מחלאת הגשמיים חיי'
 עבודתו אך למען למלאות רצון קויו
 ופשים ושמיים בעבדותו כשמתח הכן
 בתפודה אביו • לכן קרוים בנים
 אך באומנו עיניו על יתר תקות כבוד
 לו פרס בעבודתו קריוון עבדים • כי
 גם הוא לא יביע כ"ל על השכר אשר
 ילש לקח חף עבודתו וכ"ל • ויוכן
 המשל אשר עין טורטוסופוס ה"ל •
 ומעשה נסבין חף שחשבת טורטוסופ'
 כשלא מעל לפי חלמח • שהנה אם
 יהי' ח' מוסר לנכיר גדול מיותר
 בעד אשר שכירותו הוא כך דב
 ומלכו הוא מעדני מלך • הכי גם
 הוא יתחם בלח זר בהגרשו מחלמן
 אדוניו • כן גם אהבו חף בהיותו
 במדרגת עבדים בעבדו אותו למען
 תקום פרס ע"מ לא יתחם העני על
 עבדו ד' העסק עליו בשיטו
 מוזניו מתחם ב"ו • אשר מלבד
 בגד ברכת שמים • מתח ב"ו הוא
 כחין ואפס • יס להפני שיד להחלמן
 בעבודת ד' ע"י תקומו לקבל תיקו
 האמן לעתיד נדרי נחני שחן מפרסמן
 וכיוצא אשר חין למד יד שום נכר נכר
 נדרי וסע ניקו לו לכל יאבדס בשרו
 מחרי ד' • לכן גם כיום לא יחי'
 נמורס רוח בפחיתו את ידיו לאחיו
 האגיון • אך ר"ע לא השיבו ככה כי
 חין השבה זו מקובלת לחין המין
 כטיס כעוה"כ ולקח השפוק לעד על
 חב' נחית ישראל נעח ד' •

[וע"פ] האומר לפרס חין עושין
 ד"מ פ' ששונים מאז ד'
 אך לא למען דלורו יח' כ"ל בעבור
 שר מניסיו • ויוכן נח' ברכות (ג"ה
 ע"ב) ד' חנינא נר שזא מוקי קרא
 דואשח דגך בעושין דלורו של מקיס
 ואח"כ בהבדילתה שם מוקי וקרא
 דואשח דגך בלון עושין רש"מ •
 והכו"ס הניסיו בזה ע"ס • וזה"ל
 מבורר דכית הבדיל' ששונים רש"מ
 חבל לא בעבור שהח רצון הבורא ב"ח
 למען הפרס • ובנו שמוח מכהוב
 שם שדכר בלון וחי' אם שזג
 חששו חל מלוחי כו' אך הוא בעבור
 שר כמו ששים כעשה שר וזהו
 ע"ס חס יסורו מלשמוע • וקרא נסס
 הכוח חין ערש"מ כ"ל ונחח הם
 בעדרת עבדים אשר יסן לו אדוני
 חק שרשו חולס לא יחי' מאובי
 שלחו • ועל העבד כעלמו להבין לו
 לאשוח ונפל • כן יבדך ה' חבי השדה
 דק עול הקלירס והשחית על ב"ו •
 לא כן בעושים רש"מ נסען רטו חו
 הם בנים מחובלי שלחן אביהם •
 והשפה תיב לאייהם הפלל מחוקן
 ומוטעם •

עור יתן לומר ע"י ס"ס (ברכות
 ס"ג ע"ה) ופוס את קדשו לו
 יהיו כל מי שחינו נוחן מעשרות
 לסף שלדך לכן ופירש' שנועה עני
 והלך ליקח מעשר עני • ובמדרס שחין
 לו מעשר שחין עושה השדה כ"ח
 עשירה • והוא שהקב"ה מוזין
 להשע"כ עבד העני והשחיתו מלחם
 לעני נחמד לו מלך אשר סל ברכת
 השדה להשע"כ הוא כשניל העני •
 ועבור חס: העני כי יע"ף חסח
 מעשו נסע ברכה לעולס למען חק'
 לו מהשעירות די מחיו ע"כ זכה הלא
 פרס נרעב לחמך • לא זכה ועי'ם
 מרודים חביא בית • וכי הא דכז
 אחי' דריב' דחול להו בחלמח כו'

לעבדים • חופן הב' • כי הכה
 ידוע שהנשמה בעבור שהיא
 אלוה מכתא כבודו יח' וחלק
 חלום ממעל • קראוה בזה
 בח חו בן כחמס ע"פ וכי
 ימכור איש את בחו לאמה בחו
 היא הנשמה והאמה הוא הגוף
 ולזאת זהוית הנשמה מנהלה בנו
 האדם • וע"פ ראוה הנשמה
 אחרי הצורח יח' ילאו כל עיני
 הגוף ופעולותיו וע"פ יבאו •
 יקראו כל חלקי הגוף ע"ס
 האדון והמנהל ובעל בית חומרו
 שהיא בחו חו בן כביכול להקב"ה
 מה שאין כן כשמות האדם כחף
 סוררת לפקודת הנשמה ויטליס
 עליה רצון החלום החומרי •
 ושפחה חירס בגרסה לא יקרא
 עליו עיד שם הנשמה שהיא
 נקראת בח חו בן ובסע עבד
 יקרא • כי דוע סל בני בית ח'
 ע"ס הבעה"כ יקראו • ויחמר
 שחוה בעה"כ דר בו • וזה יזכרו
 שמות הבני בית שבוהו •

[וע"פ] אמרתי לבאר פלוגתה
 ר"ח ור' יהושע
 בסנהדרין פ' חלק ש"ל סוכר
 חס ישראל עושין השוכה נגאלין
 ואם לאו חין נגאלין • ור' יהושע
 ס"ל חס עושין השוכה מוסב
 ואם לאו מעמיד כו' ומחזיקין
 למיטב • וקשה במאי פליגי ולמה
 לא יעיל לר"ח השוכה מיראה
 יסורין כמו לר' יהושע • ובמ"ח
 כחבתי מזה באופן אחר • ועס"י
 האומר יס לומר דהנה חין
 עושין רש"מ ב' מיני עבדים
 נקראים • ח' שירדו ממדרגת
 בנים למקס על מדרגת עבדים •
 שבהיות החומר שלטח בנו האד'
 כל כחות האדם יקראו ע"ס
 הבעה"כ המנהל כ"ל שרק
 הנשמה היא חוק אלוה וכן לו
 בח למקום • ובהיותה היא שומה
 לראש ומנהלת • יקרא כל האדם
 בשם בן • והב' שהם נקראים
 עבדים בעבור שמלאכת אחרים
 נעשית על ידן והמה משועבדי'
 לאחרים • וח"כ המה כענין עבד
 שקני לזה הגוף ולזה הפירות •
 כן עס ב"י בשאערש"מ הגוף
 למקום בשם עבד והפירות
 לאומות שמלאכת אחרים נעשית
 על ידן • והנה בב"ב פ' חוקת
 (ג' ע"ב) וע' גמ' ב"ק פ' החובל
 (ג' ע"ב) ובח' • שם • המוכר
 עבדו ע"מ שישמטו שלשים יום
 ר"ח אומר לשיכס חינו יולא בשן
 ועין דקנין פירות של זה מעכב
 קנין הגוף של השני • וקנין הגוף
 מעכב השחרור של זה • והנה הא
 דיסורין ממרקין שומותיו של אדם
 הוא ק"ו משן ועין כמבאר
 בברכות

והנה ההבדל בין אופן הא' להב' - שלאופן הא' הם נקראים עבדים להאומות אבל עדן יתכן שלה' לא חבדנו מדרגותיו להקרא בניו. ולפ' לא יקשה קוביית טורטורופוס ומשל שלו למלך שכנס על עבדו כו' . אך טורטורופוס הבין אופן הב' שכבאין עושין רש"מ גם לה' מכוונים בשם עבדים . וע"ז הביא ר"ע, ראי' מהפסוק שנס עשה למקום אהנו בשם בניו . ומ"ש קרויון עבדים היינו בנחומים החת המול להיות משועבדים לזולתה . אבל עדן לא חבדנו גם בניו למקום . (או שהכריע מהפסוק כר"מ בקדושין (ל"ו ע"א) דס"ל בין כך ובין כך קרויון בניו) . ולהסביר עוד יותר יתכן ע"פ המבואר למעלה שמלות ואהבה לעד ולדקה היא כוללת כל המלות

חינו מעבד • משא"כ ר"ח בנ"ל

והנה ההבדל בין אופן הא' להב' - שלאופן הא' הם נקראים עבדים להאומות אבל עדן יתכן שלה' לא חבדנו מדרגותיו להקרא בניו. ולפ' לא יקשה קוביית טורטורופוס ומשל שלו למלך שכנס על עבדו כו' . אך טורטורופוס הבין אופן הב' שכבאין עושין רש"מ גם לה' מכוונים בשם עבדים . וע"ז הביא ר"ע, ראי' מהפסוק שנס עשה למקום אהנו בשם בניו . ומ"ש קרויון עבדים היינו בנחומים החת המול להיות משועבדים לזולתה . אבל עדן לא חבדנו גם בניו למקום . (או שהכריע מהפסוק כר"מ בקדושין (ל"ו ע"א) דס"ל בין כך ובין כך קרויון בניו) . ולהסביר עוד יותר יתכן ע"פ המבואר למעלה שמלות ואהבה לעד ולדקה היא כוללת כל המלות

(שבת י' ע"ה) האוכל אחר שעה
טמיה כאלו זורק אבן לחמת •
באשר שמורס כח המוכן לחור
מלחלו אוכל כל טור לא הורק
בית האור • מלכסיק לו די
בצבו (וזהו לחמת פי' מלחם
בגס הוא כצר מלאח צטו
מלדרש חוכל) לזאח לימרו חכמי
הכרואים כי שמירת מועד האוכל
יאל שמירת כבדיות • כי

ישיעוהו טס קיס • עוד כי יבכר
כל היום אכול לחם והכבד אשר
ענינו צרחתו לרחות כי לא על
העסקים לבדן יחי' האדם •
ואינם נדרשים לו כ"ל ליתק
טרפו מהם • ואם יעזרוהו
מקחת הערך לפיו • לסכל
העמול נפשו בזה תמיד • לא
יתן נפשו להענות החז' יני
העסקים המהירים למשול
בשריהם להכניע את החזון
החז' ירס • תחז' אשר כופקרו
לעבוד אותה ולשזור חוקה •
כן חסר לפעמים חזק למוד
ההורה עי' עניני עובד' אשר
יאפשרו מסביב • אשר יסבחו
את רעיון נשמתו להורה

ולהצדיק • אם לז' הוקד ענינו לימוד הורחו • ואם לא יחזו
ענינו על הצדן כח קדושה נשמתו ממנו • להיות ענינו פקודות
לצד רגעי מופד בנינו אשר רק זה חזק ערפה • ופגות טורף
נעסקו צויה כחומר • ולגשר בזה לבד ידמו יד בלדוניהם
להפרע עזות הורחו • כי הירא חלבים יביש את הבורס והמליה
לחזון ומיפל בכל קנינו • וכל עסקי מסחרו ישרחוס • ובהים
למשמעה • ועפ"י פקודתה יתגברו • ע"כ לא יבאנו לפו
לחסינ' צול המושל — :

הנה הנעה"ב יודע צין שאר ב"ב ומשרתו הנמלאים לחו •
בחדשה ענינים • ח' ששכתו על השלחן לאכול עם
שאר ב"ב • יושט לו חלקו ראבונה • ב' בינה לו ממויב ההלקים
והפחות והגדוע • יחלק לשאר ב"ב • ג' טע"י פקודתו יתנהלו
כל עניני הבית וכל המשרתים ישאלו את פיו לכל דבר מעשה •
ואחרי דבריו לא ישנו • והמשרתים חין להם חין עצמי צעולהם
כ"א למלאות פקודת הנעה"ב • ובהיות משרה ח' משה דעת
הנעה"ב ישיג כלמיה מעשה"ב • ולא יעשה עוד חולתו • חולם
הנעה"ב חין חים מכלימו • ד' שבעניני הנעה"ב ומלבושו קליב •
כן באדם הנשמה שהיא עקרת ביה חומר האדם לה יתן חלקה
וארחתה ראשונה באמרת (ברכות ו"ד ע"ה) אסור לאדם לעשות
הפלו קידם שיהפלו • ט"ב להאדם להגיע ארחתה ההפלה להנשמה
שהיא טרף חוקה על כל היום • וכשיהם דבריו יכבד עוד את
הנשמה בשיעור גפ"ת או משניות אשר ההפלה • וזה הרי'
מחיתה על כל היום לאיש המוערך בפרנסה • וגם על האדם
ליתן מנהג מנובחר עתותיו להורה ולהעזרה • באמרת הראשונים
עשו הורחן קצב ומלאכתן ערלי • כי להנשמה עקרת הבית
יחאה הקביעות לעשות עניני' לעיקר • גם בכל דבריו בעניני
עובד' על המשרתים לשום עין לכל ימרו פי הנשמה לבלי יעשו
שום עולה בעסקיהם • ובדברים הנעשים להנשמה חין לאדם
לקמן לא עת ולא טרחה ולא מומן • ובדברים הנעשים להנף
יש להם לראות לפי כח מעמדו • ובאמור בס' הגי' להרב הגאון
והסיד מוהר"ז • שאף שאמרו שאין לבזבז יוהר מחומם • עכ"ל
בשמחוייב להעמית עבור חסאים וא"י להעמית יפדה בלדקה
ואף שעולה יוהר מחומם הוט • כאשר לישל אם יחלה חים
במולה עזה ח"ו • האם יעבר' אז אם הוא מעבר ממנו הולאת
רפואתו או חומם או שלים • הלא את כל הון ביתו יתן בזהב
גופו וב"ש ברפואת הנפש שאין לו לחוש על ממנו • לא כן
בסור האדם מדרך הישרה • ויפיר את הנשמה מהיות בלטה
כי אז עישה עסקיו קודם ההפלה • גם הפלחו הוא כעוד
זוכה משהת לה • כי מלאה הפלחו מחשבות עניני עובד' •
והיא כעיל על לואתו והים מהר יראה לפטור חובת ההפלה
בחפזון ויר' צמטסה מזהב"ד לילך לשקטן • הנה מלבד שינועט
חלקה הנחון לה • גם בהמעט מאלל אשר ישיט לפיה חין בזה
לא טעם וריח • ולא כדי שביעה לקצור רעיונה והיא עטופה
ברעב כל היום • ואין חולה מהיות הנוף משרת' עלי' • ואין
מהם שומע לקולה בכל עסקיהם • ויבשו כחות נפשה לגוול

ולחמם ולהשכן עולה באהליהם • ובכל דבר הנעצ לכחות הגוף
לא יקמלו מלפזר הון עהק עד מקום שידם מנעת וטור יוחר
מכפי כח מעמדם • (כנהוג בעתים אלו) • ובדבר הנעצ להנשמה
הוא נהוג עמה בקימוץ גדול מעט עת ומעט טורח • ומעט
הולאה • ועפ"י אחרתו לבאר מ"ש (ישעיה כ"ט) יען כי נגש
העם הזה בפיו ובשפתיו כדדני ולבו רחק ממני • וזהו יראה
אחרי מלות חכמים מלומדה לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה
הפלא ופלא ואבדה חכמה חכמיו ובינת נבוייו הסהרה •
והדבר פלא למה יגיע להם עונש אבדן החכמה בעד מה שלבו
רחק מד' בעת חפלה • ומה שייד' זה לזה שיהיה מדה כנגד
מדה • ואחרתו בזה בפנים שינוט • ולפי ענינו פה נאמר שהנה
הורה וחפלה הם בני ענינים

הנה"ה

(*) והנה במילה כ"ט ע"ל איחא אשר
חבי' (לפי נ' הלקים וסע"י אשר
רנח) מרים הוא גריסל בנו ביתאי
ומלגיל בני כויתא כיון דשמעא
לא דלמר דור ה' אבנא מעין גיחך
לא גריסל אלא חבי' דהוי מלגיל' •
ומקשים ס' הרב"ל והר"ק למה
בברכות פ"ק איחא אשר חבי' מרים
כו' כיון דשמעא כו' לא מלגיל אלא
חבי' דהוי גריסל והוא סיך מפ"ס
במגיל • והנה הרב הגאון מו"ה דוב
בער פיוולס וצ"ל אב"ד דק"ק
ווארשא אשר לישב את מה שאז
שינה להפלה במקום לימודו מקדם
ודנה שינה מקום לימודו סתה' במקו'
חפלו • עפ"ם בימות (ק"ה ע"ה)
רנח וחבי' מדנים על קארו רנח
דעסק בחורה חי ארבעין שני חבי'
דעסק בחורה יג"ת חי שיתן שני •
וא"כ חבי' ע"כ עסק בחורה וגמ'
וה"ל עמוד גמ"ל בתינו פ"כ טחך
ג"כ עמוד עמודה אלא שני העמוד ס'
שני בנתי עמוד ההורה עמוד גמ"ל
אכל רנח אלא ה' לו כ"ל עמוד ח'
בתינו עמוד ח' בברכ"ל הכריז הדבר
בימוד במקום הקבוע מקדם להפלה
ודפ"ח • אך להפלה הדבר לא יתכן
אם דגות כחני היום • שם דרנה
פניה על ולא רנח ובימות רנח
גרי' • וכן מרנה (מלבד הראו)
שהנילו סת' (כ) עפ"ם בברכות
(מ"ה ע"ה) ששני רנח מאני ורנח
דבוא יחבי קמ' (בקמחוס) אשר
לח רנח למי מברכין כו' תדויו
רנח היותו כו' בולין בולין פקטי
ידע • ח"כ מוכח שהיו שוים
בשמים ולא ה' רנח גדול כשני
הרנח מאני • ומליו רנח שרבי חי
אשר חבי' כמ"ס בברכות (מ' ע"ה)
בפסוק חלומות דבר הדי' חבי' שבי
ומחית' אחי' לנגד • וכן מוכח
בנהגות (ס"ה ע"ה) דנתיכו דלבי
אחלי לקמ' דרנח (באלמטה)
שיפס קלס מזונת ע"ס • וא"כ נח
יתכן לומר דרנח' רנח בנתינת ופתי
חבי' שמים פנה רנח יוחר ממנו • וא"כ
לון דלוי' דרנח לא עסק בנתי' • רק
דנני הרב הג' הג"ל יתבנו אם
נדרס דנה במגילת שס • ובכל הגי'
שרובא מפרש וילקוט ופ"י איחא
רנח • חולם הענין נכון שם נאמר
העמודים יחד כי הם אחים זה
בזה • ועפ"י הורה ופיה משרה
בנתי' שמו שיהיו במקום ח' •
ושם בברכ"ל יחד :

הוא בפיו ובשפתיו כדדני ולבו רחק ממני • ואני רואה מהפלתם
בעניני עובד' הם עיקרים הללם • ע"כ הם מרפס על פני
דמיון רעיוניהם בכל עת ורגע מכלי הסקטן ולא הוכלו להסירם
בשם

לא יחליף ולא ישנה העם שקבע לו
בעבור ענין הפרנסה המזדמן
לפעמים לפניו לאורו עם • ולזה
נדרש סיבה משאו ומתנו באמונה
סיימו אמונה ה' ובעצמו עליו
שלא יחשוב וידמה שרק עולם
ידו וכשחלחלו בעניניו העשה
לו חיל • ואם ימנע כשחלחלו
ימנע לו פרנסתו • כי אז יחזול
על העם שהקדים לחורם •
וכשזדמן לפניו עסק לאורו העם
יפריע חוק עצותיו לחורם •
וכבר אמר בם • על אריות שלוחן
כאזנים שקובעים עם לחורם •
ומפירים חוקם בעבור חזק
עסק • אינם קובעים עמים
ללמוד כ"א קובעים עמים שלא
ללמוד • כי אח"כ כשפגש
מעסקיו ג"כ לא יסלים חוק
שיסרו אשר נגדע בביטולו
העם הקבוצ • אח"כ אין הועלת
בקביעת העם • כ"א שרק אחזק
העם חס ירה' פנוי ילמוד ובעצמו
לחיות חף סיבה פנוי לא ילמוד •
ועכ"פ מי שאינו נושא ונותן
באמונה כ' ובעצמו עליו שמה
שמוכן לו יבא לו • ולא יגע שום
איש בזה שמוכן לו • לא יכון
בקביעת עצותיו לחורם וז"ל גם
שאלה זו נשאל ונתת באמונה
הוא על ד"ת וקביעות עתה
לכל חסונה ולא תצונו נחל כל
ימי חיו •

לשקוד על דלותו יום יום • ולקבוע
פחים לחורם • והרשות נתון לו מלא
לעסוק גם בעניני פרנסתו זה יתכן
דעת רש"י שבברכו' מיירי בתי שנים
בחורם למלא חכמה ולדעת בינה •
ובמחזות מיירי בתי שכבר קנה החורם
והוא בקי בכל הש"ס עכ"ל ים חיוב
עליו להנות כל יום ויום בחורם
לעמים • ור' ישמעאל ס"ל שאין הבדל
בין מי שאינו בקי עדן בין מי שהוא
כבר בקי ובגורם בפיו • רק לעסוק
בפרנסתו חורם לו חלל לבטל לענינים
אחרים כמד ללמוד חכמה ע"ל אין
לו • ואם בעבור מלאה רש"י אפשר
חורם אדם כו' חורם מה חסא ע"ל
כו' ס"ל לר' ישמעאל כי בעשות
האדם החורם לעיקר ומלאכתו לשל
יגלימו כ' שיסגר חורמו בקרבנו •
ולזה נדרשות שם אחר שאלה נדרש
עשו כרש"י ולא עלתה בידם הנדרש
עשו כר' ישמעאל ועלתה בידם אמר
נדרש כו' דורות הראשונים עשו
מלאכתן ערלי ותורתן קבע זה וזה
נהקיימה בידם כו' והוא להסיר
הפליטה שחשלה רש"י לדעת ר'
ישמעאל • וא"ך ידועים שהעמים כר'
ישמעאל עלתה בידם לבטל במדרי
החורם וע"ז אמרו שפסוק האדם
חורמו קבע ועיקר זה יגלימו ה'
שיסגר חורמו • וגם מלאכתו חסדך •
והרואה כהו' ישנים יושא (ע"ל ע"כ)
דברי רבינו יעקב שם שה' נגיל לומר
שח"ח שכל לגבי ד"א חל יפסח
בכוחו נוסר שהוא באיכות ח"ו • רק
הוא בכמות שיותר זמן יבילה האדם
הנזקק לפרנסה על ד"א מאשר יתן
עמו לחורם וגם בזה חילוק עליו כר'
חזקוני וס"ל שם בכמות ים לעשות
החורם עיקר כמ"ש במיעוט ד"א •
חלל לענין יקרת מעלה החורם
והביטוי • על האדם לעשות החורם לעיקר נגד כל חפציו ועניניו אשר
לא ישו בה • גם לדעת רבינו יעקב •

בעת תפלתכם ש"כ שקועים כמה ברעיוניכם • ובחופץ כזה בלתי
אפשר שיהיה חס' שמורה ללכם ורס • ג"כ עמוד החורם •
ועתידים חורם שהשתנה מיראל • ע"כ המסילו חז"ל חס היראה
שמים לאחר כמ"ס בנתי' שבה (כ"א ע"כ) חלל על דלית לי' דרחא
(חלל) ותרעה לרחא עבד • היינו כמו ר"ל כשהחמרת שכל
החמרת הנכון שם משחמך בקרבה • כן ע"י יראת חטא משחמרת
חירו בקרבנו • וכח"ס כל מי שיראה חטאו קודמת לחבמתו
חבמתו מהקיימת לכל יבכה ממנו • חלל בלא יראת חטא הוא
כפחה וסער באין חומה וגדר לכסח חורמו בקרב לבו • וכדברי
הנביא כנ"ל ימן כי נגש כו' וחסי יראתם חותי מלוח אנשים
תלומד היינו שאינם יראי שמים באמת • לכן כנינו יוסף להפליא
כו' ואזכר חכמת חכמיו כו' • ועתידים חורם שהשתנה מיראל •
וזכר ים לייבב קושיה בהוס' קדושין (ת"ע ע"כ) על מה שנאמר
שם אין חתלת דינו של אדם חלל על דברי חורם • ממה שאלו
בשבת (ל"א ע"ה) ששולחין אותו בשעה שמכניסין אותו לדין
נשאל ונתת באמונה קבעת עמים לחורם • אח"כ חתלת דין האדם
הוא על מו"מ באמונה • ועפ"י דבריו הנ"ל יבא עג נכון •
שעיקר יראת שמים של האדם נראה במשאו ומתנו עם ג"א
באמונה שלא יפחנו יצרו לחמוד של זולתו • כי ים ג"א שמהפליים
והיגים בחורם כזה • ובעסקו עם ג"א נמלחו עולות • כי מחנבל
במחמתו לחמום של זולתו • באשר שבזה יבא סילר מקום
דמך להפסד על חלקה לבב האדם • ולעשות בעניניו העיקר
למיסור • ובענינא ונותן באמונה אוח הוא שלבו שלם עם כ' ואז יבטח
לכליות בקביעת עמים לחורם (ולאחז בזה י"ח לימוד חורם) ופליג
בחורמו להשתמר בקרבנו • ע"כ שולחין אותו מהחלם על היראה
חטא שקודמת לחבמתו • חס נשאל ונתת באמונה • ואח"כ שולחין
אוחו קבעת עמים לחורם • היינו

דגה"ה
(*) והנה בברכות (ל"ה ע"ב) פליגי
ר' ישמעאל ורש"י דר"ם ס"ל לנהוג
ג"כ ד"א עם החורם • כמ"ס שם לפי
כנ"ל יום שפר החורם הזה מפ"ך
יכול דברים ככתבן ס"ל ואספת דגך
כנגד בן מהג ד"א • ורש"י ואמר
הפסד חורם אדם בשעת תריסה וקאמר
בשעת קצירה חורם מה תהא עלי'
חלל בזמן שישראל ערפ"מ מלאכתן
נעשים ע"י אחרים כו' וקשה מהח
דאמר רש"י במנחות (דף ל"ט ע"ב)
אפי' נח קרל אדם חלל ק"ס שהיה
וערבים קים מליה נח ים כו' והנה
כו' ור' ישמעאל ס"ל שם דאם ר נטל
כלל ומלח נח ימים הוא ממך כל היום •
ואמרתי ב"ס דה ב"ס בני אופנים
בחיוב ניסוד החורם • ח' שמחייב
האדם לדעת חוקי החורם לידע איך
לעשות ולהבין ולהסביל שכתב ושנע"ס
למסן סגולה חסדי' בלבנו • וים
חפן ניסוד מי שכבר הוא בקי בכל
הש"ס ופסקים וגקית החורם בלבנו
ועכ"ל מוס' עליו החיוב להנות בחורם
חמיר • אך ההבדל ביניהם נדעת
רש"י שמי שעדן לא בא בסוד החורם
ועומד על מסתן מדרי החכמה ולא בא
סערי' והיכליה ליה • שגור בפיו כל
הש"ס ולא קנה אופה בלבנו החיוב
עליו לעסוק בה יומם ולילה עד שידע
כי החיוב במעו החורם ורשומה
ומקרה על נוח לבו • ואז אין חוב
עליו עוד להנות בה חמיר • כ"א

ולזאת גדלה מעלה קביעת עמים לחורם בעבור היותה
מופה לזק על טהרה הלבב וגדל יקר הדד
בבד החורם בעניי השומר מועדה • ושמה לעיקרית הכלית
כיוצא בכל עניניו • ע"כ לא יתן שום סיבה ומדחה להסיג
גבולה • ובזה יודע חיפוש כי הליב האדם חס לימוד החורם
למשרה לירות חלי' חזי כונתו בכל עניניו • הלא נאסר מועד
קביעותה • כי כל הכלית לא חבקר בכל הסיבות המגלימות
חוחה ומכללים חוחה בהדרה • בין טוב לרע • מליקה מן
הבא בידה סיבה אשר תלנה להפקח מנמחה • לכן חס לא
יורה האדם חפן פנת כונתו למחשבה לשמה בלימודו • מלהסות
לבנו חל מחשבה זולתה כבוד וכיואל • איך לא נמלחת כרוב
הימים סיבה אשר חסר ים בה פעולה מחשבתו הזרה להדיח
חס לימודו אשר גם היא חוננה חסו כ"א סיבה לכונה חמרת •
ולא נדחית לפניו דרך חמרת אשר יגיע בה חל הכלית מנמחו •
לכן הקביעת עם אשר לא תמוט נח היא שדות נאמנה על
ישרת לבב האדם במדרגת חסידים הראשונים שעשו מלאכתם
ערלי וזוהרם קבע ע"ז אמרו זה חס נאקיימו בידם • כן
יליחו המה במעבדיהם • וזוהרם השמר בקרבם • גם בסקיהם
יבדרכו בחפס • למען יוכלו להנות בחורם בהסקט ובעתה •

ויש שפרשו שמוסב שאלה
נשאל ונתת באמונה על
קביעת עמים לחורם שלא בטלה
כי אם יבטח האדם בד' סימנין
נו פרנסתו המוכן לו לעת דהר

קול אריה גולת הכותרת

אשר על ראש בועז היא עמוד גמילות חסדים

בו הברר מעלת הצדקה ומאמרו כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. וגלויים אליו עוד ביאורי איזה מאמרים וענינים:

קדושה בששן. וזכר כבוד וחרד
לדבר ה' - יס' אגודת ימיו
בחרטום אחת מבלי נעדר ח'
מחם. בשחרו הסרביטים
מלכסחיתם מלגודת עלימו גרזן
שפציות חזקתם להסיסם עד
כי לקך לבא על החרד יסיו כל
ימי בנותיו בקשר ח' בקשר
בקדושה ושנות רשעים חקקתם
כי בעבור שאינם חכים על חיבוב
זמן וזלזלים אחרי שרירות לבם
בחזות חומדותם. ומאז
הקדושה אשר חושט להם כזמן
לא תעשם חכם. כי יהגלו
בחזרותי. וחסם הפשיטו
מעלה בגדי חמדה וילבישו
אותם בגדי כספחות. וישיבו
לפניהם למשרתם בעסקי
כבדיותם. כמה דומים צעירים
לכעור השקיע ברעיוני כבדיו
נשות הגדת כדורם לתור חיה
אובל חתומם נפשו נקם מכוריו
וכדומם. אשר חף כהשוררו
משנאו כבדיו לחשום דברי
המחורגמן יבא חכמה ואין.
כן בהעירי חלום שרעפיו ככל
כעסו (קנאה ושנאה ורדיפת
כבוד). יקשיתו לבנו מהבין
כרגם כושפז חומן הקדושה
מימי גלומיו נימי סיכור ויכירו
בערי לבנו מבוא חיה קדושה
וההרס. עד כגם כהשוררו
נפצתם פלא כגם מהרדמם
כפחיות לא ימלא בלבו כרגם
קדושה ויהרס מאומה. אחרי
שלא כסא חוץ לדברי המחורגמן
היה כזמן המפורסר אשר נתן
לנו' נקבל ממנה רבת הסכלה
וכון קדושה יקרה. ובאים כולך
ומסע לביתו ויכין בו מרכבה
לחנן יבא בחים לביתו. ובערב
בביתו נדדם על מרכבתו בא
חיים ח' ובקר את פני כהרצת
לאחר. ובקום כושע רחם
המרכבה לנכסע סלח. וכל מה
שיימם להקרב לביתו עיד
יותר יחרק ממנה ע"י עגלתו.
כן כזמן היא מרכב' רחומה לבוא
חל משכן כבודו מקור חיי נשמתו.
לענות למדרגה בגופו הנכונה
בגשמתו שטחורס. אך כילד הפך
וסיבב את מזמורתו לאחר ע"כ
יחשה בקרב כחשבו אורס לדרך
ישר

למדרגה ומעלה לעולם עד ירום וגם
וגם מהל מעלתו עד עולם האלילות
להקין לו ששן קדשה וברכה. חסם
שלא לשמה שהוא רק למען חיות
החומרים שבעולם השפל חן למעשי
לדקדקו כנשים לעוף רומם כאפרס
בזכר. בלא דמיון ודמיון לוח זה
גדון ולא פתח לעילוי ומקור חיות
החומרים שבעולם השפל נקבול. ועד
חלות החומרים יסובו. ובחמס עובר
וכדור כפחית' למחמרים בה יתן נחם
חיותם. כי ילמוד ויעשה למען עובר
וכבוד וסוד ימלא משהליתם בשמות
הביטים. אבל למעלה בעולמות
העליונים ובעולם שבוו חרוך חין
חלק לו שם. וחור עד שמים חסד
בטושים שלא לשמה פלא חמלא חל
יד השעשה שאל לשמה להחיותם לטח
בכיל קדושה נמלה אחרי שחכית
ענינו ה' בעבור ענינים השפיר
שבעולם החתקון. משא"כ בעושה
לשמה יעשה לו כנשים לרצון עוף
והיותו לו מהליתם בין השומרים למעלה
ויעהו ח' עולם כשום. ככלו חרוך
כח"פ חרוך ימים בימיה למימיה בתי
וחור הכדור ג"כ בין השפיר מלכה
למירס. דמחכמה נס מעלה נעם
עד כסא כבודו יח. ובחמס ימים
לעוף בשמי גבורים וזוא בעבור נדל
השוררוו כבחות נפשו והחמלותו
הנפלה לשיב מדרכו עד שמה גם כל
חשיו ושעיו אשר עשה יסבו
לזכיות בעבור היותם סיבה לגדל
השוררוו כבחות הקדושה הלא הם
בזולר לבנו (כשוא כדורם הקדש)
ע"כ גם חמס יש בו נזכיות כי כן
ענין סיבה חל החכמה. ויקרה שמו
ענינים. כי לוח השפיר לא היה
נמלא בו השוררוו כבחות הקדושה
וחסר מלחמת חמס חכמה מעלה
יקרה גם חסם ע"ס החכמה ויחשבו
לך חמס לזכיות. מה שאין כן כבס
מירס שחין חשונמו מולה מעלה
שחכמותם הוא ירחת הפנים שהוא
הבית עמלני (שם חום) סיבה כ"כ ד"ה
לעולם רק שיכפר בו זדונו מלהגשם
עניו עוד. וככננית נחשבו שאין
חניע פנים על השגה והפאר שכו
בעולם החומי פלא יקבל ענינו
ובחלר בעמל לא ידום יותר כי אך
יראת הפנים הכוללת כבס. די ככרו
שימלא משאלותיו. אבל נחם יגיע לו
יותר ממה שלבו חפץ. חולם השב
מחכמה נפשו וכספס לך לדקדק בו
יקרבו ה' כחשורו ויחמלה מעלה
וכל זדומו שחם סיבות פחות
להחכמה כולס בזכיות יחשבו. וס"כ
כרגע ח' כל הנגשם ירקקו ב"ל
הדמס כלן נהפך לבן ונעדרו כב"ל
ולגי כרגע כל יפיו היו מנוללים
בללוגי הפנות וניעולי החפאים.
אחר כרגע כלס כספסירים מזכירות
כ"ל חיומו. ח"כ לל כעמל מאמרים

בתמר אשר מחמת שרשיו יסובבו. וממעל יתן פרוי. כלל
כל הקרב הקרב אל למחרו יסולח מעליו מעט מעט
מעטף סעף. עד כי יושם עליו שמלת הפדי. כן כל הענינים
שבעולם כהגבול למעלה יסוף אחרת גשמותו מעליו להשחקק
במחלות כדומים כעזרים. כי כל הענינים יסלם אחיה ושרם
בעולמות כעליונים כאמרו חין לך עבד מלמטה שאין לו מול
מלמעלה. ע"כ לפי מבטם טיטיו דקות גשם הזמן בשולם. עד
כי חסם לאל יד מוס כשמי לכשינו. כ"ל יד כסכל לבדס חמחומם
ככנף מעיל גשמותה. ויבן גודל דקדוק רוחניותה אחרי
הפשיטה מעל' בגדי גשמות' חסם קליה דרכיו נחום במרס
המל והדמיון. כנס ככנת חמחומי רבו כס כורים מכרילים
ככל דבר חמס וספר. וס' מדי יום ציומו יבוא הנשיא כחוס
לדרום להם ענינים נשנים מלחי חמס וכסכל. וכנולחו גדרם
יקומו מחוך העדה חשמי מדע וחכמה לחרגם להם דברי הספיה
ולכסח רוס הענין עד ערך החומות כנלחם נשוא סכל כסכלות
הרבות ועלומות כנעטן עליהם מפי החרש. ולהלך בלל כדרם
אשר דרם כנשיא כמלים אחדים כמולד סכלו. לפרקס רבים.
ולכום ריוח בין כל פרק ופרק. עד כי מעט מעט יענוס על
מחומי כסכלות כענין עד חומי. ועוד יס בינימו ככנת כסכלות
נחומי ערך אשר כל חלק מפרטי כמחרגם יחבב מול טיני סכלם
ככלל גדול ככול כחורו ככס כסכלית רמות לפי ערך סכום
הדלם. גללים להעחור פני כגדול מהם בין כענדים. חסר
ידע הדבר להאירו לחזק להם פריי כמחורגמן עוד לפדקים
קטנים. עד אשר חמלא להם יד מוחס לקבל שמש כדברים
אחת לחת עד כי יפתח שער בלכסם להכניס כל דברי הנשיא
אשר כללם בחיות אחדים. — כן רוחניות כזמן כלול למעלה
כרגשים אחדים כל רוחנית סימס מיום ככרלות כעולם עד קן
פחדו כיליים ואנורים בלדור ח' בקר ח' בלחור כשור סיחור
כי חין לפניו זמן וערער. ועבר וסחיד וכוס חמס כ"ל חתי.
לך סולם כשמי כוס חלחם ידס נשוא קולמו כרגע. בלחי חס
יותר האנודס לשרביטים אחדים. ולכושעס נקף כעולם כספל
כוס אחת אחת, ומאז מי קדושה כרוחניות לח יולק על הארץ
כ"ל מר מר. נחם ככל יומי קלז חלק כפי כח עולם כשמי

הגדולה

שאל (*) לואה כנעט מעין חמס
העבר חמס' חון לרברי כמחורגמן
וכחיותו בלד דברי כדרום יפחור
טיניו לרלות בלד כוגה טעלומות
חמס. כן חסיינה עמות כלדון
מקור מי קדושה וערסר אשר
ירוס יוס יוס. ככוספס לו
חיל קדושה וערסר יוס ליום
וסכוס לשכוס וסכס לשל. ולהנגר
אשר יתחול על זמנו (ככיותם
כניניו כמחומי זכס) מנלדס
כסכל. חומן היא לו כסולם
מוכז חילס ורלשו לכסל ככור
שס עלין יגיע. וכל יוס ויוס
חמס לו כמדרגות כסולם אשר
על ידס מעלה מעלה חל
כר בית ה' למדרגות כגבוסים
כרוחניים לקום כמקום קדו.
וחור ירחת כ' חוסף ימים
ככוספת סימס יעשה כרגם

לחגור מעשי לדקותיו בלחצות ימיו ואין כוון. כי גם בעודם באדם צומי נעורחם לא יתנו מעליהם להסחית דרכם. גם נרדם בקציר לא יתכן לש"י. ובנראה בבואו הכתוב כי הנס סקן הוא זמן סביר לשלמות הנפשים. ובחלשים נחמו פרים. ועיקר שם קין כונה ע"ש קליף החלשים. כזה כי עיקר חילנותיהם בימים הקדמונים כחמרי' בנדרים האומר עד סקן עד שיחזילו לקון בחלשים. ושם קציר הונח על החבוא הנקלחת במגל יד. והנה הסביר בצין חילנות לחבוא שגלי חילנות די להם מעט ח' לשפטים או למחשבה בזה. וכל בזה ובזה יתן פרוז בלי שום עמל ירי הסוד. רק ע"י זכירות ושמירה משום סיבה לכל יודח עליו גרזן או איזה שאר סיבה כמזקן בארץ ברשו. לא כן החבוא כשיזענה תתן יכולה בשום הדיא. והבדל' האלו אשר לחמו בשנה לא יוסיפו נחת כחן לבנה הבאם כ"א נאלץ בעל הסדר לעבוד אדמתו שניה בשנה הבאם בחרישם וזריעה להאמין מולא יבול. וזה הסדר נחל ג"כ בין סבן משכיל לבן מביט. שהמשכילים בעם יספיק להם הכנה ח' שהביטו ח"ע רחשית ימי טלמיסם לעבודת ח' יתעלה לכל ימי חייכם. ומפני מטעו אהבת ח' בלכס יאמרו כאלו הוון לקבץ על יד על יד מדי שבת בשבתו ומדי רדס בחדשו לחלץ באלוהיו פרי כלוליהם לה'. וח"ל עוד להכנה חדשה. לא כן הן מביט שגל די סלרך הכנה בכל שנה וסנה. אף גם הכנה הדיא לא תספיק לו בכל ימות השנה. כי בעבור ימים אחרים חמלם הסעורונו בקרבו. ויכוב בחדושו כסום דובר להיות שנה באלוהו. וזהו נרדם בקציר הוא די שמעתי לדקותיו המס במדרגה הקציר סלרך בכל שנה להכנה חדשה לרוע בלבבו הסעורונו חדשה להכנה ח'. גם חזריעה הדיא לא תכלה לעשות פרי ולא תתן יכולה ובזמן הקציר אין לו מה לקציר.

ויצא הדיא הדיא שלמתי' בשמי רום לפני כסא כבודו ית' ח'ין זמן. כי כלול שם כל רוחניות וקדושת סימנים מיום סבראות כעולם עד קץ שגורו הגוים בה'. רק השולם הגמלי כזה לא תוכל לקבל החזניות והקדושה כ"א משע מעט בעורח כוזן [ובן נחזה בעינינו כי כל היותו גמלי הפזות כפי' לדרוש זמן חרוך יותר. כי המעשה כנשמי הדרוש זמן יותר מהדיבור והדבור יותר מהמחשבה כי את אשר יתבונן האדם בעשריות שעה. כשיחשב להליכס בתלות המבטא להוליאם דרך שפזיו בזה הדבור. ימעט שעה או יותר לדברי שרעפיו. ובחשוו עד לשעשע בכלי המעשה לחליב בלות דבריו יולרך לזמן הרבס יוחר] בבאר מ"ס בחזית פ"ס בעשרה מאמרות נבחר העולם וסנה במאמר ח' יכול להכיראות חלל להפזש מן הרעשים במאמרים את העולם שנבחר בעשרה מאמרות וליתן סכר עוב ולדקיקם סאקיימים את העולם כו'. ויפלא לכאור מהו ג"מ להרשע בחטאו רס נבחר העולם במאמר ח' או בעשרה מאמרות ולמה מניע לו עונש יותר ע"ז. ועוד אין שולל על כדעת שבטונה ברא קב"ה העולם בעשרה מאמרות ולא במאמר ח' כדי להפזש מן הרעשים יותר. וכי חפץ הוא בנות הרשע ואבדו מן העולם עד כי יעשה להחלס פשולם סיניע לו עונש יותר. ובבאר פסוקי בראשית ברא כו' שרפ"י פ' ברא כמו ברא כלומר בתחלת ברא אלוהים שמים וארץ הארץ היתה חרו וצרו והוא רחוק. ולהלכה כהל' יוצא כפשוטו. כי ידוע שכל ההרעב יסודות של הנק' חרמ"ע וכן הרעב יסודות של הנשמה בזה גרמ"י. שרסס בעולמות בעלונים חלילה ברוח יצירה עש' וידוע ג"כ בבריאה היא מעולם המחשבה ויצירה היא דיבור ושג' היא עולם המעשה. ובעולם הבריאה הוא רוחני יותר נכללי בחינה ח' במאמר ח' של הס"ח רוחניות כל בריאה וברוחו'. וחלל נבחר הכל ביום ראשון באמר ח' כשמים ואלו סלרך לרבות חולדותיו ללמדך שכולם נבראו ביום ראשון. אף עונש המעשה לא יכלה שאל כולם בפעם ח'. רק משע מעט בעורח כוזן. וביום ראשון לא קבלה עולם המעשה כ"א בריאה סלרך הדיא כנשמי יותר. וביום שני נעשה הקיע בשולם המעשה ולואה באמר ויעש חללים את היקיע לטון מעשה וביום ראשון באמר נכון ברא. ונחלק כלל הבריאה לעשרה מאמרות כפי כח שולם הגמלי ברא. אף למה כנשים כש"ח כ"כ העולם. והשפילס לחומיות עשר מהדנות. ולא כשחיר קן סיכיו כל סברואים בעלי רוחנים כאשר

כ"י ע"י מאמר ח'. חללם הוא ידוע כי כל סקרב יותר להפגחתו ית' סיכיוו בעשרה מאר. סקב"ס מדקדק עם כלדקיקס כחוס השערס. ואם כ"י כל העולם במלך זה לא ח' יכול להחקיקס. או שאם ח' כלם לדקיקס מירחא סמקוס לא ח' נופל בו בחריש. ע"כ חללם כביכול סכינתו עד סכרתיק העולם ספסל כזה עשר מדרגות מדרגה אחר מדרגה עד שיפול בו ארץ חפס' ובכיוול מחזיר פניו. חון אם רחמי בלבי לא יסמע ח'. וכ"ל בעבור סהעולם ספסל כזה היא סוכנה במצדן סארלויות רחוק מבכינה כבודו ית' נח יסחב ח' לו עין אשר חטא בכחם דברים. אף שרואה אותם וגם ידעם. וע"ז נופל בחריס. מסא"כ אם ח' העולם רוחני קרוב למשכן כבודו ית' לא ח' יתכן מדה ארץ חפס' לחל'. ולא ח' מליחות לבחריס. גם ע"י סכונסם העולם בהבראו בעשרה מאמרות מדרגה אחר מדרגה נופל בו זמן והוא דרך טוב לבוא על ידו לאשר כחמיתי. גם בעותח אדם דרבו סחי' כוזן בעוזרו לנחותו סדרך סיכרס וס' יחכה לחכונתו חלוי ברכות ימים יתן חל לבו להשיב דרסו. וא"כ מס שנבחרה העונש בעשרה מאמרות הוא עונש לרעשים שיכולו נשוב מדרסם הרעה רק שאם עכ"ז לא סבו משילח מגיע להם עונש יותר. וזהו חללם להפזש מן הרעשים במאמדין את העולם שנבחרה בעשרה מאמרות במחשבה סהובסל כ"כ עד שפול בו זמן יס להם סכונת לחזור בחשוכה ועכ"ז ח'ין שגין מגיע להם העונש גם אם ח' נבחר במאמר ח' לא ח' נופל בו בחריס ולא ח' מגיע סכר מאמר סהחוטא נעש מיד כי לא ינוררר רע. וח"ס וכדי ליתן סכר עוב לדקיקס שחקי מים חלל העולם שנבחרה בעשרה מאמרות שכיון שנבחרה בעשרה מאמרות וקב"ס מאריך חלו מלגטס מיד וטופ: בו בחריס ומ"מ שומרים סדרך ססיב. מגיע להם סכר טוב: **ומעשי** הדקיק המה כחממרים בדי חרש להחליס יחד קרשי הסידה לעשות מהס בלי מפוארה ונחמדה למראה. כן יחדו יחיו ימי הדקיק המים חל ראשן ע"י בריח לדקותיו אשר סברות מן קלות שנותיו עד קלחו להיותם כולם מאחדים למשכן כבוד ח'.

ובזה יובן מה שיצר בציני האר"י ז"ל לחבר יום ולילה בחורה או בהפלה כי בקשר החורה יואגדו כולם ביחד ויוארג מהס כתר כבוד והוד לראש האוהב ח' לדבקה בו. גם יובן מעלת הסיום כפי חול' בהיות הסיום נוסח חל ראש כל הימים אשר היו בחומכי יד לימוד המסכה. במספר חולצו חכמי החכמה ועובים בלבנת הספיר לבנות להם מגדל המסכה או הסדר ורלשו בעמים להוסיף קדושה ואורות מואחלות בשילמות העליונים. ומה נאלו על סיום הש"ס או סדר רגלי הירחים וסנים אשר היו בעוזרי הסיום היוולאים במחולות וריקודים ומשמיעים קיל שגין וסמחה בלבב לימד' המעשרים חל ימי שטוהיהם כזור הפארתה החורה. ומלללים בחוף וכזור על הנוכה ב זה החורה שבע"ס אשר בנו בני הסגיון. לשמחה ולהעיר לבוהיהם במדור כי להם יאהב. ואך זה היום סקיוויו כל דפי המסכה או מסכתה הסדר בהחלס מליקה להם סס מסכה או סדר. כי כולם חלס מאחיו יסדרו. עד בוא מועד ליסוד הדף האחרון אשר יסרוק להם לקבלס יחד, לעטרם כלמו בעשרת הוד כבוד סדר או ש"ס, ע"כ הוא נוסח עליו כל הכבוד הרס הזה. אשר נחת לו חול' לרוב יקרתו בעיניהם. עד כי מלא חן בעיניהם לקרוא יום סמחה ביום בוא רגלי הסיום חל בית מדרס חקרי לב, [וליהיטיב לפס למצן כבוד השולם המסכה כאמרס שזה (ק"ח ע"ב) יהיו לי דכי מסיים חד מרבנן חד מסכה עבירנה יומא טבא לרבנן] כאשר יסיכו העס בראותם מרבנת מלכס הכא לנבול עירס כי גם בידו נהנו הממלכה על כל הסדר, באשר שאל הוא עשרת הוד כבוד ומרים ראשם: **ובן** יראה ג"כ הפארתה עובי לדקה בכל עת, בעבור היות חשבון לדקותיהם (המסכתס לסכוס גדול הכוללם חלל במטבעת הרענדיל או האפריאל. או לאמצחרט מכמה מחות רב ג) כעורקי חרס לחבר נחתי סגו. כן החללים הסכוס הנדול כל עסקי הימים אשר היו בעוזרי מעקה הדיקה ועבודה. אשר כונס לקטו חכנים יקרות לכלל חל הפארתה הנור סכר הנדול, המוספה הוד והדר לכל פרוטה ופרוטה מלדקוקיו. בהחה מהורה עליהם. לקבלס יחד מארבע כניטת כוזן, ולהליק

בזה שכל פרטות מטרפת ונחשבת כחשבון • אבל הורה לנו לדעת כי מחאחדים כל ימי דקוהיהם כהטרפס לסכום שלם וחשבון גדול • להיות כל הימים מחאחדים לענין זה ומאגדים כלמו בקשר חמץ מלות הדרקה מסכום גדול המקשר יחד • וכלם הם כבוד כבוד אשר יחבד זה האדם לפני כסא כבודו יח' • ועוז והדר לבשו מכל ימי דקוהיו הנארגים יחד :

ולחיות עליהם רוח מן ויקרת שם הסכום הרמה כהכניסו אותם תחת כנפיו • להקרא שמו עליהם חסוף את חרפת קטנותם בהיותם בלעדו לעירי האלן • מפוזרים אחת הגה ואחת הגה • וזהו אמרם ב"ב (ט' ע"ב) וילבש דקרה כשריון • מה השריון הזה כל קליפה וקליפה מטרפת בו' אף מלות דקרה כל פרטות ופרטות מטרפת לחשבון גדול בו' • וכבד עדים כל דקוהיו • מה הבד הזה כל נימא ונימא מטרפת לבד גדול • אף דקרה כל פרטות בו' • ולכאורה מה חדש

ה ש ב כ ה

המכסה את גולת הבותרת אשר על ראש יבין

היא עמוד התורה

בו מעשה אורג פלפול עם דרוש מעניני לימוד התורה • פעמוני הפלפול ישמיעו קולם בתוך טורי רמוני הדרוש אשר על השבכה סביב •

בצי' לאוחצו' ממתני' ולא מבדייתא דמתני' עדיף להקשות • אך משום דשמעו' דקאמר עוד מלחא בחר להקשות לו מבדייתא בעבור שהיא קושיא לשני הדברים • עכ"ל אמרתי גם לפי דקדוק יס' ליישב דמתחלה לא היה קושי' כ"כ די"ל דר"ח קאמר דפסקה עבודה מצבורות היינו בעולה שהקריבו ישראל במדבר על מזבח של משה דדן מזבח שבמחנה ה' לו שהי' קרבן לצור ע"כ הולך לעבודה כהנים • ומה שנאמר במתני' שהי' עבודה מצבורות היינו בצמות בשעו כ"ל לעלמן וכמ"ל במתני' וכן בבדייתא עד שלא הוקם המחשן בצמות מותרות ועבודה מצבורות ופי' שבצמות היה העבודה מצבורות אך למלי' דקאמר אח"כ עולה שהקריבו ישראל במדבר חונה טעונה הפשט וניחוח ח"כ ע"כ ס"ל דדן במת יחיד היה להמזבח וכמ"ל רב בסוף זבחים דעולת במת יחיד חונה טעונה הפשט וניחוח • ח"כ ס"ל דאף במת לא היה עבודה מצבורות משתה קשי' לשני הדברים כא' מבדייתא • [ועפ"י] אמרתי ליישב פשט הנמרח בחגיגה (ו' ע"ב) דקאמר ההם דר' ישמעאל ע"כ ס"ל עולה שהקריבו ישראל במדבר עולה ראיה הוואי משום דהוא ס"ל כללות נאמרו בסיני ולא פרטות וא"כ עולה שהקריבו ישראל במדבר לא היה נשונה הפשט וניחוח • ואי אמרת עולת המיד הוואי מי איכא מידי דמשיקרא לא בצי' הפשט וניחוח ולבהר הכי בצי' הפשט וניחוח • ומקשים החוס' מאי ח"ל דעולת ראיה הוואי דגם כן קשי' מי איכא מידי בו' ומתחלים משום דדן הפשט וניחוח במחיד כחצי • וכבר תמה במהרש"ל הא הפשט וניחוח לא ב' כלל במחיד כ"ל בעולת נדבה • ולכנ"ל י"ל דמשום דמחיד לא היה קרבן במת יחיד ע"כ למ"ד עולת המיד הוואי ע"כ דין מזבח ה' לו ולא דין במת ע"כ קשי' מי איכא מידי • משא"כ אי נימא עולת ראיה הוואי הו"ל בקרבן יחיד דקרבנה בצמה • וא"ל דאיה טעונה הפשט וניחוח • ויחנן להסב גם כוונה החוס' לזה • כן דמיהו לכאורה • אך משום שיש לדקדק דלא דמי עולה ראיה לעולת יחיד דהלא הצבור הקריבו אותה • אמרתי ליישב בפשיטות וחיה גם לשמואל דס"ל סוף זבחים עולת במת יחיד ג"כ טעונה הפשט וניחוח • והוא דכל עולות לצור לבד מעולת המיד היו פרים נשרפים כגון פה לעולה של ע"ג • וכן שאר פרים שהקריבו הצבור היו כולן נשרפין בעורן ולא היה הפשט וניחוח • וכדליתא בזבחים (דף כ' ע"ה) ו"ש • וא"כ ח"ל דרק אי עולת המיד והיו כבשים קשי' מי איכא מידי אבל אי נימא עולת ראיה י"ל דהיו פרים כמו שיבאר לקמן בלוח שח"ז ול"ק מי איכא מידי בו' וא"ל] ונחזור לענינו לגמ' דבזבחים הנ"ל דמבני הנחי הוא ומסיק דהיינו פלוגתא דר' ישמעאל ור"ע אי כללות ופרטות נאמרו בסיני או כללות ולא פרטות ע"ש :

(ח) אמרו' בצרכות פ"ק (ח' ע"ב) ח"ל ריב"ל לבני' אשלימו פרשתיו עם הצבור שנים מקרא וא' חרנוס והזהרו צורידין כר' יהודה דאמר עד שיסחוט את הורידין והזהרו בזמן ששכת חלמודו מחמת חונסו שהרי לוחות וסדרי לוחות מונחות בארון ע"כ • ויש להבין למה בחר בא' השלשה הזהרות והכפס יחד • הלא יש עוד הזהרות רבות שריב"ל בעלמו אמר כגון אמר ריב"ל לבני' הקדימו והאשימו לבי כניסתא כי היכי דמורכו חיי (שם ע"ה) • וכן שאר הזהרות מלבד אשר יש בצמחא הרבה הזהרות • אש לא שגאחית השלשה דברים ושייכים לענין ח' • ואנודים יחד בקשר חיה ענין • ונראה להסביר הדבר • והוא דהנה נחצו הספרים דלוחות צריך לקרות שנים מקרא ואחד חרנוס משום דכללות ופרטות נאמרו בסיני • ונשנו בזהל מועד ונשחלשו בערבות מואב • ע"כ יש לקרות שלשה פעמים • והשלישי חרנוס שהוא כנגד מה שנשחלשו בערבות מואב ושם נחצו בחר היטב • לוחות נאמר בלשון חרנוס שיצאו כל העם (שהיו אז מדברים בל' חרנוס) • אבל למ"ד כללות נאמרו בסיני ופרטות בזהל מועד ונשנו בערבות מואב • אין צריך לפרט רק פ"ה מקרא ובני חרנוס • ובה הכנה נקץ פתילים לעשות מעשה אורג לחבר השלשה הזהרות הנ"ל והוא שהם לרבותא אף שנאמר שצריך לקרות שמו"ת עכ"ל והיו צורידין כר' יהודה • ואף שנאמר שיש להזהר צורידין כר' יהודה עם כל זה הזהרו בזמן ששכת חלמודו ויבואר ע"ד פלפול • ואח"כ יבא קישור המאמרים צריך דרוש בס"ד • ונקדים לזה הא דאמרי' בזבחים (קט"ו ע"ב) יחי' ר"ה צר רב קטינא קמיה דר"ח וקא קרי ויכלה את נערי ב"י ח"ל הכי אמר רב חמי קרבו ופסקה • ופירש"י שרק אז קרבו והיה עבודה מצבורות ואח"כ פסקו • ל"ל לא גרסי' קרבו • וה"ג פסקה כלומר שצריך לקרות ולהפסיק באתנחתא ולא קאי על ויעלו עלות • רק ששלח להביא הקרבנות אבל העבודה היה גם אז ככהנים (נדב ואביהוא) עכ"ד • סבר לאוחציה ממתני' שמעו' דקאמר משמיה דרב אהא בר אבהא עולה שהקריבו ישראל במדבר חונה טעונה הפשט וניחוח חונה ליה מבדייתא דשוי' בטלוהו דהני' עד שלא הוקם המחשן בצמות מותרות ועבודה מצבורות והכל כשרים להקריב בהמה ח' ושוף זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין בו' והכל קרבו עלות • ועולה שהקריבו ישראל במדבר טעונה הפשט וניחוח בו' הנחי הוא בו' ע"ש • וראיהו מקשים ומדקדקים אהא דאמרינן סבר לאוחציה ממתני' • דמשמע שעדן היה מתישב בדבר • דלא הוה הקושי' אלימא כ"כ עד דשמעו' דקאמר עוד עולה בו' דע"ז נחזק הקושיא הראשונה ג"כ יוהר • ואף דבע"ד אין זה דקדוק דק דהוה

מקרא דויזנחו זמנים שלמים רק דקשין כברייתות אהדיו וע"ז
משי כמ"ד לא קרבו שלמים בני נח . וא"ש . ומוכרח דס"ל
לכבלי ג"כ כהירושלמי דלמ"ד לא סקרינו שלמים ב"ג . דשלמים
היינו שלמים . [וקלף אפטר לומר בנ"י כגמ' כ"י . דמחלה
בבין וכל דק"י איכרל במדבר ע"כ מקשה מקרא . ומשי
דוכל קאי אבני נח היינו כל האנשים היינו רף שאינם מב"י
וישראל יתכן שילזו מכלל ב"ג ול"ק מקרא . וברייתא דוכל
קרבו עולות כוא כמ"ד לא סקרינו שלמים ב"ג . אך לפי"ז
חקקה למס הוצי' הגמ' לחרץ וכל קרבו עולות ושלמים ולהנ"י
כברייתא הו"ל לתרוי' חיבף דוכל קאי אבני נח חיף מישראל
וכמ"ד לא קרבו שלמים ב"ג . ויחבן בגי' כישה כי כך אימא
והכל קרבו עולות כמ"ד כו' אך לשי במבואר שם להלן דמקשה
חמ"ד לא קרבו שלמים מיהרו למ"ד קידם מחן הורס . מוכח
דפשיטא להגמ' שלא ילאו מכלל ב"ג עד מחן חורס . וע"כ מוכח
כמ"ס לעיל וכגו' [כהנה עתה] . ורמזי בנ"י מניח בשם
כבלי שם סירובלמי חולקין בזה אי מנינו לפרש בלזים שלמים .
ובנע"ד מוכרח כמ"ס דכבלי ס"ל ג"כ כהירושלמי :

(ג) **ועתה** נבאר מה שנאלץ בזה ענין השייך לדון על ר'
יכודס בורידין . דכנה בחולין ס"ב (כ"ח ע"א)
פליגי הגא' אי שחיטת שוף מה"ס או לא . דר"א הקצר דס"ל
דשחיטת ח' ידעין מחך כאשר יאכל את כלב' ואת האיל ב"ז
בא ללמד וגמלא למד . ושוף אין לו שחיטת מה"ס . ר' אמר
כאשר לייחך מלמד שגמלא מה"ס על השחיטת בנים בכמה
וא' צנוף וע' צנף"ס בכורח פ' כל פסולי המוקדשין ש"ל ג"כ
דנר"א הקצר דס"ל דכונן לומר לח' ש"מ דשחיטת שוף הנה
מס"ס . ור' דס"ל מכאשר לייחך גם שחיטת שוף מה"ס . וכו'
מבואר בגמ' כנ"ל ג"כ . וכנה צנוף"ס ס' אי אימא כאשר
לייחך מלמד שגמלא מה"ס בסיני כו' ומקשה כנ"ל ל' למימר
בסיני ומאין ידע דבסיני דלמא באל מועד . ומחרך דאי מאכל
מועד כי לר"ך כנה לשחיטת כמו בקדשים ונע"ד נ' דנלא"ס
ג"כ ה"א לומר מאכל מועד דכלא בקדשים לא כי שחיטת שוף
כ"א מליקס . ואיך נדע שחיטת שוף . אם לא מסיני . רך אין
זה כ"א לר' ישמעאל דס"ל בחולין ז' ע"א דבשר האיל לא כותר
לכס במדבר ובשר נחירס כי אסור לכס . ובאורכו לשחיטת דוקא .
ובשר האיל לא נאסר לכס כ"א חותן הראוי לקרבן . אבל
אחם שאינם ראויים לקרבן כותר לכס בשר האיל . ומאחר דבשר
נחירס לא כותר לכס . הוצרכו לשחטן ונעביר זה נאסר בסיני
דין שחיטת . ולפי"ז לר"ך לומר דכ"י בסיני או דין מזבח וזמון
לא כותרו דלי כותרו בזמון א"כ הלא בזמון כוכבו כל ח' ושוף
רק מטבוחין ולא כי' או דין שחיטת חולין רק קדשים ולא
סי' דין שחיטת צנף רק מליקס דגם צמח דדין במליקס
צנף . וכיון דע"כ כי' או דין מזבח ולא במס . ומי' ושוף לא
כוכבר במזבח כ"א חורים ובני יונה . ובאורכו לדין שחיטת בחי'
ושוף וא"ש כאשר לייחך בסיני . (ולפי"ז לא כי' עבודס בכורח)
אבל לר"ע דס"ל בשר נחירס אכשרי במדבר ובשר האיל לא
נאסר כלל . ח"כ לא כי' דין שחיטת בחולין כלל כ"א בקדשים
ולא כי' דין שחיטת צנף כ"א מליקס בקדשים ובחולין כי'
נחירס . ואין שייך כאשר לייחך על שחיטת שוף . אך לר"ע
לשכח' א"ש דאיכו ס"ל כללות נאסרו בסיני ולא פרטות ג"כ א"ש
גם כל הפרטות אף ל' וכן כעניינים שלא הוצרכו חיבף .
ולר' ישמעאל דס"ל כללות נאסרו בסיני ולא פרטות ג"כ א"ש
דלדיד' בשר נחירס כי' אסור ובשר תר"ס לא כותר . ואם
נאסר בסי' או דין מזבח וזמון לא כותרו . ח"כ לא כי'
יכולין להקריב ח' ושוף במזבח דדין קדשים שלא כוכברו כ"א
חורים ובני יונה . וכיו מוכרחים להקריבם בחורח חולין וכל
מידי דלא חזי לקדשים כותר לכס בשר האיל ופיר הוצי'
אז לכורח בסיני דין שחיטת [וע"כ משכוכס כמסכן נאסר
לכס דין זה דלא בודאי כיו בצמח אסורות . ולא כוכבר מאז
להקריב ח' ושוף כמו צמח . ומאחר דבשר נחירס נאסר לכס
ע"כ הוצרכו לדין שחיטת . אבל נאסר הגא' דס"ל ג"כ כללות
ולא פרטות נאסרו בסיני . דוחק לומר שיהיו מוכרחים לסגור
בדבר זה אי כותר לכס בשר נחירס כר' ישמעאל . דכ"י
כלכס כר"ע מחבירו . וכיו דלא מנינו שפילגו כבדאי מסתמא
ס'ל

(ב) **וישן** להרחיב כדיבור מעט בזה לכסיר איך שחלום
ואחזים שני העניינים זה בזה . סא דה' עבודה
בזכרות לדבר זה דעולת סקרינו ישראל במדבר טעונס כפשת
וניחוח . או איפכא . ולזהא קאמר ר"ח שני כעניינים זה אח"ז
חנופים . וכן בברייתא סדרס זה אח"ז . דכנה צמניגה שם
אימא צני ר"ח ויעלו עולות כבשים ויזנחו זמנים שלמים לה'
פרים . ח"ד אידי ואידי פרים ג"מ לפסוק עממים פי' אי נימא ויעלו
עולות באהנהחא ועולות כוונ כבשים ושלמים פרים ח"ד דהאנהחא
כוא צבני ישראל ויעלו עולות כוא בזקף קטן והריויכו כוונ פרים .
ונאחר שם באיבעיא ומשמע דבזבחים איפשיטא לר"ח דהאנהחא
כוא צבני ישראל [ואולי לזהא גרים כנ"ק רב חנא במקום רב
חסדא . מכוס דלרב חסדא נבאר צמניגה באיבעיא (וע' ציומא
כ"ב ע"ב דאימא שם בזה לר"ח מיבעי' לי' נאסר בן יכודס פשיטא
לי') ולכאורה חכמה לומר דכנה הוי באיבעיא למ"ד כללות
ופרטות נאסרו בסיני ובזבחים קאי למ"ד כללית ולא פרטות
נאסרו בסיני . דמסתברא דעולת סקרינו עולת ראי'
הואי כמו שמוכח בגמ' שם מכוס מי איכא מידי כו' ועולת ראי'
כוונ פרים ולזהא הוי שפיר האנהחא חתה צני ישראל . אך מחוס'
צמניגה שם משמע דלמ"ד כללות ולא פרטות קאי באיבעיא .
וכן לענין אי נימא דעבודה ה' אז בזכרות או בכבשים חלוי
בזה אי האנהחא בחיבה ישראל שאז לא שלמן כ"א להביא ולא
לבעולת ולסקרינו . ואם נאמר דהאנהחא בחיבה עולות . או
ע"כ סקרינו כנערים מב"י דהיינו בכנוריס . ולפי"ז אי נימא
דאנהחא צבני ישראל אז פסקה בעבודה מזכוריס . והעולות
וכשלמים הריויכו כוונ פרים . ומאחר דכוונ פרים אין ראי' דעולת
כיחס טעונס כפשת וניהוח דאף אי נימא עולת חמיד כואי מ"מ
ל"ד לעולת חמיד דכנה כוונ כבשים צני שנס וככא כוונ פרים
וי"ל דריוו כפאר פר לעולם של ע"ג דבעולת צבור כפר כוונ
כסרף בעורו ככל פרים כנערים דאינס טעונס כפשת וניהוח .
וכ"ס למאי דאימא בירושלמי (פ"ק דמגילה ה' י"א) דשלמים
סקרינו ויעלו עולות ויזנחו זמנים שלמים . פי' שלמים בעורן
כלא כפשת וניהוח למ"ד לא סקרינו צני נח שלמים (וכ"ס
במדרש ש"ס ע"פ שורי לפני וטור צמח דוכחי במ"ר) ופי"ז
לא כי' רק עולות וכיו פרים . והוא כפי סקרינו האנהחא
צבני ישראל ומוכרח דאין טעין כפשת וניהוח . משא"כ אי נימא
דכ"י עבודה בזכרות וכיו חיבה עולות באנהחא ובפסק כענין
ולא קאי פרים כ"א לשלמים דכחיבי לבתר האנהחא וכיו שלמים
ממש . ולא חלולות . ח"כ אין כחיב בקרא שהיו שלמים כלא
כפשת וניהוח . גם כיון דלא קאי פרים חלולות וכיו כבשים
צני שנס ככל עולת חמיד ומסתמא טעונס כפשת וניהוח . דלא
חקקה מי איכא מידי כו' . ופיר חליין אהדיו . ולזהא סמכיכו
למימריכו כהדא . ונע"ד יס להכריח דכבלי ג"כ ס"ל כהירושלמי
דלמ"ד לא סקרינו שלמים ב"ג פי' שלמים בעורן . וכן נאמן
דקרי האנהחא בישראל . דכנה בזבחים (קט"ז ע"א) אימא אמר
מר וכלל קרבו עולות עולות אין שלמים לא וככחיב ויזנחו
זמנים שלמים אלא אימא וכלל קרבו עולות ושלמים וכהניח
והכל קרבו עולות עולות אין שלמים לא . כמ"ד לא קרבו שלמים
צני נח . וקשה כא מקשה מקרא דויזנחו זמנים שלמים . ומאי
שייך כמ"ד . דמש יעבש כמ"ד ככאי קרא דויזנחו נ"ו ולי כוס
מאי לחרץ דשלמים היינו שלמים כו"ל לכנה לפרוש ואי נימא
דפשיטא לכנה' כא מלחא מאי מקשה בגמ' מהחלס כלל .
ונאחר צנף"ד דודאי ידע כנה' דאפטר לפרש שלמים בעורן
ול"ק מקרא . רק דעיקר קשיהו כי' על כברייתא דוכל קרבו
עולות דכנה מסיק ככברייתא לכדיא ועולת סקרינו ישראל
במדבר טעונס כפשת וניהוח . (גם כיון דס"ל דעבודה
בזכרות ועולות באנהחא ח"כ לא קאי שלמים חלולות
דכופסק כענין כנ"ל) לזהא מקשה בפיר ומוכרח כחרץ לבני'
כברייתא אימא וכלל קרבו עולות ושלמים . וח"כ דמקשה
מברייתא אחריה דאימא שם וכלל קרבו עולות עולות אין שלמים
לא . דכנה כברייתא ליהא כא מלחא דעולת סקרינו ישראל
טעונס כפ"ג . וח"כ אפטר לפרש קרא שלמים היינו שלמים
בעורן כלא כפשת וניהוח (וס"ל ג"כ דלא כי' עבודה בזכרות
וכאנהחא כוא בישראל וקאי שפיר שלמים חלולות) ולא קשה

דבורה מזבי ומתנות מחיל או חפצא - וצנחדרין כ' דפטור מהנות ההם מקרא דר"א הקצר - וגרסא לייבש דהנה הא דרשי' חף למד הוא רק משום דקסי' דחל"כ למה חפצי' רחמנא לזה ולא לדבר אחר כגון צנחא המאורסה דילפי' מרומה דיהב ואל יעבור דקשה הא ברומה נופא לא כתיב כ"ל מסבא ידעי' יוהר הו"ל לעבות הדיקס לע"ג דילפי' מבבל נפך דיהב ואל', וע"כ דחף למד - וילפי' רומה מנערה המאורסה דניהן להזילו בנפשו ע"כ לא מלי לאקוסי לע"ג דבי' ל"א דניהן להזילו בנפשו - כדאיתא בצנחדרין פ' בן סורר - וכן אם הלמד יתכן למלוד במקום אחר פשוט יותר, יס להנחית שהוא ג"כ מלמד בענין שלא שייך במקום אחר, וכן ה"ז בל למד בו' דגבי מסבא חסא ג"כ י"ל דאם רק ללמוד מאשה דין הערחה ל"ל דקשה דידעי' בצנחא הערחה בחל"ע הוה מוקמין ל' לזכר ג"כ או דהו"ל למילף מהקפא לצנחא - וע"כ דגם למד לשלח כדרכה כדאיתא בצנחדרין (ג"ד ע"א) וע"כ בדרך כ"כ ע"א, וכן בהאי דחיריגא דלבי ואיל בל למד ונמלא למד שפיר כ' החוס' דע"כ חף למד ומלמד ג"כ דאי למד לחוד לדין שחיטה בחי' ל"ל לאקוסי לפסוקה"ק יותר הוי ל' לאקוסי לשלח בהמות חולין דנ"כ פשיטא דכעי שחיטה דה"ג ח' לריבה שחיטה - וע"כ דבא למד ג"כ לפטור פסולי המוקדשין ממהנות דלא אפשר למילף מבהמת חולין דחייב במהנות - ע"כ כ' קרא ח' לבי ואיל דפטור ממהנות, ואי ללמד לחוד למהנות קסי' הו"ל לאקוסי לקדשים דפטור ממהנות וע"כ דלחא ג"כ להיות למד - והוא מוכרח, אך זה חין שייך כ"א לר' ישמעאל דס"ל דכשר נחירה לא חשברי וסי' דין שחיטה בכל בהמות בין דחולין בין קדשים רק דכשר תלמוד חסר חבל דין שחיטה לא בשלה מהחולין - ובצנחא שאניא ראו' למזבח כגון שאניא המזבח ודאי שבי' מותר לנחמה לחולין ובעי שחיטה ע"כ ה' יכול להקישו לפסוקה דחולין ויס להכריח דלחא ג"כ לפטור ממהנות, חבל לר"ע דס"ל דער שבאו לארך הוהר להם בשר נחירי ואל"כ בהמת חולין לא היה לריבה שחיטה - ורק עתה נהחדש להם הדין דכשיבאו לארך יסי' גם צנחא דחולין טעין שחיטה - ואיך יכול להקיש ח' לבהמת חולין דגם חסי איתא חבילא פשיטא ל' וע"כ מדמי לה לפסולי המוקדשין דיש לה עתן דין קדשים נענין זה דכעי שחיטה גם במדבר, דגם ח' כמותה בעי שחיטה חף דחי' לא הוה קדשים שאניא ראו' לקרבן משה שיבאו לארך יסי' טעין שחיטה ח' דחיינו דחולין וס"ל לבהמת, ועוף חין לו שחיטה מה"ה כנ"ל - ולקדשים לא בעי לאקוסי משום דהו"ל שרריך לשחוט הור דין כמו בקדשים (או כמ"ס דה"ה דה"ה דכעי כונה בשחיטה) ע"כ מדמי לפסוקה"ק דשחיטה דירחו לאו משום דס הוא לרין - ע"כ אי הוה דריס ר"ע הך דר"א הקצר הוה סני ל' בזה ולא ח' הכרח לומר דלמד וגם היא מלמד - ולא הוה ידע לדרוש ממנו עוד ללמד להחיר צבור בע"מ לנכרי - ומה גם דלר"ע ההקס דובכרס יסי' לך ס"פ היזיה מקומן (ג"ז ע"א) הוא צבור בע"מ ג"כ והוקס לחזה ושוק - וחזה ושוק בודאי לא נמכר לנכרי - ולאפוקי מהיקס זה לרין קרא יסירא - וע"כ ר"ע ל"ל דר"א הקצר ולא בעי קרא לשחיטה משום דס"ל כללות ופרטות נאמרו בסי' וידע שפיר מכאשר לוידיק - ולוחא לר"ע שפיר כ' החוס' דלא ס"ל דר"א הקצר או דיש לו עוד יסירא דאיל - דלר"ע בעי קרא מיוהר לדרש זה היה לנכרי ואי הוה דריס דר"א הקצר הו חין הכרח סיכוי' מלמד ג"כ - והחוס' בצנחדרין כ' חליצא דר' ישמעאל דלדידי' מוכרח כנ"ל שיהי' מלמד ג"כ ושוד לענין מהמות יתכן דל"כ קרא יסירא ואף אם חינו מוכרח לא חכמה ל' - ולוחא לא כ' החוס' בצנחדרין שם ואחי' ללמד להחיר לנכרי כר"ע דקיל כוהי' כמ"ס החוס' בצנחדרין - משום דזה לא יתכן כנ"ל :

(ה) **אילם** מה שהקפיהו לעיל חמ"ס החוס' בצנחדרין דפטור מהמות ידעי' מהך קרא דר"א הקצר ובגמ' בכורות (ט"ז ע"א) מבואר קרא לבי ואיל חיריגא לפטור מבכורה ומתנות, וכ"כ שם החוס', עתן לרין יסוב, וגרסא צנחא דכרי הספרי ונסיר הלוח וקושיא מהי"ט חלנאזי כנ"ל

ס"ל כר"ע [ואין לומר שנאמר להם דין שחיטה באל מועד גם מה שילשרך לטחור - דלא משמע שנאמר באל מועד מלבד ככתוב בכורה - דלמ"ד כללות ולא פרטות בסיני - ובחל מועד סי' הפרטות היינו מה שנפרט וכחוב צנחא מאל מועד ואיך גם חמ"ס כנ"ל בחירולו דאי מאל מועד סי' דין כונה כמו בקדשים ג"כ מוכח דחין סברא שבאל מועד יאמרו מה שייכין למעשה שח"כ ולא מלאמכו בכורה כ"א פרט כי ירחק ונחמא בו' וסם חין כתיב רק ח' ועוף לא ידעי' וגרסא דשפיר כולך דין שחיטה בעופות או מסיני - דנחגיגה (ו' ע"ב) מסקין דלא חיישין למי איכא מידי דמשיקרא לא בעי פשט וניחות ואח"כ בעי הפוי' - מסבא דריס"ג דס"ל עולם שהקריבו ישראל במדבר עולת חמיר כואי וס"ל ג"כ דל"כ פשט וניחות - וא"כ י"ל למ"ד כללות ולא פרטות נאמרו בסיני דלא כ' או דין מליקה בקדשים כ"א שחיטה - ובפרט צנחא שהחירו או וסי' כשר כל ח' ועוף דלא שייך גלייכו מי איכא מידי בו' דעופות לא כוכשו אח"כ כ"א חורים ובני יוכה - וגם למסקנא ל"ה לסברא מי איכא מידי בו' וא"כ דבסיני כוהרו דדיני כח טס בקדשים - ואח"כ כשכוס המשקן ונאמרו כמות וכוהרו על דין מליקה בכורים וכ' נאמר דין שחיטה בחולין ולפי"ז י"ל דזהו טעם ר' יבוס דס"ל לרין לשחוט כורידין משום דהחללה כלווי סי' בשחיטה קדשים ומינס ילפי' לחולין - ובקדשים חמירי' בחולין שם דלכ"ע לרין נשחוט כורידין משום דשיקרו לדס כוא לרין ומכוס דס"ל כללות ולא פרטות נאמרו בסיני - ולא יתכן לומר שהחירו או על שחיטה כ"א בחופן שהולך או לדין שחיטה ואף אי נימא כר' ישמעאל דכשר נחירי נאמר להם - אם נאמר שהיו או צמות מותרות וכוכשו כל ח' ועוף כההירין להקריב לא הוה כותר להם בשר תלמוד לשחוט לחולין - וע"כ בסי' דין שחיטה בקדשים גם בעוף ע"כ ס"ל שרריך לשחוט כורידין כמו בקדשים - וס"ל ריב"ל חלנימו פרשטייכו טס כלצור שמו"ס דחיינו כמ"ד כללות ופרטות נאמרו בסיני כנ"ל - וע"כ כוהרו כורידין כר"י שכו' עפי' הסברא וכדעס דכללות ולא פרטות נאמרו בסיני :

(ד) **ומדי** דכרי צנחא זה זכור אחר מה כנ"ל בענין צנחא זה לייבש קושיא מהי"ט חלנאזי צנחאזי סביב ה' בכורות להרמב"ן, עפ"י הדברים הנ"ל, דהנה בצנחא (ל"ב ב') איתא פלוגתא דכ"ס וב"ה צבור בע"מ אי מותר לזריס ואחי' צנחגי' וב"ה מהירין חפי' לנכרי - ובגמ' מני ר"ע הוא דהניא בו' ר"ע מחירו חפי' לפי"ג, ובדף ל"ב טס מ"ט, דר"ע כלבי וכאיל מה לבי ואיל מותר לע"ג חף פסולי המוקדשין מותרין לנכרי - ואיך הלחא לבי ואיל כתיבי חד לכדר' יתחק ור' חושעי' (היינו המרביע שור פסוקה"ק בו' לוקה כמ"ס סוף מכות - חוס' טס) וחד לכדר"א הקצר (בחולין כ"ח ע"א) הרי זה בל למד ונמלא למד לשחיטה בחי' ואיך מה לבי ואיל פטורים מן הבכורה בו' - וכ' החוס' טס (ל"ב ע"ב) ד"ה פסק דהלכה כר"ע והא דמפרש בגמ' בסמוך טעמא דר"ע מזבי ואיל ואיך מוקי לה לכדר"א הקצר בו' ועוף חין לו שחיטה מה"ה משמע דר"ע ליה ל' דר"א הקצר חלא ס"ל כר' בו' כאשר לוידיק מלמד שגלויה משה על השחיטה בו' דלמא הכי קי"ל כר' בו' ח"ג דר"ע סבר לה כר"א הקצר ודרס חד מזבי וחד מחיל עכ"ד החוס' - והקשה מהי"ט חלנאזי הא בצנחדרין פ' בן סורר (ע"ג ע"א) כ' החוס' דהרי זה בל למד ונמלא למד פי' חף למד, וכ' טס דהא דחמירי' בחולין דר"א הקצר חמר ה"ז בל למד ונמלא למד פי' חף למד דהא דרשינן ג"כ לפטור ממהמות ע"ס - וא"כ חמאי נח כ' החוס' הבא דחף למד ושפיר חית ל' לר"ע הך דר"א הקצר ולמד על שחיטה ומלמד להחיר צבור לנכרי - והניח בקושי', ובצנח"ד יס להקשות לכאורה עוד דהנה בצנחדרין (ט"ז ע"א) כ' שם דחד לבי ואיל חתא לפטור מבכורה ומתנות היינו חד מזבי וחד מחיל, וחד לכדר' יתחק ור' חושעי' וחד לכדר"ע או לר"א הקצר בו' ע"ס - וא"כ גם החס חויין דהחוס' כ' או לדר"ע או לכדר"א הקצר ולא כ' דמלינן למדרש הרווייהו משום חף למד - וע"כ דהס בצנחדרין כ' החוס' פטור מהמות מהך קרא דרשינן פטור בכורה היינו מחיל

קול אריה

האמור כללות ופרטות נאמרו בסיני ותחשבו מזה שא"ל לשחוט כורידין באמורם דכל טעם ר' יהודה בשחיטת הורידין הוא רק ע"פ"ה הספרא דכללות ולא פרטות נאמרו בסיני ודיןיפין משחיטת קדשים ולפי דנהפוך כללות ופרטות נאמרו בסיני אין לומר עוד כר' יהודה לזאת השמיטה דלחן זה טעם ר' יהודה ב"א חפ"י למד כללות ופרטות נאמרו בסיני ובגמרא הלכות שחיטה על חולין ביחוד מ"מ חפ"ר לומר דין ר' יהודה שצריך לשחוט הורידין ולא משום דגמר מקדשים חלף עמ' משום דס' שילא היטב במליחה או בל"י כדאיתא בגמ' :

(ו) ואמר עוד וסודו צוקן ששבת חלמודו . ונניח נזח חפ"ס קצית מה שאמרתי ביוצא וקיסור שלשה באלות ששאל מנשה מיטע' שבצמחם ס"ג כחולין (ח"ט ע"ב) ואמרתי במקום אחר באריות ודרוש שלם . ובעת חומר בחלית סקולר הנאות לעינינו פה ובסוגיו קצח . דכנה במיחז נדב ואביחוא נאמרו ברבם חטאים בגמ' יומא (י"ג ע"ה) ובמירובין (ס"ג ע"ה) איחא מבוס שהורו הלכה בפני רבן . ובז"ב איחא מבוס וירחו את ללבי וישראל דליחא שם במדבר סיני מסיני ועלו אופין שיהם . וכן איחא בוצחים (קט"ו ע"ב) וגם הכהנים בו' ר' חומר ז' פריכה נדב ואביחוא וקאמר חט"ב חליב' דובו שאמר הכהוב כוח אשר דבר כ' לאמר בקרבי אקדם . כיינו שבהם בכם לכל יקרבו לעלות אל ה' פן יפרץ גם ועי"ש . שם . ובכחוב נאמר במקריבם חש זכר דסיינו שפקירו קצורת וי"א משום שלא נשאו נשים . [ומבאר אמרתי שכל כחטאים הם כחטוי ח' וחלויים בפלוגת' אי משכן ומקדש ח' . דמחג"פ ח' מבוס כוי חטא] ובעת לפי ענינו נאמר דחלויים בפלוגתא זו להם כי' קודם שחוקם כמסכן שבורה בנבנות או שיה' מסיני בכסנים . וזו כללות ופרטות נאמרו בסיני או לא . דכנה בוצחים שם אמר' הנאי כיח דהניא וגם ככנים הנבנים אל ה' ר' יוסבע בן קרחא חומר חלו סבכרות . ר' חומר ז' פריכה נדב ואביחוא כוח בשלמא למד' זו פריכה נדב ואביחוא כיינו דאמר משם כוח אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדם . חלף למד' דסיינו בנבנות מאל' . ומבני ונקדם בבנידי אל הקרי בנבני חלף במבוכי . ועכ"פ למד' שיה' זה כנבנות בכסנים וכן כנבנים חל' ה' להקריב קרבן כח"ס רש"י טעם מיחחם מבוס ויראו את חלבי ישראל בלא נאמרו וירדו הדנה . וזה בשאל מנשה מיטע' חחב אמרתי ואיראש חחב' ומכא דנך חמר כי לא יראני כאדם וחי . וב' הסו' סו"ל לומר מקרא ויראו את חלבי ישראל ע"פ מה שחירטו . כך חש נאמר דויראו את חלבי ישראל באמת כי' חטא ובצבור זה מהו . לא כי' יכול לביא לו רא' מקרא זה . אך חש נאמר כח"ס בגמ' מבוס שהורו הלכה . ח"ב ויראו את חלבי ישראל לא נחבב להשא ובפיר' יש לו חירוק מקרא זה . ע"כ שאל לו שאלה כסני' חזק אמרתי וספתי על ימך חמש עשרה שנה ומשה רבך חמר את מספר ימך חמאל : דלכאורה י"ל משום שיה' מעביר במילי' שחופיין לו כנים כדאיתא ריש חגיגה . רק שיש לחלק דהלא חוק' מלך כי' ומלך שמחל על כבודו אינו מחול . ואין מעלה שמעביר במילי' . חולם מ"מ י"ל דסיינו לכחחלם חין לו למחול ולף שחולת אינו מחול ומחויב כל אדם לכבוד כנבנות חלף חמרי בפעם ח' למולו יכול למחול לו לכל יענישנו . וח"ס מה שחוכך לחוקי' שנים . אך ח"ב קשי' למד לא מחל משה רבינו לנדב ואביחוא על שפגעו וסודו כלכה בפני רבן שאין זה רק מפני כנביו ורף שיה' למשה דין מלך מ"מ אחר שפגעו כי' נו למחול להם . וע"כ דכחחא כי' מבוס ויראו את חלבי ישראל וקשי' קוש' הראשונה . כך י"ל תי' חמר דמלך דינו כצבור ומחנכך למעלה מהחול . ומ"ס משה חמר מספר ימך חמאל כינו ביחיד שמהרג ע"פ המול דוקא . כך ח"ב חקבי שאלה כשלישים אחת אמרתי דרשו ה' בהמלא ומשה רבך חמר בכל קראנו חמיו . דכחחא חין להרץ כח' ביחיד כח' בלבור חמיו שאמרתי יחיד לעולם חין משחנה מולו לעוב ככסנים זכר וע"כ גם דרשו ה' בהמלא כינו בלבור דוקא וקס' ממ"ס משה בכל קראנו חמיו . כך ב מה יש חירוק דמלך על שני שבעים חין דינו כמלך ויכול למחול משא"כ משה כי' על כל ישראל ולעולם הפעם ה' בשבור שהורו הלכה בפני רבן . ומיטע' כל כשאלות . שאלה כראשונה מבוס דמלכו בקרא ויראו את חלבי ישראל

הכל עליו . דהנה בספרי פ' ראה איחא לבי וחיל חדא (היינו לבי או חיל) לפטור מבכורה ומהנהגה . וחדא לפטור מנחה ושוק . והקפה מהר"ט חלחלו חדא על השנינו ממ"ס בגמ' . ועוד דלחוב ושוק לא חלטרך קרא דחי חפ"ר לעילוינהו לעזרה כדאמרין גבי חולין דלחוב פטורין מחזה ושוק . ואמרינא חלף בע"ד דודחי לא דמי לחולין . דכסוהמ"ק הו"ח דאכתי דין קדשים עלייהו ולא חיוין חולין בעזרה חי לא פטרינהו קרא . רק לר"ע דמחירו לנכרי ע"כ ילא מדין קדשים לגמרי וממילא ידעינן פטור חזה ושוק דהוי חולין בעזרה . חלף למחן דפליג על ר"ע וחוסרו למכור לנכרי ס"ל דעדן דין קדשים עליו בעי קרא לחפצורי מחזה ושוק . והנה בספרי ס"ל דהך קרא דר"ח הקפר דריש לו' מה פסולי המוקדשין בשחיטה כו' דריש לו' בספרי מה בהמה חולין בעי שחיטה והוא מבוס דס"ל דכי ירחק כו' וזכחה מיירי בצפר חלחוב כר' יבמעל וגל בפסולי המוקדשין וכמ"ס רש"י בחולין (כ"ח ע"ה) על הספרי , וע' רש"י י"ז ע"ה סב' גס לר' יבמעל דמ"מ מיירי קרא בפסולי המוקדשין . אך הספרי ס' ל דלא מיירי כלל בפסוהמ"ק ח"ב חין שייך כלל בזה קרא דרשא דר"ע להחיר למכור לנכרי דלא מיירי כלל בצבור או בשאר פסוהמ"ק . וחולין ודחי מותר למכור לנכרי . וח"ב חסיר למכור לנכרי צבור דליבא קרא להחיר ע"כ בעי קרא לפטור חזה ושוק . ומהניט ג"כ לא ידע מקרא דר"ח הקפר כמ"ס החו' סנהדרין כיון דלא מיירי כלל בפסוהמ"ק הך קרא . ע"כ מותרה נדרוש בצורה ומהנהגה מחד קרא וס"ל שנייהם שקולין וחד דין וספרא להון . וחד קרא לפטור מחזה ושוק . והחוס' בסנהדרין לא קאי כי' חש חליבא דר' חליעזר הקפר לחוד דמוקי לקרא בפסוהמ"ק (וגם בצפר נחירה לא ס"ל כר"ע כנ"ל) . ע"כ דריש מהניט מחד קרא דר"ח הקפר שכל למד . וקרא חיל דגבי לבי דפטור מבכורה דריש לו' לפטור מחזה ושוק דבעי קרא אחרי דלא ס"ל כר"ע להחיר מכירה לנכרי . ובדרישה בגמ' בנדרות ע"ו ע"ה קאי חליבא דר"ע דלא בעי קרא לפטור מחזה ושוק ודריש לו' לפטור מהנהגה . וקרא דר"ע כ' החוס' דלחא ג"כ לחין פודין בו פטר חמור היינו חיל דגבי לבי דדריש מיני' היהר לנכרי . וח"ס לר"ע דמקי' הקרא לחי' ולא לבחמה חולין דג"כ מותר למכור לנכרי מבוס דלחא ג"כ להח' חולין פודין בו פטר חמור כמ"ס החוס' בנדרות (ט"ו ע"ה) ובחי' חין פודין בו פטר חמור . ועוד אמרתי באפסר לומר דלר"ע בלח"ה ח"ס דלא מקי' לבחמה . דכנה חמרי' בחולין (ל"ב ע"ה) לחין מומיין ע"כ על בני מעיים מבוס דלדידהו חין ניהר בשחיטה כ"ח במיתה . ואחר שנהנהגו הו"ל כמחן דמנחי דקולא והוי לדידהו חממה"ח דאסור לבני נח ועבדין חלפני עור . ואמר' שם דראש"י קאמר דמותר משום כיון דלדידן שרי מי איבא מידי דלדידן שרי . ולדידהו חסור . וח"ב לפ' ה' סדרה לומר דחלבים שכל הדקין והקיצה דלדידן ג"כ חסור משום חלב חסור ניהן ולמכור לנכרי . משום דלדידהו חסור משום חממה"ח . וסדרת מי איבא מידי חין שייך בחלב והו"ח דאסור למכור לנכרי . לזאת חקשינהו לחי' דכמו דבחי' גם החלב מותר לישראל . דמותר למכור לנכרי משום מי איבא מידי כו' ה"ג בצבחה מותר חף דלא שייך דהו מי איבא מידי כו' . וכן ג"כ בנדרתה כמו שמשמע מדברי הב"ד יו"ד סו' כ"ז סק"ב . דרק בנחנבלה בשחיטה חסור למכור להם הכני מעיים . ומבוס דלר"ע נחחדשה ענה הלכות שחיטה בצבחה קמ"ל דיע' דלא נאסרו המעיים גם לנכרי . וחפ"י החלב של המעיים מותר . חלף ללמוד חי' מפסוהמ"ק ח"ב לר"ע לענין שחיטה . דחי חחא לזה לא נוכל לידע היהר צבור לנכרי ובשחיטה ידע' לר"ע מחאבר לוייתן בין שחיטה דחי' ודשוף דס"ל כללות ופרטות נאמרו בסיני . ונאמרו על חולין כדאיר . וכל' יהודה דס"ל דבעי שחיטה וירידין משהע דס"ל כללות ולא פרטות ובסיני נאמרו על שחיטה קדשים בין בצבחה בין בחי' ושפות . ומבוס דלפ"י משחיטת קדשים ע"כ בעי שחיטה וירידין כן ה' נוטה הספרא והדעה לומר . ע"כ קאמר ר' ב"ל דלא כן כוח חלף דחף דאמינא לבין חלמינו פרשתינו עם הכבור שמו"ח והוא ע"י

ממשה העני עפ"י דעת המדרש. אך נגמ' שבת (פ"ו ע"א) חיה עש' שנים בלוחית מסוס שדרג משה ק"ו מדעו ומס' כסו בו' וכ"ה במדרש (ע"ר פ' מ"ו) וא"כ נאמר עש' אחר וגא' עש' הג' לדוגם כפנוי'. אך שני כדיוטו אלו נעצם שנים הלוחות חלוי ג"כ בפלוגת' זו כללות ופרטות נאמרו בסיו' או רק כללות ולא פרטות. ועצם לדוגם כפנוי' הוא כהני סברה לכללות ולא פרטות ע"כ נהר גם מנשה נעצור סיוס נאומה דעה זו לחופלה תשובתו:

(ה) **דהנה** בס' גור ארי' שגדפס מחדש על מסכתות רחיתי שעמד ע"ו דלוחה שמשה דרש ק"ו מה פסח בו' הא עדן לא ניחנה כל הסורה לשראל'. ולא נפרטו כל מלותיו וחולי ימלא פרכה או יוכיח ממקום אחר. וכ' דלוחה קרי לה מדעתו. ובעג"ד י"ל דבאמת האי מ"ד דסובר שדרש משה ק"ו ס"ל לכללות ופרטות נאמרו בסיו' וכמ"ס במדרש (ע"ר ריש פ' מ"ו) וידבר אליהם אח כל הדברים האלה אפי' מה שהלמיד קוהל לרב אמר הקב"ה למשה בלוחה שעה. וא"כ ידע חיכך כל הסורה והלכותיו בכל פרטי' ודקדוקי'. ע"כ יכול שפיר לדרוש הק"ו. אבל המדרש ס"ל כג"ד כללות ולא פרטות נאמרו בסיו' א"כ לא מלי לדרוש ק"ו כל עוד שאין לפנינו הסורה שלמה דלולי נמלא יוכיח ממקום אחר לסהור הק"ו. ע"כ נתן הטעם לדוגם כפנוי'.

לובזה מיושב ג"כ קויות מהרש"א שהקשה אהאי ק"ו שדרש משה מפסח דנימא דיו וכמו בפסח למוליס ולעוליס כדא ה"ל הלא היו בני לי שלא עבדו ע"ג. וא"כ היו כמו למוליס ועוליס. ואמאי נפסלו מהיות הסורה חלום. ואמרתו מלי לישב קויותו. להפסח דאמרי' דיו ח"ל לעצם ק"ו. דהלא יש עצם המדרש לדוגם כפנוי'. רק שקשה על זה העצם הא מהן תורה ה' בחיפה וחופה קונה. אך הא דחופה קונה איהא בפ"ק דקדושין דהוא מק"ו ובאיפן שלא נימא דיו. אבל אי אמרי' דיו אז חופה אינו קונה ושפיר שייך טעם המדרש לדוגם כפנוי'. ואי נימא דל"א דיו ואז חופה קונה ובכך נגמר הקנין ומה מושיל שפירת הלוחות לדוגם כפנוי'. או לאותה סברה יש טעם בגמ' דדרש משה ק"ו. והשתא ל"ק קויות מהרש"א דנימא דיו. דאי הוה אמרי' דיו א"כ יש שפיר טעם המדרש לדוגם כפנוי'. דמאחר דאמרי' דיו חופה (דסיונו המהן תורה) אינו קונה ושפיר יש חופה בבבירת הלוחות לדוגם כפנוי'. רק אם לא נימא דיו וחופה קונה ואין שייך טעם המדרש או אמרי' טעם בגמ' דדרש משה ק"ו. כן אמרתי זה כבר בישוב קויות מהרש"א. חלום כעת לבי הג'ל י"ל דה"ס דע"כ מוכרח דהאי מ"ד לא דריש דיו. כיון דס"ל כג"ד כללות ופרטות נאמרו בסיו' ולדדי' מוכרח דל"א דיו. דהנה בזבחים (ס"ט ע"ב) אמרי' דר"מ קרא אשתא ידרש (דמליקת) עוף מעשרה טריפה (מטימא) דתניא זאת הורת הכהמה והעוף בלויז דבר שיהיה בו' ע"ס ובהו' סס מוקדים הא אלעריך קרא להא דדרשין בחולין (ג"ז ע"ב) מה שחיטת עוף מה"ס. ואי' דהרתי ש"מ. וואו דמחילא שמעינ דהא אינא ק"ו מבהמה כדליתא סס במהני' רק דיתכן לומר דיו שחיטתה מעשרה ולא מליקה. ואלעריך קרא דלוחה תורה הכהמה בו' וא"כ מוכח דיש שחיטת לעוף מה"ס דל"כ היינו שחיטת הייט מליקה (וע' דורש לליון ריש דרוס ח') וא"כ כיון דשמעינ מהכא שחיטת עוף ג"כ. קשיא למאי אלעריך כאשר לויקך דבהמה ידעינ מוחבת. וכאשר לויקך הוא לסורות כל דיני שחיטה גם על חי' ועוף. וע"כ מאן דס"ל כאשר לויקך לא צעי וזאת הורת להבי'. והוא משום דלא דריש דיו וואו דלעריך קרא וזאת הורת לא קסה דכל מלהא דאחיא בק"ו קרה וכו' לה קרא. וא"כ כיון דלא דריש דיו לא ידעינ דיש שחיטת לעוף מה"ס מקרא דזאת תורת. דדוקא אי דרשי' דיו אמרי' דלעריך קרא דלא נימא דיו. ובבב"מ היכי דמלינ ליישב דלעריך קרא אף דלוחה למימר בלתי דלתי' בק"ו בו' כל היכי דלוחה למדרש דרשין. אבל אי ל"א כלל דיו. ע"כ לומר דהו"ל מלתא דלתי' בק"ו קרה וכו' לה קרא. וכיון דלא אמרי' דיו בב"מ. א"כ לא נדע שחיטת לעוף מה"ס מזה. וידע מהכא לויקך. ובכך הוכחנו דמאן דדריש מהכא לויקך ס"ל כללות ופרטות נאמרו בסיו'. וא"כ לא ס"ל דיו. ומחשב דרש הק"ו של משה דהיא עפ"י המ"ד נו"פ נאמרו בסיו'. והמדרש הג'ל לדוגם כפנוי' הוא עפ"י המ"ד כללות ולא פרטות נאמרו בסיו'. דלפ"ו מהכא לויקך אין הכרח כלל כיון דבסיו' לא נאמר פרטי'. וידע שחיטת עוף מוחלת תורת וא"כ דריש דיו. ומקדיו שמעינ לחלק בין שחיטת למליקה ומיכה דיש שחיטת לעוף. וא"כ

ישראל ולא היו חטא. ונדב ואביהוא הוא מתחת שבורו בו'. שאלה כפנוי' משום דהוק' מעביר במילי' ויכול למחול משום שאין לו דין מלך גם שאלה כג' ממילא מיושב לחלק בין יסוד ללבוש. אך דבר זה נוגע למנשה שגם הוא לא ה' מלך כ"א על שני שבטים וז"ס יסעי' אי איהא לי' לא מקבל. והנהגה יבואר עוד מה שמנשה ענין בזה שרצה להוכיח שחשובותיו ה' מקובל לפני ה'. ובוה נזכרת. וזאת לא חפס נ"ו שני דברים בסגת מיתת נדב ואביהוא דהיינו מבוש ויראו בו'. או משום שבורו הוכח. ועוד כהנים אלהים היינו שהקטירו קטורת או שלא נשאו נשים. נעבור שאלו הכנים הם אליהב דג"ד כללות ופרטות נאמרו בסיו' ואיהו ס"ל כמ"ד כללות ולא פרטות טעמ' כהא כפנוי' ענינים הראשונים שאלו מנשה:

(ו) **ואפרש** ביחזי דהנה טעם הקטירה קטרת ח"ס כ"א למ"ד שאלו סיו כהנים שייך חו בעצמם כ"א כי' העבודה נבבירות קודם שהוקם המבטן ועתה כשהוקם ה' להם להמתיק מלהחיל בעבודה ערס ילשו עני' ויחנכם משה בעבודה עפ"י ה'. אבל אם כג' ככר ה' עבודה נכבשים משיני'. לא היו זרים בעבודה כקטרת ואינו חטא. ומ"ד עבודה נבבירות ס"ל דהאחנמחא בפוק וישי' טווח חציפת טילות. ושלמים היינו שלמים ולא שלמים נעורן וכו'. או דין כפכט וניתוח וכמ"ד כללות ופרטות (ועצמ"ל אה ב'). וכן מ"ד משום שלא נשאו נשים ע"כ ס"ל שילאו ככר מדין ב"ג מוזן האבות דידוע דכ"ל חנים מוחזרים אפ"ו. וא"כ נאמר שר' להם דין ב"ג עד מהן הורה. לא עבר עדן שגם שלמה ממחן הורה בסיון עד סקתה המבטן ברה' ניסן או ח' ניסן לחד מ"ד שר' שמיני למליחיס. ובעד שגם החת שלא נשאו נשים לא יזקן שיענאו. וע"כ לומר דהאי מ"ד ס"ל שילאו עוד מקודם מדין ב"ג ונענאו על סעבר מימי חייהם בגולל בלי נשיחת חשב. וא"כ ע"כ שלמים פי' שלמים מאם. מאחר שילאו מכלל ב"ג להם לא נפרש כפכטו שלמים. דהפי' שלמים נעורן הוא מטעם ככרת שר' להם עדן דין ב"ג. וכו' לא הקריבו שלמים. וא"כ כעולם שהקריבו או כי' כדן בהפסח וניתוח וכמ"ד כללות ופרטות נאמרו בסיו'. וזכו סברה כב' טעמים אלו שהולכים בבית המ"ד כללות ופרטות נאמרו בסיו'. ובשני הטחים האמורים משום שבורו ומבוש ויראו בו' הוא עפ"י המ"ד כללות ולא פרטות נאמרו דהנה מה שבורו הוכח. אין שייך למ"ד כללות ופרטות נאמרו בסיו' דה"כ כבר נכמט הכלל מפי משה בסיו' ועתה שבורו הוכח האמורה כבר מפי משה רק שלא נשגה ערן בלוחה מיעד אין זה חטא מה שאמרו בפני דבן מה שלמדו מרגי'. וע"כ ס"ל דכללות ולא פרטות נאמרו בסיו' וא"כ שפיר כורו הוכח מטעמ' מה שלא נאמרו ערן ומזנו. וכו' חטא. וכן מה שאמרו משום ויראו את חלבי ישראל הוא ע"כ כמ"ד כללות ולא פרטות. דלפי הטעם של ויראו. הוי קרא וגם כהנים כנגבים בו' הוא נדב ואביהוא וכו' מוחזרים לבל יקריבו לעלות אל ה' פן יסון כס'. וכמ"ס נגמ' זבחים כג"ל. וא"כ ה' עביר כנגבים. ובאחנמחא של סכחיב וישלח את נערי ב"ג ויעטו עולות. הוא נחיצת ישראל. וקאי שלמים על עולות שסיו שלמים נעורן וכו'. או בלא כפכט וניתוח וכמ"ד כללות ולא פרטות. ומנשה ה' סור כמ"ד כללות ולא פרטות ע"כ לא נשאר לפניו כ"א שני כחטאים ילו נסיבת מיתת נדב ואביהוא או משום שבורו או משום ויראו בו' ע"כ שאל עליהם ממנ"ס כג"ל בלוחה שלפ"ו. וטעם שסבור מנשה כמ"ד כללות ולא פרטות הוא מסיבה שרצה להוכיח ולאמת שחשובותיו ה' מקובלת אף בחטא ובהטא. עכ"ו גם חבובותיו יכו' לעומת זה זוכה ומזכה רבים שילמדו ממנו לעשות חבובים. אך בלא כבר נלמד דבר החבובים משראל נחטאם בעגל. ומרוד סמלך ע"כ. שמרוד נלמד החבובים יחיד. ומישראל נלמד רבובת רבים. כאמרום לא כיו ישראל ראויים לאותה מעשה כ'א לסורות החבובים. ולריוני חריויכו שגא נאמר רבים עדיפי בזכותם רבם. או איפכא שחטאם רבם נחטאם ברבים (וע' ע"ג ה' ע"ח). אך לפע"ס במדרש (ע"ר פ' מ"ג) שמשה שירר כלוחות למען ידעו כפנוי' ולא יענשו ח"כ אין רחי' ממעשה כג"ל שהשיבת רבים כושלים שיתכן ששפירת כלוחות הושיל. ע"כ כאשר עיד זכות למנשה שהחטיא רבים וכו' יסבור בחבובים ויורה דבר חבובים אף בחטא רבים. שלא נלמד

והנה הלא דיבר בחד שבצרת נראה שהוא על פי טעם המדרש שבצירת הלוחות מבוא לדוגם כפטי' וטעם מ"ר היקון גדול שבצירת הלוחות - אבל לפי טעם הנמרץ דרש ק"ו אין שום היקון בזה - ולא שייך יישר כח ע"ו (ולפי מש"ל דיחבן דר' יהודה ס"ל כללות ולא פרטות וכללות ס"ל צריך לשמוע הורדין משום דילפי' משמיעת קדשים - יתכן דר"י לשיטתו דכיון דס"ל כללות ולא פרטות לא מלי לספור דרש ק"ו שבצירת הלוחות - כ"ל טעם לדוגם כפטי' - ולחלף ס"ל יישר כחד שבצרת) - והנה בשנין הזהירו בזקן ששכח תלמודו למ"ד שהיה היקון שבצירת הלוחות לדוגם כפטי' אין ראיה מהם לזקן ששכח התלמוד - רק למ"ד דלא הי' היקון רק מק"ו שדרש משה - יש ראיה גם לזקן ששכח התלמוד מהמה אונסו - וזהו דקאמר ריב"ל אף שאמרתי לכם והזהירו צורדין כר' יהודה דלכאורה הוא ע"פ המ"ד כללות ולא פרטות כנ"ל ועכ"ו הזהירו בזקן ששכח התלמוד בו' שהוא למ"ד שבצירת הלוחות היה מטעם ק"ו שהוא כמ"ד כללות ופרטות גאמר בסיני - ומקושר עמה כל הסלסה דברים שזה ריב"ל לפני שייכים זה לזה - ומעוגדים במעטות הענינים אשר חלף מזימותי בם"ד :

(ט) **והנה** ב"ב (י"ד ע"א ע"ב) ח"תא פלוגתא דר"מ ור' יהודה בענין הלוחות ושברי לוחות - וח"תא כס דר"מ ס"ל ח"ן בחרון רק - הוא מיעוט אחד מיעוט לרבות ס"ת שמונחה בחרון - ור' יהודה ס"ל דח"ן בחרון רק - לרבות שברי לוחות מונחות בחרון - ור"מ שברי לוחות דמונחות בחרון מג"ל נפקא ליה מאשר שברה ושמתם בחרון מלמד שלוחות ושברי לוחות מונחות בחרון - וח"ידך אשר שברה יישר כחך ששברה - ומקשה הרש"א חי האי דרשא דאשר שברה ושמתם בחרון הוא ענין סמוכים מאי מהדך דאשר שברה אחי ליישר כחך דאכתי סמוכין איכא למדרש ואי נימא דאשר שברה הוא מיותר קש' עוד מאי עבד ודריש באשר שברה דכתיב ב' השא - ומפרש הרש"א דח"ידך פ' וח"ידך קרא ב' השא אחי ליישר כחך ששברה ע"ס - וקשה לפ"י מאי יהיך חליבא דר' יהודה דלדידיה ישאר מיותר חד אשר שברה - גם קושיחו הראשונה דאכתי איכא סמוכין למאי דמפרשין וח"ידך קאי על ר' יהודה ח"ס דלחיו הלא ס"ל דלא דרשין סמוכין ב"א היכי דמופנה וכיון דקאמר חליבא דאחי ליישר כחך חיו מופנה ולא דריש ר' יהודה סמוכין כה"ג - דחך דדריש במשנה תורה סמוכין היינו ג"כ משום דהם מופנה כמ"ס בריש יבמות - והשתא דכ' הרש"א דך דפ' השא אחי ליישר כחך ששברה - ח"כ נשאר האי דבמשנה תורה מופנה וקש' לר' יהודה דדרוש סמוכין ול"ל ח"ן בחרון רק - ובפרט דבבבאים פ' בית שמאי (מ' ע"א) ח"תא דר' יהודה דריש אשר ח"כ ודאי הוי מופנה חליבא ויס לדרוש סמוכין - והנה ברשב"א מובא בט"ן יעקב בברכות ח"תא שהקשה ובי ב"מ שכתוב אשר נדרוש יישר וחי' משום דכתיב חלל ושמתם בחרון דמוכח מזה דשברי לוחות מונחות בחרון מוכרח דיישר כחך ששברה ע"ס - והוא המזה דהלא ב"ב אמר' וח"ידך היינו ר' יהודה דדריש מאין בחרון רק ששברי לוחות מונחות בחרון ל"ל האי ידעין מאשר שברה ושמתם - ומשני יישר כחך ששברה - וח"כ הלא ח"תא לא דריש מהכא דשברי לוחות מונחות בחרון רק ליישר כחך - ולדברי הרשב"א דיישר כחך הוא לפי שס"ל מונחות בחרון ח"כ אכתי קש' דמוכח מזה שס"ל מונחות בחרון ול"ל ח"ן בחרון רק - במלכים - ואי מפרש הרשב"א כפי' מהרש"א דח"ידך קאי על האי קרא דכ' השא האי התם ח"ן כתיב כלל ושמתם בחרון ולא מצינו למדרש ג"כ ליישר כחך - לפי דברי הרשב"א - וע"כ מפרש וח"ידך היינו לר' יהודה וקשה כנ"ל - ודברי הרשב"א ל"ע - ואמרתי ליישב קלת דבריו - דהנה ביומא (ג' ע"ב) ח"תא אבא חנן אמר משום ר' אלעזר כתיב ועשית לך ארון עץ וכתיב ועשו ארון עלי שטים - כביכול משלך אני רולה יותר משלהם - וכן ב' ב"א לו (ע"ב ע"ב) ר' יוחנן רמי כתיב ועשית לך ארון עץ וכתיב ועשו ארון עלי שטים מבין לח"ה שבני עירו מזווין לעשות לו מלאכתו - ועכ"פ מוכח שהוא ארון הארון ששם בללאל רק ששם כתיב ב' ועשו ובמשנה תורה כתיב ועשית - והנה ברש"י בחומש ח"תא דח"ן זה הארון ששם בללאל - רק זה עשה משה בעלמו כו' ע"ס וקשה שהוא נגד הגמ' הניל - אך הנה בירושלמי (סוטה פ"ח ה"ג ושקלים פ"ו ה"א) ח"תא פלוגתא דר' יהודה בן לקיש ס"ל דשני ארונות היו ח' שהיו הלוחות וס"ה בו (והוא ארון ששם בללאל) וזה לא היה יולא עמיהן במלחמה וא' שהשברי לוחות מונחות בו (והוא ששם משה) וזה היה יולא עמיהן למלחמה - ורבנן אמרי ארון ח' היה - ע"ס - וח"כ חפס רש"י דעת ר"י בן לקיש שבירושלמי וס"ה

יחלה צביטול חורב ופירש' לא מלא שצביטול בו' . ופי' שלא מלא מדה כנגד מדה . וקשה ובי צביטול חורב יכויו כל סיפורין מדה כנגד מדה . ואחרתי שיחבן עמ"ם בחוס"ל שהחזיר לה"ר ומביים את חזירו נוטל חלק עמות כל הנעלב והמביים . וא"כ צדדי לא יוכל למלא מדה כעמות אחרי שנעש על הצדי וזלכו . ומי יודע איזה חסא עשה חזירו וזכו ע"י ציטול חורב . מהאחר שמצטל מלימוד חורב לא יוכל להמנע מלכ"ר . במס"ל הן חרם גיליל בכו"י . וח"ס לא מלא מדה כנגד מדה ע"כ הוא מבוס דברו לה"ר ובשחרג עליו עול חטאי וזלכו אשר לא ידעם משום למלא מדה יחלה צביטול חורב שעי"ז צאה לו הרעה הוא להנח ולפאק דדברי הבנים לה"ר ורמילות . כי אין לפיו וזכורו מה לעשות אם לא יתן לפניהם עסק בחורב יעסקו בלה"ר ורמילות . כי מלאכה כדמה היא להחדם לבנים פיו ונעצור לשונו צמג ורסן . וכנה כנח חורב וכללה מלכ"ר הוא רק באופן שילמוד לשבח . כי בלמדו ע"מ לקשר בזה עיקר שלא לבזה אשר בנא ד' כמ"ס בחוס"ל ברבות (ו"ו ט"ה) ומדובר במעלה מזה . חורב כזו אינה מניעה ולא מלאת מלכ"ר . וח"ס ריב"ל לבניו אשלימו פרסחייכו עם הלמוד שמו"ת דהיינו שילמדו ע"מ לעשות כנ"ל . וזכורו צורידין כה' יסודם דהיינו גידו ואפי' איך בלגד בהם בדם מדבורי ככל לה"ר ורמילות . שצריך לנקותם ולזכרם . וענין זיכר ונקיון צריח דם זה לא יחנן בלחי אש ע"י לימוד חורב לשבח ע"מ לעשות כזכו עיקר לשבח . כשזכו זה למעלה בכל עסק לימודי . שאז יוכלו להזכר צורידין כנ"ל . ומקשה בני הענינים יחד :

(יא) ואמר עוד וזכורו בזה ששכח הלמודי מחמת חונטו . שנה ענין השכחה נחחדש חל"כ אחר עשהם העול וכמ"ס במדרש הנחומא (ס"פ עקב) אמר הקב"ה בשה"ו ע"י יצ"ר היו לזדין ומשכחין אבל לשה"כ חני עוקר יצ"ר מכס ואינכם משכחים שנה' והסודותי את לב האזן מבשרכם ונחתי לכם לב בשר . ולא עוד אלא שאינכם לריקים לחדם שילמדם שנה' ולא ילמדו עוד איש רחיו ואיש את רעבו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנט ועד גדולם . ע"כ . וכ' קודם שחשאו שלא הי' הילך בלוח עמם . כי קדושה החורה הית' נאותה להם . וזוהי חקוקה על לוח לבם לזכר עולם . מ ח"כ אחר שחשאו שקדושה החורה אינה נאותה בזהלי החומר העצור מהאות הילך . ע"כ לומדים ומשכחים . וכן קרה להלכות שבהלה היו האותיות הקדושות דביקים בהם ומרוקים בהלכות ואח"כ כשחשאו היו האותיות פורחות כמ"ס במדרש (הנחומא פ' השא) ר"ע אומר הקב"ה חלל לבדן חז"ל כל הימים שהי' הכהן על הלכות לא הי' משה מרניש בהם כיון שפרח הכהן נמלאו בדדים על ידיו והשליכו ונשחצו ע"כ . והוא בעבור שהיושם בקדושתם היו האותיות קדושות להשמה בגוף זך ובהיר שמתענגת השמה להדבק בגוף כזה . והאדם בהיותו חי הוא קל במשקל . אבל כהורדו ב"י מקדושתם . גם הלכות פרח מהם הקדושה ונפש הרוחני שבהם ע"כ נעשו בדדים בגוף המת בלא רוח החיות . וכ"כ במדרש הנחומא פ' עקב ובמ"ר שם שהיו האותיות פורחות בחיור . ועב"ז חף שהורדו הלכות מקדושתן עב"ז בעבור שהי' בהם קדושה גם עתה הם במעלה שיהיו מונחים בארון . כן הזקן שכח הלמודי מחמת חונטו . חף שאין בו קדושת החורב כמו צעה שלמדס וידעה עב"ז יש לשמור כבודו . ומבואר הדמיון שדמיון חז"ל לשברי לוחות . והנה דבר השכחה התלוי ואחת בעניני הילך . כרוב עניניו בהאדם . כן רבה השכחה בו . הוא כענין מצע באשר שקדושת החורב אינה נאותה לעניני הילך ולא יוכלו לשבח יחדו בלבב האדם . אולם יחנן ג"כ שהי"ת נתן את השכחה בחברת הילכ"ר למעלה האדם ועובדו . כי אם לא ישכח האדם . ויזכור בפי"א מה שלמד . וגם לא הי' צריך שילמדוהו וכמו שהבטיח המדרש לימות העתיד . לא הי' שישק האדם בחורה כל ימיו כ"א למד פעם אחת כל החורה והבינה . ובאשר שלימוד החורה בעלמה היא סגולה נפלאה לחתה הילכ"ר כמ"ס (קדושין ל' ע"ב) בראת יצ"ר בראת חורב הבלין לו . חשש פן לא הי' האדם לוקח התבלין תמיד והי' הילכ"ר מושל

(י) ועתה אחד שנאמר בעז"ס דרך פלפול קיסור סלשם אזהרות שבזכר ריב"ל לבניו וסאגדס יחד . נשים פנינו לחזקם בדרך דרוש שמזכרם יזמח חמם ומסר בעז"ס . דוחק לומר צעם קריאת בנים מקרא ואחד חרנוס שסס כנגד ללמוד וללמד ולעשות . כמו שס"ס פרשיות שבק"ס שלחזור ולשנות מה שלמד למען לזכור הוא בכדי שידע לעשות ולקיים בדבר כצוידתן מעשה כזו . וחרנוס הוא ללמד להבין לאחרים גם לאחר לא ידע ס עב לה"ק לבאר לו בלשון ביטוי . ולשון אשלימו פרסחייכו עם הלמוד יש לבין שהוא כל איש בקראו בחורה יסביל וישער בנפשו אם קיים זאת וכשיגיע לפרשת כירחא וסאגדס יבחין בלבבו אם יש בה שיטור כירחא וסאגדס שזהירנו בחורתו . וזלחא נכדר סדר הפרשיות שכלל בנה יסס כסיום מחורה שבהב צסוף חג הסיכות ששש"ע הוא גמר דיון של כל איש ששלה פקא לבי"א ונכח ונחם כנחב רסום כספק של כל אחד ואחד בחזר צוחר . וקודם כסיום יש ימי חסודם שבהם יכול האדם להשיג מה שחיסר מלקיים את דברי החורה . ובזלכו כו"ר נקרא צפיו כמסנה חורה . ואין כנייה בקריאת לבדס . כ"א השמירה והבטחה ופקוח עין אם נער וגל' מלחי' כנחב בחורה משה איס האלסים . וזכו דלמרי' (ברכות ה' ע"ב) רב ציבי בר אבוי סבר לשלומיכו לבולסו פרשחא דבולסו שחא במעלי יומא דכפורי . חנא ליה רב חייל מדפזי וצניחם כו' וכי צט' מתענין כו' כל האוכל ובושם בחשיכו כו' . ויש לבין ע"ד מליצה שהנה בגל ימיה שנים אין אדם שם על לבו וכן צימי השכחה אין מחעורר רק בעיז"כ כפרואס האדם שקרוב יום דיון של כחתימה או יחשורר ולא יוכל להשאפק מלכות כי אז הוא רואה בגל לבבו להשיג פרשיות של כל החורה ולקנות עולמו בשעה ח' . אבל באמת חף שכל שעה עיב הוא כחשורות האדם . עכ"ז דרך הנכון הוא שכל ימי שנה יחשירד בהשלמת הפרשיות . ובאלול וימי הסליחות יוסף עוד . ובציוס"כ נבר אין עת כ"כ . שהלא צריך ללמוד ולשחות אז . ומעט העט שיספיק לצורך השלמת הפרשיות כלס . — ואמר עוד וזכורו צורידין כה"ר . שנה טעם נקיבה צורידין הוא בכדי שיל' בדם יוחר ע"י המלה שחולחן שחם אין מנוקב צורידין אין סגלה פיעל כ"כ להוילח בדם בעצור בלגד בדם צורידין ע"י פעינת הקול לפאק שאלפאק השוף . וסם משכן בדם כשועל פעולת הקול . וזכו בלב סלריך לחסו ולקרוי ולהוילח דמו קודם המליח שסם משכן בדם בחלי חדרי בלב (יכבד הוא רינוי דס ואין מיעיל מליח כלל חף ע"י חיתוך) כן בענין צורידין יש צריח בדם בגידי צורידין ואין פועל המליח להוילח בדם . וכן בענין יסורין שכל אדם יש לו יסורין מחוסר הפרנסה וכיו"א מלגד יסורי רבים מעניני כל צור . וסם כענין המלה כאמרם ברכות (ט' ע"ה) כאמר ברים במלה ואמר ברים ציסורין מה ברים החמור במלה מלה מחזקת את הכשר חף ברים האמיר ציסורין יסורין מתקנין ענותיו של אדם . וכמו שהמלה אין פועל להלב בלחי אס יקרה בלב ויחחק . כן יש להאדם החיור לקרוע לבבו לשב לר' . וכמ"ס הכניח יוחל וקדשו לבבכם ואל נגדיכם וזכו אל ה' . דהיינו סיפורי כרעב שס לבס לא יפעלו בלחי דס חקרשו לבבכם וזכורו אל ה' . וכן צריח בדם שנטבס בגידי כולר ע"י דיבורים של הכל ולכ"ר ורמילות יש להאדם לנקח ולזקך צריח החטאים שנטבס מזה . ובלא זס לא ישיגו סיפורין עד ציכוב על העצירות שיעשו בקול . וכן בלבב צריך לטהר מלחית בדם שס עיקר רחיתת בדם ומקור החטאים כי בלב חומר ועינא ולבא חרי פרסורי דעבירה . והלבון הוא ג"כ מקור נפח לכל החטאים העלומים . והנה אמרו בגמ' (ב"ב קס"ד ע"ב) שלש דברים אין אדם כילל מכן בכו' אבק לה"ר ועיין הפלה כו' ומקשה דה"א ח"כ היל' האדם כמפוכח ואיך יגיע לו שיש שבור זה . והי' המפרשים מבוס דלמרי' מרפא לשון עין חיים ודרבו ע"ז בערכין (ט"ו ע"ב) מה חקנתן של מספרי לה"ר אם ח"ח הוא יעסוק בחורה כו' וא"כ כיון שיש עלה להכלל משון לה"ר מגע לו שיש . ויחנן שזכו שאמרו בברכות (ט' ע"ה) אם רואה אדם סיפורין באין עליו יפספס במעשיו כו' פספס ולא מלא

ובן צפ' חין עומדין מהוך שחסידי'ם הם מלאכתן מהבנה
 וחורן משהמרת, כי להאיש הירא וחדל לדבר ה' וישיעו
 ה' לצר מלאכתו ולשמר חורו בקרב וכל אשר מליט בשלם
 הע"ה שזקם מה' רבמה וכל ונהן לו ה' גם עושר וצדק
 כן האיש החפץ חורות החכמה לדעת על הנהגה ולמוד
 בחורה לשמה וישיעו ד' ויליחו בכל דרכיו וכו"ל דהמש"ה
 כ"ל בחור ה' חפלו בו' והי' בעץ שהיל בו' וכל אשר יעשה
 ילליח לא כן בשום האדם מלאכתו עיקר וחורו עפל אז חין
 חורו ואין קמח' כי על עסקיו לא חל חור ההלכה ועל חורו
 העבר כום השכחה ע"כ בשם ההפלה שמהעור האדם ביראת
 שמים סדרו לנו בקשה להלל את החור' שמהעור להשכחה
 ואז ילליחו ה' לסיח כבוד סיד שאינו מאחד מימינו' בשמים
 פנינו אלי' בלי שום פני' אחרת' גם בדרכיו נראה חור
 הישועה וההלכה' והנה כבר הנדנו שגמלא קלף הועלה
 בהשכחה להגבר התנודת הלימוד שיש בה הועלה גדול להגיש
 הילר מפני' אך יס שוכחים עגם חיוז לימוד החור' ואין
 לומדים כלל' והוא ע"ד שכ' האש"י בציחור הכהוב לר' ילדך
 חבי והשכח אל מחולק' שהש"ת ברא שכה וחועלת שישכח
 הכליו בשום' וכל מר נפש ממטקותיו ישכה כום השכחה
 ויהנחם מעליו ברכות ימים' אבל האדם ישחמם בהשכחה
 לשכח דברי ה' והשי הוא שכה' ולור הוליד השכחה' או
 הולידך באופן שחסי מלשון נשי את כל עמלי' ואחרי השכחה
 אל מחולק' (והסביר זאת עפ"י משל לא' סרבו משי ויעליו
 ח' שיעשה ח"ע כמסוגע ומסורף ולא יוכלו לעשות לו מחומה
 ואח"כ בבוא היועך לחבוע החוב אשר גם הוא נטשה בו ויעשה
 חנויות שטוחו ומסוגעו לפניו ג"כ' ויאמר הלא ממני הוא
 העלה לעובדך ואיך הרע לי להשחשט בחור מסוגע ולהפקיע
 חובתי) ע"כ אמרו כל הכושר דבר ח' ממנהגו ה"ו מחייב
 בגפשו' כי חף שהשכחה הוא טבעי עכ"ל יכול האדם להסירה
 בשונו את החורה לעיקר ויהי' לומד לשמה וחור' עליו המיד'
 ועכ"ל הוסיפו חז"ל והסירו צוקן שכה תלמודו מנחמה ואנסו
 דהיינו מחמת חונסו שלא פסע בה וכו"ל שם במשנה יכול
 חפי' תקפה עליו משונו בו' יסירה מלבו דוקא, ואמרו צוקן
 דהנה אמרו בפסחים (ק"י ע"ב) חרצה חין הדעת סובנתן
 דל גאה עשיר מכסה זקן מנחף ופרנס המהנהל על הצבור
 בחסד, והוא לפי שהוא ענין ילר במנה גדושה הרבה יותר
 ממנה העשיר' וע' באש"י דרוש מי נח מה כפי' ע"כ כי
 י"ל לב האדם רע מעשיו' דהיינו שהוא ג"כ על מה ששבע
 ה' שלא יוסיף לקבל עוד את האדמה בעבור האדם, כי
 מחלה קודם המבול היה צבע האדמה בהיותה שמה
 מאד להוליד החיות ילרי מעללי האדם' אשר ע"כ גם כי
 יזקין לא יסור ממנה' ואחר המבול שאין בהאדמה סיבה
 לחטאו כ"ל ילר לב האדם רע מעשיו ע"כ יס תקוה
 ששזקקן ישוב לה' ויטיב דרכו' ובהיות גם הזקן רודף תלות
 אשר הנערים ירדפוס' הוא דבר שלא כמנה הטבע ואין
 הדעת סובלתו' והנה חסבו את הדל גאה ראשונה בעבור
 שרבה רעתו יותר' דהנה באמה מולא הדבר הזה שגמלא דל
 גאה ועשיר מכסה בו' יולא מגד העשיר' הוא באשר שגמלאו
 חסדים שאינם עומדים במדרגת מעמדם כבראשונה כי העניות
 והעשירות הם גלגלים החורגים בעולם' וגמלא הרבה עולים
 ויורדים בו זה הי' עני בימי נעוריו יעלה להיות עשיר וזה
 שהי' עשיר יורד בשפל מזב העניות' (ואמרו שבעה' הללו
 ירוץ הגלגל להסב מהרה באשר שהם רודפים הגלגל ודוחפים
 אותו בהיותם רודפים כלם אחר מותרות וע"ד שפרש"י בצילה
 עמ"ס מנחותיו ש"ל קלובים לו מר"ה בו' שזאה חל יסור
 האדם בהולאה בראשית השנה פן לא יסי' לו על שנה המימה
 בדרך הפיזור' כן נקלב לאדם בימי חייו או למשכחו יסור
 והם מכלים במהרה' והעשיר שהורגל להיות גאה' חז"ל גם
 בימי עניו לא יסור הרגלו ממנה' וכן העשיר שהי' מעשיו
 דל ואביון ולחלו הדעות להיות גונב ומכסה' וחז"ל גם בימי
 עשרו לא יסור הרגלו ממנה' וכן הזקן שהי' מעשיו נוף
 ורודף חלוא מנוות ההרגל לא הרפה ידה ממנו גם בימי
 שיבה' ע"כ נלך הדל גאה ראשונה במספר שאין הדעת
 סובלת

צקרב האדם בחפלו' אך כאשר שגבר השכחה הוא מוכרח
 לעסוק בחורה תמיד למען ידע חף לעשות' ובין כך ישועה
 לשכחה הילר' אך זה המסגן חיס כ"ל כשהם חומים ביראת
 ה' והפלים להדבק במלותיו רק שהילר יפריעם לפעמים'
 ועכ"פ יפיק לדעת חוקי החורה ומלותיו' בכל פרטי' ודקדוקי'
 ע"כ כאשר יש כמה דברים שכלל לימוד חיו יורע לשל
 עליהם כגון הלכות שבה ווי"ע ושאר הלכות אשר הם חיו
 יורעם האדם לא יפיל בלבבו ספק שיחזור לילך להמורה
 ולשאל ממנו' ע"כ בזה חין יולא כל אדם כמה שיש מורה
 צעיר ומחויב כל אדם ללימוד בעלמו' ע"כ הוא מסגן טוב'
 לא כן אם גבר יד הילר עד שלכ הותל הטוח מדרך הטוב
 לכל יסניה מחומה ח"ו להפוך בדקדוקי המלות ולא יסבר רוחו
 בקרב חף בידעו שצובר על אדם ממלות ה' אשר לא העבירה
 ומה גם לחוש ולדאג על השק' חין זה מסגן כלל' כי חף
 ששוכח חיו לומר כלל' כי חיו חושש על זה שאינו בקי בדיני
 שבת ויו"ט' לחוס פן יכשל ויאשם' גם יסכן שיתנה השכחה
 בחברת הילר למען ישכח האדם תלות לבו ולרות נפשו ולא
 יהי' שקוע בהם תמיד לכל יפרטו לימודו' אך האדם יחזור
 ויסנה עניני עוה"ל לכל יסכח' ורק בחורה גברה השכחה
 ולחל קבשו בצרכות ק"ס' והאז עיניו בחורק' ובחכלה
 השיבו אביו להורק' כי על החורה אמרו (בירובלמי פ'
 הרואה) שחמה חס העוצני יום יומים חסוך משל בו'
 ע"כ היקנו לנו חסכי כה"ל שזכרנה ונפקדנה ולא נקשים לבנו
 מחלצה' ולבקש חוזה ולחפסנה כחשונות' חולש גם זאת
 לא הועיל לנו כי ההפלה בעלמה היא ג"כ רק כפי' ובשפתיו
 ולבו טורד בעסקי הכליו ואין שומע כלל דבריו' בחללה
 וההפלה הדפוק על לבבו לפתוח פתח להכניס בה רצון וחשק
 להורה ולתעורה והדלת סוגרת בצריח הערדה אשר מלאו לבאי'
 את כל חריו לבבו' ואין מהעורר כלל בלמו והאר עיניו
 בחורק לדבק לבבו בחשק החורה' וכבר אמרתי שהחגים
 שאינם לומדים כלל וחומרים והאר עיניו בחורק' הוא באיש
 אשר יקוה לזכות בלחשטרי' הון רב' ואינו מחזיק שום נעיל
 כלל' חונס גם הלומדים קלף חונס משימים לבס למה שידברו
 בהפלתם' ובאשר שהורה הוא מהפסה ולחן שיהיה שגכה
 מהרה כמ"ס בסנהדרין (ק"ו ע"ב) חורו כל דואל חיו כ"ל
 מהפסה ולחן' ואמרו חז"ל עליו חיל בלע ויקלחו' וס'
 חמר ר' חמי (הוא חורו המ"ד של המחמר הגל) לא מה דואל
 עד שכה תלמודו' כן הפלה הוא מהפסה ולחן שגם צעת
 אמרו חיו שומע מה שמדבר' (והעם הפכו הסדר שחורה
 יס לחזור תמיד ולשנות מאה פעמים וח' ובחפלה בשיתורה
 האדם על מחליו חין לו לחזור ע"כ' כי חין לו לעשות עוד'
 ולסיוס כסיל שונה בחולו' והם חונס שבים להיות עוזבים
 החפאים וחומרים הודיו בכל יום והודיו שסדרו לו נאות
 הוא לפי דרכו להיות חוזר עליהם גם אם יחיה האדם מאה
 שנים' מחמר שאין לנו עוזבים דרך רשע) ולהלכה בחורה
 לריך שיעשה דשמיא כאמרם סנהדרין (סס) דלא חוקי שמעיה
 חליבא דהלכח בפי שיעשה דשמיא' דהיינו לזכור ושוכל לקבל
 הועלת מלמודו ע"מ לעשות' והוא כשלמוד ע"מ לעשות יסיק ה'
 מנחמו לתמו ולסערו' משא"כ כשאנו לומד לשמה אז חין משהמר
 למודו בקרב' כי גם פעולה החכלין ליה"ל חין בה כ"ל בלמודו
 לשמה' ולא בלמודו בעבור מחסבה נפסדה מהבלי עוה"ל'
 שבה הלא ימלא לו הילר חיל וחון' ואיך יסוג עורחו מקודם
 בלימוד כזה' אשר חונה חכלית המכוון של הגי"ת' וז"ש מפ"מ
 חין בניהם של ה"ח ה"ח מפני שאין מברכין בחורה חחלה
 (גדרים פ"א ע"ח) דהיינו בעבור שאינם לומדים לשמה כמ"ס
 הר"ן וכל חכלית כונה לקנטר (ו' שחר ענין עוה"ל' אשר
 הוא חכלית) ע"כ כל ה"ח שוגל לחבירו ולא היו רחיס רבין
 ע"כ לא הו' לי' בנין רבין (וכל דבר חכלית מעניני עוה"ל'
 חונה נלחיו' ע"כ כשיעשה ענין הלימוד לעסק וענין מהבלי
 עוה"ל' הוא חכלית ולא יהי' נלחיו שיהיה מורכב לחיות עולם
 לבניהם אחרים עד עולם):

(יב) וזהו שחמרו ברכות (ל"ה ע"ב) חסידים הראשונים עשו
 מלאכתן ערלי וחרקן קבע זה זה נהקיימו בידן

וכסגול יצין כי אל התורה והמלוא לבד יש לו לקיים ולדאח
 כנשר מצלי מהנה חגורת כסף • ואח"כ ישריל עוד בדרכי ה'
 לעלות מעלה מעלה (וע' צפי' המסעות להרמב"ם ר"פ חלק) •
 כן ייטיב ההרגל פעולתו אלל הלימוד שלא לשמה על ימים
 השחידים במוערה עליו ממרום רוח קדושה שאלו מפתחות
 התורה בידו לבוא שער • והזקן הזה שכל ימיו עסק בחזרה
 עכ"פ לא ה' לו רגילות לחפז ולא שט ללכת חרות עקלקלות
 ואף ששבת ממנו הורחו שזה חות שלא למד לשמה כחלות כי
 חס ה' לומר לשמה וציראח ה' הורחו משהמורה כנ"ל עכ"ל
 חין לבזרו באשר שכל ימיו עסק בחס"ק ולעת זקנהו חין לו
 חוס הילר שוחחיל להסיתו לחפז אחר שההרגל נלפנים חין
 לו לזה (בהזקן מנחף) • ועברו רוב שנותיו ולא חפז • וקדושה
 התורה נשאה בקרבו לענין זה שיכול לבוא לשערי היראה
 ואח"כ ח' בנקי בשיעור נכ"י • עכ"ל חס הלימוד ח' ללמוד
 חין לבזרו ח"י כי גם לו רב זכות ויקר צעיני ה' כי נלכ
 הוא על הסולם לעלות מעלה • ובזה מקושרים בלשה חזירות
 ריב"ל אשלימו פרשהיו עס הכבוד שמו"ת שמורה שיש ללמוד וללמד
 ולעשות • והזהרו צירדין כר"י • שהוא לשמור פיו ולשמו
 מלה"ר ורכילות • והוא רק כשילמוד לשמה אז מניח ומללה
 מחסא לה"ר כנ"ל • ועכ"ל והזהרו בזקן ששבת הלימודו מחמת
 חוכמו לבלי לבזרו • חף בזה מורה שלמד שלא לשמה שזה
 סיבה שבת לימודו עכ"ל יש לשמור כבודו באשר למד תורה
 הדבה ולא בקרבו קדושה חף שפרחו חסידותו מלבו • הלא
 גם הליחות פרחו חסידותו • ועטמו כדדים ונשהבזו ועכ"ל
 נלשים משה לשימם בארון ולפי דעת ר"י בן לקיש ה' זה
 הארון עס השברי לחות יולא עמדה ללל במלחמה כי נשאר
 עדן בהם הקדושה מחסידות שח' בהם מלפנים • כן חף
 שיעקר לימוד התורה לשמה עכ"ל והזהרו בזקן כו' כי רב
 קדושה התורה לקדש חס כל ההנהגה בה ואף חס"ל לא השבת
 זכר קדושה ועדן בבחה לפעול אללו פעולה הלימוד לשמה •
 ולבוא למדרגה נשאה • וה' יתן ששבה בתורתו לשמה ולא
 המום מפיטו שולם סלה •

סובלת • כי העשיר והזקן כשמבקשים הרגלם הקדומה חין
 מוסיף להם • כי העשיר חס יתעורר ע"י מעשיו שנתחזק • גם
 מקודם ימי עניו עוד ישמח אשר נהנה מעלה • וכן הזקן
 לא ידאב לבזו בזקנו ימי נעוריו • אבל חס הדל יזכור ימי
 עשרו כצניי נעוריו • ויירדה בשפל אשר רק הגאון הותירה
 לו הדלות מכל רכבו • הלא ישבר רוחו בקרבו ויהמרמר ע"ל
 ואח' יתגלה כי הענין מוקשה מעלמו • כי נהקבלו משני הפכיים
 חס זכרון ימי עשרו לפניו הלא השח רוחו בקרבו • ואם נשכה
 מחין לו הגאון • גם להעשיר והזקן חין מוסיף המדה רעה
 להם ולהלל גאה היא מוקה לו הגאון • שסוס חס לא ירחמנו
 ברחותו החומר גאון שבפיו עכ"ל לא בעבור גאון זה להיות
 נלכ ראשונה כ"ל בעבור שבענין חין הדעה סובלתו הוא הכבוד
 ליקח פי שנים (ועוד אמרתי שגס עונשו יתכן להיות קשה
 יותר • שעל כמה חסאים ופסעים נמלא בספרים שפונסם
 להיות מוגלגל בגלגול שני לחקן מה שעיזו • ואח"כ העשיר
 והזקן ופרנס שעל הכבוד ג"כ חס יוגלגלו לחקן עוההס • יהיו
 באופן שהיו • זה עשיר ויהקן שלא יכחש וזה זקן ולא ינאף
 וזה פרנס על הכבוד ולא יתגאה • אבל הדל גאה חס יוגלגל
 לחקן חטאו יהי' מוכרח לוגלגל באופן סיח' דל ולא יתגאה
 ע"כ אמרתי בדרך הלוי שנתשכ בעבור זה ג"כ ראשונה בהיות
 עונשו קשה מהנותרים) • — ולוחה הזכירנו שלמה הע"ה חטך
 לנער עפ"י דרכו כו' כי ההרגל רב חילו להיות כטבע להמשיך
 חס האדם גם בסור הרלון והסיבה אשר הביאהו להענין
 להתחיל להרגיל בה • ע"כ בהיות הנער מורגל בהבליה גם
 כי יזקין לא הסור מעליו חולתו • ע"כ יעלנו שהע"ה לחנך חס
 הנער בתורה ובמלות • למען גם כי יזקין לא יסור ממנה •
 וכן הוא מלות חיתוך מפי חז"ל ובזה נמלא מעלה גם בהלימוד
 שלא לשמה כמ"ס פסחים (ב' ע"ב) לעולם יעסוק אדם בתורה
 ומלות חף שלא לשמה שמהוך שלא לשמה בל לשמה שאף שעה
 חין כונתו רלוי' עכ"ל הוא מרגיל ח"ע בתורה • ובהשעורר בו
 חס"ל רוח קדושה וטהרה נקל לו לבוא לשערי התורה ויראה •
 ובהרגל הנער חף בליתו לומר כ"ל בעבור קשיטה חמה שותן
 לו לביו אז מאלל טוב • עכ"ל טוב לחנכו למען יעב לו חס"ל

ה ש ב ב ה

המבטח את גולת הכותרת אשר על ראש בועז

היא עמיד גמיה

הפול עם דרוש מענין גמ"ה ומעשה הצדקה בו יחד סיבכו • פעמיני הפלפול בתוך רשני הדרוש סביב ותחלבו •

ולא מלי למזבין לגמרי הזבין לנכסי מלוג בעושה הגאון הוסיב
 ל' חלל דלית לה ה"ל דלית לה וחזבין כחזנה בעוה"ל ותיב
 ל' כו' מסיס דשמואל דחמר שמואל המוכר שט"ח לחבירו
 וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל • עכ"ל הגמ' • ויש להקשות
 לכאורה עשמי"ס הו' כחזנות (פ"ה ע"ב) ד"ה המוכר שט"ח •
 הימא לר' ח' יבול למכור החוב דששלמא כשיס ללית קרקעות
 מוכר לו חותו שבעור שיש לו על הקרקעות אבל כשאין לו
 כלום מה מכר לו • ונראה לו דלא הוי מכר מה"ל דלוי הוי
 מכר חמאי מחול ע"ס • ואח"כ ממנ"ס היכי מיירי הכא בב"ק •
 חי לית ל' קרקעות ח"כ מי יקנה ממנה הכחזה וחי חיה
 ל' ח"כ הו"ל מכר מה"ל ואינו מחול • ונראה דהא דב' ר"י
 דבאית ל' קרקעות הל המכר מה"ל אינו כ"ל לאב"י בפסחים
 (ל' ע"ב) דחמר בע"מ למפרע הוא גובה • ואח"כ הגדשים
 משועבדים להמליה ונקנים לו כמו שמוכח מדברי הו' ב"ב
 פ' הספנים (דף ע' ע"ה) דליתא שם מבינת שטרות דרבנן •
 והקשו שם ג"כ חמאי לא הוי מכר מה"ל דקרקע נקניה בכסף
 ובשטר ובחזקה ותי' דכמו שא"ל להקדישו כמו כן ח"ל להקנות
 כדליתא

חית

(ח) אמרו' כחזנות (מ"ט ע"ב) חמר ר' חילעא כו'
 באושא התקינו שיהא אדם זן חס צניו ואח
 צנותו כשהם קענים כו' ושם חמר ר' חילעא חר"ל באושא
 התקינו הכונה כל נכסיו לבניו הוא ואשרו מוסיס מהם •
 ובהוריותו לית הלכהא כוהיתור • ושם (ב' ע"ה) ח"ר חילעא
 המבזבו חל יבזבו יותר מחומם • ושם חמר רב יחאק באושא
 התקינו שיהא אדם מהגלגל עס בנו עד י"ב שנה מבחן ואח'ך
 יורד שמו להיו • ושם חריב"ח באושא התקינו האשה שמכרה
 בנכסי מלוג בחיי בעלה ומהה בעל מוילא מיד הלקוחות •
 ואלו השלשה האחרונים הלכהא כוהיתור • ואמרתי שמה שאר"ל
 הס"ס הראשונים דלית הלכהא כוהיתור מסתעפים מאלו השלשה
 שהם הלכה • עפ"י טעות אשר בחמת יש חילוק ביניהם • וראי'
 לזה היא האחרונה — דהנה בב"ק פ' החובל (פ"ט ח')
 חיהא כי חאה ר"פ ור"ה ברי' דרב יהושע מבי רב אמרו הניגח
 לחקנה חוסא העבד והאשה פגיעתן רעה החובל בהן חייב
 וסס שחבלי באהרים פשוטין וחי ס"ל ליתא להקנה חוסא הזבין
 לנכסי מלוג ותקן ל' • ולעצמך נתי נמי דליתא להקנה חוסא

קול אריה

הוא נובע אי משאן ולהבא ה'ג נקדים גח' דכחצות (י"ג ע"ה)
 אהא דאמרינן קונס שאני עובס לשך כו' ריב"ז מוהר"ר
 שחא יגרשנו וזהא אסורס לחור ומקסא כל כיו דבר שלב'ל
 ומשני קינמית קא אמרת שאני קונמות מחוך שאנס חוסר פירות
 חצירו עניו אדם אסור דבר שלב'ל ח"ל חצי בשמחא כו' שכן
 אדם אסור פירותיו על חצירו יאמר דבר שלב'ל שכן חין אדם
 אסור פירות חצירו על חצירו - אלא אמר ר"ה ברי' דרב יוסט
 באומרת יקדשו ידי לעשיסם דידם איתנכו בעינא - וכי אמרס
 כתי מי מקדשא סא משעבדא לי' דאמרס לכו מגרסא - ומי
 איכא מידי דאלו כשהא לא קדוש ולקמי' קדים - ח"ר אלעאי
 חלמא לא חלו באומר שדס זו שאני מוכר לך לשאחאסא ממך
 חקדס מי לא קדשא - מחקף לס ר' ירמי' מי דמי הסס ביזו
 להקדישם ככא חין בידס לגרס ח"ע כו' חלס אמר רב חצי קונמות
 קא אמרת שאני קונמות דקדושת כנוף נינסי וכדכרנא דאמר
 רבא בקדס חתן ושחרור מפקיען מדי שפוד וגקדשו מבשהא
 חלומס רבנן לשפודי' דבעל כי כיני דלא הקדס מבשהא - וכנס
 הרמב"ם (פ"ב מס' נדרים) פסק כר' יוחנן ב"ג - דאמר יפר
 שחא יגרשנו ולא מוקי באומרת יקדשו ידי לעשיסם משום דס"ל
 דלמסקנא דמתרין קונמות קדושת כנוף כוא ומפקיע מדי שפוד -
 ס"ג חלס קונמות בקדושת כנוף לחיל חף על דבר שלב'ל וכת"ש
 ככ"מ - וכ"כ ככ"ג ב' נדרים ס' רל"ס - וכן מוכח מתוס'
 קדושין (ס"ג ע"ה) דמקשה שס כנמ' אמאי לא חציב ריב"ז
 ור"ע דאמרי קונס שאני עובס לשך יפר בין כתי דס"ל אדם
 מקדס דשלב'ל ומחרין כנמ' סא מוקי לס ר"ס ברי' דר"י באומרת
 יקדשו ידי לעשיסם - וכ' שס הסס' דכ"ס דכוי מלי כנמ'
 לשנויי משום דקינמות קדושת כנוף ומפקיע מדי שפוד ע"ס -
 וקשה סא לא מיירי כהס מקוש' סא משיעבדס לו כ"ל משנין
 דבר שלב'ל ומס ענין מפקיע מדי שפוד לדבר שלב'ל - וגם
 משמע דאי כוס מתרין קונמות שאני לא כי' לרין לחוקמי באומרת
 יקדשו ידי לעשיסם - וע"כ לומר דס"ל לחוס' כהרמב"ם דכמו
 דמאי קונמות להפקיע מדי שפוד משום דקדושת כנוף סיא
 ס"ג מכני לדבר שלב'ל משום דקדושת כנוף סיא וכמו דמאי
 בקדס לעובדים - וא"כ ס"ל דלמסקנא ח"ל לחוקמי באומרת יקדשו
 ידי לעשיסם - וזה הענין יכ' שחור חתנו עד אשר נצול לכלאס
 וכענינים סיבולו ידברוס וגקתוה - וכנס על דעת הרמב"ם יס
 הרבה חולקים וס"ל דגס קדושת כנוף ל"מ לדבר שלב'ל וחף
 למסקנא לריבין לחוקמי ביקדשו ידי לעשיסם - וסא דליחא חלס
 אמר רב חצי לא נפל מלוקמחא באומרת יקדשו ידי לעשיסם -
 כ"ל ממס שרסא לדמות לאומר שדס זו שאני מוכר לך כו' ומובא
 בשו"ע יו"ד ס' רל"ס - וגשכ עתס למערת כינחיו ככך דשמואל
 דחולו לשיטתו בצבורות שס :

(ג) **דהנה** כח' החוס' גפ' החובל (ל' ע"ה) ובניעין פרק
 כבולא (מ' ע"ב) וזהא דאמר רבא בקדס חתן
 ושחרור מפקיע מדי שפוד כוא לשיטתו דס"ל מכאן ולהבא
 סא גובס - חלל לחצי דס"ל למפרע סא גובס חין מפקיע
 מדי שפוד - וא"כ חקשי לחצי כוא דר' יוחנן ב"ג - אמאי
 יפר סא חין אדם מקדים דבר שלב'ל - ואין לומר דס"ל דריב"ז
 ור"ע ס"ל כמ"ד אדם מקדים דבר שלב'ל ומקדס דשלב'ל - דסא
 חצי גופיס חציב בקדושין פ' באומר (ס"ב ע"ב) כתי חנאי
 דס"ל אדם מקדס דשלב'ל ולא חציב ר"ע וריב"ז כדדיכיו -
 וכנ"ל דמקשה שס (ס"ג ע"ה) ולחשוב גמי ר"ע דאמר יפר ומשני
 סא חוקמס ר"ס ברי' דרב יוסט באומרת יקדשו ידי לעשיסם -
 וח"כ קשי' על חצי ומי איכא מידי דאלו כשהא לא קדוש
 ולבשר כתי קדוש - וע"כ דס"ל כסידור ר' אלעאי חלמא לא
 חלו אמר שדס זו שאני מוכר לך כו' ולא ס"ל לחקשא דר'
 ירמיה מי דמי כהס ביזו לכקדישם ככא חין בידס - וחיו
 מחלק ככך וסא כשיטת רב בצבורות (מ"ט ע"ה) דמדמס כשידס
 אס בנו בחוך ל' יוס למקדס אשה לאחר ל' דכוי קדושין חף
 שנחאלכו כמעות - ואין מחלק כשמואל מי דמי כהס ביזו
 לקדשם מעכשיו - ס"ג חצי חין מחלק ככך וח"ס דכגמרא
 בקדושין לא מסיק חליבא דחצי סא דקינמות מפקיע מדי שפוד
 משום דלחצי חין שייך זאת כנ"ל בשס כחוס' גס מכא דמוקי
 שס

כדליחא בפסחים פ' כל שעה כו' ע"ס - ובפ' כ"ס (ל"ח ע"ה)
 מבואר דרך לרבה ח"י להקדים משום דס"ל מכאן ולהבא סא
 גובס - ויהנן דהס' בצבורות הנ"ל כ' כן חליבא דרב נחמן
 דמיירי הסס בקריב' דר"ג כו' ח"ל ר"ג כו' ע"ס - ומרב נחמן
 מדייק הס"ס בפסחים באצי דלמפרע סא גובס - וחף דמאי
 הסס כר' נהן כי כיני דמשמעבדנא לך כו' הלס כ' הסוס'
 בקדושין (מ"ט ע"ה) דחין ס כה כר' נהן - וא"כ מוכרס דס"ל
 לרב נחמן באצי - ועוד דלא חקשה על חצי מרב נחמן דככא -
 דס"ל כשמואל - ואמאי מחלו מחול - וכ' פסיר הסוס' דמיירי
 סלס ס' להבעל קרקעות בעת המכירה - ולחצי פסיר יכול
 המלוס להקדים הקרקעות - וכמו כן יכול למכור - וסוי מכר
 מה"ס - משא"כ בסוגי' דב"ק י"ל דמיירי לרבה ולרבה חף באיס
 לי' קרקע חיו יכול למכור המשועבד לו - משום דמכאן ולהבא
 ס"ג - ולא סוי מכר מה"ס - לזאח יכול למחול - ועפ"ז מיוסב
 מה דליחא בב"מ ספ"ק גבי מלס שובר וליחוס דנמלס כהבס
 לי' בניסן ולא יבצי' לי' עד הסוי ש"מ חיהא לדשמואל דאס
 המוכר שט"ח כו' אמר חצי חפי' חיומא ליתא לדשמואל שובר
 בזמנו טורף חצי לטעמי' דאמר עדיו כחחומיו וכן לו -
 וקשה לכאורה מאי קאמר חצי חפי' חיומא ליתא לדשמואל סא
 הך דשמואל מוכרס ממהני' דב"ק פ' החובל - דמוכס הנמ'
 ש"מ חיומא לדשמואל דאל"כ קשיא סא דקתני העבד והאשה
 פניעתן רעה סא מלי למזנן לכחובה ולמיהב לי' - ולפי הנ"ל
 ניחא דלחצי באיס לי' קרקע לית לי' דשמואל משום דלמפרע
 סא גובס - וס"ל מכר מה"ס - רק בדלית לי' קרקע מודה
 לדשמואל - ומוקי למחני' דהחובל בלית לי' קרקע - וכלא"ה
 לא ימלס חיס שיחבס לקנות כיון דלית לי' קרקע - (ועוד
 חפי' חוקמס כר"מ דמטלטלי משמעבדי לכחובה וכמו שמוכס
 הסוגי' שס דחאי' כר"מ וכמ"ס החוס' לענין דינא דגרמי -
 סא מטלטלי חיס נקנים בכסף וי"ל דלא שייך בכו מכר מה"ס -
 והלי' בפלוגתא דר"י ור"ל) - וס"ל כשמואל רק בלית לי' קרקע - וסא
 דקאמר בב"מ חפי' חיומא ליתא לדשמואל היינו באיס לי' קרקע :

(ד) **ויש** ליתב בזס מס שיש לדקדק לכאורה בדברי הר"ן
 פ"ב דכחצות כהקשה אהא דאמרינן דכיני דמשעבד
 מדר' נהן ח"י למחול (כת"ס באומר שטר חמסס כוא חיו נחמן
 כנון שחב לחחרים כחובות י"ט ע"ה) מהא דליחא בפ' החובל
 ש"מ חיומא לדשמואל כו' דלחתי חוקשי כוא הכחובס משעבד
 מדר' נהן ואינסי יכולס למחול - וח' דכחצות חין שייך מדר'
 נהן - וקשה סא כך דר' נהן פליגחא סיא - ויחנן דכנמ' קאי
 דלא כר' נהן ומאי חקשה כר"ן (ואי דחקשה לר' נהן דחין
 סנרס דיפוג על סחס מחני' - חדא דכלא מוקי לס כר"מ
 דחוסר לכסחות בלי כהובס - וחף דפלוגתא סיא - ס"ג מלי
 לחוקמס כרבנן דר' נהן - ועוד חפסר לומר דלר' נהן מיירי
 בלית לי' קרקע ואין אדם רוטס לקנות - ואין לומר משום דחאי'
 כר"מ ולר"מ מטלטלי משעבדי לכחובס - וכל"ל מטלטלי ג"כ ח"ל
 לחוקמס דא"כ גס חיס פניעתו רעה ככ"ג דמחרין לא משמע
 דיסבור משום דחאי' כר"מ אסור לכסחות בלי כחובס יסבור כר"מ
 ככל כפרטים) - חף לבב'ל ניחא - דכיון דקאמר ש"מ חיומא לדשמואל
 ס"ל דמיירי באיס לי' קרקע וכרבה דאמר מכאן ולהבא סא
 גובס - ורבה ע"כ ס"ל כר' נהן מחמת זס דס"ל מכאן ולהבא
 ס"ג כדליחא בפסחים בפ"ב - דאך דמוכס חצי מכא דר"ג
 דאמר יחומיס כגבו קרקע כו' דלמפרע כוא גובס משני לס
 רבא דכר' נהן סבירא לן - וא"כ מוכרס כר"ן לשנויי דחיתי
 גס חליבא דר' נהן - וא"ס דכר' כר"ן - ואמרסי עוד כזס
 דשמואל לשיטתו ככך דכחצות ורבה ס"ל ע"כ כזס כשמואל
 ואצי ס"ל ע"כ ככך דכחצות ככ - וגניע מקודס כנמ' דכחצות
 וחח"כ נבאר חף דחלי' פלוגתאן חסדדי - דכס בצבורות (מ"ט ע"ה)
 ע"ה) חיומא חומר הפודה אס בנו בחוך ל' יוס רב אמר בנו
 פדוי ושמואל אמר חין בנו פדוי ומסיק דפליגי לחחר ל' יוס
 ונחאלכו המעות רב חמר בנו פדוי מידי דכוס חקדוסי חסס
 כהס לכו חצי דנחטלו כמעות כוו קדוסי - ס"ג ל"ס ושמואל
 חמר לך כהס ביזו לקדשם מעכשיו ככא חין ביזו לפדומו מעכשיו -
 ולבאר חוף חלוי פלוגתא זו בפלוגתא דלחצי ורבה אי למפרע

י"ל דשעבוד דרבנן מבטל נדר דרבנן . אבל נדר דמס"ס חין
שעבוד דרבנן מפקיע ומבטל . וע"כ ל"ל דהמקטן קאי ע"פ
לוקימחא בגמ' בפ' חז"פ (נ"ט ע"ח) דמייירי באומרת יקדשו
ידי לעושיהם דכב"ג כול נדר מה"ס . וכלא כדמב"ס ס"ל
דלמסקנא דמשי קונמות שאני דקדושת כנוף היא ח"ל הו
לחוקמה באומרת יקדשו ידי ועושיהם . וח"כ מאי קבי' ליה
למקטן כל י"ל שפיר דהס"ס כול נדר דרבנן ולואם שעבוד
דרבנן מבטל ליה ול"ל דקושיה המקטן קאי לחביי דלא ס"ל
חיוראל דקונמות מפקיע מדי שעבוד . וס"ל כד' הלעזי שלא
לחלק בין בידו עבדיו לחין בידו כול"ל וע"כ דמייירי באומרת
יקדשו ידי לעושיהם וח"כ כיו נדר מה"ס וקבי' למקטן שפיר
דחזין דשעבוד דרבנן מבטל נדר מה"ס . וזכו דמסיק ואם
פיתח לדר"ס אמר רב יכולא חשה כו' כלומר דע"כ זה כקושי'
הוא לביטול רב דכבוד דס"ל לחין לחלק בין בידו מעבדיו
לחין בידו דא"כ לריך לאוקמה מסיס קונמות מפקיע וח"כ
עוד לאוקמי באומרת יקדשו ידי ולא כול"ל נדר מה"ס . ול"ק
כלל . וזיון דקאי לביטול רב הא ס"ל לרב יכולא חשה כו'
וקבי' נימא נעשה באומרת כו' ומיוכב בזה קלא הלשון ואם
חיובא לדר"ס אמר רב ולא קאמר ולרב ומיוכב קושיה כמבאר
סיף על הלשון ע"פ . וח"כ לפ"ז פסק כדמב"ס מבוס דלחיו
פסק כשמואל דכבודות וכדבא דקונמות מפקיע מדי שעבוד .
משום דס"ל בע"ה מבאן ולהבא ס"ג . וח"כ ל"ק כלל קושיה
במקטן מקונס שאני עושה לפיך . דהס"ס חין לריך לאוקמה
באומרת יקדשו ידי לפי המסקנא כול"ל לביטול כדמב"ס . וח"כ
י"ל דשעבוד דרבנן חין מפקיע ומבטל כ"א נדר דרבנן דכב"ג
שאמרת קונס שאני עושה לפיך כול"ל דבר שא"כ ממס ולא כול"ל
נדר מה"ס כלל רק מדרבנן וח"כ :

(ז) **וע"פ** י"ס ליכא מה סבי' קשה לי בענ"ד אשימח בראב"ד
מוכח באכ"ע סי' ל"ג דס"ל מי כסי' נסוי ד'
נשים ומח הוא . טולן שוים בשעבוד המזינות ואין לה' מהם
קדישא על כשני' חף כשכחא קודם משום דשעבוד המזינות חין
הל מהיים כ"א לאחר מיחא ויד כולן שוב כשתחנה זמן השעבוד .
וקשה מהא דר"פ חז"פ דאיתא דהכוח בנין דכרין טרפא
מחשעבדי למ"ד יסבון חנן . וזייתו מחשעבדי כמחיים דלאו
ח"כ פשיטא גס למ"ד ירתין דטרפא מחשעבדי כשעבדו כחמין .
ועוד קשה לכאורה ח"ך יתכן שיחול בשעבוד ח"כ ע"י הנאי
כחובה כסוח בעז הנשואין בגא מעבדיו בלתי חס ש"ס בעז
ההנהגה בשעבוד ח"ז לר קיין . וכדמיתא ר"פ המפקיד נעשה
כאומר לכשתצלה ושלמתי פרתו קטוי' לך סמך לגבייתא דל"מ
כ"א כשנגנבה מרשוחו חלל חס עומדת בלגס נ"מ . וע"כ כהוס'
דל"מ לשכוחי גוונא דוכי' סיך גיוונא וולדות לכשנשים בלתי
כשלא חמר מעבדיו חלל חס חמר מעבדיו סמך נגבייתא סיך
נגיוונא וולדות להבומר . דהל כקנין למפרע וגס לפי' בעומדת
ח"כ בלגס קס . וח"כ כדנימא דא"ל קנין כסוף ע"כ מבוס
דכול' באומר מעבדיו . ול"ד לקדושין דמהני באומר בהקדשי
לי לאחר ל' חף שנהעכלו כמעות דהס"ס כיון שחמר לה כסוף
בחרות קדושין ולריכס לבחור המעות נקיות כסיף ל' באוחן
כמעות כהכיה כהא דמפטרט מלהחור . ול"ד למלוג משום
דלאו בחורת מלוג יכיב לה משיקרא חלל בקנין ח"ז חסן כה"ג
במשיכס חין סיך זאת כ"א כסוף וכסף חין קונס במטלטלין
רק בקרקע יתכן כסוף ומהני כה"ג חף בלא מעבדיו . וח"כ
כהא במאי יחול כשעבוד ח"כ כיון דלא חל משיקרא . ואין לומר
דחנאי ב"ד שאני . דהא בב"ב (קל"א ע"ה) חמר חביי החס ללו
מלתא היא דאמרי דתן לא כ' לם בנן נוקבן כו' וכד' לזכ במחנה
ולזה בירושל כו' ע"פ ומשמע כס דלא ס"ל הנאי ב"ד שאני
כמו שהקשה לו ר"פ גס כסוני' כס קשה דמשמע כס דלענין
משעבדי חין נ"מ בין יסבון בין ירחון דח"כ מאי קאמר חביי
משום דמפיק לם בגבון ירחון . וע"כ ל"ל דס"ל לחביי דלשני
דברים ל"ל דהועיל חנאי ב"ד רק שמועיל נענין דבר שלב"ל
דכול' כדבר שבא לעולם . אבל שמועיל עוד לענין זה . דחף
בדבר שבא לעולם לא ה' מהני . דלמס יעבדו כן . וח"כ קבי'
למס עשו חקנחם באופן זה כשתחיל ח"כ כשעבוד מה שלא
יתכן כן כשאר קנינים . וי"ל לחביי לשיעורו עפ"י כול' לחין
מחלק

שס באומרת יקדשו ידי לעושיהם מוכרת כול' דסני כהבי
לייכא כה דריב"ג . ולא חקסי עוד מי חיבא מירי כו' דאי
חוקסי כה ח"כ ל"ל ע"כ דקונמות שאני . וחל"ל עוד באומרת
יקדשו ידי כול' כסס כדמב"ס וכי' לבגמ' יוחר לחין דקונמות
שאני . [ומ"ס כהוס' וס"ה דכומ"ל משום דקונמות מפקיע כו'
לא הקשה לדבריו כה חביי לא ס"ל כהי . דההו' לא כוונתו
לכפקת מדי שעבוד דהא כדריא כ' בגיטין פ' כשולח וכו' כ'
פ' כחולב דלחביי ל"א מפקיע מדי שעבוד משום דלמפרע כ"ג .
רק דס"ק דיחנן דכמו דחבנין קונמות לקדושת כנוף לענין
כפקת מדי שעבוד לרצא ס"ל לחביי לענין דשלב"ל מקרי קדושת
כנוף וכמס"ל דס"ל לכהוס' שיטת כדמב"ס דקדושת הגוף חל
גס על דשכ"ל וזכו כונת החוס' כול' בלוח כל"ז דלא מייירי
כהס מענין כפקעת שעבוד רק לענין דשלב"ג] . ועכ"פ חזין
דחביי חית ליה שיטת רב דכבור' דחף שחמר דס"ל לחביי דקונמות
כול' קדושת כנוף לענין דשלב"ל . מ"מ ח"ס"ל כשמואל לחלק בין
בידו עשה לחין בידו עשה חכתי הקסי כה הס"ס חין בידו עשה
לכקדיש כיון דס"ל לחין מפקיע מדי שעבוד וע"כ חביי כרב ס"ל ס"ל
לחלק בין בידו לשלחן בידו . ושמאל ס"ל ע"כ כרצא דמוכרת להרך
כך דריב"ג כרצא דקונמות מפקיע מדי . שעבוד . וגס עשה בידה .
רק דאמרו רבנן לשעבודים דבעל . אבל מן הדין גס עשה חל
הקונס . וכול' כבידס מעבדיו . וכיון דס"ל לשמואל כהקפחא
דר' ירמיה כנתיבות מי דמי כהס בידו כו' לא מני לחרתי
כו' חלעזי . ומוכרת לשבור כרצא דקונמות שאני ומפקיע מדי
שעבוד . וס"ל לפ"ז ע"כ דבע"ה מבאן ולהבא הוא גובה וח"כ
דס"ל לשמואל המוכר כע"ה לחבירו וחור ומחלו ממול משום
דגס בלתי ליה קרקע לא כול' מחר מה"ס כיון דמבאן ולהבא
ס"ג . וחביי חזין דלא ס"ל כשמואל כהא . דאמר בב"מ חסי'
חומא ליתא לדשמואל וס"ל ג"כ כרב כרך פלוגחא דככירות
ואינו מחלק בין בידו לכקדיש עשה או לא . וכמו שכוונתו
לעיל . הוא כדבר אשר דברנו לעיל דפלוגחא חביי ורצא ח'
מבאן ולהבא ס"ג שחמור כרך דשמואל המוכר כע"ה כו' ומחלו
כו' בלתי ליה קרקע למלוה . חלויס כפלוגחא רב ושמואל
דככירות גבי הפודה חל בנו כחור ל' יום וכו' :

(ד) **ובזה** ככתבנו לעיל י"ס ליכא דברי כדמב"ס בפ"ב מה'
חיסות מקושיה כר"ן עליו בר"פ המדיר כדמב"ס
כ' דין כמבנה המדיר חל אחר יעמיד פנים . ולא כ' דמייירי
באומר לה לאי מעשי ירך במזונותיך וכול' ספקה לדברים
קטנים . וחמה עליו כר"ן הא בגמ' מקשה ובי כל כמיני' הא
מבועבד לם ונתן קונס שאני עושה לפיך ח"ל לכפר . ומסיק
דמייירי באומר לאי מעשה ירך במזונותיך ולא דנעשה באומר
לאי מעי' כו' דח"כ חקשה כה קי"ל כר"ס חמר רב דיכולא
חשס שחמר חניי ניונית וחניי עושה . וחאחי בקונס שאני
עושה לפיך ח"ל לכפר כמו שמקשה בגמ' ומשני לא חומא נעשה
כאומר לם כו' חלא באומר לם כו' . וקשה חמאי לא כ' כדמב"ס
וחל דמייירי באומר כו' ע' בר"ן כס מה סבי' בזה דכל קושיה
כגמ' הוא לח"ק דריב"ג דלא ס"ל קונמות מפקיע מדי שעבוד .
אבל לריב"ג דקי"ל כוסי' לא קסי' כלל דס"ל קונמות מפקיע
והוא דוחק דיפלוגי בזה כהנאים . ועוד כה גס לריב"ג חלומה
רבנן לשעבודא דבעל דלא חקדוה כהסחא . וח"כ נימא דלחמיה
לשעבודא דחשס כמ"ס כהוס' . ולפי כול' י"ל קושיהו כהרמב"ס
כפשיטות דהנה שס באומר סוגי' משני וחזע"ה כהדירס כהכיה
חרוסה ומקשה חרוסה מי חית לה מזוני ומשני ככניע זמן
ולא ניסחא . ופרש"י חלון מחויב לה מזונות כ"א מדרבנן וחל
כנדר מה"ס . וכהוס' מקשים פ"ז הא מזונות נשואה ג"כ חינו
חלא מדרבנן ועוד מעשי ידי' לכ"ע חינו חלא מדרבנן לבעל
וחמאי בקונס שאני עושה לפיך ח"ל לכפר . ומפרשים כהוס'
דס"ט בארוסה דחל . משום דנדר קודם וחל משיקרא ע"פ .
ועכ"פ הא דמקשה סמקטן ופשיטא ליה דשעבוד דרבנן מפקיע
נדר מה"ס . הוא משום דקסי' ליה בקונס שאני עושה לפיך
חמאי ח"ל לכפר חלחא חזין דשעבוד דרבנן מפקיע נדר מה"ס
חף כלא כח' כפוסקים ומבואר בש"ך יו"ד סי' רל"ד דקונס
שאני עושה לפיך כול' דבר שאין בו ממס ואין חל כנדר מה"ס
רק מדרבנן . וח"כ חו לא קסי' מקונס שאני עושה לפיך דהס

בר חשי כהנאי מוכרת וכוהנת חלו למונות מכרתי דברי ר' יהודה ר' יוסי חומר מוכרת וכוהנת סהם וכן כהן יפה וכו' הנה' הדין כי הוא חלל יעשו היתומים במחלה המונות ומה שמכרה לכהונה מכרה וקשה הא היתומים חיים יכולים לעשון בצדקה וה"ל כחיו יודע אם פדעיה' וט"כ לימד דס"ל להנה' להחיות מונות מהחיל חל"כ בטעם שהיה לרובה להמונות וה"ל כל' אם נתייבתי וכן מלאהי רחמי בפלגה (ומוכרה דס"ל לר' יוסי נכסי בחוקה חלמה קיימי מדנחמנה בכוהנת סהם להשוב כמו בהחזקין וא' בחוקה יחמי קחי ה"ל חיו יודע אם נתייבתי ויכלו הם להשוב כמו שיחשבו וכו' גם אי בחוקה חלמה קיימי אם היתה כוהנת כפי' חלו לכהונה מכרתי היו הם יכולים לעשון כנ"ל חף שהיה טענה ספק מ"מ ה"ל ח"י אם נתייבתי על העבר וע' הפלגה) וכן מוכה צירושלמי דליתא כס בדברי ר' יוסי וכן כהן יפה כל מליה בעדים חומרה למונות מכרתי כל מלוגה בשטר חומרה לכהונה וקשה הרשב"א והר"ן לרז כל' גאון דס"ל מע"פ מוקדמת קודמת למנה בשטר מלאהי ח"כ היכי מיירי הירושלמי חס החוב בשטר היו מוקדמת קודם הניסוחין ח"כ מאי מהני שאומרת לכהונה מכרתי ואם היו החוב מלאהי ח"כ חוב שלם קודם לחיוב מונות הוא משעה הניסוחין ולמה לה למימר לכהונה מכרתי חלל להרשב"א נחל לחיוב שלה למונות מהחיל חל"כ מוזן המיתה ולמה מוכרחה למימר לכהונה מכרתי דהרובה ודאי משעה ניסוחין ונכד מע"פ יכולה למימר למונות מכרתי משום דבש"מ מלאהי שקדם ונכד מה נכד ונכד :

(ו) **צדקה** אחר שביארנו כל הני"ל נביא לבאר הנ"ל משעין הקטנה חושב שכלנו כחלם הדורש [והנה על דעה הרשב"א יס חולקים ואף שיכנו דעת הרשב"א מ"מ בעיקר הדין מנחה בפוסקים שיש חוב החולקים ע"ז וס"ל לחיוב מונות מהחיל מחיים משעה הניסוחין וכו' כחובת בנין דברין דמהחיל חייב לממן דלחוב דכל שאין בידו עכשו חיו יכול להקטנה לאחר זמן ואף דמסוס הנאי ב"ד מיטיל לענין דבר שלב"ל מ"מ לענין קנין ע"כ דמהחיל משעה הניסוחין ובגל' [וכנה ר"ל ס"ל (יבמות ל"ז ע"ב) דקנין פירות חלו כקנין הנוף דמי וא"כ תקנה חובת כהן דלית ואם שמתו בנכסי מנוג בו לגבי שאלה דמכירתו בטל לא לרובה כלל דכלא"ס בטל וכו' עיקר תקנה ה' דמכירתה בטל ואפשר דגם לנכד מכירתה בטל וא"כ חודה לה ה"ל ולשעמך דליתא ב"ק' ולשעמך נדי דליתא לתקנה חובת הובין לנכסי מלוג בטובה הנאה כי דכמו דלחמי' לנכד בטל להד דיעה דאף שמכר ה"ל ומהה ה"ל הוא מולא דמכירתו לא היו מכירה כלל ה"ל מכירתה לא היו מכירה ונהלי שנין זה כהני פלוגתא דרב ושמואל דמהלוקין בין בידו עכשו לאין בידו וכו' וכו' ג"כ הפוסקים במכירת ביהו הסתירה לאחר בחוק זמן הסתירה דהליה פלוגתא זו בפלוגתא דרב ושמואל דלפוסקים כרב מהני ולפוסקים בשמואל ל"מ וא"כ כיון דליכא למפרד כס בב"ק ולשעמך ומיירי חפ' חיה לה נכסי מלוג ומ"מ חיה יכולה למכור וכו' ענין קוסית חובין לכהונה מיירי ג"כ דלית לי' ומ"מ לא תמכור משום דשמואל חור ומחלו מחול וברבא דאמר מבין ולהבא ה"ל ואף דליו מוכה ד"ל מ"מ דס"ל כרב ומוקי בכוהנת דלית לי' נכסים מ"מ יתכן עכ"פ לימד דס"ל לר"ל בשמואל ויחס דמסחמא מיירי בלית לי' בפדט דמוקי ב"מ מלוג דלית לה כנ"ל חין הסדס לחקמי טל כדרך העולם וזה הדין לסבור דתקנה חושב ה' היתה נכשו לבט הוא ואחרי זמן מהס דמסוס דס"ל בשמואל לחלק בין בידו מעכשו כי מ"ל חיוב המונות הוא מעכשו דחס לא חל השעבוד השעבוד במה יחל חל"כ השעבוד וס"ל דמוניה האשה ביהו ג"כ נכללת בהך הקנה וממנה נס חסר מנה ככנל ח"כ מהחיל חומ" שצורה ולחם קאמר דהחזקין בליתא חסר נכשו לבט הוא ואחרי זמן מ"מ חסר דחיוב מונות' קדש ו"כ שס לאו הייט דכלת דכין הנה חלמה ובה נכחא דבה חלמנה ציונית מנכשו וקשה מה ענין חלמנה לאשה כנ"ל

מחלק בין בידו עכשו לאין בידו עכשו ע"כ חין נ"מ בזה ורק לענין דבר ח' מוטילת תנאי ב"ד שמישה דבר שלב"ל כאלו כל לעולם ומיכס ג"כ מה דקאמר חביי סהם מסס דמפיק נס בלשון ירחון דקשה ה"ל לא מאי נקטו בלשון יסבין דח"כ היו מרפא ממכשדיו וזה בחמת חיו דלא מרפא ממכשדיו ונמ"ס כה"ל דס"ל לחביי דמאי לחקן בב"ג דממנהס לא החול כ"ל חח"כ וכו' ממכשו ואף שנין בידו חין זה גרידא ר' קרמסוס דבר שלב"ל ולזה מהני הנאי ב"ד דזכ' לל נכ"ט וכו' לחקן כס"ג בלשון יסבין ג"כ ונמ"ס לא מרפא ממכשדיו ובסיד מוכה מרלא נקטו יסבין ע"מ דנס ירובה מוטיל כל' יוחנן בן צרוקס וכו' כ"ל לחביי חלל לביטח רבא ושמואל ע"כ ח' יומא כהונה בנין דברין יסבין חקן מרפא ממכשדיו מסוס דמהחיל ע"כ מעכשו דח"כ כיון שאין בידו לא מל' לחול גם חח"כ ורק מונות סהם וסכנות מפני חיקין העולם חיו חל כ"ל לאחר מיתה נמ"ס כחבני מליחם דזכו ככונה מפני חיקין העולם דזכו הקהנה דלא יחול עד חח"כ ככדי דלא הערוף ממכשדיו רב' כחובת בנין דברין דלית כהן חקן כהונה חל חיקף ומה גם דענין חליו ב"ד גבי כהונה בנין דברין די שרועיל לדבר ח' רף דכיו מקנה למי כחיו בשולם מועיל כמו שמקנה דבר כנ"ל למי שסנו בשולם חלל גא דהועיל עיד ביה' הקנין חח"כ ילא מהחיל מיד שאין שום קנין לבסוף כח"כ דלממן דמחלק בין בידו עכשו בו' כול' ב' דברים ואין מוטיל הנאי ב"ד ע"כ לענין כהונה בנין דברין דכיו ענין קנין ע"כ לומר למ' ד יסבין דמהחיל כקנין מ' דוטרפא ממכשדיו כדליתא ר"פ חפסי' רק אי יומא ירחון חקן לא מרפא ממכשדיו וא"כ לא מל' ליקט בלשון יסבין דח"כ כוס מרפא ממכשדיו וס' כ"מ דבין ואין כוהנה גם מ"ס חביי דכ"ל נוס בכתבה ונזכ' ביה סה חין סך כ"ל לחביי דס"ל דכהונה בנין דברין ג"כ חין חל כ"ל חח"כ דמס שאין בידו עכשו לא היו גרידא לרדי' חלל לדין דכהונה בנין דברין ע"כ חל ממכשו כנ"ל ורק ח' נוס כהנה וסכנות ככוח ענין חיוב ב"כ הודס לחייב ח"ט בדבר שלב"ל מהחיל חיובס חח"כ דלענין זה מוטיל ההנאי ב"ד וסיקון העולם דליו כ"ל לדבר ח' (שטל טלמו יוכל סהס להחייב רף בדבר שלב"ל כמ"ס בח"מ ס' ס' ס' ונלד זה חין סה גרידא רק לענין שחיל החיוב ח' מיתה הייט כעה חח"כ לפני מיתה כזה מוטיל ההנאי ב"ד וסיקון העולם ח"כ חין חלס כנ"ל מהנהס והירוסס ולא ח"ל לזכ' בכתבה וזה בירוסס מוטיל לנ"ט :

(ו) **ובזה** ח"ס מה שססר הר"ף בב"ב דליתא דלא חפשיא דלא חפשיא ח"ס מה סהס הר"ף בב"ב דס' גס לדברי חביי דלזה במהנה ח' חיהס ח' דר' יוחנן בן צרוקס ככריו ג"כ :

וחמה הצעה"מ הא חפשיא מוזמטיק לה בלשון ירחון ומ"ס חח"כ דלזה במהנה ולזה בירוסס חר"ה דכרתי בי דיעה חקן ופטרט למ"ס חנה' בב"ב סס' גס לדברי חביי דלזה במהנה ולזה בירוסס ספיר פטיט דחנה' כריב"ב דוקא מדנקט בלשון ירחון דמהני לחודי' ג"כ דלרצון לא ה"ל למנקט לשון ירחון וא"כ חפשיא ח' חך לה"ל ח"ס דרק לחביי דחין נ"מ בלשון יסבין ובין לשון ירחון ח"ס דחפשיא ח' חלל לרבא ולשמואל קס' דר"פ קוסית חול ולית לה פרוקא וכן צירושלמי פ' נערה שנתפחה ס"ל מה רלו חכמים לומר הלכה כריב"ב לא חס בשניה לנו כן ירחון בו' קפחה חס נתן הכבלי בו' חמר ר' זעירא קל הוא כהנאי כהונה בו' וס' בענ"ד דהנאי ב"ד שאני ולא מסיק הא דהרין חביי וס"ל להירושלמי כיון שאינו כ"ל הקנהה דרבין חין רח' מלשין ירחון דלמא הכי חקינו בלשון ירחון ככדי דלא הערוף ממכשדיו משא"כ בלשון יסבין כנ"ל חלל בירוסס ממש י"ל דחין הלכה כריב"ב ועפ"מ סס' וכו' דהר"ף לא חפס דחפשיא חפשיא וכו' דעת הרשב"א לדין ול"ק מהא דר"פ חפשי' בכהונה בנין דברין דליתא סס דערפא ממכשדיו למ"ד יסבין חקן דההס ע"פ לדין מהחיל החיוב קודם חלל במונות דהוא ענין חיוב י"ל כסיר שמהחיל חח"כ דמסוס דבר שלב"ל חין גרידא ח' דיכול להחייב טלמו בדבר שלב"ל ומפני חיקין העולם עכ' שלא יתחיל החיוב כ"ל חח"כ [וגרסה דגס דע"ה חסוס' בן הוא דהנה צנ"ה כהונה (כ"ז ע"ב) דכע' ר' יוחנן נכסי בחוקה חלמה קיימי ח' בחוקה יחמי קיימי חמר רב יחמי

הבעל - חבל להכיל נחל דר"ל ס"ל דאם לא התחיל החיוב מקודם לא הי' יכול לחול אחר מיתה - וכן במזונות הבטות דמהחיל אח"כ אין סברא לו דרך אח"מ החיל החיוב - רק דגם בחייו מחיוב לזון בניו ובתותיו רק דאח"מ פסק חיוב בניו משום דיש להם כח וזכות בירושה חבל לחלומי לאחר מיתהו יותר חיוב מבחייו אין סברא לר"ל - חבל בלמה לית הלכתא כותי' דהלכה ברב דחין מחלק בין בידו עכשיו לחין בידו - ואף שאין הנכסים עשה בידו כלל וגם עדן הבטות לא נולדו מ"מ כיון דהנחי ב"ד החזיקו כח תקנהם שיחול אף על דבר שלב"ל ולמי שאינו בעולם - אין חסרון מה שאין בידו עכשיו - וי"ל שפיר דעיקר החיוב מתחיל אח"כ ולא סיה' מוכרח דוקא שהחול מיד סיה' כבידו עכשיו - שלא עשו תקנהם על עכשיו בעבור שלא חשפה לן מה שאין בידו עכשיו - ור' חלעאי דאמר מבוס ר"ל סיים דלית הלכתא כותי' מסיים דאזיל לסימיהו ב' חלעאי' דחין חילוק בין בידו עכשיו לחין בידו - והנה העליתי שני הקנות הראשונות שלחמ ר"ל לזון בניו ובנותיו כשהם קטנים - ומיזב מזונות אחרו מחיים נלמח מתקנה חובא האחרונה עפ"י טעות שהב"ר ר"ל דהלכתא כשחולל וע"כ מחיים החול החיוב - ור' חלעאי' שהביאם בעלמנו חלק ע"ז מבוס דפסק כרב - ומהחיל החיוב מהאשה והבטות אח"כ ולא מחיים - וזה מסיים ר' חלעאי' בעלמנו התקנה השלישית המבטות כו' :

(ח) **והוא** עפ"י מה שסיים בהקנה הראשונה שאין עליו חיוב מזונות בניו ובתותיו רק דמיקף כפיין ל' משום לדקא - והקשו ההוס' בכתובות שם הא לדקא הו"ל מתן סברה בלדה ואין כופין עליו - ולענין אחר אמרתי מכבר דפלוניא היא והל' בפלוגתא דר"י ור"ס ב' מליחא האשה (ס"ז ע"ב) דלר' יהודה דדריש העבט העביטו ליש לו ואינו רוצה להתפרנס שנותנין לו לשום מהנה - וחוזרין ונפרעין ממנו לאח"מ - ולפ"ז קאי ע"ז הקרא השמר לך פן יהי' דבר עש לבדך כו' קרבה שנת השבע שנת השמטה כלומר ולא חיל לגבות ממנו שהשמיטה השמט וע"ז מסיק דעכ"ז הוון התן לו כו' כי בגלל הדבר הזה יצרכך כו' וא"כ קאי המתן סבר בעד ההולאה לעטיר שאינו רוצה להתפרנס - ולא בעד האדקה לפני - חבל לר"ס דס"ל דחין נוקקין לו והעבט העביטו קאי למי שאין לו ואינו רוצה לקבל שנותנין לו לשום הולאה ודברה הורה כל' ב"א - ח"כ הפי' קרבה שנת השבע שנת השמטה היינו משום שאז אין חרישה ורריעה ואין הכנסה והחמול על ההולאה של האדקה ועל זה אמר כי בגלל הדבר הזה יצרכך - חס כן קאי המתן סבר על האדקה - כן אמרתי זה כבר - ושהה לפי ענינו נאמר דהנה במנחות (ל"ז ע"ב) פליגי ר' יוחנן ור"ל דר"ל ס"ל דהשמר דעשה עשה הוא ודללו לאו - ור' יוחנן ס"ל דהשמר דעשה ג"כ לאו הוא , וא"כ לר"ל י"ל דהשמר לך קאי חלעאי' והו"ל עשה שמחן סברה בלדה - חבל לר' יוחנן דס"ל דהשמר דעשה ג"כ לאו - ח"כ מסיק הכתוב המתן סבר חל"ת ושפיר כופין - ולוחה ר"ל לשיטתו שראה ושמע שכפי באושה לזון בניו ובתותיו לא נחל ל' למימר משום לדקא דס"ל דהו"ל עשה שמחן סברה בלדה - ע"כ סבור דמשום תקנה היתה זאת - חבל לדידן דקי"ל כר' יוחנן דהשמר דעשה לאו ל"ק וי"ל דכפו מטעם לדקא ומשום דאית ביה לאו - ועפ"ז יש להמשיך הקנה חובא המבטות כו' זה - דלפ"ז דאמר' דהיכי דאיתא ג"כ לאו בהדי העשה כפיין אף היכי דאיתא מהן סברה בלדה קשה ח"כ למה אלמריך ב"ה (ו' ע"ה) ועשית אזהרה לב"ד שיעשך דאמאי קאי חי לקרבותא הא חייבי הטאות ואשמיט אין ממעבנין חותן ועוד חי אחר ג' רגלים כבר עבר על כל האחר ובודאי כופין וקודם ג"ר דאיתא רק עשה משמע דחין כופין גם בעולה ויחנן דקאי חמערות דבהו איכא מהן סברה בלדה ב' ראה למען יצרכך כו' ואין כופין לולא הקרא והלטרין קרא שכופין (ובלדקא לא אהפרכו בהדיא לעלמנו באותו קרא) - אולם לה"ל דהיכי דאיתא לאו בהדי עשה כפיין אף דאיתא מהן סברה בלדה - וא"כ בטבל הלא איכא לאו , וכן בקרא דמעשר כהני והלוי אשר בשעריך לא העובטו הוא לאו ועל"י קאי למען יצרכך וקשה ל"ל קרא שסב"ד יסופי - וי"ל כ"ס בתוס'

ר"ה (ו' ע"ה) דהיכי דחזיק דמבטות נכסיו גם קודם רגלים ממעבנין , וא"כ ח"ס דקאי על קרבותא - וכונן דחזיק דמבטות נכסיו , וא"כ מוכרח דחין לאדם לבטות נכסיו ולא אחר' דיש לאדם לבטות ביה' - ולא לחס על ממון - דמהכתוב מוכרח שאין לאדם לבטות ממון יותר מדאי דדוח"ל דמייירי שהפך האחרון הוא מוליח מביתו מאשר לו - וע"ז אמר דבאושא ההקינו שיעור הבטות יותר מחומש - וגם שיעור המעשר נלמד מאברהם ויתן לו מעשר מכל - והנה בס' הפלגה כ' דנתן לו מעשר מזה שהי' ה"י המלכים שהי' יאוש - ואף דאיתא לא קשה - עכ"ז הו"ל כגבה חוב , דמכאן ולהבא הוא גובה - והולך לעבר שני - (ויהינן דמסוס ספק שהי' לו דלמא למפרע הוא גובה ומלא סילא בהמעשר או החומש שהפריש כבר והו"ל ע"ס זה שפירש עשה יותר מחומש שאין לו לבטות יותר ע"כ לא הפריש יותר ממעשר - שאין לו לפחות מזה) ועכ"כ מוכח דמכאן ולהבא ה"ג , ועכ"ז אין חלי' לחלק בין בידו מעבשיו לענין קנין - דרק לאבי דאמר למפרע הוא גובה מוכרח שלא לחלק בין בידו כו' - שלא הקשה הך דריב"ג ב' חלעאי' חבל איפכא חין הכרח - ולוחה פסק הרמב"ם כדבר , ועכ"ז פסק ברב דבכירות שאינו מחלק בין בידו עכשיו ובנו פדיו , ומש"ל חות ד' דפסק כשחולל הוא לשי גירס' גמ' דילן דחפסק שם בבכורו' הלכה כשחולל ועכ"מ ודבריו ח"ס שם מאחר דמ"מ פסק כדברא ומהחלה הביא ראי' נגד דעה ר"ל דס"ל דחין כופין על האדקה ומשום דמתן סברה בלדה ומשום הקנה כפי באושה למזון הבנים ובנות - חלא דכופין על האדקה ומשום דאיתא לאו בהדי' - ומוכרח מזה דחין לבטות נכסיו מהך ועשית אזהרה לב"ד שיעשך - וגם הוכיח לו מזה דנקל"ב שיעור מעשר מאברהם חלא חותא דס"ל כאבי דאמר למפרע הוא גובה חלא מכאן ולהבא ה"ג - ועכ"ז מזונות הבטות חין עליו חיוב מחיים כ"א לאח"מ - חס משום דחין חילוק בין בידו מעבשיו ח"ל , או משום דמזונות שאני דסברה הראב"ד וכמס"ל דבענין מזונות כיון שיכול אדם לחייב עליו בדבר שלב"ל שפיר יהינן עשבו תקנהם בלופן שיחיל החיוב אח"כ וכמס"ל (אזהרה) :

(ט) **ואמר** עוד התקינו באושה שיחל אדם מגלל עם בנו כו' מכאן ואילך יורד עמו לחייו - היינו שממעט לו ממזונותיו חס אינו רוצה ללמוד , והוביה מזה ג"כ שאין שייך בלדקה חין כופין בה"ג - דהלא ה"ה הוא ג"כ מתן סברה בלדה , ולמה כופין - אך בלמה חין זה כ"א היכי שמחן סברה של עוב"כ כתוב בלדה כמ"ס גבי ביכור חב דע"ז אמרו בשולין (ק"י ע"ב) שאין כופין משום מתן סברה בלדה והתם גבי כבוד אב הלא פירשו בנמרח קדושין ס"ק ובסוף חולין דלמען יחריכוך ומיר היינו בעולם שכולו חרוד ולמען יישב לך בעולם שכולו טוב - חבל היכי שמכורח מתן סבר של עוב"ז חין זה מ"מ שמחן סברה בלדה - טפמ"ס הרמב"ם (פ"ט מה' השוכה ה"ה) וי"ל מאחר שגודע שמחן סברן של מזונות כו' היא חיי עוב"כ כו' מהו שכ' בכל התורה כולה - חס השמטו יגיע לכס כך כו' והבטיחו בתורה שאם נעשה חושה בשמחה ובטובת נפש שיסור ממנו כל הדברים המונעים כו' וישפיע לנו כל הטובות החמוקות חס ידעו לעשות התורה וכו"ל אחר שהבטיח בטובת עוב"ז ולדקה תהי' לנו כי נשמור לעשות כו' פי' סבור שייטיב לנו תהי' לנו לדקה שכולל לשמור לעשות כו' כאשר לומי - ע"ס - וכן הברכה הכתובה חלל האדקה פי' בגלל הדבר הזה יצרכך כו' ותוכל לעשות עוד לדקה , וכן למען ירבו ימיכם שהוא סבר עוב"ז דמנוחה מהא דברות (ח' ע"ה) אמרו ל' לר' יוחנן איכא סבי בצבל תמה ואמר למען ירבו ימיכם על האדמה הוא דהתיב כו' ע"ס הוא ג"כ בתורה סיוע שכולל לקיים מזונות ולהנות בתורה - (וכמס"ל בשם הרמב"ם לפי' הכתוב וילוו ה' לעשות חס כל החקים האלה לטוב לנו כו' ולדקה תהי' (השוכה שיהן לנו) ל' כי נשמור לעשות שכולל לקיים כל חקיו ומצותיו) - וא"כ הסבר שהכוב חלל תה"ח הוא מענין עוב"ז ובהורה סיוע אכזה ל"ל שאין כופין בצבל המתן סבר שכתוב בלדה - [עוד יחנן שדברר שלא נוכל להמתין חין שייך זאת - כי חס נמתין עד שיגדל הנער וישיביל להבין מתן סבר המליח להשתוקק חלי' משלמו - לא

העדים קרובים לה' אר"י מהוד שפסולין לזה פסולין לזה ר"ל
 חמר פסולין לזה וכשרים לזה (פ' חלמנה נזוית ה"ה)
 [ובחידושי לניטין בלחרי דברי הר"ן ומרדכי בריש גיטין דהקשו
 הא רה"ק פסק כר' יוחנן דפסולין לשניהם • וזמור נכסיו
 לעבדו פסק דפליגין דבורא וזירושלמי הלא שניהם אהדדי •
 ובעבור שאין בו טורח כ"כ לענינו לא חשבו הדברים פה] •
 וא"כ לר"ל אפשר לאוקמי בשטר ח' דכל השטר משביר ע"ד
 חיט כ"ח מחמת ריבוי השטרות ובשטר ח' אין חשש רק לר'
 יוחנן ח"ל לאוקמי בהכי דא"כ אחי רק האחרון בטל בלר'
 יוחנן הדין דבטל בכולו כמ"ס בירושלמי • בשטר ח' הפלוגתא
 דר"י ור"ל • [ומזה קשה להמרדכי דפ' בריש גיטין טעם
 פסול ר' יוחנן משום דלחי לאחלוף בשטר שטרות דא"כ לא
 הי' שייך פלוגתא זו גבי מכה ד' מאות שבחתי' דבין לא
 שייך לחי לאחלוף • רק להרי"ף דפסק כר' יוחנן אפשר לומר
 דחפשי הטעם משום דלחי לאחלוף בשטר שטרות כפ"י
 גמ' דילן בבב"ב דבב' גופים חמרי' לכ"ע דפליגין דבורא •
 ועמ"ס בזה לחידושי לניטין] וכל הקושי' שבגמ' חיטה הולכה
 כ' ח' לדעת ר' יוחנן דלא מניין לאוקמי בשטר ח' • ולר' יוחנן
 לא מני' לשני' דמשום דנכסי בחזקה חלמנה קיימי שאני כמ"ס
 הב"י והחלק"מ • חדא דהלא בעי לה ר' יוחנן חי נכסי
 בחזקה חלמנה חי בחזקה יחמי קיימי (שם ל"ו ע"ב) ועוד
 לפי דעת הרא"ש ס"פ נערה שנחתה דדחי לדברי ר' משה
 כהן שרלה לומר דר' יוחנן ס"ל כאלשי גליל ד"ל דס"ל כאלשי
 יהודה • וא"כ ליכא מפני תיקון העולם כנ"ל בזה בלפ"י •
 ואי סבר לה כשמואל לחלק בין בידו עבדיו ח"ל • ח"כ ע"כ
 דחל השעבוד למפרע וליכא למיפטר מר' יוסי דנכסי בחזקה
 חלמנה קיימי • דע"כ לומר כדאב"י קשישא ולכ"ע נכסי בחזקה
 יחמי קיימי • דאין לומר מטעם מחילה דבין כך ובין כך
 הו"ל כאומר ח"י ח"ס וכנ"ל • ולזה נשאר אצטית ר' יוחנן
 לדידי' בלא פשוט • ע"כ מוכרח הגמ' להרץ בקטיני • משא"כ
 להרי"ף והרמב"ם שפסקו כר' בבכורות שלא לחלק בין בידו
 לאין בידו • וי"ל דהשעבוד הל' ח"כ • ועוד שפסקו כאלשי
 גליל ושייך תיקון העולם בזה • וי"ל דחל השעבוד לאחר מותו
 ולא מקודם • והול' ח"י חס נחתייבתי גבי יחמי לענין טענה
 מחילה • ושפיר מסתברא לומר דזהו טעם ר' יוסי ומוכרח
 דנכסי בחזקה חלמנה קיימי • וא"ש פסק הר"ף והרמב"ם
 והמחבר בשו"ע אה"ע הכ"ל :

(יח) **ולפי** החמור נמסרה לחלק בין חלמנה לשאר שליח דרף
 שגם היא אינה כ"א שליח עכ"ל עדיף בזה שהיא
 כנאמן בית חלל ח' שהרבות נחוגה לו לעשות כחפצי בלי מזה •
 כן היא שליח ידם בכל הנכסים לעשות עד שיטור חובס כחפצי
 ובחזקה קיימי • אמרתי ליישב עכ"ל קושיית הפ"ד חסא דליחא
 בב"מ (פ"ו ע"ב) כל מה שפסה אצרכס אצטו למלאכי השרת
 ע"י שליח טעם הקב"ה לבדו ע"י שליח • וכל מה שפסה אצרכס
 אצטו למלאכי שפסו עצמם עשה הקב"ה לבדו בעצמו כו' ו"ל הפקד רן
 אצרכס • ודוח נכס מזה ח' כו' ויקח חמאה וחלכ כגני משמר
 לכס לחס מן השמים כו' ע"ס • מהא דאחא בתפנית פ"ק
 (ב' ע"ח) ג' דברים לא נחסרו לשליח של חי' כל גשמים של
 חסיית המים • במערכת אחרי חף מפחה של פרנסה • ובב"מ
 דף הג"ל משמע שאלו ה' אצרכס עושה ע"י שליח חי' כמון ג"כ
 נעשה ע"י שליח והא אחרי' מפחה של פרנסה לא נחסר לשליח •
 ובה כמון כו"ל ג"כ פרנסה בשביל רבים מער בשביל יחד דכתיב ויהיה
 ה' לך כו' פרנסה בשביל רבים דכתיב כגני משמר לכס כו'
 ע"ס ש:ניה כל"ע • ובענ"ד אמרתי זה כבר לחרן שפ"ס הפ"ד
 בעצמו לחלק בגשמים בין אורז טוב ובין א"ל שמיט טוב כדאמר'
 בבב"ב פ"ב (ב"ב ע"ב) מיום שחרב בהמ"ק לא ירדו גשמים מאל"ה
 טוב שגא' יפה ח' לך את אורזו הטוב לתת מער ארץ כו'
 בזמן שישראל עוסקין רגליה של מקום וישראל יושבים על אדמתם
 הגשמים יורדן מאל"ה טוב כו' • ובה י"ש שם קושיית הראש"ד
 בלא מלכו שנחסר מפחה של גשמים ביד חלי' שפ"ס שלם שנים •
 וביאר שם ג"כ ויכוח חמאב עם חלי' (סיף סנהדרין) דלח"ג
 הוכיח דלעיוחא דמסה לא מקיים אחרי שכגשמים מרובים וא"כ
 רף שנאמר דמ"ס ועל חס כשמים קא"ל על אורז טיב • מ

לא יהי' עוד מוכשר לקבל חיטה למודיות • ע"כ יש הכרח לכוף
 את הנער שילמוד • וכן לענין זין בניו ובנותיו • שאין נוחיל
 עד שיהא חל לבו מעלמו • ובין כך יגועו דרעב כי אחר לא
 יתן להם • בלמנו כי אביהם יש לו לזונס • ועכ"פ הכרח
 שרק מטעם כפי' זין בניו ובנותיו בהורח נדקה • ולא מטעם
 חיוב • ועוד הכרח דאין חילוק בין בידו מעבדיו ובין אין
 בידו לענין מקנה לאחר זמן • דהלא אמר ריב"ה באושא
 ההקינו האשה שמכרה בנכ"מ הבצל מוילא מיד הלקוחות ולא
 הו"ל • ואי נימא דמה שאין בידה מעבדיו בטל המכירה גם מה
 שמכרה היא הכול ג"כ להוילא מידן • וע"כ דהלכתא כר' בזה • וא"כ
 ח"ש שיתכן שהחיוב מהחיל ח"כ • וא"ל שהחיוב מהחיל מחיים •
והנה בכחובות פ' נערה (ג"ד ע"ח) איחא אחמר רב אמר
 הלכה כאלשי יהודה (דכותבין בכחובות את ההל' המה
 מחוגה כו' עד שירלו היוצטין ליתן לך כחובתך) • ושמואל אמר
 הלכה כאלשי גליל • ולפי דברי רב שפסק כאלשי יהודה אין
 שייך מש"ל אות ה' דבמונות אין גובין ממשועבדים מפני
 תיקון העולם דהיינו שמפני תיקון העולם עשו שלא יחול החיוב
 מיד כ"ח ח"כ • כמ"ס האבני מלואים לאלשי יהודה אין
 שייך כלל תיקון העולם דהנה שני טעמים • יש לתיקון העולם
 ח' מפני שאין קלובין והב' מפני שאין כחובין • והנה הטעם
 שאין קלובין אין שייך לאלשי יהודה דהלא לדידהו הו"ל יש
 לו קלבה • כשיטתו לה הכחובה • וכדי שיטור כחובה יוכלו
 הלקוחות להניט • גם טעם שאין כחובים אין שייך דאמר'
 כחובים הם חלל ב"ח ואין כחובים חלל משועבדים דל"כ אין
 יכול למכור נכסיו ולאלשי יהודה אין שייך זאת • שיכולים ליתן
 לה כחובה ולהפטר • ולזה לאלי יהודה אין שייך תיקון
 העולם • וע"כ הא דאין טורפין ממשועבדים לחו משום תיקון
 העולם כ"ח מטעם שאין מהחיל החיוב כ"ח ח"כ • לזה רב
 לשיטתו אין מחלק בין בידו מעבדיו ח"ל • ושמואל לשיטתו
 דע"כ מן הדין מהחיל מיד רק במונות י"ל מפני תיקון
 העולם דשייך חליב' משום דהלכה כאלשי גליל ושייך ב'
 הטעמים • י"ל שפ"ו מפני ההקנה שלא יחול כ"ח ח"כ •
 וכסדרת הראב"ד כנ"ל בזה ח' :

(י) **ובזה** ישבתי בצ"ד קושיית הפוסקים אהרי"ף והרמב"ם
 (פי"ו מה' חיות הי"ו) והמחבר אה"ע סוס"י ק"ג
 ש' במוכרת לכהובה • כהיה כחובת האלמנה ד' מאות
 דינרים ומכרה לשלשה אנשים במאה מאה ולהרביעי במאה
 ודינר ומכרה להרביעי בטל והשאר קיים • והקשה הב"י
 אהרי"ף והרמב"ם הא גבי זבין לי כור וזבן לי לתך איחא
 בח"מ סי' קפ"ב דהו"ל מעביר על דבריו ובטל המכר • ולזה
 מוקי לה בגמ' כחובות (ל"ט ע"ב) בקטיני • והרי"ף והרמב"ם
 לא כ' בקטיני • ומהר"ך הב"י והחלקה מחוקק באה"ע סוס"י
 ק"ג • דשלי באלמנה דנכסי בחזקה חלמנה קיימי • משא"כ
 במוכר ע"י שליח דחיטו כ"ח שומו הו"ל מעביר על דבריו •
 עכ"ד • וקשה מ"מ הא בגמ' פרק חלמנה נזוית מוקי לה
 בקטיני ולא מחלק הגמ' בין חלמנה לשאר שלוחים • ולא כ'
 הם ליישב זאת • ואמרתי בענ"ד ליישב שפ"י הכ"ל ואשנה קוטב
 הענין הטעם לשוב זה • דהנה לשמואל דס"ל לחלק בין בידו עבדיו
 ח"ל דאסיקנא דלדיד' ע"כ חל החיוב מיד • אין הכרח דס"ל
 ר' יוסי נכסי בחזקה חלמנה קיימי מהא דקאמר שבוותה
 סתם וכן כחה יפה דלדיד' כיון דחל השעבוד למפרע הו"ל
 היחומים בטענהם שמחלה היא המונוות חיי יודע חס פדעתי
 ולמה לה לירא מפני טענה היהומים • וע"כ לומר כדאב"י
 קשישא שם בכחובות (ל"ו ע"ב) דהוועלה הוא לה לענין
 טריפה לקוחות שהחשוב הכל למונות ולכהובה הכול לערוף
 ולכ"ע בחזקה יחמי קיימי נכסי • ואין ראי' • חלל לרב דאסיקנא
 דלדיד' מהחיל החיוב ח"כ ח"כ הו"ל ח"י חס נחתייבתי •
 ושפיר מלי היוצטין לטעון שמחלה ע"כ כחה יפה בכותה
 סתם ונלמנה להשוב כחפצי משום דנכסי בחזקה חלמנה קיימי •
 ובין דר' יוסי נימוןקו עמו הלכה כר' יוסי • ונכסי בחזקה
 חלמנה קיימי • ועתה נבא לישוב הקושי' הג"ל בלא כ' הרמב"ם
 והמחבר אוקימנא בקטיני שמוקי בגמ' (ל"ט ע"ב) ש"ס ליישב
 שפ"ס בירושלמי עד כדון בד' שטרות בשטר ח' הפלוגתא
 דר' יוחנן ור"ל • דהפלגטין מוכר כל נכסיו לשני ב"ח ונמלחו

על ב"י אז . — כי מלוא המלך המלוא כחורס הוא שינוי
ע"ס משפטי יוסף ודיני אחת (כלל מלוא החורס) ומש משומרים
הפקדיו כלל הוא בעבור שם פקדיו ה' ישרים . וזה שאמר
בפסוק ונבטתי סור מן המלוא ימין ושחאל . וכן גבי שחאל
היה הוא מנהיגם ע"פ החורס ומלוא ה' . וכנה ענין הנביא
הוא בשליח לבנים דבר ה' אל העם . ויחנן שאינו נקרא שליח
משני הלאים כ"ל מלך מי ששולח אליו . כי אם היו העם
זכאים ומוכשרים לקבל שפע הנבואה היה כשי"ת בעלמו מדבר
עמם והנביא הוא כמשתק דברי ה' להעיד לפני העם . ואף
שנאמר בשאר הנביאים הם כשלושים משני הלאים . משם רבינו
חרון כל הנביאים מעלתו גדלה עד שהוא בודליו חינו נקרא שליח
מלך כמותן כמ"ס נכל ביתי נאמן כ"ל . ואמרו במדרש כל
הנביאים לא נתנבאו אלא בזה ומשם נהנה צד הדבר . ופי'
בעבור שמעלת משם רבינו עליה עד שהוא משם כאלו פי ה'
מדבר עם ב"י כאמרו שבינה מדברת מחנך גרמו של משם .
ובדברו עם ב"י הוא משם זה הדבר אשר ליה ה' . ויחנן ג"כ
שבענין זה ירמי הנביאים קרוב למשם שזעת התלבוש ברוח
הקדושה ונכנסה צם רוח הנבואה ה' בעל גשמייהם . ורק
רוח דברי פי ה' מדבר בחוטו . וזה שנתנבאו בזה הוא בעבור
שכל הנביאים לא דברו ע"פ רוב כ"ל דברי חובתם ע"כ נראה
לכם הנבואה צרמו ומכל . כי אם היתה באה מפורש ה'
מחסיים דברי הנבואה ח"ו אף אם ישובי והקב"ה ראה שישובו
ויבעל בגזירה (ועי' אה"י פ' נד) חלל מלוא ה' אף
לעשות ה' משם מדבר דברי ה' ממש . ונראה חזון המליה
אליו כלומר בלי מעשה המלך או דמיון כי במלוא לכל ימלא
שום שינוי אף בחיבה ומלם אחת ה' נדרש שלא יחזיר רק
לוח אחת מבאשר נאמר אליו מפי ה' ע"כ סודרת משם לומר
זה הדבר . כי הוא בעלם אשר ליה ה' ולא השימו צם כמות
אחרות ח"ו כ"ל אשר ירמוזו מל' . וז"ל במדרש אף נפסע
מקרים עוז זה קרה . ונקרא אף על שמחלה דבר דבריו
כרע כאח כי כל העדה כלם קדושים ונחובים ה' ומדוע
התנבאו כו' ובאמת משם רבינו לא ה' מתנבא שכל דברו
היו דברי פי ה' . אך קרה חשב כי הוא גוזר גזירות מדעתו
והוא התנבאו שיקבלו דבריו מה בגזר לומר וכו' במדרש
פ' קרח מ"ל דברים אלו לא נאמרו עליהם ולכך אהה בודלם .
וכנה קרה וכל עדותו שזעזעו לחטק על הכהונה לא על עולם
ענין הקדושה כרע לו . כ"ל הרע לו על ענין חרומה וחרו"מ
כיהן לכהנים עורף על הלויים . וקרה ה' עשיר בידוע וירא
שנבואו לא"י ילך ליהן חרומה וחרו"מ משלו ויהי בעל
כולא . ומעשר לא ינהן לו כי הוא עשיר . אך כחיה זאת
בסדר חובי לבנו ובפ"ו אחר כי כל העדה כלם קדושים כאלו
הקדושה הוא מקבל שמתנבא בקדושה יחור . ובמדרש גילו
כונחו שאמרו בדבריו משם מלך אהרן אחיו כה"ג ובני אהרן
משני כהונה חרומה לבסוף חרומה לבסוף כ"ל מהנית לבסוף מיד
ויקדלו על משם ועל אהרן וכו' אחר לכם משם לא מלובת חני
מבקש כו' פי' שאתם קוראים לי מלך בהשגכם כי גוזר אני
גזירות מדעתי כשאר מלכים . וז"ל משם אם כמות כל האדם
ימחון אלה כו' לא ה' שליח כלומר אם לא יהיה לכם עינים יהיה
מכשול לפני הדורות הבאים כי יאמרו שזאת המלטה וסמפטים
ובל פקדיו ה' הם מדעתי . ע"כ דורש שיטעמו למען ידעו ג"כ דורו'
בבאים . כי רק דברי פי ד' הם . וכן דברים מחנך נדוני :

ובן

גבי שחאל היה זה בעצות בין העם שזעזעו שחאל
גזיר גזירות מדעתו ע"כ דרשו לכם מלך שינהגם
בזרוע עוז . וז"ל בקב"ס לשחאל שברע לו ע"ז ואמר לו לא
אוקר מהסו כי אם אחי . באינם אובים לשמוע מלתי כ"ל
מה שהמלך יחדש לכם מדעתו . כי לא יאמינו להנביא שם
מלוא ה' . ע"כ אמר להם הנד לכם משפט המלך ומעשבו .
כי באמת עיקר מלוא המלך בלתי חבורה הוא שינהג ע"פ
משפטי יוסף ודיני אחת ע"כ כל הפקדיו הם נאמרים כ"ל
א"ס סירה מכ' ישמע לקול המלך . ולואה כוכיך ככחוב שום
השים עליך מלך שחיה חיותו עליך שאתה הקבל מוראו ואימרו
וכמ"ס יד ה' בני ואנך יכן סירה מבחורס ירא מהלומדס
וכמ"ס אף ה"ל סירה לרבות ח"ת ומורא רבך כמורא שמים
ואם

ביון שם מרובים נראה שחאל עוב וסוכית בגם חורס
עוב חינו נמנע והראה לו חל' במופז דע"כ חינו מאולר עוב
דכלל מפחה של חורס טוב לא נחמר לשליח וע"ז כמטר חני
אומר מי ה' אם יכ"ל על ומטר שלם שנים כ"ל ע"פ דברי .
ואח"כ כשעשו חסודס ואמרו כולם ה' הוא האלוים כתיב נך
כראה אל אחאב ואחנס מטר שד' בעלמו יחן מער מאולר עוב .
וזם שכתילו חו"ל ענין זה כסוגר הדלת ואבד המפחה מידו
שלא כולך כלל לתפחה שלו ע"ס באורך . ועכ"פ יש נ"מ בין
חורס טוב ובין חורס בלינו טוב . וחורס בלינו טוב יחנן להמסר
לשליח . ה"ל יש כדל בין פרנסה טובה ובין פרנסה שאינה
טובה . דפרנסה טובה המפחה ביד הקב"ה וברכה ה' היא
העשיר ולא יוסיף ע"כ עשה . ויש פרנסה שאינה טובה מי
שמחפרנס ע"י צו"ד ונעשה ע"י שליח וזו פרנסה שאינה טובה .
ולואה הפיר קאמר בצ"מ דבכר ששם אברהם חביו בעלמו
נחן לכם הקב"ה אופן פרנסה טובה ביסיו מחפרנסים על ידו
בעלמו משכ"כ רס לא עשה אברהם חביו בעלמו ה' מזמין לכם
פרנסה שאינה טובה ע"י שליח . וח"ס דברי הנב' ול"ק קשיית
כפר"ד . ובזה מיושב מה שיש מקשים אמ"ס נגמ' משהח של
פרנסה לא נחמר לשליח . דכתיב פותח את ידך ומשביע לכל חי
רעון . מאי ראו' מזה הפסוק שרק ה' הוא כמותן כפרנסה .
ועפ"י כנ"ל מיושב דהפרנסה שאינה טובה שהולכת ע"י צו"ה חין
זה כשבעה לכל חי רעון שאין רעון של אדם להיות מחפרנס ע"י
אחר וכשהוא אומר ומשביע לכל חי רעון . הוא מכוס בעלמו
פותח את ידו כפרנסה טובה שאינה ע"י שליח וזו יחנן לו
להשביע לכל חי רעון :

בן

אמרתי זה כבר בשיבוש קשיית כפר"ד : ובעת נאמר
לפי עינינו . דכנה כבר ידוע מפי ספרים שלכעני מניע
לו כיטועה מיד העשיר . כי קבל העשיר השפעה העוב שחורס
בערו ובעד כלל עניי ודנה העם . והעניי יקחו מנה
העשירים במדה כדון ולואה החובס על העשירים לכלכל הם
העניי בעבור נשאל על שחם משא . העשירים ואף חלויים הם
נישאים ומנאזובס יסבלו וכעשיר בעובו וכונו חינו כ"ל בשליח
לכסנוח את הרענים כפי כשיעור שנתנס לו החורס . ועפ"ז אמרתי
שים לומר בטעם שלא דנו את הדרקס למ"ע שמחן שברס בלדס
(וע' לשיל אוח' וט') בפירשו מ"ס כהורס למען יברכך הו' כי
בגלל כדבר כזה יברכך . חין זה יעור שבר כ"ל נחית עטס למס
יעור ה' לחם להעני . ולא ירע לבדך בחהך לו . כי בגלל כדבר
כזה יברכך פי' שכלל בעבור זה שולח נך כהרבה משמים למען
העניק גם להעני משונך ועשור מן השמים לשליח לזינס ולפרנסם
ואם לא חנה לכם ימנע ח"ו ממך כהרבה . ע"כ אמרו עשר העשר
עבר בשביל שחחשער (שנה ק"ט ע"ה) שכל מה שחורבה ליהן
להעני יוסיף לך ה' בעבורם למען יספיק להעניי כמעשר
למהיהם והשפעה חלקים יוחרו לך . ע"כ האדם חינו כ"ל כנאמן
ופקיר על כונו שחנה ה' . ובשער זאת לכל יחזיק את הונו כאלו
כוא ירוסם ואחוזם עולם לו . רק כחמוס . אז ישמר הללו כונו
ורכבו . וכמ"ס ברכות (ל"ה ע"ב) כזיב ואשפת דגך וכתיב
ולקחתי דגני . ל"ק כאן בזמן שישראל עושין רעונו של מקום כאן
כו' . כי כשעושין רעונו וטוחני כמעשר ובחורמה אז נקבה לכם
החבורה המוחר ונקרא דגנס לא כן בשאין עושים רעונו ונחלים
מחנות ככהנים הלויים והעניי לא נקנס לכם ואין זה דגנס
כ"ל דגן ה' . וכמ"ס נגמ' כה צות מלך ממון חסד וכן גניטין פ"ק
(ז' ע"ה) אם רואה אדם שמונחיו מלומלחין יעשה לדרק .
שע"ז יליחזו ה' . ואם יכ"ל האדם בעיניו על מה שחנה ה'
בשליח וממונה אז יעשבו כשי"ת כבעה"ב . ואם יחזיק עלמו
כבעה"ב ויחמול לחמו לעני . אז יראה לו ה' שאינו בעה"ב על
ממונו . וכבר כודענו שיש בני מיני בלתיים . ה' שהוא שליח
משני הלאים כן מלך כמותן כן מלך המקבל ויש שאינו נחשב
להטוה בשליח כ"ל כידו ממש והוא נאמן ביהו וחיו כ"ל שליח
מלך המקבל . ובענין בזכרו חלל האלמנה בנכסי יחומים כנגד
חובה עשאה כמותקח צם ובחוקקה קיימי . רק נקראת שליח
עם כל זה לענין כמס פרטים . מלך כלוקח שאינו כקונה מיד
היחומים שחמן . ולביאור ענין זה נקדים לבאר ענין מלית
בימח מלך . שמתחלה נאנו פי' ולמה הקפיד שחאל הנביא

ואם אין בהם יראה שמים לא יהא שכי' העפל חמור מן
 טעיק' - ואם חפלים סינא' הם צורע עזו ובלחמן
 ידו לא כח הדן והמסע וירחם שמים' וז"ל כגד להם משפט
 המלך ומעשיו כלומר מלך כזה שחפתי לחזור בהגותה סמך
 שיהיה לו תקיפות עליו ולחדש פקודים מדעתו' - חל חשבנו
 כי יבא ח"ט כנביא להספיק במופע כי כנביא ג"ל לקח
 מ"ומה כז"ש שמואל ט' כה גמול חזי רבע שקל כסף ונחשו
 לחים האלהים והניד לנו את דרכיו (שקף בשמואל נח נהנה
 מכל האלים היינו נכסנו בדרך לא קיננ נדבות' - חבל כהנא
 לכנביא לו השורה בשאלת חיה חים ממנו' - ואם לא נמנע
 כי זה ה' פרנסתו) אבל מלך לא יספיק ח"ט בזה כי כנביא
 לא ירש לבנו ולא יבא ח"ט נדבות כי לא ירש שיראו
 מלפניו בתי חם מדבר ד' - וכל הירא את ה' יירא ממנו' -
 משא"כ מלך אשר ידברו כעם סינא' צורע רמה ובשול ידו
 מלך הקיפות עליו נדרש שכי' לו ביה מרווח עם חדרים
 כרבה וכו' יכס בחדר העשירי' - ומספרים יעמדו בסיניו חגור
 ומחללו יכ' מחלל מלכים ומעשים לרוב' - ויכס לו מרכבה
 לרשם ויכס המכשלות נדרש לו מרווחה' - וכמ"ס חם בנכס
 יקח וכס לו בתיבתו כו' ואם בנותיו יקח לרקחות וטעמות
 ולאפות כו' לאכס יעשר' - ואם הכי לו לעצדים' - שחזי
 שחפתי שכי' לו חומן והקפת עליו נדרש שיחנה בדוחה
 ובזמן אשר מאשר יהרג הכנביא בחדר הספרהקות' - והנביא
 שמואל ע"ס הראה להם מופת חודך שהנביא מקורב לה' ורק
 דברי ה' בקצו ואין לו דעה עלמית הלא קטיר חטים כיום
 הקרא לאלהים ויהן מער' - ודעו שהחכם חסר עטיות כו'
 שלא כמו שאם דני שהנביא חומר מאומה מדעו' - והף גם
 זאת שאינו ממונע ושלח מבני הדרים' - דכלא מפעה של מער
 לא נאסר לשלח וז"ל אשול שיהיה מער בעת שאין כעוס
 נלך למער' - וע"כ ל"גן חסר לומר שהנביא אין דיו כעלית
 מלך הקב"ה כי מה שהקב"ה חפץ לעשות עושה ע"י עבדיו
 כנביאים וכחמון ופקיד בית חיה גביר אשר ידו כיד בע"כ' -
 ויש לו דעה חזקה' - וכמ"ס משה דבינו ע"ה חרון הנביאים
 בשכינה מדברת מחוך גרונן ולא ה' דיו כעלית מלך הקב"ה' -
 לא חמור ח' מהם נאחזי שגל חיה דורש שיטעו הם בלגותו
 וישלט באחרים שלא מדעין העם' - במלך שאין מוחז בידו מבוס
 בלין מחזיק פלמו למוך מלך נלמו' - כ"ח מלך חמור הקב"ה
 שמדברים מחוך גרונן' - ע"כ אין לו כח להמנפאות ולגור
 על זוגתו בזיווה כן בחמון כן בגוף וזו מופת שכן דבריו
 הם משל הקב"ה' - גם חיו כממלכת מלך שני הדרים שידרש
 שכן מבני הדרים' - ו"ו נגלן בית בלית בית מסחר גביר
 פלים אשר לא יקח שכן מהקנה כי כל שכו יקח מהדרו
 כגביר' - כן משה רבינו שכו נלמן בית ה' לא דרש שכן
 מהעם' - כ"ח כל שכו קבל מה' - כי ידו כיד בע"כ כביכול
 [יבוס פתחי מ"ס בהגדה ביד חזקה זו כדבר כו' והח"כ חמר
 ד"ח ביד חזקה שמים' - שהוקשה לו מהחלם עמ"ס ויולחטו ה'
 ממלכים לא ע"י שליח ולא ע"י מלך כ"ח הקב"ה כנבדו
 ובעלמו וקשה לים הא כח מטה לא ה' כ"ח ע"י משה נראה
 חמר שלא חשב הכחוב כ"ח חותן כהיו ע"י הקב"ה ביד חזקה
 זו כדבר שחמר כה יד כ' הים כו' ובזרע נעוה זו כהרב
 כינו מלך כדורות כה' ע"י הקב"ה בעלמו ובחורא גדול זו
 גילוי שכינה ובאותות זה כמטה שמים של הקב"ה ובחושמים
 זה הדם שנאמר ונחתי כו' דם כו' היינו ס' בעלמו דין זה
 המטה' - ד"ח ביד חזקה שמים כו' כינו שכל המנוח היו ע"י
 הקב"ה ואף שנעשו ע"י שליח משה לא נחשב כעוה נאמר
 שבכינה מדברת מחוך גרונן' - וידו כיד הארון ה' כביכול' -
 וקחסיב העשה מכות מה הם ואח"כ כביא ראים ס' כביכול' -
 נחן המכות' - ולא נחשב משה כעלית' - שחרי ככל משה ה'
 ד' או חמם מכות ואף כו' כעלית עובר על דברו מה שהוק
 המכה לד' או לחמם וע"כ שטולס כס של הקב"ה בעלמו מבוס
 שמה לא חיה שליח' - ומ"ס ושלח מלך ויולחטו ממלכים

ודברו מלך זה משה לא נקרא שליח כ"ח מלך המלח אליו' -
 אבל מלך הקב"ה הוא בידו' - באשר הוא נאמן ביה כנ"ל' -
 וז"ל מ"ה חזי כי חף אל פדעו כו' ויחמר כי אהיה עמך' -
 וכו' שמה נחפלה על מה שבבטיח הקב"ה ואני חתך גם
 עלה ויזהר כוח שולחו ודרשו מי חזי' חיה כעשה חזי' -
 ויחמר לו הקב"ה כי אהיה עמך שכן עמו ד' והכניסה שבת
 עמו כל הפעילות' - ומ"ס ה' כל מיד הקב"ה ובפיר קומר
 על כנס ויולחטו ה' ממלכים כנבדו ובעלמו' - ויהן שולח
 מביא ס' ר' יודא דלך כו' לראים שכל מיד ה' שאל"כ
 חף ערנס יחד' - כבול"ן נא ה' כ"ח דם ע"י הקב"ה' - ובעד"ס
 רק דבר' - ובח"כ ה' בטרות ע"י השם ית' - ומדעין יחד
 ש"מ דס' דכום יחד מלחם ה' היו ומשה לא נחשב לשליח חזי' :
 (ד) **ובזה** נכל לישב קוסית הפרשת דרכים ע"י המבואר
 שני מיני שלוחים המה' - ה' שהוא ממונע בין
 שני הדרים בין המוכר והקונה או בין הטון ולוקח וה' זה
 שאלד ח' הוא ידו כיד בע"כ להוקיר או להזיל ובחוקו
 קחי' רק מלך הקונה או המקבל הוא שליח' - וכן יס בעיני
 פרנסה מי הטון לו הקב"ה בעלמו ויס שניהן לו ע"י חיה' -
 אבל האים שניהן חיו שליח מלך הש"ה כ"ח בחורה פקדון
 נתון חלמו והוא כחמון של העניים' - וכנבד שחמרו עליו חן
 יד עניים חן (ב"ק ל"ז ע"ה) וע"כ המפייסו מהבדך ב"ח
 ברכות שאם הטון יבט על המקבל בעין חודרת שגלה חזי
 חיד כל זכותו בעממי הדקה' - שיראה כאלו הוא טון משלו
 ולא משל ה' אשר בחמון חיו כ"ח כפקיד וניד ומלח למי
 ליתן הדכות הנפקד בידו ולמי לחלק' - וגם המקבל יוכל ויבין
 כי לא האדם המפרנסו כ"ח ה' חף שיחזיק טיבותא לסקי' -
 עכ"ל ידע שכן ה' נתן חלק שלו ליד הטון לו כי כן
 נפל בגורלו שיפרנס ע"י זולתו' - ואם ימנע פרנסתו ידע כי
 לא קמנטו הטון עשה זאת כ"ח הטלי המקבל גרמו לו' -
 כי חס ה' ישר הוק' ותמים דרכיו' - ה' מהטור דלון
 ה' כוח נדיבה בלבד המהגדלים להעניקו עד בלי די' -
 וכמ"ס סוף קדושין הרעוה חם מעבי וקשהו חם פרנסתו' -
 ע"כ על שניהם נדעם כי רק מה' נתון להעני המקבל' - על הטון
 נדעם זאת לכל ידע לבדו בחרו לו והמקבל לידע נבלי להחזקם
 חם ימנע לו' כי כן יראה מלחם ה' - ועכ"פ נמלח בני מיני
 טוחים כנ"ל כי יס שני הדרים מדברים פנים בפנים רק
 שאין ח' מוכן בלשון רעוה ומדברים ע"י מלך' - זה אין נקרא
 שליח כ"ח מלך ח' בהיות מלך ח' מניעה מלהכיר בשון הכ'
 ולא מלך הכ' כ"ח יכול לדבר בשני השמות' - ובחמור כמשה
 פנים בפנים דבר ה' עמכם כהר' חף שלדעה ח' לא שמשו
 מפי ה' רק חזי ולא יח' ק' - עכ"ל חמר על כל הדברות
 דבר ה' עמכם' - כמ"ס חם הדברים האלה דבר ה' חל כל
 קהלכם' - שהוא כמו ס' דבר בעלמו עמם' - כי המניעה לא
 ה' רק מלחם שיראו מפני האם' - והנה חף שמה דבינו
 חיו נקרא שליח מלך המלח מבוס ששכינה מדברת מחוך
 גרונן של משה' - עכ"ל נקרא שליח במחמר דכ"מ ה"ל מלך
 המקבל כמ"ס שם כל מה שעה אברהם חזינו ע"י שליח
 יוקח נח מעט מים עשה הקב"ה לבניו ע"י שליח והכית בלור
 וילח ממנו מים הרי שמה נקרא שליח' - ולענין זה ח"ס שהמן
 בעבור שעה אברהם חזינו בעלמו ליתן פח לחם עשה הקב"ה
 בעלמו ואף לא ע"י שליח היינו חף שליח שאלד מי נשלה
 חליו לבד ג"כ לא' רק הקב"ה כנבדו ובעלמו' - ומה שנאמר
 שניהם' - שפרנסה טובה יתן ה' בעלמו (ע"י משרתו טובי
 רלונ) וברכת ה' היא העשיר' - אבל יס ממונע היינו שליח מלך
 המקבל שבעלמו לא יקבל מיד ה' רק ע"י הש"ה או ע"י חיה
 ענין אשר יומין לו ה' וח"ס שני המאמרים' - ומיושב קוסית
 הפר"ד' וה' יתן שפע ברכה מטובו לכל מי בלא יעדיש שמו
 ישראל זה לזה' - ויהן לכל חים די מחסורו' - וממנו קדשו
 יסקיף לבדך את עמו ישראל בכ"ס סלח' :

קול ברמה

מדברים העומדים ברומו של עולם

(כאמרם ברכות ו' ע"ב) על התפלה.

נשמע מחרכות

בית תפלה

אשר בנו ידי רעיוני בעניני תפלה עם שערי' והאולם והיכל מחולק לתאים, גם בכופס דביר הבית. ויש בהוכנס ג"כ הצעת פלפול עם דרוש מענין תפלה.

מבוא הבית

שיכול להוכיח וכו'. וכל בטחונם חינו כ"ח על הדבר החמה הסוללת אחס שהיא תהי' להם לפה לפתוח שפתיהם מישרים פ"כ לא יאחר לי התגלות המחדרים. להסתיר את החכמה החת כפי ההועלת. אשר אומר כי בעבודה בלתי. אחרי אשר ידעתי כי בלעדי החכמה תהי' החוכמה נעדרת הן וסרה טעם. ורק החכמה היא המולקת הן בשפהות החוכמה:

ויע"פ רשיון זה בארתי מאמרם ז"ל במדרש שה"ס דבש וחלב תחת לשוך. כל מי שאומר ד"ח ברכים ואינם ערבים על שומעיהם כדבש וחלב שהם מעורבים זה בזה. נוח לו שלא אמר ע"כ. ובהסקף ראשון יש לדקדק בהמאמר. שמה יגרע מעלת הדברים המחוקים כדבש בלא חלב שגם כדבש לבד יש די מחיקת וערבות. גם דוחק לפרש טעם המדרש שאם איך ערבים כמו דבש וחלב המעורבים שאינם ערבים ג"כ נוח לו שלא אמר וישרם תחת לשוך היינו שיכחידנו תחת לשון שהרי בכתובת (ק"א ע"ב) משמע דבש וחלב המעורבים יחד מעליפות היא. [דאיתא שם רמי בר יחזקאל חלקע לבני ברק חזיננו להנהו עיני דקאלן תומי מאיני וקטיף דבשא מתאיני וחלבא טיף מיניינו ומיערב בהדי הדדי. אמר היינו זבת חלב ודבש]:

ונראה ציבור דברי המדרש ה"ל אחרי הספר הענין. שהנה הדבש יש לו מעלה מלד מחקו ונפח הטעם המורגש לכל חך חובלו. ומגדעת נחיות בו מה שיש בו הנזק לבריאות האדם האוכל ממנו הרבה כדי לשבעה. כמ"ס שה"ס (משלי כ"ה) אכל דבש הרבות לא טוב. וכן אמר עוד דבש מלאח אטל דך פן תשבענו והקאותו (סס). וכבר פירשו בזה ספרי הדורש (שהלים י"ט) פסיק הנחמדים מזהב. ומפני רב. ומתוקים מדבש. שדור המע"ה טרם שרף להעריך מחיקות החורה לדבש כאמרו ומתוקים מדבש ונפח לושים הקדים לומר מתחלה הנחמדים מזהב כו' לכל יטעה השיעור דמיון החורה לדבש לומר כי בכל עניני' השוואה לדבש גם לאופן זה שלא יוכל האדם לקבל ממנו הרבה. וע"כ ימשך האדם את ידו ממנו מיראה פן יזיקו הדבש. ולזה אמר הנחמדים מזהב כו' שבה דמיה לזהב. שריבוי הזהב היא ברכה לאדם ולא יהיה האדם שבע לעולם מתאינו כאשר אמר שה"ס גם עינו לא תשבע עינך וכן אחו"ל אין אדם מה וחלי תאותו בידו. כן החורה כל מה שמשוף האדם להיות בה. יותר מתחלפת תשוקתו בקרבו לדבקה בה. גם מה שמשוג מתחמדי עניני החורה יעזב לנפשו. וריבוי השגת החורה היא הלכה הנפש. ועוד הסולה ערך החורה על ערך הזהב שאין לחיך האדם שום הרגש טעם מחיקות בזהב. כי בזה דמיה לדבש יורד

ענין דבר הספר הזה ומשפטו חינוי לריך להודיע לכל בחי הבית הזה. כי שמו מעיד עליו שמדבר מעניני תפלה. וגם בלשון השער נלזה שם עמי לגלות לכל און שומעת מפתח כל הענינים אשר בכל האי הבית. רק הסיבה אשר הביאנו הלום להחליב בין כל חוברי חדר ולישא עלי דברי השופטים את החיבור אם ראוי לבא בקהל החיבורים. עלי להגיד לכל מביט בספרי טרם החילו לקרות למען חלל מהחשד אשר יחשדני כי הקות כבוד היה יסוד מוסד און פנת ביתי ועלי' כוננתי עמודיה:

אל ידידי! ידעתי גם ידעתי כי גם בין גדולי חרך אנשי שם אשר טבעם ילא בכל העולם. רבים אשר לא קבלו הכבוד הראוי להם מחיבורם. שהיוס שרבו הלוחמים בחמת קנאה להשכיל רוס הפלחה כבוד כל חיבור. ומה יקוה חיפוא ספרי זה הקטן לעמוד לנגדם להמלט מידיהם ומול נכ'יהם אשר יוכלו לכל מחבר להעביר אדרתו מעליו. שקר חלי הולוולים (אשר יקלעו המחדרים אל מלחות האנשים האלה) להם לתשועה. כי לא בכת וביד חזקה יעלור את שגהם וקנאתם בחון חובי לבבם. מלאח החולה לעיני קהל עם:

ובזרם מים כזירים שוטפים הסיע גפנים וארזים יחד משהיהם. כן שטף דברי המתקנאים תשרם את כל נעם הכבוד אשר העם אדמח החיבורים. ולא יאמין המחבר לקום בשחליו. בלתי אם כפפו את קומת כבודו למולם עד אשר יעברו המים הזידונים. ולזה רבים מהמחדרים אשר יתחפשו לעיניהם בלבוש העטה ויכחשו להם לאמר "לא להראות חכמתי ילאהי השערה כ"ח לחיזה חועלת העם חלי רן בשפולתי" עד אשר יעבור דרך מחנה המקנאים בלי משים מהם לב עליו. ויבא שלם בין אזהבי החכמה המכירים את ערכה לכבדה כנכון לה:

ובאשר משגחי חלי בין כל גנוי עניני הגמזים בהאי הבית הזה. לא מלאהי ביעיהם הועלת המסכים למדח העטה אשר הללה לי להניח את דעהם בו. אחרי שכל עניני הגנה דברי הוכחות אשר לולא ההלבושה בלחית רשיון או הגעה צפי' חיה פסוק או מאמר חו"ל אין חיס נעור מיראה שמים כמוני ראוי להוציא מדלתי פיו החולה כמאמר ר"י בערכין (ט"ו ע"ב) חנוי יודע אם יש בדור הזה מי

רוב דבריו באשר שדרכים לתועלתם) - כאשר חולל כח שכל ההמון שאת - וזו יומללו אחרותיו למך העם ויניחו על דעתם - וגם תועלת העם ימלא בהם] -

אמנם קורא נעים! יודע נך היום כי נא לנחול כבוד בבית הקטן הזה באחי העם - ולא תכלות בני אדם יתם ספרי לרכוש - והנוגע בכבוד הבית לא ימרה בזה את רוחי אשר לא חרה לבקש לה גדולות בחיבורי העצירה זאת - כ"א לבקשת והפגרת אנשי עירי אשר חלו פני - לכניע להם מעט מעטני הפלס לעורר לבות כנכספים לדברי - נשאתי רוחי לבלי להשיב פני מיוחדי ריקם - וכוננתי לבם בימים אחדים (יבשתות בערודות) בבית הזה :

ומאז השלימה פעולתי את ענייני - לא אחזק נפשי להחזיר לפני העם במלאכתי - יען כי לא חוקה בשחוני אם יפיקו דברי חן מעיני העדה - ועל משפט רעיוני לא נתאכחי - בידעי כי שוחד חכמה עלמו תשור עיני האדם מראות שמך דופי בדבריו - כאמרו אין אדם רואה חוכה לעצמו - עד כהליף ימים - ותכלות דברי יבשרוני העם - כי מלאך ספרי הקטן חן בעיני רואי' לשאת את ראשה במספר החבורים המהלכים ע"פ חבל - כשיאני גם לבני להחר אגודת אחתהי ולפתח מוסדותי - ולבליף ממסגר דברי הספר הזה החתום באולרות מכתבי ולהחליף שאלותי להחלבש בכס חיבור - ולשלחם חשני ללאת בין דורשי החכמה :

ע"כ אל יפלא בעיני הקורא על אשר מעטתי בדברי באיזה מקומות בדת המחקרים וקצאתי כבעיניני מן הראוי - אחרי כודעו שחלחל המעשה לא יתה לשם חיבור (רק כחבנית הקדמה לפנקס החברים) - והחן כמולק עליו להחשיבו כחיבור גם אנכי לא דרשתי מפי קוראם - ולכן גם המעפיל על ספרי להשפילו ממעלה שם חיבור - לא יפגע בזה לכוונתי במלאכתי - כי כבר השלמה תכלית כונת פעולתי - רק להיחרון שהוסיפו בקוראים בכדר הבית וכדורו ישלט ידו :

אולם אף אחרי כודיעהך עמי את כל זאת אל תמחר לתת דופי במלאכתי אחרי שרבים ראו ויאשרו ותיקר נא בעיניך נפש בעלי' -

לדבש לעיני המתקוות - וז"ש הנחמדים (כלומר לעיני החמדה והתשוקה אשר לא חוזר מהדבר הנכסף) מזהב ומשן רב - ומתקיים מדבש - (כלומר לעיני המתקוות דמחה לדבש) - ולעומתו כל מה שיגרע בדבש נעלה בחלב - שהחלב מועיל לבריאת הגוף כמ"ס (כתובות ס' ע"א) גונח יונק חלב בשבת - ופירש"י גונח המילל מכאב לבו - יונק חלב משום רפואה - וכל מה שירצה הגדוה לבב לשחות מהחלב - ירצה לו העלה למכאובו - וזוה נעלה ערבו על ערך הדבש - תחת מגרעת המתקוות אשר לו מעיני הדבש :

ובן בד"ת - לשני ראשים יסדרו ענייניהם - הא' חדושים בנפ"ת בדרך פלפול או רעיונות נשגבות בפי' איזה פסוק או מאמר בדרך דרוש - אשר זה המין דומה בעניניו לעיני הדבש - שגם בהובו מורגש לכל משכיל מתקין נפלא - וגם המגרעת שלדבש יש בו לרוב ההמון - שלא כל נפש חובל לקבל ממנו הרבה - שכמה מוחות נלחם נשוא שכל ההשכלות הרבות הנעצנים עליהם מפי הדורש - עד שכמעט יסחית ויחבל את כח שכלם בהעמיסו עליהם יתב דבריו יותר מכדי כח תבונתם - והב' הוא עניני מוסר ותוכחה הערוכים בפי' הדורש - שזה המין השני נדמה לחלב בעניניו שגם הוא מסממני הרפואה למחלת לב בחולי הנפש שאנוסה מכותי' לנהם ממנה מורה - ולחוקה בהשבת החורה ויראת שמים : וגם מדופי שבהלב לא נקה המין הזה בזה שהוא נעדר המתקוות - ולא יערבו על און השומע - ומעט אשר יתברו לשמוע דבריו - ורבים אשר תחל נפשו בהם - ובאמרו טול קיסם כו' ישיבו לו טול קורה כו' :

ולכן הדורש ברב עס אשר לא יתכן מהיות ביניהם רבים אשר אין בזה שכלם לסבול הרבה ממין הראשון יאפה לו לבחר המין השני - ולמחק את דבריו במעט ממין הראשון אשר ימהול בחוק דברי תוכחתו איזה חידוש בנפ"ת או איזה רעיון בפי' איזה פסוק - וזוה ימשיך את לבם אחריו - לשחות מנאד החלב אשר יסקס - בעבור מתקוות הדבש הניתן בהם - וזהו אשר חשבתי בכונת המדרש - באמרו כדבש וחלב שכן מעורבים זה בזה - לומר שכשם שהמזג הזה יש בו ב' המעלות - המתקוות והתועלת לבריאת הגוף - כן דברי הדורש בהיותם נמוגים מב' המינים יחד - יהיו דברי תוכחתו ערבים על און השומעים - בעבור מתקוות השכלת הרעיון הנבלל בחוכם (ולא יכבד על ההמון

המחבר

שער הבית

בו יבוא ענין איסור מלאכה קידם שיחפלה - והסבר מ"ש הלבוש שאותן האומרים תהלים יאמרוהו קידם התפלה.

והן כמה בפסוקי דזמרה אשר הדבר נכתב בזמן לבל כדור
החדש כנולדים נספר נכס רב נירחות כשי"ת . ופסוק
ואימחו עד כי (יא) יעוררו כל כחות החדשים כבומשים כל
אלה וימנחו אהבה והסוקה להמך ויענו ויאמרו כלם פס אחד
שמע ישראל וגו' . להמניחו למך בחוכה לבמור כל פקודיו ולעבדו
בכל לבב בהמח ובחמים . עד כי מרוב השוקתם וגידל אהבת
נפשים . יגישו נפשו מנחה מדחבת נבצח במשחת נפס אל אל
בשמים — ולסיף"ע . בזמן נספ כלבב החדש להיות מך על
כל כחותיו אשר באו לחי בברית . ובעת יסב עליו מאורו נפשו
כמחוללים להמיתו . וסיהה מנוחה ובקט בארמנותיו :

התורה והמלוא שני שרי מלכות היל"ט . אחרי השבוע
את העם בבית ה' לעבודת המלך . לא ילכו עוד
למשרתי המלך . לסגור בעד החומה כל היום מפני אר ואויב
כי יבוא כי למח יהיו במלור בהך העיר . ויהוס חייבם
[כאמרם ו"ל (אבות פ"ג משנה י"ז) אם אין קמח אין חורב .
כי השנה טובות עוה"ו היא שנייה מעולה מכמה עבירות .
והלל האונסים לאדם להעבירו על דעת קומו . כאמרם ז"ל
(ר"פ מי שהזיחוהו מ"א ע"ב) שלשה דברים מעבירים את
האדם על דעתו ועל דעת קומו כו' ור"ר ודקדוקי עניות .
וכן אמר החכם בספרו (משלי ל' ט') ראש ועושר אל חתן
לי וגו' ופן אורש וגנבתי והפסתי שם אלהי . וע' ברמב"ן
פ' בהקדו' ופ' כי הוצא שם טעם היעודים הנשמיים בעד
שכר מנוח . חף ששכר מנוח בהאי עלמא ליכא . אך באשר
המה נהנים גאדם בהורה סויע לקניית שלימות תוה"ק ולא
בהורה שכר ע"ש . וזה שם' הרמב"ם (פ"ט מה' השוכה ה"א)
ו"ל מלמד שדע שמתן שכרן של מלוח כו' היא הוי שוה"ב
כו' מהו שכתב בכל התורה כולה . אם השמנו יגיע לכם כך
כו' והבטיחנו בהורה שאל נעשה חוהה בשמחה ובטובת נפס
שיסיר ממנו כל הדברים המונעים כו' וישפיע לנו כל הציבות
המחזיקות את ידינו לעשות ההורה כגון טובע ושלוש כו'
וכה"ל אחר שהבטיח בטובת עוה"ו ולדקדק הוי' לנו וגו'
עכ"ל . כי אין עיר ומקום המספקת מחיהה מלאכה . כי
המשל ומתן הוא הקשר אשר ענד בה ה' עיר לעיר . ומדינה
למדינה

הארם ביום כבדאו (א) הומלך למלך על כל ילורי חלד
(ב) וחובים חמשה נבדדים . נחתו לו נדווי פני
המלך היושבים ראשיה במלכות . ועש"י פקודיו יתגלו כל
משרתיו עוסי רעיו (ג) כחות נפשו כעובדים אותו בכל לבב .
אם למלחמה אם לשלום . המה ירולין בין סלעים . ויעברו
בנהרות אך למלאות רעון מלכם :

הממלכה הזאת נחלית לנשים (ד) בעת הסתבר האדם
למלאכה . בשמנו נעלה הנחש לאכול מעץ
הדעת עוב ורע . להיות לשתי ממלכות . יל"ט ויל"ר . וכ"ל
מבקש נפס רעבו (ה) ורב חבולות המלאו כל אחד להפיל את
רעבו במחמורות ובמלידים אשר יכין לרגלו . וכולם אחויו חרב
מלומדי מלחמה . מערכה מול מערכה . (ו) ובמלחמה הזאת רבס
באדם עד היום . ולאוס מלחום יחלץ עד בוא משיח לדקנו .
להסם הפשע ולכלות המרד וחטבור ממשלם זרון מן הארץ :

המלך אשר החלוצ עוז להגבר על רעבו . לא יאמין מנוחה
וכשקט במלכותו . (ז) עד אשר יכנים את כל משרתיו
אחו במסורת בברית . כי אז לא יירא מקול חרועת מנחמת
הר כטורר אותו . כל עוד חיי רוח המשרתים . כי המה יהיו
לו לשלמים ומגינים מפני אויבו המבקש נפשו . והמה יעמדו
לו לעזרה לכל חסוב הממלכה ממנו . עד חוס ימי חיי הכחות
המשרתים לו . בבוא הסיים אשר היא . (ח) המוח לכל כחות
האדם וחוסיו . ויקום דור אחר תהיהם בנקר נקומו ממעו
כחות חדשים וילדי יום אשר לא היו בבית לעבודת המלך . הו
(ט) התחרש המלחמה וגנש כר עס לבאו אל החומה לשבור
כשער ולבוא אל עיר שוקטס עיר כולה נערים קטנים אשר
לא ידעו לסלחם . [וכוא ע"ד אמרם ז"ל (קדושין ל' ע"ב)
א"ר יחקק ילדו של אדם מתחדש עליו בכל יום שנאמר
וכו' אמר ר"ל ילדו של אדם מתגבר עליו בכל יום כו']
ואין טוור להמלך כ"א ככת בזמן (י) הנוחר מדור הסוכך . אשר
כפקד אחו שומר לראשו אשר ה' בקשר בברית . נקומו מחוך
בעדה לספר לסדור הכא טובת המלך אשר בחוכם מופנים . ויקר
הדור ואת הפארת גדולתו עד כי יליכי בלצבם אם כההעוררות
לאכבת המלך . ויתחשקו לכננים את ליהרם בשול מלכותו : —

לשכה השער

הוא אוצר מפתחות תאי האולם וההיכל .

(א) ע' באולם הבית בפתח האולם ובתא הראשון שבו מביאר ענין מעלת האדם על כל הברואים בהתהלכו לפני ה' : (ב) ע' התא הבני מהאולם
שבו מביאר איך שבהיות החושים מוזכרים מהלאת הגשמיות . עין בעין יראו פני ה' לבאות , וחומרות הגשמיות העיר עיניהם מהבט
אל האלמים . (ג) ע' בתא הב' האולם הבית . שבו מוצג' ענין שכל מעשה הכחות כולם תלויין בחושים אשר טוב ואם רע חיו .
(ד) ע' בתא המכר בחוץ כי אז יהיה ראשית ממלכת האלוה הנופתים . (ה) ע' וזה פ' ויבטח (ד' קס"ט ע"ב) וע"ד יל"ר שליט
בעלמא , ואילו אחמני לגבייה דב"ג ואשתבת עמחון ובעקיומו ובהסקיופין (בעלילות) אחי לגבייהו לאשתבת לון מאורחיו דקב"ה , וכן
בפרשה ויטב (קע"ט ע"ב) ואילו אחי עס ב"ג בתסקיופין טו' ע"ס . (ו) ע' בש"ג פ' לך לך (ד' פ' ע"ב) הבאזיו בתא הרביעי
מההיכל . (ז) ע' בתא הב' מהיכל הבית שבו מביאר שאף שציקר עבידה ה' היא המחשבה . ע"ז מריב הרגל האדם להאזות הילר .
לא חבטת המחשבה טובה לעמוד לימים רבים בלמי אם יהיו כחות האדם כולם בחומתי נפשה . (ח) כמ"ס ביהר ויטב (ד' קס"ד ע"ב)
דשא לית לך ב"ג דלא טעים טעמא דמוחא בזיליא . וכן (בד' קס"ט ע"ב) דלית לך מאן דנאס בזיליא דלא כו' ע"ס . וכן אמרו
בגמ' פ' הוראה (כ"ז ע"ב) סינה היא ח' מם' למיתה . (ט) ע' בתא הד' מההיכל מביאר ענין ההחדשות מלחמת היל"ר בנקר .
(י) ע' בזהר פ' לך (ד' פ"ג ע"א) מ"ח נפשא דב"ג כדסליק לערס' נפק מיני' וסלקא לעילא כו' נפשא סלקא ולא אשתאר בה בדי
נושא . בר חד רשימו (נשימו) דקיסעא דחיותא דלבא כו' ע"ס . ופי' שנאמר אללו בעת שינחו רשימת מקום הכלי שחיות הלב
והנפש בו חמיד . (יא) ע' בתא הרביעי מהאולם שכל מעשי המלוא מעוררת את חוסי האדם לפן אחרי ה' , להיות גם הלבב נמשכת
אחרי הפעולה . וע' בפתח ההיכל איך שבהתעלה תרבה כח ההתעלה את לבב האדם מכל מעשי המלוא . בהשעיה לאוניו מהדר
באין

חייתו מכל המון העסקים • וע"כ הגרים רבים צעיר • והרבה יעשו להם בית מלונות בלבד האדם • ואחר יהיו בעת קומו ממערתו ויפתו בפתח לבבו לגזול ממנו כל החושים וכל הכחות להרחיקם מקול דברי הכח הזקן הקורא אותם • וכלם כאלו יחצו אחרי הבלי עוה"ז המטרידים אותם ולא ידעו כי חורבים המה לעיר ולמלכה לחפשו חי • ע"כ יפה עשו חסידים הראשונים שהיו שוהים שעה אחת קודם התפלה (ברכות ל' ע"ב) לטהר רעיוניהם מכל טרדה • וכיון עזת הלבוש לומר תהלים קודם התפלה • כי בלקוח האדם כבוד ד"ה ע"ה לתת ביד זקני כחותיו לשיר לו שירי טעם • המושכות את כחותיו החדשים מבין הבלי עוה"ז ללכת אחר ה' בכל לבב ולדבקה בו באהבה עזה • לבוא בחירות טירותיו להמליכו על כל כחותיו ולהגיש לפניו המנחה (היא התפלה) בבלי טהור ממחשבה זרה למטן חטאה לראות לפני ה' המושבע מכל זרה ואחר קבלו עול מ"ש וכחותיו מושבעים לעבודת המלך • והזיקו לחם חפתו לפני ה' • ילך בעיני עוה"ז בעת מכל מכלול ושון • וה' יליחם במעבדו וינחהו בדרכי ישר וטוב ומולתה :

היור ידה בילקוטה לירות משם אבני' וחלי' מול הלבב ההולכת בחומה וישררה • לכן אין ללבב האדם ללכת ערומה בלי לבוש השריון ומגן התפלה • גם עיני עוה"ז המה כחותים המסבכים בלמך אשר לא יתכן לנקות ח"כ האמר כולו • לבלי יוחר מהחומים בלמך ומחלמך על החומים כן משרגים עסקי עוה"ז ענפיהם בעיקר המחשבה • עד כי לא יתכן לנקות ולטהר המחשבה מעיני פרטי העסקים לכל ילבלו כונת התפלה בעמדו להתפלל ויהי מחשבתו כשה נטרפה בידי זאבי ערב אשר אף הם הגלל מידם לא יעזבוה שלימה • כי אם יחסירו ממנה חיזה אשר לעשותה בעלת מוס • כן לא חלל המחשבה המימה לה' כאשר יהיה מיד עיני עוה"ז • הטורפים ומבלבלים רעיוני האדם • ע"כ זה העלה הישועה מפי חז"ל לכל מחשק בעבודת ה' • לכל יבנים בגבול החושים המחודשים לבקרים שום ענין מהבלי עוה"ז • למטן יהיו טהורים מכל מזמה מחשבה בבושם אל היכל ה' • והרי לראות לפני ה' תפלתם הלווה ממחשבה זרה :

אולם בעוה"ז עול הפרנסה כבדה • והאדם לא ימלא ספק

וזה

אולם הבית ובו ארבע תאים.

פתח האולם

בו יבוא ענין מעלת האדם על כל הבע"ה • ובתוכו יבוא ענין הצאת גלוסקאות לעתיד

מג"ן ממלכו • וסימך ממלך על הגדולים וכל כיבודות יחד ויבא האדם להיות עבד להם בעד מזונותיו ומחיותו • וגלגל לעמוד את הארמה אשר לוקח משם • בהעדר זה מחלק כרע • וע"ז קץ ודורר האמת • ולא תתן פרי' בלי חצונות פסולת ומין ומחיים • ומיכרת האדם לחורש אדמתו לנכס הקאים ואח"כ בתח הארץ יבילה לדום הכבוש והסוד הפסולת וכן צעירי כנפשי מתחלה סיס כלי מוכר לקבל כפעת חלקים שפז הכבוש מכלי משיך ומבדיל • כי חוצרו סיס מווכך במדרגת אליהו שמלא חן לו לסעודת גוו למחוס וכמסך בעלותו להר כי סיס כולי רוחני ואח"כ בהגשמו את גוו לא יכון לקבל שפז בקדושה ב"א ברוב עמל ויניעה בהקדשו והעדרו ע"י הפורה והמליה • ואחרי עבודתו יתכן לו להשיג מעלת רוח הקודש והגבוה • וכמו שחשב ר' פנחס בן יאיר מדרגות המביאות לידי רש"ק מדרגה אחר מדרגה ולא בקל ישיגה • ויתכן שאדם"ר קודם חטאו לא כי' נקשר חיותו כלל

הגדולה

וע"פ רעיון זה ביארתי מ"ש בתענית (ה' ע"ב) ר"ל ור' יצחק כו' יתבי בשערתא ח"ל לימא מר מלתא ח"ל אין משיחין בסעודה • לבחר דסעיד ח"ל לימא מר מילתא ח"ל יעקב אבינו לא מת • ויחץ לעיניו חמרתו סיס שמיכות המחמרים הכל דהנה בבצל הטורים פרעה וירא ע"פ ויאכלו ויאמרו אליו חיה שרה אשתך כ' מבאן שאין משיחין בסעודה היינו שלא שאלו עלי' כ"ל אחר שאכלו • והנה בגמ' פ' הפעולים

בהזון *) שנאמר כי בלי מזון לא יחיה כי לרוב זכות גופו נדמה כמלאכי מרום אשר לא ידרשו מזון והם חיים לעולמים • ובאו משם רבינו ע"ה שחי ארבעים יום בלא מזון ומחי' גרוב הזדככות גופו עד שהיה בילה במדרגה הנפש אשר ח' לשים • ואינה דורשת מזון • וכי' גיוון מדרגותיו בקדושה אשר שאף לקדשו • כן הים האדם קודם חטאו • שאף שהיה אוכל כמ"ש מכל עץ כגן אכל האכל • עכ"ל לא

הנה כראש לרא הנפקד מפי המלך בעבור רוב חריפותו וכשכלתו בכל דבר • כן האדם כבאחו המלך ה' לבאות על כל בעלי חיים • רץ בעבור כיוון מדרגתו גבוהה ונעלה מרם בחר לוח והשכלה • ע"כ ניתן חצונו על כל המחשבות בדרך • כי קצן אור פני המלך כמנצחו חשיפה ופרוכה כל פניו ורף בלבב כגבור שכיחות יחזור חימה ורעד מראש פני האדם אשר לא בע מדוך ה' ימין ושמאל • כמו שמצינו ברייתא (ו' כ"ג) חלבי בלחמ' ובגר פיס אר ואל • וז"ל ורדו בדגת הים ובנכמת כו' • ור' מנשה הלישר בפרו אלפי מנפה פי' יפה כונת הכהוב (בראשית ח' כ"ו) נעסס אדם בלמנו כדמותו • שחחרו כל המצופים לפרא • והוא פירש כפשוטו כדמות העליונים בזה שניתן בידי הממשלה על כל הגדולים כדמות אלוהים • וזהו כדמותו וירדו בדגת הים וכו' וכן • וע' במורה נבוכים שפי' ענין כללם שהוא אורם השכלית • וכדמות כוח צענין בשמרו כלורם השכלית הוא כדמות אלוהים לגור הומד ויקס לו • וכל עת בשומר האדם לזמן ניתן חצונו על כל חי • וכאשר בכל מחית כבא כחותים להם מהמלך ע"י בראש וכשר בלם • להיות הוא המחלק להם • וגם כונת מזונו של כשר על כסם הכבא • לבסל ולרקה בעדו ונהגים לפניו המרקח בעת חצונו • וכל אשר יבשל רוחו לא יחל מיתו • כן על מחית והלטרטות האדם הכלל במעשיו וחמים ברגיו עם ה' כאה"ר קודם חטאו • על יאחרי בבריותם כולם • להגיש נפשו המחל מחוקן • וגם כן בארבע יסודות היו מושבעים לאדם"ר והארץ הול"ם גלוסקאות נהגם נפי כראש והשר בלם (שול יום יקבלו כלם כל מחיתם וכויתם) מחללות מחוקות ומושעמות כפי רצן האדם • כי בדות האדם מווכך מחללת כשימאם וזיס כו' קודם וטור • גם כל היסודות כולם היו מליחחים נהגים פריהם בני מעטף כרע משעורב כסם עזה • עד שחטא להמך אשר גדלו • והורד

קול אריה

האובלים ומתענינים • ואח"כ כשלא ימצא תקוה היא כעס וימרר בעצמו את האוכל • כן הנצטר מדעת יחסוק מתחלה התחבר לעדה חברים ומתחלה הם צעניו בקיומן של זהב • אך אח"כ כשלא ירנים שום טעם יעשו ויפסדו לבו לטעם אותו • ואחכחו תרד מעט מעט עד כי נסיג אחר לשגשג תחת ארבעה • וז"ל בגמרא סנהדרין פ' אחד ד"מ ואח"כ דמה צעניו בקיומן של כסף כו' ואח"כ כנבלי חרש כו' ע"ס • ועכ"פ כחות האדם תלוים בתצונו אשר יבא לפיו • להמיר כחות חדשים תחת העוברים ונושעים ממנו בעת רעבותו • ע"כ יקבל האדם תמורה בטבעו כפי ימיו • שבעמדו בשלים הראשון מימיו שבה הגידול עדן עמו ובה הון הוא בתקופתו ירבו כחות הבאים על העוברים • ע"כ ירבה ויתגדל ויאורר בארץ שכל יום יתווספו לו כחות מהמון הבא בקרבו • ובימי עמידתו שבה הגידול סר ממנו • ובה הון ג"כ אינו בהעלימו כ"כ • הוא עומד על הכוהה ח' • ולא יוסיף ולא ימעט ממנו • כי המה כחאים בד בבד כוחות העוברים לעומת הבאים • רק שיחלפו תמיד זה ניסע וזה בא • ע"כ הוא עומד בתחכמותו • ובימי הזקנה אז לא יעטיב המון לתת לו כחה כדה לתללות חסרון הכחות התולפים • ע"כ ימעטו ויפסדו כחותיו מעט מעט • וסוף כמותו מים בכוס חמר להפלים איזה עופין הנגרים מהיין • עד כי מעט מעט בחסרון היין והוספה המים יפסד היין למים זכים • וזהו ע"פ טבעו אש הילך באורח ישר אשר בלתי הטבע מלבד אשר ע"י המזון יודמן איזה סיבה ומקרה אשר הביא עליו מחלה כדה אשר יסתכן בה לפעמים • וגם בזה כ"ל כפי מזנו יקבל הנזק שיש מחל המזון לבני מלכים ולבני כשרים הוא טוב ומחוסר עיד יותר • וכן צעניו הנפש כל מה שהוא מוזק יותר עלול נזק כדאיחא במדרש ונחתי נגע לרעה בבית ארץ אחיזתם סה"ד אך ע"ב לישראל אלהים לבדי לבד יכול לכל ה"ל לבדי לבד אלו שלכן בריא באלות כו' ועם אדם לא יתנועע עם אהון ש"כ בזה אדם אדם לא יתנועע • ואיחא בדה (דף ל"ב ע"ה) בני ישראל מעמאלן ביהם ואין ע"ג כו' שורה אלו ואלה בנה ירושלים • בע"י הוי"ו מקבל אלו כחותי השמש יותר • כי כל מה שהחומר הוא קלים הוא אלו שטורו נכבדת וכו' שפי' בעל עקדה ע"פ מה יהיה עך הנשן מכל עלי היער • שכל עלי היער חומרם חזק • אבל אינם נושאים פרי • והנפן יתן פריו התשטח אלהים ואנשים ע"כ תמרו קלום מאד • ובחייתו נקלץ לא יללה למחיתו וזק שבי יותר ממק שאר עלי יער • וז"ל כח בזה ס"ו ע"כ אשריכם ישראל בזמן שאתם עושים רש"מ אין כל כו' יכולה לשלום ככם ובזמן שאין אתם עושים רש"מ אתם נמשרין כו' • והוא ע"פ סג"ל בלשון שגשגה מוקדם רב ועלים בשאש חופאים ואין שומרים לורחם • מזה יובן כי לורחם יקרה וגם נכבדה • וזהו אשריכם ישראל שמה יכיר ונראה גדול מעלכם • וכן נראה מדיני קומתם שמת אדם מעמאל באל ובמהם אינם מעמאל כ"ל במגע ומשא • כי כל מה שלירח החומר נכבדה יותר • תגדל מזה כשר הורה ותפדר מהחומר • אולם כ"ז עשה שטורו האדם אינה דבוקה בחומריו וע"י חסדיו נפדת הוא מעליו • לא כן הי' עיני האדם קודם העלו צה"ל שהיה חיו צנו וגפשו עצמיים • לא היו תלוים בדבר אחר כמו עשה שפי' האדם תלוים בהערף אשר תתן כחה לו • רק הי' כמלאך חי חיי רוחני וניזן במזון הרוחני בסיוותו נהנה מזון הספירה ואינו נדרש למזון הנשמי • וזהו לירחו דבוקה בחומריו הנה • לא תנוס ממנו • והיתה כחימה נלכח מסביב להנן עליו מנוק • ואז גם בהיותו לובל מאומה לא היה שואב חיותו מהמזון ומרגיש איזה שינוי ע"י המאכל • וזהו שא"ל כי ביום אכלך ממנו מות המות • היינו שהפול מתדרגות לחיות חיי רוחני בלי מזון ומחי' • והנה מזה החיות רק על הלחם לבדו או שאר מאכל יחיה האדם • ע"כ תהיה עלול לשיבות שנות שמדומן ע"י המזון גם הקבל תמורה ושינוי כסיר כח התגדל • וגם כח הון החלם עד כי תנוע ותחלף • בבוא קץ ימי החיים אשר בכה המזון להשפיע • וזהו מות המות מעט מעט • או מות המות הוא ככל לשון דהיינו שימות מחיי הרוחני • וגם מחיי הנשמי תמות לסיף בבוא פקידת ערך :

וזדו שבהנה מזה בננועה צה"ל שאין בה סכנה • משום שאם היה הננועה כמו האכילה הי' מתוספת לה חיות בהוד מעלתה מלחיות חיי רוחני וגלמי • להחליל לקבל החיות מהמזון • והיה עושה המזון הננוע בנפשה בהחוסף לה חיות ע"י ששיתם בלתי החיות בהמזון אשר בהחוסר לחמה ימעטו הכחות וכן ע"י הננועה לפי מחשבה שדמה לאכילה • וכיון שראתה שאין בה שינוי והרגש מדבר הננועה דנה בעלתה כשם שאין סכנה בננועה כך אין

היה קשר יסודותיו ומותו תלוי בטעמים איחא ר"י צ"ר חנינא בהמזון (גם יהבן שכיו עלי אחר דאלו עלי' לשגר לה כוס סגן ערן רוחים) :

מסיחין בסעודה ד"ל דמסוס דכוס של ברכה אין שייך כ"ל אחר המזון לזאת לא שאלו מקודם כ"ל אח"כ אך יש להקשות איך שייך כוס של ברכה כיון שלא הי' בהמ"ז להלם לא הביא מפני שפרסה שרה נדה כדאיחא שם בב"מ • וע"כ לומר דריב"ח דקאמר לשגר כוס ברכה לא ס"ל שפרסה נדה ויהי להם ובהמ"ז • ונת"ד פרסה נדה ולא הי' להם ע"כ הא דכתיב ויאמרו אליו בחר ויאכלו הוא משום דאין מסיחין בסעודה כמ"ס הצע"ט • וקא"י הצע"ט למ"ד פרסה שרה נדה • וכן משמע במהרש"א ס"ק דר"ה דים מחלוקת אם פרסה שרה נדה אם לא ע"ס • והנה בגמ' שם ובס"פ הצע"ט אמרו מותר לשנות בדבר השלום שאף הקב"ה שינה בו • שנאמר למה זה נהקק שרה כו' ואני זקנתי • והיא אמרה ואלדתי זקן • וזה הסוכה נראה דאינו כ"ל למ"ד פרסה שרה נדה • ומתפרס אחרי בלתי היה לי עדה בל' פסוקות היינו שכל עמלה אין לה עוד פלא מבוט דהיתה לי עדה כך ואדני זקן • וא"כ כל תמיכה לא הי' על עמלה כ"ל על אברהם ויהי אחר לאברהם שתמחה על עמלה וס"ל שפיר שינוי מפני ד"ס • אבל למ"ד לא פרסה נדה וע"כ מפרש היתה לי עדה בלשון בתי' ועבר במקום עמיד וכינוי שהי' כחוב תהי' לי עדה ונפלאה על זה שאחרי בלתי איך יתכן שיהי' לה עדה ועוד גם אדני זקן • וכן מפרש בלתי הרמב"ן בפי' החומש • וא"כ כיון שגם על עמלה תמחה • לא שינה הקב"ה מאומה שבאמת הי' תמיכה גם על עמלה רק שקילר הקב"ה את מאמרה ולא כיום מה שתמחה גם על איזה ואין ראי' דמותר אי מטה לשנות בדבר השלום • והנה מעלה יעקב ידוע ע"פ המדרש שלא שינה בדבריו • והאמת הי' כי להגלו • וכדאיחא בגמ' סוף מכות לא רגל על לבו זה יעקב • ומה ששינה בדבריו בעיני הבריות אין זה כ"ל מפני דרכי שלום • וע"פ דין הי' מניע לו הברית ולא בא בויכוחים ובעיה שהי' ילזק שומע צענותיו הלידקים • אך מפני ד"ס שינה בדבר ליקר ברבותיו בערמה • אך אם נאמר שאין מותר לשנות בדבר השלום נמצא שחך עולתה בעקב ולא הניע למדרגה שלא מת • וזהו דקאמר מקידם אין מסיחין בסעודה והוא מוכרח מקרא דויאכלו ויאמרו אליו כו' דמכאן דה"מ בסעודה וקשה דלמא לשגר לה כוס של ברכה דאינו שייך כ"ל אחר המזון וע"כ דלא הי' שם להם דפרסה נדה • וא"כ לא תמחה על עמלה כ"ל מה שעדנה זקן • וא"כ שינה הקב"ה מפני דרכי שלום ולזאת גם יעקב שפיר שינה ולכן יעקב אבינו לא מת • אולם הגלות לעיניו פה נאמר לבאר קיסור הענינים עפ"י הא דאמרינן בסנהדרין פ' ז"ב מנין שכל המוסיף גורע מחוץ שאמר לה אדני' ולא תנוע בו • ופרש"י שדחשה הכחש ואמר לה כשם שאין סכנה בננועה כך אין סכנה באכילה • וקשה הא אמר כי ביום כו' והלא לא התהינה יום שלם אחר הננועה ומאין נחזרר לה שאין סכנה בננועה • ויבאר שהנה האדם עשה הוא עומד בכל רגע תחת התמורה והשינוי • ובחיותו חליפות ובלא עמשה • דור הולך ודור בא • כסירעב יתלשו כחותיו ובאכלו ישובו לאיתנם בכח המזון הננועה חיות מחלקי רוחניותו לפי ערך מזג האדם והכמות • יש שמקבל חיות ממאכלים הדקים יותר ויש שירבה לשאב חיותו ממאכלים הנשים כ"ל כפי תכונת מזג נפשו ולזאת הודד מדרגת הבהמה שאינה ניזונה מתבטילים כ"ל מחלק הלימח גרעיני התבואה בקליפתם • ממדרגת האדם אשר נאלץ לעתון ברחיים להדיח פסולתו ממנו • ולבדור הסלת הנקי' ולבדלו בשורר לרכבו ע"י מים ואש • שיוזק עשמו הרוחני שברבו להשגלות החולה עד שיוסכם להיך האדם לקבל חיותו ממנו • וזה ענין הנחם שקולל ועפר תלכל כו' היינו שגפול ממדרגתו הנעלה והובטח גור עד שרק מיסוד העפר והמנוס יקח חיותו • ע"כ כל אובל ויועטם לפי הקך כל איש כפי תכונת מזנו • והנה האוכל אורח מאכל אינו מרגיש מעטם הרוחני מאומה כ"ל היסוד העפר שבו המעט תחי' נפשו המנוסמה • [וכן שכל איש והולל כ"ל כפי ערך השגתו יש אשר ירגיש כי אם לפי חושיו השפלים • על כן רבה שגות הע"ה לתלמיד חכם באשר שלא יבין מהשכלתו מאומה • ומור הוא צעניו הכבוד הניתן לו ע"כ ישארה וישאג גם את אישכיו • אך ע"כ יחפץ לפעמים קרבת ה"ח אחר כאשר יתעורר סתם לובל בני אדם • בחשבו אולי ירגיש גם הוא אינה טעם ככ"ל

בחין - ע"כ הוא מוכנה לעבד את החרתה לכל יגוע ברעב
 עוד ישוב להיות למורה ולמחזה מפני כל כח"ם בקין (בראשה)
 ד' י"ד) והיה כל מלאי בו' עד שהולך לאור נבלתי סבות
 אותו בו' - וז"ל כוזה פ' נח (דף ע"א ע"ה) כיון דהטו אשתו
 דיוקניו מהטו דיוקנא עיניה - ואחריהו חיון למדל
 מקמי חיון ברא - בקדמיתא כל צדן דעלמא זקפין עיינין
 וחזון דיוקנא קדישא עילא - וחזון דחזון מקמי - כיון
 דהטו אחריהו דיוקניו מעיניו לדיוקנא אחרא - ואחריה
 דבני נשא זעין וחזון בו' ע"ה - וכן עד כיום כמחלה
 נחום להאדם אשר ידע משפטי המלכה ופוצה לעשות ככל
 התורה כוח - כח"ם חז"ל (ברכות ג"ס ע"ב) כשישראל עושין
 רצונו של מקום מלכתין נעשית ע"י אחרי - וגם מחיה כל
 הברואים על ידו מושפע להם כח"ם חז"ל (חולין פ"ו ע"ה) כל
 העולם כילו כיון בשביל מצינו בו' - ובסוגי מאחרי ה'
 לבנתי שמר מלוחי - ישוב להיות כאלה הברואים - כדכמה
 וחזון חזן וסגורים בעם שאין בהם דעת וחכמה בחכמה
 חז"ק - וז"ל כוזה פ' ויבד ד' קל"א ע"ה) ח"ם כמה חיה
 לון לבני נשא לאשגחה נפוגתא דקב"ה - דכל מאן דאשגח
 בחוריהו ובפולחא דקב"ה דחלתי' וחזימי' על כולא בו'
 וכד ב"ג לא חזיל בארתי דלוריהו כח"ם דיוקנא קדישא עילא
 אחריה ליה בו' ע"ה - וזה דומה לסיחיים כותפים שחמרו להם
 אים נכון דבר ומדק לנהל עסקיהם ולתת לכ"א מנת חלקו
 בריות - ובכרו עינין לו כדי משיהו בכבוד מרים כשותפות
 שחזת יד האים - אבל הוא היה עלול ולא מדר בעיני המסחר
 לעשות את המדרש לעשות העסק רק ראה מנוחה כי טוב -
 ובראות הכותפים כן - חמרו לו אחרי שלא חזק להחמק
 ולהסתדר לעשות המסחר מה זאח כי שחמרו עלינו ליקח
 מחיך מעל ידינו ונחיות חיי מנוחה - כן האדם בחך ברוחי
 ה' - שביחוחו מכיל דורש את חלבים ואמנו ידיו לקבל שפע
 חלבים ממקור העליון להשפיע על כל ברוחי חלד - אז על כל
 הברואים והיסודות העקבילים מחיחס על ידו - להבין ערפו -
 אך בסוגי מאחרי ה' ויאבד ממנו חמדת מעלת כשכלחו -
 ובגות כורדה שפע ברכה לכל העולם - ימנינו חוקי ממנו -
 ויפקדו עליו עמל וכורה נכיות גם הוא כאלה חכס - וכן
 כגל ישראל חתה אשר עשה יסיו לעבדים חתה יד מתעלה כג'
 הברואים והיסודות אשר ירדו כפך ומעמלים את נפשם ערס
 יוכיעו להם מאלם - ויפשיעו להם מחיחס - ורבים כדי ריק
 ייעפו - (ובמ"ס שנה קל"ו ע"ה) חין מזל לישראל - וע ח"ה
 במדבר כ"ג כ"ג חרי לא נחשיא לון דיעב לדבית יעקב ואף
 לא קסמיה רען ברנות בית ישראל כערן בו') כבוצם עד
 ה' ויכלה כרע מהם ורות העומא יעבור מן הארץ יסיו
 נכיות מושלים - וכל כיסודות עס כל הברואים יסיו להיות
 מבוטלים חתה ידס והגם לפעיסם כמחלל מחוקן ומוטעם
 והארץ הוליא גלוסקאות יפית כבור ממנס כל כרע המעורב
 בכ - ולא חוליא עוד מנטים קולס וברקנים - גם כיכול אשר
 חתן חבים נקי מפסולת - וחבים גאותה לך האדם בלא שום
 חיקון - כי כאשר יבוער כרע מקרב לבב האדם כן יבוער
 יסוד כרע מקרב האדמה ומכל הברואים וזמ"ס ושעטע יוגק
 על חור פתן - וגר זאב עס כבש - וגם האדמה חייטית לחת
 פרי' גלוסקאות כמ"ס כחוצות (ק"ה ע"ה) עחידה חיי
 שהוליא גלוסקאות - וזכיה מנוחה וכשקט במשכנס לעזן ילמדון
 ליראה את ה' כל הימים - כבוא משיח דרקו כ"ב חמן .

חין סגנה באכילה - וגם האכילה לא העסה שום הרגש בנפשה
 שתקבל חיותה ממנו רק כאלו על שבעו שמתענג מאומה אבל
 לא ירבים היוק כחומיו כמו בעת רעבות :

וזרז ג"כ הדברים בבין ר"ג זרב יתקן שח"ל חין משיחין כשעידה
 שח"ל יקדים קנה לובט וזרז לו שח"ל החחיל האדם לקבל
 חיותו מהמזון הוא מעודת לסיבות שונות ע"כ לרך במורה יתירה
 מלבד אשר המזון קלרס ידה מהפיע חמוד כ"ה בסיוע כה המגדל
 וכה הון כח"ל - וזרז לו במחמרו השנית לכל יחשוב כי גם
 הנפש הוא כחכונת הנוף בעבור היותו קצור בגוף ע"י המזון ג"כ
 לקבל שינוי וחמורה ולעת זקנה האדם יחלשו גם כחות הנפש ועם
 מות הגוף חמות ח"ו גם הנפש ע"י אחר יעקב חכיו לא מה שיעקב
 הוא מדרגת נשמתו וישראל הוא מדרגת הנוף שח"כ נחמלה שם
 גופו קבל כבוד להקרא בשם ישראל ויש להאריך בזה ואח"כ
 ומקשה וכי בכדי הגנו חגיגה בו' ח"ל מקרא חיי דורש כי הגני
 מושיעך ואת זרעך בו' מקים הוא לזרעו מה זרעו בחיים - כלומר
 כוננו הוא על הנפש המקבלת שם האלה ביות לו זרע אלהים
 וכ"ז שזרעו בחיים לחיות חיים אחרים על האדמה והמלאה אז גם
 הוא בחיים כדליתא בנמ' גבי יואב כתיב וימת וגבי דוד כ' וישכב
 משום דוד היות בן כמותו לא כ' בו' מיתה - והוא משום שנפשו
 מקבל חיות בעולמות העליונים ממה שזרעו מחזיקים בעצמו האדמה
 והנפש ה' נחמי קיימת לזרע ברור החיים ;

ובזה יזון מה שכתבנו קודם חמלו סיס ערום ולא בוס
 ללכת בלי כס"ת ובלתם - כי ביות גוו מוזק ורומי
 כחכונת נפשו שבקדו - חין לו מה להיות בוס בנופו - כאשר
 לא יבוסו המלאכים ללכת ערום במדותם לפני כבודו ית' -
 וכליאו הנביא אשר מלא לא ירד למטה לעשות לו מלגשי
 כבוד - כי הרוחניים לא יבוסו בגוים - אך בחמלו בעה"ד
 הורד גוו מכבוד רוחניותו - וירד לירכתי בור כחומיותו -
 ובכוננס גוו להעשות חומרי נגד חיות הנפש ונשמה שבקדו
 שהיא רוחני כהל להיות בוס בחומיותו גופו כעבור - גם
 אחר שכוננס להיות גיון מחבולת כארץ ודורש מחיתו מיבול
 האדמה - ועוד כאשר נחערב בכל היסודות מחלק כרע ורבו
 בכל פרי הארץ וחכונתה פסולת - ולזאת מוכנה ונדרש שח"ה
 באדם כח הדומה כפסולת (שאינם גלחים לחיות האדם) ע"י
 כלי הליאה ע"כ כחלס הנפסה לרוב האדם - וז"ס לעבוד את
 האדמה אשר ליקח משם (בראשית ג' כ"ג) שרופו כמות רש'
 לוקח משם שהורד מתדרגותיו כנעלה שדים החומר כגדר
 זעיר נפשו - עשה נפרד החומר וכד ליסודו שהוא מעפר -
 ע"כ ירד גם כן מכבוד החנשלותו על כל הברואים - כי כל
 החנשלותו מפי המלך לא היה ל"ה בעבור רוח נשמה בהשכלה
 אשר נוספה בו - אך אחרי אשר בהשכלה השוב להיות מגרעת
 ודופי האדם - למלא על ידס רב החכונות חין לפשות הרע
 נגד פני עליון - וברוח המעללים כחמנעבות בעיני ה' יסער
 עין כעומאם לכסוח את אור שמש הקדושה אשר כופיע בחל
 שכלו - והיה חבך באכלו - שב האדם חתה סגרעתו - ולא
 די שגשאר במדרגתו כפסולת - ובאבדן מעלהו ממנו יסאר
 שפל וגבוה מפאת יחוסו שמקור מחלבו הוא מעפר רגבי
 האדמה - וכאשר שהגשים את גוו כן הגשים את כל היסודות
 לכל יתנו עוד פריסם למחלל בלאתם מבטן האדמה כ"ה מעורב
 בשפולת ובחומים וקולס ע"כ מוכנה לעמול ולניע ערס ימלא
 די מחיחו - ובזיעת הפו יאכל להם - וגם כד להיות נאמן
 לקבל חיותו מהמזון ונפשו קבורה בהמזון ובלידה לא יקם

קול אריה

אולם הבית

התא הראשון

הוא יציע השלמת ענין זה שהצריך מושל בעליונים ביראת אלהים • ואציג פה דרוש
א' בפלפול ודרוש אשר בעניני הדרוש שבסוף הועמר שם הענין במרחב רגלה.

כו' חמר חב"י לשולס סוכה הלכתא ואלטריך סד"א חסדו כעין
הדורו כו' • רבא חמר ח"לטרין סד"א יליף ט"ו ט"ו מחנ
המנוח מה להלן נשים חייבות כו' קמ"ל • והשתא דחמרה
סוכה הלכתא דהחורח ל"ל לרבות את הגרים בזמן הבית סד"א
כו' ע"ס • וח"כ לפי מאי דאמר' בסוכה דליכא קרא רק
הלכתא והחורח אתי לרבות את הגרים בזמן הבית ח"כ בהלכתא
ח"ן סייך דכו"א דחתי לרבווי דהלל הלכה מפורשה היא חס
לפסור חס לחיוב • וכיון דהלכתא להוויא חס הנשים וקמ'
הנכתא ל"ל • ומזה טוב לידע דבמלה נשים חייבות ואלטריך
הנכתא דלח יליף ט"ו ט"ו מחנ המנוח ואזל לה חורח
החוס • וח"ן לומר דעל הלכתא ח"ן סייך לילף מדאלטריך
וסיסמוך הכחוב ע"ז דלח לכחוב במלה ודנילף מדאלטריך
הלכתא דל"כ ח"ן ההחלה לרבות החוס • דהא בסוכה ליכא
קרא רק הלכתא כנ"ל בגמ' סוכה • ודוח"ל דעל הו"א שגמ'
סוכה קאי קוסית החוס • ותיכולו • — ועו"ק מהך דרשא
דל"א דס"ל כנ החורח אתי לרבות גר בזמן הבית שחגיג
ביניהם זה ח"ן סייך כ"א לפי דרשא דהחורח לרבות גרים •
חבל ח"י להוויא הנשים מאי סייך גר שביניהם (בזמן
הבית) להבא • —

(ג) **יגראתה** בישוב זה ד"ל דבאמח החורח אתי להוויא
חל הנשים מחיוב סוכה ורק חב"י קאמר לה
דבסוכה הלכתא • ואולי בזה חב"י ורשא לשעמייתו • וברשא
לח אלטריך לן לומר בטעמא דפלוני דר"א ורבנן ח"י יולא
בסיסה שאלה דחמרה בגמ' כס דרבנן ס"ל כל החורח מלמד
שכל ישראל רחויין ליטב בסוכה ח' ור"א דריש לרבות כו'
ביניהם ורבנן כיון דאמרי עושין סוכה בחוש"מ לא אלטריך
קרא ע"ס • דלכחורח י"ל בלח"ה דל"ס פלוגתיהו דר"א ורבנן
דאולי לשעמייתו עפ"ש הס"א דהך קרא דסוכה דממעט גזולה
ע"כ לגזל מזרי חתא למ"ד מהב"ע מה"ס • ולפ"ו לב"ס דבצי
סיסה לשמה בסוכה (ט' ע"א) הלל ח"א לחוקמי בשל מזרי •
דח"י גזל ע"ס ופנייתו הלל קנייתו בשינוי • ואי גזל סוכה
שלימה הלל בצינ עשייה לשמה • ואי יטמא מהב"ע דאורייתא
ל"כ קרא לגזול וע"כ לשאל חתי • ולפי המבואר בגמ' כס
דב"ס ס"ל כר"א דסוכה לו' בעינן וח"ן עושין סוכה בחוש"מ
מסתמא גס ר"א ס"ל כב"ס דבצי דבצי לשמה ע"ס בגמ' • וגס
שמותי הוא מהלמדי ב"ס • לוחח מוקי הך קרא דדרשי רבנן
לפסול גזול • לפסול שאל • דלדידי' נח אלטריך לגזול דהו"ל
מהב"ע • וגזל מזרי לח משכחת לה משום דבצי לשמה וחתי
לי' קרא לפסול שאל • משא"כ לרבנן דס"ל דסוכה לב"ס לשמה
משכחת לה בגזל וגזול מזרי • ח"ך ז"א כ"א לרבא דיתכן דס"ל
מהב"ע דאורי' • חבל לחב"י מוכרת דס"ל מהב"ע דרבנן כמו
שנוכרת לומר לשיטת ר"ת בב"ק ס"ו ע"א • דס"ל דגס לאחר
הקנין סייך מהב"ע • וח"כ מאי מייסתי ראי' דיחוס לא קנה מהא
דקרבנו ולא הגזול דלמח משום מהב"ע דשייך גס לאחר הקנין
וע"כ דלא ס"ל מהב"ע מה"ס (ובחדושי להר"ף סיכה הארבעה
בעו"ה) וח"כ כיון דמהב"ע דרבנן ח"ן ראי' והכרת לר"א
דמייירי בשאל דיש לחוקמי ג"כ בגזול • כיון דמהב"ע דרבנן •
ע"כ מוקי פלוגתיהו בכל החורח דרבנן ס"ל דמוקן רחויים
ליטב בסוכה ח' • ומדמי שאל לשהפוח • ור"א ס"ל לרבות
כו' ביניהם • חבל רבא י"ל דגס לר"א כל החורח אתי לשהפוח
וכשר לר"א שהפוח • ושאל פוסל משום דחתי לי' קרא לפסול
שאל ודלח דממו לשהפוח ורבנן מכשרי בשאל משום דל"כ

(ח) **מומור** הללו עבדי ה' כו' ומזמור בלחח כו' עד ההפכי
הלור חגס מים כו' • רבו בזה הדקדוקים לח
חלריך בזה • רק אחרי הביאור יבא פשטי הכתובים על
נכון • ואקדים מאמר חגיגה (ג' ע"א) ת"ר מעשה בר' יוחנן
בר' ברוקה ור"א בן חסמא שהלכו להקביל פני ר' יהושע
בפקיעין • אמר להם מה חידוש ח' בבית המדרש היום •
חמרו לו תלמידך חט • וימיתך חט שוהין ח"ל חטפ"כ ח"א
לבהמ"ד בלח חידוש שבת של מי יהיה שבת של רחב"ע יהיה
ובמה יהיה הגדה היום חמרו לו בפרשת הקהל • ומה דרש
בה הקהל את העם האנשים והנשים והטף חס חנשים באים
ללמוד נשים באות לשמוע טף למה בחן כדי ליתן שכר
למביאיהן אמר להם מרגלים טובה יהיה בידכם ובקשתם
לאזנה ממני ועוד דרש ח' ד' האמרת היום אמר להם
הקב"ה לישראל חס עשייתו חטיבה אחת בעולם וח"י חטיבה
אחבה חטיבה אחת בעולם שנאמ' מי כעמד כו' • ואף הוא
פחה ודרש דברי חכמים כדרבננות וכמשמרות נעושים בעלי
חסופה נהנו מרופה ח' למה נמשלו ד"ה לרבנן לומר לך
מה דרבנן כו' אף ד"ה מכונין את לומדיהן מדרבי מיתה
לדרכי חיים • ח' מה דרבנן זה מטלטל ח"ך ד"ס מטלטלין ח"ל
משמרות כו' ח"ל נטיעות מה נטיעה זו פרה ורבה כו' בעלי
חסופות חלו ח"ה שיושבים חסופות חסופות ועוסקין בחורה
הללו משמחין והללו מטהרין הללו חוסרין והללו מהירין כו'
כולם נהנו מרופה ח' חל ח' נחנן כו' • ונחמר בקיבור הכלטה
דרשות דרש הקהל כו' ועוד דרש ח' ה' האמרת כו' ואף
הוא פחה ודרש דברי חכמים כו' • ואליע בעו"ה הענין הדך
פלפול • — לכחורח י"ל להקשות בהדרגה הנ"ל דעף לא בחו
חלח כדי ליתן שכר למביאיהן • ולא בחורה חייב על הטף •
ח"כ חזרה לה לפ"ו הק"ו דחיתא בקדושין חס עפלים חייבים
נשים לא כב"כ • כיון דלחו בחורה חייב נאמר על הטפלים •
ועדיין י"ל דהדרש ח"י כ"א נ"ס על המזנה חבל הוא בדין
חייב • ח"ך לפי ח"י"מ נ"ס"מ בירושלמי בפי' דקוב' טף למה
בחו ל"ק דכיון דאנשים ונשים כולם חייבים להקהל וגס עבדים
ושפחות ח"כ ח"ך יסארו הטף לבדם • רק דקש' למה נאמר
לכחוב ממילא יבאו גס הס' • וחי' דנכתבו כדי ליתן שכר
למביאיהן דהיינו הקב"ה חפץ לזכות לישראל לפיכך הרבה כו'
כדי שיהי' מליה בהבאתן ויקבלו שכר ע"ס • וח"כ לפי הנ"ל
קש' הלל בגמ' קדושין דרשינן ק"ו • וחס לא ח' כחוב טף
לא ח' ק"ו בנשים ולא ח' ב' כתובים למ"ע שהו"צ דבכ"מ
פסורות דהכי חתי בגמ' כס ע"ס •

(ב) **יגראתה** בישוב קוב' זו בהקדם מה שהי' קשה לי
ומלחתי למפרשים שנקשו בזה בחוס' קדושין
(ל"ד ע"ב) ד"ה סד"א מהקשו כס ל"ל קרא במלה הקישה
לחייב נשים מכל שיטתו בכל האכל תוך היפוק לי' מדאלטריך
החורח בסוכה להוויא נשים דלח יליף ט"ו ט"ו מחנ המנוח
ש"מ דבמלה נשים חייבות • ותיכולו דחי לחו קרא במלה
דמחייב לכו הו"א החורח דסוכה אתי לרבות נשים דלא לפטרו
מהמח שהיא מ"ע שהו"צ ע"ס • וקשה מהא דאמר' בגמרה
סיכה (כ"ה ע"א) החורח להוויא חס הנשים ופריך הגמ'
החורח למעוטי • והנהיג החורח לרבות נשים החורחות
שחייבות בשינוי (ביו"ה"כ) ומשני הלכתא ניטרו ואסמכיתו רבנן
חקראי' ח' קרא וחי הלכתא וחו קרא ל"ל הלכתא ל"ל ח' ח'
סוכה מ"ע שהו"צ הוא כו' יו"ה"כ מדרב יהודה ח"ר נפקא

ושם ומילא אין כסם קרנן משום שסם נקום ועש וזין
 סוכה דחמי' דלא כר"ע וליכא רומי' דסחמי' . ואמאי פסק
 ר"י דלא כסתמא דנרבות ופסק דוסמרת קאי אהפלין דקאמר
 במגילת חפלין אחר שקס"ח עובר בלאו . דלפ"י נשים חייבות
 בהפלין דלא כסתמא דנרבות ע"ש . — ונפלאהי בעינ"ד פל
 כבוד בגאון בג"ל אשר תורת אמת צפיקו . — ופס לא זכיתי
 להבין דבריו הקדושים . הא גבי הפלין איחא הקישא לפטורה
 בסדיל נשים דחשקס לת"ח . כדאיחא בקדושין ל"ד . ואפי'
 אי נימא דהפלין כול' מ"ע שלכו"ז דככ"מ נשים חייבות ככא
 פטורי כדמוכח בסוגיא שם (ל"ה א') למ"ד הפלין מ"ע שלכו"ז
 מח"ל ופירש"י איפכא איכא למילף דשלא הו"ג נשים פטורות
 ע"ש . וא"כ ליכא רומי' דסחמי' אסדדי כלל . ולא יתכן לפרש
 כפי נפשט החוס' דזכ דחק להם . דלכנ"ל אין שום סברה
 לזה דשפיר פסק כסתמא דנרבות דגם לכך סברה דנשים
 פטורות מהפלין איכא למימר ושמרת קאי אהפלין ות"מ פטורות
 מנזכ"כ סוקס לת"ח . ואולי ס"ל לכנרע"א דלסברה דאיכא
 לאו אין סברה למפטר נשים רק כיכי דכוי פסה אפי' שלא
 הו"ג אחר כגמ' לפטור . ודווקא דמאי שז"א . אבל דברי החוס'
 אינם לריבים לשפטים רחוקים כ"כ . כי אחיין כשפטן ע"פ
 דבריכם צווחים שם דאיחא שם דלר' יוחנן דס"ל דר"ע לא
 צוי משסה כלל ליכא למיחלי פטור קרנן בפסה ומילא משום
 שסם נקום ועשה וליכא בביטולן משסה כיון דקרנן ל"כ משסה
 וע"כ ס"ל דלא כרנא צמכות דס"ל קרנן ל"כ לאכרס אלא
 כרבינא שם . ואם כן פ"כ סתמא דרים כריתות דלא כר"ע
 דלר"ע כיון דאיכא לאו בפסה חייב קרנן דלר"י חלי' קרנן
 באזהרה ולא במעשה לר"ע . וא"ש דברי החוספות צדק
 קרוב ופשוט לעי"ד :

(י) **ובזה** מובן ג"כ קושי' הג"ל חתים' קדושין (ל"ה א')
 שכל' דלאניי נמסר קס"י גנ' כתובים . כח
 חב"י ס"ל קס"י נשים דרנן . ולכנ"ל ח"ש דלר' יוחנן דס"ל
 דכשאר דעשה ג"כ הוי לאו . ומ"מ נשים פטורות מהפלין אף
 דוסמרת קאי אהפלין . ח"כ יש למילף מהסם לכנ"מ אף דחיה
 ביה השמר מ"מ נשים פטורות . וא"כ קשה לכאורה מאי קאמר
 רבא בנרבות בפסס קס"י דסוף ד"ח משום דכל שיכנו בשמירה
 יכנו צוהרים . מכיכי פשיטא ליה דאיחאנכו בשמירה . לא
 מיבע"י אי נימא דשימור דשבת סייעו עשה כח"ש כר"ש דודאי
 ממנ"פ קס"י אי ס"ל כשאר דעשה עשה לא פריך משאר עשה
 וזו ס"ל כשאר דעשה סייעו לאו ח"כ עכ"פ דמי מזה להפלין
 וכמו בהפלין איחא כשאר דעשה ונשים פטורות כ"כ ככא .
 אלא גם אי נימא דשימור דשבת סייעו השמר דלאו דל"ח מלאכה
 ג"כ קס"י אי נימא דס"ל כר' יוחנן דכשאר דעשה ג"כ סייעו
 לאו אין לחלק בין השמר דעשה דלאו . דהרמיוכו לאו דשימור
 נייעו . וכסם בהפלין פטורות ס"כ גבי שימור דשבת . ויש
 לומר דאניי ורבא ככא פליגי דרבא . לטעמים צמכות דס"ל
 קרנן ל"כ לאכרס (ולא ס"ל בזה כר' יוחנן כנ"ל) ופטור פסה
 ומילא מקרנן כזא משום דכס בקים ועשה ואח"י סתמא דרים
 כריתות כר"ע דוסמרת קאי אפסה . ומ"מ אין כסם קרנן
 מבום דהין צביטין מעשה . וס"ל כר"ל דנטי לר"ע ג"כ
 מעשה זוטא . וליכא בהפלין ושמרת כלל . וא"כ צכ"מ דאיכא
 לאו דשימור חייבות וליכא למפטרינכו מהקישא להפלין . כיון
 דבהפלין ליכא שימור וכול' עשה . ואניי ס"ל דקרנן כפי אזהרה
 כרבינא ובר' יוחנן כנ"ל . וא"כ סתמא דרים כריתות לא אחי'
 כר"ע דלר"ע דאיכא אזהרה כול' פסה בר קרנן . וע"כ ושמרת
 קאי אהפלין ודמי שמור דשבת להפלין דג"כ חיה ב' ושמרת
 וס"ל כר"י דכשאר דעשה ג"כ לאו . ופטורות נשים משמור דשבת
 וליחנכו בשמירה וליכא למילף חייב קדש' מהקישא דזכור
 ושמור כיון דגם בשמירה ליכא חיובא צנשים — אף כ"ז כזא
 אי נימא דפטור נשים במ"ע שז"ג ילפי' כולל מהפלין . אבל
 אי נימא דילפי' מב' כתובים מזה ודקבל ח"כ ליכא למילף
 פטור כ"א במ"ע משם . אבל כיכי דאיכא כשאר אין כאן
 מקום למפסרינכו . וא"כ בודאי איחאנכו בשמירה גם לאניי .
 ואח"י קדש' ככקישא דזכור ושמור . ולזה שפיר כ' החוס'
 גם לאניי קדש' ד"ח דכסתא קאי החוס' דלא ילפי' מהפלין
 משום

קרא לפסול ממילא דמי לשהפסות . ולרנא לר"א אין שייך
 לרבות כו' צינחיס כיון דלדידי' קאי קרא להוליא נשים . ולא
 מיירי צנחיס (צומן הבית) כלל :

(ד) **וא"כ** ח"ש דברי החוס' קדושין ונקטי כאורה לסוליא
 כנשים . דיל' דרק חב"י כוברה לומר כאורה
 לגרים צומן הבית ככדי שיכ' שייך לר"א לרבות מכל האורה
 כו' צינחיס ולהוליא כנשים ע"כ סלכחא . אבל רבא יל'
 דס"ל האורה להוליא נשים . וכל האורה לר"א אחי לשהפסות
 דכבר כדס"ל לרנן וכנ"ל ואולא סוגית כגמ' סוכס צפוגחא דר"א
 ורנן אליכא דחב"י וכן כח דחית' דנסוכס סלכחא וסחוס'
 הנ"ל דקאמרי דמקרא האורה מתעטין נכים כזא לרנא .
 ולרבי' בל"א ח"ש קושיאם כמו שזכר (אלבד מה ש"ל דמכלכחא
 לא שייך למילף מדלעשרין כנ"ל) . — כסדס מ"ש בישוב
 קושיא החוס' קדושין (ל"ה ע"א) לאניי דס"ל חשה בעלה
 משמחה ח"כ ליכא ג' וכתובים ומאין ידפי' דמ"ע שז"ג נשים
 פטורות למאן דחיה לי' צ"כ ככ"כ מלמדן וחי' דקדוש היום
 כוי למנינא ג' כתובים וכבר עמדו צוה המפרשים דהא רבי
 ס"ל קדש' מדרבנן כנשים . וע' חסו' דע"א ס' קס"ט . ולזה
 דברי חסו' חמרתו דלכנ"ל ח"ש לאניי . דכנס עש דנעינן ג'
 כתובים כזא משום דמ"ד צ"כ ככ"כ מלמדן ס"ל דנעינן חרי
 קראי מיוחדים . וזו נימא דהין מלמדן . אבל ככא סגי במזה
 וכקבל . מכוס דגם מזה לחוד מיוחד דידעי' בל"ח מדלעשרין
 ככוסה דלא גילף ט"ז ע"ז מהג המלוא (ונ"ש זו מוסס לכ"ע
 דכלא ילפי' ככוסה חיובה דיל' ח' ממזה בג"ס וז) . וכקושיא
 חסו' וכו' קרא דמ"ה ככדי שיכיו סגי כתובים מיוחדים מזה
 וסדקל וגם למ"ד צ"כ ככ"כ מלמדן יכ' ככא אין מלמדן
 לגלויי דכנ"מ נשים פטורות ממ"ע שז"ג . ונמ"ד צ"כ ככ"כ
 ח"מ סגי ביחורא דמזה (ויחורא דקבל הוה לאו לכ"ע כמו
 ביחורא לקמן) . ולפ"י קושיא חסו' משיקרא ל"כ לאניי מה
 שהקשו למאי אילעריך הקישא במזה לחייב נשים חפיק לי'
 מדלעשרין ככוסה דלריכא לאורויי דכנ"מ נשים פטורות במ"ע
 שז"ג . רק דכקושי' כזא אליכא דרנא דחיה לי' קראי מזה
 שמחה וכקבל . וגם אי לא כ' קרא במזה רק ילפי' מדלעשרין
 ככוסה כו' . ג"כ ס"ל ג' כתובים דמ"מ נשמע חיובא דמ"ה
 צנחיס מסוכס דקרא . וכול' שמחה וכקבל מיוחד' דכוי ילפי'
 ממזה . וכל' הקישא במזה לחייב נשים . וע"ז חו' שפיר
 דס"ל האורה לרנן . דלרנא אחי קרא דכאורה להוליא נשים
 ולא סלכחא כנ"ל :

(ה) **אך** זכו שלא עפי' דרך חסו' קדושין (ל"ה ע"א) שכל'
 לאניי קדש' כוי ממנינא ג' כתובים לאניי . וייעב
 עפי' דברי החוס' חמרתו צנ"ד . דכנס כח"ש ר"כ (י' ח')
 ככזו דנר' יוחנן דס"ל כשאר דעשה ג"כ נחו . לא חסו' כך
 מחני' דרים כריתות דאיחא דפסה ומינס אין כסם קרנן .
 כר"ע דוסמרת חת כחוקס קאי אפסה . דח"כ יש כס לאו .
 ואמאי ליכא קרנן . וכו' דיש לחלק בין כך לשאר כשאר
 דעשה . (ויכינו דל"א כשאר דעשה לאו רק כיכי שכינת הפלין
 צילס דעביר מעשה אבל חס לא כניה הפלין ביום אין זכ
 ב"א ביטול עשה ולא עבר אלאו) ע"ש . ובערוזין ל"ז בחוס'
 שם . וכקבו המפרשים כזא שפיר אחי כר"ע גם לר' יוחנן
 לפמ"ש רנא צמכות כעסם בפסה ומילא דהין כסם קרנן .
 דכזא משום דכוי קוס ועשה ולא דמי לע"ג . ומאין להחוס'
 דר' יוחנן לא ס"ל כרנא . וע' בעה"מ שם' באחמא לחרן דר'
 יוחנן ס"ל כרנא . ובעירוזין פ' כמולא הפלין דמשמע דעסם
 פטור פסה מקרנן כזא משים דכשאר דעשה עשה קאי לרבינא
 דס"ל דקרנן חלי באזהרה ע"ש . ובחש' ר"ע חוגר כ' דקישית
 החוס' כזא מחמא רומי' דסחמי' . דנרבות סחים לן כחנא
 נשים פטורות מהפלין וחזינן דליכא לאו בהפלין דאי כוס ב'
 לאו גם נשים חייבות ב' משום דכלל ל"ה חייבות . וע"כ לר'
 יוחנן דכשאר דעשה לאו לא קאי ושמרת חת כחקס אהפלין
 כ"א אפסה וכזא כר"ע . וסחמא דרים כריתות ע"כ כזא דלא
 כר"ע . ופסק כרך סחמא דרים כריתות וס"ל דנשים חייבות
 בהפלין ושמרת קאי אהפלין כדאמר ר' יוחנן' כרניה הפלין
 כו' עובר בלאו . ואי נימא דסתמא דרים כריתות אחי' כר"ע

522

למסחרו ולוקח עמו משרה. שהסוחר לרדק לשמור זמן היריד ומקום מסחרו ולחזור יום לרדק להיות בעיר פלני לפי ענין מסחרו. חלום המסחר חזן לו זמנים מיוחדים כ"ח בכל שנה שילטתך הסוחר לנסוע הוא מוכן לנסוע עמו. ואין לו ח"מ לחיות מקום זמן לנסוע. כן האשה שאינה כ"ח לבתה ולעזר חזן לה ח"מ בין זמן לזמן. ע"כ אינם שייכים במ"ע שה"ג. ולעניננו נבאר הדבר בחופן אחר קצת. שהנה לטובה האדם לא ברח הקב"ה מחלתו שני גופים זכר ונקבה כאשר אמר הטור חזק"ו בדברי קדשו שלאשר שהבהמות נבראו שני גופין ע"כ חזן להם ההתבררות המיודי. כ"ח בעת ההדבקה יחד לקיום המיון אבל הח"כ יפרדו זה מזה. אבל איש ואשרו לאשר שהם מפחד אחד וללע מללשותיו ומתהלל נבראו כח. על כן הם מודוונים וגלמדים יחד בנזע עסקיהם. והיה לו לעזר בכל הפרטים באמנם אדם מביא חיון חיון כוסם שאנשים היתה היא טוחנת ודוקדה ואפסלה. ובימים אלו היא עומדת בעסקים. ואנשים כנוף ח' מה שזה הוא לזה. ומתהפכים יחד. והנה בעת שלקח ה' הלעז מללשותיו כזה ה' עפה באפיו נשמה חיים. והלעז שלוקח ה' זו רוח חיים. ולא הולך ה' ה' לפה לפה באפה בפ"ע נשמה. כ"ח הכח החיוני שהיה מתפשטת בכל העו. היא סכנה ג"כ בהלעז עד שבכנה ממנה חשה עם רוח החיים כואות. והנה החלק נשמה וקדושה שהיה המידי בנוף האדם נחנק ג"כ להאשה. חלום מלבד מה שבלבב האדם הוא משכן הקדושה יותר מכל האברים והיה נחשבת כאבר מאבריו. מנחה החליות בזמן ים בהם לחיות זמן פילוי קדושה והוספת האדם מאברות העליונים. אשר מהם לא ה' אז בנו האדם. בענין נשמה יסירה של שכן. וכן בכל מ"ע שה"ג נחוסף בבוא עת המלוא קדושה והארה יסירה מהרגילות המיד. וזה חזן להאשה חלק בה שבעה שלוקח הלעז לא ה' אז בנוף האדם החוספת קדושה מהמלות החליות בזמן. והנה מדרגה זו לבטל מקרה רעה בהפלה הוא גבור ועלה מחד. ע"כ חלל האנשים שחזר להם פילוי והוספת קדושה מ"ע שה"ג. לא יסרו לעלות אל מדרגה מעלה זו. וזה שאמר הכהוב בה האמר לבית יעקב כו' והגיד לב'. דהנה הסביל בין חמירה להגדה הוא עפמ"ס במק"ל לבאר מ"ס בכל דור ודור חייב אדם כו' שנחמ' והגדה לבקד כו'. שלא בעבור שאמר הכהוב לו מדייק דלא קלי על האבות שילאו ממלרים. כ"ח לדעתי מלשון הגדה מדייק משכן הגדה חזן סידך כ"ח למי שנגע חלוי הדבר. כן הוא הדבר פה. שגלה למד חז"ל חזק הדיו לי כו' וגוי קדוש. דהיינו שהם יהיו מושלים בהפלה בהנהגה עולם העליון להגיד כרלינס. ומצטלים מקרה רעה. שזה הענין באות לבני ישראל חלו האנשים הוא הגדה שהם בעצמם יהי' סגולה כמ"ס ואהם כו' וגוי קדוש אבל בנשים חזק כ"ח חמירה וספור מעשה:

(יב) **ובענין** זה שאלדיק מושל ויכול להדק דבר ים דרוש כלס בס' חפ"י ד' מי מריבה בענין הטח משה במי מריבה. ע"כ בחורג. ועכ"פ נשכיל לדעה שיש ביד הדיקים לברוח מרבות לבטח ולספור. במדרגת משה והנביאים ושאר קדושי עליון. וז"ל גדולים מעשי לדיקים מומעשי שמים וארץ. דמעשה שמים וארץ נאמר בהם יד ה'. ובמעשי לדיקים נאמר שהי ידים. והענין כבר מפורר בספרי דרוש דיד ח' הוא הטבע ובמעשי לדיקים היא שהי ידו הנהגה הטבע והנהגה הנסוי. וזהו שרלוני לבאר במ"ס חזק עשיהווי חטיבה אחת בעולם ואני חשה אהבם חטיבה אחת בעולם כו' דהנה חלו אומרים פעמים בכל יום שמוע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. דהנה כס הוי' מיוחד להנהגה במעלה מן הטבע. ולוחה חזן להמרה בהנהגה בעבור שהנהגה זו נסתרת יעלימה ומוסתלה בהנהגה הטבע ואין בעה"ז מביר בניסו. ולעמוד הנלה הוא הנהגה זו הנטוה משתת ימי בראשית. ושם אלהים הוא על הנהגה הטבע שהוא בעל הכחות כלם. ולוחה נקרא ה' אלהים על הנשים המעומפות במעשה הטבע. שהנהגה הוי' מסתהרת החת כלפי הגאיה האלהית ע"י פועלי הטבע שמידי. ושם כו' האמירה בפ"ע

(י) **עתה** נשובה לביאור המאמר שהחלו. ונביא מקודם דברי החס' קדושין נבי חאי ק"ו טפלים חייבים נשים לא כס"כ. וא"ח אחאי חילטרין ק"ו חיסוק לי' ממלה בצנין חב וי"ל דהוי יוהר הוי"ל למדרש ג"ס מרח"י לפטור ולוחה קאמר ק"ו. ודברי החס' לא יחבנו כ"ח לסברא דמטני כחובים ילפי' בג"ס כדס"ל לרבה. דחי לא ילפי' בג"ס. הא כיון דקיימינן בסברא דהקבל לא כתוב קרר לחייב נשים. ח"כ הוי' הפלין ורח"י שני כחובים הב"כ וח"מ לפטור חנה נחויב (דהשתח ליכא הלריכות) דגמ' דהוי"ל למילף מהקבל. וגם לסברת החס' דגם ק"ו ליכא בהקבל כ"ח לילף ממלה. ודחי לא הוה ילפי' מהקבל לחיוב משום דילפס בצנין חב ממלה. ואפ"י ג"ס לא מהני. ועוד לאבוי לפי האמור לעיל דלא ס"ל כלל דרשא דזכיר להוליא הנשים מחובת רח"י ח"כ לא סידך למילף בהקבל מרח"י. ח"כ גם בלא ק"ו הוי"ל למילף ממלה לחיובת ולא סידך לאבוי למילף מרח"י לפטור. וא"כ מה שהקשינו לעיל במאמר הנלכ בראשונה דדרש טף ומה באין דהיינו לתא חלטריך קרר למחב טף. הלא חלטריך בכדי דליהוי ק"ו בנשים וליהוי עי"ז ב' כחובים. ד"ל דס"ל כאבוי בדין ב' כחובים שאין למדין אפי' בג"ס. וא"כ גם בלא ק"ו ליכא ב' כחובים דחי לא כ' בהקבל ג"כ ילפי' ממלה לחיוב ולא לפטור מרח"י דלא סידך זאת לאבוי ככ"ל. ולרבה ז"ל דס"ל להאי הגה דדרש הכי. דילפי' מהפלין וכמ"ד ב"כ הב"כ מלמדיו. דהשתח דילפי' מהפלין לא חלטריך משום ב' כחובים. וגם חי הוה כהיב נשים לחודייהו בהקבל ולא הוי' קרר מיותר. ג"כ ידעי' בכ"מ לפטור מ"ע שה"ג בנשים. וא"כ הדרש שלהם טף למח באין. ול"ק קושיהי הג"ל דחלטריך משום ב' כחובים. חי משום דס"ל כאבוי וגם בלא הק"ו ליכא ב' כחובים. או כרבה ומשום דילפי' מהפלין ובכ"ל. ועל זאת ביאר חז"ל למען גרע באיזה שיטה נהפוס בישוב דבריו חי כאבוי ככ"ל חי כרבה ודילפי' מהפלין ואמר ועוד דרשא ה' האמרת היום כו' אחס עשיהווי חטיבה אחת בעולם כו' והוא דאם נימח דגם בלילה זמן הפלין והו"ל מ"ע שבה"ג הו ליכא למילף מהפלין. או דס"ל דהוי לאו בהפלין מתחמ ושמרה ע"כ חייבות נשים בהפלין כמ"ס הנרע"א. ח"כ ליכא למימר דילפי' מהפלין. ע"כ הראה דדרש זה דנשים פטורות מהפלין דנשים חזן סידך זהו להורות דאפשר להפוס שיטה רבא ומשום דילפי' מהפלין. ואין הכרח דוקא כשיטת אבוי:

(יג) **ונבאר** ענין חטיבה אחת. ונקדים מה דליחא במדרש כוץ פ' פקודי. שאל ר"י אה רשב"י כלום שמעת מאביך מהו בעטרה שעטרה לו אמו וכי היכן מלינו שעטרה בת שבע עטרה לשמה. ח"ל משל למלך שה' לו בת כו' לא זו מחבבה עד שקראה בתי שגא' שמשי בת ורחי כו' לא זו מחבבה עד שקראה אחותי שגא' פהחי לי אחותי רעייתו כו' לא זו מחבבה עד שקראה אחי שאמר ולאמי האלוינה וכו' ע"ס. ופ"י הו"כ שיש ג' מדרגות זא"י. מהחלה נקראים ישראל בן אה בת בדרך חיבה אחד. ומ"מ יש להם חימה ויראה כמו הבן מאביו. ואח"כ נקראו אחותי כמו אח עם אחותו שהם שוים זה עם זה בנכוד. ואח"כ מדרגה העליונה שהם נקראים חס להעליונים כביכול הם סולעים בעליונים כמ"ס לדיק מושל ביראה אלהים וארו"ל מי מושל בי לדיק הקב"ה גורג גירה ולדיק מצטלה. וביאר שם דמדרגה עליונה לא נמא רק בישראל ולא בהנשפחים אל ביה יעקב. ולוחה נקרא יהוה רעוול שנקרא. ריע למקום. דהיינו מדרגה השני. ועד השלשה לא בא. כי יעקב נקרא ישראל על שם שרית עם אלהים. וכמ"ס בגמ' ויקרא לו אל אלהי ישראל. דלהי ישראל קרא ליעקב אל. כי לדיק מנהיג ומושל בעליונים כרלוני ע"ס. ולוחה נקרא ביה יעקב נשים כמ"ס בה האמר לבית יעקב חלו הנשים והגיד לבני ישראל חלו האנשים. משום דנשים אינם במעלה ומדרגה זו שיוכלו לבטל מקרה רעה בהפלה שהם אינם כ"ח לסעד ולעזר להאדם. וע' רח"ס פ"ג דברכות שכ' דנשים חזן בכלל ערבות. וע' בס' חז"י פ' בראשית שכ' בטעם דפטורות מנ"ע שה"ג שהוא בשביל שאינם קר מוחה הבריה כ"ח לסעד ולעזר. עפ"י דמיון לא' הנוסע

בפ"ע הוא הנחנה הנסוי לבדה - וז"ל ה' אלהיו - ה' הן הנחנה שמהעטפה במהותיות העצב - הן הנחנה הנסוי - הכן הוא אחד ואין לשום כח במערכת העצב חלק בהנחה כ"ל הוא לבדו פעל הכל - וז"ל חת ה' הוי' האמרת היום - להיות לך לאלהים - שם בכל הנחנה העצב יחזקן כי כמה נסים מעטפות בהם והכל מה' - ועי"ז הדבק בה' לנחנה בדרכיו ולשומר חקיו ומצותיו - וזהו אחד שאמר שמש ישראל בו' שכל מה' ועל כל פרט ופרט מלאה הנחנה השו"ת - ע"כ והנחה בו' בכל לבדך בו' - כי מאחר שמיחד שם ה' במינים ובאחד בו' רקיעים ובד' רוחות העולם - האדם שנברא מד' רוחות ושמחו ממרום - על כלם מושל בהם ה' ובכ"מ מושגת חממו - ע"כ ממילא הוא ממליכו על כל חסדיו וד' יסודותיו שם רוחות העולם - ע"כ והנחה בו' בכל נפשו בו' בנבחר בביהק ובנבחר בו' שכל עת ועת יהי' מורא שמים נפשו ומדבר במצותיו - ובזהו האדם ממליך את ה' על כל כחותיו והנחה שלמה צנו - שכל כחותיו סרים למשמעת הנפש והנחמה - זה הוא מושל בכל בע"מ והלמחים - וגם בעליונים משל רוחו ע"י הפלגו - כי האדם הקדוש וטהור ולדיק מושל ביראה אלהים - הוא מושל בכל הבע"מ כמ"ס הבע"ק במלך אשר יש לו ב' מחנות מחנה הקדושה חניו ומחנה הרחוקה ממנו במדרגה - אם הקדושה סרים למשמעתו ויבדלוהו גם הרחוקים יראו ממנו - כן האים אם ימשל בנחות גופו - ונפשו המושל עליהם גם כל הבע"מ יראו ויפחדו ממנו כמ"ס ומוראשם והנחה יהי' על כל חית בו' - ע"כ אמר וד' האמירך היום להיות לו לעם סגולה בו' ולהתקדש עליון בו' ולהיותך עם קדוש - שהרי' מושל בארץ כמ"ס כל שפה החת רגליו - גם בעליונים השלום בהפלתך בהיותך עם קדוש לה' אלהיך - והיום משלך יהיה ממלכתי מרום - ותגור חומר ויקם לך - וזהו אחד עשיתיו בו' ע"כ אמרים שכל מד' - וזיון שאתם מאמינים בזה ובאמרים חקי ומצותי כל הימים - חובי נומר עליכם שאתם מושלים ובכבוד כמ"ס מי מושל בי לדיק הקב"ה נוצר נזירה ולדיק מצעלה - וזה ענין ההפלין שם גבורות כאלהם עבדים - ובענין חותם שהעבד מושל כמ"ס בגמ' שבת - ולפני ענינים מורים - ה' בבעלמו ידע בכ"מ מהנכו שהוא עבד - והב' למען ידעו כל רואיו שהוא עבד כג אחרו חרון ויהנו לו כבוד והדר בכ"מ בואו - ולפני הענינים הם בני הפלין - כל יד - וכל ראש - כל יד הוא לעמנו לעצבד לבו - וכל כחותיו הנשפטים מלבו - שידע שהוא עבד לה' - וכל ראש הוא להנחות לכל שהוא עבד - מלבד שהוא נגד שטור ראשו ומעמו - מזוה הפלין כ"ר הוא שיהי' גזוי בעליו וכל יבטו ככל יד - ממים דבוק מקונה מכל יד שהוא רק לעלמו וב"ר הוא להנחות לזולתו ג"כ - וראו בו' כי שם ה' נקרא עליך בו' חנו הפלין שבראש - ומה נאות הדר לבוש ההפלין אם הוי' לבוש על לבב ברה ומוח לול - אבל חננו כמסופר מכן כפר ששם לו בגד משי ככל הנבזרים - ומתחת למדו לבס בגד שור אשר הורג בו לא יחפון להסירו מעליו - הוא הבגד משי הנחתם על העור והשק בתחתיו כלו מלא קמטים וזה וגבצה - ופלתו עוד עם הבגד משי להסקות בהמות - הלא מהרה יטעם - ויעשה מהלכות יקר בלויי השבועה ובמדרגותי אשה - כן ה' נאות אם רוחלנו וזכינו מחננה וזהם הסתאים קחו היו לפחד לבוש הדר ההפלין - לא כן אם מתחת לבוש הטובטה העשטפט בגד מזהמה - והלכים בלבבנו ומחשבתנו להור ולחשוב מחשבות הכל וחורו מהכלי שיהי' - מהרה משפטים חננו הלבוב הדר - וז"ל הפלין לריבין גוף נקי - כי בלכת האדם בלבושי כבוד האלו על בר לבב וזך הרעיון בראשו - שומר ללמו והצניחו אשר נברא בללם אלהים למשל בעליונים ותחתונים כמ"ס בללמו בדמותו ויראו בדת הים ובשיף השמים בו' :

ובזה נבא לבאר המצותים שהחלו - הללו עבדי ה' בו' ויהי שם ה' מבוקר מצוה ועד עולם - שהוא מלך לעולם - גם בכל העולם מלכותו בכל משלה - ממזרח שמש עד מבואו בו' - גם הוא משגיח בעליונים ותחתונים לא כלוהן באומרים שאין כבודו להשגיח בעולם השפל - רש על כל גוים ה' על השמים כבודו - שכן אמרו הגוים הקודמים - אבל חננו חומרים מי כד' אלהינו בו' בשמים ובארץ - בשמים קחי על המגדלי - ובארץ קחי על המשפלי בו' והיו"ד הוא נוסף כן פי' השפטים - ולפי ענינו נאמר כי המגדלי הוא כפשוטו כמ"ס בחברתם הבט נח השמימה שהגביהו למעלה מהשמים ומזריהם כי הבטת חינו חלל למטה - ומגביהו לבטת - מעל להמול - עד כי המשפלי לראות בשמים ובארץ - כי השמים הם נמוכים ממנו - דהיינו שאף שאין מול לשראל הקב"ה מרים כבודם לשמיים למעלה מהמול - מקימי מעבר בו' מוכיבי עקרה בו' ששם עמי שיטוי הטבע - בלחה ישראל ממלרים בו' היתה יבורה לקדשו ישראל ממלכותיו - שישראל מלכו אז על הטבע - הים ראה וינים בו' שאף שהנהה הקב"ה עם הים כמ"ס לאיתנו ודרשו חנאי ההנה"ו עכ"ז עת : ראה דבר חדש שישראל בעלמם היו מושלים על הטבע - לזאת נפחד ונרתע לחסוריו - מה לך בו' מלפני חרון בו' מלפני אלוהי יעקב כמ"ס ויקרא לו אל אלהי ישראל - ופי' בגמ' מגילה שקרא ליעקב אל - מי אלהי ישראל - שנעשה כאל להיות שליט בהפלתו בעליונים ותחתונים לפעול כל רעיו וחפציו :

יד והופכי האור חנם מים בו' דהנה בענין מי מריבה פי' העיקרים שהעל משה הוי' באשר לא עשה הנס בדברו אל הסלע שיראו הכל כי ביד הדיק ג"כ מלמו לעשות דבר חוק מגדר הטבעי - וקדוש ה' כמשה ויכל לחדד מערכות הטבע וד' רלון יראיו יעשה כמ"ס הגוי מקים דבר עבדי ועלם מלכתי אלהים - ומשה רבינו לא הראה וזהו דבר הכה במטה אלהים שגלה בו מלח ד' לבאות ילאה - וזה פי' חטאו - ובעשה"ק הקשה ע"ד דה"ל גם בדפידים וזמן הוי' להקב"ה להקפיד ולמה נעשה עשה צמי מריבה ההקפד ע"י - והעיקרים נאמר

ויצו וזה גם הקב"ה מטיח הפלין ומתהלל ומתפאר עם יומרי מלכותו - שים להם ממלכה לפעול בהפלתם להשיג חפס ורעוים - ועכ"פ ענין ההפלו מורים ענין נכבד - וזהו מורה על הכנה מדרגה השלישי שהוא מדרגה עליונה לטל מקרה רעה בהפלתו - ולזאת לא יזוה

ויצו וזה גם הקב"ה מטיח הפלין ומתהלל ומתפאר עם יומרי מלכותו - שים להם ממלכה לפעול בהפלתם להשיג חפס ורעוים - ועכ"פ ענין ההפלו מורים ענין נכבד - וזהו מורה על הכנה מדרגה השלישי שהוא מדרגה עליונה לטל מקרה רעה בהפלתו - ולזאת לא יזוה

נשמר מזה באמרו כי קודם מהן חורה לא הי' הטבע משועבד להלדיקים לעשות בה כרצונם ולהטותה כחפצם - והאפ"י מילין בזה - ע"כ כתב שרק אחר מריבה קרח שהטעה את העם לחשוב כי כמו מערכות השמים להנהיג הטבע חונם כ"א כלים להנהיגה זו ולא בעלי בחירים כן הנביאים ואנשי מעשה חונם כ"א כלים למעשה הנסים ולא רלווים - ואין להם להחגור במלחמם - ובעבור זה הי' נדרש שמשה יראה בעליל נעיני העם כי כביר מלאה יד הנביא לחדש דבר מדעתו - ולזאת נחשב אז לחטא - — ולדעתו יש ליישב דברי העיקרים באופן אחר - כי ידוע שהלדיק חינו מושל על הטבע לברואו יש מלין כ"א ביד הנביא וקדוש ה' להחיל ברכה במוטע שיתברך ויתרבה - ע"כ ברפידים שלא הי' עדן שום מים - והי' בריחה יש מלין - ע"כ הולך לסיוע מהמטה אלהים - משא"כ אח"כ שכבר ניתן בסלע מים רק שנחסם מאז מהה מרים - די בדבור אלי סלע - והי' נותן מימיו שיש לו מכבר - והי' שורה

נשמר מזה באמרו כי קודם מהן חורה לא הי' הטבע משועבד להלדיקים לעשות בה כרצונם ולהטותה כחפצם - והאפ"י מילין בזה - ע"כ כתב שרק אחר מריבה קרח שהטעה את העם לחשוב כי כמו מערכות השמים להנהיג הטבע חונם כ"א כלים להנהיגה זו ולא בעלי בחירים כן הנביאים ואנשי מעשה חונם כ"א כלים למעשה הנסים ולא רלווים - ואין להם להחגור במלחמם - ובעבור זה הי' נדרש שמשה יראה בעליל נעיני העם כי כביר מלאה יד הנביא לחדש דבר מדעתו - ולזאת נחשב אז לחטא - — ולדעתו יש ליישב דברי העיקרים באופן אחר - כי ידוע שהלדיק חינו מושל על הטבע לברואו יש מלין כ"א ביד הנביא וקדוש ה' להחיל ברכה במוטע שיתברך ויתרבה - ע"כ ברפידים שלא הי' עדן שום מים - והי' בריחה יש מלין - ע"כ הולך לסיוע מהמטה אלהים - משא"כ אח"כ שכבר ניתן בסלע מים רק שנחסם מאז מהה מרים - די בדבור אלי סלע - והי' נותן מימיו שיש לו מכבר - והי' שורה

התא השני

הוא יציע לענין החושים שניתנו לו להאדם לראות על ידם פחזה שרי - ואך חוסריות דגשפיות תעור עיניהם סתבים אל האלהים -

דברי גבלה ולשה"ר ושקרים *) וכדומה יעמם על און הנשמי כובד עכטיט הבלי עוה"ז - לבלי חוכל עוד יד חוש השמיעה הפנימית לחרור בקיר און המנוסס והמוזס - לקבל שמוע דברי אלהים חיים - ועל אלו החושים הפנימים אמר הנביא ואניו הכבד ועניו השע - וכן אמר עוד (ישעי' מ"ב מ"ט) החרשים שמוע והעורים הביטו לראות (ולא אלו החושים הפנימים עשה שמה בית להם בלבד האדם כמ"ס (קהל ח' ט"ו) ולבי ראה וכן (במלכים ח' ג' ט') דבר בהפלה ונחת לעבדך לב שמוע - שהבונה רק על ידיעה והכרה חכמה וחכמה - וע' במורה גבורים ריש ח"א] - שהמה עורים בהבטה הפנימית ומרשים בהקצבה הוכניית מסוד שח כבוד אל - (ולפ"ו ח"א) לדחוק כדברי הפרשנים עושים עולם כחרשים וכן עורים) - מרוב החדבקות בחומריות הבלי עוה"ז המחשיכים את עיני האדם מהביט אל האלהי - וע"כ הנביאים שמהפשים מגשמות החומר הדבוק בהאדם - רואים למעלה מה שאין אדם מהמין יכול לראות - ובה המדרגה הי' אדם הראשון קודם חטאו - שהי' לשלוטו חושי הרוחניים מסלה סלולה דרך החושים הגשמיים - לעלות מרום הר ביה ה' - עד שחטא והופך דרכי

הנהיגה

והאמתי להזכיר כאן מה שאמרתי זה כבר בחור דרוש ח' של חיבור וקישור כל המנין שבה"ר ר"ע בשבת - בענין סגולת האמור פה - שאמתי לכונה שני"ב מנין לע"ג שמקמאה במשא - דכתיב אמרי' ביומא פ"ק (ט' ע"ג) שמקדש ראשון חרב בעין ג"ע וע"ג ושפ"ד - ומקדש שני חרב בעין שנחת חנם מלמד שסקולה שנחת חנם כנגד ג' עבירות ע"ג וג"ע ושפ"ד - וכן בערכין (ט"ז ע"ב) אמרי' תגא דבי ר' ישמעאל כל המסגר לה"ר מנדיל כנגד ג' עבירות ג"ע ע"ג ושפ"ד - כתיב הכא לשון מדברת גדולות וכתוב ההם אלא חטא העם הזה תפאה גדולה הי' ע"ס - ובס' (ט"ז ע"א) מחלקין בין אהני מעשיו לאל אהני מעשיו דבאהני מעשיו נעמים באים - ובאל אהני מעשיו מעיל מכפר ואהני מעשיו פירש"י וחוס' היינו שנתקטעו על ידו - וא"כ היכי דלא אהני מעשיו שלא נתקוטעו כלל על ידו הי' יכול אדם לומר שאין עבירה כלל בדבר - וכן שנחת חנם אחרי שאינו עושה לו מלואתה ואדרבה יעשה עולמו כחובה להטיב לו לפעמים כהרוב בזמניו - ועכ"ז יסא עליו שנחת וידרוש רעמו - וישמח בהבטתו רעמו וזמניו ידו ח"ו - הי' עולה על הדעת ששנחת חנם כזה אין עיל - אך נלמדה מע"ג מאחר שהיא שקולה כע"ג וע"ג הלא מעמאה במשא אף שאינו עובדה רק נשאה בחיקי - וה"ג שנחת חנם ולה"ר היא מדה רעה ומעמא אף הכש - וכן גבי ין

החושים החמשה אשר נתן אלהים להאדם - בהיותו יושב על כסא הממשלה על כל הברואים - היו כמירוי אגרות (פאלט בלע"ז) וכבתי החזיונות (סינגללין בלע"ז) שבימים אלו - הם היו בלוחי האדם לילך לשמוע מפי ה' המלך הדרשן ונפלאות - ולהיות בסחר שדי - ולשוב ולהגיד להאדם שר אבא הברואים - את כל מה שבהיכל המלך - והמלך לא מנע מהאדם מלהרין לו על ידיהם רוב חכמה וחכמה והשכלה בהנהגת הממשלה - ועד היום החושים ההם נחונים ביד המושל ביראת אלהים - לראות ולשמוע מפי ה' על ידיהם הנגלה לאוניו דברי גבולות - והנראה לעיניו חזיונות רבות - מה שאין כל אדם יכול לראות וכמ"ס באברהם בראשית (כ"ב ד') וירא את המקום מרחוק - הוא לבדו ראה - וכמ"ס חז"ל בצ"ר (פר' ג"ז) ראה עני קשור בבר ח"ל ליחזק אהה רואה בני ח"ל הין - אמר לעשריו רואים אתם כלום כו' אין אנו רואין אמר להם שבו לכם כו' הוהיל והחמור כו' שאהם כמותו עכ"ל - וכן בדניאל (ס' י' ז') ורחיה אני דניאל לבדי את המראה - והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה וגו' - וגם ישעי' הנביא בחזקתו לעמו (ס' ו' פ' י') לא כיון רק על החושים הפנימים הנכבדים הגיחנים להאדם להשכיל על ידם בחכמה והי"ק - ולשמוע ולראות חזיונות ממפלאות כבוד אל - אשר הם המה נאטמו בהם - אף שהחושים החיוניים הגשמיים לא נאלו מהם - כי החושים החיוניים לא קמלה הטבע מלחונן אוחס גם להבהמה והחי' ולכל העמים גם לאחר לא חלק להם צנינה עוה"ק - הבהמה חראה כל דבר גשם - וחשמו כל קול מרח - גם הטעס והמישוס לא נכלא מהם - אך חור החושים הפנימים (אשר מעוטים בשמלה החושים הגשמיים הפרושים עליהם) נדעך בהם - כי עין הבדולח השכלי הנחונה תחת עין הגשמי לא תוכל להאין מחרכי עין הגשמי כי אם שהגשמי מוכבחה ומלוחלחת להיות חור כהיר - לבלי חס' מנוכמת ומוזהמת ועבה כמשוכת חדק - וז"ל בעל עק"י (שער כ"ב) ה' יר את האדם בחכמה דוגמת עולם קטן וברא בו בעין שני המאורות - המאור הגדול לממשלה כו' היא השכל האלהי - ואת המאור הקטן הוא הכח החיוני המהעורר לממשלה הלילה הוא ללרכי העולם האפל הזה כו' - אמנם כאשר ישפול האדם בהחזיק המאור הקטן כל עוד שהוא הולך ואור - כן יחלש וכן יכבה המאור הגדול עכ"ל - וכן בכל החושים בהיות האדם מנסה חוש שמיעתו - בשמועו

קול אריה

דרכי חושיו במסך החומר העכור אשר הליב בחושיו הגשמיים - ע"כ לא יכלו עוד חושיו הרוחניים למצוא נתיבותיהם כי הצלי עוה"ו יעמדו להם לשטן בכל מקום העלובים לבקש את דבר ה' להניסם ולהזירם אחור וכן לא ה' האדם יכול לשמוע עוד את קול ה' אלהים והתחילו להתחבא האדם ואשחו מפני קול ה' המהולך בגן כמ"ס (בראשית ג' ח') בפסוק שם והבן וזה שראיתי בזוהר (פ' בראשית ד' נ"ב ע"ב) מאן דלחמשיך בחר רע ליה לי' דירה עם חילגא דחיי ועד לא חטאו הוו שמעין קלא מלילא והוו ידעין חוכמתא עילאה וקיימי בקיומא דזיכרא עילאה ולא דחלו כיון דחטאו חס' קלא דלחמח לא הוו יכולין למיקם ב' כו' ע"ס וכן לעמוד לבא כשיחוס הרע מקרב הארץ וכל גדרותיו יברסו וה' הפקוב למישור להיות מסלה לחליתו ועלו בו החושים הפנימיים מושיעים בלין מחריר אחרי שכל האות הצלי עוה"ו יהיו לבשר ויזדכו כל החומריות והחוס חלאת העומאה וגם החושים החיולוני לא יהיו מוגשמים ומזוהמים ולא יחשיכו עוד את עיני החושים הפנימיים מראות את כבוד ה' הנגלה להם כמ"ס (ישעי' מ' ה') ונגלה כבוד ד' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר וישיעור הכתוב נראה כי וראו הוא מלשון וכל העם רואים את הקולות כי בחוש הראי' הפנימי והכללו כל החושים הפנימיים ואף שלפי הדרש האז ענין יולא חוק לטבע עכ"ו יש לומר ג"כ דרך הפשט וע' באש"י שקרב ענין זה וכל העם רואים את הקולות לדרך הטבע

לאו דלא תחמוד יש משרשים לאינו עובר כ"א כעשה מעשה וחוקף החפץ מחזירו בדמי או בלא דמי כמ"ס החוס' ב"מ ס' ע"ב ובסנהדרין כ"ה ע"ב ע"ס אבל מזה רעה היא החמוד עליו אף שלא עשה מעשה וכאשר אמרו על עבירה שהיא ממעמדת לבו של אדם (יומא ל"ט ע"ה) והיינו שנותמת לבי מכל חממה כמו שפרש"י שם כן נבטאו את החמוד או השגחה חס בלב היא מממא את הנפש ומעממת לבו ונותמת דרכי חושיו מחממה והבונה בדעת הס"ק ואף שלא עשה מעשה רק בטענה בלבי וגבי שגחה חס נראה דעלם האזהרה של ההורה לא השגח את אחיך הוא אף בלא מעשה כמו בסיים בלבד אף בלא נגלה כלל השגחה החילה ע"י איזה פעולה והזהירה ההורה גם על נשיאת השגחה בלב וזהה אמרו בערבין שם ח"ר חמא ב"ר חנינא מאי תקינן של מספרי לה"ר אס ח"ה הוא יעסוק בחורה שגח' מרפא לשון עץ חיים ואס ע"ס הוא יסיל דעזו והנה בס"ג ובמדרש המבילו את עיניו ההורה והמליה לנשיאה ועיני עינ"ו לאו שבים בהמרה משל לה"ד לאגשים שהלכו בספינה ורוח נשאה לא ח' ובתוך האז היו חילנות מלאים פירות וסוס ומחוקים ב' וחלקו לחמם כתיב בת ח' לא ראו ללאת מהשגינה ב' והנמשל הוא שיש ב"א שאינם רואים ללאת מההורה והמליה להענין בטוב עוה"ו ועכ"פ המבילו ההורה והמליה לספינה ועפ"ו נקח דרך מוסר מהמשנות אלו שאתרי אמרו שג"ג מממאה במשא וה"ג לה"ר ושגחה חס העומאה במשא אף דלא עשה מעשה ורפואתו הוא בתורה כג"ל והמחנהל עפ"י התורה שנמשלה למים וי' כספיל' שהמים מובילים אותה כן יתהנה עפ"י פקודת ההורה שחנכהו באורח מישור ומה יש אנו מקבל עומאה אף ספינה אינה מקבלת

קומאה והוא כמו שגמאר דד"ת אינו מקבל עומאה כדאיתא בברכות פ' מי שמתו הלא כה דברי כאס ב' מה אס אינו מקבל עומאה כו' ועיד מעלין את האדם מעומאה לטהרה כדאיתא פ' ה' קורא מקים אהלים לנהלים מה נהלים מעלין את האדם מעומאה לטהרה אף אהלים (ע' הורה) מעלין כו' וכן האזי הוא האדם המתהוה עפ"י ההורה אינו מקבל עומאה וזה העלם למי שנטמא בשגחה חס שהיא מעמא במשא כע"ג שיהי' ח"כ כספינה שהמים מובילים אותה שמתנה עפ"י ההורה ויעבר וכלמנה מרפא לשון עץ חיים כן אמרתי ליקח דרך מוסר מכל המשינות וגם אמרתי דרך פלפול בקיטור כלס וכן בדרך דרוש ולא הבאחי פה רק הנאות לעינינו פה :

באשר שהקולות ולפיד' אב הניסו את האויר בטבע האש להניס האויר ובהיות האויר רחוק מאזניהם ע"כ לא הגיע השמועה מהקולות לאזניהם של חוש השמיעה הוא רק מהרגש האויר שמהנודד מדפיקת הקולות ולוחה ראו את הקולות בעבור שגח קולות לא נראים ח"ך שמהחוקקים הברה הקולות בהאויר באותיותיהן ובהגשיותיהן בעבור שמונח האויר על העין וכל המונח על העין בעלמו אין נראה כ"א בהתרחקו לוחה שם במ"ה שהי' האויר רחוק מהם ראו את הקולות ולא שמעו ע"ס באורך ורבים מלויזם על מה שמקרב ענין זה אל הטבע אך ראיתי במורה נבוכים ח"א פ' מ"ו סב' ג"כ שהדבר כפשוטו וקרוב למ"ס וז"ל שם והושאלו לו הראות והשמע לראי' על ההשגה בכלל ולזה חמלא לשון העברים העשה השגת חוש אחד במקום השגת חוש אחד אמר ראו דבר ה' כמו שמעו דבר ה' כי המכוון הסינו ענין דבריו וכן נראה ריה בני כאלו אמר הריח ריח בני כי המכוון השגת ריחו ולפ"ו נאמר וכל העם רואים את הקולות וחס הלפידים כו' ע"ס ופי' הש"ט אשר הרגון בו משיגים כי ידוע ומפורסם שואת היא במראה הנבואה ח"כ וכל העם רואים את הקולות אין הכונה בו רואים ממס אלא השגה כו' ע"ס וכן נאמר פה וראו כל בשר יחדו פי' ישינו וכי פי ה' דבר פי' כי משמש בלשון אי' ופי' אס פי ה' מדבר אז בלחזה שפס ישמעו כל ב"י ויראו כל בשר יחדו את הקול (דלפי הסי' וראו אז בהחקיים הנבואה כי פי ה' דבר הנבואה מאזי אין הכרה כזו נופל בלח"ק על לשון ראי' רק לשון ידיעה כמ"ס (יחזקאל ל"ג) וידעו כי נביא ה' בחוכם ויחנן ג"כ לפרש שהקולות כבוד ה' יראוהו כל בשר יחדו והבי יח' משמש בלשון דהא ויהי' נתינת טעם על קיום הנבואה בשם כי פי ה' דבר עתה שיהי' קן לעהיד כמו שגמלא בן ביטע' ח' כ' וכמוהם חילם מהטעמים נראה כמ"ס בחמלה דלפי' הזה הו"ל להפסיק בזהנה חחה היבט יחדו ולא חחה היבט ד' וכן ביטע' (נ"ב ח') אמר עוד כי עין בעין יראו בשבט ה' ליון וכן ביחל (ג' ח') והי' לח"כ השפוך את רוחי על כל בשר וע' בס' העיקרים (פ' ב' מאמר ב') שמלת כל רומז על המושט מהכלל והס אישי הישראלים ובפרש"י בפסוק שם מי שלבו רק כבשר ע"כ כי יוסד לב האבן מבשרם ורוח חדשה יותן בקרבם בבוא נוהלם בקרב חמ' :

התאשלישי

הוא יציע איך שכל מעשי כחות האדם אם טוב ואם רע כלם תלויים ברצון החושים ולפעמים יפנו החושים אחר מעשי הכחות

לרגל הפקידה הכוללת מפי הכר נא' אחרי הודעו את רגל המלך ע"י כסלוחים הרגים אליו ממנו וכאשר יזיר המלך אומר בן יקס לו הכר נא לאו להצטרחי ע"ז — בן גימתי לו לסאדם כחות רבות לשררו כח האכזבה כח כסאז' כח הרחמנות כח הרחמנות רבות לבד בהגברות ואחיות לבד כל המדות וכל הכחות החקכז כלס חל האדם בה כח כנע"ח וכל היסודות להיות אחרו על יד ביהו לשמוע על

באשר שלכל שר נא יחנן לו מהמלך משרתים רבים ח' חומן יד במלאת חרס וחיטב וח' נוקס צרכלה ואורני אחר וכל מיני אומנים גם כל מיני גבורים יתננו לו איס אכזרי חמה לשטוף בטטף אף רח המורד למולו (ונק' חליין בלע"ז) ומה אשר מהנגד לרגליו וכן איס רחמני שסס נפשו בכפו לכיטיב לכל המשלים אחרו ולכל חוכביו וכל האומנים וכל נבזרי חיל אשר אחרו כילס יתנהלו

על עת הוא פקודתו להם למחר להחיות מעשיכם כפי אשר נודע מרצון כמקד ע"י החובים הנכבדים הפנימיים • המרצנים אליו דברי כמקד אשר שמעו מפיו בכוונתם בחדר המקד פנימה • וכפי כודעם להאדם בן ימחר פקודתו על כחותיו המשרתים לו הם יפקוד עליו ד' לשמור בדבר • ילום לכה כשגלה שחרותיך הדבר מעל גבולו ולדבר המלוא להאדם יקרא לכה האהבה ללוא לה לרדוף אחרי הדבר • וקריבה ולנהלה אל ארמנות לבנו • כי החושים יפעילו בלבב האדם רב הסעוררות בחקוקה נפלאה לעשות רצון כמקד ע"י הכחות המשרתים • וכרוב הסעוררות בלב בן ירבה פעולות הכחות ברוב חיווק ורעם נורא :

אמנם כאשר נסחט הדבר • ופחתו החושים הפנימיים מעבוד דרך סלין לפעול ביה אל משכן כבוד ה' • צעמיד האדם להם עגלי זב • (הוא האלוה הנפנימה האחד מוחזקת כסף וזהב) לאמר רב לכם מעלות כר ביה ה' • את עגלי הזב האלו העבדו כל ימים • כי המה יליוכם מכל זרם • וסמה יופיעכם מכל עוק • וישלע את החושים החוליונים לכיות שלוחיו בכבלי עובד • לשמוע חז אשר ילא מפי האלוה הנפנימה והחומרים • [ועינא ולבא חרי סרסרי דעפירס כוו דכחיב חסר בני לך לי ועינך דרכי הארנה (ירושלמי) ברכות פ"א כ"ס] וכמ"ס בעין רואה וכלב חומד וכלי המעשה גומרון וע"י עו"ח רס"י ח' • וכ' שם וכן דוד הע"ס ה' מהפלה על שלשם אלא שגינה כסדר אחר הדרכי בני חסיד מלוחך על הרגלים ואח"כ אחר הע לבי ואמר אח"כ העבר עיני מראות שוא • והזכיר בלב כע"י ובעין כעברה כי בלב הוא ברשותו לכפותה בדרך העובד או הרעה רף אחר שראש מעשה כבוא • וע"כ הספלה שיעמדו לכפותו לדרך העובד • אבל ראות השוא חינו ברשותו כי אפשר שיפגע בו פחאום ויראנו • לכן הספלה שיפגיר עיניו מראות שוא ולא יזמינו לפגיו כלל • עכ"ל •

כי העין והלב הם כמה התרים את הדרך וסועטים בה לחשוב חשבונות רבים • עד שיבאו להאדם לכודיע כי זה רצון האלוה הנפנימה • וסמה יפעילו הסעוררות חוקה בלבב האדם להפעל משמע הדברים להחלוב בחשקות רב • ולאמר לפקוד על הכחות כפי פקודת האלוה החימריי (אשר כוונתם את ממשתל כשכלית מנסא ותשח חצי) • הם לחוב הקרא לכה האהבה לקריבה ולנהלה חוק חדרי מכיוז לבנו ואם לבגא כו' וכדומה — וכעשות רצון המובלה על ידי הכחות הנפעלות בהאדם • אז יפיק האדם רצון וזן מהאלוה בגיפית המושגת בכל החושים והכחות אשר לו • והיא — בראותה כי זממה נפקה חסחוק על כסאם עוד למבול (והוא ע"ד אחר ז"ל) (צוה פ"ד מ"ד) עפירס גוררת עפירס • ולשלות עוד ע"י מרולה כחשים החילונים הגשמים לפקוד עליו דרכו • אך לכרבות חיל הממשלה • וכו' — כאשר קבל עליו מחשבתה • יחפעל לקול פקודתה ברוב ההפעלות • והרעם הכחות למחר את רצון השליט — :

ומרוב כסף האלוה הנפנימה • אשר לעולם לא חנוה ולא חשק • ורעונת לא השבור • בכל מחמרי הכל וזון יקר • לא יצוה לה ללקט גם הפנימים האחרים הנחזלים במחחולות דברים שבקדושה כבנואים לה ומחועבים מאו בעיני • גם אהם לא השאיר מבני להחוד אחיהם לכביגם כדומה ככבוד מההורה חסחוק גם היא לכשיג • או כהן המוקד על לומדי חור • והשלה גם את כחות האדם כנמשל חחת ידם • לשוטט ברמות קריה הקדושה • ללקט מהזבס כניי הקן והכבוד לעשר גם את ראש ממשתלה • לכל יחבר לה כל דבר מאום — • ולכאדם הנמשל חחת ידי' ומחפיק לפיק עולם מעל צארו להבו חז"ל באינו • לכל ימרוז בה נפקודהה זאת • בעור שכמו מעומסה כובד עולם • כי רך בזה הוד מעט מעט ממשתלה • בהרבותה את כחות האדם • ותעצם ללאת משער קריה כבלי עובד • אחרי שכל הכחות מחפונים ומחפדים ממנה לון באכל של חורה • והיא יושבת שוממה במחלה לב ממשיתם ההוחלה אשר הקום לגרול כבוד • וגם סגבד המעט אשר השיג לא יספיק לה כדי מחיתה מחלי • וכדי להזקק מול רעבה הקולות וזריקים כעשמיים מרחובות הקדושה • כמפעלים בכחות רב הסעוררות וחשקות לב להכבל

את הענוגי עובד • ולכסוד את האלוה הנפנימה מכיות שלטת • ולכן אחז"ל (זויר כ"ג ע"ב) לעולם יעסוק אדם בחורס ומלית אפי' שלא לשמה שמחך בלא לשמה בלא לשמה • ויש להעשים כבונם באלה באחרס ז"ל (אוכה כ"ב ע"ב) אם פגע בך מזול זה משכבו לכסוד • משכבו בדברים לאחר לו • כי הם יבינ חירותו לרשח כבוד • ככבדו לעיני כוואים לכחי לבגמ"ד ועמדי שם בצפלה כבונ • ולמדי חורס-כרבה • ובין כך וכן יחזיק בזה ע"י מעשיות כאלו • וכן אמרו ז"ל (עזרת' דליכה ב') על מה אדם בארץ כו' על עונם את הו"ה כו' בלואי לו"ה עזבו וחורתי שמו מחך שכו מחעסקין בה המאור שגם כיה מחזיקן למוט • וכ"ס בירושלמי (יבגה פ"ק ס"ו) ומסיק עלה רב חונא אחר למד חורס שלא לשמה שמחך בלא לשמה בלא לשמה • ובאמר (ע' וישב דף ק"ע"א) אחר ר' יוסי כד חזי בר גס דכרורין גיטין אחין לגבי' יתעסק בירוייתא • וכדין יתעבדון מיני • אחר ר' אלעזר כד כהוא סערא ציבא אחי לזפתי ליה לבר גס יבא משך גס לגבי אורייתא ותתפרס מיני • הא חזי דכא הנין דבר כחי סערא ציבא קיימא קמים דקובים להשעלה על עמא בגין עובדן גיטין • קוב"ס חס על עמא ויביי שיעא לבני נסא להשחובא מיני ולא יכל לשעלה עליכון ולא על עיבדיכון • ומאי חיו עיטא להשחולא באורייתא והשחובא מיני • מלן דכחיב כי גר מליה והורס חור כו' מה כחיב בחדר' לשמך מזהה זרס כו' ודא כיה סערא מסבא כו' ע"ס • וכן אמרו בסוטה (כ"א ע"א) חורס חנוי ומלא • ופירש"י חנוי מן הפורעניות • ומלא מן כילא"ר שלא ישלבו להעוא • וגם מליה ס"ל לרב יוסף שם דמלא • ולכן אמרו משנה (סוף מנחה) הקב"ס רנה לזוה את ישראל לפיך הרבה לים חורס ומלית • וכנה רבים נחקשו מה זמח הוא ברובי כחיות • חרבה הם הים מעט מלית כ' בנקל יחבר לקייתם • (וע' בס' מעלות החורס לסג"ן ר"ח ז"ל אחי כג"ל מוילגל מם שדך שם כפי' כמבנה בדרך חרובס לפ עניי) • כך לפי הכלפה האמורה יבואר • כי באהבה נראה לעינים כי חין מזון ומלך ומנקס את האדם מהמחשבות ההכליות כרות ההורה והמליה • וע"כ ברוב החורס והמליה בן ירבה החועלת מהם להאדם לעמוד מול היל • (ויהינן כונתם במלת לזרס מזכון זך חורס בע"י כח רס ובמליה יודכנו ישראל מחלות כחומריות • ויביו קדושים ועסורים לפני ה') • וזהו כונת לישראל ברובי כחיות • שכל מעשה מל'ה ומליה יפן את מחשבות האדם החריז קול קורא מהמעשה כמליה השליבו את גילוי כבלי כו"ל אחרי גייתם • ובזו חסו בלא חז' וקף שבהחלת הכניסו את כרונן למעשה כמליה לא יחפיק דק למען לאשל קליפת הכבוד כמסובבם כביב לפני כמליה • לו חיוה שאר פני' ומחשבה בלחי כגונ • עכ"ל ציבאם כונס בחדרי החורס ממעשה כמליה פנימה • יסחוממו כל המחשבות ההכליות • וישאו לנפשם מקול כמות רעם קול אל • קול שרי בדברו • כמזעים אחרי כבלי עובד להסם והאדם • חז"ל ס' בחיניך (יוליס ע"י) דע כי האדם נפעל כפי פעולותיו • ולבו וכל מחשבתו חמיד אחר מעשיו שהוא עוסק בהם אם טוב ואם רע • ואפי' רשע גמור בלבנו וכל ילד מחשבות לבו רק רע כל סיום • אם יערה רוחו • וישים כס' דמיון ופסקי בהחמה בחורס ומלית חז' • הוא לשמה • מיד יעסה אל כע"ב כו' וכנה מעשיו ימיה כילא"ר כי אחרי הפעילות מהכסים בלבבות עכ"ל • ויהינן ע"פ האמור לבאר כינה ככחוב (מסלי כ"ב ו') חנוך לעשר ע"פ דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה • ברבים נחקשו אחרי כחיניך הוא ע"פ דרכו כל כנער מכו המעלה שגם כי יזקין לא יסור ממנה :

אמנם כאשר נסחט הדבר • ופחתו החושים הפנימיים מעבוד דרך סלין לפעול ביה אל משכן כבוד ה' • צעמיד האדם להם עגלי זב • (הוא האלוה הנפנימה האחד מוחזקת כסף וזהב) לאמר רב לכם מעלות כר ביה ה' • את עגלי הזב האלו העבדו כל ימים • כי המה יליוכם מכל זרם • וסמה יופיעכם מכל עוק • וישלע את החושים החוליונים לכיות שלוחיו בכבלי עובד • לשמוע חז אשר ילא מפי האלוה הנפנימה והחומרים • [ועינא ולבא חרי סרסרי דעפירס כוו דכחיב חסר בני לך לי ועינך דרכי הארנה (ירושלמי) ברכות פ"א כ"ס] וכמ"ס בעין רואה וכלב חומד וכלי המעשה גומרון וע"י עו"ח רס"י ח' • וכ' שם וכן דוד הע"ס ה' מהפלה על שלשם אלא שגינה כסדר אחר הדרכי בני חסיד מלוחך על הרגלים ואח"כ אחר הע לבי ואמר אח"כ העבר עיני מראות שוא • והזכיר בלב כע"י ובעין כעברה כי בלב הוא ברשותו לכפותה בדרך העובד או הרעה רף אחר שראש מעשה כבוא • וע"כ הספלה שיעמדו לכפותו לדרך העובד • אבל ראות השוא חינו ברשותו כי אפשר שיפגע בו פחאום ויראנו • לכן הספלה שיפגיר עיניו מראות שוא ולא יזמינו לפגיו כלל • עכ"ל •

כי העין והלב הם כמה התרים את הדרך וסועטים בה לחשוב חשבונות רבים • עד שיבאו להאדם לכודיע כי זה רצון האלוה הנפנימה • וסמה יפעילו הסעוררות חוקה בלבב האדם להפעל משמע הדברים להחלוב בחשקות רב • ולאמר לפקוד על הכחות כפי פקודת האלוה החימריי (אשר כוונתם את ממשתל כשכלית מנסא ותשח חצי) • הם לחוב הקרא לכה האהבה לקריבה ולנהלה חוק חדרי מכיוז לבנו ואם לבגא כו' וכדומה — וכעשות רצון המובלה על ידי הכחות הנפעלות בהאדם • אז יפיק האדם רצון וזן מהאלוה בגיפית המושגת בכל החושים והכחות אשר לו • והיא — בראותה כי זממה נפקה חסחוק על כסאם עוד למבול (והוא ע"ד אחר ז"ל) (צוה פ"ד מ"ד) עפירס גוררת עפירס • ולשלות עוד ע"י מרולה כחשים החילונים הגשמים לפקוד עליו דרכו • אך לכרבות חיל הממשלה • וכו' — כאשר קבל עליו מחשבתה • יחפעל לקול פקודתה ברוב ההפעלות • והרעם הכחות למחר את רצון השליט — :

ומרוב כסף האלוה הנפנימה • אשר לעולם לא חנוה ולא חשק • ורעונת לא השבור • בכל מחמרי הכל וזון יקר • לא יצוה לה ללקט גם הפנימים האחרים הנחזלים במחחולות דברים שבקדושה כבנואים לה ומחועבים מאו בעיני • גם אהם לא השאיר מבני להחוד אחיהם לכביגם כדומה ככבוד מההורה חסחוק גם היא לכשיג • או כהן המוקד על לומדי חור • והשלה גם את כחות האדם כנמשל חחת ידם • לשוטט ברמות קריה הקדושה • ללקט מהזבס כניי הקן והכבוד לעשר גם את ראש ממשתלה • לכל יחבר לה כל דבר מאום — • ולכאדם הנמשל חחת ידי' ומחפיק לפיק עולם מעל צארו להבו חז"ל באינו • לכל ימרוז בה נפקודהה זאת • בעור שכמו מעומסה כובד עולם • כי רך בזה הוד מעט מעט ממשתלה • בהרבותה את כחות האדם • ותעצם ללאת משער קריה כבלי עובד • אחרי שכל הכחות מחפונים ומחפדים ממנה לון באכל של חורה • והיא יושבת שוממה במחלה לב ממשיתם ההוחלה אשר הקום לגרול כבוד • וגם סגבד המעט אשר השיג לא יספיק לה כדי מחיתה מחלי • וכדי להזקק מול רעבה הקולות וזריקים כעשמיים מרחובות הקדושה • כמפעלים בכחות רב הסעוררות וחשקות לב להכבל

ולחכם א' מבאר ראינו ש' כי יס להאב לטיה לב על כח וחכמה חכמה הנער וליזה דרך ראוי לבחור לו לפי ערכו שגם כי יזקין לא יסור ממנה • לא בן בשאריו ביהן תכונתו • ומשעל הנער שאינו מוכשר לקבלת סכלות תמות בגפ"ה עם משרש"ה ומכרשים אשר לא יקים בדבר ולא יללה לעשותו למדן בגפ"ה וזהו חטך לעשר ע"פ דרכו היינו דרך ומדרגת חכמה שגם כי יזקין כו' • וע' בס' ליקוטי אמרים ריש חלק שני להרצ הגלן החסיד מוסר"ז ז"ל מלאדי • מה שדרש שם צוה :

קיום המין ולא היה לו הסתברות ולא היה להאדם עור מאחורו
 כאלהם אדם מביא חטין חטין כוסם בו' וזה ענין זיווג השני והוא ידוע
 שהוא לפי הענין והוא אדם זכר לא זכר כנגדו . ויש עוד זיווג ראשון
 שהוא קודם לו למען יפול בו הבחירה כי הבחירה והאפשרות הם כשני
 הפנים . והבחירה היא ביד האדם המכיל דרכיו ובחור בעיב
 והאפשרות הוא אלל האדם המניח רגליו לשלבו וסולח רסן מידו לבלי
 לבלום האות לבו ורגליו וכל מה שיחפץ לבו יעשה בלי עיון
 והשקף אם עיב אם רע . ועכ"ז הם שניהם יחד כי במקום שאין
 אפשרות אין שייך בחירה . והנה בחלטה נברא האדם בללא אלהים
 בעל שכל נבדל אשר אין לו אפשרות לרע כלל ע"כ לא יפול בו
 בחירה ואמר הקב"ה שלא עוב היות האדם לבדו היינו סת"ה בלא
 אפשרות רק מפני רץ לטיב ויקרא האדם שמוה שהשוקן בטבעו
 ובטבעו על כל טבע הבט"ה ורצה שכלל א' יש לו טבע מיוחדת זה
 נבדל זה כשקן זה נדבן זה רחמן זה לעט . ואין להם הבחירות שיוכל
 להסתפק ואין בו אפשרות ע"כ לא מתקדשה דעתו בזה סת"ה גם
 הוא כאלה מהם . וכן לו ה' נפש מחולט בין נפש המעכלת ובין
 החומר והוא הסוליו ובשוקן הדברים וס"מ הוא נפש הבחירה והוא
 קרובה לחומר יותר ולקט א' מלשונותיו ויסגר בשר תחתיה שמענה
 הוא בבשר ומתלבשה בבשר האדם . והנפש המעכלת שמענה היא
 במוח ובלב והיא משכנה בכל בשר ע"כ יעצב אדם בו' שכלשה
 במוח יש לאדם . אדם אדם בשר . ובעבור הנפש הבחירה היתה
 לו למשך אחר האות העולם ע"כ יעצב אדם שהוא מדרגה נעלה
 את לביו ואת אמו היינו מקרוב מקור מהלכנו . ויוצא אחר
 האות החומר . עד כי ית' לבשר שנעשה עליו שם בשר וטפל
 ממדרגתו הראשונה . ובעבור זה יש להאדם סדר שבויר בטוב נד
 טבעו וז"ש האדם אשר נחת עמדי הוא נהנה לי מן הטעם והאכל
 ע"כ . וכל תנאי הזוג נמלא ג"כ בזוג זה . האדם מחויבת לעשות
 רעון בעלה כאלהם חיזרו אשה נכרה בנשים כל שישם רעון בעלה
 כן הנפש הבחירה על' לעשות ולהסתכל בעיניו צעניו העולם
 למען להיות עור להשמה שחולל לעשות רעון קונה לעבודת הבורא
 ית' . וזה הוא עז . והמשמש שפע ברכה מקור העליון הוא
 הנשמה . ועל הבעל לזנוע וזאת לו בחשתי ידי' . לא כן
 בשלל זכר אלו הוא כנגדו הנפש הבחירה מבקש לו דרכים בעול
 וחמם למרות רעון בעלה ונודעה אחר תאית עי"ז ע"כ קראה
 שלמה הע"ה אשה זונה :

בן החפלה דמסה בצנולתה לשנוח סקרנותו בנזף האדם
 לבית מקדש משע (כמ"ס יחזקאל) ואח"כ להם למקדש משע
 ובתאמר ר' יצחק (בס' בני כשיר כ"ט ע"ה) אלו בתי כנסיות
 וכו' מדרשות (בבבב) . לבשר שיחו לפני' ה' . יבנע לבני
 נשמת דברי החפלה מפחד ה' ומכר גאיו . ויכחיש את נפש
 צמיתו (מ"ס בבל' עו"ז) במלכות ההשטרות . אשר
 הוחרס ביד החפלה . ובהצדו בהפלגו יעז ידו על לך השמאלית
 מלבו ישר שם ג' ד' מלבן נשם
 הבחירה (*) בסערה דשחלח
 נאמר ג' ד' היא החפלה בגל
 חר' . ובתנחומי על רעמו :
 שלא יזכר ילדו וזכר (חכמים
 כ"א י"ט) זכר אלהים רוח
 נשברה שרוח הבורכת נשברה .
 ויעלה על מזבח לבנו על
 מערכת אש האבנים לה' נמק"ס
 להקטירו כולו ה' להכניס גם
 כל מעשי הנפשות רק למען
 חזק בריאותו לעבוד את שמו
 ית' בזה גדול . ויש לבין
 חמס ז' (בכרז פרק הרוחה
 כ"ד ע"ה) בכל לבך (*) בבני
 יל"ך יל"ע ויל"ר . לימיר
 בגם מעשי סל"י ית' רק למען
 עבודה כ' וית' עיבוד ה' ה'
 צעני יל"ו . [ק"ח יש לבין
 חמס ז' (בכרז מ"ז) יל"ר
 חטוק וחסה שמאל דוחה ויזין
 מקריב . ע"י כנ"ל שמאל
 הוא ה' ע"כ . לבנה שני'
 בתאמר ש"ל בגם בעז עשקי

בבראו את היל"ר . ע"ש ועי' צעניו עו"ז וחלוח כנפתי לא
 בהכות צע"י מ"ס בזה : ית' כוננו לחלוח חלוחי שחל
 סערה דשחלח כנ"ל רק למען
 קיום מלית ה' שהוא סערה דמינת כי זה יעשה למערה לירות
 גם חני מחשבתו מכל עסק ופעולתו' לקמן בתא ה' (מכילת)
 ובתפצנות כוזת אשר העשה הכתוב היות בערך התפצלות
 האדם בהביוו הקרבן חל פחה חל מועד . וע"כ תשכב התפלה
 בכוזת סג בהקדמת הקרבן . כז"ש ברכות פ' ה' קורא
 (ע"ז ע"ה) כל הספדה וטעם ידיו כי זהו ענין הכנה לטהר
 כמ"ס המקובלים בכונה הכנה לפעולת הקליפות החלוציות .
 וכן הנני נרמץ נקיון הקדוש בפיו . ולהעביר הוזהר
 סערה דשחלוח . ומינה חפלין . וקורא ק"ס ומתפלל מעלה
 עניו הכוזב כאלו בזה מוצא . והקריב עליו קרבן ע"כ . כי
 הסכנה היות כמו ענין מוצא בלכבו . ומערכת דברי תהלות על
 האש הסכונה המתחבבת בלכבו לה' חליו . והקדמת הקרבן
 כוח הודיו בתפלותו . כי בעצמו חטאיו ובתחלתו נדעחו לבד
 ישוב לכנסה עוד יזכר בזה את ילדו על מזבח לבנו להרזה
 בקרבן חבה . ומזה הענין חמרו חז"ל (שמות רכ"ב פ' כ"ט)
 וזה חמר תעשה על המזבח בו' וז"ש חמך נקיון כפי בו'
 לשמש בקול הודם יכול נקריב פרים וחמרים חל לשחיש
 בקרב הודם . נפי שישחל בזמן שבהמ"ק קיים בו' אלו אין
 ננו קרבן חל' הקב"ה דברים חני מבקש וחני מוחל לבס בו'
 בוחו ובתפלותו לפני וחני מקבל תפלתם . וכן חמרו בנז' פ'
 חין עומדין (ג"כ ע"כ) גדולה תפסו יותר מן הקדמות . וכ"כ
 בנדרם הנעם (פ' וירא דף ק') וימחר חזרם האלה אל
 שרם בו' ואל סבך רץ חזרם בו' כד חלח רב דימי חמר
 נח מלח הנשמה חוננה נגיף חלמח מה שרמ בבאן רמו
 סקרנותו נעם סקרנות לא בעלה האורס אלו דגא חספס
 נק-בנות ליעסן בת רס ויחכנו ל' ית' . דל"ר כפירם הקב"ה
 סקרנות חמר משה רבש"ע בו' חל' משה יסבקי במוח בו'
 שח' זחת חזרם לעולה בו' כולמר זחת חזרם בבני עולם
 בו' חל' כרוסדח' חני מין דמדבר בו' ט"ש . ובזכר בכנה
 מקומות וח' מכס בשמות (ף' כ' ע"ה) פחה ואמר דודי לי
 וחני לו הוזהר בבשמים בו' מפני שהוא מנחם עולמו בבשמים
 מה שוכן יש בו ריח והוא אדום מולקין חוחו וסוח מתהפך
 נגנן בו' כחטא נקרא אדום מקריב קרבנו נשם שהוא אדום
 זורק דם בו' שהוא אדו' מזה סדן אדום מולקין חוחו ושולל כעבן
 טוג לנ בו' . והספך מדב"ד למד"ר בו' עכיו מי סיוסב
 בהעמיו ומקריב חזבו ודמו חיו נלחק כולו לבן חלח בלח
 בו' במחמח חוננה גופי' לפיך חקטו הפזה במקום הקרבן .
 ובנדר ביהטון נמ' דלמין בו' ג"ר יוס' כס'י בסמ"ק
 קיים חרם מקריב קרבנו בענין חס ומחפז לו . עכשו תפלותו
 סג דרם מכר לו במקום הקרבן כס"ג עכ"ל . (וכן חלח
 בגז' פ"ב דתענית (כ"ז ע"כ) ובס"פ בני העיר (ג"א ע"כ)
 חמר חזרם לפני הקב"ה בו' בזמן שאין בסמ"ק ק"ס מה
 חסח עליכם חל' ככר חקנתי להם סדר קרבנות כ"ו שקוראין
 בהם מעלה חני עליוסם בלו מקריבין לפני קרבן בו' ע"ש)
 כי עיקר כפרת הקרבן הוא התפצלות והתפצלות לבד האדם
 לפנות חדריו ה' . ואחרי שגם בזה התפלה (וקריאה סדר סקרנות)
 נשמת התפצלות עלותה בלכב האדם . נאותה צעני חז"ל
 להחשיב הקרבן לכפר על מדיו . כי התפלה חשורנו משנחו
 בהנני עו"ז . ותחזקו לשוב מדרכו ליוסב לזיס אחר למען
 ישוב חזון חף ה' ממנו . וזה שכתוב בעיקרים למד"ר חלבו
 (ז"ח מ"ד) וגבר שאלו בזה חמתי המתקד האך יחנן שיחנס
 נטן סחובים מחמת התפנה . בלח חנו בעל גשמי שיחנן
 בבקשם ובפלות האדם יתחנה רגלו . חלל כענין שמתחמ
 התפלה יתפלל האדם לשוב לה' ולכיות חמים עמו . ויסיב
 דכיו חל' ה' נכיות בציטוק בן יומו וישוב ויבך לזיס חמר .
 וח"כ חין זה האדם חמר עניו נגזר בנזירה עכ"ז . כי עיקר
 התפלה הוא התפנות הדעות . והתפנת עני האדם לראות
 חח אשר עוות . והתחלית הדעת לעיבת ככלי עו"ז . ויחנן
 שחלח שמו חז"ל ברכה חנוה ליסוד ועיקר התפלה כמ"ס
 ברכות (ל"ד ע"כ) יכין בל' מהן חל' חייא בו' בלכות . וכן

כו' בעבור היות ח"י מסוגלת יותר להנהיג זאת אשר גם נרחו פני אלהים. ויותר מיוחדת המקום הר המור' אשר נפתח שם לפניכם שער השמים. והנה הזה אשר הורידו עליו שפע אלהות לשכון שם כבוד אלהים חיים. היא הנוהרת לנו מכל כלי חמדה אשר גם היום נריך הפלתו לאלהי מרום ע"י בית קה"ק כאמרו לעולם יבין אדם את לבו כנגד בית קה"ק ברכות (ל' ע"ח) ואף כי רוחקנו היום ממנו אזי ה' קשובות משם לקול תחנוניו מארץ שבינו. ולכן את אומרים בהפלתו אלהי אברהם ואלהי כו' שהם יסדו בית מוכן לשכינת כבודו ית' נח. ולזה ברכת אבות היא עיקרית בהפלתו כאמרו פ' חין עומדין (ל"ד ע"ב) אם אינו יכול לבין בכוין יבין באבות. שבברכה זו הוא משריש בלבו אמונת ההשגחה בלמעלה מן הטבע. שזוהי זה האמונה חין מקום להפלה כלל. גם עושה בה חרובות. בשמים לקבל משם שפע ברכה וקדושה ע"י מקום המקדש שהוא דרך סלולה מאבותינו להוריד ע"י שפע קדושה וברכה וטהרה. אשר בהיותו על אדמתו היינו שואבים מי הקדש ממעיניו ההיכל אשר משם יא' מקור קדושה וטהרה נפתח להטאת ולטהר כל טומאת עון ופשע. ומה שפרה עלינו נחלתו גם היום צעמדנו בהפלה ובכונינו את לבנו כנגד בהמ"ק ק"ק. הוא כאלו טיכה עינינו לקבל משם שפע ברכה וקדושה. לזאת נזכיר בוני המקדש המה האבות שהם הורידו שמה יקרת הקדושה. ובכבוד השגחה השכינה הנגלה במקום ההוא הוא אך אלהי אבותינו שהמה בזה נפשם הזכה הורידו שפע אלהות שמה אשר שם מקור הנהגת למעלה מהטבע. המיוחדת לב"י. ולזה נשים פנינו בהפלתו לה' אלהי אבותינו. שיושיענו להעלות מעל להמול. והרום קרן ישראל בכבוד. — ובס' אהבה חין להגאון מוהר"ח בעל "נב דרוש ה' ב' טעם למ"ש שיכין באבות בפשוט וז"ל שם והנה לא היה הורה למלאכי השחר ולפעמים אף ללדיק גמור הבוא ח"ה מחשבה באמצע ההפלה המבטלת כונתו. אמנם ההפלה בין לדיק לרשע כי הלדיק מהחלת עמידתו להפלה הוא עומד באימה וביראה ברתת ובזיע ויודע לפני מי הוא עומד ומדבר לפני המלך מלכו של עולם ומהחיל עכ"פ להפלה בכוונה ובדעת כו' ואם חס"כ באמצע הפלתו היתה"ר אשר הוא יושב כזבוב על מפתחי לבו מבלבל כונתו כו' אנוס הוא ורחמנא פשרי' כו' שמבואר בבז"ע שכל מי שאינו יכול לבין בכל ההפלה יכוין עכ"פ באבות שהוא התחלה. אבל הרשעים הוי"ק צעמדס להפלה המה מלאים מחשבות פינוג וכל מיני מו"מ וכל מיני ערמומיות וגזל ועריות הכל מעלה על מחשבתו כו' וז"ל הכתוב יען כי נגש העם הזה כו' ותיקף בהגישו להפלה הוי"ק בפיו ובשפתיו כדורני ולבו רחוק ממני וגקוד הדו"ש בחירק כו' שהוא בזדוני ריחוק במזיד לבו ממני לא מחמת חונס. ויש בזה רמז מה שאמרו כל שפסולו בקדש הקדש מקבלו. דהיינו אם התחיל חפלתו בקדש היינו בכוונה ואח"כ מחמת חונס נחבלבל מחשבתו כו' הקדש מקבלו. וכל שאין פסולו בקדש שהוי"ק בהחלת ההפלה לא הי' לבו אל הקדש חין הקדש מקבלו עכ"ל. ועיקר ההפלה היא כונת הלב. שאז יראה בהפלתו לה' להושע. וכל פנתו המלא. ואחז נפשו ישיג בכל עניניו :

פסק בטוש"ע (סי' ק"ח) לפי שברכת האבות מספרת כבוד אל. וכדר מלכות שדי ומפעלת רב מוראות בלבב האדם לדקס ב' בלבב שלם. זהו שאמרו שיחנן בטעם הדבר : **וזה** כבר אמרתי בדרוש ח' שהנה אמרו בברכות (ט"ז ע"ב) חין קורין אבות אלה לשלש. ולא בעבור היותם אב הגשמי שהולידו את גוינו נקראם אבות. כי בזה גם ישמעאל ויתר הגוים יקחו ממנו חלק אבות. ואנחנו אשר בחרנום ליחדם לנו הוא בעבור היותם לנו אב בהשכלת העיוני בהולידם לנו אמונתנו. כי הם היו לנו לעינים להורוחנו דרך ה' וכמ"ש בגמ' סוכה (דף מ"ח) וחגיגה (ד' ע"ב) אברהם החלה לגרים שנה' עם אלהי אברהם כו' אך לא הי' עדין בכחו למשך כל זרעו אחריו עד בהשגח החוט שאז הי' הקשר חמין לעגד בסם גם את כל ב"י הבאים אחריהם לא נפרד ח' מהם אשר ישט מדרך ה' אלהי אביהם. — והנה ידוע שכל עבודה נכרית של אוחן הימים הי' למרות השמים וכסיליהם שחשבו שה' מסר להם הנהגת העולם אשר המה ישימו משטרים בארץ. כי כן החשם השכל כי רס וגשף הוא ואין כבודו להשגית בתחומים בעולם השפל. וכמ"ש השמים כסאי והארץ הדוס רגלי אי זה בית כו' שהשכל המגדלה גדול התנשאותו תרחיק אמונת ההשגחה. אך במקום שחזה מולא גדולתו של הקב"ה שם חזה כו' כמ"ש ואל זה אבינו אל עני וגכה רוח וחרד על דברי. ואברהם אבינו גל אבן הטעות מבאר האמונה. והראה בעולם חבונתו כי יש ביד ה' לשדר המערכות. כי רוח ה' קבלן והפקידם ע"פ הכל וברצונו יהרס מלביהם. כי צעד חלון שכלו נשקף כי לא להמלות המלוכה שלזה נפרדו ח"ש ח"ש כפי משטרו. עכ"ל לא יאחה בעיניו לומר כי יחלו לשתי ממלכות. גם לא מלא זכות לאחד מהנה. ליתן לו משפט הבכורה. עכ"ל שפט בלדק כי רק למעלה מהם גבוה יושב על כסא הממשלה. והוא המנהל בחסדו את כל. והוא ערכם ח"ש ח"ש על משמרתו. וה' הופיע עליו ברוח קדשו להשפיע עליו קדושה ביחר שאת. כי זרע הניתן באדמה מושבת ח"י כח האמיחה מארבע כנפות שטח הוי"ק וכלם נקבלו ובאו לה'. כן נטעני החקירה העיונית בנפש האדם תמשוך ח"י כח הקדושה ממעלה ממקום מחלבה בכסא כבודו ית'. והופיע לו ה' בימינו וזרוע עוזו בהלילו אותו מכבשן האש והולידו בן למאה שנה. והראה לו בגלוי בחוש כי בידו לשום עתודות הטבע והבונות בה' לא יחת מהמון מזלות אשר יורו לפעמים רעה ח"י נגד פני אים. ולא תפחד לבו. ומגדל עון שם ה' בו ירוך לדיק וגשגב אף שאין המזל אחר בסעדרו. ועכ"ל אמרו חין מזל לישראל. שב"י שגחוממו מעל להמזל לא יפחדו ולא ירחו מהוראת המזל לרעה ח"י. אך בהטיבם דרכם אל ה'. — ובחרעם מפשיהם לא יועיל למו המזל. והאבות הם הנלגלים המגיעים ההנהגה שלמעלה מהטבע. והי"ב שבטיס הם הי"ב מזלות השמים משטרים בהנהגה זו. ולאשר שלא בד"מ מסוגל ההנהגה זאת כי ח"ה כחוקי אבא השמים השליטים בכל עת ובכל זמן ובכל מקום מהלכס ע"פ כדור הארץ. כ"ח בח"י ומדרגה אחר מדרגה כמ"ש עשר קדושות כן. ולזה אברהם הקרב אל קדושה כבודו ית' אמר לו השי"ת לך מארץ

היכל הברית

ובו ארבע תאים.

פתח ההיכל

בו יבוא ענין איך שאף שבכנולת התפלה להשיך את האדם אחרי ה' . אך בדיות עניני הבלי עוה"ז הוימים וגו'שים בלבב האדם תאבד כנולתה . ובתוכו יבוא ביאור שאמר אל תעש תפלתך קבע בו' ואל תהי רשע בו' .

הוא כי' . דהאי כי חנון חנון שייך להקין טעם כ"א על הישועה . שלכן יושע אהבם מחמת כי חנון ורחום הוא . אבל חנון שייך להיות ל"ט על התפלה או על התשובה . כ"א נזקק לב' לתועלת התפלה והתשובה . ומ"ח שלא זכר מקדש מהועלת התשובה איך בא ברינת טעמו לזה . והג"ל הא"י כי חנון ורחום הוא אחר והשלישי אחריו ברכה שאמר אה"ח . או ושוב אל ה' והוא ישיעכם כי חנון כי' באלו ה' שפיר בא חנויות טעמו על הישועה . וג"כ ראה התנא להטעים זה הכונה בהפסיק שהבניא הזכירם שבעת השלשם ותשובתם לא ישימו כסלם על רוב טהרה לבבם ממחשבת חן . כבודאי יאמרו אל לעקתם ויחויב ישיעם לבוא מפאת לדקתם . רק מזה כי חנון ורחום הוא י"י נפסם בעושה ב"ה בעת הפלגה . כי רחב לבב אהבו לא יוכל ה' . כי אף שכל רוח הוא להפחית אף לבו וזהו וקדשו לבבם בו' ושובו כי' כי חנון בלומר שכל שברם לא יס' רק על חסד עלין שבידאי לא יכלא ה' רחמינו ממנו . ולא על לדקתם וישר לבבם בחפלותם ושובם עד ה' . [ומעשה יודע לעיני הקירא מה שגורם בששירי התשניות שלפנינו (יונה ד') הוא ט"ס דמכח כי לבין המעשה

במנהג הוא כי חנון ורחום הוא . וביונה ד' לבין המעשה הוא כי אהבה אל חנון ורחום . ולכן ל"ל (יואל ב') שהוא ממש בלשון המעשה במנהג . כי רק הוא נלחם לטעת התנא שבעת ההנהגות והתשניות לפני ה' . לאלוה . לא יס' בציוריו רק על חסד ה' שמעולם ועד עולם . וזה לא נדע כ"א מהפסיק שביחל וזה בא התיאור כי חנון להיות ל"ט על התפלה והתשובה . ובג"ל . מה"ח ההוראים שחזקתם בידה ובידית מקומות . לא באו כ"א להיות כ"ט על הישועה כמו ביונה ד' הוא ל"ט על ידע יושה . ובחזרה היא ל"ט על ידע ישראל אשר דרש דרש משה בתפלתו . ומעשה ידן בעת פ' זה בכל המעשה כי בקי הביאור הוא נחלם בידתן לקבור סוף המאמר לזה . כי אחרי שהזכיר שהזכיר בדבריו שאל יאמרו האדם כי' . לומר שתפלתו אינה לריבם למדת הרחמים . והתנא כי האדם ממדת האלוה למדת העוה ירא התנא פן ישי בדבריו את לבב השואש . למדת השפלות יותר מהראי . עד שיחלם בדעתו כי לנזול שפלות שרבו לא תיעיל לו גם מדת הרחמים לפעול בקשה . וי"ל יתיאש עליו מן הרחמים . וכבר אמרו אפי' הרב חכם מונחת לו על ליאורו אל יאמנו עליו מן הרחמים . (ברכות ה' ע"ה) דהיאוש הזה אינו מעלה . ע"כ בא לחזק את לב האדם לכל ינטה לשפלות עד קלתי ויקימתי מאלפנות השפלות באחריו ואל תהי רשע בש"ע לכל יתיאש להחליט בדעתו אכזר הועלת הרחמים ממנו ולכל

ואחרי המבואר השחזות והתדמות התפלה לקרבן חסד . בזמן שביט מקדשו ה' על מכונו . עולה לנגדנו באר מאמר חז"ל (באבות פ"ב מ"ג) אל הטעם חפלתך קבע

ללא רחמים והחטונים לפני המקום *) בו' ואל תהי רשע בפ"ע . שקיטור סוף המעשה להתלחו חן לה הבנה . ואמרת כי זה בפנים שונות . וכעת יחזן לפי הנ"ל שדומה לקרבן ומכפרת לו פשעיו . וכאשר שהקרבן המובא עפ"י חונם בלי שיאמר רוצה אני חנון עולה לרצון . כמ"ס פ' מנחות חליה (ק"ו ע"ה) וכן אמרו בחס"ס . ערכין (כ"ה ע"ה) לשמואל אל חטאת ואשם שהם בחיים על חטא ולריבין להתודות בשעת סמיכה . בעיני דעה בשעת כפרה ע"ס . מאחר שציקר הקרבן הוא להכניע דעתו ומחשבתו לשעבדס ת"י ממעלה נפש השכלית . והם חן דעתו אחר להכניע ולהפעל חן הקרבן עולה לרצון כי זכה רשעים חושבה . כן התפלה אינה מחקבלת בהקריבה האדם עפ"י חונם החיוז וההכרח . כי אף שבאולם היות בא דברי שכל מעשה ופעולה ממעשה חן חושי האדם וכל מחשבתו אחרי וביחוד התפלה אשר (בהא הד' שס) הכהרתי בכח מלכות ההתעוררות על כל הפעולות גבורי (כח ההמשכה) חיל ולהמשיך חן לבב האדם . חן זה כ"א בהיות הרצון מורשה מפי ההארה הגופנית המושגת . ללכה חן הכחות פועלי המעשה המהנהלים אחר הרצון המנהלם בכל דרכם חמוד . חן בעבור הקוה קניית כבוד . או חנה שאר ענין המשחד חן הממשלה . או בהיות הרצון נפתח לקול דברי מהבלי עניני עוה"ז (אשר תרכוש ההארה הגופנית) הנשמעים מחוץ מעשי ההורה והמארה . יס' גם הוא בעצמיו הכחות להסב גם חן כל חושי האדם אחר הפעולה . אך חן הרצון מוסגרת עדן בבית כלא .

קול אריה

ואכל יחזיק אליו לרשע בעיניו. רק בחיך בין בני הקליות בין קלה מדה הנאה לקלה מדה השפלות יתגלה האדם לא לבטח בלדקרו ולא להחזיק אליו לרשע בעיניו:

ובדרוש א' במקלות הטעמי בילור וקיסור סוף המאמר ע"י ס"ל לבין אחר קלם ע"י מכל לעבור א' כה"ל דריב לפ ור' מדבריו לנחול הסד וכללותו לכל הדורש ממנו הנהא על חסכן וביולא. גם לדלת הסד יקן לעצום מנהגים כפי הכנה ידו. ויכח לפניו אים א' מבי העיר. ועל זמנו איהו בנד וסד נפק בעדה הנהא על איהו מך. וקח העביר את הכנד בידו. ויהא איהו קרוע ובלא. ויאמר לו העיר סד הכנד איהו סד להיות עבוע בעד איהו סך מלומה. ולפניך עין הנהא ללבוש איהו וללכת בה לבסות את מערותיך. ובאשר ידעךך לאשין גדול ידעני כי לא תפסד איהו לעולם ואחר לא יקנה בנד כזה. ולמס לך לבקש בתורה הנהא איהו סד. בע"ס המנהאיהם האחר ערוס בלי לבוש מקרה. עוב לך לבקש בתורה מהנה מתחלה. קח לך בנך נעקף בה גוף. והנה ההנהא איהו דרסת יהיו קך בלא חסכן כמחזק חסדים בעיניו הסד לי. ואם לא נהנים נהנים איהו קך כי ידעני סדא חסד לכלל לי מנודל עקד גדלות והלס. קן בביא חסד להפלה בעד לדקרוהו שימן לו ס' מחלוצ לבבו. הלא ב' ח' כל זכו יו בעד ע"ס הכקסה. הלא יבאר ערוס מבי. ויהא ורשע בלי מליה. ומי יודע חס כדלי סדא זמוריו לפעילת בקשו ע"ס מ' לבקש מלי' כחורת הסד ומנהג סדא יבארו זמוריו הללו. ובכיוצא איהו כהרפות זמור וכלם בעד הכסד שעה לו ס'. והא לא עבד וחסד ומנהג חס איהו כי הסד ס'. לא חסד ומנהג להיטיב. חס כסיד. ההל אחרי הסדיו סדא יפלה האדם סדא זמוריו אחר ואל יהי רשע בע"ס. סתחק כל לור זמוריו בעד בקקךך הלא האר רשע בע"ס ואין סיס מליה ויהא א'ך. ע"ס נמן עניו כיבקס האדם בתורה רחמים כי רב הסד הוא ולא כל רחמי. וכל זמוריו חסד מליה ויס כבקקך ויס כבקקך בעד זמוריו חסדן למדה רחמים כי כל מעני לדמותו הס ככנד ערוס והסדן כעין בקר. רק שחאחר רשע בע"ס בלי זמור נס חס חשיל הכקסה. ע"ס מ' יעליו לך כרשיות בקקך להפלה לא יס' רק בהרה רחמים והחמדים. וזה הכנין לדעני בעיקר ס' המנהג. ועניס עיד בהנהגה סער הכית לעיל. ובעמוד נמ"ח מוס:

ובמה יודע ויזכר העובד אדמיתו ברכ יעישו ועמלות נכס עוד יזכר מועל נכס העובד לאדונו המושל בו. אם לא במראה פניהם ששמה חורש אדמיתו יטיב פניו. ונראה במלכותו בפנים לוהלות. אשר לא כן העבד אשר ציון ואנחה ינוסך מחששו. ואף בקליר לא יתראה בעבודתו כ"א בפנים וזעפות. מואחר שאין רלוט עמו במלכותו ס' המלכה על ככד על לואו ומדכא את רוחו. כן יודע פני המהפלה בטורה לבב וברגון שלם בהרלות לוהות השמחה על פניו כמ"ס עבדו חס' בשמחה מפני המהפלה מלך הנוסב והסכרה בההר מופחי פחונה בו. (כי ילמך הכס מהלסה) באשר סדא משהעבד להחיוב. ואינו כעושה מלכותו הכריכה לו. רק ככסיר שנה יס' עס החיוב. אשר יקוס השום ימי כדירותו ללחם חפסי. כן יקוס האדם בהפלתו על השום חוק ההפלה אשר קבעה לו החיוב. ע"כ סדא הפלתו בקרבן מובא ע"י כפי. ולא אמר רואה אני אחרי שאין רלוט ודענו איהו להפלה מלומה מדברי ההפלה הנשמעים לאוני' נסוב מדרכי יס' כזה רשעים הועבה. כי כקודם ההפלה כן אחר ההפלה סב במורלותו לעבודה התלויה הנוספית. וענה המאמר חו"ל אל העס הפלחן קבע בו. ואל יהי רשע כקבע וחיוב (כס' הרע"ב) ולא דעתך ורלוטן בה. לא הנקה מאחמך מלומה ולא הקובל הפלחן לכפר עוהתך וסדא רשע כמקדס. ולבין בפני ענין יס לבא. שנה יס רשעים שבוים עזירותו גול ועזירותו וסדא איהו הנוספים ועול ההפלה הוא משליך אחרי גול. ופירק עול כמה מלוח. וזה רשע החפץ למנהא הלוהו בע"ס ורואה להכעני בה. ולא ישים לב על מה סיבארו האלהים במשפט על כל זה. אבל רשע כזה שחולק להפלה ואינו עושה שום מעשה מעניי עיה"ל בלוהו עה. רק כמסיר איהו ממוע דברי פיו בהפלתו. ומהפלה הפלה כוז סודע בעלמו שאינה כלום. ולא מועילה. זה מין רשע בע"ס. היינו סלל יוכלל למנוה וליסא את ראשו במספר

אשר רשעים הרודפים אחר חלום עיה"ל ואינם מבינים על ההפלה כלל. רק הוא מין רשע מיוחד בע"ס. שמהפלה ומהפלה החיוב להפלה ואינו מהפלה כזה ונכון. וזה המנהג בלי שום וכל. וגם הוא רשע רק כמ"ס איהו דומה לנחש רשעים העושים עול בפועל ויכלו זמן ההפלה בלי חון. וזהו רשע בע"ס. וזהו אל יהי רשע בע"ס. כי הפנה בלא כזה הוא עול שהוא כאלו חושב שהק"ס איהו יודע מהפלותו ססס מרדקיס מדבריו בהפלתו. וגם איהו נחשבה למחשבה באשר שהעיקר הוא המחשבה. וכן אמרו חו"ל ס' הפנה הבשר ולי ע"כ) לעולם ימוד אדם את דעוהו חס יכול לכין חס נבי בהפלתו והפלה. ואם לאו אל יתפלה. מאחר שלא יוכל למנע את דעוהו ורלוטו מביט מסגר הבלי עיה"ל איהו הועלה והפלה בלי דעה ורלוט. כי הוא קרבן אשר יקריבוהו הכהנים בני דעה בעליו. [דבין לעולה ובין למחול. בערסין (דף כ"א ע"א) בעינין דעה בעליו למר בשעה כפסה ומה בשעה הסרסה]. כי עיקר המהפלה היא הדעה. והיא המנהג קרבן מנהג ההפלה ע"י הנהא בלי המכשול. ססס כמו סדא ס' אשר מידס יקבל ס' המנהג. ובכשיל האדם בשפתו דברי ההפלה ולבו כל עמו. ודעו רחק מדבריו הוא במניס מנהג להמך ובכשיל יפנה אליו עירף. שנין ההפלות פני החס. לא בעבור הסכן הכנד ללל כדשיצו איהו מלומה כי לא חס הוא להסתחד בעבור איהו טובה כמ"ס ולא מקח סוד. וגם מה יטיב לו ומה ירע לו האדם כמ"ס (איהו כ"ב ג') ומה בלע כי חסד דרכיך. רק כל מלוחיו והפקדיו הוא לטוב לו לחיוהו כדיום הזה. אך חוכן ענין התרמות המך הוא בהרלות האדם בהפלתו. גדול הכנסת דעוהו. ומחזק לבבו יולא דברים דברי תולא וסודו על סודו מלל. וברוב הסוקה יתאמך נסיו אחרי ס' ולכער הרע מקרב לבבו. חו ימלא ס' החמים שלי להסיה חליו חסדו וסודו. חמס חס גם בעס הפלתו הדעה אשר היא עיקרית המנהג ההפלה היא עודנה במר' כבהנהג. מה יועילו לו דבריו והסתחו ככפיו. חס כל כמותו אשר המה מלוחים המיד מהדעה והרלון המנהג. המה שבוים ענה מדעס בלי דעה

הנהגה

(* וסדא ואל ידע שיש מלכותו ביד פועלו ומסיר המנהגו מהס לכל יתחילו בעבודתו. וכל יתחילו איהו דבר הנך למלאכה איהו רק מסגר מניס לשמות וסס. ובכשיל מרדקס ויון ממעס ידו שיליו ההסתדה כמ"ס בנמ' בנמ' בנמ' (ה"ס ע"א) הרואה ללמד ממנו וסדא פועלים ואל יכע ערוס. כן בעיני דעה האדם מעני תפלה. (י' איהו עיקרית בעלת ההפלה כמ"ס ולעברו בכל לבבס והרלוט) המנהג ב' ע"א) איהו היא עודנה סדא בלל הוי אומר זו הפלה. בידו פועלי מעשה ההפלה הם כמה חסס מלוחים המכשול. ויהי בעלמס מסירה הסנח' מהס והלך לס לדעס בעיני עיה"ל. וסדא מלכירס במלכותס (כמו שידע מרובו חסדים סעוריס בעסקקיס סתקפנן מהא רחם סכדודו לוכא רחם סכדיר סכדיר ומאשרי ל פרי תמלירס ללל ס) לדג מעין ענין. ירס נקודות מרוב שחזות הפועלים נמור המלכה. ירסו וסמיו וסליו חס אז סל זה כזה. [נמן על לבבך כמורר בנמ' ס' ה' קורא ומובא בסי' ס' ל"ח ע"ב בזה ב' וס"א] ולא יביו ולא ירבו על הסחה תפלה

נגונים יפים . אמנם בעבור הדורך אחז מחקי הדריכה יספיק הקול . ולא ימשיכו הליטורות אחת כח דריכתו להקדים מקום מולאו להשמיע קולו בלחשו . כן התפלה בדרך האדם בכת כלי המבטא שלו לבטא בשפתים הכרת האותיות והסיבות היטב בעולם התחנן הקול נשמע במרומים בהעלאת העולמות והתקשרותם זה בזה . וע' בנפח"ח להגאון מוהר"ח דואלזין (שער ב' פ"י) כי לעומת קול התפלה מתעורר הקול העליון כמ"ס הקול קול יעקב . וע' בתפילת ס' הניח להרב הגאון החסיד מוהר"ר מלאדי . וכמ"ס בזהר פ' ויקהל (ר"א ע"ב) דהא ללוחת בקעא אירין בקעא רקיעין פתחא פתחין ובלקא לעילא עב"ל . ושועל גדולות שמה אף שאין האדם יודע איך מתעורר לעומתו הקול העליון ע"י דברי התפלה . ואיך ימשיכו הליטורות קול דבריו להעלותם למעלה . כי אם בשמרו חוקי ההנהגה דריכת מבטאיו לדבר כפי אשר סדרו לנו אנשי כהנ"ג לבלי להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם . כי המה ידעו דרך ה' . ואחרי דברים ילליתו להיות מסלה להעלויות קולות הנפש בשפפה שיה לפני ה' . להסתדק במקורה העליון להשמיע קולה לפני כבוד ה' (כ"א במקום שהרשו לשלול זרכיו) . ממילא ע"י כח דבריו ירבה כח קדושה . ויוסיף בחות ואורות בעולמות העליונים והמשכה מהעלם אל הגילוי שהוא בחי' קול (שע"י הקול מתגלה השוקף לב האדם החולה . ועי' בס' תניח הגל) . חולם אש מהסיר היות אותיות בהלעטת המלות הלא יטה מדקדק הנהגת הדריכה . ויקלקל סידור הניגון וסגנונה המנעמת און מלבט כביכול . וז"ל בזהר פ' פנחס (רמ"ו ע"א) זאן דאשיק מלין דלוחין או דאורייתא משומי' צעי לאשקא לין בהעמנה שלמים ולא בהלעטת חסדים עב"ל . וע' (ד' רל"ו סס) עינשו של האדם שאינו נזהר בזה ר"ל . שס יראו עיני האדם ויחס לבבו של נפשו להלינה מהרעה הזאת . ויראה לדקדק בחיבות ובאיתות התפלה כמ"ס בזהר פ' לרין ליתן ריוח בין הדברים . ול"ד בק"ס אמרו חלל גס בפסוד"ו ובתפלה כמ"ס בס' היראה לרבינו יונה ועמ"ס בב"י בשם הרד"ק ס"א ס"א . ויועט נפשו בהמלא משאלות לבו לעובה ע"י התפלה שלימה כרנו' לאלהי אמן :

וְיָיָהוּ הוזהר פ' וי"א (קנ"ה ע"ב) בסחרי הורה . דהא ודאי רעוהא ומחשבה משיך משיכו ועביר עובדא בכל מה דאשטרין . וע"ד בלוחת אילטריך רעוהא והרהורא לכוונה . וכן בכל חינון פולחנין דקב"ה הרהורא ומחשבה עביר עובדא ומשיך משיכו בכל מה דאילטריך עב"ל . ובפ' ויקהל (קנ"ה ע"ב) בגופא חית הריסר שיפין דקיימין בעובדא דגופא כו' ופולחנא דקב"ה דעובדא קיימא בכו' בנין דפולחנא דקב"ה בהרין סטריין כו' ואיה הריסר שיפין אחרתאין פנימאין לנו מן גופא לאחלקנא בכו' הקונא דרומא כו' ללוחא דב"ג . איהו פולחנא דרומא . ואיהו קיימא ברין כו' . וסס ובדף ר' ע"ב ע"ס . וז"ל הרמב"ם במוהר"ח חס החפלה בתנועת שפתיך . ואחרי מייסב פניך אל הקיר . ואחרי מחשב במקדך וממכדך אל החשוב שהחפלה חבל הסי' או קרוב למי שאמר הכתוב קרוב אלה בפייה ורחוק מכליותיהם עב"ל . וע' בזהר פ' הרומה (קס"ב ע"ב) כל מלין לא חליין חלל ברעוהא ע"ס . מכל חלה יחזו עיני האדם כי בלעדי הכונה לא תחשב התפלה . ויטהר מחשבתו ויראה בחפלו :

הפארת הענין (כמו ששמעתי איש א' אמר בתהלים כמד נעים עם נבל החת נבל בסגול . ושאלתי למי קמא לאבד סגולת הנבל הכלי ביר) . ומה גם כי לא כיתר המלאכות אשר אינם מחלדים חלקיהם יחד . אשר לואה גם בהסיר הפועל איזה חלק מחלקיו לא יגיע הנזק ליתר החלקים הנעשים . ההפלה היא המאחדת ומתאמת כל חלקי' יחד איש באחיו ידידיקו מחלדים יחד להשלמת כונת הענין שצרכה ובהתנזר איזה חלק מחלקיו יקח עמו כל כבוד הפארת הענין . עד בלי הוהר ליתר החלקים העומדים מאומה . והוא כמלאכת האורס שעות (דייגער בל"ס) אשר כל חלקי הכלי מואחדים ומתאמים יחד להשלמת פועלת התנועה . ובהעדר איזה נגלל מנגליו המתמזעים העדר עמו כל בלימות השפלה . כי כח ההליכה וחיות התנועה המה מוכנים זה מזה ואיש את רעהו ועורו . ובהעלף כח הא' עשות פועלו יעמדו כלל מהנעשה . וכשל עוזר ונעלו העזרים כולם פגרים מחוס מחיות התנועה . כן מלאכת התפלה כל חיבה וכל אור הנלרכים למלאכת הענין השלם היותא מכלל הדברים כולם יקבלו יחד להענין להיות כנו לרוח הרעין המתהלך בקרבם . וכל החיבות הנקייבים בשמות קרואי הענין . הנעשים לכלל הענין צהדרו . המה כאיברים שנספס הרעין חלו' בהם . ובהסיר האדם ממנה איזה אבר יקח את נפש התפלה ממנה ותתקד כנושל מה ארצה . ובנוף בלא נשמה להלך בין מרומים . ע"כ לריכה גודל שמירה והזהרה לכל יאחד אור' וכלל יערוף נפש תפלתו ממנה . ובפרט המעיין בנפח האר"י ז"ל . יראה איך שכל אור אורא יס בו הלהלין כונת פנימיות . והמאבד אור אחת מאבד פנימי הכיות והלרופים החלולים בה . וכבר אמר היו"ט (ש"ק פ"ג) ואיך יעשו ב' חיבות אלו הקורים בעולמות העליונים והוא לא אמר איהן ככהן כו' ע"ס :

אך אל יאמר האדם הן תפלתו עץ יצא לעשות פרי למעלה כי לא הוגשמה ממי החכמה לידע טוהט פנימיות והשכללות העולמות ולואה לא היקר תפלתו בעיניו לשמור כל פגש' . ולדקדק בכל איתותיו ונקיאות' לכל יאחד א' מהם . כי התפלה דמית בשולמה לכלי זמר שיקרא ארנין . שדורשים איתו בפיג החליין וקול הסיר נשמע בבהים הפנימים שסס יולאים נקבי המחילות אשר המה המחילות להעלויות קולות הניגון כפי סדר הנהגת הדריכה אשר ידריך הדורך כפי אשר יטוה . אף שלא יבין ולא ידע מחכמת הכלי מאומה ואיך יולאו כח דריכתו הקול הנעים מתוכו כ"א בשמרו חוקי הנהגת הדריכה . ולא ממילא קולות נעימים ומעוררים

התארא שוין

הוא יציע לענין יקרת טהרת המחשבה
למעשה . ויבא ג"כ ביאורי באמרים
בהפלה . ובאיוה דבר נחשבת מחשבה
ופסוקי פרישת העגל ושאר פסוקים .

ואחר שיחטא מליף המחשבה עם כמעשה . ובהקפה כק"ג דלמאי בכ' הראש דחיקה מלטרפת מחשבה ע"ג כ"א כמעשה אח"כ כמעשה לא יחנן מה שמקשה כגמ' סוף חולין במעשה דר' יעקב ידלמא מהרבר צע"ג כוה [דלוח' שס חניא ר' יעקב אמר אין לך כל מלוא כו' שאין תחית המחוס חלוי' בה . בכבוד חב ואם כח"ב למען יאריכון כו' ובשלות סקן כו' והארכת ימים . כרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה ושלח

(ה) אמרי' צר"ה (דף י"ג) ד' ד' חני כוא קודם שיחטא האדם ואחי כוא לאחר שיחטא האדם . וכ' צר"ה וזה לבנו ואת מה לריך האדם למדת הרחמים קודם שיחטא . וז"ל שאע"פ שנלוי וידוע לפניו כסופו לחטוא מתנהג עמו במדת הרחמים בלשר הוא סס . ח"ג קודם שיחטא צע"ג . שכבר חשב לעוברת ומחשבה ע"ג הקב"ה מלרפה למעשה כו' חס"ה מתנהג עמו במדת הרחמים קודם שיחטא

חף אדוני חתה ידעת חת העם כי צרע הוא בו' . שאין לו מונון . שבהשואה כי צרע הוא לא מלינו בו שום החללות להניח בו דעת משה רבינו ע"ה אשר קלף עליו . שלא הזכיר בדבריו שום חונם אשר הכריחו ואללחו לזה — וירא משה חת העם כי פרוע הוא — משמעות הענין שאחר חסותה אהרן ראה זאת . ומה קיסור יש בזה להשואה אהרן לאמר כי היא פקחה עיניו לראות כי פרוע הוא ולא מקודם . גם הפלח משה אל ה' יש בו לדקדק . שאמר אלא חטא העם הזה חטאה גדולה בו' ועתה אם חטא בו' שאין נראה מדבריו שום רחמים וחטונות . בלתי אם הגדלה החטא והרבותו האשמה על העם ובקשת מחני נא ג"כ אינו מוכן בהשקף ראשון . גם השואה הקב"ה אליו ועתה לך נחה בו' הנה מלאכי בו' לא ידעו מה שייכה להבקשה והתפלה . ומה יתוקן בשליחת המלאך ללכת לפניו — ואח"כ בשמעתם והתחלבו ע"ז . רק שלא הסירו עדים מעליהם (כמשמעות הכתוב אח"כ ועתה הורד בו' משמע פי' הכתוב ולא שחו . ולא הסירו . ועליו כמו מעליו ולקמן יבואר זאת) קלף ה' ע"ז כמ"ש ויאמר ה' אל משה אמר בו' רגע ח' בו' ועתה הורד עדיך בו' משמע שנינו זה שלא הורידו עדים העלמה יוחר קיטורי חמה מפל גוף העצירה . וקשה הלא התחלבו ורחמנו לא באו וידע מחשבותה ח"ך נשבר לבם בקרבם . ולמה הקפיד על הורדת העדדים . הלא דבר הוא . גם לשון ואדעה מה אעשה לך ח"ך לו הבנה פשוטה . ויהגלו בו' ומשה יקח בו' ח"ה סמיכות יש לזה ענין ומשה יקח חת האהל בו' . ויש לבאר ב"ו בסגנון ח' אשר הכו לי בצע"ה מויתומי הצעירים :

והנה בסנה (פ"ח ע"ה) נדרש שם סמיכות הכתוב ומשה יקח חת האהל למה שלפניו דאיתא ההם דבר ה' סימני בשעה שהקדימו ישראל נעשה לגמט באו שנים רבות של מלאכי השרת בכל ח' וא' מישראל וקשרו לו שני כתרים ח' כנגד נעשה וא' כנגד גשמת . וכיון שהטלו ישראל ירדו ק"ב רבות מלאכי חבלה ופרקוס שנא' ויהללו בני' חת עדים מהר חורב בו' אמר ר' יוחנן וכולן זבה משה וגטלן דסמין לי' ומשה יקח חת האהל ע"כ . חונם גם מאמר זה דורשת ביאור . מה הם חלו העדדים שנכללו בזהל משה אח"כ . וערש"י שם' אהל לבין ביהו נרו וכו' היה קירון עור פניו . ואח"כ הם נפלים קדישה . ולמה כעס ה' עליהם על שלא ראו שיש יסוד הקדושה מעליהם :

(ד) ונראה ע"פ מה שיש לבאר ענין לבח האדם ואשרו ערומים קודם החטא . ובמק"ל דבריו מזה גם מדבר קללת האדמה ח"ך שהוא מדה בסחאסא . שהנה ידוע שקודם חילת האדם פרי עה"ד היה חומרו מוכך מאד בקבלו הדר אורח ה' אשר לא בו אלמו דמות הבנייה בנפשה בו מפי ה' נשמת רוח חיים באפיו . לואה כאשר לא ידרשו המלאכים לבוש לבסיה חת גוס בעצור היות גוס מוכסה וטבורה ואין להם ליבוס ולחומר פניהם בתמונה גוס להחליב בהיכל מן ה' לבחות וללכת ערום . כן חומר האדם . בהיות בצור הדר האדמה חופפה עלי' ומוקיר אורה לבלי חכלס לעמוד בין העומדים לפני המלך ה' . לא ה' גוס ללכה ערום . חך אחרי הפרד האורה מפל החומר ונשאלה החומר מזהמה וטחאה בתלחה ונגלה קלון החומר . ע"כ כסחם בושם . ולחפרה היה להם משא החומר העצור עליהם . ויהחבאו מרוב כלמה החומר הנראה בעליל ואחרו להרים כסונו . [ע"כ בהפרד האורה מהחומר נחלש ג"כ קשר היסודות המורכבים באדם אשר ה' קודם חטאם מהלכדים יחד כל יפרדו נלח . ולא נפחד מחלי וקלף . גם המוח לא שלטה עליהם להפריד ביניהם . כי היה הרכבה מצינו אשר נמוג ממוג היסודות ונעשה דרי' אחת . עתה אחר החטא נראה חבל המקשר היסודות . והיה הרכבה שמונית כל עוד שהעצבים ידורו יחד בשלום אז הסקטו באהלו . אולם כהיות לפעמים מריבה בין היסודות . ויסוד ח' יאמץ על דמיון . אז הבא המחלה לרגל המריבה . עד כי בהצבורה המהירה יברסו ח"ו היסודות והשפר השבו בו' וחרות השבו בו' . וזה היה ע"י אכילת עה"ד שהיה הפריה בין האורה הוא השרה האלהית :

ושלח בו' ובחרתו בו' ומח בו' אלא בו' בעולם שכולו ארוך בו' ודלמא לא כוס הכי ר"י מעשה חזא ודלמא מהררר בעבירה כוס מחשבה רעה אין הקב"ה מרפא למעשה ודלמא מהררר בע"ג כוס בו'] ואלא חסם לא היה כ"א הכורר לחור בלא מעשה ואינה מלטרפת למעשה להר"ם כ"א כשעשה המעשה . ונ' בענ"ד ליישב ע"פ כא דאמר' בקדושין פ"ק (מ' ח') מחשבה טובה מרפא למעשה שנאמר אז נדברו בו' מחי ולחכמי שמו אמר רב אחי שאם חשב אדם לעשות מצוה ונאנס ולא עשה מעלה עליו ככהוב כאלו עשה מחשבה רעה אין הקב"ה מרפא למעשה כנא' חון הם רחמי בלבי לא ישמע ה' . ואלא מה אני מקיים הנני מביא אל כעס כזה פרי מחשבותם . מחשבה שטושה פרי הקב"ה מרפא למעשה (ופרש"י מחשבה שטושה פרי שקיים מחשבתו ועשה) מחשבה שאין צם פרי אין הקב"ה מרפא למעשה . ואלא כא דכתיב למען חפוש את בית ישראל בלבם . אמר רב אחא בר יעקב הכוא בע"ג הוא דכתיב דאמר מר חמורס ע"ג בו' עולא אמר כדר"ס דאר"ה כיון שעבר אדם עבירה ובהם זה כוחרס לו בו' נעשה לו כהיחר עכ"ל הגמרא . ופרש"י עולא אמר הא דכתיב פרי מחשבותם בו' וקשה לכוורה אחאי נער כנמ' להביא דברי עולא דקאי חירולי אקושיא שכובא כנמ' מקודם שהקשה מהפסוק למען חפוש בו' ולפרש"י קאי אקושי' מפרי מחשבותם וכו' לנמ' להביא מיד ח' עולא וגל' להפסיק ביניהם בקושיא אחרת . ונראה מכוס דיש ג"מ בין החירולים גם בקושיא כשני' . חף דאין סברה דפליג עולא אכא דבע"ג נחשבה המחשבה ג"כ . מדלת מפרש רש"י דקאי עולא אקושי' כשני' . וע"כ משום דלא מסתברא שיחזוק עולא על זה . מ"מ יש ל"מ ג"כ בקושי' כשני' . דכיינו ח' יומא כסחי' הראבון דבמחשבה שטושה פרי דכיינו שטסה ח"ך כן המעשה מלופפת גם המחשבה אפי' בשאר עבירות . ח"כ ע"כ הא דאמר' בע"ג דחמירא ומלופפת המחשבה ע"כ כיינו אפי' בלא עשה מעשה אח"כ . דאלו כשעשה אח"כ המעשה גם בשאר עבירות מלופפת המחשבה . משה"כ לחי' עולא דכא דפרי מחשבותם מיידי בעבר ובהם וא"כ נפעם הראשון י"ל דאיהם נחשבה המחשבה אפי' כשעשה אח"כ . ובע"ג דחמירא מלופפת המחשבה באופן כשעשה אח"כ המעשה . אבל בלא מעשה ה' רחום הוא . ואינו מליפס עד שיעשה המעשה אח"כ ג"כ . מחש"כ בשאר עבירות אינה נחשבה המחשבה כלל :

(ה) וא"כ יש ל"מ צידון ע"ג גם כן שכול חירון בקושיא כשני' בין חירון דכנמ' סחם וכן כך דעולא דחמירא אקושי' הראשונה . לואה המסין הנמרא מלהביא כך דעולא עד אחר קישיא כשני' והחירון סלס דמיידי בע"ג . דים ל"מ בין עולא ובין ח' כנמ' סחם גם כתי' כנמ' אקושי' שני' . דלחי' כנמ' סחם מלופף המחשבה בע"ג חף כלא עשה מעשה כלל . ועולא י"ל דוקא כשעשה מעשה ובשאר עבירות אפי' עם מעשה אינה נחשבת . ובלא מעשה גם בע"ג אינה נחשבת . וא"כ לפ"י ח"ס קושיא סק"ג מה"י גמ' דסוף חולין אהר"ם דהתם בחולין פריך סחמא דגמ' ודלמא מהררר בע"ג כוס דלחיל לסחמא דגמ' וקדושין סס דעם מעשה גם בשאר עבירות נחשבת המחשבה . ובע"ג גם בלא מעשה מלופפת המחשבה כנ"ל ולואה פריך שפיר ודלמא מהררר בע"ג כוס דבע"ג הכורר לחור גם בלא מעשה מלטרפת למעשה . אבל כרה"ם מוכרן כאן לקיפתו (קודם שיהטא האדם מס לריך למדת כרהמ"ס) שני חירולים . ואם לא אחי' ת' בחרה שלו כסחמא דגמרא . כנא חיה חליבא דעולא . ולסחמא דגמ' נאחוז בחי' הראשון . אז דמיידי גם בשאר עבירות . וכיון כשעשות האדם חת בעבירה מלופפת המחשבה . שייך מדת כרהמ"ס שאינה נחשבת גם טרם עשויה כמ"ס כרה"ם גבי ע"ג . וקטן כרה"ם ע"ג כדדי דיהיה כחי' גם לעולא . ולסחמא דגמ' שייך זה כחי' שפר בשאר עבירות וא"כ קושיא סק"ג על כרה"ם . ובדרך דרום נראה לפרק קיפתו באופן אחר :

(ג) ולבאר הדבר נקדים מ"ס בפרשת העגל אשר רבו בה הדקדוקים . שהנה צדחת משה מן ההר וירא חת העגל ומחולות בו' ויאמר אל אהרן . מה עשה לך העם הזה כי הבחא עליו חטאה גדולה ויאמר אהרן אל יתר

שזכרנו — אך טרם שומנו פנינו לשר הדקדוקים הקדמים הקדמה קטנה אשר ממנה נבא אל הישוב —

(1) **הנה** בגמ' שנה (י"ב ע"ב) אמר רבנ"ה כי הוה חלוי' בחרי' דר"ה לשיולי' בתפיתה (חולה) זימנין אמר המקום יפקדך לשלום וזמנין אמר המקום ידכיינך לשלום ומקשה הגמ' היכי עביד הכי והאמר ר"י לעולם חל ישאל אדם לרכיו בלבון חרמי ואר"י כל השואל לרכיו בל' חרמי חין מה"ס נזקקין לו שאין מה"ס מכירין בל' חרמי וכו' החוס' שם בד"ה שאין והימא דאפי' מחשבה שבלב כל אדם יודעים ולבון חרמי חנים יודעים עכ"ל וכו' הר"ש ברכות פ' ה' קורא סי' ח' וט"ס במעיו"ס שחמה מנ"ל הא וטרה לייבש וכו' דס"ל שהמלאך הוא למעלה ממדרגת מקור המחשבה שבאדם ומשיגים חוזה ועדיין קשה לו ממ"ס בפסוק עקוב הלב כו' מי ידענו ע"ש ובאמת מספרי מקובלים מבואר שמתקשה שבאדם היא במדרגה גבוה יותר ממדרגת המלאכים [כמו שלייר גם הר"ח] בשערי קדושה שהשמה היא פנימית ומלאכים הם סביב לה והנשמה היא מעולם המחשבה שהוא עולם הבריאה ועולם המלאכים שם מעולם היצירה היא בחי' דבור שהיא מדרגת רוח שבאדם וכן בשאר ספרים העריכו מעלת נשמת האדם גבוה מערך המלאכים ומאחר שלא מצינו כהוב מפורש בדברי חז"ל שיוצאים מהמחשבה ואף אם נמלא כחוב כן מדפשיעא לבו להחוס' כך אפשר לפרש מ"ס מחשבה היינו דבור כמו שמצינו ס"פ המפקיד לחייב על המחשבה כמעשה ופי' החוס' שם דמחשבה היינו דבור כממשמות הכחוב על כל דבר פסע וכן לענין מחשבה שלא נשמה בקדשים כ' דהיינו דבור אף דבכ"מ קרי ל' מחשבה (ועמ"ס בס"ד בביאורי יבארי"ף ס"פ ראוהו ב"ד) ובאבות דר' נתן (פ' ל"ה) דכחשיב מעלה המלאכים על כ"ל לא חשיב הא דמלאכים יודעים מחשבות וכן החס ובחינה (ט"ו ח') דחשיב בשרין ג' ככ"א ונ' כמלאכים ויודע שרירות חנים יודעים מחשבות וא"כ הו"ל לומר ד' ככ"א וע"כ דגם מלאכים חנים יודעים מחשבות אדם וזה ששמעתי שם קדוש ח' מדבר בהאמיר בדניאל ב' וידברו הכסדים למלך חרמית ב' חלמא יימר לעבדך ופסדא נחוא ענא מלכא ואמר מלכא מני אודא הן לא חסודעונני ב' ענו הנינוה ואמרין מלכא חלמא יימר לעבדוהי ופסדא נחוא ודקדק מה חידשו בהשבותם הכני' שפיעלו על ידה יותר מהשבותה הראשונה ואמר כי השרטונים יס להם כח לדעה את אשר ילא מפורש מפי חיות ילד אשה בעולם וטרה ילא דברי המלך בענין החלום מדלתי שפתי החולה לא יכלו למצוא וזה חסבו שיודע החלום רק שחפץ לגסוהם אם ימצאו החלום אז ידע כי שהרונם אמת ע"כ דרכו ממנו בעני' שילך באחד מהדרכי ויאמר החלום לעבדי ביהו' וט"ס לעבדוהי ואז ידעו החלום וימצאו גם הפסוקין ולזה לא אמרו לעבדך כדראשונה ועכ"פ מבואר ששרטונות חנים יודעים מחשבות וא"י נמצא דמלאכים יודעים הו"ל להגמ' לחסוב ד' ככ"א כנ"ל וע"כ שגם המלאכים חנים יודעים מחשבות חטט והחשבותיו כ"א ד' לבדו יודע העלמות לב' וא"ש שאין מכירין בלבון חרמי כפשוטו [וה"ש שעה ואל האמר לפני המלאך כי שנה היא למה ב' פ' אף שהמלאך חינו יודע מחשבותיו ויכול להתגלגל לפניו לאמר שנה היא אך למה יקלף האלהים בו כי לפניו נגלו מסתרי לבבך ולא יקבל ההגללות ההפוכה]

(2) **י' דר' י' בהגדה** זאת יונח לנו כל דקדוקי הפרשה שזכרנו שהנה נעמדם על הר סיני פסקה ובהמתן והוצבהו מעלה להיות קרובים אל ה' ולהתגלגל בהשגחה הש"י לבדו ולא ע"י שליח ולא ע"י מלאך כי בין כוכבי השמים הושם כסאם ולילה ויום מלרם ה' בבצח עין כסדר יציר קטן ב' ה' בדר יצחו ב' כי מרוב חסדו חיותם ובחמלתו נעלם ונכסאם ולא עזב מלאכתו לאחרים ולא הסיר עין השגחתו מהם אף בכדי רגע ולאמר שלפני ה' נגלו כל מלשני לבב האדם ומחשבת ע"י הקב"ה מלפניה למעשה הישיב אהרן אשר דבר אלה ידעה את העם כי ברע הוא להתגלגל בזה לפני משה אשר קלף עליו בחשבו כי הוא הבין עליהם

האלהים ובין החומר הוא הפפר] וה' הטוב חשב מחשבות לבל ידח ממנו נדח הסיב נדחה ע"י החורה והמלוה אשר היא חקנה בו לורתו האמתית והשרה עליו כבוד ללם אלהים להיות חופף עליו כל היום ולאשר כי האדם הוא יסוד עולם ע"כ מהריטח היסוד נהרם ג"כ הבנין כי האדמה בהכרח היא לורתה זה להלמית מולא דשא ויבול והיתה ברית עולם בינה ובין לורתה הלמות הנדרשה לפעולת הלמית היא מעלמית האדמה כמ"ס קודם החטא ואז יעלה מן הארץ והסקה כו' ואחרי החטא נחסר המזג והלורה נעקקה מפל החומר ולא יחול עלי' לורת הלמית ובלתי עזרת המטר אשר ירעיבנה וירככנה בלמותה ושארי עבודת האדמה העוזרים לפעולת הלמית חבל בלעדס לא הן יבולה כי חין לורתה שוכנת בקרבה בעלמותה ולזה חז"ל חין הגשמים נעלרים חלל בשביל ביטול הורה כו' שבאשר שהאדם לא יקבל לורתו מהחורה אף שידע כי בלעדה לא חיה כבוד הלורה חופפת עליו מודד הקב"ה מדתו להמניע המטר אשר היא הנהגה לורת הלמית להאדמה וכמו שהזכירנו כמה פעמים בתורתו חס בחקתי חלבו כו' ונהתי בשמיכם בעחס השמרו לכם מן יפה כו' ועל את השמים ולא יהיה מטר כי החורה היא יורדת ללור לורת האדם והמטר היא נוחנת לורת להאדמה לפעולת הלמית ובהיות האדם שלם בלורתו ע"י החורה יתן ה' מטר חרלנו בעתו להשלים לורת האדמה כי האדם הוא יסוד וקשר כל היסודות כאשר בא הענין במק"א והוא קללת האדמה שקוף ודרדר חלמ ח ובזעה אף יחל האדם לחמו באבדן לורתה אשר שנה בקרבה ועוד הארתי בענין זה חמגס לפי האמור פה יס לבאר ענין נכחם ערומים קלח באופן אחר :

(3) **ונראה** לבאר ענין הכהנות עור שכלי"ש הקב"ה לאהר"ר ובמדרש אמרו בתורתו של ר"מ כהוב כהנות אור באל"ף ואל"כ למדנו מהותו של ר"מ שלא כהנות עור גשמיים כפשוטם עשה להם אלהים כ"א חיות ענין רוחני ויפלא למה זה אחר חטאם נשאו חן בעיניו ומלאה ידם להשיג חיות רוחניות קדושה אשר לא השיגו ט"ס חטאם ויבואר עפמ"ס בצע"ק (שער נ"ח) וז"ל שהקנינים המדות והמלבושים נקראים בשם ח' מדו בד כו' כמו שהאדם ניכר בלבושו הכהן חילוניות חס סוחר חס פרש כן החמלה הכהן נפשוהינו הנעלמות הוא בפעולותיהן החילוניות כי מהפעולות יודעו הכהנות וכמו שלא יתכן סימאל חדם ערוס מבלי לבוש כן לא יתכן סיה' ריקס מהמלות כלל כו' ע"ש ולמעלה (בדרוש אדנט לעמודים בחלק קול מים רבים) בארתי בזה באורך שכל המדות ופעולת מעשי המלות אשר סגולתם לערוך את רעיוני הילר ולהניסם לא היו נדרשים כ"א אחר החטא חבל קודם החטא שלא היו עמו חכרת הילר לא היו המדות נדרשים לתועלת כי גם זולתם לא יטה חסורו מני לורת הנדק והיסוד וזה יתכן עפ"י הילל שמדות יקראו בשם לבוש להטעים לכונה שני בפסוק והיו שניהם ערומים ממעשי המלות והמדות המכונים בשם לבוש כנ"ל וגם בזה שאינם דבוקים בגו האדם כ"א תלויים ואחוזים בהחירת ורלון האדם דומים בעינים ללבוב בלורתו ילבש מחלית המדות ויחשף בהם ובחפלו יסירם מעליו גם מדת הבושה לא ה' לו כי גם זולת המדות ה' נמשך אחר רלון ה' ומחזה כדי יתוה אף אחרי האפילו את דרכו בערפלי חשכה הילר דלה ה' בעניו ויחמול עליו להחיר לו באור החירה והמלות לבל יתעורו ילרו לכת חשכים וזהו לפי הדרש כהנות אור באל"ף ע"ד כר מלוח והורה אור וילבשם בלבוב המדות כי אף מעשי המלות והמדות ייסירו לעדי האדם ללכת בדרך נכונה ושם בדרוש הילל בארתי עפ"י ענין הסרת המלגפה והרמת העטרה שבעה חרבין ב"ר שהוא שילקח מהם קדושת המדות שהיו עטרות לראשם ע"ש באורך ובהם האופן יתכן שהוא ענין הסרת העדיים מהר חורב שהוא ענין קדושה רמה ונשאה שקבלו כהרים לראשם במעמד הר סיני ובחטאם הוסר מעליהם ולהסביר חין שהוכרחו אז להסרת העדיים להעלאתם ותיקונם ויובן זה עם כל דקדוקי הפרשה עגל

בכלל כ"א הדבר אשר חפץ ה' להרעיל על ידו להוכיח אותו חסד או שאל ענין כמ"ס טופס נהניק לבני ישראל :

(ט) **וְלִפְנֵי** ענינו פה חמדתו וכלל קצת בחפץ אחר כנחמה נפי דרכנו : שמרע"ס חפץ בחקיקת ב"י וראה בחמדה שכלו כי לא יאות להם מעשה ה' ונכנס חסד היתה חסד להחזיק נפי האלהים להחזיק בהנחה כמ"ס לבדו : אחרי במדיו רגע ברגע יגדלו מימי רעיוניהם רשע החט"ס וט"ט הפשעים : ובאשר שיל"ז האדם הוא בוקר עשונות יחסינו ח"ו בכל עת שונים גדולים ורעים : לזאת חמדתו הא"ז חפץ בעם כ"י וישבו כ"י ש"ע" מחשבתם צמ"ג נחשבת כאילו עשו להם בעלמם גדולים ע"כ וצדק"ס להכניס בחקיקתם לעתיד : אם חפץ האלהים ורם ח"ן : פי' בין כך ובין כך : מחזי נא מספיק אשר כחבת : שאל יס' הוא המכריז חסד נע"ז : כי כל עיר שהוא אוחז בבע מחשבת ההנהגה בירו קרוב על ידם השנחת כמ"ס מבוס שבניה מדברת מדרך גדולי כל משה : לזאת מדרשו טובה עמו לא חסד עוד לקבץ כמכרה : ובקש משה מחזי נא מספיק אשר כחבת אחזי נשד ובפוע עליהם [ואי יש לפדש ר"ס חסד השנחת חזיר על מחשבתם כרעה כרי מוטב : ואם ח"ן נ"ו שאל אובל לה"ס עוד מנהיגים לש"י] ועננו הכי"ס מי אשר חפץ לי כ"י ועשה לך נחה אח כמס כ"י כנס מלאכי יך לפנך : כלומר ש"ף בא"ז חסד מנהיגים עכ"ל לא חסד' שניתי קרובה אליהם : כי הנס מלאכי יך לפנך : שמעיה יס' הנהגה ע"י מלך שהוא לא יבחין מחשבות : ולא יבחז בספר בזכרון ש"ס מחשבת עד אשר יול אלה האדם לפ"ע : או יגיבם לפני המלך ה' בעת המכשע : ואי ידענה כ"א לפי המחשבה כנשגלת עז"ס חס בידון חס כננה חס במד ומעל : וכל כדיו : בע"י ית"ף המחשבה כמשה ובאשר עבירות לא יחשבו (למד' בנס בעשות ח"ן נחבת המחשבה) : אולם ט"ס בעלותה המחלף על ספר נישא אח רבשה במכס- בעניות לא יכית כדורו ית' לב על מחשבת און אשר יעלם על לב חס : ח"י כי ג"ו לפני כל מסלית עשונות גבר : ה"ל אחר שזה הענין למלך אשר לא ידע לא יב"ס הוא עלי' : [בע"זי במקלות צימים שבין ר"ס ליו"ס"ס לשבמיע דברי הסעוררות לחשוב : בארתי ער"ז מ"ס בילקוט וז"ס פקדי ופקדי זה ר"ס ויו"ס"ס : שלכאורה קרה להנינו שבימים האלו כלל יזכור ה' בריח חזית להיטיב לזרעם אחרים : ויעיר רחמיו ורסדו : ואך יאמר כמדת שנימים האלו יחפץ עין בית ישראל כמטעם כעל : חזנס נפ הכל ים לרעשים ככונס לפי חמדת יבמות ס"פ החוק דרשו כ' בהל"ז חס עשרה יום שכן ר"ס ויו"ס כי אז קרוב אלינו ה' ונחל לכל דורשו באמת : ואזכ כדשן כוס לט"ף בשמח הכחוב כוס מ"מר כלל : שלפי פשטיה כחוב ח"ן לו סמיכות למ"ס כנס מלאכי יך לפנך : ונפי המדרש כונס כחוב ש"ף שני יס"ל יתכלי ע"י כנחת המלך : עכ"ל צימים שבין ר"ס ליו"ס"ס : יקח מועד כזה לשיח עין עליהם בעלמם ולקבל משקד כשונות וזכיות אשר בספרי המלך להבין כל מעשה חס ואיס : והיות קרוב אליהם לקבל בחשונה לכל כזה לחסוד כלל כנפיו : וזכו כנס מלאכי יך לפנך : אך וביום פקדי זה ר"ס ויו"ס"ס באומר במדרש הכל : ופקדי (לשון מנין ופקד כמו חלס הפקדיה) שאלו בעלמם לקבל חשבון כמעשים ואשים עין השנחת עליהם : ומשעם זה כזכרונם ס"מ כנס גדולי כמקובלים שנימים אלו נס המחשבה מזק ויס לאדם לעיר אז מחשבותיו : משום שאלו קרוב אלינו ה' : והוא מנהיג בעלמו : ע"כ ים להשמר חס' מחשבת לא עיבה : כי הוא צומן עשונות : מבא"כ בשאר ימות כנס שהוא ע"י מלך כלל] :

(י) **וְהַצִּיעַ** משה רבינו דברי ה' לפני העם וישמע העם את הדבר הרע הזה ויחלצו : אבל נקרא עכבון הלז : וכן הוא אומר ויהמו ימי בבי אכל משה : אבל הלז מעורר את האדם לבדי הנראה לעינים : ויש עוד הכחוב ולא כהו חס עדיו עליו : דהיינו שאל שהו מעשה כפועל שח"י הכובת **המקל** אשר יראה **בעל** לכל הרוח והביט : ח"י עדיו עליו : כי החזיק ח"ע בלוחה מדרגה שהנינו במעמד הר סיני : להסחפק במחשבת ההשוכה בלי מעשה כאלו קרובים הם

החשבה בעשותו להם העגל : ע"כ חמר כי כזר הנלה פרי מחשבותם להמרות רוח ה' טרם גמלה פרי מעשיו את העגל ולא הוסיף עליהם עין אשר הוא : בלתי חס את אשר פשעה מאפני לבדם להיות גלוי לכל העמים ח"ך כסרו מאחרי ה' : ע"כ חמר הכחוב עשה : וירא משה את העם כי פדוע הוא : כי עשה חורו עיניו לראות את אשר נהחדש הרעה כל למלאה בקמיהם : ח"ך מדבר החטא כזר היתה עמונה בחדרי משניות לבדם : ח"ך כעה י"תה מחשבתם ממחבוא"י : והנה נלבת פתח בית ישראל פדוע לעיני כל קמיהם : [ועפ"י ים לפרש ענין הפלה משה רבינו בלחל חטא העם כ"י להראות גדול חלול הכס ובמ"ס בהפלתו בהפלת ויחל למה יאמרו מלרים כ"י ובחמרו אלא חטא העם הזה כ"י וישבו כ"י הוא מסביר יותר ענין חלול הכס שלא יאמרו בעד החטא ועון נשאו עונם : כ"י יאמרו ברעה הו"חם כ"י : כי בעיני העמים יפלה הענין בחשבת שרן חסד ה' : החושל ומחשית : ואך הוא גלגל עליהם החובה לפי דמיונם : שמחשבת העם נעלם מהם : כי האדם יראה לעינים ולא ללב : ועפ"י חמך מחשבות ב"י קדמה למעשה חסדן וכזר חטאו ופשעו כזה : לזאת חמר משה אחרי שכל חובת העם על חטאם ומחשבותם הפנימיות אשר לא נראה בעליל לכל חריביהם : שאך זה עולה להם כאלו וישבו להם חללי זה : דהיינו שבעלמם עשו להם : בלוחה הגדול חליל הכס כפי כל הנוים אשר לא ידעו מאפני הלכס : וידמו במחשבתם כי חסדן הוא החיוב ורם נקיים : ולחסדן בלוחה ח"ן מניע שום עונם : כי ח"ך הוא מפשע ונקי הוא מפגולו העול אשר יספחו ענין] :

(ח) **וְעֵתָה** חס השא חשחחם ואם ח"ן מחזי נא כ"י : במקום חזר כחבתי כזה שהענין שדרש דרש משה מחזי נא כ"י : כי טרם נטבעו צדון עון העגל רגליהם : היתה נפשם מוכשרת לקבל שמש דברי אלהים חיים באשר ילא מפיו : ח"ך מירחם לנפשם מפני האס שמו פניהם לבקש ממשה רבינו ע"ה שהוא יס"ס דבריו עמם להיות המלך בימותם : כמ"ס ויאמרו אל משה דבר אלה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים כ"י : ובמ"ס אכזי עומד בין ה' וביניהם נ"ו להגיד לבס את דבר ה' כי יראה מפני האס : וה"י מרע"ה בשלוחם להגיד להם את דבר ה' : ח"ך צסירם מאחרי ה' ככרה חזנס משמוע דברי פי שדי ח"ן כנסם לעשות שליח מלדס : ע"כ חמר משה להס"ח ואם ח"ן מחזי נא שלא יס' עוד שואב מי הקדושה וסורה בלון מי שיקבלם ממנו לשחת : כי לא החזיק ח"ע רחוי לכך מלדו כ"א מלדס בעת שסביר מלאה ידם להקציב שמש דברי קדוש עליון : ובעת שהמס רפי כח וח"ן חוגים לשחת על כנסם משה הקדושה : גס בלוחס קלר ידים לעשות מחומה בעדם : כי אם הסוחר אשר הוטו מה יעשה המסולח בבית אומן הסחורה (פאבריקאנט) ע"כ חמר מחזי נא מספיק אשר כהבתי בספרי הנביאים להיות נביא ומנהל נעם לקבל דבריו ולהשמיע לנו כי עשה בעל שליחותי מאפיהם כח המשלח : בלתי חס יכא חשחחם להיות כמקדס : והס"ח חמר לו מי אשר חפץ לי כ"י שסס ירוחקו מהיכל כדורו : ועשה לך נחה את העם אל אשר דברתי לך שחטה חס' שליחי מעשה ולא בלוחס : ודברת את דברי אליהם : [סן בענין זה ביארתי מה שראה סיני בענין הנבואה שטרם משה שמואל חס שאלו ה' חזיון הנבואה נפרץ להמלא כפי הנביא כל ענין לכל דורש ממנו ענינו עד שה' בעות לב שאל בלכרו לשאלו על החשונות כי ימלא מענה כפיו : כי כל העלונות וסחרי העולם לא נכחד ממנו : וח"כ רחיו שאל ידע הנביא כמו שגלית בלחיש וה' העלים ממני בענין הסוגמות : וכמוהם רבים נראה שאל ידע הנביא כ"א מה שהגיד לו ה' : ואמרתו שיהק כי כל זמן שה' הנהגה ב"י עפ"י הנביא ה' הנביא בשלוחם לקבל בעדם ידיעת עניני חבל : לזאת נקרא לנס רואה כי נגלו לפניו כל מאפיו העולם למען ימלאו ב"י מענה כפיו על כל משאלותם באשר יכאל ח"ס בדברי אלהים : חמנס ח"כ במחשבת ההנהגה הנבואה : ה' ענין הנבואה שחוק מיומנה הנביא מעלה כפ"ע וחיה קשורה בעיני העולם : ע"כ לא נמסרו לו אז עיני חבל

שלא יתן עמו מלאך כלל כ"ח בעלמו ינהיגם רק שיהי נפרד ומובדל קצת מהם להחליף באהל ומשכן. וע"ז לא יהיו כל העם מהפציצין וזה שסיים בגמ' שם ועתיד להחזיר לנו. כי לע"ל נאמר אשפוך את רוחי על כל בשר. ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו. — (וע' גמ' סוף ברכות שמשה מחמה כעס לקח אהלו לנטותו חוץ למחנה ולזה לו ה' להחזירו מיד למקומו. והוא פליג על ר' יוחנן דהכא. והדברים ארוכים וערוכים אללי במק"ל לא עם האכף פה) :

(יא) **הנה** בארנו בעז"ה כל הפרשה הנ"ל ביוצב דקדוקי אשר הערנו בראשונה. וכולה על קוטב דבר זה הסובב כי המחשבות שכלב חיסג גלוים למח"ס כ"ח ה' לבדו יודע מחשבות חדש. ע"כ היחה עלה ה' למסור ההנהגה להמלאך שהוא ינחם וינהלם. למען לא יחשב להם עון מה שיטלו בחיק מצימוחם. ועפ"ז אמרתי לפרש מ"ש צפ"י ויחי. ויאמר אליהם יוסף אל תיראו כי התחת אלהים אני ואחם חשבתם בו' דלשון כי התחת בו' חינו מדוקדק כמוצן. ולהג"ל יתכן שהשונה יוסף ה' התחבטני באלהים לדון על המחשבה. כי הקב"ה דן על המחשבה שידע ומכיר אותה. אני זוחל עפר ואיני צודק גנאי מחשבות בלתי על המעשה אשר עשיתם עמדי יס לי להביט. והמעשה הלא טובה וחסד פעלתם לי. ויש לי עוד לתת לכם חודה על הטובה אשר עשיתם עמדי. גם אמרתי לבשר עפ"ז אמרם ביומא פ' יו"כ גדולה הטובה שמעטת עד כסא הכבוד. שכונתם בזה שגם הרפור הטובה עושה רובם גם בחור ימות השנה כמ"ס בקדושין ע"מ שאני לדיק ומלאך רשע ה"ז מקודשת שמה הרבה הטובה בלבו. ומשהמא מיירי גם בשאר ימות השנה ואף שאו מתנהג עפ"י המלאך אשר הפקד אתו לנהלכו באורחותיו. והוא לא יכיר מחשבות. עכ"ז גדולה הטובה במעלתה על יתר המלות שמעטת עד כסא"כ שהוא מבין מחשבות ותיקף בעלות על רוחו ולבבו מחשבת החשובה. יתפד להקרא בשם לדיק ומקובלת השבחו. ואמרתי עוד בזה ליישב גי' הילקוט דאיתא שם ור' יוחנן אמר עד ולא עד בכלל. דהוא משום דאמר' ברי"ה פ"ק (י"ז ב') ח"ר יוחנן גדולה הטובה שמקדשת גז"ל של אדם (אפי' באמצע שנה) ומקמינן ל' התם בלבו דוקא אבל ביחיד ל"מ הטובה בשאר ימות השנה לקדוש גז"ל הנחתם ברי"ה ויו"כ. ויתכן העצם עפ"י הג"ל משיב דבכל ימות השנה מהנהג היחיד עפ"י מלאך ואין ביד המלאך לשנות מאומה. רק בעשי"ה שאז ה' המשיגה וקראוהו ביהוה קרוב אלו עשי"ה וביחיד מיירי. דבאמצע השנה הוא רחוק מיושעת היחיד. משא"כ בלבו דכל בי עשרה שכינת שרי' הוא תמיד קרוב אליהם. כמ"ס אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראנו אליו. דמיירי בלבו כמ"ס ביבמות ס"ה החולץ. וא"כ כיון דס"ל לר' יוחנן דגז"ל דיחיד לא מקדש באמצע שנה ע"כ קאמר דעד ולא עד בכלל. חף דשם רשע הורם מעליו ונכנס בכלל לדיק דאיתא בקדושין במתני' הג"ל עכ"ז כיון דגז"ל חינו נקדש ע"ז ביחיד ע"כ דאין מניע עד כסא"כ ממס. ע"כ קאמר עד ולא עד ע"כ. ור' לוי דקאמר עד כסא"כ דמשמע דס"ל עד בכלל יתכן דס"ל כהני תנאי שבר"ה (י"ח א') דס"ל דגז"ל דיחיד נמי מקדש חף באמצע שנה :

(יב) **ובזה** הדין נעלה ונבא לישוב קבוצה הקרבן נתנאל שבהתי בראשונה בעז"ה. דלכאורה קשה אכא דר"ק ר' יעקב מאי מעשה דסרי שאמר לו חזיו עלה לבירה כי' ונפ' מן כנג ונח. דשכר מלא ביה' עומא ליכא דלמא כדר נחם וגיר דינו ברי"ה ויו"כ. ניהיג דל"מ אפי' טובה ופולה לקדוש גז"ל וב"ש כהם מליס דלא מהני. דכלא אפי' ריבוי זבוח להבדיל המבדל ל"מ באמצע השנה ליחיד כדמוכח ברי"ה שם. וע' רש"א בנח"ל סהקס דלמא היה לו רוב עונות ומחר דמ"מ בשעת עשית הכלים לא היה לו ליהרג מ"ס. אבל לקיפתי כנ"ל נראה דאין מספיק תירוץ דאמרי' דא"ל יתנאל לקיפתי משיב ריבוי עונות סהם ספיר האמר' דא"ל יתנאל כהני נמטע קלז כרוב. וכסלא נשכר. ודבר כהני כהני בשעת מליס לא היה לו ליטע. וע' ברי"ה דר' חזקיה

הם עדיין לה'. ומתנהלים ע"פ השגחתו. וה' הוא היודע ומכיר מחשבות אדם. ואינם לריכים להרחות חרעת הלז ע"י מעשה בפועל אשר העיד על שברון לבם ועלבו רוחם. וע"ז אמר להם ה' אחם עם קשה עורף בו' כלומר לא בחורח כעם אחר וזה להם. אלא בדרך עלה הובית על פניהם שלא יאחה זו המדרגה שמחזיקים עצמם בו ולא ירפוה. באשר שאלם עם קשה ערף. ואין בכחם לזרות הלאה המחשבות הרעות המעופפות על פני מצימותים. ואין לאל ידם לזכך מי רעיוניהם מעפוררי ההגים כי חדלם רגל הילד"ר. ומעין עשהותיהם הוא מעין נרפס ממחשבות הבל. ע"כ לא הוכלו לעמוד לפני המיד טבורי לב. לאחא חם רגע אחד אעלה בקרבך שאני בעלמי אנהכס הלא בכל רגע מדי עלות על מצימותיהם מחשבה נהבלה יעלו קטורי חמה באפי. וכליתך כאשר גלוי לפני כל נתיבות עשהותיהם. לכן ועתה הורד עדיך מעליך. שלא תחנהנו במדרגה העדיים שגבלהם מהר חורב באמרם נו"כ. כאשר אחם קרובים אלי גם עתה. כ"ח תחנהנו במדרגה נמוכה לדרוש יעשה ממעשי המלות והמדות שיחזקו לבכסם ביראה שרי. וגם בהשוכהם יס לכס לעשות מעשה הנגילה להמלאך אשר ילך להנחות אחכם. ואחרת מה אעשה לך. פי' חיה הקון ועלה יס לפניכם אשר הלח להרחיק מעליכם סכנת הדרך אשר הלכו בה. — ויתגלו ב"י אה עדים מהר חורב. ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. משום שמה רבינו קרוב אל ה' ושיניה מדברת מהוד גרונו. ובהיותו בחוץ המחנה ימשיך אל העם ההגלות כבוד השיניה והשגחת השי"ה להיות קרובה מאד. כי נפשו קשורה בשיניה כבודו ית'. ובארואו עתה כי יאחז להרחיק מעט ולהסיר הוד הקדושה מהם שאינם יכולים לקבל אותה. ע"כ הפריד משה רבינו את אהלו מהעם וגבדל מהוד העדה ליטע אהלו מחוץ למחנה. והי' כל מבקש ה' יאחז אל מחוץ למחנה. — ובגמ' שבת שם ח"ר יוחנן וכולן זכה משה ונטלן שגא' ויהגלו בו' וסמין ל' ומשה יקח את האהל. והוא אחרי שנתבאר ענין העדיים שהוא כהר המדרגה הנעלה היוחס קרובים אל ה' ונהיגם מויו השיניה. ואחר שנסהלק מהם זו המעלה שהי' להם מקודם שכל חיס מישראל הי' בעלמו כמשכן כבוד ה'. כי ה' שוכן בקרבם והיכל ה' המה. אהן העדיים זכה משה ונטלן. והוא שלא מלינו בפסוק ניכר אהל משה ששורה עליו השיניה כ"ח אחר חמא העגל עד עשית המשכן. אולם הענין הוא שכמו שזה הקב"ה לעשות לו מקדש לבנון בהובס. אחרי רואו שלא יוכל להיות אחם בחברתם באין בניהם לקבל טוגה קדושה. וסביביו נשערה מאד. ע"כ הסהיר שניהו כביכול להיות חדר בחדר ובמחנה לפנים מן המחנה. והנהיגם הנגשים אל הקדש יתקדשו יותר בכל עניניהם. ובדעתם ובמחשבתם. כי נורא הוא על כל סביביו. ואין כל העם יכולים להיות מהקרובים אל ה' המיד. ע"כ היו יתר העם מרוחקים מהיכל כבודו ית'. רק חלק הי' לכ"ח מישראל בהגדות שנתו לבנין המשכן. ומקדשת נדבת לבם וטהרת רוחם נעשה משכן בהקדש בו כל דושה המלות שעשו כ"ח בטהרת לב אשר נדבה רוחם אהם. ע"כ כל חיס הבא להקדש ולהטהר ולבוא אל המשכן הי' בבא להוד מקדשו אשר הכין לו. רק שלא יכול להיות קרוב אליו המיד. כן ראה משה רבינו ליטע אהלו חוץ למחנה. ככדי שיוכל כבוד ה' להחליף באהל. ובבא משה האהל ירד עמוד הענן. והשורה שניהו באהל משה. והי' כל מבקש ה' יאחז אל מחוץ למחנה (כי גם כ"ח הי' לו חלק קדושה מהעדיים שניטלו ממנו וניהנו באהל משה אך שלא הי' יכול להיות קרוב אליו המיד ליטע את העדיים עליו כמ"ל לבנו. וניהנו באהל משה. ובעת שזמו על לבו כ"ח מב"י לבקש ה' יתקדש ויטהר לדרוש פני ה') וא"כ היל משה את העדיים. וח"ס ר' יוחנן וכולן זכה משה ונטלן שגא' ומשה יקח בו'. והיינו שצ"י נטילה העדיים מעליהם נעשה אהלו כמשכן עד אשר נבנה המשכן כאשר לזה ה'. ומה מלא לו משה רבינו אח"כ טענה לשובת עמו לדרוש מחא ה' אס אין פניך הולכים בו'

שלא ידע המלך ממנו ואיננו נכבדת בספר זכרון לפני
והק' שהקב"ה ידע מזה עכ"ל ה' רחום כוא קודם שיחשף האדם
ומאחר שמסר הכנסה על ידי המלך אינו מחשיב לעון עד
שיבזבז בספר המלך דעינו שיעשה מעשה וידע ממנה המלך
או ידון ה' ית' עליו גם כפי מהשגשג שבה וזכנת' דמקשה
ודלמח מסרסר בו' כוא לבסתר ר' יעקב דס"ל ע"כ דגם בגל השנה
מהנהג ע"י הסי"ח בעלמו אפי' יחיד וספיר כקב"ה כגמ' .
וא"ש קובית כק"ג :

והנה יחיא בנמרח ר"ס (ט"ז ח') כמחן מלגין הליהא
חלגרי ואמריש כר' יוסי דחמר חרם נידון בכל יום
ואנע"ל כרבנן וס"ל כהאי חנא יפה נעקב לאדם בין קודם
גז"ד בין לאחר גז"ד . וע' חוש' שם שכת' דכא דמהפליגין
לחננו רפאנו . כוא משום דלימח יחא נגזר . לימח יחא
לא נגזר . ח"ג הפלת דבים שאני דנקרע גז"ד ע"ש . וז"ל
דמ"ש כהוב' דלימח יחא לא נגזר . היינו דיש ספק שחא
לא נגזר ויועיל הפל' . ותי' שני שלחם משמע עיקר דחשיבא
הפלת דבים משום דיש כמה חולים בעולם . וגם המבקש על
יחיד כוא כוללו בזק שחר חולי ע"י — ומכוס דרבים סין ה'
גליכס המיד ע"כ הפלחם נשמעח חמיד :

ועתה מטעי מאמרנו כנל פרי כונתנו אשר בעבורם הנחתים
הלום ונטענים בארמח חיבורי זה כמדבר מעניני חפלה
לסודות ככרחם ע"הרם המחשבה נעטת הפל' . כי מלבד שהפלה
ע"הרם בלא כונה איננו מועלת . דעיקר העבורם של החפלה היה בלבי
והמחשבה היא רוח החיים המחסיך בנו החפלה . ובלעד כוא בנו
בלא נשמח חיים . כאשר בא זה הענין למעלה . בעתה לפני ה'
לנפש על נפשו לקרוע גז"ד ולכסף מרע נטוב שזאח לא יתכן
ע"י מלך כ"א ע"י קב"ה בעלמו כנ"ל . כלא עליו לזך
ולסער מחשבה לפני כבודן ובודק ילדי מעלי חים . ובמ"ש
הם' בעשי"ח שיער כהדם רעיונו בעבור שכבוד ה' קרוב
אז . וגורא על כל בניו . קן בכל ימות השנה מי שיחפון
לשנות גז"ד לטוב עליו להקרב לה' שיכיה ה' קרוב אליו .
וכסיות ה' קרוב אליו אז גורא מאד לעמוד לפניו במחשבות
כבליס ורעיוני חבו ומזימות מחושבים . ומאז טעם שיקים
שיקובל חפלו . חס מטעם שכל השנה עיני ה' על פמו
גם בפרט . או משום דחפלה רבים נשמעח . יחפון קרבת אלסים
ועליו להיות אז בר לבב מזימות מחשבות . ובספרי דרוס
פירשו לשון מחפלה מנסון ופלו אלסים . שזו כוא נשפט חס
ימולח בקסחו ח"ל . לפי מטעי חים ולדקחו . ואיך ירדס בהרדמח
האלות אז לכיות מבוקש ברעיוני שוא וחבו . ולא יסח אנו
לקול דברי פלמו — ועוד זאח נשמח מדבריו כנ"ל עלה נכונה
למחפלה שגיב חפלו במי רומה גם באמלע השנה . והקובל
ברגין לפני כסא כגדו ית' . בכיותו מחפש דרכיו ומעשיו
לשוב עד ה' . ועם הכשובה שמעט עד כסא ככבוד חפלה
חפלו למרוס . דאף לר"י מ"מ מניע עד לאל כסכ"כ . וכוא
מלח טוב בעדו ושניה נאחן לכגים חנחחו לפני כבודו ית' .
וימולח משאלות המחפלה בעשרת לבב לטובה כחפלו :

הסקיחי דלמח נגמר דינו על אזהר פער בלח"ס שימות או
יהרג . דלקרוע גז"ד ל"מ שום מלח דלח"ס החובס שטומדת
בפני כל דבר ל"מ כ"ש איזה מלח . וא"כ אין רחיה ר' יעקב
רחיה לכאורה . וגררה דס"ל לר' יעקב כי כני חנא דבר"ס
(י"ח א') דס"ל דגז"ד דיחיד ג"כ נקרע ע"י חשוכה וחפלה .
ומכוס דס"ל ג"כ דהכנסת סיחיד ג"כ כוא ע"פ כשי"ח לבדו
ולא ע"י מלך אפי' באמלע השנה לזאח מקרע גז"ד . דאלו
היה ע"י מלך לא היה מכני חשוכה לקרוע באמלע השנה
גז"ד דר"ס ויו"כ . ולזאח ס"ל לר' יעקב דגם שחר מלח
מכני גם באמלע השנה . וע"כ ספיר כוכיה דס"מ ככ"ע ליכא .
[ויחנן שוכו טעם סא"ד שם גבי אחר דלישגח דחולפית
החורגתן חא . מכוס דמעשה דחולפית קס' גם למ"ד גז"ד
דיחיד לא מיקרע . דחולפית ידוע שדירק היה ולא היה נגמר
דינו בר"ס ויו"כ לסריגס . לזאח דשכר מלח כהאי עלמח
ליכא . ולזאח גם לדין דקיל כמ"ד גז"ד דיחיד אינו נקרע
כמ"ש כרמב"ם בה' חשוכה מ"מ אמרי' שכר מלח ככ"ע ליכא
מכאי מעשה דחולפית] . ועכ"פ דיוקא דר' יעקב מכאי מעשה
דחוי לא קאי כ"א לסכר דגם כל השנה קרוב ה' לכל
קוראיו וגם היחיד מחוכב חמיד ע"י כשי"ח לבדו לא ע"י
מלך [דדחול' דמעשה דר' יעקב היה דוקא בעשי"ח . ולא
משמע כני] :

וא"כ ח"ש דמקשה כגמ' ודלמח מסרסר בע"ג הוי' דאף
שלא היה ענין מעשה דלפי הסכר דלפי הסכר חמיד
ג"כ כוי ע"י ה"י בעלמו . גם הסכר נחשב לחטאת מיד
וכנ"ל . ומכני דלי אחרת שכר מלח ככ"ע חכא כנ"ל למלח
לאגוני דלא ליחי לדין הסכר . גם החירוק עולס ע"פ הסכר
כנ"ל דמחוכב ע"י כשי"ח לבד . דודאי אין ביד המלך לשמור
ולכיל מסרסר לפמ"ל שאינו יודע מחשבות . ואף חס יודע
ודאי שאינו מושל ברוח אנוס להמניע המחשבה . אבל משום
דמיירי לסכר דמחוכב ע"י כשי"ח לבד שחא שליט ברוח
לכלוא חת הרוח שלא יעלה מחשבה כזו על לבב אנוס . וכוא
משום דע"כ ס"ל לר' יעקב כהני חנא דגז"ד דיחיד נקרע
חפי' באמלע שנה . ואזאח בין הקושי' בין החירוק לסכר
אשר עין השגחת ה"י לבד מרחשים שנה ועד אחרית שנה
גם על היחיד בפרט :

(יג) ועפ"י מיושב קושיה סק"ג סה"ק על כרא"ש שכ' דמחשבה
ע"ג איננו מארפת להמעשה כ"א בעבורה המעשה
חח"כ . מכא דמקשה כגמ' ודלמח מסרסר בו' דהתם לא כוי
מעשה ומ"מ נענש על המחשבה לבד . דלפי כנ"ל דהרא"ש
כ' למאי דקיל דגז"ד דיחיד אינו נקרע ודוקא שב ביניהם
מוחלין לו אבל לא שב ביניהם חפי' ככיא כל חילי נכיות שבעולם
כו' כמ"ש בגמ' שם וכ"כ כרמב"ם בפ"ב מה' חשוכה . וכעטס
כחוב מלח בכל כספרים משום דרק בעשי"ח חשים ד' ית"ש
עין השגחתו ע"פ חבל בעלמו וקרוב כוא לכל קוראיו משא"כ
בשחר ימות השנה כוא מוסר הכנסה למלאכיו עושי ראונו .
לעשות כפי כגמר דין שי"ל ממנו בר"ס ויו"כ . וא"כ ספיר
ליכא למימר דסרסר לחוד איננו נשמעח בכל השנה משום

התא השני

הוא יציע שאף לפי הסבואר שעיקר העבודה היא המחשבה . עכ"ז בלי עור
הכחות לא תקום בלכב הארם . מרוב הרגל האדם לתאות היצר השושבתה אחריו .

ובכנות האדם סביב לזמנותיו ומחשבתו מגדל מעשה המלח
אשר שם יקבלו כל חיל הכחות להיות חת מחשבה לבדו
(וראונו הולך בראשם) לא יגורו עוד מפני חנאי לבא בהחיה
הגופנית . כי יבאו אל חזר לבד האדם הפנימית לקחת משם
חח מחשבה האדם ודעו ושמעו ורמסו כל הכחות אל שער
החזר לבלי חת לה מקום מבוא ללבב האדם — כי מחשבה
לבדה לא חזקה לעמוד מול ממשלת החלוא הגופנית (משע
סחלה

האדם אשר המלים מחשבתו ממאסר בית כלא החלו' הגופני'
ומניס אזהר לחסות' תחת לל כנפי ממל' נפש השכלי'
לא יאמין השקט ובטח במשכנות מחשבתו . בהחבאה בחובי
לבב האדם . כי לא הוכל להשמר שם מחיל החלוא הגופנית
המחפשים אחר' לחפשה שנית ולכבשה תחת ידה . ובהיות
ערן מוסרות ההרגל על ידי' לא הוכל להחזוק למוס' חס
לא בהיות האדם קורא מלח לכל כחותיו לעמוד לה לעזרה . —

מחשבת לעבירה שקרוב הדבר שיעשה ג"כ • ולהלן הוא שגורסה נפש השכלית מכחלת למשול בחייו ובחיותו • ואין לה דעה כבשה"כ והיא נחשבת כהלך ואורח ע"כ מחשבת מליה אין בה ממש • גם רחוק שיעשה כי הילך לא ייחמו להפיק זמנו במעשה המלצה • כי ההרגל הוא טבע שני • דמיון לקבץ עליו צעיונה אם לא ברב עמל ישיבה אחר • ולפי דברי הרא"ש ב"ר"ה פ"ק גבי ה' ה' א"י הוא קודם שיחמץ בו' שכ' דהא דלמרי' מחשבת ע"ג מלרפה למעשה היינו דוקא בשעשה אח"כ מעשה מלרפה הוא עש המעשה • אח"כ ה"ג פי' גבי מליה דלמרי' מלרפה למעשה • היינו כשעשה אח"כ מעשה המלצה מלרפה המחשבה עמה • והא דלמרי' חשב אדם לעשות מליה וגאסו ולא עשה בו' נאסם שאני דאז מאסם האומם מעלה עליו הכתיב כאלו עשה • ולא במחשבת לבד נחשב כאלו עשה • ובהא הראשון האחרון דדברי הרא"ש ליטבו מקוסית הק"י עליו מהא דלמרי' סוף חילין ודלמא מהרהר בע"ג היה • והתם הלא לא היה מעשה עמו • ובז"ל ח' כהנתי דתי' הרא"ש הוא חילין אליבא דעולא אבל לסתמא דגמ' בקדושין דמבני על הא דכתיב הני מביא עליהם פרי מחשבותם במחשבה שעשה פרי • ופירש"י שעשה אח"כ מעשה ח"כ כה"ג בשום עש המחשבה מעשה גם בשאר עבירות מלרפה המחשבה • אח"כ ע"כ הא דלמרי' בע"ג דמחשבה מלרפה הק"י"ה למעשה (משכ"ה) בשאר עבירות) היינו ע"כ אף בשלל עשה מעשה ואזיל סתמא דסוף חילין ע"כ סתמא דגמ' בקדושין ע"כ באורך וא"כ לפ"ו גבי מליה דלמרי' מלרפה למעשה ג"כ פי' בלא מעשה ג"כ נחשבת למליה • אולם בעבר ושהה שהרגל בחמץ מחשבה לבד אינה נחשבת לבטל ההרגל • וע"כ שאחר מחשבה מליה מיד מחשבה ואין מחשבה מליה מיד מעשה • כיון שעשה כלי ע"י מעשה ויש בה הרת עומאה אין מחשבה מבטלה מחשבה כלי להקטר מעומאהו • ורק מעשה מליה מיד מעשה • כן דבר שעשה מעשה והורגל בה אין מחשבה מליה מיד מעשה עומאהו • (ומ"ש שלענין חסובה הרהור ומחשבה מועלת מזה נדבר בחקוק אחר) ע"כ למי שיד ההרגל חזקה עליו • וגם בקרבו מחשבה טיבה נגד רגילותו • ימחר להלביש המחשבה במעשים טובים ובה יתאזר עוז עד ההרגל לבד הורגתו אחר • וימלא חן צעני אלהים לטעמו • כאחרם הבא לטער מסייעין אחי :

ע"כ יש לכל אדם הירא וחרד לדבר ה' בעמדו בחפלה בהתלהב בו אש התשוקה לה' • ימחר להלביש ההשוקה ברב כחות והתאמלות בחיל רב להיות ממש כל עמלותו חלמה ה' מי כמדן • ואז יבטח כי נכון יהי' שם מחשבתו לחבבה ה' לאורך ימים • ומה גם כי עיקר ירידת הנשמה לעולם היא להטלות נפש הצהמים שהיא החיונית המלוכשת בדם האדם למדרגת נפש השכלית • וכל מה שמדבר בכה גדול יותר הוא מכניס ומלביש יותר כחות מנפש החיונית כדיבורים אלו (ועי' בזה בס' ניק"ח) • כי מעשי המלוא אשר יש בה השפעת המחשבה המורד להכחות השפלה גדולות להוריד השפעת קדושה מעולם העליון לעולם העשי' • כי המחשבה הוא נגד עולם הבריאה שחתם האלילות • כי כל העולמות שיעור קומה כידוע ל"ח • וכאשר ש"י המעשה ירבה חיות וחיון להמחשבה להקיים לימים רבים כן ע"י המעשה ירבה כחות ואורות בעולמות העליונים • כי האדם ט"ו השדה שרשי נשמה צלחן בנו האדם נטועים • וראשו צמחים לפעול גדולות בין העולמות העליונים • ובשטן על שרשיו מי החורג והמלוא ההפסד לחיי הקדושה בכל ענפי החילין וכל שרשפוחיו ודליותיו הרמים והנשאים להוסיף כח בכל ענף וענף להלמיח פרי שעשועים המשמח אלהים ואנשים :

החלה לפרוץ ע"פ אדמח לבב האדם ולפעול גדולות ברב ההשוקות בלבבו • לנחק מעל ידי' עבותות ההרגל כ"ח ע"י התאמלותו בכל כוחותיו לנחקם בכה ההשוקות בחשקה רב ובתשוקה נפלאה התחלבה בו בהריחם אש היראה והאהבה לה' • למען מלט את מחשבתו מידי הקמים עלי' • ולמען חלריך המחשבה טובה ימים רבים על אדמח לבב האדם • וחכם א' פירש כונה הכחוב (דברים ד' כ"ד) ועבדהם שם אלהים אחרים בו' • כי אין למעלה ממכאובות הנפש המכרח את עונה ומרי' • ולא חוכל לעמוד למולה מחמת ההרגל העבירה ואין מרפא לנפש ההיא עד שתחלמן והתחזק בכל כחותי' • וז"ל כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך • וכמו כן חז"ל (עירובין נ"ד) אם ערוכה בכל רמ"ח איברים ושמורה אז משתמרה • ואם לאו אינה משתמרת • ויהאן שם לענין שכן מחשבה שאמרו בקדושין (מ' ע"ח) מחשבה טובה מלרפה למעשה (*) אינה כי אם שההפעלות מראה בנפש וגלילה המחשבה ע"י איזה כחות • אף שהמלוא עדן לא נעשה כפי רצון ה' • כי איזה אונס עמד לו לטען • וכמו שמוכח מלשון הכחוב שמביא שם אז נדברו יראי ה' בו' שנדברו יחד לעשותה • שגלילה המחשבה עכ"פ ע"י נח הדבור היואל מקירות לבו אז ויכתב בו' • וגם זאת לענין שכן שהק"ה מחסוד לשלם שכן טוב יותר ממדה מעשה הדק המגיע ע"פ שורת השכל • אולם לענין חקוק המחשבה טובה בלבב האדם משך רב לא תכון לבדה • כי אהל המחשבה לא תהקיים בנפש ימים רבים • כ"ח בהחזקה במסמרות מעשה המלוא נטועים בכחות רבים • ויחדות הכחות יחזקו את האהל המוטע בללי המוט לימים רבים :

אין אף שהנלה בלבבו עס כ"ז הוא רחוק מכליותו להיות מוכן לעשותה • ע"כ מחשבת מליה מחשבת אללו כאלו עשה ומחשבת עבירה אינה כלום • ובמ"א הסברתי ענין זה ע"ד מ"ש מחשבת גזן אינה מחשבה להכלי שזלה שהיה כסם טקרא לה הנזן לענין קבלת עומאה • אבל מחשבת בעה"ב היא מחשבה • ע"כ לענין מחשבת מליה שגלמח מהנשמה שהיא בעה"ב בנו אים היבדאלי ומחשבתו מחשבה מעליה • אבל מחשבת עבירה שאינה מחשבת הבעה"ב כ"א מחשבת החומר והילר שהוא כנזן לגזל רצון האדם הנחונה תחת יד מחשבת נפש השכלי • ע"כ אין מחשבתו מאומה • לא כן בנעני שהחומר הוא בעה"ב בכל נוח מחשבת עבירה הוי מחשבה • ומחשבת מליה גנוב הוא אחר ע"כ אינה מחשבה • גם זאת רחוק שיעשה • ולואה בעבר ושנה שההרגל מוכנה • ונעשיה החומר והילר מושלה עליו כבעה"ב כמ"ש בגמ' סוכה על הילר"ר בחמלה נקרא הלך ואח"כ נקרא אורח ואח"כ נקרא איש • ולואה מחשבתו

התאשלישי

הוא יציע לענין שראו אנשי בנה"ג לקבוע עתות מיוחדות לכל הפלה ותפלה •

(במדבר רבה פ' כ"ח) על ההמידין שהמיד של שחר ה' מכפר על עבירות של לילה ושל בין הערבים על עבירות של יום • כן הפלה השחר מכפרה על חטאי ופסעי האדם של

אחרי הודענו חיוב הפלה במחשבה ובדבור ובמעשה הכמות בהפעלות • נדבר מחשבתה אשר הגדנו למעלה מראש שהפלה הוא במקום הקרבות ויכמו שאמרו

זמנם אשר ראו בעיניהם עין הבדולח רוב"ק שזה הזמן והעת נאותה ללוחה הספלה • מלבד מה שאין להמשיך עת זמן רב מחפלה לחפלה • לכל יחלשו כחות הנפש ברעב • כמ"ל בשם האדוני • ח"ן להעביר חוק זמן חפלה ולבלבל סדרם לבלי הסיג אחת גבול רעותה :

ע"ד נאמר בטעם קביעות זמנים להפלה • באשר כי הנה אחת היא בעצרי ממסלה האלוהי הנופית הם ורשע הוא מכלה • היא העללות המרפית ידי האדם לכל יחלשו עוז לעמוד מול הממשלה • ותישגם בפחיו דברי' על ברכי הבטחון (משענת יד העללות) לאחר כי עוד יש מועד מרווח די עשית המלוא אשר תמארו וחזרו ח"ע לעשותה • כי גם לשעה אחרת לא תעבור המלוא ולא תחלל • אך בהיות המלוא עוברת לשעה קלה • והיא' משענת החקוק משענת קנה ראון בידי העללות • בהיות החקוק (לשעה אחרת) גזורה אחר מלהחזיק ביה • ופלה העללות בידי חיל הזריות (למחרת) מעשה הדבר בחי' וכשכרה • וזה הטעם נזכר ג"כ להעמיס במעשי קביעות חנשי כנה"ג עתות מיוחדות לכל הפלה • אף שכל עת ימלא ה' לקיראיו באמת • ובפרט חפלת רבים אשר אינה נמאסת חמיד כמ"ש פדה בגלות נפשי מקרב לי כי ברכים היו עמדי וכאמור בגמ' ברכות פ"ק (ח' ע"ה) • אך עיקר הקביעות זמן הי' בכדי שלא תהי' העללות מרמז יד' להפך אח חוקם אשר קבעו • בהיותם נוהגים יד' להחזיק לחוקה לאחר עוד יש עת הרבה • שגם בעת הבאה אחרי הזמן הזה יתקלי ג"כ להפלה • ולבשחפנה לעמוד להפלה • ובין כך ובין כך יתמסכו ימים רבים ויעברו עתות רבות • והעללות יחדו מהלך לשמים • ולזה התבאר לקבוע עתות מיוחדות • והעללות לאחר • עוד יש מועד • נכונה • כי רק עד שלש היום הוא זמן ההפלה • והעללות בראותה כי נפל גבורה המושג • והמליכה בכל מקום חפלה • לא הרים ראש לילך בלעדי מושיעה • לבא בלכב האדם המלאה חיל הזריות המהימים חת מעשה המלוא • ולהקדימה טרם יעבור העת המיוחד לה • — חולם אף לפי טעם זה לא יתהלל חיש חנשי חשבור זמן ההפלה ולא חשכנה • כי מחוקי חז"ל ח"ן להמיר לשולש שנים גזירות והוקים וגדרים שעשו החיוב להמירם חף בפור הסיבה והטעם שהביאם לזה כמבואר בפוסקים (ואף בק"ש דאורייתא כ' רבינו יונה שאחר חלות לילה חם פשע ולא קרא לא יקרא עוד) ומה גם צעניני הפלה • ואין לבוא בסודם עמוק עמוק מי ימלאנו • ומלבד זה יש טעם לקביעות הפלה השחר בבקר להסמיד גאולה להפלה דק"ש זמנה מה"ח ודלא כהכ"מ שכל דבוא מדרבנן והשינוי ה"ל וס"פ ועוד יש למאח טעמים גם לפי שכלנו שהזמן הוא יאוח דוקא לכל חפלה והפלה שהיקנו לנו • ולזה ח"ן חקר • ומ"ס עמוקים שגזבס המלאה רוב"ק מי ידלנה :

ואחרי אשר ראו כיני חכמינו ז"ל אח הראוי ליחד זמן לכל חפלה • וראו לבחור אח עת הבקר לחפלה השחר • אסרו ג"כ האבילה ומלאכה ועשית חפציו קודם שיהפלה • כי בהיות ערן חושי האדם נערים קטנים אשר זה היום שולדו חדשים אחרי מות כל החושים שהיו אחר ביום החמול • בקומו ממטהו ונעשה ברי' חדשה עם כחות וחושם מחודשים • ולא ידעו למי יפנו עבודתם חס לממשלה הילכ"ל חס לממשלה הילכ"ט • ומי שיבוא בטענה ראשונה למי החושים יטה חס לבדם אחרי • וכמ"ס לדיק הראשון בריבו (ולכן אסור להדיין לשמוע דברי טענות חבירו טרם שיבוא עמו רעהו לדין) • ע"כ הסכימו לאסור לאדם להכניס בחובו הנאה מהעניני הנוף הן המה העומדים מלד יאה"ר • לא לחבול ולא לעשות שום מלאכה עד שיהפלה • כי החפלה היא המעוררת את החושים הרבים בימים לדבקה בה • והגלית מועד' בהקדימה בואה ללכב האדם טרם בוא המעשבות הזרות מהבלי שיה"ז • ואז יענו כל החושים רק אחרי ה' באהבה המימה • גם צבוא אחרי כן הילכ"ל בשמחה ובשפוטיו לא יחמיט לו ולא יקטיבו לקילו • וזהו חס הילכ"ל (פ' וישב דף קע"ט ע"ב) חס על דא חקדים ב"כ ביומא דהיליד כו' והוא חקדים (פ' הילכ"ל) וסרי עמי' דב"כ כו' :

לילה • ואל מנחה וערבית מכפרים על עבירות של יום • ובמ"ס ר"פ חפלה השחר חפלות כנגד המידין חקוקם • ואל ערבית כנגד חיברים ופדרים של החמידים שקרבין והולכים כל הלילה • ולוחם קבעו שלש עתות לג' החפלות בכל יום וביום השבת ובחגים ומועדים טובים חפלות מוספין נגד קרבנות מוספים שהיו קרבים בזמן שבהמ"ק הי' על מכונו • וכאשר שהי' מיוחד לכל קרבן עתו בזמן בהמ"ק • כן ייחדו חנשי כה"ג לכל עת הפלח כנגד כל קרבנות הכבוד • למען לכפר להעם אשמתם ממה שעבר ויהקן כ"ח נפשו להבא • וח"ס בש' הכוזרי (מלאך שליש סי' ה') מענין החפלה וז"ל ויהי' הלשון מסכים עם המחשבה לא יוסיף עליו (פ') שלא ירבה לדבר יותר ממה שחשב ולא יוסיף מפיו מנין בלא מחשבה) ולא יבטא בהפלתו ע"ד המנהג והטבע כמו הזרזיר והפחאחנאי (מיני טורפים ועופות המלומדים לדבר) • חלל עם כל מלה מחשבה וכונה בה' והיא' העת הכיח לב זמנו ופרי' ויהיו שאר עתותיו כדרכים המגיעים אל העת הכיח • והאוח קרבנו שבו מהדמה כרוחניים • ויתרחק מהבהמיים • ויהי' פרי יומנו ולילו הכלל עתות של ההגלה כו' והסדר הזה מהנפש הוא כסדר המזון מהנוף • מהפלה לנפשו וניזון לנפשו וממהדמה עליו ברכת ההפלה עד עת הפלה אחרת • (פ') שמה שחברו ההפלה בקרבת אליהם לא תמוס ממנו גם בעסקו מעניני עוה"ל ותמשיך מזון הקדושה בנפשו עד עת הפלה אחרת • כההמדת כח סעודת היום עד שיסעוד בלילה • וכל אשר הרחק עת ההפלה מהנפש היא הולכת וקודרת במה שפוגע לזה מעסקי העולם • כ"ס חס יביאנו הנוך לחברה נערים ורעים ונשים וישמח (פ') משחה ושמה) מה שישיכיר זכות נפשו מדברים כעורים ומונחים שחם הנפש אליהם ולא יוכל למשול בה • ובעת ההפלה מטהר נפשו ממה שקדם ויתקנה לעתיד כו' פ"ס • ולכל ירעיב נפשו ולכל יחלשו כחותי' ח"ן לי לעבור חוק זמן ההפלה • מלבד הנ"ל מלאך שהקנים כנגד החמידין עליו לשמור זמן הקרבת המידין • ובמ"ס בגמ' מפ"מ אמרו חפלה השחר עד ד' שעות משום דהמידן של שחר קרב והולך עד ד' שעות • — גם למ"ד כנגד חבית חקוקם אברהם הקן חפלה שחרית כו' יחזק הוקן חפלה מנחה שח' כו' יעקב הוקן חפלה ערבית כו' • ידעו חנשי כנה"ג ובחמי העת הגבול לכל ח' כפי מדרו שידוע שאברהם הוא מרת החסד • ובבקר ג"כ הוא הגבורה החסד • יומם ילוח ה' חסדו • להגיד בבקר חסדך • ע"כ הוקן אברהם חפלה שחרית • (ולוחם בחרו בצכוד"ל כמה פסוקים שמוזכר בהם חסד העין והרחה בכמה פסוקים המלוקטים שאלהי הודו חסד ה' לא הכלל כו' חסדך כו' זכר רחמיך ה' וחסדיך • יהי חסדך ה' עלינו • הראנו ה' חסדך כו' ופדנו למפן חסדך • ואלי בחסדך בטתהי כו' • כי טוב ה' לעולם חסדו • ורמזים רבים) וילחק הוא מרת הגבורה • ולעת ינטו לללי ערב • הוא דין ומדת הגבירה כמ"ס בזהר (המוצא ג"כ בסידור למנחה של שבת) ח"ה כו' כד מטא שפחא דלוחתא דמנחה דינא הקיפח שלטה וכל דינין מתערין כו' ע"כ הוקן חפלה המנחה להחליש הדינין הקיפין • והפלה ערב כנגד יעקב שהוא ממוצג דין ורחמים • וכן למ"ד כנגד המידין החיברים ופדרים של בני החמידין של בקר שהוא חסד וכל ערב שהוא מגבורה שיהם משהפין להיות קרב והולך כל הלילה • ובכל ראש השמורה מתעורר עת ראון וכן בחלות ובאמור ברים ברכות ובעו"ש ח' ח' סי' ח' • כי הלילה בכללה ממוזנה דין ורחמים • מדה יעקב • ע"כ יש לשמור מועדי ההפלה כפי שקבעו חז"ל וחקקו לנו • ואף שגדלה בלחפלה רבים ח"ן ל"מ ויהבדל בין עת לעת לענין עת ראון • וכל העתות שוות לפני' להיותה המיד נשמת • כמ"ס חז"ל ברכות פ"ק (ח' ע"ה) ואני הפלתי לך ה' עת ראון חיותי הוי עת ראון בבטה שהצבור מהפלים • וכן אמרו בזהר (ח"ה ק"ה ע"ב) ח"ר יהודה והנחית ואני הפלתי לך ה' עת ראון • זמנין דהוי עת ראון • וזמנין דלא הוי עת ראון • זמנין דשמוע כו' ח"ר חשבור כאן ליחיד כאן לצבור ע"כ • עכ"ל כמה עמוק מהעבות חנשי כנה"ג שהקנו לנו זמנים להכלות חס כנגד חבית חס כנגד המידין לפני המ"ד ח"ן להפך חוק

בזוהו חליו) להניסו במרצ התפלה היוצאת לקראתו. והמה חרנו חבלי החיוב להמשיך את האדם עם כל כחותיו לבית קדשנו מעט. (כמ"ס במגילה ס"פ בני העיר ד' כ"ט) ולהתפלל בחימה וביראה למען חזק דעה כל החושים והכחות החדשים להיות שלמים את המלך היל"ט לעבוד את ה' בכל לבב. ולהיות חמים עמו. גם כי יושטו ברחובות קרי' קרית הבלי עוה"ז לבקש מחי' להאדם. לא ישכחוהו. ולא יסור לבסם לחור אחר תלום הילר. ולחשוד אחר עליו לילך בדרכיו. כי חור התפלה האיר עיניהם לראות כל המכשלות ואבני מגפות אשר יכין לרגלי ההולכים בדרכיו. וימאסו בהטענוי. ויהצבו במהמדין. כמ"ס חלל הדיוקים במדרש הנעלם (פ' וירא ד' ק"ח) הפקחים מה הם עושין כשרואין זה יואל לקראתם ומפחה להם מכירין בו שהוא לזדה את נפשם והורגים אותו והולכים בדרך אחרת בו' ע"ש. והיל"ט לא יעלם עוד אחרי כרוחם עמו הברית בהילל החורה והתפלה. ויניחם לכולם לבקש מרפס. בצטחו עליהם כי בכל דרכיהם ידעוהו. ובהאמינו בהם שלא יעבטון אורחיהם. לתעות אחרי ההבל. ורק למען קיום צריחיהם וחיוק מלכס לעבודה ה' ישמלו נפשם. והיה בטה והשקט בארמנות היל"ט. וחכון הממלכה בידו —

כד אחי חברי' דאיהו יאה"ט אבאים לי' לב"ג בהדי'. ולא יכול לזקפא ריש' באלו אטעין על כתיפי' כל מטולין דעלמא בו'. וע"ד חמר שלמה ומכמה המסכן בזוי' בו' ע"ש. וכן הוא בכל יום עם הכחות והחושים ילידי יוס להקדים בזוהו אליהם בבקר וכמ"ס ילרו של אדם מתחדש עליו בכל יום (סוכה נ"ב) לכבוש את העיר קטנה אחת ממלכותו בראוהו בבקר כי העיר נכנה מחדש. ויושביו העיר כלם חדשים. יתחזק לעומת היל"ט העומד ממולו לעבר העיר זה מימיו וזה משמאלו. והמריבה החל להגרות בין בני הלאומים בעד חלקת לבב האדם [ו"ל הסהרי תורה (פ' נך לך פ' ע"ב) ע"פ ויהי ריב בין בני מקנה אברים. מה כתיב ויהי ריב בו' רועי מקנה לוט דא יאה"ר. דבכל יומא ויומא בהאי עלמא חיון סיען ומנהיגין דנשמהא. וחיון סיען ומנהיגין דיל"ר חיון בקטרוגא מקטרגין חלין בחלין בו' בין נשמהא והוא נחש דקא מגיחין קרבא בכל יומא. מה כתיב ויאמר אברם אל לוט נשמהא אהדרה לגבי יאה"ר ואל' אל נא הוי מריבה ביני וביניך בו' ע"ש]. והמריבה חזקה ביניהם עד שיפריד ביניהם אהה מלוא ואיזה החשוררות חזקה להברית חז סיעה היל"ר רחוק הלאה מאדם העיר. ע"כ אנשי כה"ג אשר דרשו טובה שמש ששז טלה נבונה לבל יחשו לכה אחרי טלה יאה"ר. ולבל ילכדו ברשתו (בהקדמו

התא הרביעי

הוא יציע לענין איך שכל מעשה ופעולה לא תבונה כ"א ע"ש תבליחה. ובחוכו יבא ענין מ"ס גדולה עבירה לשמה מבצורה שלא לשמה.

ולכנ"ל ח"ס. דהיינו בעת עסקו בד"א שהוא אז באוהו עת עיקר פשולתו טיב שפתי' מהכנתו למען הכורב].

ולמוד בלא לשמה אינה נחשבת לעוסק בחורב. כמ"ס ברכות (י"ז ע"ה) לשישים לשמה ולא לשישים בלא לשמה. וכל העוסק (אז לומד לחד גירסא) בלא לשמה נוח לו שלא נברא. כי כל לימודו לעוסק בסבלי טיב"ז יחבצ לו. ואינה חועלת לנפשו כ"א לבוא ממנה ללימוד לשמה שאז יבי' חבלי מעשו רציו לה'. ואז גם הלימוד בלא לשמה חבי' נחשבה לעסק החורב לשמה בעבור היותה סיבה לכבד מעשי החורב והמלוא לשמה. ובזו שפאחתי שכל פעולה יקרא ע"ס הכלימה. ולזה חזרו פ' מקים בנבנו (נ' ע"ב) לעולם יעשוק אדם בחורב ומלוא חגי' שח' לשמה שמחך שח' לשמה בא לשמה. [ו"ל ס' סנפס"ח (בפרקים פ"ג) ומעשה כל מה שלמד עד הנס שח' לשמה נהקדש ונטרר ע"י אותו ע"ה הקטן שכיון בו לשמה] וע"כ אחרי לגבר אשר לא שט מדרך ה' יומם וליל. ורק למערת הכונה לחיזוק נפשם בחורב ובמלוא יורו חגי מחשבתם מכל ענין ופעילס. — כן בענין זה כבר אמרתי במקלות. שאדם הוא הנאשל לען השדס. ופדיו כמה מעשי החורב והמלוא הכוחות ממנו. וכאשר שרפי לא יתגדל על החילן כ"א בהיות העלים סביב לה למשמרת מחיס השמש לבל יכס יומם. ק כל עניני עוה"ז כמה רק כעלים סביב הסרי להיות למשמרת להמלוא שפי' עסקו בעניני עוה"ז ימלא מחית נפשו בכדי טיבי' לו כח להלמית ולגדל פרי המלוא. ולבל חשויפנה חוס החולשות ולא חובל המלוא להעשות בנח ח רבים כח. ע"כ העסק שאינו נדרש למשמרת פרי החורב היא כענפי החילן שאין בהם שום פרי. אשר מלבד שאינם מועילים להפרי בביאר הענפים. עוד ימעטו כח בלתימה מהפרי (היונקת מכארח) לחנם. ובעבור אדמחו יראה לקלס. כמ"ס בנמ' ב"ב (נ"ד ע"ה) כאי מאן דפשת דיקלא בו' ע"ש. ובפסוק פ' בכר ובכרך לא חזמור. שבורחין המורדות כרעים בכדי שיגדלו ויחשבו כענפים הטובים (המלאים פירות טובים) יותר. בכיות כל כח בלתימה מושפע להענפים הטובים. כן הדיבורים והמסקים בעניני

באשר לא יבחין כרואה בידי האומן החלת מעשה חזיה מלחמה. חזיה כס יקראבו נלחי ידשו חבליה טונח ס'ומן כפועל. כי לרוב ההחלה חזיה מלחמה הנ"ח לכמה מיני מלחמות. למשל כהלקח ק"שים הנ"ח למלחמה כתיבה. גם לשירס גם נשוחין. אך חס ידעני כינח האומן לעשות חיבה נקראבו ע"ס חיבה גם בראשיתו. ואם בידם נכנרו בשם עיבה שירה ואם טילחן שולחן. חף בלא נדקס עדן לרר כשולחן עליו. כי כל מעשה לא יקרא רק ע"ס הכלית כמנפסה הטולה במחשבת האומן חחלס ערס יתחל לעשות. וכל פרטי הרעס יתאספו אל הכליות והחיוק בו לאחר יקרא סך עלינו. כי שרטו לא יקיס לעולם. (כי חס נקראבו מיליק קרסים. הערר כסם כוכ מיד כהנח האומן נכנרים צירו כפעולה כשני' כהנח חתרי'. כמודלס מפי הכליות להשלמת פעולה). כי חס בהקרא עלינו סך כשימד לדור דורים. וכמ"ס ב"ב פ' חוקת (נ"ד ע"ה) כהי מאן דוכי זכי' אדעתא דלכי או אדעתא דארעא. כי הרואה אותו מפנס אשפות מהחלר הלא יקראבו מפנס כחלר. לפי ראות עיניו. ובאמת בהיות כוננו לזבל שדותיו כהאפס נקרא לוקט. וכן לוקט עלים כהלר וכוננו רק לנקות חליוו לא נקרא לוקט רק מפנס. וכן כל פרטיות כל מעשה בכל ענין ופעולה אל מול פני הכליות יאירו שמש —

כן בענין החורב והמלוא. גם כן דבר מעשה מעניני הבלי עוה"ז לא יקראו רק על סם כונח עושיבם לחיוב הכלית. כי כלומר או מהפלה למען קנות כבוד יקרא עוסק בבבלי טיב"ז. והעיסק בעניני הנופניות למען כחיות נפשו ולחזק לקיום הוה"ק. יקרא גם בעת העסקו בעניני עוה"ז בשם עיסק בחורב ה' כל היום. ח"ס טוב חורב עס ד"ה. ופי' כגם בעז עסקו בד"ה יחי' מש"ו ומחני למען החורב למלוא מחית נפשו בכדי שיוכל לכוונח בחורב ה'. [ומיושב בזה דקדוק ר"ח כהנח יומא (פ"ס ע"ב) כהו"י. דעס שמש דד"ה הוא העיקר שמש"ס ביצמות לדקדק מהא דקדתי יחלוקו יורשי ההב עס יורשי כרס. ומשיגים ע"ו החוס' דכס דז לא יחכן

לֹא יָבוֹל • וְחוּבֵל כִּפְרִי לְהַשְׁמֵר כִּיטֹב ע"י • וְכֹל אֲשֶׁר יֵשֶׁע •
 ר'ל אֶף מִטַּע עֲמָלו • יִלְלִית • לְכוּת בִּרְכָה בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו לְמַעַן
 יִכּוּ עֲחָיו פְּטוּיִם לְעִבְדוֹת ה' • ע"כ חֵין לְהֵאדָם לְכוּת בְּכָל
 מַעֲשָׂיו בְּעִשְׂקֵי עוֹבֵ"ז רַק כִּגֵּר כִּבֵּל מֵאֲרָץ נִכְרִים לְבָקֶשׁ מִשֶּׁם
 מַחֲיוֹת וּמַחֲיוֹת נֶפֶשׁ עֲשׂוּ כַמֶּשׁ דִּם ע"ס כִּי גֵר אֲנִי עֲמָךְ וְגו'
 שֶׁבִּאֲשֶׁר שֶׁהֵגֵר מֵאֲרָץ נִכְרִים לֹא יִתְבַּשׁ עַל חֲסִדוֹ כְּבוֹדוֹ מִבְּנֵי
 הַחוֹשְׁבִּים • מֵאֲחֵר שֶׁאֵין חֲשֵׁי לְהַתְחַזֵּק עִמָּם • גַּם לֹא יִתְאֻס
 כִּי לְהַתְעַב פֶּה בְּרֹכֵן נֶפֶשׁ אֲחֵרִי בְּלִבּוֹ נֶאֱמַר לְבִי בִּיחו •
 לֹא יִעֲרַב לוֹ אֲחִיל וְשֶׁמֶס עַד שִׁקְנֵץ כִּדִּי מַחֲיוֹת עֲשׂוּ הַמִּתְחַלְּסִים
 חֲלָיו • וְיִשׁוּב לְבִיחו • לֵכֵן גַּם אֵל יִקְרָא לְבוֹ בְּהַמְחַלְּצוֹ עַל
 נֶפֶשׁ עֲשׂוּ בַּחֲחוֹ כֹל אֲשֶׁר יֵשׁ לוֹ בְּעַד חִיּוֹת חֲשִׁמּוֹ • וּלְבִיחו
 יִשׁוּב בִּידִים רִיקָיוֹת • וּמֵאֲחֵר לֹא יִשָּׂא בְּעֲמָלו • כֵּן הֵאָדָם
 עִיקָר מִשְׁכָּנו וְדִירָחוֹ הוּא בַּחֲסִדוֹ שֶׁיֵּשׁ מִקִּיר נִשְׁמָחוֹ כַּמֶּשׁ
 קוֹבֵס וְאוֹרִיחָה מֵד כּוֹא • וְכֵן יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בַּחוּבֵ"ק וְחֵ"ס
 וְחֵן חֲלָקוֹ בַּחֲסִדוֹ • וּבְעֵינֵי עוֹבֵ"ז הוּא רַק כִּגֵּר לְבָשִׁיג מִשֶּׁם
 מַחֲיוֹת • ע"כ לֹא יִתְאֻס לְדַעַן בְּחֲשִׁמּוֹ כְּבָלֵי עוֹבֵ"ז אֵת נֶפֶשׁוֹ
 חֵס לְבוֹ נֶאֱמַר לְבִיחו • בְּבִית הַחֲסִדוֹ מִשְׁכָּן נִשְׁמָחוֹ כִּגֵּל לְבִיחוֹת
 חִיּוֹת • וְכֵן לֹא יִתְקַח בִּזְמָנֵי עַם הָאֲרָץ שֶׁמִּשְׁמִימִים עִיקָר דִּירָחוֹ
 בְּעֵינֵי הַבָּלִי עוֹבֵ"ז וּמַשְׁבִּיעִים חֲלוּתָם הַחוּמָרִית • כִּי הִקְדָּשׁ
 בְּרוּךְ בְּעֵקֶב הַחֲלוּתָם וְחֵין הַחֲלוּתָם גַּם הִקְדָּשׁ נִעְדָּר • כִּי לֹא
 יִקְרָא הֵאָדָם אֵת רַעְיוֹ עַל הַשִּׁיגוֹ דְּבָרִים קְלִים וְגִבּוֹרִים לְעֵינָיו •
 וְכֵן לֹא יִתְבַּשׁ מִפְּנֵי בְּנֵי אֲדָם כְּמַלְעִיגִים עָלָיו • וְעַל הַתְּהַנּוּת
 בִּאֲשֶׁר לֹא יִכּוֹז לְכַגֵּר לְלַכֵּת לְבוֹשׁ כְּמַכָּה אֲרָץ בִּאֲרָץ נִכְרִים
 אֲשֶׁר יִלְעִיגוּ לוֹ עַל מַלְבוּשָׁיו • וְלֹא יִחוּס לְלַעֲגֵם לְהַחֲשֵׁק לְהַחֲלֹשׁ
 כְּחוֹס • אֲחֵרִי שֶׁאֵין פֶּה עִיקָר דִּירָחוֹ כֵּ"ל הַתְּעַכְבוֹ שֶׁם לְחִיּוֹ
 מִתְּךָ יָמִים לְמַעַן יִמָּלֵא עֲרַף מַחֲיוֹת בִּיחו • וְיִשׁוּב לְבִיחו • וְהֵן
 יִלְחֲמוּ לוֹ אִזּוֹ מַלְבוּשֵׁי מַכָּה אֲרָץ נִכְרִים לְבוֹשׁ בְּכֵס לְבִיחו • הֵאָדָם
 לְקַוֵּן וּלְתַרְפֵּס יִכּוּ לוֹ הַמַּלְבוּשִׁים בֵּין חֲשֵׁי מִקְיוֹ • וְגִדְּשָׁךְ
 כּוֹא כֹל מֵס שִׁמְלָא לוֹ שֶׁם בְּגָדִים כְּעֹשִׂים כְּמַכָּה מִקְיוֹ לְקִטּוֹס
 בּוֹזֵל יִשְׁחַלֵּל לְקִטּוֹס לְמַעַן לְהַכְחִיד בֶּס נִגְד זָקִי עִירוֹ בְּבוֹא
 לְבִיחוֹ כִּי אֵךְ מֵהֶם יִדְרֹשׁ כְּבוֹד • כֵּן לֹא יִכּוֹז לְהֵאָדָם לְלַכֵּת
 לְבוֹשׁ בְּעֵינֵי הַחֲסִדוֹ וְהַחֲלִים כְּמַכָּה מִקְיוֹ מֵהֵלֵךְ נִשְׁמָחוֹ בֵּין
 הַעַם הַלּוֹבְשִׁים מַלְבוּשׁ נִכְרִי הַמַּלְבָּשִׁים כּוֹלֵם בְּכָבָלֵי עוֹבֵ"ז
 וְלִדְבַר לִשְׁחֵר וְשִׁקְרִים וּמַלְבִּישׁ נֶפֶשׁ בְּכַחוֹת כְּעוֹמָאֵס • וְלֹא
 יִשִּׁים לְבוֹ לְלַעֲגֵם מִמֶּנּוּ בִּידָיו וּבִזְמָנֵי כִּי חֵין פֶּה עִיקָר מִדּוּרוֹ
 וְהֵן לוֹ לְלַבִּישׁ נֶפֶשׁוֹ בְּבָגָדִים אֲשֶׁר לְבִישָׁה וְכִלְיָם יִכִּים בְּכֵס
 בְּבוֹא לְבִיחוֹ עַד כִּי סוּר עֲמָא יִקְרָאוּ לוֹ • ע"כ לֹא יִתְאֻס
 לְהַחֲלֹשׁ כְּמַכָּה אֲרָץ וְלֹא יִקְדָּא לְבוֹ בְּהַלְבוֹשׁ חוֹס • אֵךְ בְּדִם
 וּמִתִּיחָא בְּכֵס יִתְעַטֵּף וְיִתְלַבֵּשׁ • וְעַלִּים יִקְדָּא אֵת רַעְיוֹ בְּחִיּוֹ
 מַלְבוֹשׁ כְּבוֹד הַחֲסִדוֹ וְהַחֲלִים יוֹתֵר מִמֶּנּוּ • כִּי בְּמַחֲמָדִים וּלְבִישׁ
 יִקָּר הֵאָדָם יִבֵּא בְּכֵס לְבִיחו לְהַחֲיִקֵר שֶׁם בְּעֵינֵי כֹל הַכְּדִיקִים
 כַּמֶּשׁ (מַשְׁלִי ו') וּבְשִׁכְנָךְ חֲשִׁמּוֹר עֵלֶיךָ • וְדַרְשׁוּ רז"ל (סוֹפֵה
 ד' כ"א ע"ה) וּבְשִׁכְנָךְ חֲשִׁמּוֹר עֵלֶיךָ ז' הַמִּתֵּס • וְע' בּוֹזֵר ח"א
 (קַעֲסָה ע"ב) וְכֵן אֲרָץ כֵּן קִישְׁמָא בְּס"פ מַעֲלָה הַחֲסִדוֹ וְלֹא
 עוֹד אֵלֶּה שֶׁבִּשְׁמַע פְּטִירָחוֹ שֶׁל אֲדָם חֵין מְלוּין לוֹ לְאֲדָם לֹא כִסָּף
 וְהֵב וְכו' אֵלֶּה חֲסִדוֹ וּמַעֲשִׂים טוֹבִים בְּלִבּוֹ • שֶׁנֶּאֱמַר בְּהַחֲלִיק
 חֲנֻחָה כו' בְּשִׁכְנָךְ חֲשִׁמּוֹר עֵלֶיךָ בְּקִבְר • וְע"כ חֲחֻ"ל (ב"ב כ"א
 ע"ה) קִנְיָא סוֹפְרִים חֲרָבָה חֲמִכָּה שֶׁמִּשְׁמַע שֶׁקִּנְיָא בּוֹ מוֹתֵר
 לְאֲדָם לְקִנְיָאוֹת (וְע' בְּהַטּוֹחַ בְּעֵין יַעֲקֹב בְּנִכְרוֹת פ' כְּרוּאֵס
 לְעֵינֵן כָּל לִכְנֵךְ בְּשֵׁי יִרְדִּיךְ) • וְיֵשׁ לוֹ לְקִנְיָאוֹת • כִּי אֵךְ זֶס כֹּל
 מַחֲמָדִי הֵאָדָם וְחֲשׁוֹקוֹתָיו אֲשֶׁר יִבְיֹאֵס לְבִיחו • וְכֹל דְּבַר מִדָּח
 הוּא כְּמַחֲמוֹי זָבֵב וְכַמֶּשׁ דִּם ע"ס הַנְּחִמָדִים מוֹכֵב וְנֶפֶשׁ רַב
 (תְּהִלִּים י"ט) וְכֵן אֲחֵר (שֶׁם ק"ט) שֶׁשׁ אֲנִי עַל אֲמַרְחָךְ כְּמוֹלֵא
 שֶׁל רַב • וְאֵךְ זֶס כֹּל פְּרִי יֵשֶׁע וְכֹל חֶפֶץ הֵאָדָם בְּעוֹלָם • וְכֹל
 הַעֲנִיִּים הָאֲרָלִים הֵמָּה כְּמַשְׁמַרֵת לֵהֶם וְקָלִיפָה סָבִיב לְכַפְרֵי •
 וְלֹא בְּעִבְרוֹס בֵּא הַלֵּם רַק בְּכָדִי לְקִנּוֹת שְׁלִימוֹת חוּבֵ"ק וּמִלּוֹת
 אֲלָסוֹ • וְכֹזֵס יִרְאֵה לְאֲלָסִים וְיִהִי נֹטֵם ה' עָלָיו לְכַלְלִיתָהוּ בְּכָל
 דְּרָכָיו • לְמַעַן יִכִּים שֶׁקֶט שֶׁלֹּאֵן בְּלִימוֹד הַחֲסִדוֹ וְקִיּוֹס מֵאֲחֵיו :

בְּעֵינֵי עוֹבֵ"ז • שֶׁאֵין בְּכֵס חוּפְלָה מֵאֲחֵרָה לְפִרִי לִימוֹד הַחֲסִדוֹס
 יֵשׁ לְכוּרָחָה בְּכָדִי שֶׁלֹא יִמְעִטוּ כֹחַ הַקְדוּשָׁה מְלַכְלָמִית פְּרִי הַמַּעֲלָה
 וְהַחֲסִדוֹס כֹּחַ • לְמַעַן יִתְחַלְּלוּ וְיִתְעַבּוּ עַנְפֵי מַעֲשָׂיו הַטּוֹבִים
 בְּכוּת כֹּל כַּחוֹת הַקְדוּשָׁה מוֹשְׁפָעִים לֵהֶם • וְכֹזֵר פֶּרֶשְׁתִּי הַפְּסוּק
 (תְּהִלִּים ח') כִּי אֵס בַּחֲסִדוֹ ה' חֲפָלו • כְּלוֹמֵר בְּכֵס חֲפָלו הוּא
 רַק לְמַעַן הוֹרֵת ד' • וּבַחֲסִדוֹ יִכְבֵּה יוֹמָם וְלַיְלָה • יִכְבֵּה מַלְבוֹן
 בִּינָם הַנִּיגִי (תְּהִלִּים ה') וְהַגִּיוֹן לְבִי (שֶׁם י"ט) ר'ל שֶׁל מַחֲשַׁבְתּוֹ
 יוֹמָם וְלַיְלָה הוּא רַק בַּחֲסִדוֹ • שֶׁגַּם נִשְׁתָּא אֲחִילוֹ עִשְׂקוֹ בְּעֵינֵי
 עוֹבֵ"ז יִתְבַּשׁ רַק לְמַעַן קִיּוֹס גּוֹפִי לְעִשְׂק חוּבֵ"ק • וְהִ' הֵאָדָם הֵאָדָם
 כְּעַן שְׁחָל עַל פִּלְגֵי מִים אֲשֶׁר פְּרִי (הֵייוֹ פְּרִי הַחֲסִדוֹ) יִתֵּן בְּעִתּוֹ
 וְעַלֵּה לֹא יִכּוֹל • שֶׁהַעֲלִים הֵייוֹ עֵינֵי עוֹבֵ"ז • בְּכוּת כּוֹנֵת הַעוֹסֵק
 בְּכֵס לְשִׁמְרַת פְּרִי הַחֲסִדוֹ עַל יָדָן • לֹא יִכּוֹל • וְיִקְבֵּל שֶׁכֶּר עֲלִיסֵם
 כְּאִלוֹ עִשְׂק בַּחֲסִדוֹ • וְהוּא וְכֹל אֲשֶׁר יֵשֶׁע יִלְלִית • לֹא כֵן הַרְשָׁעִים
 כֵּ"ל כְּמוֹן אֲחֵר חֲדָפְנוֹ רוּחַ • כְּלוֹמֵר שֶׁגַּם הַמֵּין הוּא עוֹמֵד לְמַשְׁמַרֵת
 לְהַגְרָעִין שֶׁבַּחוּכָה לְבִל יִכֵּה שֶׁכֶּר וְעוֹד יִרְאֵה נֶאֱמַר בְּעִבְדוֹתָיו וְיִתֵּר
 מֵהַעֲלֵם לְפִרִי אֲשֶׁר לְפַעֲמִים הַעֲמוּד עַל הַעֲנָף בּוֹדֵד בִּזְיוֹן אֲחֵס
 פְּרִי • אֲשֶׁר לֹאֵה לֹא יִסְחִיר אֵת הַפְּרִי מֵחִים כְּשֶׁמֶס • וְכֵן
 הַנְּחִיחָה שֶׁבַּחוּכָה הוּא בְּגוֹל מִיד הַפְּרִי בִּיד הַעֲלֵה לְחַס • מִשְׁחֵ"כ
 הַמֵּין לֹא יִשְׁמֹד לְעוֹלָם בְּלִי גִרְעִין • וּבְנִתְחַלֵּל דּוּמָה הַמֵּין לְעַסְקִים
 הַכְּרָחִים לְחִיּוֹת הַנִּיגִי • אֵךְ בִּאֵם לֹא חֲסִי כּוֹנֵת הַעִיסָךְ בְּכֵס
 לְשִׁמְרַת פְּרִי הַחֲלִים לֹא יִכּוֹל הַעֲסָקִים נֶחֱשָׁים כֵּ"ל כְּמוֹן אֲחֵרִי
 הַפְּרָדוֹ מֵהַגְרָעִין אֲשֶׁר יוֹשֵׁר מְנוּחָן • אֲחֵרִי שֶׁאֵין לֹמַח מִמֶּנּוּ
 פְּרִי קוֹדֵם לֵה' • אֲחֵל מַעֲשֵׂי הַכְּדִיקִים הַעוֹשִׂים פְּרִי הַכֹּדֵק וְגַם
 כּוֹנֵס כָּל עֵינִים בְּעֵינֵי עוֹבֵ"ז לֹא יִהִי רַק לְמַעַן הַחֲסִדוֹ •
 יִקְבֵּלוּ שֶׁכֶּר עַל כֹּל עֲשָׂקִים אֵף חוּבֵן שֶׁאֵינֶם הַכְּרָחִים כֵּ"ל
 לְחִיּוֹת נֶפֶשׁ • וְחוּבֵן שֶׁאֵין בִּינָם מוֹלֵא פְּרִי הַחֲסִדוֹ • כְּעַל
 מַעֲשֵׂה חֲכָלִית כּוֹנֵס הַרְבֵּי לֵה' • כִּי בִּאֲשֶׁר לֹא יִרַע עֵין הַחֲסִדוֹ
 בְּהַעֲלִים אֲשֶׁר חֵין בִּינָם מַעֲבָדִי כִּנְפֵן וּשְׂחָבִים כֹּחַ הַנְּחִיחָה
 מִהַפְּרִי לְכַרְחֵם • בְּחִשְׁבוֹ חוּלִי לְחִיּוֹת יָמִים יִעֲלֵה בִּינָם פְּרִי •
 כֵּן לֹא יִתְבַּשׁ לְעוֹלָה בִּידִי הַסֵּר כּוֹלֵךְ וְחֵין לֵחַל יָדוֹ לְשִׁמְרַת אֵת
 דִּיבּוּרָיו וְהַגִּיוֹן רַק בְּכִרְחִי • וְאֲשֶׁר יֵלֵא מִמֶּנּוּ חֲעֵלָה לְלִימוֹד
 חוֹרָחוֹ • אֲחֵר שְׁלִפִי דַעְחוֹ הַכְּרָחִים הֵמָּה כּוֹלֵם • וְיִקּוֹס לְמִלֵּא
 פְּרִי הַחֲכָלִית בֵּין הַעֲסָקִים • וְעַהֲהָ עֲשִׂי הַדְּבָרִים כֵּ"ל יוֹבֵן
 הֵיטֵב כְּדִמּוּן אֵלֶּה הַכְּדִיקִים לְהַעֲלִים • לֹמֵר שֶׁגַּם עַל הַמַּעֲשִׂים
 אֲשֶׁר חֵינֶם נִדְרָשִׁים לְכַרְחֵם לְקִיּוֹס בְּרִיאוּתוֹ כֵּ"ל • יִקְבֵּל שֶׁכֶּר •
 וְכְּמוֹתָר עֲשִׂי הַדְּמִיוֹן לְעִלִּים וְכֵ"ל • וּמַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים דּוּמִים
 לְמוֹן • לֹמֵר שֶׁגַּם עַל הַעֲנִיִּים הַכְּרָחִים לְחִיּוֹת נֶפֶשׁוֹ כְּדִמּוּן
 כְּמוֹן שֶׁהוּא חֲמוּד נֶאֱבַד לְמַשְׁמַר הַפְּרִי וְכֵ"ל • רַךְ אֲחֵרִי הַפְּרָד
 כְּמוֹן מִהַגְרָעִין לֹא יִלְלֵה מֵאֲחֵר • כֵּן הוּא פְּעוּלָה שׁוּמֵי לֹדֵק
 אֲשֶׁר לֹא יוֹלִיחוּ מִכֵּס פְּרִי הַחֲסִדוֹ מֵאֲחֵר • וְהוּא שְׁסִים ע"כ
 לֹא יִקּוֹמוּ רַשָּׁעִים בְּמַשְׁפַּע וּמַחֲלִים בַּעֲדָה לְדִיקִים • כְּלוֹמֵר אֵף
 שֶׁנִּתְחַלֵּל עִשְׂקוֹ בְּשִׁחּוֹף בְּעֵינֵי עוֹבֵ"ז • וְהוּא כִּי יוֹדֵעַ ה' דֶּרֶךְ
 לְדִיקִים וְכו' כְּלוֹמֵר שֶׁמַּחֲשַׁבּוֹת הַכְּדִיק גְּלוֹי וְיִדּוּעַ לְפָנֵי כְּבוֹדוֹ
 יֵה' שֶׁחֲכָלִית כּוֹנֵת הוּא רַק לְעוֹב בְּעֵינֵי הַחֲלָסִים • וְכֹל פְּעוּלָה
 לֹא חֲסוּהָ כֵ"ל ע"ס חֲכָלִיתָה • וְלֵכֵן עִשְׂקֵי הַכְּדִיק גַּם בְּעֵינֵי
 עוֹבֵ"ז עַל שֶׁם עִשְׂק הַחֲסִדוֹ יִקְרָאוּ • וְחֵין כֵּאֵן מִקְיוֹס לְהַחֲרִיק
 בּוֹ בִּאֲשֶׁר אִזּוֹ :

אוֹלָם סוֹף דְּבַר דֶּרֶךְ הַיֵּשֶׁר בְּעֵינֵי ה' הוּא לְכוּת הֵאָדָם
 מִשִּׁים מִגִּמָּה לְבוֹ בְּכֹל עֲנִיּוֹ אֵל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה •
 בְּכוּת עֵינֵי עוֹבֵ"ז בְּעֵינֵי רַק כְּשׁוֹמְרִים מוֹפְקִים לְשִׁמּוֹר אֵת
 חִיּוֹת הֵאָדָם וְחוּבֵן בְּרִיאוּתוֹ לְעִשׂוֹת אֵת כֹּל מִלֵּית ה' לְעוֹב לוֹ •
 וְהוּא יִכּוּ דְרָכָיו מוֹלָחִים • כַּמֶּשׁ (בְּרִכּוֹת ל"ס ע"ב) דּוּרוֹת
 הַרְשָׁעוֹנִים עֲשׂוּ מֵלֶכְחֵן עֲרָאִי וְחוֹרְחֵן קִבֵּעַ • זֶס חֵה נַחֲקִימוֹ
 בִּידָן ע"כ • כִּי ה' יִמְלִיֵא לוֹ פְּרִנְסָתוֹ בְּנִקֵּל בְּכָדִי שִׁהִים כֵּה
 מְרוּחָה לְפָנָיו לְכוֹנֵת בַּחֲסִדוֹ • וְיִתֵּן לְפָרֶשׁ עֲשִׂי כַּפְסוֹק כֵּ"ל
 וְהִים כְּעַן שְׁחָל כו' אֲשֶׁר פְּרִי יִתֵּן בְּעִתּוֹ הֵייוֹ קְבִיעוֹת עֲזִי
 לְפִרִי הַחֲסִדוֹ • יוֹכֵל לְשִׁמּוֹר לוֹ ע"י שְׁעֵלְבוֹ הֵייוֹ עֵינֵי עוֹבֵ"ז

דביר הבית

בתוכו יבוא מענין התפלה דרוש ארוך עם פלפול, מחובר מאמרם ההלכות שחשבו שעומדים
בהם להתפלל. בקרסי הפלפול והדרוש, וכולם לעורר כונת התפלה נקבצו ההלכות.

(ב) **אמנם** לריך ליישב ראיה כחוס' דלא חקקה להראב"ך
וחכמי לוי"ל דס"ל דכוות ובינה כיו מה"ס.
וכחוס' כביאו ראיה דכיו דרבנן מהא דאיתא בפ' מי שמתו (ב' ב')
דאכל שיעורא דרבנן דאחי דרבנן ומפ' ק דרבנן דאחי שיעורא הו'
דרבנן אס נאמר דכוות וכבינה הו' מה"ס לכל חד כדאית' לי'
וע"כ לומר דרך כדי שביעה כיו מה"ס וכיו ובינה כיו דרבנן.
והראב"ך וכו"מ כ' דהא דנן מצד לאביו מיירי בשניה אחריכס
כדאיתא בירושלמי. וקשה דהא חזינן דרבנן לא ס"ל הכי
דממיתא ראיה מזה דנשים בבמ"ז דאורייתא ודחי דאכל שיעורא
דרבנן. ועוד חכמי מנך דמדקדקים בו' קשה דמוכח שם
דכוות ובינה כיו דרבנן. ול"ל לדידכו דפליגי בסוגיות. וסוגי'
דפ' מי שמתו ס"ל דכוות וכבינה כיו דרבנן ודפ' שלשה שאלו
ס"ל דכוות מה"ס. וכן בירושלמי דמשני בשניה אחריכס ס"ל
כיו. ואפשר דכחוס' דביאו ראיה כ' אח"כ דפסקין כוית
מכוס דר' יוחנן מפ' דר' יודא ס"ל בבזית ור"מ ור"י כלכס
כר"י. ואפ' לאביו דלא מפ' ג"כ כ' שם דס"ל בבזית כדאמר
ר"י עד שיאכל כוית דנן ע"ס. וגרסה בפסג דכרי כחוס'
דמ"ס כאן לענין כלכס בבזית. הוא שייך להרא"י שכתבו לעיל
שם. וכוא דחי נפסוק כר"מ דהיינו כבינה למאן דמפ' או
כר' יודא למאן דלא מפ' כ' אפשר לומר דפ' אכל שיעורא
דרבנן היינו כוית. ואדאורייתא הו' כבינה. דהו' אכילה שיש
שביעה. וא"כ אפשר לומר דמ"ס בבזית דאכל שיעורא דרבנן
היינו למ"ד כבינה מה"ס. ומדרבנן כיו בבזית. וכוא אליבא
מאן דלא מפ' דפ"ז ס"ל דר' יודא ס"ל כבינה. ור"מ ר' יודא
כלכס כר'. יודא. ובירושלמי דמשני בשניה אחריכס הוא משום
דמרא דתלמודא דירושלמי כוא ר' יוחנן ור' יוחנן מפ' ר"מ
לר' יודא וס"ל לר' יודא כוית ולריך לפסוק כלכס בבזית.
ולכא למימר שאכל שיעורא דרבנן דפחות מכוס גס מדרבנן
ל"כ בבמ"ז. וע"כ משני בשניה אחריכס. וזה אפשר דממיתא
הראב"ך דאורייתא דירושלמי בשניה אחריכס דהוא לפי דנפסוק
כר' יוחנן. דכוות כיו מה"ס. ול"פ כבנלי עם בירושלמי.
כ"א דרבנן קאי אליבא דרבא כהם. דמסתמא קאי בשיטת
אביו דלא מתליף ר"מ לר' וא"כ יש לפסוק כבינה מה"ס.
ומסוקמא בן מצד לאביו באכל שיעורא דרבנן. ובירושלמי קאי
אליבא דר' יוחנן וק"ל כר". וא"ס:

אולם עדן יש לעיין לשיטת הראב"ך וחכמי לוי"ל דאף
שישבו דלא חקשי עליהו ראיה החוס' לדעהיהו.
עוד קשה דחי נימא דפלוגתיהו דר"מ ור' יודא הוא לענין
דאורייתא ורבנן דרבנן גס ר' יודא מודה דסני בבזית
(ו"ס בגמ' פ' מי שמתו דאכל שיעורא דרבנן דהיינו כוית
לפ' יודא דלא הו' רק דרבנן). ח"כ לענין מאי נקט במחני'
ר"פ שלשה שאלו עד כמה ממנן עד כוית דברי ר"מ ר'
יודא לומר עד כבינה. דמחי כ"מ לדינא לענין מה"ס.
כיון דעכ"פ מדרבנן חייב גס בבזית לכ"ע. ואיך נקט במחני'
ר' יודא לומר עד כבינה. דמשמע דפחות מכבינה אינו
חייב לזמן. וגרסה דלכיו הראב"ך לטעמי' ולשיטתו ס"ל דרבנן
אינו מו"א אח דאורייתא וא"ס דלענין זה מיירי פלוגתיהו
דר"מ ור' יודא במחני' לענין שיעור בכמה יכול להו"א
אחרים לריך לכול דוקא שיעור חורה וכו' ס"ל לר' יודא
עד כבינה. אכל החוס' לטעמיהו דס"ל לכל דרבנן מ"י
לאפוקי

(ג) **אמרינן** בגמרא ברכות (ל"א ע"א) ה"ר אין כוונתו
לכפולל לא מחוך דין ולא מחוך דבר כלכס
אלא מחוך כלכס פסוק. וכיו דמי הלכס פסוקה אמר
אביו כי הא דר' זירא דר"ז בנות ישראל התזירו על עמין
שאפי' רוחות סיפת דס כמרדל יושבת עלי' ו' נקיים. רבא
אמר כי הא דרב הושעי' דאמר רב הושעי' משרים אדם על
חבולתו ומכניסה במוך שלם כדי שחא בהמתו חולתה ופטורה
מן המעשר וא"ל כי הא דר"ה דר"ס אמר ר' זעירא המקח
דס בבמ"ז קדשים אסור בבמ"ז ומועלין בו. ע"כ. ויש להבין
למה נמר דוקא באלו ג' כלכות פסוקות. וכי אין כלכות
פסוקות בש"ס בלעדי אלו. וע' בסוף ספר דברי חיים מ"ס
בז. ובעני' גרסה דייכים חלו בכלכות לעורר כונת כהפסל
ונבאר אחת אחת. בנות ישראל כחמירו על עמין כו' ינאור פ"פ
אמרם בנדס (ע"ב ע"ב) לגבי שנים עשר שאלו ששאלו אנשי
הלכס לר' אח ריב"ז שלשה דברי אנדס. כחייב לא ישא פנים
וכחייב ישא ה' פניו אליך ואמר לכם ל"ק כאן קודם גזר דין
כאן לאחר גזר. וכוות' שם ד"ס כחייב. בקשו מהא דאמר'
בברכות פ' מי שמתו (כ' ע"ב) אמרו מלאכי כשרה לפני הקב"ה
כחננו בחורחך אשר לא ישא פנים ואיך אחס נופא פנים
לישראל (דסינו מ"ס ישא ה' פניו בו') אמר לכם כקב"ה איך
לא אשא פנים לישראל אחי כהבתי ואכלת ובעתה וברכת בו'
וכס מדקדקים ע"ע עד כוית עד כבינה. ע"ס מה שחי' שם
בדוחק משני ההירואים אחת. והנה בברכות (מ"ב ע"ב) איתא
פלוגתא דר"מ ור"י אי כוית הו' כבינה כיו כשיעור לכהמ"ז.
ואיתא שם בגמ' לכ"א דרבי מקראי. וכ' שם החוס' ד"ס
ור' יודא. ואר"י דהני קראי אסתמא ניכו (הא דרשי' ואכלת
זה כוית ופליגי ר"מ ור"י אי כוית אי כבינה בפירושא דקראי).
דהא חזינן דחינו אלא מדרבנן דאמר' בפ' מי שמתו והס
מדקדקין על עמין עד כוית עד כבינה אלא דמאורייתא
בנין שביעה ממס ע"ס. וע' ברמב"ם פ"ה מס' ברכות דין
ע"ז ובראב"ך ובמ"מ ולח"מ שם מה שחייב לחכמי לוי"ל. דס
ס"ל דשיעור כוית וכבינה כיו מדאורייתא. וראיהם מהא
דאיתא בברכות (מ"ב ע"א) גבי עובדא דר' ינאי דאמר' ר"ס
בן שטח לגרמיס כוא דכיו ה"ר חיית בר אבא אר"י אינו
מו"א עד שיאכל כוית דנן. דמשמע דכשאל כוית דגן מו"א
אף אותן שאלו כדי שביעה. דכלא ינאי מסתמא אכל כדי
שביעה ואי נימא דכוות כיו דרבנן. איך מו"א דרבנן אח
דאורייתא. וברמב"ם כשיב לכם דכוות לאו דוקא ולא נקט
כוית רק דבכס"ג עכ"פ למי שאכל שיעורא דרבנן יכול להו"א
אכל למי שאכל כדי שביעה אינו מו"א כ"א מי שאכל ג"כ כדי
שביעה. וכ"כ דעם בכ"ג מובא בהוס' (מ"ה א') ד"ה עד.
ודעם הראב"ך כוא כרמי לוי"ל. וברמב"ם ס"ל כהחוס'.
דשיעור כוית וכבינה אינו כ"א דרבנן. ועכ"ז מחולקים הרמב"ם
והחוס' בדבר זה. דלרמב"ם מי שאכל שיעורא דרבנן אינו
מו"א אח מי שאכל שיעורא דאורייתא. כ"א מי שאכל שיעורא
דרבנן. והחוס' ס"ל שם גדול מו"א אף שהוא דרבנן אח
דאורייתא מטעם ערבות. וכיו לריך לכול בכדי שיוכל לומר
שאכלנו משלו. וקטן שאני דחינו בכלל ערבות. וברמב"ם
ושיעתי' דס"ל גדול דרבנן אינו מו"א דאורייתא ל"ל דלא ס"ל
טעם דערבות כלל.

ולא דגן ע"ג ליה ליה קרא למדרש דגןך ולא דגון ע"ג ולג מירוח כע"ג פוטר . ומאן דס"ל אין קנין ס"ל מירוח כע"ג פוטר דדרש דגןך ולא דגון ע"ג . וא"כ אף דפליגי בים קנין או אין קנין פליגי ע"כ ג"כ במירוח כע"ג הי פוטר או לא . (רק דכוי נפ"ו איפכא ר"מ ור"י ס"ל מירוח כע"ג פוטר ור"י ור"ם ס"ל אינו פוטר) . ודמי כחוס' אח"כ דר"מ ע"כ ס"ל חרזיכו ואין קנין ומירוח כע"ג אינו פוטר . [מדקאמר חורמין ומפשיין משל כל על כל בל אפי' לא גדל ברשות ישראל שקנה ס"ג ומרחם ע"ג ולא כו"ל מפטור על החיוב] . ופי' דכא ככא חל' הוצא דכנה איתא חרי דגןך ולמ"ד מירוח ע"ג פוטר ס"ל חד דגןך למעט דגון ע"ג וחד למעט דגן פ"ג . ומאן דס"ל מירוח ס"ג אינו פוטר ס"ל אין משיט אחר משיט חלא לרבות וא"כ ליה ליה משיט גס לדגן ע"ג וע"כ ס"ל אין קנין . ואברהם דמאן דס"ל יש קנין ס"ל מירוח פוטר ומאן דס"ל ח"ק ס"ל מירוח אינו פוטר ואח"כ מיימי כהו' דמכא דאין משכירין בחים לע"ג בא"י וכ"ש ברום דברי ר"מ . משום דמפקע לכו מחזומה ומעשר כדאיתא ספ"ק דע"ג . מוכח דס"ל לר"מ יש קנין . וז"ל לפ"ו ע"כ כא דס"ל גר"מ ככא דחידאין משל ע"ג עג של ישראל או איפכא כינו דוקא בגדל ברשות ישראל ומרחם ע"ג ולא חורמין ממנו על כל ישראל משום דמרוס סע"ג אינו פוטר . אבל לא בשקנס סע"ג . וכ"כ כחוס' בנימין פ' השולח (ז"ו ע"א) ד"ה אחר רב . וכוה דלא כדאיתא בירושלמי דלר"מ אין קנין ועשם אין משכירין בחים וכ"ש שות כוא מפעם אחר ע"ס . כנה סע"קא דברי כחוס' נעטר שגלמים לנו להענין סע"קא — וכה לקמן בגמ' מנחות שם איתא דגס למ"ד מירוח ע"ג פוטר מ"מ מדרבנן חייב משום בעלי כיסין גזרו ע"ס :

והנה הרמב"ם והטור (יו"ד סי' ס"ו) מחלקים בין מירוח כע"ג דחייב עכ"פ מדרבנן . דהרמב"ם פ"א מחזומה ס"ל דלא חייבו בחים רק אותן שגדלו ברשות ישראל . אבל הגדל ברשות ע"ג ומכרן לישראל אחר שגדלו ברשות כהעשרות ומתחן ע"ג ברשות ישראל פטורים חצי' מדרבנן . וז"ל דאין קנין לע"ג בא"י לדעת הרמב"ם שם . מ"מ לענין דרבנן יש חילוק והגדל ברשות ע"ג פטור אפי' מדרבנן בשחרת ע"ג . וטעמו ס"ל דכל מירוח ע"ג חייב מדרבנן ואפי' גדל ברשות כע"ג . וכן כשהיו כהמירוח מקרקע ישראל ואין קדש שגדלו לעומת כהעשרות לע"ג ונגמרו ביד ע"ג ומתחן כע"ג פליגי בזה כרמב"ם והטור להחייבם פטירין אפי' מדבריהם ואף שקנאם לישראל אחר כהמירוח . ולהטור חייבין כהמירוח מדבריהם אף שמכר לישראל קדש שגדלו געניז העשרות ופי' בגמ' ובירושלמי סנהדרין לטור . וע' בטרות (י"א ע"ב) דהמשט כהמירוח ע"ג חמ"ס דמחזק במאי דמקשה בגמ' חייבין דמחזיקו ע"ג חמ"ס חייב וקס' לבו אכזי מדרבנן חייב משום בעלי כיסין . ונשאר בקיטא וכוהמ' ובהמ' ח"ס משום דמשמע ליה דמייירי בגדל ברשות כע"ג . ע"ג ומתחן כע"ג פליגי דמחזיקו ע"ג גס מדרבנן פטור . וכבר רמז ע"ז בל"ח כס' כר"י קרקס . ונראה כע"ד דפליגי כטור ורמב"ם בפירושא דפלוגתא דר"מ ור"י עס ר' יוסי ור"ם . דהרמב"ם ס"ל דר"מ ס"ל יש קנין כמו שסוכיתו כחוס' מכא דאין משכירין בחים וכ"ש שות דסיינו משום דמפקע ממעשר . וכיינו למ"ד יש קנין . וכוהר ס"ל דר"מ ס"ל אין קנין לע"ג בא"י וכמ"ס כחוס' במנחות בראש דבריהם דע"כ ר"מ ס"ל אין קנין וכוה חל' פ' גמ' ויטור דגין מירוח כע"ג בגדל ברשותו חי חייב מדרבנן או לא :

(י) והנה לקמן במנחות שם מקשים כחוס' (ה"ז ע"א) ד"ה גזירה משום בעלי כיסין וזל אליבא דר"ש דפטור לעיל מירוח כע"ג מסקינן ככא דחייב מדרבנן ומדמעט בדרך . ותימא דאמרי' גרפ"ב דקדושין (ז"א ע"ב) חייב ע"ג מדמעט וחייבין עלי' חומס ור"ם פוטר . וז"ל דהס' מדיוויחא פליגי ח"ג חומס כוא דפליגי כו' ע"ס . ויחזק דהרמב"ם ס"ל דכא דאחר בקיטין חרומה עג חייב מדמעט לר"ם כוא אפי' מדרבנן ומשום דהס' מייירי בגדל ברשות ע"ג וככה"כ שמרר הע"ג ג"כ פטור אפי' מדרבנן . ויש ראי' לרינו . רלב כטור ס"ל

(ה) ועכ"פ למ"ד אחר בוז"ד מושיל חפלה לריד לאחז עממו בחפלה ולחלה ויסב פניו חזקי' חל הקיר ודרשו בברכות חרש"ל מקירות לבו . וכן ח"ר יחזק' בר"ה (י"ח ע"א) יפה לעקה לאדם בין קודם בוז"ד בין לאחר בוז"ד . דדוקא לעקה בקול וכה ומקירות . לבו או מושיל לאחר בוז"ד . ויחזק' דבזה פליגי ג"כ הסוגיות דערובין וסנהדרין דעטובין דריש מהיערוך שוטר לא בלר לפטור מחפלה בכונה בגלותו מחמת שכות ולא מיין דס"ל דאין מושיל חפלה לאחר בוז"ד . ואף דבדולח הפלה בכונה היא חשובה ועומדת פרומו של עולם . אבל לא חשובה לפעול פעולה נקסחה . רק מליה כפ"ע היא מדרבנן או למ"ד מה"ס . אבל למ"ד דמושיל החפלה גס לאחר בוז"ד החיוב הוא להחמיק בחפלה בכונה בכדי שיועיל וחינו יולא י"ח בחפלה בלא כונה . ואדרבה זאו עיקר הפלה שנס לדעת הרמב"ם דס"ל חפלה דרבנן . מודה דחפלה כשה לרס ח"י הוא מה"ס לה"ע . וחפלה בלא כונה חייב מועלת דהוי כניף בלא נשמה . וא"כ בגלותו דהוי עת לרס החיוב יותר להחפלה בכונה ומה גס שאין לנו זכא ומנחה . וכהיום בודאי כנגד המידן וקדשנות הויין ונשלמה פריס שפתינו . וקרבן שיש בה מחשבה זרה פגול הוא לא ירלה . בודאי החיוב לבין בחפלה שיהא עבודה הקדשנות . — וטעמן זה חי מושיל חפלה לאחר בוז"ד הלוי בסינו' דרומי' דקראי' כחיב יסא ה' פניו חליך וכחיב אשר לא יסא פנים דלשינוי דבגדה כחן קודם בוז"ד כאן לאחר בוז"ד אין מושיל חפלה לאחר בוז"ד . ולשינוי' דמדקדקין ע"ע כו' מושיל גס לאחר בוז"ד . — וכהנ לשיטת הראב"ד המוכח לעיל (אות ב' ג') אין לומר הך שינוי' דמדקדקין ע"ע עד כזיה כו' כיון דפסקין דכזיה וככזיה הוי דלורייחא אין כאן דקדוק מטעם חומרא כיון דדינא יחיי . חילס בחממה יש למטא דקדוק וחומרא אחרת מה שהחזירו בטת ישראל על עממן שינוי יושבות ז' נקיים על טיפת דס כהרדל . ואף דמדין ללחא ידי ספק גדס וזה סני בשעה והוא כהקנת רבי . ומסתמא גס בעליהן הסכימו לזה דאל"כ קס' ח"ך יכולות להחזיר על עממן הא משועבדות לבעליהן כמו שהקשה בס' דברי חיים . אך בחממה בודאי בעליהן הסכימו לזה וא"ס . ואין לך דקדוק וחומרא גדולה מזו . ודלויס לנשיחא פנים לקדוש בוז"ד ושיועיל חפלה גס לאחר בוז"ד וח"ל לחוקמי כאן קרס בוז"ד כו' וא"כ מוכרח דיש חיוב להחפלה בכונה . כי הא דר' זירא כו' . והוא דלולא הך דר' זירא יש להאריך ולדבר לפי פשוטותיו דרומי' דקראי' יסא ה' פניו כו' אשר לא יסא פנים כנ"ל . ובשינוי' דהס' מדקדקין עד כזיה כו' יש לפקפק לפי פסן הראב"ד דכזיה הוא מה"ס . ומשמע דלריך לזרן כאן קדס בוז"ד כו' ומוכרח דאין מושיל חפלה לאחר בוז"ד . וליכא חיוב דוקא לכונה יחירא . אבל זהו הלכה פסוקה הא דר' זירא בטת ישראל החמירו ע"ע כו' וכוה אין שום ספק וחקירה ועיון דרק מחומרא עשו זלח . גס לא מהקנת חכמים געסה זלח ועמ"ס בזה בס' גליא משכח להרב הגאון מוהר"ד ז"ל . וספיר יש לפרש יסא ה' פניו כמו שחי' הנמ' בברכות משום דהס' מדקדקין כו' . ולא הדקדוק שחמרו שס מדקדקין עד כזיה כו' חלל הא דמדקדקין להחמיר ע"ע שחפי' רוחות ע"ד כהרדל יושבות עלי' ז' נקיים ורלוויס כנ"י לנשיחא פנים עטור זה . ומוכרח דיש לבין גס בגלות בחפלה . והחיוב מושיל לבין בחפלה כזה ולאחז עממו בחפלה בכונה וטעמה לבב ולעקה לקדוש בוז"ד . ובלא כונה לא חללה . כ"ל בחפלהלנו בכונה ככוי יושבה :

(ו) עתה נבאר בעו"ס ענין סנהס פסוקה ככזיה כי כא דרב הושע' חרס מעדים כו' . ח"ך במחנה מוכח דיש לבין בחפלה . דהס' במנחות פ' ר' יבמחל (ס"ו ע"ב) איתא פוגחא חי מירוח כע"ג פטור כו' חוגו פוטר . יקאמר כהס' הגזי' היא חורמין ומעכרין משל כוחים על כל ישראל כו' ומשל כל על כל כו' . דברי ר"מ ור' יכודה . ר"י ור"ם חומרים חין חורמין כו' . וכ' שם הירוש' קסא דלחא פליגי בים קנין ולין קנין לע"ג בא"י לפקיע מיד מעשר . ג' מחמלה דכא בקא חליא למ"ד יש קנין ע"כ דריס דגןך

קול אריה

כיס שיך סוי לכו"ע . ויחנן ג"כ דכחש משום שבת מיירי ואפי' בח"ל מולא אסרי' בח"ל מחרת כדור' .

(ח) ונראה דס"ל להגמ"ח בעי' כר' הלעזר בניסין (מ"ז ע"ה) פ' השולח . דגם לעד' יש קנין מ"מ אף לבע"ג נחשור בה צורות שיחין ומעדות' (וא"כ כ"ס כשחשכו שאין לו רשות להחזיר להפזר בה צורות שו"מ . ועל אופן שיחשור בה צורותיו אין לו להשגיח) . ולזה"ל ע"כ משום דמפקע לכו ממעשר :

ולפי"ז יש ליישב דכנ"ה דכחוח' (ו"א ע"ה) דמייתנא מינה לעיל סייעתא להרמב"ם בגדל ברשות ע"ג מירוחו פסד אפי' מדרבנן . לא יסיה ממנה פדנא וקושי' . כל דין כסור . דכנ"ה דכחוח' דס"ל דהגדל ב"שית ע"ג ומחזיקו ע"ג פסור גם מדרבנן י"ל דקחי בשיטת ר"א ודכ"ל להגמ"ח בע"ג (כ"א ח') דעס"ר ר"מ הוא משום דמפקע ממעשר וא"כ ס"ל לר"מ יש קנין וכמ"ס הכוזב' מנחות ובגיטין . ואין ראיה דר"ם יסבור יש קנין דפלוני' וד"מ ור' יסד"ס טס ר"י ור"ם קאי פ"כ בגדל בשל ישראל ורק אי מרח' כע"ג פסיד . וא"כ חדרבה יש כוכח' מדריש ר"ם לנוך ולא דנין ע"ג ש"מ דס"ל אין קנין דל"ל קרא למשפ' דגן ע"ג כדכ' הכוזב' מנחות ברחש דבירכס . וז"ל לא גזר בגדל ברשות ע"ג וס"ל לדיון . אבל סטור אפשר דפסק כרבה ועס"ר ר"מ בהשכרת שדות דחמירא הוא משום דמוחר לחפור בה וכו"ל חגי' יוחר ובעין מ"ס בירושלמי . וא"כ ס"ל לר"מ אין קנין ומסתמא פלוגתי' וד"מ ור"י טס ר"י ור"ם הוא אף בגדל ברשות ע"ג וס"ל לר"ם ע"כ יש קנין וחס כן אין ראיה מר"ם דפסק דגזירה משום בעלי כיסין ליכא בגדל ברשות ע"ג לדיון דק"ל אין קנין ואין ג"מ בין גדל ברשות ע"ג או ברשות ישראל . דר"ם לעומתם דס"ל יש קנין (*) :

ועפ"י דהאמר דר"מ ס"ל יש קנין וכן י"ל לה' יהודה דקאי בשיטתו' מיושב

לי מה שקשה לי בעג"ד מ"ס ה"ז'ס' בערכין (ה' ע"ב) גבי פלוגתא דר"מ ור' יהודה אי עו"ג נערכין או מעריכין לכל חד כדאית' לי' . קרא דבני ישראל ממעט עו"ג ואיז מרבה עו"ג זה מרבה נערכין ואידך מרבה מעריכין . והקשו ההוס' הא קרא דאיש ממעט עו"ג לענין המורה שצטוף הענין . והירלו דעיקר סמך אלישנא בחרא לחקש למעשר בהמה ולמעשר דגן . וקשה דזה סותר למ"ס ההוס' בחמורה (ג' ע"ה) גבי הא דקדשי עו"ג אין עושים המורה דאיתא שם תרהי' לטמי חדא דילפי' מהא דבב"ב ענין דבר כו' איש כי יפליא כו' לישנא אחרונה המורה לחקש למעשר בהמה ולמעשר דגן . וז' טס ההוס' דלישנא בחרא אין שיך כ"א לר"ם דס"ל הרומז עו"ג אינה מדמעת ופסור מחומס' . וז"ה למעשר דדינו כחרומה' .

הגה"ה

(*) ובמקום אחר כתבתי דהאי זכ' בפלוגתא דר"ת והרי"ב'ס' בב"מ (פ"ה ע"ה) דר"ת ס"ל דהא דלקוח פטור מה"ס הוא לאחר מירוח . אבל נוקח מישראל קודם מירוח חייב מה"ס . והרי"ב'ס' ס"ל איפכא דלקוח קודם מירוח מישראל פטור מה"ס ואחר מירוח חייב מה"ס . דהנה בראי' הד"ל שהביאו ההוס' מנב' ע"ג דס"ל לר"מ יש קנין אין שיך כ"א לשי"ת ר"ת דס"ל דלקוח דפטור מה"ס הוא לאחר מירוח דוקא . דלדודי' יש הכרח מהנב' ע"ג דס"ל לר"מ יש קנין לע"ג להפקיע' דהוא ס"ל לר"מ אין קנין אין כחן הפקעה ממעשר בהשכרה או מכירה להס' שדות דכיון דלקוח אחר מירוח גם מישראל פטור . וא"כ אם יתחזר הסבואה אחר מירוח אין ג"מ בין כנעני לישראל . וקודם מירוח אם יתחזר גם כנעניי' הסומר יתחייב הלקוח בין דאין קנין ולא הי' מירוח ביד הכנעני . וב"ס אם יזרע ישראל בהקרקע דקנה הכנעני בודאי יתחייב ולי"ה הפקעה דמה שהכנעני בעלזו לא יפריס אם יזרע הוא ל"מ הפקעה כמ"ס ההוס' בע"ג (כ"א ח') ד"ה הא אמר . וע"כ ס"ל יש קנין ואז היו הפקעה ממעשר אם יקנה הישראל ממנו קודם מירוח דפקי' מישראל חייב ומכנעני פטור אי יש קנין כו' . וכן אם יזרע הישראל ג"כ פטור והיו שפיר

ס"ל דאף אי נמא דר"ם ס"ל כתי דבגדל ברשות ע"ג וגם מרחיכו ס"ג דפסיר אפי' מדרבנן . עכ"ז אין ראיה לדיון דר"ם ס"ל יש קנין לפ"כ להפקיע מירוח מעשר וז"כ קנינו פטור וגם מירוחו פטור א"כ בהחייבו לא גזרו רבנן . חבל לדיון דק"ל אין קנין לע"ג להפקיע מירוח מעשר א"כ אין ג"מ בקנינו לפסור ממעשר . ורק מירוחו לכד . וביוך דגזרו רבנן בהירוחו שלח יפטור מאי ג"מ בין גדל ברשות ישראל בין ברשות ע"ג כיון שאין קנינו פסור . וס"ל להטור דר"מ ס"ל אין קנין וכמ"ס בירושלמי והמ"ס הכוזב' בחתום . ומיירי פלוגתי' וכו' בגדל ברשות ע"ג . וא"כ פ"כ ס"ל לר"ם יש קנין דבגדל ברשות ע"ג פליג וס"ל דפטור . וא"כ אין ראיה לדיון ד"ל דדוקא ר"ם דס"ל יש קנין ע"כ חילק גם בדרכן לפטור בגדל ברשות הס"ג וגם מרחיכו . אבל לדיון דק"ל אין קנין אין ג"מ בין גדל ברשות ישראל או גדל ברשות ע"ג :

אולם הרמב"ם ס"ל כמ"ס הכוזב' אפי' דס"ל לר"מ יש קנין לפ"כ בא"י להפקיע ממעשר ודמוכה בפ"ק דע"ג

מהא דאין משכירין כו' וכ"ס שדוז . וא"כ מיירי פלוגתא דר"מ ור"י טס ר' יוסי ור"ם בגדל ברשות ישראל וכמ"ס הכוזב' בגיטין פ' השולח (מ"ז ע"ה) וכל פלוגתי' כו' אי מירוח כע"ג פטור וא"כ יחנן דר"ם דהף דס"ל מירוח כע"ג פטור מ"מ ס"ל דאין קנין ובענין זה הוא מחמיר מר"מ ור"י . וי"ל ג"כ דכא ככא חגי' כמ"ס הכוזב' בחתום מ"ד מירוח כע"ג אינו פטור ס"ל יש קנין דדריש דגך ולא דגן ע"ג . ומ"ד מירוח כע"ג פטור ס"ל אין קנין דדריש דגוך ולא דגון ע"ג . וס"ל לר"ם כמו דס"ל לדיון ג"כ דאין קנין ומירוח כע"ג פטור . וא"כ כמו דס"ל לר"ם דהכי בגדל ברשות כע"ג לא גזרו' מבוס בעלי כיסין כ"י לדיון דאף דאין קנין מ"מ לענין דרבנן יש לחלק וכמ"ס לר"ם דס"ל סגורא לדיון מירוחו פטור ואין קנין . ולזה"ל פסק הרמב"ם דבגדל ברשות כע"ג ל"ג כדס"ל לר"ם וכנ"ל . אבל הסור ס"ל דר"ם ס"ל ע"כ יש קנין מבוס דס"ל דר"מ ס"ל אין קנין ופלוגתי' בגדל בשל ע"ג ור"ם דס"ל דאין חורמין משל ע"ג ס"ל ע"כ דיש קנין להפקיע ממעשר . וא"כ אין ראיה מר"ם לדיון דס"ל אין קנין . ולדיון חילק בין גדל ברשות ע"ג ובין גדל ברשות ישראל . ולגזירה דרבנן דמירוח כע"ג אינו פטור גם בגדל ברשות ע"ג אינו פטור כיון דאין קנין . ור"ם דס"ל דבכ"ג פטור גם מדרבנן הוא לשיטתו דס"ל יש קנין — ולגזירה מה שמוכרת מר' מאיר מהא דאין משכירין דאיתא בפ"ק דע"ג דס"ל לר"מ יש קנין . באמת בגמ' כחם מוכח כתי מדנתן טעם מבוס דמפקע ממעשר [וע' חוס' ע"ג (כ"א ע"ה) ד"ס האמר . דמסקי דדוקא למ"ד אין קנין אין מוכרין ומשכירין דשיך הפקעה מעשר מבח"כ למ"ד יש קנין] . אך קשה על כנ"ה דכלא מאי למימר דשדות חמירי משום דהו"ל יוחר חגי' משום דההוס' מחברת שטותא פירות משח"כ בשוכר בית אינו רק דר בה ואין לו פירות ולא כו"ל חגי' בקרקע כ"כ . וכן איתא בירושלמי בפ"ק דע"ג לכדיא ומוכא בחוס' מנחת (ס"ו ע"ג) סד"ס מירוח . ויחנן דכנבלי לא ס"ל טעם זה . אולם ק"ק דכומ"ל טעם בשדה משום דיכול לחפור בה צורות שיחין ומערות וכו"ל חגי' יוחר אף לכתום' בע"ג כנ"ל סב' איפכא דכאי טעם דמפקע ממעשר כוז' דוקא למ"ד אין קנין . א"ש דכנ"ה בבלי דזה לומר טעם לר"מ דס"ל אין קנין ולמ"ד אין קנין אינו יכול להפזר בה צורות שיחין ומעדות . אבל לכתום' דמנחות ודגיטין שכתבו דכאי טעם דמפקע ממעשר הוא למ"ד יש קנין א"כ כוז' מאי למימר שיכול לחפור בה וכו' חגי' יוחר . ולרבה בגיטין טס דס"ל דגם למ"ד אין קנין מותר להפזר בה צורות שו"מ חקשה גם להגדה הכוזב' בע"ג כנ"ל הא אכתי איכא טעם הנ"ל וחמאי לא קאמר כנ"ה טעם זה . (וע' חוס' ע"ג (ט"ז ע"ב) ד"ס מי דמי דרלו לאשכוחי חומר בשדה משום מלאכה וגזירה משום שאלה ושבירות ומיניא' רא' מזה דאן כ"א איסור מבוס מלאכה וטותא הוא דכשהא דלחמה כנ"ה טעם דמפקע ממעשר הוא רק למ"ד אין קנין כמ"ס הכוזב' בע"ג טס . אי רק למ"ד יש קנין כמ"ס הכוזב' במנחות ובגיטין . וטעם משום מלאכה אם

מחומס' . וז"ה למעשר דדינו כחרומה' .

בחומות • חבל לולא קרא דאיש איש לא הוה ידעין לרבות והיון ממעמין מאדם ע"ב • ולא נפרש דקאי על מצב • חלפ"ז לר"ם לא ידעין שלמים למעטינהו דע"ג לא יקרבו שלמים • ולר"מ ידעין מאיש איש למעט שלמים • וח"כ הא דאלטריך בהמורה לחקושי מעשר בהמה למעשר דגן למעט ע"ב חינו כ"א לר"ם דע"ג מלי להקריב שלמים • והו"א דמעשר בהמה ג"כ מלי להקריב ואלטריך לן הקישה למעשר דגן • משא"כ לר"מ דשלמים נמט לא חילטריך להקיש למעשר דגן דבלא"ה לא ילחא מכלל שאר שלמים דמעשר בהמה קרבו שלמים • וח"כ תמורה אחקש למעשר בהמה עומה וסני לן בזה וח"ס לישנא בחרא חליבא דר"מ וכן יהבן גס לר' יהודה • וההוס' בתמורה ג"כ לא כהבו רק דהא דחיתא בגמ' לחקושי עוד למעשר דגן לא שייכא • ח"א לר"ם ולר"מ ור' יהודה לא שייך האי הקישה למעשר דגן חבל לדידהו לא חילטריך כלל בהיקש למעשר דגן רק לר"ם חילטריך בהיקש למעשר דגן כנ"ל דלרד"י לא חמטט שלמים • וע' זבחים (מ"ה ע"א) דההם חיתא דמעשר בהמה היא חובה שאין לה זמן וכל חובה שאין לה זמן ישראל מיייתי ע"ב לא מיייתי • וח"כ בלא"ה ח"ס-וההו' בערכין בלמה ליינו להך דזבחים וח"כ לא חילטריך לחקושי למעשר דגן כלל • וכל מה שטרחנו הוא ליישב לפמ"ס בתמורה דע"כ ימלאו לר"מ ור"י ח' ס' דדוח"ל דבתמורה סמכו על האי סיגוי' דזבחים • וע"כ לומר דגם לדידהו מהורן לפי האמור בתמורה בל' משני הלכות • ולהנ"ל ח"ס דרק לר"ם חילטריך הקישה דמעשר דגן ורק לו נלות זה הענין • ולר"מ ור"י ממילא ח"ס דלא גרע משלמים כנ"ל • כן אמרהו במקום אחר :

ולפי ענינו פה י"ל עוד ולייבב מה שקשה לכאורה לפי הסברא דנאמר דר"מ ס"ל יש קנין ומירוח הע"ג אינו פטור • דאין מלי לסבור דמירוח הע"ג אינו פטור ולא ס"ל דרש דגנך • ע"כ משום דס"ל דהו"ל הרי מיעוטי ואין מעוט אחר מעוט חלל לרבות • ח"כ מאין לו דיש קנין • ובשלמא לר' יהודה ח"ס דמלינו לו כה"ג דס"ל אין מעוט אחר מעוט דאף דמיעוט הראשון אחי למידי אחריתא השני אחא לרבות דבר אחר • גבי שור שור ו' פעמים צב"ק פ' שור שגגה דרבנן סברי כולו להביא שור האשה שור היסומים שור הגר כו' שור הקדש שור המדבר שור כו' ר"י אומר שור הקדש שור המדבר שור הגר כו' פטור • וחזוין דס"ל חניך בלשה לרבות ושלשה שנים למעט מכוס דאין ריבוי אחר ריבוי חלל למעט אף דהראשונים חילטריכו למילי אחרוני • וה"ג י"ל דדגנך הראשון ממשע דגן ע"ג ויש קנין • ודגנך הב' מכל מקום אחא לרבות מירוח ע"ג משום דאין מיעוט אחר מיעוט כו' אפי' כה"ג • חבל לר"מ לא מלינו לו' כה"ג ולא יחבן למימר כן לר"מ וקשו' מאין לו דיש קנין • ולפי הנ"ל ח"ס דיל דידעין ממעשר בהמה דהיא בכלל שלמים דלמעטו מאיש איש • ואלהקשו מעשרהו להדדי • ואלהקש מעשר דגן למעשר בהמה דקנינו דע"ג מפסיק ממעשר • ולואה לא חילטריך לו' עוד דגנך למירוח ע"ג והו"ל הרי מיעוטי למלחא חדא ואין מיעוט אחר מיעוט חלל לרבות • [ועפ"מ לר' יהודה דיל' דס"ל מהרי מיעוטי חדא למעט דיש קנין וחילך לרבות מירוח הע"ג דחינו פטור • יש לייבב מ"ס צידוש הביאורו ההוס' מנחות (ס"ו ע"ב) לר"מ אין קנין ולר' יהודה יש קנין וגי' המלא הרועים ר' יוסי במקום ר' יהודה דאלו ר' יהודה ס"ל כר"מ דאמרי הרוייהו כחדא • ולהנ"ל ח"ס דמ"מ לאו בחדא שיטה הם • דהם קיימי לענין מירוח ע"ג אי פטור • ולר' יהודה י"ל דאף דהראשון ממשע השני לרבות משא"כ לר"מ ע"כ אין רגין דמהיכי תיהי למעטינהו אדרבה י"ל דנרבינהו כחדא כמ"ס הרו' סברא כזו ס"פ השולח • או כיון דאין מיעוט לזה ממילא אין קנין • והקוש למעשר בהמה לא ס"ל להירוש' • וע' הוס' זבחים (מ"ה ע"א) שהקשו הא בהיקש זה אינו חלל לשנה כמ"ס הגמ' בצבורות • ובצעני זה הארעהו במקום אחר ואין כאן מקומו לכל יכבד על הקורא אריכות הדברים שאינו נוגע לענינו פה] :

(י) **הנה** נא הואלהי צע"ה לבאר צענין מחלוקה הרמב"ם והטור • לא נבא לביאור הענין של הלכה פסוקה השני

הפקעה • וכיון דס"ל לר"מ יש קנין ע"כ פלוגתייהו במנחות היא במירוח אי פטור ח"ל ובכל' • וי"ל לר"ם אין קנין ובכל' • חבל להירוש' דס"ל חילטריך דלקוח קודם מירוח מיכאל פטור מה"ס ואחר מירוח חייב מה"ס • ח"כ אין רא' מגמ' ע"ג דיוסביר ר"מ יש קנין דיל' דס"ל אין קנין ואיכא הפקעה ממעשר שאם ימכור הכנעני הבחאת הסדה לישראל אחר מירוח ופטור הלוקח מכוס מירוח הכנעני פטור • ובשאל כה"ג שלקח ממנו חייב הלוקח • ח"כ איכא הפקעה ממעשר גס אם אין קנין • ויהבן שזהו ביטא ההוס' ע"ג ס' • וח"כ יהבן דבמנחות פליגי אי יש קנין אי אין קנין ובגדל ברשות כנעני • והא דקאמר במנחות על זה מירוח כנעני הנלי היא ע"כ להירוש' ס' דלח"ה אין קנין ס"ל מיעוט דגנך למירוח כנעני פטור כדמסיק ג"כ בגיבין פ' השולח (דף מ"ז) ובס"ק דבבבב (דף י"א) וע"כ ס"ל לר"מ בע"ג דמירוח כנעני פטור • ולר"י ור"ם ס"ל יש קנין ואין רא' דמירוח פטור • ויהבן דזהו שיטת הטור שהחמיר כהר"ב ס' • וס"ל לר"ם יש קנין • וע"כ אין רא' ממנו מדאזא פסק בגדל ברבות כנעני דגם מדרבנן פטור ול"ג משום בעלי כוסין דלדין דק"ל אין קנין דלא כר"ם אין כ"מ בין גדל ברשות ישראל לגדל ברשות כנעני כנ"ל משא"כ הרמב"ם פסק כר"ה דלקח אחר מירוח גס מישראל פטור • ע"כ ס"ל ע"כ לר"מ יש קנין מהא דע"ג כנ"ל דקרי לו' גס הפקעה ממעשר • ור"ם ס"ל אין קנין ומ"מ ל"ג בגדל ברשות כנעני וה"ג לדין :

(ט) **ובברוש** אחר נהי ענה לישב הסהירה בחופן אחר באריכות • ואזכיר בקיור כדי לזכר להנחלה פונהו פה • והוא דיש עוד סהירה בדבורי הוס' • צענין זה דבחולין פ"ק (ה' ע"ב) הקשו לו' איש איש לרבות עו"ג שגזרין גדרים ונדבות כישראל היפוק לו' מדכתיב ומיד בן נכר לא הקריבו מכל אלה דהיינו בעלי מומין הא המימים יקריבו • ומתיראים דהו"א דהאי לעבור בלאו ועשה על בע"מ דבהמיתים ליכא רק עשה • ובתמורה (ז' ע"א) חירלו לקושי' זו דאיש איש אחי למעט שלמים • דרק עולה מקבלים מהם • כדדרישו' במנחות ע"ס • ואמרהו דההוס' בחולין קאי לסברא דאדם ממעט ע"ג כדס"ל לר"ם ביבמות ע"ג אינו מטמא בזהל דפתיב אדם כי ימות כו' וח"כ מקרא דאדם כי יקריב הויין ממעטינן ע"ג והו"ל עשה וע"כ דחקין למימר דקרא ומיד בן נכר אחי לחוקמי בלאו ועשה • חבל בתמורה קאי לסברא דאדם מרבה כר"מ דס"ל צב"ק דהאדם מרבה ע"ג וכמ"ס ח"י בסנהדרין דפליגי ר"מ ור"ם (ובצ"ק כ' ההוס' לחלק בין אדם להאדם) • וח"כ כבר נהרבה ע"ג ומריכי היה נימא דוליד בן נכר אחי ללאו ועשה • ע"כ מהררי דאיש איש לא חילטריך כלל לרבות ע"ג • כ"א למעט שלמים • משא"כ לר"ם כנ"ל • דרק שהחא דכתיב איש איש דמרבה ע"ג דחקין לפרש קרא אדם כי יקריב דקאי המיעוט מאדם למעט מינין שבחומות דמקבלין מהם • דרק בכס חלקהי למעט מומר ישראל ולא

הסני' עד אשר נבחר בעו"ה עוד מאז דלעני הרמב"ם
והטור בענין זה דמירוח העו"ג פוטר מה"ה להרמב"ם גם
במירוח העו"ג הנוהג כל ישראל ג"כ פוטר ר"ק מדרבנן
חייב ממוס בעלי כוסין והטור ס"ל דבזה גם מה"ה אין
פוטר כ"ח כסקנה העו"ג הנוהג כל ישראל ומרס' ואמרתי
פענ"ד שהבן להפסיד לחלוץ למעמיהו דבין הכלל שהבטנו
לפניו דהנה הענין זה למלאו עלה להפסיד ממעט ממוס
ומורכב דמה"ה אין חיסור רק מורה ממוס בעלי כוסין ומקשה
האם אפשר דעבד דבר' הוסיף מעורס אחד על הנוהגו
ומכניסה בתוך בלה כו' וה"כ מוכח דאין חיסור דבר
ובע"י ומאז חיסור חובל בבעלי כוסין גוסס וכו' חס' דר
הפקעה חס' אין חיסור דמ"ס מהא גורא דר ה"ע' דג"כ
הפקעה י"ל דדוקא בבעלי כוסין חסו להפסיד הכסף ולא
מה"ה ולכן מורה ממוס בעלי כוסין הוא מלחא חדא ולא
הי"ל כמורה לגורא ח' ח' מן דמ"ג מוכח דיש חיסור בהפסדה
דבר או מכירה ממוס הפקעה מעט והפקעה החבולה
בבא לכל חייב הפסדה טעם דגרע מהפקעה הקרקע מחייב
מעט חולס יתכן לחלק דמכניסה בחי' לא עבד מעט
הפקעה מחייב הוזה מעט רק שאינו מביאה לידי גמר
מלאכה באופן שיהי מחייב מה"כ במקרה נעו"ג הקרקע
או החבולה ה"ל מפקיע במעטו ומחלל קדושה גרע ויש
חיסור מה"ה ויתכן עוד דלדבריה חס' כי חיסור חובה בזה
לא היו חסדים ממוס בעלי כוסין דהטו ברכיעי עסקינן
דח"כ לא יתן כלל מעט ויפסיד חף בלי פסול וכל דבע"ג
חמרו ממוס דמפקע ממעט הוא רק בעבד מעט הקבלה
בבזה האופן יס חיסור תורה וגפ"ה ה' להרמב"ם הוכחה
גם היכי שמורה עו"ג הנוהג כל ישראל ג"כ פוטר חף בלי
קנה אורח דאם דוקא ע"י הקבלה הוא פוטר ח"כ הלא
גם חיסור תורה במעט הקבלה גופא ואין חסו לזה ופ"כ
דפוטר גם בלא הקבלה ופ"כ חסו שמי שיש לו פועלים ע"י ייחוס
ג"כ למורה ויפסיד ממעט בלי שום חיסור ע"כ עמי חקקה
דמירוח ע"ג לא יפסיד מדרבנן אך כ"ו להרמב"ם דס"ל טעם
דמ"ס שחמרו וכו"ס בזהו הוא ממוס דמפקיע ממעט ומכירה
ביום בעושה מעט הקבלה חיסור תורה ע"כ מוכרח כל' ו
אבל הטור ס"ל דלמ"מ אין קנין וטעם דמ"ס בהפסדה גדול
ומכירתה אין שייך ממוס הפקעה מעט רק ממוס שטחן להס'
הני' בקרקע יותר וגרע מבהמה ממוס הפסדה בורות או ממוס
במהבדן מחירו כמ"ס בירושלמי וה"כ אין הוכחה לחיל
חיסור תורה בהפקעה ממעט חף ע"י מעט הקבלה ח"כ
י"ל דמירוח עו"ג אינו פוטר בהבולה ישראל כלל כסקנה הע"ג
חובה ונזר' שאל יקנה לע"ג ונזר' (ובן הוא משמעות לפי
דכ"י במנחות) וממ"ס דגם בהקבלה ג"כ ליבא חיסור תורה ע"כ
חסו שאל יעשו כן העשירים ויפסידו הכסף בלי שום חיסור
ונעילה מירוח העו"ג כך בלי הקבלה אינו פוטר וה"כ
דהטור חיל לשיטתו והרמב"ם חיל לשיטתו ועתה נשוב למעט
במנהג צביחור הלכה פסוקה הסני' שחמרו להזכיר קודם
שחמרה יס' נשבע חובה ההפלה במוס עפ"ס לעיל דאם
נאמר דהנשיות פנים לישראל סב' יסא ה' פניו חליק הוא
בעבור שמדקדקין ע"י אין הכרח לחלק בין קודם גז"ר
לאחר גז"ר וכ' לאחר גז"ר מושיל הפלה רק שחמק לבו
בהפלו וינעק ל' מקורו לבו או יענה ה' וחפס בחיה
ענין שחמו בעבורה נשיות פנים וכבר חמרו שמדקדקין עד
מזה כשהמ"ז אינו מוסכם להרשב"ד וחכמי לוי"ל דס"ל
מזה דלדבריהם ופסולתה הני' מלהא ואינה הלכה פסוקה
ע"כ חמרו חכמי כי ה' דר' זרעא בטה ישראל החמירו ע"י
כו' ורצא לא יסר בעיניו דקדוק זה אשר בעבורה חמרו
נשיות פנים מזה דקדוק לכל יעשו בעבורה וזהו הרמב"ם
ואין זה דקדוק במ"ע ע"כ חמרו כי ה' דר' דהנה יש חופים
אחרים להפסיד ממעט חף לעושה מעט להפסיד חף בלי שאל
חיסור תורה מ"מ לא יחשב למדקדק במלכות מה שאלן עושה מעט
להפסיד ממנוס וה"כ להטור שכלל מעט הקבלה אין הנוהג
פוטר לא יחשב זאת לדקדוק מה שחמו עושה מעט להפקעה
כלל יס חופן אחר להפסיד כי ה' דר' הוסיף ואם אינו עושה

[illegible]

למות: נזם: כקב"ה בו' דחביב הקהילו אזי את כל זקני שבטיכם לקיים מה שנאמר ואין שלטון ביום המות ע"ש. מ"מ כיון שחל חזקיהו להחליט מקורות לבו וזכין א"ע להחליט ככונן ילא מכלל יחיד וידון ע"ש סופו דין מלך. ודינו וישועתו באים כא'. וכן בנזוחו חף שאלו נדונים כיחידים כדאיתא (פסחים כ"ד ע"ב) אין הענין לבד בבבל ואיתא בירושלמי (תענית פ"ב ה"א) ח"ר יוסי כדא אחרת אילין הענייחא דאנן עבדין לית אינון הענין למת דלית נשיית עמן. פי' שאין בחובתו נשיא ע"כ לא נחשב להענין לבד. וכן פסקין לענין שאלת נשמים בעת כעורר להחליט בבגד שיקובל תפלתו מיום יב לנו לקוות כשנחמאמן בתפלה בבגד שיקובל תפלתו מיום כיון שמכנים ח"ע בתפלה זכה בעשרת כלב נדונים כלבד כאשר בסוחרם נענים בתפלתם להביא בגדולתו ומדך בתפלה יסיה נשיא בחובם. ע"כ נענין בקשת בגדולת נדונים כלבד ויש לז"ף עמה גם שאר בקשותיו. אך העיקר יסיה בקשת הגדולה לענין זה נחשבים כלבד. ע"כ אין להחליט מן הרמזים. והחשוב הוא להחליט משום דלפאר שהועיל התפלה כשהיה נכנס בעבור שהישועה ודין ליגור באים כא' ובליגור מועיל לכ"ע חף לאחר גז"ד. וזה שהיה מהלכה פסוקה השלישית כך סברא. המקוין דס בו' דקשי' אין היו כלבס פסוקה לכ"ע. ה"א למד' דאסור לכקין דס בבחמה קדשים כיתה כבכמה נדונים כבעלת מוס. ואין ש"ך חיסור ככנהא דהלא יס לה פדיון. ודס הוא בכלל בשר. וכיון דכבשר ניחר גם הדס ניחר ואין זה ג"כ בכלל ג"זס וחלב. וע"כ לומר כיון שמקוין מ"מ הוא מוכן להרפא וידון ע"ש סיפו. ורפואתו וקדושתו באים כא'. ה"ג ידון בתפלה ע"ש סופו להיות נענים בקראם אליו. לולא חסרון ככונה שאין אלו מכוונים כלל בתפלתו. ואין אלו לועקים מקורות לבדו. ולקמן בסמך יבואר עוד ככונה הלכס פסוקה זו השיך לענין תפלה:

(יג) ועיב' נדע ונדע שבהא שבהא ככה התפלה יס כס מועיל לפעיל ישועות בקרב האין. אך עיקר החסרון הוא מה שאין אלו מכוונים בתפלה וכמאמר הכתוב יען כי נגש ה'צם כזס כפיו וכפצציו ככדוני ולבו דחק ממני וזהו יראהו אותי מלות חלשים מלומדה. לכן כנינו יוסיף להפליא בו' ואבדה חכמה חכמיו בו' וחז"ל דרשו זאת על סלוק כדריקים. ע' מדרש איכה (פ' ו') ובגמ' שבת (קל"ח ע"ב) דרשו זאת על שכתב הכורס. וע"פ פשוטו משמע דבענין יוסיף להפליא אינו מענין וכפלא ה' את מכוונך רק ענין חמי' ופלא. ודבר אינו מכה לא נזכר בכחז. ויחכן לפי פשוטו לפרש דכנס יס בחדס שני מיני כחות בחז. ח' מה שמכיל על דבר שמועד לגד ענינו. וככ' מה שכתב כבומר ואזכר הקבוע בחזו יביאו מרחוק על כפיהם ענינים הדומים לדבר שלפניו. למען יקח מהם דרך חכמה להבין ולהשגיל בעומק הדבר שלפניו. וחז"ל קראו שני המינים ופירשו דזס ענין חכמה וחכמה. חכמה היא לימוד בלחז ענין וחכמה הוא מבין דבר מחזך דבר. וע"פ רוב שיגס לא ידווגו כא'. שיש חכס כמעמיק בפשט כגמ'. או שאר דבר שלומד ואינו שס על זכרונו בלחזו עת מה שיש קרוב לענין זה במקס אחר לכקשות ולפרק שמרוכב כשקיעו את רעיונו כבענין ינשס מרעיונו הדומה לו במקס אחר. ויש נכון וזקי שמיד כהאלו לכניט בלחז דבר ישמער ככופס בקרבו כמון הענינים אשר השלס כזכרון על כנפי' לכניגס לפניו. ויחודס לו מוס קושי' וחירון וחירות הלכס חבל עי' יחכן שפסט כענין במקס שמועד כו לא יעמיק כו בלחז. וכגאון ר"י מליסא כסקדמתו לס' ח"ד כ' שאף שעתה כס חלחזי ראות כסכל. עכ"ל יחכן שימלא לחז חידוש אשר כרסבונים לא עמדו עליו. כי הרואה מרחוק לא יראה ויביט מה שאלו. מהא"כ מי שאין לו ראי' עובד הוא רואה כיטב מקרוב יותר ע"ס. וחלח רחוק הדבר שיבי' ח' חכס וגבון כא' שני כמעלות יחד כתכליתן. וזה מישועה דמישועה יס מוחזת גדולים הסובלים חכמה וחכונה כלחז. וכן במילי דעלמא יס שנעח דיבורס עס איס איס

בחכמותא עס מ"ש כגמ' ברכות מטעס מדקדקין הוא ח' דלחזס נחשבת ההסובה להחשיב כזכיות ולקרוס הנז"ד להפוך מרעס לטובה משום דמדקדקין. ולחזת מהני חף לאחר גז"ד וח"ל לחלק בין קודס גז"ד לאחר גז"ד ומוכרז דיש לחמך כמו בתפלה. והנה מעשר זכורה רב דחפי' שלל לשמה נחשבת כדאיתא עשר כשכיל שהעשער. ואף שסכר מלוא כהאי עלמא ליכא. כהך מלחא דיש חופן להפטר ומכנים עלמו בחיוב. ניהן סכר גם בעוה"ז. ולחזת מעשר דיש חופן להפטר כגון מירות ע"ג ומכניסה כמוך או דרך גגין. ועכ"ל עשו הכתק דלא יפסור ח"ע. ומכנים עלמו בחיוב. ואין זה שייך רק בישראל. הנה השלמנו בעו"ה הענין אשר החילוננו לבאר. ולר"מ דהחדס מרבה ע"ג ע"כ לדרוש ולחזך רומי' דקראי כמו דמשני בר"ה ובגדה כהן קודס גז"ד כהן לאחר גז"ד. ולדירי' אין מועיל לאחר גז"ד כלל. ולר"ס דממעט ע"ג מלי לדרוש משום דמדקדקין ומועיל חף לאחר גז"ד לעקה והסובה וח"ש המישוט אליך ולא לכנענים:

(יז) ועתה נבא לבאר הלכס פסוקה השלישית. המקוין דס כבכמה קדשים חסור ככנהא ומועילין כו. שכוה נחיתה טעס למס מועיל בנלוחנו תפלה חף שכוה לאחר גז"ד. ואף למד' דגז"ד דיחיד אינו נקרט אלו נחשבים לבד ורבים כגז"ד שלכס נקרט. וכזס ע"פ מ"ס כתובס כבורות (ל"ד ע"ה) גבי פליגחא דחנאי ה'צס אי מוחר לכקין דס ככנוד שחזו דס דפליגי כהס כזס אי מוחר לכטיל מוס כבעל מוס. וכ' הכוס' שס דלפ"ז דחולי לחזס דס מיקרי כעל מוס משום שאינס יכולה להסירפאות בלא קצס ח"כ יסיה מוחר לשחיט עלס. ומתיר"ס דכחמת מוחר לשחיט רק מדרבנן חסור דמחלפא כהמימס. ח"כ דכוי כמס עובר לענין זה. ועכ"פ לחירולס כרסאון דרק מדרבנן חסור ומכ"ה דיכס כבעלת מוס וכסאר פסולי המיקדשין לא מבני' לאחר פדיון דחין ככס מעילס חלס חפי' לפני פדיון חפסר דכא דאיתא ככבורות (י"ד ע"ב) דלפני פדיון מועילין ככס אינו חלס מדרבנן. וחפי' חס נימא דכוי מכ"ה מ"מ חלס יס לכדס ג"כ פדיון כמו להככמה וחמאי קאחר חסור ככנהא ומועילין כו. דשמשט דל"מ פדיון. וע"כ ל"ל כיון דכזס מקוין דס חס בליסור חס ככיתר עכ"פ כזס מוכן להרפא מחמה זס וכז"ל כלזו נרפא מחליו. ומכסתח חל קדושה ג"כ על כדס. דאל"כ קשי' למד' אין מקוין דס חפי' במקס שאין עושה מוס. ואף דימא דחין זס כ"ה מדרבנן משום גזירה מ"מ כלא ככר מדובר כזס כספרים דמסקח מלחא אי דרבנן משווי למלחייכו כמדאורייתא ח"ל. וע' במל"מ ככ"ג כהרומה טעמה בעומאס דרבנן אי משוין לס כעומאס דאורייתא למפטר כס עמא כחוכלה דהיא חמעיסט ככלל ומחו כו כי יחללוכו פרט לזו שמחוללת ועימתה. וח"כ ה"ג כיון דרבנן חסרו לכקין דס ח"כ חיסורא דרביע עלס משוי להרפואה כמאן דליתא. וכז"ל מוס קבוע וכפסולי כמקדשין. וע"כ משום דכיון דמקוין חף שכוה בליסור גידון מעסה ע"ס סופו. וע' קל"ח ס' ר' שנכסחק ככ"ג כמקס לחבירו חזר עס כסער מחנס שכתבו שיקנס על ידו כחזר מי חמרי' שטרו וחליו כחין כה'. וכמו דחמרי' גיטו וידו כחין כה' ויכיה גידון ע"ס סופו ע"ס. וע' ב"ש"ס כענין מקדס כגזל דחף דיחזס לא קנה מ"מ היא מקודשת מחמת כשינוי ככות שנעסס ע"י הקדושין ונעסס הקנין והקדושין כא'. ודבר זס מוגע ג"כ לכענין שמסחק כו המל"מ בקדושין אי כחר נוסן חולי' או כחר מקבל חולי'. דהנחון עזן לא קנס ערס נחנו הקדושין רק המקבל כשכא לידו זוכס וקונס וכדברים חרובים וחכמ"ל. וזכו כענין כחוקי' נענה חף לאחר גז"ד. ולא קסה למד' גז"ד דיחיד אינו נקרט משום דמלך שחני. ואף דלפי כגז"ד אינו מלך דחין שלטון כיום כמות כדאיתא כדברים רכס פ' ט' ובקבלת ח' פ"ז חר"ל קרוב לחמשים ושתים פעמים כחיב כמלך דוד כיון שנטס למות כחיב ויקרבו ימי דוד למות משום ואין שלטון כיום כמות וכ"ס ככ"ר פ' ג'ו. וסס ר' יכושפ דכנין כסס ר' לוי חלירות שעתה משס כמדבר כשפט שנטס

במה ששייך לעיל. דהנה מאמר הזוהר ידוע כל פקודה דלא
 חתעבד בדחילו ורחימו ליה לה גדיפין ולא פרחא לעילא. וע'
 בנפש החיים להגאון מוהר"ח דוהלאזין דעב"ז כשרה המנוה דשוף
 שנשברו חגפיו כשר. אבל באמת אין זה שייך כ"א שים כנפים רק
 שנשברו רחוק מהריאה המשמשת קול. דהיינו שהמליה והספלה
 היחה כולה בכונה ובדחילו ורחימו רק שבחלוצ נפסקה והוא
 ע"ד שכתבתי לעיל (בהא"ב) מהסכיל) בשם חבבה ליון דכל
 שפסולו בקדש לא ירד דהיינו שמתחלה ה"ו בקדש ועמד להפלה
 בכונה רק דאח"כ נחבלבל ונטרד בחיזה מחשבה הפלתי לא
 תרד. אבל כל שאין פסולו בקדש שטרם עמדו להפלה כבר
 הוא מנטרד. וכנס בראשית הספלה בדעה ערודה. ובזה עלה
 ירד. ואח"כ הספלה שהיתה מתחלה בלא כונה ובלא דחילו
 ורחימו הו"ל כאפרוח שלא הותחלו כנפיו ליגדל דאסור מאס
 שקד' (כמ"ס הג"א בשם ח"ו) פ"ק דביצה והביאורו הש"ך והע"ז
 יו"ד רס"י ט"ו). וזהו שמה האפרוחים כלומר שחשב איך
 לזיך לבוין בהפלה ועפ"י מ"ס הספרים שחם מכיון האדם
 בתפלוה היטב יכוין להעלות כל תפלות שהפלה מקודם בלא
 כונה ולא עלו למעלה שיעלי בהפלה זו. וחשב ומנה וספר
 כמה תפלות עברו בלא כונה שזריך להעלותם בהפלה זו שמכוין
 בה. וכמ"ס מיומא לא חבוגיה יומא חד צעי לבוין ומנה כל
 התפלות שעברו עד כה בלא כונה. ובזה התעורר בכונה
 טלומה לאמר שכמה יש להעלים כח ההפלה זו שבכונה שתוכל
 להמשיך עמה חבילות של תפלות שלא בכונה. וזהו שמנה
 האפרוחים (פלא נפתחו עיניהם) ולא גדלו כנפיהם דהיינו
 התפלות שלא היו יכולים לפרוח עד כה. וראה להעלותם עתה
 ולעשות להם כנפים שיטופו למעלה. ור' בון מנה דמוסי'
 שהוא המסיל התפלות שכלל כונה לדמוסי' היינו לבנים
 המסודרות לבנין שגם התפלות שלא בכונה הם כאבן וחומר
 בלי רוח חיים. כי תפלה בלא כונה היא כגוף בלא נשמה.
 והיא מדרגה פשוטה מאשר המסיל שמואל שהוא דימה
 התפלה לדבר שיש בו רוח חיים רק שאינה בעלת כנפים
 לעוף רומה. ור' בון דימה הפלותיו שלא בכונה לדבר שאין
 בו רוח חיים כאבני בנין שזריך לה רב להעלותם. וזהו
 ששם בזה התעוררות להעלים כח הכונה ולהתעורר בכונה
 טלומה למען הרבה חיל להיטיב לכל התפלות שיצלו עמה
 בעלותה שמי רומה:

(טו) **ועתה** נבאר דברי ר' חייא רבה שבידו שאלה
 שחשב מאן טייל קמי מלכה ברישא. והנה
 לכאורה קשה מאי מספקא לי' בזה הא בשבועות פ"ק (דף ו')
 ע"ב) אמרי' דאלקפתא הוא גדול מרים גלוהא וריש גלוהא
 הוא היפרכו ד לקפתא. וקשה ח"כ איזה סברה איכא דריש
 גלוהא ייעול ברישא. ויחזק דהספק אלוה הוא לפני המלך ה'
 לבאות מי יכנס ראשון לדין. דהו"ה איכא בר"ה ישראל
 ואומות ישראל נכנסים החלה לדין חב"א מאס דלאו אורה
 ארעא דליקו אברתי. ואב"ע"א מקמי דליפוש חרון אף (ח' ע"ב)
 וע' בזכרון יוסף להגאון מו"ה יוסף שטיינהארט שאפרס דטעם
 ח' דלאו אורה ארעא כו' הוא בחופן ששופין דלוגו של מקום.
 וטעם הב' מקמי דליפוש כו' הוא בחופן שאין עושין דלוגו
 של מקום דשייך לחוס לחרון אף ופי' שם בזה חס כבנים
 רחמני כו' ואם כעבדים עינינו כו' דהיינו חס כבנים ששופין
 דלוגו ש"מ רחמני כו' ואם כעבדים שאין לנו עושין רש"מ.
 עינינו לך הלוינו עד שהגענו והוליו כאור משפטנו.
 דהיינו שעינינו מתחלות שיקדים למכר הומ"י משפטנו טרם
 יבא לפנינו משפט הלאומים מקמי דליפוש חרון אף. ובדרוש
 ח' הקשהי מאי שייך בקשה זאת ביגמור הומ"י משפטנו.
 בחופן שאין רש"מ. כי הלא בינונים ג"כ אין גמור דניס
 כ"א עד יו"ב"כ ואיך ייטיבו בחין טובים רש"מ שיוגמר משפטם
 הומ"י לטוב קודם הבינונים. והירלתי דבאמת חרון אף
 שג' האומות לא ירע לישראל. ואדרבה איכא שבעבור שגד
 הלאומים נחשבים לדיקים הוא זכות וסגור' עליהם בשבועות
 נגדם. אך זכות זה אינה כ"א מעשה מדה הרחמים. אבל

מדה הדין אמרי' חלמך להיפך לחייב גם ישראל כפיס קף
 על האומות. וכמ"ס מקמי דליפוש חרון אף. לכל יכנסו
 ישראל ח"ו באחריות החרון אף והקף שעל האומות וכן מ"ס
 בברכות ובע"ז וכמה ועמו רנע כו' בשעה שחלבי מורח כו'
 משתחווים לשמש. הוא ג"כ מלך מדה הדין שמתחבר לו
 לקשרג'. אבל מדה הרחמים אדרבה חזק בעבור זה. ולוחח
 אין ההקדש כ"א בר"ה שאלו הוא הנצרות מדה הדין וכמ"ס
 בתחלה במחשבה נברא העולם במדה הדין ואח"כ כשראה
 הקב"ה שאין העולם מתקיים ביהי' הקב"ה מדה הרחמים עם
 מדה הדין. וכן בכל יום ר"ה שהוא ראשון לימי הבריאה
 כמ"ס זה היום תחלה מעשיך ג"כ תגזר מדה הדין. ואח"כ
 משקף הקב"ה מדה הרחמים וכמ"ס המקובלים שביום ראשון
 הוא דינא קדי' ואח"כ נעשה דינא רפי' ומתפרש מעט מעט
 מדה הדין ומדה הרחמים נתרבה עד שביום העשירי יום
 יו"ב"כ נעשה כולו רחמים. וע"כ רק בר"ה ההקדש שיהיו
 ישראל נכנסים תחלה מקמי דליפוש ח"א ששואין עושין רש"מ
 לכל יבואו בעה ח"א ויוגמר ח"ו דינא לרע. ע"כ מבקשים
 רק ביום זה שיולא מהרה כאור משפטנו. וז"ל היום הרח
 שולם ויש לחוס למדה הדין הקשה ע"כ מבקשים חס כבנים
 כו'. ור' חייא נסהפק חס זה שישראל נכנסים תחלה הוא
 דוקא נגד שאר אומות אבל לא נגד האומה שיוספת ישראל
 תחת' ומתעבדת תחת ידם' שאין שייך שני הטעמים. טעם
 לאו אורה ארעא אין שייך נגד האומה שגם נחיתם תחת ידם.
 וגידון האומה תחתה. וכן טעם הב' מקמי דליפוש ח"א י"ל
 דאינו שייך. כי הלא יש לנו התגלות רגועה לעשות רצונך רק
 שאור שבועות וכו' מעבד. ואם יותחל החשפון מהעניות או
 לא יח' בהתגלות התגלות על ידם שגם מונעוה אהנו
 אחרי שגם בלו ג"כ מסיבת פשעיו ותפלותיו. ולא יתעבו
 להתגלות. אך חס יותחל החשפון מהתאוקות והתגלות
 אשר יעברו ראשיתו. לא יהיו התעלות נחשבים כלל. כי
 הם בלו מתחת הזרות. וכ"א הוא גורם להם. התעלות
 גורמים הרעות. והרעות והלרות גורמים התעלות. וזהו
 שסירשו אל תזכר לנו עניות ראשונים היינו שלא יתחיל לחשוב
 מהעניות. ויהיו התגלות מסיבים מהתעלות. כ"א מדה
 יקדמונו רחמך כי דלנו מאל שיתחיל מדלנונו וספלהנו.
 ויהיו התעלות מסיבים מהלרות והלרות. וא"כ בימי ר' חייא
 רבה שה' או שג"מ מפרשים מלעשות רצון קודם יש משלה
 שחננס האומה המתעבדת ראשונה שעל ידם יח' התגלות
 לישראל על כל תעליות. ואין שייך מקמי דליפוש ח"א. או
 דלמא דמ"מ באחד שכל שיקר נשיא פנים לישראל לקבלם
 בתפוסה היא בעבור שצדקתן נכנסה בחיוב מאי אף
 במקום שיכולין להפטר ובנו שהארתו לעיל. ובשייך ריתחא
 דאיכא במנחות פ' ההכלה דעשין אשה היינו מה שפסה
 ט"ל קי' למספר נפשי'. ח"כ בין שמוע עבד זה שונם לא
 יחשב לזכות חס הינו מחשב אופן להפטר מאיזה שיהיו
 רחמים לנשיא פנים. ע"כ גם בחופן זה יש חוס למקמי
 דליפוש ח"א שאל יח' נקרא עידן ריתחא ולא יקובל השופהס
 ח"ו. וזה שנסהפק ר' חייא חס אלקפתא שהיא מושל של
 האומה רומי שהיו ישראל תחת ידם נכנס תחלה או ריש
 גלוהא שה' מישראל נכנס תחלה. וזה' שסיקתו לפני הטעמים
 הג"ל כמ"ל. — חולם כהיום שהתמלאה העדה חסדה עליו
 אשר אין מפרים ומנכים בדרך הטעם לתת וחוקי האומות.
 ולא נשאת קיל כותן צעניי החרה והמלוא. שיה שייך שטר
 מקמי דליפוש ח"א. ששביחם תחלה לדין יח' קשרנו על צ"י
 ח"ו אחרי שאין מונע למעשי המלוא. ואין להם שום התגלות
 בלתי חס דוקא הפדסה שמועס. ע"כ טיב לישראל שיהיו
 נדונין תחלה דלא ליפוש עליהו ח"א ט"ו שכלתי מניעה
 הם מתחשלים בעבורה ה'.

(יז) **ע"ך** יתכן לימד בדרש ח' חייא כנס יפק מאן טייל ברישא.
 שש"מ"ל כנס חזקין יוסף דכתיב שאין טובים
 רש"מ"ה הו" כעטס מכוס מקמי דליפוש כו' וטעם זה אין
 ט"ך

והמעיל י"ב וציומא י"ט ע"כ בקבו אחלי מעלין בדרס
 בא אמרי' הוא לפני כפרס כלחר כפרס שאין מומין בו.
 וחירלי דיינו דוקא לאחר שחיטה דחוי לכפרס ולא בשוד
 שהוא חי ע"ס. ולפי כ"ל שכתבו דכשהא שהוא חולס כו"ל
 כבעל מוס ופסאכמ"ק שאין בו מעיל וכל החיוב בדרס כקום
 הוא מבוט דידון ע"ס סופו שחיד להרפאות. וחקקה ח"כ
 יס' יידון ע"ס סופו שאחר שחיטה שאח"כ לא יס' בו דין
 מעיל כ"ל. וע"כ לומר דהפס' ע"ס סופו להחזיר ולא להקל כ"כ
 י"ל דהקב"ה תופס מדם עובד להקל ולא להחמיר. ויש להסביר דין
 המקיז דם כ"ל מה שידון ע"ס סופו לחל"ף דיינו מחי לחי
 דיינו ע"ס סופו כמו שיהי' חי וגרשא אח"כ. כן דינו כשה ובב
 דינו להיות כהן ולא בע"מ. אבל אין יידון ע"ס סופו כמו שיהי'
 אחר שחיטה דאינו במעמד ומלכ כאשר עזה שחפרד חיותו
 ממנו. כן בעינן כהפס' בעז הדבוק עס ס' יידון ע"ס
 כושו כשיס' באותו מעמד כך לדבוק ביראח ס'. אבל לא
 באופן שיפיר מעבודת ס' בלא יס' באותו מעמד כאשר
 עזה בזה אינו יידון ע"ס סופו. ורק כשיס' חי חי הנפשי
 כאשר עזה הוא יידון ע"ס סופו כאשר שב ורפא לו —
 וזה שנחפך ר' חייא חי יידון ע"ס סופו וישראל נכסין
 תהלי דשייך לאו אורח ארעא בו' באלו סר מעליסם טול
 האומה המשעבד בם כאשר היו נענים בהחפלה ונחפשו
 ממכאובם בעיניו כגוף והנפש. ובאלו עושים רש"מ. או
 שאין יידון ע"ס סופו משי' שהם גדורים בממנ"ס. וכן לעצם
 כשי י"ל שנחפך דהנה טעם שבאומה המשעבדת י"ל דכאומה
 חכים תהלי לענן יס' לישראל כנאים אחרים כהנלות
 עובה על פשעם וחמאם כי רבה. אין זה כ"ל בשאנס
 שבים באמח וכלבב שלם. אבל אם הם שבים באמח ובחמים
 לכל ישובו לכסלה עוד אינם לריקים עוד להנלות קושי
 השעבוד ואין לורך להכנסה חלקפתא ברישא. או חולי לא
 יחזיקו במעוז החשובה כדת יש לורך לכנסים האלקפתא
 ברישא. וזה אשר אמרתי מה שיחכן לכונס שני' בדברי
 המאמרים שצירושלמי כ"ל. וס' יחן שיקובל חפלתו ויאזין
 שועתו לחלצו מכל ליד ומכל סיכס ותלאה. וינסלו לאזין
 עירו ברנה ושחח עולם על ראשם אמן סלס :

שייך באומה רומי המשעבדת בזמן ר' חייא רבה דאדרבס יס'
 ע"ז כהנלות כ"ל אך טעמא דלאו אורח ארעא יתכן ששייך
 מבוט דידון ע"ס סופו דכל חפלותו רובם הם על כנאות
 וגם כשיקובל חפלתו ללח זכאי נהי' נחשבים כעושים רש"מ
 ומערה כונו כעוין רש"מ. גם באלו כסגנו ישועת כנאות.
 ויש לנו כחשיבות להיות עובד ראשונה מבוט לאו אורח ארעא
 ונכ' יידון ע"ס סופו. כמכ"ל לענין שנחשבים כרבים בעבור
 זה שאופן חסיקובל חפלתו נכ' כרבים ושישועת וגם רבים
 נכ' כ' כ"ל וידון ע"ס סופו. כן לענין זה י"ל דידון ע"ס
 ע"ס סופו או דלמא דידון דכשהא. וכשהא חלקפתא חשיב
 יוהר. ושייך לו למיעל ברישא :

והנה כבר אמרתי בענין זה דידון ע"ס סופו. אנו
 מגדירים בממנ"ס גדר מזה וגדר מזה. דהנס כל
 קבלת חשיבותו הוא אך בכדי רגע ולימים אחרים שב
 האדם במרוצ' אולתו ולא יבור ממנה. כ' בספרים דמ"מ
 נא יפול לב האדם מזה ש"מ האדם יידון כאשר הוא שם
 ומאחר שבעה כהפס' ועז עמדו בבכ"ל הוא מקבל ע"ס
 לבו ואין צדעו לבו עיד להסלה. אף שלפני ס' גלוי
 שישיב להרגלו אח"כ. עכ"ז הוא דנו כאשר הוא שם כמ"ס
 גבי ישמעאל. וכיון דידון כאשר הוא שם ולא ע"ס סופו.
 אין אנו יכולים להחשיב א"ע נכבד כ"ל דינו ביחידים כיון
 שאין יידון ע"ס סופו. ואין בטוח שיקדע כגו"ד. אך חליו
 ככ"ג סה' צרחמו הוא דן ע"ס סופו לחל"ף להקל וגא
 להחמיר לזכות. ולחובה לא יביט על מה שיהי' אח"כ. כמו
 במליו ביחיד מל"ס שזכות קבלת חורס שיס' בסופם
 עמדס לכס וחיבה מעשה כעגל לא כוזר לכס. ובאמרם
 במדרש ע"פ ראה רחמינו כו' אהר רואה ראי' אחת ואני רואה
 שתי ראיות מחן חורס ומעשה כעגל. וכן אמרו שם ורא
 אלהים את בני ישראל ראה שעהידין לומר אלה אלהיך ישראל
 וידע אלהים ידע שעהידין להקדים בסיני נעשה לגשמע.
 ודינו שראש מעשה כעגל אבל לא ידע ששם טעמו באלו לא
 ידע רק מעשה סיני בזה אמר וידע אלהים :

ויתכן שזה שכיון כרך כלכס פסוקה כשלישיה במקו דם
 בבכמת קדשים מעלין בו. דהחוס' בצרכות סס

קול יחולל יעלות

יעלי סלע

שלשה דרושים מחיבור וקישור יע"ל קנ"ם סימני הלכות שהלכה בבולן כאבני נגר רבא • וכבר קשרם יחד הגאון בעל דורש לציין • דק ששם הולך הקישור באופן שהל' הוא לחי העומר טאליו • ולשיטת התוס' הל' היא לירדה הסותרת בזיבה שבנדה • ולא יתכן לשיטת התוס' הקישור שארג הגאון הנ"ל • ואנכי בעניי עשיתי סמיכין ע"פ האופן שהל' הוא לירדה בו' בשיטת התוס' • ובעבור זה הוכרחתי לברוא דרך חדש בכלם • וארגתי עבותות החיבור וקישור כולם יחד במערכות הענינים אשר ארגו מיומתי בעו"ה • והצגתי גם דברי הדרוש שהגדתי בהענין • בכל עת כפי הנאות לדומן • ועניני הפלפול נלוו עמם • עם פתיחתם כיום צאתה סבבן מיומתי לעיני העם :

בעז"ה פתיחה

בפתח כמו בכ"מ אחרי ציורי ופי' אחרי בחן ימלא הדורש ומוכית צעיני העם אז תוכחתו יוהר שפלת ממחליק לשון משחר מוכית שדורש בלשון חלקלקות — ואם ירגיש המגיד ומשמיע דבריו להעם ביום בלכס חיות הלונה עליו אשר הפריע שמש דבריו • עליו להסיר החלונה ולהוציא מלכס כפי מה שבכתו • וכן אם יחוש פן טופלים עליו חיות חסרון אשר בעבור זה לא ישא חן צעיניהם ולא יקובלו דבריו צעיני העם עבור זה • עליו להרחות שלשום יחסדותו במה שאין בו • וכדליתא בילקוט ע"פ אחד עשר יום מחורב דרך הר שער כ' • שלמד זאת לבן יאמרו שבבר זקן הוא ואינו יודע מה מדבר שליחו יודע צעיני העולם • ע"כ אמר אחד עשר יום כו' • ובאחרי להסביר זאת חיות דבר חכמה הראה בזה • והוא כי כיום נמדד הדרך בחבל ובשולחן ה ראה קו המימד של הדרך וע"י מחזה השפאקטיווא • שנמדלת הדבר ומקדחת דבר הרחוק להציגו נגד עיניו • ומלפנים כעלל היו עדן כלים הללו ה' נמדד ע"י מהלך הדם • ומלמד שזה המקום והעיר הוא רחוק עשרה ימים או עשרים יום • ומשה שה' במדבר ולא היה דרך כבושה שם • גם לא הלכו כלל באוהו הדרך כי לא הלכו דרך הר שער רק דרך הר החמורי • וזה הראה משרע"ה מחמתו הגדולה לשער בחכמה המדודה במקום שלא הלך ברגליו ולא היה שם דרך כבושה כ"א ע"פ השערה בחכמה אשר שאל היו הנלכים על זה הדרך היה אחד עשר יום • כי הם לא הלכו בן • כי מחלרות נסעו למדבר פארן והוא בקדש ברנע ובכ"ג צפ' דברים ונבא עד קדש ברנע והאמרו נפלה אנשים לפנינו • וכ"כ צפ' שלח ויבאו אל משה ואל אהרן גו' מדבר פארן קדשה • ובמ"ב מסעות לא נאמרו לא מדבר פארן ולא קדש אחד כ"א לבסוף מדבר לן היא קדש • והם הלכו בסביבות הר שער כמ"ג ונסב את הר שער ימים רבים • ולא הלכו דרך הר שער • ואמר להם משה שאלם היו באים מההלך דרך הר שער היו באים לקדש ברנע כ"א יום • ויום בזה הבבילה ע"פ הכמה מדודה בדרך השערה • ובוה יש ליישב מה שהקשה רש"י הנל הפל ולכן לא נאמרו בקרא בין המסעות • שבאמת אין זה דרך המסעות שהלכו • כ"א אמר משה שאלם היו הנלכים בזה האופן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין הפל ולכן והלרות ודי זהב ה' אחד עשר יום מחורב כו' ולא שהלכו

הנה יש לחקור על השמות דרך הדרוש הנכונ עתה • מאשר לפנינו מימי קדם קדמחה • שאלו היה ממנה הדורש למהול חיות משל או חקירה בתוך הדרוש • ועתה אף כי לא נמלא הוא המשל או החקירה צעיני הסמון ככ"ל דרך הסלילה לדבים היושבים על מדין בכל עיר ועיר בעתים הללו • לערב דרוש בפלפול ופלפול בדרוש כ"א כפי כמו • אשר ענין הפלפול באמת חינו שיה לכל נפש • ודרך המשלים והחקירות רחקו מעל גבולם • האם נאמר שגדלו ורמזו טרף המוחות של השומעים רי הדורשים שבעה מאשר ה' מלא ומקדם • והם צעלי הורה יוהר • שיה לא יתכן • כי אם הראשונים כמלאכים חנו ככ"א כו' ע' שבת (קי"ב ע"ב) • וכל דור הבא אחרונה נגרע ערכו מאשר לפניו והוחלט כחותיו הנופתי והנפשי • ואף כי ביריעות יש בכל דור ניספוח כאשר משלו לננס העומד ע"ג ענק שרוחא יוהר • גם בזה כבר אמר הגאון מיהר"י מליסא בהקדמותיו לס' חוות דעת שזה טוב אם הננס הוא טוב הראות • אבל אם הננס הוא סומא ועור ואפירות שלא נפתחו עיניו • מה יועיל מה שהוא ע"ג הענק • אך גם אם הננס עיניו יפות אין זה כ"א ביריעה חדשה בכל ענין ע"י הקדמות הראשונות שיה אדני כל בנין המושכלות • אבל לא שנאמר שהמוחות עתה טובים יותר ומיכשרים לקבל פלפול יותר מהראשונים ובפרט כי ידוע ומהדבר כי מהי מעט הם המבינים על השכלת הפלפול • ולמה נשא דגל הפלפול בין העם בתוך הדרוש • אשר רבים הם אשר לא ידעו דרכה וכמדבר בלשון לעז צעיניהם הדורש בעת ההיא • — אך אשר עיני ראו שורש המנהג הזה כי לסגולה שיהיו דברי הדורש נכמשים נדרש שהדורש צלמו יהיה נשוא פנים ומולק חן או יפיק רגון מהם להטות אונם ולהסבת שמש דבריו • ויש לפרש בזה הפסוק מוכית אדם אחרי חן ימלא אחרי פי' אה"כ ימלא חן יוהר ממוחליק לשון מי שחונף לרעהו ומחליק לו לשון • וכנה אופן בזה לא מלינו בקרא שיה' נקוד יחרי בפתח • ויהיה פי' אה"כ • וע' דדרוש א' צס' אהבת ליון שפי' אחרי אשר שונאי הקב"ה סמיוסר האדם אז מועיל תוכחה המוכית שגבנו כבר רכה ומעט אמרים ימסו לבנו כדונג • אבל רחוק הוא שיה' הו"ל הפסוק מאמר הקב"ה והלא שלמה הע"ה הגיד זאת • ובעז"ה נראה לפרש אחרי

קטן ואין ספר בידו • ע"כ מלפנים כפי' הספר תמיד עמם כרוכה ושמורה לא היו יראים לבנות עמם בשם "קטן" • אך עתה שאין ספר בידם יראים לחתום "הקטן" פן ילא יורפוס למנון • וא"ל לא לשפוך בזה על רבנים זולתי אמרתי • כ"ל ע"ע דרך מוסר אמרתי לנפשי זאת • ובעבור זה יתכן שלא יהיו דברי מוכחתי מהקדמים ונכבדים • בעבור חסרון טעמים ענין מכתב האמור • ע"כ כנחוג עתה למוסר דברי מוסר וחד"ה בדרך הדרוש להראות כי עדין ידיו רב לו נפגש בחורה וכנחו אז כן כמו גם עתה חף מהרצנות טורדן • ימוד ספר • למען ליתן חן להדרוש ולהליך חן בשפתיו הנה • כי חן הדרוש הלוי ואחוז בתן הדורש • וגם העם נחה דעתה מזה • כאשר מלפנים ג"כ לא עמם השכלת המכל או התקירה לפד נשאה חן בעיניהם • כי אם גם זאת מה שהשכלה כזו ילאה מפי רבם • אשר חשבוהו לאיש שאינו בקי בהיות העולם ומקירה שארי ענינים • ערבה לאזנם ונחה דעתה מזה שראים השכלת רבם בלי חסרון אשר חשבו עליו • כן נחה עתה דעה העם חף שאינם יודעים ובכדה אונם משמוע והבין דברי הפלפול עכ"ל חגלה נפשו וסר דאגם וחשש פן שעה רבם אורחו • בראותם כי עדין ידיו רב לו לפלפל ולהדגש • ובעבור זה לא חכדו על העם לסבול להמחין בכל עת הגדה הפלפול לשמוע הדרוש באגדה מהעשר בין עניני הפלפול או יולא אחר הפלפול • כי נחה ינחתו מזה שעדין רבם ימלא חון לו בחידושי תורה ע"ל פלפול • ולא שעה מה בלמוד • וזה מה שראוי ליתן טעם על התורה • ע"כ לא שיהיה מדרך סגולה ואליה בעו"ה ענין פלפול בחיבור יעל קנ"ס להמבנים ומשכילים בשם וגם להמחין חסון חלקם בדרך דרוש כדרכי מלא להגיד פלפול מקורם ואח"כ לסיים בדרך דרוש • וכמו שפי' הרב הגאון רח"ל פסוק האזינה עמי תורה היינו חודשי תורה • העו אזנכם לאזני פי • ופי' ששמוע הלומדים ויקבלו מנהג בפלפול ע"ל ימו גם העם אונם לדברי הדרוש בראות עיני הסמון כי נמלאו לומדים בעת הדרוש ושומעים • ויתכן גם זה הוא טעם הגדה הפלפול למען להמשיך גם הלומדים שיבאו לשמוע • ועל ידי זה הקובל הדרוש והתוכחה יותר על לב כל אנשי הסמון :

ע"ל הדרך • רק אם היו הולכים על אלו המקומות • ע"כ אין לחפש ולמלא המסעות והמקומות שהם בין המסעות שנסעו • והראה בזה רב כמו בשארי חכמות גם כן למען יטו העם אונם יותר לדברי מוסרו • ולא להסתכל במעלותיו בזה • כי הלא ה' עניו מכל האדם • רק לחושלת הענין נדרש שלא יטפלו עליו איזה חסרון • ויהיה על ידי זה מנרעז לענין קבלת דברי תוכחתו :

בן הענין הזה • מלפנים היו הרבנים מלאים כרסם בש"ס ופוסקים וכל רז לא אונם להם • הן בפשטות כל הסוגיות לעומקם להלכה • הן בעניני קבלה וסוד דברי אלהים חיים • והנו בחוס"ק יומם ולילה • ולא היה להם מה לספול עליהם איזה חסרון ודופי • רק היו חסידים בעיני העם לאינם יודעים כ"כ בטיב העולם והוייתן במסחר וב"ד מעניני העולם • ואין להם יד בהכמה אמרת • זאת בש"ס ופוסקים • ובה החוחר חלרום העם ופספסו ככה • ע"כ להוליא מלב העם • ולמען ישאו חן בעיני העם שיהיו דברי דרושם מהקבלים יותר • ועדיין על און שומעיהם • נהנו בחון דרושיהם איזה מעלים מהויות העולם ע"פ דרך מסחר • גם הקירות מהכמות הטבעים ושארי חכמות • למען ידעו העם ויכילו כי לא נבער הוא מדעת שארי ענינים • וגם בהויות העולם ושארי חכמות משלה יזו • אולם כהיום אין הרבנים חסידים שלא יהיו יודעים בצורה מטבע ובהויות העולם • כי הם טרודים בעסקי העולם יותר מבעסקי תורה • כאשר הועמם עליהם עול לרכי ליבור כפי הנחוג עתה בעתים הללו להטיל על הרבנים שכל עיר עסקי הקהל ולרכיהם עד כי לא נשאר להם מועד להגיון תורה • ע"כ לא ידברו עתה על רבניהם וסופניהם שלא ידעו בטיב העולם • כ"ל זאת יגידו עתה וידברו שאינם לומדים כלל ואין רעיונותיהם שקועים בהגיון תורה • חף שהסיבה היא מערכת לרכיהם שהעמיסו עליהם • עכ"ל יתלששו עליהם העם על מה שאינם לומדים באין להם פנאי לזה • ופן שכוה ישכחו את כל מה שלמדו • [ואמרת בדרך הללה טעם למה אין חותמין רבני זמנינו "הקטן" כמו מלפנים • באשר שהעולם מלילים כי רב אין לרפיו למנון שהוא

בעוזה דרוש לשבת הגדול

ועם אלו כל כיום ולא היו בדברים מעולם לא הרג זא"ל ולא סלוח זא"ל כפי הכחשה • וכן אם אמרו לכם ח"ך אחם מעידין כפי הסוג כזה או כוכב חו סלוח חו כמלה היו עמנו ביום זה במדינה אחרת כ"ז עדות מוכחת • חלל אם אמרו לכם לאו אין יודעין אם הרג בו • ואז מעידין בזהם מלאים סתם עמנו ביום זה בבבל • כפי אלו זוממין בו • כאלו והעדים שהזימום לא כשגויו על עמם כל עה • אם אחם כ"י או שקר ה' עכ"ל • ועל"מ מה בחמש בזה • וכנה הגאון ר' חיים יונס חלומים כקסא ע"ז מהא דאמרי בסנהדרין (ט"ז ע"ב) אמר רב יוסף פלוני רבעני גלוינסי כוא ואחר מערפין לכורנו לרצוני אינו מערף מזהם דכו' • רשע וכוונת אמרה חל חשם ידך עם רשע • רבא אמר ג' לרצוני מערף מכוס דפליגין דבורי • ואי נימא ככרמז"ס ח"כ כו"ל עדות שאי אחם יכל להזימה דאם יאמרו עמנו כייח ח"כ גם הם מכחישים אותו בגוף המעשה • ואי נימא דכחשה מנסלת כואם ח"כ כו"ל עדות שאי אחם יכל להזימה • ואמרת לייכב דדוקא בב' עדים מוכחשים אמרי' דבעל כואם משום כיון דכוו מוכחשים ונפסלים המכחישים כמו המוכחשים הו לא מסימנין להמכחישי' אם מוזימן ג"כ • וזה אין שייך כ"ל בשנים נגר שנים • חלל בב' נגר ח' דגם בכחשה השנים גלוינסי ואינם נפסלים ויפסלים שפיר לכזים • ואף דק"ל כ"ה דכשני כמות כשרים לעדות אחרת מ"מ לאותו עדות נפסלים ויש לחלק שפיר בין ב' מוכחשים או ח' • וכוא כשכרת חכמי בריסק המוצא בש"ך ח"מ סי'

(ה) הנה בענין יע"ל קג"ס דפסקין כאביי דבר האריך בזה כגאון בעל דרוש ללון דדרושיו להצר הענינים יחד • ונהם לבנות בענין זה באופן אחר אין נאות • כי לא בעניני קטניות וחידושים הנדרשים לכלם למעשה שאם יש אופן אחר לחרץ בטוב אין להמנע מלומר באשר שיש נפ"מ לדינא • ענין חיבור וקישור אינם מאמר מחלקים נפרדים שאינם כ"ל פרפראות לחכמה אין שייך לחדש הדבר בשמיעה הקשר באופן אחר • רך לאשר שכל דברי הדורש לזיון אינם נאמרים ונדברים כ"ל לפרש' דלמ"ד של יע"ל כוא לחי העומר מאליו • אבל לר"ה דהל' של יע"ל כוא לידם שאין עולים במנין ז"ל של זיכה או עולם (כמ"ס החוש' קדושין ג"ב ע"א ע"ב) כל דבריו אינם עולים ולא כזכיר דין לידם הכל להציאה בכלל הקישור • ע"כ אמרתי לברוא דרך אחר באופן שיעלה חיבור וקישור בענינים עם דין לידם אינם סותרת ואינם עולם או עולם דפליגי בזה אביי ורבא בגדה (ל"ז ע"א) :

דהנה כרמז"ס (פי"ח מה' עדות ס"ב) כ' דאם יש כחשה ג"כ עם הכואם אין כעדים נפסלים דבענין הומה לחוד • וז"ל שם ומה בין כחשה לכואם • כחשה בעדות עממה זאת אומרת הים הדבר כזה וזאת אומרת לא כ' הדבר כזה כו' • כואם בעדים עממן • ואלו עדים שהזימום אינם יודעים אם נסי' הדבר אם לא כ' • כיצד עדים שבאו ואמרו ראינו שזה הרג א"ל כנפש או לוס מנה מפלוני ביום פלוני כו' באו שנים אחרים ואמרו ביום זה ובמקום פלוני כיינו עממם

דין דרבא גס חליבא דהרמב"ם דפסק באבוי דלוי חידוש כוח] .
 אך דברי חידויו לא יתנו כ"ח נשברת סבור ללחצי נחו
 חידוש כוח בעד זמס חלח מסבא עדים כמזומין פסולים מבוס
 דמזומין מזידים על גופן של עדות וכמוזים חונס כחמין .
 על עזאז . וע' עיר בח"מ סי' ל"ח . ודלא כהל"מ פ"ח
 מס"ע דין י"ח כב' בדעת הרמב"ם דגס לאבוי חידוש כוח —
 חבל לס"ל . לא יתכן חידויו כהל"מ :

ובענין גרסה לייסב דברי הרמב"ם מקושרת בגאון ר'
 חיים יונה החומים גס חליבא דעת הכ"מ דגס
 הרמב"ם ס"ל חידוש הוא בעד זמס . אך נעמוד גס להבין
 דעת רבא מפ"מ ס"ל דחידוש הוא דים לדון בה בחרי אנפיי
 או דס"ל כר"ס כשרי כיתום המכחישים זח"ז . דעניות כשרים
 לעדות אחרת . והחדוש הוא דפסלים הראשונים בהזמנה דמאד
 הסבירא שניס כשרים לעדות . וח"ל לפ"י מאי דס"ל לרבא
 מחמת זה בב"ק (ע"ב ע"ב) דער זמס לא נפסל למפרע .
 משום דכל פסולו חידוש הוא אין לך בו חלח משנה חידושו .
 או דס"ל כרז הסדא דשני כסחות פסולין לעדות אחרת והחדוש
 הוא מה דמזומים כשרים . ומ"מ אף שהחדוש הוא לקולא
 מה שגבירוס המזומים מ"מ לא ילפי' מיני' . וכבר דברו
 התי"ס בב"ק ובסנהדרין (כ"ז ע"ח) ונאסי דס"ל כר"ס .
 וכנה בשבועות (דף מ"ו ע"ב) מחמת דס"ל לרבא כר"ס
 מדמהרין חליבא דרז הסדא דמאמרין ח' מהס לעדות אחרת
 של ר"ס . אך לפי"ס החומים סי' ל"ח אין ראי' מהס .
 דנהס החומים מביא ראי' עוד לחכמי בריסק . ואבאר הדבר קצתי
 דנהס חכמי בריסק נאמרין לומר דהא דפסקין כר"ס בב' כיתום
 המכחישים דעניות כשרים לעדות אחרת כ"ח כפ"ע ופאסוקין יחד
 לעדות אחרת דחד מינייהו ודאי פסול היינו דוקא בב' כיתום . אבל
 בב' עדים המכחישי' זח"ז וכ"ח לא הוכחש דק מה' גס להעיד חל"כ
 שניסם גיחד לא נפסלים . והס"ך חולק עליהם ומביא ראי'
 מהר"ן פ"ב דהקובות . ומביא החומים ראי' לחכמי בריסק
 מהגמ' שביטות הכל' דמקשה הגמ' לר"ח דאמר ביהדי סהדי
 שקרי ל"ל . מהא דתניא גבי קידוש החדש ח' . ואמר גביה
 מדרע ח' וא' אומר ב' בטלה עדות ומאמרין לעדות אחרת
 ומשני רבא לעדות אחרת של ראש חדש . (והנה הא דמקשה
 הגמ' לרב הסדא מעד ח' נגד ח' ולא דחי דשני ב' כתי
 עדים לר"ח דמוכחשים משנים . זה אין ראי' דיל' לרב הסדא
 ודאי לא שגא כיון דמ"מ לדברי שניסם ח' מהס פסול כשרים
 פסולים מספק וכ"כ בס' ישועות יעקב וכן מוכרח דעת
 הח"ח) . רק זאת קשה הא רבא ברב הונא ס"ל ולמה לי'
 לשנויי חליבא דרב הסדא . וע"כ משום דקסי' לי' חמאי
 קאמר מאמרין לעדות אחרת דמשמע דהרובייהו יחד לא .
 והלא בעד נגד עד גס הרובייהו יחד כשרים . וע"כ מיירי
 בעדות של ראש חדש כשימלא עוד אחר מניד כמיו דכזה
 אין שייך לומר דהרובייהו יוכשרו דהלא בזה גופה הם מכחישים
 זח"ז . וס"מ דלעדות אחרת כשרים להעיד יחד לר"ס כשברת
 חכמי בריסק ע"ש בלח"ה *) וח"כ לפי דבריו באמת רבא ברב
 הונא ס"ל ולפי' דרבא כר"ס ס"ל הוי החדוש לחומרא . וח"ס
 דס"ל לרבא לפ"י דל"ח למפרע הוא נפסל דאין לך בו
 חלח משעת חידושו :

הגה"ה (ג) אך הוסי' במ"ק (ח)
 ע"ח) מסקי ביהדי
 דרבא ברב הסדא ס"ל . וכ"כ
 בסנהדרין לבסוף דבריהם כ"ל .
 ואף שהחידוש הוי לקולא מ"מ
 לא ילפי' מיני' . ועפ"י טובל
 לייסב דעת הרמב"ם הכל'
 מקושרת בגאון רח"ה . גס לפי
 סברת הכ"מ דב' להרמב"ם
 גס לאבוי דפסקין כוהי'
 דלמפרע הוא נפסל ג"כ עד
 זמס חידוש הוא . והוא דודאי
 דין של הרמב"ם סבירא הוא
 דכיון שיש הכחשה ג"כ עם
 ההזמנה

סי' ל"א . סוס"ק ח' . רק דקשה דע"כ הבני שמאמרין לרך
 לסיבות גס כן אז בלחיתו משמד ולומר שבי' שס דלח"כ הו"ל
 עדות מיוחדת . וח"כ הו"ל בהזמנה שניסם מוכחשים דהלא גס
 הב' בעיד שבי' שס וכו'א מסייע לזה העד שאומר רבעני .
 ולא משכחת ל"ס כ"ח שנאמר דמיירי שהמאמר הוהא חסון וכו'א
 ראש חס שניסם ולרף הוהא והמאמר חינו כחן רק ששעדים
 אומרים כך שהמאמר ראש חסון ולרף הוהא :

וראיתי במנחת חסון בסנהדרין (כ"ז ע"ח) שהקשה לרבא
 דס"ל עד זמס חידוש הוא . גימח דנח יומת
 ט"פ ע"א דרשב' מיני' צ"ק דמטות ועדות מיוחדת פסול
 וע"פ עד ח' פ' עדות מיוחדת . גימח דכנה ככתוב דלא צפי
 עדות מיוחדת כמו דרריס ר"ח בר"ס בזבחים (ס"ז ע"ח) נח
 יבדיל ח"ל לסבדיל . ס"ל גימח ככא דלז צפי עדות מיוחדת
 דכו"א דלחית המזומין כחמין משום דכו"ל ב' נגד ח' . אבל
 עדות שאינה מיוחדת כו"ל עדות שאי רתה יכול להזימה .
 שהמזומין חונס כחמין . וקמ"ל קרא דהא עדות שאינה מיוחדת
 כשר משום דער זמס חידוש הוא ואפי' נגד שניס דכו"ל ביחד
 כחמין וכו"ל שפיר עדות שחפה יכול להזימה . ותי' שס דרבא
 באמת לא ס"ל דעס ר"ח בר"ס כו'א דל"ל לסבדיל . ולאחר
 חמוראי דס"ל בטעם ר"ח בר"ס משום דרריס ח"ל לסבדיל י"ל
 דס"ל כאבוי דער זמס לאו חידוש הוא . ע"ס . ולכל"ל חכמי
 תקסס דגימח דקמ"ל דלא צפיין עדות מיוחדת ככס"ג דשנוי
 רבעני דכו'א ואחר מאמרין לאורגו . וס"ד דבעין דוקא
 עדות מיוחדת שלא חסול בו ככחשה נגד שניס בדבר הכוזס .
 ושפיר כו"ל עדות שחפה . יכול להזימה . אבל כשאין כעדות
 מיוחדת והס שניס ביחד כו"ל עדות שאי חסא יכול להזימה
 בלא ככחשה נגד שניס קמ"ל דהא צשאין כעדות מיוחדת
 וכו"ל מוכחשת ג"כ כו"ל עדות שחפה יכול להזימה משום דהא
 שים בו ככחשה מ"מ אין ככחשה מצטלת כוזס ודלא כדעת
 הרמב"ם . כן יש לומר דקרא קמ"ל ככי ומחין לנו דעדות
 מיוחדת פסול וככחשה מצטלת כוזס . וזקשה גס לאבוי דלא
 ס"ל חידוש כו'א . — וי"ל צשוב קובייתי עפ"ס כן המחבר
 דורס לזיון כסיף (ואבוינו לקמן בשמך) דלמ"ד דער זמס
 לאו חידוש הוא וכסברא כו'א כך לא מצעי' . לי' קרא לעד
 שחשק או שחשקס גיפא של עדות וע"כ כהרמב"ם דקמ"ל
 קרא דבעין כוזס לחודס בלא ככחשה וא"כ ליכא למימר חו
 דלא יומת חתי לזה דככחשה אינה מצטלת כוזס דכבר קמ"ל
 קרא דככחשה מצטלת כוזס . ע"כ ח"ח לומר דקרא דלא
 יומת ע"פ ע"א חתא לזס דלא חטבל ככחשה לכוזס וע"כ חתא לזס
 דעדות מיוחדת פסול :

(ב) **ורבה** בגאון מהר"ם כן בגאון המחבר דר"ל כ' לייסב
 קושרת בגאון רח"ה לרבא דחידוש כו'א קרא
 דלענות בו סרס עד שחשקס גופה של עדות דב"א קרא לא
 כוס ידעיין דין כוזס דכולס חידוש כו'א . וכו"א דגס בחומרים
 על הכורג עמנו סי' כו"ל מזומים . חבל לאבוי דס"ל דלרו
 חידוש כו'א ומסבירא פסלים המזומים בלחון שמעידים כמזומין
 על גופן של עדים עמנו כייחס . דכו"ל כמזומין או פסולים .
 אבל במכחישים מ"ס כתי מחני . וא"כ מאי ח' לעריך קרא לעתים
 בו סרס . וע"כ ס"ל להרמב"ם דחתי קרא דבעין שלא יסיו
 ככחשה כלל עם כוזס רק כוזס לעדים לחוד . וא"כ כל דינו
 של הרמב"ם חינו כ"ח לאבוי . וא"כ ל"ק מהא דרבא ורב יוסף
 דאפשר דרב יוסף לא ס"ל כאבוי כ"ח כרבא בזה דאמר ע"ז
 חידוש היא וא"כ לית לי' קרא דנכני כוזס בלא הכחשה כלל .
 וא"ס דקאמרי דינייהו גס בלחון שחשקס יסיו ג"כ ככחשה
 וכו"ל מ"מ עדות שחפה יכול להזימה דככחשה אינה מצטלת
 כוזס לרבא ורב יוסף . והרמב"ם ס"ל דככחשה מצטלת
 כוזס כו'א למאי דפסק באבוי דל"ח חידוש כו'א ותי' לי' קרא
 מיוחד לזס דככחשה מצטלת כוזס וא"ס קושרת בגאון רח"ה
 [וע"ס ס' ג"כ דלרבא ל"ק כלל משום דחיוס ס"ל פלגין
 דבורי' וא"כ לא לדירי' רבע' ולא הו"ל מוכחש כוזס דמיד
 חפסי' דלא לדירי' רבע' . ולא כוהרן לזס דכלח רבא ודאי ס"ל
 חידוש כו'א ולי' לי' דין הרמב"ם . ויחנן משום דלדינא פסק
 הרמב"ם וסבירא דין דרבעני כרבא . הולך לזס סי' שייך

הזמנה ובהכחש היו הדין
 דמי הכתה הם כשרים רק
 שכלם העדות ח"ט חין מופיל
 הזמה למפסליוכו משום דכין
 דע"י הכתהם הו"ל טעם נגד
 טעם ונחשבים בזה כמו
 האחרונים להיות כשרים טוב
 חין נפסלים על ידי הזמה
 המכחישים ואף לחמרי'
 דהכחשה היא תחלת הזמה
 כמ"ס בב"ק (ע"ג ע"ב) ופסק
 כן הרמב"ם בפ"ח מה' עדות
 ה"ד היינו דוקא שהוכחו
 מהחלה ע"י אחרים ואח"כ
 הוזמו ע"י זה אחרת טעם כה
 המזמין חייב כ"א מוזמין
 הכל הזמה שמה הכחשה
 כיון דמזמנה הכחשה נא
 נפסלו ונחשבים כשרים כמו
 הכה השני לא אחי הו' הזמה
 ידיהו למפסליוכו כן י"ל
 בספרה ר' זה הספרה חינו
 כ"א לרב הונא דס"ל דהכחשה
 שני הכחות כשרים אבל רב
 חסדא דס"ל דהכחשה טעיהם
 נפסלים ח"כ כל ענין הזמה
 חין מופיל כי הם לאכשרינהו
 להמוזמין אמר' חוסבא כיון
 שכשרים ע"י הזמה טוב לא
 נפסלו ע"י הכחשה וביד שפיר
 הזמה חף דמכחיטין ג"כ
 וכמו בכ"מ ביבי דליכא דר'
 המכסיר ולא הפוסל אמר'
 דלוקמי אחזקתיהו וכשרים
 נינהו משא"כ לרב הונא
 שהמוזמין יס להם דהמכסיר
 היינו הכחשה ולא הפוסל
 היינו הזמה אמר' זהו
 לאוקמינהו אחזקתיהו חזק
 כשרות והכחשה מפעלת הזמה
 למפסליוכו לקמאי וח"כ לא
 קשה מרבה ורב יוסף בסנהדר'
 לענין רבעני כו' דההם הוא
 משום דרבה ורב יוסף ס"ל
 כרב הסדא וח"כ עדים
 הראשונים ממל"פ פסולים הם
 דגם בדין הכחשה פסולין הם
 רק שאלו דנין על המוזמין חי

יבין כן דליתו ס"ל דהמכחיטין
 ג"כ נפסלין ולא רצו לנפול ח"ט
 ע"כ הוציאו אך יש ענין עלה
 אחרת דהו"ל למזמניהו חד נגד
 חד דכחשה בעבור דין הזמה
 לא נפסלים האחרונים כ"א
 הראשונים ומ"מ חין חייב על
 המזמין כיון דכל ח' לא הוכחש
 כ"א ח' - דעל כל ח' חין כאן
 רק עד ח' ואין עד ח' מחייב
 כלם רק יס נפסק כיון דדל'
 בענין עדות שאינה מיוחדת
 כל ח' המזם הו"ל חד נגד
 כרים דהשני מהעדים הראשונים
 מסייע להא' שאמר שהיו עמו
 או דלמא כיון דהם חיות מוכחש
 ומזם מהמזם השני לא הו"ל
 טעם מסייע ו' דליתו וזה
 ג"כ בויכוח שבין חבמי בריסק
 להס"ך דלחבמי בריסק דהו'
 נגד עד לאו כלום הוא ואין
 נפסל כ"א מהם גם המוזמין
 חין כאן פסול בשניהם והזמה
 בזהוה לנפול הראשונים חינו
 כ"א מביים וכיון דחין כאן
 גם פסול על הראשונים גם
 העדות לא בטלה דהו"ל חד נגד
 טעם אבל להחליקם על חבמי
 בריסק כמו בעד נגד עד בזהם'
 נפסלים לעדות אחרת להעיד
 יחד ח"כ הזמה נפסלים
 הראשונים ואין כאן מסייע שבין
 בה"כ ג"כ הו"ל פסול ואין
 וכל עוד לסייע וספיר חס חין
 כינתם לחייב העדים היו יכולים
 להזים חד נגד חד שהיו מפסלים
 העדות והיו מלולים הפע"ד בלא
 ענין לפעדים אבל לחבמי
 בריסק חין עלה בויכוחו חד נגד
 חד לל"ל הפע"ד משום דהו"ל
 כל ח' חד נגד טעם וסבירתי
 גם בבבלי להל"ל הפע"ד להזים
 טעם ביהד וקס' ביטול
 למר להל"ל בלא ולא להיב
 ואין יעניו המוזמין כשיחזו
 הס' וע"כ למר דהו"ל למכחיטנהו
 ומכנה דסבירא להו לרבא דס"ל
 יבלין למר כו' בלא דע"כ ס"ל
 כר"ם ואין נפסלים בהכחשה
 ומכנה נחמי בריסק דסבירא
 להו דרבא כר"ם ס"ל :

יבדוק ס"ל דמקרא דוביוס הראות בו ידעין דמזמנין מלחיות
 נעשו ודרים וביוס יש יוס שאלה רואה בו ויש יוס שאי אלה
 רואה בו מכלל לחתן שטותין לו שבעה ימי המכנה ר'
 חומר מהבא וזהו הכהן ופטו את הבית כו' הם ממוזמין
 לדבר הרשות לדבר מזה על חב"ו מאי בינייהו אמר חב"ו
 משמעות דרשין חוסא בינייהו רבא אמר ממוזמין לדבר
 הרשות ח"כ ור' יהודה אמאי לא ילפי' מזהו הכהן ופטו
 כו' הדום הוא ומחידות לא ילפי' דהא עדים ואכנים בעלמא
 לא משמאי ורבא משמא ור' אמר לך לרבי דאי כהן
 רחמנא וביוס הו"ל לדבר מזהו חין דבר הרשות לה ואי
 חשמי' ופטו הו"ל ח"מ טומאה דלאו נפי' טומאה דנפי'
 לא קמ"ל אמר מר וביוס כו' מאי משמע אמר חב"ו ח"כ
 לומר קרא ביוס וביוס למה לי ש"מ יש יוס כו' ורבא אמר כו"ל
 וביוס קרא ויתירא הוא כו' ורבא ביוס ולא בליה מל"ל מכניע
 נראה לי ולא לאורי ואב"י חילטריך סד"א דהם טומאה דלאו
 נופי' כו' ופי' הו"ל ח"כ דהם נפסל לי' שהקשו חין קלמא
 רבא דנפ"ל מכניע נראה לי דבליה חין רואין נעשים הא לעיל אמר
 רבא דהדום הוא ננעי בתיס ולא נמרי' מיני' ומתהל' בזה ע"כ
 (ובעט"ד הו' אפסר לומר לענין קושי' זו כמ"ס בזהבוס נמ"ט
 ע"ב) גבי יא לא לידון בדבר החדש דלא נמר מכלל' לנפי'
 ולחד מ"ד גם כלל' לא נמר מיני' ומ"מ לבתר דלסדר' קרא נמר
 מכלל' וכלל' מיני' ה"ל הא אסדר' קרא וסב' ילפי'
 בולחו מילי ומקשים ח"כ דהא משמע דרבא משמע ניה
 מהאי קרא כנע נראה כו' ובסנהדרין פ' ח' דיני ממוטת
 (ל"ד ע"ב) מייתי קרא וביוס הראות בו ודיינו סבבי' וי"ל
 דלורתי' דהס"ס לאחוי דרשות הפסטים וסב' וסב' דמיני'
 כה"ג סיניות המתחלפות משום דקני הנמ' דרשות הפסטים
 יורר וקסא ח"כ דלחמי קס' דהם בסנהדרין מוקי לה
 לומר דין ובעלמא ביוס ולא בליה מיירי בגמר דין אבל
 כנע נראה לי בדים הא מיירי מתחלת דין ועוד מקשים
 הא חב"י למסקנא ס"ל דחין למיך ננעי בתיס משום טומאה
 דלאו נופי' ח"כ גם לענין ממוזמין חין למדין ומתנמ'
 משמע דתרוייהו חות לכו דרבא דופטו רק דר' יהודה פריך
 משום טומאה דלאו נופי' ומתהל' דכחמה להמסקנא ר'
 יהודה חות לי דתרוי קראו ומלך לכו ע"כ וקשה דלחמי
 קושי' הראשונה מהא דרבא בסנהדרין דמייתי ביוס נמר
 דין לא מתהל' והתוס' שבין מלכות פירוקא חקושי' דא שהקשו
 חותה ראשונה והוא פלא ועוד יש לבאר מה דשמדו ח"כ
 התוס' לבאר ענין חידוש דאף דהיו החדש לחומר לא ילפי' מיני'
 חפי' קולא מאי כיד זחא לסוף חסיני' ענין זה הו"ל למינקט מיד
 דרשם הענין דקלמא חידוש הוא ומה ענין זה לרבא :

(ה) ונראה דבהחלה דלמר רבא חידוש הוא חליבא דר'
 יהודה ו' חו פי' הנמ' הבריכותא חליבא דר'
 חליבא דרבא והוא דר' יהודה ס"ל דחדש הוא היינו מה
 דהם הו"ל טומאה דלאו נופי' והחדש הוא לקולא ומ"ס
 דהא עדים ואכנים בעלמא לא משמאו בין דקאי חבית
 כמ"ס הג"כ הנינא בהשמוטה חו דקאי חפי' חספאי חבית
 שבענים הכל עיקר הנינה הוא דעומאה דלאו נופי' שהחמוד
 ב' בלן הכתוב ואינו חמיר כענין ופי' קלמר דר' דלא
 ס"ל דחדש הוא הוא משום דדרים הרוייכו ומלך לכו חותה
 אבל הסנהדרא דעומאה דלאו נופי' ס"ל ג"כ רק דס"ל דע"ז
 קמ"ל קרא דוביוס ומה שסב' בזה ילפי' מהבטי ולדבר
 הרשות ילפי' מופט שפיר ור' יהודה ס"ל דלא ילפי' מהדדי
 אבל למסקנא דמסיק הנמ' דגם חב"י ס"ל הסנהדרא דעומאה
 דלאו נופי' והוא ס"ל הבריכותא ח"כ ע"כ רבא דלחמי
 חידוש הוא חין פי' משום טומאה דלאו נופי' דמשמע דרבא
 לא ס"ל זחא הסנהדרא לענין ביוס ולא בליה דהם חותה חתה
 דיפגו בשכרות הפזות דלענין ביוס ולא בליה דהם חותה חתה
 דלא ילפי' מננעי בתיס ס"ל לרבא דילפי' לענין ממוזמין
 דס"ל לחב"י חתה דר' יהודה דילפי' ס"ל לרבא דלחמי חתה
 וע"כ למסקנא רבא ס"ל דחדש הוא מה דעדים ואכנים לא
 משמאי ואף דהם לחומר עב"ז היו כולא לידון בדבר
 החדש דלמר' דילא מהכלל וח"כ י"ל דדוקא לענין חתה
 חמירי

ניול בזה הכחשה דידהו ויפסלו ג"כ או דניול בזה הזמה דידהו
 ויהיו כשרים חקמי' לכו בריקה כשרות ואולי בזה הזמה דידהו
 ע"כ לרבא ורב יוסף חין מוקי כל מה שמתנא ג"כ הכחשה עם
 הזמה אבל הרמב"ם הלא כסא (בפכ"ב מה' עדות ה"ח)
 כר"ם וגם להס"מ דס"ל דענה הרמב"ם דחידוש הוא ע"כ
 לאו צנונא דרבא הוי החדש חף למאי דכסא כר"ח
 להרמב"ם החדש הוא מה שנקטלים הראשונים שפ"י הדין
 הראשונים הם כשרים ח"כ לריבין חט לשקיל חי למיזל בזה
 הכחשה דידהו חי למיזל בזה הזמה לענין כשר הראשונים
 חו לפוסלן נבארו בחוקת כשרים בדין הכחשה ובטלה ההזמה
 וח"ס קושיה בגלון רח"י האומים גם לסדרת הס"מ דגם
 הרמב"ם ס"ל חידוש הוא בעד זומס :

(ד) ועתה נבאר לענין חין דאף דהחדש הוי לקולא ג"כ
 לא ילפי' מיני' לחומר ולמנא קלמרי' הכי
 דהנה כמ"ק (ז' ע"ב) חיהא פלוגתא דר' יהודה ור' דר'

קרא' דלא שייך כ"א צופני חת הבית דבי' הוי הדושה . ולא לפנין בלילה . חבל סברה ודיוחוי משום טומאה דלאו גופי' אין חילוק . ור' יהודה ס"ל דאין לחלק בין טומאה דגופי' או לאו דגופי' . ע"כ למד ביום ולא בלילה מנגעי בהם מכנגע נראה לי בבית . ולענין ופטו לא למד דממהנין משום דחדש הוא . ולא משום דהוי טומאה דלאו דגופי' חלא משום דחדש הוא . ור' ס"ל דלא הוי חדש כלל משום דהחדש הוי לחומרא ואין זה מונע דלא נילוף מיני' קולא . וילפי' שפיר מנגעי בהם . ולא חילטריך וביזם לממהנין דלא ס"ל לחלק בין טומאה דלאו דגופי' או טומאה דגופי' . וע"כ אחי ביום גולא בלילה (דלמסקנא חליבא דרבא אין חילוק בין טומאה דגופי' או לאו דגופי') . ואף דיכול לידע מכנגע נראה לי חילטריך ביום ולא בלילה לגמר דין . דמכנגע נראה לי לא ידעין רק תחלה דין . או דלא דריש כנגע נראה לי כלל . חבל נגעי אדם מנגעי בהם שפיר ילפינן . ולפ"י י' ליישב שפיר הסוגי' דסנהדרין שהקשו החכם דמיינה ההם לרבא קרא דוביום ולא בלילה דהם קאי הסוגיא חליבא דר' ורבא דקאמר הכא מכנגע היינו חליבא דר' יהודה דדריש מובזים דממהנין כו' . וחביו ס"ל דהריוהו ילפי מהדרי' . ומלריך הריוהו וס"ל דמופטו לחוד לא ידעין . משום דהוא טומאה דלאו דגופי' ואילטריך וביזם . ומבזים לחוד לא ידעין דממהנין לדבר הרשות . ולריכי הריוהו ולא פליגי ומר ארז חדא ומל"ח ולפ"י . ורק משמעות דורשין איכא בינייהו . וכן לפנין ביום ולא בלילה חילטריך הריוהו . מכנגע נראה לי לחוד לא ידע' משום דהם הוי נגעי בהם וטומאה דלאו דגופי' חילטריך כ"כ ביום . והרתי ש"מ . מבזים דריש' ולא בלילה ומיו"ו וביזם ידעין ממהנין . וזהו שגוי' דהתו' . וממילא מיושב בזה ג"כ קושי' הראשונה דלפ"י ח"ש הסוגיא דסנהדרין לרבא חליבא דר' . והשתא דהחדש חיו ענין זה דהם טומאה דלאו דגופי' . חלא ענין דעלים ואבנים לא מטמאו והכא מטמאו הקשו דהלא החדש חיו כ"א לחומרא ואמאי לא ילפי' מיני' קולא . וכתבו דמלינו כה"ג . חבל כה"א הי' פי' חידוש הוא א' עם החילוק דהם טומאה דלאו דגופי' והוי שפיר לקולא . ע"כ אחרו מלהקשות זאת עד הכא :

(ו) **ובזה** י' ליישב מה שהקשה הכ"מ על הרמב"ם בפ"ג מה' סנהדרין ה"ג דהביא להאי דינא דצעינן תחלה דין ביום מהקישא דריבזים לנגעים מה נגעים ביום חף ריבזים ביום . ובסנהדרין ל"ד ע"ז מיינה הימ' הקישא דריבזים לנגעים לה"מ בגמר דין ורבנן לא ס"ל כלל הקישא דריבזים לנגעים כ"א מבזים הנחילו ידעין תחלה דין והי' שם דבגמ' אמרי' ההם ור"מ כהאי קרא דביום הנחילו מאי עבד לי' מיבעי' לי' לכדדברא בר חנינא ביום אהה מפיל נהלות כו' והא דרבה בר חנינא הלכה היא . וא"כ ליכא למדרש מבזים הנחילו לתחלה דין ביום בשאר דיעין . וע"כ כ' הרמב"ם הקישא דריבזים לנגעים . אך קשה דהא ר"מ ידע מזה גמר דין ג"כ . והי' דר"מ מוקי קרא ושפטו בכל עת ליום המעון . חבל רבנן לא ס"ל ליום המעון . וע"כ ושפטו בכל עת הוא לגמר הדין ומוכרח דהקישא דריבזים לנגעים חיו כ"א בתחלה דין . ע"כ באורך . והוא דוחק כמובן דבמאי פליגי רבנן ור"מ כיון דגם הם דריש הקישא דריבזים לנגעים ועכ"ז נומא דחנינו לא צעו קרא לרבות יום המעון דלענין זה לא הוקש כלל לנגעים ולזאת דרש ושפטו בכל עת לגמר דין שהוא בכל עת . ולר"מ גם לענין יום המעון הו"א דהוקש לנגעים ע"כ צעי קרא ושפטו לאסוקי מהקישא ולרבות יום המעון וליה לי' קרא לגמר דין כבלילה כשר . והוא דוחק לעשות פלוגתא בזה ומסתמא כיון דהוקש הו"א דהוקש לכל מילי דאין יוקש למחלה ונפמ"ל בענ"ד ח"ש דרבא דהוא מרא דמשעשהא בסנהדרין שם קאי ההם לה' ככ"ל דלר' ידעין מיעוט לילה בנגעים מבזים ולא בלילה וכנגע נראה לי כו' לא דריש ליה כלל . ע"כ קאמר שפיר ההם דרק ר"מ דס"ל גם גמר הדין בלילה פסול דריש הקישא דריבזים לנגעים . חבל רבנן דלא ס"ל כ"א תחלה דין פסול בלילה . ולא גמר הדין . לא מלי סברי הקישא דריבזים לנגעים דא"כ גם גמר הדין פסול כמו בנגעים דעיקר

קרא' ההם בגמר דין הוא דכהיב . דקאי ההם לה' דביום ולא בלילה ידעין מובזים הראות כו' . חבל הרמב"ם הפס כאביו וס"ל דגם מכנגע נראה לי ידעין מיעוט גולא בלילה . ומשום דהוא טומאה דלאו דגופי' חילטריך גם כן וביזם ולא בלילה . וכמו דס"ל לפנין ממהנין כו' למסקנא הנמ' דלריכי הריוהו ור' יהודה ור' פליגי . והי' לפנין ביום ולא בלילה לריכי הריוהו דאי מכנגע נראה לי הו"א טומאה דלאו דגופי' חילטריך ביום כו' כדאמר חביו כהדיא . וא"כ דמקשינן ריבזים לנגעים מהיכי חיוי נומא דהתקש לנגעי אדם כחובז בגמר הדין . ווקי ההיקש לנגעי בהם ולתחלה דין . דכנגע נראה לי היינו תחלה דין כמ"ס החוס' . דתפסה מועט תפסה . ולאביו הוי חוסר ר"מ דריש ביום הנחילו לתחלה דין . וא"כ ע"כ הקישא דריבזים לנגעים הוא לגמר דין . ולנגעי אדם לתחלה דין כבר ידע' ליה מבזים הנחילו ע"כ לגמר הדין הוא דאחא חבל רבנן לא דריש ביום הנחילו לתחלה דין כ"א לכדדברא בר חנינא ביום אהה מפיל נהלות כו' . וא"כ לא ידע' מהקישא דריבזים לנגעים כ"א תחלה דין וגמרי' מנגעי בהם דכהיב ביה כנגע נראה לי דהיינו תחלה דין . ופסק הרמב"ם שפיר כרבנן . ורבא דקאמר ההם דרק ר"מ דרש הקישא . וביזם הנחילו רבנן דרש' ליה לתחלה דין ולא ר"מ הוא לשיטתו דאין מחלק בין טומאה דגופי' או לאו דגופי' ור' יהודה דס"ל מכנגע לא ס"ל ביום . ור' דריש ביום לא ס"ל כנגע נראה לי לזה וליכא בנגעים כ"א חד קרא לגמר דין וידע' שפיר גמר דין גם בלא קרא דביום הנחילו כו' . וכן לה' יהודה חליבא דרבא ג"כ י"ל דמודו רבנן בדרשא דהקישא ריבזים לנגעים רק משום דלדידי' ליכא בנגעים רק קרא דכנגע . דביום תחא לממהנין . והם היינו דווקא תחלה דין . ופליגי ר"מ ורבנן בפלוגתא דר' ור' יהודה במ"ק . חבל להרמב"ם ח"א לתרולי דכר' יהודה ס"ל ע"כ מלי דריש הקישא דריבזים לנגעים רק על תחלה דין דחזין בפ"י מה' נרעה דתפס קרא דר' במ"ק . אך באמה מותר ככ"ל דס"ל כאביו וכמו שיבאר להלכה שזה תלוי בפלוגתא חביו ורבא בעד זומא . ורבא הוא לשיטתו דס"ל דאף דהחדש לחומרא לא ילפי' קולא מיני' . ע"כ מפרש פליגייהו דר' יהודה ור' בזה דר' יהודה ס"ל חידוש הוא כו' ור' לא ס"ל הכי . חבל בין טומאה דגופי' ולאו דגופי' לא מחלקי ע"כ סני בחד קרא או כנגע כו' או קרא ביום למעט בלילה . חבל חביו דמחלק בין טומאה דגופי' או לאו דגופי' מלריך הריוהו . וא"כ לחוקמי דרבנן לא ידרשו הקישא דריבזים לנגעים דו"ל שפיר דמקשו רק דס"ל דמקשינן לנגעי בהם משום דתפסה מועט תפסה ורק תחלה דין ידע' וככ"ל . והם הרמב"ם שיטת חביו משום דמקשינן בעד זומא כאביו וכמו שיבאר עוד דהלוי בזה פלוגתאם [וע' לה"מ שם שהמה על הרמב"ם ממ"ס ציצומה (ק"ד ע"ה) והינה בל"ע ולפי הכל י"ל דגם שם חולא הסוגי' לשיטת רבא חליבא דר' וא"ש] :

(ז) **ורבה** בזה דאסיקנא דריכי דהחדש כיו לחומרא ומ"מ לא ילפי' מיניה גם קולא דהוא רק לרבא חליבא דר' יהודה . חבל ר' גם חליבא דרבא לא ס"ל זה בסברה ולאביו לכ"ע לא אמרי' חידוש הוא בפס"ג . י' ליישב קישא כהוא' בחולין (ק"ה ע"ה) שהקשו ארש"י ככ' לפתח חרות הוא דגבי צמר בחלב היינו דשניסם היתר וכסנהדרין נעשו איסור דהא בפסחא אמרי' (ה"ק ע"ד ע"ג) דהחדש הי' חרו פולי יומא ולא כא דיתר ויתר הוא משום דמלינו גם נבי בלחים כה"ג ולאכ"ל ח"ש דהחדש הוא הי' חרו פולי יומא הוי חידוש לקולא ואחאי לא נילף חומרא מיניה רק לרבא ס"ל דגם חידוש כזה מונע מלמד . ואחא הסוגיא דפסחים חליבא דרבא . חבל בחולין קאי רש"י הכס להדיא חליבא דחביו ואביו בלא לא ס"ל חידוש כה"ג שתמניע מלמוד סימנה . ע"כ כוכרר רש"י לפ"ש דהחדש לאביו הי' כזה דן ככ"ל לחידוש ל"ל דהיינו הא דהי"ת ויתר דס"ל חומרא [א"י דגם בלחים כיון כה באמה לא ס"ל לאביו דהוי חידוש רק דכוכרר זאת עוד ברנ"ל דא"כ אף כי לא נותן טעם נמי . וע' גם יסודות ימקב י"ד רס"י ק"ס מ"ס בזה דלאביו ח"ש דהוי חידוש ול"ק מכלאים ע"ס .

ולא אלריך צוק] • ולרבה דכוי חידוש הוא משום דלי הרו
כו' גם נרש"י • ולא קסא מפסחים דכסא דקאמר בב"מ חידוש
כוא ע"כ לרבה קאי • דלי להבוי בלא כוכים בחולין דל"א
בב"מ חידוש הוא • וכיון דקאי לרבה שפיר קאמר בגמ' שם
דכחידוש הוא אי חרו כ"י חף דכוי לקולא מ"מ לרבה גם זאת
מונע מללמוד חפי' תומרא • ורש"י כ' זאת נאבוי בכו"ל אי
נימא חידוש הוא • דלדירי' ע"כ לריך למנא כחידוש מעין
כילפוחא חס לקולא חס לחומרא — גם מה דקסא בב"ב
חגיגה בחיור' סי' ל"ז מכה דבחולין (כ"ה ע"ג) ל"זא חס
ולגמרא מיניס היינו מליז נזיר דליבטיי בם' ומאס ולא נימא
כר' יהודה דמין במינו לא בעיל • ומשני חידוש הוא • ומקסא
ח"ס למאס וס' (באינו מו) ג"כ לא נגמור • ומשני אטו חן
לקולא גמרי' לחומרא גמרי' אלתא דבני' דכילפוחא י"י' מעין
החידוש חס לחומרא חס לקולא • ונדחק שם לפרש גם בבב"מ
מאי דחמרי' בפסחים דחידוש הוא אי חרו ליה כו' דג"כ כוי
כחידוש לחומרא ע"ס • ובאמת בלא כחוס' במ"ק (ח' ע"ה)
מביאים מזה ראי' דלא בעיין שיכר' כילפוחא מעין כחידוש
כנ"ל — ולכנ"ל ח"ס בפשיטות דבחולין (ל"ה ע"ב) שם הוא חבוי
ולאבוי ודאי בעיין שיכר' כחידוש מעין כילפוחא • וחידוש נגד
כילפוחא לא חשיב לי' בדמלני ליה במ"ק כנ"ל • והף דרבה
אח"כ ג"כ קאמר כוי אטו חן לקולא גמרי' כו' בלא כח מוקי
לכ לך זכו הוה מכלל חסיר שבאלי חזר לעסא בעיקר
דבקדשים במסכו כר' • ולר' בלא גם לרבה בעיין דכחידוש
יסיס מעין כילפוחא וכמ"ל בלוק • ויתכן שגזח נד רבא
מלוקמחא דחיי דמוקי לכ לך כסר מכלל חסיר כר' יבודה
משום דלדירי' ס"ל חליצא דר' יהודה דלא בעיין כחידוש
מעין כילפוחא ומונע כחידוש מללמוד מיני' גם חומרא רף
דכחידוש כוי לקולא • וחקסא גם לס' ומאס לא נגמור • ע"כ
קאמר לא נארכה אלא לשכ"ע • (ומסיס דבשאר קדשים כוי
במסכו כר') • ומוקי לכ חליצא דר' בכדי דחיה שפיר דגם'
ומאס שפיר גמרי' מיניס • משום דלא כוי כילפוחא מעין
כחידוש ומשום דקאי לר' וכנ"ל וח"ס :

עכ"פ כעולם מדברינו דרשנא נסיעהו ח"ס דס"ל בעד זומם
דחידוש כוא חף דס"ל כרז חסדא וכחידוש כוא לקולא
דסאחזונים כמזימין דכשרים חף במדין חורס נכחר מבחשים
פסולים כס . וח"כ עיקר כהדוס כוי לקולא לא חכפת לן .
וכוא כמו דס"ל צמועד קטן דלא בעינן סאחזידוש יס"י מעין
כילפוסא וכוא משוס דלא דריס וי"ו אליבא דר' יכודס . וח"כ
כל קרד דוביס חסי לזס דמחזינן מלרזוס נגיו . וע"כ ביזס
ולא בלילא מכנגצ כרסא לייליף לנ' . וחף דכסא כוי טומאס
דלאו גופ' יליף לס ולזינו מחלק בין טומאס דגופ' לו גלו
גופ' . וע"כ סא דלא למד דמחזינן לדבר כרסוס ג"כ מופטו
חא כניס כו' כר' . ע"כ משוס דחידוש ולא משוס דכסס
טומאס דלאו דגופ' . כ"א כחידוש דלחמאס ומוכרת דחף
דכחידוש לחומרס לא ילפ' לר' יכודס גס קולא מיני' . וזר
בעינן שיס' כחידוש מעין כילפוסא . ע"כ קרי ניס גבי עד
זומס חידוש כוא :

(ח) ועתה נלכס נח דרך כלם ענינו לחבר ענין יואם בלא מדעה דפליגי בה חב"י ורשב"א דלרבא הוי יואם ולא חב"י לא הוי יואם איך שמקשר עם ענין זה דעבד זואם הוי נאפרע הוא נאפל או מכאן ולכבא הוא נאפל • דהנה בב"מ כ"ז ט"א איחא צרייחא ח"ר אשר חאבד מתנו פרט לאבדס באין בה בוס פריעה ר' יבדס תומר ומלאחס פרט לשאין בה בוס פרוטה • מאי בינייהו אמר חב"י משמעות דורשין איכא בינייהו כו' • ולמאן דנפקא ל'י' מאשר חאבד כו' ומלאחס מאי עבד ל'יה מיעבד' ל'יה לכדרבנאי דאמר רבנאי ומלאחס דאחא ל'ידים משמע • ולמאן דנפקא נוס מומלאחס באי אשר חאבד מתנו מאי עבד ל'י' מצע"ל לכדר' יוחנן כו' מגן לאבדס בשטעה נהר כו' • ואידך בא דרבנאי מנ"ל ומשני מומלאחס ופרש"י דהיינו מהו"י • ורבא אמר פרוטה שכולה וחזרס וסוקרס איכא בינייהו ע"ס • וקסא לכדורס לרבא דס"ל אליבא דר' יבדס במ"ק דלא דרים וי"ו • ודיכי דרס הכא ומלאחס • וסא מצע"ל לכדרבנאי • חס לא דמחקן דרדים ומלאחס וקסא דר' יבדס

ולא חזרה ששעה נחר כו' להוציא דילוח מהני וקרא דשמלה לסימנין אחא כנל' והא דהולך רבא לדרוס סימנין דאוריית' מקרא וכו' עמך עד דרוס כו' כדאית' (כ"ח ע"א) הוא בכדי שיה' הדרס לכ"ע גם לה"ק דר' יהודה חבל בעלמו ע"כ פסק בר' יהודה ויש לו דרס נכון מומלחה דכל התיבה מיותר כנל' וא"כ כל ה' דין יאוש של"מ הוא לשיטתו דאבוי לשיטתו דס"ל דר' יהודה דריס וי"ו חבל התיבה עומה מלחה אחא לכ"ע לכדברנאי ונול מלרי חסור וילוח אין ראי' לדינא להוציא מדרס והוכחה קרא דממנו דממנו דאחא דילוח של"מ ל"ה יאוש ורבא לשיטתו כזה דס"ל דר"י לא דריס וי"ו דמסוס זה ס"ל ג"כ בעד זמס דחדוס הוא ולא ילפי' מיני' דס"ל דל"ב שיה' החדוס ממין הילפוחא וחק דהחדוס הוי לקולא לא ילפי' גם חומרא מיני' וכדמוכח זמס לשיטתו בבר דמ"ק בעבור דס"ל דר' יהודה לא דריס וי"ו ולא דריס וביזס לולא בליה דידע מנגע כו' מנגעי בתיס ומופסו לא ליה ללמוד דממנו מוס דחדוס הוא והכל בחד שיטה האי פלוגתא דילוח של"מ עס הא דפליגי בעד זמס אי חידוס הוא ולא נסבל למפרע :

(י) **וע"ז** יש ליישב ג"כ קושיא ה"א במגילה (ח' ע"א) שהקשה אחא דחמרי' הסה מוצבו ולא מנגעו אחאי חמרי' מוצבו ולא מנגעו ולא חמר שחר סימלוח הא גם כל שחר העומלוח עולין לספירת ז' נקיים אולם אי נמצא דלקרבן אהי טיבול להקריב קרבן ח"ש דקנט מלורע דחמיר שילוחו חוק ל' מהמס' אך הקשה אי מיירי לענין קרבן ח"ש מאי פרכין בדה (ל"ז ע"ב) מה לזב שכן אינו משמא בלוחס' וילוחא אלעריך בזה ג"כ מוצבה ולא מנגע' הא חומרא זו שכן זבה משמא בלוחס' הוי בנף העומלוח ולא הוי פרכא לענין קרבן דהלא לפי שי' זו ילפי' מהכא דכל הסמלוח משלחין קרבנותיהם וחק טמא מה דבטי הוה' וצ"כ דלא פרכין מה שיש חומר בנף העומלוח לענין קרבן ונשאר עס בקושי' ובעני' ד' ליישב ע"פ הלצה דהדרס הנל' — ומקורס נקדים נח' דדה (ל"ז ע"א) פלוגתא דאבוי ורבא דאבוי ס"ל דימי לידה חונה סותרת ולינה טונה ורבא ס"ל חונה סותרת ועולה ומחקר הלצה דהדרס יבא ג"כ קיסור ענין לידה הסותרת בויצה הנל' לענין יאוש שלא מדעה ועד זמס' דלדעת ר' ח' לזה רימו ה' של יע"ל קב"ס ודהל' פלוגתיהו דאבוי ורבא בזה בפלוגתיהו דהרס' דהנה חונה בדה עס חמר רבא מנח חמינא לה (דפולה ג"כ) דחניא מוצבה ולא מנגע' מוצבה ולא מלידתה ודאבוי חמר דלא חני כלל ולא מלידתה דק ולא מנגע' ורבא חמר אי חמרת בשלמא חני ולא מלידתה חני ולא מנגע' חנו ולא מלידתה חנה אי חמרת ולא מנגע' לחד למאי אלעריך ההני מוצבו ולא מנגעו ודאבוי גרידי דאי כהיב נבי זבה לזר הו"א זבה הוא דלא משמא בלחיה בבימים כו' ואי חמתיק נבי זב הו"א זב הוא דאני משמא בלוחס' כו' והנה מנח' זו מוכח דק מנגע' חמרי' ולא בשאר טומאות דהלא אבוי ס"ל דוקא ולא מנגעו וכן לא מנגע' ולא מלידתה וגם רבא דס"ל ולא מלידתה הוא בשביל יסור קרא' ויהבן דהכחא דחויב נבי זבה ג"כ לולא מלידתה גם בזה ילפי' ג"כ לשאר טומאות מוצבה דלכחא ילפי' מהדרי' וא"כ לא קשה קושיא ה"א הראשונה דלמאי חמר ולא מנגעו הא גם טומאות אחרות עולים לספירת ז' — דהא דשולים היינו לבהר דכהיב גם בזה לולא מלידתה וידע' מההס דגם שאר טומאות חנים מונעים ועולים ידעין ח"כ מההס גם בזה חבל החלה דינא דילפי' מוצבו הוא לולא מנגעו דוקא דלוחס' אלעריך נבי זבה ג"כ לרבא' ודאבוי בלחה שאר טומאות חנים עולים כמו דס"ל בלידה דלינה טולה אך מה שהקשה ח"כ להפי' דקאי לקרבן ח"ך פרכי' לענין זה שרשא מה דהוי בנף העומלוח הוא קושי' ו' בעני' דשאלת אבוי ס"ל דהאי מוצבה ולא מנגע' הוא לענין ז' נקיים ומשכ' מוצב' ומשכ' דלדעת ח"כ נמצא חמר מונח לו ללחם משימאם ויבחו ולא הוי נקיים קמ"ל דהסני נקיים וכשיסור מוצבו שוב חנו משמא משכ' ומשכ' כה"ס הוה' פ"י זה במ"ק (ט"ו ע"ב) ע"כ ורבא ס"ל דקאי לענין קרבן ע"כ לא

(כ"כ) וגם מ"ס בתמורה דר' לא דריס וי"ו יבואר עוד לסלחא בדרוס כשני דהוא רק לרבא ולאבוי דריס ר' יהודה וי"ו :

(ט) **ואחר** שהעלינו דלרבא ס"ל חליבה דר' יהודה דלא דריס וי"ו ח"ש מה דרבא ס"ל יאוש שלא מדעה הוה יאוש ולא הוי תיובתא שבגמ' חליבי תיובתא דכל התיובתא הוא מהא דדרס' ממנו מי שאבדה ממנו ומלוי' חלל כל חסר כו' (ע"ס בב"מ כ"ב ע"ב) וכ' הרמב"ן במלחמות דע"כ אחא קרא להורות הדיוק חיסורא דומי' דהחירא כו' דהיינו יאוש שלא מדעה דלא הוה יאוש חף בלחן סימן' דלגופי' לא אלעריך דכבר ידענו יאוש מהני משמלה ע"כ והנה משמלה דרס' בגמ' (כ"ז ע"א) סימנין ויש לה חובעין ופרס' דהיינו דלא חייש' ולקמן עס בעי הנג' סימנים דאורייתא או דרבנן ופשיט ממהני דשמלה כו' ומשני חובעין אלעריכא לי' וא"כ כל עיקר קרא ליהוש אחא ומקרא אשר האבד ממנו ידע' דבעין יאוש מדעה להורות חיסורא דומי' דהחירא כנל' והנה למ"ס רבא נבי פרט לאבדה שאינה הוה פרוטה דחליבה בינייהו אבדה שהוקרה והחלה וחזרה והוקרה חליבה בינייהו דלמ"ד מומלחה ידע' הוה פרוטה בעין שיה' הוה פרוטה משעה אבדה עד שעה מליחה חליבה לכחורה ראי' דילוח שלא מדעה הוה יאוש דהא בעה שהולה אי ידע שהולה פחות משה פרוטה כבר חייש רק באשר שאין האבדה חללו מסתמא לא ידע שהולה כמ"ס הדורס לנין ג"כ וא"כ הו"ל יאוש שלא מדעה ולמחן דדריס מאשר האבד ממנו הוה פרוטה לא חשיב לי' יאוש כיון שהוקרה ח"כ ידענה שהולה הו"ל יאוש שלא מדעה לא הו"ל יאוש וסרי הוא של בעל האבדה ולמחן דדריס מומלחה ס"ל דבעין שיה' ע"כ משעה אבדה עד שעה מליחה וכשהולה ביניהם חשיב לי' יאוש חף שלא הוה מדעה ואי דכהיב ממנו דדרשין מי שאבדה ממנו ומלוי' חלל כל חסר דחמרי' דמוכרח מהא דאחא למחן הדיוק חיסורא דומי' דהחירא ודילוח שלא מדעה לא ליהוי יאוש לפ"ו י"ל דלא דייקין הכי חלל דאשר האבד ממנו אחא לעיקר מלחה דילוח מהני ולא לדייק מינה ומשמלה לא נדרס להובעין דהיינו יאוש כ"א לסימנין וזהו דעת רבא (כ"ח ע"א) דסימנין דאורייתא וכמ"ס עס חלל חמר רבא סימנים דאוריית' כו' ומסוס דס"ל יאוש שלא מדעה הוי יאוש ואשר האבד ממנו לא אחא כ"א ליהוש גופה דמהני ושמלה ע"כ לסימנין אחא וכל זה לשיטת רבא דלדיד' דרס ומלחה הוא מכל התיבה ולא מהו"ו לחוד ע"כ ספיר מוליח יהור התיבה מדרשא דממנו דאחא להורות לכחורה דילוח של"מ ל"מ ומסוס דשמלה ע"כ סברה מוכיחה דין יאוש וסימנים לא נדע קרא דומלחה מוליח מהא וילוח של"מ הוה יאוש וממנו אחא ליהוש גופה ושמלה אחא לסימנין כנל' חבל לאבוי לא שייך למימר הכי משום דליהוי חופס הדרס לר' יהודה מומלחה מהו"ו וידוע שגם למחן דדריס וי"ו אין בכחו להוציא מלימוד קרא חמר המנגעו רק כל היכי דחליבה למדרש דרשין חבל אין קושי' מו"ו למאי אחא ולמאי חליצריך כידוע וכ"כ ההוס' בזה דוכתי ע"כ קחמר אבוי דק ממשות דורשין חליבה ביניו בין ה"ק ור' יהודה דזה דריס מאשר האבד ממנו וזה דריס מומלחה ואין כ"מ לדינא בינייהו ועוד גם אי נמצא דגם וי"ו יכול להוציא ממשמות דרשא דממנו אין ראי' לדינא דנפסוק בר' יהודה דדריס וי"ו דיל' דהלכה כה"ק דלא דריס וי"ו דומלחה רק מאשר האבד ממנו ידע דין הוה פרוטה וא"כ אין ראי' כלל להוציא מדרשא דממנו דאחא דילוח שלא מדעה ל"ה יאוש משא"כ לרבא דלדיד' פליגי ח"ק ור' יהודה בדרס כל התיבה ומלחה דה"ק ס"ל דאחא לכדברנאי דאחא ליד' משמע ור' יהודה לא ס"ל לכדברנאי משום דס"ל דנול מלרי מותר ול"ל לכדברנאי ע"כ מיהר לי' קרא ומלחה וכו' דפסק רבא דנול מלרי מותר כדמוכח דס"ל הכי מהא דב"מ ס' ח' וכמס"ל בלוח של"ו יש לפסוק גם בדין זה בר' יהודה נדרס מומלחה דין הוה פרוטה ומוכרח דילוח של"מ הוה יאוש וכנל' וע"כ קרא ממנו אחא לנפוי' סלמו' חלל כל חסר

1937 1938 1939 1940 1941 1942 1943 1944 1945 1946 1947 1948 1949 1950 1951 1952 1953 1954 1955 1956 1957 1958 1959 1960 1961 1962 1963 1964 1965 1966 1967 1968 1969 1970 1971 1972 1973 1974 1975 1976 1977 1978 1979 1980 1981 1982 1983 1984 1985 1986 1987 1988 1989 1990 1991 1992 1993 1994 1995 1996 1997 1998 1999 2000 2001 2002 2003 2004 2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012 2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021 2022 2023 2024 2025 2026 2027 2028 2029 2030 2031 2032 2033 2034 2035 2036 2037 2038 2039 2040 2041 2042 2043 2044 2045 2046 2047 2048 2049 2050 2051 2052 2053 2054 2055 2056 2057 2058 2059 2060 2061 2062 2063 2064 2065 2066 2067 2068 2069 2070 2071 2072 2073 2074 2075 2076 2077 2078 2079 2080 2081 2082 2083 2084 2085 2086 2087 2088 2089 2090 2091 2092 2093 2094 2095 2096 2097 2098 2099 2100 2101 2102 2103 2104 2105 2106 2107 2108 2109 2110 2111 2112 2113 2114 2115 2116 2117 2118 2119 2120 2121 2122 2123 2124 2125 2126 2127 2128 2129 2130 2131 2132 2133 2134 2135 2136 2137 2138 2139 2140 2141 2142 2143 2144 2145 2146 2147 2148 2149 2150 2151 2152 2153 2154 2155 2156 2157 2158 2159 2160 2161 2162 2163 2164 2165 2166 2167 2168 2169 2170 2171 2172 2173 2174 2175 2176 2177 2178 2179 2180 2181 2182 2183 2184 2185 2186 2187 2188 2189 2190 2191 2192 2193 2194 2195 2196 2197 2198 2199 2200 2201 2202 2203 2204 2205 2206 2207 2208 2209 2210 2211 2212 2213 2214 2215 2216 2217 2218 2219 2220 2221 2222 2223 2224 2225 2226 2227 2228 2229 2230 2231 2232 2233 2234 2235 2236 2237 2238 2239 2240 2241 2242 2243 2244 2245 2246 2247 2248 2249 2250 2251 2252 2253 2254 2255 2256 2257 2258 2259 2260 2261 2262 2263 2264 2265 2266 2267 2268 2269 2270 2271 2272 2273 2274 2275 2276 2277 2278 2279 2280 2281 2282 2283 2284 2285 2286 2287 2288 2289 2290 2291 2292 2293 2294 2295 2296 2297 2298 2299 2300 2301 2302 2303 2304 2305 2306 2307 2308 2309 2310 2311 2312 2313 2314 2315 2316 2317 2318 2319 2320 2321 2322 2323 2324 2325 2326 2327 2328 2329 2330 2331 2332 2333 2334 2335 2336 2337 2338 2339 2340 2341 2342 2343 2344 2345 2346 2347 2348 2349 2350 2351 2352 2353 2354 2355 2356 2357 2358 2359 2360 2361 2362 2363 2364 2365 2366 2367 2368 2369 2370 2371 2372 2373 2374 2375 2376 2377 2378 2379 2380 2381 2382 2383 2384 2385 2386 2387 2388 2389 2390 2391 2392 2393 2394 2395 2396 2397 2398 2399 2400 2401 2402 2403 2404 2405 2406 2407 2408 2409 2410 2411 2412 2413 2414 2415 2416 2417 2418 2419 2420 2421 2422 2423 2424 2425 2426 2427 2428 2429 2430 2431 2432 2433 2434 2435 2436 2437 2438 2439 2440 2441 2442 2443 2444 2445 2446 2447 2448 2449 2450 2451 2452 2453 2454 2455 2456 2457 2458 2459 2460 2461 2462 2463 2464 2465 2466 2467 2468 2469 2470 2471 2472 2473 2474 2475 2476 2477 2478 2479 2480 2481 2482 2483 2484 2485 2486 2487 2488 2489 2490 2491 2492 2493 2494 2495 2496 2497 2498 2499 2500 2501 2502 2503 2504 2505 2506 2507 2508 2509 2510 2511 2512 2513 2514 2515 2516 2517 2518 2519 2520 2521 2522 2523 2524 2525 2526 2527 2528 2529 2530 2531 2532 2533 2534 2535 2536 2537 2538 2539 2540 2541 2542 2543 2544 2545 2546 2547 2548 2549 2550 2551 2552 2553 2554 2555 2556 2557 2558 2559 2560 2561 2562 2563 2564 2565 2566 2567 2568 2569 2570 2571 2572 2573 2574 2575 2576 2577 2578 2579 2580 2581 2582 2583 2584 2585 2586 2587 2588 2589 2590 2591 2592 2593 2594 2595 2596 2597 2598 2599 2600 2601 2602 2603 2604 2605 2606 2607 2608 2609 2610 2611 2612 2613 2614 2615 2616 2617 2618 2619 2620 2621 2622 2623 2624 2625 2626 2627 2628 2629 2630 2631 2632 2633 2634 2635 2636 2637 2638 2639 2640 2641 2642 2643 2644 2645 2646 2647 2648 2649 2650 2651 2652 2653 2654 2655 2656 2657 2658 2659 2660 2661 2662 2663 2664 2665 2666 2667 2668 2669 2670 2671 2672 2673 2674 2675 2676 2677 2678 2679 2680 2681 2682 2683 2684 2685 2686 2687 2688 2689 2690 2691 2692 2693 2694 2695 2696 2697 2698 2699 2700 2701 2702 2703 2704 2705 2706 2707 2708 2709 2710 2711 2712 2713 2714 2715 2716 2717 2718 2719 2720 2721 2722 2723 2724 2725 2726 2727 2728 2729 2730 2731 2732 2733 2734 2735 2736 2737 2738 2739 2740 2741 2742 2743 2744 2745 2746 2747 2748 2749 2750 2751 2752 2753 2754 2755

1871

ובארי מפרשים למי אמר רק טובה כפילה ומכופלת בא ים טו' וק"ל דכחם וכחם הם ד' ואח"כ רמז כפילה כח ח' ומכופלת כח יו' . ורף שזרס טובה מרובה ממדת פורעניות חמשה מרוב כדרכו ברע על רבנים . ובטובה ועושה חסד לחלפים . (ביומא ט"ז ע"א ובסנהדרין ק' ע"ב חיהא דמדה טובה מרובה על מדת פורעניות הרבה פעמים . כמה חרובות חיובא בליל ד' כו' ע"ג . רק כח"י חומש מביא דמדה טובה מרובה ה' מרוב ט"ז פ' יתרו . וזוהי מהמדרש . ועכ"פ אין להקשות אצל הגם דיל דס"ל כעל המאמר שבגמ' הנ"ל) סייעו נגד פורעניות רבתי ושיאל אצל נגד פורעניות כמנונים הוא ד' פעמים כ"כ בס' מעשי ה' . אצל עזר אינו מספיק להסיר החוק . דגם בלשון בחמ' דוחק נפרש כוונ' דודאי ים ענינים בין המעלות שאינם כ"א הוספה טובה כגון עשית שפעים זהם ובאלהיהם ובצטורים ובממונים . דאם לא עשה בצטורים זה לא נהן ממונם לא כי' חסד להשלמת הענין . ובמדת הממון לא כי' כ"א למען הכתחתו ית' ואח"כ ילאו ברוב גדול ואף עשית השפטים בהם לא כי' מהסכנה להשיגת הדבר רק לכודש חז גבורת ה' . והמעשי ה' פרינס פז וזיקן בדבריו ש' דאלו לא כי' ביד חזקה רק מרלן פרעה ומלרים סייעו משיעזרים נחית חודם לפרעה ומלרים חזיר . וז"ל אלו לא הולא הקב"ה רח אצותו ממלרים סייעו ביד חזקה כי' יצאו וצניו וצניו וצניו משיעזרים לחז חודם לפרעה ומלרים עד היום . ע"כ כו' המדה לספר ביל"מ כי' משוכה וזו גנאי שאלו לא כי' ביד חזקה כי' הענין גנאי מה שסייעו משיעזרים בהתנס רק מרלן פרעה יצאו . וא"כ גם עשית שפעים כי' מהסכנה . וז"ל דגם העשי' באלהיהם ובצטורים הוא כעל יד חזקה וכו' מן הסכנה :

(יד) **ובענין** יתכן בענין זה דכל הדיינו הם כשעושים בלא התו' ועכ"ז ח"ש . דהנה ידוע ודבר הנדמו מראש בזה שכל הנחלה שהיתה חיה כ"א ערבון ומשום יד על הנחלה העתידה וכמ"ס הכ"י מדיבנא ולוחא נקראו ההורם וח"י ויבטל רחשית . ובחופן אחר יש לפרש ענין רחשית דסייעו ראשונה במעלה דהנה יש ראשון בזמן וראשון במעלה הגוף ראשון בזמן והנפש וקדושה הנשמה בא אח"כ כמ"ל שוב יד מסכן חסד ממלך זקן וכסיל . דהיל"ל הוא זקן שגור עם האדם מוצנן אמו והיל"ל בא לו אח"כ . והנשמה היא ראשונה במעלה ויש לה דין קדימה על הראשונה בזמן . וזהו לשונו בדברי פרעה דמ'היך רעיתי . ולפי פ' הפרשנים כל ס"ס על הגוף והנפש כמ"ל בדברי הנפש . הגוף ענינו כסום המוליך את המרכבה . והנשמה היא בהור האדם היות פנימה ולוחו בדברי הסוס ומישרו לילך בדרך ישר לכל יעות דרכו באחרונה עקלקלות . ובאשר בלא יתהלל הסוס עז רוכבו ומישיגו שהוא הולך ראשונה וזו מקודם למחזו הפלו . אחרי שציק לכהו אינו כ"א למקום שיראה מנהיגו היותו בעולה . כן לא יתהלל הגוף מה שהוא קודם בזמן על הנשמה כשהוא במעלה לחזו בדברי ההלוח לבגוס לוחה . ומנהגת את הגוף כחפזה . וזהו נאוו לחיך בהורים ודרשו במדרש בבני תורות שכתב ובע"פ . והיינו באיזה חופן דומה הגוף לשוס והנשמה לרוכב כשנאוו לחיך בהורים כו' כהסוס הלכוס על ראשי החפץ ובו העבדוים וחללים שביד ללוארו הנמך על ידס לרצון המנהיגו כן הנשמה תהלה את הגוף מהנחה בהורים על לחיו . שומר שני ההורות . ונמך לוארו בהורו המלות שנמך על ידן לרצון הנשמה הקדושה . ויש לפרש ג"כ לשונו בדברי פרעה חלל הים שאלו ה' הסוס מושך מנהיגו כן הגוף מושך כלומר שה' נאה וטוב אס כי' מלוכס בהורים והורוים ונמך אחר הנשמה ולא שיה' מושך ואין פה ענינו להאריך בזה . ולוחה ההורה נקראת ראשית חף שנהנה באחרונה הרבה אחר בריחה הטולס עכ"ז היא קודמת במעלה . כמו ההורוה שנקראת ראשית חף שההורוה היא באחרונה אחר גמר ההורוה היא ראשונה במעלה . וכן יבטל כששומרים מעלהם הם ראשית . חף ע"פ דרך הר"י מדובנא ההורה נקראת ראשית באשר שאינה כ"א ההלס ועיקר סודוה ההורה יקר מלפני' יגלה

מלידתה ולהורות דעולה לספירת ז"י . דלקרנן לא אלטרין דלא סייך פרעה לענין קרנן מה שהוא צנוף העומאה כמ"ס כט"א . ואילו רבא לביטחו בזה דס"ל דר' יהודה לא דריש וי' . ואפי' לשיטתו דר' יהודה דריש וי' . וזה מיושב סתירה דברי רבא' מ"ס במ"ק למ"ס בוצחים . דיל דמ"ס במ"ק קאי כשיטת חזי דמלך לכו לקראי דז חזס וי"ל דלענין מכבד ומשכב מיירי . ובמ"ק כוזב שס חזי לפי זה בסמוך . ובוצחים קאי החוס' אליבא דרבא . דמפרש לה לענין קרנן . ומיושב בזה ג"כ קויות כט"א במגילה (שהבאנו חות י') מה שהקדם בבאי סיגיא דנדס הכל דכל אחר נשיטחו . חזי לביטחו דס"ל דר' יהודה דריש וי' . ע"כ ס"ל דלרבי דהיינו לולא מנשה בן אי נמצא דמיירי לענין קרנן כנ"ל ופין אי נמצא דמיירי לענין ז"ל ומשכב ומשכב . ורבא לביטחו דר' לא דריש וי' . ואי מיירי לענין קרנן לא אלטרין חז בזה לולא מנשה דפרטית שס צנוף העומאה לא שייכי לקרנן כמ"ס כט"א . ולטנא משל קרננותו ידע' מחד קרא דלרד' מח"כ דזכר דמי לכל מילי וסוי כעמא . וע"כ קרא דזכר לולא מלידה ולהורות דעולה לז"ל :

ועתה מקושרים בעו"ם כל כעלם דברים יע"ל בקשר ח' בענין פלוגתויו או ר' יהודה דריש וי' . וקשר קב"ס יבואר בעו"ם כשני דברות שיבואו עוד . כי יארכו הדברים פה . וידי נסוי' בעו"ם להשלים הענין ע"פ דרך זה שביס יסוי תלוויס ואחזיק בפלוגתא זו . ר"י דריש וי' לו לא :

(יג) **עתה** נפסיק בענין לחת גם להבאון חלקם בדרוש מה שיש לומר לפי הנ"ל לבאר מאמר ההגדה כמה מעלות טובות למקום עלינו כו' שיש להרבות פ' בדקדוקים . ועיקר הענין למס בא בעל ההגדה להרבות בפיעי כנס לחלקם לפרטים רבים . חף בפ"פ פכוסו הוא מן המליה להרבות בבחי' וחללות כי' ככל אשר נחלנו . חף למה חמד על כל ח' אלו כו' דיינו . אשר באמת כמה מהם מוכרחים יהד זה לניח חס לנפש . כגון מעמד הר סיני . ונחיתה הסורה והשבת ובנין המקדש הם ענינים הכרחיים לנפש . ואין כ"ך לימר עליהם אלו לא קרננו לפני הר סיני . או אלו נא נהן לנו את ההורה דיינו שאין להנפש מאומה אס לא היו כל אלה ובינוי כל בניס . ובמה נפלינו להיות לו לגוי וכו' ויהי' לנו לאליהם אס לא נחיתה הסורה . וקל"ה יל"ט מה שאמרנו בדרושים אחרים בענין קדומה נעשה לנשמת שדרשו שיכו' מהעומדים כהיכל ה' חמיר לשמוע בקול דברו לעז מליה כל דבר מעשה . וכו' חופן בלי נחיתה הסורה ומעמד הר סיני . חף זהו בחופן בגוה ועולה מאד אין סייך לומר ע"ז דיינו . גם סיפוק לרכנו במדבר כי' ענין כרחי להניח וכן המן . ויתכן שהסוס הוא מה שהפך לרכנו בדרב טל"ה ט' וזה ענין נוסף שבצנור עניני הנפש כי' כדאי גם ביות כסצוק ט"ד הקיומן . וזהו סיפך במדה גדושה . ומ"ס אלו לא כנחיתו לארץ ישראל דיו . ג"כ קשר הוא ח"כ סייעו נשארם במדבר גולים ומעולטלים . וכלל כל תקוהו עהה חיה כ"א בנקוד שישיגו לאחמהו להיות לנו לחלה אחוה אבותינו . ואס לא נחנה לאבותינו מה תועלת ביחיה מלרים . ומה כי' כל תקוהו עשה . ונדחפו כל מפרשו הרג"ה בכל כדיו המפורס ס פה . ובעל מכסי ה' פ' ב"סן בהמ' . וע"פ שכל נמך שחמלך רח איכנו בליח מחז ממדינהו . היו לו אייבוס וקס נקצחו . לא היו לו מנוכסי מך ונחן לו . לא ידע חכסיו מלוכס ונחן לו ספר ללמוד ממנו חכסיו מלוכס . לא כי' לו עבדים ושפחות ונחן לו . ואח"כ צנאו לפי המלך שהמליכו ונחן לו חודס ע"ז . כחל לפי רב הכהד כעשה עמו . שאלו לא נקס נקמהו בלא לא כי' מך . ואלו לא נהן לו מלבושי גבור נא כי' מלוכחו מלוגה . וכן אלו לא נחן לו ספ' ללמוד חכסיו מלוכס . או אלו לא כי' נוחן לו עבדים ופחות לא בליח במנוכחו שכלם הם מוכיחים להשלמת הענין . כן אהנו יהנים חודס על כל פרט ופרט ככולם נדרשים להשלים הענין . ופי' דיינו בלשון בהמ' . וכו' דכלל כשלמה כוח מה שבעשיו לגוי קדוס לאלהים וזהו המעלה הי' . וזהו טובה כפולה ומכופלת נגד כרעה של מלרים שביהם כ"א של חרבע . וד' פעמים ד' הוא וי' . (ומיושב קויות כעל"ה

קול אריה

לנו בית הבחירה ויכניסנו לארץ ישראל מקום מקדשו שיהי
נכון ונשאל לעולמי עד :

(טו) וע"פ פי' המפרשים כלם שפי' הדיינו כולם על חוהו
זמן . ומעריחים למזל טעם איך שהי' די בכל
ח' . אמרתי לקשר זה הענין מאמרי ההגדה שלפני זה ע"פ
מה שהארכתי לעיל בענין קישור יע"ל . ונקדים מה שאמרתי
ליכב ע"פ הלשון הדברים הנ"ל דברי הרמב"ם בזה הדמות
והסולתן ערוך סי' ע"א סעי' ל"א בירור דעה . שר'
מי שהיה בלח ברשות או שהלך לשדה חבירו וקלט שם
ברשות . אם כשבא הבציע"ב ח"ל כלך חלל יפות תרומתו תרומה
ואין חושש משום גזל . והקשה הט"ז שם הא בגמ' ב"מ (כ"ב
ע"א) מוחבטין מניה לאביי דס"ל דל"א חללי מלחא למפרע
דלחא יחוש שלא מדעת לא הוי יחוש . והבא מישל גילוי
דעה בעה"ב שאח"כ אלמפרע . ומכאן שם בדשו' בליה מעיקרא .
והרמב"ם והט"ז סתמו ולא פרטו דהיינו דוקא בדשו' בליה
ש"ס ח"ב בזה בלח . ולא חשבו דבריו אף בדשו' כי הם
אמורים עם הספר יו"ד שמו"י . ובפני"ד ע"פ הנ"ל לכל הפלוגתא
דאביי ורבא הוא ע"פ מהלקוחה אי ר' יהודה דריש וי"א ח"ל .
ולרבא נמצא פסוק המגיד לדרשא דממנו ואיסורא דומי' . דהתורה
מבאיה ומלחשה . ולאביי אין הכרח לנגד לזה כנ"ל בחורך גם
ס"ל מסמעות דורשין ח"ב . וליבא חילוק וחדוש דין כלל ע"י
ומלחשה לדחות שאר במעושה דרש . וחפסין מחמה זה הכלל
כאביי . אבל לא מלך הסברה כן . רק מנוירת הכהוב מדרש
ממנו . ואיסורא דומי' דהתורה כו' . והדרבה מדאשריך
לאסור יחוש של"מ ש"מ דכ"מ גילוי דעתא מושל למפרע .
ולא פריך הנמ' לאביי כ"א מלך הסברה שרש דידע הנמ'
מדרש הפסוק דמסיק אח"כ (כ"ב ע"ב) שם מניה היוצא דרבא .
וע"כ הי' דשו' בליה . אבל למסקנא לדינא לאו משום סברה
דל"א חללי מלחא למפרע פסק חב"י הגי' רק משום דרבא
קרא דחוש של"מ לא הוי יחוש . ח"כ ח"ס בלחא גבי תרומה
דאמרי' חללי מלחא למפרע ע"י מ"ס הבציע"ב כלך חלל יפות
ויחוש בזה דהא טעם נזירת הכהוב כנ"ל :

וי"פ נמשך המאמר כמה מעלות טובות כו' למ"ס מקדש .
והוא דמתחלה אמר בעל ההגדה שיש פלוגתא אם כל
המכות שבמגדים טעם הקב"ה בעלמו או שכולם היו ע"י בליה
רק מכה בבורות טעם בעלמו וכן מכה דבר שגא' הגה יד
ה' הוי' . וזה שדרש ביד חזקה זו הדבר והכחתי לעיל בקול
הראשון (לעיל דף י"ח ע"ב) שהוא משום דקשה לי' על שאמר
ויולחנו ה' ממלרים דהיינו הוא בעלמו לא ע"י בליה כו'
ובכל המכות הי' ע"י בליה . ע"כ פרט ביד חזקה זו הדבר
שהיה ע"י הקב"ה שגא' הגה יד ה' הוי' . ובזרוע נטויה זו
החבר זו מכה בבורות שהי' על ידו . ובאחרות זה המטה שהי'
מטה ה' להים כו' דבר אחר ביד חזקה כהים כו' כלומר
שכולם היו ע"י הקב"ה בעלמו . ומטה לא הי' דינו כעליו
כ"א ביד ה' כמש"ס בחורך . ומביא ראיה לזה מנין שכל מכה
כו' . והוא שבה"ג כשהחלק השליש לאו מוסיף על דבריו הוא
חלל מעביר על דבריו . ואין שם זאת השליש ממה אחר
ד' וה' מכות . אם לא שהקב"ה בעלמו הכס . ובדיו לעשות
כרצונו לחלק לארבעה וחמשה מכות להגדיל הכבד . ואח"כ
אמר שיהיה שהי' ע"י בליה . ואי דקשי' איך שבו השלוחים
ממה אחר ד' וה' מכות דהוי' בזה כמעביר על דבריו זה
לא קשה משום דבאן הוי' כמו שגא' בזה"ב פירושו מותרים
וא"ל כלך חלל יפות שמעשי השליח קיימים בעבור בליה
הבציע"ב דעתו דמיאח ליה בזה . כן בענין זה אחרי שנקב"ה
בעלמו הפניו והפליא לעשות בזה שאל ויהר עו הן כשהיה
מלרים בהם ובאלהיהם ובבכוריהם ובממונם והן כשהיה ישרא'ל
הפריו על המדה ש"מ נחא לי' בהפלגה הרבה והמטה למלרים
ואף בלא שוי' בליה . ומכ"ס כאן דבשיקור הענין בין ה"ל
שוי' בליה . רק על ההוספה וחילוק המכה לארבעה וחמשה
מכות אפשר דלא הוו בלוחים . לענין זה ה"ל כמשיב ש"ד
מ"מ כלל חלל יפות מהני . ע"כ חשב עתה כמה מעלות טובות
למקום עלינו שאלו כו' דיינו . ע"כ ראינו שכלל בזה
והטעם ישרא'ל . וא"ל גילוי דעה למפרע דלמא לי' הוספה
השליח

לעמוד . וכן ישרא'ל וא"י נקראו ראשית בלשון שמיים כ"א
התחלה וערבון לגאולה העתידה . וזה שפי' אל הזכרו ראשונות
כו' הגני עושה חדשה מל לפני שאין מעין לבקש בגד חדש
כ"א בגד יכן . ע"כ בידענו שכל המאורעו' וסיבות שנעשו
לאבותינו אינם כ"א להאמית יעושה בדור האחרון . וכמ"ס
עזרת אבותינו אחת הוא מעולם מן ומוסיף לבניהם אחריהם
בכל דור ודור (וע' אפי' ח"א הנ"מ בין עזר ויפועה . שער
הוא רק סינע . ויפועה הוא כל הפעולה . כי האבות לא
גלדו רק לשור וסיוע שהי' להם זכות עלמם הרבה . ולנו
הוא מוסיף) וע"י מה שער לאבותינו והלמיתו יפועות בקרב
הארץ נבאר לנו האחרות והמופתים לירושלם עולם . ולזאת גם
לנו הוא מן ומוסיף בכל דור ודור (וע' דברי הר"י מדובנא
פ' בראשית ופ' לך ע"פ המכסה חני) ע"כ לאו מבקשים שיראה
לנו גם מאשר הורישו אבותינו לנו . והקב"ה אומר להם
מבקשים רק הבגדים היפים ומטולאים אל הזכרו ראשונות
כו' הגני עושה חדשה כו' . חני אומר שאלה נכבדים בטיני
שכדלי לעשות עבודתם חדשות הגני עושה חדשה עתה הלמה :

(טז) וזה הענין מה שמעט בכל המלות נזכר ויחא מלרים
כי ע"י סימור המלות יתעוררו רחמי ה' ומעבי'
הנשים טעם לנו מקדש וכל אור וגם הוא מונח בפקדון
למשמרה לדורות רק כגרש עליו המלות השייך לו . והוא דמיון
ח' בעל גומל חסד שהליו על בגדים משום לפניים . ועל כל
בגד הי' רשים בנייר דבוק להבגד כמה מגיע על בגד זה
ובמה על זה . כן בגדים היפים היינו הנשים מלח עבוסים
בעד המלות . ואם היינו שומרים התפקודים ועוסים מלות ה'
בשלימות כולם . אז היו הנשים הבגדים היקרים נפדים כבד .
ובעבור שאין חט שומרים המלות כהקוין . ע"כ עוד חבולים
הבגדים עד יבא עת . והנה ידוע שכל מלה היא רומות
לפרט ח' מפרטי הנשים כגון סוכה לפני כבוד . שבועות למעמד
הר סיני . לילית והפלגין כ"א ללוח ח' מהאחרות . ופסח הוא
כולל כל הנסים והנפלאות . ע"כ עלינו להזכיר כל פרטי הנסים
בעת הפסח . לעורר רחמי שמים להראו ג"כ נפלאות כימי
לחטו מארץ מלרים . ועפ"י מיושב מ"ס בגמ' ברכות ראוי
הי' שיהיו להם נסים כימי עזרא כדרך שהי' ביולחי מלרים
חלל שגרם החטא . ובאלו המפרשים דהיינו חטא שנשאו נסים
כענינות . וכן מבוחר בזוהר פ' השא . והענין הוא ע"פ
הג"ל דכל הנסים הם לנו מורשה מאבותינו . וכל עוד שהחבל
נחלה יעקב קיים בלי ערוב פסול מבטות כענינות וז' חומות
שם ולדס כמותן ואין עוד היחוס אחר האבות . ע"כ לא
יכלו אז לירש חומות הקדושה וירושלם הנסים מהאבות הקדושים .
וכל זמן שלא נחפרד זרעם בפסול הי' החבל קיים להמשך
ירושלם הנסים להם . ובעבור שחטאו ולקחו נשים כענינות
הפסיקו החבל . והיו שאמר המביא בבורים . ויהי שם לנו .
מלמד שהיו ישרא'ל מלויינים שם ולא נהפרכו בנוים . ע"כ
ולעק א"ל ה' חללי אבותינו שירשנו זאת מאבותינו שיענה ה' לכל
קוראיו בעת לרה . ויולחנו ה' ממלרים כו' ובאחרות ובמופתים .
ואם לא היו מלויינים לא הי' להם האחרות והמופתים הרבים .
וכבר פרשתי פרשה ובי' עקב השמעון כו' ושאר כו' דקאי'
חלמעה שבסוף פ' ואחמנן לא תחמנן בם בחך כו' כי אם
כה העשה להם כו' על זה אמר כי הועלת ים בזה שבשמעון
להשמר מלהחמנן ולהתערב בזה' חומות ושאר ה' חלסיד לך
חל הבדית ואלה החסד . כי בלחקך נכרי' מו' חומות תחנק
החבל ולא יהי' לזרעך אחיה במקור האבות . ע"כ מפרט
בעל הגדה והולך כל הנסים שהיו אז להודיע שהיו מוסיכים
מתלחם העומתה ודבוקים בשורש מתלכדם ממקור האבות ואנו
מזכירים אותם עתה בדור האחרון ואומרים כמה בגדים חמורים
יש לנו שמורים לעת קץ הפללות . וזה שאלו אומרים חלו כו'
דיינו . כלומר כלנו בדור יחוס כזה . היינו מסתפקים אם
הגני אף יפועה אחת משין השיפועה שנעשו אז בדרך ואנו
אומרים על כל ח' מהם דיינו . היינו עשה הי' די לנו לפי
מעמדנו עתה בדור זה . כ"ס שיש לנו כל הבגדים המסוראים
הנכונים לנו שנקים לעמוד שיגאלו ויהגלו סודות התורה ויבנה

החבואה מההבן לצור חולל לפיו: כן דברי ה' מעוטפים בזה המליצה חור בזה להאיר לו בחדרי גדלו: ויבור לו עיקר הכונה השוכנת בקרב הענין ואלוה יצדק: אך הם בשום המכל לעיקר המה כלוקחים את ההבן אחרי הפרד הגרעין ממנו: וזה ה' שפנת הנביא נגד המנצחים עקר צדוהם חלוש: כי החלוש חיו כ"ל כמכל עלי נמשל: וכתבן בלא בר: ובחמנה לא המכל הוא עיקר הנבואה כ"ל הנמשל שהוא דבר ה' בעלמו: והמכל והמליצה הם לפעמים דברי הנביא בעלמו: הלא הם דברי כחש המעוטף בסלע: כן דברי מוחללים בהמליצות המוסמים בפי הנבואה: ואח"כ הם כניו חל מנגני דבריו ויגאלו נחוש שם המה חולכים בדרך זה שהמליצה והמכל המה דברי ה': ע"כ יגאלו נחוש ה' עלינו חף בהפסד כונה המליצה לענין אחר שהיא הועפת ה': וזמן פה מקום להאריך:

כן אחי הדרוש העצבו על מוסדות הגוה להורות לעם דרך ה' כמ"ס במ"א ריש ה' פסח: ואך זה היה חבן פנת הדורש אשר הדורש יוליד ממקור לבנו מי התוכחה להביא נפסס העיפה חל ה': אך לכל הה' ההוכחה סרה פעם ימכול הדורש בהוך כס מי ההוכחה והמוסר אשר יושט לפניהם מוטפת לוף חיוה אגדה לו בסוק למען יערצו על און השומע: ויטרו לשמוע דבריו: עד כי הובס זה לחוק בישראל: ושב המלחמ אגדה או כי פסוק להיות גברת בהדרוש וזה המוסר הפירו מהיות בלטה וחלי לא יסירי לפי ע"כ מהראוי ה' לנכות מדרך ההגו להגיד פלפול ואך להניף על הדורש בעים רוח המיסר: חולם לכל יסירו עלי הלוואים הגוה אשר עיקר בוחם הוא לשמע הפלפול: חף כי הוא כדמיון לא שכלה לרעשו מונה ציוס הפורים כוס כסף ריקס וידמה רעשו בנפשו כי ללחוק בו עשה לו כן כי דרך העם לשנות יין או שחר משקה טוב ולהשיב הכלי לבעלי: וימלא חמה ויחבה להשיבו דברים רעים ולספך עליו עוזו אפיו: לולא כללנו השליח מובא בחרפות לאמר המעט לך הכוס כסף טוב למנה כי הרגז עליו על המעט יין אשר מנע ממך היום כי אז שככה ממנו ונת מעטו ושב לדבר בעדו דברים טובים וישיב לו השורות יקרות בה"ח: כן הלא טוב ה' להם בהיות המוסר כלי יקרה מובלה אלינו ריקס: כי היא בעלמה מנה אחת אפים: מליהן זה מטעמי הפלפול ודרוש אשר יחשבו כי רק המטעמים בלות אליהם וכוס המוסר ישיבו לבעלי: ולא יבינו זה: ע"כ לא נטיה מדרך ההגו: אך חודיע כי לא להמסקה לבד יסירו עיניהם כי אם גם לכוס ההיפחה יפקחו עיניהם:

דרוש לשבת תשובה

(¹) **הנה** נא הוואלי לדבר בחיבור יע"ל קג"ס בדרוש של שבת בגדול העבר: ע"פ שיטת הכוס' בבה' הוא לידה הסותרת צוים: אך לא בזהו זה כ"ל יע"ל: וקג"ס כבטחתי לבאר: כי א' כי בדברים כס: שזה אשכס מדרי ואדבר בדרוש זה מענין קדושין שזין מסורים לביאה דמיוני זה אביו ודבא ובענין גילוי דעתא בניטין: והמ"ס יבאר עור מוב חלוצא: כי לא יבילם פה דרוש זה נכבליס גם דבר ענין המ"ס מומר כו': ובסוף דבריו בדרוש זה יבא ענין ההעדרות לחסודס — ואחל לדבר בעו"ס מענין קדשין בלחין מסירין לביאה חף שהוא מקושר יחד עם שלפניהם ואלוהים: וכל כובב כולך אל מטרת כבונה אשר כלבנו לאבן פנת סדרוש: בדרוש של שבת"ג דפלוואחיוו דכלבו עניני דיע"ל קג"ס: חלויים בפלוגתא דאביו ודבא במ"ק פ"ק חי דריש ר' יאודה וי"ו: ואביו למעמי' דס"ל דר' יסידס דריש וי"ו: ודבא למעמי' דר' יאודה לא דריש וי"ו:

דהנה כרמב"ם בבה' חיסירי ביהא כ' דכל חייבי לאוין אם בעל ולא קידם חיו לוקס: והוא דבקדושין (ע"ח פ"ה) חיהא פלוגתא דאביו ודבא חביו אחר דגנרוש לבסן כדיוט אם בעל ולא קידם לוקה ודבא ס"ל אם בעל ולא קידם חיו

השלוחים: והו"ל כמו ששמו מהחלה מדעתו: מלבד מה ששנים מרע"ה הוא כמעשי הקב"ה בעלמו כנ"ל: וה' יראנו נפלאות כימי אלהו מארץ מלרים צב"ח:

דרוש שני מדרושי יעלי סלע

פתיחה (בירמי' כ"ג) וכי ישאלך העם הזה או נביא או בהן לאמר מה משא ה' והאמרה חלהם את מה משא ונטשתי כו' והנביא כו' אשר יאמר משא ה' ופקדתי כו' בה חלמרו חיס על רעהו ואיש חל אחיו מה עקר ה' ומה דבר ה' ומשא ה' לא הזכרו עוד כי המשא יבי' לאיש דברו והפכהם את דברי חללים חיים ה' לבאות חלוינו: בה האמר חל הנביא מה עקר ה' ומה דבר ה': הפליחה היא פה נגובה אשר ה' לבון משא למורה רוח לה': אשר בחמנה מלינו הנביאים בעלמם דברו בלשון משא משא דבר ה' חל ישראל ביד מלאכי: וכמוהם רבים: גם לבון כי המשא יבי' לאיש דברו והפכהם כו' חיו מוצן: גם הלבון את מה משא הוא דחוק: וגיראה עפ"י הסבר ענין מליצה דברי הנביא כי לא בזה המליצה כ"ל להמחיק הענין למען יטו העם אונס לשמוע דבר ה' המהכלת בקרב המליצה: כאשר נחזה במקומות אשר הטי ב"י שם אחר לדרוש פקודה ה' אז בלו דברי הנביא בלורח החיוון והמראה אשר הראהו ה' בלי שום המהקת מליצה: כי הדברים בעלמם מהקו להכס כמ"ס בדה"ב כ' חלל יבוסכט שבו וההחננו ואחר שכלחה על יחזיאל בן זכרי' רוח ה' ויאמר הקשיבו כל יהודה כו' בה אמר ה' לכם חל חיראיו חל חתחו מפני ההמון הרב הזה כי לא לכם המלחמה כי לאלהים הוא: היו הדברים המעטים מליצים לחוק לבס צמדת הבטחין להלוק בעלטה ה' וגם הלליחו: ואך למורה ה' אז המהקת הענין: כי בדברים בעלמם מהקו להכס: חמנס בעת אשר הקשימו לבס מיראה ה' בהם כהן סוררת: אז יארג הנביא חבלי טעם המליצה למשכס בדברים: ונבואת ה' יהיה מהעטפת בשמלת אחר המליצה למען משא חן בעיניהם להכניסה הוך חדרי לבכס: חולם גם זה לא הועילה לפעמים כי בגדי חמדהה הפשיטו מעלי' להלביש בהם כונה אחרת כמ"ס בחנוני' בן עזר (ירמי' כ"ח) במשל המוטות שהסך פני המליצה והמשל כבונה זרה: והוא ע"ד החמור ביחזקאל ל"ג: והסך להם כשיר עגבים יפה קול ומטיב גנן: כי למחק המליצה פרחו חונס ואלוהם לא יעשו:

וזאת מודעת לכל כי עיקר הכונה אשר היא למטרה לכל דברי הענין אשר כלס יורו חלי כונחם חלי' היא נקראת נושא הענין: והדיבורים הנדרשים להוליד עיקר הענין והכונה לאחר נקראים נשוא או משא: ע"כ דבר ה' היא טשאה ענין המליצה: והמליצה השומדת על ידה לשרת היא משא: ולזה כתוב בכו"מ משא דבר ה' שדבר ה' הוא נושא הענין: והמליצה היא משא של דבר ה': חולם העם שלא חלמינו בנביא: רק המליצה לקחה חונס להפסד לכונה אחרת ושמנו את המליצה לעיקר לאמר עלי' כי חף היא יאלה מאח ה': ולסכסס על הדרך אשר חורס יאר לבס: ע"כ לא חמרו משא דבר ה': רק משא ה': ולזה כעם עליהם הנביא: ואמר כי המשא יבי' לאיש דברו: היינו שלפעמים לא הלא המליצה מפי עליון רק הנביא מלבים דבר ה' במעל המליצה: והעיקר היא הכונה הפנימית: והפכהם את דברי חללים חיים ה' לבאות חלוינו: בחמרכס כי המשא יולאה מפי ה' והיא העיקר אשר השאכס לבכסס להטוה כונה המליצה לדבר משה: וזהו שאמר את מה משא בה חלמרו מה עקר ומה דבר ה': דהיינו שלעיקר הכונה שיאמר לכם הנביא חסיו לבכס כי היא יולאה מפי ה': והמליצה חונה כ"ל להמחיק הענין: ובסגנון זה יש לבאר כל הפרשה שם: הנביא אשר חרו חלוס כו' מה לתבן את הבר: הלא הם דברי כחש נחש ה' ונפטיס יפולץ סלע: שהאשר שהגרעין מלוכס בהתבן השומרת לראשה משרב: והאם מעיטף בסלע כי עמון הוא במחבואי הסלעים: ובפטים ימלא האדם לאל ידו להוליד זקי אור מוחלטיניהם להאיר לו במשכו: ובמורג חרוץ יפריד האדם

אונס אחא לחייבי כרייתו. וא"ם קוביות הספלאס כנ"ל לחאי
 אלטריך קרא כח"א לחייבי לחיון כיון דכח"א עשכ דוחה ל"ח.
 וכו"ל ראו לקיימה דמ"מ במפסה כו"ל אונס רחוי' לקיימה
 דהסח ליכא עשה וספיר אלטריך קרא דחא נימא כיון שאינו
 יכול לישאח פטור מקנס. וכלא כפי ש"ס קראו כיון מלואם
 ומפסה יחד. ומיחר חד קרא בלואם וחד במפסה. וכן דמפסה
 אחא לחייבי לחיון ומיצי עשכ כנ"ל.

ובזה נ"ך מישור דרכו להי' קיבות חכמי לוי"ל על
 סתמ"ס. דכנה לקמן בבהוצות (ז' ע"א) סקבו
 הסוס' אחא דפריך ויחיי עשכ ודמיו ל"ח. כח כהיב וכו' תח'
 לאשה כח"א' לו. ועוד למסקנא דמסיק דחין כחן עשכ דוחה
 ל"ח. חקשה לחאי אלטריך קרא. וסילתו דכו"ל דקרא חיי
 לחייבי כרייתו דחא נימא מדאחרבו לקנס אחרבו לנשואין ע"פ.
 וקשה דחא ביבמות (נ"ט ע"ב) כדרי מן תירוצ' זה בעבור ה'סו'
 כסני'. דח"כ חקשה למסקנא דחין שייך כחן עשכ דוחה ל"ח
 לחאי אלטריך קרא דכ"ס חייבי כרייתו דחא נדחו. וכפא
 בפחות נימא להו בזירוצ' זה אשג קישיות. שחשבו גס קבוצו.
 זו ממסקנא חסלה ועלם קאי תירוצ' להרשי פרכי. וכבר חמרת
 בישוב דבר זה. וכפא נאמר בס"ד בפשטות. דבאחמא גס לפי
 כמסקנא י"ל כפי דלויכא קרא בחייבי כרייתו דחא נחו קרא
 כו"ל מדאחרבו לקנס אחרבו לנשואין. וגם חייבי לחיון כו"ל
 דאחרבו. רק דכח"א דכין עשכ דוחה ל"ח לא כ' לריך
 לאחרבו בחייבי לחיון. ע"פ נקטי הסוס' חייבי כרייתו. הנל
 למסקנא דידעינן דחין כחן עשכ דוחה ל"ח. מ"מ מדאחרבו
 לקנס כח טעינן לומר דאחרבו ג"כ לנשואין בין בחייבי כרייתו
 בין בחייבי לחיון. ואלטריך שפיר. וכן מלאחי מפורש בשיטת
 מקובלת. ויש להסביר למה לא נימא להו להסוס' ביבמות
 ח' זה. — דנהי לבאורס קשה דחא הסגרה הוי חיפכא
 מדאלטריך לרבות לקנס ממילא פשיטא לי' שאינו רחוי לקיימה.
 וכו"ל מחמת זה דג"כ לאו בני קנסא נינהו דחא מסגרה
 איכא קנס לפסולות כמ"ס הסוס' וע' פ"מ. רק מבוס דכ'
 ולו חס' לאשה כח"א' לו. וח"כ מוכרח חיפכא שאינו רחוי
 לקיימה. מדאלטריך לרביי לקנס. וא"כ כ' הסוס' כסגרה
 חיפכא מדאחרבו נקנס אחרבו ג"כ לנשואין. דלפ"ז קשה לא
 נכתוב לא כ' ולא וי"ו. ריבוי לקנס אין לריך כ"ח מסיס
 דכתיב לו חס' לאשה כח"א' לו. דממט דכתי שחינה רחוי'
 לו אין משלם קנס. ולו חס' לאשה לא אלטריך כ"ח משוס
 ריבוי לקנס וקשה לא נכתוב חזויכו. וכן בקשה בשיטת
 מקובלת. וי"ל דח"ס בין נדבא בין לחייבי ע"פ כנ"ל. די"ל
 דקרא לא חייבי כ"ח כשביל במגות בלא חמניע הסגלומין.
 ובחמ"ז לאו מסיס דכתיב לו חס' לאשה ח"א' לו. דעינן
 זה לא שייך לאשה כח"א' לו. דקף חס רחוי' לו מ"מ כו"ל
 דהמלקות פוטרו מהסגלומין. וספיר אלטריך קרא לרבות חייבי
 לחיון לאשמעינן דמלקות הינו פסיד מהסגלומין וכיון דאחרבו
 לקנס ח"כ ח"א' לטעיה דגס רחוי'. סוף לו בחמ"ז ואחרבו ג"כ
 לנשואין. והולך קרא להרבות דמ"מ לנשואין לא אחרבו ולו
 חס' לאשה כח"א' לו דוקא. וספיר לרבי הרחי קראו לו
 חס' לאשה למטע רנשואין ואריך קרא גרבה לקנס. וגיון
 דכ"לך ככחוב לנהוב לו חס' לאשה כח"א' לו כולך ג"כ
 לכחוב קרא לרבות ח"כ ג"כ נקנס דחא נימא משוס כח"ר נקיימה.

אך (ד) וכו' דוקא לחייבי דס"ל דככל חייבי לחיון חס בעל
 ולא קידם לוקה שפיר י"ל דאלטריך כח"ל לרבה
 לקנס משוס המלקות. ודלח נימא מדאחרבו לקנס אחרבו
 לנשואין ג"כ אלטריך לו חס' לאשה למטעוי מנשואין. אבל
 נדבא דס"ל דכל חייבי לחיון חס בעל ולא קידם הינו לוקה
 ליכא למימר דחא דאחרבו ח"ל לקנס הוי משוס דחא נימא
 דהמלקות פוטרו. אחרי דס"ל דחין כחן כלל מלקות בצעל
 לחוד. ואין לומר משוס חלמנה לכה"ג דמודה רבא בה דלוקה
 בלא קידם רק בצעל לחוד. דמסהמא מיירי קרא בכל חייבי
 לחיון. וגמלא סברא זו במהש"א (ל' ע"א) ד"ה הכל מודים
 ע"ס. רק לקמן לפי מה שאציח שיש הרחי קראי לח"ל ע"כ
 לחוקמי חד להנהי דלקי חף שאינם כ"ח מטע חבל בחין לנו

רק פסוק ח' מסתמא מיירי בכל חייבי לחיון ולא בח' מהס.
 וכיון דמיירי בכל חייבי לחיון ע"כ לאו משוס מלקות אלטריך
 כ"ח משוס דחא נימא בעבור שאינה רחוי' לקיימה ח"כ קשי'
 כנ"ל לו חס' לאשה למטע נשואין משוס דחא נימא
 מדאחרבו לקנס כו' לא נכתוב ריבוי לקנס דג"כ לא אלטריך
 כ"ח משוס דכתיב לו חס' רחוי'. נ"ו. לא לכתוב חזויכו
 כנ"ל. ולרצא ל' ח' אחר חס' השני שכתבתי לפיל חקושים
 הספלאס. דבקרנא דבמפסה י"ל דחאי לחייבי לחיון ואלטריך
 במפסה דחא נימא כיון דהללו מונעו מלישאח לא יסלם קנס
 שאין ממנו מניעה קמ"ל דמבשל קנס. ולא משוס שאין רחוי'
 נקיימה מחמת שאין עשה דוחה ל"ח. די"ל דבאחמא בלואם
 דחיכא עשה רחוי' לקיימה. ולמסקנא דמשוס דחא חמרה לא
 בעינא כו' לית' לעשה כלל. ג"כ י"ל דשיקר קרא כח"ל לאו
 משוס שאינה רחוי' לקיימה אלטריך רק ממילא ילפי' אונס
 ממפסה דחף שאינה יכול לישאח משלם קנס. אבל עיקר
 קרא אלטריך מבוס מפסה דהסח חס אינו נוסאח משלם קנס
 וכשישאח חיו משלם קנס ח"א' דכיון דמניעה הנשואין חיו
 ממנו נח יסלם קנס קמ"ל. וכן חידך קרא דמרבה חייבי
 כרייתו י"ל דלחא משוס דחינה רחוי' לקיימה. רק דחא נימא
 דמחמת המלקות שיש בחייבי כרייתו דחא הפטור הסגלומין.
 וקמ"ל דחא פטרה חו משוס דחמרי' לוקה ומשלם חו דחייבי
 מלקות שוגגין חייבין. דלרצא לא ידעינן זחא מחייבי לחיון
 דנרצא ליכא מלקות כח"ל בצעל ולא קידם. וח"כ לא ידעינן
 זחא מקרא דח"ל ואלטריך קרא לח"כ דכח' איכא מלקות
 וידעי' משס דמלקות חיו פטור. וכיון דלחא משוס שח"ר
 לקיימה הולרבו הרבוייס לקנס בין בח"ל בין בח"כ. ח"א'
 ממילא מדאחרבו לקנס אחרבו ג"כ לנשואין ע"כ אלטריך קרא
 לו חס' לאשה. דהסחא לא הקשה לא לכתוב חריבוי לקנס
 ולא נלערך למטע הנשואין. דהריבוי לקנס לא מהמח מניעה
 הנשואין דחין עשה דל"ח כ"ח במפסה דחא שייך שס עשה.
 ובה כ משוס המלקות דחא יפטור. וח"ס לרצא ג"כ. חולס
 לר' יצחק דס"ל דליכא מלקות בח"כ. וע"כ משוס שאינה רחוי'
 נקיימה אלטריך חריבוי לקנס חקשה לדיד' למה לי לו חס'
 לאשה דחא נימא מדאחרבו לקנס דמשוס עשה דוחה ל"ח ידעי'
 מסגרה דחא חמרה ל' כו'. וע"כ רק משוס מדאחרבו כו'.
 וכיון דכל הרבוי לא הולך כ"ח מהמח דכתיב לו חס' לאשה
 כח"א' לו. ח"כ קשה לא לכתוב לא ח"א' ולא וי"ו כנ"ל.
 וע"כ לומר לר' יצחק דס"ל לחייבי דחייבי לחיון איכא מלקות.
 וח"כ מקרא דחייבי לחיון ידעי' דמלקות לא פטור הסגלומין.
 ואין ל"ל דמיירי קרא במפסה דלעינן מלקות דחא פטור חין ל"ח
 בין מפסה ללואם. וגם ח' מיירי במפסה ח"ל כאלו כחוב
 בלואם דלעינן זה ילפי' מהדדי. כיון דחין ל"ח בעינן דעשה.
 וכיון דמיירי בלואם ג"כ ומשוס מלקות שפיר אלטריך לאשמעינן
 לו חס' לאשה דחא נימא מדאחרבו לקנס כו' וקמ"ל דגס
 ח"ל חין נדחין. וח"ס. חך רצא בצלמו ע"כ ס"ל דכ"ע ס"ל
 כוהו'. וא"כ ר' יצחק ס"ל הכי דככל חייבי לחיון חיו לוקה
 בצעל לחוד. ח"כ ח"א' לתרץ הכי דקרא ולו חס' לאשה חס'
 כח"א' לו אלטריך דחא נימא מדאחרבו לקנס דחמתי חקשה
 לר' יצחק מחי אלטריך קרא דלדיד' ליכא למימר כח"ל
 דאחרבו לקנס מטעם מלקות להרבות דחיו פטור דכלל כח"ל
 ליכא מלקות בצעל לחוד חלוצא דרבא. וקרא דמרבה ח"כ
 ג"כ ל"ל לר' יצחק דחא משוס המלקות דלדיד' ליכא מלקות
 ככרת. וכרת חיו פטור בסיס מקיס מהסגלומין דחא ס"ל כר'
 נחוני'. וע"כ נאמר דאלטריך לרבות לקנס כח"ל וח"כ דחא
 נימא מסיס סח"ר לקיימה יפטר ג"כ מהסגלומין. וקשה למה
 אלטריך ולו חס' לאשה דבעבור זה ילערך ריבוי לקנס לא
 לכתוב לא ח' ולא וי"ו. ע"כ נדו הסוס' ביבמות מחזיקין
 זה דנאמר משוס דאחרבו כו' דרק כח"א' ניכל לומר כן דמקשה
 הסקטן דעיקר קרא לח"כ דחא נימא מדאחרבו נקנס. דהקושי'
 הוי סלח חלוצא דר' יצחק רק לחיך הנחי. דחוצא מלקות
 כח"כ וי"ל דקרא חאי דחא הפטור הסגלומין. דקשיא לדידהו
 ויחיי עשה כו'. אבל למסקנא כנל לריך לישב חלוצא דכ"ע
 ואחתי חקשה לר' יצחק דל"ל לדיד' מדאחרבו כו' כנ"ל. ע"כ

קול אריה

דלח חסי' שיך קנסה לחצי' . ולג"ש לא ידעין כ"ח מנער הנערה וכו' . וליכא יתור קרנ' שלישי' . ומנ' בחובים דררשי' חד לחיבי לאוין מסתמח מיירי בכל חיבי לאוין ולא חלמנה לבס"ג ולא לקי לרבה בלא גידס וליכא למימר דר' יצחק ס"ל כרבה דלא לקי בצעל ולא קידש . דל"כ קשי' ל"ל לו הדי' לחשה כיון דהריוהו ח"ל וח"כ לא לקי דלר' יצחק חין מלקות בח"כ . וע"כ הא דהולרבו להרבות לקנס הוא משום שח"ל לקיימה ומוכח ממילא שאינה ראויה לו ואמאי אלטרך לו תהיה לחשה . וע"כ כחביי ס"ל כמ"ס הרמב"ם ושפיר קשיא לר' יצחק ממזרת כנ"ל :

(ו) **ובזה** חמינה בע"ד טעמא תמאי קפליג חביי בסנהדרין (ע"ג ע"ב) הרבה בא קטחא דמהני' דר"פ חנו נערוס . דרבה ס"ל דמהני' אחא כר' יכודס דס"ל באומרת כניחו לו שניא יורגנה לא ניהן לסללו בגפשו . ור"פ מוקי גי' במשפחה . ולא קשה ג"כ הא ניהן לסללו בגפשו . וחביי אמר ביכול להליג בח' מאבריו ור' יונתן בן שאול סיא . דחביי לא ס"ל חוקימחא דרבה משום דליכו ס"ל דלשה רחוי שבמזג' דיינו נערה שנחלשה ונחגשה קנסה לחצי' . כר' יכודס לא מני מוקי לס משום דחביי לשיטתו דס"ל דר' יכודס דר"פ כמס"ל בדרוס בקורס . ורבה לשיטתו דס"ל דר' יכודס לא דר"פ וי"ו ואבאר דברי . חביי קשה מוקי נס כר' יונתן בן שאול . וע"כ לומר דנערה שנחלשה ונחגשה קנסה לחצי' ס"ל . וכוא דהנה כ' כרוב"ס דהך ביכול להליג בח' מאבריו מ"מ כנדרף בעלמו יכול להרוג . ומקשים כמפרשים על זה מהא דמתוך חביי ביכול להליג בח' מאבריו ור' יונתן ב"ס סיא . אחי ס"ל ניהן להליג בגפשו ע"י הנאנסת עלמה . ומפרשים משום דקנסה לחצי' כר"ל ממין לזה ונפשות לזה לא קים גי' בדרוס חזי' דפסוד תחון . דהוקא סיני שיהן להליג בגפשו לנכ ארס חל"כ בס חביי' יכול להרבו כר"ל חזק ונפשות אחד . חבל ביכול להליג דרק סיא עלמה יכול להרבו ל"א קלב"מ דס"ל ממון לזה ונפשות לזה . ור"פ יקשה מאבא אחי כח ניהן להליג ע"י עלמה . וע"כ לומר דגם חויי קנסה לחצי' וס"ל נערה שנחלשה ונחגשה קנסה לחצי' . (ויסיפא בא על בתו כשעמדה בדון עד שלא בנה דחל"כ בלח"ס שיך לו ופטר . ובדאית' בירוש' וע' הוס' ר"פ חנו נערוס ד"ה ואשח אחיו) . ולפ"ז אשר לא חורשה כוא כולם לג"ס . ויש כאן ג' יחודים וע"כ לומר כנ"ל דהרי קרתי לחיבי לאוין חד להנכו דלא לקי בלא קידש וחלביי סינו מחזיר גרושה משנשאה . וכוא נכלל בכלל חיבי עשה דג"כ לא לקי עליהו . וחד לחיבי לאוין דנקי עליהו בלא קידש ג"כ . וחס שני ענינים כנ"ל דזה בא להורות דמלקות חן פוער הסחלומין משום העבר . וזה משום איסור שלהבא . שאינו ראויה לקיימה וכנ"ל . וקרא השלישי לחיבי כריתוס . אך לחביי חניבא דר' יכודס לא יתכן לתרץ כן . ומשום דס"ל דר' יכודס דר"פ חנו נערוס וי"ו . ומוכרח דס"ל דים בפני' ג"כ איסור לאו . לא מני סבר כנ"ל ולאוקמי מהני' חליבי :

(ז) **דהנה** בסנהדרין (נ"א ע"א) דר"פ ר"ע ובה כן בת ובה לרבות נכואס בת ככן שנינח דהידון בשריפה וקרא אח חצי' ס"ל לג"ס למשע פניו' . ור' ישמעאל האי בת ובה מאי דר"פ ביה (דליכו ס"ל דדוקא חרובה יתרה מכלל להיות נידון בשריפה וזה נשוא) מיבעי' ליה לנדרתי אטו דר' שמואל בר חבון לפי שמלני שחלס ככתוב בבהניס ובריס בין תמימין בין בעלי מומין יכול נחלוק בנמוסין ח"ל בת ובה . ור"ע מוכס מקדימים והיו קודם נפיק' ור' ישמעאל אי מהס כר"א ס"מ חנו אכל בנטיסין לא קמ"ל . ובגס בח"כ אחא קדוש יחי' לך לרבות בעלי מומין ואחא שם ג"כ קדושים יוכי לרבות בעלי מומין וקס' חרשי' ג"ל . ועל כרחק לימר דאחא לכו וז דחפי' בנמוסין בחזקת בת כהן . וא"כ לפ"ז לא בעינן קרא בת ובה לרבות בע"מ שבנמוסין ג"כ כינו בכלל בת ככן דבבר חיכא יתור קרנ' לז . וידוע שחסס פסגא כוא דר' יכודס וח"כ לא מיבעי' לי' לרבות בת בע"מ ככן מבת ובה . ולרבה דס"ל דר' יכודס לא דר"פ חנו נערוס . דלר' יכודס לא נוכל לידע מנת ובה משום דלא דר"פ וי"ו ע"כ דר"פ לי' מקרא אחרת

הפסו ח' אחר והדרי נחה חסי' דלא חקשה במסקנא . חבל ההוס' בכהובוס נחא לכו לומר דאף לרבה ס"ל לר' יצחק דלא כותי' חלל ס"ל כחביי דים מלקות בח"ל לבעל לחוד ואלטרך שפיר ולו חסי' לחשה גם משום ח"ל דלא נחא חואיל ואתרבו לקנס כר' להורות דמ"מ בנמוסין אסור . והסתח דכתיב לו חסי' לחשה חרואי' לו משום ח"ל אלטרך ג"כ לרבות ח"כ לקנס דלא נחא משום דחיה ראויה לו יפטר מקנס . וח"ס דההוס' בכהובוס נחא לכו בחי' זה מדאחרבו לקנס כר' גם במסקנא וס"ל דר' יצחק ס"ל כחביי . ורבה פסק דלא כותי' . וזהו שיהן בע"ד כוחה הרמב"ם בכתובתו לחכמי לוי"ל דר' יצחק ע"כ ס"ל כחביי ולפ"ז שפיר מוכרח מר' יצחק גופי' דס"ל כחביי . והפס הרמב"ם צפי' וישבו הגמ' כתובות כתי' החוס' בכהובוס דכוא משום דאחרבו כר' [ולא חקשה לפ"ז ח"כ דנחמר דקרא אחא לרבות לקנס דלא חפער המלקות הסחלומין מאי מקשה הגמ' קשיא ממזרת כיון דריבה הכתוב קנס במקום מלקות . דמ"מ לכ"ע חינו ולא מגדר שהוא בכ"מ דחקשה נמר מיני' וע"כ חו דס"ל לוקה ומשלים בקנס חו דס"ל חיבי מלקות שוגגין חיביין . ומכאן יפ"ל לה . ח"ס הגיחא חי סבר לה כר' יונתן כר' :

(ח) **וא"ש** בזה ג"כ קושיא החוס' שם (ל"ה ע"ב) בהך סוגיא אי כר' יצחק קשי' ממזרת חקשי' לי' ר"פ לנפשי' דס"ל ג"כ חידוש הוא שחדשה חורה בקנס . ולהנ"ל ח"ס דר"פ בעלמו יוכל לסבור דלו חסי' למדעשה אחא וממילא חין עשה דוחס ל"ח . וא"כ חין ראי' דר' יצחק ס"ל כחביי . ויהקן דס"ל כרבה דבעל ולא קידש חינו לוקה ול"ק ממזרת . חבל רבה דס"ל דמדעשה ידעין מסברא כמ"ס בכהובוס (ל"ט ע"ב) וא"כ קרא דלו חסי' לחשה מיוחד להורות דלא הנשא ח"ל וח"כ ואשה חרואי' לו דלא נחא מדאחרבו לקנס . ואז שפיר מוכרח דר' יצחק ס"ל כחביי דבעל ולא קידש לוקה . ומקשה שפיר :

ועוד הלא רב פפא מוקי בסנהדרין פ' בן סורר ומורה (ע"ד ע"א) הך מהני' דר"פ פ' חנו נערוס במפוחה בבדי דלא חקשה הא ניהן להליגה בגפשו וקיס לי' בדרכה מיני' ופטור מקנס . וא"כ הא דקהני במהני' חשה אחי דהיינו פ"כ נערה שנחלשה ונחגשה מוכרח לסבור דנערה שנחלשה ונחגשה יש לה קנס וקנסה לחצי' דחי לעלמה הא כיון דמוקי במפוחה הרי מחלה . והוא כר"ע דכרייתא בכתובות ל"ח . וא"כ קרא אשר לא חורשה לא אחי כלל לפשטי' כ"ח לג"ס . וא"כ נשאר הלחא רבויי מיתתים מהני' שיהא קרתי נער נערה כר' דחשיב שם (כ"ט ע"ב) וקאמר החס' חד לג"ס והסתח הלא חליכא אשר לא חורשה לג"ס . ולא אלטרך חד מקרתי דנערה הנערה לג"ס . וכיון דחליכא חלחא קרתי ע"כ חרי קרתי לשני מיני חיבי לאוין חד להנכו דלקי בלא קידש בין לחביי בין לרבה . לחביי בכל חיבי לאוין . ולרבה בחלמנה לבס"ג דמודה בה . וחד להנכו דלא לקי בלא קידש רק שאינו ראויה לקיימה . לרבה חוא בכל חיבי לאוין . וחלביי במחזיר גרושה דמודה בה דחינו לוקה בצעל ולא קידש . וקרא השלישי לחיבי כריתוס . וא"כ גם לרבה יש קרא ע"כ בח"ל במלקות וי"ל דחוחו קרא מיירי באונס . וא"ס גם אי סבר ר' יצחק כרבה דבעל ולא קידש חינו לוקה . דמ"מ לא קשה קרא דולו חסי' לחשה למה לי' . דאלטרך לחלמנה לבס"ג . וכן מוכח קלת מבדריהא דחיהא בינמוס (נ"ט ע"א) ולו חסי' לחשה פרט לחלמנה לבס"ג גרושה כר' (ובמקום אחר כתבתי באופן אחר לבאר טעם למה פרט איסורי כהונה דוקא . ולמ"ס פה מדויק דוקא חלמנה לבס"ג דשיקר מחמה זה אלטרך קרא דכוא לרבה דלקי בלא קידש דבי' י"ל מדאחרבו כר') משום דבה חו"א מדאחרבו לקנס כר' חבל בשאר ח"ל דלא לקי וע"כ הא דאחרבו לקנס הוא משום שח"ל לקיימה מלו חסי' לחשה חקשה לא לכהוב לא ה' ולא וי"ו וכנ"ל . אך לרבה פריך שפיר דחיו מוקי בסנהדרין (ע"ג ע"ב) שם באונס הך מהני' דר"פ פ' חנו נערוס . וא"כ י"ל דנערה שנחלשה ונחגשה קנסה לעלמה ואשר לא חורשה אחא למשע עכ"פ

אחריהם • אבל לאבי דר' יודע דרש וי' כמנחה בדרוש
 סקודס מה' דמ' (ד' ח' ט"ה) ע"כ לומר דס"ל כר"ע בסנהדרין
 דבא ובה אחא לרבות נאמא וג"ש דרבי' למעט פנוי' אחא —
 וזה חין סנהדרין דאחא קרא למעט פנוי' חף שבבא ישראל חין
 שום חיסור חורס שיכתוב עונש בלא חזרה וחיסור • ושימורם
 בבה כהן כחיסור ובעונש בבלא מה שלא גילה הסוד על
 זה שיהי' כח סוד בבה כהן מחודש • וע"כ לומר דס"ל דגם
 בבא ישראל יש עכ"פ חיסור לאו • ורק בבבא ישראל ליכא
 עונש כ"ח מלקות ובבה כהן כחיסור הכחוב עונש לידון במיתה
 ובפרשה • וקמ"ל ג"ש דאבי' לכוף פנוי' אבל חס לא ס' שום
 חיסור בפנוי' בה ישראל לא ב' לר"ך ג"ש לפוקה משום
 שבבא כהן אחרי שלא גילה הסוד נהגם גם כחיסור •
 ובין דס"ל לר' יודע דליכא ליה בפנוי' קשה מכה חין
 משכחה לה שישלם קנס כח חין לוקה ומשלם • ולשאר תנאי
 יש לתוך דמכחה לה פיהם לשלם חיות דלא לקי משום קדשה
 ואף דאבי' יכול למחות מ"מ כיון דאיהם לה יד לקבל קדושין
 כול' לשלם חיות ואין שייך קדשה וכדי מוקי לה חבי' בקדושין
 (ז"ו ע"ה) • אבל לר' יודע ליכא לתרועה כתי • דכל בתרועה
 כנ"ל חין שייך כ"ח לרנן דס"ל נערה יש לה יד לקבל גיטה
 ולר"ל יש לה יד ג"כ לקבל קדוש' במ"ש בקדושין פ"ב (ז"ו ע"ב)
 דלר"ל כמחלוקה בגירושין כך מחלוקה בקדושין • אבל נר'
 יומק דס"ל דבקדושין ד"ס חבי' ולא כיה • ולר' יודע גם
 אליבא דר"נ הלא ס"ל גם בגירושין חין שתי ידיים זכות כאלה
 וס"ל בקדושין • ח"כ חין לה יד לקבל קדושין כלל • וח"כ חין
 כהן לשום חיות • וע"כ לומר נר' יודע • כח דאבלס קנס
 במפוחה או דנקם אמרי' לוקה ומשלם לו דהיינו מלקות
 שונגין חייבין וח"כ מוכח מכל מפתה דמלקות חין מונע כחשלומין
 וא"ל קרא לחייבין לאוין בבביל זה להורות דמלקות לא חמניע
 כחשלומין דידעי' זלח מכל מפנה וכדי בהד קרא לחייבין
 לאוין דלא לקי שום בכלל חייבין עשה ולהורות שחיסור נהנה
 שאינו ראוי לקיימה חין מונע כחשלומין וחד לחייבין כריותה
 וחייבין לאוין דלקי עליהו • ומ"מ משום ידעי' מכל מפנה •
 וקשי' קרא השלישי למאי אחא (אלבד מה שקשה לפי ח' כחום)
 דלגשרין לו סהים דלא נימא מדאחרני כ' דקשה לפ"ו ג"ל
 לו סהים לאשם כיון דאחרני לקנס ממילא ידעי' שא"ר לקיימה
 וכנ"ל חס לא דנחך דך קרא דמרבה ח"כ בים בהם ג"כ מלקות
 אחא לזה לרבינו לקנס וממילא ח"כ חין לו סה' כראוי' לו
 ואינך ח"כ ג"כ כך דח"ל) • וע"כ ר' יודע לא ס"ל נערה
 שנתארסה ונתגרסה כר"ע דיהי' לה קנס וקנסה לאבי' דקשה
 קרא כשלישי למאי אחא • הלא ס"ל דקנסה לעצמה וא"כ אשר
 לא חורס אחא למעט דלא יסי' קנסה לאבי' ולית ליה רק
 חרי קרלי מותרים • ואבי' ס"ל דמחני' דנקמה אבה אחי
 מיירי ג"כ במפוחה דליכא למימר לעצמה דא"כ כלה מחלה •
 אלא ע"כ גם כנתארסה ונתגרסה קנסה לאבי' כר"ע דברייהא
 ע"כ מחני' לאו ר' יודע כיה • וע"כ לא מוקי מחני' כרבא
 דמוקי לה כר' יודע (ולף דרך ר"פ מוקי במפוחה • היינו
 דר"פ מוקי רק במפוחה אבל לאבי' ס"ל דבין ב"אום בין במפוחה
 מיירי ומוכח דקנסה לאבי' כנ"ל) • ורבא לשיטתו מוכח
 לאוקמי כר' יודע דליכא ס"ל בה על כערה ומחם חייב ואל
 ס"ל כאבי' דאמר לאבי' נערה ולא לאבי' מה דרש חד משפחה
 קראי לום ולרבא מייחר עוד קרא • דאבי' דרש ל' לאבי'
 נערה כו' • ואי יסבור עוד נערה שנתארסה ונתגרסה קנסה
 לאבי' • ומייתר עוד קרא • איכא ד' קראי מותרים • ומאי
 עבד ככו • וע"כ לומר דס"ל נערה שנתארסה ונתגרסה קנסה
 לעצמה וקרא דאשר לא חורס אחא למעט דלא יסי' קנסה
 לאבי' • ולג"ש מליכין נער נערה כו' (ור"ע אפשר דלא דרש
 כלל כתי קראי • ורבא להגא דמחני' קאי) • וליכא רק חלחא
 קראי חרי לחייבין לאוין • כתי דלקי עליהו וכנהו דלא לקי •
 וחד לחייבין כריותה • ומוקי לה כר' יודע ולא כר' יונתן בן
 שאול דח"כ ע"כ קנסה לאבי' כנ"ל • וגם כר"פ במפוחה לא
 מצי לאוקמה דכיון דס"ל באשם אחי דקנסה לעצמה קשי' כח
 מחלה וע"כ באינם מיירי ור' יודע כיה • וכוא לשיטתו דר'
 יודע לא דרש וי' וא"כ לית ליה ראוי' דפנוי' איכא לאו •

ע"כ לר"ך קראי דכערה לרבות חייבין לאוין כנהו דלקי ובסנהדרין
 נא יפסור כחשלומין • וא"כ כר' יודע וס"ל חיל לשיטתו •
 [ובזה ב"ב פ' חמור פקד' ס' ט"ו ע"ו ח"א לבד' דרש
 חני' למעט פנוי' ובה כהן מרבם נשיאה כר"ע ולפתח"ל מסייע
 ליה לאבי' דס"ל לר' יודע כר"ע ודרים למעט פנוי' וכנ"ל •
 ורבא ל"ל דהיינו דפשיטא דר' יודע לא ס' כתי מוקמינן
 חף לשחם ספרא ג"כ נחנף אחר כמו שפלו לענין סחם מחני'
 ר"מ דמ"מ מלינו כחם סחני' דלא כר"מ ומוקמינן מחני' חליבא
 דחנף אחריה • ומ"מ פרכין בבבא דוכחי מסחם מחני' לר"מ •
 וע' בשבועות (י"ג ע"ה) דאמרי' שם ורמי כחם ספרא חסחם
 ספרא כו' ומכני חבי' לא קשי' כח ר' ה' ר' יודע • ורבא
 חמר כח וזה ר' • חלמא דחבי' ערע עכ"פ ללוקמי חד בהמא
 דספרא ר' יודע • ורבא לא חסם לזה • וא"כ חין קובי'
 נרבא דס"ל לר' יודע ובבא דרש' בה ובה כח"ס בק"ל
 דכוא מדרשא דוי' ע"כ לאו ר' יודע כיה • ואין סברא
 דידרום גם כן חבי' לחילא פנוי' • ודיסבור דיש חיסור לאו
 בפנוי' מה"ס • משא"כ חבי' דס"ל לר' יודע דרש וי' •
 מכיני חייבין נוליא כספרא זה מכלל סחם ספרא דכוא ר' יודע] :

(ח) **ואחר** פוזינו לזה דאבי' ורבא לשיטתיהו כלאוקמה
 מחני' דר"פ חלו נערי' ודחלי' פלוגייהו בדבר
 זה אי ר' יודע דרש וי' חו לא • מלינו בזה טעם פלוגיהם
 דפליגי חבי' ורבא בקדושין שאין מסורין לביאה • דס"ל לאבי'
 דכיו קדושין ורבא ס"ל דלא כיו קדושין דחילי' למעט יחו • וזה
 מבוס דטעם רבא דלא כיו קדושין מבוס דכחיו ובעלה • וקשה
 כפ"י דכל הדיוק כוא מדלא כחיו חו בעלה • וקשה דאין זה
 דיוק מדלא האריך כחיו בלבונו • וחי' ח"כ חסם מבוס
 דחי' כוס כחיו חו בעלה לא סה' לר"ך לכחוב בעלה בעל דלא
 נייעי' לומר עד דמקדש וחדר בעי' • וס"ל קליר לבין ע"י
 חו • ש"מ לקדושין שאין מסורין לביאה • וע' קדושין (ע'
 ע"ב) וע' במפד"ס ס' שסקשו מדלגטיך וכחב למעט גירושין
 כסף וחינו וכחב בבבא כחיו חו ח"כ קשי' נערה במאורסה
 ס' בזה חלופן דבעי' לכסף ביה כדס"ל עד דמקדש וכד
 בעל חין חופן לגרם ככ"ל • ולא לר"ך מייעט על זה • וע"כ
 וכחב אחא למעט קדושין שער • ודרש' וכחב כחיו
 מהג"ש ח"כ מהקדשה בבבא ח"כ קשי' נערה במאורסה
 כיני משכחה לה • ודברו בזה כרבה וחינו דכוא וכחב למעט
 חילא אבל קדושין שער לא חמניע • ומשכחה לה נערה במאורסה
 שקדשה כער • וס"ל נרבא • ולא לר"ך כמו שינאר סוף חו"ג •
 חך בענינו קשי' קשי' אחת • למאי דמסקין לעיל דבעינן
 הלחא קראי חרי לשני מיני חייבין לאוין חד נהכו דלקי וחד
 להכו דלא לקי וקרא כשלישי לחייבין כריותה ולאבי' כנהו
 דלא לקי כוא מחור גרשחו משפחה • ולר' יודע חליבא
 דאבי' לחייבין לאוין מבוס מלקות ידעי' מכל מפנה דלדידיה
 כל פנוי' בלאו ולקי מבוס ל"ס קדשה • חף דנימא דלר' יודע
 ליכא כ"ח חרי קראי מ"מ לח"ל מבוס מלקות משבר לא חליבא
 דמסחם מפנה ידעי' לה וע"כ להכו דלא לקי אחא קרא וחינו
 מחור גרשחו משפחה דאבי' בכל ח"ל בעל חור לוקה •
 [ועוד מוכח דמיירי לר' יודע חליבא דאבי' במחור גרשחו
 דכלא קשה ולו חסי' לאשם ל"ל ובכחתי לעיל דכוא מבוס
 דאחרני כו' • וזה חין שייך כ"ח כשכרינו לקנס כוא מבוס
 מלקות חו ענין אחר • חל כדנימא שדוא מחמם שא"ר לקיימה
 ח"כ מוכח מזו שא"ר לקיימה ח"כ לולי חסיה לאשם • ולר'
 יודע דכל כרינו לקנס בח"ל כוא מבוס שא"ר לקיימה (דאלו
 מבוס חיוז מלקות ידעי' לה כד מכל מפנה) לא לר"ך לזה
 קרא ולו חסי' לאשם • וע"כ לומר דאחא דלא נימא עש דוסה
 ל"ס ולא מבוס דאחרני לקנס כו' • חך לאבי' דס"ל בעל לוקה
 קידש לוקה ח"כ כול' ב' לאוין ואין עשה דוסה ב' לאוין •
 וע"כ לומר דמיירי במחור גרשחו משפחה דלא לקי כבעל
 לחור • ולא כיו רק חד לאו • ועכ"פ חיוזין לאבי' חליבא דר'
 יודע דמיירי קרא במחור גרשחו משפחה ושיכח כקנס •
 וקשה כח מזה ניפס מוכח דליכא למימר מקדש וכד בעל
 דא"כ חין משכח לה מחור גרשחו משפחה שחסי' בחולס
 ובכחתי

(י) ובעתיק

(ז) זערה

זמ"ז (ה')

(יח) ואמינא טעמא דמלחא דר' מאיר לא מבעי לרבות האשה והוא דהנה בערין ע"כ

(ז) זערה

[illegible]

כר

(יב) ויעזר¹ לחמיהו ליישב מזה שבהקשריה זה כמה במ"ס
ההוא² פירשין (ה' ע"ב) אהא דלחיהא סה דלויס
מרבה כנעני שהקשו מהא דלחיהא בהמורה (ג' ע"א) דמ' עטיין
כנעני מהמורה מסיס דבני ישראל דריש פרשת פירשין קאי
אכולה ענינא וממט כנעני. הא גס לויס כחוב סה בראש
הפרשה דמרבה כנעני. והירלו דעיקרה דמלהא סמין אלישנא
אחרניא דלחיהא ההס ע"ס. והנה הלישנא בחרה ממט כנעני
מדחקה למעשר בהמה ומעשר בהמה למעשר דנו ו' ההוא³

כי מעט דמי • ולא ס"ל לרמות לכבד זרעים כלל • ע"כ
בעין קרא נח דעין מחצת כעלים ח"ס פי' כחוס' • חבל
לדינא כרמב"ם דפסק כד' יוחנן דרבינא מבטל דיבור • וע"כ
לדמות מחצת דנומאם לכבד זרעים ול"ל קרא דעין מחצת
כעלים • וע"כ פי' בקרא משכבו ונח הגזול למעט משכב
דחבר' • דבא נח שבו חומו מטמא • [ובתנ"ל בביא דעס דס"ל
דכבד זרעים נח דעין כעלים רק במשכבו דגלי קרא ומקס
מ'מחצת דמדמין מחצת דנומאם לכבד זרעים • ויחנן
דפס גופא דייק כחוס דע' מדחליטריך משכבו ונח הגזול
ומפרש כפי' חוס' דקמ"ל דעין מחצת כעלים • מחצת
כמ"ל לא בעין מחצת כעלים • חבל כרמב"ם ס"ל דכבד
זרעים פסיפא דעין מחצת כעלים דכ"ס משמשים כחוס •
וכן מחצת דנומאם ממילא דעין דלא הלימא לבית כמעט
בלתי חס ע"י כעלים וע"כ קרא גזול"כ דאיתו שבו לא יטמא] •
וח"כ י"ל דרבה דקאמר גילוי דעתא בגיטין מלחא כ"א • ונח
קרא לדינא מחצת' משום דס"ל כד"ל דדבור חומו מבטל דבור
כחא לביטור דס"ל דר' יודאס לא דריס וי"ו וח"כ ס"ל דאדס
מרבס כעני ואין כבד דילוס לא קרא ויס לפרש משכבו
ולא הגזול לפני יאוס ודגל משכב דחבר' וקמ"ל דעין
מחצת כעלים • וח"כ יס רח"י דנח דמדמין מחצת מחצת
דנומאם למחצת כבד זרעים ואיכא רח"י דלא חמ"י מחצת
דנומאם כמעט דמי וכתב' כמחצת כבד זרעים וע"כ
דמחצת חין מוליא מיד מחצת חין דבור מבטל דבור • ואיכא
למימר שפיר דגילוי דעתא בגיטין מלחא כ"א • חבל חב"י
לביטור דר' יודאס דריס וי"ו • וס"ל דאדס ממעט כעניס ויס
רח"י דילוס לא קרא ונח"ל לומר דגזול משכב דחבר' (דק' בקאן
כדמוקי בגמ' ב"ק (ס"ו ע"ב) וכן מוקי לבת"כ שפירא כחוס'
בקאן) • וי"ל דמחצת דנומאם דמי למחצת הכבד זרעים
ומחצת דנומאם כמעט דמי • וח"כ י"ל דרבינא מבטל דיבור
ומוכח מחצת' דר"פ כסולת דגילוי דעתא בגיטין לאו מלחא
כ"א • וס' לביטור דעין כעלים דר' יוחנן ור"ל אי דיבור מבטל
דיבור כחלו' בפלוגתייהו אי יאוס קרא כחוס בגיטין אי אדס
ממעט כעניס לר"י אי מרבס • ויגוס דאדס העין ככאנו
מחצת בפסח דרבינא אי דריס ר' יודאס וי"ו או לא :

והנה לדינא פסקין כאב"י בין בקדושין בלא נמכרו לביאה
ובין בגילוי דעת בגיטין דכלה כאב"י ביע"ל קנ"ס •
ואף דלפמ"ס בעטס חב"י משום דס"ל דבטל ולא קידש בכל
ח"ל לוקס נכד מצמחור גרושחו משנשאת • ומוכח דכך קרא
דמוקי ריבוי לקים בח"ל שאין בהם מלקות ע"כ היינו צמחור
גרושחו משנשאת • ומכא מזה דג"ל עד דמקדש ודור בעיל
וח"כ לא משכח מח"צ משנשאת שח"י בחולס ע"כ אין מקום
טעות במ"ס ובעלס ולא חו בעלס • ולזה אין כבד דיוק
דינטי קדושין מסורין לביאה • וח"כ בלא הרמב"ם פסק
כרבה דבכל ח"ל חומו לוקס בלא קידש ואין כבד לאוקמי
בצמח' וספיר יס מקום לטעות וכו' דיוקו מדלא כבד חו בעלס
דיוק וכוונת כונה דינטי קדושין מסורין לביאה — י"ל דלדינא
כחא שפיר ע"פ מה שבחתי לעיל חוס ח' בשם המפרשים
שבקשו כח חין מקום לטעות דמקדש ודור בעיל דח"כ כח
וכבד ע"כ ממעט קדושין כער ומקדש גערס כמורסס כיני
משכח לכ • וחילוי דכ"א וכבד למעט חילוי ע"ס • והנה
חי זס חומו כ"א לרבה ע"כ דכנס בקדושין י"ד ע"א מקדש
כנח' וחכא ח"א יוליא בחילוי מקו' מיכח כו' וכ' כחוס'
כלא ח"כ למפרק מה להם שכן לאו וחי' כמ"ס צינחוס
(ק"ט ע"א) מה לי חוס' לאו מה לי חוס' כרס ע"ס כחוס'
ובחמס כלל חין מוכנס זכא לכ"ע דרק דבא קאמר שם כני ופליגי
ע"י חמוראי • ולא תבס' בזה כוח' ככמה דוכחי • ובמק"א
הארכתי בזה • רק דמ"מ דברי כחוס' ח"ס דקוסי' וחכא
ח"א יוליא בחילוי כחא באחא לרבה וח"כ גס חירולס כנ"ל דכ"א
דוכבד חכא למעט חל"ה ג"כ ח"כ כ"א לרבה דחיו מחלק
בין חומו לבת • חבל חק דס"ל מחלק בין ל"ל וס'ס לא צריך
קרא למעט חילוי דלא יוכל למילף מיכח דאיכא למפרק מה
להם שכן לאו • וח"כ ע"כ וכבד חכא למעט קדושין כער •
אי נמא דעין מקדש ודור בעיל וקסי' גערס המורסס

ור"י משום דס"ל לר"י דדבר חל ב"י כדריס פסח טרכין קחי
גס חמורה וכל"ל כמורה (ג' ע"א) ומכוס כחוס חוס דקחי
לר"י חמורין ח"א דממעט חכא כחא חמור חמורה • ולר"מ
ל"ל כלל לבית חכא משום דלדיד' חוס קחי חמורין • ועוד
אפסר דלא ס"ל כ"י קחי כלל גס חמורה • — וס'ס כל
ח' לביטור בעין פלוגתייהו אי ר"י דריס וי"ו • — עכ"ס
היולא מזה דליכא לביטור מוכח דר"י ס'ל ג"כ כר"מ דאדס
מרבס כעני • ולכ"י חין מוכח זכא וי"ל דר"י ס"ל חכא
ממעט כעני :

(יג) ומפרי זה אשר הגזול בסני חמרינו נעשה מטעמים
להקדש בעין גילוי דעתא בגיטין חין כחוס
כעכרות הענינים אשר הענינו • דהנה בב"ק פ' מרובה (ס"ו
ע"ב) מריק חב"י דילוס כל קני מלחא דחיל קדש • ונח
הגזול כיני דמי אי לפני יאוס פסיעא מי קדש חלל נאחר
יאוס ס"מ יאוס לא קני • וחי רבא חלל משה חא דחיל
משכבו ולא הגזול כו' מי חכא נמ"ד שני מעט לא קני •
חלל דגזול משכב דחבר' ח"כ דגזול קרבן דחבר' • ופרט"י
דגזול משכב דחבר' שאינו מטמא משכב שאינו שלו • והנינו
החוס' ע"י ופי' דגזול משכב דחבר' היינו משכב על הפס
של חבר' לטעותו משכב • והרמב"ם פסק כפרס"י • וי"ל לפי
סנ"ל דחב"י לביטור שפיר מוכח דילוס לא קני • דהנה חני
ברייכות קרבנו ולא הגזול ומשכבו ולא הגזול ס'ס כח"כ וס'ס
ספרא חוא ר' יהודה בידע' • — והנה כחוס' פרס"י חוס'
כי יקריב מה חד"ל לא הקריב גזול ח"כ חוס' לא הקריבו
גזול • ונראה שח"ס ע"ס חמ"ד דס"ל חוס' ממעט כעני •
וסתחא דחוס' חוס' חוס' לביטור כעני ח"כ חא חוס' ל"ל •
ס"כ חוס' חוס' מה חד"ל כו' • ולמ"ד חוס' מרבס כעני
ואיס חוס' חוס' למעט משמשים • גס הסתחא חוס' מרבס
כעני ולא ידע' גזול מחס' • והנה לכ"י דס"ל חלי כח דר
יודאס דאדס ממעט כעני ח"כ הסתחא דחבר' כעני חוס'
חוס' ע"כ חוס' לעין גזול חוס' חלי קרבנו ולא הגזול לר'
יהודה דסתחא דספרא חליב' • וע"כ חד' לפני יאוס וחד
להורות דגס לאחר יאוס לא מהני • וס"מ יאוס לא קני • ורבה
דחה זכא חוס' לביטור דלדיד' גס ר' יהודה ס"ל חוס'
מרבס כעני • וח"כ לא ידע' גזול מהס' וספיר חמורין קרבנו
ולא הגזול גס לפני יאוס • וספיר רבא לביטור חב"י לביטור •
והנה בפי' משכב דחבר' הבחתי לשל פרס"י וחוס' והרמב"ם
פסק כרס"י • ויס לבאר דלא מקדש קוסית כחוס'
לביטור רס"י ורמב"ם • שבקשו מכא דאחא כעכרות דמוכח
דמטמא ח"כ שאינו שלו • ואף דמי דיל דכוס מדרבנן חוא
דוחק • ועוד בקשו מכא דח"כ שם חוס' דכל גזול מטמא
רס"ל כו' • וממעט דכוי דומי' דעורוס דמיחי' כנח' לקחן
פלוגת' דר"ס ורבנן • וכנה ככא דח"כ ח' חמ"ל דיל דכל
גזול שיקוס ביאוס חוי משכב דיד' ולזה מטמא • ובזה שייכ'
ג"כ פלוגתא דר"ס ורבנן ע"ס • ולכ"י דס"ל יאוס לא קוס
ל"ל דמוקי בקאן • ח"כ ח"כ שמוכבים קוסית כחוס' מה
סדריס לרמב"ם ופרס"י • וי' בע"ד ע"ס סנ"ל מ"ס דפלוגתייהו
דחב"י ורבה גילוי דעתא בגיטין חוס' בפלוגתא דר' יוחנן ור"ל
אי דיבור מבטל דיבור • והנה בקדושין ר"פ כחוס' חוס'
חוס' ר"ל לר' יוחנן כל כעלים יודים לדינו טומאחן במחצת
ואין עולים טומאחן חלל כעני מעט • מעט מוליא מיד
מעט ומיד מחצת • מחצת חוס' מוליא לא מיד מעט
ולא מיד מחצת כו' מיד מחצת מיכא חפיק • שאני מחצת
דנומאם דמי מעט דמי • וכד"פ דר"פ רמי כחוי כי יחן
וקרינן כי יוחן חא ביד כי יחן דומיא דמי יוחן מה יחן דחוס'
ל"ל כו' ע"ס • והנה ככבד זרעים מחצתא ומשמשים ככבד
דעין ע"י כעלים דוקא דכיוני דח"ס ל"ל כעלים • ונח
דמוכח דמדמין מחצת דנומאם לכבד זרעים במ"ס כנח' דמחצת
סנ"ל למס לן קרא במחצת דנומאם דעין ע"י כעלים דוקא
מאי גערס ככבד זרעים • וע"כ לומר דקרא דמשכבו חוס' לכורות
דמשכב שאינו שלו חוס' מטמא כלל ויס ככר כפרס"י • ומ"מ
לא קרא על חוס' כפי' כנח' דכנח' חוס' חוס' קחי לרבה דמיירי
בי' ואיכו ס"ל כנ"ל ח"כ • וח"כ לא ס"ל דמחצת דנומאם

אין החשובה פועלת לעצמה העצירה בזכויות • אבל לר"ל דס"ל דגם בעבר וסנה מחשבת עבירה אינה מלטרפת • החשובה עושה בזכויות גם בעבר וסנה :

(עו) **ויש** ליישב בזה מה שיש להקשות בזמא"פ יוס"כ (פ"ו ט"ה) דהויבא דר"ל (שם ע"ב) דרמי מירא דר"ל אהדי זדונות נעשו לו כשננות ובאידך אמר זדונות נעשו בזכויות מכני כאן מירא כאן מאכנס • ובדמקס דר' יוחנן אדר' יוחנן דהם מקידס (נפי גי' כע"י) לא משני טבי רק כאן ביחיד כאן בלמוד • וכבר אמרנו בזה גמא חזפי • וכנה חמונה נפי כנ"ל דה"ס דכנה אירא בר"ס פ"ק מעביר ראבון ראבון ולפי כפי' לנחון שמואל באלפס היינו בכל העצירות שכלל האדם פ"א אינו נחשב לחטא ועמ"ס לקמן בזה וא"כ כל ענין החשובה הוא רק נדרש בעבר ושנה ולר' יוחנן בעבר ושנה מחשבת דעומאה ועבירה נחשבת כמעשה ח"כ לא מועיל חשבה מירא דלית בה מחשבת ד"ח מעשה לחיד לכרע נגד העצירה שנטעם במחשבת ומעשה • ט"ב לא קאמר כאן מירא כאן מאכנס • בלתי חס לר"ל דס"ל דמחשבת דעומאה אינה נחשבת למעשה ק' בבע"כ וא"כ גם בעבר וסנה אין המחשבת מלטרפת למעשה על כן ספיר משני כאן מירא כאן מאכנס : —

ואבאר יותר קצת בענין מה שכתבתי בשם כפי' לנחון דגם א"ח אבאר ק' • נסא עון ועיבר על פשע • חנה דבי ר' ישמעאל מעביר ראבון ראבון וכן היא המרה פי' אדם יבר ותמים בדרכיו חס וכלל בטהר ועדיין לא בא חטא לידו מעורו • והוא חטא אין הקב"ה נחשו עליו חנה מעבירו וכך הוא מדורו של הקב"ה שלא לחייבו מחלוק בדכחיו כן כל אלה ישלל אל פעמים שלש עם גבר • אמר רבא ושון עלמו אינו נחחק • דהו אירא רוב עונות מחשיב בדרכיו • פ"א לנחון ובשאלתם הא דחנה דבי ר"י מעביר ראבון ראבון וכן היא המרה אמר רבא כו' • הא דר' ישמעאל קיימא בחדם ירא שמים שהוא קבוע בעבירות מזה ושימר ממזרות • ובעתים חוטא בקלות מדורו שג הקב"ה עמו שהוא מעביר ראבון ראבון ונחל • ובחורת לדיקים הוא • ושון עלמו אינו נחחק חנה חנו ושומד עד שעה שימות בלוחם שעה מחשבין חס וזכויות מרובין מעינותיו מחותן כעונות הרי עביר ראבון ראבון ואין חטובין עליו ודומה באלו לא עשאן • אבל חס נגדו חותן עינות ומלאו מעביר כו' רובן חובות הרי כל ח' וא' נחשב כו' ט"ס • וחסרו המפסידים לחלא עיקר הכהדל בין הפירושים ופיר פדחתי בזה ביאוריו לכרי"ק בס"ד • וכנה נאמר דזה בחילוק דכנה לפי' כרי"ק כפי' מעביר ראבון ראבון הוא שחם חטא פשע ראשונה וסני' בעבירות מיוחדות הוא מעביר עד דהויבא רובא וחזר ונעור בהרשעות ג"כ • קשה מאי נ"מ דמעביר ראבון ראבון כיון דכלא רובא בל"ה על מזה אינו נענש מאי נ"מ דמעביר ראבון ראבון ובהויבא רובא נחשבים ח"כ אין נ"מ • וז"ל דמיררי דהרשעות הם מהמזרות ונ"מ במחלה דאין נחשבים • דבשאר עבירות לי איכא עין דפושטי יבראל בגופן כיון עבירות אינו מסה כלפי' חסד • ויכיו דכיו מחשיבה אינה נחשבת • אבל לכפי' לג"ן אין לך דחוק כן דאיסו ס"ל דכלל עבירות ועבירה כשעשה חותם פשע ראשונה אינה נחשבת לפי' • רק בבעה ביעוה שנטעם הוא חשבון כולל מכל מעשיו אז נחשבים גם סנה אי חס דכו רובא מוכרע להובא • וא"כ ספיר נ"מ בזה שמעביר ראבון ראבון דהויבא רובא מינייכו כל עודו בחיים חיותו אין נחשבים כלל כ"א בסוף ובחיוו אין נידון כ"א מה שעבר ושנה • וא"כ מוכח דבעבר ושנה מיירי כל ענין החשובה • ולר' יוחנן כו"ל בזה מחשבת כמעשה ולר"ל ל"ס מחשבת כמעשה • ולוחא לר' יוחנן מירא לאו כלום נגד העבירה שמלטרפת בה המחשבה גם כן • ולר"ל מכני מירא משום דס"ל דגם בעבר ושנה אין המחשבת של העבירה מלטרפת כנ"ל : —

(עו) **אך** יש להבין בין לר' יוחנן ובין לר"ל הא כל"ע מחשבת אין מוליח מיד מחשבת דעומאה • אי משום דמחשבת דעומאה כמעשה דמי או משום דמחשבת אין מוליח מיד מחשבת • ואמאי מחשבת דהשובה מוליח מיד מחשבת ומעשה דעבירה כדחנן בקדושין (מ"ט ע"ב) אמר ע"מ שאני

יכיו משכחת לה • וא"כ ליכא למעשי למימר מקדש והדר בעיל • ואין זה דיוק מדלא כ' הו בעיל דיעשי קדושין מסורין לביאח משום דהוי אריכות בלשון וסקילור הוא בזה חשב עשות • ולעיל לחייב דלא מליט ככרה נדירי' שיהלך בין ללו לכה • מחרתי לביאח בעם אחר חליב' כגס נדירי' אין חשב עשות בסקילור נסין • ולדינא חתי ג"כ ספיר • דלחן מחלקי' בין לאו לכה • גם בענין גילוי דעת' הפסי' לדינא כו' יוחנן דדיבור מבטל דבור • וא"כ יש ככרה ממנה' ר"פ השולח דנינו דעמא נגיטן לאו מלחא היא • רק לחייב דלא מליט בדיה דכובר כו' יוחנן טרחנו לכוים דלשיטתו דס"ל ר' יודא דריס וי"ו מוכרע לחפס כדן כו' יוחנן בזה כמו שכתבתי לעיל • ולדינא קרוב הדך דפסק הרמב"ם פ"ו מה' חובות ובסו"ע חס"ע סי' מ' להדיא כו' יוחנן • ע"כ פסקי' כאביו בג"ד נגיטין ואביו ורבה עצמם הם לשיטתיהו כנ"ל :

(יד) **ועתה** אחרי שכתבנו בעו"ה דרך פלסול פשוט פלוגתא ק"ג אין סתלויים וחלויים בפלוגתאם אי דריס ר' יהודה וי"ו ח"ל • נדבר עתה בדרוש מענין זה • דכנה חמוי בזכום (ג"כ ע"ב) אמר רבא בחלוקה קראו (לביא"ד) הלך ואח"כ הורח ולנסיף קראו חס • וכו' ע"פ מ"ס בשם הגר"א ע"פ לפנה חטאת רובן ככלא פתח לין מליח כי"ר מקס לכנס בלכב האדם כמ"ס ופקדת ט"ך ולא מחטא • שחא חמלא חשך ספק דגם בעשה שחא בא מן הדך כי על כזה ודמי לא יסחרו יא"ו • אך על כספק ומלא לו פתח לבוא בלבב האדם לפתחו לעשותה • ע"כ נקרא כלל שהוא בכלל כלום שאין מרביע עו' נפשו לפתחו בלחיו כפחה בבית איזה בעה"כ • כי חס כהיות כפחה פתח • אבל לא ידפוק על הדלת שיהיה לו הכנה"כ • ואח"כ נעשה חותם סגיל נעמוד לפרקים בבית אכסני' ואוספיזא שחכות לו לדפוק על הדלת בבואו מדרבו ונסעו דרך האכסני' סגילא חלוף בלי"ס • אבל אינו עדין בעה"כ שבתקום חדר מחשב הבעה"כ לא יכא האורח • גם לא יסועט בכל הכדורים חס ייחד לו בעה"כ חדר לעמוד שם בפ"ע • גם בכל עת כרפות ביד בעה"כ לביאחו סחיה בלחיו לר המקום פה לכביל גם חוהך אחי • גם אין להאורח לקבוע מקום רק ללון או על ימים אחרים • אבל לא יאריך ימי שבתו שם • כן כי"ר אח"כ נעשה אורח ודפוק על לבב האדם לכניסו וז"ל עדין אין משפטו כ"א באורח • ולא יפריע עמות הקבועות לחורס ולתפלה כ"א נעמות הפניות • ולא יאריך זמן הרבה לקבוע בטיני העבירה מקום רחב • ובכל שעה ביד האדם לגרם כי"ר כלם מלבנו • אכן אח"כ נעשה בעה"כ ומבטל עמות סהורס והתפלה • ובסבן מגרש חס כבעה"כ כמ"ס ופחה סירס גברתה • וזו ואח"כ קראו חס • דכינו חס שטוסק בעסקי בעה"כ ושוסה הכל מדעחו כפי שיבר בעיניו • כי יוחן על ידו כל כטוסק לנכלו בעלמו בלי שאלה פי בעה"כ על כל דבר • ח"ס רשעים יא"ר שופטן שהוא כמנהיג כל עני' כגוף וכל עסקיו • וזה בענין גרסה שהוא כעס מה שאמר מחשבת עבירה אינה מלטרפת למעשה רק בעבר ושנה ס"ל לשולח בקדושין פ"ק (מ' ט"ה) דמחשבת עבירה ג"כ מלטרפת למעשה • וכו' דלכאורס הלא מחשבת דעומאה חלימא כמעשה ולמה דעומאה עבירה שחממא חס ג"פ אין המחשבת נחשבת כמעשה • אך החשובה בזה בעבור שאין היל"ד בעה"כ חלל האדם רק כהלך או באורח אין המחשבת נחשבת דבעינן מחשבת בעה"כ כנ"ל • אבל בעבר ושנה שכבר נעשה חללו כהיחר וכו' כבעה"כ או מחשבתו נחשבת למעשה משום דמחשבת דעומאה כי מעשה דמי כבעה"כ מחשב עלי' אך לר"ל דס"ל דמחשבת דעומאה לאו כי מעשה דמי אפטר דלדידיס גם בעבר ושנה אין המחשבת מלטרפת למעשה ובאידך מ"ד דפליג חלולא שם וס"ל דאין חילוק בין עבר ושנה או בפעם ראשונה — וגם לענין חשבה יש נ"מ בזה דאי יומא מחשבת עבירה מלטרפת למעשה החשובה אינה פועלת לעשות כדדונות כזכויות • לכל כעס דכדדונות הם כזכויות הוא עמ"ס סבכרמ"ס משום דכעבירס אין בה מחשבה והחשובה היא מליס שיש בה מחשבה ג"כ עומדת בפני כעבירה ומכרע עיד יחרון המעלה של מחשבת שיש בהחשובה לעשות כדדונות' כזכויות • ומלחר דבעבר ושנה המחשבת של העבירה נחשבת כמעשה

שאלו לדיק גמור וממלא רשע מקודשת חיישי' שמה הרהר
השובה בלבו. ולמה הועיל מחשבה ורהור של תשובה
להוליא מיד מחשבה דעבירה. וגם ממעשה דעבירה. ומאי
שגל ממחשבה דטומאה שאינה יולאח במחשבה בשלמא וכו"ס
כשעשה מעשה דטומאה. הולא החילוק מוכן דמחשבה דטומאה
ומחשבה המולאה הכל הוא משל הבטה"כ. משא"כ מחשבה
דהושה חיו מלוחו הבטה"כ שמחשבה העבירה. כ"א הילך
טוב שיה זיקי חליו להילא"ר לגרשו מלבב האדם. ואף שזלמח
נעשה כחושב ומנהיג כל עניני האדם בבטה"כ העושה בחור
שלו. עכ"ז אינה שלו. רק הוא מחזיק בשאינו שלו. הולא הינה
טוב שגרשו ממסכן הנשמה הוא עיקר המנהל והבטה"כ ויש
לו חזקה אבות. שהנשמה גרשה ממנו. והחומר אינו כ"א
כעבד וספחהוואס הספחה הירש גברהה חין זה כ"א בעבור
שפלות ידי הגבירה אבל אם היא ההאזר עוז להגבר על
שפחה נקל לה להוריסה ולגרשה והוא כמו הדון שאיש
המחזיק בתי חוקה שלש שנים. אבל מי שיש לו חזקה אבות
ל"כ חוקה שלש שנים. ע"כ יאל היכף מחשבה הילך. וכמו
מחשבה הנזון דליו ממלא כ"א כל זמן שהיה חתה ידו.
ובשוב ההפך לבעליו ודלי דמחשבה הבטה"כ מוליא מיד מחשבה
ומעשה של הנזון. ומאחר שחוקה היל"ט חת חלקה הלבב מיד
היל"ט בבטה"כ ירובה וקנין של אבות וכו"ס חת ילכו הרע.
נעשה של משה שנהן אל לבו להדוף חת הילך. וע"ד שזמרו
בפ"ב דגיטין כיון שנתן פניו לגרשה טוב חין לו פירות בנכסי
חשבו כיון שאינה שלו כ"א מעשה ההקנה. ע"כ בדבר קל
נהרס גדר ההקנה. כן הוא הדבר הזה אחרי שטענת היל"ר
לחפוס חת לבב האדם אינו כ"א בשול וחמס. רק להקין
וטובה האדריקס שיקבלו שגר על לחמס גדרו נעשה הדבר
שניהן לו רשות ע"כ בקל יסדפנו האדם. אך כ"ז חת נשאר
מחשבה היל"ט קיימת. וכמ"ס כנ"ל כיון שנתן פניו לגרשה
כו' בענין שגרשה חת"כ. וכשנמנר המעשה חת מהחיל
התחלה הענין משנהן פניו לזה. כן חת האדם שג בהשוכה
וגשאר בלדקוהו. חת נחשק ללדיק ובעל השוכה מעה התחיל
להרהר בהשוכה וכמ"ס מיוס חת אחר חת אל לבד להעניט
לפני. שמה מוכיח בנמ' דקבלת התענית נחשק ג"כ למנוח.
אבל זה דוקא חת מהענה ומקיים חת"כ. אבל חת אינו
מתענה בודלי חין המחשבה שלו עושה כלום. ואדרבה קטרוג
הוא עליו שקבל ע"פ ואל קיים. כן בענין ההשוכה ההרהר
השוכה ג"כ נחשקה. היינו חת שג חת"כ בזמנה אבל לא בשל
שגשגו חין המחשבה גזמנה לכלום [ובדבר הודנו בדרוש ח'
בענין השלמות בשללו מר"א ביומא (ס"ו ע"ב) חלה השעיר
מהו שירכבו על כהפ ח"ל יכול לישא חת והחם דחפו ולא
מת מהו שירד אחריו וימיהו כו'. ואמרתיו בכל השלמות
מר"א שג בדרך פלפול ובדרך דרוש. אך דבר ח' בענין מוסר
אשהוק פה. דהשעיר הוא השטן וילא"ר. ובכל הסנה הילא"ר
בריו חולס. עושה כל מה בלבו הפך ממלא החותה כלום
נפשו. אך בימים גוראים מחלה יעבור על נפשו של חת
יהודי יחיל להסגר בהשוכה זה יגיד ההלוי זה יוסף
ללמוד. זה מחפש להטיב דרכיו באופן זה. זה באופן אחר.
וכולם למטרה ההשוכה וילכו כוונת. ואז הילא"ר יוכב במלור
ובמלוק. אך חין וזה כ"א מחלה עזה. ויאמר חת זה חלי
ואשכחו יעברו נח הימים גוראים חת אבות להיות בליט ברות
האנוס כמקדס. ואשוב ללוחי בגרשונה. וזה בשללו חת
די במה שחלה. ח"ל יכול להטיב חת והחם פ"י שחבר עבור
הימים גוראים יעבור החלי ג"כ וירכבו האנוס על כהפ
וחין עזה כ"א שימיה חת השעיר הוא הילא"ר שלא ישוב
להיות חורר וגיבור. אבל כשה ר וגיבור חין ממס בהמחשבה
ואף בדביר ומעשה ששיטה השוכה כיון שאינה מהקיימת.
ושללו דחפו ולא מת. היינו שג בהשוכה שלימה ועכ"ז הוא
קיים עדן ילכו בקרבו. על זה אמר כן יאבדו כו'. שחם
ידחפנו האדם כדלוי ונכון אז בודלי יעברו שלמותו ולא
יקום בחרין. שלא ישוב חליו בחרין.

(י) ויהי כהן גדול ויהי כהן קטן ויהי כהן קטן ויהי כהן קטן
וכו' חת פניה לדברו. ובכל הכנס הילך שלט בקרבו. וכל
עניני היל"ט נדעו במישון. גם כל הפלחני היא חת
לחם

נחמתי ואחרי הודעי (על מה לוקינו) ספקתי על ירך כו' .
חבל עשה חין לחנו יודע עד מה . — כסס שאין חנו
מכירים שפלותנו נגד מעלותינו שהיו לנו מימי קדם בעיני
טובות עוה"ו שכבר נשכח ממנו זכרם כן אינאנו זוכרים מעלותינו
במדות ומעשים טובים מאז נגד דלות מעשינו שבדור ההוא
עשה . אך מקרוב חנו מרגישים שירדה העת בזמנינו בעיני
טוב עוה"ו וכן בעיני החורה ועבודה חנו יודעים מקרוב
ירידה מעלתנו שקרן החורה ירדה מטה מעה חין איש מכבד
לומדי תורה ובחין ואפס הם בעיניו . גם בעבירות שבין אדם
לחבירו פרטו מאד ובגמ' אמרו רובן בגזל כו' ועשה כמעט
כולם בגזל ולהיות לזה רשע ולא ישלם לא נחשב לעול בזמנינו .
ע"כ יש לשיח לב ולשוב עד ה' :

יט) גמ ההתגלות שלנו שהעת גורמת לכל זה . חיה
ההתגלות . משל למלך שזה לעבדיו ללחום על חיזה
עיר או מדינה ולכבוש אותה . והעבדים עצלים . ובבוא המלך
לשאל ולדרוש מערכי המלחמה . הלא ישאל לעבדיו למה
חניחו זה האויב לגבור . הלא ידעתי כי בחפזם הכול לגרשו
כלה מהעיר למה אהם יושבים שקטים והעשו עמו שלום .
והעבדים מהגלים שאין להם כלי מלחמה בנכון גם יחסר להם
מזון ע"כ הם צריכים להשתדל בפרנסתם ומצלים זמנם בבקשה
פרנסה ולעיתים ילך להם חס לא היו עושים שלום עם שר
העיר לא ה' להם במה להחיות נפשם . כי משם ימלאו
הספק הבוחס כל דבר מאכל . ויאמר להם המלך הלא
במכוון מעתי מכם הבוחס המאגוזינען עלי למען תהאזרו
עוז לכבוש המלחמה . כי בהעיר יש חולרות כסף וזה הבוחס
וכל דבר יקר . והעשו אל השלל בכבשם העיר . והנמשל
מוכן כי הלוואה מלחמה ילך וכוונת ילדו ה' מזמין לו פרנסתו
בריות ומה שה' מונע שפע הפרנסה מהדור הוא למען ישכילו
במערכי המלחמה ללכת חויבם או ישיגו אחרות חיים ושפע
ברכה רב ממקור העלין . והעם לא יצטו ולא ישכילו בכ"ו .
וממלאים להם דרכים למלאו מחיתם ממעשה עול מאזני שקר
וחמם . ועושים שלום עם הילך המורה להם דרך :

ובעבור זה פירשו קצת מפרשים טעם מ"ט לא נחמם

גז"ד של דור המבול כ"ח על הגזל . והוא כי
קשה עון הגזל כי טוע עד חמורה ההשגחה באלהים . ופי'
הש"י מ"ט בזה למה בחר בגזל והלא ה' להם החמורות
ערויות כמ"ט כי השחית כל בשר כו' . והסביר כי זה הפסק
והגמ"ד פסקו על ענין זהיות הגזלן לפעמים גזל . וזהו
הכלעקה הבאה חלי עשו כו' ע"כ פ' נח . ובז"ב ב' טס
הטעם משום דחלל ב"ה הו"ל גזל עשה ולאו הלא מכלל עשה .
וכאשר עברו על ערויות הו"ל בעיקר ריחח וענינן חטא .
עו"כ טעם משום דערויות היו בלעגה וגזל היו בפרהסי' וז"ל
קץ כל בשר כו' כי מלאה הארץ חמם מפניהם . ולפי הנ"ל
יש לומר דהנה ערויות הוא ענין האור שמהעור רוח החלוצי
אשר מלינו שגם בגדולי האמוראים העין הילך לשלוח ידו
בלעגם להכניס בה חלוצה חשה . לולא התגבר עליה ע"י עור
ה' שה' אהם למשען להם . ומה חין רא' נשימא ח' עובר
עבירה לשפוט שכבר נקנה להילך קנין עולם לירש אורה חחורה
עולם . דיחנן שאלה שמילא חלוצה נחמט רק שח"ח להשיב .
חבל גזל חס נחמט ישנו בהשגחה ואינו משיב והוא רודף כל
הימים אחר חלוצה ממון ולא יסקוט . מזה מוכח שהיל"ל הוא
הושב חללו . ובשהגזלן עובר על ערויות חינו דרך מקרה כ"ח
בכונה הילך שהוא מושל בריותו כחושב בית . ושור ידו נטוי'
כלי רפיון . וע"כ נחמס דין דור המבול על הגזל . שצ"ו
נחשבו שחר עוונה יותר למורדים ופושעים ועבירה הגזל מעיד
על שאר העוונות כי חושבים המה לו ולא במקרה באלו .
ע"כ כאשר שאין העם שבים בעבירה שבין אדם לחבירו נאחד
עדן הילך חללם . ע"כ עלולים לשוב לכל ההעלם במהרה
ואין מהקיים החשוב כלל . ובפשוט עבירות שבין אדם למקום
יכול הקב"ה למחול ובין אדם לחבירו חינו מוחל עד שיפיה
אח חבירו . וז"ל רחמי הונו הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני
חלו הרע . שאחרי שהרחנו ידיכם וחזקו כפיכם המנוחלים
בחמם

אנשים מלומדה . עשה בימים אלו שקרוב ה' לקוראיו וכל אדם
יהעוררו בקרב רשיני החשובים וביחוד בעוה"כ רחל מבכה
על בני . ואנו כחוגם אף שנתרגל במכאובים ומחמת חס
חשימות חליו דעמו מנובלת ואינו מרגיש מאומה . בסור
כחום וישוב מעט רוחו בקרבנו יתל להרגיש מכאוביו . כן אהנו
היו חנו מרגישים בכל השנה כמ"ט כי אפשו עלי רעות עד
חין מספר כו' ולני עזבני רל"ה ה' להיליני . וזמו שפירשו עד
אנש חבית ענית בנפשי יגון בלבני יומם . שכל כך הועמם
עלינו טיבד אכן החלואה עד כי לא נוכל להשתורר להחלואה על
קפי ימינו וגלגלך לשיח עליה חין לכבד . — אך בימים אלו
ברוח ה' פועם בקרבנו נוכל להרגיש מכאובינו והלואותינו .
ונעשה חשבון מה ה' לנו . הן כל איש עמום משא החלואה
אשר עברו ראשינו . וז"ל הולך בלב מלא יגון וענב . עשה אשר
אבינו מלכנו בא חלינו כמ"ט קרלובו בסיחו קרוב חנו עשרה
ימים שבין ר"ס ליו"כ (יבמות מ"ט ע"ב) נשיח לפניו כל
עלוב רוחנו לבקש מלפניו שיושיענו . ידענו כי אך ההשגחה
סוף מבקש ושלא נשוב לכסלם עוד :

והנה כבר הגדנו והשמענו בדרוש ה' דיסורין בעי חשוכה

משום דק"ו לא חלים לאפוקי כג"ס או מכקישא .
והארכתי בזה בדרך פלפול ובעניני דק"ו לא חלים כו' וח"כ
יסורין מכפרין הלא נמרי' בג"ס בדרכות (ה' ע"ה) נאמר בריח
ביסורין ונאמר בריח בקרבנות . ח"כ מה קרבנות בעי חשוכה
אף יסורין בעי חשוכה . ואף דמכק"ו מכן ועין משמע דלא בעי
חשוכה דשן וטן הלא מו"ח לחרות בין לא העא בעבד בין
חטא בעבד ולא ש"ב . אך בג"ס חלים יוהר . וזה פרשתי מ"ט
בינקוט ומדרש קהלה ע"פ וזכה ראיתי דמעת העשוקים כו'
אלו הקטנים שנגזרו מחייבם . ולעמיד לבא הם עימדים
בהבורם של צריקים ואבותיהם בהבורה של רשעים ואומרים
כלים מהנו חלוא בחטא חבוינו . ה"ל הקב"ה אבותיהם שבו
מדרגם בחלוא שעה בא חליבו ומלמד סגור' מדה טובה
מדרגה או מדה פירענות מדרגה לא מחו חלו חלוא בחטא
אבותיהם . לא כ"ס שיבאו חלוא אבותיהם בזכותן מיד ח"ל
הקב"ה יפה למדח סגור' . וע' בז"ב נח שני מ"ט בזה עפ"מ
בס' בעשרה מאמרות שהבנים שהיו בנח האבות ומטאו האבות
נעשים גם הבנים כאלו חטאו הם (וע"ד שאמרו ודל כגריטע
חסורה היא וולדה גריטע) ולוחח לא בא חלי' ללמד סגור'
עד סודותיו כבנים וגם הקב"ה בעיד שלא חטאו האבות מרם
הולידו כבנים כ"ח חל"ה . ולוחח אמרו שלא היו עם אבותם
בעת החטא רק ננטו בעין אבותם . ועל זה השיב הקב"ה
חמת שקידם לחלוא לאחר העולם לא חטאו האבות וכו' לדיקים
חבל חל"ה שבו מדרגם כעושה ונעשו רשעים ולוחח בא חלי'
חל"ה ע"ס בלור' . ופירשו דחוק ולח"ל יתח' בפשטות . דף
חם חמת סיסורין מכפרין מ"מ בעי חשוכה . וזהו שמגלילים
הבנים שמחו עביר האבות כחצות כבר נהכפרו . וח"ל קב"ה
אבותיהם שבו מדרגם ס' בהמ' וכי שבו מדרגם . דחימת
יסורין מכפרין חם האדם שבו בחשוכה ג"כ . חבל בלא חשוכה
לא מהני . ומתנין חלי' דגם בלא חשוכה וביחוס הבנים לג"ע
ועינים של עו"כ שאני . וגם חסם לולא המליך חלי' לא כי'
מהני בלא חשוכה . חבל בעו"ה בודאי ל"מ כשחמיק עדן
במנוח רשעו ומוס'ק לחטוא עוד . ודאי ראינו שכמה זמנים
כולפת מכת חלואי ילדים ר"ל ועב"ו חין יבועה . כי העם
לא שב עד המכור :

ויעד מחי נלקי הועים ונניח את ה'ר השוטן להיות מושל

בחדרי לבנו . ירמ' אמר (ל"ה) שמוע שמעתי אפרים
מתגודד יסרתי ואוסר כעגל לא לומר . היינו שחין העם מבינים
על מה יורו היסורין כעגל אשר חינו מבין על מה יבואו .
שרק השור שרגיל בעבודה ידע שכונה בעליו לייסרו בדרך
מחרשיו . חבל העגל שלא הורגל בעבודה ובעם ראשונה הוסס
עליו עול החרישה חינו מבין למה יורו המלקות שילקיו .
והוא קופץ ודוכר וחלינו יודע מה לעשות . כן לא ידעו ולא
יבינו העם על מה ולמה הם לוקים ומוכים . כי ישפטו
ח"ע לנדיקים ואין מרגישים שום חטא . השיבני ואשובה
כי אהה ה' חלתי . הורנו אהה מה נעשה . ולא כי אחרי שובי

להחוסף בו ל"ח וטעם משום זכר ליל"מ וכן יש בכמה מלות מ"ע ומל"ה וביניהם מלרים עלמה יש בה ג"כ עשה ול"ח בפסח: עשה דשבעת ימים האכל מלוח ול"ח לא האכל עליו חמץ: (ימנעם זה הי' נהוג גם בימי האבות חפיה המלוח כאמרם ע"פ ומלות אשה להם שהי' זה בפסח דהיינו העשה כנ"ל חבל לא הל"ה) ויתכן שלמען זה הורגלו ונעשה מנהג לדרוש בשבת זו פסול ודרוש: גם להקדים הפסול לדרוש: והוא שהנה אמרו במדרש שה"ס סמכוני בחשישות חלו בעלי הלכות רפדוני בהפוחים חלו בעלי אגדה: ורבים טרחו בזה לקרב הדמיון הלכות לחשישי יין ואגדות להפוחים וע' חפ"י ח"א דרוש א' : גם חנכי אמרתי בזה בענ"ד פסמים: והפסום נראה ע"פ אמרם ברכות ר"פ ח'ין עומדין חל יעמוד אדם להפסול חלל מתוך ד"ס: וגם אמרו חל יעמוד אדם להפסול חלל מתוך שמחה של מלוח והוא ענין א' דשמחה של מלוח נעשית ע"י התורה משום פקודי ה' יבדים משמחי לב: ע"כ נמשלו ההלכות ליון שכונו שהיו משמחי לבב חמץ כן חיוה הלכה והדרש ד"ה ע"ד פסול משמח לבב האדם השומע: והמשכיל בדרכי הפסול יתעורר בשמחה הלבב בהרגישו חיוה דבר טוב ונאה: חולם ענין ההגדות הוא לחזק הלב בדברי מוסר: ולעורר העם שיפקחו עין על דרכיהם בחורת ה' ומלוחיו: הם המה כמו הפוחים אשר יקחם החולה לרפואתו לחזק ולעודד לבו מחלישותיו: כן בסוגית האגדה להמשיך לבב האדם ולהשיבה לחיבה צבריות הנפש וכוונתו: והוא סמכוני בחשישות חלו בעלי הלכות רפדוני בהפוחים חלו בעלי אגדות: כי חולת אהבה חני: משום ששני המינים נדרשים לי: כי במ"ע נדרש שיטענה האדם בשמחה ובצוריות ולא בפלגות ועלצות: ולענין זה נדרש לשמח הלבב בחיוה דבר הלכה: ויקום לעשים המלוח בהתעוררות הנפש בחיוב בשמחה: ובגילה הרעיונות: ולענין ל"ח נדרש חיזוק הלב לעמוד נגד הילך המסים ומדיח: והלב הלושה חיוה יטולה לעמוד בקשרי המלחמה: ע"כ נדרש לזה ענין המוסר למלא חל לבב ירחם ה' לשמיר מלותיו לבלי סור מן המלוח ימין ושמאל: לזאת קודם הפסח שיש בו מ"ע ול"ח הנהיג להניד דבר הלכה בכדי שיקומו העם למעשה המלוח מתוך ד"ס: גם לבעבור הזהיר חל העם לבב יבשלו בל"ח של חמץ ופדשי' ודקדוקי': יגיד הדורש דברי הגדה לחזק לבב ביראח שדי: ולזאת ניתן דין קדומה להפסול בעבור שהמ"ע קדמה בזמן ובמעלה לל"ח: בזמן כמבואר לעיל שהנה המלוח עשה קודם מתן תורה מנשא"ל הל"ח: ובמעלה שידוע ששם דוחה לל"ח: ע"כ גם חל נאחז דרך המנהג ולא נעשה מארחותיה:

דרוש לשבת הגדול

(ה) **הנה** בפלוגתא דאביי ורבא דמומר חובל בבליות בסנה' עדן לא הסלמו הדרוש של יע"ל קנ"ס: ונשאר לנו עדן לבאר בפלוגתא זו דמומר ח'ך שהיה ג"כ חלו' ואחזקה בפלוגתא דאביי ורבא במ"ק חי ר' יהודה דריש וי"ז חס לא: שהוא שורש פלוגתאם הבא בכל היע"ל קנ"ס כאשר בארנו בכני הדרושים שלפ"ז: ובכולם הראנו בעו"ה ח'ך ששורש פלוגתאם חלו' ואחזקה בדרשות ענין פלוגתאם במ"ק כנ"ל: רק פלוגתא דמומר נשאר שלא הביאם הדרושים שלפ"ז: ועתה נשלים הענין ונבאר בש"ד פלוגתאם דמומר: ובסוף הענין יבא ביאור בעל הגדה שהביא מ"ס בגמ' כל שלא אמר שלשה דברים חלו בפסח לא יאל ידי חובתו:

ואעתיק מחללה הגמ' בסנהדרין (כ"ז ע"ה) מומר חובל בבלות לחאזקן ד"ה פסול: להכעיס אביי אמר פסול רבא אמר כשר: אביי אמר פסול דהו"ל רשע והתורה אמרה חל חסד רשע עד חל חסד חסם עד חלו הוגלין מיחיבי חל חסד רשע עד חל חסד חסם עד חלו הוגלין ומועלין בשבועות: מאי לזו ח' שבועות שוא ואל' שבועות ממון: לא כו' ומאי שבועות שבועות דעלמא: ובהוס' ד"ה מאי שבועות כו' חומא ליחיבי אביי לרבא מפרק כל הנשבעין דחנן ובשגגו חסוד על השבועות: וקא בעי למימר חפ"י שבועות

בחמס חח"כ הסירו רוע מעלליכם מנגד עיני היינו שבין אדם למקום: חדלו הרע גם להבא לא חרשו זה לזה חז חקבל חסובתכם: — [חל חסיהו עלי לב שדברתי עחק על כלל חו פרט מישראל: כי כן הוא דרך החוכמה וישעי' הכביא ע"ה על מה שאמר הוי גוי הוטא כו' לא נענש: ועל מ"ס עם טמא שפחים נענש: משום דעם טמא שפחים אמר שלא צפניהם ודבר סרה שלא בדרך מוסר ותוכחה: חולם גוי הוטא עם כבד עון דבר צפניהם להוכיחם שזה טוב להעם להגדיל חסאם למען ידעו וישובו חל' ה': חבל לא חלמן ישראל מלדיקים תופסי הורה יראי ה' וחושבי שמו: וה' יתן שגובה להסובה אמתות וקיימת: ויבא גואלנו בקרוב חמן:]

דרוש שלישי מדרושי יעלי סלע

פתיחה הנה מה שנקרא שנה שלפני הפסח שנה הגדול: ולמה הוקבע בשנה ולא בימי החדש שהי' אז מקח הטלה בעשור כבד דברו בזה הספרים: וגם חנכי בעניי אמרתי בזה חיוה חירולס: והנראה כעם הוא משום דשבעה נאמרו ב' טעמים ח' כי ששת ימים עשה ה' כו' וינה ביום השביעי: והב' וזכרת כי עבד היית במלרים ויפדך כו' וכבר האריכו בזה הספרים: יש מי שכ' דיוס הו' הוא בשביל חידוש הטולס שנעשה בשנה ימים: שבעבור המנוחה לזכר יל"מ ה' די מעשרה ימים לעשרה: ובעל העיקרים מילן בזה וכו' כי זכור היינו מ"ע של השביעה ולקדשו וזו נגד חות החידוש שבעבור זה בדר ה' חל יום השביעי ויקדשו: חבל שמוך דהוא הל"ח הוא בשביל יל"מ שהיינו שם עבדים ומחוייבים חנו לשמור חל יום השנה מלעשות בו מלחכה: ויש להטעים הענין למה נהלה הל"ח ביל"מ: דהנה ידוע שקיים אברהם אבינו כל התורה כדאית' בסוף קדושין וביומא: וכן כל האבות: והקבו בספרים ח"כ ח'ך נשא אברהם אבינו ע"ה חל הגר המלרית: וכן יעקב נשא שתי אחיות: והורלו בדרך פסול: גם חנכי בבלות שכלי אמרתי בזה חירוליס שונים: חבל הפסוק הנראה כמ"ס הגאון מהר"ל מפראג בספרו חפ"י שקודם מתן תורה לא קיימו האבות כ"א מ"ע שהיה שואבה מקור הקדושה כמ"ס אשר קדשנו במלכותו: והם ידעו שורש כל מלוא בעולמות העליונים: וראו יקר חפארה ע"כ עשו ח'ך שלא היו מלואים: כי ח'ך שגדול המלואה ועושה עכ"ל גם שאינו מלואה ועושה הוא רס וגדול ונשא מאד מעלתו: חולם בל"ח מי שאינו מלואה ונזהר חינו מעלה כלל: ולזאת לא נשמרו האבות מהל"ח רק המ"ע קבלו וקיימו: וזוה מיושב קושיה החוס' שהקשו אמאי מותר כללים בהכריכי המה ואין כאן משום לועג לרש: ובלילות חמרי' דיש בו משום לועג לרש והוא משום דבמ"ע שייך לועג לרש ממיישאני עושה חוזה ח'ך שהוא פטור משום דמ"ע יש בה ענין יקרי רק שהמלואה ועושה הוא גדול ממנו: חבל בל"ח ח'ין שייך לועג לרש שמי שהוא פטור ומותר לעשות חינו מחויב לחייב ח"ע ולהזכר מזה: ע"כ בכללים שהוא ענין ל"ח מותר בהכריכי המה ואין כאן משום לועג לרש: והנה מלות שבת שמרו גם כל ישראל עוד בהיותם במלרים גם טרם נלטו: חבל לא קיימו חל השבת רק משום המ"ע שבה: וחח"כ כשנחחדש ענין יל"מ וקבלה התורה שהוא ענין ח' כידוע מפי הספרים נחוסף עליהם גם ל"ה במלות שבת: גם בהמ"ע נעשים מלואים ועושים: ע"כ בזכור שהוא מ"ע שהי' שייך גם קודם יל"מ נשאר כאשר הי' קודם יל"מ טעם השבת משום חיות החידוש: והל"ח שנחחדש חח"כ אחר יל"מ הוא זכר ליל"מ שנחחדש: כן יש להטעים הענין קלה: אך כונה בעל העיקרים הוא כפשוטו שבעבור החידוש ח'ין שייך כ"א מלואה השביעה וקדשו בעבור שביעה ה' וקדשו בעת הבריאה והל"ח הוא בעבור יל"מ שגלגלנו להשמר מעשיה מלחכה: ולזאת חלל זכור התיב טעם כי ששת ימים כו' וחלל שמוך חתיב וזכרת כי עבד כו': — ועכ"פ ח'ך שהוא שבת זו נהגדל ענין השבת עלמנו (ולבעבור זה נקרא שבת הגדול) שער הנה הי' רק חוה בעבור החידוש ובשבת זו שהי' אז מקח השם שהחיל ענין יל"מ חותל להגדל גם ענין השבת

נ' רק שהם חסודים ואינם יכולים לשבט דכח"ל באביו משלם משום שאינו יכול לשבט והיורשים פטורים מזה"כ. והא דלא מוקי הגמ' הכי י"ל דהגמ' מיירי למ"ד חסיד אמונא לא חסיד השבועה שאינו נפסל מזה"כ ליבא לאוקמי קרא בכה"ג. משא"כ לאביו דס"ל חסיד אמונא חסיד השבועה מזה"כ ספיר מוקמינן קרא בכה"ג וח"ש. אך למ"ש החוס' ריש פרק הפרה דמשום דיורשין לא הוי ליה למידע לא ב' משא"ל"מ ח"ן להרץ קן. והחוס' בכהובות ספיר הקשו לאביו לפ"ו לשיעורם. אבל להרץ ספיר יש לתקן כך. [ומ"מ גם לאביו חף דלדירי' מיירי הכ דשכנגדו חסוד עב"ש בחסוד דהורית'. מ"מ י"ל דגם בחסוד דרבנן דניח הכי. ול"א בזה הקנהא לתקנהא לא עבדינן. דחקנה שטבו בשכנגדו חסוד הוא לטובה החסוד דלולא התקנה ה' דיו משא"ל"מ משלם בלא שבועת שכנגדו. ואותה הטובה היא ג"כ בחסוד דרבנן דמ"מ אינו יכול לשבט וע"כ משלם. ול"ד נשבעה דרבנן שהיא לטובה החובע ובשא"ל אינו משלם בזה סייד לומר תקנהא לתקנהא לא עבדינן. ששני התקנות הם לטובה התיבע. משא"כ בחסוד דרבנן שהתקנה היא לטובה הנחבט ובה ח"ש מה דמקשה ותיפוק ל' דהו"ל רועה לאביו כס. וח"ש ג"כ מה דנער מלהקשות עד דמסיק טעמא תקנהא לתקנהא לא עבדינן ותיפוק ל' דהו"ל רועה דבזה ח"ן סייד תקנהא לתקנהא כנ"ל וע' בלקוטי הגר"א בשטת חל"י] ועב"ש לאביו לשיעורו יש ראי' לדני' גבי מומר מהם מהג' . וח"כ ע"כ הא דמוחזי אח"כ היובחה לאביו ממנה' כמו שיבאר ג"כ אינה כ"א לשיעור רבא גם מקודם דמסיק הגא' במילתא. אבל לאביו כיון דליבא סתמא דמשייע ל' ע"כ הגא' היא. וכדמסיק דהך מהג' דמוחזי מינה הוא כד' יוסי :

שוא כו' . וי"ל דל"ד להחם . דהחם מן השבועה הוא רע לשמים . ועכשיו שפיר ממון לחזירו הו"ל גמי רע לבריות . הלכך מירחא שבועה לא יורה דכבר הוא רע לשמים . ובהאי שבועה גמי ליבא כ"א רע לשמים אבל גבי עדות כו' ע"ש . וכ"כ התוס' שבועות (מ"ו ע"ב) רק שסם לא כהבו הא דמירחא שבועה לא יורה רק משום שכפר ממון הו"ל רע לבריות ג"כ . וקשה הא בזה שכופר אינו עדין רע לבריות לאביו דמהרץ בנ"מ דלוחא לא אמרי מינו דחסיד אמונא חסיד השבועה הוא משום דאמרי' ספק מלוה ישנה יש לו עליו . ואשתמועי הוא דקא משחמיט . וח"כ במה דכופר אינו רע לבריות עדיין . ולא נשאר כ"א הסברה דמה יועיל לו השבועה . ובשבועה דלא הוכירו זאת . קשה הא לאביו לא הוי אחתי רע לבריות . ויהא עוד דגם מה שכתבו בסנהדרין דלא יועיל לו השבועה ג"כ לא כ' כ"א לבתר שהחליטו דהוי רע לבריות ע"י מה שכופר . אבל אי נימא דלא הוי עוד רע לבריות משום דספק מלוה ישנה כנ"ל . י"ל ג"כ דיועיל השבועה דשבועה שיש בה הבחשת ממון ל"ד לשבועה שוא ולא חסיד עדיין בזה . דמחמת ספק מלוה ישנה לא יורה הותר ליכבט . כיון דלית' בחורה לא ישבט מספק . ואף דחסיד השבועה שוא מ"מ בשבועה שיש בו ממון ג"כ לא יקל . ולפ"ו קשה הא לאביו בחמת לא הוי עדין רע לבריות . ואפשר דגם החוס' לא כבזו כ"א דלא מצי למיחזי מינה לרבא . דרבא הלא לא ס"ל סברה אביו ספק מלוה ישנה וח"כ לא הוי מזה היובחה . ע"כ בחר להקשות מהביריתא דנקט שבועה ומשמע אפי' שבועה שוא דהחם לענין עדות מיירי . — וח"כ לאביו ע"מנו יתכן דהוי מזה המחני' ראי' לדני' לפי מצי' דס"ל סברה ספק מלוה ישנה דמוכרח דקא משום השבועה שוא נפסל . ומוכרח דלא בעי שבועה דממון דהיינו פסול חמם . אך למ"ש החוס' ב"ק (ק"ח ע"א) דהא דגולן או חסוד השבועה נפסל לשבועה אינו כי אם מדרבנן ומן החורה לא נפסל רק לעדות . וכן כהבו התוס' ב"מ בגולן . ח"כ ע"כ הא דשכנגדו חסוד על השבועה במחני' דשבועות אינו כ"א מדרבנן ואין ראי' כלל דמה"פסול ע"י שבועה היא אפי' לעדות דל"ל דכולה דרבנן היא . [ועפ"י מיושב מה שהקשו המפרשים ב"מ פ"ק גבי ההוא רע' ותיפוק ל' דהו"ל רועה . והקשו הא רועה ח"ן פסול כ"א מדרבנן ול"א ב' שכנגדו חסוד על השבועה . ולהל"ל ע"כ לומר דגם בחסוד דרבנן אמרי' שכנגדו נשבע וטעל . ולא אמרי' דתקנהא לתקנהא לא עבדינן כ"א הכי דהשבועה הוא דרבנן וח"ש] אך יש לשבט ולומר דע"כ לאביו ח"ן לומר כן . דהנה לבחורה יש להקשות על החוס' הג"ל מנמ' ב"מ פ"ק שהכריח דל"א מינו דחסיד אמונא חסיד השבועה מהא דח"כ שבועה השומרים שנשבע שאינו ברשותו הכי משכחת לה . ולהחוס' הג"ל ח"ן ראי' מה"ל דכל גולן ח"ן פסול לשבועה מזה"כ . וע"כ לומר דהחוס' לא כ' כן כ"א למ"ד חסיד אמונא לא חסיד השבועה . אבל למ"ד חסיד השבועה חסיד מזה"כ . וכ"מ מהחוס' ב"מ פ"ק . ושפיר הוכיח הגמ' דלא אמרי' חסיד אמונא חסיד השבועה . וח"כ אביו דס"ל חסיד אמונא חסיד השבועה . רק משום ספק מלוה ישנה לא הוי חסיד אמונא כלל . ח"כ הו"ל מה"ל פסול לשבועה . ושפיר יש ראי' מהמחני' דלא צעין פסול חמם מדפסיל החסוד בשבועה שוא . ולדירי' הוי שכנגדו חסוד על השבועה הוי מה"ל פסול לשבועה :

(ג) **ועפ"י** יש ליישב קויות החוס' בכהובות (י"ב ע"ב) שהקשו לאביו דס"ל ברי ושחא ברי עדיף ואינו יודע אם נחתיבתי חייב ח"כ ח"ך ס"ל ג"כ הכ דנשכח מחייב שבועה ואינו יכול לשבט משלם . הא כל דין משא"ל"מ נשמע מהקרא שבועה ד' תהי' בין שניהם ולא בין היורשים דהיינו בחמתין ידענא וחמתין לא ידענא דבאביו כה"ג חייב שבועה ולאביו הלא גם באביו חייב לשלם חף בחמר כולה לא ידענא . ולהל"ל ח"ש עפ"מ הר"ן בשבועות דגם בחומר להיורשים חביבם לזה בפנינו כן והם מחמישים אותו בזה ואינו יורשים כ' לא ידענא ג"כ פטורים מנזירה הכהוב חף דהו"ל למידע . ח"כ י"ל לפ"ו דלאביו מיירי בחומרים היורשים בבדי ליה לך

א"ל ביסוד זה שהנחתי דרבני החוס' בסנהדרין לא חזיו כ"א לרבא ולא לאביו דס"ל מינו דחסיד כו' וספק מלוה ישנה כו' יש להתעקש בזה ולומר דגם לאביו משום דח"ן כ"מ בהשבועה שכבר הוא רע לשמים שחסוד על השבועה לא יבואר ע"י שבועתו אם חמם הכחשהו דלא ימנע מלשבע לשקר חף שיש בה הבחשת ממון מ"מ ענין השבועה לא חמיר צעיונו כלל ופסד בזה וח"כ ח"ן לאביו שיעתא ממנה' . — חמם כד מעייינא עוד חזינא דבנ"ל"ה ההיובחה שם ליהא כ"א לשיעור רבא . ולאביו ח"ש כמ"ש בגמ' ועתה נשתוק הנמ' דשם . מיתביי אל השת רשע עד אל השת חמם עד אלו הגולגין ומלוי ברבית היובחה דאביו היובחה . נימא כחנאי עד זומם פסול לכה"ל כילה דברי ר"מ ה' יוסי לומר בד"א שהחם בדיני נפשות אבל החם בדיני ממונות כד לדני נפשות . נימא אביו כד' מאיר ורבא כד' יוסי . אביו כד' מאיר דאמר מקילא לחומרא אמרי' ורבא כד' יוסי דאמר מחומרא לקולא אמרי' מקילא לחומרא לא אמרי' . לא חליבא דר' יוסי כ"ע ע"כ כי פליגי חליבא דר"מ אביו כד' מאיר ורבא עד כאן לא קאמר ר"מ החם חלא גבי עד זומם דממון דרע לשמים ורע לבריות אבל הכא דרע לשמים ואין רע לבריות לא . והלכתא כהו' דאביו . והא חיותא הכי ר' יוסי היא ותיבוי גמי ר' יוסי ר"מ ור' יוסי הלכה כד' יוסי שאני ההם דסחם לן הגא כר"מ . והיכא סחם לן כי הא דבר חמא קטל נפשא ח"ל ריש גלוחא לר' אבא בר יעקב פוק עיין בזה כו' חתו חרי סהדי אסהידו ב' דודאי קטל נפשא . חול חיהו חייתו חרי סהדי אסהידו ב' בחד מהך חד אמר קמי דירי גבב קבא דחובלל וחד אמר קמי דירי גבב קבא דבורטיל ח"ל מאי דעתך כד' מאיר ר"מ ור' יוסי הלכה כד' יוסי . ור' יוסי האמר הוה בדיני ממונות כשר לדני נפשות . ח"ל רב פפי הני מילי היכא דלא סחם לן הגא כר"מ הכא סחם לן הגא כר"מ . ממאי חילימא מהא דהקן כל הכשר לדון בד"ג כו' ממאי דלמא בפסולי יוחסין קאי דלח"ה סופא כו' חלא הבא קסחם לן הגא כר"מ חלו הן הפסולין במשחק בקובי' ומלוי ברבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעות והעבדים זה הכלל כל עדות שאין האשה כשרה לה חף הן אינם כשרים לה . מני חילימא ר' יוסי האליבא עדות בדיני נפשות דלמא ח"ן כשרה לה והן כשרים לה . חלא לאו ר"מ היא . ע"כ דהנמ' :

זס יס' קאי ככלל כל שאין האשה נשדח לה נר' לעדות אשה
דכשרה אשה להעיד גם גזון ד"ח כשר . וע"כ נומר לרב יוסף
דלא חביב במחני' רק מה שחידשו רבנן ומ"מ סאי זה סכלל
קאי אכולו פסולי חף דלא חביב להו במחני' . וקאי גם
אכנסו דכוי פסולין מס"ח . ורב מנשה ס"ל דלא קאי כ"א
אפסולין דחביב במחני' . וכן חבי' ס"ל בניטין פ"ק גבי
עבר שכתב לו רבו כל נכסי קנוין לך דלא פוגי' דבורא .
וע"כ ס"ל דח"ק ור' יודוס ביבמות פלגי ח' גזון ד"ח כשר
לעדות אשה וח"ק ס"ל דגזון ד"ח כשר לעדות אשה . וח"כ
קאי זה סכלל שכתבתי' ר"ס גם אכל כד דלא חביב במחני'
ח"כ אין לדחות כ"ל דלמא באתר ר' יוסי סאי וזה סכלל לא
קאי כ"א אכולין ושארי פסולין דחביב במחני' ד"ס בבס חמוד
ממון דבזה מודס ר' יוסי . דסא זה סכלל לאבוי קאי אכל
מילי גם אהך דלא חביב במחני' . וקאי גם על עד זומם
דפליגי צי' ר"מ ור' יוסי דפסול לד"נ כיון שאין האשה כשרה לד"נ
ומיכרת דסחיס הנז כר"מ אכל לרבא דס"ל דפליגי דבורא
וח"ק ס"ל כרב מנשה (ובן ר' יודוס ס"ל כרב מנשה רק
דס"ל דלא פליגי דבורא ופסק כח"ק) ח"כ לא קאי זה סכלל
כ"א אהך דחביב במחני' י"ל דלתי' כר' יוסי ג"כ . ומשום
דכל כתי דאיכא חמוד ממון מודס ר' יוסי וכו' . וא"כ לרבא
ח"כ לשיטתו דחביב לי' כדרייתא לחיובתא נגד חבי' וביטח
לדריס . משא"כ לאבוי לשיטתו . — חף י"ג דכל ססבי' לחק
בין פסול שמתחא חמוד ממון לבאר פסול אין סייך כ"א לח"ד
חשיד אמונא חשיד אמונא אכל למ"ד חביד אמונא לא
חשיד אמונא אלא חמא דממון קילא לאינסי יוחר משפוט
וכ"כ לעדות ד"נ . דכלא לאחו מ"ד כחבו נעיל דסברי סחוס'
דלפי' גזון דאורי' לא פסיל לשבועס כ"א מדרבנן . רק לאבוי
דס"ל חשיד אמונא חביד אמונא יתכן לחק כ"ל . לנא
דס"ל לא פליגי דבורא ומיכרת דזה סכלל שכתבתי' דר"ס כולל
כל הפסולים וכו' . ולזה דליא דהפסיק חשיד אמונא לא
חשיד אמונא ח"כ אין לחק כלל כדן . ולכן חף דפסקין
דפליגי דבורא ופסקין ג"כ כרב מנשה דגזון ד"ח פסול לעדות
אשה וזה סכלל ע"כ לא קאי כ"א אכנסו דחביב במחני' . מ"מ
פסקין באבוי וחסבי' ססחא כר"מ . משום דלדון אין
לחק בין חמוד ממון לשאר פסולים לעין ד"נ דידון בקי'
משפוט . דודאי עדות ד"נ חזירא לאינסי משפוט . ואין
לסקוט דסא גסחא חזין דנר' פסולים ולשבועס אחרי' דמס'
כסדים וסחוד אמונא גם מדרבנן לא חשוד אמונא אלא
דשבועס חזירא לאינסי . ד"ל דמכוס לא פלוג עבו לפוטלו
בכל עדות . מדע דסא כחשוד דרבנן ים מתלוות בין פוסקים
דכ"נ וע"כ ס"ל דנ"ה חשיד לשבועס כחוס (יבמק"א בארמא
בדון זה) וכמס פוסקים ס"ל דכוי חשוד גם לשבועס כחוס
ולג"נ נכ"ע גם פסולי דרבנן דחביב לבו סס"ק דר"ס פסולים
כדדריק מהא דחיי פס זה וכו' כל עדות שאין האשה כשרה
לס כר' ובר"נ דאשה פסולה גם אינשו פסולי . וזה אין סברא
לומר דר"נ קילי להו יוחר משפוט דכלא ים בין פסולי דרבנן
גם כדן דלא משמע להו א סורא כמ"ס סחוס' סנהדרין (נ"ד
ע"כ) חלולס כרית מכוס דלא משמע לי' איסורא . ח"כ מינו
עיבר במזיד . ואיך נאחר כנקל לו להעיד שקר להרוג נפש
במזיד . דכל חשדי' כוא כסוגי וע"כ לומר מכוס לא פלוג
פסולתו רבנן בכל עדות משא"כ שבועס שאינו מין עדות ל"ס
לא פלוג . וכן י"ל לדוגא דסא דהפסיק הלכה דפסול גם
לד"נ כוא מדרבנן . דפסלו כל עדות כפסולים צין דאורייתא
בין דרבנן וכל עדות . אכל חבי' אלא פסק דמס"ח פסול לכל
מילי פסולי דאורי' וגם ס"ל חשוד אמונא חשוד אמונא .
ע"כ טעמיה מכוס דס"ל לא פליגי דבורא וס"ל דלעדות
אשה גם גזון כשר וע"כ זה סכלל דכס"ק דר"ס (כ"כ ס"א)
אכל הפסולים קאי חף שאין בבס מכוס חמוד חזון פסולי
וכ"ל : —

ר"י לעין עוד סא באוכנ נבלות לתאבון כ"ע מודו דפכו'
חפי' רבא דנשי רע לכריות כיון דמשום חמוד ממון
טובה עבירה או למלא חלות נפשו חשוד להעיד שקר . ח"כ
גם לר' יוסי יתכן דאוכל נבלות לתאבון פסול . וקל"ז מוכח
מחלי דקאחר נימא כחלי' ובני למיחר דפליגי בפלוגתא ר"מ
ור' יוסי וכמס סנתיאבון לא פליגי אבוי ורבא ס"ל ר"מ ור'
יוסי לא פליגי . וס"ג במסקנא דפליגי אליבא דר"מ ו"ל כן .
דמסתחא לא דרר צי' במסקנא מזה . ודוחק לומר דלעין
דיני נפשות אין נפ"מ בלתיאבון . דכלא גם לעין רע לכריות
י"ל דאין כוכחא מאכילתו נבלות לתאבון סכוח גם רע לכריות .
ומ"מ מחחר דהפסיק דלתיאבון גרע מכוס כבשציל הנאה
ואחאוס עובר על מלות ס' גם לכל דבר כוא מוחזק לרע ח"כ
כ"נ לד"נ . ואפשר דלוחא נקטי ר"מ ור' יוסי פלוגתייהו בעד
זומם דלא מודע סקל ממון עובר עדותו . ס"כ' בו ענין למלא
חלוחו לממון . אכל נגד וגזון י"ל דגם ר' יוסי מודס כיון
שבועס עבירה לתאבון כ"ע מודו דפסול וא"כ גבי עובדא
דבר חא' דלית סכרי דנגד ח"כ פסול גם לדיני נפשות דכיון
דמשום חמוד ממון עובר אין לחק בין קולחא למיחרתא .
ולא כוונ' כלל לכרית דכלס כר"מ רק לחלומי מלחא גם
לסברא ר' אבא צי' יעקב דלא מחלק ככתי' וס"ל דגם בלתיאבון
פליגי ר"מ ור' יוסי . אכל לפי מלי דכתי' דנגד או אוכל
נבלות לתאבון כ"ע מודו דפסול אין צריך לכרית וגם אין
מוכרח דהלכס כר"מ . דסנא המחני' דאלו כן כפסולין לא
מיירי רק כנזלין ועוברי עבירה לחלות וחמוד ממון . וכוס
גם ר' יוסי מודס וספיר קאי זה סכלל אפסולין חלי' . ואף
דלעין עובדא דבר חא' אין נפ"מ דמ"מ פסול לפ"ז גם לר'
יוסי משום חמוד ממון ויוד עדיף לזוחו . אכל לעין הלכה
כאבוי חין ראי' דכין דאין סכרה דסזיס לן חנא כר' מחיר
כוי סכוס כרייתא חיוכיס . ואחרתי כענ"ד דגם צוז ח"כ
חבי' לשיטתיה . —

דוהנה ביבמות סס"ב חתא מה כרנתיו כרנתינו הנשא
רס"ז ר' יודוס חומר כרנתיו לא חנשא אכסו .
ובגנ' פס חתא דלרב מנשה דס"ל גזון דדבריכס נשר
לעדות אשה דר"נ פסול לעדות אשה ס"ל דח"ק ור' יודוס
פליגי צוז אי נימא פליגי דבורא דח"ק ס"ל פליגי דבורא .
וגר' יודוס ס"ל דלא פליגי דבורא . ורב יוסף דס"ל דלא
פליגי דבורא ס"ל דפליגי ח"ק ור' יודוס כרב מנשה דח"ק
גזון ד"ח כשר לעדות אשה דלא כרב מנשה ור' יודוס ס"ל
כרב מנשה ע"כ . וכמס כר"ס ספ"ק חתא מחני' דאלו כן
כפסולין וקאחר בגנ' כמס זאח חומרא גזון דדבריכס כשר
לעדות אשה . וקמס לרב יוסף דס"ל דפליגי כרב מנשה . וח"ק
דחיינו רבנן דר' יודוס ס"ל דגזון ד"ח כשר לעדות אשה .
ח"כ למס לא חביב במחני' פס גם פסולין דר"ס . וגם על

זס יס' קאי ככלל כל שאין האשה נשדח לה נר' לעדות אשה
דכשרה אשה להעיד גם גזון ד"ח כשר . וע"כ נומר לרב יוסף
דלא חביב במחני' רק מה שחידשו רבנן ומ"מ סאי זה סכלל
קאי אכולו פסולי חף דלא חביב להו במחני' . וקאי גם
אכנסו דכוי פסולין מס"ח . ורב מנשה ס"ל דלא קאי כ"א
אפסולין דחביב במחני' . וכן חבי' ס"ל בניטין פ"ק גבי
עבר שכתב לו רבו כל נכסי קנוין לך דלא פוגי' דבורא .
וע"כ ס"ל דח"ק ור' יודוס ביבמות פלגי ח' גזון ד"ח כשר
לעדות אשה וח"ק ס"ל דגזון ד"ח כשר לעדות אשה . וח"כ
קאי זה סכלל שכתבתי' ר"ס גם אכל כד דלא חביב במחני'
ח"כ אין לדחות כ"ל דלמא באתר ר' יוסי סאי וזה סכלל לא
קאי כ"א אכולין ושארי פסולין דחביב במחני' ד"ס בבס חמוד
ממון דבזה מודס ר' יוסי . דסא זה סכלל לאבוי קאי אכל
מילי גם אהך דלא חביב במחני' . וקאי גם על עד זומם
דפליגי צי' ר"מ ור' יוסי דפסול לד"נ כיון שאין האשה כשרה לד"נ
ומיכרת דסחיס הנז כר"מ אכל לרבא דס"ל דפליגי דבורא
וח"ק ס"ל כרב מנשה (ובן ר' יודוס ס"ל כרב מנשה רק
דס"ל דלא פליגי דבורא ופסק כח"ק) ח"כ לא קאי זה סכלל
כ"א אהך דחביב במחני' י"ל דלתי' כר' יוסי ג"כ . ומשום
דכל כתי דאיכא חמוד ממון מודס ר' יוסי וכו' . וא"כ לרבא
ח"כ לשיטתו דחביב לי' כדרייתא לחיובתא נגד חבי' וביטח
לדריס . משא"כ לאבוי לשיטתו . — חף י"ג דכל ססבי' לחק
בין פסול שמתחא חמוד ממון לבאר פסול אין סייך כ"א לח"ד
חשיד אמונא חשיד אמונא אכל למ"ד חביד אמונא לא
חשיד אמונא אלא חמא דממון קילא לאינסי יוחר משפוט
וכ"כ לעדות ד"נ . דכלא לאחו מ"ד כחבו נעיל דסברי סחוס'
דלפי' גזון דאורי' לא פסיל לשבועס כ"א מדרבנן . רק לאבוי
דס"ל חשיד אמונא חביד אמונא יתכן לחק כ"ל . לנא
דס"ל לא פליגי דבורא ומיכרת דזה סכלל שכתבתי' דר"ס כולל
כל הפסולים וכו' . ולזה דליא דהפסיק חשיד אמונא לא
חשיד אמונא ח"כ אין לחק כלל כדן . ולכן חף דפסקין
דפליגי דבורא ופסקין ג"כ כרב מנשה דגזון ד"ח פסול לעדות
אשה וזה סכלל ע"כ לא קאי כ"א אכנסו דחביב במחני' . מ"מ
פסקין באבוי וחסבי' ססחא כר"מ . משום דלדון אין
לחק בין חמוד ממון לשאר פסולים לעין ד"נ דידון בקי'
משפוט . דודאי עדות ד"נ חזירא לאינסי משפוט . ואין
לסקוט דסא גסחא חזין דנר' פסולים ולשבועס אחרי' דמס'
כסדים וסחוד אמונא גם מדרבנן לא חשוד אמונא אלא
דשבועס חזירא לאינסי . ד"ל דמכוס לא פלוג עבו לפוטלו
בכל עדות . מדע דסא כחשוד דרבנן ים מתלוות בין פוסקים
דכ"נ וע"כ ס"ל דנ"ה חשיד לשבועס כחוס (יבמק"א בארמא
בדון זה) וכמס פוסקים ס"ל דכוי חשוד גם לשבועס כחוס
ולג"נ נכ"ע גם פסולי דרבנן דחביב לבו סס"ק דר"ס פסולים
כדדריק מהא דחיי פס זה וכו' כל עדות שאין האשה כשרה
לס כר' ובר"נ דאשה פסולה גם אינשו פסולי . וזה אין סברא
לומר דר"נ קילי להו יוחר משפוט דכלא ים בין פסולי דרבנן
גם כדן דלא משמע להו א סורא כמ"ס סחוס' סנהדרין (נ"ד
ע"כ) חלולס כרית מכוס דלא משמע לי' איסורא . ח"כ מינו
עיבר במזיד . ואיך נאחר כנקל לו להעיד שקר להרוג נפש
במזיד . דכל חשדי' כוא כסוגי וע"כ לומר מכוס לא פלוג
פסולתו רבנן בכל עדות משא"כ שבועס שאינו מין עדות ל"ס
לא פלוג . וכן י"ל לדוגא דסא דהפסיק הלכה דפסול גם
לד"נ כוא מדרבנן . דפסלו כל עדות כפסולים צין דאורייתא
בין דרבנן וכל עדות . אכל חבי' אלא פסק דמס"ח פסול לכל
מילי פסולי דאורי' וגם ס"ל חשוד אמונא חשוד אמונא .
ע"כ טעמיה מכוס דס"ל לא פליגי דבורא וס"ל דלעדות
אשה גם גזון כשר וע"כ זה סכלל דכס"ק דר"ס (כ"כ ס"א)
אכל הפסולים קאי חף שאין בבס מכוס חמוד חזון פסולי
וכ"ל : —

ר"י לעין עוד סא באוכנ נבלות לתאבון כ"ע מודו דפכו'
חפי' רבא דנשי רע לכריות כיון דמשום חמוד ממון
טובה עבירה או למלא חלות נפשו חשוד להעיד שקר . ח"כ
גם לר' יוסי יתכן דאוכל נבלות לתאבון פסול . וקל"ז מוכח
מחלי דקאחר נימא כחלי' ובני למיחר דפליגי בפלוגתא ר"מ
ור' יוסי וכמס סנתיאבון לא פליגי אבוי ורבא ס"ל ר"מ ור'
יוסי לא פליגי . וס"ג במסקנא דפליגי אליבא דר"מ ו"ל כן .
דמסתחא לא דרר צי' במסקנא מזה . ודוחק לומר דלעין
דיני נפשות אין נפ"מ בלתיאבון . דכלא גם לעין רע לכריות
י"ל דאין כוכחא מאכילתו נבלות לתאבון סכוח גם רע לכריות .
ומ"מ מחחר דהפסיק דלתיאבון גרע מכוס כבשציל הנאה
ואחאוס עובר על מלות ס' גם לכל דבר כוא מוחזק לרע ח"כ
כ"נ לד"נ . ואפשר דלוחא נקטי ר"מ ור' יוסי פלוגתייהו בעד
זומם דלא מודע סקל ממון עובר עדותו . ס"כ' בו ענין למלא
חלוחו לממון . אכל נגד וגזון י"ל דגם ר' יוסי מודס כיון
שבועס עבירה לתאבון כ"ע מודו דפסול וא"כ גבי עובדא
דבר חא' דלית סכרי דנגד ח"כ פסול גם לדיני נפשות דכיון
דמשום חמוד ממון עובר אין לחק בין קולחא למיחרתא .
ולא כוונ' כלל לכרית דכלס כר"מ רק לחלומי מלחא גם
לסברא ר' אבא צי' יעקב דלא מחלק ככתי' וס"ל דגם בלתיאבון
פליגי ר"מ ור' יוסי . אכל לפי מלי דכתי' דנגד או אוכל
נבלות לתאבון כ"ע מודו דפסול אין צריך לכרית וגם אין
מוכרח דהלכס כר"מ . דסנא המחני' דאלו כן כפסולין לא
מיירי רק כנזלין ועוברי עבירה לחלות וחמוד ממון . וכוס
גם ר' יוסי מודס וספיר קאי זה סכלל אפסולין חלי' . ואף
דלעין עובדא דבר חא' אין נפ"מ דמ"מ פסול לפ"ז גם לר'
יוסי משום חמוד ממון ויוד עדיף לזוחו . אכל לעין הלכה
כאבוי חין ראי' דכין דאין סכרה דסזיס לן חנא כר' מחיר
כוי סכוס כרייתא חיוכיס . ואחרתי כענ"ד דגם צוז ח"כ
חבי' לשיטתיה . —

דוהנה ביבמות סס"ב חתא מה כרנתיו כרנתינו הנשא
רס"ז ר' יודוס חומר כרנתיו לא חנשא אכסו .
ובגנ' פס חתא דלרב מנשה דס"ל גזון דדבריכס נשר
לעדות אשה דר"נ פסול לעדות אשה ס"ל דח"ק ור' יודוס
פליגי צוז אי נימא פליגי דבורא דח"ק ס"ל פליגי דבורא .
וגר' יודוס ס"ל דלא פליגי דבורא . ורב יוסף דס"ל דלא
פליגי דבורא ס"ל דפליגי ח"ק ור' יודוס כרב מנשה דח"ק
גזון ד"ח כשר לעדות אשה דלא כרב מנשה ור' יודוס ס"ל
כרב מנשה ע"כ . וכמס כר"ס ספ"ק חתא מחני' דאלו כן
כפסולין וקאחר בגנ' כמס זאח חומרא גזון דדבריכס כשר
לעדות אשה . וקמס לרב יוסף דס"ל דפליגי כרב מנשה . וח"ק
דחיינו רבנן דר' יודוס ס"ל דגזון ד"ח כשר לעדות אשה .
ח"כ למס לא חביב במחני' פס גם פסולין דר"ס . וגם על

דרי' ורבנן בלא הכרת בכורה וכפי' כר"א מפריש מעטס בן
השטות יכיר שיכול להכירו שהוא בן שטות וא"כ אינו שייך
לפלגי' דבורא • וא"ש דפסקי' כר' יאודה • ולפ"ז אפשר להחזק
דעת כס"ג וגאמרא דס"ל כפי' כר"א מפריש דפלוטתיהו סוף
בלא הכרת בכורה • ובדין פלגי' דבורא ס"ל בהרשב"א דכיכי
דאין לחלק בלשון ל"א פלגי' דיבורא • ולזאת בע"י הכרת בכורה
אמרי' מסבירא כיון דלהכירו שהוא בכור נאמן בודאי דזה אומר
על בנו ולא גרע מאומר זה כ"ג ממילא כיון דלא פלגי' דיבורא
בזה נאמן ג"כ על הגדול שהוא ממזר כיון שאין לחלק בלשון •
וא"כ ח"ש כך דיכמות גם להכס"ג • דלומר פסול על בנו נאמן
אף בלא הכרת בכורה שפיר • רק לומר שאינו בנו אין נאמן
כ"א ע"י הכרת בכורה שאומר על בנו ומעטס דל"פ דבורא • —
ועכ"פ כטועם לדבריו בענין זה הוא דלמאן דס"ל דפלגינן
דיבורא אף כיכי שאין לחלק בלשון ע"כ מוכרח לפרש כפי
פלוטתא דרי' ורבנן בלא הכרת בכורה כפי' כר"א מפריש דלא
תקסא חזק פסקי' כהם כר' יאודה • ואין לומר דהסא אין
שייך כלל פלגי' דבורא משום דכיון דזה הקטן הוא בכור ממילא
הגדול הוא ממזר דאין לחלק גם בעניני כמו בשאר דוכתי חזי
זינתי עם אשתך • דאמרי' דכוונת מהאשחא אמת אבל לא עמו
או חזי הרגתי דאמרי' שנכר ע"י אחר • אבל כבא בבכור
אין שייך זאת • דאין לומר דכוא בכור וכגדול ממנו הוא כשר
דכלא מלינו גם בכס"ג פלגי' דבורא בבבלי ב"ב גרשתי את אשתי
דפלגי' דבורא דנאמן להבא ולא לעבר • וכן בירושלמי גיטין פ"ק
סיו עדים קרובים לזה ורחוקים לזה בשער ח' לב' ב"א לחפולין ר"י
ור"ל ור"ל ס"ל כהם פלגי' דבורא • ורבינו אפרים פסק כר"ל וע'
ברא"ש ספ"ק במכות באורך מזה • ובחדושי להר"ף גיטין ב"ה
בזה קא' בס"ד • וכיון דאיכא למימר פלגי' דבורא בכס"ג ממילא
לריך לפרש כפי' כר"א מפריש • ומאן דס"ל דל"א פ"ד או
דבכס"ג ל"א פ"ד מלי סבר כפי' כב' של הסוס' בפלוטתא דרי'
ורבנן • וחינו דלאביי דס"ל ל"א פ"ד מלי לפרש כפי' כב' של
הסוס' ולרצא לריך לפרש כפי' כר"א מפריש :

(ה) **והנה** הסו"ט בקדושין (פ"ד מ"ח) מקשה לפי' כר"א
מכר"ש דא"כ דכל סילפתא דר' יאודה אינו כ"א
מקרא דבן כשנאס יכיר • וזה שטותא בנישוא' לא מיירי כ"א
בחיובי לאוין דתפסי בכו קדושין דמזכר מקרא דכי סחיין
א"כ דלמא דוקא לפסול מכסוס נאמן האב ולא לפסול מקהל
וע' הוס' מדשים שחמס על הסו"ט סא גם נחין וזמזר כו"ל
מחיובי לאוין ופסולין לבא בקהל • ורק לר"ע מיירי קרא בבבלי
לכס"ג • ומאין לנו דר"ע כר' יאודה ס"ל ע"ס • ובאמת דברי
הסו"ט נכונים דכלא מזכר בסנהדרין (נ"א ע"ה) דר' יאודה
ס"ל כר"ע • וא"כ ע"כ קרא לא מיירי כ"א בפסולי כהונה או
בבעולס לכס"ג לחוד • וא"כ קסא קושיא הסו"ט • וק"ל דלאביי
בסנהדרין סס אין מוכרת דר' יאודה כר"ע ס"ל ע"ס • ויחזק
פי' כר"א מפריש אליבא דאביי ודוחק • (ועוד דלהנ"ל אדרבא
לרצא ל"ל כפי' כר"א מפריש) • ובפ"ד ל' בישוב קושיא הסו"ט
עפ"ש באורך בדרוש אחר בישוב קושיא כלה"מ על הרמב"ם
שפסק דלא כר' יוסי בר' יאודה (ביבמות כ"ב ע"ב) דמחייב
באחותו שתיס ח' משום אחיותו וב' משום בת אשת אחיך כ"א
כה"ק דדריש משום בת אשת אחיך ואי אחס מחייבו משום
אחותו • ור' יוסי בר' יאודה דריש האי בת אשת כו' מי שיש
לאחיו אישות בה ילא שפסא וכנענית • ורבנן דרשי שפסא
מ"אשחא וילדי' • וכנענית מכי יסיר ומקסא כניחא ב'ז' אומות
שאר אומות ע"ג מגלן ומשני כו יסיר לרבות כל המסירים •
כניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא כו' ומשני מאן תנא דפליג
על ר"י בר' ר"ס היא • והרמב"ם פסק בה' מלוס ולוס דלא כר"ס
לענין דרישת טעמא דקרא ומ"מ פסק דלא כריב"ז • וקסא מאין
ידע כנענית דולדה כמותה • והרמב"ם בזה אף קוטב הענין מ"ס שס
הרמב"ם חפס כסוגי' דקדושין (ס"ח ע"ב) דמשני כהם דמכי
סחיין וילדו לו ידעינן כל כיכי דקרינן ב' • כי סחיין קרינן
בזה וילדו לו כו' • ואמרי' סס דכסוגיות חלוקות בפלגיתא
דאמוראי בקדושין (ס"ח ע"ה) דמאן דיליף מכי סחיין דקדושין
חיפסין בח"ל לא מלי למדרש עוד לזה דולדה כמותה כיכי דאין
קדושין חופסין • וכ"כ הריב"ז • ובסנהדרין סס דלא משום דבעי

מ"ס בגמרא ויבמות פ' החולץ (מ"ז ע"ה) ובקדושין פ' פטרת יוחסין
(ד' ע"ח ע"ב) דפלגי' ר' יאודה ורבנן לענין יכיר ורבנן ס"ל דאין
אדם נאמן על בנו לומר שהוא ממזר ור' יאודה ס"ל דנאמן ופסקי'
כלבס כר' יאודה • ופסק בבב"ב דסא דנאמן על בנו שהוא ממזר
כיונו דוקא ע"י הכרת בכורה • אבל בלא ע"י הכרת בכורה אינו
נאמן • והקדו כל הפוסקים עליו מהא דביבמות אמרי' סס גר שבה
לפני ר' יאודה ואמר נחגיגתי בני לבע"ה וא"ל ר' יאודה נאמן
אחא לפסול את עמך ואין אחס נאמן לפסול את בניך • ומקי
לה ססס בגנים גדולים ואמרי' סס ה"בס כרנב"י דקאמר
הסס כטעם משום דאין עדות לכנעני • וגם להכנים אינו
יכול לפסול בעדותו • אבל לשאר דבר באופן שאין נפסל הוא
מוטיל עדותו • ולכס"ג דכיכי דאין כהגדס ע"י הכרת בכורה
אינו נאמן קסא למאי אומר סס כלבס כרנב"י • הא ססס
לא כו' ע"י הכרת בכורה • ויס מהאמרויס שמתרשים דמאי
דקאמר בבב"ב דאינו נאמן כ"א ע"י הכרת בכורה כיונו באומר
על בנו שאינו בנו שאינו נאמן כ"א יס אומרים דעל זה לא
האמינאו סהורס • וס"ל להכס"ג דמ"מ ע"י הכרת בכורה נאמן
לומר שאינו בנו • אבל לומר שהוא בנו ופסול שפיר נאמן וס"ס
כך דיכמות • [אף משמעות בבב"ב דבכל גוגא אינו נאמן בלתי
אס ע"י הכרת בכורה] • ודבריהם לריכיס יסוב • דכנס כתיס'
בכ"ו וסין כתבו שני פירושים כל דברי ר' יאודה מאין כוכית
דנאמן לומר שהוא ממזר על בנו • וס' דהוא משום דכיון
שאומר על בנו כקטן שהוא צעור ממילא מוכח מהגדול
שהגדול אינו בנו • וזהו ממזר • וס"ר חזי' מפריש מפרש
דיכיר קרא יחירא אחא לזה סיכור מי הוא בן השטות והלוס
חיובי לאוין • וזהו נאמן לומר על בנו שהוא בן גירושא והלוס
דכיונו חיובי לאוין • ולפ"ז קסא על חירושא כנ"ל לבב"ב חזי
נימא דס"ל כפי' בראשון א"כ מאין לו דעל בנו נאמן בלי הכרת
בכורה • ס"כ סס כן לדעתו • ואי נימא כפי' כשני א"כ גם
בלא הכרת בכורה **נאמן** • גם מאין ידעינן שנאמן ע"י הכרת
בכורה לומר שאינו בנו דלפי' כשני אין ראי' לזה • ודוחק דס"ל
ב' בפירושים ביחד • אף דהאמרויס מהתריס כנ"ל ניחא לכו
דוחק זה בע"ד לא נהירא • ובנראה בע"ד דשני הפירושים
הליים בזה אי נימא דפיגינן דבורא אפי' במקס סא"ל לחלק
בלשון רק בדבר ח' נאמן ועל כשני אינו נאמן • וזה טועם
לענין ס' כרשב"א באומר חזי זינתי עם אשתך דאינו נאמן
דא"ל לחלק דדיבור דכי מדנת ה"בא חזי זינתי לא נשאר סוס
כונה בהמלוס כהשארס • ויס דיעא דס"ל דמ"מ פיגינן לומר
דבוס נאמן וזה אינו נאמן ואין נ"מ בהלשין • וע' חו"ה ס'
ל"ז • ובנ"ב מא"ע ס' ע"ב • [וי' דבזה פליגי אביי ורבא
בריס גיטין באומר כל נכסי קנויס לך דכו"ל חד דינר וח"ה
למפלג וס"ל לא • דשניסס אינו נאמן ובעי קיוס ככל סטרות
דעלמא ורבא ס"ל דפלגינן דבורא ועל עמו נאמן וס"ל דפלגי'
עניני • אף דאין נחוק בלשון • ואביי אפשר דבכס"ג דאפשר
לחלק בלשון מזהס דפלגי' דבורא • רק במקס שאין לחלק
בלשון ס"ל דל"פ דבורא • ובסנהדרין ג"כ אין לחלק בלשון ע"כ
ס"ל דל"פ דבורא ופלגי' ע"כ בדרב מנשה לאביי כנ"ל • חולס
להרשב"א דס"ל להכרה דכיכי דאין לחלק בלשון ל"א פלגינן
דבורא • א"כ ע"כ סא דכרנתי מיירי באופן שיש לחלק בלשון
דכלא פסקינן כרצ מנשה דגזין ד"ה פסול לעדות אסא ואין
מכסרי רבנן דר' יאודה עדותו • וע"כ משום דפלגי' דבורי'
ולדעס כחולקת על כרשב"א אפשר דמיירי שאין לחלק בלשון
ומ"מ אמרי' פלגי' דבורא] • וכנס בפלוטתא ר' יאודה ורבנן
גבי יכיר פסקי' כר' יאודה כנ"ל • אך ר' יאודה כלל לא ס"ל
פלגי' דבורא כדמוכח מהא דהרגתי ספ"ב דיכמות ולזאת יחזק
דס"ל דע"י הכרת בכורה על כקטן נאמן גם בזה שהגדול ממזר
ולא נאמר **דנאמן** על הכורה לחא לו פי שנים מקרא דיכיר
ועל הגדול אינו נאמן משום דס"ל לא פלגי' דבורא וכיון
בנאמן נאמן בזה ג"כ שהגדול ממזר • אבל אין הלא פסקי'
כלבס כר' יאודה ופסקי' ג"כ דפלגי' דכירא קסי' לכאורס אין
פסקי' כר' כהם סא י"ל דמטעם יכיר אינו נאמן כ"א לבווי'
בכור לנחלס ולא לבווי' לבנו הגדול ממזר • וע"כ לומר נאמן
דס"ל דפלגי' דבורא ככ"מ אף ש"ן לחלק בלשון דמפרש פלוטתא

משייר דהוא כדעת ריה"ג דלפי מלי דמסיק ותפסי' דר' יוחנן בלמה עמי מוס דס"ל דהאס מהכפר בשבט הקדש וס"ל שיירו לינו משייר . ח"כ לא אהי ר' יוחנן כחכמים דריה"ג . ולמה פסק כחיד . — וגרסה עמ"ס הרוס' וכן רש"י לגירסתה דאס שיירו לינו משייר הו"ל הולד חולין משום דלא קדים מחמת' כ"ל מחמת האס וולדי קדשים בבויתן ה"ק ע"כ הולד חולין משא"כ נמ"ד שיירו משייר נהפס קדושת פיו על הולד מלכד קדושת אמו . אבל אי נימא ממעי אמן הס קדושים גס למ"ד לינו משייר הו"ל קדוש . והנמ' מההלא סברה דלכ"ע בבויתן ה"ק . — וגמזי חק גבי עבד היכי נימא אס חיקף הו"ל עבד או כשגיל . ונ"מ דאי נימא חיקף הו"ל עבד ואס שיירו לינו משייר דעובר ירך אמו דהו"ל כמשחרר חזי עבדו דע"כ אפי' לרבי אין משחרר כ"ל חזי רק אי נימא בבויתו נעשה עבד או כיון דשיירו לינו משייר ועשה הוא ירך אמו ואין עליו גס עבד כ"ל מחמת אמו ממילא ליום הלידה לא יהי' עוד עבד כיון דכבר נשתחררה אמו . ולמ"ד משייר אפשר דלכתר הכי יהי' עבד דנכחז זכות להחרון וכה במה ששייך להולד שישאר שמו עליו בלשם בבויתו שפחה . וגרסה דיהאן לומר דכמו דמדמינן קדשים לעבד לענין אס שיירו משייר או לינו משייר ה"ל לענין אי ממעי אמו הוא עבד או בבויתו נעשה עבד ג"כ דמו להדדי . והלי' אי נימא בקדשים בבויתן הס קדשים ה"ל בעבד בבויתו נעשה עבד . וח"כ כמו שד' הרוס' דסברה הנמ' בנחלה דלכ"ע בבויתן הס קדשים ה"ל סברה בעבד דבבויתו נעשה עבד ע"כ קאמר דלמ"ד שיירו לינו משייר הו"ל בן חורין . משא"כ למ"ד ממעי אמו הוא עבד ובקדשים ממעי אמן הס קדושים גס למ"ד לינו משייר חזי כ"ל כמשחרר חזי עבד ואין נעשה הולד בן חורין . וכמו בן אס ה' אומר הרי אה שפחה וולדך בן חורין דאמר' למ"ד שיירו לינו משייר דעובר י"ל דהו"ל כמשחרר חזי עבד דמשחרר החזי לר' . וה"ל נעשה הולד בן חורין . וח"כ גס לרבנן לפ"ז הדרש של האשה וילדי' הרי' לחדוני' דולדה כמותה עוד במעי אמו הוא עבד ע"כ הו"ל כנפול חדא וכמשחרר חזי עבד . ונ"מ ג"כ דאס שחרר הולד דהו"ל משחרר דהו"ל כנפול ח' וכמשחרר חזי נוף . אבל ריה"ג ס"ל בבויתן ה"ק ואס שיירו לינו משייר . וכיון דלא יוכל לבא עליו מדיו ולד כל עודו במעי אמו ע"כ הו"ל בן חורין . וח"כ ח"ס להרמב"ם דפסק שיירו לינו משייר ופסק כחכמים גבי האומר לשפחתו כו' דדבריו קיימין . משום דס"ל בולדי קדשים ממעי אמן ה"ק . דהלא בנחשח בן ד' פסק דלינו נאכל כ"ל לזכרי כהונה חזי עבד . וח"כ ממעי אמו הוא עבד והו"ל כמשחרר חזי עבד וכו' . וח"כ ג"כ מה שפסק בולד חטאת בן ד' הנמלא במעי אמו דלינו נאכל כ"ל לזכרי כהונה חזי דפסק שיירו לינו משייר דלכ"ע הו"ל הולד חולין כמ"ס התו' וכו' . ובהדיא פסק באומר לשפחתו הרי אה שפחה וולדך בן חורין זכתה לו . דל"כ כ"ל למ"ד שיירו ח"מ . וגס פסק עובר ירך אמו לפי הסכמת המפרשים . ונ"מ פסק בנחשח דמלא בה בן ד' ח"כ כ"ל לזכרי כהונה וע"כ דס"ל ממעי אמו הוא קדוש ונהפס מחליו עליו קדושה וח"ס . וח"כ בעבד חיקף ממעי אמו הוא עבד . ע"כ אין משחרר בשחרור אמו דהו"ל כמשחרר חזי עבד . וח"כ דקרא האשה וילדי' קאי גס לרבנן רק דרבנן ס"ל ממעי אמו הוא עבד וריה"ג ס"ל בבויתו . והנמ' מההלא סברה דלכ"ע בבויתן ה"ק כמו שמוכח לענין פלוגתא דקדשים בנחלה הסברה דלכ"ע בבויתן ה"ק וה"ל בעבד חפס הדיון בן . ע"כ מוקי קרא דהאשה וילדי' רק לריה"ג . אינן במסקנא מלי אהי גס לרבנן ואחריותו קאי . וח"ס דהרמב"ם מלי דריש מלי הדין לולדה כמותה ומ"מ אשטריך האשה וילדי' חף דסבר דרבנן להורות דהד נופל היא עס ולדה . וכן בקדושין מוקי קרא דהאשה וילדי' לריה"ג משום דס"ל להנמ' בבויתן ה"ק לכ"ע וה"כ בעבד . אבל להרמב"ם דפסק דממעי אמו הוא קדוש . ח"כ גס לרבנן . ויהאן דזכו כונה בדרייתא דאחרת מלהביא הקרא עד לבתר פלוגתיהו . משום דיש חופן שחלטה מלהביא הקרא עד לבתר וקאי אחריותו :

מופנה בדרש סמוכין כ"ל מלי דדרש מלי חסיין דקדושין חופסין כהיבי גאון . ח"כ ה"י חסיין דקדושין חופסין להאס בנחשו וכד נדרש כך דרשא כל ה"י דקרינן ביה כי חסיין כו' יחיס ק"י המיושט גס על ח"כ דאין קדושין חופסין להאס בכס . דג"כ וגדס בנחש מה שלון הדיון בן . ע"כ כסוגי' דקדושין דדרשכ הכי כג כינן דקרינן ב' כו' סברה ככך מ"ד דמפס (שס ס"ז ע"ב) כא דנכ"כ אין קדושין חופסין מלחוח אהס דנפ"ז לא קאי' ח"כ חייבי לאין דל"ד ללחוח אהס שיש גס כיה דרק ל"כ אחא בר יעקב דיליף ח"כ דלא חפסי קדושין מביחם קפי' לילדי' ח"כ חייבי לאין נמי . ולריבא לדידיס קרא כי חסיין דקדושין חופסין כח"ל . אבל למלי דדריס מלחוח אהס לא אשטריך ליש כי חסיין לקדושין חופסין כח"ל . ולא מיירי כח"ל דוקא . אלא פי' כי חסיין שיש גס עכ"פ חורח קדושין לאחריני דשיירו למעט שפחה וכנענית דאין שייך בה סוי' כול . ועפ"ז קאמר כל ה"י דקרינן ב' כי חסיין דשיירו שיש גס ענין קדושין לאחריני . וכ"מ מת"ס הרמב"ם דממזר יורש אביו . וס' במפרשים דכוא מקרא וכלחח שוואס לא יוכל לבכר כו' וקשה כא שוואס מיירי בחייבי לאין דוקא וע"כ מלי דכ"ל דקרא נא רהי לקדושין חופסין כח"ל מיירי קרא כח"כ . וכי חסיין פי' שיהי' שייך בה ענין סוי' חף לאחריני ומלי ססיר למדרש כל ה"י דקרינן ב' כי חסיין כו' . ופוס א"כ גס לר"ע ולא הולך הנמ' דדחוק קרא בנפולס לכה"כ כ"ל לכאי מ"ד דדריס מלי חסיין חייבי לאין דחפסי קדושין . אבל לאידך מ"ד ח"ל לזה . כ"ל רפי' סכחוב דבויך בה סוי' לאחריני וגס ר' יחודס ס"ל כהי . וח"כ ח"ס קיטוס סתוי"ט מלין ידע לפסלי קהל לפי' סר"ל מפרשים דסבחה מיירי כי חסיין בחייבי כריתות וידע לה ג"כ פסולי קהל .

(ו) **והנה** בענין דברי הרמב"ם שפסק דלא כר' שמעון דדריס טעמא דקרא ודלא כר' יוסי בר' יהודה נחייב שהיס בלחוחו שפחתו לייבב דהפס סוגיא דקדושין ענין לריך יסוב דמהעורר לפ"ז קושיא אחריתי . דההס מסקינן ח"ס שפחה נמי ידעינן מלי חסיין וול' האשה וילדי' . וממעי כדחגיגה האומר לשפחתו הרי אה בן חורין וולדך עבד ולדה כמותה דברי ריה"ג וס"ל דבריו קיימין שנא' האשה וילדי' כו' ומפרש בגמ' שס דקאי שנא' על ריה"ג דולדה כמותה . והרמב"ם פסק כחכמים דדבריו קיימים וקשה ל"ל האשה וילדי' כיון דדריס כי חסיין כנ"ל . ואמרתי לייבב . דהנה בהך ברייתא בחר דמסיק דברי חכמים דדבריו קיימין קאמר שנא' האשה וילדי' הרי' לחדוני' . ומקשה הנמ' מלי תלמודא . וממעי דקאי אדריה"ג . ויש לראות מלי דמאחר הבדרייתא לאחויי הקרא עד דמסיק דברי בר פלוגתי' . אהר מעט מלינו כיוולא בזה . וגרסה ע"פ מה דחגיגה בנחורה (דף כ"ה ע"ה) ח"כ יוחנן הקדיש חטאת מעוברת רזה בה מהכפר רזה בולדה מהכפר . קסבר ר' יוחנן אס שיירו משייר והו"ל כמפרשים ב' חטאות לאחרייות . וקאמר הסס נימא כנחלי האומר לשפחתו הרי אה בן חורין וולדך עבד כו' לימא מ"ס אס שיירו לינו משייר ומ"ס אס שיירו משייר . לא דכ"ע אס שיירו משייר וס"ה דא"כ האשה וילדי' כו' לימא כהי נחלי דחגי חדא הסחוט חטאת ומלא בה בן ד' הי לינו נאכל כ"ל לזכרי כהונה וסגי חדא נאכל לכל אדם . מלי לאו בהא קמיפלגי מ"ס אס שיירו משייר ומ"ס אס שיירו לינו משייר . ואבע"א בהא קמיפלגי מ"ס במעי אמן הס קדושים ומ"ס ולדי קדשים בבויתן ה"ק . ואבע"א כאן שהקדישה מעוברת כו' . והנה הרמב"ם פסק אס שיירו לינו משייר דעובר ירך אמו ומ"מ פסק כר' יוחנן דמהכפר בולדה . ומשום דאדס מהכפר בשבט הקדש . וכן מוכח בנחוח (פ"א ע"ה) דדיון ר' יוחנן הוא משום דאדס מהכפר בשבט הקדש (ול"ל ה"ל דק"ל ולד חטאת מהה הוא בהקדישה ולבסוף נהפברה . ומ"מ למ"ד בבויתן הס קדושים במעי אמן הס חולין) . וח"כ קשה למה לא פסק הרמב"ם כריה"ג גבי האומר לשפחתו כו' דריה"ג ס"ל שיירו לינו משייר כדמוקי בגמ' תמורה . גס קשה (דקושיא) הנ"ל על הרמב"ם חזינה כ"ל מחמת סהירות פסקיו אבל בודאי יס לפסוק כחכמים דריה"ג ועל ר' יוחנן קשה אמלי פסק שיירו לינו

לא לרדק כנ"ל וזיוס וזידו הימניה י"ל דידע ממוקס אחר
 כדמסיק בגמ' שם • ע"כ דריש לי' למחשפט חטאת העוף
 [ומלאתי סיוע לדברי חז"ל בירושלמי פ"ה דנועבר שני ה"ג
 דכס מבוחר להדיח פלוגתא דר' ישמעאל ור"ע כזה ור' ישמעאל
 ס"ל ולד ולדות הארץ • ור"ל להרפות בהוכחות מדס"ל כלל
 קמא דוקא • וכן בצרייתא דר"ג מדות דר' ישמעאל חיהא כלל
 ופרט וכלל כילד כו' מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ •
 ורליתי בס' פורה כהנים להס"כ שדכס זה חיה כגיס בגמ'
 בצרייתא הנ"ל פרי מפרי וגדולי קרקע • והנהו מוטעת דכח
 נגד הירושלמי וגם הפבלי לפי מה שהוכחתי ור"ל דגמ' כלל •
 ומ"ס כן בשם הנר"ל לא חלמין סילא וזה מפיו הקדוש •
 ובקר עמו זו דודאי כיו שפרי הפבלי וירושלמי כהנים
 לעינו [הבדלות] • כן אמרתי זה כבר ושוד הארצתי בחופן
 אחר ביטוב קושיה רש"י והוס' הנ"ל • חולם לפי הנ"ל י"ג
 בפשיטת דה"ק דר' ישמעאל ס"ל כר"ל דלא דרש וזהו הורה
 כ"ל לדברים הכוזבין בפרשה ע"כ צ"ע לדרוש במחשפט ור'
 יבטעאל דריש מוחל הורה • והנה ר"ל ידע הך דהיוו בל
 חלל מן החולין במנחות (פ"ב ע"ה) מוקדא וזבחה לה' חלביק
 לחן ובקר כו' • מה פסה חיו בל חלל מן החולין חף כל
 דבר הבא מן האלן ומן הבקר חיו בל חלל מן החולין •
 ור"ל לא ידע מההס רק לחן ובקר ע"כ צ"ע דרשא במחשפט
 לעילת העוף דחיה צאה מן המעבר • ור' ישמעאל ס"ל דמוחל
 הורה ידע' • ור"ל : — וצוה יבטחי ג"כ מה שיש לדקדק בימי
 התיבות מחולין לזבחים • דכס בזבחים מוקדא הנ"ל ביום מביא
 לוהו נפקא כו' בידו הימניה מדרבא בר בר חנה נפקא • ומביי כדי
 נסבה ואצט"ל סבר לה כר"ס דאצט"ל לא צ"ע כהונה כו'
 ובחולין (כ"ב ע"ה) כדמקשה בידו הימניה מדרבא בר בר חנה
 נפקא ומביי אצט"ל לא צ"ע כהונה כו' לא הוציר סבר לה
 כר"ס • והלא דבר הוא ואף שהיו זה רק דקדוק • אבל יתגל
 מיושב היטב • דהנה ר"ס מליט לו במנחות פ"ק דדריש וזהו
 הורה ובייט חף לדברים שאינם כהובים בפרשה • ובגמ'
 מקומות היכי שהוצר מאן דדריש וזהו הורה פי' ההוס'
 דהוא ר"ס • ור"ל דנימא דדרש' וזהו הורה נדע מחטאת
 מה חטאת חיה צאה חלל מן החולין כו' חף לעילת העוף ולא
 הי' לרדק קרא כלל לעילת העוף • וע"כ לא מליטין לחוקמי
 בחולין הצריית' כר"ס • ע"כ לא הוצר ר"ס רק סהס אצט"ל
 לא צ"ע כהונה כהונה צ"ע אצט"ל • אבל בזבחים דההס קאי
 אדרבא דוחל הורה דקאי גס לבחין כחזבין בפרשה דהיא
 מוסבס לביטת ר"ס מוכר סבר לה כר"ס • וזהו דלא נקט
 בחולין התי' ה' כדי נסבה כהנהו במק"ל דהוא מוסב
 דדרשא למן החולין לעילת העוף גס לה"ק לאו הכרחי כמ"ס
 ההוס' חולין (כ"ה ע"ה) דהיפוק לי' מהא דספרי כיון דחיה
 נאכלה • ע"כ כיון דביוס הוא כדי נסבה וגס בידו הימניה
 נימא כדי דוחק לו לומר דכל הדיקס לא הויה רק למן החולין
 ע"כ קאמר דאצטריך לי' לבידו הימניה ומן החולין הביח ההגל
 דממילא ילפי' גס זאת דלא נימא והקריבו לחוק במ"ס ההו'
 שם • והא דבמנחות (פ"ב ע"ה) לא נקיט ההו' אצט"ל צ"ע
 כהונה כו' כבר כ' ההוס' דהוא למ"ד ג"ס חיו מלמד בהיקס
 ע"ס ור"ל דלא ס"ל מלורע חולין הוא ועי' הוס' זבחים (י"ה
 ע"ה) ובמק"ל הארצתי ואכ"מ :

(ח) גס צענין פלוגתאיהו בהקישא לאכס דר"ל דרש מה חסס
 חין שפיר וכלי' קדוש זו • ור"ע דריש למה חסס
 עלמותיו מוהרין ג"כ • ג"כ אמרתי דהוא מוסב דר"ל לא ס"ל
 לדרוש וזהו הורה כ"ל לדברים הכוזבים בפרשה דגס הא
 דעלמותיו מוהרין מיקרי חין כהוב בפרשה • דהנה רש"י כ'
 דהא דעלמותיו מוהרין ידע' מסבכא כיון דצטרו נאכל לכהנים
 ועלמותיו חין בהס אכילה ממילא מוהרין דוהר חין שייך
 בהס • [והנה ההוס' הקשו שם על פרש"י דא"כ מחטאת ג"כ
 נוכל למילף הכי • ע"כ כהבו דנדרש מלו יחי' דעיקר קרא
 באכס כחיו • וע"ס דגס על פירושם הקשו הא גס צעילה
 כהיב לו יחי' • וע"כ דהאי הגל לא דריש לו יחי' • וצט"ד
 אמרתי לייסב פרש"י דידוע ד'ס צנדי הך עלמות ד'ס
 שאפשר לאכלס ואח"כ נהקשים ונעשים עלמות קשות שאינם
 רלוים

(י) ור"ה בדבר פלוגתא הנ"ל חי ולדי קדשים במשי חמין
 הס קדושים או בהוייתן ה"ק נראה דפניני ר"ה
 ור"ע בזבחים (ג"ה ע"ה) ור"ל יניף מוחל הורה כו' למחל מה
 מחל חיה נאכלת כ"ל לזכרי כהונה כו' • למחל מה חטאת
 מקדש צבולת כו' • לאכס מה חסס חין שפיר ובני' קדוש זו
 כו' וקסבר ולדי קדשים בהוייתן הס קדושים • ור"ע דריש
 ההס כילכו בחופן אחר לחטאת חיה צאה חלל מן החולין וביוס
 וזידו הימניה כו' גאכס מה חסס עלמותיו מוהרין כו' • ע"כ • ויהנן
 דר"ע ס"ל דולדי קדשים במשי חמין ה"ק ע"כ גל דריש מה
 חסס חין שפיר וכלי' קדוש כו' • או דנימא דמהכא יניף ר"ל דולדי
 קדשים בהוייתן ה"ק ח"כ לר"ע דל"ל קרא לזה דדריש גאכס מה
 חסס עלמותיו מוהרין אמרי' דולדי קדשים מוהרין חמין הס
 קדושים • והנה ההוס' בזבחים ומנחות במקומות אחרים כהבו
 דהא דחיהא מאן דרש וזהו הורה פי' חף למלי דלא כהוב
 בהענין חלל למלי דכהוב בהענין כ"ע דרש ע"ס בפ"ק דזבחים
 (ט' ע"ב) ובמנחות (ג' ע"ב) • ובמקום אחר ביארתי בס"ד
 דהו פלוגתא דר"ל ור"ע • דר"ל ס"ל דבענין דוקא דברים
 הבהוב בהענין ור"ע ס"ל דוחל הורה קאי גס נגל הדברים
 שאינם כהובים בהענין • וזהו דריש ר"ע בחטאת גמא חטאת
 חיה צאה חלל מן החולין כו' דמן החולין וזה מכל מעבר
 חין כהוב בפרשה כ"ל ילפי' לה מפרי שז אהרן דרש כהוב
 אחר לו ולא משל מעבר • וכן בידו הימניה ילפי' בג"ס ממלורע
 ור"ל ל"ה מדברים הכוזבים בפרשה עלמה וביוס הלל כדי
 נסבה בלח"ה דמוביס לוהו נפקא • חף ר"ע דריש וזהו הורה
 חף לדברים שאינן כהובים בפרשה ור"ל לא ס"ל לדרוש חף
 לדברים שאינם כהובים בפרשה ע"כ דריש לי' למה חטאת
 מקדש צבולת דכהיבה ההס בפרשה יקדש :

ועי' א אמרתי לייסב בגמ' קושיה רש"י והוס' בחולין פ"ק
 (כ"ה ע"ב) דחיהא שם וזהו העני יעשה עולה כמחשפט
 כמחשפט חטאת בהמה מה חטאת בהמה חיה צאה חלל מן
 החולין (פרש"י ולא ממועות מעבר שני) וביוס וזידו הימניה
 חף עולה העוף כו' ר' ישמעאל חומר כמחשפט חטאת העוף
 ממול עורף כו' • ופרש"י והך סברא דמן החולין וביוס נפקא
 לי' לר' ישמעאל בהקישא דוחל הורה כו' וח"ק לא משמע
 לי' מההיא הקישא חלל קרבנות בהמה כו' ע"ס • וההוס'
 שם ד"ה מה חטאת העוף לא ניחא להו בפרש"י מוסב דהלא
 חזין דהגמ' פריך לקמן ביוס מביי לוהו נפקא דהיינו קרא דוחל
 הורה חלמא דס"ל דהפסוק לעולה משמע עולה העוף גס
 לה"ק וכ' טעם אחר לה"ק דלא משמע לי' הקישא דוחל
 הורה לענין בא מן החולין דחיו שייך בכל הפסוק דלמית
 אחין ממעבר ע"ס • וצט"ד הקלושה חשבתי זה כבר להך
 קושיא דר' ישמעאל לטעמי' • דהנה צערובין (כ"ז ע"ב)
 חיה וחי הנחי דרש' כללי ופרטי דחיה ונהה הכסף בכל
 אשר תאוו נפקד כו' מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ כו'
 קרקע כו' ותניא חידך מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ כו'
 מאי בינייהו אמר חז"ל דגיס ח"כ כו' חלל אחר רבינא עופות
 ח"כ • למ"ד פרי מפרי וגדולי קרקע הני נמי גדולי קרקע
 נינהו • למ"ד ולד ולדות הארץ עופות מן הרקק נבראו • מאן
 דמרבה עופות מ"ט • מאן דממעט עופות מ"ט • מאן דמרבה
 סבר כללל בהרא דוקא כו' ומאן דממעט קסבר כללל קמא
 דוקא כו' ע"ס ועכ"פ מאן דסבר כללל קמא דוקא חמעט
 לדידי' עופות ממעבר שני דחיו יכול לקנות ממועבר שני •
 והנה בחולין (ס"ו ע"ה) כ' רש"י ד"ה כמים במים דקסבר
 הגל דבי ר' ישמעאל כללל קמא דוקא כו' • והכי אמרי' לעיל
 כו' ע"ס • וצוהים (כ"ב ע"ה) פריך מר' ישמעאל אהא דבי
 ר"י ע"ס וכ"כ כמה דוכחי • וממילא מוכח דר' ישמעאל
 דס"ל כללל קמא דוקא ממעט עופות מלקטות במעוה מעבר
 שני • ור"ל ח"ס דלא חיצטריך לר' ישמעאל למעט עולה העוף
 דחיה צאה ממעוה מעבר שני • אחרי דכלל"ה חמעטו כל
 העופות שלא יוכל לקנות זה המין ממעוה מעבר שני • וביוס וזידו
 הימניה מסיק הגמ' שם דחיהא ילפותא אחריהו ביוס מביא
 לוהו נפקא בידו הימניה מחלצב וכהונה ע"ס • ור"ל לא
 חיצטריך לי' לר' ישמעאל הקישא דמחשפט לחטאת בהמה לחולין

ר' יוסי היא • אבל רבא דס"ל דלא דריש ר' יהודה וי"ו
 ח"כ אפשר לומר דדריש וזאת הורה וס"ל כר"ע וזולתי קדשים
 ס"ל דממעין חזק ה"ק וא"כ אפשר שפיר לחרץ דהאשה וילדי'
 אחא לולדא כמותה לענין שחרור כ"ל חזק ו' • וכי תהיין
 מיירי לפ"ז בח"כ ג"כ דמדי תהיין דרשי' למעט ולד שפחה
 וכנענית דלא קרינן ב' • וילדו לו • וא"כ פ' כי תהיין דהנה
 בנית קדושין עכ"פ לאחריו • ואפשר לפרש לפ"ז בפנוגהא דר'
 יהודה ורבנן ביביר כפי' הר"ח מפרי"ט וא"כ אפשר לומר דפלגי'
 דבורא חף היכי שאין לחלק בלשון • ובהנהי דספ"ב דיבמות
 ח"ש דת"ק סבר פלגי' דבורא • ולעולם גזלן ד"ח פסול לעדות
 חשה • וזה הכלל דספ"ק דר"ה לא קאי כ"ל אהניך דחשיב החס
 ח"כ חזן רח"ו דסתים לן חנא כר"מ ואין לנו במה לדמות
 הנהיחא דהני בה פסול חמס דמשמע דרק פסול חמס פסול
 וא"כ חזי ורבא לשיטתיהו בהך מלחא חי' ר' יהודה דריש
 וי"ו ח"ל בכל עניני יעל קנ"ס כאשר הארכתי לבאר בשו"ה
 בכל פרט מהלכות דיע"ל קנ"ס • דכולם הם תלויים בפנוגהא זו:
 (ט) **והנה** במנחות פ"ק פליגי רבה ורבא בטעמא דר"ש
 דס"ל בקומץ מחבת לשם מרחשת כשר דרבה ס"ל
 משום דמחבתה דמנכרל היא דמעשו' מוכיחין עלה דמנחת
 מחבת היא • ור"ש לטעמי' דדריש טעמא דקרא ע"ש (דף ב'
 ע"ב) ורבא ס"ל דלדרבה מסבירא היכי דמנכרל דשקר הוא
 מנחש לו אומר ים לפסול יותר רק דגוה"כ הוא וזאת הורה
 המנחה ע"ש (ג' ע"ב) • ונ"מ בזה לדידן דאף דלא קי"ל כר"ש
 ההם מ"מ הסבירא לענין שאר מצות ים לדין מילה • ובה
 יסבתי קושיא המפרשים אהניך פוסקים שפסקו דמכין בדיחא
 שלא ללחא חזי יולא חף דמצות ח"ל כונה • מהא דליחא
 חלח מעתה היכן בשמיני בסוכה ילקה • יכוין שלא ללחא ולא
 ילקה • ויסבתי משום דקי"ל כרבה החס במנחות דהלכה
 כרבה נגד רבא • והארכתי בזה בחדושי' להר"ף ז"ק דהא
 דחמרי' מאבזי ורבא הלכה כבהר"י • היינו מאבזי ורבא
 ואילך אבל לא כאבזי ורבא עלאם נגד רבוותאם דקשמי
 מינייהו • ורבה קשים מרבא ורבו הוה • לו משום דרבה בדורו
 הוה לא נחשב רבא בהרא נגדו כמ"ש הס"פ פ' כילד הרצל וע"כ
 חפסינן הסבירא דהיכי דמעשו' מוכיחין לא פסלה הנהי כ"כ ע"כ
 שינה בסוכה דהוי מעשו' מוכיחין לא מהני מה שמכין שלא ללחא
 והם לא דברו כ"ל באופן שאין מעשו' מוכיחין • ובהי ים
 ליישב ג"כ מה שפסקו התיקע לשיד ילא וגבי מלה פסקו חלל
 בלא מהכין לא ילא • דהאני מלה דאין מעשו' מוכיחין
 דאבל כשאר חבילות משא"כ בסופר דמעשו' מוכיחין ע"כ ח"ל
 כונה • ולחא חף להכ"ז דמדמי הפלה לקרבנות דסמחא לשמה
 קאי ולא בעי למימר לשם יחוד ההם שאני דמעשו' מוכיחין •
 אבל באכילה מלה ופסח שכן הוא דרך אכילה לאכול בשר עלי
 עס ענות ומרור וליבא מעשו' מוכיחין בעי כונה ואמירה
 לשם מצוה • ולזה דייק ר"ג כל שלא חמר ג' דברים חלו בפסח
 לא ילא י"ח ואלו הן פסח מצה ומרור • לומר פסח מצה כו'
 היינו חף דבז"ל דליכא פסח חוכא במרור שאובלין בפ"ט
 מעשו' מוכיחין • אבל בזמן שהי' פסח ואוכלים ביחד לא הי'
 הוכחה לפי מעשו' ע"כ בעי אמירה גם במרור • ובה"ז עכ"פ
 במלה מערב האמירה משום דאין מעשו' מוכיחין • ומוכרין
 מאמר ר"ג שגילל כל הג' דברים למען יהי' כל מעשו' רק
 לשמה בפירוש דאף דבימי דמעשו' מוכיחין מ"מ ודאי טוב
 ונכון שיאמר לשמה • רק דלא ילא י"ח יתכן דאין שייך כ"ל
 במלה שאין מעשו' מוכיחין כנ"ל:

(י) **ולבאר** בדרך דרוש מאמר ר"ג ה"ל חמרה • דהנה
 יש לדקדק הא ר"ג אחר החורבן הי' כידוע •
 וא"כ למה חמר ג' דברים פסח • הא אין חובלין כלל פסח •
 ולמה לריך להוכיח הטעם • וקשה למה הו"ד כלל להוכיח
 פסח • ופ"ק למה סידר מחילה פסח ואח"כ מלה ואח"כ
 מרור • הא מרור הוא זכר לשעבוד שהי' ההנה ואח"כ מלה
 שהוא חרות • ופסח הוא ענין שנכנסו לקדושה • וזהו הקדוש
 המאמר החלה והעוקדס אחר לבסוף • יצאנה שמו"ט (והנה
 הד' מהיכל בחלק בית הפלה) דכל דבר ע"ש הנהיחא דהנה
 ואם ההנהיחא הוא טוב משאר חת • כל הסיבות שכתבתי

רחמים עוד לאכילה • וע' פסחים פ' כילד לולין • ולחא אפשר
 דמחשם דבא בן שהי שנים ועלמותיו חנים רחמים לאכילה
 ידעי' לכל הקרבנות שנקרבים הוה שנהם רכים דאין חיסור
 בעלמות חף שערן רכים המה ואפשר עוד ללחלם מ"מ חזי
 בכלל בשר והקרנן • ע"כ רק מחשם ילפי' זלח • ויהבן דרש"י
 בזוה"כ פ' בן דהוא מסבירא ולא מקרא דלו יהי' חדא דא"כ
 גם בעולה כהני לו יהי' ועוד חמאי לא דריש ר"ח הכי
 הדיקס • אבל כיון דמסבירא ידעי' וחזי כהוב בפרשה ס"ל
 לר"ח דלא דרשי' לזה וזלח החורה דדרכא דהיקס וזלח החורה
 לא משמע רק למה כהוב מפורס בחורה ובחורה פרשה וכו'
 שאין כהוב כלל רק מסבירא ידעי' • ע"כ רק ר"ע דריש הכי
 משום דס"ל וזלח חורה קאי לכל הדברים חף שאינם כהובים
 בפרשה משא"כ ר"ח דבעי דוקא דברים הכהובים בהפרשה •
ובזה נשוב לעניננו ונבא למטרת כוננתו דפנוגהא דאבזי
 ורבא במומר הל' • בזה דאבזי ס"ל דר' יהודה דריש
 וי"ו ורבא ס"ל דלא דריש וי"ו • ואקדים לזה גמ' זכחים
 (מ"ח ע"ה) וזכריהו (כ"ב ע"ב) דר"ע דריש ואם נפש וי"ו
 מוסף על ענין ראשון לחייב על ספק מעילות חסם חלוי •
 וילמד עליון מהחזקין • ורבנן דרשי' הדיקס נאשם כשהי' סלעים •
 ור"ע ידע לה לא דבספק שקלים מוזלח הורה כו' ע"ש •
 והא ע"פ הג"ל דר"ע דריש וזלח חורה גם לדברים שאינם
 כהובים בפרשה כדמקשה עלה הניחא למאן דדרש וזלח חורה
 כו' ע"ש • והנה ר' יהודה ע"כ לא ס"ל לחייב על ספק מעילות
 חסם חלוי דלא מלינו כן לשום חנא דיסבור הכי כ"ח ר"ע •
 וכיון דלאבזי דריש וי"ו וכ"ש וי"ו מוסף ע"כ כמס"ל בדרוש
 ח' מזה החלק • וא"כ ע"כ ס"ל דלחא הדיקס דוי"ו מוסף
 ע"כ וילמד כו' לזה דאשם בבספק שקלים • וא"כ לא אלטרדיך
 לי' וזלח חורה • ומסתמא לא דרש כלל וזלח חורה חלח
 כר"ח ס"ל ע"כ אלטרדיך לי' הדיקס ע"י וי"ו מועד"ר • וכיון
 דס"ל לר' יהודה כר"ח ע"כ דלא דריש חסם למה חסם עלמותיו
 מוהרין כו' משום דחזי כהוב בפרשה כ"ל כר"ח דדריש למה
 חסם חזן שפיר וסלי' קדוש זו • וע"כ ס"ל דולרי קדשים
 בהוייתן הם קדושים • ח"כ לא מלינו לומר לפ"ז חלוצא דאבזי
 כפי' פנוגהא דר"י וחכמים ביביר כפי' הר"ח מפרי"ט
 שהבאתי לעיל חזק ד' דמנן השגוהא יביר ידעי' דנחמן לומר
 על בני פסול • דהלא הקשה קושיא ההוי"ט שהבאתי לעיל דא"כ
 ח"ך ידעי' דנחמן לומר עליו פסול ממזר • דקרא חלח בחייבי
 לחזין מיירי • ומה שחלתי דכיון דדרשי' מדי תהיין למעט
 שפחה וכנענית דאין הולד לו כ"ל כמותה ח"כ פ' כי תהיין
 הוא דקדושין הופסין בה לאחריו לכה"פ • ומיירי ג"כ בחייבי
 כריתות • שהם לא שייך דא"כ הקשה האשה וילדי' ל"ל • כיון
 דלאבזי חלוצא דר' יהודה ס"ל דדריש וי"ו ול"ל וזלח חורה
 לדברים שאין כהובים בפרשה • וס"ל ע"כ כר"ח • וזולתי קדשים
 בהוייתן ה"ק • ליכא לחרוץ דלחא האשה וילדי' לולד שפחה
 כמותה לענין שחרור כיון דבהוייתן ה"ק ה"ג חזי עבד כ"ל
 ח"כ בהולדו • כ"ל בחזק ו' • ליכא לזה האשה וילדי' בלתי
 חס נימא כריה"ג דקמ"ל קרא דאש שחרר האם ואמר ולדך
 עבד מ"מ נעשה גם הולד בן חורין • ומיירי חזי נימא דס"ל
 לר' יהודה כריה"ג ולא כחכמים • וע"כ לומר לשיטת אבזי
 דהאשה וילדי' חלח לר' יהודה לולד שפחה כמותה לענין
 יחוס שאינו מהיחם אחר האב • וכי תהיין מיירי לפ"ז בח"ל
 דים בהן קדושין לבשל ג"כ • וא"כ לוכא לפרש דביר' יהודה
 לענין יביר כפי' הר"ח מפרי"ט דמנן השגוהא יביר דריש לי'
 וע"כ לומר כפי' הראשון של החס' דע"י הכרה בכורה דכיון
 דהורה האמינתו על הכרה בגור מומלח נחמן גם על הפסול
 על הגדול שנלחם מזה • ולפ"ז מוכרח אבזי לספור דל"ס דבורא
 דהלא קי"ל החס כר' יהודה דלפסק בגמ' הכי • או לכה"פ
 בכה"ג דאין לחלק הלשון חמרי' ל"ס דבורא • וכיון דס"ל ל"ס
 דבורא מוכרח דהפנוגהא דר' ורבנן בהנהי שפס"ב דיבמות
 הוא בדרך מנשה • ולח"ק גם גזלן כשר לעדות חשה •
 וקאי לפ"ז הכלל דנקט במהני' ספ"ק דר"ה כל עדות שאין
 האשה כשרה לה כו' גם לכל הפסולים דלא חשיב במהני'
 ומוכרח דסתים לן חנא כר"מ דפסול גם לד"י • ושפיר
 כסק במומר דלפסל לכל מילי • ובהריית' דנקט פסול חמס

לזכור ראשונות. וכן במלך ח'ן שיד עתה טעם לחם עוני
זכר להגלות כ"ל זכר להחפזון למען לעורר רחמי וחסדי ה'
שנס עתה יחיש לגאלנו. גם אחרי שאין לנו עתה פסח סי' למרות.
ע"כ נחפזים זכרון החור' מה שנמלך בענין החפזון דמלך שח"כ
שלא הספיק בו' ומרור הוא סי' להשעבוד שהי' במלכים. וזהו
מלך שאלו חולקין היינו בזה"ל הוא סימן לבקש בו' :

אך

לפ"ז שבז"ל הוי מלך סי' למרות ומרור הוא ודאי לעבדות
לא כמו בזמן בהמ"ק שהיו שניס מורים לעבדות כ"ל
ח"כ למען חנו עושים הכריכה לפמ"ל דלזאת הפריד הרמב"ם
פסח ממלך ומרור. משום דפסח כוא סי' למרות ומלך ומרור
הם שניסם סי' לעבדות. ח"כ יס לנו עתה להפריד המלך
ממרור דזה סי' לעבדות וזה סי' למרות. אמנם לענין זה
נאותה הכריכה בז"ל יוסר משום שבזמן הבית לא הי' כל
הענין רק להודא ולזכרון מה שהיו עבדים וילאו למרות ע"כ
אכלו מקודם מה שסם מורים לעבדות ואח"כ אכלו הדבר שמורה
לענין מרות. אבל עתה שכלול בטובם גם בקשה לעתיד בזה
כל ענין מלכות ריבוי ספורי יל"מ לחזק בלבב בחקוק ואמונה
על גאולה הפתירה ולזאת בזמן המשיח ולעזר לא יסי' חיוב
רבי לספר בי"מ רק יל"מ ע"ל כי לא יאריך אז ותועלת
חיזוק האמונה והחקוק שיסועתו יסי' לעיניו. עתה שכל
עיקר הענין הוא לעורר רחמי שמים שהיו באותו עת וזמן לאחרי
מארץ מלכים שנס כיום ירחמנו עינינו. נאותה הכריכה שכמו
שהפך אז סמר למחוק כן יהפך ג"כ כיום לכלמיס מכל הכרעות
עובדות וישועות. ומאכל ליום טוב. וי"ל קלף לפ"ז שלזאת
חינה ר"ל לחפז מרור לבסוף. שלענין בקשה לעתיד הוא
בזמן מאוחר. שפסח הוא סי' חרות של בעבר. ומלך יס בו ג"כ
סי' חרות שילאי מעלרים. וגם יס בו סי' עבדות כ"ל חל מרור
סי' עבדות שיש לי' גם עתה מר רת הסלחות. ואלו מבקשים שפסח
שנעשה אז שבטן הרעס כרס וילדס טובה וגאולה והומחק
סמר. כן ימחק לנו מרירותינו ויראלו יבועחו כאשר יחלנו לו.
ולזאת ג"כ חנו טורכים יחד לבורות שיש חקוק שבעבדות וסמרות
הם ח' שבעבדות והמליקות הם סינס למרות ונוטע בקרוב :

ובזה

(יב) נבא ג"כ לביאור הענין שבזכר ד"ג פסח חף
שאין לנו פסח. דמ"מ יס לנו לומר עמנו ולהזכירו
יבשעו. דכנס חיחא כל השיסך בתורת עולה כאלו סקריב עולה.
וח"כ י"ל דסמריס עמנו הוא ענין גדול. דעיקר סקרנן הוא
הסמכס שיחידס ויטגר עמנו. וכמ"ס בספרים שח"ר עבילנו
בע"פ יאמר סקרנן פסח געת בקרבנו. ס"ל י"ל דלר"ך להזכירו
ג"כ געת חילתו שגוף ג"כ ענין רס וגשא דיש מ"ד דאכילת
פסחים מעבדא. ובפרט בפסח שחילנו שרעיקר בו ככונס.
דכנס בעילס וס"ר קרבנות נדבס חין פוסל שלא לבזבז וכחמלס
פוסל שלא לשמו. משום דרעיקר הוא כחדעס ושויפת החטא
ובקרבתו לשמו. וכיון שאין כאן המחשבה חין סקרנן כלום.
וכן פסח רעיקר בו ככונס ע"כ פוסל שלא לשמו. וא"כ כיון
שהעיקר בו ככונס נשאר לנו גם כיום ענין וסגולת הזבח
כשיקדס מחשבתו ויפחדס רק שאין דבז מעורר לעזרת המחשבה
כלי פעולה. מכל לעמד עלל שהי' חלל בר ח'. אשר בכל בוקר
שהקילי חסר משנתו סי' מדליק לור ויין סניס וירדס. וחשב
הסר עלס שלא ימלא בביתו כעלי נפרית אשר בקל יוציא חס.
ולזס שלא יכיו בביתו כ"ל כבימי קדס שהוצילו ע"י ככאל חנן
קראמט"ן בצרול שח"ל סע"י מעשי הככאל פעמים הרבה
יחשורר עבדו משנתו. כן כיון סקריב פשילות לעורר חת
ס"דס משינת סאולס. וזה טוב הים געת המקדס שהיו שרים
פעולות רבות בעסקי סק"פ שזס סי' חועלת לעוררס מחדמס
הפחיות וליחד מחשבתם לד'. ועתה שאין לנו ככונס וז מחמטס
לא יס"ר לנו כ"ל להשעורר ע"י כדיובר שאלו חומרים חורס
ק"פ ומשעורר גם המחשבה ע"י. רך לר"ך לפ"ז לומר ככונס
גדולה וסמלכיות שהעיקר המחשבה. לכן חמר ר"ג כל ש"ל
חמר ג' דברים בו' היינו גם פסח שהוא באמת העיקר. שהוא
מורה על חרות הנפש מסכנות חסידס וסילר וסחיוד עם סי'
חלכיו. ימלך ומרור הם עפלים וסייכים להפסח שיעקר הוא
ענין פדות הנפש. וספאר לנו גם כיום מה שיש לנו חורס
ומליות סקבלנו נאלחנו מלרים. וסוף דמלך בזה"ל ג"כ דאורי'
סייקר

הסכלית להוי'. והנה בצנין גלות מלרים יס הרבה טעמים
מפ"מ ה'. ובעל מעשי ד' כחב כי כל הענין ה' רק בעבור
להכשירם לקבלת החורס הן בהשעבוד להכניס החומר ואח"כ
בהנסיס ונפלותם לחזק האמונה. ונ"מ בין העצמים של
המדרשים והספרים ובין טעם של בעל מעשי ה'. דלסעמס
הגלות ה' בתורת עונס. וכאיש המוכה בחכריות חמה עבדו
עונסו בחטאו למלכו. רק שח"כ נרפאו מהמכות. ולעסס
בעל מעשי ה' הגלות ה' בעבור חועלת הסכלית. וסענין
חולה אשר הרופא יקין לו דס חו יעמיד עלוקות ויניח רטיס
החכונס מכליכיס ויסקרו סמים מרים למען להקל חליו ולגנהס
ממנו מור. סמחללס נקרא רפואה חף בעת שיכאב לו. כן
געת המרור ה' סמחללס דגאולה. וכולס פונים חל הסכלית
היינו פסח שנכנסו בקדושה והשיגו רפואה הנפש. ע"כ הזכיר
הסכלית שהוא חרות הנפש ראשונה ואח"כ מלך דהוא חרות
הגוף שהוא עפל למרות הנפש. וסייגס חרות הגוף הוא
המרור. והזכיר המסובב שהוא הסכלית ראשונה ואח"כ הסיבה :

ובזה

ענין קדימת הזמן קודם מלחל ד' מלות שנה
שרבים טרחו ועמלו לחס טעס לזה. י"ל כי ריבוי
הבנים השלים הק. וי"ל סקוי השעבוד מיהר הזמן והסלימו.
ולפי ה"ל יבואר בפסיטות. דהנה למשל חס ניתן חיס במחמר
על חיזה משך שינוכה בזה חובותיו מדי חדש לא יסולק חובו
בלתי בהסלימו הזמן. חולס חס ניתן חיס לחומן ללמדו
חומנות על חיזה משך חס הוא חסס ומכין להסכיל ולהלמד
במשך קלר כבר הוא חומן והסליס ענינו. כן הענין הזה בעס
ז"ל שכל הכונה מגלות ה' להסינס חרות חיס החורס
שאנה נקנית כ"ל ביסורין. והס השינו במשך קלר והקדימו
להיות מוכשרים לקבלת החורס בזמן קלר. חיסס לריכיס
להיות עוד משועבדים. ע"כ נחלו במהרה קודם מלחל הזמן :
(יא) ויתבן עוד עפמ"ס בענין הכריכה דעבדין זכר למקדס
כהלל דיש ליהן טעס לשינת הרמב"ם דס"ל
דבזמן בהמ"ק לא היו כורכין כהלל עם הפסח רק מלך
ומרור לחוד כמו בזה"ל ולא עם הפסח. וע' ראב"ד שס.
והס"מ נדחק בכונס ההשנה ראשונה שבה"ו שס. וע' לח"מ
שפי' דקחי עמ"ס הרמב"ם בזמן המקדס כריכת מלך ומרור
כלל פסח ואח"כ חוכל הפסח בפ"ע. והראב"ד ס"ל דכורך
חח"כ פסח מלך ומרור. ואמרינו ליהן טעס להרמב"ם דס"ל
דכריכה לא יתכן שיהיו כולס בב"ל דהלל חמרו בכריתות
(י"ד ע"ח) דחין בית העליעס מחזיק ויהר מב' זיחיס וס"ל
להרמב"ם דלר"ך לחכול כל הכוית בב"ל. ע"כ ס"ל דרק מלך
ומרור כורכס בב"ל גם בזמן הבית שהי' פסח. ומרש על
מלות ומרורים שהס דוקא ביחד ולא הפסח עמס. ופי' על
מלות ומרורים חמר שחלל מלות ומרורים יחללוהו לפסח.
חולס בסברא יס ג"כ ליהן טעס. משום דמלך באמת ג"כ
סימנה לעבדות יסרלל במלרים שהוא לחס עוני. והס לחמח
עניא די חכלו בו' ע"כ יס לכורך מלך ומרור ששניהס ביחד
הם סי' לעבדות ואח"כ חוכל הפסח שהוא ודאי סי' למרות :
אך לפ"ז יס להקשות אבעל הנדה שאמר מלך וז שאלו חוכליס
בו' ע"ס שלא הספיק לבקס בו' וח"כ הו"ל סי' לגאולה
ולס לעבדות. ובאמת הלל חכלו מלך גם מקודס עם הפסח
במלרים כמ"ס על מלות ומרורים יחללוהו. חולס באמת נכונה
ענין הטעס של מלך מוזמן בהמ"ק לזה"ל. כי חו בזמן בהמ"ק
הי' כל ענין חכילת הפסח ומלך ומרור כולס הודאס על
העבר לחוד. ועתה כולל שני דברים כא' ח' הודאס על
העבר וב' בקשה על העתיד כמ"ס כן יגיענו בו' שסיס
בעבודתך. וספור יל"מ הוא חועלת ג"כ לחיזוק האמונה
לכטות דד'. שבימי לאחנו מוגלרים יראלו נפלות. וע"כ
בכזהס חו על חדמסס ובח. לס הפסח להורוה חרות הנפש
סנכנסה בקדושה. הי' חו גם מלך סי' ללחס עוני זכר לעניס
במלרים לכל ימים לבכס לככות מה שהי' להס במלרים ולכל
יאמרו כי גדולתם וכלותם מחויבת כמו שגולדו ונחלדו כן.
ע"כ מוכר להס ימי גלותם ע"י המלך והמרור. חכל בזה"ל
ח"ל לזכור הגלות הראשון לכל חזות דעמנו. ולזאת מרור
בזה"ל דרבנן משום דדי במרור היסורין והגלות של עתה וח"ל

[illegible]

הנ' בניהם זרים הוא הכל ודמיון חיכו • ודבר בואו כדפא
 אחת • קשה הדבר לנקל ולחלות דמיון ורעיון :
עוד זאת לרך חקירה רבה בלפי מה שגורא מדבריו ים
 להספק אם הרגשה ברוח לצוא עלי קודם שהערה
 צה לו גא הרגשה עד אחר שהערה צה • ואם באמת לא
 הרגשה עד אחר הערה ים לדמותו להחלוקה בלחוס וסופה
 ברצון דאמרי ירם חלככס • דכיון בלא ידעה ברצונו לצוא עני'
 עד אחר הערה אמרי יאר חלככס • רף שבמק"א נסרפסתי
 בהא מלחא טובא דלולי לא שריון חלח חס יאז כח בחוסם חל
 הפעל • חלל בכה"ג בלא ידעה עד אחר הערה ואח"כ כיס
 ראון אכור • מ"מ נראה דאין לחקק בזה וכו' דבר זה סניף
 גדול לנקל • לכן על פני הדברים יחקור כ"ג במוטעית ודעה
 ואז בעז"ס טובל לחרוך פסק בדבר • וזש"י ילינו מבגילות •
 כפשו ונפש ירדו הטרוד מאל דור"ס ר פ א ל יו"ט ל י פ מ אן
 סילפטרין מבילאטעאק :

סימן ה

בה שכתבתי שנית להגאון הג"ל

בבור ידידי אורי הרב הגאון הגדול ספורסם
 לתהלה בשערי המדינה פאר הזמן יא"ס צדיק
 ונשגב שמו מו"ה רפאל יו"ט ליפסאן גיי
 אברדיק בילאטעאק

מכתב כ' גאזנו הניטני ואשר בעיר כ"ג מדברי הרשב"א
 במ"ס שער הכתובות • לכאורה ים לנקבות דאי
 לם' עומאח דממין לם ח"כ אחאי מועיל ב"ס כמו שזקסס
 הפ"י • ואין לומר דר' אלעזר דכתובות צפה פסוק ס"ל
 כר"א דס"ל דספק על טהור • ולר"ת בזה"כ ב"ב כ"ס ע"ב ד"ה
 ר"א מעבר ס"ל לר"א דס"ס בטומאה טהור דאין לך צו בלא
 חידוש ספק ח' עמא ע"ס • דהא בע"ג (ע"ב) מספקא
 לים להגמ' אי ס"ל לר' אלעזר כר"א בזה חו לא • הולס בלז
 בפסחים (ט"ז ע"ה) גבי מדורה ככוסים חלה בפיקא עמא וס"ס
 טהור וע' סוס"ב ד"ה וזה"ל • — וזהו כרמב"ם בפ"ט מה'
 טומאה מח וחר בכ' דן דבור שכוכל נפל להונו ובמעשה
 דשפתו של מליק כו' בפסחים כנ"ל • כ' דבר ידוע בכל חלו
 הטומאות וביולא בזה סכן מבוט ספק בן של דברים והין
 עמא מ"ס חלה מי שנטמא עומאח ודאי • אבל כל הספיקה
 בין בטומאות בין במאכלות אסורות כו' אין להם חלח מד"ס
 עכ"ל • וקשה לכאורה הא גבי עומאח דבור שכוכל צו במין
 נפ' קאי עיקר דבריו • וכתם ברס"י מיירי גמי שמוכר שחליך
 בגמ' למעט ס"ס • וגם כרמב"ם חלו ס' מדבר ברס"ר נח
 כי' ממאח ברישא שם ג"כ בלא כו' רק ס' ח' • אך אפשר
 לומר קצת דכיון דהחוקק צו נפלים אין ספק דחולדה ופרדלס
 מוליד מירי ודאי אפי' ברס"ר • הולס בזה"כ בפסחים ע' ע"ב
 מוכריהם דברס"י מ"ירי • ואח"כ בלא ס' עומאח ברס"י גמרי'
 לה מסוטה דגם ספיקא אסורה מס"ת • ואיך כ' צוה דמ"ה'
 לקולא רק מדרבנן החמירו • והז"ל דכרמב"ם לא ס"ל סברה
 החוס' מאז זה טעם שמתא' ואוקי לה ברס"ר • ועוד יקשה
 בריש דרבני כרמב"ם שכ' דרין טורס הוא בטמא • וברס"ר
 לא יחקן כלל שכי' מס"ת עמא בפסיקא • וז"ל בעג"ד דבאמת
 בלא ס"ס איחא תמן כמ"ס הרשב"ר בהשגה דכו' לו לומר
 מבוט דאית בלן ס"ס ואפי' בדאורייתא מותר והכ"מ ח' שם
 ב' הירורים • ח' • דכרמב"ם קאי אלא דיוט שפאלו הפדק
 דמקלין גס בספק ח' • ועיול' דרוב האפילות דבר עמא סן
 מפילות ע"ס • וכבר בקשה על זה המל"מ מנח' שפמים דאיחא
 דהול' ס"ס וז"ל רוב המפילות כו' • גס ח' הראשון דקאי
 אלא דיוט ולא אדמדיך ל' הוא דוחק • ונראה דקס' ל'
 לכרמב"ם הא הפ' ס"ס הא בטומאה ברס"י כל ספיקות כו'
 לחמיר • וז"ג ס"ס לטבר ברס"י • ועל זה סיים ואמר כל
 הספיקות הם מדבריו • ופי' מה שממירין ב"ס ח' אינו

כמשמעות דבריו כיון דמן סדן ספיקא לקולא וכתורה כחמיר
 מה לי ספק ח' כו' • וגם מה"ס ס"ס להחמיר ברס"י • חלח
 דס"ס חינו כ"א מדרבנן • וקרי יו' כרמב"ם ספק ח' ומדמי
 לו' כל ספיקות שבאסורין • משום דכך ספק הראשון
 עבאח הורה כודאי כחומר צנז' בזה"כ דוכת' • וא"כ הוה
 נקרא ודאי ואין מה לדבר ממנו • רק כשנמלא צו עוד ספק
 כו"ל כמו באר ספק בשל הורה דאינו חלח מדבריו וכתו
 בכל ספיקות של טורס כו"ל מה"ס לקולא ומדרבנן לחומרא •
 ה"ג ב"ס בטומאה רס"י • ואף דגם כמה ספיקות החמירו
 ברס"י חין לדמות גזירות • דבמקום שהחמיר טורס החמירו
 גס הם • ועכ"פ מספק בשני וחליך כו"ל דרבנן כמו בכל
 ספיקות של חסורין • וביון דזאז חו' דרבנן • לזאז בוגה מה
 שסיקנו צבור שכוכל צו במין נפל דשכלס בקילו • כ"ג בעג"ד
 בדרבי כרמב"ם חף כי ים עדן דוחק בדבריו צמ"ס ואין עמא מס"ת
 חגא שנטמא עומאח ודאי • דמשמע דמשמע גס ספק טומאה
 דרס"י • אבל עכ"ז הוא דבר שז"א לסאמר דיתיר מס"ת ס"ט
 ברס"י • גס נומר דלא קאי רק על רס"ר לא משמע כול • דכלא
 כול כל הספיקות של העומאות מבגילא ח' מהס • ובפרט
 דסניק מדין בור שהוא מוסכס מהמפרשים שהוא רס"י • וע"כ
 דס"ט ברס"י שומאח ודאי קרינא לו' • — וביון שכן נאמר
 לסרמב"ם דס"ס בטומאה חינו כ"א מדרבנן • כ"ס שטבל לומר
 כן להרשב"א דס"ל ספיקא מה"ס להחמיר • דודאי אין שייך
 נומר חליבי' מה לי ספק ח' מה לי ב' ספיקות • דרק לשברא
 דספק ח' מס"ת נקולא ובטומאה החמירס הורה שייך לומר
 מה לי ספק ח' כו' • משא"כ להרשב"א בודאי ס"ס בטומאה
 חינו כ"א מדרבנן • וא"ש דסקילו ב"ס • ומיושב קושיות ספ"י
 בנה"צות כנ"ל :

אולם באמת חף דס"ס בטומאה ברס"י חינו כ"א מדרבנן
 עכ"ז עמאח צפי למה הקילו בפסחים גבי צור וכן
 הכא בפ"פ יותר מנשאר דוכזי • ונראה משום דכא ים ספק
 חס ים כאן עומאח כלל הוא עדיף • וכמו כן כ' בחוס' פסחים
 (ט"ז ע"ה) גבי מדורה ככוסים צחי' הראשון שם משום דכו
 ספק חס ים שם טומאה כלל • ואף צבור חף שכוכל שם מה
 מ"מ כיון דיל' דסי' שם רוח לא מחזיקין טומאה וחליץ שחין
 כאן יפ' ובכס"ג ב"ס בקילו • אבל בספק ח' ל"מ כאי סברה
 לפטר • כיון דמה"ס ס"ט ברס"י לחמירא אין חילוק בין ספק
 זה נשאר ספיקי' רק ב"ס"ס שהוא מדרבנן מועיל כאי סברה
 להקל ב"ס"ס • ובזה מיושב ג"כ סוגית כנמרא גבי מדורה
 הכוסים ובשפתו של ר"ק דבשני דוקא ס"ס • ומועיל ס"ס •
 וזמ"ס בחוס' שם • וכנה צחים' שם איחא עוד ח' משום
 דהוי ספק כרגיל שחלדה וברדלס חללו • אבל כרמב"ם ח"א
 שיסבור זאת דכלא כ' צפ"ט מטומאה מצ ברישא שחין שם
 חלח ספק ח' של חולדה וברדלס שחללו כ' שטמא מה"ס •
 ואם כו' ספק כרגיל לא כו' מד"ס לטמא • דס' כרגיל לקולא
 בכ"ג דריו כרוב ואין סברה להחמיר מה"ס • וע"כ דס"ל
 להרמב"ם דלא הוי ס' כרגיל • וע"כ להפ"ס ח' הראשון של
 החוס' חליבא דהרמב"ם משום דספק חס ים שם עומאח כלל
 פדיף • וז"ל בענין פ"פ י"ל דמש"ס מותר ס"ס משום דים
 כאן ספק חס ים כאן כלל עומאח חזת צעלס • ומ"מ בספק
 ח' אסור ובנ"ל :

כן חמרי לכאורה בישוב קושית הפ"י דלא תקשה להרשב"א •
 ואח"כ ביטוחי בפסחים ורואתי צם' יד החזקה להז"ג
 מוהרי"ל מליסא על דיני חזקה צס"י ט' • שהביא דברי הרשב"א
 צמ"ס הכ"ל • ופי' בסוף הס' שם מ"ס הרשב"א ועוד דהוי ספק
 סוטה דקאי על ספק בלחוס ס' ברצון דכיון דהפסיקין שבעלה
 חתהיו הול' ספיר ספק סוטה • דהוי רגלים לדבר • משא"כ
 בספק חתהיו ל"ד לספק סוטה • ועל הס' חתהיו כ' הרשב"א
 סברה הראשונה דאיכא חזקה הנוף נגדה ע"ס • ואף שהוא
 דוחק מ"מ יחקן לומר כן • ובדבר קושיתי הנ"ל על הרמב"ם
 מלאחי רואתי צם' כפוח תמרים צסופו שכ' על דברי הרמב"ם
 הנ"ל שהקשה ג"כ כמו שהקשיתי לעיל • וחי' דבאמת ס"ל
 להרמב"ם

סימן ו

חשובה הנאון הנ"ל שנית אל

שלום וברכה לבעד ידך נפשי חרב רמון חרדי
החורב ומהולל בפסלות וסדות פויה אר"י ל"ב נ"י

יקרת מחבבו הסני' הגיעני בדבר האשה שאמרה טמא'ל.
והנה כבר כתבתי במכתבי הקדום דין זה אינו
ענין למשנה אחרונה דלא תקינו חכמים חלא באשה שיש לומר
עלי' עיני' נחנה באחר ומסקנה חלא הכא שאין חוסרה
למשקרה רק שהבעל חומר שגן חוסה לטועה בדמיונה וכפי
שעברו עלי' זמנים רבים אשר היה שכינה בדמיונה כאלה
בזה לא תקינו חכמים ולא מצע' לדעת החס' והרשב"א
והר"מ שהביא הר"ן ז"ל דמדינא מסימנא וחכמים עקרו דבר
מה"ס למגדר מלחא בדבר שגראה להם סברא גדולה וכמ"ס
במק"א שזה הטעם הוא העיקר. דודאי איכא למימר דלא
עקרו דבר מן החורה חלא אם נוכל לחוסרה למסקנה. חלא
לא אם הבעל חושב שזה דמיון משום דמלחא דלא שכיח
כולי האי לא תקינו רבנן. חלא חפ' לדעת הר"ן ז"ל שכתב
דטעם משנה אחרונה דכיון דאיכא נשים הלוטות חוקמות חריגה
דלא מסימנא כיון דמשעברו לבעל איכא למימר דכאז דלא
חשירא למסקנה ליכא דינא דמשנה אחרונה :

מיהו נראה דהכא גם למשנה ראשונה אין לחוסרה חפלה
דכאז דלמשנה ראשונה יולאח וטולח כחוסה דמסימנא
מדריגא כתב הר"ן ז"ל בשם אחרים משום דכיון דלא מצוי
נפשה האמיתית חכמים חף דמדריגא לא מסימנא משום דהרשב"א
ל' ולענין נאמנות ק"ל ברבא דהין דבר שבערות פחות
משנים ואפי' ע"א דעלמא לא מצינן באשכח וינה כדליתא
בפ' האומר וכ"ס חס' בצלמא דלא מסימנא מ"מ הכא
דמצוי נפשה מסימנא למ"ד. וכ"ז אם אנו חושדין חוסה למסקנה
דבזה חמרי' כיון דמצוי נפשה לא משקרה. חלא בזה דאיכא
למיחשדה לטועה לא שייך למימר הכי דהא היא סברה
דקושטא קאמרה וכיון דמדין נאמנות אין להאמינה דהין דבר
שבערות פחות משנים רק דחז"ל סמכו לחומדנא דלא מצוי
נפשה והכא לא שייך דך חומדנא. ואף לפת"ס החס' והרשב"א
דשייך כהן שוי' חנפשה חד"א חפ"ג דמשעברא ל' ואיכא
למימר לדרידו דנבי דהבעל יכול לאחר שאינו מאמינה ומחשבה
לטועה מ"מ היא בצלמא שצומדת ולוחשת שאינה טועה ושו'
חנפשה חד"א ואיסור שבה להיכן הלך וחקנה דמשנה אחרונה
ליכא הכא כמ"ס לעיל משום דהינו חוסרה לעיני' נחנה באחר
מ"מ אפשר לומר דנס לגבי דירה כיון דאיכא למיחל בטועה
לא שוי' חנפשה חד"א. וכדלחריקן צפיק קמא דחשובות
גבי האומר פ"פ מלחתי נאמן לאוסרה עליו ופר"ק פשיטא
חגיגה האומר לאשה קדשהך כו' ומשני מהו דהויא מיקס
הוא דלא קיס ל' קמ"ל. והיינו דלא חמרי' מיקס הוא דלא
קיס ל' הא חי הוא חמרי' מיקס לא קיס ל' אינה נאסרת
עליו חפ"ג דהוא עומד וזוה דקיס ל' שפיר חפ"ה לא שוי'
חנפשי' חד"א. וע' בש"ע ח"ה"ע סי' ס"ג דפסקין דבמור
שלא נשא אינו יכול לטעין טענת בחולים משום דלא קיס ל'
ומשמע שם דאף לשנין לאוסרה עליו היכי דליכא חלא מר
ספיקא גמי אינו יכול לטעון ט"ב משום דלא קיס ל' וה"ו
לא שייך לאמר שוי' חנפשי' חחד"א דחמרי' לה דטועה.
ומכ"ס הכא דבאמח משעברא ל' ולדעת כמה רבנן חנה
יכולה לשוי' חנפשה חחד"א כמ"ס הר"ן שיטה האחרונה.
והרא"ש בפ' שני דיבמות. רק שטעם הרשב"א ז"ל והחס'
שכתבו דיתבא לשוי' חנפשה חד"א הוא משום דהין מחללין
בחדש דבר האסור לו ודמי להנאה חשמישך עלי דחוסרה
לו. חלא הכא שהבעל יכול לטעון שטועה היא אינה יכולה
לבעל שעברו :

ועוד דיש כאן שם חולי לא הרגישה עד אשר הערחה
ואז יש לדון בזה דין החלווה באונס וסופה ברצון
וכמ"ס במכתבי הקדום ומידי ספיקא לא נפקא. ובפרט לפי מה
דכתיב

להרמב"ם דלא חסרה חורה ס' טומאה כ"א משום שרגלים
לדבר. וכה"ג בס' טומאה ברה"י צעיק ג"כ רגלים לדבר.
רק מדריגתן החמירו בכל ספיקות חף כהן רגלים לדבר ע"ש.
וח"כ בג"ד בין חי גימח כמס"ל בעג"ד משום דס' חס' יש
כהן טומאה כלל עדיף. ול"ד לספק טועה הלא גם כהן הו"ל
ס' חס' יש כהן טומאה כלל. ובין חי גימח כמ"ס הכפות
חמרים דצעיקן בס' טועה רגלים לדבר הא הכא ליכא רגלים
לדבר דהרגלים לדבר שטענה רק ע"י דבורה ל"ה רגל"ד כמ"ס
במכתבי הראשון. וח"כ אין כאן מה"ס להחמיר. ונראה דהכא
חפ' חיסור דרבנן ליכא דמאחר שהיה מבולבלה בדעתה לא
נחשב חמירה כלל לחמירה. ושפיר יש לחוקמה חזוקה כשרות :

ומ"ש כהר"ם באשר שאינו דומה דמיון זה לשארי דמיונותי'
שכל השאר היא מצויה ומכרת עמה שאינם כ"א
דמיונות ועל זה אומרת שיהא נכון. על זה חגיר לו שאינו
דומה. ויש לחלק בין דמיון זה לשארי דמיונות שבכולם כשכב
רוחה ורחמה שחור סגור ומסוגר ואין ח"ס בבית. הבינה
באותו יום ג"כ שהדמיון ה' הכל והסו' ועכ"ל למחרתו ה'
ג"כ דמיונות עוברות לפני' בהקדן. ולא חממה להבין שגאשר
חחמול לא ה' רק דמיון שזה כן גם עמה הם דמיונות שגר
רק חסבה בשעת מעשה שאמח הוא עד קומה שנים ממשה
ושב רוחה בקרבה ורחמה עוד ג"כ שכיב לה דמיונה וכן
פעמים רבות. והבירור לה שז' דמיון כזה הוא בעבור רחומה
ח"כ שאין ח"ס על מי לחלות הדבר חלא חס' ה' שם ח"ס
ח"ס אז בבית ה' בורחי נשקפה ברעיוני' דמיון זה. ולא
היתה מאמינה ח"כ שזה ה' דמיון כזה. ח"כ יכול להיות
שכאשר שז' מקום לחלות על ח"ס ורחשו אז ע"ס רעיוני'
דמיונות. ובמלוא הדמיון מקום לחול לחלות על ח"ס ח"ס נשקף
דמיון זה ברעיונה יותר מיהר הדמיונות. ועוד הלא הבעל
לא חמר בפירוש שמלמין. ואם כי אינו חומר ג"כ שאינו מחמין
הוא משום שאפשר לו לחלות בדמיון. נפל על רעיוניו יותר
לחלות בדמיון מלומר שמשקרה. חלא לא שטענו ממוט שמלמין.
וגם עמה חומר בפירוש שאינו מחמין. [וגם יש לדון ולומר
שאין לחלק. כיון שז"מ אינו מחמין שהוא חמה יח' מחילה
טעם שיהי'. יש סברא לומר דעכ"פ אינה נאסרת עליו כיון
שדעתו שאין הדבר חממה] :

ורנה ברמב"ן פ' חלא ח"ס דלא לא ידעה שיש לה לצעוק
מוחלת. ולריך לחלק בין דך להא דמהרי"ק באומרת
מוחלת. דהתם נוף המעשה היה ברצון ומעלה מעל באישה.
חלא הכא המעשה היה באונס רק שהיה שוגגה בדין העסקה
ע"כ מוחלת. והכא בג"ד לפי מאמרה שהי' באונס היינו שלא
ברצונה כלל רק מחמת ערצוב דעתה לא הסכימה לצעוק ולחפש
השתדלות עד שבמהרה גימר המעשה. וח"כ כשצבה לדעתה
החמרתה על זה למה לא לעק ולמה לא לחמה נגדו. חף
בשעת מעשה באשר שלא האמינה שיעשה זאת. ומעת הרגישה
עד שגמר נחערצב דעתה מלבד הערצוב דעה שז' לה
מהחמלה ולא ה' בכדי שחפשה ישוב לפי מוחה ודעתה שז'
לה אז דעתא קדישה. יתכן שיש לדונה לשונתה בדין העסקה.
ואף שאין להסבה עכ"ל לאונס מאחר שלא לחמה נגדו והרמב"ן
לא קאמר רק כשלחמה ולא ידעה שיש לה לצעוק לקרוא ליטועה.
מ"מ כיון דליכא עדי יחוד כ"א מפ' וכבר כתבנו דמאמרה
לא נחשב בעבור שלא ה' דעתה ללולא ואף חס נאמר שז'
המעשה חמה חולי ה' באופן שלא היה יכולה להגיל ומניעת
העסקה אינו מנרע. —

וברבר שז' כ"ג חס ידעה מחמלה ביאה לא חוכל להחליט
ולאמר ח"ך שז' וכבר חקדתי בראשונה ולפי הנראה
הרגישה בחמלה חף חומרת שז' כולה שלא ברצונה. וגם ה'
המעשה מאחורי' ולא ראתה בעיני' ע"כ לפע"ד שפיר יש
לחלות ולספק כי הדמיון הטעמה. וימחול כבוד גאונו להשיב
השובח במהרה. כי לא יתכן להמשיך הדבר. והגני דו"ס
באהבה עזה אהבו ללנה. —

אלב"ש שני.

בימים • ועוד לרעה הכ"ח גם אם כוונתו בשמאלו לחיד לב"ש
לא היו אשר ומניח בשמאלו כל חכם כעובד כל המלכות
בימים • [דמעת הכתיבה לא תחשיב לשמות חם השמאל ימין
נגד כל שארי מלכות בימים • כלל בהצטרף למעלה הימין
דמינו שכל המלכות עומד בשמאל ובהצטרף נשאר בימין
הוא מוכרע מעלה הכתיבה נגד כל המלכות בהצטרף הוא
בימין • וא"כ כ"ש הסא שוהב גם בימין בודאי לב"ח לב"ש
שאינו אשר כיון בעובד כל המלכות וכוונתו ג"כ בימין אף
בהצטרף בשמאל מ"מ חינו אשר לב"ח • וא"כ תפסה ע"י
מח"ר • שמרדכי הג' • ועוד לב"ח ע"כ לא מיירי ר"י
בהצ"ב • דלספרו ע"כ לרדך להג' בראש דברי המרדכי מ"ש
ואם אשר בהצטרף בו ש"ל ואם אשר בשאר כל המלכות
ולענין כתיבה ה"ל ימינו ימינו • או ואם חינו אשר בהצטרף
כ"ל בשאר כל המלכות כמו שמ"י ג"כ במרדכי אכ"י שם •
מכוס דהכתיבה בהצ"ב בשמאלו לב"ש לאו כלום הוא • א"כ
ע"כ ה"ל ואם הרגיל ח"ש אף בהצטרף לא יתכן פי' בהצ"ב •
דבשמאל לפי הניח • דהשאל יתכן לפי' דקאי אלוט שוהב
מקודם שהוא אשר בהצטרף וכל המלכות בימיו שאל הרגיל
אף ימינו בהצטרף מסיפק הר"י בו • שכל השאל דאשר כזה לא
הוזכר כלל רק אופנה שוהב בימין וכל מלכותיו עומד בשמאלו
לא יתכן פי' בהצ"ב כלל דקאי על העומד מלכות בימין וכוונת
בשמאל והרגיל ימינו ח"כ ג"כ בהצטרף דכל כי ה"ל ה"ל
לפרש ולא לשהם הדבר • מלבד מה שצ"ק הדין לא יתכן
כן לדעת הב"ח •

(ג) והג"ל צע"ד לפי ש צע"ס דברי המרדכי • דמ"ש בשם
כר' ד"ל דצ"ק כח חלי מלח חינו לענין
הרגל למר דהרגל לאו מתח' כ"צ צע"ק כח כפי מה שהבין
בה"ח • ח"א נראה דב' ג"ח מקודם לע"י שם לענין ויכוח
הר"י ש"ל שם נעשה כח המלכות ביד ח' ויכוח בידו כפניו
דכ"ל כפניו כפני ידיו דקפלים הם • ודאי מחלה המרדכי
לשפירכו דלא כפי' קבועים דבר' • ית' דקמח וקשרתם ובהצ"ב
מה כתיבה בימין בו • (דפי' קבול' הוא בימין רוב השולם
וא"כ אין דין אשר לענין חפ"ן לר' נתן • וכוא פי' דר' נתן
ס"ל דה"ל בהצ"ב לוחו ה"ש המז"ח) י"ל דחלי' בהצ"ב
וכ"ל כצ"ק מ"ש וקשרתם ובהצ"ב • ופי' שוהב זה הדיחו
וב' דאף דחלי' בהצ"ב מ"מ באשר שהוא רק דבר ח' חינו
כ"ל מחמת שהרגיל ח"ש לדבר זה לשנות דרכו כעצמי ולאו
מלחא כיא אף לחזו דבר • ומצינו דאי' משנה פ' בבוט
מדלא מוקי כך דמינו בין בימיו בין בשמאלו דהרגיל ח"ש
בהצ"ב לחוד • ואין כונת המרדכי דהרגיל ח"ש בימין לחוד
או בשמאל לחוד • דא"כ אכתי תפסה חז"ק לא לחי' וחמאי
מחייב במה"י בין בימיו בין בשמאלו • וי"כ מלך לו להמרדכי
דהרגל לאו כלום הוא דנמא כול' מחם כעצ • וקש' אזה
קש' שמקש' בגז' חז"ק לא למי"ב • וזה ה"ל מ"קן בחיורא
דע"י הרגל • ח"ל כונתו דהרגיל ח"ש גם ה"ל כשני דכונת
בשניהם ו"ל לכנז' לתרן ככאט כשתי ידיו דמחמט דעומד
כל המלכות כשתי ידיו • כלל סני כמס שהרגיל גם ידו
בשמאלים בהצ"ב לחוד • וע"כ דהרגל לאו מלחא כיא ונענין ספי'
כעצ' שולט כ"ל ידיו גם בשאר מלכות • ופי' שפיר כ' במרדכי
וי' לרמוז דמינו דאשני בשולט כשתי ידיו ולאו דל' כל מינו
כ"ל ידיו רק בהצ"ב לחוד כונת בשניהם (דמסתמא דבר' ח'
הב"ש גם שמאלו ע"י הרגל • דדבר ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
דכ"ל ככ"ל לענין שבת ומלכ"ז בהצ"ב דמיירי כ"ל ולשולם
הרגל מלחא כיא • ור"ס הוא רגיל בשמאלו לעצמו כל מלכותיו
כוא אשר מחם • ולא כמו שהבין כח"ר דכל אשר ע"י הרגל
כול' כשולט כשתי ידיו אף כעומד כל המלכות בשמאלו רק
כיון שאינו כ"ל ע"י הרגל כול' כשולט כ"ל ידיו דמינו ידו
סימני כעצמי ג"כ לא סר ממנה שם ימין • דמחז' לו ואם
דנפסקי ה"ס' דקרי לה שולט כשתי ידיו הוא מכוס שטיפה כל
המלכות בשמאלו ובהרגל כתיבה הוא בימין כשחלק המלכות
לשתי ידיו זה כונתו וכשני עומד יחד המלכות ע"כ כול' כונת
כ"ל ידיו • ח"ל ח"ל רגיל כל המלכות לפי' בידו השמאלית
כול' אשר מחם לכל דבריו •

שהגיד כ"ל בהצ"ב יחד • כשאלו חקר ממנה דבר זה בהצ"ב
בהצ"ב חמרה כן כלל הרגילה החלה מעצמי • רק ח"כ
מירחאה לנפשה לא רתה לעמוד על דעתה כזה להחליט
הדבר כן ה"ל • ועכ"פ מירי ספיקא לא נפקא וי"ו ס"ס ספק
שאל דמינו הוא ואפי' ח"ס נעשה החוטבה שאל לא הרגילה
מהחלה וי"ו החלה בחונם וסופה ברל"ן • כדפריך בפ"ק
דכתיבה וחמאי ס"ס הוא ע"ש • — והנה מכל ה"ן טעמי
וממה שדברנו בזה פ"פ • ח"ס דעת בהצ"ב מוסכים להחירה
הנוי מנשקף בהדי' דמר' והכ"י יסכים על ידיו שלא נכח
דבר הלכה • דברי ידיו ה"ש ודכ"ל בהצ"ב ר"פ ח' ל
י"ו ט' ל' פ' מחז' ה"ל לפר"ן מפילחטאק •

סימן ז

חשובת שאלה בחליצה באשר שנעשה ע"י הרגל •

שלום וי"ר לכבוד ירדני הרב המאוהב הר"ב

סוניה י"א כ"ש סו"ה יעקב נרשון לי"א נ"י

אבר"ק האלינקא •

ברבר הקונטרס אשר הניח בהצ"ב חלי לענין בו ולהצ"ב
דבר צע"ן אשר ע"י הרגל • כעצ' שנסיונוי חזק
מהצ"ב להצ"ב • באשר שדבר נעשה מעשה • ולדינא ה"ל
י"ל ח' כל הספיקות כמה שהרגילו קודם החליצה מ"ק
ימים לעקור ימינו חלה וי"ו כמובד שחזר להמיוו וח"ן כ"ל
בהמעשה שטעו • אף לאשר שהוא דבר חדש שלא בארזו
האחרונים • ולחזק דעת לימים העתידים א"ך להנהיג בזה •
לקמחי מועד לשים טיובי בזה • וזה עולה ברעיוני צידון זה •

(ח) מ"ש כח"ר להחיר מכוס הרגל לאו מלחא היא • הנה
כ"כ הניח ח"ש ס' קנ"ה ה"ל אדרבה החמיר
בנעשה רטר ח"כ יוהר • וי' דהרמב"ן שהחמיר באשר שחז'ן
לו תפסה ולריפה לחזור על השני אף שהוא קטן ממנו •
ומובא בר"ן ר"פ גיד הנשה לא קאי כ"ל כנעשה אשר • ודוח"ל
לכונתו דוקא כנעשה אשר כעצ' דזה דבר רחוק • ועוד כל
מי שהרגיל ח"ש נחשש שח"ל טעמו נעשה כך • אף יש למר
לחלק דדוקא שהרגיל מעצמו כך יתכן לחשש לטעם • דח"כ
מי הביאו להרגיל ח"ש ככך • ח"ל כגון עובדא דיד' שחמיר
הכריחו להרגיל ח"ש בזה ח"ן לחשש לטעם • ח"ל עיקר
שורש יסודי דבריו שהכריח ברעם המרדכי דמסקנתו דהרגל
לאו כלום הוא ולא מיקרי אשר כעצ' דהרגל כע"ד ליהא •
דול' המרדכי כ"ל הקומץ ומיהו ח"ס הרגיל ח"ש לעצמו ש"ס
דבר ביד לא היו הרגלו כלום למקרי אשר ח"כ טולד כן •
מדלא מוקי מה"י דפרק הבונה כשהרגיל עצמו לכתוב בשמאל •
וי"ס לדמות דהיינו הך דמחז' שולט כשתי ידיו • ומיהו נראה
לר"ן דצ"ק כח חלי' מלחא • ואם הרגיל אף בהצ"ב מסיפק
ר"י דחיבא לפרש ר' נתן כדפרישית ונר' ל' דכאשר חשבינן
ל' ומה שפי' לעיל לדמותו כשולט כשתי ידיו ח"ן נראה לר"י •
ח"ו נראה ל' הכי שאינו ש"ס בהצ"ב לכת אשר גמור חשבינן
ל' ע"כ דברי המרדכי • ופי' כח"ר מ"ש המרדכי בסוף דבריו
כ"ס הר"י ואם הרגיל אף בהצ"ב מסיפק ר"י בו' דקאי חמי
שעשה כל מלכותו בימין וכוונת בשמאלו • והרגיל ח"כ גם
ימינו להצ"ב דה"ל כונת כשתי ידיו עשה וכל מלכותו
בימיו דכזה הכריע הר"י דכול' כאשר הוא פי' דמוק ורחוק •
גם הוא דין חדש אשר לא שערבוו הראשונים ולא האחרונים •
והלא גם ככונת כשתי ידיו ועומד מלחא בשמאלו כ' המ"ח
כ"ס הסמ"ק דמינו בשמאל כל ח"ס • וכ"ס כעומד המלחא
בימיו • ואין לחלק דהכ"ל כח החלה בשמאל וימינו נעשה
ע"י הרגל • דכל הפוסקים לא חילקו ככך וכל מעשי כתיבה
רובם ככולם ח"ס כ"ל ע"י הרגל • שאלמנה הכתיבה עומד
לא המלחא בארס כ"ל ע"י הרגל ועוד הלא משמע עיקר
טעם הר"י משום דצ"ק כחו הוא בידו השמאלית לזאת קרי
ל' אשר ולא משום דהחלה הכתיבה היא בשמאלו • ומשמעות
הענין מעצמי דמיירי בא"ש שעשה כל מלכותו בשמאלו וכוונת

(י) ובענין כל התחלת סעודתו של המדברי לומר דהרגל
לחול בלום הוא חיוו כ"א בכל המלחמות עובדי
במחש. רק בדבר ה' הרגיל ה"ע לעשות בשב"י בום ים סבול
נזמר דע"י הרגל לאו מנחם בית חסיד דחזקן דכל מחשבו
בשאלו בידו האורך. וסם מע דים שרם הרגל עשה זלם
בדבר זה בחיבה ופולא יסין לעשות בידו כמנהג יד ימינו
במסבנו. וסם בזה דחם רחיוו משה פקם סבול סבול.
דסם סם הוא בפרט ה'. אלם כשהרגל ה"ע בכל מחשבות
לעשות ביד במחש. ולא יוכל לעשות בימינו עוד. בזה יתכן
דחם מספקא ניה כול. דיל דסרגל עשה בימינו נעשו ג"כ
יכול כאמר משה. רק ככל הרגל חת יד שאלו רק בדבר

קדמוניו (ונם הגאון רש"א הסכים דכשר גם לברא"ם נשיטת שנימה לבד מבוס דיל' דלאו מקום פרשט היה כלל רק לר"ך להניח שיטה שנימה כמו שבי' בספר מזרים ובשאר ספרים מדויקים . ע"כ יש להכשיר בשיטה שלימה . — ולא ידענא דמשמע מדבריו דרך מבוס דלאו מקום פרשט היה כלל . הא אדרבה לברא"ם אש מקום פרשט היה כרי היה סתומה ויש כוכסה מהספרים שבי' שם שיטה שלימה פנוי' דבניין באן סתומה . ואיך יען אח"כ לעבות פתוחה ללא דעת ברא"ם ג"כ הא יש חשש פסול דסתומה שטעמא פתוחה פסולה . דזאת ס"ל גם להגאון ו"ל דלאו פתוחה מקובלת היא שם . רק שהרמב"ם במל'ו כך בספרים מדויקים שיטה שלימה ואיכו ס"ל דכול' פתוחה ע"כ מנאם בכלל הפתוחות . ואם אנהנו באים לחוש לדעת ברא"ם הלא אין לנו לחוש להסמך פתוחה שקרא לו הרמב"ם ביון שידענו כלורה איך שבי' כתוב בספרים המדויקים . וגאמר באמת דלברא"ם כול' סתומה . וא"כ נקלקל במה שנטעם פתיחה ג"כ גם לשברו דלאו מקום פרשט היה ג"כ יש חשש פסול דשטעם פתוחה באמצע פרשט במקום שאל' . גם מה שהביא בשם הגאון בעל בעי חיי שפקפק בשיטה שלימה הא כיו סתומה לא סבנתי מה אכפה לן אש כיו סתומה אחרי שהלורה כזאת מקובלת לנו . ומע גם לחדש לבוסוף על הס"ט עוד פתוחה שנטעם לרש חדש שאינה בבס"ה) ישחקע דכבר ולא יעשה כן בישראל . ואנו אין לנו אלא קבלת קדמונינו כפי שקבלו אש מפי אש ע"י ספרים הקדושים עד משה רבינו מפי הגבורה . וכל כמשנה ידו על התחנה . (ושמעתי שרצ'ה' הרעים העולם לפסול כל הס"ט שנכתבו עד הנה בצבור זה שנכתבו רק בשיטה שלימה פנוי' לבד בלא פתוחה עמם . ונוראום נאלחתי ע"ז לכרים לבד לרבר על הספרים הקדושים . אשר גם בספר שהביא הרמב"ם ממזרים שבי' בירושלים שבגו בן אשר בי' כתוב כן . ואיך נפתה פה לדבר מאומה על זה . וע"ז אני מלעזר על מה שהתחננו רוב"ם ובעל ווי העמודים ושאר מחברים לעשות חדשות נגד הספרים מדויקים . רק בצבור שם שקרא לה הרמב"ם פתוחה . וכי נשנה כלורס המקובלת בצבור כשם שאינו מקובל ורק לשיטתו קרא לו כן ולשיטת ברא"ם נקראנה בשם אחר . הוא מוסיף עוד לפסול בראשונים בודאי הוא עון פלילי ה' יכפר לו) . כלע"ד כתבתי . ע"כ תשובתי להרב מונסק' ס"ל : —

ואודות שאר כתבים אשר לי הנה לע"ע אינם אחי ואיתי במכתבי להביאם אלי וארחם איזה ענינים הנלכדים ואלהם אליך בדבר הקונקורדאנצי (ספר מאיר נחוב) דומה לבי עלי נמסרו נאליס אחר בל'נו יודע ומכיר פניני תלדו אשר תלדתי בכמה חיקויי כעניות אשר בי' לממשול לפני המחברים הראשונים כמו בפ' נח על פסוק וישלח את סיונה נמסר במס' ק"ב . גם במס' מונה אוחס רק שיש שם פעות קלף והמג"ש הני' במס' ג' ה"ל ש"ל ב"א וכו' בת"ן הוא הקונקור' ה"ל . ובאמת נשמט פסוק א' במ"ן . וכוא וישלח ה' בעם . שגם הוא מבין ככבר ונמסר עליו ג"כ במס' ק"ב . ובו נתמלא מנין ככ"ב . גם בפ' ויחי על פסוק וברגלם עקרו שור שנתקפה שם המג"ש מחמת שחמד פסוק א' במ"ן והוא ועשה כרצו דניאל ויאל לו וכן המ"ן היה בן הרב המגיד הג' ד"ק סלאנימא צ"יניו במס' על דניאל הניחו בל"ע . ויש אחי קונטרס גדול מחיקויי כעניות והשמטות במס' מ"ן ונוגע לענינים גדולים . ולאשר שכבר עלי להובילו לאה"ק . רצתי שתקבל הס' ה"ל שלייתי סרבה גם על הגליון ואשלח ג"כ לך הקונטרס שלי על הס' ה"ל . — ואברךך שתאשר בכל מיני אשר ועושר ויפלי מעניות חבוריך בחור לומדי צ"י והוגי חושי' . ותזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בחורס לשמה . כחפך וחפן איך חפן כללחך כל ימי ע"ס ומשחוקך למחברך כענינים . שלום שבנא בנא"ל מו"ס נפילי זה"ס :

לעשות בראש שיטה כפתוחה ושיטה שלימה לסתומה . ואמר' דמשמא הספר שבי' בירושלים בי' כתוב באופן היותר טוב ומן המוכרח . ומשמא במקום שסדין לכיות פתוחה בי' לירת פתוחה כמו ש"ל לכתחלה ומליה מן המוכרח . וח"ם דבזה האופן מלינו דרך שילאנו ידי כדיות המחלוקות . אולם לפ"ו יקשה מ"ם הרמ"א שמי שאינו יכול לגנון לעשות ספ' וספ' כמ"ם המחבר ללא ידי הכל יעשה כהרמב"ם מעטם שדבריו הם ע"פ ספרים ישינים וע"פ ספר של עזרא הכהן כמ"ם בד"מ כעטם . וקשה מה זה שייך ענין מחוקק כדיות בלירות הפתוחות וסתומות באופן דחורמי לים שלא יגול לעשות לכתחלה כראוי להספרים המדויקים וספר עזרא שסם נכתב כל הפתוחות וסתומות כנכון לכתחלה ואיזה ראי' היה לדעת הרמב"ם בלירות כפתוחה אי אחרמי לים שלא באופן הראוי לכתחלה . וכל שיש ג"כ מקומות הידועים ע"פ קבלה אש מפי אש בל' באן פתוחה או סתומה . ובדלי מלא הרמב"ם כדבריו בספר עזרא שבמקום שבי' מקובל בל' סתומה למשל מל' שבי' ח.ק. ראש שיטה פנוי' ובמקום פתוחה בי' לפעמים שיטה שלימה פנוי' . וא"כ דהפסי' בגם בס' עזרא לא דקדקו דוקא בהה' פתוחה בסוף שיטה וסתומה באמצע . ומבוס דאין ל"מ ביון בגם באופן השני הוא' אין באן דקדוק ושיטתם עובים לכתחלה וכן בסתומה אין ל"מ בין באמצע או מראש שיטה . אי"כ סק"ל איך כ' הבי' דיאל ידי כדיות כו' הא אכתי יש ששק בעיקר כשם דיוחקן דהרמב"ם קרא אוחס פ' או ס' לשיטתו . ודוח"ל דבספר ח' מלא כל הפתוחות כנכון לכתחלה וכן בסאו' . ובשאר ספרים מלא שינוי בלירות כפ' וס' כדעתו . דמאן לימא לן שבי' כן . וכל דמ"מ כל מאי דמלין למעבד ללא ידי כדיות מהדרין איך דא"ל לגמרי . אבל במקום שידוע לנו חופן כלורס בודאי אין לנו לטעות כלורס בשום חופן וכלואי ידענו בב"מ חופן כלורס ולא הסם לבד כי אין שם עיקר כ"א חבניה כלורס . גם זה מקרוב נשאלם שאלה זו לפני הגאון ר' עקיבא איגר ז"ל ונדפס בס' דרוש ומידום שלו והאריך שם להקשות על החל' והעלה בדרך פשרה לטעות פתוח' אליגה דכ"ע כמו שהוא בחומשי ווי העמודים ושור להניח פתוחה ש"ם ג"כ ובזה ילא כל כדיות כמ"ם צבאכ"ע (אינו צבאכ"ע רק כוא בס' חבל אברהם שבבבוי ביריעה ביו"ד כקטן עם צבאכ"ע) ע"ם . אולם דעתי כתובסה ובקלושה אינה נוחה גם בזה . כי לדעת ברא"ם הוא פסול שבוסיף בל' פתוחה . ולדעתו וכפי קבלה ל"ל באן סתומה לבד כ"ל . ואולי גם לדעת הרמב"ם ה"ל שינוי בלירות (כמש"ל בשם מהר"ם אבוטב דכוי שינוי בלירות הסירה כנ"ל ויף דכיות הסירה הונם מעבדים בכלל כהבן כסדר שנסדרו במס' סופרים והרמב"ם . מ"מ צטין דיכחשם כסירה דוקא . וזה לא כיו נכתב כסירה כ"א כשאר דפי ס"ט צבוס כפרשה כמ"ם מהר"ם כנ"ל גם כיו שינוי בלירות כפ') ובאמת לירס כוא לכיות שיטה ח' ואחי פנוי' לא מלאנו בשום מקום . ובאמת תמיכתי נשגבם מאד איך מלאו לבס לטעות מסבירות כרסיות . כי מי אמר לבס שלדעת ברא"ם לר"ך לכיות באן פתוחה . אולי לדעתו ל"ל באן סתומה כאשר הוא באמת . [ומוכרח כן מדברי המסכת סופרים דכוא ס"ל ג"כ דכיות שלימה היה סתומה ומ"ם ס"ל דלר"ך להניח שיטה שלימה לפני כסירה ולאחרים . ופתוחה אין שם כאשר מוכח מליינס הסורות כל הסירה ותכזי שלמים שיעין ולא יותב ובכורס סלאחרוס חיבת מי בראש השיטה וגם מה שמוכח בשם כח"ס הים בראש השיטה שיינו הים הראשון מי הים שאלא היה שורס ל' . והבדחתי לעיל דע"כ היחס ג"כ גירס' ברא"ם נמ"ם דשיטה שלימה כיו סתומה . וא"כ מוכרח דגם לדעת ברא"ם ובכורס דש"ם כיו סתומה לר"ך לכיות ככא שיטה שלימה לפני כסירה ולאחרים] ואיך מלאו לבס לטעות בזה בדברים כאלו השימדים כדמו שג עולם אפי' בקושי' אשר כל דבריהם הם דברי קבלה . וכיותר להמלא לירות חדשות אשר לא שערס

סימן ב

בה שהשכתי לכבוד הרב הנאון המפורסם ב"י מריה
רפאל י"ט ליפאן נ"י אבדיק בילאסטאק על קושיתו
בב"ש בחבורי זאת (דף ב' ע"א) בשם אחרים מתרצים
דל"א דבטל צורך. הרי"ט ב"י רק ברבר שמוכח מהמעשה
שענינה לצורך גבוה וצורך כצוה בגון אוכלי תרופה
וקדשים שנטרפים דאין דרבן דהשרף. הא גם שכן ב'
ב"י התוס' דבטל צורך הדין. ושמן הלא הרבו דהדליק:

כבוד ידירי א"י הרב הנאון הגדול מפורסם לתהלה
ולשם בשערי המדינה פאר הוסן נ"י ע"ה פ"ה צדיק
ונשגב שמו ט"ו רפאל י"ט ליפאן נ"י
אב"ד דק"ק בילאסטאק:

נ"ד קושיה ב' גאווה הרמה על מה שהבאתי בשם וילנא.
הנה שמן הוא מהדברים שדרכן להדליק. אף שלא מלבי
הם הדברים עכ"ל חסר שהבאתי בחבורי אחריותה עלי לכתוב
וחשתי לפני כנה"ר מה שהבאתי במקום אחר מעטין זה —

התוס' כספחים (ה' ע"ב) כ' בשם הרי"ט דל"א יומא
הבערה ללאו יל"ה הוא מותר ביו"ט. והנה ה"ה
ס' ע"א נקבשה בדברי הרי"ט הרבה וחלק עליו ע"ש ובענין י'
לקבשה עוד מהא דל"הא בשבת ד"ס כלל גדול (ע' ע"ה)
ועדיין אני חומר על הרי"ט וקצירה חייב בהם ועל כונן ה"ה
ל"ה א' וקבשה דל"א חמתי לא יומא דהרי"ט וקצירה מלמד
על כל הכלל. ותי' משום דכלל בל"ה ופרט בשבת. ח"ל מהם
דחול"ב ב"כ ה"כ. וחזן מלמדיו. ובהו' שם הקבו על לשון
דאשון שבת. י' דהא בתי"ק איכא למ"ד (מהאמוראים) דדין
בכלל ופרט (נ"ט) אף דכלל בשבת ופרט בל"ה. והסכימו
לשון שני שבת. י' והנה בהו' שבת (נ"ט ב') ד"ה וז"ה
מהירין כ' בשם ריב"ז דהבערה ביו"ט חסור מה"ס. דהלא
גזרו ביעזא אטו רחילא מסיס דל"הו שיה לכו"נ. והלא שם
בברייתא דאיסור זיעה ביו"ט הוכח שם ר' יהודה. ור'
יהודה הלא ס"ל ב"כ ה"כ. מלמדיו וידעו' מהרי"ט וקצירה
לחזק ולא אלטרין לא הבערו לחזק וע"כ ללאו יל"ה. ובפרט
לפי דס"ל ג"מ מקביל דהבערה פטור (דל"ה) אלטרין למקביל
בהבערה חייב במ"ס ה"ס. ובמות פסוקי' דעלי' ובשבת כה"ס
דוכתי' וח"כ ביון דס"ל ע"כ ללאו יל"ה. ע"פ ה"ל דלא אלטרין
ל"י לא הבערו לחזק. ומ"מ ס"ל לאסור זיעה ביו"ט. דזה
לא יחזן ג"ה למ"ד הבערה חסור מה"ס כמ"ס בה"ס. ה"ל
בשם ריב"ז ע"מ. ואין כ' כהן הרי"ט דלמ"ד ללאו הבערה
מותר ביו"ט מה"ס. ואף שזה יש ליישב דהנה לכאורה קשה
הלא הבערה דרחילא יש בו ג"כ ביטול ומה הקשו ה"ס מ"ס
הבערה דרחילא מהבערה דזיעה. הא דרחילא יש ג"כ איסור
ביטול בהמים אבל זיעה אף דהו' חז' ע"י מים ג"כ מ"מ
הלא בכל זיעה חסרו אף שאין בו כ"ל הבערה בחטור המרחץ.
וח"כ י"ל דואלף לגזירה משום הבערה למודם דל"ה ב"י איסור
הורה אטו רחילא שיש בו איסור הורה משום ביטול. ובהבערה
למודם לעולם אין איסור הורה. וכלל"ה בל"ה רחילא ש"ס
גבי לא יחז' חס"י. שם משום הבערה ולא משום ביטול דהוא
משום דמסתמא אין היס"כ צמים שהוא לרחילא ולפי"ל דגם
ה"ס ס"ל הכי דבמי רחילא ליכא משום ביטול. ומיושב
בזה קושיה הסעה"מ ה' יו"ט בשם ס' מ"ק חס"ה שם בשם
לא יחז' חס"ה חזין להגלו' דהוא משום איסור הבערה דהא
יש בו ביטול ג"כ ע"פ וכלל"ה ל"ק. ולא ל' דסמך חסופא כמ"ס
הסעה"מ. ובענין י' להסכיר הא דבמי רחילא ליכא משום
ביטול דאף שהוא רוחה מ"מ כיון שאינו מתכוין להביטול משום
לרחילא ח"ל להביטול ולא שהא' יס"כ. ע"כ אין שם כ"ל
משום הבערה. אבל לר' יהודה דס"ל דבר שאין מתכוין חסור
יש ג"כ משום ביטול ופסור גזרו לדירי' על זיעה משום רחילא
דכא מה"ס מהמה ביטול אף דס"ל הבערה ללאו יל"ה. אבל
מ"מ לא יחזן בענין דנימא הבערה מותר ביו"ט למ"ד ללאו

יל"ה. דהלא בהאי גזירה דזיעה ליכא מאן דפליג נומר דג"כ
ביו"ט דו"ל כ"ל לבערה דהבערה חסור מה"ס ביו"ט כמ"ס
הרי"ט ע"מ. ולא חשתינו' חד הנה למימר דלדירי' מותר
ביו"ט זיעה. ומלבד זה הלא ה"ס לא יחז' ל' סברא זו
דיו"ט מותר ביו"ט מה"ס אף למ"ד ללאו יל"ה. לזאת כ'
בענין דלמ"ד דגם הרי"ט לא כיון סיכוי' כמ"מ מותר הבערה
ביו"ט מה"ס כ"ל הלא בביטול חזק הו' מותר. דבשבת
קאמר רב חשי בטעם דלא דחי שריפה קדשים יו"ט משום
דיו"ט עשה ויל"ה. אף חי נימא הבערה ללאו יל"ה. ח"כ כמו
שיל"ה בשבת מכלל שחרי מלכות משום. כן יל"ה ביו"ט
משחרי מלכות הנכללות בשבת שבתון. וליכא זה כ"ל לזו.
וח"כ היתה נדחה מפני מלכות ביטול חזק. ומותרת דס"ל
לר"ע הבערה לחזק ולא ביעה ללאו. ע"כ יש זה ג"כ ל"ה
ועשה. ואין להקשות הא רבא קאמר לה לרבא ש"מ. ורבא
לא ס"ל דהו"ט עשה ול"ה צמ' שבת ה"ל. דיל' דהס'
רבא קאמר לה בהבערה למ"ד ללאו יל"ה דליכא כ"ל ל"ה
ולא קיד' הו' רב חשי עשה וז"ל. דהלא ביוטיו בל"ה משמע
דס"ל לרבא דיו"ט עשה ול"ה. וע"כ רק בהבערה לא ס"ל
דיו"ט עשה ול"ה ולמ"ד ללאו יל"ה (וח"כ בזה ג"כ קושיה
ה"ס) בשבת ובב"ה רומי' דרבא אדרבא ע"ס) וקאמר שם
משום לבדו כו' ונא מילא בלא בזמנה. אבל ביטול חזק
דחוי זמנה פסיר דחי מלכות ביטול חזק ל"ה דיו"ט גזל דס"ל
לר"ע הבערה לחזק. ויש זה ג"כ ל"ה ועשה:

ובמעשה ה' גזרים דחייבי שמיטת כ"ק קו"י. דרבא אדרב'
לדרי"ט (י"ט) שם מ"ס דלרי"ט מ"ס הנה שם
ללאו וזאת חפצו. הנה ג' דנא כר"י ח"כ ירושלים ח"כ
כרי"ט) דס"ל דסיכא דיוכא עשה וז"ל אף דיון עשה דהא
חזקה מ"מ הו' עשה עשה שם חזק נוקס דלמ"ד קיא הוא
לבדו נחזק' נאסירא קחא סיכוי' נקסא מסיס דחזן כהן עשה
כלל. ובבענין קשה י' ר' הירושל' מ"ס ה"ס. ה"ס. ה"ס. ה"ס.
לקבשה דרי"ט ומחילא דמ"מ איסורא חסור. דהכתי קס'
דחזקין קרא דנא דחי כדדי סיכוי' נוקס ג"כ חס' עשה.
וע"כ י' סיכוי' נפ' פטונחא בין אמוראי חי כרי"ט ח"כ.
ואם כו' נימא נומר דאמוראי פניני בזה סיכוי' חזק דאין
אחר. דכנה בסיס קדושין (ג"ד ע"ה) כ' בשם י"מ דנ"מ
בסיס עשה דכנה כהן וחזק דהו' פלוג' דלאו משום נא
לחור כו' עשה דוחה חזק. אבל כדאיכא ג"כ עשה כדדי
לחור חו לא דחי. וקבשה ע"י כר"י ח"כ ירושלים דא"כ חזקין
חשך בשמן שריפה ביו"ט וע"כ דכאנה מחלס ע"י ללאו. וגם
בסיס אין סגור דהא אף דלא בייך גכס עשה. — והנה
כרי"ט ע"כ ס"ל בביטול סיכוי' דאין הע"ס מחלס ל' לאו
מדרס' דחוי חזק נוקס חס' עשה ואם ס' כ"ס מחזק דנא
חז' דהא איכא ג"כ לז' וז"ל נוקס. וב"כ הסעה"מ דהר"י
ח"כ ירושלים ס"ל דלא כרי"ט וזאת פשוט. (ובח"א כדבתי
דלשיטה סי' דסוף ג"כ כשיטת כרי"ט מיושב קושיית ה"ס)
יבמות (ו' ח) ד"ס גגזר מהבא דלא דחי. סקבו סיכוי'
גגזר מהבא דלא דחי דנמא ש"ס דחוי עשה ול"ה. וכלל
מיושב דכנה הקרא ח"כ חזו וזכיו חזקו מדכס' ג"כ בסיס
וגם עליכו ג' קרא וזאת כדבתי חסמוזי. ובסיס ליכא עשה
משום דחוי הו"נ רק ה"ל ועכ"ל לא דחי ופסיר שמיטת דגם
ל"ה לחוד לא דחי. וז"ל כיון דבסיס ליכא עשה דיו"ט י"ל דגזי
דנקה בשמן שריפה דמיידי בסיס לא קאמר רבא דיו"ט
עשה ול"ה משום דכדו לא בייך עשה דיו"ט ע"כ קאמר משום
הוא לבדו כו' מבא"כ כדכיו דמיידי בל"ה ש"ס ה"ל פסיר
עשה ול"ה וס"ל לרבא כמ"ס ריב"ז וז"ל כ"ל. ורבא חשי
ס"ל כהר"י ח"כ ירושלים ע"כ קאמר גם גבי דלוקה עשה ול"ה
דכיו דכעשה מחלס ללאו. הלא משום דהין סברא לעשות
פטונחא דאמוראי בזה ע"כ כדכיו מדק' זו. ואמריא בענין
דלכרי"ט מיושב קושיה כר"י ח"כ ירושלים ע"כ ע"כ כמ"ס
ב' פסוקה"ק לייש קושיה כפ' שזקס אחר. ח"י. הא
שריפה קדשים סו"ל מ"ע שז"נ ונסיס פטירות ואין חזקין
בשמן שריפה ביו"ט משום דעשה דל"ה. הא כמ"ס דשריף
אין בייך בל"ה כלל. לחזן דהר"י ח"כ ס"ל דלא בזמנה מוכח
בין

דבריהם לדבר כ' הרמ"א בזה"ע סי' קט"ו דהיינו
לדבריהם - והנה הפ"י בק"ח בכתובות פ"ק כ' להשיב
מדברי ההוס' פ"ק (י"ג ע"ה) ד"ה מעלה ארמ"א הג"ל ו"ל משמע
להדיח מדבריהם דל"ת כלל הוא דאין אסורים על היחוד
הף חס מודים ואמרה טמאה חזי לך וסייעו למסנה אחרונה
חל"כ נא היו לריבין לפרש דטחף שחזי - חלל שחזי - ההס'
במודים דהא למסנה אחרונה מיינו לה הס"ס שחזי מדרים
חזי כ' בדפדפוסים וזה דלא כהנהגה הרמ"א בזה"ע חז"ע (סי'
קט"ו ע"א) שכל בפדפוסים כשיטה חז"ד דהיינו דאין רגלים
לדבר נאמנה ע"כ - ודבריו הנזכרים מה דפסוקא ג' דהיינו
עובדא דגדרים מייירי בלומרת טמאה חזי לך מביס דקחי
למסנה אחרונה דלוגה נאמנה - והלא בזה"ס פ' חז"ע (סי'
ע"ב) מספקא להו להוס' בזה ומסקין בשם ר"ה דהני עובדי
דגדרים אינן מייירי בלומרת טמאה חזי לך והא דלוחא שם
חאהא שרי' היינו לבועל ולבעל ליבא למימר דאין חסה
נאסרת כ"א סיראן בדרך המנאפים ע"כ - וגם ההוס' דהכל
לפני דס"ל הכי - ומ"ס דבטחף שחזי היינו משום דבטחף
נאסרה לבועל חלל יחוד שחר כל חרס אין סברא נאסיר חף
לבועל - וכדאמר רב אין אסורים על היחוד דמשמע שחין שום
אסיר על היחוד חף לבועל - חלל לא מייירי בלומרת טמאה
חזי לך - ואולי דוחק כ' להפ"י לפרש הכא לענין בועל - חלל
גם מ"ס הוא לפרש דאין אסורים על היחוד מייירי ג' בלומרת
טמאה חזי לך הוא דוחק גדול - ולענין סדרת ההוס' דכתובות
ודינמוס פ' כ"ד - דהתם מפרשי בלומרת טח"ל הכי עובדי
דגדרים - אמריה בענ"ד דהנה בסוף גדרים לוחא בזה"ע
הר"ר הליעזר דלוחא ל"א שוי' אלפסה סד"א משום דהיא חזינה
מוזהרת - ודחו זלח מהא דיבמות (פ"ד ע"ב) דהיא ג"כ
מוזהרת - ובמק"א הארכיה דמליגו בזה"ס דהפסו דהיא חזינה
מוזהרת - דהנה בזה"ס כתובות (מ' ע"ה) ד"ה ניהי עשה
הקשו וא"ת מאי פריך וליהי עשה ולדחי הא דריש מקרא
בבב"א

ל' או לא • דים פנים לכאן ולכאן • ולכמוהו יספיק הקיצור • ולוחם לא חסידך לעשות מעשה בלעדי הסכמה כבוד נאות וימנהל כ"ג הרמה להשיגי בלי חיחור :

ורבני דורש כ' גאון באהבה רבה ואהבת עולם ידירו לנצח •

אלב"ש שני

סימן ד

חשובת הגאון וכו' דק"ק בלאטאק

ב"ה שלום וברכה לכבוד ידיר נפשי היה הרב

הגאון הגדול ההרף ובקי ב"ש מו"ה ארי

ליב נ"י אב"ד דק"ק בילסק

מכתבו כחמד קבלתי בכוונת הכשרה ומעורבותי בעלומות

לא הסכמתי לכת'ר • והנה בדבר כתבתי מה שפלט

כ"ג בדיון ט"ז כי דאיתא רגלים לדבר לדעתו בל"ד אין ל"ג

בכ' זה דעתו כעל אינו מוסרם למסקנת • וכיני דמסימנא

ליה לכ"ע חף בלא רגלים לדבר חסור • רק שבעל מחספס

וחומר חו"ג גם זה נשאר ר"ס מחולי ברעיון שבי' לש מקדם

חבל אינו מוסרם למסקנת ח"כ אין זה ע"ן נכד דינא דמאזל

דיר' בר"ן ז'ל נפירובו נגדדים כתב בתד ליבנא דטעמא דמח"י

דמדעית נח מסימנא להפיק ענא • ונשיקרא סימנא דלא כוי

מנ"י נפסח ולכסיף כשרלו דאיתא כוי דמסקרי ומנ"י נפשינו

לספיק ענאן מהחז בעליהן חורו ואמרו דאיתא נאמנא ע"ס

בר"ן • ח"כ בלאן שאין הספן מבוט נאמנא חלל דמחסקא

קן במיני לחינה בחולי ברעיון שבי' לה אינו ענין כלל למשנא

חורגה וכו' ספק חסור • וכן למ"ס ההוס' שם וברש"א

בחדו"ב דטעמא דמשינא אחרונה מבוט בעקרו דבר מן חסור

חף בקיס עשה למגד מלחא כמו שסאריך ברש"א ז"ל בחדו"ב

שם כרי שאל יכוו בנות ישראל פדויות ומפיקות ענאן מיר

בעל"ן • ובמקום אחר בארנו שהעיקר בזה כשיטת ברש"א

ז"ל וכי משמע ליבנא דמח"י חורו למד בלא תהא מיני

נאמנא באחר ספקו בכל מקום כדרי שלא יבא לקולל זה בלא

תהא נאמנא מיני • באחר • (כיך ליבנא דמח"י בניין נח

יבא חדס רוחא נאמנא בזה נחא וביח נאח ע"ס • וח"כ כיון

דעקרו דבר מן חסור למגד מלחא בלא יכו בנות ישראל פדויות

ומסקנת ענאן מיר בענין ודאי דלא שייך כך חקנה חלל

חס חלל הישדין אחר נאמנא חלל במסימנא רק בים לו

ספק חלל חסר חולי דמיונא כוזב לה לא שייך כך חקנה •

ויש ננו לרוב בספק דמסקנת לה חסוקה דמח"י • וע' בזה

כחזו"ב דף ע' ב' כ' ג' דפ"ס ספקו בזה' דמיון חסוקה וע"י

ספקה שם דמיון ספק סיטא וכתב דלענין זה לא מדמין לה

לספק עומאס כרס' • ודאי' לז' דכא מנ"י ס"ס ובספק

עומאס למ"ס • וע"ס דעמו ומדברין לא מוסקין חסוקה •

חלל מלחא לברש"א ז"ל במח"י סבית (ק"ק ע"א) שם

שם וז' וידר בזה ודאי בספק אחד חסור • כי מלאוויחא

מבוט ספק סיטא ואלו חסות ח"ס שרלינו שבעלה אין חלק

לכלל מה"ס מבוט חוקה דכשרות דברי סור בחוט לפניך ואין

באן חלל חסר ספיקא וספיקא דאורייתא לחומרא • עכ"ל •

משמע מדבריו דנא נוקדין בספק סיטא חסוקה ודיון זה

ליך להחייבם הדבס וגם בדברי כו"ב מלחא סתירס בדבריו

כי בסי' ע"כ כתב בס' ספק חסוקה דמולחין חסות מבעל

זכית ולא מוסקין חסוקה • ובמח"י כ' כוח ז"ל בעלמא דמספיקא

לא חסדין לה אבעלס וכדער לייך חללי חלמוד עדין :

אולם אחרי שאין לנו שום סיבה אחת רק שכתבתי בחולי ברעיון

ליך לחקור הדבר כרסס ממנה וביחוד להבחין אם

גם בעת רעיונה' נצרכים מחלי זה • ולשוואל בדבר אשר

סיחם רגילה לאחר חמיר אשר זרים באם עלי' אם גם כעת

נחמם בלבה על אינן דב"ס שהוא כן • ואם חלמא שבלבס

חקוט גם ברעיונות בקדומים מה שבי' נדמם לכ קודם נסיעה

נוגל לחלות גם מה באמרא שנטמאס מהרפוא בחולי ברעיון •

אכן אם האמר שכתבין דעשה לכבין אשר בדברים שגלו במי

חל' •

בהדיא כ' ולמא דמשינא דל"ס עשה קשה דמאלי חסידך כ' וז"ל
כ' חי נמי מיהורא דקרא דר"ס כ' ויהורא דקרא נקי להיצי
כריות כ' ע"ס • והנה בחוס' יבמות (ג"ט ע"ב) ד"ה הא מני ר"נ
הקבו מהחלה הקושיא הראשונה דהבא בכתובות היינו על המקסן
והירלו דקרא נאמר להיצי כריות' והקבו ע"ז דח"כ קשה דמסקנא
דליכא עשה למאלי חסידך קרא והדרו מזה הת' • וככה
בכתובות הקבו מקודם הב' קושיות ומשמע דהת' קאי גם
לקושיא ב' • וקשה ח"כ מחורך הקושי' השני' למסקנא דליכא
עשה ולא חסידך לח"כ דהשקא ח"ל לא דחי כ"ס חייבי כריותה :
[ועמ"ס בדרוש ב' מדרושי יעלי סלע חות ד' בישוב זה בא"ח] :

ואמרתיו בענ"ד דההוס' בכתובות ס"ל כמ"ס ההוס' יבמות שם דכל עיקר הענין דלי חמרה ל"כ

מי חילא לעשה כלל ומשום ל"ה דידה לא דחי כיון דליכא

גבה עשה • וזה חיוט שייך ב"ל היכי דהיא מוזהרת • חבל

בפסולי כהונה דהינה מוזהרת אין שייך הת' • חי חמרה ל"כ

כ' משום דידה דליכא עשה הלא גם ל"ה גיהא גבה • וח"כ

י"ל דמסקנא חסידך קרא בפסולי כהונה דהיא חונה מוזהרת

ואין שייך הסברא חי חמרה ל"כ כ' • אך ההוס' ביבמות

ס"ל דגם בפסולי כהונה היא מוזהרת ח"כ ליכא לתרומי הכי •

ע"כ קשיא לכו ממסקנא • חבל ההוס' בכתובות ס"ל דבפסולי

כהונה היא חונה מוזהרת וח"כ כ"ל • [וע' הוס' חגיגה (י"ד

ע"ב) ד"ה בחולה ש' שם ושמו כאן דחף הוא בכלל החיסור

בדכתיב והוא חסא בכתוב' יקח קרי ב' יקח נאמנא ע"ס •

משמע שם דכא דגבי מח"י הינה מעוברת כ' מאלס פלוגי

וכהן הוא דחייבי החס לענין יוסקין חי שרי' לכהונה וחונה

נאמנא משום זונה דלוחא חונה נאמנא לר' יוסק עשה משום דהיא

חונה מוזהרת • ומוכח דס"ל לההוס' שם דהיא חונה מוזהרת

רק לכ"ג יס עלי' ג"כ חיסור] • וכן י"ל דההוס' בכתובות פ'

חפ"ס הנ"ל ס"ל דהיא חונה מוזהרת וכת' סר"ד חליעור

ח"כ לא נשו הקנה דחונה נאמנא ב"ל בפסולי כהונה דחונה

מוזהרת ובטעמא נאמנא חבל בחומרת ב"לון בעלתי דפסולה

גם לישראל ויס עלי' ג"כ חיסור נאמנא ונאמנא חף בלא

רגלים לדבר • ולוחא מוקי להני עובדי דנדרים בחונה חומרת

טא"ל • חבל ההוס' ביבמות פ' כינר ס"ל דהיא מוזהרת וע"כ

דחכמים עשו דחונה נאמנא ודלא יחי' שייך סיי' חפסא

חור"ל מבוט דרוב נשים טהנות עיניהם באחר • ח"כ גם

ברלון שייך זחא • וזוה ח"ס מה דהח"מ באה"ע לא הוציר רק

ההוס' יבמות ולא בכתובות כמו שהקשה הכ"ס • משום דלהלכה

דחפסיין דגם בחומרת ברלון מוזהרת כמ"ס בשו"ע שם ח"כ

ע"כ להפוס כההוס' יבמות • — טוב רחיתי דהנ"כ סי' ע'

בחה"ע ז"ל כ' ג"כ לפרש דברי ההוס' בכתובות משום דס"ל כחי'

סר"ד חליעור • וברלון נאמנא חף בלא רגלים לדבר • ונהניתי

שכותי לדברי גדול וגאון • וע' בת' ברית אברהם סי' פ"ח

שהקשה עליו מס"ד דהת' ע"ס חות ו' ובענ"ד חן זה קושי'

כ"כ ועכ"פ בנ"ד סהרגלים לדבר נעשה ע"י דברי' יפה כ'

הנ"כ שאין שום חסס :

וראיתי בס' ברית אברהם סי' ע"ד לענין הידאה דרך

השובה שהשיג על הנ"כ ממהר"ט ע"ס • ובענ"ד

חן זה קושי' דהת' בקדושתין לא חמרה כלל ואדרבה חמרה

לא נחקדשתי לאחר • אך מעשי' בהשתדלותה שלא בידיעת

בעלה ליקח גט מוכיחין על זה וההוס' שפיר י"ל דמעשי'

מוכיחין בלי דיבורה גרע שאין שייך הענין עיני' נחמה באחר •

חבל הוכחה שנטעה ע"י דיבורי' לעולם י"ל אחרוני קא

מעמדה • ואף שקשה סה להסביר ענין הסברמה דהלא גם קודם

שאמרה לו הי' חפץ לגרשה וחי' גמר לגרושתין ולמה הגיד לו

חם הי' עיני' נחמה באחר • מ"מ י"ל דמשום שחור בעל

מגמר הדיורסין עשה חומרה זחא למיין יחזיק במעוז הגמר

[ולקחה ג"כ ממנו ה"כ שלא יפחמה לה מהגמר חס ישר

דעמו לגרשה] וגם יתכן שכתבתי חונה דמיון כוזב נאמר

ברעיוני' • חף שהיא חומרת שאין זה דמיון שח • וקל' יס

להספיק מה שבעל אינו חומר מפירש שאינו מחמיר רק

שחשבה לנחמיה בדמיון שח חס יס לחושבו בלא מהימנא

חל' •

ואמרי' בגמ' ושמינין לי' לר"א דאמר מופנה מל"א למדן ומשיבין והיונו גבי הלילה חליבא דרבא כמ"ס רש"י כס' וע"כ גרסי' גבי הלילה ג"כ ר' אליעזר. ועוד דגם ר' אלעזר ס"ל בכרייתא (י"ו ב' י"ח ע"א) יכ' חס' למסורת וע' חס' כרייתא (י"ח ע"ב) ד"ה בחנו' :

(ח) **י"ח מ** לא חקקה ארבה דאמר דל"א מופנה מל"א למדן ומשיבין מאין לו לר"א דערל חסור במעשר. דהנה הו' דאמר' ביבמות שם בפסח חיידי דכתיב נחש כחיו ממנו או חיידי דכתיב עד בקר כחיו ממנו. הוא דוקא להאי סברא דאמר' כל פרשה שנשנית לא נשנית חלל בשביל דבר שנחלקה בה. כדמוכח מסוגי' דפסח (ג' ע"ב) חיידי דכתיב לה כחיו נמי ישמא לכדחנא דבי ר"י כל פרשה כו' וכן א' ידי דכתיב וזאחיסם כחיו נמי בהם כדחנא דבי ר"י כל פרשה כו'. וח"כ לעולא (סבטות י"ח ע"ב) דאמר דר"ע ור"א סדן ונבלה חסא בינייהו. וס"ל לר"א דל"א כל פרשה שנשנית כו'. ע"כ ח"כ לא כאן בממנו דפסח חיידי כו' ונשאר גם הוא מופנה. וי"ל דשני חד חלמד וחד חלמד כמ"ס ר"פ הערל. והו"ל מופנה משני לר"א. וח"כ להבא חליבא דר"א ידע שפיר דערל חסור במעשר מחמת הפנאה חרי קראי בפסח לשיטה ר"א דס"ל דל"א כל פרשה כו'. ור' יוחנן לשיטתו בסבטות דאמר משמעות דורשין ח"כ בין ר"א ור"ע. ואין ראוי' דס"ל לר"א דל"א כל פרשה כו'. ע"כ הוכחה להחליף בכדי דתיהי לר"א דיסבור מופנה מל"א למדן ואין משיבין. וידע שפיר דערל חסור במעשר ולרבא ח"כ חף בלא מוחלפה משום דס"ל כעולא שם דלדידי' לא ס"ל לר"א כל פרשה כו'. וידע שפיר דערל חסור במעשר חף חי ס"ל מופנה מל"א למדן ומשיבין. ואין להקשות לפ"ה הו' דאמר' במנחות ש"ק דיד ורגל ואין דעשיר מופנה יד יד לקמיה רגל רגל לחליבא חן חן לרשיע ודעני לכדחנא כל פרשה כו'. ח"כ לר"א דס"ל דל"א כל פרשה כו'. יש שם גם קראי דעני מופנה וי"ל שני חד חלמד וחד חלמד והו"ל מופנה מב' לר"א ואמאי לא יליף רגל רגל. ד"ל דר"א ע"כ לא ס"ל הכי וליבא לחימר חליבא' דאחי רגל רגל לחליבא לאפטיי מב' לר"א דאחי חקקה יד ואין ל"ל צעני כיון דלא ס"ל כל פרשה כו'. ומאח דל"ל ע"כ דר"א ס"ל דהני קראי דאפילו במזורע חלמינו לשה עליו הכחוב לעכב. וכדס"ל לר"א בסנהדרין (מ"ה ע"ב) בחין לו בהן יד ובהן רגל ימנית דנותן על מקומו ויוצא ופליג חר"ס דס"ל נהן בשמאלו דחרייהו ר"א ור"ס ס"ל דל"ל קרא דכתיב רק דפליגי בזה דר"א ס"ל דימין מעכב ובשמאל פסול ור"ס ס"ל דאין מעכב דס"ל לר"א דסנה עליו הכחוב לעכב דוקא בימין. וח"כ מדעשיר חכאי לא ידעין לג"ס דיל' דהוכפל שם משום שנה עליו הכחוב לעכב. ודעני חלמינו לג"ס הג"ל וליבא כ"א מופנה מל"א ח' ור"ס ס"ל דלא שנה עליו הכחוב לעכב. ודעשיר לג"ס ודעני הוא משום כל פרשה כו' ור"א לשיטתו דס"ל דל"א כל פרשה כו' וע"כ דעשיר הוא לעכב :

(ט) **אורל** למ"ס התים' בנזיר (מ"ח ע"ב) ד"ה האי מבטל וד"ה ולאחריו כדחנא כו'. דר' ישמעאל ס"ל מופנה מל"א ח' למדן ומשיבין חקקה הא ס"ל לה' ישמעאל ג"כ דאמר' כל פרשה כו' וגם ס"ל בסנהדרין (ד' ע"ב) דים חס' למסורת וח"כ מאין ידע ערל חסור במעשר. כיון דמחומי' לא יוכל למידע שחרומה טמאה מותר בהנאה. וע"כ ממנו חסא לזה. וגם בממנו דפסח חיידי כו' חיידי כו' דל"א כל פרשה כו' וח"כ לא הו"ל מופנה כ"א מל"א. ולמדן ומשיבין לה' ישמעאל. ח"כ מאין ידע דערל חסור במעשר. וכיון דע"כ למלוא וליפאה לר' ישמעאל ח"כ ה"ג נימא לר"א ואין ראוי' דס"ל למדן ואין משיבין חמנס באחא דברי ההוס' המוהים במ"ס כס' ר' ישמעאל בפ' המפלה (דף כ"ב) דס' ל דמופנה מל"א למדן ומשיבין. ובגדה שם חיהא דס' ל למדן ואין משיבין בין בלישטא קמא בין בל"ב שם. ומלחאי כס' מנחה אהן בסנהדרין (ל"ה ע"ב) שהמה ג"כ על ההוס' הג"ל והגיה בל"ג. אך זאת יש להקשות על דבריו הג"ל במק"ל לר' יוחנן חליבא דר"א דס"ל כל פרשה כו' כהנה דבי ר"י. הא ר"א ס"ל בניטין (ל"ח ע"ב) דלשום בהם העבורו חובה. ופלוגתא זו הלוי בענין זה אי אמרי' כל

דכל מעשה הכתיבה ביד אחר שאינה צח מלאכה סתמה חיהא כ"א צעבור ההרגל ולא מטבע. והוא כ"ט לזה הסברא שלא להלך בחר הכתיבה כיון דחזין עיקר כחו בידו האחרת. וח"כ לדעת הטור בשם הר"ר יחיאל דהלוי בכתיבה וכן בשו"ע פסק דאזלי' בחר הכתיבה. ח"כ חזין דאף בטעשה ע"י הרגל מ"מ השבין לי' לטבע. וכ"כ הכי שטובה כל מלאכותיו בשמאלו חף שהוא ע"י הרגל דבזה לדעה לכ"ע הו"ל חסר בחין חולק וכן ברגל דלא עבדא רק להילוך וחזין בעיקרה החלה י"ל דהרגל עשהה לו טבע. וחדרבא יש לחוש יותר בחליבא באשר בזה לדעת הרמב"ן כמ"ס הנ"ב דנעשה אטר דוקא קאמר הרמב"ן שאין לו ימין כלל שאיזר ימין שלו ואינו חולק כלל. ומ"ס להקל בזה משום דהוי דרבנן סה"י לה ולד שמה הו"ל לי' חין ג' צענ"ד. דהם לא כהבו כ"א במלוא דרבנן שהימין גם בדאורייתא חיהא כ"א מטעם חשיבות ואולי' בחר חשיבות דעלמא חבל לא בדבר שהימין לעבובא מה"ל דאחי' רגל רגל ממזורע מאי ג"מ בין דאורייתא לרבנן. רק דבדיעבד יש להקל משום ס"ס כמו שיבאר לקמן בס"ד. חבל לא לכהחלה כיון דמה"ל בעי ימין דידה'. גם דרבנן יש לעשות בעין דאורייתא — :

(י) **וחקרת** לענין דיעבד ודאיתי כי דיעבד אין חשש. טעמ"ס הנ"ב חנינא חאה"ע ס' קנ"ו דיהבין דחליבא בשמאל כשרה כר' יוחנן ביבמות (ק"ד ע"א) דאמר מוחלפה השיטה והיינו מחמי'. דאלו בכרייתא אין שום אדם חולק על זה וכ"ע ס"ל דאין צעני ימין וע"כ להחליף פלוגתא דמחמי' דרבנן ס"ל חליבא בשמאל כשרה ור"א פוסל. וע' בחשו' רע"א ס' קכ"ב שהביא שם הגאון ר"מ סופר בשם הגאון מהר"ו מרגליות דתמה על דברי הנ"ב שהכריח דאין לומר מוחלפה אבריייתא משום דלית מאן דפליג בחין דל"ב ימין. דח"כ חקקה השחא דמפיקין פלוגתא דמחמי' ורבנן מכשרי בשמאל. חמאי לא דרשי רגל רגל ואין חן דרשי. דבזה לית מאן דפליג. ואם נחלק משום דבזה מופנה ובהו חין מופנה כדקאמר רבא ח"כ לא ה"ל רריך לומר כלל מוחלפה. דה"ל מאי להרן לר"א כדמשני רבא. וכ' הגאון רמ"ס דמס' דבגדה לרבנן ס"ל מופנה מל"א ח' למדן ומשיבין ניחא לי' לחוקמי רבנן דהכא כרבנן דר' ישמעאל בגדה ורבא לא חס לזה. ור' יוחנן ס"ל מחמת זה להחליף השיטה בכדי דתיהי רבנן דהכא כרבנן דר' ישמעאל בגדה ע"כ. ובצנ"ד משום הא לחד חין הכרה. וגם דוחק דיפלגו ר' יוחנן ורבא בזה חי טוב לחוקמי רבנן דהכא כרבנן דר"י בגדה או לא. וי"ל בצנ"ד דר' יוחנן לשיטתו בזה ורבא לשיטתו. דהנה ביבמות פ' הערל (ע"ד ע"ה) חיהא ואף ר' יצחק סבר ערל חסור במעשר כו' גאמר ממנו במעשר וגאמר ממנו בפסח כו' מופנה דחי לא מופנה חליבא למיפך כו' מאי מופנה אמר רבא ח"כ יצחק הלחא ממנו כחיובי בפסח חד לגופי' וחד לג"ס וחד למ"ד בא הכחוב כו' חיידי כו' חלחא ממנו כחיובי במעשר חד לגופי' וחד לדר' חכבו ח"כ יוחנן וחד לדר"ל כו'. וחכאי מופנה מל"א הוא הניחא למ"ד למדן ואין משיבין חלל למ"ד למדן ומשיבין מא"ל. הך דר' חכבו מדבר נחמן חמא רבה בר אבבו נפקא דאמר ר"ג אמר רבה בר אבבו מאי דכתיב ואני הנה נחמי לך אח משמרת תרומתי בשתי תרומות הכחוב מדבר ח' תרומה טהורה וח' תרומה טמאה ואמר רחמנא לך שגך האה להסיקה החס הבגילך. והנה בבכורות (ל"ד ע"א) חיהא דר"א ס"ל יש חס למסורת וח"כ כ"ל תרומתי כחיו ואין מרבה מכאן תרומה טמאה וע"כ לדידי' היתר תרומה טמאה ידעין מקרא ממנו כדר' חכבו. ממנו חי חסא מבטיר חבל חסא מבטיר שכן של תרומה שנשמאה. וח"כ הו"ל מופנה מל"א וקפי' נר"א מאין ידע דערל חסור במעשר. וע"כ לומר לר' יצחק דס"ל לר"א מופנה מל"א למדן ואין משיבין. וח"כ קפי' מאי מהני הירוחא דרבא לר"א דרגל רגל לא מופנה כ"א מל"א. הא גם מופנה מל"א לר"א למדן ואין משיבין. וע"כ ח"כ דר' יוחנן מחליף וס"ל לרבנן למדן ומשיבין ויבכרו יש חס למקרא. ורבא לשיטתו ח"כ כמו שיבאר לקמן בסמוך. [ואין לומר דגבי חליבא הוא ר' אלעזר כפי הכחוב בגמ' שנו וגבי יש חס למסורת הוא ר' אליעזר. דהלא בשבת קל' א וביבמות ר"פ הערל שם חיהא ר' אליעזר

יוסי דר' יוסי דרש בלחם מידה יד כזה רק סוס דברי
הת"ק הוא דקלמר יד וז' במחלוקת"ל ידי יסדה חזן וימינו
טפסה שמים ואיזה קלמר ח"כ מה ת"ל ידעה כיון דבלח"ה
ידעין דיד היו במחל' לרבות גידס שנותנו בימין (ולרדך
לומר דהיו כמו מימים אחר מיעוט לרבות) ולפ"ז ח"כ דברי
רב חשי דלר' יוסי ידעי' במחל' מידה יד כזה ונ"ק קושיה
המ"ח' אך דברי ההוס' אינם מיושבים עדן' ורש"י להחזיק
שלחם ס' ה' סג' דבספרי איתא ידך בלא ה' לרבות הגידס
כו' וידעה בלחם חשי ליד כזה כדדריש רב חשי וידעי' במחל'
אך למה כח"כ ג"כ ידך בלא ה' דהיו ימין לרבות גידס שמינו
בימין' אבל בגמ' איתא ידעה בלא ה' לרבות הגידס ופ"כ לשמאל
קאי ושם אחר זרוע ח"כ י"ל דמר ח"ח ומח"ח ולפ"ז פ"כ ופ"כ
בחסו' הגלון רמ"ס הג"ל סג' דמסוס ג"כ יד יד ממלוצה הוקשה
לו דניכטי חפלין בימינו כיון דלר' יוסי גם משמעות ידך הוא
ימין לא היו הג"ס עיקרה מפסטי' ותי' דחשי לרבות גידס
שטחנו בימין' ומשמע דגרים גם הוא ידך בלא ה' פ"כ -
אבל עיינתי במלחמה ורש"י כח"כ שס ידעה בלא ה' לרבות גידס
שנותנו בימין' וח"כ חין שייך ה' החמ"ס גם לא פי' הס"ס -
וקושיה המג"ח קשה' ואף דבספרי איתא בלחם ידך בלא ה' -
אך חשתי מהמלחמה הקשה :

(יב) **ואמרת** בעג"ד לייסב בעז"ה דלא קשה' וההוס'
שפיר כחבו דהבריית' שבגמ' דמרבנה גידס
הוא מר ח"ח ומח"ח ולפ"ז וכן בספרי ומלחמה הוא כן' דנחל
כונת הספרי ומלחמה דגידס חין פי' שנקטעה ונגדס היד
השמאלית כ"ל יד ימינו נדמה קלחיה ועי"ז אינו יכול לעשות
בה כל חפלו ומלחמה ונעשה השמאל דידו' עיקר דל"ל דניח
בחר תולדו וטבעו שגור עמו שהיה שמאל יד כזה קמ"ל
דחל"ו' בחר השמאל דנעשה ימינו כזה ומקולקלת דהיו' שמאל
דידו' עיקר אחר שפועה בה כל מלחמה ומינה בימין שהיה
הכהה אליו עתה' וח"כ חין זה שייך להא דבגמ' דמימי
שנגדמה שמאל דידו' - ושפיר אפשר לפרש ששאר לו זרוע קלה
כמו שהבין המ"ח לד' התיס' - ומח"ח כו' - וגם אי מיירי
בגמ' ג"כ בהך גוגל דגידס ביד ימין ועשה כל מלחמה
בשמאלו שנעשה אליו עתה כימינו וימינו הגדועה הו' אליו
בשמאלו ומינה ביד הגדוע' - גם כזה יתכן מ"ס ההוס' מר
אמר חדא ומח"ח ולפ"ז דח"ק אחר חין לו זרוע היינו שאין
לו זרוע השמאלית כלל דבשמאלו ח"ל להניח דיד כזה נקטעה
וליהנייה כלל וימינו נעשה עתה עיקרית יותר פ"כ שפיר מן
ההפלין' וביש לו זרוע השמאלית דאיכא יד כזה והיא עתה כזה
יותר בודאי יניח על זרוע השמאלית הנשברה' ובנקטעה קלה
הימנית ונשאר זרוע הימנית שהיא עתה כזה מינה על זרוע
ימנית וכולהו ולפ"ז דברי ההוס' - גם מ"ס רב חשי לר'
יוסי דס"ל ימינו חיקרי יד ידיע שמאלית מידה ח"כ' דלחמה
ידע מידה דבעין יד כזה וממילא צנידס חל"ו' בחר יד
שנעשה עתה כזה' ומהו הוכחה למש"ל דגם מה שנעשה ע"
הרגל ג"כ הו"ל כחשך :

(יג) **ומזה** יש להמליץ קולח צנ"ד' דהנה במלוצה חמרי'
חין לו צהן יד ובהן רגל ימינה דח"ק ס"ל
דחין לו חקנה וטהרה עולמית ר"ל אומר טוחן על מקומו
ודי' - ר"ס אומר טוחן על שמאלו ויולא והיה משנה פי"ד דנעשים
ומובא בגמ' סנהדרין (מ"ה ע"ב) ובנויר דמ"ו' רק דבנויר שס
הנויר' מוחלפת וחכ"ל טוחן על שמאלו ע"כ' ולדינא פסק
הרמב"ם בפ"ה מה' מחו"כ דחין לו טהרה עולמית ועלת"מ
פ"ה מה' נוירוח דין ה' מ"ס כזה' ולחלוקה קשה לי בעג"ד
הא כיון דחין לו צהן יד ימינה משמאל נקטעה קלה ידו
ולא יוכל לעשות בה מלחמה כדלוי' - ומה לו לעשות בשמאלו
יותר אחזי לא נימא דנעשה שמאלו ימינו ויחן על שמאלו
שהוא ימין דידו' לכ"ע והו"ל שפיר בהן ידו הימנית' ורש"י
בחסו' הגרמ"ס הג"ל סג' לענינו דבאזן חין לחלק בין ימין לשמאל
ולקרוהו אשר' - וברגל גם חס נקטעה מ"מ כשהולך ע"כ קב
הקטע עוקר ימינו חתלה ולא הו"ל כחשך ע"כ' חשך ק"ל
הכל דביד ודלוי נעשה כל מלחמה בשמאל כיון שנקטעה יד
הימנית והו"ל הוא עיקר' ואמאי ל"ל דמוק על שמאלו דהיו' לבי'
כימינה

פרשה כו' כדלוי' בסוטה (ג' ע"ב) דלמ"ד חובה לא ס"ל כל
כרעה כו' - וח"כ חזקן דר"ל ס"ל דל"ל כל פרשה כו' - אך
י"ל דר"ל לאו מיהורה דריש רק מספרה ס"ל פסגות הקרח
דהיו חובה דהיו מלינו לו כה"ג בקדושין (כ"ח ע"א) וגלל חס
מומך חזיו ר"ל אומר חובה' - ואף דדריש לי' ההס מקרה
בכל גלולה תהט לאו מיהורה הוא' - דהלל גם ר' יהושע מורה
בדרש ההוא לקובעו חובה כמ"ס לקמן (שס ריש ע"ב)
רק דמוקי לה דמרבנה עג"ד עברי הגממר לכנעני' וכמ"ס
רש"י ס' וס' הו' ס' - ור"ל מוקי לה בבתי חללים ג"כ - ח"כ
לאו משום יחורה דקרא הוכחה לומר דחובה' - רק משום דמספר
לי' לפרושי הכי' - וה"ג י"ל בלעולם כזה העבודו דס"ל חובה משום
דמספרה לי' לפרושי הכי' פסג הכחוב ולאו משום יחורה -
אבל לעולם ענין כל פרשה כו' י"ל דסובר :

(יד) **בין** יתכן לומר בעג"ד בטעם ר' יוחנן דפליג וס"ל להחליף
פלוגתא דמתני' כמ"ס הג"ב כנ"ל - אך מ"ס הג"ב
דהלכה כר' יוחנן לגבי רבא אף דמאביי ואליך הלכה כדחרי'
היינו לבהר אביי ורבא' - אבל אביי ורבא עלמס חין הלכה
כדחרי' נגד קדמאי' - גם' יד מלחמי הוכיח כדל"ל דליתא
אלא אף נגד קדמאי' הלכה כרבא כגון נגד ר' יוחנן או נגד
רב ושמואל' - והכריח בלחיות נכונה מכמה מקומות וכ' שהכלל
מיסכס בלי חולק ע"כ ס' קס"ה' וע"כ לחלק בין אותן שהיו
בדורם של אביי ורבא כזה יש דעות הסוברים דהלכה כרבא
נגד אביי ורבא משום שהי' רבס וכמ"ס הג"ב בשס הב"מ
ס"ח מה' נדרים' - משא"כ בדורות שהיו לפניס ולא ראו חז"ז
דכזה הלכה כדחרי' וכמ"ס הס"ס בחסו' הגלון רע"ה הג"ל -
וכן נראה להכריח דח"כ היקשי מהב"מ פ"ה מה' נדרים
חמ"ס בפ"ו מה' נדרים באביי נגד ר' יוסי בל' הגיגה' - וק"ק
לי' דזה הדין ה' גם בקודמים לפני אביי ורבא דחי בלגי בהכרח
אף שהוא הגמיר נגד רבו שהי' לפניו הלכה כדחרי' לכמה דיעות
כמ"ס היד מלחמי ס' קס"ז ומשמעות דברי היד מלחמי דבאביי
ורבא הלכה אף היכא דפליגי להדיח עס רבס [ועמ"ס בביאורי
להרי"ף ר"ס כילד הרגל בענין חי ניל בחר מעיקרם בלירות
או בסוף דפליגי רבה ורבא ופסק הר"ף כרבא] ובעג"ד נראה
דחא דמלינו דפסקו כרבה נגד רבא הוא מטעם דעניהם דדור
אחר היו לא נחשב רבא כדחרי' נגדו וכ"כ הס"ג ס"פ כילד
הרגל' וע' בג"י בשס הר"ה גבי דמי עמיר בזול סכ' משום
דרבא האריך ימים אחר רבה נחשב כדחרי' - והחולקים לא ס"ל
סברא זאת' אבל היכי שנחשב כדחרי' כגון שמעט ראו חז"ז
שפיר כ' היד מלחמי דלכ"ע בחר כדחרי' חל"ו' וכ"ס נגד הקודמים
בדור שלפניו' - וח"כ הלכה כרבא נגד ר' יוחנן ולח"ק חל"ו' לה
בשמאל פסולה' - ובפרט דבשבת קל"א ובר"ס הערל חמרה סתמא
דגמ' דשמעי' לר"ל דאמר מופנה מל"ל למדין ומשיבין והוא
ממחי דס"ל גבי חליה בשמאל כשרה והוא כרבא' - וח"כ קשה
מאד לעשות זאת אף לסניף בעלמא' - ואף שהראב"ן כ' להבסיר
בדיעבד כבר כ' הגלון רמ"ס דחין לעשות זאת חש' לסניף -
רק כיון דמדרבנן הוי כאן החליה יש לומר כדאי הוא הראב"ן
לסמוך עליו בדיעבד כמ"ס הגרמ"ס שס דבדרבנן י"ל כך :

(טו) **ואמרת** עוד דצנ"ד יתכן למלוא לך להקל משעם
אחר' דהנה צנידס חמרי' במנחות חין לו
זרוע פזור מן ההפלין אחרים אומרים ידעה לרבות חס הגידס' -
וכ' ההוס' מר אמר חדא ומח"ח ולא פליגי' - ופי' המ"ח דהיינו
דאחרים ס"ל דגידס חייב מיירי ביש לו זרוע וח"ק מיירי באין
לו זרוע ולא פליגי' - והקשה המ"ח מהא דבספרי רי"ל מלינו
יד שנקרא ימין כו' מה ת"ל ידעה לרבות חס הגידס שמינה
בימין' אלמא דמיירי שאין לו זרוע דח"כ אחאי מינה בימין
וח"כ ע"כ פליגי' - ועוד הקשה אר"ב חשי דאמר בגמ' לר' יוסי
דס"ל יד נקרא ימין כו' דלמא שמאל מידה יד כזה הא בספרי
דריש לי' ר' יוסי לגידס שטחט בימין' וכ' דחולי מחמה זה כ'
ההוס' דהגמ' מיירי ביש לו זרוע ולא דמינו בימין חלל בהזרוע
משום דבגמ' אחרים ע"כ היינו לאו ר' יוסי דר' יוסי דריש
מידה יד כזה לשמאל בכל אדם ולא לגידס וח"כ לאו היינו
דספרי' - והנה בפ"י זה ינחמנו להמלחמה רשיתי שמפרש מ"ס
בבב"י מה ה"ל ידעה לרבות חס הגידס לא קאי כלל לר'

דמועיל יותר סתחול גם לדבר שב"ל הפי' לרנן . וס"ל לר"מ
 דבר דלא עבדי דלחי . וקס' לי מס' דלוח' נבמ' ז"מ
 (ע"ז ע"ב) חר"ה חמר רב החומר שם זו לכח'קמה קי' לך
 מעט' קס' . חמר רבא מס'רדא מלחי' דרב בסד' סח'ס
 אכל' בסד' זו לא . מי ימר דמועיל לי' וכל'ס חמר רב
 הפי' בסד' זו מכדי כח'ן חמר רב לשח'ר' כר"מ דח'י' כחומר
 לאש' סרי ח' מקודש' לי' לחמר שח'חמר לחמר שח'חמרי
 כ"ז מקודש' וס' אש' בסד' זו דמי' וקח'ר כ"ז מקודש' ע"ס'
 וא"כ כ' סח' בקי'ן ונ' בשעבד מיירי . וע"ז ח'ח' סח'ס
 דמחי' לר"מ ולא אכש' לן במחי' דלא עבדי דלחי' . וע"כ מוקרי
 זח' עבדי דלחי' . מס'ס ששדס ע"ס' יסנו בעל'ס ול"כ עבדי
 דלחי' כ"א בפירות שא"ס בעל'ס כלל עד'ן . וס"כ חמוכ'ס
 דברי סח'ס' כ"כ כנ"ל . יוגי נא כנס"ד דרך חנוכ'ס לסנין
 דברי סח'ס' . דברי ידיו מוקירו ומכזו כערכו סרמ' —
 אליעזר אלימלך כמ"ס יס'ר אל ווי'ס ניק :

סימן ט

חשובה על הנ"ל

כבוד ידידי איג' הרב הגדול חו"ב הרוץ בעל
 פפיות' לן בעומק' של הלכה מפורס' יא
 ב"ש ס"יה אליעזר אלימלך ווישניק נ"ו

דבר קוים' כח"כ חכמי' דכח'ק' דלח'ן דקא' סח'ס
 לצירוס' כ"כ (ע"ז ע"ב) בעידי י"ל דלוח' סוי' נאש'ס
 עבדי דלח'ן מכו'ס דחיכ' חד מי ימר כו' . וא"כ יתק' דכח'
 דמיירי ששעבד יס' הל על מה סיק'ס וימכר אש'כ' סוי'
 סרי מי ימר מי ימר סיק'ס ומי ימר ס'מכר סוי'ס' ס'נ'ס
 ח"כ' . ונא' לי' ס'ס'ס' דליק' קס' ומכר סכני'ס סוסי'ס
 חיכ' ומכר . דלח' סיק'י כח"א מיני' לא ה"י כ"א חד מי
 ימר . רק לפי סח'ק'ס דמיירי סזכר . וע"ז קאמר דלחיכ'
 דר"מ לא חיכ' לך . קס' לכו סא שטכד שח"כ' סוי' ע"י
 פני מעש'ס קני' ומכיר' וס"ל סרי מי ימר . וסח'ס' כספ'ס
 וכפוסק'ס ומלחי' נס' קלי'ס סח'ס' ס' קי"כ סק"ג סח'ק'ס קוים'
 כח"ר וסכ' לח'ן כנ"ל לח'ן בין כך דכח' לט' דלכח'ק'ס
 קני' לך . מכוס דכח'ן סוי' פני'ס סיק'ס וס'ס'ס'ס' .
 לך ח"כ' חור מוס' מכוס דכין דל' כשעבד לסיק'ס ממיל'ס
 יוכל לערוק' גם כסימכר'ס . (גס' חכ'י סיי'ס' סח'ק'ס קלי'
 מעט'ס זכ') . וסני' כ"כ' . וסני'ד אסרי' ד'ס' לייכ' ספיר
 עפ"ס' סנ'ס' ככר'ס (ח"ט ע"א) גני' ספיר' ס' כנו' כח'ן ל'
 יוס' סיי'ס' פדיו'ן לחמר ל' דלני' רב' וסמול' כנח'כ'ס סח'ס'
 דרב ס"ל דנו' פדוי' . מידי דכוס' חקדוסי' סס' כו' וסמול'
 סכר שא' קדוסי' אש' מסי'ס דכידו לקדש' מעט'ס' . מכח'כ'
 כפדיו'ן שא'ן כידו לפדוסי' מעט'ס' . וכנס' לרב' דלחי' מקב'ד
 מה שא'ן כידו כ"א סיי'ס' כדנר בעל'ס וסח'ס' קלי' לרנן .
 וגס' דניג' פסק' כס"ע כמכזר כיו"ד כרב' סח'ס' . וא"כ חמחי'
 חזרו חכמי' כח'ס' לחמר שח'ח'רי' ח'ס' מקודש' . וע"כ
 לומר דשא'י ככ' כקדוסי' אש'ס סח'ס' לחמר ל' יוס' שא'ן מחיסר
 מעט'ס' רק כסיני'ס סח' יסול' כקדוסי'ן או כפדיו'ן לענין פור'ס
 ח' כנו' ח'ן ל' . ח'פ' שא'ן כידו . מס'כ' כלח'ר שח'ח'מר
 או שח'ח'ח'רי' דמחיסר מעט'ס' . וא"כ לרב' ח'ן כ'ן סח'ס'ן לחלו'ס
 סקי'ן כ"א מה סמחוסר מיכ'ס' . אכל' לסמול' יס' כ'ן ב' סח'ס'ס'
 ח' מה שא'ן כידו וסכ' מה סמחוסר מעט'ס' . וא"כ סוי' פלונח'ס'
 רחוק'ס' דר' מחיר' לא כני' כידו ולא מעט'ס' ג"כ סח'ס'ן כמעט'ס'
 ורנן מקפדי כח'רוי'ס' . ולוח'ת מס'כר'ס' לומר דגס' לסמול'
 לא פליגי ר"מ וסח'ס'ס' כ"א כוס' מה סמחוסר מעט'ס' . אכל' לענין
 מה שא'ן כידו גס' לר"מ כני'ן כח'ס' סח'ס' סיי'ס' סח'ס'ן קיימין
 אכל' סמכר ולא נח'כ'לו . וכמ"ס סח'ס' קדוסי'ן (ס"ז ע"א) לענין
 סטר דנע' גס' לר"מ סיי'ס' קיי'ס' ח'ס' לא חמר מעט'ס' . וכמעט'
 כ' סח'ס' דר"פ' נח'כ'לו מהני' כמי' כקדוסי' אש'ס' לחמר ל' .
 וע"כ קרו' לרב' סח'ס' . וסכרי' דניג' כרב' . רב' לסמול' כידחי'
 גס' כמעט'ס' כני'ן סיי'ס' כני'ן דל' רח'ס' כוס' מקדוסי' אש'ס'
 וס'ח'ל מח'ק'ס' כדבר סכ'ס' לשול'ס' בין כידו לא'ן כידו . ולא

כימני' . וע"כ לומר ח' מסחי' חל'ס' . או דכל אש'ר ג"כ לא
 חזני' כמלור'ס' כח'ר ימין דיד' רק כח'ר ימין דכל אש'ר דקרו
 ל' ימני' . או דנימא כיו'ן דכעכ'ס' סוי' כ' ימני' רק כעכ'ס'
 ח'ס' סיי'ס' סח'ס'ל'ס' ככל מלחכ'ס' וספ'ס'ס'ס' ימיו
 ממלחכ'ס' לא חכבי' ל' כח'ס'ר כעכ'ס' זכ' . ורק כח'ס'ן דח'י'
 כיד כח'ס' חמר' כיו'ן סכ'ס' עס'ס' ידו סיימני' כח'ס' מני'ס'
 חפלין ע"י . אכל' גבי מלור'ס' דח'יו' כס'ס' ימני' לא סור'ס'
 סס' ימני' מוס' סח'ס'ן על סח'ס'ל'ס' כעכ'ס' נח'ס'ס' לעק'ס'
 עס'ס' ככל מעט'י פסולתו' . כיו'ן שא'ן זכ' כ"א מנח'ס' סח'ס'
 סל' כעכ'ס' וגס' ע"י סיי'ס' סמכר'ס' לז' . ולוח'ת ס"ל לחכמי'ס'
 ור"א דח'ן נס'ן על סח'ס'ל'ס' לזיו'ס' יול'ס' כוס' . ור"ס יתק' דס'ל
 דח'לי' כח'ר כחו דסח'ס'ל' דח'ל' זכ' הנשאר סל'ס' ימין לענין
 זכ' . וא'ן הלכ' כר"ס . וא'ך דכני'ר ח'ח'ס' ל' כס'ס' סח'ס'ס' לא
 סמכין על זכ' . וכמו ספס'ק סרמ'ס'ס' וסיי'ס' כחכמי'ס' לני'ר'
 כמעט'ס' וסמכ'ס'ס'ן סס' . וא"כ לפ"ז כנ"ד כח'לי'ס' דלפי' ל'ס'
 רנ'ל רנ'ל מומלור'ס' מוכר'ס' דכס'כ' ע"י סח'ס'ל' לא סוי' ממ"נ
 סח'ס'ל' דיד' ימין . או מסוס' דככל אש'ר סוי'ל' ככו' ככל אש'ר
 או מסוס' שא'י' אש'ר כעכ'ס' . דח"כ' סק'ס' ס' מוס'ני' דמלור'ס'
 ס"ל חמחי' לא ס"ל לחכמי'ס' דנס'ן על סח'ס'ל'ס' סח'ס' עס'ס'
 לדידי' ימין כדחמר' גבי חפלין כעכ'ס' ימיו סח'ס'ל' מסוס'
 כנגדמ'ס' כמ"ס כח'ס' סל'ס' . וע"כ דמלור'ס' שא'י' דח'יו' סל'יו'
 כיד סח'ק'ס' או כח'ס' רק כס'ס' ימין כנ"ל . וס"ס' לח'לי'ס'
 דלפי' מהס'ס' . ומוכר'ס' ממ"ס' דככל סרי' :

(יד) ובו יחא' מ"ס סרמ'ס'ס' כפ"ד מה' יכוס' ומלחי' סוי'
 מי סח'ס'ס'ס' רנ'לו סיימני' ח'יו' חול'ן כסמ'ל'
 דקס'ס' מלחי' ידע' זח'ס' . ולכ"ס' סוי'ל' לכח'ס' כנס'ן נר'ס' ל' .
 כיו'ן דח'ן מכו'ר זח'ס' כס"ס' . ולכ"ל יחא' כיו'ן דמלור'ס' מכו'ר'
 כן דרין ממיל'ס' דרין כן כח'לי'ס' ג"כ . ולפ"ז סכ' כנ"ד סוי'
 עוד סח'לי'ס' רק מדרבנן ומס'סיק'ס' ס'ס' חולל'ס' ספיר' יס' להק'
 כדיעבד דח'ל' סוי'ל' ס"ס' . ולמ"ס' סנ"כ' יס' כח'ן סח'ס' ספיק'
 למ"ס' ד'ס' לל'ך גס' סספ'ק' סח'ס' ח'לי'ס' כסמ'ל' כסר'ס' . ומלכד'
 זכ' ח'כ'ס' סרי' ספיק' סח'ס' ח'ס'ס' לריכ'ס' ח'לי'ס' . וסמ'ל' אש'ר
 חול'ן כיומין כל אש'ר כדע'ס' ססמ"ג וסמ"ק . וכפר'ס' להכ"ל
 דע"י סרנ'ל מוכר'ס' ככ'ס'ג דל' ח'לי' . כח'ר ימין דיד' כעכ'ס'
 ע"י סרנ'ל ע"י סיי'ס' סיי'ס' ככו' מלור'ס' כנ"ל . ועיד' כדרבנן לכמ'ס'
 דיעוס' סמכין ח'ח'יד כמק'ס' רבי'ס' . וע' רחב"ד פ"ק דעידו'ס'
 מ"ה ולמ'ס' מזכירין דברי סוי'ס' כו' ע"ס' . גס' כד עבד כעכ'ס'
 דח'ק' דמי' . ולוח'ת מכל סלי'ן טעמי' כדיעבד ח'ן סס'ס' . ח'ך
 דלכח'ס'ס' לענ"ד כמק'ס' חמר שא'יר'ס' מעט'ס' ככו' ח'ן להק'
 כעכ'ס' סכר'ס' דסרנ'ל לאו מלח'ס' ס'ס' לחור' ח'ך כדרבנן ויס'
 לו לחלו'ן כסח'ס'ן לכס"ס' . ח'ך כעכ'ס'ל' דיד' ססח'רנ'ל ח'ס'ס'
 מסך קודס' סח'לי'ס' לעקור ימיו סח'ס'ל' כידחי' ח'ן כח'ן כית'
 מיחוס' כל' . סנל'ס' כחכ'ס' . ולמ'ס'ן כח"ר לא ח'ס'ס' מלור'ס'
 כלמו כח'ס'ס' :

אלב"ש שני

סימן ח

שאלה מהרב הגדול נ"ו הספורס' סו"ה אליעזר
 אלימלך ווישניק ו"ל סבילס' . כביאור דברי
 סח'ס'ס' כ"כ קי"ז ע"א .

כבוד סו"ר הרב הנאון הגדול שתול על פלגי
 ש"ס בבלי וירושלמי סויע'ס' ספורס'ס' לספאר'ס'
 כ"ש סו"ה ארי' ליב ג"י שלום

אדרוש מכבוד גאוו' לכסיב לי על מה סנח'ק'ס'י' כדברי
 סח'ס'ס' כ"כ (ק"ז ע"א) ככ' כס' גני' דליק'ני' קס'ס'
 ומכר דלוח'ס' סס' דלחיכ'ס' דר"מ לא חיכ'ס' לך דלחיכ' ס"ל אש'ר
 מק'ס' דכר סל'ס' כ'ס' לעול'ס' . וז' סח'ס'ס' סס' לסכ'ס'ס' כח' ר"ג
 לא ס"ל דלור'ס' מק'ס'ס' דכר סל'ס' כ"א כנו'ן פירוס' דקל דעכ'די
 דלחי' . אכל' סכ'ס' דל' עכ'די דלחי' דמל'ן יימר סיק'ס' עוד
 נכסי'ס' או סיימכר'ס' לו . וא'ך קאמר ככ'ס' דלר"מ אש'ר מק'ס'ס' דכ'
 סנכ"ל ככ'ס'ג דל' עכ'די דלחי' . וס'י' סס' דשעכוד' שא'י'

אליהם לר"מ דבר שלא בא לשלם מדבר שכל לשלם לרבנן
 ויניח דשמואל מחזק בין קדושי חשך לפדיון סבן משום דקדושי
 כו"ל בידו משא"כ בפדיוס"כ אין בידו מעטסין . וס"ל גבי
 לכשחלק"ה בשנין בודאי לר"מ שיהיו המעות קיימין דלא"כ ח"ך
 יקנה כיון דנכ"ה ג' נכס בדבר שכל"ל לרבנן נא מחני מהוס דא"ן
 בידו אין יוציא לר"מ בדבר שכל"ל ואין נומר דנכס ענין זס
 ריבועי נח נחלקו יס' סייד לפיכך נחשן דבר שכל"ל .
 דלא משמע הכי מדברי ההוס' קדושין כס' . ואף דז"ה ע"כ
 נומר דנכס מה שכל"ל בידו ולא כל נכוס רק דלא הוי מחוסר
 מעטס פניני ר"מ וחכמים . כדמלינו בקדושין כס פירות ערוגה
 זו תלושים יסיו תרומה על פירות ערוגה זו לכשיפלו שנים
 דלרמב"י דקאי בשיטת ר"מ הוי תרומה . ולרבנן בשנין שיהיו
 הסחנות פירות גזורים שיהיו בידו לתלם . ובנין פירות
 דקלו דר"ס לשיטת ר"מ . לא מלינו כל"ה ח' מהוס . דו גין בידו
 או מחוסר מעטס . חכל דחוייכו אין בידו וגס מחוסר מעטס
 גס ר"מ מידה . ע"כ בשנין שיהיו המעות קיימין גס לר"מ
 דנענין זה ע"כ מושיל גר מ סחפוס חל"כ כקנין כיון שמחוסר
 מעטס אין קני'ה לדידי' כו"ל כמי שיהיו מחסר מעטס ודבר
 שכל לשלם לרבנן ובנין בפדיון סבן דאף באל"ל בידו עשיו מ"ג
 כיכי דלא נחלקו המעות מושיל לרבנן . וס"ל כיכי דהמעות
 קיימין מחני לר"מ גס בדבר שכל"ל דהיינו אף במחוסר מעטס
 וגס חיו בידו . ואף דודאי יס לחוק בן דבר שאלו בידו
 ונא לשלם ואין מחוסר מעטס דכל בפיר הקנין חל"כ ע"י
 המעות פיר בשנין משא"כ דר. במחוסר מעטס ולא כל לעוס
 וגס חיו בידו דלא כו"ל קנין כל"ל יל"ל דלא מחני מה שמעות
 בשנין . מ"מ נראה דלר"מ מחני כיכי שהמעות קיימין כדמוכח
 מדברי חסיו' קדושין (ס"ג ע"ה) גבי כתר . ומ"ג כס דמעטסיו
 מושיל דלא יגיעי ששכר יס' קייס חל"כ . כחבתי לעיל דנראה
 דרק לרב כחיו נן . חכל נשחורל בשנין ששכר וכן המעות
 שיהיו קיימין ונא דמלינו לר"מ בפירות דקל ופירות ערוגה לענין
 תרומה דמחני אף באל"ל בידו ולא כל לעוס מ"מ כיונו עבדו
 דלאו ואין מחוסר מעטס בידו חוס משא"כ ככ"ל דאין בידו
 וגס מחוסר מעטס . וזו קיסוס ההוס' ככ"ל חליבא דשמואל
 ומכיו דשעבוד ערף ולא הוי חסרון מה ש"ן בידו וגס מחוסר
 מעטס . חכל רב ככ"מ סל"ה ס"ל דאין בידו לא כו"ל חסיון
 כלל אפי' לרבנן רק מחוסר מעטס ע"כ פסיר קחמר דפדס דמי'
 לקדושי חס"ה לר"מ כלחמד סתהגיידי דג"כ אין בידו וגס מחוסר
 מעטס ולרב מיירי שלא חיו המעיות קיימים חל"כ . חכל לשמואל
 מיירי ע"כ שהמעיות קיימים . ובכ"כ גס בקנין מחני גס לשמואל
 חסוס דכו המעות בשנין לא חכפ"ה נן מה שכל"ל בידו עשיו
 דנחמס נמר חל"כ . דכסי מוכרס חליבא דשמואל . ודברי
 ההוס' ח"כ לשמואל לביטוהו . ומיוכס קוסיה כס"ר בהעיות
 כר"ס ח"כ כל"ע . כן חמירי בשני' בישוב קוסיוו החמורס לעת
 נחולס וצורוס וגזל חזין למועד נכסיסכ כוס — :

והנוי דור"ש ידיו אלביש שני .

[אחר ימים רבים שישבתי לספר הגדול כנ"ל נדפס מחזק פי'
 מהר"ט אגיו על ס' במוה"ה להדיף ודאיוי סל' ג"כ
 דלשמואל בשנין בקדושי חשך לחצר סתרגיידי דיהיו המעות בשנין
 גר"מ וכלל זס אין מושיל לשמואל . וסביא מ"ס ככ"כ לענין דזיקני
 דמחני אף ש"ן המעיות בשנין דכוס משום דשעבוד ערף עכ"כ .
 וסמחתי דבראיוי כי כונוני לדטס הגדולים כע"ה :

וס עוד דברים רבים ענינם עניקים סס"י לי עס חרס הגדול זל ויהנן בוריו
 חכריו מופלגים ויקרים ודפוסים קניקסרם מוחזק עס הכספר שצורלתי עליו :

סימן י

ברברי הרסב"ס בה' עבדים (שאין מוכרין לשפחות
 אחר אישות) שנשאלתי בזה . וזל השואל

לכבוד הרב הגאון הגדול המפורסם פאר הרור השלם בכל
 סדע כח מו"ה ארי' ליב גיי אב"ד דק"ק בילסק .

באתי לכתוב לכ"ה חח חסר עלה ברעיוני להרן רמב"ס
 המוס כס' עבדים כ"ד ספסק שאין מוכרין לשפחות

אחר אישות ושפחות אחר שפחות מוכר ואף לאחר יסוד .
 והוא נגד גמ' משורס' קדושין י"ח כיון ספיר' עליהו עלי' . וע' דס"י
 דמיירי מקדושי יסוד דמיירי בה קרס . וחי' רנב"י דהכל בקדושין
 דעלמא הוז לדחוס הפסיות יסוד נשואין עוסה חכל לפי הפסיות
 יסוד חרוסין עוסה מיירי ב' קרס ביעוד . וסיו' דחיקא
 מרנב"י והנ"מ מיסוד הוז רק לר' יוס' בר"י כדממע סוף
 הסוגי' דפריך הגמ' ולרנב"י ומכיו דמוקים לה כהנא דמוכר
 לשפחות אחר אישות וקס' הא רנב"י לסיסוהו דמיירי בקדושין
 דעלמא חכל ביעוד לא מיירי וס"כ שממע לפי המסקנא דקרא
 מיירי דוקא ביעוד כפסעס דקרא וע' כ"מ ולח"מ . והוז
 פלא . והנראה בשנין לייכס כטוב עס . דהנח ההוס' הקסו
 מחי קסיה להגמ' והא אין חוס מוכר חס כהו לשפחות אחר
 אישות לוקמא כהנא דמוכר וסירולס דמוק' גס הרנב"י וסלחנרניס
 הניחו זלח בקוסיו' . גס בדף מ"ה פריך הגמ' בפסיות והא
 אין חוס מוכר חס כהו לשפחות אחר אישות והוז כלל לוקמא
 כהנא דמוכר לשפחות ח"ל . וביוהר מסיבן פסיות דיעוד
 חרוסין עוסה דלמא מוכר לשל"ל . והנר' בישוב קוס' זו דהנח
 בפלגנחא דמוכרס לקרובים הגירס' לא נודע לנו חס ר' חליצור
 בלא יו"ד הו ר' חליצור ביו"ד וע' מהרס"ל וע' ח"ה סהב"א
 בשס מהר"ן ספירס דהניר' ר' חליצור ביו"ד . וע' לקמן דבר
 פלונח' הוז ר"מ ומסתמל הני' ביו"ד וע' גמ' מ"ה דנכנב
 בלדו כל ר' חליצור ביו"ד . וע"כ נראה כי דהרמב"ס הוקסס
 לו הקוס' המפורסמח חמחי לא מוקי כהנא דמוכר לשפחות
 ח"ל . ומסיבן הפסיות וגירס' ר' חליצור ביו"ד ובפלגנחא
 בין ר"ע ור"ל גורס כר"ס דר"ע ס"ל מוכר ור"ל ס"ל אין
 מוכר . וע"כ נראה דלא נוכל לחוקמי כהנא דמוכר דהקסס
 דר"ל אחר"ל . וע"כ מוכרס לחוקמי ביעוד וכו"י בר' יהודס'
 ולפ"ז קסס חיק מוקי רנב"י . ככ"י בר' יהודס' לא מוקמי
 וחי' הגמ' לא סייד דחקסי דיד' חדידי' ע"כ לא גורס הרמב"ס
 קס' ולרנב"י ולא תירולו רק דסובר דיעוד הוז ממילא ולא
 ע"י חבי' וגירס' כהו' הגמ' הכל ביעוד ול"ג לר"י בר"י דא"כ
 חקסי לרנב"י חיק מחני . וממילא מוכס דרנב"י בהירוי דוקא
 דהכל בקדושין דעלמא קאי וזלחס חיו וכול למיכרס . דיעוד
 חלוק מנסואין דממילא הוז . ויעוד דאי' לזס חמחי לא מקסס
 הגמ' בדף מ"ה לרנב"י חיק מוקי לה . ע"כ גס הכל לא
 גרס' מחמח דחקסי דיד' חדידי' (וחפסר לדחוס דסס יוכס
 להרן לרנב"י דס"ל כרס וסמחל דלריסס מילוח ומיירי בקדסס
 עלמח ודוק) . — עוד הוכסס דלגירס' הגמ' לרנב"י מוקי
 כהנא דמוכר ולא מיירי ביעוד ח"כ לרנב"י לא סייד פסיות
 יסוד חרוסין עוסה ובחמח סהלסס דיעוד חרוסין עוסה לכולס
 חלא ודאי הגירס' גס לרנב"י מיירי ביעוד דממילא . חכל
 בחמח המוס (גירס' הגמ') הוכסן הפסיות דיעוד חרוסין עוסה
 הא זס הפסיות דוקא לעולס . ועולס לגירס' הגמ' דלמא
 מוקי כהנא דמוכר לשל"ל רנב"י . ולרב וסמחל דס"ל דלריסס
 מילוח אין כלל פסיות ע' גמ' מ"ה . ומסיבן הפסיות דחרוסין
 עוסה וגס לרנב"י אין פסיות . ויס לי כזס חריכוס דכריס'
 וחיו כוסס חליו כחפון דכרן . וחכקס מכ' גלוחו להסיוני דבר
 על זס' דברי ידיו משחחוס מרחוק מול הדרת כ' גלוחי .
 יסוסס פסירס מפרווינא :

סימן יא

השובתי אליו בע"ה

שלום רב להוני תורה ידיו הרב החוב יקר
 ונכבד שמו לתפארת מו"ה יהושע שפירא גיי

מכתבו כניעני . ובדבר קוסיוו וסירולו סלל ככר מכולר
 גלח"מ ככ"ד מכ' עבדים כי"ג דהרמב"ס לא גרים
 וסליבא דר"י בר"י גס לא מחי דאחל ולר. ב' ס' . רק סבחי'
 הוסף ברא' והוכסס לכנריוס דלא יסבן גירס'ס' וכזס כי' מעט
 פל הרמב"ס דלא גרים לה . ובחמח נע"ר אין זס ככיה"כ
 מה ססקסס לכנירס' ר' חליצור דחקסי לפ"ו דר"ל אחר"ל אין
 זס קס' ככ . דכל"ה כחי' וביון חיו כ"ל נרבוסל לכח"ן
 בר

מוכרם לדרוש לקרובים דלפסולין לא חלערין לי' . וכו' דקאמר
 כבר כתיב חם רע' צעני חזני' . הוא משום דאף דידע
 דמוכרם לפסולים מדמקדשם לפסולים מ"מ אכתי חלערין קרא
 לכורות דנ"ל דעשכ דיעור דוחה ל"ח כמו שידובר בזה לקמן
 בס"ד . וע"ז קאמר דזאת ידעי' מאם רע' צעני חזני' . חבל
 שלא חמניע המכירם ל"ל קרא . וא"ש דר"א לשיטתו . וא"כ
 ס"ל דאין מוכר לשפחות אחר שפחות ואין מוכר בחו כשביא
 נערס כמ"ש לכדאי בדבריו . ע"כ צעני חזני' קראי לפסולים דאי
 מחד קרא כו"א דלא חזי רק לכורות לנו דלא דמי ל"ח בשפסול
 חז"כ . חבל שלא חמניע המכירם בביטוח פסולס מקודם אין
 לנו . וללערין קרא דלחמס . ועוד חמתי אופן אחר לישוב
 קושיה ספ"י כמו שיבא לכלאס בס"ד . באופן דאין ככרם לפ"ו
 דושין לא יסי' מוכר על שביס . דיל' דלר"א ג"כ סיך חלמס
 לכ"ג בקדושי יעור . רק דלא חלערין לי' קרא לז' . מ"מ
 אין ככרם למחוק מחמת ז' כניס' . משום דבאחמ מניט
 כיוצא בזה בדוכטי אחרתי דושין לא יסי' מוכר רק על אותו
 הנא שברכוחא חליבי' :

ואנקומי חד לדוגמא . כא דליתא צביה (ל' ע"ב) ושוין
 בסוכה כהנ' כו' . מה שיפסחי בזה סחירא דברי
 החום' משנה לבניה . דהס' צביה פרק המביא שם הקבו אבא
 דמשמע כחם דעלי' כוכה לין אביר כ"א משום מוקאס וכן בשנה פ'
 בירה (מ"ס ע"ב) ובאחמ הלא איחא בסוכה ובינה שם דמקיס
 כוכה נמגיגה ואסור מס"ח . ותי' ר"ח צפ' בירס שם דיוחר
 מכדי שיעור כוכה מכני חנאי צעני סוכה ע"ס . וא"כ
 הקסא . לפ"ו כא דליתא צביה דצעני' כוכה ל"מ חנאי ע"כ
 בשיעור הכשר כוכה מיייר' . וא"כ למח נקט סעס משום מוקאס
 כו"ל לומר שאסור מס"ח . ומכרש"ל ביש"ס צביה פי' דלמ"ס
 החום' בשנה ל"ל דכוחה כגמ' בינה חתקאלי לו' הוא איסור
 מס"ח ול"ד משום מוקאס . וכן פי' מהר"מ מלובלין וכו' דוחק
 גדול דמלחא דקסי' לז' צביה פשיטא לכו בשנה ולא סירבו
 כלל חלל סחמו כדנר ומכרש"א צביה נדחק לפרס דמ"ס החום'
 בשנה דמכני חנאי הוא חנאי דחם יפלו חבל חנאי דלוי' בודל לא
 מכני דע"כ הוא בודל . וכבר הקסא ע"ו השעס"מ דח"כ מאי מקסא
 כגמ' תכפרים ז' אחרונים לו' ימים דמותר לאוכלל למחר הא
 כהם כו"ל כחנאי דחם יפלו דמכני ע"ס . ואף שיש ליישב קושיה
 שעה"מ מ"מ מוכן דפי' דרש"א דוחק . ובעני' אחרתי ליישב
 דדבריהם לא יסחרו אחרני' . דהחום' בשנה קאי לר"ס דהחילול
 להקשות חמ"ס צפ' בירס דגם עלי' סוכה הוא משום מוקאס
 למחלו ובהם קאי לר"ס . ועל ז' כ' דמייירי ציוחר מכדי ככר
 סוכה ומכני חנאי דלוי' בודל . אבל בהליך להכשר ל"מ חנאי
 גם לר"ס מבוס דע"כ לר"ך לה . ויוחר מכדי ככר סוכה כו"ל
 כסוכה דעלמא שאין סיך להמאס וליכא עגס כ"א מוקאס מחמת
 איסור סחירא חבל ומוקאס מחמת איסור לית לי' לר"ס :

ורגמ' צביה קאי לר' יסודס דס"ל מוקאס מחמת איסור
 ובמוקאס מחמת איסור ל"מ חנאי כמ"ס החום' צביה
 שם . וכ"כ סמ"א סי' רע"ט סק"מ . ושפיר כ' החום' החם צביה
 דמייירי ציוחר מכדי ככר סוכה וצ"מ לא מכני ב' חנאי דהחם
 לדינא דידן קאי דקיל' בי"ט כר' יסודס ושפיר אחר' דחקאלי לו'
 ול"מ חנאי דלוי' בודל דע"כ הוא בודל מחמ' איסור' כהס"מ של חחל'
 יו"ט וממילא דייל מיני' כל סכך משום מלחמו וכו"ג בסוכה דעלמא
 דמדמי לז' החום' בשנה ליוחר מכדי הכשר סיכה ל"מ חנאי לר'
 יסודס . ולפ"ו ע"כ מ"ס כהאי ושוין ואם כהנס ככל לפי חנאי
 מייירי רק לר"ס דה"צוחא דושין קאי חליבי' . דליכא למיחר
 דואם כהנס לא קאי כלל אושין כמו דלא קאי אסוכה כהנ' כ"א
 בסוכה דעלמא . דח"כ כו"ל דברי סחמא דבבבויחא דכוח ח"ק
 דר"ס . וע"כ לומר דקאי אושין ומשום דשיק' ושוין הוא לדברי
 ר"ס קאמר ואם כהנס כהוא רק לר"ס . ולזאת מכני חנאי אף
 שהוא מוקאס מחמת איסור . ובצ' חנאי דלא ליכוי כמוקאס דחם'
 בידים וברוכות ולמיקין דמודס חבל לר' יסודס ל"מ ב' חנאי .
 והא דלא מכני כגמ' צביה כהאי ושוין ר"ס היא' הוא משום
 דמקסא מקרא דה' ככורות דכוי מס"ח . דבזה גס לר"ס אין
 מועיל חנאי . ומוקי לה בסוכה דעלמא לר"ס . ואח"כ כדמקסא
 כגמ' וסוכה דמלח' ל"מ צ' חנאי וסחמא סככה כהלכה ועערס

בר פלוגתי' דלר"א דס"ל מוכרם לקרובים משום דלפסולין כבר
 כתיב קרא חם רע' צעני חזני' . כבר בקשה ספ"י לקמן דף כ'
 דלמח מאם רע' צעני חזני' לא ידעיין רק שנגעיה פסולה
 חח"כ ולא נבעת מתיכס . וגם פשטא דקרא מייירי באלמנה לכ"ג
 דמשכחת לה דכשר לבנו . שהוא כה"ג ובנו כהן הדיוט . ותי'
 דר"א לא ס"ל דמוכר לשפחות אחר חיבור וגם לא מקדושי
 יעור דמעטס כרסאנות לקדושין נחמו . ע"כ לא משכחת לה חליבי'
 קרא באלמנה לכ"ג . וכהי' ושוין הוא רק לח"ק ע"ס . וכו' לפי
 שיטת החום' דר"א ס"ל דאין מוכר לשפחות אחר חיבות . ומוכרם
 כן לשכרם ספ"י בין חי נגרום ר"א בלא יו"ד או ביו"ד . וכו' לשיטתו
 אדרב' דלוחז ס"ל מוכרם לקרובים משום דלא משכחת חליבי'
 חלמנה לכ"ג דס"ל אין מוכר לבח"א . וכהי' ושוין אינו כ"א לרבוהא
 לבח"ק . וכן מוכרם מהירושלמי דליתא שם לכדאי דמאן דלית לי'
 מוכר לשפחות אחר חיבות חית לי' חלמנה לכ"ג ומאן דלית לי'
 נשפחות אחר חיבות ל"ל חלמנה לכ"ג ואין דל"ל חלמנה לכ"ג חית
 לי' דלחמס מייירי לקרובים . חלמא דמאן דלית לי' לשא"ח מוכרם
 לדרוש לחמס לקרובים . ומשמע דזכו עמיס דר"א דדריס
 לקרובים . וא"כ תקסא לסיורבולמי מהבבויחא דושין . וע"כ
 לומר דכאי ושוין אינו כ"א לה"ק . וה"ל אין ככרם כח"ר
 למחוק מחמת ז' כניס' . ככרם . ויוחר ה' לו לומר דלא
 יחא לאוקמי לגירס' החום' הא דמחללין בקדושי יעור לר'
 ברי' ולגרום ולרגבי' כו' . דלגירסחם מוקי לה רגבי' כר"ע .
 ור"ע הלא ס"ל דאין קדושין חופסין בחיבי' לחוין ח"כ מאי נ"מ
 בין לקרובים בין חלמנה נכ"ג כיון דלא חפסי קדושין . אך
 י"ל דלר' סימאי חתי שפיר דס"ל דבאלמנה לכ"ג חפסי קדושין
 גס לר"ע כמ"ס בקדושין (ס"ח ע"א) ומוקי לה רגבי' כר"ע
 חליבי' דר' סימאי . ובזה ח"ס דנקט דוקא חלמנה לכ"ג ולא
 שאר הייבי לחוין משום דבשאר הייבי לחוין כו"ל בשאר קרובים
 ואין מוכרם לר"ע ע"כ נקט חלמנה לכ"ג . וא"כ כשחא נפ"ו
 למ"ס ספ"י בישוב קושי' זו למס לא נקט שאר חייבי לחוין .
 [ובאחמ מ"ס נשיל פשט ככרוב ואם לבנו ייעדגה אין ז' הכרם
 דיל' בבנו ממזר וכו' ממזר דמותר בממזרת . וכו' אסור
 זה וכו' הוא לכל דבר . גס חוין דכל דרשות ההגאים חנים
 מדוקדקים כול' נפסע ככרוב . סחאי' כפרס' כוכה סיך נפי'
 הדרס . רק בלא יז' אורו כפסיק מפסטי' נגמרי . והנח לעס
 כברי לא ימשול למכרס קחי נפי' כפסע על סהדון חם לא חיסר
 צעניו ליעדכ לא יוכל ליתן זכורו נאחר ולמכרס ליעור . וכוכה
 חנאי דרסי' ע' האב . גס למ"ד כיון שפירס טליתו ובקדושין
 דעלמא לא קחי על יעור וגם על סהדון כ"א עג האב וכו' .
 קדושין . שהוא רחוק מפסע ככרוב . גס לפי הסברא דקאי
 על יעור ודאי דלא קחי עג רע' צעני חזני' שברחם כפסוק
 שהוא בלא יעור . רק על אופן שיעדס ח"כ כ"ס דכאי ואם
 נכנו ייעדנה שנספוק אח"ז באן לנו לכרר סיכ' מוכר לפי
 דרבותם על חם רע' צעני חזני' צניבולחי' . וא"כ ח"ס לגירס'
 החום' הא דליתא ולרגבי' כו' ואין הכרם כלל למחוק . וכהי'
 ושוין לא חכמה לן חם נח יתכן לכ"ע רק לאותו חנא שברכוחא
 חליבי' כמו שיבאר לקמן עוד . וכן כמקנה כתיורו לקוביה
 ספ"י כנ"ל כ' דכאי ושוין אינו כ"א לה"ק :

ואת בבאחמ יס ליישב קושיה ספ"י צניבולחי' באופן שלא
 יסי' ככרם לכסב הובוין רק נחד חנא דלוי' חמתי
 בעני' ליישב קושיה ספ"י ע"פ פירש' בערבין (כ"ט ע"ב) דנמ"ד
 אין אדם מוכר בחו לשפחות אחר שפחות שפיר מידריס כק"ו
 שלא חמכר נבעת נערוסה . אבל למ"ד מוכרם נשפחות אחר
 שפחות ליכא למדרס כק"ו לרז ומוכרם באחמ אף כשביא נערס .
 כגס דמוכרם כבר יולאס דלית ליה לרז הק"ו כ"א באופן זה
 דלא הדרא מזדבנא . וע' בחום' שם לפרש"י . וא"כ הפסר
 דלזאת לא חלערין לה"א לפסולים קרא משום דכיון דס"ל לגירס'
 החום' מוכרם לשפחות אחר שפחות ס"ל דמוכרם כשביא נערס .
 וא"כ שפיר ידעיין דמוכרם לפסולים מדמקדשם לפסולים
 כדלית' נקדושין (דף י"ט ב') רק דפרך מס חם מקדשם לפסולין
 טכן מקדשם כשביא נערס חלמא כמוכרם לפסולים טכן אין
 אדם מוכר חת ביה כשביא נערס . אבל בדלמתי' שמוכר חת
 בחו נערס ילפי' שפיר דמוכרם לפסולין מדמקדשם . וא"ש דר"א

והנבי דור"ס ידיו. בו' אלב"ש שני.

(ובס"מ שנדפס מחדש פי' החי הלכה כר' יהודה דקאי על ר' יהודה דמבין בס"ק ואנצ גררר דמיירי בריב"ג מייח' לה' ודוק' - גם בנמ' ירושלמי שלפנינו יש הפסק בין זה לזה בהלכה ב' ומתני' חר"צ כו' היא ביניהם) - ואדרבה קשה לחידך נישא מאי סידך כל השקלא וטרי' שם לענין הלכה בדברי המקיל ועמד ג"כ בס"ק שם ד"ה בנין - (ויהאן שמחמה זה לא נישא לי' להס"מ הנ"ל לפרש דקאי על ר"י דהנא נבי לדוקי - אבל פירושו ג"כ לא יתכן כנ"ל) - ועיינתי במדרשי פ' הדר ורמיהו שם' שם דלחן הלכה כר' יהודה משום דלית ב' קולא וחומרא קולא לענין שכירות וחומרא לענין ביטול ע"כ - ולפי' דחשיבון קולא לענין שכירות ח"כ הך סוגיא דירושלמי פ' הדר דסקיל וטרי' ההם לענין הלכה בדברי המקיל - וגם החנופי' טעמא דהנא דפסק דלא כר' יהודה משום דלית ב' קולא וחומרא - ועל זה מייח' הירושלמי הא דקיי"ל כריב"ג דחיתא ג"כ קולא וחומרא - והפסי' להקל בשני הגדלים והו"ל דנש הכא תפסי' קולה ב' הגדלים קמ"ל דל"א הכא כן - ומיכנה בדברי הנ"ל ומרדכי מירושלמי הנ"ל - דק נבי הלכה כריב"ג חמרי' להפוס קולה ב' הגדלים ולא בשאר דוכת' - ולזה לא הולך בירושלמי להחזירי בהר טעמא דמלחא דחמר נבי לדוקי חין הלכה כר' יהודה - דהשעם פשוט דכיון דחיתא קולא וחומרא ל"א להפוס קולה ב' הגדלים - רק דקפיד לי' למה הולך כהנא להשמיטו - וקאמר משום דחיתא בשם ריב"ל הלכה כריב"ג כנ"ל - ובס"ק דגבי קורה ליתא תמן שום חומרא חיצא דר' יהודה - ע"כ הוקשה לירושלמי טעמא דמלחא למה יולא הכא מהכלל - שבס"מ הלכה כהמקיל בערובין דחפי' נגד רבים הלכה כהמקיל - וע"כ חידן שם משום דבמחלוקת חין הלכה כהמקיל - משא"כ בס' הדר דחיתא ג"כ חומרא ח"כ לבקש טעם למה חין הלכה כהמקיל - וה"ש שיעת הנ"ל ומרדכי הנ"ל שם' דגבי פלוגתא דר"א ורבנן נבי מבטלין וחומדן ומבטלין לז קי"ל כהמקיל משום דלית ב' חומרא ג"כ - גם מ"ש המרדכי נ"ל ורפ"ג דעירובין ובס' הדר ובהג"ל פ"א סי' י"ח דחמרי' הלכה כדברי המקיל בערוב כס"מ חפי' יחיד נגד רבים ג"כ ח"ש' דכ"ה ג"כ בירושלמי - ובהם הלוגה הק"ע משל הרא"ש ס' ג"כ בס"ג דהלכה כדברי המקיל בערוב כס"מ חפי' יחיד במקום רבים מירושלמי - דאדרבה בירושלמי מוכרח בדברי הרא"ש:

אך וזה לרדך להבין למה בשנין זה נישא לן דליהוי הא דהלכה כריב"ג יולא מהכלל לפי המבואר לעיל באורך דלא משמע לכו דילא מהכלל - והכא חמרי' דילא מהכלל דכס"מ דחיתא קולא וחומרא לא הפסי' קולה שני הגדלים - והכא לענין הלכה כריב"ג הפסי' קולה שניהם - ונראה דהכא יש לחלק בסברא - דההם נבי ריב"ג יס נחת טעם לק לא שני הגדלים - ובאמר דכאדא חיתא סברא הוואיל וער קינה יסן נמי קונה - משא"כ בכלים דליתא חלי סברא חמרי' דחיתא קינה סביבה - ח"כ י"ל דכל עיקר הסברא דבמקום דחיתא חומרא ג"כ ל"א הלכה כדברי המקיל - משום דל"א להפוס קולה שני הגדלים דהו"ל חרי קולי דסחרי אהדדי - וכמו דחמרי' ג"כ נבי ספיקא דרבנן לקולא זה הסברא (וע' פ"ח כנ"ל) ס"ס סמיטב בזה דעת דרמב"ם דס"ל ספיקא מה"ח לקולא חמרי' חייב בשעה שני כס"מ ע"כ ומו"ס חייב חטאה) אבל אדם וכלים הו"ל שני דברים והו"ל כבאו לשאל בזה"ל דיתכן להפוס קולה ב' הגדלים ימשא"כ גבי לדוקי ח"ל ל"ן אוהו האיס עלמו כקולה ישראל וכנעני - ע"כ חין סידך לומר שם הלכה כדברי המקיל - וכן לענין פלוגתא דר"א ורבנן כהנ"ל ומרדכי הנ"ל הו"ל בלחזה ענין עלמו קולא וחומרא - ואח"כ כהפסי' במפרשים מלאתי רחמי' ברחמין בתוסו פ' מי שהוליוהו שם' ג"כ טעם ריב"ג דהפסי' קולה ב' הגדלים משום דהו"ל כבאו לשאל בזה"ל - ושמחתו מאד - ויהאן דהו"ג"כ סברת הנ"ל ומרדכי:

ובזה מיושבים ג"כ דברי הסמ"ע הנ"ל שבס"מ סי' ס"ג בשעת שעה דפטור מד' וס' ולא חש להרי קולי דסחרי אהדדי - כמו שחש הר"ן בס' חין מעמידין גבי סופר - דהר"ן נבי סופר פיר קאמר דחין להפוס בלחזה חיש קולה מין וסופר - דהו"ל כבאו לשאל בזה"ל - ע"כ אורח לה הכלל הלכה כדברי המקיל בפלוגתא דר"א ורבנא - דלא ליהוי כהרי קולי דסחרי אהדדי משא"כ בזה דסמ"ע הנ"ל יתכן דהו"ל כבאו לשאל בזה"ל - ושמחתו מאד - ויהאן דהו"ג"כ סברת הנ"ל ומרדכי:

חין הלכה כר' יהודה הא בלא"ה רבים הלוקים עליו - וח"כ בדברי הק"ע נשאר בקיפו - ובס"ג חיתא בס"ק ח"ל שם' נבי ר' יהודה חומר דחפי' למעלה מכ' כשה הקורה - וחיתא שם ג"כ בשם כהנא חין הלכה כר"י וכל השקלא וטרי' - ומסיק ח"כ' כמחל חמר הכנה כדברי המקיל בעירובין ולא במחלוקת חפלותא דר' יהודה והכמי' גבי גברים המפליגין לה"ר דר"י ס"ל דמטלטלין החתוכין וחכמים חסירים - ומכרם הק"ע דהא דמחל ח"א ח"א דלוחא חשטריך לכהנא לחשמועין משום דס"ל כמחל דחמר ההם על פלוגתא דר"י וחכמים דחין הלכה כר"י משום דבמחלוקת ח"א הלכה כדברי המקיל משמע דבערובין הוה חמרי' הלכה כדברי המקיל חפי' ביחוד נגד רבים - לוחא חשטריך לכהנא לחשמועין דהנא בקורה שלמעלה מכ' שהוא ענין מחלוקת ח"א הלכה כדברי המקיל ע"כ - וח"כ בס' הדר דליתא שם בירוש' הך דמחל - וח"כ נשאר בקיפו' וכן פי' הק"ע שם להדיא - ועו"ק בלחזה למה לא מחזק בירושלמי בס' הדר דחשטריך לכהנא למימר חין הלכה כר"י - משום דמחל חמר דבמחלוקת חין הלכה כר"י משמע דבערובין הלכה כהמקיל חפי' יחיד נגד רבים קמ"ל דל"א הכי - ובס"ק שם' המה על הרא"ש שם' דבס"מ הלכה כדברי המקיל בערוב חפי' נגד רבים דמחלוקת' מוכח דק נגד יחיד הלכה כדברי המקיל ולא נגד רבים - מדקאמר דחשטריך למימר הלכה כריב"ג משום דרבים פליגי עליו - משמע דכס"מ ל"א הלכה כדברי המקיל רק נגד יחיד ע"כ - אבל בלחזה בש"ד ליתא פירושו - חלל דקאמר הלכה כריב"ג חפי' חכמים הלוקים עליו - לא לומר על עצמו יולא כ"ל לומר על כל הכלל שבס"מ הלכה כדברי המקיל בערובין חפי' נגד רבים - וכ"כ בצבלי ערובין (מ"ו ע"ה) דעביר שם לריבויא ח"א חשמועין הלכה כדברי המקיל ול"א הלכה כריב"ג הו"ל דוקא יחיד נגד יחיד כו' וחי חשמוע' הלכה כריב"ג הו"ל בין לקולא בין לחומרא קמ"ל הלכה כדברי המקיל - ח"כ בשם דהא דקאמר דהו"ל בין לקולא בין לחומרא חפי' הוא דקמ"ל הלכה כדברי המקיל בערובין לומר על הכלל שחמר הלכה כריב"ג דדוקא לקולא קאמר הלכה כריב"ג ח"כ מ"ס דהלכה כריב"ג קמ"ל דלא נישא מ"ס הכלל הלכה כדברי המקיל הוא רק נגד יחיד קמ"ל דחפי' הלכה כדברי המקיל הוא חפי' נגד רבים כס"מ - דעת ח"ס הי' נישא לי' להנמי' דישתרו הכללים והחיותי למשל הא דקאמר הלכה כריב"ג יולא מהכלל שבס"מ חין הלכה ביחוד נגד רבים - והכא הלכה חפי' נגד רבים - הי' יכול לומר בפשיטות דהא דקאמר הלכה כריב"ג הוא בין לקולא בין לחומרא ולחלוקת מהכלל הלכה כדברי המקיל חשטריך למימר הלכה כריב"ג חפי' לחומרא - וח"כ דחשטריכו הרייכו - ומחין לי' דהלכה כריב"ג דוקא לקולא - וע"כ לומר דלא נישא לי' להנמי' לומר דליהוי חד מולח מהכלל סב' - וה"ל לענין יחיד נגד רבים חין זה יולא מהכלל - חלל מלמד על כל הכלל כנ"ל - וגם בירושלמי חסבר לייסב ולפרש טפ"ל דהא דמייח' על הא דהנא דהלכה כריב"ג חפי' חכמים חלוקים עליו - הוא ח"י על קושייתו לכהנא למאי חשטריך למימר חין הלכה כר' יהודה - תיטק לי' דבלא"ה חין הלכה ביחוד נגד רבים - וע"ל קאמר דבערובין הכלל דחפי' חכמים חלוקים עליו - ובהא ההא הלכה כר' יהודה חפי' חכמים חלוקים עליו - פי' דהו"ל הלכה כר' יהודה קמ"ל כהנא שפיר דחין הלכה כר' יהודה - וח"כ שמיטב הקוס' גם בס' הדר ולא נשאר דברי ר"ב בקיפא בלי תיורן - ומ"ס בס"ק ח"כ' כמחל חמר בעירובין ולא במחלוקת - הוא להם טעם למה בלחזה חין הלכה כר' יהודה בקורה כיון דחפי' נגד רבים הלכה כדברי המקיל - ועל זה מביא הך דמחל להם טעם לדברי כהנא - משום דבערובין הלכה כדברי המקיל ולא במחלוקת - וקורה חיו מחלוקת' (שבו דההקדמי ההשו' לחתה לדפוס עיינתי בס"מ (כלל ח' כדפס עין כשה כריב' החשו' וזה) ורמיהו כספ' החלשון נטע לומר דהאי ובה כו' היא סוגיא כמ"ל וזה"כ מסיק כס' הק"ע - מוחמת הך דמחל דמסיק בירוש' ובס"ד העיקר כמ"ס והכרחי לעיל - והך דמחל ח"כ' שהוא כ"ס כנ"ל):

אך לרדך לפ"ל להבין למה בירושלמי פ' הדר לא הולך להם טעם על מה ולמה חלוק פה מבס"מ - וגבי לדוקי חין הלכה כדברי המקיל - כיון דחפי' נגד רבים כס"מ הלכה כדברי המקיל - וי"ל דבלחזה חלל ר' יהודה מחמיר דחשיב לדוקי כנעני וי"מ ביטול רשות דידו' כשהם ובטלין שכירות דוקא -

שליש בטה כיו דרבנן ב"פ' ס"א לכתוב ס"א מ"מ ל"א בספיק
 דרבנן לקולא בשמא נמחו מח"כ בס"ס מח"כ ב' ע"ס . ונשמע
 מזה הלע"ן ס"ס נקרא חיסור דרבנן ונ"ו ו"כ דע"ה ס"ו ו"ל דס"ל
 דאפי' כימי דמחלה ל"ך ל"ן ע"ו ח"ס י"ס כ"ן חיסור חש"כ נ"ך
 ס"ס לכתבך וזו דוקא בריסור חורס חנן בחיסור דרבנן כנ"ן כ"ה
 דברי' שלישי בטה כיו דרבנן ח"ך דכספך ח' ח"ן סולגין בספיקו
 לבקל בחיסור ח"ס ממס עכ"ו נע"ן ס"ס ח"ך דל"ו מח"כ מח"כ
 כו ח"ך שטיקרו דאורייתא ח"ך ככספך ח' מח"כ ו"ע ספק גלגל
 נע"ה דרבנן ל"א ב' ס"ך דרבנן לקולא . חמס מבואר כס"ג ס' ס'
 פ"א נמ"ו ח"ס בלא נודע כס"ך עד ח"כ כס"ס דרבנן י"ס לסחור
 כה"מ כמו דס ח' בגי' וסב' ע"י חטובות דמסיק כס"ך ו"ל כס'
 ק" דס"מ י"ס לסחור כמבואר כס' מ"ב כה"ס ס' ל"ו בלא נודע
 הכס"ך עד ח"כ . ס"ס כ"ן נשמעין כח"ו מסריב"ל ד"ן ח' לס
 דשמא דל"א ס"ך דרבנן לקולא ע"י גלגל כ' נודע כס"ך חיסור
 חורס כיו כוד"י וכו"י רח"י מס"ס ע"י חטובות י"ו ע"ס ב"ה
 סק"ה . ומכ"ו כלו כדאפי' רח"י וס"ו דרבנן פ"ג דלא כמבואר
 בל"ב ס"א לחלוט ע"ו ו"ל דדוקא כימי בלא ס' מקום כלל לכס"ך
 חיסור לנודע עד ח"כ . ד"מ כס"כמ"ו ב"ס מסתגלות . ונח"כ
 שחמ"ה ונח"ל ס"ך עד פ' ונ"ו ככר ככ"י ח"ה ב"י דכס"ג ל"א ח'
 סוס ל"ו ב"דע כס"ך חיסור ב"ס עד כס"כמ"ה מסתגלות ח'
 חשנין ל' לכס"ך דרבנן . מש"כ כימי ככ"כ הכס"ך חיסור נע"ו
 כו' . ככ"י ח"ן בידע לחשבו לס' דרבנן ולכתרו ח"פ' כס"מ .
 ומילא כ"ד כ"ך כדק"ה ח"ס י"ס כו חולע"ס ולא כדקי ל"א נחב
 לס' דרבנן לקולא . וע"ו"ס סוף דבריו דלא כה"מ ר"ב דינ ס"ס
 שמ"ר ח"פ' כס"ג . ולפי מה שכתבתי ה"א מ' כנ"ן ב"דע ס"ו
 ו"ל ונחמתי מחד על הכ"ן בטל לב"ס ח"ך נע"ס מש"ו הדולה דברי
 כט"ו סנו ואדרוס מ"ב בל"ו חטובות דמ"י ד"ו י"ס ח"ל י"ו ס' ק'
 כה"מ ח"ה י"ח ח' שמו"ל ח"י זע"ל כ"י מקרבנן :

סימן פו

השובה לכבוד ידידי הרב הגדול תו"ב שוקד על דלת התורה בעיון והשכלה כ"ש מו"ה ישראל יוסף ב"י *

מה שחירץ כס'ר לקושימו על כס'ו נכון הוא • שם לחלק בין דבר
שמה'ס לדבר שהוא מדרבנן • וכ"פ פסקו לכדח' דהרבנן ל"ב
ס"ס מהפך • וכ"כ בפמ"צ דיני ס"ס חוט מ"ו • חוגם מה שקד
דין זה למח שטעמ' ע"י גנוג' דרבנן ולדין ספק ח' בניה' ס' ח'
במעצבות לא נסירא בענ"ד • חדא דהלא גס בס' ח' בניה' וב' ח'
במעצבות היכי דשפך כרשון חין צו חיסור חורס יב כמה דיעות
דס"ל דכנס"ג מועי' הס"ס • ובמ"ח בארכתי בזה • דכנס דגד"ס
ספק במעצבות (קע"ו מ"ח) כ' דטעם של כר"י כוא מבוט דס' ח'
גנוג' נאמר מה'ס קודם שנתערב וחו לא משתרי במעצבותי (והוא
בשיטת הרשב"א דס' ח' מה'ס לחומר) • וס"ל דהא דמוקדין
בכרייתא צפ"ק דיני' וספיקא אסורה ואם נתערבה באלף בין
אסורות • למ"ד כנס דרבנן • ואמרי' דלמאן דאית לי' כנס דרבנן
ח"ס • מיירי בכרייתא צו"ט לאחר כשנת דכול' מה'ס וס"ל גנוג'
אסור מה'ס לואת למ"ס • ודרשב"א במשמ"ס כ' דגס לחאי
דמוקדין משום כנס דרבנן ג"כ הוא דרבנן משום דמיירי בכל יו"ט
חפי' ללאו אחר כשנת דאיתו כ"א דרבנן רק שעי'קרו מה'ס • וקשה
לכאורס לפמ"ס הם דעת ר"י דעכ"פ בעי עיקרו מה'ס • ולהבד"ס
בעי דוקא מה'ס מתם • דא"כ באוקימתא דרב אשי (בי' ד' ע"א)
אליבא דר' יאחקורב יוסף דכוי דרבנן מתם ואין עיקרו מה'ס אשאי
אחו"ס סי' וי' סי' קי' סי' קי"ד ובפר"ש הם כ' באחת מחמת
זה דלדעת ר"י גס דרבנן ס"ל גנוג' וס"ל במעצבות לא כוי ס"ס •
ובאמנה הוא נגד דעת כנ"ס ומשמ"ס דחורייכו ס"ל דהרבנן ל"א
דס' ח' גניפו וס"ל במעצבות לא לכוי ס"ס • וגם דברי כנ"כ סכ'
סס דלוקימתא דרב אשי שאני משום דלדירי' כו"ל דביל"מ ואסור
אפי' ס"ס קשין לי בענ"ד • דא"כ חי סובר כר"י דבשיל"מ ל מ ב'
ס"ס אפי' דרבנן • א"כ מאי הילך כלל לומר דס"ל גניפו כו' לא
כו"ל ס"ס • דכל הכרחו לוח הוא מהא דאיתא סס וספיקא אסורה
ואם נתערבה כו' דס"ל דהאי ואם נתערבה קאי אשפיקא • ולא כר"ס
דפי' דקאי אודאה • תיפוק לי' דגס לרבא אסור ס"ס משום דכוי
דשיל"מ • וכ"פ הוא דהא לרבה כוי דחורייתא • וחי דרבנן אסור
ס"ס דבשיל"מ לרב אשי • כ"ג ודאי י"ל לרבא דס"ס דבשיל"מ אסור

דשפיר מלינו לחפוס לענין ד' וס' דה"ל שמיטת בלוייה דחוי' (אף)
 דלענין שנה פסקין בהמקיל כר' יוחנן הסנדור' :
ועוד כראה עכ"י ה"ל דכל עיקר הכרחתו דהיכי דלויא קולא
 וחומרא ל"א הלכה כדברי המקיל . הוא מהא דבירושלמי
 פ' הדר גבי דדוקי דלא חזיל בחר המקיל ולריבין חזי לחלק כנ"ל
 דלא להוי דך דהלכה כריב"ג יולא מהכלל . אבל הרמ"ם השיג שם
 בפי' הדר על הר"מ דדן בלדוקי קולא וחומרא . וכחב דלית בי'
 קולא כלל בדר' יהודה משום דשכירות מהני גס מיערמלי וא"כ ח"ס
 בלח"ה דפסק כהנה דלא כר' ימשום דלית בי' קולא משום נר .
 וזה נוסח קמ"ל דלא נימא דשייך בי' קולא בשכירות . אבל במקום
 דאית בי' קולא וחומרא תפסינן הקולא כמו גבי ריב"ג . ואין חזי
 לריב"ס לחוקים כלל . וא"כ י"ל דגם גבי רב אחא ורבינא דחזלי'
 בחר המקיל ס"ל להרמ"ם דלא כהר"ן וס"ל דבכ"מ דחזלי' בחר
 המקיל היכי דלויא קולא וחומרא תפסי' . בקולא ולא החומרא וימנו
 גבי ריב"ג בערובין . וא"ס דהסמ"ס הלא קאי ההם בדעת הטור
 שכן כן להדיא לדעת ח"א הרמ"ם ז"ל :

יְנוּמָה הדבר לומר דהרא"ם מספקא לי' בזה דהלל צפ' חץ
מטמדין לא כ' דעתו כלום גבי כופר להכעיס ומדחפס

שם מקודם כופר שכפר בעיקר ש"מ מספקא לי' בזה • וכן בכולהו פלוגתי הנ"ל דאית בזה קולא וחומרא לא גילה דעתו • וגרסה דזה מספקאו דהר"ש ב"ס ב"ק סי' ל"ג לענין דאמר' אין לבדוד להחמיר דרב אחא ורבינא הלכה כדברי המקיל לענין לבדוד באמצע דמספקא לי' להר"ש שם ב"ס שני סבך פסול כ"א ב' טפחים • ויש לחזיר פחות מג' ביניהם חס מעטרפין לפסול חס לא דהיינו דמספקא לי' חס חפסי' קולא ב' הלדדים דלא גימא לבדוד להחמיר ולהקל גימא ולא ניהוש דהוי חרי קולי דסחפן אהדדי • אף דהו' בב"ח • משום דמהירושלמי הנ"ל דפ' הדר לשיטת הר"ש אין רח' • דהתם ליבא קולא כלל רק חומרא כנ"ל • — והשטה ל"ק קושיא כה"ר על הקרבן נהגאל מהר"ן • דהר"ן פ' אין מעמידין שב' זה הכלל ר"ח ורבינא הלכה כדברי המקיל • היכי דאיכא קולא וחומרא לא אמר' דהלכה כהמקיל כלל • יתכן דס"ל כדעת הד"מ ומרדכי שאין שוכרין מן ישראל ואיכא גבי גזוקי קולא וחומרא ויש רח' מהירושלמי דס' הדר • משא"כ להר"ש • והק"ל דלא חש לחרי קולי ומסתפק בזה לדעת הר"ש שפיר כ' להר"ש לשיטתי' דליבא לרד"י רח' מהירו' כנ"ל וא"ש קושיא כה"ר :

והנני דור'ש ידיו רחוק בעבודות אהבתו לעולם אלב'ש שני.

[יש בינו וזקן צדק כג' כול ענינים ארוכים המוגעים להלכם למעשה
בשמיני גיטין ויבא צד'ם בחלק שני] :

סימן יד

שאלה מרב א' בענין סידות שיש לחוש בהם לתולעים

שנתבשלו בלא בדיקה תוך יב"ח

שלוש וכמ"ס לכבוד הרב הנאמן הגדול מעוז ומגדול להגוי
תורה סוע"ה שמו נודע בשערים עיה פ"ה צדיק ועניו כליל
המדע רב פעלים מו"ה ארי' ליב נ"י אב"ד רז"ק בילסק

הַנְּנִי להביע לפניו את אשר נחקקה אללי בלימודי ויורכי אדמו"ר

יחי' אח דמחו הגדולס בוס ביר'ד סי' מ"ט ט"ד יוס שהשכרנו
 בניקב עור חיון לבד כו' מ"ו שס וכדריס ב"י לסקל מטעס ס"ס
 ט"ו עד הדברים מחזורים כמ"ס עכ"ל יכ' ט"ו הנקס"כ מ"ס בט"ו דלא
 כיו"ס ס"ס המחספס ליחא במ"ס בש"ך וכו' ויעיון בש"ך סי' ק"י דיני
 ס"ס שהאריך לחלק בין ס"ס לס"ס דכל ס"ס שז"ך לדון עליו אס יס
 כאלו חיסור א"ל להספס וכניא ג"כ דין זס וכן עבר וביטל חוץ יב"ח
 פירוט ש"ס לחוס ש"ס כסס חולעיס בלא דריקס מותר מטעס ס"ס
 שמה אין שס חולט ואח"ל סי' שמה נימוח עכ"ל וטע"ג על בט"ו
 הס"ל שסותר אח דבריו בס"י פ"ד ס"ק י"ו מטעס כנח השבועות ט'
 סוף דבריו דוס דומה ממס לח"ס הכ"י בשס כרסב"א ז"ל באס עבר
 יב"ח חוץ יב"ח ד"ס כאלו ב' ספיקוס וכו' עד אח"ל ה"י שמה נימוח
 עכ"ל וסח הכא כיו ס"ס שלא יוכל להספס שמה"ל לא נימוחו ליכא
 למימר מידי וקרי' ל"י ס"ס וסותר אח דברי עלמו בס"י מ"ס ככ"ל
 וסחר חימא לי על הס"ך בנפס"כ אחמי לא חפס על בט"ו שסותר
 דברי עלמו ונפסג"ד אמרתי ליישב זחא דנפמ"ג סי' פ"ד ס"ק ט"ו
 במ"ז כ' על בט"ו ז"ל במ"ס דכיו ספיקא דלורייחא אח דבריו

[illegible]

ורגל דורש ידידו כו' מנחם

בראשית

אנוכי הם וישאין להרוג העובר כדי להוליד נפשות וכדליתא בנסהדרין (ע"ב ב') המקשה לילד חוטפין העובר אבר אבר ע"פ וא"כ יש שליח לד"ע וחייב שולחו. וכן להך טעמא דאמר בב"מ ס"א ח' בעי עבד ואי בעי לא עבד הכא מוכרחים הם א"כ חובונו של מהרב"א ליתא. אך באמת ל"ל בפשיטות דמש"א אמר רק לעבריות משום דקיי"ל אין שליחות לעבו"ס לא אף לדרכו וכו' וכדליתא בחיובו נשך (ט"א ח') ואם כן מתחייב השליח דלפי סברה המוסר"א ע"כ ה"ל דקודם מ"ס ה' להס דין ישראל אף לקולא ובאמת גם הם היו פטורים וכו"כ מהרב"א דישאל אינו מצוה על העוברין וזהו יש הסתמכות גדולה מפרשה לעשות בחופן שהוא לא יחי' חייב וגם השליח לא יחי' חייב דאם השליח יחייב לא ישתנו לו ובידאי היו מוכרחים עומד למותה. וזה מיושב כמין חומר התולדות המילדות אל פרשה כי חיות הגם בערב תבא אליהן המילדת ויגדו נומד ואסה בעלמך אמרת להרוג על האבנים בגדי שלא נתחייב וא"כ עכשיו אין לנו יכולים להרוג אותם וק"ל :

ורע דבזה הענין יב' נ"ג על הסוספות בנפשות (ג' א') ד"ס ועל סוקן שכתבו ויוד גרסה וכו' מדלח קאמר דאמר נעבו"ס לו קטן הקפו ליה גדול וכו'. וקשה דהא אין פניות נעבו"ס וקטן וכדליתא בחיובו נשך ס"ס. ודוחק נומד דביותם המוספות דאסור מדרבנן מחמת אחרים לעבו"ס שבות וכדליתא בהפוטות. דהא דמ"מ מאי רחמי מיתא דאמא הגמ' דאם לאשכחתי ל"מ לענין מלקות. ויוד דזה גופי' הוה בטיח דלא איפשרתא בהפוטות ס"ס ונ"ע. שוב מאלחי להנאון נה"מ בסי' קפ"ב שהקשה כן טי"ס :

ביצה (כ"א ח') ומה בין זה ללדרים ונדבות אמר ליה שורבא פרח ט"ס. להבין דברי חכמים וחידושים ל"ל דהנה קשה קרא דנחוב גבי נח וישלח את העורב למח בלה העורב יותר משאר עופות נחלים, וכן נהר הכי דשלח את היונה נחה בלה את היונה יותר משאר עופות עהורים, ועוד למח נא בלה מקודם את היונה? ואיראה לומר דמתחלה לא דאם נשלח משופות עהורים כיון שידע שצריך להקריב קרבן מהם ט"כ כולן אסורין משהם לתשמיש הדיוט ומעולין בהן עד שיקריב מהם קרבן ואי יזכה בהנותר משולחן גבוה וט"כ צריך לבלה עוף עמא. אך ה' ירא אולי יאבד ביום ויפגל המין מן העולם. ט"כ בלה את העורב דאמרו חז"ל בנסהדרין (ק"ח ב') שלשה שמנו בחיבה כלב ועורב ואולי יגד שם ביום ויהי' קיום המין ט"כ בלה העורב אך באשר לא חוקן העורב שליחותו בלה את היונה דהנה בבי' יזכה קיימא לן בחולין גדולים פסולים לקרבן ויונה גדולה משמע וכדאמר שם בחולין לא לישהמיט קרא ולכתוב מן היונה כו' וא"כ בידאי מותר לשלחו. ואפשר דמקודם בשליחות העורב היתה היונה עדיין קטנה ונתגדלה בנתיים. ואחי שפיר דלא בנה משאר עופות עהורים כיון דמכולם הקריב קרבן אסורין כונה בהנחה עד שיקריב לגבוה ואי יזכה משולחן גבוה ולא אחרת דהוי כשותפין ויבחר לו אחד לשלוח. ולכן הביא רחוק לסברתו שורבא. פרח נומד ולא בלה מתחילה היונה כ"ל ודו"ק :

באותו ענין מה שאמרו בע"ז קבורה בו ככלב וכו'. אשר בלתי מובן למח נקט דוקא כלב? ויחא עפ"י מה דליתא בנסהדרין שם כלב נקשר ע"ס ואין להאריך :

דף

בעצם היום הזה נמולו אברהם וישמעאל בנו וגו' (י"ז כ"ו). מקשים העולם לפי מאי דליתא סוף קידושין במשנה דאברהם

ויאמר ה' וגו' כי עשית זאת וגו' (ג' י"ד). ופירש"י מכאן שאין מהפדין בזכותו של משה וכו' דברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין ע"ל. ובתב החזקתי ולא הבינתי זה דהא במסית לא מהני נענה זו וכו' טי"ס שהאריך. ואנכי אחפלה על חמיתתו דהא החוס' בנסהדרין (כ"ע א') הקשו קשיא זו ופירשו דדוקא נחם בלא נמיה שלא להסית אבל מסית שנלעוה בלא להסית אס הסיס עובר. והנה מפשטות דבריהם נראה דאם המסית את חבירו לאחיה עבירה ביה' נלעוה שלא להסית ואזהרתו מלפני עור לא תתן מכשול דשייך אפילו במכורו ענה שאינה סוגרת לו וכדפירש"י בחומש וא"כ וודאי חייב בדיני שמים אלא דאין לוקן אלאו דלפ"ע וכמ"ס הכ"מ בפ"ב מה' עדות. ויקשה מזה על הס' ב"ח כ"מ ה' ל"ב שגלה להוכיח מש"ס זו דפטור אף מד"ס ע"ס וכן הקשה עליו התומים ס"ס :

אך ל"ל דהס' הבין בכוונת הסוס' דדוקא במסית לעבוד כו"ס הוא דכתבו שאם הסיס עובר דמילוי טעמו מפורס בקרא. אבל במסית לשאר עבירות אפשר דפטור אף מדיני שמים דלא ה' לו לשמוע כיון שהוא יודע ג"כ האיסור ולא הוי בכלל לפ"ע. והא דסולתו הסוספות לתת דוקא נחם שלא נלעוה בלא להסית וכו' היינו אליבא דמ"ד שם (ל"ה ב') אדם הראשון מין ה' והסיתו הנחם ג"כ לפיכך צעיק ואזהרת מסית לעבוד כו"ס הוא מקרא דלא יוסיפו לעשות ובמ"ס הרמב"ם במנין סמלות. אבל לפ"ע לא שייך בזה כלל כיון דהסיתא אינו עויר בדבר כלל דדברי הרב ודברי התלמוד דברי מי שומעין. אולם באמת אי אפשר לומר דהגמ' אחי' אליבא דמ"ד אס"ר מין ה'. דא"כ מאי שייך בזה דברי הרב ודברי כו' כיון שהסיתו לומר שאינו רב כלל וכן עבוד אליהם אחרים. אלא ע"כ דהגמ' אחי' בפשטותו בלה הסיס אלא לאכול מעין הדעת ואפ"ס כיון דהטע גדול הוא לא טען הקב"ה כשבילו ויניף מזה הגמרא דא"כ דאין מועיין למסית לעבוד כו"ס שמילוי שהחמירה עליו הסוס' אבל באמת גבי מסית לט"א לא שייך כלל טענה זו דדברי הרב ודברי התלמוד כו' כיון שמסיתו לפיכך צעיק ויחוקר באמת קשיית הסוספות שהקשו דא"כ כל מסית יענין כן וק"ל :

נח

שופך דם האדם בזהו דמו ישפך וגו' (ט' ו'). אמרין בנסהדרין (כ"ז ב') ב"ל נהרג על העוברין שנאמר שופך דם האדם וגו' וכו' ע"ס. ובתב הגאון מהרב"א בח"א דבזה מיושב הא דכתבו ויאמר מלך מלרים למילדות העבירות ולא אמר למלירות? כי ב"ל נהרג על העוברין אבל לא ישראל ולכן אמר וראיתן על האבנים וגו' היינו קודם שזלא ראשו ורובו עכ"ד ע"ס. ולדידי קשה דאין זה הסתמכות מפרשה דהא קיימא לן (ב"מ י"ב) דהיכא דהשליח לא הוי צד חיובא יש שליח לד"ע וא"כ נהפוך הוא אלו אמר למלירות לא ה' הוא מחייב בדבר דאין שליח לד"ע ואף דהיו אנוכי בדבר מפני אימת מלך דהוי ככונה נפשות [וכדלשכתן לענין חפילה דמלטי אר"ס פוסק משום הכונה] וצ"ל אינו מצוה על קידוש השם. מ"מ לענין שפיכות דמים מחייב למסור עמלו כמ"ס מרן המל"מ פ"ב מה' מלכים. אבל השתא דאמר לעבירות דלא הוי צד חיובא ואף דע"ס יש איסור גם לישראל להרוג העובר אחר שישבס על המשבר וכדתן בערין (ז' א') יבזה על המשבר ממתיקין לה עד שהלך ע"ס. מ"מ מפני אימת מלכות

וַיִּקְרָא חֲמֵלָה וְחֵלֶב וְכֵן בִּסְתֵר וְגו' (י"ח ח'). בְּכַוֵּן"ס ה' ע"ה
 נִקְרָא עַל הָא' לְחֻמְרֵיכֶן בְּמִשְׁחָה (ו' ב') וְחֵלֶב בְּמִשְׁחָה
 מְסֻרָה מִלֵּל דְּשִׁיר בְּלֹמַד וְלֹא אֲסֹר מִשּׁוֹם חֲמֵ"ס וּמִפְּקֹד לֵה
 סִתֵּם מִקְרָאֵי דְנִבְיָא וְחֲמֵ"ס לֹא יִלְךְ הֵסֵם מִסָּה דְּתַקִּיב וַיִּקְרָא
 חֲמֵלָה וְחֵלֶב דְּנִסִּי בְּעִבְרִית דְּלִמּוּ לוֹ מֵ"ה אֲבָר מֵ"ס אֲסֹר
 הֵם לְבָנֵי נָח וְאֲבָרָהֶם דְּקִי"ס בַּל הִסְתֵּרם כֹּהֵם וְכִמּוּ שְׂכִתְבֵּי
 לְעִיל הֵיךְ עֲבָר אֲלֵפֵי טוֹר לֹא חֲתָן וְכו' . וְגִרְתָּה לְפִי מֵ"ה
 לְחֻמְרֵיכֶן בְּסִנְהֶדְרִין (ד' ה') מִי אֲבָרָה לִמְ"ד דִּסְ"ל יֵם אֵם
 לְמִסְתֵּרָה וְסִתְמֵ"ה לֹא חֲבֵלָה דְּנִי בְּחֵלֶב חֲמֵ"ס יִסּוּל בְּחֵלֶב
 אֲבָל בְּחֵלֶב מוֹתֵר לְבַבֵּל אֲמֵרָה יֵם אֵם לְמִקְרָא וּפִירֵשׁ"י וְלִכְתֵּב
 דְּפִלְגִי "דְּלֹא פִלְגִי בְּשֵׁר בְּחֵלֶב מִלֵּל דְּאֲסֹר, עַד לְבִסְתֵּר דְּמִסְתֵּר
 אֲמֵר קָרָא לֹא חֲבֵלָה דֶּרֶךְ בִּישּׁוֹל אֲסֵרָה תוֹרָה וּפִירֵשׁ"י אֲבָל
 חֵלֶב לֹא הוּא בִּישּׁוֹל אֲלֵא טַעַן . מִשְׁמַע לְבִדִּיָּה דְּמִמְ"ד יֵם אֵם
 " לְמִסְתֵּרָה יִסּוּל לְסִימָה דְּחֵלֶב דְּקָרָא שִׁירֻשׁוֹ חֵלֶב וְאֵתָן קְרִי"ל יֵם
 אֵם לְמִסְתֵּרָה דְּפִסְקִין . " כִּבְ"ס בִּהָא דְּקִרְנוֹת וְחֵ"ב לֹא מֵ"ה
 יִלְךְ מִכֵּהָ דְּלִמְלֵא חֵלֶב שִׁירֻשׁוֹ חֵלֶב וְחֵלֶב מוֹתֵר לְבָ"י . וְגִפְ"י
 מוֹשֵׁב מִמִּי הֵיךְ " טִיבֵר אֵם " הַאֲוִרְחִים בְּכוֹ"ה? וְכִדְאִיתָ
 בְּמִדַּת מוֹתֵר טִיבֵר כּוֹבֵא בִּלְקֻטֵּי דְּלֻבִּי הֵא אֲסֹר בְּהִנָּה?
 וְלִכְתֵּב לְחִימָר דְּחֵלֶב טַעַם הוּא הוּא דְּלִינֵי טוֹבֵג בֵּה אֲסֹר בְּשֵׁר
 וְחֵלֶב הֵא כְּסִיב גִּ"כ חֲמֵלָה וְחֵלֶב טַעַם אִינוּ נִקְרָא וְכִדְאִיתָ
 בְּטוֹ" (ל"ה ב') וְאֵף דְּחֲמֵלָה " עַם בְּשֵׁר הוּא טִיגוֹן וּמוֹתֵר
 בְּהִנָּה? חֵלֶב מִקֵּיב עַם חֵלֶב הוּא דֶּרֶךְ בִּישּׁוֹל (טִיגוֹן בְּמִכְרָס"ס
 טִיף סִנְהֶדְרִין טֵם) אֲבָל אִי" פִּירֻשׁוֹ חֵלֶב יִמְחָא דְּהוּא טִיגוֹן .
 אֲבָל בְּחֵלֶב יֵם לֹמַד דִּלָּף לְפִי הִקְרִי " חֵלֶב גִּ"כ יִמְחָא דְּכִין
 דְּתַקִּיב וַיִּתֵּן אֵל הַנֶּזֶר זֶה יִשְׁמַעֵאל " וְשִׁחִיתָו וְכִילָה
 בְּשִׁחִיתָו טַעַם"ס וְכִילָה בְּחֵלֶב מוֹתֵר בְּהִנָּה וְטִיגוֹן בְּדִגּוֹל
 מִדְּבַבֵּס בִּיז"ד דִּסְ"י פ"ז . " וְאֵף דְּאֲסֹר בְּבִישּׁוֹל בְּחֵלֶב בִּישּׁוֹל
 גִּ"כ יִשְׁמַעֵאל דְּתַקִּיב וַיִּמְחָר לְעִשָּׂה חֲמוּי . וְהֵא לֹא קָשִׁיף עַל
 מִשְׁ"כ לְעִיל דְּלִי יִמְחָא דְּחֵלֶב דְּקָרָא שִׁירֻשׁוֹ חֵלֶב חֵ"ב הוּא לֹא
 מוֹכַח מִכֵּהָ דְּחֵלֶב לִיָּה " בִּיֵּם מִשּׁוֹם חֲמֵ"ס. " דְּמִ"ת מוֹכַח
 מִדְּתַקִּיב חֲמֵלָה? דִּילִי דְּכִין דְּהוּ ע"י טִיגוֹן חֵ"ב "לִי שְׂכֵלְכֵי
 חֲמֵלָה בְּבִשֵּׁר וּבְכ"י וּדְאִי אֲוִלִּינֵן בְּשֵׁר רֹבֵא דִּלֵּא יִתְמֵי
 בְּשִׁירֵין אֲלֵא לִיִּשְׂרָאֵל וְדוּ"ק :

יכנסו גר אחותו מאביו הבא הוי כדעבד דמתחילה קידש רחל בעבודת שבע שנים ואח"כ קידש לאה בציאה בשוגג דליתו עושה בעילתו בעילת זנות. ואי אמרינן דקודם מ"ת ה' להם דין בני נח פשיטא דמותרים דלא היו אחיות רק מן האב ואין אב לב"י. ואף דהאבות החמירו על עצמם בכג דבר קודם מ"ת כמו לאחר מ"ת? בזה לא שייך להחמיר כיון דלאחר מ"ת ייסי' להם דין ישראל ויהיו מותרים מעטם גרים. וכעין זה תירץ הגמ' בסנהדרין שם על עמרם שנשא דודתו שסיחה מן האב. והא' דלא פריך הגמ' שם מיעקב? ו"ל דלא פסיקא ל' כ"ב להקשות דלמא אבות קודם מ"ת ה' להם דין ישראל ואח"כ רחל ולאם מותרים מעטם גרים וכמ"ל. ואף דאף על פי כן אסור מדרבנן אם היו אחיות גם מן האם וכדאמר' ביבמות שם. מ"מ חולי לא קיים יעקב מאוס דרבנן קודם מ"ת אבל מעמדם פריך שפיר דאפילו נמא דעמרם ה' לו דין ישראל אח"כ גם יוכבד ה' לה דין ישראלית דהיא היתה בת לוי. והולך לתוך שלא היתה אחות קמה רק מן האב (ג"ל מה ראיה לפירוש שפשמענו על פסוק אשר ילדה אותה ללוי במדרים וגו') (ע' בס' תולדות אדם בסופו) דאמה כל יוכבד היתה נקראת אותה דלהם הכתוב להשמינו שם אמה לומר שהיתה לה אם אחרת וגא אם קמה) ועכ"ל אי נמא דקודם מ"ת ה' להם דין ישראל ואסור גם אחות אב מן האב. וה' מוכרח לומר דעמרם לא קיים כל התורה מד שלא ניתוס. טוב מלאתי במסרס"א בח"א בפ"ג דיומא כס' מעין חוב דברים הלל. וע' חוס' קדושין (כ"ב) ד"ה וסלכתא יברא"ל שם ודו"ק :

ודע שיש מקום טען בקדושין (י"ח א') דהוי הסס ודינמא ישראל מומר שאני דנבי דלא מוכח מההא דאבות יב להם דין ישראל ד"ל דנא קאמר כן אלא גדיחו בעלמא כלומר דלמא יב להם דין ישראל וא"י ישראל מומר שאני אך קשה דאם כן מנ"ל דקשה יותר איך כתיב כי ירובה נעשו וגו' דמשמע שהורש לבניו ועי' ברא"ל שם והא' כיון דיש בו דין ישראל והוא נשא נשים נכריות וסולד כמוה ואינו בני כג וכליתא בח"מ ה' רע"ו ואיך שייך בו ירובה. ו"ל נפח"ש הסוס' ספ"ק דיבמות כד"ה נכרי שקידש דמאן דס"ל נכרי הבא על בת ישראל וכו' ס"ל ממי דישאל הבא על הנכרית ג"כ סולד ממזר אח"כ י"ל דדחיית הגמ' קאי גלותו מ"ד דס"ל סולד ממזר והיו בני עשו ממזרים וממזר יורש את אביו וכליתא בח"מ שם וא"כ לפי מאי דפסקין דסולד כמוה הוי עכו"ל גמור עכ"ל דאבות קודם מ"ת ה' להם דין בני נח ולכן ירשו בני עשו אותו דנכרי יורש את אביו ד"ס לפי האמת ויהי' מוכח מזה דאבות קודם מ"ת ה' להם דין בני נח ועי' ודו"ק י"ל דאף אם ה' לו דין ישראל קודם מ"ת מ"מ לענין ולד הבא לו מן הנכרית כיון דעדיין לא ניתוס תוסה הוי בנו לענין ירובה אף דסולד כמוה :

ובזה יש לפרש כמין מומר ויטח שבין אברהם ושרה בפ' וירא דהיא אמרה לו גרם את האמה הזאת ואת בנים כי לא יירש בן האמה הזאת וגו'. שניתנה כיון דאברהם יש לו דין ישראל וס"ל בנך הבא מן הנכרית ונכד ואת בנ"ה דייקא ונתוס טעם כי לא יירש וגו' כלומר שגם ירובה לא שייכא ביה כיון דסולד במיה ואינו בנו כלל ובמו שהקשינו לעיל. ואברהם לא יורש ליה אלא סבר שאף שיש לו דין ישראל מ"מ מקרי בנו לענין ירובה וכמו שהוכחנו לעיל מהא דעשו ולכן כתיב וירש הדבר מאד בטיני אברהם על אודות בנו בנו דייקא, והס"י אמר לו כל אשר תאמר אניך שרה שמע בקולם כי בילחק יקרא לך זרע כלומר שאף ששרה אינו זורקת בהא דקאמר כי לא יירש דבאמת בנו הוא לענין ירובה קודם מ"ת וכמו שכתבנו לעיל מ"מ שמע בקולם מטעם כי בילחק יקרא לך זרע לך דייקא אבל ישמעאל אינו קרוי לך זרע אלא דהוגד כמוה. ודוק היטב :

דקמי מועטים אינן נגבים מיירי בעשוי לבנות וקאי אסיפא בלא אבל דלא בעינן תרתי מועטים ועשוי לבנות דלא אינן נגבין אבל מרובים אפילו בבלות ממי נגבים בלא אבל והכריתא מיירי באלל ומחלק בין עשוי ללא עשוי דבאינן עשוי לבנות אפילו מועטים ממי נגבים ובעשוי לבנות אפילו מרובין אינן נגבין. ואח"כ שפיר דלא אבל קול מאכל. זה נראה בכוונת הסוס'. והמסרס"א נראה שה' לו גירסא אחרת בחוס' ועיין בספר חוסן ישועות ודו"ק :

תולדות

ועתה שא נא כל"ך (כ"ז ג'). עמ"ל לעיל בפ' וירא דשחיטת ישמעאל הוי גבילה דהוי כעכו"ס ע"ס. ואפשר דבאמת אברהם דקיים כל התורה לא אבל משחיטתו ולכן כתיב והוא עומד עליהם וגו' משמע אבל לא אבל עומד. אך קשה כיון דילחק קיים ג"כ כל התורה וכדמשמע מהא דדרשו חז"ל שא נא כל"ך חדוד סביך ושחוט יפה שלא תאכלני וכלות (עיין בהקדמת סו"ת בית אפרים ח' יו"ד) ועשו רשע גמור ה' באותה שעה לביום שמת אברהם ילא לתרבות רעה וא"כ הילך אבל ילחק משחיטתו? ולי"ל למימר כיון דעשו ה' מוחק ללדיק בטיני ילחק ולכן אבל משחיטתו דלא גרע שחיטת עשו משחיטת עולמו דמ"מ קשה כיון דבאמת ה' רשע איך נכשל אותו לדיק בדבר שה' מוכר בו ונגח איסור השחא בהמתן כל לדיקם וכו'. ונראה לומר דאי אמרינן דאבות קודם מ"ת יש להם דין ישראל אח"כ שפיר יש לחלק בין ישמעאל ועשו דישמעאל כיון דהיה בן שפחה הוי כמוה והוי כעכו"ס גמור וא"כ אברהם דקיים כל התורה עד שלא ניתוס בוודאי אסור לו לאכול משחיטת עכו"ס כמו לאחר מ"ת אבל לעשו ה' דין ישראל מומר וכדאמרין בקדושין (ח' א') וישראל מומר רשאי לשחוט בבדיקת סבין. ואפשר דלכן לא הקפיד ילחק רק על בדיקת סבין ואמר לו חדוד סביך כלומר שיהא בדוק ובאמת בדיק גם ילחק בעלמו אם הסבין כשאמר לו עשו שכבר חידדו והוא יפה אבל על שאר דיני שחיטת לא הקפיד דישאל מומר לחיובון רשאי לשחוט בבדיקת סבין וכדאי' בחולין (ג' ב'). אך אי אמרינן דאבות קודם מ"ת יש להם דין בני נח וא"כ ילחק דנהג בעלמו כל החומרות כמו לאחר מ"ת בוודאי ה' אסור לו לאכול משחיטת עשו כמו שלאחר מ"ת לא יסי' רשאי לאכול משחיטת עשו אף בבדיקת סבין דליתו בר זביחה כלל ונשאר בגיורתו כיון שלא יקבל התורה. וא"כ על כרחך לדיק לומר כיון דילחק עשה וסבור ה' שהוא לדיק ויקבל ג"כ התורה ומס"ה אבל משחיטתו דלא גרע שחיטת עשו משחיטת עולמו. ואף דקשה השחא בהמתן כל לדיקם וכו' לדיק לומר כיון דלא הוי מן הדין אלא חומרא בעלמא כנהג כן לא שייך למחוק סו"ת ודו"ק :

ויצא

ויתן לו את רחל בתו לו לאשה (כ"ט כ"ח). בהא דיעקב דנשא שתי אחיות כבר נתלבטו בו המפרשים דודאי גם יעקב קיים כל התורה עד שלא ניתוס. (ערש"י ויגש על פסוק ויפול על אואדו וגו' שהיה קורא את שמע). ואענה אף אני חלקי דנראה לומר שלא היו אחיות רק מן האב והנה אי אמרינן דאבות קודם מ"ת יש להם דין ישראל בוודאי גם האמהות ה' להם דין ישראל לאחר שניסאו להאבות דאי לאו הכי כיון דקיימו כל התורה איך נשאלו? ועוד דא"כ ה' סולד כמוהם? וא"כ כיון דרחל ולאם לא נשאלו ליעקב ה' להם דין ישראל ה"ל גרים וכתבן שגולד דמי ואיך בהם איסור אחיות כלל וכדאמרין בסנהדרין (כ"ה א') וביבמות (ז' א'), ואפילו לפמ"ל הסוס' ביבמות שם דלכתחילה לא

וישלה

מקץ

וַיִּשְׁלַח עֵשָׂא וְהָבֵן וְגו' (מ"ג ע"ז). חֲמִידִין בְּחֻלִּין (כ"א ח') אֲרִיב"ח מֵאִי דְכַחֲבִיז וְעֵשָׂא עֵשָׂא וְהָבֵן וְעֵשָׂא עֵשָׂא פִּרְעָה לֹהֶס בֵּית הַשְּׁחִיטָה וְהָבֵן עוֹל ג"ה בְּפִיטָה סִבָּר לֹה כְּמ"ד ג"ה נֶאֱסָר לְבָנִי נַח. וְהָקֵטוּ בְּחֹסֶ' מִכ"ל לֹמֵר כֵּן דְּלֹמֵר חֲמִידִין שְׁלֹא נֶאֱסָר לֹהֶס הִיז מִסְּמִיךְ בֵּה אִיבֹר כְּמוֹ שְׁחִיטָה שְׁהִיז מִסְּמִיךְ. וְהָרִחָה לְיִישֵׁב לִפְנֵי מִסְּמִיךְ בֵּה"ח דְּמִש"ה קֶאֱמֵר פִּרְעָה לֹהֶס בֵּה"ח כְּלֹמֵר שֶׁהֶס עֲלָמָה יִשְׁחַטוּ דְּשְׁחִיטָה עֲבוֹרָה נְבִילָה אֲבָל גִּיד הַנֶּשֶׁה קֶאֱמֵר עוֹל ג"ה בְּפִיטָה ע"ש וְהִנֵּה בִּזְרָאִי לֹא הִי כְּוֹנֵת יוֹסֵף לִקְדָּשׁ עַל הַשְּׁחִיטָה מִטַּעֲמָא דְּשִׁמְרָא לֹא יִשְׁלַח חֲמִידִין דְּאִיב"ח חֲמִידִין לֹא הָקֵטוּ ג"ה עַל הַדָּהָה וּמִלִּישָׁה וְיִקְוֵר חֲוֵטִי הַלֵּב וְדֵס דְּחֶסֶד ג"ה מִדְּלֹרִיטָה אֲלֵא דְּבִאֲמַת יוֹסֵף הִי בְּכֹר דְּהָךְ אִם הַחֲמִידִין עַל עֲלָמָה בְּלֵב הַדְּבָרִים כְּמוֹ לֵאמֹר מ"ה מ"מ מִבֹּס כְּבוֹד הַמַּלְכוּת בִּזְרָאִי יִקְוֵל וְיִשְׁלַח דְּלֹרִיטָה דְּהִי לֹא נִדְּרוּ דִּקְ עַל הַשְּׁחִיטָה הַזֹּהִר לְכֹס עֲלָמָה דְּעַד הִנֵּה הִי הוּא שֹׁמֵט בְּעֲלָמָה דְּזִלְי גִס יוֹסֵף הַלְדִּיק קִיִּם בֵּל הַחֲדָרִים וְהַחֲדָרִים הִיז יוֹדֵעִים שְׁהוּא עֲבָרִי וְכְמוֹ שְׁאֵמֵר לֹהֶס כִּי נִגַּח נִגַּחְתִּי מֵאֲרֵךְ הַעֲבָרִים וְגו' וְכְמוֹ שְׁכָחוּב וְיִשְׁמִיזוּ לוֹ לְבָדוּ וְלֹהֶס לְבָדֵס וְלִמְדָרִים הַלֹּבֵלִים אֲתוּ לְבָדֵס כִּי לֹא יוֹכְלוּ הַמְּלָכִים לִשְׁכַּח לֹאֲבָל אֲתַּ הַעֲבָרִים לֹהֶס וְגו' כְּוֹנֵת הַכְּתוּב שְׁלֹא הִי יִכּוֹל לִשְׁכַּח עִם אֲחִיו דְּאִיב"ח יִכּוֹל אֲחִיו שְׁהוּא עֲבָרִי וְגִס לֹא עִם הַמְּלָכִים שֶׁהֶס הִיז יוֹדֵעִים מִכְּבָר שְׁהוּא עֲבָרִי ע"ש הִי מִכְּבָרָה לִשְׁכַּח לְבָדוּ וְהִי כֵּן בְּשְׁחִיטָה אֲלֵי הִי שֹׁמֵט בְּעַתָּה בְּעֲלָמָה הִיז אֲחִיו מִבִּיטָה שְׁהוּא עֲבָרִי ע"ש לֹהֶס לֹהֶס שֶׁהֶס יִשְׁחַטוּ בְּעֲלָמָה, וְעַל שְׁאֵרֵי דְּבָרִים בְּעוֹן הַדָּהָה וְיִקְוֵר סִמֵּךְ עַל הַעֲבוֹרָה מִטַּעֲמָא דְּמִירְתָּהּ וְהַחֲמִידִין עַל זֶה כְּמִבְּרָא בִּזְרָאִי (כ"ה) וְהִי גִס עַל ג"ה יִכּוֹל לִשְׁכַּח עַל הַעֲבוֹרָה וְגִס אֲמֵר עוֹל ג"ה בְּפִיטָה ע"ש מִסְּמִיךְ הַגִּמ' ה"ל כְּמ"ד ג"ה נֶאֱסָר לְבָנִי נַח וְכִיֵּן שְׁאֵמֵר לֹהֶס מִן הַדִּין בִּזְרָאִי לֹא הִיז אֲבִיבִים אִם לֹא הִיז יוֹדֵעִין בְּבִזְרָאִי שְׁמִיטָה הִנֵּה דְּבִיבִים לֹא שִׁיךְ לִקְדָּשׁ מִבֹּס בְּבִזְרָאִי הַמַּלְכוּת וְהִיז לֹא הִיז יוֹדֵעִים שְׁלֹה לְעֲבוֹרָה לְעֲשׂוֹת כֹּת :

וַיִּשְׁלַח רִאִי לִמ"ש רִש"י בְּסִימָהֶרֶן (כ"ט ח') וְהוֹסֵ' פִּסְחִים (כ"ב ח') ד"ה וְהִי דְּהָךְ לִמ"ד ג"ה נֶאֱסָר לֹא נֶאֱסָר דִּקְ לְבָנִי יִשְׁקָב דְּאִיב"ח גִּס לְעִיֵּן ג"ה לֹא הִי לְרִיךְ לֹמֵר עוֹל בְּפִיטָה בִּיֵּן שֶׁהֶס הוּא אֲבָל עֲמָהֶס וְכִדְכִיבִי כִּי אֲחִי יִשְׁלַח וְגו' וְכִדְכִיבִי נִיטָל הִנֵּה אֲלֵא ע"ש דְּלֹא נֶאֱסָר אֲלֵא לְבָנִי יִשְׁקָב וְהִי מִחֲזִיקִים אֲתוּהוּ לְעֲבוֹרָה ע"ש הוֹלֵךְ לְסִימָהֶרֶן עוֹל ג"ה בְּפִיטָה כְּדִי שְׁאֵמֵר וְעַל שְׁאֵרֵי דְּבָרִים סִמֵּךְ בִּזְרָאִי יִקְוֵל מִשֹּׁס כְּבוֹד מַלְכוּת וְלֹא יִחְמִידוּ עַל עֲלָמָה וְיִשְׁלַח. אֲבָל בִּאֲמַת לֹא הַשְּׁמִיטָה כֻּלָּה דְּהַעֲבוֹרָה עֲמָה הֵלֵל כְּדִין וְכִדְכִיבִי חֲמִידִין שִׁוְקָה הִי מִסְּמִיךְ לְעֲשׂוֹת כֹּת בֵּל חֲדָרִים וְיִכּוֹל הִי לִשְׁכַּח עַל זֶה מִטַּעֲמָא דְּמִירְתָּהּ וְכְמוֹ שְׁלִפְטָה מִסְּמִיךְ אֲלֵא מְדֻקְדָּק לְכֹן הַכְּתוּב שְׁלֹא נֶאֱמֵר וְעֵשָׂא לְכֹן לְיוֹי. עִיֵּן רִש"י בְּחֹמֶשׁ. אֲלֵא מִחֲמַת שְׁלֹא לֹהֶס לֹא נֶאֱמֵר דִּקְ שְׁמִיטָה לֹהֶס לְכֹחֵם מִש"ה כְּחִיב וְעֵשָׂא וְדו"ק :

ויגש

לְבֹלֵם נֶתָן לְאִישׁ וְגו' וְנִמְנֵיִן נֶתָן שְׁלֵם מִלִּישָׁה כֶּסֶף וְגו' (מ"ה כ"ב). אִישָׁא בְּמִיגִלָּה (ע"ז ח') אֲשֶׁרֶךְ דְּבָר שְׁנִלְעֵר בִּזְרָאִי לְרִיךְ וְכִי דְּמִזְרָמִי לוֹ וְכִי. עִיֵּן ע"ז כֶּסֶף שְׁמִיטָה אֲלִישָׁה בְּלִיקוּטִים בְּכֶסֶף הַגִּמ' ז"ל שְׁהַחֲמֵם חֲלִיפֹת שְׁלֵם הִיז גְּחֻזִּים וְכִיֵּן שִׁוִּים כְּמוֹ הַחֲלִיפָה אֲחַת שֶׁל הַחֲחִים ע"ש הִיטָב. וְסִמֵּךְ לְבָדִיֵּן ג"ל מִדְּלֹרִיטָה בְּמִסְמָרָה חֲלִיפֹת קֶמֶא בִּזְרָאִי וְהִנֵּה חֲסֵר וְהִיז כְּלֹמֵר שְׁהִיז חֲסִרִים וְגִחֻזִּים. וְכִדְכִיבִי אֲלֵא בְּח"ה הָקֵטָה דְּלֹאֲכִי קִישָׁא מִהֶבֶלֶם מִלִּישָׁה כֶּסֶף שְׁנֵיִן לְבִימִיִּן וְלֹהֶס לֹא נֶתָן וְהִנֵּה לְיִישֵׁב ע"פ מִה שְׁכָח בְּסִי דְּבִיבִים בְּחִי

עַל כֵּן לֹא יִשְׁלַח בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲתַּ גִּיד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר עַל כֶּף הִיךְ (ל"ב ל"ג). הִרָאֵם בְּר"ש גִּיד הַנֶּשֶׁה הִבִּיא בְּכֶסֶף חֲמִידִין לְכֹחֵם עַל הַגִּמ' ז"ל דְּפִסְקָה חִין בְּגִידִין בְּזִמְתִּין עֲשֵׂם וְפִסְקָה כְּר"ה דְּלֹא תִשְׁכַּח וְכִי אִיבֹר הַנֶּשֶׁה מִשְׁמַע וְהִיז לֹא הִיז בְּכֻלָּה הִיזֵר נְבִילָה וְהִיז פִּסְקָה דְּג"ה מִוִּתֵּר בְּהַגָּה. וְי"ל דְּסִמֵּךְ עֲלָמָה עַל הִיז דְּלֹאֲכִיִּן בְּכֶסֶף חִין (כ"ג ב') אֲלִיבָא דְּרִיש"ג דְּג"ה מִוִּתֵּר בְּהַגָּה ק"ו מִהֶלֶב ע"ש וְהִיז שְׁהַחֲמִים שֶׁס ד"ה וְהִיז חֲלֵב כְּחִיז וְי"ל דְּהִיז וְכִי גִיד שְׁאִיֵּן עֲמָה כְּרַת לְכ"ס שִׁיבָא בְּכֻלָּה הִיזֵר נְבִילָה ע"כ"ל וְכִיֵּן דְּס"ל חִין בְּגִידִין בְּכ"ט לֹא הִיז בְּכֻלָּה אֲשֶׁר הִיזֵר חֲלִיִּם עִיֵּן לְהַבְיִיטוּ בְּכֻלָּה הִיזֵר נְבִילָה וְעַכ"ל כֵּן מִדְּפִרִיךְ הַגִּמ' שֶׁס וְהִיז דְּלֹאֲכִי וְכִי וְהִיז כ"ל חִין בְּגִידִין בְּכ"ט וְהִיז פִּרְךְ אֲמִידִי לֹא לִיִּף הִיזֵר כְּל"ל לְיִישֵׁב :

חֲוִלִּין (ג' ח') מִתְּנִיִּין אֲבָל מִזֶּה בִּיטָה וְנִמָּה בִּיטָה וְכִי ר"י חֲמִידִין וְכִי. לְבִזְרָאִי קֶסֶה בִּיֵּן דְּכֵל שִׁיךְ כְּוֹנֵת הַמִּסְמָרָה לְאֲשְׁמִיטָה דְּזֹכֵר בִּיךְ שְׁמִיטָה א"כ לִישָׁא אֲבָל מִיךְ שְׁמִיטָה חִיב וְהִיז פִּסְקָה ל"ל לְמִיִּקְטָה אֲבָל מִזֶּה וְנִמָּה בִּיטָה וְכִי וְלִיבָא לְמִיִּמֵּר מִבֹּס דְּמִסְפָּקָה ל"י לְר"י בְּכִיז וְכִיֵּן נִקֵּט שְׁמִיטָה דְּהִיז פִּסְקָה לְעִיל שִׁיךְ פ' חו"כ מִסְפָּקָה ל"י לְהַגִּמ' חו מִיִּיִרִי מִחִיזִי בִּזֶּה חֲחֵר זֶה חו בְּכֵת אֲחַת וְכִיֵּן חו מִיִּיִרִי מִחִיזִי וְהִיז נִיחָא דְּנִקֵּט מִזֶּה בִּיטָה וְנִמָּה בִּיטָה לְאֲשְׁמִיטָה לְבִזְרָאִי דְּסוֹפֵג פ' וְחִי אֲבָל ב' זֶה חֲלֵב בְּכֻלָּה אֲחַד כְּמִי חִיב ב' וְכִדְלֹרִיטָה הַחֵסֶם וְחִי מִיִּיִרִי בִּזֶּה חו"כ ג"כ נִיחָא לְאֲשְׁמִיטָה אֲלִיבָא דְּר"י דְּמ"מ סוֹפֵג מ' דְּהִיז דְּר"י סוֹפֵרִי מִסְפָּקָה ל"י וְחִי אֲבָל בִּזְרָאִי חִיזִי חִיב כְּוֹנֵת דְּהִיז הַחֲדָרִים סִמֵּךְ וְאֲשְׁמִיטָה דְּמִסְפָּקָה פִּסְקָה ל"י דְּחִיזִי וְכִיֵּן בְּכֻלָּה וְחִי חִיזִי נִקֵּט שְׁמִיטָה לְחֹדֶר הִיזֵר חֲמִידִין דְּהִיז כְּכֵל יִמִּין לְחֹדֶר כְּמִי פִּסְקָה דְּר"י מִסְפָּקָה ל"י וְהִיז דְּנִקֵּט שְׁמִיטָה לְבִזְרָאִי אֲלִיבָא דְּס"ק דְּלֹאֲכִיִּן בְּכֻלָּה שְׁמִיטָה כְּל"ל דְּזֹכֵר וְלֹא בְּזִרָאִי ל"י דְּדִרְשִׁיִּין הִיךְ הַחֲוִימָנִת בְּבִיךְ וְק"ל :

וישב

וַיִּשְׁבֵּא יוֹסֵף אֲתַּ דְּבִחֵם דְּעֵה אֲלֵא אֲבִיבִים (ל"ז ב'). הַמְּזִרָה כְּכֵס עַל הִיז דְּיוֹסֵף חֲשָׁד אֲתַּ חֲחִיז שְׁאֵמֵר אֲכֵר מִן חֲחִיז שְׁאֵמֵר מִבְּהִמָּה שְׁחִיטָה וְעִידִין הִיז מִפְּרִכְסָה דְּיוֹסֵף סִבָּר דְּעַם לֹהֶס דִּין בִּזְרָאִי וְכִיֵּן מִלִּישָׁה וְהִיזֵר מִשֹּׁס אֲמ"ה וְאִיבֹרֵה אֲבָלִי מִשֹּׁס דְּסִבָּרִי דְּעַם לֹהֶס דִּין יִשְׂרָאֵל וְכִיֵּן מִלִּישָׁה ע"ש. וְלֹא בְּבִימָתִי דְּמִה בְּכִי דְּהִיז לֹהֶס דִּין יִשְׂרָאֵל סוֹף כוֹף עִידִין לֹא יִתֵּנָה חֲדָרִים וְלֹא לְכֻלָּה עַל הַשְּׁחִיטָה וְכִיֵּן מִלִּישָׁה הִיזֵר חֲחִיז. וְהִיז דְּלֹאֲכִיִּן דְּקִיִּימוּ כִּס"ח הִיזֵר לְכִחְמִידִין וְלֹא לִקְדָּשׁ דְּעַל אֲמ"ה סִבָּר לְכֻלָּה בִּימִי נַח. וְהִיז עוֹד הַמִּפְרָשִׁים בִּזֶּה שְׁאֵמֵר מִבֵּן פִּקֻּשָּׁה ג"כ חִיזִי נִכּוֹן דְּחִי מִיִּיִרִי שְׁחִיטָה אֲחִיז וְשְׁחִיטָה אֲחִיז הַחֲדָרִים ג"כ קֶסֶה הִיז עִידִין לֹא לְכֻלָּה עַל הַשְּׁחִיטָה וְחִי יִמָּה שְׁחִיטָה אֲחִיז וְהִיז חֲחִיזִי הוֹלִיִּף הוֹלִיִּף אֲחִיז הוֹלִיִּף מִיִּיִרִי אֲמ"ה ז"ל דְּחִידוֹס הוּא שְׁחִיטָה חֲדָרִים בְּשְׁחִיטָה שְׁמִיטָה אֲבָל לֹא בְּמִיטָה לְכ"ג. וְי"ל לְבִזְרָאִי רִאִי לֹהֶס מִד' הַסּוֹס' חוֹלִין (ע"ה ח') בְּד"ה לְבָדִיִּי הַמְּחִיד וְכִיֵּן שְׁכָחוּב דְּדוֹקָה שְׁחִיטָה עִיִּיפָה הוֹעִילָה לְהַעֲבֹר לְעִיִּיִרִי מִיִּיִרִי עוֹמָהֶס אֲבָל בְּמִיטָה לֹא שְׁחִיטָה אֲחִיז ע"ש הִיטָב וְהִיז אֲחִיזִי הִיז בְּמִיטָה ג"כ הוֹעִילָה הַמְּחִיטָה לְהוֹלִיִּף מִיִּיִרִי אֲמ"ה דְּפִשְׁטָה דְּמִיטָה מִשְׁמַע וְדִיִּי שְׁמִיטָה אֲחִיז וְעַל כִּרְחֵק ל"ל כֵּן דְּלֹאֲכִי מִיִּיִרִי קֶמ"ל דְּעִיִּין שְׁחִיטָה. וְעִיִּין חֲסוּפֹת י"ט שְׁחִיטָה בִּזֶּה וְלְבָדִיִּיִן נִיחָא דְּקֶא מ"ל דְּהִיז שְׁמִיטָה אֲחִיז וְהִיז כִּי הוֹלִיִּף לֹא הוֹעִילָה הַמְּחִיטָה לְהוֹלִיִּף מִיִּיִרִי אֲכֵר מ"ה וְעִיִּין שְׁחִיטָה וְהִיזֵר לְכ"ג וְשְׁחִיטָה מִחִיטָה וְדו"ק :

הג' מאות כסף הם כנגד עשרה פעמים דמי עבד שנתנה התורה קצבה שלשים שקלים והם מכרו אותו לעבד וכדאמר' בגיטין (מ"ד א') המוכר עבדו לכרי קונסין אותו עד עשרה בדמיו. אמנם כבר הקצה עליו הרב אלשיך ז"ל דא"כ האחים ה' להם ליתן ליוסף ולא יוסף לבנימין ואם כן אחי קשה להטיל קבלה בין האחים? ותוקפה דאזכרה קצבה שנתנה תורה היא קנס בין שהוא שוה דינר בין שהוא שוה מאה אבל הא' דאמרין קונסין אותו עד עשרה בדמיו הוא דמיו ממש כפי שהוא שוה ואין דין הרב ז"ל מזה, אשר לזאת נ"ל עד"ו דבאמת ה' יוסף שוה ג' מאות כסף ואולי פועל נהן בעדו ג"כ כסף הזה והם שמכרוהו קונסין אותם עד עשרה בדמיו והיו לריבים ליתן עבורו קנס שלש אלפים כסף וה' מגיש על חלק כל אחד ג' מאות כסף ויוסף לא תבע מהם הוי כאילו נהן לנ"א שלש מאות כסף ולכך נהן ג"כ לבנימין כנגד זה שלש מאות כסף ואחי שפיה וק"ל :

ויחי

ויאמר בני הם אשר נתן לי וגו' (מ"ח ע'). ופירש"י שהראה לו שטר איחוסין ובתופה ע"ש ויש לדקדק דמ"מ בני הם מיותר. ולבאורא אפשר דכוונתו שלא יתחדשו שלא גייר את אסנת וא"כ ה"ל בן הבא מן הנכרית דהולד כמות ואינו קרוי בנו אי נמא דקודם מ"ת ה' להם דין ישראל. ואפילו נמא דקודם מ"ת ה' להם דין בני נח מ"מ האבות החמירו על עצמם בכל דבר כמו לאחר מ"ת ולאחר מ"ת יחי' הוא ישראל והיא נכרית ואסורה לו והולד כמות לכך קאמר בני הם כלומר שכבר גיירה אשר נתן לי אלקים בזה הראה לו שטר איחוסין ומתחפשי בה קידושין מכלל דגיירה והיא שוה לו. אך קשה דמה בן דגיירה כיון דהיא מזרית וכמו שפירש"י בפ' מקץ שהיתה בת פועלר ומזרית אסורה עד שלשה דורות ויוסף דקיים כל התורה איך נשאה? ונ"ל לפי מאי דפירש"י בפ' כי חלא לא תתעב מזרי וגו' אעפ"י שזרקו זכריכם לים מ"מ דור שלישי יבא להם וגו' אם כן ים לומר דקודם שזרקו לא נאסרו כלל דעדיין לא שייך הטעם והכי דייק לישנא דקרא לא תתעב וגו' משמע שראוי לך לתעבו. ובזה אחי שפיר נמי דאברהם נשא קטורה לאשה למ"ד קטורה זה הנה אעפ"י שהיתה מזרית. אך בנימי כל השבעים דהם קיימו ג"כ כל התורה כדמשמע מהאי דחולין שהבאתי לעיל בפ' מקץ וטובח טבח וגו' פרע להם בית השחיטה. ואי נמא דנשאו נכריות ל"ל דגיירות וכמו שפירש"י יוסף. אבל למ"ד תאומות מולדו עם השבעים ונשאו ע"כ ל"ל אחת משתי אלה דאי נמא דיש להן דין ישראל נשאו ששה בני לאה את אחיות שאר השבעים דקודם מ"ת ה' מותר להם. ופליג אהך דנשא דחולין וס"ל דלא קיימו כל התורה עד שלא נתנה. ואי נמא דה' להם דין בני ל"ל שפיר דקיימו כה"ל עד שלא נתנה ואש"ה נשאו אחותם מן האב ולא שייך להחמיר בזה כמו לאחר מ"ת דלאחר מ"ת יהיו מותרים מנעם גרים [ובמ"ש לעיל בפ' וינח] דגר מותר לישא אחותו מאביו ואפילו למ"ש הסוס' ביבמות שהבאתי לעיל דמ"מ לכתחילה אסור? הבא הוי כדעבד דהא עדיף טפי מלשא בת כנעני יושב הארץ שהאבות הזהירו מאד על כך. והא דשמעון נשא דינה אחותו מאב ואם עיין במדרי' בפ' ויגש ודו"ק :

שמות

הבה נתחנמה לו וגו' (א' י'). אימת במדרש ד' גזירות גזר פרעה וכו' ולא ביאר בפירוש מה הן ולריך מוכן .

וגראה דפרעה התחכם לגזור על ישראל צלופן שלא יעשו ע"כ מתחילה גזר ויישמו עליו שרי מסיס וגו' והיתה כוונתו שמתוויבים לשלם לו מה עבור שגר דירה שדרים בארצו וזה הוא דינא דמלכותא וכדלחא בפ"מ (ע"ב ב') מלכא אמר מאן דיריב פסקא ליכול ארעא. ולכסוף כלשה ראה דכן ירבה וכן יפרוץ וכו' גזר גזירה ב' וראיתן על האבנים וגו' והי' בעות שהמילדות יעשו זאת דישאל אינו מנחה על העוברין וגם הוא פטור דאין שליחות לב"י וכמו שכתבתי לעיל מה בפ' נח ע"ש היטב. וכאשר ראה כי גם זה לא הועיל כי התגלו לאמר בערם תבא אליהן המולדת וילדו כו' גזר גזירה ג' כל הבן היולד היאורה תשליכוהו וגו' וגם זה נראה שלא היו טובעים אותו במים כנראה מחמת גומא דמשה רק היו מניחים אותו בחיבה והתיבה לפה על המים והולד מת ברעב ולא הוי אלא גורם ואמרין בסנהדרין (ע"ו א') כפתו ומת ברעב פטור. וכאשר ראה כי גם זה לא הועיל כי אולי הוי השי"ת מליט בדרך נס ע"כ התחכם עוד וסמך הילדים וכדלחא במדרש על פסוק וימת מלך מצרים וגו' דמבעל בחירה קשה להגלו ובמ"ש האלשיך בפ' וישב וכדלחא על כן כתב גם ויאמרו בני ישראל וגו' ויזקקו ותעל שועתם וגו' כי מן היאור ה' השי"ת מליט בנקל אבל מתחילה ראה לפסוק גזירה ב' דהוה וזכו הפירות בהם נתחנמה לו כלומר לגזור גזירות צלופן שלא נעשו וכו' :

וארא

ויאמרו וגו' אלצע אלקים הוא (ח' ע"ו). אימת בהגדה במזרים מהו אומר אלצע אלקים הוא ועל הים מכו אומר, ויחא ישראל את הים הגדולה וגו' אומר מעשה במזרים לקו עשר מכות ועל הים לקו חמשים מכות כו' ע"ש. מטורי נתקשיתי בזה עובא דהא גם במזרים אשכחן יד בדכתיב הגה יד ה' הוי' במקנן וגו'. ועוד דתנן באבות פ"ה עשר מכות הביא הקב"ה על המזרים במזרים ועברה על הים וזכו ללא כחד מהבך תנאי דהבא. אולם מלאחי מעשה בעז"ה דאין הכוונה דבמזרים היו כל העבר מכות באלצע אחת רק כל מכה ה' באלצע בפני עצמה והוי עשר מכות מכון כנגד עשר אלצעות ובפרט לפתש"כ האלשיך ז"ל דעשר מכות הם כנגד עשרה מאמרות שבתן נברא העולם וכל מכה רא' למאמר אחד שברא השי"ת את העולם והעולם נברא ג"כ בעשר אלצעות כל מאמר באלצע בפני עצמה ובמו שפי' האלשיך ז"ל על פסוק בתהלים שאו ידיכם קודש וכו' דרמו על הא' דאמרין בכתובות רבי זקף עשר אלצעותיו למעלה ואמר גלוי וידוע שלא נהגתי מעשה"ו אפילו באלצע קטנה דהיינו מאמר האחרון [עיין לקמן ח"ש בדרוש לבוים ס"ח ותבין] לא עוב היום האדם לבדו דהיינו חיוויו ג"כ לא נהגם רק עשה הכל לש"ש ע"ש. ואם כן א"ש הא' דכתיב גבי דבר הגה יד ה' הוי' וכו' דגבי דבר הוי מכה חמישים הוי ה' אלצעות יד שלם ולכך כתיב יד. וכוונת בעל הגדה הכי הוא דזה ידוע לו דעל הים הוי ג"כ עשר מכות וכתנן באבות ומובה לה' השם מקראי רק כיון דבמזרים ה' כל מכה באלצע וכדאשכחן דכתיב הבא אלצע אלקים הוא וביס ה' כל מכה ביד דכתיב את הים הגדולה א"כ הוי כל מכה משין חמש מכות ולהכי הוי חמשים. ולאין תנאי דבמזרים ג"כ הוי כל מכה משין ד' או ה' מכות אף דהוי רק באלצע א"כ בים דהוי כל מכה ביד הוי ה' פעמים ה' או ה' פעמים ד' ועולה מאתים מכות או ר"ג מכות. אך לפי הילקוט שמביא ברייתא ר' ישמעאל אומר באלצע שני' לקטנה הכה הקב"ה למזרים וכו' ע"ש דמשמע שכל המכות היו באלצע. והא' וא"כ יד דכתיב גבי דבר לאו דוקא ופליג אהך תנאי דהבא דדרשי

ג"כ מתורגמת דלא מיייתי ראי' מדר"ג להוכיח כיון שרצון הוליוואר מרשותו טוב אינו יכול לבטלו מדאורייתא דזה הי' פשוט לו בלא"ה דודאי ביד חכמים להוליוואר הדבר מרשותו והפקרן הפקר וסוי מדאורייתא אינו שלו. אך הביא הא דר"ג שלא ימא' דלוי רצון לא ראו אלא לאוסרו בהנאה אבל נה' להוליוואר מרשותו שלא אלים איסוריותו כ"כ כמו איסור דאורייתא. ועל זה מיייתי הא דר"ג דאין חוששין לקידושין ואי ימא' שרצון לא ראו להוליוואר מרשותו ומיקרי שלו עדיין מהא מקודשת דהא חזי להנות מאפרס או שלא בדרך הנאה. אולם לרש"י ז"ל הוקשה דהא גופא קשיא איך ראו רצון להקל דאורייתא ולומר שאין חוששין לקידושין לכן כתב דכל דמקדש אדעתא דרצון מקדש וכו' אבל לענין חמץ כיון שרצון הוליוואר מרשותו מיקרי אינו שלו מדאורייתא ועובר עליו אה"כ מדאורייתא. ודו"ק :

שוב ראיתי בתשובות הגאון רמ"א ז"ל בסו' נ"ד ד"ה גס נ"ל שסבין בכוונת הראים מר"ג כח"ס מתחילה שחזית דאיסור דרצון הוי כאלו שלו לגבי דאורייתא ואם ביטל בשעה ו' עובר מדאורייתא בב"י ומוכח בן מדר"ג אחר רב דאין חוששין לקידושין א"כ הדרא קושין לדוכתיו וכו' להבין דעת קדושים :

שם ה' ב' בתוספות ד"ס משום כו'. אבל עוד קשה לי כיון שפדגא אלא ימא' אחאי אלעריך ניה' לשי' למידע' מה שאור האמר בגבולין כו' ע"ל. והקשה מהרש"א דאי לא הוי גז"ס לא הוה שדיקן ק' אלא ימא' אלא הוה דרשין מייס' הוה קבלת פקדונות. ומש"ק דאמר נמי דקאמר יכול כו' יקבל פקדונות מן הסו' ג"כ אהאי ק' יתירא סמך וכו' ע"ס סיטב. ולדעתו אי אפשר לומר בן למדרש מלך יתירא הוה קבלת פקדונות מן וכו' דודאי יותר הסביר נטיה להסיר נכרי שבעשתי מלחמיה לקבל פקדון באחריות ומוקמינן הקרא באסתר עפי' וזה ראייה' דלמסקנא באמת נכרי שבעשתי מותר ויקבל פקדון אסור ואף דבגמ' קאמר יכול יעמין ויקבל פקדונות משמע דהסביר ההלכה נטיה להסיר קבלת פקדונות ואה"כ קאמר אין לי אלא נכרי שלא כעשתי נכרי שבעשתי מניין. ומשמע דנכרי שבעשתי הסביר נטיה לאיסור? זה אינו דה"כ ידוע דדין למסקנא הוה הסביר אלא ע"כ דהכי קאמר דמתחלה אי הוה כתיב לא יראה ק' הוה חמינא דאפילו קבלת פקדונות מותר כיון דליכא קרא לאיסור כ"ל להסיר ממילא הוה מותר ולכך אלעריך לא ימא' והשתא דכתיב לא ימא' קאמר אין לי וכו' כלומר כיון דאיכא קרא לאיסור אימא' דאסור אף נכרי שבעשתי בלא קבלת אחריות. אבל לפירוש מהרש"א ז"ל דהא דקאמר יכול יעמין ויקבל פקדונות אלא יתירא סמך. קשה עובא כיון דלריך קרא יתירא להכי וודאי הוה מוקמינן הקרא להסיר מה שמסביר עפי' דהיינו נכרי שבעשתי. נמא' גס פירוש מהרש"א על קשיית התוספות ג"כ אינו עולה יפה דודאי אף בלא הגז"ס הוה שדיקן ק' אלא ימא' להסיר נכרי שבעשתי ולא להסיר קבלת פקדונות דזה מסביר עפי' להסיר. ולכא' למימר דהוי מתירין הכל מחמת הקרא דא"כ לא לכתיב ק' השני כלל וממילא הוה מותר וכסבירא ה"א יכול יעמין ויקבל פקדונות כו'. אך מ"מ לריך להבין בכוונתם שהקשו אחאי לריך גז"ס דשאור שאור הא אי לא הוה גז"ס לא ירשין כלל איסור קבלת פקדונות בגבולין. וע"כ לריך לומר כיון דלך שדינא אלא ימא' ואהי להסיר נכרי שבעשתי ממילא שמעינן דלקבל פקדונות אסור מדאילתרין קרא להסיר נכרי שבעשתי ואה"כ דהאי ק' שדינא אלא ימא' מכל מקום כיון דנכתב אלן גבולין שמעינן מייס' דגס גבי גבולין אלעריך קרא יתירא להסיר נכרי שבעשתי וממילא שמעינן דלקבל פקדונות אסור גס בגבולין דאלת"ה לא נכתב הא ק' יתירא לגבי גבולין. ואהא תירא דאי לאו דרשה דשאור שאור הוה מוקמינן להסיר כל אחרים ושל גבוס באם אינו ענין לגבולין תכנס ענין לבתים ולא להסיר

דררשי יד דכתיב גבי יס'. ומה שמסיים שם הילקוט כמה לקו באגב וכו' ע"כ לא קאי אליבא דר"י דאליבא לא דרשין כלל כנ"ל ברור וק"ל :

בא

ועיני חמץ

אך כיום הראשון תשבינו שאור וגו' (ט"ז ע"ו). פסחים (ו' א') ולבאר איסורא לא מצי מבטל לי' והשתא וכו' מבטלו בלבו אחד שבס' ואחר יו"ט וכו' עיסה מגולגלת בחור ביתו קדים ומבטל לה מקמי דתחמץ דיקא נמי דקמיי הי' יושב בבסה"ד ש"מ עכ"ל הגמ'. ופירש"י ב"ה דיקא נמי ואפילו אם הי' פנוי מה בידו לעשות יותר השכנתו בלב זהו ביטולו עכ"ל. וכבר הקשו המפרשים דלכאורה זה סותר למ"ס רש"י לשיל (ו' א') ד"ס כופס עליו וכו' דמשמע דהיכא דלא בטלו שאורו ביו"ט והכא ע"כ בלא בטלו חיירי. והגאון בכוונת רש"י הכא כפי דקדוק לשונו דלמה נקט יושב בבסה"ד דמשמע מפני שאינו יכול לקום ולילך משם אפילו הי' פנוי כלומר שהי' יושב במקום אחר שיכול לילך נמי לריך לבטלו בכדי שלא יעבור עליו עד שיגיע לביתו וכיון דלריך לבטלו א"כ גם אחר שיבא לביתו אין לריך לשרוף כיון דכבר ביטל והשתא בלב זהו ביטולו אבל באמת אם הי' מתחילה בביתו הי' לריך לשרוף. וכזה מיוסב נמי מה שהקשה ברב ז"ל בשאג"א סו' ט"ו על שיטת רש"י דביטול נפקא לי' מדכתיב השבינו ולא כתיב תבענו דא"כ מאי דיקא נמי דקאמר הא אי לא מחמת בבסה"ד הי' נותנו לגביר או מסיקו החם תבטלו לרי"ג דשרי חמץ בהנאה ומחמת שיושב בבסה"ד מבטלו בלבו לרי"ג ע"ס דהכתי קשה דאחאי יקט יושב בבסה"ד משמע מפני שאפשר לקום ולילך משם אפילו הי' מוכר במקום שיכול לילך הי' לריך לבטל חיבך בכדי שלא יעבור עד שיגיע לביתו. אלא ע"כ דמייירי בטסה מגולגלת ואם הי' במקום פנוי הי' מגיע לביתו קודם שתחמץ וכו' אופס אופס וק"ל :

שם בסוגיא כיון דאיסורא דרצון עליו מדאורייתא דמי ולא מצי מבטל לי' כדר"ג דאמר המקדש משם שעות ולמעלה אפילו בחימי קורדייתא אין חוששין לקידושין ע"ס. וקשה דלכאורה כל הראי' דמיייתי מדר"ג הוה שלא ימא' כיון דמדאורייתא הוה ברשותו מוטיל עכ"פ הביטול שלא יעבור עליו אה"כ מדאורייתא וע"ז מיייתי הא דר"ג דאין חוששין לקידושין כלל אף מדאורייתא דרצון הפקטו ממונו ואינו שלו כלל אף מדאורייתא וא"כ קשה מנ"ל הא מדר"ג דשאי' הסס דכל דמקדש אדעתא דרצון מקדש וכמו שפירש"י להדיא ומ"ס תלוי הכל בדעתא דרצון אבל מ"מ מדאורייתא אפשר הוה ברשותו ומוטיל הביטול עכ"פ מדאורייתא שלא יעבור עליו אה"כ. עוד הקשה לי הרב הג' אב"ד בקראשניק ז"ל דמאי מיייתי ראי' מדר"ג הא בקידושין ציינן שסתא יכולה להנות ממנה ובין שאסור מדרבנן שוב לא תוכל ליהנות מהם והכי שלא יכא אלא הסבמת מדינה שלא יתנו מדבר זה בוודאי אינה מקודשת כיון שאין שום לה כלום, אבל לענין ביטול חמץ לא תלי' בשום ואינה שום אלא אם הוה ברשותו שפיר י"ל כיון דמדאורייתא מותר הוה עדיין ברשותו ויכול לבטלו. אולם כ"ל לתרן הרהיבו בחדי מחמת עפ"י מ"ס ה"ל"ח בהשמועות ספ"א לתרן קושיית הסוס' בקידושין דאחאי אינה מקודשת הא חזי להכו' מאפר או שלא כדס"ג וסידהגאון שם כיון דעתא אסור בהנאה אינו שלו כלל ואינו ברשותו ויד כל אדם שום בו להנות באפר או שלא בדרך האתן. א"כ שפיר מוכח מדר"ג דחמץ בשעה ששית מיקרי אינו ברשותו דא"כ אחאי אין חוששין לקידושין נהי שאינו שום לה כלום כמות שהוא מ"מ יכולה להנות מאפרה בקושיית הסוס'. וקושיא הראשונה

לספור נכרי שכבשתו. ובאמת הו"מ למינקט עוד דלא הוה ידעין כלל איסור קבלת פקדונות בגבולין. וספיר סמכו ענין לזה הקשה ר"ח דבשום דוכחא לא מלכין תרי קראי לכבשתו ושלל כבשתו וכו' משום דב"ל ה' אפשר לומר דמש"ס לריך הכא תרי קראי לכבשתו ושלל כבשתו משום דאיכא הכא קרא לאיסור וקרא לסתור ולא הוה אמרינן דקרא לאיסורא קאי אקבלת אחריות רק הוה אמרינן דאחי לנכרי שכבשתו ומש"ס לריך קרא יחידא לסתור נכרי שכבשתו אבל השתא שסקשו מתחלה אמאי לריך גז"ס ולמה לא ניחא להו בחירון מהרש"א דהוה מוקמינן לך לסתור פקדונות? חז"ל דיותר מסתבר לסתור נכרי שכבשתו מקבלת פקדונות וכמש"ל והולדו להרן חירון אחר ע"כ הקשו שפיר בחר הכא למה לריך ב' קראי לכבשתו ושלל כבשתו דאין לומר משום דאיכא הכא קרא לאיסור והוה אמרינן דאחי לנכרי שכבשתו וכמש"ל? דודאי הוה מוקמינן קרא במסתבר עפי דהיינו קבלת פקדונות באחריות ולא לאיסור נכרי שכבשתו ודו"ק ב"ז:

שם (ז' א') ניזול בתר בתרא וכו' עיין בגל"ח שהקשה דלמא משום דחמץ ה"ל דשיל"מ ומש"ס לא חולין ב' בתר בתרא כמו דלא חולין בתר רובא ע"ס. ואינו מנן דבריו דהיך נאמר דהוה דשיל"מ לאוכלו אחד הפסח כיון דאסור לשבותו כלל אם חמץ הוא, והפוסקים לא כתבו דהוה דשיל"מ אלא אם נתערב חמץ במלה דלענין איסור שה' כיון דאיסור זה אין לו מחירין שפיר בטל ומותר לשהותו וה"כ אסור עכ"פ באכילה דאיסור זה אינו בטל דהא יש לו מחירין אבל הכא דמלא פה ואינו יודע מה טיבו אם תאמר דחמץ הוא ממילא אסור לשהותו וע"כ ניזול בתר בתרא ויניחא דמלה ומותר לאכלו בפסח. ועי"ל בפשיטות דמש"ל לא הוה דשיל"מ אם מלה הוא מותר לאוכלו. ואם חמץ הוא גם לאחר פסח יחי' אסור לאכלו מכח חמץ שעבר עליו הפסח דאסור אפילו בטלו כדאי' בסו' תמ"ח ס"ה ולא הוה דשיל"מ אלא בע"י תערובות דלא קיים ר"ש אלא בעיני' ועיין ברין פ' כ"ג. ולהדיק את הדיק אולי אפשר להעמיד דבריו ל"ל דמיידי בפחות מכזית דאינו חייב לבצר וכדאי' ריש ב"ב ודאי' אפשר לשהותו והוה יל"מ. אך נראה דאפילו אם נימא דלענין איסור ב"י לא אמרינן חזי שיטור אסור מה"ס וכמ"ס הש"א סו' ע"ט. מ"מ נראה דעכ"פ לריך ביטול או ביטור מדרבנן ובמבואר להדיא במ"א סו' תמ"ב ס"ק י' י"ב. וה"כ ממ"ל אם לא בעלו ח"כ חייב לבצרו ולא הוה דשיל"מ ואי בעלו ח"כ תשגי' כעשרא ולא ניחא דלסו' לי זכותא בגווי' כלל וסייך נאמר דיש ל"מ לשהותו אחר הפסח כיון דאינו נחשב אלא לכוס ואינו שלו כלל וסדקן קושיין לרובת' ול"ע לסבין דעת קדושים. ובזה סרה ג"כ קושיית הגל"ח על המג"א סו' תק"ג ס"ק י"ג שכתב דאם רוב מוכרי גלים שגולו מתאמתול דאש"ס אסור לקנות מהם ביו"ט דהוה דשיל"מ והקשה עליו מסוגיא דע' לצורין דחולין בתר רובא בחמץ ואמרינן כל דפריש מדבא פריש אף דהוה דשיל"מ. ולפמ"ס ניחא דחמץ שאני דאי לא ניזיל בתר רובא ח"כ אסור לשהותו והוה אין לו מחירין ועיין בגל"ח ב"ב ודו"ק:

שם (ט' א') גמ' טעמא דלא חזינא דשקל כו' עיין מהרש"א. והקשה עליו הגל"ח דמש"ל אם הביא העכבר החמץ לזה האחר ודאי לדיק בדיקה דמה בכך דנטל בחצר אחרת ואם ראונו שנטל בחצר אחרת ולא ראונו שהביאחו לכאן ח"כ שפיר יש ס"ס וסדק"ל למה לי טעמא דאלד"ס ע"ס. וכבר נתחבטו כל חכמי לב בכוונת מהרש"א ה"ל. ולי נראה ליישב בצירוף עוד דקדוק חזק דלפירוש מהרש"א דמביא וחזר ועיר לא לריך בדיקה אף אי חזינא דשקל וזאת בממקום למקום ח"כ למה לריך החזא מקום זכית ביחד ה"ל למינקט בית כסדי חזר ועיר. ועוד קשה מה שהקשה הפ"י דל"ל טעמא דאלד"ס תיפוק לי' דה"ל ספק על דאמרינן לקמן דא"ל בדיקה. ע"כ נראה דהכי כונת "מהרש"א דבבית וחזר ועיר אף דחזין שנטל כיבר גדול דל"ל

אכלתי' אין שאר הבתים לריך בדיקה מטעמא דאלד"ס רק חילוק יש בין בית ובין חזר ועיר דבבית ועיר אף דחזין שנטל בחזר זה כיבר גדול והלכה עמו חוץ לחזר דהיינו למצוי או לרש"ל אין שאר הבתים לריך בדיקה. אבל בבית אם ראונו שנטל כיבר גדול וינאס חוץ לבית דהיינו לחזר דפתחי בביתם היו פתוחים לחזר כמ"ס רש"י שבת (כ"ג ב') שאר הבתים לריך בדיקה כיון דאיכא חלל חד ספיחא ולא דמי לשפק על דהיינו ג"כ שכתב בחזר וכמו שפירש"י שם? דשם הוה ס"ס אבל בכבר קמן ח"ל בדיקה דהוה תרי ספיקי אבל במקום למקום דוקא דלא חזין דשקל כלל אבל אי חזין דשקל במקום זה אף כיבר קמן ממילא נשאלו והולכו למקום אחר הבדוק ומש"ס לדיק בדיקה דאין ספק מוילא ודאי ואכא קאי דיוקא טעמא דלא חזינא וכו' ומיושב כל הקושיא דהשתא ל"מ למינקט בית כסדי חזר ועיר דהא בחזינא דשקל כיבר גדול בבית לריך בדיקה ובחזר ועיר ח"ל בדיקה מטעמא דאלד"ס ומ"מ בכיבר קמן אף בבית ח"ל בדיקה דהוה ס"ס וזכו הסידור הנכון בדברי מהרש"א ז"ל ודוק. ומ"מ אף בבית כיון טעמא דאלד"ס כגון היכא דחזינא דשקל בבית כיבר גדול ולא ראונו שחזינא חוץ לבית דאין לריך בדיקה שאר הבתים מטעמא דאלד"ס רק התנא לא רחם לגבול כסדי חזר ועיר דהתם אף שראינו שחזינא חוץ לחזר ועיר כיבר גדול ג"כ ח"ל בדיקה מטעמא דאלד"ס ודאי דספק על דלקמן דא"ל בדיקה מיידי בכבר קמן דהוה ס"ס או דמיידי צייטלו ובהד ספק נמי כרי כ"ל:

שם (י' א') ע"ס בסוגיא חוס' ד"ס אבל לא נודעין וכו'. עיין מהרש"ל ומהרש"א שהקשו דמאי פריך דר"מ אדר"מ הא איכא למימר דמשום מלות ביטור שרי דהוה כמו פסידא ע"ס. ונראה לי ליישב בפשיטות דכיון דמסיק חדש בדיל מיני' כסידא לי' לגמרא דמשום פסידא לא נסיר וסא דמחיר ד"מ ור"י לקיור בית השלחין היינו משום דבדיל מיני' ג"כ. ונראה פריך שפיר דר"מ אדר"מ דהוה מלות ביטור הוה כמו פסידא מ"מ הרי לא בדיל מיני'. ובזה מיושב נמי מה שהקשו המפרשים אמאי לא הקשה המתקן חיבה על ר"מ ור"י עד דאחא רבא ופריך לי' ולפמ"ס ניחא דהמתקן הו' סבור דמשום פסידא לחוד ג"כ מותר מדתקן קולרין בית השלחין דאחי' אליבא דכ"ע ומלות ביטור הוה כמו פסידא ומש"ס לא נזר ר"מ בחמץ. אבל לפי החירוק דחמץ בדיל מיני' אם כן מדחזין דגזר ר"י בחמץ ולא גזר בקמח וקלי ע"כ דק סברא שגוי רגלים ובדיל מיני' עדיף ממלות ביטור לחוד וס"ה מפסידא לחוד דהא שוים ודאי' רבין דאשרי בעולי רגלים ובדיל מיני' דהיינו קמח וקלי ע"כ. דאשרי במלות ביטור לחוד וסא דשרי בקולרין בית השלחין היינו משום דאיכא תרתי פסידא ובדיל מיני' ופריך שפיר דרבין אדרבנן ומשני הוה עלמא מחזיר עניו לשורפו כלומר והוה כמו בדיל מיני' ושרי משום דאיכא תרתי מלות ביטור ובדיל מיני' ור"י לית לי' סך סברא דמחזיר עניו לשורפו ודו"ק:

שם (י"ב ב') בסוגיא ע"ס חוס' ד"ה לא יוכל כולה שית ל"ד כולה שית דהא לריך לשרוף בתוך שש עכ"ל. נראה כוונתם דאולי בשיבת רש"י לשיל (ד' ב') דאך ביום הראשון תשבינו וכו' ח"א לומר ביו"ט דהרי שיהי בו שעה אחת דס"ל דאוחה שעה שטוסק בשריפה עובר עליו כ"ז שלא ביטור (עמ"ס לשיל בסוגיא ז' א') בכוונת רש"י שם) וכיון שכן למאי דמסקינן מאך חלק שחזי היום אסור וחזי מותר ג"כ לריך לבצרו בסוף שש ולא בתחילת שבע דח"כ הרי שיהי שעה אחת אחר מלות דשעה שטוסק בהשבתה לא מקרי השבתה:

אף קשה לבאורה לקמן דפריך ולרבא אליבא דר"מ מתחילת ה' לא יוכל ומשני ה' חמס במזרח וז' חמס במערב מ"מ קשה דלמא לא יבצר בסוף שש דיסבור שהוא עדיין חמס ובתחילת ז' שיכיר שהוא ז' מחמת החמס ויבצר מ"מ הרי שיהי אחת שעה באיסור וכן לרבא אליבא דר"י קשה כן. וז"ל דדוקא לענין

לענין חכילה גזרין שמה יטעם וכמו דפריך מתחילת ה' לא יכול ואליבא דר"י מתחלה ד' לא יכול אבל לענין שריפה לא גזרו כלל שמה יטעם וכמו דחזקין לענין הנחש לר"י בלא גזרו רק בפטות שמה אחת דהגאח קיל מאכילה ולענין שריפה עבד"ל באפילו שמה אחת לא גזרו דאל"כ איבא למחש שמה יטעם וישרוף בתחילת שבע דיכבוד שהוא תחילת ו' והמלא שמה שמה אחת וכמס"ל. ולריך לומר דלפ"ז הא דתנן שורפין בתחלת שם היינו לומר שאסור בהנאה כל שמה ששית חבג מ"מ ים לו זמן לשחוק כל שם. ויחא נמי נס"ז הא דפריך לעיל (ד' ה') ומצדוק בשית וכו' דלכאורה קשה כיון דשורפין בתחלת שם ח"כ סבדיקא לריבא להיות קודם שם לפמ"ש לענין בשיטת רש"י ותוס' בבאן דשעה שפוסק כדי לשחוק לא מקרי השבתה. ולפמ"ש יחא דקל שמה ששית ים לו זמן לענין שריפה לא גזרו כלל שמה יטעם בין שם לשבע, ומיושב נמי הא דקשה טובא לקמן דקאמר ריבנא רבנא וכו' אבל בשעה ביטורו השבתה ככ"ד ופירש"י ועורר זה למה אם אין לו ענין ימתין עד ז' ויפצינו ככ"ד דקשה טובא דלמא יטעם על ז' ויכבוד שהוא שם ובהם עוד שמה אחת באיסור. ולפי מה שכתבנו לענין השבתה לא תסמו לעשות יחא ודו"ק:

שם נסוגיא (י"ב ב') חיתיה שלא בשעה ביטורו אבל בשעה ביטורו השבתה ככ"ד ופירש"י דשלא בשעה ביטורו היינו מתחילה שם וכל שם דחכתי מדאורייתא כרי חבל בשעה ביטורו מתחלת שבע שמוסר עליו מה"ס השבתה ככל דבר. וספקו עליו בתוס' דהא מותר ליקף ר"י ומוסר לאחר איסורו ענין שריפה ע"ש היטב וגרסא לי טיבב קשיא וכן שאר קושיות המפרשים על שיטת רש"י והוא דרש"י ז"ל מורה דבחוק הפסח לריך דוקא שריפה לר"י וזכו שיקר הלימוד שלו מותר רק משבע ועד הלילה כיון דאסור מדאורייתא באכילה ובהנאה (וגם עובר ככ"ד לשיטתו לעיל (ד' ה') וכמו שהסביתו המפרשים אליב"י) ועב"ז לא שייך ללמוד מותר דאיבא למיפקר מה לומר שכן עושה כרה וכו' עד הלילה ליבא כרה וכדליתא לקמן (כ"ח ב') מש"ס ס"ל השבתה ככל דבר ובלא בשעה ביטורו דהיינו בשם דאינו אסור רק מדרבנן כעין דאורייתא תקון ולריך דוקא שריפה (ואף שכתבנו לעיל לשיטת רש"י כוונת הכתוב דאך כיום הראשון תשבינו וגו' היינו שמשבינו באוף שם דליבא למימר בתחילת שבע דא"כ כרי שמה. בו שמה אחת וא"כ גם בסוף שם ה' לנו לומר ששבינו ככ"ד ולמה כתב רש"י כאן דשלא בשעה ביטורו היינו בתחלה שם וכל שם? דז"ל כיון דמ"מ מדאורייתא הוא מותר באכילה העמידו חכמים דבריהם לשרפו דוקא ואם אין לו ענין ימתין עד חכילה שבע ויפצינו ככל דבר). וא"כ מיושב קושית התוס' ס"ל ומחורק ג"כ קשיית המפרשים עליו דהיך ליקף ר"י מותר דהא בותר לא מהי ביטול ואיבא למיפקר מה לומר שכן אינו מועיל ביטול? דבחוק הפסח בחמץ ג"כ לא סגי בביטול. והא דכתב רש"י לקמן (כ"ז ב') ד"ס שאם וכו' מיחו קולא הוא למפרש ויולא בשיירא וכו' ולא כתב דקולא הוא בחור הפסח? ז"ל דבחוק הפסח גם לר"י אם לא מלא ענין לריך לפרר וזרס לרוח כדי שלא יעבור ככ"ד דהיינו דס"ל דהעשה הוא דוקא שריפה לריך לחקן מ"מ שלא יעבור הלאו דב"י ולענין ב"י בוודאי מהני פירור כיון שאינו בעולם ואם כן לא הוי חומרא דאחי לדי קולא ע"כ הוכרח לפרש דקולא הוא לענין יולא בשיירא:

ורענין קושיות המפרשים דהא מפרש בים יכול לבטל ים לומר דחייבין שמה יטעם לבטל וכמ"ס מהרש"א שם (ו' ה') כיון דלאו זמן איסורי וכו' דילמא פשע ולא מבטל וכדליתא לעיל (ו' ב'). (ובאמת אף ביוולא בשיירא לר"י יכול להשבינו ככ"ד דלא גרע מחילו מוכרו ואוכלו כיון דהוא קודם זמן איסורו רק דאין חוב מוטל עליו כיון דכוונת העשה לר"י הוא דוקא שריפה וזה אינו יכול לקיימו כיון

שאין לו ענין ע"כ יושב ובטל אם ירצה חבל לחכמים כיון דהוא בחוק שלשים וחל עליו חובה ביטור והעשה דהשבינו ככ"ד לדידכו לריך להשבינו ככ"ד כדי לקיים העשה ע"כ ח"ל תחילתו להחמיר וכו' (הלק). ולפמ"ש מיושב ג"כ מה שהקשה הרב בשאגת ארי' ס' ע"ז לשיטת רש"י מהא דקאמר לעיל (ס' ב') ע"מ אין ביטור חמץ חלל שריפה והא דהם מיימי בחור הפסח ואפ"ס קאמר שריפה? דלפמ"ש גם רש"י מורה דבחור הפסח הוא דוקא שריפה לר"י וזכו שיקר הלימוד של מותר רק בשעה ביטורו היינו משבע ועד הלילה כיון דליבא למילף מותר דאינו בשרס ועובר ככ"ד ואסור באכילה ובהנאה מה"ס לריך להשבינו ככ"ד כן גרסא לי ודו"ק. שוב מלאנו קל"ט דברינו ה"ל כס' מקור חיים כיומן פמ"ס ס"ק ג' ע"ב: **שם** (י"ג ה') במאן כרשב"ג עיין בס' חור חדש שהביא הפד"ח שהקשה הא לריך לבצר שלא יעבור עליו המפקיד? ע"כ. ולדידי י"ל כיון דהמפקיד יבטל בחוק שהוא לא יעבור עליו עוד ככ"ד ואף דתקון חכמים ג"כ ביטור? מ"מ י"ל כיון דאינו בבאן כיון כופס עליו משולת וכמ"ס המפרשים לעיל בזה דאין דעתו להחזיר עיין לעיל (ו' ה'). ומה שהקשה הא"ה דהא המפקיד אינו עובר ממילא לא יאסור בהנאה אחר הפסח ואמאי קאמר הגמ' כ"ס בגא דמפסדי לגמרי. י"ל דכוונת הגמ' כיון דפסחה יאסר בהנאה שוב אינו ברשות של המפקיד ואח"כ יכול גם אדם אחר לזכות בו כוונת מן המפקד כיון שהפקד ממי רבוס המפקד ובענין זה כתב ה"ה"ה בהשמועות בהח"י לעיל. אך הא קשיא לי לדברי הפוסקים באפילו אינו עליו חלל שומר חנם חייב לבערו ח"כ המפקד חייב לבערו כדי שלא יעבור ענין וסבה פקדון ש"ס הוא דככתב הרא"ש לעיל (ו' ה') על הא דהפקדו אלו ע"ש וז"ל:

התוס' ר"פ כ"ס הקשו יחא נהגה מחמץ בפסח כרה ע"ש ולפי מה שכתבנו בחולין (ק"כ ה') דמש"ס אינפריך נפש לרבות השותף ח"כ דלא גרע מהנאה כדי לחייב כרה ח"כ מוכה מזה דעל הנאה לא חייב כרה ע"ש וק"ל. אחר זמן רב מלאנו דבר זה מפורש בספרן של לדיקס הרב: **הרמב"ם** בפ"ה מהלכות חו"מ כתב אסור לאכול חמץ כ"ס בפסח שנאמר לא יאכל חמץ. ותמחו עליו וטבחי כליו דמאי לריך להביא מלא יאכל הא בלא"ס ח"י שיעור אסור מה"ס. ועוד היבא מפיך לה מלא יאכל הא חכילה ככונה. וגרסא דס"ל להרמב"ם דלא אמרינן חכילה ככונה אלא באיסורין שאינו אסור חלל בלילה ושמות מכזים לא חשיבא חכילה חבל באיסור שאסור בהנאה גם ח"י שיעור אסור דלא גרע מהנאה ומש"ס מפיך לה שפיר מלא יאכל ומ"מ אין לוקין ענין דגם על הנאה סבירה לי להרמב"ם דאין לוקין והא לריך למילף מלא יאכל ולא סגי לי בזה דאמרינן בכל דוכתי ח"י שיעור אסור מה"ס דהנה עשמה דח"ס אסור אמרינן ביומא ר"פ יוס"כ משום דחיי לאחמורי וזה לא שייך לענין ביטור דאינו עובר חלל מכאן ולהבא וכמ"ס הרב בשאגת ארי' ס' פ"א ואמרינן בפסחים (ס' ה') איחך השבתה שאור לאכילה חמץ וא"כ ה"א דגם באכילה לא אמרינן ח"ס אסור מה"ס ומש"ס יליף לה מלא יאכל כלומר ולא הוי השתא עשמה כלל משום דחיי לאחמורי חלל כיון דאסור בהנאה מגזירת הכתוב ח"ס נמי אסור וכמס"ל וסדר יליפין בהקשר השבתה שאור מאכילת חמץ דגם לענין ביטור ח"ס אסור מגזירת הכתוב ואף דפחות מכזה הוה פירורין וממילא בעלי מ"מ כ"מ לענין פלוגתא ב"ס וב"ס ריש בילה אי חמץ בככותבת או בכזית דהשתא כיון דח"י שיעור אסור גם לענין ביטור ע"כ פלוגתייהו לענין מלקות ומובה מזה דלאו דב"י לא הוי נל"ע וכמו שפסק הרמב"ם באמת דלוקין על כל יראה היבא דשמה מעשה ואיל לשיטתו כ"ל ודו"ק. ועמ"ש בזה הרב בשאגת ארי' בס' ה"ל:

עניני פסח

פסחים (ס' ע"ב) חלא שאני היבא דאמר וכו'. מפירש"י וחס' גרמא דפסח לי' דכמו דמחשבת שלא לאוכליו לא מסיק מדי לאוכליו שאמר תחלה ה"ל לא מסיק שלא לשמו מדי לשמו שאמר תחלה. ומאוד תמוה חדא דלפמ"ס החוס' דהאיבא קאי אליבא דר"י ואף דס"ל תפיס לשון ראשון מ"מ כיון דהוי פסול גרוע דאינו מוכר בכל הזבחים אחי שלא לשמו ועוקרו ח"כ כ"ס הבא דהפסול גרוע הוא בלשון שמי דכשר וא"כ מנ"ל למיפסג הבטי' דהפסול הוא בלשון ראשון. ועוד דלפמ"ס החוס' לעיל ח' ד"ה אבל דלר"מ מיירי דאמר חלו אין ראוי כלל לענין עקירה. ולולי דברי החוס' ה"י נראה דמביא ראוי רק לענין זה דחסם אינו שום למפרש דאל"כ גם בשלא לאוכליו גרידא יהא כשר דסתמא קאי לאוכליו והוי כמו לאוכליו ושלא לאוכליו ח"כ דמסתמא לאו כלום היא וא"כ גם ראית דבא נדחה ודו"ק.

שם (ס"ז ח') אמר ר"ח מלורע שוכנס וכו'. הרמב"ם פסק דלא כר"ח. ובתב הס"מ משום דר"י ור"ס הלכה כר"י ותמיהו כולם כיוון דר"ח ס"ל כר"ס היאך יכול הרמב"ם לומר דלא כותבי. ונ"ל ליישב דהא הגמ' פריך מה לג"כ שכן ממעמא במשבו ומשני ס"ל כר"ג דבני חמיתא פי האמה והרמב"ם פסק בפ"ב מהלכות מח"כ כחכמים וכמתני' דנדה דממעמאין בכ"ס וא"כ ליבא למילף מלורע מהו וכו' ולריך קרא דבדד ישב למחנה שלישיית ולא הוי יתק לעשה :

אך על הגמ' גופא קשה כובא דמאי פריך ור"י שפיר קאמר ר"ב דלמא ס"ל דלא כר"ג ומעמאין בכ"ס וחו ליבא למילף מלורע מהם. ונ"ל בדוחק דהכי פריך דמ"מ לענין זה לא לריך קרא דמתניהם דדריש ר"י דממילא ידעיין דא"כ לא נכתוב זה ונילף ממעמא מת ושרך ומשני דחילתריך זה ג"כ לענין שאם דחקו זבים ומלורעין וכנסו שפמוין ודו"ק :

שם (ס"ט ח') שמוא יכלנו בידו ועיבדנו וכו'. המפרשים תמיהו על רש"י דלעיל במשנה פירש הטעם משום מתקן גברא. וגרמא דהא לריך להבין טעם ר"ב דחשיב הוואה ליוכיה וטעם ר"א דלא חס להביבו ועיין תוס' ד"ה קבן שכתבו בדוחק דלר"ע לא שני' לי' בין גברא חזי. וגרמא דבאמת אנמר' ר"א לר"ע דהוואה אינו דוחה שבת ולא אמר לי' הטעם ויהי' ר"ב סבר הטעם משום מתקן ומש"ס פריך הוואה טוביה. וליבא למימר דאכתי גברא לא חזי ומש"ס לא דחי שבות. דז"ל דאמת יעבור על שבות אחר הוואה כשיתקן גברא ואז יהי' גברא חזי וס"ל העברת שבות וגברא חזי באין כאחד ואפ"ס לא דחי ומש"ס הוי שפיר יוכיה. אבל ר"א סבר הטעם דהוואה לא דחי שבת משום שמוא יעבדנו כלומר ויעבור האיסור ואכתי יהי' גברא לא חזי ומש"ס לא דחי ולא חשיב מכסרי מזה כלל כיון שיעבור האיסור קידם שיכיר גברא חזי. וא"ס גם קביית המפרשים דלעיל במשנה פירש"י כן אליבא דר"ע דאמר הוואה טוביה ע"ס והבא אליבא דר"א קיימינן ועיין ודו"ק. והא דפריך מהא דערל שלא מל אף דהתם לאחר מילה יהי' גברא חזי ? יש לומר כיון דמחוסר מעשה בגופי' חשוב עפי' לא חזי וכמ"ס החוס' לקמן ע"ב בד"ה האי. ודע שבדרי מהרש"א שם תמוזים שהקשה דהא ערל אינו משלח קרבנותיו ע"ס ונתחלק לו בין ערל לערל דלעיל היינו שמתו אחיו מחמת מילה וכדפירש"י לעיל ומש"ס אינו משלח קרבנותיו דאסור לו לתקן עצמו אבל ערל דהבא דחייב כרת ע"כ בלא מל במיזד ומש"ס הקשו תוס' הא מחזי חזי ודו"ק :

שם (ע"ה ב') תוס' ד"ה יכול. עיין בפמ"ג יו"ד סוף סימן ל"ד שהקשה אהך דנגע בחרסו של תנור להוי לריך ב' קליפות דהא קליפה ראשונה אסורה מחמת עצמה ואיסורה הסמוך ע"ס שהיה בל"ע ולחומר הקושיא כ"ל לומר כיון

דקליפה די במשבו ואין לה שיעור וכל משבו יש לחלק לשנים ג"כ כמ"ס החוס' זבחים פ' ח' ועיין תו"ט רפ"ט דפריה ח"כ בחדא קליפה יש לומר דהוי ב' קליפות וע"כ לא הקשו החוס' בחולין שם חלא דלחוי חוסרת כולה בבכ"ג לכל קליפה חוסרת בסמוך לה. ודע שיש מקום עיין ברש"י שבת (ט' ח') בהא דשבע ומחלה דכתב דה"ס שבע ותרי משבוין דהא לפמ"ס גם בחדא משבו יש תרי משבוין וא"כ למה חייב בשבע ומשבו ומש"ס החוס' כאן לא הקשו חלא דיאסור וכו' מחמת הרוטב דהיינו כעובי חלצו אבל על קליפה ל"כ לכו אף דעל זה לא שייך תירוץ דהא סיבה דמשבו ואפ"ס חוסרת כ"ק ח"כ כמ"ס ועיין ודו"ק :

שם (ל"ג ח') תוס' ד"ה ורב יהודה וכו' תחומין דאורייתא וכו'. עיין בס' דרוש וחדוש סתמה אף דתחומין דרבנן העמידו דבריהם וכו' ואף במקום כרת ע"ס ולפמ"ס הוא בעלמו דפירש העמידו דבריהם דעשו כשל חורה וא"כ ל"ל מ"ע ערל וכוואה העמידו דבריהם דאף דהוי דאורייתא הוי דחי אוחס עשה דפסח שיש בו כרת וע"כ ל"ל כיון דבכולם נזרו שמוא יעבור. על איסור כרת חשיב שפיר דהעמידו דבריהם ועשו כאלו עובר עכשיו איסור כרת אבל תחומין דאפילו לר"ע אינו חלא בלאו דלמשני כמה פעמים במש' שבת דידע לה בתחומין וכו' וא"כ היאך שייך לומר דהעמידו דבריהם. והא לא קשיא דא"כ היאך כתב החוס' דתחומין דאורייתא מ"מ יבוא עשה וידחה ל"ס. דז"ל דכיון דאורייתא אסור לילך עשאו הסורה דרך רחוקה ופצרו בפירות. אבל באמת כ"ל דדברי הגאון אינם מוכרחים דכמו דאפשר לומר דהעמידו דבריהם ועשו כשג חורה ה"ל איבא למימר דעשו חיווק לדבריהם יותר משל חורה ובדחויין בריש פ' חצ"פ' ובכמה מקומות ויש כח ביד חכמים לדחות עשה דאורייתא בשו"ס ומש"ס קאמר שפיר גבי מלורע לא העמידו דבריהם כלומר לא עשו חיווק לדבריהם יותר משל חורה. וא"ס בזה מה שהקשו בינם על הך אמוראי דסברי דר"ע הוי רק ל"ס לחוד ח"כ אף יפרשו המסנה דר"ה שופר של ר"ה אין מפקחין עניו את הגל וכו' דיש לומר דרבנן עשו חיווק לדבריהם יותר משל חורה ומש"ס אין מפקחין וכל איסורי דרבנן דחשיב התם. ואף דתקן אין חותכין אותו בין בדבר שהוא משום שבות ובין בדבר שהוא משום ל"ס ? י"ל כיון דהולדנו נאסור משום שבות מחמת חיווק אסור ג"כ משום ל"ס כדי שלא יהי' מלתא דרבנן כחוסה. ובזה י"ל בהא דמשני התם זו וא"ל זו קמני דבכל דוכתא דרך הס"ס דלא למיתני חלא לא זו אף זו. ולדברינו י"ל דה"ק אי אמרינן דר"ע הוי עול"ס הוי זו וא"ל זו אבל אי אמרינן דר"ע הוי ל"ס הוי לא זו דמשום שבות איסור דרבנן עשו חיווק חלא אף זו דמשום ל"ס ג"כ לא דחי אותה עשה דשופר וכמ"ס ודו"ק :

שם (ל"ה ח') ברש"י ד"ה חלא דמית וכו' ובמת יוס או יומים ליבא לאוקמי' וכו'. עיין בס' דו"ח שהקשה דא"כ יביא שלמים ב"ד כיון שאינו אונן ע"ס. ותמוה שבעל ממונו גמ' מ"ק (ע"ו) אבל אינו משלח קרבנותיו וכו' הרמב"ם עפ"י התוספתא שאלו אינו משלח קרבנותיו כל שבעה וק"ל :

שם ס"פ מי שהי' עמא. רביס שאלו לפרש לשון רש"י שם ורישא דקתני הוחלטו וכו' דלחן לדבריו הבנה כמובן. ונראה לי דכוונתו דלמה לריבין להחליף שני החבורות איש אחד מכל חבורה ילך רק איש אחד מחבורה אחת לבטי' ומשני' לא ילך ותאמר מחללה החבורה שהלך ממנה האיש אם פסח זה שלי הרי טוב ואם לאו ידיו משוכות משללו וגמנין ע"ז ואח"כ תאמר החבורה השני' אשר שם האיש אם פסח זה כלנו הרי אשה משוך משלך וממנה עמנו ואם פסח זה שלך הרי אנו משוכות משלנו וגמנין עמך ואף שלא ישאר אחד מבעלים הראשונים על פסחם ? הא קיימינן

וכן ס"ל לסומכוס מדקא משני אליבי דס"ל לרבין דגזרו עליו
בין השמשות וכמ"ס רש"י ד"ס גזרו וא"כ לרד"י אין מערבין
ע"כ לגדול ביום"כ ומס"ס אין מערבין ג"כ בתרומה ושיין :
ובזה יס ליישב מה שכתבנו כולם על הר"ף פ"ב דפילה
דמאי ראי' מיימי מהבא דעירובי חללות כוונת ביום"כ

הא איכא למימר דמייירי בע"ה וכפשטות הסוגיא . ולג"ש
מיחא כיון דהבא ז"ל אליבא דב"ש דסוף היום קוגס עירוב
ולקמן (ל"ח ב') מוכח דס"ל לר"א דשמותי היא דתחלת היום
קוגס עירוב גבי עירובי תחומין וא"כ ע"כ ז"ל דהבא מיימי
בעירובי חללות וק"ל :

שם (ל"ה ב') גמ' שס"י עלי' כל בהש"מ . ערש"י שכתב
דוראוי מבט"י ה'. ותמוז דהא בהש"מ ספק הוא
ובדאיחא בפ' ב"מ? ויוד קשה דקארי לה מאי קארי
לה . ולולי פירושנו ל"ל דה"ק דשאני ספק בהש"מ דלא
אזלינן בתר חוקה משום דהוי כ' חסרון ידיעה וע"ז
הקשה בהא קאמר ר"י דבהש"מ דר"י היא בתר בהש"מ דר'
יחוסר ובדקאמר שם בפ' ב"מ דשלים בהש"מ דר' יחוסר
והדר אחמיל בהש"מ דר' יוכי ולרד"י אכתי יוס הוא ואמאי
כשר ודו"ק :

שם (ל"ח א') מתני' כיצד הוא עושה וכו' מהביט עליו
ואיכיל וכו' : לכאורה קשה עובא היאך עושה איסור
הולאה מו"ע לשבת וע"כ ז"ל דמייירי כהניח עירובי תבשילין
ומס"ס שרי הולאה כיון דעושה כן לאורך חבילה שבת אבל
עירוב כפת חרש מ"מ אסור דזה מקרי הכנה וע"ה אמו
מהבא לזה דלא מהני אלא לאורך חבילה וכמ"ס הר"ן בפ"ב
דבילה וא"כ לפ"י דוקא נקט ואיכלו דל"כ יחסר מחמת
הולאה . וזה דלא במ"ס רש"י לגייל (בדף ל"ב ב') ואיכלו אם
יראה ודו"ק :

שם (פ"א א') רש"י ד"ה מאן שמעט וכו' טיין מהב"א
שסקקה דגס השתא לא הוי דומיא דבבב דברייתא דר"י
הוא ובכל סיינו בכל מיני פת אבל לא בפחוסה ע"ה שהיה
ב"ע . ולק"מ דהשתא דיש לומר דברייתא ר' אלעזר הוא
דגס הוא ס"ל ע"ה דוקא פת ומערבין אף בפחוסה והוי
דומיא דברייתא וב"כ גם דרש"ב"א ע"ה וק"ל :

שם (ז' ב') גמ' אבל באשה ל"ה וס"מ דהוי מ"ה
שלה"ג וכו' . פי' דאי שבת לאו זמן תפילין והוי
מ"ע שה"ג הוי אשה אסורה לסבבים תפילין . לכאורה
קשה לשיטת רש"י דמס"ס אסורה במ"ע שז"ג משום כל
תוסוף והבא כיון דשבת לאו ז"ת הוי שלא בזמנה ויבא
כל תוסוף . וז"ל כיון דבחול אסורה ללבוש תפילין משום
כל תוסוף א"כ לא הוי תכשיט לה וכמ"ס הסו"ס ומ"מ
פריך שפיר ודילמא ס"ל דכרי יוכי דנשים סומכות רשות
כלומר אף דעשויה בחול ג"כ מ"מ כיון דמותרת ללבוש אם
הרה"ה ס"ל מלבוש גם לרדה ודו"ק :

שם (ז"ח א') תוס' ד"ה והאמר רבא וכו' לך נראה לפרש
וכו' והשתא א"ש דקך דהבא עומד במקום אחד וכו'

עכ"ל . נראה מדבריהם להדיא דאף אם האדם עומד במקום
פסור או בכרמלית ומעביר חפץ מרס"י לה"ר דרך המקום
שעומד בו חייב ולפ"י ז"ל דהא דמשני בשבת (ח' ב')
הבא נח פירושנו שגח משכו על האשקופה באמצע העליון
אבל זה לא חשוב נח מה שמגיע נגד האדם השומע שם
כיון שמעבירו להדיא בלא הפסק וזה שלא בדברי מהרש"א
שם בשבת על הסו"ס שם ולדבריו מאי תרשה הבא
מדברא הא הבא ג"כ האדם עומד על האשקופה וכן נראה
מדברי הראב"ד בהשגות פ"ב מה' שבת . גם מה שכתב
המהרש"א כאן דלפיר"י לא מתרשא בהא דקאמר ה"מ כן עזאי
היא דלא מייירי אלא דרך העליון ע"ה דבריו תמוזים לכיון
דס"ל במהלך עומד דמי מש"ה כשעומד במקום אחד
ומעביר דרך עלי' וב"ה בריטב"א ע"ה ודו"ק :

שבת

השתא לר"י דלא לריך וע"כ מדקמני רישא שזריך שיחליפו
ב' החבורות ע"כ כר"י אסיה ואדריקת מסיפא דוק מרישא
דלחי כר"י ע"ז מתקן דמוכרה לעשות כן דלמי יאמרו הכה
ראשונה ע"ה וק"ל . אחר זמן רב מלחמי כן בס' מס"ל
בליקוטיו ע"ה :

יבמות (ו' א') תוס' ד"ה עומא וכו' ופסח ומילה ותמיד
וכו' שז"ל בכוונתם אף דקיימין השתא לפי
סברת התרין דלא ס"ל דשבת חמיר מ"מ י"ל דלענין איסור
סקילה לא סיינו למדין מביבד או"א דה"א דהתורה לא
גלחה בזה רק נדרות בעלמא ל"ה שיש בו כרת אבל לא
סקילה וכמו דאין למדין מבאן דלחי טשה ול"ס . ולפ"י
אין הפירות בכוונתם כמ"ס מהרש"א דלחומרא ילפיק מביבד ולא
פרכין שכן הכשר מזה אלא דלא הוי ידעין דכוונת
התורה דלחי איסור סקילה . וזה מדוקדק להמשיך באדיקות
לשאל בסוף הדיבור ודו"ק . בריך רחמנא :

בשרה

ועניני עירוב והוצאה

עירובין (י"ב ב') איחתי יחד ע"כ וכו' ופירש"י בה"ה לחי
מבאן וכו' אלמא לחי משום מחילה . והקשה
בגליון הס"ס הא סקוביא נכ"ע דמדברי ר"י מוכח דגס קורה
משום מחילה ויוד הקשה על התוס' ד"ה איחתי דמכרייתא
דשבת וכו' דה"ה גמורה מוכח דרבין פליגי אף לזרזק ע"ה .
ונראה ליישב דהא לריך להדין למ"ד גמי משום מחילה וחייב
הזרזק אף יחדן הא דקמני גמורה? וע"כ ז"ל דקאי האי
גמורה למעט דר"י לענין קורה דהתא לא הוי רס"י לרבין
ופעור הזרזק . וא"כ י"ל דה"ה כוונת רש"י דהוי לענין קורה
ז"ל דרבין פליגי עלי' מהאי דפ"ק דשבת אבל לענין לחי
לא לריבין לומר דפליגי ומס"ס פריך למ"ד לחי משום איסור .
וזה כוונת הסו"ס דרבין לא אסרי אלא מדרבין וכו' כלומר
לענין לחי מודו דהוי משום מחילה וזה דברייתא דשבת
קמני גמורה לא ממעט אלא לענין קורה דהתא נעבד
פלוגתא גדולה בין דבין לר"י . ומשני קסבר ר"י ב' מחילות
דאורייתא אבל לחי מודה דלא הוי מחילה וממילא פליגי
רבין גם לענין לחי דהזרזק פסור ובברייתא דפ"ק דשבת
ומיושב הכל ודו"ק :

שם (כ"ח א') טיין מהר"ם לזבלין בשני דיבורי תוס' ד"ה
לפירך וד"ה לרע שדכדיו מוקשים ובמחכ"ת נטה
משפט הספוט דלענין שני מעשרות קאמר שאם הביא
שלים בשני' ונלקט בפליטות . וב"ה להדיא בריטב"א שם :
בס' משה אפרים ה' יו"ה"כ סימן תר"א תמה היאך מניחין
עירוב ביום"כ וזה לא הוי למיכל מיני' ע"ה שהאריך .
והוא נגד גמ' מפורש' (ל' ב') אז אדם מודים שמערבין לגדול
ביום"כ וכו' ואפילו ימא דמייירי בע"ה . פשוט דאין חילוק
בזה בין ע"ה והלכות וז"ה :

הברתי ופליגי רס"י כתב ואי לא דמסתפינא דליחייבו וכו'
ה"א דשחיתוס בסבין של ע"ה לא הוי הגאה דמאות
לאו להנות ניתנו כיון דאי בעי לא שחית רק אם
רואה לאכול כשר מאוס שישחוט ובדאיחא להדיא בנמ' ל"ה
דאי מערבין לדבר הרשות מקרי הגאה אף שאסור ליתך
בלא עירוב מ"מ כיון דלמינו מחויב לערב מקרי הגאה וק"ל :
שם (ל' ב') גמ' ואי בעי מתפיל עלי' . טיין בס' דו"ח
שהקשה על סומכוס תרי' הקוביא א"ה מודה שמערבין
לגדול ביום"כ ולרד"י ליכא לשנויי דבעינן סעודה הראוי'
מבע"י דהא תרומה הראוי' מבע"י ע"ה שאלה ע"ה . ולפי מש"כ
הרימ"א דב"ש ס"ל סוף היום קוגס עירוב ומס"ס מהני
סעודה הראוי' מבע"י ואין קי"ל תחילת היום קוגס עירוב

יתרו

ועניני שבת

שבת (ל"ז ב') תרומתו תנינא. ערש"י דחק לפרש להקטין מתנור ולבארם קשה אמאי לא פירש כפשוטו דפריך מחררה ע"ג גחלים דש"מ דמוחר לשבות. וגם לר"ך להבין פירשו בזה דר"ש דיוקא דמתניתין קמל"ן וכמו שהקשו הסו"ס עליו. ונראה דהרשב"א בחידושו כהנא לשל לתוך שיטת הר"ף דאף דפסק דלא כהנימא מ"מ פסק כהם מתני' אין מוחין וכו' משום דהו"ק קרוב לגחלים הלכך לא אחי לחפוי דירא שמא ישרוף הפס ע"ש וזהו אף דלכא לא יחא ל' לחלק בן מדקאמר תרומתו תנינא מ"מ בחררה ע"ג גחלים בודאי נכ דבא מודה דלא שייך חפוי ומש"ס סוכרה דש"י לפרש דהר"ף הוא מהא דמוחין פס לתנור והפסא משני שפיר דיוקא דמתני' קמ"ל דקדמו פני' שפיר מותר אף בפה בתנור וגא תימא דקאי רק על חררה ע"ג גחלים דסמוך ל' וא"ש ודו"ק:

ש"ס (ל"ח א') תוס' ד"ה עבר וסעה ונראה לר"י דאיידי בבבול וכו' עיין בם' דו"ח שהקשה לוקמי' האבעי' בלא בשול ובשונג ע"ס. ונראה לישב דכיון דקאי אליבא דר"י ור"י ס"ל במבשל בשבת דאף בשונג אסור וסעה דמי למבשל א"כ בלא בשול ניכא לפירוש דא"כ בודאי אסור בשונג לכן הולך לפרש דמיידי בבבול רק מטמא ויפה לו ול"ד כ"כ למבשל ופסוק ל' מדר' יוסי דע"כ בבבול כ"ל אידי דל"כ אף חמין אסור ודו"ק:

ש"ס (מ"ב א') נותן חמין לתוך זון וכו' ע"ש בסוגי' ופירש"י משום דתתאי גבר. לבארם נראה בסוגי' דמיידי בזון מרובים ומש"ס מותר חמין לתוך זון ואש"ס אסור זון לתוך חמין משום דתתאי גבר וידי כביערה האוננים קודם שיתרבו האוננים קמא קמא בשול. אלא דא"כ קשה מהמני' אמאי מותר במיתא נתת מים מרובים לאוקומתא דאביי דמיידי ג"כ בים בו מים חמין. ע"כ נראה דמיידי בזון מועטים ואש"ס מותר חמין לתוך זון דכיון דתתא גבר לא יתבטלו האוננים לשול רק יסור פושרין ואף שאנו רואין בחוב שהם חמין מאוד וכו' חמומה המים חמין אבל זומין לא יתבטלו. ובזון לתוך חמין אסור אף בכלי ראשון לב"ה דכיון דתתא גבר והאוננים מועטים יתבטלו האוננים מחוס החמין אבל בתתאי דמיחס בין שותן מים מרובין מותר אף בזון לתוך חמין. ואין להקשות מאי פריך רחילא בשבת מי איכא הא איכא לאשכוחי אף בזון לתוך חמין ויהיו האוננים מרובים במתני' דיש לומר כיון דר"ש בן מנסיא סבר דאשיל חמין לתוך זון דל"ש בכו בשול נמי אסור אף דלא שייך ביטול ממילא אסור לפי שיטתו גם בזון מרובים. ובשני זה מלאמי בם' דו"ח. אף מה שהקשה לשול לשיטת הסו"ס והר"ש דאף דהפסא ה' בסיור מ"מ איכא גזירת רחילא א"כ מאי פריך סבא לרב"י והא אף לדידן תקשה היך מותר לרחוק ע"ש וגדודי נק"מ דשא"ס דמיידי בזון שנתפשו איכא נמימר דדמו לחמין ואיכא גזירת רחילא אבל הכא דמיידי בחמין שסוחמו מע"ש והו"י שרי ברחילא אין סברא לומר דמשום שפך בזה אוננים יכא אסור ברחילא והו"י כחובא ואיטולא דהא עיקר גזירת רחילא בחמין וסבא פריך רחילא בשבת מי איכא בלומר דחמין גרידא א"א לרחוק ואומין אסור לשפוך בכוסם ואיך ירחלו אבל לדידן שפיר אפשר לערב חמין באוננים ויהי' מותר ברחילא כמעיקרא ודו"ק:

ש"ס (פ"ז ב') גמ' ולבטלו ביני שמי' ערש"י ומהרש"א שהקשה דמאי קאמר לשול לר"ע בהשגחה עלה וכן לימא דמש"ס קאמר ה' עומת משום קופיא דקבא לקבול שם

שבת (פ' א') תוס' ד"ה והעבירו ע"ש שדחקו עלמא למה נקט דרך עליו ולא סתם פחות מג'. וג"ל לומר דהנה בם' דו"ח לשול בפ"ק הקשה למה חייב לר"ע בקלוטה בסוליא מרס"י לרס"י ור"ה באמנע הא כיון שבה לסוף רס"י הו"י כמנהג ברה"י והו"י אגד הלוי ופטור ע"ש וסוכיה מזה דלסקל לא קלוטה אף באותו עיין דאמרינן להחמיר ואפשר לומר דזה דוקא בקלוטה אבל בפחות משלשה אף להקל אמרינן דהו"י כמנהג וא"כ אם הו"י מוילא בפחות משלשה להקטע הו"י פטור דמשהניע למפתן הבית הו"י הלוי כמנהג ור"י לר"ך להאריך ולומר שסוליא למעלה מג' ואח"כ שלשל ידו למטה משלשה ע"כ נקט בקיור והעבירו דרך עליו דממילא נשמע דמתחילה הו"י למעלה מג' וכשהעבירו דרך עליו נעשה נמטה מג' ומש"ס חייב ודו"ק. וזהו נתישב לי מה דהקשה לי מכבר על הסו"ס לשול (ז' ב') שכתבו דאם מנגר חבילה מתחלת ד' לסוף ד' חייב וס"ר מהא דמגדר ויולא ע"ש דמה ראי' הוא זו דבשלמא לעיין מרס"י לר"ה חייב דמ"מ סוליא מרסות לרשות אבל לעיין ד' חמות פטור דלא עשה עקירה והנהה מתחלת ד' לסוף ד' וכמו דאמרינן לכן עזאי במהנך (ע"ש בכתובות וע' ב"מ י"ב א' שאני מתגלגל וכו'). אף לפמ"ש לשול ניחא דנהה מדברי הסו"ס דדיבור לקמן ג"כ נראה דמתגלגל חייב ולא הו"י כמנהג אף דהעבירו בידו חבוב כמנהג ומש"ס כ' לשול ג"כ דמתגלגל ד"א ברה"י חייב וראייתם נכונה מהא דמגדר ויולא דאי נימא דבר"ה פטור מחמת דחבוב כמנהג א"כ גם בסוליא מרס"י לר"ה לפטור דחבוב כמנהג כשהו' במפתן הבית ודו"ק:

ש"ס (ק"ד) תוס' ד"ה למטה מי'. בגליון הש"ס תמס דא"כ אשילו בלא יחד ע"ש שדחק בזה ולפי מה שהכריח הגר"א בפ' משנה פ"ג דעירובין והיא כתובה במתניות החדשים ד' ויולא בראש סדר מועד דגם לרבי לא התייר ב' שבותין בהמ"ש ע"ש דמיידי ג"כ בשני שבותין אלו מתחמם באיין וכרמית א"ש בפשיטות וק"ל:

וב"ה הכנישי שבת לא יחי' בו (ט"ו כ"ו). ופירש"י והוא ממכילתא לרבות יו"ט וי"ט שלא יד בו מן. והקשו הסו"ס ריש בינה מהא דאיתא במדרש ויברך חלקים את יום השביעי ויקדש אותו ברבו בזמן וקדשו בזמן משמע שהי' יורד ביו"ט ואין נמי מללין וקדשו מכל הזמנים. ותיירא דהו"י מדרשים חלקים. ולריך לבאר מעט פלוגתא? ונראה דבליקוטא המן בשבת יש שני איסורין חדא איסור הולאה וכמו דדרשו מאל יאל איב ממקומו אל יאל עס כליו ללקוט המן. (עיין תוס' ריש שבת וריש שבוטות וספ"ק לעירובין) ועוד יש איסור תחומין וכדאמרינן ביומא (ע"ה א') לדיקים ה' מופל לסס פתח חלוקים בינונים יאלו ולקטו ופירש"י מחוץ למחנה ומחנה ישראל חלתא פרכי' רשעים שטו ולקטו ע"ש. וזה ידוע פלוגתא ר"ע ורבנן אי תחומין דאורייתא וא"כ י"ל דבזה מחולקים נמי המדרשים והמכילתא דלפי' דהנה ב"ט אינו נוהג איסור הולאה וכדאיתא בבבלי (י"ב א') אבל תחומין נוהג וכדאיתא שם (ט"ו ב') וא"כ י"ל דבשבת לא ה' יורד שאי אפשר ללקטו מחמת איסור הולאה וגם תחומין ובי"ט פליגי דהמכילתא סובר כר"ע דתחומין דאורייתא וא"כ גם ב"ט לא ה' אפשר ללקטו מחמת איסור תחומין ולכן לא ה' מופל ב"ט והמדרש סובר דתחומין דרבנן וה' יכול לירד ב"ט דאפשר ללקטו. ולפ"ז ביו"ט כ' לכ"ע לא ה' יורד למאי דמסקין בברייתא (כ"ג א') דים עירוב והולאה ליוס"כ והא דרפרס ברותא היא. וגם בלא"ה לשיטת תוס' בינה (י"ב א') ד"ה ה"ג שלא לזורך כלל אסור הולאה מדאורייתא גם ב"ט וביו"ט הו"י שלא לזורך דהא מזהה להתענות וק"ל:

נדו"ג שלמים מקריב האמורין ג"כ ביו"ט וע"כ ל"ל שבין ששחט
בסיוט משום הכשר שרי להקריב האמורין ג"כ דהוי כמו
קצוב לה זמן ושיין וק"ל :

עירובין (ק"ג א') דבא חמר וכו' משמע דס"ל לדרבנן לא
הותר שבות ואסור אף ציד וכדמוכח לעיל מהא
דקאמר אלו שכן משום שבות וכו' ומש"ה הותרה דש"י לפרש
לקמן דהא דאמר לרבנן שרי שבות היינו בלי אפשר מצט"י .
וע' מהרש"א פס. ומיסו כ"ו בשבות דרבנן אכל בלא מלאכה
אסור במכשירי מלוא אפילו לא אפשר מצט"י וכדמוכח כאן
ולעיל בסוגי דקערין נמא . וז"ל לפ"ו דהא דקאמר ר"ע
כלל כל שאפשר לעשותו מע"ש ה"ק כל שלא קבע זמן התורה
בשבת דוקא ויכול לעשותו מע"ש אפילו אחרתו בלא ה"י יכול
לעשות מע"ש אסור ושיין ל"ח ר"פ ח"ד ודו"ק :

ותמוהין לי בזה דברי הרמב"ם פ"א מה' ק"פ בפסק
דמוחקין יבנה ביד אפילו אפשר מע"ש . וזה נגד
הוקימא דר"י דנרד"י שבות דמקדש במדינה לא הותרה וזה
מיקרי במדינה ולר"ב אפילו במקדש לא הותרה וזה חס אי
אפשר מצט"י ויכולתו הראשונה נדחו . וז"ל בדוחק כונת
הרמב"ם דה"ק דאז מלאכה דאורייתא אסור אף בלא אפשר
מע"ש כיון שרוב פעמים אפשר מע"ש לא הותרה התורה
אכל ציד כיון שאינו אלא משום שבות מותר היכא דלא ה"י
יכול מע"ש ודו"ק :

שבת (ק"א ח') לא יאמר לחבירו נשכור לו פועלים וכו'
חבירו נכרי וכו' אמרם לגבוי שבות וכו' שיין חס'
פס . ולכאורה יקשה לדבריהם דה"ל מאי משני חבירו נכרי
דא"כ לאשמועינן הוא טפי דאסור לומר אשכור לאחר פועלים
ועוד דלמא לו להקשות מאמורה לגבוי שבות ה"ל למסדך
מאוסור ממלא תפך וכו' . וגדלה דבונת הסדקן בחד נכרי
כלומר לאשמועינן תנא דמכר האיסור בשעת אמירה יס
איסור ג"כ בשעת שירות שישכור הנכרי פועלים כמו כל
מלאכה שבות דהוי בחייו הוא בעלמו עושה וע"י פריך פסיר
מאמורה לגבוי שבות דידעין ג"כ מכר ממשה הנכרי שגא
לנכית ובפירש"י ודו"ק :

מגילה (ג"ה ב') ודאשחאש בשגא חלק זה האשחאש נמי
שבות הלכות בחרם על תורה . וזמן טוהרש עפ'
מאי דאמרינן במנחת (ב"ע ב') בשעלה משה נמרים מלאו
להקב"ה סקור כהנים לחותיות וכו' על כל קין וקין חלו
חלים על הנכות וא"כ רובן של הלכות ילפין מהנחתים וכן
התנין וא"כ וק"ל :

ב"ב (ק"ה ב') מהני ה"א חמר בשבת דבריו קיימים מפני
שא"י לכתוב וירשע"ם הוסיף שא"י לקנות ולכתוב
בשבת וכ"כ כמה פעמים במתני' ופירושו מוכרח דאם תאמר
שמוחר לקנות בשבת ה"כ מאי ארי' ק"ו בשבת אמרו ק"ו
בחול דהא בשבת ג"כ דאוי לבילה דהא שיקר הקני'
בקנין חלי . אך א"כ יהי' מוכח במתני' דאסור לקנות
בשבת היכא דהקנין עושה הגומר ותיקני' לר' לוי דאמר
דקונין בשבת ופי' הכוס' והפוסקים אפילו במתנת ש"מ במקל
ומנ"ל לר' לוי לחלוק על ר"א ברא . ע"כ ל"ל דגם ר"א מודה
דבש"מ סקולו לעשות קנין בשבת וס"ק כיון שמלך הדן אסור
לקנות בשבת א"כ למא לן לעשות קולא זו ונקות ממנו
בשבת מועט לעשות לו קולא אחרת שיועילו דבריו בשבת
אף בלא קנין ויועיל ג"כ שלא תערוף דעתו וכדאמר לעיל
(קמ"ז ב') דמש"ה דברי ש"מ כחובין אף בלא קנין . ומש"ה
דקדק הרשב"ם וכ' שמן הדן ח"י לקנות ולכתוב בשבת אכל
באמת אם השכ"מ מנבק קנין או בש"מ במקל קונין אפילו
בשבת . וג"כ כדי שלא תערוף דעתו ובחוג אוקמי אדוניה
ולריך קנין ואם יהאם להפסיד דעתו שיהיה בטוח יכתבו
הדבר . ור' יוסעף איל בחר חוקף הדבור ודן ק"ו בשבת
אמרו . ואלו הדבור חלש שאינו עומד מן הדן ודבר וכתוב

שמי אע"כ לדרך ה' עומת . והנה קשייתו זאת דוקא
לפירש"י דלר"ע פריך . אכל לפי' הכוס' דלכ"ע פריך ח"ש .
ולכאורה עדיפה ה"ל לאקשווי אהא דפריך ולעבול בלפירא
ולקבול תורה בלפירא דשבתא דהתם גם הכוס' מפירש"ס
דלר"ע פריך וגם התם יס להקשות כן דלמא לוי' למימר
חליבא דר"ע בהשכמה עלה למא דמש"ה הוי ה' עומת דעבול
בלפירא דשבתא . אך וז"ל דה"כ מנ"ל לר"ע דלמא סגי בד'
טוהת ודאי דלא קבול התורה בימי שמי משום לא בסתר
דברתי אע"כ דס"ל בהשכמה עלה ומש"ה מדויק מזה דלמא
היה לריך לומר בהשכמה אלא כי היינו דלוי' ה' עומת וע"י
פריך הגמ' דלמא ה' לו לומר בהשכמה כיון דס"ס לא קבול
התורה בזילה וכו' ה' טוהת ולעבול בלפירא וכו' . אך י"ל
דמ"מ גם בקושי' הסג' יס להקשות קושיית מהרש"א ה"ל
דלמא לוי' לומר לעיל חליבא דר"ע בהשכמה עלה דלפ"ה ינוף
פסיר לדרך ה' טוהת מדלא אמר להם בהשכמה דחמישי
אע"כ לדרך ה' עומת . ובאמת יס לישב קושיית מהרש"א
דאם גם ר"ע לא ס"ל בהשכמה עלה רב אלא דאמר בהשכמה
כמאן אמר אע"כ דר"ע ס"ל הוי חרי סיגוי דלא מראש וכו'
ושלא יהא סגוי וכו' וא"כ מנ"ל ה' עומת אע"כ דס"ל בהשכמה
עלם ורב אלא אמר חליבא וכמו שכתבו הכוס' לעיל וק"ל :

שם (ז"ה א') המכרד והמדיק והתורה חלות דבש שג
בשבת חייב חטאת היוד ביו"ט סופג מ' . קשה עובא
דנתי דלא מאי למימנא שג ביו"ט דפסיר לגמרי על השוגג
ביו"ט אכל אחאי יא קחתי היוד גבי שבת ודכוותי' קשה ג"כ
בזילס פקח המביא ע"ש . אך י"ל למאי דאמרינן לעיל (ו')
(ב') מלאחי חגול סתרים וכו' ואינו חייב על אחת מהן
ופירש"י וחס' דחטאת חייב על כולם אך מיתה יס אחת
שאינו חייב ולא נודע לנו איזה היא ומש"ה גא מאי למימנא
חייב מיתה גבי שבת בשום מלאכה דאורי' היא איזה מלאכה
שאינו חייב עליה . ובזה יבדתי הא דקשה ג"כ בדר"ש הורק
גבי מקושט מעמר כוס וכו' במתניתא תנא מולב כוס וכו'
ובכאורה קשה היאך יכול האמורא לחלוק על הביריתא דחולס
הוי ? ולפנ"מ נחא דכוותי' כן מסדך הביריתא דהירוד חלת
דבש דהוי חולס דחולס ולא נקט חובא גבי שבת ש"מ
דמסקא לוי' חייבין עלי' מיתה א"כ ע"כ מקושט לאו
טוהת הוי ודו"ק :

שם (ק"א ח') חס' ד"כ למימנא וכו' דכריהס בחירולס
סתומים ולריכס ביאור ושיין מהרש"א פס . וז"ל סדך
פירוש דה"ק סבר דבר שא"מ אסור ומש"ה אפילו מבין
לחשקין אסור לסוך מינו ע"כ אין כוננתם בברייתא מהם דודאי
מותר ופדלשל במי דקלים ודלואית' בש"ע רק כוננתם בחולה
שמכין לתענוג . וזה שכתבי דומין שמכין לרפואה ולא
כתבו בפשיטות משום דרפואה הוי ממיילא ? אפשר דס"ל
דכל דשא"מ אסור לר"י הוא משום גזירה דלימא מכין .
ועיין לעיל בפ' טירס המיחם שפיעכו . או י"ל דהכא אפילו
נעשים הרפואה לר"ב אלא דרבנן משום שחיקת סממין ומש"ה
לא אסרו אלא משום גזירה דלימא ימין אבני לבני מלכים
שרי אפילו מכוונין לרפואה ובפי' מהרש"א כיון שגראס שרס
טופים לתענוג מותר אפילו מכין לרפואה ור"ש ס"ל כל ישראל
ב"מ כן מ"מ לא שרי אלא במכין לתענוג ובת"ש הכוס' ולא
כב"מ מהם וא"כ לדידן דפסקין בדר"ש אפילו דבר דמוכחא
לרפואה כיון שמכין לתענוג מותר לפי' הכוס' ולריך שיין
בפוסקים ודו"ק :

שם (ק"ג א') חלבי שבת וכו' קסבר נדו"ג קרבין ביו"ט .
קשה בם' דו"ח דהא עולות נדרים ונדבות ד"ס אין
קריבין וסבא עולות הוא . ושיין בם' בחר אברהם שדחק
בזה וז"ל לישב בפשיטות דדוקא עולות נדו"ג שאין קבועין
להם זמן ויכול להקריבן לאחר אכל הכא חס' לא יקריב
האמורין סיוס יחי' מותר שרי להקריב ביו"ט . ותדע דהא

וסופו באונס חייב . ור"י ס"ל תכ"פ וסופו באונס פטור מש"ה פטור גם בשלכבת וא"כ בשור קשור ובזר מכוסה חף שלא כראוי נמי פטור כיון דהחרש החזירו ה"ל סופו באונס. ומש"ה אינו חייב רק בשור מותר ובזר מגולה דה"ל תחילתו בפשיעה וסופו בפשיעה דהשור הויק מעלמו בלא כוונת החרש. וזה כוונת הנמ' לכתוב דהרש קא גרים כלומר שלסוף לא הויק רק ע"י החרש וסוי כמו סופו באונס. ודו"ק שבו יתורלו כל קושיות הסו"ס בענין זה :

ש"ס (י' ב') ח"ל רב כהנא לרב טעמא דכתב רחמנא והמת יהי' לו הא לא"ה ה"א נבילה דמזיק הוי השתא חי חית לי' כמה טריפות יהיב ליה וכו' ע"פ. ושמשתי בשם הגאון מר"ה ז"ל מוואלוין, להוכיח מכאן דמי שחזק בלי של חזירו אינו יכול הניק לומר תן לי השברים והסותר השלים לי אלא הכרירה ביד המזיק ליעול השברים לעלמו ולסלקו בדמים או בדבר אחר דאל"כ מאי פריך דילמא חילטריך והמת יהי' לו במחויב המזיק בע"כ ליתן להניק הגבילה שלו, עכ"ל. ולפ"י יקשה לכאורה על הרמב"ם וטור ח"מ בס' שו"ע וס"ב גבי גנב וגזלן שכתבו ואם רלו הבעלים ליעול את השברים שומעין להם ולפי דבריהם כ"ס גבי מזיק ששומעין להם לניקין ליעול את השברים דהשתא גבי גנב וגזלן דקיי"ל אין שמין להם אפ"ה הכרירה ביד הבעלים ליעול את השברים כ"ס גבי מזיק דיכול ליתן לו השברים בע"כ פשיעא דלא גרע כמו דניקין ויכול ליעול השברים בע"כ. ויש ליישב ע"פ מה שהקשה הס"מ הא קיינהו בשינוי מעשה ותיקן הסמ"ע בסמ"י בס"ב כיון דאם יש מעות לגנב ולגזלן לריך לסלקו במעות או בכלי שלם והבא מיירי שאין לו מעות ע"כ יכולים הבעלים לומר כיון שאיך מסלקי דכדי ע"כ אינו רואה דוקא השברים ע"פ. ולפ"י במזיק דקיי"ל דאפילו יש לו מעות ח"ל ליתן לו מעות רק מעלמין וכמ"ס הטור בס' ח"ט, ורב כהנא ג"כ הכי ס"ל וכמו שהוכיח הרא"ש דאל"כ דלמא חילטריך והמת יהי' לו היבא ביש לו מעות ע"פ, וא"כ כיון שמסלקו בדין אינו יכול הניק לומר תן לי השברים, ומש"ה לא כתבו הרמב"ם והטור האי דינא גבי נזק ויהי' ח"כ שבת הסמ"ע מוכרחת ודלא כמו שדחה אותו בס"ד ע"פ ודו"ק :

משפטים ועניני טוען

ש"ס (י"ב ב') נכסים שאין בהם מעילה . עיין בס' ים התלמוד שהקשה איך חגי סתמא וס"ל דאף בבור בכלל ? ותיקן לבין דכוונת המשנה דבין הויקו או הויקו חייבין וכו' אין חשש טעות דבבור יהי' חייב אם הויק דהא כולם עולה לנבוא ואינו דומה לשלמים דגובה ממשקן ע"פ. ותמוה דאף יתכן קושייתו בקושיא גדולה הימנה דאדרבא היאך קתני סתמא וס"ל דגם בבור אם הויק חייב, ועוד מאי עולה לנבוא היבא גבי בבור הא נאכל לבהים. ואם כוונתו דמשלחן גבוה קא זכו א"כ מאי קושייתו הא מחיים נמי אמרין בן אש"כ דאשפ"כ לא ה"ל למיתני סתמא מהשם טעות וא"כ מאי מפרק וק"ל :

ש"ס (י"ד ב') חוס' ד"ה ש"מ ליה וכו' ע"פ בחיוראם. המפרשים הבינו בחיוראם דס"ל להש"ס ע"כ של"ד ולא ככתובה בשטר דמי דאי לא"ה הוי גבי נזקין מחשבתדי חף דלא שייך נע"ד וא"כ ע"כ מיירי ג"כ בלא עמד בדין וא"כ אמאי גבי מן היתומים. והסו"ס כתבו בדיבור הקודם דאי של"ד ע"כ מיירי בעמד בדין ויקשה מאי פסקא דיקט כזה כסף למימרא דגבי היתומים בעמד בדין ויקט בשני ב"ד שאינו גובה מלקוחות בלא עמד בדין ויב' להאריך בזה וק"ל :

ש"ס בגמ' פירש שהזיקה טלים וכו' ופי' הרא"ש וג"י שם דאירי במיוחד לזה ולזה לשוורים ולפירות דחד וכן העתיקו בעוש"ע. תמוה לי טובא דאמאי חייב בעל העלית הא ברשות הניח בחצרו ולא הוי בור ולא מילתו בור כה"ג

ואפ"ה מהני ק"ו בחול שהדיבור אלים ביותר וראוי לבילה מן הדין ור' מאיר כ"ל להספיק דר"א אייל בחר תוקף הדיבור ומש"ה בחול אלים ביותר שטומד לקיץ וכתובה ומהני דיבור אבנ בשבת שאינו שומד לכתיבה לריך הקין דוקא ור"י אייל בחר טירוף דעת וקאמר ק"ו בחול אמרו שאפשר לתקן טירוף דעתו בקיץ וכתובה ואפ"ה עשו לו תקנה שיהי' דיבור בעלמא כ"ס בשבת שיטעו לו תקנה שיהי' דבריו ככתובין משום טירוף דעתו וכדליתא לעיל (קמ"ז ב') ודו"ק ככ"ז.

ושפ"ט את העם בכל עת וגו'. ינ"ד דהאי בכל עת מיותר ועוד דהא גם משא שפט אותם בכל עת וגמי דשפטו בחרא דרשיק בסנהד' (ל"ד ב') לגמר דין דכשר בלילה ומש"ה כתיב בכל עת אבל ושפטו קמא מאי דרבי' ביה ואם נאמר דגם כוונת יתרו הייתה כך שידעו גמ"ד בלילה קשה למאי כ"מ מזה ועוד ינ"ד למה כתיב ושפטו לשון עבר ה"ל וישפטו לשון יזווי וכמו שדקדק ג"כ בחו"ט סי' ה'. וגרסה לפי מאי דליתא בה"מ סי' ג' אש"פ שיהי' מומחה דן ביחודי מ"מ הודאה שמודה בפניו כמורה הו"ן נכ"ד ויכולים להחליף הטענות שפטו בפניו ע"פ בסמ"ע וס"ד, וא"כ משא דבינו לא ה"י יכול לדון ביחוד לענין הודאה וגם הוי יכולין להחליף הטענות אח"כ וזאת כיון שבאו מעלמם לפניו לדון דזה נחשב כקבלוהו וכמ"ס הש"ך בסיומן כ"ה ויחיד מומחה וקבלוהו דינו דין לכל דבר. ומש"ה כתיב כי יהיה להם דבר בא אלי ושפטתי וגו' כלומר שבאים מעלמם לפני ומש"ה יכול אני לדונם. ולפי מאי דליתא רס"י כ"ב דבקבלוהו יכול לחזור עד לאחר גמ"ד ח"כ לא ה"י יכול משא לדון גמ"ד בלילה דזה נחשב אללו ככתחילת דין כיון דיכולים הבע"ד לחזור עד לאחר גמ"ד. ומש"ה כתיב וכל העם נאב עליך מן בוקר ועד ערב אבל לא בערב אבל לפי ענת יתרו שימנה דיינים קבועים להם יכולים לעשות גמ"ד בלילה ע"כ שפיר אמר לו יתרו שיהיוהו העם עוד בדבר סיה' נהם פגאי לבוא בלילה לגמ"ד ואי הוה אמר ושפטו העם בכל עת הוה משמע דגם תחילת דין כשר בלילה ע"כ אמר ושפטו לשון עבר כלומר היבא דשפטו כבר תחילת דין ביום אזי יגמרו בכל עת חף בלילה ודו"ק :

ב"ק (ד' א') חוס' ד"ה וממוקד ל"ג ולריך למוחקו, ע"פ במהר"ם שדקדק לעיל כתבו דלאו דוקא וע"פ שדחק. והדברים ברורים לעיל קאי אליבא דשמואל וכמו שפירש"י סס ומש"ה כתבו דלאו דוקא דהיי' דכלא אפקרינהו הוי ג"כ בור אליבא מכל מקום באפקרינהו כ"ס דהוי בור. ומש"ה כתבו דלאו דוקא אבל הכא אי גרסין במתני' ממוקד יהי' מוכח דכלא אפקרינהו ג"כ הוי בור ויקשה לרב דס"ל דלא הוי בור מש"ה ע"כ לא גרסין וק"ל :

ש"ס (ח' א') חוס' ד"ה מכתן לא' יכול לכבוש השטר וכו' כאילו לא קנה משולם. לכאורה קשה טובא דא"כ גם ביתמי יכול לפשות בן ויערפו מהם. וז"ל דלמסקנא אין זה סברא דכבוש השטר דאולי ראה אחד השטר אללו. רק הסו"ס כתבו זאת דמאי פריך מבני הא אפילו כתובין בשטר א' יכול לכבוש השטר וקמ"ל דלא כן ונזקין גובה מן העדויות אש"כ דלא ידע אבתי טעמא דאי שתקת ודו"ק :

ש"ס (ט' ב') בשור קשור וכו' ערש"י שפירש דמיירי בלא קשרו כראוי, וג"ל לישבו מקושיות הסו"ס דמיירי שפיר בלא קשרו ולא כסרו כראוי. ומ"מ ס"ד דפטור כיון דלא הסיר עלמו ממילא ולא גילה עלמו ממילא רק החרש הסירו וגלגלו ה"ל כמו תחילתו בפשיעה וסופו באונס. רק מ"מ מפרק אליבא דר"ל דמיירי בשור קשור ובזר מכוסה פי' בלא כראוי והיי' לר"ל דהחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב אבל בגמלת פטור דגם תחלתו בפשיעה ליכא דכמה דבזיק לה מעמיא וכו' ולהכי חייב בשלכבת חף דהחרש הוליו מ"מ תחלתו בפשיעה הוי דהא הרוח יכול להוליכו וסב"פ

לוקח שהמורה מסרו לו לאכול ונתודע שהוא טריפה פטור מלשלם אבל היבא שלקח מעצמו או שחבירו תחב לו מרצונו חייב מדין אדם המזיק :

שם (כ"ה) כתב בס' הל' כהנאה שם דהמערער יתבע אותם על הלילות ע"פ, ג"כ תמוז דהא המערער טוען ע"פ שלא דבר בה בלילות. ובאמת בפשיטות י"ל דהמערער טוען חזי לוינו להשכירו על ג' שנים פחות יום א' ולקח לא מחייו אך השכירות לריבון אחס ליקון ילדו ממש כי לא חי' שלוחי רק להשכיר ולא לקבל שכירות וק"ל :

שם (מ"א א') ב"ן שהחזנו זוממין זוממין. ערש' שפירש שהזוממין הזומן ג"כ כח השלישית ואח"כ החזנו על כל הגניחות. וז"ל למע לא פי' בפשטו שלא הזומן רק על ג' הגניחות הראשונים ובשבטו כח הג' והעידו על הגניחה השלישית באו זוממין וזוממין את הזוממין על סב' גניחות. ולבאורה אפשר לומר דכוונתו דע"כ ז"ל שכתב סב' גניחה ג"כ על סב' גניחות דהל"ל ה"ל עדות שאח"י להזימה דכונן לומר אלו סברו שהזוממין אמרו אמת ואח"כ אלו חייב טופר כלל, ואף דהנ"ל קאמר בן גמ"ד יטודי גברא דמשמע דלמ"ד יטודי תירא לא לזיכי נומר בן? היינו דהל"ל סב' בפני העולים אבל מ"מ ז"ל שוודעין ג"כ מב' הגניחות מטעם הל"ל וא"כ יקשה למע נקט הגמ' שהחזנו זוממין זוממין נמי דלא הזנו זוממין מ"מ נעשה מועד עתה מחמת סבת הג' שחידושים על סב' גניחות. ומש"כ הל"ל דה"ל רש"י לפרש שהזוממין הזומן גם סבת הג' ובאו זוממין והזומן אותם. אך מ"מ על הגמ' גופי' תקבו למע נקט בהחזנו זוממין ולא נקט בפשטו שגפסס הג' שיעדו העדים על כן הגניחות ויטעל למ"ד יטודי תירא ובמ"כ המפרשים. וז"ל דוחק דרואם להשכחו שיעשה מועד עפ"י פלגה כתי עדים שהעידו בכל פעם ודו"ק :

שם (נ"ב ב') נמי אי' דשכיה גמליס פושע הוא. ים נדקק אחאי לא קאמר שביטא פושע הוא וכדקאמר נמי שביטא חנוס הוא. וטוד קשה בהא דדמי דמיירי בכהא כדאוי לשוורים וגא- כדאוי לגמלים ואידי דנקט רישא, אחאי לא דמי דמיירי בנא כדאוי בין לשוורים ובין לגמלים ודקא קשיא שביטא אידי וכו'. וז"ל דכתי פיתבו דכא חזקן לעיל דהא לפשט מרישא דמיירי בכהא כדאוי לשוורים ולא כדאוי לגמלים ואח"כ נפקים ופטור וז"ל דמש"ס קרי לה כדאוי בין דלגבי שוורים כות כדאוי. ואח"כ דמי דמיירי בכהא כדאוי בין לשוורים ובין לגמלים ומיירי בהתליש א"כ בהא דרוא למיפשט מסיפא וקאמר אי שכיחי גמליס וכו' ע"כ כוונתו דאח"כ נפקים פטור וא"כ מיירי רישא כדכוס בני למימר מתחילה דמיירי בכהא כדאוי לשוורים ולא לגמלים וקרי לה כדאוי משום דכוס כדאוי לשוורים ומש"ס פריך פושע הוא ואין טונתו פשיטא אלא הכי פריך אחאי קרית לה שלא כדאוי הא ברישא קרית לה כדאוי משום דהוי כדאוי לשוורים וא"כ בסיפא נמי ה"ל למקרי כדאוי אלא דלחייב מטעם פושע משום דמיירי בשביטא גמליס. ומש"ס דמי לה דמיירי בכהא כדאוי לשוורים ולא לגמלים ודקאמר פושע הוא כנומר ואחאי קרית לה שלא כדאוי בין דנפ"ו רישא נמי מיירי בכה"ג אלא דאח"כ נפקים ואפ"ס קרי לה כדאוי בין דהוי כדאוי לשוורים. ואידי דנקט רישא כסכו כדאוי תנא סיפא שלא כדאוי כנומר דסיפא רואה לשנות הופך מרישא וכדרך הש"ס בכל מקום ולא רואה לדחות כמו שהקשינו לעיל דא"כ פשיטא ומשנה יתירא לא רואה לתקן דנסיב לה אידי. ויחא נמי בהא דרוא למיפשט מסיפא דאח"כ נפקים חייב לא חיקשי לי' אחאי קרי לה שלא כדאוי? לפני הסברה דאח"כ נפקים חייב כדריקן אחאי דמתרליקן לעיל דרישא מיירי בכהא כדאוי בין לשוורים ובין לגמלים ומש"ס קרי לה כדאוי אבל

דחייב ורואה לזה דלקמן (מ"ז ב') אמריקן כהדיא דאס הכמים ברושות פטור בעל הקדירות ובעל הפירות אס האוקס בן בהמתו של בעה"כ ואף דאס הכמים כור נחלר חבירו בדרבות חייב בעל הסוד אס הזיק היינו דוקא בשור משום דהזיק ע"י מטעם אבל לא בפירות וזיין בתוס' שם ד"ה אימא סיפא וכו' וע"פ סיטב בסוגיא וז"ע :

שם (ע"ז ב') אמר ר"כ אמריא לשמעיה וכו' ראוי לה וכו'. לבאורה נראה דגם ר"א מודה לי' כדנ"ל דלר"ע אף בשאינו ראוי בנן כסות או כלים משגמת כ"ש דלפנין פירות הוי חלר הניק אלא דלא חסיק הדעמיו' רק קושיא. והא דקאמר ברישא דמקמי' דמשגמת ח"כ מיירי בהזיקה בקרן שור דזיין דמיוחדת לשניהם לשוורים ה"ל ר"ס. אלא דקשה טובא הא ר"א גופי' קאמר לקמן ל"ש אלא פנין גדולים דאלמא אף בגמליס אינה משגמת אלא ח"כ. וז"ל דפליג ארבי כהנא בקרן סברא ואית לי' באינו ראוי לה אינה משגמת אלא ח"כ אף דמיוחדת לפירות דחד זיין דהזיקה בקרן או בחולדה דקרן אולנין בתר קרן וס"ל ד"ה ודו"ק :

שם (י"ט א') וכו' ראשון להפסד. זיין חוס' שכתבו חז"ג דל"ש לפיכחי הכי ברייתא דלקמן וכו' קר יכול להיות ראשון להפסד ברה"ס או בחלר הניק כמו פני להפסד וכו' עכ"ל ופי' מהרש"א וז"ל יראה לפרש דבריהם למאי דמסיק התיזה ברה"ס והזיקה ברה"י ע"ש. ולבאורה נעלמה כוונתו דהא נמאי דס"ד נמי קשה אחאי פטור על הא' וחייב על סב' זיין דשניהם הוי לזרות וכן נראה ג"כ מלשון התוס' שכתבו או ברה"ס דהיינו כדס"ד התיזה ברה"ס והזיקה ברה"ס או בחלר הניק דהיינו למאי דמסיק הזיקה ברה"י. ולפי' מהרש"א נלמדך לדחוק דהאי או דכתבו התוס' הוי כמו בין וכוונתם דבין התזה שביניהם ברה"ס ובין ההזיק שבי' בחלר הניק כולם יכול להיות בהתיזה ראשונה. ונראה ליישב זיין דלסומכוס כחו כגופי' דמי הוי רגל גופא וכו' אחא הנכסא לבח כחו דזו הוי לזרות ח"כ למאי דס"ד שפיר קאמר פטור על הא' דמקרי רגל גופא ופטור ברה"ס וחייב על סב' דמקרי לזרות. אך לפי מאי דמסיק התיזה ברה"ס והזיקה ברה"י שפיר מקביו התוס' כך יכול להיות וכפי' מהרש"א וא"כ אף אס תאמר דהוי רגל גופי' מ"מ לחייב דהא רגל גופי' ג"כ מחייב כה"ג בען ארוך וכמ"כ התוס' לעיל (ו' א') ד"ס תאמר וברא"ש שם ע"ש. אכן לפי מאי דפירש הרא"ש כוונת הר"ף ריש מקלחן דברגל כה"ג בען ארוך פטור הוא ע"ש ח"ש הסוגיא כהן עמי בפשיטות דאפי' למאי דמסיק התיזה ברה"ס והזיקה ברה"י איבא למימר לסומכוס פטור על הא' משום דהוי רגל גופי' ורגל פטור בכה"ג ועל השני חייב דמקרי לזרות. אכן מ"מ הדבר תמוז שיהיו לזרות תולדה דרגל המור מרגל גופי' דרגל בען ארוך פטור בכה"ג ולזרות יחי' חייב. והתוס' ג"כ כתבו לעיל (ג' ב') ד"ה לשונו וכו' דהלכתא אחא להקל ולא להחמיר. אשר לואת ז"ל לומר דמ"ס השמיני הר"ף האי דינא דהתיזה ברה"ס והזיקה ברה"י זיין דחזיקן לקמן ע"כ ובשאר דוכתי דרגל פטור מטעם אורחי' ובמ"ש לקמן וכו' יאחזקה בוגבה וילך. וא"כ הסברה נותנת דבען ארוך ג"כ פטור מטעם זה וכמו שהסביר הרא"ש ריש מבייתין וא"כ כ"ש לזרות דהוי תולדה דרגל דפטור בכה"ג. והנמי דהבא דמחייב ע"כ סברה דעמא דרגל דפטור ברה"ס משום גזה"כ וכמו שכתב הרא"ש שם ואין לא קי"ל הכי אלא דרגל פטור מטעם אורחי' ופטור בען ארוך וכ"ס לזרות דקילי דפטור בהתיזה ברה"ס והזיקה ברה"י וק"ל. ויש להאריך בזה וז"ע :

שם ב'. כתב בספר ים התלמוד דסיכא דאכל וסבר שהוא כשר ובאמת הוי דבר אסור פטור מלשלם ע"ש. ותמוז דודאי חייב בזקקן בין בשוגג וכו' ודוקא גבי

אבל סיפא דמייירי בראוי לשוורים ואינו ראוי לגמלים קרי לה שאינו בראוי משום דאינו ראוי לגמלים ודו"ק :

שם (ס' א') לרבות כל בעלי קומה וכו'. לבאורה קשה בהא דקאמר אי כתיב שדה לחוד ה"ל מה שבשדה ולא הוה ידעינן לכתחילה נדון וכו' דא"כ השתא דכתיב קמה ע"כ שדה קרקע ממנו ולא לריק תו קוליס וגדים כדפריך ולכתוב שדה ולא בעי הקד. וז"ל דא"כ הוה לריק קמה לגופי' ולא הוה דרשינן לפטור עמון. אך מ"מ תקשי לרי' למה לי קוליס וגדים דלחייב כל בעלי קומה הלא ידעינן ק"ו משדה לריחקה נדון וסכסכה אבדו דהוה אינו ראוי לה ואפ"ה חייב וכדפריך ולכתוב שדה ולא בעי הקד. וז"ל ע"כ דלא פריך ולא לויכתיב הקד הלא דק אקוליס וגדים וקמה אבל בעלי קומה לא הוה ידעינן משדה דיש איזה סברא דהמה גרועים אף מליחקה נדון. וע"כ ז"ל קן דא"כ תיקשי אף לרבין למה לי או לרבין בעלי קומה הא הוה ידעינן ק"ו משדה. גם ליכא לאקשווי לפי' הסוס' דבעלי קומה הוא מחובר דא"כ ל"ל לרבין או לרבויי הא כתיב קמה? דיל' כמס"ל דא"כ לא הוה ידעינן לפטור עמון באם דהא חילטריך קמה לגופי' לחייב מחובר דגרע גם משדה. ויש להאריך וק"ל :

שם (ס"ח ב') קשה לי בהא דאמר אב"י בתמורה (ד' ב') אי עבד מהני דאי ס"ד ל"מ אמאי לקו וע' תוס' שם (ו' א') ד"ה השתא. ומאי הוכחה היא זו והא ליכא למימר גמיבה בנפש תוכיה דל"מ ומ"מ חייב וכדקאמר כן להדיא ע"ז ר' יוחנן לר"א כאן בב"ק שם ע"כ :

שם (ט"ט א') נתנו לבכורות בנו וכו'. לבאורה קשה לל"ב של רש"י דאגב קאי א"כ מאי פשיטו מכאן דהני דשומר לא בעי משיכה וחייב משעה שקיבל עלי' אך מ"מ לריק לעשות כאן משיכה כדי שיקנה הגנב. ומאלחי בפ"י בהרי"ח ב"ע. וז"ל ליישב דמ"מ כיון שהשומר קבל עליו לשומר אף דהגנב לא קנה מ"מ השומר חייב להגנב וא"כ הגנב מחוייב לשלם להבעלים דאף הלא עושה סחורה וכו' ופריך שפיר אמאי קתני פטור אע"כ דמוקמינן ל' דתקני משיכה וכו'. כנ"ל יושב שיעור רש"י ודו"ק :

שם (פ"ה) לדמיס יתירוס ע' פירש"י. והקשו בתוס' דמפליג תחת פלג ידעינן שמעלה לעד במקום נזק ועיין מהרש"א. וז"ל כוונת רש"י דכו' לחוד משמע בין דאית בה חבורה בין דלית בה חבורה משלם לעד וה"ל שאינו משלם נזק וה"ל היכא דאית ב' חבורה ואחא חבורה ללמד שמעלה נזק וה"ל שאינו משלם נזק נזק ולא לעד היכא דאיכא תריווייהו דמשין תחת עין ה"ל דמייירי היכא דאיכא נזק לחוד ולא לעד ובאיכא לעד לא הוה ידעינן היכא משלם וה"ל דחייבת חבורה ב' ללמד שמעלה נזק לחוד מש"ה לריק פלג תחת פלג שמעלה תריווייהו לעד ונזק. ורש"י שכתב כאן דמשלם תריווייהו היינו לפי המסקנא דכתיב פלג תחת פלג ובקרא דפליג לחוד לא סגי? דהא ג"כ דאחא לאורויי שמעלה נזק לחוד אבל השתא דכתיב חבורה ע"כ אחא פלג ללמד שמעלה לעד במקום נזק ודו"ק :

שם (פ"ו ב') ברש"י ד"ה זיל סחר ע"ש. להבין מהו החילוק בין ב' הלשונות? וז"ל דהנה הרמב"ם פסק ב' עבדים פ"ע דישאל מלווין לפרנס את העבדים. ולעיל הביאו הרי"ף והרא"ש את הירושלמי דמלווין לפרנס קבועין ולא שלמין. ואפשר לומר דתליא פלוגתהם בהא דרשב"ג ורבין גיטין (י"ב א') ורש"י נקט כאן לפי שני הדיעות דאי אמרינן דמלווין לפרנס גם שלמין כוונת הגמ' זיל סחר שיחזור על פתחי הב"ב ויתנו לו בתורה דקה וכמו שב' הרמב"ם ואי אמרינן דאין מלווין לפרנסו כוונת זיל סחר על פתחי העיר כלומר שילך וילקט ויחפש אשר ימצא בשערי העיר. וזה ברור בכוונת רש"י וק"ל :

שם (פ"ט א') אלא דלית לה. ע"י צפ"י שהקשה על רש"י במתני' דמפרש דיש לה כו'. ובפשיטות ז"ל דרש"י ע"י לפי הס"א וכמ"ס הסו"מ במוס' פאה ויש לבאר הדבר יותר דהנה לבאורה קשה עובא על ר"פ ור"ה בד"י דקארי לה מאי קארי לה ובי' לא ידעו דיכולה למכור בטובת הנאה. אע"כ דהם סברו כר"ש לעיל דדמי משום רוח ביחא ולשולם טובת הנאה לבעל בין דכחובה בין דמ"מ וא"כ א"ל לה למכור וסגמ' פריך ולממזיק אליבא דהלכתא דפסק רבא טובת הנאה לאשה ורש"י פירש במסנה לפי הס"א דר"פ ור"ה בד"י וק"ל :

שם מאי אפס דיקר וכו'. לריק להבין דמ"מ הפסידותהם הספק שאם נפאדמלה או נפאדמלה תגבה בטובת הנאה מספק אף אם ימצא שילקח בטובת הנאה זו קרקע והבעל יאכל פירות מ"מ תגבה אותם לאחר. וכן קשה דאף אם ימצא דטובת הנאה מקרי פרי וסוס כולה לבעל מ"מ שיה' לה הספק כמו לאדם אחר ולמה נא' ימצא שהפסידותם וזוהי הוה שבוש לה כמו לאדם אחר. וז"ל כיון דעדים צוממין הוה גרמא אונס חייבים לשלם אלא היכא דהה"ל בא מיד וכו' ברי הוקא ולא היכה דהוה ספק. וזוהי דתהי' ממילא מ"ס הפ"י דאף דטובת הנאה הוה לבעל היכא שיש לו הפסד מ"מ כיון דילקח ברי קרקע והבעל איבד פירות וסמך שלם נאחר מיהא לריבין צוממין לשלם לה. דז"ל כיון דהוה ספק בטובתה ח"ן צוממין לריבין לשלם כמס"ל ודו"ק :

שם (ז"ה א') רש"י ד"ה צנוג וכו'. וז"ל שהיה גולה. עיין פני יושב מ"ס בזה ודבריו שהומים ותמוזים ביותר דהא משמע נקמן דאי הוה אמרינן קרקע גולה לא הוה קנסינן ללוקח וא"כ ממעטין דמנזין בוודאי לא קנסינן ללוקח ומכ"ס ב"ל. שהם מנזין ומאי קמבעי' לי'. וז"ל לפי' דהא הש"מ פירש לקמן דמייירי שקנה הקרקע לאחר יאוש ועשה הלוקח וסבר דגם בקרקע קונה יאוש דסבר קרקע גולה וא"כ כאן דאייירי במעטעלן ליכא למימר דאייירי לאחר יאוש דא"כ קנה כדן אי אמרינן יאוש קונה ועוד דאיכא יאוש ובינוי רשות ולא קנסינן לי' כלל. וע"כ ז"ל דמייירי קדש יאוש וא"כ במאי עשה הלוקח ולכן הולך רש"י גרש שלא ידע שהם גולים וזה ברור ודו"ק :

שם (ז"ט ב') לזבוע לו אדום. במד"ב מקשה דלמא מייירי בשכר. וגראה להבין מהחילה פשוט הסוג' דבטובה בשכר חייב אפילו באונס דאדם מועד לשולם וכפירש"י אבל בטובה בחנם פטור באונס כיון שנתפסון מהחלה לטובתו ע"כ אינו חייב רק בפשיעה והוה כשומר חנם. אך שמואל קרי לה פשיעה בטבת חומן דה"ל לעיני ומס"ה חייב גם בחנם. והשתא מביא הא דר"מ לזבוע לו וכו' דמקרי פשיעה דלכא למימר דהוה אונס ומ"מ חייב דעשה בשכר א"כ דהוה שיעוי מחמת אונס לא קני כלל השבח ודמי למרו וסבחו בעי למיחב לעיל וכדאיתא לעיל (ז"ה א' ב') אע"כ דהוה פושע מחמת דה"ל לעיני וליתר וקנה השבח ואינו נותן לו אלא דמי למרו ומכני שא"ה דבידיו קלאו מוני' ופרש"י שנתפסין לשמות ואף דלעיל קרי לי' שוגג היינו שסתם בני אדם אינם יודעין שאסור לשמות וכדפירש"י לעיל ומס"ה קני השבח ואינו נותן לו אלא דמי למרו ודו"ק היטב :

שם (ק"ח ב') משלם קדן וחומס ואשם. תמהני למה כשמיטו דינא דחומס בזה"ל דהני דאשם לא שייך באידנא מ"מ חומס אינו תלוי באשם וכחכמים דלעיל (ס"ה ב') את השפיק הענין וחומס בוודאי הוא ממון ולא קנס דהא משלם עפ"י עצמו. וז"ל דכיון דמשלם יותר ממה שהזיק אין דנין אותו דיני חר"ל. וזה כוונת הרמב"ם וכו"ע ברי"ס סי' א' מי שגנב או

או גזל אין גובין ממנו אלא הקרן ולא התוספות פירות
תוספות חומם. ובספר הפלאת יעקב פירש דהיינו בגזל
אחד מתמשה וכו' וליהא דהא בפירוש כתב בס' ד' דרין
בזה"ל וק"ל, ועי' בס' ישועות ישראל ס"א ס"ק ג' :

ב"מ (ב' ב') הכס דליכא דררא דממונא פירש"י חסרון ממון.
ל"ל ליכא שיעת רש"י ז"ל והוא דס"ל דלא אמר
בומכוס יחלוקו אפילו בבדי ובדי אלא כשהאחד יש לו רק
חזקת מרא קמא ובהסיא דהמחליף ומש"ס לין רש"י הא דרבה
בר"ה בב"מ ג' אבל לא במוחזק גמור וס"פ כי אמר בומכוס
היכא דליכא כו' אבל היכא דליכא דד"מ ל"א ופי' וס"ל המזניא
מחבירו וכו' היכא שאלה יש לו חזקת מ"ק ומש"ס כאל דמיטין
תפסי לה פלגי בשבועה וכמו שאלה לרבנן. ומש"ס פריך
שפיר ולאו ק"ו הוא ומה היכא דליכא חסרון ממון והסברא
מחייבת להייב שבועה עכ"פ אותו שבא להזניא מחזקת
מ"ק ואפ"ה פלגי לה בלא שבועה ? היכא דליכא חסרון
ממון ותדעוהו תפסי לה לב"ש. והתוס' אזלי לשיעתייהו דס"ל
בס"פ המניח דאפילו במוחזק גמור ס"ל לסומכוס דיחלוקו
אפילו בב"ב ומש"ס פירשו דררא דממונא בחופן אחר.
ומה שהקשה מהרש"א לטיל על שיעת רש"י דלכומכוס נמא במנה
שלישית יחלוקו ג"כ, י"ל כיון דליכא דד"מ ושיטתו מוחזקין
ס"ל דאפילו בשבועה לא אפשר להלוק וס"ה במחליף פירש
דלא היו מוחזק גמור רק מרא קמא וכן במתני' לא היו דררא
דממונא ומש"ס חולקין ודו"ק בב"ז :

ש"ס (ג' ה') מפני מה אמר חזקת מודה מקלם הטענה
שבבע וכו'. הוס' שס ד"ה מפני וכו' וה"ת טופר הכל
מנ"ל דפסוק וכו' אלמטרין להיכא שאינו יודע והבנו ע"פ
העד וכו'. מקשים העולם בשם גאון אחד והובא בס' שו"ת ברית
אברהם חמ"ס ס' ו' דאי נמא כ"ה חייב שבועה ח"כ גם
בטעמו ע"פ העד יחזיר לו ויתבענו אחר בחזרה ויהי' מ"ש
ואיל"מ ולא פטר בזה עד מסייע. ובכר כתב שם ליישב דבזכותם
לענין יורשים שטענו בספק ע"פ העד דלא אמרינן בזה
משואיל"מ. ויש לדייק כן מלשון התוס' שכתבו שמשד שגנב
או שאביו הלוק לו דבאופן זה לא היו משואיל"מ דלא
ס"ל למידע :

א"ך קשה דלפמ"ס הש"ך בס' ע"ה ס"ק כ"ג דספק פרעון
קודם להלוואה ס"ל ח"י אס פרעתיך. ולדעת רוב פוסקים
דגם היכא דלא ס"ל למידע שייך ח"י אס פרעתיך (ועי'
בזמנים שם). ח"כ אס יחזיר להיורשים ילמדנו להחזיר דהוי
ספק פרעון קודם להלוואה. דאף דירש פטור באומר איני
יודע אס פרעתי' כדאיתא בס' ע"ה סיינו בטעמו עבור אביו
אבל הכא שגילס לו בעלמו חייב בא"י ח"פ וכו' בהגהת
ברית אברהם שם וגם בזה לא מהני עד מסייע לדעת
רוב פוסקים עיין בס' שו"ת ברית אברהם שם דאין עד מסייע
קס לפטור ממון. אך ז"א דע"כ לא כתב הש"ך שם דספק
פרעון קודם להלוואה הוי ח"י אס פרעתיך וחייב אלא בגוונא
דמיייר שם כגון אס כפקוד אלזו איזא דבר וגאבד בפשיטה
ואח"כ הלוק בהפקד לו מאס זכובים ועוין הלוק שמה היה
שום מאס דמ"מ כיון דהחזיר ודאי שבלוק לו והפרעון ספק
כי זה אין לו על המלוק ודאי חייב כ"ה ס' חייב שמה היה
שום מאס זכובים אין ספק פרעון מוזיא מיד ודאי חייב
וה"ל ח"י ח"פ. ח"כ י"ל כ"מ גבי יורשים היכא שהבטחו
היורשים בחיוב ודאי רק שס' להם בפרעון ועד מעיד שלא פרע
וא"כ אס יחזיר להם לא ילמדנו להחזיר מטעם ח"י ח"פ דהא
יש להם עליו ג"כ חיוב ודאי. וגדחו בזה דברי המנהיג בתומים
שם דפוס דובנא שהשיג על הש"ך מהא דטעמו בס' ע"פ העד.
וגדחה נמי מ"ש עוד שם להקשות על הש"ך מהא דאס טעמו
בספק פרעון והלוק ג"כ ח"י וחייב ללכת יד"ש ומה יושיל בזה
הא ילמדנו להחזיר לו. דז"א דהא יש לו עליו גם כן
חיוב ודאי :

ובזה יתחא נמי מה דקשה עובא על דין הש"ך מהא
דכתב הר"ן בשם הרמב"ן בפ' שבועות דהיינו בשבועה
דמלוק על המשכון שהקשה אחאי הוה הלוק מודה במקלם
וכלא שמה המשכון ח"י ואינו חייב להחזיר לו דליד וכו'
וכ"כ עוד הר"ן שם בפירוש דס"ל ח"י אס נתחייבתי והא
האס ג"כ הוי החיוב ודאי ח"כ כיון דבטעם שבלוק לו נתן
לו המשכון ס"ל ח"י אס נתחייבתי וכו' שם בדין הש"ך דשמה
היס חייב לו קודם הלוואה ואין לומר דמשכון שהני דכיון
דעליו הלוקו הוי כמו ספק צעיקר הלוואה והוה ח"י אס
נתחייבתי. דא"כ יקשה מהא דכתב הרמב"ם והמחבר בס'י
ע"כ ס"ה דאס אומר הלוק ח"י כמה היס שוה ס"ל ח"י אס
פרעתיך וכמ"ס ס"ה שם וס"כ יסבור לדברי הרמב"ן וסר"ן
הג"ל. ולדברינו יתחא דהיכא שיש לו על המלוק ודאי חייב
ס"ל ח"י אס נתחייבתי ולכך במידון הרמב"ן וסר"ן כיון שנתן לו
המשכון מקרי ודאי חייב שהמשכון ודאי היס בדיבורו רק
ספק שמה גאבד לו אח"כ ושפיר הקשה הרמב"ן שם דס"ל
ח"י ח"כ אבל היכא דמסופק כמה הי' שוה כיון דאין לו עליו
ודאי חייב כלל ס"ל ח"י אס פרעתי אף דהוי בטעם הלוואה
או קודם. ומש"ס כתבו הרמב"ם וסב"ע דחייב.
ומה ראיה לדין הש"ך הג"ל. ועל חילוק הברית אברהם שם
שירד לחלק בין אס נתן לו בחזרת הלוואה או בחזרת פרעון
ע"ס יקשה עליו מדברי הרמב"ן וסר"ן הג"ל דהא שם נתן לו
בחזרת הלוואה ואפ"ה כתבו דהוה ח"י אס נתחייבתי ודו"ק :

ש"ס ע"כ תוס' ד"ה בטולה וכו'. הקשו על רש"י דהביד
אממונא לח חשיד אשבעתא וראיה משבועה שלא
שלחתי בה יד ומנכבא דר"א דאי הוה עיין לא תפשי הוה
נשבע ע"ד ע"ס. והנה זה היס ברור להם דכנה לא ס"ל
עמא דרביי לקמן (ו' ח') משום מלוק יסבא דא"כ ל"ל לומר
אשתמוטי. ויוד כתבו המפרשים דאי נמא הטעם משום
מלוק יסיהא ח"כ בלח"ה לא שייך מנו דס"ה דאולי איס יס
הוא ואין לו ספק מלוק יסיהא רק על ג' זכובים שטעמו ח"כ
דרבה לא ס"ל כלל הטעם דמלוק יסיהא וע"כ הקשו קושייתא :

ונראה לי ליישב שיעת רש"י והוא עפמ"ס הריעב"א לקמן
(ה' ב') אהא דפריך שם אח"ד חשוד אממונא חשוד
אשבעתא מהא דהני רמב"ה ארבעה שומרין לדידין כסיה
במקלם וכו' ופירש"י שם דבשלמא אהך דנאנסו איכא למימר
אשתמוטי אבל אהכפרי דלהד"ס מאי אשתמוטי איכא.
ופי' שם הריעב"א דמ"ס לא שייך אשתמוטי בהך דבפירא
דא"כ ל"ל למעון להד"ס שהוא מעיז ס"ל למעון נאנסו שאיט
מעיז ח"כ דכונתו לנזול וא"כ הוי חשוד אממונא ע"ס.
(מוכח מזה דס"ל להריעב"א דלא אמרינן מנו לאשמורי
משבועה דא"כ יקשה הא יש לו מנו דנאנסו) וא"כ יש לומר
דבעלמא ס"ל לרבה הטעם משום מלוק יסיהא רק הכא בחזרה
במקלם ליכא למימר דכפר משום מלוק דא"כ למס מעיז
לכפור המקלם שהבירו מביד בסקרו היס לו לעשות מספק
ודאי ולמעון ודאי מלוק יסיהא יש לי בידך דזה לא אי
העזא כ"כ דאולי האמת כן ח"כ דאין לו עליו מלוק יסיהא
כלל וא"כ לא קשה משבועה שלא שלחתי בה יד דשם שייך
שפיר מלוק יסיהא והא דלא טעין כן דהא גם השתא אינו
מעיז כלל. ומנכבא דר"א ג"כ לא קשה ד"ל ג"כ ספק מלוק
יסיהא. והא דלא טעין כן ולא ישי' דז"א אס יטעון יש לי בידך
נגדו מ"י יהיה מחייב שבועה ואיל"מ כמו השתא דטעין
אין חטפי וידיי חטפי וכן במתני' אפשר ג"כ דכבר רבה
עמא דמ"י והא דלא טעין הכי ולא יהיה העזא כ"כ עי'
בבב"מ ובמלחמות שאריכו בזה ודבריהם יסורן ג"כ
קושייתא ודו"ק :

ש"ס בא"ד לכן י"ל וכו' כלומר מאחר שאינו מעיז וכו' והא
נאמן במנו וכו' עכ"ל. נראה דרש"י מילין לפרש כך
דכסרין :

דסברתו היא דכופר הכל ים יותר העז מכופר מקלף אף בלא כפרה להשתמטי לכל מה כופר יותר ממון הסעז יוחר גדולה ומש"ס אין לו מנו . יבזה יתורק קשיית החוס לקמן (ד' ה') ד"ס וס"מ שהקשו להחמיר במנו דלוי בעי אמר שחיס ע"ס שדחקו בזה . ואין להקשות א"כ אמאי קאמר לקמן (ח' ה') דהאי דחליו שלי לכו כמשיב אבידס וכו' הא הוי מנו דהעז ושיך חזקה דאין אדם מעיז כמו בכל מב"מ . דרש"י חיל לביעזו שפי' בב"ק (ק"ז א') חזקה אין אדם מעיז בפני ב"ח בעשה לו טובה וסמס הוא דאיהא חילוק בהעז אס כופר יותר הוי כפוי טובה יותר אבל במשנתו בלא עשה לו טובה שפיר אית לי מנו . דההעז שוב בין אס כופר מקלף או כולם . והתוס' חילי לשיעוריהו שפירשו לעיל בד"ס מפני וכו' דאין אדם מעיז הואיל ומכירו מכיר בשקרו א"כ אי אפשר לומר דבכ"ה ים יותר העז מבמב"כ דא"כ אמאי קאמר בגמ' דמאן דאמר חליו שלי הוי כמשיב אבידס במנו דכולה שלי ועי' מהר"ם ידו"ק :

ש"ס (ד' ה') גמ' פיו יוכיח וכו' הלא השוה וכו' ראיתי בשו"ס בשמים ראש סי' י"ז דבהעלאת עדים לא חמירין מחוק שחיל"מ דהא ילפינן במה הלא מפיו וגלגול שבועה ובכ"כ לא מחוייב שבועה ואי"ל משלם כדאיתא בח"מ סי' ע"ס סב"ו וסב"ו ז"ד ע"ס . ולדבריו ז"ל דבחסוד חמירין שכנגדו נשבע ונוטל אף לענין גלגול דאל"כ יקשה עליו מהא דאמר לקמן (כ' ה') אי איתא לדר"ה קמיתא משתבע אשחרא וכו' שכנגדו קאמינא וכו' והא העלאת עדים ילפינן במה הלא מגלגול שבועה ובגלגול שבועה לא שכנגדו נשבע ונוטל א"כ דאס גלגל על הנשבע איז דבר וסווא חסוד שכנגדו נשבע ונוטל אף על הגלגול . ועיין בתומים דס"י ז"ד שדראס ג"כ מדבריו לדון בן וק"ל :

ש"ס (ד' ב') כיון דקא מודס ב' סילך הוא נעיל מהק רש"י גי' כיון ובכאן כתוב בכל הספרים רק שהמדיסוסם כבבוסו . וז"ל לקיים הגי' בכאן עפ"מ"ס סס"ך בכו' פ"ח דבער מקרי סילך אפי' אין לו קרקע אס מודס להשער . ואס חינו מודס לא מיקרי סילך אלא"כ ים לי קרקע ע"ס . והנה לעיל קאמר דשחיס פטור ולא ידע שוב טעם הלא טעם סילך ומש"ס מחק רש"י דאפילו לא מודס הוס סילך כלומר אס ים לו קרקע ויכול להיות באמת דמיידי בים לו קרקע . אבל הכא דפריך אמאי שחיס חייב וסא ה"ל סילך ל"מ פריך בפשיטות דשער הוי סילך לתאח מיירי באין לו קרקע ומש"ס פריך כיון דע"כ מיירי במודס אכתי שחיס וביון דקא מודס ה"ל סילך וק"ל :

ש"ס (ה' א') גמ' ומחו כולוה בפשיטת וכו' . לריך להבין למה נקט שטוען ברי שמתו כולם בפשיטת דהכי דאחך פרה דהודאס לריך הוא לעטון ברי שמתה בפשיטת דאל"כ הוס לי' משיב אבידס דלוי בעי טעין עלה נאזסו ובמ"ס ספ"י ע"ס (וסברת הגמ' דהכא דחמירין מנו לאשפורי משבועס רק מנו דהעז לא חמרי' סופך ממה שאכתוב בס"ד לקמן בשיטת הגמרא (שבועות מ"ה ב') ע"ס ומש"ס סבר המקשן דק דהודאס איתא קמן דאל"כ הא ים לו מנו דנאזסו וס"מ דהילך חייב ומתקן שטוען ברי שמתה בפשיטת וס"ל מנו דהעז דאין אדם מעיז לכפור הכל ובמ"ס ספ"י) אבל אהילך ב' פרות ל"ל למטען שמתו בפשיטת דהכי דאחך פרה דלסד"ס לריך הוא לעטון ברי שמתה בפשיטת ומביא עדים שמתה בפשיטת דאל"כ הא ים לו מנו דנאזסו וא"כ ע"כ ז"ל שמציא עדים גס על פרה דהודאס דאל"כ ים לו מנו דטעין נאזסו על קך פרה דהודאס ויחד קך פרה דלסד"ס וכו' סמס"ס לסדיא שמציא עדים על ב' הפרות שמתו בפשיטת . אבל אהך פרה דנאזסו ל"ל למיטען ברי שמתה בפשיטת ? . ועוד דגס קך פרה דלסד"ס אפשר לאשפורי דאיתא קמן וא"כ שוב אין לו מנו דנאזסו ולמה ז"ל ומחו כולוה בפשיטת . ודראס ליישב דהסי

החוס' (ב"ק ק"ז א') ד"ס שירוב וכו' הקשו דליסמך במנו דלוי בעי אמר לסד"ס אהך דנאזסו (דאף דשכסנו דסגמרא סבר דמנו דהעז ל"א הוינו העז גדולה כמו במודס במקלף דאין אדם מעיז פטור לכפור הכל אבל מטענת נאזסו אלה"ס שפיר יכול להענין) ויתורלו להפקיד גביה בשטר ע"ס ולמ"ד סילך פטור ליבא לאוקמי בשטר דא"כ ה"ל סילך ובמ"ס מהר"ם ע"ס ובציאורו היטב וע"כ ז"ל חליבים דמנו לאשפורי משבועס לא חמירין . וסא דלא חירך לי' בקיור לעולם דלית' קמן רק דל"א מנו לאשפורי משבועס דו"א דהיבא דהוי משיב אבידס אמרי' מנו לאשפורי משבועס אבל מנאזסו אלה"ס לא הוי משיב אבידס דבין כך ובין כך חינו נותן לו כלום וכמו שאכתוב לקמן בחידושי בסמוך . וסנה כבר הבאתי לעיל ד' הירוש"א על הא דפריך (לקמן ע"ב) ארבעה שומרים וכו' ימא מנו דחשיד חממונא חשיד חשבוטתא דפרט"י דפריך מהך דכפירס דא"ל דמשתמטי דא"כ למה יטעון לסד"ס דמעין . יטעון נאזסו דחינו מעין . וסגמ' קאי סכא חליבא דחיי דחשיד חממונא חשיד חשבוטתא רק חמירין ספק מלוס יכונה ים לו ענין . ומש"ס ייחא סכא דמוק דגס קך פרה דלסד"ס לית' קמן דלוי איתא קמן כוס חשיד חממונא וז"ל דנימא ים לו ספק מלוס דא"כ למה טעין לסד"ס דמעין ה"ל לעטון ולעביה מספק דלוי ולימא ודלוי מלוס ים לי' אהילך דיון דמעין לסד"ס מסתמא יודע בעלמו שליכא עדים א"כ ה' נאמן ג"כ לומר ים לי' צידך כנגדו וזו לא ה' מעין א"כ יודע בעלמו שאין לו ענין ס' מלוס כלל וא"כ הוי חשיד חממונא ומש"ס לריך דלית' קך פרה ג"כ לקמן ושיך שפיר משתמט ולא קפדי דאס כוונתו להשתמטי מ"מ למה לא טען נאזסו דלוי הוס מעין וכן ג"כ לא קשה דליסמאי' במנו דנאזסו ? דהא הגמ' דכאן ס"ל דל"א מנו לאשפורי משבועס היבא דלוי הוי משיב אבידס ובמ"ס וס"ס י"ל דעיין על' ברי שמתה בפשיטת וא"כ י"ל דטוען לסד"ס משוס השתמטי וסא דלא טען נאזסו דהא ס"ס ה' מעין כיון דכשנגדו מכחישו בברי שבפשיטת מהה ומ"מ אין לו מנו דנאזסו דל"א מנו לאשפורי משבועס היבא דלוי הוי משיב אבידס . ואהך פרה דהודאס אף דהוי משיב אבידס מ"מ אין לו מנו דלסד"ס או נאזסו דהוי העז גדולה נכפיר הכל ובמ"ס . ואין אנו לריכס כמ"ס מהר"ם שיש עדים אהך ב' פרות דלסד"ס והודאס שמתו בפשיטת דליכנסא דגמ' לא משמע הכי (אך חילי כוונתו על הסודס נוסא לתאס חייבו הסודס שבועס הא לעולם אית ליה מנו דנאזסו אהך דלסד"ס וע"ז משכח האופן שיש עדים שמתה בפשיטת אבל באמת לבתר דמשכחין האופן שהייב שבועס א"כ שוב אפילו אין עדים ל"א מנו דה"ל מנו לאשפורי משבועס ובמ"ס הסומים בכללי מנו ע"ס היטב . ובאמת ים ליכב ג"כ מה שהיח סס מהר"ם בקושי' דא"כ ה"ל סילך כיון שב' הפרות כחוצים בשטר ? ד"ל כמו שאכתוב לקמן בשיטת הגמ' דשבועות דלוחס הפרס דהודאס ולסד"ס אין כחוצים בשטר רק שיש עליהם עדים שמתו בפשיטת דכשנאזסו וזוס האופן י"ל דהייבס הסודס) ומש"ס נקט גמי דטען שמתה בפשיטת אהך דנאזסו ג"כ . לומר דאף דעכשו מעין ג"כ וא"כ לוסמך במנו דלוי בעי אמר לסד"ס אהך דנאזסו . קמ"ל דאש"ס חייב שבועס דל"א מנו לאשפורי משבועס . אך כ"ז הוא לפי סברת מ"ד דהילך פטור דחיירי ביה סכא אבל למ"ד הילך חייב שפיר י"ל כסודס הסוס' בב"ק דהפקיד גבי' בשטר וב' הפרות דהודאס ונאזסו כחוצים בשטר ואינו יכול לעטון לסד"ס וסחורתי וסחי' הפרות דהודאס ולסד"ס איתמיירו קמן וזא יכול לעטון עליהם נאזסו ולעולם חמירין מנו לעטן שבועס . וחליבוי' פריך (לקמן ע"ב) ימא מנו דחשיד חממונא וכו' וז"ל דעיין לסד"ס משוס השתמטי דא"כ למה טעין לסד"ס לעטון

לענין נאכטו דאזיז משיז וליכא למימר שטוען כרי דמחא בפשיטת דמ"מ חקשה ליהמנ במגו דאי כשי אחד נאכטו ולא הי' לריך ליכבע וע"כ ל"ל דרך דכפירה קמן וא"כ נישא מגו דחשיד וכו' ומתקן הכס נמי וכו' סבר משכחא ליה בלאס וכו' וכמו שפי' החומים ש"ק ג' בסו' ע"ה דירא לענין נאכטו דלא יהיה יכול אח"כ להוילא מן הגנב ע"כ וא"כ שוב אין לו מגו דנאכטו מס"ט גופא. ובחסס נדחק החומים שס דמיירי טיב פדים דמחא בפשיטת וא"כ ספיר חייב ליכבע אף דרך דכפירה ליתא קמן:

ובזה יתורן נמי מה שחקשה בס' מ"ח בתשובה דלפי דעת המקשה (לקמן ע"ב) דאין יתלות בכפירה באשחמוצי חזר הדין דיש לו מגו דכ"ה דהא גם עכשיו מעיז ע"ס. דלפמ"ס דקושיית הגמ' קאי אליבא דמ"ד הילך חייב ח"כ ספיר איכא למימר דאפקיד גבי' בשטר ובמ"ס החס' גב"ק וכן דכודאח אית' קמן וא"כ לית לי' מגו. גם מה שחקשה שס לשיטת רש"י דכ"ה פטור מטעם דאזיז מעיז ח"כ לסברת המקשה יפטר ג"כ על הפרס דכפירה מטעם דאזיז מעיז ע"ס. לק"מ דלרש"י דוקא העז גדולה לכפור הכל פוטרו מצבועה אבל במודה מקלס ליכא העז כ"כ ובמ"ס בחידושי נשיל דמב"ס לא ריה לפרש בכולה כשי דלדי ליה כפי' החס' ע"ס ומב"ס איזו פטור מטעם דאזיז מעיז. וחדע לך דא"כ כל מ"ב אחאי חייב שבוטע ליפטור מטעם חוקק דאין אחד מעיז וליכא למימר משום דמשחמוצי יכול להעזי ז"ל דלרש"י לא לריך טעם דמשחמוצי אלא כדי שלא יהי' חשיר אמונא וכמו שפירס כהא דכולה כשי וכו' ע"ס. ועי"ל בפשיטת דדוקא היכא שטעם לו כוונה הוא דפטור כ"ה מטעם חוקק אין אחד מעיז אבל לא בפקדון וכשיטתו גב"ק ק"ז. ורש"י לא כ' שס גב"ק נשמא דח"מ לפטורי כ"ה אלא לר"ח ב"י שס דבפקדון אפיזו כ"ה חייב ח"כ ל"ל דהא דפמרה חורה כ"ה במלוא כוא דח"מ פניו בפני ג"ח שטעם לו עונה אבל לרמב"ח דקיימין זיב השחא דאף בפקדון פטור כ"ה אי אפשר לומר מטעם חוקק דח"מ וע"כ גזירה הכוזב הוא ודו"ק: **ש"ס** (ה' ב') גמ' ומסיק לי' דה"ל הוטה וכו'. ופירש"י דאדאני קא מחמא וכו'. כבר דקדקו המפרשים דחא דלמא לא פריך לעיל חיקף אדאני. ועוד דלמא באמת כוונה אביי וסא גזין הוא מטעם דה"ל הוטה. ועוד דמאי אולמא דרועה דפריך ותיפוק לי' וכו' אדרבא גזין עדיף דפסול מדאורייתא. ונ"ל ליכב הכנ דב"ל חיקף אדאני לא מלי פריך דהא גזין עדיף מרועה אף לאחר דמשי ליה שכנגדו קאמינא קשה שפיר דהא ה"ל רועה וא"כ לא ישבע שכנגדו אף אי איתא לד"ח דהא מסתמא הימני' מעיקרא כיון דמסר לו בלא ססדי ולי הי' דא ממנו שמא יכפור הכל וכמו שכפר באמת דבשלמא בכל אדם שמודה במקלס לא קשה למה ישבע הא מסתמא הימני' מעיקרא דהא הי' בידו לכפור הכל וכ"ה פטור מצבועה דאורייתא ז"ל דיכול לומר הוא הי' אולי בחוקק נאמן ועכשיו אי רואה שמסקר אבל הכא דמעיקרא בחוקק גזין הוא ומב"ס מסר לו כל יומא בססדי ח"כ השחא דמסר ליה בלא ססדי סברית וקבלית דה"ל לאסוקי אדעמי' דכודאי יכפור הכל וסא לא הי' יודע שיבואו העדים הללו. אף מ"מ י"ל דהשחא דחיקון רבנן שבוטע היסס דלמא לעולם לא הימני' וסא דמסר ליה בלא ססדי דהו סבר אפילו אם יכפור הכל יתחייב שבוטע וסא ח"י ליכבע ואזי חשבע ואפול ומב"ס פריך מתחלה מדרי' וכו' עד דמסיק חקנתא לתקנתא לא עבדין וא"כ קשה שפיר ותיפוק לי' דה"ל רועה וסימני' מעיקרא ואמאי ישבע שכנגדו אף אי איתא לד"ח. וזה כוונת רש"י אדאני קא מחמא וכו' דמדקיבל החירון שכנגדו קאמינא מכלל דקושייתו וסא גזין הוא

מטעם דאכיל חרי מנייהו יותר ה"ל למיפקר מטעם דעס ואז לא סוס שייך החירון. וזה קלס כפירוש הראב"ד בסוגי' ועיין פ"י ודו"ק:

ש"ס (ו' א') רש"י ד"ס יומא מגו דמעז פניו לפטור הכל לאו לאשחמוצי כשי וחשיר חשבוטע עכ"ל. לריך ליכב שטעם רש"י דלא חקסי מוא דאמרין בססדי מצבועה ככ"ה אשחמוצי ובמ"ס החס' לכן פירש"י נשיל בזה דכופר במלוא כשר לעדות. וגדאח דה"ל דקלס אשחמוצי שייך ככ"ה אף לא כ"כ כמו במודה במקלס. ומב"ס פטור מדאורייתא מצבועה כיון דלא שייך מישחמוצי כ"כ אמרין חוקק אין אחד מעיז נגד הסובט דהסובט בידאי יחזיק אופו למשיז ולא יאמר שכפר משום אשחמוצי כיון דלא שייך זיב כ"כ משחמוצי (וזס ס"ל לרש"י ג"כ דכ"ה יס יותר מצב"מ אף בלא סברא דאשחמוצי ובמב"ל בסוס' ד"ה בכולה) ובעד אחד חייבס החירס שבוטע ולא אמרין מגו דחשיר כיון דמ"מ שייך קלס אשחמוצי איכא למימר דכפר משום אשחמוצי אבל מצבועה היסס דייק ספיר דחממיס לא הי' להס לתקן שבוטע כיון דלא שייך כ"כ משחמוצי אופי כפר כפוטמו דרואס לכפור וישבע לשקר וממלואו גורמיס לעבור אדאורייתא בקוס ועס. ובעין זה כ' המהרב"א נשיל (ה' א') בסוס' ד"ה ולמ"ד וכו'. והשחא נישא הא דכופר במלוא כשר לעדות כיון דמ"מ שייך קלס אשחמוצי מוקמיין ליה לחוקק ככרות ואמרין שכפר משום אשחמוצי. וניחא נמי הא דלא דייק מצבועה עד אחד וכמו שחקשה מהר"ם. דיין דבעד אחד חייב שבוטע מס"ס. לסכחיס חא העד איכא למימר דהחורה חייבס שבוטע דלואי כפר משום אשחמוצי אבל חממיס אין ציבונתס לתקן כן ודו"ק:

ש"ס (ו' א') המב"ס ופירש"י בעדים. ויל"ד מאי כשי רש"י כזה וגדאח משום דלכאורה קשה דגמא תקפה מוילאין מידו וסכא מיירי שמוחזק מודה שזי שיהס מוחזקין בזה דק שסא טפס ממנו וקמ"ל דאפ"ס נאמן במגו דלא תפסתי. רק דז"א דא"כ ל"ל ב' פדים אפילו אי הוה לי' רק ע"א שחפס ממנו וסא ענין כן ה"ל משאיל"מ. ומב"ס פירש"י דסחס דאי היינו גב"ע אע"כ מיירי שגא מודה כלל שחפס וא"כ פשיטא וק"ל. וע' בס' דר"ח בדרוש דהי' כס מומין:

ש"ס (י"ד ב') תוס' ד"ה תרין וכו'. יעמיד שטעמו אפוחיקי. עיין מהרש"א והמפרשים שדחקו בזה בגא גם בלא"ס ל"ל שטעמי אפוחיקי. ולי גדאח שסוס' אולי בשטעם הרמב"ם דגס באפוחיקי סחס טובה ממנו אף שיש מצבועה מלוחתים וא"כ לסברתס הראב"ה די לאוקמי באפוחיקי סחס ולענין דינא דיגסס שבה סיסר על הסולאס חסס לריך דוקא אפוחיקי מפורס ובדקאמר לקמן (פ"ו) סב"ע דה"ל לא יהא לך וכו' ומב"ס הקשו יעמיד שטעמו אפוחיקי דהיינו אפוחיקי מפורס וק"ל:

ש"ס (ט"ו ב') בעא מיני' שמואל מרב וכו'. קשה בינא דהא שמואל ה"ל אין אחד מקנה דשלב"ל בנחובות כ"ט כמ"ס החס' נשיל (י"ד ב') ד"ה תרין וזכ ס"ל בר"מ כדאי' בסוף הסוגי' וא"כ מאי בעא מיני' שמואל מרב דאף אם יפוט לו דקיס לוקח אולי הוא מטעמי' דאדס מקנה דשלב"ל ואכחי' לא ידע שמואל היאך הדין לשיטתו. ועוד קשה כיון דבמסקנא מוקי לה במאמיני אחאי לא קאמר לסדיא ברית האבעי'. ועוד דהאי מתקף לה דב"ח דלקמן ה"ל לאחויי חיקף כתר דברי רב. אשר ע"כ ל"ל דמתחלה לא בעא מיני' אי קיס לוקח רק כל עיקר בעייתו הוא אם יכול הנזין להוילא וכמבואר בלשון רש"י וזה לא תליי באדס מקנה וכו' דאף אי לא קיס מ"מ הנזין סילק עלמא מקרקע זה ולא יכול לפרוק מן הליקח מחמת דניחא

דמיא ניה וכו' וגבסוף מתקין רב"ח דמ"מ במאי קנס הלוקח קודם שיחזיק בה וכ"פ הסוס' בד"ה הכי ומסיק דקנס חף בלא חזקה וזה תלוי דוקא במאמנו ומטעם בהכרח הנחה וכו' הוס' כאלו אמר לו שדה זו וכו' וכ"פ הסוס' וממילא הוס' דוקא בהכיר בה דבלא הכיר בה ל"ש מאמנו אבל באבשינו לא נחית לזה ולא מיירי במאמנו ומיירי בלא הכיר בה כפי' הסוס' ואפ"ס בצי' אם יכול הגזן לערוך ממנו או דלמא קנס אדעתא דהכי שלא יערוך ממנה וסלוקה יקנה באמת אח"כ בחזקה ודו"ק:

ש"ס (ג"ד ב') אמר ר"ה ומשביעין אותו וכו' חיתבי וכו'. לכאורה קשה אמאי לא הקשה ג"כ על ר"ג ור"ג בב"ק (ק"ז ב') ולעיל (ו' א') דאמר ר"ג שבועות מביעין אותו ואחד מהן שבועה שאינה ברשותו דנראה מזה דאף אם משלם מ"מ לא יפטר משבועה שאינה ברשותו. וגלאורס ים ליכא דהך שאינו ברשותו לא מטעם שמה עיניו נתן בה רק מטעם שמה עדיין היא אצלו ואינו רואה להחזירה כמ"ס הסו' בב"ק פ"ס. אך אם רואה לשלם אינו לריך ליפטר. אך עוד י"ל דמש"ס לא קשה ד"ל דשאינו ברשותו הוי רק גלגול על שבועה שלא פשעתי בה וכמ"ס הסוס' כמ"ס פ"ס על שבועה דשלא שלחתי בה יד וא"כ הכא במלוא על המשכון כיון דהוי ש"ס וחייב בגניבה ואבידה ליכא עלי' חייב שבועה כלל וא"ל ליפטר שאינו ברשותו דלא הוי רק מזד גלגול. אבל על ר"ה פריך שפיר דהכי דבאן ה' עליו מתחלה חייב שבועה מ"מ כיון דשילם עיקר השבועה שוב א"ל ליפטר על הגלגול וכמ"ס בח"מ סי' ל"ד דבטענת ספק אין לריך ליפטר על הגלגול היכא דשילם עיקר השבועה אפי"כ דלאו מחמת גלגול הוא אלא שבועה בפ"ע היא וא"כ קשה ממלוא על המשכון וק"ל:

ש"ס (ל"ה א') תחא במאמנו ויהימני' לזה נמלוג וכו'. עיין פ"י שהקשה בשם קקיון דיוגה דמאי פריך דאיהא משום הכי אינו מאמנו שידע שהוא משקר ע"ש. וג"ל דהכי פריך דליהמני' לזה נמלוג דלא היה שום אלא ה' דגורין בשעת אבידה והיינו דנתקלקל אח"כ המשכון וכמ"ס הסוס' לעיל ובודאי דפטור המלוג בזה דהוי אונס ומאי דקאמר ה' דגורין היה שום היינו בשעת אבידה ומשני לא קנס ליה בגוי' ומש"ס יכול להיות דכוותה ה' דינרין ה' שום בשעת הגלגול ואפ"ס אינו אומר שגר דהוא טועה מחמת דלא קנס ליה וע"ז פריך וגהמני' מלוג ללוג כלומר בסופא דרישא כמ"ס פ"י וליכא למימר דמש"ס אינו מאמין ללוג משום דהמלוג יודע שנתקלקל אח"כ דאם כן מאי יועיל לו שיפטר הלוג ודו"ק:

ש"ס (ב') רש"י ד"ס כילד וכו'. עיין מהרש"א שהקשה אמאי אינו נותן לו פרה ג"כ אשמונים יום שהסכיר לו והורולו דחוק. וע' בש"מ דבפרה סתם מיירי וגראש לומר דלכאורה קשה אמאי יכול הסוכר בשבועה שמתה דדרכו והמשכיר יסלם לו הא מ"מ יכול נטעון שמה פשעתי בה ואפ"ס לריך לשלם לי והלא אינו מהנשבעים ונטעון. וע"כ ל"ל דכיון דהמשכיר בודאי חייב לו עבור השאלה רק שרואה לפטור עצמו מחספס שמה יש לי בידך כנגדו דהא אם פטע יותר חייב השאלה רק שיכול לתבוע משוכר ג"כ ע"כ גרע מא"י אפי' ומש"ס חייב אך על ימי השכירות כיון דנתן לו הפרה נפטר ממנו רק שהסוכר תובעו שמתה באונס כדי שיתן לו פרה אחרת ע"ז שפיר הוי א"י אפי' ואולי מתה בפשיעה אך על י' ימים הראשונים כיון שלא נתן לו פרה כלל ע"ז וכמ"ס מהרש"א חייב ליתן לו פרה ע"ז ודו"ק:

ש"ס (ל"ז א') תוס' ד"ס גזל וכו'. דאפילו לר"ע וכו' שידע בודאי שלא גזל לנולד וכו'. ל"ע דא"כ יקשה במכ"ס מ"ס דהכא ל"ש בשמא ושמא ומ"ס הסוס' בב"ק בא"י

אם גזלתך דפטור חף ל"ש בשמא ושמא וא"ל דהסוס' סבירי בסברת רב"י דהתם מקרי לא ה"ל למידק ומש"ס פטור התם בשמא ושמא ל"ש דנענין ללאה יד"ש חלי הכל בה"ל למידק חף דכפוש' חמא לענין אם השמא טוב. דה"כ יקשה למא לכו למדע סברא חליבה דר"ע דמש"ס חייב הכא משום דהשמא גרוע לימא ג"כ דמש"ס חייב דה"ל למידק. ועוד דה"כ יקשה במכ"ס לר"ע מ"ס הכא דאפילו בתבטי ליה היכא דלא ה"ל למידק פטור חף ללאה יד"ש וכמ"ס הסו' לקמן חף דהכא השמא גרוע ומ"ס הסוס' בא"י אם גזלתך דחייב לר"ע ללאה יד"ש חף דהוי שמא טוב. ואולי מש"ס כת' דה"כ דה"כ חף תבטי לי' חייב ל"ש דליקף לי' מהתם בא"י אם גזלתך דחייב ל"ש אם תבטי לי'. ודברי הכ"י נכונים בזה יותר דגם לר"ע הוי הכא שמא טוב ומ"מ ר"י דס"ל ב"ש התם פטור מ"מ יכול לסבור דר"ע דהכא חייב דה"ל למידק ומש"ס פטור הכא חף בתבטי לי' היכא דלא ה"ל למידק חף ל"ש כיון דהוי תרתי לביטולא דהשמא טוב ולא ה"ל למידק אבל התם חייב לר"ע ללאה יד"ש דהשמא גרוע ודו"ק: **ש"ס** (ב') ל"ע שפיר קאמר ק"י וכו' ויכר יוסף וכו' עיין בשיטה מקובלת שנתקשו הראשונים דל"ל זה הא בל"ה היא פטור וי"ל לשיטת רש"י דמרי גופא הוי מודע שידע בעצמו שגזל לו אח אף א"י אם הוא זה וא"כ הוי כמו גזל א"י מהתם וא"י למי גזל זה תובע בביר דחייב ליתן לו ובודאי' בשיטת דלענין (ל"ז ב') ומש"ס קאמר שפיר דלא ה"ל למידק וכו' כמו פקדון בכריכה אחת דפטור וע' היטב בסוגי' לענין וברא"ש פ"ס ודו"ק:

ש"ס (ע"ו ב') רש"י בד"ה כד"א שלא התחיל עד השעה פירשתי דבכירות וכו' וע' מהרש"א שנתקן מאד בכוונתו. וג"ל עפ"י מש"ס הכ"י בשם המרדכי דאריזו התחיל כיון שמואל עצמו לטבור אלא אחרים יכול בע"ה לחזור ויתן לו על בע"ה אלא דרעומות ולפ"ז הא"י כד"א אקובלו קמי' ג"ס ופירש דבריו דבשכור יום אין חילוק בין התחיל או לא דהמלוג לטבור אפילו בהתחיל אין לו אלא דרעומות בלא הוי השכר בנחתים ובשאינו מולא לטבור אפילו בלא התחיל לריך ליתן לו כפועל בטל. מיהו זה אינו סייך אלא בשכיר יום דשמן כמה ה' נותן לו על יום שטעם בו מלאכה ועכשיו שיהא בטל יכסה לו. אבל בקבלן בלא שכרו ליום היאך ישימו בפ"כ כיון שלא שכרו ליום א"כ היאך יסומו משך בעתה ליום לו עבור זה. ועוד בשכיר יכול לימר שמכתי טען שאעבד אצרך מלאכה היום ומש"ס לא נשכרתי לאחרים על זה היום אבל בקבלן יכול לקבל קבלנות אלא כמה אנשים וכמו שהעיר מהם בנה"מ פ"ס ע"ס. ומש"ס לריך לומר דהא"י כד"א נחקק בין התחיל ללא התחיל קמי' רק אקבלן דבלא התחיל אינו משלם לו כלל דל"ש גביה כמ"ס חף אם אינו מולא אלא אחרים ובתחיל היכא שנתתם המקח יד בע"ה על התחנות והריך לשלם לו בכדי שלא יהיה להקבלן חזק ויד פועל ענ העניינים לח"ק רק הבריישא גא הוכירה דין חזרת בע"ה בתחתי דממילא משתמע דכיון דיד פועל על העניינים מסתמא דיד בע"ה בעל התחנות. וע"כ ל"ל כן כפי' הבריישא דה"כ מאי איכא בין התחיל ללא התחיל בשניהם יבואו פועלים לחזור. וזה ל"ל ברור כפי' המרדכי. ולפ"ז שפיר ב' רש"י ז"ל דעד השתא בשכיר יום קמי' דבקבלן ל"ש כמ"ס כ"כ ודו"ק בב"י:

ש"ס (פ"ב א') גמ' אי בדלא היה כו'. דכ"ע ל"ל דשמואל כו' בשום שיטור וזו בד"י כו'. הסוגיא תחיל דאין זה שיטת הש"ס כלל לומר משקרא דתמאי פליגי בדברי האמורא ולבסוף לדחות דכ"ע לית להו כן ואדרבא יאמר בב"מ דכ"ע ס"ל כן. ועוד למא נקט בשום שיטור וזו פליגי בד"י יתח סברא ראשונה במקומה דבשום שיטור וזו כ"ע ל"ס

דחייב משום דנקיט ל' לגביינא ובלא סוס פליגי בדר' אי קנס משכון ויפסיד כנגד משותפו או לא קנס ואינו מפסיד כלל דהבא לא שייך לומר דנקטו לגביינא כנגד משותפו דלמה לא נפלו כנגד כל המשותף ח' דלדבריו דברים ולמשכון בעלמא נעלו ואי לא קנס אינו מפסיד כלל. ונראה ליישב דבאמת סברה שמואל רחוקה מאוד לומר אבד קתא דמגלח אבד אלפא וחי רק שמואל הכריח לומר כן משום דמשמע ל' בדבריו ד' דנקט אבד המשכון אבדו משותף דמיידי בכל ענין אף בדלא שום שיטור וחי דסתמא קמי וסיה קנס לו אחאי אבדו משותפו כיון דלא כוי שיטור וחי איך נאמר דנקיט לגביינא על מקלט משותף ועל השאר לא נעל. ובכרת ד' ילחך דקונס משכון ומ'ס הספיד כנגד משותפו לא ס"ל לשמואל וס"ל דלא קונס משכון ומ'ס סוכרה לומר דר' ס"ל דנקיט' לגביינא על כל המשותף ומ'ס הספיד סבל וא"כ שוב לא ראה לעשות פלוגתא רחוקה בין ר"א לר'ע ולומר דר"א פליג אף בשום שיטור וחי דאינו אוחז לגביינא. כיון דחזין דבכרת ר'ע דנקטו לגביינא על כל הסוב אף בדלא שום שיטור וחי די לנו אם נאמר דר"א פליג עליו בזה אחד. וב"ז סוף ח' נמא דלא כר'י ולכן מהרר ס'ס'ס' אי בדלא כוס וכו' כ"ע ל"ל דשמואל וכו' ובדרי' פליגי בלומר מג"ל לומר בשמואל ודלא כר'י אדרבא נמא כר'י ופליגי בקך סברה אי קנס משכון ואף בדבוס שיטור וחי כ"ע מודו דלא נקט' לגביינא רק למשכון ופליגי אי קנס משכון וזה כוי פלוגתא רחוקה דהא חד טעמא הוא דמר סבר קנס ומר סבר לא קנס וא"כ שוב אין הכרח לדק דשמואל ודו"ק כס"ז :

ש"ס (ל"ב ב') וסא מדסיפא ע"ג וכו'. הדין דקני' ע"מ' פישוב סבוג' וגם לא פירשו קושיות סאי מצי וכו' דנכארה כיה בעלמא קושיא ראשונה. וכל סך פירוש ונפי הוראה מדקדוק לשון רש"י ז"ל דמתחלה פריך כיון דנקט ברישא חש"י ובסיפא חש"י לרבותא מסתמא איכא חופן ממוצט וסיינו בלוחס מלאכה ומ'ס נקיט ברישא רבותא דחש"י שהוא במלאכה אחרת פטור ובסיפא נקט רבותא דחש"י שהוא ע"ג חייב. ומהרר דבאמת לובא אלא ב' אופנים בעליו עמו סינו בלוחס מלאכה וע"ג. ונקט רישא רבותא דחש"י שהוא בלוחס מלאכה פטור ובסיפא קמ"ל עייך דדון דכיון שלא כוי בעליו צעמט בלוחס חש"י שהוא ע"ג דסיינו בעליו עמו חייב. וע"ז פריך האי מצי וכו' בלומר דלובא רבותא כלל בין לוחס מלאכה או ע"ג ממס דסיינו כך וא"כ אחי חש"י דרישא חש"י דרישא מיידי במלאכה אחרת ודו"ק :

ש"ס (ק"ו ח') רש"י ד"ס איפסות מצויה וכו'. עין מהר"א ומוכן דבריו דבשבור ומסידר אס התחתון לועק ממ"ד עליו לתקן לרבין משים חיוק חורס ולר' משום דעל הניזק להרחיק זולת כשהעליון לועק או פליגי ר'י ורבין במתני' ובשני שותפין פליגי אמוראי דהבא כשהתחתון לועק דחתך חורס אינו מוטל על התחתון והעליון לריך לתקן התקרה והמצויה ובמ"ס החוס' לעיל בד"ס הבית והעלי' וכו' וב"כ סה"ש והטור. וא"כ יקשה מזה על הך דיעות המובא בג"י ובב"י דגם בשותפין התחתון לריך לתקן המצויה ח"כ מ"ט דמ"ד סבא עליון מתקן דמ"מ יאמר לתחתון אהא לריך לתקן ואף אס ישתוק התחתון ולועק העליון שיתקן לו התקרה והמצויה ול"ע. ובמ"ס יתורן מה שהקשו סה"ע וס"ך צב"י קר"ס ס"ד דברי רמ"א אהררי. דבס"י קר"ס מיידי להדיא שהתחתון לועק מתחת סמי גמלים ואס"ס עליו לתקן דעל הניזק להרחיק דפסקין כר"י ובס"י קס"ד מיידי איכא שהעליון לועק מש"ס מוטל עליו לתקן סג דבשני שותפין עליו לתקן סג וסתקרה ומצויה ובמ"ס סה"א שס ודו"ק :

הב"י ס"פ סבאל כהב צב"ס הריעב"א דבניה זס אס נפל קודם פירד לחוסה מחוייב המסכיד לגמלה ע"ס ובס"מ שס וא"כ כהכב אה"כ צבית סהס דהס ככר דר

בבוסה אינו יכול ליתן לו בית קנין היינו דווקא בלא נפל דא"ס דמיידי גס כנפל וקושיות הנמ' צבית סהס אחד אחאי לא יעשו שנים מיידי בלא דר צב"א ח"כ מאי פריך מתחלה צבית זס נפל אול לזס סא בלא דר ונפל גס צבית זס לריך לביתו חש"י דהנמ' קאי כנפל אחר שדר עס ובצית סהס יכול לשנות לקנין וסריעב"א מיידי בלא נפל ומינה דבית בנמא יכול לשנותו אף בלא נפל צבית סהס זס כמשמעות סה"א וס"ך צב"י כס"י וס"ל כדת ססיג עליו צב"ס שס ודו"ק :

ש"ס צב"י צב"י סהקבל ע"ס שהקסה בזה דלמדין מקרי דרדקי וכו' ל"ל סהררס מהא דלמדין סהסו ע"י כוי מתדין במיידי כוי ולא הביעותי דהבא חיידין לענין סלקי אכל לשלם לריפין בודאי בלא סהררס וע"ס סהס מיידי לריידין לסתוס שיתחייב לשלם אף צב"ס ובמ"ס סה"י שס וסרידו אינו מוכן כלל דמס ענין דקיימו לשחיטת וסוי שחשקן פסידא דסדר דמ"מ סהקן טעמו כוי פסידא דלא סדר וק"ל :

בב"ב (ב') רש"י ד"ס ס"א במסופס כוי. סהפריס נסתמו מאוד בפסס הנמ' לפי פירש"י. ולי נראה בפשיטות דאי סא צוים אותו ס"א דמסיפס נמי אקרי מחילס וכלל כנשון ב"א כשאוחרים מחילס ג"כ מסופס בכלל וא"כ אינו משתנו בשאין צב"י דין חלוקה וסיינו עוטה לומר דביס צב"י ד"ס והסיינו סיחס לעשות מחילס ח"י לבוסו על סתם אכוס כיון דנשון מחילס נכלל גס מסופס קמ"ל צוים אס סתם דמסיפס לא נכלל כנשון מחילס ואפילו כותל נסרים ג"כ אינו נכלל ולריך לעשות כותל אכוס ובמקום שסמו נייא ונזת יעשו כמנהגס. וב"ז סוף אכל לסיפס בחרס ס"ל דס אין מקום לעשות כלל דסס מחילס ונודא כוי סתם אכוס וכמו פירש"י לקמן (ג' ח') נודא כותל אכוס וכן צב"ס וטעמא דרזי שהסמו לחלקה כותל אכוס. ומס"ס פריך דהס שפיר ח"ס צוים אותו מבני' ל' ולא סגי לזס בסיכולא דהבא דס"א מסופס בעלמא דזס פשיטא לזס דאין חשס עייה כלל כנשון נודא וא"כ צוים אותו מב"ל. וז"כ דדקדוק לשון רש"י :

ש"ס (ל"ב ח') כיון דמתקנין לז דלכוס וכו'. ונכארה קנס דא"כ אף דכוי פרי וסרי מ"מ אחאי חקמיין לחוקס סא סקול מבטל סחקס. ונראה מד' סהב"ס סה"ס ליישב זס ע"ס ב' צב"ס ואין מסקין כוי דלחקמיין לחוקס שהספריסו ע"ס ע"א זס כוי נאחר סקול. וכן כהב לעיל צב"ס ולכ"ע. ולריך לחלק דא"כ סבא גבי קרקע אחאי מוסיין ממון נמא ג"כ דלחקמיין לחוקס שהסרידו כ"ד. וכל דני ממון ל"א סכי אף בלחא ל"ל דס"ע דסקול לא עדיק מעדיס וכיון שיש צ' עדיס דסוף נסר וסרי כמאס ע"כ מוקמיין לחוקס ודו"ק :

ש"ס (ב' רש"י) ד"ס אחאי קא סממס כוי סהפריס נסתמו כהנמא. וכל דלחיל נשיעתו לעיל (ב') דלחילו טעין קמי דידי זכוס מייך אינו נאמן סיכא דלא סחיק שני חוקס אף סיכא דלזית ל' מנו דלא היסס סלך מניול וכמו שהבין סטור מדבריו וכן נראה יוסר מדבריו שס צב"ס ולח מניאי לא זכיתס כהב דלחילו היס טוען מייך ונעמה כוי דמשמע סא"כ אף דלזית ל' מנו וע"כ טעמא דאין סהדי דלא קיס הקרקע משים דאין לו שער ולא חוקס וכל טעמא דרסס דנאמן כיון דטען ס' לו שער ואבד ח"כ מהני כיון דס' לו שער עכ"ל. וב"ז בקרקע אכל כוזו כיון דלא שייך מנו כמ"ע ע"כ סעמס משום מנו לסוליא. ואף דהרשב"ס כס' דבעמס ח' פליגי סיינו דבשתיס אס היס לו שער כוס סוי אמדין מנו כסדס דלא כוי שוב מנו כמ"ע וכן כממון אמדין מנו לסוליא אכל כיון דלשיעס ד"י סוי סספס בעלמא אס כן בקרקע לא סוי מנו משום דכוי מנו כמ"ע כיון דאין לו שער ולא חוקס וכממון משום מנו לסוליא ודו"ק :

ש"ס כהוס' ד"ס אחאי כוי כיון דלזית ל' מנו אלא

א"כ משקר תחלה. לכאורה קשה להבין כוונתם דלמה הולך לשקר תחלה והא יכול לומר תיסק שטרא זיפא ומיזא שטרא מעליא הוי ליה ואירכס. וגדאח דבאמת גס ר"י מודה לרצ"ס דעמא משום מגו להוליא רק שלשון הגמ' לא משמע כפירשו. ולהכי מפרש דמשום דאמר שקר תחלה הא שטרא הוי כיוצא איתו ב"ד והוי מגו להחזיק ולהכי קאמר רב יוסף אמאי קא סמכת אהאי שטרא כלומר אמאי דקאמר מתחלה הא שטרא הא חספא בעלמא הוא ושקר מתחלה ושוב אינו נאמן דל"א מגו היכא דהולך לשקר, וז"ל דרשב"א ס"ל מסבירא דנפשי' דאף דהולך לשקר אמינן מגו ומ"מ פסק כר"י בזווי דהוי מגו להוליא כיון דאכתי מחוסר גזייתא וע' בראש ודו"ק :

שם (ל"ב) אמר אב"י כו' ע"ס. רב אלפס ז"ל השמיט דין זה וז"ל שטעמו דהוא מפרש דברי שמואל עד שיגדור ג' גדידות כו' דלא בעי ג' שנים רק ג' אבילות וא"כ ע"כ מוכח דרבנן לא ס"ל כר"י דאבילות פירות זו יס' חזקה לפולה דא"כ אמאי פליגי בכנס את קיינו ואב"י קאי אליבא דרב דאמר חזקה ג' שנים מיום ליום ומש"ס איכא למימר מדר"י נשמע לרבנן דגס הם מודים לחד פירא חזקה לפולה פרי חלא דפליגי על ר"י משום דנא הוי ג' שנים. והר"ש שפירא דברי אב"י משום דהוא מפרש דגס לשמואל בעינן ג' שנים שלימות ופירא איכא למימר מדר"י נשמע לרבנן דגס הם מודים בזה הסברא לר"י ובמ"ס גס הרשב"ס ואיזו איזל ג"כ לפי' ר"ח שפירא לעיל דגס לרבנן אליבא דשמואל בעי שלש שנים ודו"ק :

שם (מ"ג ב') תוס' ד"ה וכיון דמלוי זבנה כו' דבריהם קשים למוזב דאי פירש וטעין דמלוי זבנה כלומר שהוא עומן כן אכל לוי יכחש אותו א"כ אף שיביא עדים דראובן גזלה ממנו מ"מ א"י לפרוק מלוי כיון דיש לו חזקה אבהתי' יכול לומר דשלו היא ושמעון החזיק בהלמות וראובן גזלה ממנו ומכרה. לו והאי דקנה ממנו ולא לקח ממנו בדין משום דעביר אינש דזבן דמי' כדאי' לעיל. ודוחק לומר ששמעון החזיק שני חזקה. ועוד דכיון דלריך להביא עדי חזקה למה לי תו עדי גזילה. ואי כוונתם שלוי מודה לו דזבנה א"כ למה לריך להביא עדים שראובן גזלה ממנו הלא כיון שגוי מודה שביטח של שמעון שמכרה לו והוא א"י צבירור אס ראובן לקחם הוי כמו מפלגיא זבנתיה דזבנה ממך דלריך להחזיר הקרקע ובדמשמע לעיל (ל"ב ב' ו') ב' כפמ"ס תוס' והפוסקים וליכא למימר שלוי החזיק ג' שנים וראובן דר בה חד יומא דא"כ היאך מלי יהודה מסיק לה. ולריך ליטב דבריהם ע"כ דמייירי דלוי אומר קמי' דודי זבנה מינך ראובן דנאמן לוי במגו דאיבעי אמר לא מכרתי לך ולכך לריך להביא עדי גזילה ודו"ק :

שם (מ"ה ב') מתיב רבא לסיורי לרבה כו' שלשון דחוק וע' רשב"ס. וז"ל ליטב דהנה רבה קאמר לעיל דנאמן לומר לקוח במגו דלהד"ס והיונו שקייתי מאחר וכפי' ר"ש וגמי דשמעון דאב"י פליג עליו בלקוח דא"כ וכמו שגדאח מקושית אב"י לעיל מ"מ היכא דטען להד"ס אכתי לא שמעין מאב"י היתך ס"ל וזה בעלמא נסתפק לו לרבה בדעת אב"י ומש"ס קאמר בדרך ממי' אי ס"ל לאב"י דגס להד"ס א"כ א"כ הוי תיובתא מהא דחזין דאמן נאמן על הקליטה במגו ואי ס"ל לאב"י דנאמן לעטון להד"ס וא"כ לא הוי תיובתא מהא דאיכא למימר דהא דנאמן על הקליטה היינו במגו דלהד"ס אכל לקוח אינו נאמן מ"מ הוי סיוע לרבה דכמו דנאמן על הקליטה במגו דלהד"ס ה"ל נאמן לטעון לקוח במגו זה דמ"ש זה מזה. ומש"ס קאמר בנשון זה מתיב כו' :

באופן אחר ל"ל ליישב וליישב ג"כ מה שהקשה בס' חוסן ישועות דכיון דרבה ס"ל דהעדים יודעין הכל וכמו שהקשה ליחוי עדים מלי קאמרי א"כ מאי סיוע לרבה

מברייטא דררבה תיקשי לי' משנתנו וברקוביית תוס' לעיל א ד"ה אכל דמאי אריא אומן אפינו אחר נמי וכמו שהקשה רנב"י. וגדאח לומר דרבה מספקא לי' בדעת אב"י אי ס"ל להכרח דאי איכא עדים מסתמא יודעין הכל ומש"ס פליג ארבה דקשה לו קושית רנב"י או אפשר דאב"י מודה לרבה דיכול להיות שלא ידעו ואפ"ה פליג עליו מסבירא ומש"ס קאמר אי דאיכא עדים ותאמר ג"כ דעדים יודעין הכל א"כ ליחוי וכו' וא"כ תיובתא על אב"י מברייטא מה תאמר לעולם באיכא עדים וחזקה לרבה דעדים א"כ א"כ לא הוי תיובתא לך אכל מ"מ הוי סיוע לרבה רבה בזה דעדים א"כ כל הדבר ולא ברנב"י ודו"ק :

שם (ס"ג ב') רשב"ס ד"ה ת"ס ולא את הגג כו' בשלא כתב לו שיעמק ורומא. כוונתו דאי מיירי בכתב לו עו"ר ואפ"ה לא קנה וע"כ ל"ל דגג גבוה י' חצות ומאי ס"ד דמסייע בסתמא לא קני והתוס' שכתבו בהם פירש כן כוונתם דאיכא לפרש דאע"פ שכתב לו מיירי בסתמא ומש"ס לא קנה את הגג ומסייע לו דבסתמא לא קני עו"ר גס להוליא זיוין ולבנות ע"ג למאי דס"ד דגג שוב לשאר דברים. אכל באמת דבריהם תמוהים דא"כ יהי' מוכח דברכתב לו עומקא ורומא קנה גס בור ודות ואמאי כיון דבסתמא ל"ק אהי' עו"ר למקמי עו"ר ולא בור ודות ודו"ק :

שם (קמ"א א') גמ' והא דמיא ילדה זכר וגקבה אין לו חלא מנה היכי מ"ל. קשה עובא הא איכא לאוקמי בהאי גוגא דלעיל דאמר אס זכר החילה מאתים קרבה אחריו ולא כלום נקבה החילה מנה זכר אחרים מנה וילדה זכר ונקבה וגא ידעין די מנייהו נפיק ברישא דמנה שקיל ממ"ז ואידך מנה הוי ספק וסמ"ה לרבנן דפליגי עליו דסומכוס ומיירי בחיי האב וכמ"ס תוס' או אפינו לאחר מיתת האב ויש עוד בנים והוי בזה ג"כ רבותא דאשמועין הלכתא כרבנן ולאפיקי מסומכוס ודו"ק וז"ל בדוחק :

שבועות (מ"ה ב') כ"ש דכ' דחמא היכי מ"ל מתוך שיכול לומר לו להד"ס יכול לומר לו נאכסו כו' ופירש"י דהקושי' קאי מש"ס. כוונתו דכן משמע הלשון יכול לומר לו נאכסו ולא קאמר נגנב או נאבד. אך קשה דא"כ אין לו מגו שטען נאכסו כדי שישלם לו שכירות. וכבר העיר באו"ט בב"מ ותו' דמיירי בב"מ ולא העיר כלל ברש"י שכ' להדיא דאיירי בב"ש. וגדאח ליישב דהא תוס' ד"ה מתוך וכו' הקשו על רש"י דמאי מגו איכא הא בעטון להד"ס חייב שבועה בפקדון. וליטב זה נראה דלא קאמרינן התם כן בב"ק שס אלא לר"ס בר יוסף אכל לר"ס בר אבא ורמב"מ דבעינן שלש פרות לא מחייב בלהד"ס לחוד אף בפקדון והכא קאי להדיא אליבא דרמב"מ. ומש"ס הקשה לו מתוך שיכול לומר כלומר אהיהא דהודאח וא"כ שוב לא קשה דלמא רואה הוא לכתוב השבירות כיון שאס יכפור יעבד לו הפרה כולה (וזה לא שכיח כלל שיעלה השבירות יותר משווי' של פרה ואטו בשופעטי עסקין). וזה ג"כ לא קשה מה שהקשו תוס' דלא אמרינן מגו ממודה מקלה לכופר הכל דאי לא"ס תיקשי לי' ממודה במקלת דעלמא ? דב' תשובות בדבר חדא דרש"י לשיטתו שפי' בב"ק שס דחזקה אין אדם מעיז כו' לא שייך אלא בקלוואח משום שטעה לו טובה א"כ לא פריך משאר מודה מקלה דהתם שייך אין א"מ וע"כ פריך ממב"מ דשבועת שומרינן. ועוד דהתוס' לא כתבו כן חלא לשיטתם לעיל ד"ה קליטה דבשכרו שלא בעדים לא אמרינן מגו חלא בב"מ ולא במב"מ ומש"ס לא נוחא לכו לפרש הקושי' במב"מ. אכל לשיטת הפוסקים בח"מ סי' פ"ע דאף במודה במקלת אמרינן מגו דלא שכתין א"כ קאי הקושי' משבועת שומרינן ג"כ ממב"מ דלהימניה במגו דאי בעי טעין להד"ס אהך דהודאח וע"כ ל"ל דבאמת הוי מלי פריך מכל מב"מ דעלמא. ומתכן דאשקיד לי' בעדים כו' פי' כמ"ס החומים בכללי מיעו דכיון דאיכא לאשכוח

ליום רמב"ח לרבא ג"כ הכי וז"ל לדחוקי דאפקיד ליום בשטר .
 י"ל דהנה כבר הבאנו דברי הסומים ב"מ דהיבא דליכא שום
 אופן שלא יהיה לו מנו באמת פטור משבועה דכיון דליכא
 מנו ליכא חיוב שבועה כלל אבל היבא דליכא לאשכוחי איזה
 אופן שאין לו מנו וחייב שבועה ח"כ אף היבא דים לו מנו
 חייב שבועה דל"א מנו לאשכוחי משבועה וזה הקשה לו רבא
 ח"כ שבועה הסומין דחייבם דהמנא היכי מ"ל כלומר ולמה
 הטייל הסומים עליו שבועה כיון דים לו מנו לעולם ח"כ
 דלא הוי מנו כלל דהוי מנו דהטעם ורמב"ח השיב לו דאפקיד
 ליום בשטר כלומר וכיון דליכא איזה דל שאין לו מנו ח"כ שוב
 חייב שבועה אף היבא דים לו מנו לאשכוחי דמנו לאשכוחי
 משבועה ל"א כמ"ס מזה לעיל בסוגי' גמ' דשבועות ובסוגי'
 גמ' דב"מ (ס' ח'). והוכיח מזה בפיר הכי"ן מיה"ג"ם דל"א
 מנו לאשכוחי משבועה דל"ל כעטם הרא"ש מכות מנו דהטעם
 דהא אף קי"ל בשכרו שלא בעדים אמרינן מנו אף דהוי
 הטעם כמ"ס הסומ' והר"ן . וכן מה שהקשה עליו הרא"ש דהא
 במב"מ אמרינן הטעם חזקה אין אדם מעיז י"ל דלרמב"ח
 באמת ל"ל הא כי טעמא רק הטעם לדירי' משום דהוי מנו
 לאשכוחי משבועה דהא גם במודה מקלח איכא אופן שאין לו
 מנו כגון שיש עדים על החמשים שמעידים בלוה והוא טען לא
 לוינו קודם שבלו עדים דלחן לו מנו דהוא טען פרעתי
 דהוא מנו למפרע או שמעידים העדים בלוה ולא פרע לפי
 ביטת הפוסקים בסי' פ"ו ס"כ הו"ו שיש סבר על חמשים
 שהיה לפי סברת רמב"ח דנשבעין על כסירת שפדו
 קרקעות וא"כ שוב חייב שבועה אף במלוה ט"פ דל"א מנו
 לאשכוחי משבועה רק הטעם דאין אדם מעיז הוא אליבא
 דרבא דאית ליה מנו לאשכוחי משבועה דכיון דרל"א לומר דלא
 אמרינן מנו בשכרו שלא בעדים משום דהוא מנו דהטעם
 וכמו כן בשבועה הסומין הוי הטעם וכמ"ס הסומ' שם ב"ד
 מתוך כו' ח"כ שוב ליכא הוכחה לדידים דל"א מנו לאשכוחי
 משבועה ולדידים במב"מ הטעם משום דהוי מנו דהטעם .
 (ויכולי לומר לפ"ד דהא דאמר רב"מ (ג' ח') בדר"ח קמייחא בלא
 טהא הודאת פיו גדולה מהעדאת עדים מקי' וכו' דמשמע
 דכל עיקר דין דהעדאת עדים מהיפת שבועה לא ידעינן
 חלף מכה פיו מקי' היינו אליבא דרבא דהסוגי' שם אולא
 אליב' דאית ליה הטעם חזקה אין אדם מעיז ומנו דהטעם
 לא אמרינן ח"כ אפשר לומר דמ"מ אולי לא חייבם הסומים
 שבועה אלא בהודאת פיו ולא בהעדאת עדים ולריבין אנו
 נזילק מקי' אבל אליב' דרמב"ח דאמרין מנו דהטעם רק
 מנו לאשכוחי משבועה ל"א ח"כ ממילא מוכח דהעדאת עדים
 מחייבו שבועה דל"כ אף חייבם הסומים שבועה בהודאת פיו
 הא אית ליה מנו ואין זה מנו לאשכוחי משבועה כיון דלעולם
 יש לו מנו ח"כ דהעד' חת עדים מחייבו שבועה וח"כ שוב
 חייב ג"כ בהודאת פיו דל"א מנו לאשכוחי משבועה וכמ"ס
 לסברת הסומים) . וספספא ח"ש דעל רמב"ח לא מלי הסומ'
 להקשות דהא אית ליה מנו דכ"ה דאזיל לשיטתו בשבועות
 דמנו לאשכוחי משבועה ל"א וכמו שהוכיח הכי"ן מיה"ג"ם
 משבועה הסומין ולדידים במודה מקלח ג"כ הטעם דל"א
 מנו לאשכוחי משבועה אבל אליב' דרבא דס"ל בשבועות
 שם דמנו דהטעם לא אמרינן ח"כ לדידים ליכא הוכחה דל"א
 מנו לאשכוחי משבועה ובמודה במקלח ובשבועות הסומין
 הוה הטעם ג"כ משום הטעם והא"כ חיקשי ליה בלשית
 לשיטתו וק"ל :

בד"מ כו' ע"ז בש"ך ס"ק י"ז כ' ח"ל ובס' ג"ת הקשה כו'
 דל"כ בשני ערבים כו' אי איתא דמהבירו נזכר מאי
 היה לריך נמנהג וזו כו' והנה בקושיא ולפ"ד לק"מ כו'
 ט"ס שחיר' בדוחק . ולדעתו לא מלאתי מקום לקושיותה דהא
 לבאורא קשה על טעם זה של הרא"ש דמאי היה לריך למחנה
 זו בלא מחילה ילך ויגבה משמעון דהא חס יגבה משמעון

ילך שמעין ויתבע אח"כ מראובן כחאי וכדאיתא לעיל ס"ח .
 ואם שרע אחד מהם כל החוב חוזר וגובה מהבירו חלקו ע"ס'
 והוא מחשבות הרא"ש . וע"כ ז"ל דבאמת לא יגבה משמעון
 רק חצי החוב ואז לא היה יכול לתבוע מראובן כי יאמר לו
 חלקך שלמה וכמו שהחל שמחל לראובן אינו רוצה לנכות
 משמעון רק חצי החוב כן היה יכול לעשות בלא מחילה . אבל
 ב"ב ערבי' בפיר י"ל דלא היה כוונתו למחול רק לאחד לבד
 ולהטות מהבני כל החוב ופמ"ס להדיא בסעיף ח' ח"כ ח"א
 לומר דמאי היה לריך למחילה ילך ויגבה מהבני כל החוב .
 וז"ל דל"כ השני יגבה חצי החוב מהראשון וכדאי' לעיל ס"ג
 ובסמ"ע ס"ק י"א ואז לא יהיה צידו יכולת למחול כיון שגבה
 גבה חצו וילך מחל מקודם לראובן ויגבה כל חצו מערב
 סב' וזה ג"כ דלא כמ"ס הש"ך ס"ס קל"ב כמו שפקפק עליו
 הסומים שם . והדברים ברורים ודוק :

ש"ס בחוב"מ סו' קי"ב סמ"ע ס"ק ט' ע"ס וע' בזה"מ שם .
 ומאוד חצי תמה דאין אפשר לומר אף דים עדים
 שקנה מ"מ כו"ל דהוא מוחזק בם עפ"י עדים לריך בלוקח
 לבדד אימת קנאו ובאם לאו מוליחין ממנו ובס"ד כתב ואם
 יש עדים שקנאו אלא שא"י מתי קנאו חולקים והא כתב הלוה
 בודאי מוחזק עתה וי"ל כ"כ ב"ה וליהוי שייך הכל להמקדים
 מקי' מהא דלעיל דמוליחין מיד בלוקח מהמת חזקה זו
 מל"ס הכא דכ' המלוה אינם מוחזקין . ובפיר שם ה"ט
 שהשמיט זה ועיין אור"ח וק"ל :

בבב"ד ט' מהני' אין כאן לבסן כלום . לבאורא קשה
 לשיטת הפוסקים דמוליחין ממון בספק ספיקא
 (ע' בהובות ט' ב') ח"כ יש לבסן ס"ס דלריך ליתן לו מלה
 אחת חדא דלמא בשיטתם ילאו סוכרים תחלה ואח"ל שבאמת
 ילאה הספקה תחלה דלמא בשני ילא סוכר תחלה .
 ואפשר לומר כיון דלחן לו בעלים ידועים דלכא כק' מאי
 לדחות ולומר להבירך חצי ממן אין מוליחין ממון בזה"ג אפילו
 בסי' . אך בא קשיא לפי מאי דפריך ב"מ בסוגי' שם
 (ו' ב') ח"כ דהקפו כהן מוליחין מידו אמאי נכנס לדיר להחשיר
 כו' והא כבא בודאי אין מוליחין מידו אם תקף בניהם
 דהא יש לו ס"ס להחזיק אחד וא"ל היכי הני בסיפא
 ובנכנס לדיר להחשיר דקאי אכולה מהני' . ולריך לומר
 דכיון דעל כל אחד בפ"ע אין לו ס"ס להחזיק ח"כ אפילו
 תקף בניהם לריך להחזיר בניהם אם נאמר דהקפו כהן
 מוליחין מידו וק"ל (שוב מלאתי קלח דברי הראשונים
 בסי' מל"מ) :

ש"ס ב' תוס' ד"ס לאפקועינהו כו' חדשו בדבריהם כלל
 מהודש וכמו שהמחיק הגאון מוהר"ט אלנאי דבכל
 מאה בים זה הספד ממון . לא אמרינן ספיקא לחומר
 וגדלה לבאורא דהתוס' קאי אליבא דר"י דהוקשה להם למה
 לריך הנמ' לומר הטעם לאפקועי איסורא ולא קאמר לפוטרו
 ממלוה עריפה . וע"ז כהנו דל"ל לעורפו מספק ויקשה על
 זה מחמת לאחר שם דמחוייב לבטלו מספק וכמו שפסקו
 הפוסקים בכל האנציות . ואפשר לומר דהתוס' קאי אליבא
 דר"ס דהוקשה להם דאפילו אליבא דר"ס לריך לספרי' מה
 כדי שלא יהי' לריך לפוטרו מ"מ וע"ז כתבו דלית חייב לפוטרו
 מספק משום פסידא דלדידים מותר בהגהה אבל חזק כיון
 דאסור בהגהה לא הוי פסידא ולריך לבטלו מספק . חלף
 דמ"מ חיקשי למה אמר ר"א ב' דברים אונן ברשותו של
 כו' והא איכא פטר חמור אליבא דר"י דכלכתא כוונת' דאסור
 בהגהה ומיקרי אינו ברשותו ועשאו הכתוב כאלו ברשותו
 שמחוייב לקיים בו מלות עריפה ע"כ ל"ל דגם לר"י מקרי שלו
 כיון דיכול לפדותו בשה ואפילו בדנקא ח"כ מקרי שלו וכמו
 דאמרין לענין קידושין דמקודשת . וא"כ קאי דברי התוס'
 גב לר"י דהוי פסידא כיון דיכול לפדותו ומס' ה"ל לחמץ
 ואינו חייב לעורפו מספק ודוק :

שם (מ"ח א') בנמ' שני יוסף בן שמעון כו' דאמר ליה אי בדידך מסיקתא מנחא לידך כו'. הכא ליכא לאקשווי דילמא בדחבריו קא מסיק והאך דסקיל מנחא ידיה כו' דל' דסבר י' בדיה וכדבר דכר' דהאך דסקיל מנחא דמי שנחייב הוא ויוד דכיון שמשמטין שיעסם בשותפות ולא חלקו עדין יכול ליקח חלק אחד על חבירו כיון שמשמטם גם בחלק חבירו הוי כמו שטבולא דל' אך לקמן ע"כ דקאמר לחל גבי האי כו' אר' ירמיה דאמר ב' יב"ט בעיר אחת ולקח אחד מהן שדה מחבירו כו' קשה דמה דמיון הוא זה דבשאלה הכס שפיר יכול לומר זמ"ל אם אחס חייב לי הרי הקרקע עתה שלך ואם חבירך חייב לי הלא היתה שני מקודם ופטבולא שני קודם אבל הכא גבי אחים שחלקו כיון דל' אין בדיה וכמו שפירש"י הכס בד"ה ולקח סיחך יכול ליקח מזה דלמא הוא אינו חייב לו כלל רק חבירו ואך דאמרין ח"כ מ"מ אינו צודקו שחלופו ויכול להיות שבה לב"א חלק שלו ובמ"מ הרב בשא"א סי' פ"ט וא"כ איך יכול ליקח מא' על חבירו ודו"ק ולט"ג. עיין בהפגלה (במכות ג' ד' ח') בנמ' שם כיון דשחט בה פורתא אסרה כו' שהקסם דלוקמי ג"כ שהיתה בבית שומר וגנבה מבית שומר ע"כ. וא"י מה הוא שם דהא כיון שאסרה בידים ל"מ למימר כס"ל וכדאיתא בב"ק (מ"ח א') ע"כ דבר"י וסו"ס וא"כ למה יתן סגנו להשומר דו"ס כיון שבסיומן ח' אסרה שוב ל"מ נאמר כס"ל ואידך לאו דמסר קא עבד. וכ"כ מה שהקשה שם עוד דכ"מ נאמר בטעמא דרבנן כט"ו דלא סבר כד"י ע"כ דמאי שייך זה בד' ישרב כיון שאסרה בידים אין סגנו והשומר יסנוס לומר כס"ל מיד בשחט סי' אחד. וע"כ ל"ל באומר בנמ' וביחס כו' וחכמים פטרי משום שחטא שחטא ראייה ודו"ק. שוב ראינו בס' דו"ס כס' ג"כ בד' ההפגלה כס"ל ול"ט : סליק פרשת משפטים

הדומה

ובניהם איש אל אחיו וגו' (כ"ס ב'). איתא בב"ב (ל"ט א') כ"ל בן עומדן ד"י ור"א חד אמר פניהם איש אל אחיו ור"א פניהם לבית ולמ"ד פניהם איש אל אחיו הא כתיב ופניהם לבית. ? ל"ק כאן בזמן שישראל עובדין רב"מ כאן בזמן שישראל אין עובדין רב"מ (עיין רש"י) ולמ"ד פניהם לבית הא כתיב ופניהם איש אל אחיו דמלדדי אלדודי דתניא לונקלוס סנה אומר כדכתיב מעשה לעלזים הם ומלודדים פניהם כתלמיד הנפטר מדברו. ודקדק הגאון מוהר"ם ז"ל בספרו נפש החיים אמאי לא העמידם באמת פניהם איש אל אחיו כמו שהיה במשכן. ותיקן דידוע דשני הכדכדב אחד רומז עליו ית' וא' רומז על ישראל. והגם בדור המדבר שאלבו משולתן גבוש מן ולא היו לריסות לשום עסק פרנסה ע"כ נא היה שום נפיה ללד אחד ולכן העמידם פניהם איש אל אחיו ובמאמרו ז"ל ביומא (ג' ד' א') ראו חבכסם לפני המקום כחבת זכר וקבה אבל בימי שלמה שהיו לריסות לעסק פרנסה ואי אפשר להם נעבוד את ה' בדביקות גמור בלי שום נפיה ללד מה ע"כ העמידו הכדכדב מלודדים ע"כ בא ריבוס. ואי אבוא אחרי ומלאמי את דבריו דג' בחיות יס. בחיות א'. חב ולכן מדבר עמו פנים פנים. בחיות ב'. הרב עם תלמידיו הרב יוסב בראש והתלמידים בלדו מוקפין בעניה. בחיות ג'. הארון עם עבדו אינו רואה פניו כלל רק הולך מאחוריו וידוע מאמרו ז"ל (ב"ב י"א) כ"ו שישראל עובדין רב"מ נקראין ביום ובשאלן עובדין רב"מ נקראין עבדים. והשתא בדור המדבר שהיו בדביקות גמור במעלה היותר גבוה וקראים ביום אז והעמידו הכדכדב פניהם איש אל אחיו וכמו שזכר באמת בפעם מ"מ כדכתיב פנים בפנים דבר ד' אל כל קהלם וגו'. ובימי שלמה לא היו

כ"כ במעלה ובמס"ל והיה להם בחיות תלמידים שיושבו מוקפין שרובן רואים את פני רבם רק מן הסד והעמידו הכדכדב מלודדים וזה כוונת לונקלוס שדיחא אותם לתלמידים. והא דלא קאמר כתלמיד הלומד ? משום דר"ה להורות אמאי לא היה מעלה כמו דור המדבר ע"כ אמר כתלמיד הנפטר כלומר שהולך לפעמים לעסק פרנסה ובמאמרו רבא לתלמידיו לא תסחצו קמאי בימי יוסן ובימי חשוי. וגם בימי שלמה היו לריסות לעסק מעט כפרנסה ולכן היה להם בחיות תלמיד. ומ"מ גם כן נחשבין בביתם דתלמידים דומין לביתם ובמאמרו ז"ל כל הלומד בן חבירו חורס כאילו ילדו. ובשאלן עובדין רב"מ יס להם בחיות עבד שאלו רואה פני רבו כלל ובמ"מ ואינו הסתר אסתור פני ציוס הכו"א וגו' ע"כ מוקי מתחילת סא דכתיב פניהם לבית שלא ראו זמ"ל כלל בשאלן עובדין רב"מ. והגם לפסוק ג"כ לא היו לריסות גבוש עסק פרנסה ובמאמרו כחבת פקד ב' עתידה ח' שחילא גלוסקאות וכלי מלת כו' וזכרם ג"כ לראות כס"י פא"פ וזה כוונת מאמרו סוף תענית עתיד הקב"ה להיות ראש חנה גלדיקוס וכ"א מראה בלבושו ואומר הנה חלקינו זה קיונו וזה ד' קיונו לו וגו' משני שהיו בית דכתיב זה אלי ואנוהו וגו' וק"ל : **ויבא** (ע"כ א') גמ' וילך מפרוכס מה נהסן בשב כו'. וקשה אמאי לא יקף מפרוכס דכתיב תמני ויחי' כאן ב' ובדיקוף לשינוי לענין רימוס. וגמורין קמא דהיספית לטל ד"ה וילך יחא. אך למירון הסני יקשה עי הגמרא מאי חיות דלענין רימוס יספין תמני ולמטיל יספין בשב איתא איפכא דלמטיל יהיו לרין ט"ו ולרמוס יקף בשב נכל חוט ויהיו י"ח. ולרין לומר דג"ס דמבזר נחקבלה מסעו. וא"כ אי יומא דלא לרין אלא בשב ידעינן זה מדבשא דלשול מדבר שלא לאמר שם וא"כ גמ' נמאי אסא וע"כ ל"ל דעיקר מפרוכס אז מלכנו שיהיו שמונה אבנ ג"ס דתכלת לא נחקבלה ולכן יספין משב שחונן כסני בשב ולמסקנא לא אחי קי ג"ס ודו"ק :

הצוה

והגדת אותם לבנתי (כ"ט ט') וגו' וחבבת להם מגששת וגו' כהנ הרב ב"א סי' כ"ט דמס"ס נקט במתנין מלפס קודם לחבנת אט"ל דקראל כתיב בש' אחרי ובחבנת דד יתגור ובמלפס דד וגו'. משום דקראל מיירי בבגדי כה"ל צוה"כ שלא היה בהם כנאים. אבנ התגא מיירי מבגדי כהן הדיוט דקיי"ל דחבנתו היה כל כנאים וכ"ס הרמב"ם ולכן לרין לבנש המלפס קודם ואח"כ החבנת כדני שלא יהיה כנאים שלא במקום מלוא ע"כ שהארין צוה לדעת הרמב"ם ז"ל ואי תמיכי קא חגיגה הכא חלל שהרי גם בבגדי הדיוט מפורש בקראל חבנת קודם הכא בש' זו וחגרת אותם חבנת וגו' וחבבת להם מגששת וגו' ובש' לו כתיב ויתגור אותם חבנת יחבסם להם מגששות וגו' ויוד שהרי בפירוש פסק הרמב"ם כה"ל בני המקדש שחללו עובד האבנתי ואח"כ המלפס אף בבגדי הדיוט אלא ע"כ ל"ל דבאמת חבנת קודם וכמו שכתוב בקראל וסא דקט התגא מלפס קודם משום דמכסי ראש עדיף טר דהא מלך על כל האבדים וכדאיתא בשבת (ס"א א') ודעונו מתרין הגמ' דיש פק חרבע מיתות לענין כחונת ע"כ. והא דג"ס חקדמי קרא ג"כ משום זה ? ז"ל דר"ה להבחיטם ענין באמת שיהי' האבנתי קודם ובכחונת סמך הכתיב על הא דכתיב ילכש על כשרו שלא יבא דבר קודם למכונסיהם ומס"ס חקדמיה לכחונת. והתגא סמך בשחיסם עי המקרא ומס"ס הקדים כחונת למכונסיהם משום דמכסי כוונת גופא וכדאיתא שם בסנהדרין ומלפס קודם לחבנת משום דמכסי ריבא עדיף ליה ובמס"ס וק"ל. אח"כ רב גופס מחדש ג"א אלא השא"א וראייה שהקשה כן ע"כ :

עיין מ"א סוף הלכות נש"כ אם מותר להשתמש בכהן ועיין בזה"ט שם שדחה ראיתו. והנה מבואר בצבורות ר"פ ע"כ דרב חמא יהיב תרומה לשמעיה וע"כ צטלח לא היה כהן והיה לו עבד כהן וק"ל :

תשא

ביצה (י"ט ב') ע"ש בסוגי' רש"י ד"ה כ"פ למיקם עליו צ"ח כו' שאם לא יביאה עכשיו ילמדך לבוא בשבילה ליושלים שהרי צטלחו בהגל בפסח לא יביאה מפני חמץ שבה ולא בעצרת מפני שהוא יו"ט וכו' עכ"ל. וגלאורא תמזה דהא בחג הסוכות ע"כ יביאה למחרת י"ט דהיינו בחו"מ ח"כ כ"ש בעצרת דיכול להביאה למחרתו דהוא חול גמור. והגראח דאפשר לומר דזו המ"ד ס"ל כד"י דאית ליה בסוכה (מ"ז ב') שאין טעון ששה ואין טעון לינה ח"כ בעצרת ח"ל ללון ביושלים אבל בסוכות בלא"ה לריך לינה ויביאה למחרתו. והיינו עלה טובה שלא ילמדך ללון בשבילה בעצרת. ומכ"ש לפנ"ש הסוס' בסוכה שם (מ"ז ח') ד"ה לינה ובר"ה (ה' ח') ד"ה מה חג דבסוכות לריך להיות כל שבעה בירושלים ח"כ יביאה בחו"מ. ולפנ"ש מיושב נמי מה שהקשו המפרשים על מה שפירש"י לקמן בזה הדבור ח"ל ח"ל להביאה לא בחג השבועות של אחריו ולא בחג הסוכות שים לו סהות וכו' עכ"ל והקשו הא קי"ל כרבא דאמר בר"ה (ו' א') כיון שעבר עליו הגלגל אחד עובר בעשה. דאפשר לומר דרבא ס"ל דעצרת ג"כ טעון לינה וכמו שקי"ל להלכה ע"ש בסוכה (מ"ז ב') ומש"ס קריין בכל הרגלים ובאת שמה והבאתם שמה כלומר כיון שאתם לריך ללון עד למחרת חקריבנה שם בביאתך אבל זה המ"ד דכ"ל כד"י דעצרת אין טעון לינה ח"כ לא אמרין שוב עשה ובאת שמה והבאתם שמה דהא בעצרת אף דיבוא שמה ח"ל נו להקריב בביאתו דהא הולך לביתו תיכף בלינה וא"כ ע"כ אין כוונת הסורה להזהיר שבביאתו לרגלים יקריב נדרים ונדבות דהא בעצרת לא שייך זה. ואע"כ כוונת הסורה בפשוטו שיבוא בכוונה להקריב בכדי שלא יעבור צ"ח ולא על ביאת הרגלים. ור"ש ג"כ ס"ל כח"ק בזה דלא מלינו דפליגי עליו בהא ומש"ס פירש"י אליב"י ח"ל להביאה לא בחג השבועות וכו' ודו"ק : **ואין** להשתקף ולומר דאף דיכול להביאה למחרתו בעצרת מ"מ כבר עבר צ"ח דעברו עליו ג' רגלים ? דז"א כיון דיש לו ג"כ תשלומין כל שבעה אינו עובר צ"ח עד שיעברו כל שבעת ימים. ועיין טורי אבן ר"ה (ו' א') ד"ה אלא וולדה וכו' ובאבני שוהם שם ד"ה כיון ודו"ק :

ורא יחמוד איש את ארצך בעלותך לראות וגו' (נ"ד ב"ד) . כתב המל"מ ר"ש הלכות קרבן פסח וז"ל ואף דבין ראיה לא ראיה שיפטור מי שדר בח"ל ע"ש. ואני בימי חורפי סבאחי ראיה מנמ' ערוכה גיטין (ה' ב') דמפרש הסם טעמא דתמדינה למדינה בא"י ח"ל שיאמר בפ"ג ובפ"ג כיון דאיכא עולי רגלים שכיחי שירתא משמע להדיא דבחו"ל ליכא עולי רגלים ומש"ס לריך לומר המביא משם בפ"ג ובפ"ג. (אחר זמן רב מלאתי ראיה זו בסוף ספר זכרון יצחק ובספר איי הים) ובהראותי דבר זה לפני אמר הרב הגאון הלויק המנוח מו"ה יעקב מאיר זצ"ל מק' יאלאזקני אמר אף שדבר זה נכון לאמחו מ"מ יש לדחות לפי מאי דאיתא בפסחים (ח' ב') דכל מי שאין לו קרקע פטור מראיה ומפיק לה מדכתיב ולא יחמוד איש את ארצך וגו' וקרקע היינו דוקא שיהא לו קרקע בא"י אבל קרקע חו"ל חשיבא כמטלטלין וכדאיתא בערבין (כ"ט ח') ח"כ י"ל דמי שדר בחו"ל ויש לו קרקע בא"י חייב בראיה ואע"כ ז"ל בפ"ג המביא מחו"ל משום דלא שכיח שידור בחו"ל והיה לו קרקע בא"י ומש"ס אין עדים מלוין לקיימו עכ"ד ז"ל. והנה זה עולה יפה לפי שיטת הסוס' שהביא המל"מ שם מקודם שפסקו דמי שאין לו קרקע פטור מראי' וכמו שחורנו מקודם

וא"כ ע"כ כוונתם בחירון זה שאף שסיה לו קרקע בא"י מ"מ כיון שדר בחו"ל פטור וע"ז שפיר הקסה המל"מ דמנ"ל הא ומנמ' דגיטין בג"ל אין ראיה דאיכא למימר כמו שדמה אמר' ז"ל. אבל לפי מאי דמשמע מד' הרמב"ם דהשמיט הא דניא דר' אחי דמי שאין לו קרקע פטור ועיין בגל"ה שם שנתן טעם לדבר דלא קי"ל בר"ה ח"כ מוכח להדיא מנמ' דגיטין בג"ל דדירת חו"ל פטרת. ועוד יש להביא ראיות לזה ואכ"מ ודו"ק :

ובזה נ"ל ליישב מה שהמכו כולם על הרמב"ם שהשמיט דין זה והוא כיון דמוכח מנמ' דגיטין בג"ל דבני חו"ל פטורין מראי' ח"כ הא גופא טעמא כפי מנ"ל למיפטר מן הראי' מי שדר בחו"ל והא חובת הגוף נהגת בין בארץ בין בחו"ל. וע"כ ז"ל דממעטין מארצך. וא"כ שוב ליכא למעוטי מזה מי שאין לו קרקע. דהא חזקן גבי בכורים כתב רחמנא חרי מיטוטי את האדמה אשר נתת לי למעוטי מי שאין לו קרקע כדאיתא צ"ב (כ"ז ח'). וע' רש"י שם) ואשר תביא מארצך למעוטי חו"ל וכדא' בחולין (קל"ו ח'). וא"כ הכא גבי ראיה דליכא אלא חדא מעוטי דארצך לחוד לא ממעטין מי שאין לו קרקע אלא ממעטין מי שדר בחו"ל. (ומזה מוכח נמי דא"ל כדברי הנאור אמר' ז"ל דלעולם בני חו"ל ויש להם קרקע בא"י חייבים בראיה רק קרקע חו"ל לא מהני דכמעטלי חשיבא. דא"כ למה לי מעוטי דארצך גבי בכורים למעוטי חו"ל הא למעוטי ממילא ממעוטי דמן האדמה אשר נתת לי דפירות חו"ל היו באין לו קרקע ואם דר בחו"ל ויש לו קרקע התגדלה פירות בא"י בודאי חייב בבכורים אע"כ דלכל כי האי גוונא גם קרקע חו"ל מקרי קרקע ודוקא לעיין ערבין חמישי). ור' אחי דמשמע מהכא מי שאין לו קרקע ע"כ ס"ל דהדר בחו"ל חייב בראיה וא"כ לדידי' ז"ל ע"כ טעמא דלריך לומר בפ"ג משום דאין בקיוף נשמה. אבל הרמב"ם דפסק כרבא דהוא בחרה דהענין מוכח אף עדים מלוין לקיימו ולדידיה בחו"ל ליכא עולי רגלים ואולימריך מיעוטא דארצך למעוטי חו"ל ומש"ס השמיט הרמב"ם להא דר"א. והא שלא הביא לפטור מראי' מי שדר בחו"ל. משום דאין דרכו לכסוב דינין שאין מפורשים בתלמוד כ"ס מדיוקא בידוע או סמך עלמו חמס שכתב בה' גיטין טעמא דפ"ג משום אין עדים מלוין לקיימו דמשם תלמוד דין זה. וזה י"ל ג"כ קושיית הגל"ה דמאי עבדין בסק' ג"ש דר"ה ראי' מהקבל. דאפשר דילפינן הקבל מראיה לפטור מי שדר בחו"ל ודו"ק: ועיין סנהדרין (י"א ח') ועל גלות ישראל שנקדו ממקומן ע"ש ברש"י דקדק לפרש משום עשיית פסח דמראיה פטור מי שדר בחו"ל. ועכ"פ יקשה מכאן למ"ס חוס' שהסוס' בג"ל דאף מפסח פטור :

ויקהל

לא חבצרו אש וגו' (ל"ה ג'). פסחים (ה' ח') ר"ע אומר ח"ל כו' מלינו להבערה שהיא אב מלאכה כו' ש"מ אין ביעור חמץ אלא שריפה ופירש"י שם ד"ה ש"מ כו' דס"ל כד"י כו' אין ביעור חמץ ח"ש וילוף לה מותר כו'. דקדק הגל"ה דלמה ב' רש"י שפת יתר וילוף לה מותר. עוד הקסה דמשמע לפי האמת ג"כ ס"ל לר"ע דאין ב"ח ח"ש ומנ"ל לרבא הא איכא למימר דדוקא אי נימא דמיירי ביו"ט הוא דוקא בשריפה משום דמלינו למילף בק"י מותר דעובר בב"י אבל למסקנא דס"ל בעי"ט אפשר דס"ל הסבחתו בכ"ד ואני תמה על קושייתו איך אפשר לומר בכוונת רש"י דלמסקנא נמי אין ב"ח אלא שריפה והא רש"י כתב דס"ל כר"י ור"י גופא ס"ל דשלא בשעת ביעורו הוא דבשריפה אבל בשעת ביעורו היינו מו' ועד הלילה הסבחתו בכ"ד כשיטתו לקמן (י"ב ב') ושלא בשעת ביעורו דבשריפה הוא דוקא

דווקא מדרבנן וכפא ר"ע אקרא קאי . ולפמ"ש לעיל לישב קצתים הש"א על רש"י דבסוף הפסח אף רש"י מודה לר"ק שרפה דוקא (פ"ט לענין פ' בא בחידושי פסחים י"ב ב') מיושב גמי דקדוק הל"ה למש"ס כהנ' רש"י ו"ל דילקף לה מותר לבורות דשיקר הטימור מותר הוא על יו"ט גופי' דלר"ק שריפה דווקא . ומש"ס קאמר שפיר אין ב"ה אלא שריפה ורק מ' ועד הלכה ס"ל לר"ע ור"י הסבחתו בכ"ד ובמ"ש לעיל במעט הדבר ט"ס וק"ל :

פקודי

וראצו ממנו משה ואהרן ובניו וגו' (מ' ל"א) . הרב בכ"מ פ"ט מה' ביאת מקדש הקדש על הרמב"ם דיוקף לכה דקיי"ל כל יצור שאין בו כדי לקדש ד' בהרים אין מקדשין ממנו מכה דכתיב אהרן ובניו דהיינו אהרן וב' בניו אלעזר ואהרמר ופניהם היו עממן וכיוצו מקרא דבי פסא . ואמאי לא יליף במשמעות הגמ' זבחים (י"ט ב') דילקף הסה מקרא דפ' פקודי דכתיב משה ואהרן ובניו פ"ט . וגרסה דלא ראה הרמב"ם נפרש בפירוש"י משום דקשה ליה קוביות רש"י דלא כהנו בבב' אהת ודמשתט ג"כ בפ"ו (ל"ד ה') דקיי"ל לסלסל דלא כהן משה אלא בשבטת ימי המיעושים ומש"ס סוגרין לפרש דיוקף מאהרן ובניו בלחוד דהיינו מפניהם שהיה עממן . ואין לסקסות דה"ל למי' הניא בגמרא דק' קרא דפקודי דכתיב ציה משה ס"ל להביא דק' קרא דבי תשא דלא כתיב צי' אלא אהרן ובניו , י"ל דקרא דבי תשא אלוסדק' לגופי' למאס שירחמו ממנו אהרן ובניו צבואס וגו' ולא על שיעור הציור ומש"ס יוקף מקרא דפקודי דמיותר ואמאי לבורות על שיעור המוס ויהיו שיעשה כיוצ דגז' שיהיה בו כדי לקדש ד' בהרים אהרן ובניו ופניהם שבהנו צב"א . ובגמרא נס הרמב"ם נגוחו על כך קרא דפקודי וע' כס' פ"ד בפ' זו שהאר"ך בזה והגלג"ד כמבתי :

ויקרא

זבחים (מ"ד ע"ב) הלכה כר"א שאמר משום ר"י . שיהיו בקונטרסי מפנה מקדש שכתבתי שם ח"ל . ל"ס בזכו נגד הסה מתנייתן דריש פירקין דנתן כוון כתיקון ואחת שלא כתיקון איו פיגול דאין מפגלן בחמי מחיר דמשתט לסדרא הא כוון שלא כתיקון סוי פיגול . וציותר יש לתמוה על הרמב"ם פ"ז מה' פס"מ דבסלסל ב' פסק כשהם מתני' ובסלסל ג' פסק כר"א שאמר משום ר"י . והדברים סותרים זא"ז תכ"ד ולע"ג עכ"ל וגמטן תהי' למזכרת דודי המנוה הרב הג' חו"ב מפורסם לתהלה כו' מוס' מרדכי חן טוב זל"ס חק"ק סוויסלאך אעתיק מה שהשיב לי בזה מכבר בבחא חוקן כדעת לפ"ק . ח"ל במכתבו אלי . מכתבו הניסם הגיעני ביום אחמול . נדרשתי לאשר שאלוני ע"ד חומר הנושא בסוגי' דזבחים (דף מ"ד ע"ב) דפסקי כס הלכה כר"א שאמר משום ר"י דלא כמתנייתן דריש פירקין . ופסקו שם דאין פיגול בחמי מחיר וציותר הרבה לתמוה על הרמב"ם פ"ז ה"ב דפס' פסק כהנא דמתנייתן וכו' . ובקש ממני לבלל הדבר עם ידיו הרב המפורסם מו"ה בנימין ג"י (הוא הגאון ראב"ד בסוראדנא) וכן אם פניו לא ראיתי בעת ההיא אך אחר מעט העיון והחיפוש קאת מלאתי קצתי' זו בספר מתחת בנימין על משניות וע"ס דבריו הארוכים ולא שמיע לי סי' . אמנם לפע"ד נראה דהרמב"ם סובר דמחשבת פנים בדבר הנעשה בפנים ה"ז פיגול גמור ור' יוסי לא אמר רק מחשבה בחוץ ע"ד הנעשה בפנים או על מחשבת פנים ע"ד הנעשה בחוץ לא מפגל אלא מחשבת פנים ע"ד הנעשה בפנים פיגול פיגול לדעת הרמב"ם לפיכך לדעת הרמב"ם אס' נתן

צו

וראצו אורו באבנט וגו' (מ' ד') . גרסין בימא (י"ב ב') על כהנו מה ס"ל ילבב להביא מלפניו ואבנט נדרמת הדשן דר"י ר"ד אימר להביא בגדי כה"ג צויה"ס בפסחים להדיוט דבי אומר ב' חסונות בדבר . חדא דאבנטו ב' כה"ג צויה"ס לא זהו אבנטו של כהן הדיוט ועוד בגדים שכתבתם בהם קדושה תמורה ושתמם בהן קדושה קלה אלא מה ס"ל ילבב לרבות את השחקין . ובממתי מהרב המאוס"ה המפורסם מוס' אלימלך זל"ל האב"ד דק"ק לידא שאמר בשם רבי הגאון מוהר"ה זל"ל חוואלצין שדקדק דהיי דאמר ר' שמו' חסונות בדבר על דברי ר"ד מ"מ קדש חממי לא אמר בדברי ר"י להביא מלפניו ואבנט ומי' הכדושי נומר לרבות את השחקין . ופירקן ג"כ הרב זל"ל דנבאורה קדש על ר"י אמאי לא כתיב מלפניו ואבנט בפירוש בפסחה וזל"ל דס"ל לר"י דאבנט של כהן הדיוט היה של כוון ובג' כה"ג בשאר ימות השנה היה של כלאים . והנה כהן הדיוט כיון שאין באבנטו כלאים היה לובש האבנט קודם למלפניו וכדאשכחן בגדי כה"ג צויה"ס בפ' אחרי מות כהני ובאבנט כד יחגור ובמלפניו כד ילמך וגו' אלא כה"ג בשאר ימות השנה שהיה באבנטו כלאים היה לובש המלפני קודם ואח"כ האבנט כדדי שלא יהיה כלאים שלא במקום מאוס . ומש"ס לא היה יכול הכתוב לכתוב בפירוש מלפניו ואבנט כיון דהרמ"ה הדשן כהנה ג"כ כה"ג ואלאו המלפני קודם . ואלל כהן הדיוט אבנט קודם וסי' מניינו לקדוש הכתוב . ומש"ס סתם הכתוב וסמך על הדרש אכל ד' דלוח ליה דאבנט של כהן הדיוט ג"כ היה של כלאים ע"כ זל"ל כר"י דה"ל דהק"ל לכתוב בפירוש מלפניו ואבנט ובגמרא נקדוס מלפניו כיון דאבנטו של כ"ס היה ג"כ של כלאים וע"כ זל"ל לרבות את השחקין עכ"ד הרב זל"ל . (אמר זמן רב נדפס מחדש השאגת אר"י עם הק"א וראיתי שהביא כן בשם הרב שאג"א) . וקשה לי על דבריו דהא אין קיי"ל דאבנטו של כה"ג זהו אבנטו של כ"ס וכ"פ הרמב"ם זל"ל ואש"ס כהב הרמב"ם בפ' מסלכות כלי המקדש שלובש חלום האבנט ואח"כ המלפני ואח"כ הדק"ל לכתוב מלפניו ואבנט בפירוש אפילו לר"י ולקדוש אבנט (עמ"ס לעיל בפ' תזוה וע' בק"א שם שהעיר בקיטיותי אשר הקיטיוי בשם הגאון בעל יד המלך והוא סבד לתקן ולא בועל כלום) . וזל"ל לומר על דרך הרב זל"ל דהנה בימא (ו' ה') אמריק דלמ"ד אהרן ובניו צב"א משיק לה מדכתיב ותגרת אותם אבנט והא דכתיב ויחגור אורו והדר ויחגור אותם מיבעי ליה דאבנטו של כה"ג לא זהו אבנטו של כהן הדיוט . א"כ י"ל דר"י ס"ל גם כן וא"כ היה אהרן לובש האבנט באחרונה אחר כל הבגדים וכמ"ס רש"י שם וכדכתיב קרא דוחגרת אותם אבנט אחר כל הבגדים של אהרן . ובניו היו נובשים האבנט קודם ואחר כך המלפני וכדכתיב קרא בן בליאס ובין עשיו ובשעה שהיו הם לזריס ללבים

ללבוש האבנט היה מלבנים מתחלה האבנט לאחר כל
לבישת הבגדים שלו ואחר כך היה מלבנים לבגיו האבנט ואח"כ
המלנפת (ודברי רש"י ע"ס ז"ע שכתב שבגיו היו לובשים
המלנפת קודם לאבנט דמ"ל זה ומוי הכריחו לשנות מנהג
שכתוב בקרא בהדיא ולמאי כתב כן) וא"כ לא היה יכול הכתוב
לכתוב בפירוש דהי מנייחו לקדוש. אבל ר"י דס"ל דאבנטו
של כה"ג בשאר ימות השנה ושל כהן הדיוט היו שנים ומפיק
לה מדרשיו וחגרת אותם אבנט וכלאמרין ביומא ע"ס וסאי
ויחגור אותו אבנט והדר ויחגור אותם מיבשי ליה דאחרין
ואח"כ בגיו ובאמת גם אחרין היה לובש האבנט קודם וכדכתיב
בקרא בעשים ויחגור אותו אבנט והדר וישם המלנפת וגו' ח"כ
ל"ל כר"י דאל"כ קשה לכתוב אבנט ומלנפת בפירוש ובאמת
לקדוש אבנט וע"כ ז"ל לרבות את השחקין וע' ביומא ע"ס (ו'
ח') ודו"ק היטב :

זבחים (ב' ב') סתמא עלו לבעלים לשם חובה. והנה
הרמב"ם פסק בפ"ד מהלכות מעה"ק ה"י דווקא
בעולם ושלמים. וסתמו כולם דמ"ל לחלק. והנה דלא
לו מהא דלקמן (ג' ח') העלת ששחטה לשם חולין כשרה
ואסיקתא בס"פ ז"ש דכשרה ואינו מרנה וסבא אמרין דל
חולין מהבא ה"ל סתמא משמע להדיא דבסתמא נמי אינו
מרנה בחטאת ולפ"י הדבר פשוט דבשאר קדשים ששחטן לשם
חולין כשרים ומרין דדמי לסתמא ולהכי נקט העלת. אבל
לפי מאי דמסקין טעמא דלשם חולין כשרה מולא יחללו וגו'
וכן העתיק הרמב"ם אפשר לומר דסברא החלוטה הוא
דאפילו פסול להוי בחטאת כמו בשני קודם. ואחא קרא
דולא יחללו וממעט לעיין חילול אכל לא עלו לבעלים וגרע
מסתמא ואפילו בשאר קדשים הדין כן דנהי דזה וליף שפיר
הרמב"ם דינו דבסתמא נמי אינו מרנה בחטאת מס"ד דס"ס
דבעי למילף טעמא דחטאת ששחטה לשם חולין כשרה משום
דלאו מינה לא מחריב בה ודמי לסתמא ומסתמא לא יחלוין
בזה הס"ד והמסקנא בפירוש דכשרה ומוכה מזה דבסתמא
נמי אינו מרנה מ"מ כ"מ בזה לעיין שאר קדשים ששחטן
לשם חולין וכעת לא מלאמי גילוי דין זה ועיין ברמב"ן
בר"ס בסוגי דמ"ל"כ וכפי הגהת הנר"ע בסוף ספר דו"ח
שכשרין ואין מרין ע"ס :

דמא (כ"ו ב') תוס' ד"ה לר"י כו' תימה וכו' ע"ס שדחקין
מאוד וי"ל דמתחלה היה סבור כסברת התוס' לעיל
דכי' דעומד להסביר ים בריר' והי' דאינו עומד להסביר ח"כ
וכ"ק ליה אי אתה מודה שמה יבקע המד כו' כלו' וא"כ הוי
אינו עומד להסביר וא"כ אפילו לא יבקע המד לא אמרין
ברירה כיון שיכול להיות שלא יתברר לעולם והיינו טעמו
ג"כ הבא גבי חטאת שמתו בעליו חף דמיירי בהכנה מתחלה
שאם ימות א' יהי חלק שלו מונה בשופר וכו"ס התוס' לעיל
מ"מ כיון דאפשר שאולי יאבד או יגנב חלק של א' מהן וכו"ס
התוס' לעיל גבי סלע שחטלה מן הכים מקרי אינו עומד
להסביר והמקשן פריך ליה מ"מ דלמא טעמא דר"י משום
בקיעת המד בלחוד ולא יבוא לידי הפרשה כלל ושוחה
שפלים למפרע אבל ברירה אית ליה לר"י חף היבא שאינו
עומד להסביר ודו"ק :

שמיני

ועניני טומאה

מבל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים וגו' (י"א ל"ד).
איתא פסחים (י"ד ח') במשנה חר"ה ס"ס מיימיהם
ובו'. אעפ"י שמוסיפין כו' לכאורה מיותר הדברים דע"כ מיירי
שמוסיפין דאל"כ מאי קמ"ל. וליבא למימר דלא הוי מוקמינן
בולד ולד כ"א בשני לחוד וקמ"ל דיותר לעשות מכי דרבנן

שני דאורייתא ע"כ קאמר לישנא יתירא לאשמועינן דמיירי
בולד ולד וכו"ס הא"ח בשם מ"ה לכיון קושיית הגמ' מאי
מוסיף טומאה כו'. אבל באמת ז"ל דבאמת למ"ד אוכל
מטמא אוכל מוקמינן גם השחא בשני נחוד וכו"ס התוס'
לקמן בד"ה ולד טומאה דרבנן ואור"י כו' ולמ"ד דאין אוכל
מטמא אוכל ע"כ ז"ל דמיירי בולד ולד חף אכ לא הוי
קמי אעפ"י שמוסיפין כו'. וגדא עפ"י מאי דאיתא במשנה
סקלים פלוגתא דהנאי דלר"א בשר שנטמא בלח טומאה
שורפין לעולם בחוף ובולד הטומאה שורפין לעולם בפנים.
ע"כ יחא דאי לא הוה קמי אעפ"י שמוסיפין ה"א דמיירי
בולד אחד וקמ"ל לאפוקי מדר"א דאין שורפין במקום אחד
קמ"ל דלא נמנעו כו' והיינו דס"ל כב"ס דאמרי הכל ישרף
בחוף חוץ משנמנע בולד הטומאה בפנים ע"כ ז"ל ואעפ"י
שמוסיפין לאשמועינן דעיקר רבותא שלו דיותר להוסיף טומאה
ואיירי ע"כ בולד ולד למ"ד דאין אוכל מטמא אוכל :

ובזה יחא נמי הלשון דקאמר לא נמנעו בלבן שלילות ואמאי
לא קאמר היו שורפין והיינו אי איתרמי שיהיה כח'.
והשתא יחא דאי הוה קמי היו שורפין ה"א דלעולם
שורפין ולד הטומאה ואכ הטומאה כחשת ואפילו ולד
הטומאה שנטמא בפנים ודלא כב"ס. ע"כ קאמר לא נמנעו
כו' ואעפ"י שמוסיפין בלומר דמתמת איסור הוספה טומאה
לא היו נמנעים אבל מ"מ ולד הטומאה שנטמא בפנים לא
היו שורפין ע"ס אכ הטומאה וכו"ס. וסא דנקט בר"ע לשון
לא נמנעו ז"ל איירי דרישא נקט לה וק"ל :

שם ברס"י ד"ה מנשרף דהואיל וקף זה הקל לשריפה טומא
כו' ובסיפא אלל ר"ע פירש' דהואיל ויש טומאה
עליו כו' ומותר להוסיף בידים עכ"ל. כוונת רש"י מבוארת
דר"ה מודה דתרומה טמאה כיון דחייב להדלקה אכור להוסיף
טומאה דדרש את משמרת תרומתי וטעמא דר"ה הבא דקדשי'
כיון דאכורין בהגהא ולשרפה קאי וסוף לאיבוד ע"כ מותר
לטמא בידים ויילף שפיר ר"מ מדבריו דתרומה טמאה ג"כ
היבא דהולך לאיבוד מותר לטמא אבל ר"ע הוסיף שתרומה
טמאה (היבא) אע"ג דחייב להדלקה מותר לטמא ביד אבל
יכול להיות דלדידי' תרומה טמאה היבא דהולך לאיבוד אכור
לטמא ביד דעיקר טעמו של ר"ע כיון דכלא"ס טמא מותר
להוסיף אבל טמא נחוד לא ור"מ לא יכול למילף חלל מדר"ח
נחוד למאי דמוקי לה בולד הטומאה דרבנן דמדאורייתא
טמא מעליא ועיקר טעמו משום דלשריפה קאי מותר לטמא
וה"ה איסור דרבנן. והדברים ברורים בכוונת רש"י ועיין
לקמן בסוגי' מ"ס בזה :

שם ע"כ תוס' סד"ה אפילו ברחשון כו' והבא משמע לי'
בלא נקט עכ"ל. ונראה דמשמע להגמ' הכי מדקאמר
ר"ע שמן שנפסל בע"י ולא קאמר שנפסל סתמא וכדפריך
רבא ליתני שנטמא סתם. וע"כ דקמ"ל חלל תימא שנגע
בשני ונעשה שלישי דאורייתא וראשון דרבנן דכל הפוסל כו'
והוה שמעינן מינה דראשון דרבנן מותר לעשותו ראשון
דאורייתא. ע"כ קאמר בפירוש שנפסל בטי' ובטי' אינו נעשה
רק שלישי וממילא ע"כ מיירי בלא נקט דאל"כ הדק"ל ליתני
שנפסל סתם. ובזה נסתר מ"ס בעל או"ח בזה :

שם (ט"ו ח') רש"י ד"ה מדברי ר"ה וכיון דאשמועינן ר"ה
דמטמאין טומאה דרבנן בטומאה דאורייתא דמטמי
לה מדרבנן אוכל את אוכל עכ"ל דקדק לפרש אליבא דמ"ד
אין אמ"א דלמאי דמוקי לה בכו"ס דרבנן אי ס"ל אמ"א ח"כ
שמעינן מר"ה דטומאה דרבנן מותר לעשותו טומאה דאורייתא
ח"כ ר"ה נמי מוסיף אדר"ע דמדר"ע לא שמעינן חלל דפסול
דאורייתא מותר לעשותו ראשון דאורייתא ע"כ פירש דמיירי
השתא אליבא דמ"ד אין אמ"א והשתא שפיר ר"ע מוסיף
אדר"ה דשמעינן מינה דס"ל פסול דאורייתא מותר לעשותו
טמא דאורייתא וה"ה טמא דרבנן מותר לעשותו ראשון דרבנן
ולא

מחזקה ופריך שפיר ומשני הטעם כמין נפל ומשום דהוי תרי
ספיקי ואם ספק הרגיל וליכא חזקה איסור ומש"ה טעור
אפילו ברה"י וד"ק ככ"ו :

חגיגה (כ"א ה') תוס' סד"ה האון כו' הר"ר אלחנן כו'
אברים טולת חסידות חטאת כו' ע"ש . דברי החסיד
ז"ל אינם מובנים לכאורה . חדה דמאי קשה להו גבי כסין
לפסול מבוס היסח הדעת כיון דבי"ד חייבי ע"כ ליכא משום
ספק עומאה כמ"ס הפוס' זבחים (ז"ט ה') ד"ה ע"י ואין
קו"ל הלכה כר"י בפסחים (ג"ד ה') דה"ה פסול עומאה . וגם
ראייתם מבשר הנמלא בעזרה אינה מונעת דעצמה לא חייבין
לכ' עומאה . ודוחק לומר דכל דבריהם קאי אליבא דר"ל
בפסחים שם דס"ל ה"ה פסול הגוף ואפילו במקום דלא
שייך שום עומאה . ועוד קשה טובא מה שהקשה הגר"ע
ז"ל בגליון שם"ס הא שם בשקלים מסיים להדיא דזה היה
משון עיבור לורה ושרפין וא"כ כ' הפוס' כאן דעולה קריבה
וחטאת נאכלת . והנהגה כוונת דבריהם להגם שם בשקלים
בירושלמי מביא פלוגתא אמוראים בטעמא דמתני' דר' הושעיא
סבר משום היסח הדעת ור' יוסי סבר משום ספק נותר
ע"ש . ונהגה ע"ש פלוגתא דסלי בפלוגתא ד' יוסף ור"ל
בש"ס דילן בפסחים דר"י סבר פסול עומאה ומש"ה בעזרה
דל"ס עומאה וכמ"ס המפרש שם (וע' ביצה י"ט) עומאה גבי
כהנים מילתא דל"ס היא כהנים זריזין הן וע"כ ל"ל בטעמא
דמתני' משום ספק נותר ור"ל דס"ל הסח הדעת פסול
הגוף ואפילו יבא אליהו ויאמר שהוא טעור אין בומשין לו
כדאיחא הסח א"כ טעמא דמתני' י"ל משום הסח הדעת
ואין קו"ל כר"י וכפ' הרמב"ם בפירושו להא דשקלים ובהיטורו
פ"ט מה' פה"מ ה"ד . וא"כ י"ל דגם הפוס' קאי אליבא דר"י
ודאי פסול ה"ד ממע לא שייך חלא במקום דיש ס"ע אך
קשייתם הוא דליפסול משום מעלה נעלמא דבגא"ה עיקר
הדין דשונה ומטביל משום מעלה וכמו שפי' הרע"ב בשקלים
ע"ש וע"י הירלו דהיכא דאינו בידו כלומר ול"ס ג"כ ספק
עומאה לא עשו מעלה והסבירא נותנת בן דבמחזיק בידו
עשו מעלה שלא יסיה דעתו ומש"ה הביאו ראיה מלבי על
הכל כו' ולא מהס"ד דפסול גמור אבל באינו בידו לא עשו
מעלה וכי לא יזום מחוך ידו כל היום וע"י הביאו ראיה
משקלים דלשיטתם ג"כ הטעם משום ספק נותר דס"ע לא
שייך בעזרה . ומש"ה דקדקו בדבריהם מחטאת ועולה ולא
משלמים שם דכיון דנמלא בירושלים בודאי הטעם משום ס"ע
דגזרו על ספק אובלין בירושלים . ועיקר ראייתם ל"ל דה"פ
כיון דפשיטא להו דס"ע ליחא וכל כוונתם להוכיח דמעלה ג"כ
לא עשו באינו בידו וע"י הוכיחו שפיר מדנקט מלא כו'
אברים כו' חסידות חטאת כו' דמשמע דלא נודע כלל מאיזה
קרנ ומאיזה יום הוא וא"א דעשו מעלה בזה ליחא דכונת
עפי דאף אם מביא מה הוא עכ"פ כיון שנתעלם מן עיניו
נפסל משום מעלה ע"כ דלא עשו מעלה באינו בידו ואם
היו יודעין בודאי דאינו נותר היה חטאת נאכלת ועולה קריבה .
אך נראה דאפילו לר"ל דס"ל פסול הגוף הוא לא אמר חלא
במקום דשייך ס"ע אף דבאמת הוא טעור מ"מ מקרי פסול
הגוף אבל במקום דל"ס כלל ספק עומאה לא אמר . וכ"כ
מלשון הגמ' שם שאפילו יבא אליהו ויעסרנה ולא קאמר דבזאת
טפי דאפילו לא נולד מעולם ס"ע . והסבירא נותנת בן
דמשלים לא מליגו שיחא אסור להסיה דעת מקדשים מן הדין
ולא עדיפי מבגדי כהונה דמותר להסיה דעתו וזאת נ"ץ .
ומש"ה לא פריך על ר"ל משקלים דעשון עבור לורה דשם
ע"כ משום ספק נותר דס"ע לא שייך בעזרה ולא הוי פסול
הגוף ופריך ליה מלול דכיון שחזק בלול שזרקין שם פסולין
שייך שם ג"כ ס"ע יומר מצעורה עלמה ואולי זרקו שם
לפעמים איזה עומאה ונגעה בזה ועמאה ואוי פסול הגוף
לר"ל וישרק מיד ולא בשי ע"י וכמ"ס הפוס' שם בשם הר"א
אפילו

וספ' לא גרורו וא"ת ספק מוליא מידו ודאי קשה טובא דמאי
פריך . אימא דספק אחד אינו מוליא ודאי והכא שאני דאיכא
ס"ס ספק גרורו ספק לא גרורו וא"ל לא גרורו אימור
אכלתה ומשום דהוי ספק הרגיל מש"ה טעור אפילו ברה"י
וכמ"ס הפוס' לעיל . ולכאורה אפשר לומר דמש"ה לא קאמר
מטעם ספק ספיקא דהא איכא נמי ספק ספיקא להיפוך
ספק לא גרורו וא"ל גרורו אימא כנגד רגליו (לשיטת
הפוס' דחור לא הוי שותח עפה) אע"כ דא"ת ספק מוליא
מידו ודאי ומש"ה תלין דגרורו דהוי ספק הרגיל ולא חיישין
נמי שמא נגד רגליו דהוי ספק הרגיל דאכלתו וכמ"ס
הפוס' . אך כ"ז יחא לתירוק ב' דפוס' דרגליו ברה"י חבל
לתירוק ראשון דרגלי הכהן ברה"ר א"כ שפיר איכא למימר
דלא דטהורו חכמים היינו מחמת ספק ספיקא ולא קשה
דלא הוה ספק ספיקא ג"כ למא' אימור לא גרורו וא"ל
גרורו אימא כנגד רגליו דכיון דגרורו חו לא חיישין שמא
נגד רגליו דהא הוי ספק עומאה ברה"י וטעור מגזירת
הכתוב וכמ"ס הפוס' בחולין (ט' ב') ד"ה הסח . ועוד דלפירש"י
דחזור הוא שותח עפה ליכא ספק ספיקא להיפוך וכן דוחק
לומר דלתירוק קמא דפוס' וכן לפירש"י לא אמרין הכא
סברא דאכלתיה כלל ומיירי הכא באופן שלא היה שבות לומר
אכלתו דמ"מ מאי פריך אולי מיירי בגוונא דשייך לומר אכלתו
זהו שפיר ספק ספיקא . וכן קשה אפילו ימא כתיירוק בתרא
דפוס' דרגליו ברה"י ואיכא ספק ספיקא להיפוך דמ"מ מאי
פסיקא ליה להקשות ואימא דמיירי דרגליו ברה"ר וטהורו
מטעם ס"ס דהא ליכא ספק ספיקא להיפוך וכמ"ס . ע"כ ל"ל
בזה דהא כ' הפוס' לעיל דהא דבשי לומר ספק מוליא מידו
ודאי והא מן התורה אובלין בזה חזקה ועל כרחק משום
דהוי ספק הרגיל ודמיה לרובא ועדיף מחזקה ורובא דאמר
אין ס' מוליא מידו ודאי ע"כ ל"ל דסבירא ליה דלא הוה
רובא טוב משום דתלוי במעשה ובכריתות בפסחים (כ' ה') וכמ"ס
ה"ץ בפ"ק דחולין ורובא דתלוי במעשה אינו מוליא מחזקה
איסור והטאת פריך ליה שפיר מהא דודאי הטעם כו' ול"ל
דמטעם ספק ספיקא טעורו דהא כ' הפוסקים דכ' אחד
אסור וס"ס מותר משום דהוי תרי ספיקי להסיר וס' אחד
לאיסור והוי כמו רובא וכיון דס"ל דאין ס' הרגיל מוליא מידו
ודאי ע"כ ס"ל דלא הוי רובא משום דתלוי במעשה וא"כ
אפילו ספק ספיקא לא טעיל דהא חלי במעשה דגרירה
ואחילה אע"כ דאף רובא דתלוי במעשה הוה רוב וא"כ אפילו
ספק אחד הרגיל מוליא מידו ודאי . דהא רובא ומחזקה רובא
עדיף ופריך שפיר . וע"י משני הטעם כמין נפל דהוי ספק
וספק כלומר כיון דליכא כאן חזקה איסור שפיר מעשהדין
מטעם ספק הרגיל דגרירה חו אכלתו דס' הרגיל מוליא עכ"פ
מידו ספק . מש"ה לא קאמר דהוי ספק ספיקא רק ספק
וספק כלומר דהוי דאין ס' הרגיל מוליא מידו ודאי עכ"פ
מוליא מידו ספק ומש"ה טעור אפילו ברה"י . אףזו לשיטת
האחרים דס"ס הוא מטעם רוב אבל לשיטת הפוסקים דס"ל
הטעם דס' אחד מדאורייתא לקולא רק מדרבנן לחומרא ומש"ה
מעשהדין בס"ס דהוי ספק בדרבנן א"כ לכאורה הדק"ל דמאי
פריך . דלמא טעורו מטעם ספק ספיקא . אך ז"א דזה
הטעם לא שייך חלא חלא דליכא חזקה איסור אבל איכא
דאיכא חזקה איסור חי אפשר לומר מטעם דס' ח' טעור
מדאורייתא דהא מדאורייתא אובלין בזה חזקה ואפילו ס"ס
יש לו להיות טמא היכא דאיכא חזקה איסור וכמ"ס הש"ך
בס"י ק"י (ובל"ה) ליכא נמימר רק סברא דס' ח' טעור
מדאורייתא דהא ס' עומאה ברה"י ספיקו עמא ואף דהוי
ס' הרגיל מ"מ בספק ח' עמאה התורה ברה"י אף דאיכא
חזקה טערה ומכ"כ לגבי ספק הרגיל למאי דס"ל השתא דאין
ס' מוליא מידו ודאי א"כ חזקה עדיף מן הרגיל) אע"כ
דס' הרגיל מוליא מידו ודאי דרובא דתלוי במעשה עדות

ואפילו אינו בידו כלל הוי הס"ד פסול טומאה לר"י ופסול סגוף לר"ל היכא דשייך ס"ט. והתוס' לא חתן בין בידו לנאכד אלא היכא דל"ט ס"ט דבידו ע"י מעלה ובנאכד לא ע"י מעלה ודו"ק. ועיין תוס' ובהם (ל"ט א') ד"ה ע"י דכאן לא שייך גזירה דס' כלים הנמלאים אף בנמלא חוץ לירושלים והס"ד לפסול טומאה ל"ט אלא במקום שיש חשש ס"ט. אך פלוגי בזה על הרע"ב בשקלים שם דצירושלים אף בנמלא בוג"א ח"ל להטביל ודו"ק :

יבמות (פ"ב) אם נתן סאה ונטל סאה אינו כשר אלא"כ בשחייר רובו וכו' וכו' ששם כן י"ט פעמים ולא יוחר וכו' בעו"ט וקשה לי הלא אין מים שאובין פוסלין אלא לפי חשבון גדליהא בתמורה וא"כ כשנטל סאה הוי חנק אחד ממאה מן הפסולין וכן אלא"כ הוי לפי ערך מן הפסולין וא"כ אפילו עשה כן יוחר מכ' פעמים עדיין רובו כשרים ול"ט (אח"כ מלאהי בתפוצה הגרע"א סה"כ ע"ט) :

שבועות (י"א א') ע"ט בסוגי' תוס' ד"ה הוהיל ובמגרס"א שם שם' דלמ"ד חולין שנטשו עט"ק כקודם דמי ע"כ לפסול מדאורייתא דאל"כ אפילו לא קדשו בכלי ע"ט. ואינו נכון דאיכא למימר דנקט משום מנהג נכדים ואיך ואף דגם הם פסולים מקודם נקיט קדשו בכלי לפסול מדאורייתא אבל באמת קטורת לא פסול אלא מדרבנן בע"י אף לאחר קדושת כלי ואל"ל דאין סברה לומר שיהיה הפירוש של קדשו בכלי מחולק לענין קבירת אינו פסול אלא מדרבנן ולענין שח"ד פסול מדאורייתא דהא ע"כ ל"ל כן לפמ"כ התוס' לקמן דאיכא למימר דלא פסול ליה אלא מדרבנן בקטורת ולענין איך בודלי פסול מדאורייתא ודו"ק :

חולין (כ"ה א') ויהא כ"ה מעמא מגבו מק"ו ומה כל הכלים שאין מעמאין מאוירין בו. ופירש"י כדליף לקמן תוכו של זה ולא תוכו של אחר. וקשה כיון דכבר ידע מדרשא דתוכו של זה בו' מאי פריך לקמן ויהא כל הכלים מעמאין מאוירין. ועוד דהא הנקשה זה בעלמא לא ניתא ליה למדרש תוכו הכי מדפריך לקמן והכי תוכו הא דרבינא. והנהיגה דבאמת בכל הכלים דכתיב בכו וכל אשר יפול מהם עליו וגו' משמע ב"י גבו וכו' תוכו ואוירו וכמ"ס מהרש"א ובודאי מסברה הוי כ"ה מפלל כל הכלים וא"כ הא דפירש הכתיב עכ"ל דמעמא מאוירו ס"ל למקשן דהיינו ע"כ לגלות על שאר כלים דאין מעמאין מאוירין ולסוליא ממשמעותא דעליו ומס"ה פריך ויהא כ"ה מעמא מגבו מק"ו דמדאורייתא למכהב תוכו ככ"ה ש"מ דכל הכלים אין מעמאין מאוירין ואיכא שפיר ק"ו. וזה כוונת רש"י תוכו של זה בו' כלומר דכל הפסוק מיותר הוא והתא לאשמועינן דכל הכלים אין מעמאין מאוירין היפך ממשמעות דעליו ולבשר דמשני ל' אחר קרא בו' אין למיד פסול עליו וגו' דשמעינן מינ' דאינו מעמא מגבו א"כ הדרינן שוב למשמעותא דעליו ל"ט גבו ול"ט אוירו ואפ"ה אינעריך תוכו לכו"ה דלא הוה ילפינן מבאר כלים דהא חזין דהיא גרע מינייהו לענין גבו ומס"ה פריך ויהא כל הכלים מעמאין מאוירין מק"ו ואפילו בלא ק"ו ס"מ למיפריך מדרשא דעליו וכמ"ס מהרש"א ואפ"ה משני ליה תוכו של זה בו' ומס"ה פריך והכי תוכו הא דרבינא כלומר כיון דאית לן משוועין דכ"ה אינו מעמא מגבו וא"כ שפיר אינעריך תוכו לגופי' על כ"ה שמעמא מאוירו ומנלן למעט שאר כלים עד דמשני ל' ארבעה תוכו כחיי בו' ודו"ק :

שם (קכ"ד א') תוס' ד"ה ותחבן בקיסם בו' מוגע וחזר ומוגע בו' הסו"ט הביא דבריהם והוסיף דס"ל כרבנן דרפ"ג דהלכות בו'. נראה ששבין דכל שני חלאין מקרי מוגע וחזר ומוגע כיון דאין מחוברין נלדיך לנגוע בשחיסין וא"כ רבנן דמעמאין הסם במוגע על חלי ית ומאחיל על ח"ו ע"כ ס"ל דמוגע וחזר ומוגע. אבל יקשה לפ"ז א"כ מאי פריך הגמ' בפשיטות לקמן (קכ"ה ב') על ר' יוסי דמלא תרוד

רקב דהוי מוגע וחזר ומוגע דמלא ס"ל כרבנן. ועוד יקשה טובא על פסק הרמב"ם דפסק דלמא תרוד רקב אינו מעמא במוגע ואפ"ס פסק כרבנן דרפ"ג דהלכות הג"ל. ע"כ נראה דהיכא דיוכל ליגע בב' ידיו בב"א לא מיקרי חזר ומוגע ומס"ה פירש"י לקמן ע"כ במוגע ומאחיל שטופה כן בב' ידיו בב"א אבל בתחבו בקיסם מיירי ברחוק וכמו שפירש"י ע"כ בגמ' וכוונתו שח"י ליגע בב' ידיו בב"א. ובני תרוד רקב נראה ג"כ מפורשו לקמן שהרקב מונח בחרון והמוגע בלד זה אינו יכול ליגע בב"א בלד השני ומס"ה אינו מעמא במוגע ודו"ק : לע"ג על הרמב"ם שפסק בפ"ב מ"ה ע"א ה' י"ח דדבר שהיה ראוי לחדש ועתה אינו ראוי אלא לכלב אינו מקבל טומאה ע"כ האין יפרש הברייתא פסחים (ט"ו ב') הפת בשפשה ופסלה מלאכול לאדם בו' דלמלא דמקבל טומאה מדקמ"ל ונפרשט עם הטמאם בפסח דלי לא מקבל טומאה פשוטא דנפרשט וק"ל. ועיין בס' פאר הלכה :

ידים (פ"ב מ"ג) ב"ש מסני' חזרו ליד עטורה בו' ביאור הדברים דברישא כיון דלא ילאו הראשונים חוץ לפרק עטרו אותן השניים ואף להשניים ילאו חוץ לפרק וחזרו מ"מ חוץ לפרק לא נעמאין מחמת היד ועל הפרק עטרו את הראשונים מכ"ס בלא נעמאין אבל בסופא כיון שגם הראשונים היו חוץ לפרק היינו במתחלה היו על הפרק ונעמאין ואח"כ ילאו חוץ לפרק וכמו שפי' הג"י הביאו התוס' ע"כ א"כ אף השניים אין מעטדין אותם שאין השניים מעטרים אלא עד הפרק וכך אם חזרו ליד עמאם. ומעתה אינו מוכן סוף דבריו בפירושו על התוספתא דכ' עין הפרק ולחך עטרו היינו מים שילאו מעמאין בו' הוהיל וממקום הכשר בלא דלדברא הוהיל והיו מתחנה במקום הכשר נעמאין שם. ועוד תמוה מש"כ אבל נטל ראשונים וכו' חוץ לפרק בו' עמאין טלס בין מן הפרק מלפנים בין מן הפרק ולחך בו' דלדברא חוץ לפרק אין עמאין כלל מחמת היד ובדמכח ממחני' דמס"ה לא נעמאין השניים בינייהון חוץ לפרק ול"ט ודו"ק :

אך חת זה לא' האינו (י"א ד'). י"ט לדקדק על שינוי לשון הכתובים בגמל והרבה ושפן אינו מפרים לה יפרים לא הפריסה הוה ועבר ועתיד. ונראה דבא ללמד דדוקא דאינו מפרים בעבר הוה ועתיד הוא דמלא הא אם מפרים ליה פסם הוה סו' עברה וכו' שרשו בחולין גבי דגים ותגים מריבויא דקרא אבל מענה גרה אינו סימן עברה אלא כשמעלה גרה בקביעות. ולפ"ז אם מלא בהמה שידע בה שהיא מעלת גרה בתמידות אף דפרסותיו קלוטות ג"כ מותרת דמסתמא היא מפרסת פרסה אחת פעם ובלבד שיכיר גמל ארבעה ושפן אך אם אינו יודע בה שהיא מעלת גרה בקביעות אף שרואה בה כשהיא מעלת גרה כיון דפרסותיו קלוטות אסורה דלמא אינה מעלת גרה בקביעות ומעלת גרה לא הוי סו' עברה אלא כשהוא בקביעות. ומס"ה אמרינן בחולין (ג"ט א') דלא סמיכין אהא דאין לה שינים אלא ברגליו חסותם אבל אם הם קלוטות אסורה ואף במכיר גמל ארבעה ושפן דאף אם אין לה שינים סו' שהיא מעלת גרה כעת מ"מ אולי אינה בקביעות. ומס"ה אם הן קלוטות אסורה אבל בחסותם כיון דלא שכיחא שתהא בהמה עמאם מעלת גרה סמיכין ארבעה ומסתמא היא עטורה וכן אם הפרסות נפיינו לריכה בדיקה בפרסות וכמו דפריך הסם ולבדוק בפרסות דכל מאי דאפשר לבדורי מבריקן דמעלת גרה לא הוה סו' מובהק דאולי אינה בקביעות דמסתמא כיון שמלא בהמה ואינו יודע מה עיבה אינו מכיר טעמה אבל ברוחא שפרסותיו סדוקות א"ל לבדוק עוד אחר מעלה גרה אם מכיר חזר דפרסה הוה סימן מובהק אף אם אינה בקביעות והא דנקט הסם פיו גמום משום דאילו היה יכול לבדוק אחר מעלה גרה לא היה לריך להכיר חזר. ובהו ייחא גמי אמאי לא הוזכר סימן דאין לה שינים בכחוב ולא יזכיר מעלה גרה דלכאורה הוא

סמרי אהדדי מ"מ ים לנו לומר ספק ספיקא כזה כיון דספק השני אינו מותר וא"כ ים לנו לטערה בראשון מכה הספק שמא יאל רובו בשני ובט"ו ים לנו לטערה מכה הספק שמא זכר וזוה לא סמרי אהדדי כלל וכשיגיע ג"כ יום מ"א נטהרנה ג"כ מכה ספק ספיקא בראשון שמא יאל הרוב בשני ולא סמרי אהדדי כלל ודוק"כ. אך הא קשיא לכאורה דאפילו ים מקלף שליח בלא וולד איכא ספק ספיקא להחמיר ג"כ לעמא בראשון שמא יאל רובו ואח"ל לא יאל רובו שמא יאל ראשו והוי כילוד ול"ע ויש ליישב וק"ל :

נגעים (פ"א מ"ג) ולהסגיר להסגיר את שמועד בסוף שבוע ראשון. המפרשים פירשו דהאי להסגיר את וכו' הוי פירושו ולהסגיר קמא ולפיכך כתבו דמפרש מאי דאליק מייסד ברישא. וקשה לפירושם דכיון דמלמס למעלה קחשיב ה"ל למיקט ברישא להחליט וכמ"ס הסו"ט וט"ק עובא דלמס לא חשיב הסגר ראשון. לפיכך נל"ד דהאי להסגיר היינו הסגר ראשון שמלפני הד' מראות וסדר נקט להסגיר את שמועד כו' דהיינו הסגר שני ולא חין לריק פירוש וסדר מפרש לפעור ולהחליט דקמא ברישא וניחא ככל ודו"ק :

שם (פ"י מ"ט) בתוספתא הביאה הר"ם טולד בה שער שחור כו' עמא משום פסיון ופי' הר"ם דבא כולו נחוק מתחלה ואח"כ נולד בה שער שחור וכשהלך עמא משום פסיון. ול"ע עובא דאם מיירי שהלך השחור כולו אח"כ ה"ל פירח ככולו מתוך פטור וכתב הר"ם דטהור ואי מיירי שהלך רק מקלף אח"כ נשתייר שחור והוי סימן טהרה ואמאי עמא משום פסיון בשלמא לשלל מיירי בנשתייר ומס"ס בפשה מקלף עמא משום פסיון דמיירי מן הכל ולא הוי מבואר אבל כקו דמיירי כנולד מחדש קשה עובא אמאי עמא משום פסיון ול"ע ודו"ק :

מצורע

וגלח את כל שערו (י"ד ח'). נגעים (פ' י"ד מ"ב) בא לו לגלח את המצורע מעביר מעל כל בשרו ופי' הוי תלחא לנחרי דהבא הר"ם והרע"ב והגר"א עפ"י כת"ב דכל בשרו לאו דווקא אלא מקום כינוס שער וגר"א ע"ס וציין בתו"ט שצ"ד לומר דאף דבגמ' סוטה (ט"ז א') משמע להדיא דמגלה כדלעת מ"מ לפי תירוצו ר"א שם אפשר לומר דהיינו דוקא למאן דדריש ריבויי ומעוטי אבל למאן דדריש כללי ופרטי אינו מגלה כדלעת ואף דחין קי"ל כמאן דדריש ריבויי ומעוטי מ"מ פירשו המגלה שלא כהלכתה משום דהתם מתני' דפ"ב משמע כן ע"ע. ואי תמא אקרא דבתלחת דהשואס מבמע להדיא בסוטה שם דכ"ע מודה דמגלה כדלעת ולא תלי כלל בכללי ופרטי או בריבויי ומעוטי מדקאמר שם הלכה עוקבת מקרא מדתנן מגלה תלחת שנים בתלחת ראשונה ומאי ראיה מיוטי אימא דתלחת ראשונה נופא אינו מגלה כדלעת וכמו שילף בת"כ אלא ע"כ לא ה"ל הא דת"כ בפירושא דמתניתין והוי כך דת"כ דלא כהלכתא אליבא דסתמא דתלמודין ומידות גדול צייני על השלשה חמורי עונם הר"ם והרע"ב והגר"א שפירשו המגלה נגד הס"ס והרמב"ם פסק להדיא דבשניהם מגלה כדלעת ול"ע להבין דעה קדושים ודו"ק :

שם (פ' י"ד מ"י) תוספתא הביאה הר"ם הקדים מתן שמן כו' והקשה הר"ם דהא הוי כמו חסר הלוג לאחר יליקה ע"ס. ול"ע דלפמ"ס הוא בעלמו לקמן בהא דהקדים מתן בהויות למתן שבע דלא מיקרי חסר הלוג אלא כשהסר מהלוג ולא כשהסר מן היד אח"כ ה"ל לא מיקרי חסר הלוג. וגר"א דאף דלא לריק להביא לוג אחר מ"מ בין ברישא בין בסיפא לריק למלאות הלוג וכן הוא ברמב"ם. ומ"מ מה שנתן מתן שבע אף דהיה אז חסר מ"מ בדיעבד עולה לו רק קודם שיתן על

הוא סימן יותר מצורע דבמעלה גרה לחוד אינו טהור עד שיכיר גמל שכן וארנבת ובס' דאין לה שינים ח"ל להכיר אלא בן גמל וכדאי' בגמ' שם ולדברינו ח"ס דאין לה שינים לא הוי רק סימן שמעלה גרה כעת אבל מ"מ יכול להיות שאינה בקביעות והכתוב ר"ל ליתן לנו סי' מצורע ע"כ אמר מעלה גרה כנומר שידועין בה שהיא מעלה גרה תמיד לא מחמת שרואין בה כעת שאין לה שינוי וכ"מ דאם נמלא בהמה סקא מעלה גרה תמיד אף שפרסותיו קלוטות טהורה אם מכיר גמל שכן וארנבת דמסתמא היא חיה פנים מפרסת פרסה אם צטבר או בעתיד וכמ"ס ודו"ק (עמס"ל פ' אהור):

תזריע

אדם כי יחי' בשור פשרו שאת וגו'. שבועות (ה' ב') גמ' ח"ס קרום בילה נמי כו' רש"י ותוס' ומפרשים נדחקו בפ' ח"ס וגר"א דב"ל לא קשה מקדום בילה דאיכא למימר דר"ע סבר דר"מ דסיד יותר לכן מלמד ובפיר מלמד קרום בילה לומר אבל לדידך דפרכת וללמד להדי בהרת איכא שאת דעדיף ש"מ דרואה להעמיד ר"ע אליבא דרבנן ובפיר פריך ח"ס וסא לא קשיא באתם לוקמי ר"ע אליבא דר"מ דמ"מ תקבי כיון דאמר זו למעלה מו משמע דכ"א מלמד עם הגבוה ממנו ועם הפחותה ממנו וגר"מ לא מלי סיד להלמד ביהדי למר כיון דלאו בת מייסד הוי ודו"ק :

נדרים (ז' ב') עיין בר"ן גבי הא דקאמר הסם ועניות במיתה דכתיב כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך ואמר מר בירדו מנכסיהם שכתב לויאל למימר שהיו סומין דהא כתיב העיני האנשים הסם תנך ול"ל נמי שהיו מלודעים דהא כתיב בקרב כל ישראל ואין לומר. כהנפלאו במ"ס דהא חזרו למומן במעשה עגל והקשה עליו בס' שאילת שלום דהא משנה מפורשת פ"ז דנגעים דבהרת שקודם מ"מ אינו ממלא וע' בפ"ג דהוריות דדרש אדם כי יסיה בשור בשור פרע לנגעים שקודם הדיבור ושמתיו מאמ"ו הגאון ה"ג המנוח מו"ה יעקב מאיר זלה"ה מילאניקי לתרץ דהנה לריק ליתן טעם למס מלודע חשוב כמה יותר מכל בעלי יסורים ואי אפשר לומר מחמת דיסורי לרעה קשים ביותר ח"כ בלא"ה תקשי מאי דכ' הר"ן ז"ל דהא כתיב בקרב כל ישראל ומאי קוביא דלמא סוס פרח ככולו דמותר להיות במתה ואש"ה חשוב כמה מצובד היסורים אח"כ טעם דחשוב כמה משום שצריך לישב בדד מחוץ למתה ואח"כ ע"כ ז"ל דהא דכ' הר"ן ול"ל נמי שהיו מלודעים כו' והא במלודים לא היה מהם עדיין שילוח מלודעים ואמאי קרי להו כי מתו וגו' אח"כ דאף קודם מ"ס הוי מרחיקין עלמס מן המלודע משום דהוא חולי הנדבק ביותר (וע"י ברמב"ן על הסוטה) ומס"ס קרי להו כי מתו וגו' וא"כ כ' הר"ן ז"ל שפיר ול"ל שהיו מלודעים דהא כתיב בקרב כל ישראל כנומר דאף דנגעים שקודם הדיבור אינו ממלא מ"מ מעלמס הוי מרחיקין אותם ולא היו מניחין להיות בקרב כל ישראל עכ"ד הרב ז"ל. ומה שנשאר לי עוד לדקדק בדברי הר"ן הללו עיין מש"כ לקמן פ' קרח כזה ודו"ק :

בבא קמא (י"א ח') גמ' דאין מקלף שליח כו' פי' דאל"כ הטהר בראשון משום ספק ספיקא ספק לא יאל כלל בראשון ואח"ל יאל שמא לא יאל רובו - ולכאורה קשה דכשיגיע יום ט"ו נטהרנה ג"כ מספק ספיקא שמא יאל כולו בראשון ובשני לא יאל כלל ואח"ל יאל מקלף בשני שמא נשאר רק מיעוט וא"כ הוי סמרי אהדדי וכמ"ס הסוטה. וגר"א דע"כ לא כתבו הסוטה אלא איכא דממ"ל נעביר איסור מספק אבל סבא ים לטהרה בראשון משום ספק ספיקא שמא לא יאל רובו בראשון ובט"ו נטהרה ג"כ מחמת ספק ספיקא שמא לא יאל רובו בשני ואח"ל יאל שמא זכר ואף דספק בראשון מקרי

על במוט לריק למלאות וכן ברישא וד"ק:

גדה (י"ד ח) גמ' וליחוש דלמא דס מאכלות הוא ופירש' ואמאי עמאין ודאי כו' ליהוי ספק כו' ולהביא ח"א ולא חמא כו' עכ"ל. וקדם לנאורא מאי פריך אימא משום חזקא הוי בודאי שחזקא דמיס מן המקור וכדתנן לקמן (י"ז ב'). וגרסא דמאכלות נמי מיקרי חזקא דמיס וכדאמר לקמן (כ"ה ב') שאין לך כל מטה ומטה כו' והאי ספק השקול ומיירי בהרגשה וכדאמר ר"פ הוואה כחם לעולם דארגשה כו' ומ"מ פריך ויחוש דלמא דס מאכלות הוא וסהרגשה משמש היתם. ומשני אותו מקום בדוק הוא כו' כלומר וכיון דהס מנופה בודאי גם הסרגשה מרס היתם. ויותר מטה הסברא לומר דהרגשה דס הוא ולכן בלחוש יום עמאין ודאי מ"מ דק בלח"א אמרינן הרגשה שמש הוא דאי אימא דהוי דס משיקרא הוי אחי וכדקאמר ריש מילתין ואף כלל ס"ל כן דלא מטמא מע"ש אלא בקדשים ומשום סייג וכמ"ס הסוס' שם. ואין להקשות אכתי למס פירש' ליהוי ס' נוקמי האשה אחזקת טהרה ואל' דילפינן מסוטה דח"כ תהי ודאי עמא כמו ספק עומא ברה"י. וי"ל דלעולם לא דמי לסוטה דהוי עומא מנע ובאן הוי עומא רחיים וכמ"ס הסוס' ריש מילתין ואפ"ה לא מוקמינן לה בחזקת טהרה דבשבויות (י"ח ח) מוקמינן לה בסמוך לווסתה ואיכא ג"כ חזקא דאורח בזמנו בא ושיין חוס' (י"ז ב') ד"ה ואין שורפין כו' ע"ש. וכל הטעם בכתובים דתלין במאכלות דהוי ס' דרכן דאף אס בא מן המקור עכ"פ בלא הרגשה הוי ואף דים סברא לומר אימור ארגשה ולא אדעתה וכמ"ס הסו' ר"פ הוואה מ"מ הוי ס' שם מאכלות קאמי ואס"ל מנופה דלמא בלא הרגשה הוי. (ובלא"ה דברי הסוס' אינם מובנים לי דהא ברין מילתין לא אמרינן סברא זו אף להלל אלא משום סייג בקדשים וכמ"ס הסוס' שם וז"ל) אבל בכה' שווא יותר מגרים אף דאיכא ג"כ ספק שמה בשוק של מבחים עברה ולאו אדעתה וכמ"ס רש"י ותוס' לעיל ה' בתיוקת בלא הגיעה זמנה לראות מ"מ עמא מדרבנן משום חזקת דמיס מן המקור אבל בתיוקת אין בה חזקת דמיס אבל בגדולה בלא עברה דאיכא חזקת דמיס מ"מ אף דאיכא חזקת טהרה דאשה מ"מ הך חזקא בתרייתא היא ומרע להך חזקא דטהרה ודכוותיה אמרינן בבבלין (י' ח') הרי שחוטה לפניך אלמא דסברא מעליא הוא דחזקא בתרייתא מרע לקמייתא אף להקל ובעצרה בשוק של מבחים כיון דאיכא שם ג"כ חזקת דמיס חולה בזה ע"ש היעב וד"ק:

שם אחר צדקה בעד הדוקק לה וטחשו צירכה ולמחר מלאה עליו דס אחר רב עמא נדה כו' ופירש' עומא' וודאית כו' וכתבו הסוס' ד"ה ולמחר וכגון דאיכא בגדים ועוד דליכא חששה דמאכלות. ולי עדיין לריך לבאר דלקמן ר"פ הוואה כחם חניא עד שווא נתון תחת הכר ועמא עליו דס עגול עסור משוך עומא ופירש' עסור בעגול דאין דרך קימח להיות עגול וע"כ ממאכלות קאמי. נראה דהיינו דוקא בפחות מגרים אבל ביותר מגרים עמא נדה אף בעגול כיון דא"א לתלות במאכלות והיינו דוקא בנתון תחת הכר דא"א לתלות בזה אחר אבל אס מונח במקום שיש לתלות בזה אחר אף ביותר מגרים אינה עמא אלא מספק דאף דחזקת דמיס מ"מ מ"מ איכא נגדה חזקת דאין דרך קימח להיות עגול (ועיין בב"י סי' קצ) והסתא הסוס' ז"ל דמיירי ביותר מגרים לריבין אלו לומר שווא ג"כ משוך על היק דאי לא"ה הא יס לתלות אימא בשוק של מבחים עברה ולאו אדעתה ומשם בא הדס על היק ואמאי קאמר רב עמא נדה לא יכא אלא ס' עמא וכמ"ס דהא איכא חזקת נגדה דאין דרך קימח להיות עגול ורשב"ח דאמר וכה חוששת אמרתי לו אף דאיכא חזקת דמיס מן המקור והרגשה דאורייתא טעמו כמ"ס הסוס' דמלא על היק במקום שאין דס מן המקור יכול ליפול שם וס"ל לרב שימי דאף דנגשה סעד צריך אין מחזיקין ממקום

למקום ולא מהני חזקת דמיס מן המקור לגבי היק כיון שווא דחוק מן המקור. וזה כוונת הסוס' ד"ה וטחשו כו'. וגרסא דאף במשוך ופחות מגרים אינה עמא אלא מספק דליחוש דלמא דס מאכלות הוא ואף דהרגשה אימור הרגשת עד הוא. אך קדם אמאי עמא בעגול יותר מגרים איכא דמונח במקום שיש לתלות דעמא מספק וכן במשוך ופחות מגרים משום ספיקא דאורייתא ובמו שסבחי נמא העמד אשה על חזקתה:

והנראה דרך מתני' דעד שווא נתון תחת הכר איירי בהרגשה ובדמוקין לה להדיא ר"פ הוואה כחם וכו' כסתם הרגשה שהרגשה שנתתה מקורה ע"כ ביותר מגרים והוא משוך עמא נדה בודאי ובפחות מגרים עמא נדה ס' דאף דאיכא חזקת טהרה דאשה הווא חזקת דהרגשה ואף דאיכא למתלי ולומר דהרגשת עד הוא מ"מ אינה סברא טובה כ"כ ודי דלא להוי ודאי וכו' ספק (ובזה יסודך נמי מה שסקיטני בדבור הקודם על פרש"י דלקמן האשה אחזקת טהרה דהרגשת שמש ג"כ אינה סברא טובה כ"כ) אבל בעגול ופחות מגרים כיון דאיכא שתי סברות חדא דאין דרך קימח להיות עגול ועוד דאיכא חזקת טהרה ע"כ עסורה ואמרינן ע"כ אימור דהרגשת עד הוא ובעגול וביותר מגרים ג"כ הוי ס' דחורי' דאיכא ב' סברות להחמיר ג"כ חדא דהרגשה ועוד דחזקת דמיס מן המקור. אך ל"ל דאף בלא הרגשה ומשך פחות מגרים עמא נדה כחם עכ"פ מדרבנן וה"ע דלפמ"ס הסוס' ר"פ הוואה הטעם דגזרו רבנן בכתמים הואיל ודאשה דס נדה וסינו ביותר מגרים ומשום דאיכא למיחש למראות העין אבל בפחות מגרים לא גזרו דאין לך כל מטה וכו' וסקיטני עפי אבל בזה ש"ע בדיקא אפילו בפחות מגרים איכא למיחש למראות העין ולכן משוך עמא נדה כחם אף בעגול ויותר מגרים ג"כ עמא נדה כחם אף בלא הרגשה ואף דאיכא חזקת דאין דרך קימח להיות עגול מ"מ לא פגז רבנן בגזרתם והיינו דסתמו הפוסקים בזה ולא חלקו לומר דמיירי דוקא בהרגשה כ"ל וד"ק. וממנה כי סוגי' זו אינה מפורשת יפה בדברי הראשונים ע"כ כחבתי הנלע"ד עפ"י פי' דש"י ותוספות. ועיין בסדרי טהרה בס' כ"ג שהאריך בזה:

אחרי

ושלח אותו ביד איש עמי וגו'. גרסין ציומא (ס"ו ח) עמי אפילו בשבת ופריך למאי הלכתא אר"ש לומר שאם היה חולה מרכיבו על בתינו אחר דפרס ז"א עירוב ואלוהא לשבת ואין עו"ה ליו"כ ולא דחי הגמ' שם אס ז"א דפרס. ובפ"ג דבריתות אחר הכי עמי אפילו בשבת א"ר ז"א עו"ה לשבת וכו' ממאי דימא שאני שציר המשתלח שהכשירו דיו"כ בכך אלא דפרס בדותא היא. וב' הסוס' שם וז"ל בפ' שני שעירים אימא נמי להא דפרס ולא דחי לה דדחי הכא אלא רגילות הוא ד"ת עניים במקום זה ועשירים במקום אחר עכ"ל. ובבר' ב' הרב בשאג"א סי' ע' וז"ל ומי נתן והיו מרחין לנו רבותינו אפילו מקום אחד שהגמ' מיימי דברי אשה אמורא בסתם ובמקום אחר דחי לה בשתי ידים כהך דהכא עכ"ל ע"ש שהאריך. והנלע"ד בזה הוא דציומא דקאמר שאם היה חולה מרכיבו על בתינו מוכח להדיא דליכא לאיסור הלא' כ"א בחולה אבל בבדיא לא משום דחי נושא א"ע ובר"ל בשבת (ז"ד ח') או דבריא משמע ליה שלא היה נושא כלל אלא הולכו בגליו א"כ קאמר שפיר רז"א אין עו"ה ליו"כ דאל"כ לוקמי ציו"כ טפוס להחיר לנושא אס היה חולה וגיבא למידיחי דלמא שאני יו"כ דהכשירו בכך דהא בבדיא לא הי' לאיסור הלאה כלל וא"כ שפיר אינטרין קרא ליו"כ ולהחיר בחולה לנושא א"ע דאין עו"ה ליו"כ. אבל בביתות דלא קאמר שם הך דאס היה חולה ומ"מ דיוק דפרס עו"ה נשבת ואין

כירה שבוטק ב"ט וחלקו עליו האחרונים גם הגר"א ז"ל
האריך לחלוק ע"ז ולי גרסה ראיה לדבריו מהג"מ שם דפריך
ולבסוף מסיק אחר כירה מוכן לוודאי ואין מוכן לספק והיו
מוקפים ואסור לבסות בו ספק דלמלא איסור נזמא קיל מאיסור
מוקף וע' גליון תוס' צ"ל (ג' ב') שכתבו דהוי בעין
דאורייתא וע' בחידושי לפ' במדבר והסדרה נותנת קן דכל
איסורי דרבנן מקילין בספיקס ואלו ס' מוכן קי"ל דאסור
והרשב"א בעט"ק שם חיל לשיטתו דס"ל לקולא בשפק מוקף
וכמ"ס הגר"א בשמו לעיל ודו"ק :

קדשים

לא תלין פעולת סכר אהך עד בקר (שם י"ט י"ג). שבוטק
(מ"ה א') גמ' בעט"ק ערוד בפועלו נאסרה קשה נזמא
דכ"י דערוד מ"מ ע"י שבוטק יפרש ולא ישבע מספק ובדלמא
בב"מ (ו' א') לענין ס' מלוה ישיבה ול"ל דהוי ערוד כ"כ
דנחשב לו כודאי פירשון דהא תוס' כתבו בהד"א ד"ס מתוך
כו' דהיו אלא ס'. ואפשר לומר דכ"ק בעט"ק ערוד ומתמם
שהוא ערוד לא יראה ליסבע ויטול הפועל חמיר בלא שבוטק
ומס"ס נתנו השבועה להפועל. אך על תוס' קשה יותר שבי'
בה"ס כי מנה כו' דכ"ק שהפועל לנפול שוב לא יורה שלא
יהא מוחזק סקן דה"כ בכל שבוטק דלמירון ס' מלוה ישיבה
יב לו עליו ה"אך נותנין לו שבוטק נזמא פוסקת לשקך משום
שלא יהא מוחזק לשקן. (אחר זמן רב מלאהי בש"ס ב"א
בחול"מ ס' י"ד שהקשה בן ע"ז). וגרסה נחלק דהא כבד ס'
המפרשים שם דהא דלא טען בחמת ס' מלוה ישיבה יב כי
עליך היינו משום דהב"ד היו פוסקים ביטולם ולא יפטר
בעצמם זאת ע"כ הוא עומן כדי לפטר עצמו עד בחזקת
בבירור וא"כ כשמתקין לו שבוטק בודאי יתן אל לבו לנפול
ואף אם יזכור שאין לו עליו מ"מ לא יהא נחשב לשקן
דשעולס יאמר דמתחלה היה אצלו ספק מלוה וענין כדי
לפטר ולדמות עצמו ועכשו זכר שאינו בן אכל הכא מה לו
לענין ה"ל לענין האמת שכתובתם לו שפרע דהא יב לו
זמן כל היום ולא היו מכריחים אותו לשלם תיקף ואי משום
שלא יכפולו לאחר זמן הא מעצמו חייב לשלם מספק שלא
יעבור בכל חנין אע"פ שהיה דעתו לנפול ויהיה נחשב
לשקן ע"כ יבוס ולא יורה וחיישנין שיבעט לשקן ג"כ ודו"ק :
ש"ס (ט"ז) גמ' ח"ה אפי' קץ נמי כו'. ע' דר"ן שפירש
חא"כ דהטעם משום כדי חייו ויהא דקאליה לנפול כדי
חייו דהא אי אפשר לו לנפול הכל שלא קץ לו מאיזה אלא
אי אחרת דבעט"ק ערוד בפועלו אפילו קץ נמי. ולבאורה
קשה לפת"ס הר"ן בעצמו דלמסקנא לרין ב' עשמים דמשום
כדי חייו הנילו שבוטק על הבעט"ק ומכוס ערודא נתנו
השבועה להשכיר ח"כ מאי פריך אפילו קץ נמי דלמא מיירי
בכופר הכל שאומר לא קללתי לך אלא אחת ופרשתי לך
כבר והשכיר מודה לו בזה ומשום דליכא כד"ח מש"ס פטור
בעט"ק אכל במודה במקלף דים על בעט"ק ש"ד ח"מא דה"א
דנבעט השכיר משום דבעט"ק ערוד ומג"ל לחדש קאליה
מדבר דכ"י. וגרסה לומר בן דה"כ קשה חמאי קאמי
בקאליה המע"ס להימניה לשכיר בשבוטק במנו דאי בשי כוס
אמר לא נתת לי ערין זה הסלע שאתה אומר שנתת לי ואז
היה השכיר נאמן בשבוטק וע"כ ז"ל דמנו להוציא לא אמרינן
אך הא כתבו הפוסקים דבכ"י ונזמא אמרינן מנו להוציא וס'
הוי הבעט"ק שחא דערוד בפועלו ובודאי שכת ומס"ס הוכרח
לומר קאליה מדבר דכ"י. או יותר כפשוטו דע"כ דמיירי במודה
במקלף דאז ליכא מנו לשכיר וא"כ קשה כיון דים על הבעט"ק
ש"ד ישבע השכיר דהא הבעט"ק ערוד וע"כ ז"ל קאליה
מדבר דכ"י. אך מ"מ קשה דלמא מיירי בכ"ס רק שפרע לו
האמת

ואין עו"ס ליוס"ב משמע דס"ל דסברייתא אחיא כרבנן דר"נ
שם וגם בדיא ה"כ נזמא ואיכא איסור הוצאה דהי שפיר
ודלמא שאני שפיר הנפסלה להבטחו ב"ה בכך כלומר כיון
דאי אפשר בלא איסור הוצאה דגם בדיא ה"כ נזמא ואיכא
איסור הוצאה וברבנן ח"כ שפיר חין ראיה מבין דל"ק קרא
ליוס"ב דהוי דומיא דתמיד שדומה שבת ושפיר אלדריך קרא
להיכא שחל יוס"ב בשבת שידחה ג"כ שבת ודו"ק :

איש איש אל כל שאר וכו'. **יבמות** (ב' ב') תוס' ד"כ
וח"א כו' עיין מהרש"א שם שפירש בכוונה דכריהס
דחיידי לפי המסקנא לקמן ושפיר משכחת לה בנשאה אחר
וכולידה בת ואח"כ נשאה לאחריו ע"ס. ודבריו תמוסים דהא
לפי המסקנא אמרינן בנים ה"ם כסימנים וא"כ בודאי מודה
ר"י בח"ל למאן כיון שנשאת לאחר שהביאה כסימנים ועיין
לקמן בסוגי' ובהוס' שם וז"ע :

שם (ג' א') גמ' כולוה נמי מדרשא אחיין כו' ע' מהרש"א שפי'
דח"כ ליתני חמותו ברישא משום דעיקר שריפה בה
בחיבה. וקשה עובא חדא דלדברא לפ"מ דקאמר הבעט
דאחיא מדרשא בחיבה ליה ח"כ מה"ע גופא אקדמי' לבחו
דל"כ בה עיקר שריפה אלא נלמד מחמותו. ועוד דמשמעות
הגמרא דקאמר אלא בכו כו' משמע דמייד מתירולא קמא
ועוד דלפי' יקשה ח"כ ליתני בלחו בחד חמותו וע"ס דדחק
בזה. אבל ל"ל דל"ל דמייד בחד מתירון הראשון דלא אחיא
כד"ס דאמר שריפה חמורה אלא כרבנן דאמרי סקולה חמורה
ונס"ס קאמר אלא וס"פ בכו כיון דאחיא מדרשא בחיבה
ליה ומס"ס אקדמיה לבחו אע"כ דקילא מכלתו. ופרש"י כולוה
נמי אחיא וא"כ לקדום לבחו ברישא דהיא בסקולה ומכני
עיקר איסורא כו' והסתא אחי שפיר כיון דלריך לאקדמיה
לבחו דבשריפה ל"ק שוב ליתני בלחו בחד חמותו דא"כ ה"א
דשריפה חמורה כד"ס ולריך למינקט אחיות קודם וא"כ כיון
דלא אפשר ליה לשמור הכדר מכ"ס שייך בלחו לבסוף אבל
לבסוף דמסיק קורבה קורבה נקט פריך שפיר דבחד כל
הקורבים ליתני בלחו קודם אבא אחיו משום דחמורה ובפירוש
רש"י ודו"ק :

ואשה אל חמותה כו' ללמוד לגלות שדומה וגו'. **ש"ס** במשנה
(י"ג ב') ב"ב מתירין את החרות לחתין כו' כתב הס"י
דל"ל דהא דללמוד דלילף בגמרא מתקרא דכיון דהיה שלא
במקום מלוה כריח כ"ס במקום מלוה ע"כ. ודבריו תמוסים
כיון דלילף מתקרא חמאי לריך עיד להסוף חאי ק"ו ועוד כיון
דליכא ק"ו יקשה בחמת למה לן לילף מתקרא נזמא מק"ו
דמוסתם וללמוד לכד"ב כמ"ס תוס' וגרסה דט"ס יב דבריו
ובל"ל דכיון דהיה במקום מלוה שרי כ"ס שלא במקום מלוה.
ובוונתו לתוך קושיית תוס' דלא נזמא דרשא דללמוד אלא
במקום מלוה ואף דלשיל אמרינן בהיפוך דיותר הסדרה נזמא
להסיר ארס במקום מלוה היינו הסם דרש ללמוד למיסר ארס
והיינו שהערום עושה ארסה כמותה ע"כ יב להסיר במקום מלוה
יותר מבטל במקום מלוה ולריך קרא לומר להיפוך מן הסדרה
החלונית אבל הסתא דלא דרשין ללמוד לענין ארס כלל ח"כ
יותר יב להסיר ארס אחר דאין עליו איסור אשת אח כלל
מלאת אשת אח במקום מלוה. ושפיר אמרינן ק"ו דכיון דהיא
מותרת במקום מלוה אף דהיא אשת אח כ"ס שלא במקום
מלוה דאין עליו איסור כלל ומיכני חיתי נזמא דהערוה
האסור אותה וניחא ליה למידרש ללמוד לכרבי במעין ודו"ק :

ש"ס (קכ"ב א') זיל לגבי דרב יוסף דחריך סבינא כו' לבאור
קשה דר"י קרי ליה כיני בסוף הוריות ולא עוקר הרים
ויותר נראה גירסת הרמב"ן במלחמות ר"פ האשה שלום
דגרים בבאן רבא בריה דר"י והוא סתם רבא דכולהו ש"ס
ור"א ב"א היה רגיל לומר בן דרבא עדיף מאב"י ובדלמא
בפרק לא יחפור (כ"ב א') ועשות נפל בספרים וק"ל :

השכיר דלמא מיירי במ"מ דלית לי' מנו דלא שכתבין דלא
היה משני נכסיה הכל לשיטת החכם' נעיל בד"ס קליה וכו'
ועיין בס' מעשה חכם שהקדם כן עיי"ש. וגרסה נ' לייסב
חדא מנו חדא לפמ"ש החכם' דאירי בשכרו בעדים חלא ש"י
הקליה וז"ל לא קשה להימני' לבעה"ב במנו דהי' מבחש
בקליה דירא שחא יזכרו העדים הקליה כיון שהיו בשעת
שכירות חלא שכתבו בעת. ול"ק טוב קושיא ב' ג"כ דהי' דלית
לי' מנו דלא שכתבין מ"מ יש לו מנו דלא קליהי קך חלא
אחת כיון דמיירי בשכרו שלא בעדים וחלמי' נשבע השכיר
חצי"כ דלא היו מנו משום דקליה מדבר דכיר וכו' מנו
דשעור וח"כ ה"ה במנו דלא שכתבין דלא אמרין משום דהי'
מעט וקשיא לרב ושמואל וח"ש ודו"ק:

ש"ס חוס' ד"ה ונחבי' לי' ב' וח"ה לא יהא ברי של בעה"ב
כו'. ויש לדקדק תקושייתם. דלמא קושיית הנג' קאי
אמב"מ דהוי כמו ג' ידענא וז' לא ידענא וכמו שפירשו החכם'
לקמן בד"ה אפילו קיץ נמי. ואפשר לומר דה"ל סיבה דלא
ה"ל למידע לא הוי משל"מ והכא ג"כ לא ה"ל למידע דלא
הוא אומר באמת שטוען ברי רק אלו מחשבין אותו לשמא
[עמש"ל פ' משפטים ב"מ ג' א'] ואף דאפשר היה לו ליעול
ממנו כח"י שפרט יכול בעה"ב לומר דמש"ה לא נשמרתי ממנו
דאם יציו בי ויתבטל הכל אציו ב' ג"כ ואכסור הכל ואפשר
לפי הס"ה של קושיית חוס' הס"ל. ומש"ה גם נשבעו שטוען
האמת שלא פרע רק מקלה יס לו דין לא ה"ל למידע. וח"ה
יורדו החוס' דהוי כח"י אס החזרתי ב' ויס אף דלא ה"ל
למידע הייב ואף חס ב"ה [עמש"ל פ' משפטים ב"מ ג' א']
ובחידושי' לב"מ י"ב ב' [א] חבל לקמן גבי קליה פירשו החוס'
שפיר דקושיא קאי מתב"מ דהתם ה"ל למידע דהי' לו לשבות
שטר על הקליה וליבא למימר דסבור חס יתבענו ויתר יפסיד
הקליה נגמרי כיון ששכרו בעדים ע"כ קיץ לו מחומה.
וליבא למימר שיחזר קליהי בדברין ופרעתי כיון דנפי האמת
בעמנת פירעון השכיר נשבע וע"כ בעה"ב ספק על השכיר
שלא ינבע לשקר וח"כ גם עתה שמודע במקלה יהיה השכיר
נאמן בשבועה ובקושיית הנג' ח"ה אפילו קיץ נמי ינבע
השכיר ואף דיוכל לומר קליהי רק אחת ופרעתי מ"מ כיון
שהשכיר לא יפסיד דהא יעול בשבועה ה"ל למידע ודו"ק:
ש"ס ב"ד ולא יהא ב' דפטור ב' וי"ל דהוי כח"י חס
החזרתי ב'. נראה מדבריהם דהשתא גארו מפעם
כדי הייב חלא דשיקר טעמא גבי פירעון משום טעור וכו'
כח"י ח"ה חבל שיטת הר"ן לא כך חלא כמש"ל בשמו דגם
למסקנא לרין בד"ה דמש"ה הנינו שבועה על בעה"ב ומשום
עירדא נתנו השבועה להשכיר. ולענין מה שהקשינו לעיל פ"ה
דח"כ מאי פריך ח"ה חק"ה הא בקליה ליבא בד"ה ע"ש יס
לפרך ג"כ בחובין אחר וכו' דמתחלה דמשום בד"ה נחוד
דסינו שלא ילא בפחי נפש הקנו שיטול השכיר בשבועה
ולסבי ה' יחא לי' בקליה דליבא בד"ה וכמש"ל הר"ן חבל
למסקנא לריו חרי טעמי דבאמת שיקר הטעם משום עירדא
וכיון שיהי' בעה"ב מסופק הייטבין שיחזר בן בביר ויפסיד
השכיר שכתו בחנם ויסה יגיעו לרין ובדי הייב כזה חושבין אף
למסקנא ול"ל לטעמא שב' החוס' דה"ל כח"ה חס החזרתי חלא
דמשום בעה"ב טעור הייטבין להיוו דשכיר שלא יפסיד חמיר
שכתו בחנם ואף שיתנו שבועה לבעה"ב מ"מ לא יקן חל לבו
לזכור וכמ"ש החוס' בד"ה כי מעא וכו' ולסבי פריך שפיר ח"ה
חק"ה דהי' דלא שייך בד"ה בקליה שאין הפרש ביניהם חלא
בדבר מועט היינו לענין דלא ילא בפחי נפש חבל מ"מ שייך
בד"ה שלא יפסיד בחנם מחמת עירדא בעה"ב ואף פרומה אחת
חשו חכמים על ממון של ישראל מש"ס פועל עמי אשר חלוי הוא
נושא נפשו. וזוהי מיושב ג"כ קושיית החוס' ד"ה חלוי הנץ
נמי וז"ל וח"ה הא ה"ל כח"י חס גזלתיק ב' דאף דבשכיר כל
אדם פטור כה"ג הכא דבעה"ב פטור חמיר והפועל עמי חס

האחת בפני עדים דלא ליבא מנו. ע"כ נ"ל דס"ק דהא
לכאורס קשה דלמא חס בעה"ב מודע במקלה על הפירעון
נשבע השכיר ומוטל הא יס נבעה"ב מנו דהי' ברי חס ב"ה
בקליה ויהי' אומר לא קליהי קך חלא אחת וכבר פרעתי לך
אחת האחת ואי דהשכיר היה מכחישו שלא נתן לו ויהי' מוטל
בשבועה מה היה מפסיד בכך חלא גם עתה מוטל לו האחת
כלא שבועה ואף דבעה"ב טעור אמרין ב' מנו וכמו דאמר'
מנו דלא שכתבין אף ממודע במקלה לב"ה לשיטת רוב
פוסקים (ע' בח"מ סימן פ"ע). וזה כוונת המקשה ח"ה
אפילו קיץ נמי כלומר ח"ה דמשום בד"ה נחוד קאסיק לי'
לבעה"ב אף שלא מן הדין ח"כ וי"ל שפיר דאף דלית לי' מנו
דכ"ה קנסו אותו חבל השהא דהטעם משום עירדא ח"כ
כיון דיש לו מנו דקליה חזין דליתו פטור דאם היה משקר
מחמת עירדא היה לו להיות כ"ה בקליה וכמ"ש החוס' גבי
לא שכתבין וע"כ נ"ל דאפילו קיץ נמי נשבע השכיר האמת
חניא קיץ המע"ה ומשני קליה מדבר דכיר ולרין לנבע
בכ"ה בקליה ואי ימא דבמ"מ על הפירעון לא ינבע השכיר
חלא בעה"ב לא יהיה לו טוב מנו כיון דגם בקליה יהא
לרין לנבע וכדעת הרא"ש וכיון שבקליה לרין לנבע ג"כ
טוב אין לו מנו לפטור עלמו במ"מ על הפירעון. וזה כוונת
הפרין קליה מדבר דכיר ולרין לנבע כיון שטוען ברי וליבא
טוב מנו במ"מ דליתו באמת הוא מסופק על הפירעון אף
דמוטן ברי ומוט לו לנבע בעת משיבט על הקליה לשקר
חבל עכשיו לא יסיה חל לבו וינבע מספק וכמ"ש החוס'
בד"ה כי מעא ב' חבל לפי הס"ה דבקליה ג"כ פטור היה
סבור דפטור כלא שבועה כיון דח"ה לנבע וח"כ יס לו מנו.
[ובטעם הדבר שהנינו שבועה בכ"ה בקליה על בעה"ב אף
דליבא בד"ה בקליה נ"ל ג"כ מטעם זה כדי שלא יהיה לו מנו
ואי לא הא לא קיימא הא דהי' לא ינבע לנבע ח"כ גם
בפירעון יהיה לבעה"ב מנו חמיר וחס חששו חלוי אומר בן
משום עירדא אף דיש לו מנו ואם יתקנו דלא להי' לי' מנו
ח"כ יהיה מילתא דרבנן כחובא ואפולוגא וכלא טעמא ומש"ה
חיקנו שבועה בקליה חבל במנו דלא שכתבין חס יודמן
ששכרו שלא בעדים חיוו דהפסיד חנפשי' ואמרין מנו].
ובמ"ש י"ל קושיית המהרש"ה לקמן דמאי פריך על שמואל
מברייטא דק"ק דלמא מיירי שמואל במ"מ והברייטא חיווי
בכ"ה ע"ש ד"ל דהי' לו הסכרת דאף בכ"ה בקליה חייב
שבועה בעה"ב דח"ה להימני' בכ"ה בפירעון או במ"מ במנו
דחי ברי היה כ"ה בקליה חצי"כ דגם בכ"ה בקליה לרין
שינבע ומש"ה אין לו מנו דלמא מספק חוזה לנבע חבל לא
נוודאי לשקר וקשה מברייטא דהי' לא מייחסי ראי' פקע וכלא
שמואל לא הוה קשה לי' מברייטא גופא כיון דבקליה ב"ה
פטור להימני' גבי פירעון במנו דהוה סבור הטעם בפירעון
משום בד"ה ומש"ה אף דיש לו מנו להבעה"ב מ"מ נחתו
השבועה להשכיר וסו"ס בד"ה חבל השהא דקאמר שמואל
קליה מדבר דכיר מכלל דה"ל הטעם משום טעור [דח"ה
מי הכירו לומר קליה מדבר דכיר לימא הטעם דבקליה
ליבא בד"ה וכמ"ש]. וח"ה קשה שפיר הא חזין דיש לו מנו
ואינו פטור וכמ"ש החוס' גבי לא שכתבין חצי"כ דגם בקליה
בכ"ה נשבע בעה"ב וע"ה קשה וההיא המע"ה. ואף לפמ"ש
בע"ה לקמן דבלה"ה אין לו מנו דקליה דירא שחא יזכרו
העדים? היינו לשיטת החוס' דבמ"מ אין לו מנו דכ"ה
מוכרח לומר בן חבל לשיטת הרא"ש ושאר פוסקים י"ל
במ"ש ודו"ק הייב:

ש"ס הנג' חבל אמר לו שחיס קליה לי' ב'. יס להקשות
טובא חדא דחלמי' במכחישין ח"ה בפירעון והבעה"ב
מודע במקלה נשבע השכיר והא יס לו לבעה"ב מנו דהי' ברי
אמר לא קליהי קך חלא אחת. [ע' מהרש"ה א"ב ב"מ פ' המקבל].
ועוד מאי קאמר מדסיפא בראי' רישא כלא ראי' ואפ"ה נשבע

היו ה"ל לחקוני שיטול בשבועה ומשני קליה מדבר דכיר
ובין שכן ליכא כד"ה ג"כ והיו כשאר כופר הכל שפסור
דמסתמא אומר הבט"ב ולינו מפסיד הכביר כלל. ולשיטת
הפוסקים שהביא הר"ן דחייב שבועה אף בכ"ה בקליה נ"ל
לומר דס"ל אף למסקנא שייך קלם ערדה בקליה וכמו לחזק
ל"י יסודם לקמן (מ"ו א') רק דלא הוי ערדה גדולה א"כ שייך
ספיר כד"ה אם יפטור בלא שבועה שיאמר כן תמיד מחמת
ערדתו ומש"ס הטילו שבועה וע"י שבועה יזכור דלא הוי
עירדה גדולה כמו בפירשון וכוונת הגמ' קליה מדבר דכיר
ע"י שבועה ודו"ק :

ש"ס בלוחו ענין עמש"ל צ"פ משפטים (ב"מ ג' ב') דיותר
נוח לו לעשות מם' ודאי ולמטען מלוה יש לי בידך
דאולי האמת כן משיטעון שקר נגמרי ע"ש היטב. והנה
לכאורה מד' הסוס' סכתבו לענין מנו דלא שברתיך דלא הוי
מנו בדדמי משום דנסי דמחמת טירדה מסופק שמא פרע
אבל מ"מ אין לו צידי ומש"ס כיון שמ"מ פוענ ברי שפרע
אית לי' מנו דלא שברתיך ע"ש, סותר דברינו אלא דזה טענה
טובה יותר לעשות מספק ודאי וא"כ לא הוה מנו דלא שברתיך
מנו כנל. ונ"ל דע"כ לא אמרינן כן אלא לענין דהוי חשוד
אממונא דאם הוא אדם ישר וכופר מחמת ספק ה"ל לברור
טענה טובה יותר אבל לענין ממון שלא להסתחייב ממון אמרינן
מנו דלא שברתיך דאם יטעון כן יפטור מממון וכמ"ס הפוסקים
לענין מנו דהעזה וא"כ אם נחייבו ממון בטענה דהשתא
יהיה לו מנו לפטור בלא שברתיך ואף שאם נפערנו טוב
לא יהיה מנו דאז כענה זו טובה יותר דנוח לו לעשות מספק
ודאי וטוען משום זה פרעתי מ"מ אם נחייבו יהיה לו מנו
ומש"ס ח"א לחייבו. וילא לנו מדברינו דאם פוענ טענה בלופן
שאם נחייבו יהיה לו מנו בטענה טובה' ואם נפערנו לא יהיה
לו מנו דטענת מנו יהיה טענה גרועה מזה חש"ס אמרינן
מנו ויש להאריך ודו"ק :

בבא מציעא (ק"ב ב') תוס' ד"ה קליה כו' דבאיכא
עדים נחזי מחזי קאמרי וכו' ע' פ"י שכתב
להך וטובן דבריו דיכול להיות דמיירי באיכא עדים שעשה
מלאכה ולא שפכרו ומש"ס אינם יודעים הקליה ואש"ס אין
לו מנו דנא שברתיך דאפילו לא שברו חייב לשלם מ"מ מה
שהניח וא"כ מחייב שבועה מחמת העדאת עדים מדר"ה
קמייתא וכמו שהאריך לעיל וא"כ מקשה הגמ' שפיר אמאי
אין השכיר נשבע וטובל. אלא דלכאורה קשה על דבריו דאכתי
אית לו לבט"ב מנו דאף אם יש עדים שעשה מלאכה מ"מ
על היותר ישבע דכיון דלא שברו ח"כ אינו ערוד כלל המחמת
טירדה לא ישכח אם שברו וא"כ יהיה נאמן בשבועה וא"כ גם
שמודע ששכרו ולא קץ לו אלא אחת ג"כ יהיה נאמן בשבועה.
ונ"ל מזה ראיה למש"כ לעיל דאיכא דאם יטעון שקר יסתחייב
שבועה דאורייתא או שבועת התקנים ניהא ליה לענין ספק
מחמת טירדה כי אולי ישבע באמת משא"כ אם יטעון ל"ש
דודאי ישבע לשקר ומש"ס כאן לסברת המקשה בקליה ג"כ
ערוד וניהא ליה לענין ולישבע מספק על הקליה משיטעון
ל"ש ויהיו עידי מלאכה ויפערך לישבע בודאי לשקר. ויחזק
בזה קושיית הסוס' בב"ב שם דלמאי דמוקי בליכא עדים ח"כ
בסופא דנחנה לו אמאי נשבע וטובל דיל' דמיירי דליכא
עדים ששכרו ונתן לו הטלית אבל מ"מ איכא עידי מלאכה
שתיקן הטלית שלו ומש"ס נשבע וטובל דליכא לבט"ב טוב
מנו. אף ג"ל דזה דווקא לענין ש"ד או שבועת המשנה
אבל לענין ש"ס אף דיתחייב שבועה אמרינן מנו ומש"ס
אמרינן מנו דלא שברתיך אף השתא לבתר דתיקנו שבועת
סיסת דקיל ליה לעבור ולישבע ועיין מהרש"א בתוס' ד"ה
השתא ודו"ק :

ש"ס (ק"ג א') תוס' ד"ה וכו' שביד כו' וי"ל וכו' ח"כ בלא"ה
משני שפיר ע"ש. לכאורה קשה להירש"ס ב' יחזור

קושייתם בדיבור הקודם דמתקין עד הכורך או דיתקן לבט"ב
שבועה ויהיה לבט"ב שני לאחין לא תגזול ולא תשא. ונ"ל
דמיישב קושייתם שם כמ"ס בשבועות דכיון שהתחיל לכפור
שוב לא יורה. ועמש"ל דלא תיקשי מהא דספק מלוה יכונה
והנה לריך לומר דהגמ' כאן לא ס"ל הא דאביי דספק
מלוה יכונה דאל"כ מאי פריך וכו' שביד עובר בב"ס הא איכא
למימר דכופר מחמת ס' מלוה יכונה. ודוחק לומר דכוונת
הגמ' דלא ישבע מספק דלא ס"ל לשון עובר בב"ס. ולכאורה
גראה לתרץ קושיית הסוס' דמש"ס ל"א דאין בט"ב עובר
בב"ס דמחמת ס' כיון שהוא ערוד יכפור מספק ובדלחמין
לעיל (ו' א') בזה דס' מלוה יכונה משום דאפשר בחזרה
אבל לאו דכל תלין ליחא בחזרה אבל שביד לא יכפור ויעבור על
ב"ס כיון דהגמ' לא ס"ל תששא דמ"י ואפשר לומר דהסוס'
לשיעורם אולי בר"פ ח"כ דבטעם שביד שביד לוקח משום כל
תגזול וכפ"י מהרש"א שם דלא הוי ניתק לעשה ע"ש היטב
וא"כ גם כל תגזול אלא בט"ב ליחא בחזרה ואולי מש"ס
דקדקו הסוס' והקשו משום כל תגזול ולא הקשו גם מלא
העשוק ובדלחמין נעיל דעובר בזה' לאחין אע"כ דכולהו ניתקו
לעשה והסיב וגו' או אם העשוק אשר עשק וכמ"ס מהרש"א
ועל לא תגזול לקי שפיר. ולפי דברי הסוס' חו"י יש ליישב
בפשיטות מה שהקשו בד"ס ולעולם דהא אינו עובר בכל תלין
אלא עד בוקר ראשון דמ"מ יש לו חזקה דלא יעבור על ב"ס
ובל אימת שחובצו ואינו נותן לו עובר הוא על ב"ס וגם חזקה
דאין שביד משהא שביד כ"כ ופריך שפיר ולעולם כו'
ודו"ק היטב :

אי"ש אמו ואביו תיראו כו'. קידושין (ל"ב א') מניח אבי
בבד אבא ועושה מלוה כו' הלכה כדאבי ב"י ע"ש. מוכח
דבמלוה שא"ל לעשות ע"י אחרים כ"ע מודים דעדיף מכ"א.
והר"ף העתיק סמוך לזה דאמרינן ספ"ק דמגילה גדול ת"ת
יותר מכ"א דמשמע מזה דדוקא ת"ת שהיא מלוה גדולה
עדיפא מכיבוד ולכאורה יפלא דהא בכל המלות שאי אפשר
לעשות ע"י אחרים דוחין כ"א. ומראה להבין עפ"י מה דח"י
במ"ק (ט' ב') וכל חפניך לא ישו וגו' דמשמע חפני חפני
ישו בזה היינו במלוה שא"ל לעשות ע"י אחרים דוחה ת"ת
ע"ש ואף דבכל המלות שא"ל לעשות ע"י אחרים החס
אורח חיים פן חפנס וגו' והיינו ע"כ דעיקר לימוד התורה
הוא כדי לעשות ובדלחמא בירושלמי הלמד לעשות וכו' ואי
נימא שם"ס מחמת שהיא גדולה תדחה כל המלות ח"כ לא
נעשה שום מלוה דהא ת"ת זמנה יום וילול ומלות מה שהא
עליהן. וע"כ ראון השי"ת שנבעל מהתורה לעשות ראון הכורא
במלות שא"ל לעשות ע"י"א (וע' בתוס' שם) והנה ה"ק גדול
ת"ת יותר מכא"ל לא דאחא לאשמועינן בזה דת"ת גדול
יותר משאר מלות דהא כל המלות נמי יותר גדולים מכ"א
ומעטם דאמר הכא שאתה ואבך חייבים בכבודו אלא דר"ל
דנסי דלשאר מלות מבטלין ת"ת אבל לכ"א ת"ת גדולה ביותר
מכ"א וא"ל לבטל ת"ת ולקיים כ"א. ויחזק בזה מה שמקשה
בס' טו"א דמג"ל שהיא גדולה דלמא שניהם שוין ע"ש דז"א
כיון דחזקין דלשאר מלות מבטלין ת"ת ולכ"א אין מבטלין ע"כ
שהיא גדולה ביותר מכ"א עד שא"ל לבטל מח"ת ודו"ק
(ועמש"ל בפ' נזירים בס"ד) :

והבדלתם בין הבסהם העוהרם לעמאם ובין השוף העמא
לעוהר וגו'. הדקדוק ידוע למע נקט בבסהם
עוהרם מקודם ובשוף עמא מקודם. וכבר עלה בדעתי לומר
משום דבבסהם מנה הכתוב העוהרים ב' ראיה נקט נקטו
בשחילה וכן להיפוך בשוף מנה הכתוב כ"ד עופות כמאזים
ומש"ס נקטו ברישא עמא. אף לפת"ש דס' א"ל"י בין פרס
לחמור כו' אלא בין נשחט רובו של סימן לנשחט חזיו לא שייך
זה. וסוד שהרי בסוף שמיני סידר הכתוב להבדיל בין העמא
ובין העוהר וגו' וגם שם פירש"י כן וא"כ קשה מ"ס דשם
הקדים

אך י"ל לפמ"ם הכפ"א העש" כיון דיוזם כל הנכסים שפלו לה בחיי הכהן וכו' אליבא דרבא לקמן (ע"ט א') אך חב"י לשיטתו שם דלמחר בחיי הכהן י"ל לב"ש דחלקו ומש"ה י"ל כאן דלמחר מתמלא לה ודו"ק :

בהר

ועניני רבית

אל חקם מלמור נשך ומרבית וגו' (כ"ט ל"ו) . בבא קמא (ל"ב) ע"ש בסוגי' תוס' ד"ה שטר וכו' הקשה ריב"א דיקום ללוה שלא יהא חומא בשכר ע"ש . וגרסא ליישב דהא שיקר האיסור משום לא תשימון וכדלמרינן משעת בחיבה טבד ליה שומא והלוה אינו עובר בלאו דלא תשימון וכדלמרינן כ"ט ח"ג ולא תשיך אינו עובר כ"ה בשעת פירעון וליכא למומר דמ"ה מכשיל למלוה ועובר חלפ"ע דמכשיל למלוה והעדים שיעברו על לא תשימון דו"א דלמחר עובר חלפ"ע כ"ה בשעת פירעון שעותה משעת שומן הרבית למלוה ולאמלא הוא לא ה"י המלוה עובר אבל במה שמלוה לעדים לבחוב שטר אינו עובר חלפ"ע דדיבורא בעלמא ואדבריה ח"ן עליה לר"ע ודברי הרב כו' ומיירי הכא בלא נתן בעלמו הסעור להמלוה רק העדים נהנו לו וק"ל :

בבא מציעא (ס"ג) ע"ש בסוגי' רפ"י ד"ה ואין שוכן חמשה בדמים כו' דחזי' יכירי וחוץ בקול כו' כוונתו דדוקא דמים חסור אבל פירות אחרים מותר לטול . ומה שהקשה הרמ"ב דמאי קאמר ש"מ איכא לר"י הא ר"א מיירי בפירות וכן מלי' קאמר מיתבי לר"י . ודאס ליישב דהא רפ"י ע"י העש"ע דמותר לפסוק ב"ס לו מוסר דהלוקח קנה לענין מי שפרע וכפיתת הפוסקוס דאף בממון חמדינן משום קיומא חב"י אי מיקודם פסק עמו ע"י חטין ואח"כ רואה לפסוק עמו על יין אף דחטים קמי' ברשות הלוקח לענין מש"פ לא יקנה היין אף לענין מש"פ כיון דחמטים לא היו שלו לגמרי (וגם כיון דזהו הוי חליפין פירות ברשות לא קנה הא' חל"כ חב"י רב' ובאן היין והחטים מוגחים ברשותו) ודאסרי לפסוק עמו על היין ע"כ י"ל דבש עמו דמי החטים במלוה ופוסק עמו על היין וחל"כ ש"מ דמותר לטול דמים . והוא נכון והמפרשים נדחקו בזה . והדברים ברורים בלבן ירש"י בס"ד :

שם (ס"ד ב') תוס' ד"ה ולא ישכור כו' ור"ת אומר וכו' לו מופל או נשדף כו' ע"ש . ולכאורה דבריהם תמוהים דמה ענין זה לברא דבשנמא כשהסדמים לוקין בברא אין בעל הכרס צריך להחזיר לו השכירות אבל בבית כשנפג או נשדף צריך להחזיר לו השכירות עכ"ל וכמבואר בהשולל ונח"מ סימן ש"ב . והגרסא דה"ק דהא הכא ע"כ מיירי שהסוכר קבל עליו אחריות דנפילה או שריפה דאל"כ מאי אריא דסוגו משום חסור לשכור הימנו כפחות הלא בלא"ה חסור לסקדים לו משום כיון דאם יפול הבית יחזיר לו המעות וה"ל מטות הלואה ואינו רשאי להחזיר גביה דהוי אגב נער והוי דומיא דחביתא דחמרא לעיל וכעין זה פ"י בהג"א והגמ' לעיל גבי מה שעזי חולבות דסיכא דחזיר לו המעות בסוף הוי הלואה ואינו רשאי מתחלה להחזיר גביה . וע"כ י"ל דמקבל הסוכר אחריות וכיון שכן שייך מיוסא ושרי בכנייתא . וזהו כוונת ר"ת ולשיטת רש"י י"ל דנפילה או שריפה הוי לא שכית כלל ואינו צריך לקבל הסוכר אחריות מזה וחל"כ לא שייך מיוסא וחסור בכנייתא . ולשיטת ר"ת יש לבין דקדוק גדול במשנה לקמן (ס"ה א') ואם של חודש בחודש כו' דה"ל למינקט ואם בסוף שנה והסתא נוחא דבא להשמיטת דברישא דקאמר ליה אם מעכשיו כו' משכירו לשנה כלומר ואף אם יפוג יהיה באחריות הסוכר ואם של חודש בחודש כלומר שאתה רואה שיכיה באחריות ואם יפול סוף חודש לא תמטקך לשלם כ"ה בשד חודש א' אין אני רואה להוציא בכך אבל דברישא דאמר ליה אם

הקדים עמא ובאן הקדים טבור ועוד י"ל תרי קראי להבדלה בין נשחט רובו של סימן נשחט חזיו. וגרסא דברישא זו אחיא כר"א בן הנינינוס דאיה ליה בחולין (ט' א') לא בדק בסימנים מדיפס ואסורה באכילה אבל אינו מעמא מהפך משום דבחוקת איסור קיימא בחוקת טומאה לא קיימא . והסתא ח"ש דקרא רפ' שמיני אינעריך להבדיל בין נשחט רובו לחזיו לענין איסור ומש"ה הקדים עמא דסימני איסור דברישא דקיימא בחוקת איסור עד שידע לך שנשחט רובו וקרא רפ' זו איירי להבדיל בין כ"ד לחזיו לענין טומאה ומש"ה הקדים טבורא דברישא משום דקיימא בחוקת טבורא עד שידע לך שלא נשחט רק חזיו . והנה זה הוי לענין הבדלה דבמה שח"ה לפרט כפשוטו בין פרה לחמור שהרי כבר הסמינים מפורשים בחורה ומש"ה הוצרכו רז"ל לדרוש בין נשחט רובו כו' אבל בטוף שלא נתפרשו בחורה סימני טוף הפירוש כפשוטו . ומש"ה הקדים עמא דברישא משום דמהם הכתוב להגדיר כ"ד טופות בחורה ומש"ה הקדים עמא לטבור וק"ל :

אמר

אשה וזה וחללס וגו' . קידושין (ע"ז ב') וישראל שבה על אחותו כו' עיין פ"י שכתב דאע"ג דאין איסור חל ע"א מ"מ אם התרו בו משום שני חייב ע"ש . ודבריו תמוהים שזה נגד גמ' מפורשת יבמות (ל"ג ב') דלא משכח גמ' חל לקוברו בין רשעים גמורים וצ' תוס' שם (ל"ב ב') ד"ה ותו המותר כו' ובסנהדרין שם חל דלשון הגמ' לקמן דקאמר חזר ובא עליה טפאח חללה ל"ע דמשמע דחייב משום חללה וב"ל מרש"י שם וזה אין איסור חללה חל על איסור וזה ודקאמר לעיל זינאה אינו חייב חלל אחת . וי"ל בדוחק דכוונתו טפאח חללה על הבנים ובמו שהשתק במו"ע שם :

ישור וזה קדוש וקלוט וגו' ולגדר לא יראה . לבלתי היה נראה להביא רא' מזה למ"ש לעיל כ"פ במו"ע דאם מלא בבהמה שפרסותיה קלוטות והיא מעלת גרה בקביעות ומכיר בה שאינה ממין גמל ארנבה ושפן היא מותרת מדכתיב כהן קלוט וכתיב ולגדר לא יראה משמע הא להדיוט שרי . ובסבי מדקדקנו לבין הכתוב דכתיב שור ושה כלומר דלריון אינו להביר בו שהוא שור ושה ומבוס קלוט נקטה . אבל באמת אין זה ראיה דאיכא לחוקי' דמיירי שידעין בו שגולד מן העבודה ואח"כ מותר להדיוט ומש"ה כתיב ממי שור ושה לומר שידעין שורא שגולד משור ושה ואפילו לר"ש דאסר קלוט בן פרה בחולין ר"פ בהמה המקשה מ"מ סיכא דראשו ורובו דמי לאמו מורה דשרי וכדלמרינן בבבא מציעא (ז' א') ואפשר לומר ממי דמש"ה כתיב שור ושה לומר שיהא ראשו ורובו שור ושה ואז מותר אפילו הוא קלוט . ועיין בש"ח כי נדחק בזה ופירש פרסא אחת היא קלוטה ומש"כ הוא ברור :

בבבורות (י"ג א') רפ"י ד"ה קמ"ל כו' מוס קבוע הוי כו' קשה עובא חדא דל"ל למתלי בהא דלעיל דמוס קבוע הוי תיפוק ליה דפסול מקרא בקדשים דאז עז פרט לגדמה . ועוד דא' מחמת מוס קאחי עלם ליבשר במעשר דהא מעשר חל על בעל מוס כדלמרינן בסוף מביאין . ועוד קשה לפי מאי דקאמר ר"י לעיל דשינוי הוי מוס חל"כ למס לי קרא בקדשים פרט לגדמה דהא ממילא פסול מעשם שינוי דהוי מוס ול"ע :

שם (ל"ז ב') הכל נאמנים על מומי מעשר . ע"כ דמיירי בכהנים דישארלים נאמנים על כבוד ג"כ ובלעיל בספק כבוד וב"פ הרע"ב ויקשה מזה לשיטת הסוכרים דכהנים פטורים ממעשר בבהמה הובא במל"מ פ"ו מה"ב ועיין במהרי"ם אלגאזי (דף ו') ע"ש :

ביר"ד ס' (שע"ג ס"ד) דשומרת יבם מטמא לה . ולכאורה חמוס מסוגי' דיבמות (כ"ט ב') השתא ארוסה כו' .

לו ונותן לו חלק בשכר ומיקרי ל"ב משום דלא שכיח שיטול חלק בריוח מאלן שאינו שלו אבל לענין אחריות פעמים המקבל מקבל עליו ופעמים הנותן רק החטא סתם ומאז דכל חד נמד מענינו דכאן במשנתנו ע"כ מיירי שהם באחריות המקבל מדקתני שהוא ריבית וכמ"ש רש"י ולענין בכורות ע"כ מיירי שהם באחריות העכו"ם דאי לא"ה אמאי פטורין ורבא הקשה לו אי דקביל בו ל"ב קריה ל"י כלומר דלא ניחא ליה דמשום רשותו יהי נקרא ל"ב ועוד אדקתני סיפא בו ליפלוג וליטני בדדי' בו כלומר לאשמועינן דכלא קבל המקבל אחריות אף שמכרם לו לא היו אגד נטר ולסוויא מלב העושיין דאיכא למימר דמיירי בחד גוונא כמח"ל דבכורות . ומיושב בזה קשיית החוס' דהא מרישא שמעינן לה אבל מקבלינן בו דהתם מיירי בעיסקא והכא מיירי במכירה כנ"ל ודו"ק :

ש"ס (ע"א ח') ל"ג דאפילו לישראל בחנם ולכרי דריבית, מעודי תמיהת דא"כ אם יודמן לו סחורה לקנות מזה להלוות לישראל ולא לקנות הסחורה וה"ז דמי למו"מ . ואח"כ מלאחי בס' שער המשפט ריש ח"ב שהעושר בזה ע"ש בס' בדוחק . ולסברת הפוסקים דמלוה הוא להלוות לעכו"ם דריבית ובפרט לל"ב י"ל דכ"ע מודים בזה . וא"כ אפשר לומר דה"ק דמושב לקיים מלוה זו להלוות לישראל בחנם ולא לקיים מלוה להלוות לעכו"ם דריבית אבל באמת אם אינו מבין נשם מלוה כלל רק שמלוה לעכו"ם כדי להרויח ה"ז דומה לכל מו"מ ובידאי א"ל להלוות לישראל ודמי למאי דקאמר עני ועשיר בו עניין ועניי עיר אחרת דג"כ שיהיה מלוה אבל אם אין דעתו לשם מלוה רק להרויח מותר כנ"ל :

ש"ס (ע"ג ב') רש"י ד"ה אסמכתא בו ל"ל לבאר הא דלא פ"י כן לעיל בר"ח דמיירי בהבטיוחו . משום דרב חמא חיירי אפי' בסמכתא כיון שסמך עליו ה"ל בערב וכמ"ש הריטב"א [עיין בש"מ] אבל ר"א ע"כ ס"ל דלא דמי לערב דאל"כ הא אין בערב משום אסמכתא וכדאי' בפוסקים וע"כ ל"ל דמיירי שהבטיוחו בפירוש וחייב עלמו וע"ד כן קבל המעות ואפי"ה פטור משום אסמכתא וק"ל :

ש"ס (ס"ה ח') חוס' ד"ה דניחא ל"י בו י"ש ליישב קשייתתם לפ"מ דקאמר בב"ק שם דגם בעבד שייך כהשא אלא דמ"מ ניחא ל"י דלא ניסחור ח"כ מ"ה לריך האזי עעמא דאל"כ נהי דלא הי' משלם שכר פעולה מ"מ הי' לריך לשלם פחתא וכמו בספינה שם מש"ה לריך עעמא דניחא ל"י . ומ"מ נראה דלא שייך כהשא דמחמת מלאכה אלא היכא שאינו מזין אותו אבל היכא שנותן לו מזומת מה שנהסר לו ע"י מלאכה נהסר לו ע"י אכילה . ובזה מיושב מאי דריב"ח עבד בו מלאכה לבחול' ורב נקט ל"י פטור דמשמע לבחילה אסור ? ד"ל דרב מיירי בזהם שאינו נותן לו מזומ' ושייך ב' כהשא ומש"ה א"ע דבדיעבד פטור מכל מקום לבחילה אסור אבל רב"ה נתן לו מזומת ח"כ לא הכחישו כלום ואפי"ה עשה טובה עם בעה"ב מטעם דניחא ל"י ומש"ה מותר לבחילה ודו"ק ועיין :

גי'יין (מ"ב ב') . הטוח"מ בסב בסי' סב"ד דמי שח"ט וחב"ח שחבלו בו אחרים חבולו לעלמו ע"ש . וסדבר תמוה מאוד לפי המבואר בסוגי' דמעוכב גט שיחורו היו בעיני דלא איפסיטא ולמה ב' שהעבד יכול לגבות הלא יכול לומר החובל דילמא שייך המזמן להאדון וכמ"ש הרמב"ם שם . והפרישה דחק לחלק בין מפקיר עבדו והוא נגד דעת רש"י בסוגי' שפירש כהדיא דהבעי' קאי במפקירו מי שהזיו עבד וחב"ח ע"ש . וגם נגד דעת החוס' בד"ה מאי לאו ע"כ בדבריהם . ול"ל דהטור מדמי לה להא דספק ויכח דאיחא בהחולק דכיון שהזיו ממון שייך לו צוודאי מחמת חזי דחירות ע"כ טפל גם החזי דעבדות מחמת ספק . ואף שלפי ד' החוס' ריש ב"מ לא הי' שייך לומר כן כאן מ"מ חזיל בשיטת אביו הר"ה ש שחירן בענין אחר . ועיין בש"מ שם ולפי דבריו יכול להיות הדין אמת ודו"ק :

אם מעכשיו ומשכירו כולל ע"כ לריך להשכירו לשנה דאם ישכירו להודם דלמא יפול הבית בסוף חודש וילטריך להחזיר לו השכירות וה"ל מעות הלוואה ואזיל גבי' משום אגד נטר ע"כ משכירו לשנה ובאחריות השוכר כנ"ל ודו"ק :

ש"ס (ס"ה ב') משכן לו בית בו' דלא כר"י . לכאורה תמוה דאפילו לר"י מי גרע מאבק רבית דאף בלא תנאי כלל אם הלווה הא תנן לעיל לא ישכור ממנו בפחות והיכי שרי הכא למכור לו בפחות . ונראה כמ"ס הכ"י דהכא מיירי שרואה למכור לאחר ג"כ בדמים מועטים ומש"ה ליכא איסורא אלא משום כיון דהסתגה ולר"י כיון דבשעת התנאי הי' ל"ל דא' ברבית לא הוה התנאי באיסור ואח"כ בשעת פירעון לא הוה רבית כלל כיון דגם לאחר מוכרה בדמים הללו . וכ"כ מדקדוק לשון רש"י דכל האיסור הוא משום התנאי . ובזה מיושב קשיית החוס' לעיל (ס"ג ח') ד"ה ל"ד ח' בו' שהקשו דא"כ יהא מותר סאה בסאה ד"ל דמה לי בזה אם בשעת התנאי הי' ל"ד אחד מ"מ אח"כ אם נתיקרה הוה אבק ריבית דלא גרע מהלווה ודר בחלווה וכל אבק ריבית הכי הוא והא דשרי התם ליקח הדמים אף דבשעת פירעון הוה ריבית מ"מ התם הוה מכירה ואזלינן שפיר בחר התנאי כמ"ס החוס' שם אבל לא בהלוואה ודו"ק :

ש"ס (ס"ה ח') אבא עביד הכי בו' קשה עובא דמ"מ ליהסר משום אמת דה"ל שער אמת דהא המנוהו שלא יתבע עד שיהי' ריוח ועבר על אל תשכן באהלך מילה וכדאיחא בכחוצות ואמנה במקלע נמי אסור . ועיין נה"מ (ס' ג"ז ס"ק ב') ונ"ע :

ש"ס (ע"ב ב') אין מקבלין לאן ברזל בו' . ופירש"י כל האחריות על המקבל ושם אוחס עליו במעות וכ"ז שאינו נותן לו מעותיו חולקין השכר בו' . עכ"ל בינה פירשו מלעיל (ס"ע ב') דשם פירש דהיינו עסקא רק שכל האחריות על המקבל . אבל לפי פירשו דהכא הוה מכר תמם וכ"ז שאינו נותן לו מעות חולקין בשכר משום דלעיל עיקר רבוחא דאסור בישראל מש"ה פירש בעיסקא קרוב לשכר ורחוק להפסד ואפי"ה אסור אבל כאן עיקר רבוחא דמשנתנו משום התירא דעכו"ם נקט וכמ"ס רש"י מש"ה פירש דאף דמכר לו והוה זוזי עליו בהלוואה וה"ל דהוה ר"ק ואשמועינן דאפי"ה מקבלין דהאמת דאפילו ר"ק מותר לגוין מהם בו' ויכול להיות דבאמת הוה ר"ק בכאן דהוה כמשנתא בלא נבייחא דכיון דמכר לו הלאן ח"כ מה שנותן לו חלק בשכר הוה כאילו תשכנס לו . ומוכרח רש"י לפרש כן בכאן דאי משום התירו דא"ר גבי עכו"ם לא לריך למיתני לפמ"ס הפוסקים דאיסורא דאבק ריבית אינו אלא גבי מלוה והכא המלוה הוא עכו"ם וק"ל :

ש"ס - בגמ' למימרא דברשותא דמקבל קיימא בו' ופירש"י דסתם לאן ברזל ברשותא דמקבל קיימא ובאחריותו בו' עכ"ל . לריך להבין מהו הקרא רשותא דמקבל . ונראה דהיינו כמו שפירש"י לעיל שמכר לו ומש"ה פריך דאם מכר לו ח"כ גם האמנות ברשותו הם ואמאי פטורין מן הבכורה . ואחפא דמתניתין לא הוה קשה ליה דאף דידע דל"ב אחריות על המקבל מ"מ הבכמה גופא אם היא צעין לריך להחזירה לנותן מש"ה קיימא ברשות הנותן ואף הוולדות לאחר שחלקו פטורין דאי לא תשכח בהמה תפוס לולד אבל ממשנתנו שמעינן דסתם ל"ב הם ברשות המקבל שמכרם לו ומשום דלשון רשות אינו כולל אלא שמכרם לו ויכול להיות שהאחריות על הנותן מש"ה הוסיף רש"י ובאחריותו מדקתני שהוא רבית כלומר ואי הוה באחריות הנותן אף שמכר לו לא הוה רבית . ומיושב בזה שפיר קשיית החוספות על רש"י ודו"ק :

ש"ס אמר אביי לא קשיא הא דמקבל עלה אונסא וזילא בו' ע"ש . הסוגי' תמוה כיון דכל עיקר הקושיא הוא דלשון ל"ב משמע ל"י דמיירי בגוונא חדא וא"כ מאי משני ל"י . והנכון דה"ק דבאמת דלשון ל"ב אינו כולל אלא שמכרם

שם (מ"ג ב') במשנה ערש"י שם שפירש דל"מ אם ברה. וז"ע מובא הלא אם ברה מן הנכרי מה שייכות יש לו לאדון על העבד כיון שכבר קנאו סגוי למעשה ידיו והפקיע עלמו ממנו. ואולי יש לדחוק ולומר דכוונתו לענין קנס וולדות דשייך עדיין לאדון דזה לא מכר נכרי וכמ"ס החוש' ואפ"ה קנסין לי' שיואל גם לענין זה לחירות. אך כמ"ע שם ב' בפירוש ולא יסתעבד בו ועיין ג"כ בביאורי הגר"א ז"ל שם ס"ק ק"כ. והדבר תמוה דמה ענין זה לקנס הלא מן הדק ח"י להסתעבד בו. וראיתי כמ"ז שם שכתב דה"ל כיון דשייך הגוף לישראל יכול להסתעבד בו והוא נגד הסוגי' לעיל וב"ע שם בהשגח ס"ז דעבד שברח מן הבני' אם הוא לאחר יאוש לא יסתעבד בו כיון שכבר קנאו שבבחי' למ"י ובכ"ס הכה שמכרו בעלמו וכו'.

לעולם בזה תעבדו (כ"ה מ"). ב' הרשב"א בפ"ק דשבת ה"ה דמקשו התם ממי שהלוי עבד ונח"ל דכופין את רבו ועיבד אותו ב"ה דקשה וכו' אומרים לו לאדם חטא כעבול שיוכח הנוקד דהא עיבד בעשה לעולם בזה תעבדו וכו' הוא ז"ל ח"ל וכו' דה"ל כיון דחזי' ב"ה לית ביה משום בזה תעבדו משום דל חירות שבו עכ"ל. כלומר דהא ליכא נקיומי ביה לעולם בזה תעבדו דהא עובד את רבו ויוס אחד ואם עלמו י"ה. ומקשים עליו מהא דחמריקן גיטין (ל"ה א') וחבוי משום חיבורא לא והא ד"ה בר קטינא חמר ד"י מעשה בחשה אחת שהיתה חליה שפחה והלוי ב"ה ובפ"ה את רבה ועשה אותה ב"ח וארנב"י מנהג הפקר נהגו בה ואם כדבריו מאי מקשה דלמא לעולם משום חיבורא לא כייפיק לעבד העשה וש"ה"ל דלא הוי עשה כלל כיון דהיתה חלי' ב"ה. ואדמ"ו הרב הגאון הג' הממוח מו"ר יעקב מאיר ז"ל מק"ק יאלחיוקין חמר לתקן דבריו דתופה לעולם יש לה שני פירושים או שתעבד בו לעולם כל ימי חייו או שתעבד בו ובזרעו אחריו לדורות עד עולם. והנה בעבד לא שייך לעולם כפי' הב' דהא חין לו יתום כלל וסולד סולך אחר הנקבה ומש"ה ע"כ ל"ל בפירוש ה"ה שתעבד בו בעלמו כל ימי חייו לעולם בני הספק. ומש"ה כיון דהוי חלי' ב"ה חלוט עבדו בעשה דהא הו' לא שייך ביה העשה כלל משא"כ בשפחה דאפשר נקיומי בה לעולם כפי' הב' דהו"ה כוון אחרים ומש"ה חפילו היא חלי' ב"ה חסור לשחררה ומחויב לשעבד בה ובבניה שתלך עד עולם. עכ"ל הרב ז"ל ודפח"ח וב"י. ולפ"ז יוחא נמי מאי דקשה עובד מנ"ל לרנב"י דכפו אותו לשחררה משום מנהג הפקר דלמא משום לשבת ילדה דגם חשה מחויבת בעשה לשבת ילדה וכו' שייפיק נמי גבי עבד מעטס זה נקמן (מ"א ב') וע' תוס' שם ד"ה לתני ולא מקמי נמי על חבוי דהא במעשה דחבוי ליכא עשה דשבת כיון דהיתה כולה שפחה. אולם להרשב"א וכפי שביארנו לעיל יוחא דשחתי גבי עשה דעבד דלא שייך ביה העשה דלעולם ב"ה בחליו ב"ה ומש"ה כייפיק משום עשה דשבת אצל בשפחה כיון דשייך בה עשה ס"ל לרנב"י דלא כייפיק מעטס העשה דשבת דאין אומרים לו לאדם חטא וכו' או לאו משום מנהג הפקר דהוי מלוה דרבים וכדברי הרשב"א ופריך שפיר על חבוי. וא"ל דמ"מ קשה מאי פריך רינאמא מש"ה כפו אותו משום דליכא דרתי עשה דשבת ומנהג הפקר. ז"ל כיון דחטא ח"כ ליכא טוב עשה דשבת וע"כ כפו את רבה משום חיבורא כלחוד ודו"ק.

בחקתי

לא יחליפו ולא ימיר וגו' ויכיה הוא ותמורתו יכיה קודם (כ"ז י'). ב' הרמב"ם רפ"א מה' תמורה. כל הממיר לוקה כו' ואעפ"י שלא עשה מעשה מפי השמועה למדו שכל מל"ת שאין בה מעשה אין לוקין עליו חוץ מנשבע ומימר ומקלל כו' עכ"ל. וב' הס"מ יש לתמוה דהא אמריקן בגמ' דאד"ר לתנא

לא חתמי מימר דכדיבורא עבד מעשה וא"כ למס ב' רבינו שאין בו מעשה ולא חס לדרי' עכ"ל ע"ס. וז"ל ליישב בשקדים חס"כ עוד הרמב"ם שם ז"ל ולמה לוקין על התמורה וכו' הלאו שבה ניתק לעשה מפני שיש בה עשה וכו' לאדון ועוד שאין הלאו שבה שום לעשה כהרי הליבור והשוחטין אין עושין תמורה חס"כ שכן מוזכרין שלא ימירו עכ"ל. והקשו המפרשים למה הוכיח עשה ב' שלא זכר בגמ'. ונראה עפ"י מה דאיתא בגמ' שם (כ"י א') לא יחליפנו בשל אחרים ולא ימיר בשל עלמו ולכתוב לא יחליפנו ולא בטי לא ימיר ופירש"י דשל עלמו לא גרע מכל אחרים ומשני חי' כ' לא יחליפנו ה"ה הלא זו ותכנס זו ופירש"י דכן משמע לשון חילוק אבל ממיר דתרוויכו קא מקדים לכו חימא לא קמ"ל. נמצא העולה מסוגי' זו דאם אומר בשל עלמו הלא זו ותכנס זו עובר משום לא יחליפנו דשל עלמו לא גרע מכל אחרים ועובר ג"כ משום לא ימיר דוראי לא גרע באומר הלא זו ותכנס זו מהיבא דמקדש דתרוויכו וע"ז אמרו לעיל לא חתי חד עשה ועקר תרי לחוי חב"ה היבא דמקדש דתרוויכו חלוט עובר הלא בגמ' ימיר וא"כ קשה עובד נחם לוקין היבא דמקדש דתרוויכו דשבתא בשל אחרים חס"כ דחלוט עובר ג"כ הלא כלאו אחד דלא יחליפנו מ"מ יוחא דלא הוי ניתק לעשה משום דאין העשה כלשון הלאו (עיין תוס' ומדפח"ח ר"פ ח"ג) וע"כ ל"ל כעטס הב' דלא הוי נחוק לעשה. והא דנהגמ' סגי לי' בעטס ה"ה י"ל דהנהג' שם (כ' ב') פריך לרבה דס"ל אי עבד ל"מ ובח"י דלוקי משום דעבד אשומרא דרממנא וכו' תמורה דאמר דרממנא לא יחליפנו וגו' והנן שחם הימיר מימר ומשני שח"ה דאמר קרא ויכיה הוא ותמורתו יכיה קודם ולאבוי אי לאו דא"ר כו' ה"ה הלא זו ותכנס זו כו' נמצא לחבוי לא שייך העשה הלא באומר הלא זו ותכנס זו דקמ"ל דלא תיפוק לחולין אבל היבא דקא מקדים דתרוויכו ע"ז לא שייך העשה דלענין מאי דריך לגלות דכיה ותמורתו יכיה קודם כיון דהוא בעלמו הקדים דתרוויכו וא"כ לירי' שפיר סגי בעטס האחד לחוד דלא חתי חד עשה ועקר תרי לחוי ויכיה באומר הלא זו ותכנס זו דליכא ב' לחוי וכתמ"ל והגמ' קאי התם אליבא דחבוי דהוא המקשה וכו' מימר כו' ומש"ה מהך שפיר אליבא טעם זה לחוד דלא חתי חד עשה ועקר תרי לחוי. והרמב"ם סולך להוכיח עוד טעם אליבא דרבה דס"ל אי עבד ל"מ והא דתמורה קודם היינו משום דגלי קרא העשה דוהי' הוא ותמורתו יכיה קודם וא"כ היבא דמקדש דתרוויכו ס"ל ניתק נעשה ואין בו הלא לאו דלא ימיר ואפ"ה לוקין מחמת טעם הב' דלא הוי ניתק לעשה כלל דעשה חיוס נוסחת בליבור ובתפין. ובין שכן מיושב קושיות הב"מ שכתבתי דהא דקאמר הגמ' דהוי לאו שיש בו מעשה דכדיבורא עבד מעשה ופירש"י בעטס מחולק קדשים זה לא שייך הלא אליבא דחבוי דכלאו העשה נמי ה' התמורה קודם מחמת דבורו וא"כ מקרי שפיר לאו שיש בו מעשה אבל לרבה דמחמת דיבורו לא מהני ולא עבד מידי ואף דגלה לנו קרא בהעשה דגם התמורה קודם ח"ה לנו ללקות מעטס זה דהא בכל דוכתא דהוי הלאו ניתק לעשה הוי העשה תיקון ללאו ואין לוקין גם על הלאו וסולך אפשר לחייבו מלקות משום העשה חס"כ לרבה מפי השמועה למדו דאף דהוי לשאב"מ ואפ"ה לוקין. ובזה יתורק קושיות מהרש"א על התוס' דיש חולין ד"ה וסופג כו' שהקשו למה לא ילקו פ' על התמורה ותי' דכיון דהני תרי לחוי לריבי חד בשני וחד בשל חבירו לא לקי חל"ה מ'. והקשה במהרש"א שם דלפ"מ דאמריקן דלא הוי להגל"ע דלא עקר ב' לחוי הא מ"מ חד עקר. ובמ"ס לא לקי חל"ה מ'. ולפמ"ס יוחא דהתוס' קאי ג"כ אליבא דרבה ולירי' עכ"ל כעטס הב' דלא הוי נל"ע כלל וא"כ קשה לילקי פ' ותיירא דכיון דמ"מ הני תרי לחוי לריבי חד בשני וחד בשל חבירו לא לקי מלקות יחירא. ובאמת הוי סגי ליה להרמב"ם ז"ל בעטס הב' לחוד רק מביס דטעם

הא' חזר בגמרא ולכן לא השמיט מלכתבו כדרכו ז"ל תמיד :
ודע שדברי הרב בשא"א (סי' ע"ח) נעלמו ממני . בזה
הרבה להקשות על הרמב"ם דהני ב' טעמים שכ'
כותרת ז"ל דלפי הטעם הא' לוקח מ' ולפי טעם הב' לוקח
פ' ע"ש . ולמה לא נזכר דהרמב"ם ס"ל כתיבון הסוס'
שתיבון בפשיטות דכיון דהוי תרי לאווי לריבוי לא מוקמינן
להו למלקוח יחידא . ובהו יתורין ג"כ מה שמקשה בש"א (סימן
פ"ג) על הרמב"ם בזה דה"ל דהא דמיטע רחמנא ליבור
ושותפין דמ"מ מוזכרין חלוא דלא ימיר דהא בש"ס שם דמשי
החם עונש דסוה בכל חבל הכא דעונש שאינו שום בכל הוה
דחנן חין הליבור והשותפין עושין תמורה חשה נמי כי עבדא
לא לקיח כמ"ל הרי דחין הליבור והשותפין מוזכרין על התמורה
כלל ע"ש . ולפמ"ש נחמדהך גירסא קאי אליבא דאבי ולידיו
הוי תמורה לאו שום בו מעשה דדיבורא קא עבד מעשה
ומש"ס ליבור ושותפין לא לקו חף דמוזכרין דלגבי דידעו הוי
לאו שאב"מ אבל הללו שייך בהו . ומדוקדק לשון הגמ'
עונש שאינו שום בכל דמשמע הא הללו שייך בכל . ומש"ס
קאמר נמי חשה נמי כי עבדא תמורה לא לקיח אבל הללו שייך
בה דסוה בכל . ומיושב נמי מה שהקשה הרב שם על גי'
השנים דהא חר"י לתנא לא תחני מימר דדיבורו עבד מעשה
דאלמא דמקרי לאו ש"מ דר"י סבר כאב"י דח"י עבד מהני
וגי' השני קאי אליבא דרבא ולידיו הוי בחמה לאו שאין
ב"מ נמלא הנך ב' גירסות ג"כ עולין יפה דמאן דגרים ה"מ
עונש דסוה בכל וקאי אליבא דאב"י לא מלי למיגרם ה"מ לאו
סיב בו מעשה דהא לרד"י תמורה ג"כ מקרי לאו שום בו
מעשה וכדלר"י לתנא . ומאן דגרים ה"מ לאו שום בו מעשה
לא מלי למיגרם ה"מ עונש דסוה בכל כו' כיון דקאי אליבא
דרבא ולידיו לוקין על התמורה חש"י שאין בה מעשה
וכתשכ"ל וז"ל גם ליבור ושותפין לוקין וכמ"ש הרמב"ם
באמת . והמבין יבין שבה יסולק כמה קושיות שהקשה הרב
בסימן ע"ח על הרמב"ם ואין להאריך עוד ודו"ק :

בבורות (ס"פ י"ב) מתנה חוזרת ביוכל כמנח ור"מ אומר
דאינה חוזרת כו' . ותמיהני דמה יענה להסבוב
מפורש ביחזקאל מ"ה ובי יתן מנחלתו מתנה וגו' עד שנת
הדור וגו' וק"ל וז"ע :

שביעית (פ"א מ"ג) אם ראויין לעשות ככר כו' פי' הר"ש
וסרע"ב שכל אחד יעשה ככר . והקשה בחוס'
ר' עקיבא איגר מ"מ ממענה ב' דאיתא בירושלמי שיהיו משולשין
ע"כ וכדבר ברור דלא קאי רק ח"י לב"ס אבל משלשה ועד
ט' לריך שכל אחד יעשה ככר וק"ל כ"ל לפיר"ש בירושלמי :

במדבר

פקוד כל צבור זכר וגו' מכן חודש ומעלה וגו' ופירש"י שילא
מכלל ספק נפלים . אמרין בשבת (קל"ה ב') מניח רשב"ג
אומר כל ששהא שלשים יום באלם אינו נפל כו' ופריך מימלה
היכי ממסלינן אמר רבא דה"ל דמסלינן ליה ממ"ז כו' אי מת הוא
מתוך צבאר בעלמא הוא ופריך מהא דתניא ספק בן ז' או
בן ח' אין מחללין עליו את השבת ואי איתא למחלי' ממ"ז
ומשני ל"ג חלא נמכסרי מילה ואליבא דר"א כו' עכ"ל .
ודקוק בספר פרדס דוד פ' וז דאמאי לא פריך מרישא
דברייתא לעיל ח' בן ח' אין מחללין כו' ואי איתא למחלי'
ממ"ז וסם פירש"י ג"כ דאיתא אליבא דר"א ע"ש . וגרסא
לישנא עפ"י מש"כ הב"י ביו"ד סי' רס"ו לישנא קושיות הר"ן
ועור על הרי"ף וסר"א ע"ש דלמה הביאו דברייתא דספק בן
ז' או בן ח' אין מחללין עליו והלא ממסלינן ליה ממ"ז ואין
לא קי"ל כד"א במסערי מילה . וכי' הב"י ז"ל דלמאי דאסיקא
בפי' הערל הא דתניא אין מחללין בשלא גמרו שעריו ונפרטיו

הא אי גמרו מחללין ממילא נתיישב מנהג העולם דמסלינן
ול"ק שוב מימלה היכי ממסלינן ודבין עבדי ולא לריבין
לאוקמי כר"א כו' וכי לא גמרו לא ממסלינן ליה כו' לא
רזו חכמים לבחור טלטול דבן ח' הרי הוא באבן ואסור
לטלטלו עכ"ל בשמיני קטא . והנה עדיין לריך להבין דמ"ל
לדחות הא דרבא דה"ל מהלכה כיון דהוא ס"ל דמסלינן מטעם
ממ"ז ולא חייש לאיסור טלטול מ"ל לומר דלא כוונתו .
וגרסא שהוכיחו הרי"ף וסר"א ע"ש דגם מהא דאמרין בינה
(ט' א') ואי איתא כו' או בדקר נעוך וחזון מהא דספק
דאורייתא עדיף מוודאי דרבנן דהא גם בדקר נעוך איכא
איסור גומא חלא דפטור אבל אסור . ובסוף מסיק אפר
כירה דעתו לוודאי ואין דעתו לספק ואיכא איסור מוקדא .
וקשה דמ"מ לדחי הספק דאורייתא את האיסור מוקדא דהא
מוקדא ג"כ דרבנן . ועי"כ ז"ל דכל עיקר הסברא דס'
דאורייתא דחי ודאי דרבנן היינו לפי הכלל דספק דאורייתא
לחומרא וס' דרבנן לקולא והנה לענין גומא כיון דהא היינו
יודעין שהוא חייב וודאי בכסוי לא היינו מוששין לאיסור
גומא כלל ח"כ עכשיו דהוא ס' מחוייבין לבסותו מ"מ דהוי
ספק איסור חורה ואף דאיכא ס' איסור דרבנן דאולי חינו
חייב בכסוי וקא עבדינן אדרבנן מ"מ ספק דרבנן לקולא
מש"כ במסקנא לענין איסור מוקדא כיון דמחמירין בשפיקא
ובדחין לסדיא ר"פ ח"כ ספק מוכן אסור (ועיין גליון סוס')
בינה ג' ב') מש"ס קאמר שפיר אין דעתו לספק דהוי מוקדא
ואף דגבי וודאי דחין איסור מוקדא ופרי לבסותו באפר
כירה שהוסק ביו"ט כמ"ש החוס' שם בשם הירושלמי מ"מ
גבי ספק אולי חינו חייב בכסוי וכיו ספק איסור מוקדא
וס' מוכן אסור . ומכאן הו"ל או הרי"ף וסר"א ע"ש דגם לדחות
מהלכה הא דרבא דה"ל דספיקות לא מסלינן מטעם איסור
טלטול ולא אמרין ממ"ז ואף דהא הוא בן קיימא ליבא
איסור טלטול מ"מ גבי מוקדא חיישין ל"ס וכדכ"ל לרבא
דהוא בחרא גבי כיסוי . וממילא מיושב קושיית הפ"ד אמאי
לא פריך מרישא דברייתא דברייתא פשיטא דאסור למולו
מטעם מוקדא דאסור בטלטול . ובאמת רש"י לא זיין חלא
בן ח' אין מחללין וקאי אספק בן ז' או בן ח' אין מחללין ודו"ק:
בבורות (כ"ח א') . גמ' ועדיין תבני לך כו' לבאורה קשה
על הפסוק דקארי לה מני קארי לה . ועי"כ
דקאמר מסייע ליה לר"א כו' הא וכו' לא הוי ספק כלל
ומאי אשמועינן ר"א מתניחין היא גם לריך להבין כוונת
רש"י ד"ה ח"ד כלומר כו' בתוך שנתו נמי כו' . וגרסא דהכי
פירשו דמתחילה איבעי' ליה אי קאי חלול בתוך שנתו חבל
לא"ש אין נותנין לו כלל ח"ד דקאי רק לאחר שנה ופשיט ליה
מברייתא מדקתני השב אבידה לבעלים דמשמע דלאחר שנה
ודאי נותנים לו ל' יום ומשמע ליה ג"כ דבתוך שנתו גם כן
נותנים לו מטעם זה . וזה שפירש רש"י דחלול בתוך שנתו
כלומר דחתוך שנתו נמי קאי ומש"ס קאמר ליה ועדיין תבני
לך כלומר דגבי דחיו תפשוט דלא"ש נותנין לו ל' יום מ"מ
תשאר תבני' חתוך שנתו ומש"ס פירש"י כלומר כו' בתוך
שנתו נמי כדי שלא נטעם דכוונתו בתוך שנתו דווקא כמו
במחילת האיבעי' ומשום הכי קאמר שפיר מסייע ליה לר"א
דאחר שנתו נותנין לו שלשים יום ולאפוקי מדעת בעל
האיבעי' וק"ל :

נשא

ועניני איסור והיתר

וכל משרת עבדים לא יתנה וגו' (ו' ג') ליתן טעם כעיקר
כו' מכלל אהם דן לכל איסורין שבחורה (פסחים מ"ד
ב') . חולין (ז"א א') רש"י ד"ה לטעמי' קפילא כו' ואשמועינן
דמכנין

דסמכין חגי מל"ס כו' ודייק מהו בם' ראש יוסף דאף דשיטת רש"י הוא דאף דליכא ס' לרץ קפילא מ"מ וטעימת קפילא הוא לחומרא ואף דקפילא אמר דלא יסיב טעמא מ"מ לרץ ס' והכא משמע מלשון רש"י דטעימת קפילא הוא להקל והיינו משום דנא ס' לרש"י כן אלא היכא שנוף האיסור נימנח בקדירה ע"כ לרץ ס' וקפילא וכאן מיידי רש"י שטעלו הכלכות מן האלפס ולא הי' לרץ לשער רק נגד פליטתה רק משום דלא ידעינן כמה נפיק מיניה לרץ לשער נגד כולה ע"כ. אך הא קשה מל"ל לרש"י לפרש כן ודלמא מיידי באמת שהכלכות נמוח באלפס וס' ס' ואפ"ה אמר לטעמיה קפילא ועוד מל"ל לרש"י זה הדין דנגד הפליטה סני בטעמי קפילא לחוד. וי"ל דדייק מדקאמר רבא מרש"י הוה קשיא לי כו' אלא בנ"ח מאן טעיס ליה והתם ע"כ מיידי דליכא ס' דאי בדאיכא ס' מאי הוה קשיא ליה מאן טעיס ליה כיון דכל הטעימה הוא לחומרא ואם יאמר העכו"ם דאיכא טעם אסור באמת. ואם יאמר העכו"ם דליכא טעם לא גרע מהיכא דליכא קפילא דאמרינן לקמן דשרי אלא ע"כ דליכא ס' והטעימה הוא לקולא והיינו כיון דליכא נוף האיסור אלא טעם שפליטה הקדירה ולא ידעינן כמה נפיק מיניה וא"כ היאך יליף רבא מזה מר' יוחנן אי מיידי ר"י באיכא ס' ומש"ה פירש"י דגם כאן הוה הטעימה לקולא ובמ"ש הר"ם ואפשר דמש"ה פירש"י ג"כ באלפס של בשר היינו משום דלא נימנח דגם באלפס היו דגים טהורים ולא הי' ניכר הכלכות כלל ואפ"ה אמר לטעמי קפילא דדג טהור ודג טמא אינם שווים בטעמם וא"כ הי' ל"ל דהוה ס' והטעימה לחומרא וא"כ היכי יליף רבא מיני' דסמכין אקפילא לקולא מש"ה פירש"י באלפס של בשר כלומר ונטלו הכלכות מן האלפס והטעימה היא לקול' דלא הי' ס' נגד כל הכלכות. ובמש"כ דדג טהור וטמא אינם שווים בטעמם כ"ל ליישב מה שקשה לכאורה במתניתין דלמה נקט חסידה של דג טמא דבשלמא בגיד אשמועינן דלא בטיל ברובא דהוי ברי'. ובחסידה של נבילה אשמועינן דלא בטיל מטעם חסר"ל אך למה נקט עוד דג טמא. ולפנ"מ ניחא דדג טמא אף דאינו ראוי להחכבד מ"מ לא בטיל ברובא כיון דהיב טעמא והוי מין באינו מינו ביבש דלא בטיל ברובא ומש"ה אס' אינו מכיר החסידות אסורות וק"ל :

שם (ק"ד ח') אר"י ש"מ בשר עוף בחלב כו' אבל הכא גזרינן דלמא מסיק בשר בהמה ואכיל לי' כו' ע"כ. כבר הקשו המפרשים דלמה נאדי אב"י מאוקומתא דר"י דגזרינן העלאה אטו אכילה ועוד קשה דלמה הולך רש"י ליתן טעם דהעלאה היינו אכילתו ולא כפשוטו דגזרינן שמה יאכל. וגרסא דה"פ דשמעתא דר"י רנא להוכיח דבעב"ח דאורייתא ולא גזרינן העלאה אטו אכילה ואכילת עוף אטו אכילת בהמה דא"כ גם גבי חלת חו"ל נגזור כן וע"ז השיב לו אב"י דבאמת גזירה כה"ג מוכח שפיר דלא גזרינן מחלת חו"ל וטעמא משום דאכילת עוף אה"כ גזירה רחוקה היא ולא גזרו רבנן אלא במקום חדא גזירה ולא ליגזור ג"כ העלאה ח"א אבל אכן הכי קאמרינן העלאה דעוף אטו העלאה בהמה והעלאה אטו אכילה וזה גזירה קרובה יותר ובמ"ש הסו"ס דאינן לדמות גזירות חכמים זו לזו. וא"ש שהולך אב"י לטעות גזירה חדשה ולא כמו שאמר ר"י מתחילה העלאה עוף אטו אכילה דא"כ חיקשי מחלת חו"ל ניגזור ג"כ העלאה אטו אכילה ואכילתה ע"כ גזרינן אטו חלת ח"א אף דליחא בחו"ל דהא חזיק דרבנן גזרו על אכילת חו"ל אטו אכילת חלת ח"א. וזה כוונת רש"י דהעלאה היינו אכילתה כלומר דגזירה קרובה היא יותר מאכילה לאכילה. ומקשה ר"ש ס"ס לזן כו' ופירש"י דעל ר"י קא מקשה. והולך לפרש כן דלא שייך שהקשה כן על אב"י שהיה תלמיד חבירו אבל באמת גם על אב"י קשה כן כיון דאב"י סבר ג"כ דאכילת עוף לאכילת

בהמה גזירה רחוקה היא ח"כ נהי דגזרינן העלאה אטו העלאה והעלאה אטו אכילה מ"מ לזן כו' ואריך אחס לגזור עוד לזן אטו רוחח באכילה והוי ג"כ גזירה רחוקה. והדק"ל מחלת חו"ל דנגזור ג"כ העלאה אטו אכילה ואכילת אטו אכילה. וע"ז משני אב"י גם אליבא דעלמו דגזרינן שמה יעלה באלפס רוחח וא"כ הכי קא גזרינן העלאה עוף בלזן אטו העלאה בשר בהמה בלזן והעלאה לזן דבהמה אטו רוחח דס"ל מבשל ועובר על ביטול אבל מאכילה לאכילה לא גזרינן עליו עוד גזירה דהעלאה ומש"ה שרי בחלת חו"ל. והא דלא קאמר מתחלה אלא אמר אב"י כיון דהדר ביה משמיא קמא אפשר לומר דמתחלה ג"כ ידע דכ"ג אינו מבשל ואינו עובר על איסור כבול מ"מ הי' סבור דעל אכילת כ"ס עובר מדאורייתא דהוי דרך ביטול עכ"פ וא"כ א"ש דלא גזרינן אכילה אטו אכילה אלא העלאה לזן דעוף אטו העלאה לזן דבהמה והעלאה לזן אטו העלאה רוחח דכ"ג והעלאה רוחח אטו אכילה ואף דהוי ג' גזירות מ"מ גזרינן דהכא שאני דגזירות קרובות הן וכמו שגזרו כאן ב' גזירות כן הבינו חו"ל שיש לגזור ג' גזירות (או אפשר דשם העלאה חדא היא וגזרינן העלאה לזן דעוף אטו העלאה רוחח דבהמה דלא חלקו חו"ל בין העלאה להעלאה) וע"ז הקשה לו ס"ס כ"ס אינו מבשל בלומר ואף באכילה אינו אסור אלא מדרבנן וע"כ ל"ל דגזרינן אכילה אטו אכילה ומשני גזירה שמה יעלה באלפס ראשון ודו"ק :

ב"ר (ס' ר"ד) הנודר מהגריסין אסור במקפה של גריסין וב' סט"ו והס"ך דהיינו תבשיל של גריסין ובסעיף כ"א ב' גריסין טעום אסור לאכלס חיים ומותר לאוכלס מבושלים וא"כ מותר במקפה. והדברים סותרים זה"ל ואף דב' הדגים נזכרו אפשר לומר באמת דרשב"ג פליג אמתניתין בזה וכן הר"מ לא העתיק כך דינא דגריסין ואפשר ג"כ כוונתו משום דלית הנכחא כרשב"ג דמתניתין דאשר במקפה מוכחא דלא כוותי' ודלא ככ"ז ע"כ אבל על הסו"ס קשה וי"ל דנודר מהגריסין היינו שאמר באמת גריס גריסין וקמ"ל דאסור אף במקפה דהיינו תערובות גריסין עם ד"א משא"כ בשום וע"ז וק"ל :

פסחים (כ"ז ב') ה"ר תנור שהסיקוהו בקליפי עולה כו' אפס כו' חת הפת כו' פי' רש"י בהסבך זה כלומר בין בחדש ובין ביטן בהסבך ראשון רבי אומר הפת אסורם ופירש"י במסקנא דטעמא משום דיש שבת עליה בפת כלומר כיון שאכורה כנגדו הסיב הכאחו כנהנה מעליה עומה ואע"פ דלהבנת אינה באה מן העליה אלא מחמת משהו הנשרף אפ"ה כיון דעליה בעין לפנינו חשיב הכאחו ולהכי מתמיד רבי אף בתנור ישן אף דס"ל חז"ל מותר הכא שאני דשבת עליה ניכר בפת ושבת התנור אינו ניכר בפת אבל בחדש בהסבך שני מודה רבי דמותר דס"ל חז"ל וחס"א הפת מותרת דס"ל אין שבת עליה בפת ועיקר הכאחו ממשהו הנשרף וזה הוי היתר דכל הנשרפין אפרן מותר ולהכי אף בחדש בהסבך ראשון מותר משום דהוי תנור גופי' כ"כ היתר דלא נגמר אלא מחמת משהו הנשרף וכל הנשרפין אפרן מותר. ומתחלה רנא הנמ' לאוקמתא הא דתניא חדש יומין רבי היא כמו דס"ל יש שבת עליה בפת ס"ל ג"כ יש שבת עליה בתנור וחשיב כאילו נגמר מעליה עומה אבל לחכמים דס"ל הפת מותרת דלא נגמר כ"א ממשהו הנשרף ס"ס ס"ל כן בתנור ודחי אימור דס"ל יש שבת עליה בפת חז"ל מי שמעת ליה כלומר דהי' דהתנור אסור לדירי' מ"מ יכול להיות דס"ל חדש יומין דהוי חז"ל בשבת ע"כ גחלים ד"ה הפת מותרת פי' אפילו בחדש ואף לרבי דס"ל יש שבת עליה בתנור והוי התנור כנוף העליה אפ"ה הפת מותרת משום חז"ל תנור דליסורא וגחלים דליסורא דכל הנשרפין אפרן מותר. ועיין היטב ברש"י ובסו"ס כי הפסח נכון ומדוקדק מאוד בלשון רש"י וכ"ז אליבא דמסקנא דטעמא

גדולה בענין של "עומם" בשי מים. אך קשה לשיטתו כיון דכל עיקר הדבוקה לדידי' דלא משפיעין נגד כל היין ח"כ הוה ליה לאשמועינן ביון גופי' שחוסך ח"כ עד שאין צו"כ כדי ל"ט דמותר ולאשמועינן דבוקה טפי דחף היין הראשון מזערק לבטל. אולם ז"ל קוביא נמאן דבטי חתלה וא"כ אם היה ח"כ יין מתחלה כדי לבטל היי"ג מאי למימרא ויחזק להשמיטתו ביון ובמים דחף ח"כ ביון כדי לבטל חו"א חותו כמי שאינו והמים מבטלין ולמ"ד דלא בטי חתלה ע"כ ז"ל דבחינו פליג על ד"ד דלפני וס"ל דחף בחיסורא לנו היתרא במהרה ולכך לא היו מאי לאשמועינן ביון גופי' שחוסך דמאי מהני הוספ' כיון דבכ"ע במהרה. ובזה יסודן הרמב"ם דפסק דצ"ע חתולוב' הכ"ז וזרזי' פנים למה פסק כן. ולפ"ז נראה דאין לשיטתו דפסק דחיסורא לנו היתרא בנ"ע ח"כ ע"כ ז"ל דבטי חתלה דאי לא"ה לאשמועינן ביון גופים שחוסך ח"כ ובמ"ס. אך אחי קשה למה אמר חו"א חת היין כמי שאינו כו' לזערק היין עם המים לבטל היי"ג ביון דלשיטת הרמב"ם בטל בס' בחיסורא לנו היתרא. וז"ל דבכ"ע מיירי דבין הכל יובא ס' רק דמים בטל בשש חלקים ולזה לא מזערק עם היין דא"כ יהיה עם יי"ג במים ע"כ ז"ל חו"א חת היין וכו' ודו"ק :

ובקרתה ומדעם זרע כו'. אמרין בסוטה (כ"ו ח') שאם היתה עקרה נפקדת דר"ע ח"ל ר"י ח"כ יסתתרו כל העקרות כו' אלא שאם היתה יולדת נקבות יולדת זכרים בלער יולדת בריה שחורים וכו' ע"ש והקשו בתוספות וז"ל תימא ותימא חיוכו לפס"י ג"כ ח"כ יסתתרו כל היולדות בלער וכו'. ובכ"ד דשו רבים מהמפרשים ליישב קושייתם. ולי נראה ליישב דהנהגה נכונה קשה מאי קאמר ח"כ יסתתרו כל העקרות כו' והלא בודאי חסור לכתחילה מהמה מחיקת השם כמי כוטה ואמרין סוף חולין גדול השלש שבין ח"ש לאשתו שהרי אמר הקב"ה שמי שנכתב בקדושה ומהה על המים ודוקא משום לעשות שלום הסיור אבל לכתחילה בודאי חסור. וז"ל דה"ק ח"כ יסתתרו חותן העקרות שבעלם חייב לגרשה כגון ששהא עמה י' שנים ולא ילדה ח"כ תסתיר עצמה כדי שחלד ולפיכך מותר לה לסתור עצמה כדי שחלד ולגרס מחיקת השם ג"כ משום שלום כדי שלא יצטרך לגרשה. ומיושב קושיית הסוס' דודאי חותן שיש לבן בנים חסור לה לסתור עצמה ולגרס מחיקת השם לכתחילה. אך לפ"ז קשה מהא דאמרין ברסות (ר"ס פ' ח"ע) אם ראה תראה וגו' ואם לאו תראה חלק ואסתיר עצמי בפני חלקה בעלי כו' והא דהם חלקים לה היה חולס לגרשה ובדכתיב קרא בהדיא הלא אחי טוב לך מעשרה בנים ולא היה צריך ג"כ לגרשה דהא הוא קיים פרי' ורבי' דהיו לו בנים מפניה וא"כ איך קאמר דסתיר עצמה ולגרס מחיקת השם. וז"ל דשם לא היה ג"כ שלום בית ובדכתיב ובסתתה ליתת גס כעס וגו' ויהיה מוכרח ג"כ לגרש אחת מהן כדי שיהיה שלום צניעות ומשום שלום בית הותר מחיקת השם ואפשר שזה ג"כ בכלל אמרם ז"ל בפ"ק דב"ב פניה לשם שמים נסתתוב ובסתתוב נסתתוב וגו' בעבור הרעיונה וגו' דלכאורה קשה הלא בודאי ח"כ בנה ששכניסנה היתה מתפללת על בנים וכמו שחזינו באמהות שהשפילו. והדבריו נראה ששכניסנה כדי שגא יהיה שלום בית ויכול לומר אם ראה תראה וגו' חלק ואסתיר עצמי: **ועי"ל** ביושב קושיית הסוס' הנ"ל דלכאורה קשה היך תסתיר עצמה הא עוברת על איסור יחוד ויחוד דא"ל לאורייתא הוא. וע"כ ז"ל דמשום גדול השלום שלא יצטרך לגרשה וכמס"ל הותר יחוד דאפילו מחיקת השם הותר בשביל זה ודכוותיה אמרין (בסנהדרין פ"ב) גבי דוד קשים גירושין כו' שסתירו לו לייחד ולא הסירו לו לגרש ע"ש אכן יולדת בלער בודאי חסור ביחוד וגבי חנה אחי נמי שפיר ובמס"ל דלא היה שלום בית והותר יחוד בשביל זה ודוק :

דעמא דר' משום דס"ל דיש שבה עלים בפה וכן מבורר בשיטת הרמב"ם וכמו שפירש הכ"מ דבריו. ודבריו מהרש"ם בזה קשין להולמן ולא ירדתי לכוף דעתו ודו"ק : **יבמות** (פ"ח) הו"ס ד"ה ומה ח"ל כו' קשה עובא לפי מה שהבינו בד' הגמ' דל"ל מהסתמא כונג היה וא"ל לחייבו חטאת ע"י העדלת עדים כמ"ס ז"ל וזאת מטעם שתיקם שהודאם כלומר אם חומר הכד שחלל בשונג וכו' שותק ומס"ס כתבו ומשמע כו' ח"כ למה הקדמנו בדבריהם דלא היו מינו במ"ע ומה בכך דהיה שהיה מפקד בזה כחומר שלא חל ח"ל שחייבו עפ"י העדלת עדים דלמא היה מויד וזה ח"ל לעדים לדעת וכן מאי מהפקא לר"י אם חמר של"ל לא כונג ולא במיד אם נאמן דהיה דלא נאמן ח"ל לחייבו דלמא נ"מ היה מויד. וז"ל בדוחק וז"ע :

בבא מציעא (ו' ב') הו"ס ד"ה קפך כו' תימא כו' עס"ד. נראה מדבריהם דהא דבעלי חיים לא בעלי כדחיתא בזבחים (ע"ג ח') הוא גם כן מדברין ומס"ס הניחו בתימא ודלא כמ"ס בליקוטין שבוסף ספר מיני תרגומא דלגעת הסוס' דהכא בע"ה ובר' לא בעלי מדאורייתא ע"ש וז"ל כמ"ס אלא דבר' לחוד לא בעלי נדדו מדאורייתא. איברא דלדעת רש"י חולין (ק"ב ב') דבר' לא היו ח"כ אכורה מתחילת ברייתא וכו' קי"ל ח"כ ז"ל דהא דאמרם תורה שלא לתקלם הוא מטעם בר' דהינה בעילה דהא הינה אכורה מתחילת ברייתא וע"כ ז"ל מטעם בע"ה וס"מ דכ"ח הינה בעלים מדאורייתא דמהסתמא רש"י ס"ל בשיטת ר"פ דאין מבטלין איסור נסתתוב הוא רק מדברין. ומיושב ג"כ קושיית הסוס' דהכא דמטעם בע"ה לא בעליהקופך מדאורייתא. אך לכאורה יש לסתור זה מהה דכ' הסוס' בזבחים (ע"ג ב') דהא דתנן אחד דברא ימותו כולן הוא רק מדברין וסוכיחו כן מן ס"ס דפ' על רב ממנהי' ע"ש בזה' ד"ה אלא והא ממנהי' ב"ה וס"מ דלא בעלי רק מדברין. אולם בלמה יש ליישב דבאמה רבה דפרך הסוס ממנהי' לא ס"ל עם משנתנו דלא בעלי משום ב"ה דהא רב ח"כ דהוא בתרא עובא בתר רבא חתה לן בעמא דב"ה ועד דהאח ח"ל היינו סוכרים משום דבר שבמנין ובחירוק ר"פ שם שהוא תלמידו דרבא ואליביה דרבא רבי' אמר ומס"ס פריך רבה שפיר על ד"ל והסוס' כתבו ג"כ זה הסוס אליבא דרבא דמשי הסוס גורם שמה יקח מן הקבוצי ואיכו לא ידע אחי עמא דבע"ה אבל לבתר דהאח ר"ה וגלה לן עמא דבע"ה בלמה יש לומר דלא קשה על רב כלל ממנהי' וזוה מיושב היטב דברי הרמב"ם שפ' בהנכות ע"ז דרב דהא דעפשות והקשו כולם דהא מוקי הסוס לרב כר"א ואיכו לא פסק כר"א בה' פה"מ ולפמ"ס נראה דהרמב"ם העתיק ברפ"ו מה' פה"מ עמא דב"ה חסובין ולא בעלי וא"כ לא קשה כלל על רב ממנהי' דש"ה שאסור מדאורייתא ובהא דחברים בעני מומין לא פסק כר"א אף דהיו שחוטין היינו מטעם אחר דס"ל שחוטין נדחין וכת"ס הס"מ שם אך משנתנו דהיו ב"ה ואיכו ס"ל דבע"ה איך נדחין ע"כ העתיק עמא דב"ה חסובין לומר דמס"ס לא בעלי מדאורייתא וע"כ ימותו כולם ולא אגי במיתת חד מיניהו וא"כ גם הרמב"ם ס"ל דב"ה לא בעלי מדאורייתא ומיושב ג"כ קושיית הסוס' דהכא. אך לשיטת הסוס"ע בסו' ק"י שג' להדיא דחף בע"ה אם נפל ח' מן חותו כולן ע"כ ז"ל לדודו דחף בע"ה דלא בעלי הוא רק מדברין ולריך לדחוקי עובא ליישב קושיית הסוס' דהכא וגם הא דפרך בזבחים על דין זה ממנהי' ובמס"ל ודו"ק היטב :

ע"ז (ע"ג ח') גמ' ל"ש אלא שגפל שם קיתון כו' מאן דמתיי לה אמתיתין לא בעי חתילה. הנה רש"י דהא הך דרב דימי לפיל מהלכה משום דהכא קאמר דבעי מים חלמא חמרא לא תבעל חמרא ואפילו חיסורא לנו היתרא במהרה. והרמב"ם פסיק כדאורייתא דסבר דלא פליגי דהכא מיירי דנפל מחבית

ש ר ח

שם בתוספות דעק"א בגליון המסמכות דכ' ונולדוהו הקסם
 האל דקאמר דאם אחר אל חדברי ואח"כ נסתרה
 מותרת נבעלה וזהו הוי עוברת ע"ד ע"ש ויש ליישב בפשיטות
 דמיידי נבעלה בעיר דאין חוששין לה משום יחוד וז"ל ע"י
 קינוי אסורה וכדאיתא להדיא בזה"ע סימן כ"ב בהסג"ס ועיין
 בתשובות הגאון הג"ל סי' ק"ד. ולפ"י מיושב מה שהקשינו
 לעיל על מה דאין אחרת אלא ואסורה בו' דהא עברה על
 איסור יחוד דמיידי נבעלה בעיר ומ"מ היתה שותה וכמש"ל
 ומדוקדק לשון הגמ' אלא ואסורה בפני חלקה בפני וק"ל :

בהעלתך

ותקעתם בתולדות על עולותיכם וגו' (י' י'). סוכה (ג"ד
 ב') גמ' וס"ד כגון שחג יו"ט הראשון של חג
 להיות בנ"ט ופירש"י דמסתם בית השואבה לא דחי יו"ט
 בדפסן מולאי יו"ט בו'. ופירושו דחוק דמס' עיין במסתם בית
 השואבה שכל מיני בלי זמר לתקיעות הא חזק דתקיעות
 דחי שבת וי"ט דהא בכל יום חג [והסוכה] לעיל (ב' ב') סד"ה
 ורבין כתבו ג"כ בפירש"י דהכא וכמו שהעיר מהר"ם בבאן
 ועיקר הכרחם דלא מלאו לפי קשיית הגמ' באופן אחר.
 ולפי דבריהם הקדושים נראה לפרש בפשיטות דכדי פריך
 זמנין דלא משכחת לה וכגון שחג יו"ט הראשון של חג להיות
 בערב שבת דבספ"ק דחולין איתא יו"ט שחל להיות בנ"ט הוקעין
 ולא מבדילין ואחריון בגמ' ר"י אומר חוקע ומריע מתוך הקיעה
 ור"א אומר חוקע ומריע בנשימה אחת ולדברי שיהם הקיעה
 והתרושע נחשב כחדא כיון דאילו מפסיק יותר מכדי נשימה
 וכדאמרין לעיל (י"ג ב') מתני' דלא כר"י דלר"י בלתי לכו
 הקיעות דתקיעה ותרועה חשיב כחדא וס"ע כיון שאינו מפסיק
 יותר מכדי נשימה וכדאמר שם במאן אילולא הא דאמר רב
 כהנא אין בין תקיעה ותרועה ולא כלום במאן כר"י ופירש"י
 ולא כלום לא סי' מפסיק בנשימה אלא כדי נשימה כדי חזק
 דתלי זה בזה דלר"י דחשיב ליה כחדא לא הוה מפסיק אלא
 כדי נשימה וא"כ בנ"ט שחל להיות בנ"ט דאף לזיון לנ"ט
 לא הו' מפסיק יותר מכדי נשימה ונחשב כחדא ובלתי ליה
 תקיעות. וזה הפירוש נכון ובדור גולי שרבותינו נוחי נפש לא
 פירשו כן וז"ל :

ויקם העם כל היום וכל הלילה וכו' ויאספי את השני
 הממעיט אסף עשרה חמרים וגו'. שמעתי בזה גאון
 אחד לדקדק החשבון עשרה חמרים ע"י מה דקיי"ל בפסחים
 (ג"ד א') מסתק ארבע ביטוי עשרה פרסאות ביום והנה השני
 נפל הביטוי המחנה ומתהו ישראל הוה תלתא פרסי וא"כ
 מי שהוה באמצע המחנה הוה נקרא ממעיט יותר מכולם
 כדריך לילך בהליכה ובהורה ג' פרסאות וא"כ כיון דלקטו יום
 וילול ויום הוה מהלך שלשים פרסאות הוה יכול הממעיט
 לילך ולשוב עשר פעמים והחשבון מלמולא הממעיט היינו מי
 שהוה באמצע המחנה אסף עשרה חמרים ע"כ שמעתי. אלא
 שלכאורה זה אינו עולה ופה כ"א לשיטת רש"י ותוס' שם
 דמהלך עשרה פרסאות ביום היינו מעלות הסחר ועד לה"כ
 אבל נשימה הרמב"ם וכמו שפי' דבריו הגד"א בביאורו לא"ה
 סי' תנ"ט הו' מהלך עשרה פרסאות מהלך החמה ועד
 שקיעתה ומעלות הסחר עד הן החמה מהלך ד' מילין וכן
 משקיעה ועד לה"כ ד' מילין ג"כ ואין קי"ל דמעלות הסחר
 ועד לה"כ הו' יום לכל מילי וכדאיתא דים פסחים וא"כ
 כיון דלקטו יום וילול ה"ל ל"ב פרסאות וא"כ פשו לכו שני
 פרסאות גבי ממעיט. ונראה דהך ב' פרסאות אולי לכו
 בשיעור לקיעה והנהיה צביון דמסתמא סי' לדרך לזה ג"כ
 חזרה פנאי ואחרת לשיטת הרמב"ם ח"ה אבל לשיטת רש"י
 ותוס' כיון דליכא אלא ל' פרסאות בלמולא לא נשאר שום
 פנאי לקיעה והנהיה צביון ופי' בביאורו הגד"א שם וק"ל :

ואם נפש אחת תחטא בשגגה (ט"ו כ'). סנהדרין (ס"ד
 ח') חוס' ד"ס ואע"ג דמיוכין לבזוי בו' עיין מהרש"א
 שהשווה דעת התוספות לדעת הרמב"ם דהיכא דמיוכין לבזוי
 פטור ממיתה וחייב חטאת בשוגג. ולדעתו אי אפשר לומר
 כן לדברי התוס' דהא משמע מדבריהם להדיא דשוגג מחלוקה
 ומיראה יש לו להיזכר יותר ממיוכין לבזוי וא"כ ק"ו מה עובר
 מיראה פטור מקרבן דמשמע לעיל בכל ה' מקומות מב"ש
 דמיוכין לבזוי פטור ולדברי הרמב"ם ל"ל שסובר דמיוכין לבזוי
 גרע יותר מחסומי ולכן חייב קרבן במיוכין לבזוי אף דפטור
 באהומי ועיין :

ועשו להם זליות וגו'. משנה בפ' הקומץ דבה ארבע
 זליות מעטבין זא"ז שארבעתן מזוה אחת ד' ושמעאל
 אומר ארבעתן ארבע מזוה. מקובלני מפי אדמו"ר הרב הגאון
 הג' מופס"ד הלדק המזוה מזה' יעקב מאיר זללה"ה מק"ק
 יאלאוויקי שדקדק בכ"מ דנקט פסם במהותו דלדך להבין
 הלא בכ"מ אין מדרך המשנה אחת פסם והגמ' מפרשה
 הטעם כדוע זונת היכא דכלא נהינת פסם הוה מקום לפעולת
 בכוונה המשנה בא ע"כ הטעם במשנה בכדי שגבן כוונתה
 על צוריה ובבאן אחר הרב ז"ל דלדך נקט שארבעתן בו'
 דא"כ היינו עושין שבחמה סס ד' מזוה ואם כן בלאים
 בליות אפילו בג' כנסות מותר ומותר ללכת ברה"י בשבת
 בשלש זליות וכדאיתא בגמ' ס"פ ומאי דנקט מעטבין זא"ז
 היינו שאסור ללבוש העליון בלא ד' זליות מפני שלא קיים
 עדיין מזוה הרביעית ע"כ בא המשנה ופי' לוי הטעם
 שארבעתן מזוה אי' בלומר דבחמת אינו אסור מלחוייחא
 ללבוש עליה בלא זליות יבמ"ש המרדכי הוה במ"ה (סי' י"ג)
 והכוונה דמעטבין זא"ז היינו שלא עשה מזוה כלל ואסור
 בכלאים וחייב חטאת אם ילא בו להר"י עכ"ל אדמו"ר
 הגאון זללה"ה. ועדיין נראה לי לדקדק דלמה נקט ר"י פלוגתא
 על הטעם ולא על גוף הדין וה"ל למימר ר"י אומר אין
 מעטבין זא"ז וכדך כתבא בכ"מ וממילא יובן כיון דפליג
 אח"כ בעיקר הדין מסתמא ס"ג שהם ד' מזוה. וזה נבאורה
 נראה לומר דאיידי דנקט בפ"ק שארבעתן מ"א מחא לי' למיקט
 נמי באי ליפגא בר"י ארבעתן ד' מזוה כדי לתקן ליה
 קושיא שקשה לנו עליו והואכי התוס' סומס' (ג' א') מקשים בזה
 דפליגי ר"י ור"ע ביה קראי דלעולם בזה תעבדו לה יעמא
 וקנא את אשתו דר"י ס"ל בכולהו רבות ור"ע ס"ל חובה
 דא"כ לר"י חסר לכו ממנין תרי"ג מזוה או לר"ע טפי לכו.
 ודאייהו בהקדמת ס' זרע אברהם על מדרש דבה מביא שם
 בשם הגאון המזוה מו"ה דוד אפנהיים ז"ל לתקן קושיית
 התוס' דלר"י לא חסר למנין תרי"ג דאיהו לי' בליות שהן
 ד' מזוה וא"כ יש לו ג' אחרים כנגדן ע"ש וא"כ י"ל דנקט
 בכוונה האי ליפגא כדי לתקן קושיית התוס' הג"ל. אבל
 בחמת אף שאמר דבר חבמה מ"מ אינו נכון לאמתו דמה יענה
 בזה דרב יסודר אחר שמואל דאיהו לי' בניטין פ' השולח
 המשחרר עבדו עובר בעשה והיינו כר"ע ובס"פ הקומץ פסיק
 הילכתא כר"י שהם ח"מ וא"כ עפי לכו מזוה וז"ע וק"ל :

ק ר ח

העניני האנשים ההם תוקד לא נענה (ט"ז י"ד). שמש"ל
 בפ' תרומה בזה דב' הר"ן בדרים (ז' ב') על הא
 דקאמ' התם גבי דתן ואבירם ועניות כמות' דכ' טימחו כל האנשים
 ע"ש היטב ותמלא נחם. ועדיין יש לי לדקדק עליו דלכאורה
 כל הקושיית שהקשה על סומין ומלורשין יש נהקשות ג"כ על
 הא דקאמר התם טירדו מנסיוסם דהא כתיב קרא בפ' עקב
 גבי דתן ואבירם יאח כל היום אשר בהגליהם וגו' ואמר
 מר

אז שבקי הוה מחמץ ומתני' בלחם תלחם ופלגא ובוה ודאי דרובן מחמץ'ם הם אבל פלוגתא ר"י ורבנן דאליבי' בבדי מדתן ס"ל לר"י דלא אחמור רבנן אלא בידעין בודאי שסופי להחמץ עכ"פ ומש"ס קאמר בהחמץ מחמץ ומתני' מיוקאמא דאליבי' בספק אם יחמץ ג"כ לר"י להפריש ומתני' מיוקאמא אליבי' בר"י והא' דקתני עד שלא החמץ אינו יוקח היינו בידעין בודאי שלא יחמץ ובגין שש"ר בטוס וכלטיל ודו"ק: **בכורות** (מ"ט א') תני רב הונא שני זכרים ונקבה כו' .

המל"מ פ"א מה' בכורים שהקשה לשעט הרמב"ד שם מה עשה ים נחלק בין איש א' לשני אנשים וכן הקשה בב"י . ולדידי ים' לומר דבשלמא בלוי' א' ושני כו' אפילו אחת בכרה ואחת לא בכרה ים' לחייב מכה ס"ס כיון דאיתא ג' גידים לחיוב כמו שהסביר המל"מ אבל בב' אנשים אי' תימא לחייב מכה ס"ס אם אי' יהיו שניהם לא בכרו מחייב ג"כ לשניהם וזה אי' אפשר דהא על שניהם לובא ס"ס וא"כ לר"י אחת לפטור שניהם ומיחלל בלחם בכרה וא' לא בכרה ג"כ פטור דלא יא' חמור א' בכרה מלא בכרו שתיבן אבל בלוי' אחד א' בכרה וא' לא בכרה חייב ה' כלשים כיון דאיתא ס"ס ודו"ק:

שם (נ"ה א') תוס' ד"ה וא"ל להקדישו כו' . עיין תוס' חגיגה ח' שם דקדקו עוד דליחסר משום גזירה דאין מנזיחין תרומה ומיראו דמשום דלא מותר בלחלול לא הוי מתקן וע"כ טועם דהתם בחגיגה ע"כ מירי קודם לגורן דהא אין גורן ביו"ט וקודם לגורן מותר לחלול אבל הכא דמירי לקבוע גורן ביו"ט ע"כ זה החיזוק דהא כיון שהגיע הגורן חסור לחלול כדאיתא לעיל במשנה וערש"י וז"ל דכיון שהגיע הגורן ביו"ט הו"ל כמו פירי דעבילה האידנא ובגין עיסה להפריש מנה חלה מפרשין ביו"ט כדאיתא בבבליה שם וק"ל:

חבת

אשר לא עלה עליה עול (י"ט ב'). ב' כרז במל"מ ספ"א מה' מעילה על הא' דכ' הרמב"ם ואסור להרביע בבכור ובפס"מ דהאיסור מטעם מלאכה שהרובע עושה מלאכה בבכורה הנרבעת וע"כ כתב שאין איסור חלה כשהבכורה פס"מ היא נרבעת אבל אם היא רובעת פשיטא דשרי דאין כאן עבודה עכ"ל ע"ש שהאריך . והנה מלבד שדבריו תמומים דא"כ מה יענה בבכור שהוא זכר והוא רובע אף גם ששברתו הפוכה דלדברא בזכר שהוא רובע ודאי שייך בו מלאכה שהוא עושה מעשה וכדאשכחן לענין יבנה ואל יעבור בנ"ט ונ' בר"ן פ"ב דפסחים חלה דמ"מ כהנו החוס' פסחים (כ"ו ב') לענין עלים זכר דפסולה דכיון שהזכר משמש עמה מקרי שעת עבודה כלומר דמיקרי עבודה גם נענין הנקבה אבל בזכר פשיטא דהוי עבודה מטעם גמור וכפי הנראה שסב"ז ז"ל למד כן מלשון החוס' ה"ל ועמ"ש בתשובה בזה וז"ל:

ויד' סס"י שפ"ג בהגהה יש אומרים שאלו מטמא להרז דה"ל חסר כו' והגר"א הראה מקומו נזיר (מ"ג ב') ולא הבנתי ראיתו . וגראה דמקורו הוא מוסף נזיר (ס"ה א') פרט להרז ונ' תוס' שם דהרז מיקרי חסר וק"ל:

ברק

לא האיר את העם כי ברק הוא (ב"ב י"ב) פירש"י ח"כ הברכה ח"ל ח"ל לברכה . יל"ד ומאי חובתה גיה להש"י שברכה . וגראה עפ"י מאי דאמרין בסנהדר' (ק"ה ב') כל הברכות נספכו לקללות חוץ מה טובו וגו' . ולר"ד להבין הלא גם בב' פעמים הראשונים יש כמה ברכות ולא נספכו לקללות . אך בלחמ ברכות הראשונים גורם קללה ללדיקים וכעין שאלח"ל למה היתה רבקה עקרה משום שנאמר ויבדלו את

מר זה ממנו של אדם שמעמידו על רגליו דלמא לא הוי חשיבי כמה מחמת עניות ול"ל דנ"מ בלוחם שעה שאמר לו הקב"ה כי מהו עניים הוי דא"כ גבי סומין ומלורעין נמי ימא הכי דרך בלוחם שעה הוי סומין ומלורעין בבדי שלא יוכלו להרע למשה ותיבך לאחר יליאת מלרים נתרפאו . אך לפי מאי דאמרין בגדת חלק ואת כל היקום וגו' זה עשרו של קרח ופי' המהרש"א שם שרק נקן להם ממון וכדכתיב יוקח קרח שלקחן בממון א"ס:

ובזה י"ל ע"ד למה כוונת מאמרה העיני האנשים ההם וגו' מה הפסוק בדבריהם טועם זה וחולתו או עונש מיתת? וגראה פי' מאי דאמרין בסנהדר' (כ"ז) בר המא קטיל נפשא כו' כה"י לשינוי כו' ופירש"י שם דב"ד מכין ויפושין שלא מה"ל ומיתת ב"ד בעלה ומש"ס אחר לכה"י לשינוי . וגראה הטעם בזה דבכסויות עיניו ג"כ והא' סומא וחשוב כמה ומש"ס פירש"י שם ג"כ בל"א יפלו ממנו כלומר ויהיה עני וחשוב כמה ובוה ליחא דלשיטתם היה משה מלך מעלמו ולא מפי הגבורה אי' אפשר לו להמית אותם דהא אינם חייבין מיתת אלא יכול להכות ולענוש אותם שלא מן הסורה כדי לעשות סייג והנה בעניות כבר נעשו עובדי ולא הושיע דקרה נתן להם כעת כל לרשם ואף אם יעול מהם יתן ויחזור ויתן אך זה בידו לעשות אותם סומין ולזה אמרו העיני האנשים ההם תנקר לא נעלה ועיין בפירש"י וק"ל:

ונחשב לכם תרומתכם וגו' . **ביצה** (י"ג ב') ארשב"ל מעשר ראשון שהקדיתו בשיבולין שמו מובלו כו' נ"ט א"ר הוהיל וילא עליו שם מעשר . יל"ד דלמה נקט הקדיתו שבעה איסור אפילו לא הקדיתו נמי ובגין שהישראל הפרש' מחטין שהיו לו תרומה גדולה על השיבולין הללו דיעטת באומר וכלטיל ואח"כ נתן ישראל מהשבולים מעשר ללוי דמעשר יכול ליתן אף שבולים ושמו מובלו . ואפשר לומר לפי מאי דאמרין לקמן ס"פ המזיה פלוגתא דר"א ורבנן אי תרומה קובעת אף בבכר שלא נגמרה מלחמא א"כ אי הוי נקיע סתמא ה"א דדוקא הויא שספרש כבר תרומה גדולה דלא שם תרומה וגם שם מעשר קובעים ואפילו לרבנן מודים בזה אבל הויא דהקדיתו שם מעשר לחודא לא קבעה קמ"ל הקדיתו לרבותא . ואפ"ס א"ס הא דאמרין לעיל באיגיה נא ענל עבול לתרומה מעשר וכדכ' אבוב כו' ול"ק דלמא מירי הכא בלא הקדיתו והישראל הפרש' כבר תרומה מזרע חלקן אחר שהיה לו דא"כ אמאי אמרין כותש כו' לימא ליה כי היכי דיהבו ל' כו' וע"כ ז"ל דאירי בהקדיתו ומשום קנסא ודו"ק:

בר"ן פ' מקום שנהגו חילק דאם עבר אדרבן שיה לו עיקר בדאורייתא מנגדין ליה ואם אין לו עיקר משמחין ליה . והקשו עליו בחידושי אנשי שם מהא דקדושין ע"ג דס"ל דכ"כ בח"ל מקרי ים לו עיקר דכ"א' אסורין מדאורייתא . ועלם ממנו הר"ן בפ"ק דבילה לענין אין מבטלין איסור לבתחילה דשם כתב להדיא דתרומה חו"ל מיקרי אין לו עיקר הוהיל ובח"ל אין תרומה מדאורייתא ואם כן ה"ה הכא לענין כלאי הכרס . וברור:

חולין (כ"ו) ע"ש באיגיה רש"י ד"ה אה"כ החמץ כו' מכלל דמחייב ליה ריב"ל בלא החמץ . וכוונתו בספק אם יחמץ או לא . ולבאורא קשה במאי פליגי עם ר"ג דהא אינו נמי קחמז דר"י מחייב בסופו להחמץ ובמ"ש החוס' לעיל . וח"ל דדוקא בידעין בודאי שסופו להחמץ אבל לא בספק דהא רש"י כ' בהדיא דרובן חמילין וא"כ ודאי דאולין בחר רובא גם לענין מעשר . וגראה דלפי האי נמי שכתבו החוס'סות נעיל סד"ה אי ר"י דר"י מחייב מדאורייתא ברמי יתלהא ואחא תלחא ופלגא ולכך מחייב מדרבנן בבדי מדתו ומתניתין ברמי תלחא ואחא תלחא ופלגא עכ"ל א"כ אפשר לומר דהא דפירש"י דרובן היינו להמהרש"א דפריך על מתני' דלמא

ומש"ס בילה הסורה ואף דלם יבואו לאחר מנחה ג"כ הלול מעובר למועדות מועין משני וכדאיתא בבילם מ"מ חיישין לזם כיון דליתרמי במה פעמים שבאו אחר מנחה מיומם עזרא ועבשיו שנחמדם התקנה היו מוסיף מעובר . ובזה יב' נישב קושיית תו' על רש"י בד"ס (י"ח א') ד"ה ועל הלול כו' שפרש הסם דבגולה לא היו עושים חלה יום א' ד"ה והקשו עליו החוס' דמלגו בפירוש שהיו עושים בני ימים ולמ"ס יחא דמחתי' דהסם מיידי קודם הקנה והיו שפיר כוונתם על הרוב שבאו עדים ביום א' וגל' היו עושים רק יום א' חבל לאחר תקנה היו עושים ב' ימים דזם אחרמי במה פעמים שבאו אחר מנחה וליתרמי לחשום לזם שמה באו אחר מנחה והיו שניהם קודם ואף דהקן פעם אחת נפחשו בו' משמע שלא אחרמי חלה פעם אחת היינו בזה כפעם אחרו כ"כ עד שגבר אחרו השיר על הסמך חבל לאחר מנחה דהיינו אחר שב ומנחה אחרמי במה פעמים שבאו והס' התקינו בגל' יחא מקבלן חלה עד המנחה ומש"ס לריך לעשות ב' ימים . ולפ"ז מיושב גמי מה שהקשו לשל על סר"ה דמש"ס י"ל דח"ל נומר זמן בליל ב' של ר"ה כיון דקודם תקנה לא היו עושים רק יום א' ולא חשו כלל שמה לא באו עדים עד יום ב' ובדעת רש"י בד"ס שם ומתקנה וליך התחילו לעשות ב' ימים שמה באו אחר מנחה והיו קדושה ארבעת וז"ל ח"ל נומר בו זמן . שוב מלפני בטיירי חכן שכתב דהאי עד המנחה היינו מנחה קטנה וגל' א"ל לדבריו ואפילו לפי דבריו י"ל דאף דלא אחרמי כלל סיבואו עדים אחר המנחה רק פעם אחת מ"מ כיון דבזם היום באו עדים לא חלקו עוד בין קודם מנחה לאחר מנחה ומוטל על החוקים לעשות ב' ימים מחשב דלמא באו עדים לאחר מנחה ובמ"ס ודו"ק:

כתב הר"ה בכו"פ פ"ק סי' ז' הרב אלפסי השמיט בו' וה"ע משום דפסק גמי דעני נה"פ ע"ס ופירוש דבריו משום דפסק האלפס דעני גמי נה"פ וא"כ הוי ג' מציאות גמורות ומותר לעטל בשבת מדאורי' אף בנא מנו ואף דמדברין אכתי חסור , לעטל בלא לזי או קודם ברוח רביעית מ"מ מדרבנן פשיטא דאחרין מנו מ"ס ח"ך מומר דרבה דאחרין מנו אף לעין דאורייתא ומש"ס לא הביאו האלפס וא"כ ל"ל דרבה דקאמר וכן לשבת ס"ל דלא בעי נה"פ חלה עשה שופק נחוד ומש"ס לריך להשמיטו דמ"מ אחרין מנו אף לעין דאורי' חלה דקשה טובא דהא כתב הר"ה בפלגו בסמוך סי' ע' דרבה סבר לחי משום מחילה והאורק לתוכו חייב אף במצי מפולש וא"כ מ"ס בשמים בהלכות ושלשית עשה דמותר לעטל בשבת מדאורייתא וא"כ ע"כ ל"ל דהא דקאמר סבא וכן לשבת היינו רק לעין דרבנן לריך טעם דמנו וסד"ק' אחריו לא השמיטו כולת הדין ז"ל וי"ל בדוחק וז"ע :

סובה (ג' א') גמ' ואם חיתא מחזקת ואינה מחזקת מייבט' ליה ערש"י . ולכאורה קשה ל"ל למימני מחזקת וס"ל בקלרס אינה מחזקת מייבט' ליה כמו השתא דנקט מי ביה' ראשו ורובו בסוכה וכולתו בתוך הבית דאיידי גמי באינה מחזקת לפי מאי דס"ד השתא :

ובראה לריך למימני מחזקת לאשמיטין דלכ"ס כסירה ראשו ורובו וכולתו ולא בעי ארבע אמות דמאינה מחזקת נחוד לא שמיטין דסוכה דמייבט' דלכ"ס דהלכתא כוותיה בעי באמת ארבע אמות והא דנקט פלוגתאיו בראשו ורובו לאשמיטין כמו דב"ה דאפילו בראשו ורובו נחוד מכשיר ואף דהלכה כב"ס מ"מ אשמיטין רבותא אליבא דב"ה דכחא דהתירה עדיף ליה וכדאיתא להדיא בעין זה דיש בילה ע"ס . ולפ"ז סובב קושיית הגמ' ג"כ על אופן דנקט השתא מי שבי' דאי חיתא דפליגי בביעורא ס"ל למימני ג"כ שיפור הכשר אליבא דב"ס כדדי שגדע הויא' לשער ח"כ דבשיעור סוכה לא פליגי כלל ומש"ס לא דלם התנא להשמיטו השיעור כיון דל"ע סברי לריך ראשו ורובו וכולתו וסגי בסבי ולכסוף מסיק דבתרמי פליגי

אח דבדק' וכו' אחזינו היו נחמדי רבבה וכו' כדי שנה יאמרו מעשה ידנו עשו פירות ובמ"ס בכורות טובהן בן רבשים דעם ה"ה הל' הדוקים אף ב' פעמים הראשונים כיון שלא דבר כלל מעלמו דק מכה ד' ובמ"ס ויש ד' דבר כפי בלגם וגו' והיו הדרכות נוד' ממש נא נפשו לקללות חבל בפעם השלישי שלא להא לקבל מלח' ה' רק המשיך עליו רוח הטומאה ובמ"ס שלא חלך בפעם בפעם נקראה נחשים וכו' ועיין הרמב"ם וכו' ומש"ס נפשו אף בדרכות לקללות חוק מה טובו חלוק וגו' שאלמלא בתי נחשים ובתי מדרשות לא יח' נהם תקומה ח"ו בגלות . ומש"ס אמר שפיר לא תאור חת העם ח"ל לברכה בלמוד שאל תדרש יסכנו לקללות וחלו חמי ה"ה בך כי ברוך הוא וק"ל :

פנחס

יום תרועה ימים נכס (כ"ט א') . ד"ה (כ"ו ב') שופר בן ר"ה כל יעל פסוק ופירשו החוס' בשם רש"י דיעל הוא מין שקורין חשיניעוב . ולכאורה ל"ס דהא אחרין לשל לאבי דס"ט דשופר כל פרס פסול משום דקאי גילדי גילדי ובחולין (כ"ט ב') ממע להדיא דסומי חיה כל שקדנים ברוכות ופי' שם רש"י גילדי עיין קדמי הסוד וסיינו ע"כ ממש כסוד דהי' לא"ס מאי פריך ענה וכו' סוד דקדנים ברוכות ושור ופרס חדא מלחא ה"ה וא"כ ליכא למימר דיעל מין חיה דה"ס ליפסול מה"ע דליפסול פרס וז"ל וי"ל בדוחק :

וע"ז יכולין חלו ליישב דברי הרמב"ם שכתב כל השופרות פסולין חוק מקדן הכבש משום דעו בכלל בשם בדכתיב זה בשמים וזה עיני ובמ"ס הר"ן והיו בלחם פסולה לדעו מנעמא דאמין ופי' המשנה יעל ס"ל כדעה הערוך כבש נקבה . ויישב קושיית סה"י על הערוך דהא כיון דרחק ס"ס לה קדנים לא שכיחא ובדדיוק בכו"ס ח"ל ס"י מהא דבכורות (מד א') שפיר חילא למימר דמשכנס בהרים הנבוכים והא דמתרגמין אקו יעל חילא למימר דלפ"ס ה"ו בהמה אף דהשבת בין היות דומיא דסוד הכר דהלכתא דרבנן דהא מין בהמה אף דהשבת בין היות דהא דמתרגמין תורבלא וכדאיתא בחולין (פ' א') ואף דפריך שם ר"ה בדר"ל ודלמא מייבט דאקו הוא חמא דס"ל דאקו מין חיה היינו משום דס"ל גם בשור הכר בדר"י ובמ"ס החוס' שם בקושיא השנים ד"ה ודלמא חבל למאי דקו"ל דהא מין בהמה חילא למימר בפשיטו' דאקו דמתרגמין יעל דהא כבש הכר דמשכנס בהרים הנבוכים ג"כ מין בהמה דומיא דחלו . והדברים בזה :

הרא"ש בסוף ר"ה הביא דעה דכתיב על רש"י שלא לומר זמן בליל ב' כל ר"ה משום דמייבט' ארבעתא הוא וב"כ הרבה מן הראשונים [עיין צ"י] . ואזי תמס דנסי לעין בילם אחרין דמלד' בזם הסורה בזם מעטס דמייבט' ארבעת' הוא היינו דמתקנה וליך ה"ה לם לרחוקים לחשום שמה באו עדים מן המנחה ולמעלה והיו עושים בני ימים קודם מתקנה הכנים ולא מחמת ספק וכדאיתא בבילם שם ומש"ס בילה הסורה חבל מ"מ לעין זמן מי גרע מפאר יו"ט דהיו ספק וכו' ה"ו ספק שמה לא באו עדים עד יום ב' וז"ל זמן . והנה מזה דבילה א"ס קרס ב"ט של ר"ה י"ס להביא ראיה נדעת הסוכרים דס"ס חסור דשיל"מ דלכ"ס קשה אחרי הסורה והאיבא ס"ס שמה באו עדים ביום ראשון קודם מנחה והיו יום ב' חול ואס"ל שלא באו קודם מנחה דלמא לא באו כלל ביום א' ובאו ביום ב' והיו הלול מעובר ח"כ אין זה ספק כלל לומר שמה באו ביום ב' והיו ח"כ הלול מעובר דלא חיישין לזם כלל ואוליין בחר רוב שנים שמימות עזרא שלא אחרמי כלל שלא יבואו עד יום ב' [עיין רש"י ר"ה ח"י א'] וליכא חלה חד ספק שמה באו קודם מנחה או לאחר מנחה

דר"י ס"ל דלא נחלקו צ"ש וצ"כ בדבר זה היינו אליבא דאוקימתא משאר אמוראים ולא אליבא דר"ל. כ"ז נראה בדור ודו"ק :

ביצה (ה' א') ע"ש בסוגי' תוס' ד"ה ונתקלקלו הגוים בו' הקשה ר' פקד והאיכא קלקול גבי מוספין בו' משום עשה דהשלמה בו' ותיזק דאיכא דלא אפשר דמי וכדאיתא בפ' ת"ג מחו"כ בע"פ בו'. ועי'ל דעשה דמוספין הוי עשה דרבים ודמי לעשה דהשלמה בו' עכ"ל פ"ש ועיין מהרש"א ז"ל ומהר"מ ז"ל בנחלקו דבדריהם אחריון ראשון דבא אחריון להדיא בפסחים שם דלא דמי אלא עשה שיש בה כרת אבל בפסחים עשה אחריון אדרבא שם להדיא מאי אולמא דהאי עשה מהאי עשה. ואדונינו מורינו ורבינו הגאון המפורס' מופס"ד הרב הירש מוהר"מ זלצ"ר מילאווני אשכנזי ז"ל עפ"י מה שהקשו החו' פסחים שם הא ציעין בעידנה דמיעק' לאו מקיים עשה ותיזק ר"י דעשה חמור דמי ולא ציעין בעידני' וזה כוונתם כאל בתיווך ראשון דכמו דאחריון האם דעשה שיש בו כרת דמי לעשה דהשלמה אף דלא הוי בעידניה בן הבא דאיכא בעידניה חמי עשה דמוספין דהוי בקום ועשה ודמי לעשה דהשלמה דהוי בשוא"ת ודינו כמו ל"ת ואחרי עשה ודמי לה עכ"ל הרב ז"ל ודפח"ח. ומם מאוד מיושב לפ"ז שיטת הרמב"ם ממה שנתקשה בהם הרב בשא"ג ס' ל"ג על הא דפסק בחייבי עשה אם צעלי קנו והסביר שם הרב ז"ל ג"כ כוונת הרמב"ם דעשה דקום ועשה דמי לעשה דשכ ואל תעשה. אך הוקשה לו מסוגיא דפ' ת"ג ה"ל דפריך מאי אולמא דהאי עשה בו' ולדבריו נראה דשם ליכא בעידנה אבל איכא דאיכ' בעידנה דמי שפיר וילא לו בן מהא דנתקלקלו הלויים בשיר ולא ה' קלקול גבי מוספין ובתיווך ראשון של תוס' ביא' ה"ל. שוב מלאחי בקו"א לש"א שמביא בן בשם ים שהשיבו דלא תקשי על הרמב"ם מסוגיא דפסחים ומם שדחה הוא שם און דבריו כלום ע"ש דלדברא הרמב"ם סובר בתיווך הב' של החו' פסחים שם שדקדקו בדבריהם דעשה החו' דמי לעשה הקל כלומר עשה שיש בו כרת דמי לעשה אע"ג דליכא בעידניה אבל סתם עשה דקום ועשה חמי דוחה עשה דשוא"ת כ"א איכא דאיכא בעידני' ומש"ס פריך שפיר מאי אולמא בו' כלומר מאי אולמא דהך עשה דהדמי אע"ג דליכא בעידני' אבל כדון דהרמב"ם סובר דהוי בעידני' פסק שפיר דאם צעלי קנו וכנראה מתיווך ראשון של תוס' ביא' ה"ל וממם ילא לו להרמב"ם ז"ל לפסוק בן ודו"ק :

ורוא"ל דעסיקא בנאן צעין עשה דמי ל"ת אחרתי להסביר ג"כ בטעם הדבר הא דקו"ל בעלמא עשה דמי ל"ת אלמא דעשה חמיר מל"ת וגבי כבוד הכריות הוא להיפוך דעשה נדחה מפני כ"ס אבל לא ל"ת וכדא"י בדבריה (ב' א') שוא"ת שא"י. ונראה דהא בשל"ס ה' כתב הטעם דעשה דמי ל"ת דיותר יש לקיים רגון הבורא בקום ועשה דאזיכר שמושה רגונו ממם שיקיים רגון הש"י בשוא"ת דאזיכר ניכר כ"ס שמושה רגון הבורא בזה דברואם אומר מלאכה הוא דלית ליה דא"י בדבריהם שפ"ס [וה"ס והוא הטעם י"ל בהא דעשה דקום ועשה דמי לעשה דשוא"ת] וא"כ גבי כ"ס הוא להיפוך דאיכא דמזגל בכבוד המקום רק בשוא"ת חמי זילול כ"ס ופ"ה דוחה אותו אבל לעשות נגד רגון הבורא בקום ועשה דהוי זילול גדול זה לא הותר מפני כבוד הכריות ודו"ק :

שם (ל"ט ב') ל"ש אלא שחלקו גדיים כנגד עלאים בו' שייך תוס' קידושין (י"ז ב') ד"ה חליפי בו' שהקשו דלמא הטעם משום ברירה ותיירא דוחק וכמ"ס הפ"י ע"ש. ולכאור' ל"ע מובא על קשייתם דהא בחלקו גדיים כנגד עלאים ל"ש ברירה לכ"ע וה"ל חלקו יין כנגד פירות וע"ז כנגד משות ול"ש ברירה. ובענין זה ג"כ תמוהין דברי החו"ט שכתב בתמורה דאף למ"ד אין ברירה מ"מ בלא ניכר האיסור מותר יע"ש וזה שלא כדברי הסופרות במקומו ע"ש גם דברי מהרש"ח

פליגי לא קשה ליה דה"ל שיטור במחזקה חליצה דצ"ש כיון דנקט ברישא פלוגתייהו בגזירה דשמה ימשך אחר שולחנו וא"כ ממילא נדע דפלוגתייהו בסיפא חמי ברישא ומשום דברישא גזרו צ"ש שמה ימשך אחר שולחנו ומש"ס פסלי בסוגא קטנה שאין בה שיטור לשולחנו וצ"ס נשיטתייהו דלא איכפת לכו אם השולחן עומד חוץ לסוכה וא"כ ממילא ידעין דלב"ש שיטור סוכה בראשו ורובו ושולחנו וסוגי בדי ואלא אינעריך תו נמימתי מחזקה. ולפמ"ש אפשר נומר דפסול סוכה קטנה בלוייה מחזקה כדי שולחנו הוא רק מדרבנן גזירה שמה ימשך. וא"ש דלא נקט פסולא דלוייה מחזקה במתני' דריש מכילתין וכמו שדקדק הפ"י ע"ש ולפמ"ש נראה דמתני' לא נקט אלא פסולא דאורייתא וכמו שחמיר לעיל סוכה דאורייתא חמי פסולה. ונראה לדבר דהרבה דאחר בתיורבין (ג' א') מקלח סכך בתוך עשרים ומקלח למעלה מזה פסול ח"כ הקשה גמא נקט במתני' סוכה שחיה גבוה למעלה מעשרים משמע שחלל הוא יותר זכ' וכמ"ס הרשב"א וסד"ן אע"כ כיון דלדבריה ג"כ לא פסול אלא מדרבנן מש"ס לא נקט ליה במתני' וה"ל הכא גבי ראשו ורובו ושולחנו והא ל"ק כלל דעכ"פ בלוייה מחזקה ראשו ורובו פסולה מדאורייתא וא"כ ליתמי לוייה מחזקה? דהא מלמא דפשיטא שפריך לישב רובו בסוכה ואלא אינעריך ליה נמימתי כלל וכמו שכתב הפ"י ע"ש וק"ל :

שם (כ"ד ב') תוס' ד"ה ואמאי בו' בלא רב ספרא ה' יכול להקשות בן עכ"ל ולפמ"ס החו' והר"ם שבה (כ"ד ב') דלענין אקדומי תדיר קודם לפדסומי ניסא ולענין לדחות פדסומי ניסא ערוך ע"ש בטעם דבדריהם ח"ס סוגי' ו דה"ה ידע שפיר דאיכא בזה פירסומי מילמא לר"ה וביון דלא אפשר לומר אלא שיר אחד על שבת נדחה ולבשר דמשי ר"ח דוחה לקדם פריך שפיר ואמאי תדיר קודם לשאינו תדיר דפדסומי ים בתחלה כמו בסוף ומשי לידע שהוקבע ר"ח בזמנה וכפירש"י האי הציבותא עבדין ליה להיכרא בו' ואלא יגמנס לז' ארס עליו בו' הרי שדקדק בלשונו הזה דלא לענין לידע הקביעות עבדין בן רק לפרסם שנטעם בפשיטות בלי שום נמנוס ולהכי עבדין מלמא יסירתא ומקדמין ליה לתדיר. בן ג"ל וק"ל :

פסחים (ק"ב ב') ה' ד"ה ס"ג ראשון בו' מ"ל דמעצירין שולחן קודם קידוש בו' כוונתם כמ"ס (ק' א') ד"ה מפסיקין בו' מדקאחר פורס מפה ומקדש שחור במקום עקירת השולחן לר"י עכ"ל. אך ח"כ אין מקום לקשייתם כאל כיון דכתבו בענינם שם סע"א ד"ה חלל דס"ל כחכמים דאחר בירוסלמי פורס מפה ומקדש ח"כ ש"מ דעקירת השולחן הוא קודם קידוש. אך בלמא דבדריהם שם ל"ע דמ"ל מהא דפורס מפה הוא הטעם במקום עקירת השולחן לר"י דלמא הוא משום דחיתו סעודה ביקרא דשבתא אבל לר' יודאס הוי עקירת השולחן לאחר קידוש ודו"ק :

ביצה (ג' ב') גמ' אחד ביא' שטולדה בשבת ואחד ביא' שטולדה ביו"ט בו'. לכאורה קשה מובא לפי אוקימתא דר"ג לעיל דצ"ס גרי מוקלה בשבת ואסרי ביו"ט וב"ש ס"ל להיפוך ח"כ רק ברייתא דאסרי ביא' בין בשבת ובין ביו"ט כמאן איתא. ונ"ל דלמא כר' יודאס דאוסר מוקלה בשבת וביו"ט ואין להקשות ר"י גופא כמאן ס"ל דיל' דסבר דצ"ס מוקלה בשבת וביו"ט ס"ל ולא ס"ל להחמיר הא דמגביה ור"י שהחמיר המעשה היינו משום דקובל בן מרביתיו ומש"ס קאמר אלו אין לנו בו'. וע"כ ז"ל בן דהא לק' (ד' א') קאמר טולדה בשבת תאכל ביו"ט תאכל בשבת ר"י אומר בו' צ"ה אומרים לא תאכל וא"כ יקשה לשיטת ר"ג דאוסר ביא' הוא משום מוקלה וא"כ אמאי קאסרי צ"ה ביא' מ"מ לטבח הא כיון דאם מוגדה בשבת גופא שרי לר"ג חליצה דצ"ה וא"כ אין כאן הכנה ועיין תוס' שם וכן מכתב לר"י אמאי קאסרי הא בשבת גופא מותר וא"כ שבת מבינה לעולם ועיין ר"ן בסוגיא. אע"כ דר"י ס"ל דצ"ה אסרי מוקלה בשבת וביו"ט ע"ש שרי בתרומתו ומש"ס החו'

שם בחוספות חדשים אינם מובנים כלל. אחר זמן רב מלאחי
 שהק"כ בט"א חגיגה (כ"ה ב') ע"ש:
הרא"ש רפ"ק דביצה פירש הירושלמי דמש"ה אסור שירי
 פחילה משבט לוי"ט או בז' י"ט של ר"ה משום
 קדושה אחת ע"ש. ולכאורה קשה דמה ענין שירי בזה לאסור
 מתחת קדושה אחת וראייתו להמפרסם להירושלמי שם שפי'
 דסייך בזה מוקלה למאותו ע"ש ונעלם ממנו דברי הסו' שבת
 (מ"ב ב') ד"ה ואין כחותין דמתחת מוקלה למאותו לא הו'
 אסור בטלטול אלא להסתפק. אסור ע"ש. וג"ל דעממא הוא
 משום דהוי כמו כלי שנקבר ב"ט וכמ"ס התוספות שבת (מ"ז
 א') ד"ה הנה דפחילה שלמה מקרי כלי ושברי פחילה מקרי
 לזרות ומש"ה בייך לאסור מתחת קדושה אחת וק"ל:
חגיגה (ח' ב') מתניתא ל"פ ע' טו"א שתמה על פירש'
 ורואנו לפרש כפשוטו דשני הכריתות לא פליגי ומר
 מיירי מטפילת משום ומר מיירי מטפילת בהמה ע"ש.
 ותמימי דה"כ מאי פריך אכילה ראשונה מן החולין דמשמע
 דוקא בהמה דמ"ל הא איבא לזימור דנקט בהמה וה"ה משום
 ובמו לברייתא קמיתא דנקט מערב משום ואפ"ה ה"ה בהמה
 לפירוקו. אט"כ כמו שפירש' דמדנקט מערב דמשמע מצינו
 ומסתמא בהמה לא ומש"ה פריך שפיר והא אכילה ראשונה
 משמע ג"כ בהמה אבל משום לא ומש"ה משני דאיבא לזימור
 דמי אכילה וק"ל:

שם (ט' א') כיון דלא חי בראשון כו' שייך עו"א שהקשה
 על הסו' שכתבו לעיל דשבת מיקרי ראוי להביא כיון
 דנברא חי רק היום גורס א"כ מאי פריך מנעמא בלילה הא
 הסו' ג"כ נברא חי רק הילילה גורמת ע"ש. נראה שהבין
 קושיית הגמ' מהא דיש למירות הראשונה תשלומין אף
 דבלילה אינו ראוי להביא. ומאוד תמוה לו דה"כ מאי
 מחזק שאני עומא דהא מ"מ קשיא מלילה אט"כ דמהו ל"פ
 מידי דהא כל מיזר אינו ראוי להביא בליל ח' אלא ה"פ כיון
 דנעמא בלילה א"כ כשהאיר היום כבר הוא עמא וא"ל להביא
 מתחת עומא ואפ"ה יס לו תשלומין לאח"כ והוי שפיר דומיא
 דחגור וז"ב ודו"ק:

שם (י"ח א') כהן ב"ט שחל להיות בחול. קשה טובא דבחול
 אין לה יום טוב כלל ודליתא במתני' וכבר נתקשה
 מזה הרבה הרב במל"מ פ"ו מה' כה"מ ע"ש שדחק בזה.
 והעיקר נראה לי דפירושו יום טוב של נדרים ונדרות שאין
 קרבין ב"ט ואריבין להקריבן למחרת כיון דענין ליתא דא"י
 בסוכה (מ"ז ב') א"כ מחייב להביאם למחרתו מתחת השמש
 דובאח שמה והבאתם שמה אבל אם חל עזרת ע"ש כיון
 לילך לביתו בלילה בת"ס אינו מחייב לשבות עד למחר כדי
 להקריב נדו"י ומש"ה אמרי ב"ה במתני' דאין לה י"ט. וא"ס
 פסק הש"ע בס' תל"ד דאסור להסתעפות באסור חג שבועות.
 וערש"י יבמות (ט"ז ח') דר"ט מתלמידי ב"ס הוא וא"ס דס"ל
 דכשהל בחול יס לו י"ט ועמ"ס בזה בחידושי לפ' חשא ודו"ק:
יבמות (ק"ד א') ל"ז דאיבא לערא והוי מפרק כלל"י
 כו' ובי"ט ל"ג רבנן. בס' דו"ח מרעק"א הק' מבאן
 לשיטת הר"ן ודעימ' דגם דיש מותרת מן הסורה ב"ט
 דהוי מלאכה או"י אם כן למה לו לזימור דהוי מפרק כלל"י
 אפילו הוי מפרק גמור מותר ב"ט ע"ש. וג"ל דלפי מה
 שהסכימו הסו' לתי' ר"י דהא דהבא פליגי א"כ סברי סוגיא
 דהבא דאף מלאכה דרבנן ג"כ אסור במקום לערא ומש"ה
 אסור בשבת ובי"ט שרי לינק דל"ג כלל על מפרק כלל"י ב"ט
 אף שלא במקום לערא ומש"ה לא קאמר הכא ומשום לערא ל"ג
 רבנן כדאמר בכחובות שם והראיה דהא מוללין מילנות ומפרדין
 קטניות ב"ט כדא"י ביצה (י"ב) ופירש"י הסו' דהוי דם כלל"י וא"ס
 דלא קאמר משום דמה"ס מותר דיש משום אוכל נפש דמ"מ
 מדרבנן אסור ואפילו במקום לערא כדס"ל סוגיא דהבא ומש"ה
 ל"ל דבי"ט דהוי איסור לאו לא גזרו כלל על מפרק כלל"י

וכדס"ל באמת מהך דביצה והא דקאמר הכא דאיבא לערא
 סייעו דל"כ למה להם להם לינק ולא חלבו לחזק האובלין ובמ"ס
 התוספות ובדור. אך מ"מ יקשה קושיית הגאון דלמה הכי
 שבת דמפרק מתח' דאורייתא גזרו גם בכלל"י י"ט דמפרק
 מתח' דרבנן דהוי או"י ל"ג בכלל"י ובאמת אפילו שבת במקום
 לערא ולמה לו לחלק בין איסור סקילה ללאו הלא גם הלאו
 ליבא ב"ט ודו"ק:

מנחות (פ"ז א') שנאמר תמימים יהיו לכם ומנחתם
 תמימים יהיו לכם וגמירות. קשה טובא לחזק
 לורך הביא קרא קמא תמימים כו' ומנחתם והא הכא לא
 מיירי אלא מנסכיהם דהיינו יין. וע"ק דלא מצינו כלל הא קרא
 בחורה וז"ל דכוונתו על קרא במדבר (כ"ט) דסוף פסוק
 הוא תמימים יהיו לכם ופסוק השני מתחיל ומנחתם אף מ"מ
 הקושיא הראשונה במקומה. אשר ע"כ נראה לקיים הניסוח
 יסויה דד"ס ברש"י שנאמר תמימים יהיו לכם הוא קודם
 ד"ה כולד בודק ונראה שכן היה כבוד במשנה וקאי אפי' שר'
 גם על כל הפסולין שנאמרו במשניות הקודמות על הסולת
 והסמן ומש"ה הביא דרי קראי לענין מנחה ולענין יין ודלא
 כמו שהיה בעל ז"ק ע"ש ולא הוי שנאמר דברי ריב"ז בלחוד
 אלא דברי ססס משנה וק"ל:

משות

לא יחל דברו (ב' ג'). חגיגה (י' א') מין ששנשין
 לקיים את המצות. שייך בעו"א כה"מ שסביר דברי סר"ן
 בנדרים דלקיים המצות איבא איסור כל יחל וחזק דבריו מהא
 דמכות (כ"ב א') דפריך וליחשוב נמי שבושה שלא אחרים
 בחול ובי"ט דקשו שם הספ"ר והא ליבא בללו וסן וד' סר"ן
 ניחא דהספ"ר מיירי לענין מלקות ואיבא לאו דל"ע ע"ש. ולכאורה
 קשה טובא דהא מעיקרא פריך וליחשוב שבושה שלא אחרים
 ב"ט ומשני דמושבש' ושימד מה"ס דלמלא דכלא טול לא
 חייל אפילו לענין ב"י. ונראה לומר דסר"ן לא כשב זה אלא
 היבא דנשבע לקיים מ"ט ולא קיים שפיר י"ל דעבר על ב"י משום
 השבושה דמלחצו או להטיב לא ממעטין אלא נענין קרבן
 אבל היבא דנשבע שלא נעבור על ל"ס נהי דלא אמצע
 לענין מלקות מלחצו או להטיב מ"מ בל"ה אין איסור חל"ע"א
 ומש"ה ל"ך לשנוי שם במצות בטולל כלומר דלחצ"א בטולל.
 ועיין בסו"ט שבסוף ספר חבני מילואים (בס' י"ב) ויס
 להאריך וז"ע:

קשה לי טובא שם הסו' שבועות (כ"ה א') בשמעתא
 דברות דהיינו להעניש בנזות רש"י דהוי מיד
 באכילת איסור הראשונה היינו שהיה מיד בשבועה רק שהיה
 שוגג שסבר שאין זה כבר נשבע עליו כו' ע"ש דמה יושעני זה
 דהא על העלם שבועה הוא חייב ואינו חייב על העלם הפך ואין
 זה שגגה ואין שגגה באכילת איסור צענין לפירש"י וז"ע:
כל הורג נפש וכל נוגע בחלל וגו' (ל"א י"ט). מ"ק. (ס'
 ב') וליחוש דלמא חילנות מאבראי כו' לכאורה קשה
 טובא דהא ר"פ שהיו בחתלה שאבד בה קבר ואח"כ חרשו
 לזרד האילנות וסליין העמידו מתחלה קודם חריפה וא"כ
 מאי משני אין מרחיקין לזון כו' הא מתחלה לא מרחיקו כלל
 ואכתי אף שחרשו אח"כ לא חרשו אלא מאבראי במקום
 האילנות ולא מגוואי. והנראה דלפמ"ס דשדה שאבד בה
 קבר אינה נטעת כל נטע וא"כ ל"ך לומר בקובייתו דלמא
 חילנות מאבראי ר"ל שלא היה הספק כלל במקום האילנות
 רק מגוואי דאלו היה הספק גם במקום האילנות לא היו
 רשאים לחרוש רק במקום האילנות לבד ולהשאיר השדה
 מגוואי בכלל ספק אם לא שיחרוש כל השדה דהא אינה
 נטעת כל נטע וע"ז משני שפיר אין מרחיקין כו' כלומר אילו
 מקום האילנות לא היו בכלל הספק לא היו מרחיקין אח"כ שגם זה
 המקום

איך ומה וכמה. טוב מלחמי בס' ח"ר סי' רפ"ה בשם הבחי
דעניות ודיבון הם שמות ע"ז וכוונתו כח"כ ע"ס :

מסעי

כל מכה נפש לפי עדים וגו' (ל"ה ל'). כל דין חדש בעדים
שהעידו בלחם שהיו מיהם ונמנו דנו ליהרג ונחרג ע"י
העדים ובמ"ש יד העדים תהיה בו בראשונה וגו' ואח"כ הוצו
לא אותו עד שהרגו חייב מיתה אף דכתיב כאשר זמם ולא
כאשר עשה דלאו מדיון כאשר זמם אהין עליו אלא מדיון דנח
ממה שהרג בידים וכה"ג אמרין בה"מ (סי' ח' וסי' ל"ח) לשון
מזון דאם הוליו ממון בעדותם והוצו חייבים לשלם מדינא
דגרמי ע"ס. ודלא כנראה מחוספוס ב"ק (ד' ב') ד"ה ועדים
כו'. וא"כ ה"ל נמא הכי לענין נפשות אם הרגו בידים ואף
דבבא ס"ל בב"ק דהוצא חידוש הוא דמאי חזית כו' מ"מ
לדין דפסקין כחב"י דלמפרע הוא נפסל ל"ל הא דבבא
ועיין בטוח"מ (סי' ל"ח) שנתן טעם להוציא דמ"ס מהמניין
לאחרונים דהוי כאילו מעידים על הראשונים שחללו שבת
והרגו הנפש ע"ס וא"כ אם הרגו אותו בידים שפיר נהרג
עליו כשהוצו וא"ל דמ"מ הא לא הוה נפסל להסירא ד"ל
דבאמת מתירין בהם מקודם ולא הוי הסירא ספק ובמ"ס חו"ס
כתובות (ל"ג ח') ד"ה יתרי וק"ל :

דברים

ויאמר ה' אלו אל תלך את מואב וגו' (ב' ט'). איתא
בב"ק (ל"ח א') ויאמר ה' אל תלך את מואב ואל
תתגר בס' מלחמה וכי תעלה על דעתך שתקשה דבני עושה
מלחמה שלא ברשות אלא בשאמר לו הקב"ה ללך את המדינים
וגו' נשא משק ק"ו בעלמו ומה מדינים שלא באו אלא לעזר
את מואב אמרה תורה ללך את המדינים וגו' מואבים עומים
לא כ"ס ח"ל הקב"ה לא כשעלמה על דעתך עלמה על דעתו
ב' פירושים טובים יש לי להוליו כו' ע"ס. וכחכו התוספות
דנשא משק ק"ו לאו דוקא דאל תלך את מואב בלחם מקודם
ששכר בלק את בלעם וכדדדשי' עתה ילכו שלא היה מחויב
בלק אלא מלחמה שלא ה' מותרים אלא באגריא ולחור את
המדינים כאמר אח"כ אלא כל' עמיד לישא ק"ו וכן כשעלמה על
דעתך לאו דוקא ע"ס. והנה לכאורה קשה באמת נמה אמר
לו מקודם אל תלך את מואב הלא בוודאי משה לא יעשה
מלחמה שלא ברשות והיה לו לומר אחר ליווי ללך את המדינים
כדי שלא ילמוד משה ק"ו. וגרסה דפונת הש"י סי' דדי בלמוד
משה מזה שמא לא לעשות עמהם אנגריא תיכף דודאי יקשה
זה ג"כ למשה לענין מאי מלוי אל תתגר בו מלחמה הלא
בוודאי לא אעשה מלחמה שלא ברשות אע"כ דליוקא אחי מלחמה
הוא דלא הא אנגריא עבד בהו ואף דאנגריא ה' עושה אף שלא
ברשות מ"מ אחי הדיוק להורות שמא לא לעשות עמהם אנגריא
תיכף והוי עשה הבאה מכלל לאו. וא"ל דמ"מ קשה ה"ל
להקב"ה לומר לו בפירוש עבד בהו אנגריא ולא לומר אל
תלך ואל תתגר בו מלחמה ז"ל דמ"מ אח"כ כשיצא על
מלחמת מדין ישא משק ק"ו מואבים עומים שקלקלו וסבחו את
בלעם לא כ"ס שאעשה עמהם מלחמה והא דלא אמר לי
מתחילת רק אנגריא משום דבאחזה שעה לא קלקלו עדיין
מש"ה אמר לו בזה הלשון אל תלך ואל תתגר והנה בעת
יקשה למשה למאי מלוי הלא בוודאי לא אעשה מלחמה שלא
ברשות אע"כ דכוונתו שמלוי לעשות אנגריא עמהם תיכף
ויעשה עמהם אנגריא ואח"כ כשיצאו על מלחמת מדין אז
יבין משה ג"כ מה שח"ל מתחלה בלשון אל תלך ולא בלשון
חייב עבד בהו אנגריא אע"כ דכוונתו ה' שלא אלמוד ק"ו
בעלמי ושפיר כתבו התוספות עמיד לישא ק"ו ודו"ק :

המקום היה בכלל הס' וא"כ הא אינה נענית כל נטע אלא
ודאי שחרשו כל השדה והיו שפיר בידוע שנחרש בה קבר
ודו"ק. ועיין בריטב"א שהביא החוס' דאף אם היה מחללה
שם אילנות אין מקימין אותם ע"ס :

חגיגה (כ"ג ב') חבשי הזאה ג' ו' כו' חוסכה ונוטבילה
כו' טעון טבילה כו' לכאורה יהיה מזה רחוק לנכ"י
האומרים דאף בשאר כלים חומרין חרב הכי הוא כחלל
דאל"כ מאי פריך דיהא האדם הנוגע בה לריך הזאה ג' ו'
הא בשאר כלים ל"א הכי ו"ע :

הרא"ש בפ"ו דהכלות מ"ב תמה אמאי הכלי טהור
בעלמו חולץ בחלון ונדבק הסמוך על כלי טהור
אינו נעשה אהל לטהר במ"ס במשנה ח' שם ע"ס. וחמשה
דאם כלי אינו מליא אלא עם דפנות אהליו וכדלעיל פ"ה שם
ונדבק המטלטל אינו נקרא דפנות אהליו ע"ס וק"ל :

נזיר (כ"ג א') גמ' אבל היכא דאיקבע איסורא לא תהוי ליה
סליחה וכפרה כו' ע"ס לכאורה קשה וכי גרע זה
משוגג גמור דכתב ביה כפרה וסליחה. וי"ל דשאלו הסם
דכבר הביא חמאה אבל הכא שזריך עדיין להביא חמאה
לכשיודע לו אימא דלא תהוי ליה סליחה וכפרה עד שיביא
החמאה וק"ל :

י"ד סי' רל"ב סי"ב נדרי אונסין כו' וחסה או שחלה בנו כו'
ע"ס נראה מזה דא"ל התורה כלל ובמ"ס בריש הסיומן ו"ל
לפ"ו דהא דכתב בסיומן ר"ד דרואה לחזור מפני שאינו
בריא לריך התורה ע"ס דאף שאינו בריא מ"מ אינו חולה
גמור דבחולה הא כו' הכא דא"ל התורה וא"כ ל"ע על מה
שהעתיק בחידושי רע"א (בסי' רל"ח סי"ב) בשם הרדב"ז
דבחלה אינו מועיל התורה דמקרי טולד והא הכא מובא
דאפילו התורה א"ל. ולריך לחלק בין אונס על קיום הגדר
בין אונס על תנאי והפוסקים לא ביארו זה ו"ע ודו"ק :

עמדות ודיבון ויעזר וגו' (ל"ב ג'). על כולם תרגם
אונקלוס שם אחר ובסוף הפרשה גבי ויבנו בני
ראובן את דיבון ואת עמדות וגו' לא תרגם כלום רק כפי
המקרא? וגרסה דס"ל דהא דכתיב מוסבת שם וגו' ויקרא
בשמות וגו' לא קאי רק מוסבת שם אונס ובעל מעון אחד
וכפידש"י אלא על כל העיירות קאי שכולן נקראו כך ע"ס
ע"ו והם הסבו את שמם לשם אחר וכדכתיב ויקראו בשמות
את שמות הערים אשר בנו ומש"ה לעיל בפרשה דנקיט קרא
השם עמדות ודיבון הולך לתרגם מכללחא ומבלשחא להודיענו
מי הם אלו העיירות ואין נקראים עכשיו אבל הכא דכתיב
דיבון ועמדות ויעזר ואח"כ כתב מוסבת שם אי אפשר לו
לתרגם את השמות שנקראים עכשיו כיון דאח"כ כתיב מוסבת
שם. והנה אמרין בסנהדרין (ס"ג ב') כי אחא עולא כו'
בת בקלבו כו' ע"ז הכתובה בתורה מותר להזכיר שמה
והא היכא כתיבא ברע כל קרם נבו. ולכאורה קשה עובא
אמאי נקיט קרא דנביאים ולא נקיט קרא דתורה עומה ואת
נבו דהוי גם כן שם ע"ז וכפידש"י ו"ל כיון דכתיב כאן
מוסבת שם ה"א שלאחר שהסבו שמה שוב אסור להזכיר
שמה ומשום הכי הוסיפו שמה ע"כ נקיט קרא דנביאים שאף
לאחר כך נזכר שמה. ויש לבאר בזה כוונת המחבר בצרכות
לעולם ישלים אדם פרשיותיו וכו' שנים מקרא ואחד תרגום
ואפילו עמדות ודיבון וכו' ופירש"י שאין בהם תרגום והקשו
החוס' דא"כ לינקוט ראובן ושמעון. ולפמ"ס בכוונת הסנהדרין
דכולם היו נקראים בשם ע"ז ואח"כ הוסיפו שמה ח"כ ו"ל
דנקיט לרבותא עמדות ודיבון לריך לומר פסח הג' ג"כ
בתרגום דה"א דאסור להזכיר שם ע"ז וי"ל דכוונתו ג"כ על
עמדות ודיבון השני שאין בו תרגום רק כמו העברי והוי
שם ע"ז ואח"כ לריך לומר ג"כ בתרגום וק"ל. קלם מהדברים
האלה שמעתי מאדמו"ר הרב הגאון המפורסם כו' המונה
מוה' יעקב מאיר זלה"ה שאמר כן בשם ספר ח' אבל לא ידעתי

ואתחנן

פן תשחיתון וגו' פסל תבנית כל סמל וגו' (ד' ע"ז). **בנהדרין** (מ"ז ב') ודבר גמור שם שם מעטו"ס. לבחור קשה ל"ל כך ג"ש תיפוק ליה מהיקשה לעיל ויפולף את עפרה וגו'. וז"ל דהאי קרא מיירי בע"ז עולם ואסורה מיד לכך נפקא ליה מנז"ש דשם דליירי בשמשון והקישא חילעריך ל' לענין דלא נאמר במחיצה כדאמר לעיל ומיושב בזה מה שהקשה החכם סד"ה מ"ס מיירי פ"ה דעבדו שם לא חייבי ע"ש דכונת הגמ' דנילף מהיקשה לעיל דהיחידים לעבדו"ס עולם וק"ל :

לא תוכיפו ולא תגרעו ממנו (ד' ב'). **עירובין** (ק' א') לא נאמר כל תוכיף בו' ערש"י שהוסיף טעם דעשה דחי ל"ת. וכונתו דלכאורה קשה דר"א לא הוסיב כלום על האי ועוד דר"י ומש"ס פי' דר"א ס"ל דעשה דחי ל"ת בבאן ומצינא נדחה האי ועוד דר"י לכיון דאחי עשה ודחי ל"ת דכל תוכיף ממילא קום ועשה עדיף משו"ת כמו בעלמא דמוטב שזקנים העשה בקום ועשה ודחי ל"ת דשו"ת ור"י ס"ל כמ"ש הסו"ב חליבי' דכיון דאחי ע"י פשיעה ל"א אחי עשה ודחי ל"ת. וזה כוונתו בטעם דנאמר כל תגרע חלף כשהוא בעלמו כלומר חבל כאן לא אחי עשה דמתן ד' ודחי ל"ת וס"ה דיכול לעשות כמו שירלס ומש"ס קאמר טעם ב' דמוטב שי"י בשו"ת מקום ועשה ודו"ק :

ואתבת את ד' וגו'. איתא בגמרות (ס"א ב') תניא ר"א אומר אם נאמר בכל נפשו כי' אלא יש לך אדם שגופו חביב עליו כי' ויש לך אדם שממנו חביב עליו כי' ר' עקיבא אומר בכל נפשו חפילו הוא נוטל את נפשו ל"ך להבין האי ר"ע אומר דמחני בלשון פלוגתא במאי פליג אר"א. וגרסה דר"א ס"ל דל"ך למסור עלמו חפ"י וחפילו בלגו"א ולענין זה מיייתי ליה הגמ' שחזק (כ"ז א') ומסיק לה מהך קרא דחביב בכל נפשו ולפיכך ק"ל ל"ל דחתי בכל נפשו ובכל מאורד לחבוש של"ך למסור החביב וכ"ש האידך חבל ר"ע ס"ל בר' ושמעאל דח"ל למסור נפשו חפילו על ע"ז [עיין בפ' חרף מעמידן] ע"כ דר"ש ליה לקרא הכי בכל נפשו חפילו הוא נוטל את נפשו כלומר שתאבדו לעולם חפילו אתה רואה שמייסדך ביסורים גדולים עד מצוי הנפש ובענין שנאמר עד חנוץ לא חסיר תומתי ממני חבל האדם בעלמו ח"ל למסור נפשו בעבור שום מזל חבל בכל מאורד הוי פירושו כפשוטו של"ך למסור כל ממנו בעלמו ולא יעבור שום מזל ומש"ס לא תיקשי ליה אם נאמר בכל נפשו ולא יעריך לחוקמי כד"א. וזהו ה"ל בטעם פלוגתתן. ואע"ג דר"י"ל הלכה כד"ע מחבירו פסקו הפוסקים דלא כוותי' מביס דחכמים פליגי עליו בפרק בן סורר ע"ש ועיין תוספות פ"ב דע"ז וק"ל :

אין עוד מלבדו וגו'. **חולין** (י' ב') אר"ה ואפילו בפסוס הו"א איתתא דהוי בו' ח"ל שקולי לא מחבייש מילתא בו' וזהו אר"ה למה נקרא שמן כפסוס שמחשיקן פמליא של מעלה שחיי ר' חגיגה דנפיש זכותיה. לבחור משמע דלפי המסקנא מוקי הקרא דאין עוד מלבדו דוקא בל"ך כר"ה דנפישא זכותיה. וסדבר קשה דהא קרא סתמא חביב. וגרסה דכך היא המדע דמתחלה. הקב"ה בעלמו גזור על האדם ומ"מ חינו מביאה על האדם כ"א כאשר יערוך הדבר לפני פמליא של מעלה וזהו מאזיז לשלוחים לפגוע ובמאמרם ז"ל לרעה נחלק בנ"ד כמ"ש וי' לקח הוא וב"ד. והשתא אחי שפיר דאין עוד מלבדו דייקא ובפירש"י שאם אין גזירה מלפניו חק מריעים לו לאדם וכו' חבל כשיש גזירה מלפניו חק שלא ערך עדיין לפני פמליא של מעלה ויכול להיות שיעשה האדם תשובה ביו' ביו' מ"מ יכולים הם לפגול בכפסוס שיבא הדבר חזקת ובני המלכה ב"ד כלל ומש"ס פרק וסא"ר בו'

שמחשיקן פמליא של מעלה ובפירש"י שנה גזרו על אדם זה לחות בו' כלומר הם לא גזרו עדיין חבל הקב"ה גזר דאין לא"ה חנים יכולים לפגול כלל בכפסוס דאין עוד מלבדו חביב וא"כ פרק שפיר אר"ה דאמר שקולי לא מחבייש בו' דהא הו"א לירא חולי יש באמת גזירה מלפני הש"ה עליו רק לא ערך עדיין לפני פמליא של מעלה וא"כ יכולה לו להרע בכפסוס שיבא הדבר חזקת בלי המלכה ב"ד כלל וע"ז משני שאני ד"ה דנפישא זכותיה כלומר ובטוח הו' שאין גזירה מלפני הש"ה עליו וא"כ אין לו לירא מכפסוס דאין עוד מלבדו חביב ודו"ק בלשון דש"י ח"כ :

עקב

והיה עקב תשמעון וגו' הפרשה הקודמת מסיימת חזר חזני מלך היום לעשותם ואמרו חז"ל בפ"ק דע"ז היום לעשותם ולמחר יעשו כדכר דהיינו לעו"ב. והנה הפתחה פרשה זו סותר זה דכתיב ויום עקב תשמעון וגו' ובאר ה' וגו' ואהבך וברכך וגו' ומלתי בזהב אלסוך שדקדק בן. וגרסה עפ"י מה שאמרו בפרק קמח' דברכות לדיק וטוב לו לדיק גמור לדיק ורע לו לדיק שאינו גמור דהיינו אם הוא לדיק גמור בלא שום חטא כלל יש לו שכר מלות בעו"ז חבל אם הוא לדיק ויש לו חטאים לדיק לקבל ביסורים בעו"ז ויקבע בזה כלום בעו"ז וכל אחד ואחד לפי בחינת נשמתו יש לו שנות מיוחדים המעבדים לקבל שכר מלות בעו"ז ח"כ וזהו דבאמת יש שכר מלות בעו"ז אם הוא לדיק גמור וזהו מיידי קרא דוהיה עקב חבל כל אדם העושה מלות לדיק לעשות ע"מ שלא לקבל שכר בעו"ז כי חולי יש לו חנים שנות המעבדים ולדיק גמור ביסורים בעו"ז ובפיר דברו היום לעשותם ולמחר לקבל שכר כלומר שחיי' בן הכוונה בשעת עשי'. ואולי זה כוונה להציגנוס חל פהיו כעבדים בו' אלא הו' כעבדים השמשיקן שלא ע"מ לקבל פרס כלומר שלא ע"מ לקבל פרס בעו"ז כי חולי יגרום החטא ופסוס חוסה על הראשונות ויהיה קך מקום לסדר וא"כ דקטק לכן פרס דהיינו פרס המקל שנותן לעבדו ארוחת ארוחת תמיד דבר יום ביומו [ועיין ה"ל"ט שדחת שם בזה דקטק לכן פרס] ולכן קאמר אנטיקון חכמים הו"א דבדבריהם בו' ועיין בפ"י דע"ז שם דהיינו שח"ל להאזינוסם לפרס החילוק שבין פרס בעו"ז לשכר עו"ב והוא סתם הדברים ביותר דבאמת ע"מ לקבל שכר עו"ב שח"ל שח"ל לעבוד וק"ל :

ראה

יעניני שחיטה

וזבת וגו' כאשר נזכר וגו'. **חולין** (י' ב') ע"ש בסיני תוס' ד"ס בירך בו' ואין לסקפות דמאי ל"ך לבתולה בו' ולכחה יולא ונכנס גבו בתי וכו' וי"ל דחייבין דלמא משתלי ואכיל בו' עכ"ל ע"ש לבחור קשה לפי מה שזכר בר"ן ורשב"א ור"ה ופ"ה דהיבא דיעבד מותר לא הישקין דלמא משתלי ומותר ניתן לו לבתולה על סמך שיבדקו אחד שחיטת. וזהו' כדכר נטיג דר"ה חבל בו' דיעבד מותר בלי חותך כו"ס בשר רק כיון שיכנס לגדר ע"י כו"ס בשר יש לו לגדר עכ"ל. וקובי"ט החכם דהבא קאי חליבא דהבא מדכחבו להיות יולא ונכנס גבו בתי דו"א חלא לרבא דלחביי ודאי אסור לבתולה ביו"א ונכנס וא"כ קשה היאך סרדו דחיישי' דלמא משתלי הא דיעבד מותר בלא חותך כו"ס בשר. חבל באמת לק"מ דהנה כיון נשך נופא חינו מותר חלא כשנמלא שומד בוד הבור בנה דשות הישראל דאין נחפס כנגב ומחייבא עינש חבל אם הישראל הניחו בדשותי בלא שומר ודאי חק דיעבד אסור ובלתקן הסמיח נכדי בחנותו בו' וא"כ גבי שחיטת ע"כ היבא דבא ומלאו בשחט בנה ידעת

ואחרי ע"ש. אך ל"ע לפי מאי דפסקין כר"ס בלא שיבר בה תיקשי
נמי מנגע ואף לפנ"ש קל"ס פוסקים דליתו חלל ס' נבילה מ"מ
הא חזין הכא גבי נגע דאף כר"ס עמא וכמ"ס הסו"ס' לעיל
וע"כ הוי ודאי נגא דמדאורייתא לא שייך לחלק בין להחמיר
או להקל וא"כ הכא גבי לא שבר בה יכא ג"כ מותר דלוקמי
אחזקת הסבין (ודברי כר"י דדיבור זה אינם מוכיחים לי
ואכ"מ להאריך). ומה שג"ל בזה כי ר"ס ס"ל כראב"י דלא
יניף חזקה מקרא רק הלל"מ וא"כ י"ל גידים דהיכא
דאיתרש לא חזיקין בחר חזקה וא"כ בסבין שנמלאת פגומה
לדידיה איתרש חזקת הסבין וחזקת בהמה בחיים לא איתרשי
ומש"ס כ' הראשונים ע"ס ר' יונה היכא דשבר טוף העוף
ולא ידעיין חי קודם שחיטה אסור משום דאיתרש חזקתה
דשחיטה הותרה אבל היכא דאיתרש בהמה לחלות חזיקין בחר
חזקה אף דאיתרש ריעותא כגון בא זאב וסבין ששבר בה
והגמ' דכא דליף חזקה מקרא קא' חליבא דר"ס ולדידיה
חזיקין בחר חזקה אף דאיתרש ריעותא וכמ"ס הסו"ס' לעיל.
אבל היכא דאיתרש ריעותא כגון שנמלאת פגומה כו' ופי'
מהרש"א בס' חזקת דפסקין הילכתא כר"ס בלא שיבר
בה ע"כ לא ילפיין חזקה מקרא ולא חזיקין בחר חזקה אלא
היכא דאיתרש ריעותא וגבי נגע ע"כ מוקמיין לקרא כראב"י.
בנוגע דחיי הסבין בשעת הסבר שלא חסרה. ודוק שזו כלל
גדול בענין זה:

ש"ס (י"ג א') נמי נבילה אין איסור הנאה לא ד"א אמר
הבי קמי שחיטה נכרי נבילה הא דמין לע"ז ופירש"י
ויק דוקא דמחיי' הכי דייק כו' ור' אמי ל"פ חדר' חייא כו'
חלה לא חליטריך ליש למידק דממילא שמעיין לה דמדקרי לה
נבילה ש"מ מותרת בהנאה עכ"ל. לבחור חייא מוכן מי
הבדילו לפרש בן אימא דתיתי מדייק מנייה דמדקתני נבילה
ולא איסור הנאה ש"מ דמותר בהנאה ומדקתני נכרי נבילה
ולא קתני מין ש"מ דשחיטה מין לע"ז. וגרסה לפנ"ש בספר
ראש יוסף דכוונת הגמ' להוכיח הא דמין לע"ז דחל"כ ליחיי
תרווייהו מין וגברי דל"ל דכוונתם דליתני רבוחא עפי דהיינו
מין לחוד דהא מליין למטעי דשחיטה נכרי מותרת לגמרי אף
באבילה ע"ס וסנה ע"כ כוונת הגמ' לדייק הא דמין לע"ז
דחל"כ ליחיי גם מין לרבוחא דמותרת בהנאה דאיסור אבילה
ל"ל למיתני דהוי ק"ו מנכרי. והנה זה יחא חי אמריין
דמגופים דמחיי' מלשון נבילה שמעיין דמותר בהנאה ח"כ שפיר
קשה ליחיי גם מין לשמעיין דמותר חל"כ דאסור בהנאה
דשחיטתו לע"ז אבל חי נגא כרחב"א דמוקי לה דמדקריא
שמעיין לה דמותר בהנאה ח"כ תיקשי מנא לך למידק דמין
לע"ז דלמא באמת מותר בהנאה והא דלא נקט לע מין להורות
לנו זה. ז"ל דאף אם הוה הוי מין הוה מליין למטעי
דאסור והא דלא נקט איסור הנאה משום דנכרי מותר וא"כ
למא ינקוט מין בהנא ומש"ס הולך רש"י לפרש בן דממילא
שמעיין לה וד"ק:

ש"ס (י"ז א') הגרים שלים ושחט שלים והגרים שנים כו'
ועוד האיתרש רובא בשחיטה ח"ל ר"ח כו' הסה מ"פ קא
מכשרת כו' ה"כ כי נפקא חיותא בהגרמא קא נפקא. לריך
להבין במאי מחולקין ר"ה ור"ח. וגרסה דר"ס רנ"ה לומר
דבחד מינייהו נמי כשר או במיפק חיותא בשחיטה או היכא
דאיתרש רובא בשחיטה והשיב לו ר"ח דח"א לומר בן
דמפסדת לקמייתא דכיון דמכשרת משום מיפק חיותא ח"כ
דאיתרש רובא בהגרמא וע"כ ל"ל דמיפק חיותא עדיף מרובא
וא"כ ה"כ מיפק חיותא עדיף מרובא בשחיטה ופסולה ור"י
ס"ל דרובא עדיף ומש"ס פוסל בהגרים שלים כו' וא"כ אפשר
לומר דדוקא בהגרים שלים ושחט שלים והגרים שלים פוסל
משום דרובא בהגרמא עדיף ממייפק חיותא אבל בהגרים
שלים ושחט שלים ח"כ דמכשר ומטעם דמיפק חיותא בשחיט.
ובזה.

הישראל הסה הוא דכחצו הסוכפות לעיני שפיר דכדיעבד
היכא דאיתרש קמן דירא לקלקל כיון דשחט בלא רשות הישראל
אבל הכא דהקשו דייחמו לשחוט לבחילה על סמך שיתן לו
אח"כ כזית בשר ע"ז תירצו שפיר דחיישין דלמא משחלי
ואף בדיעבד אסור בלא שומר דליתו ירא לקלקל כיון שהישראל
בעלמו נתן לו לשחוט. וא"כ נמי הא דנקט רבא לעיל ליש'י
דאבל בא ומלאו בשחט ולא קאמר אבל בלא יולא ונכנס לא
ישחוט ואם שחט חוץ כזית כו' וכלישנא דאב"י דרבא
רבוחא קמ"ל דאף ששחט בלא רשות הישראל דירא לקלקל מ"מ
היכא דאיתרש לבדורי מבררין וד"ק:

ש"ס (ט' א') ע"כ בסוגי' רש"י בד"ה לא אמריין שהרי בשר מן
החי אינו נטמא. נשאלתי הלא אבר מן החי נטמא.
והבבאי דרש"י ז"ל כתב זה חליבא דמ"ד לקמן ס"פ ג"ה
בהמה בחיים לאו לאברים עומדת ומ"מ ס"ל לרש"י דלחמיכה
בשר עומדת ומש"ס ס"ל דאסורה וחליה מטמאה וא"כ ל"ל
שמ"ס רש"י בד"ה בהמה בחיים כו' שהרי אסורה משום חמ"ס
שגירה לישנה דכולה תלמודא נקוט ובאמת כוונתו על בשר
מ"ס. וא"כ ל"ע על הסו"ס' בילה (כ"ד א') ד"ה בחזקת דמשחט
מדבריהם דדברי רש"י אלו אחיין למ"ד בהמה בחיים לאברים
עומדת ע"כ ד"ה דמוכרה להדיא מרש"י זו שכתב שהרי בשר
מן החי אינו מטמא כו' פסוגיא זו איתרש חליבא דמ"ד לאו
לאברים עומדת ומ"מ לחמיכה בשר עומדת. ועיין עוד לקמן
(ק"ב ב') תוס' ד"ה שאין בו כזית כו' ועמ"כ שיד מזה
בחיודשי לפ' תלא כבוצות (י"ד א') וק"ל:

ש"ס (י' א') זה הו' מעשה ואמרו כל ס' בשחיטה פסולה
לחתיי מחיי' לאו לחתיי כס"ג. לבחור קשה דלמא
אחי' לחתיי היכא דלא שבר בה עצמות. ול"ל דח"ס פשיטה
וק"ו הוא מה ס' שמוטה שחיו חלל ספק טריפה לפירש"י
ויש לה חזקת היתר וחזקת איסור דבהמה בחיי' אין לה
ואפ"ס אסור מספק ספק דסבין פגומה לא כ"ס שהרי יש
לה חזקת איסור וע"כ דחיי' לחתיי היכא דשבר בה עצמות
לאשמעיין דאף דים לתלות להיתר עפי מלחיסור אפ"ס אסור
מה'. ז"ל דח"כ מחיי' משני לחתיי ס' שהה ס' דרס דח"כ
תיקשי ליש ג"כ פשיטה:

והגרמא ליישב דהנה לבחור קשה טובא לשיטת רש"י
דשמוטה הוי ס' טריפה ח"כ מחיי' קאמר זה
היה מעשה ואמרו כל ספק בשחיטה פסולה מה ענין זה לס'
בשחיטה הא הוי מהסופך להיפוך דבשמוטה יש לה חזקת
היתר לחוד ובס' בשחיטה יש לה חזקת איסור לחוד וע"כ ל"ל
דזה באמת כוונת הגמ' כל ס' בשחיטה פסולה לחתיי מחיי'
כלומר דע"כ נריך אהא למנא חופן שיחיה ספק בשחיטה
ויחיי' לו ג"כ חזקה היתר כדדי פיה' הגדון דומה לראייה
וע"כ לחתיי כס"ג כפול ריעותא בסבין שנמלאת פגומה
דסבין יש לה חזקת היתר וסבר הגמ' חליבא דר"ח כיון
דמחי סבין איתרש בהמה לא איתרשי לא לריבין תו לטעמא
דעלם ודאי פוגם ואפילו בלא שבר מכשיר ופריך שפיר מהך
ברייתא דעכ"פ בלא שבר ודאי אסור ומשני לא לחתיי ס'
שהה כו' כלומר דשם יש לה ג"כ רוב דרוב השוחטין שוחטין
כסוגי' אבל ס' דסבין פגומה בשר כיון דלא נמלאת ריעותא
בבהמה. ואין להקשות דמ"מ איך גמרו חכמים ס' שמוטה
מס' בשחיטה הא בשמוטה אין לה חזקת איסור וגבי ס'
בשחיטה יש לה חזקת איסור? ד"ל דכיון דבגמרא מוקמיין
לה אחזקת הסבין ובשרה וסרי שמוטה לפיך וכן בס' שהה
כל השוחטין מוקמיין אחזקתיה ובמקום דאיתרש ריעותא אסורה
ח"כ חזיקין שפיר דריעותא מגרע כה החזקה דהיתר וה"ה
גבי שמוטה וד"ק:

ש"ס ע"כ תוס' ד"ה ודלמא כו' ומיחו קשה דהך מלחא
דמיא למקום כו' ובגדה תירצו ע"ז דשחי' מקום דחשר
14 יך

ובזה נחמא ג"כ לקמן דקאמר ויחבי ר"כ קמא דר"י כו' הגרים שלים ונחמא שלים והגרים שלים מהו א"ל שחיטתו נכסלה ולבאור יקשה אמאי לא מצבי' להו היכא דהגרים שלים ושחיט שלים ועמד . ולפמ"ש נחמא דהבין דפסקה מדלא מהדר ליה ברייתא ודכוותיה אמרינן לקמן (כ"ב א') ומש"ה מיבטיא ליה באופן זה כדי דלישמע מיניה תרתי וע"ש ועיין בר"ן שלא כתב כן וכ"מ מחוס' ד"ה שחט ופגע כו' ע"ע ודו"ק :

ש"ס (ט"ז) רש"י ד"ה מחזיר סימנין כו' וחוקר הסימנין לבדן עיין מהרש"א שפי' דמיירי בחטאת העוף ומאוד דחוק הוא לפירש"י למה תפס רש"י דוקא בחטאת העוף וכן הקשה בנחלת עזריאל . ע"כ נראה לי דמיירי בעולת העוף רק דס"ל לרש"י דבין דפסקה ב' סימנין בעוף הוה כתיבה דלא גרע מסימנין אחד ורוב בשר דפריך לקמן וכו' מהם עומד ומולק ומש"ה הולך לפרש הסימנין לבדן רובי מהם עומד ומולק ול"ל דמולק המפרקת כדי לקיים הבדלה דהא חזי בשחיטה ואינו בהבדלה ובדאמר לק' . ולפ"ז י"ל למאי דמסקין לק' (דף כא) דחוקר החלה שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לסומנין כו' ובעולה שנים או רוב שנים דבאמה חזי חוקר אח"כ הרוב בשר כ"א בחטאת . ולא לריך לחוקר כמ"כ הסוסי' שם ד"ה הוסיף דפלוני חרשיו דסגי' ליה במפרקת ורוב בשר לחוד דבאמת בהבדלת עולת העוף ליכא כ"א סימנין בלא רוב בשר ודו"ק :

ש"ס (כ"א א') ור"ת אותו מעשה דעלי מפרקת בלא רוב בשר הוי זקנה שאני כו' כי זקן האיש ובכד וגו' ע"ש . יל"ד חרף אמאי לא קאמר זקן ובכד שאני בדכתיב בקרא . ועוד דלפי דבריו חס' הוא זקן חשוב כמה אף בלא רוב בשר וזה לא ניתן להאמר כלל ועוד מש"כ רש"י דדיוק דקרי ליה מת מדכתיב ותשבר מפרקתו וימת ג"כ חזי מוכן דפסטי' דקרא משמע שמת אח"כ ולא שיקרא מת משבירת המפרקת . ונ"ל ליישב כ"ז דבה"א ה"י סבור הא דכתיב כי זקן האיש ובכד הוא טעם על שבירת המפרקת דאיש אחר אף שה' נופל מהבשר לא ה"י שובר מפרקתו רק עלי מחמת שה' זקן ובכד והקשה לו לפ"ז דלמה הפסיק בגלה וימת ונ"ל לכתוב כי זקן האיש ובכד וימת אח"כ דאין כוונה הפסוק שמת אח"כ מחמת זה אלא כוונתו דשבירת המפרקת גופיה זו היא מיתתו וכונתו ותשבר מפרקתו וימת שגששה מת בשבירת מפרקתו ודיוק שפיר דאף בלא רוב בשר מטמא באוכל וע"ז משני זקנה שאני כלומר דאיש אחר אף שה' שובר מפרקתו לא היה מת מחמת זה רק עלי שהיה זקן מת מחמת שבירת המפרקת וא"כ הוי פירשונו וימת כפשוטו שמת אח"כ מחולי זה וא"כ מוכח איפכא דאינו נקרא מת בשבירת המפרקת והאי כי זקן האיש הוא נתינת טעם על מיתתו והפסוק ראה ליתן טעם על ב' דברים על שבירת מפרקתו ועל מיתתו ופסח בנתיב דסליק מיניה דמש"ה מת כי זקן האיש ומש"ה שבר מפרקתו כי בכד . ומש"ה לא קאמר הגמ' רק זקנה שאני להורות דלא מת רק מחמת שהיה זקן והאי כי זקן הוא נתינת טעם על מה שמת אח"כ משבירת מפרקתו ומיושבים כל הקושיות בס"ד ודו"ק :

ש"ס (כ"א ב') ע"ש בסוגי' תוס' ד"ה מה העלת כו' וקשה דבסמוך דפריך מביום אותו נפקא אלתא עולת העוף נמי בכלל עכ"ל . והיינו דמשמע להו דביום אותו קאי אקרא דלעיל מינ' זאת הסורה וכפי' מהר"מ ורש"י נשמר מזה לקמן ופירש הא כולו קרבנות כתיב ביום . אותו להקריב כו' וכל הקרבנות במשמע עכ"ל . דקדק להוסיף טיבה להקריב דכתיב בקרא לומר דלאו אקרא דזאת הסורה סמך אלא יליף מהקריב את הקרבנות דכתיב בהאי קרא גופיה וכל הקרבנות במשמע ולשיטת הסוספות ק"ל לקמן דפריך בידו הימנית מדרבנ"ה נפקא אמאי לא פריך מזה הסורה נפקא . ומזה יאל לו לרש"י ז"ל דלת"ק לא הוי עוף בכלל זאת הסורה .

ש"ס (כ"ב א') תוס' ד"ה וסקריבו כו' א"ל דממלק וסקריבו ליכא לאובחי כו' דהא אינטיירין לראשו של מזהב עכ"ל . ל. לבאר דברי רש"י דה"ק מהקריבו לחוד לא מאי יליף דאולי נימא איפכא וסקריבו ממלק מחטאת העוף לענין מיל טורף

פסחים (כ"א ב') חלל לר"י דאמר לדברים כספן הוא דתתא
 כל איסורין שבתורה מ"ל דאסורין בהנאה ב' **ע"א**
 הקשה בא"ח כ"ג חללין בשל חלל אברהם דגם לר'
 יהודה מוכח דל"ת ח"ם משמע דחל"כ קשה או לדברים כספן
 ל"ל כיון דכלאו הכי ידעין מיחזיא דכולהו קרא חלל ע"כ
 דקרא חזי להיתר הנאה ושפיר חילעריך או לדב"ה ע"כ **ע"א**
 וגרסא ליישב ע"פ מש"כ חס"ד ד"ם בשלמא חלל הוה
 דכחזי בחינה ב' אי לא כתב או ה"א ב' שאין לר'ך
 להקדים ב' עכ"ל ולבארר קשה טובא אם בן מאי קאמר ל'
 יוסף

ישם (ל"ו ב') דוס' ד"ה ור"י כו' ווא"ח ל"ל חי אפילו מת
חשיב בר"י כו' לכאורה קשה צובא לפי מאי דס"ד דקוס'

שם לפי הגמרא. וע"כ כל הכוונה מאותן האמירות שהיו בעת הגמירה לאברהם ואח"כ עבדו אותן הגוים ובמ"ש בק"ה שם בשם הגאונים. וא"כ יקשה עובד לרבין דריב"י דאמר לעיל בסוגיא דנכרים העובדים את השרים דאינו נאמר מחמת אסירה אלא בעטו מתחילה לכך ח"כ הא דאברהם תורה אברהם בשריפה דוקא ממ"ל הא סגי לה בביטול ובקשיית הגמרא. הנהא נביטת דש"י שם מזריבין לאוקמי בלוחו דעטו חילין לאחר נתינת לאברהם חבל לשיטת התוספות שם (מ"ס ב') דאף בעטו חילין מותר לע"ג. וגם על פי' עו"ה קשה דמ"מ תסגי לה בביטול ול"ע :

שופטים

ועניני דיינים ועדות

והנהא אמת נכון הדבר (י"ז ד'). **בנהדרין** (מ"ב) גמרא לר"ם לחתווי נשרפין לרבין מילתא דאחי בק"ו כו' לכאורה קשה עובד לפי מאי דמשמע לקמן (מ"ה ח') מבריתא נכון שיכא נכון כו' דמרה דדיקות מנכון וכו' רש"י לקמן ע"כ על הא דקאמר חזקי ואידי דאורייתא דילפיין דדיקות מנכון ח"כ יקשה לר' שמעון דדיקות מנ"ל. וגם למא לכו לדחוקי לרבין מילתא דאחיה בק"ו כו' לימא דחד אחי לבדיקות. ונראה לומר דלמאי דקאמר שחיי בן זבאי לבדיקות כהקדמות משוי ליה ח"כ אחי הך ברייתא דנכון בן זבאי אבל לרבין דפליגי עליו ע"כ לא ילפיין מקרא דנכון אלא מסברה לריך דדיקות ומש"ס מוכשרי בכליו לבנים ור"ה לקמן סבר כרבין ונלמדך לומר לפ"י דהא דקאמר לקמן אלא חר"י מבין זבאי לנתיב חניש לא קאי האי אלא אבריתא דמועט דב"ז למוד אלא גם אבריתא הקודמת דכליהו אחי ככ"ז ולא סתק בבינוי דחיקי ועיין בחידושי הר"ן שמעט בן מדבריו ז"ל. ונראה מזה לפסק הרמב"ם שפסק דלא כר"ה משום דסתמא דגמרא קאמר לקמן אידי ואידי דאורייתא ובינוי מקרא דנכון ובפירש"י שם משמע דלכא ככ"ז ור"ם לא סבר ככ"ז וחיתת ליה קרא על נשרפין ורבין ג"כ לא ס"ל ככ"ז ומש"ס הולך לומר אליבאיהו מילתא דאחיה בק"ו טרה ובתב לה קרא ודו"ק :

שם (מ"ג ח') אלו לא נאמר קרא. כו'. וקשה דמ"מ למא לי קרא כיון דאיכא גז"ש. ודוחק לומר מילתא דאחיה בג"ס כו' ועיין תוס' ד"פ ח"ג ובר"ן דיש גדרים. והגהא לומר דודאי מעיקרא דילק גז"ש לריך להיות מופנה ובדאמר לעיל (מ"ב ב') וס"ל איכא למיפדך עובד וע"כ ז"ל דסתק אהאי קרא ויוליאו את המקלל מחוץ למחנה דהוי מופנה וא"כ קאמר שפיר כיון דסוף סוף אפילו ילפת גז"ש לריך נכתוב קרא כי היכי דהוי מופנה יותר טוב נילף מקרא גופא ולא לריך גז"ש. ומיושב בזה קשיית מהרש"ל בכו' ד"ה משה דמאי סקצו כל בני דפרים ל"ל כלומר והא איכא למילף ג"ש ממקלל וע"ז הקשה דכמו דאמרין במקלל דכתיב קרא אע"ג דאיכא גז"ש ה"י ימא בפרים ע"ס. חולס לפי מה שכתבתי נחא דהא בפרים ובדבן איכא תרי מחוץ למחנה יסירים וא"כ לכתוב אחד להיות מופנה לג"ש והשלישי לא לכתוב כלל ודו"ק :

לא יקום עד אחד באיש וגו' (י"ט ט"ו). **יבמות** (כ"ה ב') גמ' ועממא דרבין כדכא דאמר איש קרוב וכו' כגומר הלך לא מהימנין ליה לגבי דידים. נאורה קשה לפי שיטת הפוסקים שחלקו דלא פלגיין דיבורי כ"א בב דיבורים ולא דיבור ח' כי הויה דרבא דפלוני רבעי הוי דיבור ח' ומהימנין ליה ע"ז ונלוי הוי דיבור ב' ולא מהימנין אבל הויה דכל העדות הוי דיבור ח' לא פלגיין דיבורי וכהויה דירושלמי כתב נכסיו לב' ב"א סובא ברא"ש פ"ק דמכות

יכודה הא לא לריך קרא סברה הוא הא גם ר' מאיר מודה בסברה זו ואפ"ס אי לא הוה כתב או ה"א דאחי למעוטי שאין לריך להקדים וי"ל בדוחק. אבל השיקף נראה לי דבהא פליגי דר"מ יליף דל"ת ח"ס משמע מנכילה ע"כ לריך לכתוב או להקדים דאל"כ לא הוה ידעין דל"ת ח"ס משמע וס"ל דבולה קרא אחי שאין לריך להקדים ע"כ לריך לכתוב או להקדים ואם בן קשה בולם קרא למא לי דלהקדים סברה הוא אלא ע"כ למילף אבוד הנאח בעממא. ור"י נפקא ליה דל"ת ח"ס משמע מכלבב חסליבין אותו ח"כ לדידיה לריך לכתוב הויה הנהא בבינוי ננופים ח"כ חף אס לא הוה כתיב או הוה ידעין לריך להקדים כסברה הראשונה דמהכ"ס ימא להיפוך כיון דקרא אחי לנופים וא"כ או ע"כ לדברים ככתבן. וכו' אליבא דמסקנא דנפקא ליה מכלבב וגו' אבל בה"א פריך הגמ' שפיר כל איסורין שבסורה מר"ל וא"ל כקושיית הגאון הג"ל דהו ל"ל ז"א דאי לא הוה כתב או ה"א דאחי לאורויי שא"ל להקדים. ויחזק בזה קשיית הגאון מוהרש"א בגילויי הס"ס ע"ס דאי ר"מ דרש אותו ח"כ למא לי או להקדים ודו"ק :

בבורות (ו' ט"ב) גמל גמל שני פעמים להורות דחלב טמא אבוד ופריך טעמא דכתב רחמנא גמל גמל הא לא"ס ה"א דשרי והתניא העמאין לאבוד לזין ורעטבן כו' ומשני חלב דעלמא לאו מדם קאחי ואפ"ס שרי מבסמא טמאה גמי ליטתרי להכי כתב רחמנא גמל הניחא למאן דאמר דס נעבר ונעשה חלב אלא למאן דאמר אבריו מספרקין כו' מאי איכא למימר ומשני חלב דעלמא לאו כאבר מן החי דמי ושרי כו' אימא כאן גמי שרי להכי כתב קרא דאבוד עכ"ל הגמ' וקשה לי מסוגיא דר"ם בזהם המקשה דלויבשי הסם מהו לגמט חלבו חלב דעלמא לאו כאמ"ס דמי ושרי ה"ל ג"ס ח"ד הסם חות ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה הכא ליה ליה תקנתא לאיסוריה בשחיטה היקו עכ"ל. ואי איתא ליפשוט מהכא מדאילנריך לכתוב גמל הא לא"ס ה"א דשרי חלב משום הך סברה גופיה כתב דעלמא כו' ואע"ג דעממא ליה ליה תקנתא לאיסורא בשחיטה אלא ש"מ דאין חילוק. ואפשר לומר דודאי סברה החלוטה הוא למילף כל האיסורין מאמ"ס ומש"ס אינריך קרא דגמל גמל אבל הכתא דגלי לן קרא דאיסור עממא לא אשתרי מוכיחא ליה שפיר משום דאיסור אבר הויה הוא ג"כ משום אבר"ם וכמ"ס הרשב"א בזה"ל ומש"ס קאמר חלב דעלמא לאו כאבר"ם דמי ושרי ה"ל ג"ס כיון דאיסורא הוא ג"כ משום אמ"ס או דילמא כיון דלית ליה תקנתא לאיסורי בשחיטה דמי נשאר איסורין דגלי לן קרא דאבוד וזו אין להקשות למאי דקאמר הסם כהמקשה בתמלה מהו לחוס לזרעו בזהם דעלמא לאו מכה חלב ודס קאחי ח"ד תרי איסורין אמרין תלתא ל"א דתיקשי ג"כ ליפשוט מהכא מדאילנריך למכתב קרא הא לא"ס ה"א דשרי דילפיין מחלב דעלמא לאו כאמ"ס דמי כו' אע"ג דהתם דהא איסורא אמ"ס וסבא איכא תרתי משום עממא ג"כ ? דז"א דהא אבר מן החי אינו מוגב בעממא ובדאיתא להדיא בחולין (ק"ב ח') ע"ס. אלא אי קשיא הא קשיא למאי דקאמר הסם מעיקרא חלב דעלמא לאו מדם קאחי ושרי ה"ל ג"ס ומש"ס אינריך קרא לאבוד ח"כ ליפשוט מהסם דאין חילוק משום דבויי איסורין דאי לא"ס ל"ל קרא דגמל גמל הא חלב דעלמא ליה ביה כ"א איסור דס בלמוד וסבא יס כו' ג"כ משום עממא. וי"ל בדוחק ודו"ק :

ואשריהם תשרפין באש (י"ב ג') : **ע"ז** (ל"ג ב') גמ' והא אין אדם לזכר דבר שאינו שלו ע"ס. עיין תוס' (ד"ה י"ג) כפי שהגיה הגאון ר"י בדלין ובטורי אכן ג"ס ובקונטרס אחרון והעולה מכולס דהוכחת הגמ' אינה מאותן האשמות שנטעם עמ"ס אחרי הנתינת לאברהם דזה מיקרי שלסם וכמ"ס התוס' ועוד דסני להס בביטול וכמ"ס הפר"ד

דמכות וכן נראה שהיא דעת הרשב"ה בתשובה טובה בד"מ ובאחרונים סי' נ"ד דמחלק בין אשכח ונתה עמי דפליגין וכן לאי זמתי עם אשכח דלא פליגין ע"ש ועיין בד"י סי' ל"ג [עיין בשו"ת נ"ב מ"ק סי' ע"ב] וא"כ יקשה מאי מדמה הגמ' כך דבנא להבנא הא הכא דיבור ח' ולא פליגין דיבורי : והנראה בישוב דבר זה דהנה כל עיקר הטעם דהיכא דיש לך קורבנא בעדות בעל כל העדות עדות שבעל מקלטה כו' הוא מטעם דחזקין דהקפידה הסורה בעדות שגמלא ח' מהם קרוב או פסול לפסול כל העדות וא"כ ה"ל דאם גמלא בדבר נוף העדות לך קורבנא גם שאל העדות בעלמא ועיין בירושלמי שם וא"כ בעדות אשה כיון דקרוב גופי' כשר לעדות אשה כ"ש דליכא למימר עדות שבעל מקלטה מחמת קורבנא בעלמא בלחוד ולכך פליגין דיבורי' אפילו בדיבור אחד ולגבי ידידים לא מסימן מטעם קורבנא ולגבי האשה נאמן . מיהו כ"ז לרבא אבל לר"י כיון דש"ל דנאמן גם לגבי ידידים ח"כ הוי ליה רבנא ופסיר קאמר הגמ' וכדנבא ועיין ודו"ק :

בתובות (י"ה ב') ע"ש בסוגיא . הוס' ד"ה ודרי אלו נאמנין ע"ש . והקשו המפרשים להגופה דברייתא ח"מ להקשות בן [עיין פ"י והפלאה] :

ול"ג דשיטת הסוס' נבאן דליכא דהוי תרי ותרי אמרינן מינו במקום עדים והבא תשמע ליה להסוס' דמייירי דאומרים כ"א על עצמו חסום סי' וא"כ הקשו שפיר כיון דלאן סהדי דלא היה חסום כוס מינו בנ"ע אבל לק' בבביתא ע"כ איירי דשנים מן הסוק מעידים שניהם על כל אחד מהסתומים שהיה חסום וא"כ אף דלאן סהדי דלא היה חסום מ"מ כוס תרי ותרי ואמרינן ככה"ג מינו בנ"ע . ומשמע להו להסוס' ז"ל דמייירי דבאן דאומרים כהז ידינו הוא זה די שיאמר כ"ל אחתית ידו דעל מנה שבשער הוא מעיד וא"כ ה"ל מאי דקאמרין חסומים ג"כ כ"א מעיד על עצמו ולא על חבירו . אבל בבביתא דשנים אחרים מעידין אבת"י דלריבין להעיד שנים עכ"ל מהסתומים וא"כ ה"ל חסומים בן . וזה כוונת הסוס' לקמן בד"ה ח"כ הכא ליבא להקשווי וכו' מינו בנ"ע וכו' כלומר דבבא שמעיד כ"א על עצמו ולא על חבירו יכולין לתקן בריוח דהוס מינו בנ"ע אבל לקמן בבביתא לא הוס מינו בנ"ע כיון דהוס תרי ותרי . וגם תירוק שני דחור ומגיד לא שייך הסוס וע"כ ז"ל כחירוק ג' דלא אמרינן מינו בשנים ועיין חו' לקמן (י"ט ב') ד"ה ואם כח"י ודו"ק :

שם חו' ד"ה ל"ש וכו' וקטנים כדרשב"ל ופסולי עדות וכו' . לכאורה קשה דמה בכך דסור נגד חוקה שלא שני עדים נאמנים . ככ"מ נגד חוקה וליכא למימר דמייירי ג"כ שלא אמר כ"א כי אם על עצמו ולא על אחיו וא"כ לא הוי על כל אחד אלא ע"א ולא מסימן נגד חוקה דא"כ קשה בחסומים מהמח נפשות מ"ע מהימני דלא עדיף מעדים אחרים דאמרי' לקמן דהוס תרי ותרי [עיין הפלאה וביט יעקב] וכיון דכ"א מעיד רק ע"ע לא הוי נאמנים כלל דלאן סהדי וכו' ואין דבריו של אחד במקום שנים וע"כ ז"ל דבאמת אחד מעיד גם על חבירו והדק"ל דגם בקטנים ופסולים ליהמנו אף שהוא נגד חוקה :

והנראה ככוונתם דמשום דהוס תרי ותרי ע"כ חולקין בהר חוקה דלא הוי קטנים ופסולים . ולפ"י הקשו שפיר בדיבור שח"ז דליכאמינו במוינו דאי בני אמרי חסומים מחמת נפשות ולא בני להו בחירולם שחירולו לעיל דהוס מינו בנ"ע וכמו שהקשו המפרשים דשח"ה כיון דהוי תרי ותרי לא הוס מינו במקום עדים וכו"ש לעיל ח"ב :

ודע דכל מש"כ היינו לשיטת הפלגה בחסומים מחמת נפשות דהוס תרי ותרי אף לנמצ"ה אבל לפימ"כ מהר"ל שיק' דנאמנים לגמרי ח"כ דגם הסתא מייירי ככ"א אינו מעיד אלא ע"ע ואח"כ נאמנים דחור יאמר וקטנים ופסולי עדות כיון

דליכא חוקה לא מסימנין לאחר ודו"ק : **שם** הגמון בעל הפלגה כ' לתקן קטניות הפ"י דמש"ה מהימני בלין כח"י יולא ממ"א דאם ח' יאמר ח'ין זה כח"י לא יהיה נאמן בשני במאי דקאמר חסומים ג"כ במוינו דלין זה כח"י דלא לא יהי' מינו בשנים ע"ש היטב . ומאוד תמוז דא"כ תאמי נכחו הסוס' לעיל דלין להם מינו דפרוע דהוס מינו בשנים הא חס יאמר ח' פרוע לא נאמן בשני בחסומים במוינו דפרוע וכן בכל מינו בשנים ימא הכי . ובלח"ה בודאי ח'ין כוונה הפ"י לומר שהשני יעטין חסומים דא"כ מאי מהוייב שבוטא ליכא וכו' הסד עצמו חומר שבשער פסול . וגבי דהוא עצמו מחכים הסד ומורה שוה לכחוב ח"מ ח"א לחייבו שבוטא מכה הסד ח"כ כוונתו שבביתא שהסד הראשון לא עטין כמו שסבסמו מחילה לומר חסומים גם הוא לא יעטין חסומים ויאמר האמת שזה כח"י לבד ודו"ק : **שם** (כ' ח') גמ' אלא חר"ג חוקי דרי להדי תרי כו' . כתב הגמון בעל פ"י דר"ג ס"ל כד"ל דמנחשין את העדים שלא בפניהם ומעמלא דקאמר דלמא ח' הוס קמן הוו מודי להו ע"ש היטב . ולפ"ד לא ידעתי מאי קאמר דמה עשם שיק' לומר דמש"ה מנחשין דאמרינן אילו הוו קמן סיו . סעדים הראשונים מודים להם אחרים אלו הוו קמן לא היו סעדים אחרונים מנחשין אותם ומש"ה ח'ין מקבלין עדות ג"כ שלא בפני בע"ד כדחיתא בפוסקים הטעם דלא היו מעידים בפניו להעיד שגר . והגמ' לא קאמר ח"ע דאלו הוו קמן הוי מודי להו אלא הכא גבי סעד שעדין מסו חלא דלאן סהדי שכתב בבשרות ועל זה קאמר הגמ' שפיר דהוי הכחשה אף שלא בפני עדי השער דהא אף דלאן סהדי שהוא כשר מ"מ הא חומרים בפניו שהוא פסול ואי משום דעדי השער חוסם לפניו דלמא ח' הוו קמן הוו מודי להו דהא לא שמענו מעדי השער שלא היו חסומים וכו' אבל בעלמא ס"ל להגמ' דמאמניס לבס דאמניס שכלו מהחלה להעיד דהכחשה שלא בפניו לאו כלום הוא כיון דשמענו מעדים ראשונים שהדבר כן אולי היו האחרונים יראים לומר בדיבור בפני הראשונים וא"כ שפיר י"ל דר"ג ס"ל בעלמא דהכחשה שלא בפניהם לא פסלי רק ד"א ס"ל בן חס"י דמנחשין את העדים שלא בפניהם וע"כ ז"ל דעמנו דכיון דלא בלו העדים לחייב אותם לא בטען בפניהם ודו"ק :

שם ול"א אלא דלית ליה חוקה אכסת' כו' כשהוא שוטה זמן כו' . קשה עובא דמ"מ ליהוי ספק השקול ואמאי מוקמינן ארעא כחוקת הקונס וז"ל משום דיש לו ספק ספיקא ספק קנה כשהוא בריא ומכר כשהוא בריא ואם הימני לומר דקנה כשהוא שוטה דלמא מכר כשהוא בריא או כשהוא שוטה דמ"מ קנה השני דאף דמכר כשהוא שוטה מכל מקום כיון דהראשון הסקיט וזותו כמה שמכר להשועה אף דהשועה לא קני יכול טוב השני לקנות כיון שנתן משות כזוהר מן הספקר ויראים מכריחות גבי הנותן מתנה לחבירו יאמר ח'י אשפזי זה ע"ש (כ"א ח') :

אך עוד קשה לכאורה כיון דמסתמא יש לו שער שקדי ח'ך ימא דכשהוא שוטה זמן הא כל שטר יש לו חוקה דנעשה בבכשר ובדאמרינן לעיל חוקה ח'ין סעדים הוהמין על השטר אלא ח"כ נעשה בגדול וס"ס לענין שוטה דמאי שאל . ול"ל כיון דקו"ל כותבין שטר למוכר חשפ"י שאין לוקח ח"כ אפשר דסעדים ל"י כלל שאלוקת הוא שוטה . [שוב מלאמי כן בדיעב"ה] . ובאמת ברש"י בסהדרין (כ"ע ח') פירש על הא דאמרינן אלא ח"כ נעשה בגדול דקאי רק על המוכר לפי' אבל לעיל פירש הלוקח והמוכר וז"ל לכאורה . ואולי דקאי באופן שאין כותבין ח"כ שניהם לפניו וכגון בשערי דלאו חקיייתא לה"א ועיין וק"ל :

שם (כ"א ב') בשלמא עד נעשה דין שמטיין מהא כו' ע"ש . עיין בה' הפלאה שדקדק דלחייב לירך אחר כן ד"א מתחילה

שם (מ' ב') תוס' ד"ה חייסין עיין מהרש"ם ח"א ספרים
דכיו ספק וכ"פ שאר פוסקים וז"ל דאף דהיבא דעגת
האחד הוי ודאי וספני ספק מאמנין לוודאי וכדלחמינן
בסיפא דמזון אוכל פירות מ"מ ברישא הוי גיהס ספק דאורי
נחן להמקבל או להעבד בעלמא וסבור שקיבל וטעה ומש"ה

הדיינים ולא כד"י אבל לא בשני שיטות וא"כ לריך לנטיע כן
ג"ל ודו"ק :

שם (קס"ח ב') מי שבא ואמר אבד שטרי כו' ופירש רשב"ם
כגון שאין לו עדים שאבד כו' ע"ס היטב . ל"ל לבאר
שיטתו דבאומר אבד שטרי חיישין שמה לא אבד או שמה
היחזו במקום ושכח ואח"כ ימלאנו ויגבה ב' פעמים וכפי'
מהרש"א . ואף שמודיעין ללוה שכ' לו שטר מכל מקום
חיישין שמה יגבה תחלה בשטר השני והלוה לא יסיר אל
לבו לשומרו לדיבור מדכתבו לו את השטר הזה ש"מ דקו
רבין במלתא שנאבד ממנו השטר הראשון ואח"כ יגבה בשטר
הראשון . וזה לא קשיא ארשב"ם מ"ט לא פירש הטעם
דאין כותבין שמה פרעו כבר וקראו השטר הראשון ? הלא
הוא מיירי שמודיעין ללוה ומודע שלא פרע (ואף דנימא
דחיישין לקטויה שיגבה מלקוחות מ"מ היו יכולים לכתוב
חזן מאחריות שבו) . ועוד דא"כ היו יכולין לכתוב חזן
מאחריות שבו אף שלא יודעו ללוה דבשטר שאין בו מאחריות
יכול לטעון פרעתי וכדאיתא בב"מ (י"ג ב') . ומש"ס פירש
הטעם דשמה יסיו לו ב' השטרות דלא חין כותבין אף בלא
אחריות דשמה יתבענו תחילה בשטר החדש ולא יטעון פרעתי
כי יאמר האמת שלא פרעו ואח"כ יתבענו בשטר הראשון
והלוה לא ישמור השטר החדש כשיפרע כי יאמר מהסתמא דקו
ב"ד שפיר שאין לו השטר הראשון מדכתבו לו שטר אחר
ודכוותיה אמרינן בב"מ (י"ז א') אבל אם יש לו עדים שנאבד
ממנו כותבין לו שטר גמור דמהסתמא כיון שאבדו בשוק לא
ימלאנו המטע דוקא . וזה לא קשה דניחוש שאחר ימלאנו
ויביא אותו לב"ד ובב"ד ימלאנו ללוה אם פרע ויורה האמת
שלא פרע ואח"כ יגבה ממנו בשטר החדש ? הלא דכיון דמודיעים
ללוה א"כ ישמור את השטר הנמלא ולא יוכל חו לגבות ממנו
בשטר החדש . ועוד דע"כ מיירי שהעדים מעידים שנאבד
ממנו בלחנם וכמ"ס הש"ך דא"י לא"ה אף כותבין לו שטר
גמור ניחוש שמה פרעו וע"כ שלא היו שם עדים אחרים אלא
הם דאל"כ ניחוש דלמא יביא עדים אלו בזהאי דינא והדר
יביא עדים אחרים בב"ד אחר ויגבה כמה פעמים מלקוחות
א"כ ממ"כ כותבין דאם יגבה תחלה בשטר החדש ואח"כ ימלא
אחד השטר היסן ויביא אותו לב"ד יהיה יכול לטעון פרעתי
ועדים שנאבד בלחנם לא יסיר ויכל להביא דהא הם יודיעין
שכתבו לו שטר . (ועוד דאפשר אף אם יביאם יהיה יכול
לטעון פרעתי ומחמת שידעתי שאבדתי השטר לכך לא לקחתי
שובר והא דכותבין לו מהחלה כשמיביא עדים שנאבד
בלחנם ולא חיישין שמה פרעו לאחר אבידה דמיירי שלא
זיה ידם מעה האבידה עד שבאו בב"ד) ואף אם ימלא אחד
אחד תחלה השטר היסן ויביא אותו לב"ד יכול לומר לא אשלים
לך עד שתחזיר לי השטר החדש שכתבו לך כיון שאין לו דין
שטר ויכול לטעון עליו פרעתי יכול ג"כ לומר לא אפרע לך
עד שתחזיר לי השטר החדש שכתבו לך . ולפ"ז נראה לי
דבשטרי מקח אף אם יש עדים שנאבד ממנו בלחנם חין
כותבין דחיישין שמה ימלא אחד אחד את השטר היסן והלוקח
יביא עדים שבא לידו ביום שנתכב ואז יחזירו לו את השטר
דהא כל עיקר הטעם דאין מחזירין שטרי מקח שנמלא דלמא
מכרו לאחר צין ניסן לשטרי וכדאיתא בב"מ וא"כ יש לחוש
שיגבה ב' פעמים והרשב"ם לא כתב כן אלא בשטרי הלואה
ואף בזה פליג עליו הרא"ש בתשובה וג"כ נראה לפ"ז דרשב"ם
לא כ"כ אלא למאי דסבירא ליה כאב"י דחיישין לפירעון אבל
לשמואל ורב אבי בב"מ שם דלא חיישין לפירעון בשטרי
הקגאה לא ככותבין אף שנאבד בעדים דאם ימלא אחד יהיה
הדין שיחזיר ואין לריך לשאול ללוה כלל וכמ"ס הסוכפות
בב"מ שם ויגבה ב' פעמים וע' מש"כ לקמן ודו"ק :

שם (קס"ט א') כל אדרכתא כו' וכל שומא כו' ע"ס . יס
לדקדק למאי דאמרין בספ"ק דב"מ דשטרי חלאתא

ואדרכתא לאו בני פירעון נינהו ומש"ס יחזיר המולא וכפי פי'
הגמ"י שם דאם איתא דפרעו היה לו לוקח ממנו שטר מכירה
מחדש או לשמור שטר החלטת דאם יקראנו וישליכנו יכול
המלוה לגבות הימנו בעדים שקרקע זו שלו היתה שהיה לו
עליו החלטת ע"ס וא"כ הלא גמי ניחוש דלמא יאמר לב"ד
שוק בזהאי ארעא ואח"כ יגבה ממנו בעדים שהיה לו אדרכתא
על שדה זו וילך זה הלוקח ויגבה מן הלוקחות ועוד דיגבה ממנו
בשטר השומא דזו היא החלטת השומא בב"מ שם . ובדוחק
י"ל כיון דיתבע ממנו מחמת האדרכתא והחלטת הישנה יבא
הדבר לידו חסד ויתברר הדבר ברמאותו ובעין שכחז הרש"ל
לעיל . ונראה ליישב ברווחא אחר שגדקדק דלמא תפס הרשב"ם
שאחר ד' או ה' יסירים יתבע פעם שני ומג"ל שיפור זה ולא
פחות . וטוב יל"ד מש"כ הרשב"ם דביבור שאח"כ סיביא עדים
שהמזכר גזל ממנו ומכרה לזה דלמא לריך לומר ומכרה לזה
הלא בלא"ה כיון שעדים מעידים שהמזכר גזל ממנו לריך
זה להחזיר לו . ע"כ נראה דחוקה לרשב"ם ג"כ הקושיא
שכתבתי דיוכל לגבות בעדים או בשטר השומא ומזה הוליא
הרשב"ם דאין שוכחין הדבר עד אחר ד' שנים לפחות ואז
לא יכול זה הלוקח לגבות מלקוחות דיאמרו לו כיון שכתבת
שני חזקה אלו היית עושה לקוחה היא בידך היית נאמן ואף
אם הודית בעצמך שלא לקחת ממנו חזק בעצמך והין אחת
נאמן לחוב לאחרים וכושיטת הש"ך דאין הודאת הלוה מחוייב
ללקוחות היבא שהיה יכול לטעון פרעתי [עיין בבו"ל ע"כ]
ע"ט] ופריך הגמ' שפיר במאי יגבה וע"ז משני דקאמי מכה
אבהאי . ופירש"ם ו"ל דיאמרו העדים שהמזכר גזל ומכרה
לזה ואין לזה שום עונת חזקה ולקחתי ממך כיון שהעדים
יודיעין שבאת לידו באיסור וטורק ממנו דין ואח"כ יגבה זה
שפיר מלקוחות ועיין לעיל בפ' ח"ה ובח"מ סי' ק"כ . ולפמ"ס
מיושב גמי מה דקשה לבלאזה על הא דפריך לקמן ונכתוב
הבבא למוכר כו' דמאי פריך הא כשם שאנו חוששין שמה
יגבה מלקוחות ב' פעמים כך אנו לריבין לחשוד שמה בבד
גבה הנגזל ממנו קרקע זו וטורק מלקוחות בהשטר הראשון
ואח"כ אחר להנגזל שוק לי בזהאי ארעא ויעורר ממנו פעם
ב' וילך הוא ויגבה מלקוחות בשטר החדש . ולפמ"ס הרשב"ם
דאין שוכחין הדבר עד ד' או ה' שנים נימא דממ"ל אם
עדיין לא עברו ג' שנים מעת שאמרו העדים שכתבו לו
השטר א"כ מהסתמא לא גבה כבר מלקוחות דא"כ היו זכרין
ואם כבר עברו ג' שנים מהסיבה ונתינת השטר הראשון א"כ
אפילו חין בו שטר מ"מ מחמת חזקה דאכל ג' שנים דאמרין
ביודאי דקרקע זו שלו היא ואין ניחוש דלמא עשה קטויה
עם הנגזל דאין כאן ריעותא כלל מה שאין לו שטר דפי'
מג' שנים לא מזהר ח"נש בשטרים ומוקמינן לחזקה דוואי
קרקע זו שלו היא דין ולא חיישין אלא שמה אחר כך יעשה
קטויה ויגבה שני פעמים וע"ז פריך לכתוב בבבא כו' וק"ל :

בבבא ענינא מה שהקשה הרא"ש על הרשב"ם מהא דאבדה
כתובתה דלא יסבין לה דחיישין שמה תמלאנו

ע"ס . ולפמ"ס דכוונת הרשב"ם דאין בבבא לומר שהוא דוקא
ימלאנו אלא חיישין שמה ימלא א' מן הסוק ויביאם לב"ד
ואף דכתבוה ג"כ לא יחזיר מ"מ י"ל דהא בלמא שמואל
ס"ל בב"מ שם דלא חיישין לפירעון דאם איתא דפרע מקרב
הוא קרע ליה רק דהגן חיישין דאמרין דלמא אחר הלוה
שנאבד שטרו ופרעו הלוה ולקח שובר ואח"כ יגבה הלוה את
שוברו מחמת קטויה וכ"ז לדין דאמרין כותבין שובר אבל
שם בכתובות (ק"ה ס"ד) אין כותבין שובר א"כ חיישין שפיר
שמה תמלאנו דאם ימלא אים אחד יהיה הדין שיחזיר לה
דאי איתא דפרע מקרב הוה קרע וא"ל שאמרה דאבדה
כתובתה דא"כ לא היה לו לשלם כיון דאין כותבין שובר
והגמ' בב"מ שם דקאמר פעמא דחיישין לפירעון דלמא ח"ל
למחר יסיבנא לך היינו גמי משום דכותבין שובר ועיין בגמ' שם

החכם' . ודברי החכם' כגוף חכם מונחם לי שהקשו הא לרץ להכיר שם האשה דהא לפי שיטתם כד"ס ולחוש ח"ל להכיר שם האשה כיכא דלא הוחזק והכא כגוף לרץ אחרת ויחזיק שמו יב"ש מריר פלוגי יכיר לא הוחזק ול"ל דע"כ לא כ"כ החכם' אלא באותה העיר עצמה דאם לא הוחזק אין חוששין אבל בעיר אחרת ודאי חוששין אולי באותה העיר יש עוד אחר בשמו בן ולרץ להכיר שם האשה ובמחזקין שם האשה שוב אין חוששין דלמא יש בשם שניהם שווים האם ואשמה ועיין :

ש"ס בסוף הפרק :ל"ל לבאר היטב שיטת הרשב"ס בשיעורא דשעבודא דאורייתא ולהבין איזה קושים הוסיף עליו . והנה לבאורם י"ל כסוגנו דמאן דאית ליה ש"ד לית מדיכוי ויזיל חליף את העבד כמור דזס הוי גובינא גמורה וזין דחזין דתנאם התורה רשות לגבות מהנכסים חזין דהשעבוד חל על הנכסים מה"ס ול"ל לפ"ז הא דכתיב עבד אף דהוי גבייה לגמרי על החוב ה"ק ויזיל חליף את הדבר שסוים מחושבן כך כבר על החוב מחמת השעבוד שמן התורה ומדוקק נישגא דשעבוד כה"ל הדיעם ומאן דאית ליה ש"ד כושר דאין השעבוד חל על נכסים בל מן התורה ואינו יכול לרץ לנכסים רק כופין אותו לקיים מצוה עשה פדית ב"ח מצוה ודא"י בהסכנת ודא דכתיב ויזיל חליף את העבד היינו למשכון במחוייב הלוה ליתן לו משכון להבטחה כשהגיש זמ"ש ואינו מבטל לו אבל לחלוטין לגבות ממנו אין יורדין לנכסיו בל מה"ס אלא כטיפין אותו . והכחא ח"ש הא דמקשה מטילה דאמר ד"ס ב"ה בזבירים דמוכח מזה דס"ל שעבודא דאורייתא דהא מסיק ליה מדכתיב ויזיל חליף וגו' מה דרבו לסווא פחות שבכלים ח"כ ע"כ ס"ל דקרא לגובינא קאמר דא"ל מנא ליה דלענין גובינא דנחא לשולם בבינויות או בעדיות וקרא לא מיירי אלא להבטחה ולמשכון בעלמא אי יתן לו זבירות ובאמת יתן לו הדבר יותר מכדי חובו כדי שיהיה בטוח במעוהו אבל באמת אי אפשר לומר בן דודאי קרא דוילא חליף את העבד הלוה מיירי ליתן משכון ולא לגובינא מדחליף קרא להחזיר לו העבד כבוא השמש וע"כ ל"ל דס"ק שולא מדאמר קרא כסופין אותו ע"י שליח ב"ד שומד כהן לסווא משכון למסור ש"מ דש"ד דא"ל לא היינו כופין את הנכסים למשכון אלא בשעת גבייה היינו כופין אותו לשלם וג"כ לא היינו יורדין לנכסיו אלא דהוי כופין אותו בעלמא בשם לקיים מצוה פדית ב"ה ומה לנו לכופו לתת משכון כיון שהנכסים אינם משועבדין חט"כ דש"ד ודבר כבר דשעבודא לאו דאורייתא והטעם כופין אותו ליתן משכון כדי שיהיה בטוח ופריך שפיר מדטולא מדס"ל בע"ה דיעים ביצירות ומסיק ליה מדכתיב ויזיל חליף את העבד ומא דרבו לסווא פחות שבכלים ואי נמצא דאף דשעבודא לאו דאורייתא מ"מ לרץ ליתן משכון ח"כ לא מוכח מהכא דלענין גבייה דיעים ביצירות דלמא אס בל לגבות כופין אותו ליתן ביטוח מ"מ בעת נתינת משכון יכול ליתן פחות שבכלים חט"כ דבר שאלו משתעבדין אין כופין אותו ליתן משכון רק כיון דבלא"ס משועבד לו דש"ד מש"ס כופין אותו ליתן משכון ומדחזין דיכול ליתן פחות שבכלים ש"מ דמשועבד לו לענין גובינא ג"כ זבירות דאם הוי משועבד לו בבינויות או עדיות הוי לרץ לתת ג"כ כעין זה למשכון אף ב"ז הוא לענין קרקע אבל במעות אינו חלוי בזה כלל דהא מעות אינו שייך ליתן למשכון ומש"ס אף דפסקין לענין ב"ה דאם יש לו מעות לרץ ליתן לו מעות מ"מ לענין משכון אינו מוילא לו אלא פחות שבכלים אבל בעת הגבייה לרץ ליתן לו מעות אס יש לו . ויחא נמי מאי דפריך הגמ' על דבר מהא דקאמר גבי קרקע יש לו שהקשו החכם' דהא מיניה ודאי חל השעבוד מדאורייתא ולרשב"ס

סס וב"ס לרץ לשלם לו ולבטוח ח"כ בהשעבד ומש"ס אפשר דעלם לו חוקף וסחזין לו עד למחר אולי ימצא השער ולא יטעך להוציא על כתיבת השובר אבל אי נמצא דאין כותבין שובר בודאי לא היה לו להמחין עד למחר ולשלם לו חוקף ומש"ס אס הוי מצינאין הכתובה הוי מחזיקין לה דאי איתא דפרע מקרב כוס קרב ליה וטעם דאשמיט דספרא ויר איתו אלא לסיק בעלמא בן ל"ל לסכנת רשב"ס :

ודע שדברי הס"ך שם (ס"ק י"א) תמוסים לי שהכנים לסכנת רשב"ס דבנאכד בעדים כותבין לו אחר ולא הייטקין שמה ימצאו מין דכותבין שובר והלוה יחזר או בשוברו או בשערו ואח"כ (בס"ק י"ב) כתב בנפרד דכותבין לו מזמן שני דהייטקין דהלוה יעשה קנינא ויכנס את שוברו וא"כ ס"ל ליחוס בנאכד דאף דהחוק דבנאכד נמי כותבין מזמן ב' מ"מ שמה יגבה פחות בהקיום ויחא שובר ואח"כ יעשה קנינא ויכנס שובר ויגבה בשטר שנמצא מזמן א' . ול"ל דחוק כיון דאי אפשר לכתוב בלחפז אחר מוכרחין אנו ליתן שטר למלוה ולא ילא ריקם מש"כ בנפרד דאפשר לתקן דיתנו לו שטר מזמן שני ודו"ק :

ש"ס (קס"ז ח') אמר חב"י הרי מאן דבטי כו' לא לחויי בסוף מגילתא כו' וכבר נתקבו המפרשים דלמא אמר כהן ארישא דמגילתא ובכתובות קאמר אחספא . ועוד הקשה ב"ה דו"ס מדע"ה בכתובות שם דלמא אמר בן חב"י בדרך עשה טובה דמבטי דאם רוצה איתו מקפיד ע"ז והא יס להוה שמה יעשה ש"ה על אחר וסווא יכיר החכם בעד . ונראה ליישב דודאי באמת עשה טובה יותר לחכם אחספא דארישא דמגילתא חוכא למוחש שמה יעשה לבטוב במקום טוב . ובת"ס הוסיף כעין זה לשון ד"ס מקושר עריו וכו' בס"ד וגם יתבאר ח' הקלף ודא"י שובדא בסמוך רק לפעמים אין זה עשה טובה נכסות אחספא דארישא למוחש שמה יכתוב עליו כח' ויתבאר ליכ"ש ששמו כשמו חס יחזיר לו לפני ע"מ ויגבה ממנו בט"מ כותבין סיב"ש נהן לו השטר וכבר לר"י אף דהוי יכול לסדויף ובת"ס כ"ז בנכ"מ דס"י מ"ב וזין שמחזיקין חתימתו יגבה ממנו אף דהוי ב' יב"ש בעיר אחת . ומש"ס לרץ ארישא דמגילתא וא"כ בכתובות מיירי כיכא דלא הוי ב' יב"ש בעיר זה ומש"ס אחספא עדיף מרישא דמגילתא דאיכא קלקול לפעמים וסכא מיירי דאיכא יב"ש ב' ע"כ לרץ דוקא ארישא דמגילתא . אף ב"ז לענין עשה טובה אבל רידינא מותר לחתום בין אחספא בין ארישא דמגילתא כיון שמה יוכל לעשות ש"ה על אחרים דאף דסוחזין ב' יב"ש ל"ש רק השפא דיקם מא' סימכור לו השטר בע"מ דא"כ גם מהבטי לא יעשה דהא אין מצינאין ש"ה על כוס א' מאן דכ"ל יכול לדחות ומש"ס קאמר חב"י ב' מקומות רק בדרך עשה כמור דאם איתו מקפיד על עצמו יכול לחתום או אחספא או ארישא דמגילתא ובסא בני נגד אחרים אף לענין עשה טובה פעמים יעשה בן ופעמים בן . כן נראה לי ודו"ק :

ש"ס (ב') ולחוש דלמא חיל למחא אחריתא כו' ואולי ומגדש לאיתתא דסוף כו' כל סוחזין שמו כו' ע"כ . והא לא הייטקין בהחזק ב' יב"ש בעיר אחת יתן א' מהם למחא אחריתא ויכתוב ג' ויתן לאשמו כל שני דכיון דכותבין שם שיהיו כנס ממילא כמחא ליתא לא יתירוס סב"ד עד שהביא שדים שהיו שיהיה בשעת הגט ובת"ס החכם' לשון אף הא קבילא דלמא חלך לריר אחרת ובס' לא ידעו שיש כגוף שני יב"ש והטעם כו' . ול"ל כהמת דאשה הסביבה ג' אריסים ידע . שבעיר הבטל אין יב"ש אחר [ול"ל שלא נמצא זה בפוסקים] או אפשר דלא חשבו זה שהטעם במקום שאין מחזיקין דוקא וע"כ ל"ל בן דא"ל לא הוי מחזיקין לכתוב ג' מחשש זה וכו' שפריך לשון ולחוש דמיירי ג"כ בהחזקין ובת"ס

לקמן. ולדבריו יחוש ג"כ בכל קיום דעלמא שהוא למטה דלמא יחסוך הקיום ויעשה שטר מאחוריו. גם מ"ם בס"ק שאח"ז דנראה דבקיום מאחוריו לריך שיכתבו שהקיום הוא מאחוריו ג"כ קשה הא מבואר בן בנ"י בשם הס"מ סוף דבר שדברי הש"ך בבאן תמוהים וז"ל:

נשאלתי הלא חזקה דלון אדם פורע בחוק זמן גרע מחזקה דכל מה שהוא תחת יד האדם הוא שלו דהא נגד חזקה דחוק זמנו אמרינן מינו כמבואר בה"מ כ"י ע"ה ס"ד ולגנך חזקה שט"י האדם הוא שלו ל"א מינו ובמ"ם הש"ך (בס"י ז"ע סק"ו) דהוי חזקה אלימחא ואלו לענין עד א' הוי לביסוף ולענין חוק זמנו מהני חזקה אף אם יש עד א' שפרע וטיין בש"ך שם ס"ק ע"ו דיכול בלא שבועה ולענין חזקה שט"י האדם הוא שלו אם תבע אדם חפץ מחבירו שהוא מוחזק בו ויש לו עד א' וזקק העד לשבועה דאורייתא. והשבתי דע"כ לא ב' שם ס"ק ע"ד דיכול בלא שבועה אלא בשטר משום דמדאורייתא ח"ל לישבע אף אם עד אחד מעידו שהוא פורע משום דחזקה שטרך בידי מאי בעי אלים טובה ודמי לב' עדים אלא דמדדבין לריך לישבע וסלכך כיון שמסייע לו חזקה דא"א פורע חוק זמנו ח"ל לישבע דיש לו ב' חזקות אבן בחובט חפץ מחבירו בע"א לריך לישבע מה"ט ולא מיפטר מכוס הק' חזקה למוד דכל מה שתחת יד האדם הוא שלו. אולם בחמת ז"ע אם תובע מחבירו ע"פ וסוף בחוק זמנו וסלוח טוען פרעתי ויש לו עד א' שפרע היכי דיינו להאי דיעא נפטרתי ס"ל עד א' קם לממון. נחייבו לחובט ע"ד הא ליכא ש"ד ליטול וגם בנק"ט כעין דאורייתא ל"מ בנצ"י ובפוסקים שימנו זה בכלל הכשבעין ומוטלין. יכול בלא שבועה הא חיבה עד אחד דקא מכחיש ליה. וז"ל שהתבטע פטור נגמרי ולא הוי עד א' קם לממון דזו לאו מחזקה עדות נגעו בה אלא דחזקה כשרות דעד מסייע להנתבע וה"ל תרי חזקות חזקה ממון וחזקה כשרות וס"ל הק' חזקה דס"ז דהא במקום תרתי. ואף שראיתי בס' מעשה חושב בתחילתו בחוקי מחבירו ויש לו עד א' דשלו חטף הסובב נשבע ומוטל ע"פ, שאני הכא דליכא חזקה ממון כיון דחטף בפנינו, ובטען זה כ' בהפלאה בבחובות (פ"ה א') דאם הנתבע אומר ח"י אם פרעתיך ויש לו עד א' שפרע מלפנין ברי שלו לחזקה ממון ופטור ע"פ. ואף דהר"ש ריש ב"מ כתב דמס"ה לא הוי השומר עד משום דליתו קם לממון ומזה למד הש"ך (בס"י ע"ב ס"ק ס"ה) לכל מהחייב שבועה וז"ל שאין עד מסייע פוטר שאני הכא שכיין שכלא העד אם היה טוען ברי הוה עליו חיוב שבועה וכשהוא טוען שמה ס"ל מסוי"ל ויש עליו חיוב ממון א"כ אף דינמא דחזקה כשרות דהעד וחזקה ממון פטרו אותו מממון מ"מ גשאר עליו חיוב שבועה וכיון שא"י לישבע משלם דלא עדיף מאלו הוה טוען ברי ולא הוה נשבע שמשלם משא"כ הכא כיון שהעד פוטר מממון א"כ נשבע בחמת שבועה היסת שפרעו חוק זמנו ופטור ובנידון דהפלאה נמי נשבע היסת שאינו יודע אם פרעו ואף דליתו יכול לישבע בברי מ"מ בשבועת היסת לא אמרינן מחוק שאינו יכול לישבע משלם ודו"ק:

תצא

ועניי אישות

קידושין (ד' א') ואילעריך למיכתב מ"י כו' וה"ל דחמא מ"י כו' אבל קידושין כו'. לכאורה קשה מבאן על דברי בעל הפלאה בבחובות (מ"ז א') שכתב לתרין קשיית התוס' שם דלכסי לא ילפיק קידושין מחופה דהיינו מאת כתי נחתי וידעיין חופה נערה דשאי חופה משום דמפקעת עליה מחפשה ידיה וכסברת הגמ' שם ובזה חירן נמי דמס"ה

אמרינן

ולרשב"ם ניתא דהשיעבוד חל על גופיה אבל לא על הנכסים וא"כ אף שגבי קרקע לא זכו רק לאחר מיתת אביהן וה"ל ראוי. ואף דמלי למידחו דמיידי בשטר וא"כ אף אי שיעבוד ל"ד מ"מ חז"ל עשו שיעבוד והר"ה שגובה מלקוחות מ"מ ס"ל לגמ' דאי נימא ש"ד אינו גובה רק מבאן ולהבא וכמו דס"ל להבא בפסחים ויהיה א"כ מוכח מזה דרבה סבירא ליה שיעבודא ל"ד ודו"ק:

צ"ע טובא לפי מאי דכתב העו"ט (ס' ל') בשם הרמב"ן בזה אומר ק' וזה אומר ר' וזה אומר ש' וכו' ע"פ דאם העידו כולם ביום אחד בהכחשה אינו משלם אלא ר' ע"פ ח"כ לפ"ז דמיקרי הכחשה א"כ בזה אומר ק' וזה אומר ר' אמאי מלטרפין שניהם למאס כיון דמכחישינן וא"ז במאס הב' ס"ל עדות מוכחש' ושוב אין מלטרפין לעדות אחרת ודקדוק'ל בבי' ל"א והש"ך מסיק הכס דאף בעד א' אמרינן בן [ועיין בס' שט"מ בס' ל' ס"ק ג']. ובז"ל על דברי הגמ' גופיה היינו יכולין לומר דס"ל דמלטרפי דמיקרי הכחשה בבדיקות ועידי דכתי אבן לפ"ז בנידון דהרמב"ן היינו שומעין לאותו שאומר ת' דעדים המעידין בפחות אפשר לומר דפטו ולא דקדוק כל כך ומשום זה לא ראו להעיד יותר אבל אותם שמעידים על ת' בודאי חילו לא ראו בפירוש לא היו מעידים ובודאי קושטא קאמרי וכו' בנה"ט שם ומדפסוק הרמב"ן דליתו משלם אלא הפחות ע"כ ס"ל דמיקרי הכחשה בחקירות ואפ"ה מלטרפין למאס ומוכח לסדיו דלא כהש"ך (רס"י ל"א). ובחמת נראה שיקר דמיקרי הכחשה בחקירות מדקאמר הגמ' בב' כיון שיש כולם ר' ק' ואינו משלם אלא ק' ואמאי לא נימא דלא דקדוק וישגם ר' כדברי הכת הב' אלא ודאי כ"ל. ואף שהש"ך ס"ד לדבריו מדברי הרמב"ן וסר"ן לאו ראייה היא כלל שהש"ך הביא בשם הרמב"ן בס' ל' דס"ל עדות המכחשת בחקירות כשרה בד"מ וא"כ י"ל דהרמב"ן סבר כוותיה וא"כ אחי שפיר דליתו מחלק בין עד המוכחש משנים למוכתש מאחד ול"ק ליה רק בדעי גירושין אבל לדיון דפסקין דפסולה הדבר מוכח דעד א' בהכחשה מלטרפין. וע"ק שלפ"ז דמיקרי הכחשה בחקירות אף העתיקו העו"ט בס' ל' ס"ג דברי הרמב"ן דאם העידו כולם בהכחשה משלם ר' הלא שם לכ"ע לא מלטרפין דליתו שאומר ר' מוכחש מד' עדות ואותו שאומר ש' ג"כ מוכחש מד' וכל עדות שאתה תרזה כולם מוכחשים מכ"א וא"כ בודאי לא מלטרפי ובמ"ס רס"י ל"א. והרמב"ן לענינים אלו שם ס"ל עדות המוכחשת בחקירות כשרה בד"מ ואף שהס"ה והש"ך סס"י מ"ו הביאו משמו דאפילו עד א' בהכחשה לא מלטרפין בחמת הדבר חמור אף יסבור הרמב"ן בן ויסבור דברי ענינו בתשובה וכבר תמה ע"ז בס' מע"ח בסופו אבל לדיון דפסקין דפסולה ח"א לומר בן וז"ל. ואולי ל"ל דלטול מיקרי הכחשה בבדיקות ואפ"ה בשני כתי עדים אינו משלם אלא ק' כיון דעכ"פ א' מהן טעם אמרינן לקולא אולי לא דקדוק אותן שאומרים ר' ובחמת לא ליה רק ק' וכן בנידון דהרמב"ן אינו משלם אלא ר' דלולי האומרים יותר לא דקדוק כ"כ וגדמה להם שהלוח יותר כיון שב' עדים אומרים שלא הלוח יותר מר' ולפ"ז יאטרפו ג"כ לעדות אחרת כיון דהוי הכחשה בבדיקות ועידי דעמי ועיין

הוס' צ"ב (מ"ה ב') ועיין:

הש"ך (בס"י מ"ו ס"ק פ"ה) כתב דבקיום שעל הגליון שבנד

השטר לריך לכתוב שהשטר כתוב לכחצו כו' דאל"כ יחוש שמה יחסוך הקיום ויעשה שטר מאחוריו ע"פ. והוא תמוה לפי"ש בענינו בס"ק שאח"ז דבקיום מאחוריו לריך שיכתבו ס"ד שהקיום הוא מאחוריו או שיניחו אחר שיטה ע"פ והבא ע"כ ליכא אחר שיטה דא"כ יחוש שפשוטו שמה יחסוך הקיום ויעשה שטר הוא ועדיו בשיטה אחת א"כ ליכא למיחס ג"כ שיעשה שטר מאחוריו. גם מאוד תמוה מכ"כ ויכתוב אהמו דייני כו' דמס מוטיל מה שהבט"ד בעלמו כתב הלא לריך שהס"ד יכתבו קן בהקיום לפי חתימתן ובמ"ס

המדין דמ"י שייך לאביה אף לאחר חירוסין ולא ימא דקד' לאביה קאי דוקא קודם חירוסין דה"ל גא לבחוב קרא דקידושין וילקף מחוסה ע"כ סיטב וא"כ קשה דמאי קאמר הכא ואלטרין כו' משום דקא מחוסה מנייה כו' ה"ל בלל"ס אלטרין למיכתב דאי כוס ילפין ממ"י ה"ל דמ"י גופ' שייך לאביה רק קודם חירוסין ואף דקידושין כוס ידעין דה"ל קבלת קידושין כוס בשעת חירוסין אבל כוס טעין במעשה ידי דה"ל דוקא קודם חירוסין לאביה ומש"ס אלטרין למיכתב קידושין ותיקשי לן ה"ל מניין למילקף מחוסה חלל ע"כ דמעשה ידיה שייך לאביה אף לאחר חירוסין וכמ"ס ההפלה. וי"ל בדוחק דמש"ס לא מביי כיו דה"ל תיקשי לבחוב קידושין לגלות דמ"י שייך לאביה אף אחר חירוסין ולא לבחוב את כדו נסתי על חופה וכו' ילפין חופה מקידושין וגם מסבדל כוס ידעין מקידושין לבד דמ"י לאביה אף אחר חירוסין דה"ל לא נסבדל קידושין וכו' ילפין ממ"י וגם מסבדל דה"ל להפקיע עמיה בקידושין שלם ממ"י דה"ל ח"כ אביה מקדשה ולא לירך קרא דקידושין ח"כ דמ"י לאביה אף אחר חירוסין ולא לירך קרא דחופה ומש"ס טורף לומר דלא ילפין קידושין ממ"י וא"כ אי כוס כתיב קרא דקידושין נהוד ה"ל דמ"י רק עד חירוסין ואפ"כ אלטרין קרא דקידושין מבוס דלא ילפין ממ"י ולירך ג"כ קרא דחופה לגלות על מ"י דה"ל אף אחר חירוסין ודו"ק בזה :

ש"ס (ו' ב') גמ' ואי קסבר מתנה על מנה להחזיר לא שמה מתנה אפילו תרומה גמי לא. קשה כובא דה"ל יס' גמ' דבשלמא בטובה כיון דמחוייב להחזיר ואי לא חיבא גזל וכמו שפי' רש"י לקמן גבי אחרון משום הכי לא כוס מתנה אבל גבי תרומה כיון דכבר קרא שם תרומה אף דנקו לו ע"מ להחזיר מ"מ אם לא יחזיר לובא גזל דכלאו הכי חזו של בעלים וליבא לבעלים בה חלל טובח הנהא וכו"ס אינה ממון להיות נקרא גזל וכיון שהוא ביד כסן יכול לנכסם לעצמו דבשלמא גבי פס"כ יכולים לבעלים לומר כיון דנתנו ע"מ להחזיר ולא החזיר חדשתא דכתיב לא נתנו לו חלו ה"ל סליש רק כיון חמש סליש אחרים לבסוף אחר מש"ס לירך להחזיר דה"ל יס' גזל אבל גבי תרומה ליבא לומר הכי וכו' ח"כ א"כ ימא דמוכח מוס דסתמא דגמ' כ"ל ע"ס ממון ואולי ספק גמ' חקושי' ב' מרבה עמיה וכו' :

וע' תוס' גמ' (ו' ב') דאף למ"ד דע"ס ממון יכול הסכן לתפוס וא"ל כיון שלא הפסד רק החזיר לא הוי שלו דמ"מ יקשה לסברה הסוס' ר"ד לשל גבי חליפין דה"ל נקיים בחליפין עמיה אף שהחזירה מ"מ כיון דיכולה לשפסא אם תחלה מיקרי שלה ח"כ ס"ל ימא כן גבי תרומה :

ואור' דמ"מ כיון שנתן לו ע"מ להחזיר והסכן גמר בדעתו להחזיר ח"כ לא קנה כלל לפי ה"ל דה"ל דמעל"ס ל"ס מתנה ומש"ס פריך שפיר אמאי ילא ידי נתינה ושאי גבי חליפין דכאן מקנה לה וכו' ג"כ כוונתה לקנות אף בדעתה להחזיר מ"מ ה"ל קי"ל שמה מתנה ודו"ק :

ובזה ח"כ גמי מה שהקשו למה לא הקשו הסוס' ארישא במכרופס"כ וכו' דו"ל דכיון דל"ס מתנה וכו' קיבל חדשתא להחזירו ומחזירו באמת ח"כ לא קנה כלל וגם כיון שהמוכר נתן לו ע"מ להחזיר לא רצה להקנות לו כלל אבל למסקנא דמתנה עמל"ס שמה מתנה פריך שפיר אמאי לא ילא אף אם לא החזיר ה"ל בעין חלל כסול ודו"ק :

והצעתי הקושא הזאת לפי דודי הרב הגאון המפורסם חו"ב מוסר"א ז"ל וז"ל דה"ל ח"כ דק"ק נאורדאק. ולמנן יס' שפחותיו דובבות בקרב העתיק מה שהביא לי בזה זה זמן כבר משנת תק"ח. וז"ל. שלום רבי נחוגר כלי קרב. הרב המחודד ומפולפל מופלג להפליא כו' קש"ת י'. מתנה עול הניכור להשיב לשאלין צהלות פסה בהלכה למעשה אי אפשר לי להשיב להללו שאין השעה לריבם לכך אבל מתנה שחביבין לי דבריו. וידעתי מוטב ששוקד בעינין הלכה אשיב

לו בקצרה. ע"ד קושיותי בהרומה אף שמתנה עמל"ס לא שמי' מתנה והחזיר לו כמים נתינה מתנה שהיה יכול לתפוס. לפ"ד לק"מ דלפי דבריו אם נתן לבסוף לשמור הפרשה תרומתו והחזיר לו פקדונו ואמר ג"כ מתנה שהיה יכול לתפוס ילא ידי נתינה זאת אף הדעת נוסה. גדולה מזו אמרו בשה"כ אם לא פירש שנתן לו ע"מ להחזיר והסכן קבלו ג"כ שלא ע"מ להחזיר. כהא וודאי חזו מחוייב להחזיר חש"כ אם החזיר אף גמ' פדיו. גם מוכח בהפלות ק"כ תוס' ד"ס לבדור אם הסכן מקבל בתורת חוב אף שהבט"כ יודע שאינו חייב לו חזו יולא ידי נתינה וא"כ כש"כ כהא בכו"ל דמתנה ע"מ להחזיר ל"ס מתנה לא נתן בתורת נתינה ולא קבל בתורת נתינה להחזיר ח"כ דלא ילא ומחוייב ליתן לבסוף אחר לא ידעתי בזה הפסד על סוגיה מתנה קושיות הפסד דבסוף רק אם הפסד ולא החזיר כהא וודאי שמי' נתינה וביא לא חירי הסוגיה. ואף דגבי אחרון סבדל הפסד אם לא החזיר לא ילא. שם הגוף לירך לזאת ואינו יולא באחרון הגוף והכא שמי' ומתנה שהמו"ל נהן ונכר שומד חזרי השיר והענין חזו חולס להפסד קרתי וא"כ יחוג בשמחה כדלנו וכו' וכו' ח"כ בע"ד הק' אלכסנדר זסקנד חופ"ק נאורדאק. עכ"ל דודי הגאון הג"ל זלל"ס וק"ל :

ש"ס (ו' ב') כעורה זו כו'. הסקס בס' עמיה יוסף דלמא מש"ס לא יליף מובעל דה"כ לא כוס ידעין למעט חמס העבדים דחייב לא כ"ל דרש"ל דה"ל כדמובא נקמן ע"ס שתיין בדוחק. ול"כ דכתי פריך נילף מובעל ואמה העבדים נמעט מבעולה בעל דכתיב נקד ע"כ בטיה וגל נחון ומשני אי מהכא ה"ל דמקדס וסדר בעל כומר ואף דמ"מ נדע דמקדס בבקר נהוד מדאלטרין בעולה בעל נמעט חמס העבדים דאי כסא וביאה בעיני לא שייך נמעט חמס העבדים דה"ל נקיים בבקר נהוד וכמו שכתב הפ"י מ"מ כיון דסוף סוף לא שמישין בבקר אי ביאה נהוד משה חלל ע"י הסוס דבעולה בעל יותר טוב מחדש בעולה בעל לקמן ביאה ובעולה למעט חמס העבדים. וא"כ גמי דה"ל קאמר שמי' לרבי ג"כ דה"ל לא דריש ומל מקום נמעט חמס העבדים מבעולה בעל ויניף גם כן כהא דרש"ל דה"ל כן נכסו בעולה איב ודקאמר נ"י יוסף. ולפי מש"כ נסח דה"ל שמי' דכ"י דילקף מובעל ולא חשש נכר קושא דמקדס וסדר בעל סוף מדאלטרין מיעוט נמעט ח"כ וכמו שכתב הפ"י וכו' וז"ל גמ' ימא דמוכח מוס דסתמא דגמ' כ"ל ע"ס ממון ואולי ספק גמ' חקושי' ב' מרבה עמיה וכו' :

ש"ס (ו' ב') רב"י ד"ס ביאה שמי' חופה פירוש ביאה שאלה חופה וסבך שקודם חופה. עי' מפרשים שדחן גמ' נקט ביאה שאלה חופה וגל כפשוטו. ול"כ בפשיטות דה"ל לבאורה קשה גמ' לי ק"ל נסבך שקודם חופה ה"ל נשואה גמורה היא ומל טיור כניחך נפאק וכו' ז"ל דק"ו חזי לנכסה לחופה וגל נבעל דה"ל דלא מיקרי נשואה עד שיבעול וא"כ קשה ביאה גופיה מל ידעין דכתיב שקדשה כביאה מ"מ כיון דלא בה עליה אחר חופה חומה דלא חבלי דלא מקרי נשואה ומש"ס פירש דלפין מביאה שאלה חופה דלא הוי נשואה ומקדשה כאלה וכו' שם המקום צמח סמל"מ ומ"מ וכו' לפי ה"ל חלל למאי דמסיק דכ"י ז"ל דגם זה סבדל פשוט דלכלל דה"ל חקשו הסוס' דמאך דיו דכתיב כסף וחופה ואור' דה"ל מפרין ק"ו וא"כ יקשה דה"ל אלטרין ק"ו לנכסה לחופה ולא נבעל חלל ע"כ דמקדס שאלה לירי' ולא לירך קל ומומר לזה ודו"ק :

ש"ס (ח' א') תוס' ד"ס מאי חיות כו' שייך מהרש"א. וא"י מאי קאמר דה"ל לדברי המעשיר בבסה מיידי ג"כ נשין יוסף

יוחסין חלה דבאמת הסוס' קאי בתירוטם חלשיל דל"ד לכתן לחלוקין
בחד חוקה דמיירי נמרוסם דרבין ועיין בתוס' כתובות
פס. ומאי דאמרינן פס לדברי המכשיר בה מכשיר בתה
לא חייבי כלל בחרי ותרי ט"ס וז"ל וק"ל :

ט"ס (ס"ז) האשה ויגד' כו' דבריו קיימים. ויש להקשות
דבא חק קי"ל כרבין דר"ס דלא דרשי עצמא דקרא
וא"כ בנכרית דולדס כמוס ט"כ נפקא לן מהקשה דמי
חסין וגו' ואשם וילדיה ט"כ לדברי ריה"ג. והפוסקים
פסקו כרבין דריה"ג, וי"ל דהנה קשה דרבין אדרבין וגם
קשה על הגמ' גופי' אמאי דחיק למיקר מהקשה אחר ט"כ
ר"ס לא ס"ל הקשה זו ולמה לא יניק מיקרא מפורש בסוף
עזרא שכוליו הנשים נכריות וכן הולד מהם דאלמא הולד
כמוס. וז"ל דלמה ללמוד מן הסוס' כדי לידע דרין עד
דחתי עזרא וכדפריך בבמה דוכתי עד דחתי יחזקאל מאן
חמרה. אך באמת חין חנו חוששין לזה כמו דמשני הס'ס
גמרא גימרי לה וחתא יחזקאל ואסמכי' אקרא, כן יומא
ג"כ גי' עזרא וא"כ לא קשה דרבין אדרבין דק"ל לא ס"ל
הקשה דמי חסין רק למדין מיקרא דעזרא דנכריות הולד
כמוס ובשפחה ילפינן מהאשם וילדיה ומשום הכי
ס"ל דבריו קיימין וא"ש פסק הפוסקים ודו"ק :

ברובות (ב' א') בתומם נשאת לזכר וכו'. הא דנקט לזכר
ולא זכר ללמד דבליד ד' ג"כ מותר לישא ואף
לבעול ג"כ מותר מן הדין דליכא אקדורי דשפא זכר אחד
ואף דמסקינן בחמשי' נבעלת סינו דרך ע"ה עובס משום
בדכה ולא מיקרי עברין וכמ"ס הסוס' לקמן. ובאלמנה
נקט ג"כ לזכר דאף דבדכה דלדס עדופא מ"מ
בגילה ג"כ יש בדכה דדניס ואי בעיל בה' ג"כ פ"ד,
ועצמא דסקור באלמנה ג"כ חינו חלה ע"ה עובס לפי מאי
דקי"ל ג' לשמחה. ומש"ס נקט נשפא דלזכר דמשמע לחדי
חפי ודו"ק :

ט"ס גמ' ועכשיו שנינו סקרו כו'. מה שדקדקו המפרשים
למה חלה הדבר בסקרו ולא אמתניתין. וי"ל דמשום חלומה
נקט הכי דמשום בדכה לא מיקרי עברין ואינו חייב
במזונות וכמ"ס הסוס' וא"ש דנקט סקרו ג' ימים ועיין
מהר"א וק"ל :

ט"ס ט"כ חלה מסיפא מעכשיו חס לא באתי כו' מת וס"ה
נחלס כו' חלה רבא סברא דנפשי' כו' ומי חויב מידי
דמדאורייתא לא הוי גט וכו' ט"ס כל הסוגי' ופירש"י ואוס'
סימב. ויש להקשות עובב' א' דמאי קאמר ס"ה חלה ס"ל'
כ"ס חלה וכמו שכתב רש"י בד"ה מה הוא דחיו גט שאין
אונס גדול מזה. ב' דלמאי דקאמר דלמא דווקא מת וכו'
א"כ נפשו הכתיב ממזונותא דחס לא באתי. וליכא נמימר
דקמ"ל לאפוקי מדרבנן. דזה ג"כ משנין מסיפא דווקא
מעכשיו ס"ה גט חלה בלא מעכשיו הוי גט נאח"מ. ג' יל"ד
בפרש"י ד"ה דמדאורייתא חינו גט וכו' שמענו טענה אונס
מה"ס דכו' דל"כ כ"ז חלה ממקומו הוא מוכרע מדקאמר טעמא
משום לזנוות ופירושא מכלל דמדאורייתא חינו גט. ד יל"ד
בתוס' ד"ה ובסברה וכו' שכתבו וז"ל מה מת חוק יב"ה נמי
יחא גט כו' שהמפרשים דחקו טעמן דכוונתן בלא מעכשיו
דחוי גט נאח"מ ואין לשונם מורה כן ובכר הקשה הפ"י דמאי
שיך מעגנא בזה באמה יתקנו דוכתוב מעכשיו. ונראה
נשכ כ"ז דלמאי דקאמר דלמא מת דווקא ס"ה
דבמה ומעכשיו הוי גט דל"ס גלח"מ וגם אונס דמיתה לא
מבעל דל"ג לי דחשול קמי יבס. ובאמת יש לדייק מכאן
דבלא מעכשיו חינו גט רק ס"ה דעצמא משום חין גלח"מ
ולחכי קמני המזניעה לאשמשנין דבעל מחמת אונס ג"כ
(דליכא למטעי במזניעה עצמא משום דחין גלח"מ דא"כ
ל"ל למיתני כלל הא מסיפא שמעין. ושוד לאשמשנין
באומר כרי זה גיטך אחר יב"ה ולא בעושה הגחי) וז"מ

לחלס ול"ל דליתני חלה וכו' מת דהתוס' לא כ"כ לעיל חלה
בה"א חלה ידע סברא דל"ל לזכ דהפול כו' חלה הסתא חויב
נמימר דאפילו במה בלא מעכשיו יש אונס ובשפחה ובדין
זה כ' המהר"ם ט"ע ובצינורו. אך לריך להבין לפי מאי דקאמר
וחלה מסיפא כו' מת וס"ה חלה דא"כ חוקשי לי' מלישפא
ל"ל דהא מסיפא שמעין דבלא מעכשיו חינו גט. וי"ל דאי
מסיפא סוס חמינא דבאמת יש אונס וסא דקמני ס"ה גט
מיירי בכוונת שלא הוי אונס כגון שהיה מביאו מסלך ז'
ימים והניע ז' ימים קודם בלוחו היב"ה ולא חלק וישכ
במקומו וז"ל אחד קודם בלוח הזמן מת דאף חס גא חרישו
אונס ג"כ לא הוי בא, לביתו ובלא מעכשיו סוס בכל מכוס
דחוי גט נאח"מ חלה מ"מ יש אונס ולחכי נקט המזניעה
לאשמשנין דמה הוא דלחונ גט חלה חלה ס"ה גט וט"כ דחין
אונס. אך כל זה הוא לענין חלה חלה במה דחוי אונס
גדול חויבא למימר שפיר דים אונס והסיפא מיירי בכוונת
דליכא אונס וכמ"ס. ומש"ס קאמר מת וס"ה חלה ולא
קאמר כ"ס חלה דבאמת יכול נהיות סיבא דשיך אונס במה
יש אונס. רק דמ"מ מוכח דבשפחה חין אונס ולחכי קאמר
מת חוי גט סיבא דלא הוי אונס וס"ה חלה סיבא דשיך
אונס דחוי גט ובדמוכח מיתורא דמזניעה דחתי לאשמשנין
דבשפחה ס"ה גט ואין אונס. וא"כ רבא דקאמר לפי המסקנא
דקאמר מחמת סברא דנפשי' דחין אונס ט"כ ס"ל כפשי
המשנה ובמ"ס לדעת הששנן רק משום דלא דחתי נה"ק
סברא לזכ ואחר שגדע הסברא ממילא פירוש המשנה במ"ס
דסיפא חתי לחורויי בכוונת דל"ס אונס רק דלא הוי גלח"מ
ומזניעה דמשמעין דמה הוא דלחונ גט חלה חלה ס"ה גט
חלה באונס דמה דחוי אונס גדול יש לומר באמת דבעל
ואף באונס דמעכשיו. [ובנל"ס] ל"ל כן חין דכל שיך טעמו
של רבא משום לזנוות ובמה לא שיך מיעגא ויתבס דמיתה
קלא חות לי' וכמ"ס הסוס' דביבור ס"ל] ולחכי סקרו הסוס'
שפיר מה חוק יב"ה נמי יחא כו' וכוונתם במעכשיו. וזה
מושב נמי קושיא ג' דדקדקו דל"ל לרש"י להביא מיקרא.
דבלא זה סיני יכולין לאמר דמדאורייתא אין אונס רק
דמ"מ לריך לפעם דלזנוות ופירושא משום דבמה יש אונס
ואף במעכשיו ח"כ חוקין דרבין. תקנו דאונס מבעל ולמה
לא תקנו כן בחלה ט"כ נאח"מ טעם משום לזנוות דמ"ס
חוקמא. מדאורייתא להכי ל"ל דסמוך אקרא ולעזרה וגו'
דשמעין שפיר דים אונס מה"ס ודו"ק :

ט"ס (ב' א') גמ' ל"ס חלה מתקנה עזרא וליך כו' ח'
חויבא בחי דנין כו' חסה נשאת בכל יום. וז"ל דלא
הוי דבר שגאסר במיין דמזיקרא לא תקנו כ"ל בזמן ובמקום
שכתי דניס קבועים וכמו שכתבו הפוסקים גבי גמיו.
ובזה יתורן דנקט במתניתין הטעם שפירש' כו' דזה לריך
לדקדק במ"מ דנקט טעם במתניתין דהוא בלא לזנוק דהא
הגמ' מפדשת הטעם ובדקדק המשנה בזה מקומוס שסיתת
דבריה וכן קבלתי מאמ"ו הגאון מופס"ד הדין מוס' ישיב
מאיר זללס"ה שריך ארס לדקדק על זה [ועמ"ס] לעני
פ' שלח] ולדבריו יחא דקמ"ל דשיך הסקנה לא ביהא חלה
בזמן ששיך זה הטעם וז"מ האידנא וק"ל :

ט"ס ט"כ גמ' ובשני לא יבטוס. יש לבין דוקא בשני חלה
באחד בשבת שפיר דמי ועדיף טפי דהא יחוקן טעמא
דבחולים ומ"מ לא רלו חמשים לומר להם דישארו באחד בשבת
דלא רלו לעקר תקותא דד' וסעס נסגו מעלמן בשלישי
שלא ידעו הדין ולא מיתו בידם חמשים ואי הוו עבדי בבי'
הוי מוחין ובא' כל שכן דלא הוי מוחין. ומס' שפירש"י
לקמן ד"ה נעקרים ויתקנו להם ימים אחרים אף שלבאורס
יום ח' בשבת עדיף מעצמא דבחולים ועדיף מעצמא
דסקרו וכמ"ס הר"ן ריש מילתין מ"מ כוונת רש"י דיתקנו
להם יום ח' וז' דאף דליכא טעמא דבחולים בחמישי חויבא
סקרו

אך לולי דבריהם היה נראה לחלק דאיסור פ"ר שריין במקום נער וגם במקום ממנו יכול להיות דמוחר ובמ"ש הסוס' מהך דמזלפין ומהוהענא אבל משא"ל חמיר יותר דמכזין ולא שריין אף בלער ולהכי פריך שפיר אחמי פטור ומוחר וערש"י ודו"ק היטב :

שם (ט' א') ע"ש בסוגי' וברא"ש סי' י"ח שכחב ח"ג שא"ה דאיכא חזקה בו' אבל הכא ליכא חזקה וכו' ולא היה דאיכא רוב דרנן בו' וכן במשארסחני נאכסחי ח"ג דחזקה ממון מסייע לרוב דרנן אפ"ה חלים לי' ברי ומדימנא . כבר תמסו כולם בדברי הרא"ש הללו בשחומין ביומר . וז"ל שך פירושו דמתחלה חילק דבשלמא לענין ממון איכא מני אבל הכא ליכא מינו דקאי בשיטת ר"ח דמ"ט פתחה סתום (או י"ל דס"ל כדמכ"ס דמיידי במלא דס' וא"כ ליכא מינו דמ"ט דס"ל כמ"י דאין לה דס' ולא פתח וי' בביאור מוהר"ם לקמן ע"ב) וגם לטעמא דחזקה חילק ג"כ שאני הסס דאיכא חזקה כלומר חזקה הגוף עדיף מחזקה ממון לומר דסתמו נכשלה . ואף דאכתי י"ל שמה דרנן ורוב דרנן מ"מ כיון דהוי ח"י ח"פ כמ"ס מהרמ"ם והשלחה מוקמינן חזקה היתר נגד חזקה ממון וא"י ח"פ נגד רוב דרנן דחלים עמי מרוב דרנן דהא אין סולקין בממון אחר הרוב ובא"י חס פרעמך מוליאן ממון אבל לענין איסור כיון דהוי רוב דרנן אף דאיכא נגד חזקה היתר מ"מ רובא וחזקה רובא עדיף ולא מהני ברי דידה ג"כ . ולכסוף קיים דברי תר"י דהא מ"מ חזקין דברי הוי מעלה דהא נהי דמוקמינן חזקה היתר נגד חזקה ממון והוי שקולים מ"מ למעט עושים מעשה לבטלה ממון וכן בא"י ח"פ אף דהוי טענה גרועה מ"מ אין מוליאן ממון אלא חס כן יס ברי כנגדו וחזקין דברי יס לו מענה עפי לבטלה ממון וד"כ ה"נ לענין איסור אינה נאכרת מחמת הדבר ודו"ק :

וד"ע שבדרי ספ"י בכלן אינה מוציאה כלל דהיאך קיים דברי ר"י דדמי לממון דכמו דמוליאן ממון מחמת חזקה היתר ובדי ה"נ מותרת ג"כ מעטס זה מ"מ הא נופא קשיא אחמי מוליאן ממון הא איכא רוב דרנן . ועוד מש"כ דשא"כ . גם ר"י מודה דאינה נאכרת דאיכא חזקה הגוף . וזה תימא דאחמי נאכרת באשם ישראל אף דאיכא רוב דרנן ודו"ק :

שם ע"ב גמ' אי למיתב לה כתובה בו' אלא לאו לאכסרה עליו בו' הסוגי' תמוז . חדא דהוה סיפך ממ"ש רש"י בתחילת הסוגי' דלאכסרה עליו נאמן ולהפסידה כתובתה אינו נאמן . ועוד דלו יהא דמחני' לענין כתובה היא מ"מ מוכח שפיר דקיס לי' דאי לא"ה כ"ס דקשיא אחמי תפסיד כתובתה . והנראה בשיקך הדברים דודאי לשל כוונת רש"י ז"ל במחשבתו ואומרת פתחה היה נעול דהי באומרת משארסחני נאכסחי או מ"ע גם לאכסרה עליו לא הי' שוי' חופשי' חד"א [עיין ברא"ש] ואי בשותקה גם הכתובה מפסדת אט"ג דחייזי במחשבתו דלאכסרה עליו שווי' חד"א ולענין כתובה נאכרת כד"ג דק"ל כוונתו דברי ושמא מטעם דאית לה חזקה הגוף או מינו דמ"ע וס"ג מה"ע מהימנא ואף דכלן דברי ובדי מ"מ חזקה הגוף עדיף מחזקה ממון היכא דטוענת ברי וב"ש לטעם דמינו דס"ג אית לה מינו לשיטת רש"י דמ"ט פתחה פתוח . אך בכלן ע"כ כוונת הגמ' הכי אי למיתב לה כתובה פירוש שאם יבא לב"ד אולי תפסוק ומש"ס תפסיד הכתובה יתבא לה אלא לאו לאכסרה עליו וע"מ דקיס ליה דאי לא קיס ליה לא היתה נאכרת עליו דאוקמה אחזקה היתר ובמ"ש הסוס' . ויותר נראה דה"ק אי למיתב לה בו' פי' ואולי מיראת כב"ד תודה מ"מ יתבא לה אלא לאו לאכסרה עליו וע"מ דקיס לי' דאי לא"ה אף דתודה אינה נאכרת עליו דחיישין שמא עיני' נחנה בלחך . ושיין

שקרו וברכה דאדם ושקולים הם ויבואו שיהיה ועי"ל ואב"מ ודו"ק :

שם תוס' ד"ס בחולה הכשתא ברביעי ל"ד ברביעי בו' שאינו מחזקין אלא להנחתו בו' עכ"ל . ולכאורה תמוה דהא נופא קשיא נימא דווקא רביעי שמכזין להעביר על דס' ולה יקשה בשלישי נמי אחי ובעיל . והנראה דלפי חירוק אחד צטוהדרין (ע"ד ב') דהנחת עלמו שאני ח"כ חס מכזין להעביר ע"ד מחוייבת למכור עלמא אף דקרקע עולם היא חס כן ע"כ אנו מוכרחין לומר בכלן שמכזין להנחתו דהי לה"ה יקשה לגמרי נעקרי' כיון דסכנה ודאית היא וכמו שיקשה לשל . ואפילו לפי מהי דמשי' הסס קרקע עולם הוא מ"מ היכא דעבדה מעשה ומכזין להעביר מחוייבת למכור עלמא ואפילו הערקתה דמכאנא וא"כ ה"נ חס מכזין להעביר נהי דאינה מחוייבת למכור עלמא מחמת ביאת איסור משום דהא עבדה מעשה מ"מ כיון שמכזין להעביר חק"ה בטולה נשאית בדי מחוייבת למכור עלמא ע"ז ולישתא בדי דהא תנשא בשלישי ח"כ קטעדה מעשה ולא יהא זס גרע מערקתה דמכאנא וסדק"ל לגמרי נעקרי' ושיין כהנ"ה ודו"ק :

שם (ד' א') תוס' ד"ס דברים שבטענה בו' שיין פ"י והפלהה כה' לתוך קשיית מהרש"א על הסוס' דכיון דכל אומן הימים משמע אפילו ביאה ראשונה אסור ל"ל משום דס' בחולים וע"כ משום אבילות . והקשו הסוס' שפיר לרב ובמואל ע"ש . ולדידי קשה עליהם דא"כ מאי ב' הסוס' אבל קשה דכל אומן הימים משמע אפילו בשבת דהא דמשמע דאסור אפילו בשבת היינו אף היכא דלא בעיל ואסור מחמת טענה חבורה וכדס"ל להנא דרך ברייתא בדיה ומחמת איסור . זה לריך ג"כ שימור דקולא לי' ג"כ לעבור וחדע דאל"כ יקשה אף לה' יוחנן גמ' לריך שימור היכא דלא בעיל אפילו בשבת כדמשמע לישנא דכל הימים ודיקא נמי לישנא דקחני לשל בברייתא ומפרישין את ההמן מן הכלה לולי שבת דמשמע נמי שאסור ביחוד . ואולי גם דעת התוספות ז"ל היתה לתוך מדלח כהבו סימא כדכס ז"ל תמיד וק"ל :

שם (ה' ב') תוס' ד"ס לרס הוא לריך וא"ה הא הוי פ"ר וכו' ופיר"ם לרס הוא לריך שלא יתלבך וכו' דהוי משל"ל עכ"ל . הסקך דבריהם ל"ל דלפיר"ם יכול להוליח דס' בנא עשיית פתח אבל בלא עשיית פתח ובלא דס' ח"ה להטות ואש"ס קאמר תת"ל להנחת עלמו הוא לריך וכו' ולא הוי פ"ר לענין דס' דלפי' ח"ל לרס אלא שלא יתלבך וא"כ לא יוחא לי' והוי פ"ר דל"ל ליה דברי ובמ"ש הסוס' לקמן אבל אי לרס הוא לריך אסור אף דהוי מלאכה שא"ל דהוי אסור רק מדרבנן לא שריין במקום מזה . ולקמן דשריין במקלקל היינו משום דהוי חרתי דרבנן אינו מכזין ומקלקל ובמ"ש הסוס' לקמן . אבל שיטת רש"י ז"ל דדבר שאינו מחזקין לר"י אסור מדאורייתא ובמ"ש ספ"י ואפ"ה שריין במקלקל וע"כ ז"ל דאיסור דרבנן שריין במקום מזה וע"כ ז"ל לרס הוא לריך כפיר"י להנחת עלמו ז"ל דאפשר בלא דס' . ודו"ק היטב :

שם (ו' ב') גמ' מחיב ר"ה הכופים וכו' . הסוס' דחוק מאוד בישוב הסוגי' והוא דלדעתם שוס פ"ר דל"ג לי' עס משא"ל ובמ"ש לשל (ס' ב') דה"ה לרס הוא לריך אט"ג דהוי משא"ל דברי פאפוס וכו' . ובאמת במפוס הוי פ"ר דעשיית פס רק דל"ג ליה [ושיין שבת ק"ז ב'] לזה הוקשה להם מאי פריך דאפילו נימא לרס הוא לריך וחבורי מחבר יס להסיר במפוס משום נער וכמו דשריין במסקנא איסור פ"ר . ואפילו לשיטת ר"י דלער ומלוח שוין ח"כ ז"ל דלרס הוא לריך לראות חס היא בטולה וא"כ יותר קשה מאי פריך ממפוס דהא אולאח ליהא הוי משא"ל :

ועיין גדרים ל"א וק"ל :

באופן

אחר ג"ל ליישב וגם ליישב את דקאמר מאי לאו דקטעין טענת פ"פ דמג"ל לומר כן . והתוס' נדחקו בזה . וגרסא דס"ק אי למיתב לה כתובה כלומר וע"כ תאמר דמיירי בטענת דמים ויכר הדבר ע"י שושיבנים דבטענות פ"פ כיון דלא הוי טענה בדורה ודאי דאינו נאמן לענין כתובה וכמ"ס רש"י לעיל ולכך תנשא ביום ד' כדי שיבא למחר לב"ד להפסידה כתובהה דהשושיבנים לא יבואו מעולם לב"ד דמה להם ולגרוס הוצאת מ"מ קשיא תנשא בה' וייתב לה כתובהה ומאי איכפת לן אע"כ לאוסרה עליו וא"כ מיירי בגזונא שאין השושיבנים יודעים מזה דאל"כ אף שתקרה דעתו השושיבנים עלתם מחוייבים לבוא לב"ד להשיב בכדי לאפרושי מאוסורא וא"כ באיזה טענה א"י השושיבנים . מאי לאו דקטעין טענת פ"פ והיא ממעפחת דורקטי כמו שכתב רש"י לעיל אלא דקים ל' . והיא לא דקטעין טענה דמים ואפ"ס איכא למימר שמכל מקום השושיבנים אינם יודעין וכגון שנאכדה המפה וכמ"ס רש"י ג"כ לעיל או בגליל ומ"מ קאמר אביי לטון אף אן גמי תנינא ולא קאמר מאי קמ"ל תנינא כדקאמר לקמן משום דלאו מילתא דפשיעא היא כולי הכי ידיע דאיכא לדחויי דמיירי בטענת דמים ונאכדה המפה או דליכא מנהג שושיבנים אלא דמסתבר ל' לאוקמי בדיוחא אף דהני שושיבנים ולא נאכדה המפה מ"מ חיישין לאקדורא דעתא שריא ממעפחת דורקטי . ומש"ס ל"פ מאי קמ"ל תנינא וקאמר בלשון סייסתא לר"א . אבל לקמן קאמר שפיר מאי קמ"ל תנינא כיון דהדיוק הוא הא בגליל מאי טעין והתם לא הוי שושיבנים כדאיסתא לקמן דף י"ב וא"כ שפיר מוכח דנאמן להפסידה כתובהה ומאי קמ"ל . ואפ"ס דהי לא דקטעין טענת דמים . וסא דדייקין בגליל מאי טעין מיירי איכא דאיתרמי דהוי שושיבנים וזה דוסק בלמא דדוק :

באותו ענין ג"ל ליישב מה שמקשה ה"ן וסא מפרשים על הרי"ף כ"כ דמס"ס לא אמרינן ס"ס דמ"ע פתחא סתם דא"כ לקמן דקאמר לא דקטעין ע"ד הא י"ס לה ס"ס דמ"ע . וליישב ג"כ מה שהקשינו לעיל בהא דקאמר מאי לאו דקטעין טענת פ"פ מג"ל לאוקמי כן . וגרסא דהנה הגאון בעל הפלגא כתב לעיל במתני' דסא דקאמר דכל השנים מותרות משום ס"ס היינו דוקא לר"א דל"ל כ"כ כ"ס . אבל למאי דקיי"ל כרבא א"ס י"ס שבות אחר ההופה ודאי נאכרת פ"פ ולפ"י יחא דהנה כבר כ' הסוס' בגיטין דסא דכסולה כשאת ליום ד' היינו מחשש שמא תזנה בין חופה לביאה וע"כ דאיכא שבות וא"כ אביי הוה סביר דתיקו משום אשת כהן ואשת ישראל פחותה מג' וכמ"ס הסוס' במתני' וסוקשה לו הא מ"מ איכא ס"ס דמ"ע כה"י ומש"ס קאמר מאי לאו דקטעין פ"פ ומש"ס ליכא ס"ס דמ"ע פתחא סתם ודחי לא דקטעין ס"ד ותקו משום א"כ לחוד דהשתא כיון דאיכא שבות ודאי תחתיו נאכסה ולא נשאר אלא חד ספק דמוכח טן וכו' פליגי הסמיעי וסמדתא ודו"ק :

שם (י"א ב') גמ' וסדר ביה רבא כו' עסוס' ומסרב"א שם וביאור דבריו דהסברא זמנית כיון דרבין מדמו מו"ע לבעולא ע"כ לנמרי מדמי לה וכמו שאמר בתהלה לא הכיר בה ולא בלוס והיינו מטעמא דדמי לבעולא וא"כ ע"כ חזר ממה שאמר כאן להדין דהרייתא ויחא מעיקרא כו' מ"ע י"ס לה מנה וע"כ אחר זה קודם חזרה דסברא אלימאסא היא להשוותא לבעולא . אך א"כ דהרייתא אינה מתורלת ול"ל דסדר גס מנה וס"ל דבתרומתו כתובהה מנה בלא הכיר בה . אך מה ש"ס לקדק על דבריו דא"כ אף כבד רש"י ומתני' אליבא דכ"ע לרבין טעמיהו במאי כבר דשו בו רבים . ואענה אף אנכי חלקי . וגרסא דנאכורה לריך להבין קושיית הגמ' מהיא אומרת מ"ע דלמא מיירי דאומרת מ"ע אי תחתין ואף דבג"ס כבד דכאמת לא מהימנא לעממא

דמינו דסא לית לה מינו מ"מ כבר השינו עליו דא"כ גס בטענת מ"ע אי קודם או משארסתא נאכסתי לא יחא לה מינו דמ"ע אי תחתין דאעמומי קא מערמא . ויחא קשה לי על דבריו דא"כ לס"ד דרבא כאן דמוקי מסע' כר"מ ועמתייהו במאחסין א"כ גס בטענת מ"ע אי קודם מ"ע דר"ג ור"א הא לית להו מינו דתחתין כיון דגס פכשוו סובעת ר' אע"כ ג"ל דבטענת מ"ע לא לריבין לעממא דמינו רק מטעם ס"ס נאמנת ס' מ"ע ואח"ל דרוסת איס' ס' באונס ואף שכתבו הסוס' לעיל (ט' ב') ד"ה אי למיתב כו' דזה לא מיקרי ס"ס דאיכא ג"כ ס' במא קודם שיתארסה מ"מ לענין זה אמרינן חוקת הגוף דהמטעם הים החתני והסוס' לא כ"כ לעיל אלא אליבא דר"י דלית ליה חוקת הגוף כלל (וי"ס להאריך בזה ואכ"מ) רק בטענת משארסתא נאכסתי ל"א ס"ס דמ"ע כמ"ס הסוס' לעיל (ט' א') ד"ה ואכ"א דאם היתה מ"ע היתה טענת . וא"כ הדק"ל דלמא מיירי בלומרת מ"ע אי תחתין . וע"כ ג"ל כמו שחידן המהר"ס ש"ף מדקאמר דרוסת איס' א"ס וס"ל לומר מוכח טן א"ס קודם דג"כ ג"ל כלל לס"ד דהשתא אף לפי המסקנא דמ"ע בלא הכיר בה י"ס לה ק' א"כ שפיר י"ס לומר דאומרת מ"ע א"ת וסובעת ר' וסא לומר דרוסת איס' ודולס להפסידה לנמרי דבזונתו תחתיו וברגון ובאמת גס לר"י אינו נאמן כ"א על מנה ונמה סביר' איס' לה מטעם ס"ס אף דבעל מוטה דעתו דאולי יסיס ביכולתו להפסידה לנמרי וע"כ אחר דרוסת איס' אשת ולא מ"ע קודם וק"ל :

באופן אחר י"ל כוננת רש"י דמהני' אחי ככ"ע דהנה לכוונה קשה עוד על הגמ' מאי פריך מהיא אומרת מ"ע דלמא מיירי דבטענת דהכיר בה וסא לומר לא כי כו' וע"כ ג"ל דר"י דפריך אצל לשיטתו לעיל בפ"פ דהיכא דהוא עומן ברי ומכחישו נאמן להפסידה וא"כ ג"ל דמיירי דבטענת דהכיר בה דא"כ מ"ע דר"ג ור"א ולשיטתו חידן ליה רבא דלר"מ בין כו' כתובהה ר' ואסיא כר"מ ובלא הכיר . אך בלמא לפי המסקנא י"ל אליבא דרבא דמתני' אחי ככ"ע ואף אליבא דרבין . וא"ל דא"כ טעמיהו במאי י"ל דהוא קאמר דרוסת איס' א"ת בלומר תחתיו וברגון וא"ל דא"כ מ"ע דר"י דהא מנה לית לה מטעם ס"ס וכמ"ס לעיל י"ס לומר דמיירי דבטענת דהכיר בה וכיון דמכחישו על עיקר א"כ גס הס"ס בעל (וסדרה פקפקו הסוסקים א"ס יכולין להוילא ממון בה"ס וכאן כ"ע מודים) ור"ג ור"א ס"ל דנאמנת דרבא איס' ל' כו' אלעזר וכשיטת רש"י לעיל (ט' א') וכמו שכתבתי לעיל בביאור דבריו דהיכא דכתיבה טעמין ברי היא נאמנת מטעם חוקת או מטעם מינו וסבא ג"כ לית לה מינו טוב דמוכח טן אי תחתין וספיר אחיא מתגיתין ככ"ע ודו"ק ככ"ז :

ואם כי הדברים אינם מוכרחין בטענת רש"י אף נכונים הם בעלמאם בעזה"י . וי"ס להוכיח קצת דרבא ס"ל כר"א לעיל בפ"פ דלמא"ס הסוס' לעיל (י' א') ד"ה חוקת כו' דלא אמרינן חוקת דא"כ כו' אלא איכא דנאכרת עליו אי נאמן דלמא מקא טעות כו' א"כ רבא למאי דסדר ב' וסבירא ל' דית לה מנה לא שייך חוקת וגס אפילו הימא דהבא מיירי מתני' בכל גווי ואפילו באשת כהן או פהוזה מג' מ"מ לא נאכרת עליו מטעם ס"ס ספק מ"ע ולא הכיר בה ספק באונס ובקושיית הסוס' לעיל ט' וסדרא"ס לא שייך הבא ואף דהיא אומרת דהכיר בה מ"מ לא מדע ס"ס דילה בזה ובין דאינה נאכרת עליו לית ל' חוקת ונאמנת ודו"ק היטב :

שם (י"ב א') רש"י כד"ה ויחוס כו' . דבריו מנומנים וסדראם בטענתו דס"ל דלענין איסור אף דאיכא ספק ספיקא מ"מ לריך לומר כל מה דאפשר וכמו שפירש הס"י בטענתו במתני' דלכך תקנו שהנשא בריבויי ברי שיבא לב"ד ויתברר הדבר היינו דאין לסמוך על ס"ס במקום שאפשר לברר

לברר. ולעיל (ט' ח') דפריך הגמ' בפשיטות והא"כ ס"ס הוא כו' היינו כיון דהיא טוענת ברי ומכחשתו דפתחה הוה סתום ח"ל לה לברר יותר ולענין ממון ס"ל ג"כ דאין מויליין ממון בס"כ ודלא כהפסוס' לעיל וכדעת הרמ"ם דפ"ב דב"ק ט"ס ולכך פי' קשיית הגמ' בפשיטות ויחשוב לה ולא תוקנתו לבוא לב"ד ולא לברר כו' דבאמת אסורה לו כ"כ דלא תברר וגם לענין ממון ח"ס הקושיא עפי' אחתי חיה לה מנה ויחשוב כו' רק ה' בזה תליא דאם לא היתה נאסרת עליו מבטחא יחזיקנה לאשה וא"כ חיה לה מנה ממ"ג דמן הסתם חינו מנרש בזה חקך אחר הנשואין ובדאיתא לעיל חוקס ח"ט בסעודה ופסית"י שם. ע"כ הדרכי רמ"י שני הדברים דכלא ביהור נאסרת עליו ואם יצא לגרסה לא יתן לה אף מנה דאין מויליין מנה בס"ס ולהכי קאם לי' מדגיש דקאמר כנסה בחזקה כו' אף דסתם בל' לבית דין מ"מ מפסעא דלישגא משמע דב"ד פוסקין לה מנה. ולהכי קאמר דסתם חיירי באמת אחר שנבחר דונתה מקודם והוא רואה לגרסה ע"פ חיה לה מנה אבל הכא קמי' ח"י לענין דמשמע שח"ל לבוא לב"ד ואחתי ה' לענין איסור לרך לברר ואם לא תרצה לברר ויגרסה לא יתן לה כלום ועיין ודו"ק :

ש"ס תוס' בד"ס כגון שקדש ובעל לאלתר כו' ומה מיד ועדים מעידים כו' ובעלה תחתיו וס"ל ובעלה לפסול לה כו' ט"ס וכבר תמסו כל המפרשים דהא חיה לה חזקה היתר וגם חזקה הגוף דהמשעם ה' שעה אחת קודם הקידושין בלו. והגדלה דאף דלענין איסור מוקמינן תמיד אחזקה מ"מ לענין ממון אין להויליא מכה חזקה הגוף כ"ל הויא דטוענת ברי אבל בשותפתא לא מהני חזקה הגוף ובמ"ס לעיל בסוגי' והבא ע"כ חיירי בשותפתא או בטוענת בחולה הייתי ומכחשתו דהי בטוענת משארתתני נאסתי ח"כ גם בחולה מן האירוסין לר"ג דסלמא כותבי' אין לה ט"כ. ולהכי כתבו הסו"ס שפיר דמשמע לכו הוי דלמי יכול לענין כחוצה ובמ"ס בד"ס ויחשוב ולעיל ט' בד"ס האובל וא"כ ע"כ ל"ל סבראשון קדש ומה מיד דל"כ י' לחוש שמה נבעלה לפסול לה וסוי מקה טעות לגמרי ואין לה אפילו מנה והבא אין לה ס"ס כיון דמייירי שקידש ובעל לאלתר ולא נשאר חלה חד הפך אם נבעלה לפסול לה ואינה יכולה להויליא ממון אף בחזקה הגוף ודו"ק :

ש"ס (י"ג ח') מתני' היא אומרת מ"ט כו' עד סוף הסוגי' ט"ס. י' להקשות הרבה א' בין לר"י ובין לר"א למס לא מוקי המתני' באומרת מ"ט חתי תחקיק ותוצע ר'. 2 מס שדקדק סרב מוסר"מ בחיובים שבסוף ספר מוסר"מ ש"י דמאי קאמר ח"ל ר"י מ"ט ל"א בר"ה הא ט"כ ידע דר"י ס"ל כנסה בחזקה בחולה ומלאה בטולה י' לה מנה דל"כ מאי קאמר בר' וק' ס"ל בר' ולא כלום. 3 מס שהקשה הפני יוסע דמאי קאמר בשלמא לר"ה היינו דקמי' תרתי כו' ליתני מתניתין דמ"ט לאפוקי מדר"מ וממילא משתמע נמי לאפוקי מדרבנ"ל דהא מוקי טעמיהו כמנה ולא כלום. 4 דמאי קאמר ח"ל לר"י תרתי למס לי דמ"ל ח' הוה נקט מהני' דמ"ט לחוד ה"ה דמייירי באומרת מ"ט תחתיו והנהא רואה להשמיענו פלוגתא דר"ג ור"י בבדי' ושמא ולא הוה ידעין לאפוקי מדרבנ"ל אבל השתא דאשמועינן מתני' דמשארתתני נאסתי ח"כ קאם תרתי ל"ל וע"כ לאפוקי מדרבנ"ל ואיירי בלא הכיר כס. 5 קאם על רש"י דדקדק לפרש במתניתין ד"ה ח' ח' קודם שארסתין ומ"ל זה דלמא כוונתו תחתיו וברנן דלית לה כלל. 6 מס שפירט"י בד"ס ח"ל לר"י כו' ליתני חדא לאפוקי מדרבנ"ל. 7 והדבר לרך ביאור דכיון דמשני דר"י סבר כנסה כו' י' לה מנה ח"כ כ"ס במ"ט וכמו שהקשו המפרשים לעיל י"א ב'. וז"ל ליישב הכל דהגם תוס' כ' לעיל (ט' ב') ד"ס ח' למיכת דמויליין מנה בס"ס וא"כ ח"ס כוונת רש"י ד"ה ח' קודם שארסתין דמ"ל למ"ד כנסה בחזקה בחולה כו' מ"ט לגמרי ח"כ למס יענין תחתיו וברנן דלפי טענה דהא תחת

אסורה לו עפי' יחא' לו לענין קודם שארסתין דג"כ לית לה כלל ואם ידנה יקוימה ולמ"ד י' לה ק' מ"מ אף אם יענין תחתיו וברנן יחיה לה ג"כ מנה מכה ס"ס וא"כ למס יענין בזה מנה טענה טענה משמע שאסורה לו ומיושב קושיא ה' ואם כן דפירט"י מוכרח ד"ה קודם שארסתין ל"ק על ר"י דלמס מוקי מתניתין בר"מ ולא מוקי באומרת מ"ט תחתיו דל"כ חתמי קאמר ד"ה ח' ח' ס"ל מ"ט ח' דבין כך ובין כך י' לה מנה לרבי יוחנן ובדלמא קסבר ר"י כנסה כו' ובעין זה כ' המסר"ס לעיל (י"א ב') ועל ר"ה ג"כ לא קאם דלדודים כל עיקר כוונת משנתנו להודיענו לאפוקי מדרבנ"ל ובדלמא בפלמא לר"ה היינו דקמי' תרתי חדא לאפוקי מדרבנ"ל כו' ואי חייירי באומרת מ"ט לא ידעין לאפוקי מדרבנ"ל וא"כ יקאם תרתי ל"ל ואף דלויכא למשמע מדיוקא מדקאמר לא כי חלה ד"ה ח' ח' ולא קאמר מ"ט קודם. דג"כ לית לה כלל לרבי' ח"כ לאפוקי מדרבנ"ל ומ"ט קודם חיה לה מנה ולהכי קאמר ד"ה קודם דלית לה כלל אפ"ס כיון דמסנה יחיה ולא חתי חלה לאחזוי' דמ"ט קודם י' לה מנה יחיה לי' לר"ה לאחזוי' כן גופא דמתני' ולא לסמוך דלויקא :

יב"ו קושיא ח' וסנה האקשה ענה בדעתו דמס' דמוק ר"י ומוקי מתני' בר"מ משום דס"ל כדכא קודם שחור בו לעיל (י"א ב') דלרבנן מ"ט בלא הכיר כס לית לה כלל וא"כ כך ברייתא דבית הלל' כס דע ט"כ מוקי גתה מתיקרא י' לה מנה ומוקי לה בר"מ ומס' קאמר הכא בר' וק' ויהמקין פריך לי' דהא גופא קשיא ר"מ מ"ט ל"א בר"ה ובדכא חת' שחור בו ומ"ט לרבנן י' לה מנה ומס' קסבר כנסה כו' מייירי דמלך הסברה נראה לו כן וע"כ סברה לומר בחתים ומנה ומיושב קושיא ב' ובאמת נראה סברה ר"י דס"ל כמ"ס הסוס' לעיל (י"א ב') ד"ס לרבנן דכיון דרבנן מדמו מ"ט לבעולה אין סברה לחלק לענין מ"ט ולכך ח"ל לאחזוי' מתני' כמנה ולא כלום. אך כ"ו בתר דמתנין מתני' חבל בנה החפס ה"ה דגם מ"ט אין לה כנס ובדכא ח' וא"כ כ"ס כנסה כו' ומיושב קושיא ו' דשפיר לרך תאמנה נאפוקי מדרבנ"ל ובאמת גם ד"ה מודם דסברה טובה היא לדמות מ"ט לבעולה אך לדודי' משמע מ"ט לגמרי מתני' דמשארתתני נאסתי ואסתי וסוסי' מזה דכנסה כו' אין לה כלום אבל ח' לא הוה משנין חלה מתני' דמ"ט לחוד ה"ה באמת כדכא ח' כדי לדמות מ"ט לבעולה וסוסי' דחקיקן לאחזוי' מתני' בר"מ ומיושב קושיא ג' ור"י ס"ל בר"מ וגדולי הדור דמ"ט לח' לגמרי משמע וא"כ משנין שפיר מתני' דמ"ט דכנסה וכו' י' לה מנה דדמי' למ"ט חלה הכיר כס דל"ל דמתני' מייירי באומרת מ"ט תחתיו חבל בלא הכיר כס לית לה כלל ח"כ למס קאמר ד"ה ח' ח' ס"ל מ"ט ח' קודם ח"כ דבאומרת מ"ט ח' קודם מייירי ושפיר פריך תרתי ל"ל. ומיושב קושיא ד' ודו"ק :

ש"ס (ב') תוס' ד"ס השבתי על התעבורת פי' לרדן יחא' דאשה מזה בודקה ט'. ונראה דרמ"ס לא ס"ל כסברה הסוס' דא"כ מאי מייירי רחי' לעיל בסוגי' דפ"פ דנאמנה לומר נאסתי לענין איסור הא חובא למימר שח"כ דלויכא חזקה דבודקה ומנה ודלויכא מחזקה היתר דהא גם כסבוי' חזקה היתר ואפ"ס לא מהימנא וע"כ ל"ל דרמ"ס ס"ל חילוק אחר דשאיני גבי דכל נכדים פרוזים בעריות ואף דסגמ' נקט לשון רוב הוא לאו דוקא ובנראה מד' הסוס' ד"ס מסייע לי' ומס' לא מהימנא דהוי חזקה מבוררת דודאי בא עליו חבל גבי מעוברת דלויכא חלה רוב נאמנה לברר דסבועל הוה מן המיעוט. ובעין זה הביא הב"י בשם סר"ק קידושין דע"ה ח' נאמן נדר רוב ולא נדר חזקה איסור ע"ס וא"כ ה"ס גבי נאסתי נאמנה :

יב"א דברי הסוס' ל"ט כיון שהם נבעלים כחבו דכסבוי' כל פסולין ועל פירך כוונתם דכל נכדים פרוזים כו' ועיין היעב בדיובר' באח"י ח"כ הו' יכולים לתקן ברווחא וכמ"ס וק"ל :

הגוף זה דלא כמ"ש רש"י לעיל (ט' א') דלר"א צברי וצרי אינו נאמן לספסדים כחובתה ואף ר"ז ור"י ל"ק אלא מטעם חזקה דאח"כ כו' זה לא שייך כבא וי"ל בדוחק זה דוחק. וסעיקר נראה דטעמא דר"א הסם משום מינו דמ"ע סתמו משא"כ כבא דל"ל מנו ור"ג ור"י ס"ל חזקה דאח"כ כו' וס"ל מינו במוקם חזקה. או י"ל דהתם צברי ושמה דמיה מטעמא דאמר הכא רוב נשים בהולות נישאות וברוב נסייע לחזקה הגוף. ואף לסברה התרין דזה לא מיקרי צברי ושמה היינו משום דכל הנשואות בתולם יש לה קול וכו' וזה לא שייך הסם שגדלו יש לה קול שנסים בחזקה בתולם ודו"ק :

תוס' ד"ה ואם יש עדים כו' ואפילו למ"ד הטוען אחר מב"ד כו' וקשה דאחתי בנתארמלה לעטון עבד הירשם פרעתי. וי"ל כמ"ש הר"ן דמיידי בהודם סמוך נמיתתו. ובזה יתורן מ"ש הסו"ס לקמן דל"ה דל"ה ר"ג כו' דלמ"ד הטוען אחר מב"ד נאמן יש לו מינו דפרעתי דאיכא למימר דקדושין קאי מנתארמלה וכן ע"כ מיידי בהודם ובמסכ"ל וק"ל :

ש"ס (ב' תוס') ד"ס וייתום כו' יתא נאמן לומר פרעתי מנה במינו. עיין מהרש"א שפירש דאמר פרעתי כולו כוונתו דל"ל דאמר פרעתי משום שודע שח"כ כ"א על מנה וא"כ מוטב לו שיאמר הלמנה נשאתין גיפא חט"כ שהוא ח"י כלל וא"כ יאמר האמת פרעתי כולו. וי"ל דבדוקא נקטי הסו"ס פרעתי מנה דאם יאמר פרעתי כולו לא יתא נאמן אף על מנה דל"ל מינו להני ענינה ועיין בדיוק מנו ודו"ק :

ש"ס (ל"ב ה') תוס' ד"ס שכן יש לך חומר כו' עיין מהרש"ס שסקסא אפירוש ד"ס דלא נגמר מניינו חייבי בריאות דהא ידעין מריבוא דנערה הנערה חד לחייבי עשה ולאין וחד לחייבי בריאות וסידך דקאי אליבא דר"ע ע"ס. ועי' סקסא דהא לעיל כ' הסו"ס דהא דייק גמ' אלא קסבר שולא ממונה משלם כו' דאליבא דרבנן קאי :

וב"ל לישב זה דהתם שפיר קאמרי הסו"ס דאליבא דרבנן דאליבא דר"ע לא ה"מ למדק דס"ל לשולא ממונה משלם מלקא לא לקי דלמא לשולם ס"ל מלקא לקי והבא שחי דאיכא חרי רבויי חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאין ובריאות דכיון דלדדי' אין קידושין מופסין ילפין חזווייתו מהד רבויי ומש"ס הוכרחו לומר דבגמ' מדייק אי שולא סבר ברבנן. אך כ"ו אי אמרינן ממונה לחומרא אכל אי אמרינן ממונה לקולא גם אליבא דר"ע מדייק שפיר דס"ל בגמ' ממונה משלם כו' דאי ס"ל מלקא לקי ח"כ גם הבא אינעריך חרי רבויי חד לחייבי עשה וחד לחייבי לאין חפ"י שאין קידושין מופסין ומג"ל להקל גבי חייבי בריאות דחזוויי שיכלמו ממון הקד וקאי בגמ' כהן אליבא דר"ע וכו' מהר"ם ודו"ק :

וב"ה תמיהין לי דצרי מהר"ם כפי מ"ש בגמ' דאף לפי המסקנא לריך רבויי דנערה הנערה ואל"ל מג"ל בחייבי בריאות דז"ל דלחייבי לאין לא אינעריך דהו או בחייבי עשה או בחייבי בריאות דהא כיון דשאר חייבי לאין מלקי לקי רק הבא ממונה משלם מנ"ש דהתם תחת ח"כ לריך דרובויי לחייבי עשה וחד לחייבי לאין אף דתפסו בכו קידושין מ"מ בלא ריבויא ח"א שאין משלמין ממון כמו בשאר חייבי לאין דמלקי לקי וג"כ דהתם תחת ח"א דהתי למילתא אהרינא וכו"כ הוא בעלמו בגמ' וא"כ מג"ל לרבות חייבי בריאות דלא תפסי בכו קידושין. ולריך לומר דלמסקנא אחי הא דשולא כר"ע ואח"י חייבי לאין ובריאות מהד רבויי או כמ"ס מהר"ם בגמ' ע"ס ודו"ק :

ש"ס (מד ה') תוס' ד"ס וסלכא וא"ת תפשיט מהא כו' דאי כתב לה כו'. נראה מדבריהם שסוברין דאי כותב לה באיחוסין שוב אינו כותב בנשואין כ"א הסו"ס אכל לפי מה שבוחר בר"ג וברא"ש וס"פ דאף אם כותבין להאחוסה מ"מ בשעת נשואין כותבין מחדש ח"ש דאפילו בדכתב לה מן האיחוסין כיון שכשעת נשואין כותבין לה מחדש ולא הוסיף

ש"ס (י"ד ה') גמ' רמי ליה אבוי לרבא כו' לא מסימנא ופרש"י ולא מוקמינן לה אחזקה כו'. וכן לקמן באלמנה עיסה שבשריה פירש"י ג"כ מטעם חזקה, ולכאורה יפלא מאי חולמי' דאלמנה מאם החלל הא חיבי נמי ס"ל חזקה דכשרות. ונראה דמש"ס לא מוקמינן לה אחזקה היתר כיון דבשעת שבעלה היה חי נקח לה ס' גירושין לא היינו יכולין לומר חזקה ולהסירה לכ"ע דלא אדרבא הוי לה בחזקה ח"א וא"כ אף לאחר שמת אינו חוזר וגיטור החזקה קמייתא : **ועוד** י"ל לפי שיטת רש"י דקין בהמה בחיי' בחזקה איסור עומדת היינו איסור חמ"ס ואם חירע ספק בשחיטה אסורה מטעם דמהזיקין מאיסור לאיסור נצילה [עיין צילה כ"ד ה' ובתוס' שם] וא"כ ה"נ דכוותי' דבשעת שחיטה ח"א היה בחזקה איסור ועכשיו שגולד ס' בגירושין אף לאיסור ח"א כיון שמת בעלה כבר הלך אפ"ס מהזיקין מאיסור ח"א לאיסור כהונה ואסורה לכהונה מטעם חזקה איסור אכל באלמנה עיסה כיון דבשעת שחיטה ח"א הוי עליה ב' איסורים איסור ח"א וס' איסור כהונה וכיון שמת הותר האיסור המגורר כ"ס דלא יועיל החזקה לאיסור הספק. אך יקשה ע"ז מהא דיבמות (ל"ב ב') אשה זו בחזקה הותר לשוק כו' וערב"ה כס' היטב. ע"כ נראה דאף לרש"י אין מהזיקין מאיסור לאיסור מדאורייתא רק מדרבנן ומש"ס כס' בשחיטה אסור מדרבנן וכן כהן אסורה האם מדרבנן כיון שגולד ס' גירושין בחיי' בעל אכל הסם דיבמות לא החמירו רבנן דאם אהא לומר חוללת מתיבמת וע"ס ודו"ק היטב :

ש"ס באתו עיין יש להקשות מה שפירש"י אלא לא מוקמינן לה אחזקה דלמא שח"ס דהבשר יש לו חזקה שאינו מוגה וא"כ זתה עס פסול וכמו שהזכיר זאת סברא כס' מ"ע. ואם נאמר דמורב כשרים פריך דר"י פוסל אפילו ברוב כשרים ח"כ היה לו לפרש דעדיפא מיני' דאפילו בחד רובא לא חזיקין ורובא וחזקה רובא עדיף ואם נאמר דהקבוצא קאי מרישא דרתיס הנסחרה ויהא חומרה שלא נבעלה דג"כ ח"א לר"י לחד פי' בתוס' לעיל. ומש"ס פריך דלוקמי אחזקה שלא נבעלה. אך ג"כ קשה דהא איכא למימר שא"ס דאין אפטרופוס לפריות ובדקאמר ר"י לעיל. ומש"ס עשו מעלה אכל כהן לא עשו מעלה :

וע"ק לפרש"י דהקבוצ' קאי מבח חזקה ח"כ מאימשי הכי השתא הסם אשה נכחת בודקת כו' הא ר"י פוסל אפילו ברוב כשרים ורובא ודאי עדיף מחד חזקה דאשה בודקת ונשאת : **ע"כ** ג"ל לפי מש"כ לעיל בס' הסלחא במתיבתין דהא דנקט ובכן הוא דמיידי דהוא לפינוי וכו' מודה ולעלמא מותרת אפילו לרבי יוחנן כיון דהוא מודה רק דמיידי לעין אם מותרת להנשא לו וע"ז קאמר ר' יוסעט לא מפ' אנו חייך דהוא אינו נאמן על עצמו ע"ס היטב. ולפי זה פריך הבא שפיר דהיתה מעוברת לא שייך רובא אפילו ברוב כשרים דאין ברוב ברור דלמא אולא חיבי לגבי' וע"כ פירש מטעם חזקה כלומר מטעם חזקה כשרות דידה יומא דנבעלה לבשר זה וכשר זה אין לו חזקה דאינו מוגה דהא הוא מודה ופריך שפיר דלוקמי אחזקה דנבעלה לו והתא מותרת. ובתמיהת הוי מאי פריך עדיפא מיני' מרישא דמדברת דאפילו ברוב כשרים פוסל רק פריך מסיפא דאף דל"ס רובא מ"מ ליבשר מטעם חזקה ועל זה מבני הסם איכא עוד חזקה דבודקת ונשאת אכל הבא ליכא רק חזקה כשרות ומרישא גם כן לא קשה דממה נפשך אם נאמר דנבעלה לכשרים דעלמא ח"כ ליכא רובא רק חזקה כשרות לחוד אך כ"ז לפי הס"א אכל במסקנא דמשני הסם חד ספיקא כו' הוכרח רש"י לפרש שהרי לא בא זה לפינוי וכונתו דאם מיידי דהוא לפינוי ח"כ עכ"פ ס"ס הוי ספק מזה ואח"ל דאינו מזה דלמא מרוב כשרים ודו"ק היטב :

ש"ס (פ"ז ה') ודקארי לה כו' כצרי ושמה דמיה כו'. מוכח מכאן להדיא דצברי וצרי לא חזיל ר"ג בחד חזקה

לה כולם ביטל שני את הראשון ומש"ס אין לאב כלום .
 ותימה על הראש"ס למה הולך לידחק בחיזוק קשיית הסוס'
 ו"ל ולא תירך ברוחא ובמ"ס וק"ל :

ג'יטין (ב' ב') גמ' רוב בקיאותו . קשה טובא לבאור מה בקי
 דרוב בקיאות מ"מ יחוש דלמא לא דבז' הסופר לשמה
 או לא חתמו העדים לשמה כל אחד ולא עדיף מאלו היה
 הסופר בפניו ואמר דכתב לשמה מ"מ לא כיון אלא ע"א ולא
 מהני בדבר שבטעמו . ואולי ל"ל דזה לא הוי מטעם נאמנות
 דהא חפיו חיו בפניו אמרין מטעם חזקה שחיו חסוד
 להכשיל חבירו וליתן לו חסוד וא"כ אף דלא מהימנין לשניה
 דסוד חיו רק עד בדבר חבל הסופר שז' הגט לא חסוד להכשיל
 ולגבור על לפני טור וגו' . וזה שז' דש"י ז"ל לא חסדין
 ל' . ומש"ס רש"י לזיל דהפורה האמנה לכל אדם על השחיטה
 ועל החלב היינו אף הם חיו נותן זה לחבירו מ"מ נאמן מטעם
 עד חבל באמה הם נותן בעלמו לחבירו אין לריבין לנאמנות רק
 מסתמא לא חסדין ל' שיעבור אלפ"ט ו"ל לפ"ז דהשליח חיו
 טובר אלפ"ט דה"ל ל"ל לחזק דרוב בקיאותו כן ה' כיון דהשליח
 חומר סבא לשמה ח"כ בודאי הו' אמה דהא לא יכשיל הכהן
 ח"כ כיון דהוא רק שיה בדבר חיו טובר אלפ"ט . וע"ל
 בזה דכיון דהוא בידו נאמן אף בדבר שבטעמו והגמ' לא
 פרק אלא אין מהימנין לשניה חבל הסופר והעדים כיון
 דבקיאותו הם מסתמא עמי כהון והוי כחיו מעידים לפניו
 סבא לשמה ואף דהוי על הכהונה והסתמא רק ע"א מ"מ
 מהימנין ל' אף בדבר שבטעמו מהתא סבא בידו ודו"ק :

ש"ס (ג' ב') חוס' ד"ס דבין . יושב מה שכתבו בתימה
 והמפרשים נדחקו בזה . וז"ל בפשיטות דהא דר"מ
 מיידי לאחר שלמדו וז"ל בפ"ה מבוס קיום ובפ"ג מבוס
 החלופי ידעמו מהני לאחר שלמדו ובמ"ס חוס' לקמן ד"ס כי
 תרי כו' וק"ל :

ש"ס (ד' ב') חוס' ד"ס חלף חומא כו' וי"ל דנקט הכי
 לאשמועינן דלא יומא דממדינה למדינה בל"י לרין נמי
 מבוס קיום כו' ע"ל . וכ' הסוס"ס ז"ל דכן יב להקשות
 נדבא דליחתי חפילו ממדינה למדינה בל"י לרין כו' ונחירוס
 נוחא בין לרבה בין לרבא כו' ע"כ . וקשה טובא דה"ל מאי
 פרק גמ' נדבא יתמי ממדינה למדינה סתם דהא אי הוה
 תמי הכי ה"א דבאותה מדינה במ"ס לרין נמי מבוס לשמה והא
 דנקט ממדינה למדינה מבוס ח"י נקט כן . ואי נמא כיון דהוה
 נקט סתם קאי סדיוק דבאותה מדינה גם החול' דה"ל ח"כ
 קסא חליבא דרבה ג"כ יתמי במדינת הים והוה ידעין דבחו"ל
 אף באותה מדינה לרין וסוד דייקין נמי דבא"י אף ממדינה
 למדינה ח"ל . ע"כ נראה דהנה לבאור קשה על ח"י הסוס'
 דמבוס הכי לא נקט בלאותה מדינה כדי דלא יומא דממדינה
 למדינה בל"י לרין נמי מבוס קיום דאי הוה הסגא חובב
 לשמא ח"כ מה כושיל בזה שמה ממדינה למדינה במ"ס הא
 איבא למיטעי ג"כ לומר דממדינה למדינה בל"י נמי לרין והא
 דנקט מדינה הים לאשמועינן דבאותה מדינה במ"ס לא לרין
 וכמו לרבה דהא והטעם מבוס קיום וכן תמה במהר"ם . וז"ל
 דסבא ידעין מסופא דהמביא גמ' בארין יסבאל אין לרין
 שיאמר וט"כ דמיידי ממדינה למדינה דבאותה מדינה במדינת
 הים נמי ח"ל כיון דהטעם מבוס קיום אלא על דחק דהטעם
 מבוס לשמה וא"כ כן ע"כ סדיוק דר"ס הכי הוה ממדינה
 למדינה בל"י ח"ל ובאותה מדינה במ"ס לרין חבל אי הוה נקט
 פריבא בלאותה מדינה במ"ס ח"ל דממדינה למדינה בל"י נמי
 לרין דלית לן בפרו טעמי והסופא דמביא גמ' בל"י היינו
 בלאותה מדינה דבמ"ס חפילו בלאותה מדינה לרין וחי' הסוס'
 חתי ספיר חבנ רבא גופי' מקשה הגמ' וליחתי ממדינה למדינה
 סתם וליבא למימר דאי הוה נקט סתם ח"ל דבאותה מדינה
 במ"ס לרין נמי מבוס לשמה דה"ל וס' כושיל בזה שמה
 ממדינה למדינה בל"י הא איבא למיטעי נמי דבאותה מדינה

במ"ס נמי לרין מבוס לשמה והא דנקט ממדינה למדינה לאשפין
 ממדינה למדינה בל"י ועוד יב להאריך ודו"ק קיטב כי קארחי :
ש"ס (ה' א') ומה חלו יאמרו בפניו גרסה כו' ופירש"י כלומר חס
 דל' כו' . נראה שונתו דמטעם מינו מסומני והיינו כיון שבהביל
 מבחש אוחן שלא עשאן שלוחים הוי כמו בל"י בזה ולא מהימני
 כ"א ע"י מינו וס"ל ז"ל דאמרינן מינו בפרים . אך קשה דה"כ
 נמה לא קאמר מינו יותר טובה דלוי בלי הוי יבני הגט
 לאשם והוי מינו דלוי בלי בלי . וע"ק לפירושנו נשיל בלחופי
 כי תרי דמס"ס ח"ל לומר בפ"י דמלויין לקיימו וז"ל ל"ל
 מינו כלל . ונראה טעמ' מ"ס לקמן (י"ו ב') דב' ח"ל לומר היינו
 היבא סתם שלוחין חבל חס רק ח' הוה שליח אף שיה חתו
 עוד ח' מ"מ לרין לומר דהא פלוג רבנן ע"כ וכמו שפירש בן
 ולשיל שבה' הם שלוחין וח"ל לרין למינו כדי להאמינן שיה
 שלוחים דהוי דבא' שהביא גמ' ואמר בפ"י מהימנין לומר
 שהוא שליח ג"כ היינו מטעם דכיון שגט כשר מסתמא בל' לרין
 מיד הבעל ובמ"ס מהר"ם לשיל . או כפי שיטה דב"י לקמן
 ס"ד דשליח לא מהימן חלף במינו וכו' יב לו מינו דלוי בלי
 הוה יבני לאשם חבל אוחו שאין הגט בידו אמאי מהימנין ל' .
 שהוא שליח הא אין הגט בידו ומש"ס פירש דיה להם מינו
 דיתאמו בפניו גירסה ומהימנין לכו סתם שלוחים וח"ל
 לומר בפניו נכתב דה"ל הם מלויין לקיימו ודו"ק :

ש"ס (ט' ב') גמ' קתני פסולא דרבנן כו' לבאור דהס'
 דלפי הנדבא לא לריבין או לפירושא דבי קתני מלתא
 דליתא בשטרות כו' דהא ללח"מ ג"כ הוי פסולא דאורייתא
 וח"כ אמאי לא קאמר גמ' חלף . וי"ל דהא לבאור קשה
 ג"כ בזה דקאמר בשידו מסירה ור"ל הוה דמ"מ שיקר פסול
 דעירכאות בנא ע"מ הוי דאורייתא ובמ"ס הסוס' למין נשמה
 ומחוצר וט"כ ז"ל דמ"מ קתני עירכאות ובפסול דבן דמלחוריתא
 אין חילוק בין גיטין לבאר שטרות ובמ"ס הסוס' לשיל דיה
 חש"י דתקנתא דרבנן הוה להכשיר עירכאות בשאר שטרות
 ומש"ס כיון דמלחוריתא לא שיק לאשמועינן בטיב' רק מדרבנן
 מש"ס נקט פסולא דרבנן משא"כ בלשמה ומחוצר דהס'
 מלחוריתא יב להלך מש"ס לא נקט גם הפסול דרבנן וע"כ
 לרין גם עתה להירוק מנהא דליתא בשאר שטרות לא קתני וק"ל :

ש"ס (ט"ו ב') חלף או בדרבא או בדר"ל כו' ע"כ . סקשה
 הא דרבא נמי לא מוכחא . ולולי דבריו ל"ל לומר לפי
 שיטתו דבפ"ג לא מהני נטין לחופי אלא איבא דמער
 השליח לבד ונא כביש עוד ח' עמו ח"כ י"ל פסיר דרבא מבשר
 בלומר חתי הוה עד שני דמבוס החלופי ליבא דהא אומר בפ"ג
 ובעמא דלוי בלי בקיום כו' ע"כ ל' לרבה דבפרק נמי לשיל
 חדר"ס ומש"ס ליבא לאשמועינן לרדי' הא דר"ל ובפיר' שחטין
 מתבאר ותיבא סבא דיד' ודו"ק :

ש"ס (י' ב') דש"י ד"ס יב לבגל פירות כו' גרסה לבגל
 עדים חתם חתי גיטא לידם פ"י אף דאמרינן לקמן
 לא מקדים חתם פורעמא לאשמועינן וקשה בזה שכתב נאמר
 היינו דוקא היבא שאני חוזה לגרסה וסוד מלפס שמה תפשיס
 ח"כ הוי פירענות לגבי' ולא מקדים לבחוב קודם הסתירה
 ופירש"י שם חבל בניטין דשלחא חייבין שמה כ' הוה ולא
 נאן לה עד שיה ימים מאיז ע"כ ידוע חלף כי בלחא
 חוזה הוה לגרסה ומש"ס סקדים וכו' גמ' . ואין להקשות דה"כ
 יחוש שמה יבן לה לאחר זמן ויחפש עדים . וז"ל דדוקא
 היבא דמתקין שמה תפשיס הוה דמקשה לקמן יחוש שמה
 יחפש דרובא הוה בתקנתא חבל היבא פירוש נגרסה . שמה
 הוה לה ולא יחפש עדים בכוונה . ולהא לא חייבין דלמא יבן
 לה הגט לח"ל לפי תומו וסוד בעלמס תפשיס עדים . דז"ל
 דבבבא ביגרא תשמי' דדוקא היבא שהבטל ישמא כן בכוונה
 חייבין חבל לחפוי דמחולא גם ד"י מורס דתשמי' דדוקא
 הוה וזה שידרין דוקא בלחא זו ולחסי קאמר ד"י שמה
 יחפש על ב"א ולא קאמר בפשיטות שסוד תפשיס על עמא בנא

תוס' ד"ה כל התנאים כו' עיין מהרש"א שבת כ"ז ע"ב דמאי ראי' הביאו מע"מ דמכש"ר' לאחר הסודק הא איכא למימר דלא גזר ר' גזירא לגזירה. ולק"מ דס"ל לפי סברתם דהשתא דליירי בלא חזר ומחק ח"כ חוץ לאחר הסודק מן הדין פסול כיון שצומד בשגא וא"כ שפיר הוכיחו התוס' אמאי לא נגזר ע"מ חזר חוץ גם בלאחר הסודק. והמהרש"א הולך לשיטתו בדיוור הקדוש וגם שם לא נחית לזה וכבר הסיקו עליו עליו הפ"י שם ובכאן בחוק לי'. ולי יוסף קשה עליו דהיחך אפשר לומר דמייירי בלא חזר ומחק גם לא נפקים הסנאי דל"ל גזירה דחוק הא בלא"ה פסול כיון שהתנסה ולא קיים התנאי. ואם דעתו לומר שקיים התנאי ח"כ בלחמ כשר לשיטת התוס' כמ"ס בד"ז וק"ל:

שם (פ"ז ח') גמ' וליהבשר האי ברחובין כו' עי"ש ז"ל נראה מפירושו דבבן איש פלוני לא לירך למיכתב עד וכן הבין הרשב"א ז"ל מדבריו וקצת נראה להוכיח כן מסוגי' מדפריך בתחילה וליהבשר האי ברחובין והאי בבן ועקב עד ולא משני דלא כתב עד כדמשני בתר הכי אבל בלחמ ח"כ לומר כן כלל דח"כ יקשה בסמוך בעד אי עברי ועד אי יוויי דאמאי שניהם פסולין דמחיי' ציונים היחך כתבו חיבת כן אם כתבו חיבת כן אלל שם הראשון ח"כ עד הראשון כו' עליו כמו כן איש פלוני והשני בודאי הוי עד גמור דהא חתם שם עלמו עליו והוי פכ"פ דכשר. ואם חתמו גוגלית ח"כ הראשון הוי עד גמור על השמאלי דהא חתם שמו ועברי השני ג"כ קאי על הגט שב' דהא חתם שמו אללו ובעברי השני ל"ש לומר גוגלית ובמ"ס מהרש"א לפרש"א ואם כ' חיבת כן אלל שם השני ג"כ גט הראשון כשר ממ"ל דאם חתמו היוונים כדרכם ח"כ ליהבשר בעברי האי' וציון האי' דהא חתם שמו אללו והוי פכ"פ ואם חתמו גוגלית ג"כ לייבשר ציון האי' דהא הוי כן איש פלוני. כ"ז לפרש"א. וכן לפרש"א ג"כ יקשה אם כתבו חיבת כן אלל שם הראשון מהיונים ח"כ גט הראשון לייבשר בודאי דאפילו אם חתמו כדרכן הוי כן ח"כ ואם כתבו חיבת כן אלל שם השני גט השמאלי ויבשר בודאי דאפילו חתמו גוגלית הוי כן איש פלוני. אלל מוכרחין חזו לומר דכ"ז מייירי דלא כתב עד ומש"ס חזו כשר אלל אחת הגט ששמו חתום עליו ובסודק קמא דמשני דלא כתב עד ואפילו לפי האב"ע לריך לומר דלא אחי אלל גמירתי קשייתו דפריך וליבשר האי ברחובין עד. אבל לפי הלחמ מודה דל"ל דל"כ עד. ויש עוד להפריך והן לחמם וגו' ודו"ק:

יבב"א (ט"ז ב') תוס' ד"ה אמרתי נכחו כו' דמחמתי' דגדה מוכחי דלא בא עליהם נכחי כו' הקשה הדו"ה מרעק"א דח"כ היחך שייך לומר זאת ולא ס"ל ובי היכא חשבה ר"י תנא דפליג על מחמתי' ובבב"א ליה דבאו נכחים עליהן. ודבריו תמוהים כי במחמ"ה לא ראה ד' התוס' בגדה שם דהקשו כן ותיירו דבבב"א דמחמתי' דמחמתי' חסדי' חסדי' דקמתי' אין מקבלין גרים לא מן הקדמונים ולא מן הסדומים ע"ש [ול"ל דהי' כן בגירסתם]. וע"כ ל"ל כן בפירוש זאת ולא ס"ל דאי בפירוש הדו"ה שם דמחמתי' דגדה סבר הולד נכחי ור"י סבר הולד ממזר הא נוחא אי ר"י סבר הטעם משום בנות ירושלם אבל אי יומא דר"י סבר הטעם משום עבדי שלמה דהא לא אסתיים בגמ' היחך סבר. ח"כ ע"כ לריך לומר לפ"ו דמחמתי' דגדה סבר דקוי עבדים דלריך גט ביחורו אפילו לאחר יאות וא"כ אמאי קאמר ר"י זאת חומרת דמקבלין גרים מתרמודים והא עבדים ג"כ אין מקבלין כמ"ס התוס' בד"ה בשלמא חלל ע"כ דסבר ד' יוחנן דלאחר יאות לא לריך גט ביחורו וא"כ סברת מחמתי' דגדה דלא באו עליהם עבדי שלמה כלל והוי גוים ואש"ס קאמר זאת ולא ס"ל:

ובזה מיישב נמי מה שתיירו התוס' בד"ה בשלמא דהגמ' קאמר

שבירה. וז"ל הא דפסול לת"ק נכתב ציוס וגמחם בלילה מחשש דחפוי היינו דבכתובה לחוד עדיין לא הוי החלט אללו לגרשה ולא מיקרי ג"כ אללו פורענותא כלל כיון שלא נחתם ועדיין יש לחוש שמא תזנה ויחפה עלי'. כנ"ל לבאר שיטתו ז"ל בזה ודו"ק:

שם ספ"ב תוס' ד"ה חלירה. היינו בל"ע אמאי לא משני דקדמה איכי ושו' שליח כו'. ונראה ליכא דעכ"פ איכא למיגרז מטעם שליחות ובקושיית התוס' לעיל ונהי דטעם זה לא נכתב כ"כ מ"מ לא נוחא לי' לשנויי ובקושיית המקשן לעיל והא לא חזרה כו'. והפני יוסטע כאן במחמ"ה לא עיין בגמ' שם וק"ל:

שם (כ"ט ב'). ז"ל ליישב מה שהקשה הרא"ש על רש"י דאי בעינן בפניו יעשה השליח עלמו שליח שני ולמה ימנה סב"ד ע"ש ד"ל דרש"י חיל בשליח התוס' חזר (י"ב ח') דכל היכא דלא מצי למיעבד הוא עלמו לא מצי שווי' שליח ע"ש והכא לא מצי עכשיו לגרשה עד לאחר ל' יום ומש"ה לריך לומר דבריו לב"ד וק"ל:

שם (ס"ד ח') תוס' ד"ה שליח כתבו ואפילו מסרו לו בעדים דמחמתי' דמיייתי סהדי כו'. והקשו המפרשים הלא בפשיטות יכולים לומר דלמא ימכור ליד האשה והאשה תטעון שהבעל נתנו לה. ונראה לומר דהתוס' ס"ל כשיטת הר"י בטור ח"מ סי' קנ"ג דביש עדים שמשרו לאחר בפקדון שוב אין כל אדם יכול לומר לקוח סיכול לומר נפקד שני מסרו לידך וה"כ לא תהא האשה נאמנת ומייירי שאלה לשליח ג"כ אל חחזירהו לי אלא בעדים באופן דל"ל מינו וע"ז כתבו דומיין דמיייתי כו'. ואש"ס המשך דבריהם במ"ס דאין לפרש כו' כלומר דאי הוה אמרינן מטעם מנו היינו ע"כ ל"ל דלא מייירי במסרו בעדים דח"כ ליכא מינו דאפילו ימסרו לאשה לא תהא נאמנת ודו"ק:

באורו עיין קשה לי על מ"ס הר"ן בסוגיא דאינו נאמן לומר לגירושין מטעם מינו דהאשה לא תרצה לקבלו כיון דבעל לומר לפקדון וקודם לזה כ' ליישב שיטת רש"י דשליש נאמן חף בליכא עידי אמירה מטעם שהי' יכול ליתנו לה קודם שאלה הבעל לפקדון ח"א דהא הוי מינו למפרע. ואולי לא כ' כן לעיל אלא לדעת רש"י ולי' לא ס"ל אלא דבני עידי אמירה דלא אמרינן מינו למפרע והא דנאמן לומר לגירושין הוא מטעם המחמתי' ודו"ק:

שם (ע"ו ב') במשנה ה"ז גיטך אם לא באתי כו' ומת בחור כו' ועכשיו כו' ע"ש. הקשה הר"ן ז"ל דכתי' תחתי ברא כבר שמעיתן לה ממחמתי' דלעיל זה גיטך אם מהי וכו'. ע"ש ושיין ג"כ מה שהקשה שם המגיה על הגליון ומה שפריך עליו בס' ח"ג. ולי קשה לסיפוך דאמאי דהק עלמו הר"ן ז"ל לתרץ הא בדיא קאמר דרישא קמתי לאפוקי מדריבוסתו וזה לא נשמע ממחמתי' דלעיל וכמ"ס התוס' בכחויות שם דלמא מייירי בשאין בו זמן וסיפא ר"ל גם כן דנקט לאשמעינן דאין חוגם בגיטין וכמ"ס כל הפוסקים להלכה ואפילו ליישגא דיש חוגם ח"ל דאשמעינן דמ"מ חוגם דמותה לא מבטל דלא נוחא לי' כו' ובדליתא התם בכחויות וז"ע:

שם (פ"ד) ובמאי אי בע"מ וברי גרובה אללו בנות. עיין בחורת גיטין שהקשה שם המהרי"ע דהא הכהן גופא מותר לישא אחת דכיון שגשגא עברה על התנאי ולא הוי גט כלל ע"ש שחי' בדוחק. ול"ל ליישב בפשיטות עפ"י מ"ס התוס' בד"ה עמדה דכיון דלא הוי נשואין ח"כ ממילא לא עברה על התנאי וא"כ ה"נ ר"ע לשיטתו דאין קידושין תופסין בחיובי לאוין וכיון דהקדמה ליאסור לכהונה משום גרובה מאיפה וגו' ובדקאמר לעיל ח"כ כיון שאסורה לבן אף שגשגא לו לא הוי נשואין כלל ולא עברה על התנאי ועדיין אסורה לו משום גרובה ודו"ק:

ללא מפסול בהכי כיון דכתב וכל שום דאית לי . וע"כ ז"ל
שכ' שם אחר נגמרי וכו' בודאי היא פושעת ול"א מס"ל
למיעבד ומש"ה לא פריך מרישא אבל ר"ח לשיטתו דבכל גט
ח"כ לכתוב וכ"כ ח"כ י"ל דטעה ג"כ כהן וכ' שם יהודה
בגליל ולא כ' וב"כ כמו בכל גיטין ופריך שפיר מרישא ודו"ק .
ועמ"ס בחידושי גיטין פ"א מטעם מקשה ועיין :

שם (ק"א ב') מלמדן את הקטנה כו' . הראשונים הסכימו
דגם ברישא היכא שלא בא היכא כלל על א' מהן מלמדן את
הקטנה למאן ויכנס את החרשת . וז"ל דמיקרי ראוי בשעת
נפילה דיכול הוי לייבם את החרשת אלא שתאסור אח"כ
כשתחלוץ הקטנה ומש"ה מותרת אחר מילין . אך הא"ק"ל
לד' האומרים דביאת החרשת מיקרי ביאה פסולה מטעם
דזיקה הקטנה וכ"כ מד' רש"י לעיל ח"כ בבא על החרשת
ואח"כ בא על הקטנה איך מלמדים אותה הא לא יאי' תקנה
להחרשת לשיטת הראב"ם דמילין החרשת בגט . וז"ל
לדאיהו ס"ל דמקיים החרשת ובהרשב"א והעור ולסרמב"ם
באמת הוי ביאה כשרה ונפטרה החרשת בביאתה אף לר"ן
לגרסה ודו"ק :

שם (ק"ג ב') וא"א עתים חלים וע"ס קדושי מלי מקדש .
עיין בס' דו"ח בהקדמה הא הוי ס"ס וע"ס מה שפריך . אך
לפי מה שסוכתתי צ"כ שופטים בחידושי לכתובות (כ' ח') דהוי
ס"ס חל"כ . וז"ל לייבם קושייתו דלפמ"ס הרב בעו"א (ר"ס
כ"ט) דמש"ה ל"א ס"ס בעומעום דא"מ מיגו משום דלפנימין
יהי' ס"ס להיפוך ט"ס וא"כ ס"ל כשיקדש אשה חרשת נמצא
ג"כ דא"ל גט מטעם ס"ס דשאגא הוי עת שטות ואח"ל דאינו
שופה שמא היא שופה והוי כמו סתרי אסדדי ועיין . אבל
בכתובות שם דלא מיירי בהרש רק בלאחד שחי' עתים חלים
וע"ס רק בסיו פרי ודאי חולקין בזה הפעם בתי ס"ס לא שייך
לומר דזימנין יהי' ס"ס להיפוך דהא אינו דבר קבוע כמו
חרש חליבא דר"א וטומעום או כמו מפלת שהביא הטו"א שם
דהתם שייך לומר דזימנין יקרה להיפוך אבל בדבר שעל יד
מקרה נתגלגל הספק שייקא לא אמרינן כן ודו"ק :

שם (ק"ח ח') מה בעלי ואח"כ מת חמי כו' . סמ"ל נסתפק
אי הפסול מבוס שגאח קדומה בלחוד ח"ד משום
דוואגת על העבד גמ' כו' ט"ס והסוכן ישועות מביא מד'
המהרש"א לקמן דהפסול מבוס חריוטו דווקא ע"ס שה"ד
קאם לדבריו ול"כ דמוכח מן הירושלמי שהביא הס"מ וסאחנזים
נבי לרס דמש"ה אסורה הירס אף אחר שתנשא חשודה היא
לקבל עלמה ואח' לרסה ובמ"ס רש"י כאן תמות נפשי וכו'
וא"כ מוכרחין אנו לומר גבי חמומה דמש"ה פסולה אף אחר
נשואי הכלה וא"כ ל"ס שוב שגאח העתידה וע"כ משום שגאח
קדומה בלחוד . והתוס' שבי' לעיל טעם אחר דהייסוקן שמא
תנשא החמומה קודם היינו לפי סברת המקשה דל"ל הטעם
דרגיש לי' נצרא אבל להסתקא מוכח מהירושלמי והפוסקים
כמ"ס ודו"ק :

שם (ק"ח ב') תוס' ד"ה ח"ל תנינא כו' עיין מהרש"א ומה
שסקסיתי עליו בקונטרסי מ"מ ס' ט"ז ועמ"ס באחי
לחוסיק עוד על מה שדקדק דלמה סמכו קושייתם אסיפא ל"ל
להסביר דלעיל בדף ל"ד כ' הסוכ' דמוכח בכהן דיוחר נוסה
הסברא דסני' לי' מדרחמא ליה וכו' ח"ל דכוונתם ממה שחמך
הבא כיון דסני' לי' ואח"כ חמך זימנין דרחמא לי' דמשמע
דרחמא הוי רק זימנין . דזס לא היו לריכין להוכיח מכאן
דשם במקומו ג"כ קאמר זה הלשון ע"ס וע"כ ז"ל דכאן מוכח
בהוכחה דל"ל דרחמא לי' דא"ת דאלל בעל האביע' הוי ס'
השקול דרחמא כמו דסני' ח"כ היאך פשיט דל"א דרחמא מהא
דקמי רישא חוללת וכפירש"י דא"א דרחמא לא היתה לריכס
חלילה דלמא לעולם דרחמא ואפ"ס כיון דהדין הוא דלא
מהיבמת ואפ"ס אחריה מה בעלי ומקודם מה בני וליכא שוב
דרחמא דהא לא תחכים ומש"ה חוללת אלא ע"כ דהא לא
חיבטי

קאמר חליבא דמ"ד נסוחשתי מפלוגי עבדי ח"כ גט שחרור
דהא גופה קבוא מנ"ל להגמ' דסבר כהאי תנא לוקי חליבא
דמ"ד לר"ך גט שיחרור . ול"ל דהוא לאוקמי חליבא דכ"ט
דהא הסתא נמי דמוקי דס"ל דהולד מחר ג"כ אינו חליבא
דכ"ט דהא כהמ מ"ד ס"ל דהולד כשר , ולפמ"ס ניהא דהא
לא אסתהים מאן קאמר משום עבדי שלמה ואולי ר"י קאמר
כן ור' יוחנן ע"כ ס"ל דל"כ גט שיחרור דאל"כ מנ"ל להוכיח
ממהי' דמקבלין גרים דלמא ס"ל דהם עבדים ודמן טבור
וגדים אין מקבלין מהם . וע"כ ז"ל דסבירא לי' כמ"ד דל"כ
גט שיחרור וא"כ אמאי כהמם פסור , וז"ל דלא באו עליהם
עבדים כלל וסו גוים גמורים וא"כ מקבלין מהם גרים וע"כ
קאמר זאת ולא ס"ל כלומר דהוא ס"ל דבאו עליהם עבדים
ובמ"ס תוס' דנהא ס"ל וס"ל דהולד מחר ומש"ה קאמר דאין
מקבלין מהם גרים ודו"ק ככ"ז :

שם (פ"ד ב') ז"ל לייבב דברי הרמב"ם ז"ל שפסק
באדרוגיטוס אינו חייב עליו אלא במקום זכרות ומנ"ל
למירחי הא דרב ספ' להדיא כר"ס והמפרשים לא דתנו טעם
מספיק לזה . והוי דפסק לעיל כאמרי כ"ר דשפיקא הוי
מ"מ יכול להיוה שחיבין עליו סקילה מכל מקומות מנ"ס
וכמ"ס הרשב"א על פסק הרמב"ם דחייב במקום זכרות
בלבד . ול"כ ליתן טעם דהא כהא תליא דהא נמצא דהוי
זכר ודאי פשט הכתוב ואת זכר וגו' ה"ק ואת זכר שיש בו
כ' משכבות לא תשכב אבל אי נמצא דהוי ס' ע"כ הוי ואת
זכר ה"ק לא תשכב בזכרות מי שיש בו כ' משכבות וא"כ י"ל
דסרמב"ם ג"כ סובר דאומדני נסוח חליבא דרב ובמ"ס תוס'
וכיון שפסק דהוי ס' ע"כ אינו חייב אלא במקום זכרות ודו"ק :
שם פ"ה תוס' ד"ה ונ"מ בסה"ד . גרסה מדבריהם דל"מ
כ"ת אף דנעשה וזה מ"מ ולדס כשר . ולא ידעתי מנ"ל
דהא ח"כא למיקל בק"ו מאלמנה לכה"ג וכלשיל ט"ו מ"ד .
ולכא למיפדך סקן ה"א עלמה מתחללת דהא הכה נמי לר'
מחיא עמאח זוכה וליבא למיפדך נמי סקן חייבי עשה דפסק
סועיה לא הוי אלא עשה דנעמאח מ"מ ח"כא למיקל מבעול
לכה"ג אי ס"ל כראב"י דיש חלל מחייבי עשה . ואולי כונת
הס"ס בק"ו ולר' מחיא כן חרש כלומר אי ס"ל בבעול
כראב"י לא מרגלא לי' ול"ט :

שם (ז"א ב') הרשב"א ת"ס הטובס את יבמתו כו' אמר
אחי ת"ס כל עריות כו' ט"ס . ולבאורה קשה אמאי
לא פריך רב בימי מנבא דכל העריות הקודמות שם במשנתנו
ביטין . גם הקשה בס' דו"ח אלשון רש"י דמתחלה ממשע
כאשר תלד דמשמע אפילו הכיר בה לרסה מחיבתם ולבסוף
קא מפרש משום דהוי מקה טעות ע"ס שהניח בקושי' . וז"ל
דחדא מתורלת בהצרתה דר"ס ס"ל כרצא דאפילו הכיר בה
לרסה מותרת ומש"ה לא מלי' פריך מרישא דאי יכול לדחות
דאיירי בהכיר בה וא"כ גם ידעם ומש"ה קבוסין אותה ואף
דקמי וגמאלת חילונות הא רבא מפרש לעיל י"ב דהאי וגמאל
היינו שחי' ע"ס . ומש"ה פריך מסופא דע"כ איירי דלא הכיר
בה דאל"כ מאי קמ"ל הא כבר תנא לי' רישא . ול"ס ג"כ
הלכותא דאמר בגיטין שם אי אמרינן דאיירי בהכיר בה
וע"כ הסופא בלא הכיר בה איירי ואשמעינן דאפ"ס קבוסין
אותה ופריך שפיר מאי ס"ל למיעבד . אבל אבי דפריך מרישא
סבר כרב אחי דלעיל י"ב דהכיר בה לרסה אסורה וע"כ
איירי בלא הכיר בה ופריך שפיר מרישא לחוד ודו"ק :
ובע"ז זה ז"ל כהא דרבא ורב אחי דבסמוך דרבא
פריך מהא דכ' סופר כו' ואמאי לא פריך משינא
שמו דברייתא ומאלחי במה"כ שכתורר בזה ע"ס . וז"ל בזה
דלעיל פרק השולח דסתקין ר"ג לכתוב וכל שום כו' ור"א
אמר דוקא בהחזק שיש לו כ' שמות לר"ך לכתוב וכל שום
כו' . ח"כ י"ל דרבא ס"ל דלא כר"א ולעולם לר"ך לכתוב
וכ"ס ח"כ ח"א לומר דהאי שנים שמו דכ' שם יהודה בגליל

קאמער צפירות שלא מבר רק נאחד מדעתו רק דאזיט זוכר למי מדעתו ולמי בע"כ וא"כ איכא שבעות שוא אך ז"ל כיון דאזיט נאמן רק כעד אחד ולפי שבעות ע"כ אמרי' שנתלם לשניהם כדי שלא יהי' שוא וא"כ שוב אין המוכר נאמן דעד אחד נכחש בשנשבעין כנגדו . וא"כ שפיר הולך למחזי שנים אוחזין דאי הוה ביד המוכר הי' מוכר נאמן כב' עדים שלא נתלם רק לאחד וא"כ הי' שפיר שבעות שוא ויהי' דקין שיהא נזונה וכמ"ס הרא"ש במנהג שלישית כיון שידוע לנפקד כו' שאזיט של שניהם וק"ל :

שם (ד' א') ותנא תונא כו' אן סהדי דמאי דתפסי האי ידי' הוא כו' . יש לרדקק ובי מה עליה דעתו לדמות דין זה דמשנתינו לדר"ח ויהי' שבעות זו שבעות דאורייתא ח"כ למא נשבע והא אן סהדי ג"כ אללו דמאי דתפסי ידי' הוא וכמו שפריך באמת לקמן ודקארי לה מאי קארי לה , וגרסא לומר דהשתא ס"ל דמשנתינו לא מייירי דתפסי בכרעשא אלא שאוחזין בגוף הסגד ואן סהדי בב"א שמה שאוחז בידו וודאי ידי' הוא וא"כ הוי מודה במקלס כר"ח ומ"מ לריך ליבעט כיון שמוכל הסאי ואן סהדי רק על מה שחופס בידו ולקמן פריך שפיר לפי המסקנא דמוקי לה לקמן (ז' א') דתפסי בכרעשא וא"כ אם נדמה דין זה לדר"ח לריכין אנו לומר שאט"פ שאזיט חופס אלא בכרעשא מ"מ אן סהדי שחזי הסגד שייך לו וא"כ כי יביי דאן סהדי ביהאי אן סהדי ביהאי ולמה נשבע ודו"ק :

שם (ב' ב') גמי' ובי מאחר שזה תפוס כו' שבעות זו למא אר"כ כו' תקנת חכמים היא כו' ע"ש . קשה עובא דהא כבר פריך לעיל (ב' ב') ואלא מאי רבנן היא אמרי המע"ה ופירש"י וסבא חולקין בשבעות כלומר דהי' להם לעול בלא שבעות כיון שב"א מוחק [עין בם] גאון לבי מ"ש בם] וע"ז משני הסם כיון דתרווייכו תפסי לה פלגי לה בשבעות ובפירש"י כיון דמחזרי גוביינא כו' לא קים להו לרבנן להוליא ממון מחזקתו בכדי כו' הריכוס שבעות עב"ל וא"כ מאי פריך חו סבא שבעות זו למא והא סבא קאי ג"כ מבהמא אליבא דרבנן דהלכתא כוותייהו . וע"ק אמאי לא פריך תיבא אמתיתין . וז"ל שקר פירושו דהנה כבר כתבתי בסדרה הנמ' דקאמרי ותנא תונא לדר"ח משום דס"ל דאן סהדי רק על מה שחופס ולא על כל הסאי ומש"ה ס"ל דהוי שבעות דאורייתא מדר"ח . והמקשן דפריך לי' כי יביי דאן סהדי ביהאי אן סהדי ביהאי דס"ל דאן סהדי על כל הסאי וגרסא דבזה פלוגי נמי ר"ח ור"ם לענין סילוק ומש"ה ס"ל לרב ששת שם דשבעות זו תק"ח היא נמלא דמאי דקאמרי לעיל כיון דתרווייכו תפסי לה ס"ל מחוסר גוביינא ולריך שבעות היינו דוקא אליבא דר"ח אבל לר"ם כיון דאן סהדי על הסאי שהיא שלו בודאי ח"כ שבעות אלא מתק"ח ובדקאמרי רב ששת שם (ד' א') ביהאי (ואף דקאמרי הסם ואידך אין תק"ח ע"ע היא כו' מתקני רבנן שבעות כו' דמשמע דגם ר"ח ס"ל דשבעות זו תק"ח היא היינו לסדרת ר"ס קאמרי ולי' לא ס"ל אלא דשבעות גמורה היא מדאורייתא דאן סהדי רק על מה שחופס והוי שפיר מודה במקלס אם אוחזין שניהם בגוף הסגד ואפילו לפי המסקנא דתפסי בכרעשא מ"מ תקנו רבנן שבעות מתעם שכ' רש"י לעיל כיון . דמחזרי גוביינא לא קים להו לרבנן להוליא ממון מחזקתו בכדי הריכוס שבעות ולא לריכין טעמא דשלא כ"א יהי' הולך ותוקף) וסבא י"ל דפריך אליבא דר"ע דלר"ס פריך בפשיטות אמאי ישבע כלל כיון דאן סהדי על כל הסאי שהוא שלו וס"מ באמת אליבא לפרוך ממתניתין גופא ואליבא דר"ח פריך סבא כיון דאן סהדי רק על מה שחופס ח"כ ישבע שאין לו בה פחות מחזי' לחודי וליכא למימר דילמא לית בה כלל דהא אן סהדי על מה שחופס בידו שהיא שלו וא"כ ע"כ כוונתו בשבעות שיש לו הסאי ולמה לא ישבע שבעות שיש לי בה היכא שחופס

חיבשי ליה דודאי לא מרחמא ליה בקביעות רק חיבשי לי' דלמא אמרינן דסמי' ליה וא"כ הי' הפשיטות מסיפא ולהכי הקשו הסוס' מסיפא זה נראה לי בדעתם ז"ל שלא נגדאס מדברי רש"י ודו"ק :

בח"מ סי' רפ"ד בסמ"ע סק"ד ע"ש סימב . וסרי תמיהי קא חזינא סבא דהא דאף ס"מ לא מהני במלחמה דמ"מ אולי חומר בדדמי ובדמיואר בס"י י"ז . ועוד דגם לענין סולאס ממון לא מהני סימן אמלעי זולת באיזרס וכמ"ס הריטב"א והג"י פ' האשה ועש"ק בשם הס"מ סי' רנ"ז והא דקשה דהא בשנים לא אמרינן עיין לח"מ שם ודו"ק :

השע"ה פ"ה מה"ג הקשה למאי דקאמרי חוץ ממוחזק דח"כ בעבד וגברי אמאי הוה גט הא מדאורי' מותרת בזנות לגברי ועכשיו תסי' אסורה לו וא"כ מה"ס אין זה כריפות ע"ש שהקשה כן על הרשב"א ועל הסמ"מ ואולי י"ל דבאמת מדאורייתא אף ח"א מותרת בביאה נכרי דרשנאס אפקרי' לזרעי' וכמ"ס הסוס' ריש כתובות ד"ס ולידרוש כו' וא"כ נא הוי שור וק"ל :

הב"ש בס"י מ"ז ס"ק ה"י וכן בסמ"ע ז"ל כ' דבגוסס לאחד ג"י מעידין עליו כמ"ס ב"ד סימן של"ט וישתקק בדבר ולה' יאמר דע"כ לא אמרינן כן אלא לענין אבילות ומעטס דרוב גוססין למיתס ובודאי מת בתוך ג"י שהניחו גוסס וכמ"ס הרא"ש סוף מ"ק אבל לענין נשואין דמחזקתין ולא חולקין בתר רובא וכמ"ס הסוס' (ל"ז ב') דבגוסס ומש"לס לא חולקין בתר רובא ח"כ ל"א כן לספור . ואולי הטעמו ד' הסמח"ד ב"ד שם שכתב דמונא ג' ימים גוסס דמשמע דמ"ס אמרינן דודאי מת אבל המעיין במקור הדין אין הפירוש כן ואין לחלק בזה כלל ובכל גווני אין להקל מעטס רוב להשיאה שוב מלמחי כן בספר ע"א וק"ל :

שם (כ"ד ז') כי ימלא איש גונב נפש וגו' ומכרו וגו' . קשה לי בזה דאמר אביי בתמורה (ד' ב') אי עבד מהני דאס"ר לא מהני אמאי לקי ועיין תוס' שם (ו' א') ד"ס השתא ומאי הוכחה היא זו והא איכא למימר גיבס בנפש חובית דל"מ ומ"מ חייב וכדקאמרי כן להדיא על זה ר"י לר"א בבבא קמא (ס"ה ב') ע"ש וע"ל :

שם (כ"ה ד') לא תחוסם שור בדישו . סוסדרין (ס"ה ב') תסמה בקול ר' יוחנן אמר חייב וכ"פ הרמב"ם וע"ש בה"מ ולא"מ שהאריכו לתמוס מהא דכ' הרמב"ם ריש הלכות תמיירס חוק משבע ומימר כו' אלמא קול לא הוי מעשה . ולי נראה בפשיטות דהרמב"ם יפרש כפירות הסוס' דקול לא הוי מעשה לר"י אלא היכא דעביד מעשה דביבורו ומש"ה ססק דחסמה לוקס דע"י הקול עבדה דהסמה מעשה כמ"ס הסוס' ואף דבמימר נמי עביד דביבורו מעשה כמו שאמר ר"י בריש תמורה כבר כתבתי בחידושי לפ' בחוקקי דהו דוקא אליבא דאביי דס"ל אי עביד מהני וא"כ דביבורו עושה מחולין קודם אבל הרמב"ם ס"ל כרבא אי עביד לא מהני רק מחמת גזירת הכתוב נעשה מחולין קודם לא מיקרי לאו שיש בו מעשה מחמת זה ומש"ה כתב הרמב"ם שם מפי השמועה כו' וכמה פעמים השמיענו הרמב"ם דקול לא הוי מעשה וכמ"ס בלומר חלי אחס דלא חייב קרבן משום דלא הוי מעשה ועיין :

ובן העשה לכל אבירות אחיך אשר תאבד ממנו ומלחמה וגו' (כ"ב ג') :

בבא מציעא (ב' ב') ע"ש בסוגי' תוס' ד"ס וליחזי כו' והשתא גרס שפיר ולא ידע כו' . בס' מהרש"ף הקשה דח"כ אמאי נקיט במחזי' אוחזין אפי' מונח ביד המוכר ג"כ דינא הכי כיון דהמוכר אינו יודע ע"ע . וז"ל ליישב דהנה לכאורה קשה על שיטת הסוס' מאי קאמרי בסמוך סבא ליכא שבעות שוא אימור תרווייכו סהדי סהדי אגבוס וכן במקו וממכר אפשר לשניהם נתרלס והא המוכר

לא אמרין לאיתרע משום דיש לו מגו דלא נפל כלל אלא אחס תפסחו מידו [ועיין בסמ"ע סי' מ"ג ס"ק כ"ו] אלא הא קשיא לכאורה בהא דלום אומר שלך הוא ופרעתיך לך ופירש"י ז"ל והחזרת לי וממני נפל וכן העתיקו במוס"ע ומ"ל זה דלמא כפשוטו פרעתיך לך ועדיין לא החזרת לי ומש"ה אני אוחז בו. ונראה כיון דהדין עם הלום שלא לפצוע עד שיחזיר לו השער וכמ"ס בח"מ סי' כ"ד ח"כ טענה גרועה היא לומר שפרע מקודם שהחזיר לו השער דליתו דלפסיד חפשי' דלא הי' לו להאמינו ומש"ה הולך לפרש שטוען באמת שפרעו אחר שהחזיר לו השער ואח"כ נפל ממנו ואף שקרוב הדבר שגם בטוען שפרעו קודם שהחזיר לו השער נאמן במינו דאי בעי אמר שהחזיר לו השער ואח"כ פרעו מ"מ נ"מ באם ידוע בזכרור שלא הי' השער ביד הלום אע"פ נאמן לומר שפרעו ולא ראה להחזיר לו השער ומש"ה חפס בו וע"כ פירשו שטוען שהחזיר לו השער וממנו נפל וראי' לדבר מדאמריין לקמן ס"פ השואל אלא מעשה אחסי' מאה זוזי בשטר וא"ל פרעתיך פלגא ה"ל דמסימן כלומר דלא שייך חזקה דשטרך בידי מאי בעי דהא בעי ליה משום חפשי' השני ומשני דאי בעי לך למכתב תברא או אגבי' דשטרא דאלמא אע"ג דליכא חזקה דשטרך בידי ב' מפיקין ממנו משום דטענה גרועה לומר שפרעו והמני' בלא שובר וס"ג ח"י לומר שפרעו קודם שהחזיר לו השער היכא דאין לו מינו כגון שידוע שמעט שאלח השער בידו ודאי לא פרע רק זה אינו ידוע לעדים אם חפס בו בע"כ או שהמלוה נתן לו מדעתו :

שוב ראיתי בחומים ס"ס מ"א דהיכא דהשטר ביד אחר ואוחזו אחר אינו זכר ממני בא השער לידו דלייך הלום לעטון ממני נפל אבל אם מודה שהשטר הוא מן המלוה והוא תוך זמנו אינו נאמן אף דיש לו מינו ע"ש שכתב הטעם דמה יעשה המלוה דזה כזה הייך בא לידו השטר ולא איתרע בו' וחיבא נמי חזקה שטרך בידי מאי בעי וא"כ אפשר לומר דמש"ה כהן דש"י שהוא טוען ממני נפל כדי לכלול אף שהוא תוך זמנו ובכס"ג אם היה טוען פרעתי קודם שהחזיר לי לא הי' נאמן וכמ"ס התומים דכאן נמי מה הי' לו למלוה לעשות בבא זה ותקף בו ואף אם הי' לו מינו אינו נאמן אם הי' בחוק זמנו ומש"ה פירש"י וממני נפל. וזה ג"כ דעת הטוב"ש ומש"ה כהנו וממני נפל אך ממ"ש דש"י לקמן ע"כ ד"ה אין הבעל מודה שאומר פרעתי ומידי נפל עכ"ל. ושם מייירי באיתרע בפילה ואש"ה דקדק לפרש שטוען מידי נפל ח"כ ז"ל שאובד כדעת הראב"ד בחומים שם דהיכא שהוא בחוק זמנו אף אם איתרע בפילה לריך לעטון דוקא מידי נפל אבל אם אומר שפרע והניח השטר ביד המלוה לא מסימן אף דיש לו מינו משום דהוי מינו במקום ב' חזקות חזקה שטרך בידי מאי בעי וחזקה אין אדם פורע בחוק זמנו. והכא מייירי ג"כ בחוק זמנו מדפליג עלי' ר"י בשורה תחת בעלה ומש"ה הולך לפרש שטוען מידי נפל ודו"ק :

שם (ח' א') אמר רבא השתא דאמרת בו' שמועה זו מהלכות עמומות ותקשו רבים בהנחה ע"כ אמרתי לפרשה בס"ד וע"ד פי' המהרש"א ז"ל. ונ"ל שכן פירושם השתא דאמרת אמריין מינו כלומר דהא דשנים שהגביהו מליאם לא מטעם דכ"א מגבי' לאורך חבירו אלא עיקר הטעם משום דזכי לנפשי' ומש"ה זכי נמי לחבירו ח"כ ס"ל לרבא דאפילו לא נתבין כלל לאורך חבירו רק לאורך עצמו מ"מ מהני הגבהתו לחבירו שלא יהי' כמזנה ע"ג קרקע ומש"ה חרש ופקח שהגביהו מליאם אך דהחרש אין בדעתו לאורך הפקח מ"מ כיון דזכי לנפשי' מהני הגבהתו לאורך הפקח שלא יהי' כמזנה ע"ג קרקע. ובאמת ה"ה דה"מ רבא לאשמועינן דינו בב' פקחין שהגביהו מליאם וכ"א הי' בדעתו רק לאורך עצמו דמ"מ

שחופס בגוף הבגד. ומדוקדק לשון הגמ' שצופה זו למא וע"ז משני תק"ח שלא יהא הויך ותוקף ומש"ה לריך לישבע ג"כ שצופה שיש לי בה אף שחופס מקלף בידו (וזה עולה יפה לשיטת התוס' לקמן ו' א') דאף על מה שחופס לריך לישבע. ויתורץ בזה מה שמקשין על הרי"ף למא השמיט דלריך לישבע שצופה שיש לי בה ? דהמך על סתמא דגמ' לעיל כיון דתרווייהו תפסי לה פלגי בשצופה ולא מדחזיק הסם טעמא דשלא יהי' כאו"א הויך ותוקף רק הטעם כיון דמחוסר גוביינא תקינו רבנן שצופה וא"כ ח"ל לישבע שצופה שיש לי בה היכא שחופס מקלף בידו וס"ל להרי"ף ז"ל דהגמ' דהכא קאי אליבא דר"ש דס"ל אכן כהדי על כל החלי שהיא שלו או אליבא דסומכוס דס"ל בו' דמוציאין מיד המוחזק בלא שצופה ומש"ה לריך אליבא דהגמ' טעמא דשלא יהי' כאו"א הויך ותוקף וממילא לריך לישבע שצופה שיש לי בה כיון דחושדין אותו שתקף בעלים של חבירו אולי אין לו בה כלל. או דס"ל להרי"ף ז"ל דהגמ' דהכא פליגי אסתמא דגמ' דלעיל ר"פ ומש"ה לא הוי מצי להעתיק זה להלכה אבל באמת גם הרי"ף ז"ל מודה דאם אינו חופס בגוף הבגד דלריך לישבע שצופה שיש לי בה דלמא אין לו בה כלל ושפיר משחבט ודו"ק. ועמס"ל בזה :

שם (ו' א') ס' מלוה ישינה יש לו עליו בו' ופירש"י טעמא דמתני' לא כדרי' בו' שמה יש לו עליו מלוה ישינה והולך ותוקף בו'. נראה דלפי סברת אביו ליכא למימר תו ג"כ דשצופה זו תק"ח היא בו' כדאמר לעיל דזה לא שכיח שיתקוף מחמת מ"י שיתקנו בשבילו וגם באולי האמת שהייב לו אלא ע"כ דלאב"י שצופה זו מן הדין היא וכדקאמר לעיל (ב' ב') כיון דתרווייהו תפסי לה פלגי לה בשצופה וכפירש"י שם וכמ"ס לעיל בסמוך ואב"י לא בא אלא ליתן טעם דלא הוה חסיד אמונא :

ויתורין בזה מה דקשה לכאורה לפי מה שהעמסתי לעיל [פ' משפטים ב"מ ג' ב'] דבמלוה ל"ל ס' מ"י דח"כ למא העני' לכפור הכל ה"ל להודות במלוה זאת ולעשות מ"י וודאי ולעטון ודאי מלוה יש לי אלא [עמס"ל בזה] וא"כ קשה ה"נ דאי איתא דעטן כולה שלי משום הפק מ"י ה"ל להודות בהעלית ולעטון ודאי מלוה יש לי אלא. ועיין מ"ס בעה"מ ורמב"ן בזה ולפמ"ש נוחא כיון דלא הוי מוחזק גמור כיון שגם חבירו חופס בזה הבגד והוי מחוסר גוביינא וכמ"ס סת"מ והגאון אבי בכונת רש"י לעיל ב' א"כ אלו היו מודה בהעלית וטוען עליו מלוה ישינה לא היה נאמן דלא הוה מוחזק גמור לעטון עליו עד כדי דמיו ומש"ה עטין כולה שלי, ובהו יש לדחות ג"כ מה שהביא התומים בס' ע"ה ס"ק ו' ראוי' מכאן דכ' פירעון קודם להלוואה יש לו דין דח"י ח"פ מהא דשמעתי ע"ש וגדבריו לריך לדחוק דהאי ס' מלוה פירשו דח"י אם הי' חייב לו דאלו הלוואה ודאי וספק לו אם פרע בודאי יש לו להפוס העלית ולא שייך סברת הס"ך דהחייב בודאי והפירעון ספק דהא גם לו יש וודאי חייב אלא בעל העלית [עמס"ל בפ' משפטים ב"מ ג' א']. ולפמ"ש בלא"ה נוחא דאינו יכול לעכב העלית עבור הס' מלוה כיון דגם חבירו מוחזק בה לא הוי תפיסתו תפיסה גמורה ואחר שביארנו דלאב"י לא מיקרי מוחזק בחלי עלית ומן הדין לריך שצופה אבל כמה שחופס בידו בודאי הוי מוחזק גמור וא"כ אין לריך לישבע שצופה שיש לי בה רק שצופה שאין לי בה פחות ממצי' ונ"ל דנחא אין לו כלל דהא אכן סהדי דמה שחופס בידו ודאי יש לו ומש"ה לא העתיק הרי"ף שצופה שיש לי בה וממס"ל וגא הביא הא דר"י אלא כדי להמשיך עליו דברי אב"י ופסק כאב"י דבשרא הוא ודו"ק :

שם (ז' א') מלוה אומר שלי הוא וממני נפל בו' נראה דנקט הכי ולא בקלרה שלי הוא ואחא תפסחתו כדאיתא בטוב"ש ע' דלרבותא נקטי דאפילו מודה שגפל ממנו

אמת ואחיה מחני' לפ"ו כסומכוס וא"כ פעם שבועה ע"כ
הוא משום שלא יחא כאל"ה הולך וחוקק. וזה מדוקדק
בדברי רש"י שם' דאי משום דלא ידיעין כו' וה"ל ממון
המוטל בספק וחולקין [כלומר דאחיה כסומכוס] שבועה
משום שלא יחא כאל"ה וכדלמדין לעיל אליבא דסומכוס :
נמצא מיושב קושיית הסהרמ"ש דביון דאחיה כסומכוס אין
אנו חושבין כהא דאין החלוקה יכולה להיות אחת
ואפ"ס יחולקו. ועוד נראה בזה דאפילו לפי מ"ש הסהרמ"ש
דגם אי נמצא לא קני חבירו מ"מ מיקרי החלוקה אחת דלמא
מכר לו הדין. [עין מ"ש מהר"ם לעיל בגמ' (ו' א') ד"ה אין
להקשות] מ"מ הוכרח רש"י להעמיד המשנה כסומכוס דאילו
ז"ל הולך לשיטתו דדוקא סיבא דליבא רמאי כגון בלוי
הרגמי' דאמרינן יחא מונח וא"כ אי נמצא שמכר לו הדין וכלה
ביוטן שלא מכר לו כלל וא"כ אחד מהם ודאי רמאי ומש"ס
הולך להעמיד המשנה כסומכוס דאילו כ"ל מלמא דפסיקא
דאפ"ס יחולקו אף דאין החלוקה יכולה להיות אחת ואף
דאחד מהם ודאי רמאי ודוק' ועמש"ל בזה :

שם אלא מסיבא בזמן שכן מודים או שיש להם עדים
חולקין בלא שבועה כו' אלא לאו במציאה וש"מ הסגבי'
מציאה לחבירו קנה חבירו כו' לרף להבין למא לי דנקט
תדתי מודים ויש לכן עדים הא בזמן שכן מודים אחד
שמעין ג"כ הא דינא דמגבי' מציאה כו'. ונראה דר"ת
אשמועינן בזה דנקט או שיש לכן עדים לומר אף דלא הודו
זה לזה אלא דכ"ל עומן כולם שלי ואנא תגביהי' ותח"כ
באו עדים שהגבישו שיהיה ח"כ ה"ל כיון דנעשו מחלוקה
כולם שלי הודו כ"ל שלא הגבי' ללורך חבירו וסודא' בע"ד
כמאן עדים דמי וא"כ אחד שנתברר אח"כ שהגבישו שיהיה
לא יזכו בו כלל וכל הדין יחשבו מידם ואשמועינן אפ"ס
דיחולקו. אך לרף לברר באמת הטעם למא יחולקו כיון
סודו בעלמא שלא הגבי' כ"ל ללורך חבירו, ונראה דלאבאי
דכ"ל לעיל (ו' א') הברת מלוה ישינה נוחא בפשיטות דאליבא
למחר דהא דנעשו מחלוקה כ"ל כולם שלי היינו משום ס'
מלוה ישינה ולא הוי סודא' כלל שלא הגבי' ללורך חבירו.
אך לר' יוחנן שם דל"ל עממא דמלוה ישינה ובסתמא דנמי'
שם ע"כ ל"ל דאחר שבאו עדים שהגבישו שיהיה חחרים
מדבריהם הקודמים ואומרים הגבישו כ"ל ללורך חבירו והא
דאמרו מחלוקה כל אחד כולם שלי אינו אלא לרמאות בעלמא.
ויוכן לפ"ו ספיר ישינא דמחני' דנקט חולקין בלא שבועה
דלכאורה הוא תמום דנסי דחולקין אלתריך למחני' לאשמועינן
דמגבי' מציאה לחבירו קנה חבירו אכל שבועה זו מה ביצה
ומהכ"ת יערכו שבועה כיון שיש עדים או שסודו. ולפמ"ש
ח"ס דס"א חס חטפה אחד מהם בפנינו יערכו שבועה שכן
היתה כוונתם מתחלה להגביש ללורך חבירו ומה שפענו כולם
שלי אינו אלא לרמאות ומש"ס קמ"ל דחולקין בלא שבועה :
אך הא קשיא לי למאי דקאמר הש"ס לעיל (ג' א') אפ"ס
ר' יוסי הבא מי יימר דאליבא רמאי אימור תרזויהו
בסדי סדדי לגביסוס ופי' הסוס' וסמפרסוס דכל אחד סבור
שכוא הגבי' קודם וא"כ קשה ממ"ל יחא מונח דאם הגבי'
רק אחד ח"כ איכא רמאי ואם הגבישו שיהיה ח"כ לא זכו
כלל דהא כ"ל סבור ששוא הגבי' קודם ולא היתה כוונתו
כלל ללורך חבירו ואין החלוקה יכולה להיות אחת ול"ל
דבאמת היתה כוונת כ"ל ללורך חבירו רק עכשיו פועלים
כולם שלי לרמאות ח"כ דקמ"ל יחא מונח. כיון דאיכא רמאי.
וכל לכוונת מה דלר' יוסי בכל תלוי בליכא רמאי איכא
ליכא רמאי אף דאין החלוקה יכולה להיות אחת מ"מ יחלקו
ומש"ס ח"ס כיון דליכא רמאי ש"כ סבא ששוא הגבי' קודם
ל"ל יחא מונח ומ"מ אחר אין רשאי לחושפו מידם דהא כן
כ"ל כולם שלי ואנא תגביהי' כולם ואולי באמת הגבי' משם
קודם לחבירו וקנה הוא. והסוס' שכתבו לעיל (ב' א') דל"א
יחולקו

דמ"מ קני, רק נקט חרש ופקח דפקחין מסתמא כ"ל מגביש
לו ולחבירו וע"ז פריך בשלמא כו' אלא פקח במאי קנה
ופירש"י דבגביה דחרש לא קני אלא מפני דרכי שלום כלומר
דאפילו תימא דא"ל הא' להגבי' לחבירו מ"מ סוף תהי
הגביה דחרש לפקח הא לא הוי הגביה כלל דאין לו דעת
לקנות ומשני אלא אימא חרש קנה ופקח לא קנה ומאי מינו
מינו דשני חרשין כו' ופירש המהרש"א כלומר דכ"ל חרשין שייך
לומר מינו דזכי לנפשי' מהני נמי הגביה לחבירו שלא יח'
כמונה על קרקע רק אין כ"ל מגביש ללורך חבירו ובחרש
ופקח הוא להפוך דהפקח מגביש ללורך חרש רק מינו
דזכי לנפשי' לא שייך דהא לא קנה הפקח כלל וסתמא ס"ל
לרבא דבעלמא כב' פקחין צעין תדתי שחכס כ"ל ללורך
עלמיו וללורך. חבירו וא"כ כיון דהקילו חכמים גבי ב' חרשין
דאף דאין כ"ל מגבי' רק ללורך עלמיו מ"מ קנו ואמרי' מינו
דזכי לנפשי' מהני ג"כ לחבירו שלא יח' כמונה ע"ג קרקע
ס"ל בחרש ופקח הקילו חכמים לגבי' חרש שיקנה כל העלים
כיון דהפקח הגבי' עבורו וכו' מגבי' מציאה לחבירו וקני
אף דלא שייך מינו דזכי לנפשי' ופריך האזי מאי כו' כלומר
דמתחלה פריך לי' אף לרמא' דס"ל בעלמא הסגבי' מציאה
לחבירו קנה חבירו ואפ"ס סיבא דלא זכי לנפשי' וא"כ ה'
הדין נותן שיקנה החרש מ"מ לא דמי דס"מ סיבא דמגביש
אדעתא דחבירו כו' וב"מ מ"ש מב' חרשין כלומר דהא כב'
חרשין מדינא לא יקנו שיהיה כיון דאין כ"ל מגבי' ללורך
חבירו ובב' פיקחין כה"ג לא קני ואפ"ס הקילו בב' חרשין
דקני וא"כ ס"ל יקנה החרש אף דלא זכי הפקח לנפשי'
ומשני הסם תקינו דבין כו' ועכ"פ למסקנא נשאר אליבא
דרבא דב' פיקחין שהגבישו מציאה ולא נחזיקו כ"ל להגבי'
לחבירו לא קני וכו' כמונה ע"ג קרקע :

ורפ"י מה שפירשתי יסורן קושיית הסוס' ד"ה ומאי כו'
דבב' חרשין נמי לא שייך מינו דזכי לנפשי' כיון דלא
הגבי' ללורך חבירו אלא דהקילו חכמים וא"כ ס"ל בחרש
ופקח אכל הסוס' נראה דס"ל דאמרינן מינו מדינא מינו דזכי
לנפשי' אף סיבא דלא הגבי' ללורך חבירו ובסדרת הריעב"א.
ועין בפ"י ודוק :

שם אי נמצא מרישא כו' הסם הא קאמר כולם שלי ואנא
תגביהי' כולם כו' כבר הקדמנו במהרמ"ש דא"כ אין
החלוקה אחת וכבר כ' הסוס' לעיל דצעין החלוקה יכולה
לסיות אחת ובלא"ס הוי הדין יחא מונח כו' ע"ס מה שחזיק
ולדידי חזי לי דרש"י דקדק לתקן זה באריות לשונו דד"ה
ממשנא יתירא שכ' דאי משום דלא ידיעין הי מינייהו משקר
וס"ל ממון המוטל בספק וחולקין בשבועה משום שלא יחא
כאל"ה הולך וחוקק כדלמדין הא שמענא לי' מרשא עכ"ל
דכ"ל הוא שפת יתר לכאורה וס"ל בקאמר דאי משום דלא
ידיעין הי מינייהו משקר הא שמענא לי' מרשא, אשר ע"כ
כ"ל כוונתו בזה דהסם כבר כתבתי לעיל דלרבנן דסומכוס
טעם שבועה משנתנו הוא מן הדין וכדקאמר לעיל (ב' ב')
הא דתרזויהו תפסי לה פלגי לה בשבועה ופירש"י שם רק
דלרבנן לא אמרינן יחולקו אלא סיבא דחלוקה יכולה לסיות
אחת אכל בלא"ס כגון במנה שלישים אמרינן יחא מונח ולסומכו'
אמרינן יחולקו אף סיבא דאין החלוקה יכולה לסיות אחת
וכמ"ס כ"ל הסוס' לעיל (ב' א') ד"ה יחולקו ולסומכוס שבועה
זו סק"ה הוא שלא יחא כאל"ה הולך וחוקק וכדלמדין בזה
לעיל (ג' א') אפ"ס סומכוס שבועה ז' חק"ה הוא כד"ר ז"ש
נמלא אי אמרינן דטעם חלוקה משנתנו היא משום דפריסה
הגבישו אותה וכו' החלוקה יכולה לסיות אחת אחת מחני'
כרבנן דסומכוס וטעם השבועה היא כיון דתרזויהו תפסי
לה וס"ל מחסור גוביינא וכדלמדין לעיל אך אי נמצא דהמגביש
מציאה לחבירו לא קנה חבירו וטעם החלוקה הוא משום דלא
ידיעין הי מינייהו משקר וא"כ אין החלוקה יכולה להיות

יחלוקו חלף היכא דחלוקה יכולה להיות אחת היינו אליבא דרבנן דר"י חבל לר"י לא תלי בהכי כלל חלף כיון דאליבא למימר דליכא רמאי יחלוקו. וא"ש בזה מש"כ הסו"ס לעיל (ג') (א) כד"ס חלף בו' וכן בסמוך דפריך בין לרבנן בין לר"י יהא מונח חלף דהתם ליכא פסידא לרמאי בו' עכ"ל וקשו המפרשים דהא כס בלח"ס יהא מונח דהא אין החלוקה אחת ואף היכא דליבא רמאי לחמיק יהא מונח ולפמ"ס יחא דאכחיתו שפיר אליבא דר"י דרד"י לא תלי כלל בהא דאין החלוקה יכולה להיות אחת חלף באיבא רמאי בלמוד. ונראה דהסו"ס חלף דרבנן דל"א יחלוקו חלף היכא דחלוקה יכולה להיות אחת חלף קשה קשיית מהרמ"ם שהבאתי לעיל דהא במשנתנו אין החלוקה יכולה להיות אחת דאף דק"ל המגבי' מליאם להצירו קים חבירו מ"מ הא סם סודו מסתלק שלא הגבירו כ"א לזורך חבירו וע"כ ל"ל דאין חומרים שהגבירו כ"א לזורך חבירו והא דעושים כולם שלי היינו לרמאות וא"כ מוכח דאפילו היכא דאליבא רמאי יחלוקו ומס"ס פסקו הסו"ס בחתי ארגוני ג"כ יחלוקו חלף רש"י דכ"ל בחתי ארגוני' יהא מונח כיון דל' מהס רמאי חלף ע"כ ל"ל במשנתנו הענין דחלוקה משום חומרי תרומותו כהדי סודי אזהרה וכו' א"כ סוכר שהוא הגבי' קודם וא"כ ליבא רמאי חלף קשה הא לא הגבי' כ"א לזורך חבירו וממ"י יהא מונח דהא אין החלוקה אחת וע"כ ל"ל חלפי' כיון דים לומר דליבא רמאי חלף דאין החלוקה אחת מ"מ יחלוקו ופליג אחס' גם בזה ויסי' הפלוגתא בין רבנן ובין ר"י דרד"י רק בדבר שאנו יודעין בבירור שזה שייך לזה דלרבנן יחלוקו חלף דבשאר איבא רמאי וכו' הכל יהא מונח אבל היכא שהוא ספק לנו הכל תלוי באיבא רמאי בלמוד וכו' לרש"י ז"ל דלמסקא דאמרין לר"י הכא מי יומר דאליבא רמאי דרדיק מעטמא דאמרין מסתלק אליבא דרבנן וגם לרבנן הכל תלוי באיבא רמאי. ועמ"ס לעיל בסמוך כוונת אחרת בד' רש"י דהכא ודוק בד' :

ש"ס (י"ב ב') גמ' במאי עסקין חלימא בשחיב מודה בו' חיישין שחא כתב ללות בריסן בו' קשה עובא. מדה דנסי דאכתי לא ידעין עטמא דחיישין לקמיא מ"מ מאי פריך אי בשחיב מודה אפילו י' בו אחריות נכסים אמאי לא יחזיר בו' הא לקוחות מאי לעטין דלמא פרע ולא יהא חלף כעד אחד דעלמא ובי נאמן בדרותו לסוליא מיד לקוחות כיון שגם הוא בעלמו יכול לעטין פרעתי ובי נאמן בסודאחו לחוב לאחרים וכדאמרין בסתבות (י"ב ח') לעטין מלוה אומר שער חמשה הוא זה ע"ס. ועוד מאי משני לעולם בשחיב מודה וחיישין דלמא כ' ללות בריסן בו' אכתי קשה נסימן גם בזה לומר שאומר שזה בריסן בו' וע' בס"מ בשם הרשב"א שגראה שהרגיש בזה ותי' דדוק דלא רמי' עלי' דלוח לזכור מתי לוח ע"ס. וע"ק קושיית האו"ת בסו"מ דאפילו אין בו אחריות נכסים אמאי יחזיר יחוש דלמא לוח מאחר בנתיים ויש לו דין כ"ח מוקדם ועתה יפרוק זה שלא כדון. וסגראה ליישב דה"ק אי בשחיב מודה שלא פרע נסי דאין מספקין שחא פרע ועוטיין לקוחות מ"מ סוס לוח לקוחות חלף ח"פ דחייב דכיון דהשעבוד היה בודאי קודם המכירה רק דאין עוטיין שחא פרע דאף דאחרת בפילה מ"מ לא הוי רק שחא ובדקאמר חיישין שחא כ' ללות וכו' וא"כ אמאי לא יחזיר וכו' דעוטיין בעלמא ליחומים וללקוחות פרעתי היינו היכא דהלוה אינו בנאן דאמרין חלו סוס בנאן סוס עוטיין ברי שפרע [ממ"ס השמ"ע בסו"מ ע"ס ס"ק מ"א וכו' בסו"מ ע"כ ס"ק ע"ס] אבל עכשיו דהוא מודה בשחיב וא"כ אין לנו חלף ספק פירשין וחייבים מן הדין [ודע דזהו לדעת הפוסקים הובא בתומים סו"מ ע"ס דל"י אי פרעתי חייב חלף היכא דלא ה"ל למידע ויטין בקא"ח שם ס"ק ע"ו שכן הוא דעת הרמב"ם ועמ"ס פ' משפטים ב"מ ג"א] ואבי' דקאמר

חיישין לפירשין ולקמיא חלף שחיב מודה ולא הוי חלף ח"פ היינו משום דכיון דכל סודאחו הוא מחמת קמיא הוי בלתיא קמן ועוטיין לקוחות דלא לא הוי מכין לקמיא סו' מודה שפרעו אבל הסתא אכתי לא ידע עטמא דקמיא פריך שפיר דהוי חלף ח"פ וע"ו פריך דחיישין שחא כ' ללות בריסן ולא לוח עד פשרי וא"כ סוס לוח לקוחות חלף חס נחתיבתי דלמא לקוח מוקדם ששפצד ולא נחתיבו כלל ואפילו חס סוס חלף אומר שזה בריסן הוי כעד אחד דעלמא ואינו נאמן לסוליא מסלקות ולא הוי לקוחות מסול"מ נד' סוס חלף חלף חסוב כעד חלף לפי סב"ד ללא חיישין לקמיא דל"א דהא אין נשבעין על הקרקעות ומתוך ג"כ קוביא ג' דשחתי לקוחות כיון דהם מוחזקין בקרקע חלף דאין יודעין מ"מ חלף לסוליא מידם כיון דהוי חלף חס נחתיבתי ומס"ס לא יחזיר חבל גבי ב"ס מוקדם חלף דעטמא קדים מ"מ לא מיקרי מוחזק והוא עוטיין חלף חס לוח בריסן וסב"ס סוס עוטיין ברי שזה בריסן וספיר אחרין ברי ושחא ברי עדיף כיון דאין בנאן חזקה ממין ועוד דהוי ספק בעיקר החזקה דכיון דלוח בריסן אין סב"ס חסוי מוחזק חלף לעטין שפיר ובפרט שגם סוס מודה שזה בריסן. ובוש מיישב נמי מה שהקשה לקמן בס' יד יוסף גבי מתנות (י"ט ב') דלמא לריך לחשב דויסב וסוד יסב לאחד נמא דחיישי' דלמא לוח ברי ברי ושפצדו נכחו וחל"כ יוליא המקבל השער שכתב בריסן ויגבה שלא כדן ולדבריו יחא דרבנן יגבה דכיון דהוא עוטיין ברי שכתב ומאחר בריסן והגלוס אין לו חלף שפיר. ועוטיין שחא לא בא לידו חלף בתשרי וסוס ג"כ ספק בנאן השעבוד וסמקל מוחזק בקרקע דין עם המקבל דכס"ג אחרין לט"ע ברי ושחא ברי עדיף ובמ"ס ודוק :

ש"ס (ט"ו ב') גמ' לא כל חלף בו' בסוחזן ספק. נכחוס קשה עובא דה"כ ל"ל מעשה כ"ד שחקייס אפילו בלא מקויס נמי דכחו שח"ל לומר פרעתי משום שסוחזן כפין כן חלף ג"כ לומר לא לוי. וע"ל מה דאיי' לדבריו לעיל (י"ב ב') דלקוחות הוי חלף חלף רק דאין עוטיין לסם דלוח היה סוס לפינוי אפער שחיס עוטיין שפרע וא"כ סב"ס בסוחזן כפין חלף בעלמו לומר שפרע מס"ס גבי ג"כ מקוחות דהוי שפיר חלף חלף דהוא נעטין לסם שפרע כיון שהוא בעלמו חלף לומר שפרעו אבל בלמו מקויס סו' לקוחות חלף חס נחתיבתי וספיר עוטיין נכס חלף לא נוס חלף שחא אינו נאמן לומר כן גבי בלמו אבל לקוחות עטין כן ומס"ס לא יחזיר וכן ל"ל לפמ"ס הסו"ס כנאן דל"ס חלף חלף היכא דליבא למיחש ל' ללות בו' יחזיר דלא חיישין לקמיא וקשה דמ"מ יחוש לפירשין ולעטין שחזר לקוחות חלף כיון בשחיב מודה לפינוי שלא פרע חלף לעטין לקוחות דהוי אינו ידע חס פרעתי ובמ"ס לעיל ע"ס ודוק :

ש"ס (י"ח ב') חלף חלף חלף דלא סוחזין בו' יש לדייק היאך דין חלפי' בסוחזין ואין ס"מ. ויש לסובח מדלא משני כנאן בסוחזין בו' ואידי ואידי בנאן ס"מ ובטין קושיית הסו"ס לעיל וסא ליכא לאקשויי לל"ק דס"ל כרסם אמאי לא מוקי כנאן בסוחזין בו' י"ל דזה נדע ממתי' דכל חלף חלף דאסתכח ב"ד כיון דס"ל כרסם ואפ"ס יחזיר כיון דלא סוחזין ורואה לסבמיטו מידם מבריתא דאף בסוחזין יחזיר בנאן ס"מ ועיין ברא"ם וק"ל :

ש"ס (כ' ע"ב) סמפון הולא מח"י מלוה בו' ח"ס חס י' עמפון בו' לבאורה קשה מוכח דלחמקסי לי' ממתי' לביע לי' מדתן מלא גימי נכיס בו' וסוברין לא יחזיר בו' וממלך שלא ליתן דאפילו במלא שובר אחרין דממלך ומס"ס היכא שהשובר ביד מלוה. ואפשר לומר דבנפל אחרין שכתב לו מסתלק להכין לו כשיפרע ומס"ס לא מזהר בשובר ונפל ממנו אבל ביולא מח"י מלוה כיון שכבר מלא השער למה לא קרע השובר ואם יפרע לו סוס יחזיר לו השער חלף חלף שובר

אויס לריכע הכשר מים ולא הכשר שרץ ע"ס גם בצורות (י' א') פירש"י קן ולע"ג לפע"ד :

נציבים

בי קרוב אליך הדבר וגו' כפיך ובלבדך לעשותו [ל' י"ד] (כחוכות י"ז א') תוס' סד"ס מצטנן כו' דגדול שמושה כל תורה כו' עכ"ל. אף דאין למידק הלכה מן המדרש ל"ל להביא רא"י מסוגי' דהבא דשימושה של תורה דהיינו כבוד תורה חמור מת"ת דהא אמרינן לעיל זה וזה לפני מלך ישראל ואפילו מחל על כבודו אינו מחול וכבוד תורה עדיף מכבוד מלך וכמ"ס החוב' לעיל בהא דאגריפס שקרא משומד וכ"ס דעדיף מכבוד סמה ועיין (מגילה ג' ב') חלקו ג"כ בין כבוד תורה לח"ס. והטעם ל"ל דת"ס העיקר מבוס עשיית המצות וכמ"ס בירושלמי הלמד שלא לעשות וכו' ומש"ס עשיית המצות עדיף מת"ת דת"ס זמנה, כל היום ואם יפטור מעשיית המצות משום לימוד למא לי הלימוד אבל כבוד תורה היינו מ"פ ככל המצות ואמרו חכמים שזה המצות עשה עדיפה מכל המצות ועיין מ"ק (ט' ב') חלקו בין מאז שחשך לעשות ע"י אחרים :

וידך

ויכתוב ימשה את התורה הזאת וגו' (פסחי' ו' ב') נמי דאלת"ס כלל ופרט כו' ע"ס קשה טובא לפת"ס תוס' נזיר (ל"ה ב') ד"ה דאיכא כו' דכל היכא דדרבינן כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט ע"כ איכא שום ריבוי ג"ס או מה האד דהוה מרבינן מיני' ומש"ס כחכס התורה להכלל למידת מיעוטא דאל"כ לא לכתוב אלא הפרט לחוד' וכן להסך פרט וכלל ע"כ איכא שום ק"ו אן ג"ס למעט ע"ס היעב א"כ מאי קאמר דלמא פרט וכלל הא בין דאיכא כבדא או ג"ס לרבוויי א"כ ע"כ כלל ופרט הוא דאזי פרט וכלל לא לכתוב הפרט כלל או לא לכתוב הכלל ג"כ והוה מרבינן מהכח דרבוויי. וכן לסיפוך ג"כ קשה מאי קאמר דלמא כלל ופרט הוא א"כ לא לכתוב הכלל אלא ע"כ דכוונת התורה בדכתיב לרבות או למעט ודוחק לומר דה"ק דלמא פרט וכלל הוא ואולי יש בלמא איזה מיושב שאין אנו יודעים אותו ועיין מהרש"ל ולע"ג :

האזינו

המא' בקר וחלב לאן וגו' ואליס וגו' ועשודים וגו' [ג"ב י"ד]. אמרתי לבאר שמוס נרדפים מבהמה דקה הממלאים בתנ"ך ואלו סו. איל. גדי. עלה. כבש. כבש. עזים. עשחרות. עשודים. לאן. רחלים. שעיר. שם. תישים :

ובי הוא זה .

איל כבש זכר מנן י"ג חודש ומעלה כמבואר במשנה דפ"א דפרס ועיין תוספות (ב"ק ס"ה ב') ד"ה איל :

גדי עז קמן עד בן שנה זכר כי לא נמלא בתנ"ך נקיבה : מלה כבש יומר מנן שנה זכר ונקיבה ע' ע"ז רפ"ב על פסוק ויקח שמואל עלה חלב אחד ויעלהו וגו' ע"ס :

כבש זכר ונקבה עד בן שנה כמבואר במשנה הג"ל אף לנקבה בל כבשה :

כשב מחלף כמו שמלה שלמה וכנ"ל :

עזים שם המין לעזים כולל זכרים ונקבות גדולים וקטנים :

עשחרות שם הכולל לכבשים ועזים זכרים ונקבות עד בני שנה וע' ב"ב שפת אמת :

פרט לו ומש"ס הקפי' לי' ממחסי'. אבל אכתי קשה לפירוש השני שפירש"י דמלא הסובר בין שערות קרועים דמדלח חסר בו ש"מ דכבר נפרט א"כ מכ"ס היכא דאיחרע בנפילה דודאי איכא למימר דכבר נפרט ומש"ס לא נזכר בו ואמאי תנן לעיל דתלינן בנמלך. אשר לזאת ל"ל דמוכח כסברה הסמ"ע והט"ז [עיין בוס"מ סי' ס"ה ס"ק כ"ז] דהיכא דאמרינן בשובר דלא יחזיר מ"מ השער אינו גובה מספק ומש"ס פריך שפיר חרב דס"ל אינו אלא כמשחק ופסול וגובין בהשער וס"ל להמקטן דלסוי דמי להך דמלא שובר דלא יחזיר לא לזה כו' ואין גובין בהשער והבא נמי יעשה מה שבסמפוטות תנן אבל מ"מ לא יתן הסובר ללוו ודו"ק :

שם (כ"ו ב') נעלה לפני יאוש ע"מ להחזיר כו' ע' בש"מ שהקשו הראשונים ז"ל דהא רבא ס"ל יאוש של"מ היו יאוש ע"ס. ולולי דברייהם ז"ל אפשר בפשיטות דרבא דלעיל מיירי היכא דלא ידע מתחלה ממאן נפל ולא ה"י אפשר לו להחזירו קודם יאוש ומש"ס ה"י יאוש ול"כ להחזירו אבל הכא כיון שראש ממאן נפל וס"י לדיק להחזירו לפני יאוש א"כ אף שח"כ נתיאש מ"מ עבר מתחלה על עשה דהשכר חשיבס ועיין :

הבא

דלא בערתי ממנו כעמל וגו' [כ"ז י"ד]. פסחים (כ"ד א') נמי ואם אינו ענין לגופי' דהא נפקא לי' ק"ו ממעשר הקל ומס' מעשר הקל אמרס תורה לא בערתי ממנו כעמל קודם חמור לא כ"ס וכ"ס אין מזהירין מן הדין הקיבא הוא דכתיב לא תוכל וגו' ופי' הסו' ד"ה הקיבא דלענין הנאה קאמר ופי' המהרש"א ח"כ דמבאש ישרף ידעין דאסור בהנאה מ"מ אפשר לומר דאילעריך לי' ללאו ולכן קאמר הקיבא הוא ע"ס. אך ק"ל דבהדיא משמע בינמוס פ' הערל וברמב"ם דאין לוקין על הנאת מעשר שנטמא וא"כ מאי קאמר הקיבא הוא דאסור עשה לא אילעריך דשמעין מבאש ישרף וללאו הא אין לוקין אף במעשר. ע"כ ל"ל כמס"ל בפ' שמיני דמבאש ישרף לא שמעין כלל דאסור בהנאה דאפשר בשעת שריפה יסנה ממנו ולכן שפיר קאמר זכ"ס אין מזהירין מ"ה ולדיק האי לא יאכל לאסור הנאה הקיבא הוא וללקות בלא"ס אין לוקין על הנאה אפילו בבשר קודם שנטמא ודו"ק. ועיין מש"כ לעיל בפ' שמיני וכל"ה שם בסוגי' :

חורין (קל"ז א') א"ל אביי אי מה תרומה עובלת כו' אמר קרא ראשית וגו' ע"ס. מבאן ראוי' לפירוש מהרש"א ז"ל לעיל דהקוש' קאי למאן דקאמ' יליף נתיבס מותרים דלפי' מהרש"ל ז"ל דההיקב קאי וקאמר דלדיק ראשית לענין זה שאינה עובלת א"כ מאי קאמר לעיל אידי דהא קדושת הנוף כו' פסקי' הא לדיק ראשית. לענין שאינה עובלת וכו' יחא נמי הא דקאמר לעיל האוכל מבהמה שלא הורמה מסותי' כאלו אוכל עובלים היינו ג"כ מעשה זה דיליף נתיב' נתיבה מתרומה. למחנות ואפ"ס מכיים לעיל ולית הלכתא כוותי' היינו דזה דוקא לר' חילני ואנן קיי"ל כרבנן או דאף לר"א מחנות אין עובלין משום דהיברין בפ"ט וכמ"ס הר"ן ע"ס :

הרמב"ם רפ"ב מה' ביכורים העתיק דביכורים מותרים לזרים קודם שיראו פני חומת העיר. ולכאורה קשה הא בגמ' נקט מסיורא פני הבית ועכ"מ שם. וג"ל שהוליא קן מדאמר שם לעיל מאימתי מותרין לכהנים מביורא פני הבית דאלמא קודם שיראו פני הבית אסורין אף לכהנים א"כ ע"כ פני הבית דהבא היינו בתי העיר וק"ל :

תבוי' נפלאה על רב"י חולין (ק"א ד"ה) ומעמאין דנבילת עוף טהור אין לה עומאח מנע א"כ קבלה מאחרים וזהו נגד הש"ס יודס (ג"א א') וש"מ דנבילת עוף טהור

זכרים ולקבצו בל כבשות והבא נקט כבשים וג' דלישנא
דעדין לא הנישו למלאים לא משמע בפירושו :

עתודים זכרים מעזים גדולים יותר מבני שנה וגם קטנים :
צאן שם הסולל לכבשים ועזים זכרים ונקבות גדולים
וקטנים :

רחל כבשה נקבה גדולה וקטנה כי לא נמנה בתנ"ך זכר:
שעיר עז קטן עד בן שנה זכר ונקיבה כמבואר שם במשנה
ספ"א דפרה אך לנקבה בל שעירה ואף יותר מבן
שנה עיין בפ' בתרא דמנחות וד' הרע"ב שם תמוהים :

שה שם הסולל לכבשים ועזים עד בן שנה :
תישים זכרים מעזים יותר מבן שנה כמאמרם גדיים
נעשו תישים וגדי הוא עד בן שנה ועוד אמרו אם
אין גדים אין תישים :

ועיין אדר"נ פ"ז אינו מוסר לך כבשים אלא עלאים והגוי'
הגר"א ז"ל אינו מוסר לך עלאים אלא כבשים כו'
כוונתו דעלאים גדולים מבן שנה וכבשים כו' בני שנה וכוונת
הבד"ח שאל" משה ליהושע שאינו מוסר לו גדולים שנתחזקו
במאות אלא קטנים שעדיין לא עשו מאות ברכה. ודלא
כהמפרש בעל ש"א שם שפטה במח"כ בחלת חדא דמלה
משמע נמי נקיבה וכדאי' בע"ז שם וב' דכבש דקרא דווקא

הברכה

יורו משפטיך ליעקב וגו' [ל"ג י']. (סנהדרין ל"ג א') חדא
ועוד קאמר כו' לבחורה תמוה דסא שיקר הניש
דמועס בד"מ חסר מדבריו והל"ל חסורי מיחסרה. וגדאס
דהא הפוסקים מהולקים במועה בד"מ וליחא דתהדר דמר
מחייב אליבא דר"מ דדאין דינא דגרמי ומר סבר דאפילו
לר"מ פטור [עיין בח"מ] רק במומחה וקבלו עליהו כ"ל לכ"ע
דאף לר"מ פטור כיון בש"ך (סו' כ"ה) והסתא א"ש דרב
המונא כ"ל דאף לר"מ פטור אפילו בחינו מומחה ומש"ס פריך
דכל"ל מועה בד"מ אחס ואפילו ליחא דתהדר פטור וח"ל ד"ש
חדא ועוד קאמר בלומד דאפילו מועה בד"מ לא פטר לר"מ
אלא במומחה ומש"ס קאמר לו' מומחה לב"ד אחס כיון דסוף
סוף לריך לעעס דמומחה ומש"ס קאמר מומחה לב"ד אחס
ופטור מומחה כמי פטורים דמועה בד"מ וח"כ בש"ס טעית
פטור וזהו דקאמר חדא ועוד קאמר ודו"ק :

נשלם החלק הראשון בס"ד הפוך בה והפוך בה דבולא בה בן יעורני ה' לסיים החלק השני:

ספר

מנחת חדשה

הלל השני

נקרא בשם

מנחת זכרון

הוא כולל עלשה תשובות גדולות ועמוקות וששה הספרים ועוד דרושים לסיום המקרא והש"ס

מאת

המחבר גרשון בלא"א מה"ו משה ולה"ה

ממשפחת חן טוב הרמה.

נאמר בעולת בהמה אשה ריח נחוח ונאמר בעולת
העוף אשה ריח נחוח ונאמר במנחת אשה ריח
נחוח ללמדך שאחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד
שיבין לבו לשמים.

(מתוך ספר מנחות)

תשובה זו שלחתי להרב הגאון המפורסם חכם השלם מה"ו העשיל אשכנזי וללה"ה אשר הי' אב"ד בק"ק לובלין על אודות גירושיו אשר שומה והגאון הנ"ל האריך למעניתו בקונטרסו אשר שלח לי וזה אשר השבתי לו ופרטי הענין יובנו מתוך התשובה וגוף השאלה מבוארת בשו"ת בגרי ישיע האהע"ז סי' ב"א ע"ש היטב. וזה החלי בעזר צורי וגואלי:

א ראשון הסכים מעב"ת לסכרת הרב מוהר"ג נ"י חב"ד בק"ק וויסאקע דיכול לגרשה מבח ממ"ז אם היא בת דעת מהני הגירושין ואם אינה בת דעת גם קידושין לא הוי דמקיש הוויס ליניא. ואח"כ הביא סכרת הרב מוהר"ם ז"ל סו"ד דפ"ק דאפשר אף אי נקטין לה לבעלה דעת לענין גט ממ"ז אפשר דלקידושין לרף יותר דעת ודחאם מעב"ת ופלפל בחכמה מענין חרשת דמזה יש להביא רא' לכאורה לסכרת הרב מוהר"ם דהא חרשת יודעת לשמור ח"ע ואח"כ יטהו וזהו בת דעת לענין גט ומ"מ אין לה קידושין ואח"כ הילק בין חרשת לשוטה ומדברי כולם נראה להיכא דהוי בת דעת לענין קידושין כ"ע לענין גירושין ועל כולם אינו תמה דהא אמרינן להדיא בפ' חרש ד"ת שוטה מתגרשת וחינו ביודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עלמה ומדברין אינה מתגרשת שלא ינהגו בה מנהג הפקר כדאיסא תסמ ממילא לענין קידושין כיון דיודעת לשמור גיטה וקידוש' ואינה בכלל מאכזר מה שנותנין לו לא חשיבה שוטה לענין זה כלל דמה בכך שאין לה דעת לשמור עלמה שלא תאנס ושלח תפתח בשביל זה וודאי לא חשיבה שוטה לכל מילי וקדושין טובים מה"ת ומדברין דאנס מליני שחז"ל הפקיעו קידוש' וסגמ' לא קאמר בר"פ חרש אלא שוטה כו' לא תקינו לי' רבנן קידושין כלומר שלא הוסיפו לו קידושין על ד"ת כמו שטעו בהרש ומטעמא דקאמר תסמ אכל בוודאי לא שקלו מיני' קידושין הטובים מה"ת כיון דיודעת לשמור את גיטה ואח' קידוש' דהא עיקר סימן מובהק הוא מאכזר מה שנותנין לו וכדאיסא בחגיגה (ב' ב') חוס' ד"ס דרך ובב"י סי' קי"ט בשם רבינו שמחה ע"ש ח"כ קידוש' טובים מה"ת ומדברין וגירוש' טובים מה"ת רק מדברין בעלו שלא ינהגו בה מ"מ ודכוותי' אמרינן בסו' קב"א לענין אם הבעל שוטה דתליא ג"כ אם יש בו סימני שוטה הנאמרים בש"ס שם וכו' אם היא שוטה דמאי כ"מ לענין קידושין בין הוא להיא וא"כ אדרבה הדבר בהיפוך דלענין גירושין לרף דעת יותר דהיינו שחדע גם לשמור ח"ע ולענין קידושין ביודעת לשמור את קידוש' מה שנתן לה. ובנ"ד האשה זו שאנו מכוסקין בגדרה מאי היא כמו שבא בשאלה ליכא ממ"ז כלל דלמלא היא יודעת לשמור גיטה ואח' קידוש' [ואף שמבואר בשאלה שאינה מבחנת בין גיטה לד"א ממ"ז יכול להיות שידעת לשמור גיטה כיון דבאמת אינה רק ספק שוטה וכמבואר בב"י סי' קי"ט] וא"י לשמור ח"ע ואין לה גירושין מדברין ואפילו לדעת הרמב"ם המבואר בסו' קב"א שם דגם אם דעתו משובשת בדבר מהדברים ג"כ בכלל שוטה יחשב וא"כ אפשר כיון דאינה יודעת לשמור עלמה מהזנות נקראת ג"כ שוטה לכ"ד הא ציינן שיהא השמות גדול כמו אוחן שבפ"ק דחגיגה במבוא' שם בב"י בשם מהר"ק ומאן חכים למיעבד כי הא מילתא:

ב ואגב אבאר קצת דברי המ"כ שהביא בסו' קי"ט שהוא לכאורה תמוה ביותר ומחמת שהוא לרף לעינינו אפרשו תחלה כחב בשם הרשב"א דאפילו אינה מבחנת בין גיטה לד"א חשיבה יודעת לשמור גיטה בפ' התקבל עכ"ל. והדברים תמוהים דהא אמרינן שם להדיא איפכא איזוהי קטנה שידעת לשמור גיטה כו' כל שמבחנת בין גיטה לד"א. ונ"ל דדייק מדלא נקט איפכא איזוהי קטנה

שא"י לשמור את גיטה כל שאינה מבחנת בין גיטה לד"א אע"כ דהא לאו מילתא דפסיקא היא דאף דאינה מבחנת בין גיטה לד"א ממ"ז יש בה דעת לשמור שלא תאכזרו ואי ידעינן בה שיש בה דעת לשמור הנוט שלא תאכזרו מתגרשת אף אם אין אלו יודעים בה מה היא ואי תלוי בזה אם אלו רואים שמבחנת בין גיטה לד"א מסתמא יכולה לשמור ג"כ ומש"ה קאמר איזוהי קטנה שידעת לשמור כלומר אם אין אלו יודעין בה מה דרכה אף נדע ונתן סימן כל שמבחנת כו'. ועוד כ' שם בשם ר"ש דלא מחזיקין בחוקת שוטה לגרש עד שיראו בה סימני שוטה המפורשים בפ"ק דחגיגה כו' עד שיראה בה כלום כו'. ודרי הוא בחוקת פיקח עכ"ל וג"ז תמוה דהא אמרינן בהדיא בש"ס דאף דיודעת לשמור גיטה מ"מ נקראת שוטה כיון דא"י לשמור ח"ע עכ"ל כ"ל שט"ס נפל בספרים בני פעמים בה במקום בו ומיירי בבעל דאינו נקרא שוטה לענין גירושין עד שיראו בו סימני שוטה ובמבואר בהדיא בסו' קב"א ומש"ה ח"ש מה שסיים ודרי הוא בחוקת פיקח:

ג ועוד נ"ל להוכיח דאפילו לדעת הרמב"ם דבב"ד שטושה דרך שטות מקרי שוטה ממ"ז בא"י לשמור ח"ע לא חשיבה שוטה כלל דאל"כ תיקשי אמאי יכולה להתגרש מה"ת שידעת לשמור גיטה וא"י לשמור ח"ע והא שוטה גמורה היא לב"ד ומקרי משלח והזנות וכדפריך בגיטין (ס"ד ב') על הא דבטי למימר תסמ איזוהי קטנה שידעת לשמור גיטה כל ששומרת ד"א מחמת גיטה ופירש"י אם מאכזר גיטה שומרת ד"א כסבורה שהיא גיטה וע"ז פריך תסמ והא שוטה בעלמא היא כלומר ומיקרי משלח והזנות וכמו שפירש"י תסמ ח"כ דא"י לשמור ח"ע לאו בכלל שוטה היא ויש לה גירושין מה"ת ויש לה קידושין גמי אפילו מדברין וכמ"ש. ואולי מסו' זו ילא לו להרמב"ם ז"ל מאי דפסק דלאו דוקא הכו דפ"ק דחגיגה אלא בב"ד שטושה דרך שטות מדפריך עלה והא שוטה בעלמא היא מחמת שאינה מבחנת בין גיטה לד"א אף שסימן זה אינו מהכרחי דחשיב בחגיגה אף לפ"י חזקוני וישור הקופי' שהקשינו לטיל על הרשב"א שהביא בסו' דאפילו אינה מבחנת בין גיטה לד"א חשיבה יודעת לשמור גיטה וס"ק תסמ שוטה בעלמא היא בפשיטות אף דמיירי תסמ דדיועין בה שידעת לשמור גיטה וכדקאמר כל ששומרת כו'. ואולי כוונתו מדחזין דר"י רואה לומר תסמ דאפילו קטנה שאין מבחנת בין גיטה לד"א יכולה להתגרש בוודאי יודעת לשמור ואף דאפרוך תסמ משום דשוטה בעלמא היא היינו בקטנה אכל בגדולה נשאר דין דר"י אמת דאל"כ לא הוי עמי ר"י לומר כן אפילו בקטנה ודו"ק:

ד והנה מ"מ מעב"ת בפסיקא דרך אחתא שא"י מקום האורך לגרשה אחר שלא יתפשו בה קידושין אף לאחר גירושין. כוונתו מחמת שהיא ס' שוטה לא ידעתי מנ"ל הא ואדרבא לפי שיטת מעב"ת שאין בה אלא ס' אחד אם היא שוטה או לא מותרת לינשא ממ"ז דהא מדאורייתא מותר לבעול אשה המיוחדת לו אף בלא קידושין כמו פילגש עיין רמב"ם פ"א מה' אישום ובאה"ע ריש ה' קידושין וא"כ לא הוי אלא ס' דרבנן אי שייך בה קידושין או לא אף לפמ"ש דאיכא להפוקי גמי שמא יודעת לשמור גיטה ואינה יודעת לשמור עלמה יש לדקן בה וי"ל דתלי בהקד' ב' דיעות שהובא בסו' קב"א לענין שוטה כזו דלהמחבר דאם עבר וגירשה כשר הנוט ח"כ מותרת להנשא דאין בה אלא ס' אחד דרבנן אי שייך בה קידושין או לא ולדעה השניה ברמ"א שם דאף דיעבד אינו גט ח"כ י"ל דאכורה להנשא דיש עליו ס' ח"א דרבנן דהיינו שמא היא יודעת לשמור גיטה וא"י לשמור ח"ע והוי ס' ח"א דרבנן אלא תלא ואם נשאת תלא ובמ"ש תסמ' בכחובות (כ"ב א') ד"ס מ"ש לענין חרי וחרי דהוי ג"כ

קידושין כלל כמו בג"ד שחקר מעכ"ת ס' אם היתה שוטה בשעת קידושין או בקדשה חצי' להספק הוא אם היתה בוגרת בוודאי יש לאוקמי אח"פ. וכדמות ראוי' להם ממ"ט הב"ש בסו' ל"ז דבקדשה עלמה לאחר הוי ס' קידושין משום דח"פ מתנגד לחזקה דהשתא ולפי דברי מע"ל כיון דח"פ איננו במה שקבלה קידושין להוי ודאי קידושין מחמת חזקה דהשתא ומה גם לפמ"ש המהר"ם ש"ף בחוס' כחובות שם דבזרק לה קידושין סק"ל איננו לה חז"פ אף לענין דיעבד ע"ש בבאורו וא"כ בקדשה עלמה יומא דיהא ודאי קידושין אלא ע"כ דלא דמי כל ס' קידושין דעלמא לספק ק"ל כיון דהוי ס' אם היא בת קידושין וכמ"ש :

אך יקשה לפ"ז דא"כ למא ב' הפוסקים דבשומא אם דעתה משוובת הוי ס' קידושין וכן בכל כה"ג אמאי לא נימא העמידה בחזקה פנוי' ולא הלכך גע כלל כיון דלא איננו כלל חז"פ דיהא אשר ע"כ מחזיק אני בסברה ידידו הרב המאוס"ג מוהר"ם ז"ל שם' לדעת התשב"ץ דמ"ה לא מוקמינן לה אח"פ כיון דאחר דהשתא לאחר לא יסוי לה חז"פ אלא דהוא ב"כ לדעת התשב"ץ ואני אומר שגם החוס' מודים בזה דאף שכתבו בקדשה חצי' דמתירין אותה מחמת חז"פ היינו משום כיון דיש לה גם לירוף חזקה דהשתא תו לא איכפת לן במה שח"כ לא יסוי לה חז"פ. ומיושב בזה קשיית המהר"ם דמ"ה הולכנו הפוס' לומר חזקה דהשתא ג"כ וכן בקדשה עלמה לב"ד בפיר' ב' הב"ש דמוקמינן לה אח"פ דהא שם לא תנשא לאחר דע"פ יסוי ס' קידושין מחמת חזקה דהשתא ומש"ה אמרינן שפיר חז"פ לבווי' ספק אכל החזקה בעלמותה לא תתדע כלל זולת בספק קרוב לו או קרוב לה. ואין להקשות דא"כ למא חדשו לנו החוס' דס' ק"ל איננו חז"פ ואמאי לא נימא דהוי ככל ס' קידושין דעלמא דיש לה חזקה ה"ל ואש"ה לא תנשא לאחר דלאחר נשואין לא יסוי לה חז"פ ז"ל דע"כ ל"ל דאיננו החזקה דהא חזקין בם' גירושין קרוב לו או לה ג"כ הוי ספק מגורשת ואמאי לא נימא דיש לה חזקה א"ל ולהוי ודאי אשת איש אלא על כרחך דאיננו החזקה במה שזרק לה וביאור ד' החוס' שם מובאר להלן ודו"ק: **ואין** להביא סתירה להב"ה זו ממה שהקשו החוס' כחובות שם דבעד א' אומר נקדשה ואחד אומר לא נקדשה דלוקמי בחז"פ ואמאי לא תנשא ולא תירצו משום דאחר דהשתא לא יסוי לה חזקה פנוי' לק"מ דאמאי ה"ה כיון שיש עד מסייע לחז"פ בוודאי הוי חזקה אלימא ודאי כאלו ידעין בבירור שלא נקדשה ואמאי איכפת לן במה שחזק שהנשא חאבד חזקה זו הרי זה כאלו ידעין ודאינו פנוי' שנקדשה ועמ"ש הפ"ש שם :

ט ומה שהפליא מעכ"ת על דברי החוס' בקידושין דבקדשה חצי' אף שמואל מודה משום דאיכא חז"פ אכל בקדשה חצי' וקדשה עלמה ג"כ לא שייך חז"פ דממ"ה הוי א"ל וע"ז תמה מש"ס דכחובות שם דאמרינן דתרוויכו בפנוי' קא מסבדי ומש"ה לא תנא אף דמיירי בנשאת ואזלא לה חז"פ וכן שקושי' חזקה היא אשר כמעט פורק אין לה ובאמת היא קושי' אלימא [האמת חצי' ולא חצי' שדברי מעכ"ת ביושב קושי' זו לא זכיתי להביאם לפשוטן שם' שם לחזק דבקידושין לא קאמרי החוס' שמועיל חזקה פנוי' אלא בלירוף חזקה דהשתא ובפיר' ב' החוס' דבקדשה עלמה ליכא חזקה דהשתא דאי נימא חזקה דהשתא דהוי בוגרת ה"ל נחזיק חזקה דהשתא להיפוך שהרי השתא היא ממ"ל א"ל אכל כחובות לא קמיירי אלא מחז"פ לבד ואמרינן חזקה זו אף שנשאת לאחר עכ"ד. ואוסף מ"א אוסף קימא דהא גופא קשיא אמאי מועיל כחובות שם חז"פ לחוד ועוד דהא איכא מ"י כנגדה חזקה דהשתא דהשתא היא ממ"ל א"ל. ועל חירוק הא' שחירוק מע"ל ב' בעלמא דלפמ"ש החוס' שם דמיירי בידעין להא דזרק לה קידושין סק"ל אין תירוץ מועיל ו

ס' דרבנן ואין לומר דלענין איסור א"ל איכא ספק ספיקא להחירה דלמא היא שוטה גמורה ש"י לשמור א"ע ואח"כ גיטא ואח"ל דידעת לשמור גיטא דלמא יודעת לשמור גם עלמה וסוי מגורשת גמורה. ז"ל דאם נאמר דהוי שוטה א"כ היאך תנשא הא לא תקינו לה רבנן קידושין כלל ואסורה בל"ז ולא בשאר אלא ס' אחד דלמא הוי בר דעת גמורה ובספק א"ל דרבנן אסורה להינשא ואף אם נחלק בין חרי וחרי לשאר ס' דרבנן מ"מ יש כאן ס' להחמיר שלא תנשא חדא דלמא ח"י לשמור עלמה ואח"כ גיטא ואין לה קידושין כלל ואח"ל דידעת לשמור גיטא דלמא ח"י לשמור עלמה וסוי ח"י דרבנן זולת לענין להחיר לו לינשא אחרת אחר הגע' יש ללמד להקל דאף אם דחיס רגמ"ה מיקרי דאורייתא מ"מ יש כאן ס' דלמא יכולה לשמור עלמה וגיטא ולא הוי שוטה כלל ואח"ל דא"י לשמור א"ע דלמא ח"י לשמור גם גיטא ולא תפסו בה קידושין כלל :

הועתה אבוב לדברי כת"ר שם' דאין לחוש שמא בשעת קידושין היתה בת דעת יוסף מטתה וע"ז דחה דל"ד לזרק לה קידושין ס' ק"ל או קרוב לה דק"ל דהוי ס' קידושין הא כתבו החוס' כחובות העעם משום דודאי זרק לה הקידושין ואיננו חזקה פנוי' א"כ ה"ה דנגד מאי דהוי קידושין ה"ה ג"כ ודאי גע' והוי ס' השקול אי היתה בשעת קידושין כמו טהא וממילא אינן לן לאוקמה אח"פ עכ"ד. ולע"ז יש לדון בדבר דכיון דקודם הגע' איננו חז"פ גם אחר הגע' איננו חזקה וגיטא להחיר וכבר דברתי בזה במקום אחר והבאתי ראיו' לה מהא דלמאנא עי"ה כחובות (י"ד א') שפירש"י הסם דמס"ה כשיירה לכסונה מעט דיש לה חזקה כשרות ולכאורה יפלא מדוע לא נימא דגם אם החלל חיוו כשיירה לכסונה מעט חזקה כשרות ולר"ך לומר דכיון דבשעה שגולד הספק דהיינו בשעה שנתן לה בעלה ס' גירושין או באותה שעה לא היה לה חזקה כשרות לכסונה דהיאך תנשא לכהן והא היא ס' א"ל א"כ אף לאחר שמת אינו חוזר וגיטא החזקה קמייתא מש"כ באלמנה החלל דבשעה שנכנסה לכלל הספק היה לה חזקה כשרות להנשא לכהן א"כ מוכח מהכא דלא מוקמינן החזקה אלא אם החזקה היתה שייכת בשעה שגולד הס' והכא דבשעת קידושין איננו חז"פ גם אחר הקידושין לא מוקמינן אהך חזקה ובפי הגרסה מלשון כת"ר שלא אמרה אלא לסיף בעלמא ועיקר העעם משום דהרי היא שוטה לפנינו וכמו שמוסיק אח"ז אך מ"מ כתבתי זאת דנ"מ לענין דינא דלדברי כת"ר אשה שזרק לה קידושין בספק ואח"כ זרק לה גע' ג"כ ס' קרוב לו או קרוב לה דלדבריו ה"ה מוקמינן לה לחזקה פנוי' ומותרת לינשא ולפמ"ש אפשר דאסורה לינשא כיון דבשעת לידת הס' איננו לה חז"פ ומש"ה ב' לעיל בגידון דהך איננו דלדעת רמ"א שם אסורה לינשא כמא היא יודעת לשמור גיטא וא"י לשמור עלמה וסוי ספק א"ל דרבנן אף דאית לה חזקה פנוי' מ"מ הא קודם הגע' איננו חז"פ מחמת שקבלה ודאי קידושין ועוד דאם נימא דיש לה חזקה פנוי' ומסתמא יש לה דעת לשמור גיטא ועלמה וסוי מגורשת א"כ אהא מודה שגבר היתה א"ל ומש"ה כתבתי דלא תנשא וא"כ תנא ומכ"ש לפי מה שהעליתי דאיכא ס'ס' לאסורה לאחרים :

ו אמנם בעיקר הדבר מה שתפס מעכ"ת בפשיטות דבכל ס' קידושין אמרינן דאיננו חז"פ כמ"ש כאן להדיא בראש וכן עוד להלן בבאור ד' החוס' דקידושין דבקדשה חצי' מוקמינן לה אח"פ ואחזקה דהשתא דמס"ה לא כתבו חזקה פנוי' לחוד משום דאיננו חז"פ כמו בזרק לה ס' ק"ל כו' והשיג בזה על הגאון בעל המקנה לדעתי אין הגדון דומה לראי' דבשלמא בם' קרוב לו דכל עיקר הספק הוא משום שמא לא הגיע לידה ופיון דחזקין דזרק לה אמרינן דאיננו חזקה פנוי' מש"כ ה"ה דהספק הוא אם היא בת

ולע"ד ח"ס דודאי אין כוונת הש"ס מהמת חז"פ דהא תסום כחצו שם דאיתרע חז"פ ופירש הסהר"ס שיק דאף לעמין דיעבד איתרע החזקה וא"כ דומיא דהכי בסיפא שם בגירושין מיירי ג"כ דזרק לה גט וא' אומר קרוב לה וכו' אומר ק"ל ואיתרע נמי חזקה ח"א וסדק"ל מ"ס רש"א ומ"ס סיפא ח"א נ"ל דה"פ דהנס הכ"ס בסי' ל' כהן דאף שראינו שזרק לה סק"ל ח"א גט כלל דהוי בקידושין בלא עדים ע"ס וכשתא ס"ק תרווייהו בצפויים קא מחסדי כלומר כולם מודים שעד עכשיו פנוי' גמורה היתה ואח"כ בל' לאוסרה מנה המעשה הזה וסעודתא עדים וכיון דהוי ע"א בהכחשה אוקי עד נגד עד ודל עדים מהבא ומותרת להכחש אף שזרק לה סק"ל ובמ"ס הכ"ס ומ"מ לבתחילה לא הגשח כיון דאיכא ע"א שאומר שזרק לה קרוב לה וגם אהנו ראינו שזרק לה ובמ"ס הכ"ס בסי' מ"ד חבל בסיפא בנתגרסה אף דראינו שזרק לה גט וימא ג"כ דל עדים מהבא וחזקה ח"א איתרע מהמת שראינו שזרק לה מ"מ הוי ספק ח"א ואם נשאת הלא ומעשה שוב ל"ק מה ספקה מע"ל על תסום' לקידושין דבאמה בכל ס' קידושין דעלמא לא מוקמינן חז"פ אף קודם שבשאת ובפרט לאחר שנשאת דממ"ל הוי ח"א משא"כ התם בכחוצות דאין לאוסרה בכה מעשה רשעא חזק דחוקי עד נגד עד וס"ל כמאן דליחא ומוכח דאיתתיו אין לאוסרה כיון דאין אנו יודעין אם ק"ל או לא הוי בקידושין בלא עדים. וא"ס נמי מה שסחוס' תפסו בדבריהם ס' דק"ל ולא תפסו כל ס' קידושין דעלמא שאמר אומר כך ואמר אומר כך משום דבספק אחר הוה דאין אפילו נשאת הלא כיון שאפילו בלא העדים יש ס' לנו וחזקה פנוי' ראינו מועיל כיון שנשאת לאחר זולת בסי' ק"ל אפילו ראינו סה' אין ראייתו מוין כלום ובמ"ס ודוק' : י וי"ש לה"ר לפירוש מהר"ם ברום' ס"ל דחז"פ איתרע אף לעמין דיעבד היכא דיעמין דזרק לה קידושין סק"ל ושלל בדברי הכ"ס שהביא מע"ל דהא חזקן היכא דזרק לה גירושין ספק ק"ל הוי ס' מגורשת ובמבואר בסי' קל"ט ואם בדברי הכ"ס דהחזקה לא איתרע ח"א לעמין לבתחילה ח"כ סיכי' כהם ותנא במסגה מגורשת ואינה מגורשת בדאי' בהזרק דמשמע שאינה חלל ס' ח"א וכו' עלי' באשם תלוי קאי סא יס לה חזקה ח"א וכו' עלי' בהשאת קאי חלל ודאי דהחזקה איתרע לגמרי אף לעמין דיעבד משום דחזקן דזרק לה ס' גירושין [וגם דאף איתרע חלל מדרבנן דלא גרע מתרי ותרי דמדאורייתא חזקן בחד חזקה מ"מ זה יס כח ביד הנמים לבטל החזקה ולעשות מוודאי ח"א רק ספק וכמו שיש להם כח לעשות מנע פסול דאורייתא כשר לגמרי מעמא דכל המקדש אדעתא דרבנן ק"מ ודאי' ריש כתובות] וא"כ הוא ממילא מוכרח הפירוש בש"ס תרווייהו בצפויים קא מחסדי דלאו משום חז"פ אנו מתירין אותה שלא הלא דהא חז"פ איתרע לה אף לעמין דיעבד במה שזרק לה ס' קידושין חז"כ כהם"פ דכיון דתרווייהו מודים שעד עכשיו היתה פנוי' אוקי עד נגד עד וס"ל עד ח' בהכחשה ולאו כלום הוא ומכא דיעשהו אין לאוסרה מהמת שראינו שזרק לה ספק קידושין דהוי בקידושין בלא עדים ובמ"ס הכ"ס בסיומן ל"ו ס"ק ע' ע"ס היעב וממילא מותרת ודוק' :

יא ובגירושין מש"כ הכ"ס בג' מוהר"ם ק"ל בסדרת הרשב"ץ דלכך לריכס גט בקדשה ועתה ממלאת בוגרת ובשעת קידושין באה לכלל שנים ולא מוקמינן לה חז"פ משום דלאחר שתנשא לא יתי' לה חזקה זו [וכבר הוזכרתי ג"כ סברא זו בדברים נכונים] ולמע"ל לא יחא לי' ומש"ס הביא דעת הששב"ץ דס"ל דשנים בלא סיומא דמיה לממלאת בוגרת חזק ששם חדשים דאפילו רב מודה דאמרין סתמא הוא דבגרה וחזקה דרבה לא ס"ל להקל בדאורייתא חלל דברי' כה"ר . וקשה לעליו דהא רש"י פי' כסדיא הטעם דחזק ו"מ חוששין לקידושי' אבי' משום דמחזק ו"מ אית לה חזקה נטרות וסבא

לאחר שהגיעם לכלל שנים נמי דחזקה דרבה לא ס"ל כמ"ס מע"ל מ"מ ח"ג"ס כן ליכא ואף שמע"ל הרגיש בזה ותיקן דבריו דמ"מ חזקה דהשתא נמי ליכא דלא שייכא חלל זו ביום מ"מ קשה וקמי' חז"פ ולא תלעזק גט כלל וגם דמע"ל הוק' בזה לשיעורו דבכל ס' קידושין אמרינן דאיתרע חזקה פנוי' מ"מ הא מע"ל שנים ושיש דבדבריו דחז"פ לא איתרע חלל לעמין לבתחילה ובמ"ס הכ"ס וא"כ בגירושין דהרב"ץ ג"כ הוה דאין אם נשאת לא חלל ואין סתם הרשב"ץ וגם לפי הראייה שהביא מעשרה יוחסין וכפירוש מע"ל יתי' דאין שאפילו אם יבטל חלל דהוי ס' ח"א אסר גזירה ג"כ חזק מחזיק בסברא ס"ל דמס"ס לא שייך כהן חז"פ כיון דלאחר שתנשא לא יתי' לה חזקה זו ומס"ס ס"ל להרב"ץ דחוששין לקידושי' אב ואף דרב ס"ל דאמרין חזקה דהשתא אף בליכא חז"פ מ"מ סבא ל"ס חזקה דהשתא דח"א חלל ביומא דמס"ס שית ובמ"ס כה"ר או דמוקי לה להגמ' במחשבתו ובמ"ס הרב מוכר"ם כ"י . ואפשר דבגירושין לי' כהום' דקדשה אבי' להוד מוקמינן לה חז"פ ואף דלאחר שתנשא לא יתי' לה חז"פ מ"מ בגירושין חזקה דהשתא לא ליכפת לו הו מה שאח"כ האבד חזקה זו משא"כ בג"ד דהחזקה דהשתא לא שייך ובספרת כה"ר ל"א ג"כ חזקה פנוי' כיון דלאחר שתנשא יבטל החזקה ואין נאמר חזקה זו להסירא ליכא :

יד אך זריך להבין לפי שיטת הרשב"ץ איך יפרשם סא דאמר שמואל צב"צ דבודקין לקידושין דליכא לפחותו כמו שפירשו רוב' שם וסבא"ס בשבועה שאם פשע ידה וקבלה קידושין מאחר ואח"כ ממלאת בוגרת ח"א גט משני דהא חזקו ז"ל ס"ל דחזקה דרבה ל"א להקל. וז"ל דה"ק בודקין לקידושין חלל קבלה קידושין ונחה ע"ס ח' בודקין אותה חלל הוא בוגרת מהשתא גט בשעת הקידושין היתה בוגרת מהמת חזקה דרבה דהשתא חזקין אותה אף מדרבנן וחזקין מיתה . וזה ג"כ כוונת הכהם' במ"ס שם בדי' בודקין וגם אם פשע ידה כו' דמשמע בג"ר יס ג"כ ח"א ובזה שהבין כה"ר ג"כ בדבריהם. אך מ"ס שם מע"ל דלמ"ס הכהם' שם דאם פשע ידה חוששין לקידושי' שיהיה תי ליכא ח"א לא סבתי דהוי דל' לומר דלהקל לא אמרינן חזקה דרבה חלל להמיר אמרינן אותה בודאי ובדמובה בזה שם במ"ס כה"ר :

יג וז"ל שהקדשה מע"ל על פסק הש"ע בקדשה אבי' ואח"כ קדשה עצמה חזק ו"מ חוששין לקידושי' שיהיה דממ"ל סא ואמאי לא נזכר בחד חזקה נטרות וגם קידושי' אבי' ודאי י"ל כיון דבשעת קידושי' אבי' הו' לה ח"פ מהמיר חז"ל ח"כ גם לאחר שהקדשה בעלמא ל"א דחזק השתא ויטור ולא תלעזק גט כלל ואף שהבתי לעיל כמה פעמים דלא אמרינן ח"פ כיון דלאחר שתנשא תאבד חזקה זו היינו שלל להסירא להכחש מהמת חז"פ דהוי כהרתי דסמרי אהדדי חלל לשוין מודאי קידושי' ספק בודאי לזה מועיל חז"פ דהא בל"ס לא תנשא לאחר מהמת הספק ובמ"ס לעיל בכוונת סב"ס בקדשה עצמה לחוד דהוי ס' קידושין. ודברי מע"ל כהר"ם דלד"ס זה דמס"ס כ' המהבר דהוי ס' קידושין דדמי לנדס משום דחזקה מהרס שלל אחרשי דהרי דם לפניך וס"ל ח"ל בלא אחרשי דהרי בוגרת לפניך תמהני עליו כסותר ד' עלמו שבהם בסמוך דל"ד לנדס דיל' הכ"ס הכ"ס חזקתי' ואיתרע חזקה משא"כ בבוגרת . ובזה סמו דברי' כ"ל סתמך מתשובה ששלחתי להגאון המפורסם ס"ל ביום ג' י"ט סיון שנת ה'תק"ן גפ"ק :

תשובה ב

עוד תשובה להרב הגאון הג' חז"ב מוה' יהושע העשיל הג"ל בענין הרבעה בבבור ופירמי הדברים יובנו מתוך התשובה.
א ב"ש וזה אפשר ג"כ נעשו של הכ"מ בה' משולם ס"א שלל

לחל' דר"י דהכתוב עשאו' ב' גופין, והא' דלא כ"כ הפוסקים דלוקה ב' משום דהם מיירו בהרביעו על מיתו דליכא חל' לאו אחד וכן פירש"י בהדיא דמיירי בהרביעו על מיתו ומש"ה לא כתב ג"כ דלוקה ב' דמשום עבודה ליכא מלקות דלא חשיב עבודה במרביע ומזה הוכיח המל"מ ז"ל שיטתו ועיין : ו' ו' מ"ש מעב"ת בסו' דבריו אמר' בעיק' הקושי' שהקט' המל"מ ז"ל עשה דליכא עבודה ת"ל מחמת כלאים לעב"ד לק"מ דכלאים לא הוי אלא במכנים בידו כמכחול בשופרת כמ"ש הרמב"ם בפ"ע דכלאים מבח"כ לענין עבודה בלא"ה אסור דחשיב עול וזה פשוט, עכ"ל. הגם חף לדבריו דטעמא משום עול נלמדך לומר דוקא שהגרבע הוא קודם, אך לשמ"ש הקו"ם פסחים (כ"ו ב') ד"ה עול וז"ל והא' דאמרין בסוטס (מ"ו ח') עול פוסל בין בשעת עבודה בין שלא בשעת עבודה שארי דברים אין פוסלין שלא בשעת עבודה לריך לומר דמה שהזכר משמש עמה חשיב עבודה עכ"ד וא"כ כיון דמע"ל מוקי לה שלא הכנים כמכחול בשופרת א"כ לא הוי שעת עבודה, וז"ל דכיון שהזכר ישמש עמה א"כ יהיה עול בשעת עבודה ע"כ אסור משום דהוי גורם לעול בשעת עבודה וא"כ הדק"ל ת"ל דהוי גורם לכלאים, וואלי' י"ל דחף דלענין פרה אדומה לא מפסלא עד שימשמש עמה הזכר מ"מ לענין עבודה בקדשים מיקרי עבודה אף בסעלאת זכר בשלמא, ויש לה"ד לסברא זו מחוס' הג"ל שהבאתי ודו"ק ואין להאריך מ"מ לישנא דכיוצא בו לא יתי' מדוקדק לפי פירוש מעב"ת דבחוה"מ ודאי אין איסור אלא במכנים כמכחול בשופרת דכל"ז אין איסור מלאכה שייך כלל :

ו' ו' מה שכתבתי בח"ד בסוף דבריו בארש' הרובע בהמה אם עובד ג"כ על איסור כלאים רק דסקילה פוערו ממלקות ולפ"ז אם הסרו בו למלקות ה' לוקה דאף דלאו ובכל בהמה לא חתן שכתבך לרבעה דמפיק מיני' בסנהדרין אזהרה לרובע הוי לאו שניתן לאזהרת מיתה ב"ד ואין לוקין עליו אף אם הסרו בו למלקות ובדמסקין רפ"ג דמכות מ"מ לפי ספק כח"ר הוי לוקין עליו מטעם לאו בהמתך לא תרביע כלאים, חקן ילפ"ר דאינו שייך איסור כלאים בארש' הרובע מדפריך שם רפ"ג דמכות חייבי מב"ד לא קתני בו' ומסיק דאינו לוקה משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מב"ד ואם איתא ליחשב ארש' הבא על בהמה דהוי חייבי מב"ד ואם הסרו בו למלקות לקי אע"כ דל"ש כלאים בארש' או משום דחשיב לא תרביע דמשמע דמזכיר שלא תרביע אחרים על בהמה ולא על האדם בעלמו ואם ראונו לומר דאף דכולל גם כלאי ארש' אפ"ה לא לקי משום דמצינו בו מב"ד במקום אחר (ולא יתי' כלל כ"מ בס' הים לענין מלקות) ובעין זה כתב החו"ם ר"פ מי שהחשיך ד"ה בלאו ע"ש בסוף דבריהם לענין הולאה ובהרש"א שם ח"ב פשיעא דנפשוט הספק דודאי לא קאי בלאו אהרבעת אדם כלל דאי לא"ה לא ילקה ג"כ אהרבעת בהמה כלאים כיון דזה בלאו כולל הרבעת אדם דהוי מב"ד ובמו דפריך בס"ק דעירובין לענין תחומין ועשו"ס שם דל"ר יונתן לא לקי אלאו דאל' יאל' בתחומין משום דכולל גם איסור הולאה :

ה ו' א"ב הכתוב מה דקשה לי בהאי ענינא בזה דפריך בע"ז (כ"ד ח') ויחוש דלמא רבעה לאימ' מטיקרא בו' והלא יפלא הא אמרינן שם בלוחה סוגי' (כ"ב ב') נכרי הם על בהמתו שלא תעקר וא"כ ח"א לה שתלד ועתה' (כ"ג ח') ד"ה רבינא דכולהו אמוראי דמשני סיטיא אחריתא ס"ל דנכרי הם על בהמתו שלא תעקר ובדאי נעשית עקרה ועתה' שם ד"ה יצרו וכו' דגם ר"א ס"ל הך סברא וא"כ מאי פריך בפשיטות ויחוש דלמא רבעה לאימא מטיקרא דא"כ הילך ילדס אה"כ את הפרה, וגם בזה דקאמר שרבעו ולבסוף עברו נ"כ יש להקשות כן וי"ל בדוחק, כ"ז השבתי להרב הג"ל ביזם ה' מנחם אב תקל"ג לפ"ק :

שלא ראה לפרש בכוונת הרמב"ם מחמת עבודה דא"ל להשמיטנו דכבר הזכירו לענין יו"ט עכ"ל. ז"א דא"כ פשיעא דקשה הילך פירש' דהטעם משום כלאים הלא כבר הזכירו בפ"ט מה' כלאים :

ב ו' ו' א"ב הים לו לחמיה על מה שהשמיטנו בש"ע הדין דמכות כ"ב דהמרביע פסולי המקדשין וכן המנהיג לוקה משום כלאים וכן כ' הרמב"ם להדיא פי"ז מה' כלאים דהמרביע פסולי המקדשין והסורש לוקה משום כלאים כו' ואולי י"ל גם בזה טעם נכון דחורש בבכור ודאי ח"ל להשמיטנו דכלא"ה אסור משום עבודה כו' עכ"ל. אינו מספיק הלא כ' מעב"ת בעלמו במסקנתו ח"ל יאל' לנו דין מחידש כו' דבכור בזה"ל אסור לנהגו אף באופן שאין בו איסור עבודה כו' עכ"ל וא"כ באמת קשה על בעל הש"ע דה' לו להשמיטנו זאת דאסור לנהגו אפילו בלא עבודה : ג ו' ו' וראי' ברורה לזה מדקתני מכות כ"ב המרביע שור פסולי המקדשין לוקה שנים ולבאורה נעלם אמת' חייב ב' מלקיות ח"ו דחד מלקות משום עבודה ואידך משום כלאים ולכפי גבי מנהיג ל"א לוקה שנים ע"ש וסרי התם קתני שור שהוא מרביע וע"כ מיירי שהגרבע הוא חולין לשיטת רש"י כו' עכ"ל, הסכנה זה אינו מבין דלמא מיירי שהגרבע הוא קודם וכה"ג כ' כת"ר בעלמו לקמן, אלא דמ"מ ראייתו נכונה דלשיטת המל"מ אפילו הגרבע הוא קודם לא ה' לו ללקות אלאו דעבודה דאינו אלא גורם :

ד ו' ו' עוד יש חומה בד' המל"מ מ"ש בה' מעילה וביאר יורה בה' כלאים דלשיטת רש"י המרביע פס"מ קודם שנפדו לא שייך כו"ס ומפרש להא' דאליטריך הש"ס דמ"ק לומר טעמא דמרביע בכור ופס"מ מהמת עבודה דרבנן ולא קאמר משום כלאים היינו דמיירי התם קודם שנפדו והוא חומה דלמאי דפירש"י הטעם דהוי כלאים משום חולין וקדשים ח"כ קודם שנפדו כ"ש דשייך כלאים כשהמרביע על חולין וא"כ ברייתא דמ"ק דקתני בכור הוי קדשים על חולין והוי כלאים גמורים עפי מפס"מ בו' עכ"ל, אין זה כל כך חומה דכלא"ה לשיטת המל"מ לריבין לאוקמי שהגרבע הוא קודם דאל"כ לא שייך איסור עבודה כלל וא"כ לא הוי כלאים עס פס"מ קודם שנפדו ועס בכור כיון שהגרבע הוא קודם ויחורין ג"כ קושייתי על המל"מ מבכור [עמ"ש לעיל פ' חוקת וס' תמלא הקושי'] דהאיסור הוא מחמת הגרבע שהוא קודם ובעין זה תירץ מעב"ת בסמוך, ובאמת בהקשותי זאת על המל"מ עדין לא עיינתי דבר וחצי דבר מכל מ"ש בפ"ט מה' כלאים כי משם מבורר כוונתו ובמו שהביא מעב"ת :

ה ו' ו' א"ב חל' חל' דז"ש לוקה שנים ח' דפס"מ בעלמו הוי כלאים וס"ב דהוי כלאים עם הגרבע או מולד הקודם או מולד החול דזה חל' לפנים שאינו חייב ב' מלקות מחמת זה וחד לאו הוא עכ"ל, כוונתו נסתרה ממני במ"ש דפס"מ בעלמו הוי כלאים דהילך ס"ד לחייבו משום כלאים בפ"ע דמאי עבד בו' ואפילו נאמר דהוי כעושה עבודה בכלאים גם זה אי אפשר הלא בפירוש כ' המל"מ בה' כלאים בסוף דבריו שם דגם פס"מ על פס"מ לא שייך ב' איסור כלאים ע"ש שס"ר לדבריו ואולי י"ל דהמל"מ כתב כן לדעתו ז"ל דהמרביע לא שייך איסור עבודה ומש"ה לא חשיב במרביע פס"מ על פס"מ איסור עבודה בכלאים אכל כח"ר כותב כן כפי שהגיה לעיל דגם במרביע שייך עבודה דאורייתא אלא דא"כ ה"ל להכריח בפשיטות דא"ל דלוקה ב' משום דהפס"מ בעלמו הוי כלאים דא"כ לוקה שלש מיבשי ומטעם עבודה בקדשים, ואשר אני אחזה לי ליישב הא דלוקה שנים אליבא דרב מל"מ ז"ל דמיירי שהרביע שור פס"מ על סוס וחמור וכיון דהכתוב עשאו' כב' גופין חייב שנים דהוי כאינו הרביע שני גופין על שאינם מינס ואליבא דכ"ע גופין ממלקין עיין כריתות (ט"ז י"ז) ודוכתי עובא וגם ר' אבשי' ס"ל

יכול זה וזה" כמ"ש הרב"ם בשם הרא"ם סוף ל"א לאשמועינן
היבא דכזה הניסיון הקרן שור אחד אחר לקבור עוד סוף
דנ"כ נדע שאי דניא דל"א מסייע אין בו ממש. וד"ל דזה
פשוטא דחייב דלא הוי מסייע כלל רק הוי כזה יכול זה ויכול
[עין בשבט פ' סתעור ודק"ן] דמ"מ ס"ל לאשמועינן היבא
דסבור הניסיון את הקרן בעלמו והסוס אינו יכול דמ"מ אסור
וע"ק מ"ס דלענין שבט אחריו מסייע אין בו ממש ולענין בלאים
לא יומא הכי, ע"כ ס"ל דבאמת גם לענין בלאים אחריו מסייע
אין בו ממש רק לענין זה דמתינתין דמיידי דהקרן אינה
יכולה לילך כ"א בשני שוורים ואח"כ קשה הסוס מ"מ חייב
ומאן לימא לן ששני שוורים הניסיון והסוס סוף מסייע
למלא הסוס וסבור הניסיון וסבור הכי" סוף מסייע וא"כ
אזרח לה ראיות כה"ר דסיכו אפשר לחיובי תדמי דממ"י
לא הניסיון הקרן רק שנים והשלשוי סוף מסייע ואין בו ממש
ובדקו"ל בעלמא. ויחא הסתא דממ"י סבורה ללייר בהאי
גוונא חבל היבא דשור אחד הניסיון בקרן ואח"כ קשה שם
הסוס והסוס ח"י בודאי פטור דהסוס מסייע. וסבור בשבט
עגלה המושכת בקרן וקשה ח' נלוי קרן כו' חייב אף דנכאורה
סוף ז"י וזה ח"י הא מפני שצמא הסוס בב"י מפני שזה מלא
עולותיו של זה. וא"כ שיהאשון מתעצל ס"ל זה ח"י וזה ח"י
ולא סוף מסייע כלל וממ"ס חייב וע"כ ס"ל דמיידי בידעין
בודאי שמתעצל הראשון או אפשר כיון דיכול השני לחדות
הקרן אף שיהאשון עומד לנמרי ס"ל זה יכול וחי"י חבל
מתינתין דלדאס לאשמועינן האי חידושא דלפעמים ז"י וזה
ח"י חייב סבורה ללייר בהאי גוונא היבא דב' הניסיון
כלומר ולא הוי יכולים רק שנים ואח"כ קשה הסוס דאף
לכאורה ח"י מ"מ חייב דאין אחריו דסבור והסוס הניסיון
ובמ"מ וממ"ס אינו חייב אלא אחת דמ"מ סוף ח' מסייע ואין
בו ממש. וז"ב לדעתי בפרט המכנס אכל לענין דביעם כיון
דסכתוב עשהו ב' גופין סוף באלו חזקן בהדיו ב' שוורים
הרביעו סוף אחד בבה אחת ובודאי חייב שנים וס"כ בבות
פס"מ ובסמך נוסף בה דברים ח"י :

ג' ובינה שדוקסס לו ח"ל וגם קשה מאוד ח"כ במהני כה"מ
לילקי תדמי או חת דזה מניסיון ג' מניי בהמה
לבי וחיל כו' ולקמן כתב ועכ"פ הסודר או מניסיון ב'
מיניס גראה פטור דהרמז מוסת מחייב ובהיות בן קשה
כיוצא דבנמ"י דמסות מוכה להדיא דדוקא במניסיון לוקא
שנים אכל מניסיון לא לוקא רק ח' ולפי פ"י ד"ס ובהר"ם
ילקא תדמי עכ"ל כה"ר אף דכל זה הוא לפי סברתי שהיה
דשם בהמה לא פקד מיני' ובאמת ים לבט"ד לחלק דעין
חדשה לכו הסודר לחייבו משום לבי וחיל לא מתנתין עוד
לחייבו משום בהמה עם לבי וחיל. עכ"ל חזי אומר דאף לפי
סברתו לק"מ והגט ענין ח"י ג' מיניס מושקין הקרן וב"א
בלבדו יכול למשך בודאי חייב תדמי דהוי ז"י וחי"י ולא סוף
מסייע ומתדפין האמלטי ונטיקן וחייב ב' ובדברי כה"ר
וראיתו הנכונה מהא דהעם ובעורס ומתן ואם אין הקרן
יכול לילך רק ע"י שנים מהם אינו חייב אלא אחת דממ"י
ליבא רק שנים המניסיון והשלשוי סוף מסייע ואין בו ממש
ובמ"ס לעיל בביאור המכנס ואם אין הקרן יכול לילך אלא
ע"י כולם ודאי ח"י אפשר ג"כ לחייבו אלא אחת, לענין אם
קשה שור ולבי וחיל היאך יומא לחייבו תדמי משום שור
ולבי ומשום לבי וחיל והלא שנים מהם ח"י לכו כלל העגלה
ממקומה וההיכנסה אינה נעשית רק ע"י כולם והיאך אפשר
לחייבו משום שור ולבי והלא ע"י שנים בלחוד לא ה' נעשית
האיסור כלל וממ"ס אינו חייב אלא אחת. ומעתה קשייתא
גא קשה כלל דהיאך אפשר לחייב מניסיון שור פס"מ משום
דאית ב' ג' שור ולבי וחיל והלא סבור ולבי בלא חלק האין
לא ה' ביכולת למשך את העגלה כלל והתלכזה אינה
יכולה להעשות כ"א ע"י ג' הסוחות כולם וממ"ס אינו חייב
אלא

א ב"י חל האמת עד לעצמו שאין בסדרתו ז' ממש כלל
דאף לענין קדשים חשיב עבודה מ"מ לענין כלאים
אין איסור דאורייתא בשום עבודה ואלא חורש ומנסיג ופסוע
דמחבר ב' בהמות ומניח משא על שבתם שלא ע"ד לחפור
ולתקנים אינו עובר כו' עכ"ל. מילתא דפשיטא לי' מיבעי
לי עובא עד שאינו יודע מאין יאלץ לו בן ואי משום דהפסקים
סמנו ולא כחבו רק חורש ומנסיג ומוסך ומנסיג חולי לדומא
בעלמא נקטי' והרי הסוד שם הסחיל כל העושה מלאכה כו'
איים וכיוצא בזה ואולי מרבה גם זה וכן לקמן ב' הסוד
ואדם מותר לעשות מלאכה או להנסיג דמשמע סמנא כל
המלאכות וכן כו' הרמב"ם כל העושה מלאכה ב' מינים
אחד החורש או הזורע או המוסך כו' שנאמר יהיו מ"מ עכ"ל
וכיון דמרבין שאר מלאכות מיוחדו מ"ל לחלק בין חרישה
והאגבה לשאר מלאכות כיון דלא צעין קרא בדכתיב חרישה
דווקא וכ"ז מלשון הספרי שהביא הרמב"ם ב"כ דמנסיג מיוחדו
דש ומנסיג דש מסמנא עומד ועושה מלאכה במקום אחד.
ועוד דאל"כ היינו מנסיג וכיון דדומא דכלל מלאכות מנסיג
איסור כלאים יסי' מוכרח שיטת המ"מ דרביש לא חשיב
עבודה לגבי מרביע דאלת"ה לוקם שלש מיבעי לו לומר
בהא דמכות משום עבודה בקדשים [וכפי מעב"ת שם] ומשום
עבודה בכלאים ומשום כלאים דהרבעה ועמ"ס במכתיב
הראשון. [ע"ז חזר הרב הג"ל והשיב לי מ"ס ידיו מלתא
דפשיטא לי' מיבעי' לי עובא כו' ועלם ממנו סוגי' דרוב
ומנסיג דא"י הסם דאי רוב לא קני הוישב בקרון פטור אף
דא"י מלאכה ועמ"ס שם דבכלאים צעין אולא מחמתי'
ואף דפסקין הוישב בקרון חייב היינו אי אולא מחמתי' דא"י
לא גרע ממנסיג בקול כמ"ס הרע"ב פ"ח דכלאים מ"ג והרמב"ם
ב"כ ע"ס עכ"ל. ולע"ז לק"מ דיש לחלק צו"מ דודא
להניח משא על הבהמות עמ"ס מקרי מעשה גמורה וחייב
מלקוח ואפילו הבהמות עומדים אבל לישב על הקרון כיון
שאינו יושב על הבהמות עמ"ס רק על הקרון ואף שהבהמה
מושכת הקרון מ"מ הוא אינו עושה מעשה של איסור כלל.
והנה עמ"ס אש ישב מחלה על הקרון ואח"כ הסחילו הבהמות
ליקד וכי מחוייב מלקוח אש לא הלך מן הקרון זה ודאי אינו
ואח"כ גם אש יושב בצעה שהבהמות הולכים ג"כ פטור דהא
אינו יושב על הבהמות עמ"ס רק גורם שהבהמה תמשיך
אחרת ע"כ אינו חייב אלא באולא מחמתי' אבל צמית משא
על הבהמות עמ"ס לעולם אימא לך דחייב מלקוח אפילו
עומדים ודיקא נמי מדלא נקט פלוגתא דר"מ ורבנן ברוב
ולמה תפס יושב בקרון אכ"כ דברוב לב"ע חייב דאפילו
למ"ד דלא מיקרי הליכה דאולא מחמתי' מ"מ חייב משום טובד
בהמות כלאים אף אש אינו המוליכים כלל]:

ב רב"ט לבני לא כן ידמה דאמ"ג דהפס"מ נעשה בב'
גופין מ"מ המין האחר מאן פלגי' לשנים ואינו
אלא גוף אחד לכן אין כאן רק חד איסור כלאים ולו יאס'
כמנסיג ב' שוורים עם חמור ח' אפילו החמור באמצע לא
הוי רק פ"ח כלאים ואינו עובר רק על איסור אחד דאין
כאן רק ב' מינים ומאי מעלה או מוריד אש מין ח' רבה על
חבירו וזה בשום צכלא בגדים בב"מ וב"מ נמי מחמתי' דכלאים
(פ"ח מ"ג) דמסתמא קמי' הסם נמי אפילו החמור באמצע
ואינו לוקם רק פ"ח (ע"י ד"ס סי' רל"ז) וה"ל דכוותי' כו' עכ"ל.
משמע לי' הכי מדב' הסוד לוקם סמנא ואינו מוכרח כחובן.
ושור ג"ל דאין דמיונו עולה יפה כלל דהנה לרי"ד להבין למה
הפס"מ המעשה הבה דמי שוורים הנסיגו קרון ואח"כ קשר
הסוס ולאחמשינו' דלא ימא מקייט אין בו ממש דהוי בזה

מאין למד זאת והרי רש"י במ"ק (י"ב) פי' אוחז ומעלה
הזכר משמע דה"ל להכניס כמכחול בשפופרת. ולומר דמ"ס
רש"י אוחז לישא מעלה נקט כמ"ס בב"מ ל"א הוא דוחק
דזה ל"ס רק בלישא דאמוראי אבל רש"י הל"ל לפרש. וגם
מן הסברה מדוע לא יחשב מלאכה מה שמעלה הזכר שאינו
מלאכה קלה. חדע שהרי המל"מ סובר לענין קדשים ל"ס
עבודה כלל ומ"מ אסור בחוס"מ ח"כ פשיטא לדידי דאסיקנא
דהוי עבודה דאורייתא אמאי לא יאסור בחוס"מ עכ"ל בת"ר.
סברתי בזה הוא דמה ענין עבודה למלאכה ובקדשים כתיב
עבודה ולכן אפשר לומר דאסור העלאת זכר וכתב משאות
בקבע אבל בחוס"מ דכתיב מלאכה עבודה בודאי אינו אסור
רק מלאכה וכי אסור בחול המועד להניח משא עשר כדרך
על הבמה ומה לי העלאת זכר או שאר משאות ומש"ס
הדעת מזה דמירי במכנים כמכחול בשפופרת דזה הוי
ענין מלאכה וחזו שדקדקתי וכתבתי דכל"ל אין איסור מלאכה
שיך כלל עכ"ל כלומר דעבודה אפשר דהוי ולא מלאכה:
יב"ט בזה הו"ל לכאורה דהעובד בפרה אינו
חייב מאחר דנפסל בעבודתו חו לא עבד בקדשים
ולריך תלמוד עכ"ל. הדבר מפורש ברמב"ם פ"א מה' מעילה
דקדשי בזה הבית אינו נוהג איסור גזירה ועבודה אלא
מדברין וקו"ל דפרה קדשי בה"ב היא וכמובאר בעבודות
(כ"ה) ט"ס וכו"כ בפי' המל"מ פ"א מה"מ שם ומדברין
פשיטא דאסור לעבוד בה דאף אם נפסלה בזה מ"מ זה נופל
אסור לגרום פסול לקדשים ויש עוד להאריך ואכ"מ:
יא וב"ט לק"מ דהא ר"י אומר (בדף כ"ד ט"ב) גבול יב
זה פחותה מג' נעקרה אחד ג' לא נעקרה
ומסתברא דגם מקמי סגוייה דר"י ידעין גבול זה דודאי
לא נעלם מחז"ל איכות העצמים רק דלא משמע להי לאוקמי
הא דליקחין קרבן דוקא בפחותה דבאמת איכותה סגוייה
דר"י בזה ט"ס והא דאמר רב שילא דעב"ס חס על בהמתו
שלא תעקר היינו אפילו לאחר ג' משום דגם לר"י מיעוט
נעקר אפילו אחד ג' במ"ס התוס' שם (כ"ג) ד"ס דביטא וכו"ל
לרב שילא משום חששא ג"כ דואג העב"ס וע"י פליג ר"י עכ"ל.
הדברים הללו עלו במחשבה לפני זמירותם הלאה במהם עשוי
חדא דהגמ' לא הזכירה עדין דברי ר"י לחלק בין פחותה
מג' לאחר ג' ואפ"ס פירך בפשיטות ויחוש ב' וכו"מ מנחם
התוס' שם ד"ס דביטא סב' וא"ס ור"י דמשני לקמן ב' מה
יתכן דהיה דמקום שנהגו למכור בו אפילו יחידות על שלש
ט"ל משמע דלכולם אמוראי יחא דמוכרין מעט שכתבו
לעיל בדיובור זה דעב"ס חס שלא תעקר ואפילו יחידות מג'
ועוד דמאי למאי דמשני מתחילה ישראל היו משמרין אותה
משעה שזוהר היינו משעה שזוהר ועד עתה ה"א מאי
דמשני בתר הכי הכי ישראל היו משמרין לאמה משעה שזוהר
היינו ג"כ משעה שזוהר ועד עתה שילדה הפרה ולדברי
כת"ר לא היו לריבין לשומרה אלא משעת ילידה ועד שעת
לידה ואין הלשון משמע כן. ועוד נפלע"ד לסוכות כן מן הש"ס
דכולם אמוראי לית להו סך גבול דר"י. דהנה לכאורה קשה
עובא בהא דאמר שם (כ"ד ב') איחב"י כל הני תיובתא ב' אלא
מחזורתי ב' ומאי קשיא אימא דר"י לא קאמר אלא
לענין קרבן החמירו חכמים ביותר מג' אבל מה"ס מותר
ליקח לקרבן דהעב"ס דואג מן המיעוט וכמו שמוהר נחמיה
לש"ס מטעם זה וא"כ כל הני תיובתי מקראי דביטא ל"ק
לר"י דאימא החכמים שאחרי כן החמירו בדבר או ר"י עצמו
מחמיר מדעתו בשלמא לשל דפריך על ר"א כל הני תיובתי
מקראי איבא למימר. כיון דר"א אומר אפילו בפחותה מג'
דודאי נעקרת עכ"ל ל"ל לדידי' השעם כיון שהעב"ס מוכרס
לישראל שוב אינו חס עליו ומרביעה [ועיין תוס' כ"ב ב' ד"ה
ורמיה] ח"כ לדידי' ודאי אסור ליקח מדאורייתא ושפיר
פריך אבל ר"י דמשני איבא דרבין דפחותה מג' מותר ליקח
אימא

אלא אחת ומה בך דהוי כב' גופין והלא אף כב' גופין
ממס הדין כן כשאין העגלה נמכרת אלא ע"י שלשון אבל
לענין רביעה כיון דעשה כשני גופין כמו שחשבה לנו
הסוזה ח"כ ראוי לנייט ששני גופין הרביעו אותה ושפיר
כתבתי דחייב ב' וסדר תלונתו:
ד ודברי מ"ס שגגה לחלק בזה בין ב' מינים לג' מינים
היכא דהמלאכה היתה נעשית בלא האמר לא
בריק לי אלא ודאי כי הסוזה תורה לא תחדש בשור
וחמור היינו היכא דזה יכול לבדו ו"ו או דשנייה אינם
יכולין לבדם אבל היכא דז"י חס ח"י בודאי הוא מסייע
ואין בו ממש ודקו"ל בכל הסוזה:
ה וזמה סה"ר לקמן מהא דסומכוס דמנסיג ג' מינים אינו
חייב אלא אחת ולפחות במנהיג או מרביע פה"מ
בודאי אינו חייב אלא אחת כיון דלא הוי רק מעשה אחת
עכ"ל ד. ולדעתי הקלושה אין הגדון דומה לרא"י לזה כלל
דחס עשה המעשה איסור רק בבת לבד רק דמשיקרא
נעשה מעשה ט"י ב' גופין בזה ל"א גופין מחולקין אבל במרביע
פס"מ כיון דעשאו הכתוב כשני גופין הוי שני גופין ממש
בשעת רביעה וחייב שנים דהוי כאילו שני שוורים רבעו
בהמה אחת. ודע שמה שכתבתי בתשובתי הקודמת דמרביע
שור פס"מ לוקה ב' אם הרביעו על אינו מינו משום ב'
גופין כתבתי כן לפיטת רש"י והרמב"ם. ולפיטת התוס'
דנקרא לבי ואיל באמת יח' חייב תלת אם מרביעו על יד
וכיוצא דשם בהמה ודאי לא פקע מיני. והיותר נכון לומר
דחס' לא גרסי כלל הא דלוקה ב' וכמו שהביא מ"ס מתוס'
חולין (קט"ו) וס"ל דמ"ר דמרביע שור פס"מ לית לי כלל
האי סברה דדמי לב' גופין לגמרי רק דיש בו לד לבי ואיל
ומש"ס אם הרביעו אינו לוקה רק אחת ומש"ס לא קאמר
רק מרביע ולא מנסיג דמנסיג אינו חייב כלל דהא באמת
גוף אחד הוא והסוזה הקפידה ב' גופין שור וחמור ור"י
דקאמר מנסיג הוא שחידש לנו דעשאו הכתוב ב' גופין ודו"ק:
ו זמה שגל בדבריו דלרש"י לא הוי ב' גופין דהוה רק
מין אחד בעלמותו אינו יודע מאי קאמר דבין
לפירש"י או לר"ס איך אפשר להכחיש מאי דקאמר הגמ'
בפירוש במכות שם עשאו הכתוב כב' גופין ודו"ק:
ז וב"ט גם בזה לא עיין יפה דבשעת עבודה אין הסוזה
בשעתו ממש רק לאורך עבודה שלא יח' באקראי
בעלמא כפרש"י (סוטה מ"ו) כו' עכ"ל. ידיד לב דברי רש"י
הללו הוי לנגד עיני ויפה עינתי בהם ומשמעות דבריו אלי
כי בעינן דווקא שבשעת הנחת החפץ על הפרה יח' לאדם
הסוזה שעשה כן בשביל איזה תועלת שמניע לו חיוב זה
ולא באקראי בעלמא אבל מ"מ בעינן שיהי' לו חיוב איזה
הנאה ולא סילוק חיוב דהיינו להקל משאו דזה מיקרי אקראי
וגם לא מפסול משום שמניח לאורך עבודה שיטעה לאח"י
ופשט ד' התוס' (פסחים) שהבאתי ג"כ מורין כן וכנראה
שאף לכת"ר עצמו הדבר בספק ולכן כתב ותו נראה לכאורה
דדוקא לענין שתפסול הפרה בעינן שבשעת עבודה משא"כ
לענין איסור לעבוד בקדשים כל העובד בה חייב כו'
עכ"ל ודו"ק:
ח אך חיימה לי הלא זהו דברי בתשובתי הראשונה למח"ס
ח"ל שם. ואולי י"ל דאף דלענין פ"א לא מפסול
עד שיממש עמה הזכר מ"מ לענין עבודה בקדשים מיקרי
עבודה אף בהעלאת זכר בעלמא ויש לה"ר לסברה זו מחוס'
הג"ל שהבאתי ודו"ק עכ"ל שם. וכוונתי בזה לסוכות כן מהתוס'
דלפי הס"ד שלהם דמה שהזכר משמט עמה לא חשיב עבודה
ח"כ סוף הכינוי הסוגיא דמ"ק דאסור להרביע משום
עבודה בקדשים וע"כ ל"ל לחלק כן וק"ל:
ט וזמה שהביא עוד ח"ל וגם מאי דפשיט לי' דלענין חוס"מ
אין איסור רק במכנים כמכחול בשפופרת לא ידעתי

אומא חף ביותר מג' אינו אכור אלא מדרבנן ומאי פריך ל'. וע"כ ז"ל כיון דרוב פעמים אינה נעקרת ביותר מג' חיישין דלמא יריבעיה ולא ידאג מהמיעוט ומספק דאורייתא אכור ליקח לקרבן [ואף דמוסר למכור לו היינו משום דאספק לפני עור לא קפדין ויש לה"ר לזה ואכ"מ להאריך] ובסתא דחזין דסברא פשוטה הוה לה"ר דהי' אינה נעקרת אכור ליקח מדאורייתא לקרבן ביותר מג' ע"כ ז"ל דר"ם ורבינא דמתירים ליקח חף ביותר מג' היינו דס"ל דאף ביותר מג' נעקרת בודאי ושלא כדברי כת"ר. [אמת בלא געלס ממני סברה ה"ו וי"ד רס"י ק"ו דבדבר המפורש כהורה להיות אין כח לחכמים להחמיר וסתא י"ל דפריך בפשיטות על ר"י דהיאך החמירו לענין קרבן בדבר המפורש להיסר. אך אין דעתו מוסכמת לזה מן האחרונים וגם הוא ז"ל לא כ"כ אלא בדבר המפורש כהורה ולא בנביאים וגם דכל כה"ג ה"ל לש"ס לפירושי ולא לפירוש בזהם] :

יב ולענין חירוק קושייתו כבר דמותי בתשובתי וכו' וי"ל בדוחק וכוונתי הוא דאף אם נטשים עקרה מ"מ אינה נעקרת מיד אלא גבול יש לה מתי נעקרת ואכ"מ פריך שפיר ותיחוס דלמא רבשה לאומא בו' ואכ"מ ילדה ובאמת נעקרת אח"כ והכוונה יבחר :

יג בזה שהרבה להקשות על הרמב"ם ריש ה' שהיה וכו' וז"ל ולדעתי העני' והלשונה י"ל בכו"מ דהא ר"מ ע"כ מפרש הא דאמרין בצבורות שם חד לבדד' ור"א דקאי אהך לבי ואיל דכתוב גבי צבור בע"מ ועיקר כוונת הר"ם להבטיחו דא"ג דבכור ל"ם כלאים דעמא ועבור מ"מ הכורה אחשבי' כלבי ואיל ואכור להרביע דבר זה הוא מוכרח כמ"ס למעלה ודרי ר"ע דיליף מלבי ואיל הוה צבור בע"מ לעבור ע"כ כוונתו נמי לקי' דכתוב גבי צבור מבואר לכל משני א"כ מוכח דר"ע אדרשא דר"י ור"א פליגי בו' עכ"ל גם למעלה אין דבריו מוכרחים דהא כבר כ' המל"מ שם בפ"ע מה' כלאים דרין צבור בע"מ ופס"מ לאחר פדיה שיה ונשיהם לא בייך הך סברה דעמא ועבור א"כ שפיר אפשר לפרש דהא דקאמר חד לבדד' ור"א קאי אהך לבי ואיל דכתוב גבי פס"מ לאחר פדיה ור"ע דיליף מלבי ואיל הוה צבור בע"מ לעבור לא פליגי כלל אדר"י ור"א ואדרבא אר"א הקפד פליגי ובמ"ס החוס' שם :

יד ג"מ ויחא נמי מה שגלחך הרמב"ם ללמוד טוף ממי יליד דאי הוה יליף מהיקשא דבהמה כבר קפדא חו לא הוה לריך היקש על ח' דאי טוף טעון שחיטה מה"מ כ"ס ח' בו' עכ"ל. במה"כ שנגס היא דהא טוף דיליף מהיקשא די בסיומן אחד ושפיר אליעזרין היקשא דלבי ואיל לענין ב' סימנים בזהם :

טו ובזה ש"ל ביוצא שיעט הרמב"ם ז"ל מסוגיא זו הוא זאת ואגבן אבאר ג"כ כוונת מהרש"א ז"ל בזה. והוא דגרים בגירסא ישנה חד לבדד' וחד לבדד' א' וחד לבדד' א' הקפד ואידך מה לבי ואיל פטורין מן הבכורה וכבר נתקבץ הרב מהרש"א ז"ל בזה ואידך וכו' ועיין בחוס' לעיל פ"ב ויש ליישב משם מדבריהם קל"ה עכ"ל. כוונתו היה שם ביארו החוס' מהך ב' תיבות לבי ואיל נשמע ב' דרשות ודמוכה להדיא בגמ' שם ולכן פי' החוס' לפי גירסתם דס"ק חד לבדד' ור"א נלך לזה תרתי לבי ואיל להורות דנעשה כב' גופין [עמ"ס לקמן בזה] וחד לבדד' א' הקפד היינו מלבי אחד ומאיל דרשין דרשא דרב מרי דספ"ק דמה לבי ואיל אין פודין בו' וחד למיפטר מבכורה וממתנות ואריך לזה ג"כ לבי ואיל. ויחא השתא לפי שיטתם כל הדרשות מהפסוקים ופיר' כ' מהרש"א ז"ל דלפי דרך זה י"ל ג"כ גי' הילקוט דס"ק חד לבדד' מלבי ואיל להורות דנעשה כב' גופין לענין חרישה וחד לבדד' א' ג"כ מלבי ואיל ומעטם ה"ל וחד לבדד' א' הקפד ודי בזה ולכן קאמר ואידך וכו' :

כלומר תיבה השני' דהיינו איל למפטר מבכורה כג"ל ברור בכוונתו ז"ל. נמצא לפ"ו לגי' הילקוט אבתי לא דרשא דרב מרי ולא דרשא דפטור מתנות לח"ק. ואליבא דב"ה. והרמב"ם גורם ג"כ גירסא זו רק מפרש דל"י לענין הכנה לריך תרתי לבי ואיל להורות דהא נהגו בפ"ע חייבין דעשאו הכתוב ב' גופין אבל לד"א לענין הרבשה ל"ל אלא לבי אחד דהקישו הכתוב ללבי מה לבי ואיל אכור להרביעו על בהמה חף פס"מ כן וממילא דאכור להרביעו גם על לבי דהא שם בהמה לא פקע מיני' וא"ל לריך ב' לבי ואיל להורות דחייב שנים אם הרביעו על בהמה וכיוצא ז"ל דלא גרים כלל לבדד' א' לוקח שנים ומש"ה לא העתיק בחיבורו הא דלוקח ב' . ובאמת במכות שם לא נזכר כלל לבדד' א' דעשאו הכתוב ב' גופין רק ר"י קאמר לה ור"א לא סבר דנעשה כב' גופין ממש רק דממ"ל אכור בין על ח' ובין על בהמה משום דיש בו חלק לבי וכמס"ל בהגמ"ה בכוונת החוס' בזה וא"ל דל"י ג"כ יכולין למילף מלבי אחד דכמו לבי אם נהגו שם בהמה חייב חף פס"מ כן וממילא דאכור לנהגו גם שם ח' דשם בהמה לא פקע מיני' וכמס"ל. ז"ל דמ"מ לא ידעיין דאכור לנהגו בפ"ע ור"א דעכ"פ בפ"ע מותר לנהגו וכמו פירוש דמוסר לרכוב עליהם ור"א הא אמר דאפילו אם נהגו בפ"ע לוקח ע"כ לריך לדידי' תרתי לבי ואיל דהקישו הכתוב להדווייתו כלומר דכמו לבי ואיל אכור לנהגם כן פס"מ אכור לנהגו וידעיין שפיר דאכור לנהגו בפ"ע דנעשה כב' גופין וכמו שזר וחמור דאברהם הורה. נמצא לפ"ו פי' הגמ' לשונות הרמב"ם וגירסתו חד לבדד' א' כלומר לבי ואיל וחד לבדד' א' כלומר לבי אחד ואיל חייבת ל' לענין מתנות דפטור וחד לבדד' א' כלומר ג"כ לבי אחד ואידך כלומר היל למיפטר מבכורה. וכו' הוא אליבא דח"ק והוא לא ס"ל דרשא דר"ע ולא דרשא דרב מרי לענין פודין בו' אבל חזן דפסקין בר"ע ובר"מ דהנהגה פסוקה היא לית לן דרשא דר"י דלא מחייב משום כלאים דחרישה אלא בזה עמא וא' טבור וכמו שפסק הרמב"ם ז"ל באמת [מאליהם הכרח שבי' לו בזה רא' מש"ס] ואייתר לן חד לבי ואיל חד לבדד' א' וחד לבדד' א' וממילא ה"ל ג"כ בר"א הקפד דאל"כ אייתר לן תיבה אחת אבל בר"א דמרביע פס"מ לוקח ה"ל פסוקה היא חף לפי המסקנא דמרביע פס"מ חף לאחר שגפדו לוקח מדחקשו הכתוב ללבי וכמו שהעמים כת"ר לשיל בכוונת הרמב"ם כה"מ וכמו שפירש סכ"מ שם דבריו דעמא דאין מרביעין משום כלאים. וזהו הג"ל בכוונת הרמב"ם ובמקראי קודם ודו"ק היטב :

טז ואולי י"ל דהרמב"ם שפסק דכלאים דחרישה אינו נוגע אלא בעמא ועבור היפך משמעות סוגי' זו הו"א ג"כ מסוגיא זו גופא משום דהי' קשה לו למסקנא דפסקין בר"ע וכרב מרי מ"ל הא למידרש כל כך הא אליעזרין כל הפסוקים למאי דקאמר בגמ' אליבא דח"ק והא נדחה הא דר"א הקפד משום דתנאי פליגי עלי' בפ"ב דחולין מ"מ יחסר אחד ובמבואר מש"ה דהא הא דר"י מהלכה משום דכלאים אינו נוגע אלא בעמא ועבור ואייתר לן לבי ואיל חד לבדד' א' וחד לבדד' א'. ובאמת הא דר' יצחק גופא דאמר במכות קודם שגפדו ומעטם עמא ועבור וכן העתיק הרמב"ם אבל מאי דבעי למימר בגמ' בצבורות דל"י יצחק ה"ה אחד שגפדו ג"כ אכור לנהגו מדכתוב לבי ואיל. זאת נדחה מהלכה למסקנא והגמרא הוכרחה לומר חד לבדד' א' להורות דכמו לבי ואיל אכור לנהגו כן פס"מ אכור לנהגו בפ"ע אבל למסקנא נדחה זאת מהלכה דאין כלאים אלא בעמא ועבור ומוסר לנהגו אפילו שם בהמה אבל בקודם שגפדו פסק הרמב"ם כר"י דמכות דלוקח דהוה שני גופין מעטם עמא ועבור וברביעיה בקודם שגפדו אכור ג"כ מעטם עמא ועבור וכו' :

אומא חף ביותר מג' אינו אכור אלא מדרבנן ומאי פריך ל'. וע"כ ז"ל כיון דרוב פעמים אינה נעקרת ביותר מג' חיישין דלמא יריבעיה ולא ידאג מהמיעוט ומספק דאורייתא אכור ליקח לקרבן [ואף דמוסר למכור לו היינו משום דאספק לפני עור לא קפדין ויש לה"ר לזה ואכ"מ להאריך] ובסתא דחזין דסברא פשוטה הוה לה"ר דהי' אינה נעקרת אכור ליקח מדאורייתא לקרבן ביותר מג' ע"כ ז"ל דר"ם ורבינא דמתירים ליקח חף ביותר מג' היינו דס"ל דאף ביותר מג' נעקרת בודאי ושלא כדברי כת"ר. [אמת בלא געלס ממני סברה ה"ו וי"ד רס"י ק"ו דבדבר המפורש כהורה להיות אין כח לחכמים להחמיר וסתא י"ל דפריך בפשיטות על ר"י דהיאך החמירו לענין קרבן בדבר המפורש להיסר. אך אין דעתו מוסכמת לזה מן האחרונים וגם הוא ז"ל לא כ"כ אלא בדבר המפורש כהורה ולא בנביאים וגם דכל כה"ג ה"ל לש"ס לפירושי ולא לפירוש בזהם] :

יב ולענין חירוק קושייתו כבר דמותי בתשובתי וכו' וי"ל בדוחק וכוונתי הוא דאף אם נטשים עקרה מ"מ אינה נעקרת מיד אלא גבול יש לה מתי נעקרת ואכ"מ פריך שפיר ותיחוס דלמא רבשה לאומא בו' ואכ"מ ילדה ובאמת נעקרת אח"כ והכוונה יבחר :

יג בזה שהרבה להקשות על הרמב"ם ריש ה' שהיה וכו' וז"ל ולדעתי העני' והלשונה י"ל בכו"מ דהא ר"מ ע"כ מפרש הא דאמרין בצבורות שם חד לבדד' ור"א דקאי אהך לבי ואיל דכתוב גבי צבור בע"מ ועיקר כוונת הר"ם להבטיחו דא"ג דבכור ל"ם כלאים דעמא ועבור מ"מ הכורה אחשבי' כלבי ואיל ואכור להרביע דבר זה הוא מוכרח כמ"ס למעלה ודרי ר"ע דיליף מלבי ואיל הוה צבור בע"מ לעבור ע"כ כוונתו נמי לקי' דכתוב גבי צבור מבואר לכל משני א"כ מוכח דר"ע אדרשא דר"י ור"א פליגי בו' עכ"ל גם למעלה אין דבריו מוכרחים דהא כבר כ' המל"מ שם בפ"ע מה' כלאים דרין צבור בע"מ ופס"מ לאחר פדיה שיה ונשיהם לא בייך הך סברה דעמא ועבור א"כ שפיר אפשר לפרש דהא דקאמר חד לבדד' ור"א קאי אהך לבי ואיל דכתוב גבי פס"מ לאחר פדיה ור"ע דיליף מלבי ואיל הוה צבור בע"מ לעבור לא פליגי כלל אדר"י ור"א ואדרבא אר"א הקפד פליגי ובמ"ס החוס' שם :

יד ג"מ ויחא נמי מה שגלחך הרמב"ם ללמוד טוף ממי יליד דאי הוה יליף מהיקשא דבהמה כבר קפדא חו לא הוה לריך היקש על ח' דאי טוף טעון שחיטה מה"מ כ"ס ח' בו' עכ"ל. במה"כ שנגס היא דהא טוף דיליף מהיקשא די בסיומן אחד ושפיר אליעזרין היקשא דלבי ואיל לענין ב' סימנים בזהם :

טו ובזה ש"ל ביוצא שיעט הרמב"ם ז"ל מסוגיא זו הוא זאת ואגבן אבאר ג"כ כוונת מהרש"א ז"ל בזה. והוא דגרים בגירסא ישנה חד לבדד' וחד לבדד' א' וחד לבדד' א' הקפד ואידך מה לבי ואיל פטורין מן הבכורה וכבר נתקבץ הרב מהרש"א ז"ל בזה ואידך וכו' ועיין בחוס' לעיל פ"ב ויש ליישב משם מדבריהם קל"ה עכ"ל. כוונתו היה שם ביארו החוס' מהך ב' תיבות לבי ואיל נשמע ב' דרשות ודמוכה להדיא בגמ' שם ולכן פי' החוס' לפי גירסתם דס"ק חד לבדד' ור"א נלך לזה תרתי לבי ואיל להורות דנעשה כב' גופין [עמ"ס לקמן בזה] וחד לבדד' א' הקפד היינו מלבי אחד ומאיל דרשין דרשא דרב מרי דספ"ק דמה לבי ואיל אין פודין בו' וחד למיפטר מבכורה וממתנות ואריך לזה ג"כ לבי ואיל. ויחא השתא לפי שיטתם כל הדרשות מהפסוקים ופיר' כ' מהרש"א ז"ל דלפי דרך זה י"ל ג"כ גי' הילקוט דס"ק חד לבדד' מלבי ואיל להורות דנעשה כב' גופין לענין חרישה וחד לבדד' א' ג"כ מלבי ואיל ומעטם ה"ל וחד לבדד' א' הקפד ודי בזה ולכן קאמר ואידך וכו' :

וברגליו או דלמא בכל כמו בעין והא חיבה. ולכאורה קשה אמאי לא בעי כן לריב? בכלאים דחרישה חי הכהני בשור ואוזו חי בעיין דומיא דשור וחמור או לא. ועוד קשה לסברת בעל האיבעי דר"י ס"ל ידיו ורגליו בעיין אמאי לא שמעיין ליה לר"י דלפלוג בכלאים דחרישה ג"כ דאינו מוכיג בעוף משום שאין לו אלא רגלים. ויחא לי עפ"י מה דאיתא בשבת (ל"ג ב') שמענת החמור על רגליו ח"כ שמעיין דעל רגליו לחוד הקפידה הסורה לעיין בלאים דחרישה אף שמענת השור על ידיו ג"כ מ"מ החמור אין מעענחו אלא על רגליו וא"כ לא הוי כלאים אלא רגליו עם רגלי השור ואפ"ה אסרה חורה ומש"ה לא פליג ר"י בזה וק"ל :

כ"ו העתק פהתשובה אשר שלחתי להרב הגאון הג' ברו' יהושע העשיל אשכנזי הג"ל עוד בימי היותו בק"ק תוראדנא ביום וא"ו חצי אלול שנת תקצ"ג לפ"ק :

דרוש ראשון

דרוש והספר אשר העירותי פה בבית מדרשנו על בות אמ"ו הרב הגאון הג' המפורסם בקצוי תבל צדיק נשגב מופה"ד סה"י יעקב מאיר וללה"ה מק"ק יאלאווקי בשילחי חדש שבט תקפ"ו לפ"ק :

פתיחה

מסקנא דש"ס בסנהדרין הספידא יקרא דשגני הוא ובפרט לת"ח אשר הכל מחוייבים כבודו ודאי הוא ככלל מ"ע וסדרת פני זקן זה שקנה חכמה ובמחל"ל מכבדו בחיו ובמותו, והנה י"ל קושיא הסוס' בב"ק על הא דקאמר אהר' חלביק תירא לרבות ס"ח שהקשו וא"ת מפני שיבא תקום ל"ל סיפוק ל"י מהכא. וגדלה ליהן טעם הא דמרבין יראה מאלה ה' וכו' ולכבוד כתב קרא בפ"ע וסיימו דכבוד ויראה דת"ח נגד אהבה ויראה מהב"ת וכדאי בקידושין איזהו כיבוד כו' וכמו ששינו באבות מורא רבך כמורא שמים והם נגד מ"ע ול"ת ובמחל"ל בירושלמי ברכות עבוד מאהבה שאם באת לשמוע פי' שלא לקיים מ"ע אין אהבה שגא עבוד מיראה שאם באת לבטל פי' לעבוד על מל"ת אין ירא בועט ועיין בהרע"ב פ"ק דאבות. והנה משקיין בברכות דכשב וא"ת גדול כבוד הנדיות שדוחס. והשתא יחא דגבי כבוד קרא בפ"ע כתיב לומר שכבוד הת"ח גדול מכבוד שמים היינו אף לבעל מ"ע בשוא"ת אבל גבי יראה מרבין מאלה וכדאמריין בעלמא את העפל לבשרו והיינו שיראה הת"ח עפילה ליראה הב"ת שאם מחמת יראה הת"ח יחא לרין לדחות יראה המקום ולעבוד על ל"ת בקום ועשה אינו דוחס ועוד הארכתי. ע"כ לפתיחה :

גרסינן בברכות ר' יוחנן כי הוה מסייס ספרא דאיוז אמר הכי סוף אדם למות כו' אשרי מי שגדול בחסדו ועמלו בחסדו ושושה נחת רוח ליוצרו וגדל בש"ט וגפער בש"ט מן העולם ועליו חמר שלמה טוב שם וגו' ויום המות מיום הולדו. הדקדוקים רבו לכל מצין. וגדלה עפ"י מה דאיתא בב"ר והנה טוב מאוד זה יום המות שפורחו של ר"מ ממלא כתוב והנה טוב מות. וגדלה כוונתו כמו שהמתיק הדבר הגאון מוה"ר ז"ל מוואלאין והיינו כי קודם חטא אדם"ר אף שהיה הבחירה חפשיה כי זה עיקר כוונת הבחירה מ"מ היו כוחות האדם כלולים רק מכותב וכשהיה רוצה לעשות עבירה ה' נכנס לדבר שחוק לגופו וכמו שהבחירה ביד האדם ליכנס לתוך האש ולבד היה הולך"ר מבחון וכמ"ס ויאמר הנחש. אף לאחר שנתערב

וכמ"ס בה"כ ולאחר שנפדו אסור מטעם דהקשו הכתוב ללצי וכמ"ס בה"מ וכמ"ס הכ"מ שם. וכמו שכתב מעכ"ת בראש תשובתו ויש עוד להאריך ומיראת האריות קלרתי : **יו וברוך** זה י"ל ג"כ שיטת הבס"ג ממה שהקשה כת"ר עליו וז"ל היאך יפרש הא דאמר בש"ס ואידך תלחא לצי וחיל כתיבי כו' הא בזה דרשא דר"ע כ"ע מודים כו' עכ"ל. והפ"י בש"ס כמו שפירש כת"ר לדעתו רק דלא כמ"ס כת"ר להקמן וז"ל אפ"ל דלענין הא דר"י סני ליה בחד ומפרש כמ"ס הסמ"מ להראב"ד בהמה עם חיה כו' עכ"ל. ולדידי י"ל באופן אחר דבה"ג ס"ל כרמב"ם דכלאים דחרישה אינו מוכיג אלא בעמא ומהורוא"ל קרא אלא לכד"א לחוד וסני בתיבה אחת וכמו שהארכתי לעיל והא דקאמר הנמרא חד לכד"ר ור"א אפשר לומר דאשגירתא דלישנא נקטו וכעין זה כ' מעכ"ת לעיל ועיקר הכוונה על ר"א לחוד ודו"ק היטב :

יו ועל דבריו איז תמה שכ' וז"ל. וי"ל דהרמב"ם הולך בשיטת הבס"ג לכן סובר ג"כ דרשא דר"א הקפד כו' עכ"ל דלפי שהעמים בכוונת בה"ג דקרא אחי לכד"ר אף למסקנא אי אפשר לומר כן להרמב"ם דאיהו ס"ל בבירור דאינו מוכיג בשני מהורים. ועוד היאך יחלוק הרמב"ם על ש"ס מפורש לסיפוק. אף לפמ"ס בכוונת בה"ג אפשר במוכח לומר דהרמב"ם הולך בשיטתו ודו"ק :

יום בזה שהעיר בתום חולין קט"ו ד"ה מדאסר וסייח בתימא רבה מאוד יעין כת"ר בס' ראש יוסף למס' זו הרחיב ביאור דיבור הלוח ודבריו ברור מללו. ולכאורה נתקשתי בכוונת הסוס' שהקשו והא חילעריך קרא להקדים וא"כ נרבעו כלאים דמשמע מדבריהם דלאחר הקדש יותר סברא להסיר והלא בש"ס דסוטה (מ"ו) איתא דאחר הקדש גרע עפי ויותר סברא לאסור וכמבואר שם וכנראה שגם כת"ר הרגיש בזה ומש"ה כ' לעיל וז"ל דמסתבר דאיתעביד בה איסור אחר שהקדים גרע עפי כדאיתא בע"ז כ"ד ועיין סוס' חולין קט"ו ד"ה מדאסר עכ"ל. אף ר"ל דבדבר האסור להדיוט וראי יותר סברא לאסור אם נעשה האיסור קודם שהוקדש דכיון שנאסר כבר להדיוט אסור גם נגזר וכו' יחא כה הדיוט חמור מן ההקדש אבל אם נעשה האיסור אחר שהוקדש י"ל דלא חל האיסור על הבחמה כיון שנתפס עליו שם הקדש ח"כ בדבר המותר להדיוט ויש לנו קרא לאסור לגבוה הסברא להיפוך דלא אסרה חורה אלא כשנעשה האיסור בשעת הקדש אבל כשנעשה בשעה שהיה חולין כיון דאשתרי אז להדיוט לא חל עליו שם איסור כלל וכיון דאשתרי אשתרי. והשתא ח"ס דהגמ' דסוטה קאי לפי המסקנא דחורש בשור וחמור הבחמה מותרת להדיוט שפיר קאמר דיותר סברא לאסור כשנעשה בה עבירה כשהוקדשה. אבל סוס' בחולין דקיימא בקושיית הב"ס דליחסר בהמה הנרבעת אף להדיוט וכפ"י הראש יוסף שם שפיר הקשו ודלמא אשתריך קרא להקדישו ואח"כ נרבעו דאסור :

כ ועפ"י אפשר לתרץ גם הרע"י בחמורה כ"ח שכ' מע"ל וז"ל ולא אבין כלל דאפילו הקדים קודם לא נפסל עכ"ל. דכיון דהש"ס בעי למילף הסס רובע וגרבע ומיירי הסס באופן דאסור להדיוט וגם שם איסור רביעם ונהג בהדיוט ח"כ יותר מסתבר לאסור כשנעשה האיסור קודם הקדש ומש"ה פירש"י חורש בשו"ח יוכיח דיותר אף אם הקדישו אחרי כן וא"כ יחא נרבע מותר ג"כ אף אם הקדישו אחרי כן ולרבותא דרובע וגרבע נקט הכי :

כא ואסיים עוד דביבור אחד בהאי עינא בהאי דבעי בב"מ (ז"א ב') דש באווחין ותרגוניהן לר"י ב"ר יהודה מהו כו'. ועיין סוס' שם דגם הוא יליף שור שור משבת אלא מיבעי' ליה אי בעיין דומיא דשור שכוונו בידו

הקוליס ועדיין מחירא מן הלסטים הגיע עמוד השחר ניזול מכולם ועדיין ח"י באיזה דרך מהלך הגיע לפרשת דרכים כו' והיינו שחף שהוא ת"ח מחירא מן השגגות וח"י באיזה דרך יוליכו אותו. ואמרין שם מאי פ"ד ר"ח אמר זה ת"ח ויום המיתה פי' שעם יום המיתה אפשר לו להחירא מן השגגות ורנב"י אמר זה ת"ח ויראת חטא כיון שהוא ירא חטא לא יאונה ללדיק כל און. מר זוטרא אמר זה ת"ח דסלקא לי' שמעחא אליבא דהלכתא ג"כ אין לו לירא משגגות. ויש לבין עפ"י דעת רנב"י הפסוקים בזהלים לפי מאי דאמר זה ת"ח ויראת חטא. הו"ל כי חטא לא יאונה ליראת חטא וע"כ העבר עיני מראות שוא שלא אלערך לראות פני גיהנם. בדרך חיינו היינו אורח הישר לעו"ב. ונראה דר"י דאמר בשבת כל האומר דוד חטא אינו אלא עושה שנאמר ויהי דוד וגו' אפשר מי שנא' זו ויהי דוד וגו' וס' עמו בא לידי חטא והיינו כדדשיקן בסנהדרין וד' עמו שהלכה כמותו ככ"מ ח"כ. הלכא לי' שמעחא אליבא דהלכתא ובודאי ניזול מן החטא וכמר זוטרא לעיל. ועוד הארכתי הרבה בדברים הנזכרים להספד ובפרט לבאן כמותו והרחמן יגדור פרעותנו ופרלות עמו וישראל ברחמינו חכ"י :

דרוש שני

דרוש והספד אשר העירתי זה בבית מדרשנו על שנת הרב הגאון הגדול המפורסם המובהק פאר הדור בש"ת מוה' משה זאב ז"ל האב"ד דפ"ק בעה"מ ספרי מראות הצובאות וס' אגודת אוזב בחדש טבת שנת הקצ"ב לפ"ק :

פתיחה

אמרין (במ"ק כ"א ב') מעשה ומחו בניו של ר"ע והנהו וכו' בשבת פטירתו כו' חפ"י ב' ביום חתום מעשה הוא ואם כשכיל עקבא באתם כו' תורת אליהו בלבו וכו' ששכרם כפול ע"כ. הלשון מוקבא מאי ואם כשכיל כו' ועוד מאי ששכרם כפול. והנהגה עפ"י מאי דאבינו לן בסנהדרין הספדא יקרא דהוי או דשכני למאי ג"מ כו'. והנה זה אין שייך לג"מ בת"ח שמה דאי יקרא דשכני מהוייבם להספדו. דת"ח מהוייבם בכבודו מוהדרת פני זקן וכדאמרין בקידושין ואמרין שם ג"כ מכבדו בחייו מכבדו במוותו לענין כ"א וכו' לענין ת"ח ואמרין במ"ק חכס כבודו בהספדו. ואי יקרא דהוי אין הספדן מחויב בכבודו. דז"ל דכבוד ליבור עדיף מכבוד ת"ח [וכדאמרין בעלמא אל יסכיט על ראשו עם קודש ועוד בכמה דוכתי] וחכס שמה הכל קרוביו ואיכא יקרא דכולהו. רק זה שייך לג"מ בת"ח שמה לו מת דאי יקרא דהוי מחוייבם להספדו משום כבוד הת"ח דמחוייבם בכבודו ואי יקרא דשכני ח"י. וזה כוונת המחבר דבניו של ר"ע קטנים היו וא"כ לפי המסקנא יקרא דשכני אין לריק להספידם [ובאמת ג"ז הוי מאי הגמ' לומר לג"מ] ואפ"ה החמירו וספרו לו חכמי ישראל ואמר להם ר"ע חפילו ב' בנים חתמים גדולים ת"ח דהוי מן הדין להספידן ולא הוי מילתא יחידתא מנוחם הוא פי' ה' נחשב ההספד לתנחומין ג"כ כשכיל כבוד גדול כזה ועכשיו שהם קטנים שח"ל להספידן ולא באתם אלא בשכילי ואמרתם תורת חלקו בלבו וכו' והחמרתם כ"כ על עמיכם כ"ש ששכרם כפול לעו"ב והחמירו חבוב ע"כ. ובג"ד איכא יקרא דהוי ודשכני לא הניח כמותו הנמצא כזה וגו' וגדול העונש המשתלל כמאמרם ז"ל בשבת ראוי לקבורו בחייו וכבר אמרו אינו מאריך ימים מדה כנגד מדה פירש"י הוא לא חש למיתת הלידיק כו' ע"ש. ועל ראוי לקבורו בחייו כתב מהרש"א ז"ל שמתעלל בהספדו משום

שנתערב טוב ורע ועלמות האדם כלול ג"כ מטוב ורע ע"כ הול"ה ר' משכנו בלב וזה כוונת זוהמת הנפש ופי' בזה הכוונה מאמר הש"י כי ביום אכלך ממנו מות תמות שאינו ע"ד נקימה ועונש רק מלד ההכרח כי אי אפשר להוליח הזוכה אל לא ע"י מיתה ועיכול הקצר וכן פי' הפסוק ועסה פן יסלח ידו וגו' והי לעולם ע"ש באורך. והנה גם זאת ידוע מספר הזוהר הקדוש כי עונש הגיהנם אינו ג"כ על לר הנקימה וכעס רק כי מחמת החטאים נעשה כתמים בנפש ולבושין דמוסאבא. ובעבור כי היא רוחנית אין לה לרחוק מולאחיה כי אם באור הגיהנם וכמו שהלבוש הגשמי תקנתו בכיבוד הניח כך תקנתה בנהר דימור. ונמצא כוונת המדרש שפיר והנה עוב מאיד זה יום המות כי לולי זאת לא הי' אפשר להחפיד מוזהמתה וגם לא הייתה יכולה לנקות מחטא'. והנה גרסינן ביומא ד' חלקי כפרה כו' עובר על חילול השם כולן תולין ומיתה ממדת כו' נמצא כי לכל החטאים יש הקנה לנפש בעוה"ז ע"י השוזה ויסורי ויו"כ ולא נשאר רשע כלל אך ענין של חילול השם אינו נמחק עד לאחר המיתה ביסורי גיהנם. והנה גם השוגג שלא מודע כלל בעוה"ז ג"כ נעשה מזה כהם בנפש ולריק ג"כ להזדקך בגיהנם והנה ד"מ בימיה דמי שיש בידו עון חילול השם לריק גופו וגשמתו להיות בגיהנם וכשחזו"ל מרכיב חיגר כו' אך מחמת שוגג אינו לריק הגוף לקבל יסורין כיון שלא כיון רק הנפש לריק להזדקך כיון שנעשה רשע וכתם זה. וזה כוונת הכתוב גם בלא דעת נפש לא טוב נפש דייקא ונראה ג"כ דמחמת ח"ה לריקן הגוף ונפש לבהות בגיהנם לקבל עונשם אך השוגג די בהעברה בעלמא לנקות הכהם. וזה פי' הפסוק בזהלים שויתי ד' לגדי חמיד וגו' וא"כ בודאי לא היה בידו ח"ה אך מ"מ בגיחות מי יבין ע"כ אמר לכן שמח לבי וגל כבודי היא הנפש שלא חלערך לשהות בגיהנם אך בשרי ישכון לבנה ופירש כי לא תעזוב נפשי לשאול כלומר אך שתי' שם לנקות הכהם לא תעזובה שם לא תפן הסידך פי' הגוף והנפש לראות שמה שהגוף לא יראה כלל וע"כ כהם הסידך מלא חבל ברשעים כהיב ירדו שאול חיים פי' הגוף והנפש כי רעות במגורם בקרבם פי' שעשו במזיד. והנה אמרין ביומא שם ואהבה את ד' שיהא ש"ס מתאהב על ידך שיהא אדם קורא ושויה ומשמש ת"ח ומשאו ומתנו באמונה מה הכריות אומדות עליו אשרי לביו שלמדו תורה כמה נאים דרכיו כו' עליו הכתוב אומר עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר חבל מי שלמד תורה ואין מו"מ באמונה וכו' מה הכריות וכו' כמה מכוערים מעשיו כו'. וזה כוונת ר' יוחנן דהוקבא לו בפסוק אמאי טוב המות הלא לריק לקבל יסורי גיהנם ע"כ פי' דמייירי באדם שקיבל יסורים ומסתמא עשה תשובה ע"כ לא נשאר לו שום עון שיקבל עונש רק מחמת השגגות כי אדם אין לדיק בארץ וגו' ע"כ אמר ר' יוחנן כי הוה מסיים ספרא דאיוב איז חכר ביסורין ובודאי לא דרשינו עסקין שלא יעשו תשובה אכרי מי שגדול בתורה ואף שיבוא לידי חילול השם כי יוחר שהוא חכם יכול לבוא לידי ח"ה ע"כ אמר וטובה נחת רוח ליוצרו ונפטר בש"ט עליו הכתוב אומר טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו. ופה הארכתי במליונות וקיומת ובפירוש פסוקים המגדילים ההספד ואח"כ להאריך :

ועפ"י האמור לבין מאמר ר"י בברכות ולא עוד אלא שיש ב' דרכים לפני אחת לגיהנם ואחת לג"ע וא"י באיזה דרך מוליכין אותו היינו שמחירא מאוד מן השגגות ויהי' לריק לעבור דרך גיהנם לזכך נשמתו. ונראה שזה תלוי בפלוגתא סוטה כ"ה בהסלקך מנחם אותך בעוה"ז וכו' משל לאדם שהי' מהלך בדרך באשון לילה וחי' מחירא מן הקוליס וכו' מן החיות רעות וכו' מדמנה לו אבוקה של אור ניזול מן

ואז סר לאגתו ממנו והיה לבו בעות שיכיה מזומן לעולם הבא. והארכתי זה במלילות וקניות להרבות הבני ולהגדיל ההספד:

ואינם יולאים בבני מחוך ההספד דזה מיקרי שלא כהלכה וכמו שארז"ל ביצמות אל שאל שלא נספד כהלכה ואע"ג דכתיב וספדו לו כל ישראל וגו' וכמו שפי' הר"ף בע"י ע"ש. וגבא לבאר המאמר שם. גרסינן ביצמות ויהי רעב בימי דוד שלש שנים וגו' שנה ראשונה וכו' ויבקע דוד וגו' ויאמר ד' אל שאל שלא נספד כהלכה ואל בית הדמים על אשר המית את הגבועים כו' מעלה עליו הכתוב כאלו הרגו. קא חבע לשאל כו' וקא חבע כו' ופירש"י חייס לכבודו כו' וחבע לפירענותיה אין לאמר כו' באשר משפטו פעלו ופרש"י בעת משפטו משלם לו שבר פעולתו הטובה כו' והכתיב לא יומתו וגו' מוטב שתעקב אות אחת כו' שם שמים בפרהסיא ופירש"י שהיו הגבועים אומרים שהקב"ה נושא פנים לאומה זו כו' ע"כ. הקוביא מפורסמת מאי פריך קא חבע כו' וקא חבע כו' ובי ח"א להיות שניהם אחת. וע"ק עובא דהנה בעלמא שאל פטור מכמה עומים חדא דהכונים גופא הרג ע"י בליה וא"ש לד"ע. וב' דעל הגבועים הוא גרם בעלמא. וג' דכבר נמחל לו עון הכהנים משום דנחבייש מפני שמואל וכמארז"ל בברכות וכו"ש עון זה בכלל וכל עיקר הענין אי אפשר לומר אלא מפני חילול השם שהם דנוסו כסורג בידים ולא נתפסו עדיין אך מ"מ מה זו עוד נקמה כיון דכבר נהרג ולא יחא אלא דנהרג בכו"ל ומה יראו עוד. והנראה ליישב כ"ז דהנה עוד קשה למה המחין הס"י ממתת שאלו ל' שנים ובדאיתא בפרקי דר"א וברש"י בכוזריא. בעלמא על הגבועים אפשר לומר דעדיין לא הגיע זמנם של בנים ובני בנים של שאל להפטר מן העולם ח"ד לא היו בני עובדין עד כעת אך על עון ההספד למה המחין וכלא מלינו ביהושע שהקפיד מיד בדאיתא בשבת מארז"ל על מלפון להרג נפש וכו'. ונראה דתלי זה בזה כיון דלא אפשר נפקוד על עון הגבועים ח"א ג"כ לפקוד על עון זה דאמרין בטהורין מת מחוך רשעו כו' נהרג מחוך כו' נתנו את נבלת עבדיך וגו' דהוי ליה דינא כו' הרוגי מלכות כו' הוי להו כפרה הרוגי ב"ד כיון דבדינא כו' דיקא נמי דתק לא היו קובצין אותו כו' לא היו מתאבלין כו' אלא מיתה ועיכול ע"ש והשתא ניחא דבאמת לדין היה שאל פטור ואף דחמא קתא נתפסר במיתה ובדאיתא מזה ומוכה על כל ישראל להספיד חבל אלא הגבועים היה נהגב כסורג בידים והוי בכלל הרוגי ב"ד כיון דהרג את עצמו או על נושא כליו ולא הוי מיסתו כפרה ואין מתאבלין עליו עד אחר עיכול ועדיין היו עלמות ובשר קיימין שלאח"י נעלין דוד מיבב וכמ"ש בקרא ומש"ה לא היה באפשר להספידו מיד דלא היה ח"ה גדול שמספידים אותו ובאילו הס"י נושא פנים לאומתו ואז לא היה באפשרי לנקים עבורם כיון דעדיין לא הגיע זמן וכמו שכתבתי לעיל רק בהגיע זמן הספידותו באמת ובספדא דידן אך מפני חילול ה' נקמו מבניו. ובשתא קשיית הגמרא שפיר קא חבע כלומר אחאי קא חבע ההספד ועל ידי זה הוצרך לנקים לא היה לו לתבוע והיו הגבועים סבורים דהוא מכלל הרוגי בית דין ולא היו מבקשים נקמה ומתקן באשר משפטו פעלו כלומר שמשלם שבר טוב לאדם אף שע"י ינקים ממנו אין מנכין זה עבור זה וכך היה המדה. והנה עיקר ההספד היה תשובה דלא מיסתו מכפרת דומיא דקרבנות ובגדי

משום דחושבו לחי אף שקבור בארץ ע"ע. וי"ל עוד עפ"י מה דחשב הרמב"ם המבזה רבותיו ח' מכ"ד דברים המעבדים את התשובה והנה עיקר חיות האדם לתקן כמ"ס וראה אם דרך עולם בי וגו' והמתעלל בהספדו היו בכלל מבזה ח"ח ומעבד את התשובה בעבור זה ראוי לקבצו בחייו כיון שלא יתקן בחייו כלום או כדי לעבדו שלא יעשה תשובה אשר בעבור זה הביאני עד הלום:

גרסינן בברכות בשלהם ריב"ז נכנסו תלמידיו לבקרו כו' עמוד הימיני פטים החזק למה אתה בוכה כו' שאם יכעסו עלי כעסו כעס עולם ואם ימיתו כו'. ולא עוד אלא שיש ב' דרכים כו' והבינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא ע"כ. ובתחילה נבאר הדקדוקים כוונת המעלות עמוד הימיני כנגד עסק התורה שכתב בימין כמ"ס מימיו וגו' ועסק בה לשמה וכמ"ס אורח ימים בימינו וגו' וכנגד עמוד הימיני מב' עמודים ששם שלמה. פטים החזק כנגד מעשה המלות כמ"ס הלא כה וגו' וכפטים יפולץ סלע וזהו חבלין לילה"ר ובדאיתא בסוכה אם פגע כך כו' אם ברזל הוא מתפוצץ ומ"ס ולא עוד פירשו ז"ל שיש ב' דרכים לג"ע ופעמים לריך הלדיק לעבור דרך גיהנם להעלות משם נשמת הרשעים. ומדוקק בזה לשון דרכים וה' מתירא מזה ויפורש בזה פסוקי תהלים כי לא תצונו נפשי לשאל פי' בטות אני שלא תעבדנה בגיהנם לזמן ארוך שנקרא עינים אף בקשתי לא תתן חסידך לחרות שחת שלא אלעך לעבור כלל דרך גיהנם רק חודשיני אורח חיים וגו' פי' דרך הישר לג"ע. אך זה קשה מ"ס שאם יכעסו עלי וכו' מיתת עולם שהיה מתירא ח"ו שיקופח שכרו ויפסד מג"ע וחלילה לומר כן על לדיק שבמיתו. ועוד היינו כעס היינו מיתה. והנראה עפ"י מאי דאמרין בסוכה יראו של אדם מתחדש כו' אלמלא הקב"ה עוזרו היה נופל בידו שנאמר נופס רשע וגו' ד' לא יעזבו בידו. ויש לפרש עפ"י סיפא דקרא ולא ירשיעו בהשפטו לומר אף שהקב"ה סיימו אינו מוכה עבור זה כלום בעת המשפט. ועוד"י פירשו ז"ל המאמר בסוכה ביום ההוא יגדל המספד וגו' לעתיד לבא הקב"ה מביא הילה"ר כו' ללדיקים נדמה להר כו' הללו בוכין אף יכלו לכבש הר גדול כזה. ולבאורא יפלא מה זו בנים כיון דכבשו. אך כוונתם דבעלמא לא יכלו אלא בסיועת הקב"ה ומתיראים שלא יקופח שכרם ובכל הלדיקים שבעולם הדבר כן אך לפעמים כשרוצה להביא את הלדיק בנסיון מסלק הס"י שמירתו מעליו לבוחנו אם יעמוד בנסיון וכמ"ס האלשיך על מאמר לא היה דוד ראוי לאחוז מעשה כו' ומה היה מתירא ריב"ז שכבר אמרו בשבת נפל למטה אומרים לו כו' ואולי ילא דינו שהקב"ה יסלק שמירתו ממנו ויפול ביד הילה"ר. וזהו כוונתו שאם יכעסו עלי לסלק שמירתו ממני כעסו כעס עולם שאם בוודאי אבוא לידי חטא המערידני לעולם ואח"י אם ימיתו ח"ו מיסתו מיתת עולם כו'. ואפשר להמחיק הענין עוד דכמדומה שראיתי באזהר ספר שהוא היה נלוץ חזקיהו מלך יהודה ובעבור זה אמר והבינו כסא לחזקיהו כו' ואמרין בברכות אר"י משום ר"י בן זמרא כל הסולם בזכות עלמו חולין לו בזכות אחרים חזקיהו שאמר זכר נא את אשר התהלכתי לפניך באמת כו' ומדבריו אלו משמע שא"י סעד מהש"ת כן חשב בדעתו וכשארז"ל באברהם ועבור זה נענש שחלו לו בזכות דוד ככ"ל כוונת המאמר שם וריב"ז היה מתירא שחל ילעך לתקן זה החטא ויסלק הקב"ה שמירתו ממנו והוא יעמוד בנסיון כדי לתקן מאמרו שאמר התהלכתי לפניך והיה מתירא עד שבא חזקיהו מלך יהודה והבין שימות מיד וזה שאמר פנו כלים מפני העומאה

העולם שיקבלו מוסר וידאגו מן הפורעניות וטל מהם לדיק אחד ודיו כי הוא מגין על כל העולם ולדיק יסוד עולם. אבל כשהם אינם מרגישים בזה לריך שירגישו מכה העדר הסורה לריכים למות כמה אנשי חסד ח"ו בכדי שירגישו כ"ח בקרוב העדר הסורה שנתמעט דל"כ לא היו מרגישי וע"י שמרגישים חסרון בתורה אז חרדים ג"כ מן הפורעניות שלא תבא ח"ו. וזה מליצת המדרש שבניס מליצת מליצת מלאו כו' אזו שאבדו את ר"ס כו' דמליצת עתה הוא עוב אלא שיראים שמא תבא רעה וכדאיתא בברכות על הטובה משין הרעה ובמיתת ר"ס עתה הוא רע שנאבדה חכמתו מ"ש שיש לדאוג על הרע שלא הבא. וז"ל גם אנהו שהלכו מאתנו שלשה תמורי עולם גאוזי הדור לדיקים ואנשי חסד בעלי תורה והאחרון הכבד כי הוא קרוב יותר לפ"ק יש לנו להטער על חכמתו שחסרה ולדאג מן כל צרה שלא תבא ח"ו שאין לנו מי שיגן ויביא טוב. ותכלית הוצר הוא חסובה שכוב מחטאיתו ואז לא תבא עלינו רעה ח"ו אף דלענין החכמה לא יועיל. ומש"ה כתיב ואבדה חכמת חכמיו. ואז כשנשוב תבא מיתתו מיתת כפרה על עונותיו כמאמר במ"ק למה נאמרה פרשת מרים לפ"ה כו'. והנה בשפת איתא ח"ל רב לר"ס בר שינה אחים לי בהספדאוי דהתם קארימא. ונראה כוונתו דכשתתם ההספד והעולם יבנו ויעשו חסובה אז מיתת הלדיק תפטר. אף בקרבן לריך שיהא בעליו עמו וכמאמרם בתענית ובי תפטר לו לאדם שיקריב קרבנו כו' ומש"ה תקנו מעשרות על כן באה נשמת המת להיות הבעלים סמוכים אלל הקרבן כי הקרבן הוא הנוף. ומובא בספרים בגולה לזה לאמר דבר תורה בשמו ע"כ אזכיר דבר קטן מה ששמעתי מפיו הקדוש ז"ל בחלול דאשתקד והוא ג"כ מענין חסובה. מתניטין ביומא האומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אין מספיקין וכו' אחטא ויו"כ מכפר אין יו"כ וכו' עבירות שבין אדם לחבירו כו' את זו דרש ראב"ע מכל חטאיתים לפני ה' וגו' עבירות שבין אדם למקום כו' אמר ר"ע אשריכם ישראל לפני מי כו' ומי מטער אתכם כו' מקוה ישראל ד' מה מקום מעשר וכו' אף הקב"ה מעהר וכו' ע"ש. להבין המשך לשון המשנה אשר בלתי מובן.

דהנה העולם חומרים למע חוקא אחטא ואשוב תרי ומי דאולי ראה לקיים מצות חסובה דהיא מ"ע. ובשם הרי מק"ק רחלוייל אמר דחסובה בעינן חסובה המשקל וא"כ אם יראה שכבדה החסובה לפי ערך החטא לא יחטא עוד אבל כשעשה חסובה ואמר אחטא עוד ואשוב חזין שקל בעיניו לחטוא משא"כ ביו"כ דאם אמר פטס ח' יסמוך חמיד על יו"כ. ואמר הרב ז"ל דלפי זה מדוקדק לשון המשנה דלפני ד' חטאיו יש לפרשו בשני אופנים או דלפני ד' עבירות שבין אדם למקום ותפטר מילתא בלתי נפשי ואפילו בלא חסובה. או הפירוש לפני ד' חטאיו שתפטר בלבותיכם לפני ד' שחטאו חסובה. והנה מדנקט מחטא גבי אחטא ואשוב תרי זמני וגבי יו"כ פ"ח מכלל דאיתא ברבי דיו"כ מכפר אף שלא עשה חסובה וכמ"ש בשם הרי"ר מרחלוייל ח"כ נקט המשנה שפיר חיבך עבירות שבין אדם למקום יו"כ מכפר דאשחייך ליה לפני ד' להכי את זו דרש ראב"ע מכל חטאיתים לפני ד' ותפטר ענין בפ"ע ובא ר"ע להמחיק הענין שאל התם אשריכם ישראל שמתהר אחכם אף בלא חסובה ובמקום עב"ד ז"ל ודפח"ח. ויהיו שפתותיו דובבות בקבר. והנה אגן קי"ל דיו"כ בעי חסובה אף ל"ע במיתת לדיקים דלכאורה כיון דחוקש לפרה אדומה לא בעי חסובה דנכי דבשאר זכאים בעי חסובה דזבח רשעים תועבה משא"כ בפרה. או נימא דלהכי איתקב דכמו דהיא מכפרת בלא עשם דחוקש כתיב בה כן מיתת לדיקים

ובגדי כסויה ובאמת הוא חסד עליון שיכפר והוא בלא טעם. וי"ל בזה הסמיכות מיתת מרים לפרה אדומה שהיא ג"כ חוקה בלא טעם אף בלא חסובה חינו לכפרה אלא המיתה היא לעונתו וכמ"ש בב"ק עיבותא היא לגבייהו מפני רעה וגו' ויש ליתן טעם דמש"ה כתיב מיתת לדיקים בתורה רק ברמז משום דחינו מכפר בודאי כמו כל התוכחה שמכפרת אף בלא חסובה ועוד הארכתי פה בדברים המוגשים להספד. והרחמן הוא יגדור פרטותיו ופרטות עמו ישראל ברחמיו אכ"ר:

דרוש שלישי

דרוש והספד אשר העירותי פה בבית מדרשנו על מות ארי' דבי אילעא הנאון הגדול המפורסם בקצוי ארץ צירק גשגב ע"ה פ"ה בקש"ה מרנא ורבנא מוה' אריה ל"ב קאצינעלין בונין ולה"ה האב"ד דק"ק בריסק בשילה"י חדש אב שנת תקצ"ו לפ"ק

גרסינן במגילה כד דמך ר"ז פתח עליו ההוא הספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ לבי גדלה ששעוטי' אזי נא לה אמרה רקת כי אבדה כלי חמדתה. להבין מאי הספידה רקת יותר מכל העיירות דא"ל כה"י מגין עליהם מפני הפורעניות הלא הוא מגין על כל העולם וכדאי' בסנהדרין ר"ל אמר אף מגין על כל העולם כולו שנאמר וכל ידי כסיתך וגו' ובאורם מדינה הוא ודאי מגין ובדאיתא בחולין משעלו בני הגולה לכאן פסקו הוצות והדחוח כו' והיינו ר' חייא ובניו. וכל שני דרבי סבל יסורין לא הפילה אשה בא"י וכן ממי לענין הבאת עובד ותועלת בזכותו הוא ג"כ בכל העולם וכמאמרם כל העולם כולו ניזון בשביל כו'. ונראה דלענין חכמתו ותורתו קאמר שבי עירו למדין ממנו וכמו שפירש"י על פסוק אם יפול העץ וגו' מקום שיפול וגו' שם יהא ניכר כו' וזה כוונתם כי אבדה כלי חמדתה היינו התורה שנקראת כלי חמדתה וכמאמרם חביבין ישראל וכו' ע"ש. והנה לפמ"ש האלשיך ז"ל צפי' המאמר קשה סילוקן של לדיקים כו' הנני יוסיף להפליא וגו' הפלא ופלא וגו' דיש ג' טובות סיוק היק והבאת תועלת ולימוד חכמתו ומעשיו ומש"ה גדול יותר מחורבן בהמ"ק שאין בו אלא ב' דברים ע"ש. יובן בזה סתירת מאמרם להא דאמרין בר"ה שקולה מיתת לדיקים כו'. דלענין בני עירו ושאר בני אדם שהיו נהנין מחורבן ולמדו ממעשיו קשה יותר מחורבן ביהמ"ק משא"כ לאנשים מעיירות אחרות שלא ראו ולא שמעו חכמתו שום כשרפת בית ד'. ומדוקדק לשון סילוקן של לדיקים דמשמע שהיה בכאן ונסתלק ממקום זה, או יאמר דיש לדיקים שאין בכוחם לחדש בתורה וע"י קאמר שקולה ועל אותן לדיקים שמחדשין ג"כ חידושי תורה עליהם קאמר שקשה יותר מחורבן ביהמ"ק וכמו שמסיים וכו'. למה ואבדה חכמת חכמיו וגו'. ויובן בזה הפסוק הלדיק אבד דיש בו כמה דקדוקים. כלומר שמועל מתחלה הלדיק שאינו בעל תורה כ"כ לחדש כדי שלא יגן על הרעה ויפחדו העולם ויעשו חסובה ומחמת שאין מבין שמפני הרעה נאסף הלדיק כלומר שלא יגן על הרעה ע"כ אנשי חסד נאספים בלו' לדיקים בעלי תורה וכמ"ש וחורת חסד על לשונה. ומה שנאמרת אינם מרגישים כ"כ בהעדר הלדיק כמו בהעדר אנשי חסד היינו שטובה הלדיקים אינה אלא להגן מן הפורעניות ולהביא טובה לעולם מש"ה אינם מרגישים כלל חיבך כי העולם מחייאשים מן הפורעניות באומרים כל אחד שלום יהי' לי משא"כ בהעדר בעלי תורה מרגישים חיבך כי אבדה חכמתו. ומש"ה בתחילה ראה הקב"ה להוכיח

לדיקים מכפרת בלא טעם טובים חמא וכו' אבל תשובה
בני עכ"פ. ואין לה"ר מנפשו של מקרא ואנשי חסד
נאספין באין מבין ואין איש שם על לב דמשמע הא אם
היו שמים על לבם מיתת הלדיק לא היו מתים אנשי חסד
דבלא"ה לא תבוא הרעה מכלל דבני שמים דהיינו תשובה.
ד"ה דלילמא כוונת הפסוק דלוינס מנפשיהם כלל בתיבתו
ואל בודאי אינו מכפר אף דמה לו לומר בעונם הא אם
היו מנפשיהם מכפר אף בלא תשובה. וגרסא לפשוט מהא
דאמרין בכתובות בזמן שהלדיקים בדור בו אין לדיקים
בדור תינוקות שב"ר בו ובגברות קרי לה יסורין. וביומא
חמירין ד' חלוקי כפרה לדיקים תשובה עם כ"ה ע"פ,
חזין דתשב"ר בני תשובה וה"ה מיתת לדיקים. ולהמתיק
הענין. למה נחפסין דוקא תשב"ר ולא עונם אחר דהנה
כבר כתבנו בפירוש הפסוק הלדיק אבד דכשמת אדם כשר
ואינו בעל תורה אין העולם מרגישין במהרה אף שאין
להם מגין כיון שגדיין אין הפורעניות בזה ואין נאספים
אח"כ בעלי תורה ומרגשים חוקה העולם חיבוד תורתם
ואבד זה חרדים ג"כ מן הפורעניות ועושים תשובה וכשעושים
תשובה אין מיתתו כפרה ואינו מת בזה. כן הוא הענין
ממש בבנים קטנים דכשמתים כ"ה מרגיש מיד חסרון בניו
ודואב ג"כ מן הפורעניות שהם היו מגינים הכל פיהם של
וכו' ועושים תשובה ואין מיתתם מכפרת וכו' כמו אנשי
חסד. ולבאר זה יקשה מהא דאמר במ"ק מפני מה וכו'
בני ובנותיו בו כדי שיבכה וכו' ערבנא שקיל מיניה חימא
מפני שלא בכה. דמאי פריך חימא דבאמת מתו מפני שלא
בכה וקטו כדי שיבכה לסורות דבני תשובה שיקבל עליו
להבא לבכיה. אך דבלא"ה קשה דהא אמרין בעון מחזה
בעון ביטול תורה ולא חשיב הא. ובאמת ה"פ מפני שלא
בכה על אדם כשר היינו לדיק שאינו מחדש בתורה ולא
דאג כלל מן הפורעניות ובמ"ס ואין איש שם על לב וכו'
יבא הפורעניות והש"י חפץ חסד ע"כ מתים בניו דאין ירגיש
חוקה ויעשה תשובה וסד דוגמת אנשי חסד ובה"א ר"ל
דמש"ה מתים כדי שיבכה על אדם כשר ולא ילמדך עוד
למות עבורו אנשי חסד או תינוקות ופריך ערבנא קא שקיל
ומפני מפני שלא בכה ולא הרגיש והם דוגמת אנשי חסד.
ומכוין אל המאמר בזמן שהלדיקים בדור בו דהיו ג"כ
אנשי חסד. וא"כ בתיבת אנשי חסד בודאי לריך אדם
להרגיש ולהלעצר ולדאג מן הפורעניות שלא תבוא ולעשות
תשובה דאל"כ ימותו חילת תינוקות שג"ר. ויוצן בזה קשיית
העולם דלמה לריך להלעצר הא כתיב וזרה השמם ובה
השמש. ומתרגלים דעדיין הוא קטן יום שמת רבא מולד רב
אשי. ולדברינו ויתא יותר דאם לא ילעצרו ימותו בקצותא.
והנה כן גם אנחנו מחויבים מאוד להלעצר ולדאג ולעשות
תשובה כדי שיכפר. והארכתי במלילות וקונות ופירוש
פסוקים המגדילים ההספד. והנה לריך לחקור על מה
מכפרת מיתת לדיקים דהא עשה ול"ה מתכפרין בתשובה
ויוס"כ. ועל חילול השם לא מהי אע"כ על חייבי כריתות
ומכ"ד דבני יסורין כדליתא ביומא בזה ד' חלוקי כפרה
ומיתת הלדיק מכפרת בלא יסורין וראי' דמכפרת ע"ז
מהא דליתקשם לפרה אדומה וכפי' החוס' שם. וזה כוונת
הפסוק ועשה וגו' ואם אין מחני נא מספרך וגו' דהיינו
שימות ויכפר עליהם כמ"ס ימחו מספר חיים וגו' וא"כ
הוא מילא אותנו מן היסורין דכריתות ומכ"ד תשובה
ויוס"כ חילול ויסורין ממדקין. וזה כוונת הפסוק והוא
מחולל מפשעיו וגו' ובחבורתו נרפא לנו, ושמא יאמר האדם
אין לי עון כרת. ע"ז אמר כולנו כלאן תצונו וגו' וה'
הפנינו בו את עון כולנו עפ"י מאי דאמרין בב"ק אבק
לשון הרע אין אדם נילול בכל יום ואמרין נמי החס רובן
בגזל ומיעוט בעריות וכולם באבק לשון הרע ואמרין

דרוש

דרוש ואבל כבר אשר העירותי על מות הרב הגאון האמתי
ח"ב סוג"ה יחיד ברורו המפורסם בחבורתו היקרים מוה'
שלמה זלמן פוזין ז"ל האב"ד דק"ק ווארשא בעה"מ ס' חסרת
שלמה ז"ת וחידושי ש"ס. בחודש אייר שנת תקצ"ט לפ"ק :

פתיחה

בתיב בפי' שמיני במיתת נדו"ה ואחריהם כל ב"י יבנו את
השרפה אשר שרף ד'. ופירש"י מבאן שזיתן של
ת"ח מוטל על כל ישראל להחליל. ופירשו המפרשים ז"ל
דכוונתו לרש אהרן אלעזר ואיתמר ולא לרש גו"ה מדלא
קאמר ואחריהם. אך הא גופא קשיא למה לא יתאבלו
על גו"ה בעלמא והא חכם שמת הכל בקרוביו כדלית
במ"ק. ועוד יל"ד דקאמר את השרפה אשר שרף וגו'
דמשמע

ולפמ"ש י"ל דהנה אמרין בסנהדרין וכבר היו גדולי מכללן בדרך חמר נדב לאביסואל מהי ימותו שני זקנים הללו ואני ואחיה נגדיה את הדור . אמר הקב"ה נראה מי ימות ראשון, ופירש"י שמחמת חטא זה מתו שהיו רואים להכניס שררה ורבות וא"כ כיון שעליהם לא הי' חיוז הספק מלד הדיון על עולם כיון שנשמתם נסתלקה לגמרי וכחש"ל ולא היה אלא משום כבוד אהרן להשתתף בלעזו וס"ה לכאורה דאין זה כבודו דנראה דרואים שנדב ואביסואל יהיו בחיים ויגהנו ממעלה ואהרן ימות וכמו שחמרו גדולי באמת ולא היו ישראל חייבים לבכות כלל אך משום מאה אחת שעשו כבוד לאביהם שנראה מזה שאין חפזם עוד בשררה רק להיות משתמים לאביהם כמו שעשו והקריבו את הדם אליו משום זה היה החיוז על כל ישראל לבכות לכבוד אהרן ולהשתתף בלעזו וא"כ ק"ו שפיר לבנו של ר"י שיש לבכות עליהם מלד העדר עולם וגם משום כבוד ולער אביהם . וסוף הדיון בנידון דידן איכא ק"ו . וסנה חזקן בחורה שהקפידה דוקא על הכני כדכתיב לספור לשרה ולבנותה ואמרין ג"כ בשבת כל המוריד דמעות על אדם כשר הקב"ה סופקן ומיתן בניה גמיו ומביא רחם מקרא דדוד שנאמר שימה דמעה בגלדך הלא בספרדך . להבין הענין מהו הקב"ה סופקן ומיתן בניה גמיו . ועוד שהרואים שמביא מקרא דדוד שימה דמעה וגו' וסוף שם לא מיייר כלל מדמעות של מיתת לדיקים רק מחמת רדיפת האויבים במ"ש שם לבי על כל מחשבותם לרע יגורו ילפנו וגו' . והנראה דהנה כל הדמעות שאדם בוכה לסליחת עוונת או לחפזה בזה הדמעות הוא לעורר רחמים מהש"י עליו וכוון שהקב"ה מוחל עוונותיו ומקבל תפלתו שוב אין לירך השם יתברך לשלם לו שכר בעד הדמעות כיון שפעל מה שרצה אבל הדמעות שבוכה על העדר הלידק אינו רואה האדם לפעול כלל שום טובה לו בדמעות רק כי לבנו יחס לו טובה בזה הקב"ה לירך לקבוע לו שכר על כל טיפה וטיפה כיון שעשה כהורה וזלעזר על העדר הלידק ומיטע התורה, וסנה בדוד . היו שני עניני דמעות פעם היה בוכה על לרעותו ומתפלל להקב"ה או לשליחת עונות ופעם היה בוכה על שאינו יכול לקיים המצוות מחמת הרדיפה במ"ש כי גרשוני היום מהסתפח וגו' כך עבוד א"ה ועל אופן דמעות יב לו קיבול שכר כיון שבוכה רק משום כבוד בנים . והיו הענין הקב"ה סופקן ומיתן בניה גמיו דכיון שנחשב למלוא לקבל שכר בודאי לירך לספור אותן לידע כמה גדולה המלוא שעתה . ומיתן בניה גמיו כמו שאר מלוא שהקן קיימת ושומרין בניה גמיו המלך וכן אמר דוד המלך ע"ה שימה דמעה בגלדך ולא כל הדמעות שביטוי למעט רק הלא בספרדך אותן שנחשב למלוא וספרת אותן לידע כמה מלוא עשיתי ע"ז בקש שיפטרם לו לעולם הבא ולא בעולם הזה . וסנה מלבד הכני לירך ג"כ תשובה כי מיתת לדיקים אינה מכפרת כ"ה ע"י תשובה וכ"ה מהא דקאמר במדרש למה מזכיר מיתת בני אהרן ביום"כ לומר לך מה יוס"כ מכפר אף מיתת לדיקים מכפרת ואין קי"ל דיוס"כ אינו מכפר אלא לשבטים . אך לעומת זה קשה מהא דאמר בגמ' למה נכתבה פרשת מרים נפרשת פרה אדומה לומר שמיתת לדיקים מכפרת כמו פרה אדומה וסוף פ"ה מכפרת ממילא בלא תשובה (עין בדרוש הקדוש באריות) . ונראה לפמ"ש"כ הרי"ף בע"י גבי היקשא דמיתת אהרן לבגדי כהונה דהפירוש דמכפר על כלל הדור שלא ישנשו בשביל החוטא מכריעם לכ"ה בגילוי עריות וש"ד אבל לא על היחיד החוטא וכמו שפירש"י אלא בגדי כהונה שמכפרין על ג"ע וש"ד דהיינו ג"כ על הכלל והיחיד פשיטא שאינו מכפר בזה שנאמר ולא תחניף האדון ולאך לא יסופר והשתא

דמשמע דוקא מבוס שמחו בשריפה . ונראה עפ"י מאי דאמרין בעלמא מיתת בני אהרן שריפה נשמה וגוף קיים . להבין הענין מהו שריפה נשמה דבעלמא גבי חיל סגוריה יש לומר שנשמתן בלה וחלילה לומר כן בנ"ה . ונראה לפ"מ דאמרין בכחובות אותו היום שמת רבי בעלה קדושה ופי' הסו' דהיינו קדושה כהונה . ועיין בהפלאה שם שס"ל לסתור דל"ד נשיא אלא כל ח"ה מופלג כמו ר"ה כהן שררה לעומת לר"ה והיינו מטעם חכם שמת הכל קרוביו ועומתם קרובים מלוא ודחי אף עשיית פסה ע"ש וא"כ קשה למה לא עמלו לנו"ה רק מישאל ואללפן ועשו הפסח בשני ולא עמלו כב"י ויעשו את הפסח בעומתם . ול"ל דכל קרבות שיש לנו עם הלידק היינו מלד הנפש ואף שמת מ"מ נשמתו חוספת על הגוף בעוה"ז ומקרי יבן לא מה ומש"ה הכל קרוביו אבל גבי נו"ה היו שריפה נשמה כלומר שהנשמה שריפה לגמרי מהגוף ונשאר הגוף בלא לחלוות נשמה כי הלה לא לגמרי ולא היו הכל קרוביו ומש"ה לא היו רשאי' לטמאות ולעשות הפסח בעומתם . ובזה יש ליתן טעם הא דאמרין ביצמות לבתר תריסר ירחי שתא לאו אורחיה לתספדיה משום דבאמת עיקר חיוז הספק הוא בקרובי המת וכדאמרין ג' לבני ד' להספד אך בחכם שמת הכל קרוביו ומחייבים כולם בהספד וכל הקרבות הוא מפאת הנפש החופפת על הגוף אבל לבתר שיש עשר חדש אמרין בפ' שאל שנשמתו עולה ושוב אינה יורדת ולא הויין תו קרובים ואין חיוז בהספד . וא"ש ג"כ דקאמר ואחיכם ולא אחיהם דמלד לרת נו"ה לא היו לריבין לבכות כיון שנשרפה נשמתן מעל הגוף לא הויין קרובים וכמו לאחר י"ב חודש דלאו אורחיה למספדי' רק ואחיכם דמלד לרת אהרן ובניו . וסנה בעיקר הטעם דאנו נחשבים קרובים עם ההם היינו משום שהוא מלמדנו תורה ומנין בזכותו וכדאיתא בחלק וא"כ איכא שמת חכם א' וסניח א' דעדיף אין חיוז בהספד כ"כ דהא לדיק א' ג"כ מנין על כל העולם כדכתיב ולדיק יסוד עולם וסנה אפשר לו לאהרן לעשות דלך קאמר משה ואחיכם ולא אחיהם משום דמשה החזיק עצמו לגדול מהם ואין חייב לבכות על חכם שמת והניח גדול ממנו מש"ה הקדים ואמר הוא אשר דיבר ד' בקרובי אקדש ופירש"י שאמר וקדש בכבודי סבור הייתי או בי או בד עכשיו אני רואה שהם גדולים ממני וממך ואפ"ה קאמר ואחיכם וגו' ואת השרפה דייקא כיון דלא נשאר נשמתן בארץ א"ל לבכות עליהן :

ע"ב לפתיחה

הנה כי כן בענין בלוי שנפטר הגאון הגדול סופ"ה הנ"ל הויין הכל בקרוביו כי נשמתו עדיין חופפת בארץ והויין קרובים מפאת הנפש גם לא היתה כמותה וזה כוונת הגמ' דא"ל רב לר"ש ב"ש אחים לי בהספדלי דהספ קאימנא כלומר כיון דבחור י"ב חודש נשמתו עולה ויורדת כלומר פעם עולה ופעם יורדת ויסתפק לך דלמא אחיה בשעת ההספד בשמים ושוב לא הוייתו קרובים ואין חיוז בהספד , ולא תחננו כ"כ בכני על זה קאמר דהספ קאימנא שאינה בודאי במקום ההספד . ומסתמא הוא הדיון בכל לדיקים שבאים למקום ההספד וא"כ היו חיוז וק"ו מבני אהרן שלא היה ההספד אלא מפני נער אהרן בלבד אמר קרא ואחיכם כל ב"י יבכו וגו' כ"ה איכא דההספד הוא משום העדר הלידק שהי' תועלת לדור שהוא חיוז על הכל . ודכוותי' אמרין בסוף מ"ק שנשמתו בניו של ר"י כו' נענה ר' ערפון ואמר מה בני אהרן שלא קיימו אלא מלוא אחת ויקריבו בני אהרן את הדם וגו' ח"ק ואחיכם כל בית ישראל וגו' בניו של ר"י על אחת כמה וכמה . ולכאורה הדבר תמוה לומר שלא קיימו אלא מלוא אחת . ונדחקו בזה המפרשים כל אחד לפי דרכו .

כששמעו מאת חסד שהיה שלח נכתבו וע"כ ז"ל מפני מה לא נכתבו חלל שזכו מיתת לדיקים ולא יכול התורה לכתוב זאת בפירוש דאילו דומה לכל התורה שמכפרת בודאי חלל מיתת לדיקים שאם לא יאמרו על מיתתו לא תכפר עליהם וכמשכ"ל וכיון שכן הוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו כלומר בכל התוכחה שאף שנאמרו במיתתו ותכפר מיתתו עליהם מכל מקום אחר כך לא ידעו להם מגין והולך משה לפיכך אחת נאבד היום. נמלאו לבו למדן מזה שאף שנאמרו במיתת הלדק ומיתתו תכפר מ"מ יש לנו לחרוד מה ידעו לאחר זמן כשנחמנו ואין מי יגן בעדנו וכמו שחרדו אז ישראל והוריקו פניהם ואמרו מי יוכל לעמוד באלו. וזה כוונת רז"ל במדרש שבנ"ט מליאם מלאו וילא לבם שנאמר וילא לבם ויחרדו וגו' אלו שהבדנו את ר' סימון על אחת כמה וכמה שהענין דמליאם בשעת מעשה טובה היא חלל דש' לחרוד אולי יגיע מזה רעה וכמ"ס בסוף ברכות על הטובה מעין הרעה זו מליאם ומבדק הטוב והמעיב ואפ"ה יאל לבם ויחרדו שמה יגיע להם רעה לאחר זמן אלו שהבדנו את ר"ם הלדק שבשעת מעשה רעה גדולה היא ומזכרין דין האמת ומי יודע ג"כ מה ידע' לאח"י עכשיו"כ. והנה בזמן הבית היו לנו כפרות דוגמת מיתת לדיקים כמו פ"א וב"כ חלל עכשיו חין פ"א וב"כ על מי יש לנו להספיק לכן מלבד הענין שיש לנו לחרוד ולהתעורר בחטובה ושלח נחמנו עוד כי מי יגן בעד הרעה שלא תבוא ח"ו ולפי זה יש לקיים שני הפירושים הנודעים על השבוע מפני הרעה נאסף הלדק דעל החטאים שבעדו מיתתו מכפרת שלא תבוא עלינו רעה חלל על החטאים שנחמנו לאח"י ח"ו ויחבא הרעה נאסף הלדק כדי שלא יראה ברע ע"כ נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה וגו'. והארכתי עוד במילות וקומות ופירוש פסוקים המגדילים הספר :

והנה יש לחקור באמת לדיקים המתים קודם זמן לכפר
על הדור אשר לבאורה לקחה מידת הדין טוב' חטא בו'. ונראה דמחמת זה עולים למחילה יותר גדולה זכרשכתן גבי הרצוי לוד בפ"ק דב"ב דאין כל בתי יכולה לעמוד במחילה משום שזכרו עליהם בעבור הכלל. וכן הלדק הסובל יסורין בעון הדור בענין שנאמר והוא מחולל מפשעיו וגו' חן חלינו הוא נשא וגו'. וכולנו בני דרבי סבל יסורין לא אילעריך עלמא למטרא ומעוברת לא הפילה אשר בעבור זה עולה ג"כ למדרגה יותר גדולה. וזוהי פי' החלשין ז"ל השבועים מוסר ד' בני אל תמאס ואל תקין בתוכחתו כי את אשר יאהב ד' יוכיח וכאב את בן ירמיה וגו' דיל"ד על כפל ענין מוסר ותוכחה ובאן כתב מליאם ובאן קילה ועוד דפסה בשמים והנחיות עשם הוא רק על התוכחה, ופירש הוא ז"ל דמוסר נקרא יסורין הבאים על עון והם כבדים שיש בהם ביטול תורה, ותוכחה נקרא יסורין אשר בלי עון ידעו ויבטלו רק לכפר על הדור והם נקראים תוכחה שהיא קלה וע"כ קאמר את יסורים של עון הם מוסר ד' בני אל תמאס מפני כבדתו ואם פשע ולא מלא והם יסורים קלים לכפר על הדור אשר מליאם לא שייך בהם כי אינם כבדים אך גם אל תקין בתוכחתו שהיא קלה ועל מוסר חין לרדף ליתן עשם להם ימאס דלאו כל בנמי' כיון שבאים על עון אך תוכחה שהיא בעבור הדור הולך ליתן עשם כי את אשר יאהב ד' יוכיח כלומר וכן יסורים של אהבה ושמה תאמר מה הנאה יש לך בזה לזה אהב ובאב את בן ירמיה כלומר את בתחילה היית עבד ד' עתה ירדך בן יקר. ונראה דגם יסורי הלדיקים ג"כ מרומם בתורה לפי המדרש דכל חלי וכל מכה הוא מיתת לדיקים ח"כ י"ל דחלי זו יסורין ומכה הוא מיתת כדכתיב שוחט הסור מכה איש ופי' הסורגוס קטל גברא. והנה מיתת לדיקים שמכפרת הוא דוקא את העולם מלמעלה על מיתתו וכוונת

והשחא ח"ס שני המדרשים דהיקשא דמיתת מרים לפ"א וכן מיתת אהרן לב"כ אחא לאורויי שמכפרין על הכלל שלא יעשו בשביל החוטא שמכריעים לב"כ וזכו אף בנחש חטובה והיקשא דמיתת ב"כ ביום"כ אחא לאורויי שמכפר גם על החוטא בנ"ט וש"ד את ישעיה חטובה. אך לשיטת התוס' בערכין דפליגי על רש"י שם וש"ל דב"כ מכפרין גם על החוטא עלמו אף בנ"ט וש"ד ליכא למימר כנ"ל. וז"ל במסירת המדרשים דהלדק שמה בזמנו מכפר על העולם בלא חטובה כיון דלא מה מחמת חטאו רק שהשעה גרמה וכדכתיב והנביאים לעולם יחיו חלל בלדק שמה קודם זמנו מחמת עון עלמו אינו מכפר חלל ע"י חטובה כיון דמה מחמת עון ומש"ה חלל אהרן ומרים שמתו בזמנם שלא מחמת טעם רמז הכתוב בהיקש שמכפר אף בלא חטובה חלל בנ"ט שמה מחמת עונם וכמו שרמז הכתוב בקרבנות לפני ד' וימחו. מש"ה רמז הדיקש ליום"כ שאינו מכפר חלל עם חטובה. והנה אם רואין שהלדק מה קודם זמנו וגם לא ידענו לו שום עון אז הוא לראיה שהדור מחוייב ביותר והיינו טעם גדול ע"כ מוכרח הש"י ליטול הלדק קודם זמנו כדי שיכפר עליה. וזה אפשר בזכות דהע"ה במה שנאמר ויקון המלך אל אבנר וגו' ידך לא תאחרות וגו' כנפל לפני בני עולה נפלת וגו' ויסיפו העם לבכות וגו', שכוונתו הכמות בכל ימות אבנר לומר שבעונו מה חלל לא ידענו לו עון שימות קודם זמנו וגם לומר שאפסו כחוחיו ומת בזמנו הלא ידך לא תאחרות ורגלך וגו' כלומר שהיה בעל כח ובריא חולם וע"כ לרדף לומר כנפול לפני בני עולה נפלת כלומר לכפר על הדור שהם בני עולה וע"כ ויסיפו העם לבכות כיון שראו שמה בעונם. והנה מכל סוגי הלדיקים שמכפרין במיתתן מ"מ אין מכפרין חלל את העולם מלמעלה על מיתתם והעדר חוררתו אז הוא מוצא כפרה חלל את לא יחשורו כלל בודאי אינו מכפר וכי זה חוטא וזה יכפר. וזוהי יש ליתן עשם להם לא מזכר מיתת לדיקים בפירוש בתוכחה כי אם בדרך רמז גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה וגו' אשר המפרשים הרבו לתת עשם. וי"ל דבשלמא כל התוכחה מכפרת בודאי חלל מיתת לדיקים את לא יאמרו על מיתתו לא תכפר והבחינה הפשית לכן לא נכתב זה בתורה. וכיון אף שזה בגאון האמת המפורסם הנ"ל מה בזמנו מ"מ לריבין אלו להכשיר על העדר דקדקו ותורתו למען יכפר. והנה עליו בעלמו אין מקום לעד כלל כי גדלו בתורה ועמלו בתורה גדל בש"ט ונפטר בש"ט עליו הכתוב אומר טוב שם משמן טוב ויום המות מיום הולדו אף לך יאות למצוי כי חורר הי מלוח דמגני עלן יתומים היינו ואין אב הן בעודנו חי הים מגין מן הפורעניות כדאיתא בחלק ריש לקיש אמר אף מגין כל כל העולם כולו והיה מביא עוד ברבה לעולם כמאמרם כל העולם ניצון בו' ועתה חסדנו את כל בעוסי"ר. ואתי שפיר מה שכתב הכלי יקר בפירוש המדרש אתם נאבים כששמעו ישראל מאת קללות חסד שהים הוריקו פניהם אמרו מי יוכל לעמוד באלו דש' לדקדק הלשון לומר ל"ה קללות אף כוונת המדרש דבאמת הם מאת חלל שחסר בתים כלומר שלא נכתבו וזה בכלל כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב וגו' ופחדו מאותן השנים שלא נכתבו דמי יודע מה הם. והקשה עליו הגאון בעל הגדות אוב דלפי המדרש דכל חלי וכל מכה הוא מיתת לדיקים ח"כ לא הוי רק ז"ט ולא מאה. ולדברינו נראה דהוי ב' רעות סילוק טובה והבטח הנזק ומקרא מלא הוא כי שהים רעות וגו' אותי טובו וגו' לחלוק להם בורות נכבדו. וזוהי יש לכיון המדרש דמש"ה לא פחדו כלל מהתוכחה דהא הלדיקים מגיעים מן הפורעניות ומביאין הטובה אך

ובזמן עליו וא"כ אין להקב"ה לקבוע להם שבר ע"ז כיון
שבעבור זה מכפר עונם. אבל באדם כשר שמינתו אינה
מכפרת על הדור כשמוה"רין עליו דמעות נחשב לתורה
והקב"ה קובע שבר ומש"ס דייק בגמ' כל המוריד דמעות
על אדם כשר כו' ולא קאמר חכם דבהכנס אין הקב"ה
הופרין ומינתן צדקה גמול רק מכפר עונם ובאדם כשר
כיון שאינו מוחל עונם לר"ך לסופק ולהינתן באחר כדאי
לשם עליהם שבר בעו"ז או בעולם הבא ובשאר כל
המאות. והנה אם העולם מוטערים על מינתן הדיק
ומינתו מכפרת עונם אז לא הבא עליהם רעה ואינם
לריכוס חסדי חסד לתורה שלא יראו ברעה אבל כשאני
שמים על לב ואין מוטערים כלל על העדר הדיק אז הרעה
על כל פנים וא"כ מהים חסדי דהיינו חסדי חסדי כשרים
כדאי שלא יראו ברעה. וזה פ' הפסוק הדיק אבד ואין
איש שם על לב ולא נטערו וא"כ לא כפרים מינתו וע"כ
חסי חסד נאספו וכל זה הוא באין מבין כי מפני הרעה
נאסף הדיק כלומר לכפר על הרעה שאלו היו מבינים היו
שמים על לב וסיתת מינתו כפרה עליהם ולא היו מהים
חסי חסד ולכן אמר הדיק לשון יחיד כי באחד די לכפר
ואיני חסד לשון רבים שלא יראו ברעה. ע"כ אחי ורעי
כשימיה על לב מהעדר הדיק הגאון ה"ל ונמלא כופר
לנפשותיו ולא ימותו עוד חסי חסד. ומכאן ולהבא לבו
ושוכה אל ה' כי הוא ערך וירפאנו יך ויחבשנו יחינו
מיומים ביום השלישי יקומנו ונחי' לפניו. כוונת הפסוק
שע"ה השוכה לא נלמד ליסורי לדיקים ולא למינת לדיקים
ומזה לביאת משיח ולתחיית המתים. וזה ידוע מאמרם
ז"ל שני אלפים ימות המשיח והח"ה והובא ברדב"ז שחסי'
בסוף אלף השני ממש כניסת אלף השביעי יום שלום שבת,
זוהי כוונת הפסוק לבו ונשוכה אל ה' כי הוא ערך הדיקים
ועי"ז ירפאנו יך הדיקים ביסורין ועי"ז יחבשנו ע"כ נשוכה
אל ה' ולא נלמד לה ומש"ס לא קאמר ערפנו ויכנו רק ערך
ויך לשון מקור שסובב על הדיק ומחורק ג"כ קושיית
האלשיך ז"ל שהיה תשובה מחמת יראת העונם. ומזה
ג"כ לביאת משיח וזהו יחינו מיומים יומי של הקב"ה אלף
שנים כלומר באותן צ' אלפים שהן ימות המשיח יחינו
מהגלות ואח"ז יחי' חס"מ וזהו ביום השלישי שהוא אלף
השביעי יקומנו ששם שהמיתה נקראת שכיבה וישכב דוד
וגו' כך הנהי' נקראת קומה. והואיל כי אין המשיח בא
אלא בזכות תורה כדפי' ברע"מ עני ורובע על חמור בזכות
התורה שאל' בישכר חמור גרם שהיו בעלי תורה כדכתיב
ומבני יששכר יודעי בינה וגו'. ולכבוד נשמת המת חסיים
בדבר הלכה בקלם מטיבא דפרשה, וכי הוא זה [כבר
מלתי אמורה בח"ר צפ' בחקתי (ג' ח') ישוב על הרמב"ם
פ"א מה' תמורה ע"ש פלפול נעים]. ואיני בדבר אגדה
מטיבא דפרשה. ורדפו מכס חמסה מאה ומאה מכס רבבה
ירדפו. ומקשים הספרים והא מדה טובה מרובה ממידת
פורעניות אחת על ח"ק ובמידה פורעניות כתיב איכה
ירדוף אחד אלף וא"כ במידה טובה ה' לו לאחד מישראל
לרדוף חמס מאות אלפים. ולדידי לא קשיא דזה
לא נאמר רק בשכר ועונש שהקב"ה עושה בעלמו וכדילוף
מפוקד עון אבות וגו' על רבנים לשונאי ועושה חסד לאלפי'
וגו' אבל גבי רדיפת השונאים נהי דכעני מוכן להיות ראוות
מרדוה על ישראל כשיחטאו ויחי' עונשם שירדוף ח' אלף
אבל מ"מ אינו מחוייב מזה כשיעשו ישראל רש"מ שיהיו
הכעני' נרדפים ח' על ח"ק כיון שהוא לא חטא כלל וא"כ
לא תלי קך בחשבון דהתם כלל. והנה רש"י הקשה וכי
קך הוא החשבון כו' אלא אינו דומה מוטעין עובין את המא'
למרוכין עושין את המא' ויש להבין דאכתי אין שיטור
ואם יהיו שני מאות אכתי לא נדע כמה ירדפו וטור בכ"מ

קורא עשרה מרובין ולמה לא נקט קרא עשרה, וי"ל דהנה
ידוע דעשר אלבעות של הקב"ה מכוון כנגד עשרה מאמרות
ובכל אלבע עשה מאמר וכדפי' באלשיך על הא דאמר רבי
כשזקק עשר אלבעותיו כו' גלוי וידוע שלא נהגתי כו' באלבע
קטנה דהיינו מאמר האחרון לא טוב וגו' דעשה הכל לש"ס,
וכן בעשר מכות כל מכה ה' באלבע אחת וכדכתיב אלבע
אלקים הוא וכשכניש לדבר מכה ה' נאמר הנה יד ה' כו' ויש
במקנך שכר נשם ה' וזה דאמר בהגדה כמה לקו
באלבע י' מכות הכונה שבמלכים ה' כל מכה מאלבע ובי'
שעל הים כדתנן באבות ה' כל מכה כלול מיד שלם ח"כ
היו ה' פעמים ככה וא"כ י"ל דביחודים יש כח לכל יחיד
לרדוף עשרים כעני' כנגד אלבעות ידיו ורגליו שהם עשרים
דיש לו כח ד' לפעול באלבעותיו ולגבי מאה כיון שהם מאה
העושין מאה באחדות יש לכל אחד כח המאה ויכול לרדוף
מאה כענינים ומשום הכי כתיב ומאה מכס רבבה ירדפו
דהיינו מאה פעמים מאה וממילא כשהם שני מאות יכול
כל אחד לרדוף שני מאות דיש לו כח השני מאות, וא"כ ללא
מאי למינתה עשרה ולומר דיש לו כח עשרה כיון דאף
ביחוד יכול לרדוף עשרים ומש"ס לא נקט נמי שלשים וארבע
במשכר שלם דהיינו מאה וק"ל. הרמזן הוא יגדור פלגותיו
ויששם שלום לנו ויהי' מרובין העושים את המא' ויקיים
בנו מקרא שכתוב והם הדבקים בד' אלפים חיים כולם
כיום חסי' :

דרוש המישי

דרוש והספר אשר העירותי פה על פות הרב הגאון
הגדול המפורסם בתורתו וצדקתו פ"ה ע"ה כש"ח
מהו' יעקב מאיר פאדואה זלה"ה בעל מחבר ס' מקור
מים חיים וס' כתובת פסים וס' תשובות מהר"ם
אבד"ק בריסק דלישא בהודש טבת תרפ"ז לפ"ק :

פתיחה

אמרין בב"ק שמעון העמסאי ה' דורש כו' כיון שהגיע
לאת ד' חקיק' כו' אמרו לו וכו' עד שבת ר"ע
ודרש כו' לרבות ת"ח ע"כ. ומקשים העולם אמאי לא פירש
מסתלה בפסוק והבנת את ד' וגו' הסתוב קודם. ונראה
לישב בפשיטות עפ"י מש"ס הסוס' דאע"ג דכתיב איש חמו
ואביו חירא ואמרין בקידושין השווה הסתוב מורא חו"ל
למורא שמים ולא יחא לי' לאוקמי' לעשה יחירא. ח"כ אפשר
דואהבת את וגו' דרש לאהבת אב ואם אבל את דגבי מורא
לא יחא לי' דכבר כתיב איש חמו וגו'. והנה הסוס'
הקשו שם מפני שיהא וגו' למה לי חיפוק לי' מסתב ע"כ
וכבר הקשינו לשאל דמורא וכבוד הם שני דברים כדכתיב
גבי אב ואם חרי קראי והבי אמרין בקידושין איזו כיבוד
כו' איזו מורא כו' וא"כ גס לת"כ לר"ך שני פסוקים וסדרת
פני זקן וכו כיבוד ואת ה' חלקך לענין מורא. וז"ל דהסוס'
ס"ל דכיבוד ואהבה הכל ח' וא"כ ז"ל ע"פ לר"ע דואהבת
את ה' וגו' ליכא לאוקמי' לאו"א דהא כתיב בכו כיבוד
בפיוש ולעשה יחירא לא יחא ליה לאוקמי' וא"כ ע"כ
את דואהבת ג"כ לרבות ת"ח וא"כ וסדרת פני
זקן למה לי אבל באמת י"ל כמש"ל דכיבוד ואהבה הם
ב' דברים וא"כ את דואהבת לרבות ת"ח וסדרת פני וגו'
לכיבוד. ואף דבכל אדם מ"ע ואהבת לרעך וגו' מ"מ רבינו
קרא שרין לאהוב אהבו כמו להמקום וכמו דאמרין לענין
מורא שהקים ליראת ד' ובדאמרין ומורא רבך כמורא שמי',
וא"כ יש לנו ג' פסוקים לכבוד ת"ח ואהבה ויראה, כיבוד
כתיב וסדרת, אהבה מאת דואהבת, יראה ג"כ מאת
וי"ל טעם למה כתיב קרא מיוחד לכיבוד ואהבה יראה
מדיבוי

ע"כ. וגם קשה דכאן משמע דמיתת בניס בעון הדור
ובכ"מ משמע דבעון חציבה נעשים. ונראה דיש ב'
מיני בניס דקטנים שלא ידעו לדבר בד"ת אלל רבם או
הקבוצות שאין בני תורה מהים בעון חציבה ומחיס קודם
הלדקים אבל גדולים מעט שהולכים ללמוד אלל רבם נוטל
חמלה הלדקים ומיתתם מכפרת על הדור כמו מיתת
לדקים אבל פיהם שאין בהם חמא [וכן מורה הלשון כאן
השכ"ד]. ובזה פירש הרב בעל מ"א זקנו של הגאון
הספד ז"ל הפסוק בירמיה' לשוא הכיתי את בניכם מוסר
לא לקחם אבלם חרצכם בציאכם וגו' כלומר שאתה כך
הובדחתו ליכול בציאכם. והנה ביוקא דרשב"א בודאי לא
מה בעון חציב דהיה לדיק גמור רק כדי שילמד חציב
ויסוריו יכפרו על הדור ולא יכפר דלמדי בחור סוס ומה
בעלמו בעון הדור. ומש"ה פירש"י אתה ובניך חשבים
לאתפוסו היינו לליפנא קמא אתה לבד פירוש הלמד שלך
יכפר על הדור כמו שאר יאורי הלדקים ולליפנא בשרא
גם בניך חשבים לכפר וסוף מכלל השכ"ה. ולפ"מ דלמדין
בשבת ח"ל רב לר"ב בר שלח חסיד לי בהספדו דהספד
קאמא דלמא ששמתה סמא עומדת בשעת הספידו ע"כ
על השוב יוצר כמו ואזכיר דבר אחד מספרו מקמ"ה למען
זכות נשמתו ודניחא לי' עבדין לי' ובי הוא זש. הסוכ'
בע"ז הקשו בהא דמספקא לי' לגמרא בהא דאמר רב
בעבדא דנפל לנו בוכרא אי מעטס דסבר ר"ע לפנס אסור
גם בעלמא ח"ד בעלמא סבר מותר ובש"ה דעבדא גופא
פגום ואש"ה חסרה תורה כו' וליפשוט מהא דח"ל לרב
בחולין השוחט בשכין של גברים קולף חט"ב דהספד כלים
חציב ע"כ ח"ל בע"ל אסור. ומי' הרב ז"ל דטעמא מאי
למדין כהם כלים חציב משום דהוי ס"ס הפק נשתמש
בו היום ואש"ל היום שמה בדבר הפגום. והנה הסוכ'
בע"ז הביאו דעת הסבורים דהיכא דאסור במשכו גם
נע"ל אסור ורב ח"ל מב"מ במשכו וא"כ לדודי' לא סתם
כלים חציב מכא ס"ס דהא איכא ס"ס להיפוך שמה נשתמש
בו היום ואש"ל לתמול שמה נשתמש בו במינו ואסור
במשכו ואסור גם נע"ל ומש"ה ס"ל קולף עכ"ד הרב ז"ל
ודפח"ה. וכיון ששמת הרב ז"ל בכאן מסרואי שלא לדבר
מד"ה כי אין לאומרים בפני סמא חלל דבריו כו' דבריו
דייקא רק לדיק כל אדם לעורר עלמו ולהגדיל הספד.
ולא לדרשם קאמא חציב הספדא קא בעינא וע"ד ודאי קא
בעינא כמאח"ל כל המוריד דמעות וכו'. כהני בירמיה' חס
יעמוד משה וגו' שלח מעל פני וגו' ובי' כי יאמרו וגו' אשר
למות וגו' ואשר לחרב וגו' ואשר לרעב וגו' ואשר לשבי
וגו' ולמדין בגמ' כל המאומר קשה שבי קשה מעולם
דעולתו בי' הרב קשה ממת על מיעוטו דהוי מיתת מנוולת.
רעב קשה מחרב דעובים היו חללי חרב וגו'. שבי כולנו
איננו בי'. וזה כוונת המסדר והוא רחום. שמה מלבנו
תפלתו ומיד אויביו היללו שמה מלבנו תפלתו ומכל
לרה ויגן היללו. והנה בעוה"ר כל הארבעה שפטים הללו
נחקים כמו בשנה האחת. מו"ח היינו דבר כבר מתו זקנים
עם נערים קטנים עם גדולים אנשים ונשים וביותר בניס
קטנים למאות וחקקים כמו הפסוק גם כי לא ידע האדם
את עמו וגו'. חר"ב כמה יאודים מופלים ע"י חרב וגם
קבורה לא היתה להם כדומן על פני השדה וכעמור אחרי
הקולר ואין מאסף. רע"ב כמה נפוחי פפן איכא ברחובות
ובבתים העטופים ברעב בראש כל חולות ואין הקומץ
משביע. וביותר בפ"ב אשר מעט ידם ומסוס הכושה על
פניהם. שבי' כמה הולכים שבי בעוה"ר במדינות
אחרות. והאחרון הכביד על מות גאון עומד עשרת
ראשיתו. לא היתה כמותו בגבוליו. סמוך ונראה לקהלתו.
הגאון הגדול המפורסם בקאי ארץ בסורו ולדקמו לדיק
נשגב

מריבויא דהא. וי"ל עפ"י מאי דלמדין גדול כבוד הכריות
כדומה ל"ת כהתורה ומסקין דדוקא בשו"ס. והנה משום
כבוד ת"ח נראה מ"ג כמו דלמדין מבעלן ת"ח משום
כבוד המת וי"כ שאר מ"ע מש"ה כ' קרא בפ"ב לומר
דכבודם עדיף משאר מ"ע. אבל להבנתם ויראם מדין
מאת כלומר דלהבנתם ויראם אינו דומה מ"ג וכדלמדין
את הטפל לבשרו וה"ה הם עפים בזה למ"ע. והנה למדין
במ"ק חכם כבודו בהספידו ולמדין נמי בקידושין מצבדו
בחיוו ובמותו חיון דכבוד שייך גם לחמ"מ ע"כ משום
כבוד הס"ה שירדני לזה ואף שיהי' ביטול תורה. וגם
מסקין הספידא יקרא דשכני וסוף גאון מפורסם סמוך
לפה לא היתה כמותו וחובת מוטלת עלינו לתת לו כבוד
ע"כ לא דליה לעבור ע"ד חציבי המעוררים אותי לזה.
ע"כ לפניהם :

גרסינן הו' ב"ק ארשב"ל אר"י אין פורעניות בא לשולם
חלל בשביל הרשעים וכשהוא מתחיל מתחיל
בלידיק' תחלה בגוף כי תא' וגו' ונאכל גדיש שכבר נאכל גדיש
כו' תמי ר"י והבדלו ממך לדיק ורשע תחילת לדיק בני ר"י כו'י
האי לאין דומים ח"ל חציב טיבותא הוא לגבייהו דכתיב
מפני הרעה נאסף הלדק ופירש"י שלא יראה ברע וכן
יסד הפייטן שבו כמה למנוחות עזבו אותנו לנחמות. וקשה
ע"ז מהא דלמדין פ"ק דכתובות דרב"א בביב לי' יוקא
ח"ל ר"ל ליהודים ב"כ מהורגמן חמא מלתא כל קבל יוקא
דרש וירא ד' ויגא' וגו' שהאבות מנאלין הקב"ה בכעס על
בניו ובמותו כו' אתה לנחמתי לעורי קא מלערי לי' ה"ק
חשיב את להתפוסו אדרא ופירש"י שהלדקים נחפסים בעון
הדור. וא"כ אמאי קאמר ר"י שלאין דומים וע"ק מאי
קאמר חשיב את הא מיירי קבל יוקא. ורש"י דחק עלמו
דח"ק את ובניך חשבים. ונראה דיש ב' חופים במיתת
לדקים. א' שמה בעון הדור ומכפר עליהם ולא תהא
הפורעניות עליהם כלל. ב' שמה בעון הדור ואש"כ בה
עליהם פורעניות וא"כ ח"ש דבכתובות מיירי היכא שמכפר
עליהם בודאי חשיבותא הוא לגבי' אבל הכא בב"ק דקאמר
שמתחיל בהחילה בלידיק' ונא"כ נעשים הרשעים ג"כ
וא"כ שפיר קאמר ר"י לאין דומים שמתים כהנם ואש"כ
הכיב חציב דעיבותא הוא לגבייהו שלא יראו ברעם ואי
קשה היכי משכחת לה טיבותא הפורעניות כיון דמיתת
לדקים מכפרת על הדור י"ל דהיינו כשעושים תשובה אבל
כשאין עושין תשובה יבא הרעם עכ"פ וא"כ הלדק מת
כספדור חוטאין ממ"ג חס יעשו תשובה יכפר עליהם
ולא יבי' עליהם הרעה ואש"כ ח"ד לא יעשו תשובה הוא מה
כדי שלא יראה ברעם, אמנם כ"ז כשהלדק מת אבל חס
הוא חי וסובל יסורין ע"כ דמכפר על הדור אף בלא
תשובה דא"כ יקשה על היסורין ג"כ קושיות ר"י כולי
האי לאין דומים ולמה יסבלו יסורין חס דאולי לא יעשו
תשובה ויראו ג"כ ברעה ונמא לקח מה"ד חט"ב דמכפר
ביסורין אף בלא תשובה וחשיבותא הוא לגבייהו וכדלמדין
בכתובות. והנה מיתת בניס קרי לה בצרבות יסורין וספיר
קא"ל חשיב את להתפוסו אדרא כלומר שיש לך לער
ממיתה הינוקא. ואף דלמדין ביומא ד' חלוקי כפרה
ותשובה עם כל אהת משמע דליכא כפרה בלא תשובה
וחשיב שם גם יסורין. היינו יסורין שסובל החוטא בעלמו
אבל יסורי הלדק מכפרין בלא תשובה וכדלמדין כל שני
דרבי סבל יסורין לא הפילה חסם ולא הולך להחלל על
גשמים וכמאח"ל כל הטולם כיון בשביל חגיגה בני וכפ"י
האלשיך ז"ל. והנה בעוה"ר בשנה זו מתו הרבה חינוקות
ואח"כ הלדק הגדול הזה ופסי להיפוך ממאי דלמדין
בשנה בזמן שהלדקים כדור וכו' אין לדיקם כו' השכ"ד
נחפסין שנאמר חס לא חדשי וגו' רבי את גדיותך וגו'

כשנב מופת הדור מוסי' יעקב מאיר פאדווא ז"ל האב"ד דק"ק בריסק. מנעוריו יגע בתורה ד' בכל כחו. נשים לילוח כימים כו'. יגע כפשו ומאודו ואף כי ה' עשיר נכסין לא מש מאוהל תורה וחסד אבותיו מסייעתו להגדיל תורה ולהאדירה וחיבר כמה חיבורים יקרים ערבים לנפש שומעיהם. וזה כמה שנים אשר סבל יסורין ואצפ"כ יוע שכמו לסבול לקיים צעמו אדם כי ימות באוהל וא"כ על לדיק בזה יש לנו לבכות יותר מעל שארי לדיקים כי הגם ששארי לדיקים ג"כ בזכותם מגינים על הדור כדאי' בסנהדרין ר"ל אומר אף מגין על כל העולם כולו מ"מ הסובל יסורין מכפר על הדור אף בלא תשובה וכמס"ל ומיחסו אינה מכפרת אלא ע"י תשובה וא"כ עשה לנו טובה גמורה בחייו. ועתה על מי יש לנו להשגן ולרות מתרגשות בכל יום ואין לך יום שאין קללתו מרובה מחבירו הוי אדון והוי אדון. כי תורה וסי מלות דמגני עין הי חסיד הי עניו ארי שחבורים ער התורה ע"כ נחפשה דרכיו כדרי שחכר מיתתו עלינו ולא יחי' עלינו עונש דם נקי וכמו שמהרש"ם על פסוק כפר לעמך ישראל וגו' לן יאות למבני סן בעודנו חי ה' מגין בתורתו ויסוריו ועתה יתומים היינו ואין אב זה ת"ח כמ"ס אבי אבי רבב ישראל וגו' ובפי' הסוד. וגם העולם ה' מתבקר בזכותו במאמרו ז"ל כל העולם מון בשביל חינוך בני כו' ועתה בעו"ל חסדו את כל. וא"ס בזה המדרש כששמעו ישראל מאה קללות אשר שחיס הוריקו פניהם אמרו מי יוכל לעמוד באלו דיל"ד הל"ל ז"ח ותיקן הכלי יקר דמאותן שנכתבו בפירוש לא פחדו כ"כ רק מהשחים וזה בכלל גם כל חלי וגו' אשר לא כחב פחדו מאוד דמי יודע מה הם. והקשה עליו הרב באג"א דלפי המדרש דזו היא מיתת לדיקים א"כ לא סי' רק חדא. ולפמ"ס נחמ"ל דבחיו היו ב' עונות סילוק הזק והבאת הסועלת ומקרא מלא הוא כי שחיס רעות עשו עמי וגו' אחי עזבו מקור מים חיים וגו' לחלוב להם וגו'. ופשוטו של המדרש הכי דמס"ס לא פחדו מה"ל קללות דהלדיקים שביניהם יגינו עליהם שיחי' להם קיום אף כששמעו חסר ב' שלא נכתבו פחדו מאוד מי יוכל לעמוד באלו כלומר באלו שנכתבו. והנה אמרתי להזכיר ד"א מס' מ"א בעבור שהיא זקנו של הלדיק הסספר מה שאמר להספד אביו ז"ל. בישעי' ויאמר ד' יען כי נגש וגו' בפיו ובשפתיו כבודו ולבו רחם ממני וגו' לכן סגני יוסף להספיד וגו' ואבדו חכמת חכמיו וגו' ואמרו במדרש זו מיתת לדיקים. דיל"ד דלמה בשביל שאינם מתפללין בכונה ימותו לדיקים. ותיקן הגאון ה"ל ז"ל דידוע דסתמידין מכפרין תמיד של שחר וכו' וכמ"ס דלק ילין בזה וגו' לא לן אדם בירושלים וטעם בידו. ותפלה כנגד תמידין תקנו כדאי' בברכות תפלת שחרית כנגד תמיד כו'. אף בקרבנות מחשבה פוסלת ולא יעלה לרצון ומס"ס גם בתפלה פוסלת מחשבה זרה ואם היו מתפללין בכונה היו במקום קרבן ולא היו לריקים מיתת לדיקים שיכפר אף כי נגש העם הזה לתפלה ולבו רחם ממני ומס"ס אבדו חכמת חכמיו דהיינו לדיקים לריקים למות. ובזה מובן כוונת הגמ' בברכות א"ל לרי' איכא הכי בבבל חמה ואמר למען ירבו ימיכם על האדמה כסיב כיון דקא חזי דקא מקדמי ומחשבי לבי כנישתא אמר היינו דהאנו להו דמתחלה חמה בא"י בזמן שהבט"ק קיים הקרבנות מכפרים והקאים דהיינו ת"ח מאריכים ימים אבל בחו"ל מתים קודם זמנם אבל כיון שמקיימים תפלה והוא במקום קרבן אמר היינו דהאנו להו. עב"ד הרב בעל מנחת אהרן ז"ל. והנה גם א"י כבר אמרתי בדרכה דהאי קרא דהגני יוסף להפניא כו' דאמרו קשה סילוקן של לדיקים ממאה קללות כו' ומחורבן בהמ"ק דאלו בתוכה כתיב חד פלא וספלא ד' את וגו' ובמורבן בהמ"ק כתיב

ותירד פלאים דמשמע שנים ובסילוקן של לדיקים כתיב ג' פלאים להפליא הפלא ופלא דמרו הענין של פלאים הללו. ועוד סתירת מאמרו ז"ל להא דאמרינן ברי"ה שקולה מיתת לדיקים כשרפת בית אלקינו וכבר אמרתי בזה כמה אופנים וסגורא דהנה בתוכה יש חד חסרון היינו הבאת הזק ובחורבן בהמ"ק יש ב' חסרונות מניעת השפע והבאת הזק. מניעת השפע כי זה שער השמים ועכשיו השפע דרך עקלתון וכמו שפרשו התפללו בשלום העיר כי בשלומה יחי' לבס שנים. והבאת הזק היינו מיום שחבר בהמ"ק אין לך יום שקללתו כו'. ובסילוקן של לדיקים יש ג' חסרונות מניעת השפע והבאת הזק ומניעת תורתו כי עמו תמות חכמה כי היא חלקו ומשום הכי בתוכה חד פלא ובחורבן ב' פלאים ובלידיקים ג' פלאים וזה כוונת המדרש שם וב"כ למס'. ומסיים ואברה חכמת חכמיו היינו שהלדיק נאבד עם החכמה שלו וא"ס ג"כ סתירת המאמר דבר"ס היירי בלדיק שאינו מחדש חידושים בתורה ויש בו שני פלאים כמו בהמ"ק שקולה מיתתו כשריפת ב"א אבל הבא קאי להדיא על מי במחדש ומס"ס קשה יותר. והנה בלדיק הוא ידוע לנו מחבוריו הקדושים חידושי הנפלאים המסולאים נפו א"כ מלבד שתיקן להטעם על ב' דברים דהיינו הבאת השפע וסילוק ההיזק עוד לתיקן להטעם על אבן תורתו וזה חן לו תמורה בלל דאף אם זרע השמש ובא השמש היינו לעינין זכות ולדקות אבל חלק תורתו אבודת מן העולם כי לכל אדם יש חלק אחד בתורה ואין אדם מוג' במה שמוכן לחבירו חלקו. וזה כוונת הספדן במדרש חכם שמת מי מביא לנו תמורתו. והנה בלדיק הוא שמת קודם זמנו בודאי הוא עול גדול ששפשו נגדו שמת בשן הדור ולא הניחוהו להשלים חוקו אף לשומת זה יש לו זכות אם העולם מתעוררים בתשובה ע"י מיתתו ומיתתו כפרה עליהם בודאי מחילתו גדולה עד מאוד וכמו בהרואי לוד שמתו עולם על הציבור ואין כל ברי' יכולה לעמוד במחילתה וזהו התחומין שניתם שמואל את שאול ובניו שמתו ג"כ קודם זמנם לבשר הדור מחר אחת ובתיקן עמי במחילתו שגם הוא מת קודם זמנו בן ר"ב שנה. ע"כ נחפשה דרכיו ואמו מבקשים כפר לעמך וגו' ואל תקן דם נקי וגו' ומסיים הפסוק אחת תכנה דם הנקי וגו' כי תעשה סושר וגו'. ובעבור כי הלדיק הזה סבל יסורין כמה שנים נסיים במאמר אחד ע"י בברכות ר"י כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי סוף אדם למות כו' אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ועושה ל"ד ליוצרו וגדל בש"י ונפטר בש"ט מן העולם ועליו אמר שלמה טוב שם וגו' ויום המות מיום הולדו. וכבר דקדקו המפרשים למה דוקא כי הוה מסיים ספרא דאיוב אמר הכי ובמ"א האדכתי בזה וכאן אבוא בקצרה דהנה אמרינן ארבעה חלוקי כפרה מ"ע תשובה מכפרת ל"ה תשובה חולה וי"ה"כ מכפר בריאות ומכ"ד תשובה ויו"ה"כ חולין ויסורין ממרקין עבר על חילול השם כולן חולין וממנה ממרקת. והנה אמרינן ביומא ואהבת את וגו' שיכא ש"ש מחלשכ על ידך שיכא אדם קורא וסוגה ומשמש ת"ח ומו"מ באמונה ודיבורו בזה עם הבריות מה הבריות אומרים עליו כו' אשרי אביו שלמדו תורה כמה נאים דרכיו כו' עליו הכתוב אומר עבדי אחס ישראל אשר כך אספאר אבל מי שלמד תורה ואין מו"מ באמונה מה הבריות אומרים כמה מטיערים מטעיו כמה מקולקלים דרכיו כו' והוי ח"ס. וזה כוונת ר"י דהוקשה לו אמאי טוב יום המות הלא לתיקן לקבל יסורי גיהנם ע"כ פירש דמייורי שקבל יסורין ומסתמא עשה תשובה א"כ לא נשאר לו עון שיקבל עונש. ומס"ס אמר ד' ידען כי מסיים ספרא דאיוב שקבל יסורים ובודאי לא בדרשיו עסקין שלא יעשו תשובה. אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה ואף שיכא לדי ח"ס כי יותר

שהוא חכם ח"ה יותר גדול ע"כ אמר גדל בש"ע ונפטר בש"ע כלומר והבריות אומרים עליו כמה נאים דרכיו כו'. ועליו הכתוב ואמר טוב שם משמך טוב ויום המות מיום הולדו. והארכתי עוד בדברים הטובים להספד. והרחמך הוא יגדור פרואינו ופרלותו עמו ישראל ברחמים. וזכות הצדיק יגן עלינו אבי"ר :

הספר

שהעידותי לפני מסתו של אדם בשר ות"ח מופלג בתורה. בשנת הקצ"ח לפ"ק.

אמרינן במ"ק נשי דשכנאב אמרי מותא כמותא ומרעין חיבולא. פירש"י היסורין הם צרות והגיה הנאון ר"ל היסורין הם ריביות כי תרגום נשך חיבולא, להבין מהו ענין ריביות. וגרסא לפ"מ דאמר יסורין של אהבה שאין בהם ביטול תורה ותפלה מאי חלי בזה והוא דכ' המפרשים דיסורין של אהבה באין להרבות שכר וא"כ לריך להיות שלא יהא ביטול תורה ותפלה דאל"כ ילא שכרו בהפסדו שאינו יכול לקיים מצוות והנה לדיק בזה מלבד הקרן השמור לו לעוס"ב עבור תורה ומצוות עוד יש לו שכר נוסף עבור היסורין. וזה כוונת נשי דשכנאב שאלוהו כן על אדם גדול שמת ולא ידעו בו חטא כלל מותא כמותא חלוי מת מחמת חטא אחר"ר ובאמת הוא לא חטא ומרעין חיבולא כלומר אף שסבל יסורין אין מזה ראי' שחטא דחולי הוא להרבות שכר. הנה כי כן ידענו באיש לדיק הזה כל ימיו למד ולימוד מחוץ כעס ומכאובות ומורחו היה אומנתו ירא שמים בכל כמו אשר צודאי יש לו שכר נוסף בשום"ב אך לן יאות לתיבני על כי נחבר מגנינו וכמ"ס אל תכבו למת כי יודע בעל התאנה כו' וביחוד לזמן תבא בכלח וגו' בכו להולך שיהי' תקנה לחיים ווי גברא רבא דחסר וכמ"ס האלשיך ז"ל והכינו בשוק הסופדים הי תורה ויהי מצות כו' יתומים היינו וגו' הן בעודנו חי הי' מגין כדאי"ר ל"ל אמר אף מגין כו' והיה מביא גם ברכה לעולם כמאמרו ז"ל כל העולם ניזון בשביל כו' ועסה חסדו את כל. והארכתי עוד. והנה אף שכבר אמרנו להוכיח מסתירת המדרשים בסיקס דמיסת בני אהרן ביוס"ב דמשמע שדרך חשובה ובהקשר דמיסת מרים לפ"א דמשמע שאל"ל חשובה כמו פרס אדומה. ויישכנו ללדיק שמת בזמנו מכפר על העולם אף בלא חשובה כיון דלא מת מחמת חטאו רק שהשעה גרמה וכדכתיב והנפילאיש לעולם יחיו אבל בלדיק שמת קודם זמנו מחמת עין עלמו אינו מכפר אלא ע"י חשובה מ"מ אף שזה הדיק מת בזמנו לריבין אנתנו להטער על העדר חורטו ולדקתו. והנה המקום הזה הוא הגורם יותר ללער שבתו פה כל ימי חייו זה שבתו הבית מעט וכדאי"ר צי"ד חכם שמת מכניסין אותו לבס"מ ומיחין המטה במקום שהי' דורש וסופדין אותו שם. וזכר פי' האג"א כוונת רב לרשב"ל אחים לי בהספדאי דהספ קאימנא כלומר באלוהו הכהמ"ד שהייתי עומד שם בחיי ובפרט בפניו ששעת חיותו יותר היא ומאז להוריד דמעות כדאי"ר כל המוריד דמעות על אדם כו' מפני מה בניו ובנותיו של אדם מתים כשהם קטנים שלא בכה שכל הבוכה כו' מוחלין לו על כל עונותיו ויהי' הער על כי לא יגן לנו אחר מיתתו וגם לחבור מזה יום המיתה והי' יתן אל לבו. וכן יאמר האדם עוד חזון למועד עד זקנה ושיבה ע"י נאמר בקבלת גס כי לא ידע האדם את עמו כדגים שנאחזים במאודה וכאפריס האחוזה בפה כהם ויקשו בני האדם לעת רעה כשתפול עליהם פתאום. ופירש האלשיך ז"ל מלידה רעה

וז' חכם שלא יוכלו להחזות וכאפריס האחוזה בפה שקולם אינו נשמע לבעלים כך התשובה אינה מעולה לעת זקנה סמוך למיתה כשתפול עליהם פתאום שאין זכרון יום המיתה בהיותם בכחם. וזה כוונת הפסוק טוב ללכת אל בית אבל מלכת אל בית האשה באשר הוא סוף כל האדם דהל"ל סוף האדם. אלא כוונתו דאף מיתתו זמן יכול הער לקבל מוסר כי הוא סוף כל האדם כענר כזקן ואמר עוד וסחי יתן אל לבו ופי' בגמ' דספד יספדונו. דקבר יקברונו' דמשמע דהוא כעין שכר לאדם עבור הליכתו וקסא מאוד הא עובד ע"מ לקבל פרס ובפרט בהספד דהוי יקרא דשכני ממלא עובד לשם כבוד. וגרסא דאף דשאר מצוות אין זה מדה טובה לבין לשם פרס ואפילו לשם שכר עוס"ב הבא מדה טובה היא וס"ק קרא דאם ילדו של אדם מתגבר עליו ואינו מיחו לילך לבית האבל יתן אל לבו ששום בן כדי שיספדוהו ג"כ ויריות בזה ששום לשם פרס שזכור בזה יום מיתתו וזה כוונת הפסוק אל לבו לב אחד דהיינו היאס"ר [בכל לבבך בשמי ילריך כו'] ובפרט שבעת קבלת הפרס אינו נהנה מהכבוד כלל וא"כ אדרבא הוא חיוב דוקא לבין לשם פרס והוא צדור ונכון. ע"כ נשימה לבנינו ונחפשה דרכינו ונחקרה ונשובה עד ד' ובאשר נזכה נשמת המת לשוב ע"י גס הוא יס"י לנו לפס וימליך טוב בעדנו לעורר רחמים על השנה הבאה תכלה שנה וקללותי כו'. וביחוד כי הימים הללו מסוגלים לחשובה ארבעים יום פעלה משה להר. ובא"ה לריך כל אדם לשוב צימים האלו ואם ח"ו יתעלל ולא ילערע על מיתת הצדיק יס"י זה עיבוד לחשובה הצריכה ליום הדין המורא הצ"ל. והנה אמרתי ליישב בזה מה שדקדקו כולם למס המהעל כו' ראוי לקוברו בחייו. ואמרתי דהנה עיקר חיות האדם לתקן וכמ"ס ראש אס דרך עולם כי כו' והמתעלל בהספד הוי בכלל מבזה ת"ח והוא א' מכ"ד דברים המעכבין את החשובה כמ"ס הרמב"ם בעבור זה ראוי לקוברו בחייו כיון שלא יעשה חשובה עוד. ע"כ נשימה נא לבנינו על העדר לדקתו ותורתו ויהי"ר שלא נחטא עוד וישלח לנו משיחו גואל לדק ויכלע המות לנצח. והרחמן יגדור פרואינו ופרלותו עמו ישראל ברחמים אבי"ר :

דרוש

שדרשתי ברבים ביום ש"ק פ' שופטים שנת תרנ"ד לפ"ק יום הובאת ס"ת חדשה לבהמ"ד, מיוסר. רובו כבולו מדרשות חז"ל והקדמות מפרשים קדמונים ומיעוטא מה שחדשתי בה דברים בעו"ה ועין כי מנהג ישראל תורה לאמר הצי"ר שיר המעלות ביום הביאם אתה הס"ת בהמון חוגג נהתי עתה בלבי לדמו כי בכל מומור ומסור מרומז מעלות התורה ולומרי' ומחזיקי' ועונש שונאי' והתנהגות ליבורה והתמדתה ושברה :

א' **מזה** יתן לך. התורה תקנתה של לשון הרע וכמאמרו מאי תקנתי' יעסוק בתורה כדכתיב מרשא לשון עץ חיים :

ב' **עזרי** מעד ד' וגו' , וכן כתיב ברוכים אהם לד' עושה שמים וארץ לשון הווה והל"ל עשה. אלא כמ"ס האלשיך ז"ל בשם הזוהר על פסוק השמים חדשים והארץ חדשה אשר אני עושה וגו' דהל"ל אעשה דמפסע התורה בורא בכל יום ארץ חדשה ומסוד התורה נברא בכל יום שמים חדשים. וזה ג"כ כוונת הפסוק כאן עושה שמים וארץ וק"ל :

ג כ"י שמה ישבו כסאות למשפט. פי' לפי ששם היו הנהדרין יושבין וכמ"ס וקמח ועליות אל המקום ודרשין מלמד שהמקום גורם כמ"ס וזה שער השמים מכון כנגד ירושלים שלמעלה כמ"ס עומדות היו רגליו בשעריך ירושלים היינו שב' שטחים כאלה ועיקר היראה יולא משם וכמ"ס למח נקרא הר המוריה שמשם הלא הוראה והזיון מעלות התורה מהם כי עיקר שורשה במחוס :

ד הנה כעניי עבדים וגו'. כוונת כל המזמור דהנה כחוב בתורה בשמאלה עושר ובכבוד ואלו אין לנו עושר וכבוד מהמתה שאין לנו עושרים בתורה אפילו בלא לשמה אך התייחזר הוא דעצבוד גליות גורם וכמ"ס בצרכות גלוי וידוע כי שיעבוד גליות מעבד וע"כ אמר מ"מ אליך נשאתי עיני להושיעני הנה כעניי עבדים שאין להם עושר כי רב שבענו בזה שאין לנו כבוד אך הטעם רבת שבעה לה נפשינו וגו' היינו שיעבוד גליות :

ה לרלי ד' שחי' לנו וגו'. ע"כ מ"ס כי מכל זרות קל להלל רק מבטל בחירה קשה אך מי שעוסק בחורה ששכירה שריוה עמו ואין להקב"ה אלא ד' אחות של הלכה ע"כ מילוי אפילו מבטל בחירה באופן שהוא עושה כל השתדלותו אך הקב"ה שומרו שלא יפול ברשעו. וז"ל בקום עלינו חסד איז חיים בלשנו וגו' ברוך ד' וגו' הפח כסדר וגו' כלומר שפרס הפח ועשה כל מה שצדקו אך הקב"ה מילוינו עזרונו בשם ד' עושה שמים וארץ כלעיל וק"ל :

ו הטיבה ד' לעובדים ולשירים בלכות. ע"ד התורה מגני מן החטא ואמרו חז"ל דואג ואחיתופל שהיו ת"ח אחאי לא הגינה עליהם. ומשני עינא היתה בלבה וכל תורתם הי' מן השפה ולחוץ. וזה כוונתו הטיבה ד' לעובדים ולשירים בלכות כלומר שישמרו שלא ישלחו בעולתה ידיהם כמ"ס ל. אך המעים עקלקלות כלומר שלומדים ויש להם עינא בלבה ע"ד אמרם הלב יודע כי אך לעקלקלות יולידם ד' אה פועלי האין כלומר שיוליכום מן העולם עם הרשעים ולא יחלו ימיהם ושלום על ישראל :

ז שובה ד' את שביטיו כחפיקים בנגב. עיקר גאולה סגוי בעסק התורה כמ"ס הזוהר עני ורובע על חמור בזכות יודעי כינה מישכר חמור גרם וכמו שדרשו גם כי יתנו בגוים עתה כו'. וכנה מי שמייגע בחורה בגלות לעתיד ימלא הרבה בדכתיב ומלאה הארץ דעם אך לא כל השגות יהיו שוות רק במים לים מכסים במקום זה עמוק ובמקום זה אינו עמוק. ומש"ס קאמר טובה ד' וגו' כאפיקים בנגב היינו שתמלא הארץ דעם כמים לים אך הזרעים בדמעה ברנה יקלורו וגו' ברנה של תורה שלום יחי' השגה גדולה כל"ל :

ח שוא לכם משכמי קום וגו' כן יתן לידיו שאל. ודרשו אלו ת"ח שמגדדין שניה מעיניהם כי להס"ת הקב"ה חממן להם פרנסה כמו אותן משכמי קום וגו' ואוכלי לחם העלבים ע"י יגיעה והוא יגע בתורה ע"ד איז משכים כו' איז עמל כו' :

ט יגיע כפיך כי תאכל אשריך ועוב לך. אמרו בצרכות גדול ההגה מייגע כמו יתור מירא שמים דאילו בירא שמים לא כתיב ועוב לך. וכבר נחקשו רבים בזה. והכוונה הנכונה עפ"י מאמרים ז"ל בחולין יגיע כפיך זה ת"ח היראה עריפה לעלמו ומש"ס קאמר אשרי כל ירא ד' וגו' כלומר שאינו ת"ח ומחמיר מספק אשרי בעוה"ב אבל אין טוב לו שאין לו מה לאכול [כי בכל דבר מחמיר] אך יגיע כפיך וגו' זה הת"ח המחמיר ערפה אשריך ועוב לך : י יב' שו' כו' שונאי זיון יהיו כחליר גגות וגו'. כי התורה חייך ואורך ימריך ואף למחזיקים בה היא עץ חיים אך להשונאים אותה מקלרים ימיהם ע"ד אמרם מי

יג כ"י בחר ד' בליון וגו'. ידוע כי עיקר השמירה שניה לא היתה במקדש כ"א על הסדקים וביתר על ת"ח וכמ"ס היכל ד' המס ועשו לי מקדש ושגתי בכותב ע"י הקדים לגנות מתחילה החרם והמסגר שהיו ת"ח גדולים ועליהם שרתם שכנים בצבל ומש"ס ראה יחזקאל המדבבה על נהר כבר אף שהוא חו"ל וממילא נשחקו שכנים אח"י בגלות לדין ומש"ס אמר כי בחר ד' בליון זה הת"ח ומש"ס זה הוא במפיק ה"א כלומר שיער למושב לו בזמן בעיר : יד הנה מה טוב ומה נעים שבה אחים גם יחד. מרמז להיות ת"ח נוחים זה לזה בלבה ולא ללמוד לקטור ח"ו כי שם לזה ד' את הברכה וגו' :

טו הנה ברכו את ד' וגו' בבות ד' בליות. כי עיקר זה של תורה בלילה וכמ"ס הרמב"ם כי אין קיון תורה אלא בלילה וללמוד בעמידה שלא תחטפנו שניה וגם מפני כבוד הורה וכדאי' משמח ר"ג בעלה כבוד תורה שלמדו מיושב. שמו ידיהם קודש וגו' כידוע שהת"ח אינו נהנה מעו"ל בלום וכל העולם ניוון בזכותו וכדאי' ברח"ד רדי לו בקב תרובין כי ע"כ אמר שמו ידיהם קודש וכדאמרין דבי זקף עשר אלצנותיו ואמר שלא נהנה מעו"ל כי עבר אלצנות נגד עשרה מאמרות שהם בלגים כל העולם יצרכך ד' מזיון עושה וגו' שבזכות הס"ת יצברנו אחרים שהרי עיפה שמים וארץ בכל יום בזכותו וכלעיל וק"ל. הס"י יבנו ללמוד תורה לשמה ויבוא גואל לדין במהרה בימינו אמן :

הדרן עקף על סיום המקרא

ולענוץ סופה בתהלתה

אמרין ביומא מאי דכתיב אס חומה וגו' אס עליהם בלבה כו' ואס דלת וגו'. נבין בזה מאמרים במגילה בה אמר ד' להשיחו גו' קובל איז עליך כו' וסינו שאלם הי' משלח כולם הי' השכינה שורה בש"ס וגם הי' זה הבית האחרון ולא הי' משיח לרץ להמתין ומש"ס נוגע זה למשיח והוא תלם הקולר בלואר הרבים. אך לרץ לפ"י יהבין תשובה ישראל איז חומה וגו' והא לא היו כחומה. ואפשר עפ"י מחלוצי בצרכות עד יעבור וגו' ראוי היתה ביאה שני' כו' אלא שגם הכתא. הכונה ג"כ שראוי הי' שיבואו כולם ואז היו באים ביד רמה כפירש"י שם אלא שגם הכתא שלא באו כולם וזה גופא הוא הכתא ולפיכך לא הי' גאולה שלימה והיו משועבדים למלכי פרס וגלו אח"כ. ולפ"י משיבים ישראל אל תחרשם עלי שלא הי' ביאה שני' כביאה ראשונה בימי משח איז חומה פי' בימי משח

משה ויחשבו עליה כחומה מפני שהיו לי מנהיגים טובים
 היינו ושדי כמגדלות כמו שדרשו ע"פ שני שדיך זו משה
 ואהרן. ומסיימם אז הייתי בעיניו וגו' ודרשו רז"ל ככלה
 שנמלאת שלמה בבית חמיה ורדופה להגיד שבחיה בבית
 אבי. ונדרש מהרש"א ז"ל בח"א שם מסו בבית חמיה ואבי.
 ולירידי י"ל בדמדבר אף שהיה השפלה שכינה מ"מ מחמת
 שהוא מקום חילונים וגם הוא חו"ל אינו כ"כ דבקות נמרץ
 ומיקרי בית חמיה והיתה רדופה לילך לבית אבי לזיון איש
 ואיש יולד בה כלומר שאז הייתי בעיניו רדופה לילך לא"י
 מחמת מנהיגים טובים לא כן עשה בביאה שנים שאין לנו
 מנהיגים כמותם. והנה ר' יוחנן פליג שם ביומא וס"ל
 דאף אם עלו כולם לא הית' השכינה שורה שנאמר יפת וגו'
 וישכון באהלי שם. ובמגילה אמרינן ספרים נכתבין בכל
 לשון ורשב"ג ס"ל לא חזירו ספרים שיכתבו אלא יוונים
 וי"ל הסם מופת יפיפותו של יפת ישכון באהלי שם.
 ונשתקף שם הבאון בטו"א אם רשב"ג סבר כן מדאורייתא
 ודרשה גמורה היא מדאורייתא קרא למישרי יוונים מכלל
 דבשאר לשונות אסור או דלמא מדאורייתא מותר בכל לשון
 ויבטן אסור והחזירו רק יוונים משום מעשה דתלמי וקרא
 דיפת אסמכתא בעלמא ע"ש. ול"כ דבדאי לריך לומר דהיו
 רק אסמכתא דא"כ קשה דר"י אדר"י דהבא דריש מקרא
 דיפת דאין השכינה שורה בב"ש וסבא דריש לענין שיכתבו
 יוונים. ועוד הא חזין בדיא דכתבו הסורה בשבעים
 לשון על האבנים ח"ו דהיו רק אסמכתא. והוא לפ"מ דק"י"ל
 ר"י ור"ל הלכה כר"י ח"כ ה"נ אף אם עלו כולם בימי
 עזרא לא הית' השכינה שורה ומתחילה לא עשי הבית להיות
 מתקיים. וכן בבית ראשון עשה שלמה בשעת בנין מקום
 לגבו הארון שידעו שיחברו וכבר כ' הספרים שכו"ה הוא
 בעבור שמת משה במדבר אבל אם הי' מכנים ישראל לא"י
 לא היה גלות כלל. ומעתה באני לענין סופו בחילולו
 שבסימן הקודם כתיב שאמר יאשי' תנו את הארון לבית
 אשר בנה שלמה דמשמע שידעו מתחילה שיחברו וכן בבית
 שני שאמר כורש מי בכם מכל עמו וגו' ולא עלו כולם
 בודאי הבינו שיחברו. מי גרס כל זאת. ע"ז אמר ויהי אחרי
 מות משה וגו'. אבל בבית השלישי ה"ש' בעלמו וילכו
 ובודאי יתקיים. וזה כוונת הפסוק עד יעבור זו ביאה
 ראשונה עד יעבור וגו' זו ביאה שניה היינו אך בדרך
 העברה שיגלו משה אבל לעתיד לבא תביאמו ותעממו
 וק"ל. ה"ש' יזכנו שיבא גואל לך בימינו ויקבץ נדחי ישראל
 מקלם הארץ ויעלו לזיון ברנה אבי"ר :

הדרן על סיום סדר נשים

ולחברו אל תחילת סדר גויקין בס"ד

אמרינן בב"ק דף ל' אר"י האי מאן דבטי למחוי חסידא
 לקיים מילי דנזיקין רבא אמר מילי דאבות ואמרי
 לה מילי דברכות. לריך להבין הענין דחשיב שלשה דברים
 הללו. וגרסא דהנה מלינו בש"ס ג' עקרים, בשבת אמרינן
 ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה ובמקום אחר שם
 אמרינן אין לו להקב"ה בשולמו אלא אומר של יר"ש בלבד
 וכמ"ס יראת ד' היא אולתו ואומר הן יראת ד' היא חכמה
 ובלשון יונו קורין לאחת הינא. ובמכות אמרינן בא חבוק
 וסעמידן על אחת דהיינו אמונה כמ"ס ולידיק באמונתו
 יחיה. וגרסא דנגד זה הוא השיתא סדרי כפי דרשת חו"ל
 והיה אמונה עתק וגו' דהיינו זרעים מועד נגד עיקר אמונה
 דגם עתק דהיינו סדר מועד הוא ג"כ מחמת אמונה שנאמר
 שהקב"ה ברא העולם ושובת בשבת ושומר יו"ט ששם זכר

כה

והנה לפי סדר הש"ס דנזיקין קודם קדשים עהדות ע"כ
 היינו כרפכ"י דיראה גדולה מעוה. ומזה יש
 ללמוד זכות על בעל כף נחת שסידר נזיקין באחרונה
 כמ"ס התי"ט בהקדמה ע"ש דזהו כר"י וכריב"ל דעוה
 גדולה מכולן וכנראה שגם התוס' רפ"ב דע"ז סוברין כן
 ויחזיקו בזה קושי"ם מהרש"א שם ע"ש ואין להאריך.
 אך עכ"פ אכן סוברין דיראה גדולה מעוה ומש"ס תחילה
 נזיקין דהיינו עוה דשייך בין אדם לחבירו מכון נגד
 עיקר ואהבת לרעך כמוך דמזה יבוא לידי עוה ויקיים
 נגד חבירו מילי דנזיקין ואח"כ קדשים עהדות ששם כנגד
 יראת ד' היא אולתו ומס' אבות היא כמו הקדמה לזה.
 וזו

ובזאת על פסוק עני ורוב ע"ה בזכות ישפך דמיו המור
גם ובתוכו זהו יודעי כינה לעמים וכמו שפי' האלשיך
ז"ל ע"ה האמת והשלום אהבו דבית ראשון חרב מפני כיסול
תורה שנקראת אמת בדכתיב אמת קנה. וזוהי עני חרב
מפני שנאת חנם דזהו הסיפוך משלום ע"כ לזה הסיפוך
האמת והשלום אהבו. וזוהי יתורן דקדוק במשנה ממזר
ח"ח קודם לכה"ג ע"ה דהל"ל דבוא עפי דאפילו עבד
משומד קודם כיון דכל המעלה משום תורה ח"כ לנפיק
רבותא עפי. ולדבריו ח"ס דליתא ממזרים עתידים לעמוד
לבוש ח"כ יכול להיות דלימוד שלו הוי ע"כ כדי לקרב
הגאולה בזכות תורה ויהי מותר בקהל קמ"ל דאפילו שלא
לשמה קודם לכה"ג ע"ה. וזוהי יובן הסמיכות לזכרים.
ממזר ח"ח קודם והענין דאפילו שלא לשמה יולא מזה
ח"ה כיון דמחילה נקראת תורה ד' ולא בני כוונת מלוא
וכל הזכרים שזכרו שלא לשמן כדירות ואף שלא עלו
לשם חובה היינו מקרא דמולא שפתיך סא לל"ה הוי שפיר
יולא יד"ח וכדפריך ר"ל חס כשרים הן ליראו ודוק
ובדברים נכונים בע"ה :

הדרן על ש"ס

בו יבואר בקצרה מעלות תורה שבע"פ דהיינו ש"ס ומצות
האומרים השיעור אף שאין ביכולתם ללמוד כל היום וסמיכות
סוף הש"ס לתחילתו גם יובר סוף הכשנות :

סוף נדה נמ' נדחב"ע הלכתא לר"ע קרא בו' תנא דמי
אליהו כל השנה הלכות בכל יום בו' הלכות מוגס
לו ע"ה. נקדים תחילה נמ' דפ' המזקין נעניין פליגי ר"א ור"י
דר"י סבר תורה רובה בע"פ ומיטותא בכתב. ור"א סבר
לסיפוך. ולבאורא יס' להקשות דהא ע"כ כל אחד מה
הכתב והע"פ דלג"כ מנא ידעו לומר וא"כ במאי פליגי ?
ול"ל דפליגי במאי דפליגי הכא רחב"ע ור"ע בחלי לג' שני
למזרז ורביעית יין למזרז ו"א יום שבין נדה לנדס דר"א
סבר כר"ע דנפקא לי' מקרא וקוי רובה בכתב ור"י סבר
כר"ב"ע דהוי הלכתא ובדחמא נעיל ודחמא' אמרין גר"ק
דמ"ק גבי עבד נעישות דלר' ישמעאל הלכתא ולר"ע קרמי
ופליגי גם בזה ר"א ור"י דר"א סבר כר"ע ור"י סבר כר'
ישמעאל ובדחמא נדחא במ"ק סס. ואין דפסקין הלכתא
כר"י לגבי ר"א דהוי תלמוד ח"כ ממילא הלכה כר"ב"ע
דהוי הלכתא ומשום זה סמך הא דתנא דר"א לשבתי מי
שכונה הלכות דמשמע מימי' נמי דרובה בע"פ דלג"כ ה"ל
לשבתי מי ששונה תורה בכתב. והא לא חיקשי דהא
אמרין בסוף עוקץ עתיד הקב"ה פו' ש"י עולמות בו' והנה
קאמרין חד עולם. ד"ל דהנה כתבו המפרשים ד"ב ז'
מאות דרבין עס הסדר"ג מלות ובין כולם הר"ך במזן
כתב נמלא עולם בעד בני מלות עולם אחד ומיטות הלכות
שנים [שיין בש"ה סי' ק"ה] וא"כ יש לו עולם אחד
והמפרשים נחבטו בזה הדבר. וכל' ממחל'ל שלם במקרא
שלם במשנה שלם בתלמוד דאלמא רובה בע"פ דהיינו
הלכות ואפ"ה לא חיקשי מהכא דריתות לר"א דס"ל רובה
בכתב משום דליהו ס"ל כר"ע וק"ל. [ובזה יתא נמי פסק
הרמב"ם דפסק בחלי לג' שני לתורה הלכה למשה מסיני
וכן תוספת שביעית הל"מ חף דהלכה כר"ע מחבריו.
משום דר' יוחנן ס"ל דלא כוונה' וסלכתא כוונה' לגבי ר"א
תלמודו וא"כ חיימר לי' בחרים ובקליר לקליר השומר שבו
דוחס שבת ומש"ה פסק כר' ישמעאל גם כהא שיין במ"ק
עס וסבן] ולריך לסבין מל' לתדב"ה דלריך ללמוד לפחות
שני הלכות בכל יום דלמא בני בכל יום בסלכה אחת
ונראה

וזוהי הסמיכות חמר ר"י לא תהי ידאת חטא דליכא
הנא וכיון שהחזיק ב"ח ס"ל דענוה מביאה לידי ידאת
ומש"ה לריך להתחיל ארבעה אבות זיקין שסס כנגד ענוה
ואח"כ חמשה ודעת ידאת ד' הוי חולו דהיינו קדשים
עסרות וק"ל :

הדרן על סיום סדר גזיקין

ולחברו אל תחילת סדר קדשים בס"ד

גרסינן בסוריות חר"י מ"ד כי ישרים דרבי ד' ופושעים
יכשלו גם שנים שללו פסחיהן כי' לשם אבילה
גסה בו' ח"ל ר"ל רשע קריא לי' בו' פסח מיהו קאכיל.
לבאורא קשה על ר"י הא קי"ל לעולם יעסוק אדם בתורה
ומאות אפילו שלא לשמה בו' ומה בדעתו לומר כן. וי"ל
דגבי פסח פסול שלא לשמו בקרבן ובדחק כל הזכרים
בו' כשירין חלל בו' חוץ מן הפסח ומקיש אבילה פסח
להקרבנו ור"ל לא חקיש. אך להסיפוך קשה עובא על
ר"ל הילך קאמר פסח מיהו קאכיל הא קי"ל מאות לזכות
כוונה וכיון שחללו לשם אבילה גסה חין זה כוונה.
ושב מלמדי כמ"ה לר"ה שהקשה כן ע"ה. ולריך לומר
דס"ל אבילה מעבבא וא"כ לא קיים מאות פסח כלל ומש"ה
קרי ליה פושע. ולפ"ז הא דאמרין לעולם יעסוק אדם
בתורה ומאות אפילו שלא לשמה היינו במאות שאין בחין
חובה על האדם רק חס עשה אותן מקיים מאות כמו גמ"ח
ובק"ח. אבל במאות הבאין חובה וא"ל להפער מהן חס
עשה אותן ש"ל הוי כאילו לא עשה כלל ולריך לעשות
שנית לשמה דהא הוי חסרון כוונה ומל"כ. וא"כ גם
בעסק התורה חס לומר שלא לשמה חינו יולא מאות ולמדחם
ושמחם דהא לריך כוונה חף דעשה עוב דהא למד מ"מ
מ"ע דאורייתא לא קיים. ויכול לומר שזו כוונה חז"ל
על עזם את תורתי שלא ברבו בתורה תחילה ותמחו
כולם כיון שלמדו מה בכך שלא ברבו הא ברכות חין
מעבבות. ולדבריו יתא שלמדו ש"ל לא קיימו המ"ע כלל
ומש"ה לא ברבו כיון שלא קיימו המלות חונה ענוה
ברכה. ולא יקשה ע"ז מהא דפריך ר"ל בריש זכרים חס
כשרים חס ליראו דהא ו"ל דמש"ה חין מרין דמלות
לזכות כוונה וסס הוי ס"ל. ד"ל דקדשים לא כמו כוונה
מלות כמ"ה הרמב"ן בתלחמות פ' ראיו כ"ד וי"ל דהוי כי
גוף דרחמנא ורחמנא חשב עליהן ומש"ה לריך למילך מקרא
דחין מרין ומש"ה ס"ל לרמב"ם בפירוש המשנה ומהרש"ה
דבילא פ"ב דקרבנות נזיר שלא לשמה עולין לשם חובה
דסבין מושכתן למש שהן [שיין בקווערסי מעשה מקשה אות
ל"כ]. והנה חף שביארנו לעיל דמשום שלא לשמה חרב
הבית היינו לפי מחל'ל בנדרים אבל כמה מדרשים
חולקים ע"ז דמשום כיסול תורה ממש חרב הבית ובפירוש
אמרו במדרש חובה הלוחי אחי עובד ואת תורתי שמרו
דמשמע חף שלא לשמה הלימוד הוא עובד וכמו שהפריך
הרבה הגאון מוה"ח ז"ל מוה"לצין בס' נה"ח. ונראה
המשע דחף דמלות לזכות כוונה מ"ת תורה דמי לקדמי
גבית ולא בעי כוונה מאות. וזה כוונה ד"ל שמחוך שלא
לשמה בא לשמה ואמרין בתחילה נקראת תורת ד' ואח"כ
נקראת תורתו. וא"כ ממילא יולא בלימוד חף ש"ג דהא
מתחילה לא פסלם מחשבה דהוי כמו קדשים ובמ"ק לעיל
בס' הרמב"ן ואח"כ כשנקראת תורתו בא לשמה ומקיים
המלות שפיר. וידוע דגאולה האחרונה חלו בעסק התורה
וכדל' במדרש על פסוק כי יתו בניו עתה חקבגס.

עפ"י מאי דאמרין בברכות לא ימוש יכול דברים ככתבן
ת"ל ואספת דנגד דברי ר' ישמעאל רשב"י אומר בזמן
שישראל עושין רש"מ כו' וזמן שאין עושין רש"מ כו' וא"כ
לרשב"י קרא דלא ימוש דברים ככתבן היינו שילמוד יום
ולילה ואף דאיתו נופי' אמר במנחות דיואל בק"ש שחרית
וערבית כבר כתבו המפרשים היינו מי שעוסק בפרנסה
אבל עיקר רזון השי"ת בכלל הסמון שלא יעסקו בפרנסה
כלל ומש"ה כשילא מן המערה וראה דחשבי וכרבי נאן
ענינו ונשרף וא"כ י"ל דר"א סבר ג"כ כרשב"י ואילעריך
לא ימוש לגלות דלא מיקרו עושין רש"מ כ"א שלא ימוש
כפשוטו ור"י דאזיל בשיטת ר' ישמעאל לענין עשר נעישות
ס"ל ג"כ כמותו בפירוש קרא דלא ימוש דהנהג' בהן מנהג
ד"א ולדידי' רזון השי"ת בכלל הסמון שיעסקו בפרנסה ולא
ימוש יולא בפרק א' שחרית וערבית ובק"ש אינו יולא דס"ל
רובה בע"פ. וא"ש הסמיכות השוגה הלכות בכל יום כו'
דאלמא רובה בע"פ א"כ שפיר י"ל דק"ש דאורייתא ואפ"ה
כתיב לא ימוש דאיתו יולא בחורה שבכתב רק בע"פ ומש"ה
שאל מאימתי קורין את שמע וקאי אקרא בדאיתא בגמרא
דהוי דאורייתא. ודו"ק כי הוא נכון:

וגראה דכוונתם דהנהג' לריך לקיים מצות לא ימוש וגו'
זהגית בו וגו' ואמרין במנחות דאפילו לא שנה חלל פרק
אחד שחרית כו' קיים מצות לא ימוש וכיון דס"ל לחב"א
דרובה בע"פ כמו שבכתבי מסכתא לי' דאיתו יולא בחורה
שבכתב כ"א בחורה שבט"פ ומש"ה נקיט שני הלכות בכל
יום דהיינו שחרית וערבית. וגראה לומר דהני הנאי
דמנחות דמר אמר פ"א שחרית כו' ומר אמר ק"ש שחרית
וערבית פליגי נמי בהא דרב אסי סבר רובה בע"פ מש"ה
אינו יולא בק"ש. ור"י אליבא דרשב"י ולי' לא ס"ל סבר
דרובה ככתב מש"ה אמר דיואל בק"ש ג"כ דר"ש תלמידו
דר"ע הוא. ועכנ"ל דפליגי דאל"כ למאי נקט פרק אחד
הא מסתמא קרא ק"ש שחרית וערבית אע"כ דאיתו יולא
בק"ש. ובזה יש לתרץ מאי דקשה לבאורה מאי פליגי
אמוראי. בברכות אי ק"ש דרבנן או דאורייתא הא ע"כ
מוכח דהיא דרבנן דאל"כ למה לן קרא דלא ימוש כיון
דיואל בק"ש ג"כ. אולם למ"ש נחא דאפילו דהוי דאורייתא
כיון דרובה בע"פ אינו יולא בק"ש כיון דהוי בכתב. אך
לפ"ז יקשה לבאורה על ר"א דס"ל בגיטין רובה ככתב וס"ל
בברכות ספק קרא ק"ש חוזר וקורא דק"ש דאורייתא וא"כ
למה לי קרא דלא ימוש דהא יולא בק"ש לדידי'. וי"ל

הש"י יזכנו להגדיל תורה ולהאדירה. וישלח גואל צדק במהרה. לחדש כמקדם בית הבחירה.
ויקבץ נדחנו. ויבנם פזורנו. במהרה בימינו אבי"ר:

וזה קצת ליקוטם שנתחדש להמחבר ו"ל אחרי סדרו הספר על סכונו .

גרסינן בזכרות אמר ר' שב"ל אמר ר"י בללל ע"ש חכמתו נקרא בשם שחמר לו הקב"ה למשה לך אמור לו לבללל עשה לי משכן ארון וכלים הלך משה הפך ואמר לו עשה ארון וכלים ומשכן אמר לו משה רבינו מנהגו של עולם אדם בונה בית ואח"כ מכינים לחופו כלים ואחם אומר לי עשה לי ארון וכלים ומשכן . כלים שאני עושה להיכן אכניסם שמה כך אמר לך הקב"ה עשה משכן ארון וכלים . אמר לו שמה בלל אל היית וידעת, ופירש"י דמסוס דבש' כי תשא כהיב משכן ואח"כ ארון וכלים וזהו מהמר הקב"ה למשה ובפ' תרומה כתיב ארון ואח"כ משכן וזה מהמר משה לבללל, עכ"ל הגמ' ורש"י שם, ובכר נחקשו המפרשים הרבה דהיא גופא קשה היאך מלאו לבו להפוך דברי ח"ה. עיין עליהם שחילו בדוחק, ואשר נראה לי בכוונת המחמר הזה וכבר אמרתי דבר זה בדרוש לכבוד חס"ק חדש . דהנה בפ' עקב כתיב פסל לך וגו' ועשית לך ארון עץ ואכתוב על הלוחות את וגו' ושמתם בארון ואשם ארון עלי שמים ואשל הסרה וגו' ויחסם ד' אלי וגו' ואשים את הלוחות בארון אשר עשיתי וגו' וזהו ה' מעשה קודם יוס"כ בשנה ראשונה וא"כ למעלה א"כ לבללל שיעשה ארון מחדש . ובכר דקדק רש"י ו"ל שם דארון של משה ירד עמם למלחמה ואותו עשה בללל לא ילא למלחמה אלא בימי עלי ועגנון עלי ועגבם . וגם דבריו סתומים כיון שכבר היו הלוחות מונחים בארון שעשה משה למעלה היו לריכס לארון שעשה בלללל . ומעלה הים מונח בו . ונראה עפ"י מה שבאר האלפך ו"ל הפסוקים שכתובים בימי עלי שנקבע הארון באותו מלחמה בספר שמואל א' ויבא העם אל המחנה וגו' ונקחם אלינו משילה את ארון ברית ד' וגו' וישלח העם שילה וישאו משם את ארון ברית ד' לבמות יושב הכרובים וגו' ודקדק האלפך ו"ל למעלה מחלחל כתוב ארון ברית ד' ובסוף כתיב ארון ברית ד' לבמות יושב הכרובים . ומתוך דהיו שם שני ארונות אחד היו מונחים בו שבדי לוחות והשני ה' מונח בו הלוחות שלמים וס"ח ומתחלה שלחו מתוך המחנה להביא אליהם את הארון ושברי לוחות והעם מחמת שנבהלו מהמגפה שהיה בישראל שלחו להם הארון של הלוחות שלמים ולכך כתיב ששלחו להם ארון ברית ד' לבמות יושב הכרובים ולכך נענון עלי שנקבע כי מעולם לא ילא עמם למלחמה רק הארון של שבדי לוחות . ולפמ"ש רש"י ה"ל דארון של משה היה יולא עמם למלחמה מוכח דה' בו שבדי לוחות והלוחות השלמים היו מונחים בארון שעשה בלללל ואף דמשה עשה הארון קודם יוס"כ וע"כ נתן בו הלוחות כדכתיב בקרא בהדיא . ע"כ ו"ל דלאחר שעשה בלללל את הארון החליפו ונתנו בו לוחות השלמים ובשל משה נתנו השבדי לוחות וס"ח יולא עמם למלחמה ובימי עלי שגו בזה ולקחו למלחמה ארון בלללל עם הלוחות השלמים ונעבד בעבור זה . והנה הפ"י כתב ע"ש קלח למשה רבינו שנסתפק בזה דיש סברא לכאן ולכאן ד"ל דמעלין בקודש ולא מורידין ולכך לעשות המשכן קודם ואח"כ הארון . או ד"ל ההפך חסוב קודם . ואף דהקב"ה אמר לו משכן ואח"כ ארון שמה אינו מדקדק בכך וכמו שמלינו בהסך ומשה דפסם כתיב אהרן קודם ופעם משה קודם ע"ש. ובזה ו"ל שפיר על כיון דמשה היה סבור שהלוחות יהיו מונחים תמיד בתוך ארון שלו כמו שמונחים עתה . וזהו דלוא לבלללל שיעשה עוד ארון היינו בשביל שבדי לוחות או דנימא שגם השבדי לוחות היו מונחים בארון שעשה משה רק הס"ח שכתב משה בשנת הארבעים

יתנו בארון שעשה בלללל וכמו שפירש"י בפ' תרומה על פסוק ונתת על הארון וגו' העדות אשר אתן אליך דקאי על הסורה . ומש"ס דן ק"ו מה הארון שלו בים בו הלוחות עשו אותו בלא משכן מכ"ש ארון שעשה בלללל שאין בו אלא השבדי לוחות או שיעמוד ריקם לגמרי מכ"ש בארץ לעשות לפני משכן בכדי שלא יס' גנאי לארון שלו, ומלינו כה"ג שדן ק"ו לשבירות הלוחות ואמרין שם שהסמימם דעשו לדעת המקום . אבל בלללל הבין בכוונה המקום שיחליפו ויתנו בארון שלו הלוחות שלמים ובשל משה השבדי לוחות וא"כ יס' בו קדושה יתירה ולכך לעשות משכן עבדו מקודם לכבודו . רק משום כבודו של משה לא גלה לו העשם בפירוש. ולכך אמר לו משה רבינו שמה בלל אל היית ואחם יודע שימנו הלוחות השלמים בשלך וק"ל . והארכתי עוד לבאר למעלה לא הניחו הלוחות כמו שהיו בשל משה ו"ל דארון של בללללל קדושה יתירה יש בו מפני הכרובי שהיו בו וביארתי מעלת הכרובים וכבר מלתי אמורם בח"ד בפ' תרומה ע"ש :

נשאלתי לבאר לשון רבינו בעל הטורים בפ' שמיני (י"א כ"ט) ו"ל על פסוק וזה לכם העמא בשבך השוכן על הארון וגו'. השוכן בנ"י כשעורה כשעורה המונע בנבלתם העמא בנ"י זה הוא המונע אשילו כשעורה עכ"ל. ודבריו סתומים וסתומים וידין מלינו ששדך ששדך כשעורה . וגם הוסיף דברי שלמו דאשילו כשעורה ובפ' שיעור בכורים לא פירש כלום . והשבתי לפיכך דבר לבאר ע"פ מה שראיתי לרבינו הגר"א ו"ל באדרת אליהו בפ' ו על פסוק קב"ל ו"ל . עמא לרבים בילת שדך יכול אשילו שלא ריקמם ת"ל שדך מה שדך משריקמם אף בילת משריקמם . יכול אשילו סתומה ת"ל המונע . את שאפשר ליגע . וכמה חתקב כשעורה שאפשר ליגע כשעורה, וגם דבריו נפלאו ממני דשעורה מאי בשי הבא . ושניין חולק קב"ו ב' וס' הובא בת"כ הג"ל וס' הגירסא כחושבשעורה. א"כ יכול להיות דכאן ע"ש ו"ל כשעורה . וכן מונח שכן גורסת הקרבן אהרן בת"כ שם ולפ"ז אדמה כי גם רבינו בעל הטורים כיון לזה ד"ל על בילת שדך . וגם בדבריו יש ט"ס ו"ל כשעורה וכוונתו ג"כ השוכן זהו בילת שדך שריקמם כשעורה כשעורה כמו שאיתא בחולין ובת"כ ולפ"ז לרף להיות כשעורה"ש השדך בלא וא"ו ויעלם בנימטרי לבון כשעורה ומה שזיין על פסוק המונע בנבלתם וגו' לרף להיות מוקדם וזיין לפסוק כ"ד וק"ל :

לקוטים

זבחים (ל"ד א') רש"י שם דחשיב ז' סמימם חולל ח"ה להמשיך בזה שם רק דלרף לחסוב מי לשיבת גריסין א"ש ו"ע :

מנחות (כ"ח ב') פלוגתא דר' וריב' במורה של עץ והרמב"ם פסק דשאר מחבת כשרה ושל עץ פסולה וכו' הס"מ דפסק כריב"ז ע"ש שדחק עצמו . ופליאה נשגבה שזהו נגד הגמרא ואדרבא פסק כר' וברב יוסף דאמר סמי דידך מקמי ידי והלכס כר' מחבירו . ועי' בס' מ"כ שם שדבריו סתומים ונפלאים ע"ש :

שם מ"ו ב' תוס' ד"ה לפי כו' המ"ל כו' ו"ל ליישב דמתחלה סבר הוה דאין שורפין כו' הוה מדאורייתא א"כ שפיר דמי לומר אבל לבתר דפרף לי דמלתו בכך ומשני

דמיירי בהקדישה ולבסוף נחשבה כפירש"י כאן ובדף י"ז
ולע"ג ודע שד' בעל לח"מ בפ"א מה' תמורה המוסיף
שהבין בד' הרמב"ם הממיר בכלאים וטריפה כו' שמייירי
דסם היו קדשים וע"ש שהאריך בזה והאמת מייירי שהיו
חולקין והמירם על קדשים וק"ל :

ברכות (ל"א) נתן ר"ג כו' ראשך בין המחלוקת כו' קשה
עובא דהא חס יעשה כר"ג ג"כ יכניס ראשו
בין המחלוקת ואריך לדחוק דה"ק מדוע אחס מכניס ראשך
כו' לחלוק עלי ולפ"מ שפירש הראב"ד הביאו הרשב"א דמיירי
שאכל בסוף הסעודה א"ש דמוטב ה' לברך שלש ברכות על
הפה שאכלנו וינאח ג"כ יד"ח על הכותנה כיון שבידך שלש
ברכות וכו' ברכות להקל ולא הו' לך בחנם לברך עג
המחי' ועוד דאשילו לרבנן חס בידך כה"מ על התמרים
י"א כדאיתא לעיל י"ב ה' חלל שלכחחילה לריך לברך מעין
שלש ח"כ למס אחס מכניס ראשך בין המחלוקת
ונכון מאוד :

בא"ה רסו' ק"ח בחדושי רע"ק שם הביא ראי' לד' הפיר"ח
שכיון שהתפלל אף שלא הזכיר עו"מ בראשונה
ובשני' הזכיר אצל ולהתפלל ע"כ . וגרסה משם שהבין
בכוונת הגמ' שיה' עלתה לו לשם תשלומין ומאוד תמוה
דבהדי' פירש"י לשם חובה ובאמת לריך לחזור ולהתפלל לשם
תשלומין וערשב"א בחי' שם ול"ע :

הרב"י בסו' תר"מ באו"ה ה"ר לשיטת הרמב"ם מירושלמי
ספ"ב דסוכה קטן שא"ל לאמו חייב בסוכה וינאח
בעירוב אמו דאלמא סוכה ועירוב חד שיעורא הוא וכן העתיק
הגר"א שם ע"ש ותמה בזה ראי' לסתור דאדרבא משמע
דאף לענין סוכה מקרי שא"ל לאמו וחייב בסוכה מ"מ
לענין עירוב מקרי בלריך לאמו וינאח בעירוב אמו והיינו
כר"י ור"ל דאמרי בכו' ד' וכן ה' ולענין עירוב עד כן שם ואף
כי יש לדחוק מ"מ ראי' לא הו' ותמיהי על בעל דמש"א
מדוע לא התעורר בזה וא"ש ול"ע :

ומשני משום גזירה כו' שפיר מסיק לורת הקרבנות קאמר
כו' וק"ל :

שם (ס"א ח') חוס' סד"ה הכ"מ כו' שכתבו דבמנחת חוטא
כתיב לפני ד' וגו' ולאוי גו"ש ממש כו' ול"ע עובא
דלא כתיב לפני ד' במנחת חוטא כלל ול"ל בדוחק להריך
קושייתם דנפקא לן מהיקשא דזאת תורת וגו' וע' תוס'
זבחים (ב' ב') וק"ל :

שם (פ' ב') תודה שנתעברה בתמורתה כו' ע"ש לכאורה
תמוה כיון דמיירי לפני כפרה ח"כ גם תמורה עלמה
טעונה לחס ובלעיל (ע"ט ב') ול"ל דלא אמרינן כן אלא
בדיעבד וכ"כ מלשון רש"י לעיל (ע"ט ב') ד"ה אכל וכו'
אך מדברי הרמב"ם (פ"ב) מה' פס"מ הט"ו שכ' והרי
בתיבן עומדות כו' דמשמע לכחחילה לריכות שתייהם לחס
קשה מכאן אמאי אין לו תקנה יקריבה ממ"נ עס
לחס ודו"ק :

שם (ז"ה ב') רש"י ד"ה במקום זריון כבר האריכו למענינאם
בשו"ת ג"כ מהד"ק ומה"ת ובשו"ת חסם סופר ובכולם
לא מלאחי מנוח ואענה אף אני חלקי בזה כי כל עיקר
הקושיא רק מלחה"פ כי על שתי הלחם אפשר לומר
דאפייתן בפנים ממש בעזרה ומ"מ לא נפסלו בלינה
דנאפים ביו"ע ואף דסתם משנה דלקמן דאיו דוחה י"ע
י"ל דאיתא כמ"ד נדו"ד קרבים ביו"ע כדאיתא בבבליה שם
ואף אי מקלט עזרת בשבת מ"מ כיון דליתא ברוב שנים
לא פריך מזה ודיקא נמי ואין דוחות את השבת ולא נקט
יו"ע ג"כ זה י"ל לחומר הקושיא ומד' הח"ם שם גרסה שלא
ראה ד' הג"כ מה"ת שם כי שם דחה התירון הזה ע"ש
וע' לקמן בס"פ דרשב"ג סבר דדוחה י"ע וק"ל :

תמורה (י"א ח) אלמא קדים ולד ז"ע אמאי לא משני
דמיירי בהקדישה ואח"כ נחשבה דמודה ב"פ
כדאמרינן לעיל ואי דחיק ל' לישנא דמקדשין מ"מ קשה
מאי פריך לל"א מהא דכלאים כו' הא שפיר יש לומר

דף ה' ח' וכל"ח שם . (פ' ויקהל) : דף ה' ב'
תוס' ד"ה משום ונמדרש"ל . (פ' באל) : דף ו' ב' בגמ'.

דף י"ב ב'. (פרשת וו): דף כ"ו ב' מוס' ד"ה ור"י. (פרשת וו): דף ס"ו א' כל הסוגיא. (פרשת אחרי): דף ע"ב א'. (פרשת חרות): דף ס"ה ב' במתמחין. (דרוש שלישי):

ג'מ"ז

דף ג' א' בגמ' (פרשת פנחס) : פ"ק ברחש סימן ז' .
 (סס) : שס סימן ט' . (סס) : דף ל"ד ב' בסוגיא.
 (פ' בעלות) : דף ל"ד ב' הוס' ד"ס ואחרי . (פ' פנחס):

דף ו' א' כד דמק ר"ז וכו'. (דרוש ג): דף ט' ב'
במחנותין ספרים וכו'. (בהדיקן לטיוס המכרז): דף
ט"ז א'. (פ' ויגש): דף כ"א. (פ' יסרו):

דָּק ב' ב' חוס' ד"ס וז"ל ובמדרש"ל . (פ' אחרי) :
דָּק ג' ח' בסוגי' ובמדרש"ל . (שם) : דָּק ו' ח' חוס'
ד"ס עטמא . (פרשת צלח) : דָּק י"ג ב' במשנה ובנמוקי יוסף.
(פ' אחרי) : דָּק ע"ב ב' חוס' ד"ס חמורא' ובס' דרוש וחדוש .
(פרשת תלזא) : דָּק כ"ה ב' בסוגיא . (פ' שופטים) : דָּק
ל"ג ב' . (פ' חמור) : דָּק ע"ט ח' גמ' ויהי רעב וכו' .
(דרוש ב' וי') : דָּק פ"ח חוס' ד"ס ומה . (פ' נשא) : דָּק
פ"ב בגמ' . (פ' שמעוני) : דָּק פ"ד ב' בסוגיא ובישוב ד'
הרמב"ם . (פ' תלזא) : דָּק פ"ה חוס' ד"ס וכו' . (שם) :
דָּק ג' ח' בחוס' . (פ' וילא) : דָּק ז"א ב' בסוגיא ומפרשים .
(פרשת תלזא) : דָּק קי"ח ב' בסוגיא . (שם) : דָּק קי"ג ב'
בסוגיא ובספר דרו"ח . (שם) : דָּק קי"ד ח' בסוגיא ובס'
דרו"ח . (פרשת פנחס) : דָּק קי"ח ח' . (פרשת תלזא) : דָּק
קי"ט ב' חוס' ד"ס ח"ל ובמדרש"ל . (שם) : דָּק קכ"ב ח'
גמ' . (פרשת אחרי) :

דף ד' ה' בגמ'. (פ' תל"א) : דף ו' ב' בגמ'. (שם) : דף
 ג' ב'. (שם) : דף י' ב'. (שם) : דף י"ח א'. (פרשת
 ויל"א) : דף ל"ב א'. (פרשת קדושים) : דף מ"א א' ובחידושי
 הרמב"ם ו' ז'. (פרשת שופטים) : דף ס"ו א' חוב' ד"ה
 מאי חיות ובמהרש"א. (פרשת תל"א) : דף ס"ז ב'. (שם) :
 דף ע"ז ב' ובדברי הפני יוסע. (פרשת אמור) : סוף
 תכליתין במשנה. (פרשת לך) :

דף ז' ב' בדברי הר"ן שם. (פרשת מואב) : שם.
(פרשת קרח) :

דף כ"ג א'. (פרשת מטות): דף ל"ה ב' חום' ד"ה לחיבה.
(פרשת וילך): דף ס"ה א'. (פרשת חוקת):

ר"ש מביטין במסירה ונחום' רעק"א. (פרשת נשא) :
דף כ"ו א' גמ' ונחום. (שם) : דף מ"ו ב' ברכ"י
(תשובה ג' אות ז'יין) :

דף ד' ה' חוס' ד"ה וממוקד ל"ג ובמהר"ם שם. (פרשת
משפטים) : דף ב' חוס' ד"ה והעדים. (פרשת מנחם):
דף ח' ה' חוס' ד"ה מדרך. (פרשת משפטים) : דף ב'
ב' בסוגי'. (שם) : דף י' ב' בגמרא. (שם) : דף י"א
ה' גמ' ותוס'. (פרשת חזקוני) : דף י"ב ב' בגמ' ובספר ים
התלמוד. (פרשת משפטים) : דף י"ד ב' חוס' ד"ה ש"מ.
(שם ה') : שם בגמ' וברא"ם וממוקי יוסף. (שם) :
דף ט"ז ב' (שם) : דף י"ט ה' ובחוס' ומהרש"א. (שם):
דף כ' ובספר ים התלמוד. (שם) : דף כ"א בספר הגל
בהגוסק

דף כ' ח' במהיתין . (פרשת חלא) : שם כגמ'
ועבשו שמינו שקדו . (שם) : דף ב' ב' גמ' חלא
מסיפא בכל הסוגיא . (פרשת חלא) : דף ג' ח' . (שם) :
דף ג' ב' . (שם) : דף ג' ב' חוס' ד"ה בחולס . (שם) :
דף ד' ח' חוס' ד"ה דברים ובמהרש"א . (שם) : דף ה' ב'
חוס' ד"ה לדס . (שם) : דף ו' ב' . (שם) : דף ח' ב' גמ'
דחב"א שביב וכו' . (דרוש חמישי) : דף ע' ח' בדברי הרא"ש
בפני יוסע . (פרשת חלא) : דף ע' ב' כל הסוגיא ובריך
ויר' . (שם) : דף י"א ב' חוס' ד"ה והדר ובמהרש"א . (שם) :
דף י"ב ח' . (שם) : שם חוס' ד"ה כגון שקידש . (שם) :
דף י"ג ח' כל הסוגיא ברש"י וחוספות ומפרשים . (שם) :
דף י"ג ב' חוס' ד"ה השבנתו ובר' הרא"ש . (שם) : דף י"ד
ח' בכל הסוגיא ובמפרשים . (שם) : דף י"ד ח' בסוגיא .
(במשוואה ח') : דף ע"ז ח' בסוגיא ובחוס' ד"ה ואם יש .
(פרשת חלא) : דף ב' חוס' ד"ה וליחוס ובמהרש"א . (שם) :
דף י"ז ח' חוס' ד"ה מבטלין . (פרשת גלבים) : דף י"ח ח'
גמ' וליחתי וכו' . (פרשת משפטים) : דף י"ח ב' חוס' ד"ה
יסיי חלו . (פרשת שופטים) : שם חוס' ד"ה ל"ג
ובמהרש"א ש"ך . (שם) : שם בסוגי' ובדברי הספלאה .
(שם) : דף ב' ח' בסוגיא ובפני יוסע . (שם) : שם
בגמ' ונ"א חלא וכו' . (שם) : דף כ' ב' ובספר הפלאה :
דף כ"ג ח' חוס' ד"ה מ"ש ובמהרש"א ש"ך . (שם) : דף
כ"ב ח' חוס' ד"ה שכן יש ובמהרש"א ש"ך . (פרשת חלא) :

(שם) : דף ע"א בגמ'. (פרשת חיי שרה) : דף ל"ט א'
 בגמ'. (פרשת חרומה) : דף קמ"א א' בגמ'. (פ' משפטי)
 דף קמ"ו א' חוס' ד"ה וסבלנות. (פרשת חיי שרה) :
 דף קמ"ח ב' בסוגי'. (פרשת יתרו) : ר"פ גט פשוט
 ובס' ח"י. (פרשת שופטים) : דף קס"ג א' חוס' סד"ה
 ור"י ומסרש"א. (שם) : דף קס"ז א' בגמ'. (שם) :
 שם ב' בגמ'. (שם) : דף קס"ח ב' בביאור שיטת הרשב"ם.
 (פרשת שופטים) : דף קס"ט א' בביאור כל הסוגי'. (שם) :
 בסוף הפרק בביאור הסוגי' ורשב"ם :

סנהדרין

דף ד' א' בגמ'. (פ' וירא) : דף י"א א' ברש"י. (פרשת
 תלז) : דף כ"ו (פרשת קרח) : דף כ"ט א' בחוס'. (פרשת
 בראשית) : דף ל"ג א' (פ' הברכה) : דף מ' ב' גמרא.
 (פרשת שופטים) : דף מ"ג א' בגמ' ובחוס' ד"ה משפ
 ומסרש"ל. (שם) : דף מ"ז ב'. (פרשת ואחחנן) : דף נ"ו
 ב' בגמ' ומסרש"א בח"י. (פרשת נח) : דף נ"ח א'. (פרשת
 וירא) : דף כ"ט א'. (פרשת וישב) : דף ס"ג ב'. (פרשת
 מטות) : דף ס"ד א' חוס' ד"ה ואל"ג ובמסרש"א. (פרשת
 שלח) : דף ס"ה ב'. (פרשת תלז) : דף ק"ה ב'. (פ' נד) :

עבודה זרה

דף כ"ד א' בגמ'. (תשובה ב') : שם בכל הסוגי'.
 (תשובה ג' א' י"א) : דף כ"ה א'. (פרשת לך) : דף
 נ"ג ב'. (פ' ראש) : דף ע"ג א'. (פרשת נשא) :

שבועות

דף ג' א' חוס' ד"ה ועל הזקן. (פרשת נח) : דף ה' ב'
 גמ' א"ה קרום וכו'. (פרשת חזריע) : דף י"א א' חוס'
 ד"ה הואיל ובמסרש"א. (פרשת שמיני) : דף כ"ח א' בחוס'.
 (פרשת מטות) : דף מ"ה ב' ובחוס' ד"ה מתוך. (פרשת
 שופטים) : שם שם. (שם) : שם בסוגי'. (פרשת
 קדושים) : שם בחוס' ד"ה כי מעט. (שם) : שם
 ב' גמ' א"ה וברץ ובמסרש"א. (שם) : שם בגמ' אגל
 חמר. (שם) : דף שם חוס' ד"ה ונחבז ל' * (שם) :
 שם חוס' ד"ה אפילו קלץ. (שם) :

מכות

דף כ"ב בגמ'. (תשובה ב') :

הוריות

דף י' ב' בגמ'. (בסדר לסיום סדר מיקון) : דף י"ב
 במתניתין. (שם) :

זבחים

דף ב' ב' בסוגי'. (פרשת לו) : דף ג' א' (שם) : דף
 מ"ד ב'. (פרשת ויקרא) : דף ע"ג ב' בחוס' (פרשת
 נשא) : דף ל"ט א' חוס' ד"ה ע"י. (פרשת שמיני) :

מנחות

דף כ"ט ב'. (פרשת יתרו) : ס"פ הקומץ במשנה
 ארבע ליזית וכו'. (פרשת שלח) : דף פ"ז א'. (פ' פנחס) :

בהגהות מפרשי ה"ס שם. (שם) : דף ל' גמ' אר"י. (בסדרין
 לסיום סדר נשים) : דף ל' ב' חוס' ד"ה שער. (פרשת
 בהר) : דף ל"ח א'. (פרשת דברים) : דף מ"א א'. (פרשת
 משפטים) : דף מ"ב גמ' וחוס'. (דנוש ראשון וחמישי) :
 דף נ"ב ב' בישוב כל הסוגי'. (פרשת משפטים) : דף ס'
 א' ובחוספות. (שם) : דף ס"ה ב'. (שם) : דף ע"ט א'.
 (שם) : דף פ"ט ברש"י ובחוספות. (שם) : דף פ"ז ב' ברש"י.
 (שם) : דף פט א' ובפני יהושע. (שם) : שם בגמ'
 ומא' אפסדתיך ובפ"י. (שם) : דף ל"ה א' ברש"י ד"ה בשוגג
 בפני יהושע. (שם) : דף ל"ט ב' ובחידושי מהדורא בתרא.
 (שם) : דף ק"ז א' חוס' ד"ה עיזוב. (שם) : דף ק"ז ב'.
 (שם) : דף ק"ח ב'. (שם) :

בבא מציעא

דף ב' ב' חוס' ד"ה וליחזי. (פרשת תלז) : שם
 בסוגי' ברש"י וחוס' ומסרש"א. (פרשת שופטים) :
 דף ג' א' חוס' ד"ה מפני. (שם) : שם חוס' ד"ה
 בטולה ובכל הסוגי'. (שם) : דף ד' א' בגמ'. (פרשת תלז) :
 שם בסוגי' פ"ו יוכיח. (פרשת שופטים) : שם חוס'
 ד"ה וע"מ. (שם) : דף ד' ב' בסוגי'. (שם) : דף ה' א'
 בגמ' ובמסרש"א ש"ף. (שם) : דף ה' ב' בגמ' ובמסרש"א.
 (שם) : שם בגמ' וחיפוק ל'. (שם) : שם בכל
 הסוגי'. (פרשת תלז) : דף ו' א' רש"י ד"ה נימא ובמסרש"א.
 (פרשת שופטים) : שם בגמ' המע"ה וברש"י ד"ה בעדים.
 (שם) : שם בסוגי'. (פרשת תלז) : דף ו' ב' חוס'
 ד"ה קפץ. (פרשת נשא) : דף ז' א' בסוגי'. (פרשת תלז) :
 דף ח' א' בכל הסוגי'. (שם) : שם בגמ' אי נימא וכו'
 ובמסרש"א. (שם) : שם בגמ' אלזא מסיפא. (שם) :
 דף י"ב ב' בישוב כל הסוגי'. (פרשת תלז) : דף י"ד ב'
 חוס' ד"ה חריץ ובמסרש"א. (פרשת משפטים) : דף ע"ו
 ב' בגמ'. (שם) : דף ט"ז ב'. (פרשת תלז) : דף י"ח
 ב'. (שם) : דף כ' ב'. (שם) : דף כ"ו ב'. (שם) :
 דף ל"ד ב' בגמ' (פרשת משפטים) : דף ל"ה א' בגמ'.
 (שם) : דף ל"ה ב' רש"י ד"ה כולד ובמסרש"א. (שם) : דף
 ל"ז א' חוס' ד"ה גזל. (שם) : דף ל"ט ב'. (שם) : דף
 ס"ג רש"י. (פרשת בהר) : דף ס"ד ב' חוס' ד"ה ולא
 ישכור. (שם) : דף ס"ה א' במשנה. (שם) : שם חוס'
 ד"ה דניחא ל'. (שם) : שם ב' בסוגי'. (שם) : דף
 ס"ח א' בגמ'. (שם) : דף ע"ב ב' בכל הסוגי'. (שם) : דף
 ע"א א' בגמ' ל"ג. (שם) : דף ע"ג ב' רש"י ד"ה
 אסמכתא. (שם) : דף ע"ו ב' רש"י ד"ה כד"א. (פרשת
 משפטים) : דף פ"ב א' בגמ'. (שם) : דף ל"א ב'
 בגמ'. (תשובה ג' א' כ"ה) : דף ל"ה ב' בגמ' ובחוספות.
 (פרשת משפטים) : דף ק"ב ב' חוס' ד"ה קלילה ובפ"י.
 (פרשת קדושים) : דף ק"ג א' חוס' ד"ה וכמשכיר. (פ'
 קדושים) : שם חוס' ד"ה ולשילם. (שם) : דף ק"ז א'
 רש"י ד"ה איפחית ובמסרש"א. (פרשת משפטים) :
 הסמוקי יוסף ס"פ השואל. (שם) : שם בפ'
 המקבל. (שם) :

בבא בתרא

דף ב' רש"י ד"ה ה"א במסיפס. (פרשת משפטים) : דף
 ל"ב א' בגמ'. (שם) : דף ב' ברש"א ד"ה אמאי
 קאסמכתא. (שם) : שם בחוס' ד"ה אמאי. (שם) :
 דף ל"ו ב' בסוגי' וברב אלפס. (שם) : דף מ"ג ב' בחוס'
 ד"ה וכוין. (שם) : דף מ"ה ב' גמ' מחיב רבא ובס' חוסן
 ישועות. שם : דף ס"ג ב' רשב"ם ד"ה ח"ש ובחוס'.

שופר (פרשת פנחס) ריש הלכות שחיטה . (תשובה ג' אורח י"ג) : פ"א מהלכות קרבן פסח . (פ' יתרו) : ריש הלכות ק"פ במל"מ . (פ' תשא) : פ"י מה' כלי המקדש . (פרשת תלוי) : פ"ה מהלכות זיאת מקדש ככ"מ . (פ' פקודי) : פ"ז מה' פסולי המוקדשין . (פ' ויקרא) : רפ"י מה' פהמ' . (פ' תשא) : פ"ד ה"י מה' מעה"ק . (פ' לו) : פ"ב ה' י"ה מה' ע"א . (פ' שמני) : רפ"ב מה' גיבורים . (פ' תשא) : פ"א שם במל"מ . (פ' קרח) : ספ"א ה' מעילה במל"מ . (פ' חקת) : שם ככ"מ ובמל"מ . (תשובה ב') : שם . (תשובה ג' אורח י') : רפ"א מהלכות תמורה . (פ' בחקתי) : פרק ע' דלכות עבדים . (פ' שופטים) :

ש"ע אורח חיים

סוף הלכות נשיאת כפים במ"א . (פ' תלוי) : סימן תל"ח . (פ' אחרי) : סימן תק"ג במג"א ס"ק י"ג . (פ' בא) : סימן תנ"ט בבאורי הגר"א . (פ' בטהלותך) :

ש"ע יורה דעה

סימן א' ס"ג בבאורי הגר"א . (פ' ראה) : סי' י' ס"א (שם) : סי' ק"י . (פ' תשא) : סי' רי"ז בע"ז ובש"ך (שם) : סי' רל"ב ס"ק י"ב . (פ' מטות) : סי' רס"ז בב"י . (פ' במדבר) : סי' שט"ג ס"ד . (פ' תמורה) : שם סוף סי' ובבאורי הגר"א . (פ' חקת) :

ש"ע אבן העזר

סימן מ"ז ס"ק י"ח בדברי הכ"ש . (פ' תלוי) : סי' קי"ט בב"י . (תשובה א') :

ש"ע חשן משפט

סימן א' . (פ' משפטים) : סי' ג' . (פ' יתרו) : סי' ל' . (פ' שופטים) : סי' ל"ב בש"ך . (פ' בראשית) : סי' ל"ט ס"ק י"א בש"ך . (פ' שופטים) : סי' מ"ו ס"ק פ"א בש"ך . (שם) : סי' ע"ב ס"א . (פ' משפטים) : סי' ע"ה ס"ק כ"ג בש"ך ובתומים שם . (שם) : ס"ק ו' בתומים שם . (פ' חלא) : סי' ע"ז שם . (שם) : ס"ק י"ז . (פ' משפטים) : סי' ל"ט ס"ק י"ז בש"ך . (פ' שופטים) : סי' פ"ט . (פ' משפטים) : סי' קי"ב ס"ק ט' בסמ"ע ובגה"מ שם . (שם) : סי' קל"ג בטור . (פ' תלוי) : סי' קכ"ט ס"ד בסמ"ע וש"ך . (פ' משפטים) : סי' רפ"ד ס"ק ד בסמ"ע . (פ' חלא) : סי' תכ"ד . (פ' בטר) : סי' שס"ב בטור ובסמ"ע . (פ' משפטים) :

תשובות שאגת ארי

סימן כ"ט . (פ' תלוי) : סי' ל"ג ובקונטרס אחרון . (פ' פנחס) : סי' ע' . (פ' אחרי) : סי' ע"ז . (פ' בא) : סי' ע"ז . (שם) : סי' ע"ה . (פ' בחוקתי) : סי' פ"ב (שם) :

בכורות

דף ו' ב' בגמ' . (פרשת וירא) : שם . (פרשת ראה) : דף ט' במחזיקין . (פרשת משפטים) : שם ב' בתום ד"ה לאפקועיכו . (שם) : דף י"ב א' רש"י ד"ה קמ"ל . (פרשת תמורה) : דף כ"ח א' . (פרשת במדבר) : דף ל"ז ב' . (פרשת תמורה) : רפ"ט ב' . (פרשת תלוי) : ד' מ"ח א' בגמ' . (פ' משפטים) : ד' מ"ט א' . (פרשת קרח) : דף ל"ח א' תום ד"ה וא"א . (שם) : ס"פ י"ב במשנה . (פרשת שלח) :

חולין

דף ב' בתום ד"ה וסופג ובמהרש"א . (פ' בחקתי) : ד' ג' ב' תום ד"ה בודק . (פ' ראה) : דף ט' א' רש"י ד"ה ל"א . (שם) : דף ז' ב' בגמ' . (פרשת ואחמון) : דף י' א' . (פרשת ראה) : ב' תום ד"ה ודלמא . (שם) : דף י"ג א' בסוגי' : (שם) : דף י"ט א' . (שם) : ב' ברש"י ובמהרש"א . (שם) : דף כ"א א' . (שם) : ב' תום ד"ה מה חטאת וברש"י . (שם) : שם תום ד"ה כמשפט . (שם) : שם רש"י ד"ה ואינו מדיל . (שם) : דף כ"ב א' תום ד"ה והקריבו . (שם) : דף כ"ג ב' רש"י ד"ה ומה עגלה . (שם) : שם תום ד"ה ומה . (שם) : דף כ"ה א' בגמ' . (פרשת שמני) : דף כ"ו בגמ' . (פרשת קרח) : דף ל"א א' . בגמ' ובמהרש"א בח"א . (פרשת ושלח) : דף ל"ו א' רש"י ד"ה לעצמי ובספר ראש יוסף . (פרשת תשא) : דף ל"ו א' בגמ' . (פ' ושלח) : דף ק"ב ב' . (פרשת תשא) : דף ק"ד א' . (שם) : דף קט"ו תום ד"ה מדאמר . (תשובה ג' א' י"ט) : דף קכ"א ברש"י . (פרשת תשא) : דף קכ"ד א' תום ד"ה וחבתן . (פ' שמני) : דף קל"ו א' . (פרשת תשא) :

תמורה

דף ד' ב' בגמ' . (פ' משפטים) : דף כ"ח ברש"י . (תשובה ג' אורח ב') :

נדה

דף י"ד א' . (פרשת מואב) : שם תום ד"ה ולמחר (שם) : דף נ"א א' . (פרשת חגה) : סוף מגילה (בסדרן לש"ס) :

סדר טהרות

אהלות פרק ו' מ"ב ב"פ הרא"ש . (פרשת ממו) : נגעים פ"א מ"ג . (פרשת תזריע) : שם פ"י מ"ט . (שם) : שם פ"ד מ"ב בר"ש ורע"ב . (פ' מואב) : שם שם מ"י . (שם) : ידים פ"ב מ"ג בר"ש . (פ' שמני) :

רמב"ם

חלק א' פרק ז' מהלכות ע"ז . (פ' תשא) : שם פ"א מהלכות חמץ ומלא . (פ' בא) : שם רפ"א מהלכות

מעוֹתֵי הַדְּפוּס וְהַהֶעֱתָקָה

דף ע' שורה	המערות	צ"ל	דף ע' שורה	המערות	צ"ל
ג' ב'	י"א	היום חנוי	ג' ב'	י"א	היום חנוי
ה' ג'	ה' ב'	ע"ב	ה' ג'	ה' ב'	ע"ב
סס	כ"ז	מפני שחפסר	סס	כ"ז	מפני שחפסר
ו' ד'	י"ג	שהביא הפד"ח	ו' ד'	י"ג	שהביא הפד"ח
ז' ה'	ה'	חליבה דר"י	ז' ה'	ה'	חליבה דר"י
כ'	ז'	ש"ל	כ'	ז'	ש"ל
ד' ח'	ח'	דלמותי היא	ד' ח'	ח'	דלמותי היא
ח' ד'	כ"ט	והז הדבור	ח' ד'	כ"ט	והז הדבור
ט' ב'	ל"ה	כחיון בשפטים	ט' ב'	ל"ה	כחיון בשפטים
		ועניני טוען			ועניני טוען
סס	מ"ז	ש"מ הים	סס	מ"ז	ש"מ הים
ג'	מ"ח	החזיה ברכ"י	ג'	מ"ח	החזיה ברכ"י
י' ד'	ל"ז	חבל חסכפיה	י' ד'	ל"ז	חבל חסכפיה
י"א ד'	ז'	לכן פירש"י	י"א ד'	ז'	לכן פירש"י
י"ב ח'	ל'	פסע יוסר	י"ב ח'	ל'	פסע יוסר
ד'	י"ע	ב' ל"ט	ד'	י"ע	ב' ל"ט
סס	ל"ג	כד"ח חקובלו	סס	ל"ג	כד"ח חקובלו
ג'	מ"ב	חיוק חורה	ג'	מ"ב	חיוק חורה
סס	מ"ה	חורה חיו	סס	מ"ה	חורה חיו
י"ג ב'	ט'	דעדים חכ"י	י"ג ב'	ט'	דעדים חכ"י
י"ד ד'	כ"ה	מחדש ג"ח	י"ד ד'	כ"ה	מחדש ג"ח
ט"ו ח'	מ"ז	מק' יחלחוקו	ט"ו ח'	מ"ז	מק' יחלחוקו
ב'	כ"ג	פינול פינול לדעה	ב'	כ"ג	פינול פינול לדעה
ט"ז ג'	ח'	כד"ה פסול	ט"ז ג'	ח'	כד"ה פסול
י"ח ב'	מ"ה	עצ"כ דלא	י"ח ב'	מ"ה	עצ"כ דלא
ד'	כ"ה	הפילו החום	ד'	כ"ה	הפילו החום
ט"ב ב'	ב'	חיו מוסר	ט"ב ב'	ב'	חיו מוסר
י"ג ח'	כ"ה	ופירש כולהו	י"ג ח'	כ"ה	ופירש כולהו
ב'	כ"ג	כן ע"ד	ב'	כ"ג	כן ע"ד
סס	כ"ה	שחין לו עליו מ"מ	סס	כ"ה	שחין לו עליו מ"מ
סס	נ"ח	לא לטעון הכ"ל	סס	נ"ח	לא לטעון הכ"ל
סס	מ"ז	וגדחה לומר כן	סס	מ"ז	וגדחה לומר כן
ד'	מ"ג	דמתחלה דמשום	ד'	מ"ג	דמתחלה דמשום
כ' ה'	ג'	הכנה"ב ואינו	כ' ה'	ג'	הכנה"ב ואינו
סס	ט"ז	חין לו בירי	סס	ט"ז	חין לו בירי
סס	י"ט	מנו כל"ל	סס	י"ט	מנו כל"ל
כ"א ג'	מ"ח	ד"ה לחי ולא מקשי	כ"א ג'	מ"ח	ד"ה לחי ולא מקשי
כ' ב' ח'	ו'	דכיון דהוי	כ' ב' ח'	ו'	דכיון דהוי
סס	י'	החם שונם	סס	י'	החם שונם
סס	י"ב	לא לקיא כמ"ל	סס	י"ב	לא לקיא כמ"ל
כ"ב ב'	כ"ו	גריסין שטועס	כ"ב ב'	כ"ו	גריסין שטועס
כ"ג ח'	י'	שחייבו עפ"י	כ"ג ח'	י'	שחייבו עפ"י
ג'	ג"ח	יום ולילה ה"ל	ג'	ג"ח	יום ולילה ה"ל
כ"ד ח'	י"ח	וגדחה פי'	כ"ד ח'	י"ח	וגדחה פי'
ג'	ט"י	מין שקורין	ג'	ט"י	מין שקורין
סס	י"ז	דביא חסכרה	סס	י"ז	דביא חסכרה
ד'	כ'	רש"י כד"ה סס	ד'	כ'	רש"י כד"ה סס
כ"ו ב'	ח'	ממש שהרג	כ"ו ב'	ח'	ממש שהרג
ג'	ה'	דאירי בשמון	ג'	ה'	דאירי בשמון
סס	מ"ח	חוקא כלדין	סס	מ"ח	חוקא כלדין
ד'	ס'	היה לו לירא	ד'	ס'	היה לו לירא
כ"ז ג'	י'	הוא לפירש"י	כ"ז ג'	י'	הוא לפירש"י
ד'	י"ח	כסברה דהבונס	ד'	י"ח	כסברה דהבונס
כ"ח ב'	ז'	סס מלריסין	כ"ח ב'	ז'	סס מלריסין
כ"ט ב'	ל"ב	חין בו סטר	כ"ט ב'	ל"ב	חין בו סטר
סס	כ"ד	דס"ד חין כוחסין	סס	כ"ד	דס"ד חין כוחסין

ס פ ר

תורת אביגדור

הוא ביאור נחמד אף נעים • באורים יקרים ונפלאים •
בוהב ובפז הם מסולאים •

ע ל

שלחן ערוך אורח חיים

ישא מדברותיו • בפלפול וסברא אמרותיו • מים
התלמוד יסודותיו •

אשר חברתי

אני אביגדור מרדכי בחרב הגאון הגדול מיה אברהם עזרא כ"ץ
בעת אנכי רב ואבד פק"ק אסמריץ •

(בעהמ"ח ספר ענבי הגפן וספר ענפי תאנה וספר קרבן תודה וספר פרי הדר •)

וויילנא

כדפוס של ר' אברהם יצחק ובנו ר' שלום יוסף דווארזעץ •

שנת תרל"א לפ"ק

ТОРАТЪ АВИГДОРЪ,

Вопросы о Еврейскихъ обрядахъ Раввина М. Острины. Авигдора.

Вильна, въ Типографіи А. и сына Ш. І. Дворжецовъ на Вилейской
улицѣ въ домѣ Гореканаго подъ № 31.

1870

Дозволено Цензурою 19 Октября 1870 г. Вильна.

הקדמה

אמר המחבר הן אנכי הצעיר אשר ימי חיי עד כה מעט ורעים רבה כי פנעי הזמן נתנו
בי י נטע וסוכה אלהים אנכי הייתי כמסרא להק. זה זמן בכיר נחליתי במחלת לב.
ובראותי כי נעים ומירות ישראל אמר ימי שנותינו שבעים שנה ורז"ל אמרו בימי דוד אפסיו
שני ונתמעט הבריות מדור לדור ומה גם בדור הזה אנשיה קצרי יד כל לב לחלי ובשרם
איש כמוני הלזש במאור מי יורע חיי כמה אי לואת נתתי אל לבי להדפיס חידושי על ד'
חלקי שיע ויען כי רבות החידושים הנמצאים ת"י ואפס כסף להדפיס הכל לואת ארפס
בסדר מקורם על אר"ת ובהמצא שניאה יריגני לכף זכות כי א"ל מעתיק וכל חידושי כמו שהיא
כתוב כן נדפס בלי מועתק ואינני בדפוס זביני ביני יתהוה שניאה ומועות ולא עסקתי בחיבורי
הרבה ושניאות מי יבין והמקום דין אתכם לכף זכות ויבא הגואל בב"א :

המחבר

תורת אביגדור

אורח חיים

נגדו בהצוננות כי ירצץ לראשונה ממולו הרהק כעשרה לעדים וימודד בעיניו הארץ טרם ידלג . הנהגת השי"ת עם ישראל ג"כ כן כי כאשר ישראל זכאין אז מראה גבורתו כמו בק"ם ובהשפלת ל"א מלכים כרגע ספו המו חכן כאשר אין ראויין לזאת רק קנאת ה' לבאות יעשה זאת אזי בהסתר ובהערכת מלחמה ע"י חיוו סיבה שבת מזומה מלהרע לישראל לזאת השי"ת נמשל לאר"י ולזאת ה' כגבור ילא למראה גבורתו לעין כל דע כי חומתי הנהגתו כלים מלחמות בהחזקה סיבה זאת כאשר לא יזכו רק יעיר קנאה קנאת ה' יעוררו לעשות נקמה בגוים אז יריע הף ילחיה בדרך חגי המלחמה בחרוטה וקול שאון להבעית ולהטיל חימה ועיין בסוטה (מ"ב) אל החפזו מקול קרנות אל תעורו מפני קול צוחות משא"כ בעה על חיוציו יתגבר בגבורה כל אליהם . הנהגת האדם עם היל"ר הוא ג"כ בשני פנים אלו הן הלדיק הגדול אשר יראה השי"ת בוער בקרביו והיל"ר בטל ומבוטל אלו אז כאשר היל"ר ברוטו להגבר בו אזי מחוך רעבונו והשקתו לליווי השי"ת טורפו וחומסו וממחו כלכן חכן כאשר האיש חיוו מסובל ביראת השי"ת כ"כ אזי לא יחשוב בלבו כי נקל בעיניו להנהגה מול היל"ר לא כן רק במלחמה ובחכמה יעמוד למולו כי אם לא ח"פיה לא יהי' ביכולתו להכניעו ולז"ל יתגבר כאר"י בעיו ובגורו ילחם מלחמת היל"ר כאר"י הזה הף שהוא גבור וחזק מ"מ חיוו סומך על גבורתו רק במלחמה יעמוד למולו ובבהחכמות חיד ללחם מכש"כ האדם אשר הוא ביראת והיל"ר טורח בודאי אל ידמה כי בקל יכבו לא כן רק ענה וגבורה למלחמה וכן באופן השני כאשר הוא מסובל ביראת השי"ת והוא נמא ורעב ומרד לדבר ד' חיוו יהיה ההגברותו ג"כ כאר"י הזה אשר בעה רעבונו טורף ודורס בלי חמלה כן יכש היל"ר ח"י ויקום בצוקר לעבודת הבורא ואל ימנעו הקור ולא ינעם לו ההנמיה וחשוקה אהבת השי"ת יסקוט בלבו כל נועם וטוב טוה"ז :

סעיף ו' א' הקרבות לא יאמר אלא ביום . וג"ל דב"ז אשר הבה"כ הוא סגור לא יאמר הקרבות יען דמבואר בסי' קנ"ב ברמ"א דאסור לסחור דבר מבה"כ וכחב המג"א בס"ק ו' דקני כנוח חכן מן ההיכל יעו"ש נמלא דבה"כ הוא בבחינת היכל דהוא מקדש מעט וק"ל דשלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולין . ודע כי החו"ט פ"ג דתמיד משנה ז' כתב לא היה שומע השוחט עד ששומע קול שער הגדול שנפתח מלאחי כתוב דלמדין בגמרא אל פתח אוהל מועד עד ששהא פתוח ומשם למדין לכל הקרבות ולפי"ז חמה שם על החו"ט עירובין (דף ב' ע"א) ד"ה שלמים ששחטן כו' דכיון דכל הקרבות חין נלמדן אלא משלמים מחו"ק שאל להו הא חמיר גופיה לא שמתין אלא משלמים ופל הרמב"ם חמיהני ג"כ שצ"ה מהל' משה"ק כתב שלמים ששחטן קודם שנפתחו דלתות ההיכל וברי' כל הקרבות כן יעו"ז והנה לפי שעה נעלמה מבעל חו"ט ד' רש"י שכתב להדי' במס' זבחים (ד' ס"א ע"א) דההוא דחיווהו מקומן שלמים דוקא קאמר משום דכתוב בכן ושחטו פתח אוהל מועד ולא יליך

שאר

אלף

(ח) במחבר סעיף א' יתגבר כאר"י כו' . ענין דמיונו לאר"י כ"ל דהנה חכמת מזג וטבעיות אשר הטבע באר"י . גבור מכל מלך על כל . ענה שבעו הצי"ח הנכנע בפינו לא יאונה לו רעה . המספרים יאמרו כי גלגל תסורה לאר"י האסור בכלוב כלב קטן שחור ויפה הואר ויחרד הכלב ויפול אחור על גבו ויחפתל כמחש הושיט לשונו מפיו ונשא כפיו כמההקן ובראות האר"י כ"ז העמידו וברח בריח עמו עד כי לא חשך פיו לאכול עדי פתח פיו מקודם הכלב . ובעת טרצה לו סנהו והכלב דלג עליו מרט שעריו ונשכו לא הרגיוו רק שמת בשחוק אהבו ובעה כל קץ כלב שאג מנהמת לבו וחבק פיגרו צורעיו ובימים אחדים מה נס הוא מדאבון לבו . לא כח חסד לגמול עם המטיב עמו . המספרים יאמרו כי איש עלפים באפריקא ראה אר"י אשר ניער פיו לבלי חוק ורעם פנים ויטף לעלות על טף והנה האר"י רצץ מתחתיו בעינים מפיקות מבטי חתונות הראה על פיהו ובגורו חקעה טלס בחוקה ירד והוליא העלם מגורו וחלף זה השיב גמולו והביאו שלל רב . אשר רומא ברח עבר להדרתקלסם שמו וימלט אל אפריקא בדרך כל וכן בחוק מערה פתחים כל אר"י טורח חזון המערה ויבט אל העצד ברוח דהה והרים רגלו כמההקן לעורתו וירא והנה בנה האר"י כל קוד ונקבה ויוליא הקוד מרגליו ובגלויי הסחכות שם רטיה לרגלו וירפאחו וחלף זה כלכלו האר"י ג"י במערה והעצד הלך לדרכו ולעת קץ נחפס העצד וגם האר"י נחפס ונחרך משפטו להשליכו לכלוב האר"י ובפגסם הכירו זה את זה וחבקו זא"ז והתעלסו באהבים הנלבים שפטו למקבץ וישטעו עליו עוד נמר חבזי ויחמרמר האר"י ויקרע סגור לבו וישאלהו מה זה וספר להם מהחל ועד כלה וישלחה חפשי ואר"י ידירו נהטוהו למחנה והיה אהבהם לחות ולמופת בישראל ויתר חקפו וגבורתו ונדיבותו הלא הם כחובים על ספרי השבע . וזה"ל כמומר נפלא שיתבונן האיש על טבעות הצי"ח החזקים אר"י וגמר אשר מתחלוננים חמיד על בריאתם להיות טרפם ומחיהם מחללי אדמה ולמה יגרע מהאדם אשר השי"ת יספיק די חייתו . לזאת עושה עבודתו ע"ל ההכרח למלאות נפשו כי ירעב וכ"כ אשר יש לאל ידו למנוע מבא בדמים יושב לבטח והאדם אשר השי"ת מספיק מזונו גוזל וחומס רוחל והורג ולא עוד כ"א מבוקר ועד ערב לאור יקום רוחל יקטול ועל זה אמר הכפירים שואגים להשי"ת על מה ולמה יהיו חיחס לטרף טוב טוב היל' לבקש מאל חלס ליהן סיפוקו ויען כי עשיתו ע"ל ההכרח חי לזאת חז"ח השמש יאספון ואל מעונתם ירבצון וכ"ל כשבכחו מבלי לטרוף סרף לא יפעול רע ורואה מהנגרע האדם כי ילא אדם לפעלו של הכפירים לעשות כמעשהו ולא עוד כ"א מגדיל הדבר דלעבודתו עדי ערב לא יסקוט ולא ינוח עדי הרג בלי חמל . רע ומר להאדם בפגטו עה רעבונו או בהתקומם לחולו לא יספיק לו רגעים אחדים לשפן שימו לפני ה' ענה לזאת נפשו . מיחתו וקבורתו למודים יחד בגויה האר"י . חכן בד"ז נפרדו זה מזה כי כאשר טרפו עבור רעיונו אז טורף וחומס בלי חמלה . ואם טרפו עבור כעסו במחוקומים נגדו אזי במלחמה יעמוד

שכבו לילך לאז חייב באפשרי לחטא כי רעיוניו מסובלים בהנטי
השינה ואיך יחטא ומאחר דזו הקליה לא יגרום לחטא אין חשש
בזה וא"ל להזהר רק ר"י הפשטא ח"ע למידת חסידות כי אף
בעת שכבו על מטתו דלחץ חשש בזה עבור כי לא יוכל למדך
מזה חטא ושון חשפ"כ היה זהיר מבלי יראה מבשר גופו
החולה - משא"כ בעת קיומו ממיתו או הזכירות חייב מפתח
מדת חסידות כ"א חובה הוא כיון דע"ז לא הפשטא ר"י וכ"ל
מחויב בדבר לזאת הטור וש"ע לא הזכירו מהפשיטה לחייב רק
למידת חסידות ונקטו מהלבושה דזכו מדינא ובלאוהו ר'
זיסקינד לפשוט הפוזמקאות אחר שהכנים רגליו למטה תחת
המכסה כמחנכה :

ב"ק ד' והוא מסתבר לפי הטעם של מחנ"כ דלחץ
בזה חילוק בין ד"ל לפחות כו' ולעד"ל דדבריו
חמושים וחייבו הוכחה כלל דהלל אמר רב הונא בריה דרב
יחזקאל לא מסגי ד"ל בגילוי הראש אמר שכינה למעלה מראשי
ח"כ גם באיסור גילוי הראש נאמר ג"כ הטעם דמחנ"כ דשכינה
למעלה מראשו פירושו של מחנ"כ ואשפ"כ חייב רק בהליך ד"ל
ומהרש"ל בח"א חסדרה וכחז שיטתו של ארס בכ"מ ד"ל וזה
שכולך חותן ד"ל בקומה זקופה ודומה לו כאלו הם שלו ממס
ואין מקום לשכינה שם וככחוב אמר מחנ"כ יעו"ש - והפרמ"ג
באשל חברה ס"ק ה' כהב ועיין ר"מ הל' דעוה ה"ח לא
ילך ח"מ בקומה זקופה ובגמ' אמר חסור משמע כ"ל ואפשר
כ"ל ד"ל וז"ל פחות נמי והא מלן יעו"ש ונפלאהי ח"ך לא
שה עינו רק לדברי הגמ' דקדושין (ד' ל"א) ונעלם מעיני
הבדולח דברי הגמ' ברכות (ד' ל"ט ע"ב) שזה דברים נגזרי לו
לח"מ כו' ואל יהלך בקומה זקופה כו' הרי דברי הרמב"ם הן
הן דברי הגמ' ברכות - והנה דברי הטור בפסקי הרא"ש
לחזקיה סותרים זא"ז דבברכות כחז נפ' כילד מצרכין
חות מ' ואל יהלך בקומה זקופה ולא הזכיר ד"ל ובקדושין פ'
ראשון חות מ"ו חסור לילך ד"ל בקומה זקופה ובגילוי הראש -
אמנם הוקשה להם כיון דאמר דחסור לילך בקומה זקופה
ח"כ משמע אף כל אדם ואיך אמר גנאי לח"מ דוקא ע"כ סברי
לחזק דכ"ל דוקא ד"ל וז"ל ח"ך בפחות וכן פירושו דאמר מר
המהלך בקומה זקופה חסילו ד"ל כאלו דוחק רגלי השכינה ע"כ
אין לח"מ לילך אף בפחות כי הרוצה לא יבחין אם ד"ל הלך או
פחות ונגזרי הוא לו מפני חשש הרואין גמלא הפסקי הרא"ש
דברכות דקאי על ח"מ שפיר לא הזכיר ד"ל משא"כ בקדושין
דקאי על כ"ל שפיר נקט ד"ל גמלא שפיר בכלן להליכה
בקומה זקופה סהם וכחז יען דיש ח"ש שאסור לילך אף
בפחות כגון ח"מ וכ"ל ראשי לעשות עמלו ח"מ לענין זה משא"כ
לגילוי הראש דלחץ רב הונא בריה דרב יחזקאל דהוא ח"מ מ"מ
לא היה נוהג רק בד"ל לזאת סהם וכחז ולא ילך ד"ל
כן גל נכון :

ב"ק ה' רובב כמאלך דמי עי' במס' שבת ד' ה' ע"ב תוד"ה
לחז ובגמ' ואל דכונתה דספינה דמיא ליד דחיהו
מסני וממטיא והממטיא אין ממטיא דעם אחרת כמו כן
ספינה מינה ניחא ומיח ממטיא ומיח דממטיא ח"ל דעם ולא
מקרי דעם אחרת משא"כ בעבד הממטיא דעם אחרת ומשיבא
לילך בחר הממטיא המהלך :

(ג) **במחבר** סעיף א' ועשוי לא נהגו לאמרו - כתב
הרד"א בשם חידושי דב"ש שח"ל זה אלא
ירא שמים וחסידי שהשכינה שרויה עליו אצל אינם חסרינא לא
משום דמחי כיוהרא וכחז ב"י ס' ג' דגמלא משפני זה נחבטל
מלאמרו כלל בדורות הללו ולעד"ל הטעם כמה שביטלו בדורות
אלו יען דיש להבין דברי הגמ' במס' ברכות (ד' ס' ע"ב)
הנכנס לבית הכסא חומר ההכבדו מכובדים כו' הרפו ממני
עד שאכנס ואעשה רגלי ואחז אליכם אמר חז"ל לא לימא אינש
הכי דילמא שפקן ליה ואולי כו' הלל איך יניחהו הא לא אמר רק
שיפיהו

שאר קדשים מינייהו ודברי רש"י אלו הובאו במס' יומא (דף
ס"ג ע"א) בתוד"ה שלמים יעו"ש ובקושיהו על החו' הפיר ג"כ
המהרש"ל במס' יומא (ד' כ"ט ע"א) ומתוך דקושיהם 'דהול'ל
האי פסול דפתיחת הדלתות נבי חמיר יעו"ש ותירונו לא
ניח לי דח"כ מחי תירנו דלשטרך שנפתח וחזרו ונגעלו
דמ"מ יותר טוב למכהב הדין קרא בתמיד דאפייה להאי
דינא לעולם משא"כ בשלמים לא משכחת האי דינא כ"ל
באופן הרוק ושלמים נילף מחמיר אף דחמיר חמיר דהוא קרבן
לזכור מ"מ הא שלמים חמירי דרגילים ומלמס ביוהר ומאי רח"ת
אף דהחו' במס' פסחים ד' נ"ח ע"ב ד"ה העולה עבדו מזה
לזכורתה לא גמרינן זה מזה מ"מ בכלן לענין זה בע"כ
דילפינן דהרי חזינן אליבא דאמרי ילפינן חמיר משלמים
ע"כ גיל דבאמית זהו חינו קושיא דלכתוב בתמיד יען דאש
היה כהני שם הוה נאמר דהא דכתיב וערך עליה העולה ולא
נאמר עולה לומר עולה הידוע - דהנה בחיבורי קרבן חודה
כחבתי על דברי הפוס' במס' פסחים (ד' נ"ח ע"ב) ד"ה העולה
כו' ותימא דבזבחים מפיקין מקרא אחרתה כו' וכחבתי לחרך
לפי מה שכתבו במס' יומא (ד' ל"ד) ד"ה העולה עולה ראשונה
דפירושו שהיא ראשונה לכל קרבנות לזכור דעולה שהקריבו
ישראל במדבר עולה חמיר הו"י - וא"כ למ"ד בחגיגה דעולה
ראיה הו"י ח"כ לא מלי למדרש כן מן העולה ח"כ מוכרח
לדרוש מקרא דמלבד עולה הצוקר גמלא דברייתא דפסחים
אחיה כמ"ד עולה חמיר הו"י ומכנה דבזבחים פ' כל ההדיר
אחיה כמ"ד עולה ראיה הו"י ושוב מלאחי מעין זה באור
חדש - והנה כדלל נאמר מדרשא דמלבד דהאי לזה כ"ל
כתירוק הו"ש דפסחים בגל' ד"ה העולה ולמ"ד דעולה ראיה
הו"י ח"ך נדרש מן קרא דהעולה עולה ראשונה והה'
המיוהר למאי אחי חמס"ל כך דהה' דהעולה היינו עולה
הידוע היינו חמיר שבהנה משארי קרבנות דבעי פתיחת
דלתות ההיכל ויקשה ע"ז דלחץ כלן שינוי דהלל בשארי קרבנות
ח"ל קודם פתיחת דלתות ההיכל דהחמיר קודם נקובית החו'
ול"ל דהאי הקדמה חייב לעיכובא ח"כ הוי שינוי שפיר דשארי
קרבנות כשיקרה ולא יעשה כמלואו כ"ל יקדים להתמיד ולא
יהיה נפתח דלתות ההיכל ג"כ כשר משא"כ החמיר לרין דוקא
פתיחת דלתות ההיכל ואל"כ פסול גמלא דהכחוב בל להורות
לנו דין הנאמר בקרא מלבד עולה הצוקר אשר לעולה החמיר
דחמירין קודמין למוספין לא יטעה הקורא דזהו לעיכובא
מגלה לנו קרא דהעולה הידוע דל' העולה משמע הנבדלה
ומשונה משארי קרבנו' ואיה השינוי אין זה כ"ל דלחץ לעיכובא
גמלא דה' המיוהר מורה לנו דמשונה חמיר משארי קרבנות
בדבר החדש וזה השינוי הא ח"ל כ"ל כדנאמר דהקדמה חייב
לעיכובא לזאת נאמר האי קרא דפתיחת דלתות נבי שארי
קרבנות ושוב ח"ל כן ואחיה האי קרא לחמיר באש חייב
ערין - ומה גם בלח"ה הלא מלינו כמה פעמים שנדרש באש
חייב ענין וא"כ מחי זה קושיא בכלן דיכחוב האי דרשא נבי
חמיר אמנם קושיית החו' הוא על הגמ' לבד דלמאי קאמר
שלמים ששחטן הול"ל חמיר ששחטן כו' שנאמר ושחטו פתח
חובה מועד אש חייב ענין לשלמים הנחו לחמיר ומדקאמר הגמ'
שלמים ששחטן משמע דיש נ"מ בשלמים גופיה ומקשה שפיר :

(ג) **ב"ז** ס"ק א' ומה שהפשטא ר"י עמלו בעגן פשיטת
חלוק ולא בלבישהו כו' - ולעד"ל בפשוט דהנה

מזן הזכירות בזה מבלי יגלה גופו הוא עבור כי הוא זה
קלות ראש וקלות הוא ענין שנמשך מזה להאדם לחטא כי כאשר
סר מעיניו יראה השי"ת יוכל לחטא אי לזאת ח"ל מלובש מבלי
יראה בשרו החולה עבור כי יחזקן כי הקב"ה מלא כל הארץ
כבודו ורואהו בחדרי חדרים ושי"ת פניו מבלי לעמוד הכן מפוטף
כמי ששומר אף לפני מלך ב"ר - ולפי"ז ח"ל להזהר כ"ל בעת
קמו ממטתו דלחץ כשיעמוד בקלות יומכך שיחטא לא כן בעת

והטור השמיט לזה וכחב רק שלא יחננו ותמה בפרמ"ג דל"ל
למה ולענ"ד דהטור מפרש דל"ל כרש"י רק הפירוש לא ליתב
בהדי' הוא כי לא יפרע מעומד ואמר לא ליתב בהדי' לא יב
לעשות לרכיו ולגלה עמו ולהיות יושב הכן לעשות לרכיו רק
ישב ואח"כ יגלה ומהאר דק"ל ח"ל הטור למחב זה כי כבר
כתבו מקודם מהא דברכות ד' ס"ב ע"א שאין נפרעין מעומד
אלא מיושב אמנם פירש"י מכון ביטור דל"ל מאי ח"ל דכי
חוליה לנביא מיהב לי במלי דעלמא וכי וכו מילי דעלמא
הלא דינא קח"ל מכוס ליתעו והוי דבר זה דומה לדיני ממונות
דמ"ס חנן לפירש"י חנן מדיני הדברים רק חשב שהוא מעניני
פסולת נשמו הבדלים לזאת קראן מילי דעלמא :

בב"ז ס"ק י"א אך ק"ל מפ' כל היר כו' ולענ"ד דטעם
האיסור משום כל חקלא כיון שאינו גומר כל לרכיו
וגם חן זה נקיות כיון שלא כלה מימי רגליו מש"כ לשם דאחר
עמוד ראשון דבר הסכנה יחלוץ חפילין וחזור ונכנס ש"ל מ"מ
רגליו בשלימות :

במחבר סעיף י"ד מפני שחילא ש"ל לנטלה ומי שפחו
יגרו להכשילו באיסור ח"ל או נדה או שאר ב"א
אסורה יסור טוב להחילא ש"ל לנטלה מלהכשל באיסור ב"א
אסורה ועיין במס' נחובות ד' ע' ע"א החס אונס הוב
וקשה הלא בכחב משמע דבריו היה במ"ש וישלח דוד ויקחה
וחבא חלו וישב עמה וכי משום דוד מלך היה מקרי אונס
היה כל טלדקא דאפכר ח"ל למעבד לנחום נגדו בכל עוז עיין
בנו"ב מהד"ת סי' י"ח שביאר בארוכה חזון מהות האונס
ולעבור על ד"ה נאמר רק למעט שלא ישמע לו וג"ל יען דבה
כבע היתה אז קטנה וקיי"ל דפ' חיי קטנה אונס הוא נמלא שפיר
אמר אונס הוב והאי ואכ"ע סבר דכיון דבדורות הראשונים
חולידו לח' כמבואר בסנהדר' ע"כ זמן גדולות החתול מקודם
נמלא גדולה היתה וח"ל סוב חירון זה ע"כ הונחרו לחירון
דהיה נותן גט לאשחו ועי"ל מחורן קושים החו' במס' שבת
ד' נ"ו ע"א ד"ה ליקומין כו' דהא אנוסה היתה ושריה כו' יען
דסבר כחירון אחרון דבכחן דלח היתה קטנה וא"כ אינה אנוסה
רק עיקר הסברא מטעם דר' יונתן דנתן גט נמלא חס היה
חשא שפיר לא היה לו זה ליקומין חן ההפלה הוסיף להפליא
דאש' סוטה גמורה הכל מודים דקדושין תופסין בה יע"ש
וג"ל דהבונה דרבי הפך בזוכיה לאמר דיש ממזר מח"ל ועפ"י
דברי החו' ביצמות ד' מט"ע ע"כ ד"ה סוטה דבבב"ל לא כתיב
הוייה ולא חפסי בה קדושין נמלא לדוד שהוא הבועל חס היה
חשא לא הוב חפסי קדושין ועיין בב"ש בח"ע סי' י"א ס"ק
ג' דהני ב' חירונים פליגי חס אונס אסורה לבועל כיון דהוא
בא עליה בריון יע"ש ועיין עוד שם בפירש"י ועוד מי
אסרוה על אוריה דאלו נאסר' כו' וק"ל אמאי לא הובית בפשוטו
מדדוד ח"ל לאוריה שילך לביתו אל אשחו ואם היתה אסורה לו
איך יעשה דוד כן להכשילו באיסור והחו' שבת ד' נ"ו כסבו
דמפלה שלא שמע לדוד לילך אל אשחו מקרי מורד במלכות
והלא זה לעבור על ד"ה וג"ל דבגדה ד' ט"ו איחא הבחין מן
הדרך נשיהן להן בחזקת טהרה ואיכא ע"ז חוקיותות הרבה
ופסק הש"ע דדוקא ב"ל ווסת ולא הגיע יע"ש נמלא ד"ל
דדוד ידע שהגיע טהרה וסחה וא"כ בזו דלח רמיה אנפשה
אמריקן שמה הרגישה עיין בבית אדם שער בית הנשים (סי'
י"ח) אף דמפלה היא י"ל שמה דרבה היה לראות בזק
פבור נמלא דוד ידע שבת שבע האמר לאוריה כי הגיע זמן
ווסת ויפרוש ממנה רק ראה להסחיר הדבר מאנשי עולם שידמו
שהולך הוא מאוריה שכל עליה עמ בואו מהמלחמה שמהא
לוחה שלא בשעת וסחה ע"כ הוכרח רש"י לראיה אחרת
ועיין שם עוד מפני מה לא אסרוה על דוד שהיה עדים הרבה
ידעו הנה מה שלא פירש כפי' החו' י"ל דסבר רש"י דאיסור
בועל הוא דוקא כדנאסר על בעל אבל היבא שלא נאסרה על
הבעל

שירפהו לרגע שפושא לרכיו עד שאכנס ואעשה רצוני ולא יסור
ואצ"י בחיקו לאמר חמ"כ המהינו לי המהינו לי עד שאכנס
ואלא וא"כ היינו הך המהינו והרפו שוין המה' גם יס להבין
דהמשמעות מנמ' דמלאכים חין מליון להאדם כ"ל בע"ש
בליה ולא צחול ואף לדברי בעלי חוס' שבת בסי' רס"ב שמח
חרו לאכנס לשלום מ"מ לפחות אחר הבנה ילכו המלאכים
חמנס ג"ל הטונה דהנה צ"ח הכסא שכיחי מזיקין כמבואר
ד' ס"ב ע"א גם שם של בה"כ דומה לשעיר כפירש"י שם ד"ה
שעיר גם שכיחי גם נחשים ועקרבים כמבואר שם כל הלכות
בה"כ גיטול מג' דברים מן הנחשים ומן עקרבים ומן המזיקין
נמלא דבה"כ הוא מקום סכנה ח' לזאת ב"מ סכנה שולח
הש"ס להאדם היסר מלאכי שמירה מבלי לזקק וכו' שפירש"י
שנאמר כי מלאכיו יליה לך כו' ולזאת בבואו המלאכים לשמרו
מהמזיקין מבקש בבקשה ואומר להם הרפו ממני פירש
חנו רסיון להמזיקין שיסורו ממני ולא יזיקוני נמלא דפירוש
הרפו ממני פירושו הרפו להמזיקין ממני עד שם גמר לרכי'
אמר חב"י לא ימלא ח"כ הכי דשם יפרשו הטונה הרפו ממני
דלא קאי להרוץ המזיקין כ"ל הרפו ממני חסירו ממני כי ח"ו
לזרז להמלאכים ושקפו ליה ואולי וכן מבואר דבר"ה וי"כ לא
יאמר זכרנו לחיים בפחה חתה הלמ"ד חלא בשו"ל שלא יוכל
השטן לאמר שמבקש לא חיים ע"כ חב"י אמר בנוסח שיאמר
שמרני שמרני עזרני עזרני סמכוני סמכוני וכו' ואל
ומבקש שמירתם והמהינו לי לשומרי עד שאכנס ואלא וע"כ חני
מעוז פני לילך לעשות לרכי' ולבקש שמירתם יען כן דרכן
של ב"א ולפי"ז דוקא בימיהם שהי' בה"כ מקום סכנה היו
הולכין עמו מלאכי שמירה כמו ב"מ סכנה לא כן כעת כי חש
סכנה ליכא לא מהמזיקין ולא מנחשים ועקרבים ח"כ ח"ו
מקום סכנה וחין הולכין עמו מלאכי שמיר' ע"כ לא נהגו לאמרו :

במנ"א ס"ק ז' במ"ש הזוהר כו' ובס' גיט' עולם סי' ב'
כתב דלענ"ד דנכון לנהוג כדעת הזוהר מאחר שגם
הש"ס יכול להחשש כן ולא עדיף לן פירש"י מפירושו של הזוהר
ודעת רש"י יע"ש והנה המענין יו"ט (פ"א דברכות) כתב
באזה"ל בטעם הדבר כו' לפי חכמי הטבע ח' מהסבות להולדת
הזכרים חס ח' רוח לפניה נוספת לפי שהיא חמה והזרע חס
מוליד זכר ואם רוח דרומית נוספת שהיא קרה מוליד נקיבה
ואמר ג"כ שיש מי שאומר שאפילו ההבטה לרוח לפניה מועיל
לזה יע"ש ח"כ משמע כפירש"י ויהיה ראשו לפון חמנס ג"ל
להיפוך דלפי הגלגל יש לי לאמר טעם אחר דלדברא האדם
לרין להאמין כי על כל משניח ד' והטבע לא יוכל לפעול מאומה
רק ואמין בד' והפלה חלו' כאמרס ז' במס' נדה מה יעשה
אדם ויהיו לו בנים זכרים ח"ל ישא חסה ההוגנת לו ויחקדש
עמו בשעת השמים אמרו הרבה עשו כן ולא הועילו חלא יבקש
רחמים ממני שהבנים שלו כו' נמלא זהו הענין בעלמא כאשר
שם מטחו בין לפון לדרוס היינו שראשה ומרגלותה זה למורה
חה למערב ומחבא אז כי חנו קאים בטחונו בהטבע ורק
בטחונו שם בה"ה"ה כי הוא משנה הטבע ומבקש רחמים ממנו
זמן שם מחשבתו עת השמים וזה הוראה כי בקשתו מהש"ס
הוא באמת ובהמים שם בטחונו בו ח' הקב"ה שומע לבקשתו
וממלא רצונו ע"כ ג"ל דראוי לנהוג כדעת הזוהר ובחשבות
דמ"ע מפלגו דהא פירש"י דפירש משום דשכינה במערב דהא
מוחר להרהר בדברי קדושה בשעת השמים גם הא הוי
במקום שיש גדר וכן הן ג"כ דברי הס"ז בס"ק ד' והס"ז לא
ראה לחשוב דמ"ע :

במחבר סעיף ט' לא יבד במהרה ובחזק כו' הוא מנמ'
דשבת (ד' פ"ב ע"א) מואן דעייל לבה"כ לא
ליתב בהדיא ולא לטרח טפי דהאי כרכשהא כו' וזה הטעם
קאי על ב' הדברים כפירש"י לא ליתב בהדיא במהרה ויחזק
לפי כנסתה הנקב בחזקה ונחקק סיני הכרכשהא ויולחם :

אף רק בזמן הגמ' מ"מ הו"ל להרמב"ם לבאר דהאיגמא
א"ל לרחוק רגליו • והנה הטור וס"ע לא הזכירו לזה ונ"ל
דסבדי יען דלכאורה קשה על מר זוטרא דלא משי' ואמר
רב מרדכי דסבדי אפילו בחול גמי' משום לא ילבש גבר
הלא יקשה עליו הדין ברייהא דנאמר רוחץ' אדם פניו כו'
ומיך יפלוט על ברי' חא דהלא הוא אמורא ודומק לאמר
דסבדי דהדין ברייהא דנאמר חס בשביל גיטות אסור פליג
על הדין ברייהא וסבדי בדין ברייהא דאסור דליטו ראי'
דיל' דליטות בשביל שיהי' נאה אסור דזכו מלבושי' אשה ואם
מחזין בשביל קונו ולכבודו של מקום שרי' ואדרבה חיובה
איכא כנ"ל וא"כ אמאי לא משי' ונ"ל דסבדי כהא דנאמר
במס' שבת (דף כ"ו ע"ב) אמר רב יהודה אמר רב כה' ה'
מנהגו של ר"י בר אלעי' ע"ס מביאין לו עריבה מלאה
חמין ורוחץ פניו ידיו ורגליו כו' ואם נאמר דכ"י לרדך
לרחוץ פניו ידיו ורגליו א"כ למאי רחץ עוד הלא בצוקר כבר
רחץ ומה הועלת לכבוד שבת יהי' כשירחץ חומי' עוד הפעם
הלא מבוסס ומרוחץ ועומד בע"כ מוכח דכ"י אסור לרחוץ
יען דלא מקרי כבוד קונו ברחיצתו דלא יאזוז שופרא רק
נשי' רק לכבוד שבת היה רוחץ דזכו הוה הוכחה דלא משום
שופרא עבדי רק לכבוד שבת • ואם כן כיון דרב
יהודה ורב ומר זוטרא ורב מרדכי ס"ל דאסור הכי קי"ל
וכן משמע מהוס' ד"ה בשביל לערו דהבנו דאם א"ל לער
אלא מהבניי' לילך בין בנ"ל שרי' הלא בנ"ל שרי' וכן
בפסקי' הוספות כהב בלוח ר"כ מוחר לגרר גלדי' לואה
וגלדי' מכה שגליו' אס מהבניי' לילך בין בנ"ל משמע דבנ"ל
אסור • והרמב"ם דנקט בפ"ל מהל' שבת הל' ב' להא דר'
אלעי' אפשר דסבדי דלף כשרחץ מצוקר מ"מ כשרחץ אחר
חלות עוד הפעם הוי כבוד שבת או מהלך דכל יום בליון
סני' ובש"ס בחמין דוקא כדאמר לרחוץ פניו ידיו ורגליו
בחמין וכן הגמ' מביאין לו עריבה מלאה חמין • מ"מ נ"ל
דמי' שאינו רוחץ פניו ככ"י משום לא ילבש אין מחזיקין אוחז
כי כן נראה דעת ההוס' וכתיר וס"ע :

במחבר סעיף ט"ז דוד הי' נזהר שלא לישן ס' נשמין
כדי שלא יעשו טעם מיחה ונ"ל יען דמבואר
דשינה א' מס' מתיבה (בבבבב ד' ג"ז ע"ב) נמלא כל נשימה
הוא חלק ס' ממיחה וכשישן ס' נשימות אז הוא טעם מיחה •
ובט"ז ס"ק י"ב הובא מהבואר דיוהר מס' נשימות הוי מסיטרא
אחרת • ולפי"ז נ"ל גבי חוטי המעגל דהי' יען ע' שנים דכל
ג"ט נשימות היה המעורר מנהגו דא"ל לזריק מה שיהיה
בגחו מסיטרא אחרת :

במג"א ס"ק ט"ז דלא יחמיר בעל נפש אלא ביום • וקשה
דמדברו משמע דביום ג"כ איט' רק לחומר מעל
נפש ובאמת בגמ' אסור קאמר וכן הוא בס' רנ"ל שאסור
לישן ביום יוהר משינת הסום שהוא ס' נשמין יעו"ש ונ"ל
דכונה המג"א דלא יחמיר בעל נפש בלילה דאנשים כמונו
לא יחמירו פ"ע בלילה מכיון דגם האמוראים לא החמירו
ע"ע בלילה אלא ביום דאז ג"כ אסור אמת ק"ל איך אפשר
לאמר דהאמוראים החמירו ע"ע ביום דא"כ מאי רבוחא הוא
לאמר חבי' דשינחיה דמר ביום כדרב ורב כרבי ורבי כדוד
בלילה הלא כל אדם מחויב לעשות כן ואסור בחופן אחר
ומאי רבוחא מרבה ורב ורבי' ודומק לאמר דהוה גופא
משמיענו הגמ' דנעניה דמר ביום דוקא כרב כו' משא"כ
בלילה לא היה נזהר וא"כ גם בעל נפש לא יזהר דלא עדיף
מרבה ורב ורבי' דלא היו עושין רק ביום כמו דוד בלילה
משום דהוה אסור ולא בלילה דלא משמע לי הגמ' כלל כן
ומה גם דגמ' לא נאמר בדידי' ביום רק רש"י הוא
דמפרש כן שהיה יען רב ביום כשישור זה ורש"י הוא
דאבות מל' הגמ' דמשמע דאקדים קאי דאמר אסור לאדם
לישן

הבעל לא נאסרה על הכובע כמו בלה חונס ולו ראון כנ"ל וכמו
שכתב הרמ"ם גבי ציחא עובד כוכבים בריס פירקין וכמו
שכתב בשם' מהר"א שסון דלכובע שני לא מהסרה וא"כ כיון
דכאן דלא מהסרה לבעלה אף שדוד בעלמו יודע האמת
לא מהסרה וגו' כ"כ הוא ולא כתבו' הרמ"ם ומ"כ שבב"י
הובא בב"ס ס' י"א ס"ק ג' כי אינהו א"ל בשיטת ההו' ורש"י
ל"ס כן • אכן קושיא ההו' על רש"י הוא קושיא אלימהא ונ"ל
בשנדקדק עוד דלמאי סינה רש"י בלאן וכאב על דוד ולא נחב
על אוריה כדכתב מקודם על אוריה אכן נ"ל כונה רש"י דבאמת
היא אסורה מטעם אחר אף דליכא עדים שראו כמכחול
בשפופרת מ"מ היא הא היחה מעוברת וברי' בריסה בין
שיניה ופשיטא שהיא אסורה לבעלה דבדאי' זינחה ופיין
בטוב' • מהד"ת חא"ע (ס' י"ד) שהאריך להסיר באמרה נאנסה
וא"כ פשיטא דאסור יעו"ש וזהו כונה רש"י שברי' עדים הרבה
ידעו פירש כי הרבה כמבואר בקרא ביהות עבדי' מחלחלים
ממיחה הילד נמלא ממה דלא אסורה לאוריה • ל"ק כי בזמן
חיים חיוהו עדן לא ידעו מהריגה והרציה דדוד ראה להסיר
הריגה ואח"כ הא נהרג ולמי יאסרו לואה סינה רש"י במחזיקין
אמאי לא אסרו לדוד אח"כ דלגללי' מילחא כי מעוברת מאחר
היא ופשיטא דאם היה אוריה חי היחה נאסרה עליו וס"כ
נאסרה על הכובע דוד ופיין בהפלה שכתב דלא יחא לרש"י
דהיה נס נמור דהא ליוהר דוד לילך לאשהו והלא לרדך חוסה
וקדושין וו' נקיים בדין הכבושה להנשא יעו"ש ואין דבריו
מוכרחים דאפשר לעשות חוסה וקדושין בשעהא הדא וכן כיון
דוד וו' נקיים א"ל כדכתב המ"מ דהוא רק מדרבנן יעו"ש
בש"י יו"ד ס' קנ"ב ס"ק ח' • ולדבריו מוכח דגם דעת רש"י
דמחזיר גרושהו לרדך ז"ל :

(ד) במג"א ס"ק ח' חמירין בגמ' רוחץ' אדם פניו ידיו
ורגליו בכל יום משום כבוד קונו כו' וזהו
מהרמב"ם פ"ד מהל' תפילה הל' ג' ובהשגות כתב לא ידעתי
רגליו למה וכחב הכ"מ מדברי מגדל עוז נראה דאיכא חמירי' למה
למך הראב"ד הא דחניא במס' שבת (ד' ג"ס) רוחץ' אדם
כו' דהיינו להפילת שמרים ולי' נראה דלא איכא חמירי' למה
האי ברייהא להראב"ד ז"ל אלא שהוא ז"ל מפרש דלא לענין
תפילה איתני האי ברייהא אלא לענין אס מוחר לרחוץ
פניו ידיו ורגליו כדי ליפות א"ע יעו"ש ואנכי חמה על
דבריו דאם נאמר כן למה חמה הראב"ד על רחיצת רגליו
הו"ל לחמור ג"כ על לווחו לרחוץ פניו ידיו למה הוא זה
ומגין לו דמחויב בדבר דגמ' שבת אינו רק דמוחר לעשות
כן ולא מקרי לא ילבש גבר אכן חיובו לעשות קודם התפילה
איה נאמר כן • ע"כ י"ל דבדאי' דברי הרמב"ם הוא מגמ'
הלו דלכבוד קונו לרדך לרחוץ פניו ידיו ורגליו קודם התפילה
דחפילה לרדך הכון כמבואר במס' שבת ד' י' ע"א ובמסד"ה
רמי' כו' ובתוספתא דברכות (פ"ד) דנאמר שם הדין ל' לא
ישחמש אדם בפניו ידיו ורגליו אלא לכבוד קונו שנאמר
כל פעל ה' למענהו ס"ס ולרדך למגרם לא ירחוץ אדם כו'
כפי שהגיה הגר"א ולעד"ג להגיה רוחץ' אדם פניו ידיו ורגליו
בכל יום כו' כמו שנאמר בגמ' דילן דלקוח מהתוספתא דגא
וכיון דנאמר בכל יום משמע דחויב הוא דא"ל דהחירא
אחי' לאשמעין האי בכל יום למ"ל הו"ל דמוחר לרחוץ פניו
ידיו ורגליו וליכא אסור לא ילבש גבר וגם הראב"ד הבין
כן בסירוס הגמ' אכן הוקשה להראב"ד קושיא אחריתי דרחיצת
רגליו אינו רק למנהגא דזמן הגמ' דהיו רוב העם הולכין
יתף רק לח"ת היוהר ליקח מעגלים לרגליו אי' לואה הו'
רחמ"ס רגליהם ליפותם לכל להיות מלוכלך ברפש וסיי' לא
כן עכשיו דהוה לבוש בפומקאות ומעגלים ורחיצה זו למאי
יחיל ואינו מהדרך לרחוץ וזהו שחמה הראב"ד לא ידעתי
רגליו למה הן אמת שהרמב"ם נקט ג"כ כל הדברים הנהוגים

פ"ד מהל' ברכות הל' ו' כתב וא"ת כיון דאסיק בהיקו ספק ברכות להקל בו וי"ל דהוי כעין ספק ספקא בו יעו"ש וכו' מלאכי בפרמ"ג בהפסיחה כתב יש לחקור ס"ס לחומרא בברכה חי מצד ומציא דברי הלח"מ אלו יעו"ש שהאריך בזה וכן במשניות וזה הוא ב' ס' זה הקד ג"כ בזה - אמנם כשמסתפק אולי בירך ג"כ אחר הטלה ראשונה פשיטא דלא יצרך עוד כי ספק ברכות להקל וזה לא מקרי רק ספק א' :

(ח) **במג"א** ס"ק ב' ו"ע דביו"ד ר"ס סכ"ח משמע דמותר לבדק מיושב בו ולעד"ג להרץ בפשוט דהסם האיסור רק בעת שמזכרת ד' וכדכחה הר"ס במשנה פ"ג דחלה ואעפ"י שמזכרת שם שמים בו יעו"ש וא"כ משכחה לה בכל הברכה היא עומדת רק בעת אמרה ד' אלהינו בבני חיות אלו יצאה דאז מותר כיון דכל הברכה היא בעמידה וכן כ"ל לדינא בכל הברכות שלרץ לעמוד בעת הברכה חס שמד בכל הברכה רק שיצב בעת אמרו ד' אלהינו בני בזה כיון דכל הברכה הוא בעמידה :

במג"א ס"ק י"א חוקמה לחקמיהו כמו מקור בו' ע' בא"ע ס' ס"ג בה"מ ס"ק ז' דברכה בחולים יצרך אחר שמלא בחולים כתב דל"ש כאן לבדק עובר לעשייתו דמנא ידע דשמרה חוק בטהרה יעו"ש ואנכי מספק בטעמו דכול' לבדק עובר לעשייתו ולאוקמי חזקה ואף לפי טעם הט"ז ס"ק ח' דמבוס חומרא דלא שאל וגו' התמירו דוקא לבדקו זהו שייך רק בליים דהוי חומרא לא כן בכלן דלוי חומרא כיון דמפסיד שאינו מצדק עובר לעשייתו - כא י"ל חזקה בחולה ובודאי שמרה חוק בטהרה - ולעד"ג בטעם הדבר עפ"י מה שכתב הרא"ש ב'פ' הרוואה וז"ל ובהדינא נהנו לבדק אלו הברכות על הסדר אחר שנטל ידיו דכ"ז שאין ידיו נקיות אין לבדקו והא דאמרין כל הברכות כולם מצדקין עליהם עובר לעשייתו היינו ברכה המליה שאומר בזה וזונו לריך לבדק להקצ"ה החלה על מה שנינו וקרבנו לעבודתו אבל ברכה של הודאה ושבח כגון אלו יכול לבדק אחר כן יעו"ש וא"כ ה"נ הוי ברכה הודאה שמצד להקצ"ה שם בטעם הבריאח בחולים להאשה ועי"ז ידעו כל ששמרה חוק בטהרה א"כ א"ס עובר לעשייתו ומה גם אולי לא יוכל לבעול ולהולי' הבהולים חי לזאת קצתה דוקא אח"כ וגו' בדעת הסוברים דא"ל לבדק יען כי אינהו סברי כדעת הר"מ המובא בזה' כהבנות ד' ס' ע"א דבונת חן לה בחולים א"כ בונת מאל' ובהולים אינו חוק דשמרה בטהרה ע"כ אין לבדק זה - ועיין שם בחודה האומר בו' וי"ל דר"א גרים בו' ויש לדקדק דעדיין מאי מקשה הגמ' לשם והוכיח דבונת פתחה סתום מהא דאמר רב דהוי דהוי רק דוקא מסבחה מדיל' דס בחולים עובא בודאי פתחה סתום ואולי יאמר האומר דהסבחה אינה מוכרחה הו"ל להקשות מהא דר' אלעזר דנקט פ"פ ולא טענה דמיס' בע"כ דמיירי בבונת כתיבון הר"מ שמיאן כתיבון רש"י ואעפ"כ טענה פ"פ י"ל דהוי קושית חלימתא ביותר - אמנם י"ל יען דבגמ' היה יכול לחרץ דר"א מיירי במ"ע ולא בבונת חן עדיין קשה דהלא על מ"ע ג"כ מוכח בכלן דפתחה סתום מהא דקושים הו"ל ד"ה ואינפית אימא בו' דאכתי יש ספק דלמא מ"ע היא ורק לפיר"ה ניחא יעו"ש וא"כ המקשה דלא אסיק אדעתיה דמיירי כאן בטענה דמיס' דוקא הו"ל להקשות על מ"ע דאמר בהדי בונת דאל' בחולים - אמנם י"ל דלוי מוכרח דיל' ר' אלעזר מיירי באשה כהן וזו פתחה מזה ג' ג"כ דלוי כאן כוס ספק דאף באונס אסור ובודאי תחתיו היא רק ספק א' יש דלמא מ"ע והסדר בספק א' - אמנם עדיין לא הוכח לי דבאמת דברי הסוס' אין מדוקדק דהלא ספקא דמ"ע לאו ספק היא דבס"ס בעינן שהא מהספק ובאן כדאמר אהל' תחתיו שוב א"ל שאל מ"ע וז"ל דהל' ס"ס לאו דוקא וכו' דבספק א' דמ"ע השתרי דניקי לחזקה היחר לבעלה כמו שהקשו בתחלה דבריהם וגו' רש"י

בית

לישן ביום וגו' דבאמת מדינא היה רבה ורב ורבי מוהרין היו לישן ביום יותר מס' נשמין יען דרש"י פירש אסור לישן ביום מפני ביטול חורה ולפי"ז דוקא בשאר חגשים שאין לומדין כלילה רק חוק קלוב ביום אסורין לישן ביום לא כן לדיקי עליין כאלו שהיו לומדים גם כלילה פשיטא דמוהרין היו לישן ביום אף יותר מס' נשמין וכן הוא במס' עירובין (ד' ס"ה ע"א) רב אחא בר יעקב יזיף ופרע ופירש"י פעמים שהיה סרוד במזמרתיו ביום ופורע קביעות עשו כלילה וכן הוא בס' רל"ח ומ"ס סדרת מזמנות מטרדה שניה לבריאות גופו אכן המה החמירו ע"ע מצלי לישן ביום יותר מס' נשמין וזהו דכתב המג"א דלא יחמיר בעל נפש הלומד גם כלילה דאז מותר לישן ביום הרבה ויען כי בעל נפש הוא רגיל להחמיר ע"ע אכן א"ל להחמיר אלא ביום ולא כלילה - ולפי"ז יולמא לנו דין דמי שהוא לומד כלילה מותר לישן ביום הרבה עבור בריאות גופו ויזיף ופרע א"כ בעל נפש הוא חסיד יתקרי :

(ה) **ויבין** כנתיבתו ביר' ה"א בו' צוהר חיחא דס' הוי"ה שהוא מהלבש בלדני בקריאתו הוא חרצא בנרקיק והכונה דהנה שם הוי"ה הוא מורה על היות הבורא יה"ש שהוא ה' הוה ויהי' והוא א' ואין שני לו א"כ לפי רוב גדולה וכוממוהו א"ך יחטא האדם למולו ובכשחטא ענוש יטנש מיד מצלי החלו רפיון וכחצ המכלה כן מנפש עד בשר יכלה לזאת הוא מלובש בנרקס של אדני דהוא ל' אדון שמורה שהוא אדון עלינו ואנחנו עבדיו ומדרך האדון להנהיג ברחמים מול עבדו ולכבדו כעסו ואוליכך הוא האדון לפעמים כעסו על עבדו ימחר לעשות נקם בו כי היום כאן ולמחר איננו לא כן השי"ת דהוא היה הוה ויהיה לזאת ממתיק מלעשות נקם בו פן ישוב בהשוכה וכן אמר אל תחשוב בראוחך כי שלות רשעים גדלה אל האומר כי אין השי"ת משגיח לא כן הוזהר לרשע ויודע ומכיר ברשעו אכן ממתיק עבור כי חפץ בהלדקו מאל' דב' השמות אלו המה חרצ בנרקס להמתיק מלעשות דין :

(ו) **במ"ז** ס"ק א' דא"כ ה' לאמר ג"כ נקובים ולא נקבים - עיין ביו"ד ס' מ"ג בט"ז ס"ק ב' דכללא כיו"ל דאין שייך שם נקב אס נכח כד אלא שם חסרון יש עליו יעו"ש ולפי"ז בלח"ה קשה על הדין נוסח דא"ך אחר וברא בו נקבים נקבים הו"ל וברא בו חסרונות חסרונות ומוכרחים אלו לפרש דקאי על בריאת אברים הנקובים וכבר המה כן בדגל מרצבה וכתב ג"ע דברי בברכה אשר ילך אומר וברא בו נקבים נקבים יעו"ש וגו' לחרץ דהנה באמת דבר שמדרכו הוא להיות שלם כמו הטחול דכל הטחולים שלמים המה וכשיקרה טחול א' כי נקוב מצריתו לא שייך ע"ז לאמר ניקב דמשמע שהיה שלם ונחמה בו נקב רק חסרון שנחסר בזה מכפי מנהג שארי טחולים לא כן בדבר אשר בכל הנכרחים הוא נקוב א"ך שייך ע"ז לאמר חסרון דמשמע שנחסר מכפי שהיה ז"ל הלא הא ז"ל נקב בזה וממה נחסר זה הלא אין דוגמה בשלימות רק שם נקב ע"ז כי השי"ת בראו בנקבים אלו ולדק הנוסח :

(ז) **במג"א** ס"ק א' ויש להקל בספק ברכות בו' וגו' דמי שהטיל מים ושכח אס בירך אשר ילך או לא יכול מים עוד הפעם ויחכוין לפסור גם להטלה הראשונה דאף לדע' הט"ז שספק בהמחבר דלריך לבדק ב"ס אשר ילך א"כ אינו מופיל בזה ואינו תקנחא מ"מ כיון דלדעת המג"א נפטר בזה כל מה דמלי לתקן יתקן - ומי שהטיל מים ונמלך והטיל עוד הפעם וזה יודע בבירור כי אחר פעם ראשון לא בירך רק הוא במסך שמא בירך אחר הטלה שניה א"כ הוי כמו ס"ס להלכיו ברכה שניה דשמא לא בירך ואף אהל' דבירך שמא ה' כהמ"ז דלריך לבדק ב"פ - והלחם משנה

הגמ' הינח לחנח דבי ר"י לרבנן מנ"ל ה"ה דהומ"ל למ"ד דנשים פטורות מלידה מנ"ל אלא דלא חש להחריך ולדקדק כ"כ כיון דכלא"ה שואל מה יהא לרבנן ומילפיה דלפי רבנן אז יהי ג"כ למ"ד דפטיירי ואפשר עוד להוסיף ולומר דבזה יחורץ ג"כ קושיא דהו"מ המ"ל דל"ס כר"י כו' דלא ניחא להגמ' להרץ בן יען דעדיין יקשה למחן דפטר נשים מלידה מנ"ל וכיון דבין כך וכך לריבין חנו לחפש ילפיה ואלו יחורץ ברווחא חסילו כדסביר כר"י ולמסקנא דיליף משפטנו אז הגמ' ידע מדרשה ראשו ויליף בזה חינו ענין: (י) **במג"א** ס"ק י"ב דקדשים לא חשיבי חיבור לענין כללים כו' וראיהו הוא מדלרין סנדל של חליה להיות

לו רלווע ולקשרו והרא"ש כתב דעניבה לא מהני דחינו קשירי ואם נאמר דקדשים הוי חיבור למאי צעי עוד קשירה וואנני בער ולא חרע דכל להיך דז"ל הגמ' ביבמו"ד ק"ב ע"א והאי דידן ח"ע"ג דליח ביה חומרתא קטרינן ביה מיהנא כי היכי דחיו חליהא מעליהא וצ"ע ח"ע ס' קס"ט סעיף י"ט יעבו במין קשר שקורים חומרתא בלד הא' שינוס בנקב בלד האחר כדי להדקו יפה ואל"כ דקדשים חינו חיבור מאי קאמר ח"ע"ג כו' קטרינן כו' פשיטא דלרין לקשור בחבל כיון דחומרתא חינו חיבור ואינו חליה בע"כ דקדשים הוי חיבור וכן קאמר ח"ע"ג דליח ביה חומרתא והוי קשר וחיבור מעליהא וא"כ כשתחלוך הוי חליה טובה שחולח המגל ממקום החיבור מ"מ קטרינן ביה מיהנא דחיו חליה יוחר מעולה כדפירש"י דחיהו הוי וחסרי ודער תחלוך וחסיו חליה מעליה יען כי כאשר חסיר הקשר מחסיו החליה ביותר ושו"ק לי לדבריו למה לרין לקשור ברלווע ולקשרו בקשירה או בעניבה לבריוס' הלא מכין דל"ל בלא"ה צו חומרתא וקדשים והנה כשהמה גפפים מאוד שאינו יכול להסירן אלא ע"י מעשה הוי חיבור הו"ל לעשות ג"כ בהסנדל של חליה להולאות קדשים מהקדשים עד שח"א להכניס הקדשים בהולאות כ"א בדוחק שיכשף הקדשים בכפיפה דקה ולא יהיה לרין חס הרלווע האמנם כי בוף ח"ה לא רחיהו וכעס דבריו ל"ע:

במ"ז ס"ק י' הביא ע"י מדרש צ"כ וק"ל על דברי המדרש אלו דהא חיהא במס' צ"מ חמר רבא ל"ל דכתב רחמנא יל"מ בריבית יל"מ גבי לזית כו' ומאי שחולס קלא חילן בצנדרו ואומר תכלת הוא יעו"ש תיפוק ליה כיון דמזח לזית המה הילול לישראל עת לאחם ממלכים כי היו יכולין להטבע כמו המלכים וכי יל"מ לחוד וקריעת י"ס לחוד ועיין במס' מנחות התכלת דומה לים ופירש"י שטעמו צו נשים לישראל יעו"ש ונ"ל דמבואר והמים להם חמה חסר על שה' פסלו של מיכה עבר בים לכך ה' הים בחמה וכעס ורלה לשטעס וצמם' סנהדרין חיהא מפני מה לא מנו חס מיכה מפני שפיתו מזויה לעוברי דרכים שנאמר ועבר בים לרה כו' ופירש מהרש"א בח"א דר"ל כמו שחם עליו הקצ"ב שפטר מיכה עם ישראל בים והוי פסלו עמו כו' נמלא במה התקרה בעסו של הים מבלי לשטעס עבור ראותו כי מיכה הוא צפל לרקע ומבואר מהן בסתר יכפה אף ושומר בחיק חמה עובי חמנס לרקע חינו מושיל כ"א ישראל הנוח לרקע לא כן חסד לאומים אשר הוי חמלח להם ומכש"כ ישראל הכומר בהש"ה וא"כ ח"ך הגין לרקע של מיכה חמנס מיכה לא ה' כוסר בהש"ה רק חמר כי משד השי"ת ההנהג' למערכת השמים חכן בהש"ה דבק וכיון דכן רק ה' מושטע לואח לרקעו הגין עליו והנה מהן מפס דהוי מחמין בהש"ה חמנס הילוכו בליית הוא עד נאמן שמחמין בד' וחסוס בחותמו והש"ה הוא חדונינו ואנו עבדיו כמבואר בפ' התכלת משל לחך שאמר לב' עבדיו לא' אומר הבא חוסם של טיט כו' יעו"ש ובפירש"י נמלא דפיקר ההלה משטף מים רבים לשכך כעס וחמה הוא מוחם הכדקה רק עבור כי אין הים יודע מחשבה שכלל חוסן

רש"י בלחם כהן כו' עד ברלון מחיק והדק"ל ונ"ל דהא דר"ח העלה דצבורת ומוכת עך פתחיהם חסוס חינו משוס דמכריח לו קו' הו"ו דליכא ס"ס דמ"ע או הקושי' חמאי לא קח"מ טענת דמיס דע"ז י"ל חירוק רש"י שנאצדה המפה כו' וכן חירוק ההוס' דמ"ע הוס טוענת ורק הכריח לזה עבור כי ה' נפניו הנירסא ראשונה שבספרים ובפי פירושו דמוכת ד"ל טענת פ"פ בצבורת ומ"ע ושיב כדמוכת כן חזו ספיר מחורץ קושיא רש"י והוס' ציגויה רויחא דמיירו בצבורת ומ"ע יח"ל שוב לדוחקים משא"כ הגמ' לא ה' יכול להוכיח מכאן כנ"ל ד"ל ציגויה דחיקא חירוק רש"י והו"י:

במג"א ס"ק י"ג מנ"ל הו"ו בצרכות ד' י"ח משמע דיואל בזה דעצד כו' ואני אומר דמשס רח"י להיך דלחס יואל בזה דעצד מאי הועיל ריב"א במה שהיה מהדקו בחור הכנף וכיסוי זה מאי הועיל הלא הולך בליית ובמס' לזית המר כשחמות החר לי לזיתו לפי שיש בזה משוס קדושה וא"כ צמנוסה ג"כ קדושה צו ואולי הוא פטור חמנס כך פירושו מכיון דעיקר מה שרין לעשות לזית למחיס הוא משוס לועג לים וכיון שצושה להם לזית חינו לעג דרוקא כח"ל כלל לזית הוי כלומג מהם משא"כ כעצושה להם לזית רק שצושין צענין שאינם יואלים צו חינו לעג דחינו מחוסר מעשה רק להסיר הליית מהכנף ואם פטורין המה הרי הם מכוסין ואינו יואל צמנוסה לזית כעצושוין צלופן זה הרי ח"ל לזית וגם כעצושין הליית צלופן זה ח"ל קדושה ולפי"ז סר ג"כ הוכחה המג"א צבי"כ ס"ק ח' דקדשורים לא נהבטל מלוח לזית דנהפוך הוא והנה צ"ז יו"ד ס' כנ"ל כתב כעצסר רבינו גרסום חמר לזית חוך נחלקי בפירוש דבריו י"א דר"ל יסירו הליית מהשליט וי"א דה"ק שיסימו חוך לאחרן ואלו הוינא ההם הוי חמינא דכך החכוין דהליית יהיו חוך להכנפות יען כי כאשר המה מונחים החוב בהכנפות חיס יואלים צו וירא פן יחכמו החלמדים לעשות כהר"צ"א לחפוקי נפשיה מפלוגתא ע"כ לזוס דלא יעשה כן רק לזית חוך לבנף יהא כמו לזית שהולכים צמו החיים:

(ט) **במחבר** סעיף ב' מפני שהם כללים עיין במס' יבמות ד"ד ע"א ד"ה דכתב כו' כללים למאי חיו כו' עיין שם במהרש"א מה שהקשה וקושיהו כזר כהונה על ספר גלגנטי וחירוק השני של המהרש"א הרניס ג"כ ודחה להחירוק והנה חירוק הא' דחוק מאוד דהחינה למסקנא כולה משטעטנ נפקא דזהו לבחר דיענין מדרשה ראשו י"ל דיליף בזה חינו ענין חכן סוגיא דילן דיליף מכללים בליית ועדיין לא ידע מדרשה ראשו הדק"ל והנה הגלגנטי חירוק דהס' יכול להיות כמ"ד חייב דהא בלא"ה חיהא למ"ד דלא יליף מגדילים אלא מראשו ולכך מביאין רח"י הו"ו דסהמא דגמ' דהסס ליכא מאן דפליג יעו"ש וכו' לא נייה לי דהא בד' ה' דחה הגמ' לדרשה ראשו וליכא ילפיה חמרינא זולת מכללים בליית ועו"ק דבד' ה' ע"א בחידה לרבנן כחבו המ"ל דל"ס כר"י כו' אלא ניחא ליה לשנויי חסילו ח' סברי כר' יהודה יעו"ש הרי דרין הגמ' להוכיח מלייה דרשא אשר הוי מוסבמה חליבא דכ"ע ח"כ משמע דלמסקנא דכולה משטעטנ נפקא הויא דרשה המוסבמה לכל היינו אף כדסברי רבנן כר' יהודה ח"כ משמע אף דסברי ג"כ כמ"ד דפטיירי נשים מליית וט"כ חמינא בליריף חירוק המהרש"א וחירוק הגלגנטי ביחד יחורץ היטב דמסוגיה הגמ' דילן חין להוכיח דנשים חייבות בכללים דמקודם דהגמ' לא ידע עדיין מדרשה ראשו אז בדיליף דחיו עשה לל"ה מכללים בליית חזיל חליבא דמ"ד דנשים חייבות בליית דאז חייבות ג"כ בכללים והוי שיה בכל משא"כ למ"ד דפטיירי מליית חן פטיירי ג"כ מכללים חינו הוכחה דעשה דחי לל"ה מכללים בליית וכדשאל

דבריו בו' כי כך היא תמיד סוגית הגמ' ואש' נשתרש לרמוק ולאחר דמדברי שמואל היא מ"מ התינה לגירסא דגרים דבעין טויה לשמה ול"ג אלמא חנן בעל המאור בעלמו חיבו הא גרים אלמא ולדידיה ודאי קשה דמאי קושיה בגמ' מנין דטעמא דשמואל היא משום דבעין טויה לשמה ויקשה דילמא טעמא דשמואל משום כיון דרוב בנ"א חין עושין בגד מעטין זה ולא הוי מין כנף לזאת מילין הב"י בפירושו בעל המאור וז"ל ידמוק ויפרש בפירושו חנן לא בגירסא ולא יגרוס אלמא ויפרש דהאי דבעין טויה לשמה מדברי שמואל היא ובפיר קמקשה י"ל דסבר הב"י יטן דפירוש רש"י הוא פירוש הפשוט ומרווח ואמאי לא מפרשי בגאונים והרמב"ם בפירושו חנן גירסא אלמא דחקת דמשמע דשמואל קפדין ואמאי לא מקשה מרב בע"כ דרב כונה אחרת לו ולא ראו לשבש הגירסא וא"כ הדק"ל חי לזאת מפרש הב"י בטעם הגאונים והרמב"ם לשירוש דהוא משום ביזוי מלוא וזכו יחא לרב חמס שמואל מליני דל"ס סבר' ביזוי מלוא והוא במס' שבת ד' כ"ב ע"א ח"ר יבדוא ח"ר חסי אמר רב חבור לברכות מצות כנגד נר חנוכה הטעם משום ביזוי מלוא דמסיק רב יוסף הרי רב סבר ביזוי מלוא חסור ושמואל פליג דכי אמריחא קמיה דשמואל ח"ל וכי נר קדושה יש בה בו' הרי דל"ס ביזוי מלוא חסור וא"כ קשה טעמא דשמואל מאי היא בע"כ ז"ל דסבר דבעין טויה לשמה וקאי חרב דאמר דאלו ב' מינים פסול משום דהוא ביזוי מלוא חמס מן הסיסין כשירה דחינו מאוס וגדוע כ"כ ואינו ביזוי מלוא ואמר שמואל דמלך ביזוי מלוא אינו חסר דביזוי מלוא מותר וכן מותר להראות מעות כנגד נר חנוכה חף דהוא ביזוי מלוא רק טעמי' לפסול משום דבעין טויה לשמה וליכא וא"כ מן הסיסין ג"כ פסולה ולדק הגמ' בהקשיא כן ג"ל :

(יב) **במחבר** סעיף ח' ולר"ח לא מבשירים חלל בנשחיר ב' חוטין שלמין בו' ואם נחפרו כל החוטין משורתן ונשחיר צנור כדי עניבה כשר חף דסיים המחבר דטוב לחוש לדעת הר"ח מ"מ כיון דאינו רק טוב לחוש ויען כי יש סניף דעת הרמב"ם דלא בעין צנורין ע"כ צירוף ח"ל חף לחוש לזה בן כחב המחבר בס' י"א סעיף ב' צנור המח' בס"ק ד' יע"ש וכתב הפרמ"ג בחלל חברה ס"ק ד' דמשמע ס"ס חין להכשיר כיון דלא הוציר דעת הרמב"ם ודחיה לגמרי . ולע"ד דדעת הרמב"ם נכונה היא ומכ"ס לזרפו לס"ס וגבא לבאר דז"ל הרמב"ם בפ"א מהל' גיטות הל' י' ח' חוטי לבן וח' חוטי חבלת חס ראה לעשות שזרין עושה בו' וכתב הראב"ד וז"ל זה טעמו חלל לריד להיות שזרין דיליף בספרי חבלת חס ממען מה להלן שזרין חף כאן שזרין ובעירובין נמי חמירין המוצא חבלת צנור לשונות פסולה וחוטין כשירה ואוקימנא בשזרין מופסקין כעין שזרין לגיטות . והנה חכמי לוטיל הקשו להרמב"ם מההיא דספרי והשיב להם זה שלמד שזרין ממען ר"ש היא דסתם ספרי ר"ש ולפי שלא מלאהי שום ח' שיאמר דבר זה לא כתבתי כמוהו שא"כ יהיו שזרין ו' כמשנן כן ג"ל וח"ל סמך אחר בד"ז עכ"ל והכ"מ הקשה ע"ז דמה יענה בההיא דעירובין חף שחל דחליצא דר"ש קאמר ורבין פליגי עליה מ"מ כיון דר"י קאמר לה סתם משמע דהכי ס"ל והו"ל למפסק בתיא כיון דלא חזיק שום אחרת דפליגי עליה ודמק ליטבו ומסיק דמ"מ יש לתמוה דכיון דלא חשבתן מאן דפליגי על ההיא דספרי למה דתאה מהל' מפני שהוקשה לו ח"כ יהיו שזרין ו' כמשנן שהרי גם לדבריו יקשה כן על ר"ש וכמו שהשיבו חליצא דר"ש קן נאמר לכ"ע ועו"ק מי הגיד לו דברייהא דספרי דילפא שזרין ממען והנה בעל מגדול פוז מחדך דההיא דספרי לא לעכב נאמרה והמה עליו ככ"מ דא"כ למה הוצרך לאמר ר"ש כיון דס"ל דלא לעכב נאמרה חפילו חי

אופן עבודה של הפסל לכונה מה הוא לזאת הכריו צבראל למים דחדעו הוכחה דהמה מאמינים בד' הוא ממלוא גיטות וא"כ אינו ענין י"מ להזכירו בגיטות . ועוד ג"ל דמשום זה לאור לא ה' נכתב י"מ יטן דכאשר יזכיר להאדם ח"ך כי גדלה מלוא גיטות עד כי בעת עזרם בים והמים להם חמה חסר מפסלו של מיכה והלגית הגין יוכל למשך מזה סימיו היצר אל תרצח לחטאך כי מלוא גיטות מלי על כל . חי לזאת בע"כ בא הזכירה י"מ לכל יסיונו היצר להטיל קלח חילין במקום הכלה יטן כי הסי"ה יודע מלואו כמו שידע במלרים להבחין בין בכור לפשוט :

(יא) **במנ"א** ס"ק ט' ולא ראה ספר המאור בו' ולע"ד דשמיני ליה חנן לא סבירא ליה דדברי המאור מופרכין המה . דהנה במס' מנחות ד' מ"ב ובסוכה ד' ו' חיהא אמר ר"י אמר רב עשה מן הקוליס ומן הגימין ומן הגרדי פסולה ופירש"י הטעם משום דבעין עשויה לשמה יטן כי מפרש מן הגרדין מותר האריגה שהולין בסוף הטלית וגדל כס' הלגית מינה ובה מן הקולין חוטין שנחקו בשמי וקושטין אותן וחולין לראשיהן בצנוד לאחר שנחרג מן הגימין כגון טלית שהפרוה או ששבו בו חומרם במהט וראשי ההפירה הלויין בה ומתן גדלו הלגית . חמס פירוש הגאונים צירוף הרמב"ם להדין קולין גימין גרדין משמע דטעמא אחרתא בזה לפסול וקשה לפי"ז מאי הוכיח בגמ' מכלל אלמא דבעין טויה לשמה וז"ל דגרסי דלא כרש"י רק אלמא דבעין טויה לשמה ומדשמואל מקשי כן פירש בעל המאור והוסיף עוד וכתב חט"ג דסיניין בעלמא באיסורי הל' כרב קאמרי רבין דהכא הל' כשמואל דקאקשיין מיניה צסוכה והויין בטעמיה ומסקין בקראי חליציה יע"ש . ונפלאהי מאוד על הבאר היטב שהקשה ומתוך כנ"ל ומתוך ג"כ כנ"ל על מה נפסק כשמואל ולא כרב דמאי חרות לן הלל הן המה מהחל ועד כלה דברי בעל המאור וסיים לבסוף עיין בצעל המאור שם ולא ידעתי מה יעין לשם ח"ך כי דבריו לקומים המה מבטל המאור מה ילך הרוואה ומעין לו יעין מדנפשיה צסער המאור . חמס עדיין לא הואיל בעל המאור בחירונו כלום דהנה חס' דאמר דמן הקולין והגימין והגרדין פסולה משום דחין ראוי לעשות מהן בגד שהם פסולת הלמך וחין בגד נעשה מכמותן ואינו מין כנף מאי אמר מן הסיסין כשירה פירוש חף דחינו נטוה לשמה מ"מ כשר תמוה דמאי שייכות פניני טויה לשמה להא דהכנף מין כנף דה"ל משמע זה חסור וזה חף דהוא ג"כ קרוב לענין זה מ"מ כשר הלל חין להם שייכות זה לזה וכי כל הל' גיטות בא להשמיטנו בפ"כ ז"ל דסיסין הוא ג"כ דבר שאין בגד נעשה כ"כ ממנו פפ"י הרוב ואמר רב דאלו ב' מינים שלא יקרה לעולם שנעשה בגד ממנו פסול דחינו מין כנף משא"כ סיסין דלפעמים יקרה חיה שיעשה ממנו בגד כשר דהוי מין כנף ח"כ מכל' להגמ' דשמואל דפוסל מן הסיסין הוא מטעם דבעי טויה לשמה אולי טעמו משום כיון דרוב בנ"א חין עושין בגד מכמותן אינו מין כנף וזהו דומק לאמר דהאי דבעין טויה לשמה הוא מדברי שמואל כ"א ה' משמע דהגמ' הוא דמסיים בטעמא דשמואל הוא משום דבעין טויה לשמה . הן אמה מרש"י משמע דשמואל הוא הדין סיומה דכתב אלמא ל"ג בו' משמע דהאי דמותר קאמר לה בו' משמע דכאשר ל"ג אלמא הוא מדברי שמואל ולא מדברי המותר חמס אולי רש"י מודה ג"כ דלאו מדשמואל היא כ"א מדרב יהודה הוא דמפרש טעמיה דשמואל חנן שמואל סתמא קאמר כמו דרב אחר סתמא על מן הקולין בו' פסול וכן הוא סוגית הגמ' ככ"מ ועיין במס' שבת ד"ד ע"א בחור"ה דאמרין בו' חף חין נראה שיהא מדברי רבא בו' ובמהר"ם שם ר"ל לא דרבה נופיה אומר חלל הא מני ר"פ דאמר בו' חלל גמ' הוא דמפרש

דח"כ טבל נמי כשיחקן קודם שבת חזי ליה צע"כ דהחיקון ל"ל דוקא בשבת גופה הרי דמוהר להפקיר בשבת וג"ל להרץ יטן דזו חזי הקנה דח"כ יפקיר טליהו כן יזכה אחר ולא ירלה חח"כ להחזיר לו ויפקיר טליהו משח"כ במהנה כונת המג"א סתן במהנה ע"מ להחזיר לזמן דהוי מהנה לזמן הקצוב כמבואר בח"מ סי' רמ"א סעיף ו' ובסו"א יבאלינו דח"א ח"ל ז"לית ולו ח"ן הפסד כי חח"א מוכרת להחזירו חס לא באשור ליתן מהנה בשבת. אמנם ק"ל דהמג"א בסו"א ס"ק ט"ו הוצא צערי השוה סי' הרנ"ח ס"ק ח' דהא דנוטין האחרונ במהנה צו"ט משום דחזי מהנה גמורה חלף ע"מ להחזיר לאחר שילא צו כו' הרי דמוהר ליתן מהנה ע"מ להחזיר בשבת חף לרצרי המג"א ח"כ ה"ג יחא מוהר. וחלוי כונת המג"א דחף מהנה ע"מ להחזיר לזמן ג"כ אשור כיון דלזמן זה נקנה לו לשבות כהפלו הוי כשלו ומוכח זה ג"כ מדלחא אחר הגמ' הוחיל ובידו להנכס במהנה ע"מ להחזיר לעובד כוכבים חף דלקטן חח"ל כן דקטן מקנא קני חקנויי לא מקני חכן לעובד כוכבים י"ל כן צע"כ ל"דג"א אשור ודא דלא אחר שם מיגו דחי צעי להשחיל לאחר ודא האחר פטור מז"לית דכסותך ולא של אחרים דהגמ' בדרך חנב משמיצנו חידוש דין דמוהר להפקיר בשבת ולאפקי מדעת הש"ח הג"ל. חכן באחרונ מוהר כיון דחף לשבע מדא חזי קונה האחרונ להיות שלו ממש כק לענין ללחא צו וחזי דמי לזמן מהנה וגזירה דמקח וממכר ול"ג כמא יכחשו כן כ"ל:

(יד) **במהר** סעיף ד' מוהר ליטול טליה חזירו כו' כ"ל דאם בשבת יום חסיפה מכל כגון לשמוע הש"ך ודדומה דזמן קהלה לכל היא ודא דאזק מרב העם ומרוב הדחיקות מחויב דידכו יוזק הטליה וצנעין זה לא מוחלי חנשי ואשור ליקח שלא מדעתו כמו צספרים וכן חס דרכו של חוסו הא"ס להספיל בכונה יסירה ולנענע בגופו עד שמוצ מתיך עומק התפילה דלא יומצך שיזע הטליה וגם ע"ז מקפיד ח"גש ואשור ליקח שלא מדעתו. ומה שהמנהג בשמ"ח"ן סידור תפילה ובדומה של חזירו שלוקחין בלא דעה בעליו ולחלוצה מהו ההיתר מ"ש ספרים מסידור ומחזורים וחומש י"ל צטעס המנהג יטן דבאמת ספרים היה מוהר ליקח לקרות צו מעט רק הששש כמא יקרא צו הרצה ויקרע מרוב משמושו כמבואר במג"א ס"ק י' ובמהל"ה השקל ודא דוקא בשאר ספרים שממשיך הלכ ויכול לקרא הרצה חף כי חזי מכוין מקודם רק לקרות מעט משח"כ סידור תפילה או מחזור או חומש להעביר הסדרה שיש חוק קבוע כמה יהנה וישפוך שיחו צו ח"כ כהנפול ע"מ להספיל צו מעט דח"ן השש שיספיל צו הרצה וכי יאמר בחול תפלות השייכים לשבת וי"מ ע"כ ספיר דמי ועוד דצספרים מהדרך לעיין צו למגרס צע"מא ומרוב עיון יוכל למצך קלקול להספרים מחמת טרדה רעיונו לא כן בחפילה שמנהג המון להספיל צמו ורעיוניו משוטטות חנה וחנה ולוחי שיבין פירוס המלות כמבואר בלא וגמשייה סיבותא לראשח דכי קאי צמודים כרע מחליו ח"כ ח"ן השש לקלקול ועיין בח"מ סי' רנ"ב סעיף כ' דרמ"א דצמקוס ציסול חורה שח"ן ספרים גמלאים יבולין צ"ד לכוף לא' להשחיל ספריו ללמוד מהן ובלבד שיסלמו לו מה שיחקללו הספרים יטן דמבואר עושה לזקק צבל עה זה שלוקח סח"ס ומשחילן ומבואר דכופין על הלזקה וכן הוא צסמ"ע בסו"א קמ"ג ס"ק ב' יעו"ג:

במג"א ס"ק ט' שיקפל חפי' שלא כסדר קפולו הראשון ובצב' חפי' ח"ן מקפלו כלל שרי כ"ל הוכחה המג"א הוא דמבואר צסו"א ס"ב סעיף ב' דאשור לקפל כלים בשבת ולי"א דלקפלו שלא כסדר קפולו הראשון מוהר צבל ענין יעו"ש ח"כ חף למסיק שס דכן עיקר מ"מ דרך חסידים ואנשי מעשה מצלי לקפל כלל ומוסיפים עוד עד שחף בחול ח"ן מקפל המיד על קפול ח' בשוה יטן כן יומצך שיקפל בשבת שלא בדרך קיפולו

לכלל דהלכה כחכמים ודא דקמדייק הרמב"ם בהשוואה לחכמי לו"ל וכח צו שלמד שזרין ממשכן יטן כי ילפוחא אחר חזי דח"ל כנ"ל דהסוכה דח"כ כלאים צליית היכי משכחה לה דהא מאן יאמר לפרס הקרא דמו פירוש שזר יותר טוב להיות צבקים לקרא דקדחיק ומוקים חנפשיה דפירוש חרוב מלעבות ולחדש דין חדש דחופי ז"לית צעי שזרה מה שח"ל כוס דמו צע"כ ל"ל דממשכן יליף. והנה המ"ד זה הוא כ"ס דסהס ספרי ר"ש ומאחר דר"ש היא ח"כ לשיטתיה מפרס דפ"ט דכלאים דניו היינו שזר חכן ח"ק פליג שס ודל' כחכמים ודא דהתניין הרמב"ם במלות הק"רות שהעלה דהמ"ד דלריך שזרין בלוגהא נאמר יטן כי כרנאמר כן חזי מוכח דהדין דלריך שזירה בפלוגהא נאמר ולפי שלא מלאהי כוס ח' שיח"א דבר זה כי לא נשמע מהאמוראי' שמפרשי צפירוס שצטנו כר"ש או דחופי ז"לית צעי שזירה לא כחכמי כמותו. יטן כי הדריין לכלל דהל' כה"ק. אמנם יאמר עדיין קושיא מההיא דפירובין סבר הרמב"ם להרץ כך דלרצחא משס מונח להיפך דכס נאמר חר"א המולח הכלה צסוק לשמות פסולים חופין כשרים מ"ס לשמות דאמרי דאעחא דגלימא לבעינכו חופין נמי דאעחא דשיבחה דגלימא עייפינכו צמופסקין דכולי האי ודאי לא טרחי חכמי כו' יעו"ש. והנה מאחר דהילפוחא הוא ממשכן צע"כ ל"ל חופן כשול ששה וכן צמס' שבה ד' כ"ס ח' ח' מה להלן שזרין וחופן כפול ו' כו' הרי דכאשר נאמר דשזרין צעי גס חופן כפול ו' צעי ור"ש צספרי דאמר דצעי כהיל חכלת טווי ובזר הכונה שיהיו שזרין וחופן כפול ו' וק"ל בל' יטן דזה חלי בזה כאשר צעי שזר צעי חופי כפול ו' אמנם צמס' פירובין צהיהו דר"א חח"ל כן דסבר ר"א כר"ש דח"כ מאי מקצי הגמ' חופין נמי דאעחא דשפחה דגלימא עייפינכו הלא מכיון דהן שזרין כפול ו' וזה ח"ל לשום דבר חף לשיפחה דגלימא ח"ל רק להיות שזר חכן לא להיות כפול ו' צע"כ ל"ל דהגמ' סבר דבדל"א ר"א ג"ס כר"ש דייחידא' יניאו ודחיק להגמ' לאוקמי לר"א שלא חליבא דהלכתא ע"כ מחרץ הגמ' באופן אחר דבאמת ר"א סבר דח"ל שזרין חכן המנהג בזמן הגמ' היו מוכיין לעבות הל"ית שזרין להיות הכירה לצל יסחלף בחופין דעלמא שח"ן לכס ז"לית לוחא כשמואל חופין שזרין בודאי לכס ז"לית נעשה כמו המולח כף צסוק והיא צחרילין שהוא סימן שהיא חולבת בודאי של ישראל היא ובצרה היא כמו כן שהוא מסומן בהצירה לס' בל ז"לית נעשה ח"כ בודאי הוא ז"לית ומקשה הגמ' ימא דאעחא דשיפחה דגלימא עייפינכו דלא היו ג"כ עושין חופין שזרין ומשני צמופסקין כו' ודא כונת הרמב"ם דעכשו צא להרץ הקושיא מעירובין ואמר שח"כ דר"א סבר כר"ש יהיו שזרין ששה כמשכן וח"כ סימנא שבת הוא ומאי מקשה הגמ' צע"כ דח"ן כונת הגמ' דהמה שזרין מלד המולה והחיוצ כ"ל שזר כ"א שזרין המה כנ"ל מלד המנהג ודא כונת הרמב"ם ומאחר הכל:

(יב) **במג"א** ס"ק ח' ולפי מה שכתבתי בסו"א דאשור ליתן מהנה כו' דקאמר הוחיל ובידו להפקירן ולא אחר הוחיל ובידו לחנס כו' וק"ל ח"כ עדיין י"ל הקנה להפקיר ואחר יזכה מההפקר ויבאלינו ודא יהיה פטור מז"לית צשלמא להפ"ח בסו"א תל"ד ס"ק ב' יחא דסבר דאשור להפקיר בשבת וי"מ לא כן להמג"א דהוכיח מכאן דאמר הוחיל ובידו להפקירן ולא קאמר הוחיל ובידו להנכס לעובד כוכבים דאשור ליתן במהנה משמע מזה דלהפקיר מוהר וכן צבו"ח שמן רקח סי' ט"ז הוכיח מדברי המג"א חלו דמוהר להפקיר בשבת וכן כ"ל רח"י דמוהר להפקיר מהא דאומר לאחרים בלא והל"נו לכס והיינו שמפיקר דאמר שס מהפקירא קצבו וח"ל דפסידה שאני דצסו"א כ"ל סעיף ב' מבואר דלא כוחר חיסיר מוקצה ואחירה לעו"ג צבציל פסידה ועוד מבואר בשבת ד' קב"ז דמאי כיון דחי צעי מפיקר לנכסה וח"ל הכונה דפיקיר קודם שבת

לגר מ"מ שמואל חינו דפליג רק שמתיר מנר לנר חבל בקינסא שרי כ"א חף דקינסא שרי דלא חס לביוזי מזה ופליגי בתריוויכו צמנר לנר וצקינסא דרב אסר בשניהם ושמואל שרי בשניהם אכן מאי אחר חת"כ חבל בקינסא אסר שמואל הלל וזה ח"א דהא לשמואל פשיטא דשרי חף בקינסא כיון דלא חס לביוזי מזה ו"ל דרב אויח לא ידע מהא דשמואל דאמר ובי נר קדושה יש בה ח"כ כיון דלא שמיץ ליה מהא שפיר י"ל דצקינסא אסר שמואל דסבר דביוזי מזה אסור. אמנ"ס ק"ל אליבא דאמח דשמואל סבר דל"ח לביוזי מזה מה יענה בהא דחין שוקלין כנגדו דחף לפי החירוק שחל לא יכיון משקלותיו ונמלא שביח המעשר שלל ללירך ג"כ שרי לשמואל כמו דשרי להשתמש במילי דרשות ואינו ללירך מזה שמראה מעות נגד נר חנוכה ו"ל דשמואל סבר דהנלי היא יען דהא נאמר וממנה ה' מדליק ודחיקא ליה לאמר בפתיחות ארובות דשחמא נאמר ולא מצינו בשום מקום רמז דלירך לשיית פתיחות ארובות וא"כ בע"כ בקינסא וקשה הא הוי ביוזי מזה ו"ל דל"ס לביוזי מזה ופליג על דין צרייחא דחין שוקלין כנגדו ופסק כלידך צרייחא. וצוה ניהא לי מאי דאמר הגמ' סוף סוף למ"ד משום אכחשי מזה קשיא כו' אמאי חובתא חינו אכן יען דבין למ"ד משום אכחשי מזה ובין למ"ד משום ביוזי מזה ו"ל לשמואל דל"ס לחירוק בפתיחות ארובות רק דין צרייחא פליג עם חידך צרייחא וא"כ לרבנמי הא חידך צרייחא פליג ע"ז וסבר דחיישינן לביוזי מזה מדחין שוקלין כנגדו ולא כמו שכתב צו הצרייחא דמדליק בקינסא וסבר רב דאכחשי מזה הוי ג"כ מענינא דביוזי מזה וכדחיישינן לביוזי מזה פשיטא דחיישינן ג"כ לאכחשי מזה ע"כ סבר רב דאכחשי מזה אסור כמו הצרייחא דחין שוקלין כנגדו. ובהלכות דברים חלו יבואר לנו פסקי הרמב"ם. דהנה הרמב"ם כתב בס' מה' מגילה והניחה הל' ע' ומוסר להדליק נ"ח מנר חנוכה וכח הרמב"ם ח"א ע' קינסא ולכאורה לדיק הרמב"ם כיון דהל' בשמואל דרבה עבד כותיה ומ"ד משום אכחשי מזה חייחב ח"כ שרי שמואל חף ע"י קינסא. האמנ"ס גס הח' ד"ה מאי כחצו דחינו תופס דברי רבה עיקר והכונה משום דהל' כרב באיסורי אכן גס דברייהם לריכוס ביאור דמאי פתי לבל לפסק בשמואל כיון דרבה עבד כותיה וזי כלל דוקא הוא. ועו"ק דבס' מה' מעשר שני כתב בשם דחין שוקלין כנגדו נזירה שחל יכוין ממנו משקלות ונמלא הפירות חסדים והוא שוקל בהן מעות לחלק עליהם מעשר נמלא מו"ח מעשר שני לחולין בפתיחות מדמיו והכונה ביאר הלח"מ יען דפירות דרבן לחסר ורף דאחמול שקל ליטרא של פירות אשכר דחסייה מעט והוא חושב דשלימה וישקול כנגדה כסף ויחשוב דהכסף הוא ליטרא ג"כ וצאמח הוא פחות מפני הפירות מע"ס שקל כנגדו חסרו מעט ונמלא שהמעשר שמחל על ליטרא זו של כסף מו"ח לחולין בפתיחות מדמיו ול"א שחל לא יכוין המשקל ששוקל הליטרא של כסף כנגדו של מע"ס לא יהיה ליטרא ח' בכיון מפני שהפירות של מע"ס חסרי יעו"ס. והנה לפי מה שפסק דוקא מנר לנר מדליק ולא בקינסא ח"כ בכלן דחין שוקלין הטעם פשוט דהוי כמו קינסא דאמר הגמרא חבל בקינסא אסר שמואל הא לא תהוי חובתא וכן הקשה הלח"מ. ועו"ק למאי ביאר כונה דחוקה בהך דשחל לא יכוין משקלותיו כי קשה ע"ז מה לי מעות מע"ס או מעות אחרים שאינו של מע"ס כדדחק הלח"מ לתקן וזה הו"ל לפרש בפסוק דפירש"י. אמנ"ס דבדבריו הל' יבואר צטוב דהנה מאחר דרב יהודה אסר רב חסי אסר רב חסו לביוזי מזה וכן רב יוסף וריב"ל חסו לביוזי מזה בודלי הכי נקטינן. גס רבה בע"כ סבר דחיישינן לביוזי מזה כדבוכתנו לעיל מרלא אסר בשמואל רבוחא ספי מחירין סתם והיינו חף מבלי להניח צבג אחר בע"כ משום רבה הוא

קיפולו ע"כ צכרי סיקיים המדת חסידות זו בידם לזאת חין עושין סדר לקיפול רק פסע כך ופסע כך וזה לא יהי' היתר מה של יקפל בצדד קיפולו הראשון כיון דא"ל סדר לזאת כי דניחא לחינש דלתצבד מזה צממונו בודלי ניהא לו שיעשה ע"ז היתר טוב ויסכים אס ירצה א"ס להחמיר וליקח הטלית שלו יוכל ליקח ולעשות כפי חסידותו ח' לזאת מותר בחול חף בלא קיפול ראשון ובשבת חף בלא קיפול כלל ולפי"ז דוקא בא"ס שפוסק זה מלך הנהנה טובה לפמשה"ד לא כן חיינ' דעלמא מחויב לקפל דוקא כפי קיפולו הראשון כי קפדי חנשי צדק וס"ל שאל שלל מדעת וכן בשבת דוקא כשלא כדרך קיפול הראשון ולכל לקפל כלל אסור כיון דחינו עושה מלך חסידות וצוה ניהא לי מה דיש להקשות על המג"א מהר"ם דכתב ואס מלחא מקופלה יחזור ויקפלה כבדחשונה דהאי כבדחשונה מיותר וה' משמע דהכונה שהקיפול יהי' כדרך קיפול הראשון ודלל כמג"א אמנ"ס לדבריו ניהא דהר"ם מייירי בשאר חנשים והמג"א מייירי צמי שפוסק מלך ההנהנה טובה רק שקייר כדרכו ומקום שאמר להחירך חין רשאי לקרי: **במחבר** (טו) סוף ח' חבל שלל להניח צבג אחר לא. וזה מה' שבת ד' כ"ב ע"א ד"ה רב כו' ואצ"ג דלכ"ע חין מחירין שלל להניח צבג אחר כו' וההכרח לזה מדאמר מחירין מבגד לבגד ולא אחר רבוחא דמחירין חף שלל לבגד אחר ואל' דמשום רבנקט דאפי' מבגד לבגד אסור הלא כח דהחירא עדיף ועוד הול"ל רב אחר חין מחירין ליתא מבגד לבגד ושמואל אסר מחירין דהוי הרבוחא בשניהם וכן צרייחא נקט רב אחר חין מדליקין מנר לנר ושמואל אסר מדליקין בעכ"ל דחף שמואל מודה דשלל להניח צבג אחר לא. ונ"ל דהתו' לשיטת חז"ל במס' מנחות ד' מ"א ע"כ ד"ה רב כו' דטעם האיסור משום דמבטל טלית מליתא כמו דנענש אוחו שנטל המצוה אכן זה דוקא כשעבד שלל להניח בטלית אחר משא"כ כשמיניח בטלית אחר חף דסבר שמואל חובת טלית היא מ"מ כיון דא"ל חלל כרי טלית ח' טוב שיתן בחותו שחפץ להחזיק בה ונ"ל למצוה יעו"ס אמנ"ס רש"י פירש שם הטעם משום ביוזי מזה ע"כ מפרש דחי בלא ח' חיישינן לביוזין דמבזה לה לטלית ראשונה דנחבלה דחין רחיה לליתא קאמר דמחיר ממנה הליית יעו"ס. ולפי"ז נ"ל דשמואל סבר דחף שלל להניח צבג אחר ג"כ מותר יען דהא שמואל סבר דל"ח לביוזי מזה כמבואר שם כי אמרייה קמיה דשמואל ח"ל וכי נר קדושה יש בה ולא חס לביוזי מזה כדמסיק רב יוסף ה"כ שלל יהא מזה ביוזות עליו ח"כ פשיטא דחף שלל להניח צבג אחר ג"כ שרי להחיר הליית. והא דאמר מחירין מבגד לבגד ולא אחר מחירין סתם ל"ק לשיטת רש"י יען דכיון דחינו מפרש הטעם משום דמבטל טלית מליתא רק משום ביוזי מזה ח"כ כדהוי אסר מחירין סתם היינו חף שלל להניח צבג אחר ח"כ הוי משמ' כדאמ' חת"כ כל מילי דמר כו' לבד מהני ג' כו' הוי משמע דרבה פסק בשמואל חף בהא להחיר ליתא מבגד ומבלי להניח צבג אחר וצאמח צוה לא פסיק רבה כותיה יען כי הוא סבר ג"כ ביוזי מזה רק כשעושה להניחו צבג אחר חינו מבזה המלוא כי מה יעשה לירך לטלית אחר ע"כ נוטל הליית מזה הטלית ואינו מכוין לבושו לזו הטלית ח"כ מוכרח למקט בשמואל מחירין מבגד לבגד להורות דדוקא צוה פסיק רבה כותיה ולא כשמתירו מבלי להניח בטלית אחר ואל' ינקוט דשמואל מחירין סתם ובהא דבכל מילי עבד כו' לבד מהני חלל ינקוט מחירין מבגד לבגד יל' אידי דמיכרח למקט בכלן מבגד לבגד נקט ג"כ בהא דשמואל מבגד לבגד. אכן ק"ל מכיון דשמואל ל"ס הא דביוזי מזה ח"כ נהי דנוכל לאמר דמ"ד משום אכחשי מזה היינו הכונה דרב אסר חף מנר

הלח"מ דלמאי נקט מע"ס ה"ה פירות חולין והל"ל חין לסקול כסף שמהללן מע"ס כנגד פירות דעלמא מבוס דאפשר דהפירות חסרו וע"ז לא שייך הירוך הלח"מ דמשום מה שאמר מקודם חין שוקלן כנגדו דהוי טעמא מבוס ציון ול"ש רק במע"ס יעו"ש יען כי לשמואל בר ישיא ג"כ חינו הטעם מבוס ציון מלוא ולאו דוקא מע"ס והדק"ל וי"ל דמשום סיפא נקט דנקט ואפילו לחלל עליו מע"ס אחר דרבותא גדולה משמיטנו דאף מע"ס דשוקל בהכרעה בג"ע נקט הל' מקודם ג"כ מע"ס ולאו דוקא נקט בן ג"ל :

(טז) **בעמרת** זקנים מנהג כזה ראוי לבטל כי הכל מצרכין ברכה לבטלה . ג"ל דמי שצח

לשוב בהשבעה ועל המ"ע נחכר לו צוידו דברים ופחד מל"ה דלא השא' כבר כחב הפ"מ כיון דלח' ורש"ס הוא מדרבנן לא חטא וא"ל לענות נפש וחסבותו גרלה בהרעה אף דבשערי השבעה סי' ב"ז חות י"ז ראו דדוקא שם שאומר בכתב"ו ומינה דבשל יד לריך תשובה וא"כ הל"כ הוא דצוידו לא צריק דעיקר סברה הפ"מ כיון דלח' ורש"ס הוא מדרבנן ולא כרמב"ם וזהו הוא רק אוספי דקמוסיף בטעמא ומה גס דצחאן רפיא צידה של רבי דאולי חייב צליית והוי ספק ברכה לבטלה וספק ביטול מ"ע פשיטא דא"ל לענות נפשו רק יבוב לד' ושב ופשא לו . ועיין במס' יומא ד' ב' ע"א ופרה לאו צח כפרה היא . הגאון ר' צבי מיוח בהנהגותיו מקשה ממ"ק למה נסמכה פ' מריס לפ' פרה מה פרה מכפרת כו' הרי דפרה צח כפרה ונ"ל יען דמרא דהאי דינא ר"י ור"י אמר בסנהדרין חלמא ו' שבעה עולך יעו"ש הרי דסבר דלא עבדו העגל כ"ח בשיחוף דחינו רק בל"ה גרידא בלתי לד' לבדו וצד' חלוקי כפרה גאמר דעבר על ל"ה תשובה חולה וי"כ מכפר והישראל עבדו תשובה כמו שאמר ר"י בעלמו במס' ע"א לת עשו ישראל העגל כ"ח להורות תשובה א"כ צו"כ נחכרנו ולכן חזניתן להם לוחם שניות דצו"כ ירד משה כמבואר בש"ס א"כ פרה למה צע"כ דחינו רק חוקה ושפיר אמר כאן ופרה לאו צח כפרה דחינו צע"כ ל"ס כמ"ד דמ"ק וצוה יחא אמרס ז"ל לפי ששטן וע"א מונין אה ישראל ול' מונין להכעיס כמו ובר לא חנו וללאורה במה מכעיסים צוה לישראל חן השטן והע"א הן המקטרגין על ישראל ואומרין מאמר דמפרה מוכח דצח לרעות על מעשה העגל א"כ צע"כ עבדו הישראל העגל בלא שיחוף א"כ קיטרוג גדול עד שהמלך במסיבו לעשות עבירה גדולה כזה לעבוד אלהים אחרים ואריבין יסורין למרס ואמאר להן לאו כן כי לא היה רק בשיחוף ואינו רק ל"ה גרידא וכבר נחכרנו ופרה רק חוקה בלא טעם :

(יז) **במהבר** סעיף ב' נשים ועבדים פטורים מפני שהיא מ"ע שהזמ"ג כו' עיין במס' יומא ד' י"א ע"כ בגמ' הני צעי חיי וצגה"ס ונ"ל להרץ דאין הכונה דהא בשותפין חייב הוא מה"ט דשותפין לא צעי חיי כי צוה בודאי לזק באמרו חן הכונה דמקודם צח למעט שותפין הוא מתבצח ביהך ולא צחיהס ואימתי שייך למדרש בן דוקא כש"ל דהאי ביהך הוא דוקא ממש כפי הל' של וציהך ולא כשניה' מוכרח לבנות הל' כמו בשותפין דשייך לאמר צחיהס או משום דשייך לאמר צחיה משה"כ כעת דחזין דציהך הוא לאו דוקא דמה"ל משמע ולא צחיה ובאמת נשים ג"כ חייבות ומאחר דציהך לאו דוקא א"כ מהי תיח למעט צית השותפין ומכיון דאין כאן מיעוט ממילא חייבים . ועוד ג"ל להרץ עפ"י מה שכתב צ"י שיה יתקן וז"ל משום דאשכח לאוקמיה ביהך לכדברא הוא דקאמר הכי דא"כ משום הך סברא לחוד לא הוה מצרכין להו דהא קמן ח"ה דכתב צה כי היא חייך והעפ"י נשים פטורות וכמ"ס התוס' פ"ק דקדושין (ד' ד' א') ד"ה גברי צעי חיי עכ"ל א"כ האי סברא לרומח דמילתא כחב הנח' כן ובאמת העיקר סמכו על דרשא דרבא להאי ביהך :

מ"מ

דנקט דבוס ל"ס כשמואל כ"ח במבגד לבגד . גמאל מאחר דהמסקנא הוא דפליגי צביזוי מלוא ח"כ א"ל למסקס הלכחא בזה כשמואל דל"ח לציווי מלוא וצע"כ הל' כרב וזהו הוכחה מעלייתא ולדקו ההוס' דחינו חופס דברי רבה עיקר כי סתמא דנח' פסיק לעיל דחיישינן לציווי מלוא ח"כ הרמב"ם ג"כ הוא דפסק מחמת זה כרב דצקינסא חסור ובגר מוחר דרב לא חז לאכחושי מלוא דא"ל לסבור דהל' כשמואל כדפסיק רבה חן הוקסה להרמב"ם קושיא הנ"ל דאף כדגאמר דפליגי באכחושי מלוא צע"כ בחרתי פליגי ובמואל סבר דאף צקינסא מוחר ולמסקנא פליגי רק צביזוי מלוא ולשמואל שרי א"כ קשה מה יענה שמואל בזה דאין שוקלן כנ"ל דכן חמת דרב חויה לא ידע מזה חן חליבא דחמת דחזין דשמואל החיר לרעות מפות כנגד נר חנוכה ומכ"כ להמסקנא דפליגי בהדיא צביזוי מלוא פ"י קינסא ח"ך יפרנס שמואל הדין חין שוקלן כנגדו . חיי לזאת מפרס הרמב"ם כונה אחרת בהדין שמה לא יכוין משקלוחיו א"כ טעמא דשמואל דמפרס בטעם דאין שוקלן מפני שמואל מע"ס לחולין בפחות מדמיו ול"ק מהא דאין שוקלן . והנה רבה דהעיד עליו אצוי דעבד בזה כשמואל צע"כ סבר רבה דפליגי באכחושי מלוא ובחרויהו דרב אחר אף ע"י נר ושמואל מתיר אף ע"י קינסא ועבד רבה כשמואל היינו בזה דמגר לגר חן צקינסא לא סבר כותיה דגס רבה סבר דציווי מלוא אחר מדלא שרי רק להחיר הליית מבגד לבגד אבל בלא להניחו כלל בבגד חסור . דא"כ דפליגי צביזוי מלוא ונגד שרי נס רב א"כ פסי' בזה כר"ס ולא כשמואל ואף העיד אצוי דהנהגתו הוא מטעם דפסיק כשמואל . ומאחר דכן רב חויה דלא ידע מהא דשמואל החיר לרעות מפות כנגד נר חנוכה וסבר דלמ"ד משום אכחושי מלוא ניחא רק מקשה למ"ד משום ציווי מלוא ח"ך חירן רבה חליבא דמ"ד מבוס ציווי מלוא הלא חיהו ל"ס כותיה רק דאכחושי מלוא פליגי הול"ל אמר רבה חליבא דמ"ד מבוס ציווי מלוא פליגי גזירה שמה כו' דהוה משמע חליבא אמר ולא ס"ל כן האמנם דגס רבה אף לפירושו דאכחושי מלוא פליגי מוכרח לחירון גזירה משום דצע"כ דבחרויהו פליגי וכל"ל וסוף סוף יקשה על שמואל ומוכרח לחירון גזירה חן כעת דקאי על דברי רב חויה דסבר דלמ"ד משום אכחושי מלוא ניחא ח"ך אמר סתמא בהירון רבה הלא יומשך מזה טעות דגס רבה סבר דפליגי צביזוי מלוא ופסק כשמואל דל"ח אף לציווי מלוא כדמשמע מחירוי דפסיק סתם חליבא דמ"ד משום ציווי מלוא פליגי . חיי לזאת מפרס הרמב"ם פירוש אחר בהך חירון רבה דבאמת רבה לא קאי להרץ קושיא רב חויה כ"ח הוא כונה לעלמו פירוש בטעם הא דאין שוקלן יען אף דסבר בטעם ציווי מלוא מ"מ סבר דכיון דהך דברים למלוא קצעי חינו ציווי מלוא דהוי כמגר לגר הל' מדגר לגר ונ"ל לקינסא א"כ צע"כ בטעם הברייתא משום גזירה דמואל מע"ס לחולין בפחות משויו והנח' הוא דמביא לפירוש רבה בטעם הברייתא לחירוי לקושיא רב חויה א"כ לזק הרמב"ם במה שמביא להך טעמא יען כי טעם זה הוא מוכרח דא"כ לא חביב ציווי מלוא . ודע כי לפירוש הרמב"ם דהא גזירה שמה לא יכוין משקלוחיו כפי ביאוריו הנ"ל יהי' לרבה פירוש הברייתא כך מע"ס היינו פירות של מע"ס חין שוקלן כנגדו דגרי זהב משום ציווי מלוא ואפילו לחלל עליו מע"ס אחר דחינו ציווי מלוא כיון דלגורן מלוא הוא ג"כ חסור מטעם אחר שמואל המע"ס לחולין בפחות מדמיו ולשמואל יהיה כך הפירוש מע"ס חין שוקלן כנגדו דיגרי זהב היינו במקח וממכר שמתנה לחבירו במדה חסירה כי פירות דרכו לחסר ועובר על לא חנו ואיסור מדות ומשקלות ואפילו לחלל עליו מע"ס אחר אף דמעט דרכו של האדם להכריע בהכרעה טובה וא"כ אף לו יהא דנמסר מעט מהפירות מ"מ צירוף ההכרעה יהיה שוה בשוה מ"מ חסור כן לא יכריע המשקל ויוליא מע"ס בפחות מדמיו . אמנם לפי"ז יקשה קושיא

(יח) **במג"א** ס"ק ב' דכל עובר לפני הציבור לריק להטעוף
כו' ועיין במס' שבת (ד' י' ע"ה) משיטעטו
הדיינים ופירש"י מאומה שכינה ושלח יפנו ראשן לכלן ולכלן
ותהא דעתן מיושבת עליהם יעו"ש וחלו הדברים סי"ד ג"כ
בבאן כי הש"ך מוליך הציבור ושלוחם הוא לבקש מלפני
הש"ת על עמו ישראל וכן האומר קדיש יחוס דגדול מאוד
שמקדש להש"ת - וחלו פירש"י הייתי אומר קדיש בטעם דהדיינים
לריק עיטוף יען כי מצוה בם חסידים דלון להסחכל בפני
הבע"ד בטעונית דאסור להסחכל בפני אדם רשע הובא
בח"מ סו' י"ז בש"ך ס"ק י"ג - ע"כ יתעטפו מצלי להסחכל
עליהם - אמנם כ"ל דיוחס טוב להסחכל בערבית בגד עליון
סקורין (אויבער ראש) ולא יתעטף צליה צליה וכן ראוי
לכל מורה להנהיג בעירו כי ג"ה הוא עיטוף וכבוד ציבור :
(יט) **במג"א** ס"ק ב' וק' דבגמ' אמרינן דשמואל סבר צליה
חובת עליה הוא כו' - ואנכי לא ידעתי חד
שיח לתאורן של ישראל רבינו הב"י לטועה הוא יוסף המסביר

בשולחן ערוך ומנהיג עיני חכמים בזה' ובעלמנו הביא מקור
זה בבי' דברי הגמ' זו והילפותא מאשר חכמה ואיך הומ"י
ינקוט ילפותא מכסוהך ואמאי לא למד הגמ' מזה הילפותא -
וב"ל דבאמת הילפותא הוא מכסוהך אמנם וזה דוקא לדיון
דפסקין דליתא חובה בצדא וכלי קופסא פטורים מליתא
ח"כ כסוהך בע"כ אחי חף חס הוא ליבס אחסא לפעמים
בחייו ג"כ פטור דכחאיו לובסא כלל קרא דכסוהך למאי אחי
בזלח"ה גמי פטור - אמנם לשמואל דבצר בלי קופסא חייבים
בלייתא ח"כ י"ל דכשלושבה לפעמים בחייו חייב בלייתא דלחך יתך
בטלית בלא ליתא רק קרא אחי דכחאיו לובסא כלל דלכאורה
היה חייב בלייתא דכלי קופסא חייב ע"ז אחי כסוהך כיון
דחינו מיוחד לחי רק למח פטור ע"כ אמר הגמ' מודה
שמואל בזקן ששחא להבדירין שפטורה לעולם לא מביע'
כדבוי רק כלי קופסא כ"א חף בלובסא מ"ט יטן כי כאשר חט
לובסא ידעינן מאשר חכמה צב אמר רחמנא והאי ללו לחכמו
עבדא וח"כ קרא דכסוהך למאי אחי בע"כ לגלות חף חס הוא
לבוס ג"כ לפעמים ומה"ט השמיט הרמב"ם לכך דית' יטן מכיון
דהגמ' ח"ל למנקט האי דין' כ"א לשמואל דס' כלי קופסא
חייבין בלייתא חכן למ"ד דפטור מליתא ח"ל הגמ' להשמיטנו
דפשיטא הוא חי לזחא השמיטו הרמב"ם ג"כ מרוב הפשיטות
כי דרכו של הרמב"ם למנקט רק דברים הנאמרים בגמ'
לחדש דין - עוד ג"ל דהקפדה להרמב"ם על סיימו בגמ' בזהאי
שעמא ודאי רמינן ליה בלא וכו' אנו שייכות כלל לדיון
הקדום דכחאן החיוב מטעם אחר משום לועג לרש ובאן הא
קמשיטנו דיני כלי קופסא חס חייבין במח בלייתא - אמנם
הטובה כך הוא דוכו ודאי דפשיטא דפטור כיון דחינו עשוי
מיוחד לכסות חי חכן מכיון דגם למח לררך להטיל ליתא ח"כ
היה הסבירא נוסן להייב בלייתא מכיון דלח"כ במוהו יטילו
ליתא ואיך אפשר דכשלושבו בחיים חייתו יהיה פטור וגם חף
בלא לביסה כי כמו כל הבגדים שהייבים בלייתא עה לבשו ע"כ
חף בלא לביסה רק מינה בקופסא חייב ג"כ בלייתא ח"כ בכן
גמי דלח"כ חייב בלייתא יהיה מחיז טעם שיהיה משום מלוח
ליתא או משום לועג לרש מכיון דחייב הוא ע"כ יט
לחייבו חף בחיים כשגמח בקופסא לזחא צא הנחמד
להשמיטנו דלא כן דאשר חכמה אמר רחמנא והאי ללו
לחכמוי וזכו דקמסיק הגמ' הא דחילטריך להשמיטנו
מריבוי דקרא דפטור חף כי לכאורה היה מילתא דפשיטא יטן
כי בזהאי שעהא ודאי רמינן - חכן הרמב"ם משמיט להא
דהיהא שעהא ודאי רמינן יטן כי סמך אהא דמס' ברכות
ד' י"ח למחר באין חללינו ועכשיו מחרסין אוחנו וסירוך החסם'
דחוק וגם הא דמס' שמחות ראי' ח"כ מילתא דפשיטא דח"ל
להטיל בו ליתא וח"ל להשמיטנו ולכן השמיטנו :

(כ) **במג"א** ס"ק ח' דוקא הכלל שדמיו יקדים חיישין
לחלופי כו' ע' בזה"ע סי' צב"ס ס"ק ב' מחלק
דכיון דח"ל הגאח קושטא קאמר וזמא ביצועו יעקב וזאבני
מילואים ד"ל הגאח דע"כ יפדו אללו בזכורים ונ"ל דודאי חזומ'
ופס"ב שוין דבשניהם המ"ע מוטל להפריש חזומה ולפרות הבן
כמבואר בט"ו י"ד סי' ח' ס"ק י"ז ובחדושי רע"א חשיג על
בבבז דחיוב הפרשה אף כשא"ר לאכול דלא מלא זה רק
בשורה לאכול אסור עד שהפריש חזומה חזומה דמטה
מפורשת במע"ס פ"ה משנה ו' עי"ס הראשון של פסח כו'
היה ביעור כו' וזהו הרמ"מ וענין הביעור בכלן שיהן מכל
הממחים כל הממחה ויהיה כל ממחה לבעלו כו' והנה בודאי
כל המוחן חזומה ופודה בנו זכיר ליתן להמוחזק לכהן בודאי
דח"כ יבטל המ"ע דפדיה ונהינה ואף בקה"ח לא יהיה לו
הוטל לקבל מחטות בהונה רק כונת הרמ"ך להחשש שיאכל
חזומה היינו שיקבא מכהן וירויח דהוא בזול מחולק - ועיין
עוד שם בסעיף ב' ואפילו משפחות מעליה בדתיות ר"ד

ע"כ פליגי ר"ה ור"מ חי מעלין משטרו ליוחסין ויש להבין למאי הפסו לה' כמ"ד דאין מעלין ועוד למאי הפמיטו הדין דב"ב יב"ט ונכתב בשטר כהן מעלין ליוחסין דמוכרת מב"ב מכולין יכתבו כהן ומאי מהני הא העדים חותמין אעפ"י שח"י שהוא כהן בע"כ דהוהוץ שח"י כמבואר בה' ונ"ל להרץ מהו מהו דהריון הה' חמור מבחו' בהפלה ובדו"ח ע"כ ס"ל להפוסקים לתרץ בפשוט דהכונה דהעדים יכתבו שמעידים ידענו דכהן הוא והמסנ' ח"י זה לפשר דפסיק' דח"י חמנה שבשטר קמסהדי רק נקיט ענה כשכרור שהוא כהן לכתוב כהן ובדיית' ב"ב קט"ג א"ס שניהם כהנים יכתבו דורות וקשה חמאי לא נקט חס היו שניהם כהנים או שניהם יס' אלים אכן הכונה דכסוהצין כהן מוכרחין העדים לידע דכהן הוא ויכתבו בהשטר ידענא דכהן הוא ע"ז קאמר דכש"י צירור וכניהם בספיקה כהנים דחולי לא זהו הכהן כ"א הכ' יכתבו דורות והן חמת הלוח לומר שהוא כהן ולדבריו יס' סימן אכן העדים ח"י וא"ל לדוחק החדו"ה שניהם ואף לתירוץ כסוהצות וכל ג"כ להחפזם כנ"ל והנה מהסבירא דהמנה קמסהדי דמה להם לידע ד"א לא מענין השטר ואף בדבר סס הלוח והמלוה בני כשודע עיקרו של סס לבד ולא הא דכהן וגם מהעורר על השדה דבעשה"ס' לאחר לא חידד זכותו מוכה ג"כ כן והירוצי הפוסקים דחוקין אכן ההכרח שהכריחו למ"ד לפסוק דאכולא מילתא קמסהדי הוא עבור קוסית הה' ממחיתין דב"ב ע"כ פסק נגד הסב' אכן הפוסקי' פירשו כחירוצי וא"ל ל"ק ע"כ הכניעו כהדין מ"ד מפאת הסבירא ומהעורר על השדה אחר גס המ"ד הכ' היה מודה חילולי דחוקין במכנה דב"ב ומאחר דלסס חין כהן דוחק ע"כ השמיטו דינא דה' דמחיל' ס' ח' :

ס' ק' ג' ולו"א לדורסם דלור חס מנזל וג"ע וס"ד כו' וק"ל לפירוש המג"א בהמדרש למאי מחזיר בכלן חס מנזל הא בנמ' לא נקט רק שח"י יורגנו ול"ל דהגמ' ג"כ מחזקין כן שח"י יחלוה עמו בדרך ויכל לבזול ממנו חס אחר יס' לו ויען כי ח"י אדם מעמיד עצמו על ממונו ולא ינית לבזול ממנו אז יומתך מזה כי יורגנו חמנס עדיין לא הונח לי פירוש המג"א בהמדרש כיון דלפ"י הפשט של גזל והריגה מיסך שייכי להדרי ח"כ למאי הפסיק בהם מג"ע בחמלע בין חס מנזל וחס מש"ד כך הול"ל חס מג"ע חס מנזל חס מש"ד וערבוס זה מהו ולעד"ג לפרש כונת המדרש בחושן זה דליווי במלות זיית שניתן לישראל הוא בזכות שכיסה סס לערות נח ח"כ ה"ל ליתן ג"כ ליפח שכיסה ג"כ רק בלא השתלכות כ"כ ואחאי דוקא לישראל ולא לעובדי כוכבים יען כי ידע הסי"ח דלסס נחא המלוה כי סס יקיימו לא כן העובדי כוכבים דידע כי ב"ג נהרג על פחות מש"פ וחסידי על גזל כי חביב להם ממון גס מבואר במדרש כשכחו לעשו לקבל החורה ושלח מה כחיבה זה וכששמע דכתיב לא חרלה לא רלה לקבל כי זהו חומתו על חרבה חמיה וישמעאל כששמע דכתיב לא חנאף ג"כ לא רלה לקבל כי י' קבין זימה ירדו לעולם ס' נטל ישמעאל משח"כ הישראל נקיים מכל והנה בציית יס' חס ליקח חלל חילן להטיל בשליחו במקום חללת לואח ח"א ליתן המלוה לעובדי כוכבים רק לישראל שסס חס מנזל ואינס משגיחים על ממון באינו כשר ובודאי יורו בזה גס מבואר במס' מנחות ד' מ"ד ע"א דל"י מלאת מן חסא ג"ע ומכיון דכן שסס חס מג"ע בודאי יורו בצי"י בדדי להגן עליהם מבלי יכסל צנ"ע כי הליית יספחו על פניו גס מבואר במס' שבה דבעון זיית בניס מחיס דכתיב גס ככנפיך נמלחו דס נשאו' אבייג' נקיים וא"כ כאשר לא יזהר צי"י יהיה כמו סופך דמים ויען כי חס מש"ד ע"כ מזהר זהירי בו :

(כא) **בבב"א** ס"ק ב' ש"ס לשכב בלילה בשליח קטן כו' ולעד"ג להביא ראיה להיפך דז"ל הגמ' במס' מנחות ד' מ"ג ע"א ר"י רמי היללה לפרזומא דחגי ביהיה ומצרך כל לשרא להחשף בציית מדרמי קסבר מ"ע בלא

הזמ"ג הוא אחאי מצרך כל לשרא ולפרא כרבי דהניח הפליג כ"י שמניחה מצרך עליה ד"ר ה"ה כל שעה נמי ר"י חונס לניעא הוה ולא שרי ליה לגלימי' כוליה יומא ומ"ס מלפרא כי משני מכסות לילה לכסות יוס עכ"ל ופירש"י ומשני כי מכסה וח' ללילה והמוה ח"כ הול"ל ומצרך לשרא ופניא כי מכסה מכסות לילה לכסות יוס וכי משנה מכסות יוס לכסות לילה כיון דסבר דלילה זמן זיית שוב מלחאי בשרא"ש בטל הרי"ף הל' זיית שמקשה כן דוחק לייסב יעו"ס ובדעתו ענה לפרש כונת הגמ' עפ"י מה שכתבו הה' ציצמות ד"ה ע"א ד"ה דכתיב דאין רחיה דר"י סבר דהיו מ"ע שלח הומ"ג דאפשר דהיו הזמ"ג וגם מייצות מסמוכין יעו"ס וזהו דקמסיק הגמ' ובהר מדברים הראשונים מחמת לתן הקוסית מ"ס מלפרא ומשני דלא כן דהוא סבר דכוח מ"ע שהזמ"ג לואח מצרך מלפרא יען כי משני מכסות לילה לכסות יוס דבעת לבשו בלילה היה פשוט מליית וכעת נחחדש עליו מיוצא דל"ית לואח לרץ לברך חמנס נ"ל דוחק יען כי עיקר חסר מההירוצי דהא זה גס המקשה ידע דבדנלמא דכסות לילה פטור לרץ לברך מלפרא רק הוכיח מדרמי לפרזומא דחגי ביהיה בע"כ סבר דלילה חייב בציית הול"ל לבני דחינו רחיה דמחייב בנשים מסמוכין וכלילה סבר דפטור ועוד הול"ל למימר חלל כיון דהדר מתירץ הראשון ע"כ נ"ל לפרש דרך היה מנחנו של רב יהודה חונס לניעא הוה ולא שרי ליה לגלימא כולה יומא וכה הלך בבגדו עד עת שינה ובשעת שהיה יען היה פוש' שליחו ויען בלא מלי"באל לשכב בשלי' ש"ס בו זיית כדי בלא יחא מלות בזיית עליו ובשיטתו במס' שבה ד' כ"ב ע"א אמר רב יהודה כו' אסור להל"ית מצות כנגד נר חמיה ובשעת קס משניה היה לובש כסות לילה וכו' זיית ומצרך ע"ז ואח"כ בשליח היום היה פושט הכסות לילה שלבש בשעת עמדו לגיורס ולבש כסות יוס ומשמיענו דהיה מצרך עוד הפעם והנה מה שהיה מצרך בשעת עמדו לגיורס ח"א להשמיענו דזהו פשיטא כיון דכל הלילה לא הלך בציית וכעת הוא לובש כסות לילה חייב בציית ח"כ פשיטא דים לברך ומאי דבוחא היה משמיענו רק זהו חידושא משמיענו דאף מלפרא היה ג"כ מצרך הף עד כה היה לבוש בציית וכעת פושט שליחו ע"מ שהומ"י ילבוש שליח אחר בציית ח"כ למה לרץ לברך וקמשיטנו דאעפ"כ היה מצרך עוד הפעם וזהו דקמשיטנו הגמ' על קושינו דמ"ס מלפרא לברך כשהוא עומד ומחטטף בה בלשמונה קידם אור היום לגיורס יען דזהו פשיטא רק משמיענו דהיה מצרך אף בשעת כי משני מכסות לילה לכסות יוס אף דחינו הולך רגעים אחדים בלא זיית מ"מ כיון שהיה פושט לרגע שליחו ולבש אחר בירך עוד הפעם וזהו חידוש דין כן ג"ל ברור פירוש הסוגיא ח"כ מוכח שפיר דאין ליתן בציית חמנס ק"ל קושיא הר"י אחאי אמר כיון שראה ערוס בבית המרחץ אחאי לא אמר כן בלילה ומה שחירץ המג"א דבליילה היה לו מזוזה על פתחי המוה הלא כמה פעמים היה דוד הולך למלחמה וחונה בשדה כמבואר בכתוב ואז לא היה לו מזוזה כי אף דנאמר דגם בשדה היה עושה לו סוכה בדרך המלך מ"מ פטורה ממזוזה דהוא דירת ערמי כמבואר ביו"ד ס' רפ"ו סעיף י"א סוכה כהג בהג והבית שבספינה והחמיות שבקוסים פטורים מפני שהם דירת ערמי והדק"ל ונ"ל דדוד היה חס שח"י בלא מלות פן יגרה יא"ר עליו כאשר לא יהיה לו מגין מקדושה מלות הסי"ח אף כי מלות חינו מלי מלחמא מ"מ היה שמירה מהי"ר קנח ולפ"י חינו חס רק במרחץ אשר אז בדעתו הוא וכשיגרה יא"ר בו אזי ויכל להכשל בחטא לא כן בשעת שכבו לישן אשר אז חין לו פחד מהי"ר כי אז ח"א לחטא עבור סור ההרגש ממנו ע"כ לא הכטער על עמדו בלא מלות רק במרחץ ולא בלילה עוד י"ל דבמלחמה דשינה דוד לא היה אף בלילה כ"א שיתין נשתיין ואינו רק מחמנס כסוס ע"כ חינו מחשב לשינה ואינו

ואינו ביוזי להמאזה כשישן בליית לא בן האידנה דאף בעל נפש לא יחמיר רק ביום חכן בליית יס לישן הרבה והיו כינה מעליה ואז חין לישן בטליתו וליין מג"א עיין ס' י"ח ס"ח כוננו להקשות דמה יענה האר"י להרמב"ם דסבר דמיוחד ליום שטור בליית וא"כ קשה מדוד דשז"ל ל"ש הירוך האר"י ב"כ לק"מ ד"ל דמ"ד דחייסין לציזי מזה יסבור דרוד סבר דכסות לילית ג"כ חיי' בליית דלינו מ"ע שהזמ"ג וק"א רחיה לזה מהא דמבואר במס' עירובין ד' ל"ז ע"א מיכל בת שאול היחה מנחה הפילין ובפסיקה דמיהו זה חכמים ובדלי היחה הולכה בליית ג"כ ואמאי לא הזכיר ג"כ לילית ולאמר היחה הולכה בליית ותפילין בע"כ דע"ז לא מיהו דסבר שאול ודוד דנשים חייבות בליית דלינו מ"ע שהזמ"ג וטעמ"ז ל"ל לתרץ מה דמבואר במ"ר פ' נשא דחטא דוד עבדו כרתו מעיל של שאול ולוחה נחלקה מלכותו ובמס' שבת מבואר דבשעה שאמר דוד אהה וליבא תחלקו את השדה ילא ב"ק ואמר אהה וירבעם תחלקו את המלכות משמע דשנאו היה מטעם אחר וסחרי אהדי' . אמנם ל"ל כונה דוד בכרתו למעיל יען דשאול כעס על דוד כשומטו איך כי יסוררו המסורים הכה שאול בחלפיו ודוד ברבצותיו ומבואר דכותה ל' לרדוף רק חלק וכותה שנים ייסו רבבה וא"כ יתיקו לדוד בגדול המענה משאול כי הוא לדיק גדול ממנו ובאמה בן שנה שאול במלכו כבן שנה שלא טעם טעם חטא ע"כ שמע בזילוחא דרבנן ומוך ולא מיחה לזאת ראוי לעונש מורד במלכות אמנם שאול חטא על ליווי עמלק והממה מאיס עד אשה מעול ועד יונק מבזר ועד שה מגמל ועד חמור ולא הרג בהמות כי חמל העם על מיטב האלן והבקר ובכביל זה אמר הקב"ה נחמתי את אשר המלכתי את שאול למלך ודוד יוגדל במעלה כי אז לא היה לדוד חף חטא ח' חכן לכאורה ג"א חינו חטא יען דכתיב בקרא וירב בנחל וד"ל דרבו על עסקי נחל ובשש"ל י"ל הכונה דהנה הטעם שז"ה הקב"ה נהרגו חף הבהמות הוא עבד כי מכשפים היו והיו מהלכסים האנשים בדמות בהמה . והוא הענין דמבואר חיש לר וחויב מלמד שמהו ידה כנגד חשורו ובה מלאך והחזיר ידה לגבי המן דתמוה איך יסנה חסמר בעומרה בהלל כלל ישראל לעשות ענין כזה המסוכן למות חכן המן מורע עמלק הידוע במכשפיו התחכם והחליף לורו ללורח חשורו ולורח חשורו ללורו ואסתר דלא ידעה מזה על בן חוהה ידה מול חשורו כי בראותה צנניו חשבה כי המן הוא ומלאך דחה לידה . והנה במס' סנהדרין יבואר דכיוסף נבדק על המים דאלל המים סר הכיוסף ע"כ התחכם שאול והעביר הבהמות אלל המים וכאשר ראה בן כי בהמה המה להם לזאת הניחם מלהרגם ולז"א וירב עמו על ליווי להרוג לבהמות בנחל בשעת העבירם מול נחל מים כי ח"כ בהמה מה חטאו . גם זאת כיון בהשיבו על שאלת שמואל ומה קול האלן הזה בחזני לזכות לה' יען כי יבואר דכיוסף יוכל לפעול הכל רק להשמות גלגל עין זהו ח"א ומבואר דבהמה בגלגל עיניה משונה פסול להקריבה ולז"א הלא ראה איך כי להקריב לה' דכולם חזו להקריבה ח"כ לא נשתנה בגלגל עין ואינו מתחלק אדם בהמה וא"כ על מה ייהרגו . אמנם בקרא נאמר כה אמר ה' לנאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך בעלותו ממזרים בו' וכאשר נאמר דאשר ריבוי הוא ח"כ אשר עשה עמלק אשר שם לו בדרך אשר חלו למ' ול"ל יען דבשעה בל עמלק להלחם עם ישראל היה להם בהמות המלומדין בתכסיסי מלחמה ויודעים להלחם במבואר ברז"ל מגבורה השום במלחמה ובכחז כסום שוקף במלחמה וביוסיסון שהלכו כמה פעמים להלחם בפילים גדולים ולז"א אשר עשה עמלק אשר שם היינו הוא ובהמיהו שלחנו בגבורה וצננו עם ישראל לזאת בא העונש להרוג גם לבהמות על שם המה הלכו להלחם בישראל לזאת והכית את עמלק גם והממה

כ' וא"כ לא פלט שאול מעון . אמנם זהו דוקא כדנאמר אשר לדרשא הוא משא"כ כדנאמר דלא דרשין אשר ח"כ הטעם בג"ל ולא חטא שאול וא"כ חטא דוד בהחטא על שאול כי לא נגרע שאול בדרקו ממנו הי לזאת בא דוד חלוי ברמז דלא בן רק דרשין אשר וחטא בזה שלא הרג לבהמות וא"כ ח"ל לרדוף אחריו כי לא חטא בשהקו לשינה הנשים כי כדן סרו בשירה נפלאה הכה שאול בחלפיו כ' נמלא י"ל דרוד היה סבר דלילה לאו זמן לילית וכן היה ידע דשאול ג"כ סבר בן ודלא כמו שכתבו לשיטת האר"י והא דלא הזכיר בשעה שהיה יסן הוא כחירולנו הנ"ל דבשירה חין חשש שהוא ערום ממלות כי ח"ל פחד מהיחס' רק מרשך חשש . ולזאת בא דוד וכרה לכנף המעיל של שאול וזו נעשית בת חמש ואיך יטל לנדיק קדוש ד' מלהיות בלא מלות לילית חכן סבר דבעלה חמש גמי חייב בליית וקשה מלחר דלילה נחו זמן לילית דלחמטט מנראיהם אחר וחס' אשר תכסה בה לרבות כסות סומא והאי בעלה חמש מנלן ול' מאשר נפקא במבואר הכל במנחות ד' מ"ג ע"ב ומלחר דדרשין סבר לדרשא ח"כ דרשין ג"כ להדין אשר לדרשא בג"ל ודלא כההו"ס בנזכים (ד' י"ח ע"ב) ד"ה ואיך אשר כי האי לא דריש כ' יעו"ש וא"כ למד דוקא אחריו . נמלא לפי"ז ח"ל חטא לדוד בכרתו להמעיל כי דבר גדול דיבר ורמזו כדן ובהלכה . אמנם זהו דוקא כדנאמר דדרשין טעמא דקרא ח"כ חלוי אשר היה חטא שאול בזה שלא דרש לאשר היה לדיק בזה שלא הרג לבהמות יען כי דרשין הטעם משום דנהלכשו האנשים בדמות הבהמות לזאת כאשר נהביר נו דהמה בהמות ולא אנשים שפיר פשה בזה שלא הרגם חכן כדנאמר דלא דרשין טעמא דקרא ח"כ בללו הדין אשר חטא שאול כיון דפקדו ה' להרוג לבהמות ח"ל לחפש טעם כי בהדי כבשי דרחמנא ל"ל ח"כ דק"ל למאי כרתו דוד לשאול להמעיל דא"ל לרמו בג"ל דדרשין אשר דאף כדלא דרשין אשר חטא שאול ול"ל דבאמה לא כרתו לגלות לו חיו דבר סתר כ"א שלא היה ביכולתו להחביר על ידו מבלי להרגו לשאול שיכוף ידו בזה שכרתו לכנף מעילו וא"כ זהו חטא לדוד שלא היה בכוחו להחביר ליצרו . והנה דוד אמר אהה וליבא תחלקו את השדה וקשה מכיון דליבא עבד הוא ומה יעיל לו חלקו כי מה שקנה עבד קנה רבו ול"ל דשחררו וקשה הא המשחרר עבדו עובר בשעה דלעולם בהם תעבדו ול"ל דסבר כמ"ד רשות אמנם זהו דוקא כדלא דרשין טעמא דקרא שפיר י"ל דהוי רשות משא"כ כדנאמר דדרשין טעמא דקרא בודאי ל"ל דחובה הוא כי טעמא רבה איבא בזה משום שנאמר לא תחנם כדכחב הר"ן בשעם הדבר דאסור לעשות להם חנינה ח"כ חובה הוא נמלא דחילוני שהיה משחרר לליבא ואמר אהה וליבא תחלקו השדה היה לו ההנלות בזה שכרתו להמעיל וכנ"ל חכן מכיון דאמר בן ח"ל ההנלות וחטא בזה שכרתו להמעיל ע"כ נכרה מלכותו . ובה נבא לבאר מה דחיהא בספר הפליאה שאל ר' זריקאל לר' נחמן שמעתי עליך כי בעל חגדה את חמור לי טעמו דכל השופרות כשרים בר"ה חזן משל פרה ולמאיה דוקא בשל חיל נאמרה . ח"ל גם ביד הנביאים גם בתלומות והוא פלא בשמו בן הוא . ולהבין דברי חכמים ומידותם נ"ל דהנה שאול חטא בהמשה חסאים . ח' שלא המחין לשמואל שא"ל ימים חותל עד בואי חליך . ב' שהניח בתיים את הבהמות של עמלק ועבר על ליווי הסי"ת"ב שהרג לזב עיר הכהנים ד' שרדף לדוד לשפוך דם נקי . ה' ששאל באוב . וכן מבואר בילקוט דמה ששאל בה' דברים והוקשה להפליאה על אמרו ולא עניי עוד גם ביד הנביאים גם בתלומות אמאי לא חמור ואז"ל כדמקשה ג"כ הנמ' והלו לז"ל לא קאמר לזאת מפרש דרמו בהמשה חייבות חלו דחמשה עבירות שנדמה לעין כל שחטא חינו בן ולא פסל חון ע"כ מקשה אמאי לא פנה ד' לי וסר מעלי וממילא מוכח דקראן של

פרה פסול ברה מחרי טעמי וגם טעם הגון על מה המליה
הוא דוקא בקרבן של חיל כפי שבחר בחרו' חיה' החטא הראשון
הוא מה שלא המתי' לשמולל שאל' שבעת ימים הוחל עד בואו
חליך חמס לכאורה חין זה חטא כי הוא חרי' להמתין עליו
להקריב העולה ואמר בכתוב ויחל' ז' ימים למועד אשר
שמולל ולא בא שמולל כו' ויאמר שחול בניו חלי העולה
והשלמים כו' והנה קי"ל דריוזים מקדמים למליה מלפני
ומכין יראה צבוקר לשמולל לא בא והיום לרינים להקריב
קרבן ע"כ המליה להקדים מלפני' חמס מגיל דריוזים
מקדימין למלות מלפני הוכחה הוא מדגמא ויבסם אברהם
צבוקר במבואר פ"ק דפסחים חינו ראה ד"ל במבואר במדרש
הגמולא דלכך השכים צבוקר דירא משה פן תחזור מדיבורה
וא"כ חינו ראה דלכך להקדים מלפני' חן יש להקשות ע"ז
דהאך תחזור שיהא הא היתה לדקנות והנה אמרין בנדרים
ד' ז' דהאמר השכים ואבנה פרק זה נדר גדול נדר חף שלא
אמר בל' נדר רק סהמא חן בין דלדבר מלוא הוא הוי נדר
באמירה בעלמא וילפינן זה מדאמרין ברה' בפ"ד זו לדקה
וא"כ חין רשאי להסיר זה דבר מלוא הוא ואך יכולה שיהא
לחזור הא אמר שרואה למך אותו צבית מדרש של שם
שיכיר הבורא כמו הוא ולמה פחד עד שצריך להשכים מלפני
חין זה כ"ל מפאת זריות המליה ולא חטא שאל' חמס זה
ח"ל הלא קי"ל ב"ד לריך דוקא שידור בנדר ואם אמר דריבור
בעלמא ויכל לחזור כי דברים חין בהם ממש ובמה יוגדל כח
מילי דמלוא שיתפסם באמירה בעלמא וא"כ שפיר י"ל דעשה כן
משום פחד שלא תחזור ע"ז בא שחול והעטיף במסיה המליה
להסיר טענה זו ואמר גם דמבואר במס' ב"ק ד' ס"ה ע"ב נתן
לה באהגנה חטין ועבדן סולת כו' הני מדא חסור כו' מ"מ דב"ס
דכתיב גם לרבות סימיוהם כו' וקשה מכין דקי"ל סימיו קונה
ח"כ סימיו באהגן חשיב כאחר ואין זה אותו שבה לידה בבורה
אחין וממלים נמי לא מליים ואמאי חסור ו"ל לגבוה שאני דל"ד
גבוה להדיוט דאעפ"כ מאוס קלח מקרי הרי דחזין דב"ד סימיו
קני מ"מ לגבוה סימיו דמי כמו שהוא צעין ח"כ נבדל גבוה
מהדיוט ח"כ לענין זה נמי נבדל גבוה מהדיוט חף דדבור הוי
כמו שאינו לענין הדיוט מ"מ לגבוה דיבור נחפס שפיר ולפי"ז
צע"כ מה שהקדים בלפני הוא משום זירוז מלוא ולא חטא במה
שלא המתין לשמולל והקריב הקרבן מלפני' והנה במס' ר"ה
ד' כ"ז ע"א אמר כל השופרות כשרים חוץ משל פרה כו' אר"י
כו' ואמר בגמ' עולא אמר היינו טעמא דרבנן כדר' דאמר ר"ח
מפני מה חין כהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לעבוד
עבודה לפי שאין קטיגור נעשה סניגור ולא והא ח"כ דס' פר
הואיל ואסתני אסתני כו' ור"י אמר לך דקאמרת חין קטיגור
נעשה סניגור הג"מ מצפנים כו' ומענה כיון דמוכח מדברי
שאל דבאמת סימיו קונה חף לגבוה סימיו במקומו עומד
דאעפ"כ ממלים ח"כ צע"כ ח"ל הדין דחף של פרה ג"כ כשר
דחא חין קטיגור נעשה סניגור דח"ל מדס' פר דשכר י"ל
כיון דאסתני הלא מאחר דממלים חינו מאוס דל"ד לאהגן
ובכל השנה חין מושבין לקטיגור רק ברה' יש לחשוב כמו דחששו
בבגדי זהב דהוא דמדבר קטגוריא דעגל ח"כ חף כדנשנה ג"כ
רשאי הוא לגבוה כיון דחינו מאוס רק מפאת קטגוריא חן
כדנשנה וסימיו קונה ח"כ ליכא קטגוריא וכו' חין הוכחה מדס'
הפר דאעפ"כ מקריבין וכיון דהוא הדס דלא מדבר בזה חטא
דעגל פשיטא דגם בכל פרה כשר ושפיר מחקים המלוא חף בכל
השופרות ואף בשל פרה דליחא רק דחושבין לקטגוריא כמו
בבגדי זהב ובדס' הפר שאני כיון דאסתני' החטא השני של
שאל במה שלא הרג לבהמות ועבר על צווי הקב"ה חמס
כבר ביארתי לעיל דזהו חלוי חס דרשינן טעמא דקרא
דחס נאמר דרשינן ח"כ פירוש הטעם מפני שהחלבו בלבוס
בהמות וכעשה פעולה המוכח כי בהמה ואין לחשוב לאדם כי

בדקס חלל הנחל מים שפיר הניחם בחיים וא"ל חטא חן
כאשר לא דרשינן טעמא דקרא חטא שאל' ע"ז בא שחול והעטיף
במעטה המליה דלא חטא בזה יען כי דרשינן טעמא דקרא
ואמר ביד דמבואר במס' מגמות ד' ע"א יד יד לקמליה ואמר
שם ע"כ לא נלכדה חלל לקומץ דמנחת חוטא ס"ד חמינה הוהיל
ואמר ר"ש שלא יהא קרבט מהודר כי קמין לה נמי בשמאל
תהכשר קמ' יעו"ש חן זהו דוקא לר"ש דחזיל לשיטתו דרריס
טעמא דקרא דכיון דחוטא הוא ל"ל קרבט חין מהודר ולז"א ביד
פירש מדכתי' יד מיוחד צע"כ ל"ל נכ"ל וא"כ מוכח דרריס טעמא
דקרא וא"כ לא פעל חן בזה' והנה עדיין קשה למה חין
הוקצין בשל פרה וא"ל משום דחין קטיגור נעשה סניגור כמו
בבגדי זהב דע"כ בבגדי זהב ג"כ טעם אחר לו דח"ל האי טעמא
דקשה והא ח"כא קך ומסתה כקוסיה הגמ' שם' חן כדשאל
פירש האי ביד לקמליה דס"ד הוהיל ואמר ר"ש שלא יהא קרבט
מהודר ח"כ שוב ל"ק מכך ומסתה יען דה"נ חוטא כל יתגלה
קאמרין חן באמת חין קטיגור נעשה סניגור ושפיר חסר צקן
של פרה' החטא הג' הוא במה שהרג לנזר עיר הכהנים'
חמס דקך היה בהריגהם כי המה מורדים במלכות צהקן לדור
לחם וחרב ושלל לו בחללים ודברים הניכרים חזו בו כי
צורח הוא משחול' חן המה ההגלו ומי בכל עבדיך כדור
נאמן וחתן המך וסר חל משמעתך פירוש דמאחר דההנו הוא
ח"א שלא ימרו בו וכאשר ימרו בו צודאי מחל לו שאלו ולו
מהני מחילה כי צבן המלך ח"ל דין מורד במלכו' ומלך שמחל על
כבודו חינו מחול כ"א בן שחטא נגד אביו ואביו שמחל על כבודו
בכורו מחול ורואה מאחשלוס ספק דוד שמו בהגער באחשלוס
וצויה לכל להרנו הלא תיפוק ליה דחייב מיתה כי מורד במלכות
צע"כ בנו שאני' חן שאלו סבר דחינו מהנו בדאמרין
בסנהדר' דהמקדש צמולה חינוה מקודשת וילכאורה קשה דבהגלה
מחילת מלוא מקודשת' חן שאלו הוכיח דבהגלה מחילת מלוא
חינה מקודשת והרואה מיעקב דמה רחל והטעם כדי שלא לבא
לא"י באיסור נישואי' ב' אחיות במבואר ברמב"ן ואם נאמר
דבהגלה מחילת מלוא מקודשת וא"כ רחל נחקדשה והוי קדושי
לחא באיסור' ח"כ היה לריך לחא למות חלל ודחי' דלחא נחקדש'
בהיחר וקדושי רחל נחקדשה ח"כ באיסור לכן מתה וקידושיה
הראשונים דבהגלה מחילת מלוא חין מקודשת' חן קשה ע"ז
כיון דבהגלה מחילת מלוא חין מקודשת ח"כ חף נכא יעקב
שחי אחיות שעתידה תורה לחסור דיעקב קיים כה"ס דעכשו
ח"ל הירוך מהרש"א בח"א פ"ב דסנהדרין דרחל נחקדשה מהדן
בשכר ז' שנים חף דהוא מלוא חן בהגלה מחילת מלוא מקודש'
ולחא נחקדשה צביחה דחינו עובדה בעילת זנות וא"כ חף יעשה
דכשיגרש לא הוי אחות גרובתו וא"ל לו להגלל יעו"ש יען דלשכרת
שאל חינוה מקודשת רחל ואך נאחא חמס ידוע המהלוקח חס
האבות קודם מ"מ י"ל דין ישראל או דין צ"צ וצענין זה ל"ל לבא'
הדין פייסקא המבואר בהגדה הא לחמא עניא כו' הנה עשו חס
נחשב לבתי או לישראל מומר כנר' ש"ס מחלוק' בזה דבקדושין
י"ח ע"א אמר ודילמא ישראל מומר שאני חן בסוף פ"ק דקדושין
גבי מחשבה רעה בהבו ההו' דגלמא מהא דכתיב מחמס אחיך
יעקב הכסך בזה כו' הרי דחינו כדתי חן יש להבחין חף
יפגנו ההו' מדעלמס על גמרא מפורשת ולאמר דהגמרא הלז
פליג דילמא הוכחה ממק"ל ולא סתרי לגמרא מפורשת בשהס'
וג"ל דהנה בסנהדרין ד' ג"ט ע"ב אמר ביחאק ולא כל יחאק
והקשה מהרש"א מפ' מלות חליה בישראל כולו מישראל ובפשוט
כ"ל דחין הפירוש חף דביחאק משמע מיעוט מקלח כ"א נהפוך
הוא מי שהוא שיהא ליחאק בכל האדדן כמו יעקב לריק חתים
לא כמו עשו הרשע דחינו שיהא ליחאק ח"כ ילא עשו מהכלל והוי
לא כל יחאק כיון דחינו שיהא לו בכל אדדיו והוי כמו ס' ועוד ל"ל
דהאי' ב' הנאמר צע"כ ח"כ ח"כ לרשע ולפעמים למעוטי חתי
ולפעמים לרבות חתי כפי הנראה למדרש וא"כ שם דח"א

לאמר

וא"ל דאברהם כהן הוה כמזבח במ"ר בראשית פרשה ג"ה
 זכה לכהונה נצטע ד' ולא ינחם אהה כהן לעולם וכן פירשו
 קרא והוא כהן לאל עליון דקאי על אברהם דאברהם הוא כהן
 ומאחר דאברהם כהן הוה צט"כ דין ישראל להם נמלא
 העטוף במעטה המליכה ואחר הנביאים דמהי כי נביא הוא
 מוכח דדין ישראל להם וא"כ ספיר נא יעקב צ' אחיות חכן
 בהנחה מחילה מליה חנה מקודשת וא"כ שול סבר דדוד
 חינו נתנו וא"כ כאשר חנני טוב ראו דברים הנכבדים כי בורח
 הוא בודאי מרד במלך ומייב מיתה והם נתנו לו להם ומרד המה
 מורדים במלכות ולא הטא בהדיגסם והנה על מה שהמלכה
 להקוע צ"ה בקרן כל חיל מזבח צ"ה ד' ע"ז ע"ה למא
 חוקעין בשופר כל חיל אמר הקב"ה הקטן לפני בשופר כל חיל
 כדי שזכור להם עקידה יתחן בן אברהם ומעלה חני עליהם
 כאלו עקדוהם עלמיהם לפני חמנס לכאורה טעם זה חינו
 דהא כמה שהקריב האיל חין זה נסיון וזוהו גדול שיהיה זה
 להזכיר וכי קרבן ח' היו ישראל מקריבין והלא יורה ממחית
 קרבנות היו מקריבין חכן י"ל יסן דנאמר ויעלו לעולה
 חמה בנו ומזבח במ"ר ר' נגלי אמר אמר לפניו רבין שולש
 הו רואה דמיו כל חיל זה כאלו דמו של יתחן בני חמוריו כאלו
 חמוריו דיתחן כו' והכונה דכ"כ התפגל רגשה לצבו כי בשח
 ההקדשה להאיל נדמה לו כאלו בוחש וקרב חת יתחן ולא היו
 לו שום השחנות בין מה ליתחן חמנס ג"ו חינו דצט"כ אברהם
 לא קרב להאיל דקרנן לרין כהן וכלא כהן ח"ה להקריב והאי
 ויעלו לעולה חין פירשו שהקריבו לעולה רק העלו להקר
 וא"כ הורידו דוגמא באמר ח"ל הקב"ה לא חסלו בריה
 כו' לא אמרתי שחטו חלל והעלו להם חובה אמרתי לך
 חסיקתיה וקיימת דברי ועשה אהביה כו' צמ"ר חו שהעלו
 להקר והניחו שם להיות הכן להקרב לעולה לימי המזבח כמו
 חמוריו של אברהם האין ג"כ נאמרי חכן להקריב אהו ח"ה כי
 כהן חין כהן וא"כ הדק"ל הקיעת שופר בקרן של חיל למטה למא
 הוא חכן כדמוכח משחול באמרו הנביאים דאברהם היה כהן
 ח"כ ספיר הפירוש בפסוק שהקריבו להאיל וספיר חוקעין בשופר
 של חיל להזכיר עקידה יתחן וכן אמר במ"ר בראשית פרשה ג"ו
 אמר לפניו רבין העולמים יש קרבן כלל כהן ח"ל הקב"ה
 כבר מיניתך שחטא כהן כה"ד אהה כהן לעולם החטא הד'
 במה שרדף להכנו לדוד חמנס גם בזה לא הטא יסן כי חח
 בדוד הכסיסו מלכות ומחנכה לאמר חני חמלון וגם נהבד לו
 כי נמשח למלכות ע"כ החזיקו למורד במלכות כי שול מלך
 וחייב מיתה חכן מנא ידע דלא כן הדבר יסן כי בשחול
 נאמר הבה הלום חיס וצ"מ שנאמר הלום הוא מלכות לדורות
 והרריה ממשה שנאמר אל הקרב הלום וחינו שבקש מלכות ולא
 נתנו לו וקשה הא היה מלך דכתיב ויהי בישורן מלך צט"כ
 לדורות הוא ובקש ג"כ לדורות ולא נתנו לו כמזבח צפ' יצ
 דזכרים נמלא דא"ל לדוד להיות מלך יסן כי ניהן לשחול המלוכה
 לו ולדורות חכן מנלן דהלום הוא מלכות וג"ל דהסוכה
 מהגר שחמרה הנם הלום רחמי אחרי רוחי דהאי גם ח"ל ביאור
 חכן הכונה כדפירש מהר"א צמ"א שם שחמרה ובי סבורה
 הייתי להיות גדולה ומלכות בורעי יעו"ש ולזה חמרה כי גם
 הוסיף לי עוד כי הלום שיהיה גדולה ומלכות בורעי נמלא
 העטוף שחול במעטה המליכה ואחר גם והיינו דמוכח מזה
 דהלום הוא מלכות ודין דכן צט"כ לדורות הוא וא"ל לא ניתן
 המלוכה לירושלם וא"כ מהנשא דוד לאמר חני חמלון וא"כ לא
 חטא במה שרדף לדוד והנה הא דשופר של פרה פסול צ"ה
 יש עוד טעם צנח' חדא דחין קסיגור כו' ועוד מפני שהוא קק
 חמנס לכאורה דפרה נמי חקרי שופר דכתיב והיטב לך
 משור פר חס שור למא פר ואם פר למא שופר חלל מאי שור פר
 משופר כמזבח צ"ה ד' כו' ע"ה חכן זהו חינו דמאחר דמקק
 כתיב וצט"כ פירשו קק חמה ח"כ על חינו שור קאי בעל"ל
 דקאי

לאמר דלמעטוי אחי דסני בלחמו מישראל דח"כ קרא למאי לרין
 הלא בכל הדינים יוכל לדון ישראל בשלחמו מישראל וכ"כ חליה
 בע"כ למדרש אחי האי צ' שיה' כולו ישראל חכן כהן כיון
 דנחשז לכותי הוי הסבר' נוטה דלא נחשז לזרעו וא"כ מהסברא
 למדרש מקלח יתחן ולא כל יתחן וא"כ מוכח מכאן דלכותי נחשז
 דחס נחשזו לישראל מומר חו הסברא להיפך למדרש כל יתחן
 חף עשו זרעו הוא כמו דאמר סם ישראל מומר באני והנה טעם
 חכילת מלה הוא להורות שנגאלו קודם הזמן שהיו ל"ל ח"ל ולא
 היו רק דר"ו והיא מהירות הגאולה כמו שנאספה במהירות קודם
 חימונה ולכאורה קשה הלא הקב"ה אמר כי גר יהיה זרעך ח"כ
 גם עשו בכלל הו"ל להיות דר"ו שנה יעקב ודר"ו שנה עשו ח"כ
 יעקב שבעד דר"ו הלא נאלם זמנו ולי"ל יסן כי נאמר בילחן
 ולא כל יתחן ח"כ עשו לא נחשז לזרעו ולא בכלל בכלל כי גר
 יהיה זרעך כ"ה יעקב לצד גאולה דכן מוכח דעשו דינו ככותי
 וכנ"ל והנה מזבח במס' גיטין ד' מ"ג ע"ב דהמזבח עבדו
 לעובד כוכבים חו לח"ל ילא לחירות ולפ"ו כאשר נמכרנו
 לעבדים לשבו ודינו ככותי כנ"ל וגם צמ"ל בע"כ לרין חס"ה
 לגאלו מזה ח"ה ראה חין כי הא לחמא עניא די חכלו אבההנח
 בארע' דמלך' סלשנו לחכל מלה לרמו כנ"ל ומוכ' מזה דעשו דינו
 ככותי הרי דבר ח' ועוד דאנו צמ"ל ובסלין חמנס מב' עמודים
 שהעולם שומר עליהם כי נו חורה ועבודה דעיקר חורה צמ"י
 חוריה דח"י מחכים וגם יש מלות ההלויים בלחן ולא נאמר
 ננו כ"ה מלות ג"ה היינו כל דכסין כו' ע"כ בטוחין חנו
 דהשחא היא צמ"ל ונשקטו ממלות חכן לכנה השחא בארעא
 דישראל דמוכח הוא ועוד השחא עבדי נמכרנו לכותי חכן
 לשנה השחא בני חורין דמוכח הוא מדינא להיות ילא לחירות
 וחזו הלעה לחקות חירות גם להזמין עניי' דהסבר גדול
 כמאמר רז"ל דאמרו גדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני
 הסנינים וגיטין במס' כהדות ד' ס"ה בעליהו של בעל הפגיו
 והמהר"א והפלאה חמה חין יליף מכאן ונ"ל דלכאורה קשה
 הא כל הילפואה היא מדלת כהבויא חשה חיס ובחמח לרין
 הק קרא לכדדרים צמ"הדרין ד' ג"ז ע"ב דהני ר"ח בעולת
 בעל י"ל כו' ופירש' דכתיב והיא בעולת בעל ולא כתיב והיא
 ח"ה והנה סוגיא דסם סבר דדין צ"ל כדמקשה שם והכתיב
 כי ידעתיו למען אשר יאיה ונ"ל יסן דהאי דרשה לכאורה
 חינו לידק למ"ד דלחכות דין ישראל דהא אברהם דין ישראל לו
 חכן י"ל דהקב"ה אמר זה לחבימלך דהוא עובד כוכבים ולאו
 דוקא בביאה ואיהו הא לא ידע מהא דלאברהם דין ישראל ע"כ
 הוכרח להאמר לו כי בעולת בעל הוא חכן קשה חין ילא דבר
 חפי הקב"ה לצטלה כי באמח חייב מיתה חף חס לא היה רק
 מאורסה חו נכנסה לחופה בע"כ ל"ל דהקב"ה כיון בזה עוד
 כונה יסן הא דאברהם זכה להיות לו דין ישראל הוא עבד
 למדו צמורה כמזבח וכלאורה לפ"ו לשנה שהיא חשה
 וחשה חמורה בלמוד ח"כ לא הו"ל להיות דין ישראל ע"כ אמר
 לו הקב"ה יסן כי והיא בעולת בעל עולה עמו ואיהו יורדת ע"כ
 י"ל דין ישראל וא"כ חייב מיתה חשה חף חס היה רק מאורסה
 נמלא דהקב"ה באמח כיון להיפך דאף בקדושין לבד חייב מיתה
 ואבימלך לפי הבגתו יחשוב דמשחא שהיא בעולה חייב ומאחר
 כדנאמר דהיה להחכות דין ישראל ח"כ ספיר לקח שני
 אחיות וא"ל לזהר בזה יסן דגר שחגייר קקטן שולד דמי ואין
 חמחא לעובד כוכבי' והמה היו צנות כותי' ואיהו כו' ישראל
 ואיהו עתידה חורה לשפור צמקין זה דאף לאמר חכן חורה
 מוחר צמקין זה ומהינן מוכח דים להם דין ישראל הוא
 מאברהם דכתיב הכב חשת חלום כי נביא הוא וקשה דלא
 נביא לא צמי לאהדורי ונ"ל הסב ח"ה מ"מ וא"ה לא יקח
 חוזה דירא פן בזה עליה כי נביא הוא וידע שלא ננעתי
 בה וקשה חף חס ננע בה מוחר דאשה ישראל שנאנסה
 מחמת לבעלה ועיין בריש בחובות ולידרוש להך דלוגס שרי

וב"ז הוא לדרשא חזן לדרשנו לנאורה מדיוסף מסר נפשו למיתה ומתדין פטור בעב"ל דלפנים משה"ד לר"ך למסור נפשו חף היכא דהוא פטור וא"כ פעל שאלו חזן במה שלבו חכמו לשלול בלבוש חזן במדרש יש שאמר יוסף הכה הקצ"ה נגלה לאבי בחלוש ליעקב פן יגלה הקצ"ה ג"כ עכשיו עלי כי למוד יוסף לרלוות חלוש אלל אביו פעמיים וימלאני טמא וירחק מעלי יע"ש במדרש נחלל דבאמת י"ל דח"ל למסור נפשו חף לכנס משה"ד ויוסף טעם אחד לו כי פחד פן יגלה לו הקצ"ה בחלוש וזהו שהעטיף שאלו במעטה המליצה ואמר בחלומות דגם בזה לא פעל חזן כי מנעוד הוא למיתה בצביל יגונו ופיקוח נפש שאני כי חזן צו אשילו מדת חסידות והנה כאשר הראשון טעמים על פסול קרן פרה וח' הוא מבוס דחין קטיגור נעשה קטיגור ולנאורה יש להשיב ע"ז מדחין קטיגור נעשה קטיגור ח"כ ה"ה דחין קטיגור נעשה קטיגור וא"כ קשה ח"ך פעל שאלו חזן לשלל בלבוש הלא הוא אשר הסיר הלוש והידעני מהאחר וזהו בסגנון כזו ובעלמו ח"כ יבטל צו לשלל בעלמו ומאחר דחזין דמסניגור נעשה קטיגור ח"כ ה"ה להיפך והדק"ל טעמו דפסול קרן פרה מהו דעשם זה אינו חזן כאשר שאלו הסיב כן ח"כ לא חטא בשללו ללוש וספיר נחלל טעם דשופר . וסמאל הסיביו הנס כי לא חטא חזן טמון ביזו עון חילול השם כי לאו כ"ע דינא גמירי וכל מי שיש ביזו חילול השם אינו נחלל לו עד שימות ע"כ מחר חתה עמי במחילתי כאשר חמות ה"ה במחילתי וינחל לך העון וההיס בן עוב"ב :

(כב) **בב"ז** ס"ק ח' חבל חזן הל' של הסור מורה ע"ז כו' ולענ"ד לפרש כינת הסור דנקטיה לליצי ולח' כ"כ גבי הפילין יען דסדר הסור דמזכרין שהחייטו על עשית הליצי חף דלא הוה מומן לומן כמו גבי כיסוי ומליה ופדיון הבן חמס לפי"ו פשיטא דגם בחפילין מזכר דמ"ש וח"ל להשמיענו חזן כחן בליצי משמיענו רבותא דחף שקנה העליט וא"כ בשעת הקניה הא בודאי צריך שהחייט כד"ן קנה כלים חדשים וה"ל דח"ל לברך עוד יען כי קנה עבור לעשות ליצי והענין לפסורו בשהחייט אחד מ"מ לר"ך לברך עוד הפעם ח' בשעת הקניה וח' בשעת עשית ומשמיענו דלא יפטר בשהחייט ח' משח"כ בחפילין דחין כחן רק שהחייט ח' ח"ל להשמיענו דפשיטא ובי גרע מכל המליצ דכפעס ראשון שבושה מזכר שהחייט נחלל ספיר נקם כחן הסור ברכת שהחייט גבי העשיה ולא בשעת הקניה מה דהיה לר"ך למחגי לפירש המהרי"א צ"ב :

(כג) **במחבר** סעיף ח' חסור משום לועג לרש . נשתפקי אס צקבר קצן או חשה חס שיך צפו לועג לרש כיון דפעוריס המה מליצי . וג"ל לפשוט מהא דכתבו התוס' בתם' ברכות ד' י"מ ע"א ד"ה למחר כו' דמבייטין חוהם במה שהחייט מלווים והמתים חייס מלווים . והנה הא סס הולכים ג"כ בליצי מ"מ לעג ח"כא כיון דהליכיהו הוא עבור שהוא מלווה והס חייס מלווים ח"כ באשה ג"כ לעג ח"כא כשהולך לבוש ועסוק במלות והמה חייס מלווין לעשות חף במלות שהיו חייבים בחייסם מאי ג"מ חס מלווה זו חס מלווה חסרת זה עסוק במלות והמה ח"כא מלווין לעשות מלות . כזב ראינו כי דברי נשמע בין החייס ומשיחקן של רחבנים הוא כי הפדמ"ג בחבל אברהם ס"ק צ' כחב אשילו קבר קצן יש לועג לרש שחל נשמת חס גדול הוא ח"כ ג' צסס מהרי"ט להלן ז"ל ומשמע קבר חס דבחייה ג"כ פסורה ליכא לועג לרש ולחוס לגלגול זה כולי האי ל"ח . וגם המ"ל מסתפק בזה בפ"ג מחבל הל' ט' . ויען כי לא נראה להס בוכח מדברייהו ה"ל חי לוחא אפשוט להדן ספיקא ממק"ל הנה הגמ' בתם' ברכות ד' כ' ע"ב מקשה הגמ' ומן ההפילין פשיטא והמנה קוש' הגמ' הלא מאחר דכסה מהניחין

דקלי על שור של מעשה בראשית שהקריב אדם כמבואר בתם' שנה ד' כ"ח ע"ב שור שהקריב אדם הראשון קרן ח' היה לו במלכו שנאמר וחיטב לד' כו' וא"כ י"ל מאי שור פר שהוא גדול כפר חזן זהו יתח' כדלמדין דלזלין בזה הכתיב ומקדן כה"ב חזן כדנאמר דלזלין בזה הקרי ח"כ מקרין משמע כל קרניו ומאי הוה לאמר דקלי על שור של מעשה בראשית חזן כיון דחזין מהחייט דשאלו דהלוס הוא מלכות ולפי"ו קשה משאלו דלא סליק מלכותיה וז"ל עבור כי הגיס דעוה כדלמך סס בגמ' יכול אשילו הגיס דעוה כו' והנה בתם' שנה חמר דפנחס לא חטא דמעבירס כה"ב וקשה ח"כ ח"ך העבירו מבהונתו מאחר דלא חטא באיסור כזה כיון דכפסוקין גדולה פוסקין לו ולזרעו עד סוף כל הדורות ובעב"ל דחטא ומעבירים קרי וח"כ כחן ג"כ מקרין קרי חזן לפי הג"ל דבשביל הגיס דעוה לצד נחבטל ההבטחה ח"כ ספיר נאמר דפנחס לא חטא והא דהעבירו מכהונה הוא עבור חטאו בשהיה ההקטרה מפני רוב גאוהס ומעבירס כה"ב וח"כ מקדן כה"ב וקלי על שור דמעשה בראשית חזן לא מלינו דפרה אקרי שופר רק קרן לצד וא"כ נחלל דפסול צ"ה . החטא ה"ה היה במה ששאל בלבוש . חמס י"ל דלא חטא יען כי כלחה נפשו לידע והיה יכול למות מזה ופיקוח נפש דוחה וכן מלינו גבי דלקיחו שההיר הנדר והשנוטה כנשצט לגבולנלר משום דהיה ענין פיקוח נפש ורק בא"ח אצרו ימות ואל יעמוד עמה אחורי הנדר דצ"ב עבירות ע"א ג"ע ש"ד מחויב למסור נפשו חמס כזב חקר הפוסקים דמקום דהדין יעבור ואל יתרג חס צרניו לעשות לפנים משה"ד ולמסור נפשו למיתה חי רשאי . ולנאורה נראה ראיח מיוסף דהגין לעשות כן דהנה יוסף הויה דיבה שאוכלים אחר מן החי וכתבו המפרשים שאכלו מפריסם ויוסף חסב כי י"ל דין צ"ב ובמיתה דוקא ולא בשהיה ומפרסם חסור ואחיו החזיקו בהמה בגדר ישראל . ועפי"ו ביארתי הכונה בחיבורי ענבי הנפן חמס ז"ל ויבא יוסף הכיתה לעשות מלאכתו לעשות לרבינו נכנס בלח דמות דיוקנו של אביו ואמר עהדין אחיך סיכתבו על אבני האפוד ראוך שימחה שמך יעו"ל ולפלא ח' ח"ך אפסר לאמר על קדוש עליון שיראה לצעול חרמיה ולא יחזק מול ילדו צ' כאשר הילח"ד אחוהו עד שגמר דעוהו לפעול חזן ח"כ לגרש ילח"ד כזה הו"ל לאביו לפחדו בגודל עונס הגיהנס כי קטורה צו ככלב וירש ביהס . ואיך יפחדו בדבר קטן כזה מניעת הכבוד מצלי לעמוד על אבני אפוד הלא חזן זה כזב מול ילח"ד גדול כזה חמס מבואר בתם' סנהדרין דצ"ב חזן מליה על ק"הוראיה מעמין ולפי"ו יוסף לביטחו היה לר"ך לעשות העבירה ולכל להרג כי לשיטתו הוא צ"ב וצ"ב אינו מליה על ק"ה והנה זהו ציוסף כאשר נאמר די"ל דין צ"ב מותר לכב עס מוסיפדע חזן כאשר י"ל דין ישראל חסור משח"כ בראובן הוא להיפך דויסכב ראוובן עס בלהה פילגס אביו כאשר נאמר די"ל דין ישראל ח"כ נחשבת לחנוסה ומשוחת אביו ונחל אדם מפותח אביו חזן כאשר י"ל דין צ"ב חסר חסר ח"כ חסור ע"כ יענב ח"ס חס אביו זו חס האב נחלל דיוסף וראובן המה בני הפכים וכזב ידוע כמחלוקת בלרעא כך מחלוקת ברקיע ודעביר כמר עביר נחלל ח"ל פחד ליוסף מן הגיהנס דיאמר כי י"ל דין צ"ב וראובן יאמר כי י"ל דין ישראל והנה מבואר דצ' שבילין כו' צ"ל סמאין יען כי מוכרחין חנו להשיב חסובה לב' ביחד עהדין חס ח' פשיטא דהוא טמא רק בואח"ו כ"ל חסור דספק סומא צרה"ר ספיקו מיהור חי לוחא פחדו אביו באבני אפוד יען כי סס יעמוד ראוובן ג"כ וממ"ג ח' הוא חוטא כאשר י"ל דין צ"ב ראובן חטא כאשר י"ל דין ישראל יוסף חטא וממ"ג ח' לא יוכל לעמוד על אבני אפוד כי הוי כמו שני שבילין שבו לשלל צ"ב"ל וראובן הוא הראשון וזההנללותו יעמוד על אבני אפוד לא כן יוסף דהוא האחרון

ר"מ ח"כ ה"ל דהדין סתמא הוא ג"כ ר"מ ור"מ כא סבר
בעירובין ד' ל"ו ע"ב דנשים חייבות צהפילין דלחו מ"ע
שהזמ"ג הוא קמ"ל דפטורות מן הצהפילין דהו"מ שיהזמ"ג
והנה הדין קושיא הקשה התוס' בעירובין ד' ל"ו ע"ב ד"ה
לא ס"ד יעו"ש ולפלא על ה"ל"ה ח"ך כי עיניו משוטטות בכל
וכאן מקשה הדין קושיא בשם הרשב"א ולא הביא כי הוא
קושיא ההוס' בש"ס דילן והתירוח שהירוח ה"ל"ה ג"ל שזכו
ג"כ הירוח ההוס' דההוס' כחבו וי"ל דלמאן דחביב תפילין
זמן גרמא הוי פשיטא דנשים פטורות כו' והתירוח ח"ן
מוכן הימא דזכו גופא משמיטנו המשנה דהוא מ"ע שהזמ"ג
אכן כונתו לחירוח ה"ל"ה פשיטא דפטורי מכל מ"ע שהזמ"ג
ואי משום דהיא גופא קמ"ל דתפילין ח"נו טוב בשבתות ח"כ
ח"ן לזה ענין להשמיטנו זה בפסוק נשים ואם רואה לשהוס'
תפילין ח"ג בלילות או בשבתות היה לשהוס' דין זה עלמנו
תפילין ח"נו טוב בלילות או בשבתות . אמנם גוף הירוח
זה ר"ל דוקא וי"ל לתרץ בלופן אחר דהנה בד' י"ח ע"א
מסיק הגמ' דמשום לועג לרש דוקא הוך ד"א חסור אבל
חוץ לד"א מותר . והנה הר"ה מסיק דהא דא"ר זריקא
ח"ר חמי אמר ר"ל ח"ן חומרין בפני המא אלא דבריו של
מה מיירי הוך לד"א וכחז במעדי י"ט וכן ה"ל"ה דההוכחה
דא"ר מאי קמ"ל ומאי קמוסיף על הצרייהא דלא יהלך
חדם צה"ק בו' ומכאן זה דמאי קמוסיף הצרייהא מפרש
ה"ל"ה דהך דעת הרי"ף דכתים ולא ביאר ג"כ סבר כן ומפרש
ה"ל"ה והמעדי י"ט דלכך חסר חוץ לד"א כיון דפגני מה
שלא בקבר חייירי ח"כ מחזי כמחילשים מלקצו ע"כ חסור
הף חוץ לד"א דל"ס לועג לרש . אכן זהו ניחא לפירוש הב"י
פכה דהתם שאני דאלל קבר הוא וטעמו משום לועג לרש
דכל ח"ך לד"א הוי חלק רשות בפ"ע וליכא ביה משום לועג
לרש אבל הכא דהוי טעמא משים דכיון שהתם מוטל לפניהם
אם היו מדברים בדברים שלא מדבריו של מה מחזי כמחילשים
מלהטל בו והלכך אפילו חוץ לד"א חסור כל שהוא בפניו
בו' אבל במילי דעלמא לא מחזי כ"כ כמחילשים ובדי חוץ
לד"א כו' יעו"ש אכן רש"י לא פירש כן דכחז אלא לדבר
הלכה חסור לספר לפניו שהכל חייבין לספר בהן והמה
דומם והוא ליה לועג לרש אבל מילי דעלמא שאין גנאי למחריש
בהן ל"ל בה הרי דלא מפרש כהב"י כ"א משום לטג וזהו ח"נו
רק דה"ל וא"כ הדק"ל מאי משמיטנו ר' זריקא ומאי קמוסיף
הצרייהא וי"ל יען דבקבר חשה ליכא לועג לרש וא"כ קשה
על דברי הגמ' שמקשה מהו ומשמרו ח"ן דהא י"ל דמחו
ומשמרו חסור אפילו אם נקבה היא דפטורה מק"ס ומתפילין
וחפילה הא תו' ל"ג משא"כ כאן צה"ק דיש שם גס כן
אנשים שיך לועג לרש משום האנשים והא דנקטו בכלן
ומכל המלות האמורות בהורה אף דכן ח"כא ים גורסין
בגמ' ובמשנה מ"מ י"ל הכונה מכל מלות היינו אף מכ"ד
מ"ע שהז"ג ג"כ פטורין אף דבזה ל"ס לועג לרש מ"מ כיון
דמחו ומשמרו פטור ומאי מקשה אמנם כוונת המקשה כך
הוא דהוקשה לו דברי המשנה דלקמן דנקט דנשים פטורות
מתפילין דקשה פשיטא וסבר לתרץ כג"ל דהמשנה משמיטנו
לשהוס' תפילין הוי מ"ע שהזמ"ג ולאפוקי מר"מ ור"י דסברי
דח"נו מ"ע שהזמ"ג ומאחר דכן דדנאמר דהמשנה מהו
ומשמרו מיירי בקבר ומח חשה ח"כ האי ומן התפילין למ"ל
דזכו חסור בלא"ה משום לועג לרש אף בלח"נו מחו וח"נו
משמרו צע"כ דסבר המשנה תפילין הוו מ"ע שהזמ"ג ונשים
פטורות ח"כ הרי סתם המשנה כמ"ד דהוי מ"ע שהזמ"ג ולמאי
שנה עוד חומ"י ח"כ האי ומן התפילין זהו כונת הגמרא
בקושיאם ומתוך דיש חילוק בין חוץ לד"א לחוץ לד"א אמנם
ר' זריקא פליג על האי חסר מר דכללל הוא צ"ל חוץ ו'
בגמ' שאמר צה"ס והאמר מר הוא רב עיין בסדר הדורות

(כד) במחבר סוף ח' כדי שיזכר המלות בכל רגע
וזהו הענין במס' מנחות ד' מ"ד שאמר
באו ד' ליורהו וטעמו לו על פניו חין פירושו למעשה נסים
היה רק בעת ראינו לעשות זו החטא או הסתכל בליית וזכר
במול שבר המליח ועשה השבון בחשבונו של עולם שבר מליח
בנגד הפסידה והשבון כי לא בדעת עשה ונדמה כמו הליית
טעמו לו ע"פ להראות סבלותו ובמס' ברכות ד' י"ב ע"כ
הרהור עבירה כו' אחרי עיניכם זו הרהור עבירה כו'
ובכתוב חבלים ל"ט נאמר אחריי לשמרה דרכי כו' ג"ל
שרמח המסורר להעבירא הנאמר במס' קדושין ד' פ"א
נורא כי עמרם כו' חזי דאנא בישראל וזה נורא כו' ולזה
אמרתי לשמרה דרכי פירוש בעת עליתי לעליה לעשות עול
אחריי בדעתי לשמור היטב את דרכי והילוכי מבלי ראות
עין זרים מחטא בלשוני (כינני הוא כמו חבלה ומהחש פיה
ובחל"מ כתיבות י"ג ראות מדברת עם אחד) מאורו חטא פירות
שראני לעשות מבלי להחביש ואשמרה ליהן לפי מחסום
מבלי לזעק שיאספו אנשים בשוד הרשע שומד לנגדי ויראו
איך כי הולך אחרי לחטא קן עלה על רשיוני בעת שחז
לרי עלי אכן אח"כ חשבתי דרכי דכאשר נאלמתי דומיה
מבלי לדבר כלום אז יהיה החשיה ואשחק למנוע עלמי מטוב
עו"ב וכאזי בניהם נעצר מאוד חס לבי בקדבי להחמיר
על מעשי מבלי לשחק כ"א לזעק מרה לחסוך לכל ואמנע
עלמי מהעבירה ובהגיוני בעת דברתי מה אמרתי מפרש
העבר את דברתי בלשוני היינו נורא כי עמרם כך הסף
מלין בדבר קדשו לדבר העורא הזה להודיע לכל מכה הגדול
של הילר ויעשה תשובות להגלל ממנו וילמוד ממעשה הילר
הוא מבלי להחביש מאומה בעת לוחם מלחמת הילר :

במעיקה ג' קיבץ להספיק בלי"ח כו' במס' מנחות ד' מ"א
 בלי"ח חין בלי"ח חלל יוצא וסס בד' מ"ב חין
 בלי"ח חלל עקף וכן הו"ח חומר ויקשה בלי"ח ראש - וטיין
 במס' כתובות ד' י"ב מ"א חלמה בו' והקשה במס' א"ר
 דהכל

זוהי ברכה קמ"ל ר"י דאס"ה מברך יעו"ש ולכאורה נראה
 דבשכיל זה א"ל להשמיטנו דהלא מפורש גאמר בצרייחא חוץ מן
 הטבילה דבעליה אומר ברוך כו' וטעם משום דלא אפשר לברך
 מקודם הרי חוץ דבמקום דא"ל מברך אח"כ וא"כ ה"ל כן הוא
 רק היכא דיוכל לברך מקודם כגון בעשה מעקה ולא צריך
 דשוב חזיו מברך דחזיו משך זמן משא"כ היכא דא"ל לברך
 מקודם בודאי בשכיל זה לא יבטלו הברכה כמו בטבילה וכמו
 בלולב דבעידנא דהגבה' נפק ביה ודוחק לאמר דזהו נ"כ
 נכלל בכלל הו"ל ואדמי דחזיו"ל לטבילה דלא דמי רק נברא
 לא חזיו ועיין בכ"מ פ"ה מה' ברכות אוח' ז' ונ"ל ד"ל דזהו
 דוקא במלוא דאורייתא משא"כ במלוא דרבנן הן אמת ידיעין
 דמברכין גם על מלוא דרבנן כמו גבי נ"ח אכן ה"ל דהמה לא
 חיקטו לברך על מלוא שאינו מדבריהם כ"ל כדמשכח עובר
 לעשיהן ול"ל לטבילה דמדאורייתא הוא לזה משמיטנו ר"י
 דאס"ה לר"ך לברך מידי דהוי מלוא שי"ל משך זמן דהא הבדיקה
 עדיין לפניו אף דלפ"י צנר דרבנן כמו צנר קטן דמטבילין אותו
 ע"ד כ"ד לטבילתו חזיו רק מדרבנן א"ל לברך כלל כיון דהא"ל
 עובר לעשיהן וגם חזיו משך זמן י"ל דלא חלקו כיון דשם טבילה
 צנר מדאורייתא הוא אמנם ק"ל דלדבריו מוכרח מר"י דסבר
 דלר"ך לברך עובר לעשיהן דבשכיל זה מוכרח להשמיטנו דאף
 דבכאן אה"ל עובר מברך ג"כ א"כ למאי נקט הגמ' לבסוף דכ"ע
 מיהא מעיקרא צעין לברוכי מגלן הו"ל להגמ' למנקט הא
 מגלן חומ"י אחר דברי ר"י הבדוק לר"ך שיצרך מגלן דצעין כלל
 לברך עובר לעשיהן ונ"ל יען דמקודם חזיו ראי' דסבר דלר"ך
 לברך עובר לעשיהן ד"ל דכונאמר דלר"ך לברך עובר לעשיהן
 א"כ בבאן פשיטא דא"ל לברך מכיון דא"ל מקודם אכן זהו גופא
 משמיטנו ר"י דל"ל דלר"ך לברך עובר לעשיהן א"כ בבאן דלא
 משכח עובר א"ל לברך לא כן הבדוק לר"ך שיצרך יען כי א"ל
 לברך בשום מקום עובר לעשיהן ע"כ שאל ישאל הגמ' בבאן
 וכדחזיון דלר"ך לברך באמת עובר לעשיהן נפרש דלכך אמר ר"י
 דהבדוק לר"ך לברך יען כי הוא מלוא שי"ל משך זמן ובעיקר
 קושיא הלל"ח נ"ל לתרץ דנחב המנ"א בס' הל"ב ס"ק ו' משמע
 דאס בכה"כ חזיו בודק רק מלוא לאחר לבדוק אותו אחר מברך
 ונ"ע דלר"ך יברך הא חזיו המלוא מוטלת עליו לבדוק כו' ונ"ל
 דמ"מ מלוא קעביד כו' יעו"ש וא"כ זהו דקמשמיטנו ר"י
 דכשכיה"כ חזיו בודק רק מלוא לאחר לבדוק דה"ל דבעה"כ
 יברך לו"ל דלא כן רק הבדוק איזו בעלמא לר"ך לברך וטעמ' ו
 ה"ה נ"ל לאחר דרך חדש בהסוגיא דלהמסקנא דקאמר והלכתא
 על ציבור חמץ קשה הא לבצר יותר טוב דבזה כ"ע ל"פ והכו'
 דחקי דהכונה יכול לאחר כן יעו"ש אכן נ"ל כן הוא הדבר
 דהדר במסקנא מהא דאמר מקודם דפליגי בעל אס הוא לשעבר
 או להבא רק לכ"ע על לשעבר משמע ור"פ עס רב פפי ל"פ
 דרב פפי קאי היכא דבודק הבעה"כ בעלמא דאז לר"ך לברך
 קודם הבדיקה ע"כ לר"ך לברך לבצר דעל לשעבר משמע
 אכן כשכיה"כ מלוא לאחר לבדוק דאז א"ל לברך עובר לעשיהן
 כ"ל אחר הבדיקה יען דבאמת לכאורה חזיו יברך בכל המלוא
 עובר לעשיהן הלא מן יקרה לו חוגס או סיבה שנתו' לא יוכל
 לקיים המלוא וגמלא מברך ברכה לבטלה ועיין בהראב"ד שכתב
 ואזו חזיו ונהנין כן אלא מקדש ואח"כ מברך משום שאין הדבר
 חלוי בדעתו שאם חמאן האשה ולא תתקדש לו הוי הברכה
 לבטלה ועיין במו' פסחים ד' ז' ע"א דא"ל לברך עובר לעשיהן
 אלא במקום שהעושה מלוא הוא מברך כו' ונ"ל יען דנוסח
 הברכה הוא שמברך להשי"ת שנתן לנו תורה ומצוות ומייבנו בזה
 המלוא שבעשותו יקבל שכר ומתחיל להתעסק לקיים זו המלוא
 א"כ אף כשיאנוס ולא יעשה המלוא חזיו ברכה לבטלה כי הוא
 מברך להשי"ת על חיובו במלוא ובאמת מייב הוא במלוא ורלונו
 ה"ה לקיימו רק אונס קרהו אכן זהו דוקא כשעושה הבדיקה
 בעלמא לא כן כשעושה לאחר לבדוק דאז חיוז המלוא חזיו מוטל
 על

דכלל מליו כן בל' זכר כי לא חלמן כו' יעו"ש ונ"ל לתרץ
 דבאמת י"ל ל' חלמן מנורת אס כמו מי יסוס אס יען כי
 חבל חל' פה שאסור לדבר כמו שפירש"י ריש פ' הולדות גבי
 עדשים של יעקב יעו"ש אכן גבי חלמנה חל"ל כן יען דבבילות
 מדרבנן כדאריך הר"ש סוף פ"ב דברכות והגמ' במ"ק ד' ט"ו
 ע"א יליף מיתוקאל דא"ל האנק דוס ומוכח דאסור בשבילות
 שלום יעו"ש וא"כ קשה חלמנה דכתב' באורייתא מחל' ונ"ל
 ניוח ע"ז דנכתב ע"ה הפתיד כדמכני הגמ' דעמידין רבנן
 דמחקי לה מנה דההו' ד"ה ותנא הקשו דמאי מייחא מאסור
 כיון דהוי בימי משה משא"כ מנה יעו"ש ותירץ בהפלאה עפ"י
 שיטה רש"י דבאמת י"ל דגם כהכות חלמנה נחקן בימי משה
 בשעה שנאמר פרשת גירושין והקושיא רק מתמר דהיה קודם
 מ"ח דל"ש אז כלל תהא קלה צעינו דאין גירושין לב"נ ומתוך
 דנכתב ע"ה הערה היינו מה שיהיה בימי משה והוי ממש כמו
 באסור יעו"ש משא"כ כדנאמר דהוא מל' אס דזהו נחמדה
 בימי יחזקאל ואין יכחז קרא ע"ה הערה ו' ועיין במס'
 חגיגה ד' ב' ומאי משמע דהאי בית השלחין כו' ויש לתקדק
 הלא זהו השלח קאי על תחילת דברי המשנה משקין בית
 השלחין והקושיא השתא י"ל ממשין שילא בתחילה קאי על
 הנאמר אח"כ ממשין שילא לתחילה וא"כ איך היפך הגמ'
 להקשות מקודם אל המאמר ונ"ל דבאמת י"ל האי בית
 השלחין פירושו להיפך השוטה ממי מטר ונקרא בית השלחין
 ע"ה הנאמר ושולח מים על פני חוצות עיין בזהו' ב"ק ד"ד
 ע"ב ד"ה ואימא והכונה אף בית השלחין ג"כ מותר ומכש"כ
 בית הבעל וא"כ לק"מ אכן כדאריך כך בית הבעל י"ל כו'
 א"כ צע"כ בית השלחין פירושו להיפך וליבא דלחיותא היא
 ע"כ מקשה ספיר מאי משמע :

סעיה ו' והזהיר במלוא לילית כו' עיין בפרמ"ג ס' כ"א
 באש לאברהם שכתב פלייתא לעשות ממלכותי כומרי
 עובדי כוכבים מותר אבל מה שמתמסין ומלכין עולמן
 כשהולכין לעובדי כוכבים אין לעשות טליה מלוא מהם כו'
 ועיין במו"ק ס' קס"ג שכתב וס"א נשאלתי שקנה יהודי מבני
 ח"י מפה מרוקמת ומלורית יפה יפה שבו מכניסים התגרמים
 ילדיהם כשכניסים אותן לאמונה ודחם ע"י כומריהם
 ציקס לעשותו מפה לס"ח ואסרתי ובאשר היה מוהל לקחו
 ללפף בו הילדים שחל ולא מחיתי בידו עכ"ל :

(כה) במג"א ס"ק ו' אבל בספרי פ' ואתחנן כו' ולע"ד
 דמשם ראי' להיפך דלפירוש המג"א אין
 מדוקדק האי צעינו ונ"ל הכונה דהדין חנא סבר דק"ש צע'
 כונה אף פ' והיה אס שמוע כמ"ד במס' ברכות ד' י"ג ע"ב
 הקורא אס שמוע לר"ך שיכוין לבו ועיין שם בל"ל שכתב
 בד"ה היכא דמחני כו' אבל לכתחילה אפשר דסובר ר"י
 דגם פ' שניה לריכא כונה וכת"ק דרב אחא כו' יעו"ש ועיין
 כי המלוא ג"כ לאחר פ' קדש והיה כי יצאך כי הן כחובין
 צמחילין ולר"ך לאחר בפה מה שכתב וכזו על ראשו וידו
 כמו פ' שמוע והיה אס שמוע וס"א דבעי כונה כמו ב' פרשיות
 אלו ע"ז אמר שמוע והיה אס שמוע צעינו פירוש בלימוד
 ובסעבר והכנה ואין קדש והיה כי יצאך צעינו רק קריאה
 בלא כונה כן נ"ל :

במחבר סעיה ח' כל המלות מברך עליהם עובר לעשיהן
 כו' במס' פסחים ד' ז' ע"א היחא ח"ר יהודה
 הבדוק לר"ך שיצרך וכתב הלל"ח לכאורה מאי קמ"ל ר"י בזה
 ואזו עד טעה לא ידענו ברכה המלוא כו' ועוד נלע"ד
 שהוצרך לאחר שמברך שהרמז"ס כתב דלכך מברך
 על ציבור ואינו מברך לבצר משום שחיקף נגמר בלבו
 לבדוק ולבצר כבר בטל בלבו וכבר נעשה מלוא הביעור
 קודם שיצדק יעוין שם מעשה היה מקום לאחר כיון
 דלא משכחם כאן הברכה עובר לעשיהן לא חיקטו חכמים

וא"י להשעבד ולהניח של יד מניח של ראש דלחיו עדיף ול"מ למח שחמרו כו' כיון שאינו מניח שניהם כנ"ל וזהו דבר חדש • ואולי עוד י"ל דכוונת הראש"ם מניח של ראש לאו בדוקא הוא דקדושתו גדול אכן אין מעבירין על המלוא וצדו מונע תחלה ועיין בפ"א במצילה ד' ו' ד"ה עעמא כו' וע"כ המה שניהם שוין רק מה שיראה יניה וצדוהו אף להניח של ראש כי ל"מ למח שחמרו כו' ועפ"י ניחא היטב דברי הטור דכחצ ואפילו אם י"ל שהיהם וי"ל שום חונק שא"י להניח שניהם בגון שריק ללחם לדרך וא"י להשעבד יכול להניח ח' מהן שאינן מעבדות זא"ז והמה הב"י ח"ך כחצ ואפילו אם י"ל שהיהם דמשמע דיותר ראוי להמר שלא יעבדו זא"ז דכחצ"ל חלל ח' מכשישנו שניהם וצנח' משמע ח'יבא דהא הוב' ס"ד דר"ח כחצ"ל מעבדות וכש"ל אינם מעבדות יעו"ש שהירץ בדוקא גדול כאשר הנך רואה צעיר • אכן לדברינו מדוקדקים היטב דבריו דכחצ"ל כ"א הפילה של ראש לחוד פשיטא דיניה חזוהו דכי מבוס שנחמר כ"ז שצין עיניו יהיו שהים לא יניה מלכשל המלוא דזהו אינו לחיובא כ"א למלוא חלל כ"א אפילו ד"ל שהיהם ואינו משועבד מלהניח ביד מבוס מכה כ"א חונק יליחא בדרך דלא צדוהו להניח אינו שיראה וה"א דיניה של יד דוקא ולא של ראש משאח שנחמר כ"ז שצין עיניו יהיו שהים דלא כן כ"א יכול להניח ח' מהן אינו שיראה אף של ראש כי הדין לא נחמר רק כשמיני שהיהם כן כ"ל :

(כז) **במהבר** שעיף ח' בצער בהפוח כו' חיהא חין מניחין חפילין חלל בצעת וחמיה ושמעיה בשם הגר"א דהו"ר ח' ו"ל בצע"ס בליון כזה לס"סו"ר ר"ח צמקו"ש בער "צמקוס" הפוח ודפח"ח ולפע"ד דהוא ר"ח צ"ני "צרכה" הפילין פי' דחין מניחין חלל בצני ברכות חפילין על ש"י לברית ועל ש"ר על מלוא כח"ה ולא כר"ס דאינו מברך חלל ח' :

במג"א ס"ק י"ז ואם נתהפכו מדם חסידות הוא להשעבד ומשמע משור דלא קפדין חלל מה שמקף הראש והזרוע כו' לכאורה קשה דמשמע מדבריו דדעת הטור לחבוס להקפיד גם בשל יד רק דאינו חשש כ"א מה שמקף הזרוע הא לפחות מה שמקף הזרוע יש לחבוס בזה ונחמא לא כן כתב הב"י דז"ל רבינו גרש"ם שסובר כדברי החזו"ה הראשונה ולפיכך לא כח"י שלא יתהפכו הרגשות חלל בשל ראש וי"ל דהכוונה כך הוא דמשמע מטור דלא קפדין חלל מה שמקף הראש לפי שיטתו דהזרוע אינו חלל בשל ראש וממילא אף למחבר דפסיק כהרמ"ם לחבוס אף בשל יד ג"כ אינו דוקא כ"א בהזרוע דבזה לא מלינו פלוגתא ובי חמור יסיה של יד משל ראש וכונה המג"א דמהטור דקפידו אינו דוקא בשל ראש מה שמקף הראש דוקא הוכחה ה"ה לדין על של יד דאינו רק מה שמקף הזרוע • אמנם ק"ל דמחבר דהמג"א נקט ג"כ והזרוע מהשתא סבר ג"כ כשהימים המחבר שסחם גתבו' השניה ח"כ ח"ך נקט מדת חסידות הוא להשעבד חלל להשו' זו חובה להשעבד דז"ל החשו' מאן דאפיק רצועה של ראש או של יד מיחייב למיחצו בהשעבד דפושט הוא ולריק השניה חלל לחייבו מ' העניות כר"ה לא ומרוב חסידות הוא דעבד הכי דבשעבד ח' אינו מלד חסידות כ"א מלד חובה רק חשו' הראשונה כתב רצועה דר"ה דליהפסח ויחייב מ' יום בשעניות בשל יד או בשל ראש הכי גמירנא מרבוהא דשל ראש ביהא ור"ה דחייב בשעניות לא משום דחובה הוא אכן הא המחבר משחם קסתיים כחבו' אחרונה וא"כ חוב הוא להשעבד ואולי גם חבו' הראשונה לא פליג בזה על חשו' אחרונה וכוננו לא משום דחובה הוא להשעבד כ"כ מ' יום חלל יום ח' בודלי חובה הוא • ועיין בר"ן במס' נדרים ד' ס' ע"ב כתב ומה שכתבו עכשיו בשעניות יחיד דלא הוי חלל מלשלא ועד פניא ואפ"ה לכשתחבר

על האחר וא"כ לברך על חיובו אינו שייך כיון דלא מוטל המליה עליו לברך ביהו כל חבירו ול"ד למילה כי כאשר האם אינה מל הב"ד חייבין למולו כסברת הדגול מצדנה שם רק כשיעשה המלוא ויבדוק אז משנצדק קיים ג"כ מלוא כסברת המג"א דמ"מ מלוא קעבד ח"כ חל"ל לברך כ"א אחר עשייתו משנצדק דפן יקרה חונק שלא יבדוק הוי ברכה לבטלה או אמר רב פפא דיברך על ציפור לשעבר משמע • לזאת קאמר הנמ' והלכתא בזה דאמר ר"י הדוק לריק שיברך ולא הכנה"ב ומלי יברך על ציפור חמץ יען דל"פ ר"פ ורב פפא משמיה דרבא וצנה"ב הא דמייירי ר"י דכשמו"ה לאחר לברך כ"פ ל"פ דמברך על ציפור חמץ אכן כשבעה"ב בעלמו בודק מברך בלחמה לצער כן היה כ"ל אכן מה חשבה המפרשים לא פירשו כן :

במג"א ס"ק י"א לחללן קודם הלל והב"י אחר הלל וי"ל דביום ח' דחצ"מ פסח אז מהבדלי לכל לחללן החפילין עד אחר קס"ח דמבואר בירושלמי ר' יוחנן לא הוב' מנה חפילין חלל מפיסחא לפסחא וכו' חזיק רישיה מפיסחא ועד עשרת פירוש ר"י היה חושש בראשו מקריירות לכך לא היה רשאי להניח חפילין ואעפ"כ הניח בפסח דכן נתיב ושמרת את החוקה בפסח כחצ נמלא יען דזהו קורין בהורה הא' ושמרת את החוקה לריכין שיחא החפילין בראשו וכן רחמי קלם נוהגין כן :

(כו) **במג"א** ס"ק ח' וי"ל דמ"מ יניח חל"כ כו' ותיורו אינו מתחור דמ"מ קשה ח"ך יסירו לו לחוס על ירך והדר לטופפות בין עיניו בצביל איהו דרכו וכן כהרמ"ב הקשה כן • אמנם קושיה המג"א מעיקרו לק"מ כי הראש"ם מייירי בגון היבא שהוא במדבר הולך צעירא והמה נחפזים לדרגס ובאשר יפרד מהשיירא ים סכנה נפשות העו במדבר צייטמון דרך עיר מושב לא מלא וכו' כמו ש"ל מכה בידו וא"י להניח • אכן על מה ליירו הראש"ם בליון זה ולא נקט בפשוט כש"ל מכה ג"ל דכוונה עמוקה רמזו בדבריו דז"ל הראש"ם הלכך בין י"ל בין ח"ל אינה מעבדת ויכול להניח זה בלא זה בגון היבא דחיהא שום חונק כגון שהולך בדרך וא"י להשעבד ולהניח של יד יניח של ראש ול"מ למח שחמרו כ"ז שהם בין עיניו יהיו שהים עכ"ל ונראה דהוקשה לו דלמאי כפל הדבר ואמר חפילה של יד אינה מעבדת של ראש ושל ראש אינה מעבדת של יד הלא סגי בנחצו חפלה של יד אינה מעבדת של ראש ומאחר דחזין אף דאינו רק חפילה ח' וגם מניח של ראש קודם והא נאמר כ"ז שצין עיניו יהיו שהים ואעפ"כ מניח השל ראש א"כ למאי נקטוה בזה דשל ראש אינה מעבדת של יד ע"כ מפרש הראש"ם דמשמיענו במשנה בזה מילתא חדתא כאשר י"ל ב' החפילין רק חמס צסכנה נפשות כנ"ל לילך לדרך וא"ל פנאי רק להניח חפילה ח' ואינו שיראה יכול להניח חזי יניה של ראש יען דקדושתו גדול משל יד דחקוק צעורו ש"ן של חפילין וצמנחוח ד' ל"ד ש"י עושין ש"ר וש"ר ח"ט חוזה ש"י משום שאין מורדין מקדושה חמורה כו' והשי"ן הוא הלמ"מ ועיין במס' שבת ד' כ"ח ע"ב צנה"ס ד"ה והאמר כו' ק"ל הא י"ל לעור של חפילה של יד ול"מ להא דכ"ז שהם בין עיניו יהיו שהים כדכתבו החוס' צעירובין ד' ג' ע"ב ד"ה של יד כו' ואע"ג דאמר בעלמא ולטופפות בין עיניו כ"ז שצין עיניו יהיו שהים היינו צעפה שמניח שניהם לריק להקדים של יד יעו"ש ולז"א חפילה של יד אינה מעבדת של ראש פירוש להיפך דכאשר חל"ל רק חפילה של יד לחוד או ש"ל מכה בראש אינה מעבדת להניחו עבוד של ראש כי חל"ל וס"ה להיפך דחזין מעבדין זא"ז ואם י"ל שניהם רק חל"ל כהות כ"א להניח ח' ג"כ יניה של ראש ואינה מעבדת חזוהו הא' של יד דל"ל אף כי נאמר כ"ז שהם בין עיניו יהיו שהים ועפ"י מדויק היטב ל' הראש"ם כגון שהולך בדרך

נדרש לשבד הליך • והשחא נחא היטב דברי רש"י דקאמר רש"י
 דהיה על מלכו קרא יחירא הוא דהא כבר קבע מקום מוהיה
 על מלך אהרן וכו' לשיטת רש"י ובמחנה נקטיה רש"י לזה
 דביקש לגלות שדרשא שלו דרשא אמיתיה בלי חולק אף לר"ם
 וגם חזי רש"י איך בי ימינו ל' יש דביומא כהן ק"ו מליך
 ומה ל'ן שאין בו חלל אזכרה חתה אמרה תורה על מלכו חמיד
 ובשבת כהן אמרה תורה וכו' על מלכו חמיד משום דביומא
 חזיל לשיטה רב וילפינן דוקא לר"י ולא לר"ם וילפינן מהיבט חמיד
 אכן בשבת ראה הגמ' לגלות דרשא דרבה בר רב הונא דרשא
 אמיתיה בלי חולק ויובל לסבור אף חנא דבי ר' ישמעאל כר"ם
 לכן נקט הגמ' והיה על מלכו לשיטת ר' יוחנן וכו' נכח לביאור
 הרמב"ם הנ"ל דלכאורה יש לדקדק הרבה בסוגיא הנ"ל דלמה
 קאמר הגמ' דר"ם ל'ן מהיבט חמיד דחמיד מרלה כיון דסבר
 דטומאה דחמיה בלבוש ח"כ כ"ג צו"כ יוכיח וכו' קשה דחמיה
 חמיד יחירא הוא כיון דמוכל לילף מכ"ג ואלדברא כך הול"ל לאביי
 לאמר דמהיבט חמיד ילפינן שלא יסיח דעוהו ממנו ונשבר
 הליך ילפינן מעל מלך אהרן והיה על מלכו חמיד לקביעות מקום
 ומלך מלכו לא משמע ליה ע"כ נראה לאמר לדברינו הנ"ל דהיה
 קשה לאביי החמיה לשיטת רב דסבר דר"ם לא דריש בס' בהם
 אכן לר' יוחנן דסבר דר"ם דריש בס' בהם ח"כ קשה כיון דמהיבט
 חמיד ילפינן דרשה דרבה בר רב הונא ח"כ מלך מלכו יחירא
 הוא ע"כ פירש חזי דר"ם לא מקשה הקושיא של כ"ג צו"כ
 יוכיח כ"כ לשיטת ר' יהודה דהנה הו' הקשו מאי ראה מייתי
 ר"ם מיו"כ דאפילו כשאנו על מלכו דמר"ה דילמא לעולם חינו
 על מלכו חינו מרלה ויו"כ היינו טעמא דא"ל להיוה על
 מלכו ולר"י חמיה טומאה דכיון דקרנן לבור הוא דחיה בטומאה
 בו וסירלו דהכי קאמר ר"ם כ"ג צו"כ יוכיח דאם נטמא הקרנן
 בידו אפילו חס יש אחרת טהורה אין אומר לו הבא אחרת
 חתיה בו' וא"ל והא חמך לעיל בו' וסירולס דחוק ע"כ נראה
 דודאי ר"ם סבר דאם יש אחרת מביא אף דאיכא חתיה רילוי
 ל'ן וקרנן לבור מייתי אחרתיה רק הקושיא חזיל לר' ועכשיו
 נחא דההוא חנא מלי סבר כר"ם דאף דאיכא אחרת ח"ל להביא
 משום דר"ם סבר דטומאה הותרה לו ור"ם לא ידע מזו הסברא
 דגם ר"ם סבר דטומאה דחמיה ומקשה לשיטתו כיון דטומאה
 דחמיה ואחיה סובר דאין עודהו על מלכו אין מרלה ח"כ אחרי
 אחרת דאם יש אחרת חינו מביא והשיב דלני סובר דטומאה
 הותרה ח"כ ר"ם בעלמא סבר דמביא אחרת וא"ל חינו ראה
 מכ"ג צו"כ דאם אין אחרת קרנן לבור דוהה ע"כ לריך
 לילף מהיבט חמיד זהו מוכרח לשיטת ר' יוחנן ע"כ קאמר
 חזי גס לרב כן אף דלרב טבל לאמר באופן הנ"ל מ"מ
 דחיק ליה לאמר דר"ם יפלוט על איך חנא חלל דאף דאיכא
 חתיה לריך להביא אחרת כדאיכא ודליכא קרנן לבור דחיה
 ובקושיא הו' והשחא נחא פסקי הרמב"ם דאף דפסק דטומאה
 דחמיה מ"מ פסק דאין עודהו על מלכו אין מרלה ואם חקשה
 מכ"ג החס קרנן לבור הוא ובקושיא הו' והפסוקי ידרוש כר"י
 ודע שזה שהקשו ביומא מאי חמיד בו' מי לא בעי מינס ומיפל
 לבהכ"ס לא שמשעות חמיד הוא כן דהא לר"ם קיימינן ואיהו
 ס"ל צמנחות ל"ט צממיה למה"פ שאפילו סילק הישנה שחרית
 וסידר המדשה ערבי ה"ו חמיד חלל ה"פ דמד' והיה שמעינן
 שחובתו חדיר בהוייתו יחא כמו צמחילין שחובתו כל הו' מד' ו
 והי' כמ"ס בספרי ואין פטו' צמחילין רק צע' שינה מד' ולזכרון
 בו' ואינו בר זכרון כדאמרין ה"ד מחננים בו' ולי אדכרו בו'
 ובהכ"ס שאינו צוהיו הדברים בו' משום חס צריחי הפך והיינו
 דקאמר מאי חמיד בו' דהא מוהיה נפיק מובה חדיר
 וע"כ דלשינה ובה"כ אינשריך דפסור צמחילין והיינו דמקשה
 מי לא בעי למינס בו' והיינו דאמרין בסוכה הנכנס לין ציח
 ראה חולץ סירו' אשמעינן דאז פסור מהם ולהכי ר"ה מניה ואין
 חוששין להיסח הדעת דכיון דנצרה לאו צר חיובה חינו אסור
 בהיסח

לכשתחנך שריא ליה בלא שאלה ול"ג משום יוס ח' בו' וקשה
 הא בעלמא כהן ח"כ הלכך אם היה נדר מלכו כגון
 ללמוד ולקיים מלכו ח"ל שאלה בו' ח"כ נחא צמחיה ג"כ
 כן הוא דמלכו קצביר וקדוש יחקרי ואלוי סבר דחמיה מלכו
 ישן כי המחשבה נקרא חוטא :

בס"ק כ' שפולס • בכובע חירונו דחוק דלפעמים הולך
 צמחילין קטנים והכובע עבה ואינו ניכר כלל ולי
 נראה בפסוק דהטעם דאסור לגלות צמחילין בפני רבו משום
 בלא יסוה לרבו ונראה כעז פנים ח"כ כשמחיר לרבו המנעל
 ומכניע עלמו ומר"ה בעלמא דחמיה סוה לו רק שפל ממנו ח"כ
 מותר לו אז לילך צמחילין גלויין ואינו אסור כ"ל בעה
 שאינו משרת לרבו דחיה על ההכנה ליכא ומחוי כמסוה
 לרבו ועזוז ח"כ :

(כה) במחבר סעיף ח' שלא יסיה דעוהו מהם בו' גרסינן
 במס' בבבא ד' י"ב ע"ל חנא דבי ר' יואל
 אדם צמחילין צ"ס עס חשיכה מ"ס כיון דאמר רבה בר רב
 הונא חייב אדם למשמש צמחילין כל שעה ושעה ק"ו מליך
 מה ל'ן שאין בו חלל אזכרה ח' אמרה תורה והיה על
 מלכו חמיד שלא יסיח דעוהו ממנו חפילין ש"ס צקן אזכרה
 הרבה עכ"ל הלכך מדבר דכיר להו ופירש"י וז"ל והיה על מלכו
 חמיד קרא יחירא הוא לכן דרשה דהא כבר קבע לו מקום והיה
 על מלכו חמיה ונחמה דזהו נדר גמ' ערוכה ביומא ד' ח' ע"ל
 דאיכא בס' דין לר"י וצין לר"ם נפקי ליה קביעות מקום מוהיה
 על מלכו חמיד ודרשא דעל מלך אהרן חמיה לד"ל לכל מד
 כדחיה ליה וילפותא דרבה בר רב הונא ילפינן מהיבט חמיד
 ורש"י קאמר להיפך • ומקודם שנבא חל הביאור נקדים קושיא
 ח' על הרמב"ם שפסק בפ"ד מהל' ביאת מקדש הל' י"ד ע"ו ס"ו
 כמ"ד טומאה דחמיה היא בלבוש וספק כר"י דאמר עודהו על
 מלכו מרלה חינו על מלכו חינו מרלה והמעין ביומא בסוגיא
 הנ"ל יראה שגני הפסקים סותרין זא"ז דכיון דטומאה דחמיה
 היא בלבוש כה"ג צו"כ יוכיח יעו"ס ועו"ק איך פסק הרמב"ם
 דחייב אדם למשמש צמחילין כיון דפסק דטומאה דחמיה בלבוש
 כר"ם ור"ם ל"ס דרשא דרבה בר רב הונא הנ"ל ונ"ל לתרץ דהנה
 מסתומה הגמ' בכמה מקומות האי דרשא דרבה בר רב
 הונא משמע כאלו אין חולק עליו ובאמת ר"ם חולק עליו ע"כ
 נראה דרבי יהודה לשיטתו ור"ם לשיטתו חזלי דאיכא ביומא
 ד' ס"ד ע"ב פלוגתא דרב ור' יוחנן דרב סבר בע"ח אין נדחין
 ור"י סבר בע"ח נדחין וקאמר הגמ' צמחמיה דרב משום
 דילף מצטל מוס עובר בו' והסם מנ"ל דכחיד כי משחחם בהם
 מוס בס' בו' ור"י מיעט בו' ורב ג"ל מזה דע"י הערובות בו'
 ואיך ג"ל מוס בהם ואיך צם בהם לא דריש יעו"ס • והנה
 מסיק הגמ' שם ב' הנ"ל ע"כ דחליבא דר' יהודה ל"פ
 דסבר בע"ח נדחין כי פליגי חליבא דה"ק והה"ק הוא ר"ם
 כדמוכח במס' פסחים ד' ל"ח ע"ל דקאמר הגמ' רב חזי אמר
 לעולם דמית חמ' חלוט ור"ם הוא דאמר בע"ח אין נדחין היינו
 חליבא דרב ביומא צ' הנ"ל נמלא דר"י דריש בס' בהם ור"ם
 לא דריש בס' בהם חליבא דרב וחליבא דר' יוחנן גס ר"ם
 דריש בס' בהם והשחא נחא דר' יהודה דריש בס' בהם דריש
 גמי מלך מלכו ור"ם חליבא דרב דלא דריש בס' בהם לכן קאמר
 הגמ' דר"ם מלך מלכו לא משמע ליה אכן לר"י דסבר דר"ם
 דריש בס' בהם ח"כ דריש גמי מלך מלכו וא"כ כפי סדר דרשות
 הגמ' אייתר ליה דרש אחר היינו על מלך ונשא דחיה חמיד
 משמע דחמיד מרלה והיה על מלכו לקביעות מקום ונשבר הליך
 ממלך מלכו ח"כ צע"כ לריך למדרש באופן אחר היינו
 דחיה חמיד נדרש דחמיד מרלה והיה על מלך לקביעות
 מקום כיון דהוא פסוק ראשון בקרא והסברא דפסוק ראשון
 לגופיה והפסוק השני לדרשא ומוהיה על מלכו נדרש שלא
 יסיח דעוהו ממנו פירוש שידוע שמונת על מלכו ומלך מלכו

דעחא שלו דגס בשאר דברים אמרין מקודש עדיף משא"כ
חליצה דאמת חזין מצינא דל"ס הדין סבירא דמקודש בשאר
מלות ח"כ לזק בש"ע חזן לפי ביאורו לפרש"י חזינו מוכח
כלל ונהפוך הוא דמוכח דגס בשאר מלות אמרין מקודש
עדיף וכל דהש"ע הוכיח טעמו מפירוש ר' אליהו דלענין
משמטם בחפילין מכוס היסח הדעת מיירי וקאמר דבכל יד
ימשמט מתחלה מביס דפגע בה ברישא ואח"כ ימשמט
בכל ראש דהוא חזינו מפרש כפירוש הנ"ל וא"כ קשה חליצה
ח"ך הוכיח מדל"ל דאסור למשמש בכל ראש קודם הלא מאחר
דמקודש עדיף ח"כ בניהם כיון המה והב"י נחב דהך דיש פיר'ו
אחר ביהאי מימרח דרבה נחב רבינו כפירוש הזה מכוס
דהרזייהו א תנאו לזאת כפיר נחב טעם שמעלין נקודש ובב"י
נחב הטעם דליליה עדיף שסכול כנגד כל המלות או מכוס
דהדיר נקט טעם זה לפירוש רש"י וכיבאורו הנ"ל דמקודש עדיף
שייכא ח"ך בשאר מלות וחזינו דוקא בקדשים :

(כע) **בב"ז** ס"ק ב' וק"ל מ"ט לא חזינו בחמת חמתי
תלמוד ברכה אחרת כו' ולפ"ד לתוך בפשט
דבאמת ברכה המלית ל"ד לברכה הנשנית דתיקנו ברכה
לפניה ולאחריה ולזאת בכל המלות לא מלינו כוס נוסח
ברכה לאחריה חזן בחפילין למ"ד דחוקה קאי על חפילין
ח"כ מכיון דחוק הוא וזהו דבר ששמן וא"ה שואלין על
החוקים למאי הוא זה ורק מסיימים למשפטים חי לזאת
כאשר חזין חפילין חזי יוכל לעלות על הדעת דהליצו עבור
כי חוק הוא וממילא בחוק חי לזאת תיקנו ברכה שמברך
להשי"ם בלינו לשמור חוקיו ומה שאני מסיר ההפילין כעם
הוא משפח שאסור לילך שוב בחפילין משא"כ כדנאמר
דהאי חוק קאי על פסח והפילין לא מקרי חוק ח"כ ברכה
כמו בשאר מלות דוק בל' הירושלמי ובל' השור ומראה כי
עיקר הברכה מכוס דנקרא חוק אמנם מהו' נדה כ"א ע"ב
והמדריכי לא משמע כן רק מכוס דעובר בלאו וחזינו הוא מכוס
דנקרא חוק' והנה הרמב"ם פסק דלילה לאו זמן חפילין
והמניחן עובר בלאו והדרשא הוא מושגרת את החוקה
מימים ולא לילות וא"כ דחוקה קאי על חפילין ח"כ לריך
לברך וקשה אמאי לא נקטי להרמב"ם דלריך לברך בשעת
הסרה לשמור חוקיו וכבר הקשה כן הב"י ותרלו דחוק
דמאי רחיה מאמרו דבני מערבא דוקא מברכין ולא בני
בבל דילמא עבור כי בזה היו מחולקין בני בני ח"כ מה
בני בבל האם לילה זמן חפילין או לא ומכיון דהרמב"ם
מכריח להלכה דלילה לאו זמן חפילין ח"כ בע"כ הל' בבני
ח"כ' האמנם יש לי לתוך דברי הרמב"ם בפשט דליהו
סבר כחירון החו' במס' ברכות ד' מ"ד ע"ב ד"ה ולבני
כו' סתתבו דדוקא לדידהו שהיה לזכרם לסלקם בלילה שייך
ברכה דלשמור חוקיו בדכתיב ושמרת את החוקה כו' אבל
אנו שמסלקין אותן בחצי היום חזי חפילין נשלקן בלילה ל"ס
חוקה והאי דוקא לדידהו דקסברי לילה לאו זמן חפילין כו'
זהו עוד חירון אחר והרמב"ם ל"ס הדין חירוףא כ"א חירון
הראשון אמנם לתוך בגרזיר פלפל נ"ל כך הוא הענין
דהנה בגמ' אמר שם ולבני מערבא דבחר דמסלקי חפילייהו
מברכי חקב"ו לשמור חוקיו לחסוקי מאי לחסוקי ריחני פירוש
דזה ח"כ ברכה לאחריו וקשה אמאי השמיט הרמב"ם להדין
דינא דריה ח"כ ברכה לאחריו והטור והש"ע כהבואו וכל
דהנה הב"י בס' ר"ו נחב אבל לאחריו ח"כ לברך רש"י
פי' בנדה ד' כ"ב הטעם מכו' דהנה' מוטעת היא פי' כנפסק מיד
ודומ' לאוכל סתתכל במצוי יעו"ש נחב' דכן כיון דהרמב"ם
נקט בפ"ב מהל' ברכות הל' י"ד נתעכל המזון שבמצוי חזינו
חזיר ומברך ח"כ פשיטא ה"ס בריה דהוא כמו נתעכל המזון
דא"ל לברך ושפיר השמיט הרמב"ם להדין דינא דשמיד
אהא אמנם לפי"ז קשה על המשנה דלמאי לריך למקט ויש
שטעון

בהיסח הדעת דכחאן דחלי בסיכחא דמי אבל בניעור בודאי
אסור כל היסח הדעת כמ"ס הרמב"ם ז"ל ודלח ברבינו יונה
שהכריח מזה להלך בין שחוק לד"א ולחנס דחק השאנח חרי'
בשבוהו עי"ש ורחיה עלומה לדברי שהרי הריטב"א בסוגה
כ' טעם דמליחא שפוטרה העוסק בחורה מהפילין מכוס
היסח הדעת :

סעיה ב' חפילין של ראש חולץ החילה' במס' מגחות יליף
מכוס דכח"ו והיו לטוטפות בין עיניך כ"ז שבין עיניך
יהיו שהי' יחיא ביומא ד' ל"ג אמר ר"ל חזן מעבירין על המלות
אמר רבא ש"מ מדל" עבזרי דרעא אטוטפתא אסור ופירש"י
לאחר חפילין שבוהו בשביל חפילין של ראש אסור דהא
בזרעו פגע החילה והקשו ההו' על פירש"י ח"ל מההיא
דמנחות דשל יד נחב ברישא ולבאורה קושיה ההו' חמיהא
רבה וכל לתוך שיטה רש"י דרש"י סבר דהא דיליף בגמ' דשל
יד לריך להניח ברישא מכוס דכתיב וקשרתם לחות על ירך
וזהו והיו לטוטפות בין עיניך חזינו הלימוד מסדר הקרא כ"א
נאמר כן מל"ל דהסדר הוא לעבד אכן מיהורא דוהיו ילפינן
להא דהו"ל למנחב וקשרתם לחות על ירך ולטוטפות בין
עיניך והיו למל' והא דחולץ של ראש החילה יליף מוהיו ולא
נאמר והיה לי יחיד וכל דא"כ נהבונן נא בינה' מנלן
דהקרא אחי לעיכובא הן הא קי"ל דמקודש קודם וחפילין
של ראש קדים יותר מחפילין של יד ח"כ בע"כ אחי לאקדומי
לזאת בל הקרא דלא כן כי חזינו מיוז דוקא להקדים
של ראש כ"א ברבינו הלוי מילהא וכאשר יראה יוכל
להקדים ג"כ כל יד דחין סדר להנחת חפילין לזה יש מעלה
דמקודש ולזה יש מעלה דקדמה קרא ונקט יהוד להשמיטנו
דיוכל ג"כ להקדים את חזינו מקודש כ"כ והא דנאמר כ"ז
שבין עיניך יהיו שהי' זהו בחליצה החפילין דוקא משא"כ
בהנחה חזן לחבש לזה כיון דאז יש לו מעלה דמקודש יותר
וא"כ מנלן דהקרא אחי לעיכובא לזה בא רבא והוכיח מדל"ל
דלא כן כמו שטולה על הדעת דברטנו הליא מילהא וחזן
סדר להנחה והקרא חזינו בא לאסור של ראש קודם כ"א להחיר
ג"כ של יד קודם דלא כן רק עבזרי דרעא אטוטפתא אסור
יען דחל"כ קרא למל' פשיטא דברטנו חלי כיון דחזן מעבירין
על המלות ובזרעו פגע החלה ח"כ לשל יד יש מעלה דחזן
מעבירין ולשל ראש יש מעלה דמקודש ובחילה שיראה יקדים
וא"כ קרא למאי אחי בע"כ לעיכובא דוקא ולאסור של ראש
מקודש נאמא דהאי רבא קאי באתח על דרשא דגמ' דמנחות
וזהו פירוש מרומ' והנה המהדר בס' כ"ה סעיה ח' נחב
אחר שלש סלית מליוין יניח חפילין שמעלין בקודש כו'
ובני נביאים מתנבאים בסוגין אחד דגול מרצבה והשאנ"א
דתמוס דאדרבא מכוס קדושה הוה להקדימן יעו"ש בשאנ"א
ס' כ"ה ונחזור לענינו כו' דכלפי לייא אדרבא חפילין מכוס
קדושין רחוי להקדימן ללית כו' יעו"ש ועלה דדעתה לתוך
דב"י נקטיה לטעם זה היינו לפירוש רש"י הנ"ל דקשה על
רבא ח"ך הוכיח מדל"ל דאסור להקדים של ראש דמנלן הלא
מאחר דשל ראש י"ל מעלה דמקודש ח"כ שוין הן הו"ל לרבא
למימר ש"מ עבזרי טוטפתא אדרעא מותר פירוש דמותר
לאחר של ראש בשביל של יד ח"ך דהוא מקודש מ"מ מכיון
דמל"ל מוכח דהא דחזן מעבירין ג"כ מעלה היא ח"כ בניהם
שוין וההו"ל לא השינו מטעם זה על פירש"י בע"כ ל"ל דהסדר
דמקודש עדיף חזינו כ"א בקדשים הקרבים ע"ג המזבח בקודש
אבל לא בש"ד כיון חפילין דעמא דס' קדושה שבו גורם לו
קדימה וח"ל ח"כ ח"ך ר"ה למפשט הגמ' בזבחים ד' ז' לבעיין
דהדיר ומקודש מהא דאח"י ה"ל מהפלא אדם של מנחה ואח"כ
של מיסא וכי מהא דהניח ד"ה ברכה היין הדיר וברכת היום
חזינו הדיר כו' יעו"ש י"ל דהגמ' עדיין לא ידע מהא לחלק
בין קדשים לשאר מלות והמדהא משיב לו בטוב ח"ך לפי הסלקא

כשהוא נשבע לא בש"כ רק בחפילין יש סכרה לברך אחריו
מכוס דים מלוח בסילוקן דעובר בשעה המינית אחר הסקיעה
או מכוס דנקרה חוק לפירובי הגל :

(ל) **במחבר** סעיף ב' שמה יסכסס ויבן ברה . ז"ל
רבינו יונה במס' ברכות פ' מי במהו
ול"ג ארעי אטו קבע לגבי סוכה דשינה עלמה אסורה אמרו
דגזירין ארעי אטו קבע אכל גבי חפילין דאפילו שינה קבע
עלמה חונה אסורה אלא מכוס גזירה שמה יסח בהן ל"ג
ארעי אטו קבע דגזירה לגזירה ל"ג יעו"ש ותשובה דבריו
דסותר זה לגמ' ערוכה במס' סוכה ד' כ"ז ע"א מ"ט אמר
ר"א גזירה שמה ירדס ח"ל חב"י אלא הא דהניח יבן
חדס שינה ארעי בחפילין אכל לא שינה קבע ליחוס שמה
ירדס וכו' יעו"ש שיש ב' חירונים ע"ז בגמ' ותיירך הרבינו
יונה לא נזכר שם הכי דרב יוסף בריה דרב חיילי ורבה
בב"מ אר"י ורבה דתקו לתרץ ולא שמו לב לדברי רבינו
יונה ובאמת הרשב"א סי' מ' מקשה אמאי לא תירץ
הגמ' בן ולא ראה דברי הרבינו יונה רק מה שמביא
הרא"ש דבריו . איתא במנחות (ד' ל"ו ע"א) ועד מהי
מניחן עד שחשק החמה ר' יעקב אומר עד שהכלה
רגל מן הסוק וחכמים אומרים עד זמן שינה וכתב
המרדכי בהל' חפילין אכל חינו חולץ אם ירלה עד שינה
כמו רבנן ב' ותמוה הלא ליכא למ"ד רבנן אלא או כר"י
או כה"ק ומלחא בציחור הגאון ר' מרדכי נעטט טעמד בזה .
ובאמת ההו' כתבו ג"כ בן בעירובין ד' ל"ו ע"א ד"ה ושמרת
כו' פסקין דלילה זמן הפילין עד שעת שינה יעו"ש כתב
הרבינו יונה ויש לשאל דאפי' שינה ערלי ח"ך מותר וכלא אסור
להסיח דעתו מהן כו' ואומר מורי הרב נר"ו דמחוק דברי
ר"מ ז"ל למדנו חירון לזה כו' כתב השאגת ארי' סי' ל"ט
ח"י מאי קאמר שהרי ידוע שסתם ר"מ שמביא הר"י הוא
הרמב"ם והרי מדברי הרמב"ם מוכח אפסא כו' יעו"ש וגל
לתרץ הכל דהוקשה לרבינו יונה דסחרי פסקי הרמב"ם
אהרדי דפ"ד מהל' ציחא מקדש פסק דאומא דחווה היא
צליצור וא"כ ל"ך רי"ז וצ"ל דכ"ג צ"י"כ דמראה יפן כי חש"ג
דחינו על מלחא מראה כר"ס ציומא ו' וקרא דתמיד חחי
דחמיד מראה וא"כ חינו הוכחה דאסור היסח הדעת ב"ך
ובפ"ד מהל' חפילין פסק דחייב ארס למשמש בחפילין כ"ו
שהן עליהן שלא יסח דעתו מהן אפילו רגע ח' שקדוהן
גדולה מ"ך שהי"ך חינו אלא שם ח' וחלו יש בהן כ"א שמים
של הויה בשל ראש וכמותן בשל יד והמה סחרי אהרדי .
לזהו מפרש רבינו יונה דהענין כך הוא דבאמת הא דהיסח
הדעת אסור בחפילין י"ל מהא ולא בהן בין עיניך דמשמע
שיחא חקוק בזכרונך כי חפילין בראשו והנה כאשר נאמר מקרא
זה או י"ל דאין פירוש היסח הדעת שלא יזוז מחשבתו כלל
דא"כ שינה ארעי אמאי מותר וזה לא מלינו לבוש מ"ד
דיאסור שינה ארעי ח"ן הכונה דשיעור לדבר יש דתהו"ז
לא מקרי היסח הדעת רק אחר השיעור לא יסח דעת
וכרל"ן השאג"א סי' מ' לאמר בזה . אמנם כאשר נאמר
דהילפותא מ"ך ח"כ ח"ל דחוק וזמן נהן להס כיון דמהמיד
ילפינן משמע בלי הפסק וכן הוא במנחות ד' ל"ט גבי לחס
הפנים לרבנן אלו מושכין ואלו מניחים וטפחו של זה כנגד
טפחו של זה שנאמר לפני ה' חמיד ולפי זה הקל' ארעי
אמאי מותר בעכ"ל דבשינה ליכא היסח הדעת כסברה
רבינו יונה וקבע האיסור משום שמה יסח בהן . והנה
זה ודאי ל"ג גזירה לגזירה כדכללא קי"ל בב"מ דל"ג ולפי"ז
בהא דמזכיר במס' מנחות ד' ל"ו עד מהי מניחן עד
שחשק החמה ר' יעקב אומר עד שהכלה רגל מן הסוק
ותכ"א עד זמן שינה . והנה ר"י וחכמים סברי דלילה זמן
הפילין אלא חיישין לשמא ייבן בהן ועבדי ר' יעקב הרחקה
ספי

שטען ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו להשמיטנו דריח
אין טעון ברכה לאחריו כלא ידעין ממנה דברכות ד' נ"א
פ"ב ועד מהי מברך עד כדי שהכל המזון שבמעי . אמנם
נ"ל דהגמ' קאי לר"ל לאמר דתרי טעורי עיכול יש לאכילה
מרוכה ולאכילה מושטת דלמרוכה כ"ו שהוא אלא ולמושט
ד' מילין אף דבוראי בתך מכך הילוך ד' מילין לא יאמא
לאכילה מושטת מ"מ באכילה מושטת הרחיבו טעור עיכול
היינו שהכל ממש חי לזאת אף דשנו במסנה דברכות עד
כדי שהכל דהיינו שילמא לא מקרי עיכול וכשאינו אלא
הוי טעור עיכול ח"כ ה"א דבמושט ג"כ הדין בן לזה נקט
המסנה למעט ריח וסס בריח כאשר פסק מלהרים הוי כמו
נחטכל המזון ממש לגמרי בלי חלבוך עוד כי חינו מרגיש
בהשטס כלל בן הדין באכילה מושטת דאכילה מושטת הוי
כמו ריח והשיעור לזה הוא ד' מילין . אמנם לר"י לאמר
כ"ז שאינו רעב ולדירה אין חילוק בין אכילה מרוכה לאכילה
מושטת כדכתב המג"א בס' קפ"ד ס"ק ט' או סב ח"א
לומר למעט ריחתי דזה ח"א המסנה להשמיטנו דממנה
דברכות ידעין וא"כ הקל' למעט מאי בעכ"ל למעט
מבני מערבא ולפרש הדרך כה"ל ולאמר דר' יוחנן בעלמא
לא סבר הא דבני מערבא וא"כ הרי חזין דר"י ל"ס הא
דבני מערבא וקי"ל ר"י ור"ל ה' כר"י ומ"ס השמיט
הרמב"ם להא דבני מערבא וזה ריחא לי ג"כ הא דלא נקט
הרמב"ם לשיעור עיכול דהוא כ"ז שאינו רעב וסס הדבר
וכתב נחטכל ססס יפן דזהו ידעין מדלא נקט להא דר"מ
אין טעון ברכה לאחריו כי סאך על הא דעיכול דאכילה
ח"כ אין חילוק בין אכילה מושטת לאכילה מרוכה בע"כ
השיעור כ"ז שאינו רעב אמנם זהו דוחק דר"י יסבור דא"ל
לברך הא חיה מבני מערבא כדודע דר"י היה בא"י וגם
הרמב"ם דלא נקט להא דר"י חינו מיושב כ"כ וגל לאמר
בך דר"י בעלמא סבר דל"ך לברך בהר למסלך החפילין
רק חיה סבר דעל יקרא חינו מברך אחריו וא"כ המסנה
ממעט יקרא ועל ריח דחינו מברך ידעין מעיכול דאכילה .
והנה הא דעיכול הוא השיעור כ"ז שהוא רעב זהו דבר
פשוט וח"ל לפרש זאת כי זה פירוש המלה לחוד ומאן לא
ידע זאת ור' דנקיעה להדין פירושא דח"ל משום דר"ל
נקיעה דחינו כפירושא דח"כ להיך הול"ל ר"ל אחר כ"ז שילמא
ובאשר שמע ר"י בן או פירש כ"ז שאינו רעב וחילולי ר"ל
ח"ל להשמיטנו . אמנם בא להשמיטנו דבר חדש יפן כי ה"א
לאמר דעל יקרא מברך ויפן כי על הפילין מברכין ג"כ ח"כ
למאי משמיטנו המסנה דיש שטעון ברכה לפניו ואין טעון
לאחריו דלמעט יקרא וחפילין ח"א כ"א ריחתי וזהו ידעין
ממנה דברכות ח"כ מחמת לחן הקושיא הוה מפקין האי
עיכול ממעטות הפשוט ולפרש כ"ז שילמא חי לזאת מוכרח
לפרש דלא בן רק שיעור עיכול כפסטיה ח"ן על יקרא אין
מברך אחריו ח"ן הרמב"ם פסק דעל יקרא ומאי מברך
אחריו ובהא הא ה' כר"י לגבי ר"ל וח"כ המסנה למעט
מאי בע"כ ל"ל למעט חפילין וספיר פסק דח"ל לברך
ומשמית הדין דבני מערבא ולפי"ז ח"ל להשמיטנו שיעור
עיכול דזהו פירוש הפשוט ור"י הולך להשמיטנו לפי שיטתו
לא בן לשיטה הרמב"ם . ח"ן יש להקשות דכלא ההו'
בברכות מקאו דה"מ לבטוי הכי לאפוקי שאר מלוח אפילו
לכני מערבא ותיירא בנזיר כ"א דניחא למנקט ריחתי מכוס
דפסיקא דאכל ריחתי ח"ן מברך אחריו וכן תירץ המרדכי
בהל' חפילין דה"מ למימר לאחויי שאר מלוח דמילחא דפסיקא
נקט יעו"ש . ח"כ חונה הוכחה דאין הליכה כבני מערבא
י"ל דהרמב"ם מתרץ בלחן אחר דזהו מילחא דפסיקא דעל
מלוח ח"ן מברך דמאי חחי וכו' ברכה הנהנין היא וגם
על ברכה הנהנין ל"ך סברא לזה כשהוא רעב מברך

יעקב חולץ משחשך ה"ה דהו"מ להקשות מהא דאמר בעלמא
 אסור להסיח דעת בהפילין מליך דמוכח מזה דבשעת שינה
 אינה היסח הדעת וא"כ ח"ל לחלוץ רק דעדיפא קמקשה
 דלחיהו בעלמא מללי מאורחא ופשה פקח עיניו ורלא וסבין
 בזה דברי המרדכי החמוהין שכתב חבל אינו חולץ אם ירלה
 עד שינה כמו רבין וכדדייק לרבה בר ר"ה דודאי חשיכה
 כיון שהם עליו אינו חולץ וכו' והמוה דמלי רחיה דברי
 דילמא הוא בר' יעקב עד שהכלה רגל מן השוק וכן פירש"י
 מללי בזה באורחא ח"ע כר"י וצוד אס כונת המרדכי להא
 דרבה דבוי מללי בזה באורחא מהו בל' וכדדייק בו' הול"ל
 וכרבה דמללי בזה באורחא וגם למלי השמיט להא דר"ח
 רב"כ מללי בזה באורחא הול"ל כדר"ח ורבה דאשבי גברא
 עדיף בהוכחה וזה ה"ל משמע דקאי על אח"כ דנאמר
 רבה לחור ובאמה נאמר שם להיפך דודאי חשיכה חוץ חכן
 הכוונה דקאי על הדין רבה בר ר"ה דאמר חייב אדם למחמם
 בו' וכנ"ל או כוונתו כך כמו רבין היינו דמוכח מהא דרבה
 כנ"ל ואם תקשה איך אפשר דרבה סבר דח"ל לחלוץ משחשך
 הלל הא איכו אמר ספק חשיכה בו' הא ודאי חשיכה לא
 חולץ ע"י קאמר דלא כן וכדדייק במסקנא לרבה בר רב הונא
 דודאי חשיכה כיון שהם עליו אינו חולץ ודממע דחולץ
 בע"ש קאי ואל' לפי ביאורינו הנ"ל דר"י סבר דאף בשינה
 אסור היסח הדעת ופיקר קיסיה הגמ' קאי לפי שיטת ר"י
 דסבר דבשינה אסור היסח הדעת ולכן בור מההכלה רגל
 מן השוק למא ייבן ח"כ תקשה על זה איך רלה הגמ' לצדך
 במוסר שינה לאחרים אבל באמת סבר דגורין במא ירדס
 הלל בעלמא אמר דאף בזילה ל"ס דלמא מימך דפירוש
 ההוס' בסוכה כ"ו ד"ה היבן ל"ק ד"ל לפי סברתו דר"י חשש
 לדלמא ירדס י"ל להיפך דר"י פליג עם רבין דלחיהו סבר
 אף ארעי אסור והנמים אימרים יבן אדם שינה ארעי רק
 חבל לא קבע אכן ארעי מותר דהיסח הדעת אינו בשינה
 ול"ג במא ירדס דהוי גזירה למירה : אכן יס להקטית ח"כ
 איך הותר לילה בהפילין ע"ש עם חשיכה מכיון דרבה בעלמא
 לא פסק כן רק בא נהבית דהך דליסור היסח הדעת הוא
 מולזכרון בין עיניך מ"מ בשינה אינו היסח הדעת ח"כ
 לפי"ז זמן ניתן בשיעור היסח הדעת וא"כ איך ילך בהפילין
 הלל צחוך שיעור דמורה להסיח דעת יוכל לבטח וילא ומה
 סחירה רבה לבטל כמג"א שכתב דצחוך שיעור הילוך
 ק' אמה מורה להסיח דעת וגם דבריו נאמר מל' הרמב"ם
 שכתב שלא יסיח דעתו מהס חפילו רגע ח' . אמנם הענין
 כך הוא דלכתב דמסיק רבה והוכיח דבשינה אינו היסח
 הדעת ח"כ כז' י"ל דליסור היסח הדעת צקלית רחא אסור
 אף לרגעים אחדים דל"כ כז' לא נהנה חורה למ"ס דלא
 ינהנה צקלית וכן הא דמורה שינה ארעי ג"כ משום דבשינה
 ליכא היסח הדעת ומעשה לדרך הרמב"ם בהבאילו לדברי רבה
 יען כי הענין אמת הוא דאסור להסיח דעת אף רגעים אחדים
 ומה גם להר"ן דלחיהו קי"ל בזמן שיעור חייב משמוש ואין
 לא בקיאיין וכן להרשב"ד דא"י לשער הילוך ג' אמה ח"כ
 אסור אף רגע ח' והוא מקרא ולזכרון בין עיניך ופירוש
 חייב אדם למחמם בהפילין כ"ז שהם עליו שלא יסיח דעתו
 מהס חפילו רגע ח' והיינו מקרא ולזכרון ואפי' שקדושתן
 בו' אינו נתינת טעם לחיסור היסח הדעת רק דאמר שהם
 עליו דוקא ולמעשהי בפה היסח הדעת באינו ק"ל ולא מקרי
 עליו ע"כ נתן טעם וצ"ל להסיר בשינה או בפסוק במלאכה
 שקדושתן גדולה מן קדושת הל"ן בו' ואשפ"כ יס למ"ד דבלין
 אסור היסח הדעת ח"כ ק"ו בלין ואיך אפשר וכנ"ל ומה
 ספיר מה דלא מסיק הרמב"ם וצ"ל אמרה חורה חמ"ד
 שלא יסיח דעתו ולא נזכר מליך כלום אס בלין מותר לא
 אסור יען כי אינו ילפוטא מליך רק רמוזי הוא דקמרתז
 ובאמת

טפי מדרבנן וא"כ קטיל על ר' יעקב איך עביר דמקשה וגור
 במא ייבן הלל הא זהו גזירה לגזירה במא ייבן וכשייבן במא
 יסיח וזהו ל"ג בעלמא לרבין ניחא ד"ל הפירוש עד זמן
 שינה היינו עד פה שהילך ליבן דלא אינו רק הדא גזירה
 וכן ראינו בביאור הגאון רמ"ב על המרדכי כ"ז שיעור מקרי
 שלא בזמן שינה יע"ש ואינו רק גזירה במא ייבן וכן הל'
 במרדכי עד שינה או אולי דכיון דזמן שינה הוא בודאי
 יבן ואינו רק הדא גזירה חבל לשחח דמקשה פשיטא דא"ל
 כיון דהוי גזירה לגזירה ולי' דר' יעקב סבר דהחשש הוא
 משום היסח הדעת וא"כ אינו רק הדא גזירה כיון דלינה
 זמן שינה קבע של האדם ח"כ כביטן או בודאי יכיה היסח
 הדעת לזאת עבו דמקשה מקודם ואל זה סובב הויך קושיה
 הגמ' במס' סוכה דקמקשה לר' יעקב דחשש שיך בהפילין
 אף קודם זמן שינה פן ייבן יען כי כאשר ייבן או יעשה חיסור
 היסח הדעת ח"כ ה"נ ג"כ כביטן ארעי לגזיר אסו קבע מאמר
 דלעומת גזירין ארעי אסו קבע ח"כ בהפילין ג"כ כן דלחיהו
 רק הדא גזירה דבלא זה י"ל דארעי אסו קבע ל"ס למגור
 ואין לעביר גזירה בזה רק בזילה דזמן שינה יס לגזיר פן ייבן
 אכן לר"א דגור קשה לזאת הוכחה הגמ' להירוצים אחרים
 משא"כ לרבין דהלכתא כותייהו כדפסק המרדכי ונמו ביהבאר
 דל"ג במא ייבן יען כי כאשר ייבן אינו רק ג"כ גזירה במא
 יסיח ח"כ פשיטא דכאן גבי הפילין ג"כ ג"כ ארעי אסו קבע
 ולי' לסיכא דלחיהו רק הדא גזירה ולדק דרבינו יונה דמירוצו
 כי הוא אמת נכון הדבר לפי ההלכה דקי"ל כרבין וסוגיא
 דסוכה חול' לר' יעקב : והנה רבה בר ר"ה דילוף היסח הדעת
 מליך בודאי לא יפסוק נגד הכלל דקי"ל הל' כר"ס בליסור
 לגבי ר"י רק כוונתו כך הוא דמאחר דלא ילפיין היסח הדעת
 מליך לר"ס כ"א מולזכרון בין עיניך ח"כ י"ל דאף בשינה שייך
 ג"כ היסח הדעת והא דקי"ל ארעי מותר בהפילין וגם הא
 לא ניהנה הורה למ"ס בע"כ ל"ל יען דיש חוק זמן כממה
 הוא היסח הדעת וא"כ י"ל דגם בשינה הוי היסח הדעת ע"ז
 בא רבה בר ר"ה לגלות דלא כן ואמר הלל חדעו דלר"י
 דסבר הותרה טומאה צלצור ח"כ בע"כ המיד אחי לליך
 שלא יסיח דעתו ממנו וא"כ לפי"ז חייב אדם למחמם בהפילין
 בכל שעה ושעה לא יזוז אף רגעים אחדים בלתי שיעור
 מה וכן מצוהר הל' ברמב"ם שלא יסיח דעתו מהס חפילו
 רגע ח' ואיך אפשר הלל ניהנה חורה למ"ס ועוד לא מלינו
 לבס מ"ד בליסור שינה ארעי ביום בהפילין כשהוא לבס
 ברחשו בעל"ל דבשינה אינו היסח הדעת כ"א כשישכב ועוסק
 בצלות ראש וא"כ איך אפשר שיפלונו בפלוגתא רחוקה מהיפך
 אל ההיפך דלר"ס יכיה שיעור להיסח הדעת וא"כ הוא המיקל
 ובזה יחמיר דבשינה הוי היסח הדעת ולר"י דהוא המחמיר
 דאף רגע אסור בהיסח הדעת ובהי יכיה מיקל דבשינה אינו
 היסח הדעת אמתא בע"כ חדע דכחא כ"ע מווד דבשינה
 אינו היסח הדעת וזהו כונת רבה בר ר"ה להוכיח לכל ברחיה
 גמורה דבשינה לא מקרי היסח הדעת : ומאחר דכן דרבה
 בר ר"ה פסק כן דלחיהו היסח הדעת בשינה וסממא דגמ'
 מביא המיד להאי דרבה ח"כ הל' כותיה ולפי"ז אין לפסוק
 כמו ר' יעקב דלחיהו סבר דחיישינן להיסח הדעת אף בשינה
 דאל"כ לא היה לו לגזור במא ייבן דאף כדשן אינו רק גזירה
 במא ייבן רק הל' כרבין דהיסח הדעת בשינה אינו רק בשעת
 שינה אסור בהפילין במא ייבן ועד שינה לכ"א לפי ענינו
 מותר גמלא שטר פסק המרדכי כרבין ורבה בר ר"ה דמללי
 בזה באורחא היינו ג"כ דעד זמן שינה כפי שיטתו והא
 דמודים רבין דאס חולץ אינו מניח מחשקת החמה אינו
 משום גזירה כ"א מאחר דלחיהו קביעות לשינה כי יס בג"א
 שיכנים מחשקת החמה ויס אח"כ לזאת קבעו זמן מוגבל
 לכל דבלינה לאו זמן הפילין : והא דמקשה היה סבר דלר'

ובחמנו בלין חין לנו לימוד על איסור היסח הדעת
נמלא ספיר הוכיח רבינו יונה מהרמב"ם דבשינה לא מקרי
היסח הדעת והוא מוכרח כנ"ל. ובדבר קוביה כשג"ח
מהרמב"ם דכחב מלמעט ומי שאין דעתו מיושבת ונכונה עליו
פטור מן הפילין והרי חין חלו עומדין בחזק וקלות
ראש הרבא עומדין בהכנעה וכבוד ראש וכן קושיהו
מהרמב"ן והביאו הטור ביו"ד דלכל בשה כבי והספד לא
מנח להפילין לק"מ דאף דאיסור הס"ד ליכא מ"מ הא הוי
כאין הפילין עליו ומכין בדוראי יסח דעתו לא יקיים המלצה
ולמה יניחם בחנם ואם יסח דעת בדבר שאין לו להסח
דעת יסח הפילו איסורא דק"ר וכן הירץ הגאון ר' מרדכי
בנשט צביאורו על המרדכי. ורמיה מוכרח דגם הרמב"ן
סבר כרבינו יונה דבשינה ליכא היסח הדעת דהרי בסוכה
כהב בעל המאור והלין ברייתא דרבן אדם בהפילין וגמ'
דעליהו עד סוף פירקא לא כהנה הרי"ף ז"ל כו' ורמיה
לחכם ח' כו' ולא נאמרו דברי חכמים הללו חלל לסייע
להרי"ף בזה שהשמיט הל' חלו כו' וגם הר"ן הביא לזה
ולדברי הרמב"ם שסמיע לחכמים הללו והרמב"ן מנהג שחיק
בכאן ולא הזכיר מזה במלחמות כלום ולדבריו הו"ל לאמר
בפשוט יטן דאמוראי דבכאן חזין דסברי דלא חייסין להיסח
הדעת דהתירו ליהן ארעי בע"כ ל"ס לדבריה רבה ק"ו מליץ
יטן דסברי דחמיד דלרשא אחריחא אחי ואנן קי"ל כרבה
דאסור היסח הדעת כדפסק הרי"ף ח"כ אף ארעי אסור
ושפיר השמיט הרי"ף להא בעל"ל דהא כ"ע מודו דבשינה
ליכא איסור היסח הדעת :

(לא) **במחבר** סעיף ב' בזה"מ אסור ג"כ להניח תפילין
כו' הנה השלח חרי' סי' מ"ח להקשות

על ר"י הגלילי דממעט שבת ויו"ט מהפילין מהא דמימין
דממעט ולא כל ימים מנ"ל למעוטי גס י"ט דילמא לא ממעט
חלל שבתות לחוד דחמיר קדושתן אבל י"ט דקיל משבת לא
ומחמת לחץ הקושיא העלה דר"ה סמין אקרא דר"ע דהוי'
לאות רק מקרא זה ה"א דליכא איסורא רק פטור הוא וחייב
ליכא עליו מ"מ כשרלה מניה לזאה בא הקרא דמימין דנאמר
שם אזהרת ושמרה דאיסורא איכא יע"ש ולע"ד דבריו חמוהין
הלא מפורש נאמר בזה"מ עירובין ד' לו"ע"א ומאן שמעת ליה
שבת זמן תפילין ר"ע כו' הרי דעדיין היה בדעת המקשה דר"ע
סבר שבת זמן תפילין יטן כי לא ידע מדרשה והיה לך לאות כ"א
לבחר דמספיל טובא בזה העלה דר"ע ליה מקרא דהיה לאות
ח"כ הו"ל להגמ' להקשות קושיא השאג"ח מגלן לריה"ג למעט
יו"ט וכן בזה"מ מנחות דף לו"ע"ב חמר אי קסבר לילה זמן
תפילין שבת גמי זמן תפילין כו' ח"כ קשה מנ"ל לריה"ג י"ט דהא
ח"כ מסיק ל"ל מהיכא דנפקא ליה לר"ע כו' בעל"ל דהגמ'
ל"ס לחלק לענין זה בין שבת ליו"ט כיון דשבת ויו"ט שניהם קדישי
דבניהם קרוין מקרא קודש. ומה שנסתייע מדברי החוס' שכתבו
בעירובין גראה דלרשא דלאות על ידך דבסמוך קסמך כ"ל
דכונת החוס' לענין אחר יטן דלכאורה ח"ל המסך לדברי החו'
דנקטי ולכאורה חין להניח תפילין בזה"מ כו' דמאי שייכות זה
למאמר הקדום גראה דלרשא כו' אכן החוס' הרגישו דהא
האי ר"ע חומר לא נאמר חוקה זו חלל לענין פסח בלבד נאמר
אחר ב' דיני ריה"ג דפטור לילה וסבת מתפילין מקרא דחוקה
משמע דר"ע פליג על ב' הדינים בין על שבת ובין על לילה
ובחמנו לא פליג ר"ע על שבת רק משמעו דורשין איכא בינייהו
וילף מקרא אחרניא ולדינא מודה דשבת פטור מתפילין ע"כ
אלו לפרש כך דריה"ג סמך ג"כ אקרא דר"ע וידע מהא דהיה
לך לאות רק ריה"ג פטור ג"כ בזה"מ מהפילין לו"ח מימין ולא
כל ימים פרט לשבתות וי"ט וח"כ קרא דהיה לך לאות למ"ל
להורות דשבת וי"ט פטור הלא ממימין ידעין בע"כ למעט
לח"מ ג"כ פטור כי חיי' בסוכה בחג ובפסח אסור באכילה חמך

(ב) **במחבר** סעיף ג' יכתבס דדיו שמור כו' מאור
מאור לו"ל הסופר זרין במלחמה פטור

כי מלאכה הקודש הוא ובקלקולו יוכל להחריב העולם ואם
בשאל נפש דבר ד' בזה הרי הוא חוטא ומחטיא הרבים ואין
מספיקין בידו לעשות השוכה וחבר הוא לחיט משחית ירבעס
בן נבט שהשחית ישראל וחטא הרבים הלוי בן. ויראה כל
אדם שיהיו סת"ם שלו נכבדין ע"י סוגר ירא ד' לנוע ומעלי
מומחה בקי בחסירות ויחירות וכתבו מהודר וגאה וכן אמרו ז"ל
ההנאה לפניו במלכות ס"ה נאה וכתבו צו לשמו בדיו נאה
בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין גס אמרו הדור
מלוא עד שלש צמאזה. ויעיין חמיד שיהיו בשחרותם ובריושם
ובניוס ויבדוק חמיד הפרשיות חולי נהקלקלו מויעה ואם מניחן
לפרקים מדינא חייב לבדקם פעמים בשבוע וכן אם נפלו למים
ח"כ דאין מי שיוכל לבדוק ולחזור ולחפצן דלא יניחם כך עד
שיודמן לו וכן מוזח יחיד נדקח פ' בשבוע ושל רבים פ' ביוכל :

בסעיף י"ב יהי' הקלף מעור בהמה ומה וסוף
הטהורים. אעתיק לעין הקורא שו"ח ח' לא"ח

וזהו. סמך השואל ושאל באחי להיעט לפני רומענ"ח שאלה

אין עובד טובים נאמן לאסור רק אי מהימן ליה אסור חמס
 יש להחזיר מעט אחר כיון (דוילדי ענין) לכמה דעות מותר
 לאכול והכו"פ מותר בפשיטות רק דה"ל חסר וא"כ מידי
 ספקא לא נפקא וא"כ כיון שיש עוד סברה להחזיר מעט דה"ל
 יש לזקק ב' הסברות להחזיר בפשיטות הגם שהפ"מ בסי' פ"ז
 בסופו בס"ק ה' סיים וז"ל עוד ספק והפ"מ ז"ל להקל . חמס
 בסי' פ"ו בפ"מ בס"ק ז' כתב ח"ל ולפי"ו ה"ס (דוילדי ענין)
 שחזרונותיהן שחורים אף למאן דמחמיר בספקא וז"ל עוד ספק
 יש להחזיר . חמס בשאלה דיון האמת יורס דרבו לאסור כיון
 שחקרתי היטב (שדוילדי ענין) היולאים מביאים שחח
 התרגולות דרכם לפתח ציורים ולהחזיר מנ"ל וכן המה
 (דוילדי ענין) שחח"י השולח נחבאים ציורים מנ"ל והוכחה
 שהמה (דוילדי ענין) ולפע"ד אפשר לכלול בזה בל"ה דה"ס דמה
 הגם דרש"י פירש דמה יראה י"ל כיון שבטען דומים ז"ל
 נקרא ג"כ דמה ואסור ומכ"ס ש"ל שהביאים הג"ל היו מונחים
 כבר החת (דוילדי ענין) ונתקדם ואח"כ ישבה עליה התרגולות
 ובדאי אסור קן גלפ"ד שכל"ה השולח . והא לך ההשבה ע"ד
 המעשה מזה חזונו הישר באמר העל של בלי חזונו הישר
 הוסיפה העולה הכר חזונו הטובור ונכנס דומע"ל לזק
 בזו"ג ור"ל דחיותו לאו כלום ור"תו מנ"ל יו"ד סי' קמ"ב ס"ק
 ד' חזי מזה הראיה דהא חזרבה כתב דלא חזירה וכל אפשר
 בלא קן וחיותו אלא מבייתן אכל אפשר לגדל זולתו וכו' רק
 כמו מסייע שאין בו מהם לאפוקי חסור שנגמר בעלי חסור בא"ח
 לגמור בלתי האסור הרי לעין דאחרת משם ראיה דהא
 האפרוח ח"ל לאח מהביא בלא חיותו וא"כ החיות הביא
 האפרוח לעולם ואם לא היה אפשר לבא חרשה לעולם בלתי
 אל המקרה הוה חזרין דלא המקרה הביא חרשה לעולם אלא
 מהמה שאפשר בלתי אל לבא לעולם ולא איש אלא מביית לכן
 לא הוה גורם וא"כ מה לי קיבור הלא ומה לי חיותו הביא
 וא"ל כלל לבא לעולם האפרוח בלתי חיותו וגורם גמור הוא
 ול"ד לחזק דבהמה המקשה ד' ס"ע דבדין היה לאסור והחירה
 התורה ולא חזרין כל מכה ליחסר דהא בדין שבויה תורה
 מכה הזו דכל היולא מנמא מנא וכתן שרי רחמנא חלב בנבורות
 ו' ואין למדן מה . ור"תו מהא דעוף טהור ע"ג בלי שף מנא
 דפטור מלשנא קך ולא לכלבך הלא אפשר לגדל ממנה אפרוחים
 טהורים ע"י עוף טהור אינו ראיה דהשתא הביא אסור וכיבי'
 העוף גוף אחד הוא ואחרת ביאת השף מטהרם קדמי מסרה
 וטהור כמבואר חמורה "לא וכלה הדבר וגלגל הביא וכלה
 כלל בא האפרוח וא"כ אינה אלא בכלל הנאה בע"י הביא יבוא
 לו הנאה שיוולד האפרוח ומה לי הנאה כלבים דשרי לכלבים ומה
 לי הנאה דיבא לידי אפרוח הטהור חמרה דוקא אם ראוי לאכול
 בעצמו והנאה לא חמרה תורה לשלוח בשבילה דהיתה הנאה
 לכלבים לא מחייב המצוה וה"ל הנאה דע"י יולד האפרוח בכלל
 הנאה הוא . והראיה דביו"ד רנ"ב במחזר העוף ז' או שהם
 עריפה הרי ביצים עריפות פטור משלוח וביצים עריפות בודאי
 האפרוחים ממנה כשרים כמבואר בחמורה ד' ל"א ולא חזרין
 הא יבא לידי אפרוח כשרה ויתחייב בשלוח וזוהי אפי' חסורא
 ליבא להביאו לידי אפרוח ואפ"ה פטור מלשנא ח"ו רק הנאה
 הוא והוא כמו לכלבך דפטור מלשנא וגם ראיה תח' חולק ד'
 נ"ד ד"ס שחם דביצים דשלחא דשרי ידעין מדכתיב חקך לך ולא
 לכלבך מזה למדן דביצים חסורות פטור מלשנא מכלל דביצים
 דחמרה תורה לשלוח ביצים דהחירה הוא ומאי ראיה דלמא ביצים
 אסור אלא שיבא לכלל חסור ע"י אפרוח לכן חייב לשלוח אכל
 ביצים טמאות לא יבא לכלל חסור לכן מעשה רחמנא ח"ו
 מה שיבא לידי אפרוח בכלל הנאה ודמיו לכלבך וא"כ ע"כ
 הביא עצמה מותרת . ומע"כ כתב דלא נשלם ממנו החום'
 דעריפות לא ידעתי על חזו' חו' קמיון ואם סגנון על חו'
 זה ראיה גמורה הוא ואין להביא ודחית מע"כ דמיון דאסור

א' שאירע במחנינו מקרוב גלים ח' קנה בר חזונו מערליה
 ואחר חזונו ימים בא ערל ח' מאוהו כפר ואמר בצות האים הנ"ל
 במסל"ח מערליה הנ"ל מלאה בהיער ביצים של ווילדי ענין
 והייתה התרגולת על הביצים וממנו ילאו האפרוחים ונחגדלו
 הכר חזונו ח"ו יתנהגו עמם וזה הכללע"ד שמעטס זוז"ג
 בודאי אין להחזיר כי לא מלינו זוז"ג בזה הענין כי כאן כל יצירה
 אפרוחים רק מהביא' כי כאשר ילא האפרוח נשאר רק הקליפה
 מהביאים בכן החיות מהתרגולת אינו אלא כחיות מוכין
 בעלמא ואינה פועלת בנפ"ה יצירה האפרוח וזה מבואר בהס"ס
 בפ' בהמה המקשה דכל מכה לא חמרי' דליחסר ומכ"ס להחזיר
 וכל זוז"ג בהס"ס שניהם גורמים בהיערה כולד בהמה בנערפה
 ולבסוף נחצברה המבואר באלו סריפו' ובהמורה וכל זוז"ג גבי
 מעמיד חיסור' והיכה בניהם פועלים בהפיהם וגרבים הטעמי'
 ובכאן אינו פועל כלום וזה מלינו ג"כ בהס"ז גבי גיחה שמודולה
 בזבל עובד טובים כתב הס"ז כיון שעיך הנמיה מהקרקע
 לא נכנס בגדר זוז"ג אפי"ו שהזבל ג"כ גורם להנמיה ומכ"ס
 כאן הגע עלמך האם ידמו האפרוחים בפעם ח' במקלח
 נהתרגולת בסימני' רק להעיקר האם שלכן במרחיקן ובטען
 ומה מוכח כי העיקר רק הביאים וראי' ברורה י"ל מהס"ס גבי
 שילוח הקן גבי טוף טהור' שישה על בלי עוף טמא פטור מלשנא
 משום הקה לך ולא לכלבך ואי חמרה שפס"י דין מותר
 האפרוחים ח"כ מאי קממעט לך ולא לכלבך הא רחיים לך
 הביאים לגידול האפרוחים הגם ע"ל זוז"ג או מבטל חיסור אסור
 לכהילה מ"מ זה אינו אלא מדרבנן אבל מה"ס מותר ואין
 פטור הטהור וברם זה י"ס לדחות כיון שמחוסר מעשה גדול
 להניח הביאים החת העוף בכן אינו נכנס בגדר החיוב ועוד
 כיון דחמית חסרי זוז"ג לכהילה ממילא הוא פטור משלוח
 דמותר ראיה לזה גבי פסולי עדות מדרבנן אם הסביעם שיגידו
 פטורים אפי"ו שמה"ס כשרים לטרוח לא רמיא עליו השבועה
 ובכן כאן כיון שחמית חסרו זוז"ג לכהילה בכלל ממילא
 לא רמיא עליו המצוה בשלוח הקן הגם שיש לדחות קלה
 ברם יש ראיה ברורה לזה מהמ"ל בסי' הוצ"ו גבי נחמך
 בפסח כיון דרליוו ביה לבצרו וחמית חסרוהו אינו עובר עליו
 דהוה הוא וה"ל דומה ממש לזה . אבל באמת יש ראיה ברורה
 אחרת מבאן לחיסור שבחורה התיב אפרוחים או ביצים אפרוחים
 דומיא דביצים כי כשהעוף טהור רובנה על האפרוחים שילאו
 מהביאים הג"ל ג"כ פטור' משלוח הקן מעטס הג"ל ח"כ מוכח שפיר
 דהאפרוחים חסורים הגם שלא נשלם ממנו החום' בפרק חלו
 מריפות ברם כונת ההום' בד"א וק"ל . ומלאהי בשם החשב"ך
 שכתב להוסיף עוף טהור על בלי עוף טהור אחרת ח"ו בזה
 חשש שאין התרגולת עושה אלא מעשה דברים המוסיפים הכל
 ולפי"ו ל"ל שמה שהביא הפ"ח ביו"ד סי' פ"ו בשם שאלה יעב"ך
 גבי אפרוח שגולד מביא נבילה וטריפה כתב רמ"א שם
 ולכתילה יזהר כחז השלילה יעב"ך דכונת רמ"א ביזהר לכתמי'
 לא להוסיף התרגולת על הביא דזה דמי למבטל חיסור ע"כ
 לפי מה שכתבתי ע"כ אין הוצוה מעטס זוז"ג כי אין זה נכנס
 בגדר זוז"ג רק כונתו כך כיון שהוסיף התרגולת על הביא
 ח"כ נחלקלה הביא ונעשה כעפרא כמבואר בהס"ס דכן
 נקרא מבטל חיסור וזה רק בביא נבילה כי אם מותר באמת
 כאשר יתקלקל הביא ונעשה כעפרא והסברה מוכן ממילא כי
 אינה ראיה לגדל כמבואר בזה מקומות אבל זה לא שייך בביא
 עמאם דלא יחא משכחת כלל כל היולא מעמא עמא וזה ברור
 ברם י"ל ראיה להחזיר מעט דאין עובד טובים נאמן לא להחזיר
 ולא לחיסור במסל"ח כמחזר ביו"ד בסי' י"ז ובש"ך בכמה
 מקומות ובפרט בסי' קכ"ז בס"ק י"ע בסופו אכן מהע"ז סי'
 קכ"ד בס"ק ד' ח"ל אכן ל"ל דאם עובד טובים חומר קן לפי
 חזונו מעמא בלי שום שאלה וגרמין הדברים שלא נחזיון על
 הישראל יש להחזיר ולאסור והביא ראיה זה מסי' ש"ג גבי מוס
 בטר במסל"ח רק הש"ך בסי' ש"ג מחלק בזה שפיר ולדבריו

דבן לעשות מחמת דו"צ אסור לכתחילה כדכחנו החו' פסחים ד' כ"ו ע"ב ד"ה בין חדש בין יבן בשני דיבורים לק פטור מלשנה ורמיהו משבועות ד' ל"א לאפוקי מלך לאפוקי משחק בקוביא וממ"א בנחתמן בפסח דאסרו לבשר אינו עובר אין רמיהו דא"כ הקשה בב"מ דף מ"ח דאמר רבא קרא ומתניתין משייע לר' מנחם לבן דספר לא מעל עד למשך וא"כ מוכח כה"ל דמשיכה מפורשת מהחו' ומה ראיה דילמא מדרבנן הוא דאמרו לבטל הקנין וכיון דרבנן עקרו לקנין מעות ממילא אין כאן קנין ולא מעל א"ו אם מעות מה"ת קנה בודאי מעל ועטם הפס' בזה דבעדות דרמנחא אמר להניד לעובד האדם שלא יסיחו הדין וכיון דלא יושל העדות למשיך הלא לא ישתעו עדותו ולא יעשה לו טובה בזה ומה לי שפסד מדאורייתא סוף כל סוף אינו מוסיף לו ממון ולמה יעיד וכן בחמץ שאסרו חכמים לבשר ויש כח בידם לעקור דבר מה"ת בשב ור"ת איך יבער הוא וכן בשבת ד"ד ברו' ד"ה קודם דכשמינה לרדות בשביל שאסרו חכמים לא מחייב וכן ערל הזאה ואחמל דהעמידו דבריהם במקום ברת ומניח לעשות בשביל חכמים שאסרו לא מחייב ברת משא"כ במעילה נבי דחכמים אמרו דל"ק מ"מ ל"ל לסולא דבר קודם לחול גנב מה שאמרה תורה שאסור וקנין הוא מדאורייתא וכיון דבמזיד עובד עבירה בשוגג חייב קרבן מעילה א"ו מדאורייתא מעות ל"ק ולא עבד איסור דאורייתא משא"כ ביטור חמץ איך יבער הלא אסרו וכן בחיוב מעטא דערל הזאה ואחמל ואע"ג דדידיה לאו אגום מעיקרא כשהדבוק מ"מ כיון דבשעת הדבוק לא עבר עדיין וחורם מחייבו מחמת שפי"ו יבא למלאכה אחר שיאפה ח"כ כשבידו לבטל העבירה ומונע מפני החכמים שאסרו לא מחייב אבל מעילה מיד שהוציא חייב בשעת הוצאה ועבד איסור מדאורייתא במזיד נבי דחכמים בטלו הקנין מ"מ מדאורייתא קנין הוא ול"ל לעשות זאת גנב מה שאמרה תורה בודאי במזיד עבר ובשוגג איבא מעילה וא"כ מדאורייתא אינו קנין . וס"כ נבי דרבנן אסרו הב"ים להביא לידי היתר כיון דשרי מדאורייתא ומדאורייתא מקיים העשה למע לא יעשה העשה לקיים מצוה דרמנחא ובי ים איסור לשלח האם בעבור שהב"ים אסורות ואם נאמר דאין מקיים העשה עד שיאכל הב"ה וא"כ אם אין אוכל אין מקיים המצוה ניחא אבל באמת א"ל לאכול הב"ה . ובבב"י מביא בשם חכ"ל דמותר לשלח האם והב"ים וא"כ כשלא יאכל ג"כ מקיים המצוה ונבי דחה מהזכור מהטעם דהוא זכרון רחמיו של ישראל כשהעוף צועק על בניה והגם שאין רמיהו ראיה דסומכין על הזכור כדלא מתנגד להש"ס וזליתא דסתם זכור הוא רש"י ודריש טעמא דקרא בב"מ ועפ"י נמשך הדין כמו אלמנה עקירה ממשכנן וכן כחנו החוס' סוטה ריש פ' הים מביא ד"ה כדי ליגעה דודאי גם אנו דורשין טעמא דקרא אם אין מוליד דין חדש אבל טעם שפי"ו מולד דין חדש אין דורשין וא"כ לרוב להוליד דין חדש דמחוייב ליקח הבנים דמשמעות הכהן הוא רק להחיר ליקח כלפי שאמרה תורה ליקח האם עם הבנים החרים ליקח הבנים בלא האם וכה"ג בסוטה ד"ד וע"י הטעם נחחדש דין חדש לא אמרי' דהאומר על קן נאור יגישו רחמין משתקין והוא דעושה מדותיו של הקד"ש רחמים ואין אלא גזירות ולרש"י דרשין טעמא דקרא למדושי דינא ואין הלכה ואפילו נאמר כהב"י מ"מ מודה דאין מחוייב לאכול הב"ים ואפילו יתן לכלבים מקיים המצוה אלא שיהיה ראוי לאכילת אדם בזה אמרה תורה לשלח ואפילו יאבדם מהשולש מ"מ העוף הולך וצוהק וא"כ נבי דרבנן אסרו לאכול מ"מ מדאורייתא מותר לאכול ואם אין אוכל מחמת איסור דרבנן הא אפילו החרירא אם לא יאכלם מקיים המצוה וא"כ מחייב לקיים המצוה דלא אמרה תורה אלא באזהר מין מקיים המצוה ובמין עמא לא מקיים ואם מדאורייתא שרי הרי המצוה לקיים ואם רבנן אסרו מה לי

שאסרו הלא בין זה מקיים המצוה ורמיהו מהיקש דאפרוחים דומיא דב"ים אינו רח"י דא"כ נאמר בב"ים טריפות נמי דכונה דעוף היוצא ממנה אסור והא זה ברור להחיר בחמורה ל"א א"ו לא מקיים רק ב"ים ואפרוחים דכתיב בקרא להדדי דבאופן שחייב באפרוחים דהם בני קיימא חייב בב"ים משא"כ מוזרות ואפרוחים דומיא דב"ים שר"ך לחמן לאפוקי מפריחים אבל לא נאמר דאם האפרוח היוצא ממנה כמותה וא"כ לא הוה למכנה לאמר ב"ים דומיא דאפרוחים דבני קיימא אלא הול"ל ב"ים שיוצא ממנה אפרוחים ומוזרות דא"י ממנה אפרוחים אין חייב בסילוח א"ו חף דא"י אפרוחים חייב בסילוח חילולי דמקשינן לאפרוחים דעלמא שיהו הב"ים רחמים לאפרוחים . אכן ל"ל ראיה מכתובות ס"ו שח"ס ושלם וארבע בב"א כו' ומחמת ב"ים בחיקה או ב"י חולעים העושים מצי שהגשים מחממות אותן בחיקן והם טורים ומחממת ב"ים בחיקה היינו נמי שפי"ו חימום זה גורים האפרוחים ואם נאמר בזה דין דו"צ בודאי אסור לעשות כן לכתחילה כשאר דו"צ דהא חאמר פטולת אדם ים בזה ולהרמב"ם ס"ב מהל' מ"א הל' ג' דבשר אדם אסור באיסור עשה ואפילו להמשיגים דוקא בשר אדם ממנו אבל חולעת הבשר מהאדם כמו רימה דמייחי סוף פרק כל האסורים חזיר רימה אסור דנופא חמרינא כמלך מהאדם אסור ואע"פ שיש בו סימני טהרה כמו חזיר דבי חילפא בחולין ס"ב ע"ב ד"ה חזיר דאינו עוף ולמ"ד דו"צ אסור ח"כ הוי כחולעת האדם דאסור ואף נאמר כי הסבירים ביו"ד סי' פ"ד דחולעים הבאים מדבר שהינו גידולי קרקע כמו מנצינה מותר חף בפירוש מ"מ אם נאמר כן שהחיר הוא משניהם אינו נכנס בכלל דו"צ בפלוגתא דר"א ורמב"ם ואדרבא אסור חף נחמדים כמבואר ברוס' חולין נ"א ד"ה מכאן ובהו' סנהד' ד' פ' ע"ב ד"ה אלא למ"ד דחוששין לזרע האב היינו שניהם היתר ובהו' איסור וא' היתר הוא דו"צ . וכן כתב הפלתי סי' י"ג ס"ק ו' דאם אוהו הולד הבשר מנן פקועה ומצבהם דעלמא בא על ולד אחר דבהמה מעליא בפלוגתא דהב"ה וש"ך וע"י בסי' י"ד דאם ולד הבשר מנ"פ ומצבהם מעליא מותרת בחייה הוא בכלל חוששין לזרע האב והולד היוצא ג"כ מנ"פ שחוט אבל אם הוא אסור א"ו הוא בכלל דו"צ ומותר ח"כ כהן דאם בשר אדם הוא מותר הוא דינא דעוף אפילו למ"ד דו"צ מותר מ"מ הוי כמו ב"פ הבשר על בהמה מעליא דחזין של סימנים שהוטים וה"ל חזין סימנים אינם בני שחיטה דאדם לאו בר שחיטה ורש"י כתב בחולין ס"ט ד"ה אפי' ב"פ דעלמא דסימני' אין סימנין דפלגיה כשחוטין דמי ואע"ג דכתב טוד וה"ל הול' בר סימן ח' ובהמה לריבה רוב שנים לרוחא דמילהא כ"כ דבאמת בבהמה קיימין ומאי איכפת לן אם נאמר כן וכן בד' ע"ה כ"כ לרוחא דמילתא דמאן מפסי דבאמת חמרינן בד' ס"ט למכלכל זרעיה ואפי' אבר הכיכר מכלכל כש"כ דלא נאמ' בהמה זו מוליד ווסט ובהמה זו מוליד קנה בודאי וא"כ אפינו בעוף נמי חזין בר שחיטה וחזין לאו בר שחיטה וב' הלאין בעוף פסול כמו בבהמה וא"כ ל"ל ח' בודאי דינא הכי בעוף יל' ב' לרוחא דמילתא ועוד אפי' נאמר סי' ח' לאו סימן וסי' ח' סימן מ"מ בעינן אפי' בעוף שיהיו בניהם רחמים בשהה שה"ס כמבואר חוס' חולין י"ג גבי עיקור בשם ב"ה ג' ואע"ג דרש"י כתב בד' ע"ה דלא מלטרף סימן ראשון לפני משום דהוי שהיה ובאן לא שייך שהיה יל' של חזין כשחוטין וחזין יבשות ק"ל והולך לאמר שהיה ובאן חזין שייך זאת דחזין גורו בני שחיטה כלל ומשולם לא היו שחוטין וא"כ אין כאן אלא חלחי סימנים ועוד דכהן הנרמה הוא ובבהמה לא נפיק עד דיהבט ב' שליטין במקום שחיטה אפילו בקנה דחזי קנה פגום כשר מ"מ בעינן ב' שליטין כדלוחא ביו"ד סי' כ"ד ובאן דחזי' לאו בר שחיטה ככ"מ שחוטא אפי' יבשות כל הסימן בהגרמה שחוט דחזי קנה פגום במקום שחיטה איתא ומלטרף מיעוט דשחיטה

ול"ס לזוז"ג דהא ודלי הרנגולא דאגמא הביא להרגולא
האגמא ע"י חמוס וזהו"ל לא דחו רק דבכ"ד עופות חין
חילוק בין זכר לנקיבה וא"כ חינו מכ"ד עופות ח"כ שסיר
ילפינן דווקא בסימני טומאה כגון ככל ד' סימני טומאה
וכן דעת החסידים באלו טרימות דב' מינים ח' בל' זכר וא'
בל' נקיבה אבל מ"מ הסבירא קיימת בזה . ונבין דברי החו'
בס' בד' ס"א חכב רש"י ובלבד שזכר בו שחינו מכ"ד הכוזבי'
וקשה הא רש"י סובר דליכא טמא לבר מכ"ד וכן פירש בזה
כל היולא בו טמא דלא מרבה אלא מין כגון ח"כ כדמכיר
שחינו מהכ"ד מה ענין לסימנים דהא מנה הכוזב בשמאים
דחפס דרך קלרה וליכא שום טמא ח"כ אפילו יהי' בו ד'
סימני טומאה בודאי טהור הוא או כיון דבודאי טהור אלא
סימני טומאה וכן כשהענין בחוס' ד"ה כל ש"ל אלבץ יתירה
דכל הסימנים דהדדי בכולהו חניס דורסים דחד מסימני
טהרה לידהו שאין דורס וכן עורב חין דורס וצפרוס ועופות
בא' סי' היסן ובא' חדש וע"כ החדש דורס (דהא חינו דורס
הדרי בכולהו ויבין הוא) וכן כהנו בזהו"ס ס"ב ע"כ ד"ה
מאי ספיקייהו דהחדש קורקבו נקלף ודורס הוא וכלל דעוף
הדורס טמא וע"כ הא דחני ר"מ עוף הבא צבי' ח' טהור
הוא חינו דורס ודברי החסידים ס"ב ד"ה מאי דעוף הבא
בסי' ח' חינו דר"מ אלא דר"ג וא"כ חין קאמר גמירי דליכא
בבאי כו' וכנהנו החוס' ד"ה מכירי דסי' החדש ס"ד למגמר
דסי' היסן ב' כהובים בא' וכש"ל סי' החדש ע"כ דורס הוא
וא"כ חין אמר עוף הבא בסי' ח' דהיינו חדש טהור דח"כ
דורס עכ"ל דר"מ מיירי בטהור הנשנה דטהור הנשנה
ונמלא בו סימני טומאה דודאי חינו מכ"ד עופות אלא טהור
דנשנה בו הסימנים ונמלא בו סי' טומאה ודורס ולא נמלא
כ"ל סי' החדש ונשנה וזהו כמו פרס וכלל דעוף הדורס
טמא היינו מסתמא ולא תלינן בנשנה דלא כמית ומלקין על
החוקות ובידוע שטהור ונשנה ס"ד למגמר מינה דטמא
כתיב נשר דנשנה דוקא כש"ל כל סימני טומאה כשר חין
בנ' לא וכן כתב בש"ך סי' פ"ב ס"ק ח' דמהרש"ל כתב ב"ל
ג' סימני טהרה טהור ואף שדורס חמירין שנשנה וזהו
כונת החוס' פ' בא סימן ד"ה הרנגולא ועוד כיון דלא הוה
כו' משמע חט"ג דבודאי לא הוה מכ"ד עופות דודאי בהם
חין חלוק הזכר מהנקיבה אלא טהור בודאי אשפ"כ כש"ל ד'
סימני טומאה טמא דמגמר ילפינן הרי דסברי כל הסוגיא
חייירי בנשנה הרי מוכח דנשנה לר' סימני טומאה אסור
חט"ג דיואל מהטהור מ"מ כיון דגדיל מעפרא וכדכחו החו'
בשיטה ח' לרש"י ואש"ג דהטהור חיימה דבודאי זה שנשנה
לא נשנה בכל דורותיו וראשון שנשנה חמו טהור וחממה
לא מטהר כיון דגדיל מעפרא ולא נכנס בזוז"ג הרי לאחד
שדחו פירש"י וזה הסבירא עדיין קיימת והנה לאמר מסבירא
דעופות טמאים חין שייך ואלו כמו ביאת טריפה דהולד יהי'
מוחר דח"כ עוף לא משכחת ביה' טמא יש לעיין דכיון דטיקד
עופות מעפרא קאחי ואין תלוי אלא בסימנים וכדכחו בזהו'
וכן מה שהנקיבה טהורה כהנו החוס' דלימה גדול לבי נעשה
טפרא הרי דחינו גז"כ רק הכל בסבירא ח"כ נחבון שאר
עופות טמאין הגדלים מעפרא חין טמאים בנ' וג' סימנים
וכמו טהור הגדיל מעפרא חין בו טומאה רק בנשנה
לגמר בד' סימני' חמנס כ"ל הענין דכשישנה בזהו"ס טמא
בזהו"ס כהויתו כמו נדמה ממש אז אף בלא ד' סימני טומאה
כיון דנשנה לגוף טמא כהויתו הוי כעפרא דגדיל משנה
ימי צרמית בזהו"ס וטמאה הכוזב וה"ה להיפך נדמה
מעוף טמא לעוף טהור ג"כ טהור כיון דמעפרא קדיל
כהויתו ובהלכותיו של עוף טהור לנך כש"ל סי' החדש וידוע
שחינו מכ"ד הכוזבים טהור ולא מלכתינן לידע שבה מטהרים
וכן נראה מרש"י שלא הלכין אלא לידע שחינו מכ"ד היינו
שמכיר

נמחה והוי רובא במקום שחיטה וכאן חפילו בכל הסימן
שישחוט חין כהן אלא חלי במקום שחיטה ולא רובא ועוד
דבחולין י"ה ע"כ אמר ר"י ב"ר יהודה תרהי חית ליה והיינו
דהטבעות דמקפות רובן משוי ליה מקום שחיטה הרי למקום
שחיטה צעינן רובא לא סוי' מקום שחיטה ואפילו דקמל"ן
כח"ה בן חנטיגנים דמסופיו כובע ולמעלה הוה הגרמה בזה
ל"ס דהא ודאי חלי לאו בר שחיטה ולא הוה הקנה מקום
שחיטה ועוד דלא ידעינן ומאן לימא לן דמקום דשחיט לאו
במקום סגין כוליה לאו בר שחיטה דדילמא במקום שהולך
הסניף דלדס הוא והנס דבזה חין שייך לאסור בחייה דליכא כהייה
כסבירא הש"ך בסי' י"ד לגבי צ"פ מ"מ הא ודאי לאו בר
שחיטה הוא וא"כ הא עוף אסור ואפילו חלמה הביצים מותרים
וכ"מ לביצים הא בחולין ג"ג ע"כ מבוחר דשרקפא דס' דרוסות
חייש לחקלה וחנקינהו וא"כ מאן עביד הכי ואיך מפרש רש"י
מלאכה שאסור לעשות ועוד דבכ"מ ד' ל"ז ע"כ איחא דליסורא
לא כיחא לבעל לקנות וגם ב"ד לא עבדי תקנהא בליסורא וא"כ
מאי מיבעיא בנ' וד' מלאכות דלקח צבל ע"י תקנהא וגם חין
סבירא ששחטה בליסור דלמה יפרש דבר חיסור כיון שיכול
לפרש בדרך היתר לא הול"ל רק ל' אחר ביאת הועלה המשי ח"ו
ח"ה לחימוס דאדם למהו פלגא לאו בר שחיטה ה"ג ל"ח חימוס
דאס ליכא זוז"ג מבוחר בזהו"ס חולין ג"ח ד"ה מכאן וחילך
דאס ח"ה לזרע חינו אלא גורס ח' ואס חוששין לזרע חין הוי
ב' גורמים אלא דמקום דהריוויהו מותרים אס חוששין לזרע
האז איחא להריוויהו ואס ח' אסור וא' מוהר בטל האיסור
דזוז"ג ואף אס זוז"ג מוהר אס ח' אסור במקום ששניהם
מוהרים נעשה אסור אבל אס ח"ה כלל לחימוס האס ח"כ חין
כהן אלא גורס ח' דחימוס כמאן דליהא דמי דכיון דמוכה
מרש"י דח"ה לחימוס כלל ח"כ במקום דשייך גורס חינו אפי'
גורס ח' ואס יסבור רש"י כרמב"ם ח"כ חין אסור לכהחילה
מחמת גורס דליסורא מוכח דלא הוי גרמא דליסורא בכהן
מחמת חימוס האשה ה"ג מחימוס ההרגולא חין כהן גורס
דהתירא כלל וז"ל מג"ל לרש"י הא חימוס כלל ע"י אשירה
ואס ח"ה בל"ז ה' נאסר באשירה חמנס רש"י לשיטתיה
בזהו"ס ע"כ ד"ה הרנגולא דלפני נקיבה דאגמא הואי
דהכח עוף טהור חליבא דר"פ וכמ"ס החסידים ד"ה הרנגולא
דאגמא דזכר אסור שאל"ל סימני טהרה ולא שרי מכל היולא
מן הטהור טהור כדאיתא פ"ק דבכורות שהרי האס לא ילדה
האפרות אלא ביצים הטיילה והאפרות מעפרא קדיל ונאסר
ממילא ע"י סימני טומאה והכונה כהנאס סוף פ' כל האסורין
דלימה נולד לבי מסרה ונעשה עפרא וצפרא לא שייך כל
היולא מן הטהור דכל הארץ טהורה ובשעה ימי צרמית
נולדו מארץ וממים כל העופות טמאים וטהורים ועד היום
מוציא חולטים ובחולין ק"ז עכ"כ שחזיו בשר וחזיו אדמה
אף היום נולד מאלמה ולא צהולה ואלמה טהורה והיולא
טמא והיינו דכל הנוצר מאלמה חין שייך היולא מהטהור
אלא ממילא נאסר כשנכרה בזהו"ס טמאה ואש"ג דליכא חימוס
האס כהי' טהורה המסייע לה היא העוף לעולם ומסייע
לעפרא ז"ל ב' טעמים ח' בלא אשירה אס לא ה' אפשר
בלתי יהי' גורס חינו אלא בליסורי הנאה דחין זה אלא
הנאה דמנין וחין בו שום ממש אבל צמידי דלא נאסר בהנאה
ל"ס זה ח"כ חימוס דחין בו ממשות וגיף האיסור לא בא
בזה כעניבור משריפה דמהרש"ל נולד והוה ככרס לבד
שמהכרס בא הועלה ול"ס כ"ל לאיסור הנאה ודמי למריפה
בזהו"ס טריפה דמגופה לא בא למחלל כ"ל ע"י נעשה
המלאכה דמוחר או דנאמר כיון דטיקד הדבר ונידולו
בא מעפרא ל"ס להנכיסו בזוז"ג ע"כ לפי"ז נשמע דאש"ג
דהאס כשירה חממה להביצים והוליאזה הזכר לעולם כיון
דמעפרא בא דאל"כ מטהרה קאחי ל"ס לכל היולא מטהור

ועפר לא כהצו כ"ל כדכ"ל לחודיה שרי ובחיצורין נחשורו כמו
כלאים או בן פקועה הבא על בהמה מעלמא דכ"ע שרי
ובחיצורין מקלקל א' לחבירו אבל כאן דפעולה העשר יכול
להוליא מן חיסור ופעולה האם א' נמלא לא החיסור
גורם החיסור חלל מחמת העפר שמגדלה טמאים טמא
ומחמת האם טהור הו"ל זוז"ג ומוחר וא"כ אם נדמה
לעוף טמא בסימני' או בלורה חין סברא לחסור דל"ס ללמוד
מעופות טמאים זר"ה כהנא דדובשא ולכן הקשו הרי' שפיר
דכ"פ חמרה ואין סברא שיחלוק על המענה דיואל מטהור
דקיי"ל כר"ש וא"כ אדרבא להו' דאלו טריטוס טהור שמושיבה
בזנים טמאים חף גופו גוף טמא ככ"ד עושות בלורה' ובסימני'
חין לחסור דזוז"ג וכן חש' העוף טמא מושיב וגדמה ללורה
טהורה כיון דעפרא בעלמא והארץ מוליד טהרה חז"ג דכה
האם הטמאה הו"ל זוז"ג ומוחר חלל דמשמע מהחוס' דחף
בלורה טמאה ובסימנים טמאים חס טהור המושיבה זוז"ג
ומוחר יבזה יחא דברי הרמב"ם פ"ד מהל' מאכלות אסורות
הל' כ' דמתיר מי רגלים דכל הבהמות ולכל הלטאות ר"ש חסור
דחמור אכן הרמב"ם יסבור בפירושו דהרנגולא דחמא כפירט"י
וקשה מכל היולא מטהור וז"ל דר"פ סבר דר"ש לאו הלכתא
וכסחם מהניהן דמכשירין דדבש גזין ולרעין מותר דמבזה
בזכורות דפליג על ר' יעקב ודלא יסחרו בהמין ל"ל דדיוק
דמהניהן דזכורות אינו ולא קיי"ל כר"ש דכמו דפעולה האם
אינו פעולה כיון דלא ממל' מגופו רק הימום ככ"ג מי רגלים
חף דחמור מהבולא דבשרא בעלמא הוא יבזה יש להבזין
בחוס' דס' בא סימן דמקשו על רש"י דע"כ אינו מכ"ד הבהוב'
ובעין ד' סימנים דילמא הרנגולא דחמא ד' סימנים הו"ל
למומחה כנשר וז"ל דק"ל דבהר דאסורה דחוינא דדרסי משמע
דדרסי לחוד אסורה וכן כהצו הו"ס' כס' חלו טריפות ואם
ברור להם דאינו מי"ד חף אסורה ד' בעין ורש"י לא יסבור
כן רק דהרנגולא דחמא ד' הו"ל ותרנגולתא ג' דלא דרים
וכדחו דרים ח"כ ד' הו"ל ואסורה יבזין הגמרא סוף פ'
כל האסורין מודים חכמים לר"א באסרות ב"ה כו' נהי דבזה
הסברא הביאה אינו זוז"ג דרע הזכר כמאן דליחא כיון דמחבר'
וצעורה בחרנגולתא וכל גידוליה מהסרגולתא מ"מ כסירה
שהושיבה הביאה הזאת למה לא נאמר זוז"ג ומוחר דהרנגולת
כסירה הושיבה וז"ל דהכינה שחמה הטריפה הושיבה הביאה
והו"ל הכל גורם דאיסור ורק מזה הזכר בזה להחיר לזה
חמר דרע זכר כסל דמעורה בחרנגולת ובודאי סהם הש"ס
לא משמע כן דלא מזכיר שטרפה הושיבה החרנגולת וגם
ל"ל להזכיר אסרות ולא ביאה והגם שבקרבן מיירי כפירט"י
למה לא חסם להדי' וביאה טמאה חלל חסם חידושא חפזא
ביאה טריפה לאשמעין דפעולה האם כמאן דליחא ולא נכנס
זוז"ג וכן ח"כ דחמר מודה ר"א להכמים כו' ומשמע דכמו
דחמר מעיקרא לחיסורא חמר כאן להחירא ואם מעיקרא
מיירי בזה טריפה ח"כ חף מודה להחירא בזה טריפה נהי
דעפרא מ"מ הו"ל זוז"ג ואסור לר"א מזה האם ודוחק לחמר
הא כדאיחא ובה כדאיחא ורק לחמר בשביל הביאה אינו זוז"ג
ומעיקרא לחיסור ואח"כ להחיר אכן לדברי יחא דפעולה האם
לאו פעולה וכר"פ ולא כר"ש יבז מלאחי ברמב"ם פ"ג מהל'
מאכלות אסורות הל' י"א טהרה אסרות שטול מביאה כו' יעו"ש
ובכ"ה שחירץ להבנת הראב"ד דמבזר בזה טהור כהובי
ביאה טמאה שטול אסור ופעולה האם הטהורה כמאן דליחא
דמי חלל דים להבין מה דעמו כל הו"ה חס סבר דפעולה האם
כמאן דליחא דמי ח"כ בודאי הו"ל זוז"ג ומוחר ואם ל"ס כן
למה חפס עוף טהור חלל כל הטמאים מעפרא והו"ל דמה
שהזכיר הרמב"ם כאן מינו טמא לחלק בין ביאה טריפה
לעמאה ואי משום דזה גופה אשמעין ה"ה דביאת טמאה
חין מחירה עוף טהור הו"ל לאשמעין באנשי נשיות מסברא

ולא

חית

סמכיר העוף בלורה חף שח"י ממה נולד ולא חמרינ' כיון
שפ"כ נשחנה דדורס טמא וכשמכיר ככ"ד הכחוצים ואינו
מהם בע"כ טהור ונשחנה ח"כ שישחנה מנ"ל דטהור
וישחנה לדרישה בעצור בלורה כטהור דילמא טמא
וע"כ דורס רק ישחנה בלורה טמאה בידאי זה לא
חמרינ' דחש"ס דמביאה טמא קחאי כיון דקגדיל מעפרא
ונשחנה לטהור וכמו טהור שנשחנה לדורס דוקא שישחנה
כד' סימני' כיון בלורה טהורה ה"ג טמא שנשחנה ללורה
טהורה ונולד חווא טהור חף דדורס ע"כ כשמכיר
בלורה חלינו מכ"ד הכחוצים אינו טמא עד שיהיו
ד' סימנים נמלא נשמע מזה דבלורה טמאה חף מטהור
ובלורה טהור חף מטהור עד שיהיו ד' סימני טמאה
ואם לורה טמאה טמא בסימני טמאה דיהי' דחאי מטהור
או טמא חלל בלורה טהורה אינו טמא עד שיהיו ד' סימני
טמאה כנשר ולפי"ז חלל סברת מהרש"ל הנ"ל דדורים ח"ל
ג' סימנים טהור דנשחנה דנשחנה בשינוי דילמא אדרבא
לחידך גיסא טמא בלורה כיון שאין מכירים הלורה ולו דטמא
ל"ל הנך סימנים דילמא נשחנה זו הסימנים דבלורה טמאה
לא משנחין בהר סימנים וכן בטהורה רק לורה טהורה בעי
ד' סימנים וזכ' טמא וא"כ י"ל דנשחנה לסימנים וטמא כיון
שאין מכיר כל לורה הטמאים וא"כ בידון דידן אם לורה
בר חווא דישב לו טהור הוא ור"י שמחבילין מבכ"א אינו
ס' דחפילו ס' בגופו דהיינו שנשחנה לשי' חדש וי"ל לורה
טהורה אינו טמא כש"כ שינוי כזה כיון בלורה טהורה חף
דחאי מטמא ובודאי חוואות ובר חוואות היער משונים במראיתן
מדיוכ דחל"ה חף חולקין דמיכבז דלמא מדברי הוא חף
דזה דבר חדש שהעליתי מ"מ בלירוף סברא דחן כוחי מהימן
לא להיחר ולא לחיסור במסל"ח עיין ביו"ד כסי' קכ"ב בש"ך
ס"ק י"ט בסופו חף דמהכ"ז ס' קכ"ב ס"ק ד' וז"ל אכן י"ל
דחס עובד כוכבים אומר לפ"ה כו' אכן מהש"ך ס' שי"ג
שמחלק כסיר חין רחית הט"ז מוכרח ולהש"ך ח"ג לחסור
רק חי מהימן ליה חסור ח"כ מלאחי בכר"פ בפני נשר
העיר הרבה כדברינו אכן דרך בדרך אחר וסברה נדמה
הארץ לענין ביאים דמלי להיות דנשחנה כמו בבהמות נמלא
שינוי מנמל לבהמה וכזה דכ"ס בפסות יעו"ש וחו' חולין ס"ג
ד"ה הא באחרא וכו' משום דדמי לפרס ועזניה ומחלפא
בהם ז"ל דלי' לגמרי רק במקלח דחל"כ מדינא חסורים ולא
משום מחלפא חף הו"ס' חולין ס"ב ע"כ ד"ה הרנגולא כהצו
דח"ל דהנקיבה מוחרת והזכר חסור דכל היולא מן הטהור
טהור קשה לדברינו דהא בדומה לנשר טמא ולא חמרי' כל היולא
מטהור טהור וכן בדומה לנשר מינים במראיתן טמא הו"ל כחו'
נדה דלא יחכן טהור מכ"ד עופות וא"כ דומה לנשר בעין
וכבר כחצתי דח"ל דברי הו"ס' באלו טריפות כ"ל כמו
מחו יעו"ש בארובה דנראה דד"ז חלי בפלוגתא חס לא ממלי
מנופה חסירי או לא וא"כ ה"ג מכש"כ בכל הויהן של עוף
הוא מן האם חלל טהור רק הימום ואין ממנו מנופן פעולה
האם פעולה וסברי הו"ס' דר"מ הנא הוא וסובר כהנא
דדובשא דכיון דלא מנופא ממלי אינו בכלל זה וא"כ כל
העופות דחאו מעפרא בעלמא ול"ש כל היולא מטהור מ"מ
האיכא פעולה האם שמושיבה העוף וטהור הוא זה לא חמרי'
דפעולה האם לאו פעולה הוא וכמאן דליחא דמי הואיל ולא
ממלי מגופו וסברי הו"ה' דהל' כר"ש דדייק מחניתין דזכורות
הכי וסחם מחניתין הל' וליחא לר"ח דל"ס ללמוד מנשר כלל
ולא מכל עופות הטמאים דיואל מטהור טהור ול"ד לעכבר
דהיולא מארץ טמא דהא האם מושיבם ודחאו מנ"מ ככ"ח
דמי וחש"ג דהחוס' כד' כ"ח כהצו דדבדב כזה וזה החיר
ל"ס זוז"ג חלל חסור כמו בפרידות וה"ה החיר והחיר כה האם

ואנעלך תהא כחצו דמכאן חר"ח שריד זיכה מעגל מעור
 בהמה טהורה דתהא כחצו יעו"ש ולפי זה קשה דמאי מקשה
 הגמ' חלל הא דתני רב יוסף כו' למאי הלכתא גימא
 לאשמעינן דתהא הלכתא ואל' דמשמע דתני לאשמעינן שיש
 לזרז הוראה כפירוש בהו' בד"ה למאי הלל הוראה רבה
 חיבא כזה דסנדל של חליה ל"ל מעור טהורה ואל' לחרץ
 דהנה לסכרית הו' דלכך ח"ל דתני לאשמעינן דתהא סכור
 הו' דמשמע דתני לאשמעינן שיש לזרז הוראה וכן פירש"י
 הא דתני ר"י למאי הלכתא מאי דהוה הוה ח"כ לפי זה
 קשה על ר"מ דלמך חתם שיהיה בימי משה בריה צפ"ע
 היה ולא הכריעו בה חכמים חס מין היה הוה כו' וקדק
 ח' היה לו במאמו וכונהו לאשמעינן דטהור היה מדקדק
 ח' היתה לו דלמאי זרז זה להשמיענו מאי דהוה היה
 כיון דאין כזה לזרז הוראה ואלף לר"מ מלובלין שהיך
 על השאלה מאי הו' ענה ע"ד דרוש וקבל סבר אכן התי
 ברייתא קשה כמו ברייתא דר"י ואל' דר"מ כיון להשמיענו
 כך דעור רעויות ל"ל מבהמה טהורה דלא תימא דלמלכת
 במים הוכשר אף מטמאה והרמ"י מהמש ע"ז בא לבאר דלא
 כן רק חתם ג"כ טהור היה ואל' עור החפילין ל"ל דוקא
 ג"כ מבהמה טהורה וכן בכל מלכת שמים וכו' ויחא
 כאשר אמרין לעור רעויות של הפילין אכן דנאמר לסנדל
 של חליה ח"כ התינח להא דתני רב יוסף אכן לר"מ מאי
 חיבא למימר הא חיבו ל"ס להא דאנעלך תהא דמכשיר
 קב הקטע ביצמות (ד' ק"ג) יעו"ש באנפיליה של צנר מתי
 רבין ופירש"י דאי ר"מ כיון דקב הקטע הוה נעל חלמא
 ואנעלך תהא לא דייק כו' ורב דלמך סנדל ההפור צפ"ע
 אין חולין צו שנאמר ואנעלך תהא כחצו הו' בד"ה סנדל
 דרב סבר כרבנן ולא כר"מ ח"כ דק"ל למאי מכווננו ואל'
 צע"כ לעור רעויות ע"כ השם הגמ' נס בהדין ברייתא לא
 הוכשרו להא דעור רעויות כיון דמוכרם לאמר כן לר"מ
 ובה מהורז ג"כ קובית מהר"ס מלובלין על שאלה הגמ' מאי
 הו' עלה יעו"ש שהיך בדוחק אמנם כוונת הגמ' כך הוה
 לחרץ ע"ע אמאי דחק לכוני להא דעור רעויות של הפילין
 נתימא לסנדל של חליה ע"ז קא' הגמ' לחרץ צע"ע יטן אבאר
 לך מאי הו' עלה דתהא שחי' בימי משה פירוש דמאי נ"מ
 הוה כשנדע עלה דתהא שחיה בימי משה הלל מאי דהוה הוה
 ואעפ"כ ח"כ עלה אחר רש"ל אומר ה' ר"מ כו' דמשמענו
 דטהור היה וחליביה הא חל"ל לסנדל של חליה ח"כ צע"כ
 מוכרח לאמר לעור רעויות ע"כ חמינא נס בזה כן :

(לד) **במחבר** סעיף ב' לא יוכל להניח צב"א כו' ה"ז
 והמ"א תמהו ע"ז והט"ז הביא וי"א ולעד"נ

פירושו כך הוה דהמחבר סבר כרעת תבונה אשכנזית דהפילין
 דרש"י עיקר ע"כ לר"י זיכה' עליו בשעת ק"ש וחפילה דוקא חי
 לזאה כאשר ח"א לכיון המקום ולהניח צב"א יעשה כך יניח
 ש"י ושל ראש כדברי ה"א והומ"י יסלקם ויניח הפילין האחרים
 על סמך צרכה ראשונה נמלא דאזו הברכה הוה שפיר בלתי
 הפסק כיון דהוה הומ"י ואם הראשונים היו הפילין דרש"י
 ואח"כ דר"ה אזי יחלוף דר"ה ויניח דרש"י בחרה וי"א עליו
 בשעת ק"ש והפילה ואחר ההפילה יניח דר"ה ויקרא בהם שמע
 נמלא דמניה כך ד' פעמים הפילין בזה"ל מקודם דרש"י ואח"כ
 דר"ה ואח"כ דרש"י בחרה ואח"כ דר"ה בחרה ואם הראשונים
 דר"ה אזי הומ"י יניח דרש"י ואחר ההפילה יניח בחרה
 דר"ה ויקרא שמע ויניח כך ג' פעמים זח"ז לא יוכל
 להניח צב"א פירוש ח"ה צב"א ממך רק הכונה שכבד עליו
 הדבר להניח הפילין ד' או ג' פעמים ראשונים זח"ז כי
 יבדד עליו הניח שיגלה ראשו וזרעו ג' פעמים זח"ז אזי
 סני הדבר צב"א פעמים שלא יניח הומ"י על סמך צרכה
 ראשונה כ"א יניח דר"ה אחר ההפילה ויקרא בהן שמע אף
 דלא

ולא כדברי הרמב"ם חמנס דק"ל ל"ל לאמר שאין מינו טמא
 להפריש משריפה לטמאה ולא נאמר ע"כ בטמאה גזה"כ הוה
 דא"כ ח"ל עוף טמא ל"ל למימר כך דפסוק הוה דבדל"ד
 אמרין יולא מטהור סכור ובטמאה גזה"כ אלא דסבר הרמב"ם
 דלאו גזה"כ דסבר כרש"י בחרגולות דאנמא דחולין בחר העפר
 וכדגדיל ונעשה עפרא חזר לחיילה הבריאה שגידלה טמאים
 וטהורים ונאמר בסימנים או בנורה ומשם מוכח דפעולה האם
 אינו דהא חרגולות דאנמא הוסיפה האפרוח ופעולתה לאו
 פעולה להחיר משום זוז"ג וטובה דלאו גזה"כ בטמאה דאל"כ
 חרגולות דאנמא איך מותרת לר"ה הא זרע הזכר יש בה
 זוז"ג אסור ואי משום דמסרת הלל בילה טמא דמסרת גזה"כ
 וזהו כוונת הרמב"ם שהפריש משריפה לטמאה דלאו גזה"כ אלא
 הטעם דבילה טריפה מותרת שאין מינו טמא ר"ל שלא נברא
 מין טמא אלא בנורה טהורה ולורה הטהורה מטהרתו וטמאה
 מטמאתו וחסס שיטת רש"י ומאוחו מקום שבה היינו מחרגולות
 דאנמא מוכח דאפילו טהורה שהוסיפה טמא כיון דנברא
 בנורה טמאה שהכל שב אל העפר בשעת ימי בראשית ומהעפר
 נולד לורה ואל"כ בנורה ובסימנים חלו וזהו מינו שזכר היינו
 הורה ואל"כ ה"ה בנחלף מטמאה לטהורה וממילא נשמע
 מפירוש הרמב"ם דה"ה טהורה על ביני עוף טמא כהחם ולכך
 כתב ה"ה בטהורה שיטתה על ביני עוף טמא דכל כוונת הרמב"ם
 דחינו גזה"כ בטמאה דטריפה הטעם שלא נולד במין טמא
 ובמבואר פ"ק דמכורות טהורה שילדה כמין בהמה טמאה
 הדי דמין היינו הורה ולז"ל שאין במינו טמא דהכונה שלא
 נולד בנורה טמאה משא"כ בנורה טמאה מה לי שבה מעפרא
 ואל"כ בשביל זה ממילא חפילו עוף טהור יסב עליו כיון שהנורה
 טמאה דממקום שבה הרמב"ם משם מוכח דבר זה או שיעור
 הדבר כך הוה אפריח בנולד מבילה טריפה מותר שאין מינו
 טמא ר"ל שאין מינו הדומה לו בנורה שנברא אינו טמא ואין
 עדות עליו לטומאה כי כל הדומין לו אינם טמאים לאפוקי
 עוף טמא מין טמא והיינו כל הדומין לו בנורה הם טמאין
 והם מעידין ונותן טעם בין זל"ז שזה בנורה טמאה וזה
 בטהורה ואל"כ אף טהורה שיטתה עליה טמאה דהאם אין גורם
 כלל להיות זוז"ג רק בנורה חלי ול"כ באמת לזה אינו זוז"ג אלא
 אין האם פועלת כלל וכנ"ל דאי לאפוקי בילה טמאה שילא ממנה
 אפרוח פשיטא ואי ליתן טעם על נפשה למה מותר אינו ניהן
 שום טעם דהא לבי מסרה עפרא וטמא גזה"כ אלא בא לאמר
 דטמא אינו גזה"כ וכוננו שאין מינו הדומה לו בנורה טמא
 ואין העדאה בטומאה משא"כ טמא כל מינו הדומה טמא
 ומעידים בנורה כיון דלא נברא עד דשב לעפר ודינו עפר
 ועפר מגדלה טמאים וטהורים ואינו רק עדות הורה והיינו
 כר"ה דס"ד למנוח מחמת דקרקע גידלה בס"י זה וכזה כן זה
 קמ"ל נשר דבשינן ד' ומ"מ היינו אס לורה טהורה אין טמא
 עד דחיבא ד' אכל בנורה טמאה כמו פרס ועזניה או סאר
 כ"ד עופות ודאי טמא ואל"כ האם לא מעלה ולא מוריד דאל"כ
 נסתר הכלל וזהו שמשמענו הרמב"ם דאע"ג דזוז"ג מותר
 בזה הבילה ל"ס זה ולא נחיר לעולם משום זוז"ג דטעם דעוף
 הבילה טריפה דמותר אין טעמו אלא דמינו הדומה טהור
 ואל' עדות לטומאה ואפרוח מבילה טמאה מינו הדומה מעיד
 לטומאה ולפי"ז אף בעוף טהור שיטתה עדות המין מעיד
 לטומאה וממילא חבין לפי הכלל שסבר הרמב"ם דהלוי בעדות
 המין בעפופות ממילא לא אמרין זוז"ג בזה היושבת והטעם
 דלא ממאי מגופו הנלע"ד כתבתי :

(נג) **במחבר** סעיף ג' עור הרעויות לר"י זיכה מעור
 בהמה חיה ועוף הטהורין . הוה גמג'

שבת (דף ע"ח ע"ב) דתני רב יוסף לא הוכשרו למלאכה
 שמים אלא עור בהמה טהורה בלבד ולמאי הלכתא צע"כ
 לרעויות יעו"ש . והנה ביצמות (דף ק"ב ע"ב) בהו' ד"ה

באדם המניח תפילין וקאמר מפני הרמח"ן יעו"ש ולמד"ג לפי
 כך דאיתא במס' חגיגה דף י"ד ע"א אמר רב קטיגא תפילו
 בשעת שלוש של ירושלים לא פסקו בהם בעלי אמונה שנאמר כי
 יתפש ארץ בארץ בית ארץ שמלך לך קל"ן היום לנו דברים
 שבג"ל מתבסין בשמחה יבין ח"י והמכילה הזאת בו' יסא
 ציוס הסוף לאמר בו' חן ישא אלה' לבושה שנאמר לא תשא
 את שם ה' אלהיך לא יהיה חופש לא הייתי מחובשי בהמ"ד
 בו' יעו"ש והנה ה' דוולך להיות נשבע ע"י יען כי בג' דברים
 משנים רבין במילתיהו במסכתא בו' נמלא כאשר ישאל לח"ה הם
 בקי במסכת זו ואמר לא לכן בלא שבויה חן להחמינו עבור בו'
 חולי מפני דרך חן אמר כך רק שישבע בשבויה וזהו כוונת
 המדרש מאמר דפתילין מחויבין לילך כל היום ממש בלי הפסק
 רגעים אחדים ומכיון דכופו הוכיח על תפילתו דליתו מחובשי
 בהמ"ד ח"כ בע"כ הלך בתפילין כל היום ח"כ חן יתפוש ארץ
 בארץ בית ארץ המכיר ורגיל בו כי הולך המיד בתפילין ח"כ
 בודאי ליתו מחובשי בהמ"ד וח"כ למא יתפשו בו לאמר כי שמלך
 של ה"ה לו ולו"ה המדרש תפילין מפני מה לא החזיקו בה להיות
 לראיה כי ליתו מחובשי בהמ"ד עד כי הוכרח לשבויה ע"י ומחר
 מפני הרמח"ן פירוש שיש אנשים חף בלומדים כל היום מכל מקור
 הולכים בתפילין כל היום לרמוח לבג"ל כי אינם מחובשי בהמ"ד
 וזהו מותר כי בג' דברים משנים רבין וסוף במסכת כנ"ל ח"כ
 במחזקין הולכין בתפילין כל היום שלא ירגשו בשם וח"כ חן זה
 סימן (ועי' במ"ר למא נקרא שכן רמאי שמרמה במלות):

(לג) **במג"א** ס"ק ח' עד שיהא בן י"ח הרווא יראה ד"ס
 במג"א ו"ל עד שיהא בן ל"ו כמבואר בה"מ
 פ' ל"ה סעיף ב' דכאשר לא נולד בו סימני סרים לא יעיד עד
 רוב שנותיו היינו סימני בן ל"ו שנה דימי בנותיו בשנים שנה
 כמבואר בשם בסמ"ע ס"ק ז' ועוד נ"ל דדבר גדול כיון המג"א חבזה
 וסוף מעשי הכמות ורש האיות כדרטו בג"מ לקר דכנה
 בתו' יבמות דף פ' ע"א ד"ה אכל כ' דנקבה איירי ובר"ה וחידי
 דנקט ל' זכר נקט סימני סרים ולא סימני איילניות דלא מסתבר
 למימר דסברי לה בג"מ - והנה יש להקשות מאמר דלא הציח
 לזה ראיה רש"י מדקאמר י"ב ויום ח' ובחיתוק חן זמנו להביא
 עד י"ב שנה ויום ח' בג"מ דאין מחזיקין זה לראיה ורק הוכרחו
 לאמר דנקבה איירי מפאת הקושיא דח"ה למסבר בג"מ ומאמר
 דכן קשה נ"ל למדקא ולאמר דאידי דנקט ל' זכר בלא יס לחזק
 בפשוט דסברי כרבי בגדה ד' מ"ו ע"ב דסבר בהר"ה בג"מ
 עד י"ח וכן תירצו בגדה שם בג"מ דברי ו"ל דהתוס' חלו סברי
 בג"מ דוחק לאמר דרבי יסבור בג"מ ע"כ מפרשי דרבי סבר
 בג"מ כר"ה לחלק בין זכר לנקיבה ו"ס רק בג"מ בנקיבה ולא
 בזכר דכ"ס דיש ביכולת לאמר למעט דל"ס בג"מ דריבין לאמר
 כך ונמלא רבי מיירי בנקיבה וכן הוא פירוש הגמ' שם בגמלא
 דרבי ודרי' בן כפר ל"ה הא בנקיבה בג"מ והא בזכר בג"מ ח"כ
 רבי מיירי בנקיבה ור"י בן כפר בזכר או דרי' בן כפר סבר
 לגמרי בג"מ חף בנקיבה ואין הפירוש בגמלא דרבי בג"מ ור"י
 בג"מ כ"ה הפירוש לחזק לרבי ולחלק הא דר"ה בנקיבה והא
 דכ' בזכר בג"מ וכך סבר רבי לחלק ורבי מיירי בנקיבה נמלא
 שפיר הוכרחו ח' תירוצי אחר דמיירי בנקיבה וסבר כר"ה דח"ה ל'
 דרבי יען דגם רבי כר"ה סבר אמנם המג"א סבר דג"מ דוחק
 לאמר לחוקמי להא דרבי דהורה הלכה למעשה ומעשה רב
 וישיה דלא כהלכתא להורות בנקיבה בג"מ דכ"ס דיש ביכולת
 לדחוק ולאמר דלא בג"מ יש לנו לדחוק ולאמר חף כי הוא
 בדוחק לזאת סבר דבאמת רבי סבר דבין בזכר ובין בנקיבה
 הכל הוא דוחק כ' בג"מ חן רבי איירי במילתא אחרייתא
 דזהו בודאי י"ל חזקה אלימתא כשהגיע לכלל שנים הגיע
 לכלל סימנים רק בדאורייתא לא סמכין ע"י ונריך דדיקא דוקא
 אמנם זהו דוקא קודם י"ח משכ"כ כשהוא בן י"ח פשיטא דלא
 הוי חזקה אלימתא חף בדאורייתא כמו דחזקין בסדרת בג"מ חף
 היכא

דלא יכרך עליו וגם חינו נשטר בצרכה ראשונה כיון דמפסיק
 הרבה בק"ש ובהפילה סגי בזה כן נ"ל:
 (לז) **במחבר** סעיף ח' גדול בכר מלות תפילין בו'
 בפ"ד דמנחות ח"ל כל המניח תפילין
 מאריך ימים שנאמר ד' עליהם יהיו ופירש"י אוחס שנושאים
 עליהם ס' ד' בתפילין יחיו. עפ"י נ"ל לבאר הא דאיתא
 במס' שנה (ד' י"ב ע"ה) מעשה בהלמיד ח' בו' והיתה אשתו
 נוטלת תפיליו ומחזירה בג"מ ובג"מ וח"ל כתיב בחזרה כי
 הוא חייד ואורך ימיו בעלי שנה הרבה וקרא הרבה ושמש
 ח"ה הרבה בו' וקשה למה נטלה התפילים ומתק"ה פירש
 לעומת נפש שיהעוררו על מיתתו ותמורה ופ"ק מאי דמקבו
 הסוף בחגיגה (ד' ה' ע"ה) ד"ה מצטט אמאי לא ה' ח"ה
 מחזירה דבר הול"ל דהיה מהני דקדושו לא יאמין יעו"ש
 ועו"ק על מה אחזה הקרא כי הוא חייד ואורך ימיו
 הנאמר בסוף משנה הורה הלא יש כמה פסוקים הנאמרים
 מוקדם בחזרה דהורה עץ חיים הוא חן נ"ל הכונה כך
 היא דעיקר שאלתה ולעקבה דלא כו"ל למות בחי' ימיו
 היה עבור כי זכיו היה מאוד מאוד במלות תפילין דשכרו
 הוא שמאריך ימים והיא ילפא מקרא אחריגא מהא דנאמר
 בדברים ל' להקבה את ה' אלהיך ולדבקה בו כי היא
 חייד ואורך ימיו והקבה ודביקות שייך בתפילין כפירוש
 מהרש"א בח"ה בצרכות על אמרם ז"ל שהקב"ה מניח תפילין
 ו"ל כי מלות תפילין הוא ש"ל להיות דביקים בו יחברך
 בו' שיהיה לישראל דביקות וקדושה בד' בגל לבסם ובכל
 מאורם בו' יעו"ש וכן הוא ברש"א שם דע כי התפילין בו'
 הא' לרמוח על היות אהבה השם ויחודו בו' יעו"ש ולזה"ס כ'
 להקבה את ד' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו היינו
 שחזר במלות תפילין ועי"ז כי הוא חייד ואורך ימיו ע"כ
 נקבה בתפילין ביד וזעקה מר ראו בהתפילין חיד כי זכיר
 היה במורה זו וכתיב במורה זו כי הוא חייד ואורך ימיו
 ושמה האמרו דהיה מהן דקדושו לא יאמין בקושיה החו'
 לא כן הלא ליכא פחד ממנו שיחטא מכיון דבעלי שנה
 מקרא ושמש ח"ה הרבה וידוע דהורה בעידנה דעסיק בה
 מלני מן החטא ומכיון שלומד המיד בלי הפסק ח"ה לא לו
 להטוא ולא שייך עליו לאתר דהוא מהן דקדושו לא יאמין
 וח"כ אמאי מה בחי' ימיו נמלא דעיקר לעקבה חינו
 מלימוד תורה כ"ה מזהירות התפילין ומלימוד תורה היה
 רק לראיה דאיתו מהנהו דהן דקדושו לא יאמין:

הוא בכלל פושעי ישראל בגופם בו' במס' חגיגה עבר
 שרבו מקרבם לדנו וצמחה להעידו חקנה י"ל - ג"ל
 הכונה דמבואר במס' שנה דיתחק יסבול עונות של ישראל
 וזהו הקנחם להכלל מרוב חטאם ויאמרו כי אהה ארצו
 יעו"ש חן אימתי יוכל לסבול יען כי הקטין חטאם דכל
 עשרים דלא מעננה והסעם מה דכ"ד של מעלה חן עונשין
 עד כ' יען כי מבואר דנשמתו של אדם מעידת עליו וימי
 שנותיו בגבורות שמונים שנה ומבואר דהאי סהדותא עד
 ס' כגין מדבר דכיר טפי לא נמלא דעדות הנשמה חן
 מופיל כ"ה על ס' שנה האחרונים משכ"כ הכ' כגין הקודמין
 דלא דכיר הנשמה להעיד ע"ז ונאמר חטאם מבלי עדות
 לכך חן מענישין ע"ז ולז"ה עבר שרבו ממחר להעידו
 דהשי"ת יהיה כביכול העד וח"כ עונם יענש חף עד כ'
 וסב חן ביכולתו של יתחק לסבול העונות וח"כ היכן חקנה
 י"ל דבעלמו יסבול:

(לח) **במחבר** סעיף י' הקורא בחזרה פטור מהנחת תפילין
 בו' הנה הסוף במס' שנה ד' מ"ע ע"ה ד"ה
 כאל"ש בו' נהנו וסא דאמר במדרש תפילין מפני מה לא
 החזיקו בהן מפני הרמח"ן חן נראה לר' דמשום רמח"ן
 נמנעו מלעשות מטה אלא ה"פ מפני מה לא החזיקו נאמנות

קרא לזה דאעפ"כ שררו דמלך הסברה אין לידע זה דר"ל דנפקי מילוד משא"כ למ"ד דאינו מלווה על העוברין כחנה דבי מנשה ח"כ לא נתגדע כוחן בקבלת החורס ופשיטא בלא קרא שפרו ג"כ כי מ"ש מילוד ומרי היתו דלא שרו בלא מלמדן אחוה כה"ח בהיותו במעו אמרו וכו' ה"א ה"א חומר הכונה לפי שיטתו במק"א ה"א רגיל לחמר היינו כפי דסבר דאינו מלווה על העוברין כחנה דבי מנשה ה"א רגיל על לשונו לחמר חמיר מלך הסברה בלא קרא רק מימרה בעלמא לאלו הדברים הגלמירין מילפותא דקרא הא דמניין שאף עוברין בו' נמצא דלוקי מקרא לזה ולחור חמר מסברה יען כי חורס פליג על אחו שניק מקרא ואמר דא"ל קרא לזה לשיטתו ועפ"י י"ש לבאר דאיתא בגמ' ברכות (דף נ' ע"א) ואידך ממקור נפקא וקסא מנ"ל להגמ' לחמר דריס"ג סובר דרשא דר"מ אהרבה בסוטה הא לא חמר כד"מ ה"א דר"ל דבאמת ל"פ מ"מ מנ"ל דלמא פליגי והנה לפי דברי החוס' בגמ' (דף נ' ע"ב) י"ש לתרן זה דקסא מנ"ל לריס"ג דשמי דד מצי בצ"כ ל"ל דממקלות נפיק עוברין וח"כ בש"כ יונק בצ"כ משמיטין דיונקים בשעה שכוף יונק וכמע דד מפיו הרי מוכח דסבר דה"א חסן הוא דוחק דהילפותא פשיט מכיון דחמר עוללים ויונקים משמע כל יונקים אמרו סירה ופשיטא דהיו חורס ויונקים שבו ויונקים לא ממס מדד בצ"כ שמיטין וגם משמעות כל יונקים משמע בשעת יניקה וא"ל יחור קרא לזה פ"א משמעותא נפיק עוד י"ש לדקדק על אמרו ואידך אמאי לא חמר בפירות וריס"ג כדאמר מקודם ור"ע חסן לדבריו יחבאר הכל בטוב דהנה במסנה נאמר שם ד' ישמעאל חמר ברכו חס ד' המצריך וי"ש להבין פלוגתא דר"י ור"ע במאי גם י"ש להבין למאי מציא בכלן דברי ר"י ובי בכלן הוא מלכ מטרס פלוגתא ברכת החורס בלא ר"ע לא בא להזכיר כלן כ"א להביא רחוק לדינו אחמיה חסן כ"ל דהנה לבחור חסו חס חמר ברכו כשי"ש מנין מלומד עם המצריך וכן בזהכ"ל בש"ס מנין מלומד עם כש"ן והמצריך ל"ל המצריך ור"ע מיירי בש"ס יותר ממנין וקסא לפי"ז מ"מ דר"י וכו' דסבר בסברה רי"ג דלא חלקו עובר כי חלו נכנסים ואלו יולדים ואלו אדעתיה דש"ך ולפעמים לא יהיה רק מנין מלומד ע"כ חמיר יחמר המצריך חסן ר"ע לשיטתו דמקסא גריס"ג מזהכ"ג אף ד"ס לחלק כדחנקו בתוד"ה חמר ר"ע בו' בצ"כ ל"ס דה"א חילוקא נמצא מוכח מכלן דר"י סבר כריס"ג דמחלק בחילוק כזה וקסא מנ"ל באמת לר"י חילוק כזה אשר אינו מוכרח וכו' יען כי יליף מקרא דמקלות דלפי רוב הקהל מצריך וקסא מזהכ"ג בצ"כ ל"ל הא חילוק והנה ר' ישמעאל בסנהדרין סבר דב"ג מלווה על העוברין ופרי"ז מהסברה י"ל דהעוברין ח"ל לשורר בשעת עלייתן לים שצריך שירחן ה"א על י"מ מה שפ"י יקבלו החורס כמבואר בספרי ענני הגפן ע"כ שפיר אלטרך קרא לזה דאעפ"כ לא הסגינו ברעח ענין שמסובגין כמה רק שמחו ועלו בקבלת החורס וא"כ מנ"ל למדרש לפי רוב הקהל ולחלק בזה וזה דמקסא הגמ' ואידך היינו לא רי"ג כ"א ואידך היינו ר"י דסבר ג"כ כריס"ג ועליו קסא שפיר משא"כ רי"ג דאמר בהדיא בגמ' סוטה דדוקא דילוד חמר שירה ולא עובר יען כי ג"כ סבר דב"ג מלווה על העוברין והיו גריעותא להם ובאמת לא אמרו שירה רק שולל והיונק וקרא דמקלות אלטרך דלפי רוב הקהל מצרכין עליו ל"ק ואידך בו' ובסג"ל נ"ל עוד הא דאמר בברכות (בדף נ') רפרס בר פפא חילקט לבי כנישתא דאבי גיבר בו' פתיא חוכמא בו' וי"ש לדקדק למאי נ"מ מוכיר דה"א דבי כנישתא דאבי גיבר יהיה בזהכ"ג מה שיהיה לענינה אינו ג"מ וכו' אמרו פתיא חוכמא לבחור בבזין גדול ודברי קגורונין ועיין בזו"י ובי מאן דעביד

כר"ע ראו לבזין וכו' (ל"ח ע"א) חמר בשלמא אי חמר המוליד משמעין טעמא בו' הגם דר"ל דאינו בזין כ"א מהמס עפ"י אמרו ר"י בן חנניה לברתיה דקיסר על שלמא חורס משוחרר בכלי מבערס אביך מחזיק יין במנא דפתחא ולזה כון ג"כ כאן בדמיון פתיא כני חסן כן חוכמא הסתרות סלך בדמיון למשל החזקה יין בכלי חרס וכו' ה"ל לסיח חורס חללך ואיך שנית מהמנהג - אכן לפי סג"ל דהמעשה ה"א שיהיה מנין מלומד עם רפרס וזהו גם ר"ע מודה דל"ל המצריך ע"כ בזיו שטעה בהלכה דבכלן כ"ע מודים ואמר על עשרתו פתיא חוכמא ואח"כ ביררו ביהוד דלוי"הא בדברך מ"מ כהדי פלוגתא למסלך ועוד בו' :

שלא עשני עו"ג בו' כ"ע? והמג"א הארינו לבאר על הסוטה שמצריך כל' בגילה ואינו מצריך דרך חיו"ב ולא ידעתי בלא מפורס נאמר בגמ' מנחות (דף מ"ב ע"ב) שפשיט ישראל ואיך מחזיק בגירסא זו מהספרים ולאמר כי לפני כש"ע ה"א בגירסא באופן אחד וכן ברא"ש בגירסא שפשיט ישראל והדברי חמודות מתק"ו בגירסא ובהב דעיקר הושה בלא עשני חו"ב והמפרסם הגיוו מדעתם ודברי המג"א שכתב משמע מדבריו דאם טעה וביקר שפשיט ישראל כוב לא יחמר בלא עשני עבד ואלה הדברי חמודות פרק הירואה (אות פ"ט) כחצ' כהדין כן וגם דברי המג"א בש"ס ח' דקאמר דהר"י חס"ב קידוש חדא ופליגתא ג' למי שמצריך ע"י חסן חרי דלוי"ה וחד דיימא כן כחצ' ג"כ במעדי י"ע (אות ע') חלל מאי דל"ח לקידוש חלל לברכה ח' הוא דבר חיימא כהדי מקדש בגילה וביום ועוד דקידוש כל לילה בעלמו הוא שחי ברכות יעו"ש וכו' דסכנון הוא חידון דאין לבקר על העשיה כיון דה"א לאדם שלא נברא - והנה החוס' בעירובין (דף י"ג ע"ב) כתבו בד"ס נוח בו' דללדיק אבריו ואשרי דורו וחללו נוח שנברא יעו"ש והנה בגמ' מבואר דה"א ברכות הוא בעשני ישראל בלא עשני חס"ב שלא עשני בור ח"כ באיב שחור במקרא ומסנה וד"א ח"כ ברייתו לטובה יתבב ופסיד חוי בגירסא שפשיט ישראל דאין יחמר חרתי דסחרי בלא עשני עו"ג והבירואה הוא לא לטובתו ומראה כי בור הוא וחומ"ו מצריך בלא עשני בור משא"כ להמבקר דבור בר מלית הוא ואין לבקר בלא עשני בור ח"כ שפיר חקנו כל' חס"ב יהיה ואלו לכל חק למי כהוא בור ולא יהיה גלות כי מראה בעלמו כי בר מקרא ופליג הוא רק מחלוקין על הבירואה כ"א לשחות שאינו עו"ג :

(יו) **במחבר** סעיף ח' ברכת החורס צריך לומר כזה מחלוק - במהסנה ברכות (דף כ"א ע"א) ח' מניין לברכה החורס לפניה מס"ה בו' והרמב"ן בהגהותיו על הרמב"ם במנין המלות בסוף מ"ע חושב מלות בשנה הרמב"ם וסם מלות ט"ו חושב ברכת החורס לפניה בריה מ"ע וסביא רחיה מסובגת סג"ל וסמגיתא אסחר כהב שעת הרמב"ם שסדרשא בכלן ה"א אסמכתא ודבריו המוכר דאם עיקר מימרה זו ה"א אסמכתא גם כל בני ק"ו דילוק ד"י הכל אסמכתא ניבאו ואיך מוהיב שם מדהנן על המון מצריך לאחריו ואינו מצריך לפניו ונשאר בחיובתא בצ"כ דהסגיה מס"ח ממס וכן חמס כלל"ה וכו' לתרן שיטת הרמב"ם דאיתא במכילתא פ' בא ר' ישמעאל חומר ק"ו ומה חס חון כהוא חיי כשה ענין ברכה לפניו ולאחריו חורס ש"ס כה סו"ב דין הוא שהענין ברכה לפניו ולאחריו הרי חון דדעה סהגה ר' ישמעאל דחורס חזיר ממון ולא חמדין מה למון כן נהגס ודיתוי כגמ' מה למון כן נהגס אינו חמת לדברי ר' ישמעאל ונאמר דכן כדאמר דברכת החורס לפניו מה ח"כ ברכת המון לפניו לא אחיב בק"ו דלא חוי ק"ו חלימתא דע"א הא מצי למדחי מה לחורס כן חוי עולם חמס ש"ס דלין סבר דגם במון י"ש חומר מה לחורס כן נהגס - ומעתה נבאר לבאר בדבר הנה הרמב"ם פ"ה מהל' ברכות הל' ח' פסק דכשאלנו שבה

לחלואה שמתחלה נתינת דכחה בלבוש סי' קל"ט בהגה"ה הגדולות
 חייב לזמן במינו דספק תורה לחומרה ועיין בפד"מ במשניות
 סי' קל"ב אות ח' ועיין בל"ח שכתב דכחה בג' וכו' אומר
 ברכו ח"כ לרב דאמר דבנינו ברו' לזמן מומצין ח"כ בג'
 י"ל ברכו ולר' דאמר ב' ח"י לזמן ח"כ חף כשהם ג' ח"י
 לאמר ברכו רק נבדק וח"כ י"ל דרב חכי סבר כר' ולקב'
 מביא קרא וגדוממה שמו יחדו וכולל עליו שמתן בלומה
 נבדק ור' חכמו סבר כר' וי"ל ברכו לקב' מביא קרא סבר
 גודל בחומה להם ברכו יעו"ם ובהגה"ה סג"ל יש לחזק מאי
 דיש להקשות על אמרו בד' מ"ס ע"כ ח"כ וירא לאמר שאין
 ברכה בזמן בניהם דמג"ל לר"י הא דלמא ר"י סבר דברכו
 לזמן מומצין וקבוצה מאי קא משמע לן הניחא ל"ק דיל'
 דהא בצרייהא נקטו ל' דעבד במע' ולא ענה יח"י היינו
 בדעבד ור' אמר אחד מהן יולא בברכה חזירו ח"כ חשילו
 לכתחילה מחיר ר"י חכן ר"י לשיטתו דסבר רובא דמנכר
 בעינן וח"כ בדקשה על רב דיוסר כו"ל להשמיטו האי דניחא
 בג' חכמו דגן וח' ירק בעל"ל דסבר רב ג"כ דג' לא מהני
 יען כי חינו רובא דמנכר וקשה ח"כ החיר בירושלמי חף
 בג' וי"ל דלא כן רק רב סבר דבג' כשרט לזמן מומצין ע"כ
 רבוחא משמיטו בג' יוסר מבג' וג"כ ל"ד י' לג' דאף דליכא
 רובא דמנכר בג' מנכר עבד כי בל"ח הכרעות בידם לזמן
 ומאחר דרב סבר בע"כ דרבות ציד ב' לזמן ח"כ ר"י הוא סבור
 דחיסר רשאים לזמן ח"כ ספיר אמר ר"י האמת כפי שהכריח
 ממק"א דדעת ר"י דחסורים לזמן ח"כ מאן מכריח לנו להכניס
 בדחוקים ולאמר דמשמיטו דבביריתא לאו דוקא קאמר ולא
 בדיעבד כ"א חף לכתחילה מאחר דידעינן דסבר דב' חסורים
 לזמן ח"כ הפירות נפשוט שאין ברכה בזמן בניהם י' חכן וכו'
 חינו כ"כ מהור"ז ברוחא דמאחר דלר"י דסבר דב' חסורין לזמן
 יקשה ג"כ מהירושלמי וי"ל כו"ל דר' יבסור דל"ל רובא דמנכר
 לכך בג' חכמו פה ואחר ירק מנכר ר"י יבסור כר' יבסור
 ולא כר' יוחנן ח"כ עדיין חין לנו ראיא מכתתה דילמא לסיק
 דר' יוחנן סבר דרשאין לזמן ורב סבר דחסורין לזמן וג"כ סבר
 דח"ל רובא דמנכר ור"י לא יבסור כר' כ"א כר' יבסור ויחנן
 חכן בדבריו דלמאן יסורין קבוצה כמין חומר - מנחל דלפי
 סג"ל דמוכרת דדעת רב יבסור דב' סרטו לזמן מומצין ח"כ ח"א
 ללמוד זימון מהא דוגדוממה שמו יחדו ככולל עליו שמתן סמך סמך
 הא חסר לאמר ברכו בע"כ דסבר ר' יבסור דילפינן מהא
 דהכו גודל ללחשיו - ופדכינו לכ"ח חמינא דקוקסא להרמב"ם
 ח"כ יליף רב יבסור ברכה חסורא מהא דהכו גודל סמך ח"כ
 בעלמו לריק סקרא לזימון - ועוד חין מדוקסא הסוגיא אמר
 ר' יוחנן גמדתו ב"ח לחתים ק"ו ואיך אפשר כי ר' יוחנן דחיס
 יבסור דיליף ב"ח מקרא ובהמ"ל לחתים מקרא ח"כ כוי בזמן
 לפנים ובה"ח לחתים ק"ו ואיך אפשר כי ר' יוחנן דחיס
 דכו של רב יבסור יקוט דבריו על דברי רב יבסור חלמיו
 ע"כ מפרש הרמב"ם דכ"ז הוא מדברי רב יבסור ח"כ כי בא
 נבחר דברי ר' יוחנן רבו שאלו למדנו ב"ח לחתים מן
 בהמ"ל מק"ו חיס חלמוד על ברכהמ"ל מקרא וכן אמרו ובהמ"ל
 לפנים מן ב"ח מק"ו חיס חלמוד מקרא על ב"ח ע"כ הקדים
 רב יבסור דיל' לימוד מקרא לבמה"ל ולבה"ח ועיין אמר ר'
 יוחנן דבז' למדנו בהמ"ל נפיש מבה"ל לחתים ובה"ח לחתים
 מבהמ"ל לפנים ומהא רב יבסור לדברי ר' יוחנן ואמר דלא כן
 הדברים וקדים ע"ז ב' סקדמות ח' דאיכא למיפקד מס
 לזמן שכן נהנה ומה לחזרה שכן חיי טעם וי"ס כהמכילתא
 סג"ל רק בשניהם יש ג' חומרה ואין לא' עילוי מעל חזירו
 וח"כ גודל יליפין זה מזה דחין גמדתו מה לחזרה שכן חיי טעם
 דהלא כנגד זה יש משנה דהנהגה וסקולין כן ויבאנו בניהם דמי
 מיניו מפקת ומאחר דכן דשניהם שוין ועוד הקדמה נקדים
 דתנן על המזון מביד לחזרו וליטו מביד לפניו וח"כ ח"כ אפשר

פה וארבעה ירק חין מנכרין עד שיכיו חכמו הפה רוב
 הניכר וחמור עליו סמך ברכה ד' מ"ח מנכר דלר'
 ירמיה ח"כ רוב הניכר וסמך חכמו ירק דמי לבלש חכמו
 ירק מכיון דכוי רובא רק ר"י חיס מסתפק בזה וקובל על
 מה שאל שאלו גם על ששה וח"כ חין ספיקו דר"י מספק
 מידי ודאי של ר' ירמיה חמס לק"מ דהרמב"ם לא יפרש
 כפירש"י דגרים וי דא וספיקו שיהי קובל ומתחרט על סמך
 סמך חלל יפרש כן דר"י חוכית מדרב יבסור דכשחלל על
 שמונה וסמך רב יבסור חכמו דמנכר חמאי לא השמיטו
 רב יבסור רבותא יותר וכו' להסינו ולאמר לא כמו שכתב
 כ"א חף ששה מנכרין בע"כ דעת רב יבסור דששה לא
 מנכר וע"ז אמר ששה ודאי שוב לא מביא לי דיוע ח"י
 מסוכות רב יבסור דסובר דששה חין מנכר ור' ירמיה
 ח"ל ספיר עבדה דלא חכמי לך חכן לא כמו שכתב
 דפשיטא דלא מנכר רק ח"ל למביט עבד כי פשיטא דמנכר
 דמ"ס ששה מן ששה ושמונה מכיון דרובא כוי ומה ג' נרב
 יבסור להסינו גם על ששה מכיון דשוין המה ואיכו ר"י סבר
 דרובא דמנכר בעינן ח"כ פשיטא דרבותא ח"כ ששה דח"ל
 דרובא דמנכר בודאי רב יבסור סבר דששה חין מנכר נמלא
 מאחר דלר"י פשיטא דחין מנכר ספיר פסק הרמב"ם כן -
 והמורס מדבריו דדעת רב יבסור דרובא דמנכר בעינן -
 והנה כחוד"ה חשפה כתבו דיש סג"ל דסינו דוקא לזמן
 חכל לג' לא מנכרין כוי וחיכו בירושלמי חני שנים שאלו
 פה וח' ירק מומצין כוי ועוד דח"כ קשה דר' יוחנן חדר'י
 כוי וסג"ל הקשה דח"כ למס אמר רב דדין בג' חכמו דגן
 ולא אמר שנים חכמו דגן וח' ירק דרבותא יותר דאף לזימון
 ג' מנכר וי"ל לחזק דבר' מ"ס ע"כ פליגי רב ור' דרב
 סבר דשנים שרט לזמן מומצין ור' אמר חין מומצין נמלא
 כחש אמר רב דדין בג' חכמו פה הא' בירורף י' חין מומצין
 כשא' חכל ירק רק דוקא בירורף ג' דכל"ח כשרט לזמן
 מומצין ע"כ כשא' חכל ג"כ ירק ח' נחתינו לזימון דאף בלא
 בג' בלשנים חליח לזמן לא כן בירורף י' לזה משמיטו רב
 דאף בירורף י' ג"כ מנכר כשא' מהי' חכל ירק חכן ר'
 יוחנן לשיטתו דבג' דוקא ולא בשנים דחיסורא חוכה לזמן
 ח"כ חמיר ג' דאילו מנכר כשא' חכל ירק ע"כ אמר ביר' לעולם
 חין מומצין עד שיחכל כוית והרמב"ם דפסק כר' דב' שאלו כא'
 מנה לחלק וכו' כר' דב' חין רשאין לזמן ע"כ פסק דח' ב'
 חכל בג' לריק שיחכלו כא"ח מהן כוית פה וח"כ מומצין -
 ומסתה נחזקין בינה מה סבדל בין ג' ל' וג"ל יען דהנן בעינן
 רובא דמנכר וח"כ בג' ליכא רובא דמנכר ע"כ לריק דוקא כולם
 יחכלו פה ולא חתריק דכ' חכל בג' רובא דמנכר כוי כיון
 שכן ב' חלקים שאלו חמרו חלל כהד' חין מנכרין שם
 הששה לפי שכולו חינו שני חלקים ולפיכך חין ד' מנכרין
 עמסם רק לא כן דב' ג"כ חינו רובא דמנכר כמו ב' נגד
 ד' ועיין במעדני י"ע פ' ג' שאלו חות ד' וח"כ יעו"ם
 וכה רב יבסור דסוכתו לעיל דרובא דמנכר בעינן ח"כ
 בג' לא חכמי כשה' חכל ירק ויקשה עליו ח"כ ח"כ אמר
 בירושלמי ב' חכלו פה וח' ירק מומצין וי"ל דסבר דב'
 כשרט לזמן מומצין ח"כ בג' חף דחינו רובא דמנכר מ"מ
 מנכר עבד כי חף בלא חכמי ג' הירק יבסור לזמן ח"כ
 לפחות חכמי ג' הירק מחייבים לזימון ולר' דסבר דג' ח'י
 לזמן יבסור דח"ל רובא דמנכר וח"כ ששה ג"כ מומצין שם
 ד' שאלו ירק וכן ג' מומצין ובה דאמר בירושלמי לעולם
 חין מומצין עד שיחכל כוית לא נפרש כפירוש סה"ל סג"ל
 חף להנכר כ"א כפירוש לכויתא לחתים דוקא חכל חנכרין
 מנכר - והנה בד' מ"ס אמר מה"מ אמר רב חסי דח"ק
 גדלו לר' חמי וגדוממה שמו יחדו ר' חכמו אמר מסמך
 כי שם ד' חקרא סבי גודל לחשיו וכו' קראי דרשות גמורות

שנים על אחר אבל אם הפסוק באמצע חף שהחול על אחר מחויב לברך שנית כשיחזור ללמוד ונ"ל דעיקר דברי הע"ז בס"ק ו' שאפילו אחר אהבה רבה אין הפסד אם מפסיק אחר כך ודברי של המג"א דבנחן ודברי הכוס' דברכות דף י"א ע"ב ד"ה בכזר בו' אלא אם ילמוד מיד וגם לא יעשה היסח הדעת נ"ל דג"כ הכונה על ההחלת הלימוד דהא הלימוד הוא אחר ק"ש וש"ע ע"כ כתבו הלימוד הומ"י אחר ק"ש וגם לא יעשה היסח הדעת בזמן ק"ש וש"ע ויכון שילמוד אח"כ שיכלה תפילהו אבל אח"כ חף במכירה דעת גם כן שרי :

במחבר סעיף י"ג הכתוב קודם חורב היום בו' הל"ה מסתפק לדעת ר"ח דח"ל לברך קודם הכשר יען דשינה אינו הפסק חף דלילה וסליה נפטר בזה"ל דאחמול במהות אך מכל מקום יכול לברך אז לפעור הלימוד שילמוד לאחר שיעלה עמוד השחר או דילמא כיון שעהה אינו חייב לברך אין ברכה דעתה פוערת מה שילמוד אחר שיחייב וכשם שמי שאינו מחויב בדבר ח"י לפטור את התחייב כך הוא עלמנו בשעה שאינו מחויב ח"י לפטור אפילו ח"י על השעה שיחייב וברכתו שמתברך עשה כיון ברכה לבעלים יע"ש ולעד"ל לפשוט ספיקתו מהא דחיתא בעור והמכבים צורך ללמוד קודם שילך לב"ה י"ל לברך בזה"ל בו' ותמוה דזכו משנה שאינה נריכח מאחר דכתב מקודם והם יסן כתב ח"א שאף ביום אם יסן שנית קבע על מעשו כיון הפסק וצריך לחזור ולברך ח"כ פשיטא דכדמכבים צורך דצריך לברך דשינה ליל פשיטא דכיון הפסק וח"ל דהכונה בלא היה יסן כל הלילה ומשמיענו דצריך לברך זה אינו הנה דל' המכבים משמע שהיה יסן עד כה ועוד דהא בלחמה ח"ל לברך במבואר במחבר סעיף י"ב וחף המג"א לא מביא רק למנהגינו אבל בדעת הטור מודה דח"ל לברך בשניעור כל הלילה ע"כ נ"ל דטעם הטור כך הוא דכל אדם יסנהג כך חף מי שמכריע בדעת ר"ח וסובר דח"ל לברך דשינה חף דלילה אינו הפסק מ"מ צדדי ללכת כל הדעות דיצרך בזה"ל בהשכמה יסן כי חף לר"ח ויהיה חל הברכה על הלמוד שילמוד אח"כ ומעשה כשהוא דלר"ח חסור לברך וכוא ברכה לבעלים ח"כ אינו יולא כל הדעות כן נ"ל ברור טעם הטור דח"ל דהטור נקטים משום סיפא דשקורא פ' התמיד צ"ב ח"ל לחזור ולברך דח"ל כך הול"ל והמכבים צורך ללמוד קודם שילך לב"ה דמברך בזה"ל אז כשקורא פ' התמיד בו' וצ"ל ל' הרא"ש ומי שהכבים ללמוד קודם שילך לב"ה וצריך ע"ה כשקורא פ' קרבנות בו' וזה ה"ל משמע דמשמיענו דצריך לברך בזה"ל וזהו פשיטא בע"כ כנ"ל :

במ"ז ס"ק ו' דהא אנו לומדים בלחמה חסוף אחר בזה"ל בו' לא ידעתי מאי זה חיתא דכן חתם כי אנו לומדים פ' התמיד ומשנה חסור מקומן חסן אינו הומ"י אחר בזה"ל כ"א בהפסק זמן מה וכן היום מנהג הארפתים והיו' כמציאר בל"ח בל' י"ה על דברי הכוס' והארפתים רבו בו' מפני שהם מברכים בזה"ל ועדיין אינם לומדים פ' התמיד עד אחר זמן מה כמנהגנו :

בסעיף י"ד נשים מברכות בזה"ל הל"ה כהן דבר משה ח"ל כיון דעיקר טעם דחין היסח הדעת מפסיק לבה"ל הוא משום דכתיב והגות בו יומם ולילה ולפי זה דנשים חף שמברכין בזה"ל בו' מ"מ ש"ס ל"ש בהו והגות ח"כ הם ברכו בשחר כהנו ובאמצע היום אחר בכזר הפסוק בל"ה יסבו ללמוד חסור דבר מקרא חייבים לברך שנית בזה"ל יע"ש ולעד"ל דאם נאמר כן חסן מכריח לנו למדתי להירושלמי דהמר וזהו בשנה על חסר ולחזק דהירושלמי דוקא צברכה אהבה כ"כ ולא בזה"ל נמא דהירושלמי קחי על לימוד גמס דאם חסר חו טבר דליס

דבה"ל ילפינן מקרא דהבו גודל ח"כ פשיטא דברהמ"ז לפני ג"כ מה"ס דילפינן בק"ו מבה"ל דק"ו מעלייתא הוא ואין למדתי דהוא חיי עולם כיון דנגד זה בכלן הוא נכנה וח"כ חף חסן דאינו מברך לפניו ע"כ משיג רב יהודה על ר' יוחנן וגמאר בתובתא ורדין הבוגדל חלטרין לזימון נמלא שפיר מוכח מכאן להיפך דבה"ל אינו מדארייתא ושפיר פסק הרמב"ם כן חף דלהרמב"ם דפסק דב' ח"י לזמן ח"כ בע"כ זימון מוכרומה שמו יחדו נפקא י"ל דחלטרין חסר להא דמבואר במ"ס יומא דף ל"ז ע"ה חסר רבי חומר כי שם ה' חקרא בו' בשעה שאני מזכיר שמו של הקב"ה חסר הבוגדל ובגמרא הגירסא מהסכילתא דגמ' חסר זה בשם רבי חנניא בן אחי ר"י חומר זכר לדיק לברכה בו' בשעה שחיי מזכיר לדיק עולמים חסר חסן ברכה ובמכילתא חסר ר' חסר חסן חסר ר"י כי שם ה' חקרא זה המבואר בבו גודל לחלסנו חסן הענין אחריו ומה חסן ענין אחריו ברוך ה' המבואר לעולם ועד וכסאח קורא בשמו יהו שנין אחריו ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד וכן גדלו ל' חסר בו' רבי חומר זכר לדיק לברכה כשהוא מזכיר חסן הלדיק לדיק חסן העולמים כשהוא לדיק חס' בכל דרכיו לברכה חסן יע"ש ומעשה שציררנו בסוגיא דמוכח מזה דר' יוחנן הוא דילוף בזה"ל מקרא דכי שם ה' חקרא ח"כ ברכת הזימון הוא דילוף מקרא דגדלו ל' חסר בע"כ סבר דב' שרע לזמן חסן יכולים לזמן ח"כ שפיר חסר ר' זיהא ברוכה דהא הכונה שאין ברכה הזימון בזה"ל וא"ל לדוחק לאמר דמשמיענו דחף להחלילה וסברייחא הא קאמר לזמן דיעבד כן כ"ל :

בסעיף ב' צריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לגמ' בו' כן פסק רבינו חס' וכל"ל חס' דהלא ר' יוחנן הוא דאמר דלגמ' ח"ל לברך ובגירסת הר"ף ורב אמר דלגמ' צריך לברך הלא נגד רב הל' כר' וסל"ל לתרן דמבואר במ"ס ב"ק דף י"ז ע"ה אחר רבנ"ה חסר חלויגא בהדי דר' יוחנן למשאל שמעתי כי חסר נפיק מבה"ל וחוס בעיגא מניס מילחא לא פשיט לן עד דמשי ידיה ומנה תפילין ומברך בו' והנה חס' ומברך חף פירובו חסן נאמר ברכה חסר יתר אחר עשית לרכיו פשיטא דזהו צריך לברך קודם הכנת תפילין דחף בלכל דבר שחייב ברכה אחרונה ושכח והעיל מים וגו' קודם שבה לברך פסק הרמ"ל דאמר יתר קודם דהוא תדיר ואם נאמר דהכונה שצריך ברכת תפילין פשיטא מאי קמ"ל ראה חף כי בצרפת ד' י"ד ע"כ כיון קאיומא קמים דרב ומקרי' ומשי ידיה ומברך ומתני לן פירקין ומנה תפילין וסדר קרי ק"ש ולא נקט חס' דמברך על התפילין וח"ל יען בו' ר' יוחנן לא היה מניח תפילין של ראש כל השנה לבד מפסח משום קדירות הראש והוא ומנה תפילין פירובו של יד ומשמיענו דהא הנהגה על הקיבורות צורך ולא מקודם שהנהגה דהמון לעשייתן בשי וכו' קודם דקודם הלא בשל ראש גס כן צריך לברך אחר שהניח קודם שמהדקן כמבואר בסמ"ק ב"ה במג"א ס"ק י"ג ח"כ ג"כ ברכ כו"ל לשמיענו בכה שהיה מברך אחר ההנהגה בין בשל יד בין בשל ראש בע"כ הפירוש בכלן וצריך ברכת הסוד דזהו דוחק לומר דמשמיענו דהליכה לצת הכסא כיון הפסק וצריך לברך שנית על התפילין דג"ל פשיטא דזה"ל בלחם הים בזה"ל וכו' הפסק גמור עי' במג"א ס"ק כ"ז ח"כ הרי חסין דר' יוחנן בעלמנו בירך בזה"ל לגמרא דהא נמלא שמעתי הוא גמ' דלמטהס דר' יוחנן בעלמנו ופסק דצריך לברך נקמה וגם נלחם פסקו של רבינו חס' :

במג"א ס"ק ו' ואז פוערת לימוד של כל היום וכל"ל מסתפק בזה אם היתה על ההחלת הלימוד שצריך הקפידה שלא יפסיק בין ברכה אהבה להחלת הלימוד וצריך אחר ק"ש ויחול ללמוד ואז חס"י באח"כ יפסיק בין למוד ללמוד ליבא קפידא חו הכונה שאינו פוסק רק הלימוד

הואים ללמוד או דוקא נפטרין באהבה רבה בשמו חומ"י
 אחר החפלה יטן כי המה בכל לימוד לריבין לבדך בה"ח
 רק ק"ס וחפלה חינו בפסקי חמס העיקר קד הוא דאין
 חילוק דיען גסים אף בחורה שבכח נאמר ג"כ דלא ילמדה
 לבחילה רק בשמלמה חינו כמלמה תפלות חכן עיקר
 הטעם כי הן מברכות על קריאת הקרבנות וחפלה כנגד
 קרבנות הקדוש וכן חייבות בחפלה וא"כ חייבות ג"כ בקריאת
 העולה והקרבנות רק דל' בה"ח משמע דוקא על לימוד ממש
 ולימוד הא בזה היו חפלות וכו"ל לשנות נוסח הברכה ע"כ
 נלמד הטעם דלימוד בכח חינו חפלות ויהיה הפירוש
 לפסוק בד"ח היינו דבכח אף דל' מהפך ביושר על הורה
 בב"פ מ"מ אין לשנות מטעם הברכות כיון דנחפר ג"כ
 דבכח וא"כ על לימוד מקרא בלח"ה א"ל לבדך כי חינו
 דומה לט"ד לזכר וכוונת אף דפטרות מ"מ מזה קצבדי לא
 כן בחורה דאין ללמוד לבחילה ורק בה"ח יברכו משום
 שאומרים פ' הקרבנות ח"כ ביום ללמוד לא יברכו :

(מח) ואומרים פ' החמיד עיין במס' יומא דף ב' ע"ב
 בפירש"י מו ידעין כו' דברי רש"י
 כותרים להמציא דף כ"ו ע"ב דלקרבן יחיד לא היה פייס
 וכו' לתרץ דמה שכתב רש"י ואימא כפרה דקרבנות כגון
 קרבנות יחיד דכתיב בהן בכמה מקומות וכפר עליו הכהן
 לא אחי למעוטי קרבנות לזכר דלא יריוו פרישה דזהו
 חינו מהסגרה כשתא קרבן יחיד לריבין הכהן פרישה ק"ו קרבן
 יזכור רק כונת רש"י יטן כי אין נילף קרבנות לזכר דהלא
 אין נאמר שם כפרה כמו אלא חמיד ואיך נכן כהן רש"י
 דהכונה קרבנות יחיד וכס שפיר נאמר כפרה וכפר עליו הכהן
 וא"כ שפיר ח"כ נילף ג"כ קרבנות לזכור מק"ו ושפיר דמי
 מי ידעין הי כהן מתירי דהא בקרבנות לזכר כפי פייס
 וזהו ח"כ דקרבן יחיד לריבין פרישה וקרבן לז' דמציא
 לחובה ואיטלילא לכן יורה טוב לאמר על כפרה דיו"כ וכפוט :
במג"א ס"ק ד' חל בהפלה אין להטעמי ע"י במס'
 שבת ד' י' ע"א רבא שדי גלימא ופכר ידיה ומלי
 חמר כעבדא קמיה מריה :

(מט) במג"א ס"ק ח' סומא מותר לקרות בע"פ כו' ועיין
 בחומ' ב"ק ד' ג' ע"ב ד"ה כדמהרגס כהנא
 ולא כדפירש בעלמא לפי שהיה סני נסור כו' דמשום עת
 לעשות לד' אחר ההם דשרי ואין לך עת לעשות גדול מזה
 יע"ש לק"מ דמצינן דביבילתו לאמרו דבר זה בלשון תרגום
 חינו עת לעשות לד' מיקרי דדוקא כגון ר"י ור"ל דמעייני
 בספרא דאגדתא אף דלא ניהן לבחוב מ"מ כיון דח"א
 בע"פ לוחא הותר לבחוב משה"כ כהן דאף דח"א בכח כי
 סומא הוא מ"מ הא כהפכר לאמר דבר זה בתרגום ואם כן
 למאי לעשות תקנה להפך ד"ח לבעיה כיון דאפשר בעינן
 לגב לעבור על ד"ח :

(ג) במג"א ס"ק ז' רק יתחיל תהלה לדוד ע"י במס'
 ברכות דף ד' ע"ב מפני מה לא נאמר טון
 באשרי משמע מזה דל"ל אשרי קודם תהלה לדוד שקראו
 גהדין קפיטל אשרי ולא תהלה לדוד ועיין חמירת תהלה
 לדוד דנגדל במעלה מלמד עד כי האומרו בן שוה"כ הוא
 היינו דרמזו בו שרשי חמונה כי האומרו מראה דבעהו כי
 השי"ם הוא האל אשר בראנו ונותן מזון ומחיה לכל אף בני
 חיי ומזוני דלאו בזכותא הליא אלא במזל מ"מ בזכות משתנה
 כי פותח את ידך ומשביע לכל חי כפי הרעיון הן בשבע מזוני
 הן בשבע גנים הן בשבע ימים כפי רעיון של האדם וכונה
 האמונה היא העיקר משרשי הדת ע"ז הוכח תל ע"ז נאמר
 ונדיק באמונתו יחיה בעל המניד אחר ברעיון להקדים שאלה
 ד' גנים שנותן לו טעם מתעב פן בהמנע הטעם ימנע המנוה
 ע"כ הקדים הקדמה אף כי ישחולל הא"ה הפתי הבולתי

מאמין יטן כי לא בינת אדם לו ואמר ברוך המקום באשר
 יחבונן האדם על מקומו של עולם כל ברוחי חבל או יחבונן
 מזה כי יש מנהיג ומושל ואף יאמר ברוך הוא יתבדק השי"ת
 כי הוא אלהים וע"כ נקרא השי"ת מקום לרמו כי הוא מקומו
 של עולם פירוש דמקומו של עולם מורה על מציאותו וכו'
 יחקור לתור עוד או יאמר ברוך שנתן תורה לעמו ישראל
 יטן כי מוכרח הוא ובלעד ניהן ויאמר ברוך הוא תתבדק אהה
 השי"ת ע"ז על שנתן לנו התורה וא"כ הי שומע בכל פתי
 אשר איך מאמין בהכנה אלוה ומבטע בחורו ואלה תחפש
 בעין שכלך טח עיניך מראות כנגד ד' גנים דברה תורה
 הדברים אלו לקוח מהמכילתא סוף פ' בא נמלחא ואמר ד' גנים
 הם כו' יע"ש יטן כי הוקשה לו על השניות בחורה ב"פ בשאלת
 הכן ובפ' בא אחר ויהיה כי יאמרו אליכם בניכם כו'
 ואמרתם זבח פסח כו' ולא אחר ואמרתם להם פיהם
 במשמע דזהו חסונה לשאלתם ואמר עוד וסגרת לבדך ביום
 הכוח לאמר - כהן נאמר חסונה ולא נאמר שאלה וגם
 האי לאמר מיוחד - ובפע מזה דשאלות נפרדות הם דלכאורה
 קשה הל' מחר דוקא ורש"י פירש יש מחר לאח"כ אכן כונת
 הכתוב דהנה עת היותן ישראל במדבר עשו פסחים אף
 דמילת זכריו ועבדיו מעבדין מלאכול ש"ס דח"א כמבואר
 בחומ' יבמות דף ע"ב ד"ה משום אסון הבנים עיניו כי לא
 מלו בדרך חסורין מלאכול פסח ולז"א כי ישאלך בןך מחר
 דוקא במדבר מפני מה העדות זו הפסח אשר עדות הוא
 על החוקים והמשפטים זו התורה לשמרה כח"ס למען עיניו
 העינים והזכירה תהיה הודת ה' בפ' דהפסח עד על קבלת
 התורה אשר טיה ה' אלהינו חזון כל אף שלו וא"כ כל מה
 בא הטוי דוקא חתום לאכול הפסח ולא חנו ואמרת לבדך
 עבדים היינו לפרעה הירוש שכפר בהשי"ת ומה גם במלכים
 שרות הארץ וא"כ למדנו ממעשיהם וא"ל כוס זכות ומה גם
 בהו"ז דכוכר לכוית הליהא ביד חזקה על שר מלכים
 המעבב בעטמותו ול"ת דה"ל זכות אבות דהלא ויתן ד' כו'
 לעיניו ואיך אפשר להביט ברעא אחרים די שיעלל בעלמו ואנו
 ראינו בעינינו בע"כ דאינו מטעם זכות אחרים גם ואחזנו
 הו"א משם ומוכרח לב' זכורים ח' להנלל מהרעה הנאל על
 מלכים ולראות הרעה ב' להנלל מהם ע"כ אחר דמייך
 השני מיני דמים חיי ומאחר דכ' אלו גרם ע"כ כל בן נסר
 ועל לא יאכל בו ע"כ חסור אהה באכילת פסח ולז"א
 המניד ואף אהה חמור לו דגם אהה נלעווית במטה זו קד
 תאמר לו ומה שאין אהה אוכל בפסח יטן כי כן הל' פסח
 דחסור לעל ובסתמול תחייב ג"כ אהה - גם אין מפטרין
 אחר הפסח אפיקומן דהפסח נאכל על השוכע לרמו דבעיות
 ישראל הפסח במלכים היו מקודם שבעין במלות זו מילה
 ועבור ב' המלות נאכלו זה הפסח מדבר בן חכם כי
 דברים מחובמים הם חכן כפ' בא כונה אחרת בזה דהנה
 מבוחר לפי שהשטן וא"ה מוהין כו' ותמוה דמה מקריטין
 בזה לישראל במה שאל טעם למנוה זו וגם למה שאלו
 דוקא ע"ז אכן דבאמת ביבדו של ר"מ דדרשן מבוחר טעם
 המנוה לכפר חטא העגל ודל' אמרו על פסוק שרפים שומדים
 ממעל לו כו' כי כף רגליהם כקף רגל ע"כ בשמים מכסים
 רגליהם שלא להזכיר חטא העגל וכן יסד הפייטן בחורו והחיות
 בוערות וכו' בלי להזכיר עגל אש ולעטם זה הקפידה התורה
 שלא יכנס כ"כ לפני ולפנים בצנדי זהב דאין קטיגור נעשה
 בניגוד כי ביום פקדי ופקדתי עליהם וזהו כונה השטן לשאול
 טעם מנוה זאת דוקא כדי שיאמרו לו הטעם לכפר מעשה
 העגל ומתוך כך יזכר עון העגל ויהיה זה מקום לקבץ
 ע"כ כתב בה חזקה ואין לך רשות להרהר אחרים ויהיה
 מנוה פסח הוא ג"כ לכפר על עון ע"א הכמון בחובן של
 ישראל במלכים כח"ס משכו מע"כ כו' ואמרו סללו שיעדי

כחז דהאגור כס' ג' כסס ר' יהודה מספירה כאשר נישור משניהו של שינת היום לרץ לבדך אלהי נשמה וכו' כשנלי סלקט כסס רבינו שמחה והר"ר אבינודור כהן רק הב' ימים ולא נהגו כן ח"כ כהנא יואל יד"ש שפיר כן נ"ל :

(ג) **סעיף ד'** ש"ך לרץ שיסה כגון כו' עיין במס' יומא ד' ב' ע"א ומחקינן לו כהן אחר ויש לדקדק הא' לו מיותר בשלמא באשח אחרת שייך שפיר מחקינן לו להכין חן כהן אחר מאי שייכות הוא לו וגרררר דהמשנה רמז להמבואר בד' י"ג כיון דעבדין לו לרס כס"ב מודרו טפי ושפיר אמר מחקינן לו עבדו להועילו ולחקיננו בכדי להודרו . ובס' בחור"ם כבעת כו' המנין ברישא כמו כהנא כו' ולעד"נ דכאן הדקדוק נכתב כן דאם נאמר קודם יו"ב ו' ימים מפרישין כ"ג ים לטעות ולפרש כך קודם נפסק הדבר והא' יו"ב שייך לשבעת הימים ולפרש דחין מפרישין אותו כ"א ו' ימים דעס יו"ב יסה הוא זי"ן ע"כ נאמר ו' ימים קודם יו"ב דא"ל לפרש באופן אחר כ"א ו' מתם לבד יו"ב . ובס' וזכ"א יעו"ש במהרש"א מה שהקשה וג"ל לתרץ דבת"י הקשה אמאי חין מחקינן אשח גם לשני וחיתר דלא מעבדא ומ"מ בראשון מלוה מן המובחר בעינן יעו"ש וח"כ שפיר כונו כהן התו' משום דכפרת ישראל הגוי צום לא לשיכובא רק כונתם להיות כפרת כ"י במלוה מן המובחר לרץ לחוש אף לג' וז"ל בשימות אשח יקחו כהן אחר בי"ל אשח לא כן דבשניל כהן עם אשח לא יחליפו לבדן זו מכיון דכל מלוה מן המובחר חינו רק בכהן ראשון כמובן ולא כשיחליפו לשני דלא חין ההקדש במלוה מן המובחר ולענין זה שפיר ים מלוה מן המובחר יוחר בראשון :

במג"א ס"ק ח' חבל מי שיש בו מום הוא פגום . ועיין בחו"י כו' קט"ז שכתב ג"כ דהא דהקב"ה משתמש בנשים בטורים הריא לא מקרי מום עפ"י האמת וכל לב נשבר שפיר מקרי לדיק תמים משא"כ מום בגוף י"ל כל מום רע ואינו בטעם מבוש דתפלה במקרי קרבן ובכן העובד לרץ שיסה' בלי מום כ"א הטעם דידוע דרמ"ח ליבריס הם כשא ודמותו לרמ"ח אורות עליונים ורמ"ח ליבריס דוחים שגשמה וכו' הכא פגום יעו"ש :

בסעיף כ"ו קהל סבכו למנות אשח על ידי צבור לזמן . וז"ל אמרו כיון שנתמנה אדם פגום על הציבור מהעבר . ועיין ביומא ד' כ"ב ע"ב בת"י שם מקום הוא לפי הפשט כונתם דים לדקדק מכל דמהעבר הא אחר לעיל דבזק הוא שם מקום וז"ל יטן כי למאי משמיענו חיה מגלח ומאי נ"מ בשלמא לעיל נוחא שפיר דכלפי שאמרה תורה דאסור למנות את ישראל יכול אף לדבר מזה ה"ל ויפקדו בבזק ולא נאמר במה מגלח ח"כ משמיענו דמותר למנות לדבר מזה חן בדמסוק דאסור למנות ח"כ למאי משמיענו דמגלח בעיר בזק בע"כ ליבגא דמבזק הוא ומשמיענו כך דרשא חן ח"כ מאי מקשה ודלמא מדידהו דהדק"ל למאי משמיענו במאי דכתיב בעלמים נזה תירצו שם מקום הוא לפי הפשט כמ"ס ביהושע ז'ף ונלם וכו' וה"כ אי כתיב בבזק ה"א דלעיל להשמיענו דמותר למנות לדבר מזה כדלעיל וכן אי כתיב בעלמים לחוד ה"א ג"כ כן לבן נקט דריויכו דבע"כ אחי להשמיענו דאסור למנות ומחר ח"כ מאי רבותא דכחל מכיון דמדידהו נעל כו"ל למנות בש"ד :

(נד) **במג"א ס"ק ג'** אפילו במדרשות או בהגדות חומרים קדים דרשן . לבד הסתירה שמינה הב"ס לאמרו סוף פרקי אבות יוגל התומא דהוא מביק' אל סופר דל' אפי' משמע דלחלמוד פשיטא כ"א אף למדרש והגדה ובאמת כתב דדוקא הגדה וגם תירוצ' המג"א חינו נכון דמאחר דהכונה דאחר הגדה שבע"פ יאמר הגדה ח"כ העיקר הוא ההגדה ואיך אמר אפילו ולעד"נ דכונת המג"א כן יען כי קדים זה הוא קדים דרבנן וז"ל דלמדרש דהא

ע"ג ט' והפסח הוא טלה ראש למזלות במבואר בארוכה במפרשים ולפי"ז מהראוי מבלי להזכיר בטעם פסח כנ"ל מבלי להזכיר חטא ע"א החמור ולזה"כ ושמרתם את הדבר הזה לחק לך שיסה הדבר אלאכס בחורת חוק לא טעם ע"ז רק חוק בלא טעם נחן הקב"ה זו המלה לך ולבניך עד עולם חן כ"ז הוא רק כעת במדבר שסדור זכאי במאור וגם ראו הנסים בחוש ברה"ס ולא בשמיעה בני באמרו כי חוק הוא ולא יעבור ע"ז מבלי לעשות הפסח אף באמרו כי חוק הוא חן וסיח כי תבואו אל הארץ או בהאריך הזמן ע"כ ושמרתם את העבודה הזאת שיסה במור בלצנכס כי עבודה הוא לא חוק רק עבודה קרבן הנקרב להשי"ת לכפר על עון ע"ג . ועל מה הוא זה יען כי וסיח . הנה ימים באים אשר יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם אנו בועטים בזה מבלי לעשות ואחס למה לכם לעשות זאת ומאחר דאף כשיסה טעם יבעטו בזה המלה מכש"כ כשיסה חוק בודאי ימאכו בזה לזאת ואמרתם בציאור הדבר על מה לנטות במלות פסח דזבח פסח הוא כו' נמלא חיו ואמרתם חינו תשובה לשלח הכן כ"א ד"ל לריבין לאמרם עת אכלו הפסח והא' וסיח כי יאמרו כו' נאמר כאן לבאר על מה נאמר בימים הבאים על זו המלה טעם ולא נחשיבה לחוקה ותשובה לשאלתו נאמר אלל שאינו יודע לשאל ואמר והגדה לבדך ביום ההוא זו ההגדה לאמר ג"כ לבן רשע ויען כי אל חנן כסיל כחולתו לזאת עת דיבורך עם הכן שאינו יודע לשאל עקצו לבן רשע ואמור לבן הקטן לי דוקא ולא לו הכן רשע אשר יוסס שם כי חלו היה שם לא היה נגאל . ואף אחי' מלוה ע"ז בע"כ לא כמו שהשבת לפירוק טול מעליך ונקט במלואה הקשה את ביניו יען כי מבואר דזכו מספר הדורות לא זכו מספר השנים ומכיון דרשע הוא כוס לא זכו וז"ל מספר השנים ואיך ילא קודם זמן ע"כ הקשה את ביניו לרמוז דח"ל זכות אחר לי"א כ"א בהכח שן ועיין דעבד יואל כו' ע"י במס' שבת ד' כ"ג ע"ב חרי גברי דררבי ובמהרש"א כתב דבית ר' אבין כוו רגילו בין בליל שבת ובין בחנוכה כו' דכונת האבות בבידור מליה גורם לבנים לדיקים :

(נד) **ברמ"א** ומ"מ יאמר כל הכרעות שמחויב לבדך בצוקר . וכו' הפר"ח חוץ מברכת המחזיר נשמות שכבר ילא בברכת מחיה המתים יען דמשמע מירושלמי שאם אמר מחיה מתים במקום אלהי נשמה ילא . ולעד"נ דזה חינו דבאמת לרץ להבין לדבריו למאי חיקנו ב' ברטות על עיין ח' חן כי הוא סוג ב' תחיות ח' עת הצינה דחינו מיתח מתם רק חלק ס' ממות ומחזיר נשמות ואינו מחפיר כגוף מהנפש כי בעת שינה הרוח נשאר בהאדם לא כן תחיות המתים דהוא גדול במעלה עד למחוד כי כבר כלס הגוף ונחפיררו פירוד לגמרי ואעפ"כ נתחברו טעם על טעם ומתלגש בבשר ונופח בו רוח נשמה שדי . ואם חמגס כאשר יבדך האדם ברכת מחיה המתים הוה נפרש דמרוחם להשי"ת בתחלה"מ הקטן שמחזיר רוחו בעת קומו משניה לפי הירושלמי דג"ז נכלל בתחלה"מ אי לזאת כאשר ראו שיסה הברכה מבזרר חיקנו ב' ברטות אלהי נשמה על תחלה"מ דשינה וזו כאשר יבדך כן ח"כ למאי מבדך שוב מחיה מתים הרי מבזרר דקאי על תחלה"מ האמיתי ומאמין בתמונה שלימה על תחלה"מ ומרוחם ומשבה להשי"ת ע"ז ח"כ פשיטא אף כשבידך מחיה המתים לרץ לבדך שוב אלהי נשמה לגלות על ברסה דמעיקרא מחיה המתים כיון על תחלה"מ האמיתי . שוב מלמחי בשערי תשובה סי' ו' ס"ק ז' הביא במחמיר מרדכי ג"כ פקפק על הפר"ח ומ"מ לענין מעשה לא מלחו לבו לחלוק והשערי תשובה בעלמו ג"כ פקפק עליו ואם חמגס כי חינוי כדאי לחלוק עליו מ"מ נ"ל דלזאת יד"ש יעשה כן יניח מעט ליסן ואז כשישעורר מתגורו יבדך אלהי נשמה דהא כבי' כס' דהא

ולגלות לו סימני שטות אכן האמת חקרתי וגם חבי הרב
הגאון בחורין ובסדרין ולא נמלא בו שום שטות מהד' דברים
כי שומר ממונו בטוב וגם נזהר מבלי לילך יחידי בלילה -
וגמ' דתגיגה י"ל הא דנאמר היואל יחידי בלילה וחמס בט"א
הלא בפסחים מובא דלא יאל דוקא כ"א בלילי רביעית
ובלילי שבתות ומה גם דהאידנא נגזר עליהו מבלי להמלא
בטוב כלל אז טוב אין חשש בכל הלילות ועוד הקשה דקאמר
הלא בזה"ק ופירש"י בלילה הלא בלילה בלילה תיפוק משום
יואל בלילה והתייגה לר"ה דאמר עד שיבא כולן כח' אכן
לר"י דבהא סגי קשה יעו"ש וז"ל דהנה האגרת בת מחלת
דחשיב במס' פסחים היא וכל בת דילה המרובים ח"י רבא
מלאכי חבלה ובתחית רשות להזיק הם היו מוזקין הרבה
למאור ולא יבקר בין חבוב לשפל כל הבא לידם יזוק משא"כ
כעת דאסורים מלעבור בטוב מ"מ הא ודאי דמוזקין י"ש
ג"כ האידנא כמבואר במס' דוכתי בברכות מפני ג' דברים
אין נכנסין לחורבה מפני המזיקין ומבואר שם דאף במחלה
איבא מוזקין ואבא צמיחין אמר אלמלא ניתנה רשות לעין
כו' ובפסחים גבי זונות ובחולין גבי שקולאי דהמוזק חצר
לחביתא ובדומה רבים אכן כמה אין מוזקין להאדם כ"כ
רק מחקנא דוקא בגדולת הת"ח ומתגרה עמם וצריך שימור
הרבה כמו בני מאלי דרבנן דבאו כו' חולה חיה חזן צריכין
שימור וכו' נחא בפסחים ק"כ ג' דברים לזה ר"י ב"ר
יכולא לרבי אל תלא יחידי בלילה כו' דתניא לא יאל יחידי
בלילה לא בליל ד' ולא בליל ו' ותמוס א"כ אין פקדו סתם
אל יאל יחידי בלילה הא רבי היה אחר רחב"ד ואז לא היה
הסכנה כ"א בשני לילות אכן חילוק י"ש בין תלמיד חכם
לעם הארץ דהבדליהא קאי על כל אדם בכלל דבאו אין חשש
כי אם בשני הלילות מפני סכנת אגרת בת מחלת משא"כ
מפני מוזקין א"ל פחד משא"כ רבי דהיה ת"ח י"ש בו חשש
מוזקין לבן פקדו סתם על כל הלילות ובך הוא כונן הגמ'
אל תלא יחידי בלילה ולא הקשה דלמאי ליכא לרבי דוקא
הלא כ"א מזהר בן מפני חשש אגרת בת מחלת לזה אמר
דתייה דחשש זה אינו כ"א בשני לילות יען כי רחב"ד ציעלם
לבן הוצרך להזהיר לרבי עבור כי הוא ת"ח יזהר בכל הלילות
נחלא בפיר אמר כהן והיואל יחידי בלילה היינו דמייירי
בת"ח ואי לא שגיגו לא היה הילך בלילה והאי דהלא בזה"ק
מייירי בע"ה דאלו אין כאן חשש מפני הולך בלילה אכן אף
על פי כן שוטה מקרי מפאה זה לצד לר"י וקרא דיוסכס
אברהם דייקא מזה דת"ח לא יאל יחידי בלילה אסמכתא
בעלמא דקודם רחב"ד אסור לכ"א ומס"ט לא הביא בפסחים
מהאי קרא כ"א הביא כך דתניא לא יאל יחידי בלילה לא
בלילי רביעית כו' יען דעיקר הקרא אחי דזריחות אינו כ"א
מאפרא ומחורץ בזה קושית הסוס' במס' פסחים דף ד' ד"ה
שנאמר - ובהנהגות הגאון מו"ש ש"ח ל מו"י לנא מפרש
הא דברכות אלמלא נתנה רשות לעין לראות עפ"י המ"ר אין
בית רובע בחללו של שולס שאין בו כמה אלפים מוזקין
וכ"א פרמא (פי' מסוה ומכסה) נחונם בפניו שלא יביט
באדם ויזיק ובשעה שעותיו של אדם גורמים מעביר פרמא
מפניו והוא מסתכל בו ומוזקין כו' וס"י הכונה רשות לעין
היינו לעין של המזיק יעו"ש ומלאכי בשו"ת מהר"מ מרוטנבורג
בסופו שכתב בשם המדרש וז"ל אין לך בית רובע הקב שאין
בו אף אלפים רבואות שדים ויש לאדם פרומביא ע"ג עיניו ולא
ניתן רשות לעין לראות כו' ובשעותיו רבו נחשק הפרומביא
שע"ג עיניו ורואה הסד ומיד נמקף הרי דלפניו היה הנירסא
במדרש דהפרומביא ניתן ע"ג עיניו של האדם ולא ע"ג הסד
והאי אלמלא ניתן רשות לעין לראות קאי על עין האדם -
והרבה י"ש לפתל במחלוקת הרמב"ם בענין שוטה בדבר א'
ואין כאן מקומו - אחר כן מלאכי בחשבות מים חיים סי'

מ' בעובדא בעין זה באיש אשר מעדו הוא מדלי הסבל
נוטה לסכלות ואח"כ גברה עליו הסכלות עד שנתפרס עליו דעתו
ונעשה משוגע ממס' ואחר ההתעסקות עמו בסגולות ורשואות
סר מעליו הסגנון לגמרי אך עדין הוא באיש נאלם ובעל
מחשבות ודבר א"ל עם אדם וי"ל עקשות ועפשות הלז והארץ
הרבה בזה ולא ראה לסכרע בין המחלוקת שבין אבות
השולם רק שלידד בשם הרמב"ם בעובדא דנא יעו"ש שבהאריך
בזה וסתירה ג"כ להנשא יעו"ש דעובדא דידים גרע מעובדא
דידן יעו"ש סיטב - ועם נכוח לבאר נידון חשש שבני בלא
נבדקו העדים הנה הנוב"י מהד"ק חז"מ סימן ד' משיג על
דין הנפסק בחז"מ סימן ל"ה שאין חולק בדברים אשר אין
בו כדי השג יד - דמה שבנה יסודו דהסוס' והרא"ם כחז"ל
שיטתא במס' שהקשו הסוס' ב"ב קנ"ד ד"ה ועוד וא"ה למה
י"ל שהוא קטן כיון שהגיע לכלל שותיו כו' וביאר הסוס'
דחוקה דרבה עם חוקה דהשתא מהני לכ"ע בשיעור הרא"ם
והקשה דח"כ מאי מקשה שם קנ"ה ר"י אלא לדירך ט'
דילמא מייירי דלא נבדק המוכר מכבר יעו"ש לא כל דמה
בר"ל דהרא"ם אולי בשיעור הסוס' דהמוכר נבדק בהנעתו
לשנים ולא מלא לו סימנים אינו דהרא"ם כתב בזה בתרא
קנ"ד ועוד סימנים עשון להשתנות ומ"מ הא מהיים אמרינן
מהני בדירה ואמאי דילמא השתא הוא דהוה סימן כו' ח"י
כיון דמשכחין סי' מחזיקין בגדול משכניע לכלל שותיו ופי'
יעו"ש הרי דלא מייירי כלל שנבדק בהנעתו לכלל שותיו ופי'
זה יקשה על הרא"ם ח"כ מאי ראי' מיייתי דהיבא דבדקיה
ונמלאא גדולה מחזיקין לה בגדולה למפרע ממעשה דבני
ברק דילמא ש"ה דאיבא חוקה דרבה עם חוקה דהשתא עם
חוקה דאין חוסס אא"כ נעשה בגדול אכן בעובדא דהרא"ם
ליכא חוקה דעדים וגם חקשי לברא"ם דסובר דחוקה דרבה
עם חוקה דהשתא מהני ח"כ מהני נמי חוקה דרבה עם
חוקה דעדים כביאור הנוב"י לקושית הסוס' וא"כ יקשה קושית
הסוס' אמאי לא מהני חוקה דרבה עם חוקה דעדים אכן האמת
דהרא"ם כוכר דלהאי ליכנא דהגמ' ל"ס כלל לר"י ולר"ל
חוקה דנעשה בגדול לסמוך עליהם שבדקוהו רק שואלין
לענין השנים והסימנים אין צודקין רק לנכסוף הסוגיא
חידש ר"ל ד"ז בתשובתו לר"י וזהו נחא גמ' כהובות י"ט
קטנים נמי כדר"ל יעו"ש בחוד"ה וקטנים ותיוראס דחוק
דהא בעובדא דכ"כ ל"ס מידק דייק בלוקח דמה לו לפשות
כיון דרואו לקנות קרקע ועבד חניש דזבין ליומיה ואלבדך
לדחוק דמדאמר אא"כ נעשה בגדול משמע דקאי גם על
העדים כפירש"י ועל חשש העדים ח"י לסמוך עליהם דילמא
קטנים הם ובקטנים ל"ס חוקה וע"כ הסמך על המלוא
ורמזו ר"ל שמדבר בעסק מכירה ענין הלוואה ולדברינו
ניחא דאייתי דברי ר"ל לטורות דסמכין גם בזה על המלוא
שבדאי דקדק על העדים שביאורו סי' דלא נחוש דילמא
כונתם באמרו קטנים היינו שלא הראו לנו אז סי' ואפשר
דע"ז אח"ל מלוא מידק דייק ולזה הביא קטנים נמי כדר"ל
דהוא חידש לנו ד"ז דג"ז לסמוך על החוקה וכו' י"ל הת"ח ב"ב
שכתב דהא דקיי"ל חוקה דנעשה בגדול היינו דשואלין אם
הגיע לכלל שנים אבל פשיטא שאין צודקין אם י"ל סי'
דסומכין על החוקה כו' וזהו נגד גמ' דכ"כ וכתובות אכן
י"ל דר"ז יסבור כר"י ושיטת הרא"ם וכמ"ס ופי' שהא
ולבסוף קיבל ר"י דברי ר"ל - וגרתיב דהיבור עוד בענינא
דחוקה וזהו הנה הסוס' במס' כתובות דף ט' ע"ב ד"ה
נאמן כתבו דר"א מ"י סבר דנאמן להפרידה כהובתא ואריך
ביאור דבירושלמי משמע דא"כ כדאמרי אה"כ וז"ל דהר"ן
בבס' הרשב"א מקשה על אמרו ד' י' חכמים כו' ח"ל אף
דכחונה מדאורייתא וכלא חוקה ג"כ י"ש להאמיט מטיק
הדין דמוחזק וטוען ברי וז"ל דש"ה דרוב בנ"א אין בקיין
בפ"פ

מאי הוי ליסומי' במינו דפרעתי וג'ל דהר'ן סבר כסברת
 סה' צב' (דף ה' ע"ב) ד'ס כי יכי כו' דדוקא כסלואה
 דסיב לו ואתרמי לו וזוי פורע בחו' כי יכי דלא לערדן
 מבא' גבי כסר דא'ל עדיין חיוב דשמא ימות בחו' וכן
 כסור שמא יפול הכי' בחו' גס אביי ורבה מודו דאיו
 פורע בחו' יעו'ס וא'כ ה'ל איו חיוב כסור דשמא תמות
 ויורסה לכ'ע איו פורע בחו' . והנה בדברי הר'ן ג'ל
 להל' הר'ף מקובות המפרשים דהר'ף פסק בשמואל דאוקי
 מתניתין דוקא במקום שאין כותבין אבל במקום שכותבין
 איו גובה בלא כחובה וקשה דב'מ דף י"ח ע"ב מוכח דר'
 יוחנן ואביי פליגי על שמואל והלכה כר' יוחנן לגבי שמואל
 ומה גס אביי . דהו' בתרא סבר כן ועוד דהר'ף הביא ג'ס
 דברי ר' יוחנן לפסק הלכה . וג'ל דהר'ף סבר דשמואל ור'
 יוחנן לא פליגי דבמקום שכותבין ריעא טעמא דידים דרגלים
 לדבר שנקרע הכחובה כפריעתה . ואביי דמוכח ממנו דמפרש
 לדברי ר' יוחנן דמייירי גס במקום שכותבין איו לשיטתיה
 איל . דהנה הנ' מסיק ב'מ דה'ל איו כו' דלא מוכח מהמנה
 דר' ב'ס וקשו בחו' ד'ס איו כו' דלא מוכח מהמנה
 מידי יעו'ס ותיירו דהכרח של אביי הוא מהתן כחובה ואין
 עמסגט אלא במק' שכותבין כחובה עסקין דאין סברא להעמיד
 שכן אירע שכתב לה כעבור הכחובה יעו'ס כמסר'א ומהר'ס
 שדחקו להעמיד סוגית הנמלה לפי' דגמ' נאמרו דברים
 אחרים כז' . אכן עדיין איו ככרח כסור ד'ס לדחוק ולחזק
 דכן אמת דכחובה ואין עמה גט הוא במקום שכותבין כחובה
 אכן גט ואין עמו כחובה מיירי במקום שאין כותבין כחובה
 וכי חלי זה כזה דלמא הא כדאיתא ובה כדאיתא וג'ל
 דכוכח אביי באתה מזרייתא דמס' כחובות ד' ע"ב ע"ב
 איבדה כחובתה כו' אס י"ל עדים ב'ל מאלו כחובתה ר'
 וזהו כדרייתא קאי אמסגט נחארמלה או נהרסה וקשה
 אמאי כחובתה ר' תהא נאמן במינו דפרעתי דכיון דנאמר
 איבדה כחובתה כע"כ מיירי במקום שכותבין כסברת סה'
 דאין להעמיד שכן אירע שכתב לה כעבור הכחובה א'כ אית
 ליה מינו כוז וא'ל כתיבין הר'ן דא'ל לאמר פרעתי דכ'ל
 הו' הא אביי לשיטתיה צב' ד' ה' ע"א עביר אית דפרע
 הו' נמלא לאמר כע"כ דא'ל לעטון פרעתי וא'ל מינו ובפיר
 כדאיתא עדים נטלת ר' וסבר אביי דבאתה כוכח ר'
 יוחנן ור' חייא בר אבא הוא מהברייתא דקנקטו בלשונם
 המסנה דעדיף עפי כוכח ממסנה מהברייתא אכן כונתם
 כפי כוכחם מוז המסנה הוא כוכח מהברייתא כגבר
 יבא ח' למדח וז' הכוכח ולאמר הא כדאיתא ובה כדאיתא
 יוכיח דהין כוכח בעלמו מהברייתא אף דהו' כד'ס ואפילו
 כעזו דר' יוחנן סבר אין אדם פורע חו' כל כוכחם
 איו רק לדין דפסקין דלא כאביי אכן אביי מוקי כונת
 ר' יוחנן כפי שיטתו וא'כ לדין דפסקין חזקה דאדם פורע
 חו' א'כ כוז איו כוכח מהברייתא ד'ל חירוק הר'ן וא'כ
 כוז נמלא דבאתה ר' יוחנן מיירי במקום שאין כותבין
 אכן במקום שכותבין נאמן לאמר פרעתי ובפיר פסק כן
 הר'ף . אמסגט יב' להבין אמרו במסנה אס יס עדים מחזק
 דמינו במקום מנהג מדינה לא אמרינן א'כ הו'ל לשיטתיה
 רבוחא יותר אפילו כשעלמו מודה לא מסימן וג'ל דהמסנה
 במתכוין נקטיה ק' לשיטתיה ענין אחד דהנה כד' כ"ח
 נאמר להעיד ב'לאת בדיעומא נאמן אף קנקן רק הנמ'
 קאמר וזהו ש'ס גדול עמו נמלא כאשר היה נאמר כן
 כשעלמו מודה ס'ל דבס במסנה הכונה דקמן אחד נאמן
 להעיד לואת מגלה כהן דלא כן רק ואס יס עדים שנים
 דלריך עוד גדול עמו . והנה לדעת הרמב"ם בסדר דבאתה
 סני בקמן ח' ג'ל למדח דהנה יס להבין מאמר ר' כן
 כדוקא אף חילוק קליות ראיה דמאי מחזק לן להוכיח על
 ח'ק

בפ"ס בדממשע מר'ג דאמר אסבובו כופרי ומסבובא דאחא
 לקמיס דר'ג ואף דנאמן לאוסרם משום דלוח בקי איו ואני
 מן המיטעט ובזוי דח'ל משא'כ לממון דבלידוק חזקה הנוף
 חזקה ורובא לכ'ע חולין כסר הרוב ולא כדס'ל דלאוסרם
 ח'ל דאיו בקי וכחובתה הפסידה כמבואר בחו' ד'ס א'י
 ח'ל כסברת הר'ס דכחאן איבא רובא דכחולות נשאות אכן
 סה'ס ל'ס כן דכדאיתא חזקה לרובא ג'כ אין חולין אחר
 כרוב כמבואר מהברייתא ד' ע"א ע"א ד'ס כיון שכתבו לרב
 פריך כו' הלא לשמואל נמי דחזקה הנוף מסייע להרוב וכן
 כהבו בח' ובפ'מ ורמב"ן דכתב דלכחולה חו' אלמנה נישאת
 ל'ס חזקה הנוף דסתם כחולה עומדת להנשא תמות דאין
 מקשה לימא דלא כר'נ ח'ל דהתם איבא חזקה הנוף ובהא
 ליבא ותיירין ספני' דחוק וכתבו וק'ל דלרב ודאי לק'מ
 מתניתין דא'ל דבמעב'ד י'ל פרעתי כו' וי'ל דפריך למאן
 דא'ל כרב כחדא ופליג בחדא יעו'ס נעלם ממנו הו'ס' בנא
 בתרא ד' ל'כ ע"ב ד'ס ואמאי שכתבו וא'ת נמלא דנאמן במינו
 כו' וי'ל דאליבא דרב קיימי כו' יעו'ס . ובהא להרחיב הדבור
 בענין דנא . הנה הפוסקים חקרו אס אמרינן מינו במקום
 מנהג מדינה וג'ל ראיה ברורה דלא אמרינן מינו במקום
 מנהג המדינה מהא דמבואר במסכת כחובות ד' ע"ב ע"ב
 זימנין דהפסד ר' כו' פירש אף כשיצא הכפל עדים דכפיה
 לא ניעבר כלל וזהו כוכח דכעולה נשאה מ'מ עדיין חאמר
 דבאתה כחולה נשאה רק חונס קרה דלא עברו מה שא'כ
 דכפני כחולה מעבירין סתימה או לא חאמר כן וקשה הא
 מייין דכאן מיירי דתחפוס שלא בעדים דהכי' נאמנת לאמר
 דאונס קרה משום מינו כמבואר בחוד'ה חתומי דא'כ אמאי
 מהימנא וא'כ עדיין לא ילאנו מחשש דתחפוס שלא בעדים
 ותיאמר דבאתה כחולה נשאה רק דשתימה אלא מהימנא ועברו
 לפניה פחותה . אמסגט הר'ן פ'כ דכחובות מקשה אמאי כי
 איבא עדים דהנה כה מנהג הכחולות נטלת ר' יסימניה
 לבעל במינו דפרעתי ותיירן דמיירי דהודס' הבעל קודם מוחו
 שלא פרע ובגורסה כשחובתהו לאלתר אחר גירושין דכיו
 בחו' יעו'ס אף דקיי'ל בח'מ ס' מ'א סעיף ד' דכעבר
 שגבל מיישיקן לעירעון אפילו בחו' ובאן הא מיירי באבדה
 כסר כחובתה וי'ל דסבר הר'ן כע"כ דמסיק לדינא דכסרעדים
 קיימין ואומרים שהוא בחו' נאמן דלל שערט איבא עידי
 חו' וא'כ ככאן ככחובה הא אכן סהדי שהוא חו' . והא
 דבמלא כחובה לא יחזיר אפילו כעודם תחת בעלה לא לענין
 גובינא מיירי דודאי גובה ככחובה אפילו נפל רק דאין מחזיקין
 לה ככחובה כשא'ל לזה לגבות עכשיו יעו'ס כתיבות .
 והנה מבין דלא חרין הר'ן חירוק סה' דהו'ל מינו במקום
 עדים מוכח בבירור דסבר הר'ן דאמרינן מינו במקום מנהג
 מדינה . וג'ל דהר'ן יפרס הסוגיא דהן אמת כאשר עושנת
 דשתימה אלא מנהג המדינה נאמנת רק דחכמים לא חשבו
 לזה כי זהו מילתא דלא שכיח שאסר חסדון עשנה כוז מה
 דאיו מאי ובידאי לא יקרה כזה וגס לא חסדון לשקר שכן
 קרה כי יראה לעטון דבר שאינו שכיח משא'כ לאמר דקרה
 אינס ולא אהעביר מהג הכחולות שכיח הוא וחשבו לחזק
 זה . עוד ג'ל דאף הר'ן מודה דלא אמרינן מינו במקום
 מנהג מדינה רק כונת הר'ן להקשות דהלא מסנה היא זו
 ויקשה לרב יבואה ב'מ (דף ק') דכבר אפילו במקום מנהג
 נאמן ומסתמא רב יבואה כרבו שמואל סבר דאוקי משנה
 דהסתב במקום שאין כותבין כחובה עיין בחס' יבמות (דף
 י"ח ע"א) הא דרב יבואה דשמואל היא . אמסגט יס להבין
 חירוק הר'ן שכתב דהוי חו' א'כ הנמלה (בדף י"ו ע"ב)
 דקמקשה וליחוס דילמא משקי עדים כו' והמקשה כזה היה
 סבר דמיירי במקום כחובה ואבד הכחובה ח'כ עדיפא
 הו'ל להקשות למ'ד עביר אית דפרע חו' איבא כי איבא עדים

ח"ק ובי ח"ק לא יורה בזה דמאי ג"מ מכיון דמקום זה הוא מנהג סימני הבחולות הוי שפיר רחיה וכל דהנה בד' י"ו ע"כ קאמר הגמ' זמנין דתפסה ר' כו' אהנוסי הוא דלחניסו וכחבו הסו' דדוקא בדבר שיש טורח כנון חביה דהכל יכולה לומר דלחניסו חבל קליוס וש"ד שהם קלים לנעוזה לא יעו"ם וכל דיליאה בדינומא היינו חופה טל הדם ופריעת הראש היינו שערע על כתיפיה וזה דבר טורח כמו העברה חביה טל יין וא"כ בזה דתפסה ר' ואיכא עדים דלא נעבד לפניא כמנהג הבחולות בדינומא ובפריעת ראש נאמנה במינו דלא תפסה כי קרה לאנס וכ"ז הוא בדינומא ובפריעת הראש משא"כ בחילוק קליוס חף כדתפסה מ"מ כדאיכא עדים דלא נתחלק קליוס מחוייבה להחזיר מנה העידפתה ולזה נקט במתכוין חס י"ש עדים חף דבעד קטן ח' לחוד סגי מ"מ חס קרה להיפך כדתפסה ר' ואיכא עדים דלא נחשביר מנהג הבחולות כחובתה דק ק' ולזה לריד ב' עדים דוקא דבכאן הוא להיפך דליכא רובא דרוב גסיס בחולות נשאות וא"כ הוא נגד הרוב חסן קשה דהלא חף בעדים נאמנה במינו דלחניס לזה מפרש ר"י בן דרדקא חף חילוק קליוס רחיה וההנה דקנקא יליאה בדינומא ופריעת ראש לאו דוקא קאמר ומכיון נמי דה"ס חילוק קליוס רחיה במקום הכנוג וכו' כדאיכא עדים ח"נ דלחונס קרה נמלא שפיר קנקט חס י"ש עדים ומחורז בזה שיטה הרמב"ם דקשה חליביה בע"ה סגי ולמה נקט עדים הדרן לקמייתא - ובאמת מל' הגמרא דב"ב משמע דהקושיא לרב לא לשמואל וההבחה דדחוקה הנוף בהרי ברי מוליאין ממון ה"ס לרוב דעדיף חסו רחיה כ"כ דבד' י"ב ע"כ ר"ל דריה ור"י דאמרי ברי עדיף דשמואל הוא ואיך ס"ד דשמואל סבר ברי עדיף הלא שמואל הא קסבר אין הולכין בממון אחר הרוב וא"כ מכש"כ דלא חולין אחר הכרי - ומהא דלא מהני לענין חיסורא ברי ושמא באתחזק ורובא מהני יש לדחות - ולפ"ז י"ל דשמואל הוא ה"ז דנחמין לטעון ס"פ להפסידה כחובתה דקמ"ל דנ"ה דמכיון דאיכא רוב ח"נ יען דאין הולכין בממון אחר הרוב כשיטתו וא"מ ממון מכיון דטוען ברי פ"פ והא דשמואל משום רש"א חכמים חיקנו ולדבריו חף חס הוא מדאורייתא ג"כ נאמן ג"ל הטובה דהר"ן כבד דח"ל דהיגטו רבנן משום חזקה דחיו טורח ח"נ דחס חיהא דמסימן נחלאו כנ"י כהפך נמלא י"ל הסברא להיפך דחס הוי' כחובתה דאורייתא ל"ק מה דנאמן להפסידה מכיון דמדינא נאמן ור"ה דכ"א יערים דמה חכמם לי הלא ההורה הימנו חסן מכיון דהוא תקנ"ה ובדאי הוי רואין לתקן שיהיה קיים בלי ערמומית והאי רש"א קאי על פלוגתא דר"מ ור"י ורש"ב ומוכיח דכחובה דאורייתא יען מאחר דהדין מוסכם דהאומר פ"פ נאמן ואם מדרבנן איך האמינו ויהצטל תקנתא ולז"ה תמה ע"ע חף כחובה מדרבנן דאיך אפשר דחכמים תקנו לבני' כו' והם האמינו שאם אחר פ"פ מלאהי נאמן ח"כ מה הועילו בחקנתא והכל מדברי רש"א ודחי רבא דליכא חש ביעול תק"ח דחזקה חיו טורח ומפסידה וכו' נחא חיד"ה אחר שכתבו ועוד אור"י דלא קי"ל כר"ג דמשמע דחלי זב"ז ולכאורה ענינים נפרדים המה דכי חס כחובתה מדרבנן מוכרח דחוקה ואם דאורייתא לא אמרינן חזקה ח"כ מכש"כ דא"ג דאורייתא וגם חזקה ליכא דוחק לאמר דעל קושיא למה נהנו חירין ר"ה והאי ועוד אור"י מילתא אחריתי דבאמרו חזקה לא קי"ל כותיה והאי והא דאמרינן בהאשה רבה חלעיל קאי לר"ה - והפנ"י תמה דלר"מ כחובה דאורייתא ואש"ה ח"ל חזקה - ולדבריו נחא דשפיר חלי זב"ז דמאחר דר"ה סבר דלא אמרינן חזקה ח"כ דוקא על מה נאמן ב"פ דמה הועילו בחקנתא בע"כ דאורייתא

וזהו שכתבו דמאחר דרבא דהוא בחרא ור"ג דמביא לדבריו (דב' רבא הוי) פסך דכחובה דרבנן ודחה לדבריו רש"א ח"כ משמע דכחובה דרבנן וקשה דנהנו כו' ועוד אור"י דלא קי"ל כר"ג דאשכחנא רב חשי כו' ומחורז קושיא הפנ"י דמוכרח דמאן דל"ל הדין חזקה בע"כ סבר דאורייתא דחל"כ איך יתקנו דנאמן להפסידה וזהו שטע בכוניא ומקובל דנאמן בפ"פ חסן מאן דחיה ליה חזקה חיו מוכרח דיסבור כרבנן דאפשר דאורייתא ונאמן מדינא להפסידה וזהו סברה נכוחה דחזקה - ועיין בישיבות יעקב ח"ע סי' ס"ז ס"ק ז' דהרי שם בעולה היא וכחובה דרבנן יעו"ם ולק"מ דהסו' כתבו חס"כ ומיהו חמא דקפסיק ודחי דבכל ענין ח"ל כחובה יעו"ם ושפיר סמך הרמב"ם מפאה קושיא זו לאמר דכחובה מדרבנן והנה בד' י"ג חיהא בשלמא ר"ה כו' וקשה דהא כר"י לא מצי אומר מאחר דסבר דנמלאה בעולה ח"ל כלום הול"ל בשלמא ר"ה לא אמר במחלסו ולא כלים חסן י"ל דבאמת ליכא בשלמא קנקט - דהא יש להבין אמרו דקמזקים ליה כרבנן הלא עדיין י"ל דבר' ולא כלום הוא דטענתיהו דפירושו היא אומרת מ"ע חני חסדיך כך פועלת ומבקשה ר' חסן באמת הגמ' קי"ל ועיקר טעמו דלא אחר כר"י משום דק"ל מנהג בד' ט"ו ע"כ ומודה ר"י ולמאן מודה וא"ל דקאי חיהא דהנושא ולא מאן בהוליס דסבר ר"ה דחס נאמר דבמ"ע ליכא מינו ח"כ הא דמהימנא לר"ג היינו משום חזקה הנוף וא"כ איך אחר ר"י לר"ג במינו דהתם פליגנא עליך ומנ"ל דר"ג פליג בחרתו דלמא ל"ל מינו בשור שחוט ובמאשרתני נאנחתי היינו משום חזקה כל' בחרא ואף דהגמ' ל"ס האי לר"י י"ל דר"ה סבר וא"כ איכא קאי בע"כ דבמנה ולא כלים פליגי ומטעם מינו קאי ושפיר אחר ומודה ומוה הוכיח ר"ה דבמנה ולא כלום טענתיהו ועפ"ז מחורז קושיא הפנ"י על אמרו בשלמא לר"ה היינו דקחני חרתי הלא ממחנין דמ"ע לחוד שמעינן דחתי יעו"ם חסן דבאמת חף דסבר דמהנינן כרבנן חיהא מ"מ הא י"ל דמיידי בטוען מ"ע חני חסדיך ומבקשה ר' וא"כ טענתיהו בד' וק' חף דלפ"ז יוקשה מאי ומודה כנ"ל מ"מ מכיון דאין מפורש רק מכה קושיא לכן כבד בפירוש מקה טעות דלגמרי משמע להורות דל"ל כלום חסן נחבונן מאין הכרית ר"ה לפרש מכה האי ומודה נמלא דמהנינן חיהא כר"ג ג"כ דמודה בזה מכיון דברי וברי ורישא בהודאה ר"ג לר"י וסיפא ר"י לר"ג ול"ל דר"ה סבר דמאחר דפליגי ר"ג בברי ושמא ח"כ בכאן הול"ל למיפלג ג"כ מכיון דרוב בחולות נשאות כברי ושמא דמי ואח"ל דכר"ג חתי ומודה בע"כ קאי חיהא דמ"ע וטענתיהו בק' ולא כלום ומטעם מינו ושפיר הוכיח ר"ה דבריו חסן לפ"ז דמחזקת לרוב גמור דסברה דכברי ושמא דמי מפאה זה ח"כ יקשה ניוזל אבשריה בע"כ ל"ל דסבר כשמואל דאין הולכין בממון אחר הרוב ולפ"ז פשיטא דמדינא נאמן דפ"פ ולהפסידה לר"ה ולדקו דברי הסו' לשיטת ס"ס דילן חסן הירושלמי קגרה בר"ה דטענתיהו בד' וק' ולא כש"ס דילן ח"כ לא מטעם מינו קאי ויקשה איכא קאי ול"ל דר"ג מודה בזה ור"י קאי חמשה דילן דברייה ר"ג לר"י ובסיפא ר"י לר"ג ול"ל דברי ושמא הוא דקחשיב וחיו רוב דהבשלת בחולה קלא חיהא דח"כ ליכא עדים מאי הוי ולפ"ז בע"כ ל"ל דחולין בחר רובא סבר ר"ה ומאחר דחולין בחר רובא ח"כ ח"ג בפ"פ ושפיר פירש הירושלמי בר"ה כשיטתו - הדין לקמייתא וא"ל להרא"ש מאי מקשה ר"י לר"ל חלל לדידך כו' וכפ"י הסו' דהכל איכא ג"כ חזקה דאין בעדים חוסמין דלהרא"ש חל"ל כן ל"ק דהסו' לשיטתיהו דנגדק המוכר וליכא חזקה דרבא חסן להרא"ש דלא נבדק ח"כ חזקה דרבא בחזקה דהסו' ולפ"ז לק"מ קושיא הנוב"י על הרא"ש ועל

כלל שהיה קטן בהנעתו לשנים דל"כ מאי ערערו היורשים
הא בחזקה לבד יכולים להוציא מהם וא"ל דנפקו שיבזר
הדבר דל"ש על ערעור וגם כדנוסף חזקה דעדים פשיטא
דל"ל לבזר ובס"ד י"ד סי' ה' מבוזר דבזר ע"י טורח
ח"ל וזהו טורח לבדקי לחמ"מ ונ"ל ראה לרביהם מד'
קנ"ו בודקין לקדושין כ"י וק"ל דלמח"מ מירי כשקבל אביה
קדושין בניהוה קטנה ע"כ לריכה בדיקה לגירושין ובודאי
ל"ל דגמ' ר"ל דבולגרושין יהיה דבר חדש דל"ל היינו
ולקדושין וחדתי למ"ל וניחא בזה הא ולחליה לאפוקי דר"י
וא"ל כהוס' דמשמע לן דמירי ב"ן בל"ס ב"ן בל"ס כמו
לקדושין ויהיה נוחא בזה חוס' ולקדושין דהניב' בחו"מ
סימן ד' תמה עליהם דמאי קאמרי התוס' וא"ל לא תשכחי
סימן יעו"ש אכן דבאמה הבדיקה חינו לאשה רק לאיש
וחושבין שפיר שמח הבטל הראשון עדיין קטן אמרו בחליה
לאפוקי מדר"י הוא לאשמשין דבר חדש אך לבאורה מה
חידוש בגירושין יבס בן ט' ח"ו דמשמענו דכניגול ואין
מואלין סי' נטן גט וא"ח שמח טעה בזה הגט הביא סי'
ולא כשהגיע לכלל שנותיו וא"כ אפשר דלא ב"א עדיין אחר
שהביא סי' והלטרך גט וחליה דביאה קטן אין פוסק
דחליין בזה חזקה דהשחא ודרבא ח"ל להוציא מחזקה
זקוקה וזה ח"ל מקדושין דבס לא הוחזקה בחוס' קדושין
פ"ט וכן מוכח מגמ' קדושין ע"ט גבי מקום דכין דלויכא
חזקה דהשחא הסייה וחזקה טומאה מחזקין לודאי ואף
בר"ה ונפרוק הוזהר עיין ברס"י וא"כ גם להוציא ממון
ח"ל כיון דנחשב לודאי ומה ראה נגד הנוב"י סר"ל דאין
ראה מחוס' ב"ב ד"ה ולקדושין דרק בקדושין הקילו דליכא
חזקה דמכאן מוכח דסומכין על החזקה דהשחא וחזקה
הנוף גם להוציא מחזקה ובלא"ה ג"כ חזין דמחזקין בקדושין
לחזקת שחא נשדו ולהלכיה גט ובאן צממין ח"ל דהלקוחות
מיחזקין מ"מ חלו היינו בודקין ואין מולאין היינו מולאין ח"ל
מחזקת ח"ל שגברו חזין דיותר חושבין בקדושין ח"ל
מלהחזיק בחזקה המוחזק וכיון דבחזקה דרבא ודשחא ח"ל
עוד בקדושין מכנ"ל דמולאין ח"ל מחזקת המוחזק הבנא לדינא
דלחזקת חזקה ח"ל לבד סג' ולהר"א"ש בירור חזקה דהשחא
ומהרמב"ן אין הכרח שיהיו חזקה וקיימים הנוב"י כבד סר וכו'
קבץ בש"ע ובפרט בעובדא דנא שטעדים היו בני י"חולא
נבדקו דעמ"כ ומזיק מחזקו דרבנן ובדרבנן סמכין לחזקה
דרבא וח"ל בדיקה בל"ח סימן ג"ה ואף דלהר"ף חליה
קטנה דרבנן ולריכה בדיקה יעוין בהשוצה הגרע"א סימן ז'
אולם אין זה ראה כ"י ואף דלא החליט הדבר במקום חיסור
חבל מסיקא לא נסיק ויש לסמוך על דינא דח"מ סימן
ל"ה ואף דנאמר דגם בדרבנן בדיקה צ"י מ"מ אפשר דגם
קטן נאמן כמ"ש בפרשה בל"ע סי' י"ז דנאמרו התיניקה
מה פלוני נאמנים בלא מסל"ה וא"כ אפשר דגם ע"ז נאמן
קטן כחשא ואפשר דגם ע"ע כשאינו נוגע ומכנ"כ כשהגדילו
ואמרו שהיה להם סי' אז וא"ל דנוגעים הם דלעצמם להחזיר
שכר חסימתן ז"ל דכין שיאמרו שהיו קטנים ח"ל להחזיר
לקוחהם בקטניהם ורמ"א בח"מ סימן רל"ה סעיף ט"ו מירי
ס"ל סי' רק פחות מכ' חבל קידם שהביא סימן ח"ל להחזיר
המשוע (והס"מ ב"ב קנ"ד ב"ה ח"ל ח"ל וכוין דגדול
בשנים כ"י דלע"ג דאין במכירה כלום מ"מ צ"י ל"אומי
הני וז"י טעה דמכנה שנינו ח' בן ט' וח' בן כ' בלא
הביא ב"ס ח' לזאח ג"ל בזור דהאשה מותרת להנשא לכל
גבר בר מבנה והסנימו ע"ז רבנים מוכהקים ולחוס גס כן
לכבוד הגאב"ד דלע"ז המחנה ח"ל ימים עד שנתפסה
דעוה נטוב ונתן גט מחדש ובשנים גדול ס' ואז הסכים גם כן
בנאב"ד דלע"ז ונשאלה לבטל מלע"ז :

(נו) במחבר בענין הקדים כ"י מאור מאור יוסר
האדם

ועל הה"י י"ל דאם נימא דלא נבדק בהנעתו לגדלותו
ואיכא ב' חזקות דרבא ודנעשה נגדול (דלהו' סובר גם
ר"י חזקה זו רק דר"ל חידוש חזקה זו עדיפא מחזקה
דשחא וע"י בלבד יש לסמוך) אין לזכר עוד לבדוק ח"ל
כשחשפרי כמבואר בח"מ ל"ה למה זקנו ח"ל עוד בדיקה
וביחודי הגר"א דאף דאין הסי' רק ההשחא רק משום
דרוב פשיטא ההשחא קודם ח"ל לבדקי דסמכין על
החזקה דמניע לבנים הניע לסי' ועל הרוב דהשחא ח"ל
קודם ובחידושי הגר"ע ביו"ד סימן ח' דבחדתי חזקה ח"ל
בזרור וא"כ מה ערערו היורשים וגם השוצה כ"ע ח"ל
למלו וגם לבין הגמ' וערערו היורשים לאמר קטן ה' משמע
דה"ל הוכחה שפסו ל' הבזרור לא לאמר במא קטן ה' ו'
ובלא ריעוחא מאין ב"א להם הערעור ונ"ל שהתוס' כיונו
לזה ס' ב"ה ח"ל כ"י (ור"ל ורס"א דחקו מאור ודברי
רס"א אין ביאור דלעצמם לא נמלא כלל חלו הדברים
בהתוס' חס לא שנים בדברי התוס' ע' בדבריו ב"ה צ"י
רס"ס) ויהיה פירוש דבריהם דיבא היורשים שהיה קטן
פירוש שבדקי אותן בהנעתו לגדלות כמ"ס לעיל ואם לא
ימלא עדים (כמ"ס הנוב"י) ח"כ מאי מערערים היורשים
עוד י"ל קושיא הנוב"י דהא שסקו מקודם וח"ל למה י"ל
שהוא קטן כיון שהגיע לכלל שנים וביאר הנוב"י דבריהם
דלטרך חזקה דרבא עם חזקה דעדים והוכחה הה' לחרך
שמירי בדדקי מקודם היינו לפי סוגיה הנמ' קידם דלפ"ד
דר"י לר"ל וק"ל דחמאי לא הוכיח ר"ל לר"י ולדודך מי
ניחא האיכא חזקה דעדים וגם לא ה' ניחא (דל"ל זה אשר
אין מחלוקת ר"י ור"ל בזה) ל"ס ר"י חזקה דעדים חבל
כדמסיק דויכוח ר"י ור"ל חס נימא חזקה דעדים אין הוחזקין
ח"כ אפשר דל"ל ל"ס ר"י חזקה דעדים לענין בדיקה סי'
ור"ל הוא דמידע לו זה וא"כ לא נאמר רק חזקה דרבא
דהוי כחזקה דהשחא וכ"ז להבנה הנוב"י בהתוס' ולע"ג
הנוב"י דהנה הנוב"י מקשה על התוס' דהא לא חמירין
חזקה רק להחזיר יעו"ש אכן השגס דלא להקל כיון דליכא
לבדקי ולבדקה למה נסמוך על החזקה וא"כ הא שחא וח"ל
לבדקי נוכל לסמוך על החזקה ח"ל להוציא ממון ומיושב
נמי מה שכתבו שאנו סומכין על העדים שבדקי אהו
דכין דהם היו יכולים לבזר בודאי הם עשו כדין ובדקי
אחר ח"ל דל"י מהבדיקה דמקודם ואפשר דהכרחי דאם
נימא דחזקה לא מהני להוציא ממון לא היינו מסתפקים
והיינו סומכין על העדים שבדקים דלפ"ל העדים בעצמם
ח"כ שהיה קטן וכו"נ בכחוצות י"ט חשולא לא ההמי ואף
חס היו עדים שבדקים צעם שהגיע לשנותיו ולא הו"ל סי'
בכ"ז היינו סומכין על עידי מכירה שכתבו הבט דבודאי
רלוהו שהוא גדול רק כין כדעבד ר"י סומכין על החזקה
בזה אפשר דהקילו העדים ולא בדיקים ובזה נחלק ר"י ור"ל
חס נחשב לבזרור גמור או רק לחזקה ולזה הוכחה לחרך
בבדק ולא נמלא סי' ואם ה' בחיים והיינו מולאים בו
עה' סי' היינו סומכין על חזקה דעדים ודשחא שהיה
גדול ג"כ צעם המכירה משום דלע"מ חנו דנין ואנו סומכין
עליהם ג"כ ואין הכרח לאמר לדברי הה' שמה מיד כמו
שכתב הרס"א שהביא דברי הרמב"ן על הה' וא"כ אפשר
דגם הרמב"ן מודה דסמכין על חזקה דרבא עם חזקה
דהשחא רק דסובר ג"כ כהה' שבדק מקודם וח"ל סי'
ובזה מחולק עם הה' דסובר כיון שבדק מקודם ח"ל חזקה
דהשחא דאך נימא כמו ש"ל עתה כן מחזקין מקודם דהא
איכא עדים דח"ל אז ע"כ אמר שמה מיד והה' סביר דהוי
חזקה כיון ש"ל סעד מהעדים וע"ז אין דנין וכוין
שביארנו להחזיק בחזקה דרבא לבד מולאין ממון רק
דאפשר לבזר מזכרין סוב ח"ל ר"ל לחרך דליכא עדים

וגל הכונה דבססוק נאמר וענית ואמרת ארמי אובד חזי ופירש"י בהרמח קול והענין הוא כך דאסור להגביה קולו בהפילו יען דהמונן כי הסי"ח אינו שומע לבקשתו כ"ח עסק יעקב לא כן הלא הוא הבוהן לבבות וכן מה"ט אסור לעמוד במקום גבוה ויהפיל כי המונן ללא ישמע ה' כ"ח כאשר יגביה עלמו סמוך למרום * ולפי"ז העומד במקום עמוק יוכל להפיל חף בקול דל"ל כנ"ל דהרי מגלה דעתו כי שומע הסי"ח חף כאשר ממשמקים קראתיך וה"ה להיפך כמשפלה בלתי מותר להפיל חף בעומד במקום גבוה ולפי"ז דוד ממשמקים קראתיך ח"כ מוכרת שאינו מקטני אמנה ח"כ אז שמע קולי ביכולתי חף להשמיע קול * והנה אמרו אובד חזי הלא לא פעל כלום חכן פירושו שבקש לאבד וא"כ מגלה בדעתו כי הסי"ח יודע מה שבלב ח"כ חין השם חף כשענית ואמרת בהרמח קול והנה אסור לעמוד בשוק כי נאמר חמוקי ירכיך כמבואר במ"ק (דף ט"ז ע"ה) פ"א גזר רבי שלא יטנו להלמידים בשוק * ולפי"ז יען כי כאשר חקדים לך דבר מה בקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו וא"כ מנלן בע"כ חזי אומר לך כי הסי"ח יודע מחשבה שבלב וידע כי כוונתו של לבן היה שבקש לעקור הכל וא"כ לא ולמד חף לא בשוק ולמוד הורה כי חין השם לשטות כי הסי"ח ח"י מה בסתר כי הלא חגיד לך הכרוס בשפה אמה דיועד המהשבה וא"כ למד חף בשוק :

(כ"ח) **במג"א** ס"ק ז' ועוד דלדבריו ק"ס מדאורייתא זמנה כה"י וכל הלילה כו' ועי' בשג"א (סי' י"ב) בדעה לדברי המג"א יען כיון דשל יוס' חין זמנה בלילה וכל לילה חין זמנה ביום הויא מ"ע שהזמ"ג * ולעד"כ בדברי המג"א דאינו מ"ע שהזמ"ג כיון דחיוב קבלת מלכות שמים הוא כל היום וכל הלילה וא"ל זמן קבוע חף דהמה מלכות נפרדות אינו הזמ"ג ורמ"א מתפילה שכתב המג"א היא ראיה נכונה דא"ל כשברח המג"א בהפילה דבשפלה הכונה טפ"י דברי הרמב"ם דכוא מ"ע מה"ח וא"ל זמן קבוע וכו' דעיקר הפילה ח"ל זמן וחיובות מד"ע ע"כ חף דחול' קבעו זמן הקטן ב"כ לנשים כיון דעיקר מה"ח וגם רחמי ניהו זהו טעם נכון מצדו לא חל דברי המחבר דליתו כהב ב"י (סי' ק"ו) ומפרש טעמא בנמ' משום דתפילה רחמי ניהו ופירש"י וחייבים בהפילה דתפילה רחמי ניהו ומדרבנן והיקנה חף לנשים ולחנך קנים הרי דדעת הב"י כהפוסקים דפליגי על הרמב"ם דתפילה עיקרה ג"כ מדרבנן ואע"כ כהב בש"ע חייבים מפני שהיא מ"ע שלא הזמ"ג וכן כהב שם הט"ז בש"ק ב' אע"פ שמים דרבנן כהבו החס' שז"ך לאמר עליה שלא הזמ"ג * וא"כ קשה מפני מה הוא חזי זמ"ג כיון דעיקרה מדרבנן ובקביעות זמן וא"ל כיון ד"ל חסלומוין הלא החסלומוין אינו כ"א דוקא להפילה הסמיכה בלבד כמבואר בס' ק"ח סעיף ד' צע"כ הטעם משום דתפילה סמיכה ומנחה זמנה כל היום ושל ערבית זמנה כל הלילה נמצא זמן כל התפילות טהנין בין ביום בין בלילה ומלטרפין ביחד לעשות מ"ע שאין הזמ"ג * חכן זה היה נראה במלוא דאורייתא כגון ק"ס כיון דהוי אינו זמ"ג חייבוה גס נשים משא"כ תפילה כיון דהוא רק הק"ח וממין דאינו מ"ע שהזמ"ג ממש כ"א בלידוק כל התפילות הו"ל לפסוק נשים מזה לזאת הוסיפו בטעם רחמי ניהו ע"כ כיון דעיקר הוא מ"ע שאינו הזמ"ג לזאת חיקנו ג"כ לנשים כיון דרחמי ניהו נמצא שפיר הקשה המג"א דברי הב"י אהרדי כי מסבירה האמור ב"י ובש"ע יקשה לדבריו שב"מ והמג"א בס' ק"ו ס"ק ב' דכהב כ"כ הרמב"ם כו' אינו הכונה דהב"י וש"ט בב"י גס כן דברו אינו דמפורש נאמר ב"י מדרבנן הוא רק זה הוא לבין הרמב"ם והוא סבירה ל' מואורייתא ממש ולהתחבר דסבר דהוא

האדם מבלי להשגחה ויחבון כי נתון ביד ה' ולילו שמינת השם יחברך לו בכל עתוה ורנעיו לא יתקיים חף רגעים וא"י יתגלה ועיין במס' עירובין דף י"ג סל המשפיל כו' כל המחזיר כו' וכל הדוחק כו' לכאורה כל הני ב' חלוקות דנקטו הם קיימים לענין אחד וכפול הוא וג"ל דבפרק כתיב בירמיה ט' כה אחר ה' אל יתהלל חכם בחכמתו ואל יתהלל הגבור בגבורתו אל יתהלל עשיר בעשרו יען כי עת הולדו אומרים טפה זו מה תהא עליה חכם טפס עשיר פני ח"כ במה יתפאר בדבר שאינו כוחו ועולם ידו רק מה' כי אם בזה יתהלל המתהלל השכל יודע אותי כי אלו דיק ורשע לא קאמר דזו רק בידו של אדם הכל בידי שמים חין מיראת שמים נמצא שפיר הוי הילול ותפארה ואל זה ח"כ בתהלים מ"ה יפית פירש חס ח"ה אהה להשפחה ולהתפאר עבור יופי שלך צמחוך חברים נאים דע כי חין לך ההפארות מזה כי אינו משלך רק מבני אדם נמצא זה עבור כי אביו ואמו היו נאין ביותר והאב מנחיל לבנו בנטי כו' וכן מבואר דהאב מזריע הלבון שממנו עצמות וגידין ולפרטים ומות שבראש ולבון שבעינים אלו מורעה אידם שממנו עור ובשר ודם ושערות ושחור שבעינים וא"כ מהו זה ההתפארות ושמא התפאר על כי הולך חן בשפחוהך בנוסס ה' ס"ב לך ג"כ חין במה להתפאר כי נמצא זה מפאה שכל כן ברכך אלהים לעולם כי הקב"ה נותן בו רוח וגשמה כו' ודבור פה נמצא הסי"ח חנך במנהגו זו חכן חנור חרצף על ירך להלחם מלחמה מלוא להתקומם מול היל"ה גבור כחמס חזיוה גבור הכובש ילדו זהו הודך והדרך בזה יש לך שפיר להתפאר כי זהו מגבורתך ובגוד ג' דברים שחשב הכתוב חס גבור עשיר אחר גס כן נאן כל המשפיל עלמו יען כי חס ח"ל במה להשגחה בחכמתו הקב"ה מגביהו וכל המגביה עלמו להשגחה בחכמתו הקב"ה משפילו כי מתפאר בדבר שאינו שלו * כל המחזר על הגדולה יען כי גבור הוא ונאה לו להיות גדול הגדולה בורחת ממנו כנ"ל כל הדוחק אה הטעה מחייגע להעשיר טעה דוחקו יען כי זהו אינו בידיו של האדם כ"א בידו של הקב"ה ולא יעיל חריתו והשחלוחו :

ובאמת אמרו רז"ל במס' עירובין דמות לאדם שלא נברא יותר מנברא * ועכ"כ נברא יפספס צמטיו ראיה הכונה דהנה ק"ל זכין לאדם שלא צפניו ואין חזין לאדם אלא צפניו והנה חף דזכות הוא מ"מ כדנדע ח"כ אותו האדם ואמר נא צענא להדין זכותו חין מזכין לו בע"כ * ולכאורה למ"ד דמות שלא נברא יותר מנברא ח"כ קשה חף טעה הסי"ח כן לחוב לאדם שלא מדעתו ו"ל עפ"י האמור דכל הנבראים נדעתן נבראו וא"כ מקודם שאל ישאלו לכל הנבראים חס לבראותם חס לאו והסכימו להיות נבראו ולזה נאמר על ההרים הגדולים למה חרצון הרים גבוהים שבעלי מומים כמה עבור גדלותן ולכאורה שלא וכי יש דעת במו חכן לפי האמור דשאלם חס לבראם גדולים והסכימו ע"ז וא"כ חפלו בנאה ובאין לזאת בעלי מומין המה ומאחר דנן ח"ל להאדם שיש התגלות כאשר לא יזכה מעביו קטרג על מה שגברא יען כי בדעתו נברא חכן למ"ד דמות לו שגברא יותר משל נברא ח"כ י"ל דנברא ח"א מדעתו עבור כי זכות הוא לו חכן לפי זה י"ל התגלות על חסלו לאמר לא צענא בהדין זכותו ולא הו"ל לבראני ולפי"ז נאמו וגמרו נות לו לאדם שלא נברא יותר מנברא ולפי זה עכ"כ נברא ח"ל שיש התגלות יען כי בדעתו נברא כ"א לפספס צמטיו :

(נו) **במהר** סעיף ח' הוצר ש"ן ברכו כו' כהב בס"ח האמור בלתי בזה"ת וברכו גזל המלכות יעו"ט * בהגדה נאמר לא ולמד מה בקש לבן הארמי כו'

זהו מדרבנן כשיטת רוב הפוסקים בע"כ פירושו כ"ל -
ואם אמנם כי שני נביאים מהנבאים בשגנון ח' כי גם
הפסוק כחצ נ"כ בן ממש כל השנ"א מ"מ ל"ל מוכח
מהל"ה בפ"ג דברכות נ"כ בן סכסך דזכירה יל"מ חינו
הזמ"ג למחן דמחייב להזכיר בלילות ולא כשנ"א ולפי"ו נ"ל
דלדק המג"א בקושיהו - חכן לעד"ג לדרך דכן הוא הדברים
דק"ש הוא מ"ע שליט זמ"ג והגמ' דברכות ד' כ' ע"כ
דקמקשה ק"ש פשיטא מ"ע שהזמ"ג נ"ל דכונה הגמ' כך
הוא יען דזהו דוקא לרבנן ולר"ג דדרשו בשבכך כ"ז שבנ"א
שוכנין ח"כ ובקומך נ"כ בן וכל היום כשר לק"ש חכן לר"א
דלומר דק"ש בערבית עד סוף השמורה הראשונה דכן
דריש בשבכך נשעה שבנ"א הולכים לשכב זה קודם וזה
מאחר והיינו בהחלתה שכיבה וה"ה דבקומך ח"כ לדידה
הויא הזמ"ג וכדלמחר במשנה נשים פטורות מק"ש אח"כ
כר"א ח"כ אליבא קשה פשיטא וח"ל דרנונו לסתום כר"א
ח"כ ח"ן ענין להשמיטנו בפסור נשים והו"ל לסתום דין
בפ"ע דק"ש דערבים כל הלילה זמנה ודשחרית כל היום
וממילא נדע דנשים פטורות כמו מכל מ"ע שהזמ"ג - וזוה
ניחא לי דברי הב"י שם אוהל מועד שכתב דעבד ואשה
חייבים הם בקבלת היחוד דהיינו פסוק ראשון והסוף רמ"י
עם שבכמל"ו וקשה הא חכן קי"ל דק"ש מדאורייתא חינו
חלל פסוק ראשון וח"כ מאי פטירות הנשים יותר מהאנשים
מטעם שהיא מ"ע שהזמ"ג הרי מה שהאנשים חייבים גם
הנשים חייבות וכבר הרגיש בזה הדברי תמוזות בפ"ג מברכות
אות ל"ב - אמנם לדברינו נהבאר בטוב כי בעל אוהל מועד
סבר דהגמ' דקמסר להו לנשים הוא אליבא דר"א דדריש
בשבכך החלתה זמן שכיבה לא בן לדין דפסקין כר"ג
וכרבנן פטיר נשים חייבות וכוונה בעל אוהל מועד כי חייבות
בקבלת היחוד מדאורייתא וכמו אנשים דג"כ סגי להו בקריאת
פסוק ראשון וזוה ניחא לי דברי הרמב"ם שפסק דק"ש דערבים
מלוכה משעת נה"כ עד חלות וכן פסק הרמב"ם בן וכתב
הב"י בס' רל"ה דהם מפרשים הא דליפסק הל' כר"ג
היינו לאפוקי מדר"א דלמחר עד השמורה הראשונה חל
במאי דלמרי רבנן עד חלות כרי להרחיק האדם מן העבירה
הל' כותיהו דיחיד ורבים הל' כרבים יעו"ג והמיה ח"כ
למה הולך ר"י למר שמואל למפסק הל' כר"ג היינו דלא
כר"א פשיטא יחיד ורבים הל' כרבים והל' כרבנן ור"ג לגבי
דר"א אמנם לדברינו ניחא יען דחשש שמואל פן יטעה
אדם לפרש דהא דסתים לנו רבי דנשים פטורות מק"ש הוא
משום דהל' כר"א והו"ל מ"ע שהזמ"ג וח"כ מכיון דר' סתים
לנו בן הוה מחלוקת ואח"כ סתם והל' כסתם לזה בא ר"י
למר שמואל ולמחר דלא בן כ"א באמת הל' כר"ג והא
דסתים לן דנשים פטורות מק"ש יען כי זוה הכל מודים
חף דהוא חינו הזמ"ג פטורות משום דליוקא לה"ה בפרשה
ראשונה ושניה ושנתם לבניך הוא ח"ה והדר ודברת גם
בשבכך צדיהן כו' ובשבכך ובקומך וכן צ"ס שניה ולמחרתם
אוחס את צינכם לדבר גם בשבכך צדיהן כו' ובשבכך
ובקומך מה ח"ה חף דהוא מ"ע שלא הזמ"ג פטורות חף
צק"ש פטורות - וזוה ניחא לי מאי דלמחר במס' קדושין
ד' ל"ד ע"א מ"ע שהזמ"ג נשים פטורות מנגל גמר מחפילין
כו' אח"כ לא אמר גמר מק"ש דהוא נלמד בקרא קודם
הפילין ועוד למאי חילעריך הקישה דחפילין דידעין מהיקש
דק"ש והגמ' עבד לריבויא נבי רח"ה וחפילין יעו"ג ביהוד"ה
וחי חכן לדברינו ניחא דבאמת היא מ"ע שליט הזמ"ג
ואקשינהו ק"ש לה"ה למפטרניהו לנשים :

ביוזר אור כלומר חדשהא דלימא יוזר ח"ר וסיים צמ"ע
כשחמר מ"ע נזכר וסיים אשר בדברו מעריב ערבים -
והנה נראה בעליל דרש"י קאי על פתח צ"ח וסיים צמ"ע
דסיפא דערבים ותמוז דלמחי לא פירש בן על הרישא
והל"ה הקשה ג"כ בן והנה מה שהירך דכחן יש לטעות
דפירושו שחמר ממש יוזר ח"ר וסיים צמ"ע היינו סוף הכרעה
סיים צמ"ע משא"כ מקודם ח"ן לטעות בפתח צמ"ע ממש
וסיים צ"ח היינו הכרעה בנחמיה דח"כ הול"ל וסיים
יוזר המאורות שהרי הסיום חינו י"א רק יוזר המאורות
יעו"ג שסאריך דבריו ח"ן מוזן דח"כ גם ככחן ח"ן למשעה
דהול"ל וסיים בהמעריב ערבים דכן הוא הסיום המעריב
ערבים בה"א משא"כ בראש הכרעה לומר אשר בדברו
מעריב ערבים בלא ה"א ואפס"כ בא רש"י לפרש דלא נטעה
למחר דלא דק בל' זו היא שיבה זו היא ביאה ח"כ הו"ל
לרש"י לפרש מקודם דלא נטעה לפרש דלא דק בל' ונקט
יוזר ח"ר והכונה יוזר המאורות - ונ"ל לדרך כונה רש"י
דזהו צודדי נ"ל כדברי הל"ה דרש"י סבר דדוקא בלמחי
החילת הכרעה היה בקלקול שחמר ממש מעריב ערבים
לא י"א דזה הדבר אמת חף שכתב הרשב"א הובא צ"ח
יוסף דלא כ"כ רש"י חלל באשגיה לישנא ומשום דנקט כשא
דשכח דוקא בחדשהא פירש נבי הא בחדשהא ולאו דיקא
דכל עלמנו ח"ן ח"ה לריבים להעמידה דוקא בחדשהא חלל
משום דברנת השירות כיון שהיא קל"ה כ"כ חלו פתח
בדהדיא בחדשהא הוי כולה ברכה בחדשהא דפתיחה ופתיחה
באין כ"א חלל ברכת המאורות שהיא מטבע ארוך חשפ"י
שפתח ואמר בדהדיא המעריב ערבים אח"כ לריבה היא
לחתימה ויש בחתימה ענין לחקן כי חולין צהר חתימה
עכ"ל יעו"ג דדבר קשיא הנ"ל מה בלא ל"ן רש"י על
בבא דרישא כ"ל דלא כדברי הרשב"א רק לנטות ממש מדבריו
דרש"י סבר דלכך ל"ה הגמ' וסיים המעריב ערבים ולא
נקט המעריב ערבים יען דהכונה כשחמר מלך העולם טעה
וסיים אשר בדברו מעריב ערבים האל חו"ל להשמיטנו
רבותא יותר חף חס אמר בפתיחה יוזר ח"ר מ"מ כיון
דנחמיה אמר מ"ע י"א לזה סבר רש"י לדרך דהגמ' נקטיה
בכה"ג יען דבסיפא דנקט פתח צ"ח ח"ר דשם הפירוש
דוקא בכה"ג שפתח חדשהא דלימא יוזר ח"ר ואמר מלך
העולם נזכר וסיים אשר בדברו מעריב ערבים דלא י"א
משא"כ כשחמר בפתיחה יוזר ח"ר ממש אז חף שסיים מעריב
ערבים לא י"א ע"כ חלל דנקט צסיפא וסיים במעריב
ערבים נקט ג"כ ככחן במעריב ערבים וה"ה כשחמר יוזר
ח"ר ממש רק ה"ס בחתימה המעריב ערבים לא י"א ונקטיה
רישא חלל סיסא וזהו כונה רש"י מדויק הדק היטב פתח
צ"ח ח"ר זהו ל"ן רש"י על הרישא ממש שחריה פתח צ"ח
ח"ר כלומר חדשהא דלימא יוזר ח"ר דחל"כ רק פירושו
פתח צ"ח ח"ר ממש הול"ל וסיים בהמעריב ערבים ואם
חקשה שחמר מאי דנקט בזהא לישנא ינקוט רבותא
יותר לזה סיים רש"י והסמך לזה סוף מאמר סיפא וסיים
צמ"ע דשם מוכרח הפירוש דכשחמר מלך העולם נזכר ואמר
וסיים אשר בדברו מ"ע לזה נקטיה צרישא ג"כ בן .

(ס) **ברמ"א** סעיף א' וי"א אהבה רבה - במס' ברכות
ד' י"א ע"ב ח"הא וחידך מאי היא ח"ר
למר שמואל אהבה רבה וכן אורי ליה ר"א לר"א בן פדת
צריה אהבה רבה הנ"ה ח"ן אומרים אהבה עולם חלל
אהבה רבה ורבנן אמרי אהבה עולם וכן הוא לומר אהבה
עולם אהבתיך ע"כ משכחך חסד ולפי"ו היה נראה לפסוק
כשמואל ור"א דמסייע להו הצרייתא חמנס הריף ור"א
גרסי אהבה רבה ורבנן אמרי אהבה עולם הנ"ה ח"ן אומרים
אהבה רבה חלל אהבה עולם וכן הוא לומר ואהבת עולם
אהבתיך

(נ"ט) **במהבר** סעיף ב' חס טעה ואמר אשר בדברו
מעריב ערבים כו' בברכות ד' י"ב
ע"א ח"ה שחריה פתח צ"ח וסיים צמ"ע כו' ופירש"י פתח

ההבדל ח"כ שפיר סימנו וק"ל ברצון חתום הגאונים
הכריזו ובתריכו גררי כן באשכנז ובגלגל לאמר בשחרית
הכרעה זו מניין לכו דוכו דלא כמאן דעד כהן ל"פ חלל
או בשחרית וערבית אהבת עולם או בשניכם אהבה רבה
חבל לחלק ולאמר כיום פה ובליה פה מנלן ונ"ל דלויכו
גרסי בגורסת הרא"ש והנה קשה על אמרו וכן הוא חומר
כו' ע"כ משכחין חסד דכתיב סיומא למה ובאמת ברא"ש לא
נאמר הדין סיומא אכן בגמ' דין איכא הגירסא חתום
הענין קד הוא דלכאורה קשה אך יפלוג שמואל על דין
בריייתא דמפורסם נאמר זו אהבת עולם לגירסת הרא"ש וכו' ל'
לכגמ' לאמר חג"ה ותיובתא דשמואל אכן שמואל קאי על
ברכות דשחרית דלוי יאמר אהבה רבה ומפרש דבריייתא
קאי על ברכות דערבית דלוי יאמר אהבת עולם רק בגמ'
דמסייע יען כי לא נהא להו כזה דכיו הכתוב מסייע ע"כ
משכחין חסד וכתוב להגיד צבוקר חסדך ואמונתך בלילות
ח"כ להיפך כו"ל צבוקר אהבת עולם דצבוקר הוא חסדך
ובאהבת עולם נאמר חסד ובלילה אהבה רבה דהוא אמונה
וכתיב חדשים לבקרים רבה אמונתך נאמר באמונה ל'
רבה ע"כ אחו לסיעתא משא"כ למסקנת רבא מקודם כדי
להוכיח מדה יום בלילה ומדה לילה ביום ח"כ שפיר כן הוא
בכאן יען כי צבוקר הברכות דק"ש אומרים בשחר אמת
ויניב ובערב אמת ואמונה דהוא להגיד צבוקר חסדך ואמונתך
בלילות ודא להוכיח ג"כ מדה יום בלילה ובלילה ביום לכך
צברכות הקודם ק"ש רמזו כן בשחר רבה דהוא נאמר באמונה
ובערב עולם ~~הוא~~ ח"כ דבריייתא שפיר כשמואל וגם
אח"כ פעמים רבות נאמר בשחרית אהבה רבה כן הלקה:
(כג) **במחבר** סעיף ב' יטל לקרואה בכל לבון כו'
עיין במס' נדרים ד' ב' ע"א בר"ך הו"ל
החם הניחא למ"ד כיוטין ל' נכרים הם כו' וקשה ח"כ אך
אמר כאן הניחא ובאמת בר"ך מתקן זה לקמן בד' ג' דאע"ג
דמדלוריייתא נמי הם אפי"ה אינן פשוטין יותר מידות כו'
ח"כ כו"ל להקשות הדין קושיא גס צבוקר למ"ד ל' נכרים
הם ניחא אכן למ"ד ל' חכמים אינו פשוט כ"כ כמו ידות
וג"ל דבר"ן יפרש הא דקאמר בגמ' חנא כי מחמיל מחמיל
בעיקר קרבן אינן הפירות שהן מדלוריייתא וידוע ופשוט יען
דכגמ' כבר ידע מהקושיא שמקשה במס' נדרים דלמ"ד ל'
חכמים לא ניחא רק דפירשו דוכו רגיל ומאז יוסר מידות
דרוב בג"ל הנודרים ונזירים מפרשי לבנייהו שפיר ולא בגמ'
להחמיל ולא מסיק דבוריה ח"כ עיקר קרבן שמביא הוא
רק בנתיים משא"כ ידות אינו שכיח קרבנו כ"כ כ"ל לפתים
רחוקות ואינו עיקר קרבן ולפי"ז ניחא אף למ"ד ל' חכמים
הוא - וחס בד' ע"ט ע"כ בר"ך ד"ה אלימא כו' מהיום חס
איתן ה"כ כו' וקשה לימא בגמ' דמיירי בנאמר מהיום חס
איתן ונ"ל דוכו ג"כ דוחק דלמה לתקע צבוקר דמנא האם
הו"ל למתקע קושיא פירות עולם עלי בלא חנאי רק כ"כ
דיכול להעדיף בקושיא מנדיל ביותר :

(סג) **במחבר** סעיף ו' בפ' ראשונה כו' ברמב"ם פ"ב
מב' ק"ש הל' ח' כזה הקורא ק"ש לא

ירמזו בעיניו ולא יקרוך בשפתיו ולא יראה באצבעותיו כדי
שלא תהיה קריאת ערבי ס' ובתב סכ"מ דכתב ס"ר מנח
בפ"ק דיומא מפלגי בין פרק ראשון לפרק שני משמע דבפ'
שני מותר לרמזו אפשר שלא ראה הרב נגלות כדי שלא
יולצו בקריאתה ח"כ בפ' שני מגושה הוא דלא הוי חבל
איסורא איכא ותיירון סב' הביא המג"א ס"ק י' ובלח"מ חסד
ג"כ ליטבו על מה שלא הביא הר"מ חילוק בין פ' ראשונה
לשניה יע"ש ולעד"נ לחדך דו"ל בגמ' ציומא דף י"ע ע"ב
מחני ליה ר"ח בר רבא לחייא בר רב קמיה דרב אמר ר'
זכרים בן קטול ומחני ליה רב צדיק קביטל ונימא ליה

מימר ק"ש כו' קרי וכו"ג מי שרי והאר"י בר שמואל בר
מרחא הקורא אח שמע לא ירמזו בעיניו ולא יקרוך בשפתותיו
ולא יורה באצבעותיו ותיירא ר"ח הסמא חומר הקורא אח
שמע ומרמזו בעיניו ומקרוך בשפתותיו ומראה באצבעותיו עליו
הכתוב חומר ולא אחי קראת יעקב ל"ק הא בפ"ד הא בפרק שני
והנה הוקשה להרמב"ם קושיא רבתי דקובצת בגמ' לק"מ
דהא הטעם דאסור לרמזו הוא משום שלא תהא קריאת
ארעי ח"כ פשיטא דלדבר מלוב מותר דהא שכתב דעל
על ומכיון דעביד לאפרושי מחיבורא לא מחזי כארעי
ובתס' שבת דף מ' ע"ב מקשה בגמ' על רבי דכורה צניח
המרחץ הלא בל"מ מותר להרסר חוץ מבית המרחץ וכו"כ
וחף בל' חול אסור לחוממן דברים של קודם ומתקן אפרושי
מחיבורא שאני וא"כ חמאי לא קמתקן בגמ' ג"כ בכאן כן
ע"כ מפרש הרמב"ם הסוגיא קד דבאמת ידע בגמ' לתקן
קד רק הוקשה לבגמ' מאי משמיענו ר' ינחק בר שמואל בר
מרחא דאסור לרמזו בעיניו דהלא בריייתא מפורסם נאמר כה
ומסיחתן של הראשונים הוא ומאי מוסיף על הבריייתא וקשה מאי
קמ"ל תנינא בעב"ל דהא להוסיף דאף לדבר מלוב ולאפרושי
מחיבורא ג"כ אסור יען דהבריייתא דליף על המרמזו בעיניו
קרא דלא אחי קראת יעקב ח"כ כדעביד כה משום מלוב
ל"ש זה יען כי מדקדק היטב אכן לאפרושי מחיבורא הכל
כבוד שמים ע"כ כללא כיל דאסור לרמזו בעיניו ומקשה
שפיר לאת מדוייק מאי דבגמ' מביא להא דר"י וגם לדברי
הבריייתא דצ"ריוף הויא הקושיא שפיר ומשני לא כן באמת
לדבר מלוב שרי והא דקשיא לך מאי קמ"ל תנינא ל"ק הא
בפרק ראשון מהבריייתא כ"ל דדוקא בפ"ק ראשון אסור
משא"כ בפרק שני דא"ל כונה ה"א דברי לוס בא הא דר"י
בר שמואל בפרק שני לחסור ג"כ זהו דקמוסוף על הבריייתא
חבל לדבר מלוב החיר אף ר"י נמאל לפי"ז אין חילוק בין
פרק ראשון לשני כלל דאף בפרק שני אסור ונאמר מלוב אף
בפרק ראשון מותר ובין ראשון לשני ליכא חילוק כלל נמאל
שפיר עביד ברמב"ם דלא חילק כלל והא דלא מפרש דלדבר
מלוב מותר יען דוכו נלמד מנתינת טעמו כדי שלא תהיה
קריאת ארעי ח"כ פשיטא דלדבר מלוב מותר דהא אינו ארעי :

(סד) **במ"ז** ס"ק ב' נ"ל דלוחא דמילתא נקט כו' הדושה
יראה מרב הדוחק צתיורו הלא מוצקומך עד
ובתתם הוא רק פסוק ח' ובקריאת פסוק ח' יורגש היכן
הוא עומד מכיון דחזינן דמוטעה הוא ח"כ אינו קורא ק"ש
בכונה כ"ל ספס מדבר וסלג מחשב עומד כאן ורואה באשפתא
ח"כ יוכל למשך העשות אף בוצקומך דהוא שום צד הפרשיות
ולעד"נ לתקן דהנה בבין הא קרא ספ' ראשונה בודאי וא"כ
ק"ש דלוריייתא ילא רק חעפ"כ מספק יחזור ויקרא ספ'
שניה דמטיקרא קד תיקנו שיחזור עיין בגמ"א ס' ס"ז ס"ק
ח' - והנה ידוע דתפילין הם מורה על אחדות וי"ש צבולס
והוא אל אחד ואנחנו עבדיו וליכא שום מלוב המראה צדות על
ית"ש יחידו כמו הסתפילין נמאל כאלה הים נקט טעם בוצקומך
ה"א דוקא כזה חוזר לוצקומך ראשונה מה שח"ס כדעשה בוכחנתם
ה"א דבכאן יקרא מוכחנתם השני משום דאל"כ תקנהו קלקלהו
פן קרא פ' שניה וא"כ כאשר יאמר עוד הפעם פ' שניה ויאמר
ג"פ וקשרתם ללות על ידך ח"כ ח"ו מחזי כשתי רביות
לואת אמר ב"פ וקשרתם היינו ח"ו לקשור תפילין ב"פ לב'
הרשיות ח"ו וכו' כמו שמע שמע חו מודים מודים חו
אמן אמן המבואר בירושלמי לחיבור ח"כ יותר מזה שלא יקרא
שוב פ' שניה כיון דק"ש דלוריייתא כבר קרא ועיין בפי"ז
מה שכתב מקודם בס"ק ח' דבשעת ישראל לא יחזור להא
דלויי אחרת אף דליכא לברורי ולקרא קמ"ל דבואת דאף
על פי שיעמד בוכחנתם מ"מ יחזור לוכחנתם ראשון ובהחזיק
שכתב ספ' והמג"א והחזיקו דבקשרתם חוין נעשות דקמא קמן
ובטעמו

היינו ר"י אבל נאמר דר"י חוסר השלמה כלל ופליגי בשלמה דר"מ מחיר ור"י חוסר ובמשיב סבר ר"מ כר"י באמצע מפני הכבוד ובפרקים לביא יט"ג הלא זהו ניחא במחיתין אכן מה יענה בהברייתא המובא (בדף י"ד ע"ה) הקורא את שמע ופגע בו רבו או גדול ממנו בפרקים שאל מפני הכבוד וחל"ל שהוא משיב ובאמצע שאל מפני היראה וחל"ל שהוא משיב דר"מ ר"ל באמצע שאל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שאל מפני הכבוד ומשיב שלום לביא - ח"כ ככהן ח"ן לעשות עוד דמפורש נאמר בן בר"מ ומכין דלענין משיב הוא מקוץ ח"ך יחמיר לענין שלמה - וכל לתדן בפסוק דר"י נקטיה זה לנתינת טעם הלאידוע דמשיב קיל ביותר משאל וח"כ ח"ך הוא הסברה דיכיו שוין השלמה והכשמה ומאחר דהאס מודה בזה דבאמצע שאל מפני היראה ח"כ נשיב דקיל נחית חד דרגא דישיב מפני הכבוד ובפרקים דסברה דשאל מפני הכבוד וח"ך חסר דישיב ג"כ דק מפני הכבוד הלא הוא קיל ע"כ נחית דרגא דישיב לביא :

(יז) במנ"א ס"ק ח' ופסוק בגמ' דגס בלילה לר"ך להזכיר יט"מ - הנה מילתא דפשיטא ליה

לבעל מג"א קמבעיה לי עוצא - דהלא זהו פלוגתא דר"י וחכמים אס מזכירין יט"מ בלילות וכל' כחכמים חט"ג דהאס לן תגא ברישא כג"ה הא קי"ל דהאס וח"כ מתחלקין ח"ן כל' כהאס וכן סתם המכה ח"כ גביס ועבדים וקטנים פטורים מק"ס (בד' כ') בברכות ומשמע ח"ך מיל"מ ומלאחי כג"ה ח"כ י"ג כהכריע דכל' כג"ה מסתמא דגמ' כפ' הנה קורא חזן כותיה דפרך ההס על הני אמוראי דס"ל דח"ן חומרים פ' לילית בלילה והא כפי לאדכורי י"מ ומשיב דאמר הכי כו' חמס מלאחי בלילה כהכר הטעם שהר"ף והר"א השמיטו ולא הזכירו מיל"מ לא לחיוב ולא לפטור יט"מ דפסקין כחכמים ובאמו האס שהביאו להם קדמה כו' שיכס טבג בין ביום ובין בלילה ויאמר ח"כ חל"ל ביום היינו כל האומר כפ' שאמר ויאמר ח"כ חל"ל ביום יט"ג ח"כ יט"ג על עמודים גדולים נגד דעת הרמב"ם ולעד"ג בפסוק ח"ך בדמפרס ויאמר טבג ביום היינו דמכשי בלילית שהיה טבגת חל"ל ביום וא"כ אינו ראיה ליל"מ מ"מ סמכו על הא דהביאו בסתמא המנהג דנשים פטורות מק"ס כע"כ חכבין יט"מ למ"ע שהחמ"ג ח"כ לילה לאו זמן זכירה יט"מ - ועפ"י כל' לתרן קובים טע"ז ס"ק ו' כפ' הקודם על מחמיר מלך לור ישראל וגואלו כלל בק"ס והלא גאל ישראל - והנה חירוש דגואל וישראל וכל לאמר חמיר בין בחפילה בין בק"ס דהוא ל' כוס דק הנמ' קאמר דבחפילה ח"ל כ"א גואל דוקא ולא גאל - מדוקדק לחירולו ל' הגמ' באמר מ"ע דרחמי טבגי דרי דלא יכיר הגמ' טעם כ"א ענ חפילה דאומר גואל ישראל וחמיר לא נחן הגמ' ג"כ טעם על ק"ס וכלל יט"ן כי בזה ניחא גאל וגואל טבג והוס משה"כ עיקר דינו דמשימנו דגלואל דוקא גואל ע"כ מפרס כטעם דרחמי מיכיו - והנה סמ"ג בסי' רל"ו ס"ק ח' חירן יט"ן דדוקא שתרין קאי על גאולה שעברה אבל בגאולה דערבית קאי גם על לעמוד יט"ג והנה חירולו ניחא על מנהגא במערכות אכן על הירושלמי המובא בעור לר"ך להזכיר באמת וי"ב יט"מ ומלכות וק"ס ומכה בטורים ולור ישראל וגואלו ח"כ קאי על שמירת ואעפ"כ נקט וגואלו - וג"ע דמהירושלמי לק"מ ד"ל דח"ן טבגי חירולו על חתימת הכרעה כ"א הנוסח על חוך הכרעה כגון שאומרים אנהנו לור ישראל קומה בעזרת ישראל ופדס כנאומך טו' הנה הנוסח אז לאמר לור ישראל וגואלו קומה בעזרת ישראל כו' וקאי בהקדמה שפיר יט"ן כי לור ישראל ע"כ אבק קומה בעזרת ישראל ויט"ן כי וגואלו ע"כ אבק ופדס כנאומך אבל

בא"ף

וטעמו מאריך וחניין פחות וטעמו חלול - ח"י נכון בעיקר הדין דל"ל ח"ך חס הוא לומר בוקשרתם ולאמר כבגול לא שיק לאמר ככהן דסירכא נקט וחמיר וקשרתם השני דלא כן רק יחזור לראש הפרסא מכיון דכלא דעת ידבר ויט"ן כי ב' פסוקים חלו דומין זה לזה ח"כ יקרה ח"ך כאשר בא פ' ראשונה וטעם ויאמר כבגול מפני השתוות הענינים חמס זה ח"י דהלא מבוחר דאס הסחיל למען ירבו ימיכם ח"ל לחזור דסירכיס נקט וחמיר ח"ך דבין כפ' ראשונה ובין בשניה הסיוס הוא על מוחות ביתך ובשערך ח"כ מאי שיק סירכיס נקט הלא מפני השתוות הענינים י"ל דבחר פ' ראשונה הסחיל למען ירבו מ"מ חמירין כן יט"ן דכאשר דעת ידבר אז בחר פ' ראשונה חמיר והיה חס שמוע ובהו חס שמוע חמיר למען ירבו ח"כ ח"ך באופן סלא בהשכל דבר מ"מ יאמר כפי הרגלו ח"כ ה"כ מכיון דבהרגלו כפ' ראשונה לאמר בקמץ ח"כ פיו חמיר יאמר כן - נמלא לפי"ו לרין בחירולס וגם יוסר קובים טע"ז למס לא נקט כשחק כביתך יט"ן דורו גופא משמיטו הסברייחא מילחא חדתי דדוקא טעם בוכבחתם משח"כ טעם בוקשרתם דלא כאשר חמיר כבגול ח"ן חוזר לוהיה חס שמוע ולא חמירין ח"י טעם מפני השתוות הענין וכל' לאמר גם כפ' ראשונה כבגול דלא כן רק סירכיס נקט וחמיר ומהו כול"ל ר' יוחנן ג"כ דינו דכשסחיל בלמען ירבו סירכיס נקט וחמיר - ובהו ניחא מאי דים להקשות על הסברייחא דנקט בין פרק לפרק יחזור לפרק ראשון בין כתיבה לכתיבה יחזור לכתיבה ראשונה דמיוחא הוא מכיון דנקט דיוחור לפרק ראשון ח"כ ה"ה בטעם כתיבה יחזור לכתיבה ראשונה דמ"ס ויט"ן כך ועל השנות הדבר פטמים חמס לכירות לו כך חידושא הנ"ל דדוקא כתיבה ולא כטעם בוקשרתם דח"י חוזר לקשרתם ראשונה כשאמר כבגול - ועפ"י ניחא ג"כ דכרי הרמב"ם דכנה כהא דיוחור לפרק ראשון פירש"י והיה חס שמוע והרמב"ם פירש ואכנה וטעמו של הרמב"ם יט"ן דכאשר ידע בקרע פדסה ראשונה ומכופק רק על שאר ק"ס למס יקרה מספק עוד הפעם הלא כפך דרבנן לקולא דככלמא כהנסחפק חס קרע ק"ס דלא מספק לר"ך לקרות פ' ראשונה ח"י כיון דחוזר וקורא מקנא לר"ך לקרות כולה בהיקוה במבואר בל"מ פ"ב מהל' ק"ס הל' י"ג משה"כ בדקרא פ' ראשונה בודאי ח"ל לחזור לפ' וסיה חס שמוע נמלא סוכרה שפיר הרמב"ם לפרס דוהכנה - חמס כדכן יקסה למס חמיר ר' יוחנן דבהסחיל בלמען ירבו חמירין דסירכיס נקט וחמיר חפוק ליה דח"ך ככלא הסחיל בלמען ירבו רק הטעות כוהיה ח"י חוזר דכפך דרבנן לקולא - חמס לדברינו ניחא דכאמת בלמען ירבו ח"ן כ"מ בדברי ר' יוחנן רק בא לפרס לרבין כרייתא דים להקשות על יחור ככא דבין כתיבה לכתיבה וכל' לזה בא לתרן וחמיר דהא ח"ך חס הנה ג' פרישיות מדאורייתא וכאשר טעם כוהיה חוזר לוהיה מ"מ חס פחה בלמען ירבו סירכיס נקט וחמיר ח"כ משמיטו ג"כ ככהן דדוקא כטעם כתיבה אבל טעם בקשרתם ואמר כבגול ח"י חוזר לוהיה חס שמוע :

(יח) במחבר שטיף ח' בין הפרקים כו' במה' ברכות (דף י"ג ע"ה) בפרקים שאל מפני הכבוד

ומשיב באמצע שאל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ ר"י אומר באמצע שאל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שאל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם וקשה מאחר דר"י לא פליג עס ר"מ רק במשיב ובשאל מודה וסבר כר"מ ממש ח"כ לחמיר הזכיר כלל שאל הלא כאשר לא יזכור השלמה ומסתם סתים ידעין דכשהלס סבר כר"מ ומלאחי בל"ה שהקשה כן וחיורו תמוה דמהרן דלילולי הזכיר השלמה כר"י הא דר"מ ח"י חומר וחל"ל שמשיב דכ"י כוכרחתו דח"כ

בירושלמי נדחה דבריו הכי נקטין ואף ב"ג מודה לפירוש זה רק דכבר דאין לילך קרא ולא יאמרו עוד חי ד' בו מקרא דלא יקרא שמך יעקב יען דכס חל"ל באופן אחר דמאני דקב"ס קראו יעקב משה"ל ככהן אפשר לאמר בפסוק דלא יזכר כלל וקרא דכל מרבה לילות חכן ביעקב כ"ע מודים ומכיון דביעקב בן ח"כ באברהם ושרה גם בן בן לואת השמיני:

(סח) **במג"א** ס"ק ח' אין לשנות ממנהג מקומו בו עיין בח"ס חת"ס סי' ע"ז ע"ז נידון האמור דהתפלה ספרד חז לא יעבור לפני התיבה במלבושי אור כי התפלה הוא לפילא מכל ברכתא ואין הלוכה בלמד כדאי הוא לה וגושהא ספרדית אין סובלה זה ככל יפלה פירו והביא הרבה ראיות מוכרחות דלא בן הדבר יע"ש אמרי נועם:

(סט) **במג"א** ס"ק ד' ולא שמעו קדים וקדושה בו ובתב דהגול מרבה הרב"ז לפי הנהגה חולק על פסק המחבר חזו מוכרח דבש"ע לא מיירי חל"ל מפרישה שמע ובכרה רחשנה שניול ורד"ז מיירי שלא יאמרו להפלה כיון שכבר התפללו וכן מלאכי כתוב בח"ס חת"ס סי' י"ז יע"ש הרבה בזה:

ס"ק ע' אין לשנים להוויא ס"ח פ"ח בו הנה מה דהמנהג שמתפללים בכל ב"ב וב"מ מנין ראשון קודם המנין קבוע ואח"כ מתפללים המנין קבוע על מקום שעתה החזן ראשון וקוראין בזהוה חזו חשש יען כי חז מנינא דפועלים ומלאכים הממחרים למלאכהם ותומ"י סולכים לביתם ומאחר כמבואר דבילאו הראשונים חזו גנאי חמס מה דקרא לפעמים הממחרים ובאים בכלות תפלת מנין הקבוע ותוררים ומתפללים עוד מנין ג' לאו שפיר עבדי כיון דמתפללים בביתא ונאמרים אחר התפלה ואפשר דנמקום שנהגו כך שוב אין חשש דהכל יודעים מהו שוב ליכא גנאי רק חוששני מציונו תורה כי הכלול רב הולו גרסי וסללו מתפללים:

(ע) **ברמ"א** ס"ק ח' ויקראו לפחות פסוק ראשון וק"ל מאי חזו לן הרמ"א הלא זכו בשלמי כהן המחבר ונכון הוא ללמוד שיקבלו עליהם עול מלכות שמים וכן בן דברי חב"י בשם הובל מועד ככתב חב"י כתוב בזהוה מועד בזהוה דעבד ואשה חייבים הם מקבלת היחוד דהיינו פסוק ראשון ואם כותה הרמ"א לפרש מהו עול מלכות שמים דכתב המחבר סול"ל וזכו פסוק ראשון וג"ל דפליג על המחבר דכתב ונכון ללמוד משמע דאיתו רק מלך מדת האידות מלך היושר יען דכבר דאיתו חוב כ"א להורות בעלמא ע"כ כתב הרמ"א ע"ז דלא בן ויקראו בחיוב גמור לפחות פסוק ראשון דאף כדנאמר ככלל דברי המודות פ"ג דברכות לוח ג"כ דאיתו מדאורייתא כ"א לחייבניהו מדרכן חכן לפחות חוב חובא יכיה מי שיהיה מדאורייתא או מדרכן חכן בדרך חוב לא מלך הנוהג ויהישר וכן כתוב באוהל מועד חייבים הם מקבלת היחוד:

במחבר סעיף ג' הכונה את הכהן פטור מק"ס ג"י בו' הכל"ח מקשה חמאי לא חגי ג"כ ומן התפלה ומן התפילין כדכתיב גבי מתו מוטל לפניו דחד עטס שטרוד טירחא דמאני ומתקן עפ"י מ"ש סכ"מ דפטור החתן הוא רק בלילה ואח"כ תפילין ליתנהו בלילות ותפלה ג"כ ח"ל דכלא"ס תפלת ערבית רשות ופשוטה להחפול גם החתן רבות בידו לת"ק יע"ש ולפלה גדול עליו דהלא מי הוא האומר זה הא הוא ר"צ כדאמר ומעשה ברג' בשבא לשה בו' למדנהו רבינו שחזן פטור מק"ס בו' ור"ג הא סבר בד' כ"ז ע"כ דהתפלת ערבית חובה וכן בתפילין מספקא להגמ' במס' עירוב ד' ז"ה ע"כ אי סבר שבה זמן תפילין או לא וכדנאמר שבת זמן תפילין ח"כ לילה ג"כ זמן תפילין מדושרת חת הכונה הוא

בסוף הכרעה בודאי בירושלמי מודה דיכיים גאל ישראל חמס על המנהג קשיא ומתקן המג"א שפיר חמס חירוו לא נחברר לו וכי איך חפצה הלא גם בלמח ויליב יש הרבה בקשות על להבא כמו ופדס כנאומך וכדומה וגם דלילה יש בקשה על לעמוד בן ד' חלכיתו יעשו למועדים ולרגלים בו' הרי כל הכרעה בקשה על לעמוד יוחר מאמת ואמונה דלילה ואפ"כ אחר רבא וסלל גאל ישראל ועוד לדבריו לא סול' למסחם סחומי וסול' לרבא לפרש ק"ס שחרית וסלל גאל ישראל ודלוחא ודערבית גואל ישראל - וכפי ביאורינו לעיל יש לתקן הקושיא של סע"ז ומג"א יען דהמחבר המעבדות הים פוסק בחכמים וכפי שפסקו הרי"ף ורמ"א דלילה לאו הכרעה יל"מ הוא ח"כ לא יאמר כל' לאמר גאל ישראל כיון דאיתו חז זמן גאולה לאת יוחר עוב לאמר גואל ישראל דיהיה על עבר ובוה על בגואל לאתו בכל עת ויכול ג"כ כעת להיות גאולה לא בן גאולה שעררה כי אין לה הזכרה בלילה חכן רבא דאמר ק"ס וסלל ח"כ קאי על דברי ר"ע דהיה מוחס גאל ישראל בכלל ור"ע סבר דמוכרין יל"מ בלילות ע"כ אחר ג"כ בלילה גאל ישראל לוח סתים רבא ואמר ק"ס וסלל ולא פרט ק"ס דשחרית יען כי הסמך דינו ר"ע להדי ורבא דכבר כפי הפסק כל' בלמח סבר דרק ביום גאל ישראל ודלילה גואל ישראל - ודעת הרמב"ם שפסק דמוכרין יל"מ בלילות ולא פסק בחכמים כ"ל דמפרש כן יען דקשה אמרו עד שדרשה ב"ז דמשמע לא נאמר הדבר בהסכס לאמר יל"מ בלילות הלא הא רבנן ג"כ פליגי חף על דרשא זו ועי"ך דמאחר דלח"כ"ע לא שמעו ולדברי ב"ז שגשו מסהמא רחב"ע לא ידע מקרא דימי חייך דאם היה אומר להם מקרא זה סול' לשמוע לו כמו ששמעו לדברי ב"ז ואח"כ קשה הכל שגמא מאי של רחב"ע דכבר דלריך להזכיר גם בלילה וגושהא דרחב"ע לשמחו דפליג ע"כ ר"ע עד מאי זמן חלילה פסחים ופליג בסברה זו דר"ע סבר דחיפון קאי על חיפון דישראל דכוח מאור הבוקר ורחב"ע סבר דחיפון קאי על בעת חיפון דמארים דכוח מבלילה כמבואר במס' ברכות (ד' ע') וכתיב כי בחיפון ילמח מאריך מזרים למען חסור בו' נמלא דלח"כ"ע דחיפון דלילה וע"ז אחר למען בחיפון הזה חסור ח"כ גם בלילה לריך להזכיר חכן גר"ע דבחיפון היינו ליום אין לריך להזכיר בלילה ויען כי בזה הלכה כרבי עקיבא על בן לא נלח לחכמים שיזכירו בלילה עד שדרש בן זומא מקרא מפורש חז שמעו להדברו ופסקו בן הלכה בלית מאן דפליג דמוכרין יל"מ בלילות - ובאי וסל"א הוא רחב"ע ור"א דמכיון דלביטחם מוכח מקרא דבחיפון ח"כ למה לריך האי כל להביא לילות ע"כ מפרשי להביא לילות המשיח - ובענין קושית הכל"ח חמאי לא הזכירו הפוסקים להא דהקורא לאברהם אברהם עובר בעשה כ"ל דלק"מ דמבואר במ"ר בסדר לק' פ' מ"ו ובסדר ויבנה פ' ע"ח בר קפרא אומר כל מי שהוא קורא לאברהם אברהם עובר בל"ח (איתו בסוגיא דברכות) ר' גוי אחר בעשה וג"ח בו' וסרי חאשי כנה"ג קראו חזו אברהם בו' דכוחה הקורא לשרה שרי עובר בעשה חלל שגטויה עליה (ס"ס ו"ל חלל הוא נאפוס עליה) דכוחה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה הנא לא שיעקב שם יעקב ממקומו חלל כי חס ישראל יהיה שמך ישראל עיקר ויעקב מפילה בו' ומפרשי הטנה דמקודם דחיק בגמ' לתקן חליצה דבר קפרא ונחירון גמ' דילן עד שמקשה מהא דיעקב ע"ז לא מאי חירון כ"א הביא להא ברייתא דמפרש בטנה הכתוב דלא שיעקב שם יעקב ממקומו ח"כ ה"נ באברהם בן דמ"ש זה מזה וגדמו דברי בר קפרא וכן בסוגיא דילן דכדמפרש בגמ' מקודם לא שיעקב יעקב ממקומו ח"כ ה"נ באברהם בן ומכיון דרבנן דב"ז פליגי על סברה בר קפרא וכן במדרש

חשוב ה"א לכוין כ"כ כי גדל ההספק עליו כ"כ ונתרבה
הכבי והכלל ואף להיות הזמן רב מ"מ עבור כי היה חשוב
נחמדה הזמן ולא חשבו מקודם לדעתו וזו פירושם בגמ'
חבל לדעת אין כאן כ"מ בין אדם חשוב לחיוב דעלמא וספיר
לא חילקו :

(עב) ברמ"א סעיף ח' חבל בחבשה אחרת אפילו פחות
מספח - הכ"ח חילק וס"ל דאפילו בחבשה
אחרת נמז דוקא בעשה והבבא הו"ע הקשה ע"ז דאם כן
למאי קאמר כגמ' חלא בחבשו ולק"ש למא לא משני בקוטר
דחב"א לק"ש חייבי וכלל הנשים יעו"ש והנה מה חדית לן
בבר קדמו בהדין קוביא כגמ' כ"ג מהל' ק"ש חות ע"ז
ובס כתב דדוקא לאחר דחבשו ר"ל אפילו בחבשו בעשה כג'
יעו"ש ומה דלוי הוי דוחק להמטעני יו"ע לא נחשב זה לדוחק
דכן כתב כ"ג דברכות חות ס' ודוקא בחבשה כלומר דאם
דאמרן בחבשו ולק"ש כלומר אפילו בחבשו ולק"ש וכ"כ
באחרת יעו"ש חמס כלל"ס ג"ל דלק"מ דהנה לכאורה מה
זה חקירה בחבשה אחרת אם בעשה ג"כ דוקא או אף בפחות
הלא חיפוק ליה דכלל"ו ק"ש הא חסור לאסתכלי אף בחבשה
קצת ואין חילוק בין שפה לפחות וס"ל דהחקירה הוא באופן
זה כגון שש"ס ע"ז נמצא דמלד חסור הסתכלות ליכא דחיו
רואה כיון שש"ס עיניו או בלילה או סומא ומלד ק"ש חסור
כיון דערוה נגדו וכסדרת כ"כ וס"ל כ"ק ב' ולהחמיר
בסעיף ו' דפסק דהך לק"ש מותר בעלמא עיניו י"ל דחיסור
הסתכלות היינו במסתכל ומחבין כדי ליהנות ממנה חבל בחיו
מחבין ליהנות ליכא חיסור ע"כ החקירה בחיו מחבין
ליהנות בחבשה אחרת אם לר"ך דוקא עשה או אף בפחות
נמצא בדמקשה כגמ' חילמא לאסתכלי בה וס"ל כ"כ מ"י
יתרן חלא לק"ש הלא עדיין הדק"ל חיפוק ליה אף כלל"ו ק"ש
מכיון דהסתכלות חסור אף בפחות מעשה ואף לק"ש יכ"ס
עדיף דדוקא בעשה וס"ל כ"ל בעלמא עיניו או בחיו נהנה
ברחיה דלוי מותר כמו בחבשו א"כ יכ"ס לר"ך להאריך בחיוב
ע"כ משני בקצרה חלא בחבשו דחיסור הסתכלות ליכא רק
ולק"ש וכ"ס בכל הנשים אם הוא בנוח דחבשו דברי
הסתכלות ואשמו וכל דדמי לה נקט חבל אשה אחרת כחבס
ח"א למקס דסדק"ל הא בפחות חסור להסתכל כ"ל :

במ"ז ס"ק ח' נראה שפיר קמ"ל כי ה"ל כחז' וכלל"ו
יפלא חי להסתכל מאי איריא בוק אפילו בחבשה
קטנה נמי חסור יעו"ש שהאריך בזה ואינו מתפלא עליו
אף ה"ס בהעלם מין ממנו שקדמו בקוביא זו הכ"ז ח"ל
וכ"ס חמיהא לי מאי קמ"ל ר"מ כ"מ שדך לכסותו הוי
ערוה ומאי איריא בוק עד שחלמא להרשב"א שנהב דקמ"ל
דאע"ג שאינו מקום לנע בחי' ומפאת שנעלמה ממנו דברי
הכ"ז חלו גרס שהקשה עליו מה שכתב כ"מ דלכן לא הוכיח
הרשב"ס קול ושיער משום דסבר דלח"ו לענין ק"ש נאמר חלא
לענין חיסור ערוה (וה"ל"ח כחבו בשם כ"מ גס כ"כ) אמר
ג"כ כן רק שנעלם ממנו דברי הכ"ז) וס"ס ואני בער ולא
חדע מה יענה הרב כ"מ שבוק חלא הוכירו רביו לא כהל'
ק"ש ולא כח"כ בס ובעת ל"ע פירוש דבשלמא על ספר וקוב
דוק הירו"ו דלענין ק"ש לא נאמר כ"ל לחיסור ערוה ובאמת
כהל' ח"כ כחבו ליה חכן בוק לא הוכיח כ"מ חכן לדבריו
ה"ל כ"כ לק"מ דבוק ככלל בכל מקום לנע דגוף רק דקמ"ל
אע"ג שאינו מקום לנע בחי' וח"כ מכיון דנקט הרמב"ס
כל גוף האשה ערוה הרי בוק ככלל דכל גופה אחר ולמה
יתור לנשות עוד בוק בפרט ובגמ' לא נאמר כל גופה ע"כ
ס"א דבוק דחינו מקום לנע בחי' הוי באשה ג"כ כן לכן
פרשו בהדיא לא כן הרמב"ס דכלל"ו כ"ל וסוק ככלל וקושיית
כלל"ח חיו כ"א נפי ביאורו דבבוק חסור אף בחיו מחבין
ליהנות בפיר הקושיא למאי השמיט הרמב"ס בוק דהוי חידוש

הוא לענין פסח בלבד ולא נדרש מימים למעט שבת ח"כ
חינו ממעט ג"כ לילוח ואף יתורן דברי ר"ג חלא נקט ומן
התפילה ומן התפילין כיון דלילה זמן תפילין וח"כ מצה
ואולי י"ל דבאמת ר"ג אמר ג"כ דפסור מן התפילה ומן
התפילין ונחא דנקט חתן פסור מק"ש לילה הראשונה סבר
דח"כ הנות ופסור מהתפילין רק התלמידים ברחו"ס שקרא
ק"ש ע"כ שאלו ח"ך קורא חלא לימדתו רביו שחתן פסור
מק"ש וס"ס דאמר עוד ומן התפילה כו' רק זהו חיו שייך
לשאלת ע"כ לא סיימו הדבר אכן לעד"ל דלק"מ יען כי
בחתן הלימוד הוא מבטבתן בתיקן וכלכתך בדרך ע"כ נקט
מן הקריאת שמע להורות דמקריאת שמע כלמך זה וס"ס
לש"ד דח"כ :

שם מפני שהוא ערוד ערדת מל"ס הרמב"ס כפ"י המשנה
כתב וכו' שיהא בענין שהוא מתעסק במל"ס ר"ל
מל"ס פ"ו מל' זה משמע דאם קיים מל"ס פ"ו חייב כק"ש
והא דסיים חבל אם נשא חלמנה חייב כק"ש חקדוק קאי
אם ישא בחולה פסור כו' חבל אם נשא חלמנה חייב - וכן
ר"ס כלל"ח לאחר ג"כ דדוקא בבלא קיים פ"ו חמס זה חיו
דחלא הא אמרו לר"ג לימדתו רביו שחתן פסור מק"ש וכנה
מדקרי ליה רבן גמליאל ש"מ שהיה חו נביא כידוע דלכא
היו קורין רבן ורבן גמליאל חזקו הוא ה"ס הראשון בגמ' ח"ס
שנקרא רבן וכן ר"ג דיבנה - וידוע דחין ממנין לנביא כ"ל
לזקן דאמר בברכות דף כ"ח ל"ל חורבנה ור"ג הא ה"ס לו
כן הוא ר"ש אביו של רבי וכן בת ה"ס לו ביבמות דף ע"ו
ע"א מעשה בבחו של ר"ג שהיתה נשואה לחב"א אחיו אף
דהגמ' מסיק דחילוניות היתה ובחילוניות הא לא מקיים פ"ו
מ"מ וכו' דדוקא להסתקף חבל לה"א דוקא אחרים חומרי"ן חכן
כח"ק חיו חילוניות וא"כ חוין אף דקיים פ"ו ג"כ פסור מק"ש
רק ר"ג מחמיר ע"כ ה"ס דה"ס בעוה שיכין - ובאמת
הרמב"ס לאו בדדוקא נקט פ"ו דאף כ"ל ב"ס ג"כ מל"ס
חיכא לערב ח"ס ידיו ו"ס ג"כ מ"ד דמוכרים ס"ל בשביל
זה וכן אף אם נשא אשה בחינה בת בנים כ"ל ג"כ דמל"ס
חיכא שלא יסב חלא אשה חלא יבא לידי עבירה ואף בשביל
זה ג"כ ס"ל הרמב"ן במלחמות דמוכרים ס"ל ח"כ פשיטא
דמל"ס מקרי וערוד עירדה דמל"ס ופסור מק"ש :

(עב) במ"ז ס"ק ח' שהוא לא חילק בזה ולמד"ג לחזן דלק
הדי"ף ורמ"ס לא חילקו בזה יען כי מפרשי
טוה כגמ' באופן אחר דהקשה להם דמבואר בירוש' חובא
ברביו יונה דכיון דחמריין ואין מוילחין אורו חלא ח"י
בעה קודם הסתלת הזמן בענין שיוכלו לקביו תחלה ולקרות
ק"ש ח"כ חמאי הולך לבנות במסנה נשאי המטה וחילופין
אח שהמטה לר"ך להם פסורין כו' דברי לא יעברו לעולם
לקרות ק"ש בדרך ומתין כגון דהוו כבירין דלית ביה שנה
ולית בו שנה כלומר שמתחילה שיערו שיוכל להוליו ולקביו
קודם שיעי' זמן ק"ש ושעו בזה השיעור ונא ה"ס להם שעה
גדולה כ"כ ומעשה למא לכו להנעים ח"ע בבינויא דחיקה
חלא י"ל בפסור דמכיון דלאדם חשוב מותר ח"כ נקט המסנה
באופן קבוצת אדם חשוב דמוילחין סמוך למנה ועו"ק ח"ך
הוא בחפשי דידעה קבוצת אדם חשוב אח מל"ס חלא
זהו מל"ס השוכרת וזהו מל"ס שאינה עוברת ע"כ מפרשי כן
דה"ס הירושלמי סבר דסמוך לק"ש ח"ך ר"ל ח"י בעה דוקא
חלא ר"ל שאין מוילחין אורו חלא בענין שיבערו להוליו
ולקביו קודם זמן ק"ש - והנה ברב יוסף ה"ס המסנה
בהוליו אורו קודם לזמן ק"ש הרבה רק אע"כ ה"ס בחיבור
זמן ק"ש ול"ס מקשה והא רב יוסף אפקובי סמוך לק"ש
דאם ה"ס בחיבור זמן ק"ש וכו"ל לבער מקודם דוחאחר זמן
ק"ש ולא כו"ל להוליו ומפני אדם חשוב שאני פירש דבדחי
לפי ההשערה ה"ס סיפק לקביו קודם זמן ק"ש רק באדם

נמלא כונת הכרייתא חין שם שאלת שלום לאו תשם
מזיבת שלום דזו הוא לאו שם ומותר לאמר כמו הימנחא
כ"א השאלת שלום הוא בשם ו"כ האיסור **חבר** השם שבשאלת
שלום • אמנם הגמ' סבר דא"כ אמאי באמנעי ים שאלת
שלום מכיון דהוא בשם חף באמנעי חבור כמו דאין שם
מקרא ותפלה בעמל' בלא שם ח"כ בפנינו חף בלא שם
חבור ושפיר מיימי סייטתא וכו' סוגית גמרא דשבת אמנם
הרמב"ם סמך עלמו על סוגית הגמ' דע"ה דבאמנעי הורה
לו הדין וקשה חין כותר שם ד"ת ו"ל מזה חיצה שאני
וא"כ לפי' שפיר י"ל דהותר שאלת שלום חף בשם דכוראה
הוי ג"כ כן בלא שיעור דמ"ס זה מזה וא"כ שוב ליכא סייטתא
מזה לרב המנוח וליכא כאן קושיא לרב המא בר גוריא
אמר רב וא"כ שפיר י"ל בפשוט דפלגי זה בזה וא"כ לרב מותר
לאמר שלום והלכה כרב וקמ"ה שפיר פסקו של הרמב"ם •
וכנה מאמר דבידדתי להרמב"ם מותר לשאול בשלום חבור
בבית המרחץ ויש לו מקום לדברים אלה בש"ס דין ח"כ
חף דא"ה למפסק כן דרבו החולקים ע"ז ורמב"ם יסודאה
הוא חן לפחות סניף הוא להסיר לאמר שם שלום וכדורח
הט"ז קן כ"ל ברור :

(פט) **במחבר** סעיף ב' דשמו של הקב"ה שלום •
במס' ר"ה בא בשלום רבי וחלמודי
וקשה אמאי לא אמר בא לשלום כאמרי בסוף ברכות ו"ל
דהנה בסנהדרין איתא מאן דבקיל גלימא מב"ד לזמיר ולזיל
שנאמר חיש על מקומו יבא בשלום ויש להבין איך מרומז זה
בהכחזוב ונראה דהנה הענין מה בטעם דוד לאמר לא בשלום
לך בשלום ובי לא ידע דל"ל לשלום וכטעם המהרש"ה
בא"ה חן קר הוא הענין דהנפטר מן החי אל יאמר בשלום
כ"ה בשלום • יטן דשלום שמו של הקב"ה ומבואר במס'
פסחים דאין השכינה שורה מחוץ עליונות והנה דרך הוא
מקום סכנה והוא מבולבל ועצב מאימה הדרך ואין שורה
שכינה עליו ואיך יאמר לך בשלום עם השכינה רק לך לשלום
כי במקום בואך תמלא השכינה ולפי' בהננו לדבר מזה
דשלוה מזה חן יצוקן ואינו בעצמות רק שמה בשמחה
של מזה שפיר י"ל בשלום והנה אבשלום רימה לאביו ואמר
אלך ואשלמה נדרי וכו' מזה ע"כ ח"ל דוד לך בשלום ויען
כי באמת היה בעצירה ואיך יחול השכינה עליו ע"כ סוכר
להתלה כי ברכת לדיק שיהיה השכינה עליו לא יתבטל •
והנה שם בא ר"י לקיים מזה גזירת הנשיא לכן ח"ל בא
בשלום וכן כאן הוקשה להם מאמר הכוזב כל חיש על
מקומו יבא בשלום משמע הכל הזכאי והחייב בשמחה הזוכה
בדין יתח' שפיר דשמח שוכה בדין וכו'ך בשלום עם השכינה
חן המפסיד ע"כ וגם שלק השכינה ממנו וא"כ איך אמר כל
חיש ש"מ דמאן דבקיל גלימא מב"ד לימיר ומשרה שכינה
עליו בשמחה של מזה שמוציא גול מח' וזין הזכאי והחייב
יבא בשלום :

בסעיף ו' דזכות הרבים דבר גדול כו' עיין בבב"ק
(דף ע"ז ע"ה) צנה"ס הוד"ה חי משום ח"י
וכו' ובפ' החגיל (דף כ"ד) יעו"ש ובתו' ח"י משום ו"ע
כונתו דבכאן אמרו דכס"ג הוא בפ' החגיל משמע דגם
שם מתרלא כה"ג דפירושו ח"י חי משום ח"י כופר ושם
בחו' מבואר דבכאן יתח' כמו שפירשו כאן חן שם קשה •
וגם ממנו שכבר קדמו המהרש"ה בסוכה ו"ל ומדברי
התוס' כו' יעו"ש ואם כי תירונו קצת דחוק דהא עדיין
לא ידע הגמ' דישאר בתו'תתא ולעד"כ כונת הגמ' דלא
הקשה דא"כ אמאי חתי ר' אחא וחיתיי מתניתא דמה הודו
משמיענו הלא מפורש נאמר במתניתין ולמאי הביא מתניתא
ולא מתניתין דמוכח ג"כ כן דא"כ מאי שיר דכתי' שיר
ע"ז אמרו דלא שירא וכו' דקייקן החו' ואמרו דהיא
יחא

דין לא כן להכ"מ בתירונו כו' • ולהט"ז לא נשמע ממנו
דברי הכ"י חלו חן סבר דתירין זה דחוק הוא רק כיון
דא"ה ל' תירין אחר דברי רש"י כי תירונו חינו עולה לפי'
רש"י דכתב בהדיא בוק בא"ה ובא"ה חף בשאר חברים פחות
מטעם חבור ע"כ שבקיס דחוק ומקום חפשיה רק הט"ז
מתרן להטור דא"ה לדחוק ולאמר דהטור מפרשו בא"ה כ"ה
כאשר היינו חסדו וקמ"ל דבבוק חבור חף בפחות מטעם •
במג"א ס"ק ג' ודחוק לאמר שפניות דקתני היינו חלמנה
כו' הנה הבית שמואל בא"ע סימן כ"ה ס"ק ה'
כתב בהדיא כן ו"ל ח' פניות היינו חלמנה או גרופה חל
בתולה מותר יעו"ש ולעד"כ לתרן בפשוט דהנה זה האיסור
הוא דוקא בשוק חן בתרן מותר וכ"כ המג"ה לקמן בס"ק
ד' ורק נהנו עפ"י הוצר להיות מכוסה חף בחלר וכ"כ
הב"ם שם בחלר ליכא חבור חלף מכוסה ליעשות חמנם ליעשות
זה לא נהנו כ"ה הנשים לא כן בהנחות נמלא שפיר אמר
שם ח' פניות וא"ה ח"ה דהו' איסורא היינו בשוק שכתב
מקודם ואמר לכל חן כאן דמיידי באיסור תפלה ובחלר ע"כ
כנגד נשואה חבור כיון שדרסה לכסותה חף בחלר יוכיח
הטעם מה שיהיה מכוסה חבורא או משום ליעשות מכיון
דדרסה לכסות חלף פניות דאין דרסה לכסות מותר חף דבשוק
מכסה ג"כ מכיון דבחלר חינו מכסה • ושם גבי חס יראה
כסיומא ודאשה פדוע מיידי כסולכת כך דרך חלר :

(עט) **במ"ז** ס"ק ח' ח"ל כיון דאלו הוי ימנח' הו' חילא מה
קמן ברם בדין חבור וק"ל כיון דד"ת חבור
לאמר במ"ז שם להסתפק בנראה ח"כ חף הורה דוראה זו
דאסור לאמר ד"ת הלא זהו ג"כ ד"ת וכן מבואר לקמן ס"ז פ"ד
במג"א ס"ק ב' חס שאל לו אחד הלכה חבור לאמר לו חן
מביין במ"תן ואף כשנראה לאמר דזה דמי לבית חלמני מכיון
דעית כאן נראה בברור כ"ה ספק נראה הלא גם בבית חלמני
חבור כ"ה ח' דהשיב שם בבית חלמני כתבו התוס' במס' ע"ה
ד' מ"ז ע"ז ומשום דרבי שמוס השניו כן מפני חיצה חורו הנמון
דהוי כמו שאלת שלום יעו"ש חלף בלא ח"ה חבור וחלוי י"ל דמה
דאמר הו' יחזין קמיה פירוק דמשה חמר מזה למימר כאן מילי
דאורייתא וכו' הדברים לא היה שם קמיה פירוק כ"ה בבית רק
מקצו כאן קמיה פירוק מקום ללון או קודם שחלו לשם
ושאלו האם יוכיח ביכולתם לאמר שם מילי דאורייתא וסורה
להם שחבור :

(פ) **במ"ז** ס"ק ג' חבור לאדם שיחן שלום לחבורו כו'
כתב הכ"מ פ"ג מהל' ק"ט תמיהא לי מילתא
דריבנו עובא שלא חבור למר שלום בבית המרחץ כו'
ולמה כתב רבינו שמת המיוחדים וזה לא ולא חשכחן מאן
דלפלו עליה אדרבא ברייתא מסייעא ליה יעו"ש וכן הקשה
הלה"מ וכו' ודוק שוד דכתב חלף השמות המיוחדים וכן השמות
שחין נמחקין וכו' משמע דשלום דהא הוי משמות שאינם
נמחקים דמותר לאומרו בבית המרחץ יעו"ש ששאלו ב"ע
וג"ל לתרן דע"ה הרמב"ם דהוקשה לו להרמב"ם חירון הגמ'
במס' שבת דף י' ע"כ דמתרגמין חלמנה מהימנח' הלא שלום
נמי מתרגמין דעבד ליה שלם כקושיא התוס' וחירון התוס'
דחוק מזה ו"ל דמפרש דלא כהתרגום כ"ה שם גופיה חקרי
שלום וקשה למה להגמ' לדחוק ולתתן בשינוי דחיקא ימנח'
דרב המנוח משמיה דשולא פליג על רבא בר מחסיה משמיה
דרב דלרב המנוח גם הימנח' חבור ולרבא בר מחסיה
גם שלום מותר דאידי ואידי שוין הן ובי גברא אנברא
קרמית ו"ל יען דהא ברייתא מסייע ליה לרב המנוח וא"כ
קשה ברייתא על רבא בר מחסיה דמביריתא שפיר מקשה
לאמורה ולעתיס רחוקות משנה רב תחא ופליג חמנם מחדין
ברייתא לכאורה לאו ראיא היא דמבואר במס' ברכות דף
כ"ד ע"ה ויסקינו שיהא אדם שואל את שלום חבורו בשם

ניחא עפי פירוש דגם כך דסוכה ניחא רק צ"ק ערוך יוסף
לפרש בן דמיון מ"ד דפליג בהדיא דפ"כ ממונה משה"כ כחן
אינו קושיא כ"כ דאפשר משום דמהניחא מפורש נאמר בן
ובמחניטין אינו רק דיוקא לך הביא מהניחא • ועוד י"ל
דכאי דכ"ג הוא הירון אחר ובמו דהיו חומרים ח"ג ל"ק
דכן הוא דרך הגמ' לאמר בן ואורחא הוא דכ"ג הוא פ'
ג' מינין ובפ' החליל דשם בודאי ח"א לפרש בן בקושיא הו'
רק אורחא הוא למחני בן ואין טעם הקושיא להקשות
עליו ולאוקמי כר"י כ"א דרך ל' הגמ' בעלמא הוא וכן
נריכין לפרש במס' שבת (ד"ד) כחוד"ה ובי כו' והיו גמי
מזה דרכים דוכו עוד תירון יט"ס :

(ב) **במג"א** ס"ק ל' וז"ע דל"כ מתי קמפרין בגמ' מזה
הבאה בעבירה היא כו' כבד הקשה בן
הט"א מדפספס ולא רחא שקדמו המג"א בהדין קושיא
אמנם לדעתו לא די כי קושיא ליכא כ"א סייטתא הוכח
דנאמח רק במס' ברכות (דף מ"ז ע"ב) כדמפרין הגמ' לדבר
מזה שאני מקשה מזה הבאה בעבירה היא חכן במס'
גיטין (דף ל"ח ע"ב) כדמפרין מזה שאני לא מקשה בגמ'
כלום חכן הענין כך הוא דהנה יש לדקדק על אמרו ושחרר
עבדו ובעליו לי' האי והשלמו לי' מיתב דממילא ידעינן
מדאמר ונכנס לבעל"ג ולא מלא י' ושחרר עבדו ח"כ בודאי
שחררו להשלים לי' וז"ל יען כי יש לעשות ולאמר דט'
ועבד מנפרפין ח"כ קשה למה הוצרך לשחררו וז"ל דחרי
הוי ע"כ נקט דלא בן סדור כ"א ושחררו עבדו והשלמו
לוו העבד לבד לעשרה ולא היה עוד עבד להשלים כ"א זכו
העבד ששחררו הוא היה המשלים אמנם זהו ניחא בדמסיק
הגמ' ולית סלכתא בכל הגי שמעתיא ולפרש ככל הני שמעתיא
ממש חף לא דריב"ל חכן להיב"ל קשה למאי נקט הוי
והשלמו לי' דאליביתא ח"א"ל כנ"ל וז"ל יען דקיי"ל דלא דחי
עשה לל"ח כ"א הוכח דבעידנא דמעיקר לאו מקיים עשה
וא"כ ככאן ג"כ דעשה דרבים דחי לעשה דיחיד ל"ל דוקא
בעידנא והא ככאן לא הוי בעידנא דלעשה עבד חומ"י בעת
השחרור והעשה לא מקיים כ"א בעת התפילה וז"ל דשחררו
באופן זה דלא יתול השחרור כ"א בעת התפילה והוי שפיר
בעידנא וז"ל ושחרר עבדו חכן חמתי הוי השחרור דלא
העשה לאחר דשחרור הוי חומ"י לא בן כ"א חמתי שחררו
עבדו בעת והשלמו לעשרה בעת התפילה יען דהוי חסור
לשחרר לולא הדמית עשה לעשה גרם לשחרור ח"כ בעל"ל
בעידנא ע"כ עשה באופן זה • ומה מאוד לפי"ו מדוייק
הגמרא דקמקשה בברכות וסיכי שפיר הכי כו' הלא ככאן
אינו עיקר דיעי שחרור ומעשה דר"א הוא רק לקושיא
לדריב"ל וא"כ למאי מקשי הגמ' כחן הלא חין פתן מקימו
כ"א בניטין ושם כבד ביאר זה הגמ' אמנם הגמ' היה
סבר דחד עבד היה ושחררו ולכן נקט האי והשלמו לי'
כנ"ל ח"כ ל"ק סיכי עבד הכי יען דו"ל כשברח הר"ן דהוי
כמוכרו לו כיון דלשם מזה עבד חכן כאשר מסיק לריב"ל
דחרי הוי ח"כ קשה האי והשלמו ל"ל וז"ל כנ"ל וא"כ מחזרת
דחיה אחי דעשה דחי לעשה וקשה הא הוי מזה הבאה
בעבירה דחין עשה דוחה לעשה וא"כ מקשה שפיר סיכי
עבד הכי ומתוך לדבר מזה שאני והא דהוקשה לך מזה
הבאה בעבירה יען דחין עשה דוחה לעשה ל"ק מזה דרבים
שאני ודחי עשה דרבים • נמאל דככאן מוכרח צ"כ לאחר
דריב"ל ל"ס דמחשב כמכירה מכיון דסוף כל סוף נאמח זו
טובה ואי חנייה חף דעושה בן משום טובתו דל"ד למכירה
דבעבד נותן תמוריו דמים משח"כ ככאן העבד לא נתן
כלום ונאמח לו טובה ממילא יען דאל"כ קשה האי והשלמו
לי' למ"ל חכן הסוגיא דגיטין סבר כפי המסקנא דלית
הלכתא כריב"ל ח"כ שפיר י"ל דללו מטעם דחיה אחי והאי

והשלמו נקטיה לאפוקי מדריב"ל והסברא הוא כשברח הר"ן
וזכו דקמחקן מזה פירוש שהעבד נותן תמורה השחרור
מזה שאני דדמי למכירה ע"כ לא מקשה ח"כ הגמ' כלום
ובזה הבין ג"כ השינוי שבין שני סוגיות אלו דבברכות נאמר
לדבר מזה שאני ובגיטין לא נאמר האי לדבר כ"א מזה
שאני יען דבגיטין הפירוש מטעם דחיה והאי לדבר ר"ל
השחרור נדחה לדבר מזה ע"כ שאני זה מביא דליכא דבר
מזה דשם חסור לשחרר ובגיטין הפירוש מזה שנותן העבד
תמורה השחרור שאני ע"כ לא נקט לדבר כנ"ל • וע' במס'
צ"ק (דף ל"ג ע"ב) הוד"ס ח"כא ביניכיו כו' ובגליון הס"ס
שם וקושיאו חזקת ה"א מאוד דבפירוש נאמר שם דעבד
כי הוא מעוכב גט שחרור חי חבלי אחריו דט שקל דידיה
מייבעיא יט"ס היעב ומחמת חומר הקושיא ל"ל להך דכ"א
לחוק קושיא הראשונה יען ד"ס להך לך בעי האי חתה
עינו עבד שברח הגמ"ס דח"ל דמשחרר למפרע מכיון דלא
גט שחרור חין יולא להירות וקשה עדיין מניע לחון ומה
גם דכל קושיאו הוא לר"ע ור"ע הוא סבר דלריך גט שחרור
ט"ז קאמרי ועוד יש להוסיף ונחזק כך קושיא דחף דר"ע
חיה ל"ס דלריך גט שחרור מ"מ סה"ס הא דמ"ד דלריך גט
שחרור קסבר ביולא ציינו ושינו ח"כ המ"ד דחיה יולא
ציינו ושינו צ"כ סבר דח"ל גט שחרור ח"כ הסוגיא
דצ"ק דלולא דיולא ציינו לך סברי דח"ל גט שחרור ח"כ
מחי קממחא ר' יזרח ח"מחא סימח חת עינו ובפ"ל חת עינו
ניפוק ציינים ושינו ואביי קדחק למלא קרא חתה עינו
ניחא דסבר כמ"ד דשותפין ניכרו ולכן יולא ציינו לבד ועבד
שינו משלם מכיון דח"ל גט שחרור ולמד דשותפין ניכרו
זכי משעת חזקת והקבו שפיר חכן יש לדקדק ע"ז דניחא
דהקושיא קאי לר"ס דסבר דצ"ח ניכרו כמבואר במס' גיטין וז"ל
ע"ב) ור"מ סבר דח"ל גט שחרור כמבואר במס' גיטין וז"ל
דחתום' הקבו שפיר יען דח"ל באמח ר"מ סבר דח"ל ציינו
ובינין רק הסוגיא דצ"ק סברי דשותפין ניכרו ומכיון דח"ל
גט שחרור ע"כ יולא ציינו לבד ואולי ר"ע דסבר דח"ל
גט שחרור סבר ג"כ דשותפין ניכרו :

במג"א ס"ק ג"א וז"ל כו' לק"מ דסבר כמ"ד דחי'
רמ"ה סניף ד' ברמ"א דלסחרה מקרי דבר
מזה ורק לטייל הוי רשות ושיר י"ל דשם נאמר כל הרצו
לבא לבית הכנסת כו' דמשמע דהנכנסו תמיד מבני נקט
לעסקים ואי כמו נדר ואסור :

(א) **במחבר** סניף ב' לריך לחזור כו' ובהך המחבר
ויערי בטעם דלריך חגורה משום לפי
רואה ערוה וזכו דוקא בשח"ל ממנסים חבל לידון דים
לנו ממנסים בחגורה ח"ל לחזור בשעת חפלה וק"ל ח"כ במס'
שבת ד' ט' ע"כ דקאמר הגמ' מאיתתי התחלת חבילה דב
אמר משיכול ידיו ור"ח אמר משיחור חגורה וז"ל פלגי הא
לן והא לכו אחתי לא אמר וז"ל הא דהולך בממנסים והא
דהולך בגא ממנסים וז"ל דדוחק דר"ח אמר לתלמידיו
דכבד ורב אמר לתלמידיו דח"י • ובזה נראה לי נחזק
קושיא סה"י שם גד"ס ערימותא כו' דהירון הגמרה
משום שנאמר הכין כו' אינו מתורץ רק קושיא שניה ליוק
הכי וז"ל חכן קושיא ראשונה ערימותא למיסר המיניה אינו
מתורץ בזה חמס הענין כך הוא דהמקשה היה סבר בטעם
דלריך חזור הוא משום לפי רואה ערוה ולפי"ו שפיר מקשה
ערימותא למיסר המיניה מכיון דלטעם זה ח"ל לחגור התורה
נאה וסדור כ"א כמה שירא יתגור רק שיהיה שלא ירחה
לבו הערוה וא"כ זהו אינו טורחא כ"כ רק מקשה עוד
קושיא מאחר דהגמ' לא מפליג כלל ולאמר הא דהולך
בממנסים ואי יוכל להחפול בלא חגורה רק חומר הא בן
ואי לכו משמע דחף כהולך בממנסים ג"כ כיון דשיר המיניה
נא

לא מערתיק וקשה אחי ליקח כפי וילי ומחרן משום שנאמר
הבן ומאחר דכן דהנאה לשני ח"כ לריך לראות לחגור היטב
נאה ודבר ולריך לזה ערחה ובפיר הוב ערחה למיסר המיניה :
(נב) **במחבר** סעיף י' טוב ליתן לזקה קודם תפילה :
ר"ל אמרו גדולה הכנסת אורחים יותר
מקבלת פני השכינה כ"ל ע"פ האמור בב"ב מלוה ד' חוץ
לל אמלא מקרא כתוב בו' עבד לזה לזה מלוה ח"כ כיון
דזזה נעשה לו עבד מחוייב להמתין . אכן בפסוק י"ל יען
דפיקוח נפש דוחה הכל ומבואר במס' תעני' גבי נחום איש גב זו
שאל המהן עד ששפרק מהחמור לא הספיק עד שילאח נשמהו
ע"כ אורחים שבהו מדרך ולא חללו זמן מרובה ח"כ כאשר יקדי'
לקבלת פני השכינה ויכלו למות בזו כרגע ופיקוח נפש דוחה :
(נג) **במחבר** סעיף ח' כדי שיכין לבו למקום . עיבו
של כונה זו מהו וגם למאי נקט למקום
והל"ה האריך הרבה בזה לרמוז כונה עמוקה בא התנה כי למקום
בנימנעריא גטורא יעו"ש ולעד"נ דהנה הקרא אמר עדותיך נאמנו
מאוד לביחך נאום קודם ד' לאורך ימים . והכוונה הוא דמבואר
דשאלו להכמה חוטא מכו עונשו ח"ל חוטא ימות דכתיב
כונפו החוטאת היא תמות שאלו לנבואה חוטא מכו עונשו
ח"ל חטאים חרדף רעה שאלו לחורה חוטא מכו עונשו ח"ל
יביא קרבן ויתכפר שאלו להקדוש ב"ה חוטא מכו עונשו ח"ל
יעשה תשובה ויתכפר והנה במשפט אשר חרץ חכמה וגבוהה
חין לדבר מזה כי זהו משפט רע ומר לכענש במיתה ויסורים
אכן מה מאד חוקל עונש החורה להביא קרבן אשר חין
מחירה רב ויתכפר חמס גריעותא בזה דהתינה בזמן
שבהמ"ק קיים כעת בחורבן דח"ל להביא קרבן מה נעשה
משא"כ משפט הס"ת הוא ברוב חסד יוכל להסתקיים לעד
אף אחר החורבן ולז"ל נדון משפט חכמה וגבוהה חין
לדבר מזה אכן משפט של עדותיך נאמנו מאוד בטובה גדולה
משפט קל אכן לביחך נאום קודם דזה נאה והדור כשהביא
קיים לא כן כעת בחורבן משא"כ ד' משפט של הס"ת הוא
לאורך ימים תמיד לשלם בלי הפסק ולז"ל ובה לזיון גואל
ולבני פשע ציעקב מי חרץ משפט זה דתשובה מועיל נחם
ה' הבס יחברך הוא חרץ משפטו ויען כי הפלה במקום
קרבן הוא נמלא יובל הילר להסיוו דמה לו להשוכה הוא
יהפיל והוא במקום קרבן כמבואר לקמן בס' ז"ח סעיף
ד' וא"כ יתכפר בקרבנו לזה היו הססידים מכונים לבס
להתשוב כי לא כן רק למקום קרבן אינו מועיל כ"ל במקומי
המיוחד בבהמ"ק לא כן בחורבן וא"כ ההפלה ח"ל כפרה
כלום רק חסי יתן אל לבו לשכח להס"ת בתשובה שלימה כי ח"ך
יעזי פניו לבקש חיי ומזוני מהס"ת והוא מלוכלך בחטאים
ובאשר יתבונן עז יבוב לד' ויקבל תפלתו לרעון :

לח נקט קיר כהדיא יען דדורך חגב משמיטנו דדבר הקבוע
כמו מטס דמיה לקיר ולא מיקרי חליה :
(נז) **במ"ז** ס"ק ג' ומסבירא דנפשים כ"כ הרמב"ם ולעד"נ
דדבריו חין נכונים דכלא כתב עומד ועומד כעבד
לפני רבו באימה ביראה כפחד וזהו משמע דוקא כדאיכה
לערא בעלמא דכן אמר כי איכא לערא בו' אמר כעבדא קמיה
מריה משמע דבשעת שלמא ח"ל לעמוד כעבדא קמי מריה כ"ל
ככן לפני אביו וכן הוא במס' כ"ב דחנן קריים בניס וגם עבדים
בזמן שאלו עובדין רעונו של מקום אלו כבנים וכשלין עובדין רעונו
של מקום אלו כעבדים ע"כ כי איכא לערא מסהמא אז חין עובדין
רעונו ש"מ אז עמד כעבדא קמיה מריה לא כן בעידן שלמא ועו"ק
לדבריו השמיט הרמב"ם לגמרי הדין דינא דרב חשי וענ
מה ולמה הוא האמנם האמת עד לעלמו דהרמב"ם כוון
להדין גמרא ולכן נקט ממש כל' הגמרא לגמרי והא דלא
תפליג בין לערא בעלמא לשלמא בעלמא כבר הירן הכ"מ
ולח"מ פ"ה מה' חפלה ובב"י יעו"ש . ועוד נ"ל לתקן דלכאורה
קשה על הרמב"ם אחי לא הזכיר הרמב"ם את דלריך לאזור
ח"ע בשעת הפלה ועו"ק על הרמב"ם אחי נקט ומיין
עלמו ומסדר שנהמר כשהחיו לד' בהדרת קודם אחי לא
הביא קרא דהבין וכבר דחק בלח"מ לתקן זה . ועו"ק כי
על המחזור ויערי שםפרש העטם בלריך חזיר משום שלא
יהא לבו רוחה ערוה וא"כ בזמניו ח"ל לחגור בהגורה הלא
מפירש נאמר בגמ' דלריך חזיר מטעם הכון . חמס בטעם
הכון אמר זה רבא בר רב הונא דרמי פוזמקי ומללי אמר
הכון בו' משא"כ רבא פליג פ"ז ואמר דשדי גלימיה ופכר
ידיה בו' נמלא רבא סבר דח"ל הכון רק להיפוך להשליך
אדרתו מעליו ומהיה קי"ל לגבי רבא בר רב הונא ח"כ
ח"ל חזיר ג"כ והגמ' דתריך מבוס הכון הוא אליבא דרבא
בר רב הונא אכן לרבא דסבר דח"ל הכון יפרש הא דלריך
חזיר לאביו ור' חנינא הוא מבוס שלא יראה לבו חת
הערוה ואביו הא סבר לבו רוחה ערוה חסור ולרבא בעלמו
דסבר לבו רוחה ערוה מותר ח"ל חזיר כלל וכן היכא דהוכי
במנסיס ח"ל חזיר ח"ל חזיר ח"ל חזיר ח"ל חזיר ח"ל חזיר
כדאיכה שלמא לערא מוכח דזה החילוק אינו דח"כ למה
לריך הגמ' למדחק ולאמר ול"פ הא לן והא לבו וזהו דוחק
דר"ה היה בח"י ורב היה בבבל ח"ל חזיר ח"ל חזיר ח"ל חזיר
שלמא אז לריך חזיר דוקא ח"כ ההחלה כיו משיחור
חגורה והא כדאיכה לערא דח"ל יוכל להפלה כך בלא חגורה
דא חזין דחגורה כלל כלל הכון וזהו דוקא עת שלום
ולא עת לער דח"ל משיחור ידיו בע"כ ל"ל דסחמא דגמרא
ל"ס לחלק בנך אלא או תמיד כרבא או תמיד כרבא בר
רב הונא ומאחר דסחמא דגמ' סבר כך פתיה קי"ל וגם
ברב חשי י"ל דחין כונתו לחלק כמו רב כהנא כ"ל דק פירובו
סחמא דגמ' מביא מחלוקת בין רבא בר רב הונא לרבא
ברבא הסנהג תמיד לישדי גלימיה בו' ורבא בר רב הונא
הסנהג תמיד בהכון ע"ז בא רב חשי לאמר חנינא לר"ב
דמחלק בין שלמא לערא ח"כ לפי"ה הא י"ל דל"פ רבא ורבא
בר רב הונא ומעשה דרבא היה כעת הלצר ודרבא בר רב
הונא היה כעת שלום חמס סחמא דגמרא חינו חזק לחלק
בנך הרי דחילוק ר"כ חינו חילוק זה היה כונת רב חשי
להיפוך להוכיח מסחמא דגמ' דלא כר"ב נמלא שפיר השמיט
הרמב"ם דין דחגורה דח"ל הכון וגם חין חלק בין שנים
לעזר דתמיד לריך להפוך דיו כמהחין ולעמוד כעבדא קמיה
מריה ולכן לא הביא ג"כ קרא דהכון . והא דנקט חיקון
המלבושים בינך כונה אחת לזה ולא קאי על גמ' דבבב
כ"ל קאי על גמ' דברכות ד' ל' ר"י הוה מליך נפשיה
והדר חללי פירש דנאמת ר"י היה ג"כ משליך אדרתו מעליו
שלא יראה כחשוב כ"ל כעבד בפני רבו דח"ל הוה להגמ'
להביא

המחשבה היא סיבה לבלי ידע הדבר לא כן רק איש צער
אין לו דעה ע"כ לא ידע ובסיל נקרא מי שלא יבין את
זאת יען כי לא מחשבה שאלה כי מהו זה שאלה כי הלא
עין בעין יראה בפחות רשעים כמו עשב ח"ל מצד קיים
פחאוס יבא חידו ול"ד הדיק חלו ח"כ השואל לא יתלה
חיסרון הידיעה בעבור כי עמקו עמק ה' רק עורון הסכלות
המחקה על פניו מנעו מלהבין :

(ט) **במחבר** סעיף ב' אבל רוכב ודחי דרך מפיגה
היון . וזה מציא העור בשם צה"ג
ומהרש"א בח"א בעירובין ד' ס"ד ע"ב כתב לא ידעתי למה
כתב כך בשם ה"ג כיון דגמ' ערוכה היא . וסנה ביותר ים
להפליט על הרי"ף ורש"י בלא חילוק כלל בין רכוב למסך
ברגליו ורש"י בסוף להקשות על העור אמאי לא ביאר
השני חלוקת המאמר ברוב קולא ואומדנא וכבר האריט בזה
הב"ח ורש"י חו"י ובקרבן נחנאל ו"ל לתוך דבוקה להמנ"ס
קושיא רבתי דמאי מקשה בגמ' בעירובין ד' ס"ד ע"ב ורש"י
כו' כש"כ דק ערדתו כו' נימא דדוקא דק מיל מודדו משא"כ
דרך ג' מילין מפיג חף בשחה יותר מרביעית ורש"י דגם בשחה
דמשכרתו דוקא שניה משע חבל שניה סרבה מפיגה
(במג"א ס"ק ד') חס"כ מלאחי שגם מהרש"א הכניס בו ואלה
חיצון כלום ושו"ק דזכו דוחק מאוד לאמר דברות גלוסן
ח' יסיה קולא ובחופן ג' מומרא ע"כ פירשו בגמ' גלוסן
אחר דהאי ובהניא חיו קושיא ב"א סייעתא היא דבגמ' הוה
סבר משכרתו דודאי רכב חיו מפיג היון כמו מסך ודק
מסך ג' מילין ברוב דמי למיל במסך קד היה סברה
בגמ' ע"כ קאמר ודק מיל מפיגה חס"כ היון ובהניא דבריייה
ג"כ בן מעשה בר"ב כו' קהני מוסה ג' מילין ורש"י כשברכב
ג' מילין פשיטא דמסך בני בדרך מיל ודמי בגמ' דחיו
רש"י ב"א ארבעה קושיא מסך דשמי יין האטעלקי דמשכר
עפי ומזין דליין האטעלקי בני בג' מילין רכוב דחיו
מין במסך ח"כ בין דחיו חושקי ח"ל מיל כ"א חף פחות
ממיל בני ומזין דהפלה החידוש דין האטעלקי ל"ד לין סחם
מקשה עיר קושיא ורש"י כו' ובין חיו כמו יותר מרביעית כיון
דמשכר עפי וחף בני' מילין ברוב דהוא במסך מיל ומתין
נו בגמ' דזכו שנים כמה שכתב דרכו ג' מילין דמי למסך
מיל דלא כן רכוב ג' מילין שאני ממסך מיל דזכו
מפיג ביותר נמלא דרך מיל חיו מפיג בשחה יותר מרביעית
משא"כ יותר ממיל ג' מילין חף ברוב מפיג חף בשחה
יותר מרביעית ואמר בשחה דאחיה להכי לרמי כד חס"כ
נמי ל"ק דבכאן באמר ג' מילין חף לין האטעלקי ח"כ לין
פשוט בני בפחות ממיל דרכו ג' מילין שאני ממסך מיל
הרבה יותר ח"כ בין האטעלקי לין ג' מילין דוקא ובין
פשוט בני במיל במסך וברכוב ג"כ בני בפחות מג מילין
זהו פירוש נכון ומרווח נמלא דחין חילוק ברוב כלום ודמי
בכל פרטיה למסך ובפיר השמיעו לכל זה והעור פירש
לדינא כרי"ף ורש"י דברו ב"מ ואין חילוק בין רכוב למסך
כלל אי לוא לא רשע להאריך דדמי רכוב כי זה לא לדינא
ע"כ לא בא רק כמזכיר דבה"ג מפרש דרכו ודחי דק מפיגה
היון יען כי הוא מפרש הכוונה בפשוטו ולפי פירושו בהסוגיא
חילוק ים בין רכוב למסך ואין כוונה העור למפסק כן כ"א להוצי'
דחילוק ים ע"ז בשחה מקודם והסוס רכוב למסך וישין הדואה
כפי פירושו של צה"ג החילוקים בגמ' ואינו רק כמזכיר :

(ה) **ברמ"א** סעיף ח' מתק הסידור מותר ג"ל דזכי
דוקא בכל יחיד ויחיד לא כן ש"ך שריק
להתפלל במועד ור"ח ואיכא עליו אימתא דלעורא ובשעה
סימן רע לשולחו פשיטא דלריק לסדר הרבה ולהכניעו על לבו
לבלי יכשל פיו מאומה וישין בסי' קכ"ד במג"א ס"ק ג' :

(ק) **במג"א** ס"ק ז' דס"ל דהמלאכים מזינין בכל גשין
כו'

להביא רק דר"י בכאן כמו שצויא דברי רבא בר ר"ס חסן
בגגרים הפשוטים שהיה לכות הים רואה לתקנים לבלי ימלא
במו רקק ורוב ודבר המאוס כמו כל ענד עת שאלך לעמוד
בפני רבו מתקן המלבושים שיה' נאה והדור וישין במס'
שבת ד' קכ"ז ע"ב למקד שחלק בגדי מלכות כו' ולזה היה
מליין עלמו היינו בגדים הפשוטין בגדי עבדות שיהיו מכובסין
ונקייין ומבודדין :

(ט) **במחבר** סעיף א' שלא יפנו ויעמד ויחנעל כונתו
כו' וק"ל דבמס' שבת ד' ג' ע"ב איחא
היחס ידו מליאה פירות וכו' ואלה לחן חני מלא חסור להחזירה
וחני חידך מותר להחזירה כו' יעו"ש ומאי קושיא הלא כאשר
יחזרו ידו כל היום חיו חסור לו להספיל יען דטריד הוא
שלא יפול מידו דאם יפול מידו חיו יתחייב דמוציא מרה"י
לר"ס נמלא דרכן לא ראו לקנות שלא יחזיר לפנים ולשויה
ככרמית שיומקן מה שיחנעל מהפלה ע"כ נאמר דמותר
להחזירה ודחי חסור להחזירה מיירי דהמעשה קרה שכבר
הספיל שחיות ומנחה לזאת קאסיס להחזירה כיון דחשש
מניעת חפלה ליכא עיר ו"ל לתוך יען דא"כ אמאי נאמר
מותר להחזירה דמשמע דברטנו תליא להחזיר או לא הלא
לפי"י חיוכא איכא דמחוייב להחזירה וכו"ל חייב להחזיר כן
ג"ל ועוד י"ל יען דבכאן החזירה חיו מלוא דלא יהיה חסור
שבת חין משאם ושימורה כד עליו ולא טריד כמו בלולב :

(א) **ברמ"א** ס"ק ב' ואם ח"א לזורקו לחזרויו כו' משמע
מזה לחזרויו עדיף עפי משמאל ע"כ יורוק
לחזרויו דוקא רק כשא"ל חיו יורוק לשמאלו ההמנים ברהש
לא כ"כ ו"ל לפניו חסור לחזרויו מותר לימינו חסור לשמאלו
מותר דכתיב יפול מאדך חלף כו' הרי משמע דשניהם שוין
ולאזיה שיראה יורוק וכן הוא בעור ורש"י כבר ביאר זה
ג"כ והדברי חמודות בפ"ג דברכות חזק קכ"ג לא זכר את
יוסף ולא הביא לדברי ב"י כלל שהעיר כן ורמ"א שהעיר
וכתב כהר"י יען דים קושיא על חיו דשמאלו מדין ג'
פסיקות וים סברה בזהר"י דלאו שמאלו דוקא חלף ימינו
שהוא שמאלו של הקב"ה ח"כ כאשר יורוק לשמאלו נכנס
בשפק חסור דחלו הכונה בירושלמי להיפך בזהר"י ע"כ כ"ז
בביבולתו לזרק לחזרויו עדיף עפי וזהו נראה מה דמסיים
הרמ"א ורש"י דלקמן כו' דהדין קושיא ופירוק חיו יורוק
להביא בכאן דנקט פירי דנים ועל כ"ד ים הרבה קושיא
ופירוקים ואעפ"כ לא רכבם בשום מקום חסן לדרכנו נראה
יען דבא לגלות על מה שפסק כן ולא פסק בעור ורש"י
דכדבריהם משמע בירושלמי יען דים קושיא מלקמן בגמ'
שים חירוק אחד לזה ולזה יכנס בשפק חסור רק כשא"ל
לחזרויו חיו יורוק לשמאלו ולא יחזר לדעה המפרש דהאי שמאלו
ימין ידיה יען כי על קושיא זו י"ל העעם כו' :

(ח) **במחבר** סעיף ג' והפלה דרך חתונות כו' עיקרן
של דברים לריק האדם להתבונן כי השי"ת
הוא המשגיח בפרטות על כל איש ואיש וסומט חפלה ואל
יבט בשלות רשעים ויסורי הצדיקים כי זהו הכל בהשגחה
פרטית לפעמים ימתין הקב"ה מלעשות דין ברשע יען כי
חיו רואה ברעת הרשע דהלא חיו עושה נקם עמו לא
כן רק הטפה ברשע חסן וחפץ בהאדקו פן ישוב לר' ואל
כשעב חיו שג בהשגחה פחאוס יבא חידו וכן חס"כ מה
גדלו . מעשיך ד' וכו' איש צער לא ידע כו' וקשה דזכו
חיו חסידות כי הסכל ופתי לא יבין הול"ל איש חכם לא
ידע חסן כך הסוגה כאשר חסה רואה בשלות רשעים ויסורי
הצדיקים ואל לב המחמין ולדיק יאמר כי גבהו דרכי ה' ומי
יבין לדרכיו בודאי כונה עמוקה בזה ע"ז אחר דלא כן כן
אמת מה גדלו מעשיך ה' מאוד עמקו מחשבותיך חסן בכאן
לב השואל לא וכו' לחזר כי באמת חכם הוא רק עמקו

(בס"ק כ') **ואפ"ה** הוצרך לקום ל"ס לחלק בין ביתו לבכ"ה
דבאשר נחלק בן לק"מ דה"ס הוא מקום
להחלל ומקום מיוחד לכל ומחויב לקום חף כשישב מקודם
ועיין בב"ח :

(ק"ו) **סעף ב'** שהוא מ"ע שלא הזמ"ג - נסתקרה אם
נשים חייבות לאכול צעיו"ג דהזמ"ג ומלאהי
בתשו' ר"ע חוגר סי' ע"ז ח"ל אבל אני נכון בכל נשים
הגדולות אם חייבות לאכול צעיו"ג - וכל החיובות דהרמ"ם
בבילה מביא דרש"א דר"ח בר רב והמהו בקרבן נחלל ובה"ט
דביומא מביא הרא"ם חוספ' בר"י ובהו כה"ג בקב"ה כה"י
על העור ותירוץ על הרא"ם אין מחשיק למביא חוספ'
יך מועתה

מועניחם וג"ל דהוקסא להר"ש ח"ד רב ציבי קבל דרשנו וכן
מר בריה דרבינא בפסחים ס"א אהו דרשנו מאחר דק"ל
כ"ע ו"ל דכ"ע סברי דרשנו וסו' דמערב מותר דהו"ל ב"ט'
לחודש מערב עד ערב בע"כ ה"א לחוס' מאחר דערב בכלל לכן
נקטיה לחקשי וז"ל כ"ז דערב ב' הוא חוס' כן ערב ח' יהיה
בחוס' וכך פירושו חלמל לא נאמר מערב עד ערב אז היה
דרשין יכול ב"ט' כ"ז ועכ"ז נאמר עד ערב לאחריו כוב ממילא
ידעינן לפניו ג"כ וז"ל ב"ט' ה"א לשמחה ע"כ והמקשה שהקשה
ה"א וענינחם מ"א עבד לו סבר פירושו בפשוטו לכן הקשה ור"ע
דוקא מש"כ לר"י ה"א לחוס' מלפניו אכן אמרי בתר"י סברי
דל"ס ר"י ור"ע בזה לכן שפיר פסקו כר"מ וניחא פסקי הר"ש
וטור דשנייהם אחת ולפ"י יקשה קושיה החוס' ר"ס ט' ע"ב ד"ה
כ"א: דאמאי לא אמר בפסחים ס"ח הכל מודים בע"כ דבעינן
גמי לכת דקאמר אע"פ ולא שייך ע"ז חירוש מאחר דר"י
לית ליה כך דרשא מכיון דביארנו להר"ש והטור דהכל מודים
בזה והנה מפירש"י ג"כ משמע כח' דכחצו בפסחים ס"ח ע"ב
ד"ה כל כו' בפ' בת"א דיומא מוקמינא להא דרשא חליבא דמ"ד
אין אדם מוזתר על חוס' עניי להחמיל ולהענינו חב"י ואפי'
למאן דלית ליה מוסיפין מחול על הקודם מקרא אחרינא ג"ל
מבשרים ובקליר חשבון הלכך כי אחיה ה"א ב"ט' להכי אחיה
ברי דלמ"ד בשרים ובקליר אחי לדרשא אחרינא לית ליה כך
דחגי חייל ור"ש ב"א ג"כ לתוך קושיה ה"א דר"ס מאחר דאין
כאן חולק על כך דחיי"א ח"כ אחי לא אמר הכל מודים בע"כ
לכן מהרץ יטן כי ביומא מוקמינן להא דרשא דוקא חליבא דמ"ד
דאין כאן חוס' ואף למ"ד חוס' היינו דיליף מבשרים ובקליר
ממילא מוכח מאן דאליטריך בשרים ובקליר לדרשא אחרינא
ואח"כ ליה ג"כ חוס' ג"ל כך דר"ה ח"כ ניחא דלא אמר הכל
מודים אכן לר"ש וטור קשה ואף דה"א דלא אמר ע"כ יטן
דנקט מה דחיצו מדרבנן כמו שנה ועלית דאף דהרמב"ם
כתב עונג שבת וכבודו מדר"ם מוקדחת לשבת עונג כבוד ביאר
ה"ס דה"א דלורייא ממע נאמרה למרע"ה בע"פ הלמ"מ
וישעיה אסמיה אקרא דל"כ הלא אין הנביא רשאי לחדש
דבר וקרי ד"ס כדרכו בקדוש ספק דסוקלים עליהם וכו'
דלח"י מדרשא קרי ליה ד"ס יעו"ש מש"כ ע"כ דהוא מדרבנן
ואסמיה אקרא ועיין בפ"ג פ"ג מהל' נדרים ז' איני דה"א
חשיב ג"כ פורים ובה"ס חל"ה ס' קס"ח כהב דע"כ ור"מ
מילא מלמא ב"ן שבת לפורים יעו"ש בע"כ ג"ל דבע"כ ח"ה
נשים חייבות ח"כ הנמרה לא מחשיב כ"א אחי שאינו עליו כ"א
חיוב מ"ע כמו שבת ועלמא מש"כ ע"כ דחיוב ל"ח עליו ואף
דלפ"י יסאך קושיה ה"א שם גד"ה הכל כבר הירץ הכלל דכיון
דבכל יו"ט ה"א שבת דרשנו גזרו בעלמא אסו שאר יו"ט מש"כ
ע"כ דלח"י מ"ע שהזמ"ג וגם נשים חייבות לא קחשיב דהו'
פשיטא דהכל מודים דלח"י בכלל עשה כ"א בכלל חטיות יו"ט'
אכן מלחתי כלל"ה שהקשה על אמרו כאלו התענה ט' וי' הלא
ב' מהתענה באמת ומחרץ יטן כי המתענה ב' ימים אז ביום
הב' קשה בפלי כפלים מהתענה יום פשוט וזהו שחבזו כאלו
התענה ס' וי' והיינו דאף חטיות י' מהחשב ומהעלה יוחר
מאשר הוא בעלמא בערכו ומוכה זה יטן דהקושיא על מה ליה
הקב"ה בל' עיניו ולא נכזה בפירוש ואכלתם ב"ט' אין זה כ"א
דאפקיה בל' ועניהם לטנין שיהיה נחשב חטיות גם לענין
זו"י כאלו התענה ט' וי' רטופים יעו"ש ומענה ח"ס נאמר
דנשים חייבות במלוא אכילה ע"כ מכיון דקרא מפיך ליה בל'
בט' דהוי כהתענה ט' וי' ממילא כל שמוחו יב בחטיות י' מהוי'
לקיים ועניהם לאכול בט' דוק"ל מנ"ל למילף גם העיניו של
יו"י דה"א דלא נכח בפירוש ואכלתם ב"ט' בכדי דלזו היה
פסירין נשים דיהיה מ"ע שהזמ"ג אכן י"ל קושיה הנל"ה בפשוט
לפי דברינו דרך פירושו כל האוכל בט' מעלה עליו כאלו התענה
ואח"כ ח"כ אחי אפקיה בל' עיניו ולא בפירוש ואכלתם ב"ט' ל"ק

יטן כי ועשירי ד"ס לה"א אכילה דין חטיות י' נשים חייבות
כמו כן חייבות באכילה ט' לכן אפקיה בל' עיניו ונקט על אכילה
ט' ל' ודין עיניו יו"כ לאמר דדין חטיות יו"כ מתענה יו"כ ונשים
חייבות ג"כ ועוד ג"ל ראה ברורה מהר"ש פ' יו"כ וז"ל
חגי חייל בר רב כו' כלומר הכינו עומכם בט' להתחזק באכילה
ושמחה כדי שהוכלו להתענות למחר להראות חזקתו של המקום
לישראל כאדם שיש לו ילד שעושים וזר עניו להתענה יום ח'
ואם להאכילו ולהשקותו ערב יום התענית גדי כוונת
לסבול כך הקב"ה מכל יומת הכנה לא ליה לישראל להתענות
חל"ה יום ח' לסובלם לכפר על עוונתם וכו' וירש לאכול ולשתות
ערב התענית כו' יעו"ש ומאחר דכן דעיקר מלוא אכילה
הוא בכדי להתחזק ויכול לסבול התענית ח"כ דנשים ג"כ
דמחויבות להתענות בודאי לפ"י חייבות באכילה שיוכלו לסבול
התענית ואף דזהו אינו כ"א למאן דדריש טעמא דק"ל
מש"כ למאן דלא דריש טעמא דקרא אינו הוכחה ח' ה' הא
אין קי"ל דדרשין טעמא דקרא כמבואר בתו"ש יצומת פ"ב
משנה ה' וז"ל ומדנסיב לה הרב דרשא דר"ס כו' ש"מ דנחיה
ס"ל ועיין בחיבורי קרבן הודא שכתבתי כל המקומות הסותרים
לזה ח"כ פשיטא דנשים חייבות ומה גם אף ח"ס פטורות מ"מ
כשהן מקיימות אף מ"ע שהזמ"ג מלוא קעברי דה"א ח"ה נטילה
כופר דשבות הוא מ"מ מותרות בפלגול לחקוע כמבואר בש"ס
ובן נאמר מקבלת אשה מיד בזה ועיין בפירוש"י שם ועיין
בר"ן פ"ב דסוכה שכתב ולענין הלכה קי"ל כמ"ד נשים סומכות
רבות אפילו במ"ע שיש ב"ן לז' איסור שלא במקום מלוא
לעשותן שאפי"ס שאין חייבות בדבר נטילות עליו שכן ונסיך
רשאות לכרך עליהן ומ"א אמרי וזונו כיון דישראל נאשו
ואינהו נמי נוטלות שבת והא דמקשה שם דמ"א היה ס"ד
דמקשה דירושלמי דמיחה בירו ר"י מאחר דאין כהן שם
איסור וז"ל לבשר דהוא שבות ובהפליין איבא איסור דרבנן
ולזול קדושאן יעו"ש י"ס לתוך ונבאר ג"כ המסך הירושלמי
ד"ל שהיה מניח הפליין ולא מיחו ביום חמשים ופריך
מחלף שיתיה דר"ג דה"א ה"א נצי סוכה מיחו בירו
חמשים מלישכ בסוכה שהרי ה' יטן חתה המטה ומני שהיה
עושה כן שלא לדחוק את חמשים שהיו ינשים בסיכה ופריך
אי שלא לדחוק את חמשים יטן לו חזק לבשר ומני דלמא
היה לשמוע דברי חמשים וחמשה דה"א קושיא זו אין ענינא
הכל דה"א ח"ה למאי דס"ד דמטע דמיחו בירו היה יטן חתה
המטה תקשי ליה גמי יטן לו בחזק' וע"כ דברי ר"ג שאמר
רביהם טבי עבדי כהול ח"ה וידע שעבדים פטורין מסיכה
לפיכך יטן חתה המטה דמשמע מזה דלענין בינה חתה
המטה פשוט דלא ילא וטבור כי ה"מ הוא יודע דעבדים
פטורין דלחך לה"א ידיעה ה"ה ונאמנת פליג ר"י וסבר
דהתח המטה ג"כ ילא ח"כ דילמא טבי ג"כ מסיפך בזה
וסבר באמת דעבדים חייבים בסוכה רק כסובר דהתח המטה
ילא כר"י ל"ך יטן חתה המטה ומהו הוכחה ונבאר דהנה
ה"ה דף כ"א ע"ב בד"ה למדנו נהבו וח"ע דה"א מ"ע
שהזמ"ג חליטריך לאשמועינן דל"ה דחייבין משום דנהיב
השבו בעין דורו גמאל כנאמר דעבדים חייבות בסוכה
פשיטא דסוכה דירת קבע בעינן כדאמר בר' כ"ח פ"ב
דח"ר נהבו בעין דורו מכאן אמרו כל ז' ימים עושה
אדם סוכהו קבע ואם נאמר דעבדים פטורין מסוכה אינו
רואה דסוכה דירת קבע בעינן וכן אין רואה ג"כ דדירת
חרעי בעינן ד"ל באמת דדרשין השבו בעין דורו מ"מ
אין הכחוש מחייב חת העבד להיות נטיל לב"ב לקיים
המלוא עבד הב"ב ולא חלקו הכחוש מאשרי מ"ע שהזמ"ג
והנה סוכהו של ר"ג היחה גדולה ופנויה והיה יכול העבד
להניח ליטן באמנע בסוכה ולמאי הניח ליטן חתה המטה
בע"כ דבא להראות הלכה שעבדים פטורים וחתה המטה אין
יולאם

ינאמס לכך יסן שס דח"ל דהפוך הוא גדולה להראות דיווא תחת המטה דח"ל למאי יסן תחת המטה דח"ל הוכחה ד"ל להיפך ד"ש עבור כי פטור הוא ח"ל תחת המטה יוחר טוב הו"ל ל"סן באמצע הסוכה להראות דחייבים וממילא כזכר הד"ן דחייבים בסוכה שוב ידעין בלח"ס דתחת המטה ילא דמזין דסוכה היא קצת ח"ן חרע' מבעל קצת כך היה סבר ר"ג לדבר צדור ולא כר"ס וסוכה שפיר - והנה הירושלמי סבר דודאי חי לאו משום ח"מ ר"ג כ"א משום להורות הלכה לא היה יסן תחת המטה וצ"ב דהיה ירא מד"ג יען כ"א י"סן בסוכה יאמח מזה חקלה דיסברו העולם דחייבים עבדים בסוכה ומוחר ל"סן תחת המטה לכן ס"ד סמיה צו ומקשה דר"ג חר"ג ומשני דלא מיחה ולאפ"כ היה יסן תחת המטה שלא לדחוק חכמים - והנה לפי מאי דסבר מקודם דהסוכה גדולה היה ח"ן כהן קושיא דלכך יסן תחת המטה ולא תוך לסוכה דר"ה נהרות דעבדים פטורין ותחת המטה לא ילא כנ"ל משא"כ כשהיה יסן ח"ן לסוכה ח"נו רחיה כ"א דעבדים פטורים ח"ן ח"נו הוכחה דתחת המטה לא ילא ח"ן כדחריץ שלא לדחוק ח"ה חכמים ח"ב בודאי הסוכה קטנה היתה ור"ג בוכיה דיודע דעבדים פטורין ותחת המטה לא ילא יען כי רח"ה דלג"ס נפשו ל"סן תחת המטה ח"ך דביכולתו היה ל"סן בסוכה ולהניח לאחר תחת המטה דחו ייהיה הוכחה גדולה דעבדים חייבין ותחת המטה ילא וכן"ל ומה ג"ס דכשמיני לאחר תחת המטה הרי רואים דתחת המטה ילא ח"ן זה כ"א דיודע דעבדים פטורים ותחת המטה לא ילא ח"ן זהו ח"נו רחיה כ"א לר"ג משא"כ אחרים שלא ראו ח"נו הוכחה דיסברו דבאמת תחת המטה ילא ועבדים חייבין וסיבה שלו תחת המטה עבור דסוכה קטנה ושלא במחשין כ"א בהזמנות וא"כ ח"נו הוכחה כנ"ל בב' הדינים הו"ל ל"סן צבית ויהיה לפחות הוכחה דעבדים פטורים ומשני דר"ה היה לשמוע דברי חכמים כנ"ל :

ראיתי לבאר במחנה קודם שבין חר"ג ור"ע חס ה"ל ואכילת פסח מלוחן עד שיעלה ע"ה הלכה כמאן - הנה צ"ח ה"ז סעיף ח' ח"ת ויהא זה"ל לחלו קודם חלות ויקדים טעמו שגם הה"ל יקרא קודם חלות - והכונה עפ"י דברי הרא"ש ברכות (פ"א ס' ט') ומשום דמסקת לן כמאן הולכת לר"ד להחזיר לחלו מל"ה כל אפי' קודם חלות כמאן ח"ת ח"ת פ"ו מה"ל חו"מ ה"ל ח' כחב ומלוחה כל הלילה הרי דפסק כר"ע וכחב הכ"מ וז"ל וכחב רבינו שמואל כל הלילה - וכן דעהו באכילה פסחים כמבואר (פ' ח' מה"ל ק"פ) וכסחם מהניחין דהקירח ח"ה המגילה דכל שמואלה צלילה כשר כל הלילה וכן"ל דאמר הכ"ן ופליג דר"ג דאמר עד חלות וק"י"ל כר"ע מחבירו וי"ס מי דפסק כר"ג ע"ה משום דסחם מהניחין צפ"ק דברכות וצ"פ וצ"ח ח"ס פ' ח"זו מקומן כמותו וצ"פ ח"ר רבא חלל מל"ה אחר חלות מלוח לר"ג ע"ה לא י"ח ודברי רבינו עיקר דאמרינן צפ"ק מלוח חלילה מה לי חדאסתחא מה לי חרי סחמי וכיון דח"כ סחמי לר"ע ולר"ל הדרינן לכללין דק"י"ל ה"ל כר"ע מחבירו יע"ש - ולכאורה קשה כיון דהרבה סחמי דלא כר"ע מחבירו וה"ל כר"ע מחבירו ולא מחבירו וז"ל מזין דידעין דהחליק עליו יחידה הוא ר"ג ע"ה ח"כ מחבירו הוא ועיין בר"ן גדלים (כ"ד ע"ב) וז"ל היינו היבא דהחולקים עליו הם רבים לפי האמת חלל היבא דמפרש בגמרא דסחם מהניחין דלוג עליו דר"ע יחידה הוא ח"ן ק"י"ל כר"ע דמחבירו קרינן צ"ה וזהו ממש כעובדא דס' דמחנה דמעיילא דלא כר"ע וצ"פ כל הכשר סחם כר"ע ומזין דהחולק על ר"ע יחידה הוא רש"ב ע"כ ה"ל כר"ע ח"ך דהר"ן כחב דהוא מפרש בגמרא דמאן

דפליג עליה דר"ע יחידה הוא לאו דוקא הוא חלל כ"מ שגמר צהריה דר"ע פליג ע"ה יחידה ח"ן חמרינן דכך סתמא של היחיד הוא רק שס הראה הנמרח מקור היין פלוגתה היחיד וא"כ ה"ל דחיון צהריה דהיחיד פליג שפיר הלכחא כר"ע - ומה ג"ס לדעה ה"ז דסבר ה"ל כר"ע ח"ך מחבירו כמבואר (בס"י תל"ח) סתמה על הרמב"ם בפסק כר"ג ע"ה דר"ע דאמר במס' צ"ה (ד' כ"ה) מצית טביחתה ה"ל ה"ל כר"ע ח"ך מחבירו ובא"ר תמה מעירובין (מ"ו) דאיתא צהריה מחבירו ולא מחבירו וכן תמה צ"ה (ד' כ"ה) (כלל ה' ס' קע"ב) ובתנאי' שמן דוקא (ס' ד') מפרש ה"ה דר"ע דעירובין מחבירו ולא מרבו וע"ד ח"ן ה"ל ממשע כלל כן דהלא ח"ר ה"ל כר"ע מחבירו וכן"ל מחבירו משמע דכר"ע דוקא מחבירו ולא מחבירו דא"כ חמאי לא נקט כמו דר"י וא"ל דנ"מ דכר"ע ח"ן ה"ל במקום רבו וכן"ל ח"ך במקום רבו ח"כ הו"ל ה"ל כר"ע מחבירו וכן"ל מרבו ח"ן ה"ל רחיה מסיניא דיומא (ד"ד) לימא מסייע ליה כ"ו ונח"ו ושמה משום דה"ל כר"ע כ"ו יע"ש מוצא דה"ל כר"ע ח"ך מחבירו ומלחמי בקרבן נהגאל שפירש ג"כ דר"תו מיומא ודחה דשס פליג ע"ה כל יחיד צפ"ע משא"כ סחם מהניחין הוי כרבים יע"ש - ואין להקשות על הכ"מ דהלא כהן הוא ע"ה רבו ר"ח דפליג עלי' - כמבואר בברכות (ק"ך ט') וכו' הנ"ל כהני תנאי י"ל ה"ה ר"י סובר כותיה ח"כ שוב הדרינן כ"כ לכלל דר"א ור"י ה"ל כר"י ור"ע ור"ג ע"ה ה"ל כר"ע מחבירו ח"ן ח"פ"כ קשה מאוד ח"ך יכריע הרמב"ם מדנפשיה כר"ע במקום דלויכח כמה סחמי החולקין בצביל הכרעה קל דהוא לפחות מירי סעיף לא נפיק וי"ן צל"ח דחוק ג"כ למלוא פסח דבר מלא לדברי הרמב"ם ולע"ד ע"ה פס"י פלפול לבאר הדבר - דהנה צ"ח חמורה (ד"ד ע"ב) סמקסה הנמרח על הא דנאמר צהריה לא חותירו ממנו עד בוקר והייתה מזנו עד בוקר צ"ה הכחב ל"סן עשה אחר ל"ה לומר שאין לזקן עליו דברי ר"י ר' יעקב ח"מ לא מן השם הוא זה חלל משום דהוי לאו שאין צו מעשה ואין לוקין עליו - ור' יעקב ח"י והייתה מאי עביר ליה ומחרת בגמרא דלח"י לכדחוקים וכן הני דבי חזקה ח"ר קרא והנהר ממנו עד בוקר צ"ה ח"ה ח"ר ח"ל עד בוקר מה ח"ל עד בוקר ל"סן לו בוקר ש"י לשפחו וי"ס לחזקה דהא ח"ה לחזקה ח"ן לח"י ור"ב ור"ב ח"י דילפי הא דשריפ קדשים ח"נו דוחה י"ט מקרא ח"ר ח"ה כמבואר במס' פסחים (ד' ט"ג ע"ב) ח"כ לדידהו דק"ל ור"י ח"י והייתה מאי עביר ליה וא"ל דאמרו דר"י יסבור דלא דרינן ו' ור"י ח"כ מוהיטת לא ידעין שלא בזמנו ע"כ נאמר והייתה לרבינו נותר בלא בזמנו דנשרף ביום דעדין קשה לחזק' דלר"י ח"י ועד בוקר לשריפ קדשים דלא דמי וי"ס ח"י יקשה ר"י דלשרף עד בוקר מ"ל דח"ן שורפין קדשים צ"ו י"ט עוד קשה על הרמב"ם דכחב ר"ס ה"ל חמורה דלאו דחמורה נ"ה הוא לאו הנ"ל משום דהלאו ש"ה בכל ואין העשה ש"ה בכל ח"כ כדקמקשה בגמרא צ"ח חמורה וכל לאו הנ"ל ח"ן לוקין והרי חמורה ומשני דלא ח"י ח"ה עשה ומנחם ח"י לחזק' ולא משני דהעשה ח"ה ש"ה בכל - ועו"ק להרמב"ם ח"כ חמאי דנוהר לר"י הוי לאו הניחא לעשה הא ח"ן העשה ש"ה בכל דח"נו וזהו צ"ח צ"ח קדשים הוי מ"ע שזה"ג דח"ן כשרפס צלילה והלאו הא הוי ש"ה בכל - ונראה לחרך הכל דהנה צ"ח פסחים (ד' ג') ח"ת יכול יהא נאכל ח"ר לשליש כ"ו ח"ל צ"ח וצ"ח יאכל וממחרת והייתה עד יום בעוד יום הוא נאכל ואינו נאכל לאור שלישי יכול ישרף מיד כ"ו ח"ל והנהר מבשר הזבח ביום השלישי צ"ה ישרף ביום ח"ה שורפו ואי ח"ה שורפו צלילה ולכאורה עדין ח"ך דנאמר ביום מ"מ מנלן דח"ן שורפין קדשים צלילה דה

דאמא דבזמנו דאין שורפין בלילה ואין חילוק בין שבת
 ל"ט מכיון דביום חין זמנו לשרוף נמלא דהאי עד בוקר
 מיותר בע"כ הוי להורות ליהן עשה אחר ל"ח דאין לוקין
 עליו ומחזור קושיאנו בגל דאף דאין העשה שיהיה בכל
 מ"מ גני קרא יתירא דעד בוקר דא"ג דאין העשה שיהיה
 בכל חפ"ה מנחם הללו - אכן ר' יעקב סבר כראש"ט
 נמלא דעד יום שפיר אילטריך דלא נימא דנאכל עד
 חלות ור"ל שפיר דהאי ביום היינו דוקא כשהל יום
 הבני בשבת אז אין שורפין בלילה מולאי שבת משא"כ
 כדלל יום בני בחול שפיר שורפין בלילה לכך נאמר עד
 בוקר וכל וספיר הוי עד בוקר אינו מיותר - אכן חזקי'
 סבר דר"י ור' יעקב לא נימא להו לפרש דהאי קרא דביום
 החי להורות דביום אחת בוקר ואי אחת שוק בלילה דא"כ
 יקשה קשיא החי אמאי אילטריך עד יום ואין להרץ כחירוק
 הגל יען כי סבדי כר"ע וגם אין להרץ כחירוק החי דאילטריך
 ביום למעוטי שלא ישרוף בלילה שאל"כ יסן כי זה אינו
 במשמעותו דביום השלישי מכיון דכבר עבר יום השלישי
 ולא שרף וזהו באמת יום רביעי בוא ואיך יפול הלשון
 ביום השלישי ע"כ סבר ר' יהודה דהך והנותר מבשר הזבח
 ביום השלישי אחי להורות שאין שורפין קדשים ב"ט וקאי
 על זבחים שנאכלין ליום ולילה אחד דאם למחרת הוא יו"ט
 אז ביום השלישי בלא שרף ולא ביום הבני ואף דהאי קרא
 בקדשים קלים נאמר מ"מ יהוד ביום אחי להשמיענו על
 שריפת קדשים דאינו דושה י"ט והאי והנותר ממנו עד
 בוקר דעד בוקר מיותר אחי להורות ליהן עשה אחר ל"ח
 אף דהעשה אינו שיהיה בכל מ"מ גלי קרא המיותר ולפי"
 הא דאין שורפין קדשים בלילה ממילא ירעין דאל"כ למאי
 אילטריך דעד בוקר להורות דאין לוקא עבור כי הוא
 לאו הניחא לעשה חשיק ליה בלח"ה מכיון דנאמר עשה
 והנותר ממנו בלא שרפו הרי הא הוי לאו הניחא לעשה
 וכל בע"כ משום דאי לאו קרא ה"ל דלא לקי משום דהעשה
 אינו שיהיה בכל וקשה אמאי אינו שיהיה בכל הא אין זה מ"ט
 שהזמ"ג בע"כ ל"ל דבליגה אין לשרוף ושפיר הוי מ"ט שהזמ"ג
 ע"כ אי לאו קרא עד בוקר ה"ל דלא מקרי לאו הניחא
 לעשה מכיון דהעשה אינו שיהיה בכל לכן נאמר עד בוקר
 וח"ל דבאמת שורפין קדשים בלילה מ"מ הוי מ"ט שהזמ"ג
 משום דאין שורפין קדשים ב"ט ובה"ג הוא במס' קדושין
 (ד' ל"ד ע"א) בתום ד"ה והפליגין בו ח"ע דקיי"ל דלילה
 זמן תפילין מ"מ שפיר הוי מ"ט שהזמ"ג שפיר אין טהגין
 בשבתות וי"ט וח"ל א"כ ביום השלישי להורות שאין שורפין
 קדשים ב"ט למאי אחי י"ל דאי לאו הך ביום השלישי ה"ל
 דשורפין ב"ט אכן בלילה אין שורפין ע"כ נאמר ביום
 השלישי דאין שורפין ב"ט אכן לפי האמת נאמר ביום
 השלישי דאין שורפין ב"ט שוב שפיר חמירין דמפאת זה
 הוי מ"ט שהזמ"ג אכן שורפין בלילה וגם בלח"ה הא בשבת
 כשיש דאין בורפין א"כ הוי מ"ט שהזמ"ג מפאת זה הא
 יוחא דבשלמא גבי תפילין שפיר הוי מ"ט שהזמ"ג דבשבת
 פטור עבור כי א"ל אות משא"כ בנותר דבאמת זמן שריפה
 הוא בשבת וי"ט רק חיסורא דר"ט ושבת דאסור דהו מלאכה
 רביע עלייהו א"כ לא מיקרי מ"ט שהזמ"ג וכי האי גימא
 כחב הלא"ה בברכות (ד' ט') על הוי ד"ה ראש"ט בו דגם
 לחזקיה חס חובב ליום שלישי ואורו יום חל ב"ט או בשבת
 הא ודאי שפיגול גמור בוא אף דאי אפשר לשרפו או היינו
 משום חיסור י"ט או שבת דרביע עלייהו חבל כבר חזקין
 לשריפה בו - ולפי זה בעל כרחך אף בחל בחול
 גם כן אין שורפין בלילה דאם לא כן כי חס דוקא
 בשבת ומפאת דביום אין לשרוף עבור חיסור שבת
 כג"ל חס כן הוי גם כן מליה עשה שהזמ"ג מכיון דזמנו
 הוא

י"ל דבאמת שורפין קדשים בלילה והאי ביום הוא דוקא שלא
 ישרף לאחר שלישי היכא דלא יום בני בשבת דאז מכיון
 דביום אין לשרוף מפאת בני טעמים ח' דעדיין לא הביע
 זמן שרפתו דביום בני זמן אכילה הוא ב' דבלח"ה הא אין
 שורפין קדשים בשבת ויען דבקדשים הלילה הו"ך אחר יום
 ששבר ע"כ קבע ההורה זמן שריפתו ביום השלישי דהך
 בני טעמים עדיפי מטעם אחד דחיקף לאכילה שריפה -
 משא"כ כדלל היום בני בחול דאז ביום דאין לשרוף אינו
 רק מטעם אחד דעדיין לא הביע זמן שריפתו ע"כ שורפין
 בלילה כמו בזבחים הנאכלים ליום אחד דחיקף לאכילה
 שריפה - לכן מטעם זה נאמר קרא מיותר ובנותר ממנו
 עד בוקר להורות דבזבחים הנאכלים לבני ימים זמן שריפתן
 ניתן לבוקר דוקא ולא בלילה אף דבפסח נאמר הוי קרא
 דאין נאכל כ"ה בלילה - אכן חס אינו ענין לפסח חסכו
 לזבחים הנאכלין לבני ימים דאין שורפין בלילה ח"כ לפי"
 הוי עד בוקר אילטריך שפיר - אכן החי בפסחים (ד' ג')
 ד"ה ת"ל הקשו אמאי אילטריך עד יום חספוק ליה דאינו
 נאכל אור לשלישי מולאילטריך ביום דאי ס"ד נאכל פשיטא
 דאינו נשרף באותה לילה דחיקף לאכילה שריפה והיראו דאי
 לאו עד יום הא' נאכל ואילטריך ביום למעוטי שלא ישרף
 בלילה של ח"כ ולפי דבריו דק"ל אי ס"ד נאכל ח"כ הרי
 קראי למ"ל בלא ישרף בלילה אף ב"ל ח'ל דזהו ממד קרא
 ירעין דהשאה ח"ל דה"ל דקאי על כשהל בשבת יסן דע"כ
 היינו נשעבר ולא שרפו ביום שלישי והיום רביעי חל בשבת
 מאחר דבלילה נאכל נמלא דבשבת היה יכול לשרוף מכיון
 דהביע הזמן ואין עליו חיסור כ"ה מפאת טעם אחד דהוא
 שבת וח"כ מפאת הסברה לא חשיב עבור זה מבלי לשרוף
 בו כ"ה ביום ואעפ"כ הרי חזין דהקרא גלי דשורפין דוקא
 ביום וגז"כ הוא ולא מד הסברה דמאד הסברה עדיף לשרוף
 חיקף לאכילה מכיון דאף ביום אין חיסור מלשרוף כ"ה עבור
 טעם אחד דשבת הוא ומאחר דכן מ"ט בין שבת ליום חול
 גז"כ הוא לשרוף דוקא ביום וח"כ קרא הבני למ"ל בפ"כ
 ל"ל דאין נאכל אור שלישי ושפיר הרי קראי אילטריך כג"ל
 והדק"ל עד יום למ"ל - אכן קשיא החי י"ל כיון דבקרא
 בשלמים כתיב ביום ההוא וממחרת ח"כ לא נהב רק בני
 ימים חלל מבנין אב היינו מוסיפין לילה די לנו ללמוד
 מהנותר מועט והפסח מרובה לא הפסח ודי ללמוד מפסח
 דנאכל עד חצית ולהוסיף על בני ימים ולילה אחת עוד
 חצי ליל שלישי ולא כל הלילה ושפיר משכחה ששרוף בלילה
 אחר חלות ואילטריך קרא ביום השלישי להורות שלא ישרפו
 עד שיהיה יום - אכן זהו נימא לראש"ט דאכילה פסחים עד
 חלות אכן לר"ע דסבר דאכילה פסחים מדאורייתא עד עמוד
 השחר ח"ל כחירוק כג"ל - נמלא דר' יהודה יסבור כר"ע
 ח"כ חס נאמר דהבני קראי מורים דאין שורפין קדשים
 בלילה בין בשבת בין בחול יקשה עד יום למ"ל בע"כ דמחד
 קרא ירעין דאין שורפין בלילה וע"כ אי לאו עד יום הא'
 דהקרא אחי למעוטי שלא ישרף בלילה של ח"כ ומותר לפי"
 דאין שורפין בלילה אף כשהל בחול בלאו קרא כ"ה מעד
 יום וח"ל דבאמת כשהל בחול שורפין אף בלילה והקרא אחי
 כשהל ב"ט רק אי לא נאמר עד יום הא' דנאכל בלילה
 והקרא אילטריך שלא ישרף בלילה שאל"כ ואין שורפין בלילה
 חמיר אף כשהל בחול לכך נאמר עד יום משא"כ אליבא
 דאמת נאמר עד יום שוב שפיר חמירין דדוקא כשהל
 בשבת אין שורפין בלילה משא"כ כשהל בחול וכג"ל - זה
 אינו דמאחר דעד יום מגלה לנו דמהסברה הא' דאין
 שורפין בלילה אף כשהל בחול והוא לאחר זמנו דאז ביום
 מדינא מחוייב לשרוף כיון דהביע הזמן וגם חול הוא ויכול
 לשרוף ואעפ"כ אין שורפין בלילה משא"כ דנאמר אליבא

הוא רק אישור שכן רביע עליו כנ"ל בע"כ דחמיד אין שורפין בלילה ור' יעקב סבר כחידוש החו' דהקרא חילטרין להורות שלא ישרוף בלילה שח"כ וא"כ מעד יום ומצויס מוכח דאין שורפין קדשים בלילה אף כחל: בחול מצוין דכ"ע סבר ופני הדרך הנ"ל לחב"י חליבא דר' יהודה כמו כן יאמר חזקיה חליבא דר' יעקב ועד בוקר אחי להורות דאין שורפין קדשים ב"ט ואין לנו כוס יסור קרא חכן זהו ניחא חליבא דר' יהודה ור' יעקב בין לחב"י ובין לחזקיה חכן ר"ע בטעמו דאיהו סבר לשחב"מ אין לוקין עליו כמבואר בהו' מכות ד"ד ע"ב והאי' במס' שבת ד' כ"ד ע"ב כחבו דשיטת דחב"י חזרי חליבא דר"ע דדריס להאי קרא דחב"י שבת קריבין ב"ט מכלל דעולה חול ב"ט חסור ח"כ ידעינן שריפת קדשים מעולה שבת בשבחו והא דאין נשרף בלילה בין כחל בחיל ובין כחל בשבת ג"כ ידעינן מעד יום ומצויס מאחר דאיהו סבר דאבילת פסח עד הנוקד ח"כ לרדיוס קסא עד בוקר למ"ל ול"ל דר"ע סבר במקום דהללו שום בכל והעשה אינו שום בכל מ"מ מקרי לאו הנ"ל ע"כ החזרה דרו"ז ללמד לנו דין שריפת נוסח ה"א דבא ללמד לנחוקי לעשה דאין לוקין עליו עבור שניתק לעשה ואילולי זאת היו לוקין עליו דנשחב"מ לוקין עליו ע"כ מאחר עד בוקר להורות דלא קאי על לא הו"א דר"ע מעד בוקר הקדום כ"א דבר נשרד בפ"ע כמו שהיה נחב זה במקום אחר דהיה לרדיוס נחב עד בוקר מצוין דלא נאמר מקדס עד בוקר ואשח"כ דלש"ז אינו לאו הכיחך לעשה מ"מ אין לוקין עבור דאז לשחב"מ ומלמד לנו האי קרא על כ"מ דלשחב"מ אין לוקין נמלא מיכה לש"ז דר"ע סבר אף דהעשה אינו שום בכל מקרי ג"כ לאו הניחך לעשה ח"כ פריך ספיר חב"י בהמורה וכל לאו הנ"ל אין לוקין ודאי תמורה דח"ל דהעשה אין שום בכל דהא ר"ע סבר ג"כ דלאו הנ"ל אין לוקין והוא סבר דאף דהעשה אין שום בכל מ"מ מקרי להנ"ל ח"כ מה יאמר ר"ע על מה דבתמורה אין לוקין ומאחר דחזוין דהגמרא דקמין לר' יעקב דהנוסח חילטרין לנדרחוקים ולא קאמרי דסבר כר"ע ונכ"ל יען כי לא ניחא להגמרא לחוקמי לר' יעקב דלא כהלכתא בזה דהללו שום בכל והעשה אינו שום בכל מקרי לאו הנ"ל ע"כ לכן חוקמי לר' יעקב דסבר כדחזקיה ע"כ הרמב"ם פסק ר"ס הל' תמורה דהיכא דהללו שום בכל והעשה אין שום בכל לא הו"א הנ"ל ע"כ וכנה לפי שביארנו לעיל דחזקיה סובר דר' יהודה ור' יעקב סברי כר"ע ח"כ יקשה על חזקיה דסבר בזבחים ד' ג"ו ע"ב כמחשב לחבול לאור שלישי כשר וכן האוכל לאור שלישי פטור דהא לא חילטרין לשריפה מצרייתא מפוסתה דלא כיחיה בהביא הגמרא שם ח"כ דר"ל והנ"ל ותיבחת דחזקיה ובקשיא זו הריגה הנ"ל במס' ברכות ד' ט' וסורן יען דחב"ע חמר דנאכל עד חלות וקסה קופית החו' הא כחב"ל לא חותירו ממנו עד בוקר דמחב"ע עד בוקר ר"ל לאכלו כר"ע ח"ל דחב"ע סבר כמחשב לחבול לאור שלישי כשר ולש"ז בפסח דזמן חבילתו עד חלות חס היה לו מתחיל זמן שריפתו ח"כ המחשב כחב"ע השתה לאכלו אחר חלות היה הפסח פיגול וגלה קרא ל"ת עד בוקר שאף שכלו זמן חבילתו בחלות אינו נעשה נוסח לענין שריפה עד בוקר ולא הניע זמן שריפתו עד הבוקר וח"כ חזקיה כחב"ע סבר ח"כ בע"כ ל"ך אחי לאמר דחזקיה פסק כחב"ע ע"כ נגד ר' יהודה ור' יעקב ח"כ כדמיקי חזקיה לר' יעקב כר"ע וסובר דהנוסח ממנו אחי לשריפת קדשים ונכ"ל הוי ג"כ דלא כהלכתא וחתמי לא חמר הנמרה דר' יעקב יסבור כר"ע דאף דהעשה אינו שום בכל מקרי ג"כ לאו הנ"ל ע"כ ח"כ דהוא דלא כהלכתא הא השתה נמי הוי דלא כהלכתא

וא"ל דבאמה חזקיה מוקי לר' יעקב כחב"ע והא דידעינן דשריפת קדשים חזקיה חזקיה י"ט אף כחל בחול מצוין דלחב"ע אין לילין מעד יום ומצויס דעד יום חילטרין שלא נאמר דנאכל עד חלות ונכ"ל ח"ל מלא חותירו ממנו עד בוקר נפקא מצוין דלחב"ע הנ"ל דבילה הו"א חסי דנאכל עד חלות וא"כ א"ך נאמר לא חותירו ממנו עד בוקר ונ"ל כחידוש החו' דכ"י קאמר לא חששו דבר שיבא לר' נוסח עד הבוקר שח"כ לא יבא נאכל עד חלות לא חוכל לאוכלו וגא ישרפו בלילה כדאמרינן ביום חמה שורפו ואי חמה שורפו בלילה וא"כ יאמר עד הבוקר ח"כ מוכח מזה דלא ישרוף ב"ט בלילה כמו כחל אף דבא זמן שאין אוכל מ"מ אין לשרוף בלילה מצוין דקדוש חזקיה לא יוכל לשרוף מיום חסור י"ט ומשום דלא הגיע הזמן וא"כ ח"כ ביום חסי לחל בחול ועד בוקר דאין שורפין קדשים ב"ט דזה אינו מצוין דאין קיימין לשיטת הנ"ל דדמי לדברי החו' דא"ך אפשר לפרש דהך בוקר לשריפה הוא ודאי לחב"ע הך בוקר היינו בוקר ראשון ואז גם בבוקר אין יכול לשרפו דלכ"ע אין שורפין קדשים ב"ט ולענין מ"ל כחב"ע רחמנא בוקר אי לענין חב"ל כבד כלה זמנו מחלים לילה וא"ל לשריפה עדין אינו זמנו עד בוקר שני ומפרש דהקרא דלא חותירו אחי לענין דאם חשב לאכלו אחר חלות אינו נעשה פיגול כנ"ל וא"כ לא ידעינן מזה דאין שורפין בלילה ד"ל שאני הבא מצוין דשני מיני חסוין ה"ה ח' דמל"ס ב' דישאל ע"כ קב"ע ד' דהאבילה יהיה עד שעת חסוין דמל"ס ומ"מ עדן לא ישרפו מצוין דעדן לא הגיע זמן חסוין דישאל מאח"כ בעלמא שורפין קדשים בלילה ח"כ בהגמרא דחזקיה יאמר דר' יעקב כר"ע סבר ול"ל דהגמרא דרשה הפסוק ביוסר נקט חכן לפי שביארנו לעיל ד"ס לחלק בין פסח לשאר קדשים ח"כ אין מלחב"ע שום הכרח ד"ל באתא אף דעדן לא חילחיק לשריפה מ"מ דין נוסח י"ט לו ושאני פסח מצוין דעדן לא הוי חסוין דישאל ע"כ גלי החזרה דלא יהיה לו דין נוסח כ"א דאסיר לאבילה מצוין דהגיע זמן חסוין דמל"ס משח"כ בשארי קדשים מצוין דהגיע זמן חסור חבילה י"ט לו דין נוסח לכל מילי וא"כ הדק"ל מגלן לחזקיה דחב"א מאן דשליג על הך ברייתא דה"כ דר"ע ע"כ ל"ל דכמו דחוקי' וחב"י פליגי בלשונות של ר' יהודה ור' יעקב כמו כן פליגי בלשונות דר"ע דחב"י סבר דר"ע סבר דהעשה דאין שום בכל הוי לאו הנ"ל ע"כ ח"כ חילטרין עד בוקר וחזקיה ס"ר דדעתו של ר"ע כמחשב לחבול לאור שלישי כשר ומיכן יליף זה מעד בוקר דמצויס נפקי דאין שורפין בלילה ואח"כ עד בוקר להשמיטנו דהנוסח ממנו היינו לחבול נוסח כ"א דוקא עד בוקר שני מחב"כ כדמחשב לחבול לאור שלישי כשר נמלא שפר לר"ע האי עד בוקר אינו מיוחד וי"ט לו הנא דמשייט לחזקיה דפליג אהך ברייתא עכ"פ ביארנו לעיל דלחב"י ודבא ורב חסי יהיה ר' יהודה דאמר בנוסח השעם דהוי לאו הנ"ל יסבור כר"ע דחבילה פסח עד עצוד השמר והנה מאחר דחזוין דסחמא דגמרא מבאר פלוגתהם דר"י ור' יעקב חליבא דחזקיה כפי שמבאר היא פלוגתהם ולא כמו חליבא דחב"י ורבא ש"מ דסחמא דגמרא כר"ע ע"כ מוקי דר' יהודה ור"י סברי כר"ע ע"כ פסק הרמב"ם כן וזוהי ניחא מה דהרמב"ם פ"י מהל' ק"פ נקט השעם בנוסח דאין לוקין משום דהוי לאו הניחך לעשה ולא נקט משום דאין בו מעשה יען דלחב"י סובר ר' יהודה כר"ע וההלכתא כר"ע לכן אחו בלשוננו דעה ר' יהודה דהוא סובר כר"ע לשיטת חב"י דמלכות כל הלילה דזה בזה חלי' הנלע"ד כחב"י :

(קח) **במנ"א** ס"ק ע"ו דהא ירוית שיאמר יעלה יבא ובספר בנין אריאל תמה דב' ימים ר"ה חזק

(בד' ט') דסבר בן ע"כ הקדים הגמ' בלשון דלכסוף הוא חומר יסודי לרעון וידוע מאמר ר"י בריה דר"ס בן פזי דלקי חומר בלכסוף ולא מקודם יתן דודו חמר בלכסוף י"ח פשוט ומעשה חס נאמר דר"י קחי בתפילת המנחה ח"כ נמחי אלמדיך לך טעמא לחמר בחר י"ח היפוק ליה בלח"ס כיון דהו' חלו סומך גאולה לתפלה ע"כ יאמר בלכסוף כיון דמיניס יתק למסמך גאולה לתפלה כדכתיב המהרש"א דעיקר הקושיא מבוס דמיניס יליף וכו' דוקא בערבות ושחרית דלקי מקשה הגמ' (בד' ט') נאמר מעיקרא בחר דחסיק דהו' גאולה ותפילה תריבחה וספיר הוי סמיכה גאולה לתפילה ח"כ יותר טוב נאמר מעיקרא וח"כ נפ"ו בע"כ קחי על ערבות ושחרית וספיר הוי סייטתא דמקרי גאולה ותפילה תריבחה - חמס תירוק זס לא ניהי לי דסתיגס ככאן י"ל דסמך על דר"י בריה דר"ס בן פזי - חן (בד' ט') דנאמר ג"כ כן סומח ושם עדיין לא ידע מהו דר"י בריה דר"ס בן פזי ח"כ ללכסוף מסיק זס ובאמת ח"ל מתקן דהו' בתפילת המנחה וח"כ שם דק"ל כן סומח ל"ל ע"כ נ"ל לתקן כן דגמ' סבר דעת כן יתן דקשה כן יסודי לרעון מ"ט חקנו בבהר י"ח נאמר מעיקרא - חן בענין הוא יתן דהו' יסודי לרעון הוי הפסק בין גאולה מתיס לתפלה חף דכאשר קבעו בתפלה כהפלה תריבחה דמי מ"מ וכו' דוקא ד' שפתי תפתח דח"ל לחמר כ"ל בתחית מסח"כ יסודי לרעון ד"ל בין בתחילה ובין בלכסוף ע"כ יותר טוב לאשרו בלכסוף מלאמר בתחילה ויסיס הפסק וכו' כונת הגמ' יתן דלכאורה יס למדחי הראיס ולאמר דהו' בתפילה המנחה ע"כ חמר דלא כן ודא"ר כו' ולכסוף הוא חומר יסודי לרעון - וקשה חמאי חמר בלכסוף יאמר מעיקרא מכיון דמבטע ג"כ מעיקרא בט"ל ל"ל יתן דמעיקרא יסיס הפסק בין גאולה לתפילה ומכיון דיוכל לחמר בלכסוף מה לו לחמר מעיקרא ולכפסיק - ומעשה חס נאמר דמנחה קחי ח"כ או ליכא הפסק וכול"ל מעיקרא וח"כ הוי הראיס נכונה דלפ"ו חס ד' שפתי תפתח ג"כ יסיס הפסק בע"כ דזכו לא חסיב הפסק כיון דחקיטו דבין כן ורק ביסודי לרעון כיון דכאשרי לחמר גס בלכסוף למה יאמר מקדים ולכפסיק וכן חילול הראי' (בד' ט') ח' לזאת כאשר דתקין שם ר"א חסא בתפילה המנחה טוב מקשה הגמ' ספיר ח"כ כיון דמבטע מעיקרא ג"כ נאמר מעיקרא דעכ"ל ח"ל כן מכיון דמנחה חמו סומך מסח"כ ככאן דחילול הסוכה דקחי על תפילת ערבות ושחרית ספיר נחא מה דאמר בלכסוף ולא מעיקרא ומוכרת הגמ' לתקן שם חליבא דר"א כיון דאמר דוד בחר י"ח פשוט ודמסיק הגמרא בטעם זס ח"כ חן חף דפסקינן דלא כר"ס מ"מ חומרים במנחה ג"כ יסודי לרעון בלכסוף חף דהו' לא סייך טעם דסיס הפסק בין גאולה לתפילה מ"מ מעש דאמר דוד בחר י"ח ברכות :

(ק"ג) ברמ"א ס"ק ב' ויס מחזיקין חויל וזרבי רביס הם ודכדרי חמדות פ"ס דברכות אוח ס"ג כחז חל קבה על מה סוכהיס להתחיל מפיוס בקדושה קודם סתחיל אחר קדוש הו' דוד ודור בתחילת הכרזה דהו' לכ"ע לא הו' חל לאחר סתחיל בלוחה הכרזה ודומק לתק בין חמעות לרעויות בענין זס ודאדכא לשלם רעויות עדיפי יסו"ס :

(ק"ד) במ"ז ס"ק י"ג ובהדרי פסקינא הלכתי כר"י כו' וכן הקשה במג"א וחירונו נסחר מעמדה דב"ב (ד' כ"ח ע"ב) דקמקשה ולר"מ דאמר ריהק ט' וגדדיו לר"י גמו מני למפקד וכן הקשה בזהיב חייס ויס דחוק ולאמר דלוחה דמילתא מקשה הגמ' כן דחפילו כשהרזה לדחוק ולאמר דחיו חילוק לר"י ותמיד דוקא בנ"מ מ"מ לר"מ קשיח חל חליבא דהמת ל"ס הגמרא כן כ"ל דככאן חף נר"י מודה - יסודי י"ל בפסוק דלקי הגמ' קאמר ולר"מ יתן דל"מ חל"ו

סוח מספק וממ"ל חס ביוס היס ר"ח חף יאמר יעלה ויבוא בניה וחס בלילס ר"ח ח"כ לא טעה בתפלה ביוס וחף יתפלל טחס יעלה ויבא בתפילתו של חפלת ביוס וכל"ל חמס' ברכות חירין דהחקנה לכל לקבל עדות סהודס חלס עד סתנחה סיס טל כל חדסי סהנס דכסולס סייך חקלס דסיס סיר וחק מחקנת ריב"ז וחירין מי לא מודס בדכחו ממנחה ולמעס נרבינן אוחו סיוס קודם ולחמר קודם וס"ג בכל חדסי סהנס דהמת ב' ימים סס קדושה ח' לענין תפלה חמס בנ" ימים סל גליות כסעס בנ" סל פסה ח' צי"ט ח' דשבוטות או בשמיני עשרת כמנחה וסחפלה תפלת חול לא יתפלל ערבות סחיס :

(ק"ה) ברמ"א ס"ק י' ואפשר דביוסב בעגנה ואיס חמר מנהיג ססוכיס סרי חפילו עיון כו' עפ"י נ"ל נאמר חס דחיתא בתפילת ד' י' חל סרגו דדק חמר ר"א ח"ג יוסף חל תחפסקו דדבר הלכה סמח סרגו עוליס דדק ומקשה הגמ' חיו ודא"ר חלי ב' ח"ח כו' ומסיי חס למגרס וסל לעיוני וסח' יס במדרס חל תפסקו דדבר הלכה וקשה בורע אברהם בעל המדרס דלמחי סכילו חו' זס ועוד קשה שם מדוע לא יסי יעקב דבר זס לבניו ונ"ל דחל מחולס בתפלתו כמחור במדרס פ' חוק ג' גויסות נזר בלא יכנס עכד למתיס כו' ומאחר דכן נא יסיס דאשרי לעסוק בדבר סכס וידעו זס מחורו של יעקב דלמחס מנזר דדק חן לעסוק דדבר הלכה חן בעת סלח יוסף עגלות ליעקב ומסחמח סל עגלויס ג"כ מעבדיו ח"כ ככאן מוחר לעסוק דדבר הלכה כדברי סמג"א ויען כו' יוסף רסס סימחיו ביחוס לחיבס להגיד לו סמחה זו חשב חף שיש חיס חמר סיסינו ססוכיס מ"מ פן חמר יטעה דדק או יתעלל בנסיעה כי לו חין ג"מ בזה וסמס לא ידעו מה כי יסודי ערודיס בהלכה ע"כ סוכרס לעוסס בגזירה חדשה לכל יעסקו דדבר הלכה וכו' סכוון סחוס' לתק מה דקשה על סגמ' למה חלדך לפקדס ומדוע יעקב לא יס דבר זס לבניו ע"כ סכילו מדרס חל תפסקו דדבר הלכה וקשה חף אפשר זס חלס יס חשב סיחשו דדק ונ"ל דסבר המדרס דסלח מחכיו עמסס ונכר"ג מוחר לעסוק בעיון וסעלה לסס יוסף חידוס דין דמג"א לזס בלס הגמ' ופלגי על המדרס דספוק חוס סלוס לכל ללמוד בעיון וכולך לעיונה חף כי בודאי נלעוו ג"כ מיעקב כן תמיד יתן כי כאן יס חשב דיעסקו בהלכה כסברת המדרס וסח חשב לספק ח' מחלף סינחמח חיו חשב ע"כ יסי לכלי לעסוק בעיון :

י"ח וכל יוכל יותר מבני רעבון מבוס חולי מעייס - חף דגמ' נאמר עוד טעם מבוס מונוי וג"כ כ"מ רבחי חוכא כנון דחוכי כהרסא דח' מבוס מעינא ליכא ומבוס מונוי חוכא מ"מ חפס סמג"א לטעם זס לעיקר יתן דגמ' מסיק דב ספא סבר מבוס מעינא - וסגמ' סס ס"מ למימר עוד כ"מ כנון מי סכח בעני כנון וכריסו רחנס דמבוס מעינא ליכא ומבוס מונוי חוכא חלס דלס חס הגמ' להחריק :

(ק"ו) במחבר סעיף ח' ייך לסמך גאולה לתפילה כו' חמס' ברכות (ד"ד ע"ב) חיתא דחי לא חיתא חני סתריס חיו מני סמך ודא"ר בתחילה חומר ד' שפתי תפתח ולכסוף הוא חומר יסודי לרעון כו' וקשה כן סומח דמילתא בלכסוף הוא חומר שפה יתר לענין קושיאו סהרי עיקר הקושיא ממה שחומר בתחילת - ונ"ל לתקן דהנה המהרש"א (בד' ט') על קושיא הגמ' מכדי חל יסודי לרעון כו' לימרו מעיקרא דטפי לימרו מעיקרא דכיון דמיני' יליף נאסמך גאולה לתפילה ס"ג יסודי לרעון וגו' קודם יעקב ד' וגו' יסו"ס נמח דכונה הגמ' כן הוא יתן דלכאורה חן זס חליס ד"ל חס דח"י חס בתפילת המנחה וכן חוכא מ"ד

מזינו כהדיו שחמר קן בשור המועד וכש"כ כחן משח"כ
 חליבא דר"י לא מזינו כהדיו שחמר קן כ"ה מהסבירא נחמר
 דבבבא גס ר"י מודס' חמנס זכו דוחק דלמאי הזכיר הר"מ
 ה"ה דר"מ מכיון דלית הלכתא כותיה כו"ל להזכיר כהדיו
 דבבבא גס ר"י מודס' ודברי המג"א בשבט ור"ק כיון דלר"מ
 כו' דחוק מחור ולע"ד היה נראה לאמר כך דכונת הר"מ
 מדונוגבור שמיביל לר"מ חין כוננו להביא ראיה לדיו כ"ה
 ק' כוננו יען דזהו פשוט לדיוכא דהם הרגל כשחומר
 מסחרין ק"ו ברליפס וליכא מין דפליג בזה אכן נסתר זה
 מהא דהירושלמי דלאמר התפיל וא"י מה הזכיר ח"ר יוחנן
 עד ל' יום מה שהוא למוד הזכיר מכאן ואילך מה שהוא
 לר"ך להזכיר יום בבבא שאלה הלא בשבט וי"ט חומרים ד"פ
 צ"י והחבורה לזה יען דבשאלה ג"כ הדיון קן ובשאלה ח"כ
 פחות מ"פ דהרי בשבט וי"ט חין שאלה לכן נקטין מילתא
 מליעחא ל"פ כחידוש הר"מ ומעשה חס נחמר דל"פ צ"ה אגני
 למס נקטין בלישנא דחיקא כו"ל למימר בפשוט חס חמר
 ל"פ מה שהוא לר"ך מזכיר פחות מזה מה שהוא למוד הזכיר
 ט"ז ב"ה הר"מ וחידוש דהיו השנה מאד דירושלמי יען דר"מ
 חמר ריחק גניחותיו חייב קירב לכש"כ ור' יוחנן לשיעורו
 דסבר צ"צ ג"כ כר"מ דחמר שס ר"י שיעורו מהולכי חושא
 כו' והולכי חושא הוא ר' יעמאל ואילו סבר כר"מ כמבואר
 צ"צ נמלא דר"י לשיעורו דריחק גרע מקירב ח"כ כאשר היה
 נקט ל"פ ה"ה דוקא בקירב מהני אבל לא בריחק לזה נקט
 דכונתא ותלה בל' יום וקירב משכ"כ ידעין. חמנס ג"ז דוחק
 בשחטיין בל' העור ורליתו מש' כילד הרגל כו' דמשמע
 משם עוקר הראיה לדיו. ע"כ כ"ל להרץ כונת הר"מ מדונוגבור
 דהוקשה לו ג' קושיות בש"ס. (ה) צ"ק (ד) כ"ד ע"ה) דחמר
 ר"ג הל' בר"י במועד כו' ח"ל חלף בר"י סבירא לי ח"כ
 הולל הל' בר' יוסי. וכן הקשה הסוד"ה חלף כו' ותיירוש
 דחוק. (ב) צ"צ (ד' כ"ח ע"ב) לרבנן מאי ופירש"י רבנן
 דליל הא דר"י מגלן חוקה ג"ש וקשה מגלן דהאי רבנן הוא
 ר"מ דילמא הכי רבנן סבירא כר' יהודה דדוקא ג'
 גניחות צ"י וכן ה"ה דוקא ג"ש דהא הסקשה מקודם ג"כ
 הקשה ק' ולר"מ דחמר וכדפירש רשב"ס כלומר לר"י דחמר
 צ"ק חזירו מועד כל ששעירו בו ג"י ח"כ למימר הלא
 ג"ש דומיא דג' ויעין בחס' (ד' כ"ה ע"ה) ד"ה שחא ותיירוש
 לא נייח דמקודם חזיל הנמ' דלא כר' יעמאל כ"ה מיום
 ליום ואשכ"כ למד משור המועד. (ג) ר' יהודה בשלמנו דהן
 טעם צ"צ (ד' ל"ח ע"ה) דלא חמר ג"ש חלף כדי שיהא
 באשפתיא כו' אחאי הולך לטעם דחוק ולא ביהר בפשוט
 דליף מבור המועד כיון דלדידיה דוקא ריחק ולא קירב
 ח"כ לא יקשה חליבא חלף ג' פירי צ"י ירחי כגון אשפתיא
 להוי חוקה. ע"כ ביהר הר"מ מדונוגבור הסוגיא ק' דטודאי
 ר"י מודס' ג"כ להסבירא ריחק גניחותיו חייב קירב לכש"כ.
 חמנס סברת ר"י ק' הוא זכר תוכיה מאי אמרת בזכר
 הרי הוא חומר וזהו ט"ה ג"י קר"ל דל"ש חס סברא
 של קירוב ח"כ ה"ה קן הוא מכיון דחמר המול מתמולולא
 ישמרו ולא נחמר בפירוש חס שור נח חס בשלש ימים
 ואז הוה ידעין דריחק גניחותיו חייב וממילא ידעין דקירב
 גניחותיו לכש"כ ולתס מאריך הקרא כ"כ צ"כ לגלות דדוקא
 דריחק גניחותיו מהמול שלשום ולא ישמרו אז חייב ולא
 בקירב גניחותיו וגז"כ הוא. ב"ה ור"ה כאשר חפרס ק' אז
 יהיו מדוקדקין לך דברי המגילתא בבהר ר"מ חומר אפילו
 העירו בו ג"פ בלא בואח"ז חינו ומה ה"ל מהמול שלשום
 חלף חס חמר בו ג"פ בלא בואח"ז חינו נידון חלף בהם
 יע"ש ותמוס דהלא הוכרח לכתוב מהמול שלשום להורות דג'
 גניחות צ"י והם נחמר דהכינה למס הלא צ"י כו"ל למחלי
 בגניחות לא קן דה"ה דוקא בקירוב ולא בריחוק כיון דחליבא

ריחק גרע מקירב ובה דנקט אפילו כו' הוא נגד דברי ר"י
 אבל הוא סובר דקירב עדיף וכש"כ אכן לדבריו נחמא דר"י
 יליף מדלא נקט בקרס ג"י ע"כ ה"ה ר"מ להרץ זה דלא
 קן יען דהוה חינו חמנא אפילו שלא בואח"ז הוי מועד מכיון
 דהוי ג' גניחות צ"י ע"כ ב"ה מהמול שלשום דדוקא בואח"ז
 קסבר מהמול שלשום אבל קירב חינו ממעט וזה מוכח דדעת
 ר"י קן הוא מתכוונתו שהביט לר"מ זכר הוכיח דהוא תמוס
 וכי לא ידע מדרשא דזאת דהוא גז"כ אכן י"ל דר' יוסי
 דסבר במועד בר"י ולא מעשמים כ"ה דריחק עדיף מקירב
 ח"כ ריחק דוקא ולא קירב וא"ל גז"כ נמלא כאשר יפסוק
 בר' יוסי ה"ה דגס בזה פסיק בר"י דריחק עדיף מקירב
 ע"כ פסק ואמר הלכך בר' יהודה חיינו צ"כ חף בזה הסברה
 דריחק גרע מקירב דר' יוסי סבר ג"כ כותיה דנינא ומסתמא
 סבר ג"כ מעשמים ונימוקו עמו במדקדק תמיד בשמיטותיו
 וקבלתיו כמה ממקום גבוה דתמיד הל' קן נמלא לפי"ז לית
 מין דפליג בסברא זו ור"מ מודים דקירב עדיף מריחק.
 נמלא בפיר מקשה הכנ' צ"צ ולרבנן מאי כיון דכ"ע מודו
 בזה הסברא דקירב עדיף מריחק ח"כ כיון דמבור המועד
 ילפס אחאי לא מהני באכל ג' פירי צ"י ירחי. נמלא דר"י
 דמקובל היה דחוקא ג"ש הוא מיום ליום דוקא והוקשה לו
 ח"כ דמסיר המועד ילפס אחאי לר"ך ג"ש דוקא ע"כ הוכרח
 לטעם חמר ופירש בטעמו חלף כדי שיהא באשפתיא. וזה
 דנקט סגמ' ולר"מ חין סכונס דלר"י נחמא לא קן כ"ה משום
 דר"מ נקט כהדיו קן ע"כ חפס בלשוננו לר"מ ועוד דבר'
 יוסי חינו מתפרש כהדיו דסבר העעס דגז"כ הוא וחליבא
 י"ל דסבר ריחק עדיף מקירב לכן נקט ולר"מ. אכן כוננו
 דתענית ח"ה להפירש קן דשס ה"ה לדיוכא נפסק ג"כ ק'
 דביום ח' או בד' ימים חין זה דבר. חמנס גס שס נחמא
 דשס נחמר דרוקרת עיר המוליא ח"ק רגלי הוה וילאו
 ממנה ג' מתים ביום ח' גזר ר"ג בר ר"ח תעניתא חמר
 ר"ג בר יצחק כמאן בר"מ כו' ותומ' נחמר ח"כ ח"ל ר"ג
 בר ר"ח לר"ג בר יצחק ליקום מר ליתי לגבן כו' והנה משמע
 מהל' יען דהשיבו תשובה נחת וגילה לו דבר חדש וישור
 בענינו ע"כ בקשו ליתי לגבן ולפי הגרסה מה הראה לו וכי
 ר"ג בר ר"ח דגזר תעניתא בודאי אסברא דר"מ סמך ע"כ
 פסק דלא כהדיו ברייתא הנחמר דביום ח' חין זה דבר ואי
 משום דהכונה שגילה לו דחין הל' בר"מ הלא זהו לא נזכר
 בדבריו כלל והול' כמאן בר"מ חין הל' בר"מ סבירא דיי
 מודה לר' יהודה. חמנס הענין כך הוא דיה ל"ד להא
 דר"מ בשלמא בשור כאשר רליתו אחרו טונה זה ג' פעמים
 הרי חזין דנשתגע השור ונחלקלל חללו קרומי המוח וא"כ
 מה לי צ"י או ביום ח' מכיון דחזין דנגח ג' בודאי חינו
 מקרה כ"ה צמחטין ע"י חולי שגשתגע בשור לא קן כחן הן
 אחת דחיו במוקרה מכיון דג' מהו אכן מין לימא קן כי
 יהיה קיים לעד קן חולי לשעתא חדל נשתגע האור צמיני
 חור לא טוב וחלף הלך לו רוח עברה ותעברס וזכי שחידש
 לו כמאן עכ"ה קן בל' חמיהא ח"ל בר"מ הכות דין לרין
 החומר בר"מ ואחזי להא דר"מ יען כי הוא החומר קן כהדיו
 לא קן חין דמיון שילס יפס' חמנס דבר החלוי בהרג
 צידאי כ"ע מודים דחין חילוק בין ריחק לקירב ושפיר קס
 פסקו של הר"מ מדונוגבור קן כו'. ויעין בחס' חלף ח'
 כ' ש"כ דוקא לאמר ק' פעמים וא' ובמג"ל חינו דומה
 כונה פרוק כו' ול' יום עד שסח הול' פ"ה דההכרה ממוסה
 וא' מוספי פסח וג' מוספי שבט מח"ה עד ט"ו חייב וב'
 מוספי ר"ח חייב צ"ס ק"ה :

(קט"ו) **במחבר** סעיף ח' שחם חין בינה חין הפניה.

לפי"ז שפיר הוי הנוסח צמחטין ספרד

לאמר חכמה וצניע ודעת דנס כולל על החכמה ולכמה

ניתן וחונן לו דעה לשמוח בחלקו ואיזהו עשיר השמח בחלקו וח"ל מזה טובה כמדת ההסתפקות כמ"ס והניח די לו בקב מרובין לא אחר ח"ל חלל קב מרובין אבל אחר די לו בקב מרובין שהיה לו בזה די והותר וק"ל זה ברין כחדס ס"ל די כל לרבו וזהו שרמז בפסוק זה פא"י ומביע לכל מי רצון שישיעו בזה שנהן לו ברעמו שיסמח בחלקו ויהי זה כאלו נתמלא כל רצונו ע"כ שאל ומבקש חס בחולי ח"ו אברי במזלח דח"ל מונוי מבקש דשבענו מטיבך היינו שיהן לו דעה והשכל להשיג מדת ההסתפקות יהיה מי שיהיה חף להיות לו שובע :

במחבר סעיף ה' וא"ו רניל לאחר חתונת כו' . הרמב"ם ס"י מהל' הפילה כחז דברניל ולא עקר חוזר לעבודה לענין כאלה הזכיר יעלה ויבא והקשה בלח"מ חמאי לא נקטיה מקודם נבי' שאלת השנים יע"ש ולק"מ דהרמב"ם ליכא דש"ס נקטיה וכן נאמר בש"ס מקודם ח"ר הנחום חר"ל טעה ולא הזכיר שאלה כו' . ואח"כ חר"ל חר"ל חריב"ל טעה ולא הזכיר ר"ח כו' ור"ס בריה דר"א בר אבהו אמר דבריו על הא דריב"ל בטעה ביטלה ויבא נמלא שפיר סובר הרמב"ם כן מקודם דין טעות בשאלה ואח"כ טעות ביטלה ויבא ואח"כ מאמר ר"פ ע"ז וס"ה בשאלה רק כיון דנחמא מילתא על טעות ביטלה ויבא סובר כן :

(קכ"ג) **במ"ז** ס"ק ט' לא שייך לאחר והגיון לבי כו' עפ"י ג"ל לתרץ מה שהקשינו לעיל דלמאי נקטיה הגמ' האי ולנסיף הוא חומר יהיו לרעון אחרי פי דמיו שייכות להדין קושיא . חמס לפ"י נחא בפשיט יתן דלכאורה ה"ן זה קושיא היכי מלי סמך ואח"כ בחילה חומר ד' שפתי חתמה ד"ל דר"י קאי על חזרה הפילה דש"ך דהוא יאמר ד' שפתי הפתח כיון דכאן ליכא סמיכת גאולה להפילה בפיר יאמר זה לבקש שיטור לו השי"ח ליהן לו כונה בלב להשפיל חי לזאת סיים חמרו ולנסיף הוא חומר יהיו לרעון וא"כ חל"ל דעל הש"ך קאי דהש"ך ג"ל והגיון לב השומעים ההפילה בע"כ דקחי על כל תפילה יחיד וא"כ הריב"א ג"כ קאי ע"ז וא"כ היכי מלי סמך :

(קכ"ה) **וי"ז** לישא העינים למרום . בפשוט נראה בעינים פתוחות ממש ול"ד להא דהמתפלל לריך שיהן עיניו למטה ולבו למעלה זהו דוקא כשבא להשפיל ולבקש בבקשה מהשי"ח דהו בוגל כעני בפתח לא כן שבה וכדלדא להשי"ח במקבילו לאלוה ומקדישו ומעריטו ישא עיניו למעלה והיו עיניו רואות את מוקד וכן משמע מסיום הדברים שעיניהם נשואות בעיני ועיניו בעיניהם וכן משמע בטור דהו המחלוקת בין בני ספרד שנוהגין ליתן עיניהם למטה בשעה שאומרים קק"ק לבני אשכנז ולרפת שנוהגין שניטן למעלה ולא כהע"ז בש"ק ב' . ולפי"ז חינו קושיא כלל מה שהקשה מהר"י אבוהב בובא ב"י סי' ז"ה ובט"ז שס"ק ב' ובמג"א סי' ז' ס"ק ד' דלריך לפתוח פתחים או חלונות ופירש"י הטעם שהחלונות גורמין לו שיכוין לבו שהוא מסתכל כלפי במים ולבו נכנס הלא המתפלל לריך שיהן עיניו למטה יתן דזהו דוקא בעת חפלה ולא בעת קדושה ושירות והשכחות . ובלת"ה ג"כ לק"מ דהחלונות לריכים קודם החפלה יכניה כמו לשמים ואז יתכוון וימך לו חשלת להיות לבו נכנס ויתפלל אח"כ בלב נשבר וגדלה :

(קכ"ו) **במ"ז** ס"ק ח' והמה ב"י למה הביא זה הירושלמי כו' לעד"ל לתרץ דבגמ' דילן לא מוכח דחולק על הירושלמי דלכך לא הזכיר כ"א ברכת המינים יתן דמ"ד זה הוא ר"י אמר רב ור"י אמר רב בעמנו סיים ע"ז ל"ש חלל שלא החליל בה אבל החליל בה גומרה ולא הוה

חף חכמה ח"ן כ"א שכל בהמי חמס זה דמוק דמאחר דנס חכמה ח"ל וסוף ומתפלל על החכמה הלא כלליכא חכמה ח"ן הפילה ומהיכן יוצא להשפיל על חכמה גופא . ולפד"ג כוונה הירושלמי ואם ח"ן בינה ח"ן הפילה יתן כי ההפילה הוא שיטפוף שיחו לפני ד' ח"כ לריך שיזכרם בלבו כי השי"ח הוא הבעל היכולת הון והמפרנס והוא אלוה על כל ומשנינו בפדמות על כל ברואי חלד זון ומסרנס מקרני ראמים כו' . ולזה לריך בינה יתירה ומליה ג"כ בזה כי חף שהוא מאמין בחכמה שלימה מלך האלוהה מ"מ לריך עיון ג"כ בחקירה אמתיות וכמ"ס דע חס אלהי חביד ע"כ שאל ומתחנן מקודם ההפילה שיהן לו בינה דלס ח"ן בינה להחזיקו מי הוא הצורח ח"ן הפילה ולדק נוסחא אשכנז לפי"ז מנוי מאהך דעה בינה והשכל :

(קכ"ז) **במחבר** סעיף ח' רפאלו כו' במס' מגילה ד' י"ז ע"כ ומה ר"ל רפאלה בנ' כו' והקשה בס"א הא כבר מיייה מקרא גאולה ורפואה בחר סליחה היא וזע"ג דקרא אקדים לרפואה מקמי גאולה הרופא לכל החלוצי הנואל הא כבר נתן טעם לגאולה ב' מתוך שחידים ליגאל ב' והסתא ממילא ראוי לרפואה לאחר בחר גאולה מיד כדי לסמכה לסליחה דכל מה דאפשר ושלל להפסיק עוד בברכות אחרות בין סליחה לרפואה יסו"ס . וז"ל לתרץ דמבואר במס' תענית ד' ח' ע"כ בימי ר"ס בר נחמני הוה כפנא ומוחנא כו' נבעי רחמא אכפנא דכי יהיב רחמנא שובע למי הוא דיהיב נמלא דברכה רפאלו שייכא בחר ברכה השנים יתן כי נאמר שאל על ברכה השנים ויהן השי"ח שובע אז בודאי יתן השי"ח ח"כ רפואה שיוכלו לקבל הטובה שנתן השי"ח נמלא דיותר טיב לאחר ברכה השנים בשמיני' ואח"כ רפואה בהעניית ולבל להעניית לסמכה לסליחה יתן כי מקומו יאות לפי הסדר לאחר אחר ברכה השנים ואף לבחר דמסיק דברכה השנים בהשיעית דרוד ב"פ השיעית אמרה מ"מ הא יאות ביותר לאחר בשמיני' דאשרי ולמה דנשחחא פרכה היא ע"כ מוכרח הגמ' לחידוך דמילה בשמינית ומקשה הגמ' אח"כ ומה ראו לאחר ברכה השנים בהשיעית חף דלכאורה ח"ן זה קושיא יתן כי קבץ גליות יאות אחר ברכה השנים כדמסיק וכן ע"ז סובב הולך כל הסדר הפילה וא"כ היה יאמר אהו חכן כך הוא שאלה הגמ' לדבריו הנ"ל יתן דכנגד מה דמילה בשמינית כנגד זה מהראוי לאחר ברכה השנים בשמינית דאשרי האים ולמה רגבו מלך פרשתא היא וא"כ מהראוי לסדר ברכה השנים מקודם ואח"כ רפואה כי כאשר יהיה שובע יהיה רפואה וכלל ומתוך דלא כן דרוד כי אמרה בס' אמרה ול"ד לרפואה דהוא דוקא בשמיני' משא"כ ברכת השנים הן אמה דנחשב לחדא פרשה מ"מ היא מפורדת וכולל להשנה ג"כ בהשיעית משא"כ רפואה אינו כ"א בנ' לזאת הסדר רפואה בנ' וברכה השנים בס' . וטפי"ז מובן ספיר פירש"י ומדוייק היטב וקושיא החוספ' אינו קושיא כ"א מדוייק פירושו לפי סדר הש"ס :

(קכ"ח) **במג"א** ס"ק ב' י"ל בברכה השנים ושבענו מטובך . י"ל יתן דמבואר בכתוב ונחתי גשמיכם בעתס כו' ואנלחם לחמכם לשבע ופירש"י אוכל קמעה ומסבך במעיו נמלא כאשר היה חומר ושבענו מטובה הוה משמע שהשבע יהיה ע"י אכילה שיאכל מטוב הארץ לא כן כי ח"ל לזה רק השביעה יהיה מברכה השי"ח שיחברך במעיו וסוף כסדר הכתוב בריך עלינו כו' הנהה הזאת היינו ונחתי גשמיכם בעתס ושבענו מטובך היינו ואנלחם נחמכם לשבע . ועוד טפי"ז מה שכתב ה"ל דפסוק נאמר ומשביע לכל חי רצון והול"ל מזון או שובע מהו רצון חכן אחרו כלפי מי שמזינוחיו מלומלמים בדוחק ובטוני שהקב"ה

הוא כללינו יחד ה"א דדוקא בת"ה ומכניע זדים וכוונה ירושלים או כשהתחיל זה גומרה משא"כ בצרכה ולמלשינים חף כשהתחיל לא מהני ואינו גומרה לזה נקט צרכה ולמלשינים להורות דגם בזה כשהתחיל גומרה ואינו נכלל בכלל דפירושו בצרכה המינין אותן הצרכות שהמינין כופרין בזו ונכלל הכל ונקט בל' זה דמשמע היינו צרכה ולמלשינים להורות דע"ז קאי האי ל"ש חלל שלא התחיל בה :

(קכ"ח) במחבר סעיף מ' חיתא במס' דרך חרץ פ"ח כהן שנשא גרושה כו' זו שאלה שאל ר"י בן חדאי ח"ס סברתא, חת ר"צ מה אשחי שאני מותר בה חלי חסור בבתה ח"א שאני חסור בה חינו דין שאלה חסור בבתה ח"א לא ופרנס לו כה"ג שכתוב בו כי אם בתולה מעמיו ואני אפרנס לך כל ישראל וכאב בעל נחלת יעקב וז"ל ח"א שאני חסור בה חינו דין שאלה חסור בבתה וכו"ה גירסתה הילקוט פ' חומר וכוונה הק"ו הוא שלא יהא מותר לשום אדם לישא אשה חלל דוקא בת חלמנה או גרושה שמוחר גם בלמנה וכו"כ בס' זית רענן לפרש כונת הקושית וע"ז הסי' ב' לו ספיר ר"ג לא ופרנס לי כה"ג שהוא חסור באלמנה ובגרושה וח"כ חפילו בבת חלמנה או גרושה חסור בלמנה ולפי"ז ח"א לכה"ג לישא אשה ח"כ דלא ילפינן להאי ק"ו והקט' בס' זית רענן דמאי קושיא מכא"ז דהא אפשר לישא יתומה שאין לה אם ח"כ לא סיך האי ק"ו שאסור בחמה ותיקן כיון דכבר נאסרה עליו בחיי האם חסורה לו עולמית ואין להקשות ח"כ בכל אדם נמי נישא הכי דיהא חסור חפילו בבת חלמנה ובגרושה שהרי קודם שנאסרה או בנחלמנה היתה חסירה לו וח"כ יהא חסור בבתה כיון שנאסרה עליו שעה אחת וי"ל דאפשר למלא שנחלמנה או נאסרה חמה כשהיה משוברת פס הבת וח"כ לא היתה הבת חסורה עליו חפילו שעה אחת משא"כ בכה"ג שעכ"פ היתה חסירה הבת עליו שעה אחת קודם שמתה אמו עכ"ל - חכן פירוש זה אינו דאין נאמר כה"ג הוכיח שהוא לוח לאיסור כרה ומיתתו ב"ד וכמו במס' פסחים ד' כ"ג ע"כ דחור ר"י ודנו דין אחר מותר חסור בחילה כו' אמרו לו נבילה חוכית ודמה מותר חסור בחילה והנאה וחמץ בין בחילה בין בהנאה וליכא חוכית מנבילה שאינה בהנאה לאיסור הנאה ואדרבא ילף מותר האסור בהנאה וכמו כן כאן נאמר ק"ו לאסור באם האסורה חת בזה שהאם חסורה בצרכה ולא יוכיח כ"ג באלמנה שאין חסור כרה וכו"ג במס' חולין (ד' ק"ב) מה להנך שכן כרת יעו"ש וח"ל בת אחותו יוכיח או בת בזה שלא אסרה חורה חלל בזה בזה וע"כ בת בתו מותרת ח"כ דלמה חסורה דאי בת בתו חסורה מק"ו לא לכתוב בת בתו דזה בתו חסור מביתו שאלמנה דלמה חסור ח"כ בזה חסור ח"כ כי כתב בת בתו ש"מ רק בת בתו ולא בת בת חלל ח"כ לא הי"ל להביא מכא"ז וכו"ל להביא מבית בת בתו דהא חלמנה ובעילה לכה"ג רק לאו ועוד דאין להביא מבית בת בזה דאפשר הא דכחשה חורה בת בתו ולא חסיר מק"ו דאין עונשין מן הדין ואין מזהירין מן הדין לכן כתב בת בתו חלל בת בתו נהי דאין מזהירין מן הדין חלל איסורא מיהא חיבא כדאמרין במס' מכות ד' י"ז ע"ב וז"ל ח"כ אין רחוק דאין חסור בבת בתו וכן בת אחותו חיבא חיבא חלל בתולה לכה"ג דע"כ מותרת דל"כ ח"כ לך מי שמוותרת לכה"ג אמרין ספיר דאין לעשות חוכית מלאו לכתוב וכו' בודאי מותר דאין חלל בלאו חלל כאן בצרכה אמרין ק"ו ספיר לחסור - גם מה שכתב דח"כ לא חללא אשה מותרת לכה"ג הא ודאי משכחת לה במתה האם מאי אמרת הרי נאסרה שעה אחת הא משכחת לה ביולא דוסן כשהרגה האם והולילו הולד מצטנה ולא נאסרה שעה אחת מאי אמרת ולד מייתי ברישא הא כחצו הכו' פ"ב דחולין ד' ל"ה ע"ב ד"ה חלל דמתה והדר ילדתה וכו' ואלא דוסן ד' מ"ד ד"ה

חיהו מיית ברישא דים חילוק בין מתה לנכרנה עיי"ש חלמנ ח"ן זה קשיא דהא בקדושין מרק האומר ד' ס"ב ע"ב דהאומר לחבירו אם ילדה אשהך נקבה חתא מקודשת לי דבריו קיימין בהוכר עובדה ח"כ בעובר שוכר ים זה תפיסת קדושין וכי האם קיימת או נאסרה בזה ולא תפיס קדושין לשיטה זו חפילו בבטן חמה מה חלמנ קודם שהוכר העובר ח"ן זה שום תפיסת קדושין ואין לא משכחת לה דנכרנה האם דאז ח"ך חי הולד חלל נפל הוא חלל ודאי שחיה עד סוף לידה ולא כשהרגה נאסרה הבת מעיקרא משוכר עובדה - חלל בת דעלמא דמוצתה לישראל משכחת לה כשגירסה קודם שהוכר העובר וח"כ הא לא קשיא - חלל קשה חלל כתיב בפ' חלל גבי מוליד שם רע ולקח חבי הנערה וזמנה והולילו וגו' ואמר חבי הנערה הרי דכאנשא מילא שם רע נכא בעוד האב והאם קיים מה חלמנ דמיירי קודם שגולדה הבת גירסה ח"כ ח"ך כתיב בתריה ואמר חבי הנערה ומפרש רש"י ז"ל וכן הוא בילקוט מלמד שאין רשות לאשה לדבר בפני האיש ואם גירסה מכבר למה ח"ן לה רשות בשלמא נכד בעלה היא חייבת בכבודו חלל משגירסה ח"ן חייבת בכבודו מה חלמנ לאחר שנשא המוליד ש"ר החזיר גרושתו ח"כ המוליד ש"ר בהיתר נשאה חלל הוא החזיר גרושתו הא כך ק"ו דעבד סיך נמי לומר להיך בלשא וזמנה אם אשה מותרת לו חסור בלמנה אשה חסורה לו חינו דין שאלמנה וח"כ לפי"ז מחזיר גרושתו הכתוב בחורה כשאין לו בת ממנה חלל ים לו בת ממנה כיון שזה חסורה לו חסור בלמנה מק"ו ח"כ ח"ך נשאה אחר כך אחר שנשא מוליד ש"ר חת בתו וכוין דבתו חסורה חסור בלמנה וכו' מה ש"ל דלא משכחת לה ככ"ל לישא אשה טענה הוא דמשכחת לה שפיר דקודם שנעשה כה"ג והיה כהן הדיוט מהה האם ואין היתה האם והבת מותרת בהיותו כהן הדיוט ולא נאסרה אמו עליו משום דהא נחלמנה בהיותו כהן הדיוט וחלמנה מותרת לכהן הדיוט וח"כ האם והבת מותרת ואחר במתה האלמנה נעשה כה"ג ונשאה הבת בהיתר גמור דהא חפילו קידם חלמנה בהיותו כהן הדיוט מבואר ציבמות ד' ס"ד לאחר שנעשה כה"ג ינאסר דכתיב יקח אשה יעו"ש מכא"כ דאין לגרום האם שהיתה חלמנה בהיותו כהן הדיוט לאסור הבת לאחר שמתה האם ונעשה כה"ג וח"כ מאי רחוק מייתי מכא"כ דלא אמרין ק"ו הא ודאי אפשר גם בכה"ג לנעשה ק"ו זה ויחסור כה"ג בבת כשהיתה האם בהיותו כה"ג ואשה בכה"ג משכחת לה כדאמרן גם מה שכתב דנאסרה דעלמא כי נאסרה עליו שעה אחת נאסרה עולמית טענה הוא דמאיכא ילפת לה מאמנה האסורה בזה לא כ"ס הא דמי באמה מה חמה אחר גירושין שרי ח"כ מותרת הבת ובמו בסוף פ' כיור הרגל דאמר דיו בקרן ברה"ר דמאיכא קילפת לה מחומר קרן ברה"ר דלישא בן ורגל ח"כ דיו לקרן ברה"ר כמו כן כאן מאיכא קילפת לה מחומר חמה דאסורה באשה ח"ס וכי נאסרה מותרת ח"כ גם הבת מותרת ולא דמי לכה"ג באלמנה דסם בלמנה לא משכחת היתר כלל וח"כ הבת חסורה לעולם ולא הולך לומר דמשכחת בל"א שנתגרה בצורה מצוברת דכל"ה החילוק פאט חלל ממוליד ש"ר שדכחתי הכתוב בחורה חלל לה כ"ז - חכן פירוש של דברים כ"ל דכך הוא ודאי בלא שום דבר מותרת דאש"פ דאם חסור הבת מותרת ולא עבד ק"ו חלל כך מה אשמו בשעשוי שנאסרה ובעלה מותרת לו ובהה נאסרה במעשה זה כשאם אשה ח"ס ונאסרה ע"י במעשה זה כסם חסורה לבעל כך חסורה לביעל חינו דין שבמעשה זה נאסר הבת וכן הוא הלכות שכל דבר זה שאמר הבא על ח"א מותר בבתה חמר וזו שאלה שאל בן חדאי דמשמע דווקא על זה הדבר דאמרנו כנשא על ח"א דמותר בבתה שאל בן חדאי למה לא יאסור במעשה הבעילה חת הבת מק"ו דמעשה נישואין שבהיתר עשה נאסר הבת זה

שנחם' לו האם אינו דין שנחם' בזה ואל"כ אין לעשו' בודאי הוכיח
מכ"כ דעם אמה שאסור לא ממעשיו נחם' האם ואין לאסור בזה
אבל כאן דגשאל ובמעשה זה מותרת לו ונחשך בזה עבד ק"ו שפי'
דח"כ במעשיו שנחם' ח"א ונחשך לו עבד זה כעס שאסורה
לבעל כך אסורה לבעל אינו דין שנחשך רף בזה' וע"ז השיב לא
ופרנס לי כ"ג שכתוב בו כ"א בחולה מעמיו ודרשין ביבמות ד'
ע"ז ע"ב עמיו מעמיו להביא בחולה הבא מב' עממין יעו"ש ח"כ
כדדריס ק"ו כה"ג ח"כ גם כס יס לדרוש ק"ו מה חלל כעסא כסירה
דבהה פסול' לכהונה אף דהיא כסירה דלא הוהירו כסירו' ליגש
לפסולין מ"מ בזה פסולה בה מלרי שני דביאתה בעצירה ואסורה
לו אינו דין שיהיה חסיר' בזה ואלע"כ קמכסר ואני אפרנס לך
כל ישראל נמלא דלא חזיל כלן בחורה יוכיח כ"א שאל כדעבד
ק"ו וח"כ יס לעשות ג"כ עוד ק"ו כה"ג מחייבי לאוין להייבי לאוין:
(ק"ט) **במחבר** סעיף ח' אבל לא במנחה כו' ג"ל דבמנחה
תורה במחברת אין לריך ליכא כפיה יען דלאו
שכיחא שברות ואף חס כהן זה לא טעם יין מ"מ העה הוא זמן
שכרו' והוי כמו מנחה יען דלא שכיחא שברות ע"כ לא חלקו וחסקו
דאין חז' כ"כ ומ"מ הא מהא וכן אכני טיבא מבלי ליכא כפי ב"ש':
(ק"ל) **במחבר** סעיף ח' מאן דחזא חלמא כו' במס' ברכות
ד' י"א אפילו בעל המלומות חומר לחדס
מחר מה כו' וקשה הלא המלוס הוא שקר' וח"א בלא דברים
בטלי' החלומות שות ידברו וח"כ מאי רבוחא הוא בלא מה שאמר
מקורס אפילו חרב חדס מונחת זהו רבוחא יומר' וג"ל דהנה כל
החלומות הולכין אחר הפה נמלא כאשר יחלוס לו חלוס רע שימות
למחר ח"כ בודאי לא יחפלו ע"ז דכאשר יחפלו יהיה פחדו
לרעה ובודאי יתקיים וח"כ הסביר נותן דלא יחפלו רק יסחר
לסובה ע"ז אמר לא כן כי כ"כ גדול כח הרחמים אף שיסחר
לרעה נמלא דבודאי ימות אכן הרחמים יספק הגזירה לחיים:
(קל"ה) **במ"ז** ס"ק ח' ורואיתו מדאמרי' בפ' הזהב כו' לכאורה
ג"ל דרואיו רואיה ד"ל עיקר הסבירה הוא בשלומרו
בנפילת אפים משח"כ כשאמרו בלא נפילת אפים אין סכנה בזה
נמלא דהמזמור היה חומר המיר רק לא שבקא ליה למיפל על
אפיה וכיון דהמתינה עד אחר אמרו התחינה בודאי טוב לא יפול
עוד ולאמר התחינה עוד הפעם היה ביכולתה טוב לזוז ממנה.
אמנם מהרוקק משמע בני דהסכנה אף חס אמרו רק התחינה
לבד אף בלא נפילה דכ' דרליכא ס"ה חומרי' התחינה בלא כיסוי
פנים ח"כ למה עשהה בחופן דבכ"י ויוס הוכרחה לשומרו הו"ל
ליקח הס"ח מביהו וזא לא יפול עוד בענ"ל דבשביל התחינה
עלמה יס חשש יען כי כל השפירים נגעלו כו' וספיר הוכיח דעו:
בסעיף ד' לא צ"ב האכל כו' הבאר היטב מקשה בזה
הכהן לכה"כ אין נופלין ובזה האכל נופלין יעו"ש
ולעד"ג לחד"ך עפ"י המבואר במס' שנה ד' ל"ב ע"א אב
הנולח נפישו חתי ומרחמי אבז בזיוני לא חמי ולא מרחמי:
(קל"ז) **המג"א** כתב כלן דיני קדים והגני מוסף דבר
שנחשך אליו' (ח) כתב המג"א כשמטילין
גורל ד' או ה' ויס בהן ב' ש"ל חותיות שוות כגון ח' והאחרים
י"ל מנין הפסוק מזה לא בטל הגורל כו' כתב החו"י סי' ס"א
במעשה שהטילו גורל על כוס כסף ואחר שזכה ח' ראו כי
נחסר ח' בהקלפה והזוכה טען הלא צגירעון ח' לא הפסדתם
וגהסיד הוא קרובים לשכר רק זה החסר מהקלפי י"ל טענה
הגני נחשכרתי עמו ופסק לריך להטיל גורל מחדס ורואיו
מבא להס' אח אף דהי' להס' ג' שדות שוות בערך וגשל ח'
שדה ומחלה וכשכא האח נסו וכתבו ג' פדקים ורשמו
עליהם ג' שדות ולקח האח הנכרי פתק ח' ועלה צידו
שדה שחלקו ונחל"ה האח הג' מ"מ יכול כ"א לבעל החלוקה
הראשונה לגמרי אף דאין טעם לערער מאד השכל יען כי עניני
הגורל מקובל מהנ"ך וכשהגורל כהון ידבק בו השגחה עליונה
כמ"ס הבה תמים לא כן כאשר הוא מקולקל כ"א י"ל כשישפה

כהון היה קיימא לי שטחי עפ"י מזלי או חפילתי שיהן לי
הלכה בכל עסקי וגדולה מזו כשא' הטיל ב' שמוציו לקלפי
ואחר זכה בשודע הדבר יוכל בעצמו לבעל הגורל יע"ש
שהאריך בדברי נועם ומסס הדין לכלן: (ג) הח"ס חו"ד
סי' שמ"ה כתב האומר קדים שמניע לחבירו נא הופיל לעצמו
ולא הפסיד לחבירו דמ"מ עולה לנשמת מי שצ"ד לו ורואיו
מש"ס ב"ק הגונב עולתו של חבירו והקריבה פטור שהרי חזרה
קין לבעלים פירש קמי שמיא גיליא למי העולה וה"ל דשוהיה
יעו"ש ולעד"ג דלא כן הדבר ול"ד כלל דבשלמא שם המלוס הוא
הפסדת הקרבן שמפדים מדמיו וקויה קרבן אי לזאת. כאשר
גנב עולתו של חבירו הרי המלוס עשה האחר במאמו ומה עשה
זה בודאי המלוס על חבירו כי האחר עשה המלוס כולה לא
כן בכלן המלוס הוא שמקדש השם ברכים וזהו מלוס גדולה
ועבור זה מזהה לחביו ברה מזהה חבא ח"כ בכלן המלוס
כולה עשה זה רק שגל המלוס שהיה שייך להאחר שהאחר
יעשה חותה אכן סוף כל סוף האחר לא עשהה והוא עשהה
ח"כ פשיטא דהמלוס שייך לו כיון דמיניה יתקדש עליהה.
ורואיה לדבר זה ג"ל מהא דיומא ד' כ"ג ע"א אין מויליין לא
שלים ולא גודל מפני הרמאים יעו"ש והשעה לדבריו מאי
אהני ליה רמאותי' בזה דגזל מלוס השיך להאחר ובשמים
יחשכז המלוס למי שהיה מניע לו בע"כ דזהו אינו מכיון דהוא
עשהה ולא האחר: (ג) חס כבר הספיל בזהמ"ד אחר או
באינו מנין ואמר קדים וח"כ בל לבהמ"ד ורואיה לומר ג"כ
קדים העולה על חלקו בבהמ"ד הקבוע שלו יבולים שאר
האכלי' לדחיות: (ד) שגלה הקדים גדולה מאוד שמכסל אבו של
גיהנם והכן בכה הקדים מוליא חביו מיד פוגם ומכנישו לג"ע
ובכל קדים מנין שעתה ופלגא וז' ל אף בשבת וי"ט כי בחול
הכוונה להפלותו מניסנס ובשבת וי"ט להעלות ממדריגה ג"כ
מועיל: (ה) מה אביו ומסופק אי בד' בחודש או בזה' חס יס
עוד אחס במק"א היודעים בצירור יוס היא"ל ויעבו הקנחא
לנשמת האב בקדים והדלקה וחשירה ח"כ מונח הספק רק
אקרקסחא דהך גברא לא חתייה ממלוס דרבנן ויעשה בד'
ציוס ד' לחידס שיפגע חתילה ובכ' פטור מסעיקא לקולא אכן
קדים האבני' לא ינימוהו דבכ"י יאמרו אייתי רואיה דהאי
יומא הוא ע"כ ימליא לו מנין במקום דליכא אכלים. ואם המנהג
לאמר כל אכלים קדים ביחד יאמר ג"כ זה הספק בנאותא חדא
עמהם ואם ח"ל אחס או שהספק הוא לכל האחים ויכול להשאר
האב בלי חיקון ע"כ יעשה בשניהם: (ו) כ"ו לענין קדים ופילה
והדלקת נר אכן לענין העניית חס קשה לו לישב בב' ימים
וסכנחא הוא דמשפח זה לא חקנו יו"כ ב"י יענה יוס ח' וציוס
ב' יפדה הענינהו בממון כשיעור המבואר בא"ח סי' סל"ד דהוא
י"ב פשיטת: (ז) ואם אינו שבות מעיקרו וכמה שנים ירע
אימת היא"ל והענה ציומו אכן חס"כ שנה או יענה בראשון
ובשני ישאל על נדמו: (ח) המנדל יתוס בהוך ציהו ורואיה לאמר
במיתח המנדל קדים אף דהמנדל יתוס בהוך ציהו מעלה
באלו ילדו מ"מ האכלים יוכלו לדחוח מלהסיג גבולס ויוסיף
לאמר מזמור ח' ויאמר קדים או ילך למקום דליכא אכלים:
(ט) מי שמת לו חמיו או חמותו וח"ל בני' העליתי בחיבורי קרבן
חודס דהאכלים מאי לדחוחו מבלי ליקן לו קדים: (י) מי שגדר
בלא כן ורואיה בזה הקשנה לאמר קדים בבהמ"ד הנה בה בודאי
ממייצת בכיבוד אב ואמירה קדים סלה בודאי מועיל ג"כ
לחיקון נשמת המת כמבואר בחו"י סי' רכ"ב יעניכי מלווה האשה
ג"כ על קידוש השם והועלת ונחת רוח לנפשו כי זשוי היא ח"כ לא
יוכלו לזכרים האכלים לדחוחה מלאמר קדים אכן דוקא כשמנהג
העיר שהבה חומרה קדים בבהמ"ד וח"כ אין לאמרה בלח"ה
ממעס החו"י לכל להחליט כח מנהג ישראל: (יא) מי שמתחו לא
נחצרה עדיין בצירור גמור שיהא בה כדי להחיר אשחו ככרעתי
בחיבורי קרבן חודס דבמשאל"ס לא יאמרו האכלים קדים ובגוים

יחמרו קדיש: (יג) מי שאביו יורד למרחקים ולא נשמש ממנו שום ידיעה אם הוא בחיים או לא וכגיע חשבון שניו לימי שמונים אף דבניטין קי"ל דנכוס דמי מ"מ אין מחאבלין עליו: (יג) מי שאביו זקן יאל מחול לא"י יאל לבנו שחומ"י בלחמו מקיר העיר וחולא יחמרו קדיש עבדו מחוייב לקיים דברו אכן האבלים יוכלו למדחי לו ולכל להניחו אף אם הוא זקן יותר מכן שמונים וילך למקום שאין שם האבלים:

שור"ת לא"א

ורגה מדברי רומע"ס ניכר טעניעם הים בודאי ואין בו מקו' ספק רק מחמת שהוא מים שאין להם סוף ולכחילה לא חנשא ולכן צטיין סימנים וכיון שאין כאן סימני' בגופו רק בכליו ולזה יש חשש שאלה ולכן פלפל רומע"ס אם נחוש לשאלה וזה נראה לעדתי שאין כאן חשש דהא משא"ס דרבנן כמבואר בזה"ע סימן י"ז צב"ס ס"ק ק"ה כיון דאם נשאלה לא תאל ע"כ הוא דרבנן ובדרבנן אין סברא לחוש לשאלה דהא כחבו החוספות פרק האשה בשרא ד' ק"כ ע"כ דמאורייתא חייסין לשאלה ובאבדים מדרבנן לא חייסין לשאלה כמו מאל פירות בכלי דפרק אלו מילואי ד' כ"ה ומאי דפרק חמור בסיון אובף היכי מסדרינן היינו דחמור בסיון אובף ילפינן מקרא בפרק אלו מילואי ד' כ"ז ואין מסדרינן נחוש לשאלה זה הים כוונת קיסית סג"ס אבל הא ודאי מסדרינן אבדים בחקנתא דרבנן ולא חייסין לשאלה וא"כ הכי נמי מדרבנן דכמו דסקילו במזמן מחקנתא כך הקילו במידי דרבנן ואע"ג דבאבדים הוא לקיים מלוא הסבה כמ"ס החוספות פרק לא יחפור ד' כ"ג ע"כ ד"ס חוץ לחמשים אמה וכן כחבו בפרק אלו מילואי ד' כ"ג ד"ס והאיכא נכרים הכי דחקנתא זו להחמיר על דברי תורה דלא למיזל בחר רובא ולקיים מלוא הסבה וכמו כן יש לומר דלא נחוש לשאלה הוא חקנתא דרבנן להחמיר לקיים מלוא הסבה מ"מ כיון שהם אמרו כך חקנתא להחמיר ה"ס אפילו להקל צטיין במקום דרבנן ודומה לזה כחבו החוספות פרק הורק ד' ק"י ד"ס פירות דאפילו בחרין שבין שתי חירות אמרו דדבר הניטל אינו ממעט אע"ג דכוס לקולא דכמו דהסקינו להחמיר בדאורייתא כמו כן הניחו כך חקנה לכל הפחות במידי דרבנן אפילו להקל ואע"ג דאיסורא לא ילפינן ממנונא דבמנונא הפקר ב"ד הפקר מ"מ מידי דרבנן שום למנון והראים מפרק המילואי יין ד' פ"א ע"כ ברס"י ד"ס שדוחה אם לא תעשה דכחב והעלמא וסבי נמי עלטול דרבנן כו' עי"ס גראה מדברי רס"י ז"ל דהורק לזה להביא והעלמא אע"ג דבפרק מי שמתו ד' כ' מייטי בהדיא גדול כבוד הכריות ומוקי לה במידי דרבנן ולא מוקי לה באבדים דוחעלמא ומפני מה מביא והעלמא חלל רצון רס"י ז"ל לגלות עיקר חקנתא דכך גדול כבוד הכריות לא מקרא קאמרי הכי אלא מחקנתא דרבנן במידי דרבנן וכל דחיקון רבנן כעין דאורייתא חיקון ובדאורייתא במולא בלחים בצגדו פושטו ואפילו בשוק כמבואר שם פרק מי שמתו ועל מה סמכו בדרבנן להקל היכן מלאו זה לזה מביא מוסעלמא דמלאו מקום להקל כמו כן הקילו בדרבנן וזה כעין דאורייתא דמלניו במזמן באבדים הרי דלהקל בדרבנן ילפינן ממנונא ואדרבא מלניו שסקילו בדרבנן יותר מלניו מזמן כס"פ האשה שנתארמלה גבי אלו נאמנין להשיד בגדולן מה שראו בקוטנ דמפרשין שם בטלוה דכוס דרבנן וסקילו בדרבנן אבל אין נאמן לומר מעמד ומסד הים במקום הים מ"ע אפוקי ממנונא לא מפיקין הרי דסקילו בדרבנן בליסורא יותר מבמזמן וכן צניטין פרק חקבל דף ס"ד ע"כ גבי רור וזורקו דאמר רב חסדא אחר זה ואחר זה זוכה לעמלו ואין זוכה לאחרים

ומחיצ רבי חנינא מכילד משתחפין ומשני שחני שחופי מבואות דרבנן הרי דסקילו בדרבנן יותר ממזמן ואע"ג דהתם לוח ליה עיקר בדאורייתא מ"מ רק רב חסדא אמר כן דהים מקום לרבי חנינא לערער על חירוק זה ורבי חנינא לא ערער מבוס דלית לה עיקר אבל לרב חסדא דסדר דהים יכול לערער ואפילו הכי אין לו חירוק אחר חלל זה והראים דשם ס"ס משני על כילד מערימין אע"ג דלית לה למעשר עיקר מן הכורה עי"ס וחשבתי לומר שם הוא דעת החוספות פרק האשה שלום ד' קצ"ו ע"כ ד"ס וקאמרי סימנים כו' אי נמי ע"ס טעניעט עינא וכבר הרעיתו בזה גדולי פולס ה"ס והלח"מ פ"ג מהלכות גירושין על זה דהא החוספות סברי דעד אחד לא מסכיד בלומדנא כמו שכתבו שם לשיל עמוד ח' ד"ס סעמא דעד אחד נאמן ואין לא נחוש למשקר וא"כ מאי מתוך המתוך דאמרי דאסקינו קמן וחוינוהו בשעתיה וקאמרי סימנים נכי דאמרי דהאים בסיון בזה חו בשעתא דאסקו וידוע לנו שאים זה הים בו סימן כך מ"מ מאן יומר דנטבע דלמא משקרי והא דאמרי דאסקו בסיון זה שקד כוס דלא דאסקו בסיון זה בשלמא אם החשב בדדמי ח"כ אמת הוא דאסקו בס"י זה דלא נחמד למשקר וכיון שאומר סימן בזה לא חייסין לדדמי אבל אי נחמד למשקר מה כועיל וכנה הכיט שמואל בסיון י"ז ס"ק קמ"ג הוסיף להפליא על דברי החוספות מפני שחב דכוונת החוספות דמכני ע"ס טעניעט עינא היינו טעניעט עינא בהסיון דנכי דסימנא דרבנן מ"מ אי אפשר לסיית ממש סימן בסיון וכיון שאומר שמכיר בסיון טעניעט עינא שיש לו בזה הסימן בודאי זהו הנטבע דאף על פי דאפשר לאשטחי כאי סימן באינש אחרינא מכל מקום לא משנהה ממש וכיון דמכיר טעניעט עינא אמת הוא שזה הוא ולזה הגדיל להפליא בשלמא אם ע"י סימן מובהק אע"פ דנחמד למשקר חשכחת לה לסיון מולנע כמ"ס הג"י ואי אפשר לראותו בחיים רק האשה של בעל זה ידעה בהסיון שראתה אותו ערוס במטס וא"כ ע"כ בעת מותו ראה העד הסימן וא"כ אם לא נטבע מהיכן ידע מזה הסימן ע"כ ראה איש אחד נטבע בסיון כזה וראה בעת מותו ולא חייסין שבאים אחר הים גם כן זה הסימן דהסימן מובהק הוא אבל כאשר כחבו דהסימן אינו מובהק ולא סמנין על זה דאורייתא רק עם טעניעט עינא בזה הסימן ח"כ ידע מזה הסימן בחיים עד שהיה לו בו טעניעט עינא ח"כ נכי דצבעל האשה הזאת הים סימן כזה מ"מ מי נאמן לומר שראה הנטבע דאסקו בסיון זה הא יש חשש שרואה להחיר האשה בשקר אומר שראה איש כזה בסיון זה נטבע מפני שידע שבעל אשה זו יש לו סימן כזה אומר שאים כזה נטבע ושקר הוא ולא ראה כלל אדם נטבע ולא דאסקו כלל אמנם זהו לפי הכנת כס"פ דטעניעט עינא הכוונה בזה הסימן אבל באמת מכל לפנים כוונת החוספות טעניעט עינא בגבירא בלורתו וסיינו דנכי דזה הסימן אינו מובהק מ"מ כיון שאומר העד שהכירו להאים טעניעט עיין נכי דחייסין בדדמי מ"מ עכ"פ קרובים בלורתם האים הנטבע וסאים זה שמעידים דאם רחוקים בלורתם אין שייך לומר בדדמי חלל אם קרובים בלורתם שייך בדדמי כיון שידוע שנטבע בדבר קל אומר שהוא זה אע"פ שאין זה כיון שקרובים בלורתם וא"כ אע"פ שאין זה סימן מובהק ביותר וימלא לפעמים בלגשים אחרים אבל זה רחוק שימלא סימן כזה בלורתם שדומה לזה בלורתו גם כן הסימן וע"י זה נעשה סימן מובהק וא"כ יתכן שפיר דהסימן הוא במקום המולנע ובשאומו העד הסימן אם לא ראה איש נטבע בסיון כזה מאין עלה בדעתו לסמן סימן כזה וע"כ ראה איש נטבע בס"י כזה אמנם מ"מ עדיין נשאר קושי' כיון דלא מועיל חלל בלירוק טעניעט עיין כאומר דהא הס"י אינו מובהק וא"כ נכי דראה איש נטבע בסיון כזה דאי לא כן אין

המליץ הכי' דהא סי' כזה לא ראה מחי' חלל לאחר מיתת מ"מ כיון שאינו סימן מובהק דמחי' בשאר בני אדם חלל דאין מלי' בצורות הדומות להיות בשנים' זו הכי' וכלל הכביעת עין גופא על דברי העד סומכין וחייסין למשקר ושמא זה הוא שקר במה שאומ' שזרעו דמה לו לצרע בעלה של זה ואפשר רחוק שזרעו זה מזה חלל בזה משקר בשלמה אם אינו משקר חלל או' בדדמי ע"כ קרובים בצורע דאם רחוקים בצורה אין שייך בדדמי מהר נבקעה חלל חי חיישי' למשקר לא נמלטו מהקושיא וגררם שכן הבין הלח"מ שלא הגדיל הקושיא כ"כ חלל דנסי דכזה סי' מ"מ חסידותו וכו' והיינו הכביעת עינה הוא שקר ולכן נראה דכונת הח' בודלי עי' בדבר חש"פ דאיתחל לא דייקה בדדמי מ"מ אין חשש בעד דמשקר במלחא דעבירה לגלויי חלל רק חשש מה יש לחוש בעין חששא דרצון ולא היחה הבעיה חלל לחששא בעלמא בזה שמא לא סמוך חלחלה דעבירה לגלויי חלל שבעד חובש במא' היא חדייק ותבקרנו וכיון דלעיקר חושש העד שלא לשקר במלחא דעבירה לגלויי חלל כבוא לחוש בכעין זה מועיל סימן שאינו מובהק ביותר כמו מומין כיון דבסימן ע"כ אינו משקר דלומר סימן במקום המולגט ואיך בדם מדעתו בסימן ע"כ ראה בסימן בעת מותו וראה חיש כזה נעבד בסימן זה חלל שאלו חומרים בסימן כזה אינו מובהק ואפשר בזה חסד ראה בכעין זה מ"מ כיון שראה חיש נעבד בסימן זה בידלי וחסד יודע ה בסימן כזה חיש לו בצעלה הרי חמת שראה חיש נעבד חלל שגחש כיון שאינו סימן מובהק שמא נמצא סי' כזה בזה חסד חסד לזה חמדין דהא העד משיב כביעת עין ג"כ שהוא חיש בעלה חלל שגחש למשקר ולא הכירו כביעת עין חששא זה אינו חששא חמיתית חלל מדרבנן נחוש לזה בכעין זה סומכין חסידן דבודלי בסימן לא שיקר כאומר אך מ"מ לא שקטתי ולא נתתי בזה כי בללו הכי דברי התוספות מומגממים בזה שגחשו התוספות יסוד מוסד דלא חייסין בעד יאמר בדדמי ואחרי כן כתבו בד"ס והא מים דמלחמה דמי וכו' ולקך חומרים בדדמי הרי דכתבו חשש בדדמי וכן ע"כ ד"ס וקאמרי סימנים כתבו דע"י עביעת עין אין להאמינם דאמרי בדדמי ולא כתבו חשש שקר - והנה הלח"מ חש"פ שיישב הקושיא של התוספות דהיינו האשם מחמת בדדמי לא דייקא לכן חייסין בעד שישקר דאשם לא דייקי בדדמי ואינו ירא העד לשקר כיון שאין מי שיצר שיקרו וזה ראי' לתרץ חס' ד"ס וכל מים דמלחמה דמי דאמרי בדדמי קאי על אשת המה חלל עכ"פ מה שכתבו בד"ס וקאמרי סימנים דנקטו לכוון רבים דכדבר מועט יאמרו שאלו בעליהן דקאי על העדים קשה לסבול זה הסיוע כן חמת שכתבו הגאון מוה"ר עמוד על זה ותיירץ דודלי אחר דמתרץ ואסקוהו קמן לא חלחל האשם בדדמי ודייקא וירא העד לשקר ומ"מ נחוש בדדמי לעד דאש"פ דעד אינו אומר בדדמי היינו במלחמה ובמים שאין להם סוף מלקמתין עד שחלל נפשו דודלי ממתיק עד שחלל נפשו ולא סמוך אדעתו שבודלי מת ולא ימתין מ"מ בכזה ודלי יאמר בדדמי כיון שידע שבעד בדבר מועט יאמר שאלו בעליהן וא"כ לפי זה אין מוכרח סברתי דהא כיון דאשם דייקא לא יאמר העד בבקר חלל בדדמי וכיון דבדדמי אומר ע"כ הלכות קרובות זו לזו כאמור וא"כ סימן שאינו מובהק נעשה סימן מובהק ולא מוכח דדרבנן סומכין חסידן שאינו מובהק - חמסם גם על זה יש להסתובב דמי דחקם להתוספות באמת לומר כן ולא נאמר נמי דמחי' דאמרי כהני שסבירו כביעת עינה בזה לא דייקא האשם לשלול מפי אחרים אם היה הצורה כביעת עין כבעלה שסומכת בזה חשד וכיון דהיא לא דייקא העד משקר בדרך התוספות ומי כדריהם כן להחליף דכתב חשש בדדמי בעדים - ואפשר ליישב בסברות רחוקות חלל הקרוב בעיני לומר דודלי מה שכתבו התוספות דעד לא יאמר בדדמי היינו בדדמי בשוגג בלא מחסור חלל במיד

יאמר שקר ואש"פ דמלחא דעבירה לגלויי לא משקרי חיישי' היינו במקום דליכא למימר בדדמי לא משקר כלל דירא דלמא מהבדר שיקרו חלל במקום דליכא למימר בדדמי לא יחש בעד ויאמר שקר וכשימלא שלא כדבריו סמוך בעד שבי' יתרומו שלא דייק בדדמי ולא יעשו אותו שקר ובודלי כל כמה דמלי העד לעשות בזה חסידן מדייק דלא שביק חסידא לעשות חסידא חלל כשאינו יכול נעמוד על הכירור אומר במיד שקר וסמוך שחש"פ שיבא בעלה לא יעשו אותו שקר חלל יתרומו שחמך בדדמי - חמסם כל זה באש האשם לא דייקא אומר שקר שחשש שלא יבוא כיון שלא בא זמן כביר ואשלי' יבוא יתרומו ב"ד בדדמי חלל כשהאשם דייקא חשש ביותר שהיא שקר ותגלה שיקרו ירא מלומר שקר ע"ד שבי' יתרומו בדבר רחוק הוא לו שבי' יתרומו שחמך בדדמי אך כיון שרחוק בעיניו שיבא בעלה כיון שאין כאן מי שיקרב שיקרו כוונת שאל יבוא ואש"פ יבא שמא ב"ד יתרומו ואומר שקר חלל כיון שיש מי שיקרב שקרו ירא לאמר שקר כי קרוב שיתבאר ושמא לא יתרומו ב"ד ולזה הכריחו דבודלי אינו אומר העד כשנגח בדדמי דא"כ כי אשם דייקא מחי' מעשה דנאמן דהא כשנגח בדדמי אומר לזה כתבו דכשנגח בדדמי אינו אומר חלל במיד ובמקום דלא שייך בדדמי אין לרין להיות דייקא דירא לשקר במיד דעבירה לגלויי חלל במקום דאפשר לחסד בדדמי חשש בעד שמא לא יבא בעלה ואשלי' יבא שמא יתרומו ונקל בעיניו לומר שקר חלל אם היא דייקא חושש במא' שקר שיקרו וקריב בעיניו שהיא חובש שיקרו על פניו ושמא לא יתרומו אותו ב"ד וירא לומר שקר ולכן כדמבני ואסקוהו כביעת עין כזה שייך בדדמי ואשם האשם לא דייקא גם בעדים יאמרו שקר וסמכו אדעתא שחש יבא בעלה יתרומו ב"ד אולם בדדמי וזה שכתבו דאמרינן בדדמי ר"ל אין ב"ד אמרינן להרץ בדדמי ובדבר מועט יאמרו שאלו בעליהן ועל זה חמס מעיקרה לאמר שקר כי ב"ד יתרומו אחר שיבא בעלה נאמר בדדמי אמרו ולא יעשו אותם שקרנים לכן סמכו לומר שקר וכשהאשם חש שראה חיש כזה קרוב לצורה זאת נעבד בסימן כזה חש"פ שאין חסידן במקו' מולגט רק שאמר שסבירו כביעת עין וזה בסימן לא נחוש לשקר ומפני שקרא אותו בחיים בסימן כזה אומר באשם כזה בסימן כזה נעבד דודלי ירא שיבא בעלה ויתבאר מה יאמר שבי' יתרומו אותו שחמך בדדמי הא ודלי ליתא דאשלי' יאמרו בדדמי מ"מ ע"כ הצורה קרובה לצורה בעלה ונאמר שצורה קרובה לצורה בעלה חיש גם כן סימן כזה זה סימן מובהק הוא כאשר שקדמנו לפי דבריהם ועכשיו שיבוא בעלה דודלי יכיוו שקרנים כי איך אפשר שצורה דומה לצורה בעלה חיש גם כן זה בסימן דאש"פ דאפשר בדדמי היינו אם הצורות קרובות חלל אם הצורות רחוקות לא שייך וא"כ לפי דבריהם של הנשים שאמרו שכתבו שראה בעלה ובסימן של בעלה ראו יתומו שאם יבוא בעלה יכיוו דודלי וכו' לא יתרומו אותם בדדמי חלל יאמרו ששקר ששירו כי איך אפשר שבאים אחר קרובה לצורה זה חיש בסימן כזה ויגורו מלומר כן ובודלי אשם יעידו וזה שולל כוונת דברי התוספות - עוד יש מקום חמיתית לתרץ דברי התוספות באופן אחר היינו בודלי בכל עד חש"פ דמלחא דעבירה לגלויי לא משקר מ"מ יש חשש רחוק שחש"פ יאמר שקר חלל שכיון שהוא חשש רחוק לא חשו לזה חמסם וכו' במקום דלא שייך בדדמי אכן במקום דשייך בדדמי יש לחוש דמסבדי בדדמי חמסם גם זה הוא דבר רחוק מאוד בעד יאמר בדדמי ואם לא כזה חייסין לביקרא לא היינו חוששין לזה רק אחר שיש כאן שני חששות בלפעמים אומר שקר וגם במקום בדדמי לפעמים אומר בדדמי משני החששות חש"פ שכל אחד ואחד באפי נפשיה הוא חשש רחוק מ"מ צירוף שניהם נעשה חשש קרוב דמתרי מיעוטי נעשה רוב וזה שכתבו דאם נחוש לעד בדדמי אשלי' דייקא נחש לדדמי

אלא לחומרם בעלמא מציעא ליה אם יש לחוש לזה וכיון
דאינו חלא חומרם בעלמא לחוש לדמי לכן בסימנים שאינם
מובהקים סגי וספיר אמר וההיר נשוחסיה ע"פ נשים
אע"פ דסימנים אין מובהקים וע"כ ההיחר הוא משום
עדות הנשים ואע"כ החר מזה דחשש בדדמי לחו
חשש גמור הוא וסגי בסימנים שאינם מובהקים - וינחא נמי
לפי זה הא דהולך לומר וחזויהו בשעתיה היינו ט"ע כיון
דצעי סימנים למא צעי ט"ע ודחק הב"ש צוה דלדבוחא
קאמר דאע"פ דהוה ט"ע צעי סימנים - וכן אמר שלדברי
החוססות ובאר מפרשים לריך לומר כן למאי דכחו צעי
סימנים מובהקים ואפילו לפי מה שכתבו דמועיל עס ט"ע
מ"מ קשיא וכי דינא דסימנים אחיא לאשמועינן כאן חלא
דינא דסימנים אשמועינן בפרק בחרא בסוגיא דאע"פ
שם סימנים צניפו וצכליו ואלן שאין כוונתו חלא לסהור
הפשיטות נהי דסימנים שאינם מובהקים עס ט"ע מלסרף
לסימן מובהק מ"מ למא ליה לחכמי צוה לימא בקלרה
דהוה סימנים ודינא דסימנים יהיה חיד סיהיה נודע
בפרק האשה בחרא ונלך לומר כיון דע"כ הולך לומר
דחזויהו בשעתיה לאשמועינן דאפ"ה לא מועיל ח"כ כיון
שהולך לומר ט"ע ממילא כל כי האי לא צעי סימנים
מיבדקים או דע"כ בלא סימנים מובהקים דאי לא כן מאי
החיר נשוחסיה ע"פ נשים כאשר הקשיה - חלא לסרמב"ס
ינחא ליה שפיר דודאי חזויהו צעי חלא דלא נחא ליה
ע"י לירוק חלא משום דהוה דרצנן ודרצנן סגי סימנים
שאינם מובהקים וינחא שפיר בלא דוחק דאין דרך הדוחק
חלא להדחות ולא לאשמועינן דינים ורבוהות והוקשה להרמב"ס
עוד דס פרק האשה בלוס צמעה דהוהא גזר דאפקיד
בוממחא גבי חכריה כו' סבר רב חסדא למימר היינו
ההיא דשני ח"ה ולא אמרין הכך חזלי וכו' אחרני נינהו
ופירש רש"י ז"ל שם וכדלוקימנא דאמרי סימנים ובאן נמי
איכא סימנים דהא אמר דין וכן הוה ובחציתא רמ"ן -
והנה יש לחמוה טובא וכי על סימנים הולך רב חסדא
להביא ראיה מבני ח"ה וכי לא ידענו דמחזירים חצידה
בסימנים וכמו כן כאן בהפקיד חלאו צעדים דאין יכול
לטעון לקוח ואפילו סימנים להחיר ח"ה לא מובחין בפרק
בחרא מההיא דשני ח"ה ולמא ליה לחכמי כאן מהך דשני
ח"ה - אמנא נראה דרב חסדא ססובר סימנים דרצנן
ומדלורייחא צעין סימנים מיבדקים וצוה הוה רב חסדא
דכן וכן הוה ובחציתא רמ"ן לא הוה סימנים מובהקים
ומא שמחזירין חצידה בסימנים שאינם מובהקים מדרבנן
אין ראיה דאפשר בחצידה הקנו כן לקיים מלוח הסבה
דהא המולא אינו יודע של מי הוא ואין לו בה חזקה
ובודאי אינו של מולא וממון אחר הוא לכן הקנו חכמים
לאחרורי למי שאומר הסימן אע"פ שאינו מובהק כיון
דאין כאן חזקה חלא כאן דאמר הני ידי נינהו דים כאן הכחשה
ומוחק הוא צטעניתו שלומר שלו ואפשר נגד חזקה לח
הקנו הסימנים לכך מייתי ראיה מבני ח"ה דאקמינן
בסימנים וע"כ סימנים שאינם מובהקים דאי סימנים
מובהקים מאי וההיר ע"פ נשים הא ע"פ סימנים החר
ח"ו סימנים וט"ע ואם סימנים גמורים לא צעי ט"ע ח"ו
סימנים שאינם מובהקים והיינו מצום דדרצנן לא צעין
סימנים מובהקים וכבר נבדחי דדרצנן כוה לממונא וגם
לכקדון דמחא דהא גם כאן יש חזקה ח"ה וט"ע וחזקה
ממון עדיפא דבממון לא חזוין בחר רובא מצום החזקה
ובא"סורא חזוין בחר רובא לחסוקי מחזקה כבר כתבו
ההיסבוח ספ"ק דמלעא ד' ג' ע"כ ד"ה איסורא מממנא
דבח"א מחזירין כמו בממון דמים שאין להם כוף רובן
לחיתיה וחזוין בחר חזקה וספיר פשיט כמו באלן לא

ח"ו לעולם אין חוששין לעד בדדמי כמו האשה עממה וזהו
שדייקו וכתבו דלעולם לא יאמר העד בדדמי כמו האשה
היינו דכמו האשה לא יאמרו בדדמי שבאשה קרוב לה לומר
בדדמי חלא בעד אין קרוב כל כך שיאמר בדדמי חלא חש
רחוק יש חלא אם האשה דייקא לא חייבין לחשש רחוק חלא כיון
שבאשה לא דייקא ואינו ירא העד שהקרב שיקרו וקל בעיניו
לאמר בשקר אע"פ שגם זה הוא חשש רחוק בהלערף שניהם
חשש בדדמי וחשש שקר נעשה חשש קרוב חלא אם היחה מדייקת
והיה ירא העד שהקרב שיקרו וירא משקר ח"כ חשש בדדמי
חשש רחוק כי חשש שקר אינו חשש כלל כיון שהיא מקרבת
שיקרו ירא מלומר שקר והסתחא דמסקינן דאשקובו קמן
וחזויהו בשעתיה מה דחזויהו בשעתיה האשה לא דייקא ויש
חשש שקר וגם יש חשש בדדמי ולכן כתבו חששא בדדמי
דלשני החששות לריך חלא כיון דאמרי סימנים אע"פ שאינם
סימנים מובהקים הידוע לאשה במקום סתר אשר בודאי לא
ראה העד בחייו וצוה נאמן העד ע"כ שראה אהו נעטע
בסימן כוה אשר לא ידע דבר כוה אם לא ראה איש נעטע
כלל וע"כ ראה איש נעטע בסימן כוה ואע"פ שאינו סימן מובהק
מ"מ חשש בדדמי ע"כ הוה קרוב לזה הוה דאם רחוקים
בקלסתר פנים אין שייך בדדמי וע"כ קרובים בקלסתר
פניהם נעשה מזה סימן מובהק שלא יתכן שבשני אדם קרובים
בקלסתר פניהם ימלא אדם סימן כוה ונעשה סימן מובהק
ואולא חשש בדדמי נהי דיאמר בדדמי הסימן איך יתכן
סיהיה גם כן באלש קרוב לחלא הוה ע"כ איש זה הוא חלא
חשש שקר וכיון דאולא חשש בדדמי לחשש שקר גרידא לא נחוש
דע"כ לפי חשש בדדמי לא הוה סימן וכיון שיש סימן בידאי
איש זה הנעטע הוא בעלה ואין כאן שום חשש חלא חשש
שקר ולחשש שקר גרידא אין לחוש וח"כ לא נשמע לפי
פירושים חלא להחזיק בכתבי דדרבנן סמכין הסימנים שאינם
מובהקים כמו בחצידה דדברי הווספות הם כהוגן בלא שום
פקפוק כאשר כתבתי - אמנא יש לי ראיה מהרמב"ס פ"ג
מהלכות גירושין הלכה י"ט שכח עד אחד לומר ראיתיו שמת
במלחמה או צמזמא או שטעב בים הגדול ומא וכו' ולא בדברים
חילו שרובן למיחה אם אמר קברתי נאמן ותנשא על פיו ואם
לא אמר קברתי לא תנשא ואם נשאת לא חלא וכבר רבו
המפרשים בכתוב דבריו איך מפרש האיבעיא בהאשה שלום בעד
אחד במלחמה אם מפרש בקברתי ואששית האיבעיא מההיא
דדגלת פרק האשה בחרא כמו דפשיט הרי"ף דבקברתי נאמן
ח"כ בלא קברתי מנא ליה דלכחילה לא תנשא ואם נשאת לא
חלא ואם מפרש האיבעיא בלא קברתי עדיין תקשה אמאי
לכחילה לא ואם נשאת לא חלא ואם אפשיט מההיא דדגלת
הא שם אשקובו וכו' בקברתי ואם אשקובו לא הוה בקברתי
כמו שכתוב ב"מ י"ט שיעות כוה ח"כ לכהחילה נמי ועכ"פ
גלאו המפרשים למאי דרך הכסון בדברי הרמב"ס - חלא
לדעתי נראה דודאי הרמב"ס מפרש האיבעיא בלא קברתי
חלא בקברתי לא חייבין לדדמי ולא חייבין למשקר רק בלא
קברתי מבעיא ליה אי חייבין לדדמי כשיעית רש"י ז"ל ופשיט
משני ח"ה וקאמר והכרחא מים שאין להם סוף נינהו חלא
היכי דמי דאשקובו קמן וכו' וקאמרי סימנים וסובר הרמב"ס
דע"כ אין הכונה דרך על סימנים סמכין ח"כ מאי האי
דקאמרי צרייתא וההיר נשוחסיה ע"פ נשים מאי חתי
הצרייתא לאשמועינן פשיטא דסימנים כולי עלמא יכני למימר
כיון דלא עלייהו קסמכין חלא ע"פ סימנים או כסדרת
החוססות דסימנים לא הוה מובהקים ומאן דחתי האיבעיא סובר
סימנים דרצנן וצעין סימנים מובהקים ובאן לא הוה סימנים
מובהקים ונלך ענינא ח"ך לא סבר הרמב"ס דע"י ענינא
עין נעשה סימן מובהק כמו שכתבתי בדברי החוססות חלא
דכך בעיא דרצנן היא דמן הדין לא חייבין לדדמי

כלל ויחלף הסדר נאותהם ע"פ נשים בלא סימנא כלל וא"כ
 ח"ן רחיה דמוטיל סימן שאינו מובהק בדרכן ולזה סובר
 הרמב"ם דודאי האיבעיא לא הוה לכתחילה דלכתחילה
 פשיטא ליה דחיישין כמו מים שאין להם סוף דלכתחילה
 לא נשאל משום האי חשש בדדמי ורק בדעבד מבטיח ליה
 חס משום חשש זה מפיקין לה מבטלה ולזה מייחזי מבטי
 ת"ח למפסג ומקשה ותסבירא משאל"ס גיגור וכו"ה דהוה
 מ"י לאקשו"י והא לכתחילה פשיטא לן חלל משום דכתחילה
 קאסיק מקשה זאת הוה דזה ככלל בקושיא דמשאל"ס
 דלכתחילה דומה לו לבעיין כמו משאל"ס ולכן קאמר גיגור
 בלשון רבים חש"ג דכלאו הכי ייחל דמים לשון רבים
 מ"מ כולל נמי אוצרתא דעד אחד בדדמי במלמדה ולזה
 אחד חלל דאסקוהו קמן ובסימנים דהא לכתחילה ודאי
 בעי סימנים ובדדמי לא מהני עד אחד וא"כ ספיר פשיט
 רב חסדא ומוס נכמץ לו להרמב"ם דודאי לכתחילה לא
 נשאל כדמובח מדב חסדא לכתחילה לא איבעיא לן
 חשש דעבד כיון דמוכח דהך בעיא למשכח ובציא
 בדרכן וסיקא דרכן לקולא וקטין בזה להקל
 דעבד דכיון דלא נשכח הבעיא נקטינן להקל וזוהי ייחל
 מה שכתב הרמב"ם פרק י"ג מהלכות גירושין הלכה
 ח' בעד אחד בקטטה החשש שאם שכרה אחרו טעם שלא
 נמלא בגמרא חלל משום דמפרש הבעיא בלא קבירתו
 ומשום חשש בדדמי ולא משום חשש מסקר וא"כ ע"כ בלא
 בדדמי פשיטא ליה דחש"ג דהיא לא לוקא מ"מ השד
 אינו מסקר דמלחא דעבירא לגלויי לא מסקרי חגיגי א"כ
 בקטטה דליכא חשש בדדמי מאי מבטיח ליה לכן סובר
 דהחש החשש כיון דקטטה הוה וכל טרקי דאיכא לה
 למעבד עבדא ותיישין שנהחוקא בפעילות עד ששכרה אחרו
 וחש"ג דאמר בעד אחד בקטטה נמי לו דלמא טעמא דעד
 אחד משום דאיסי דייקא והכא לא דייקא נקט הש"ס לשון
 הבעיא דעד אחד במלמדה וכהאי גוונא מבוחר בחוססות
 פרק ככל מערבין ד' ל"א ד"ה דמאי עיי"ס וכהא נמי
 הש"ס ככל האיבעיות תפס לשון אחד חלל מ"מ בקטטה י"ס
 חשש אחד ששכרה אחרו ודברי הרמב"ם השתא ברורים וי"ס
 לו רחיות חזקות מנמרא ולא בנה ההלכה ע"פ סברה
 עלאו כמו שהבינו שארי מחברים חלל בניו על יסוד הש"ס
 ודבריו ברורים לדעתנו בזה ואע"פ דבעד אחד בקטטה
 פסק גם כן לא נשאל ואם נשאל לא חלל ואין לזה רחיה
 סובר הרמב"ם כיון דמן הדין היה ליה להסיס בקטטה
 שמה שכרה חלל הפס כלשון הבעיא דעד אחד במלמדה
 ש"מ דכולו דין אחד להס דהי מלוקים הם בדיעא לא
 היה ליה לתפס לשון אחד חלל מדחשש לשון אחד ש"מ
 דחומר אחד להס וכיון דהנחתה דבמלמדה לכתחילה לא
 נשאל ואם נשאל לא חלל פסק נמי בקטטה כן ודבר
 ברור הוה כיון דבעיא במלמדה נזכר פסח ומוכח דע"כ
 הכי הוה כמו כן הך בעיא הנזכרת פסח ובלשון אחד
 הדין כן ואע"פ שהל"מ פ"ג מהלכות גירושין הלכה א'
 פסק בזה שסובר ה"ה דבעיא זה מדרבנן דאדרבא הא
 דהחזירו בעד אחד דרכן הוה דמדאורייתא עדים צרי
 מ"מ ח"ן לדמות זאת בשרי ידים דכיון דהחזירו ח"ה החמורה
 בעד אחד ושמו על דעבירא לגלויי לא מסקרי חגיגי ובדדמי
 מה חש"ג דהס המלאו זאת הוה דאורייתא דמדרבנן לא
 הוה מקילין חלל סגנו על חזקה זאת והוה כדאורייתא
 ואם נשאל להס חשש מה בזה כמו במלמדה הוה בדרכן
 דכיון דמה שהחזירו הוה כדאורייתא דסמכו להחזיר השורה
 החמרה מה שגשג להס בחשש הוה כחשש דרכן ויחל
 שפיר בזה ונכסיו נביא רחיה לזה עיד מדברי הריף שכתב
 בפרק השלש שלום לא חששטי בעיין חלל מיהו כיון
 דאמרין

בעינן סימנים מובהקים כמו כן בפקדון לא בעינן סימנים
 מובהקים ודמי רבא דנחן לא הוה חפילו סימנים שאינם
 מובהקים חלל כאוכמא וחזירא וכמו שכתבו החוססות ד"ה
 אחרמיוי אחרמיוטולה הש"ס כהונן . הן חמה ברחמי
 להנ"י מבטע מדבריו דרב חסדא סבר סימנים מובהקים
 הוה ומייחזי רחיה מבטי ח"ה דסימנים מובהקים מהדרינן
 וצריך לומר כמ"ס דבאבירה ליכא חזקה וכלן איכא חזקה
 ועיין חוססות בב"מ דף כ"ג ד"ה והאיכא נכרים וב"ב
 ד' כ"ג ע"כ ד"ה חזן לחמשים ופשיט דכמו באיסורא
 סימנים מובהקים מוטילים כן בממונא ודמי רבא דכאן
 לא הוה סימנים מובהקים ומחרץ קו"ה החוססות שהקו
 ממליצא דמנין ומדה הוה סימן דחינו חלל סימן שאינו
 מובהק ודוקא באבירה מהדרינן ולא בפקדון עיי"ס . חשש
 הרמב"ם לא ייחל ליה לפרש כך דהי סימנים מובהקים
 למה ליה לאחזוי ברייתא דלא נזכר בו סימנים חלל חנן
 מחזקין הכי הוה ליה לאחזוי הוה ברייתא דפרק בחרא
 ד' ק"כ ומליצא ד' כ"ו מלאו קשור כדים וארנקי וטעמא
 ואע"פ דמבוחר סס בחוססות דים לפרש ברייתא בטעמא
 עינא עיי"ס מ"מ הוה ברייתא שגורה יותר כדאחל
 סס ודוחק לומר משום דכאן הוה רבי נאותהם ומעשה
 רב דלאב"י סס תליא בשלונתא דהא סימנים מובהקים
 ליכא פלונתא כמבואר סס ולא הוה ליה לאחזוי מכאן ח"ו
 בסימנים שאינם מובהקים מייחזי מכאן ונראה דכן הוה
 דעה החוססות חש"פ שלא מלאה לעיל סעך מדברי ההוס'
 דים לפרש דטעמא עיין בשרי סימנים שאינם מובהקים
 נעשה סימן מובהק חלל טעמיו י"ס רחיה דלמא לא חלל
 החוססות מה שהקו דמדה ומנין הוה סימן וכלן אמרינן
 דלא הוה סימן היינו סימנים מובהקים כמו אבירה
 הוה חלל לא הוה סימנים מובהקים ובפקדון בעינן סימנים
 מובהקים דליכא חזקה חלל משום דנקטו לעיקר חירון
 השני דלעיל דסימן עס טעמא עינא בעינן משום דזוה
 ייחל והחזיר נאותהם ע"פ נשים כדנחבתי וא"כ ע"כ סימן
 שאינו מובהק דהי מובהק למה טעמא עינא ובשרי דלא
 דסימן עס טעמא עינא נעשה סימן מובהק כאשר כהבתי
 לעיל דא"כ בעינן כהן סימן מובהק ועדיין הדרא קו"ה
 לדוכתא דלימא בפקדון סימן מובהק בעינן חלל סברי
 דחשש דרכן הוה ובדרכן סמנין אסימן שאינו מובהק
 ואכילא למפסג מכאן ולא מברייחא דמלא קשור ועיד
 סימנים מובהקים ח"ן צריך רחיה חלל דבא להוכיח מכאן
 סימנים שאינם מובהקים חש"ג דהוה נגד חזקה דאשה
 בחזקה ח"ה קיימא והחזירו בח"ה דלא לעיל בשר רובא
 כמו בממונן וכמו שהבאתי לעיל מדברי החוססות ואיסורא
 דרכן שוה לו לממונן וסמנין בסימנים שאינם מובהקים
 ה"ה פקדון וא"כ ע"כ דמי רבא דכאן חפילו סימן דאבירה
 לא הוה חלל כאוכמא וחזירא ולזה קשיא לכו שפיר
 מההיא דמליצא ולזה חז"ל מה שחז"ל וא"כ י"ס רחיה
 ברורה מ"חן מדברי החוססות לפירוש זה ששירשתי ומוסבמים
 לשיטת הרמב"ם והשתא קשיא ליה להרמב"ם ח"ן בעי רב
 חסדא למימר היינו הך דשני ת"ח הא זה הוה רק לדמות
 הבעיא חלל חס נאמר דעד בדדמי מהימן גדי דמים שאין
 להם סוף הוה מ"מ כיון דאסקוהו קמן וחזירו בשעתיה וי"ס
 בו טעמא עינא חלל דאש"ה חיישין בדדמי כמו שכתבו
 החוססות דאסקוהו לא הוה קבירתו או בעד שראה
 העבירה אינו מוטיל דחומר בדדמי כשיסח הר"ה או דהאי
 בדדמי חש"ג דאסקוהו י"ס חשש יוחר ולא דמי לעד במלמדה
 בקבירתו כמבואר בהגהות דהנחין מוה"ר ח"ה דבמלמדה נדחה
 זאת מההיא דהגלת כשיסח הרי"ף מ"מ חס לא חיישין
 בדדמי בלא קבירתו ח"ן נט לחוש כלן ולא נצריך סימנים

דלחמך בשני ח"ה לפרש ט"ע בלחמן זה והדר חמך וס"ה
 לעד אחד במלחמה כיני דלחמך וקברתיו ואי לא מסהדי
 הכי לא מהימן דהשתחא מוכח דבעיט שלנו בדלורייחא
 מסתמא כיון דנסתח הראיה דהשתחא חין רחיה והלכתא
 להחמיר דין ספיקא דלורייחא וא"כ מה שאמר חלל מיהו
 בא להכריח דבעיט דלורייחא היא ולא כדמשמע לני הספס
 דבעיט דרבנן היא דע"כ כהד סגי וא"כ לא נשמע דבעיט
 דרבנן היא ואיכא למימר דבעיט דלורייחא היא וגקטינן
 להחמיר כן היה נראה לכאורה לפרש - אבל זה אי אפשר
 לפרש דהרי"ף יחלוק עם הרמב"ם דהרי"ף רבו דהרמב"ם
 הוא ולריך לשנוי דהרמב"ם - אמנם יש לומר דהרמב"ם קשיא
 ליה במה שכתב הרי"ף ואי לא מסהדי הכי אפילו חרי
 סהדי וכו' כמו שהקשה הרא"ש דחרי לא מסהדי בלומדנא
 והראיה שאמר והא מזה נשים בעד אחד משמע דאי
 כחרי לא מסהדי בלומדנא ולכן סבר הרמב"ם דמה שאמר
 ואי לא מסהדי הכי מוסב אדלעיל שאמר ודוקא כי אמרי
 חסוקינהו דבגשאל"ם קצטיק וזהו אמר ואי לא מסהדי
 הכי אפילו חרי סהדי לא מהימני דכיון דלא חזויהו בשעתיה
 רק ראו הטביעה ח"כ במשאל"ם הוא דאפילו מזה סהדי
 לא מהימני ועל זה קשיא ליה להרמב"ם דלמה הזכיר
 זאת דמלתא דפשיטא הוא לקמן דמשאל"ם לאו כלום הוא
 ובפרט שנתן מקום בדבריו לשנות שאמר וכו"ם עד אחד
 או אזה דריו לבא מן הדין להיות כדון בא להחליט ולא
 ברעבד כדון שני עדים במשאל"ם ה"ה בעד אחד ואזה
 והוא ליה למימר ואי לא מסהדי הכי לא מהימן ח"ו באמת
 כוונת הרי"ף דעד אחד ואזה דמיא לחרי סהדי במשאל"ם
 דלכתחילה ולא ברעבד וכסיתא הרמב"ם ובדוכחמו ואמר
 מעיקרא ולא אפשיט בעיין ודינו כמו בעיט דרבנן דלא
 אפשיט וגקטינן להקל ומה שאמר חלל מיהו בא לסתור מה
 שאמר הש"ס כאן והפליג דבעיט סימנים עם ט"ע דאסקיה
 לא הוה קברתיו לזה הכריח מהא דדיגלת דזה ליתא
 וסוגיא דלקמן ע"כ פליג אהא סוגיא וגקטינן כסוגיא דלקמן
 דהיא עיקרא ומ"מ מוכח לפי הסוגיא שבכאן דבעיט דרבנן
 היא ומרב חסדא מוכח דלכתחילה לא איבעיט לן וגקטינן
 הכי דלכתחילה לא הנשא ואש נשאת לא חלל כדון מים
 שאל"ם לזה כתב ואי לא מסהדי הכי אפילו חרי סהדי
 לא מהימני דמחשב על ההיא דמשאל"ם דחרי לא מהימני
 ועל זה מסיק וכו"ם עד אחד או אזה דריו לבא מן הדין
 להיות כדון כמו במשאל"ם לכתחילה לא הנשא ואש נשאת
 לא חלל כן בזה דאש"פ דכאן איכא נמי רישותא דמסהדי
 בלומדנא לכתחילה לא הנשא ואש נשאת לא חלל אלא
 דבזה הלוק בעד אחד במלחמה דחרי מהימני וחד או
 נשים לא מהימני אבל לענין לכתחילה ודעבד דיבא דחד
 ואזה כחרי במשאל"ם וזה ברור - נמצא מכל הנ"ל חסו למדים
 מכל הכי רחיות מתוספות ורמב"ם ורי"ף עייתי סמוכים
 לדבר זה דברבנן הוה כמאן והשתחא כיון דאפיק הלכתא
 בש"ע סימן י"ו סעיף ל"ג דעד אחד במים שאין להם סוף
 אם לא אמר קברתיו לא הנשא ואש נשאת לא חלל וכן
 בסעיף נ"ו הכי דעד אחד בחילי הדברים נהנו דין משאל"ם
 וכחכ הס"ס ס"ק ק"ה דכיון דאש נשאת לא חלל דרבנן
 הוא ח"כ עד אחד שיהא הטביעה מדרבנן הוא כדון
 שנים שראו הטביעה וכו"ם ע"כ לפי מה שמבואר סעיף נ'
 בהג"ה דבע"כ חין לריך שיאמר קברתיו ועדיף ספי דלא
 אמר בדדמי לא הוה חלל דין משאל"ם ולא מיישקין לשאלה -
 ואף שיש מן המפרשים שהזכירו סימנים מובהקים היינו
 לפי שגזרשים חלוציטא בדלורייחא ובסודותיה ההיא דכני
 ח"ה ולומר דחיישין לדדמי מדלורייחא חיישין וכן ההוספות
 בלשון ראשון שכתבו דבעיט סימן מובהק היינו הכל חס
 החלוציטא

דלחמך דלוקאן הוה נכח דעבד דיגלת ואסקיה
 חניסירא ואנסכוכה רבא לרביהו אפומא דשוכני לכת
 חשש יומי שמעינן דעד אחד במים שאל"ם נאמן ודוקא
 כיני דלחמך אסקיה לקאלי וחיותיה לאלתר ואשחמודיה
 ליה דלחמך פלוגי וכד אסקינא למעשה דשני ח"ה שבחו עם
 אבא יוסי בן סימאי ובדלחמך דהוה נכח דעבד
 דיגלת ואסקיה חניסירא וכו"ה לעד אחד במלחמה כיני
 דלחמך מה וקברתיו ואי לא קמסדי הכי אפילו חרי סהדי
 לא סמכין עליה וכו"ם עד אחד או אזה חיישין דלמא
 חלומין דעתא מסהדי וכן הלכתא עכ"ל - וכבר האריכו בזה
 כמבואר במפרשים דמעיקרא אמר ולא אפשיט בעיין והדר
 פשטה מדיגלת - אמנם הרי"ף סובר דודאי בעיט בלא קברתיו
 והכי דאסקיה לא הוה קברתיו בזה דבטביעה עינא בזה
 איכא למימר בדדמי לכאורה לפי מאי דבעיט הש"ס סימנים
 ע"כ סימנים שאינם מובהקים דאי סימנים מובהקים ח"כ
 לא על פי נשים החיר חלל ע"פ סימנים וכולי עלמא יכלי
 למימר סימנים ואין רבותא בנשים ח"ו סימנים שאינם
 מובהקים וסבר הש"ס דסימנים דרבנן וכן רב חסדא סבר
 סימנים דרבנן כאשר כתבתי לעיל וא"כ ע"כ מוכח דבעיט
 זו מדרבנן בעלמא הוא כן נראה לפי הספס וזהו קאמר
 ולא אפשיט בעיין דודאי הא בעיין לא אפשיט וא"כ נהדר
 לכלל דלורייחא חלוקין לחומרה ובדרבנן להקל וכאן מוכח
 דברבנן הוא חלוקין להקל ולזה כתב חלל מיהו כדלחמך
 בפרקא דלקמן כו' ר"ל וס' לא נזכר סימנים ועוד דאי
 הוה שם סימנים מאי פשיט דריב"ב לקולא דלמא לחומרא
 והאם שאני דהוה סימנים ואש"פ דאפשיט דהוה סימנים
 שאינם מובהקים ואש ריב"ב לחומרא ודאי לא נסמך דאם
 משתנה הפרט ח"כ דלורייחא משתנה ולא סמכין אסימנים
 שאינם מובהקים ח"ו לקולא ולא משתנה ורק בדדמי בזה
 מוכי סימנים שאינם מובהקים מ"מ כיון דלא נזכר סימנים
 לית לן למימר דהוה סימנים וכן מבואר במפרשי הרמב"ם
 דמשום זה פשיט לה מהאם ודלא כהב"ם שהוכיח ממה
 דלחמך וכו' מילי וכו' וא"כ דהוה סימנים למה לריך
 לט"ע דהא זה אכתי לא חייט הרי"ף ואמרי כן אמר והכי
 מילי כיני דלחמך אסקיה משמע מעיקרא פשיט ממה דלא
 נזכר שם סימנים ח"כ מבואר דכי אסקיה לא בעי סימנים
 וא"כ ע"כ לריך לומר משום רחיה זה כמ"ס המרדכי
 פרק האשה שלום דמכה זה לריך לומר דהש"ס בדרך
 אי נמי קאמר וכו' קאמר דאסקיה וחזויהו בשעתיה וסמכין
 חס"ע וקאמרי סימנים בדרך אי נמי ומייתי רחיה משרק
 אלו נערות ד' ל"א ע"כ כנון שלירק ירו למטה מג'
 וכדכרנא היינו בדרך אי נמי וכלין הש"ס לומר או ט"ע
 או סימנים וא"כ חין רחיה דסימנים שאינם מובהקים
 מיירי ולריך לומר לפי זה דלא דייק והחיר נשוחיהם ע"פ
 נשים דא"כ סימנים שאמר לא יתכן חלל דעיקר הדיוק
 הוא דאם סימנים למה בעי ט"ע ואין נראה לומר דברך
 רבותא אמר אש"פ דלחמך טביעה עינא לא סגי חלל כהדי
 סימנים דזה דוחק ח"ו בא לומר דלורייחא בעי משום מיירי
 בסימנים שאינם מובהקים ולזה מביא רחיה משרק כהרא
 דנפ"ע לחוד סגי וע"כ בדרך אי נמי קאמר ולא בעי סימנים
 כהדי ט"ע וכשאמר אי נמי סימנים היינו סימנים מובהקים
 וא"כ יש לומר דבעיט בדלורייחא היא ח"כ שמעינן דעד
 אחד במשאל"ם נאמן ודוקא כי אמר חסוקינהו וכד חסיקנא
 במעשה דשני ח"ה ר"ל דחזויהו בשעתיה כדלחמך כאלו ובדרך
 אי נמי קאמר ובט"ע לחוד סגי חס חזויהו בשעתיה ובדלחמך
 במעשה דיגלת ומה דלחמך וכד חסיקנא כאן לא בא
 להכריח מכלל דנפ"ע לחוד סגי דזה לא נשמע מכאן חלל
 מדיגלת חלל בא לומר דאי ט"ע מהי בעיין חזויהו בשעתיה

י"ט לביחו וטובעט פנלן ע"ג והעגלן ג"כ אחר שטעט
עם איז מוואלקוויסן במסל"ת וכיון שחפזו ולא מלאו אחר
מוואלקוויסן איז כזה וקיימל"ן דמיאלין ע"פ דה קול ובמפסה
שהיה פרק בחרח דיבמות דף קכ"ב א"כ בודאי חס היה
אחר בשיבולת הנגר שהוא לבוש בכלים כחילו היה גלמן
אבל עכשו נהי דנטבע זה במים ע"פ חפזו מ"מ בערך
פרסה הנל השאיל הצנדים ולא נטבע בצנדים אלו וזה
הנטבע שראו עליו וזה ששאל הצנדים לא היה חץ כלל
על י"ט וזיוס אחר נטבע ולערך ח' שבועות נמלא יסכן
שאחר היה ועוד חש אחר יס כיון שהא משאלים שמה
יאל והשאיל הצנדים ואחרי כן טבע השאל הצנדים במים
וציין בח"מ ס"ק ס' כחצ על דברי הנ"ל סעיף ל"ב אחר
הביא דברי מהר"ם פאדווא דדוקא בהוליו רגל מוטב לא
חיישין לשאלה אבל אם הוליו האדם הצנדים אצ"ס
שהיה לבוש בצמח הטביעה בצנדים אלו חיישין שלא ושאל
לאחר אלא במסופק בזה שמה כל כי הלי לא חיישין
שני בני אדם נטבעו וניהם היו מלוכסים צנדים אלו
דרך שאלה אבל הצ"ס ס"ק ל"ח כחצ בשיטות כל כי הלי
חיישין לשאלה ורק דברי מהר"ם פאדווא מיירי שחוק
הוליו חומו במלכוסו אחר היה לבוש לא שיד שאלה כיון
שחוק נטבע הוליו אותו ע"י"ס - אמנם לפי מה שכתבתי
דדבריהם היינו בלא שמו אבל בשרו עד כדי שהא נפשו
לא חיישין לשאלה ניהא אבל נראה דאחרי יס חש אחר דמה
ששמו הקול כיון שראו ולא הכירו בצמח הטביעה לא
מיאלין באופן זה ע"פ דה קול במבואר סעיף י"ד וכן
בשדה חיישין לבדים ואצ"ס שחרי כן מלאו ביום המחרת
הערל והכירו אותו מ"מ שמה הקול היה מכדים ואם ראו
להם לא לילו היה מועיל במבואר צ"ס ס"ק כ"ז כיון שביום
המחרת מלאו להערל א"כ נמלא הנוף והכירו הנוף בזה
מועיל לא לילו אבל בלא לא לילו לא מועיל אצ"ס שאלו
הנוף וידוע שהוא אדם שמה הקול יאל ממי שאינו אדם
ואצ"ג דהערל בודאי נטבע שמה הערל נטבע ויהודי לא
נטבע כלל ומה שראו שנים הא זה לא מועיל כיון שצמח
ההרים לא הכירו אותו ושמה שדים חידשו בדבר הזה
והשעשו הקול הזה אבל לא ראו אותו נטבעים כלל ושמה
הע"ג שאלו ביום המחרת נטבע במקום אחר בלא במקום
מליאסם והמים הביאורו לפי מקום המליאס או שמה בשפה
אחרת נטבע ויהודי אפשר שלא בא במים כלל או אשילו
בא שמה פלט ופכ"פ אין עדות עליהם ששהו עד כדי
שהא נפסם כי העדות הוא על שדים ולא על בני אדם
והדריגן לחש הרשען דאשילו משאלים לא היה כי שמה
אשילו טביעה לא היה ביהודי וא"כ לדרי הישר ש"ו גם
כן אולא לה ואין לומר דלקמן סימן קמ"א סעיף י"ט
דמיירי שראו נוף אדם ולא הכירו מי הוא או צפיק לא
לילו אבל כאן דמכירין הערל לא בעי לא לילו זה דבר
שאין לו שחר דכיון שהכירו לכל הפחות הנוף. שהוא אדם
ואצ"ה חיישין שמה הקול משד יאל עד שיראו צמח שהקול
יאל שהוא לא לילו א"כ אצ"ס שחרי כן הכירו הנוף
שהוא זה מ"מ למה לא נחוש בצמח שלא הקול שמה יאל
כיון שאלו לא הכירו כלל וא"כ הדריגן שאשילו משאלים לא
היה ואשילו ראו הע"ג צמח הטביעה דמות אדם חיישין
דלמא חידמו דאחריגן בנמרח סוף יבמות ועוד אשילו
להב"ש דאם מלאו נוף בקיחין בלא לילו אפשר דעל ע"ג
אין סימנן כמו שאין סומכין עליו צמ"ס במבואר צ"ס
ס"ק ע"ז - ולפי זה אשילו ביום המחרת במלאו הערל והכירו
אותו גם כן יס חש שאין בקיחיס צמ"ס אמנם הביא דבס
גדלים ושלמים בהוראה שכן פסע הוראה בישראל דמהימי
ע"פ טביעה עין אבל מ"מ חשש שכתבתי במקומו שמה
אמנם

האובעיה דאורייתא וכשדומה דחיישין לדמי א"כ דלדורייתא
חיישין לדמי אבל לעולם כולי עלמא אפשר דידעו למה
שכתבתי לעיל בדברבין לא חיישין לשאלה ולא בעי כלל
סימנים מובהקים ומ"ס הב"ס ס"ק ל"ט דאם נטבע במשאלים
בעי סימן מובהק אפשר דמיירי בשאל שהיה עד שהא נפשו
ואחר דאשקוהו בעי סימן מובהק אבל בודאי אם היה
כדי שהא נפשו לא בעי אחרי כן סימן מובהק ואצ"ג
דנפסקי הרב מהר"ם פאדווא מבואר דחיישין לשאלה
בטביעה אלא שמהיר ע"י שראוהו קודם הטביעה מובטח
בצנדים אלו שם נמי מיירי באופן שלא היה עד שהא
נפשו ולא בא לכלל דרבין אבל כל ששהה עד שהא נפשו
ובא לכלל דרבין לא חיישין לשאלה וכל כונת הב"ס אינו
אלא לומר דטביעה עין בסימן שאינו מובהק לא מועיל ולא
בהחששות או דטביעה עין אינו מועיל אחר דאשקוהו אבל
מ"מ היינו דוקא בשאל שהיה עד שהא נפשו אבל אם היה
עד שהא נפשו בודאי מהי סימנים שאינם מובהקים אפי'
בלא טביעה עין כיון דנקטין כשראה הטביעה מהימן
ונטעה משאלים בסימן שאינו מובהק נמי סגי ואצ"ס דלפי
מה שפירשתי לעיל לשיטת החושדות ור"ף והרמב"ם דבעיה
דרבין היה א"כ לא היינו צריכים לומר אלא סימנים שאינם
מובהקים בלא ט"ע אלא שראו הטביעה ושהיה עד שהא
נפשו יס לומר הא דהוכיח דאשקוהו הוכיח לומר דאי לא
כן משאלים הוא כדאמר וכיון דהוכיח לומר אשקוהו שוב
אמר דאשילו לא היה עד כדי שהא נפשו נמי יס הישר כיון
ש"ס ט"ע בדי סימן שאינו מובהק או אפשר דקוטעא
דמלתא קאמרי דידוע להם הוה המעשה דלא היה עד
כדי שהא נפשו ורק בט"ע בלאחר העלאת עם סימנים
הוה המעשה והכי קים להו כן נראה אך בעיקרא דמילתא
שכתב רומעכ"ה דטביעה בודאי היה אינו יודע אך יעידו
שהיה טביעה וכי מפני ששמו קול טביעה בדרך
הנטבעים אפשר מהע"ג שמו הקול והישראל פעל בפעולות
ועלם וגם חרמול אינו סימן על טביעה גמור אך שמשתי
מאחי רומע"ל ששהו גם עד כדי שהא נפשו והיה אור
הלבנה מאיר ולא ראו שמה אחד מהם אם קבלה נקבל
אבל בכתב לא נכתב זה ומבואר בכל הפוסקים בדרך
שישהו גם ובענין אחר לא הוה אשילו משאלים וגשוב
לדאורייתא ואין שיד כל הבין שלי - אמנם אם באמת
העידו שראו שלא יאל שום אחד מהם באור הלבנה ושהו
שם עד כדי שהא נפשו אינו שיד הסברות שלי שכתבתי
ואל תשיבני ממה שמבואר סעיף ל"ב ראוהו נפסל לים וכו'
ומינה אם היה בו סימן מובהק ביוהר צנדים והא הסעיף
הזה מיירי בשאל כדי שהא נפשו ובעי סימן מובהק לא
קרא מדי דאצ"ס דכל הסעיף מיירי בשדה מ"מ בהעלו
רגלו אין צריך שהיה דכיון דלכלכלו צנדים ובודאי רגלו
על זה הוא וכן הארכובה ולמעלה שאי אפשר לחיות בודאי אין
צריך שהיה הדע דשהייס אינו מועיל אלא שהיית י"ב
חודש ועל זה קאמר אם במלודת הפסו רגל לא מהני ואם
יס סימן מובהק סומכין על זה ובעי סימן מובהק דלא
מיירי בשדה כן נראה ומה שכתב רומעכ"ה להחיר ע"פ
הטובה מהר"ם פאדווא דאם נמלא בצנדים שהיה מלוכס
קודם הטביעה לא חיישין לשאלה הישר זה יס בו שני
רישיותו כאחד דמהר"ם הנ"ל מיירי שמהם צמח בטביעה
היה מלוכס צנדים אלו א"כ ודאי אין שיד שאלה דבעת
הטביעה צמים אין כנאלי להשאיל אבל כאן מבאכ"ס עד
המים לערך פרסה יס שיעור בכדי להשאיל ובודאי חיישין
לשאלה דאי לא כן נהא דבריק לשיעורין במבואר בכל
החלמוד ואחר מהם בשבת פרק במה מדליקין ד' ל"ה ע"ב
אמנם כיון ששמו הע"ג שזקק אינו מוואלקוויסן נישע על

אמנם כיון דלא חיישין לזרם מזוס הוה דחנא דבי רבי
 ישמעאל בשעת הסכנה כותבין ומוחקין חט"ס שאין מכירין
 ח"כ חסילו לחותן דחיישי לשד דבשגמא זרם חי חספר
 לחקן חבל שד דחפסר לחקן מחקנין להכיר בכל זילו
 ח"כ הקהחא דרבנן הוה והדרין למה שכתבתי
 דכל דדרבנן לא נחוש לשגלה אמנם אין ראיה דליכא
 למימר חפסא דאורייתא הוה חלל דלזרם חשש אחד
 לא חיישין כיון שילא מחשש שד חבל היכא דליכא חשש שד
 ח"כ חרי חששות לאיסורא שד זרם ודאי חיישין לזה מדאורייתא
 וח"כ עדיין אנו באים לחשש הראשון שמה לא היה כאן
 טביעה כלל אמנם יש מקום לומר כך דמה שמחקין חכ"ס
 קאי לשני דיעות המוזכר בסיומן קמ"א דהח"מ עמוד בקוביא
 על השני דיעות המוזכר בסיומן קמ"א להקל אחד דשם
 כתב דלא בעי חסילו כל זילו וכאן לא מביי כלל וסבנית
 דלדעת חכ"ס כתב דמכני כל זילו וכאן לא מביי וח"כ יהיה
 חירוף חכ"ס עולה לתירויהו דשם מלאו גוף לכן לדעת אחת
 לא בעי כלל ולדעת שניה בעי ומועיל חבל כאן דליכא חפ"י
 גוף בעי ולא מועיל דעתי הגאון שהביא מהר"ו וח"כ כיון
 דחפס שם דעה אחת בסתם ודעה שניה בשם י"א נקטין
 דעתי הראשונה שסתם ולא בעי כלל כל זילו וכאן שמלאו
 לעובר ברכבים העגלון למחרת לא בעי כל זילו וסבוב
 ברכבים לחוד שדיבר במס"ת שאים עמו מוואלקוויסק בני
 וילאנו מחשש הראשון אך זה אי אפשר דבשגמא נדעה דבעי
 כל זילו וסבד דחנא דבי רבי ישמעאל לא קאי חלל חלל
 חלל שהחמיר הגאון דלא בקיחין לכן במקום שמלאו גוף
 לא חיישין חבל במקום שלא מלאו גוף מהמירין דעתי הגאון
 חבל אם לא בעי שם כל זילר מ"ע לחזק את הדבר" לא קאי
 חלל חלל מנה לן דמכירין לא בעי ואם דר"י קאי חזוויסו
 בתירויהו בעיין ופער זה מנה לן - אמנם יש לומר דקאי
 במשנה גופא דמייח משיקרא מעשה בזה שפער על ראש
 הסר כו' והלכו ולא מלאו שם חלל ומועיל שניה בלחמן
 כו' וסלכו ולא הכירוהו וקשה שחלל אם לא מלאו חלל כלל
 הסירו כ"ס היכא דמלאו גוף ולא הכירו וח"כ חרתי למה
 ודוחק לומר זו וחל"ל זו קצני לכן בדר הרמב"ם בפ"ב מהלכות
 גירושין הלכה י"ג דודאי במעשה ראשונה בעי כל זילו כיון
 דליכא חסילו גוף ובמעשה שניה דליכא גוף לא בעי כל זילו
 והא דלא מקשה חכ"ס קושיא זו שהקפדתי משום דכל כמה
 דלא ידענו מחשש שד אין שום רבותא בין אם מלאו גוף
 או לא מלאו גוף ואין שום עדיפותא בזה יותר מזה ולא
 קשיא מידי ולכן מקשה וניהם שמה שד והסתחא קשיא לן
 הא שחלל זו וחל"ל זו קצני ולריבין ממילא ליישב כמו שחיראנו
 והס"ס לא חס כי לפי מה דבני חכ"ס ממילא לא קשיא ולכן
 כתב הרמב"ם פ"ב הל"ג דין זה ולא הזכיר כל זילו דהא
 לכל הפחות מלאו גוף כמו שכתב חכ"ס שהעלוהו ולא הכירוהו
 דשכ"פ מלאו גוף והוא מעשה שניה בזה לא בעי כל זילו ומה שכתב
 והוא שידעו אותו הוא כמו שכתב בלח"מ שידעו שהוא פלוני
 ב"פ ושהוא בעל חשה הזאת שיי"ם וכן מה שכתב פ"ג מהלכות
 גירושין הלכה כ"ג ראו אחד עומד מרחוק היינו מעשה שניה
 המבואר במשנה היינו נמי שמלאו הגוף ולא הכירוהו וזה
 לא בעי כלל ולכן הבשמי מעשה ראשונה בלא מלאו חלל כלל
 דשם בעי כלל וסבד דעתי הגאון שהביא מהר"ו דאין עכשיו
 לא בקיחין כלל וח"כ יש לו להרמב"ם ראיה בזה כדאי
 מילק וח"כ שכתב"מ ובכ"י לא פירש כן חזר בו מזה בחיבורו
 וסבד דעת הרמב"ם באופן זה ולכן בסיומן מ"א פסק במלאו
 גוף דלא בעי כלל וכאן פסק דלא מביי כלל דבעי חלל דלא
 מביי בזמן הזה ויחא שפיר והדיעה שניה בסיומן קמ"א
 סבד ליישב קשיא שהקפדתי דודאי בעי כלל בסלכו חלל
 דכלמחן לא הוה בקיח כל כך כלל ואשכ"ח כיון שמלאו גוף

ואמרו שהכירו כלל מהני חבל במעשה ראשונה בעי דוקא
 בקיחין וסבדי כיון דלישכבי קשיא באים די ליישב בזה ולא
 נאמר דלא בעי כלל כלל דהא מנה לן ולכן במלאו גוף סבדי
 דבעי כלל ומועיל חסילו בזה"ל דשם נמי לא הוה בקיח"י נמורים
 וה"ס בזה"ל חבל כח דליכא גוף ובעי כלל בבקיחוס ואין לא
 בקיחין לכן לא מועיל ויחא שפיר וכיון שכתב דיעה ראשונה
 בסתם נקטין דל"ל לא בעי שם ודעתי הרמב"ם והסתחא
 ביטול דיון נמי שמלאו לחוד היום בגוף לא בעי כלל וזהו
 דעת חכ"ס וסבד דהא דעתי להעמיך יותר דלא כעטס
 חכ"ס דודאי קשיא ליה להרמב"ם כך להסתחא ומה במעשה
 ראשונה שלא מלאו חלל כלל ויש בני חששות האחד לשד
 ושניה לזרם לא חסו כ"ס במעשה שניה דמלאו גוף חלל
 שלא הכירוהו מי הוא חבל מ"מ יכולין להכיר שהיה חסו
 חלל וכן דהסתחא ליכא חשש זרם חלל חשש שד מבייא
 וח"כ מעשה שניה למה לי דזו וחל"ל זו היא חלל כל כמה
 דלא ידע מהקפדתי שניה שוים דאין שום חילוק בין לא
 מלאו גוף או מלאו ולא הכירו היינו כך ולכן מקשה חכ"ס
 הקפדתי והסתחא לפי זה יפול הקושיא העומה חלל ממילא
 נקל לתקן דודאי מעשה ראשונה דליכא בני חשבות לכן בעי
 דכיר כלל לאפוקי מחשש שד ולא נאמר חלל חשש שד זרם
 וסבדין אחרת ד"ל דכותבין חט"ס שאין מכירין חבל במעשה
 שניה דמלאו גוף וילא חשש זרם מדעתנו דאין כאן חשש
 זרם וליכא חלל חשש שד סמכין אחרת ד"ל דכותבין חט"ס
 שאין מכירין ולכן יחא דלא קאמר חכ"ס חלל אחרת דלדעת
 האומרים דבא לשנויי נמי קושיא ראשונה ליחא חלל ח"י
 משום דסידון הראשון קיימא וקשה משני מה באמת לא
 תירץ חכ"ס נמי קושיא ראשונה בזה ומנה ליה להס"ס לחוש
 לבצר דאייתי דתדר"ל לשד ח"י משום דמסנה קפידתי להס"ס
 בדכחבנו ולכן לא קאמר חכ"ס חלל דודאי צריך לתרוי
 כמו שחיראנו דכירא ודאי בעי כלל דים שני חששות ועל
 אחד נסמך אחרת ד"ל היינו זרם וסבנית חשש שד בעי
 כהרם כלל חבל במעשה שניה דליכא חשש זרם לא בעי להכירו
 כלל ואשכ"ח שד נסמך אחרת ד"ל ולכן שפיר פסק הרמב"ם
 פ"ב מה"ג הלכה י"ג וכן פ"ג חכ"ס דלא בעי כלל משום דשם
 ליכא חשש זרם הואיל ומלאו חלל חלל שאין מכירין מי הוא חבל
 היכא דליכא חשש זרם בעי-לאפוקי מחשש שד ולא בקיחין
 בזה אך זה יחא דאם אין חשש זרם גם חשש שד
 ליכא דהא בגוף שמלאו אין שום ספק אם הוא שד ואם
 כן ליכא חלל חשש שמה שד השמיט הקול אם
 כן ליכא חשש נמי בזה שמה זרם השמיט הקול אמנם
 יחא דמיידי שראו דמות חלל כדאמר רב יוחנן חלל חלל
 הכירוהו מי הוא חבל מ"מ בהארו ובמלבושיו הכירוהו עד
 שהלכו ומלאו אותו מה בחוץ הזה חבל עדיין אין מכירין
 מי הוא וח"כ חשש שד ליכא שדמה בחוץ הזה והשמיט
 הקול חבל חשש זרם ליכא דנדמה בחוץ הזה שראו ואם
 אפשר בבגדים יש חשש מ"מ בלורת הפנים אי אפשר לה
 להדמות וח"כ זה הוא שהשמיט הקול ואין חשש לומר שמה
 זה בגוף זרם דהא אפשר להכחין בין זכר לנקבה ולכן כתב
 הרמב"ם והוא שידעו אותו הסוג שראו אותו כשעה שהשמיט
 קולו לידע שלא יתחלף אחרי כן הצורה ואחרי כן העלוהו
 וראו שזאת הצורה היה בו משיקרא חלל שאין יודעין מי
 הוא ולחירוף דרב יוחנן שראו דמות חלל ודאי בעי וילא
 לריבין שחלל לדוחק שדחק הלח"מ לפירש מה שכתב והוא
 שידעו אותו דודאי הסוג כדאמר וכו' שראו הדמות וילא
 אחרי כן בדמות זה וראו שהוא זכר ליכא חשש זרם כלל
 דאי אפשר לה להדמות רק חשש שד ליכא ובה סמכין
 אחרת ד"ל ולא בעי הכרת כלל ובין חסילו בזה"ל לא נרש
 כלל חבל בהלכו ולא מלאו חלל דים שני חששות ובעיין לאפיקי

לכל הפחות מחשש אחד לכן בעיניו ז"ל וכדעת בגאון שהביא מהר"י דלא בקיאות ז"ל לכן לא מהני כלל וסדיעה סב' נמי קבוצים כנ"ל מולא קאמר ס"ס אלא ודאי לא הדר משינוייה קמא וקשה באמת מפני מה דאין סברא דיאמר ס"ס בלא הכרח וקשה באמת מנה לא לרב יהודה דבא לשנויי קשיא ולבסוף לא קשיא ולא דריבין לתירוצא קמייא ח"ו באמת דריבין דקשיא לס"ס שני הבנות אלא דדיעה זה מחזיר דכיון דלישנוי קשיא קאחזין די בזה לומר דבלאמון לא אס בקיאי כל כך ז"ל ורק קאם ידעו כבזה"ל לכן כיון שמאלא אדם והכירו בחורא שררו כדרכי יסודס אלא שאין יודעין מי הוא ולזה לא אפשר להדמות וע"כ לזה ז"ל אלא השמיט הקול ומכירין שהוא זכר וע"כ לאו לזה אלא חשש שד שיכול להדמות די אפילו באין בקיאות אבל במעשה ראשונה דים שני חששות בעי בקיאות גמורים ולכן במלוא הנוף פסק דז"ל בעי וז"ל מהני אפילו בזה"ל דאין נמי בקיאות כמו בללמון אבל בלא מלאו אדם דבעי בקיאים ביוחד לכן אלו דלא בקיאות כל כך לא מהני כלל וא"כ לריך שפיר בהכרח לשינוייה דז"ל וזה ברור ונכון מאוד ונאמרוך שכתא אדיעה ראשונה שהביא המחבר בס' קמ"א בסתם אבל לפי זה לא יועיל פסקא דידן דנסי דלמחר מלאו העל אבל איך שחו לבס להכיר העל שהשמיט הקול שיהיה אחרי כן בלזה הוצא שמאלא למחר וא"כ אחי איכא שני חששות חשש שד וחשש לזה ובעי ז"ל וליכא אלא דים לומר כך בשלמא במעשה שהובא במשנה איכא חשש לזה בראש ההר ובללמון ביבשה איכא חשש לזה אבל כהן ליכא חשש לזה כיון שעב"פ מאותן שהיו בשיטות הסנה משני הקול ואך יתכן שיהיה חסכן עומד במים כל כך בכדי להשמיד שקרס ולא יתכן לחוש לזה אלא לשד וכיון דליכא ח"ו חשש אחד לא בעי ז"ל כלל ולא בעי בוס הכרס בזה וא"כ טביעה הוה בודאי ונאמרוך על דיעה הראשונה הסתמית וכתדבר"י דלא בעי מכירין בזה והסתא נמלא סוחר שלי במצומו עומד. אמנם לפי מה שכתבתי לריך לפרש במעשה דרעה איש אחד עומד מרחוק שהביא הרמב"ם פ"ג מה"כ בלכס כ"ג והב"ע סעיף י"ג דהלכו ומלאו שנסתנה אי"כ ניהוש לזה דהא לא מלאו כמו שררו וסמא לזה הואי וסמא היו שם בני אדם אשר לא הכירו אותו משלם אלא ראו עברו עכשו ונשמאלו מת מלאוכו כמו שררו אותו אלא שהאמינו עד שיטרו בני עירו וקריבו וכתוך כך נסתנה ולא הכירוהו אותן שהיו מכירין אותו מכבר אבל מ"מ אינן ששמשו קולו כמו שררו אותו הכירוהו מיד שמת שהוא הוא אלא שלא היו מכירים אותו כלל משולם וההנשים המכירים אותו לא היו בשעה שהיה הקול ואחרי כן באו וכתוך כך נסתנה אמנם זה דוחק וסעיקר כהב"ס בזה אמנם מה שכתבתי לה"א לא נראה דא"כ תקשה קשיא סב"ס ס"ק ס"ו דלמה בסיומן קמ"א הביא דעת ים מי שאומר דבעי ז"ל וכאן לא הביא אבל נראה לומר דהים מי שאומר נמי יפרש כמו שפירשתי מבח הקשיא דלא אמר ס"ס אלא ובודאי ע"כ חירון ראבון קיימא ולמה באמת הולך ס"ס לזה אלא משום מעשה דללמון וסובר ס"ס דבמעשה דרעה הדר בעי ז"ל ובמעשה דללמון לא בעי ז"ל אלא דקשיא לים בניטין ס"ו דמי שהיה מושלך לבזר דמקשה נמי ס"ס ס"ו ולמה לים למימר כך ולא מפרש ס"ס דהים אחר בגט ראו הנוף וסעלוכו וסעלוכו ולא בעי ז"ל ח"ו סהם אפילו בכהאי גוונא בעי ז"ל וסעס דבגט אין חשש אלא שלא תזקק ליבוס ואין חשש כל כך דמ"מ איכא הקהלא דאפילו ימות לא תהיה עגונה לא הקילו בזה אבל לענין עיגול למרי הקילו דלא בעי ז"ל בכהאי גוונא אך כיון שלענין מיתה הקילו וכן גבי גט הכחירו ולכן אינו אלא חמרא בשלמא לכן אפילו בזה"ל מהני ז"ל אבל באש לא מלאו

אדם כלל שכן סדין בעי ז"ל בזה מחזירין בזה"ל כדעת בגאון וניהא שפיר והסתא כיון שמאלא העגולן למחר לכל הדיעות דסיומן קמ"ו לא לריך ז"ל בעדי מיתה וא"כ חש"פ דבכאן לא ראו ז"ל לא אכפת לן לכולי עלמא וזה דבר ברור ונכון. ושד ים מקום לומר כיון דקיימל"ן בפרק כילד מדרבין (ד' מ"ג ע"ב) דירה כשגשס א"כ לא שייך לחוש למיזקן אמנם במקומן חייסין דלדוהא רים ברכות ואפשר במקומן הוא וחייסין ומה שנסתפק מעב"ת אש ט"ע עדיף מסיומן מובסך ודאי אין בזה ביה מיתוס כלל דט"ע לכל הפחות שום כס' מובסך ודאייתו טוב מהחוספות שהביא וגם מהמרדכי פרק האשה שלום דמפרש דאסקוה קמן דלו או קאמרי או טביעה עיגא או סימנים ואי סימנים דרבנן בעי סימן מובסך וע"ע כסימנים ועוד מהמשנה גופא מוכח דאי סימנים דרבנן בעינן סימנים מובסכים וקאמר המשנה חין מצידין אלא על פ"ק פנים עם החוטם והיינו ט"ע הרי דט"ע כסיומן מובסך וגם מהחוספות פרק האשה שלום שהכחתי לעיל דמקי וקאמרי סימנים דאי סימנים דרבנן מיירי בסיומן מובסך לחד תירוצא ואש"ס כחבו דבט"ע אין להאמינם מכוס בדרמי ודוקא בטביעה שייך כך בדרמי ולא במקום אשר הרי דט"ע כסיומן מובסך וגם בט"ע סעיף כ"ד בב"ס ס"ק ס"ח נהג בדרמי דשם ט"ע לחודא סני אש"פ דסימנים בעינן סימנים מובסכים מ"מ ט"ע מהני אמנם ודאי ט"ע עדיף יותר אפילו מסימנים מובסכים בדמשנא סדיא דחולין (ד' ל"ו) ומה שכתב רומע"ת דדברי הסופרות מתנגדים לזה סיינו מה שהקשו שם בד"ס פליגי דלאך לישנא דאמר רבא סימנים הוא דלורייתא קעלינן לה א"כ נקטו סקשיא מסימנים שאינם מובסכים משמע דהסוגיא חייבי בסימנים שאינם מובסכים דאי אפילו מסיומן מובסך עדיפא הוה לכו לאקשויי בפשיטות יותר דהא קיימל"ן בסימנים מובסכים משיאין האשה אפילו אי סימנים דרבנן דהא אחר בפרק בתרא בשומא סימן מובסך קתיפלגי אפילו אי סימנים דרבנן ויבא לידי קטלא בזה אמנם לא קשיא מידי דמסימנים מובסכים לא הוה מלי לאקשויי דנסי דאש נשאת בסימנים מובסכים קעלינן לכו ויבא לידי קטלא מ"מ אין קשיא דמאן יימר דרבנן מיירי בסימנים מובסכים דלמא בסימנים שאינם מובסכים מיירי דמזה ט"ע עדיפא אבל בסימנים מובסכים אפשר דשום הוא ואין קשיא וכל הסוגיא מיירי מזה דהא חזון דמסדרי בישרא בסימנים דאחרי אי סימנא אינן לך אי ט"ע אינן לך מיירי בסימנים שאינם מובסכים ואדרבא גרוע יותר מסימני חבדים כדעכח ממחרוזות וכמו שכתבנו תוספת שם (ל"ה ע"ב) ד"ס בתרומות ומבואר יותר פרק אלו מציאות (ד' כ"ג ע"ב) ד"ס מחרוזות עיי"ש דבשר שנתעלס מן העין חששא בעלמא ומלבד מה שכתבתי לעיל בזהרוב דברדנן סני בסימנים דחבדים סימנים שאינם מובסכים אלא אפי' סימן גרוע מאבדים כדמוכת ממחרוזות ואש"ג דחבלת דלורייתא הוא ומעשה דרבי נתן בר אבאי דכוס אחד ליה קיטורא דחבלתא נמי קאמר סימנא יש לומר כיון דאש אלא שב ואל תעשה סני בסיומן דחבדים דהא בפרק מי שמתו (ד' י"ט ע"ב) משיבין שב ואל תעשה למחנה ואש"ג דחיבא נמי לפעמים ל"ה והיינו בלחיים מ"מ אין חשש דהא סדין בלחית קיימין מנחות (ד' מ') דשרי ר' יורא לשריטין ואין חשש רק בשל אמר ים חשש שמת יטיל עם החבלת לכן דפסקן דקיל"ן פרק החבלת (ד' ל"ט ע"ב) דחוטו פסקן פוערים בשל אמר וכתבו החוספות בינתיים (ד' ד' ע"ב) ד"ס דאפילו דשלא במקום חבלת לא דמי וכתב בפשיטות אך החוספות פרק אלו גערוה (ד' מ') ד"ס נייח עשה כחבו דים מקום לומר דשני חוטו פסקן פוערים כש אמר ושרי חטו לכן של אמר פוערים סס שני חוטו פסקן

מן המים מחלוק' הפוסק' אס נאמן בט"ע גירלה ודוקא בסימני
הגוף בט"ע שייך טעמים שלםם ולא בגגדים במקום דלא חיישי'
לשאלה דאין שייך בהם שום שינוי ואפילו אס נאמר דבהם
נמי לא נאמן מ"מ מי שלא ראה הטביעה נאמן דעדה
רמ"א בסעיף כ"ח דכל שלא היה בשעת הטביעה נאמן
וכא' לא היתה בשעת הטביעה כלל ואין שייך לה מינו כמו
שנאמנת לומר מת בעלי כן נאמנת לומר דמכרת בגגדים
בט"ע ולכמה פירושים כשהעלהו מן המים אס דייקא כמבואר
בלח"מ פ"ג מהלכות גירושין בארובה ומבואר בח"מ ס"ק כ"ח
במעשה דכמר פתחם מק"ק ארלה מבואר בהדיא שהכירה
הגגדים בט"ע וז"ל וזאת לאומדת אחרות ועכ"פ מבואר
דנאמנת בט"ע על הגגדים ובגגדים אין שייך כל חילוקים
שכתבו אס בעין גופו שלם דהא אין שייך בהם
השחנות וזה דבר פשוט מאוד - ומה שכתב רומעכ"ה מזה
הפירוש והאריך לפלפל דלא חיישין לנפילה מסוגיא דכ"ב
פרק גט פשוט חמישי א"ך פשיט מר איסורא ממנונה
כדלמדין בבבא מציעא (דף כ' ע"ב) וכן כתבו בהוספות
פרק האשה שלום גופא (דף קס"ו ע"ב) ד"ס והא חזי בר
ינאי עיי"ש דשם חרצו א"ך כאלו חייך פשטינן ממנונה דהא
אותיות נקטת במסירה ממנונה הוא ודמי לאבידס דאין
הלום מוחזק דהא לית ליה חזקה דע"כ ליה יאריך ליתן המעשה
לבעליו או לזה או לזה ושאלה נמי לא חיישין באבירה בודאי
כמו שכתבו בהוספות שם (דף ק"ב ע"ב) ד"ס כליו דחיישין
לשאלה ואפי' הכי באיסורא חיישין וס"ה לנפילה נמי דבממון לה
חיישין ודאי באיסורא חיישין וראה לזה דהחוס' כהנו בד"ה
כליו וד"ה אבט"א דלמסקנא לא חיישי' לשאלה כרי דאי לא מוכה
דחיישין לשאלה לא חיישין ואבוי דמוקי המעשה סימנים דרבנן
א"כ לא חיישין לשאלה וכרי חייש לנפילה וע"כ לשאלה לא
חיישין אע"ג דחיישין לנפילה וע"כ נפילה חמור משאלה
ואי חיישין לשאלה כ"ס דחיישין לנפילה ואע"פ שיש לדחות
ולומר דלכן כהנו בהוספות דלמסקנא לא חיישין לשאלה
מחמת דמלינו לרבא דלא חייש לנפילה כמו כן לשאלה אב
חבוי דחייש לנפילה כ"ס דחייש לשאלה ושאלה חמור ולאבוי
דחייש לנפילה כ"ס דחייש לשאלה ועוד דלדברי רומעכ"ה
מוכה דלנפילה דיחיד היינו שיפול מאדם זה גם אבוי לא
חייש ושאלה נמי שנאמר שאדם זה השאיל גם כן לא חיישין
וא"כ שניהם שוים אבל באמת אין הפירוש כן כמבואר ברש"ס
(דף קט"ב ע"ב) דלא חיישין בשמות השוין שיפול מזה
וימלא זה אבל שיפול מאחד וימלא אחר שאין שמוחזק
שוים חייש אבוי וכן מוכח בדברי ההוספות שם (דף קט"ב)
ד"ס והכא עיי"ש וכן בפרק האשה שלום ד' ק"ו ד"ה למאי
ניחוש לה וא"כ ס"ה בשאלה דניחוש בשמות שאינם שוים
לאבוי אלא דדברי ההוספות ב"ב (דף קט"ב ע"ב) ד"ה לנפילה
דחד פירוש שאין לתלות שגל אלא מאחד לבד מזה משמע
כרומעכ"ה עיי"ש אבל לפי זה אותיות נקטת במסירה פ"כ
בסתם שטותה ככתוב שם המלוה פליגי ואין נחש שגל
מזה המלוה דהא לא חייש אלא בממך דלא מוכר שם המלוה
אמנם לריך לומר דההוספות לישנא קצתים ליה לשון לנפילה
דחד דלהרשב"ם דמוק דכוה ליה למימר לנפילה ומליה
דחד ולכן הוכרחי לפרש כך אבל מ"מ לריבין לחלק ולומר
דממך וס"ה שני יוסף כן שמעון המוילין על אחד אין
שום הוכחה ששטר של אחרים הוא דליכא למימר מזה באמת
לזה והחופש השטר הוא המלוה בודאי בזה נאמר דשוכה
דממך דליכא למיחש מכמה אינשי נפל חיישין אבל שני
יוסף כן שמעון לא חיישין כיון דליכא למיחש אלא מזה
זה אבל אותיות נקטת במסירה דע"כ מוכח דהוא לקח השטר
מאחר וע"כ לא הוא היה המלוה כל כי הא ודאי דנחוש לנפילה
אע"פ שמאחר הידוע שמו נפל דהא מוכח דלא היה שם

בסדין דאפילו שלא במקום חבלת פוער והיה להאמין פרק
החבלת גזירה משום קלא אין היינו שני חוטי חבלת ושני
חוטי לבן הכל של אמר וגזירה שמה קלא אין ויעשו שהוא חבלת
ומתוך שני חוטי לבן ובאמת הוא קלא אין והכל לבן וד'
לבן אסור אבל שנים מותר וא"כ כיון דסדין צליה אסורה
אין חשש בסדין דודאי לא יעשה וליכא חשש אלא בעליה
אמר וגם בעליה אמר כפי דקלא אין הוא לא יעשה אלא
שני חוטי לבן של פשתן ובהו אין חשש אפילו אס הוא קלא
אין וא"כ ליכא כאן שום הטברה בלאו אלא בעשה ועשה
כמנונה וסמכין אסימנים שאינם מובהקים וא"כ כל הסוגיא
איידי בסימנים שאינם מובהקים ואע"פ שלא כחליטו החוס'
פרק אלו נערו מ"מ אין לעשות קושיא מזה דיחזק דסימנים
שאינם מובהקים ולכן בקשו דנהי דהאמר בסימנים שאינם
מובהקים מיירי מ"מ הא מרר דשמעתא הוא רבא ולא
לישנא דאמר רבא סימנים דאורייתא ע"כ משיאין בסימנים
שאינם מובהקים ויבוא לידי נפשות וא"כ לו יכא דרבא מיירי
בסימנים שאינם מובהקים תקשה אבל באמת לאחר שהרלו
דלא לכל הדברים מחזיקים בחזקה הוה שאין כאחין יורדין
לנחלה על פיה וכמו כן לדינו נפשות לא קטלינן לה והשתא
דאמין להכי דסימנים שאינם מובהקים נמי כוה דאורייתא
ואפילו הכי בקטלא לא קטלינן ע"פ סימנים שאינם מובהקים
משום דבעינן ופשוטו העדה והאילו העדה א"כ אפילו
בסימנים מובהקים נמי לא קטלינן וכא דאמר רבא אפילו
בסימנים מובהקים מיירי ולכן פשיטא לכו להוספות פ"ק
דיבמות ולהוספות פרק אלו נערו עכ"פ מספקא לכו שמה
שני חוטי פשתן אינם פוערין בלמך שלא במקום חבלת
ולפי זה ע"כ קיבורא דחבלת יש בו איסור בלתי ומשחרי
בסימנים וע"כ בסימנים מובהקים וקאי רבא אסימנים מובהקים
נמי ואמר דטביעת עינא עדיפא דבסימנים לא קטלינן לבבא
ואע"פ דאזלינן בנפשות בחר רובא כדליתא פרק בן סורר
(ד' ס"ט) מ"מ בזה החמירו ששום סימן לא יועיל הדע
דלפי מה שכתבו בהוספות סוף פרק קמא דמכות ופ"ק דמילין
(ד' י"א) דהני דאמרי לא נכרג אדם מעולם דאמרי שמה
במקום סייף נקב כוה היינו דחיישי למיעוטא א"כ בסימנים
מובהקים נמי חיישין למיעוטא וטביעת עינא בודאי קטלינן
אמנם יש לדחות דאס טביעת עינא בסימנים א"כ לא אפשר
וקטלינן אפילו בסימנים דאי לא כן לא אפשר הוא מאי
אמרת אפשר בטביעת עינא מה לי זה מה לי זה ועכ"פ
יהיה א"ך שוים שוים כוה בודאי ואין בזה שום מקום
ספק ואין לחמוה כיון דאזלינן בנפשות בחר רובא וסימנים
מובהקים היינו שלא ימלא רק אחד מאלף במ"ס כב"ש ס"ק
ע"ב וא"כ רובא הוא דבזה לא אזלינן בחר רובא לחייב אותו
שאינו חייב כלל שלא כרג מעולם במ"ס ההוספות פרק
הנשרפין (דף פ' ע"ב) ד"ה הנשרפין בנשרפין ולא דמי ללאון
שהרגו ודאי אלא דלא ידעין אי טריפה אי שלם וכן כן
סורר דידון בג' חדשים כן סורר הוא ודאי אלא דאס בר
שבעה יולא מאוחו הדין וכן אחד חומר בשנים בחודש ואחד
חומר בשלשה כוה בודאי כרג כיון דלפי דבריהם אין מכחישים
בהריגה אבל למיזל בחר רובא לחייב מי שלא כרג כלל
א"ך יחק דאפילו סימן מובהק אפשר הוא אחד מאלף שיש
לו סימן כזה וא"ך קטלינן שמה זה לא כרג מעולם אבל
בט"ע קטלינן וזה דבר ברור הוא ועוד דאי סימנים דאורייתא
מסיבא פשיטא לרבא דלא קטלינן בסימנים וע"כ דכסהי
גוונא לא אזלינן בחר רובא א"כ ממילא ה"ס בסימנים
מובהקים לא אזלינן בכהי גוונא בחר רובא וזה ברור הוא -
ומה שפלפל רומעכ"ה אס נאמנת בט"ע בלא מינו כבר כתב
הב"ש ס"ק ס"ה דדוקא בליה כגט שאל יתרעם משום שכירות
לריך מינו אבל בעלמא לא לריך מינו אלא דעד אחד כהעלהו

ובת לו מאחר בן נחום לנפילה ומלא אפי' נפילה דחד ויחא שפיר
ולכן שפיר כתבו ב"ב פרק האשה שלום (דף ק"ג) דאבי לא
חיים לנפילה דחד היינו בשני יוסף בן שמעון דלא מוכח
כלל שאינו המלוא דאפשר דהוא המלוא לכן לא חיים לנפילה
דחד שמאית פרטי נפל אבל ודאי אלוהיות נקטות במסירה
דא"פ דאיש פרטי הוא מ"מ כיון דמוכח דלאו הוא המלוא
ובא לו מאחר בן לא נאמר חלל דהוא נפילה וע"פ יפה
דיבר לענין זה דהא באן אביי גופה לא חיים לנפילה דהא
לא מוכח כלל-באן שנפל כלל ואפשר דלא נפל לכן לא חיים
לנפילה בזה פרטי וח"כ בשאלה גופה כל כמה דלא מוכח
דהוא שאלה לא נאמר בזה פרטי דהוא שאלה ואין ראיה
לנפילה חייסין עפי' משאלה אמנם ודאי דברי החוספות
פרק גט פשוט ד' ק"ג נובל לתרין בן דאביי דחיים לנפילה
דיחיד במקום דמוכח דלאו הוא המלוא מ"מ סובר במקום
דלא מוכחא כגון שני יוסף בן שמעון לא חייסין לנפילה
דחד דהא ליכא הוכחה ואפשר דהוא המלוא ודברי החוספות
יעלו כהוגן בזה דהא לא נקטו שם דהם הוה נפילה דרבים
חלל אידי ואידי הוה נפילה דיחיד חלל דב"ב ק"ג מוכח
דלאו הוא המלוא ובהיה דאשה שלום לא מוכח חלל החוספות
פרק האשה שלום שכתבו בזה דהא דהא חיירי בנפילה דרבים
הרי דקרי להביא דב"ב נפילה דרבים דלפי שפירשתי הוה לכו
למימר דשם מוכחא וכאן לא מוכחא ח"ו כוונת החוספת שרואים
לפרש כרשב"ס נפילה דיחיד היינו שיאמר זה וימלא אותו שהוא
כשם הנאמר ודברי החוס' ב"ב ודברי החוס' פרק האשה שלום
אי אפשר לטין כאחד וא"כ לפי זה ודאי לאביי בנידון דידן
לא יעמדו דברי רומע"ל דהא באן ליכא שני יוסף בן
שמעון וגם כיון דביבמוח חפסו החוספות כרשב"ס הדרה
קושיא שלי לדוכתה דכיון דלפי דבריהם מוכח מאביי דלא
חייסין לשאלה ח"כ דלא הוה בשני יוסף בן שמעון ומ"מ
בבהאי גוונא חיים לנפילה היכא דלא הוה בשני יוסף בן
שמעון הרי דנפילה חמור דחייסין ביותר ובין דחייסין
לשאלה כ"ס דנחום לנפילה ובהא דלא חיים לנפילה גם
באבדוס לא חייסין לשאלה חלל באיסורא דחייסין לשאלה
כ"ס דנחום לנפילה ואף על גב דאפשר לדחוק כמו תירוק
כדאשון דדוקא לרצא דלא חיים לנפילה ערמו דלא חיים
לשאלה חלל לאביי דחיים לנפילה יחוס לשאלה כ"ס ולשאלה
חייסין עפי' מאפילה ואין דחייסין לשאלה מ"מ לנפילה לא
נחום - אמנם גם זה אי אפשר דהא ע"כ לפי הוכחה החוספות
דמלא פירות בכלי לא חיים אביי לשאלה באבדוס ומ"מ לנפילה
חיים היכא דלא הוה בשני יוסף בן שמעון ח"כ ע"כ לנפילה
נחום ביותר מבשאלה וא"כ לכן ליכא דרבה דחיים לשאלה
באבדוס אם נאמר דלא נחום לנפילה יכיר דברי אביי ורבה
מחולקים בסברות הפוכות באלו דלאביי חמור ליה נפילה
דחיים משאלה דלא חיים ולרבה לשאלה חיים ולנפילה לא
חיים היכן מצינו סברות הפוכות באלו וכן הקשו חוספות
בכמה דוכתין פרק האשה רבה (ד' ל"ג) ד"ה ורב נחמן ופ"ק
דבילה (דף י"ג) ד"ה איכא דאמרי ופרק מי שאלחו (דף ע"ד ע"ב)
ד"ה אדמפלגי עיי"ש ואע"פ שהחוספות ספ"ק דהמירה (ד' י"ב)
ד"ה ואין המים שאובין סוף הדיבור הביאו ראיות דמצינו
סברות הפוכות חלל מ"מ בכמה מקומות לא מצינו כבי ולכן
בדאי אין סברה לומר בן חלל דרבה דחיים לשאלה באיסורא
כ"ס לנפילה חיים וממנוא חין ראיה לאיסורא ואע"כ דע"כ
נודמי רבה פרק האשה שלום ממון דהוחזק ואיסורא דלא
הוחזק ההם יתקן ריש גלותא הנזכר בכח ועדות בודאי
חין לחוס בלא הוחזק כמו ממון דהוחזק חלל מה דלא חייסין
שם הפילו בוחזק לנפילה מטעם דנפילה דיחיד אין ללמוד
מזה לאיסורא דבאן דהתם חין לחוס לנפילה חלל מדבריהם
חבי בר ינאי הנזכר בשטר ובאן אם נחום לנפילה כיון שזה

התם חין ידוע לנו נחום לנפילה לכמה בני אדם וזה כוחו
דכמה בני אדם איכא בעולם ונחום שמה נפל מזה ומלא
אחר ואין שייך חשש זה ללא הוחזק דהא לענין חשש דנפילה
דבכאן שנפל מזה ומלא אחר הוה כהוחזק דכמו דשם חין
חשש חלל לאורא דאם הנקרא בשמו שממנו נפל בן באן
איכא בזה סאה' הנמלה שנפל מאחר ומלאו זה ובממון לא חייסין
ובאיסורא חייסין ולאביי ח"כ בממון חייסין כיון דשם הנאמר
ושם המלא אינם שוין וזה ברור הוא וימלא שהיה דומע"ל ראיה
דלא חייסין לנפילה ופקדון מכיס וארנקי ועצמת דלא חייסין
לשאלה ה"ה דלא חייסין לנפילה ופקדון וקנסה חננה שאלה
לא חייסין מטעם הנזכר נפילה ופקדון יחוס ח"ו לא חייסין
חין זה ראיה דודאי נגט דמלא קבור הגט בו ח"כ נשתמש
בו ואי איחא דנפל או הפקיד חין נשתמש בו חלל באבדוס
ופקדון חסור לשחממשי ומזה ראיה דע"כ לא חזירה
ופקדון הוא ואין כך לומר חלל שמה השליל לו ולכן נשתמש
בו וזה לא חייסין מטעם הנזכר בגמרא חלל בנידון דידן
שנמלא לגבי זה אוחן בדברים ומזה גרלה לשפוט דע"כ זה
הוא האיש אשר היה לו אוחן דברים בזה נאמר שפיר דכיון
דלא נשתמש בו שמה נאמר מזה ומלאו זה או הפקיד בידו
ואע"פ שבח"מ ובב"ש יצדו לומר דברים ופקדון זה לא קביא
חייסין לשאלה וע"כ נחום לנפילה ופקדון זה לא קביא
דמיירי אם נשתמש בו דהיינו העצמת הים בחלצו דנמלא
נשתמש בו ובארנקי תגר בו כל גופו כמו אור וספיא קשרו
באמתה לקבל בו ויכח כמו בבב"ש (דף י"א) ודומה דזה
לא חייסין לנפילה ופקדון לשאלה נמו לא חייסין מטעם
הנזכר בגמרא חלל ודאי היכא שנמלא חללו בלתי שום שימוש
בודאי ח"כ דלא יחוס לשאלה מטעם הנזכר לא שייך גבי
נפילה ופקדון ובדאי לא חייסין לשאלה חלל לאו חייסין
זה ברור הוא ואין להקשות יחוס למכירה כמו שבח"מ
יש לומר מכירה כמו בשאלה דחוקף כמו דכוס אדם חינו
בואל מחבירו אובף דמקלקל חמורו באובסל דחבירי בן
חינו לוקח וכמו באין משהיל עבדת דחיים נזופא בן אינו
מוכר לו ובים וארנקי במוכר לו מזלו ואם חייסין באיסורא
ה"ה דחייסין למכירה ואם לא חייסין בחילו כלים באיסורא
לא נחום למכירה היכא דנשתמש בו הנמלא ששתמש בו דלא
חייסין לנפילה ופקדון כמו בן חין לחוס לחילו מטעם הנזכר
ואם לא נשתמש בו נהי דלא חייסין למכירה ושאלה חייסין
לנפילה ופקדון ובשאר כלים אשר חין שייך חשש שאלה
ומכירה מ"מ זה חשש בודאי במקומו עומד ובפרה"ס דלא
שייך מכירה ובשאלה איכא חשש נפילה וברייטער איכא חשש
לנפילה הדע דמכירה ודאי שייך כדאמרין פרק ההשה
שלום מאי אמרת דלמא מסר ליה ח"כ זה חשש בודאי
איכא ולמה לא נחום דמכר לו ולזר ע"פ אלוהיות או לגבוה
בו וכדומה - ומע שבח"מ רומע"ל דלא חייסין למכירה דא"כ
היה לו שטר דהין אלוהיות נקטות במכירה מאי קושיא דלמא
החובות מקולקלים היו או פרושים ולזר ע"פ אלוהיות
כדאמרין פרק הספינא (ד' ע"ו ע"ב) ואע"כ דשם חיירי
דאי אחרמי כבי דהא מקח שהוא חביב ניה הרשב"ס ואין
סברה לומר שפעם כך מ"מ לפי מה שכתבתי כי לכתחילה
מכרו לו ולזר מפני שהיה פרוט או חובות מקולקלים זה
יהבן לחוס ואפילו מכירה גמורה חזו כולי עלמא דינא גמירי
כדאמרין פ"ק דקדושין (ד' י"ג) ובסדר דהוא מכירה במסירה
ועוד אפשר דהיה לו שטר ונאמר ממנו או הניחו בביתו
ועוד אפשר דהקנה לו ח"כ במכירה בזה"ל כימן ס'ו' הע"ף
י' דלא יריך כות"ש עיי"ש - אמנם בלאו כבי אי אפשר
דשטר בזה לא מקמי כלל דרייטער אינו חלל מה שהוא
בעלמו בוחב וכו' בעלמו אינו יכול לחנוע בדרייטער
דליכא לא עדים ולא כת"י הלוה רק המלוא המקיף שהוא
בעלמו

בעלנו כותב ומאז מכירה שייך בזה דמי לשער העשוי
בערכאות המבואר שם סעיף ו' דווקא אם עשוי בענין
שהוא כשר בדינו ואז לאו הכי הוה כאלו ע"פ ולא גבי
אלא ח"כ הקנה לו במעמד שלשתן ולא בחופן אחד ואין לך
נומר מכירה בזה אלא בחופן שכתבתי לעיל על פי גלויותיו
בחופן דלא מביא ליה כלל וכל זה דברים ברורים המה
אמנם יש להבין לפי דברי שכתבתי לעיל דהא ע"כ בסוגיא
זה אבוי לא חייב לשלם דהא כשמקשה ה"ס על המשנה
דאע"פ שיש לו סימנים בגופו ובכליו מדרייתא דמלא קשור
ואחתי הוה ס"ד דמחזירים הגט ע"י סימן שכתבתי ואחתי לא
הוה ידועין כלל דכיס וארנקי וטענת לא מוסיף חגיגי כמו
משמעות הסוגיא דכל זה הוה דאמרינן חזרי בן משמע
דאחתי לא חזיק להבי ואבוי כי שני דגט אחיה כמ"ד
סימנים דאורייתא והמשנה סוברת סימנים דרבנן לא לחזיק
כלל לתשם שאלה עד דתקשה כוס וארנקי וטענת וע"כ לאבוי
לא חייבין לשלם וכבר ביררתי דכתיב גיטא דשאלה מאיש
פרטי לאיש שאינו פרטי חייב אבוי לנפילה מאיש פרטי וכל
לאיש שאינו פרטי כשברת הסוספות פרק האשה שלום גופא
וא"כ ודאי דלשאלה לא חייבין ולנפילה חייבין ונפילה חש
יותר לאבוי. אכן קשה מ"מ הא חייב לנפילה גיטא לנפילה
ופקדון במלא קשור ונרדף לומר כאשר תירצתי דאי חיתא
ההוה נפילה ופקדון האחד לא הוה משתמע וקשה ח"כ גם
בהא דחייב אבוי לנפילה דלוחיות נקטות במסירה לרדף
להביא ראיה אחת לרדף להביא ראיה נאמר גמי בן אי
חיתא דנפל לא הוה חובע בו וע"כ לרדף לומר הסם שאני
דכילה לומר שמא נפל ומלאחי וכוין דלויכא שכנגדו החומר
מאן יומר חייבין או אפשר דעושן בבדי לכן חייבין מה
שאין בן כחן אדרבא השליח שאבד לומר שלא השליל ולא
אבדו משולם אלא דאין אנו מאמינים לו שמא משום שכירות
מזדעס כאשר כתבתי לעיל לכן כל כי האי גוונא אמרינן
אם חיתא דנפל לא הוה משתמע בזה וכן כתב ה"ס ס"ק
ס"ט עי"ש על כים וארנקי וטענת סברא זאת ולפי זה
בדדאי אין להוכיח מכאן לאבוי לנפילה חייבין יותר דאפשר
לשאלה חייבין יותר מנפילה והא דלא חייבין בגט לשאלה
משום דכבול דבר בפנינו ואומר שלא השליל ולא נפל ואפשר
בהאי סברא לחוד סגי ולא לרדף הוכחה שכתבתי דאם חיתא
שנפל למה משתמע אלא כמו דשאלה דים לחוש ביותר לא
נחוש משום דהכע"ד בפנינו כמו בן לנפילה ופקדון ולא דמי
להתם דאין מי שיודה לו אמנם ודאי סרא' שכתבתי דמלא
פירות בכלי דמוס מוכח דלא חייבין לשלם וקשה ניהוש
שמא אחד מלא וסם פירות בכלי זה ובכאן לא שייך לומר
שהוא לומר דבשלמא בשליח הוט חששא בעלמא שאל יתדעם
אבל בגט אין נפקא לו מיהא אבל כאן ודאי שרואה שיחזירו
לו הפירות ע"י סימן בכלי ודאי נחיש שמא אבד הכלי
כמות שהוא ומלאו אחד וסם בו פירות ואבוי חייב לנפילה
ואז משום דאם חיתא דאחד מלא לא הוה משתמע בן נאמין
לזה. אמנם זה דבר שאין לו שחר כלל דודאי מי שבא
לגבות בפנינו נריכים לדרוש ולחקור שמא רמאי הוא אבל
מי שלא בא לגבות כלל בפנינו מחזיקין כל אדם בחזקת
כשרות ולכן בשער שגא לגבות אנו רואים שמא רמאי הוא
ומלא הסער וביה הגבה ונרדף ראיה אבל מלא פירות בכלי
ובא ונתן סימן בכלי אמרינן ודאי לא מלא אחד דאם אחד
מלא לא הוה משתמע בו דלא חוזקין ישראל למלא אבירה
ושלא להחזיר ולהשתמע בו ובכביל הוכחה זה אמרינן שלא
מלאו אחד אלא דלמא שוילי שיל וזה לא חייבין כפי דלשאלה
לא חייבין ולנפילה חייבין ובפיר מוכח דשאלה מקילין טפי
וביון דמקילין בשאלה כי מחזיקין באיבור ודאי דחייבין
במכ"ש לנפילה ואבוי גופא טוב לא לריבין לומר מה שכתבתי
דודאי מוכח הסוגיא דאבוי לא חייב לשלם כמ"ס ומ"מ

לנפילה לא חייב דאי חיתא דזה אחד הוא ומלאו לא הוה
משתמע בו וזה כמות לא בא לגבות כלל עד שנאמר דרשבו
ומי שלא בא לגבות סוס דבר אמרינן בודאי לא חוזקין
לעשות דבר שגא דבין ומעני כך אמרינן בודאי וכו' בעלה
של האשה והשאלה לא חייבין דשחא חין מחזיקין וזהו
לרשע דכיתר משתמע משום דלשאלה לא חייבין ומוכח
דשאלה מקילין יותר וכל זה ברור הוא. והא דלא חייבין
במלא פירות בכלי שמא מדר בכלי לאחד והאחד שם בו
הפירות וכוון שהיה שלו יודע מהסימן דהא למכירה חייבין
זה דבר בטל דא"כ כל חורת אבירה ביטלה בזה דאע"פ
דנותן סימן שמא מכרו לאחד ועוד דכתיב גוונא בשער גמי
לא נחוש שמא מכרו לאחד אלא שעתה בא לידו ע"י נפילה
ובדומה וטענת דבין דהוכחה לומר שהיה שלו משולם ח"כ
חוזק שכתבתי גמי שלו דהא ע"כ הוה שלו משולם ח"כ
בחזקתו עומד שם עשוי שלו ולא נחוש בשער למכירה אלא
בחופן זה שמא זה האיש לקח הסער ולא הוה שלו משולם
וכן בהאיש הוה נאמר שזו האיש לקח זאת החפץ. וכן
באבירה לא נאמר אלא שמא לקחו מאחד ואם לקחו מאחד
מאזי אשכח לן כוף כל כוף הוא שלו. וכן אם שאל מאחד
חזקת להחזיר לו כל ימי שאלתו ואם נפל מאחד ומלא זה
יודע מהסימנים ג"כ מחייב להחזיר לו לשלם ולקיים מות
השנה כדסיק החובל (ד' ל"א ע"ב) דהוא לרדף לקיים המילה
ואם לא יבא בע"כ יסיה בידו וע"כ מחייבין להשיב לה
מה שאין בן שער אם נאמר שנפל ומלאו חין ליתן לזה
משותיו כלל שאין מבוטא לו כלל וכל זה ברור הוא לדעתי.
עוד הוה נראה כי לומר דכיס וארנקי וטענת ואובדא הא
דלא חייבין לנפילה סימן משום דמוסר זהיר בהו ביותר
ביון דמנחשי וכל חיוו חלון בו וכן טענת דחייב לזוסי וכל
חיוו חלון בו וכן אובדא דמסקב לחצורא וירא אם ימלאו
אחד ויניחמו בחמורו ואחר כך יתברר ויקחנו ויניחמו בחמורו
וישלימו באחד הפחתים כי מסקב לחצורא לכן מוכח זהיר
בהו ביותר ואפשר פקדון גמי לא דזה לא מאמין לשום אדם
אבל עיקר מה שכתבתי דבהו יסיה מיוסב עוד קוביא לה"מ
דשבר דכיס וארנקי וטענת גמי חייבין לשלם ומלא הוה
וע"כ כמ"ס ס"ב דלפי דאמרינן סימנים דרבנן ובענין
סימנים מובהקים ביותר ולאו סימנא הוא דווקא סימנים
דאורייתא וכליו דחייבין לשלם ולא בענין סימנים מובהקים
לא חייבין כהך כלים אבל אי סימנים דרבנן חייבין גמי כהך
אם כן תקשה קוסית מהר"ל שהביא ס"ב ח"כ אי סימנים דרבנן
למה אמר אע"פ שיש לו סימנים בגופו ובכליו סימן מומנים
שאינם מובהקים לימא אפילו עניינת עין לא מוסיף
וה"כ תינן דכלים דמכסה מיירי בכלים דלא מוסיף אבל
לה"מ ודאי תקשה דהא בכל הכלים חייב לשלם אי סימנים
דרבנן ח"כ לימא דבוחא יותר אבל לפי מה שכתבתי נחא
דיסיה מיירי המכסה בכלים שאולים ויס בעל הבית המכיר
בהם שהם כלים השאולים ויס לו סימן והשתא לא הוה
חייבין לשלם דאין כשואל רשאי להשאל כדאיתא פרק כל
הגט (ד' כ"ט) ולנפילה ופקדון גמי לא חייבין מהאי טעמא
דודאי לא הוה משתמע בו ואפילו הכי ביון דליכא סימנים
מובהקים לא חששא וזה ברור הוא. אמנם יש לייסב בחופן
אחר דכסי קאמרה המכסה אע"פ שיש לו סימנים בגופו
ובכליו דהיינו תדוויכו ביחד וכמ"ד דמאמרפין לסימנים
אמאעיים לכוות סימן מובהק אפילו הכי לא דכלים לא
מאמרפין ביון דאין בהם סימן מובהק וע"י דחייבין לשלם
אפילו סימן אמאעי לא הוה אלא סימן גרוע ולא מאמרפין
דסימנים גרועים לא מאמרפין כמ"ס ס"ב ח"כ ע"כ אבל מי
הוה סימן מובהק או ט"ע ח"כ חשש שאלה אינו סימן
מובהק אבל מ"מ סימן אמאעי הוה ומאמרפין שפיר ואע"פ
בה"מ

בסימני חוקף נאמר דבחמור ליכא סימנים חלא בחוקף סימן מובהק ואע"פ דחיישין לשאלה סימן חמצי מיהא דדוקא סימן חמצי ע"י דחיישין לשאלה נעשה סימן גרוע אבל סימן מובהק ע"י דחיישין לשאלה נעשה סימן חמצי חלא מדלא משני הכי ש"מ דסהם סימנים הם סימנים חמציים א"כ אם סימנים דרבנן ג"כ סהם סימנים הם סימנים חמציים ואין מושיל חוכמא לחמור א"ו כאמור דהמנהג לא מיירי בלירוף סימנים וא"כ סימן חמצי גופא אע"פ דחיישין לשאלה מלכין לסימני הנוף אבל אי סימנים דאורייתא ע"כ ליכא סימני הנוף חלא סימן חוקף ובהאי גרידא חיישין לשאלה וניחא שפיר. אמנם יש לומר לפולם כהירץ השני ובדאי הא במלעא (ד' כ"ו) פשיטין מחמור בסימני חוקף דסימנים דאורייתא ואמרין לימא בעדי חוקף היינו בטביעה עין וה"ה דהוה מלי לחוקמי בסימנים מובהקים והיינו הכי ולכן ודאי אי קשיא לן חמור בסימני חוקף נאמר בטביעה עין או סימנים מובהקים ומלעא בעדי סימני חמציים דחמור אבל לבתר דאמר סימנים דאורייתא ואין מעידין היינו ארוך ונוך וכליו דחיישין לשאלה לא מהרלין לפי זה בעדי חוקף או סימנים מובהקים ונאמר חמור בסימני חוקף כמשמעה דהכי חלא סוגיא דלעיל א"כ סהם סימנים הוא סימנים שאינם מובהקים ואי יש סימן בחמור לא לריך מידי וע"כ רק בחוכמא ניהא לשאלה דהא חמרה דבכליו בסימן חמצי חיישין לשאלה וניחא שפיר ולא רלא לפרש בעדי חוקף כסהם סוגיא דלעיל דרלא הפושט למשפט דס מינים דאורייתא וניחא בלא תרנחא הסיא דלחוכמא וניחא שפיר אבל אין לפרך ולומר דודאי אם יש סימן חמצי בנף או מלפין סימני חוקף בסימן מובהק או בעדי חוקף היינו ט"ע ולא נהו לשאנה אבל אי סימנים דאורייתא אפילו עידי חוקף או סימנים מובהקים לא מהני בזה גרידא משום חשש שאלה דזה סברא רחוקה ומנא ליה להש"ס לומר כן עד דעשה קושא מזה והולך לשנוי בסימני חמציים דבשלמא מעיקרא חמרינן כן דמלפין סימני חוקף בסימן חמצי בעדי סימני חמור בסימן חמצי חלא אי סימנים דאורייתא לא מושיל סימן חמצי בחוכמא לחור דזה מוכרח דאע"פ דאם יש סימן חמצי בחמור וסימן חמצי בחוקף נעשה סימן מובהק מ"מ סימן חמצי דלחוכמא גרידא ע"כ לא דהא חמרה כליו בסימן חמצי חיישין לשאלה אבל השתא בסימן מובהק מפרשה או בעדי חוקף מלפין לסימן חמצי דנוף מנא ק"י אם סימנים דרבנן וחיישין לשאלה לא מוכח מן המנהג חלא בסימן חמצי חלא ודאי טביעה עין או סימן מובהק מלפין א"כ אי סימנים דאורייתא ומנא כליו דחיישין לשאלה נאמר בסימן חמצי ולא בסימן מובהק דחשש שאלה עכ"פ הוה סימן חמצי לכל הפחות א"ו זה ניהא חלא נהו שכתבתי ודברי הכ"ס המוהים מאוד דאין יפרש כל הקושיות ה"ל שהקשינו דאם יפרש כמו שפירשנו או דסימן חמור בעדי סימן חוקף בסימן חמצי או דסימן חוקף בסימן מובהק הכל לא חיי שפיר דהא הש"ס על מהר"ל מפרש דסימן חמצי בנף וסימן מובהק בכלי לא מושיל וא"כ איך יענה בסוגיא זה ונשלמא הא דאמרין במלעא (ד' כ"ו) חמור בסימני חוקף ומהרלין בעדי חוקף ולא קשיא ניהא לשאלה דהוא מוקף לם דלחוכמא לא טייגי אינשי דלי סימנים דרבנן נמי קאמר הכ"ס דכלים כאלו לא מושלי אינשי ואפילו לפי מאי דרנא לומר חליבא דח"מ דלי סימנים דרבנן גס כהא לא הוה סימן מובהק חפשי דמ"מ כלי כי האי דלא מושלי אינשי בעדי סימן חמצי דחמור נעשה סימן מובהק חלא דנאמר כלים אפילו סימן מובהק בעדי סימן דנוף לא נאטרף או דיכבוד לדעת הח"מ חשי

שהח"מ לא כבירא ליה לירוף סימנים היינו מבוז דגס בזה לא החליט דכיס וארנקי וטבעת לא הוה סימן וא"כ לכן סבר דק' סימנים לא מלפין דיש לפרש המנהג ככ"ס כליו בחוקף כלים חלא חיישין לשאלה ולא מוכח לירוף סימנים אבל בודאי אם נאמר דשום כלים לא מהני דחיישין לשאלה לריבין לומר דסימנים מלפין ואי הוה סימן מובהק או ט"ע ודאי הוה טוב בעדי סימנים דנגופו אבל השתא דסימני בגדיו בסימן שאינו מובהק במה דחיישין לשאלה אפילו סימן חמצי לא הוה וזה ברור הוא וא"כ ניהא דדוקא לסימנים דאורייתא חמור דחיישין לשאלה אבל לסימנים דרבנן לא חמור דחיישין לשאלה והטעם בבגדים משום דלא הוה סימנים מובהקים ואפילו סימנים מובהקים נמי או ט"ע לא מהני חלא ודאי מיירי בהנך נווי דכתיבנא דלכן מבוז סימנים דרבנן לא חשש אבל טביעה עין או סימנים מובהקים חשש חלא אי סימנים דאורייתא סימני כליו חינו חלא מבוז שאלה וזה ברור דודאי אי דאורייתא ששים הכי חשש רק משום שאלה חלא אי סימנים דרבנן לא הוה חשש רק משום שאלה דאי הוה סימנים מובהקים או ט"ע הוה טוב והחשש משום דסימנים לא הוה מובהקים נמי כן גרסא. אמנם גרסא עיקר כהירץ הראשון דלחירוף בעדי חקשה מאי האי דקאמר אי חיישין לשאלה חמור בסימני חוקף הכי מהדרין וע"כ אין לו סירוב חלא כפירוש החוספות הכי מפיקין מקרא סרק חלו מליא (ד' כ"ו) דחמור חלא לסימני חוקף משמע דלי סימנים דרבנן ניהא ובמאי ניהא הא גס יומר דחיישין לשאלה ויהר קשיא לכן הש"ס דמלעא (ד' כ"ו) דאחא למשפט מהך מהניהן דאין מעידין סימנים דרבנן ומשני כליו דחיישין לשאלה אי חיישין חמור בסימני חוקף משמע כהדי דלי סימנים דרבנן ניהא דכאן אין הקושיא כל כך גדולה דמעיקרא לא עסיק אי בינאם דרבנן כלל חלא דמקשה אי סימנים דאורייתא אין מעידין מאי טעמא ולא פירש עדין כלל עד דבא לומר חשש שאלה מקשה אבל שם דבא לפשוט סימנים דרבנן ומשני ומקשה משמע כהדי דלי סימנים דרבנן לא קשיא אבל אם נאמר לתרץ הח"מ דמעיקרא דסימנים דרבנן דלא קשי' ליה למשמע דמוקי המנהג בסימנים חמציים דרבנן היסוק ליה אפילו ט"ע וסימנים דאורייתא סימנים מובהקים לא מושיל דליכא לחוקמי בכלים שאולים דלא חיישין לשאלה דאין השואל רשאי להשאל כאמור ואפילו הכי סימנים חמציים לא וסהתא לא קשיא חמור בסימני חוקף דמפקין מקרא דלפשי דמיירי הקרא דיש נמי בחמור סימנים חמציים וע"י סימני חוקף הוא דמלפין לסימן מובהק וזה דקמשמע לן המקרא לירוף סימנים דסהם סימנים המוכר היינו סימנים חמציים אי סימנים דאורייתא אי הוה סימן בחמור לא מוציא לחוקף וע"כ בסימן חוקף גרידא וק"ה דנחוש לשאלה ולהח"מ דליה ליה לירוף סימנים היינו בחמרה לבתר דהביא סוסקים דלא חיישין בדים וארנקי וטבעת לשאלה ולא לריבין טוב למימר דלי סימנים דרבנן ודאי חיישין אפילו בהנך לשאלה חלא אי סימנים דרבנן לא חיישין לשאלה כלל כשיטה החוספות והא דלכן פסקין דחיישין לשאלה וסימנים דרבנן היינו דחיישין לשני סברות ובאמא לפי זה אם יש סימן חמצי בגופו וסימן מובהק בכליו מעידין ממ"ז כסדרה מהר"ל מפרש - אבל אם נהרץ הח"מ כהירץ הבני יהיה מוכח דסימנים חמציים בגופו ובכליו לא מלפין לחמור סימן מובהק גס אי סימנים דרבנן חקשה חמור בסימני חוקף מאי חמרה סימנים חמציים דחמור וסימן מובהק דלחוקף מלפין לחמור סימן מובהק ח"כ סימן מובהק דלחוקף אע"ג דחיישין לשאלה סימן חמצי מיהא הוה א"כ חקשה גס אי סימנים דאורייתא חמור

דגוף אחד כגי ובסיומן חמשי דכלי חייסין לשאלה לכן לא משני
בסיומן מוכהק לא חייסין לשאלה ה"ס לפי סיומנים דרבנן
לא נוקי בסיומן מוכהק אלא בסיומן חמשי ומוכח דחפילו
סיומן חמשי דכלי כהדי סיומן חמשי דגוף מועיל ואם כן
דארכא לקולא הכיג עליו - ואל תחמם כי ה"ס הראשון ידע
דארכא לא שילי אינשי ואחרי כן בת"ס לא ידע דהכי תשכחן
פרק לא יתפור ד' י"ח ע"ב ועיי"ש בתוס' ד"ס מכל עיי"ש
וה"כ דארכא לקולא פליג עליו כיון דאין דבריו מוכרחים
ע"כ מועיל סיומן חמשי דכלי כהדי סיומן חמשי דגוף
או דנחמד דסובר כה"ס דהמקשה דהקשה מארכא ולא קשיא
לוי כי סיומנים דרבנן דנוקי בעידי חוקף וידעו העדים שנאמר
החמור בארכא זה חלל דלית לכו עביעת עין בחמור אבל
לית לכו עביעת עין בארכא וראו שברח החמור בארכא
אבל קשה כי כפי פשיטא דהא בעדים מהדרינן חפילו כלים
ואם ידע שברח החמור בארכא הוה ומכירים הארכא פשיטא
למאי נחוש לה ויש ליישב בדוחק - אבל לעיקר אין נראה כן -
אמנם העיקר בידי כהירושן הראשון אשר כתבתי לעיל לדברי
כה"מ דבהכי רוחא ואולא סוגיא דשמעתא שפיר כאשר כתבתי
לעיל ואין לומר דארכא מעיקרא אחר בעידי חוקף והיינו
עביעת עין וקשה אחתי נחוש לשאלה דהא בעינן סיומנים
מוכהקים ואין זה סיומן מוכהק וע"כ בסיומן גופו דחמור
וה"כ לא מלרפין אלא בעביעת עין וע"כ הא דלא מתרין
סיומנים דאורייתא ולא חייסין לשאלה בסיומן מוכהק מבר'
דאי סיומנים דאורייתא לא כגיה סיומי חוקף לעידי חוקף
אבל הוא דוחק גדול לומר כן דכיון דכבר אחר אי סיומנים
דרבנן כגיה במשנה וה"כ איך הקשה אי חייסין לשאלה
חמור בסיומי חוקף הא ע"כ לדידיה מי נחא אי סיומנים
דרבנן וע"כ בעידי חוקף וה"כ כמו כן אי סיומנים דאורייתא
ואיך מלא מקום המקשה להקשות ח"ו מעיקרא כשאר בעידי
חוקף חשב כה"ס דאי סיומנים דרבנן בשום אופן לא נסמך
במקום דים לחוש לשאלה וחמור לוי טפי עד דאי אפשר
לחרן אלא בעידי חוקף ובסיומן דגופו כמו שכתבתי אבל
לכתר דאיתיו כך דאין מעידין מוכח מהמשנה דע"כ בכלים
שאלים לא חייסין לבאלס דסמכין דודאי אי איתא דהשיל
לא היה משאל ולא מחזקין דרשיני ח"כ מקילין בהש
שאלה מהשתא דבר בים הפושט וניחא לוי יותר אי סיומנים
דרבנן דהשתא לא כגיה חמור בסיומי חוקף עידי חוקף אלא
סיומי חוקף ממש וסתם סיומנים היינו סיומנים חמשיים
ואפילו כפי בסיומי' חמשיים דגוף מלרפין דחוי מהמשנה
קילוחא בחשש שאלה ולכן בעי לתפשט מקד מחגי' דסיומנים
דרבנן אבל אי סיומנים דאורייתא ע"כ חייסין לשאלה כפי'
חמשי דכלי גרידא ותוכהק להגיה עידי חוקף גרידא וזה
דוחק לוי לע"ע - וגו' מתרין לא שילי חנשי ארכא דסיומנים
דאורייתא נמי אין להגיה ואולא סוגיא דשמעתא היכיב
ואש"ש שים מקום לדחות ולומר לשולם בעינן דוקא עביעת
עין דכלי עס סיומי הגוף דהכי אחר עידי חוקף והיינו
עס סיומי חמור אלא לדידיה נחא לוי לשנויי הכי דסיומנים
שזכר בבביתא היינו סיומי חמור אלא דנחמד היכא בבביתא
והכי לרין לומר חמור בסיומנים דגופו ועידי חוקף וה"כ אין
כאן אלא חסרון בבביתא אבל אי אמרת סיומנים דאורייתא
וע"כ ליכא סיומנים בגופו ומפרשת בעידי חוקף ח"כ סיומנים
שזכר בבביתא למאי ואם תאמר לבטא מסיומנים לפרס
זה לא עלה על דעתו מעיקרא דאין דרך תנא צדק וכן כתב רש"י
ז"ל סנהדרין דף י' ע"ב ד"ס וזה עיבוד קחני עיי"ש וניחא
שפיר דע"כ לאו בעדים מיירי אלא בסיומנים וסתם סיומנים
היינו סיומנים חמשיים ובהם חייסין לשאלה אבל זה אי
אפשר דהא איכא לתרוצי דחמד כאן תיבא והיינו סיומנים
מוכהקים דארכא דשאלמא לעיל לא ראה לומר אימא סיומנים
מוכהקים

שאר כלים מלרפין סיומן מוכהק כהדי סיומן חמשי דגוף
ולא כגיה מה"מ אלא לראיה דמאי דפשיטא לי' למחר"ל
דאי סיומנים דרבנן שוב לא נחוש לשאלה דארכא מה"מ
מוכח דכזה ודאי חייסין לשאלה אמנם כפי שסתם דעת כה"מ
בזה ופירש המסנה אי סיומנים דרבנן מיירי מהנך כלים
דבסיומן חמשי לא מוכיג וע"ע וסיומנים מוכהקים מהני ח"כ
חמור בסיומי חוקף מיירי בעידי חוקף או בסיומנים מוכהקים
אבל במאי דמקשה כאן ביצמות ובס' במלעא אי חייסין
לשאלה חמור בסיומי חוקף כיכי מהדרינן משמע דאי סיומנים
דרבנן לא קשיא מידי במאי מוקי לה כל כמה דלא ידע ארכא
לא שילי אינשי אי בלירוק הא כל כמה דלא ידע ארכא
הוה כשאר כלים ולדידיה לא מועיל כלל סיומן מוכהק דכלי
עס סיומן חמשי דגוף ולרין לומר לדעת כה"ס או דסובר
דודאי המקשה לא חקשי לסברת סיומנים דרבנן מחמור
בסיומי חוקף דאיכא לתרוצי סיומן גמור דארכא כהדי סיומן
חמשי דחמור נעשה סיומן מוכהק וזה בא המקרא לשמועין
אלא דמקשה אי סיומנים דאורייתא דפשיטא לן לעיל דכלא
תלחא בסיומי חוקף וסתם סיומנים דסיומן חמשי וע"כ לא
בסיומי הגוף אלא בארכא גרידא וניחוש לשאלה אבל כיון דחזין
דמתחרן הוה מלי לתרוצי גם לפי סיומנים דאורייתא בעידי
חוקף כמו דמתרין לפי סיומנים דרבנן ונוקי בעידי חוקף
וע"י שאלה נעשה סיומן חמשי ולא משני הכי ש"מ דסובר
כה"ס דאי חייסין לשאלה חפילו ע"י סיומן מוכהק לא נעשה
סיומן חמשי ע"י שאלה וה"כ ע"כ גם אי סיומנים דרבנן לא
מלרפין לסיומן חמשי דגוף ונאמר נמי ארכא לא שילי
חנשי או דאפשר דכה"ס לא הכיג על מה"ל אלא מטעמים
דהכלית דאי סיומנים דרבנן לא חייסין לשאלה ולא מתירין
אלא בממה נפשך לזה אחר דאין זה מוכרח דאפי' אי סיומנים
דרבנן נמי חייסין לשאלה דאי לא כן נאמר דלא חייסין
לשאלה דהא אי סיומנים דאורייתא איכא אי בעית אימא
כליו בחיורי וסומקי ואי סיומנים דרבנן לא נחוש לשאלה אלא
אי סיומנים דרבנן נחוש לשאלה בודאי וליכא ממה נפשך
אבל ודאי דינו חמיתו לפי האמת דלרין ליישב הסוגיא
דסיומן מוכהק בכלי כהדי סיומן חמשי דגוף נעשה סיומן
מוכהק או דארכא אס סיומנים דרבנן חייסין לשאלה וקשה
הקשיא כג' חמור בסיומי חוקף וע"כ נאמר ע"י לירוק וקשה
לשני אי סיומנים דאורייתא בעידי חוקף ובסיומן מוכהק ולא
חייסין בזה לשאלה וע"כ משום דסתם סיומן כעזר בבביתא
הוא סיומן חמשי ובהם חייסין לשאלה וה"כ איך יתרון סו'
דרבנן בסיומן מוכהק ואש"פ שחילנו לעיל בעידי חוקף היינו
לפי האמת דארכא לא מושלי אינשי חפילו אי סיומנים דרבנן
כדעת כה"ס אבל אס יבא לקושא זה דחייסין לשאלה חמור
בסיומי חוקף לא נחא חפילו בעידי חוקף דניחוש לשאלה וע"כ
ע"י לירוק בסיומי הגוף ואי כפי לא נאמר שוב בעידי חוקף
אלא בסיומי חוקף וסתם סיומנים סיומנים חמשיים הסובות
גושא מלרפין וה"כ אין דבריו מוכרחים להכריך סיומי הגוף
כהדי סיומן מוכהק דכלי דחפילו בסיומן חמשי דכלי נמי
מועיל דכל זה גרס לו למחר"ל משום דסובר סיומנים דרבנן לא
חייסין לשאלה ולא לרין לירוק כהדי סיומי הגוף דבארכא
לא חייסין לשאלה לפי שיטה זאת וגו' חנשי דודאי בזה
כ"ס דנחוש לשאלה וא"כ יתכן לומר אפי' סיומן חמשי דכלי כהדי
סיומן חמשי דגוף נמי מלרפין דמה דמשני בעידי חוקף
היינו לפי האמת דארכא לא מושלי אינשי אבל ודאי בהאי
ח"ס דלא ידע מזה דארכא לא שילי אינשי ע"כ באנו ע"י
לירוק ושוב לא עידי בעידי חוקף כמו דלא משני בעידי חוקף
אי סיומנים דאורייתא משום דקשה לוי להגיה כן אי סיומנים
דרבנן לא כגיה בעידי חוקף אלא בסיומי חוקף וסתם
סיומנים היינו סיומנים חמשיים ומ"מ נלך לסיומי הגוף
מה שאין כן אי סיומנים דאורייתא הא בסיומן חמשי

מונחקים דע"כ הצריך לומר חמור בסימנים חמשיים גופו וסימנים מיהקים דאובך והסכרון יסיה בברייתא הרבה לכן מהרז בקיור בעידי אובך וח"כ יסיה בברייתא כך חמור בסימני ועידי אובך דסימני היינו סימן גופו ועידי אובך והסכרון מועיל וחפס בברייתא עדים דסימנים מונחקים ועדים שום וחפס עדים דכן הוא דרך לבנות עדים בכל מקום אבל כאן דלא הצריך חלף לחסר חובה אחת סימנים מונחקים דאובך הוה יכול לחסר סימני וחין בו ריעותא כלל כמו אם סימנים דרבנן דמחברת ח"ו כאמור דהשתא הוה ניחא ליה אי סימנים דרבנן בלא שום חסרון בברייתא כלל ולכן ראה לתפשט דסימנים דרבנן חלף חי דאורייתא הצריך לחסר ולכן מתוך דלי סימנים דאורייתא נמי חין צריך לחסר חלף אובכא לא שילי חנסי ורעותא סוגיא דשמעתא סימני וח"כ מוכח מה שכתבתי בזה דודאי בדבר השאל לא משילי ה"ס בפילה ופקדון לא משתמש וח"כ מוכח בבירור מה שכתבתי וזה ברור הוא וכל זה הוא לשיטת התוספות שכתבו דחמור בסימני אובך ברייתא היא אבל לרש"י ז"ל שכתב דס"ה סוגיא דשמעתא דלעיל דאמר רבא בברייתא דודאי חין שייך כלל מה שכתבתי דאין לבנות שקלא וטריא על זה דכשלתא קושיא ראשונה דתקשה היינו איך מתחלת הכחוב דבא לאשמועינן חמור בסימני אובך ולזה אמר חמא בעידי אובך אבל לבנות בתי על זה לענין בג"ס וחיסור לזה ע"כ קר ולזה ע"כ קר אי אפשר דהא מי ניחא דרבא היא ולרבא גופא איכא חרי לישני לקמן וליכא הכרח לבנות מדבריו שום ההפסדות ודודאי לרש"י ז"ל לאיכתן הסוגיא חלף כהתוספות ביבמות דאם סימנים דרבנן לא חיישין לשאלה כן נראה לומר בזה ויש ראייה לזה דע"כ חיישין לנפילה מזה שהקשו התוספות ממא פירות בכלי אמאי יחזיר וקשה לוקי בכלים שאין דרכם להשאלין בו' או שמא בין כליו דנט דפירשו רש"י ותוספות סוף יבמות בכלים שאין דרכן להשאלים עיי"ם וכן נראה מהר"ם ספ"ק דמאיעא סימן נ' דכתב ראייה דכמון לא חיישין לשאלה מהא דלא פריך סוף יבמות ממא פירות בכלי משמע דאין קושית מהר"ם חלף מחא דלא פריך אבל משמע דבאמת ליכא קושיא וע"כ מבוס דאיכא לאוקמי בכלים שאין דרכם להשאלין חלף דקשיא ליה להר"ם למה ליה למפרך מאובך בברייתא ולשנויי דאין דרך להשאלין לפרך ממחמתין דאלימא עמי לאקשווי ולשנויי הכי ח"כ לפי משמעות דברי התוספות דיבמות דלא מקשי דלפרך ממחמתין חלף דקשיא לכו אמאי יחזיר ולא חיישין לשאלה עיי"ם ומאי קשיא הא איכא לחומר דלאמר ח"ו דמ"מ קשיא לכו נמי דלא חיישין לשאלה בכלים שאין דרכן להשאלין ניחוש לנפילה ובשלמא כים וארנקי ועצת מפרשין אי חיתא דנפל ומא חסר לא הוה משתמש בו וכן אם הפקיד בידו לא הוה משתמש בו בנט דנט מוכח דישאל הוא וישראל נשתמש בו ולא נחשדו ישראל להשתמש באבידה ופיקדון ואמרין בודאי כל זה שהכלים שלו וכן אובכא חין לומר דחמור של עיבד כוכבים הוא דאובכא לא שילי חנסי דאפילו עובד כוכבים אינו משתמש באובך של חמור אחר דמסקב לחמרים וכמו דלא שייך קן אם מלא או הפקיד בידו לא הוה משתמש בו וכן כליו דפירשו דסיו כלים שאלוין ומכיר המשאל בסימן שאלו השאל הכלי לא חיישין שהשאל לחסר דאין השואל רשאי להשאל מה שאין קן מלא פירות בכלי נדי דכלים שאין דרכן להשאלין דלמא מלא עובד כוכבים וס' בו הפירות ואפילו המלא לומר דמייירי ברוב ישראל דלא חיישין לעובד כוכבים מכל מקום פירות בכלי מי לא משכח לה שמא שומר פירות או הוה נוסח פירות כגופו ולא הוה אפשר אי ליכא שניסם יחדו ולהשליך הפירות מידו ולעפל בכלי אינו מחייב ולכן שם הפירות בכלי ובכי האי גונא הוה

אפשר לו ליכא ואם כן לאורך האבידה מותר להשתמש בדאמרין במאיעא ד' כ"ט ע"כ ובשלמא כים וארנקי ועצת אי אפשר בדברים קלים כאלו שלאורך האבידה נשתמש וכן אובכא לא שילי חנסי אובכא ואם לא הוה אפשר לעפל באובכא עד שהניחו בחמורו בודאי הוה מניח האובך ולא הוה מפל בו כלל דמסקב לחמרים ולא הוה מפסיד חמורו באובך של חמרים אבל פירות בכלי יתכן לנפילה ולכן לא רנו התוספות לייבב בכלים שאין דרכן להשאלין דלכתי חקשה כמו שכתבנו ניחוש לנפילה ולכן חרנו דכמון לא חיישין חלף דהר"ם לא ראה להקשות באופן זה דאפשר לבאלי חין לחוש בכלים שאין דרכן להשאלין ולנפילה לא ראה לחדש קושיא אחריתי ולהעמיק הקושית כמו שכתבתי לעיל דאם חיישין לשאלה כ"ס לנפילה ולכן אמר מהר"ם בפשוט דכמו שהקשה הס"ס מחמור בסימני אובך וס' כן הוה יכול להקשות בזה ממכרה ולשנויי ח"ו כמון חין שייך זה כן נראה לומר בזה וזה הוא ברור ונכון ואין להקשות עדיין דלמא חסר הוה דמאיעא נמי מייירי בכלי קטן עם פירות מיושני דאין חשש דלמא אחר מלא דאין הוה משתמש ובכלי קטן אפשר הוה לי' בלא סימנים זה אי אפשר דכס בברייתא אמר מלא פירות בכלי חייב להכריז כלי ולשנויי פירות חין חייב להכריז דמחפלי בין כלי בחורו פירות לכלי ופירות לפיו לפלו ולחסי בדודה בכלי בחורו פירות גופה בין קטן לגדול ח"ו אפילו בכלי גדול ופירות מרובים חייב להכריז ואמאי הא משכחא לה דמלא פירות מרובים כגופו כסתי ידיו ולא הוה לו באשפות ליקח הכלי עד ששם הפירות בחורו ונשא ח"ו צריך לחלק בין מתון לאיסור כן נראה ומה שכתב רומעניא ליישב מהר"ם ע"פ דברי מהר"ם דהא דלא חיישין לנפילה היינו דאיכא קמן כגנזו ואומר שלא הוה נפילה ומא פירכא ע"ז דהא נהן כטעם מזהר זכירי בזה ודמי דע"כ מזהר זכירי בזה אינו עיקר כטעם דהא ים מקום דחייב לנפילה לשיטתו לא הוה דחייב כלל דהא כתב למעלה דנפילה דחיד היינו שמאס פרטי נפל ח"כ ניחא מזהר זכירי בזה דכיון דמפרש שם המלה בשכר ואנו יודעים מי הוא לא חיישין שמא ממנו נפל דאנו מכירין ויודעין בו כי הוא איש זכיר מה שאין כן נפילה דרבים לא חיישין כההיא דפרק ג"פ נוחי ממך מזה דאפשר דנפל מאיס שאינו זכיר ומאכד מה שכתבנו לו אבל נפילה דחיד דמכירין בו שהוא זכיר לא חיישין ואפילו לפי מה שכתבתי דדוקא בשני יוסף כן משני נמי ניחא מזהר זכיר בזה כיון דהוא יודע דאיכא דמוחזיק ידא שמא ימא אחר כשמו ויחמר שלו הוא וזהו עפ"י ופי' זה הוה נראה דאפילו אחר מולא השער ואומר שמא לו יוסף כן משני במקום שים אחר כשמו לא ניחוש לנפילה דכיון דאיכא כשמים ידא מנפיה מחמת שמא ימלאנו חוס כשמו חלף דלפקדון איכא לצית ואין להקשות לפי שכתבתי למה דפית נפילה דחיד היינו מאיס פרטי דים לומר דהכונה שאנו מכירין בו דהא על חצי בר ינאי אחר ואיכא מוכח ואיך חנו מכירין דהא לא קשיא דהא כך הוחזק חצי בר ינאי חלף חנו יודעין סוף בעיר הזאת מי ששמו חצי בר ינאי זכיר הוא ולאבני לא בשני בדוקה בכל השולח דהא אחר הדק כל השער ואפילו בשני בלא הוחזק כמון ודאי לא חיישין דלא ראה להביא חלף כמו מון כהוחזק כן חיסורא בלא הוחזק ומון בלא הוחזק ודאי לא חיישין ח"כ חוקן שאנו מכירין חנו יודעים דכולם מזהר זכירי וח"כ יתכן שהוא עיקר הטעם ומה שכתב רומעניא דה"מ שכתב דחיישין לנפילה אינו עיקר כטעם חלף לנפיק הוה דחיישין לשאלה לא ידענו למה הוצרך לסתק בזה חשש שאלה מוכר בגמרא ולמה לו לסתק אינו חלף יחדא ועוד לקרא ואם ראה לומר דה"מ נמי לא חיישין לנפילה

אדם יתכן שלקח בדרך עליות קטן וכא' במלך ונתן לאשה לחקנו כי נקל הוא מאוד לחקנו ואין לרדף אונק' או אפשר ההליך עם אחר כי ראה אחד לבוש וביא חדשה וכועב צעינו והחליף עמו ונתן לו דמי היתרון ולפי שעה נתן לו שלו כי לא היה לאיש שמכר לו ארבע כנפות אחר או שנתן לו במהרה או השאיל לו וחדע דבמעשה דפלתה מק"ק חלל וכי לא היה לו לית' בצנז' ולא הביא הכ"מ מזה ח"ו כי אפשר בזמן הכ"מ היה מלי' כחמור ולכן אין ראיה הכס שאפשר לומר כי הכ"מ לעומתם חזל דסובר דגם באילו כלים המכר בגמ' לא חיישי' לשאלה מ"ט כיון שהביא פסקי מהר"י בחולק אך לא היה מביא כך דד' כנפות ולדמות כמו שהביא הרבה פרטי היתירים ודחה אותם ח"ו כחמור ואין ראיה להחיר מד' כנפות אך הכיח' שהביא רומע"ל מהט"ס שער הכי' מנחם צו הסינאציות וזו היתר טוב ומה שדחה מהחוספות שהקשו במלך בתפיסה ודלוסקמא חס מכירו ח"ו עטנה כלל דהתם שארי שט"ח בודחי' כג' המונח צו ח"ו מקפיד לשאלה דחינו ממון ואינו יכול ליקח מה שהפך בכס חבל סינאציות ממון גמור הוא וחשיב כמטבע דיואל בדולח' היטיב בכל הסחורות ואף על פי שלענין מעשר בני ופדיון בכור יש לעיין טובא בזה מ"מ בידון דידן שלא משאיל כיום משום דחושש למול ובענין כזה חולין בחר לבון בני אדם ודעת כל אדם דמטבע נחשב לו לכל אדם ומשום גמורים המה וכדלוי לא משאיל כלי זה המתקן לכך לשום אדם וזה ברור למצין וזה שהיח' די להחיר דהא כב"ש מביק דלא חיישינן לשאלה בנים - גם מה שכתב רומע"ל בלירוף סימנים גם זה אמת אך שיחיו סימנים אמלעים דסימנים גרועים לא מהני לירוף כמבואר סעיף כ"ד ואע"פ שהכ"מ לא הסכים במעשה דק"ק חללע בלירוף סימנים אמלעיים וכחב בלא נמלא בלאחד מהמחברים דבר זה - ה"ו כחב כן בפשיטות כמו שהביא הכ"ש וגם זה נמלא בחוספות יבמות ד' ק"כ ד"ה אחר רבא שכתבו חי נמי שיש עדים שהכים והארנקי ונצטת שלו וידוע שס' חי נמי דחשיבי כיום ועצעת סימן מוצהק וקשה למה השמיטו בהך תירוצא לארנקי ח"ו כונתם לומר דהכי פירוש הברייחא מלא קשור בכים וארנקי ר"ל או בים או ארנקי ועצעת פירוש דכים או הארנקי תחוב בטענה היינו שפי בכים וארנקי תחוב בטענה וסגר בכים או הארנקי בלוחות טענת שלא יפול הכס מהוכו וזכו שכתבו חי נמי דחשיבי כים ועצעת ר"ל שנים ביחד סימן מוצהק דחיבור סימנים אמלעים נעשה סימן מוצהק וזה ברור בכונת החוספות נמלא יש סעד לכט"ז בזה גם מה שכתב לרף סברה כר"ן וכן' ודעת החוספות דלא חיישינן לשאלה יפה דיבר רומע"ל וכן הוא בסברה הגאון מוה"ר מוילנא שהחליט כן בילקוט שלו וכחב שדברי הכ"ש לא נחמורו צעינו והיינו דכדלוי חס סימנים דרבנן לא חיישינן לשאלה והסברה נותנת דפשיטות בגמרא דמליעא ד' כ"ז דמייסא מחמור בסימני אוקף דסימנים דאורי' ודחי לימא צעידי אוקף משמע דלא חיישינן לשאלה - ואע"פ שהירצתי לעיל שטוייח' היא ואשטוייח' לא ניקום וגסמון לאסור טענה ואין לומר שידוע בעדים שנאבד עם חמור דהא פשיטא כמו שכתבתי לעיל וגם שהקשה חי חיישינן לשאלה חמור בסימני אוקף פשיטות הענין מורה דלא חיישינן לשאלה למ"ד סימנים דרבנן וח"ו ודאי כיון דסימנים דרבנן לא חיישי' לשאלה ואי סימנים דאורי' יש ליבעית לימא בודאי נאמר לא חיישינן לשאלה ובפרט שרין מים שאל"ס דרבנן וכל ספק דרבנן להקל וכוין דהס' סימנים דרבנן יש דיעות דלא חיישינן לשאלה ואי סימנים דאורייתא יש נמי אי בעית לימא נקטינן להקל כמו שכתב החוספות פ"ק דע"ג ד' ז' ד"ה בשל תורה ופרק פירה מ"ב ע"ב ד"ה וכו' וד"ה וצ"ל ובפרט אי בעית לימא לשלם

היה יסול לומר בדרך זה דודאי חזין לפי דשני הכ"ס כים וארנקי ועצעת לא מושלי חשני נכמע מזה בני דברים האחד דבהך כלים לא חיישינן לשאלה שנית דלא חיישינן לנפילה כדעת רומע"ל דאי לא כן גבי דלא חיישינן לשאלה נחוש לנפילה בהך כלים ח"ו כחמור וחזין דהמחבר סתם דחיישינן לשאלה ח"ו בלוח כלים וע"כ לא גמרינן מגט והיינו בסברה הכ"ש השניה משום דגט הכ"ד בפנינו ואומר דלא משאיל מה שאין כן כאל' הכ"ד ח"ו בפנינו ולפי כך סברה כמו דחיישינן לשאלה בהך כלים ולא גמרינן מגט כן לנפילה נמי איכא למיחש ולא גמרינן מגט דהתם הכ"ד בפנינו וח"כ לאחר שהביא הכ"מ מאן דפליג וסבר דלא חיישינן לשאלה בהך כלים ח"כ גמרינן מגט לאשה ולא מחלקין חילוק הג"ל ה"ה לנפילה נמי לא חיישינן וכזה מוכח קלח דמטיקרא אחר וז"ה לנפילה וסדר מביא פסקי מהר"י בחולק וזהו הפסוק בין הדבקים בחשש נפילה דמיד כזה ליה להציא דברי מהר"י בחולק וסדר יאמר חשש נפילה ח"ו כחמור דמתה דחיישינן אפילו בהך כלים יא' לו דחיישינן לנפילה נמי וח"כ שהחליט הכ"ש דלא חיישינן לשאלה בהך כלים ה"ה דלא חיישינן לנפילה וזה היה יוחר טוב לפרש הכ"מ וכן לפי טעם הראשון כל הכ"ש דחיישינן בהך כלים דכל זה לא חמרי' אלא חס סימנים דאורייתא חבל חס סימנים דרבנן וע"כ הריא דמלא בכים היינו שאלה בעלמא ויש לו טענת עין וגאמן במינו ולא מוכח משם כלל דהוא יודע שלא הסקיד ולא חבד ולא משאיל חיישינן אפילו בהך כלים דעכ"פ סימן מוצהק לא הוא ח"כ ח"ו מוכח כלל לא בהך כלים דלא חיישינן ולא דלא חיישינן לנפילה דעכ"פ סימן מוצהק לא הוא חס' יש חשש נפילה ובאשר סתר דבהך כלים לא חיישינן לשאלה יש לומר ה"ה לנפילה לא חיישינן חבל מ"מ העיקר כמו שכתבתי לעיל בזה - ומה שכתב רומע"ל מפירוש חזירי ובומקי זה אי אפשר דלפילו יאמר המין חזירי בדרך פרט ח"ו סימן כיון דמין כזה נמכר בחטות לכמה בני אדם ח"כ הרבה בני אדם לבושים בצנז' כזה וכן מביא החזק יולא מין כזה להלבים אלפים ורצות ודמי למטבע דחמריק פרק ח"ו מליא ד' כ"ה ע"ב המולא סלע בשוק ומלא חזירו ואמר לו שלי הוא חדשה נירונית היא לא אחר כלום ולא עוד אלא אפילו שמי כחוב עליו לא אחר כלום דאמר דלמא אפוקה אפקה ומליא אחרגא נפל משמעות לשון כס"ס מדלא עריב ותלוי נירונית היא ואפילו שמו כחוב עליו משמע דבחחילה לא לרף טעם דלימא אפוקה אפקה דברישא הטעם דכיון דמטבעות כאליו נעבעים לאלפים ורצות לימא של אחר הוא ושלנו כחבד אחר מלא חז' עדיין אבד וסלע זה במלא מאמרים הוא לכך הפסיק בלא אחר כלום דבזה פשיטא דלא אחר כלום מטעם אחר לזה אחר ולא עוד אלא אפילו שמו כחוב עליו נמי לא אחר כלום וזוה ודאי לא ימלא סלע אחר ואפ"ס חמריק דלמא אפוקי אפקה וח"כ חזין ברש"א דאע"פ דמכיים חדשה ונירונית לא אחר כלום דהא טובא איכא דמותה כמו כן כאל' טיבא איכא דכותה ולא הוא סימן - ומה שכתב רומע"ל בסוחר תן הלייח גם זה רפיח בירי דיתק בצדורות הראשונים לא היו מליים הטלחות קטנים הנארגים כמו עליות גדול וח"כ מי שטעה ארבע כנפות היה לוקח מחנות ונתן לחייט לעבות לו ודבר זה מדרך לעשות לאיש אורח צעיר אחרת אלא עושה בביתו וכוין שילא בארבע כנפות אחד כמבואר בתשובה שהביא בודאי לא היה משאיל ליתן לאחרים המלוא והוא לא יפסה מלש וכן חליפין אי אפשר להחליף עם חזירו בארבע כנפות דקשה למלא כמידתו שארבע כנפות של אחרים יכיה כמידתו חבל עכשו שמוני על הרים שכל הרובלן מחזירין בעיירות ארבע כנפות כמליחות קטנים והוא מדה אחת לכל

קריין אחר הוא תירץ דמוק וזי מוטל על הכהן לדרוף
חזק מקום שישג לקרות בכהני חממה היעלה על דעה
האם ים הרבה נהנים בבהמ"ד וקראו לא' מחויבים השאר
לחמם חזו מקום שיקרא בבהמ"ד וגם ל' המהרי"ק אינו
סובל כן שכתב שלא ראה הכהן לקנות המזבח וגם לא ראה
ללאח מצ"ה וע"כ הכריחו הקהל ע"י שילטון שלא יכנס
לצ"ה כדי שלא יחבטל כבוד החורג ומנהג חנוכה שצידם
משמע דהא דאולאו מצ"ה היה כדי שלא יחבטל כבוד החורג
ולדבריו כבוד החורג בלא"ה לא יחבטל כי יקרא אחר
בפניו רק שהולאו שיקיים המזבח וזה אינו מרומז כאן :

(ק"ו) במג"א ובמקומות שמוכרין המזבח בו בעיר
החדור היה מנהג מקדמה דלא בימים
גוראים לעלות לחורה אנשים מיוחדים והיו נוהגים לזקק
חזק מעט עבור זה וכעת בזה כמה אנשים ופסקו ע"ז
ואמרו שיכריזו למכור ויעלו בדמים ויוכל למשוך מה שגר
גדול לקופה של זקק. ג"ל דהדק עמם מאחר דטופנים
חוקק שאין עמם טענה. וכן פסק בד"מ וכוהנים צח"מ
סי' ס' קס"ט יחיד ש"ל ס"ח והחזיק שהצבור קורא תמיד
בס"ח שלו כו' דהיינו בחזקת שיש שמה טענה והיינו שטופן
שנעשה בהסכמת העיר והצבור ולא באקראי מצלי שם על
לב יעו"ש ומה גם דגבי האי דינא מבואר חס היה לצבור
ס"ח אחרת שיקראו בשלו מקרי חוקק ואסורים לשנות ואם לא
היה לכן ס"ח אחרת לא מקרי חוקק וא"כ ה"ל מכין דקריאון
בחורה עד כה לא היה בחסם כ"א משלמים דבר קטוב לזקק
הרי דלאו משום כבודם נוהגים המזבח כ"א קנאו בדמים
ויען כי עד כה היה העיר קטנה ואנשים בה מסס לא
מלאו מי שיהן יותר לכן החזיקו בה משל"כ כעס אשר
הרמז ה' גבולם ויכלו לעלות בדמים דדמי כמו שלא היה
לכן ס"ח אחרת והא דשחקו עד כה לאו משום דמחין כ"א לא
ידעו הדין וסביר דחזקת חוקק :

(ק"ז) במחבר סי' ג' שקרא ד' הר"ל משונה
משמע מזה שיש שבת למי שקורא
יותר והעולם אין טובין להקפיד בזה ואין חילוק להקפיד
סגן בפ' וילך שנחלקת לו' חלקים קטנים לקונה בפ' וילא
ואפשר דדוקא בכלל חל הקפידה יען כי כל כסף הוא
כנגד דבר גדול כדאמר במס' מגילה (ד' כ"א ע"ב) הני'
כנגד מי כנגד' בשלגין או כנגד' דברות כנגד' שילגין
שאמר דוד ביהמ"ס או כנגד' מאמרות שבהן נברא העולם
נמצא דכל פסוק דבר גדול נרמז בו ע"כ הקורא ד' משונה
יותר שרימז לד' דברים העומדים ברומו של עולם והאחר
רק לג' לא כן בשאר קה"ת. אמנם מפירש' שכתב שם
ואם י"ל רוח ב"ס וקראו כ"א ד' פסוקים כולן משבחין משמע
דאין זה כ"א קריאה יחידה עדיף עמי :

(ק"ח) במג"א סי' ד' מי שהוה עור או פסח בו'
הכנה"ג רבב כשצורר שבא על ערוה
ולא שב בשכובה ראוי לקראו לפ' ערוה כדי שיהיה בזה
בבאר ביטב ובח"ס ח"ח סי' ט"ו כתב לכל לקרא ביו"ט
סוכות לגוי האוכל חדש כי בזה הזמן כבר נקלרו השפונים
שם חדש קודם בשומר. והלוי קריין לפניו ולחם וקלי
וכתול לא חתכלו עד מלס היום הוא זה יצרך על החורג
ויקרא לפניו מקרא זה וכו' יתה שבר וי"ש ויחלל פהו
המחויבן בשמרי שבר דלרוב הפוסקים גם בזה"ל הוא
דאורייתא וכן בזמן השמיטה לכל לקרא למי שאינו נזהר
מלעשות פרחצול בכניסת שמיטה וביציאתו ולקרא לפניו לא
יגוש את רעבו יעו"ש וכן לכל לקרא לדיון שתרנגים אחריו
כדכ"ל בשו"ע ממין או דברים בפ' שופטים הנאמר שם לא
הטה משפט בו' וכו"ג בדומה :

לעולם שיקר וגדולה מזו מצינו פרק אחרון וא"כ ע"כ
דאמר ליה רבי אבא לבעמי' חי מעילת לי כדנתיחא
בדיסקט עיין להק' דדמין לאסדדי ועיילי לי אלמא קסבר
אין חושפין לזרע האב וסימנים דאורייתא ועיין פירש"י ז"ל
שם דפירש דהא דמבעיא לן חי סימנים דאורייתא או סימנים
דרבנן הוא סבר דאורייתא וזה מעשה רב וכן אפסוקי הלכה
בי"ד סימן רל"ו וקשה הא בבאן העור סימן ז' פסקי להחמיר
דסימנים דרבנן ובעינן סימנים מובקקים וליך נומר הסם
ליכא חזקת איסור דמעת שטולדו לא היה להם משולם חזקת
איסור לכן נפו להקל מה שאין כן באל' דהיה לה חזקת
איסור דהחזקה אל' נפו להחמיר וא"כ במים שאין להם סוף
נמי ליכא חזקת איסור דהא רובן למיחם ורובא וחזקה רובא
עדיף ועיין ריש הללמים חושפות ד"ה כל הללמים וחושפות
יבמות פרק החולץ ד"ה הא לא שיהא ואספות בבורות פרק
הלוואה ד' כ"ו ד"ה הלב פומר דמבואר שם דמשאל"ס רוב
גמור הוא אל' במועט המלי החמירו ועדיף יותר מרוב
חיטתא מטעמין דפרק כיסוי הדם ד' פ"ו ע"כ ד"ה סחור
מיטעא ופרק עשרה יוחסין ד' פ' שהאריכו שם דהתם
לא היה רובא דעדיף ואפילו הכי מרע לחזקה וכאן רוב
זה גמור מדאורייתא אל' שחכמים החמירו בו ודאי לאלין
להקל בזה נומר שמה סימנים דרבנן ולא חיישין לשאלה
ואפילו סימנים דאורייתא ניזיל אחר חי בעיה אימא דלא
חיישין לשאלה ואע"פ שיש לומר צדך דאורייתא שפסקו
להקל משום דדעת רבא נוטה יותר דסימנים דאורייתא
בדאמרינן פ"ב דמלעט ד' כ"ח אל' אחר רבא סימנים
דאורייתא ואע"פ שאמר כן אחר חס חמלא לומר סימנים
דאורייתא מ"ט נוטה דעתו יותר דסימנים דאורייתא ולכן בשאר
איסורים פסקו להקל ובאיסור אל' פסקו להחמיר מ"מ
מסתבר דמשאל"ס דרבנן ניזיל להקל בכל הנך פסיקות
ובדאי אין לנו לחוש לשאלה ובפרט שהעייסעטת היתר
גמור הוא לסמוך עליו למעשה להחיר האשה סוואת כמו
שהללם הכ"ס דהים לא חיישין לשאלה כן נראה להלכה
שאב ראיתי כי מה שהקשיתי הא דמוקי בעידי חוקק
לעולם לא קשיא דאיכא למימר בעידי חוקק
וידעו סהדי דאבד חמור בחוקק ומכירין האוקף ולא החמור
ואי קשיא פשיטא הא לא קשיא דהא הסוכפות מוקי הכיא
דמלא קשור בנים וארנקי נמי בדאיכא סהדי שהיה קשור
בנים וארנקי וכן נאבד וקשה מאי למימרא ח"ו משום
דאפשר דאחר שאבדו מלאו והשאלו ואחר שם כגט וקמ"ל
דלא חיישין כל כך ח"כ על המקרא נמי לא קשיא כלל דהא
קמ"ל דכפא גוונא לא חיישין לשאלה אבל הא ודאי
קשי' לוקי נמי חס סימנים דאורייתא בבהאי גוונא ומאי
מקשה המקשן להוכיח דסימנים דרבנן אל' דחיישין לשאלה
דחמור בסימני חוקק לימא נמי דקרא אחא לאשמועינן בעידי
חוקק בבהאי גוונא ואפילו תאמר שאינו רוצה להגים הכרייתא
כמו שכתבתי לעיל חי סימנים דאורייתא נמי היה יחא
חמור בסימני חוקק ודאי ע"פ עדים המכירים את האוקף
בסימנים אמלעיים ואומרים שנאבד החמור בחוקק שסימני
קד וקד ויחא לשון בסימני חוקק נמי ח"ו לא מפרש הש"ס
ק והדרא קשיא לדוכתיה וליך נומר כמ"ס לעיל :

(ק"ט) במג"א סי' ז' דא"כ אין לכפותו ע"י השילטון
לק"מ ודאי כ"ז ששפסרי לכופו ע"י
שולטון ביא יתר טוב שיא מלקרא בפניו אל' חס אין
ביכולת לכופו כגון שהשילטון אין מצינו אח"ז או כדליכא
פנאי לילך צהר השילטון חי אפילו לא ילא יקרא הישראל'
ועיין בח"ס ח"ח סי' כ"ה תירץ דשם מירי דהיה יכול
לילך לבדכ"ג אחר ולעלות ראשון וא"כ מלוא לכופו לדבר
מלוא לעלות שמה ראשון אבל בלא"ה אל' לכופו אפי' בפניו

גם על כל כחצי הקודש משום חשב ספק דלי לא האלא קיימא הא ולא חילקו בין ס"ה לכתבי הקודש :

במנא ס"ק י"א וז"ל על הרמב"ם שפסק ולא חילק בו ונ"ל לחרץ דעת הרמב"ם דבמס' מולין חקר הגמ' מלן דלזלין בחר רובא ור"ה הגמ' לומר דליפין מהא דנאמר מכה חביו ואמו מות יומא ודילמא לאו חביו הוא ודמה הגמ' דילמא כשהיו חבושין בבית האסורין ומסיק דלפ"ה אין אפטרופוס לעריות וקיימא הילפוחא מכאן דלזלין בחר רובא וקשה מלן גימא דמיירי דאמו היסה סוטה ושחטה מים המאחרים ואו אומרים לה אמן אמן אמן מליש זה אמן מליש אחר ולא פלג לה מי המרים כלל א"כ צודאי חביו הוא וא"כ מאי זה ראייה דלזלין בחר רובא . אמנם יש לדחות זה דהנה מבואר במס' סוטה (ד' כ"ח ע"א) וקשה הליש משון בו בזמן שהליש מנוקה משון המים בודקין אותה אין הליש מנוקה משון אין המים בודקין אם חשבו ופירש"י דלי חיה צו עון שבא עליה לאחר שנשחטה . אמנם הרמב"ם לא כ"כ דכחז בפ"מ הל' סוטה הל' ח' כל איש שבא ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל אין המים המאחרים בודקין את חשבו בו יעו"ש במ"ל שהאריך הרבה בזה ולפ"ז אינו הוכחה כלום דלילמא לאו חביו הוא והא דאמו לא נבדקה הוא משום דחביו לא היה מנוקה משון ע"כ לא בדקי לה מיה . אמנם פירין יש למדחי דלמא מיירי דחביו היו לו ב' נשיו שנשחרו והביאם לב"ד וחדא שחטה ולא נבדקה וחדא שחטה ונבדקה א"כ מדהאמה נבדקה בפ"מ דחביו חביו מנוקה משון וא"כ מדור לא נבדקה בפ"מ שהורה חף לשיטה הרמב"ם ואי משום שחט בא עליה לאחר שנשחטה ג"כ הוי ביאה אסורה ואינה נבדקה אפילו אשתו הב' שלא בא עליה וגם בלפ"ה זו י"ל דתומי לאחר הסתירה בא עמה לב"ד וראו שלא התיחדו וא"כ הדק"ל מלן דלזלין בחר רובא . אמנם ג"ז ל"ק מכיון דאין משקין שני סוטות באחת א"כ פירין י"ל דלאו חביו הוא ואי משום דאמו לא נבדקה י"ל דבשחטה אשתו הראשונה היה מטקה משון ואחר שחיה הראשונה תומי עשה עצירה ולא היה מנוקה משון ע"כ לא נבדקה ואי משום דנאמר שהבטל היה חבוש בבית האסורים ציני לביני וא"כ בפ"מ היה מנוקה משון הלא הגמ' מסיק דאין אפטרופוס לעריות . ומשחטה אם נאמר דיש חילוק בין כהן ח' לב' כהנים דב' כהנים משקין א"כ הדק"ל דמאי ראייה גימא דב' נשיו שהו בב"א ע"י ב' כהנים וא' נבדקה וא' לא נבדקה ונ"ל בפ"מ ל"ל דהסוגיא דמולין ל"ס לחלק כלל בזה וצ"י וצ"י ר"י וצ"י ר"ש סברי דאין משקין ב' סוטות בב"א כלל ול"ס רק בפעם הדבר דלר"ס טעמא חיובא ולר"י גזע"כ . ועפ"י יש לנו לפשוט ספקו של בעל מ"ל אי עבד חשובה אי מהני ליה שיהיו המים בודקין אותה והביא סם להכנס בטל קרבן מציגה שנשחט בזה ודעתו טעה קצת שמוטיל החשובה יעו"ש . אכן לדברינו הנ"ל מוצא הוא דעדיין חף דאין משקין ב' סוטות ביחד מ"מ מאי ראייה היא דגימא דמיירי דאמו שחטה מקודם ואח"כ שחטה אשתו הב' ונבדקה וא"כ בפ"מ מעיקרא מניקה משון אלא בפ"מ דחשובה מוטיל וא"כ אינו הוכחה ד"ל דעשה חשובה אח"כ ע"כ נבדקה :

קמ"ט (קמ"ט) **ברמ"א** סעיף ח' ללוחה עד לפני הארון וכן ל"ך לנהוג כבוד בת"ח כדאמרו רז"ל כמה עפאלי אנשי דקיימי מסיני ס"ה ולא קיימי מפני גברא רבה בו . ועיין בגיטין (ל"א ע"ב) מקמי פלגאיה ניקוס וע' ברש"א שכח וז"ל בפ' הניזקין חביב דלא קמו מקמיה דלאו לדעתייהו דעסקי בעיין והמוה דבאמת בד' ס"ב ע"א חיהא ממש כמו בכאן דלא קמו מקמיה משום דהוי פלגאיה וז"ע :

במחבר

קמ"ט (קמ"ט) **ברמ"א** ס"ק ט' וסמך למנהג זה מההיא דסוכה לעד"נ דאין פסח חף רמו ראייה לא מיבעי' לפירש"י שפירש קורא בחורה לר"ך להניח הלולב לפי שגולל ס"ה ופוחחו ס"ה אין כאן ראייה כלום . אכן לפד"נ בפשוט עפ"י מה שכתב במס' זריות (דף ס"ב ע"א) מפני שמראה בה טעמי תורה ופירש"י נניח טעמי מקרא של הנ"ך בין בניקור שבספר בין בהנצחת קול ובגלגול נשימות הענינה של פסחא ודרגא וסופר מהפך מוליך ידו לפי טעם הענינה יעו"ש א"כ לר"ך להיות כיד פחוסה ע"כ מוכרח להניח הלולב מה"י לארץ :

קמ"ט (קמ"ט) **ברמ"א** ס"ק ז' וז"ל שסמיכה בישיבה ט' וק"ל מהא דמגילה (ד' כ"א) ר"ח אמר לא עומד ולא יושב אלא שוחה משמע דעמידה ע"י סמיכה הוי בכלל עמידה ובכלל ישיבה לפיכך כתיב אנכי עומד וכתיב ואשכ בחר קרא ליה עמידה וישיבה . ונ"ל לחרץ דהנה רש"י פירש שם יושב וסוגה שניה לבדו מה שלמד וכונה רש"י בפירוש זה יען דיש לפרש וסוגה מה שלמד שניה וא"כ הלא צ"הפך נאמר דבמ' יום שלאחר לוחות הראשונות ואז היה לימוד פעם ראשון נאמר ואשכ בחר ובמ' יום שלאחר לוחות שניות היה לימוד שני דכבר למד במ' יום הראשונות נאמר אנכי עמדתי בחר ע"כ פירש"י דלאו בלימוד ראשון וס"ה הנ"ל כ"א בלימוד שלמד לפני הקב"ה עמד מפני כבוד ואימה השכינה ובשעה שלמד לבדו היינו בפ"מ אז ישב וע"כ עשמיטנו דבלוחות הראשונות חף דהיה פעם ראשון לימודו מ"מ עת עמדו לבדו השכינה ישב ובלוחות שניות חף דהיה לימוד שני מ"מ בעת למדו לפני השכינה עמד נאמר דעיקר ישיבה שלו היה רק מה דהוא לבדו ע"כ סבר ר"ח מסברא דמ"מ ישיבה ממש לא היה אלא יען כי אינו כבוד לישיב לשם בשמי מרום כי שם כבוד ה' בהכנסתו כ"א עמד בסמיכה חף דכשישיבה נחשב מ"מ הוא כבוד יוחר מישיבה ולזה אמר ר"ח דקאי על רב דאמר יושב וסוגה דלא כן דבעת שהיה שונה לבדו היה לא עומד ולא יושב אלא שוחה דהוא כבוד יוחר ושסיר קרי לו ואשכ בחר יען דשיבה מחשב חף בעמידה ע"י סמיכה :

קמ"ז (קמ"ז) **במחבר** סעיף ח' אסור לאחוז ס"ה ערוס בו' הרמב"ם בפירוש המשניות פ"ג דידים כתב דלכך כל כחצי הקודש מטמאין הידים משום דנזרו דמטמא חרומה גזרו ג"כ דמטמא לידים דאי לא הא לא קיימא הא ויש להקשות מי הכריח ליה לפרש לזה הטעם וא"ל משום דהוקשה ליה דא"כ פשו מ"מ לכן פירש כן דשוב הוי חדא גזירה וכן פירש התו"ם במס' ידים חמיה דהלא בפירוש המשניות בשבט מנה להבא ראשו ורובו במים שאובין וטהור שגפל על ראשו ג' ליגין מים שאובין לב' גזירות הלא כאלן ג"כ הטעם דאי לא הא לא קיימא הא ולשיטתו הו"ל למחשב לחדא . ובאמת כן הוא דעת החו' בחירון ח' דנמך לחדא גזירה וצוהר יש להפליא על מה דהשמט לטעם הגמ' משום דר' פירך ונקט טעם מלכו . ונ"ל לחרץ דדעת הרמב"ם דר"ס לא אמר רק במ"מ משא"כ שאר כתבי הקודש מותר לאחוז ערוס . וכן הרמב"ם לא הזכיר להא דר"ס רק במ"מ וא"כ קשה אמאי כל כחצי הקודש מטמאין הידים הא צוה ליהא האי טעמא ע"כ הוכרח לפרש הטעם משום דאי לא הא לא קיימא הא וכשנזרו על החרומה דמטמאין מחביו הקודש גזרו ג"כ על ידים כבדי שיתקיים גזירה דחרומה . וכן פירוש הגמ' יען דזו ל"ר כ"כ להקודש דשם אי לא הא דנזרו חף על השכור לא קיימא גזירה כלל הבא אחר טבילה דאמרינן מ"מ האי מהאי משא"כ כאן אינו צבירור כ"כ דאי לא הא לא קיימא הא דכנה ושנא . אכן מכיון דעל ס"ה הוכרחו למגזר משום הא דר"פ ע"כ גזרו

אמת ידלחה פשה לל"ח חנן הא אף אח"כ חונה נחשבת
לאשחו דהא לא הפסי קדושין וסחורה שליוה ליצמה ה"ב
הכונה שיקרה לאשה ויוחסם צבילתו בקדושין ויהיה נחשב
ממש כאשחו ובכאן אף אחר הדמים חונה אשחו ע"כ לא דמי :

ואעתיק לך ידירי הקורא שו"ת א' בענינא דסינקת וזהו שאלה:

שאלה

מינקת שזושבירה לאחרים והסיה שברה לה
מינקת ואחרי כן גמלהו המינקת מה דעה :

תשובה

גרסינן בכתובות ד' ס' ע"ב והלכתא מת מותר גמלהו
אבור ופי' רש"י בגמלהו מתמת שדולה לינשא

יעו"ש מלשון זה לכאורה נראה דדוקא משום זה חלל כעין
עובדא דידן דנראה לעין דמחמת מוונות עשה קר וחמים
כוא דעשה מעשה כגמלה משמע דמותרת לינשא וסבירה
סהכרית לרש"י לחלק בכך הוא עפ"י שיטתו ביעמוח ד' ב'
ע"א כחז ואם חמותו כו' ובתו דהכא צבחו מאנוסחו קמיירי
כו' ואמינא אנת שלמס חן חמתך חן כוכלחך לא דייך
בדברך דלקמן ד' ט' ע"כ סותרין לדברי הגמרא דאמר
צחו כואיל ואחי מדרשא חביבא ליה כ"א דברך סותרין
זא' ופירושו דהכא מוכרח דבאנוסחו קמיירי כאשר כריסו
החוס' ב"ד' צחו ועיין בס' במהר"ם וסא דכחו החוס'
לבסוף דליכא לומר דמהיטחין דקחני צחו איירי באנוסין
ולא בנשואין דא"כ מאי קאמר בגמרא כיון דצחו בנשואין
לא משכחת לה אפי' משכחת לה בנשואין לא מאי קאי אכולו
צבי דמהיטחין דאיירי באנוסין פירוש דאף בנשואין לא
בנשואין קמיירי ר' חייא מ"מ הא בכלל סע"ו נשים הוא
צחו וצח צחו וצח צחו וצח אשחו וצח צח וצח צח וצח
אשחו הוא מן הנשואין וצחו הוא מאנוסין דא"כ היינו צח
אשחו א"כ הא באנוסין לא קמיירי אלא כך צחו כואלמנשואין
ג"כ רק אף דיוכל ללמוד כך מצח אשחו מ"מ נקטיס לחדא
יען כי בכלל ג"כ צח מאנוסחו דצחו חידושא חן עיקרא
דמילתא פירושו מנשואו . ואנכי עפר חתח כפח רגלי צעלי
חו' ואמינא דלא כן הדבר כ"א להיפך בדבר דצחו איירי
רק באנוסין לתוד ואע"כ כוכרה לומר כיון דצחו בנשואין
לא משכחת יען דחמוס לאמר דכביל דצח לא משכחת לא
יקוט הכי חתסה צבי צביל צחו דצשלמא צח צחו וצח
צחו אף דמשכחת לה מ"מ מכיון דמיוך שייכים חסס לצחו
ובתו לא משכחת ע"כ לא נקט משום ד צחו חן צח אשחו
דצחו צבא אחרינא ולא שייך לבתו כלל א"כ אמאי לא נקמיס
מכיון דמשכחת לה ע"כ אחר בגמרא כיון דצחו באנוסין
משכחת לה ובנשואין לא משכחת לה א"כ צבא דצחו לא
נקט מכיון דכוא באנוסין ובאנוסין לא קמיירי וצבא דצח
אשחו לא נקט מכיון דצח אשחו פירושו ג"כ צחו מאשחו
ומנשואין וא"כ הא בנשואין לא משכחת לה א"כ שפיר לא
חגי לטולח שיהא צבי לא עבור צחו כ"א כל צבא עבורס
לבד דצחו הוא מאנוסין ולא קמיירי וע"כ לא נקט לטולח
צבא וצח אשחו דהוא מנשואין ולא משכחת וע"כ לא נקט
לטולח צבא . וג"ל לחרך שיטת רש"י דכנה לקמן ב' ד'
ע"כ מוצא דאף לר"ע חליבא דרבא דסבר חמותו לאמר
מיהא חונה בשריפס מ"מ מאיסורא לא מיעטס קרא ובתו
החוס' ב"ד' מאיסורא כלומר מלאו וכרת לא מיעטס אלא
משריפס חן רש"י ב' כ' כשריפס כחז איסורא דאורייתא
מחזור שוכב עס חותנתו כמובא במהר"ל וסנה אף דש
פירש"י

(ק"ג) במהבר סעיף ב' ומגזיקין אותו כו' . צמס'
סנה ד' י"א ע"א) יליף מהא דנאמר
לרומס חת בית אלהיו כו' ופירש"י וע"כ זכינו לתח לנו
גדר ביחורא משמע דרש"י מפרש דהילפותא מסוף הכתיב
וזהו לנו גדר ביחורא וק"ל אמאי לא מפרש דהילפותא מראש
הכתיב לרומס חת בית אלהיו וע"כ זכינו ולהעמיד חבבותיה
וג"ל דא"כ מהו זה ראה דכנגדותיה גבוהין מבהכ"כ מריבה
דילמא כשהיא צבניה חונה מריבה כ"א כשהיא חרוב חן
חוני זוכה להצנה רק כשלרומס חת בית אלהיו חן ולהעמיד
חרבותיו צע"כ ז"ל דהאי ולהעמיד חבבותיו קאי ג"כ על
בית אלהיו היינו לרוממה ולבנותה מחדש לחקן בדקי
המורבה והראיה מסוף הפסוק דע"כ נזכה לתח לנו גדר
מבלי לחרב משא"כ להיפך חרוב ויסור הגדר היינו הסמירה :

במג"א ס"ק ב' ז"ע דעכשו חן מהרין צוה . אף דהתו'
צבנה כחבו דהני גנין דידן כקשקשו למיין
כו' ולפי"ז ח"ל לכנבים צב"כ יותר מכלל גנין . וכן פסק
המחבר וגם שהוא משופט כו' מ"מ מקשה במג"א שפירשין
דכשירות גדולות חן חמות צב"א גבוהים למאוד חתיות
כנים שלשים ורביעיים יעשו וז"ל גוף הצנין זולת כנג ג"כ
גבוה מבהכ"כ :

(ק"ה) במג"א ס"ק א' ובשון זה נהפכין הבכ"כ כו'
וג"ל ראה לדבריו מהא דצבנה דאמר
רב חשי חנה עבדי למתא מחסיה דלא חרבה וסא חרבה
מאותו עון לא חרבה וקשה מאי נ"מ בשמחתו שסמה על
דפעל מעשיו דלא חרבה כיון דסוף כל סוף חרבה מאי נ"מ
אם משון זה חן זה . אמנם לדבריו נישא דכאשר נחרב
משון ביחוי צב"כ כמו קלות ראש וכמו שמנבים ציהו לבהכ"כ
וחיו זולל לו עכבו צבורין אחרי להיות נהפך מטהור לשקר
לא כן כשהחרבה משון אחרי ואינו חורבן כ"כ ודמי כמו סא
נחרבה . וסוד מלאתי צב"ס למס' סנה שהכנים בקושיס
ומחרך דכשנחרב משון זה חן צבניה לפולס יעו"ש :

בס"ק ט"ו וז"ע דאמרין בסמוך בגמ' עתידין כל ב"כ
שצביל שיקבעו צא"י כו' . ולעד"ג לחרך דש
נאמר אח"כ דש צר קפרא מאי דכתיב למס חרדון הרים
גבוהים כו' . וכחז מהר"ל צב"א נסמך זה המחמר לכאן
דפליג אדלעיל סא צחו ההרים ללמוד תורה אלא לעשיס
דין עס הר סיני כו' . וכנה הפסס מה שח"ל טולכס צעלי
מומיס חסס הוא עפ"י המוצא דש רב שוירא זימנין ח"ל
משמיה דר"א וזמנין ח"ל משמיה דרב חסי כל חרס שיש
צו בשות הרוס לסוף מחמעט כו' נמלא חוי שפיר בעל מוס
שנחסר ממנו כמו כן צבאן נחסר ונחמעט נמלא דר' חסי
ל"ס להא דעתידין צ"כ וצ"מ שיקבעו צא"י דחן כאן ק"ו
כמו לבד קפרא . וכן רב חסי דהוא צהרלס אחר ג"כ כן
ש"מ האי מאן דיכיר בעל מוס הוא הרי דדריש כדר קפרא
ורב חסי לשיטתו אחר ג"כ לטולס ילמד חרס ממדת קונו
שהרי הקב"ה הניח הרים וגבעות והשרה שכינתו על הר
סיני כו' נמלא שפיר אחר רב חסי לשיטתו צ"כ שצביל על
חמאי כן עשויין ומהני התנאי דלעת צא גואל חקקע קדושסן :

(ק"ג) במג"א ס"ק מ"ה דדוקא מחייבי כריפות חוי
זניה חלל מחייבי לחיון לא מקרי זניה
כו' . החוס' ציבמות (ד' ט' ע"א) ד"ה וסרי הקשו חיד ר"ל
דלר"ע דח"ל לא הפסי קדושין לאו צני חליה ויכוס יניחו
דליחי עשה ולדחי ל"ח יעו"ש . ולעד"ג דלק"מ דצב"ד הכרחה
ל"ח מפני עשה חן שפיר נישא דצב"ל חפסי קדושין וא"כ
אח"כ צעברו חויא אשחו ממש לכ"ד רק איסורא חייבא .
חן בדחילא מ"ע דלדחי ליכא איסורא משא"כ כאן : כן

פירש"י בן מ"מ לא צירף ליה דכן הוא הדבר ודרך כחן בשמיעת הכוס' דלח' וברח איכא לכ"ע ומאחר דכן ח"כ י"ג דהמכנה קחשיב כחן לחמיתו בחרתי ח' חמיתו שמת בעלה ונשאה אחיו ומת בלא בנים ב' חמיתו. לאחר מיתת הבת וחלקם להרתי עבור כי דמים מחולקים להם לזה בצריפה ולזה בצרת וכלי בהו חין פירושו שבתו נשאת לאחיו ומת חמיו בעל בתו כ"ל לסיכך שבתו היא נשאת לאחיו ח"כ הוא חמיו של אחיו ואשחרו היא חמיתו של אחיו ומת ונפלה לפני יבום לאחיו נשארם מעטם חמיתו ובהם מת ובהו חיינו ג"כ בחופין זה וכו' אב חמיתו ואשחרו חס חמיתו וכן בהו כנו הוא אב חמיו ואשחרו חס חמיו בת אשחרו זו בהו ממש מנשואתו ונקראת ג"כ בת אשחרו חמיתו שמת בעלה ונשאה אחיו דהדין חמיתו הוא בצריפה וחף בדפדפן כן הדקל' על סדרה הדין למכדי כולו מאלוהי אבס יפסיק יתני היות השם צריפה והשאה חין לתרן דהגא חומרי נקט מכיון דכלי בתו הוא פירושו חמיתו לאחר מיתת הבת דחיו כ"ל בצרת וכן ח"ל קורבי קורבי נקט דבת אשחרו דכוא קרובו עליו ח"ל לקדמיה קודם בהו דפירושו חמיתו אכן יש לתרן דהציבה ליה להשאה להשמיטנו הידועה דכרת איכא בחמיתו אחר מיתת הבת נכ"ע חף לר"ע ומשאת זה פועל דלחיתו ע"כ חקדמיה כנוונת דתריך כנמרח בהו כיון דלחיתו מדרש הצביח ליה וע"ז לא שייך קושיא כנמרח חסו כוונת רב יהודה דמחרגס מחמיתו וחילך יען דלחיתו כצר בפנוגתא קמיידי מכיון דמחרגס מחמיתו וחילך ונשאה אחיו שלא היה בעולמו בכלל ומפרש לר"ע וכלל חלל שיהא בבי דרישא לא מ"ע כיון דבתו פירוש בת אשחרו נקט המנסה דכוא בהו בחוסיין משכחת לה בנפוחין לא משכחת נה בנפוחין קמיידי בחוסיין לא קמיידי המכנה כמו דלא קחשיב המכנס בהו מאלוהי חף דלחיתו נלמד מבת אשחרו דקחשיב ומכיון דבת אשחרו כוא כמפסיק בין בהו דפירושו חמיתו לאחר מיתת הבת ובין חמיתו ובהו אשחרו לא מלי למהשב ע"כ לא קחשיב ג"כ לבהו הנאמר מקודם מכיון דבת אשחרו מפסיק אכן חב"י חיל לשיעורו דכר מבטות דורשין איכא בינייהו וח"כ חין לחלק לחמיתו בחרתי מכיון דדין אחר להם לכ"ע ובע"כ כלי בהו פירושו מן אלוהי הכי דחיוק דהתגא בחוסיין קמיידי ע"כ שפיר מחרגס חף בהו מאלוהי ובהו כוא ג"כ קושי' בשני' של הכוס' ועוד לאב"י כן' וכדפירש מהרש"א דקוביתם כוא בחיזם סברה פלוגי רב יהודה ואב"י ולדרבנן ניהא דרב יהודה כרבה סבר ואב"י לשיטתו חיל ואין לפרש לפי"ז דכונת לוי בפירוש המכנס כרב יהודה ושאל ליתני ט"ז חיינו ג"כ בהו מחמיתו ורבי השיב לו דבנפוחין קמיידי ולא בחוסיין זה חיו דח"כ כו"ל יותר מנ"ל בת בהו ובהו כנו מאלוהי ג"כ וחמיל לא קאמר ליתני י"ח ועוד דחיוק כהדיא בדוקה לוי במהיתו חמו ח"כ בע"כ דשאלתו היה על חמו דחשיב - ועפ"י דבריו חלה בין תבין דברי מהר"ם שכתב על פירש"י חמיתו שמת בעלה ונשאה אחיו דה"ה דכוי מלי לפדושי כגון שמעון שנשא בת רחוב ואין לראובן זרע אחר ומתה חותם הבת ואח"כ מת רחוב ונפלה אשה לראובן שהיא חמיתו של שמעון לפני שמעון ליבום יעו"ש ונפלאין דבריו דכלא בדקדוק כהב רש"י כן לפי שיטתו דפ' הגשפין דבחמיתו לאחר מיתת הבת ליבא כרת ולאו כ"ל איסורא בעלמא ארור שוכב עם חותנתו וא"כ חף יפטור ליתא דחייבו לחוין ג"כ עולות לחליצה וכנמרח הא קאמר דבפנוגתא לא קמיידי ומאחר דלר"ע ח"ל לפרש כן לכן פרש"י שמת בעלה ונשאה אחיו (וכן מפורש בחידושי חאשי סס) אכן לפי דבריו ניהא דמאחר דמפרש"י דסחרי ול"ז מוכה בע"כ דלחיל כחן כפי שיטת הכוס' דכרת איכא לכ"ע ח"כ שפיר נדקו דברי מהר"ם אכן לענ"ד כ"ל דזהו

ג"כ דייקדוק נאמר יען דרש"י סבר לקמן חף לפי משקנת כנמרח דקמסיק חנא קורבי קורבי נקט מ"מ לא סדר מסבסס חומרי דז"ל לקמן דף ג' ע"ל דלאו משום קורבת כו' וזהו ליה למינקט חומרי כיון דגא מלי למינקט קורבי יעו"ש וסבר רש"י דעד כאן לא אמר כנמרח חלל חיידי כו' וכו' דוקא כמו בצריפותו בין כמה רק דכלהו חמירא אכן עבור חיידי בדיק כללו משכ"כ איכא דכוא קרוב יותר וגם חומרא יותר חין למשבך בשביל חיידי ומאחר דחמיתו חייגה קרובי עליו וגם כוא קילא יותר דחיו רק בצרת ח"כ חף. חקדמה בשביל חיידי לזה פרש"י חמיתו שמת בעלה ונשאה אחיו כו' דכוא בצריפה ומאחר דכוא בחומרי ע"כ בשביל חיידי חקדמה ואב"י כגלל ג"כ בחמיתו דכוא לאחר מיתת הבת אכן עבור כי יש ג"כ חמיתו דבצריפה לזה חקדמה - והנה מאחר דלפירש"י יש סברה דחמיתו לאחר מיתת הבת חיו כ"ל איסורא בעלמא ח"כ יש לתמוה דכד' י"ג פריך הש"ס ח"כ מלי חמיתו ממלכת ופי"ז נהא פריך דאם ביתה לא בת מלך אחר חייגה יכולה להנשא לאחיו מחמת מיוקת דקו"ל לקמן דלריכה להמתין כ"ד חודש ולאח"כ כשנשאת חיו גדולה וח"ל כשמתה הבת דקו"ל כמ' כהנא ד' ס' ע"כ מת מותר ז"ל דאם לבית רש"י ד"ה כנשרפין לא חיו עדות מאחר דכוי חמיתו לאחר מיתת הבת בע"כ ל"ל דהיינא דגמלוה לא מהמת ברוחא להנשא כ"ל עבור חמיתו מותרת להנשא ואם כן שפיר משכחת חמיתו ממלכת בהיה לה בת מלך אחר וגמלוה מחמת חמיתו וסדר יכולה להנשא לחיו - אכן הכוס' בד' י"ג ע"ל כהבו - וח"ה כיון דאין בנים בלא סימנים משעת העיבור נבדוק קמי לידה ואי ליבא סימנים ליבא ליתיש שמה נשבו דהפחו לא בל נער לידה וכתב מהרש"ל ל"ע דלמלי נבדוק לה קמי לידה דאם הנדקה הוא כדי למחן דחיינו אחר לידה דנשיה חזי חמיתו ור"י כתב לפירש דברי הכוס' דנעודה מעוברת חסר לקדשה כדעת הרמב"ם פכתב דכוכר עוברת מקדשה ואם לא חיו סימנים לה מלינו חמיתו ממלכת עכ"ל ומשעה יקשה דהיינו משכחת לה חמיתו ממלכת דאם היה מעוברת מאחר וקידש חס העובר האין ראוי חמיו ליבא חס הקצנה דאסור ליבא מעוברת חזירו וכו' לא מלינו היסורים ודאי עבר ונסיב לא חיידי ההנא ע"כ כ"ל דחין מזה הכרח כלל ולק"מ דמשכחת לה דבקנסה היה נשאת לזיו ומיחנה בצעלה ומבואר בד' ל"ד ע"כ אמר שמואל מיחנה זו חייגה לריכה להמתין ג' חדשים - וחף כנמרח דמשכחת לקנסה שולדת מ"מ שפיר אמר שמואל דחייגה לריכה להמתין יען כי זהו חיו רק מיפוטא וח"כ היה מותרת לינשא לאחיו חומ"י ואחר שנשאה אחיו בערך כני חדשים לאחר מילון בעלה הראשון ועבר חודש אחד אחר כנישואין רחום מעוברת וח"כ בודאי העיבור מצעלה הראשון וקידש להעובר וח"כ שסיד משכחת חמיתו ממלכת ומשעה גם ההברת דבגמלתו עבור חמיתו מותרת להנשא חיו הכרח לפי"ז חס לא למ"ד דח"ל לקדש העובר וגם מפירש"י הכל חיו רחום דבגמלתו עבור חמיתו מותרת להנשא דודאי חס הי' מלין רש"י ז"ל רק חייגה גמלוה וע"ז הי' חומר מחמת שהיה רוצה להנשא חיינו חומרים דדוקא קאמר בחופן זה חלל כיון שזיין גמלתו חסור וכתב ע"ז שגמלתו חיו חלל גחיה הטעם למה חסור דקשיא לי' קושיית הכוס' דחין לומר דחסור גמלתו חמו לא גמלתו דח"כ חקשה מריס גלוהא דמותר חמיל גזר ריש גלוהא חמו שארי חייגי לכן כתב גמלתו חסור כמו שפירשו הכוס' דמה דגמלתו חמו חולין לומר מחמת שהיה רוצה להנשא גמלתו ומכוס חס מה שלא גמול חסורכו דאע"פ דכשהא דגמלתו לא שייך שום חס מ"מ

לעגל דאסורה להנשא ותדע שהרי הרא"ש פ' אע"פ נחב הטעם דחיישין שמה הנמלנו וכן טולנו וכח דכ"י דבי ר"ג לא חיישין דלמא דדרי בזה שהם יראים מלחזור וכחב דלא נזרין דבי ר"ג אסו אחריני דניכרים הם כרי משום דבשעת הנשואין ניכרים הם משארי בני אדם ואין חשש לחלוסי וכן כולנו דכחב אח"כ דמינכר בין מה ללא מה ובין נמלנו ללא נמלנו בין נחנה ללא נחנה חדע דהא שם ב"ס אע"פ דדחין ברייתא דמחיר נמלנו מבריתא דרדופה ושם אסילו עקרה וזקנה וחלונית ומסתא אחר מיתא בעלה ובעלה זקן וחולה ומבוס צבית אסורים כולם לא מועילים אע"פ דחש רחוק וניכרים הדברים בין דבשעת נשואין מה בעלה ולא מינכר וכן מפתח אח"כ בעלה בשעת נשואין לא מינכר שהפילה וכן חילוניות דלא מינכר בלבושה חפ"י שניכר במרחץ וכן שאינה רחוק לילד מ"מ בטלס נזר ופ"כ דוקא בין מה ללא מה ניכר בשעת נשואין דהא הכעס משום שחין בנה והרי ל"ל בן וכן נמלנו דניכר באינו רואה לינן ובין נחנה למניקה דניכר שאינו חללה בזה לא חבו דבשעת נשואין ניכר אבל כל שלא ניכר בשעת נשואין שאין ראוי לגזור עליה גזר וכוון דנמלנו אסור ולא ניכר בשעת נשואין אס פשעה או לא פשעה בודאי אסור ואל דגזירה לגזירה הוא לא נמלנו משני שרואה להנשא אסו נמלנו מפני שרואה להנשא ונמלנו משום שרואה להנשא שמה הנמלנו ח"כ פסקה חבב אח"כ בעלה נמי גזירה משום שלא פסק החלב ולא פסק החלב בעלה נמי גזירה משום שלא פסק החלב ולא פסק החלב אע"פ דנחנה בנה למניקה אסו שמה החזור המניקה ובכולם אסור ולא פליג רבנן בזה וכן כחב הר"ן פ' אע"פ וז"ל ומעשה ק"ל כיון דאסילו בשאינה רחוק לילד ל"פ רבנן אחרי מפניגין בדבי ריש גלותא ח"ו דשאינה רחוק לילד וכוונא בזה ל"ל קלא ואחי לחלוסי אבל דבי ר"ג קלא ח"ל ומעשה ח"ן להחיר בנשבעה דל"ל קלא כרי דבא"י ול"ל קלא למילתא אסורה וכ"כ המרדכי בהחולץ חס' ר"י הזקן הל' רוחם בישראל וכו' דלא כ"כ ידפי באותו פרטין ואחי להחיר בלא פרטין דלפנין היכא דליכא למיחש דלמא דדרי בזה כגון שנוחנת פרטין וכוונא בהן הוא דמדתם החלמוד להביא דרדופה למימרא דל"פ רבנן כחב לענין הבחנה כו' דאלו לפנין היכא דליכא למיחש דלמא דדרי בזה לא היה לריץ להביא הדין דרדופה כיון דליכא למיחש דלמא דדרי שפמא רבא איכא שלא הנשא אפילו לא מחמירין לענין הבחנה דרדופה הרי דאסור בנחנה פרטין חסו לא נחנה פרטין ולא נחנה דלמא דדרי בזה והטעם דבכל אנפי אסורו רבנן היכא דלא מינכר מילתא וה"ל כהן כיון דלא מינכר נזרין בזה אסו שאר נוחנת בנה למניקה מפני שרואה להנשא ורואה להנשא דלמא דדרי בזה ונדולה מזו מלאה למי שחומר דאפילו בלימוק שדיים דל"פ רבנן והוא מהר"י קולום שהביא הכ"מ ס"ח מה"צ הל' כ"ה שהקשה על הרמב"ם שהן טעם למעוברת משום דחשא דנדחה בנמ' וכחב הטעם שרואה לכלול בזה כל הכהנים דלשעם מעבר חלבא י"ג נשים דל"פ הטעם כגון לימוק שדים או מה הולד אבל בזה הטעם כולל כל הנשים יעו"ש וע"כ ח"ן כונתן דדוקא במעוברת לאסור בכל המעוברת מה הולד הא ל"פ שם במעוברת מה הולד ועוד ח"י שייך ח"ך נכלל דא"כ ל"פ נמי לשעם דחשא ח"ו ר"ל משום דלשעם דמעבר חלבא לא מבוחר בלימוק שדיים או מה מה דינו ולכן כחב טעם דחשא וע"כ לשעם דחשא ח"ן שום חילוק וכל הנשים אסורים ומניקה דכותה כל הנשים אסורים אפילו לימוק שדיים או מה הולד והטעם דל"פ רבנן ואע"פ דכחב הרמב"ם דמח מותר

חכמים לא ראו שהנמלנו שמה יבא מזה שום סכנה לכן אסורו בכל אנפי שלא יבא מעשה הגמלה והרא"י שחשבו אפילו גרושה שאינה מחוייבת להניק וגם באלמנה לפעמים אינה מחוייבת כל כמה שלא הכירוה וקשה מ"ס ואין לומר דחשו גרושה אסו אלמנה ואינה מחוייבת דא"כ הקשה קושיית הסו' בנחובות ד' ס' מהני דבי ר"ג ח"ו ר"ו חכמים שלא יהי' מזה שום ריעותא שמה הבטל לא יהי' לו צמח להניק או היוורשים לא יהיו להם צמח להניק וידוע ששם אשה מרחמת על בנה ובדואי הניקנו וחמור על הפתחים למנוח טרף לנפשה ובדואי הניקנו דלא עבדי גבי דהנקן בנייהו אלא משום חשש נשואין עבדי כל טלדקי דמאי למעבד טבדה וכשאינה מחוייבת להניק חסו שמה לא חניקנו אע"פ שהיא מרחמת על בנה ולכן אסורו להנשא דכחשא כיון דידועה שלא הנשא מכוס חסור מונוה וכדומה טבדה ומרחמת אוהו זה ה' טעם חמ"י וזה הסכמו כל הפוסקים החולקים על ר"ס הזקן וכיון שכן נבי דמחמת חיסור מונוה הלכה וחמ"י ככר מינקת ואח"כ פסק מליהן למינקת ונמלו אלו היכה אסורה להנשא היכה בעלמה מניקה שהיכה חוששה שמה יבא מזה ח"ו ריעותא לבנה ועכשו משום שבה מוחרת להנשא ודאי כל הנשים יעשו כך המלחמה באלו בשביל היקר נשואין ואם יחירו זאת בודאי הכל יעשו כך והראיה שפסקו [ב"ע ס' י"ג סע' י"ח] אם פסק חלבה בחיי בעלה או שנלשעק דדיה בחיי בעלה ושכרו מינקת והוא מהרא"ש פ' אע"פ ולימוק דדים הוא נמי בחיי בעלה [ועי' בב"ש ס"ק כ"ו מבוחר בהדיא בן] משמע מזה דלחור מיתא בעלה אפילו נפסק חלבה או נלשעק מחמת ח"ו ס"ב ס"ב ס"ב כזו דבחי בעלה מחמת ס"ב היא ולא משום חשש נשואין דהא נשואה וקיימה ואסילו כבי דוקא מחמת שחיי בעלה דאז ח"ן שום חשש נשואין ולכן אף לאחר מיתא בעלה מותרת אבל אחר מיתא בעלה אפילו ס"ב ח"ך שהיה אע"פ דלחו מחמת נשואין הוא אסורה דחיישין ואסורין הכל אפילו אוהה שלא פשעה משום הפושעה ודוקא לא אסורו שכרה מינקת אסו לא שכרה דניכר בשעת הנשואין אס בנה אלא מינקת או בעלמה מינקת וכן נמלנו אסו לא נמלנו דניכר אס הילד יונק או ח"ן רואה לינן ומחמירם באכילה וכן מה אסו לא מה דניכר אפילו נעשה מעשה כך אסור דבשעת הנשואין לא היה ניכר ממה היה הנמלה או משום פשיעה או שלא פשעה וכיון דלא מינכר מלמא דשמה משום פשיעותא היה שפסקה מלינק בנה ומחמת כן נלשעק דדיה או פסק חלבה מפני שלא הניקה לא בנה ולא אחר וכיון דבשעת הנשואין לא ניכר הדבר מפני מה היה בודאי אסורו דאסו יחירו לזה כל הנשים יעשו כך ויסתרו צניהם ויאמרו משום ס"ב היה דמחן מפיו דכיון דבשעת הנשואין לא ניכר ואם יחירו זאת אפילו הפושעה ודוקא בחיי בעלה שאין שום חשש לומר מחמת נשואין פשעה כך אע"פ דאחר מות בעלה לא ניכר לא אסורו אבל אחר מיתא בעלה דיש חשש ודאי אסור דבשעת נשואין בחיי אפילו הפושעה ואינה רואה להניק ליכא למימרא לאסור דא"כ כל שפשהה פצירה נאסור לה להנשא דהא לאו משום נשואין פשעה בחיי בעלה אלא פשיעותא אחריתא ח"ן לנו לאסור לא פשעה אסו פשעה דאפילו פשעה ח"ן לאסור אבל אחר מיתא בעלה דפשעה אסורה וגזר חסילו לא פשעה אסו הפושעה ואחמור לא פשעה כמו שגזרו על הסוכנים בדים כירה דף ל"ח ב"ן דלא מינכר מלמא נזר כ"כ כהן דלא מינכר מלמא בשעת נשואין אס ע"י ס"ב הוא או אסור דכחמיר ובפשיעה הוא לכן אסורו בכל אנפי ולכן גם כהן אסור בכל אנפי וזה דבר

ד' ס' וזדלוי במעוברת אס שדיים לומקת לה מכבר ולעולם ל"ל חלב ומוס קבוצ הוה וע"ל הטעם משום דחשא ועל צריה חיים ועל בן אחרים לא חיים ואין להקשות נהי דלא חיים על בן אחרים על אשה חיים דדקדקיל לולד ח"ל בן לינק ואיכא סכנה אס כדמלינו ציממו ד' פ' ובשעת ד' קל"ה חלב אמו שוחה עליו ומניקהו מפני הסכנה היינו סכנה אס דכיון דחיה לה לימק שדיים ליכא סכנה אס דל"ל חלב חלא סכנה הולד ודידיה חיים ולא דאחריני חלא דקשיא חינו צימוק חלא לימק מח"ל ואינו מהסבירא לאסור כל הנשים בשביל לימק שדיים דלא שכיחא ולזה מקשה הש"ס שפיר ואזיל מעיקרא שמה העשה עוברא סנדל וזה פ"ך בכל הנשים ולא אהיה ליה ואמר משום דחשא ומקשה ח"ה דידיה נאי ומשני דידיה חיים עליה ח"ה דחברים נמי חיים עליה בן הגירסא בספרים שלנו חלא רש"י וז"ל גרים חיים עליה חלא בספרים שלנו נהווב חיים עליה והכי קאמר דידיה חיים עליה לא מיבעיא על הולד חלא חשילו נאי חיה חיישא עליה (וכה"ל בב"מ ד' ק"ב חסורות משום גזל אמו וכפירש"י סס) - דאס יחרוג העובר הסחכן בחלפה ומקשה ח"ה דחבריה נמי חיים עליה על האשה נהי נאי דחיישא דברה ליחא ריון דאינו שלו חיישא דידיה איכא וליכא למיסר חלא צימוק ואין סברא לאסור כל הנשים בשביל לומק שדיים ומשני חלא סהס מעוברת למניקה קיימא ודאי מה שאסור בכל הנשים לא משום זה חלא משום סהס מעוברת למניקה קיימא חלא לומקא דליכא חשש משום מעבר חלבא וליכא חיישא דידה חלא דברה ולזה לא חיים ולז"ל שפיר מעוברת חשילו לומקא אסור משום דחשא חלא מיניקה אינו אסור חלא משום מעבר חלבא ולא אסור צימקא וח"ה השחא ל"ק כמו משום סנדל או משום דחשא חשילו צימקא אסור רק משום טעם דמעבר חלבא נמי חשילו לומקא אסור דנהי דצימקא ליכא חשש מעבר חלבא איכא חשש דחשא וזדלוי כל מעוברת אסור ולא פליגי חלא בגרופה דח"ה בגרופה ל"ש חשש חלב זה ליחא דהא לטעם דחשא אסור גרופה בכל אנשי ה"ל כדדדר בו אסור גרופה בכל אנשי חלא בזה ליחא דודאי כדדדר מרחשא לשחינה לומקא ולומקת משום דחשא ח"ה שניהם אסורים זה משום דחשא זה משום חלב ח"ה כמו לטעם דחשא שניהם אסורים משום דחשא בן כדדדר דשחינה לומקת משום חלב מ"מ לומקת משום דחשא כאמור ומניקה דוקא שחינה לומקת חלא לומקת מותרת וכנפ' אעפ"י וכדכנה הר"ח"ס וסחשא שפיר כהצ הרמב"ם דבמעוברת איכא טעם דחשא דבצריה חיים ולא דאחר והיינו צימקא דליכא חשש חלא משום הכן ומניקה משום החלב ר"ל דוקא משום חלב וליכא חשש צימקא חלא במעוברת חשילו דחשא איכא וכנ"כ מעבר חלבא בשחינה לימקא וח"ה לא מוכה מכאן מירי חלא מ"מ הדבר ברור כמו שכתבתי דודאי אסורה להנשא מטעמים וראיות הג"ל שכתבתי לעיל :

במהר פתי' כ"ב אדם שהוא רגיל בצום מזה בו' כשא' רגיל בצחינה יין לקידוש ורופה אחר ליטול ממנו המלוא חף דלכאורה אין ציבולתו חף בצחינה דמים מטעם חזקה שהחזיק במלוא זו מ"מ זהו דוקא כשהחזיק ע"י הקהל שכדדדוהו ולא כשהחזיק מעצמו ושיר חף כשכדדוהו הקהל אינו רק בשאר מלוא משא"כ במלוא יין לקידוש דמעשרת וא"כ ציבור רבים במקום הנבחר חוש"ף הוה כח להעשר ודמי לעולה דמעשרת הנאמר בה מי שיקריב קרבן היום לא יקריב למחר ומסתמא הקהל עשו כהוגן ולא היה בדעמם כשכדדוהו להיות זכה זה לעולם :

מוחר היינו דוקא בנחנה בנה למניקה דכנה"ל לא נחשדו כיון דעכ"פ המניקה שומרה ולהרוב צפני המניקה אינה חשודה וכן לכאורה מוכה פ' אעפ"י דקאמר והל' מח מוחה נמלתו אסור וקשה הול"ל נהנה בנה למניקה או נמלתו אסור ח"ה שניהם על נחנה בנה למניקה קאי וס"ק מח מותר בנחנה למניקה נמלתו אסור חשילו נחנה ונמלתו המניקה דאי היא נמלתו אין טעם חידוש יותר בנחנה או לא נחנה וא"כ ניחא דבא לכלול כל הנשים לבד הנפרט בדיחא ולימק ע"כ חשילו בחיי צעלה דומיא לטעם דחשא דליכא חילוק ומוכה בדיחא נמי דנמלתו המניקה אסור אשנס זה אינו דהא כהצ הרמב"ם חשילו נחנה בנה למניקה או נמלתו ואי נמלתו על נחנה למניקה קאי לא הול"ל או וגם הכ"מ דהוה דמ"מ כיון דטעם דחוי הוא הנס דכולל כל הנשים לא הול"ל להזכירו וי"ל לתרץ עפ"י חירוק הכ"מ דהרמב"ם ל"ג חלא רק סהס מעוברת למניקה קיימא חלא שחינה משרש כהכ"מ כ"ל דהש"ס מקשה ח"ה דידה נאי דידה חיים עליה דאחר נמי חיים עליו"י וה"מ לכנויי דידה יותר חיים מאחר חלא משום דל"ש כ"כ דרוב פצמים חיים להצריה כדידה אין לגזור בשביל כך ולכן אמר סהס מעוברת למניקה קיימא מבין דיש טעם רבתי אסור חשילו משום דחשא נמי אעפ"י שהוא טעם קלוש וע"ז קשה מאי כ"מ כיון דאסור משום מעבר חלבא וזהו עיקר הטעם חשילו לא יהיה טעם דחשא נמי אסור לזה כהצ דודאי נ"מ בזה דלטעם מעבר ליכא לאסור לימק ולטעם דחשא יש לאסור חלא שאין ראוי משום זה למגזר וכיון שחלאו טעמא רבה דמעבר חלבא ל"פ ואסורו חף צימוק אע"ג דליכא רק טעמא זוטא וכה"ל כהצו חוס' כחוצות ד' ב' ד"ה שחל כיון שחקנו באשת כהן חקנו נאי בכל הנשים בו' ומיין בצבירנו הקדום ס' קמ"ז צביאור דברי הרמב"ם שכתב בטעם טומאת ידים מנחבי הקודש יעו"ש ולכן כהצ רש"י שפיר טעמא דחשא למיסר לימק ועכ"ס מוכה דלימק לא אסור משום ל"פ חלא משום דחשא נמי וח"ה במניקה דל"ש דחשא אין לאסור לימק אשנס זהו צימוק בחיי צעלה אין ראוי לאסור חלא ח"ה בעלה ודאי אסור חף במניקה משום ל"פ וטעם דחשא מופיל לאסור בכל לימק ומה שכתב או מה הולד בעכ"ל דמה הולד כמה פעמים פ"י חלצה דנחבדר דחלצה מו"ק לולד וע"כ אינה ראוי להניק ואדרבא אסורה להניק דמטעם מעבר חלבא היה מותר. דקלוקל זה נעשה מצד בחיי צעלה דהחזקה ג"ס וע"כ בחיי צעלה החזקה דח"ה לא היה אפשר מ"מ משום דחשא אסורה זה ג"ל ברור בכונה מהר"י קיילם שהצי"ח ולדעתי גרידא לפרש כונה הרמב"ם דק"ל להרמב"ם אס הטעם דמעוברת משום דסחס מעוברת למניקה קיימא למה אמרו מעוברת חבירו ומניקה חבירו חלא ממעוברת מוכה מניקה במש"כ ול"ל להזכיר מניקה ועוד ק"ל בכתובות דמזכיר מניקה שמה צעלה הו"ך כ"ד חודש לריכה להמתין כ"ד חודש ל"ל למימר מניקה לימא מעוברת שמה צעלה לריכה להמתין עד כ"ד חודש לולד כיון דמעוברת מוס הכי הוא ועכ"ל כדיוק הר"ח"ס דלימק בחיי צעלה אינו אסור לכן אמר מניקה שמה צעלה דוקא כשמה צעלה הייתה מניקה משא"כ לימק בחיי צעלה וקשה כמו שהקשה ר"ח על ר"ס הזקן הא לטעם דחשא ליכא חילוק וזה"ל לטעם מעבר חלבא דאינו חוזר רק מהטעם וכמו לטעם דחשא ליכא חילוק כ"ה חף צימוק ה"ל לטעם דמעבר חלבא וז"ל ודאי דמעוברת אסור חשילו צימוק משא"כ מניקה לא אסור צימוק בחיי צעלה ולז"ל מעוברת חבירו ומניקה חבירו ולדדן קהני דמעוברת חבירו אסור חף צימוק ומניקה לא אסור במבואר בצריחא דכתובות

שם

ונתנה כוא עם שאר הקבל לתת לאחר כו' . ראינו
לכאז בכלל דיני מחילה וכו' :

שאלה

ראובן ב"א ח"ל שמעון ואמר לו דע כי לוי שלחני
אלך שחתן לו הסורה בהקפה ע"ס ששה ר"כ אחר
שמעון לראובן אחר לי אש הוא כמות הסינו בן
ואם לא יתן לך הסך ששה ר"כ עד פורים הבטל
אזי אכני אפרע ונתן ראובן הסחורה שלקח משמעון
ללוי ושמעון היה חייב לראובן על שט"ח כח"י סך
חמשים ר"כ וכאשר בא הזמן הפליר ראובן משמעון
סירוח לו בזמן ללוי ונשחך לדבריו ובקש מראובן סיחן
הערבות בכח וכח לו ח"ך שהעמיד עלמו לקבון
עד ר"ח תמוז ובעת חזר ראובן ואמר לו שילך מקודם
ח"ל הלוה וכאשר לא יפרע לו אה"כ יחזור עליו כי
אינו רק ערב סחם ושמעון אומר כי כוא ע"ק וראובן
כוא המיחזק מה דינו :

תשובה

לכא"ר ח"ן לראובן דין ערב כ"ח דין נו"ג ביד
דכוא עדיף מקבון מכיון דראובן לקח
הסחורה ונתן ליד לוי כמבואר בח"מ סי' קכ"ט סעיף יט
אש לקח הקבון המצית מיד המלוה ונתנם ניד הלוה ח"ן
למנוח על הלוה כלום כו' ויש מי שאומר דה"ס לערב פי'
ה"ס לערב ששכח ונתן ביד דאין למנוח על הלוה כנוס
וא"כ בכלל כוא ראובן הלוה של שמעון ואף דא"כ כחב
לו בכחב שהעמיד עלמו לקבון ומאחר דכן אף כי בסעיף
י"ח מבואר דענין שכתוב בו פלוני קבון כיו ערב קבון
דודאי בלשון המושל קאמר מ"מ הא כהבד"ס כחב כדעת
בעס"ח ועיטור דלא כיו ח"ל ערב סחם וא"כ בכלל המוחזק
יכול לאחר קים לי כרש"ס מ"ח מאחר דכבר נתחייב ראובן
לשלם וכוא הלוה רק אה"כ כהוה עמו באש שיהיה משות
ללוי אזי יהבוע מקודם אה חובו המגיע לו מלוי ח"כ דבר
זה לדין קבון ואף יהקיים הדבר בדיוור בעלמא ובי
מסירת משנה בלשון היה באן ואף כחשנא בלשון י"ח דעה
בסימן קכ"ז סעיף ט' דיכול לחזור כ"ז שלא פטרו בפירוש
רק דלא יתבע לו מקודם אכן בכלל דלא היה שום קבון
פשיטא דיוכל להבצע ענין ההלוואה הקדומה שיהיה לוס
ממס מכיון דנשא ונתן ביד אכן לאחר העיון דבר זה אינו
דכחשיבות בס"ק י"ג כחב דדין נו"ג ביד אינו כ"א דווקא
שלקח בשם עלמו או שלקח סחם המעות מהמלוה ונתנם
להלוה אבל אש בא בכליות הלוה להמלוה ואמר לוס
שלחני אלך שחתן לו המעות לא הוי כנו"ג ביד דשלוחו של
אדם כמותו וכיו באלו קבון הלוה בעלמו וכן אש המלוה
נתן בחורת שליחות להקבון שיוליכס להלוה לא הוי כנו"ג
ביד מס"ט יעו"ש ודברים כנים כס' וא"כ בכלל דאמר לשמעון
דלוי ביקש ממנו ליהנו לא הוי רק שליח ואין לו כ"א דין
ערב דדינו לילך מקודם ליתבע אה הלוה ומס"ט לא דמי
לכא דמבואר בסעיף ב' י"ח דערבות וקבלות היינו כשחבב
הלוה מהמטט שילוו ונכנס סערב עמו בדבר בלשון ערבות
ול בלשון קבלות אבל אש לא דבר הלוה עם המלוה כלום ח"ל
ראובן אחר לשמעון הלוה מעות ללוי ואזי פורע ח"ן לשמעון
של לוי כלום ח"ל ונחם לו מידו ח"ל על ראובן שח"ל הלוה
ובשליחותו של ראובן נחם לו יעו"ש סימן ג"כ דלא הזכיר לו
שכוא מבקש ממנו בחורת שליחות מלוי כ"א כוא מלוה ליתן כיו
כוא הלוה והמלוה כוא שלוחו ליתנו למי שמאס משא"כ כשמבקש

בחורת שליחות הוי כוא שלוחו של לוי ואין לו רק דין ערב .
ואי מבוס דכחב לו אה"כ שכוא קבון מבואר מבשר דמוחזק
יכול לאחר קים לי דאין זה כ"א לשון ערבות ושור דכא אינו
רק ערב לאחר מתן מעות ולא משמעבד כ"א בקבון דווקא
דלחמב"ס חפילו כחב לו פטר בפ"ט כל שלא נתן לו רק
בחורת ערבות דסינו אש לא יפרענו יסיה זה פטר עליו
לא מהני בלא קבון ומכ"כ בכלל דלא יתן לו פטר בפ"ט
כ"א פטר ראייה דערב כוא פשיטא דלא משמעבד בלא
קבון . אכן יש לעיין בזה מכיון דבעת הערבות היה בשמעון
חייב לראובן ח"כ כיו כעין מחילה דכאש לא יפרע לך לוי
עד הפורים אזי יסיה חובך במגיע מלך מחול וא"כ כוא
מחילה ח"ל קבון אכן ג"ל יש לדחות מכיון דעל החמשים
ר"כ שחייב לו יש לו צידו פטר והוי הפס בעתה נמחל
ומבואר בח"מ סימן רמ"א סעיף ב' ד"ח חפילו היה לו
פטר מחילתו מחילה בדברים בעלמא והש"ך בש"ק ד' הביא
מהירובלמי דפליגי בזה ופסק דהוי ספקא דדינא ואש כן
בכלל דראובן כוא המוחזק יכול לאחר קים לי כמ"ד נמחל
וחפס שפירא לא מהני מחילה :

אכן

יש להבחין בזה דינא אש כוא שייך בעס"ח גמור
דוקא ולא בכח"י או לך בכח"י למחל ולא החזיר
לו הכח"י ג"כ פליגי ונראה דהלי בחילוקי הטעמים דהס
הקלה"ח בסימן י"ב כחב לח"ך הקוביא על המ"ד דכחפס
שפירא לא מהני מחילה מהב דהמבשר סט"ח לחזירו ונחם
ומחלו מחיל הק' בי ח"ן הסט"ח בידו מ"מ מהני מחילה וכו'
וה"ל וא"כ כיון דשעמח דמחילה וחפס שפירא לא מהני
היינו משום דכל הפומד נכבד כנבדו דמי ואש"כ דהק' קי"ל
דלא ככ"ש דאחרי כל הפומד נכבד כנבדו דמי ואש"כ דהק' קי"ל
דלכמה מילי הוי כנבדו דהא מינו להוליא לא אחריון וכחפס
כיו דכנסים משמעבדי כחפס אחריון מינו להוליא כו' יעו"ש
ולפי הדין שפירא דלך ח"נו מחול עבדו כי כל הפומד
נכבד כנבדו דמי ח"כ הא מיכח כהדית בפ' השולח דאף
לכ"ס אינו רק כחפס גמור דהא ביה אחריות נכנסים וא"כ
בכח"י מלי למחול אף בחפס שפירא לט"ט וא"כ צידון דיון
דהיה כח"י הוי כסיר מחילה אכן דברי הקלה"ח דחוקים
וגם הש"ך כחב על דברי הכ"ח בחמור דהפסידור ס"ל
דהלכה ככ"ש דפטר הפומד נכבד כנבדו דמי ודבריו מחובין
דלא לא קי"ל ככ"ס בדמוכה בש"ס ס"ט כל הנכנסין
וכדפסקו כל הפוסקים יעו"ש . והנה החומים כחב ח"ל וכל
דוקא כחפס בידו או לא מהני מחילה דאחרי' אי חיהא
דהיה לבדו שלם למחול היה מחזיר לו כחפס משא"כ כחפס
ביד אחר מהכ"ח נמחל דלא היה בלבד שלם לך כחפס בידו
כע"ח לאחר שייך מחילה בלא קבון כיון דאין כחפס בידו
יעו"ש . וטעמו עיקר בדעת הפסידור דכן כחב הפסידור
בקצרה וז"ל אש חזר המלוה ומחלו מחול אף למחל דאמר
דלא הוי מחילה בהפס שפירא מודה הכח דהא
ליחא לבטלה בידים דלחזור וכו' כ"כ סימן ס"ו ס"ק מ"ו
ולפי זה ח"ן חילוק בין כחב יד או סט"ח כחפס קרקעות
ועיין בשו"ח שמן דוקא וז"ל ומחול בלא קבון ופסיס כחפס
היבא דיש לחלוק דלדין כחפס לאיזה ענין אחר או דאין
כחפס בידו כבעת המחילה הוי מחילה גמורה ומהני .
ועיין בשו"ח פרי חצוה סימן י' וז"ל מלבד דזה נקרא מחל
וחפס שפירא מאחר שלא החזירו להמחזיק הקאנטרקט שלו
בחי' בעת שמחלו דמסיק הש"ך דס"ד . ומה גם ככ"י כחפס
זמנו כעובדא דילן פשיטא דכחפס שפירא כח"י לא שייך לאחר
מחילתו אכן חפילו לפי דעת וסברת ההומים ג"כ שייך לאחר
מחילתו בלא קבון יען כי לפי סברא זו אינו שייך כ"א במחל
לו כל הכס"ח וא"כ אחרי לא החזיר לו פטרו מכיון דמחל
לו אכן כעובדא דידן דהשס"ח של ראובן על שמעון הא
ע"ס

ע"ס חמשים ר"כ והחוב של ראובן שנתחייב עבור לוי הוא על חמשה ר"כ לא שייך כאן לומר דלא היה בלב שלם מכיון דלא החזיר לו שטריו יטן כי חובו הוא חמשים ר"כ והוא מחל לו רק חמשה ר"כ ואיך יוכל להחזירו ואין לומר דהא אם היה מחל לו בלב שלם היה ליה לכתוב פרעין על השט"ח זה אינו ראייה דאולי אין ברצונו לגרע השט"ח כי פן ואולי בחיזה ימים מועטים יסלק לוי לשמעון את החמשה ר"כ ועל השט"ח זה נכתב קבלה חמשה ר"כ ח"כ לא יהיה לו שטר ראייה ח"כ על החמשה ר"כ ועבור זה מנע ח"ט מלכתוב קבלה ח"כ כי לענין פונם שטר הוא ריעותא דכשהוא פונם שטרו אין נפרט אלא בשבועה משא"כ אם נכתב הפירעון על השטר ביני שני לא מהכב שטר פנים ח"כ כי בזהאי עובדה דהיה בחוד וזמנ' אין ל"מ דח"כ בפיגס ח"ן נכבד ואפילו כוונ' הבטע לי לפי דעת הש"ך מ"מ לאח"י הוא נ"מ במבואר הכל בס' פ"ד ח"ן חללו עדיף מבלי לכתוב על השט"ח קבלה מפני טעם הנ"ל נמצא דבהאי עובדה אין שום חילוק דהוא מחול בין לדעת החומים ובין לדעת הקל"ה לדעת הקל"ה הוא טבור כי אינו רק כה"י ולדעת החומים הוא טבור כי לא פרע לו כל חובו :

והנה לדעתי נ"ל לבאר מחלוקת הירושלמי ר' חנינא ור' מנא דח"א מהל' ותנא אחר לא מחל עד דמסר ליה שטרא דפליגי בסברא אחרתא דהנה זה ש"ס לו שט"ח על חזירו יטן לו עליו שני דברים ח' חיוב מזון ושעבוד נכסו' ב' חיוב הגוף וכאשר יפרע דמי חובו ח"י מהחוב השני להחזיר לו שטרו יטן כי השטר של לוי הוא במבואר בסוף סי' נ"ט דהלוי נותן שטר הסופר וכאשר מחל לו דמי חובו שעבוד הגוף ושעבוד נכסו' ח"י נקנית זו הדבר בדיוור בעלמא ח"ן להחזיר לו השט"ח שלו אשר זהו בידו של המלוה וכו' אינה נקנית בחמירה בעלמא יטן כי הנייר הוא שום ממון לזר ע"פ ג'לוהו וכו' וזהו בידו של המלוה ואין כאן ע"י הדבר לשון מחילה כ"א נחירה ולריך קנין לזה ויהי כעת אשר מחל לחזירו השט"ח כוונתו להחזיר לו ג"כ השט"ח שלא יהיה בידו שטר ראייה לחזיר ולתבוע ממנו ובקנין אחד ניתנו השני דברים מחילת החוב והחזקת השטר דמי זה לקני את וחמור המבואר במס' ב"ב דף קמ"ג ע"א דרב המנוגא אחר לא אחר כלום דמנו דלא קנה החמור לא קנה ג"כ האדם דכיון דבקנין אחד שיהא שניהם לא נגמרה בדעתו להקנות לזה בלא זה כלום ורב ששה אחר דקנה הכל ור"ג אחר דקנה מחלה והפוסקי' מדמין לזה ג"כ אם הקנה דבר שצ"ל לעולם עם דבר שלא בא לעולם נמצא דמ"ד לא קנה כלום סבר רב המנוגא ור"כ בין דהחזרת השטר אינו נקנה אלא בקנין ובדבר אחד שיהא לזה ג"כ מחילת החוב ולא חייל המחילה בדבר רמזו דלא חייל על החזרת השטר ומ"ד דקנה סבר כר"ג דקנה מחלה ע"כ בזה ג"כ - הן אחת דאין צריך להחזיר השט"ח אכן מחילת החוב הוא מחול ועש"י בין חבין דברי המרדכי בפ' מי שמת דכתב מעשה בראשון שהקנה לחזירו בק"ס קרקעות מטלטלין ומעית בבה אחת ונחלקו בדבר חכמי הדור י"א דדמי לאת וחמור דפרק מי שמת כמו שלא קנה המעות לא קנה ג"כ המטלטלין והקרקעות וי"א קנה הכל במגו שחל הקנין על הקרקעות ומטלטלין חל נמי אעמון ור' שמחה כתב חט"ג דמעות ל"ק קרקעות ומטלטלין קנה כו' יעו"ש וחמה בסמ"ע בח"מ סי' ר"ג ס"ק י"ט דאין כתב הדעה הראשונה דיש לדמותו לקני את וחמור דמשמע דס"ל דנקני את וחמור ל"ק כלום וכו' דלא כר"ג דקיי"ל טתיס בדיני וחיוץ משום דסתם גמרא הקשה בפ"ק דקדושין מדברי סמ"ד נקני את וחמור דל"ק כלום אכן זהו דוחק דאין מכאן ראייה בחדרין החום' בד' קמ"ג ד"ה ר"ג

דלאי משום דכילכתא כתי' אלא כתי' נטי למימר ותקשה למ"ד ל"ק ובי סיני דלדידיה צריך לתרצה הכי נמי צריך לתרצה לרבא יעו"ש - אכן לפי דברינו הנ"ל נראה דבמס' כתובות ד' ק"א ע"א איחא אחר רב יכודא אחר רב העיד ר' ישמעאל בר' ל"פני רבי שאמר משום חביו ל"ש אלא שאין שטר כתובה יולא מתחת ידיו אבל שטר כתובה יולא מתחת ידיו גובה כתובה לעולם ור' אלעזר אומר אפילו שטר כתובה יולא מת"י אינה גובה אלא עד כ"ה שנים וכחב הב"ס בח"ע סי' ק"א ס"ק ז' וז"ל מחלה דוקא בשאין הכתובה בידה ח"כ למ"ד מחילת מהני אפילו אם השטר בידה מ"מ כאן דכתובה בידה לא חמרינן דמחלה מדלא החזירה הכתובה לידו יעו"ש ודווקא הוא מאחר דכלל כ"ל לן מכיון דשתק ב"ה שנים מחלה וכו' חזקה אלא מתחת ידיו שמתחלה בפירוש ח"כ מ"ש לשטר לבט"ש ומה גס לדעת סברת הרומים והעמור שהבאחי לעיל דסברת המ"ד דהתם שטרא לא מהני מחילה הוא מכוס דלא החזיר השטר וא"כ המ"ד דס"ל דמהני מחילה יטן כי סבר דמהל דלא החזיר השטר אינו ראייה דלא מחל בלב שלם וא"כ כב"ס דמייירי בכאן למ"ד דמהני מחילה ח"כ טוב אינו ראייה דלא מחלה מדלא החזירה השטר כתובה דמ"ס אם מחלה בפירוש או המחילה הוא מטעם חזקה דמחלה ובלא לב שלם לא מהני ח"כ במחלה בפירוש כדברי הרומים הנ"ל אכן לפי שביארהו לעיל יהיה צ"ח במחלוקת אם הוא מהני מחילה לאחר כ"ה שנים כשהשטר כתובה בידה כשהקנה קרקע מעות ומטלטלין ביחד כמו כן בעת מחילתם לכתובה הקנאה בע"א מעשה גיפא בחזרת השטר כתובה דמ"ד דגובה כתובהה לעולם סבר דמנו דלא חיל הקנין על הכתובה כמו כן לא חייל הקנין מחילה על חביעת חוב דמי הכתובה ומ"ד דאינו גובה סבר כר"ג ומכיון דקיי"ל כילכתא דשטר כתובהה יולא מת"י גובה לעולם הכי חזין דנקני את וחמור ל"ק כלום נמצא שפיר פסק חותו בדעה במרדכי דבקני את וחמור ל"ק כלום וסנה לפי סברתי טוב אין חילוק בין כה"י או לשטר חוב גמור ומעשה מהוץ הקושיא שהקבו מהא דמוכר שטר חוב לחזירו וחור ומחלו מחול דמכין דאין השטר בידו טוב אין מחכין להחזרת השטר כ"א למחילה החוב לבד וטוב שפיר ע"ז מהני בלא קנין ובנידון דידן נמי מכיון דהוא צריך השט"ח עבור החמשה וארבעים ר"כ הנוטר ולא מחל לו כ"א החמשה ר"כ לבד מהני ג"כ מחילה אכן יטן לחמור לפ"י שביארנו לעיל דחלי הפלוגתא זה בזה ח"כ רב ששה דאמר קנה הכל והוכיח דינו מר' יוסי דאמר אין לך מר בקיבות אלא פנימי שבו ומסוף על החיץ שבו וחורם ולא סבר האי חילוקא בא דגדאורייהא תרומה מעליהא היא כלל היטוק ליה דאיכו ר' יוסי בפ"ב לא סבר דקנה הכל דהא ר' ישמעאל העיד דאביו ר' יוסי סבר דלא מהני מחילה בחפס שטרא דמנו דלא חייל אשער כהובה לא חייל ג"כ אחיוב החוב וא"ל דרב ששה לא ידע מהך בעדאיהו של ר' ישמעאל זה אינו דייכו בעמנו קמקשה במס' כתובות על אמרו דגובה כתובהה לעולם מהא דנאמר ב"ה גובה שלא בהזכרה וז"ל דרב סבר דקני את וחמור שאני מדאדם יודע שאין חמור קונה וגמר בדעתו דלמא יקנה הכל והאי וחמור פטומי מילי ניכו משא"כ כאן דהקנהו השטר כתובה והחיוב במחילה י"ל דסברה וגמרה בדעתה למחול כב' דברים בקנין הראוי דמאידה אין מניעה והוכיח יוסי' בלופן שיזכו עש"י דהין ומכין דאין הקנין חל על השטר כתובה לא חל ג"כ על חיוב החוב - אכן יטן לדקדק דכאידך יכול לאחר דר' יוסי סבר דכתבים שטרא לא מהני מחילה כלל איכו אחר במס' כתובות ד' כ"ז ע"ב דרשאי לפתח לבחולס תמאחיס ולא למנה ממנה ואפי"

ש"ס נמי תנאו קיים ומשמע אש"י במקום שבו חבין כחובה
 חיידי דהא ר' יהודה חמר על דבריו דכ"פ בעל רק
 בכתב שופר ואמר דר"ה כותב לבחולה שטר של מאתים
 בו' הכי דמקום שבו חבין כחובה מיירי בשלמא לדעת הכ"ס
 שהבאחי לעיל חינו קושיא דמחל בפירוש מהני אף בדנקיט
 שטרא רק בבאן מיירי דלא מחל בפירוש רק הכוונה
 מדשחקה כ"ס שנים משא"כ כדשטר כחובה בידם חינו
 ראיה על המחילה אכן לפי דבריו הנ"ל קשה דר' יוסי
 אר' יוסי ונ"ל דדוקא כשהמחילה הוא על כל השטר או
 לא מהני מחילה מכיון דר"ה ג"כ להחזיר השטר בלא יחי'
 בידם שום דבר לראיה לתבוע משא"כ כשהמחילה הוא על
 מקלח השטר או חין בדעתה להקנות השטר כ"א
 המקלח חוב בלבד ומחילה ח"ל קנין וא"כ באן ג"כ דלא
 מחל כל הכחובה כ"א מקלח משט ממאחים או ממנה לכן
 שפיר מהני מחילה • ועיין בח"מ סי' רמ"ט מידת חסדיות
 שלא לקבל מחנה ונ"ע מגמרא הר"ה ליהנות יהנה כאל"כ •
 ועיין בס' כ"ד סעיף ט' דלענין הסמ"ע בשרוים להיות
 ממחוסר חנה יכולין לחזור אכן לענין הגר"א דדברי הקהל
 ח"ל קנין ח"י לחזור ועיין בנתיבות מה שפסק גבי שלש
 שפרכו מלמד ודבריו נ"ע :

(פ"ד) **במנ"א** ס"ק י"ד דאסור ליקח ס' ולהניחו תחת
 ס' אחר כדי להנזיכו בו' חין גבן לסמוך
 עליו על ספר ורמז לדבר ולא בינתך אל השטן • אסור
 ליטב על ספסל שהספר מונח עליו • ובס"ק כ"ב מי ש"ל
 בית הכסא סמוך לבית הכנסת בו' עיין בב"מ בח"מ שכתב
 אף דמבואר בח"מ סי' קנ"ה דאף חוקת ג"ס לא מהני
 לבית הכסא מ"מ בית הכסא דחיד כ"א עושה ברוך שלו
 בלי מוחה ומעכב כלל מטעם דינא דמלכותא יעו"ש :

(קנ"ה) **במחבר** סעיף ח' וקצת עת ללמוד בו' •
 בסיומא דמכניות נאמר אריב"ל עתיד
 הקצ"ה להנחיל לכל לדיק ולדיק ש"י עולמות בו' • והנה
 ההבדל של ש"י חינו מוצן וגם האי לכל לדיק ולדיק מיותר •
 עוד שם לא מלא הקצ"ה כלי מחזיק ברה"ב בו' הסמיכות
 חינו מוצן וכתו"ס הקצ"ה דר"י בן חלפתא הנא היה וריב"ל
 אלאמוראים למה מקדים מאמרו • ונ"ל דהנה התחלת קיום
 העולם בשבט ד' וכל לאבד את העולם הוא בימי נח
 אחר המבול • כי אז התחילה להיות ישיבה בישראל אלל סם
 ועבר ואברהם ויעקב וגם במלכים לא פסקה ישיבה מהם
 וע"כ אז היה קיום העולם יען כי אז היה עמוד התורה
 אשר הוא קיום העולם וע"כ היה ראון ד' ליתן התורה
 אז בימי נח בידוע • ועיין בשה"ל בהקדמה • והנה אחר
 המבול היה צורך אלק' ושם מאלות ושמים בלה ומלאו עד
 אלק' הו' שעתיד הקצ"ה לחדש את עולמו • הוה ארבעה אלק'
 ושם מאלות וארבעים חלק לדורות שכל דור ע' שנה הוא
 ס"ב דורות ובפ' ג"ה אמרינן אלו מ"ה לדיקים שמקיימים
 העולם נמלא דכל קיום העולם תלוי בהמהים ומקיימים
 ולבד שמקיימים עולם השכל הנה מקיימים ג"כ ארבעה
 רקיעים היינו וילון רקיע שמים וכול שהמה עשויים לחדש
 מענה בראשית בב"י וחמה ולבנה ומן ללדיקים וירושלים
 ובהמ"ק הבני ואילולי הם היו ג"כ בטלים כי אילולי חוקים
 שמים והבן לא שמים רק השמים מעון שם מדור המלאכים
 מתקיימים בלתי עוד האדם ובחומר הנחב רוב שמים
 בעורך יעו"ש באל"ף נמלא דלדיק מקיים ה' עולמות וס"ב
 דורות ים וכל דור מ"ה לדיקים המקיימים ה' עולמות
 ה' פעמים ס"ב הוא ש"י נמלא דלדיק מקיים ש"י עולמות
 ע"כ יתן הגמול ש"י עולמות את חשד קיים הלדיק • אכן
 קשה הא הלדיק לא קיים רק כה' עולמות שלו שם בדורו
 וגם לא הוא בלבד כ"א בלירוף מ"ה • ונ"ל יען דע"י השלים

ש"ס לה"ח זה שם זה נחשבים כולם כנוף ח' וכא"ש ח' זכיות
 מלדיק זה נחשב ג"כ ללדיק האחר וכלאז' לדיק ח' המקיים
 כל הס"י עולמות וזהו הכונה עתיד הקצ"ה להנחיל לכל
 לדיק ולדיק ביחוד ש"י עולמות וכלל ואם יוקשה לך אחאי
 מניע לכל לדיק ולדיק בלבד הא חן מניע רק לכל הלדיקים
 בכלל אלו הס"י עולמות ע"י מביא המאמר של ר"ס בן
 חלפתא דהשלים הוא כלי מחזיק ברה"ב וכלל • והנה לפי
 מה שביארנו דכל קיום העולמות הוא רק ע"י התורה וע"י
 הקצ"ה ר"ה ליתן התורה בימי נח נמלא דהתורה שנהן
 הקצ"ה לישראל חינו בשביל שצבור מלכים וא"כ יוכל להיות
 שהדס ח"ל ללמוד רק ביום דבשלמא כדנאמר דהתורה
 הוא בשביל נמלא הקצ"ה חינו מלכים וכמבואר בפסוק
 להיות לי לעם • והנה במלכים שצדדו בישראל ביום ובלילה
 כמבואר בפרקי דר"א ח"כ מהחייב ללמוד ביום ובלילה •
 אכן להנאמר דהתורה הוא בשביל קיום העולם אפשר דסני
 בלמוד היום וכדפליגי בהם' עירובין לא אחרי לילה אלא
 לשינה ע"כ הקדים רבי למנהג דמאמתי שיתחיל בק"ס
 דמבואר ממנה בל"ך ללמוד ביום ובלילה כפי שיחזק •
 דהנה האי לא ימוש ים פליגה ח"א ברכה ליוסע • אכן
 קשה ח"ך אפשר דברנו שלא ימוש וישתכח התורה ממנו הלא
 בימי אבול של משה נשתכח וא"ה הכטחה ה' לא ימוש בע"כ
 דזו חובה אכן נוכל לאמר בשביל חטא נחבטל הכטחה
 ה' והאי לא ימוש הוי ברכה • אכן קרא קאמר חס
 חאבו ושתעמם בו' • והכונה דקשה אחאי נותן ה' עזר
 חטא עונש ועבור מליה סבר יחשבב בחשבון עבירות מול
 המלות וינכזה זה כנגד זה לא סבר ולא עונש והחירק לזה
 יען כי חומ"י בעת עזבונו למלוא מבטיח לו ה' סבר וא"ך
 יחבטל בעטותו לעבירה א"ה הכטחה ה' ונ"ל חס חאבו
 ושתעמם טוב הארץ הקבלו סבר וחאכלו ואם תמאנו ומריחם
 חזי עונש העונש כי חרב חאכלו ונ"ל ינכזה זה בעד זה
 יען כי ה' דבר ונ"ל להחבטל מוכח מזה דהכטחה ה' לא
 ישחנה אף כשהטא וא"כ בע"כ ל"ל דזה חובה ולא ברכה
 אי לזאת א"ה הסי"ח לקרוא שמת בב"י דלא יחשיב האדם
 דהעונש יבוטל בהמליה דמק"ס מוכח דיש עונש דכן נאמר
 והיה חס שמוע בו' ונחתי בשמיים בעתם בו' השמרו לכם
 בו' וחרה אף ה' בו' ש"מ דיש עונש ולא ינכזה העבירה
 תחת המליה ויזכור האדם בכ"י תמיד בקראו ק"ס כי יש
 סבר ועונש נמלא דמק"ס מוכח בל"ך האדם ללמוד ביום
 ובערב • וזהו כונה המכנה והיה חס שמוע לויאמר שזה
 ביום ובלילה פירש דע"י סיקרא האדם פ' והיה חס שמוע
 יזכור מזה בל"ך ללמוד ביום ובלילה וזהו כונה הגמ' בריס
 ברכות חנא היבא קאי בו' • והדקדוקים רבו בזה •
 אכן הגמרא היה סבור דכיון דרבי פתח בק"ס מוכח
 דסבר ק"ס דרבנן והאי בשבבך בד"ס כחייב ומה מוכח
 בל"ך האדם ללמוד ביום ובלילה • ולזאת פתח בזה
 בכדי להיות קיסוד לס' משניות דהחוב ללמוד ביום
 ובלילה ולכל לפעולת מסוים המכניות דסני בלמוד היום •
 ולפ"י קשה הנא היבא קאי דקתני מליגהי דמכיון שהוא
 דרבנן הוה ל"ך רבי להקדים הדין דהוא מדרבנן ל"ך
 לקרות שמת ואח"כ יבנה דיניה ועוד ליתני בצוקר חחלה
 מכיון דלא קאי על הקרא ומתוך דרבי סבר דק"ס דלורייחא
 וקאי אקרא והא דקשה למה פתח בק"ס תחילה יען כי
 וא"כ עיני חמא חנא וליף מבריוהו של עולם דהקדים ערב
 דפירושא עפ"י מאמרם לדיקים תחילתן יסורין וסיפן שנה
 פן חשאו מחומה דחין לדיק בא"ך אשר יעשה טוב ולא
 יחשאו ע"כ מחיבין מקדם ויקבלו שברם משלם וקשה אחאי
 לא יבנה הקצ"ה העבירות מהמליה ומה להם להחשיבה ונ"ל
 דהכטחה ה' לא יחבטל וא"כ מוכח דלמוד ביום ובלילה וכלל

ליכא צביה דכ"ן דנשיבט ירכא אלא הפסד ממון יו"ח
טוב להיות נשבע בזהם מועבור על לא ישמע על פ"ך
ובענין שבעה שלא הרווחתי בטוח מנעו צחורה היתר
עסקא ראייתי כתוב בשו"ת טור האזן סי' מ"ה כי הנשבע
שלא הרווחתי במעוהיו של פלוני ח"א המלוה לקבל בזהם
שאינו משיבטו בזהם וכן ח"א להפוך ולאמר הנשבע ששדחתי
בזה שאני משקר והרווחתי כי כ"ז שאינו נשבע שלא הרווח
חייב לשלם יע"ש ונשבע לקיים המלוה להרמב"ן ליכא
בל יתל והר"ן בנדרים ח' איכא ואולי כינתו זכ"ח ה"מ
לקרבן בו דמנ"ל להמקשה להקשות חולי רב סבר קן אכן
בזהם ליכא בל יתל ורא' ממכות כ"ב ולמשוב שבעה
לא אחרוש ולא כר"ע איגר במשניות נדרים :

(קל"ז) **במחבר** סעיף ח' כסניע שעה ד' יקבע
סעודתו כו' זהו מחולק במס'

בבית ד' י' ע"א ובמס' פסחים ד' י"ב חזן כאשר תראה
בצינא פקידא הראה כי חילופי גירסאות יש בין שני
הסוגיות וז"ל דפליגי בפירוש ר"ל פוטל בנתינתו משלו
לשטת ר"ח הפוטל עומד למלכאכו בעלות השחר ור"ח
אמר במס' פירובין חזן פוטלי דיממא חזן וזמן ק"ש הוא
קידם הנז בערך שעה אחד עמוד השחר וקידם ק"ש אסור
הף ללמוד ח"כ ה"ח הולך למלכאכו בערך שעה אחד פוטל
דעלמא ע"כ לרדן ב"כ לאכול בערך שעה יואר ח"כ מוכרח גמ'
לחרך בפסחים ולהביא חמיתים מאכל פועלים ו' ח"ח וח"ל
ו' פועלים ד' בדקאי קאי דאין אפשר דח"ח יקלים אכילתו
ערך שעה קודם פוטל ומאחר מלכאכו בשעה אחר ע"כ
הסוגיא הניח הגירסא בבביתא ה' ח"ח וחזפ"כ מוכרח
בהרצן להפך משא"כ בפסחים חזיל הסוגיא כשיטת רש"י
וחוס' דפוטל הולך למלכאכו מהנז וח"ח מתחיל מלכאכו
קודם הנז ח"כ ח"ל דהגירסא בבביתא היה ד' פועלים
ה' ח"ח ו' כ"א דאל"כ מי הכריח להבדיל להפך כ"כ
יגרום ד' כ"א ה' ח"ח ו' פועלים דעבור שמאחר מלכאכו
מה"ח ע"כ מתאחר אכילתו מה"ח בעכ"ל דהגירסא היה
ד' פועלים ה' כ"א ו' ח"ח ועבור כי לא רצה להפך
הבביתא כ"כ ולהביא ע"כ מהרצן ד' כ"א ה' פועלים לכן
הסוגיא גרים בבביתא כן :

בזורק חָבֵן לַחֲמֵט כּו' , וְאִתְּקֵה פֶה לַחֵט" ר"ח לַמִּפְרֵי
הַחֵט חֲנוּרָה קוֹדֵם אֲחִילָה פֶן חֲצִיל לַחֲלוּי מַעֲיִים :
וַע' בַּמֶּס' שֶׁחַד ד' ט' ע"ב בְּרַס"י ד"ה הָא לֵן כּו' וּבְגִלְיוֹן
הַסֵּם וּגִל דְּחָן מִקְרָא זֶה סִמָּךְ כְּלוֹם דְּבִאֲחֵזת נֹס בְּנֵי א"י
הָיו חֲנוּרִים עֲלֵמָם רַק דְּבָנֵי בָבֶל הָיו חֲנוּרִין א"ע בַּחוּק
וּבְנֵי א"י הָיו חֲנוּרִין רַק לֹא בַחוּק וְלֵכֶן א"ל לַהֲחִיר הַחֲנוּרָה
וְכֵן מִדְּרוֹק ב'ל' רַס"י שְׁעָלוּ מִלִּין הַגֵּז"ס דְּלֹאמֵר וּבְנֵי א"י
לֹא הָיו נוֹהֲגִין בַּהֲחֵרַת חֲנוּרָה קוֹדֵם עַ"י מַשְׁמַע דְּהִלְכוּ
בַּחֲנוּרָה רַק לֹא הָיו מַחֲרִין הַחֲנוּרָה וְא"ב בַּמֶּס' נוֹבֵל מִהַל'
עַל בְּנֵי בָבֶל יוֹחֵד מֵא"י וְכִי עֲבוֹר הַחֲנוּרָה בַּחוּק יִסּוּב
הַמִּלְחָה בִּיחַד חֲנוּרֵי אֲזוּר עֲלִייהוּ מִעַל אֲחוּס שְׁאִינֵם
חֲנוּרִים בַּחוּק :

(קנ"ח) בַּזָּז ס"ק ח' ומפני סדר תרומה מרגילו אובלי
תרומה כו' והלבוש כתב גט"י מחזק סדר
תרומה פירוש שלא יאכל תרומה בידים טמאות ע"י שהם
טסקניות ולא ידעו ויבא ללמד חייב מיתה שהאוכל תרומה
טמאה חייב מיתה בידו שמים כלל כוננו ג"כ כדברי הס"ז
מרגילו אובלי תרומה ליטול ויהיה יטון דאם לא יהיה
הדין כן בחולין לא ינהיג הכהנים ג"כ בתרומה ובתרומה
אז חזק שלא יאכל בידים טמאות ע"י שהם טסקניות כו'
ומה שסיים שהאוכל תרומה טמאה במיתה לא הוא לבד
כ"כ כ"א כה נאמר בחמשה מקצותו במס' פסחים ד' י'
ע"א בתוד"ה הלך ורס"י ביבמות ד' ל' ד"ה תרומה ובראש'
ע"א

ע"כ פתח בק"ש חף דהוא מדאורייתא מוכח ג"כ דלריך
ללמוד ביום ובלילה וסמך ג"כ על קרא דויכי ערב ויכי
בוקר ופתח בערבית . ועפ"י האמור ג"ל ביחוד קרא שנים
המה מלכות דליתא במס' סוכה דיש ל' דריקים דמסחכלי
באספקלריא המאירה וי"ח אלפי באספקלריא שאינה מאירה
ולזה משנה לישראל כפלה הכמות חקך חף הכקנין שגך
מלאין מ"ה כדמות ונשים המה היינו שנים דורות הג"ל
וחפס חשבון שלם דס"ב י"ט ונמונים פילגשים היינו מ"ה
ול' ונ"ג הפס חשבון שלם ועלמות דמסחכלי באספקלריא
שאינה מאירה אין מספר ע"כ אחת היא יונה ואחד אל"ף
להגיה עליך בהשגחה מרובה יען כי אחת היא יונת
שנחברתה אלי כמו יונה לכן זוגה רק אחת היא והאומות
אין מחזיקין צי המתי שחש תמים עמו ע"כ אחת היא
לחמה שחיה אחת להקב"ה להשגיח עליך בפרטיות לא כן
האומות כי נמסרין המה חסד המזל :

שם צמח"ס ס"ק ג' וז"ל דמספיקא כו' והוא סבר
 דפירוש זה קאי על פיהא כלומר פה שחרית -
 דע כי בכל החזיון הזה רחיה ג"כ צמח"ס הכ"ל סי' ע"ו
 שאמר ג"כ שמוה הגמ' יאל הטעות והאריך דפה שחרית
 טובה מחיה תבואה שיהיה יעו"ש - האמנם רחיה צמח"ס
 ז"ל סי' ז"ג שחקר לענין של' ה"ך עם מזהרו וזה המשרת
 בדרך עבוד הקור ההם חייב לקבל תשובה כהז שם והו'
 מקודם שילאו מן העיר אכלו פה שחרית ואיחא בהמקבל
 כו' הרי קיים מאמר רז"ל והאצילו לעצור פה שחרית להגל'
 מן הלינה וסיחא יכול ליקר צמח"ס מאי הו"ל למעבד הן
 אחת שמו' בעל צ"ח כו' מביא בזה מרדכי הארוך כו'
 הרי מבואר דפה שחרית דמיירי בה בגמ' שמלח מן הלינה
 לאו היינו פה שחרית סהם מ"מ כיון דבגמ' איחמר סהמא
 פה שחרית עבד והאצילוהו פה שחרית ומילחא דהמרדכי
 ארוך לא מהפסדס לאנשי כו' יעו"ש הרי ה"ל שיהי רב
 גדול ומפורסם תלמוד הפ"ח לא דבר ע"ז מאומה והכנים
 לזה - ובאמת לא ידעתי למאי קראוהו פסות דגאמר
 דמפרשי פיהא ל' פיהא פה שחרית הלא ג"ז הוא פירוש
 טוב ומוכרח דהוקשה להם עפ"י פירש רש"י דמאי מקשה
 הגמ' מאי חיריא צנים אפילו צנות נמי מאי חיריא קטנים
 אפילו גדולים נמי גימח מאחר דאמר רנב"י נפל פיהא
 צבירא דרפואה הפואה נפל צבור מכיון דח"ל להשיג בנקל
 כ"כ ח"כ שפיר לגדולים וכן לבנית לא היו עושין להם
 רפואה זו עבוד יקר המליחות דאין להשיג ולא היו
 הולכין בקשרים רק צנים קטנים עבוד מצבותיהו למאוד
 היו מתחדלים בכל עזו להשיג זה הרפואה ומאי קשיא
 ע"כ מפרשי דקאי על פה שחרית וידוע לבטלי תלמוד
 דבפה שחרית היו זכירי כל עבוד רוב הסגילות הגזאל'
 בה י"ג דברים והיה נאלץ חלל כל אחד ואחד מקטן ועד
 גדול ח"ש ואשה - וכך מפרשי דהאי אמר רנב"י ה"א הקריא
 שמקשה הגמ' דרנב"י מקשה על פירוש זה דקשרים הוא
 קשרי פיהא ח"כ משמע דנפל פיהא צבירא דכיון דלא
 נזהר רק בצנים קטנים משמע דכ"ע לא מזהרי ונפל
 פיהא צבירא אחמרה דמאי חיריא צנים כו' וההיא
 דברכות ד' ג"ו ע"א כדאמר נפל פיהא צבירא ולא אשחבה
 משמע ג"כ כן - וקוביא החכ"ל מניטין ס"ט מרגיל בפה
 שחרית יעו"ש לק"מ כנ"ל דידוע להבגמ' חף דקשה להשיג
 פה שחרית מ"מ היה מאי חלל כל מכיון דרז"ל צמח"ס
 והאצירו ע"ז שמשו כל ומוזר זכירי :

(ק"ו) במחבר סעיף א' במה יחייב לו שבוה"כ
ועיין בה"מ ס' קע"ו סעיף נ"א ואם
בשה"ק ונתחייב לו שבוה"כ מותר לקבלה וכתב
הסמ"ע בס"ק כ"ב מהם הפסד ממונו הקילו בו' ונ"ל דהיפוך שבוה"כ

יעו"ס ומעשה מאי מקשה רבא הא שפיר בעי רמי דמיירי
בגוגל ד"ל חשה קטנה שקבל חביה קדושה וא"כ מלך
שאלה צבעלים חייב הוא ע"כ מיבעי לי הוי כשאל או
כשכר בע"כ דל"ש ואף בקטן מקרי ג"כ שאלה צבעלים
דכן גורם החורה דשאלה צבעלים פטור :

(ק"ס) במחבר סעיף י"ג לרי"ך שיהא במים רביעית
כו' ועיין במס' עירובין ד' כ"א ע"ב
בעובדא דר"ע חמר שם לשחות אין מגיעין ליטול ידיו
מגיעין וק"ל דמחל' משמע דלג"י בעי יותר משתיה ח"כ
כשהביא לשחיה ולג"י וספק חזין דהוא חלי משתיה וחלי
מג"י וסיה די לשחיה ולחמ' חמר לשחות אין מגיעין ואם
נדחוק לפרש לשחות אין מגיעין מכש"כ דלחץ מגיע לשחיה
ולג"י ושחיה מרובה מג"י רק דכש"כ דלחץ מגיע לשחיה
מ"מ כיון דהן לו חזין חלי משתיה וחלי מג"י ח"כ לג"י
לכד בני ומה חמר לא טעם כלום עד שהביא לו מים
הרי די לג"י והול"ל עד שהביא לו מים לשחיה ו' ונ"ל לחרץ
דכנה לשחיה יס דכש"כ בחורח כבית דלרי"ך ליטול ידיו
אחז שניטל זה הכוס ואף הכוברים דח"ל נטילה כלל הוא
מכש"כ כיון דחיו נוגע במסקה לעולם ולפ"י ל"ל דדוקא
במסקה חולין דכאכול כשנגע ממנו ג"כ ח"ל נטילה דאין בני
טעה שלישי בחולין רק דמבוס סך דרומה גזרו בחולין
וא"כ זהו דוקא בחולין אכן בחרומה גזרו אף במסקה דחיו
נוגע חטו כיכא דנוגע ימן כי כשנוגע חו איכא טומאה
ודלית בידים שניס וממלא המסקן להיות מחילה ובוחר
חרומה עמא וד"ע הים איכל חזין בעשרה וא"כ סיה
לרי"ך ליטול ידיו אף לשחיה אכן לשחיה בני צנעילת יד
ח' שניטל זה הכוס וכשהח' ניחא דכונה ק' הוא לשחות
אין מגיעין פירש ע"ס הנטילה יד אחד בלרי"ך לזו כשחיה
אין מגיעין ליטול ידיו ב' הידים בלרי"ך להאכילה מבש"כ
דלא יגיע כיון דחיו מגיע לשחיה ולג"י בלרי"ך לשחיה
מכש"כ דלא יגיע לשחיה ולנטילת ידים בלרי"ך להאכילה
וא"כ לא הים ביכולתו לעשות כלום ימן דלג"י בעי יותר
משחיה ודכש"כ חלי משתיה וחלי מג"י לא נשאר שיטור נ"י
ולא הים ביכולתו לאכול כיון דח"ל במס ליטול ידיו
ואף לשחות ולא לאכול ג"כ אין ביכולת כיון דלרי"ך נטילה
לשחיה ולשחות ע"ס הנטילה יד ח' חיו מספיק בשלמא
בשאר ימים הים מ"י לו מים לג"י ולשחיה וסיה
נוטל ב' ידיו ואכל ואח"כ המורה הים די לו לשחיה שיהא
פחות מג"י משח"כ כעת דכש"כ מחל' מג"י אחת כי נשאר
שיטור שחיה אכן לרי"ך גזר נטילת יד אחד וליכא ע"כ לא טעם
כלום אף דכיה ביכולתו ליטול יד אחד ולשחות משט כחומר
אכן כיון שלא יסיה די שיפיק למלאות אמאנו ע"כ לא שחיה כלל
ועוד אולי לא רצה לשחות כלל כ"א לאכול ולאכילה לרי"ך נ"י
ב' ידיו ולזה אין די ע"כ לא טעם כלום :

(ק"ס) במחבר סעיף ח' לרי"ך לזכר מחל'ה במס'
עירובין דף ד' ע"ב מסיק הגמ' ד"ח
רובו המקפיד כו' וק"ל מחמר דלא הים מקיבל להם אף
היא הלכתא ח"כ מנלן דד"ה הוא רובו המקפיד דילמא
רובו אף שאינו מקפיד דמהכחז ה"א דוקא כולן ובה הלכתא
להחמיר אף רובו וא"ל דזהו מהסגרה דאם חיו מקפיד
הוא כגופו הלא הא צולין הוא חל'ה אף דלחץ מקפיד
כמבואר במס' יבמות דף ע"ח ומנלן לחלק בין רובו לבדלו
במקפידה ועו"ס ח"ך בא הלכתא באופן ח' להחמיר ח"כ רובו
ובאופן ח' להקל דדוקא מקפיד עיין במס' בוכה מ"ס
הלכתא לגרוע ונ"ל לחרץ דכנה על מה שיהיה במקפידה
דוקא ח"ל הלכתא דמבואר במס' גזיר דף מ"ד ע"ב דגזיר
טהרתו חלוי' בימין ומאורע בהנחתו ויליף מקפיד דאם
פבל ואח"כ גילח לא פלחה לו טבילה וקשה הא בלח"ה

כיון

ע"א ד' ס"ו ע"ב וברש"י בנורות ד' י"ב ע"א ובמהרש"א שבת דף
י"ד ע"א והוא נגד סוגיא ערוכה במס' יבמות ד' ע"ג ע"ב דחיו
כ"א בעשה ובמבואר ק"בן הורה המלא יסוב לזה :

במ"ז ס"ק ז' איכל הכל יפלה פיהם כו' כנה במס' שבת
ד' י"ס ע"ב וד' קצ"ה ע"ב חמר הגמ' החס הוא
דמטיקרא אוכל ולבסוף אוכל וחמיה לנאורה הלא מטיקרא
חף לב"ה כיו משקה ומלחתי להר"ס שהקשה כן בעיקרין
וחירץ דהלא מיירי דנטלו עכשו לאכילה וקאמר בפיר
השחא אוכלא יעו"ס וק"ל על חירולו הלא הדין הוא
ר' אליעזר כדכחז צברטנורא פכ"כ משנה ח' הלכך
ר' אליעזר מחיר ור' אליעזר שמותי הוא דסבר בכ"מ
ככ"ס וב"ס הא חמר מטיחיתר דהוא קודם ריסוק ואו
הא היה משקה רק עכשו נטלו לאכילה וא"כ ח"ך חמר
לר"א דהוא המחיר מטיקרא אוכלא הול"ל מטיקרא משקה
ולבסוף אוכל - אמנם חויתי ברש"י ד' י"ט ע"ב כחז ר"א
הוא דהוא ר"א בן שמוע הרי דלאו ר' אליעזר הוא כ"א
ר' אליעזר וכן לרי"ך להביא צברטנורא וכן מלחתי כהוס'
ר"ע חמר ומעשה הנך רואה ח"ך כי בעל ספר סדר
הדורות אשר עיניו מטוטטות בכל וכל באי עולם יעברו
לפניו בספרו ח"ך טעה כאן וכתב בזהו ח' בל"ן לכ"מ
במלא מחמיר ר' אליעזר ל"ן וכתב פכ"כ ח' בעכ"ל
דגרסתו היה ר' אליעזר וח"ך שבת מדברי רש"י אלו ואלו
דחקו מה דכתב חמ"כ ר"א ור"ס והקדים ר"א לר"ס אכן
אין זה ראה וחדרכל להיך דר' אליעזר חבירו של
ר' יהושע היה רבו של ר"ע ור"ע היה רבו של ר"ס וח"ך
נקטם ביחד - אכן חירץ הר"ס לא יעלה חרובה לדברי
הט"ז שכתב דמזין דריסק לא הוי כוז אוכל כיון דעביד
מעשה רדיה רק במסקה כוז מהכורה דלא לחטביד זו
העשה מועיל מחשבה לאוכלין ע"כ נ"ל לחרץ דכונה הגמ'
כך הוא מדנקט חלוח דבש שריסקן ולא נקט זחיס ועגבים
שריסקן דזהו דבר השכיח ביותר בע"כ מיירי באופן זה
דריסקן בעירך בנורת וזכ"כ בהכורה ולא להוליא מהכורה
כי עדיין לא הגיע זמן הרדייה כ"א רסקן היינו כותחין
לא זה לורך כנין שעי"י יונת הדבש סיוצ מהדגורים חמ"כ
בטוב או לחי"ז עינין שיה לרי"ך ובעודו בהכורה פשיטא דהוי
אוכל כדאמר דבש בנורת מסמאח טומאת אוכלין שלא במחשבה
ומכין דכנה בעודו בנורת וזכ"כ בנורת ואין בדעתו עדיין
להוליא מהכורה נמלא שפיר חמר והשחא אוכלא :

במג"א ס"ק ח' דס כדי נסבה כו' וח"ל דמיירי דס
דמותר למואלו בשבוע בין השיניים ודס אדם
הא מקרי משקה כמבואר במס' מבשרין פ"ו דס הקיה
ודס חללים ומכשרי יען דמבואר ביו"ד ס' ס"ו סעיף
י' כשנשך הכר וילא דס משניו ע"ג הכר לרי"ך לגררו
דפירש חסור :

(ק"ט) במחבר סעיף ח' ואם ניקב כנוס משקה כו'
עיין בשבת ד' ט"ז ע"ב בפירש"י
בכדי טהרתו כמוליא רמון הוואה יראה דדברי רש"י תמוהין
ואולי הכונה כינקוב רק כמוליא רמון כמו ברוב דברים דהשיט'
כן דלכן חשבו שלא יקב כשיטור ובאמת לרי"ך נקב יוחר :
ברמ"א סעיף י"א דקטן פחות מנן ו' דינו כקוף -
הנה בקטן שהקפיד או השחיל לגדול יש מהלוקם
בח"מ ס' ש"ג סעיף ב' אם נשבע שבועה השומרים לקטן
חו לא - אכן יש להסתפק דהא קי"ל שאלה צבעלים פטור
כמבואר בח"מ ס' שמו' והנה אם הצעלים היה קטן אם
מקרי שאלה צבעלים או לא כיון דמחשב רק כקוף ונ"ל לפשוט
הספק מהא דב"מ ד' ל"ז ע"ב בעל בנכסי אשהו שחל
הוי או שוכר הוי חמר רבא לפוס חורפא שכתחא מה נפך
חי שחל הוי שחילה צבעלים חי שוכר הוי שחירות צבעלים

(קצ"ה) **במ"ז** ס"ק ג' ובכ"י הקשה מסבירא זו באמה על הפוסקים נו' ולעד"ג לחרץ דהנה כדל"ל ר"ג לר"ב מן הגדול הקשה לו יבז גדול וישמור ידיו עד שנוטלין בלן וקשה הלא מאחר דר"ג אחר חנא מהניחא ידענא והלא מאחר דידע מהמחניחא וס' כחוב מים הראשונים מן הגדול יקשה לידידים יבז גדול וישמור ידיו ומוכרח להירוח לאלתר מייתי חבא קמיה א"כ מאי קמקשה לר"ג ול"ל דבשלמא על הברייתא לק"מ יטן דבדין הגטילה משום סרך חרומה ובכל הסעודה אסור להסית דעת ולריך בכל הסעודה לשמור ידיו ח"כ מה זה קשיא יבז גדול וישמור ידיו הלא הך לאחר המזילה לריך ליכול ידיו רק הקושיא הוא להפסיקא דהס' ח"כ נטילים כ"ח משום נקיות וא"כ נזהרין כ"ח עד ההמלה סעודה שלא יהיו ידיו מסוגפות א"כ ספיר קמקשה יבז גדול וישמור ידיו נמלא לדין תמיד יטול הגדול ידיו החלה חף דלא מייתי חבא לאלתר קצ' ולא כפירס"י כ"כ על הברייתא מהח' ל' מן הגדול ולאלתר מטיילי חבא קמיה' ולפי"ז נחא פסק הרמב"ם בפסק דא"ל לזהר מלהפסיק בין נטילה להמזילה ומפרש הא דהיכף לג"י ברכה על מים אחרונים קאי ואינם מפרשים דעל מיהם קאי לריך להיות ח"כ על מים ראשונים ועל מים אחרונים קאי וזו נגד הירושלמי חמס לשיטתו חזיל דפסק להא דגדול נוטל מחילה ובפי' פירושנו הנ"ל ומעשה לפירוש הירושלמי דאסור להפסיק חף בנטילה ראשונה א"כ הדק"ל מאי הקשה רב שם לר"ג על הפרסא יקשה לנפשיה על הברייתא דבז גדול וימהין מלכרך המזילה עד שיהן השולחן וביני ביני הוי הפסק גדול בין נטילה להמזילה ועי' במג"ח בס' קס"ו סוף ס"ק ב' וצי' בס' קס"ו במחבר סעיף ז' בעמ"ל דרב בשם סבר דלהפסק ל"ח וזה קאי על מים אחרונים וכס"ם דילן פסקין ומעשה הרי"ף ורמ"ם ששמיטו להא דגדול נוטל מחילה בפ"ב סברי דבזמיה"ו ל"ס הא דגדול נוטל מחילה ונאחזם בן היה רגיל הרא"ש א"כ סברי דאסור להפסיק בין נטילה להמזילה דליכא ראייה מש"ס דילן נגד הירושלמי וירושלמי פסקין ורמ"ם מה שכתב הב"י בס' קס"ו דמ"ס הטור שכן פירש הרי"ף איני יודע מהיכן למד בן כו' יעו"ש בזהר יש להקשות לדבריו דנהפוך הוא דבהדיא מוכח דסבר הרי"ף דאסור להפסיק :

(קצ"ו) **במחבר** סעיף ח' י"ח שח"ל לזהר כו' במס' ברכות (ד' מ"ב ע"א) חיתא ג' תכיפות הן כו' ח"כף לג"י ברכה ופרש"י דמים אחרונים ובגליון הש"ס מסיק ועיין חוש' סט"ז (דף ל"ט) ד"ה כל ול"ע וכוונתו דבסוטה כחבו החוש' דכונס הירושלמי ג"כ על מים אחרונים כדמשמע בפ' כ"ד מברכין דההיא ברכה חיירי בברכה המזון יעו"ש ומשוי סגיא דס"ס דילן עם הסוגיא דירושלמי וזו ח"א דירושלמי משמע דקאי על ברכה ראשונה ולעד"ג דלק"מ דהטור כתב בכלל ומהיך הירושלמי משמע ג"כ דההיא ח"כף לנטילה ברכה דאמרי ראשונים קאי דאחר הכס' החוקף ברכה לג"י אינו נזוק בכל אומה סעודה וביאר בב"י הכונה דהיא קאי לנטילה אחרונה א"כ כבר סעד ומאי דכזה הוה חמס החיס' לא רלו לעשות מחלוקת בין ש"ס דילן לירושלמי ע"כ מפרשי כד הירושלמי האדם הרגיל שהמיד במים אחרונים מסמך הברכה לג"י ח"כ יודע הש"ס דכן יעשה המיד לוי הב"ה משמרו בלא יוזק בזה הסעודה כי בודאי אחר הסעודה יסמך ג"י לברכה כפי הרגלו וכן ארס חף בנעם ראשון שמקבל ע"ע בחסילת הסעודה להסמך לבסוף כג"י לברכה הוא שמור מנוק' והרבינו יונה ג"כ מפרש לירושלמי דעל מים אחרונים קאי

דקאמר

בג

כיון דהשער עומד לקץ עד עיקרו וא"כ מקום החתך הוי רובו חוץ וא"ל דמיירי דהיה רוב ראשו מגולח בשער ואין חסר לו רק מקלח נלגה והוי מיעוטו דאינו חוץ ואעפ"כ לא עלתה לו טבילה מנוה"כ והדין הוא דלריך לנלח עד שלא ישאר ב' שערות זה אינו דא"כ חמאי לריך קרא גבי מלורע דלריך לנלח כל הראש ולא סגי ברובו כמבואר במס' נזיר דף מ"ב ע"א בפירש"י ד"ה דמנדי כו' והוי נזיר ומלורע ב' בחובין הבאין כא' יעו"ש ואולי מרמזיב כל שעריו ולא שעריו סהם כדברי רש"י מוקשה דבאמה מלורע מנזיר לא ילפינן דנזיר טעון לחם ונזיר ממלורע הוא קל מהממור כמבואר בס' (דף מ') הא ממילא ידעינן דלריך כולו דאס נאמר דסגי ברובו א"כ למה לריך קרא גבי מלורע דהטבילה הוא קידם הבילוח הא בלח"ה הוי חליצה מאחר דנאמר דסגי ברוב לא שייך חירוף הנ"ל יטן דע"כ הקרא מיירי באס לא גילח רובו קידם הטבילה דהו נאמר וגילח עד רובו וא"כ הוי רובו חוץ ולא עלתה לו טבילה בעמ"ל דלריך כולו ובפיר' אלשריך קרא גבי מלורע באינן דהיה מגולח רובו מכבר א"כ הדק"ל חמאי לריך קרא דדוקא כילו בעמ"ל דרובו אינו חוץ רק בהקפדה וא"כ לריך קרא היכא שאינו מקפיד על שעריו לנלחם נעם דאז אינו חוץ מ"מ לא עלתה לו טבילה מנוה"כ :

(קצ"ב) **במ"ז** ס"ק ג' על שתי ידיו וכס"כ חס' שופך על כל יד רביעית וכתב הפדמ"ג וא"י מה מלמדנו ופשיטא דהן הוא וג"ל דכיונה הט"ז לשלול שלא הפרס וכן חס' שפך על ב' ידיו רביעית בפ"א פירוש על כל יד ויד רביעית בפ"א דאז כאשר נשפך על היד רביעית ליכא מים מחלים כלל ואין פירוש בפ"א היינו ששפך על ב' ידיו ביחד בפ"א כ"ח על כל יד בפ"ר רביעית מדלא הזכיר זה האופן ע"כ בא הט"ז לפרש דלא כן כ"ח הכונה רביעית ח' על ב' ידיו והא דלא הזכיר זה האופן יטן כי כ"ס חס' שופך על כל יד רביעית ומכיון דכ"ס הוא למה ינקוט בזהם והא דבסעיף ד' נקט או יספוק על כל אחד רביעית חף דזה כ"ס הוא י"ל מאוס סוגת המ"א דאס שפך על ידו אחד רביעית ונגז' בחברתה נאחזם מהחברתה וזהו דקמשיטנו ומדודא רבה הוא :

במחבר סעיף ב' שופך עליהם קלח מהרביעית כו' נסחפתי הא דאמר לעיל בסימן קנ"ח סעיף י' חעפ"י ששעורס ברביעית יוסף ליטול בשפך דאח"כ חנא משוי כו' חס' הכונה שיהן על היד הרבה מים בפסס אחד ויותר מרביעית מלא הפירו או דסגי כאשר יתן רביעית ויחזור ליתן עוד רביעית וא"ל הרבוי מים בפ"א וזהו ראייתו כחוב ברבינו יונה פ' אלו דברים חתקין ר"י מנהר סקוד נטלא זה רביעית חא"פ שח' הכלי מחזיק יותר הר"ו משובח חפ"ה החקין כלי שחזיק רביעית מלימלס כדי שידעו הדבר בעירו וידעו הכל שיעור רביעית יעו"ש הרי דלריך שיהיה הרבוי מים בפ"א מדאמר חא"פ שח' הכלי מחזיק יותר הר"ו משובח חמס נ"ל דלא כן הדבר דאריך אפשר שיעשה ר"י כן הלא הקנהו קלקהו למנוע מעותרת ומחפני טיבוחא חמס כד הכונה דח"ל ליהן בפ"א כ"ח שיהיה ברבינו מים חף בזמיה"ו ע"כ הירא ובלס היה נוטל ידיו מסדין נטלא וחזור ונטול רק כונה רבינו יונה יטן כי יש אנשים אשר אינם זכירים במלות ויטן כי ידע דבזו הכלי שיטור נטילה יטול כך ידיו ולא יהדר ליתן מהכלי עוד הפסס על ידיו ע"כ הו"ל לעשות כלי היותר גדולה מזה ולא כאשר יחזיק יותר יתן וזה נכונה ע"ז אחר כדי שידעו בעירו וידעו הכל שיעור רביעית לזאת לא הכניה כ"כ עבור איזה חס' שאינו מהדר כנ"ל :

דקאמר ים שזאלין למע לא חמר ד' כו' וי"ל דלא מנה
 חלא הכי דילפינן מקראי בירושלמי כו' חיקף לגי' ברכה
 דכתיב סאו ידיכס כו' הכי דמביא דרס הירושלמי לסוגיא
 דינן ומחרן להסוגיא עפ"י הירושלמי והנה"ש לא זכר לרבינו
 יונה חלו ועיין במעדני יו"ט פ' כינז מברכין אוח"ל הביא
 לתר"י ומקשה עליו דהירושלמי קאי על מים ראשונים ולא
 זכר לחום' סוגיא דמפרשי ב"כ כן' חמס ק"ל מאין ידעו
 לפרס הסוגיא ברוחק ויולד מה דין חדס דבראשונים ח"ל
 להסמיך ומותר להפסיק בין נטילה להמוציא נימח דהאי חיקף
 לגי' ברכה קאי על שניהם בין גי' ראשונים ובין גי' אחרונים
 דבשניהם צריך להיות בסמוך ויהיה נימח ש"ס דילן עס
 ש"ס דירושלמי ומח"ל לרי"ף ורמב"ם ורבינו יואל המובא
 בטור דח"ל לזהר מלהפסיק ונ"ל דהנה בד' כ"ב ע"ב חמר
 הגמ' חיקף לנט"י סעודה ועיין בס' בתים' שכתבו והאי
 דלא חשיב ליה לשל בפי' כינז מברכין כהדי חידך חשיבות
 משום דשניהם במשנה לא חס למחניהם ובלדו הנה"ש דברייתא
 יען כי הוקשה לו דזהו חינו משנה כ"א ברייתא נזה הגיהו
 דברייתא במקום ומשנה' וכן מלחמי בל"ה שכתב על דברי
 החום' חלו' הנה דבר זה לא נזכר במשנה אבל הוא
 בהוספתא ונ"ל להגיה גם בחום' דשני בהוספתא יעו"ש
 האמנם אכתמיט לכו דברי המעדני יו"ט פ' כינז מברכין
 חות פ' שצ"ח יפה בקלרה ונ"ל אבל החום' פ' חלו דברים
 חירו' בענין חמר כו' דמכוס דשניהם במשנה לא חס למחניהם
 ע"כ כדומר דמהוך המכנה שמעיין לה לכך דחיקף לנטילה
 סעודה הכי נחבאר זה בפשיטת כלי ש"ס הנה"ש חמס
 הל"ה מקשה קטיו' רבתי על החום' דהדי כך חיקף
 לסוגייה שני הוא במשנה ס"י דמנחה וחשבינן בין ג'
 חריפות' ונ"ל לחרן דהחום' סברי ג"כ חיוון רבינו יונה
 דמחרן דלכך לא חשיב הכי דנח מנה חלא הכי דילפינן
 מקראי ושיטת החום' דכאן לא חזי בשיטתם שכתבו בשו"ע
 כ"א דש"ס דילן פליג על ש"ס ירושלמי דהירושלמי סבר
 דקאי על מים ראשונים לכך יליף מקרא סאו ידיכס חלו
 צריך שיגביה ידיו לא כן לש"ס דילן דקאי על מים אחרונים
 דלא צריך שיספיל ידיו לא נלמד מקרא זה וח"כ בזה לא
 יעלה חידוך רבינו יונה דהא חשיב חף דבר דלא נלמד
 מקרא לזה אלוסי' הוא דקמספי בחידוך משום דשניהם
 במשנה כו' ומעשה הא דחשיב הכי דחיקף לסוגייה חף
 דשני במשנה מ"מ כיון דחשיב כאן הכך מילי דילפינן מקרא
 וזה ג"כ נלמד מקרא לכן נקטס ביחד לא כן הכי דחיקף
 לנטילה סעודה דנח נלמד מקרא והא דנקט הכי חיקף לגי'
 ברכה חף דלא נלמד מקרא מ"מ מוכרח להאמר כיון דלא
 נזכר זה במשנה וביריתא לא כן הכי דחיקף לנטילה סעודה
 דנלמד במשנה ולא נלמד מקרא למאי חלטיך למנקטיה
 בכלן כיון דידעינן זה מכבר האומר במשנה וגם לד' לחיך
 דנלמדו מקרא וזה לא נלמד מקרא' והנה חס נלמד דאסור
 להפסיק בין נטילה להמוציא למע נלמד עוד הכי דחיקף
 לנטילה סעודה חלא בלח"ה הא צריך להסמיך המוציא להנטילה
 ולכל להפסיק חף בשיה"כ כ"ב חמה מה צריך עוד הכי בלח"ה
 הא כדנלמד דקאי דוקא על מים אחרונים חן מיהר
 להפסיק בין נטילה להמוציא ל"ק הא אסור בלח"ה להפסיק
 בין נטילה לסעודה ל"ק דזהו דוקא בפשיטת מעשה נגון
 חזונה בחמין דלריך' דקדוק' שלא יחמר ולא יותיר אסור
 משח"כ בלא מעשה מותר בראשונים כ"א בלח"ה אסור
 משח"כ כדנלמד דקאי גם על ראשונים ואף בלא מעשה
 אסור ח"כ הכי דנלמד חיקף לנטילה סעודה מיותר וכש"כ
 הוא דכיון דאסור שיהיה חף בלא מעשה מכש"כ דאסור
 במעשה' והשקטס דסברי דאסור להפסיק ס"ל דהאי חיקף
 לנטילה ברכה קאי על שניהם סל נטילה ראשונה ואחרונה

כנ"ל והא דנלמד לקמן חיקף לנטילה סעודה הן הן הכונה
 לכך מילחח חיקף לגי' ברכה ושינוי הכי ושינוי ל' הוא בכלן
 נקט חיקף לגי' ברכה וסס נלמד חיקף לנטילה סעודה
 ובשניהם כונה ח' דאסור להפסיק בין נטילה להמוציא
 ועפ"י דברי הטור שכתב בדעת הר"ף דמותר להפסיק
 והך דוקא לענין מים אחרונים נלמד ח"כ קשה למאי
 משמיט הכי דחיקף לנטילה סעודה בשל"ל דסבר דאסור
 להפסיק והך חיקף לנט"י ברכה נלמד בין סל ראשונים
 ובין על אחרונים והך דחיקף לנטילה סעודה היינו כך
 דחיקף לגי' ברכה ח"כ מציין דנקט הכי דחיקף לגי' ברכה
 ח"ל שוב להזכיר הכי דחיקף לנט"י סעודה' ולחרן דעה
 הטור כ"ל דהוא סבר כסגרת הכ"ח דרבינו יואל ס"ל דלא
 קי"ל כהך דח' מדלא חשיב בהדי' חריפות' ול"ס כהך'
 ח"כ הוכיח שפיר חס נלמד דהך חיקף לגי' ברכה בלל
 ראשונים ואחרונים ח"כ כו"ל להביא הכי דחיקף לנטילה
 סעודה ג"כ דלא הטעה לפרס דדוקא בלח"ה אסור נלמד דהא
 הר"ף הביא הכי דחיקף לנט"י ברכה על נטילה אחרונה
 וכו"ל להביא הכי על ברכה ראשונה דהמוציא ולמה חמך
 על כלל דיומח מה סעודה וכו"ל לבאר בהדיא בע"כ"ל
 דדוקא נלמד הכי לגי' ברכה על מים אחרונים ובראשונים
 ח"ל לזהר מלהפסיק ונלח"ה הכי דחיקף לסעודה ברכה להני
 חשיבות ש"מ דנית הלכה כן וספ"ר השמיטו הר"ף זה נ"ל
 ברור בכוונת הטור :

(קצ"ו) במחבר סעיף ו' חנו מחלל לכתבה כו' .
 במס' דברכות (ד' מ' ע"ה) חמר רב
 טיל ברך טיל ברך ח"ל לברך הבא מלח הבא לפסן צריך
 לברך ור' יוחנן חמר חשילו הביאו מלח הביאו לפסן נמי
 ח"ל לברך גביל לחורי גביל לחורי צריך לברך ור"ס חמר
 חשילו גביל לחורי נמי ח"ל לברך דלר"י חמר רב כו' נמלא
 דהש"ע פסק כר"ס וקשה ח"ך יפסיק כר"ס נגד רב ור"י
 ורמב"ם כי הל"ה מקשה זה והביא דברי הכ"ח סל' פסק
 כר"ס דנחל הוא וזהו דקס מחזני ורבא ואלתר הוא כן
 ולא בהאמוראי קדמאי חריבה הדון כלל ואלתרנא חן' כל'
 כחלמיד במקום הרב יעו"ש ונ"ל לחרן דהנה המעדני
 יו"ט פ"ו דברכות חיה ו' כתב דלמר רב הונא חמר רב
 אסור לחדס שיטעום כו' וקשה דח"כ רב אחאי קאמר
 דגביל לאורא צריך לברך דמשמע דרב הוא דקאמר הכי
 וי"ל דאפ"ה דאסור לחדס כו' מ"מ ס"ל דלא הוי ממילי
 דסעודה ממש כמו הבא מלח הבא לפסן לא ס"ל נמי דהוא
 ממילי דסעודה ממש יעו"ש נמלא דלר"י דהבא מלח ולפסן
 הוי ממילי דסעודה ח"כ ששיח דגביל לחורי ג"כ הוי ממילי
 דסעודה רק דר"י ל"ס להא דאסור לחדס שיטעום כו' נמלא
 דהא דהבא מלח ולפסן חינו ממילי דסעודה הוי רב יחידא
 נגד ר"י ור"ס והל' כר"י ור"ס דהוי ממילי דסעודה וכתב
 דאסור לחדס שיטעום הוי רב ור"ס רביס לגבי ר"י וכן
 פסיק סתמא דנמח דניסין (ד' ס"ג) רב הונא ורב חסדא
 ונביח הל' כוהייהו לגבי ר"י נמלא שפיר הוה הפסק דח"ל
 לברך כיון דהבא דמלח ולפסן הוי ממילי דסעודה רביס
 סברי כן :

במ"ז ס"ק ז' ולא חמר אסור לטעום כו' כהנא היעב
 מקשה מהא דניסין ומחרן כיון דלא נסיה במקומו
 יעו"ש חן רחא בהרי"ף ורמב"ם ח"ך כי גרסי בהדיא גם
 כאן אסור לטעום וכן צריך להגיה גם בגמ' וח"כ דברי
 הס"י חינו ובלח"ה נ"ל דחינו רח"ה דכיון דלבהות חדס
 קודם ח"כ כדהיה נקיס אסור לטעום ה"א חף טעימה כל
 דכו מים ג"כ אסור לז"ל אסור לחכול דוקא חכילא אסור
 ולא שיהיה' ובדברי הב"י חלו נ"ל לחרן מה שהבאחי נטיל
 קיטת המעדני יו"ט דלמאי חמר רב דגביל לאורא צריך
 לברך

דר' חנן סגד דעשכ דקודם הדבור דחי לל"ה דאחר הדבור
והא דלא חללו מלך הוא מטעם ששכחו לשיעורין וקוסית
ר' יכונתן כנ"ל ולזה בא הכתוב לרמוז דחיי שיעורין
ואחר ארץ בעת כי יבואו לארץ ויגדלו לאכול מלך מחדש
ידעו דרוב שיעורין כזיתים דאם לא ידעו מזה אז לא יהי'
ביכולתם לאכול מלך מחדש דא"ל למדמי דשמה לא יאכלו
כשיעור וחיי שיעור ג"כ אכור נמלא דשפיר קנקט ארץ
להורות על מטעם ראשונה שיעורינו לעשות חומ"י בהננסם
לארץ נזכרים לזה הידועה משיעורין דא"ל ח"ל לקיימו כי
חבולה יסיה אין להם כי חללו עד כה ממון שבכלים
ומחדש ח"ל כנ"ל ח"ל כשידעו כשיעור דאז יאכלו מחדש
מטעם דחיה עשה לל"ה ומוכח סמך לזה דחיי שיעור אכור
ולזה אחר כל הפסוק הזה היינו חף חזית ארץ ג"כ לשיעורין
נאמר היינו בשביל דחיי שיעור היו להצטרופי לכשיעור לזה
אכור חף חיי שיעור . ולפי' הים סגד המקבץ דנכ"כ
מפסוק זה נדרש שני דברים שיעורין והקדמה לצרכה דחי
להקדמה בלעד קשה יהיה ארץ למחוי חיי ואל' להורות
דחיי קדמה לשיעורם מבוט דזה שני לארץ וזה ראשון לארץ
הלא הו"ל להכתוב לכתוב ארץ חטה זיה וכשורה ודב
גפן כו' הגם דו"ל דאם הוה כתיב כן כ"ל דחטה קדמה
לחיי ע"כ נקט ארץ להורות דחטה וזיה שוין לכו דזה ראשון
לארץ וזה ראשון לארץ חנן הכו' במס' ברכות ד' מ"א ע"ב
ד"ס זה כהנו דבאמת חטה קדמה לחיי דכח מוקדם לארץ
ראשון וקדמ' בע"כ לל דהקרא חיי לשיעורין ג"כ ושפיר
נכתב ארץ שני וכל' וח"ל דחיי לשיעורין לחוד ח"ל חטה
דכח לענין בית כמטעם שחיינו נוכח ח"ל ח"ל וזינו שיהי
דלא היה ולא יהי רק דנכתב דרוב וקבל שגד ולמה הקדמתי
לשאר שיעורין הנוכח כנ"מ ושניה בשביל דנאמר ג"כ להקדמה
וח"כ דהסובר להקדמה מוכרח ג"כ למסבד לשיעורין וקשה
המקשה שפיר ומתקן דזה רק אשמכחל לקרא על שיעורין וחיי
שיעור ובאמת הלכתא גיבדו וחיי שיעור הוא מקרא דכל חנן
ועיקר הכוונ להקדמה נאמר והא דנקט ארץ שני או ל"ל דנח
כהו' הנ"ל או ל"ל דלא רצה הכתוב לערב פירות חילן עם חבולת
השדה והפירודן זה מזה ע"כ מוכרח לארץ שני :

(קט"ט) **במחבר** סעיף ב' לא יתן לאכול כו' וזה
מצינו יונה סוף פ' חלו דברים ח"ל
לא יתן אדם פרוסה לשמש ח"ל יודע נו שנטל ידיו יב
למדין מכאן שאין ראוי לתת לאכול חלל למי שידע כי
שיבדך וגרמא בכיון שמהסוין לעשות מטעם שיהיו בזה
צרכה מותר יש"ש וק"ל מה דב"ב ד' ח' ע"א רבי פחה
אולרות בשני צורות כו' בני קרית ח"ל לאו בעית ח"ל לאו
ח"ל במה אפרנך ח"ל פרנסני ככלל וכשורה פרנסיה ביה
דנפק יתיב ר' וקא מלעטר ואמר חוי לי שנהתי פתי לע"ה
כו' כרי חזיק דנתן לו פת חף שסבור היה כי ע"ה היה
וח"י לבדך ואשפ"כ פרנסו דמוקדם היה רבי מהדר שיהי'
דוקא ח"ה וכדפירש בריטב"א דמה שסיב חובל ע"ה יחסר
לח"ה וכדגילה לו אח"כ דראוי לפרנסו ככלל וכשורה לא
השניה במה שא"י לבדך בעל"ל דכיון דמחבוין לעניה
מטעם בהורח צרכה ל"ל בה' ואף דשחיי הסה דהיה מסובן
למות ברעב זה אינו דא"ל לא היה מלעטר רבי אח"כ וכן
מוקדם לא גזר רבי על חלו המסובנין וכן מבוחר בריטב"א
הובא בב"י וי"ד סי' רנ"א ומה שהיה חובל ע"ה יחסר לח"ה
חלל ודאי בלח"ה חייב להחיותו וכן גמי מהסבדא דחפיו
בכה"ג חס בל לפינוי מת ברעב חייב להחיותו אשפ"כ כהו'
ספק חס יחסר לח"ה אח"כ כו' וא"כ דפרנסת רבי היה
לכלל מלעטר רעבון לכל יהי משונה ומדוכה כ"כ ומכיון
דא"י לבדך ח"ך פרנסו . וחולי דסבדי דדוקא כשיכול לבדך
רק חוט מברך מפני שאינו מוכר במלח לזה אכור דכן

נאמר

לברך הלא בעצמו אחר להא דאכור לסעים כו' להנה
בכחן נאמר אכור לאדם שיאכל כלום כו' כפי גירסא דילן
ובגטין הגירסא אכור לו לאדם שיטעום וקשה על מה
נשנה זה מזה הלא ג"מ לדינא הוא חס יס אכור בטעמיה
בעלמא ע"כ כ"ל דגירסת הר"ף אחר ר"י אחר שמואל
ובאמת בש"ס דילן נאמר אחר רב חנן מדקנקט אכור
לסעים ולא קנקט אכור לאכול ובש"ס דילן בכחן נאמר
אכור לאכול רק בגטין הוא דנאמר אכור לטעום לזה
מסבדא כי נחלק ברה"ף גירסת הגמ' דגטין ור"י אחר
להדין מילתא משמיה דרב ומשמיה דשמואל ג"כ ורז ושמואל
חף דאמרו דבר ח' מ"מ פליגי בזה דרב אחר אכור לאכול
דוקא חלל טעמיה בעלמא מותר נמלא דגביל לחורח לא
שייך לפרוסה המולא ע"כ סגד בגביל לחורח לר"ך לבדך
חנן רב שגז סגד כשמואל דחיהו אחר אכור לטעים ופליג
על רב דחף טעמיה בעלמא אכור ח"כ וזה שייך לפרוסה
המולא ח"ל לבדך וזה כונת רב שגז חלילו בגביל נחורח
גמי ח"ל לבדך וח"ל לבדך הסעם מכני דידוע מאמר
שמואל דאכור לטעים וח"כ שייך לפירוש המולא וזה
סגור גמי כל רק בל לארץ עלמא קוסית המעטרי יו"ט
דח"כ חמאי אחר רב דלר"ך לבדך הלא חיהו אחר גס כן
כך ע"י מסיים דרב לא אחר כן כ"א ר"י אחר ששמו דאכור
לאדם שיאכל כו' ח"כ ח"ל דוקא ולא טעמיה ח"כ אין
זה לר"ך לפרוסה המולא משא"כ לפי המקובל לנו כשמואל
כדמסיק בגטין רב הינא ורב חסדא וגביה דחף טעמיה
אכור ח"כ הוי לר"ך פרוסה המולא לזה ח"ל לבדך :
במג"א ס"ק י"ה חלל לשהות אדם קודם כדלכתב
ברבקה כו' וקשה חמאי לא מיימי מקרא דהרף
והשקית את כעדה ואת בעירם ודחיתי ביד אפרים שבהרף
וג"ל נחמן בפשוט עפ"י אמרם במדרש גבי חלכסנדר הדס
ובהמה חושיע ה' דאכול בזכות כהנמות ולזה רמז ג"כ כחן
והשקית את העדה בזכות מה ואת בעירם דאדם חושיע
בזכות כהנמה וח"כ אינו ראוי ע"כ מביא ראיה מרצקה
ובוב שפיר י"ל דהשקס בזכותם וקדים אדם לכהנמה יען
דבנחיה אדם קודם :

(קט"ח) **במחבר** סעיף ח' חלל חס כשלים משעורים
כו' . חיתא במס' עירובין ד"ד ע"א
שיעורין דאורייתא כוח כו' וקשה נימא דסבר רב דקרא
חיי להקדים כדאמר רב יוסף ואיתיה מא ר' יוחנן במס'
ברכות ד' מ"א ע"א וכדלר"ה הגמ' בפשיטות לאחר דפליג
דר' חנן דאמר לשיעורין נאמר וג"ל לארץ ונחמן ג"כ קשית
כל"ה במס' ברכות דמקשה חמאי אחר כל הפסוק כולו
הו"ל פסוק זה לשיעורין נאמר עוד מקשה חס לשיעורין
למה נכתב שוב ארץ זיה שמן ומ"ל הכפל של ארץ . גם
אמרו ארץ בכל שיעורים כזיתים ח"ך שייך שהארץ שיעורים
כזיתים ואמרו שיעורי זיתים נזכרים שהם חובב קרקע והלא
שיעורי זיתים באיסורי מאכלות הם וחזנה כגוף נוכח בין
בארץ ובין בח"ל יעו"ש . חמנא יתבאר כדבר עפ"י קוסית
הירושלמי כובא בחוס' קדושין דלמה לא חללו ישראל חללמן
החדש רידחה עשה דמלח לל"ה דחדש יעו"ש בד' ל"ה ע"א
והקשה בגאון מו"ס יכונתן כיון דאמריקן שבימי חללו של
משה נשכחו ש' הבלות וחד מינייכו שיעורין ח"כ לא ידעו
השיעור של מלח וחולי יאכלו מטעם פחוח או יוסר וכו' שלא
במקום מטעם וזיין דאז דחיי שיעור אכור משום דחוי
לאצטרופי ח"כ הו"ל לאכול כזית ח' מאי אמרת שמה שיעור
דמלח ב' זיתים וח"ל חיי שיעור חדש הלא כשילעך לזה
עוד חיי שיעור ממילא יקיים גמי מ"ע דמלח וח"ל לחקוני
כל מה דאפשר ושמה יאכלו כשיעור דשיעורו כזית ודבריו
בתיורא לל"ע דאז חשש שמה השיעור פחוח מכזית וכאשר
יאכל כזית כו' יוסר משיעור שלא במקום מטעם . נמלא י"ל

נאמר אח"כ יודע בו שנטל ידיו ומזה למדין דאין ראוי לתת לחטול
אלא למי שידע בו שיבדק מח"כ מי שחזר ע"ה ואין יודע סדר
ברכות מה ביטולו לעשות או אפשר דנעלמה זו מרבי לפי שמה
ובאמת אח"כ דפלטער על שנתן פתו לע"ה בשביל זה יעשר עלמו
שנתן פתו למי שא"י לבדך - ועיין במ"ר וירא גבי אברהם ומשהו
חובלן וכו' וא"ל דבידו וכן חמירין מה נימור וא"ל ברוך
אל עולם שחבלנו משלו בו' ובכונה ד' י' הגירסא בחופן
אחר וכן כ"ל דראוי לכל אים בחתו פרושה לעני או יטה
לו שיטול ידיו ויבדק :

(ק"פ) במחבר ס"ח' אין משיחין בשעודה כח
מנח' דחפנית ד' ה' ע"ב ח"ל ר"כ

לר"י לימא מר מילתא ח"ל הכי אר"י אין משיחין בשעודה
וקסא דבר זה גופא איך אמר אף בחופן לאשרושי מאיסורא
נ"כ י"ל דאסור דחמירא סבנתא מאיסורא - ור"י י' לאמר
דדוקא ברבא ובקביעות אין משיחין ולא מעט ובאקראי
אמנם זה אינו דאיתא בירושלמי אשילו מאן דעטיג בנו
מיכלא אסור למימר ליה אסורא משום סבנתא כרי חזן
דאף חביה ח' אסור ואף ח"ל ג' חביות - וג"ל דהנה בעת
יציאת הקול או נפחת הכיכר על פי הקנה והנה כשמדבר
דיבור מעט אזי אינו נפחת בחזק כ"כ ואז הו"י בעת
גמר הדבור חוזר וכוותם ככוכב ע"פ הקנה לח כן כשמדבר
הרבה ובחזק אזי נפחת הרבה ובחזק ולא במהרה יסחם
נמלא בעת כי האכילה בפיו אזי אסור לאמר על דיבור
מעט כמו אסורא כי אף דנפחת מעט מ"מ פן בחז"ו ירד
המאכל מפיו לא כן כגמאר הלעיסה וכו' לא נמלא אכילה
אז ליכא חשש פן בלעיסה השניה יכנס מאכל יטן כי בחז"ו
בודאי נסחם ובחופן זה היה מעשה הדין דח"ל אין משיחין
בשעודה אחר גמר הלעיסה והסיוא בירושלמי מיירי בשעודה
האכילה בין שיניו - אכן להשיב הרבה אסור אף בגמאר
הלעיסה אכן הוא בחזק הסעודה יטן כי אז נפחת הרבה
וכשיאכל עוד יסחכן ע"ז ח"ל אין משיחין בשעודה - ועיין
עוד שם לבתר דסעיד ח"ל הכי אר"י יעקב אבינו לא מה
ח"ל וכי בכדי חנטו חנטיה בו' ח"ל מקרא אמי דורש וקסא
פשיטא דלא אמר כן בנביאות כ"ח מקרא או מקבלה ואשפ"כ
הקסא לו ח"כ מה חירטו והלא כי כאשר דרש מקרא ג"כ
קסא וכי בכדי חנטו חנטיה בו' וג"ל דהנה לכאורה דרשא
זו מוכרח מהא דנאמר למה אשכל גם שניכם יוס' ח' ולריך
יעקב ועשו למות ביום ח' וזה הא לא נחבש יעקב מה ועשו
עדין ח' בפסל' דיעקב לא מה ומיתתו נחשב רק הקבורה
כי אז נעלם מעין כל חי והקבורה ה"ס ביום ח' דעשו נהרג
שטרער על הקבורה - כן י"ל דמזו הדבר הכריח ר"י לאמר
דלא מה אכן כאשר נאמר כן אז ידע יוסף ואחיו ג"כ
מזו ההכרח דמי הוא ע"ז שפיר מקסא וכי בכדי חנטו חנטיה -
נמלא שפיר השיב לו דהוכחתו אינו מפאת זה כ"ח מקרא
בירמיה אמי דורש נמלא יוסף ואחיו לא ידעו מה שיעמוד
ירמיה ויתנבא ע"כ חנטו וספרו :

סעיה ג' ב' מתחנינים בו' אין הכ' פוסקין בשביל האחד -

י' לעיין חס הא' הוא רבס אז אפשר דאף הכ'
ישסיקו בשבילו מפני כבוד רבו - ה"ך דהומ"י אח"כ כהב
הבועה הוא פובט ידו החילה ואם בא לחלוק כבוד לרבו או
למי שגדול הימנו הרשות בידו וכאן לא הזכיר כלל מאס' ח'
רבו י"ל דשם הוא רשות וכאן חובה מהל' ד"א - ועיין במס'
כלה חס היה כומא בו' כ"ל דר"י לשיטתו במס' מגילה
בביחור קרא כאשר ימנע העור באפילה דעור באור טוב
לו שיל' לרבו אחרים אינו עור באפילה טוב לו כי בקי במולאיו
ומזבחו אכן עור באפילה זכו קללה ע"כ גנאי הוא לו
שטלסם בו קללה מהתוכחה רק יאמר סילוק חטילתך :

בבאר היטב חזק י"ב ולא יאכל ממקום שאכל עכבר
ומחיל שקשה לשכחה כן חיתא בסוף הוריות
ומחיל לא נזכר שם בו' לא ידעו חז"ה שזר אשעיתיה
אולי ראה בראש הגמ' ומה האוכל ממה שהעכבר אוכל
משכח בו' ולא נזכר מחיל יטן כי ע"ז דן הגמ' ולא ראה
בס"ף הגמ' ה' דברים משכחין את החלמוד האוכל ממה
שאוכל עכבר וממה שאוכל ממנו חתיל ואי' משום דכל
ה' ופרט ו' י"ל דזכו לחדא נחשב ממה שאוכל עכבר
וממה שאוכל חתיל יטן כי לכך משכח האוכל ממה שהחול
אוכל עבור כי חז"ל עכבר עלמו ופילר לו שכחה ונחמה
הטבש בדבר שאוכל ממנו - ובד"ך הללה שמעתי דלכך
כשחולין למת שמו משכח כמזכור יטן דקפאמר הגמ'
ומה האוכל ממה שהעכבר אוכל משכח האוכל עכבר
עלמו לכס"כ וא"כ ה"ג הסחא המסתכל בפני מה משכחו
מה עלמו לכס"כ : — הסמ"ע בח"מ ס"ח ר"ח ס"ח ח' נחב
דלאמר בא חביל עמו מותר ואין זה גיבס דעת כמו
לא ירבה בפקודות יטן כי זהו להכריח שלא נזכר
מח"כ בכלן אדרבא חס לא ידבר עמו כן יחבזה חבירו
דהרואים שוכנס ויולא ואינו מכבדו לאמר לו בא ואכל
עמי יאמרו שהוא מפני שפלותו כי אין הכל יודעין שזמנא
מפני שידע שאינו סועד יעו"ש - בגמ' ע"ה אסור לאכול
בשר - בגמ' אכול כלל וכן כלל ולא חילוק ותרנגולין
ויהא לכך רודף עליך פחות ממכליד וממסחך ומסיף על
דירחך - דאכל אליהם טבי בעליהם דאכל קקולי אקקלי
'דמתא טבי' (נפסחים) :

במ"ז ס"ף ג' דוקא לטעם רבינו שזחה ולא
לטעם האחר בו' לפי דברי המג"א לק"מ
דלטעם האחר דמשים דשולחן דומה למזבח ניחא דשכחה
אין בונין מזבח וליכא רמז למזבח רק לטעם ר"ס קשיא -
וסיים הכי' ומ"מ מנהגן של ישראל חורה היא - וי"ל שמוכין
למנהג זה גם לטעם ר"ס יטן דשכחה אומר קודם ברכת
ובנה ירושלים ר"ה וכן טעם הכקשה שלא חסא לרש ויטן
ואמנה ביום מנוחתו נמלא מיבטח שלא יקרה לו עוד
נוק בצרחה בונה ירושלים יטן כי כבר החפיל להאמר
מנוק והפילו יקובל :

(קפ"ג) במחבר סעיה ד' נוטלו בימיו בו' עי' במס'
שנה ד' קל"א ע"ה רש"י ד"ה

ושמעינן בו' ובגליון הש"ס וכוונתו דכאן פירש"י דהיה
דעני מושגה דכולו כחידין במלרע עשיר וביצמות דף ע'
פירש"י דכיון דכתיב על דם האדם ודם האדם כתיב דרגל
ימנית ולא היה בעי' למיזהר ומנחמיה בשמן בו' משמע
דסדר דמיוזהר בין בשני ובין בשעיר אכן הו"ל להאמר
יותר מנח' מפירשה במנחות ד' י' ע"ה אמר רבא מאמר
דכתיב על דם האדם ועל מקום האדם וכהניח ימנית
בדם על בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית וכהניח
בשמן דמלרע עשיר ועני למ"ל יעו"ש פירש"י אמר רבא
בו' לא לכתוב לא בשני ולא בשעיר בו' אכן כ"ל להיך
פירש"י דההוא' נחבו דל"ה אמר בו' ובמילתיה דרבא
גריסין מאמר דכתיב על דם האדם ועל מקום דם האדם
וכתיב ימנית בדם של מלרע עשיר ימנית דכתיב בשמן
דמלרע עני למ"ל בו' יעו"ש נמלא דכאן פירש"י כפי
הגירסא הפשוטה גריס רש"י גם וביצמות פירש"י לפי
גירסה החדש' ובין כך וכך לכל הגירסות כך
דמלרע מיותר :

(קפ"ו) במחבר סעיה ח' נשים מייבנות בצבמ"ז בו'

עי' במסכת ברכות ד' כ' ע"ב גמ'
ובמזמור פשיטא וצנה"ש וג"ל דמקשה דמאמר דלאמר ומן
החפילין

ח"ק ואיש אשר יטמא ולא יחטא ואדלגיל קסמין דינא זה שאל קהל וזהו דרשא גמורה רק קושיא קלילא שפסקה דנימא דנחמט מכתא אכל חטמיוי מטמא ע"ז יש עוד קרא וזהו הטהור על הטמא דמי שאל טהרה ח"ל טומאה חף דגס ע"ז יש להשיב מ"מ בלירוף ב' הכתובים אשר פטען מורה דנכרי ח"ל טומאה לא משנחין על פירוש דמיין לפרש בהמקראות שניים ובפירוש זה דרך החס' כאן נמלא דהילפותא הוא העיקר מקרא דינא ע"ז שאל קהל רק עבור שיש מה לדקדק על דרשא זו ע"כ סמכו עוד על קרא דוזהו הטהור על הטמא אשר ממנו ג"כ משמע דע"ז ח"ל טומאה ומהא דואיש אשר יטמא ולא יחטא לא מוכח כלל דכל ש"ל טהרה י"ל טומאה מאחר דמי הציבות פירוש טומאה דאמר אשר יטמא זו טומאה ולא יחטא היינו ג"כ טומאה בלא יטמא ולא נזכר כאן חיבה טהרה רק מקרא דוזהו הטהור על הטמא דנאמר טהרה בהדיא מזה משמע הדין דרשא כל ש"ל טהרה י"ל טומאה כנ"ל :

(ק"ב) במחבר סעיף ח' וצין שיהיו עשרה או מאה בו' עיין במס' כתובות צ"ק והא"ר ח"ל בוגא בר נתן כו' וקשה דילמא יליף מקרא דמקלות ובהולא דוקא ולא אלמנה ונ"ל דהחוס' בע"כ מקשי ח"ך נפיק מקרא דמקלות הלא מקלות חרי קהילות משמע וסירוש דמוק דהלא לענין זימון נאמר לפי רוב הקהל מצרכין אכן נ"ל דסבר דקרא משמעו בשתי קהילות היינו דקרא מיירי צין לאלמן צין לבחור ואמר כשבחור ואלמן נוסחין נשים אז בשתי קהילות צרכו ד' קהילה ח' לבחור וקהילה ב' לאלמן נמלא דמקרא פשיטא שפיר מוכח למד זה דאלמן לבכרה רק סן חדתה דיליף מקרא דבועז ע"ז דמי דבועז אלמן היה :

(ק"ו) במג"א ס"ק ח' דה"ה בגול חטים כו' ע"י במס' צ"ק ד' מ"ח ע"כ גמר' ה"ג כופר שלם כו' ובגה"ש ונ"ל לתרץ דלכאורה קשה דלמאי אלתריך טילה לאמר ריב"ג היא והוא סבר דר"ט אמאי לא אמר ר"ט היא ועיין לעיל ד' ט"ו במהרש"א ד"ה בא"ד כר"ט כו' שהקשה ג"כ בה"ג מיכו בשמעתין לא בעי למימר הא מני ר"ט כו' וסירוש לא שייך בכלל דההם רואה להמליא מ"ד דהם משלם חצי כופר זהו לא שמעיין בהדיא בדברי ר"ט משא"כ כאן דרואה להמליא מ"ד דסבר ברכות הניזק כופר שלם משלם ח"כ הא ר"ט הוא דאמר בהדיא ובכאן יוגדל הקושיא דבשלמא ההם י"ל דחדא מהנך חרי חנאי קנקט משא"כ כאן דל"ל ריב"ג והוא סבר כר"ט ח"כ יוסר טוב למימר ר"ט היא ונ"ל דהכונה דעולא על דברי שמואל קאי דאמר ריב"ג היא ע"ז בל להמיה דלמאי קאמרת ריב"ג היא ולדמוק ולפרש דמהניחין חצי כופר קאמר הלא הא ריב"ג דסבר דהם משלם חצי כופר לאו דינא מדנפשיה כ"א הוא דסבר ואמר בזה כר"ט דאמר דבחר הניזק כופר שלם משלם ומהי קיליף בע"כ דסבר דהם חצי כופר משלם ח"כ יליף צק"ו מרגל כמבואר בד' כ"ו ומאחר דקדמוקית ריב"ג ההכרח לאמר דסבר כר"ט דבאמת מריב"ג בשלמא לא מוכח דקסבר כן כ"א מצי סבר כר"ט כדכחצו החוס' בד' ט"ו ע"כ ד"ה הא מני וא"כ ר"ט הוא הממליא להך דינא וישר בעיניך דינא דר"ט ח"כ כדמוכרח לבא לדברי ר"ט יוסר טוב למימר ר"ט היא ולאוקמי המהניחין כפשיטא דמהניחין כופר שלם קאמר אכן לבאורה חינו רחיה דר"ט סבר דהם משלם חצי כופר וריב"ג הוא דאמר כר"ט דנימא דיליף ק"ו משן ורגל דפסורי דר"ט חייבין בחר הניזק כופר שלם קרן לכש"כ כקושיא החוס' בד' כ"ו ט"א ד"ה לאו לנן הקדים דלא כן כ"א כמו דילפותא

התפילין וקשה פשיטא בעל"ל מ"ד הואיל ואיתקש למיזה ח"כ מזה ידפיין דחייבים במיזה ולא חמרינן ביחד ולא ביזה ע"ז משני מ"ד פירוש דהוה חמרינן דפטורין ממעוזה ודנקטיה מהתפילין יטן דה"ל דלכך פטורין מהתפילין משום דאיתקש לח"מ ואילו זה היו חייבין בהתפילין דלא היו מ"ט שהזמ"ג דשבת וליה זמן תפילין לכך נקט ומן התפילין להשמיטנו דל"ן הסמור עבור הקים לח"ה כ"א עבור דמ"ט שהזמ"ג דומיא דפטור מק"ט דהשיב מקודם יטן דשבת וליה לאו זמן תפילין נמלא דמ"ד הואיל ואיתקש לח"מ קאי על זמן התפילין ד"ל להדר מסבבה קמייחא מ"ד הואיל ואיתקש למיזה ורש"י דפירש נקים מעוזה לח"ה יטן כי דבנאמר דפטור תפילין הוא עבור הקים לח"ה ח"כ כאשר חס לא היה נקט ובמחזזה והיה הטעם דפטורים במעוזה למ"ל למימר עבור ביהך ולא ביזה יוסר טוב לאמר ג"כ עבור הקים לח"ה מכיון דנידע מסבבה הקים ונקים לח"ה על תפילין ומעוזה קאי' ולענין קושיא המפרשים דלמאי לא צין שאלה נשים צברהמ"ז דלורייחא או דרבנן על המכנה והפסק במאמר רב הלא נ"ל דלכאורה ח"נה שאלה דפשיטא דמדלורייחא דהם נאמר דפטורים עבור דל"ל בריה וסורה וארץ ח"כ ח"ך יחייבים הרבנן ויאמר ניסח הברכה דלא שייך אלא ומחוי כשיקרא אכן כדקדים המאמר דנשים חייבות בקידוש היום ובקידוש חומרינן וכו' ל"מ כמבואר במס' פסחים ד' ק"ו ע"כ יפ"ש בחוס' ומבואר בכוסה ובמ"ר דכגשים לא עבור במארים וא"כ ח"ך חומרים בקידוש וכו' ל"מ וחב"י הא אמר מדרבנן בעל"ל דל"ן קפידא ורבנן הן המהקנין בעין זה ולא חשו מאחר דבאגשים הנוסח כהוגן ח"כ שפיר יש לשאל נשים צברהמ"ז דלורייחא :

(קס"ט) במחבר סעיף ח' ונ' הסבות כו' ע"י במס' ברכות ד' ט"ז ע"א חור"ה וחוס' ובגה"ש ונ"ל דבאמת חף דעיקר ברכה מדלורייחא היינו שיזכיר בונה ירושלים אכן שיהיה בפתיחה ופתיחה בשם ומלכות חינו מדלורייחא וכך כונתם חט"ג דמדלורייחא הם עיקר ההזכרה וח"כ בודאי החיוב ליפוחה ולאמרה בשם ומלכות וא"ך יעקרו הסכמים לעקרה עבור ממון וסירוש יטן דיוכלו לעקור דבר מה"ם עבור לורך חיסור ח"כ חזין דכוח גדול מאוד ע"כ זיכולתם ג"כ בממון דמורדים במלכות בעה"כ לעקור דבר יפוי ונוי דלורייחא משא"כ כדלא יוכלו לעקור דבר מה"ם באיסור ח"כ לא יוכלו לעקור חף נוי ויפוי דלורייחא בממון וכו' נ"ש רק כאן דעיקר ההזכרה חומר רק שכוללה צברת הארץ משא"כ הטיב והמטיב דל"ן חומרה כלל ואם היה מדלורייחא ח"ך יוכלו לעקור חף מצלי להזכירה צדבר דחינו רק ממון דאף דיוכלו לעקור דבר מה"ם היינו לאיסור וזהו דקמדייק שהרי פופלים עוקרים ול' עקירה משמע לנמרי' ופי' טוד שס צד' מ"ט ע"א ובגה"ש חרצ"ח חר"י הטוב והמטיב לריכה מלכות כו' קדמו בקושיא הלחם חמודות על הרא"ש :

במג"א ס"ק ח' מנהגין לאמר כולנו יחד בני בריה כו' ע"י במס' צ"ב ד' כ' ע"א ונכרי כו' ובגה"ש ונ"ל לתרץ דנך ח"ה שם מנגן דל"ל טומאה דח"ק ואיש אשר יטמא ולא יחטא ונכרה הנפש הטהור מחוץ הקהל צמי ש"ל קהל יאז זה שאל קהל ממאי דילמא כרת הוא דלא ממייב אכל חטמיוי מטמא ח"ק וזהו הטהור על הטמא כל ש"ל טהרה י"ל טומאה וכל שאל טהרה ח"ל טומאה ואימא טהרה הוא דלא הויא ליה טומאה הויא ליה ח"ק ואיש אשר יטמא ולא יחטא עכ"ל והנה ההוד"ה ודילמא דחקו מאוד ליישב פירוש הסוגיא אכן בפסוקו י"ל כך דקמחרך

ואמר עד שיבא זה ע' קבין אצל ר"ע במעמד ח"ק היה ועל מה שאמר ח"ק חזי קב אומר איכיו בית רובע וכן לא אחר ר"ע עד שיבא זה בו' דעד בודאי לא יסכן לאחר דלאפחותי קאחי וגם להאריך לא יסכן כיון דהשיב לח"ק דסגי בית רובע אין לי לשנות ולהאריך אלא רק באלאפחותי ח"ק שכבר האריך בל' ואמר חזי קב אומר ר"ע בבית רובע סגי וא"כ ר"ע בודאי פליג וסי"מ באלאפחותי דלא חששה כיון דלא זכר ר"י בגינה וכול"ל ר"י ואמר עד שיבא זה בית רובע בו' וגם הול"ל רע"א בית רובע ומחילת נשמע ר"ע היינו ר"י וגם שיגה בל' כנ"ל אלא ר"י באתריה דיבר ור"ע על ח"ק פליג ומה היה אפשר לאחר דגינה באתריה דר"י לא היה חשוב יותר מבהאריה דרבנן דגם באתריה דרבנן היו בגינות חשובות כבהאריה דר"י וא"כ ל"ש הקושיא דק"ו הוא דמעשה שהיה כך היה דבגינות היו שוות כן היה אפשר לאחר או דכזה אפשר לאחר דגינה ר"י כר"ע ס"ל ופליג בגינה על ח"ק אפילו באתריה דח"ק ומשום דר"י תלמיד דר"ע היה כדאיתא בהנחנקין ובהבא ע"י ובריש מגילה לכן לא בוצר לחלק דכבר נחלק רבו עליו לז"א דר"מ ה"ג בגינה אלא אחר בשדה וז"ל בגינה וכמו שדוחיו באתריה דר"י היו משוכחות יותר ה"ג גינותיו באתריה דר"י היו משוכחות יותר וזפרט דלא על ח"ק נחלק אלא אחר כן באתריה על שאלה שנשאל ואמר עד שיבא ע' חלוי קבין אצל גינה לא נשאל ע"כ לא דיבר מגינה אצל אי במעמד חכמים היה כשאמר ע' קבין ח"כ גם בגינה כולל לאדורי בית רובע - ועוד נ"ל דהכ"י באלאפחותי דח"ק נחלק ואי משום דלא דילמא ר"י באתריה דח"ק נחלק ואי משום דהכ"י דבית כור דלא אחר בשדה כדברי ר"י ע' חלוי קבין כמו לר"ע דילמא בשדה באלאפחותי דח"ק ובגינה לא ראה לסתום בח"ק וגם מה שאמר בצבל מאי באלאפחותי דח"ק כולל כן דל"פ וכך בעיה דצבל מאי ומנ"ל לסתום דחלמודא לאחר כן עד דבטי בצבל מאי לא לימא דל"ש ולא לימא בצבל מאי וז"ל ריש אלו מציאות בלדריה סה"ל לאחר דוכמה ר' אבא אומר דאל"כ לוקמא דרך נפילה ואפילו טובא וז"ל כחן מאי בטי בצבל מאי לוקמא דפליגי וכל המקומות שזין לזה בא כה"י ואמר וי"מ דה"ג בגינה ר"ל כיון דלר"י בשדה פוחת כן בסגרא בגינה לפחות וא"כ למא שתיק ר"י בגינה יא"ז משום דשדה לא נחלק על ח"ק אלא דבהאריה דר"י נשאל כמה ז"ל בשדה ושיב לפי אחריה ע' חלוי קבין ובגינה לא חישב ואלו היה מחשב היה משיב רובע באתריה אצל ר"ע במעמד ח"ק היותו חלק ואמר בית רובע וזכר וי"מ דה"ג בגינה ר"ל דלכן אחר וז"ל משום דק"ל דה"ג בגינה כולל לר"י לאחר וכולל נמי וכן אחר ר"ע בית רובע ועיין חו' יבמות ד' מ"ט ד"ס ר"א לא על ח"ק פליג אלא דאחשיל באתריה על שדה ואמר עד בו' ואלו אחשיל בגינה היה משיב עד בו' בית רובע וא"כ ש"ס מכה ככרה דיבר כן וא"כ חלוי במכה מקומות לפי שבה קרקע ולזה בעי ח"כ בצבל מאי כן נ"ל :

(רכ"ב) **במג"א** ס"ק ה' ובלבוש פירש איפכא בו' ולע"ד : דפירושו תמוה דלא כן נאמר במד' ש'

חולדות שממנו מקור דין זה דנאמר א"א לריך אדם להטפל בצנו עד י"ג שנה מיכן ואילך לריך שיאמר ברוך שפעדני משוגשו של זה יעו"ש הרי משמע דעד י"ג אינו טפל עמו בכדי לחנכו ואח"כ פטור מחינוך ע"כ ז"ל ברוך שפעדני :

(ר"ל) **המ"ז** וסמג"א פסקו דהאידינא ח"כ לברך כשנגמם למרחץ ונ"ל דבכתי מרחצאות שיש בו פאראווקע פשיטא דלריך לברך כי עלול למהם סיבות פן יובקע הפאראווקע וכדומה ובעיני ראיתי מקרה רעה אשר קרה כי חמשה אנשים יסבו

שלו במה לאחר קרן בחצר ניזן נזק שלם משלם דהיינו הוא מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם ח"כ כמו כן הוא הילפותא ברוך דכופר שלם משלם מקום שהחמיר על הקרן ברה"ר לשלם ח"כ כופר ובהירידת החום' דסם דחם היה כופר מדין נזק מדסטר ברה"ר לא היה שייך למידן ק"ו ח"כ בפ"כ רי"ג הוא לאחר כר"ע ואחי ספיר :

(רכ"ב) **במחבר** סעיף א' דמשאול כפול הלכן ואילך בו' בורא פרי העץ בו' עיין במס'

ברכות דף ל"ו ע"ב רש"י ד"ה משיביו ובה"ש ונ"ל דודאי מהכ"מ משמע דמשיביו הוא הפרי לאחר ובשאר הילנות מי אחר בו' ולפ"ז הא רבנן לא מיידי בסולתא פירי כלל כ"א הולאח העלין ואז ל"ש למקרי פירי ובודאי טעם אחר בלחפור לקטף הילנות ומהו הוכחה וכה"ש יש לדקדק על רבנן דאמרי ושא"ל כל הילנות משיביו הוא בזה ל"פ על ז"ל דסבר ג"כ משיביו כ"א המחלוקת דב"ש סברי דכל הילנות כן וז"ל סברי דרק בשאר הילנות וכול"ל רק במה דפליגי וסממא כפירוש דבשאר מודי לז"ל בעכ"ל דגם בשאר הילנות פליגי ב"ה דב"ש מחמירי דמשיביו העלין וז"ל מקילים משיביו פרי ויכוחה כגמ' שפיר ודברי רש"י דסם אינן על מקומן דקאי על משיביו דב"ש ובפסחים דקאי על משיביו דב"ש שפיר כחב משיביו הוא העלין וז"ל יתא דברי הר"ם שכתב והתם מפרש בק"ל משיביו חלילה העלין וקשה למאי לא הביא דברי רש"י דנכחן דמפרש כפירושו חכן הר"ם מפרש אף ב"ש משיביו הפרי ונ"ל לדקדוק כנ"ל דאיידי דפרטי חרובים פרטי ג"כ שא"ל הילנות לאחר בזה פליגנא ובה מודינא וזהו דלא כרש"י ופירוש הכ"מ משיביו פירוש משיביו העלין סירוקין אינו במקומו וכן משמע מדבריו בקודם שכתב אסור לקטף הילנות בו' :

(רכ"ב) **במחבר** סעיף י' ובא"י חותם על הארץ ועל פירותיה בו' ה"ג בפ"ק דב"ב כ' באתריה

דמר ארעא שמינה בו' וי"מ ה"ג בגינה וק"ל ממשנה דר' ק"ג ע"ב וכדברי ר"ע בית רובע ולא אחר ג"כ לדברי ר"י בית ע' חלוי קבין בע"כ דמשום דל"פ לא חשש למנקט משא"כ לעיין גינה פליגי ממש ונ"ל הסוגה משום דאמר ונ"פ וי"מ דר"י מודע לרבנן באתריה דרבנן מודו ג"כ באתריה דר"י לחלוי קבין משום דבאתריה דר"י הקרקע משוכת כמ"ס החום' ונ"ל ואבא קאמר דר"מ ה"ג בגינה באתריה דר"י בית רובע היינו מחלה מרבנן דאמרי חזי קב דכמו בשדה באתריה דרבנן ע' קבין ובאתריה דר"י מחלה מרבנן כן בגינה באתריה דר"י מחלה מרבנן ור"י ורבנן ל"פ אלא ר"ע דאמר בית רובע באתריה דרבנן פליג וסבר בית רובע לגינה דבאתריה ה' כבאתריה דרבנן ואפ"ה אחר רובע ואם כן בודאי פליג אכן יש לדקדק דמאי משמענו הי"מ הלא כש"כ הוא השתא בשדה דבגרושה מודה ג"כ ר"ע לרבנן דבטי ע' קבין חפ"ה בשמינה וטובה סבר ר"י דסגי בטי' חלוי קבין גינה דסבר ר"ע דאף בגרושה סגי בבית רובע מכש"כ בשמינה וטובה - האמנם דיוקא דמתניתין הכי דיוק דבשדה האריך ר"י ב"ל ואמר עד שיבא זה ע' חלוי קבין לזה ע' חלוי קבין לזה ובגינה קילר ר"ע ואמר בית רובע ולא אחר עד שיבא זה בית רובע קב לזה ורובע קב לזה ועוד איך אחר ר"י עד שיבא זה הול"ל משיבא זה כיון דפוחת הדבר ובה"ג בב"מ דף פ"ה במשיבסקו ובעד שיפסקו ואם הו"ס אומר יותר שייך לאחר לא סגי אלא עד שיבא כך אצל כיון דפוחת לימא משיבא זה חזי ר"י לא במעמד ח"ק היה אלא ח"ק באתריה דר"י ור"י דר"י כן באתריה וז"ל דלא קאי על ח"ק אלא על שאלה ששאל באתריה דר"י כמה שיעור שדה שייך לאחר אין חולקין עד שיבא זה ע' חלוי בו' כמו ח"ק כשדרש באתריה על שאלה ששאל

ישנו במקרה וסבבן לא ידע מזה ושפך עליהן רוחחין ומחו מזה ח"כ פשיטא בלא ספק דלריך לברך :

(ר"ל) **במחבר** סעיף ב' ואם התחיל ב'א' מכל אלו ב' ועיין במס' שבת ד' י"א ע"א ובגמ' חברים . בחיבורי קרבן תודע השמטה יש דלין כנסה להאי

חירוק דמפורש נאמר בירושלמי דרשב"י לא הפסוק אף לק"ש

אכן הסוגה דמירושלמי לק"ש דחזין בפירוש דמירושלמי פליג

עם הסבלי ואילו מירושל דמליט רבות כאלה אכן הקוסית

על כהו' דלמליט הביאו על גמרא דלין מס דהגמ' דלין ל"ס

כן וע"ז חירולי דהכו' כוונתו לפי דעת המקשה דס"ס דלין

דסבב ג"כ כן ורואיני בקרבן נתנאל סי' ת"צ להשוות

הירושל' והסבלי דרשב"י לא הפסיק לק"ש בדאיכא סבות ובדליכא

סבות אפילו לרשב"י מפסיקין במחל"ת לא ראה דמירושלמי כ"א

ברנ"ח שביח לירוש' וז"ל הירוש' ר"י אמר בשם רשב"י כגון

אלו שעסקין בח"ת אפילו לק"ש אין אלו מפסיקין ר"י אמר

על גרמיה כגון אלו שאין אלו עסקין בח"ת אפילו לחפילה אלו

מפסיקין דין כדעתיה ודין כדעתיה ר"י כדעתיה דר"י אמר

הלואי מתפללין כל היום למה שאין חפילה מפסדה רשב"י

כדעתיה דרשב"י אמר אלו הוינא קאים על טורא דסיני

בשעתא דלחייבית אורייתא לישראל הוינא מתבע קימו

רחמנא דלחבדי לסדין ב"ג חרין פומין חד דיחוי לשי באורייתא

וחד דלחעביר בם כל זרבי' וחזר וזר מה אין חד הוא ליח

עלמא יכול קאים ביה מן דלטוריא דיליה אלו הויין חרין

עאכ"ו ב' עעמיה דרשב"י זה שינון וזה שינון ואין מבטלין

שנון מפני שינון וזה חנין הקורא מכאן ואילך לא הפסיד

כאדם שקורא בחורה הא בעונתה חביבה היא יותר מד"ת

א"ר יודן רשב"י ע"י שהיה חרוד בח"ת לפיכך חביבה חביבה

עליו יותר מד"ת אמר ר' בא ב' לא חנין אלא כאדם שהוא

קורא בחורה הא בעונתה כחשנה היא רשב"י כדעתיה

דרשב"י אמר העוסק במקרא מדה שאינה מדה ורבנן עבדי

מקרא במשנה כרי דלא הוה קורא ק"ש דלדידיה ח"ת עדיף .

ולפד"נ דאינה סתירה בלל דמפורש נאמר בירושלמי דרשב"י

לשיטתיה משא"כ לרבנן אז אף אנשים כרשב"י מפסיקין ג"כ

לק"ש נמלא שפיר אמר בסבלי ל"ס כגון רשב"י היינו לפי מאי

דקיי"ל כרבנן אז אוחסן שהוא כמו רשב"י מפסיקין לק"ש ולא

לחפילה וגם בירושלמי מודה לזה ואין סוגה דרשב"י עשה

בן כ"א דבאמח רשב"י לא עשה כן יען דלשיטתו אייל משא"כ

אין דקיי"ל כרבנן על רשב"י וחביריו נאמר דמפסיקין לק"ש

אכן יש לדקדק דהא דנאמר כי משא עידן ללוי לבית ומכסי

דלפחות נפרש על ק"ש כמבואר בכו' ואולי רשב"י בעלמו

החמיר כרבנן רק פוסק הוא לעלמא כשיעחו . ועיין עוד

עם אמר ראב"ע ב' דרכים בונים אמרתי ע"ז בחיבורי מכבר

ובעני בפשוט ג"ל דהנה אף כ"ז שעדיין אין אלו יודעין

מקרא דלמטן תזכור שמחויב להזכיר יל"מ כליל מ"מ

מחברא לריך להזכיר יל"מ כדאי להסמך גאולה מקודם

חפילה כמבואר בירושלמי לאוסבו של חלק ב' ומרנבו בשבחין

וקילוסין של יל"מ ב' אכן כ"ז כדנאמר חפילה ערביה

חובה משא"כ כדנאמר רשות ח"ל להסמך גאולה לחפילה

כמבואר בסדר רב עמרם דהם שאנו חומרים קדים בין

גאולה לח"ע לאשמעין דלא בעינן מסמך גאולה דערביה

לחפילה משום דח"ע רשות כמבואר בכו' ברכות ד"ב ע"ב

ד"ס דאמר אכן ראב"ע סבר כדמית הסוס' דאפילו אי סובר

ר"י כרב דאמר רשות מ"מ מחוייב לסמך ולז"א יען כי כרי

אני כנן ע' שם ומוכח מזה דח"ע רשות דעבור זה נדחה

ר"ג מנשיאות כי יעיר לר"י דאמר רשות בחנם ומשמיה הסנימו

עלי ועיין בבין גרמא דכן הדין על כן לא נלחתי להאמר

יל"מ כלילית ולסברתי לא שתנו משא"כ אם היה הדין דח"ע

חובה ח"כ בודאי לריך להזכיר יל"מ כדאי להסמך ולאקדמיה

קודם חפילה עד שדרש מקרא :

(ר"ל) **במחבר** סעיף ח' זמן ק"ש ב' עיין בהגדה

מעשה בר"ע ב' הקדים ר"ע לר"ט

הלא ר"ע רבו היה ועיין בספ"ד בהקדמתו האריך הרבה

במה שלפעמים מקדים חלמיד לרב גם אם רבו היה ולפחות

כמו דבו היה נחשב ועיין ביצומות (ד' ט"ז ע"א) במהרש"א

ד"ס ח"ל ר' יחזקע ב' וז"ל דלכאורה יש להצין לענין מאי

הודיעו החלמידים שהגיע זמן ק"ש וכי בסבלי זה חסורין

מלעסוק ביל"מ הלא הא איכא בהיות לקרות ק"ש והסוס'

במס' ברכות (ד' ה' ע"ב) ד"ס אלא הביאו ראייה מרב

דמקדים ב' וקרי ק"ש ב' דמוחר ללמוד קודם חפילה .

אכן הסוגה דדרכן היה לקרות ק"ש כרבי (בד' י"ב ע"ב)

ואח"כ היו מהדרי בחר שמעתיא דיל"מ ומאחר דבבאן האריכו

ביל"מ עד זמן ק"ש שפיר יאלו בזה וז"ל סב להדר אשמעתיא

דיל"מ זהו כונתם בהדרתם . ולפי"ז קשה דהא בודאי המה

באו להגיד חומ"י בהגעת זמן וא"כ איך אמרו בכולל הגיע

זמן ק"ש הלא אין זמנו של זה כזמנו של זה כמבואר בדף

ט' ע"ב לר"א בין חללת לברתי ולר"ע בין חמור לערוד

לואת סידר במתנין כסדר הזה להרץ זה דר"א ור"י המה

ברכות"ס אח"כ ראב"ע הוא חלמיד ר"א ור"ע הוא חלמיד

ר"י (וראב"ע ז"ל קדים לר"ע כמבואר במהרש"א הגל) ח"כ

סידר ישיבת החלמידים עם רבן . אח"כ ר"ט דאינו לא

חלמיד ר"א ור"י ולא רב של ראב"ע ולא רב מובהק של

ר"ע נמלא מאחד דר"ע לחלמיד יחשב בישיבתו ח"כ כשאמרו

ברכותינו בע"כ כוונתו לר"א ור"י ור"ט . (ועיין במס' שבת

ד' כ"ו) בפירוש"י ד"ה ואדוני יואב לאו חורה ארעא ב'

וכיוצא בזמן ק"ש של ר"א ור"י לא פליג על ר"א כ"א בוגומרה

ורישא לאו ר"י עיין ברין נדרים (ד' ע"ד ע"ב) בד"ה הבא

ב' ח"כ רבנן ב' :

(ר"ל) **במחבר** סעיף ח' לריך לזהר בלימוד הלילה

והנה בסבב (ל"ו ע"א) אמר בני חלה

מילי אישחתי שמיהו מני חרב בהמ"ק ב' ג"ל בדרך מוסר

דהנה בזמן שבהמ"ק קיים היה ההשפעה רבה על ישראל

עבור כח החורה שהיה אצל ישראל בהקוף ועשו וכאשר חדל כח

החורה חזי' חרב בהמ"ק כמבואר במס' שבת וחדל טובה

מישראל . והנה שופר מרמז למ"ה ויהי קול השופר חזק

מאוד . חלוצות מרמזין לקבלת עול מלכות שמים כמ"ס

בחלוצות וקול שופר הריעו ב' ובסוכה נאמר מ"ד קח פל

מים ב' . ובמהרש"א ואין מים אלא חורה והם שמו שלמים

כלפניהם שבהרים דהיינו רחוק מהחורה יעו"ש ולז"ל דמני

חרב בהמ"ק אז הרמז ששופר דמרמז לח"ה אשחתי שמו רק

חלוצות דמרמז לאמונה קבלת עול מלכות אשר זהו נשרב

בלב ישראל אף בעת ומפרש על מה יען כי ערבה היו

נדמין בזמן שבהמ"ק קיים ובעת רק לפניהם שנחמר חור החורה

מישראל ויומאך מזה דזמן שבהמ"ק קיים היה פחורא שולחן

גדול ובעת פחורא שולחן קטן נפסק ההשפעה וגם ישראל

טוב . ואמר הכתוב וירא מנוחה כי טוב . היינו דמבואר

בברכות בזמן שישראל עושין רעיו של מקום מלאכה נפשיה

פ"י אחרים דורות הראשונים עשו מלאכה ארצי וחורקן

קצט זז"ו נהקיימה צידן ואמרו עוד כל הנותן עליו שיל

חורה פורק ממנו עול ד"א ולז"א וירא מנוחה כי טוב יען

כי רע ומר עבודה וטורח של חרישה וזריעה ושאר עבודות

אדמה אכן ראב"ע עוד איך כי טוב פירות הארץ ניטב

מאוד ח"כ צ' הפכים ח' מנוחה ונופש כי טוב ב' הארץ

ג"כ נעמה ע"כ ויט שכחו לסבול עול החורה ועבור זה

ויהי למם פוצר שהיו מהנים לו למם עבדים לפשות מלאכה

ונענחה

ויל לבאר דמפני מה המליך באלן לקראם לרבנן מה"ש
 יטן דמבואר במס' חגיגה ג' במה"ש מספרין בלה"ק ויל
 דעת והולכין בקומה זקופה - והנה מה"ש מלויין לפשוט
 מלות היינו שליחותן וזוהי מחשבתן כמבואר בפייטן - ואלו ד'
 אבדו מעלתן ויחוסן במה שנדמין למה"ש דמגרים היפך
 קומה זקופה סומים פשוט ממלות חלמים היפך מספרים
 בלה"ק מה"ש היפך יל דעת דמגרים חלמי' דעת :

ויצוד דקמגרה יל"ר כו' במס' בלה המגלה מצות לאשה
 מידו לידה בשביל להסחכל בה אפילו הוא במשה
 רבינו שקבל תורה מהר סיני לא יקנה מדינה של גיבוס
 ופירושו חף דלא היה יל"ר למשה שהרי פירש מאשתו וגם
 יל' זכות קבלה החורה מידו של הקב"ה לידו והיל' לבפר
 עון מ"מ נח יקנה - וס' נאמר עוד מפני שדעתו רכב
 פירוש ממשיכו לנאף עמה ורבי סבר דזו הרגע לא יפעל
 לעשות עול עמה חנן החשש דמגרה יל"ר ויכול להסכל
 בש"ז או בחמרה :

במעיה ט"ו לא יבעול והוא שבע כו' - במס' שבת
 (ד' קכ"ט ע"ב) ובמס' גיטין (ד' פ') נאמר ה"ד
 קרובין למיתה יותר מן החיים ואלו הן חכל ועמד שזה
 ועמד יטן ועמד הקיז דס' ועמד שימש מיטתו ועמד והסו'
 במס' גיטין כתבו דלא בעי חמשה דוקא מדלא חגי נסידרן
 והפרמ"ג בריש ס' א' כתב ויל' הוכחם דלמא ששה נסידרן
 וחמשה חשילו שלא נסידרן ודוקא כל חמשה בחדדי יפול'
 ומדמן לידו על שפחל חדא ספר חרומה חיים - ורמיה
 כחז"ל על הפרמ"ג דאשחמ טחיה שבעה הקשה מצריחא
 זו על הקזת דס' בלבד יפול' והנה לעין הרואה נדמה
 כאלו המחבר הזה הפס' להפרמ"ג בדיקוחות גדולה כי נגמ'
 הלזה הוא עיקרו במס' גיטין והמחבר מראה כי נגמ' נגמ'
 במס' שבת מחי דאין שם מקומו - חנן הרואה בפרמ"ג
 בעלמו יראה חיד כי המחבר הלז שנה ברוח כי זל' הפרמ"ג
 ומיד עמ"ל הביא גיטין עיין ע"ל ובשבת קכ"ט ב' ג' נג'
 אמרין כן כו' ומ"מ המ"ל הביא בדקדוק גיטין יפול'
 הנך רואה בעיניך כי לא נעלם מהפרמ"ג גמ' הלז והביאו
 לזו הגמ' בעלמו על מקומו והפרמ"ג קאי על הו' ביראה
 דהו' לא הוכיחו מהא דשבת כ"ל הוכחם מדלא קלמריין
 עלה דבעיין כסידרן ופ"ל מקשה הפרמ"ג שפיר דזו לא
 הוכחה - ונדמה המחבר הגל' יותר טוב הו' לאמר כי
 נשמש מהו' נמרח הלז מדלא הוכיחו משבת משא"ל הפרמ"ג
 הגמ' הוא בין ריסי עיניו וקושי' על הוכחה החוס' -
 ובאמת גם על הכוס' חנן חלוגה כי חנן זה הוכחה כלל
 דכך אמר האי מאן דעביד מילתא לישאי פורחא והדר ליקוס
 דאמר מר ה"ד קרובים למיתה יותר מן החיים כו' ומאמר
 דכדעביד לכולהו קרוב למיתה ח"כ כדעביד לא' בלבד חף
 דחינו קרוב למיתה מ"מ חליש הוא דומיא למאי דאמר
 בגיטין כסידרן מה שלא כסידרן חליש ופירוש זה מרומ
 הוא דכדנאמר דאפילו עשה ח' מהן קשה מאי משמיטנו
 רב ושמואל כיון דאמר מר הוא ע"כ סוכרמו להוכיח מדלא
 קלמריין עלה דבעיין כסידרן - וכן מוכח מהמג"ל מדלא
 הביא להא דשבת כ"ל להא דגיטין יטן דמשבת לא מוכח
 דח' בלבד נ"כ אשור רק מוא דגיטין דמוכח שפיר כהוכחה
 החוס' ולז"ל הפרמ"ג ומ"מ המ"ל בדקדוק הביא גיטין
 וכדברי - האמנם קשים הפרמ"ג גל' לחרך דאם נאמר
 דחמשה חף שלא כסידרן הו' להגמ' לבאר דואו חף שלא
 כסידרן כדפרס על ששה דהוא כסידרן כן הו' לבאר בזה
 חיד הוא צע"כ דחף צח' ועוד יל' יטן דכשם חשיב הקיז

ונעשה ע"י אחרים - ואמרו ז"ל בללל ע"ש חממו כו' -
 והכינה דמבואר במס' שבת יל' תורה ויל' יראה דומה
 לגזר שסמרו לו מפתחות הפנימיות ולא החיצוניות נמלא
 דהחורה נדמה לפנימיות ויראה לחיצוניות ולעיל אמר דלגבי
 משה יראה מילתא זוטרתא לזאת משה לא שם עיקר ליראה
 כ"ל מהחורה דיגע בה כמבואר דלמד ומשכח ע"כ החורה
 שהיא בדוגמה חרון וכלים הפנימיות שמו לעיקר להחשיבו
 להכנה מקודם וזהו דוקא לגבי משה משא"ל לגבי בללל
 והמלינו כי כמו שבזיין ביה ואח"כ מכנים לחובו כלים דא"כ
 ילכו לאבוד כמו כן תורה בלא יראה יאבד החורה ויראה
 הוא המשמרו להכניסו חסוקה החורה וטוב טעמה והוא
 עיקר להקדמו ואל' כלל אל הייח וידעת כי הכל ביד אל
 חוץ מיראה שמים ואח"כ מה חכמתי תורה כו' והכונה
 דבמס' סוטה מבואר דחורה בעידנא דעסיק בה מגינה
 ומללי ואלא בעידנא דעסיק בה חיו מגינה ומללי והוכיחו
 דאל"כ דואב ואחיסופל דעסקי בחוריחא חמאי לא חגינה
 עליהו ומליה חין מגין כלל ויל' הוכחה לזו משאול דהלך
 לעשות מלות ה' ואלפ"כ בחיך עשיה המליה חמא שלא הרג
 להבהמות ולז"ל ב' שאלות יל' לשאל על הנהגתי ח' מה
 חכמתי תורה דוקא ולמה לא חשבוך במגוה ב' חמאי כל
 היום דוקא היא שיחתי במקל סגי והמקל יגין ג"כ מהחשח
 ומחרך מלויי חכמתי זה שאל חמך מעמידני על אמיתת
 הדבר של מלתיך כי לעולם חף בעידנא דעסיק חינו רק
 חועלת היא לי להנאחי להגין מיסורין ולא להגן מהחשח -
 לזאת יותר טוב לעסוק בחורה מבחמיה - ופל הכ' אחרך
 יטן כי מכל מלמדי זה דואב ואחיסופל השכלתי כי עדותך
 החורה דהיא כמו עדות שחורה בהאדם ומעידו מצלי לחטא
 חינו רק כי שיחה לי עמ עסקי בה ולא זולה - וש"ל ח"כ
 איך חטאתי בג' חטאים גדולים ב"ש אוריה לה"ר לא כן
 כי מזקנים שמיאנו מלכרך עבור עליה כ"ד ולי נחמו לברך
 (כמבואר סוף פסחים) לחבונן דסיקודך נלחתי - ומעשה
 דכ"ש חף חגי מפשע רק חמינא דלא לימרו פברא זכי
 למריה (סנהדרין ק"ו) למטן חזק דברך חזקה בשפטך
 ולז"ל מכל אורח רע ביכלתי למנוע רגלי ועשיית רק למטן
 חשמו דברך דהזק כמו - ומה שהרגתי לאוריה הוא
 ממפסעך שחרלתי למורד במלכות לא סרתי מזה המשפט
 וש"ל מפני הרואין להיות מוחל על כבודי לא כן דמלך שמחל
 ע"כ חינו מחול ואף דנאמר וי' הולך לפניו יומם הרי מחל
 על כבודו לא כן כי אחס שמחל חינו רק עבור הורחתי
 דנקראת בבחינה רבי ורב שמחל על כבודו מחול משא"כ במלך
 (כמבואר בדקדוקין ל"ב) דמוכח מקב"ה דרב כבודו מחול
 ולא הוכיח לענין מלך ש"מ דלכבוד ומורא הש"ת בבחינה
 רב) וש"ל הלא חירוני חינו דחיון מפורש יולא מסי הקב"ה
 ואלוה הרגה בחרב בני עמון ולא אשה לקחה לך לאשה לא
 כן דאין הכונה כפשיטה דמה נמלנו לחכי אחרתך דמאמר
 הש"ל נאמר בחידה ומליה לא כפשיטה כמו מדבש לפי
 שררך להפריד השטות מהדבש לברר וללכך כמו כן יש מליה
 בדבריו כהרב בני עמון כו' ובחטא לה"ר ג"כ לא חטאתי יטן
 כי מפקודיך אשר היא מחמיתם פתי ואגבי למדתי ויש לי
 דעה לחבונן כי הדברים כנים כאלמס ז"ל דברים הניכרים
 חוז ב"ש חמתי אחס ויבא החלקו השדה יטן כי נאחתי
 כל אורח שקר חירוני עבדך רימתי רק לדקו דברי ליבא
 ובאמת חף חגי מפשע :

(ר"מ) **במחבר** שפיך ד' אשור להסחכל כו' במס' בלה
 חיהא חר"י ד' דברים סחו לי מה"ש

ואלו הן חגרים סומים חלמים חרשים חגרים מפני מה כו'
 יפול' - ובמס' נדרים נאמר חמימר מאן מה"ש רבנן כו'

שאלה

ילמדנו רבינו בדבר המחלוקת בין ב"ש וב"ה המבואר במס' ביצה ד' ט"ז דכ"ט אומרים מחד שכן לשבחה וב"ה אומרים ברוך ד' יום יום איך היא ההלכה ואדע איך לנהוג ושכרו יהיה כפול מהשמים ממני המחלוקת בעפר רגלו ומאפה לשפוחתו הרמה ב"ש :

תשובה

להרבני המופלג ירא ד' מו"ה משה - מכחבו קבלתי ואף כי מוטבד אנכי במילי דמתא מ"מ חסתי להשיבו יטן כי ערבים דבריו בחזיתי יראה השי"ת המרהק על פניו לשאל במילי דחסידא איך להנהיג אין זה כ"א כל מעשיו בן הוא - והנה לכאורה לא ידעתי מה מקום ספק בזה מאחר דהוא פלוגתא דב"ש וב"ה וקיי"ל הלכה כב"ה אכן מלמדי ב"ה סתב מלוה להכין מיום ח' בשבט לשבת הרי דה"ה פסח כב"ש שבת ור"ה בקרבן נחנאל פ"ב דמס' ביצה סי' ז' שהביא לדברי הא"י אלו וכבד דדברי הא"י אינם להלכה כמ"ס הרמב"ן פ' יהרו ומה שהביא ר"ה שם ממעשה דה"ה קל"ב חינו ר"ה ביון דטבת הוא מלוה להכין מנה יפה לשבת לזכות חתנים כדי שהעניים והאביונים ימלאו ג"כ מרנוע לנשס מאכל טוב כי בחול רוב הקונים אובלי בשר ומשפטים המה עשירים אבל כל אים בביתו יש לעשות כב"ה יעו"ש ולעד"נ לבאר דברי הא"י יטן דיש להקשות על הרי פלוגתא דשמאי והלל דבמס' שבת ד' ט"ו מבואר דשמאי והלל בעמם לא נחלקו כ"א בנ' מקומות אמאי לא מחשב ד' דהא איבא נמי הך - וא"ל דלא מחשב כ"א חוץ דל"ס רק שמאי והלל לח' ד משא"כ בהא פליגי ג"כ תלמידיהו דהא שם בד' י"ד ע"ב נאמר וכו"ה שמאי וסיעתו והלל וסיעתו והא"ר אמר שמואל ב"ה גזרו ובי"ה נחלקו ואלו שמאי והלל לא נחלקו חלל בנ' מקומות הרי בהדיא דאף חוץ שג"כ פליגי בתלמידים אח"כ לא נחשב ול"ס שמאי והלל כ"א בנ' מקומות ממש דוקא לבד עכ"ל דכלן ל"ס שמאי והלל רק כ"א עשה לפי טבעו ומזגו דהנה מבואר בהנהגה האדם מבלי ליהנות מעניני עוה"ז מאומה כי פיקר חבליהו בעוה"ב נס יראה פרי בשמלו לזאת עם חללו ובעיהו בשינה ושקיו במסחר יהיה מחשבתו קבוע ומדובק בהשי"ת ולחשוב הכל לש"ס בכדי להחיות נפשו ויוכל לעבוד להשי"ת ולהגות בחורוהו ובהתנסו בן חו"י קבל שגר נס על עם עסקי בעיני עוה"ז עבוד כי היה במחשבתו זכה לש"ס ולז"א מי יתן לי אבר כינה העושה ואשכונס דמבואר בהוס' שבת דהיונה פורחת בלחם וגינותה בלחם בשעה שהיא יעשה נמו בן יתהג האדם בעת מעשיו פורח בעיני עוה"ז יונח במחשבתו לחשוב לש"ס ולז"א מי יתן לי אבר כינה הזה בעת שאעושה ג"כ ואשכונה - ואמר ג"כ דיק אובל לשיבע יטן כי נפשו לא למלאות גופו אובל כ"א עבוד הנפש פ"כ שבע משא"כ ובטן רשעים הוא בעת אכילתו רואה רק למלאות בטנו ע"כ תחבר ולכל להיות לו למלאות רעבונו וכן רבינו הקדוש אף לפי רוב עשרו מ"מ אמר לא נהייתי אף באלבץ הקטנה - והנה מבואר במס' שבת דשמאי היה קסדן ומבואר במס' פסחים כל הכועס אם חכם הוא חבמהו מסתלק ממנו נמלא דשמאי פחד מאוד פן יקרה חיוה פעם שיכעוס ואז לשפה יסור ממנו חממו ולא יוכל לכיון מחשבתו באכילתו לש"ס

כה

דס מקודם ואח"כ ושהו ובכאן נקט שם ואח"כ הקיד דס ובשלמא כדנאמר דאף ב"ה אסור י"ל דבכאן נקט דבר הרגיל ביותר מקודם דאכילה ושתיה מלי ביותר מהקוה משא"כ כדנאמר דדוקא חמשה בנ"א אסור א"כ קשה למאי לא נקט הסדר בחמשה כמו בששה בע"כ ל"ל דבעינן כסידרן א"כ שפיר מוכרח למקט בששה וז' הסדר ובחמשה וז' הסדר יטן דהסכנה בזה וזו דוקא כדעבד לסיידרן והוכיחו החו' שפיר בן ג"ל :

(רמב) ה"ז בראשו מקשה דברי הגמ' דהמשמר שנה כהלכהו אפילו עובד ע"א כדור אלו מוחלין לו דבמאי מיירי אי בשעשה חסובה שבת למ"ל ואי בלא עשה חשיבה שבת מאי אהני יעו"ש ונ"ל לתרץ דהנה מרא דהאי דינא הוא ר' יוחנן ואיכו חזיל לשיטתו דאמר במס' יומא ד' פ"ו ע"א דעד ולא עד בכלל והנה כתיב השב חנוש עד דכא ומבואר בספר עיר גבורים בשם מדרש חזיה דכא דורשי רשומות אמרו דהוא ר"ה דס כפירה ח"א ח"כ דעד ולא עד בכלל משמע דעל חלו ב' טבירות לא מהני חסובה ומקשה הגמ' איך יאמר דלא מהני חסובה על כפירה הלא הא"ר גדולה חסובה שדוחה לח ל"ה שבתורה הרי דמהני חסובה ומאני הא דיחיד וזה דרבים בן ביארחי הכונה בשמרי ענבי כנפן לפי גירסתו הילקוט החמיה - אכן כ"ז דלא מהני חסובה בעובד ע"א היינו דוקא דקבלו באלוה ממש ואין מאמין במליאות השי"ת כ"א סובר דהעולם קדמון בלין בורא ומנהיג אכן מי שמאמין במליאות השי"ת כי ברא חבל ומלואה רק טעותו שמסר השי"ת ההנהגה לכוכבים ומזלות וכפי מטרחתם בן יהי בלי ישינה והמה ינהיג העולם איש כזה אף ליחיד מהני חסובה ע"ז וזה היה טעות כל דור אנוש כי סבר שראוי לכבד כוכבים כמ"ס הר"מ בזה"ל ע"ג - והנה ידוע דשבת מורה על חידוש העולם כי נח ד' בכליה מלאכהו ביום השבת ועי' ברש"י חולין ד"ד - נמלא אדם המשמר שבת ועובד ע"א בע"כ מאמין במליאות השי"ת רק עבודתו בע"א הוא כמו שצד דורו של אנוש אז לאדם כזה מועיל חסובה ולז"א כל המשמר שבת כהלכהו אפילו עובד ע"א דאז מחזי כחרתי דסחרי הרי דחינו עובד רק כדור אנוש ע"כ כשמתחרט ושב על חטאו מוחלין לו :

במ"א ס"ק ב' מפרש האי מפני כבוד שבת כדי שיהיה פנוי לכבוד שבת והא דלא מפרש דחקת עזרא היה שיהיו מכבדים הנזנים לכבוד שבת שיק' בשבת נכסות לבן ונקי יטן דזהו גלמוד מקרא במס' שבת מ"ד לקדוש ד' מכוזב קדשהו בנכסיה נקיה וא"כ חקת עזרא למ"ל בע"כ ל"ל דעזרא חיקן שיהא הכיבוס בזה' ולא בזה' מפני כבוד שבת דכשיהיה פנוי יכבד השבת - אמנם ברש"י ב"ק ד' פ"ב כתב ומכבדים בגדיהם לכבוד שבת וכן בהר"ה"ש ושהיו מכבדים בזה' בשבת מפני כבוד שבת ללבוש לבנים ובע"ש אין פנאי לכבס הרי דמפרשי דההיקין של עזרא הוא לכבס והאי דדוקא בזה' ולא בזה' יטן דאז ח"ל פנאי ולא יכבס והוא חיקן שיכבסו ע"כ לירף עוד ליכבסו בזה' ולא בזה' כדי שיהיו החקנה ולי נראה עוד דלכך בזה' ולא בזה' יטן כי מבואר במס' פסחים ד' ק"ב ע"ב מאן דמחזור לבושים ולא נסיר ליה חמיה יומי והדר לביש בריין הך גנים וקסין לר"א נמלא כאשר יכבס בזה' וילבש לשבוע אחרת בע"ס לכבוד שבת אז חינו רק ז' ימים ע"כ חיקן שיכבסו בזה' ואז יהיה בשבוע אחרת בע"ס ח' ימים וילבש לכבוד שבת בן ג"ל :

להתנהג כן לזאת עדיף טפי לטעות כב"ש ואיחמר ג"כ בפירוש דב"ש עדיף כדאמר פ' כל כחבי כו' הרי דהב כב"ש וזה לשון כזה ש"מ דב"ש עדיף וי"מ הרואה לעשות כב"ש עבור כי בטוח לבו דואכל ג"כ לש"ש עושה והסוכה שלו מהאי טעמא היא הוכחה נכונה וההנהגה של בעל קרבן נהגלל אינה השגה יטן כי אין הוכחה כמו שחשב הוא דהקצב כל בהמה טובה שהיה רואה היה מניחה לשבת היינו עבור חנני העיר כדרי פיהיה להם כשר טוב על שבת לא כן כ"א כל בהמה טובה שהיה רואה היה משייר לעצמו על שבת וא"כ היא הוכחה נמורה והסברה שהכריחו לפרש כך ולא נפרש דהיה עושה להניח על השבת המובחר למכור לבוק יטן לזכות לאחרים העניים והאביונים למלא מרנוע לנשס מה שאין מצוי להם בחול כשבת הק"נ יטן כי יש לתמוה דכי אם עביר דבר כזה מה דהכל בין ב"ש ובין ב"ה מורים דמחויב לעשות כן בשביל זה ישיג שבר גדול כזה בע"כ הדינה דיען כי טבח היה וחיו דומה לשאר בנ"א שמפחדים מן לא ישיג בהמה טובה על שבת יטן כי י"ל רב ואף בע"ש ישיג ג"כ בהמה טובה מ"מ חביב היה לו כבוד שבת עד שהוצי' אף ביום ח' כשהיה רואה בהמה טובה ומובחר היה מניח לשבת וזהו מדה טובה מאוד עולה על מידתו של ב"ש לכך שכרו גדול מאוד מוכח מה דהיה צורך לעצמו והיה עושה כב"ש ובמעלה נכבדה ביותר ממנו והוכיח שפיר טוב מלאכי במהרש"א בח"א וז"ל או לכבוד שבת כו' זו היא מידתו של ב"ש שאצרו בפי' יו"ט מלא בהמה נאה חמר זו לשבת ואפשר דמדתו מרובה שהיה קצב ואפשר היה לו לסמוך למלא חמ"כ נאה הימנה ואעפ"כ לא סמך והניח הנאה לכבוד שבת יע"ש וזהו ממע דבדבריו והנה מאחר דבררנו דעתה ח"ו מוכרח וגם המהרש"א כתב כן דעובדא דטבח כב"ש וז"ל כק"נ ח"כ מוכח ג"כ כב"ש וגם הד"מ והרמב"ן בפי' יתרו כתבו דב"ה מולקין על ב"ש וליח ה' כב"ש ולעיל סי' רמ"ב משמע דבדבריו ח"ו לכן נלמד לנהוג כב"ש ובדרך אחת ללכך נהג כן ב"ש יטן דמוציאו קציבים מר"ה לצד מהולאת שבת יו"ט לכך חלל כ"י לכבוד שבת ולא יתחשב לו ההולאה בחשבון כ"ו מו"י שמע נא ואחרי דע לך :

ברמ"א

לחלל מליחא שקורין פשעיד"א בליל שבת וזה למן כו' וכתב בס' חוספס שבת דלכאורח מנהג זה תמוה לרבים דמה ראו על ככה ומע כגיע אליהם לעשות בשבת זכרון למן וכי מה ענין מן חלל שבת כלא לא ירד המן בבבא יו"ש ולק"מ דהנה עד נאמן על קדושת שבת ופירותיו הוא המן כי בכל ימי השבוע היה יורד המן ופירות השבת לא ירד הרי יקר שהיה על שבת שבת וזהו בהקדש זאת השינוי בלב האדם יפעל להוחר בשמירת שבת אי לזאת ההחכמה הקדושים אשר בארץ לעשות זכרון למן יטן כי בזכרו אז יזהר בקדושת השבת ובשמירתו :

(רמ"ג) **במ"ז** סי' ג' וחו דלמדין כו' וק"ל דההקדש יקשה גם להמבואר לקמן דאפילו דר בין העו"ג יש לחוש לאורחים כדא"ס כו' תיפוק ליה בלאו האי טעמא אביר מפני דבדבר דהאיסור מכוס מרחית עין אביר אף בחדרי חדרים וכן על מה כתירו לקמן כשהיתה המלאכה חוץ לתחום וגם אין שיר אחרת בחוץ תחומו של מקום שעושין בו מלאכה מותר על מה מותר במקום שאין מטיין בנ"א כלא כל שאביר חכמים אפילו בחדרי חדרים אביר וז"ל דהנה לכאורה גוף דברי הע"ז המוסים דכתב דהא הסמ"ג כצ"א בשם המכילתא דמלאכה עו"ג הוא איסורא דאורייתא כלא חנן לא קי"ל כן כ"א דאמירה לעו"ג אינו אלא שבות דלא כהמכילתא וכבר חמה כן בס' חוספס

אשר לר"י לזה חממה רבה ונפלאה לזכות מהשבתו וזהו לא יקבל שבר על חילתו של חותה שעה וא"כ ח"ך ירהב בנפשו לחלול בהמה טובה ומאכל טוב מבלי מחשבת טובה לש"ש אשר לא יקבל שכר על חילתו זו לכן כל נהג טוב היה משייר לשבת ובחול לחלול הגרוע ממנו חנן הלל מדה אחרת היתה לו שהיה ענין וספל רוח מבלי לכעוס כלום וכל מעשיו שהיה עושה הכל ממנו היה לש"ש נמלא דהיה עובר ד' באכילתו ויקבל שכר ע"ז כמו על חילת שבת וברוך ד' יום יום כל הימים אף בימי החול ג"כ היה מוכר ומתהלל להשי"ח באכילתו והיה ביכולתו לא. ול מאכל טוב אף בימי החול כי יקבל שכר ע"ז כמו על חילת שבת נמלא דמחויב והלל לש"ש כלל בזה וכן התלמידים כ"א היה אחרי צמידתו של רבו כמבואר מפני מה וכו' ב"ה יקבוע ה' כמותם מפני ששנותים היו לכן אמרו כ"א לפי מידתו ולפי"ו בזה"ו אשר מי יוכל לחמר זכרתי לבי ואכילתי לש"ש דהו אינו בנמלא כ"א חלל גדולי החכמים וא"ך יעבר לבו לחלול מאכל טוב אשר לא יקבל שכר ע"ז לכן מסיר פסוק הא"ז דינית לשבת ולפי רוב טובו כמו כן ירצ שכרו דגם ב"ה מורים לזה ומעשה מדויקים דברי הא"ז שכתב וז"ל הלכך הרואה לעשות כב"ש עושה שבת מורים לב"ש דהכי עדיף טפי והא דמסיק אכל הלל שכל מעשיו לש"ש לא היה נהג כן [אפ"ה] איחמר דב"ש עדיף כד"א ס' כל כחבי כו' ומיהו העושה כב"ה לא הפסיד יע"ש בחלק שני ה' ע"ש סי' י"ח ולכאורה אין הצדקה לדבריו דאמר שבת מורים דב"ש עדיף א"כ אמאי לא נהגו הם כן ולכאורה האי קושיא קמקשה בעצמו אח"כ שכתב והא דמסיק כו' חנן לפי"ו חנן פירוקא בנפשו אפ"ה דב"ש עדיף מ"מ הרק"ל טעמא דב"ה דלא ע"ז כן מהו מאחר דזהו עדיף ומלאכי ב"מ ח"ה סי' רמ"ג דגרים באופן אחר בח"ו דז"ל כתב בח"ו מזה להבין מיוס ח' בשבת לשבת כמו שפעה שמאי במס' ביצה ט"ז שאל כל יתנו לכבוד שבת ואע"פ שאמרו בנ"א אכל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו שכל מעשיו לש"ש היתה כו' ה"פ אע"פ שכל מעשיו לש"ש היתה בו מדה זאת אכל גם הלל מודה שדעת שמאי עדיף טפי וכן משמע במעשה דהאי קצב שבת קי"ט דיש לעשות כשמאי עכ"ל וזהו הירכסא עדיף טפי דשפיר מתרץ להך קושיא דקמקשה לעצמו מדאמר אכל הלל הזקן מדה אחרת היתה בו דמשמע דהלל כבר דאין לעשות כשמאי ומדתו היה באופן אחר מדה טובה ונכונה וקמתרין דלא כן דהפירוש דבדל"י מידתו והנהגה של שמאי עדיף ורק אחר בהיפך אף כי הלל הזקן כל מעשיו לש"ש היה וא"כ בודאי היה לר"י לחמוז במנהגו של שמאי ההגונה מ"מ לא נהג כן חנן עדיין לא הונח לי דהכל טעמא מחי דלא התנהג כלל בצדק טובה ומאן חשוב ומאן פסון להתייר בהנהגה ומידת חסידות אשר לא חס אף כלל הזקן ע"כ נלמד לפרש רק להגיה הגה"ה קטנה במקום וזה דמסיק ז"ל כהא דמסיק והאי ו' ז"ל למשה ואיחמר והאי ואפ"ה מחוק כדנאמר בח"ו הישנים והוספו חובה זו מפני שלא ידעו הפוסט דאמר הרואה לעשות כב"ש עושה יטן דב"ש וב"ה לא פליגי תאומה כ"א שבת מורים לב"ש דהכי עדיף טפי עבור כי חולי לא יהיה ביכולתו להתנהג בהנהגה טובה כזו מבלי לכעוס תאומה ולהיות עניו כב"ה כהא דמסיק אכל הלל שכל מעשיו לש"ש לא היה נהג כן ואם נאמר דבית הלל פליגי ח"כ גם שמאי פליגי עם הלל בעצמו ובאמת לא אפליגו כ"א בנ"א דברים לצד כנ"ל וגם למאי נקט בל' שכל מעשיו לש"ש בע"כ הוכנה דרוקא הלל שכל מעשיו לש"ש הוא ביכולתו להתנהג כן משא"כ אינו אחריגא אשר אין ביכולתו

נמלא הוכיח ה"ז שפיר לפירוש החסד' בזה ולשמור הזרעים
 חמס' ג"ל דג"ז אינו ראוי דיל' דהכו' מפרשי שדה המנכר
 וזרע לעומד קודם פסח ע' יום - חמס' ראית ה"ז משמור
 לי הוי ראית נכונה וכן מוכח מה' ש"ז סעיף ח' שאפילו
 כיום ה"ס יכול לשמור כו' וגבי עמלא דה"ז :
 (רמ"ב) במחבר או רמ"ס של מ"ס בשותפות אחת
 לפיכך ענין אחד במילי דשותפות וזהו :

שאלה

ראובן ושמעון נשתתפו בעסק קניית עיני מפרסיה
 למכור ברוסלאנד על המדינה וראובן הוא
 ה' הנושע בפרסיה ושמעון הוא הנושע ברוסלאנד
 למכור וגמבך זה העסק משך רב ומדרך המסחר
 שאין מוכיח הקפה בקניית פסח ראשונה כ"א בקניית
 הרבה פעמים וכפי ריבוי המסחר בהולך וגדל כמו
 כן יתרבה ההקפה עד כי השיג ראובן הקפה ע"ס
 אלף ר"כ על פט"ח שלו וכעת רוצה ראובן להפקיע
 הכלואה ומבלי לשלם החוב וטוען שמעון אין ראוי
 בכך שיוציא קול עלינו להוציא לזה ולא יכלה אף כי
 אנכי איני חתום על הפט"ח אכן כ"ע יודעים כי חנו
 שותפים בדבר ואני מחזיק במעות ואשלחם לפרסיה
 ועוד אף כשיבאר הדבר מבלי לשלם חוב' שואל
 ומבקש אנכי חלק עמך מאחר דהחוב אינו נעשה
 על פיך לבד כ"א עסק השותפות שלנו גרם לזה ומה
 גם כי ידוע דההקפה גורם הפסד בעסק כאשר המה
 מעלים המקח ובתנאות סחורה גרוע ולא כמו שקורים
 במעות מזומן מה דינו :

תשובה

בחר"מ סימן קצ"ו סעיף י"ב ברמ"א נאמר וכן אם גנב
 או גזל השותף לריח לחלוק עם חבירו ועי' בב"מ
 דף ח' ואלו שותפין שגנבו בפירש"י וחוס' שם ה"ז כי גרים
 ברמ"א מקודם כך דינא דמי ששכר חבירו לישא וליתן
 בשלו וכל המציאות שביעשו לידו יסיו שלו כו' ואח"כ כך
 דינא דוכן אם גנב או גזל כו' ולכך מפרש דלדליל קאי
 דמיירי בשותפין אפילו במציאות אבל אם הם שותפין בעסק
 מיוחד לא - ולכאורה דבריו תמוסין מאחר דכאי דינא
 לקוח מהגמ' פ' חוקת ובהנה מיימון פ"ס דשותפין דמפרשי
 לדברי הירושלמי דבניחוחת קאמר ואיננו בודאי בשתתף
 איירי דל"כ דמיירי דסתם שיתוף שותפין במציאות וקמ"ל
 דחובות פרועים מעו"ג הוי במציאות וכן גניבה וגזילה ממש
 הוי בכלל מציאות א"כ איך פליג ע"ז העיטור ומפרש דכלשון
 בתמיה קאמר דאיך יחמה וכן שותף שאלא מציאות חולקין
 פשיטא דחולקין מכיון דהתנה ולא הוה ליה לחמוכ כ"א
 איך אפשר דשותף שגנב או גזל חולקין שלא לא דמי למציאות
 דכא התיירא וגניבה הוא איכאורא בע"כ ל"ל דבהנהגה לכ"ע
 חולקין בגניבה דכא מציאות ממש רק המחלוקת בלא התנה
 כ"א שותפין סתמא בלתי עסק וכן מוכח בדריא צ"ל שכתב
 וז"ל כתב בהגמ"י בפ"ס דהל' שותפים שני יסודים שהיו
 שותפים שילאו בעיר וראה אחד מהם ארנקי בבית בעובר
 ביכבים וגנבו ואמר לחבירו שאין לו חלק בו כי לגנוב לא
 היו כלל שותפים לפי מאי דקו"ל אחין בשותפין גרמא
 דחולקין לפי הירושלמי שמביא ר"ה צ"ב דאחין שילא אחד
 מהם ללשטיות או לגנוב בלא דעת חבירו דחולקין לשון
 רשב"א עכ"ל וגראה דאין מהירושלמי הכא ראוי דהתם
 בתמי' קאמר וכי אם ילא אחד מהם ללשטיות אחיו חולקין
 עמו

שבת חמס' כך הוא כונת ה"ז דהדין קושיא אינו רק שמקשה
 דיכס זה סניף לאסור לזירוף הסברא דכא יש עכ"פ יסודים
 בעיר הכי ושתא יבא ח' לביחו ויחשדנו ועוד יש לזרף
 סברא לאסור מפעם שכל שאסרו חכמים אפילו בחדרי
 חדרים אסור ומסיים ואמר וזה פירוש כך דסי' רמ"ד ללא
 אסר מפעם זה יש לתרץ כו' לא החמירו כל שכוף במקום
 שאין שם מראית עין וא"כ בלאו האי עצמא אין לנו לאסור
 רק כיון שיש פעם חשש אורחים בבאים שם או בזירוף
 ב' הסברות יש לאסור אלא דל"ע כו' וקשה דסמ"ג אהסמ"ג
 דאסור מורה לכך דינא דנשייתא המלכא חוץ לחסום וגם
 אין עיר אחרת בחוץ חסומי של מקום שששין בו מלאכה
 מותר לשיטתו הול"ל בבאן ג"כ אסור עכ"פ בבאן דים
 חשש שיבא לביחו ח' ויחשדנו בזירוף פעם דכל שאסרו
 חכמים אפילו בחדרי חדרים אסור אף דכא איסור דרבנן
 מ"מ בזירוף יש לאסור ומה גם לחוש לדעת המיעוט הסובר
 דאמירא לעו"ג דאורייתא הול"ל לאסור לזאת בסי' רמ"ד צ"כ
 ג' כחז דהאי דשם עיקר ויש להחמיר למעשה אף דעיקר
 קושייתו דהפסקים בחרי אחרדי ומאי חזית למחמך ע"ז
 יתיר אכן מחמיר בזירוף סברא כשנים :

במ"א ס"ק ג' מקשה אמאי נקט שכתב דהאי' בקאמ' שרי
 להסבירו - ונ"ל דדבר גדול ומידושא רבא משמענו
 ברמ"א בזה דהנה בל"ר כתב דבשכרם מעו"ג אף ישב
 בה שרי ורואה להעמיס כן ברמ"א וכשיג עליו הפירמ"ג דא"כ
 הול"ל להר"ם להציא דין חסומה בגאונים וסיוס הפרש בין
 קאמ' דבעינן לא ישב ובין סבירות ש"מ דאין חילוק יסו"ס
 נמלא דברמ"א חשש פן כשיבא ל' חסומה בגאונים דמותר
 בקנה ויטעה בקורא לאחר דדוקא בקנה הצריכו בגאונים
 שלא ישב משא"כ בשכרם מותר אף בלא ישב לזאת נקט
 הרמ"א ל' חסומה בגאונים וסינה מקנה לשכרם להורות דאף
 בשכרם דעת בגאונים דבעינן ישב בה יען דקנה ושכרם
 שוין הם ודלא כה"ר כדמוכח זה בע"כ דעת הרמ"א
 כהכרח הפירמ"ג :

(ס"ק ד') **מקשה** מהיכן ידע שמסיקו בשבת כיון
 דהישראל אסור לרחוק בשבת כתב
 כס' חוספת שבת לתרץ דהתם מרחץ יש בו מקום ומותר
 לרחוק בטוין וגם מותר לטבול מנומאחו יסו"ס ולעד"ג דזרק
 המ"א דבריו דלשיטתו אינו דכתב בסי' רמ"ד ס"ק ח' וליכא
 למיחש שיקלטו אורחים לשם דמסתמא אין דרך ישראל
 כו' אלא אלא יסודים פי' והוי מילתא דלא שכיחא ולא
 גזרו לזה ועיין בס' מהצית השקל שכוסיף להקשות בזה
 בה"ס הלא יש חשש למי ששומד בסוף החסום וכוסיף
 מדילי' להקשות דים חשש למי שיניח עירוב ועל ככל תירץ
 דלדבר דלא שכיח לא חששו וא"כ בבאן נמי אין לך דבר
 דלא שכיח גדול מזה פן ילך ח' למקום עיקר מרחץ עשוי
 לכזית ולהשטוף בתמין -

(רמ"ד) **במ"ז** ס"ק ז' כתב ולישב ולשמור להכו"ג שלא
 יגנוב מותר וכו' מה' כהזב יסו"ס וכתב
 כס' הוספת שבת דאינו ראוי דשם מיירי מפרש אדומה
 דכוי מצוה יסו"ס ונ"ל דלכאורס ל' ה"ז אינו מדוקדק דכתב
 וחו' ראוי כס' כהזב ד' ג"ה הסובר את הפועל לשמור את
 הפרש כו' ולשמור הזרעים דהאי ולשמור הזרעים מיותר
 דכיון דנקט לשמור את הפרש כו' הכל בכלל הול"ל למנקט
 לשמור את הפרש כו' אין מוחין לו שכתב שבת דכוי מזה
 דאינו חמס' ה"ז הכחין לדברי החו' יבמות ד' קכ"ב ע"א
 ד"ס של עזיקה כו' דהקשו מפ' הבית ובעלים שומרי ספיחים
 אחאי לא הקשו מפ' הקודם פ' כהזב כדקשו בלחמה החוס'
 שם בע"כ החוס' מפרשי לשמור הזרעים כיון זרעים שלו
 ולא לשמור ע"כ אינו קושיא משם וכן כהזב מקשי לפירש"י

מה שידעו מחמת גופם וממונם יסיהם כלל לחנות דאין
המליצה בכלל שאין המליצה והסתנה והירושה דאין לו
מחמת גופו שאין משמע מחמת גופו חלל מחמת עורה
גופו יסיהם אינו רואה דילל להיפך כיון דהסתנה מחמת גופם
ומחמת ממונם מנרע גרע דמשמע דוקא חוזה הרוח שיהיה
מחמת עורה גופם או ממונם יחלקו חלל מליצה יסיהם
לעצמו וסחטו מחלילה לקד חק כלל חנא כלל יל דמודס
דחולקין ומה דכתב הרשב"א וכוזא ברמ"א מי שסכר חבירו
לישא וליתן בשלו וכל המליצות שיגיעו לידו יסיו שלו כו'
דמשמע דווקא בהסתנה סיינו משום דכאן שלוחו לכד ונוטל
שכירות עבור מרחתו כיון העסק ולא דמי שלוח לשותפין
ועי' בס"ד סי' קס"ג ס"ק י"ב אם גנב או גזל או העשה מה סיני
של בע"כ הוא אי"כ פשיטא דהמוחזק יכול לחמך קים לי כסבור
דחולקין וא"כ בכין דמפקיע הכליזה דנחשב הוא לגניבה יס
לחבירו חלק ג"כ בזה רק אם בעת ההקפה היה חומר בפירות
דלעצמי אינו נוטל בזה יס מקום עיון דהתומים בס"י ס"ב מחרך
לקוסית בס"ד על הסבורים דגניבה יס לחבירו חלק וכן במליצה
אי"כ איך חמר מליצה מלאי דמיירי דבשעת כגבה חמר לעצמי
אני וזה ואין כונתי לזכות לשותפים וזהו לב"ע לו לעצמו
יעז"ב אי"כ בכאן נמי וזה לו לכדו אכן הקלה"ח מחספק
בזה דמאחר דשותפין יכולין להקנות זל"ז דשלגל"ט דיון
דגופם בשולם הרי הם מקנים גופם כמו ביקדשו ידך
לשושין ומאחר דדעת השותפין בהסתנה שיהיה כלל לחמך
כן מליצה גניבה גזילה אי"כ הרי מקנים ידם וגופם זל"ז וכל
מלאכה אשר יעשה וזהו אינו יכול לחמך לעצמי וזכתי כיון
דהיד הוא לשותפין בשום יס"ש ולעז"ג דהתומים סבור
דחומר דבעת מעשה חמיתי לעצמי אני וזהו ואני מספק
ח"ע מסכתות בעת הזאת דבכ"ג בודאי מכני במחור
בשעור כ"ח אם חמר לעצמי אני מיל כליל לעצמי אכן בעזרה
דידן ליחא לכ"ז מכיון דלא חמר לעצמי אני מיל דכא
אדרבה קונה על בוחפות וגם לדעת הסמ"ע לר"ך ג"ד
לזה ואף לדעת הסמ"ע והט"ז לפחות לר"ך עדים או מנו
ואף כדנשרש דעת התומים בפשט דחומר לעצמי וזכתי
סני אף כלל חילוק שותפות מ"מ כא לר"ך עדים שיחמר
בפניהם כחבורה בס"י רס"ט ס"י דאינו נאמן לחמר לעצמי
בגבהתי ואפילו בעודם בידו ועיין בס"י קס"ג בסמ"ע ס"ק
י"ג ובט"ז ד"ס ראוין שהיה יודע כו' ואי מיירי ככא שחור
בפירות בפני עדים כא פשיטא הוא וא"ל לכתבו כו' ובגמ' וזהו
ומה גם דלא טעין כן ובהאי עובדא גל דכ"ט מודים
דחולקים דלא דמי לגניבה ומליצה דכא מילתא אחריטי
משא"כ בכאן הוא בזהו עסק וכל הסותרים בעת החלטה
עסקם נחתים מין לזה וכו' כמו דסחטו מעיקרא ונשתתפו
אדעתא דכני כי הוא כמו כרוח טעולה בעסק וגם בכלן
אינו שייכות כבדא דט"ז דהחירא נוחא ליה דלקני ואיסורא
לא נוחא ליה דלקני כי לאינשי לא מיקרי חיסורא ומורי
דהחירא לנפשיהו כי הוא העלה על המקח ולא נ"ל בהמונה
וכמו שנהק וט"ז בחור הבית דמשתבשי בספק עבור כי מורי
דהחירא ושד כי הלא עד כה עזן לא מיקרי גניבה דהיה
חללו בכלואס רק עכשיו חמר להפקיע הכלואס ונשתתף
הוא בחלואס משמד ומסכים לדבריו הרי חיוני דניחא ליה חיסורא
ול"ד לגניבה דחמירין כשתח הוא דחמיר משא"כ כאן כיו
כמו ששלחו לגנוב ועיין בב"י שביא חסונה הרשב"א בחמר
לחבירו גניב וכל נזק שניע לך חללם לך פסור דאין זה
שלוחו לד"ע ובמה נחייבו לו ואל"פ שזה נכנס מחלואס גניבה
פסור דמי ח"ל בהחירא נוחא לי באיסורא לא נוחא לי
כמו שאמרו בר"פ אין בין המורד אכן בכאן גל דכ"י כמו
שגנוב ביחד דחומר להפקיע הכלואס ולחלוק הרי דניחא
ליה באיסורא ואף דעבור הספקשה לא יוכל לישע בפירושי

מ"מ

עמו וכן פירשו בעל העיטור וכן פירשו בזהו ש"ן שיהיה
ורשב"א מפרש בדברי בע"מ שכתב העיטור שם שמהם
אחרו בניהולא אף העיטור הביא שם רואים מהירושלמי
דשוקף שמאל מליצה לעצמו עד שישתתפו בתנאי וס"ה לגנב
אחר מהם שהגניבה לעצמו כל שלא סחטו בפירות על כך
עכ"ל הרי בכדיא דאף העיטור החולק וסכר במליצה וגניבה
הוא לעצמו מ"מ מודס בהסתנה בפירות יס לו חלק עמו וא"כ
החולק וסכר דחלקו משמע אף כלל סחטו וא"ל דהכונה
בהסתנה בפירות על הגניבה אכן אם סחטו על המליצה או
גניבה אינו לעצמו כי גניבה אינו בכלל מליצה וסחולק סכר
דאף בהסתנה על המליצה לכד חולק עמו ג"כ בגניבה דא"כ
למה לר"ך העיטור לפרש דבתמים קאמר יפרש דבניהולא
קאמר דחולקין אכן כשהסתנה בפירות על הגניבה ג"כ וא"ל
דא"כ פשיטא הוא דכל חנאי שבממון קיים אי"כ המ"ד דמפרש
בניהולא ומשמענו דאם סחטו על המליצה גניבה בכלל אי"כ
ההינח כך דחמר וכן שגנב או גזל אכן כך דחמר וכן
בזה שמהל מליצה מיותר דפשיטא הוא מכיון דהסתנה עמו
וגם אם נאמר דבהסתנה על המליצה מיירי והך עובדא
דכני יסודים שהיו שותפים בהגמ"י מיירי בהסתנה בפירות
בשותפים אף על מליצה אי"כ אינו מוכח מהירושלמי מידי לא
נענין שיהלקו ולא לענין שלא יחלקו אכן האמת עד
לעצמו דמחלקותם הוא כשלא סחטו בפירות דשותפין המה
גם על המליצה כ"א בשותפין בזהו עסק ופליגי בזה דח"א
דמליצה וגניבה כיון בכלל שאר עסק ומכיון דנשתתפו ביעמלו
שניהם בעסק וכל הרוחים שיעלו יסיו לחלוק אי"כ יס לו
חלק אף במליצה וס"ה בגניבה וגזילה דדמי לזה וח"א דמליצה
וגניבה וגזילה אינו בכלל שאר עסק וזהו הוא לעצמו ונ"ל
כונה כמ"ז דכא מודס ג"כ דחולקין סכר אף אם סחטו
שותפין בלא חנאי מקודם כ"א עבו בשותפות בעסק רק הוקפה
להס"י קוסית בס"ד דאין ככרע הרמ"א לר"ך לחלוק עם
חבירו דכלא מסקנה הסמ"ר והכ"מ בהעיטור וכן פסק
בכ"י וברמב"ן וכן לעיל דמשמע מהחומר דמליצה לעצמו
ולא כניה הרמ"א כלום ומליצה וגניבה וגזילה דמי להדרי
ע"כ מפרש בט"ז דרמ"א לא מיירי מדינים חלו ולא כא
גכלרע בזה דיון מחומס וסמך חלעיל בפסק בש"ע
במליצה דלעצמו הוא רק כאן חידש לן דינא דמנפשיה כמו
דמי שסכר חבירו לישא וליתן בשלו ואז שט"ח פרוט מקרי
מליצה וכן נמי גניבה וגזילה הוא בכלל מליצה וסכ"ד
בשותפין הוא לחלוקין וזהו דיון הגמ"ר וסמ"י הוא הסמ"ע
ש"ן כן לפי גירסתו מחילה וכן אם גנב ואח"כ כחז מי
שסכרו יס"ש בס"ק מ"ב וע"י קאמר הט"ז דלפי גירסתו
של בעל הסמ"ע חסיה גניבה בשותפות אפילו בלא סחטו
בזה דבר מחילה וזכינו שכוין לדברי כהסמ"ר וסמ"י וע"י
קמקשה הט"ז כעין קוסית בס"ד דב"י הביא
דעת העיטור דמליצה וגניבה לעצמו וחמס על רמ"א שלא
הביאו נמלא לפי דבריו דחולקים על העיטור סכר
דחולקים בגניבה אף שאינם שותפים בהסתנה מחילה בכל
מלי ודעת רמ"א אפליגו בט"ז וסמ"ע וש"ך דלדעת הט"ז
לא סכרע בזה דבר ולדעת הסמ"ע והט"ז סכרע כהסבורים
דחולקין וקוסית בס"ד מהא דלעיל ס"י ס"ב לק"מ יען
דכונתה בס"ד הוא מדנאמר שם וכן אחד מהאחרים שמו"י
בחור הבית וטענתו עשוים על שמו ואמר שלי סם או
מליצה מלאחי כו' הרי דמליצה הוא לעצמו יל דמיירי
דכאן בחלילה הסתפקותו סחטו בפירות דכל המליצות
ומחנות יסיהם לו לכדו משא"כ כשלא סחטו לא מוכח משם
מידי וכאן דכאן עיקר דיון סכרע הרמ"א דחולקין ומחנות
הרשב"א ח"ג ס"י קמ"ג שכתב בשותפין שהסחטו ביניהם כל

מ"מ מהבנת הסמ"ע וכו' נראה שהיו מפרשים כך דינא אף
 אם היו רק כגונב לבד בסכנה וס"ך בשם גדול הוא
 דהיה לן דרוקא בשם סכנה בדבר וס"ס בסכנה על שניהם
 לכך מגיע לו חלק בגניבה מכיון שהיה ג"כ בסכנה וס"כ
 המוחזק יכול לאחר קים לי ומה גם דלענ"ד נפלאו נתיבות
 דעת ממני דבס"ך נאמר חלא כשהגניבה היה באופן שהי'
 בו חשש סכנה ופירש הנתיבות כוונה וסכנה הי' על
 שניהם בשום ומכיון דהי' ג"כ בסכנה לכן נוטל חלק ג"כ
 בריוח ותמורה כלל מאחר דמדמי מציאה וגניבה להדדי
 בדכח ס"ך ובמציאה הא ליכא סכנה ומאי שייכות מציאה
 לגניבה דאין הטעמים שזה ולא דמי זל"ז דבמציאה הטעם
 מכיון דהריוח ושהפין כמה בכל הרוח לכן נוטל חלק אכן
 בגניבה מילתא אחריתי דבאמת אדעתא דהכי לא נשתתפו
 שכול יגנוב ותבירו יכול חלק רק הטעם הוא מכיון דהכניסו
 בסכנה לכן היו דרין שהיה חוטא בשכר ח"כ כי כע"כ
 לכו בהדדי ובירושלמי נאמר חד בר גס איחטבד ספר בעי
 אחזא למיפלג עמו אחיא עובדא קמיה דר"א אמר חנו
 אומרים אדם שחלא מציאה אחיו מולקין עמו בהמיה אכן
 הגמ"י וסמ"ר מפרשי בנתיבות אכן לימוד גניבה וגזילה
 בדמיון זל"ז תמוס דאין נלמוד גניבה ממציאה מה דלא קרב
 זל"ז ואם תפרש סכנה דבאמת כשאין שום סכנה בדבר ג"כ
 נוטל חלק עמו כמו במציאה רק החמ"י שלו הוא איך אפשר
 במקום דיש סכנה וסכנה הוא על כגנב דחלוק חבירו
 שחינו בסכנה עמו דח"כ אחיא לר"ך לפרש כשהסכנה הוא
 על שניהם יפרש כשלא הי' סכנה כלל וגם לפי"ז עיקר חסד
 מן הספר דהול"ל באופן שהיה חשש סכנה לשניהם והוא
 אמר סחם חשש סכנה ולענ"ד לפרש כוונת כס"ך דהוקשה
 לאותו גדול קושיה בט"ז דהתירא ניחא ליה דלקי ואיכורא
 לא ניחא ליה דלקי מפאת זס הדין לא מסתבר כלל מאחר
 דמקודם לא החכוין ליטול חלק בגניבתו ולא ניחא ליה ופירש
 דמיידי באופן דהיה חשש סכנה וח"כ בדמי קניניה וזה
 בו כמבואר גבי בני דיכרי דאיגנב מרבא במתרתא ובאשר
 אהדריניה נהליה לא קבליהכו אמר בדמי קניניה ואף תפיסה
 לא מהני בחיוב לז"ש כדאכיתו מכאן נמצא כיו כלו ממש
 וח"ל להחזיר ח"כ כעת הוא החירא חלא וניחא ליה דלקי כנ"ל
 בזונתו ולפ"ז בנידון דידן שביארנו דלא שייך כאן איסורא
 מכיון דבעת מעשה אומר דניחא ליה כך איסורא כ"ע מודים
 דיש לו חלק ולא איכפת לי במה דחינו ביטולו ליסע
 לפדוסא ועוד כ"ל דזה לא מקרי סכנה כלל מכיון דבכאן
 חין לו שום פחד מהם ח"כ יוכל לאחר לו שז ככאן ולא
 יהי' עליך סכנה ולא מקרי אף גרמא אכן לכאורה כשיחשיב
 ויעשוין אן ברעמי להפקיע הסלואה מכיון דהוא איסורא
 ואנכי אשלמם ויחלק אח"כ מכשחפות ויאמר לעצמי אני
 מיל טענחו טענה אכן גם זה אינו דחומ"י באמרו לפני
 ב"ד אנכי אפקיע הסלואה וזה זה במחון שבידו ולא יוכל
 אח"כ להוציא ממנו כמו גבי גנב דאחר החלוקה חין ביטולו
 לאמר אנכי אחזיר הגניב ועוד כ"ל מכיון דהסלואה הי'
 חלל ישראלים אשר בפרוסיה וידוע דהם חיים שומרים דה
 ישראל כלל מחללי שבת כמה וגשיהם חיים סולבים לטבילה
 ואוכלים גבילות וטרפיות ח"כ יש להם דין מומר להכעיס
 כמבואר בחומ"י ע"ג ד' כ"ז ע"ב ד"ה אני כו' ומיחו מומרים
 דשקרי התיירא ואכלי איסורא ומטמעי בין כע"ג להכעיס
 הן וכל להכעיס אי אחס מלווה להחיותו כו' יעו"ש וברא"ש
 שמשנין מינה דלג"ס דחומר אוכל גבילות להכעיס לא קרינא
 ביה לכל אבידת אחיך כו' וספקתא הלוואה מחשב כמו אבידה
 ובישראל מומר לא שייך חילול בשם ועיין ב"ד ס' ק"ה
 ובח"מ ס' רס"ו סעיף ב' חלל אוכל גבילות להכעיס כרי הוא
 מין מישראל ומינים וטובדי ע"א וישראל מחללי שבת

בפרסיהא חסור להחיו' להם אבידס כע"ג (בימי' קדמוני') יעו"ש
 ואף לגזול ממש דהיאח במסיר דחסור לחבדו ביד מ"מ אבידתו
 חין להחזיר רק החו' כתבו ושמה מאן דאית ליה מחון מוסר
 חסור לחבדו ביד חיה לכו נמי דמשיבין אבידתו וכן נאמר
 עוד בח"מ ס' שפ"ה סעיף י"ג וי"א דחומר ליטול ממון
 לעצמו דחינו חסור חלא לחבדו ח"כ במסור דאבידתו סכרי
 החו' דמחוייב להחזירו ואעפ"כ מותר ליטול ממון לעצמו
 בכאן במחלל שבת דנאמר בסדיא דחסור להחזיר להם
 אבידתו פשיטא דמותר ליטול ממון לעצמו וכ"ז בגזילה ממש
 משח"כ הפקעת הלוואה דכוא אבידס ממש פשיטא דמותר
 להפקיע מכיון דמחלל שבת בפרסיהא המס ואינם שומעים
 לקול מוסר המיסרים ומזכירים בחילול שבת דעונשו גדול מאוד
 כפי שנודע לי ועיני ראו ולא זר בעודי בגררועווע נסעתי
 לשם כמה פעמים ברבה מחוד ורדתי מנהיגים ותלמידים
 שפוקרים במלח שבת החמורה ובחידושי כהנתי לתמוס על
 כמבואר בחמ"י מנהגות ר"פ ר"י גבי שחט ב' חטאות כו'
 בחר מהשבתו חזינן או בחר מטביו וח"ל לאו חיינו דרבה
 ורבה דאמר שחט שטבע חינוק בים ופרש מורס להעלות דגים
 והעלה דגים וחיטוק רבה אחר פטור זיל בחר מטביו ורבה אחר
 חייב זיל בחר מהשבתו ותמורה ובי יחכן שמי שחשב על
 חטאים בזמן שהיה חלב ואכלו בשוגג כסדר שמוחר לחבדו
 חלב ובי יחסייב חטאת כשביל מהשבתו ובע"כ לר"ך לחלק
 דשאני הכא כיון שבחמת נחלל שבת חלא שבוחרת חלא
 פ"ג ואלל קרבנות נבדו וח"כ מאי רחיה מפ"ג לקרבנות נבדו
 וכלא חלא פ"ג דהויה היא כמבואר ברמב"ם רפ"ב מהג'
 שבת דהויה היא שבת חלא פ"ג וכחכ סמ"מ דטעמו דהנחא
 בשלגנחא או טומאה דהויה בנבדו או כותרה וכיון דקו"ל
 גבי טומאה דהויה היא ס"ה גבי פ"ג וכלא כסמ"ד דיומא
 אמרינן אפילו למ"ד טומאה דהויה שבת הותרה חלא קרבנות
 נבדו וח"כ חילוק גדול יש דגבי פ"ג דהויה שבת ועכ"פ
 יש סס איסור חייב דזיל בחר מהשבתו משח"כ גבי קרבנות
 נבדו דהוי היתר גמור דמי ממש לסבד שסוף חלב ונמצא
 שומן ועיד תמוס לי דכלא נקט נחכוין להעלות דגים
 והעלה דגים וחיטוק ולא נקט והעלה חינוק משמע מה
 דכס"ג פטור לכ"ע אף שמהשבתו היה לאיסורא להעלה
 דגים כיון דהעלאת החינוק חין שס איסור וח"כ אפילו מאן
 דמחייב חינו מחייב רק משום העלאת הדגים ומאי רחיה היה
 זו למציאת החבונה כחוסה דדמיא להעלאת החינוק כיון
 דבאמת כותרה שחיטת קרבן כשני כיון שנמצא רחבן בחוסה
 ואם נאמר דהא דלא נקט והעלה חינוק חייב משום דכס"ג
 בלח"ס פטור מטעם מהעסק כיון בלא נחכוין להעלאת
 החינוק רק להעלאת הדגים ח"כ י"ל ג"כ דמב"ס חייב
 בהעלאת הדגים לא משום דחזינן בחר מהשבתו גרידא רק
 משום דלפי מהשבתו גם המעשה היה באיסור דהם ח"כ
 מחכוין רק להעלאת החינוק אף אם היה מעלה ג"כ הדגים
 לא היה חלא הדגים שום דררא דאיסורא כלל כיון שאף
 הדגים כיו דבר שאין מחכוין דכא ודלא דלא כיו פ"ר ועכשו
 לפי שנחכוין להעלות הדגים היה חלא הדגים גם המעשה
 באיסור ונמצא לפי"ז דהיה יכול לרחות שבת חלא פ"ג ונא
 לרחות חלא הדגים אף אם היה מודמן העלאת דגים משח"כ
 גבי שחט חטאת כב' דבמעשיו חין שום דררא דאיסורא
 אפשר דכ"ע מודים דלא חזינן בחר מהשבתו וגם בחמה
 לר"ך להבין טעמא דמאן דפטור גבי נחכוין להעלות דגים
 משום דחזינן בחר מעשיו ודרי גם המעשה היה באיסור
 כדאמרן וגם לפי"ז היה אפשר לתרץ הא דנקט שחט שטבע
 לל' בחרה ועי' רש"י ונל"ש י"ל דאם לא שחט כ"ע מודים
 דפטור כיון דהמעשה היה בהיתר דרעין סחורה להעלות
 החינוק אף ח"א בלא עלה אה וח"ל דגים וכלא כיה יכול
 לעשות

וא"כ בכלל דאומר לכפיק סכומא יוכל לחפוש עבורם רק
 דיוכל לטעין כי אינו חייב לו עבור כעומים בדיארחי לעיל
 א"כ יוכל כסני לטעין דא"כ יש לי חלק ג"כ בזה ויכול לבא
 עליו ממה נפסק וטוב מלאכי בספר עשרה לבי שפוסק אחי
 הלכה למעשה בנגזל דחולקין והסכים לפסק אחי סיומא
 דהך פסקא אף כשחמאל אהם הקורא להשיג על אחד
 מהראיות שכתבתי מ"מ צלירוף כל הראיות פשיטא דמוסל
 עמו חלק שום בזה ומכל לאיד משכח דברני שקיל משכח
 וועדי בקיל הנלע"ד כחצתי :

(רמז) **במחבר** סעיף ג' שאלם מליוה על בניהם
 בהמחז ע"י ב"י חוספה שנה שנה
 דאם קנה בהמה מעו"ג או מכר לעו"ג במשיכה או בכסף
 הוי ספיקא דדינא חי קנה בכסף או במשיכה וחולקין
 לחומרא ולפ"י נראה חי קנה מעו"ג בכסף או במשיכה
 וחזר ומכרה לעו"ג בחופש זה כרי ממ"י יעו"י ולבני לא
 קן ידמה דכנה מבואר בהשוכה הרמב"ן ס' רכ"ה שכתב
 דקנה במכר לנד הפילו לדעה ר"ח כיון דהנהו הכוה"ס
 להקטנה בדמים רק במכר משלשלין לכותי במכר ל"ק
 לסברה ר"ח יעו"י והובא בנתיבות סימן קל"ד ח"ב ח"א
 כחן ממ"י : — יפקירנה בינו לבין עולמו כו' ואם רואה יכול
 להפקירה לבני שנה כדן שאר הפקר ואפ"ה ח"א שום
 אדם יכול לזכות בה כו' נ"ל לבאר על קושיה הש"ך על
 המחבר בח"מ ס' ס"ו סעיף ט' שכתב לפיכך הויכח
 בשאר הפקר שחבירו הפקיר שפרו אינו קונה פ"י מלוס
 הכחובה זו כיון שאין דעת אחרים מקנה והקשה הש"ך
 הלא הלוי קודם לזכות בו כמו בנר שמה בסי' ט"ב
 סעיף ל"ז לכחורה יש לתרץ דנימא דמיירי שחזר ל' מהנה
 מי שזכה בהשפ"ח יסיק נחין לו במתנה לנד מהלוא
 ובכ"כ מהני והא דמבואר בח"מ ב"מ ד' ל' גבי ההוא גברא
 דהוה דרי פתחא דאופי כו' לכ"ע אשקרינהו ולך לא
 אשקרינהו ומי הוי הפקר פה"ג כו' חלל ר"י בר"י לכ"ע
 אשקרינהו ובמילתא בעלמא הוא דחוקמיה ואח"כ לא חזר
 כ"ל בל' מהנה י"ל יען כי החוס' ד"ה אשקרה כחננו שלא
 יכשלו בנ"ל בלא חנוול א"כ כאשר יעשה כ"ל עדן י"ש
 חש מההוא גברא גיפא דלא יעבור בעלמא בלא חנוול
 חמוס לאחר העיון נ"ל דלא כן דהש"ך על ל' המחבר קאי
 ובדברי המחבר בהדיו"כ הויכח בשאר הפקר לחבירו
 הפקיר שפרו וא"כ אפ"ר לפירא על מהנה : אם כי י"ס
 לדחוק דלאו דוקא נקט בלשון הפקר כ"א מהנה בנה"ג
 דמיא נמי להפקר חנן בר מן דין אין הדבר שייך רק
 בהפקר ולא במהנה דהא דברי המחבר קאי לדעת האומרת
 דלא צעיקן מסירה מיד ליד כמבואר בדבריו רק דעת
 אחרת מקנה אותו צעיקן וא"כ חל"ל דמיירי צעיקן מהנה
 לכל מי שיזכה בו החילה דכזה ספיר הוי דעת אחרת מקנה
 ומה לי אם נוכח לאיס פריסי או מוכן לכל מי שיזכה בו
 החילה וא"כ כח המחבר לפיכך הויכח בשאר הפקר כו'
 ל"ק שאין דעת אחרת מקנה הא במהנה כו' הוי דעת
 אחרת מקנה : אף דלשמות צעיקן במסירה שיטתה המסירה
 במלוא המוכר או צעיקן כמבואר בח"מ ס' קל"ח סעיף ט'
 במסירה דספיה : הא גם במהנה לאיס פריסי צעיקן
 מסירה הנ"ל כמבואר בש"ך ס' ס"ו כ"ג וכן במהנה
 לכל מי שיזכה בו החילה ספיר משכחת מסירה הנ"ל או
 שהיה צעיקן או שאמר שכל מי שיזכה בו יעשה מסירה
 ח"כ הוי במלוא המוכר או הנוטן וא"כ מאי נ"מ בין מהנה
 זו לשאר מהנה : חלל בהפקר ליכא כלל דעת אחרת
 מקנה אותו דעתה ההפקר כבר י"לחא מרובהו ובעת שחא
 אחר לזכות מסולק נח הניחן מזה וליכא דעת אחרת
 והדבר מבואר בחוס' ב"מ י"ב וז"ל וליכא אשקריה דהא
 תשיב

לעשות בהיתר חלל הדגים אם לא הם מהכין רק לתינוק
 כיון דלא שמש שטבע חיטק ואח"ל בחופש אחר משח"כ
 בשמש כדאמרן וז"ל בכל זה ומשום שאין כאן מקומו קצתי
 וא"כ מאחר דנמלא ממון של מסור ומין ביד אחר יוכל
 האחר להחזיק לעלמו אף אם היה שותף עמו ומשח"כ
 בשותף ולא מלי השני למטען הא לא יכיר ביכולתו ליסע
 לפדוסא יוכל לאמר לו מה איכפת לי בזה ולא דמי להמבואר
 בסי' פ"ז סעיף ט' מי שיש לו פיקדון של כותי או מומר
 כו' ובאים להוציא מיד המחזיק בנכסיהם והמחזיק חומר
 שחמירא להוציא הנכסים מידו פן יבא הכותי והמומר לחזור
 ולגזול ממנו כדן עמו שאני החס דבא להוציא ממנו יוכל
 לאמר ירא חבני משח"כ כאן דכוא מחזיק בדבר ואף
 דמבואר בח"מ ס' ל"ג סעיף ט"ז ובסי' קע"ו סעיף ל"ח
 אם קנה שמעון סחורה מבתי והטענה בשכונן ונתן דמי
 הטעות לחוספות וירא שמה יוכר טעוה וכן אם היה לו
 משכנות מאחרים וירא שיבא לו מזה סכסד יודם רחובן צפני
 עדים שדמי הטעות ודמי המשכנות בואו לשוחפות ויכתבו
 ויחתמו ויתנו ביד שמעון כיון משום דכוא דינא דכרמ"א
 בסעיף י"ב וכן אם קנה גיבה וחלק עם השותף ובאח"כ
 טלילה הספסד ג"כ לאח"כ מאחר שנתרם למעשו כו' וביאר
 בד"מ דהטעם הוא כוס מכיון דהעלילה הוא כדן דכדיניהם
 הוא חייב שיהו כדן לפי דיניהן שלא היה לו לקנות גיבות
 ולכן חבירו חייב לסייע בשחלק עמו משח"כ אם העלילה
 הוא שלא כדן מסיים כרמ"א דחין חבירו חייב לסייע
 בהפסד ואם כן בכלל גם כן דהעלילה הוא שלא כדן אף
 דכדיניהם הוא חייב לשלם להם מ"מ מכין דישראל הוא
 ודיניהן ליה כדן ישראל דמס"ד יוכל לגזול ממנו וכו'
 עלילה שלא כדן ואף בעלילה כדן מסיים בד"מ דמפסובה
 הרשב"א מוכח דפטור וכו' שהבאתי לעיל גבי שותף שאמר
 לחבירו גנוב וכל הסיקוקא חלם מ"מ הוא פטור יעו"י ומה
 גם דבכאן לא מיקרי עלילה מכיון דאין לו פחד ממנו רק
 שלא יוכל ליסע לפדוסא מפאת זה א"כ לפחות מקרי רק
 גרמא בעלמא : וגם מהך דינא אם קנה שמעון סחורה
 מבתי הנ"ל משמש נמי דכשותף שנגב או גזל חלקין ועוד
 כ"ל בכך דינא מכיון דמדרך סחרי פדוסא להקיק עוד
 יותר ויותר כאשר ישלם כעת ואם אומר שאין ביכולתו לשלם
 אזי מותרים לפחות שני חלקים ורק חלק שלישי ישלם ואינם
 דוחקים כלל בזה דמדרך להעלות על המקה מקודם מפאת
 זה א"כ הרי העסק גרם לזה והיו שניהם שוחפות בעסק
 א"כ פשיטא דחולקין או יעסקו עוד ליקח סקפה ביחד על
 לבא ולא דמי כגל לגנוב או גזל כ"א לריוח בעסק דאינו
 גניבה וגזילה כ"א העסק העלה ע"ע ריוח כך וכן הוא מנהג
 הסוחרים ופשיטא דחולקין ומאי נ"מ אם לקח הסקפה על
 שט"ח שלו או לא ועיין בח"מ ס' קס"ג סעיף ו' ברמ"א
 ומי שהיה עושה סחורה עם כעו"ג ובא חבירו וסייעו והטענה
 בעו"ג במדה או במשקל או במנין חולקין כריוח בין שניהם
 עמו בשכר או בהנח וכתב בשמ"ע ס"ק כ"ד בד"מ כתוב
 העשם כיון דעסקו תריוויהו בסחורה לך חולקין חט"ג
 דהאחד לנד כטעמו : ועוד הלא בסי' ע"ז סעיף ב'
 מבואר דשותפין שלום אחד מהם לצורך השוחפות השני
 משעבד חט"פ שלא כו' עמו בקנין בשעת הסלואה יעו"י
 החילוקי דינים א"כ בכלל אף דהשט"ח הוא ע"ש השני מ"מ
 מדגא משועבד וכו' חללו לו ביהר ופשיטא בביטא בכוסחא
 דנוטל חלק ריוח עמו אף אם לא היה מוחזק ומשח"כ בכלל
 דכוא מוחזק ומה גם דבטען חני אפרע החני שלי בפדוסא
 ופשיטא דיוכל לטעין כן מכיון דכוא משועבד בהלואה וגם
 בל"ח הא מבואר בסי' ק"ס כתופס לב"ח במקום שאינו
 חב לאחרים וזה בתפסתו במקום דאיכא פסידא לאחריני

עדיף מאנצ וחליפין כדחזין לענין ט"ה דלאנצ וחליפין
 חשנין אינז ממון ולא אמרין דדעת אחרת מקנה אלא
 כמו שאין שם בעה"כ כלל כמו הפקר כפרש"י ולגבי קנין
 חצר חשנין דעת אחרת מקנה וט"ה לענין זה ממון דהא
 בהא חליף משום דקנין חצר הוא קנין חשוב ח"כ שפיר
 יתכן דלגבי קנין מסירה קחצי הסור להפקר לאין דעת
 אחרת מקנה ולגבי קנין חצר חשיב לדעת אחרת מקנה
 משום דקנין חצר עדיף ממסירה מכש"כ מאנצ דהא אנצ
 עדיף מקנין מסירה גבי שטר דהא י"א דבטלות נקנין
 באנצ לחוד בלא חזירה במזוזא בסעיף י' ומסירה לחוד
 בודאי לא מהני וכיון שקנין חצר עדיף מקנין אנצ במזוזא
 בגמ' לשיטת הש"מ מכש"כ דעדיף ממסירה - ופוד נ"ל
 דבר חדש דלא מלי ליתן בנינא הנ"ל לכל מי שיזכה בו
 תחילה דזה תלוי בדין ברירה וקיי"ל אין ברירה בדחורייתא
 בשלמא כדמפקיר מפקיר לנ"ע ובלא תנאי ולא חלי בדבריה
 אבל בטוחן לאדם ח' לאיזה שיזכה תחילה דמי להביא דכל
 הנט שכותב גט לאיזה מהן שחלל בפחת תחילה ולהביא
 דפסחים הריני שוחט בכל מי שיעלה לירושלים תחילה -
 והנה הר"ן בפ"ק דגיטין כהכ גבי משתעבדנא לך ולכל
 מאן דחתי מחמתך מהני חף דאין ברירה דכי אמרין
 אין ברירה הג"מ במילתא דמי דחתי לאו דחתי אבל הכא
 אפשר שיהא משועבד לכל העולם בזאת"ו יור"ש וד"ל ל"ש
 בנזון לכל מי שיזכה תחילה דח"י לזכות רק ח' או ב'
 ושייכא ממז להביא דאין ברירה - ולכאורה יש לחלק
 דבגט ופסח בעי מזכיר בשעת חזירה וכן בשמיטה הפסח
 ואח"כ לריך שיהא מזכיר למפרע דהיינו כשהחלל בפחת
 תחילה ל"ל דאחזר מילתא למפרע דכתב לשם ההיא
 חיאתא והא שייכא לדיני ברירה אבל באומר הריני מזכיר
 השט"מ להזכיר תחילה סגי שיזכה אח"כ וכה"כ כהכ הש"א
 בדיני מלא גבי נזערצו המלות והביא רמ"א ממנה סוכה
 כל מי שיגיע לולבי לידו הרי הוא במחנה יור"ש ולפלא
 כי כבר קדמו החוס' בב"ק ס"ט להדין סברא ברה"ל כל
 הנלקט דגם חס אומר כל הנלקט קודם לקישה
 ואומר לכשיהיה נלקט יעו"ש וכל המהלך כונחו כשילקט
 יהיה שלו למפרע קודם לקישה שמעינן מזה דאומר כל
 הנלקט מהני חף למ"ד אין ברירה כדליתא בסוגיא דהתם -
 אכן ג"ו אינו להמזוזא בסוגיא הנ"ל דלר"י דאמר גול
 ולא נהיאלו הבעלים שיהיה ח"י להקדשו ח"ל כל הנלקט
 דלריך ליתן במחנה קודם שיבא לרכוהו דאח"כ לא מהני
 וא"כ ה"ג גבי ר' ישתעאל לריך להקנות קודם אבל הקנאות
 אח"כ לא מהני כיון שבה ליד מי שאינו ברשותו - חולס י"ל
 דדוקא היכא דמפקיר לכל אינו מהני אחר שיבא לרשות
 הנזון אבל יכול ליתן להנזון בעצמו במחנה כמו
 שכתב שרי למחול כמזוזא בפ' הגזל מחל לו על הקדן -
 ובזה י"ל מאי דיש להקשות בפ' חזקה הבתים מ"ג ולסלקו
 כי הרי נפשיה יעו"ש וקשה הא ח"י להפקיר אחרי שחול
 כבר ביד הנזון וא"כ ה"ג ח"י לסלק ואולי יש לחלק בין
 סילוק להפקר דהפקר הוא גמול הקנאה וסילוק אינו אלא
 שמסלק כוחו אבל לדרכנו ניחא דיוכלו לסלק עצמם באופן
 היינו ליתן במחנה לאותו הנזון בעצמו - ואורות מה שאמרתי
 גבי ר"י דלפיקר לא רלא ליתן במחנה לכל זולת להבוא
 גברא דירא ר"י מהבוא גברא שמוא יעבור בעצמו בלא
 הגזל דבר זה אינו דח"כ אחרי כשהמר נכ"ע הפקיר
 לדידך לא הפקירי הו"ל לר"י לירא שמוא יעבור ההוא
 גברא בלא הגזל חף דהגמ' מבני ר"י במילתא בטלמא
 הוא דאוקמי' ובלתחל לכל הפקיר - היינו מבוס דקניא
 לנמי דאינו הפקיר בכה"ג דהפקר לעניים ולא לפשירים
 אינו הפקיר אבל לנ"ש דס"ל דהוי הפקיר ניחא ליה לכבתי
 דהפקיר

חשיב דעת אחרת מקנה אותו ואי הפקירה ח"כ מיד
 שילא הארנקי מה"י הוי הפקר ובשעת זכיה ליכא דעת
 אחרת מקנה יעו"ש חולס לדעת רש"י בפ"ק דב"מ דהרם
 והפקירה ש"מ דס"ל דהפקר חשיב שפיר דעת אחרת מקנה
 אותו יש לעי' טובא בפסקי דהמחבר דח"כ חף הזוכה
 בשטר הפקר לקני כיון דחשיב דעת אחרת מקנה ומשכחה
 ג"כ שיזכה הזוכה בפניו או שאמר המפקיר בשעת הפקר
 שמהן רשות לעשות מסירה - וביותר ק"ל דפסקי הסור
 סתרי אהדרי דדברי המחבר לפיכך הזוכה בשטר הפקר
 ל"ק הוא מסור ס"ו ובסוף רמ"ז כהכ הסור הזורק ארנקי
 בפחה זה וילא בפחה אחר ונחני לבעה"כ במחנה כו' הויא
 אכתיא דלא חשכיה אבל הפקירו וזכה בו אחר מוליחין
 מידו יעו"ש ובב"י דאזיל הסור כשיטת הרא"ש ס"ק דב"מ
 דגרם בבעיה הנ"ל והפקירה ומזכה מזה דס"ל דהפקר
 חשיב דעת אחרת מקנה דח"כ ל"ק הבעה"כ יעו"ש בב"מ
 ד' י"א ע"ב ובהוספות ד"ה וילא ובפ"ק דס"ח ס"ק ט'
 ורחימי בנתיבות ס' רע"ג ס"ק ח' שכתב דאף רש"י
 מודה דלש"ד ל"ח הפקר דעת אחרת מקנה רק לענין קנין
 חצר דבאומר לדעת המפקיר סגיא ההס חשיב דעת
 אחרת מקנה וכן כתב המרדכי פ"ק דב"מ לענין מחנות
 כהונה יעו"ש ולפ"ז יחישב קושיא על פסקי הסור - אכן
 לא מלאחי רמז מזה במרדכי ולדעתי מזוזא שם הדין
 גבי ראוהן ש"ל מצוה מעשר שא"י ליתן לבניו ובנתיבות של
 שמעון הסמוכין ע"ש דכיון שסמוכין ע"ש הוי כמו שניתן
 לשמעון העשיר כו' ואף דלדעת רבינו שמעון בדעת אחרת
 מקנה שאני מ"מ כיון שאין לראוהן רק טובה הגאה ל"ח
 דעת אחרת מקנה ואף דבטובא דר"ג וזקנים קאמר
 הגמ' דעת אחרת מקנה אותן שאני ואף דל"ל דהס
 בהמחנות כהונה רק טובה הגאה ש"ה דמקנה להם חליו
 ג"כ אבל הכא דמקנה המחנות לבד ל"ח דעת אחרת מקנה
 אותן יעו"ש וא"כ לדעת הנתיבות דקאמר דאף דלענין קנין
 חצר שאינה משתמרת הוי הפקר דעת אחרת מקנה מ"מ
 בטלמא ל"ח דעת אחרת ח"כ ל"ק קושיא המרדכי מטובא
 דר"ג וזקנים דהתם לענין קנין חצר שאינה משתמרת
 מיירי ומדוע לריך המרדכי להדין ש"ה דמקנה להם
 חליו ג"כ כו' וכונה המרדכי משום דמקנה להם גם החצר
 וכיון דלגבי החצר הוי דעת אחרת ממילא גם לענין המחנות
 כהונה הוי דעת אחרת אבל חס מקנה המחנות כהונה
 לחוד לא הוי דעת אחרת וא"כ לא חילק המרדכי כלל בין
 קנין חצר שאינה משתמרת לעלמא רק חילק בין חס מקנה
 להם החצר עתה ג"כ בין חס מקנה המחנות לחוד - אכן
 קושיא המרדכי יש ליישב בהקדם דקשה דבב"מ י"א אחר
 רבא אלא טובה הנאה אינה ממון לקנות הימנו בחליפין
 מזוזא דרבא ס"ל ט"ה אינה ממון ובגדלים פ"ה אחר
 רבא שאני תרומה כו' מזוזא דרבא מוקי רישא וסיפא
 ס"ל ע"ה ממון משמע דס"ל הכי ובע"כ ל"ל כהשטת
 מקובלה ס"ק דב"מ דכתב דסוגיא דב"מ אחיה חשי' למ"ד
 ט"ה ממון מ"מ לענין חליפין ואנצ ל"ח ממון דקניניס
 נרופין הם ומדוקדק ל' הש"ס ט"ה אינה ממון לקנות
 הימנו בחליפין ולא נקטו ס"ה אינה ממון ואינה נקט
 בחליפין ש"מ דדוקא לענין קנין חליפין אינה ממון אבל
 בשאר מלי הוי ממון יעו"ש ח"כ ממילא ל"ק קושיא המרדכי
 דחשיב דעת אחרת מקנה לגבי מחנות כהונה דר"פ אזיל
 לשיטת רבא המקשה דט"ה ממון והלכך הוי שפיר דעת
 אחרת מקנה רק לחליפין ואנצ אינה ממון משום דקניניס
 גרועים כמה וא"כ לדידך דס"ל ט"ה אינה ממון גם לענין
 חצר ל"ח דעת אחרת מקנה וכן לענין שאר מלי ולפ"ז
 מחורץ סתירת הסור הנ"ל דלש"מ מוכח דקנין חצר

חמס' החס' כחצו דכול חרד גזירה דאסרו להשחמט
בצ"ח גזירה שמה יחזקד וזמורה ופ"ז ל"ל דאף בחזקן זה
לא מקרי משחמט בצ"ח כ"ח מקרי ל"ד לזדים ובמקום
דליכא חס' שמה יחזקד וזמורה גם איסור משחמט
בצ"ח ליכא שפיר כחצו הרמ"א לדינא דשרי אף בשבת ולמיל
לא הציח רק לזה לאשקזי מדעת הר"ף דבמקום דלינא
חס' חילול מלאכה אסור אף בקודם ג' ימים הביא דלא
כן דלשיטתו דבבבבבב אסור ואעפ"י קודם ג' ימים מותר
ואח"כ הוסיף אפילו אין צניבה המים י"ט דהוי איסור החומץ
ואח"כ הוסיף אפילו שישראל בעלמא יעשה והוי לא זו אף
זו והמ"א בצ"ק ט' דהסיג על פ"ט יען כי הפ"ט כחצו בשם
החס' ורמ"א ולשיטתו ח"א כי הם מחזיקים זו לשעם ח'
ומדא גזירה דלא דליכא חס' יחזקד וזמורה גם שימים בצ"ח
ליכא ומותר בספינה :

במג"א ס"ק ח' אסור ללחם ל"ט מאי חידוש רמ"א וג'ל
לחך דחידושא רבה משמיטתו דהנה הכי מביא
בשם חצוה הרמב"ם דביבשה יש חומץ מדאורי"י וסמיך
למעלה מי' אכעיה דלא אשכחא ואוליין לחומרא אכן בימים
וגזירות אין בהם חומץ מה"מ אף חזן ל"ב מיל דליד
לדגלי מדבר ואינו אסור רק מדרבנן והוי שפיקא דרבנן
ולקולא ומה"ט אף בשפיק חס' גבוה למעלה מי' אוליין
לקולא ואינו אסור רק כשידוע צירור שמקרקע הים עם
קרקעית הספינה ליכא י"ט כמו שכתב במחבר נמלא ח"א
לפרש במחבר שכתב דבדליכא גזר משליג אף בצ"ט וסיינו
אף בשבת כדמסק בספינה שח"ז דהמותרים להפליג בצ"ט
כאנכנס בספינה בצ"ט מפליג אף בשבת פ"ז כחצו דלימתי
מותר לקנות שנייה בצ"ט ולהפליג בשבת דוקא כשח"י
צירור שאין בעומקם י"ט אכן כשידוע צירור אסור להפליג
בשבת משום איסור החומץ וכל להשמיטתו המחבר דאסור
חומץ איכא בים אף שאינו דומה לדגלי מדבר מ"מ אסור
מדרבנן אכן מדין להפליג ג' ימים קודם שבה לא מיירי
דזה בודלי מותר כיון דכעת בהסירא מפליג ואף שח"י
יסרך לחלל שבת בחומץ דרבנן שרי כיון דהאיסור רק
מדרבנן ומדאורייתא ליכא בזה חומץ כמו שלא הזכיר לחס'
לטעם הרמב"ן דטובד כוכבים טועה מלאכה בשביל ישראל
יען מבין דבהסירא מפליג ואף שח"י יומך בשבת חס'
איסור דרבנן לא חיישינן וכן המחבר נקט דינא דבשבת
יש איסור חומץ אף בים פ"ז בא הרמ"א במחק לשונו
והוסיף צ"ל ואגד אסור ללחם חזן לחס' דחקודם קאי
דאיירי באיסור יראה והפליג קודם השבת דגם זה אסור
ומסקי אח"כ וכן בספינה שילמד בישראל לבא ט' אסור
ליכנס ג' ימים ט' דדן זה ודין הקדוש הכל שוין דליסורו
אף בג' ימים מקודם אף דדן זה הוא כש"כ מ"מ נקט
וכן בו' לגלות על דינא חקודם דהכל באיסור ג' ימים הוא
דחס' חומץ וחס' מלאכה פ"י ישראל שוין המה ואסור
ג' ימים מקודם :

סעיף ד' ברמ"א י"א שכל שאדם הולך לסחורה או לרחות
פני חבירו חביב הכל דבר מותר וק"ל מהא דליחא
בשבת (ד' י"ט פ"ח) ומאיר ללידון אפילו בצ"ט מותר וסירש'
ומאיר ללידון אין חלא מהלך יום ובע"ט היה יום הבוקר בו'
הרי דלא החר להפליג מאיר ללידון רק כיון שאינו מהלך
יום ח' חפוק ליה דהוא לדבר מלוא ולדבר מלוא מפליג
אפילו רחוק הרבה כדאמר מקודם אבל לדבר מלוא ש"ד
וג"ל לחך דר"ח בעל דעה זו יפרש ומאיר ללידון היינו לוחם
ההולכים שם לטייל ולא לסחורה שוב ראינו בצ"ט שמקס'
לשיטה ר"ח מעבדא דבני ביטן דכל שאינו הולך לטייל
חביב לדבר מלוא למה החמירו הראשונים פ"ט וכי מרח
חידות הוא להחמיר אדם ט"ט בדבר מלוא יע"ט חמס'
זכו

דהפסיד באמת לכל ולא להפסיד גברא ח"כ קשה הו"ל
לר"י ליהן במחנה ולהוציא ההוא גברא מהכלל והשחמט ל"ט
לחך דירא שמה יעבור ההוא גברא נוסף בלא חזול דהא
השחמט נמי כשהפסיד נמי השחמט הנ"ל אכן האמת הוא
דעבור האי גברא לא פחד מאחר דהאי גברא דשלו הוא
ויגזול להפסידו לרשע וימות כמו בצ"ק בשמחמט דלנישים
רק השחמט מאחרים דלא ידעו כי שטו הוא ודוק בצ"ז :
(רמ"א) **במחבר** סעיף ו' מי ש"ל סכיר בו' ידירי
הרב הב' וכו' מו"ה ג' ח"י ס' אב"ד
דק"ק שטולין כחצו לי וז"ל חס' ישראל סכר לא"י לעשות לו
מלאכה מתך מלה או מאתים ימים חס' מותר להניח להאי"
לעשות המלאכה בשבת בליכעס' לעד"ג פסוק דמותר להניח
להאי לעשות בליכעס' חס' אינו מקפיד שיטעם דוקא בשבת
ועשה המלאכה יום אחר יום. וזה נלע"ד ככוונת הרמב"ם
ז"ל בפ"ו מהל' שבת הלכה י"ב. וכן השוכר את האי"י לימים
הרבה יותר אע"כ שהוא טועה בשבת כ"ל כיון שסכר האי"
לשנה או לשנים שיכתוב לו או שיארוג לו בגד ה"ז כותב
ואורג בשבת ומותר כאילו קלץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג
לו בגד שהוא טועה עמו בכל עת שיראה והוא שלא יחשב
עמו יום יום. וע"כ בהשגות הראב"ד ז"ל שכתב שדבר זה
לא נהיר ולא סביר ופי' במ"א הל' שבת סי' רמ"ד ס"ק
י"ד מ"ט שם. וכונתו לחך קושי הראב"ד ז"ל דהא הוי קבלנו'
וגדוע החיר הרמב"ם ז"ל. ולעמד"ג דכוונת הרמב"ם ז"ל
צמ"ט כ"ל כיון שסכר האי"י לשנה או לשנים בו' ר"ל שסכר
זו על ימים שיש בשבת היינו על שס"ה ימים כמנין ימות
החמה או כנ"ד ימים כמנין שמינין ללכנה ומש"ה מותר
להניח לא"י לעשות כיון דאין ג"מ להישראל במה טעושה
בשבת דחס' לא יעשה בשבת יעשה ביום אחר כיון שסכר
לו על ימים כמה שיש בשבת כמו שכתב הרמב"ם ז"ל להדיא
מקודם וכן השוכר את האי"י לימים הרבה מותר בו' עיי"ש
והמחבר שם בס' הנ"ל השמיט חמילת דברי הרמב"ם ז"ל
וח"כ ג"כ מה שג' הרמב"ם ז"ל שם הדמיון ומותר כאילו
קלץ עמו שיכתוב לו ספר או שיארוג לו בגד שהוא טועה
בכל עת שיראה ע"כ והכוונה דאף כאן שסכר לימים יכול
לעשות בחיזה יום שיראה ומה ששייט הרמב"ם שם והוא
שלא יחשב עמו יום יום ר"ל שלא יהי' הישראל מקפיד
שיעשה מתך הסכירות מהימים יום אחר יום בלי הפסק
דלא אסור ועיין בט"ז ח"א סי' רמ"ד סק"ה דאף בשכר
לכתוב ס' או לארוג לו בגד דחס' מקפיד על הביטול אסור.
ומתוך לפ"ו קושי הראב"ד ז"ל וגם מהסברא גרסא שמוחר
ואכ"מ להאריך דברי ג' ח"י ס' משטולין :

(רמ"א) **ברמ"א** ס"ק ח' אפילו בספינה שמוסכים אותה
ע"י בהמות בו' מל' זה משמע דדוקא
מפאח שהוא קודם ג' ימים הא בחזק ג' ימים אסור. ואלו
לקמן בצ"ק ב' כחצו חזן איסור כמה שהבהמות מוסכות
הספינה בו' הרי דמחר אף בשבת. וראיתי כי הפרמ"ג
באש"ל ס"ק ב' הרגיש בזה וכחצו גם הילוך הבהמות אף תוך
ג' ימים שרי כמ"ס הר"ב בצ"ג בהג"ה יע"ש ואין ספק לדבר
כפה ראייתי בהנהגה נחיצת חיים מקשה ג"כ כן. וג"ל לחך
דהנה באיסור הליכה לקרון ג' טעמים איכא ח' משחמט
בצ"ח ב' שיחזקד וזמורה ג' שמה ירד מן הקרון והנה בכלן
חס' שמה ירד ליכא כדכתב הט"ז ס"ק ד' טעם שמה יחזקד
וזמורה ליכא כי אין דרך הוסב בספינה לחזקד וזמורה
להקניגה כי רחוק ממנה. חמס' טעם משחמט בצ"ח איכא
וא"ל דהוי לדי דדין דכחצו המ"א בס' ס"ה ס"ק י'
דשאני החס' דאין משחמט צבחה כלום אבל הכא משחמט
צבחה שהבהמה מוליכתו נמלא זהו דעה הנאמר כאן
לאחר בחזק ג' ימים בספינה שהיא פ"י הילוך הבהמות.

קרא דוכינו משא"כ כס"ז ניין על ישיבים בבוקר מגלה נן
דש עוד דרשא דל"ל הכתוב מבורק והיינו אף כשמיין
בה' דלא ישיבים בבוקר ולא בא לפרושי להמחבר דנקט ג"כ
ביום ו' רק לימוד כפ"ע על כל דשיבים בבוקר :

במג"א רמ"ע ס"ק א' ואם הוא יושב בעגלה יבוא
ללכת יותר כח"ש מביא בשם שו"ח בית יעקב
לענין דרך רחוקה דלין חילוק אף אם יכול לבא ע"י סוסים
ופרדים וג"ל דל"ד כלל ואין החמלה לקושיא דשם דהב
הקרא ובדרך רחוקה גז"כ מניין שהוא בדרך רחוקה פטור
אף בשנים רות"ע ע"י נשיטת בעגלה ויכול למכר ולבא מ"מ
ביון דקטע שכולך בדגליו וכו' רחוק פטור וז"ל להיבך
דקרונו ועגלות עכ"כ - משא"כ בבאן דקטעם הוא שיבא
לביטוי בעוד יום ויכול להכין לרבי בבח א"כ דווקא בבוקר
בדגליו דבמא יב' ט"ף וימכר כרוב לא כן נכנס בבוקר
דיוכל למכר בליכ"ו :

(ר"ח) במחבר י"מ מנחה גדולה כו' כנס דש"י הוא
המפ"ש מנחה קטנה והמ"א ס"ק ד'
הסכים לדעה זו : אכן דשם הוא חמשה מכוניות הגמ' פסחים
דף כ' דמאי פריך בגמ' מחי אוריג ע"פ כאשר חמשה
במהרש"ל ותירוצו כס"ז החוק וג"ל לתוך דהנה כמ"מ פ"ח
מהל' י"ט הקשה מ"ש ע"פ מערב סוכות דשם ליכא מנחה
באיסור עבית מלאכה קידוש חלות הלא גם שם איכא עבית
סוכה וסבגת ד' מינים ותירץ בל"ח דהנה אחר חלות כפ"ש
אסור מה"ל כמבאר בע"פ הירושלמי דאף יחיד במנחה
קרבן אסור במלאכה ובאן האיכא קרבן פסח ולכן ביון
דאחר חלות איכא איסור מלאכה מה"ל וא"כ כל מלאכה
היא ל"ך למכר ולעשות קודם חלות ויפטר מאור במלאכה
לכן חשבו בעירדת במלאכה יגרס לו שכתב מביעור החמץ
ותיקון המלה וסבגת ק"פ ומשום זה קא"ר נגזר באיסור
מלאכה קודם חלות משא"כ ע"ס דליכא איסור מלאכה מה"ל
כלל ואינו צריך ונחשו כ"כ על מלאכתו ולכן לא חשבו
לכתוב כלל יו"ש - וכו' רש"י הכריח כמ"ד מנחה קטנה
מבוכתה כמג"א והפסח עוד להוסיף בראש דרש"י סבר
בפיקמטיא דמי לאיסור מלאכה ודלא כמג"א בס"ק ה'
ולפ"ז קשה מהני דבני בישן במאור לזיון פירש"י מהניך
יום א' וביינו הכונה יום בהליכה ובחורש צימד דאל"כ יום
ממש אימתי יסחרו דכאשר יבאו לזיון פנה יום נמלא
כאשר יבאו לשם או יב' זמן מנחה גדולה ובה אסור
לסחור ביון דאסור במלאכה ולרש"י דינו ממש במלאכה וג"כ
לחלק בע"כ ל"ל דאיסור במלאכה הוא זמן מנחה קטנה
נמלא שפיר יסחרו עד הגעת מנחה קטנה ולפלא ע"כ כמג"א
שהביא בס"ק א' רמ"י מבני ביבן ואיכו בעלמו כבר כמ"ד
מנחה קטנה וא"כ מהו זה דא"ל דמג"א יפרש מאור
לזיון מהלך יום א' היינו בהליכה לבד ויום לאו דוקא רק
קרוב ליום משע פחות מיום וא"כ כשיגיע לשם יב' זמן
מנחה קטנה : ואין להביא דא"ל מ"מ דף ע"ה ע"כ דה
שלא לרבינא בהדי פ"א דמג"א שכתב ליפטר לי מר עמרם
וזוי דאחרמי לי קטיגא דארעא למזון ומשמע לאחר זמן
מנחה קטנה י"ל דכונה דא"ל זמן קודם ע"ש רק כמ"מ
היה או ואל"ל דאחרמי לי קטיגא דארעא למזון זה מבאר
ולריך חזי עכשיו לפרוע דזכו מותר דודאי פריעה ב"ח מטה
ויקיים מטה בכנסת שבת או י"ל דמבאר ברמ"א דנשיטת
דרך ארצי לפי טעם ולא קבע עליה שרי ס"כ בס' היה
בהזמנות דרך מקרב משא"כ מאור לזיון דבי' קבוע יום
השוק חמיד בשם ומאחר דשם מוכרח דמנחה קטנה הוא
מקשה בגמ' כך דל"ל למתני ע"פ עד חלות ליחזי ע"פ סהמא
ואלא ידענא דעד חלות דוקא דל"ל דעד חלות לא היה
מכנה בשם מקום לאיסור רק המכנה כ"י מחלות עד זמן

מנחה

בז

זהו היג קושיא כ"כ דאפשר ביון דפסחים היו ואל"ל לזה
שפיר היו מדה חסידות משא"כ מהו היו קושיא אלימתיא :
אמנם דעה כב"י דבבאן י"ל כנ"ל דהולכים לטייל משא"כ
שם חל"ל כן דאי בהולכים לטייל מחי הוה אפשר להו ולא
אפשר דקאמר :

(רמ"ט) במחבר יותר מנ' פרסאות פירש קרוב לשלים
היום דמהלך חזם בינוני ביום י'
פרסאות ולפ"ז לא הלי בפרסאות דוקא כ"ל בשלים היום
כמהלך בעגלה ויכול לנסוע ביותר ולפ"ז ק"ל מהא דאמר
מאור לזיון שרי וכן הנהו דבני בישן הלא הא מאור לזיון
הוא מהלך יום ואף דהיינו הכונה רוב היום כדמפרש לקמן
מ"מ הרי חזיון דשרי ובגמ' סוכה מבואר דבין לבית ובין
לאיפסיא הכל חסור וג"ל דכיון דהוא יום הסוף הוא צעלי
אסנאס דלזיון מכיון עמאן לאורחים כפי דרך העולם
ומותר דמי כמי ששלא להודיעם שהוא הולך שם לשבת דהו
מותר לילך בכל גומא :

(ר"ג) י"ג להשתיז הסכין כע"ז יליף מדכתיב והכינו את כו' :
ובפסחי יליף מודיעין כי שלום חל"ל וזו השמחה
הסכין כי אם קשה הכרז ולא יתאך בטוב אין זה שלום
בית ושניהם אמת דטלפוחא דפסחי הוא מקבלה וליכא מידי
דלא רמיזי בהיריחא ואיהו הרמז בחורש הוא מתיבתא חז
מל' לאחים ולמזמרות :

במ"ז ס"ק א' אין ויהי חל"ל מיד הפרמ"ג הקשה למה
שנקט למ"ש העור והכינו את אשר יביאו דומיא
דהבאה דהיה בבוקר דכתיב וילקטו אותו בבוקר יע"ש ונ"ל
לחזן דהנה בסמ"ח הקט"ב משמע דים לקנות ביום ה'
בדוכות המג"א ובהז החושפת שבת דשם מיירי מדברים
סלריכים כנסה רבה נמלא בדבר שאל"ל הכנה רבה ולריך
לקנות בע"ש ע"ז בא הכתוב והיה ביום כש"י שישכים ביום
כש"י מצע"י לקנות וזהו שאמר אמר רב חסדא מניין שכל
המוליא יליא בשבת מוטע שישכים ויוליא משמחית שגאמר
והיה ביום הששי כו' וכו' בדבר דלריך הכנה רבה
דכזה לריך להכין ולקנות מיום ה' ע"ז בא הכתוב והכינו
את אשר יביאו להורות אף דהוא דבר הקנוי אכן מ"מ
לריך חיקון עד שיבא ראוי לאכילה סעודה שבת שיבא
יתחיל לחקן מבורק בהשכמה : אמנם העור ל"ס הדיון חילוקא
דבדבר כלריך כנסה רבה יבין מיום ה' ובדבר שאל"ל כנסה
רבה יבין ביום ו' וסבר דמהא דאין גוזרין ח"ל בתחילה
ביום ה' מוכח דלריך לקנות מיום ו' בע"כ דלא ברב חסדא
וא"ל קרא לזה יען כי אין להכין ביום ה' ע"כ נקט דרשא
דוכינו להורות דחיקון והזמנה בדבר הקנוי יב' מצע"י
בהשכמה : אמנם כב"י הביא להך דרשא המובא בשינולי
לקט בע"כ דסבר לחלק כנ"ל נמלא כשאמר ישיבים בבוקר
כו' הכונה נשיטת בדבר שאל"ל כנסה רבה ולריך לקנותו
ביום ו' ישיבים לקנות מבורק ובדבר הלריך כנסה רבה
ולריך לקנותו מה' ישיבים בבוקר לתקנו מצע"י בהשכמה
ע"כ מביא זה עוד דרשא דהיה דוכו ניסף לדרשא הידוע
מוכינו כמבואר בסור : וגם במחזיון נקטיה להדין דרשא
להורות דהמחבר סבר דלא כעור כ"ל לריך ג"כ לקנותו מצע"י
מדרשא דהיה : א"כ י"ל דקרא דהיה נלרך לזה היינו בדבר
הלריך הכנה רבה ולריך לקנות מיום ה' יקנה ביום ה' בבוקר
דמיין דעשה זה לכבוד שבת דהוי מליס ישיבים דזריון
מקדימין למאן וזה הוא דדייק מניין שישכים ויוליא משמחית
שגאמר והיה ט' משא"כ מדרשא דוכינו כוס חמינא דווקא
בדבר שאל"ל כנסה רבה דלא מכין ביום ו' זה ישעה בהשכמה
דביום ו' חל קרופה שבת לא כן כדכין ביום ה' בא דרשא
סמוך דהיה להורות דג"ל לריך לסיח מצע"י נמלא דכעור
דנקט וישיבים בבוקר ביום ו' דמיירי מהכנסה דו' נקט שפיר

הוא ומה דחשבו לדוחק להעמיד כ"י לכ"י לא נראה
לדוחק ומעשה אין קושיא על דרשנא שחזית
בשיטת הרי"ף והרא"ש דפסקי כ"י בפירוש הכ"י והנה
על מה שלא הביא הרי"ף להא פלוגתא דאב"י ורבא
בכרמלית נ"ל בהס"ו דהרי"ף לא פסק ברבא אכן לא משמיה
דחמור דמבא דחני ר' ישמעאל טעמא דחפילין משום
שאני שוכחין ולא משום גזירה לגזירה מוכח דלא כרבא
יט"ס ואם חמס דהוה באהם קושיא הב"י חמס בער
חכמי ולא אבין דלעז"ג דלכ"מ ד"ל דר"י סבר דשבת
לאו זמן חפילין ופירוש דאשור לילך בחפילין מנז"כ ודלא
כבסי' ש"ס סס"ד ועיין במחלית הסקל סי' ש"א על המג"ח
ס"ק י"ב ח"כ בלח טעמא שאני שוכחין הוה חפילין ללח
בחפילין עס חשיבה פן יסכח וילא משחשיבה ולו יפסיד
איסורא שהולך בשבת בחפילין ולא משום חשש שילך לר"ה
דזהו פשיטא דלא חיישינן לזה כי חף שילך לא יפסיד
איסורא בהולאה דהוא דרך מלבז אכן איסור דאורייתא
עביר שילך בחפילין ובאמה איסור והו"ל לגזור לזה אין
ל"ג דחינו שוכחין וז"ל לזקו ג"כ דברי הרמב"ם דנקט כהן
בשעס שאני שוכחין מלהסירן דהא אכן פסקינן דשבת
לאו זמן חפילין ע"כ איסור ללח בשבת והאי יולא אדם
בחפילין בע"ס עס חשיבה אין פירוש יולא לר"ה כ"א יולא
לבוש ככ"מ בביתו ובר"ה ועיין בסי' ש"ח במג"ח ס"ק י"א
חמס הרי"ף הכריח דלא כרבא מהא דבעי בשבת
ד' ג' ע"א רב מרבי חס עקירה גוסו בעקירה חפץ דמי
זו לא והקשו בחוד"ה עקירה כו' דלמאי לא פשיט
ממחיתין דקחני לא יולא חייס במחטו ואמאי לא יולא
בה הא לא מלי למיני לדי איסור דאורייתא ופירי דאפ"ה
אסרו רבנן - ולפ"ז קשה הא תינח לאב"י דגזר גזירה
לגזירה אבל לרבא דל"ג מאל נחלא מוכח מזה דלא כרבא
ורב אלפס שהביא לאשעיו דרב מרבי זו ממילא מוכח
דלא כרבא וממילא ידעין לפרש המשנה על בגדו וח"ל
להביא לפלוגתא דאב"י ורבא - חמס לפ"ז קשה דהו"ל
להגמ' להקשות מהא על רבא וז"ל דמרב דקמציא ולא
קששים מזה ל"ק דגברא אנגרא קרמיה דרבא פליג על רב
אכן מרבי ג"כ ל"ק דבאמה מקשים על אמרו לא חשיילה
במסכת אחריתי דעל מה פקדו ע"ז כיון דרבי גברא
רבה הוא כדחזין דלא טעה ועי' בפנ"ג מה סכחב גזה
חמס באחא עביר טרדו במסכת אחריתי טעה גמה שלא
הסיב לו מא המשנה ע"כ פקדו לכל חשילה כן נ"ל :

(ינ"ג) **במחבר** ס"ף ח' כירה כו' עיין במס' שבת ד'
ל"ח ע"ב בחוד"ה תור כו' וצנה"ש

וג"ל לחרץ דלא ניחא להו להח' לחלק בבאי דלענין זה י"ה
חמור תור מכירה מאחר דבקידרא חייחא דבטור שרי
ובכירה לחד חירולא בע"א ד"ה שכה איסור וצבטיל כ"ל
בחזוניהו מותר רק צבטיל באחל ב"ר י"ה בכירה מותר
ובטור איסור הלא בטור דחמו רב יותר יש סברא דלא
יחסה מכין דנחצטל כבר שלים צבטיל מבכירה דאין חמו
רב רק לענין להחזיר יש סברא להחמיר בטור מבכירה
משא"כ צפרט זה לבד - ועיד נ"ל דכונת החוס' הכי הוא
בהוכחה דהנה זהו חזין דלהחוס' לא היה גירסת הספרים
דין האי קידרא חייחא שרי לאחתי ע"ס עס חשיבה
בהגורא כ"א גירסת הרי"ף והרא"ש האי קידרא חייחא
ש"ד ועי' בקרבן נהנאל פ"ק סי' ע' דחל"כ למאי אמרו
ומשמע ההם דבטור חיייר דקאי אהא כו' הלא הא
מאחר דפירוש נאמר כאן בחטורא וח"כ כך הוא כונתם
ומשמע ההם דבבטור ג"כ חיייר דמאחר דקאי אהא
דקחני ההם לעיל לא תמלא חסה כו' וס' קפרט בפירוש
וחניח לחד החטור ח"כ הו"ל לפרט ולחמיר בכלן ג"ל
כ"ר

מנחה קטנה דבע"ס ועי"ט מותר ושם ה' מקום הנוכח
לאסור דקשה הכל טעמא מאי מ"ס ע"פ מערב סוכות
ב"כ ז"ל דבמנחה ה"ס קודם חלות ולאחר חלות אסור
מדאורייתא בכ"מ לכן גזרו קודם חלות באיזה מקומן משא"כ
ע"ס דאחר חלות מותר ל"ג וח"כ דדינקוט מקום שנהגו
שלא לעשות מלאכה בע"ס כו' הוה ידעין דבע"ס אסור אחר
חלות מדאורייתא ובשאר עי"ט וע"ס מותר עד זמן מנחה
וגם ח"ל דלכך נקט עד חלות לדיוקא דבע"ס אחר חלות
אסור בכ"מ לא כן בשאר עי"ט וע"ס דמותר אחר חלות
כ"א באיסור מומן מנחה קטנה ג"ו ממילא ידעין דחל"כ
ע"ס נמי כ"ל בע"כ ז"ל דהדין עד חלות לדיוקא אחי רק
דבע"ס אחר חלות ח"כא איסורא משא"כ בשאר פ"ס ועי"ט
ליכא איסורא אחר חלות כלל חף מקל"ט יוס כ"א כל היום
מותר ע"ז מקשה דלא כן תנינן דבאמה חף ע"ס ועי"ט נמי
דחניא כו' וזהו סכחב רש"י מאי חיריא ע"פ דקחני עד
חלות במנהגא מכלל דמחלות ולכלן אסור וז"ל למחניא
חלות לאשמעין כך דיוקא פירש דהו ממילא ידעין דחל"כ
מ"ס ע"פ מע"ס כיון דהא כל עי"ט אסורי וסוד ליכא למומר
דממעט שאר עי"ט דליכא איסור כלל ממעט עד הלילה וא"כ
כך דיוקא למאי חייטריך ומשני כיון דהחם מן המנחה
נמעלה הוא דאסור סמוך למנחה לא חף דחומ"י בהגשה
זמן מנחה אסור מ"מ לא גזרו לאסור ח"י שעס מקודם
לחשש פן יעשה בח"י טעה וח"כ כדסי' נאמר בכלן ע"פ
סחמא ה"א דאחר חלות אסור ממנחה גדולה ממס כיון
דהאיסור משום זמן ק"פ מחלות וזהו מומן מנחה גדולה
ולחשש שחא יעשה בח"י טעה ולגזור מקודם לא הוי ידעין
מסכחב דה"א כמו בשאר עי"ט דלא חששו ע"כ נקט עד
חלות לסודות דאחר חלות חומ"י אסור בכ"מ ח"י נמי
בא למעט באמה דבשאר עי"ט ליכא איסור כלל אחר חלות
חף לא מומן מנחה קטנה כ"א סימן ברכה היא דלא חזי
משא"כ דבכלן הוי איסורא וממחיתין ליה ממעט דאין כן
בשאר עי"ט וזהו הפירוש ברור בהדין סוגיא ורואים מוכרחת
להדין פירושא יען דפירוש הפשוט דחוק דמאי מקשה בגמ'
נימא דהמשנה משמעט עד חלות חלוי במנחה משא"כ אחר
חלות אסור בכ"מ מפאת שחא עי"ט ולא גרע משארי
עי"ט ומשמעטו בדרך אבז דבעי"ט אסור מחלות ובי משום
דדין זה נשנה בבביתא לא יסנה ר' במשנתו בע"כ
הטעה ככ"ל :

(כ"ג) **בבאר** היטב ס"ק ב' וט"ז כחב רחיתי מורין
לאיסור כו' לא העתיק יפה דמזה הל'
משמע דהוא ל' סט"ז בעלמו וחולי הבין הבאר היטב כן
ובאמה טעות הוא דהט"ז העתיק זה מל' הרא"ש שכ"כ
ואין זה ל' הס"ז בעלמו :

בסעף ו' במחבר במחטו בידו כו' הקרבן נהנאל
במס' שבת פרק קמא חות מ"ד הקשה
על הרא"ש דהא קי"ל כרבא דל"ג גזירה לגזירה וח"כ לריך
לאיפ"י מזיחין דנקיט ליה צידיה ולא הו"ל להביא
מחיתין בסהם ודוחק לאמר דפסק חומן דרך חומנה חייב
דהא הטור והס"ע פסקו כר"מ ודברי הרב בר סגורא
תמורה דמפרש מהניחין אליבא דר"י בחמבה לו צבטיל
שפסק נגד כל הכי רבנותא יעו"ס וחתי חמה עליו ועל
חמיהתו איך נעלם מעיני דברי הב"י שכבר קדמו בהדין
קושיא על הרי"ף ר"י בח"ה וחסה דרי"ף אדרי"ף שפסק
כפ' המולא חפילין כרבא והב"י כחב וחסה זו בעלמו יש
לחמוה על הרא"ש כו' ומחרץ באמה ואשער לאמר שהם
פוסקין כר"י דיולא במחט סחובה צבטיל בשבת חייב חסלה
כו' ומחיתין ר"י כ"א כו' והשתא אחי שפיר שחכו
מחיתין לטורחא יעו"ס הרי דקישתו משיחין של הראשונים

א"ל ליתן טעם דמוכרח להיות מחולק כאשר ילדה לחור
האיכרים ולידן להתחיל לחורח מאלנע וא"ל יפשה ח"כ
באיו חופן שיחורך יהיו כסידרן ע"כ מוכרח להיות עוד
אגודל כדי שיוכל לחחור האיכרים בע"כ דלח דוקא הוא :

במג"א ס"ק ג' וא"כ לכחילה יש להזכירם בו' וקשה
לפי"ז דמאי מקשה הגמ' שבת ד' ל"ד ע"ס
חשיכה אין בו' נימא דלכחילה יש להזכירם ונ"ל לתרץ
דבודאי כיון דיש שהות ח"כ א"ל להזכירם מקודם דשמא
עשו בלתי הזכרתי רק מספיקא שמה שכתבו אזי הא ספק
חשיכה ג"כ מותר דעבד רק כיון דהוכחנו לתקן לאמר
ערבכם ע"ה דהו' בספק חשיכה חסור ומוכרח להזכירם
בעם חשיכה אז דרך חננ' יאמר עוד חזירות ג"כ כיון
דלר"ך לאמר ערבכם ע"ה יוסיף עוד חזרה וע"ה שז
מלאתי במחילה השקל שכתב מעין זה ומלאתי בחוסמה
חדשים על המשניות שכתב ג"כ כן בדברי המג"א לפי
בילור המחילה השקל ודני נביאים מהנבאים בסיגנון ח'
ולפלא שלא זכרו' ועוד ל"ל דבאמת לר"ך להרחיק השאלה
דכן כשיזכרם טכסיו יפשו ויאמרו עדין יש שהות מח"כ
כעת דמוכרחים גם להניח ע"ה בודאי לא יניחו לאח"כ
ויפשו ביחד ע"ה וע"ה כיון דעוסקים בזה ויפשו ב"כ
ע"כ ישאל בעת דזהו עדיף לכחילה מלפני ח"כ ללא
הותר כ"ה עבור דמלוי הוא מח"כ כדגם ע"ה היה להם
פנאי ולא היו לריבים להיות עוסק כי בעת בזה יש חשש
סיפשו' והנה בדברי המג"א שלקוח דינו מהסוד דלר"ך
לשאל על ע"ה וע"ה פירש רש"י כן בהדיא במשנה :
ולפי"ז כ"ל מילתא חדתא דבעת שאלו עשרתם יאמר ג"כ
עשרתם מעשר ודאי ודמאי אף דמאי יוכל להפריש גם
בספק חשיכה מ"מ כיון דהפירו' אינו רק משום דרוב ע"ה
מעשרין הם וחולי הוא מן המיעוט ומלא הפרשתו היקון
משליל ע"כ יותר טוב לכחילה לפרוש עם חשיכה וכשאוחר
עשרתם מעשר ודאי יוסיף עוד חזרה ודמאי ח"כ כיון
דיהיו עוסקים בהפרכת ודאי יפרישו ג"כ דמאי ולא
יפשו וכלל לגבי פירוש :

בלישון רכה' ובת המג"א הטעם דחסור להטיל חימה
יחירה בו' ותמוה למה שבין הטעם המעורר כי
היכי דלקבלו מיניה ונקט טעם מדנפשיה וזהו דוחק
לאמר דהמג"א מפרש האי כי היכי דלקבלו מיניה משום
דחסור להטיל חימה יחירה וכו' ח' להם דהו"ל להמג"א להביא
ל' הגמ' ולפרש פירוש ועיין בס' חספת שבת ובמחילה
השקל מה שכתבו בזה ונ"ל דהנה המהרש"א בח"א
במס' גיטין מקשה האל דאמר רב אשי אנא לא שמיע לי
הא דרבה בב"מ וקימתי מסבא דהא רבנ"ה אמר ג"כ
מסבא דנפשיה יע"ה אמנם הבונה אנא לא שמיע לי
כלומר לא סבירא לי דהנה רב"ה ל"ס להטיל חימה יחירה
דהכי חזין דגם ר"ה בן גמליאל הטיל חימה יחירה ולא
חש למעשה דסילגש וכן חזין כמה דהטילו חימה כמו
במס' שבת ד' ק"ה ע"כ אף דבע"כ מוכרחין לחלק בין
חימה לחוד ובין חימה יחירה לחוד דאל"כ קשה דרב
יהודה דאמר כהן משביה דרב דחסור ואיבו שליף מלבייהא
אפשר דרבנ"ה ל"ס לחלק בדרך וקאפרש דאמר בשמיה
דרב ולא ס"ל כן ע"כ מוכרח לפירש לומר זה דלר"ך
למיתרינהו בניהוחא משאח הסבא כי היכי דלקבליהו
מיניה ע"ה אמר רב אשי אנא לא שמיע לי כלומר לא ס"ל
הא דרבנ"ה כ"ה דזה חסור מלך הגמ' דחסור להטיל
חימה יחירה ונ"ל להדין סבא' והנה רב אשי היה בקי
באשוי ביתו דכמה לדיקים ובשביל חימה לא יבשילן לאמר
על חסור מותר ועל טבל חילין וכשאינם מערבים לאמר
עירבנו ולפי"ז דסבא דהאיסור מלך הגמ' ולא משאח
הסבא

בכירה ממנו בסירוס כך לישא כמו מפירש דלעיל מכיון
דלדלעיל קאי ולמה יטעם בכחן ס' מהנ"ל למינקס סמא
בעל"ל הטעם משום דבהמור ג"כ מיירי וכן לפי"ז ההוכחה
בכירה ג"כ מיירי דאל"כ יקשה להפך אמאי לא סרט
למנקט בהדיא בהמור ומאחר דכן הוכחה החוס' לפיל
מוכרח דמיירי כך בשיל במאכל ב"ר מכיון דבכירה נמי
מיירי ויקשה מכירה חכירה וא"כ הרי חזין בהמור ג"כ
בשיל במאכל ב"ר מותר' ודבריו האחרונים שהביא
מחוס' שכתבו אע"ג דחררה לחוכה הוא לא ידעתי למאי
בולרן לזה דהלל הו"ל להביא מד' ל"ז ע"כ אמר רבא
הרריהו חגיגהו לשהות חגיגה חין נוהגין את הפסח בו'
וע"ה בפירש"י ד"ה הא כו' ותור' ללו גרוף וקטום הוא
כו' וא"כ מכאן מוכח דאף בהמור שרי לשכוח וחולי כונח
הגרע"ה מכוס דשם י"ל דבאמת גרוף וקטום וכונח הגמ'
כפירוש אחר של רש"י ואי נמי גרוף בהמור לא מהניא
גרופה ע"כ רמז לסברת החוס' שכתבו אפילו הוכח
משהין אפילו באינה גרופה דהא חנן כו' אע"ג דחררה
בהוכח הוא חנן י"ל דלכך לא הביאו החוס' ראייה מכאן
יען כי אינה ראייה מוכרחת דהא דלשיטת רש"י אינו כן
בע"כ ל"ס זה לדיוק ב"ה הר"ה הוא דקמדיק כן ועוד
דלא נחברר לן שיפור קרמו הפת כמה הוא חס הוא
שליש ביטול או יותר וכן כך דלא בשיל ב"ל דקמדיק להך
ג"כ לא ידענא דלולי הוא יותר משליש ביטול ע"כ הביאו
ראיה מהך דלא קפרט לא תגור דוקא ולא כירה דוקא
כמו דסרט בהקדום ח"כ בע"כ בין בכירה ובין בהמור
מיירי ובגמ' דהותר חלל כירה כמו כן הותר בהמור
לשיטת חגיגה בשהיה והוכיחו שפיר :

(רנד) במחבר סעיף ב' חין צולין כלל כו' ע"ה במס'
שבת ד' י"ח ע"כ הו"ה גזירה כו'

ובגמ' קרמו בהך קושיא הפנ"י ונ"ל ומהך מה שכתבתי
יש לי ליישב ג"כ הא דלא מסיק הש"ס חרעיה טעמא
דשמה יחמה אע"ג דטולה סוגיא דפ' כירה ודפ' כמה
סומנין הוי טעמא משום שמה יחמה כדמסיק רבא להדיא
ס"ס ב"מ ובה חין מספיק בחירוף החוס' חבל למאי
דפרישה ח"ס כו' מח"כ חס נאמר דטעמא הוי משום
שמה יחמה מ"ס עססיה וחרמסין וחזית שלמים דקנקט
וטפי הו"ל למנקט בכל ענינא שבשיל טעושה לר"ך שבת
כו' יעו"ש ונ"ל דכונת החוס' ג"כ כן דהא דמקשו החוס'
מצטר כלל בינה היינו ג"כ כן דמ"ס דקפרט בשר כלל
בינה דוקא וא"כ לשיטתם דקמקשה מהא דפירט דוקא
פססיה וחרמסין וחזית של מים מה האמר בהא דפירט
המשנה דוקא בשר כלל בינה בעל"ל דכן הוא הדרך
למנקט כן וא"כ מכו הוכחה מעססיה וחרמסין וע"ה
חירלו דהס' ידע שפיר דהוי טעמא משום שמה יחמה
והא דמשמעין בצטר כלל ובינה דוקא הוא עבור שאין
דבר מספיק בינו לגמלים וא"כ ה"א דבהדיא חין למיחש
שמה יחמה מכיון דהוא על הגמלים ממנו ויחבשל אף כלל
חיותיו לכך משמענו דלא כן דאף בזה חיישינן למיתוי חנן
בהדיא דעססיה וחרמסין מקשה שפיר דאי משום טעמא
דחיותו למה נקט דוקא הוי :

(רס) במחבר ירחין פניו ידיו ורגליו כו' זה הסדר
דוקא דמבואר במס' שבת ד' ס"ה

ע"ה והכונה לסוך כל גופו סך ראשו חחילה מפני שהוא
מלך על כל חבריו ח"כ ה"ה הפנים קודם :

ובימין באלנע' ונ"ל להביא ראיה בר"י דחין קפידא
בזה דבהבוח ד' ה' ע"כ אמר זו וזה זו
קמיה כו' וקשה לא הו"ל טעם כ"ה על ד' אלנעיה
דלמה הם מחולקים ואינם מחוברים יחד מח"כ על אגודל

עומדין הכהן כסא של ג' רגלים ח' לעמוד בפני כסא יעו"ש וידוע דג' סעודות של שבת המה נגד בחינת אברהם יצחק יעקב וסעודת מלכות המבואר בס' ט' היא נגד דוד המלך כמו שאומרים אז דא היא סעודת דוד מלכה קדישא ע"כ לרדך לאכול על שולחן של ד' רגלים דונחת בחינת אברהם יצחק יעקב דוד :

שם ס"ק ח' וליש המטות שיושבין עליהן היינו פס"ה מה שפירש הב"ח דשני מיסות ח' מה שיושב עליה וא' מה שכן בחוכה ולפי"ו נ"ל להגיה במסכת רש"י והלשתי מטתי לל"ל והלשתי מטותי ל' רבים שני מטות ח' אמנם מה שהגיה בס' חוספה שבת ומחק הנוסח לאחכס לשלום כ"ל דלא כן דרך פירושו עש"י האמור במס' שבת (ד' ק"ט ע"ב) ב' מה"ס מלוין בו' ומלא נר דלוק ושולחן ערוך ומיטתו מולאח מלאך טוב אומר יכ"ר שבהא לשבת אחרת כך בו' ולזה אמר כך שלום עליכם בו' בואכם לשלום כפי שחשם רחמים כי שולחני ערוך ומיטתי מולאח וגירוח דולקס הנכס רוחים בעיניכם כי שלום בביתו נאה והדור אי' לואח ברכוני לשלום שיהיה כן על שבת הבאה וכאשר הצרכני בורחי יתקיים הצרכה ואז יהיה לשבת הבאה לאחכס משלום העלין לחבל הלזה לביתו יהיה בורחי לשלום כי בורחי יתקיים הצרכה גס מה שכתב דלוחס התקדשים על הפח לרביין לרלג הנאמר להעיד על כוסי בהיך שמתה ג' כ"ו"ל דלא סופים העולם שאין מדלגין יפן כי אין זה דובר שקרים דכוס פירושו אכילה כמו במס' בחובות אכילה שפיר לר"ה ולז"ל להעיד על כוסי היינו על אכילתו שמקדש על הפח חמנס יס להבין לחמנו כי הדלקת נרות והלשתי מטתי אחי לא פרט נמי וערכתי שולחני חף לפירוש ה"ה השולחן אינו ערוך כהן מ"מ ה"ה המלאכים יורעים כי ערוך הוא כפי מאמר הג"ג ומלא נר דלוק ושולחן ערוך וג"ל דהנה במח"ב ומחלית הפל כיונו שיהיה לר"ה דהמנו לאחכס לשלום פירושו שבת שילא היינו אחר השבת ילאו לשלום ויהיה הדלקת הנר והמטה מולאח אינו רק שבת צלילה משא"כ שולחן ערוך הוא כל יום השבת כמבואר ברמ"א ע"כ כעת לא פרט רק דברים אשר אינם רק לשבת וכן וההלשתי שולחני ס' ל להמסדר הנקשה דמות לפסן כס"ה ס"ג ודלא כחגיגה ומבאש מהם דיברנו לו פבור זה האהבה שהתנהג כעת ומוסיף לבסוף בנקשה דאחר השבת כשתלכו לאח מכאן ותלכו שולחני הערוך כל השבת חסיפו לי בצרכה ולז"ל וחמנו ברוך לשולחני הערוך אח"כ ולחכים לשלום חמנס מה שסידר וההלשתי שולחני אח"כ חף דהוא קדוש להדלקת הנר כמבואר בספיק ג' דילכיס אר עלמו בצנדי שבת מיד אחר שבת מכל מקום סידר מקודם דברים הנאמרים בנ"ה הדלקה ומ"מ דפי"ו יברכוהו וההלשתי שולחני הוא הסופה מבפול הנוסח והמנהג כפי"ט ב' הוא בצ"ס חין אומרים צלילה נוסח שלום עליכם והספס הוא מפני שהוא כמבואר ח' יו"ם דשבת מלוין לי מלאכים ולא כן ביו"ם דאח היה גס צ"ס מלאכים לחי יקבלם בשלום כפי"ו כיון דמאחמול הגה אללו ולא ירשוהו חין זה ה"ה הוא הוכחה ועוד כי צ"ס אינם אללו והיו ציון ליו"ם דונחת להא דאין אומרים לכה דודי ציו"ם שחל בשבת משום שגדלם ככוס ליו"ם שאומרים פני שבת נקבלם דמשמע ולא פני יו"ם עיין בשערי חצובה ס' ע"ב :

(רס"ג) במחבר יהא זכיר לעשות נר יפה הרמב"ם פ"ה כהן דאשילו עני שאל על הפהמים

לקח שמן ומדליק ח' הגה שזה בכל פונג שבת ובס' ג' כהן חיוה כבוד שבת וחיוה פונג ט' וחשיב הדלקס כד ושולחן ערוך בין כהן דברים שהם ממש כבוד שבת וא"כ משמע דהדלקה כהן לא מקרי פונג וכבר הרגיש בזה צ"ה חיספה

כסדרה ספיר היה יכול לאמר בקול חיוה מ"מ סיים ואעפ"כ לא ריחי לעבור ע"ד חכמי וקמחי לזו הדבר ג"כ מסביר של רבנ"ה חף דל"ס אללי טעם הגמ' נאחל מוכח מה דרב אשי נ"ס דהטעם כי היכי דלקבלוהו כ"ה משעם דאסור להטיל חיוה יסירה וספיר נקט המ"א זו הטעם דהוא טעמיה דרב אשי דה"ל כוחיה לגבי רבנ"ה ובשבת כנ"י רבה בר רב הונא וט"ס הוא :

(רס"ה) במחבר ספיק ח' חין מעשרין ח' הודלי בו' רש"י בפי' המסנה כהב אע"ג דשבות בשלמא הוא קסבר גזרו על השבות חף בהש"מ וכו"ה הב"י דלפי מאי דמבואר בדברי הרמב"ם דהא דל"ג בהש"מ"ה הוא דוקא לצורך מליה או שהיה טרוד ח"כ י"ל דאחי חף כמ"ד דל"ג חין כהן מיירי דאינו לצורך מליה ואינו טרוד ח"כ משמע דרש"י ל"ס כהרמב"ם ודחק לאמר דלרש"י מחנהיין קשיה דקחני סתמא חין מעשרין ח' הודלי משמע בכל טווי יעו"ס ולע"ג דלרש"י הוקשה דלמאי נקט המסנה כל הכהן דתמילא ידעין דאין מעשרין ח' הודלי מדנקט מקודם דשאל מס חשיבה שפירשם ומשמע פס חשיבה חין ספק חשיבה לא הוי ידעין דאסור לעשר בהש"מ"ה וג"כ לא יאמר טוב למנקט ואין מטבילין ח' הכלים דזו ידעין מדאין מעשרין דמ"ס דהוי נמי שבות וגס ח"ל למחני ואין מדליקין ח' הנרות דזו פשוטא מכש"כ כפירש"י בשלמא הא ל"ק דזו ידעין מדסיפא מדנקט חבל מעשרין ח' הדמאי דמשמע ודאי לא ר"ל דה"ה ח"ה ודאי ומשמיענו דאף דמאי דוקא צספק חשיבה ולא בורחי חשיבה חף דאפשר לעשר בנזון עיניו בלד זה בקושיה הה"ס בחולין **(ד' ז' פ"א)** ר"ה דילמא וגס רוב ע"ה מעשרין ואינו חסון מעליה מ"מ אסור ע"כ הוכחה למנקט דאין מעשרין ח' הודלי חמנס קשה דמרישא ידעין לזה בא רש"י בכתב לבטל לתרץ דהין קשיא יפן דמשמיענו דאף לצורך מליה או שהיה טרוד ג"כ חין מעשרין וא"כ בצ"כ ל"ל דאחי כמ"ד דגזרו על השבות חף על בהש"מ"ה ופי"ו נוחל ג"כ מאי דנקט בסופא חבל מעשרין ח' הדמאי חף דמרישא ידעין דודלי חין מעשרין חבל דאחי מעשרין ודחק לאמר דהן דרך המסנה כמו שכתב הרב במסנה ז' פ"ב דכלים דמחנהיין דאלו כשדות אע"ג דלא אלטרין רגילות המעניות לשנות כך ועיין בחי"ט פ"ג דחולין מסנה ח' ד"ה יקב דלא כ"כ חמנס לפי הנ"ל נוחל יפן דאפשר לא נקט הא חבל מעשרין ח' הדמאי ח"ה דאחי חין מעשרין ח' הודלי חף דמרישא ידעין משום דיוקא דודלי חין מעשרין חבל דמאי מעשרין ע"כ נקטיה לזה בפירוש וא"כ היחור אחי להשמיענו דאף בלצורך מליה מיירי :

(רס"ז) במג"א יפנה קורי עכבים מהבית ובכתבים נתן ס' שממית בידים חתפס ר"ה שבת ונ"ל הטעם דמבואר בפרימ"ג ובבאר היטב ס' ר"ג דיוחור בהשבות בכל ע"ס כי דומה לעוה"ב מי שטרם בע"ס וכו' והנה כחשך יפנה הקורי עכבים ח' עי"ו יהררר בהשבות כי יחבון אשר טיב עוה"ז הוא ג"כ כקורי עכבים אשר למראות עין גומה כי משם צו חרוב בארניה נאח ולא כן הדבר כי כאשר יפנה צו ואינו כן הוא ג"כ חלוא עוה"ז סופו לקבר יובל וגס הקורי עכבים המה רשה טמון לרגלי הוצבו כי פרוס יפנים למשכו בראשו כן חלוא עוה"ז רשה מוכן לרגלי האדם ללכוד בשם ובשום זאח על לבו או העורר בהשבות :

שם הא"י הקסיד מאד לאכול על השולחן של ד' רגלים דונחת שולחן התקדש פוד טעם ג"ל דבמס' ברכות המלין לאברהם יצחק יעקב לנסא של ג' רגלים כפ' חין

תִּינ

הבגדי כסוה לא יגיע מהם כ"א מעט חן בלמח ים לחך קושיה הו' דלף בהערוכות מ"מ חסור משום גזירה דילמא אחי לאלדוקי בעיניכו והו' דכחו אכל במקדש לא ש"ך ק גזירה והכונה משום דכונים זרזים הם חינו מוכרח דכא הקטר חלבים וחלבים דמזאת כל הלילה ועשו הרחקה עד חטא לשיטת הרמב"ם דפליג על שיטת רש"י בריש ברכות וכו' שם במקדש דכונים זרזים הם ואעפ"כ עשו הרחקה ע"ן בל"ה ריש ברכות והנה המקשה הבין דכחי קרא להעלות נר חמיד הוא דרשם גמורה גם לשמחת בית השואבה דכ"ד שז"ך הדלקה ידליק כ"כ עד שח"ל חיקון וכו' דילף לעיל לענין כנבולין כדי שחמחו החור ברזון ע"כ בא להקשות לחנא דלעיל דסבר דלף בלמח ע"י הערוכות חסור ח"כ להאי חנא קשה ח"ך הדליקין בשמחת בית השואבה בלמח ע"י הערוכות דכא חסור מקרא מפורש דחין סברא לחמך דיפלוג חכך ברייתא דרמי בר חמא מביין דמביא מקרא וא"ך יחלוק על קרא וע"ז מתוך שמחת בית השואבה שאני דכחי קרא לא נלמך כ"א במנורה ולא בד"ל ורק חסמכתא הוא סהביא חאי ברייתא דרמי בר חמא מזה לשמחת בית השואבה והאי ברייתא דכוסיו ע"י חן כ"א חסמכתא לענין בית השואבה וע"כ שפיר הדליקין בלמח ביות השואבה חן ברהמ"ק בודאי חף בלמח ע"י הערוכות חן ברייתא דרמי בר חמא סבר דגם בשמחת בית השואבה חסור וע"כ נקט שמיים ול"ק מהא דמבלי מנכסי כהנים יען כי האי ברייתא סבר דלמך ע"י הערוכות מותר וכתנתיין דכ"מ דלא קחשיב למך ופסיר הדליקין ביות השואבה יען כי ע"י הערוכות הוא וקושיה חנא לא חילי ממנסי אבריתא דח"ך מקשה כן ממנסי על ברייתא דרמי בר חמא חני ברייתא כן וכי גברא אגברא קרמיה כ"א קושיהו לקך מ"ד דסובר דע"י הערוכות חסור ח"ך יחלוק על קרא לפי דעת המקשה דכא דרשא גמורה גם לבית השואבה ובמתוך העלה דלמך דרשם גמורה ע"כ שפיר הדליקין ופליג ברייתא דרמי בר חמא עס כך ברייתא דכוסיו ע"י חן הרמב"ם דפסק בל"ה שבת פ"ה הל' ה' דלמך וסער חסור וע"ז נקט בל"ה ה' הוכיך דבר שמדליקין ע"ג דבר שא"מ כו' חסור כרי דסבר דע"י הערוכות בלמך ג"כ חסור וא"ך ח"ך הדליקין ביות השואבה בעל"ל דכית השואבה מותר דרך במקדש חסור ע"כ לא נקט בפ"ג מהל' חמידים ומוספים כל' ע"ז רק פחילות ולא שמיים דחין מדליקין חלא בשמן זית כו' :

סעיה ו' ומכ"מ שמן זית מטה מן המובחר כו' ע"ן במס' שבת ד' כ"ג ע"כ חרי גברי רבנן נפקי מהבא ובתוד"ס כ"ג חזא כו' וג"ל דכנס המכרס"א כחב דכית ר' אבין. וכו' רגילי בין בליל שבת ובין בחטובה חן רב חסדא לא ראה דכוי רגילי חלא בל' מהם חו' בשבת חו' בחטובה לא חמר חלא גברא רבא יע"ש ולכאורה ים לבבין ח"ך ש"ך בחטובה דגיל בשרגי טובא חלא בריבוי ויחד מביטור חסור וזה ח"ן סברא לחמך דהרבו נרות ביות ולא על החלך חלא בשמח ועגור זה יכיה סבר בננים ח"ח ו"ל יען דמזאת נר חטובה הוא ח"ס וביהו והמסדרין נר לב"א והמסדרין מן המסדרין מוסיף וא"ך וס' רגילי בשרגי טובא היינו במסדרין מן המסדרין כיו רגילין וע"ז חמר רב כונא דהרגיל בנר ובכידור כיון לו בנים ח"ח וכו' לעיל פ"ג ד' כונא ורב חסדא דרב כונא חמר דבפחילות ושמיים שחמרו הכמים ח"ן מדליקין בכן בשבת ח"ן מדליקין בכן בחטובה בחול ורב חסדא חמר דמדליקין בכן בחול ולפ"ז רב כונא ורב חסדא גביטתיכו ח"ל דרב כונא דסבר דכנה חטובה מוכרח לע"ן היטב בפחילות ושמיים עובים ע"כ סבר המסדרין גדול מאוד להיות לו שני בנים ח"ח עגור הכידור בריבוי נרות שמוכס וידערתחא ופסידא כמיים ופחילות

ח"ן ריחן רע ככו ריחן רע עיטרן בין ככה בין דלק ריחו רע בלא חמך חולל וריחו רע יכא עשון כרחק ד"ל לפוס כן ל"ך מימר ח"ן מדליקין בו ופירש הק"ע דכחי שלא חלמך ר"ל וטור טעם כו' תמוה דכי מקשה למח' חנן דמזאת הוא דפשיטא דל"ך להשמיטנו ומה גם דפליגי רבנן עליו ורק הקושיא למח' יכונה זה מקרנן דגיס וח"כ מכו פירוקא וכלא פירשו י"ל דהיורז ח' הוא דשיטרן בין ככה בין דלק ריחו רע וח"כ למח' נקט המסנה דחין מדליקין עגור חסור פשיטא בל"ה לא ידליק דחין בל"א יכולין נסכול הדית רע ע"ז מסיק שלא חלמך משום דיוקא נקיט חן ג"ז דחמך ונ"ל דהירושלמי סבר דסדלקה במקום נר רשות וכלא"י בש"ס דילן ומותר להדליק בעיטרן כמו בקרבי דגיס והמסנה מנהגא נקט דחין דרך לסדליק בעיטרן מפני כבוד הכבת שמנהגן לחטל במקום נר ועגור זה לא יוכל לחטל בס' דריחו רע וכו' דנקטיה סמנא משום דיוקא שלא חלמך כו' להשמיטנו דח"ל כרחקה ולפ"ז דלמך חטובה שפיר הירושלמי לשיטתו דל"ך לבדך עגור מטה כבוד שבת משח"כ רבא דכל' סחיה לגבי חב"י דסבר דחובה עגור נוסף להיות במקום שערש מטעם עונג לכן חמרו דח"ל לבדך דהילכתא בש"ס דילן לגבי הירושלמי :

במנ"א ס"ק ע"ז שכל ח' כו' אבל נרות המיוחדות בל"ה לבכ"ג ח"ן לבדך עליהם דחין עשויים להחיר רק לבכור כו' ולעז"ל דל"ך לבדך עליהם דכנס מבוחר בס' רס"ח סע"ף ז' דלומרים ויכולו בקול רם ומשומד וכתב במג"א ס"ק י' משני שהעדים לריכים להעיד ביהר ומשומד כו' ועפ"ז פסק הכ"ז דיתיד המהפל ח"ן חוזר לחמך ויכולו דחין עדות ליחיד ואם ירעה היחיד לחמרו לא יתכוין לשם עדות חלא כקורא בחורה ולפ"ז קשה הא קי"ל בח"מ ס' כ"א סע"ף כ"ד דחין מקבלין עדות חלא ביום וח"כ ח"ך חומרים ויכולו בלילה בע"ז דלמך זמן להעיד חמנס הסמ"ע ככו' ה' ס"ק ז' כחב דכשמדליק נרות בלילה ויכולו לרחות ולהכיר בל"ה כוי כיום לענין דין וס"ה לעדות ע"כ שפיר חומרים ויכולו ולפ"ז יפה המנהג שבהו להדליק בבכ"ג בנרות כרוכים כמבואר במג"א ס"ק ח' ובינו מה"ט להרבות החורה נמלא דסדן נר עשוי להחיר וי"ך לבדך ע"ז חמנס המהר"ל סבר דלא כסמ"ע וכן הס"ך משיג על הסמ"ע ע"כ כחב דח"ל לבדך חן לפי דעת הסמ"ע נ"ל ברור דל"ך לבדך : (רס"ד) **במחבר** סע"ף ח' ח"ן עושין פחילות לנר של שבת כו' ע"ן במס' שבת ד' כ"א

שמיים ופחילות כו' והקשה בנה"ש דלמך נקט שמיים דכא ח"ן מדליקין חלא בשמן זית זך יע"ש וג"ל לחך דכנה סח' בד"ה ותנא כחבו דכוסיו ביינו טעמא כו' והקשה במהרש"א דלכחי מח' נ"מ חלא טעם של חמר כיון פשיט טפי יע"ש וג"ל דים נ"מ רבחי דלקמן מבוחר דשמיים ופחילות ע"י הערוכות חסור משום גזירה דילמא אחי לאלדוקי בעיניכו והנה חנא דמתניתין סבר דלמך מביין כיון וסער חומרי מתוך ומילחא דפשיטא דחין ביכולת להדליק בכן בעיניכו וחלמך דקן ע"י הערוכות מותר דלא ש"ך כחן גזירה דח"ל בעיניכו וע"י הערוכות דלק יפה ודמי לבדך ע"ג ברור דבר שמדליקין דמותר חן חנא דברייתא סבר דלא חלקו ואסרו חף בלמך ע"י הערוכות וחלי משום גזירה דשאר פחילות וחלך גזירה ח"א לכן כלל עס כקך דמתניתין דכנולס העעס הוא ח"ן מוסיין השמן יפה וכו' שהיה ביכולת לידלק חף בלמך וסער ג"כ חסור בהערוכות וכו' סח' חקשו מאי פריך ממנכסי הכהנים דכלא ח"ה כנס שחך וחירונו דכיון דחין מן הפכתא חלא רביע כול בשאר מינים והיו כאלו ח"ן בו פשתן כלל וחירונו דחוק דכא כנא גנדי כהנה לא ח"ה חמר כ"א בלכנט בלכד וכש"ו מפקעין פחילות מעידות כל

עמו ישראל משמע על כלל ישראל אבל ושומר לאחנו קח
אכל יחיד ויחיד נמלא דבאמת האדם לריך להחזיק עצמו
כי אינו לריך הוא להיות שלם בשמירה שבת מבלי ינטה
משגלותיו ע"כ לריך לבקש על השמירה משא"כ שומר עמו
ישראל דקח על כלל ישראל חך אפשר שבכלל ישראל לא ימלאו
אכסיו לדיוקו שא"כ שמירה עבור שמירה אחת השבת ומה
גם כי האדם לריך להחזיק את הכלל לדיוקו רק אנכי
העלתי והמה א"כ שמירה וי"י במס' יומא דף ל"ה ע"ב
אמר ר' אלעזר אפילו בשביל דיוק א' עולם נברא ולביטתו
שפיר אמרו במס' ברכות דף ט' ע"ב מאי כי זה כל האדם
אמר ר' אלעזר אמר הקב"ה כל העולם כולו לא נברא אלא
בשביל זה ויעין בפ' גיד הנפש אלו הלדיוקו בשביל דור
ודור כו' אלו מ"ה לדיוקו שהעולם מתקיים בהם :

(דסח) במחבר סעיף א' אומר ויבטלו בח"ט נ"ל ביאור
בחושים אלו ויכל אלהים חין הפי'
בג"ז גמר המלאכה רק ר"ל שכלה ובער מלאכתו אשר עשה
בכ"י משעת הימים אכן בשביעי כלה ובער וסר המלאכה
שלא נעשה מלאכה ביו יום וישבות ביום השביעי ר"ל
לא במדת ב"ו שינוח בחיזו יום עבור כי כלה כוחו ועיף
ויגע ולריך למנוחה חכן השי"ת לא יסף ולא יגע והמנוחה
ששבת ביום השביעי מפאת כל מלאכתו אשר עשה שבת כלה
וגמר כל המלאכה כל הולדות השמים והארץ . או יאמר לכל
לחשוב כי השביתה היא מפאת שכלה המלאכה דהלא מכל
מלאכתו של יום השביעי אשר עשה ביום השביעי דכ"י ג'
בריות בורא וכו' ששה אדם וחיה ורמש ובהמה וחיה
ומריאים במבואר במ"ר חין זה כ"א מפאת דזה יום כוכן
וראוי לשביתה לזאת ברית וקדשו . ויבקר במן שירד בשבי
לחם משנה . ויקדש במן בלתי ירד בשבת . ומפרש הכחוש
דלכך לא ירד בשבת יען כי בו שבת מכל מלאכתו לא נעשה
מלאכה בו ויהי שביתה לזאת שבת מלידת המן . ולכך
ירד בע"פ לחם משנה יען אשר ברא אלהים בשבי המלאכה
הראויה לעשות בשביעי ובנ"ל ע"כ היה מבין גם המן לשבת :

סעיף ז' ומעמוד והעט לפי שבזו אלו מעידים להקב"ה
במעשה בראשית ודין העדים בעמידה . חך
דמבואר בח"מ סי' י"ז סעיף ג' כבר נהגו כל בני דיין
ישראל לאחר התלמוד להשיב בעלי דינין וגם בעדות מ"מ
הא מסיים העט כדי להסיר המחלוקת שאין בו כח להעמיד
משפטו הד"ת על חלם וא"כ בזה דאיתו יומאך מחלוקת
ז"ל דין . אמנם להיות נסמכים על העמוד מותר במבואר
בח"מ סימן כ"ח סעיף כ"ו דע"י סמיכה אפילו לכתחילה
מותר מ"מ הירא שמים יעמוד כחות מפני פטור במקום :

סעיף י"ב חין לדבר בשעה שאומרים ויכולו הוא מש"ס
שמביא מעשה מחסיד שהיה פניו מוריקות עבור
דיברו לו . ונ"ל דהוא נ"כ מדין הגמרא דמבואר בסנה' **סעיף**
כ"ד בודקים את העדים כו' ומוציאין את כל האדם לחזק
וגמלא העט כדי שלא יבלגו השומעים ובנ"ל העומדים
שם בדיבורם יחד זה עש זה כ"א יהיה בשתיקה ובחשאי
והטור שהלך לזה לכבוד מהדין מעשה ולא הערס מקורו
נאמ' ומשנה משורשת יען כי לשיטתו הויל דגרס במשנה
ומוציאין אותן לחזק ועיין בתו"ט פ"ג משנ"ו ד"ס ומוציאין :

(דסט) ברמ"א ונהגו לעמוד בשעה שמקדשין בנהכ"י .
ובד"מ וכל בו העט דמעלי לשיטת
הרגלים . ונ"ל עוד טעם דהטור ובי' כתבו דכעת דליכא
אורחים א"ל לקדש בנהכ"י אמנם כמנהג המקדשין כי
סמכו על דברי רב נערוגאלי שפירש דקדוש דנהכ"י הוא
מסוס רפואה ובכית משוס קידוש במקום שגולה כפירוש
הב"י ובסימן רע"א סעיף י' כתב ויסיים לכתב בשעת
הקידוש וביאר בהוספת שבת העטם שיהא יוכר שרואה
לאכול

ושחילות יפים אכן רב חסדא לשיטתו דחין שום חיוז והידור
בפחילות ושמיים טובים כי כל הפחילות ושמיים טובים
וכשרים ע"כ חין סדר למסדר כ"א בצ"ח ח' עבור הכידור
ברצויו נרות שמונה והנה ב' המעשיות הים הכל בתוכה
ע"כ רב הוגא לשיטתו אמר חרי גברי רב"ז ור"ח
לשיטתו אמר גברא רבא ויען כי אלו ואלו דברי אלהים חיים
לכן משמים נחנו להם כפי ברכת של כ"א ואחד :

(דסה) גזירה שמה יסהפך ממנו כו' ברמב"ם פ"ס הל'
י"ב כתב גזירה שמה יקח מן השמן ששכ"י
שכרי לא נמאס בנה ואסור ליהנות בשבת מן השמן שהודלק
בו ואפילו בשבת כו' מפני שהוא מוקף מחמת איסור כו'
והקשה בלחם משנה דהול"ל הטעם דיתחייב משום מכסה
יש"ס ובס' חוספת שבת כתב דשגג שגגה גדולה דמ"ל
ואסור ליהנות ממנו הוא מילתא באפי נפשים ואיסור הסיפוק
הוא ודאי משום כיצוי ומסיים ולא ידענא מה היה לו להקשות
קושיא שהוא דחוי מעיקרא יש"ס ואנכי בער ולא חבין
ללעז"ל לר"ה שגגתו דלדק בקושיא דאם הוא מילתא באפי
נפשים למאי נקטיה כלל דהלא כבר ביאר זה בפ' כ"ו
הל' י"ד מותר השמן שגגה ושבקערה כו' מפני שהוא מוקף
מחמת איסור וכו' בשבת פ' בירה דף מ"ד ועל השנות
הדבר פעמים ומאי שייכות לזה בכתב בע"כ ז"ל דזה הוא
טעם לאיסור נתינת כלי מוקף מלא שמן עפ"י כנר ושם
בפכ"ו במקומו בהל' מוקף נקטים לדין המבואר בגמ'
ולא ידעתי מה היה לו להשיג על דברים לדיוקו ומעשה
שגגות נעשו זכיות :

(דסו) במג"א ס"ק ז' וברמלית נמי לא היו דחין ברמלית
כו' ע"י במס' שבת דף ח' ע"א ברס"י
ד"ס רחבה ובמהרש"א שכתב דלא קאמר הכה דל"ג בזה
רצון לטעונו מחורת כלי אלא שלא להחמיר בכלי כשאר
ברמלית כו' וקשה דהא הכה"ס שם דר' ה' ד"ס כאן כתבו
ג"כ דחין ברמלית בכלים ושם הא היו לאקולי לפעור המוליא
מרכ"י לחוכו ולענין להקל הא היו ברמלית לפירש"י והכו'
הא ליינו לדברי רס"י שכתבו כמו שפירש"י לקמן גבי ביאה
קופתו מונחת כו' ונ"ל לשיטת רס"י ז"ל יען דקושיא החו'
אלימא מה עליה על דעתו של המקסן ועכ"ל דהמקסן
היה סבר דיש ברמלית בכלים לאקולי והתירן מסוק דחין
ברמלית אפילו לאקולי זרס"י הוא דבא לתרץ דאף לפי
הה"א דלאקולי יש ברמלית בכלים נמי יתחא דהכיח לאו
מדאורייתא כיוח רשות אלא מדרבנן כו' ונמא דהאי קשה
לר"י הוא ככל דיבור א' ובא להכריח החירוף הא דחין
ברמלית בכלים דהסתר הוא מרס"י לקמן בכתבו ונ"ל
בדלא גבוס י' כו' דמוכח דלאקולי אמרינן יש ברמלית
בכלים לזה סיימו דקשה לר"י כו' ובעכ"ל דכזו הסברא
מחולק המקשה עם המחזק זרס"י הוא דכתב לפי דעת
המקשה אכן אינו מדוקדק כ"כ דכיון דכל הקושיא של
המקשה לא כיוח אלא משום דברמלית הויה הו"ל להקשות
אמאי חייב ברמלית קמפיק :

(דסז) במ"ז דהא אומר לעד כו' ודבריו לא נכירא לי
דלפי הנחתו גם בחול חין לסיים האלי לעד
דיין דהוא מתאר להשי"ס דשמירתו כזה בשמירות כפי
אמרו לעד ובאמת לא כן דבשבת אינו שומר ונ"ל מ"ש
שבת מחול כיון דזה שבת להשי"ס ומפארו בהארו ובאמת
אינו מחארו כחות וכו"ל לסיים בין שבת ובין בחול
שומר עמו ישראל ולא יאמר האלי לעד דמשמע דהשמירה
שום בשמירות כ"א שומר עמו ישראל דגם בשבת נהגו
לשמירה מפאת סיבת האדם יהיה מה שיהיה לשמירה הולך
והיו תואר להשי"ס כי הוא השומר . אמנם נ"ל דר"ס דבריו
חמת וסוף דבריו יתכלו בחבלין שבת המג"א ס"ק ג' דבר

דדוקא קקט דתרי שפיר דמי ודברייחא דקאסר אף צתרי
 היינו כשפלה ג"כ האחר וכו' צב' ענינים וכן בולא יקרא
 מיירי ג"כ צב' ענינים דלזו אף צתרי אסור ואפשר דבגמ'
 בד' י"ב ע"ב דקמקשה והתניא לא א' ולא שנים היינו דדין
 צרייתא דקקט אין פולין ואין קורין ל' רבים דמשמע לא
 א' ולא שנים - וכיון דדדוקא הוא א"כ איך אפשר בלא יפלה
 כאשר יסיה האיסור משום שמה יסרו דלשרי כשחאמר משמרו
 צע"כ הטעם משום שמה יטה ופשיט שפיר והמחרץ דמי
 דאין למידק מזה דברייחא משנה מל' המנהג וי"ל כ"א
 תפס ל' אחר ובשניהם לאו דדוקא נאמר :

סעיף

י"ב ברמ"א נכנס לכסות הקטנים שלא יסיו ערומים
 בפני הגדול משום ציווי מזה בשה"ל הביא בשם
 הפרישה דמקשה חופק ליה דבלא"ס אין רשאי לעשות כן
 ואפילו בנר של חול משום דהוי סכנה לצינוק שנטעם נכסה
 עי"ז יע"ש - והנה באמת נ"ל דלק"מ דהסכנה אינו רק
 כשעומד ערום כל הנוף משא"כ בבגד דאסור אף רק שומדיו
 מקצת הנוף ערום כגון הערום משום ציווי מזה וחסם סכנה
 ליכא - אמנם שיד נ"ל לתרץ דכנס בזמן בגמ' כשהאשה סתם
 צריכה לעבול סתם חופפה ביום סמוך ללילה החפפה סמוך
 לעבול כמבואר במש"ל נדה ד' ס"ה אמנם כעת נהגו הנשים
 ע"פ המבואר ביו"ד קל"ט סעיף ג' דהמנהג הכשר בתחיל
 לחוף מצט"ו ושקפת בחפפה עד שתחבק ולא תפול ומאחר
 דחופפה בלילה והחפפה ליד עין רב בטוב ולא חופפה לאור
 הנה ואפשר דלא תפול לסכנה יע"ן כי עשויה זאת למנוע וכוונת
 מזה לא ידע דבר רע וא"כ מאחר דכל הנשים נהגו לעשות
 כן א"כ האידנא דדברו בו רבים שומר פתאים ד' וא"כ סכנה
 ליכא ע"כ לדידן לכחוב דזהו אסור משום ציווי מזה - ועי"ז
 נחת לי מנהג שהנהגו כעת מי שמתמיד שרעפין שקורין
 (בזקקס) או (קעס זענין) ולדידן לזה נר ושוכן זה צמחך
 בשטח ששומד ערום כל גופו וכן צה"ר כולבים טעם למחך
 קידם אור היום לאור הנהגה ול"ח להדין סכנה כי תפסו מנהג
 נשים לדבר בדברו בו רבים ואז סכנה ליכא :

(רע"ז) **במג"א** ס"ה י"א וי"ע על רש"י שפירש דאסור
 לעלול הנה משום גזירה שמה יבנה כ"כ
 הרע"ב כו' סנה הו"ל להביא גם לפירות המעטות להרמב"ם
 שכתב ג"כ כן וי"ל ולפיכך יתיר כל הגדול מלבד הגדולות
 הדולקות גזירה שמה יבנה כו' אמנם גם מהרש"א בחידושו
 בקשה כן וי"ל על פירש"י לא קאי הכי לקמן אלא דמסיק
 טעמא דאסור משום דהוי הנהגה והפסולה בסיים לדבר
 האסור יע"ש וי"ל לתרץ דברי רש"י דלכאורה י"ל לדקדק
 על פירש"י אחזי מפרש להאי חוץ מן הנהגה דולק בשבת
 להג"מ צרייתא ולא מפרש כן במשנה אמנם ראוי גם ראוי
 איך כי כל דברי רש"י נאמרים באמת וצדק ובדיוק דקוקש
 לרש"י קושיא רבתי בד' מ"ז ע"ב דקמקשה כנסת אין לא
 כנסת לא דאמאי מקשה מבד"י ומדיוקא הו"ל להקשות מהמשנה
 דנאמר בהדיא כן חוץ מן הנהגה דולק בשבת ואף כשקשה
 מצרייתא הו"ל להקשות מרישא דנאמר בהדיא וחירון כהו'
 ד"ה כנסת מקשין הטעם ע"ז מלעיל ד' ל"ע וחירון מהר"ם
 מלוצקין דחוק לזאת סבר רש"י דהאי חוץ מן הנהגה דולק
 בשבת רש"י קא"ל לר"י כן איך אמרת דבר כזה דמטלטלין
 נר חדש אבל לא יע"ן דזהו דבר שאינו כ"א הו"ל דכל
 הגדולות מטלטלין אף בנר שהדליקו בו באותו שבת דהוי
 מוקף מחמת איסור ג"כ הו"ל לך להסיר דמוקף מותר
 רק היה לך לאמר חוץ מן הנהגה דולק בשבת לפי שיטה
 דסברת דבר שאין מחבין אסור א"כ אסור מתפשט שמה
 יבנה הנהגה וכו' הו"ל כהו"ל מותר נאמר דזהו דברי רש"י
 וכו' דבר שא"א דמוקף מותר נאמר דזהו דברי רש"י לשיטת
 ר"י משא"כ לדידיה אף בנר הדולק מותר דאסור סבר דבר
 שאין

במ

לאור הנהגה אין פולין לאור הנהגה ואין קורין לאור הנהגה
 והחירון לזה יע"ן כי נקט ואלו מן ההלכות א"כ הרוחה
 יראה דחשיב לאין פולין ואין קורין צתרי וכן דייקי כהו'
 בד' י"ז ע"ב ד"ה הניחא דקחני אלו מן ההלכות ולא קחני
 צצרייתא אלא הנהגה הרה ומאחר דכן צע"כ משמע דאין
 פולין הו"ל אף ביום ומשום שמה יסרו דל"כ הרי הנהגה
 גזירה משום שמה יטעה ויסה הנהגה ע"כ הנהגה צרייתא
 וטעמא שישטח מדלח נקט אלא בני צתרי וקקט אלו
 דמשמע דאף ביום אסור לזאת פרט בהדיא משא"כ המשנה
 דנקט ג"כ לא יאכל הזב עם הזבה א"כ י"ל דהמשנה מחשיב
 לאין פולין ואין קורין לחדה גזירה וזה דנקט אלו היינו אין
 פולין ואין קורין ולא יאכל הזב עם הזבה ואוכל ראשון ואוכל
 שני צתרי חשיב א"כ אין כאן טעות לאמר דאין פולין הו"
 אף ביום לכך נקט חד לאור הנהגה - נאמר דשפיר קפשיט הגמ'
 דאם נאמר דצצרייתא ג"כ אלו נקט ולא קאי על אין פולין
 ואין קורין דזהו אינו מ"מ דבר א"כ למאי קקט הרי סעמיס
 לאור הנהגה דהא אין כאן טעות צע"כ דואלו חנן :

במג"א ס"ה ה' ולפי מ"ש בשם הב"ח לק"מ כו' משמע
 דמפרש הב"ח דלדק אין פולין משום דהוי מילי
 דרשות אמנם הט"ז כתב דלדק אין פולין משום דכ"א מפלה
 במק"א וכו' כמו לענין קריאה צב' ענינים וי"מ בין צ' כעטמים
 אלו א"כ כשה' מפלה והשני משמרו דלעטם הט"ז מותר כדכתב
 בהדיא ולפי סברת הב"ח בהבנת המג"א ג"ז אסור דהוי
 מילי דרשות - וי"ל דהט"ז דייק דזה אינו כ"מ בין רשות
 ובין מזה יע"ן דאם יש חילוק א"כ גם כשהאחר יושב ומשמרו
 אסור א"כ למאי נקט ולא יפלה ל' יחיד וזהו דוחק לאמר
 דחני אבן סיפא דנקט לא יקרא דשאלמא סיפא אבן רישא
 נישא ולא רישא אבן סיפא ע' בצרייתא ד' י"ג בחוד"ה מדסיפא
 ע"כ סבר דהחילוק הוא מטעם אחר ולפי"ז כשהאחר משמרו
 מותר נאמר שפיר קקט ולא יפלה ל' יחיד דאם בשעת שהוא
 מפלה יש אחר עמו המשמרו מותר אמנם הב"ח כתב דהא דחני
 לא יפלה ל' יחיד אידי דחני לא יקרא חני גמי ולא יפלה
 א"כ דלא מחרך דלא יפלה דדוקא נקט צע"כ הטעם משום
 דהוי לדבר הרשות וא"כ אף באחר משמרו אסור - ולפי
 סברת הט"ז שכתבתי בציאורו נ"ל ליישב דברי הגמ' במש"ל
 שבת ד' י"ב ע"א דקמיבעיא האי לא יפלה ביום משום שמה
 יסרו אלו משום שמה יטה וקפשיט ח"ש אין פולין ואין קורין
 לאור הנהגה ומהו מה עלתה על דעתו של הפסוק לפסוק דמי
 אלימא ממחיתין וכו' כתבו דהפסוק מ"ד צצרייתא דרכה
 לפרש טפי ממחיתין ופוד צצרייתא קחני כו' יע"ש ודברים
 דחוקים הנהגה כאשר יראה הרוחה אמנם הכונה כן הוא
 דהנהגה המהיר"ל הובא במג"א ס"ה ה' מקשה דיהיו צ' מותרים
 לרכוב ע"ג בהמה ומחך החוספת שבת דדוקא הכא בדין
 צב' צנ"א כיון דבלא"ס הוא חששא דחוקה דשמה יטה כיון
 דמיירי בשמים ופחילות בשמים אלא משום דבדברים
 הנרכבים עיון החמירו ח"ל ולכן לא החמירו בשנים מטעם
 דאף אם יבא להטות ויזכירו חבירו אבל בשאר מקומות לא
 המס ע"ז להחיר בשביל טעם זה יע"ש א"כ לפי"ז קשה
 מאי קמיבעיא האי לא יפלה ביום הוא משום שמה יסרו א"כ
 אמאי לא יפלה חד אבל תרי שרי כשהאחר משמרו כיון דסבר
 דבשיסרו חייב כהרג גמל א"כ פשיטא דגם צתרי אסור
 כמו בכל גזירות חכמים דלא הותר שהאחר משמרו וכו' א"ל
 דנקט משום ולא יקרא כנ"ל צע"כ דאיסורו משום שמה יטה
 וי"ל דבעל האבטחא סבר דאולי הדין ל' יחיד דקקט הוא לאו
 בדוקא דס"ה תרי אסור ואף בולא יקרא ג"כ אסור צתרי
 לזאת בא הפסוק ופשיט שפיר אין פולין ואין קורין לאור הנהגה
 וקשה למאי חשיב צצרייתא מל' המשנה דמשנה קקט ל'
 יחיד וצצרייתא קקט ל' רבים צע"כ נ"ל דהאי ולא יפלה

וצרבותן רעות להם להשכיר לכל מי שישר בעיניהם ואין לדון בזה חזקה ואף החקקה שהחוקין בב"ח דאין רשות לישראל אחר להשיג גבולו מ"מ אינו רק במי שהחזיק בהרענדע ג"ס במבואר בל' החקקה - אכן יש לחייבו מעט מערופיא המבואר בס' קצ"ו סעיף ה' ברמ"א חס"ל ט"ל ע"ג מערופיא יש מקומות שדין שאכור לאחרים לירד לחיותו ולעבוק ע"ש הע"ג הכוח כו' ואפילו ישראל שטובה מלאכה חלל ע"ג רגיל בך אכור לישראל אחר ליכנס שם ולבזיל המלאכה ואם רוצה לעשותו גוצ"ן צו מיכיו אם עבר ועשה אין מוילין מידו ואף להסמ"ע בס' ספ"ו ס"ק י' שכתב דאף למ"ד לאכור ליקח מערופיא של חבירו היינו דוקא בע"ג רגיל להיות עובד עמו וישראל השני מהדר אחר הע"ג שישראל הראשון עובד עמו והשתדלו לעבוק עמו. יע"ש מ"מ בבאן רגיל מקרי דזה שנה שלימה אשר ע"ג ע"ש הערלים חלו ולקחו אליו י"ש אכן כאן דכבר עבר ועשה הא אין מוילין ממנו וכנה אם תפס שכנגדו ממנו מכיון דכאן דמחוייב הוא לז"ש מהני חפס"ה - וכנה הס"ך צח"מ ס' רכ"ז ס"ק ד' כתב במשמע שכבר נתן המעות וכ"כ בהגהת אשר"י דאם לא נתן המעות מנו דיכול למימר לו נחתי יכול ג"כ לאמר לא נתריתי יע"ש וכן מלאחי בס' ריקאנטי שפ"ד וז"ל כתב הר"ד ברוך מריגנבורג דהא דאמרינן אונאה גבי לוקח וביטול מקח כדי שיראה להגר או לקרוביו היינו דוקא אם נתן המעות אבל אם לא נתן מנו דיכול למימר נחתי לך יכול לאמר לא נתריתי יע"ש ולפלא שלא זכר בס"ך להדין פסקי ריקאנטי - ויש לשיין מהא דס' ר"ב צמ"ע ס"ק ע"ז בשם הטור דאפילו אם לא נתן הלוקח כל הדמים כו' דמהו חילוק בין הא דמחנה ישיב ליה לאם אח"י שיראה להגר דאמרינן ג"כ דמחל ואעפ"כ בשלא נתן המעות נאמן ובחידושי הארנטי - ולבאורם יש להבין דלמה לדין לזא עליו מעט מנו ומשמע במקום דאין כאן מנו כגון שיש כאן עדים שלא נתן לו המעות עדיין חייב לשלם לו הלא מכיון דהיה כאן אונאה שחזק במבואר בנתיבות דדינא דה"ך קא"י דוקא באונאה שחזק ולא בפחות משחזק ח"כ בודאי הוה מחוייב להחזיר לו האונאה והיו חייבו בודאי ורק ספק יש כאן דלמחל מחל לו ח"כ הוה פירעון ספק ומחוייב לשלם במבואר בס' ט"ס ס"ק ח' מהני לי בידך שהלוייתך או שהפקדתי בידך וכלה אומר יודע אני שהלוייתני מהני או שהפקדתי חללי וא"י אם החזרתי לך אם לאו חייב לשלם וא"כ ה"כ כשכח לחזירו ואומר דע כי לא מחלתי לך האונאה המאי פטור מלחזור לו האונאה ואפילו אינו מוחזק במעות ולמה נאמר צ"ע דאחר שיעור יראה להגר או לקרוביו ח"י לתבוע האונאה וז"ל דשאני הכא דהחזיר הוא ג"כ ספק דלמחל תומ"י בעת הקניה מחל לו ואף דהאומר ע"מ שאין לך עלי אונאה י"ל עליו אונאה מ"מ אולי בעת מעשה ידע כמה אונאה יש בו ומחל לך ובכ"ג מהני מחילה במבואר בסיומן רכ"ז סעיף כ"א אך קשה דמאחר דאילו ספק אם מחל לו ואף אם נאמר דהכלואה הוא ג"כ ספק מ"מ הוה כמו דח"ל מהני לי בידך שהלוייתך או שהפקדתי בידך וכלה אומר ח"י אם הלוייתני או הפקדתי בידי דאם בא לז"ש ישלם במבואר שם וא"כ מאחר דמוחק ותפס ביד אף אם יש עדים שפדין לא החזיר לו דמי המכירם מ"מ הא מכיון דחזירו הוה מחוייב לז"ש ולהחזיר לו שיעור האונאה ולא החזיר ח"כ מהני הפיסתו וז"ל דה"ך לשיטתו אולי צריך ע"ה ס"ק כ"ז דכביא דברי הריב"ש בשם הרמב"ן דאם תפס כתובע בעדים מפקין מיניה שאין חפס"ה מועלת במה שח"ל זכות אלא לז"ש וכן כתב שם כנהיבות דאם תפס שלא בעדים נאמן במנו דחייב לו אבל בחפס בעדים מוילין ממנו אף על פי שחייב לו חזירו לז"ש - וא"כ ה"נ ממש כאי דינא דבבא

שאין מחזיין מותר וא"כ לק"מ מזה ושפיר פירש"י בן חמס בבאן דקאמר כנה מותר לטלטלה וזהו דברים מיותרים כיון דמקודם אמר חזן מן הכר הדולק דמשמע משכנתה מותר צ"ל דמקודם הוא לר"י ואח"כ מדנפשיה דגס הוי סובר בן דדוקא משכנתה מותר אבל בעת הדולק אכור ומקשה הגמ' שפיר וע"י מהר"ך דהטעם משום דהוא צריך לדבר האכור נמצא מקודם אמר לר"י דהוא לך לאכור רק בנה הדולק משום שמה יכבה לשיטתך ואח"כ אמר דאף לפי שיטתו ג"כ אכור מטעם צריך לדבר האכור וזהו דקמדיין רש"י לפרש בבאן יען דמחנה יש לפרש מטעם צריך לדבר האכור ור"ש מדנפשיה קאמר משא"כ בבאן דהוא כפל בע"כ דמקודם הוא לר"י מטעם שמה יכבה ואח"כ מוסיף בטעם דגס לירידה אכור משום צריך שפיר פירש"י בן :

(ר"ע) **במג"א** ס"ק א' הביא מזה דח"מ ס' חכ"ד דפסק הטור דהחובל בחבירו בשבת פטור מחטונות משום שחייב מיתה אי לזאת אלעז לפי הקורא ענין א' בזה וזהו כן עד כה הוה מוסרן שהטותם של הכפרים שייכים כמה להכרים והטור הקרעלמע מהאדון היו הערלים מוכרחים לשחות י"ש אלא הראב"ד ואין שום אחר יכול לבנות קרעלמע אחרת בלתי רשות האדון כי הכל היה שייך להגר בעת יאלה הפקודה מאת הקיר"ה שהגר ח"ל שררה על הערלים וכל איש ואיש יכול לעשות פריגאווער ליקח הערלים לעצמו ולבנות בית על אדמח"ה מהערלים ולעשות שם כחפצו והנה צכר א' שגר ראובן הקרעלמע מהאדון ועשה הפריגאווער מהערלים ובנה השנים הקדים שמעון ועשה פריגאווער מהערלים ובנה קרעלמע וזעק ראובן אף שהפסיד לו הרבה בזה ובמעון משיב כי כך עשה לו בשנה דאשתקד שעשה פריגאווער מהערלים באיזה ספר והגר שהשיב שיינקער ע"ג בהקרעלמע הוה מוכרח לסגור הקרעלמע עבור כי לא היה יכול לעמוד בהחלת ה"ש להערלים ואלך ראובן וחקר הקרעלמע מהאדון ונתן י"ש להערלים שלו בזול יותר עד שהיה מוכרח לעקור סיכיה ומשכיה מהכפר ההוא וכאשר עשה כן שלם לו ועתה נחתי אף לדוני להדין דינא - הגם המרדכי פ' לא יחפור כתב מבזי הסתום מג' האדנים רק באד א' יכנסו לו ודר ראובן אלא סופו הסתום וגם שמעון לדור נגד דל הפתוח שאין הכותי יכול לילך אם לא ילך תחילה לפני פתח שמעון נראה דיכולים לעבד עליו כדרך הוגא ואף החולק על רב כוגא סבר המרדכי דמודם בבאן דדוקא צבר מבואה דאוקי רחיה י"ל מי שיבא אצלך יבא ומי שיבא חללי יבא אכן היבא שיעבד עליו בודאי מלבוא אין מי שחולק על רב כוגא כמו מנחות הדג דיהבי סירא דפירש"י הילכך כיון שהכיר זה את חורו נותן מזונות בחור מלא ריחו צטוח הוא שילכדנו דהוי ל' כמאן דמטי ליד' נמצא חזירו מזיקו אבל הכא מי שבא חללי יבא ומי שבא חלל יבא יע"ש אכן צח"מ קצ"ו השמיט הדבר ומשמע דלא כן כ"א אין חילוק בין ברי הויקא ללא ברי הויקא ובכל גווי מותר ואף דכרמ"א בתשובתו ס' י' כ' ואע"ג דכר"ף וברא"ש פסקי דלא כר"ה משום דקם צ"ה ביחידאי מ"מ אינו אומר שם להחייב בדבר שחרי במרדכי כו' ע"כ ע"כ לריבין אנו לחק דבדבר דברי הויקא כגון הכא שבודאי יזיק לו כ"ע מורו דה"ל כר"ה יע"ש מ"מ אין לחייבם נגד סחימת הש"ע מכיון דחילוק של שייך בנרגא דכח או לא וכן אם הוא מעיר אחרת או לא דכאן צכר כזה שניהם שוים בו וח"ל לחייבו מטעם חזקה דנשנה דאשתקד החזיק הפריגאווער הלא כבר כתב בב"ח ס' ס' וס"א דמדינא אין דין תורת חזקה לא בארענדס ולא צטשאפוי כי המלך והכאים מכוחו מחזירין לכל מי שימצא לו מעות וכל הקודם זכה זריו ושגר וכן בארענדסם שמתכירין השירים הבאים מתוכן

דבאל עדים נאמן בזמן ובטעמים אינו נאמן ולפי"ז ל"ל דגם
דעת כהנא אשר"י דחפ"ס לא מהני בדבר שחובו לז"ש
אם כי גם דעת כה"ז מבוחר דמהני חפ"ס כדבר כהנא
המחש"ל הובא בש"ך ח"מ סימן כ"ח ס"ק ב' דזכו אינו
רק בקס ליה בדרכה מיניה דחייב הוא רק דלא קטלינן
בזרי קטלא ועבדינן החומרא הילכך היבא דלא עבדינן
החומרא כגון בשוגג או אי חפס מפקינן מיניה שאין חפ"ס
מועלת כיון דס"ס חייב הוא אבל היבא שגרמא בניזקין ואין
בו חיוב מס"ד אלא לז"ש ח"כ פשיטא דאי חפס מפקינן
מיניה וסד בזה דברי שבות יעקב דמפרשי מוכח דחילוקו
של מהרש"ל מוכרח - ואילולא חילוקו של מהרש"ל הייתי
אומר דהכנסת אשר"י לשיטתו אינו דכנה סת"א בלשון כהנא
למס' הגיגה הקשה על פירש"י דכתב במס' ב"ק דף ע'
גבי אחת חסרה חסרה חפילו בא על עמו חט"ג דקל"מ
אי חפס לא מפקינן מיניה מהא דפ' הגזקין דף פ"ו
דקאמר בפלוגתא דר' ורבנן וכתב רש"י אי חפסי יורשי
דנראה לר' מקודשת ולרבנן אינה מקודשת ואם מהני חפ"ס
הלא גם לרבנן לא חסיה מקודשת לפני אכן יש לתרץ קושיות
עפ"י הדין המבואר בס' רע"ו בח"מ בשם המרדכי ומחרי"ק
דאין היורשים יורשים דבר שאין בו ממש או ע"ה שאינו
ממון וס"ג בחייב לז"ש דאינו עפ"י דין לא ממונה הוא
ואין היורש יורשה וא"כ אין מועיל חפ"ס היורשים כלל
דכשישם ליורשו לז"ש אינו מתקן איסורא וכמו דרביב
לאחר דמי ולכן לרבנן אינה מקודשת לראשון אכן הכנסת
אשר"י בב"ק פ' שור שנגח ד' וס' כחצו וז"ל ראובן שהרג
אה שמעון אשפ"י שחייב מיתה משלם דמיו ליוהשים בזה
לז"ש מח"ז י"ל דרש"י סבר הכנסת והא"ז ל"ס הכנסת או
אולי כה"ז יחלוק על דינא דמרדכי ומחרי"ק וסבר דיוורשים
דבר שאין בו ממש וע"ה שאינו ממון ומימרא דר"כ בזה
בחרא קמ"ז ע"ב דס"מ שאמר ידור פלוני בבית זה לא חמר
כלום י"ל דשאינו מתנת סכ"מ ליורשה וא"כ המרדכי ומחרי"ק
דסברי - הכי סברא ח"כ כאן גבי לז"ש ג"כ כן וכו"ל אכן
הכנסת אשר"י דסבר דיוורשים דבר שאין בו ממש ח"כ הדריה
הקוביא מהא דפ' הגזקין בע"כ ל"ל דחפ"ס לא מהני
בדבר שחובו אינו רק בזה לז"ש ע"כ ספיר כחצו בזה
דדוקא כה"ל מגו או נאמן דלא מחל משא"כ כשהפס בעדים
מחוייב להחזיר דמי המכר ולא יוכל להחזיק עבור דמי
האונאה - אכן זה אינו דכנ"ה מסיים שם משלם דמיו
ליוורשים בזה לז"ש ח"כ אי חפסי יורשים מיניה לא מפקינן
מיניהו כרי דבהדיא סבר דמהני חפ"ס וא"כ יקשה קושיות
הע"ז על הג"ה דסבר דמהני חפ"ס מהא דפ' הגזקין
ושב אין לתרץ כחילוקי כה"ל דהא אינו סבר דיוורשים דבר
שאין בו ממש ושור יש לסתור הכנסת כה"ל מב"מ לז"ש ע"ה
בסוגיא דאמר לב' גזלהני וקאמר שם בגמ' דרמי גזל אגזל
וממאי דמהניתינן ר"ע היא כו' ומשני הסם דקא חבשי ליה
הכא בזה לז"ש דיקא נמי דקהני שבויה מפי עצמו כו'
יעו"ש בפירש"י ד"ה הכא כו' וכתוב ד"ה דקא חבשי
ליה מסקי לך נראה דבולה מחנייתין חירי בזה לז"ש
ולכן בריבא דכו"ל למידק נוח לזה ק' ולזה ק' בזה לז"ש
כו' ול"ה נקט בריבא אביו של ח' מכס ולא נקט ח' מכס
לרבותא דאפילו בשמא ושמא נוח לכא"ה בלז"ש עכ"ל מבוחר
מדבריבס דלר"ע באמת גם בחבשי ליה דבריבא ושמא אינו
חייב ליתן לכא"ה מדינא כ"ה לז"ש וכניחו כן מקושיהם
דלעיל מדלא קאמר אלא דהא בכך מתרעא נמי קמייחא
יעו"ש והשתא לפי הכנסת דכל חיוב לז"ש אין היורש יורשה
דאינו ממון כלל מאחר שאינה נגבית בב"ד וממילא הוא
אינו מתקן איסורו כלל דזה דומה לנותן לאחר ח"כ קשה
איך מליין לאוקמי כך גוגא דאביו של ח' מכס הפקיד לי

ק' דנותן ק' לכא"ה היינו בזה לימלך איך יגלל מעונם וכו"ל
בפירש"י הא אליבא דר"ע קיימין ולדידיה גם בחובשים
אותו בבדי שכ"ה אומר אי הפקדתי בידך ק' וכלם משיב
ח"י חזיה מכס ג"כ אינו חייב ליתן ק' מדינא כ"ה לז"ש
ולזה כתבו הסו"ס דברישא לרבותא נקט אביו של ח' מכס
דאפילו בשמא ושמא עכ"פ מחויב לז"ש וליתן לכא"ה מנה
אבל גם בבדי אינו חייב מדינא לר"ע ח"כ כיון דבאביו
גופיה אי חבשי ליה וכוהא חסיה משיב ח"י לא חסיה חייב
מדינא הך ילא י"ש כשיחן לבנו של ח' הא אינו ממון
ואין היורש יורשה וכוונתן נאחר דמי ח"ז דליחא לכן סברא
ולעולם היבא דחייב לז"ש עכ"פ ממונה הוא ובכלל יורשה
הוא ובפיר יז"ש ובשכ"ה לימלך איך יעשה ויגלל מעונם דין
שמים אמרינן ליה כה"ל וא"כ י"ל ראייה דרורה דמה בחיוב
לז"ש באינו יודע כשיחן הממון ליורשים ילא יד"ש כש"כ
היבא דקל"מ כמו ב"ק דפ' הגזקין דזכו עדיף מחיוב
לז"ש באינו יודע מבוחר בחילוק הרש"ל כה"ל בודלי וילא
יד"ש כשמבלס להיורשים ואין לדחות דשם בב"מ לכן מחויב
לז"ש כשהומר אביו של ח' מכס הפקיד לי מנה משום דאפרי
כשיה אביבס בחיים חסיה מוכיר להפקיד איך חסיה המעשה
ואפשר חסיה מודה בבדי למי חייב לשלם הפיקדון שקבל
ויחייב חיוב מדינא לבלס ולכן ממילא לז"ש חייב לבלס
ליורשו דכנ"ג יורש יורשה ודין ממון יש בו אכן זה אינו
דמ"מ הא הוא בעלמא יודע שלא קבל יותר ממנה ח' ומה
היה מועיל כשהם היו חובשים בבדי דממ"ג חסיה מתבאר
בעת שהיה בחיוב מי הפקיד וסשני לא חסיה חובשו כלל
לא חסיה לר"ך לזה הנפקד ליתן באמת רק מנה ח' ואם
בהיו שניהם חובשים ממנו וכוהא באמת יודע שעכ"פ יותר
ממנה ח' לא קבל ח"כ ממילא חסיה דדין שגם לז"ש ייח
ביניהם מנה ח' ויסתלק כמון ואם דכיה לר"ך לשגם מנה
ח' כדי לז"ש ח"כ שוב הדרן לקמייחא ובאמת לפי הסו"ס
כה"ל מפורש כמ"ס וגם לפי מה שכתב הר"ה"ש להוכיח
מדלא חמר אלא דב"ב שהפקידו היבא דכו"ל למידע ולא
דקדקו פטור גם לז"ש ובשחובשים אותו בבדי וכוהא משיב
ח"י חזיו מכס נוח לזה ולזה מדינא יעו"ש עכ"ל מוכח לפי"ד
כה"ל דבאמת כל מה שביאר הר"ה"ש הוא רק לפי מה
דשקלינן כר"ע דהל' בותיה נגד ר"ע ולא ס"ל דר"ע רבי
היה כמו בכתובת בכתובות ולר"ע מדינא מחוייב לבלס
לכא"ה כשהחובשים בבדי ח"כ הול' למפקיד למידק כי היכי
דיוכל לטעון כרי ואם הנפקד ישיב שח"י יסלם מדינא משא"כ
אליבא דר"ע דה"ל דגם בחבשי ליה בבדי אינו חייב ליתן
לכ"ה מנה בב"ד כ"ה לז"ש ח"כ שוב לא שייך הסברא דכו"ל
למפקיד למידק דהוא סבר ממ"ג חסיה הנפקד יגזור ויודע
לו ח"כ לא יראה במעותיו וישלם לו וח"ז לדייקו ואם יביב
ח"י מה יועיל לו דיוקו דס"ס יפטור מדינא רק לז"ש יחויב
ואם יראה לז"ש ישלם לו גם בשמא ושמא לר"ע כמו באביו
של ח' מכס הפקיד כו' ובמ"ס הסו"ס ולכן לר"ע באמת גם
במפקיד ושמא ושמא חייב לז"ש וכה"ל דל"ס סברא כו"ל
למידק וכל דברי הר"ה"ש הוא לר"ע וזה מיושב קושיות מהרש"ה
בהו' כה"ל דאמאי לא פירכו כהר"ה"ש יעו"ש ולהכ"ל ייתא
דהחו' ביארו זה לר"ע ולדידיה ל"ס סברא כה"ל וג"ל ראייה
לסברא זו דלכאורה יפלא מאוד לפי מה שביאר הר"ה"ש דלכן
לא נקט ח' מכס הפקיד אלא מנה כו' משום דכנ"ה
אפילו לז"ש לא מחויב משא"כ בגזלה לז"ש מכס ל"ס סברא
זו ובמ"ס המע"מ שם וביאר כונתו בקט"ה ס' שס"ה ס"ק
ב' יעו"ש ולפי"ז היבא דשייך הסברא דכו"ל לחובשי לדייק
אינו חייב לז"ש וגם בהלואה כה"ל שאמר ח' מכס כלום
לי מנה וא"י חזיו הוא אינו חייב לז"ש מוכח דהמנהג אינו
חובש ואמרינן דלא דייק כלל וכן מפורש בעור ח"מ ס' ע"ו

ויבני ובע"מ מ"מ שם ס"ג ומפורש כך בבע"מ שם הרמב"ן
ולכאורה נפלא מהוספתא מפורשת שם בב"מ פ' המפקיד
מפורש בזה"ל האומר מנה אני חייב וא"י אם לפלוני ואם
לפלוני נותן לזה מנה ולזה מנה שכורה מפי עלמו שמהו הכוונה
בש"ס דמייירי בבבלי"מ דקאמר דיקא כמי כו' ואח"כ נקט
ל' אמר לשנים גזלתי וברישא מיירי בהלואה וכדומה והא
הסם י"ל כסדרה הרא"ש דמדלא דייקי לחובשו ולזכור ההלואה
מי הלוא אותו ולכך לז"ש יפטר ולכאורה פליאה רבה הוא
על הרא"ש ובע"מ שם הרמב"ן והטור וכל האחרונים
שמבאר סתם דין זה מהוספתא מפורשת במקומה ודוחק
לאמר דמייירי שאומר חייב מגזילה זה דוחק גדול דא"כ בזה
לחני ל' אני חייב ואח"כ אומר גזלתי כו' ואולם לפי הסברא
הנ"ל י"ל דבאמת ההוספתא אחי כר"ע דס"ל דגם בחבשי ליה
ואומר ח"י מי מכס נותן לזה מנה רק לז"ש ולא מדינא וא"כ
כה"ג ל"ש הסברא דהו"ל למידק כנ"ל דממ"נ או סידרה לו
וישלים מעלמו ואם ישכח הלוא ויטען ח"י בזה גם כשהיה
חובשו בבני לא הוי חייב לז"ש ואם יראה לז"ש ישלם לו
גם טחא ואם לאו גם בטענת ברי יפסיד וגם י"ל עוד
דסובר דמ"ס כשיטעון ח"י יחפוס ממנו וסובר דמהני חפסיה
דחייב לז"ש בזה וכמ"ס הרא"ש בב"מ גבי ראה ס"ע שגל
משנים דחושב דיתפס משלו ובביתא דה"פ בסי' ע"ה -
ולכך חזי נותן אל לבו לזכור דא"כ נפקותא לענין דיני חדס כלל
ואם כי ה"ל כר"ע מ"מ ח"ן כ"כ קושיא דר"ל שפיר דאחיה
ההוספתא כולה כר"ע והרא"ש ביאר כ"ז אליבא דהל' דקיי"ל
הל' כר"ע דבחבשי ליה חייב ליתן מדינא לכ"א מנה - המורם
מזה דכל חייב לז"ש היורש יורשה וחייב לז"ש לשלם
ליורשו ובקל"מ כה"ג כשחפסו לרש"י ח"ן מוציאים מידם
הא"ז הנ"ל דקושיא דה"א במקומה ויש להעיר בההוספתא
הנ"ל לפי מה שכתבו בה"ב ב"מ ד"ס החס דקא חבשי ליה דלר"ע
נקט חזיו של ח' מכס הפקיד כו' ולא נקט ח' מכס הפקיד
לי מנה כו' לרבותא דאפילו בשמא ושמא חייב לז"ש וקשה
לפי"ז גם בהוספתא דאם נימא דכר"ע מחוקמא הו"ל
לאשמינן רבותא טפי דאפילו בשמא ושמא חייב ליתן מנה
לכ"א בבא לז"ש ויש ליישב - והנה לכאורה יש להעיר לפמ"ס
החו' ב"מ הנ"ל דלרבותא נקט חזיו של ח' מכס הפקיד כו'
דאפילו בשמא ושמא נמי חייב לז"ש יש להעיר דלחני רבותא
טפי בגוגא דאמר לשנים חזיו של ח' מכס הפקיד לחני מנה
וא"י חזיה הוא דכה"ג נמי לחייב בבא לז"ש ולפי מ"ס החו'
בב"מ ד' ל"ז ד"ס גזל ח' מתחמה כו' לחלק לר"ע בין כך דמנה
לי צידך והלא אומר חזיו יודע דלר"י ור"י פטור דאוקי
ממונא כו' מ"מ חס ח"י אם נחתיב כלל משא"כ הכא דחייב
לא' בודאי יעו"ש וא"כ לפי"ז י"ל נמי האי חילוקא לענין חיוב
לז"ש דבכה"ג שלפ"ד היורש נחתיב חזיו בודאי לא' מהם מחויב
לז"ש לר"ע דקיי"ל כותיה והנה החו' כתבו שם ע"כ ד"ס והאמר
רבה כו' דחי לרבותא נקט אליבא דר"ע חזיו של ח' מכס
הפקיד לי מנה לענין לז"ש זה ח"ן נראה שם רבותא
לר"ע וא"כ עכ"פ לר"ע יש להעיר דליחני רבותא לענין
לז"ש כה"ג ביחומים מיתומים והנה לפמ"ס הנמ"י בסוגיא
דב"מ ליישב מה דלא הקשי קושיא החס' הנ"ל - וכאז
לחלק דשם לא הו"ל למידק כלל כיון שהוא מסופק בזה
גופא אם הוא חייב כלל משא"כ בזה הו"ל למידק נמי חייב
יפוש ח"כ כה"ג בחזיו של ח' מכס הפקיד לחני דעכ"פ
היורש לא הו"ל למידק כה"ג אפטר דפטור אפילו לז"ש
וא"ל למחני כה"ג בחזיו של ח' מכס הפקיד לחני וא"ל
אך מהחוס' הנ"ל נראה דל"ס כסדרה הנ"י מדהורכו לחרץ
דל"ד להא דמנה לי צידך והנה אומר ח"י כיון שמכ"ס
יודע שחייב לא' בודאי ולא חיראו בפשיטות לחלק כמ"ס הנ"י
בפ"כ ל"ל דחוס' ס"ל הנס דלא הו"ל למידק מ"מ אם בודאי

חייב לז"ש בזה לאמר חוקי ממונא בחזקה מריה מטעם דעיקר
טעם ר"י ור"י דאמרי חוקי ממונא בחזקה מריה דר"ל חזקה
ממון מקדמות הדבר וכמו דמוקמינן ליה בחזקה מרא קמא
משא"כ היכא דעכ"פ לא' חייב בודאי חזרע ליה חזקה
כה"ג וכמ"ס הש"ך בסי' ל"א לענין חנוני ופוטלים ויסוד
הדבר מוכח מדברי החס' ומלחמי ביחומים סי' ל"א ס"ק
ג' שפירש ג"כ כונתם פ"ו הדרך וגם ביאר ליישב מה שיש
לחמוה לכאורה מה הולכו לזה ולא חילקו בפשיטות מן
גזל דעביד איסורא וכמבואר בד' הרי"ף דהה"ס' כחזו זה
לתנאי דפליג חר"ש - דן אלפזר דקאמר דגם בלוקה מקח לר"ע
דינא הכי לשלם לכ"א וא"ן לחלק בזה עכ"פ מוכח דהחו'
ל"ס לחלק בין היכא דהו"ל למידק או לא וא"כ משום סברא
דודאי חייב לא' הו"ל למחני רבותא טפי וכלל - ואולם
לכאורה בל"ז נפלא לפי סדרה החס' וכמו שהרגיש בזה גם
במהר"ם ש"ך שם ע"כ דמאי מקשה מגזל ח' מהמשה חר"ש
דנזל עליו הבית כו' הא שם ל"ש סדרה החס' דודאי חייב
לא' דבזה גופא יש הסק וצ"ש במהר"ם ש"ך שם ו"ל
ואפשר דבשמא ושמא ל"ש הסברא ועיין וי"ל כונתו דזה
גופא ח' הש"ס החס' ברי ושמא הכא שמא ושמא דשמא
ושמא הנס דאל חזקה ממון מ"מ ח"ן וי"ל זה הנובע
בטענת שמא מהנובע משא"כ כבודאי חייב לא' ושפיר י"ל
ברי ושמא ברי עדיף ולה"ל דלא סליק אדעתיה דהחס'
ברי ושמא ח"כ בשמא ושמא ח"ן בזה סברא כלל כמובן
וא"כ ממילא ל"ק קושיא הנ"ל לחני בחזיו של ח' מכס
הפקיד לחני דכה"ג ל"ש סברא זו כלל לענין חיוב צדיני
חדס לר"ע וה"ה לר"ס דלענין לז"ש נמי כה"ג חזיו חייב
דאיכא חרתי למעליהא דלא הוי למידק וגם דשמא ושמא
הוא וז"ל הסברא דודאי חייב לא' וכלל כה"ג פטור אפילו
לז"ש וממילא ח"ן להוכיח מזה מדוע דין לענין לז"ש
ביורשו וכמובן - ועכ"פ מזה יש הוכחה דבמקום דחייב
לז"ש חייב לשלם ליורשים ג"כ ומחקן חיובו בזה שפיר
ובסדרה הנ"ל דב"ק הנ"ל - ועוד היה נלפס"ד קלה לבד
בהסבר הדבר דהיורש יורש ענין בזה שהלה חייב לז"ש
משום דחזיו חס' לה היה מוחל לו הסדרה זו חס' לא שיתן
לו חזיה כך ידוע עכ"פ היה זה מהפטר עמו ליהן חזיה
כך פטור זה - זה הזכות ממון קרינן ליה והיורש יורשה
ומנא חמינא לה דלכאורה יש להעיר בזה דקיי"ל בסי' ה"ז
במ"מ המוכר שט"ח לחבירו וחזר ומחלו מחול ואפילו יורש
מוחל ולר"ס ודעתו דמסרשים טעמו של דבר משום דשני
שפצורים יש שפצור הנוף ושפצור נכסים ונתי דמוכר
שפצור נכסים מ"מ נשאר חלל המוכר שפצור הנוף וא"ך
יכול למחול שפצור הנוף וממילא נפקא שפצור נכסים ומשום
זה דשפצור הנוף נשאר לכך היורש שורש זה השפצור יכול
גם הוא למחול ולכאורה הא לענין שפצור הנוף נימא דזה
ח"ן היורש יורשה דחינו ממון כלל דהא שפצור נכסים כבר
מכר חזיו ולא נשאר רק שפצור הנוף ולמה יירש זה היורש
שחינו ממון ולדמות לאור שאין בו מתא או לטובה כנאה
וכנ"ל ונריך הסבר בזה - ואולם י"ל דכמו דהיה הזכות לאב
חס' היה רוצה חזיה ממון חלל הלוא פטור מה שימחול לו
אותו שפצור הנוף וממילא יופקע שפצור הנכסים ויהיה
לוקח חזיה ממון מלוא פטור זה כן גם היורש יורש אותו
זכות עלמו וממון קרינא ביה דיכול ליקח חזיה ממון מלוא
פטור זה והגם דקיי"ל דהמוחל שט"ח חייב לשלם משום
דד"ג מ"מ הנך דס"ל הטעם במוחל שט"ח משום דשני
שפצורים יש וכלל ס"ל דא"ל לשלם כל הממון כ"א אותו
הממון שנתן הלוקח וכחבו החס' והרא"ש דלכך אשכח ר"ג
עלה לקרוביה דחמחול על מה שיתור על הממון שנתן
בכתובות (ד' ס"ז) ובב"ב (ד' קמ"ז ע"ב) וא"כ י"ל וזה
לפצל

מקודש אז כוב חין איסור על שמעון לשלם כרעתו ועיין
 בח"מ סי' תכ"ח סעיף י"ג ובש"מ"ט ורלוזן מגרע גרע
 משמעון ימן כי שמעון סבר הערלים ונמלא משועבדים
 המה לשחור עמו והלה סיחה אותם בדברים שיטעו במשפט
 מעשיהם ולשחות אללו ומכיון דקנינא ומסחרם קנין חף
 דהארענדע הוא דבר שלא בא לעולם מ"מ הא כבר הבאחי
 בחבורי קרבן חודה בשם רש"ל דבארענדע מהני שטר כיון
 שהוא מנהג ונס הוא דינא דמלכותא ואף דשם מקרמי
 בשטרות שלנו דאינו עשוי בצרכאות דחין לו הוקף עפ"י
 דר"מ מ"מ הא בכלל דהפרינאחאלי נעשה בצרכאות בודאי
 דינא דמלכותא דינא ומה גס דכתבתי דהוי כמו שמכירו
 הקרפלאמע להרומה והוי כמו מכר האילן לפירושו ומה גס
 דבכלל הערל משכיר עלמו לקנות כל זרבו ממנו ואיכא הא
 חיתא בעולם ומשעבד גישו לו ומכיון דקנינו קנין ח"כ ח"ך
 יוכל האחר ליקח המסחר ממני מה בקניי חללו ופשיטא
 דחייב לשלם הזיקו עש"י ד"ח ולא דמי למכש"ה שמעון
 דעשיהו אינו מחייבו עש"י ד"ח כנ"ל ח"כ פשיטא דלפניה לא
 מקרי רשע בשביל עשייתו כזה הנלמד כחבריו :

(ר"ס) **במחבר** סעיף ח' חשמים המטה כו' רחיה
 לבחר ענין ח' בזה וזהו :

שאלה

ולך הנולד מאשה שנחשבה באמצעי חס קיים
 האב פ"ר ואם בנו הוא לכ"ד :

תשובה

כבר נחשף בזה הח"מ בא"ע סימן ח' ס"ק מ' -
 וג"ל לפשוט ספיקו ממנה יבמות ד' ב' ע"א
 דקחשיב ט"ו גנים פיסתות לרשותן ולבאורה קסא חמאי
 לא קקש ט"ו דמ"ל גמי חס נופלת לפני בנה ליבוס
 כגון שנחשבה כלה מחמיה באמצעי והולידה בן ומח בלא
 גנים ונפלה קמא ברה בצ"כ ל"ל דאינו בנו ול"ס בו איסורי
 קורבה ואינו זקק ליבוס ואינו פוסט דנכרי נחשב הוא
 וזהו דלא כהב"ש שפסע להיפך - חכן יש לדחות הדין
 קוביא יען כי זהו דבר דלא שכיח להחשבר באמצעי ע"כ
 לא קחשיב דומיא למאי דחמרינן באונסין לא קמייירי -
 ולבאורה נסתר זו מסוגיא מפורשת במס' חגיגה דף ט"ו
 ח"ל דשמואל לא שכיח וסייעין שמה באמצעי עיניה הרי
 משמע דבאמצעי שכיח הוא - חמנא זה אינו דבדאי כיון
 דבאמצעי להחשבר באמצעי חו לקלוט מסדין ה"ט שגב
 חס עליה כבהגהה ס"ק וזהו דבר המלי ח"כ שכיח ונכח
 הוא להיות כהולה מהעברה לא כן בגוגא דילן דלריבין
 לידע כי קלטה ט"ו מאיס זה דוקא שנחשיבו לאביו ובנו
 חמו הוא זהו חין באפשרי כ"א באופן רחוק דמעת י"א חסה
 מקטנותה והגיע הזמן להיות יוכל להחשבר לא יצבה בסוד
 אנשים ולא נגעה בצגרים וכסחות של חס וזהו חסיה נחך
 באמצעי וידוע בבירור שהגיע שם ש"ז וחומי" הלכה אחריו
 לרחוק וזהו היה מבלי שם על לב יען כי חסור לעשות
 כן כבהגהה ס"ק וז"ל והוי דלי ודאי לא קמייירי חס כן
 הוא מ"אחור רחוק ולא קחשיב - ואלדבא לבאורה רחיה
 להיפך דבד' ג' מקשה הגמ' מנינא למעוטי מאי חמאי
 לא נימא דממעט עיבור באמצעי כנ"ל דאינו פוסט - חמנא
 יש לדחות זו הרחיה דהנה בד' ג' ע"כ חמר הגמ' למעוטי
 דרע ודרב חסי כו' וכחצ בחירושי ר"ע איגר וז"ל וק"ל
 למ"ס החוס' ס"ק דגיטין דף ה' ע"א ד"ה בשניסה דל"ס לחמר
 מנינא למעוטי מאי דבלא"ה לא מאי למחשביה וכ"כ בנדה

דף

לקבל עבור מחילה העודף כן יש לירש ג"כ וח"כ כשהוא
 יורש דבר זה י"ל רשות למחול ויטוין בקדושין (ד' ו' ע"ב)
 לא לריבא דארווח לה זימנא כפירוש רש"י ואוספות שם
 ובד' ג"כ ע"ב בהוס' ד"ה המקדש בחלקו יפ"ס משין סברא
 זו דזכו כמו ממון לקדש בו חס האשה וה"ס יורש יורשה
 הנס שיש לחלק בין הטעמים עכ"ס בעיקר הסברא שוים
 הם - וממילא כנ"ד דחס אביו היה נוטל פרוטה וכדומה
 חס היה רואה להפחית ולמחול לו החיוב לז"ס כן היורש
 יורש אותו דבר וממון הוא ואי דקלב"מ ח"ך יתכן באביו
 כמובן ג"ז אינו הדא דעכ"ס כה"ג דפ"י החיוב לז"ס
 מחסנה ממון נוטל זה בירושא כשהרנו וכו' דבאביו משכחה
 לה כשעשאו טריפה וכדמוקמי בש"ס דגיטין (ד' מ"ג ע"א)
 חמר רב אדא בר אבהו בשעשאו טריפה ומאי יורשין כו'
 יעו"ס וה"ה לירש ועיין בקא"ה סי' פ"ז לפנין מ"מ בקלב"מ
 חיוב גמור וח"כ קושיא ה"ט לייבא יסוד וידעתי כי יש
 לחלק בין למחול שעבוד הגוף שהיה מדינא לחיוב לז"ס
 שאינו גובה כנ"ד כלל אצל ז"ל דלענין שעבוד הגוף גרידא
 כשמכר שעבוד נכסים עיקר הדבר לענין מה שיהן עבור מחילה
 המלוה לו ה"ה כשהו יראה לז"ס וישיירו ויש לזה רמזות ומה
 לקצר וקושיא ה"ט ח"ל לחרץ דבאמת יש לפרש דמייירי
 דלא חסים היורש מאומה ממנו דהרנו כ"א המעשה הוא
 דהיורש קדש להאשה בהחוב שגניע לו מההורג והמחה
 במעמד שלשהן בפני ההורג דמבואר בא"ע סי' כ"ה סעיף
 י"ג דכה"ג מקודשת אחד דעה ופטר ליה זקן ממרא ול"ה
 היא מקודשת ולרצון חניה מקודשת ואי חסי חניה חמרינא
 מקודשת לבני הרי חיוב כרה בדבר והא דכתב רש"י ואי
 חסי יורשין דהרנו מזונא דבורג היינו לאידך ליבנא שפי'
 רש"י החס דה"ס משום דמחוייב לז"ס וחסי"ה לא מהני
 ואולי סברי כה"ל דבמחוב חניה מקודשת מא"כ ל' ח' יסבור
 דמקודשת ויפרש כנ"ל ח"כ י"ל עפ"י מה שכתב הקא"ה דהיינו
 דעבריון כחומר לא נהי דחייב לז"ס מ"מ הפיסחו לא מהני
 וכמ"ס מהרש"ל ב"ס"ס בפ' הכונס ומה יהיה מוכרח דבריו
 האמנם כל הפלפול הזה חס מוציל חסיסה דבבר דחיובו
 לז"ס שהארנו בזה כ"ז הוא אינו רק דמחויב לז"ס
 מדאורייהא מא"כ בכלל דיני מערופיא דחיוו רק חיוב
 מדרבנן כ"ע מודים דחס חס מפקין מיניה כמבואר בא"ה
 ובספר בית שמואל חמרון סי' י' ובהחבונני היטב כ"ל
 דבאחי דינא ליה כאן משום מערופיא דדין זה אינו שייך
 כ"א כשהערלים היו שותים אללו הי"ס בחנם מא"כ כאן
 דעבור זה מחויב לשלם ארענדע להערלים ודינא דמלכותא
 דינא ואיכו גור שאף מי סקנה ושכר ארענדע מהאדון
 מ"מ נשאר כח להערלים שיסכירו ג"כ ארענדע ח"כ מאי זה
 מערופיא זהו לא מקרי כ"א המחזר אחר דבר לקנות וקדש
 אחר וקנאו דפסק הרמ"ה בח"מ סי' דבהפקר חו בקבלת
 מחנה לא נקרא רשע - וכן חס קניה דבר אחד ובה חבירו
 ויוכל לקנותו בזול שאינו מוצא לקנותו כך במקום אחר הוי
 כמו מ"אחור ויוכל לקנותו כל זמן בלא זכה בו הקניה ומה
 גס דבכלל שמעון הוא עני ורלוזן הוא עשיר ומה ענין
 מערופיא לכלל מכיון דהעובד כוכבים אינו רואה לשחות
 ולסחור אלל זה כ"א בדמי אשר יושח עליו ועושה השואה
 עס אחר ומה גס דעדיין לא עשה המקח עס העובד
 כוכבים ובפירוש כחב הרמ"ה אצל חס מחוסרין כו'
 שהמיוכר רואה והקונה רואה יוחר בזול מוחר לאחר
 לקנותו בין חס המוכר עובד כוכבים או ישראל - ועוד
 כ"ל דהא ודאי כל דהיקין רבנן בעין דאורייהא הקין וכבר
 ידוע בשנים שנבצרו זה לזה ועבר האחד או גס חבירו
 יוכל לעבור כמבואר ביו"ד וח"כ בודאי ה"ג ג"כ כן דאינו
 חסור כ"א למי שלא חשא כנגדו מא"כ בכלל דלרלוזן עבר

דף י"ח ע"ב ד"ה האמר והרי הכא לא מלי למחשביה כיון דמינו בלתי לרעה ולחמיר דרב לא ס"ל להא חלל דאף מה שאינו בלתי לרעה רחוקים למחשביה מ"מ הקשי דהא חמירין בסמיר ואי לא ס"ל כהדדי חדא למעוטי דחבריה והדר מקשינן לרב ולר"א ליחנינו ומסני לפי שאינו בלתי לרעה א"כ לכ"א מלי דלא חשיב דינא דידיה ע"כ מסוס דמינו בלתי לרעה ור"א ח"ך חמירין דמינוח למעוטי דחבריה הא בל"ה לא מלי למחשביה - ונ"ל לתרץ דלכאורה י"ל דמינוח דרישא ודסיפא אחי למעוטי חניסא חביו אף דפוטרוה ג"כ לרעותיהן ולרעה לרעותיהן אכן לא משכח כ"א חליבא דרבנן ולא חליבא דר"י ע"כ נקט ט"ו משכח ימים משא"כ אמו לא משכח ימים דהנא דידן כר"י סבר וכן משכח עוד ט"ו עיבור באמצעי כנ"ל דפוטרוה לרעותיהן ולרעה לרעותיהן ע"כ נקט בסיפא הרי אלו להשמיטו דמינו פוטרוה ונ"ל דלפ"י למעט חריותיהן מדלא חנינו כיון דמשכח בכו לרעה שוב ל"ש תירוצן החוס' ד"ל דלא חנינו אמו חניסא חביו מסוס דבאונסין לא קמיירו וע"י עיבור באמצעי לא נקט מסוס דלא שכיח ע"כ הוכרח למנקט מיעוטי למעוטיהן - אמנם כדנאמר בן שוב יקשה קושית החוס' במהניחין דלמאי נקט נשים ולא עריות וכלן ל"ש תירוצן כיון דבאמה ממעט עריות כמו אמו הגם דרש"י הרגיש בקושית החוס' ומתירן באופן אחר דבמשנה כ' רש"י חזק עשרה כו' וטעמא יליף בגמרא ויש לדקדק דהאי וטעמא יליף בגמ' הול"ל אחר כהנו ולרעה לרעותיהן עד סוף העולם במהניחין מפרש ינקוט אחריו וטעמא יליף בגמ' ויהיה קאי על הכל דבגמ' מפרש הטעם על מה נפטר הלוות וכן הלוות לרעותיהן על מה נפטר אכן בא רש"י לתרץ קושית החוס' על מה נקט נשים ולא נקט עריות וסבר רש"י יען דיש לטעות לכאורה ולאמר דלכך פטרוה הלוות מסוס דאין עשה דוחה ל"ה שיש בו כרה דגם על הלוות יש כרה מללור כמבואר בד' מ' ע"א נמלא בעיקר הפטור גורם חיסור הערוה ובאמה לא בן דבכלן הטעה דוחה ה"ל דילפינן מאל"ה דמה לי חד חיסורא או חד חיסורי הו"ל ואשחרי אשחרי נמלא דחיסור הערוה מסולק בכלן דנדהה מפני הטעה וכשחרי נשים בעלמא דיניהו ואלפ"ה פטרוה לרעותיהן מלימוד עליה לכן בדקדוק נקט המשנה נשים ולא עריות להורות דאין החיסור ערוה גורם הפטור כי לא מקרי עריות כ"א נשים בעלמא ואלפ"ה פטרוה לרעותיהן וזהו שכוון רש"י בכהנו וטעמא יליף בגמרא היינו דאין הטעם משום דאין עשה דוחה ל"ה שזכרה כ"א מעליה ילפינן וכנ"ל - אכן לתירוצן החוס' קשה - בע"כ ל"ל דהאי נשים בא לגלות דהמיעוט בא למעט עוד ד"א שאינו מאיסור עריות וכן בסיפא דנקט הרי אלו משמע דקאי אקדוש אלו נשים ולא נקט הרי אלו עריות משמע ג"כ דבא למעט עוד דבר שאינו מאיסור עריות ע"כ ספיר הגמ' הוכרח לאמר למעוטי לרעה ממאנה לרעה מחזיר גורסהו נמלא דמינוח דרישא ודסיפא בא למעט אמו וע"י עיבור באמצעי וספיר שייך ע"י לאמר מינוח למעוטי מכיון דמלי למחשביה דאיכא בלתי לרעה רק הגמ' הקד על חיצה נשים דנקט ולא עריות משמע דממעט ג"כ מלי דמינו מעריות וע"י שוב ל"ש לאמר דאין הוא ממעט מכיון דבל"ה לא מלי למחשביהו יען דאין זה מיעוטא דמינוח כמו בכה דביטין וגדה הנ"ל רק הדין חיצה דלא נקט בדקדוק מורה לנו על ענין חדש למעט דבר שאינו מכלל עריות כ"א לרעה סוטה ואילונית - ועפ"י נ"ל לתרץ קושית החוס' במהניחין אמאי נקט חרתי עד סוף העולם ולרעה לרעותיהן בחדא סני אכן המשנה במהניחין נקטיה יען דאמו נאמר מכיון דלא קחשיב המשנה הא

דרב ודרב חשי בע"כ ל"ס כן דזו סברה דחוקה דלא חשביה כיון דמינו בלתי לרעה ולחמיר דרב לא ס"ל להא חלל דאף מה שאינו בלתי לרעה רחוקים למחשביה מ"מ הקשי דהא חמירין בסמיר ואי לא ס"ל כהדדי חדא למעוטי דחבריה והדר מקשינן לרב ולר"א ליחנינו ומסני לפי שאינו בלתי לרעה א"כ לכ"א מלי דלא חשיב דינא דידיה ע"כ מסוס דמינו בלתי לרעה ור"א ח"ך חמירין דמינוח למעוטי דחבריה הא בל"ה לא מלי למחשביה - ונ"ל לתרץ דלכאורה י"ל דמינוח דרישא ודסיפא אחי למעוטי חניסא חביו אף דפוטרוה ג"כ לרעותיהן ולרעה לרעותיהן אכן לא משכח כ"א חליבא דרבנן ולא חליבא דר"י ע"כ נקט ט"ו משכח ימים משא"כ אמו לא משכח ימים דהנא דידן כר"י סבר וכן משכח עוד ט"ו עיבור באמצעי כנ"ל דפוטרוה לרעותיהן ולרעה לרעותיהן ע"כ נקט בסיפא הרי אלו להשמיטו דמינו פוטרוה ונ"ל דלפ"י למעט חריותיהן מדלא חנינו כיון דמשכח בכו לרעה שוב ל"ש תירוצן החוס' ד"ל דלא חנינו אמו חניסא חביו מסוס דבאונסין לא קמיירו וע"י עיבור באמצעי לא נקט מסוס דלא שכיח ע"כ הוכרח למנקט מיעוטי למעוטיהן - אמנם כדנאמר בן שוב יקשה קושית החוס' במהניחין דלמאי נקט נשים ולא עריות וכלן ל"ש תירוצן כיון דבאמה ממעט עריות כמו אמו הגם דרש"י הרגיש בקושית החוס' ומתירן באופן אחר דבמשנה כ' רש"י חזק עשרה כו' וטעמא יליף בגמרא ויש לדקדק דהאי וטעמא יליף בגמ' הול"ל אחר כהנו ולרעה לרעותיהן עד סוף העולם במהניחין מפרש ינקוט אחריו וטעמא יליף בגמ' ויהיה קאי על הכל דבגמ' מפרש הטעם על מה נפטר הלוות וכן הלוות לרעותיהן על מה נפטר אכן בא רש"י לתרץ קושית החוס' על מה נקט נשים ולא נקט עריות וסבר רש"י יען דיש לטעות לכאורה ולאמר דלכך פטרוה הלוות מסוס דאין עשה דוחה ל"ה שיש בו כרה דגם על הלוות יש כרה מללור כמבואר בד' מ' ע"א נמלא בעיקר הפטור גורם חיסור הערוה ובאמה לא בן דבכלן הטעה דוחה ה"ל דילפינן מאל"ה דמה לי חד חיסורא או חד חיסורי הו"ל ואשחרי אשחרי נמלא דחיסור הערוה מסולק בכלן דנדהה מפני הטעה וכשחרי נשים בעלמא דיניהו ואלפ"ה פטרוה לרעותיהן מלימוד עליה לכן בדקדוק נקט המשנה נשים ולא עריות להורות דאין החיסור ערוה גורם הפטור כי לא מקרי עריות כ"א נשים בעלמא ואלפ"ה פטרוה לרעותיהן וזהו שכוון רש"י בכהנו וטעמא יליף בגמרא היינו דאין הטעם משום דאין עשה דוחה ל"ה שזכרה כ"א מעליה ילפינן וכנ"ל - אכן לתירוצן החוס' קשה - בע"כ ל"ל דהאי נשים בא לגלות דהמיעוט בא למעט עוד ד"א שאינו מאיסור עריות וכן בסיפא דנקט הרי אלו משמע דקאי אקדוש אלו נשים ולא נקט הרי אלו עריות משמע ג"כ דבא למעט עוד דבר שאינו מאיסור עריות ע"כ ספיר הגמ' הוכרח לאמר למעוטי לרעה ממאנה לרעה מחזיר גורסהו נמלא דמינוח דרישא ודסיפא בא למעט אמו וע"י עיבור באמצעי וספיר שייך ע"י לאמר מינוח למעוטי מכיון דמלי למחשביה דאיכא בלתי לרעה רק הגמ' הקד על חיצה נשים דנקט ולא עריות משמע דממעט ג"כ מלי דמינו מעריות וע"י שוב ל"ש לאמר דאין הוא ממעט מכיון דבל"ה לא מלי למחשביהו יען דאין זה מיעוטא דמינוח כמו בכה דביטין וגדה הנ"ל רק הדין חיצה דלא נקט בדקדוק מורה לנו על ענין חדש למעט דבר שאינו מכלל עריות כ"א לרעה סוטה ואילונית - ועפ"י נ"ל לתרץ קושית החוס' במהניחין אמאי נקט חרתי עד סוף העולם ולרעה לרעותיהן בחדא סני אכן המשנה במהניחין נקטיה יען דאמו נאמר מכיון דלא קחשיב המשנה הא

יש להרץ דרך קושיא באופן אחר דהנה דברי הרמב"ם בענין דגל נפלאין למאור כי המה סותרין לסוגים הנמרח אחר בפירוש המכנה כח ילפוחא לפטור ערוה מדרגה עליה ולפטור ליה ממה שגל אשר לא יבנה את בית אחיו ובה בקבלה בית שהוא צוה כולו בונה מקלטה ומי שהוא חינו בונה כולו חינו בונה מקלחו ולא נמצא רמז מזה הדרגה בל"ב בחיבורו פ"ו מה' יבוס כח ילפוחא לערוה מולקתה מי שראויה לקוחין וקדושין חופסין בה היא זקוקה ליבוס ולפטור ליה מלא יבנה את בית אחיו בית ח"ל לקוחין בל"ב מהן שירצה הוא ח"ל עליו זקוקה ובית שמקלחו ח"ל לבנות שהרי ח"ל בה ליקוחין חינו בונה אשילו מקלחו והנה בזה כוננו כמו בפירוש המשנה רק שמי' ל' יש אכן בילפוחא לערוה נסה מפירוש המשנה והמ"מ הקשה דהלא בנ"ג נאמר לאסור לרות וערוה היינו פירשו לרות של פדיון וערוה גופה ל"ג קרא דלין עשה דוחה ל"ה שבכחה ב' הפסב"א בחידושו הביא לדברי הרמב"ם שפירש משו' דכתי' עליה עליה ולא עליה ועל חברתה כדדרשין בעלמא אותה ולא אותה ואח' חברתה ותאמר כחשה תמה ברשב"א דלא מלינו דרש זה באוס מקום ובפירוש דרשין ליה ב' החולץ מבית ח' הוא בונה יעו"ש ולייבב כ"ז בדרך מרווח דהנה קושיא המ"מ לק"מ דהחו' ב' ח' ע"א ד"ה רבא הקשו דלפחות חילעדיך לנשא מה ומה ואח"כ נשא חי וחירלו דרבא ל"ל דעולא וסבר דביאה במקלח לא שמה ביאה יעו"ש והנה הרמב"ם פ"ג מהל' ביאת מקדש פסק כעולא בסמא שהכנים ירו לפניו לוקה דביאה במקלח שמה ביאה נמצא שפיר חילעדיך קרא לערוה גופה והנה הוקשה לרמב"ם קושיא רבתי איך אמר ב' י"א ח"א בעשה חיה עשה בבאן דעל הפירוש בית ח' הוא בונה ואינו בונה בני בחים ולאו הבא מכלל עשה עשה תמה ברשב"א דהא לא כתיב יבנה בית אחיו דאשר לא יבנה כתיב לזאת מפרש הרמב"ם כונה אחרת בנמרח דזו ודאי דבר ברור מהסברא דאח' כאמר דכשנפלו לו ב' יבמות מבית ח' שניהם מחיבמות דאז חף חס ח' ערוה שניה מחיבמות דמהי תיח' דפטרה כיון דהיא זקוקה ליבוס וגם אין חיסור ביצומה למה לא חסיבם בעלמא כדנאמר דבכ"מ חניה מחיבמה רק ח' ובשניה מפטרה ח"כ כדל' ערוה שפיר אמור דמשקע זקוקה בה והיו כאלו היתה מחיבמה דממילא משקע זקוקה גם מהשניה לא כן כדשניהם מחיבמות וזהו כונה הגמ' ח"כ לימא קרא ולקח מאי ולקחה בע"כ ל"ל דלתי להורות לכשנפלו לו ב' יבמות מבית ח' שלא יבס אלא ח' דולקחה לא' ולא לשתיים ומאחר דכן ח"כ אחי קרא אשר לא יבנה את בית אחיו דכל' היבא דלויכא חרי לוקוחין דאי בעי נסיב האי ואי בעי נסיב האי שריא ואי לא חרזיכו אשורין כיון דמקלח בית ח"י לבנות ממש כל' הרמב"ם בחיבורו דבשלמא כדנאמר דב' יבמות מחיבמות בכ"מ ח"כ בע"כ חל"ל כן דהאי בית אחיו מלמד דלרש משפחה דזהו חינו מהסברא ולאחר דגז"כ הוא דחוק והנה אמר לחידך גיסא דהקרא אחי דאף בשאינו רק בית אחיו בית ח' לבד דהשני הוא ערוה וח"א להחייבם ולא נאמר יבוס רק בבית ח' בשניה ג"כ בונה דלא חוסך אדעתין דלימתי שניהם מחיבמות בשיוכל להחייבם יבוס בשניהם משא"כ כדל' ערוה משמיטתו הקרא דלא כן רק שניהם מחיבמות אכן מאחר כדמוכח מקרא דולקחה דשני יבמות מבית ח' מחיבמות ח"כ שפיר מדרג קרא דבית ח' דכשא' ערוה השניה פטורה והנה כ"ז לפי סוגיה הנמרח דלערוה ל"ג קרא אכן לפיטת הרמב"ם דמוכרח קרא גם לערוה כג"ל בע"כ ל"ל דולקחה הוא לערוה וח"כ חסר לנו עוד ב' דרשות ח' דלין מיבוס רק לא' ב' לרש אכן זהו יליף

מקרא דאח' בית אחיו דלמאי אחי דל"ל דהרץ דשניהם מחיבמות ואח' דכשא' ערוה מחיבמות השניה דזהו פשיטא דבשלמא כדנאמר ערוה ל"ג קרא שפיר י"ל דאולי גם הכריע פטורה ע"כ אחי קרא דהלכה מחיבמה כג"ל משא"כ עכשיו דגם הערוה אי לאו קרא ח"א דמחיבמה קרא כי אחי משתי' למפטור ערוה ולא לרש וח"כ קרא למאי אחי בע"כ ל"ל דקרא אחי להיפך דגם הלכה פטורה כיון דהוא בית שאינו בונה כולו חינו שירצה וקשה איך הוא הסברא מכיון דים חייב יבוס על הלכה כג"ל בע"כ ל"ל דרק ח' מחיבמה ולא שנים ושפיר מפטרה כדל' הוא ערוה ומלא מוכח מקרא דבית ח' שני הדרשות ודיליף ר' יוחנן מבית אחיו בית ח' הוא בונה הכונה כג"ל דהקרא הא אחי דלא חסיבם הלכה וממילא מוכח דבית ח' הוא בונה וכן הרמב"ם דמביא בחיבורו ג"כ מקרא דבית אחיו בית ח' הוא בונה ג"כ כיון על דרך זה ח"א ח"א יש להקשות ע"ז דמגלן למדרש הקרא דלתי לרש שלל חסיבם וממילא מוכח דבית ח' הוא בונה דלמא אחי קרא רק לזה דבית ח' הוא בונה ואין מחיבמה רק ח' אכן כדאיכא ערוה מחיבמה הלכה בע"כ ל"ל דהא דלין מחיבמה אלא ח' מוכח מעליה דמיוחר הוא דערוה מולקתה יליף ואייתר בית אחיו לפטור לרות ור' יוחנן דתפס לקרא דבית אחיו כוננו אליבא דאמת דמיוחר דקרא דבית אחיו אחי למפטור לרות שוב ממילא מוכח ג"כ דבית ח' הוא בונה אכן באמת הילפוחא מעליה אי י"ל דרך כונה ר' יוחנן דרש' ללמוד דהא דלין מחיבמה אלא ח' מעליה דמיוחר הוא אכן פן יאמר האומר דלאו מיוחר הוא דאח' חינו ענין לערוה דמולקתה יליף חסכו לרש ע"כ הקדים ואמר הא כתיב בית אחיו ומה מוכח לרות ח"כ בע"כ האי עליה אחי דבית ח' הוא בונה ואינו בונה בני בחים דעליה פירשו ולא עליה ועל חברתה נמצא מאחר דהילפוחא הוא מעליה ולא עליה ועל חברתה שפיר אמר דעשה והנה הוקשה לרמב"ם עוד קושיא הג"ל דמאחר דאמר וכו"ש היא למה לריך שוב לאמר דשריפה חצורה לזה מתרץ דסוגיה הנמרח סבר דערוה מעליה יליף ולפטור ליה מלא יבנה את בית אחיו נמצא שפיר מקשה מוכרי כולו מחסות אשה ילפין יען כי הילפוחא דערוה מעליה מ"מ כדמתרץ ר"ש היא עדיין לא יורה כי אף דר"ש הולך האי לרור לדרש' אחריתא מ"מ לא יליף לרש' וערוה מולקתה ויבמה כ"א ערוה מעליה ולרש מלא יבנה את בית אחיו ע"כ הוכרח הנמרח לאחר דאמר שריפה חצורה ח"א חסכו אף דחירטנו לפי בקושינו ר"ע איגר דבאמת המשנה ממעט עיבור אחבטי מ"מ הקושיא חינו מכריח לפטור הספק הג"ל דיל' בהירוק קשיהו כג"ל אכן אפיק עיבור באחבטי ועייל ח"א דפוטרה לרותין ולרות לרותין ואליבא דר"א כמבואר ב' י' ע"א בחיד"ה לפולס ושי' בחידושי גלאנטי דקושיא הנמרח מנינא דרישא כו' ה"ל לאקדמיה קודם דמקשה ליהני אוסרות יעו"ש ונ"ל דכל"ז ל"ק מנינא למשטוי מאי דיל' דממשט אמו חסותה אביו וח"א וממשט אלו יען כי פלוגתא יש בזה ובפלוגתא לא קמיירי וקנקט ט"ו דוקא משא"כ אמו אחד מ"ד לא משכחה וקנקט הרי אלו פוטרוה דוקא משא"כ ח"א אחד מ"ד חינו פטור וח"ל הא בלא מנינא הנה פטרינן ליה מללא קנקט דיל' באמת נכח מ"ד דלא פטור והא דלא נקט' משום דלין לקרוה בו האסורה לזה כו' כדלקמן ב' י' ע"א וח"א נא נקט' משום דהוא ע"י דלי ודאי לא קהני לך נקט מנינא למשטוי אלו דאיכא דעות דסברי דאינו פוסק גזא קפאי וטרי הגמ' מקודם במאי דלא בני חסירות ובמאי דהקדים מן החלילה עד דמסיק דאכא גזא הוא ונפ"ז בע"כ דבפלוגתא

דבסלונתא קמיירי וזכו לא סבר הגמ' דדוקא מנינא לא קמיירי בפלוגתא כנ"ל בתוס' ח"כ דודאי לא קממעט אמו וא"ל וזהו נקביה מאד פלוגתא רק מלד דלא משכחה ואחותה שהיא יבמתה וזכ"ל דהוא ע"י דהי לא נקטיה ח"כ ספיר מקשה מנינא למעוטי מאי והנה בפסחוני ראייתי במ"ל פס"ו מהל' אישות הל' ד' דהא לדברי בן זומא מהא דאין אשה מהעברה חלה בגמר ביאה ואין יסכן שהעבר בלמבטי ואנכי נתפללתי איך חנה כזה יטעה בטבעיות כזה אשר גם בלא זה אינו מהסבירא לפלג בטבעיות וגם הנמרא מקשה מהא דשמואל הרי משמע דדבריו להלכה נאמר ומה לא מזכיר הנמרא כלום גם לא ידעתי מי הגיד לבעל מל"מ חקר חלום להשות הנשאים ול"ז מה עמקו מהפכות הסי"ה אולי הזרע היוולא ממנו בלמבטי במירוק גיד גמר ביאה י"ל כה להעבר ה"ה בקלטה מזה וגם אולי ל"ד ש"ז הנקלט מניף האדם לחוכה אשר אולי ח"ל כה להעבר בהערה בהתרחצ מקירה וי"ל חלום לאיש לא בן בקלטה מאבטי חנן בקוסיותיו השניות מצודא דרבה הוספאה הנה כרמי מולך אשר לזה ג"ל דיותר טוב לדמות להמ"מ וב"ס ובהנה סמ"ק מלדמות ההנה ב"ז ולאחר להעבר בהשגרי הוא חנן להיות ולד קיימא וזהו בלתי השגרי וגם בהערה בן הוח חוכל להעבר רק לא בן קיימא ויהיה נחמא כל המקומות שלין המל"מ וגם לפ"ז יוסר קושיתו הנ"ל מהא דל"ה המשנה טיבור בלמבטי דהוא ט"ז אמו ועובדא דבן סורא י"ל דע"י גם הוא ואין מזכירין משנה נסים עוד חזיתי במל"מ הל' איסורי ביאה פ"א הקשה טור על ב"ז דמשמע ממנו אם היה בהשגרי לדשמואל שריא לכ"ג ולפי דברי התוס' בהנהד"ט ע"ג שדמו פירש"י דבאונם אינו חייב קנס כ"ל על השרה בחולים מדקי"ל דבא שלא כדרכה פטור מקנס הרי דלדין דקי"ל דאף שלא כדרכה חשיבה בעולה פס ט"ז דאינו חלוי בהשרה בחולים ונ"ל דהתוס' יפרשו כך מי חיישין לדשמואל ואסירא ח"ד ל"ס ובודאי בלמבטי עיברה ושריא וא"ל ח"כ למאי ל"ל דשמואל ג"ס וחיישין שמה בלמבטי עיברה הלא הא בעל האבטיא ג"כ ידע מזה דאם נאמר דשמואל ל"ס בודאי בע"כ בלמבטי עיברה הול"ל רק דשמואל ל"ס זה אינו דהאי וחיישין אינו מדברי ב"ז כ"ל מדברי המקשה איך אחת דחיישין שמה בלמבטי עיברה הלא והאמר שמואל והתוס' שכתבו גם ופירש"י שהיא אומרת בחולה אני ואי שכיחא דשמואל מהימנא כו' הרי דמפרשי דאם שכיחא לדשמואל שריא ל"ק דהתוס' כתבו ל' רס"י ומפרשי לדבריו ורס"י הא סבר דנבעלה שלא כדרכה אף בלא השרה בחולים י"ל קנס מאס דחשיבה ביאה דמשכבי אשה כח"כ וביאה זו היינו רבותיה בלא השרה בחולים משא"כ כדרכה דלא חשיב ביאה כ"ל בהשרה בחולים כדך איש ואשה וה"ג חז"ל דנבעלה שלא כדרכה פטולה חפ"ה כדרכה נעיק השרה בחולים ח"כ לפ"ז האבטיא דאם נחום לדשמואל שריא משא"כ נשיטת התוס' הנ"ל נפרס כנ"ל חנן לדעתי שלא בתוס' בפירש"י כ"ל גם רס"י מפרש דאם חיישין לדשמואל אסירא וכדבעלה המ"ל דגם רס"י מודה דא"ל השרה בחולים כ"ל לאפקי נשיקה יעו"ש וראיה לזה מרש"י שנה קנ"א ע"א ד"ה ושמואל כו' חיישין נמי חמירין לקולא כדחמירין במס' חגיגה גבי בחולה שעיברה חיישין שמה בלמבטי עיברה כו' וקשה אמאי לא הוכיח מדבור הקדום מי חיישין לדשמואל כו' בע"כ ל"ל דהאי וחיישין בלמה פירושו להוציא וכו' ח"כ בחפשי בספרים מלאהי בשה"מ שהעיר לשמן דברי גם ראייתי שם המקשה לקישיתי בספרי פרי הדור על הא דמחזיר לא חי ומתחזק דזהו אינו כ"ל מגביחים ואליך .

וחייתי בס' פנים יפות בס' קדושים וז"ל ואיש אשר יקח את אשת אחיו נדה היא פירש"י ורבותינו דרשו לאסור הערלה בה נדה שהערה מפורשה בה את מקורה הערה הקשה ספר זרע לדרך דהוא נגד הסיגוי דיבמות דאמר שם דכל העריות ילפינן מנדה בהקישא דה"י ואלא נדה דכתיבא בל"ל ל"ל לדבר הנה דאמר ר"ה רמו ליבמה מה"ס מניין כו' ונראה ליישב משום דהוי אפשר לאמר הא דאטריך גבי ח"ל לאסור בהערה משום דה"ל הא דהתורה הויה ליבם אשת אח שח"ל בנים היינו בהערה לבד דמקיים בו מלות יבום וס"ל דגבי אשת אח לא נאסר הערה כלל וכמ"ס התוס' ביבמות ד' כ' דחייבי לחוין בלמה לא הויה הויה אלא הערה לבד ח"כ ה"ל בל"ל בהערה אין בו כרת ואחי עשה דיבום ודסה ללו דאין בו כרת ולכן הולך לכתוב בפרט כרת בלמה אה בהערה לבד והיינו דאמר ר"ה רמו ליבמה פירוש דיכול ליבם אשה בגמר ביאה כו' יעו"ש ודבריו תשובין כיון דאין אשה מהעברה בהערה כנ"ל בזה המ"ל והמ"ל הוכיח בראיות ברורות ח"כ אף כדנאמר דיבום לא מבטחין בביאה הראויה לילד כ"ל באים ואשה הראוין לילד לאסוקי סרים ואילונית מ"מ הא בקרא נאמר והיה הבכור אשר הלד יקום ע"ס אחיו ונאמר ג"ס יקום ע"ס אחיו לפרש לנחלה ולא לשם כמבואר ביבמות ד' כ"ד ע"א ומאחר דלא הויה שום יבום בעולם בביאה גמורה דאין עשה דוחה ל"ס שכתב כ"ל בהערה לבד ובהערה הא לא מהעברה ואין משכחה להוליד בכור וקושיתו ג"ל לתרץ דע כי אף במלות יבום אינו מ"ע שלפני הדבור כמבואר ביבמות ד' ה' ע"ב מ"מ מעלמם נהגו ליבם כמו ביבום וחמור ומאחר דכך נהגו היה בזה כל מלות יבום כמו עכשיו וכן היו נוהגין אף בקדושים וכמו בן לחמ"ס נהגו גם בן במלות יבום אף בקדושים ומאחר דנהגו היה בזה כל מלות יבום ועיין במהרש"ל בל"ל ביבמות ד' ע"ז וע"כ נראה למאי דמסקין בס' כילד כו' הרי אף כדנאמר גם מואבית מ"מ היה בועז מיבמה עבד דהיה עבד לל"ל וכרי הא אין כאן עשה מדאורייתא דלאו אשת אחיו היא מ"מ כבר נהגו ליבם וע"כ כל דין יבום עליו ודחי לל"ל כמו עשה מדאורייתא והנה יש להבחין לר"ס דברים נדה היא לאסור ח"ל בחיי בעלה יסן דאין סברא לאמר חי לאו קרא נדה היא דאסירא בחיי בעלה דלא מסתבר שהיה בא הכתוב לאמר דהאי עשה ודחי ל"ל שיש בו כרת חי לאו דמוכח קרא בהדיא כמבואר בתוד"ס אלא רמו ליבמה כו' דנ"ל קרא נדה היא הלא ממילא ידעינן מדנאמר עליה להורות דאחות אשה לא מיבמה וקשה חיפוק ליה דאין עשה דוחה ל"ל שכתב וז"ל דה"ל גילף מא"ל אף דהתם חד איסורא ובהא דרי איסורי מ"מ הואיל ואשחרי אשחרי כמבואר בד' ז' ע"ב ואם נאמר דא"ל מותר אף בחיי בעלה ח"כ בלמה אה לא הויה שום איסור ביבום דגם בחיי בעלה הויה ודק"ל עליה למ"ל דהא שוב ל"ס לאמר הואיל ואשחרי איסור אשת אח אשחרי איסור אחות אשה דלא אשחרי בלל איסור ח"ל בע"כ ל"ל דרב הונא ל"ס כהדין סברא כ"ל כדנא דאמר בד' ח' ע"ב דערה ל"ל קרא דאין עשה דוחה ל"ל שיש בו כרת כי איצטריך קרא למשרי זרס שלא במקום מל"ס ולפי"ז ספיר איצטריך קרא לאסור ח"ל בחיי בעלה דמעליה לא נפקא חנן רב אבי הא פליג על רבא דקמקשה מאי דהאי עליה לאיסורא דלמא לההירא ועל רבא הוא דקמקשה כמבואר בתוס' ד"ג ע"ב ד"ה טעמא ח"כ בע"כ סברתו דמטעם הואיל אחי עליה ולפי"ז יקשה נדה היא למ"ל דלסערה לא איצטריך ולאסור אשת אח בחיי בעלה ג"כ לא איצטריך דמעליה נפקא וכו' וז"ל

במחשבה א' פסק הר"ש דה"ח בדכאריך הרא"ש בטעמא דקטלנית דנגזר עליה כדי שחיה כל ימיו בעוני ואין מי שיפרנסנה א"כ שפיר בקשה הרא"ש דכנאן ג"כ מזלה רע לאחר הנישואין ולא יהיה לה לע"ע בעל המפרנס - ולע"ד לחרץ קושיהו יען דהרא"ש כתב בכלל ג"כ דל"ש באל"ש כי הוא מפרנס א"ע ואין פרנסתו ע"י אשתו וא"ל בטולדה האשה באותו מזל שימותו בעליה ב' דלא מצינו בגמ' שיהא תלוי במזל אלא עשיר עני אורך ימים אבל להמית אחרים אין תלוי במזל נמצא דלשם א"ה א"ה לספקו כ"א במזל מבין דמחפרנס ע"י ע"זו משא"כ בבאן י"ש לתלות במזל הו' במזל להיות לו עוני שזה תלי במזל ולפרנס אותו האגידה בו וא"ל להנשא מפאת חליה ויפרנסנה בחנם ע"כ וזה גופא קמיבעיא בגמ' אם לתלות במזל ידיה או ידיה ואזי אומרים הו' וא"י נטעון אדרבא אפשר דיכול לטעון וזהו בפיסקא דנמאר הנלע"ד כתבתי :

סעיף ב' מותר לבטול לכתחילה צחולה בשבת הו' - ז"ל בהשוכה :

שאלה

בנישואי אשה האם יוכשר לזה כל הימים
או י"ש חיות יום אשר לא יוכשר
להנשא בו :

תשובה

שנינו במשנה ריש כתובות צחולה נשאה ליום הרביעי
ואלמנה ליום החמישי - והנה במשנה נאמר
הטעם משום צחוליה והנמ' מכריח מפאת הקושיא והנשא
בא' בשבת דים עוד טעמא דסקרו והחוס' דקד' ב' ע"ה
ד"ה והנשא הקשו דמיא דלכך לא הנשא בא' בשבת משום
ברכה וי"ל לחרץ בפסוקי עפ"י מה שכתוב ברא"י בפי'
החומש דכל חולדות שמים וארץ נבראו ביום ראשון וכ"ה
וא' נקבע ביום שנגזר עליו הו' שכתב את השמים לברוא
חולדותיהם יעו"ש נמצא דגוים נבראו בראשון ובראשית ברכם
אז ג"כ דמ"ש ואין חילוק רק בקביעותם ואח"כ ברכם עוד
הפעם ולפי' כאשר הנשא בא' בשבת וחננל ג"כ בא' בשבת
אזי יהיה ג"כ טעמא דברכה וספיר מקשה והנשא בחד
בשבת ועפ"י' י"ש לחרץ קושיה הפנ"י (בד' ה' ע"ה) דקאמר
הנמ' טעמא משום ברכה הו' והקשה מג"ל דלמא בד'
בלא"ה אין נבעלה משום אקרורי דעתא ודנקט טעמא
דברכה היינו סיכא דל"ש סקדו כגון דטרח ליה אשכ"כ לא
הנשא בא' בשבת יעו"ש - ולדברינו ניהא דלהנמאר הו'
הכרח טוב דמאחר דבבריי"הא דבר קפרא נאמר טעם ברכה
א"כ יקשה ל"ל טעם דסקרו וא"ל כג"ל דנס בא' י"ש טעם
דברכה לא כן דמאחר דבא' א"ה להנשא משום אקרורי
דעתא בע"כ להנשא בא' ולהנצל בשני א"כ טעמא דברכה
ליכא והדק"ל ל"ל סקדו היפוק ליה משום ברכה בע"כ ז"ל
ללאקרורי דעתא פורמא ל"ח וספיר הוכל להנשא בא' ולהנצל
בא' חלולי טעמא דסקרו - והנה בד' ג' ע"כ מקשה הנמ'
מאי סקדו ויש לדקדק דנימא דפשיטא להנמ' מהא דאמר
שמואל וא"ל דרב שמואל בר יוחנן לא סבר לרשמואל כפי'
רש"י א"כ יקשה עליו קושיה שמואל והנשא בחד בשבת
וג"ל דבאמת על קושיה והנשא בחד בשבת י"ל סירוז סקדו
אכן סקדו אינו רק יום א' ואח"כ הו' טעמא משום צחוליה
ואמרנו נשאה בכ"י לאו דוקא היינו לבר מיום אחד כמו
דאין נשאה בשני כדכתבו התוס' ואשכ"כ אמר בכ"י הרי
דלאו דוקא הוא אכן מדפריך והא בעינן סקדו בע"כ כונה
הנמ'

דרב כונה לשיטתו ורב אשי לשיטתו דכו' ס"ד ע"כ איתא
בטעם קטלנית דרב כונה אמר מעין גורם ורב אשי אמר
מזל גורם - והנה הפוסקים חקרו אם ביצתם שייך דין
קטלנית ורובם כתבו דאין בהם משום קטלנית והטעם משום
דשומר מצוה לא ידע דבר רע ויש להחזיקו כיון דהמלוה אינו
רק בציאה ראשונה א"כ איך הותר ביאה שניה דניהום
לקטלנית דהא אח"כ ליכא המלוה להגין ול"ל דבאמת כן הוא
דלא הותר רק ביאה ראשונה והא דנ"ג אע"י ביאה שניה
הוא מטעם דכאן אינו איסורא כ"ה סכנתא ויהי' זכיר -
ולפי' נס גמר ביאה אסור כמבואר במו' כ' ע"כ - ולפי' י'
כיון דהתר נחשברה מיהודה בע"כ ה' בגמר ביאה דבעררה
לא מתעברה ואיך הכניסה ליהודה באיסור קטלנית דלא הותר
ביצום כ"ה הערה לצד אכן למ"ד מו"ג ד"ו אינו דהרא"ש
ביאר הטעם דאשה שדה כבעל ומחויב לוונס ומזלה רע מבלי
להיות לה אים מפרנס ולא תחפרנס ברוח אכן מכיון דהערה
בה ומחויב בה מטעם בכ"ד שבעל חייב לאשתו עד עת
גירוסיה ואזי ג"מ בין הערה לגמר ביאה שירע לה מזלה
ביני וביני דמאחר דהתחלה הו' צדיתר שלא היה נכח
המזל להרע לה עבור כי מצוה היא ובגמר ביאה לא יהיה
נ"מ להמזל שירע לה דאין ימות ברגע זו מכיון דהתחלה
הו' במצוה ונשתעבד לה בכל חיובי בעל לאשה א"כ הסיגה
התחייבותו הבעל לאשה בהתחלה ביאה ואיך ישלום המזל בה
להרע לה להפסיד לה מזונות ומכיון דא"ל כח להמזל להמיתו
א"כ מאי ג"מ בגמר ביאה ויכול להיות עמו המיד כדרך אים
ואשה והמזל לא ירע להפסידה מוחסא אשר הסיגה בסיבת
המצוה הגורם לכל יאונס רעה - אכן למ"ד מע"ג גמר ביאה
אסור ביצתה דהערה הו' במצוה משא"כ גמר ביאה דאינו
במצוה יגרום מעניה דגמר ביאה לשלום כמו המוח - והנמאר
דלא אמר כ"מ בין מו"ג ובין מע"ג גמר ביאה חנא ושייר
כמו דל"ה מלמח להטוב - נמצא למ"ד מו"ג ניהא ביחודה
והתר אכן למ"ד מע"ג הדק"ל וי"ל דמנהגן הו' ביצום להיות
גמר ביאה ולא ביצום של עכשיו דבעררה קני וא"כ כל
הביאה מקרי מצוה ואין קטלנית - נמצא לרב אשי דאמר
מו"ג שפיר אלטרין נדה היא באם אינו ענין לאיסור
שלא במקום מצוה דבעררה חייב דמהקישא ילפין
חנאו ענין לא"ה במקום מצוה דבעררה קני ואף
דידעין מנ"ש דביאה ביאה מ"מ אלטרין ב' קראי א"ה ליצום
אמיתי של א"ה וביאה ביאה היינו למנהג יצום של קרובים
אשר יראו להתנהג דזו אינו חייב מדאורייתא כ"ה לפי הקבלה
שלהם חלי' דאשר יקבלו ע"ע ויהי' לזה שפיר דין יצום
ממנ' לא יהיה דין המלוה כ"ה בעררה וכן היה ביחודה והתר
נחקקים המלוה בעררה לבד ואף דלפי' איך עשה תמר
ול"ה לקטלנית יען כי לרב אשי אין חשש קטלנית אף בגמר
ביאה וספיר אלטרין הדין קרא דנדה היא להערה אכן
לרב כונה דמע"ג בע"כ מוכח מיהודה דהמלוה היה בגמר
וא"כ א"ל קרא דנדה להערה ביצום הקרובים אייתר קרא
דנדה היא בע"כ למדרש לאסור יצמה בחיי בעלה וסבר
כרצא דעליה אלטרין לדרשה אחרינא וכנ"ל ומאחר דקיי"ל
מו"ג שפיר אלטרין קרא להערה ע"כ כתב רש"י שפיר
דנדה אלטרין להערה והסנה באם אינו ענין ביצום דקני
בהערה ורש"י דכתב לאסור הערה כונחו ואם אינו ענין
לאסור חנאו לקנות יצום בעררה וקילר בדבר - ועיין
בכתובות ד' ב' במו' ד"ה מתי אמרה כו' ועיין בהר"ה א'
שהקשה דהא בקטלנית למ"ד מו"ג תלינן בדידה וכח
בהפלאה ולא כנתי קושיהו דהתם כיון שמוחקה בג"ה ע"כ
היא גורמת אבל מסתמא חלינן בדידיה יעו"ש ודבריו להפלאה
נאמר דהלא מפורש בא"ע ס' ע' סעיף ב' אים שמחו ב'
נשיו אינו מונע עליו מלישא יעו"ש בב"ש ואף יותר - ואף

הנמ' דסברי דסקדו בוי' ג' ימים וא"כ מאחר דביום א' ב' א"כ להנשא משום שקדו וצנטי וצנצת אסור לישא וא"כ ב' יס סברא דאסור לישא דביום ו' לא קבעין זמנא לדון ועיין בר"ן א"כ א"כ להנשא כ"א ד' ומאי חדית לן ואמר נשאת בכ"י בע"כ ז"ל דסברי דסקדו בוי' ג' ימים וספיר מקשו והא דבעין שקדו א"כ מהמה ספיר איה שנינו דסקדו בוי' ג' ימים כדפריך הנמ' - עוד ל"ל ואגב יבואר הא דנחוב וצנטי לא יכנסו ורש"י כתב וא"ל לעקור כו' ויהי' טורח מיהא ב' ימים וחמה צנטי' וצנצתא א"כ לא פירש משום טענת בחולים יו"ט - עוד יס להבין במה סיים ומפרישין כו' לילי שבת תחילה למאי סידך הכ סיומא בכאן - ועו"ק למאי כתב מפני שהוא פוסק חבורה ולא פירש משום שמה ישחוט בן עוף גם אמאי לא נקט ג"כ ובמולאי שבת כדנקט בחי"ך ברייתא - וג"ל בפסחים דהדין ברייתא מיירי במקום דקביעי ב"ר בכ"י דנשאת בכ"י היכא דליכא מניעה משום שקדו כגון דעריה ליה וכן אמר דעל טעם דטענת בחולים קשה וחנשא בא' בשבת וא"כ בע"כ ז"ל דיש עוד טעם שקדו ולפי"ז א"כ היכא דקביעי ב"ר בכ"י אין להנשא כ"א ד' אי לזאת ומסגנה ואילך נהנו צנ' דוקא ולא צנטי ואם מחמת האונס כדלייר לקמן בעובדא שמה קרובי החן וכלה מותר - והנה דעת הר"ף - ורי"ך גילויא דא"כ דליכא פסידא ג"כ צועל קודם שנקבר רק שנוהג אצילות מקודם ובליכא פסידא נהג משנה ברישא והנה בברייתא הלו מיירי היכא דליכא פסידא וא"כ נהג ימי אצילות ברישא ע"ז אמר בברייתא א"כ דמחמת האונס מותר מ"מ אם קרה שהכינו ניסוחין ביום ו' ומח אחד מהקרובים לאו א"ל דיכניסו המה למחר עד מולאי שבת והוא יצטול בע"ש דלא כן רק ומפרישין לילי שבת תחילה מפני חבורה אכן במולאי שבת מותר לצטול ואין כאן חשש שמה ישחוט בן עוף יען דמיהא מקודם ולא יעשה סעודה א"כ דיפסיד הסעודה מ"מ ליכא דמיהא רק בע"ש א"כ דליכא טעם שמה ישחוט בן עוף אכן אסור משום חבורה משא"כ אינך ברייתא הא מיירי במה אצו של חתן ונקט דמיהא משנה ברישא ספיר אמר ע"ז דא"כ במולאי שבת אסור ובטעמא דשמה ישחוט בן עוף נמלא ספיר דייק רש"י דמיירי בברייתא צנוהא דליכא משום טענת בחולים ספיר לא אדכר כ"א חשש שקדו - אכן לפי"ז ז"ל דרש"י סבר כהר"ף והר"ך גילויא ורש"י הא כתב לקמן דוקא נקט כו' והחירו כו' י"ל דכוננו כן הוא דוקא נקט כו' לפיכך אם יעבור המועד שוב אין מכין להם ע"כ יעשה כן דהדין דהחירו להם להכניס המה בחדר א"כ בשאר קרובים ע"כ מכיון דחל עליו חסונה בהכרח משום פסידא אמרו דלא אחיא אצילות ומייל א"כ דלגבי שארי קרובים לא אחרינן דכיון דחל חסונה שוב לא חל אצילות מ"מ בכאן משום פסידא אמרו כן ונוהג שבעה ימי המשנה ברישא - ובדברינו הקדום יס לחדץ קושייתו הנ"ל על שאלו מאי שקדו דהלא מהכרח הקושיא ותנשא באחד בשבת מוכח בטעמא דסקדו אכן דבאמא י"ל חירוף שקדו - אכן לפי סברה הר"ן דצביל שקדו לא היו מחקין יום כ"א הפיקר הוא בחולים ואנבו חקנו משום שקדו א"כ עכשיו דבטל טעם בחולים מוב חובל להנשא בכ"י דצביל שקדו אין לתקן יום כדקשה עליו המהר"ם ט"ף וג"ל דבדלתי התחלת חקנה היה שקדו רק לסניף - אכן מכיון דנתקן עבוד בחולים שוב נשאר הקביעות א"כ צביל שקדו לחוד וזהו דקמקשה מאי שקדו היכן שנינו כן דא"כ כדבטל טעם בחולים ישאר שקדו ע"ז מביא שסיר ראה מברייתא דנח דמיירי היכא דקביעי בכ"י ואעפ"כ נשאר שקדו - והנה המהרש"א מקשה דהו"ל שקדו יום א' וסני ובחי"ך היו הסעם משום

בחולים וג"ל לפי מה שכתוב צמניי שלמה דמה שאמרו בחולה נשאת בד' היינו א"כ בליל ד' ולפי ההפלאה מוכח דלדבריו צנמר יום ג' ג"כ מותר להנשא דלא יחקר הדעת בזה המעך א"כ יקשה אמאי נקט ביום רביעי בול"ל דנשאת ג"כ ביום ג' בסוף היום ומשום ברכה הא לא קבעין יום כדכתבו החוס' בדף ב' דלא מקרי עברינא ומה שלא נשאת בא' לא היו מחקין משום ברכה וע"כ ז"ל דסקדו בוי' ג' ימים ולכך א"כ להנשא ביום ג' דמסתמך - אכן חירוף ההפלאה לא נייח לי דהא פשיטא א"כ לפי דעת צמניי שלמה דגם בליל ד' מותר מ"מ ביום ג' בסוף היום שיוגמר ביאתו בכלות היום ממע ששיטא דאסור יפן כי הזמן מהרצח הרבה וקיים להו לחכמים דבזמן זה יס חשש אקדורי דשחא א"כ גם צנטי בסוף היום אסור ושחא הא נאבין לישא צנטי א"כ דיש חשש שצביל בסוף היום דלא יהי' מאי עוד לבא לב"ר כי חומ"ס פנה יום ויש חשש אקדורי דשחא - ולמד"ל צנטי המנהג לישא א"כ צנטי דמבואר צנטי דמאי ס"ר דבלקח פירוח ממאי שזינו נאמן על האעשרות ושאלו בשבת יאכל טל פיו יען דלימח שבת עליו שמהיראם לעביר עבירה ולחקר בשבת יותר מבחול נאמא לפי"ז דבשבת לא חייבין לאקדורי דשחא דעבור אימה שבת לא יחקר דעמו בחיבור חמור כזה וביום א' הא יבא לב"ר משא"כ בדחיין קבועין כ"א דב' ור' א"כ א"כ דמשחא שבת א"ל לשיחקר דעמו מ"מ הא לריך להמתין יום א' עד ב' בשבת ויחקר דעמו - והנה בדף ה' ע"א אמר הגמ' אי הכי אלמנה נמי וזהו אי הכי חמור וכפי הבנת החוס' נראה שהמקשה סבר דברכה דרגים עדיפא מדברכה דאדם חמוס ביוהר ימא ברכה דרגים חשיבא - אכן אינו כ"כ כמו ברכה דאדם ומהי חיה סליק דאפסיה לאמר כן ולקסיית הלא הסברה נוחת להיפך דברכה דאדם עדיפא - וג"ל עפ"י דברינו הקדום דהו"ל מקשי ל"ל טעם דסקדו ח"ל משום ברכה אכן י"ל כפי צדדתי דבשבת משום איממא ליכא חשש אקדורי וגם לפי סברה בעל מנ"ש דנשאת א"כ בליל ד' ולפי סברה ההפלאה הנ"ל א"כ ביום ג' בכלות היום משום היינו שיוגמר ביאתו בסוף היום ממע מותר א"כ לפי זה למאי נשאת בד' דלינו רק ברכה דרגים הו"ל להנשא ביום ו' לעיתותי ערב ויהיה ברכה דאדם דעדיפא בע"כ מוכרחין אנו לטעמא דסקדו והנה בע"ש א"כ לערוח בלילי הנשואין משום טרחת הכנה לשבת ולכך לא קבעין זמנא לדון בע"ש ועי"ז ואין אליבו בא בע"ש ומכיון דא"כ להיות בנישואין כ"א בע"ש לעיתותי ערב ויהיה הפסק יום שלם קודם בנישואין מה שא"כ לערוח בו וסני כמו ביום א' א"כ דאפשר לערוח בו קודם שבעה מ"מ כיון שבעה מפסיק בחובו שא"כ לערוח בו ואין צעין שיכיס בג"י רגופין עד עש שראוי להנשא בו אי לזאת א"כ להנשא כ"א ביום ד' - והנה המקשה בכאן ראה איך כי מבוואר בכאן דנבעלת צנ' דוקא משום ברכה ואילו יום זה משום אקדורי דשחא היה נבעלת א"כ בד' והיינו א"כ בליל ד' ובוקשה לו א"כ תנשא ביום ו' לעיתותי ערב משום ברכה דאדם בע"כ ז"ל דלא כן ברכה דרגים עדיפא וספיר קמקשה א"כ דזו עדיפא אלמנה נמי חבעל צנ' משום ברכה דרגים ומשני לא כן באמת ברכה דאדם עדיפא וזה דוקקשה לך א"כ תנשא צנ' לעיתותי ערב לא כן דוא"כ עוד חירוף י"ל ע"ז דבאמת ברכה דרגים עדיפא רק דבכאן בוי' טעמא משום שקדו וכיון שכן דחשיבא שקדו לתקן יום עבוד זה שוב י"ל להיפך דברכה דאדם עדיפא וזהו דלא נשאת צנ' הוא עבוד שקדו אחרינא היינו טורח סעודה - וכשיצב ברכה דאדם עדיפא וליך טעם למה עדיפא - גם סמיכות מאמרי בר קפרא זל"ז לריך טעם וג"ל בפשוט יען דבברכה דרגים נאמר ויברך אותם אלהים לאמר פרו ורבו כו' דמשמע

הכרעה היינו פרו ורצו וכו' חדא זכרתיא משא"כ בחדש
נאמר ויבדק אוחס אלוים היינו ברבא ח' ויאמר להם
אלוים עוד ברבא פרו ורצו כו' ח"כ האדם נחבדך בכפלים
ע"כ עדיפא והנה מה היה בכרעה שברבו זולת פרו ורצו
הנה במ"ר פירש דזה ברבא חתנים חנן בר קפרא מילין
בזה מכיון דטריין לא היה מיוחן ב"א גלע חו פלוק הול"ל
זה חלל וכן את כללע ויביאם אל האדם ע"כ חיהו מפרש לפי
מה שנאמר בגדולים מעשה לדיקים יותר ממעשה שמים וארץ
ח"כ וכו' הכרעה שברבא דמעשה ידועה בגדול המעשה כ"כ
יותר ממעשה שמים וארץ וכו' לפי"ו יוקשה איך אמרו
ידיו ילכו וז"ל ילכו אלצעותיו וקשה למאי מוזיר חלל בריאת
סיבבה דהיה ביצירת אלצעותיו ולא אמר כן חלל בריאת שמים
כ"א וימינו טפחה שמים כל האלצעות בכלל יד חדא ע"ו
הסמיק עוד דרשנו לחנן זה יען דלכך האלצעות משופין
כשישמע דבר שאינו כגון יניח אלצותו כיתד בזאנו יען דנאמר
ונשמרת מכל דבר רע מכל דבור רע ואף מהרבור רע
דיוגרס שיבא לירי קרי בלילה ולביאת חיסור ח"ו שמפאת
זה מבול בא לעולם בימי נח במ"ס ותשחת ל' ערום ובאמרם
ז"ל האוחז בלחמה ומשחין כאלו מביא מבול ואמרו לקמן
הכל יודעין כלה למה נכנסה לחופה כו' חלל כל המנבל
פיו כו' ובמ"ס שבת אמרו אף השומע ושופק ע"כ מרמו
להאדם דויבשת ידיו אלצעותיו ילכו לרמו להאדם להחבון
ג"כ על אלצעותיו שיניחו תמיד בזאנו וחל"כ ח"ו לא יהיה
יבשת כ"א מבול נמלא דאלצעותיו של האדם הנה כביכול
ברוגמת אלצעותיו של הקב"ה דברא היבשת ואיכו האלצעות
מקיים היבשת ויעיי"ס דמקשה ט"ס נמי והקשה בפני"ל
כך טעמא בע"ס כיון דצחידך ברייתא נקט בדיחא משום
חבורה יעו"ס וג"ל דלפי כך טעמא חסור אף להבקיין
בהעיי"ס דמשום חבורה ליכא ומשום גזירה חסא וכו' והנה
במשנה נאמר הטעם שפעמים בשבת בחי דינין יושבין כו'
וכתב רש"י שפעמים בשבת אצחול קאי וג"ל כונתו דלכאורה
קשה למאי נקט המשנה שפעמים דיקשה לפי"ו ותנשא בל'
בשבת כו"ל להמשנה למנקט שבת דינין יושבין בחמישי חנן
י"ל דכונה המשנה ליתן ג"כ טעם על ישובא חלמנה בה'
דסוף משום שקדו ולא יקשה השומע איך יתקנו רבין יום
בשביל חקנה בנ"י שיטמה עמה ג"ו וכי חסוב הדבר למנוע
עבורו מלישא בנ"י היה מלינו כוס ע"ו אמר שפעמים בשבת
כו' וקשה חשא בל' בשבת בע"כ ז"ל משום שקדו הרי
חזינן דחשוב הדבר חקנה בנ"י לחנן עבדו יום מיוחד
דוקא וח"כ כתי נמי חלמנה ג"כ כן חנן זה אינו דלא דמי
בשלמא גבי בחולה דאוכרתו לקביעות יום משום טענה
בחולים ע"כ משום שקדו בחרו יותר בזה היום מביום ח'
משא"כ לבחילה לרחות לקבוע יום משום שקדו היכן מלינו
זה וח"כ מאי זה העעם על חלמנה ע"כ פירש"י דזה העעם
לא קאי כ"א על בחולה לחוד ולא על חלמנה ויען בכדי
להיות מחדשן פלפולא ממילא רוחא טובא שמעתא נבא לבאר
עוד מעט בענינים אלו בזה בסוגיא עיין בתוד"ס שאם היה
כו' וי"ל דלא מייחא אביי ראי' לר"א כו' עיין במערש"א
ובינחא דקוקשה לו מאי חידושא בעלו חת' דעיקר ראי'ה
שקול בקי בפ"פ בלל בלל דין קושיא הא בגמרא אמר
צחידא חלל הכא מיקם הוא דלא קים ליה קמ"ל הרי דעיקר
חידוש דין דר"ע שקול בקי וע"ו מביא אביי ראי' הרי
דראייתו שזקי הוא ע"כ מפרש כך דכונה חת' לחדש דבאינו
בקי לא ילא שקול ולז"א ר"ל דבא דלא מייחא אביי ראי'
אינו חידוש דין כ"א וכו' דבר הפשוט ומוכרח בסוגיא דהא
דנאמן לאוסרה ולא ניתא שכולא משקל לא נחת אביי לחתויי
ראי' כ"א ראי'הו דלא ניתא שכולא עועה ומאחר דכן
מייחא ראי'ה שפיר שקול בקי כו' ושם נאמר עוד בחו' בל"ד

חיתא דכחא משמע כו' נראה בסמיכות דצריכס יען די"ל
דצבאן בשביל טענה בחולים לחוד בלחמא ג"כ לא היו מחקנים
דזנות לא שכיח רק עיקר החקנה הוא משום שקדו ואננו
ג"כ אף כיבא דעריח תקנו משום בחולים משא"כ בניעין
משום זנות לחוד לא היו מחקנים חוזה חקנה דל"ס חנן
מכיון דאוכרתו לפרש לפירש"י דבשביל שמה יחברר לחוד
לא היו מחקנים שחששא בר' ואם נאמר דעיקר החקנה
היה בשביל שקדו פשוטא דצחידך שמה יחברר לחוד היו
מחקקין ג"כ אף כיבא דעריח בע"כ ז"ל דעיקר החקנה היה
משום בחולים אף לולי סברה שקדו ושקל"ל לא הוילי כ"א
לאפוקי מיום ח' כמבואר בר"ן שוב הקדו שפיר מגיטין ודברי
הפלאה מהו' גיטין בסברה שחיקנו זמן בזמנ"ו לפלא שלא
זכר להרמ"ש בניעין פ"ב שכתב על החו' דלא מחזורין לי
דח"כ לא הול"ל משום ביה אחותו כ"א משום הכך טעמי רק
היך טעמי הוא סעד לטעם דחפוי יעו"ס ובקרבן נהגאל
חוח י' וכן ז"ל סברה זו בחו' כ"ו ממס כדבריו ובהלכה
הנ"ל כ"ל לחנן מה דקוקשה לו בניעין י"ז ע"כ בתוד"ס
איפוך ר"ל חמר משעת נחיה וכוונתם מרלא חמר חלל איפוך
בע"כ הכונה איפוך בחרייתא דכדוכיח כח"ס וק"ל על בגמרא
גופא מנ"ל להכך בחרייתא איפוך קמיתא וסול"ל חד מוכי
איפוך ועיין בר"ן וג"ל דהנה בר"ן מקשה לחמ"ל לא זכר
המשנה לטעם שקדו וזכרנה דחלמנה יעו"ס והנה על חלמנה
י"ל דל"ס המשנה להצריך לבאר טעמי החקנה חנן על
בחולה דפירש טעם ח' קשה לחמ"ל לא מפרש ג"כ לטעם
כשני וי"ל יען דאם היה נקט המשנה ג"כ טעם דשקדו
ה"א דמשום טענה בחולים לחוד חנן לחנן חקנה עבד
דזנות ל"ס רק נחקן צבאן עבדו לירוף טעם דשקדו ואם
היה נאמר כן הוה יולמח לן טעום צפירות טעם חקנה זמן
בניעין דח"ל משום זנות דהא בשביל מילי דל"ס חנן לחנן
חקנה לזאת נקט המשנה רק טעם דבחולים לכורות
דבשביל חששא דזנות ג"כ יש לחנן חקנה אף דל"ס הוא
וגם בניעין חקנו זמן משום פאה זה ח"כ מזה דנקט
המשנה רק טעמא דבחולים מוכח דטעם זמן בניעין הוא
משום זנות חנן יש לדחות זה ולחמת חירון אחר יען כיון
דאם אמר חנן לא ערמנא וכניסנא לה בלא סעודס הדן
עמו ולא משגחין בקרובי בלה ע"כ לא נקט ליה זה הטעם
כיון דפסי רוב יראה לישאנה בלא סעודה כי יחוס על
ממונו חנן זה דמבואר בר"ן וברח"ש בשם ר"י הלוי דכייסין
ליה עבד דקיי"ל עולם עמו ואינה יורדת חנן לכאורכ יש
להחבון מחץ מוכח דעולם עמו וסנה בר' ס"א יליף מקרא
והיה בעולם בעל ומקרא דהיה היה חל כל חי וכו'
דרשא דאם כל חי אינה מוסכמת עפ"י דין לפי מה שביאר
בהפלאה דסבר בר' חייא חנן חשא חלל לבנים ופטורה
ממלאכות שממעט הטיבור יעו"ס וזהו אינו הלכה כ"א כסתם
משנה שהיה דלא בר"ח ודרשה דהיה בעולם בעל ג"כ אינו
דבסנהדרין ד' כ"ז ע"כ דבעולם בעל י"ל חנן חירוסין וגכנסה
לחופה ח"ל ולפי"ו ח"ל ראי' לדין דעולם עמו וספיר ניתא
חירון כב' חנן ר' יוחנן אמר במ"ר פ' י"ח ב"ג על הכשולות
חייבין ועל הארוכות פטורין ופירש"י דדין ודנק בלשחו
משנהג עמה דרך אישות יעו"ס ח"כ חייח לן קרא דוהיה
בעולם בעל לכורות דעולם עמו ח"כ חירון כב' אינו
בע"כ ז"ל חירון ח' ומוכרח מזה לשיטת ר"י דטעמא דמחיתין
בזמן גגט הוא משום זנות חנן ר"ל י"ל דסבר בר"ח דכ"ל
מוסיא בעולם בעל זל"ס דרשא דר"י ואינו מוכח דעולם עמו
ות"ק דר"י בר' מ"ה ע"א סבר גס מחיים דאינו עולם עמו
ח"כ שפיר י"ל דזנות ל"ס והטעם הוא משום פירי נמלא
דסוגיה בגמרא סבר דמטעם אחר ר"י לא אמר בר"י ומוכרח
דבחרייתא איפוך ושוב נאמר בגמרא מפני מה אמרו כו'

יוס הגש ממס והדק"ל ד"ל דנכתב הזמן כבדי שויכשר גס
לכתחילה אכן נ"ל דלמ"ד משום שלא יחפה י"ל שפיר דכשר
אף לכתחילה בהמדרש"ל דהנה החוס' בגיטין (ד' י"ח)
חמור למ"ד משום חיפוי למה לריק בזממ"ז זמן בנט ותיורו
דש חשבות אחרים וביאר הרמ"ש דהני חשבות אינו רק שסד
לפטע דחיפוי ואילו טעם דחיפוי אינו סברא להקן משום
זה רק מכיון דכבר היקנו בזמן שבהמ"ק קיים משום טעמא
דחיפוי לא ראו לבטל בזממ"ז לזו החקנה משום איך חשבות
הקטנים ומאחר דכן דבאגמא אין ראו בזממ"ז לזו החקנה
כ"ל משום השגח קל דלא ראו לבטל חקנה מזמן בהמ"ק
וגם שחא יבנה בהמ"ק ע"כ בחקנה כ"ד שבוט שנה דמועיל
במקלה לשבוע דלקמיה סני אף לכתחילה משח"כ לטעמא
דפירי פשיטא לכתחילה לריק זמן ממס ועפ"ז יובן לך מה
שמציא ב"ש ס' קכ"ז ס"ק י"ב דמכפוסקים משמע דלא
כרש"י סכתב חפילו לכתחילה כשר לגרש ביה יעו"ש יטן
דסברת הפוסקים לחשוב לרבוותא דמפנין קמייתא דר"י
אמר משום פירות ולפ"ז בודאי לכתחילה לריק זמן ממס
נמלא בט"כ רבוותא דאמרי מותרת להכשא מיירי בזממ"ז
משח"כ בזמן הבית בודאי אוסרים גס הם דלז' לנ"ל לכתחילה
לריק זמן ממס וא"כ אין זמנו של סטר מוכיח נמלא שפיר
הוכרח הגז' לבאר מאן ניסו רבוותא ולבאר בטעמא יטן
כי ראו להסיר התלויה איך נאמר ולאסוקי מרבוותא הלא
גס זה מרישא שמעינן בקושיה החוס' וא"ל דטעמא דסברי
כר"י וא"כ י"ל דהרישא מיירי בזממ"ז דליכא זמן רק שבוט
ומודם הלא א"כ קשה מאי ראו זממנו של סטר הלא לריק
כבדי להיות כשר גס לכתחילה וא"ל דסני שבוט שנה דהלא
אף לפי מה דקיי"ל משום חיפוי מ"מ לכתחילה בזמן הבית בודאי
לריק זמן ורבוותא בודאי איירי בזמן הבית ע"ז אמר
דלא כן דרבוותא המה ב"ד דשרי משחא הידוע שהיה ר"י
נשיאם ואיכו זמן רב אחר חורבן ביה דלא ראו זממנו ד"ג
וא"כ שפיר לכתחילה כשר שבוט לחוד ושפיר טעמו דסבר כר"י
דזמנו מוכח וא"כ הרישא י"ל דמיירי בליכא זמן פ"כ הולך
להסיפא ופיי"ש בפירש"י ואידי כו' ולא למנה ל' יוס דרכיב
כר"י ב' מאמרים הנפרדים אכן הוקשה לרש"י על אמרו
אידי דהני רישא בדידיה הלא בא נאמר חמ"כ וכשם כנחנין
לאשה כך נחנין לאיש חמ"כ נהפוך דכר דרישא חני בדידכו
לזכ מסיים רש"י שפיר ולא למנה ל' יוס זהו כוונת הגמ'
במאי דחני בדידי דזכו קודם ממס לזה ופיי"ש בחוס'
ד"ה לפיכך כו' ועיין במהרש"ל ובפנ"י חמס עליו ואין
הבנה לתמיהתו כבשעיין היטב בבאן ובד' ק"ז ע"כ ד"ה
עמד ולענ"ד בטומת החוס' לסיק דגם הל' אין מדודק
דקאמרי ולפירושו אין להקשות דמאחר דסברי דכריו
מירושלמי מפורש ח"כ למאי לריבין לתרץ מה שיש לדקדק
אליבית אכן כוונה ולפירושו היינו לפירוש ר"י לפירוש
הירושלמי יטן דלפירש"י אינו קושיא ד"ל דבגמ' מסתפק
אם ברח וכו' חלם או ברח אבל חלם לא אכן לפי החוס'
בודאי הו"ל לשבוע מהחם מדנאמר עמד בדין דמשמע אבל
לא עמד בדין לא מאי אמרת דנפרש ברח אבל חלם לא
ח"כ פשיטא דבבאן ח"ל מזונות וזהו אינו מהסברא דעמד
בדין לאו דוקא דא"כ רבותא יותר הו"ל לאשמעין אף בלא
עמד בדין דבשלמא סא דנקט ברה ולא נקט רבותא חלם
לפירוש החוס' י"ל דרבותא משמענו אף דברח מ"מ דוקא
עמד בדין אבל לא עמד בדין לא אכן דברי החוס' בד'
ק"ז עמד לגדו דשם נקטו בדיא וא"ל לפירש"י כו' ונ"ל
דשם כך הוא כוונת דלפירוש החוס' בודאי מוכרחים לחילוק
דאירוסתו לאידא בו באשר ביארו בפ"ק לשיטתם משח"כ
לשיטת רש"י סברו בפ"ק דא"ל לחילוק זה יטן כי ואחלכב
ברוחה דהאצטיוא אם ברח דוקא או לא אכן בבאן דכחו

מקודם

נ"ל כוונה דהוקשה לר"ב יוסף מפני מה אמרו בחולה נשאל
ולא נושאין את בחולה בקושיה חו' וע"ז מחרץ לפי
בבביתו כו' וא"כ אי כוס חני נושאין ה"ל דהחקנה הוא
משום תועלתו לכך חלי הנושאין בבביתו וא"כ בבביתו הזמן
בא' בבביתו יעלה לה מזונות לכך סיני בחולה נשאל דהחקנה
בבביתו תועלתה לכך חלי הנושאין בדידה וע"ז מתמה חלי
חניא משנחנו דמפרש טעמא בבבית חקנה שלו דתחילת
דאין מעלה לה מזונות דלא מפרש טעמא דהוי משום חקנה
שלה אלא בל"ל איחמר מפני מה אמרו נושאין ולא בחולה
נשאל יטן דעל טעמא דבחולים קשה וחנשא בא' בבביתו ונ"ל משום
הקדו ועכשיו שבינו שקדו דהוי משום תועלתה הגיע הזמן בא'
בבביתו אין מעלה לה מזונות נמלא דהתנא אף דלא נקט טעם
הקדו רמז הטעם בלמרו בחולה נשאל ולא נושאין את בחולה
והכס כ"כ גדלה החקנה עד כי גורם הויק לה מבלי חס לה
מזונות עבור ח"ל להנשא והנה הגמ' קמציא פירסה נדה מאי
הר"ן מקשה להפוסקים דחוסה נדה קונה ח"ל יחוד הרואי
לביאה מאי עיכובא איכא במה שפירסה נדה יעו"ש ובהפלאה
ותירולו דחוק דמאחר דסיט להגמרא דכשהוא מעוכב
בחקנהא דרבנן אינו מעלה לה מזונות וא"כ מאחר דבבאן
יכול ליטאנה אף דהיא נדה רק מעוכב הוא בטענה
בחולים דהביאה יהי' לא ביום ד' ח"כ ח"ל לעלות לה מזונות
דמאי נ"מ במה שנסתחפה שדו שרחהה שלא בשעת וסחה
הלא אין זה מניעה לנשואים וזוה החקנה ומי גריעה סיבה
רואה דס מסיבה שהנעה זמן חורמן ביום זה ובפסוק נ"ל
לתרץ דהכוונה עפ"י מה שכתוב במס' נדה (דף ס"ג ע"ב)
דבראיתא מזמנן שחלה עבור זה חחוסה לרי הקדמות
רשאה ואכריה כדדים עליה יעו"ש ובש"ע י"ד ס' קפ"ז
ספיק י"ט ח"כ י"ל דסיבה מניעה הנושאין ברחשה נדה
הוא עבור חליה אכן אף דבמלתה היא נסתחפה שדו
מ"מ בבאן דהחולי נודמנה לה עבור רואה דס ואיכא נשי
דמשנין ווסחיהו ויקרה לה חולי לא מאי אמרם כן
ובזה יובן לך פשיטות הגמרא דל' הגמרא דקאמר חלם ללא
דחיתים כה"ג משמע חוגם דפירסה נדה מדלל קאמר חלם
לאו דחיתים ול' כה"ג משמע חוגם דפירסה נדה וקשה
מאין ידע הגמרא לאמר כן דלמא מיירי באונם דחלתה
היא אכן הוקשה להגמרא מאחר דמיירי מסניהן בע"כ
באונם שלה ואם נאמר דמיירי באונם חלם הו"ל לחומר
בפירוש הגיע הזמן וחלתה חלם בע"כ דמיירי באונם דפירסה
נדה והיינו בחלתה מזה כ"ל ח"כ הוה לריק לפרוש בדיא
הגיע הזמן ופירסה נדה וחלתה עבור זה דבשלמא בבאן
דקקס חלם הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה ח"ל
לפרש דחלתה מזה דקאי חלתה דמינה סליק משח"כ בשם
הוי לריק לפרוש ח"כ הוה לריק להאריך ע"כ קילכ בדבר
ונקט לא נשאו וכו' יחורץ ג"כ קושיה דהפלאה דאין נקט
ואוכלות בחרומה מכיון דנדה היא יעו"ש יטן כי לפעמים
יחאריך חליה אף אחר טבלה במים וע"ז הזמן נקט ואוכלות
בחרומה ובפסוק בל"ל ל"ק דהאי ולא נשאו כולל הכל
עכב ואונם שלו ואונם ופירסה נדה שלה בכל גוויי שיקרה
מעלה לה מזונות ועיין בהוד"ה חלם לא נשאו ח"כ שפיר
נקט ואוכלות בחרומה על איך חנסי ועיין טור ע"כ
בגמ' ואמרינן מאן רבוותא כו' סברי לה כר"י כו' ותמוה
למאי כ"מ מציא בגמ' לזה מי הן רבוותא וגם למאי
כ"מ מציא טעמא דרבוותא ונ"ל דהנה המהרש"ל כהב
בפירושא דר"י דה"ק לא לחנם נכתב זמנו כה"ג דאם לא
באחי דהוי סני כשכתוב בו שבוט שנה חודש יעו"ש ויש
להחזיק דמאחר דזמן בנט לריק משום פירי או שלא יחפה
ובשבוט אינו תועלת כ"ל לשבוע דלקמיה או דבהריה כמבואר
בגיטין (ד' י"א ע"ב) ח"כ פשיטא לכתחילה לריק לכתוב זמן

מקודם ומיכו קשה בו' א"כ בודאי זהו סגרת רש"י בכתב דברת אבל חלה לא ואמאי לא מפרש כפירוש הירושלמי ותמוז איך יסתר דבריו לירושלמי מפורש אכן הכריח מאונות הנמ' דבאן דש"ס דין מפרש לא כירושלמי דחלה לא דאל"כ איך אמרו דלא משעבדא ליה למי' ול"ס חירוק החום' א"כ שוב א"ל חירוק כנ"ל והדק"ל איך נשאר דברת אלא בעלי הס"ס בלא פשיטותא הלא יכלו לפשוט מהברייתא דנאמר ברת דוקא ובע"כ מפאת קושיא דנא הכרחו גם לפירש"י לאמר החילוק דלירושלמי אגידא בו' ועי"ז יובן לך מאי דים נדקדק על החום' אמאי לא מקשי מהקודם גם מפשיטותא דנמ' דחלה לא דלמאי אמר ר"י לפיכך דמסיים מסבירים ויליף זה מרוב יהודא ומבזה חלה למעובד בתקנ"ח הלא היה יכול לפשוט מברייתא מפורשת' אכן י"ל דמשם יש לדחוק ולאמר דברת וס"ה חלה ואולי יעשה הטועה לאמר כן ע"כ יליף יותר מדברי רב יהודא משא"כ בבאן מקשי בפיר איך הניח סתמא דנמ' בלא פשיטותא הלא חזינן דסתמא דנמ' סברי דברת וחלה לא' והחום' דנקטי ג"כ בבאן הקוביא מבאן גררי אחר ל' החום' דנדק"ק ק"י' והנה הגמ' מסיק בדאיכא ב"ד דקבועין ב"כ' אשה נשאת ב"כ' ויש להבין דלמאי נריך להזכיר מה דהוה קודם תקנת עזרא הול"ל בזה' במקום דקבועי ב"ד ב"כ' נשאת ב"כ' וג"ל דהחום' מקשי איך יתקן עזרא מבלי להיות ב"ד יושב ב"כ' ותיורא דמקודם לא היו קבועים ב"כ' רק שהיו לריכים לשום דין היו יושבין ב"כ' וזהו דקמטין רש"י בכתבו כלומר שקביעות גל הימים שום היינו דהוקשה לו קושיא החום' ומתוך כחירוש לאו דהיו קבועים ב"כ' רק דהקביעות ב"כ' היה אחר במקום דקבועי ב"ד ב"כ' ס"ה ומעשה אש היה אחר במקום דקבועי ב"ד ב"כ' ס"ה דוקא דקבועי בקביעות ממש ע"כ אמר אבל קודם תקנת עזרא ולא בע"כ לא היו קבועין ממש דאל"כ איך יגרע עזרא ע"כ בדאיכא ב"ד דקבועי האידנא אף רק בנוגא דקודם תקנת עזרא נשאת ב"כ' הארבעה הרבה לבאר כל הענינים הנאמרים בזה בסוגיא ועשה נבא לבאר בהלכנו הכס הפנ"י בק"ה מקשה על העור וב"ע שכתבו בפשיטות דהאידנא אשה נשאת ב"כ' הלא הו"ל לפרש דלכתחילה יש לחוש לטעמא דברכה ודחוק למלא סמך מל' הרא"ש ודחה דלא הו"ל למשבק פשיטות רש"י וחום' ור"ן ומדכי בשביל משמעות ל' הרא"ש יעו"ש וג"ל דמרש"י מוכח לסיף דאין לחוש לטעמא דברכה וע"ז סמכו דכנה רש"י פירש חקנ"ח הוא סתמא ב"ד' ותמה בפנ"י מאי בא ללמדנו וג"ל דרש"י בא לתקן קושיא החום' אמאי לא תני בהבולה וגטו מתירוק החום' ומתוך ב"ה"א יען כי ח"ה לשיטתו לתקן כחוספות והחוספות לשיטתו ח"ה לתקן כחירוק רש"י לזאת כ"ה בזה כחירוק כפי שיטתו דהנה יש להקשות על חירוק החום' דהבא לא קאי אקרא וכוונתם כדכתבו בריש קדושין דלא אשכחנא בשום דוכתא בבולה בקרא מפרש גבי כחירוק הלא כתיב בבולה מעמיו יקח אשה ובדברקא והגנדה טונה מראש מאוד בבולה וזהו נאמר בנישואים וג"ל דהירוש' בכתב בבולה מהנשואין היינו כנון נכנסה לחופה ולא נבעלה ונחאלמנה אזי גהגרסה נשאת ג"כ ברצוני נמלא דכאשר נקוט בבולה הוה משמע דקאי על אלו מקראות וס"ה דדוקא בבולה ממש כמו גבי רבקה דלא נכנסה לחופה מעולם וכן גבי כ"ג דאחות שנכנסה לחופה ולא נבעלה ג"כ אסור לו אף בבולה היא מ"מ הא היא לפחות גרוסה ואי אלמנה וזה אסור לו וס"ה דוקא כ"ג נשאת ב"ד' אכן נכנסה לחופה ולא נבעלה נשאת ב"כ' ע"כ נקט בבולה להורות דלא קאי על מקומות אלו וחולתם לא נאמר בבולה גבי נישואין וחירוק הפלגה אין מובן דהלא סוגיא הס"ס דילן

ל"ס כסדר עולם כ"ה דרפקה נערה היתה כמבואר ביבמות דף ס"ה ואף לס"ע ג"כ לפחות בת ג' הוה וסיינו עה קידושי אליעזר ורש"י בפי' הולדות שכתב המחין לה עד שחבא ראויה לביאה ג"ס ונשאה הכונה מה שבלח אחרים אליעזר לנשאה עבדו היה אחר עת ג"ס שבהא ומה גם כי ביום, שילא לנישוא ביום זה בא לשיר נחור כמבואר בפ' רש"י פ' חיי שרה ואבא היום היום ילאתי וסיים באתי וזה לא היה רק לינה לילה ולמחר בא עמה ליתקן דבדאי חס"כ פשיטא שקפלה הארץ דהא היה ג"כ זכות רבקה ודברי רש"י בכתב זיכר העד גלה לו נסים בעשבו לו שקפלה לו הארץ אף דנפ"ז הוא דבר הנראה דהא ביום ב' לנשיאתו בא וסיפור זה למען יל דיוכל לטעות כי רבקה נודמה לו בדרך לא רחוק מילתא ע"י ס"ה בבאת לבס' ועי' נקמן וכו' חלמן שכתב אלמנה כיו ופי' רש"י דאמר מד חלמן זה בועז כו' וקשה במס' ב"ב דף ל"ה ע"ה מקשה על רב מאי קמ"ל בזה ודחוק למלא כ"מ מוטעת הול"ל כ"מ דבתי לדינא דחלמן שכתב אלמנה טעין ברבה דמאחר דחלמן זה בועז ח"כ בע"כ חלמן הוה ועי"ק דילמא יליף מקרא דמקלות ובבולה דוקא וג"ל לתקן דבע"כ בתוספות ד"ה בבואה הביאו דנמס' בלה מייתי קרא דויברכו את רבקה כו' וחירוק החום' דחוק דבאמת מבוזע לחוד ולפיין חירושין וגשוף דכיון דסתמא כתיב הי מנייכו מפקת וכן מקרא דמקלות טיין בפנ"י' אכן יש לתקן בפשוט דלדידי הרי קראי דמקרא דויברכו את רבקה ס"ה דוקא בחור שכתב בבולה אבל חלמן שכתב אלמנה ח"כ ברבה ע"כ נקט קרא דבועז לאשמעינן אף חלמן שכתב אלמנה בע"כ מוכח מזה נוסף מדלענין קרא יתירא דבועז חלמן הוה וזהו דמקשה וסא"ל כו' וקשה קרא למ"ל מויברכו את רבקה ידעינן בע"כ ל"ל דבועז חלמן שכתב אלמנה הוה' וזוהי יתירא לך מה שהקשיתי דילמא יליף מקרא דמקלות וכן דהך בבואה כן ידעינן ג"כ מיתורא דקרא דעל עסקי נוקד בין דבאר ובבולה בין דחלמן ואלמנה' אכן לכאורה י"ל קובים הגמ' דבאמת מקרא דרבקה אין הוכחה יען דבבולה מה שבור מילאנו מלחמו לה ליתקן וס"ה בת ג' היתה ואפילו קדמי דרבין למילאן אין מהקדשה אלא עד שכתב בת כשה שנים וג"ל דסוגיא דילן חילא אליבא דסוגיא דיבמות דף ס"ה דנערה היתה אז בת י"ד כר"ס חסיד בחום' נמלא יען דים לטעות ולתקן דסבר רב כסדר עולם דקבוס היתה וא"כ משם אין הוכחה וי"ל דבועז בחור הוה ע"כ מביא רש"י אליבא דאמת הא מביק הגמ' ב"ב דחלמן זה בועז וא"ל חלמן הוה משא"כ סוגיא הגמ' דב"ב בדסברי בהיבה גמורה דבס' י"ד הוה וא"ל בענין אחר שפיר מקבי מהו קמ"ל' וכו' לפירוש החום' דהתקנה הוא מבוס לא פגוג שפיר יש לטעות דבכנסה לחופה ולא נבעלה נשאת ב"ה דלא שייך חלה ב"כ אשת כהן מכיון דהיתה מקודם נבעז וא"כ גרוסה היא ואסורה לכהן כ"ה לגזור אטו הויא דכנסה לחופה ולא נבעלה והיא אלמנה זהו מיעוטא וזה גזירין וגם מבוס פחותה מבת ג' לחוד לא היו מהקנין אכן לפי' רש"י בכתב הטעם שמהך כך יתברר דבד"ו ונשאו עדים פשיטא שאין לחלק ובודאי תנשא ב"ד' כיון דיל טענת בבולים לענין איסור נבעלה דמקשה בדף י"ב ויחוש שמא תחתיו זינאה והדק"ל לנקוט בבולה' ע"כ מתקן רש"י במחק לשונו דלא שייך כהן למקט בבולה דמשמע הידוע שהיה מיוחד לה עד כה יום אחר כעה לאו בבולה הידוע שדברו חיה פעם אחתה לקבוע לה חיה יום עבור טעה פובה משום דברכה כעה לאו בבולה תקנו שכתב ב"ד' ובאמת לא כן הדבר כי עד זמן התקנה לא היה קביעות בנישואי בבולה כלל אף לא משום טעה פובה

כ"א ככל אימת שירצה היה נושא כמבואר בר"ן דל"ן לעבד
מלוא בנישואין כ"א משום בחולים דהוא מילתא דאסורה
ורק כעת הוא הסתלקת חקנה קביעות זמן בנישואין וע"כ
נקט בחולה ולזה פירש"י הק"ח הוא דייקא שחשד בד'
ומקודם זה לא היה שום דיבור גידון בשו"א בחולה אף לא
ממנהגא דלכתחילה כ"א בכ"י ור"ח לזה כדמפרש טעמא
משום בחולים ולמה לא הזכיר ג"כ המנהג דמוסף לזה
החקנה איכא ג"כ ע"כ טובה משום דרכה ויהיה ג"כ במקום
דקביעי ב"ד בכ"י מ"מ נראה לכתחילה בד' משום ע"כ
דברכה אין זה כי בשביל זה אין שום ענין אף לכתחילה
ולא נהגו בשום פעם לקביעות יום זה רק עכשיו שקבעו
יום ד' מהרצוי להמחין איזה שעות עד הלילה בשביל דברכה
כי בין כך וכך יומך עד הלילה בשביל נשואין וכתובה ואף
לפעמים שיהיה שהם ימחין והמנהג א"ל להזכיר מזה כי
דבר שהוא ממילא עפ"י הרוב חמיד הוא אכן החו' שחילקו
דע"כ טובה שפיר הוה רק עבדינא לא מקרי א"כ בודאי
מעולם היו נוכחין לישא בה' לכתחילה א"כ לא יולדק חירון
רש"י ע"כ הוכרחו לחירון אחר נאמא שפיר סמכו הסור
וע"כ על שיטת רש"י וכתבו סתמא דנפלא בכ"י ודנה
הרמב"ם כהב אבל אין נושאין נשים לא בע"ש ולא באחד
בשנה נזירה סמא יבא לידי חילול שבת בחיקון הסעודה
ולכאורה מ"ל מותר לבטול משמט חמיד אף כשהיה לו
הנישואין ולא שנתה מקודם וא"ל לבעילה מלוא בלא סעודה
וכמו שכתבו החוס' ולא סמא ישכח בן עוף ומ"ל לפרש
דמיירי זה בשבב כנסה ועשה הסעודה ולא כפשוטו ונ"ל
לבאר שיטת הרמב"ם דלשיטתו חז"ל דהנה המהרש"א
הקשה על אמרו מה דעתך מחוך בו' אימא דטעמא דידיה
דבשנה אסור משום סמא ישכח בן עוף וציר"ס שרי דליבא
למיחש לזה יצו"ס ונ"ל לתרץ דהנה על סדרת נזירה סמא
ישכח בן עוף מקשה הגמ' יו"כ שחל להיות בשני בשנה
ידמה ומתוך הגמ' ההם איך ליה רוחא והקשה הפנ"י ה"ל
להגמ' למסרך מא' מד' פרקים וע"ז לא שייך חירון הגמ'
ח"ל רוחא דבכאן המליך נמי בלילה יצו"ס אכן בחירון
החוס' (בד' ה') ד"ה חלל מתוך זה דבעי"ז היו רגילין
להכריז בעופות ובחיות ד' פרקים היו מרבים בזהמות
דליכא למגור סמא ישכח ונלכאורה יש להבין חירון דמאי
חשש בעוף איכא יוצר מזהמה ונ"ל להסביר הדבר דלחשש
פן ישכח בגמרו כולו ב' סימנים בודאי זה חשש רחוקה
דבזמן חרוד כזה למשמט בסימנים ולשכח ב' הסימנים
ביחד בודאי בחו"ז יזכור דשבת היום אכן בעוף דמשתרי
ברוב סי' א' אף בקנה וזהו בקל ישכח בלא משמט הרבה
אח"כ וגם סי' א' יש חשש שישכח וישכח אכן נחזקין זה
הלא גם בזהמה יש חשש שישכח סי' אחד ומה מועיל מה
שכתבו יזכור בשל שבת איכו איסורא קביד בשמיטת סי'
אחד ודק"ל מדל"ח בליק ג' פרקים בע"כ דל"ח לזה
אכן י"ל זה עפ"י המבואר במס' פסחים (ד' ס"ג ע"א)
למ"ד מקלקל בחבורה פטור בא דהניא השוחט חטאת בשבת
בחור לע"א חייב ג' חטאות מה חיקן ומשני שמואלו מדי
אבר מן החי וכתבו החוס' דהקשו"א לר"י אליבא דר"ש דפטור
היכא דמקלקל לגמרי דליכא חיקן כלל יצו"ס ולפ"י לר'
יהודה דסבר מקלקל בחבורה פטור ולר"ך חיקן גמור א"כ
פשיטא דמאד שמו"ל לכו"ל מדי אבר מן החי לא נחשב
חיקן ועיין במס' שבת (ד' ק"ו ע"א) בחור"ס חט"ג דכל
שוחט מקלקל הוא בו' מודה ר' יהודה לענין שבת דחייב
בו' היינו משום דשם מיירי בנשחט בהכשר דהנה משמיטה
רק מפאה שחלקלל ממה שהיה עומד מקודם לג' דברים
לא מחשב קלקול לענין שבת וכן ביאר במהרש"א ס"ו ונ"ל
דלענין שבת חייב דהוי חיקון כיון דדרך לשחוט ואינו דומה

לחובל ומבטיר דל"ן דרך לחבל בו' משא"כ חשש ונחבילה
בירו דלא מהני כלום כ"א להולילו מידי אבר מן החי דאף
לענין טומאה לא מהני דנבילה מטמאה ופי"ן ביו"ד בפרמ"ג
במשניות סי' ג' וזו נחבילה אחת מו' נבילות דמשא"כ
מחיים וחתך בשר בעודה מפרנסת שרי ליהן לב"י דלאו
חיה הוא כיון דמשמאס מיד בו' ובפתיחה לכל' בחיטה עוד
אבאר לך בו' ומיכו לענין טומאה חיקן שוק בו' וניקב
הוושפ ופסקת הנרגנה לאח"כ ואיזה מטמאין לא מחיים
בו' ולא מועיל רק לר"ש ולא לר"י נמא' דלר"י חיקן לחשש
בזהמה כיון דאף כשישחוט בשנתה מ"מ אינו חשב רק
בסי' א' דהוי מקלקל ופטור והוי נזירה לגזירה ונ"ל רק
בעוף איכא חשש אכן ר"ש בע"כ ל"ג סמא ישכח דהק"ל
מ"ס מד' פרקים וכתב שוב ל"ס חירון הגמ' ח"ל רוחא וגם
חירון החוס' ל"ס דגם בזהמה יש חשש סמא ישכח במקלח
ויהיה נבילה ויפיל להולילו מאבר מן החי דחייב בע"כ
דל"ג וכו' לשיטת החוס' אכן לשיטת רש"י דלא בעי לר"ס
לר"ך לכלבו ואפרו כ"א לר"י ולר"י בני דבאי דכשמו"ל
מידי אבר מן החי חייב לב"ס דק"ל מאי חילוק בין עוף
לבהמה ונ"ל עפ"י שיטת הרמב"ם דסבר דאבר מן החי
אינו נוהג בעוף לכן נח נמא' לפ"י כשמקלקל בשמיטה שוק
בשבת בודאי פטור הוא דמקלקל הוא דלענין טומאה לא
אחי דנבילה היא ולענין ב"י לא מהני דגם מחטא היה
מותר לב"י והגמ' דחרין דחיקן להולילו מידי אבר מן החי
אף דבטמא הסוף מיירי כדדייק במס' חולין (ד' מ')
מדקמי חטא ולא קמי' זבח מכלל דבטמא הסוף קיימינן
כבר הקשה בן צם' כו"פ וגם' שכן דוקא חתך למא' ישוב
לזה דחירון הגמ' דחיקן להולילו מידי נבילה דאינו מטמא
משום הקרובה דאינו אסור דבר שאינו שלו וע"כ נקט חטא
ולא זבח דה"ל דבזהמה מיירי והחיקון להולילו מאמ"ס ע"כ
נקט חטא דבכוף מיירי ואינו חיקן ובע"כ חיקונו שמו"ל
מידי נבילה ומשמיענו דאינו אסור דבר שאינו שלו דכיון
דקניא לכפרה ללו כדיריד דמיא יצו"ס אכן כשמקלקל בזהמה
חייב נמא' בשאר ד' פרקים שרגילין בשמיטה בהמה וישן
כי כל איש יודע שהשכח מלוא ויחוש סמא ישכח ויהיה
לשחוט בודאי יהיה מזהר זהיר לשום על לב בזהבונות
לכל יכשל ויפשה כל מיני סימנים להוכיח מבלי להחזיק שום
בהמה בבית וכדומה וא"ל דהא יורה הישר בודאי שישכח
לגמרי בהכשר מבלי שם על לב זהו דבר שא"ל בודאי יזכור
בחור"ז רק החשש פן יחטא לשחוט וקודם גמר השמיטה
יזכר זה אינו דמאי כ"מ אף כשיזכור בחור"ז מ"מ חייב לחובל
הוא וא"ל דמקלקל הוא דהלא מחקן הוא להולילו מידי
אמ"ס אכן בעי"ז דלו שומטין עופות שפיר מיישין שורה
הישר בודאי לא אשכח ולגמור כל השמיטה כ"א בחור"ז
בודאי אזהר וכתבאזכור ולא אגמור השמיטה חייב חייב
כלום דמקלקל גמור חזי דלא אחי להולילו מידי אמ"ס
ע"כ שפיר יש לחשש סמא פטור הוראת הישר שלו ישכח
ויגמור כל השמיטה ויעשה איסור בודאי :

והנה רב יהודה אמר במס' שבת (ד' קכ"א ע"ב) רוק
דורסו לפי הומו ופי' רש"י שאין מחכוין למרח
יצו"ס ומכאן סתירה להפלאה שכתב דס"ל לרב יהודה כר"י
דדבר שאין מחכוין אסור כדאיכא בבב"א כ"ג יצו"ס ובמחכ"א
נפלא ממנו גמרא זו דמוכח בהדיא דסבר דבר שאין מחכוין
מותר כפירש"י ונ"ל דהפלאה יפרש כפירש"י מקודם דדבר
שאין מחכוין לר"י מדרבנן ובמקום מאיסורא ל"ג אכן סתירה
לשיטת הש"ס דבכאן משא"כ לפירש"י ציומא ל"ד דלר"י דבר
שאין מחכוין מדאורייתא אא"ל בן וחדוש על פנ"י דזכר
כמה פעמים בסוגיא דאנשיא חס מותר לבטול כהה"ל בשבת
שיטת חוס' דמדרבנן ושיטת רש"י דמדאורייתא ולא זכר
לרש"י

שאלו מתכוין מותר כדפסיק בשבת כ"ב ע"א והוא לרס לרץ
 ע"כ שרי. עוד שם בזה' מהו לבעול כו' אע"ג דתקנו כו'
 ואל' להצטוה הוא במקום דב"ד יושבין בכ"י יען דהתו'
 לשיעורא חזי לעיל דמ"מ אין נשאלת בששי דאין דין בשבת
 ואל' דמיירי בנכנסה לחופה ולא נבעלה יען כי כבר הבאנו
 לעיל בשם הירושלמי דאף דנכנסה לחופה ולא נבעלה נשאלת
 ברביעי אכן י"ל לפי מה שהבאנו לעיל דמשום שבת ל"ה
 לאקרורי דעתא משום חומת שבת ולפי דעת מג"ש דבגיל
 רביעי מותרת להנשא ח"כ כדמרח ליה וליכא חשש שקדו
 כמו שמבואר לעיל אזי חובל להנשא ביום ו' לעשותי ערב
 וכו"ל. ובא"ד ובעי היכא הלכתא כו' והקשה במהרש"א
 דמאי קמבעי' אי מקלקל ח"כ ברייתא דאסור לבעול במאן
 יעו"ש וג"ל דהנה החו' לקמן ד"ה אם כהנו דמקלקל ודבר
 שאין מתכוין ג"כ לבתחילה אסור רק כדאיכא נמי מלוא
 וז"ל כונתו עפ"י מה שכתב בהפלאה למאי דקאמר ביצמות
 דנשואין מקרי טעם בדבר מלוא ח"כ אף למ"ד דבר שאין
 מתכוין אסור מ"מ כיון דעריד בערדת מלוא אף כשעיקר
 בחולים הו"ל טעם בדבר מלוא ועושה מלוא דפטור רק
 כתב דאפ"ה איסורא איכא לבתחילה נמאל לזה כוונת החו'
 דכיון דאיכא תלתא דבר שאינו מתכוין וטעם בדבר מלוא
 ומקלקל ע"כ מותר אף לבתחילה ולפי"ז זה דוקא למאי
 דקיי"ל בר"י דטעם בדבר מלוא ועשה מלוא פטור ח"כ בלירוף
 ג' מותר לבתחילה משא"כ לר"א דטעם בדבר מלוא ועשה
 מלוא חייב ח"כ וזה לא חזי לאסורופי ואסור ח"כ י"ל דבברייתא
 אחיא בר"א ע"כ מפרישין ליל שבת תחילה משא"כ אכן אח"ל
 הל' בר"י במקלקל מותר הנלע"ד כתבתי:

(רפ"ט) **במחבר** סעיף א' שנים מקרא וא' תרגום -
 ג"ל דמי שאל חומש עם תרגום כ"א חנ"ך

ונודמן לו על שעתא חדא חומש בשאלה אכן כאשר יראה
 לקרות שנים מקרא מקודם ואח"כ תרגום לא יסיו לו פגאי
 לקרא התרגום כי יקחנו מידו וכן כאשר יקרא בפסוקים
 לא יוכל לגמור כולם אזי יקרא בזה חומש התרגום מקודם
 ואח"כ יקרא ב"פ מקרא בתנ"ך שלו:

במ"ז ס"ק ח' ונריך לתוך לפירש' כו' ולעז"ג לתוך כך
 דבספר אכן העזר להראב"ן כתב דקריאה ג' מקרא

וא' תרגום הוא כנגד שנים הקוראים וא' המתרגם יעו"ש והנה
 הסורגמן בודאי היה לריך לתרגם להציבור פסוק עטרוח
 ודיבון כו' דכן הן המה עירות אשר שמם כן יען דלאו
 כ"ע ידעי עטרוח ודיבון מה הוא משא"כ ראוון ושמשון
 דכ"ע ידעי דזהו שמות השבטים ומה גם כשמתרגם הסורגמן
 מקודם פסוק ואלה שמות בני' כו' ח"כ מה יתרגם עוד על
 כחוב ראוון ושמשון ומכיון דהסורגמן לא היה מתרגם זה
 ע"כ ח"כ לקרות ג"פ אף לפירש' ולא כמו שהבינו הראש"ש
 ועוד דלפי רש"י גם ראוון ושמשון לריך לקרות ג"פ - אמנם
 עדיין ק"ל לפירש' אחאי לא נקט מקראות המוקדמים בחור
 בבראשית ט' בני יפת גומר ומגוג כו' להרבה פסוקים
 הנאמרים שם ח"ל תרגום ואלו פסוקים בודאי היה לריך
 הסורגמן לתרגם וזה גם נדחה תירוצ' הס"ז דלא גם
 באלו מאי קדושה יש בטעם שמות אלו כי עו"ג המה ול"ד
 לראוון ושמשון דכגמ' קאמר מאי ראוון ראו מה בין בני
 לכן חמי וכן בכחוב גופא נאמר טעם בקריאת שמות אלו
 משא"כ בקריאת שמות העו"ג אלו. האמנם לא ידעתי מי
 הכריח להשו' לפרש בפירש' דכונתו שריך לקרות ג"פ בעברי
 דילמא כונתו ג"כ כן שאין בו תרגום פירש' בתרגום שלנו
 כ"א בתרגום ירושלמי הוא מתורגם וא"כ חזין דאין לוק
 כ"כ בתרגום אעפ"כ יתרגמו בתרגום ירושלמי ורציתי לאמר
 דהאי שריך לקרותו ג"פ בעברי דנקטו החו' אינו כוספס
 מדבריהם הוא כ"א כך היה הגירסא לפניהם בפירש' אכן
 בראש

לרש"י דכחן בני הריגה נחש דלר"י מדרבנן: וז"ל דיפרש
 דמשום מאיסותא גם איסור דאורייתא שרי ולפלא איך לא
 הביא הס"ז ומנ"א ופרמ"ג שהבאנו לקמן רח"ה מכאן
 דמשום מאיסותא שרי איסור דאורייתא וגם מה יאמר בזה
 בעל ס' חוספה שבת דלקמן וגם מכיון דסבר דמשא"ל
 מותר כדלקמן ח"כ כש"כ דבר שאין מתכוין מותר כמבואר
 במ"מ ס"א מהל' שבת. והנה הס"ז בלוח' ס' ס"ו כתב דהנה
 הוי פסיק רישא ואפ"ה שרי משום מאיסותא. והקשה בס'
 חוספה שבת דלמה התירו בזה כיון דאיכא איסורא דאורייתא
 ואל' דהוי מלאכה שא"ל דהא כבר כתבו החו' כו' וכשהענין
 חרזה דאין בדבריו כדי הציג בדודאי משא"ל מקרי וכ"כ
 בפרמ"ג המשמעות דאף מלאכה ד"ת כל שפוסה כמתעסק
 משום מאיסותא שרי כמו הריגה הנחש כש"כ כחן דהוי
 ג"כ משא"ל דשרי יעו"ש. והנה רש"י בשבת (ר' ק"ו) פירש
 דפלוגתא דמקלקל בחבורה חלי בפלוגתא דמשא"ל ומאחר
 דרב יהודה סבר כר"ש דמשא"ל פטור ח"כ ס"ל דמקלקל
 בחבורה חייב ולפי"ז כשיחיל לשמוע ולא יגמור אף בעוף
 ג"כ חייב ואין חילוק בין עוף לבהמה והדק"ל ד' סריקס
 בשנה ידחה וע"ז ל"ס חירוף הנמ' ח"ל רוחא כקישית הפנ"י
 ולא בחירוף הסוס' בע"כ ז"ל דל"ג נמאל שפיר מתורץ קושיא
 המהרש"א דרב יהודה בע"כ ל"ס גזירה ושפיר הקשה מאי
 דפתך מותר כו' נמאל הנמ' דפסיק ככאן והל' מותר לבעול
 בתחילה בשבת הוא סיח' לדין דקיי"ל משא"ל אסור לפי
 פסק הרמב"ם פסקן כן במ"א מהל' שבת ח"כ מקלקל בחבורה
 פטור ושפיר יש לחלק בין עוף לבהמה וח"כ מעיין לנו
 דל"ג שמא ישחוט בן עוף הלא חזין לברייתא דגזור ונראה
 דבריהם ומניין למסמך על אלו ברייתו' יותר מע"ז הברייתא וגם
 ברייתא דק"ש מבואר בהדיא דנכנס מכבר וח"כ אינו רח"ה
 דל"ג דאינו עושה כעודי דיגזור בע"כ ז"ל דמיירי כשכבר
 כנסה אכן החו' פסקו בשבת ד' ג' ד"ה דדר דקיי"ל כרצא
 דפסק בר"ש ח"כ מובל במקלקל חייב ואין לחלק לפי"ז בין
 עוף לבהמה בע"כ דל"ג שמא ישחוט ושפיר כתבו ול"ה שמא
 ישחוט בן עוף אף דבשבת ד' ק"ו כתבו דלא כשיטת רש"י
 מ"מ הא לשיעורא ג"כ ביארנו לעיל דר"ש בע"כ דל"ג. ועיין
 שם פ"ב בגמ' במקלקל הל' בר"י. הקשה בהפלאה הלא
 מילא מבואר בשבת ק"ו דנחשב חיקון יען כי חיקון מלוא
 הוי חיקון ח"כ ה"ה הא מלוא קעבד כדקחני ובעל בעילת
 מלוא יעו"ש וג"ל דבשבת קל"ב אמר דר"א סבר דמילא דחיא
 שבת ידעין מהלמ"מ ואייתר ליה ביום למכשירים ורצן לא
 גמרי הלמ"מ ואצטרך קרא למילא גופה נמאל ככאן חולי
 חקוני מלוא לא מחשב חיקון והגמ' דמחשב שם הוא לחיקון
 הוא למ"ד דמכשירין דוחה שבת דגמר הלמ"מ והקרא למילא
 וקשה שפיר מדאצטרך למשרי מילא משא"כ ככאן קמבעי'
 חולי הלמ"מ לא גמרי והקרא אחי למכשירין ומקלקל בחבורה
 פטור דשוב ל"ק מדאצטרך למשרי מילא מכיון דמילא
 אצטרך למכשירין. ובזה מתורץ קושיא מהרש"א בתוד"ה מהו
 לבעול דמאי קמבעי' הלא אם מקלקל הוא ברייתא דאסור
 לבעול במאן יעו"ש יען כי איכא אפשר סברי דמקלקל הוא
 וסלמ"מ ומכשירין מקרא ידעין ודקמאריך למשרי מילא מכיון
 דמקלקל הוא בע"כ ז"ל דמלוא חקון הוא ע"כ כתבו דאסור
 לבעול בתחילה בשבת. אכן לפי"ז קשה איך בני רב אמרי דרב
 שרי הא איכו פסק בר"י בדבר שאין מתכוין וג"ל דסבר
 מקלקל הוא כדאמר בגמ' ואיכו הא קפסיק במס' שבת
 קל"ג ע"א הל' בר"ע דמכשירין לא דחו בע"כ סבר דקרא
 למכשירין ומדאצטרך למשרי מילא ז"ל דמלוא חיקון הוא
 י"ל דבני רב דאמרי רב שרי ושמואל אסר יאמרו דמאמר
 רב יהודה בשם שמואל ואליבא דאמח דפסקין דמותר לבעול
 בתחילה בשבת י"ל דסבר בגמ' מכיון דהל' בר"ש דדבר

בראש מביא מפירש"י האי שאין זו חרנוס והאי דלרין לקרותו ג"פ בעברי לא נזכר שם וא"כ לדעתי נ"ל דגם כונת רש"י כן דלרין פירושו שאין זו חרנוס כלל כבוס מקום כ"א חרנוס שלנו וחזקין דלרין לרך כ"כ בחרנוס וכו"ל משא"כ בראובן ושמועון גם רש"י מודה דלרין ג"פ וא"כ המנהג שנהגו להחמיר כרש"י לוחא להדין מהנהג :

בהגהות ר' שאול מוילנא מחבר תלחא דריב"ל חשילמו פרכתינו שמו"ה וזכרו בורידין בו וזכרו בוקן ששכח תלמודו בו יעו"ש ככתבו וזכרו בורידין בע"פ נלסיה משם וסייגו חרנוס . ועיין במס' חולין ד' כ"ז ע"א בשו"ע דעבד חן לכתחילה לא עד כחש לשחוט ולחול ח"א אלא עד כחש ח"א חרבו של ח' כמוהו ופסח בראש ומסכת ביון דאיכא חרי סיגויי עבדין לחומרא לכתחילה לרך לשחוט ב' סימנין בו' ורב אלפס ז"ל כהב ורובו כל ח' כמוהו דוקא דעבד חבל לכתחילה מיבעי ליה למחמיה כוליה סימן בו' וחלוקין לקולא בשל סופרים בו' יעו"ש וזכו דחוק ולעד"נ דגם הרי"ף פסק לחומרא מפרש כך דלישנא קמא מתרין דקאי אלא עד כחש דעבד חריב ח' כחש ח' לא חתי למעבד רובא דחד כפירש"י משא"כ כששחט רוב בשני סימנים ח"א ח"א שכל דשני הסימנים לא יבטח רובן דלפחות בו' ח' ישחט רובא חן כשרואה לשחוט כל הסימן ח' פשיטא דטוב ומעולה הוא דלא בודאי לא יכלי כ"א כליבגא קמא מיקל בדבר דלכתחילה כגי ברוב ב' סימנים אף דיוכל להכשל לשחוט פחות מרובא בב' הסימנים מ"מ זהו מילתא דלא שכיחא ולישנא בתרא מחמיר בדבר דקאי חרבו של ח' כמוהו דלכתחילה לרך לשחוט כל הסימן ולא כגי במס' שו"ע רוב דב' הסימנים כמלא דהרי"ף פסק לחומרא כליבגא בתרא דלכתחילה בעי דוקא סימן כולו ולא מהני לשחוט רוב ב' הסימנים וזה פירוש הגון ומרווח :

ועיין במה דכתבו החו' על קושיא הגמ' ב' בבבא דלכתחילה לא דגימא משום ורידין יעו"ש וקשה איך אפשר לאמר כן כלל ר"י בא לא מלרין לשחוט בורידין רק לכתחילה כמבואר שם בחוד"ה הסוחר ח"כ ש"מ דרבנן חשילו לכתחילה לא מלרין לשחוט בורידין ונ"ל דכונת החו' דגימא דר"י מפרש מילתא דרבנן דלכך אמרי לישנא דעבד יען דלכתחילה עד שיסחוט את בורידין ע"כ אמר דעבד דוקא כשר כשלא שחט בורידין משא"כ לכתחילה לרך לשחוט גם בורידין :

במחבר שעיף י' אומר המבדיל בין הקודש ובין כחול בו' עיין בח"ס חת"ס סי' ס"ז דנ"ל דשומן המבדיל בין קודש לחול לא נחקק למ"מ דעלמא חלל ליר"כ יעו"ש והמחבר אינו מכונן לפזמון כלל כ"א יאמר ברוך המבדיל בין קודש לחול . וסנה מס' שכתוב שם דיאמר כספנו וזרענו דיסיה קאי ירבה כחול על כספנו וכסוכבים כלילא על זרענו דליפך ח"א דיסיה הננים כחול דלחז"ל כסויי יורדים יורדים עד לעפר וכשעולים עולים עד הכוכבים לפלא כלל וזה הברכה שברך הקב"ה ליעקב בבראשית ל"ב ושמהי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב יעו"ש בפירש"י ולדעתי ז"ל כפי הנוסחא זרענו וכספנו כדסקפיד משם רבינו על בני גד ובני ראובן שהקדימו גדרות נאך לטפס והאי ירבה כחול וכסוכבים קאי על תרוייבו דזרע והכסף ירבה בכמות כחול ונוסף לזה הריבוי יתמלו באיכות כסוכבים כלילא כן יזכירו כזכר הכוכבים ויסיים קיים לעד כמו הכוכבים אלו שהמה קבועים לעולם :

במחבר שעיף ח' אין לרין בשנה בו' . וק"ל דהא במס' שנה ד' קי"צ קמיצטיא

ר' מר"י בר' יוסי מהו לפסוע פסיעה גסה בשנה ח"א וכי בחול מי הוחרה בו' ח"כ מהו זה הנקטיה לענין שנה בכלל דמשמע בחול שרי . והנה המהרש"א בח"א כהב דהא

דמוקי בש"ס האי קרא שלא יכא הילוכך בו' דקמ"ל דבשנה איכא נמי חיסורא משום שנה וקשה ח"כ מה הטיב ר"י לר' וכי בחול מי הוחרה דלבעיהו לענין חיסורא אגס גם דברי הגמ' קשה דכתב חלל דבעיה מיניה בו' הלל ביון דהשיבו וכי בחול מי שרי ח"כ ח"א קרא לזה והדק"ל מעשות דרכך למ"ל ועו"ק דבמס' ברכות ד' ו' ע"כ איחא הוולא מזהב"ג חל יפסוע פסיעה גסה יעו"ש ויקשה נמי וכי כלל יליאח מזהב"ג שרי כמו שהקשה בכלל . ונ"ל לחרך דהנה י"ס לדקדק על ר"י בר' יוסי כשיים ומהדר ליה בקידושא דבי שמאי סיוס זה למ"ל ח"א להשיב רק על שאלתו חס מותר בשנה דגם בחול חסור וכן במס' חגיגה ד' י' ע"כ לא הביא חך סיומא גם י"ס לדקדק דבמס' חגיגה ובמס' ברכות ד' מ"ג ע"כ אמר דאמר מר פסיעה גסה בו' חמ"ל חל אמר דאמר ר' ישמעאל כל יוסי דהוא המ"ד בכלל . חן הכונה דהאי דפסיעה גסה מוין היה דבר המקובל מכבר וגם רבי היה ידע מזה רק חביתו של רבי כך הוא דהנה במס' חגיגה הקשו בחוד"ה פסיעה דלפ"ז בח"ק פסיעות יוכל כל מאור עיניו וזכירו דפירש ח' מח"ק כמו בעיבורייתא דבי רבי ושזכר חירלו דרק פסיעה רחשונה נוטלה וחל"כ ביון דרש דש . והנה בדבר המקובל להם דפסיעה גסה נוטלה ח' מח"ק דע"כ אמר דאמר מר הוקשה לרבי דח"כ קרא דמעשות דרכך לשנה למ"ל ביון דחסור משום סכנתא בלא"ה וחמירא מחיסורא ועלמא דבעיהו כל רבי לחרך בשני פנים הפן הח' דקרא חתי דחסור לרין בשנה אף לדבר מליה דמשום סכנתא ליכא ביון דמליה הוא ושלוחי מליה חין ניוזקין ואחי קרא דאעפ"כ בשנה חסור . חו' באופן ב' דבאמא לדבר מליה שרי וקרא חתי היינו דהפירוש בהדין קבלה דסכנתא דהוא רק בפסיעה ב' כחירון הב' בחס' וח"כ י"ל דמייירי כססמוך לע"ש כלילא כלך פסיעה גסה לדבר מליה דלא לא היה לו חזק ותמו"י משכח ונעשית שנה וגמר המליה וכשה רוצה לרין לדבר רשות וסכנה ליכא ביון דרש דש ולא קרה לו היזק בכלל כלל קודם חשיבה משום מליה ובחשיבה ביון דרש ואחי קרא לזה דחסור משלח שנה גמלא דחירון על הקדושה קרא למ"ל חסור ליה משום חיסורא חלוי בשני חופנים וחתי בשני חירולי דהתוס' ויוזמח ג"מ חס לרין בשנה לדבר מליה דלחירון ח' בעיבורייתא דבי רבי בע"כ ז"ל דלדבר מליה ג"כ חסור בשנה דלח"כ קרא למ"ל גמלא וזה דקמכטיא דבי מהו לפסוע פסיעה גסה בשנה ח"א מה דעמד לחסור בשנה אף לדבר מליה יען כי הוקשה לך וכי בחול מי הוחרה ונחשקת בפירוש הדין סכנה לא כן כי אף דהתפרש דלרין ג"מ בין פסיעה רחשונה חו' חמ"כ דבבבא מסוכן רק דנוטל כמו בעיבורייתא דבי רבי ג"כ חינו הוכחה דחסור לדבר מליה כי ואחי אומר כן חמא דפסיעה גסה נוטלה ח' מח"ק מאור עיניו של אדם חן י"ס לו חקנה דמהדר ליה בקידושא דבי שמאי וח"כ קרא חתי היינו במי שרואה לפסוע פסיעה גסה בחשיבה קודם הקידוש דמשום סכנה ליכא דחא חומ"י יוזמח ליה רשות עינו בקידוש ואחי קרא דחסור משום שנה חן דוקא לדבר הרשות חלל לא לדבר מליה וזכר יוחרו לך כל הקוסיות הג"ל וניחא אמרו בברכות הוולא מזהב"ג בו' . ואין להקשות לפי"ז איך אמר ר' זירא במס' ברכות מריס כי הוי חזינא בו' קמחליין רבין שכתב יפסוע מהא דר' ור' ישמעאל בר' יוסי דלדבר מליה שרי למרדת בשנה ד"ל דהן חמא דר"ז ידע מזה חן לא ידע חס הריבטא לשמוע הפרקא מקרי מליה דמאי כ"מ כשילך במחון חן ריב"ל בוכים דמליה מקרי כחמא חמרי ד' ילכו באריה יפאז והוי הריבטא מליה וכיון דהוא מליה הוחר בשנה אף דכשלא

(סב) **במג"א** ס"ק י"ז ומהר"ל ביה מקנה מנעלו
בבבול נ"ו וג"ל דסברת מהר"ל הוא כך
דכח מפרש יען דבאמת הוא דבר שאין מחבין דאין
כוננו לקלוק העור כ"ל להסיר הטיט ופסיק רחשו ג"כ לה
הוי דבדולי בגב הסכין אפשר לגרד בנחת ולא ליגע בעור
כ"ל בהסרת הטיט ודפס אמנם החשש הוא פן בעת שיגרד
הטיט ישכח ויכבין ג"כ לגרד העור ליסוח המנעל וכמ"ס
במג"א ס"ק י' ופ"י דוקא בשלוחו המנעל בידו ומגרדו
בגב הסכין ורואה איך מגרד המנעל ומיפ"ה יש חשש משכ"כ
כשהוא הולך לבוש במנעלו ומגרד מהחם המנעל הטיט
בהבדול ואינו נופה זמזיט מה שבי מחסח למנעל פשיטא
דלא יחבין ואז לגרד העור כ"ל הטיט בודלי שרי דאף
כשיגרד אז העור הוי דבר שאינו מחבין ואינו ס"ר ולדק
מהר"ל בעשותו וכן ג"ל לפסוק להחיר בכה"ג וביד
אפרים כחז אפשר דדוקא לגרד חסור ומהר"ל עשה קיומה
בנחת נ"ו קדמו בבדין סברא הפרמ"ג במשניות חות ג'
ו"ל ומ"מ י"ל קיומה בנחת שרי יע"ש :

במ"ז ס"ק ג' הביא דברי הב"י שמחיר במנעל בקרקע
ובכוחל ובקורס וג"ל דאם הקורה הוא מרובעת
חסור לקנה על חודו של קורה דחוד הקורה הוא ממש
כמו גב הסכין וזכר ג"ל ליישב דברי הגמ' במס' שבת
דף קמ"א ע"א דאמר ר' יוחנן דבריהם דרבינא אמר אחד
זה ואחד זה חסור רב פפא אמר אחד זה ואחד זה מותר
למר דריש דרבינא במאי מקנחי ליה מקנחי ליה בקורה
נ"ו וקשה דמאי מקנח הגמ' במאי מקנחי דילמא חסור
לקנח כלל וכבר הרגיש בזה הב"י וסו"ק דא"כ ל"ל למימר
א' זה וא' זה אין מקנחי כפי הול"ל חסור לקנח בשבת יע"ש
וכך רואה בעיניך איך כי דברים דחוקים כמה ד"ל
דכח מפרש חסור לקנח היינו בכותל וקאי על דברי רבא
דאמר מותר לקנח בכותל אמר אינו חסור אכן בקרקע
סבר דברי כמו אבי ועוד איך יהיה כלל חסור לקנח
בשבת הלא במטפחה פשיטא דשרי כמו שמוחר לגב ידיו
במפה כמבואר בסעיף י' אמנם ג"ל הכונה דלכאורס
קשה כיון דאף במנעל שרי לקנח כמו בטיט שט"ג רגלו
הול"ל טיט שט"ג רגלו ומנעלו מקנחו בקרקע נ"ו דאז כוח
משמיענו חידוש דין בע"כ לריך להרץ דלכך משמיע זה מנעל
מדברי אבי יען דקנקט ע"ז דברימר דריש דרבינא דאמר
א' זה וא' זה חסור ומשמיענו ג"כ דיוקא דדוקא זה וזה
דפרט מקודם חסור אכן בקורה מותר ואם היה נקט
דדברי אבי מנעל ג"כ והיה אילן ע"ז דיוקא דמר דריש
דרבינא דבקורה מותר אז כוח נאמר דגם במנעל בקורה
מותר ובאמת מנעל חסור לכך משמיע מנעל נמלא שפיר
קמדייק הגמ' במאי מקנחי ליה בקורה דכח להסיר הקנח
מאי דיש להקשות דלא נקט רבנא דאף במנעל כיון כמו
טיט שט"ג רגלו ע"ז אמר דמר דריש דרבינא דיוקא משמיענו
א' זה ואחד זה חסור אכן במאי מקנחי ליה מקנחי ליה
בקורה וזכר נוחל לי דברי רש"י שבחצ"כ במאי מגרדו
א"ר אבוב בגב סכין ופירש"י במה מגרדו לחדש וקשה מכל
לרש"י הא דילמא הכונה במה מגרדו לישן דאמר אכל לא
ישן ומפרש באיזו אופן מותר לגרד לישן ע"ז אמר בגב
סכין דדוקא בחוד של סכין חדש מותר אכל ישן חסור אכל
בגב סכין אף ישן מותר ולפ"י ביה נוחל איך ברייתא
שמציא הגמרא מקודם טיט שט"ג מנעל מגרדו בגב סכין
ושעל בגדו מגרדו בליפון כרי מבואר דאף במנעל גם כן
שרי לגרד ובכאן חני ר' חייא איך מגרדו לא מנעל חדש
ולא מנעל ישן והו"ל להחזיק סבא לאמר סמי דידך ובריי'
דטיט שט"ג רגלו מקמי הא דחני ר' חייא משכ"כ כדנאמר
כ"ל ביה נוחל דבע"ג סכין מותר אף בישן א"כ כדאמר

דכפלה ידיו ג"כ יש שהוא נכח קודם ההחלת הדפסא מ"מ
הריהטא גופא מלוא שמרחה כי יקר בעיניו דבר ה'
זו הלכה :

סעיף ד' ולא ילא בחפילין כו' עי' במס' ברכות ד' כ'
ט"ז ובמזוזה סמיטא ובגה"ש וג"ל דמקשה
מאמר דנאמר ומן החפילין וקשה פשיטא בע"כ ל"ל מ"ד
הואיל ואיךקס למזוזה א"כ מזה ידעין דחייבים במזוזה ולא
אמרין ביהך ולא ביחה ע"ז משני מ"ד פירש דכח חמרי'
דפסורין ממזוזה ודנקטיה מהחפילין יען דה"ל דלכך פסורין
מהחפילין משום דאיךקס לח"ה ואילו זה הוי חייבין בחפילין
דלא הוי מ"ע שהזמ"ג דשבת וליה זמן חפילין לכך נקט
ומן החפילין להשמיטנו דאין הפסור עבור הקיס לח"ה
כ"ל עבור דמ"מ שהזמ"ג דומיא דפסור מק"ש דחשיב
מקודם יען דשבת וליה לאו זמן חפילין נמלא דמ"ד הואיל
ואיךקס לח"ה קאי על זמן החפילין ד"ל להדר מסברא
קמייחא מ"ד הואיל ואיךקס למזוזה ורש"י דפירש נקט מזוזה
לח"ה יען כי כדנאמר דפסור חפילין הוא עבור הקיס לח"ה
א"כ כאשר אם לא היה נקט ובמזוזה והיה הטעות
דפסורים במזוזה למ"ל למימר עבור ביהך ולא ביחה יותר
סוב לאמר ג"כ עבור הקיס לח"ה מכיון דנדע מסברא
הקיס ונקיס לח"ה על חפילין ומזוזה קאי ובעיני קושית
המפרשים דאמאי לא ל"ן שאלה נשים בברהמ"ז דאורייתא
או דרבנן על המשנה והפסיק במאמר רב דאז ג"ל דלכאורה
אינה שאלה דפשיטא דמדאורייתא דאם נאמר דפסור
עבור דא"ל בריה וחורה וארץ א"כ איך יחייבם הרבנן
ויאמר נוסח הברה דל"ש חלל ומחוי כשיקרא אכן כדקדים
המאמר דנשים חייבות בקידוש היום ובקידוש אומרים זכר
לי"מ ומבואר בסוטה ובמ"ר דנשים לא עבדו במזלרים
וא"כ איך אומרים בקידוש זכר לי"מ ואבי הא אמר
מדרבנן בע"כ ל"ל דאין קסידא ורבנן בן המהקנין כעין זה
לא חשו מאמר דבאנשים הנוסח כהוגן א"כ שפיר יש לשאול
נשים בברהמ"ז דאורייתא :

סעיף מ"א במחבר ללאח בשבת בזבוע כו' זהו לגירסת
רש"י בגרס בגמ' אלא ל"ק הא דמיהדק והא
דלא מיהדק וחזר מחיובן הראשון ומפרש הטעם לאו משום
אוהל ר"מ משום שחל יצביהנו הרוח ואחי לאחוי ד"ל ברה"ר
הלכך בשמהדק בראשו שפיר מותר ולי נראה שיטה
רש"י דוחק דא"כ מאי חידושא משמיענו הדין רב ששה
דסיאנא שרי פשיטא דשרי מכיון דמהדק ולא יפול מראשו
מאי חיי לאסור וכי בשבת יך האדם בנילו ראש אחמהה
דו"ל להב"י להביא ראייה מזה דנשים חשש שילך בנילו
ראש לא אחי לאחוי ד"ל דא"כ מאי משמיענו וכי בנילו
ראש ילך א"ו כיון דהכובע א"ל ליפול מעל ראשו מותר
וא"כ סיאנא ג"כ אף דפשו ליפול מעל ראשו ע"י רוח מ"מ
במהדק הא לא יפול וכי לגזר מהדק אטו אינו מהדק
הא הוי גזירה לגזירה ובודלי כשמהדק פשיטא דשרי אי
לואח נראה יותר פירוש ר"ח אמנם פירוש נוחל לפי גירסתו
דג"כ אלא סיאנא הוא כובע הקטנה שקורין יארמעלקט
וכהן אז היה חוק המדינה מבלי לילך בזה ע"כ חני
בברייתא דאסור ללכת בו יען כי פן ירואוהו קסדור וירא מפניו
ויפול מעל ראשו ואחי לאחוייכו ד"ל וזהו דוקא בלא מהדק
דבשל יקח מעל ראשו פ"כ חשש פנישכח משבת ואחוייכו משכ"כ
כדמהדק שרי רב ששה יען כי במהדק לריך סורח רב
להסירו וא"כ בחוף הזמן שיספא בהסרה בודלי יחזר
משבת ולא יסירו מראשו לחלל שבת מפני היראה וא"כ בין
במהדק ובין בלא מהדק הוי חידוש דין להשמיענו :

הוא יחיה אין מגררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן היינו בחור הסבין אבל בגב הסבין שרי נמלא שפיר קנקט טיט טע"ג מנעלו מגררו בגב סבין אמנם הוקשה לרש"י על שאלתו במה מגררו דמגלן דמותר לגרר לישן דילמא ליכא גר היחר דלשני ול"ד להאי במאי מקנחי ליה דכתם היה בהכרח כן דאל"כ למאי לא נקט רבנא מנעלו וכנ"ל . אמנם אף דכן מ"מ ר"ל הדין פירושה אמר דקאי האי במה מגררו אישן וקושיא הדין דהיה קשה לרש"י יש לגרר כפי דבריו הקדום דהיה קשה להנמי' איך אמר ר' ינאי דישן אסור א"כ קשה עליו ברייתא דנאמר טיט טע"ג מנעלו מגררו בגב סבין וקנקט מנעלו סתם ולא מפליג בין חדש לישן דכול"ל טיט טע"ג מנעל חדש מגררו כו' בע"כ דכל גזונא אף ציטן מותר וא"כ איך אמר אבל לא ישן בע"כ צ"ל דאיכו סבר דאף בישן איכא איזו אופן דמותר לגררו ושפיר שאלו במה מגררו וכסיב בגב הסבין וכן נאמר בגרייתא מגררו בגב סבין :

(ט"ג) במחבר סעיף ח' ויש מי שחומר כו' האוסרים הוא דעת רש"י דכתב בד' ג' ע"א במשנה לא בחוטי למר כו' שקולעת בהן שערס וסח' סמכו ע"ד דהא חיסור יש בסחירה קליעה ואין תהיה סותרת ובודאי נוסרה לסחור מצע"י וסע"ז כתב דחיישינן שחלמא לעו"ג לסחור קליעה דהוי שבות דשבות דשרי במקום מלא וצ"ס תוספת שבת כתב דלפ"ז סתם המשנה כרבנן דפליגי על ר"א צ"ל סמליע דאין בזה אלא שבות וכו"ל סתם ואח"כ מחלוקת וקיי"ל דאין הל' כסתם ובאמת אכן קיי"ל כרבנן דאינו אלא שבות ויש לדחות כמ"ס סחוי"ט פ"ז דמיר וסע"ל"ה דהא דקיי"ל דאין הל' כסתם היינו שאין הכרח לפסוק דווקא כסתם אבל אפשר דמ"מ הל' לפעמים כסתם יעו"ש ואין זה מספיק דהו דווקא כשים הכרח או לפעמים הל' כסתם משא"כ ככאן דאין שום הכרח לזה וא"כ הדין לכלל דאין הל' כסתם . ועיין בחוס' ריש פ' אין מעמידין דכתבו דלקך מסרינן בהמות לרועה שלהם דקיי"ל כר' פדת דמתני' כר"א ולית הל' כותיה וסיימי ואע"ג דסתם מחניחין כו' ובחרי מסכתות לכ"ע אין סדר וקשה למה להו לזה הלא נזיקין קדים לעסרות ואם יש סדר עדיף עפי דכזה סתם ואח"כ מחלוקת וברא"ש משולל הכנה ביותר דכתב ומחלוקת ואח"כ סתם לא הוי כיון דכזה בחרי מסכתי והוא להיפך דהא לכאורה סתם ואח"כ מחלוקת הוא וג"ל דסתום יו"ט בסקדמחו כתב דסידורן של משנה מבוחר בב"מ ל"א וזיה אמונה עתיך וג"ל נזיקין קודם קרשים ועסרות ותמה לכאורה על ספר מלא כף נחת שטיף לסדר נזיקין אחר עסרות ולבסוף מסיק צעטם דל"ל כסדר הלכות יעו"ש וא"כ סח' וסר"ש סברי ג"כ עסרות קידם נזיקין וא"כ מחלוקת ואח"כ סתם לזה כתבו דאין סדר למשנה ולסחוי"ט אשחמיה חוס' ור"א חלו שמוכה בבירור כנעל מלא כף נחת . ודברי סח' י"ל ברא"א דאמרינן צנדה מ' דכל' כר"א עסרות רק בד' וא"כ בודאי אין הל' כר"א דפרס אכן י"ל דצוה א"ל לפסוק דסתם מחניחין דע"א הוה אמנם אין ראיה דהא סתם ואח"כ מחלוקת א"כ כו"ל למפסק הל' אכן י"ל דנבי דרבנן סברי ל"ל לרביעיה מנה בגרייתא דלוקחין בהמה לקרבן וע"כ כרבנן מ"מ מסתמא לא חזר רבי מפסקין במבואר בחוס' יבמות ס"ב ע"ב ולא עשה רבי מחלוקת רק בפרס שדמיה יקריס ואע"ג דכל אמוראי ל"ס כר' בדכתבו בחוס' כחולן מ"מ אפשר היה מסתבר לאמר כן לזה כתבו ראיס דבחרי מסכתי לכ"ע אין סדר ולא אמרינן מסתמא סתם נשנית אחר מחלוקת ולא חזר מפסקין ס"ג א"ל דזה רק בפרס עבד במחלוקת ולא בדבר אחר ואי איכא כו"ל לפסוק צנדה כתי דאין מבזרר וכלא גמרא דנדה גס כן

הוא יחיה אין מגררין לא מנעל חדש ולא מנעל ישן היינו בחור הסבין אבל בגב הסבין שרי נמלא שפיר קנקט טיט טע"ג מנעלו מגררו בגב סבין אמנם הוקשה לרש"י על שאלתו במה מגררו דמגלן דמותר לגרר לישן דילמא ליכא גר היחר דלשני ול"ד להאי במאי מקנחי ליה דכתם היה בהכרח כן דאל"כ למאי לא נקט רבנא מנעלו וכנ"ל . אמנם אף דכן מ"מ ר"ל הדין פירושה אמר דקאי האי במה מגררו אישן וקושיא הדין דהיה קשה לרש"י יש לגרר כפי דבריו הקדום דהיה קשה להנמי' איך אמר ר' ינאי דישן אסור א"כ קשה עליו ברייתא דנאמר טיט טע"ג מנעלו מגררו בגב סבין וקנקט מנעלו סתם ולא מפליג בין חדש לישן דכול"ל טיט טע"ג מנעל חדש מגררו כו' בע"כ דכל גזונא אף ציטן מותר וא"כ איך אמר אבל לא ישן בע"כ צ"ל דאיכו סבר דאף בישן איכא איזו אופן דמותר לגררו ושפיר שאלו במה מגררו וכסיב בגב הסבין וכן נאמר בגרייתא מגררו בגב סבין :

(ט"ג) במחבר סעיף ח' ויש מי שחומר כו' האוסרים הוא דעת רש"י דכתב בד' ג' ע"א במשנה לא בחוטי למר כו' שקולעת בהן שערס וסח' סמכו ע"ד דהא חיסור יש בסחירה קליעה ואין תהיה סותרת ובודאי נוסרה לסחור מצע"י וסע"ז כתב דחיישינן שחלמא לעו"ג לסחור קליעה דהוי שבות דשבות דשרי במקום מלא וצ"ס תוספת שבת כתב דלפ"ז סתם המשנה כרבנן דפליגי על ר"א צ"ל סמליע דאין בזה אלא שבות וכו"ל סתם ואח"כ מחלוקת וקיי"ל דאין הל' כסתם ובאמת אכן קיי"ל כרבנן דאינו אלא שבות ויש לדחות כמ"ס סחוי"ט פ"ז דמיר וסע"ל"ה דהא דקיי"ל דאין הל' כסתם היינו שאין הכרח לפסוק דווקא כסתם אבל אפשר דמ"מ הל' לפעמים כסתם יעו"ש ואין זה מספיק דהו דווקא כשים הכרח או לפעמים הל' כסתם משא"כ ככאן דאין שום הכרח לזה וא"כ הדין לכלל דאין הל' כסתם . ועיין בחוס' ריש פ' אין מעמידין דכתבו דלקך מסרינן בהמות לרועה שלהם דקיי"ל כר' פדת דמתני' כר"א ולית הל' כותיה וסיימי ואע"ג דסתם מחניחין כו' ובחרי מסכתות לכ"ע אין סדר וקשה למה להו לזה הלא נזיקין קדים לעסרות ואם יש סדר עדיף עפי דכזה סתם ואח"כ מחלוקת וברא"ש משולל הכנה ביותר דכתב ומחלוקת ואח"כ סתם לא הוי כיון דכזה בחרי מסכתי והוא להיפך דהא לכאורה סתם ואח"כ מחלוקת הוא וג"ל דסתום יו"ט בסקדמחו כתב דסידורן של משנה מבוחר בב"מ ל"א וזיה אמונה עתיך וג"ל נזיקין קודם קרשים ועסרות ותמה לכאורה על ספר מלא כף נחת שטיף לסדר נזיקין אחר עסרות ולבסוף מסיק צעטם דל"ל כסדר הלכות יעו"ש וא"כ סח' וסר"ש סברי ג"כ עסרות קידם נזיקין וא"כ מחלוקת ואח"כ סתם לזה כתבו דאין סדר למשנה ולסחוי"ט אשחמיה חוס' ור"א חלו שמוכה בבירור כנעל מלא כף נחת . ודברי סח' י"ל ברא"א דאמרינן צנדה מ' דכל' כר"א עסרות רק בד' וא"כ בודאי אין הל' כר"א דפרס אכן י"ל דצוה א"ל לפסוק דסתם מחניחין דע"א הוה אמנם אין ראיה דהא סתם ואח"כ מחלוקת א"כ כו"ל למפסק הל' אכן י"ל דנבי דרבנן סברי ל"ל לרביעיה מנה בגרייתא דלוקחין בהמה לקרבן וע"כ כרבנן מ"מ מסתמא לא חזר רבי מפסקין במבואר בחוס' יבמות ס"ב ע"ב ולא עשה רבי מחלוקת רק בפרס שדמיה יקריס ואע"ג דכל אמוראי ל"ס כר' בדכתבו בחוס' כחולן מ"מ אפשר היה מסתבר לאמר כן לזה כתבו ראיס דבחרי מסכתי לכ"ע אין סדר ולא אמרינן מסתמא סתם נשנית אחר מחלוקת ולא חזר מפסקין ס"ג א"ל דזה רק בפרס עבד במחלוקת ולא בדבר אחר ואי איכא כו"ל לפסוק צנדה כתי דאין מבזרר וכלא גמרא דנדה גס כן

הרגל עזירה וכו' י"א ביו"ד סימן קל"ס סעיף י"ג :
סעיף כ"ו ולא להסיר קליעה . וזה מדברי סח' וסר"ש
 ריש פ' במה אשה . ובגמרא חדר כלל מ"ד אוח
 ג' כתב זל"ע בירושלמי איחא ר' נחמן צרי' אמר ס"י
 סח'י

ג"כ מחשש שמה תחיר הקצירה לפירושי או לפירוש הנשמה
אדם שהסחור הקליעה ח"כ אף כפי שהעלה ר"ג מחשש
שהולך ד"ח חכן כדנאמר דאסור לסחור הקליעה בזה אסור
מחשש זה :

(ע"ד) במחבר סעיף ח' עבדו שאל וטבל לשם עבדות
כו' ראיתי לבאר בענין זה איזה גרגרים
הנה בכתובות ד' י"ח ע"ל נאמר בפדו ושנתיירו
ושנשחררו כו' ויש לדקדק על שינוי הל' דכולל שנתיירו
ושנשחררו ושנשחררו כדנקט מקודם הניירות והשפחה
וכלל דהנה החוד"ה מטבילין העלו דהך זכיה דנקט הוא
מדרבנן והקטו דכיון דמה"ט ע"ג הוא ח"ך שריא בזה
ישראל ריעוין בפנ"י שכתב דמל' רש"י דנקט ומנעו ביין
כשר משמע דבאמה לענין קדושי אשה אסור דהוי ע"ג
רק לענין מנעו ביין דהוא מדרבנן הוא בישראל חכן לפי
ח"ך נקט המשנה דכחוצה ר' הרי דשריין לה לישראל
אמנם לפי דמוקי הגמ' לבי גדלה י"ל דבגדלוה חוזרין
ומטבילין אותה לשם גירות אמנם מקיטת חז"י משמע
דאיירי שפיר אף כשהיא קטנה וכל לפי מה שכתב בהפלאה
דשקנכו מע"ג וטבלה לשם עבדות וחזר וטבלה לשם
גירות דמהני בפנ"י ח"כ לפי"ז י"ל דמחתיין מיירי בכה"ג
ושסיר מותרת להנשא דהויא גר מדאורייתא ח"כ במחזיקין
הדבר וכתב ושנתיירו ושנשחררו כבי הדרי ולא
דנקט מקודם דהשינוי ילמדנו דמיירי דהגירות הי' ע"י
ושנשחררו מקודם והגמ' דמסייע לרב הווא כיוון כך דלמה
להגמ' לשנות הל' להשמיטנו דמיירי בכה"ג דהיה הגירות
ע"י שחרור מקודם הלא ממילא ידעינן יטן כי ח"ל לגר
קטן בענין אחר בעצמ"ל כרב הווא דיש גר קטן מדרבנן
ואלמלא השינוי ה"א דמיירי בגר בלא שחרור ומדרבנן
והכתובה לבי גדלה כו' לזאת שינה המשנה דמיירי בכה"ג
והוי גס מדאורייתא ודחי הגמרא דלא כן דלולא השינוי ה"א
דהמשנה מיירי בגר שנתיירו בניו עמו לזאת שינה המשנה
לכורות דמיירי דהגירות ע"י שחרור הי' משא"כ הכ"ד ח"ן
ביבולת צידס : ושם נאמר עוד בגמ' מטבילין
לוחו - הקשה בהפלאה אמאי לא נקט מילה דהוי רבוחא
טעי דח"ל לערל יעו"ש וכל עפ"י מה שכתב הפנ"י דלכך
טקרו בלן רבנן דבר מה"א אף דזו ח"נו רק שיש סברא
מ"מ בבא"ג ג"כ איכא סברא לחקן נישואין לקטנה כדחיקנו
לקטנה בזה ישראל כדי שיהא בעלה משמרת ואע"ג דבגר
קטן לא הולכר לחקנה זו דח"ל קדושתין ושואין לקטן עד
שיגדיל ואז יכול לטבול טבילה אחת חפ"ה כיון שהולכר
לחקנה בקטנה שטבילה קטנות מהני ה"ה בגר קטן שאין
לחלק ביניהם יעו"ש - נמלא שפיר קנקט מטבילין אוהו
להשמיטנו דעיקר החקנה הוא משום אשה דבה לשם מילה
רק טבילה ואגב חיקנו הטבילה להגר וה"ה מילה רק
מלמדנו דעיקר החקנה הוא בטביל טבילה חשה :
וסם נאמר עוד מאי קמ"ל דזכות הוא לו - ויש לדקדק
דמזה הל' משמע דמקשה מאי משמיטנו דזכות הוא לו הלא
חגיגה וכתובה לא כן דזו לא חגיגה בשום מקום כדמחקר
דח"א חוב הוא לו וה"ל לאמר מאי קמ"ל דזכין לאדם
שלא בפניו כו' וזהו דוחק ה"ל לאמר מאי קמ"ל דזו דבר
פשוט דזכיה הוא לו ומשמיטנו דזכין לאדם שלא בפניו
ונ"ל דזו גס המקשה חשיק ארעתיא מסברא דחוב הוא
לו דבהפקירא ניחא לו רק המקשה סבר דזו רק סברא
ר"מ משא"כ רבנן אף בגדול ל"ס דניחא ליה בהפקירא לזה
מקשה שפיר מאי קמ"ל דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא
בפניו הלא שני דברים חלו חקן בגיטין י"א ע"כ זכין לאדם
שלא בפניו כו' וזהו קאמרי רבנן דלא בשחרורי עבדים
ואם נאמר מסברת עבדא בהפקירא ניחא ליה ח"כ חוב
הוא

שהיא מחזיקת שכן חז"ן בנדחה והיא שנוחה ומלכה בזה
ד"ח ח"ר מנח וצקדמיתא הוינן אמרין ע"י שהיא מתרת
את הסחור ולא הוינן אמרין כלום חני ר' אושעיא חותל
של תמרים קורט ומסיר ובלבד שלא יקשור ר"ל שהיו חומרים
הטעם שמתרת קליעה רחשה ומדחני ר"ח חותל כו' ש"מ
דמותר להחיר הקליעות יעו"ש ולא ידעתי מי הכריחו לפרש
כן שהוא פירוש זר ורחוק והפירוש הטעם דלאו מפאה
איסור סחירה קליעה בל עליו כ"ח מלך שהוא מחיר
הקצירה מה שהשער קשור בו וקושר ומחיר אסור בשבת
ומדרבנן היה לקשור לזמן ארוך והוי קשר קיימא ומדחני ר"ח
כו' ש"מ דמותר להחיר הקצירה בכה"ג ומה שכתב בירוש'
קולט ומחיר ג"ל ט"ס וכל קורט ומחיר וכן הוא בפ' כלל
גדול הל' ב' ופ' חלו קשרים הל' ח' וכן הוא בש"ס דילן
(בד' קמ"ו ע"א) דקליעה בודאי אסור משום חורג בדבר
חלום ובסחירה הטעם משום דהוי כשובר את הכחית כו' -
ופפ' כלל גדול הל' ב' כתב ג"כ לענין מחיר הקשר חותל
של תמרים כו' ואין זו החרה נעשה כשובר את הכחית לוכל
ממנה גרונות כו' - אמנם אף דכן מ"מ קושיא הנשמה
אדם במקומה עומדת דכנה כמו שמוחר להחיר מטעם הא
דחני ר' אושעיא חותל של תמרים כו' דחין זה החרה דנעשה
כשובר את הכחית ה"ל מה"ט יש להחיר בסחירה הקליעה
והירושלמי לא מיירי מאיסור סחירה קליעה רק מאיסור
קצירה והחרה הביא להא דר' אושעיא להחיר התרה זה"ה
מותר לסחור הקליעה מה"ט דמ"ס ע"כ ג"ל דהם ח"נים
מפרשים הדין ירושלמי בפירוש הדין יטן דעל זה הפירוש
קשה קושיא הקרבן העדה בפ' כלל גדול שמקשה לפי מה
שכתב המג"ח בא"ח סי' שיד סעיף ח' חותלות של תמרים
כו' שכל זה כמו שזכר אגוזים וכו' משמע דוקא הני דלאו
כלים גמורים דאינם עשויים חלל סיחבשלו התמרים בחוכם
אבל כלי גמור פשיטא דאסור וכ"מ בירושלמי (ד' י' ע"ב)
כונתו להא דמסיים בזה ואין זו החרה חלל נעשה כשובר
הכחית משמע דכלי ממס אסור דבכחית נמי לא החרו
חלל בכחית שנשברה כמ"ס המג"ח סס דריש הס' וקשה
דלעיל בר"פ כמה בזה (ד' י"ט) מייתי ש"ס הא דחני
ר' אושעיא חסילו חוכלים ממס ולטנין קריעה החסר יעו"ש
ומחמח הדין קיטיל מטרסי החסר והרא"ש דהאי הני ר'
אושעיא הוא דבר נפרד בפ"ע ואינו שייך להקדום וכן משמע
הל' מדלא נקט דחני ר' אושעיא ונקט חני ר' אושעיא
משמע דהוא דבר נפרד בפ"ע וכן פירשו צקדמיתא הוינן
אמרין ע"י שהיא מתרת את הסחור יטן כי היינו מחזיקין
בסברא דמקרי קשר של קיימא כעה בשמענו טעם של רב
נחמן בר יעקב חזין ח"ך כי לא הוינן אמרין כלום פירוש
מאמרינו שאמרנו עד כה היה מאחר של לא כלום כי חינו
כן דלא מקרי קשר קיימא כיון דנעשה להחירה ולא מקרי
קשר קיימא עיין בס' ש"ז וא"כ ח"ן לגזור מפני חשש
שמה תחיר דחף לכתחילה מותרת להחיר כיון דהוא לדבר
מזה ויטן דמיירי הירושלמי בבא"ג מדיני היתר החרה הקשר
הסמוך לזה הא דחני ר' אושעיא דמחיר ג"כ בחותלות של
תמרים להחיר הקשר חכן בבא"ג ח"ן להחיר מטעם היתר
וחותלות דל"ד לשם רק כיון דמיירי בהיתר החרה סמוך
עוד דין הדומה וא"כ סחירה הקליעה בודאי אסור ונהפוך
הוא כי מכאן יש ראיה לאסור מדלא נקט מדבר ר' אושעיא
ולא הביא ראיה ממנו אף כי טעה עד כה דדין משמע
דמשום זה ח"ן להחיר בזה ב"א מטעם שאינו קשר וככל
וא"כ בסחירה הקליעה פשיטא דאסור ולפחות מכאן הוא
הוכחה גמורה לפירוש שפירשנו לעיל בשיטת רש"י דאסור
בקלום מחשש שסחור בשבת הקליעה אף בלא חשש העברה
ד"ח ברה"ר דהרי חזין דמקודם ששמעו להא דר"ג פירכו

הוא לו בע"כ ל"ל דוכות הוא לו וא"כ השתא צדול לא
 חמרינן בהסקירה ניחא ליה א"כ מכש"כ קטן ומתוך דלא
 כן דהו גופא משמיענו דוכות הוא לו ולא אמרי' בהסקירה
 ניחא נבי קטן דגבי עבד קי"ל לדבר ברור דבהסקירה
 ניחא לכ"ע ואף רבנן מודו רק סברי דוכות של שחרור
 גדול מחוץ להסקירה כיון דמשועבד ורשות אחרים עליו ע"כ
 משמיענו דהו דוקא גבי גדול ולא גבי קטן: — חוד"ס מטבילין
 כו' וא"כ היכי הו גר מדרבנן ושרינן ליה בזה ישראל כו':
 הנה הפנ"י כתב דבאמח ים לפרש דרך לענין מגעו ציין
 דהוא מדרבנן נחשב כישראל משא"כ לענין קדושי אשה
 אכן מסוגיא דגמרא מוכח דגם לענין נשואי אשה מחשב
 כישראל טוב מקשה לפ"ז מאי נחבו ההוס' הו מאי
 לשנויי דקמ"ל דים כח ביד חכמים כו' הלא ממילא דרב
 הוה לא מוכח זה רק מסוגיא דשמעתין ושאר מקשה
 מאי קמ"ל יו"ש שהניח צ"ע וג"ל בפשוט עפ"י מה
 שכתבתי מקודם דלכך נקט מטבילין ולא נקט מילה משום
 דעיקר התקנה הוא באשה להקין לה קדושי' ואצטו היקנו
 באיש א"כ הרי חזינן דכונה רב הוה דמטבילין אותו ע"ד
 צ"ד ולהשיאו ולא לענין מגעה ציין נסך דוקא א"כ מוכח
 מרב הוה גופא בלא סוגיא דשמעתא: ושם נאמר עוד
 בגמ' הגדילו יכולין למחות כו' הרי"ף השמיטה והמה
 הרא"ש על ההשמיטה אי משום דאצ"י ורבה הקשו על
 דבריו הרי נהרלו קושיותיהן יו"ש וג"ל דהנה הפנ"י
 מקשה על אמרו אצ"י לא אמר כרבה דהלא משנה דהכא
 נשנית מקמיה דאלו נערו ומותיב בקודמין ותיך משום
 דבזה שפיר י"ל לפי גדלה דכתובה אין ננבית מחיים ומסתמא
 אינה ניכלת אלא לכשתגדיל אבל בההיא דאלו נערו סתמא
 דמילתא משמע שנותנין לה הקנס מיד כנו בשאר נערו
 יו"ש נמלא חזינן דסתמא סוגיה הגמרא סברי דמההיא
 דאלו נערו קושיא אלימא ופ"ז ל"ס להרץ לבי גדלה
 והלכה כסוגיא דסתמא דשמעתא אף דים להרץ ע"ז
 חיוך אצ"י שלא יהא חוטא נשכר ליתן לה כיון דנכריה
 כן דמשום שלא יהא חוטא נשכר ליתן לה כיון דנכריה
 גמורה היא אם תמחה והלכה כרבה לגבי דאצ"י כן ג"ל
 ברור בטעם הרי"ף: אמנם הרא"ש וסייעתו יתרו קושיא
 הפנ"י באופן אחר דבאמח צבי מדרשא כך הקשו מקודם בקו'
 ורבה מ"ט לא אמר כאצ"י יטן כי קושיא דאצ"י עדיף
 דהוא מהקודמין וכדחריץ כתובה היינו סעמא שלא תהא
 קלה כו' טוב שפיר מקשה ואצ"י לא אמר כרבה אף
 דהוא מהקודמין אכן הדין קושיא הוא אלימא דעל קושיא
 י"ל דלא תהא קלה כו' כה נאמר צבי מדרשא אכן הס"ס
 סידר כפי סדר המאמרים למקודם אמר אצ"י ואח"כ רבא
 ע"כ מפרש מקודם לאצ"י ואח"כ לרבא: עוד י"ל עפ"י מה
 שכתב בהפלאה דים להסתפק בקטן שהגיע לכלל שנים
 שיכול לזכותו לעצמו וא"כ צ"ד אם יכול למחות כיון דמל"נו
 זכה בעצמו ובאשר נאמר כן טוב ל"ק קושיא אצ"י דהא
 חין מהקדשה למיחון עד שהגיע לכלל שנים וקי"ל טבילה
 לגידתה הוה גירום וקי"ל הבטחה לכגש כו' ומסתמא
 טבלה לגידתה וא"כ איך יכולה לחזור יו"ש נמלא דקושיא
 דרבא אלימא דעל קושיא י"ל דאין יכול למחות כשהגיע
 לכלל שנים: והא דאמר הגמ' אצ"י לא אמר כו' רבא לא
 אמר ר"הי לפרש היינו דים לדחות ולאמר כן משא"כ
 אליבא דאמא חינו כן וסברא שלא יהא חוטא נשכר וכן
 שלא תהא קלה בעיניו לא חמרינן בזה רק אולי יאמר
 האומר כן נמלא דאצ"י ורבה חרוייהו סברי דבין ככתובה
 ובין בקנס לא יבדין כ"א משגדלה:

(ש"ס) במג"א ס"ק ז' אין רוכבין שמא יתחוך זמורה
 לא

(ש"ו) במחבר סעיף ג' לעשות נרכי כלם או נרכי מה
 כו' הנה במס' כתובות ד"ד ע"א בגמ'
 ל"ס אלא שנתן מים כו' הסו' המכו מל"ל נימא דמיירי
 בכפר אע"פ שלא נתן מים וג"ל דלכאורה קשה האין שייך
 לקלול בשכ"י חכשיטין ומלאחי בחידושי הרשב"א שבהקשה
 זה ותיך דמיירי בשמים וחמורקי נשים שאין מהקיימין
 אמנם קשה אמאי לא נקט בגמ' רק שהיה הכל מחוקק
 לסעודה ול"ח ג"כ שהיה עשוי תמורקי נשים ואמאי טירחא
 מהסעודה קחשיב וטירחא מהכחשיטין לא קחשיב: וג"ל
 דבאמח בגמ' לא היה מאריך כ"כ לפרש בהדיא כ"א הוה
 נקט בקצרה הרי שהיה מחוקק לרבי סעודה וחכשיטין ומח
 כו' אכן מה דקפריע כצרייתא יטן כי משמיענו דין אחר
 בוטחנו בטוב ונתן מים ע"ג בשר דוקא משא"כ כשלא נתן
 מים ע"ג בשר אף דלריך טירחא רבא לזה למכור
 במקולין מ"מ מכיון דא"ל פסידא דמחון דוחין בשואין
 ועוד דלכאורה ה"א דהשש הוא דליכא דערח טירחא דגופא
 א"כ לפ"ז כ"ס בנתן מים ע"ג בשר אף דיוכל למכור כשה
 מ"מ מאן יטריח לחזור וליקח עת כטריך וחידושה משמיענו
 הצרייתא דלא כן דעיקר הכשש דליכא חיש דערח אם
 יפסידו מה שבינו דמכין שיופסד ויכיה לריך מחון אחר
 לזה ליכא דערח משא"כ כשיוכל למכור במקולין נמלא דזהו
 חידושה רבא ופרט לרבי סעודה בשביל הדין מידושה נמלא
 שפיר הכריח רב חסדא דמיירי הצרייתא בכס"ג דוקא:
 ועיין במס' יומא ד' י"ח ע"ב בחוד"ס יחדי כו' משום
 דשבעה יום כו' ובגמ"ס וג"ל דלק"מ דכך ככונה דבגמ'
 קאמר כיון דאקילו רבנן אחי לזלזלי ביה וסבר הראב"ד
 דפירושו כיון דאקילו בים לנכונ מקודם ז' ימי המשחה אף
 דהא חיה ביה אפוש' במחא לשו"בניו וכל בני החופה
 מ"מ מותר להחנכך בשמחה כו' בחוק ימי אבילות יבא
 לזולל ויומשך לבא עליה בחוק ימי אבילות ג"כ כי לא חשיב
 בעיניו כך אבילות עבור כי ראש בזולל כקדום לעשות אף
 שמחה וריעות כזה משא"כ כאן דאינו אפוש' שמחה אינו
 קולא כ"כ ואינו מזולל באבילות כ"כ ולא יומשך מזה שום
 דבר: ועיין עוד שם בכו' עד שיסתם כו' מ"מ יכולין לדג
 ולטמאות עולם כו' עיין במס' יומא ד' פ' ע"ב רש"י ד"ס
 ולא חטמא כו' ובגמ"ס וג"ל דלק"מ דכונה רש"י כך הוא
 דלא

דאס הייז ישראל מוזהרים לעמאל אזי י"ל דכחצוב באלכוסיק
בישראל מצבנים דאף בעומאל שרן ג"כ דנגיעה משא"כ
כיון דאין ישראל מוזהרים לעמאל כלל א"כ דנגיעה שרן
מוזהרים דק"ו כוא מהכנים שמוזהרין במת ואין מוזהרין
בשרן וכן כוא להדיא בר"ס ד' ע"ז ע"ב ונכללת לא תגעו
יסל יהיו ישראל מוזהרין על מנע נבילה ת"ל המור אל
ככהנים בני אהרן בני אהרן מוזהרין בני אהרן מוזהרין
וסלל דברים ק"ו ומה עומאל חמורה כהנים מוזהרין ישראל
אין מוזהרין עומאל קלש נש"כ :

סעיף ו' חפצי שמים כו' עיין בכתובות ד' ה' ע"א
פוסקין דקדק כו' כא דכניה ראי' לזה מהרבה
מאמרי רז"ל בחד מהנך מסתי' וז"ל דמדרך כל בעלי יבשות
ליהן דקדק לענין שעת נישואתן גס ידוע כל בעלי קהל
ישראל שכל עיר ועיר נפרדין מהם זה מה לקהלות מיוחדין
כמבואר בהשבות הראשונים ובעת נישואי האדם אז יחשב
לחיים ומתחבר אלל חיות קהל שירא להיות נמנה עמיהם
לכל מיני בלעכות . גס ידוע אשר בלוק העתים
אשר חנו אין לישא אשה כ"א בהרמיה של ערכאות
בידיעהם וברכותם כמכנס . גס מהדרך עת נישואי אשה
אשר רחיים על לוארו יראה לדבק אלל חיות חומן לראות
במה יפרנס ז"ב כמ"ש ראה חיים עם אשה אשר אהבת
זו חומנות נמאל דכאשר ח"ל משום חשבותות מקשה לו
לחיות חשבותות קמביון חי משום שיחשוב מה שרריך להוציא
על הסעודה סלל אמרו דחשבותות של מלוא מותר להשכן
בשבת . ואי בוגחו שיחשוב ויפסיק ליהן דקדק לענינים בעת
הנישואין כפי המנהג וזכו בכלל אין מקדישין הלל פוסקין
דקדק לענינים בשבת וכדמחרך המ"א צסי' ש"ו ס"ק
י"א ואי משום דיומטך מזה לדבר עם אנשי הקהל לספרו
אלל וזכו בכלל ג"כ במשום חשבותות הלל כולבין לב"כ כו'
וא"ל דר' יוחנן מייירי היכא דאיכא ענין פיקוח נפש אז
שרי ולא בענין אחר זכו אינו דהלל ר' יוחנן אחר עוד
מפקחין פיקוח נפש בשבת וכיינו אפילו דיחיד דלא מדבר
לקהל וא"כ איך אמר לפקח על עסקי רבים משמע דזכו
אף בלוינו פיקוח נפש ואי משום דיומטך לילך לערכאות
כנ"ל הלל כולבין לערעיות כו' ומילי דקהל ומילי דמלוא
שוין הן ואי משום דיומטך שיעמידו אלל חומן כנ"ל הלל
משדכין כו' :

ועיין עוד שם בגמ' יו"כ באל להיות בשני בשבת ידחה
כו' ופירש"י ידחה לשלישי בשבת והקשה הפני'
דא"כ יהיה ר"ה באל' בשבת וקיי"ל לא אד"ו רא"ש יעו"ש
חיטות ונשחעיין בחסו' משאל בנימין בביאור הנמאל משום
ירקא ומתואל אין תירומו מחזור וז"ל דרש"י יסבור כדאסיק
אדעת ז"י דאס רואל להשמות בעי"כ שרי רק דהאכילה
נחשב ג"כ כמו עינוי והעעס לזה נראה דאל"כ כ"א אכילה
ממש למאי מפקיד בל' עינוי הול"ל ואכלתם בנ' כדקשה
הל"ה בברכות בע"כ הכונה דבעינוי ג"כ יולא רק באכילה
יוגדל השכר מפני העעס שבמדרש וסבא בעור ובע"ז במעשה
דחייט שקנה הדג בכדי להרואה כי בעומים חנו שיוציא
לדק דינינו ויכחצוב לחיים ולזה מקשה ידחה פירוש שלל
יעשה סעודה בעי"כ רק לכיפך יקיים בעינוי וא"ת רמז
שמחה שאלו בעומים ואין מפחדים מיום דין איך יכיר י"ל
דזכו יעשה ליום שלישי בשבת אחר יו"כ לרמז ששמחין חנו
סעודת לנדק דינינו ונתקיים הרויכו וזכו שכח רש"י ידחה
ליום שלישי לא יו"כ ידחה כ"א סעודה עי"כ ידחה ועיין
עוד שם בגמ' וחנא דבי מנשיא משדכין כו' וקשה אמאי
לא הביא מברייחא מפורשת במס' שבת ד' י"ב ע"א וב"ה
מתירין וקיי"ל הל' פנ"ה ובמס' שבת ד' ק"ע ע"א בחור"ה
ואמר הקשו החו' ממק"א וקירט ומזה לא הזכירו כלום וע"ז

ל"ש תירומס וז"ל יען דיש לדחות ולפרש קר האי וכן אחר
רשב"א כו' אין פירושו דכתי נמי פליגי ז"ש וב"ה כ"א
פירושו וכן ה"ס רשב"א אומר משום רשב"ג אין משדכין
את החיטות כו' וזו דין מדנפסיה ונקטיא עבור כי הביא
מאמר רשב"א הסמיך עוד מאמר זשס רשב"ג דזכו אסור
והוא הל' פסוקה עד ואין מנחמין אכלים ואח"כ חוזר לדלעיל
ואין מנחמין אכלים כו' זשס פלוגתא דב"ס וב"ה . ומדברי
החו' כנ"ל ג"ל דלא גרסי בנמאל דנכתב לפנינו כ"א
כדכתיבו אינוו זשס הסוכפתא דכמשמעות כוא שכלל כוא
ברייחא ח' בפ"ו בתוספתא מהל' שבת וגס בתוספתא דלפנינו
פניא מל' שהכתיבו החו' דז"ל וכן ה"ס רשב"א אומר זש"א
אין פוסקין דקדק לענינים בשבת בזהב"כ אפילו להשיא
יהוס ויהומס ואין משדכין בין חיש אלסחו ואין מתפלגין
על הסולס בשבת וב"ה מתירין :

(ש"ז) במחבר סעיף ח' ודבר דבר כו' במס' שבת
מ"ד לקדוש ד' מבוזר כו' קדשהו בכמות
נקיה וקשה כו"ל להקשות מרישא דקרא חס השיב כו'
חפ"ך ביום קדשי ושם ח"ל בכמות נקיה דמייירי באיסור
הפלים כמבואר במ"ד דמ"ס של משבת כפול כמ"ס משבת
הפ"ך וז"ל דפירוש כמאדות חינו דלח"כ מייירי באיסור
הפלים דכתיב ממאל חפ"ך ודרשינן בשבת ק"ג חפ"ך אסור
חפצי שמים מותרים ולא דריש מכך קרא אכן הכונה דמבואר
בשבת מ"ט היה מהלך במדבר כו' וכחצוב החו' להלך יכול
כל מה שיראה כו' והנה כפלא יסלך איכא חיסרון דעמאל
עושא מלכא ביום קדוש לחנס דהא בכ"מ עושא כדי
פרנסתו אף ביום שקבעו חס יגיע במהרה לישוב לא יעשה
מלאכה ביום שבת כעיקרי וכסתא עביר מלאכה ואפ"ה אסור
ליך ביום שקבע אף דאיכא ריעותא שטושא מלאכה בשבת אחימי
ולז"ל חס השיב משבת ר"ל יוס שקבע בשביל שבת וא"ל בשבת
כי שמא חינו שבת רק משבת רק קבע מחמת שבת וזל
לאסור להלך זו ומבאר אף דעי"ז בעשות חפ"ך ביום
קדשי האחימי שהקדשתי לחוה אפ"כ אסור לילך ולס' כו'
של החוס' נפרש כך שמוהירו סילך יען כשהשיב משבת
רגליך שלל חלק יולמא ריעותא בעשות חפ"ך ביום קדשי
ע"כ ילך ויגיע בקרוב לישוב ולא יחלל שבת במלאכות שהמה
בסקילס ולס"ז אין מלמד איסור חפלים שגדייק ולא חפצי
שמים דבא לאמר אפילו חפ"ך יעשה וכס"כ חפצי שמים
ושניהם לאסור אלל באל לאמר בדרך רבוחא אפילו זה
יעשה ע"כ מדייק ממאל . חפ"ך דחפצי שמים מותר דשם
בא לאסור חפ"ך מכלל חפצי שמים מותר :

(ש"ח) במחבר סעיף ז' מותר להוציא לכרמלים כו'
עיין במס' שבת (ד' ז"ר ע"א) חור"ה
גדול כו' ובגה"ש . וז"ל לחרך דהחוס' ל"ס כרש"י שכח
לחפוקיה לכרמלים שהיה מוטל בציון או בדליקה או בחמה
כו' כ"א סברי דבדלקה לא מקרי גדול כבוד הבדיות מבין
דלא שלט בו עין הרואה . מאי ג"מ חס גשרף לו יתעב
בקבר ב"א דוקא במונה בחמה אז הוא נשרח ונהבזה וליכא
כבוד הבדיות . ועיין במס' סנהדרין (ד' מ"ו ע"ב) קבורה
מכוס בציוני ופירש"י בלל יחבזה לפין כל שיראוהו מח
וגרסא וא"כ לשיל דמייירי בדליקה ספיר הולך למעס חייפין
שמא יכבה . ובעיקר הקושיא כבר העיר הרמב"ן בחידושו
וז"ל ואפילו אמירא לח"י לא הותרו דהא שבות שאין בה
מעשה דכל חילול שבת באכזות מלאכות וכלל ש"ל דררא
דאיסורא דאורייתא גנאי כוא למח ולא התירו משום כבודו
והלא בדליקה לא התירו טעול דמח אלל מפני חשש דליקה
הא לח"ה היה מניחו להשרף ואינו מבטל ש"ס של דבריהם
כדל"ה בגדה כ"ו יעו"ש :

שהוחזו בכלי ובאמת בכלן הדר הגמ' מסבירא זו וחמיר
חלל חי ליחמיר הכי לחמיר מחלוקת בקרקע חבל בכלי ד"ה
חסור ולכאורה סמוך גדולה היא - וכל' לתוך דחוקה
להחוס' מה שהקשו בכלן ד"ה דר"מ חסור בכלן להשתטף
חסילו בקרקע ובדף ק"ס חמיר וחליץ במי גיר כו' ומוקס
בחרייהל כר"מ ותיורס נראה להם דוחק ע"כ שפטו מזה
דהגמ' דקחמיר בכלן חלל חי לחמיר כו' היינו קידס שידעו
מסבירא חוקימחל דר' יוחנן דמוק' כר"מ משח"כ לפי האוקימחל
דכר"מ אחי בענל' דדברי רב חסור הוא כדחמיר מעיקרה
מחלוקת בכלי חבל בקרקע ד"ה מותר והדין קושיא והא'
מעשה דאג' סבירא ללו קושיא היא דהס הוחמו בשבט
והכא בהוחמו מט"ס פליגי ובע"כ סברת הס"ס מדמחמיר
ר"מ כ"כ אינו סברא לפי האמת ואהיה דברי החוס' לפי
האמת כהונן :

(ש"ל) במחבר סעיף ט' מיישרין חיברי הולד כו'

טיין במס' שבת (ד' ק"ט ברש"י ד"ה
מלפנים כו' ובגה"ש : כוננו דבכלן הא מייירי ביום הלידה
ואעפ"כ כהב רש"י דדוקא לפי' בעלמא שרי חבל חסובי
ינוקא חסור חף ביום הלידה ולקמן כהב רש"י חף בחומרי
שדרה ג"כ מותר ביום הלידה ורחיו מסיגי' דילן רק
לחמ' לפי' מותר וחותרי שדרה חסור ובאמת כלן כהב
רש"י להיפך דהך דאמר בפ' חוכמה דיוחאל הוא לפי'
דוקא ולא חומרי שדרה וכל' לתוך דיש לרדק עור אחלי
לא חירץ רש"י דבאמת הך מלשין הוא חסובי ינוקא ור"ג
דאמר היינו לחמ' ובכלן דמותר הוא ביום הלידה ובאמת
כן היה גירסה הראש' ברש"י ולגירסא דידן קשה ובהך
דחין מעלנין יפרש ר"ג לחמ' ור"ס ישר בחומרי שדרה
אכן רש"י סבר דהך מילתא דרב הוא מילתא פסיקתא
לכ"פ דסבר רש"י דמקרא יליף ואיך יחלוק אקרא ואף
לפי' החוס' ג"כ הא דהך קרא דמורס דאמר הוא חס'
הין עושין ואיך יחסרו לעשות ומאחר דכן חין לתוך לחסובי
ינוקא לא מייירי ביום הלידה כ"א לחמ' ח"כ חיר' אמר
רב שש דמותר חסילו לחמ' ובאמת בכלן נאמר בקרא
ביום הולדת חורך דמשמע דעיקר הכשר הוא חינו כ"א
ביום הלידה דוקא וכן רב לא התיב כ"א דוקא לחיה בשבט
היינו ביום הלידה פ"כ הוכרח רש"י לפרש באופן אחר
דר"ג יאמר דהאי לסופי חינו כ"א בחנורות ול"ד לחסובי
ינוקא אכן רב שש פליג על ר"ג וסובר דהאי לפי' הוא
ג"כ כמו חסובי ינוקא ומותר בשבט חף חסובי ינוקא
ור"ג ור"ס מייירי ג"כ בשבט וכן כהב רש"י לפיל חסובי
ינוקא להחליק סדר חיבריו כשהוא עולד כו' נמלא שפיר
כהב רש"י לקמן בחומרי שדרה ולחמ' קמייירי דחי ביום
לידה חמירין כל החמור בפ' חוכמה דיוחאל עושין לחיה
בשבט ולר"ס הא פליג על ר"ג וסבר דהוא חסובי ינוקא
וג"כ שרי וא"כ הא משנה מפורשת בכלן דחין מעלנין
ורש"י הא לא כהב לפיל רק לר"ג משח"כ לר"ס חינו כן :

(ש"ל) במחבר סעיף ח' עושים כל זרבי מילה בשבט
כו' טיין במס' שבת ד' קל"ב פ"ב

גמ' ח"ל ביום כו' ובגה"ש כוננו דס' פירש' שודאה דוחה
שבט דאחיה בק' מה לרעה שדוחה עבודה ושדוחה דוחה
שבט מילה דוחה חותה יו"ט ובאמת כלן קדמי הגמ'
להך ק' ומסיק דמבזים נפקא - וכל' לתוך עפ"י מה שכתבו
החוס' דהאי ליסנה ל' דגרסינן רבה הכא וכל' דרבה
דלקמן דפעמא משום דגברא לא חזי וס"ל כרב ספירא
דפליג עליה דרבה לקמן יו"ט ומאחר דכן לשיטת רבה
ורב ספירא י"ל דר"א דאמר מכשירי מילה דוחה שבט לאו
משום דסבר דמילה גוסא הלכה היא ואיחר ליה ביום
למכשירין כדכחז רש"י בפ"א ד"ה ביום כ"א ר"א סבר
דמילה

(ש"ל) במחבר סעיף ט' ואם היה שדה חבירו כו'
וטיין במס' שבת (ד' ק"ג) ברש"י ד"ה

בארעא דחבריה כו' ובגה"ש לא ידעתי מאי בצי צוה - הן
אמת דדברי רש"י בדף ע"ה חמוסין שכתב ובי מורה ר"ס
במירי דלא חיכפה ליה חי מהרמי ומיהו חיכוני לא מיכוני
ובכלן הא מבואר דבארעא דחבריה פליג ר"ס חף דלא חיכפה
ליה ליסוח הא ג"כ לא חיכפה ליה חי מהרמי דמחפיה
דשני הלדדים לא חיכפה ליה ואיך סיבה יישר בעיניו אכן
הדין קושיא כבר הקשו החוס' שם ד"ס טפי כו' ורש"י פירש
כו' והחוס' לא חיכפה ליה חי מהרמי כו' היינו ג"כ דכתב
רש"י לא חיכפה ליה ליסוח משמע דה"ה לא חיכפה ליה
כשיהיה מחפיה ומאי מחדש לן הגה"ש ורמז ג"כ לעיין בתו'
דאי משום דלא הביאו האי פירש' דכחא ולהקשות עליו
מדירים חרידיה חינו קושיא דכונתם כך הוא וגם כונתם
לסחור פירש' דס' חליצא דאמת דלא חומא מנלן דהאי
דברי רש"י דר' ע"ה נסחר דילמא דברי רש"י דר' ק"ג
נסחר לכן הקשו בלא פירש' דבדאי המעשה הוא דלא חיכפה
ליה חי מהרמי :

(ש"ח) במחבר סעיף ח' המכשל בשבט כו' - טיין
במס' שבת (ד' ל"ח ע"ב) בחור"ה

חלל כו' דהא ל"ל מחור כו' ובגה"ש - וכל' לתוך דהחוס'
ורש"י ל"ס לכו סברת החוס' דפסחים שכתבו דר' מ"ו
פ"ב ד"ה אהבצרה מכאן מוכיח ריב"א דרבה דאמר הואיל
היינו חסילו לב"ש אמר דלא כן דזהו דבר הבלתי אפשר
לאמר הואיל ולא נאמר מחור ורבה דאמר הואיל בע"כ
לב"ה קאי דסבר מחור אכן חב"י ל"ס כר' יוחנן דאמר צ"ס
הא דל"ל מחור כ"א צ"ה יטן כי כאן לא שייך לאמר מחור
דהא לריך שיהא לורך היום קלה ומאי לורך היום חיכא
כאן וסברת החוס' שכתבו צביה ונפסחים ד"ה ולוקה דהא
חשיב גמי לורך היום חטפ"י שאין ראוי לחוללו חלל בחיסור
ל"ס חב"י כן דמאכל חיבור ל"ח מאכל - והנה צירושלמי
פ"ז דשבט חיהא ר' חייא בשם ר' יוחנן המכשל נבילה צו"ט
חינו לוקה שחור מכיל ציטול צו"ט דשכ"ל אמר לוקה שלא
הותר מכלל ציטול חלל לאכילה בלבד החיבור' בל דר ממל
פ"ד דר"י משתה החורש צו"ט חינו לוקה שהותר מכלל
חרישה צו"ט ר"י בשם ר' חילא לא הותרה חרישה כדרכה
עכ"ל - וכל' דל"פ דר"י סבר מחור ורש"י לא סבר מחור
כ"א כ"פ סברי דאמרינן מחור רק דפליגי בהאי סברא שכתבו
החוס' דר"י סבר חף דבטיין לורך קלת והך נבילה הוא
וחין צבאורך כלל מ"מ מכיון דהוא חושב לאכול הוי מחור
ורש"י סבר מכיון דנבילה היא והמאכל חיבור חין צה לורך
כלל דלא הותר מכלל ציטול חלל לדבר שהותר לאכול ע"כ
הותר ג"כ בדבר שיש בו לורך קלה משח"כ בהך דחין צה
לורך כלל פ"כ ר"י לשיטתו צירושלמי שפיר אמר כאן חניה
משנה רק לב"ש משח"כ חליצא דר"ל חזיל שפיר כפי ההלכה
לב"ה וכן סבר חב"י חף דההלכה כר"י לגבי דר"ל בכ"מ
מ"מ בכלן מסביר טעמיה וגם פירוקא דר"י בשם ר' חילא
דחוק וטיין בח"מ סי' רל"ד - וטיין עוד בא"ד דחמירין פ'
הדר כו' וכל' יטן דמשם חינו רחיה כ"כ דיל' דלא הותר
למלא כ"א בנחתוס דלריך למיס הותר למירי דאכילה פ"כ
הותר בשביל שמתח יו"ט משח"כ במירי דחליה דחינו שמתח
אפשר דלא הותר למלא לאכילה ושהיה והמותר לרחייה ע"כ
הביאו מכאן חף דח"צ רק לרחייה החינוק ואף דהוא לורך
מלוח מילה מ"מ הא בכלן ג"כ הוא ללורך מלוח יו"ט :

(ש"ל) במחבר סעיף ח' בין אם הם בקרקע כו' -

טיין במס' שבת (ד' ל"ט ע"ב) גמ'
הכי ליחמיר מחלוקת בקרקע כו' ובגה"ש - כוננו דס' כחזו

ח"ג בחמין שהוחמו בקרקע ואחר בפ' כירה מחלוקת בחמין

דמינה ילפין בק"ו מלישה דל"ס דגברת הוא דלא חזי
ואייתר הקרה למכשירין וע"כ שפיר אהו רש"י בק"ו וק"ל
רש"י וסמך על הא דסיים וכחכ כולם במס' שנה :
(של"ב) **במחבר** סעיף ד' יכול להעמידה במים כו'
עיין במס' שנה ד' נ"ג ע"ב גמ'
ולבמה מי גזרין כו' ובגמ"ש ונ"ל לתוך דגרה להגמ'
דוחק להעמידה בדרייחא דוקא אליבא דמ"ד תחומין דרבנן
כ"א חסילו למ"ד דלדורייחא היא נאמר ג"כ כך דינא
ושוד חסילו למ"ד דהוא דרבנן מ"מ גרסה להגמ' ד"ל
הא דינא דלדורייחא לכל מילי דאסמגור רבנן תחומין
חקרתי ופי' לעיל בד' ל"ד ע"א כאן בע"מ וברש"י ובתור"ס
לא יט"ש ועוד נ"ל דהא ודאי חין לגזור שחיקת סממנים
עבור טעיה רפואה לבהמה כי מי יטעה לאמר דהוה
מלאכה דלדורייחא עבור רפואה בהמה ובודאי יעלה על
לבו דהעמדה במים שאני דחין בו מלאכה חכן כונה
הגמ' דגזרין רפואה אדם בדבר שאין בו חיסור מלאכה
אשו רפואה בהמה וברפואה אדם שפיר בודאי יס לגזור
אשו שחיקת סממנים דהרואה יאמר לרפואה אדם הוה
מלאכה שנה אף במקום דחין בו סכנה נפשות ולפי"ו מקשה
הגמ' שפיר מאחר דגזרת גזירה לגזירה בבהמה פשיטא
דיס לגזור עבור תחומין אף אם הוא מדרבנן :

(של"ג) **במחבר** סעיף י' להלך אחרת המעורבת כו'
עיין במס' שנה ד' ס"א ע"ב ברש"י
ד"ה לאוליגיה כו' ובגמ"ש כונתו דסם מבואר דמליין
אוחן למצוי שאינו מפולש ג"כ וכן מביאר בהדיא בד' קט"ו
ע"ב במשנה ורק באוכלין הוא דוקא להלך המעורבת וא"כ
א"ך כחכ רש"י כאן להלך המעורבת ונ"ל לתוך דהוקשה
לרש"י דמאחר דהאכע"י הוא אם לאוליגיהו מפני הדליקה
א"כ א"ך אמר בלשוננו יש בהם משום קדושה כולל קמיעין
ככחבי הקודש דמי או לא בשלמא כדמסיק דאסור
לאוליגיהו והאכע"י הוא לענין גזירה וס"ד שפיר מוכרח
לאמר בהאי ליטא דאם היה אומר ככחבי הקודש דמי
הוה משמע לכל מילי ובאמת לענין הכלה חינו ככחבי
הקודש ע"כ אמר יש בהם משום קדושה לענין חיזה פרט
אף דל"ד לכתבי הקודש מ"מ אם יושל הקדושה שיש בו
לחיזה פרט אכן כעת דמפרש לענין הלה א"כ הול"ל ככחבי
הקודש דמי ועוד הוקשה לרש"י אמאי הביא לסיומא דכך
בדרייחא ונכרטיס במקומם דהא מאמרו חין מליין אוחן
מפני הדליקה כבר נפטר הדבר כאו דלא הביא כך סיומא
מכאן אמרו כוחבי דרכות כשורסי חורה וכן על בדרייחא
גופא קשיא מכיון דאמר חין מליין אוחן מפני הדליקה
נ"ל לאמר עוד ונכרטיס במקומן פשיטא אם לא יל"ס יהיו
נכרטיס ע"כ מפרש רש"י דהאכע"י הוא כך אם יש בהם
חיזו קדושה אף דלא יהיה הקדושה כ"כ כמו ככחבי הקודש
לאוליגיהו לעבוי שאינו מפולש אכן לפחות יהיה מותר
לאוליגיהו להלך המעורבת כמו באוכלין מכיון דמפט קדושה
יש בו או אפשר דהקדושה הוא כ"כ עד שיהיו מותרין
לאוליגיהו גם למצוי שאינו מפולש ופשיטא שפיר מהבדרייחא
דנאחר חין מליין אוחן מפני הדליקה ולא חיומא דהכונה
חין מליין למצוי שאינו מפולש הא להלך המעורבת מליין
ע"ז מסיים דלא כן כ"א ונכרטיס במקומן דחין להגילם
לשום מקום ולא יגע בהם כ"א עומדים להשרף חוהו
כינה רש"י לאוליגיהו בשבת לפחות לאחר המעורבת או אף
יש סברה לאוליגיהו כשאר ככחבי הקודש היינו גם למצוי
שאינו מפולש על שניהם הסוב האכע"י :

ברמ"א סעיף כ"ו י"ח פשיטא ללדקס כו' עיין במס'
ברכות ד' ל"ה בחו' ולמאן כו' ש"פ ומה שחמס
בס' זנה"ש ונהפלאחי עליו א"ך נעלמה מצינו כבדולה
אח

דסיחאן כל הראשונים הוא ברמב"ם פ"י מהמ"א כחכ ואומר
כרי אלו פדיון כפרותה או מחללן על ש"פ מפירות אחרות
כו' והראב"ד השיג ע"ז דכחכ שפודה על פירות אחרים דכא
ילפין קודם קודם ממע"ש ומה להלן כסך אף כאן כסך
ותירין ככ"מ ד"ל דה"מ בומן הבית דוקא ובדברי תחומין
על הרא"ה ב"ק סוף הל' עולה כחכ דמה לו להדוחק דברס"ד
מכ' מע"ש מסיק הרמב"ם שאם רצה לחלל פירות המעשר
על פירות אחרים יעלו הפירות השניים ויאכלו צירוסלים
(של"ה) **במחבר** סעיף ד' שלא יבטלו מהיכנו כו' עיין
במס' שנה ד' פ"א ע"א רש"י ד"ה
מדוכה קטנה כו' וכחכ בס' דרוש וחדוש ונ"ל ורש"י פירש
מדוכה קטנה מלאכה לאיסור ואסור לטלטל וקשה הא
מלאכה לאיסור מותר לאורך גופו ומקומו יט"ש כבר קדמו
בקושיא זו הר"ן ונ"ל פירש"י ז"ל כשיעור הכינוי שהוא
המכריע דהיינו כאצו ודקאמר דהר הכי מדוכה קטנה שג
בשמים מילתא אחריתי היא וקאי אדלקמיה דאמר ר"ס אם
יש עליה עד מותר ופירש"י דמדוכה קטנה שמלאכה לאיסור
ואסור לטלטל כו' ועוד דבלאו עד נמי מ"ט לא שריא
דהא כלי שמלאכה לאיסור מותר לטלטלו לאורך גופו ומקומו
כו' יט"ש וכן כחכ הרמב"ן במדושו ונ"ל ועוד בלא עד
נמי לשהרי שחרי כל הכלים יושלן לאורך גופו ומקומו יט"ש
אכן יש לתוך דכונת רש"י אדרבא למקום שליטנו הגמ"ש דמדוכה
קפיד עליהו וק"ל כל' ודגותו מדוכה קטנה מלאכה לאיסור
וקפיד עליהו וכן פירש בקרבן נחנאל א"כ דרש"י אחי
בלשוננו שבת אביי דסבר דלאורך גופו אסור ואליבא דאמת
כפי שבת רבה הוא העטם משום דמקא צידים :

(של"ו) **במחבר** סעיף ח' דבר שאין מחבין מותר כו'
ועיין במס' שנה ד' ל"א ע"ב רש"י
ד"ה מפני שהוא עושה פחם כו' ובגמ"ש ונ"ל לתוך דהוקשה
לרש"י למאי בולך הגמ' לסיים ולא קהני מפני שגששית
פחם כול"ל רק דיקא נמי דקחני שהוא עושה פחם וממילא
ידעיין כונה דיקא וכן הוא בדרך ככ"מ לכן בא רש"י לפרש
דה"ל שהוא עושה פחם ממע בנשנו שני דברים א' שהוא
מחבין ממע לעשותה כמין פחם ב' עכשיו וזיינו מדגאמר
שהוא עושה ולא נאמר ששום דבר מחבין ממע שהוא מחבין
לעשות וא"כ מדויק הגמ' מפני כוכחות מדגאמר שיש
המשנה עבור שמכין וגם עכשיו בע"כ הטעם הוא עבור
כי הוא לריך לגוש דכונה חליא מילתא ואף אם אין מכין
מ"מ מכין דהוא פסיק רישא דיתא ליה כוי לריכס לגושה
כמו שסיים מכין ועיקר הדבר במלאכה להריכס לגופו בעיין
דוקא שיהיה מכין רק כפ"ר דניחא ליה כוי כמו מכין
ע"כ כינה לזה הדבר שהוא מכין לעשות פחם פירוש דדינו
כמו מכין משא"כ כדנאמר דסבר כר"י והטעם משום דבת
גנין הוא א"כ למאי לריך כונה דהא ר"י סבר דאף דבר
שאין מחבין ג"כ אסור ועוד נאמי קחני שששה ולא
שגששית נמאל דאם לא היה נקט סיומא ולא קחני מפני
שגששית פחם ס"א דכדיוק הוא רק מהא דקחני שהוא עושה
דמשמע מחבין ולא נקט שששה לכן מסיים כך ומשמיענו
דקמדייק משום שני דברים א' משום דנקט הוא ב' דנקט ששש
ולא נעשית נמאל דוכחה רש"י לפירוש זה ויך שהוא מחבין
הכונה ד"ל דין פרט בגלך לזה סיינו כונה יש כאן דמאחר
דכא פ"ר דניחא ליה כול' כאלו מחבין ממש :

(של"ט) **במחבר** סעיף ד' ולא מפרישין תרומות ומעשרות
כו' עיין במס' שנה ד' כ"ב ע"א חוס'
ד"ה ק"ע' ובגמ"ש וכבר קדמו בדין קושיא באר חדש
במס' פסחים דף פ"ב ע"ב ד"ה אכל כו' ותירין יפה ועוד
נ"ל לתוך דכנה סרס מצרעטורה כפ' גהרא דתמורה פתח
דלך תרומה עמאל בשריפה משום שנאמר ואני הסכ נחתי

לדברי רש"י שכתבו כמו שפירש"י לקמן גבי היתח קפחיו מונחת בו' ונ"ל דלשיטת רש"י נ"ל יס' דקושיא בחוספיה אלימחא מה עלה על דעתו של המקשן וע"כ נ"ל דהמקשן היה סבר דים כרמלית בכלים לאקולי וסתרן מסיק דאין כרמלית אפילו לאקולי ורש"י הוא דבא לתרץ דאף לפי ה"ה דלאקולי יש כרמלית בכלים נמי יתיא דהיה לאו מדאורי' הויא רשות חלא מדרבנן בו' ונמאל דכאי קשה לר"י הוא הכל דיבור ח' ובא להכריח התירוצא דאין כרמלית בכלים דנשאר הוא מדברי רש"י לקמן בכתבו ור"ח בדלא גמיה י' נמי רשות לעלמה היא בו' דמוכח דלאקולי אמרינן יש כרמלית בכלים לזה סיימו דקשה לר"י בו' ובע"כ נ"ל דבזו הסברא מחולק המקשה עם המתירן ורש"י הוא דכתב לפי דעת המקשה אכן אינו מדויקת כ"כ דכיון דכל הקושיא של המקשה לא הויא חלא משום דכרמלית הויא הו"ל להקשות אחאי חייב לכרמלית קמפיין :

(שמ"ו) **במחבר** סעיף ח' מרש"י לר"ס בו' ע'י בעירובין דף ל"ג ע"א ובגמרא ומאי למעלה

ומאי למטה בו' עיין במס' שבת שם ע"כ חלא לאו בנאח דלית ביה עשרס בו' ויש להקשות מאי למעלה ומאי למטה כמו דאקשינן בבא' ונ"ל לתרץ עפ"י דכתבו בחוס' בפסחים דף ל"ט ע"כ ד"ה מאי ונסוכה דף י"ב ע"כ בחוס' ד"ה אין מסבין בכם יע"ש וס"ל כמו כן דבהיה דכאן דאוכא למטעי דבררר הטופס אין שייך זה כל' ולכן נ"ל דלא מיירי בטופס וא"כ י"ל דא' בטותן עירובו ואפ"ס אין עירובו עירובו ונשמע מזה דס"ה תוך עירוביה של עיר ודלא כרנא ומדלא חש לזה שמא נטעה ש"מ ליתא לדרכא ולכן משני דהדר זקוק אכל בסיחא דשבת ליכא למטעי דבבור' מה לי למעלה מה לי למטה ולכן לא חש בדרייתא וקש' ל' מעלה ומטה אף על גב דמבעיא ליה למימר גבוה ונמוך :

(שנ"ח) **במחבר** סעיף ח' כל היקף שלא הוקף לזירה בו' עיין במס' שבת (ד' מ' ע"ב)

בגמרא רש"י קחני ובגמ"ש ונ"ל דאין הכונה ור"א מ"ס לא חמר כדעולא דהלל מתקורס באמרו בשלמא ר"א לא חמר כדעולא לא מפרש טעם ודוחק לאמר כיון דהעלו דפירוש ר"א דחוק לזאם מפרש' מי הכריחו להדוחק ונ"ל דהכונה דר"א מודה ד"ל רש"י של שאינו רה"ר אכן כ"כ ד"ל רש"י ממש יותר טוב לפרושי כך משא"כ בשבלי צית גלגול ואששוזנים לאח"ל בפנין אחד מוכרח להפירש עבור דאינו רה"י (יע"ש בר"מ משנה י' ובר"ש משנה ז') והנמ' מקשה ור"א בקשה קרי לה קרפף היא ומתירן יס' דרש"י קחני פירוש צימח הנשמים הוי רה"י גם לטומאה ואם היה נקט קרפף מוקף היה נטעה דבקשה בלתי מוקפה אף בימות הגשמים אינו רה"י לטומאה לכן נקט בקשה דלכול בו הכל צין מוקף וצין שאינו מוקף ומשמיעט דלענין רה"י לטומאה אף בלתי מוקף הוא ג"כ רה"י לטומאה משא"כ לענין שבת אינו כ"א דוקא במוקף וכשאינו מוקף הוי כרמלית : ועיין בד' ו' ע"ב והכרמלית אלו כולה נמי בו' וקשה נמא לאהוי מדבר צומח' וי"ל דא"כ הו"ל למחשכ בצבא דר"ה מדבר צומח שישאל שריון במדבר בע"כ נ"ל דל"ה החנא כ"א דבר שהוא רשות לפסול צומח שישאל שריון וצומח' ופיין דף ח' ע"א ברש"י ד"ה מבחנין בו' ובגמ"ש וכוותו דכלא פירש' צין רחב וצין קצר ושם פירש' גבוה' ורחב ד' ונ"ל לתרץ דליידי דנקט רש"י אח"כ רה"י גבוה' ורחב ד' נקט ג"כ כאן ורחב ד' דסחם אסקופה הוא רחב ד' כמבואר בחוס' (ד' ט') ד"ה חמר וברש"י ד"ה הכא ח"ג י"ל דדוקא כשהוא עמוד או אפילו קצר משא"כ באסקופה דנמשך לגד הבית אינו רה"ר כ"א ברחב ד' ועיין סימב דף ט' בשמעתא דאסקופה : ועיין דף י"ג ע"כ רש"י

אח משמרת חרומותי בשתי חרומות הכתוב מדבר אחד חרומה טהורה ואחד חרומה טמאה ואמר רחמנא לך שלך חסא להסיקא חחת חבשילך יעו"ש כרי דל"ס כעצם החוס' דכאן אכן הגרע"א בחידושויו תמה על הרב דאין מוכח מקרא זה דבשריפה יעו"ש שהיה נצ"ע ונ"ל דכונת הרב הכי יס' דכאי קרא הנה נתתי לך בא לאפוקי ממשמעותא דלא נאמר דחרומה אהקם לבכורים ובכורים לאעשר כמבואר בחוס' ד"ה סא ובמעשר סא נאמר לא ביערתי ממנו בעמא ואחי האי לך לאמר דיבעיר בעמא ח"כ בדרך אגב סא נדע דבשריפה הוא ומה גם דכ"כ דים לקיים הסיקא מבלי לבטלו לגמרי נקיים ומעשר סא אסור בהנאה ח"כ בדגמא דחרומה כותר בכל הנאות הרי נעקר הסיקא לגמרי משא"כ בדגמא דביעורו בשריפה ובשעת השריפה מותר ליהנו' ולא בכל הנאות טוב לא מקרי הנאה כמבואר בד' כ"ד ע"כ בחוס' ד"ה לפי שם ריב"א יעו"ש ח"כ לא מעקר הסיקא לגמרי כן נ"ל בכונת הרב ח"כ שפיר י"ל דהרשב"א שכתב פסחים חז"ל ג"כ בשיטת הרע"ב ול"ס כבשרת החוס' דכאן ושוב מקשה שפיר : ועיין דף כ' ע"כ בגמרא מיתובי השיראים ובעלן בו' ובגמ"ש ונ"ל דתוך דכנס המהרש"א כתב דלא שייך בזה פירושי קמפרס כיון דשירא כוס ידיע לכו וכלך לא הוה ידיע לכו כדמוכח בשמעתין יעו"ש ולפי"ו על המשנה דכלאים י"ל בדואי פרושי קמפרס ובזמן המשנה הים כלך נודע לכל דרובא דאנשי קרי לכו כלך ושיראים לא הוה ידיע דהוא ל' של מקלח אנשים אכן בהמשך הזמן עד דור של האמוראים רבין ואב"י נשתנה הדבר והתחילו רוב העולם לקראו בשם שיראים ושם כלך נשתקע כדמצינו כה"צ בד' ל"ו הני חלת מילי אישחני שמייכו משא"כ סא דשיראים ובעלן והסריקין חייבין בלית דנשנים אח"כ בעת דשיראים נודע וכלך לא היה נודע דזכו אינו משנה וא"כ ח"ל פירושי קמפרס ומקשה שפיר ומתירן וא"ל פירושי קמפרס היינו המשנה דכלאים שם הכלך מפרש לשיראים ע"כ תפס גם כן להאי ל' ונקט בשיראים ובעלן ל' דמתניתין קנקיט ואח"ל אף דצומח' ל"ס שכלך יפרש לשיראין : ועיין בהוריות ג' ומאן חכמים ר"י דחניא תמוה הלא הוא משנה בד' ס' ע"א ונ"ע ובר' ע"כ בגמ"ש ע"ש ונ"ל דלפני סהר החדש בגימטריא טבול יום אל יכנס במחנה של לוי :

(שמ"ח) **במחבר** סעיף ח' סדר שלא לאכול בו' ע'י במס' שבת ד' ד' ע"א בגמ"ש בא"ד דודאי בו'

ונ"ל דודאי גם בלא אוכל זו אם לא אוכל זו הוי כהרוא ספק דבעינן ב' דברים דלא היה דעתו לרדות ואינו מחוסר מעשה והא דלא נקטו רבוחא יותר שלא אוכל זו אם לא אוכל זו יס' ל' דגמ' נקטו לזקא אם על בנים נאמר במס' מכות שלא אוכל נאמר בשבועות כ"ה ע"כ מיימרא דרבא ולמה יאחזו דמיון מנפשיהו והגמ' דנקטיה לכל נטעה דדוקא בזה דלעבור אינו מחוסר מעשה כ"א על לקיים השבועה מחוסר מעשה חמר ר"י דשמה התראה משא"כ בלא אוכל זו אם אוכל זו דלעבור מחוסר מעשה מודה ר"י דהתראה ספק ונ"ש התראה לכן נקטיה אף בכה"ג דהתראה ספק לר"י שמה התראה :

(שמ"ח) **במחבר** סעיף י"ח גדר כרמלית שלא יהא פחות בו' עיין במס' שבת דף ח'

ע"א ברש"י ד"ה רחבה ו' פטור ובמהרש"א שכתב דלא קאמר התם דלא גזרו בים רבנן לבטולי מחורה כלי חלא שלא להחמיר בכלי כשאר כרמלית שאין מטלטלין מחוכו אבל ככל להקל בא דכוי רשות לעלמה קאמר בו' ויש לדקדק דסא החוס' שם בדף ס' ד"ה כאן כתבו ג"כ דאין כרמלית בכלים ושם סא הוי לאקולי לפטור המוילא מרש"י לחוכו ולענין להקל סא הויא כרמלית לפירש' והחוס' סא ציינו

ל"ס חירולס וג"ל יען דיש לדחות ולפרש קד באי וכן אמר רשב"א כו' אין פירוש דכתיב נמי פליגי ב"ס וב"א כ"א פירוש וכן ה"ס רשב"א אומר משום רשב"ג אין מדרגין אח הכיטוקות כו' וכו' דין מדעפסיה ונקטיה עבור כי הביא מאמר רשב"א הסמך עוד מאמר בשם רשב"ג דזכו אסור והוא כל' פסוקה עד ואין מנחמין אבליס ואח"כ חוזר לדלעיל ואין מנחמין אבליס כו' בזה פלוגתא דב"ס וב"א • ומדברי הסו' הנ"ל נ"ל דלא גרסי בגמרא כדנכתב לפנינו כ"א כדכתיבו איננו בשם הסוספתא דהמשמעות הוא שכל כוה בד"הא ח' צפ"ו בחוספתא מס' שבת וגם בחוספתא דלפנינו שניא מל' שהביאו הסו' דז"ל וכן ה"ס רשב"א אומר בש"א אין פוסקין לדקה לעניים בשבת כדכתיב אפילו להשיא יתום ויתומה ואין מדרגין בין איש לאשה ואין מתפללין על החולה בשבת וב"ס מתירין :

(ט"ז) **במחבר** סעיף ח' ודבר דבר כו' במס' שבת מ"ד לקדוש ד' מכבוד כו' קדשהו כנסות נקיס וקשה כו"ל להקשות מרישא דקרא אח השיב כו' חפ"ך ביום קדשי וכו' ח"ל כנסות נקיס דמיירי בליסור חפ"ים כמביאר במ"ד דמ"ס של משנה כפול כמ"ס מעשות חפ"ך וג"ל דפירוש המ"ד ח"ו דאח"כ מיירי בליסור חפ"ים דכתיב ממלא חפ"ך ודרשנין בשבת ק"ל חפ"ך אסור חפ"י שמים מותרים ולא דריש מכך קרא אכן כתיב דמבואר בשבת מ"ט ה"ס מהלך במדבר כו' וכדכתיב הסו' דלהלך יכול כל מה שיראה כו' והנה כשלא יכלך איבא חסרון דשמיא עובש מלאכה ביום קדוש לחוס דהא ב"מ עובש כדי פירסחו ח"ך ביום שקבע ואם יגיע במהרה ליכנס לא יעשה מלאכה ביום שבת העיקרי והשתא עבד מלאכה ואפי"ה אסור לילך ביום שקבע ח"ך דליכא ריעותא בטובש מלאכה בשבת חמיתי וגו"א אח חסיב משבת ר"ל יום שקבע כשכיל שבת וא"ל בשבת כי שמיא ח"ו שבת רק משנה רק קבע מחמת שבת וכו' לאסור להלך בו ומבאר ח"ך דע"ז בשמות חפ"ך ביום קדשי האמיתי שהקדשתי לוהו חפ"כ אסור לילך ולפי' כב' של החוס' נפרש כך שחזירו שילך יען כשהשיב משבת רב"ך שלח ח"ך יולחח ריעותא בשמות חפ"ך ביום קדשי ט"כ ילך ויגיע בקרוב ליכנס ולא יחלל שבת במלאכה שהמה בסקילה ולפי"ז אין מלמד חסור חפ"ים שגדייק ולא חפ"י שמים דהא לאמר חפ"י חפ"ך יעשה וכו"כ חפ"י שמים ושניהם לאסור אלא דא לאשר בדרך רבוחא חפ"י וכו' יעשה ט"כ מדויק ממלא חפ"ך דחפ"י שמים מותר דהא דא לאסור חפ"ך מכלל חפ"י שמים מותר :

(ט"ח) **במחבר** סעיף ב' מותר להולילו לכרמלים כו' עיין במס' שבת (ר"ל ע"א) חוד"ה גדול כו' ובגה"ס • וג"ל לחך דהח"ס ל"ס כר"ש ככתב לפוקים לכרמלים שהיה מוטל בזיון או בדליקה או בחמה כו' כ"א סברי דדלקה לא מקרי גדול כבוד הבריות מכיון דלא שליט בו עין הרעה מאי ג"מ חס נשרף לו נחשכל בקבר כ"א דוקא במונה בחמה אז הוא נשרף ונחשכל וליכא כבוד הבריות • ועיין במס' סנהדרין (ד' מ"ו ע"ב) קצורה משום בזיוני ופירש"י שלא יחזה לעין כל שיראוהו מח ונקרב וכו' ללעיל דמיירי בדליקה שפיר הולך לטעם חייסין שמיא יכבה • ובעיקר הקוסית כבר העיר הרמב"ן בחידושי וז"ל ואפילו חמירה לא"ל לא חסירו דהא שבות שאין בה משנה דכל חילול שבת בחצות מלאכות וכל ש"ל דרמ"א דחיסורא דאורייתא גנאי הוא למח ולא חסירו משום כבודו והלא בדליקה לא חסירו טעמו דמח אלא מפני חש דליקה הא לא"ל ה"ס חסירו להשרף ואינו מבטל שוח של דבריהם כדח"י בגדה כ"ו יעו"ס :

דאס היו ישראל מזהרים לעמא אז י"ל דהכחזב באלהוסיק בישראל מצבניהם דאך בטומאת שרץ ג"כ ננגיעה משא כ כיון דהא ישראל מזהרים לעמא כלל ח"כ דנגיעה שרץ מזהרים דק"ו הוא מצבניהם שמוזהרין במח ואין מזהרין בשרץ וכן הוא לבדיח בר"ס ד' ט"ו ע"ב ובגמרא לא חגשו יטל יסיו ישראל מזהרין על מנע גבילה ח"ל אומר אל הכהנים בני אהרן בני אהרן מזהרין בני אהרן מזהרין והנה דברים ק"ו ומה עומא חמורה כהנים מזהרין ישראל ח"ן מזהרין עומא קלש לגש"כ :

סעיף ו' חפ"י שמים כו' עיין בכתובות ד' ס' ע"א פוסקין לדקה כו' הא דכתיב רח"י לזה מהרבה מאמרי רז"ל בחר מהך מסת' וג"ל דמדרך כל בעלי יסורין ליתן לדקה לעניס צעת נישואתן • גם ידוע כל בעלי קהל ישראל שכל עיר ועיר נפרדין כמה זה מזה לקבלות מיוחדין כמבואר בכתובות הראשונים וצעת נישואי האדם אז יחשב לאיש ומתחבר אלל חיה קהל שירא להיות נמנה עמיהם לכל מיני העשרות • גם ידוע אשר בלוק בעתים אשר אנו ח"ן לישא אשה כ"א בהרמיה של ערכאות בידיעתם וברשותם כמנהגם • גם מהדרך עת נישואי אשה אשר רחיים על ליארו יראה לדבק אלל חיה אומן לראות כמה יפרנס צ"ב כמ"ס ראה חיים עם אשה אשר אהבת זו אומנית נמלא דכאשר ח"ל משום חשבונות מקשה לו לאיזה חשבונות קמכוין אי משום שיחשוב מה שליך להוציא על הסעודה הלא אמרו דחשבונות של מלוא מותר להשבן בשבת • ואי כוננו שיחשוב ויפסיק ליתן לדקה לעניים צעת הנישואין כפי המנהג וכו' בכלל ח"ן מקדישין הלא פוסקין לדקה לעניים בשבת ובדמחרן המ"א בסו' ש"ו ס"ק י"א ואי משום דיומאך מזה לדבר עם אבשי בקהל לספחו אללס וכו' וכלל ג"כ במשום חשבונות הלא הולכין לב"ב כו' וא"ל דר' יוחנן מיירי סיבא דליכא ענין פיקוח נפש אז שרי ולא צענין אחר וכו' ח"ו דכלא ר' יוחנן אמר עוד מפסקין פיקוח נפש בשבת וסינו אפילו דיחיד דלא מדבר לקהל וא"כ ח"ך אמר לפקה על עסקי רבים משמע דזכו ח"ך בליט פיקוח נפש ואי משום דיומאך לילך לערכאות כנ"ל הלא הולכין לטריטאות כו' ומילי דקהל ומילי דמלוא שוין הן ואי משום דיומאך שיעמידו אלל אומן כנ"ל הלא מדרגין כו' :

ועיין עוד שם צנמ' יו"כ שחל להיות בשבת ידחה כו' ופירש"י ידחה לשלישי בשבת והקשה הספ"י דא"כ יהיה ר"ס ב"א בשבת וקו"ל לא אד"ו רא"ש יעו"ס חירולו וכשתענין בשמו' משאח בתימן צביחור כגמרא משום ירקא ומתיא ח"ן חירולו מחזור וג"ל דרש"י יסבור כדאסיק אדעת צ"י דאס רואה להתענות בעיו"כ שרי רק דהאכילה נחשב ג"כ כמו עינוי והטעם לזה נראה דאל"כ כ"א חפ"יה משא למאי תפקיד כל' עינוי הול"ל ואכלתם בע' כדקשה ה"ל בשבתות בע"כ הכונה דבעינוי ג"כ יולא רק בחפ"יה יוגדל הסכר מפני הטעם שצמדרש והוכח בטור ובט"ז במעשה דחייט שקנה הדג כדלי להראות כי בטומאס ח"ו שילחא ללך דינינו ויכחזב לחיים ולזה מקשה ידחה פירוש שלא יעשה סעודה בעיו"כ רק להיפך יקיים בעינוי וא"ת רמז שמהם שח"ו בטומאס ואין מזהרים מיום דין ח"ך יהי י"ל דזכו יעשה ליום שלישי בשבת אחר יו"כ לרמז בשמחין ח"ו שהולח ללך דינינו ונחמקיס חרויכו וכו' ככתב רש"י ידחה ליום שלישי לא יו"כ ידחה כ"א סעודה עיו"כ ידחה • ועיין עוד שם צנמ' וחנא דבי מנשיא מדרגין כו' וקשה אמאי לא הביא מגרייתא מפורשת במס' שבת ד' י"ב ע"א וב"ה מחירין וקו"ל ה"ל כג"ס ובמס' שבת ד' ק"ג ע"א בתוך"ה ואמר בקשו הסו' ממק"א וחירט ומה לא הזכירו כלום וע"ז

נצוה למעלה כו' ז"ל הר"ן במס' סוכה ואסיקנא בריש
עירובין דחלל סוכה חנן כלומר דלא מפלגא סוכה חל"כ
חלה גבוה מכ' חמה וליבנא דמחניחין הכי דיוק דקהני
סוכה שהוא הסוכה שהיא גבוה למעלה מכ' כלומר שהוא
למעלה מכ' חמה מחלה דאי לא הוה ליה למיחני סוכה
שהיא גבוה מכ' כו' יעו"ט ודבריו חסודין דל"כ בד' ג'
ע"ה דרבה מחלק בין סוכה למצוי דב"ה חף רק מקלח
למעלה מכ' פסיל ונרבה בר עולא זה וזה פסול ח"כ
הר"ל להגמרא להקשות ע"ה"ס מהאי למעלה ולהביא מזה
סיעהא לרבה דזה וזה כשר דחלל מצוי סוכה חנן ואיך
יוכיח הר"ן הוכחה מה דלרגז' לא היה נראה להוכחה
וג"ל לחרץ דכונת הר"ן כך היא דלחניך פשוט דל"כ למחי
נקט למעלה דרך הסוכה דהמיושט שריד למעט לא יהיה
מנחתה להנציה המפקח' דהנה במשניות תפלתה יבטל
כהב דנקט ימעט ולא נקט יפסיל דקמ"ל דבכל גי'ה
שמעט גבוה חלל הפכה בני בין ע"י טעמה הקורה
מלמטה או חסילו ע"י שמנציה המפקח מלמטה דאף
דבכ"ג לא יהיה הקורה ניכר חוץ הוצויו רק על המפקח
ע"כ"ס הרי קי"ל דמועד להשתמש חתח הקורה ח"כ ח"כ
היכר חוץ המצוי רק חתח הקורה שלא יולא משם ולהלן
יעו"ט שבנו ראה להביא ראיה לדין זה והוא דתח רחיו
ותפלתה עליו הלא דבריו כבר במחלוקת נאמר ב"ס
ערוך בד"ד ע"כ היה גבוה מכ' ובה למעטו כו' רב יוסף
אמר טעם ופירש' בניגד רחבה של קורה ותחתיה חבוי
אמר ד' יעו"ט בהסוגיא ובפירש' מ"ד כו' משום היכר
הוא הרי יש היכר לעומד על חיותו טעם בנגדה החת
הקורה יעו"ט נמלא פירוש המכנה כך הוא דמצוי שהוא
גבוה הרבה יעשה כך דלמעלה יראה דמכ' חמה ימעט
שיעבה הקורה או ישפילה בשנין שלא יהא החלל כ' עמוד
כי הקורה ל"ל עד עשרים ח"כ כשיהיה החלל פחות מכ'
ח"י בהלכות הקורה יהיה כ' ונקט דהמיושט יהיה דוקא
למעלה משח"כ כשיולא להנציה הרגלה לא בני גמיה
שינציה טעם מול הקורה כ"ל להמשיך לחוץ המצוי עד ד'
באביו כן י"ל דבזורים באביו וניחא שפיר הדקדוק למעלה
חנן להסיכר דחלל מצוי חנן ח"כ ח"ל כך דלמה לריך
למעט החלל מכ' חמה הלא כבר החלל עד כ' ע"כ בא
הר"ן לחרץ חליציה ל' למעלה ואמר דל"י מסקנא זה ליבנא
דמחניחין הכי חדייק באופן זה הפרש הכונה דקהני סוכה
כו' דאי לא הפרש כך הו"ל סוכה שהיא גבוה מכ' לפי
מסקנא זה כן כ"ל ועפ"י זה ניחא לי מאי ד"ס להקשות
על הגמרא בריש סוכה דמקשה ג"כ כמו בכלן מ"ס דחני
פסולה ולא הני הקנחא כמו במצוי הלא באמת זו אינו
קשיא דיל' דאיכא דונחא דחני פסולה ואיכא דונחא
דחני הקנחא כמו בב"ק ה"ה דונחא דחני הן ואיך דונחא
דלא הני הן רק עיקר הקיבוי כיון דלא נקט בהכרח מצוי
בקורה ברישא ש"מ דל"ן כחנא להשוות לשונו כמו בסוכה
וח"כ למה שינה בזה בדכדכו החוד"ה מצוי וח"כ עיקר
הקיבוי בכלן הוא כיון דמשה למשה דסוכה במה דלא
פחה בהכרח מצוי חמאי לא נקט פסולה כמו בסוכה
משח"כ בסוכה דלא מלינו שם סיככה שהחנא ראונו להשוות
לשונו כמו במצוי וח"כ בס' לק"מ חמאי לא הני ימעט חנן
לפי דבריו הנ"ל ניחא דסוגיא דההם חזיל לרבה בר
עולא דאמר זה וזה פסול וח"כ קשה דקדוק למעלה וי"ל
כ"ל חנן זה ההירוח אינו כ"ל במצוי משח"כ בסוכה חנן
נ"מ חיו יהיה המעט חס למעלה או למטה וי"ל דנקט
נ' למעלה חנן מצוי שריני להשוות בלשונו וח"כ שזיר
מקשה חמאי לא משה גם בזה למיחני ימעט כמו במצוי
ועי' באלפס בחידושי אנשי סם :

לחמי הלכחא ומשיב לענין המכנה של קרחת הכרס ומחול
הכרס הוא ההלכחא והא הכרויכו מילי בחדא מכנה נשניה
זה לגבי זה לכך נקטס ופשוט — ועי' עוד שם רש"י ד"ה
ולפירוש מצוי כו' וג"ל דלכך חמו רש"י הק' ליבנא יען כי
לקמן בד' ו' ע"ה נאמר מלדו בעשר מראשו בד' וארבעה
כסל מעלה ועשר כשלמטה כמבואר בהוס' חנן עמוד כי
שני הדברים חלו בללם בחד ליבנא חף כי נא דמי זל"ז
ומהלסין משמע דעשר ג"כ כסל מעלה ע"כ חמו רש"י בנשניו
ל' הנמ' וסד בזה דברי הגה"ס :

בחב

הד"מ סי' שס"ג נראה מדבריו ר"ף ור' יונה
דאם היה בחחילה למעלה מכ' ובה למעטו כיון
שעשה שלא כדין יכיה הקורה ביהיה הוא מכלל כ' חב'
חס חיו גבוה למעלה מכ' רק הקורה לחיד ח"ל למעטו
בשביל זה יעו"ט ולא הבנתי מחין הכרית הרי"ף לעשות
דין חס מה שלא נזכר זה בנמ' ומלחמי בקרבן
נחנאל ח"ה ו' שמקשה קשיא אלימחא ע"ז דל"כ מאי
פריך מהא דחייא כ"ל היה טעם מניה קורה משפח כ'
ולמטה הו"ל לשניי דמיידי שהיה בחחילה יותר מכ' יעו"ט
וג"ל לחרץ דלדברא מזה הוכיח הרי"ף דינו דהנה יש להבין
איך חמר חמא ולמעלה חס כונה שהגיה בדרייתא דנאמר
בטעות הלי ולמטה וכמו מחלן ולמטה וגרים ולמעלה
ח"כ מאי מקשה ח"כ והא למטה קחני הלא הוא יודע
ג"כ רק שמניה למעלה בצקוס ולמטה וגם ח"כ הו"ל ח"ל
הא קמ"ל כון דחיו קאי בחירון קמא (חף דלא נזכר
חמורא מקודם ע"י ביצחית ד' ג' במהרש"ה ד"ה ח"י חנא
כו' ובמהרש"ס שיף לביאור דבריו) ואם הכונה דהיכה
למטה יכחוב כדמסיק רק חמר חמא להוסיף עוד ולמעלה
הלא מכיון דלריך חתה להניה נגיה בפשוט למעלה במקום
למטה וגם עיקר החירון לא הזכיר בכלן והו"ל חמא
ולמעלה חמא למטה הא קמ"ל כו' וזה דוחק לאמר
דהחלן לא הניח לו לסיים חירונו ומקשה לו לזאת מפרש
הרי"ף כונה חמא ד"ס חילוק דכסיה יוחר מכ' כ"ע
מודו דלריך שיהיה הקורה מכלל כ' והמקשה הקשה כיון
דקנקט בכלן בסתמא ואין מחלק משמע דלעולם הדין כן
ולא ביאר בפירוש קשיאו ומחרץ חמא בע"פ ע"ז באופן
ולמעלה רק חמא ולמטה קאי דלמטה כלמעלה וכך הכונה
מניה קורה משפח כ' ונקט סתמא ולא ביאר חס למעלה
או למטה יען דחילוק יש פעמים יניח משפח כ' ולמטה
ופעמים ולמעלה וכן ולמטה ג"כ כסל מעלה והמחרץ לא
ביאר כ"כ והבין המקשן דהמחרץ לא הבין קשיאו ומחרטו
דע"ז חמא ולמעלה והאי ולמטה קאי כשהיה בחחילה
יוחר מכ' חור וביאר קשיאו והא למטה קחני דלחופן
דלריך להניחו משפח כ' ולמטה קחני וח"כ חמאי לא הני
ג"כ באופן שמיחני למעלה ומדנקט סתמא משמע דלעולם
מניחו משפח כ' ולמטה חור המחרץ וביאר לו תשובתו
וזהו פירוש מרווח ומוס הוכיח הרי"ף דינו חנן חן לחרץ
קוביה הקרבן נהגאל דמאחר דהרי"ף סבר דקנסו לו כיון
שכבר הנציה למעלה מכ' ח"כ האי קנסא בני כשהוא חף
רק מקלח בחור כ' וח"ל שיהיה דוקא כל הקורה בחור כ'
מאחר דלחר מ"ד חף כדנאמר דחילו חלל מצוי מ"מ במקלח
בחור כ' בני והרי"ף דקאמר נוח' עליו קורה מכ' ולמטה
הכונה מקלח קורה בחור כ' משח"כ בכלן דנקט מניה
קורה משפח כ' האי ל' משפח כ' משמע דמאכלס המקום
שיהיה כל הקורה בחור כ' ומקשה שפיר חנן ברביו
יהונתן לא נאמר כן דסם נאמר בהדיא שכל עיני הקורה
יכנס להשלמה כ' חמה יעו"ט בע"כ ז"ל כ"ל :

בסעף

כ"ז ואם היה גבוה חללו יוחר מכ' חמה כו'
ע"י במשה עירובין ד' ב' ע"ה מצוי שהוא

וראיתי כי שיחטן של הראשונים הוא ולא ראה כי כבר פירש בן הריטב"א במס' סוכה בפסוק שיתן להרשב"א ו"ל ללא קחני ביה יפיל חלא ימעט כל' ימעט חללו בין שיפיל חל הקורה בין שיגביה חל הקרקע וכדמוכח מהם בהדיא בגמ' הנך רואה צעירך כי מעט דבריו רק בעל הפארת ישראל שוקי מספקי ליה והצי"א ראה ודמאה ולמי הסנתי לפיל כי אשחמיט ממנו גמרא ערובה חכן הריטב"א חיהו רמוזי מרמו להגמרא מהבאחי לפיל חכן מה שכתב בס' בריטב"א עוד ולא בפירש"י ז"ל ימעט יספיל ואפשר דרבינו ז"ל לאו דוקא נקט יעו"ט ולפי דבריו הכ"ל בדקדוק כתב רש"י בן ועי' עוד שם בגמרא בסוכה חיתם למעלה וכן ל"ג למעלה יסס בחוד"ה סוכה ט' והא דאמר' פ' במה מדליקין בו' פירוש בשלמא לשירש"י ל"ק דלישנא דפסול ניחא ליה למחני טפי רק שאלן ל"ס למחני ל' פסיל לכך חני ל' ימעט וא"כ ניחא גבי מנוכה דנקט פסולה דזה ה"ל חביב יותר חכן לפירוש ההוס' דל' ימעט עדיף טפי מפסול ח"כ ק' אחי' נקט פסולה בן גראה המאמעות מכשיות דבריהם חכן זה חלו דפשיטא דנח לפירש"י קשה הדן קושיא בן אחי' דלפירש"י לשנא דפסול עדיף חכן הא הגמ' אמר דדדרבנן לא שייך פסולה שהרי חכן ההחילו להכחושך עסקי נח חניכה וסירוחיו ומאי פסול בייך למימר אחי לא הודיעוך רבנן שיעוריה ביהי דלחני חס לא עשה בן פסול ע"כ נ"ל דלדברא ההוס' קאי על פירש"י ולאמר דאין למדחי פירש"י מהא דאמר בנר מנוכה פסולה דבשלמא לפירוש ההוס' דל' ימעט ניחא ליה למחני טפי דהוי ליסנא מעליא טפי מל' פסיל כדאשכחן בפסחים שזקס הכחוב במה אחרות שלא להוציא דבר מגובה מסיו ח"כ זהו לא שייך רק במנהג דפחה דברך יחיר החילה המנהג מהדר יותר בל' יסס ונקי לא בן גבי נח מנוכה דהוא דרייחא והצרייחא חינו מהדר בלשון כ"כ י וכן מלינו במס' פסחים דתנא דמחיתין נקט חור ליי"ד לא בן ברייחא דחני דבי שמואל נקט לילי י"ד ואין מהדר אחר ליסנא מעליא חכן לפירש"י דדדרבנן ח"א למנקט פסולה קשה אחי' גבי חניכה נקט פאולה ע"ז אחי' דאי מסיס הא לא חיריח דיל' דנקט פסולה חבב סוכה דבתריה רק פירש"י נחה מאמרו הקדוש דליסנא דליצביח לימא לא אחי' שפיר לפירושו : **וְעִירֵין** עוד שם מה דאמר בגמ' חן ההס בו' ור' מבשר בו' כהב בספר בית לוי ומדקדקים העולם למה מביא המקשה הא דר' יהודה ואפשר לחרך לפי פשוטו דחיהא בתוס' בגמ' סוכה דל' ימעט הוא ליסנא מעליא מל' פסולה והנה המקשה רואה להקשות ב' קושיות או לחני הכא פסולה או לחני ההס ימעט ולפי סברת ההוס' הנ"ל נ"ק למה לא חני הכא פסולה לכך הביא המקשה הא דר' דחיהא בתוס' פסחים פ"ק כל היכא דמי הדדי נינהו בו' וכל היכא בו' מצינא חיי הוה חני הכא פסול הוה חני עליה ור' מכשיר חבל מה דחני ימעט לריך למחני עליה ר"י אמר חיי לריך ממילא נפיש ולא שייך לחרך משום ליסנא מועליא - אשכח רעיתי לפרש דלכאורה אין קישות הגמ' כלום דיל' לכך נקט בכלן ימעט להשמיענו עוד דינא דהמיעוט יהיה דוקא מלמעלה ולא מלחתם להבביה המפסן כמבואר לשיל משא"כ בסוכה לא שייך זה ע"כ פסיק וחני פסולה דזהו ה"ל עדיף להנא למחני ול"ל דקושים הגמ' דהו"ל למנקט מבוי שהוא גבוה מל' חמה פסולה וימעט מלמעלה דהו' הוה נדע דהין וגם לא יסנה ה"ל מסוכה חכן גם זה יש למדחי דאס הוה נקט בן או הוה חמינא דהא דאמר ר"י חינו לריך או חף כאשר ינקוט ר"י מכשיר היינו דפליג על אמרו דהמיעוט יהיה מלמעלה ור' אמר דגם חף כשהמיעוט הוא מלחתם סני ג"כ חכן זהו מודה ר"י דלריך למעט

גיבה

שם מ"ט גבי סוכה דחני פסולה בו' נ"ל דהדין קושיא למ"ד שיש חילוק בין סוכה למבוי בשמקלה קורה בחור כ' חינו קושיא כלל דכדנסביר במבוי כשר בסוכה פסול ח"כ במבוי כשהקורה למעלה מכ' ח"ל לזה תיקן רב להשטילו הרבה בחור כ' כ"ל מעט קלח שיהיה מקלחו בחור כ' שפיר נקט תקנתא כיון דהתיקון חינו לריך לזה טורח רב משא"כ בסוכה דלריך להשטיל כל הסבך מהחל ועד כלל שיהיה למטה בחור כ' ולריך לזה טורח ותיקון רב ולכן לא פסיקא ליה למנקט תקנתא דקשה התיקון רק נקט פסולה ממילא חס ירצה לעדות ולחקקה או תהיה כסירה וכדנסביר דבמבוי פסיל ובסוכה כשר נאמר הסברא לחידך גיסא דהפסול דנאמר בסוכה דמייירי דוקא דכל הסבך הוא למעלה מכ' ובחור הכשר כ' לא מונח מייירי נקט פסולה וחיו רוצה למנקט דיתקן דזהו עדיין לא נכנס בחור ההכשר כ' כלום ולריך התיקון חדש ע"כ פסיק וחני פסילה וממילא כאשר יתקן יבשר משא"כ בכלן דמייירי המסנה דהאי קורה מקלסה בחור כ' ובנר נכנסה לחור ההכשר רק משחת גזירה שירקב תחתיה הקירה ולא יבשר שפיר חני תקנתא דכשר הושטל במקלח ויספיל עוד מעט ולפי"ז אחי' המסנה כהינן בלי שום דוחק דזהו דלאורייתא ובדומה ול"ל דזו הסניחא חיל למ"ד דזה וזה כשר או זה וזה פסול ועי' מקשה שפיר וזוה הונח לי מאי דים לדקדק על הגב' בר' ג' פ"א מאי חוי עליה דמהו זה שאלה פשיטא דהלכה כרבה כיון דעדיין לא ידענו מני חולק עליו ואי משום דחיי לשי חייבא חליביו ושואל כליוזה ה"ל הלכתא הלא גם צוה כללל כיוול לנו במסורה כדאיתא חרי לשני כיוול ההלכה ולא מלינו שיקשה בן ברוב פצמים הנאמר דפליגי חרי לשני חכן לפי דבריו ניחא דסוגיה הגמרא הוכיח מהדין סוגיא דחיהא מ"ד דפליג על רבה ובשר דסוכה ומבוי סוין המה לזאת שאל מאי הוה עליה מי הוא החולק ובאיה חוסן חילק חס סוין להכשר או לפסול' וצוה נ"ל להליל לרש"י והרע"ב מקושים הגה"ט דפירשו שהניחו חל הקורה למעלה מכ' והקשה דהלא במסקנא חלל חנן וא"כ אפשר לקורה להיות מונח למעלה מכ' חלא דהחלל לריך שלא יהיה למעלה מכ' יעו"ט ולדבריו ניחא יען כי רש"י והרע"ב בן המה מפרשי המנהג ובזוהריס חמיר בפירוש היותר מתיישב דקדוק ל' המנהג חף כי חינו חליבא דהלכתא כמודע ויען כי לפי המסקנא חינו מיושב ל' למעלה כ"ל בדוחק לזאת מפרש ברווחא חף כי חינו חליבא דהלכתא מ"מ דקדוק המנהג מתיישב יותר וזהו דכתב רש"י ימעט ולכאורה ל' שותר הוא דמי לא ידע לפרש בן והר"ב הוסיף בלשונו וכתב כלומר יספיל חכן שלא נעשה לאחר דהמיעוט הוא שיצביה הרעפה מלחתם כ"א יספיל הקורה והמיעוט יהיה מלמעלה להשטילו בן נ"ל : וסס בפירש"י מבוי בו' שהניחו חל הקורה למעלה מכ' בו' עיין בגה"ט ונ"ל לחרך דרש"י צא לפרש פירוש המנהג ובשלמא למ"ד חלל מבוי חנן ניחא בפשוט מבוי היינו החלל דנקרא מבוי שהיא גבוה יותר מכ' וא"ל לפירוש חכן למ"ד דבעינן שהקורה יהיה בחור כ' ח"כ קשה חף אמר מבוי הו"ל קירה שהוא גבוה למעלה מכ' וא"כ חליביו לריך המנהג פירוש וצא לפרש דהאי מבוי שהוא גבוה פירוש שהניחו חל הקורה למעלה מכ' חמה והא דנקט מבוי על קירה מפרש יען כי וקורה זו להחיר לטלטל לחובה צא ואילו חל קורה היה חסור לטלטל נאלא דכל המבוי חלוי בקורה ח"כ שפיר כינה להמבוי בשם קורה וחרמיב הדבור עוד בענין זה דעיין בפ' רש"י שם ימעט יספיל בו' לעיל הכאחי דכרי בעל הפארת ישראל במשניות שאפרס למאי חני המנהג ימעט ולא חני יספיל ובהתבונני

נובה החלל ואם כן מוכרח לכתוב כן ומאי זהו קושיא לזה מסיים
הש"ס דגני סוכה חנן גמי ר"י מכשיר וסס בע"כ פירושו לגמרי
דא"ל למעט נובה החלל דשם א"ל לפרש ולחלק כמו במבוי חנין
יהיה המיטות מלעיל או מלהחם וא"כ הכי גמי כן הוא וספיר
קמקשה דלחני מבוי שהוא נובה מכ' חמה פסולה ולמעלה
ימעט ור"י מכשיר וממילא נפרש מכשיר לגמרי כמו בסוכה
ברם זהו טעמא דכאשר נפרש כן א"כ עדיין אינו קושיא
דמלנו לפרש דר"י מורה דלריך למעט נובה החלל רק פליג
בזה דלאו דוקא יהיה המיטות מלעיל כ"א בכל גימא שממעט
מלעיל או מלהחם סני והא דמכשיר בסוכה דא"ל סיה'
נובה חלל למטה מכ' יען דסוכה דליס"ב פצירה שלטה
ביה טימא חבל מבוי דלהילוך פציר מוכרח להיות פחות מכ'
בע"כ ז"ל דזהו ל"ק כלל דמאחר דבכאן מוכרח למנקט
הקנחה מפני חידוש דין דהמיטות מוכרח להיות דוקא מלמעלה
ולא מלהחם א"כ למאי נזקק להכפיל ולמחני פסולה והקנחה
ולהאריך בל' לכן פסיק וחני הקנחה לחוד דהקצור עדיף
לזאת ג"ל לתוך הקושיא הנ"ל בלשון אחר ובפשוט ביותר
דכנה כאשר היה נקט בכאן פסולה א"כ הוה לריך למחני
ע"ז ור"י מכשיר אז הוה חמיה דפירושו ר"י מכשיר בדעבד
כאשר כבר עשה כן שהגיה החלל אם בדעבד כשר משא"כ
לכחילה מורה ר"י דלריך לכל להיות המבוי נבזה מכ' לזאת
נקט ימעט ואז חני ע"ז ר"י אומר אינו לריך ולא נקט
אינו לריך למעט כ"א אינו לריך לחוד ופירושו אינו לריך
להיות המבוי נבזה רק כ' כ"א כמה שיראה יגביה וזהו ל'
דמשמע אף לכחילה וא"כ מהו זה קושיא דמוכרח בכאן
למנקט הקנחה ולא פסולה משא"כ בסוכה דלא נזכר ר"י
כ"א רבנן לחוד חני שפיר שם פסולה דזהו חביב להנא
למנקט ביותר מלמנקט הקנחה רק בכאן א"ל למנקט פסולה
חני הקנחה לזה שפיר מביא הדין סיומא ור"י מכשיר נמלא
גם שם גבי סוכה חנן ע"ז דברי ר"י ואפ"ה לא חש מחוס
ר"י למנקט הקנחה וא"כ שפיר מקשה בגמ' מ"ש בכאן חני
הקנחה ולא פסולה: ועיין עוד שם מה דאמר וכו' לא למדה
אלא מפסחו של חולס כו' עיין בהרע"ב במשנה בפירושו
בטעמא דר"י דסבר קושה משום מחילה והמה' עליו הגה"ס
ועיין ברבינו יבונתן שמשפ"ב בהרע"ב ביתר ביאור וכבר
העמור ע"ז בח"מ ועי' בס' כהנא פסים שהערה מקורה מירו':
במחבר סעיף ל"א העמיד לחי באמלע מבוי כו' .
עיין במס' שבת ד' ט' ע"א רש"י ד"ה פה
פסוח ט' ובמהרש"א שכתב דלכן מחילה נכח רש"י ז"ל לחי
אחר משום דלית ביה ד' חבל לבתר דאמר דלית בו ד'
כתב דאין לך לחי גדול מעבוי החומה וקשה הלא כיון בין
לאביו ובין לרב יוסף לאפוקי מהורה לחי בעינן ד' חמות
חמוס שם גופה ס' רש"י בלחי העומד מאליו מיירי דלי
בעשבו לשם לחי ובי משום שריצה בסהימחו גרע ועי"ס
בחור"ה פחות מד"א דף ה' ע"ב חבל לקמן ד' י' בלחי
המוסך דלא שייך שם הואיל וריצה בסהימחו מפרש שם
בעשהו לשם לחי וכן לא דייק שם הש"ס ע"מ לחי העומד
מאליו כדדייק שם הלח יעוש' והשחא לסי' בלחי המוסך
בלחי העומד מאליו י"ל בד' גמי מפיך מחורח לחי דדוקא
עשה לשם לחי בעינן ד' חמות חבל עומד מאליו גרע הכה
כיון דלא שייך הואיל וריצה בסהימחו וא"כ כידון דידן
דעבוי החומה ד' דזה אין שייך הואיל וריצה בסהימחו
והוה בלחי המוסך סני בד"ט ואף עפ"י שאין לזה ראיה מ"מ
הא מאי דלוקים רש"י ז"ל הוה דרמי בר חמא בלחי העומד
מאליו נמי א"ל ראיה חלל מסבירא אמרה רש"י ז"ל ולכן
גם בזה בני על הסברא במקום דלא סתים ועומד מאליו
ד' משיק ל' מחור' לחי וא"כ עובי החומה דלחי העומד מאליו
הוה כדכתב רש"י בכאן ד"ה לחי הבולט ולא נעשה לשם

לחי חלל בולט בנינו בפסח ציתו כדרך שצוין לחיזק
וא"כ עובי החומה לחי העומד מאליו הוה לך לריך לחי
אחר משא"כ פחות מד' וגם יש להביא ראיה לפירוש' ממה
שהקשו סה' ד"ה ורב יוסף דרב יוסף גופה קאמר לקמן
על דברי רב הינא מנך מבוי ד' חמות ודוקא לחמך דהיינו
לאשוקי מהורה לחי וכונת הסוס' בזה דש"מ אין שייך חלל
שדבר זה נ"מ לד' חמות וא"כ במה שאמר מנך מבוי בד'
חמות אין שום נ"מ לד' חמות חלל לזה הדבר לא הולל
דש"מ מנך מבוי בד' חמות חלל הולל דש"מ פחות מד'
חמות לא מסיק מלחי או דזה לא הולל כלל דהא זה אחר
בהדיא . חמס' יש להבין כיון דאביו מודה בס"ק מבוי
דסני בד' טפחים ובפירושו החוס' דכיון שהיה מבוי חני
יולא מהורה מבוי עד דאיהא פחות מד' וגם רש"י לא פליג
ע"ז רק איסופי מוסיף דאילו נפחה מד' ותיקנו עד ד'
כיון שהיה מבוי מכבר שפיר דמי וא"כ לפ"ז מאי מקשה
לרב יוסף מלחי הבולט לדידה נמי תקשה דהשחא מבוי
שנפחה סני בד' כיון שהיה מבוי כש"כ בזה דעדיין הוא
מבוי גמור ולא נפחה כלל ובליטה ד' חמות לית ביה חורח
מבוי הו"ל לאשוקי מהורה לחי וז"ל דרש"י סובר בזה דגמי
דסוף מבוי בד' היינו משום דהמקום הזה לריך למחילה
זאת דהיינו מה שנכתיב ד' לריכין למחילות אלו דאלו לא
הוה הכן מחילות לא היה במקום הזה חורח מבוי וכיון
דהנך מחילות מריך לריכי וסיף מבוי בד' מועיל גמי לפירוש
למחשכ מבוי משא"כ בלחי הבולט מחילה זה ל"ל למבוי
דאפילו לא הוה בליטה זה ג"כ שם מבוי עליו כבני הדפנות
האחרים ודופן ג' א"ל חלל ללחי בעלמא אין סברא להיות
שם מבוי עליו דנימא דהוה מבוי ועדיף טפי כיון דאין בו
נזק כלל ואין לו לדון מכאן נופה מדכוח מבוי חלל משא"כ
דמלנו בעלמא דבזה לית ביה שיטור מבוי וכיון שבחלל
לדון מדעלמא אין דנין מסיף מבוי חלל מחילות מבוי חבל
לר"י קשיא דלית ליה מחילה מבוי נמי בד' טפחים א"כ
הסני בד' ודמי ר"י לאשוקי מהורה לחי בעינן ד' חמות חבל
לקמן בלחי המוסך דהא ההם מביעלי ליה למבוי ולריך
הוה דבזה מהאריך המבוי ואע"ז שאין כנגדו דופן מ"מ
מועיל באלכסון עד הדופן הקר לטלטלו ולהיות מחילה
נגד הארוך כמו בשמעתא דכני ד' ח' ע"ב ואפ"י דרבא
אומר בקורה מ"מ בלחי דעת הב"ח בל"ח ס' שס"ב שפ"ק
ל' דמהני ואע"ז דבד' אין מועיל כמו בקורה למ"ד משום
מחילה מ"מ בל"ח בודאי מועיל לכ"ע דל"ח לשלם מועיל
באלכסון ובמ"ס החי' ד' ו' ד"ה דפיתחא וכיון שיש בו
הועלת לדופן זה ומחילה הוא ובע"כ מבוי גמור הוא ועדיף
מסיף מבוי דנפסל משא"כ בזה שהוא שלם ואלו היה נעשה
פירצה היה זה מכשיר א"כ ד' יהיה מסיף מהורה לחי וזהו
שאמר ר"י ש"מ מנך מבוי בד' חמות ר"ל דש"מ דאפילו מה
שנקרא כבר מבוי מ"מ בעינן ד' חמות וא"כ לאביו גופה
תקשה בזה וע"כ יהיה מוכרח להורות לי דלאפוקי מהורה לחי
בעינן ד' חמות וכמו שחלקתי וזהו דש"מ דין חדש בזה דמוכח מזה
ע"כ מה שחלקתי דאפי' האמר כאביו ע"כ מוכרחים לחלק כאשר
חילקתי ולפי"ז תקשה באמא לאביו וז"ל דאביו לא מחשיב
קושיא בזה דסובר אביו כיון דבעת שהעמידו לשם לחי
העמידו וקודם שהעמידו לא היה כלן מבוי על המקום הזה
ובעשה שהעמידו בעמידו לשם לחי ולא לשם מבוי לגבי זה
מקרי החלה נהי דאחר שהעמידו ע"כ מבוי הוא מ"מ
כיון שבשעת העמדה לשם לחי העמידו ולגבי לחי נקרא
חחילה מבוי דבעת שנעשה לחי באותה עשה נעשה מבוי
וכיון כמו חחילה מבוי דבעינן ד' חמות נמלא בלחי העומד
מאליו דלא נעשה לשם לחי חלל חחילה עמידתו לשם מבוי
א"כ כשנא חמ"כ להכשירו ללחי ולסמוך עליו ודאי סוף
מבוי

מבוי מקרי ולאבוי נופים בד' טעמים סג' ומה יס רחם
 בדורה לרש' :
בפירש' ד"ה ואי חמרת כו' עיין בגמ' ונ"ל דטות
 רש' יך הוא לפי שהקשה לו קשות החו'
 ד"ה ואי כו' דקאמר רב יוסף היינו דליכא משכו טפי כו' וסבר
 רש' דלכאורה קשה דלקמן בד' ע"ג ע"ב אחר רב לכך דניא
 דאין מבוי ניחר בלתי וקורה עד סיכו בחים וחלירות פתוחין
 לחוכו וכן במס' שבת ד' ק"ל הביא ג"כ זה בשם רב ומאי חדית לן
 הלא בפירוש נאמר בהדין ברייתא ונ"ל דרב פליג על כך ברייתא
 דרב ברייתא סבר דלרין שני הירות בכל זל וזל ורב סבר
 דסגי ב' תירות לבד חצר מלד זה וחצר מזה ושמואל מקיל
 ביותר דבחדר ח' לבד סגי ור' יוחנן מקיל ביותר דלפילו
 חדרה וכל ח' מקיל מחבירו ואל אף יפלו על ברייתא ונ"ל
 עבור כי לא מהניא בבי ר' מייאור' חושביא ובע"כ נ"ל כן
 דהא חזין בהדיא דשמואל פליג ואף כשהדחוק לאחר דרב
 סבר כהברייתא ולא כהנ"ל אכן מה יענה על שמואל ועל
 רב בלחם בלח' ל"ק כי רב תנא הוא ופליג וטוד מהניחין
 שהמבוי לחירות כחצר לבחים דייקא כותים כמבואר בד'
 ע"ד בע"כ נ"ל לשמואל כנ"ל וזהו שכתב רש' מכדי מיטוט
 חלירות שחים ואין פתח פתוח מד' וא"כ שני פתחים הוא
 שמונה חמות ואין יפתח פתחים של שמונה חמות במשך
 המבוי שאינו חלל ד' ומשכו וחפילו כשהדחוק לפרש דהאי
 ברייתא פירושו ג"כ חצר מלד זה וחצר מלד זה מ"מ אין
 יפתח פתח רחבו ד' במשך המבוי שאינו חלל ד' כלומר
 ומשכו חים מקום הפליגין דבמשכו לא יוכל לעמוד הפליגין
 כחירון החו' :
(ס"ד) במחבר סעיף ח' מבוי המפולש כו' במס'
 שבת ד' ו' ע"ב הו"כ יתר ומה
 שהקשה בגמ' שם ונ"ל לתרץ דהמשמעות דר"א ר"ל כן
 אכן רב יוסף מודה היא כוונתה ובלח' אין למילף דיל'
 מבוי כלל לא ואשכ"כ הסו"ר יתר מי' אי"כ י"ל לר"א בע"כ
 ר"י סובר קורה משום מחילה וכסברת ר"י בר אבא בעירובין
 י"ב ע"ב וסבר ג' מחילות מדאורייתא אכן רב יוסף דסבר
 בד' ה' קורה משום סיכר אי"כ חירון החו' אינו ע"כ אחר
 היא כוונתה ור"י מתיר אף ביחד מ"ג נמלא דכאן דמקשו
 לר"א דרב עד י"ג והיינו מדאורייתא וא"כ אף כדמפרש דר"י
 סבר ג' מחילות מדאורייתא וכאן הקורה משום מחילה מ"מ
 הלא אחר ר"י דאף בדליכא קורה לרין ג"כ שלא יהיה רחב
 מ"ג חירון שפיר דמרבין ומדאורייתא מודה ר"א ול"כ כסוגיא
 דעירובין ג' דר"י סבר ב' מחילות מדאורייתא כ"א ג' מחילות
 דוקא ולחי וקורה משום מחילה וכך ברייתא לא מיירי כ"א
 מהיתר שלטול מדאורייתא וכסוגיא דעירובין אילן לשיטת רבה
 דקורה משום סיכר ולא שייך חירון החו' ושוב ח"ל דסבר
 ג' מחילות דקורה משום סיכר ומדרבין קמיירי ע"כ כוונת
 רב יוסף דקמחיר אף ביותר מ"ג וטעמו של ר"י דקסבר
 ב' מחילות וסו"ר דכתבו דח"ל ב' מחילות מדאורייתא לא
 לר"א כ"א האמת הפסוק אכן לפי"ז הגה החו' כהבו מקודם
 דיל' דמערבין בזה"פ כו' ואין להקשות הלא בברייתא חשיב
 רש' כס"ל ד' מחילות דגוד חסין מד' לדין ח"כ אף
 דיסבור ג' מחילות מפקא מדרי' יען דג' מחילות לכ"ע
 מדאורייתא וס"כ אחר מבוואות המפולשין משא"כ ג' מחילות
 אי"כ לר"א מאי קממעט זו היא דחל"ל דר"י סבר ג' מחילות
 וי"ל דממעט מחילות שנים וכי כולל מלינו מ"ד ססיבר
 כן ח"ל דממעט מסברא החלטה אכן קשה למאי בולרנו
 לאחר כן לר"א נימא דסבר מדאורייתא עד י"ג דוקא וכאן
 משום קורה ולחי דכו"י ג' וב' דוקא עד י"ג וי"ל דממעט
 לסו"ר דר"י דאמר בברייתא ח"ל למעט קאי חקדוס למעלה
 מכ' ח"ל למעט וכן כדחזר נמלא דמיירי בדליכא קורה וע"ז

דשוב יכיס כליו של לוקח בזהות לוקח ואין לתקן עמי
דמיירי בזהר שאינם משתמרת לעשות דל"ק כמבואר בסי'
ר' ספי"ח ח' דהא הנתיבות כחב דמיקרי חזר שאינם משתמרת
דוקא במקום שאין מחילת משא"כ במקום מחילת אף
שאינו סגור במעט מקרי חזר המשמרת ונ"ל לתקן דמאחר
דל"ק כתיבה ויציאה דרך פתחים ח"כ מאחר דעון לא קנה
כ"א אחר כתיבה לביה ח"כ משקנא חיה ליה ומעילנא ליה
ליה דבשטה שכתובים אינו שלו ולא מהני ע"כ ל"ק זכיר מקודם :
ובר' פ' ע"א חוס' ד"ה משנה כו' ונ"ל לתקן דבע"כ ח"א
לאחר כדברי הגה"ש דא"כ נח"ל להמחזק להביא
ממרחק לחמו ממעשה דכלהו של ר' חושביה הלא ממחזקי
גופא סייס יכול לתקן דרב סבר דתחומין דים לו חשבתא
מקרא חמור מחלירות או מטעם דבחלירות דאסרי אסדי
גמר ומקני ח"כ קסה אחאי כהא חנן וכהא לא חנן הלא
מאחר דבחלירות בעי זיכוי ח"כ מכש"כ בתחומין ואחאי לא
חנן בתחומין ג"כ וא"ל דהחנא סמך מהא דקחני בחלירות
וכש"כ בתחומין זה אינו דא"כ מנ"ל דשמואל דכוכיה מהא
דכהא חנן וכהא לא חנן בע"כ ז"ל משום דים חיוס סברא
להיפך כמבואר בתוס' ד"ה רב אחר ח"כ כול"ל להחנא לפרש
דבריו בהדיא מבלי לעשות ולמניקט בפירוש ומוכח לכן
וא"כ בע"כ ז"ל דהמשניות חלוקות זע"ז דחנא דידן סבר
דאף בחלירות בעי זכוי ומכש"כ בתחומין והנא דלקמן סבר
דלא כן דאף בתחומין ח"כ זיכוי ומכש"כ בחלירות ותר
חנאי היא ונ"ל רב סבר כמחנותין דלקמן רק בתחומין
כוא דלחמיר כסדין משנה ולא כול"ל להאריכות כלו ומה
גם דאין זה חירוק כ"כ דאולי כסעס משום דכוי שלא מדעת
בע"כ ז"ל דאין זה כוכחה ד"ל דהחנא בחמה סבר דתחומין
ח"כ זיכוי וחלירות ל"ק זיכוי ולא פליגי זע"ז וא"כ גם תהדין
ברייתא לאו ראיס אכן כ"ז נחתא לפירש"י משא"כ לפירוש התו'
דכחו דחנא דידן חנא בחלירות דבעין בו' כש"כ בתחומין
ח"כ כדק"ל דכלאו דידן ברייתא י"ל דלא פליגי מחנותין
זע"ז וקנא בחלירות ומכש"כ בתחומין לכן כהא חנן וכהא
לא חנן משא"כ כהא מבואר להדיא לר"י ברי' דבתחומין ח"כ
לזכות ונ"ל דהחוס' סברי דעד כאן ל"ל המשנה לפרש
בתחומין ל"ק זיכוי כ"א לפי סברתם דליכא מאן דפליג
כהא ולכ"פ בתחומין בעי זיכוי וכמאן דפרע דמי דוכו מילתא
דפשיטא וא"ל להשמיטתו חנן כדנאמר דר"י ברי' סבר דאף
תחומין ח"כ זיכוי ח"כ פשיטא דהיס המשנה מפרש בתחומין
בהדיא דל"ק זיכוי ולא סייס סמך אחאי דחני בחלירות
וא"כ יקשה דתרי המשנה תרתי דסתרי דרישא סבר דאף
פירות בעי זיכוי וסיפא סבר דאף תחומין לא בעי זיכוי
ודחיקא להחוס' לאחר דתרי תנאי היא ובע"כ ז"ל דהמשנה
סבר בזהר בעי זיכוי ובתחומין לא בעי זיכוי וא"כ שוב
אינו ראיס מר"י ברי' דבחלירות ח"כ ציכוי ד"ל דסבר ג"כ
כהמשנה דידן דבתחומין לא בעי זיכוי ובחלירות לא בעי
זיכוי ופיר סוכרתו רש"י והתוספות לפרש בחופן אחר ולפירש"י
י"ל דכן חנא דהמשנה סבר כשמואל אכן רב סבר בתחומין
בר' חייא ובחלירות פליג על המשנה כמו דפליגי בתחומין
על המשנה אף דבתחומין יש לו חנא דמסייע ולא במבוי רב
חנא הוא : ועיין עוד שם בתור"ם אהו בח"ד דאשתו
אלשתו בו' לק"מ דבאמת יש להקשות על כמארא בד' ס"ד
דאמר מירי דהוס לים כשכירו ולקטו מנלן דילמא שמואל
לא אמר דשכירו ולקטו נותן עירובו כ"א בלא מיחה משא"כ
במיחה כבעלים בפירוש מנלן אכן מהו גופא כוכיה רבא
דחוקסס לו מכיון דאמר בשכירו ולקטו ח"כ מכש"כ אשתו
ולמאי אמר עוד באשתו בע"כ ז"ל יען ככדי לכל נטפה
דטונתו בשכירו ולקטו בלא מיחה לקד אמר אשתו וסייע
אשלו במיחה דהיא ככפ"כ דמי ומכירה שלם הוא טוב אף

במיחה וכמו ק דרומיא דאש החכיון בשכירו ונקטו
לאקטו לאשה : ועיין עוד שם ד' פ"ג ע"א גמ' ונחא דידן
כו' ונ"ל לתקן דים להקשות למאי אמר בלבונו חליס וחלי
חליס וחלי חלי חליס בפירוש כול"ל למניקט ג' בינים בינה
ומחלל ג' רביע בינה ומאי חלי זה בכבר עירוב דבחר
דידה מחשיב כשיעור ונ"ל יען דאלו כשיעורים בחלוקה חלי
לר"י בן ברוקה כדאית ליה ולר"ם כדאית ליה וח"כ כדפרע
כשיעור בפירוש על בינים כול"ל להאריך בדבר לריב"ז ג'
בינים בינה ומחלל ג' רביע בינה ולר"ם ד' בינים כ' בינים
בינה ע"כ קי"ל בדבר וחלי בכבר עירוב ולכל מר כדאית
ליה ומעשה לפי"ז הם נאמר דהדין ברייתא לא קאי על
המשנה וכן יחידאס איחמור לר"ם הדק"ל למאי שער בכבר
עירוב ותני חלי חלי חליס כול"ל לפרש בהדיא על תשנן
הבינים בע"כ ז"ל דלמחנותין קאי ולכל מר כדאית ליה :
ועיין עוד שם ד' פ"ז ע"א גמ' ר' מכבד עשירים כו' ולדבריו
ז"ל דר"ע היה מכבד בוקקו דהעשיר כמבואר בגדרים מן
חלה מילי אישחר משא"כ ביחודו היה עני כמבואר בשם'
כהונות אכן חס קבלה נקבל ואם לדין יש חשונה דהלא הא
מקרא דרים דומסים כדדרש רבא כו' ולעד"נ כטוס דמבואר
במס' ב"ב וכמסכילים יזכירו כוזר כרקע אלו דין בן דין
אמת לאמתו וגבאי דקדק פירוש העשירים דנהן לכם הקב"ס
עשירות לא להחזיק לפעמו כ"א ליתן לזל לחמו וכוא כמו
גבאי שפ"י יבא להעני כדודע והעושה כן הוא דרמיון ממש
דיין בן דין אמת ועל שניהם הוא חומר יזכירו כוזר
הרקיע ואל זה כיון כתיב חלסים לא תחלל בינו דיין
וגשיר כעמך לא חומר זה עשיר כמבואר בפ"ג גבי כורדוס
וסמנס זל"ז יען כי בדוגמא אחד המה והטעם הוא כי על
שנשם דברים כעולם עומד על האמת ועל הדין וכן על
ג' דברים כעולם קיים על ההורה ועבודה וג"ח נחלל שני
אלו מקיימים כעולם ע"כ שוין המה וגם נדמין לרקיע כי
עמודי שמים ירופשו והמה מקיימים ולכן לריסם לכדסם כמו
לדיין ובעל חורה כי שוים המה ואלו הדברים נאמרים בקרא
אימתי נתיבב כעולם ונתקיים ואינו מפחד מפני מה"ד כשחסד
זו גמ"ח ואמת זו דין יזכרו אלו נתקיים כעולם ומאחר דבזה
הוא לדיין ומקיים כעולם ע"כ ראו לכדו :

(חי"ז) **במחבר** ספי"ח ח' והגשים שוכנות שלא לעשות
מלאכה הוא מנהג טוב כו' וכו'
מירושלמי ובש"ס דילן מבואר ג"כ זה במגילה דנאמר ושאין
ביטול מלאכה לעם כנון ר"ח וחס"מ ובמ"ק נאמר ר"ח ויבית
ש"ס בו קרבן מוסף ומותר בעשים מלאכה בפני"ל דהא
דמ"ק באגשים מיירי דהמגילה בגשים קמיירי ולעד"נ להביא
עוד ראיס מש"ס דילן דגשים חסורות במלאכה דפ"פ דסוכה
נאמר והאר"י מניין שחייב אדם להקביל פני רבו ברנל
שנאמר מדוע את כולכת אליו כיום לא חודש ולא שנה מכלל
דבחודש ושבת חייב אדם להקביל פני רבו ישר"ם וסקיטיא
מפורסמת כיון דגם בחודש ושבת חייב ליה למיזל ח"כ
אף אמר רק חייב להקביל ברנל הלא אף בחודש ושבת
חייב ליה למיזל וסריעב"א מחזק דר"י דאמר ברנל דוקא
מיירי כשרבו תנן לחמס וכו"ף בע"י דהא זה ובעל דברנל
כוי חוב ובחודש ושבת כוי רשות ולמד ר"י מדכחודש ושבת
כוי רשות יש לדין חוב ברנל שהוא מזמן לזמן וכן הוא
סברת המג"א לעיל בס' ש"א ובחש"ב מים חיים סי' י"ד דחק
עלמו בדברי המג"א ולא כהני כי דבריו פסוקים המה כי
דבריו המה דברי סרי"ף בע"י - אכן לדעתו כטוס ק'
דבאמת להקביל פני רבו כוי ככ"י מלוא אף בחול דכחוס
מהא דר"י איש כפר דשטיא בחגיגה וכדכחב המג"א בס'
חקי"ד אכן לא רמי חיובא עליו בחול יען כי ערדין במלאכה
ואיכא ביטול מלאכה לעם ובשבת אף דליכא ביטול מלאכה
לעם

יען דחינו הכרת ברור ד"ל דלך נקטיה לר"ח בחר י"ט
 דנלמד מ"ט מדגמא ובינו שמחכס ובמועדיהם ובראשי
 חדשיהם וא"כ שוב ח"ל הכרת כלל ד"ל דהוא מדאורייתא
 דמקרא יליף או הוא מדרבנן וקרא רק אסמכתא כדכח
 ב"ב וסבוכן בביאור הסוד ג"ל כך דב"ב כחב כחב ר"י אסור
 להסמכות ב"ב כך פשיט במגילת הענין וגרסא דכין
 דבטלה מגילת הענין דחינו אסור ואין כן דעת הרמב"ם
 והכו' ורבינו וכו' מדאמרינן רפ"ב דהענין ר"ח דאורייתא
 הוא וכו' מהירושלמי שכתב רבינו בס"ס זה יע"ש נמלא
 אחר בביאור הסוד דאסור בהענין ב"ב מהמסנה ונשא
 ונחן בדין יחיד שקבל הענין ופגע בו ר"ח דגם בזה
 נאמר ליסור זה הביא רח"ס לדין זה דגם בזה נאמר
 כן מהירושלמי ונקטיה לה"מ לבאר בטעמו יען דסידר לר"ח
 בין י"ט לה"מ ואין לזה סדר וז"ל יען דר"ח מ"ט נלמד
 ע"כ נקטיה לבחר י"ט ומכיון דמלימוד הקרא ילפינן או
 דהוא נימור גמור או דהוא אסמכתא ע"כ נוכח גם לבחר
 דבטל מגילת הענין דחינו ליסורו ממגילת הענין כ"ח
 מלימוד הקרא נמלא שפיר הביא לזה להכריח דינו הקדום
 דגם בעת ליסור איכא ובעטס על מה הוא כן ולא
 בדינו ירוחם :

(ה"ט) **במ"א** ס"ק ח' וכו' ב"ב ולא נכחו כן בו'
 ונע"ד"ל לאמר בטעם המנהג כי סמכו
 על פירוש הר"ן שמפרש בעדות ר"ח שכיו עושין כשהיו
 נכנסין לעבר הכחדה ח"כ י"ל דדוקא בסעודה זו שנעשה
 באסיפה ושבת לאו זמן אסיפה הוא . או י"ל העם כיון
 דהוא סעודה לאחרים חיישינן שמה ישתט בן עוף כדחיישינן
 בזהבנות ד' ה' ע"א ע"כ אין לעשות בסעודה בשבת
 אכן סעודה ר"ח בעלמא שפיר נוכל למעבד גם בשבת
 דלנפשיה לא עריר וישיק במה שהכין מתחמול . ואין בטעם
 בסעודה ר"ח מבוס שהין ניכר בטעם משום ר"ח :

(תכ"ב) **במ"א** ס"ק י"א מגמ' דזבחים דסמיכה חגיגה
 כעמידה ט' קדמו כע"ז בזה"מ ס' :

י"ז ותמה על הסמ"ע וכו' יע"ש אכן מה שכתב שם ששאל
 להב"ח והשיבו דזבחים הוא לענין דאורייתא וכו' הוא מדרבנן
 לא ידעתי איך לא ראה בסמ"ע שכ"כ בפירוש בסי' כ"ח בס"ק
 ס"ד כיון דקרא אסמכתא בעלמא חלוין בחרוויכו לקולא
 יע"ש ובא"ת באריך ג"כ להוכיח כדברי הרמ"ה יע"ש
 באמנם הקשיא על הרמ"ה שהוכיח דינו מהריב"ם ובאמה
 בריב"ש מבואר הדין נשאר במקומו ומה שכתב במג"ה
 שנמשך להרמ"ה טעם ממה שראה ב"ב הוא חמור דכל
 הרמ"ה ל"ן בעלמא שם ועיין לקמן סי' כ"ח כרי מניין לדברי
 המחבר שהעתיק דינו מריב"ש דסמיכה כשיביע ולע"ד כונה
 הרמ"ה בפשוט דזהו פשוט לרמ"ה כיון דהוא אסמכתא
 בעלמא נחבז עמידה מן הדד לעמידה . אכן מספקא ליה
 אפשר דנכתחיל יס להחמיר אכן סמך על בריב"ש שכתב
 דלענין ישיבה דמחבב ע"י סמיכה כשיביע מחיר הריב"ש
 חף לכתחילה לקבל בישיבה ח"כ ה"ס לענין עמידה דמחבב
 כעמידה מותר חף לכתחילה שיעמוד בעדים באופן זה .
 אכן יש לדקדק כיון דע"י סמיכה מהבב כעמידה ח"כ אחי
 ח"ל לינאי כמלך עמוד על רגליך ויעידו כך כו"ל לאמר
 שיסמוך עלמו דחינו בזיון כ"כ כמו עמידה ולמה ליכא
 להמלך לעמוד דוקא ואולי י"ל דמשם ראינו לסיף דל"ל לדייק
 ולאמר עמוד על רגליך כו"ל רק עמוד אכן דייק לו דיוכל
 לעמוד ע"י סמיכה רק שיעמוד על רגליו לבד וגופו יטול לכשקין :

(תכ"ט) **במחבר** סעיף ח' קודם לפסח ל' יום ב"ב
 מקשה מהא דאיתא משם חיקן לכם
 לישראל שיכיו דורשין כל' פסח כפסח ורבו המותרים ליישב
 קשיא זו . וכנה הח"י דאשמיטתיהם לכולהו ל' כירושלמי
 דמחלק

לעם מ"מ ה"ה קובעין מדרש בו כמבואר בעור סי' ר"ג
 אמר חורב בו' ח"ל י"ל זוג שא"י מזוג לך ושבת שמו
 יע"ש וב"ב כך אמר קב"ה למשה רד ועשה לי קהילות גדולות
 בשבת כדי שילמדו כל הדורות בנאמרים אחריו להקביל
 קהילות בכל שבת להכנס בנ"כ ובנ"מ ללמוד בזה הורה
 לרבים בו' אם אהם נקבילים בכל שבת ושבת בנ"כ ובנ"מ
 בו' יע"ש ט"כ ליכא חיוב עליו בזה אכן אב"ה דבר"ה היא
 בטילה ממלאכה ובשבת בטילה ג"כ ממלאכה ומחורה פטורה
 ע"כ עליה החיוב חף בר"ח ושבת נמלא שפיר אחר מכלל
 דבחרוהו ושבת בעי למיזל דשומעיה אב"ה היא וממילא מוכח
 מזה דאין ברנל חייב דבטל ממלאכה ואין קובעין מדרש .
 כרי בהדיא דר"ח נשים אסורות במלאכה . ומוכח מזה ג"כ
 דין חדש דאב"ה חייב להקביל הרב חף בחורש ובשבת וא"כ
 ברנל לבד :

במ"ז ס"ק ח' והקשה ב"ב ט' ועיין במחל"ה הסקל שמחזין
 דאפשר לא ניתן ר"ח לישראל כ"א במ"ט וכו' וכו' ג'
 וא"כ לא ה"ס לנשים חלק ב"ב יע"ש כמדומה לי שלא עיין
 ב"ב שכתב י"ל מעיקרא לא ניתן רק לאנשים ולא לנשים
 דאלו ראה דברי הב"י אלו כו"ל לפרש דזהו כונה הב"י
 אשר ח"ל ביאור כ"א דנאמר דמכיון דהוא מ"ט שסומ"ג ע"כ
 לא ניתן לנשים וכן ראיתי בפרימ"ג שהיה ג"כ בדין סברא
 של בטל מחל"ה הסקל דהוא מ"ט שסומ"ג ולא כחבו לחירון
 מדנפשיה כ"א מפרש הכונה כך ב"ב יע"ש ולע"ד נ לתרץ
 כך דמבואר שהקב"ה אמר הביאו עלי כפרה על שמיטתני
 הירח והכונה דהכונה טענה ח"א לבני מלכים שישתמשו
 בכזה ח' ובכזה למעט לא' וח"כ לעקבה של הלכנה מהו
 האמנם לעקבה כי אפשר שהלכנה חשאר בגדלוהו אכן
 להחמה יחוסף אור ואז לא יחשך להלכנה וגם לא ישתמשו
 ב' מלכים בזה ח' . אכן זהו ח"א מפאת חטא חדם הראשון
 באכלו לען הדעת ואין כוחו לסבול אור גדול כ"א לעמוד
 אשר יתוקן כחטא יביא אור להלכנה כאור החמה ואור החמה
 יבי' כאור שבעה בימים . נמלא דישאל גרמו כחטאם
 שיחמטע להלכנה ואילו חטאם הי' דלא לבמש באור שבעה
 בימים ויהי להלכנה נשאר על עמדה ע"כ לריבין להביא
 כפרה ע"ז כי חמה גרמו למיטע להלכנה והנה כגורם להנח
 אכילה ען הדעת היא האשה אי' לזאת בשמחה י"ט דר"ח
 שנחמטע להלכנה אין ליתן לנשים כי חמה גרמו להלכנה פגם .
 אכן ידוע אלמלא לא חטאו ישראל בעגל היה מחוקן קלקול
 חטא ען הדעת ושוב היה ביכולת להיות אור להלכנה כאור
 החמה וכו' חטאו האנשים ולא הנשים ע"כ נהן להם שחרם
 שיסמרו את ר"ח מה שמחילה לא ניתן להם כי גרמו פגם
 להלכנה אכן דעת מ"דסם היה מחוקן פגם להלכנה וניטל
 מהאנשים כי כעת חמה כגורמים לפגם להלכנה :

(י"ח) **במ"ז** ס"ק ג' שסידר ר"ח בין שבת וי"ט ובין
 ח"ס בו' וא"ל מכיון דאורייתא הוא כו"ל

למקט אחר שבת ויכ"ה כסדר דבר החדיר דשבת חדיר
 מר"ח ור"ח חדיר מ"ט ד"ל יען כי רוחה להשמיטנו
 בדרך חגב דאורייתא הוא וא"כ כוס נקט לבחר שבת ח"א
 דרבנן הוא אכן לך נקטיה בחר שבת יען כי חיינו מבגיה
 למקט מילי דאורייתא לחוד ומילי דרבנן לחוד כ"א דבר
 החדיר נקט בראשונה . אמנם לע"ד י"ל לסיף מדברי הס"ז
 דאדרבה בא להכריע דרבנן הוא יען דקשה אחי לא סידר
 ר"ח לבחר שבת דאז כיו סדר מילי דאורייתא וגם דבר
 החדיר בעג"ל דרבנן הוא וע"כ נקטי' מקודם למילי
 דאורייתא ואח"כ מהחיל למקט מילי דרבנן וסבר כעור דה"מ
 הוא ג"כ מדרבנן ונקט כסדר מקודם מילי דאורייתא מקודם
 שבת דהוא חדיר מ"ט ואח"כ מילי דרבנן מקודם ר"ח
 דהוא חדיר מח"מ . אכן פירוש כע"ז ופירוש' לא ניחא לי

בשבת ומבואר במס' פסחים ד' ס"ז ע"ב דל"ן מקדישין בשבת רק בחובות הקטוע זמן ופירש"י לכו ביום שפיר דמי דהואיל ובשבת היום יכול להקדיש היום וא"כ בבאן חסור להקדים ביום אף דקד היה ליווי הקב"ה מ"מ מכיון דקיי"ל דבקדשים הלילה הולך אחר יום ששבר וגם מבואר במס' חולין ד' פ"ג ת"ר אה ז' דרש רשב"ז לפי שכל הענין מדבר בקדשים ובקדשים הלילה הולך אחר היום יכול אף ז' כן ה"ל יום ח' הרי דלי לאו ג"ש יום ח' או היה הלילה הולך אחר היום כיון דמכוב בקדשים חס כן יוכלו להקדים בלילה במולד שבת דזו הלילה מחשב לענין זה ליום פשירי ופסיר מקרי בפשירי דה"ל מע"ל ומאחר דהלוקחה היה בלילה חזי נס כ"כ דלדרבנא המלכים שלא ידעו מזה הטעם יאמרו שלקחו בהסבא בחיפון לילה ואפילה כאשר לא יסור עין מזה מכני סחד המלכיים וטיקד הרגוז הוא הלוקחה ראשונה ואח"כ מחי דהוא הוה האמנם לפי מאי דקיי"ל כסדר עולם א"כ הפשירי היה ביום ח' ופסיר לקחו הסה בעלם היום הזה והיה הסם גדול מאוד ובכדי להקבץ חוק זכרון להגדיל הסם בגדול המעלה קראוהו לשבת שבת הגדול פירוש דפ"י שנמשך אז השבת ביום ח' מקודם פשירי נגדש דמכוב נס גדול מחא"כ כדכיה בעשור אז נס היה מקרי חזן חזיו גדול כ"כ ולהוליא מלב הסוכרים כר"י וא"כ זה השבת גרס כיהיה הכר קטן ט"כ קראוהו שבת הגדול דהל' כרבנן וזה השבת לא החסיר להנס כ"ל הנס היה גדול :

ברמ"א והמנהג לאמר במנחה ההגדה בו ג"ל בפסח המנהג דמבואר לעיל בס' ק' חפיות של מופדות ור"ל לריך להסדיר תפילתו קודם כרי שהיה שגורה בפיו ואף ל"ל דכסמחפ"ל מחוך הסידור מוחר כתב הפ"י דבחפילה שריך להבין בפירוש הדברים ובפיוטים שחמור פירושם לריך להסדיר תפילה ולא מהני ספר בזה א"כ ה"ל בהגדה דחמיר הפירוש ולריך להבין מה שאומר ט"כ לריך להסדיר תפילה וקבעו בשבת יטן כי זה היה כנויים ממלכא לא כן בחול דל"ל פנאי :

(תל"ח) **במחבר** סעף ח' בהחילת ליל י"ד צניסן בו' צנח מקשה מבדי חמץ מו' שפוח חסור נבדקיה בשיח וכו' זריזין מקדימין למאות נבדוק מלפרא שגאמר וישכס חברה בנזק חרנ"י בשפס שגל"ל מלויים בנתיהם ואור הכר יפה לבדיקה אחר חז"י הלכך האי אורבא מרבנן לא לפסח צמדינה בו' והקשה צמ"ז אמאי לריך לב' הסעמים נס מאי הלכך שייכות לרי' בטעמים שלו לא על נוסח דמהניחין דלור ל"ד בודקין ורחק לחז' ונ"ל דהנה הראב"ד כחב דמאס לישנא מעליא לא הוי שס הכנא חוץ לאור רק מסוס דלריך לבדוק בעוד אור יום קלה ח"כ כיון דקובעא דלוי ביה אור קלה שייך שפיר למחני אור יו"ש - האמנם משמטוח הסוגיא דלא כהראב"ד דל"כ למאי הולך הנמ' בפסחים לאמר חנא לישנא מעליא נקט נימא דקמ"ל דלריך לבדוק בעוד אור יום קלה - נמלא באשר היה אומר בטעם שכני אדם מלויים בנתיהם אז הוי אפשר לבדוק בעוד אור היום קלה כי אז בני אדם מלויים ט"כ אומר נ"כ בטעם ואור הכר יפה לבדיקה ח"כ דוקא בלילה אחר לאה המוכבים דלזו אור הכר מביק ביותר מנין השמשים ויהיה לפסח זה בחדר אשל במרהף וחזן להננים אור חץ דלזו חזן מילוק בין יממא לליליא ואף ביום אור הכר יפה וס"ל דיוכל לבדוק ביום ט"כ מוכרח עוד לפסח שכני אדם מלויים בנתיהם דזהו רק בלילה דלזו כ"ל בלזו וס' יטחו כל יגיעי נש - והנה במס' שנה ד' ס' ט"ב אמר ולמ"ד מוכה

דמחלק דכ"ל צניחו בני ביומו ובבית הועד ל' יום וכן כחב במרמא הפנים ולע"ז דהמס מפרשי להירושלמי כן יטן דזהו דחוק כמנה הירושלמי דל"כ ש"ס דילן אמאי לא מפרשי בהדיא כן ובנתיהם סחמא קאמר - אכן כונה הירושלמי כך כול דשס לא נאמר כהעסקה כח"י ובבית הועד שולחין קודם ל' יום כ"ל כך נאמר בבית ועד בל"ל וי"ו וא"כ קאי חקדום שולחין בה"ל פסח בו' בבית ועד הסאלה יהיה בבית"ד שלא ילמדו ג"ל צניחו בד בבד כ"ל ילמדו בבית"ד בחבורה וגם להורות לאוחן האנשים אשר חזן יודעין ללמוד לענין משכ"כ בבית"ד ישמעו כל וידעו הכלכות חזן להתנהג כמו ואח"כ אחר עוד דין דשולחין קודם ל' יום וסוינו באופן שמתבאר ש"ס דילן יתבאר הירושלמי דהאי שולחין ל' יום הוא לענין סיכא שולחין כענין - וכו' כונה כונה הירושלמי - האמנם יט' לתוך הסהירה הירושלמי בפסח דהירושלמי כך כתוב שולחין בכל' פסח כל' עזרה בעלית סל' חג בהג בבית ועד - וכתב הקרבן עדה ס"ג בה"ל פסח בפסח - ואזי אומר דהירושלמי הכתובה עקרית - דפסח דיניה רב סל' יו"ט מה שייך בכל יו"ט נוסף ע"ז סל' חמץ ומלא עמוקה מני יס לזלח לריך זמן רב לזה ע"כ שולחין מקודם ל' יום לא כן שבעות וסוכות דיניה מעוטות וכגי בדרשא ביומו - ולזה אמר שולחין בכל' פסח ומלומת יהיה השאלה לא זכר כאן וסחים אכן כל' עזרה מפרש בהדיא דהוא בעלית סל' חג בהג וסדרשא יהיה בבית ועד כעת בא לפרש מלומת זמן שאלה בפסח דסחים מקודם שולחין קודם ל' יום - דכן דרש משה בכל' פסח מזמן זה - האמנם בש"ס דילן דמפורש נאמר שיהיו דורשין כל' פסח בפסח וג"כ לא סמך לזה כך דשולחין ל' יום לפרשו כמו הירושלמי ונ"ל לתוך ש"ס דילן דבאמת משה חיקן רק שיהיו דורשין סל' פסח בפסח אכן הסגלים כשראו דסדורות נחמטו לבס ולא די בלימוד יום ח' לזלח חיקנו ל' יום אף דהלימוד הוא ממשה ל"ק דמשה ע"י שאלהן הוהק נאמר - אכן הנמ' בא ליתן טעם על מה נבחר זה כשיעור דוקא יטן מכיון דחזין דהשולחין ל' יום מקודם מחשב כבואל כענין דמשה השיב אז על שאלתם ח"כ כעת דהמעטו לבית בנ"ל מהראוי מאז לתקן שחזיבין לשאל ולדרוש ורשב"ז אומר דרק שתי שבתות מקודם מקרי בואל כענין וראוי מאז לתקן ולא מקודם - ועיין באורים וחסמים בח"מ ס' מ"ג שביאר בפעם זו דשולחין קודם ל' יום לא דנאמר בסעיף כ"ט אס כתוב בטעם עד אחר הפסח האמנם חזן הכהנאן שולח יפה ואינו מדוקדק יו"ש - כי כתב דבכלות ע"ז אח"כ פ' מחיל ל' יום קודם שבעות וא"כ בס"ה אח"כ פ' שבעות מ"ה יום ואינו ק :

(תל"ח) **במחבר** סעיף ח' קורין אותו שבת הגדול מפני הנס שנעשה בו - עיין בטור שביאר מהות הנס - וכו' מחמיה על הכור בתמיה קיימת ואפילו כדנאמר דט"ס הדין כדליתא בסדר שולחין כדכחב בפרמ"ג מ"מ קשה קשיה הח"י דטעם זה הוא כר"י וזהו שלא אליבא דהלכתא - ועוד קשה מאוד לאמר שזלמח טעות נזה כדליתא בסדר שולחין במקום כדליתא בש"ס ועוד למאי לא נקט לטעם החוס' - ונ"ל כניה העור דלריך להגיה כך וססא טילאו ישראל ממלכים היה ביום ו' בו' ונמלא ד' בחודש היה בא' בשבת בו' רק המדמים לא הצין הפסח והגיה ביום ה' בקוס ביום ו' ובשבת במקום בא' בשבת אמנם כך הניסחא נכונה וכך פירשו דהקשה על פסח הסוס' דלס"ז הול' ליתם הגדולה ל' בחורס אפילו בחול לזלח מבאר הנס כענין אחר דהוא שלקחו כ"ל זה לפסחו לשמים אליהם ולא היו רשחין לאמר להם דבר האנאס לר"י חזן זה האס גדול כ"כ דמאחר דהאי בעשור היה

חובה מטרחין ליה וכה הפילה מנהג כו' ח"ג במנהג כיון
דקביעה ליה זימנא מירחה ולא חסי למפסע ערביה כיון
דכולא ליליא זמן ערביה לא מרחא ואחי למפסע והנה
בזכא חף דגמאר כדברי הראב"ד דל"ל בדדיקה דוקא בעור
אור היום מ"מ בזכא חף בהתחיל פוסק חף דקביעה ליה
זימנא דכאן חמור מהפילה כמבואר חמס וזו חידושא
דבהפילה כדחתחיל חין מפסיקין ובזכא חס התחיל מפסיק
משא"כ כדגמאר דכולי ליליא זמן בדדיקה ח"כ חין זה חידושא
ומילתא דפשיטא היא דהתחיל מפסיק דמי גרע מהפילה
דכיון דכולי ליליא זמן בדדיקה לא מירחה ואחי למפסע
וזו דקאמר מקודם ה"א דלכך נקט אור דהבדיקה חיוביה
בעור אור היום דוקא ח"כ קביע לה זימנא ורליתי לאמר
לך דבר חידוש דבזכא גרע מהפילה דחף בהתחיל פוסק
חין הילכך כאשר שמעתי לב' טעמים חלו דמוכח מזה
דהבדיקה דוקא לאחר זמנא הכוזבים משתחך וכל הלילה
זמנא ח"כ חין זה חידוש דכיון דישב בזמן דלא חין עליו
חשש ביטול מליה ואף דבזמנא יזכיר עלמא מהבדיקה מ"מ
יחשוב בלבו כי הזמן גדול וי"ל שהוא כ"א חמינא חידוש
ביותר דלא לפסח בעירייה על סמך שילמוד מטע ויחשוב
בזה לכל למשך הרבה בלימוד כי יוכל לגרום עבור דלא
מרחא למנועי ממונה ח"כ כעקב בעלזו חוב הבדיקה
ופסחא ללמוד ע"מ זה ג"כ אסור דלפיכך ביאור בני טעמים
הג"ל חו האי לא לפסח רבוחא יותר מדגמאר דפסחא מפסיק
דפשיטא ולא גרע מהפילה האמנם מה שכתבתי מקודם
דחס גמאר בטעם באור הגר יפה לבדיקה ח"כ צבית חפל
ביום יוכל לבדוק לאור הגר דלא חור הגר יפה לבדיקה
לא נאמר כן בירושלמי דז"ל הירושלמי מבואר כאפלין מהו
סיחא לך לבדוק בהחילה לאור הגר מיליהון דרבנן חמרין
לא כמה דהוא מנהג צלילא הוא מנהג ביממא כו' הכי
הוין דחף צבית חפל ביום חין חור הגר יפה לבדיקה כ"כ
כמו צלילה חין י"ל כך דלטעם אור הגר יפה לבדיקה לך
דוקא בשאר מקומות לא כן חכסדרה דלאורה נבדקה וא"ל
זה אור הגר ח"כ י"ל לבדוק ביום ע"כ אמר ע"ז בטעם
שבני חס מליים צבתיים וא"כ חף חכסדרה לך לבדוק
דוקא צלילה לאור הגר וכמבואר במג"א צבי חל"ג ס"ק ג'
האמנם לר"ש שפירש במס' פסחים ד' ח' ע"א לאורה נבדקה
לאור טלה נבדקה וא"ל להביא לה אור הגר צלילה חלל
בדקה ביום הכי מבואר דחף לכהחילה נבדק חכסדרה
ביום וי"ל לפירוש דהא דאמרין בשעה שבני חס מליים
צבתיים היינו דקביעות בדקה כללית הגמלא חלל כל הוקבע
בשעה זו שבני חס מליים דכאשר יוקבע בזמן אחד חו
כשלינו צביתו יומשך שיכח חיוה חס משא"כ חכסדרה
דזהו חיוי נמלא חלל רוב בני חס ב"א לחיוה חס פרטי
לא נקבע ע"ז זמן מחס חס שמא זה החס אשר לו
חכסדרה יטור במלכתו בחוץ וישכח מלבדוק לא חששו
לזה ח"כ הדין פירושא חיוי ויצוה לקמן בסמוך פירוש
הסיניא לשיטתו

במחבר סעיף ב' לא ילמוד עד שיבדוק והיינו חף
דבר הלכה בלא פלפול כמלומד צביתו וי"ל
דנפסקי הלכות ביטור ונדיקס חמץ מותר ללמוד חף צביתו
כיון דפסיק בדינייהו מדבר דניר דוגמא לדבר הא דאמר
במס' פסחים ד' י"א ע"א הוא עלמא מחזר עליו לבורחו
מיכל קאכיל מיניה :

(ה"ג) **במחבר** סעיף א' קודם סיחיל לבדוק יבדק
כו' במס' פסחים (ד' ו' ע"א) חותא
ח"י הבדוק לך שיבדק וקסה מאי קמ"ל וכי לא ידענו
ברכות המלות דחף על מליה דרבנן מברכין ג"כ כמו ג"ח
וכדומה ובר הרגיש בזה הראש והר"ן וי"ל לתרץ דהנה

בד' כ"ס ע"כ אמר רב חמץ בין צמינו בין שלא צמינו
במשהו ומסיק הגמ' דע"כ רב ס"ל כר"י דחמץ לחמץ אסור
מכ"ה והקשה ב"ח מנ"ל להס"ס דרב ס"ל כר"י בלחמץ
מאחר דסהם משנה חוקימנא כר"ג בלחמץ דראב"י דדר
ציה ח"כ ימא גמי דרב ס"ל כר"ג בלחמץ רק דקנסא קנים
ר"ג חפילו בהערובות וחוקי כ"א על ד"ה מין צמינו במשכו
כשאר חסורים ומשח"מ בנ"ט יעו"ט וי"ל דברא"ש הנירסא
ח"י אמר רב הבדוק לך שיבדק והוקשה להגמ' קושיאנו
הג"ל מאי קמ"ל ופירשו דקמ"ל כך דהנה הר"ן מקשה
כיון דביטול מטעם הפקר נגעו בה ולא מלינו הפקר בלב
וחיור דחמץ בלח"ה חיו ברשותו רק הכחוב עשאו ברשותו
ולכך כדגלי דלא ניחא ליה לא עשאו הכחוב ברשותו
חמס כן לר"ג דסבר חמץ עד הלילה מותר בהנאה ח"כ
לא מהני חו הביטול וכוא ברשותו ועובר חו בעשה דתשביהו
ולפי"ז לך דוקא ביטול בפיו ממש ולא בלב וכה דאמר
בד' מ"ס ע"א ח"ל מבטלו בלבו ר"י היא וסחים ההנא כן
כר"י והנה כר"י כתב דחין לבדק על ביטול חמץ דכוי
דבר שכלב וחין מברכין על המחשבה ולדברינו זהו דוקא
לר"י חין לר"ג לך לנטל ולהפקיר בפיו ח"כ לך לבדק
ג"כ על הביטול וזה דקשמעינו רב דהלכה כר"י ודוקא
בדוק לך לבדק על הבדיקה מה שאין כן על הביטול
ח"ל לבדק דמכיון דהל' כר"י וסני צביטול בלב ועל המחשבה
ח"ל לבדק גמלא שפיר הוכיח הגמ' מהא דרב פסק כר"י
ע"כ מחרין סס הגמ' חליבא דרב דסבר כר"י דמכאן מוכח
כן דמאחר דבלפני זמני הל' כר"י ה"ה בלחמץ ודלא כהמב"ס
הובא בעור וב"י סי' חמ"ג דחפ"ג דק"י"ל כר"ג בלחמץ
בלפני זמני ק"י"ל כר"י יעו"ט ועיין בל"ח בד' כ"ס ע"א
שכתב ומכאן הוכחה וספירה לדעת הפוסקים דחף בלחמץ
הל' כר"ג מ"מ לפני זמני הל' כר"י כו' יעו"ט והלכה
הראשונה כהבבתי דלר"ג לך לבדק על הביטול חיו
ספירה מהסופקים דלא זכרו מזה יען כי בלפני זמני פסקו
כולם כר"י וא"כ סני צביטול בלב ועל המחשבה חין לבדק :

ברמ"א סעיף ב' וטובים להניח פחותי חמץ כו' לחפש
מקום אחד מנהג זה חין לורך כי עפ"י סוד י"ס
בזה טעם גדול כנרע מנאח"י חין עפ"י פסוס י"ל כך יען
פן מפני טורח הבדיקה ישכח מליזה חדר מלבדקו כי
יסבור שכבר בדקו וגם פן בחו"י יחשוב דליוה חדר ח"ל
בדיקה כי לא נכנס בו חמץ כ"כ חו לחלל נהנו להניח
פחותי חמץ בכל חדר וחדר וזהו כאשר נחסר חדר אחד
מלהבדק חו לא יהיה צידו מנין החתיכות הניח עבר ומלא
חשט וילך לבדקו וגם כאשר יהיה מוכרח להכנס בכל חדר
וחדר חו חף כשסובר דבזו החדר חיו נמלא חמץ מ"מ מכיון
דנכנס בחוץ החדר יבדקו ג"כ :

(ה"ג) **במחבר** סעיף א' וחכסדרה שאורה רב כו'
רש"י כתב וא"ל להביא לה אור הגר
צלילה חלל בודקס ביום ומשמע מזה דמות לבדוק לכהחילה
לאור היום וקסה הא לך לבדוק צלילה בשעה שבני חס
מליים צבתיים וי"ל לתרץ דרש"י יפרש כסוגיא כך דלכך
בולרץ לב' טעמים יען דמבואר בירושלמי אמר ר' יוסס
מחני אמרם שבדיקה היום בדיקה כו' ולר"ך לבדוק לאור
הגר נשמעיה מן הדא חין בידקין לא לאור החמס כו' וכי

ואיך אינו רק למנהג האשכנזי פ"ב נקט הא דרינא דנמ
בלחוד והא דמנהגא לחוד - אמנם ק"ל איך פריז לא
החנא אהדדי דך דחמה ולבנה דאסור אף בדפדו טס
דך דאבוקה דרך לכתחילה אסור ונ"ל דכונת המחנא דך
הוא דאין צודקין לא לאור החמה ולא לאור הלבנה ולא
עוד אפילו כשיקף לזה ג"כ אור האבוקה דאיכא דרתי
אור חמה או לבנה ואור אבוקה מ"מ ג"ז אסור כ"א לאור
הנר וזהו מידושה רבה :

בחי' ס"ק כ"ב וכן מלאחי ראיתי במרדכי פ"ק דפסחים
בשם הירושלמי נו' לסלא כי טעמא הוה וזהו
אמר המרדכי בשם הירושלמי דו"ל אמרין צירובלמי ב"ב
וב"מ מהו שיהא לריבין בדיקה כו' ומס' ק' סלא לחלק בין
ציעור לביטור דל"ך לבדוק בלילה לאור הנר כו' הרי
בהדיא דדעת הירושלמי דל"ך לבדוק בלילה לאור הנר
וכאלא דך בלילה אס ל"ך ציוס אור הנר כיון דאורה
רב נשאר הירושלמי באצטא ונ"ך מססך צעיא דלא אפססא
לבדוק לאור הנר וכן כתב המרדכי ח"כ וגם אס כצור
ומאטאו אה הביח מקודם לכן אפ"ס ל"ך לאור ולבדוק
סלא לחלק בין בדיקה לבדיקה כו' והכי חיתא צירובלמי
בריש פסחים רב מני צעי כו' הרי דזה רק אצטא
נשאר באצטאו ומכאן זה פסק צפסיטו דל"ך לאור
ולבדוק ואך כתב הח"י בשם המרדכי בשם הירושלמי דבר
שאינו רק במרדכי סיים ח"כ מדנפסיה מיכו בהלמוד
שגנו ים אכסדרה לאורה נצדקת פירוש דמזה משמע דש"ס
דין פליג על הירושלמי ולא משנחין בהא לכל לחלק בין
בדיקה לבדיקה - האמנם גם דברי המרדכי חמוסין
שהעתיק דבר בשם הירושלמי מה שלא נאמר שם כן
ואעתיק לך ל' הירושלמי ר"י צעי ב"ב וב"מ מהו שיהו
לריבין בדיקה וקמקסא מה לריבא ליה פירוש מאי קמציטא
מהי חתי שיהא ל"ך בדיקה ומכאן שכן מכניסין לשם
בשבתות ור"מ וסרין ח"כ והא פשיטא ליה דלריבין בדיקה
דהא מקיס במכניסין צו חמך ומכאן שכן הוא מציטא
ליה אס לריבא בדיקה דוקא לאור הנר ח"כ לא כואיל
ואורן מרובא ומציטא מהו שיהו לריבין לבדוק בהחילה
ציוס לאור הנר - ר' יוסא צעי אחרות שבירובלים שאוכלין
סס מלות חודה ורקין גזיר מהו שיהו לריבין בדיקה
וסרין בלא כך אינן בדיקות מן הנוחר וא"כ מהי חתי
לכאריך בדיקה כיון דבלא"ה היו צודקין לשורף הנוחר
ומכאן דאחיא כהדא הנא ר' זכריה חתניה דר"ל נדה
הופסח וסורקת כהנא חתניה חופסח וסורקת נדה כהנא
חופסח וסורקת סלא חמלק בין נדה לנדה אף הכא סלא
לחלק בין ציעור לביטור - הלכך שפיר קמציטא ליה -
הרי דהירושלמי לא מס' דך סלא לחלק בין ציעור לביטור
כ"א על האצטא הכניה ולא על האצטא הראשונה מה
האמר דהמרדכי סובר כיון דמסיק סלא לחלק בין ציעור
לביטור ח"כ ס"א צעיא ראשונה לא כן דאצטא ראשונה
הוא דבדיקה פשיטא דל"ך כיון דמכניסין חמך צעבה ור"ה
ובל"ז לפי האמת דקמציטא סלא לחלק בין ציעור לביטור
ח"כ הוה האצטא ג"כ על צ"כ וב"מ רק דנכאן אינו
אצטא כ"א מפסח פשיט כיון דמכניסין צו חמך ורק
האצטא פצור דאורו רב אפסר דיבדוק ציוס לאור הייב
בלא כן או דילמא כיון דאורו רב ח"כ נר ונ"ס כאן לאמר
סלא לחלק בין ציעור לביטור כיון דבבדיקה לאור הייב
ג"כ בדיקה מעליה רק לאור הנר הבדיקה מעולה ביותר
וח"כ לאור צ"כ וב"מ אסו שארי מקומות אינו סברא
משא"כ ח"כ האצטא אס ל"ך בדיקה כלל שפיר משכח
האצטא דלכך הסברא שילך בדיקה מכיון כל לחלק בין
ציעור לביטור דנכאן ים חש דהרואה שאינו צודק דנכאן
לא

ים חמה בלילה דהא חמרה אפילו ציוס ל"ך לבדוק לאור
הנר כו' ולכאורה קשה מאי זו רחיה דילמא זהו נוסף
קמציטא אף דלכאורה יוכל לבדוק לאור הייב מלפני לכן
חמר דאין צודקין לאור החמה ציוס כ"א בלילה וגם בלילה
לא לאור הלבנה ולא לאור הכוכבים - אמנם זהו אינו דא"כ
למאי סיים הבדיקה מפני שאור הנר יפה לבדיקה ומשמע
דזה הטעם קאי חלל הני דקפסח סלא הא דאין נבדוק לאור
החמה בלא"ה משום שבני אדם מליים צבתיסם בע"כ ז"ל
דקאי על מי סלא דך בלילה דא צודק ציוס דמחויב לבדוק
לאור הייב ולא סגי אור החמה - נמלא זהו דקמציטא רנב"י
בחתו טעם שבני אדם מליים דכיון דטעם זה נכון הוא
לחקן בשבילו דיהיה נבדק בלילה ח"כ יהיה מוכח מהבדיקה
דבדוק ציוס באופן ששכח או פגע מלבדוק בלילה הוה
יצדוק לאור הנר - וחי משום טעם זה לחוד אז היה יכול
לבדוק קודם הנך החמה דאז ג"כ האס צביהו דפשיטא
הנך כניסח פוטל למלאכה כתבואר בהוס' פסחים ד' ב' צ'
ע"כ ד"ה רבי אליעזר ע"כ כוכרס לטעם דאור הנר יפה
לבדיקה - והנה לפי' דהולך להב' טעמים צכדי להורות
דציוס כשבדוק יצדוק ג"כ לאור הנר מוכח מזה דבדיקה
הייס הוה בדיקה הלכך הא' צורבא מרבין לא לפסח דוקא
בפידניה כו' משא"כ כדפסח אין מפסיק דבשלתא אס היה
הדין לבדיקה הייב אינו בדיקה ח"כ צודאי דנכאן אף
בפסח מפסיק מכיון דהוא פסח אחד בשנה או לאפסוסי
מאסורא דהוא חמיר דהא מין דכשישנה ח"ל חקנה משא"כ
כיון לבדיקה הייב הוה בדיקה רק לאור הנר עדיף יותר
ח"כ כרהחמיל אינו פיסק יען דאף כשימך בלימוד ויבכח
מלבדוק הוא משווע שיכול לחקן לבדוק ציוס ע"כ אין מפסיק
ואף דהוה לא מרנב"י מוכח כ"א מפורש נאמר בין לר"י
ובין לרבין לבדיקה הייב בדיקה דאף לרבין כאלא דך
בלילה יצדוק ציוס וכדוכיית הירושלמי י"ל דה"א דר"י
ורבין כך פליגי דר"י סבר לבדוקין אור י"ד וצ"ד שחרית
ובשעה הביטור ג' זמנים אלו כנגד ג' השבחות כך היה
סברא בכונה ר"י ע"ז בלא רבין לפרש כונה ר"י דלא כן
כיון כ"א או זה או זה דנאסר לא דך אור י"ד יצדוק צ"ד
שחרית לאצדק צ"ד שחרית יצדוק בשעה הביטור היינו בחור
שעה ששית דנקרא בחור המועד נמלא דרבין נפרשי לכונה
ר"י דאינו צ"ד זמנים ציחד כ"א בא' מג' זמנים אלו אכל
רבין צעלן סברי דדוקא אור ל"ד צודקין כסתמא דמשנה
ואס לא דך ח"ל חקנה לבדיקה הייב אינו בדיקה חנן
מדברי רנב"י מוכח דאף לרבין לבדיקה הייב בדיקה דקמ"ל
דינא לבדוק ציוס צודק לאור הנר ולפסק הלכה קי"ל כרבין
ח"כ שפיר אמר הלכך - נמלא דקודם הנך החמה אז בני
אדם מליים צבתיסם ורק אז הטעם דאינו זמן בדיקה נמלא
שפיר אכסדרה דנצדקת לאורה יוכל לבדוק אז לאור הייב
דאף דאינו כן החמה מ"מ האור רב ויכול לכתחילה לבדוק
צו הסח ורס"י דנקט דנצדקת ציוס היינו קודם הנך החמה
ומ"מ הירושלמי הוכיח דינו שפיר דנצדק ציוס ל"ך ג"כ
אור הנר דח"ל דנקט לא לאור החמה היינו להורות דל"ך
הבדיקה להיוס דוקא בלילה ולא ציוס היינו קודם הנך
דאז בני אדם מליים צבתיסם וא"כ אינו חש מזה חנן
מפני דאור הנר יפה לבדיקה יען כי כאן נאמר אין צודקין
לא לאור החמה משמע דקאי אהר כן החמה ואז הא אין
בני אדם מליים צבתיסם :

במ"ז ס"ק ב' דבזה אסור לכתחילה כו' וא"ל ח"כ למאי
פלגינא לאבוקה ונר של חלב ולא כהניניהו בחד
בבא כקושיית המג"א מכיון דל"ס כהמג"א דנכאן ג"כ רק
לכתחילה אסור ולא בדפדו דיל יען דהא דאין צודקין
לאור האבוקה חיתמר כנמ' בהדיא משא"כ נר של חלב

נוסף להבדקה בטבול דמשיטו דהביטול לל מיד ח"כ
הולל לריך שיטל בבדיקה דמשיטת חומי ולא דל ולמה
נקט דהאי ליטול הבדוק לריך שיטל ע"כ סדר רש"י דגם
להגמ' הוקשה הדין דהאי הבדוק מיוחד וסדר הגמ' דב'
דברים משמיענו ח' לריך ביטול ב' חס בודק ע"י שליח
אז השליח מבטל ג"כ דאמרין מסתמא כשטשאו שליח
לבדוק טשאו ג"כ לבטל דהא דכח המג"ח בס"ק ט' אבל
כשליכו לבדוק ח"י לבטל כוננו כך דחילוק יש בדבר
דכאשר טשאו שליח לבדוק וטומד חללו בשעת הבדיקה
אמרין מסתמא רק לבדיקה טשאו ולא לבטל כי הבדיקה
היא מילתא דטירחא וקשה עליו ומוכרח לעשות הדבר
ע"י שליח לא כן הביטול כיון דאפשר לו בטלמו למה יעשה
ע"י שליח משא"כ חס שלח שליח לבדוק וכו' אינו חללו
ומכיון דהביטול לל סמוך מיד וכו' ח"י חומת יבדוק
שיטל אז ע"כ מסתמא טשאו שליח ג"כ לבטל וזכו כונה
סמיכות המג"ח חלל כשליכו לבדוק ח"י לבטל ובד"מ
כחב בשם מהר"ל שריך שיעמוד חללו כו' וח"כ כיון
שעומד חללו בודאי כוננו שיטל בטלמו ולח"א רב הבדוק
לריך שיטל והמבטל יהיה הבדוק היינו השליח ולא המשלח
נמאל שטיר הוכיח הגמ' דהביטול לל מיד סמוך לבדיקה
דחל"כ למה יבטל השליח בודאי לא טשאו שליח רק לבדוק
ולא לבטל כי זה יכול לעשות בטלמו ואי משום דח"י חומת
לבטל הלא מכיון דזמן הביטול הוא דל' ואז יבטל בע"כ
דהביטול לל חומי להבדיקה ע"כ בע"כ יבטל הבדוק
ומעתה מדויק היטב דברי רש"י דזכו בודאי ביטול בלב
סגי אכן דוקא כשמבטל בטלמו לא כן כשמבטל חמץ אחרים
בע"כ לריך לפרש שמבטל כל החמץ הנמאל ברשות זה
ולח"א הבדוק לריך שיטל בלבד היינו כשמבטל בטלמו
חמץ סגי בביטול בלבד ועוד דינא קמשיטנו דבדוק ע"י
שליח השליח יבטל יען כי הביטול לל סמוך לבדיקה מיד
וח"כ אז חומר בפירוש בפיו כל חמירא דאיכא בביתא
הדין ליבטל :

במ"ז ס"ק י' חוץ מהפחת נדרים ושאלה נבעלים כו'
והפס"מ כתב וכו' לידה לדרך לענין פדיון הבן
ויש שר קבלת נדר או הפקר ע"י שליח לא מהני בו' ובגמ' וכו'
עפ"י דברי רב"ז בס"י זה שכתב ח"א דעמאל דהפקר לא
מהני שליחות היינו משום דהפקר י"ל דין נדר כו' מש"כ לא
מהני ביה שליחות שהאומר לחבירו קבל עליך נדר זה בשליחותי
שאלא אסור בו אינו כלום כו' יעו"ש ודברי רב"ז אלו
נעלמה מבטל טוב"י מהד"ק חו"ד ס' ס"ז שכתב ולא מלאכי
מפורש שחם אמר ארס לשולמו לא והכצע עבדו שלא לוכי
כבר זה חס חלה השבועה יעו"ש ובין נדר לבצועה אין
חילוק ומלאכי שכבר העיר בזה בס' שו"ת מ"ס חיים ועיין
ג"כ בח"ס חו"ד ס' ש"כ"א מזה :

(תל"ה) **ב"ה** י' ס"ק ח' ושלא לחלק בין בדיקה לבדיקה כו'
דבריו ל"ע דלא כן הדבר דלוק ל"ס לן כו'

הטעם שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה דהלא בס"י חל"ג
מבואר דאכסדרה ח"ל אור הנר ולמה לא אמרין שלא לחלק
בין בדיקה לבדיקה רק לכתחלה יבדוק בלילה מפני טעם
השני שבג"ח מאי' צנתי' וזכו דברי הירושלמי שלא
לחלק בין בדיקה לבדיקה ומסיק המרדכי ע"י דש"ס דילן
ל"ס כן דאמר אכסדרה לאורה נבדקת דהבדלה לעיל
ובאמת ככה נ"ל דח"ל בדיקה לאור הנר אח"כ דשנלמה
ב"ד בשבדוק ביום לריך לבדוק לאור הנר דמחיר ביומא
כיון דהוא אינו אכסדרה ואין אורה רב וכשישאר חמץ אז
חשש שימלא בפסח ויהנה מחמץ בפסח משא"כ לחל"ה
דאינו רק משום קנסא ח"כ סגי לאור היום דמחיר ג"כ
בסוכ' וסרוקא דכתב אשילו בדיקה שאחר המועד חזיה
נדר

לא יבדוק ג"כ מקום שמכניסין בו חמץ וזהו חששא וגזירה
אלימחא להיות נכבד מבלי לבדוק חמץ וגם בלח"ה חמוסין
לי דברי המרדכי שכתב ומסיק שלא לחלוק בין ביטול
לביטול לריך לבדוק בלילה לאור הנר וכי זהו מסקנת
הירושלמי לשטט האבטיח הלא זהו רק סברא שמסתמא
זה יש למיבטל ואי משום דכיון דנשאר באבטיח מפסח
סברא זו יש להחמיר כיון דלא נשטט האבטיח ח"כ הלא
האבטיח ראשונה ג"כ לא נשטט ונשאר בספק ונ"ל כונה
המרדכי דסדר דזהו מילתא דשיטתא דאורו רב ח"ל אור
הנר דזהו ללא חוטאת אור הנר כיון דבלח"ה מחיר כ"כ
הרבה והוי כאכסדרה וח"כ מאי קמבעיט ע"כ מפרש
הירושלמי וכך מכו שיהא לריך לבדוק בלילה ביום לאור
הנר ומפרש ח"כ ענין האבטיח בז' יטן כי ר' יוסף בעי
כו' ומהו זה בעיט בעגל"ל כהדא חנא ר' זכריה כו' שלא
תחלוק בין ביטול לביטול וח"כ ה"ג האבטיח כך דאורי
ל"ל לאור הנר שלא לחלוק בין ביטול לביטול וכך הוא
כונה המרדכי ומסיק בטעם האבטיח שלא לבדוק בין ביטול
לביטול לריך לבדוק בלילה לאור הנר - ובגמ' חס לכתחילה
יוכל לבדוק הב"כ וב"מ לאור היום י"ל כיון דדעת המרדכי
דזהו דבר ברור דאורו רב וי"ל דין אכסדרה רק האבטיח
חס חפשיה שלא לחלוק בין ביטול לביטול לריך דוקא לאור
הנר בלילה ומסיק ע"י המרדכי דש"ס דילן פליג על
הירושלמי בזה דאמר אכסדרה לאורה נבדקת ח"כ לפי"ז
כמו דמחלוקת רש"י והפוסקים בזה דלרש"י בותר לכתחילה
לבדוק אכסדרה ביום ה"ג בב"כ וב"מ ומהו נלמא המנהג
שנהגו לבדוק ולכבד הב"כ וב"מ ביום ואין בודקן בלילה
כי סמכו על רש"י ז"ל וכמסקנת ש"ס דילן וחילי גם איך
פוסקים מודו בכהן דל"ד לאכסדרה דשם לכתחילה יבדוק
בלילה משום שבג"ח מאי' חס אז צנתי' וח"כ בב"כ וב"מ
דיש לזה שמש מיוחד ועוסק יום ולילה טומד על עצמו
לפקח בעסקי ב"כ וב"מ ולא כיון חללו כחשש שלא ימלא
ביום צנתי' - אמנם קשה לי ל"י הירושלמי שכתב מכו
שיהא לריך לבדוק בלילה ביום לאור הנר דל' בלילה
ח"ל ביאור ודעתו כונה הירושלמי כפי שביארהי לעיל
דהאבטיח חס אורה דמי לאכסדרה או דילמא דוקא
אכסדרה דבטויה ע"ג עמודים ופדולה מכל האדנים ואף
כשפדולה מרוח ח' גם כן אורה רב משא"כ ככהן רק יש
בהן חלופה הרבה וגם הבתים שכן האדנים מרוחקים
הרבה כמבואר דב"ה שריך אור רב לא סגי בהרחקה
ד"א חלל אינו פרוח כ"כ בפירוש מרובה ל"ד לאכסדרה
וגם עוד קמבעיט חף כשנדמה לאכסדרה וסגי לאור בלה
אכן חס לכתחילה מותר לבדוק ביום כשיטת רש"י או לא
זהו דקאמר הו"ל ואין מרובה מכו שיהא לריך לבדוק
ביום לאור הנר ועוד בלילה חס מותר ג"כ לכתחילה
ומאחר דכן כיון שנשאר באבטיח בודאי לריך לבדוק הב"כ
וב"מ בלילה לאור הנר ובדעבד ככלל דק בלילה יבדוק
ביום לאור הכן כן נ"ל נכון לדינא :

(תל"ו) **במחבר** סעיף ב' אחר הבדיקה מיד בלילה
יבטלנו כו' במס' פסחים ד' ז' ע"א

אמר הבדוק לריך שיטל וסירש"י בלבו סמוך לבדיקה מיד
ואומר כל חמירא דאיכא צנתיא הדין ליבטל וקשה פסח
בביטול בלבד ומשמע דסגי בהכי וסיים שיאמר כל חמירא
דמשיטת שיאמר בפה ונ"ל דהוקשה לרש"י מאי מקשה הגמ'
ח"כ וגייבטליה דל' מנין דרב אמר דהבדוק לריך שיטל
מיד בבדיקהו דילמא הביטול הוא דל' רק רב קמ"ל חף
דהבדוק ח"כ ליכא חמץ מ"ע לא סגי בהכי כ"ל לריך
שיטל וח"ל דהאי הבדוק מיוחד דפשיטא דבדיקה לריך
כמבואר במשנה וח"כ דאמר לריך שיטל פשיטא דהכונה

לסמוך על הא דבריו משא"כ שם חף דבריו מ"מ מכיון
 דליכא כוס חשש במה שימחיו עד אחר העומר יותר טוב
 להמתין כי פן יוכל להשגל משא"כ מהא דמחילה קשה
 דביארנו דגם כפית כלי ח"ל וכלא מעי"ט הוא למא לא
 יתקן בכפית כלי מפני חשש פן יאכל כמו בחדש וז"ל דלא
 דמי דשם הא דבריו הוא מפאת איסור הדש אינו דילי
 כ"כ ויש לחשוש פן יאכלנו משא"כ בבאן דיש ג"כ איסור
 מעילה ח"כ מובדל מזה הרחק מאוד וען כי מורא חמיר
 על ראבו דבהנאה כ"ד יחתייב מעילה ומזכר זכיר בו
 ומעשה מפולשין לך דברי הרמב"ם דמקודם בדין ספיס
 דמיירי ב"ט חו חף חס היה הכבדל רק כמו בחדש ג"כ
 ח"ל כפית כלי וען דאיסור קל"ז יש בגמילה לגלי לדבר שאינו
 ניטל יותר יש לבחור לסמוך בזה דבריו מלפני כלי משא"כ
 בדין הב' דמיירי בעי"ט חו מפאת דילי היה לריך לכפית
 כלי כמו בחדש ט"כ מוכרח להוסיף בטעם שפורשין כדי
 שלא יבאו לידי מעילה וח"כ נפרשין במאור וז"ל לחדש ט"כ
 ח"ל חף כפית כלי חף דליכא חשש כלל בזה ודע עוד כי
 בהנחה מ"ל כהב דרבא ס"ל כמ"ד דהאכל חמץ של הקדש
 במועד מעל יעו"ט ולדעתו שגיאה גדולה ורואי למחקי
 מספרים דהסברא הוא מכיון דמבדל דיל מחמץ דהקדש
 לא יאכלנו מה נאמר דבפסח לא מעל ולא נפרש. מזה הלא
 מכיון דיאכלנו עבור כי לאו בר מעילה הוא דא"ל דמיס
 הא כשיזכור בזה יזכור באיסור חמץ דמפאת זה ח"ל דמיס
 ורק החשש שישכח מאיסור חמץ ח"כ יסיה נבדל מזה מחמץ
 חשש מעילה ומכיון דחמיר בכל השנה נבדל מאכילה הקדש
 לא יאכלנו בפסח ומאי כ"מ חס יש מעילה בפסח חו לא :

(חמ"ב) במחבר סעיף ח' חערובות חמץ עוברים עליו
 מבוס ב"י ובי"מ ב' החו' בפסחים

ד' מ"ב ע"א ד"ס ואלו כתבו פ"ה לעבור עליהן בבי' ובי"מ
 וגם ריב"א מדקדק מל' עובדים דמשמע עוברין מן העולם
 כו' מל' זה משמע דריב"א סבר ג"כ כרש"י ומדקדק
 מדאשטרך לבערו מן העולם בע"כ יש בזה איסור ב"י
 ותמוה דבד' ב' ע"א ד' ח' כתבו דאפילו ל"ח שאינו עובר על
 נוקשה וחערובות בבי' אפ"ה ז"ל דהחמירו חכמים בכל חמץ
 אפילו בנזקתה ותעורבות לשרפו וח"כ מאי זה רחיה. וז"ל
 לתוך דהוקשה לריב"א האי חזרו ואלו עוברין בפסח דהאי
 בסח מיותר דהלא כל המסכת בפסח איירי ולמה הולך
 לאמר בפסח וסבר לתוך דרבותא משמענו דאף בפסח
 גופא כגון ב"ט ג"כ עובר זה מן העולם דמחוייב לשרפו
 אף ביום טוב וזהו רבותא גדולה וסבר ריב"א בר'
 יחיאל אחיו של הטור המובא בסי' תמ"ד דיכול לשרפו
 ב"ט כשלא בעלו כדי שלא יעבור עליו במזיד שער פחה
 לא עבר הלא כבונג נמלא לפי"ז שפיר כוכית ריב"א דינו
 דבע"כ עובר ט"ז בכל יראה דמאחר דעוברין ובורפין חף
 ב"ט ואף סותר זה בעל"ל דעובר בבי' ע"כ סותר כדי
 שלא יעבור בבי' משא"כ כדנאמר דאין עובר ט"ז בבי' ח"כ
 לריך סותר לשרוף ב"ט דהרי בחמץ גמור שביטל איסור
 לשרפו ב"ט האמנם ר"ה פירש הכי עוברין מן השולחן
 וספור נקט בפסח דרבותא משמענו דאף בהעברה מעל השולחן
 אינו רק בפסח אבל קודם פסח מדאורייתא מותר באכילה :

במג"א ס"ק ח' דהסיח דשאר מיירי ביו"ט כו' רביס
 מקשים על המג"א דבי"ט איסור לברכות וז"ל לתוך

דהנה בטור סי' תמ"ו ואם הוא י"ט י"א שיכסה עליו כני
 עד הלילה שיזיחנו וכהב בבי' ואעפ"י שדין זה פשיט גמ'
 הכב רבינו י"א שמכסה עליו כלי יעו"ט שהירוצו דחוק באשר
 וגמ' בבי' סי' תמ"ו ס"ק ב' והירוצו כה"ג ג"כ דחוק למאד
 ח"ל בכוונה הטור דהוקשה להטור אף אמר רב כופה עליו
 את ככלי ולא התיר לשרפו ב"ט כלא בד' ה' ע"כ אמר
 וס"מ

בגר אפילו ביום י"ל דאילו בשיטת הירושלמי שלא לחלק בין
 בדיקה לבדיקה משא"כ לפי פסקא דש"ס דילן ופסקא כן
 בש"ע דאכסדרס לאורה נבדקת ח"כ מחלקין בין בדיקה
 לבדיקה ולפי"ז צדוק לאח"כ דהאיסור רק משום קנסא
 ח"ל להחמיר כ"כ לצדוק לאור הנר :

(תל"ח) במחבר סעיף ב' מפני שפעמים יפול מהקודם
 בו פירוש ואתי למכלים כמבואר בגמ'

ועפ"י כוכית החו' בפסחים ד' ב' ע"א ד"ס חו' דאע"ג
 דסני בביטול החמירו לצדוק דילמא אחי למיכליה משום
 דלא בדילי מיניה. ועיין עוד שם שכתבו וגזיר נמי איסוריה
 שרי לאחריתי והקשה במהרש"א דמאי קושיא מנזיר הלא הא
 לא כו"ל מאיסורי הכנה ומעיקרא לא מקשו אלא מאיסורי
 הכנה דומיא דחמץ יעו"ט וז"ל לתוך דהחו' חו' בבאן
 בשיטת בעל הטיעור דחמץ שער עליו בפסח מותר שיכא
 דביטול קודם הפסח כמבואר בטור סי' חמ"ח ולפי"ז קשה
 אף נאמר בד' י' ע"כ לא בדין בחוץ המועד יבדוק לאחר
 המועד דלמאי לריך בדיקה מכיון דאז מותר בהנאה וסו'הו'
 הא פליגי על רש"י שפירש לאחר המועד מו' טעום ולמעלה
 כ"א לאחר המועד חמץ כמבואר בד"ס ואם כו' ולשיטת חו'
 הא כל המשניות מיירי הכל בביטול דזכו פשיטא דלריך
 וגם מהרש"ל כוכית ברחיה ברורס דביטול מיירי דא"כ
 וכי משום גזירה דשמא יאכלנו יהא עובר בבי' וכל ימלא
 דעכשיו אין סייך לבעול אחר איסורו יעו"ט ח"כ למאי יבדוק
 לאחר המועד בעל"ל דאף משום איסור אכילה לחוד ג"כ
 לריך בדיקה וכן כתבו בדכ"ה בד"ס ואם כו' ולאחר המועד
 יבדוק כדי שלא יחטור לו חמץ של איסור בשל היתר ויאכלנו
 נמלא שפיר הקשו בבאן החו' וגזיר נמי דהלא חזינן חף
 אימא כדאינו חסור רק באכילה לחוד ג"כ לריך לצדוק
 ואמאי לא כן צמיר ומקודם הקשו החו' בדרך כס"כ וק"ו
 דכל איסורי הכנה ג"כ ל"ז לצדוק ולבערו ובאף חף במקום
 דאינו רק באכילה חסור מ"מ לריך לצדוק מפני חשש
 שלא יאכלנו :

(ת"ט) במחבר סעיף ב' וז"ל לפני מחילה כו' הרמב"ם
 פ' מהל' חו"מ הל' ח' כתב ואם מלאו

בי"ט כופה עליו כלי עד לערב ומצטור ואם של הקדש הוא
 ח"ל לכפות עליו כלי שהכל פורשין ממנו ע"ל ובפ"ד הל'
 ב' כתב אבל לריך לעשות מחילה כו' אבל של הקדש ח"ל
 מפני שהכל פורשין מן הקדש כדי שלא יבאו לידי מעילה
 טכ"ל וקשה למאי לא נזכר גבי כפיית הכלי הדין סיומא
 כדי שלא יבאו לידי מעילה וז"ל דלכאורה קשה להני ב' ד' י' וז"ל
 דייס ח' דנמלא ב"ט כופה עליו כלי ב' חמא של טו"ג
 עושה מחילה י"ט הוא הכל בעל המאמר רב וח"כ מכיון
 דאמר ואם של הקדש ח"ל למא חמיר גבי מחילה דאז יש
 לטעום דדוקא מחילה ח"ל אבל כפית כלי לריך יותר כו"ל
 להשמיטנו גבי כפית כלי דא"ל ומכש"כ דא"ל מחילה ורבא
 הוא דחידש לן דגם כפית כלי ח"ל וז"ל יען דהחו' ד' י'
 ע"א ד"ס כופה כתבו ח"ל הכא שרי משום דילמא אחי למיכליה
 נמלא דבבאן הוא רבותא יותר דכאשר נקטיה לקד דהקדש
 ח"ל גבי כפית כלי ה"א דדוקא שם דיש קלח איסור נטינה
 כלי לדבר שאינו ניטל ט"כ בהקדש דאין החשש גדול כ"כ
 דבריו מיניה ח"ל כפית כלי משא"כ באן דקודם י"ט מיירי
 ויכול לטעום הקנה בכפית כלי וס"א חף בהקדש ג"כ לריך
 לפחות כפית כלי חף דהוא בדיל מ"מ כ"כ דמאי להקן בקל
 מחקקנין קמ"ל דא"ל כלל. וכנה יש לדקדק אף אמר דמפאת
 דהקדש בדיל מיניה ח"ל כלום הלא לר"מ דאמר שלא ברצון
 חכמים בד' י"א חף דהדש בדיל מיניה ג"כ גזירה דילמא
 אחי למיכל ובשלמא מהא דמוא ב"ט ל"ק יען דשם יש חשש
 איסור נטילת כלי לדבר שאינו ניטל ט"כ בחרו יותר בזה

לת

(תמו) **בח' ס' ק' ה' מ"ט** מולאי י"ט הראשון לחסוקי מולאי י"ט אחרון של פסח כו' ואנכי תצא עליו הפלא ופלא הלא בפ"ג מהל' חו"מ הל' ח' כתב ואם פלאו ב"ט כופה עליו כלי עד לערב ומצטרו הרי בהדיא דסבר הרמב"ם דבערב יוכל לבטל חף דהוא י"ט ב' ואל' דמיירי במל' ב"ט ב' דהלא סתמא קהני משמע חף ב"ט ח' ועוד הא הח' בעלמ' מפרש בהטור דכתב שיכסה עליו הכלי עד הלילה שיוליחנו לפירושו דימחין רק עד הלילה וישרפנו ב"ט ח"כ ה"נ כן הוא ל' הרמב"ם והא דלא הביא ב"ט הט"ז רח"ס מכאן דדעת הרמב"ם דמוחר לשרוף ב"ט דהוא רח"ס חלימתא צוחר ג"ל דהנה ק"ל של הרמב"ם דנקט הדין דינא דמל' ב"ט כופה עליו כלי ומיחר הוא דהלא ידעין זה מדנקט בהל' ג' דכנשתא מהחמץ ב"ד שכל בשבת אחר ד' שעות מבטלו וכופה כלי עד מולאי י"ט הראשון ומצטרו הרי ידעין ג"כ הך דינא דמ"ט הן הן הדברים ול"ל דהרמב"ם משמעו דבר גדול לאזקי מדעת ר' יחיאל אחיו של הטור דמחלק בין ביטול ללא ביטול דכלא ביטול שורפו ב"ט וח"כ ה"א ג"כ כן דהא דנקט בהל' ג' הוא משום דנאחר ומבטלו וכיון דלפ"י ביטולו ע"כ חסור לבטרו ב"ט רק ימחין עד מולאי י"ט משא"כ כשביטלו ע"כ נקט בהל' ח' דיני כשלא ביטול דכנשתא מו' ולמעלה עובר בב"י ולא מהני אז ביטול וח"כ מחויב בכל עת שימאלנו וחטפ"כ כשימאלנו ב"ט חסור לשרפו כ"א כופה עליו כלי נמלא לסי' דדינא דהל' ג' מיירי אחר הביטול ודינא דהל' ח' מיירי בשלא ביטולו ח"כ ה"א דהא דהתיר הרמב"ם לאורפו בלילה חף דהוא י"ט יטן מכיון דלא ביטלו ח"כ מסחי' דלא יסירוף ב"ט ח' אכן ב"ט ב' לפחות ישרף משא"כ כשביטלו אז חף ב"ט ב' לא ישרפנו לזאת הוכיח הט"ז מהרמב"ם דלא כן הדבר דהלא בהל' ג' דמיירי בעיטלו ואשפ"כ נקט דיבערנו במולאי י"ט ראשון והיינו דהוא ב"ט שני ג"כ מוחר לבטרו חף כשביטלו :

(תצ"ו) **במחבר** סעיף ב' מו' שעות ולמעלה עד הלילה חינו אומר במשאו' עפ"י חין חני מבין דברי המג"א בס' חמ"ה סעיף ה' דכתב לכיון דע"ג לא בטלם חפילו זה וזה גורם חסור וה"ה בחמץ דכנשתא כ"ט מיהו חיו כו' יעו"ט הלא הא משמע עד הלילה חיו דוקא בס' וח"כ עדיין הו"ל להטור לחלק בין חמור חדש לישן כשארפו משמע עד הלילה ול"ט :

במג"א ס' ק' ו' או ל"ל נט"ל הוא כו' ומפרש כונת הש"ל דנקט ומידע ידעי ציה דנט"ל הוא בלחורו מאכל כו' דאין הכונה דוקא כשידעין בודאי דפונם החמץ דא"כ מ"ט דקדשט הני כללא כ"ל כ"ד הידוע דהוא נט"ל מותר אלא הכונה ומידע ידעי ציה סירוס וזהו הא דבר הידוע ומקיבל דהציד הוא נט"ל ע"כ מותר :

ס' ק' כ"ח דהא בדבר חרף חין מוטיל ג"ט בנ"ס כו' חף דכלא דבר חרף ג"כ בחמץ חין מוטיל ג"ט בנ"ס מ"מ המהר"ל סיבר דכחמץ מוטיל ג"ט בנ"ט וגם האג"א כתב בס"ק מ"א דבמקום שאין מנהג יש להורות דהמקיל לא הפסיד :

ס' ק' מ"ד חבל כל הפוסקים כהנו דלא צעין ס' כו' ידידי הקורא אחזה לך דבר פליאה מה שראיתי בלל"ח ד' ל' פ"א שר"ה להוכיח מדעת רש"י שכתב ובהי פחות מתערובות הוא דסבר דהא דנאמר בנמ' חבל פ"י הערובות לא היינו כנחטבל ברוכ ולא דעתה הטור ולבסוף הוכיח מרש"י שכתב וההוא משהו חשיב ליה דחינו סחירה מרש"י להטור ח"ך מצינו בהדולח נעלם דברי רש"י שכתב בהדיא מקודם שלא בזמנו בין כמיט בין שלא כמיט מותר

למקט סיפא משום רישא ולא רישא משום סיפא וספיר מקשה ומסרין דמיירי בעיסה מגולגלת והיינו ב"ט ובשבת מיירי בחמץ גמור והא כדליתא והא כדליתא ואמר ע"ז דיקא נמי דקחני היה יושב בבהמ"ד ולדבריו נחל בשבת דכשהיה בביתו היה לוחלו ב"ט מחי דחף כשהיה פנוי מחי הו"ל למעבד ולהסרין ג"ז דוחק לאחר דנקט י"ט חטו שבת חף דשבת גמור מקודם בעגל"ל דב"ט מיירי בעיסה מגולגלת ובשבת מיירי בחמץ גמור וספיר נקט דוקא יושב בבהמ"ד בשהיה פנוי בשבת היה לוחלו וב"ט היה חופה כן ג"ל ביאור הסוגיא :

(תמה) **בפרמ"ג** במשנאות הביא בס"ק ד' מעשה שאלנו י"ט של פסח ע"י עו"ג בלי חותם כלל לעיר אחרת וקיבלו הישראל וכבר נתן הלווקח דמים למוכר קודם לכן חקר סס מה דנו יעו"ט ובטור חמור קרה מקרה ח"ך כי ראונו לזוה לשלוחו בפסח לקנות י"ט יטן מחדון ח' והוא עם השליח שכתו מהאסור והשליח פשה כליוו וקנה בקאנטראקט ככתב רוס"א כנימוס הקיר"ה ובכסף כ"ה ר"כ . והנה הקנין הוא קנין גמור דהנתיבות בס' קל"ד כתב בשם חשיבת הרמב"ן דקנה במעוה לבד חף לר"ח כיון דנהנו הכותים להקנות ברמים לא גרע מסטומחה רק במכר מטלטלין לעו"ג במעוה ל"ק לר"ח ומכש"כ כאן בקאנטראקט דדינא דמלכותא דינא וע"י בחמ"מ ס' קל"ד סעיף ב' באד"א במקום שאין משפט ידוע למלך כו' וכיוצא בדברים אלו עושים כפי משפט המלך יעו"ט אכן יש לדחות ב' אלו הדברים דסברה קנין סטומחה חינו רק קנין דרכן ובהא לא קנים ר"ס וכן בהא דב"מ סברי כמה פוסקים דבעניני חמץ חינו כן . אכן מ"מ בלירוף ב' הדברים בס"ק דלרש"י הוא קנין דאורייתא ולר"ח מ"מ קנין דרבנן וישנו ג"כ שטר אשר להמ"ב דדמ"ד פשיטא דקנינו קנין ואף דלא מדד לו הי"ט ועומד בכליו של העו"ג מ"מ חין צוה ג"מ מכיון דמכר לו הי"ט היטן אשר עומד חללו וח"כ חין ציולחו למכור זאת הי"ט וליחן לו אחר ומכיון דקנה בקנין המופיל משעבד חללו ונקנה לו הי"ט בכ"מ שהוא והיו כמפקיד חמץ חלל עו"ג או ישראל חבירו וקבל הנפקד אחריות דנפסק דינו דגם המפקיד עובר עליו ועיין בהר"ש ר"ס פסחים שבהיא סלוגתה בגלוניס . פס ר"י בהפקיד חמץ חלל עו"ג או ישראל חבירו וקבל הנפקד אחריות וע"י בשאו' שמן דוקא ב" ס' מה שצ"ח כונת הר"י . והנה חייב ההיזק נראה דהוא על המסלח כפי המבואר בחמ"מ דשליח ח"ל קנין וכשלא שינה בדבר השליחות מעשיו קיימין עובר המסלח בדבור לבד ואף דהוא דבר עבירה וקיי"ל חין שליח לד"ע מ"מ מכיון דשליח ח"י מהעבירה הוא דומיא דחלר דבע"כ מוחיב לה דומיא כשלא ידע השליח דגנוב הוא וע"י בס"ך ח"מ ר"ס ס' קפ"ב . אכן לאחר העיון ג"ל לצדד להחיר יטן כי מקח טעות הוא בביטול מקח דנחלגה הרבה מאוד דחינו שזה החמץ כלום לישראל ול"ל להמבואר בחמ"מ ס' ר"כ גבי למד ובקר דכנחלגה יוחר מכדי שהדעת טיעה מהנה יחייב ליה יטן כי בכאן יודעין דסבר דבטעות היה ח"כ הויא ביטול מקח וחיו קנין וגם דמי להמבואר בחמ"מ ס' ר"ז גבי מנר דאדעתא למיסק לח"י וגם כאן קנינו היה עובר דלא ידע דחסור בפסח וכנחלגה חל"כ מהדבר ח"כ בודאי נחטבל המקח דהא לא צמרר ובחטל עשה הדבר כזה ועוד ג"ל מאחר דעדן הי"ט מעורב ב"ט דעו"ג הוי שוחטין בהחמץ ופסק הש"א בישראל ועו"ג שוחטין דמוחר גם חלקו של העו"ג לחל"פ כשחלקו יעו"ט שהאריך צדינו צריכה בחיסור דרבנן ויש ללרף ג"כ דעת הסני' ד"ס הוא חמץ דרבנן :

מוחר חפילו בניהן טעם הרי בהדיא דרש"י ל"ס כהטור
כ"א ע"י חפרונות מוחר חף בניהן טעם רק שנחבטל
ברוב ו"ע :

במ"ז ס"ק י"ח י"ס להרבות עליו חטים כשרים ולמנוחן
ויהיה דנו כמו לח בלח כו' . הנה היות שנמלח
לפסמים חתיכות לחם חמץ בהמיסים ויש לי לדון בזה
דאסור לטווחן לפסח יסן כי הפרמ"ג נחב במשכנות ס"ק
י"ח אבל קמה ממנה חפיה החיש יעיד דלא הוה לח בלח
רק יבש ביבש ואל"כ ה"נ החמץ בו יבש וחוזר וניער ואולי
כוח הפרימ"ג קמה ממנה כחשה דלי אפשר לכתוש הדק
היסב מפרימ"ג כשטוחנין ברחיים נטמן יפה והוי כמו קמה
דעלמא וכן המנהג בל"מ כשנמלח פירורי לחם בוררין הל"ס
וטוחנין החיטים לפסח :

(חמ"ח) **ארישום** לך בכלן כל דיני ואופני מזירת חמץ
בעז"ה וזהו :

(א) **הקנינים** השייכים במזירת חמץ המה שטר דקדק
ודוקא שטר קנין ולא שטר רחיה ולא
מהני במזירה בלח דמים ובמחנה מהני ובשכירות י"ל
דמהני דהא חיה משתלמא חלל לבסוף וחפילו במזירה
י"ל כיון דל"ג דמי ומוכר מפני האיסור כמוכר מפני רשעה
חך כשעוסין ב"ד לשלוחין ל"ע דלא הוי השטר מוכח מחוכו
שהוא שליח ואגסן כיון שהב"ד שניים הן שלוחין הן עדים
ועיין במס' קדושין ד' מ"ג ואל"כ שפיר מוכח מחוכו חלל
דלפי"ז לריבין לזהר שלא יהיו הב"ד קרובים לח' משתלמחין
וחפלו של הב"ד גופיהו מהני ח"י בממונא פיין במס' גיטין
ד"י חוד"ה חספא ועיין בת"מ רמ"ג בשב"ע סוף ס"ק
כ"ב נחב ואי חייבי שכת הדבר או שעת הלא חסור ליחמו
לו וכמ"ס לעיל בשכחה ולקמן במת' ודברי השמ"ע קשה
דהלא נחב בס"ק שח"ו יחזירו ליורשי הנותן מיירי בשטר
מחנה דלית בו קנין כו' אבל אם היה בו קנין מחזירין אותו
להמקבל הנזכר בשטר ואל"כ כאל דמיירי בשטר שיש בו
קנין יכול להיות דמיירי במונח חלל אחר וכיון שיש בו קנין
מחזירין אותו להמקבל ואח"כ נחב דאם אין בו קנין אין
מחזירין להמקבל ו"ע :

(ב) **טוב** להחוב השטר בל' המדינה בנימוס הממשלה פיין
ס"ס רמ"ו וחמ"מ ס' ע"ג דבכוחים לכ"ע דרמ"ד
ויס לחלק דהכח הישראל מקנה ועיין בכלן במג"א . ונח"ס
חמ"מ העמיד מנהג ישראל המוכרים חמץ לכותי והשטר
חינו בנייר שטעמפיל יען דבדיניהם השטר כשר רק מקורס
מוכרים לשלם הסטעמפיל יע"ש ולפי"ז במדינותינו כשאין
הקנין נעשה בערכאות ובנחב רויסא ח"ל חוקף ח"כ במה
קנה הכותי . ועיין בת"מ ס' רמ"ב ברמ"א סעיף ד' וכן
אם ליוה על החתימה שחיה בפרהסיא ולא ליוה על המסירה
קשה מאי חידש רמ"א הלא המחבר כ"כ וליוה לחתמו
בפרהסיא חפ"י שלא ליוה לחמו בעידי מסירה כשר וגרסה
דקשה לרמ"א הלא העיקר עידי מסירה דע"מ נכחי וכיון
דנחב המחבר כשנחן ליוה על החתימה להיות בפרהסיא
ולא ליוה על המסירה כשר כש"כ בשליוה על המסירה ולא
ליוה על החתימה ובשלמא בטור נקט להיפך לכן פירש
רמ"א כונה המחבר ברישא כשלא ליוה למסרו כלל בע"מ
רק בע"מ וביון דלא מסר בעדים רק החתימה היתה
בעדים והחתימה היתה בפרהסיא לכן כשר אבל אם ליוה
להיות גם בע"מ ולא ליוה להיות בפרהסיא ח"א דלא יושל
דמסתמא לא נהן רק להחניפו לזה הוסיף רמ"א דכשר
לכן המחבר נקט שלא ליוה לחמו בע"מ ומור"ס נחב ולא
ליוה על המסירה וזה כונה הסמ"ס דנחב פירוש דהוקשה
לו קשיא הג"ל לכן נחב פירוש שלא ליוה למסרו
לו בפרהסיא :

(ג) **כסף** ל"מ לחודיה בלחמא דנחבי שטרם ובשטר רחיה
סני ולדעת מהריב"ל הוצא בש"ך ס' ק"ן סק"ד
מהני כסף לחודא במוכר מפני רשעה ור"צ ב"ד ולכותי
בכ"מ לא מהני חלל בשטרם ואם מחנה לקנות בכסף לחוד
מחלוקת הפוסקים אי מהני ובשכירות י"ל ב"כ דמהני במטלטלין
כשמוכר חמלו לכותי מוכרו בכסף ואח"כ ימוכר הכותי החמץ
לביחו בכדי לאלח דעת רש"י ור"ח נגז ומכר בכסף לבד או
במשיכה לבד מוחר ליהנות מהמעוה ומה גם דלדעת הרמב"ם
או כסף או משיכה קני ולא עוד חלל חף אם הישראל קנה
חמץ מכותי קודם פסח בכסף או במשיכה ועבר עליו השס"ה
ג"כ מוכר כיון דכ"ז חינו כ"א חיסור דרבנן מוחר במקום
סלוגתא דרבוותא חף דהסמ"ע בת"מ ס' קל"ד נחב דישאל
מכותי לכ"ע קונה בכסף כבר השיב עליו הס"ך בראיות
ברורות דכותי מישראל וישראל מכותי חד דינא וחלי בפלוגתא
הג"ל חכן המק"מ ס' חמ"ח פס"ג במסך הישראל ולא
נחן מעוה חסור מזיון דרוב הפוסקים סברי דמשיכה
קניה ואין זה מוכרת ולרובא דמילתא כ"ל דימכור החמץ
לכותי והוי חליפי חמץ ומוחר ליהנות מהחליפין חף
בעל"ז בלי שום פקפוק חכן הנתיבות ס' קל"ד נחב בשם
חמ"י הרמב"ן דקנה במעוה לבד חף לר"ח כיון דנהני
הכותים להקניט בדמים לא גרע משטומתא רק במכר מטלטלין
לכותי במעוה ל"ק לר"ח :

(ד) **א"צ** הכותי ליהן כל הכסף רק אם נתן מקנה כסף
והשאר זקף עליו במלוה סני רק המקנה יסן
בחורת פירעון ולא בחורת פירעון . ובשעושיין ב"ד לשלוחין
ל"ע אי בעינן ש"פ לכ"א ממלחיו כמו בשותפים שקנו
ומכרו דמשמע דסני בש"ס ע"י ב"מ ד' ל"ו וי"ל דתליא בחנעיה
דקדושין ד' ז' חך בחוס' ד"ה שני נחבו דודאי לא פריך
ממלחיו ואי הב"ד זוכין הכסף לטמון ומהני מדין ערב
י"ל כיון דחיובא חללו ש"פ ביתר חשיב חללו ומלטרף ואפי'
להלך דבחר דידעו חללין י"ל דה"ט משום דהנותן חינו
נותן רק סמ"פ לכל קנין ועי' מ"ל"מ פ"ה מהל' חישות
אבל הכא בכותי פתוח מש"פ נמי חשיב ליה עי' פירושין
דס"ג תוד"ה ב"ג חולס בנמ' נקט ליטנא חן מנה לפלוגי
וי"ל דוקא נקט מנה דהו"ל הנחת ש"ס למשלח כפסק
הרמב"ם . חף כהנחן לו ממה ש"ל על אחרים מהני
ולא עוד חף בנחמו הכותי ש"ס ש"ל על אחרים ג"כ מהני
חף דבמזירה פס"ג הס"ך בת"מ ס' ק"ל דל"ק יען כי כל
טעמו הוא משום שיכול לחחול משא"כ בכותי פסק בת"מ
ס' ס' סעיף כ"ה דלא יוכל לחחול הכותי כן כ"ל ומכ"כ
בממרי דחף במזירה פסק הס"ך דקנה ואם נהן שט"ח
שלו מהני דהוי כמו כסף כמבואר בקט"ח ס' ק"ג
סעיף ט' יע"ש . ואם היה הישראל חייב לכותי ומכר לו
הישראל במלוה זו לא מהני :

(ה) **אף** אם מכר הישראל החמץ לכותי הרבה מאוד
בזול אין מושגין לביטול מקח יען כי משום
חיסורא דחמץ גמר ומקני הישראל בלב שלם וכפ"ג מבואר
במס' ע"א ד' ע"א בחוס' ד"ה רב חשי דח"ל שיהן הכותי
מעוה שוב הראש וריאה חלל סני שיקנה בפרוטת כו' וכן
פסק בש"ך יו"ד ס' ש"ך ס"ק ז' ואין לחלק דשח"ה דמכיון
דגלי דעתיה שמכר יאל מרשיו חף אם לא קנה הכותי
מטעם ביטול מקח הוי כהפקד משא"כ כאל מכיון דל"ק
הכותי משום ביטול מקח חף שיאל מרשיו בגילוי דעת
חינו מועיל כ"א לבד לפבור בבי' ולא למאזע ביעור דחף
אם ביטל והפקיר חסור החמץ לחפ"ס זה חינו דגם בנכורה
פסק הס"א בר"ה דהפקד חייב בנכורה יע"ש בעל"ל
דכותי קני ונגסם לרשיו מכיון דחלל לו והוי כמו מחנה
וכן מבואר בכלן סעיף ג' בהדיא :

המשיכה

(1) המשיכה

ל"ל שימשיך החמץ לרשותו כל כוחו
 או בחצר של שניהם או בסימטה
 כמבואר בח"מ סי' קנ"ח סעיף ט' אפילו אם לא משך בעת
 הזאת רק מקודם היה מונח החמץ ברשותו של הכותי ג"כ
 מהני ונחשב כמו משיכה כמבואר ביו"ד סי' ש"ך בש"ך
 ס"ק ט' ואם שלח הכותי ישראל למשך עבורו לא מהני
 דאין שליח לדבר כותי א"ן אם שלח כותי למשך עבורו מהני
 דכותי לכותי הוי שליח דכן פסק הש"ך בס"י רמ"ג בח"מ
 והסכים עמו הקצ"ח בס"י קפ"ח ודחה דברי הב"ש בח"מ
 ודע כי בס' ר"ח הקצה הב"י מאי ג"מ אי עובר קונה
 בירושה הבאה מאליה או לא דאי בעי מאכזה ירחי
 ובירושה אמו לא מקני כיון דהוא מייח ברישא ותיקן
 כיון דר"י סבר דזמנין דהיא מייח ברישא הוה שפיקא
 דזמנין דהוא מייח ברישא והממע"ט ויש להחזיק מה עלתה
 חרובה הירדו דזה ניחא על קושיהו אכן קושיה הג"י
 יקשה דכ' דאם אמר הנו מנה לפני דקנה הנין דוקא אם
 הולך קיימא וקשה מאי ג"מ אי בעי מאכזה ירחי דזהו
 מהנה האב וא"ל דאין כאן קושיא דג"מ כשנהן האב כל
 נכסיו לאחר במהנה שג"מ ולא שייך קרקע כ"ש דכשעמד
 מחלין נחבטל המהנה וכאן כיון דאין הנין זוכה נמא
 דשייר לעלמו זאת המהנה זה אינו דשיקר הכעש דלא
 שביק נפשיה ערטילאי וכאן הא לא ידע דלא יהיה בן
 קיימא וא"כ לא שביק אינש נפשיה ערטילאי וגם ה"ל הא
 סבר כהסוברים דמחניחין איירי בשג"מ וא"כ כיון דכאן
 הדר בריא בלא"ה מהנה השג"מ לזון לאו מהנה ועוד ה"ל
 בלא"ה יורש בנו וזו י"ל דמאד שמה הנין וירשו נחבטל
 המהנה כיון דכשעה מעשה לא היה לו אבל אם לא קנה
 הנין נשתייר לו בשעה המתנה ורחייהו מירושלמי נהפוך
 הוא דמאי אמר הירושלמי אמר ר"י אע"ג דאמר שמואל
 הא לר"ח נמי איחא להאי דינא דבבנו מודה א"ו דלר"ח
 אין ג"מ בג"ל אבל לשמואל יש ג"מ דאם נאמר דקנה העובר
 יורשו קנים ממנו וחירון הנתיבות חמוה דל"ג מאי
 מקשה בגמ' בנה"ד מ"ד מאי ג"מ הא אינא ג"מ שלו
 דקידש אשה דנחל ומנחיל ויורש והס ירשו ממנו וגם מאי
 אמר בירושלמי לדברי שמואל וכנ"ל ובגמ' י"ל כיון דאם
 ילדה ולד קיימא לא נהקדשה גם עכשיו לא נהקדשה דלא
 סמכה דעתה דסברה דולאי יהיה ולד קיימא ולא קבלה
 הקדושין בלב שלם וכמבואר בב"ב ש"א בהס דרפויי
 מרפין בידיהו ואיני לא פליג אלא משום דשמעו דאשהו
 מעוברת ומתחילה לא ידעו דמעוברת אכן כשהתחילה שמעו
 שהיא מעוברת אביי נמי מודה ועי' בח"מ סי' ל"א סעיף ב'
 גבי קידשה וא"ל דהטעם שזה ל' זוז אף דקבלה ושה כן
 אמר' דלא סמכה דעתה דולאי אינו שוה כן וה"כ כן
 ועל הב"י יש לרדק דאמאי הולך לאמר דהל' כר"י והוי
 שפיקא והממע"ט וספיר הקשה הנתיבות הא בפשיטות
 ניחא דבא בהרבה היא מה תחילה ושפיר ניחא והגמ' לא
 קאמר משום דמילחא פסיקתא קחגי כחירון ההוס'
 ועוד ג"ל בפסוט דהגמ' בב"ב מקשה מגי ופליגי אביי ורבא
 בחירולא יעו"ט בפ' מי שמה והסתחא מאן דס"ל דירושה
 הבא מחלי' קני ל"ל לשיטת דרפויי מרפוא בידיה ומאן
 דס"ל דעובר ל"ק ירושה הבא מחלי' בעכ"ל כחירון רבא
 וא"כ יש ג"מ בנזן ששמעו זו שמה ולא מה למ"ד דקני
 עובר בירושה הבא מאליה לא קני ומאן דס"ל דעובר
 לא קני וא"כ המחזיקין קנו כיון דלאו רפויי בידם וזוה
 יש ליישב דברי הב"י דיש ג"מ דהג"י סבר דירושה הבא
 מחלי' ל"ק וכת"ש דדוקא בשג"מ וכחירון הרמב"ן וא"כ
 מיירי שאמר מנה יהיה לפני ומה והיה גר בלא יורשין
 ועל הנין שמעו שמה ולא מה וזו אחרים ואח"כ מה באמת

וזו אחרים וא"כ כדנאמר דירושה העובר לא זכו המחזיקין
 הראשונים לכן פסק דכיון שלא יאל ראשו ורובו לא זכה
 דלא היה דעוהו אלאו ומאד ירושה הבא מחלי' נמי ל"ק
 וזו המחזיקין הראשונים והא דנקט בירושלמי לשמואל
 משום דלר"ח הוא בדרך רחוק ולשמואל הוא בפסוט ושכ"מ
 לכן נקטו לשמואל וממילא נילף לר"ח איברא דיש להקשות
 לאיני מאי מקשה בגמ' מאי ג"מ אי בעי מאכזה ירחי
 ואי בעי מאחזין ירחי דילמא מיירי בגמ' דקמ"ל דניחל ומנחיל
 בן יוס' ח' ומיירי בגמ' וירחי המחזיקין הראשונים אי בן
 יוס' ח' ל"ק לכן נקט ניחל ומנחיל הן אחת דלדידיה ל"ק
 אכן יש להקשות דלהני עובר ניחל ומנחיל בנכסי האב
 וג"מ כנ"ל וי"ל לפי מה שכתבנו דבגמ' דעודע שהיא מעוברת
 גם אביי מודה דלא זכו דרפויי מרפוא בידיהו וא"כ
 הברייתא מילחא פסיקתא קחגי כח' ההוס' אכן יש לרדק
 דגם לרבא מאי מקשה בגמ' אי בעי מאכזה ירחי דהא
 יש ג"מ בנזן שהיה אביי גר ומה וכו' בן יוס' ח' ושמשו
 שמה ובאמת לא מה נמא דאם בן יוס' ח' אינו ניחל
 ומנחיל ירחי המחזיקים כיון דסברי שמה וסמכה דעתה
 והוא ל"ק כיון דאינו אלא בן יוס' ח' לכן כחב' בגמ' ניחל
 ומנחיל ול"ק המחזיקין ול"ל כיון דאין שום ג"מ בזה רק
 הגמ' בגמ' ח"כ למה כחב' ומנחיל דבזה ליכא ג"מ הול"ל
 דכן יוס' ח' קני בנכסי אביי ול' מנחיל ל"ש כיון דזוכים
 מאד הפקר ומהו ג"כ לאיני שהקשינו דלהני עובר ניחל
 ומנחיל בנכסי הגמ' דל"ש ל' ומנחיל :

(2) אם

אין ביטול הכותי למשך כל החמץ כמו שהמנהג
 ודרך העיר למכור כל חמץ הפיר וא"כ אין
 באפשרי לעשות משיכה יש חקנה לזה שימכור לכותי את
 המקום שהחמץ מונח ויהן ג"כ מעוה ורשותו קונה לו
 במקום משיכה וכן מבואר בש"ך יו"ד סי' ש"ך ס"ק ט'
 ובלא"ה נמי מהראוי לעשות כן למכור מקום החמץ שלא
 יהא במקבל אחריות על חמלו של כותי בביתו כיון שלא נתן
 דמים והמדידה לחה"פ ולא יכלם רק כמה שימדד
 אבל כשכח ברכות הגוי ליכא חששא ומ"מ ראוי לפי
 כדח"ג להמוכרים ולהשכיר המקומות י"ח דל"מ דלא
 קי"ל בנ"ח כמבואר במג"ח סי' ח"ע סק"ח אם לא בשכורה
 אלא המוכר אפילו מישראל דלא מלינו לאסור מקבל אחריות
 בבית ישראל אחר וכו' לסמן מלרי המקומות ואינו מעבד
 כמו מקומו מושכר לו בב"מ ד"ח ועי' ט"ו סי' רמ"א ס"ד
 מיהו נראה דמקומות לא מעבדי דאפשר דלא אסרו אלא
 בקע"א בל"ד לשמור הנוף ולריך לשלם דמי ההפך נוסף
 כשעה אבידה אם הוקר או הול והול כדירה משא"כ
 הכא לאו חליפי החמץ הוא והול אחריות מעוה ולא
 אחריות חמץ ואין החמץ אלא גורם להפסד ובב"מ דפ"ב
 חוד"ס חיומו שהוקדו לזוקי בפסחים דל"ל כשמואל דהול
 ש"ס אפילו לא פריש חולי לשיטתיהו דבלא פריש הול
 כפירש שהיא ש"ס נגד ההוב וקני ליה לשמירה לגוף
 החמץ ואי הול לא יפסיד מהחוב רק כדי שיהי כשעה
 אבידה ואפילו להרמב"ם דלחוסר ה"ט דיוקף לשלם כשעה
 אבידה משא"כ הכא וזוהי י"ל מ"ס המג"ח סי' תמ"א ס"ק ב'
 דילמא יאנש המסכן ויפסיד ולפ"מ ח"ש דאינו נהנה מניף
 החמץ ולא הוי אלא כהולח חנאי בחמץ וגם"ס ח"מ
 בישראל שהפקיד אלא ישראל עובר עליו המפקיד והביה
 הב"ח אף המפקיד דהא בס"ח מחחיב בקע"א וי"ג דהס
 קע"א על חמלו של כותי דשרי בהגהה וי"ל דמים אבל חמץ
 כל ישראל לא שוי מידי ולאו חליפי חמץ הוא ול"ש למחוי
 כדיריד ובשלו אוקמיה רחמנא ברשותיה אבל בשל אחר
 ל"ש קע"א ואם מחיבו על שלח מכר קיס"פ הרי כבר נחחיב
 וכו' ח"ל לשמרו ושפיר קאמר עובר עליו המפקיד דוקא :

(ט) אה הקנה אה החדר להכותי במכירה קנה החפץ
הף בלא משהו מסבחה פליוו הף דיש מנוגמין
בזה מטעם דהאר הוא משים שליחות ואין שליחות לכותי
לפניו חמץ מ"מ הא כבר הכריע הקצ"ח בסי' קצ"ד
בראיות ברורות דקנין חצר מהני בכותי ולרואה דמילתא
ימזור לכותי שח"ל בעל דהאר דילה משים יד חיתרבו
וזהו ענה בעל מחלוקת השקל :

(ט) אג"ק מחלוקת האחרונים הי מהני בכותי מ"מ יוכל
למזור באג"ק הף בלא משהו ואף דהוא קנין
מדרבנן כבר נחזק בח"ס דבחמץ מהני קנין מדרבנן דטעם
הסוגרים קנין דרבנן לא יושיל לקדושי אשה דאורייתא
ובדומה היינו משים דהפקר ב"ד אינו רק להוילאו מיד
המקנה ולא להקנותו להקונה ואין מהפקדה חששה ע"ז וא"כ
בחמץ סגי לן בהפקר וא"ל יתיר ודך דהפקר ב"ד הפקר בידאי
הוא דאורייתא ולדעתו ל"ל דהפקר ב"ד עדיף דביטול לא
מהני להרמב"ם בחמץ ידוע כ"א כיטור מן העולם או שיגיע
ליד הקונה ממש ולא סגי במה שיא מרשוחו וצריך לפרש
להכותי פירושו שידע מה זהו וצריך שיאמר לו בפה מלא
קנה אגב קרקע ולא עם הקרקע כמבואר בח"מ סי' ר"ב .
ול"ע הי קני בקרקע של ח' מהמסלחים מטלטלין של אחר
ולפנ"ם בחו' ב"מ ד"ה גבי ר"ג וקנים מהמטע דמכני ואולי
הליא באצט"י דגמ' מטלטלי לזה וקרקע לזה הי בחר קונה
אוליין או בחר מקנה ע"כ בר"ג מהני ממה נפשך ע"כ יתיר
טוב להקנות לכותי ד"ה של הקהל ואגב יקנו כל בני העיר
חמץ דהף אס אין החמץ לצור דהקרקע ג"כ יוכל להקנות
אג"ק וא"ל להיים הקרקע ויורש להקנות אף בקרקע כ"ס
הו במקומות דבכ"ז וקרקע בשכירות ומטלטלין במכר קני
ואס הקרקע מושכר להמוכר נראה דמהני להשכיר ולהקנות
עמו מטלטלין וב"מ בחו' ב"מ ד"ה ד"ס מקומו דמיירי
בשכירה אלא המשכיר בר"ג וקנים שיחבאר ואפ"ה מהני
באג"ק וב"מ בעור ח"מ סימן ס"ז בב"י סב"י יעו"ש וב"ס
בח"מ סי' קי"ס א"א ואולי זהו כונת רבינו ירוחם שהניחו הש"ך
סי' ר"ב סק"ג בל"ע וז"ל וקרקע מושאל י"א דל"ק ומהו'
נראה דקני' ואי קשיא גבי איסור גזירה בב"ב דקמ"ע
ובקדושין דקאמר דל"ל קרקע וכי לא היה להם בית דירה
בשאלה או בשכירות להקנות אגב ו"ל בגוגל דאין הסוכר
רשאי להשכיר בלי רשות בעליו עיין סח"מ סי' ס"ז ובסמ"ע
וברמב"ם פ"ה מהל' שכירות ועכ"פ כל שאינו עוקר דירתו
בעלמו משה י"ל דלכ"ע ח"י להשכיר סוד לאחר ג"כ שידור
עמו להרבות דורין . או שלא היה לו לזמן קצוב שלא יבא
יטל לחזור או בלא היה לו בקביעות דלא מהני למקני
חגבה עדמ"ס הריטב"א בובא בש"ך סי' קצ"ח סק"י אף
דלפ"ז ה"נ כיון דאינו משכיר להכותי רק להניח שם התפלים
ולא בקביעות דהא חסור להשכיר לו בלא רשות בעליו א"כ י"ל
דלא מהני אג"ק ויש לחלק ואס עשה שליח למזור חמץ
ומכר בחמץ אג"ק כל הסליח דעת המק"ח סי' המ"ד דמהני
ודעת ח"ס אור"ח סי' קי"ז דלא מהני :

(י) מכר חמץ לכותי בקנה"ס מהני אף בלא עדים דלא
אברי סדרי אלא לשיקרא אף דבש"ך סי' קב"ג
סבר דכותי אינו קונה בחליפין כבר הכינו באו"ח וכן הקצ"ח
סי' קצ"ה בסכים דקונה בחליפין ולא עוד אף אס הסודר
הוא של העדים ולא של הכותי ג"כ מהני אף דהסמ"ע והמג"א
סבני דלא מהני דה"י העדים לכותי הסודר לכותי דאין
זכיה לטחי כבר הכריע הקצ"ח בסי' קצ"ה דממקח שנעשה
באיסור מהני אף דאין שליח לד"ע בע"כ דס דר של עדים
אינו מטעם שליחות כ"א כמו הילך מנה ויהיה שדך קנוי
לפלוני יעו"ש וא"כ בכותי ג"כ מהני וכן מבואר בהדיא בקצ"ח
סי' קצ"ג וחיפין קני בין בקרקע בין במטלטלי ובשכירות

י"א דל"מ ק"ס הו"מ כי קצ"ס ס"ט דהו"ל עו"ש וכו' מהו'
ב"מ ד"ה ד"ה ומקומו וז"ע דשם נמחנת כהנה שאין להנותק
אלא עו"ש אלא משכיר כניף שלו ומנ"ל דלא מהני ק"ס וז"ל
דהו' נחבו בשם הירושלמי שקבלו שטר זה מזה משמע
ש"ג השכיר לר"י ור"י השכיר לזקנים וא"כ לא היה כנוף
לר"י רק בעו"ש ולפ"ז אינו מוכח רק סיבא דמשכיר קרקע
המושכר ואפשר שכוונת הכו"ט ג"כ בבב"ב ולפ"ז אין חשש
בק"ס בשכירות אלא במושכרת אגב ולא בשכנוף שלו וז"ע
בהו' בעירובין . וק"ס בלחרא דכחצי שטרא כחז מארש"ך
סי' ע"ג דמהני לחוד וז"ל מהרש"ם סי' ר"ז וב"מ בסמ"ע
סי' קצ"ה ס"ק י"ז אולם בחו' כהונות ד' ל"ד ד"ה לימא
כו' וז"ל במקום שאין כוהבין דהקרקע נקנה בכסף ובחוקה
ובחליפין והשטר אינו עומד אלא לראיה משמע לכדיא דלא
מהני לחודא במקום שטחבין . וא"ל שיהא הסודר ש"פ .
חמץ בקרקע דכותי י"ל דל"ק אלא בשטרא . ואס מתוכ
בפירות לקנות בק"ס לחודא הליא בכלינות הפוסקים ה"ל
בכסף ואפשר דק"ס דלכתובה עומד עדיף וכו"ל כשטר כמו
דמהני ק"ס לחוד במקום שכותבים השטר לפוסקים ה"ל :

(יא) מכר חמץ לכותי בשטר וכו' כו מודה אני שמכרתי
באופן המושיל או אפילו בע"פ אחר בפני
עדים כשרים מהני דקנין אידיתא הוי קנין אכל אס אחר
בע"פ בלא עדים לא מהני ובכענין זה לא אמרין לא אברי
סדרי אלא לשיקרא כמבואר בקצ"ח סי' קצ"ד אף דהמק"ח
סבר דלא מהני אידיתא מ"מ אין זה כ"א איסור דרבנן ומס
גם חליפי חמץ דמותר ליכנות מהדמים כי ראייתו של הקצ"ח
ראיות ברורות כן . האמנם י"ל דל"ס אידיתא לחייב אס
הקונה בדמי המקח כמו בקדושין דל"מ כמ"ס הו' גיטין ד"ד
סד"ה דקיי"ל ואפילו אס אחר מודה הקונה ג"כ ואפילו
נותן ג"כ שטר להמוכר מ"מ כיון סכ"ז שלא הודע הקונה
יכול לחזור בו ל"מ הודתא המוכר דאין קוין לחלוק ואולי
אפ"ל דכיון דניתא לחלוק אפילו בב"א אינו עדמ"ס דנ"ה
ויש לדחות ועכ"פ ע"י שליח ודאי דל"מ הודתא הכלית נגד
המשלה לקיים אפילו בשעושה ב"ד לשלוהן דהן עדיו ג"כ
ל"ע הי מהני אידיתא דידכו לקנין :

(יב) חצר משמע דל"מ בכותי וי"א דמהני כמו בקנין
ש"ך סי' רמ"ג סק"ו ולטחיה נקבש עדיף
דילפיין מנט ואע"ג שהוא מטעם יד מ"מ סגי במשהמרת
ואעפ"י שחיה סמוכה כמ"ס הש"ך בס סק"י ואס הפלי
בישראל ג"כ מוגחים שם וי"ל להמוכר דרכה"ג נכון לעשות
מחילה בפני החמץ דאל"ה לא הוי משתמר כמ"ס הו' ב"מ
ד"ה וכי ועיין סי' ב' ס"א בהנה"ט וז"ל בשתמקום שטר
להמוכר בפרט בחמץ בלחוד להכותי עם הכותי שאינו משכיר
לו רק להניח חפצו שם ולא לילך בקביעה שם כמ"ס ח"כ
לא מקרי משתמר במעורב עם כלי המוכר וצריך למכור הכנים
ובשקים שחמץ בחובן דאל"כ הו"ל כליו של לוקח ברובה
מיכר וטעין בב"ס סי' קל"ט . ואס מקנה כחצר והמטלטלין
בב"א לא מהני להש"ך ר"ס ר"ג דלא אמרין חצירו ומסתיו
באין בא' . וז"ע שהוא נגד הנמ' ובהג"א פ"ב דב"מ ס"ט
י"ל דלא כ"כ אלא על קניה חצר שלא מדעתו דוקא דמספס
שליחות הוא כמ"ס המנהג אפרים פ"ה מהל' משיכה ג"ה
מצינו אלא ידו ומתנהו באין בא' . ואולי יש לפרש גם כונת
הש"ך בשלא מדעתו ועכ"פ לפ"ז חצר שלא מדעתו לא
מהני כלל בכותי :

(יג) סחומתא לרעה הש"ך בסי' ר"א ל"מ רק במטלטלי
ולא במקרקעי ויש מהפקקים אס מהני
קנין דרבנן להפקועי איסור דאורייתא עיין חו"מ סי' ס"ז וז"ע
אי מהני סחומתא נגד דד"מ כמו דמהני נגד ד"ה כיון
שכן מוכר הסגרין ופסתי בל"ז ל"ע דל"ק אלא בשטרא ואס
מחנה

וגל עפ"ס ההוס' ב"ב ד' נ"ה דלא מהני שלא מדעת
אלא בלא ידע כלל אבל ידע ולא קמטין גרם ולא מכני
ואפילו בלא ידע כלל ל"מ אלא בחזר וידע ולא בשאר קנינים
ולכני עובר בנכסי הנד ל"ק חפ"צ דלא ידע כלל כ"מ סס
בחוס' וכ"כ מהר"ט חח"מ סי' קמ"ח ופסי"ז מקמי הנס'
מרב ענן ואח"כ משני דעם אחרת מקנה מהני בלא ידע
כלל בכל הקנינים כמו בחזר וידע אבל במדידה דידע ולא
קמטין ל"מ מירי דנפת הרשע"ל בניטין ד' כ' נבי זקן נ"ל
דל"ס כהנ' אלא כהרמב"ם דלא קי"ל כריב"ח נמ"ש בס"ד
ס"ס פד"ה וא"כ בחזק הכני ידע ולא קמטין ופוד
ד"ח דדעת אחרת מקנה הוא מטעם זכיה ונ"מ בכו"ה
חולס מסהכר"ל דדעת הכו"ה לקטח כדי להרויח חס המפות
יד אלא שידע בפס' שיחורו ויקנו ממנו לאחר הפסח ושכ"ס
דעחו שחך הפסח יכיה שלו כרי שיחור המ"ו וכן הישראל
דעחו להקטילו אלא שיידע שיחור לו והרי אשילו מחנה ע"מ
להחזיר י"ח דמהני בחזק ועכ"פ בל"מ מהנה אפילו מבטיח
לחזור ולקטח לאחר הפסח שרי ואכ"פ בל"מ מבטיח כלל
רק שסומך מצאנו כן :

צריך (טו) לפיכך כמ"ס נ"ס בהשגח מכירה או בהרשעה
פי"ן ח"מ סי' ר"ס מיהו לכו"ה נ"ל

בהשגח מכירה שהשומא היה אחר הפסח הו"ל כו"ה כמחזק
בקוביא אך י"ל דכ"כ ג"כ הו"ל דבר שאינו מסוים ולא
פדיו ממחנה ד"ח דלא מהני בס' רמ"ח ויש לחלק ולר"ד
למכור גם חמץ המופקד אלו מ"ס רמ"ח פי"ן בס' חמ"ז אבל
המופקד אלו מכוח ח"ח למכור רק ישרש שהכו"ה מקבל
עליו אחריות מחמץ ס"כ המופקד אלו ונכון למכור משמחה
שלא יכיה בהפסח ופוד דלרש"י הו"ה מסירה משמחה קנין
ויכול למכור בהמון אפילו לאחר חיסורו ודוקא בהמון
שלו אבל בהמון המופקד אלו מחזק ח"ח למכור דלא
מקרי זכיה כ"כ ויש מחמירין שלא למכור בהמון כלל להאכילם
חמץ בפסח דהו"ל הפסח שח"ז כ"כ וגר"ה להחמיר לאחר
חיסורו דדמי למכור חיסור אבל קודם חלו"ס לפסח על
המחירין וימכור גם כלים מלוכלכים מחמץ בעין :

נכון (יז) למכור ג"כ תבואה דשחא חמץ בפסח רמ"ז לז
בפסחים ד"ז בשי"ה מנילגה וירא שחא חמץ
ויכול ג"כ למכור אח"י חיסורו ודוקא תבואה שלו ולא המופקד
מאחר ונמצא מלחמץ הפנהג להקל בדדיקס ג' אגרו"ן
בדליכא ס' ונ"ל לחולקים דלר"ד לזדוק כולו ביד"י ס'
פ"ד דמחזק נאמר כולו דבר"י אינה צטילה אבל הכא כמו
שהחזק חיסורא דמלחמץ ה"נ הוחזק היחידא ס' פסחים
גנ"ו (ועי"ן ב"ק דל"ז חול"ס נטשה) אך בדנמ"ל באגרו"ן
ח' דל"ס ס' נ"מ ח' מהני טוב בדדיקס ג' דונמ"ל מיהו
כ"ז שנטחן קודם הפסח דקמח בקמח הו"ל לה בלא אבל
גרעונין ריב"ש י"ש לחזק שאיסור כו"ס במק"א דל"ן ביל"ס
עי"ן מג"א ר"ס חפ"צ ולר"ד למכור קודם הפסח :

מיהו (יח) נראה דחפ"ל דל"מ מטעם דהא החיטים בחוק
היתר עומדים ונ"ל לחיסור שגל בהיתר ספ"ק

חס איכא ס' שחפ"צ שהמחל הוחזק בהיתר מ"מ הרי
החיסור הוחזק בחיסור וא"כ נאכל כולו בחיסור מסק"מ
שביטל וצ"ח נמי חפ"צ דמיהו היתר י"ל דמ"מ המיסוס
נאחר אלא דבטל ועכ"פ הו"ל חוקת חיסור ונאכל שגל
לבשר בס' ואח"כ נפל הכשר בחלב בס' אשילו לרב דס"ל
מב"מ לא בטל מ"מ טפה חלב המפורש אינה מורסא ואוסרה
דח"מ רב"ה פל"ו ועי"ן חולין ד"ק חול"ס שקדס או י"ל
דמוסס ג"כ לא נאחר אלא כיון ולר"ד לזטלו הרי מול"ו
מחוקק בשר או מחוקק חלב ונ"ל דלפ"ו כגמסוסף לאחר
נפילה עד ס' וספ"ק חס היה ס' בשעת נפילה או בהפסח
בספ"ק ס' וסל מהחפירות למק"א ועכ"פ י"ס ס' נגד
האיסור

ואח"כ בפירוש חפ"ר דח"י ג"כ בפלוגתא הפוסקים כנ"ל
ומכוח הספוטמא מבורר בח"מ סי' ר"ח וכמנכ"ב בפולין
פוקרין מהר"ן סי"ט שסותין אחר גמר מקח י"ש או דבש
וכבר כתב בעטרת לבי דל"ן קנין בזה דלר"ד שיהא נראה
שטעו בבב"ל קנין ומה שסותין בשותפות אינו נראה ד"ס
אנשים שסותין בבב"ל אכ"כ וריש"י מ"כ המקח בטל רק
יחיד הול"ה מהר"ן יע"ש וכנה עיר לונא אשר היא
רבת המסחר אנשים גבירים וסוחרים ושם המנהג כקנין
מלח מבורר רש"י בבב"ל שו"ך ק"ה ועל זו הסמך וכו'
א"ן תו"ר המוכר כן הוא המנהג דשם להקנות בזה נ"ל
בשטע דזכו ג"כ קנין שעותמא וא"י לחזור מכין דמנהג
דבזה קנין שם דמי לח"כ ופרט"ה או מסירה המפסח
ורש"י על המקח דמ"ס ולי קרה מקרה שקייתי מאה
פקים מלח בלונא באופן זה ובמסך זמן נחיק' הפער אכן
המוכר י"י מלונא הוא איש רע מעללים ואש"ו ב"י
באז"ל אשה היא הסיחור לעשות הרע אשר כל מעשיהם כן
הוא רעים בגופם חפאים בממונם ומה יכולתי לעשות לדון
עם שהחוקק ממנו לא כן שארי הסוחרים אחיו בגביר
המפורסם מו"כ אהרן הוא איש ישר כולך בהוס' רודף
לדקא וחסד וכן קניתי אלא בגביר המפורסם מו"כ ר"פ אל
מלונא ולא דבר מאומה בגדול ח"ח נתן לא נכנסה פניו
ומבלי להשגח מאומה כן שלו לדק ולא שלו לדק ישלם ד'
לרש"י כרש"י ונלדיק כדקדק :

צריך (יד) למכור לכו"ה גמור ולא למומר ולא נולד
ממומרת ונכון למכור לנאמן ובטוח דכסופא
עני ואינו בטוח הרי רואה בקיומו בס' ח"ג סי"ח אבל נ"ל
דל"מ מעכ"ב אלא בפסח גופא אבל כסופא גומר קוס"פ ליכא
השגח ונ"מ בס' חמ"א ס"כ דההם נמי רואה בקיומיה
שהרי לא האמין רק על המסכון וא"ל דהכא הו"ל כמסכון
דחפ"ס לו חזו"י דבהמוכר ל"ג זה ופוד דהא זמ"ס הוא
לאחר הפסח וא"י בעי שקיל ליה חוק הפסח עי"ן חוס'
פירושין דס"א ד"ה שחא דלא הו"י כמסכון ואפילו למ"ד דגם
ס"ה עובר אש"ה דהו"ל ס"ה מ"מ הא א"ן דין שומרין בכו"ה
ומ"מ יוחר טוב לפרש להדיא שחא אחריות על הכו"ה
וא"ן לחזק כיון דהכו"ה עני ויכיה היכודי פ"ל ונסיק לאו"י
ובטל מקח למפרע דכיון דמחמץ חיסור מוכר הו"ל כמפני
רשעה ויש מחמירין להטמיד ע"ק בעד הכו"ה אך להפוסקים
דל"מ ערב דבר שאינו קלוב בח"מ סי' קל"ג סי"ג לא
יצי"ל ע"ק למנהגו שהמדידה הוא לאחר הפסח :

ראוי (טו) להתנוח עם הכו"ה שיקנה ח"ף שלא במסכון
ובחנא חפ"ר דמהני דל"ז ל"ק בלי כונה
ועי"ן בנ"י ס"ק דב"מ בפל על המליאה דנ"ל דעתי' דלא
ניחא בד"א ונכח דיכול לאחר ח"ח בחק"ח ותמון דאפילו
בדלורייחא ל"ק בע"כ ויכ"ה נ"ל לפרש דהוקשה לו אח"י
לא חמר ובא אחר בד"א וזה עכ"א כיון דחק"ח הוא י"ל
ח"ח לבטל קנין דלא לגבי דכ"מ הוי וימנא דומיא דל"ה
כיוצא ולינה שיהא למו"ב לבטלה (ולמסקנא נ"ל דלא הוי
ג"ד גמור דחפ"ר להמירה קמכון) אך י"ל דאחר לא מצי
קנה בד"א שה"י וזה החילה בסד"א ולא גלי דעתיה אלא
דבד"א לא חקני לו המליאה (ועי"ן גיטין ד' ס"ה ולח"י
הי מניי"הו קדים) עכ"ל דהוקשה לו דלא חמר כן בגלל על
המליאה צטלירו עכ"ל דתיקף קני בד"א ונ"מ ג"ד לאשקו"י
מידיה רק בד"א דחק"ח הוא דומיא דח"ג וא"ע דמהני
לאחר המוסה לאפקו"י זכיה דמעיקרא ועי"ן מל"מ ס"כ
מה' זכיה ה"ס כתב לחלק בין א"ן רואה כלל בין רואה
לקטח בדבר אחר ונמ"י ס' חו"ה דמ"א גבי רב ענן
כתב בשם הראש"ל דבדעת אחרת מקנה לא בעי כונה
ואח"כ הוקדעו ע"י חס' רס"ח במדידה דל"ק להראש"ל

האִיסור דאש"ל דל"ס חזקת איסור שהרי האיסור ודאי בטל
ואנו מספקים הלא שם חזקת איסור ח"כ חזקת איסור
אחזקה ונ"ל דמ"מ מטיקת ה' חז"ל מספק שהי' זה
בחזקת איסור וזה לא פסק אבל הכא חזקת איסור בחזקת איסור
מ"מ אפשר לכתוב יורה ע"ן נדה ד' ס"א ואינו רק פסק
הו"ל קצת כעין ס"ס שם ליכא חזקת איסור חזקת איסור
ואילו ראינו שפלו בו מלמדים ולא ידעין כמה חזקת איסור
מכאן נדקת ג' דוגמאות וינסך למוכרו קודם הפסח :
(ט) **א"צ** קצין על השליחות וטוב לעשות הרשעה כללית
לכ"ד שכל אחד ואחד נוהג רשות לכ"ד למכור
מכל המינים ולהשכיר המקומות שהמינים מונחים שם וכל
יחבוס בהרשעה ואע"פ שהחוס' ב"מ ד' פ"א ד"ה בשלמא
בבב' דלית קבלה הו"ל ג"כ שליח מהניחן ה"ט דכעין
שליח מבטל המזון אבל בבב' שפיר הו"ל שליח מהמכור בעי
החמץ אך בקצין כסף וחליפין דלר"ד לזכות בהכסף וסודר
ל"ע ואולי כונה החוס' רק בהלוואה דאין לשליחות מהמקבל
על מה לחול מבטלי בטל המזון וכמ"ס בירושלמי ר"ס
האומר במחנה לשכוי שליח לקבל דבר שאינו שלו אבל במכר
שפיר חל השליחות על החפץ והו"ל לגמרי שולחו ככע"ד
המוכר להקנות ולקנות ושליח שלא בפניו משמע דמהני
וכמ"ס דלית פוסה שליח ולי"ע אי מהני השליחות למה
שיקנה חז"ל דהו"ל דלכ"ל חס לא מטעם זכיה ולי"ע :
(כ) **יתנה** שיקנה כ"ד לפי קנינו שלא יהא כקני חזקת איסור
ובקדושין ד' נ"א ע"ב ברש"י משמע דכמילי
דמהני קצין ליכא חששא ויש להלך ויתנה שיקנה חפצו בקצין
אחד מכן הראוי לו וייעיל למ"ד דמהני חנאי בפירוש ויקריח
להכתי הסטר מכירה שיבין פירושו וכן בהרשעה ויבי
לרשום חקת מהסחים בפחות קצת מהמקח או שיכחוב
שהשומא יהיה אחר הפסח עפ"י בקיאות ח"מ ס' רמ"ו
ובהרשעה יכתוב שמרשה למכור מכל מה שיש לו מכל המינים
המבוארים בהסטר מכירה מעל"ד ונכון לעשות שני סטר
מכירות ושתי הרשאות אחד לכ"ד ואחד לקניה ויחתמו
עדים כשרים בסטר מכירה ובהרשעה ולאחר הפסח לר"ד
לחזור ולקנות מהכתי בקצין גמור ח"מ קפ"ט ואם הוא ע"י
כ"ד לר"ד הרשעה ע"י מהמשלמים או בע"פ ואש"ג דלר"ד
שליחות מבטל החפץ כמ"מ ח"מ קונה המשלח חז"ל בשליחה
חלל דא"כ לר"ד כונה לקנות בזה אך הוא קונה בהגבהה :
יתר הכללים שכללתי בזה סוף וע"ן בחיבורי קרבן
תורה בארובה :

(ח"ה) במחבר סעיף א' דילמא חיים עליהו שם
פקעי בו בחיבורי קרבן תורה כהכתי
נידון הניגועים של ברזל ומטפין בהיחוד זכיות דליבון לא
מכאן כ"א כעלה דוקא כעס חיותי בח"מ חו"ד ס' קי"ז
דפסק להיסק דכעלה לא מהני בזה כ"א ליבון דוקא ובהכ
ידעתי מק ערבי ופרשם גדולתו כי קטנו עבם ממחני ואף
על פי כן לדעתי הדין בזה ואברר שיחתי דהנה בסור
יו"ד מביא בשם הציבור והרשב"א דבכ"ה פאיו ב"י סגי
בהגלה ג"פ והח"ס כשיא כונה הרשב"א דלי"ס כהציבור
דהציבור מחיר אף בבב' איסור דאורייתא רק שנתנה
אינו ב"י והרשב"א לא הסיר חלל כשתחילת בליעתו איסור
של דבריהם שאל שיקר בדאורייתא וד"ז מפורר בה"א
והעור לא ראהו יעו"ש לא ידעתי חלל כב"י הביא כל דברי
הרשב"א בה"א ואע"פ לא השיג לכתור כלום ודעו ג"כ
דהרשב"א סגר כהציבור ומה שהוכח הח"ס מדפריך
הרשב"א מפניכא דהבריה ר' אחי ודס שאלו דרבנן והאריך
בפסול דהוא דרבנן ואח"כ לא אמר בלא זה בפשיטות
מ"מ לא שהיה מע"ל והנמיל ג"פ יעו"ש אינו ראייה כלל
זה בודאי לא היה קשה לו ד"ל כדיראנו דמישיגין לתקלה

המנ"י ושכן דעת מהרלב"ח דהפ"מ י"ח להחזיר כח"ל להשתמש בו אחר מעל"ע כיון דכח דעבד ועיין בפ"מ כ"ז ד"ה סי' נ"ג בפ"ז דעת אחר ג' ובס"י ק"ג אות י"ז ושיין בהכו' ר"ע חנני בפסקים סי' מ"ד דרנה ג"כ לדרך דעת המנ"י ולהחזיר בהפ"מ רק דעשהו דלא מקרי הפ"מ כ"ל כהפדבר בעלמא הוא הפ"מ לא כן כ"ל דעשהו הפ"מ נזירוף כלים הרבה ביחד ואלולי זה ה"י מלך דעת המנ"י וה"ס מחזיר ור"ב בבאן נמי דלגונעם הוא דבר יקר וה"ו הפ"מ ופשיטא דכשר בהגעלה ג"פ משא"כ ליבון בודאי לא יבון כ"כ כי יחוס ע"ז דמסתמא חייטין דפקעי וגם הוא הפסד ומוחר בהגעלה כן כ"ל ברור :

(ח"ג) במחבר סעיף ב' י"ח ליזהר מלכניע כלים בפסד וכלי חלב כיהד בו לקמן בס' חק"ע כחב המנ"א בס"ק י"א דאסור להגעיל כלי חלב לאכול בו כשר או איפכא דל"ז לא יהיה לו רק כלי ח' ויגעילו כל פסע שיסתמש בו ודלמא אחי למטעי יע"ש האמנם נראה בפסד דמכשירו לכונת חמץ ולא לכונת כשר בחלב ליבא נמיחם לז' וא"כ אחר ההגעלה יוכל לעשות מהכלים כאלו נפשו להחליף מבשר לחלב וכן מלמדי כהוב בה"ס חו"ד סי' ק"ו :

במנ"א ס"ק י"א כלי שפיה נר בו' ולפי"ז לא יפה עושין בהמון שטוכנין להגעיל סאמאוארין על פסח דפשיטא דהוא אסור דכא כולל כלי שפיה נר וי"ל קנים וס' ח"א לשפספ וי"ס סאמאוארין שסתמשין במו חמץ גמור שמתחזקין בו י"ש וגם כמים ששופכין בו שופכין בכלים שמתחזקין בו י"ש ושכר וגם משפספין אותו בלחם ככוס במוס ועומד חמיר בין קמחים וסוף כלי חמץ ממש ומנהגי חמיר בכ"מ סיותי לרב לדרוש בשבת הגדול דאסור להגעיל סאמאוארין :

(ח"ג) בח"י ס"ק ב' מין חביב עליו קודם כו' ונעז"נ ראה מגמ' דלא משגיחין בהני דמוקדם יותר דהא כוסמין הוא מין חטין ואף לפירוש סה"י מ"מ הוא מין חטין ג"כ ומכיון דחטין מוקדם לשעורים ועדיף חטין משעורים ח"כ גם כוסמין כולל להיות מוקדם לשעורים דהא הוא מין חטין ג"כ ואמאי חשבה בחר שעורים כע"כ דהסדר אינו בדוקא ופשי"ז כ"ל לחרץ מאי דים לדקדק בגמ' פסחים ד' ל"ט ע"א דאמר חנא כוסמין מין חטין כו' בני אין אורז ודוחן לא כו' וקשה אמאי לא אמר זה חיבף על גוף המשנה בני אין כו' חמס כך הוא הענין דנל"ז לא היה קשה בני אין כו' ד"ל דבאמה גם בלחז ודוחן ואלא בפסח וסוף דלא חשיב לה המשנה יטן דהמשנה קפרט כל הדברים כסדר המעלות מאי דמוקדם קודם וא"כ אורז ודוחן אולי דחשיבי כמו חטין וסוף דמוס לו למעלותא ולא לגריעותא ואם כוס נקטים בבאן ה"ס מוכרח או למקדמיה לחטה או לאחר ואז ה"ס נאמר דים לא מעליותא על חבירו ע"כ לא נקטים בבאן כלל וא"כ לק"מ אכן מכיון דנאמר בבאן דכוסמין מין חטין ח"כ אם נאמר דהמוקדם קודם כולל למקטע הטעם וכוסמין ושעורים כו' בעל"ל דאין כאן קריאה ח"כ שפיר שוב מדקדק בני אין כו' :

ס"ק י"ז אף אין שעת הדחק ובפיקא ראה כו' ה"ך דבס' חמ"ז גבי פת שפסל לין כחב סה"י בס"ק י"ז דסינון מהני דאף שנכנס מעט חמץ מ"מ כיון שהוא דק כ"כ ומהערב ה"ו לא בלח ואינו חוזר ונישר יע"ש י"ל דהנפה אינו קולט כ"כ בקמח כמו כסיון בצנד עכ' :

במנ"א ס"ק י"ג ועבד"מ סי' ש"ז כו' לא ידעתי לזנו להח"מ מהו כיון דאינו מפרש כפירות הסמ"ע נשם דהאי יוס או יומים הוא מע"ל וא"כ לין זה למע יע"ק הכל פסחא מאי מגלן דל"ל מפ"ל והאי יוס או יומים

דקנקט סיניו להסתחול ב' ימים ובח"א לפסח יוס נימא בפסוק דיוס או יומים הוא מע"ל ובדפוסה בלחמ כן סה"י וכל דהמנ"א מדיוק מהמחבר דכתב ואם עתה כע"פ י"א שאסור לגזל מל"ה בו ביום כו' ואם נאמר דכע"פ הול"ל רבואה יותר דאם עתה בלילה של ע"פ אסור ג"כ לגזל מל"ה דערב פסח משמע ביום דבלילה יהיה פסח בעל"ל דל"ל מע"ל ולפי"ז יקשה ה"ס יוס אינו יומים ע"כ מחזק יומים להסתחול ובח"א בני ביום ובכ"ז נקט ועבד"מ כו' דפירש הסמ"ע שם יוס או יומים דהוא מע"ל דמע"ל נקרא יומים ח"כ שוב אל"ל במקודם להסתחול יעמון ב' ימים כ"ל דב' ימים שלמים אף להסתחול ח"ל רק להסתחול לר"ך מע"ל דהוא יוס דדמי ליומים ובח"א בני ביום לצד ולא מע"ל דלית לילה מקדק ג"כ כן כ"ל כוונתו ולפי"ז גם להסתחול ח"כ ב' ימים כ"ל להסתחול יהיה מע"ל וכן נל"ן נכון לדעת :

ס"ק י"ד שמרקים הקמח מחקר וק"ל בלא כ"כ כחב דכך ח"ל חכס ח' וסיים דאין סומך על שמועה זו דהוא נגד משמעות הפוסקים ואף הביאו המנ"א לדבר ברור ונקט ראש דבר ולא כוף דבר וג"ל דהמנ"א סדר דהכ"ס סובר כהמנ"י דכתב ג"י ומאחר דהחיותם הוא רב למאוד עד שאינו מחקר כ"ל בני ע"כ לא כ"ל דהריקוד יקררו משא"כ המנ"א דהעלה מקודם דרך לית לילה לצד ג"כ מקדק ח"כ מהנראה דגם הריקוד יקרר ופסיר סמך על שמועה זו :

ס"ק ע"ז דבירושלמי לא משמע כן לא ידעתי אף כשמע מירושלמי דלא כן בדבר דו"ל הירושלמי פ"ג דפסחים הל' ח' ח"ד יעקב בר זבדי ר' אבוס מפקד לטחינה דלא מיהן קופיא חליין על חליין דלא ירתחן ויחמטן יע"ש וי"ל פירובו וירתחן וכשיבא ח"כ מים עליהם ויחמטן וג"ל דכוונתו כך מכיון דהעלה דבאשר נאמר דברותם לצד אין מחמץ ח"כ גבי שקים שפיר מותר להניח זע"ז רק שיזהר לעמון ביום שאח"כ ח"כ למה אסור דלא יניחו השקין זע"ז כולל להחזיר באשר השקין מניהן זע"ז לא יאפו בלחות יוס וזה אין סביר לאמר דאסור ליתן זע"ז מים שמה יאפו בלחות יוס דאין לגזור כן כיון דבדעבד אף שביד מוגחין זע"ז ואפס חומ"י ג"כ כשר ואם חליין היה כן בדרך טעם טובה שיוכלו לאפס בלי התחבט כן כולל דלא מיהן קופיא חליין על חליין כבדי לצל יאריך לשכות יוס דלא ירתחן ויחמטן משמע מזה דאין לזה הקנה שיהיו יוס יען כי רתחיה לבדם מחמץ :

בח"י ס"ק כ"ז דאין לאסור בדעבד ומשמרו היטב עיין בס"ק כ"ג כוונתו דכס העלה דדין ענינה יוס קודם האפיה והנחת שקין זע"ז כיון וס' נאמר וכן יזהר להסתחול שלא להניח הרבה שקים כו' משמע מל' הרב בדעבד מותר וא"כ ה"כ כן הוא האמנם מל' ככ"י לא נראה כן דדין ענינה מקודם האפיה יוס קודם נקט סתמא ולא העיר ע"ז כלום משמע דכן הדין וכמנהג ועל דוגמא דלא יניח הרבה שקין זע"ז מסיים ועשיו שאין מהרים בנך אפשר שהוא מפני שסוברים דליכא למחש' להכי חלל לדידכו כו' ואפשר שמפני כך לא כתבוהו הפוסקים ומ"מ טוב לזהר אם אפשר יע"ש ובש"ע ג"כ השמיט לדון זה ודינא דלר"ך לעמון יוס לפני הלכה נקטים משמע דבכאן החוס גדול כ"כ ואף אכן ג"כ אסורין לעשות כן וגם הל' שאסור לגזל מל"ה בו ביום משמע דאסור יוס בזה ולא זכירות ע"כ מהסביר דים לאסור בדעבד ג"כ ולפחות למל"ה דב' הלילות יקח מל"ה אחרת אף כשריקודו הקמח דים לסמוך על הא דמנ"א בס"ק י"ד ולהשכירו דדעבד מ"מ למל"ה מל"ה יקח מל"ה כשירה כלי פקפוק :

במנ"א ס"ק י"ב שמיטתו בו יותר מבשלתו הכה האמנם כנים הדברים דין מל"ה בכ"מ אכן בבאן אין רבונה

מחנה בפסויה וקשה ח"ך אפשר להיות עיר גדולה כמו בפסויה ישחוללו לפרט מים שלנו דמ"ט חלו מים מחלו ועוד כשצלו לנקש מים ממנו בע"כ סברו דהביא להם מים וא"ך אפשר שלא יראו דלת הביא עמו כלום הלא עגלות טעינות מים קלא ח"ל ועוד הלא מרח דהאי דינא הוא ר"י וח"כ כדדריש בודאי כסם אומרו דריש ח"כ הו"ל לילך אלל מקום ר"י לשחול מים - אמנם הכונה כך הוא דהם ידעו שפיר כוננו דלנו היינו לינה לילת רק סברו דכוננו כישאבו בין היום ובין הלילה ואח"כ כשרלו דל"א לכין זאת ולא ניתנה חורה למח"ש ע"כ צאו למחר וח"ל הן לנו מים כי ח"ל לכין זה כי בני אדם אהבו ולא מלאכים והשיב להם טעוהם כפסד דהלא חנה צמ"ח דביתו אמרי כסתמח ולא אמרתי דביתו כל הלילה ח"כ כונני דל"א כל הלילה רק מחני הלילה עד ע"ה :

ברמ"א סעיף ח' ח"ן לשפיר מים שלנו מכה מה בו' עפ"י ל"ל דרך דרשא דב"ב ד' ט"ו ע"א שטן ופניה לש"ש נחמונו דדריש רב אחא בר יעקב בפסויה מיכר שייכי להך דרשא דדריש רב מחנה בפסויה - דהנה י"ל דר' לוי הוא היה המחמד ורב אחא בר יעקב דרשה לדרשהו ח"כ על מה צא השטן ונקיה לרב אחא בר יעקב ולא לר' לוי - ונ"ל דהנה ידוע דהשטן הוא באמת מלאך טוב רק בריאוו הוא להסית לחטא אכן כל מגמחו והשקתו כהא"ש היבדחלי לא ישמע לו ואז אהבו באהבה נבלה - וכו' רחמי לבאר אמרם ז"ל בפ' גיד הנסה ויאמר בלתי כי עלה השחר ח"ל בגב אחא או קיבוסטוס אחא שמתירא אחא מן השחר ח"ל מלאך אני ומיום שנבראתי לא הניע זמני לאמר שירה עד עכשיו - ואמרו מכין דכן הו"ל להמלאך לעמוד על המשמר יום וליל ומכש"כ ברגע אחרונה מבלי לזוז סן יעבור הזמן וא"ך עשה כן ברגע אחרונה סמוך לזמן לילך ולהלחם עם יעקב אשר היכולה בידו מבלי להניחו ובח"ו יעבור הזמן האמנם הכונה כך הוא דידוע עיקר שירת המלאכים הוא כאשר הולך בשליחותו של מקום ועשה שליחותו ח"י אח"כ שר ורין להשי"ה וכו' בשארי המלאכים אכן השטן אשר הוכן להסית לחטא ח"כ יהיה שירתו פה לידה נפש היבדחלי אחמה אכן לא כן הדבר ונכפך הוא כי כל עיקר הדבר שסית לחטא והאיש לא ישמע לו כמבואר בזוהר במלך המלך יע"ש ח"כ כאשר ישיב נפש לדיק אשר לא ישמע לפיתויו ועומד בלדקו זהו חכמה שליחותו ואז הוא שירתו והנה מיום בריאתו עולם לא היה לו שעה הכושר נזה כי מאלד עד נח היו מכתיבים לה' וכן נח רק לדיק המים בדורוהו ולא בדור אברהם וכן מנח ועד אברהם וגם אברהם יתחן נמלא פסול בזרעם ולא היה מטהם שלימה כ"א יעקב הוא היה הראשון איש הם ומטתו שלימה והלך ונאבק עמו עד עלוה בשחר להסיתו מדרך ה' כידוע כי היה השטן שרו של עשו ולא יכול לו אז השיג מחויו לסיר לה' זהו פסע ראשון ע"כ ח"ל עשה כאשר עמדה בנסיון עמי ח"כ חיפא זו הרגע הניע ע"י זמן שירתי - והנה לפי"ז יקשה ח"כ למה נאמר כי צבוא הנואל ישיש כשי"ה להשטן וקשה מפני מה כיון דבאמת מלאך טוב הוא ותרעו כי הכונה כי יושבט חלק הרע סבו וישאר כונו סוב נמלא לפי"ז כאשר נאמר דמלאך טוב הוא ח"י ימח השטן צבוא הנואל כי יתפך מרע לטוב ונאמר נאמר דמלאך רע הוא ירע לו ביאה הנואל כי הניע זמנו להבליט וידוע כל האומר דבר כסם אומרו מציא גאולה לעולם ע"כ כאשר דרש דשטן ופניה לש"ש נחמונו ונלה הסיד כי הוא מלאך פ"ב לזה צא השטן והראה דכן הדבר ונקיה אף דדרשהו ג"ס להביא גאולה לעולם כי היה אומר דבר כסם ר' לוי יטן דלדברא מזה שמה שיבא הנואל ח"כ מלאך טוב

הכונה דאנשי מעשה רגילים לילך בעמלם ולא רצו לשלוח שליח כ"א הכונה דהיו הולכים בעמלם ולא סמכו על הטוחן יטן כי עפ"י הרוב הטוחנים אינם בני הורה משא"כ כששלח איש בן הורה להשגיח ג"כ מטולה הוא כמו בסיח בוך בעמלו וזה נא אחי המחבר למעוטי וז"ל במרדכי ר"ה בן פזי חזיל לגבי סחוגיה משמע סתם דאפילו האמוראים היו הולכים לבית הריחים יע"ש ופירשו דהיו הולכים להשגיח ולא סמכו על הטוחן אכן מהלכה בעמלו ולא ע"י שליח לא מיירי שם וכן פירש בעל פני משה הוא עמלו הלך לטחינת הריחים שלא יהיו נכשלין באיזה דבר וכן בקרבן הפרה חזל ליה בעמלו גבי הריחים לראות וזהו הכוונה שיסמרו מחמומן :

(חג"ד) במג"א ס"ק ה' שיגיט מחני לידו יסיה לו במחנה בו' הש"א ס' ז"ב הקשה ע"ז כיון דקיי"ל דבראורייתא אין ברירה וא"כ מאי מהני זה באמרו קודם שיגיע מחנו לחבירו דכשיגיע לידו הרי הוא לו במחנה דהרי לא אמרינן בזוהר דהבר למפרע שחל עליו שם מחנה בשעת אמירה יע"ש שהארץ כזה ונ"ל לתרץ דהוקשה להרובה קושיה סתו' כז"ק ד' ס"ט ע"כ דאמאי לא רשע אביו לאמר דלענין ברירה דוקא קאמרי ד"ל דל"ל ברירה ותירון דד"ל משמע ממש ד"ל דחוק מהא דפ' העור והכרוע כמו שהאריכו שם ב"ה ס"ה ל"א לטעים בו' וע"כ קושיה סתו' בעירובין ד' ל"ו ע"כ ד"ס לא ס"ד בו' אבתי ליתא לראוי ולהסיה דהלוקח מקמי מחיתין דכחא ומחיתין דמי שחחו ומקמי בריתא דמרוכס יע"ש וסבר לתרץ כך דדינא דר"י ור"ד לא נגע בהאי דברירה יטן כי זהו דבר מהנמנע דבדרך לקיטה ילקיטו יוחר בודאי כי אח"ל שטני לא ילקוט ג' בשניהם מפני טירדת הלקיטה וא"כ ח"ל כאן לברירה דברירה לא שייך כ"א בדבר שהוא ספק בשעת מעשה איך יפול דבר נמלא כנס דמקודם רשע כנמ' לאמר דרך דר"י ור"ד חלי בדיני ברירה אכן אח"כ חזר כנמ' מזה וכדאמר כנמ' ר"י סתמא אחרינא אשכח ח"ל להא דפירש"י ואי קשיא וכהא לא סגיח דלא מהפכא מחיתין משום ברירה בו' דהנמ' כזר אח"כ דבכאן אף מאן דל"ל ברירה מודה בזה דיוכל לאמר כל שילקטו עניים היום יהא כפקר ולפי"ז חזיל קושיה סתו' דניתא דלענין ברירה אמרו ד"ל דאילו רחיה דסבר ר"ד דאין ברירה דבדאי בשחרית יוכל לאמר ג"כ אף כדנאמר אין ברירה וא"כ קשה איך אמר לעיתותי ערב דוקא בעצ"ל דכוננו דכא להפוקי מדר"י לאמר בשחרית דוקא יטן כי בערב ח"ל דאז אינו כרשותו ובא לאמר ר"ד דאף לעיתותי ערב ג"כ י"ל כן אכן בשחרית פשיטא ד"ל כן וא"כ אינו רחיה דסבר ר"ד דאין ברירה כ"א כאלושים דחשבו לנגב דוכו אינו דבר ברור דאחזקי אינשי ברשיעי לא מחזקינן המה בע"כ סברי דאין ברירה ומעשה סר ג"כ קושיה סתו' דעירובין דליתא לראוי מקמי בריתא יטן דאילו רחיה מאן דר"י סבר ברירה דאף חס ל"ס ברירה ג"כ י"ל כן בשחרית - ולפי"ז נמלא שפיר בהסיה דלולב דהיה בעם רב למאוד והיו ג"כ דבר בלתי אפשר שלא יתחנף הלולב שפיר י"ל אף כדנאמר אין ברירה משא"כ בגבולין וכן במורביות דאין כעם רב ואינו דבר ברור וא"ל ללמד משום דאין ברירה - נמלא דה"נ במה ג"כ כן דכוא דבר שא"ל שלא יתערב ע"כ תיקון זה מועיל אף לדדינא אין ברירה יטן כי יודע בשעת אמירה דבודאי יגיע מנהו לחבירו - ואולי משום זה לא הזכיר כז"י דיאמר כן בשעת טחינה יטן כי זהו אינו דבר המצוי ורגיל שיחמל בקמחים ותיקון זה אינו כן נ"ל :

(חג"ה) ב"מ"ז ס"ק ח' ומורי ה"ר יתחן אומר לא יתחם הורה למח"ס בו' פס"י הדברים האלה נ"ל לבאר הא דליתא במ"ס פסחים ד' מ"ב פ"א דרשה רב

הוא וזה אשר דרש להם רב מחנא דלריך מים בלוג דוקא ע"כ בל להם להוסיף בדרשא דלין לשפוך חלו המים בצביל מה יען כי שטן ופנייה לש"ט נהכונו ומוכח מה דמלך טוב הוא וא"כ לא יכלך מים של מלך יען כי הוא אוהב מלך המלך :

(הנ"ל) **בח"י ס"ק ח'** משא"כ להקללל אמרין כו' ולמד"כ דגם בנחן הוא להחמיר במבואר דלין להחללל לכתחילה מנחה גדולה ובנחן פשיטא דלריך להחללל מקודם דחייבין כמא ימךד ולא יחללל כמו ב"ב"ב לפני הספר ואיך דחייב המנחה ע"כ כאשר יחלילו להפיה משם ומחלה ויהיה הסכנה מקודם בערך חלי שעה ואז יחול עליו חוב חפלה מנחה מהחללה שבע וילך להחללל מנחה גדולה וזהו חלי נכון משא"כ כשילם מהחללה שבע נמלא דיהיה הסכנה מקודם ואז חלי חוב מנחה ולא ילך להחללל מנחה חמ"כ נמלא קולא זה מוצא הוא ובפיר נקט אחר פס ודברי המנ"א :

(ה"ס) **במנ"א ס"ק א'** מלך בו יותר מבשלומו גס בנחן כ"ל דלא בל למעט שלוחו כ"א הכונה דלא סמך על האיסוס כי חייב בני חורה משא"כ שלוחו בן חורה כמו עלמו שיענה היטב ג"כ טוב רק ההידור יותר בעלמו אכן המחבר לא מייירי מזה למעט שלוחו כ"א זהו סברא מהחין ונ"מ חס עסוק במלך חורה חלי יוכל לשלם שלוחו בן חורה להשגיח שם :

בח"י ס"ק ד' ואפילו נשים של ישראל כו' וג"ל לפסוק לדינא בשעה הדחק בדליכא מים שלנו ומבואר בס' הנ"ל דבא"ל מים אחרים מותר ללוג בהם כך סבר המחבר לדעת בס"א ולא ל"ל הגישה דוקא פ"י אנשים ולא פ"י נשים יען דלא לריך להיות בזיונות רב כי בקל יבא לידי חימוץ וע"ז חין נשים גאמנות ועפ"ז הוכח לי דברי הגמ' חשה לא הלוג אלא במים שלנו וקשה למאי דקדק ובחב חשה הול"ל לא הלוג אלא במים שלנו האמנם הוא דרש להם בפסח במבואר ועיין בקרבן נחנאל חוב קנ"ג שדרשה ר"מ בפסיוניא בחור ימי פסח היה לאחר שראה שלשין במים שלא לנו כו' החיר להם בא חו יום במים שלא לנו כו' יעו"ש ע"כ כאשר ראה דמוכרחין הנה ללוג במים שלא לנו דרש להם דאשה לא הלוג אז כ"א חיש דוקא אכן לפי"ז קשה מנ"ל כלל דאסיר ללוג במים שלנו נימא דמותר רק במים שלא לנו אז ילוג חיש ולא חשה :

(חפ"ב) **במ"ז ס"ק ד'** אמאי לא דחה לה דמייירי בנותן לו רשות כו' ולמד"כ דלא כס"ז דהנה יש לחמוה על הרמז"ס שהשמיט הדין דבוליא דגנרי לריך הסיבה וא"ל עפ"י דברי הס"ז דלכך לא משני בנחן לו רבו רשות דנימא למ"ד דרב שמחל על כבודו כבודו מחול אכן למ"ד דלינו מחול קשה ע"כ חירך דבוליא דגנרי אכן לפי פסק הרמז"ס דכבודו מחול י"ל כחירון הס"ז הלא מרא דהאי דינא הוא רב יוסף ור"י סבר במס' קדושין דכבודו מחול ועו"ק בנחבו חס לא בנחן לו רבו רשות מאין הוכיח זה הדין הלא לא נזכר זה בש"ס והב"י דחק בזה ועו"ק דבנמ' משמע דלין איסור בדבר רק לא לריכא ומל' הרמז"ס משמע דאיסור לעשות כן ועו"ק כיון דרבה סבר דלריך הסיבה וקו"ל כרבה לגבי ר"י א"כ חירך פסק הרמז"ס כר"י ובאמת רבינו שמחה פסק כרבה הוצא בהגמ"י וג"ל דדעת הרמז"ס דהוקשה לו במאי פליגי רבה ור"י וא"ל דגם רבה סבר דא"ל הסיבה רק הסלמדיים לא ידעו הדין דא"כ אמאי לא אמר להם הדין ללמד הלכה לדורות ע"כ סירש דרבה סבר דהחויב על הרב ליהן רשות ואפשר דגם ההלמדיים ידעו דלין להסב רק סמכו מלך החיוב על הרב ליהן רשות אז דבאמת נהן להם רשות ע"כ הסכו ור"י סבר כדעת

הוא וזה אשר דרש להם רב מחנא דלריך מים בלוג דוקא ע"כ בל להם להוסיף בדרשא דלין לשפוך חלו המים בצביל מה יען כי שטן ופנייה לש"ט נהכונו ומוכח מה דמלך טוב הוא וא"כ לא יכלך מים של מלך יען כי הוא אוהב מלך המלך :

(הנ"ל) **בח"י ס"ק ח'** משא"כ להקללל אמרין כו' ולמד"כ דגם בנחן הוא להחמיר במבואר דלין להחללל לכתחילה מנחה גדולה ובנחן פשיטא דלריך להחללל מקודם דחייבין כמא ימךד ולא יחללל כמו ב"ב"ב לפני הספר ואיך דחייב המנחה ע"כ כאשר יחלילו להפיה משם ומחלה ויהיה הסכנה מקודם בערך חלי שעה ואז יחול עליו חוב חפלה מנחה מהחללה שבע וילך להחללל מנחה גדולה וזהו חלי נכון משא"כ כשילם מהחללה שבע נמלא דיהיה הסכנה מקודם ואז חלי חוב מנחה ולא ילך להחללל מנחה חמ"כ נמלא קולא זה מוצא הוא ובפיר נקט אחר פס ודברי המנ"א :

(ה"ס) **במנ"א ס"ק א'** מלך בו יותר מבשלומו גס בנחן כ"ל דלא בל למעט שלוחו כ"א הכונה דלא סמך על האיסוס כי חייב בני חורה משא"כ שלוחו בן חורה כמו עלמו שיענה היטב ג"כ טוב רק ההידור יותר בעלמו אכן המחבר לא מייירי מזה למעט שלוחו כ"א זהו סברא מהחין ונ"מ חס עסוק במלך חורה חלי יוכל לשלם שלוחו בן חורה להשגיח שם :

בח"י ס"ק ד' ואפילו נשים של ישראל כו' וג"ל לפסוק לדינא בשעה הדחק בדליכא מים שלנו ומבואר בס' הנ"ל דבא"ל מים אחרים מותר ללוג בהם כך סבר המחבר לדעת בס"א ולא ל"ל הגישה דוקא פ"י אנשים ולא פ"י נשים יען דלא לריך להיות בזיונות רב כי בקל יבא לידי חימוץ וע"ז חין נשים גאמנות ועפ"ז הוכח לי דברי הגמ' חשה לא הלוג אלא במים שלנו וקשה למאי דקדק ובחב חשה הול"ל לא הלוג אלא במים שלנו האמנם הוא דרש להם בפסח במבואר ועיין בקרבן נחנאל חוב קנ"ג שדרשה ר"מ בפסיוניא בחור ימי פסח היה לאחר שראה שלשין במים שלא לנו כו' החיר להם בא חו יום במים שלא לנו כו' יעו"ש ע"כ כאשר ראה דמוכרחין הנה ללוג במים שלא לנו דרש להם דאשה לא הלוג אז כ"א חיש דוקא אכן לפי"ז קשה מנ"ל כלל דאסיר ללוג במים שלנו נימא דמותר רק במים שלא לנו אז ילוג חיש ולא חשה :

(חפ"ב) **במ"ז ס"ק ד'** אמאי לא דחה לה דמייירי בנותן לו רשות כו' ולמד"כ דלא כס"ז דהנה יש לחמוה על הרמז"ס שהשמיט הדין דבוליא דגנרי לריך הסיבה וא"ל עפ"י דברי הס"ז דלכך לא משני בנחן לו רבו רשות דנימא למ"ד דרב שמחל על כבודו כבודו מחול אכן למ"ד דלינו מחול קשה ע"כ חירך דבוליא דגנרי אכן לפי פסק הרמז"ס דכבודו מחול י"ל כחירון הס"ז הלא מרא דהאי דינא הוא רב יוסף ור"י סבר במס' קדושין דכבודו מחול ועו"ק בנחבו חס לא בנחן לו רבו רשות מאין הוכיח זה הדין הלא לא נזכר זה בש"ס והב"י דחק בזה ועו"ק דבנמ' משמע דלין איסור בדבר רק לא לריכא ומל' הרמז"ס משמע דאיסור לעשות כן ועו"ק כיון דרבה סבר דלריך הסיבה וקו"ל כרבה לגבי ר"י א"כ חירך פסק הרמז"ס כר"י ובאמת רבינו שמחה פסק כרבה הוצא בהגמ"י וג"ל דדעת הרמז"ס דהוקשה לו במאי פליגי רבה ור"י וא"ל דגם רבה סבר דא"ל הסיבה רק הסלמדיים לא ידעו הדין דא"כ אמאי לא אמר להם הדין ללמד הלכה לדורות ע"כ סירש דרבה סבר דהחויב על הרב ליהן רשות ואפשר דגם ההלמדיים ידעו דלין להסב רק סמכו מלך החיוב על הרב ליהן רשות אז דבאמת נהן להם רשות ע"כ הסכו ור"י סבר כדעת

יעו"ש ונחפז הדבר כי הוא לא דק ודברי המג"א מדויק
הדק היטב. ופי' ב"ר סי' רע"א ס"ק ז' דמדת חוב
נשים בקדוש שנלמד מהקים זכור לשמור לחייבם במגילה
מטעם שאף הן. ונח"י הירץ קושיחו דכיון דהם חייבים
מטעם בעלמא שאף הן ואנשים מחייבים מל"ח כעין דלורייחא
להכי אין מויליין יעו"ש בסי' ט' אכן הע"ז החזון ג"כ
לפי החירוק שמה הטעם יש לחייבם מדלורייחא וזכו הטעם
עיקר כפי הנראה ממג"א ומס"ז. והנה לפי הטעם שאף
הן היו בלוחו הנס פירוש בשטביר הלרים לבלורה המזה
דהלא לא עבדו במלרים כ"א אנשים כדמוכה בכמה דוכתי
וגם הראיה ממלכות הלבבות וגם הנזירה דכל הני הילוד
חינו רק על האגרים אכן אחת הדבר כך הוא ידידע דישתאל
נגאלו קודם הזמן יען כי לא יכלו להחממה עמים אחדים
דהיו נכנסים תחת מ"ט שצרי טומאה ולא ילאו משם לעולם
ומאחר דכן אחת שער כה לא היו בכלל הנזירה אכן חילולי
הנחלה היו מעוהדין ברביה הימים גם הנשים לכ"ז כי מי
יודע מה יולד יום וכדאמרו בצ"צ שבי קשה מכולם דבולו
היטבכו בו. והנה לפי הסברה דטעם שאף הן הוא מדלוריחא
החוב ח"ל לדברי ר"י איש ירושלים דס"ד למשטרא מג"ס
דט"ר כ"א דבאחא ח"ל קרא לזה דחייבין מטעם שאף הן
רק ר"א אמר דאף בלא הטעם הזה יש לחייבם דבר הורה
הינו מפורש מהקישא דאין היקש למחלה ואף כי נאריך
הקרא לד"א ממילא יש לחייבם ג"כ מהקישא אף חילולי
הטעם נמלא שפיר מקשה הנמלא ליל לר"ס הא דאמר ר"א
כו' יען כי זהו מוכרח מלך ד"א מטעם שאף הן ומעשה
מחורין קושיה הל"ח הנ"ל מכיון דח"ל הקישא לזה שפיר
חקר הנמלא על מה חלשריך הא הקישא לכל מר כדח"ל.
והנה הל"ח חירץ לקושיה החס' בד' כ"ח ע"ב ד"ה
ואירך יען דזו הסוגיא סברי דלשריך במוסבזיכס למעט
מלה של בכורים והנה בעל המגיד סבר דמהקישא מלה
ומורו יש למעט בכורים וח"ל מויליח חסין ושעורין ד"ל
דלחני ריבוי לרבות יש צמינו ציבורים ומיעוט למעט
בכורים וחירוק בד' ל"ז ע"ב ד"ה אי דמוק דמג"ל להמקשה
סברא זאה ובמע"ש ילא דמלוח מל"ח ריבה כיון ש"ל היחר
ולא יכיה סהירה מססימה המסנה כבשל המגיד לפסק
הרמב"ם כר"ע דיולא במע"ש יען דאף דסבר הקיש מלה
למורו מ"מ במע"ש ילאן נמלא מקשה קושיא רבה מאחר
דשכלל הלילות אלו חולקין חמך ומלה רק הלילה הזה ח"ל
היו מ"ע שהזמ"ג ואפס"כ כולו (דיקא) מלה בין נשים
וקטנים בע"כ ל"ל מטעם הקישא לא תאכל חמך ומכיון
דאין היקש למחלה בע"כ נדרש ג"כ לקובעו חובה בזמ"ז
ולפי"ז מוסבזיכס ל"ל ו"ל למעט בכורים וקשה בכורים
מהקישא מלה ומורו ידעיין ו"ל בע"כ דיש פרכא על זו
ההיקש וכיון שכן כיון דשכלל הלילות ג"כ אלו חולקין שאר
ירקום אחמי הלילה הזה מורו דהוא ג"כ מין ירק ואינו
שינוי והכירא כ"כ ה"ל ליקח מרירוחא דכופיא דיהיה היכר
טוב לחינוקות וישאלו ויהיה הזכרון ביוחר דמעשה טוב
ח"ל דומיא דמלה כיון דהקישא פרכא הוא. וח"ל דלק"מ
דאין לא משגמין פבור לכיום הכירא דמלוח ח"ל כונה
ועבור היכר לחינוקות מאי ג"מ אס ישאלו או לא. זה
חינו דהלא שכלל הלילות אין אלו משגמין בו. הלילה הזה
שני פעמים וחרי טיבולי ל"ל בע"כ ל"ל או מכוס דמלוח
לזיכור כונה או משים הכירא לחינוקות במבואר בפסחים
ד' ק"ד ע"ב ח"כ יוחי טוב ליקח מרירוחא דכופיא דהוי
היכר טוב ויכיון וגם יהיה היכר לחינוקות. אכן י"ל
הטעם שנקמין מורו הוא פבור כי הוא חסא לרמו דחם
רחמנא עילון במבואר במס' פסחים ד' ל"ט ע"א זה חינו
דהלא שכלל הלילות אלו בו. הלילה הזה כולנו מסובין

והסיבה זו למה בע"כ ל"ל לרמו לחירות והלא אכן קי"ל
דמורו ח"ל הסיבה ולפי"ז דמורו מרמו לנחלה כהם
עלינו ופריך לן הוי כמו מלה דמורו ג"כ לנחם עוני
ולנחלה ולריך הסיבה ואחמי מורו ח"ל הסיבה הלא יש
בו ג"כ רמו למורו ולנחלה. והנה בזמן שבהמ"ק קיים
דמדרכם היה לאכול המיד בהסיבה ולא היה זו דחוי רק
מקסי לשמור זה בד"א שכלל הלילות בו. הלילה הזה כולו
ל"ל וטבעו של פסח ל"ל ו"ל כמבואר במ"ר שזו המלה
היה זמנה רב בידם וע"ז נגאלו היה ר' מחיא בן חרש
אומר בו' ולפי"ז במה"ד נגאלו ואין נקח חסא דמשמע
דהיה מלך רחמנות מה"ר ולא מה"ד והדק"ל דה"ל ליקח
מרירוחא דכופיא ע"ז מתוך עבדים היינו. לא כן דבאחא
ד'קישא לא תאכל עליו חמך לא דרשינן ומוסבזיכס אחי
לקובעו חובה בזמ"ז ובכורים מהקישא דמלה ומורו ידעיין
ואין היקש למחלה וכו' מורו דומיא דמלה וח"כ ח"ל ליקח
מרירוחא דכופיא וח"ל דלפי"ז הדק"ל אחמי נשים חייבות
במלה מכיון דל"ל דרשה הקישא דלא תאכל עליו חמך
לק"מ יען כי דע עבדים היינו ממא לפרעה במלרים
ויזיחנו לנו ממא ד' אליהו משם ציד חזקה ובזרוע נסויה
פבור כי היל"ח היה קודם הזמן לכך בהכרח היה בחזק
נגד המקטרג ואל תחפלא על אחרי כי אלו מעט היו
בעבודה ואנו נגאלו הלא לא היינו בזמן השטביר וחלף
עבר מאז ועד עתה זה כמה לא כן יען כי אלו לא הו"ח
הקב"ה את אבותינו ממלרים הרי אנו וצנינו בו' כי היינו
נאחזים ה"י ולא היה גאולה לעולם ח"כ הוי כמו שאנו
עבדנו ואנו נגאלנו ולפי"ז היו הנשים ג"כ בכלל הנס וספיר
חייבין בכל נשים וקטנים כזו המלה (ועי' פסח"ג בשל
אברהם סי' ספ"ט ס"ק ח' ז') והנה מאחר דכן לריך כ"א
בסיפורו להעריך כ"ד ע"ע ולי"ח דרך ע"ה ואחם שאינם
בעלי מדע בהבחינות גודל נפלאות הנס המה לריכים
לזייר הסיפור ע"ע בכרי שיגדל גודל הנס בעיניהם לא
כן הח"ח רק המה יספרו דברים גבוהין אשר קרה
לאבותינו ורוח החורש יליבז בלכס קדושה כשי"ה להחפלא
מזה כאלו העבדות והזי"ח קרה חללם לא כן הדבר כ"א
חשילו כולנו חכמים בו' מלה עלינו דוקא לספר צי"מ
בכל הסיפור יהא עלינו לא על אבותינו כ"א עלינו שאנו
עבדנו ואנו נגאלנו. והנה מבואר בש"ע ח"ח סי' רי"ח
סעיף ה' מי שנעשה לו נסים הרבה בהגיעו לא' ממקומות
שנעשה לו הנס לריך להזכיר כל שאר המקומות וכתב
המג"א חבל יולאי יריבו ח"ל להזכיר שאר המקומות.
וה"נ אש היה העבדות והזי"ח רק לאבותינו ח"ל להאריך
בהסיפור כ"כ כ"א עיקר גם הזי"ח משא"כ אס כל הדברים
עלינו נאמר אז לריכין להזכיר כל הנסים והנפלאות אשר
קיינו עם היותנו במלרים איך כי הריבוי היה כ"כ ובאשר
יענו בו' וגידולם היה בקרקע ע"י מלאכי רוס. וי' מכות
לא שלט כ"א על המלרים ולא על ישראל ועוד נשים
הרבות אי לזאח כל המרבה לספר צי"מ בדרך סיפור זה
לכולו ג"כ כל שאר מקומות נסים ונפלאות שקרנו הר"ז
משיב"ח ופחה ידידי הקירא צביארי זה לדברי הבואל
והמשיב יפיל ממך קושיא מלימה מה שיש להפליא בסיפור
ארבע קושיות אלו ולא הוסיפו להקשות על שינוי ד' כוסות
וגם שקבעו דסיפור זה ישאלו כל' ליכא בנאשחן בואלהו
או ישאל לעצמו דמאי ג"מ בשאלתו ובתשובתו גם איך יסיר
ד' קושיות אלו בחירוק ח' עבדים היינו אכן לדבריו הוא
יחד גדול ניתן בראש אמיר פתיחה כוללה לבאר כי היל"ח
היה קודם הזמן בחיזוק יד דהדבר היה חלוי ברעפים ולא
יכלו להתממה זה הוקפו של גם :

ואל"ש

ואציע

לעין הקורא דין ח' אף כי פסוק הוא חלק רב ח' טעה בזה וזהו ל"ל לאשה ששמה שמורה לא מקרי שמורה וא"כ המהדר לאכול תמיד שמורה דלר"ך החרה לדעת הרב ברנ"י בשם הרב נחש"י בבב"א חסור לאכול מזו השמורה כמבואר ביו"ד ס"ס קכ"ז נבי ברירה דגיס קטנים טהורים מטעמים שבמקום שיש להזים להקל לא סמכין על חשה ומכ"כ שמורה דמחוקק רק להידור ובדעתה ח"ן בזה כוס גדוד חיסור דהא כחשה כי רוב העולם אין מקפידין בזה בודאי אינה משמרת כראוי ואינה נוחה לב שלא יבאו מים או בשמים ע"ז . והא דנאמר במס' פסחים ד' מ' ע"א מר ברבי ר' נחמיה מנא ליה חמייה בארבי כרי דסמך על אמו שאני ההם כיון דמר ברבי דרבינא סבר לדינא דשימור מציקא בעינן ח"כ חיוב הוא ואסיר בעינן אחר ואינו להידור ח"כ נאמנה ע"ז והא דכתב הרמ"ם וכן משמע דחומרא בעלמא הוא מדקאמר מר ברבי דרבינא מנא ליה חמייה בארבי משמע דלויכו לבד היה מחמיר וכל שאר החכמים לא נהגו כן פירוש חיוב היה מחמיר דסבר דדינא בן הוא . ואפשר דמבטל זה פסק רב אלפס דמיצטוי ליה לנטורי קמחא דפסחא משמח קלירה יען כי הוקשה ליה ל"ך סמך מר ברבי דרבינא על חמייה בעלמ"ל דלויכו סבר דדינא בן ולא משום חומרא ע"כ עליו סמכין דבחרה היא . וגם בלח"ה לק"מ כמבואר במס' כתובות ד' ס"ה ע"א ולא יהא רב פשא כבה רב חסדא בה רב חסדא קיס לי בגווה מר לא קיס לי בגווה וא"כ ה"ג מיקס הוא דקייס ליה באמו . ול"ד למה שאין סומכין על גסים בליטה ואפיה יען כי יודעות דאל"כ חיסור יש בו ולא מלך הכידור וגם ע"ז כתב הח"י בס' ח"ס ואפילו גסים של ישראל שלא למדו עיניי פסח ח"ן מאמינים להם לעיני אפיה וליטה כו' כי כמה דברים יעלו על לב גסים שהן מותרות או שמה שוכחה ועוסק דבר שלא כהוגן וא"י סבר מליה והפסד עבירה כו' יעו"ש וכ"ז הוא פסוק והמורה אשר יורה להיפך הורס מוסדי מנהגי ישראל והוא כחובל ואיטלולא להיות ביד חשה מכרה :

(הע"ג) **במחבר** סעיף ז' ובשם מחיל עבדים היינו כו' בהגדה נאמר יכול מר"ה וכו' וקשה הלא לפי"ז סני בכתבו בעבור זה לאחד ונ"ל לת"ך דע"ן בר"ה י"ב ע"א גמ' אלא לר"א ובגמ"ס הביא זאת הת"י בשם הרד"ק וגם רש"י בצלמים הביא ג"כ להך ת"י ונ"ל דז"ל בעל חרוס יונהג פירוש טל ירח האיתנים וז"ל בירחא דערקיא דקין ליה ירחא קדמאה ובטן הוא ירחא שניגאה וביאר הרד"ק כלומר כי לפני הזמן שילאו ישראל ממלכים היה חשאי החודש הראשון כי בתשרי נברא העולם ומשילאו ישראל בניסן הוא ראש לחדשים וחשאי שביעי לו כי בן ח"ל האל יחברך החדש הזה לכם ח"ה לכם מכלל כי לאחר העולם אינו ראשון כי חשאי הוא ראשון וכן רש"י כתב ת"י כו' משניתנה חורה וכחך דניסן שהוא ר"ה נקרא חשאי שביעי יעו"ש ומאחר דכן ח"ך אמר ר"ה גיפיה לעיל מניין שבתשרי נולדו חבות שנאמר ויקהלו כו' בירח האיתנים בהג ירח שגולדו בו ואהי עולם דמגן לפרש הכי נפרש האי איתנים כפירוש הת"י בע"כ ר"ה ל"ס בן כ"א מעולם היה לחדשים ניסן ראשון כדכתבו החוד"ה אלא וא"כ מקשה שפיר לשיטת ר"ה בעלמ"ו מעשה ה"ה כונה הקרא כך הוא דחאמר לו מה שנתחדש דבר בי"מ דנתהוה ניסן לר"ה ראשון כדפירש"י בחימ"פ ב"א על חודש ניסן ח"ל זה יהיה ראש לסדר מנין החדשים כו' וסדר המקרא והגדה לבד בעבור כנס ששנה ה' לי בלחאי ממלכים כזו החודש ע"כ זה יהיה ראש לסדר

החדשים והפסד הוא דלדברא ההגדה יהיה בר"ה ע"כ הוכרח לכתוב ביום ההוא דהוא בס"י ולפי"ז בע"כ פירשו בעבור זה בשם שיש מלה ומרור . וסם נאמר עוד מהחילה טובדי ע"א וקשה להיפך הול"ל מהחילה היו חבותיו טובדי ע"א ונ"ל דהמגיד התכוין להאמר ז"ל ע"א י"ל יתום דמתייש ע"כ אביו דכתיב בלח"ן בן בלח"ן דהדרימון בן סברימון ולח"א מהחילה טובדי ע"א ואעפ"כ היו נחשפין או לחבותיו שהכנים היו מתיחסין לחיובם כנ"ל :

(הע"ג) **במחבר** סעיף ח' וסודרה עם המרור כו' הרא"ש כתב דלכך ל"ך לאכול כזית

מרור יען כי מוכרך על אכילת מרור וא"ן אכילה פחותה מכזית ולפי"ז המרור שאוכל בכריכה דאינו מוכרך עליו אפילו בפס"א ח"ל כזית דהא מדינא מרור בכ"כ סני אלא מפני שמוכר ל' אכילה בבכרה הוא דלדינא כזית ח"כ בכריכה ודאי ח"ל כזית והקשה בש"א ס' ק' דלפי"ז ל"ל דהא דכתיב על מלות ומרורים יאכלוהו לא קאי רק אפסח לבד ולא אגלה ומרור שעמו וא"כ בשלמי פסחים דאמר רבא דלכן אהדרים קרא בערב חאכלו מליה דלמחר"ז קלחי ולחא"י אהדרים קרא לשמא ושהיה בדרך רהוקה הלא הקרא אינו מיותר דלר"ך הקרא לירש דשימור אכילה מלה בזוית . ועיד הקשה מאחר דמרור ח"הקס לפסח ח"כ מרור ג"כ לר"ך כזית . ועוד הקשה דלמה חיקנו בנוסח על אכילה מרור יחקנו נוסח אחר ולא יבא לר"ך כזית . ונ"ל לבאר שיטת הרא"ש בהקדס דברי בגמ' פסחים ד' קט"ז ע"א מאן הנא דשמעה ליה מליה ח"ן מצטלות זח"ז הלל הוא דהניח אמו עליו על הלל שהיה כורכן בב"א ואיכלן שנאמר על מלות ומרורים יאכלוהו אר"י חלוקין חביריו על הלל דהניח יכול יבא כורכן בב"א ואוכלן בדרך שהלל איכלן ח"ל יאכלוהו אפילו זה בפ"ע וזה בפ"ע מהקיף לה ר"א ח"ה מאי אפילו אלא אחר רב אשי כו' והקשו בחוש' מנ"ן דסברי רבנן דמצטלות זח"ז הלא אם כרכן נמי ילא גס שיטת רש"י דחוק דהקשו הח"ס' דלפירוש משכס ר"א מלתייה דר"י ויותר טוב להניח הברייחא מלפסח דברי ר"י ע"כ פירש הרא"ש זו כסוניא בחופן אחר דהחוש' בזבחים ד' פ"ח ע"א דל"ה אלא פירשו דבאמת ח"ן פסח מלה ומרור מצטלן זח"ז והא דאמרי לא לכרוך אינא מלה ומרור דלמא אחי מרור דרבנן ומצטל למלה דאורייתא דהתם חוק המרירות הוא דמבטל הטעם והנה באמת כלל ורבנן לא פליגי ומודה דלכתחילה לר"ך בכריכה ובדעבד אחרבי בחיבה יאכלוהו אף בלחי מוכרך דאל"כ מאי פנה הלל בחיבה יאכלוהו דלא כתיב יאכל אוחז ובין רבנן והלל סברי דמרור ח"ל כזית והנה רבנן סברי דמלות מצטלות זח"ז והא דלר"ך הורה לאכול מלה ומרור מוכרך אף דיוכל לבטל אחד אם חבירו היינו משום דהמרור ח"ן אוכל רק מעט ולא מבטל המרור להמלה יען כי ח"ן בו מרירות כ"כ וגזרו רבנן פן ואולי יקרה שיקח מרור כזית ויבטל המרור להמלה ע"כ כן חקנו שיאכל מלה לבד ומרור לבד יען כי בדעבד יולא אף בלחי מוכרך ע"כ משום גזירה זו חקנו אף לכתחילה . וזהו כונת בגמ' יכול יהא כורכן בב"א ח"ל על מלה ומרורים יאכלוהו אפילו בפ"ע ומאחר דבדעבד ילא אף בלחי מוכרך ע"כ חסר לאכול בב"א מטעם גזירה ולפי"ז ח"ל להניח הברייחא ח"ן הלל דסבר ח"ן מליה מצטלות זח"ז דיליף מקרא ולקח מדס הכר ומדס השטיר ע"ן במנחות ד' כ"ב ע"א ובחוד"ה מבין וא"כ אף דיאכל מוכרך וכזית מרור ג"כ ח"ן חשש ע"כ אכל מוכרך דזהו מלוחו . וב"ז הוא דעה ר' יוחנן ח"ן לרב אשי הוקשה דמאחר דיאכלוהו קאי על כ"א בפ"ע וקאי ג"כ אמרור א"כ יהיה

דעל הכירה קאי ססיר מדייק כולל חל"כ גרוף וקטום -
 וצד' ל"ד ס"י בנוסחא וצנה"ס מזוחר במהרש"א וה"מ למחשב
 עוד ההיא דלקמן ד' ג' הנה לקחן הגירסא ח"ר חבא
 אמר רב חייה בר אשי רק דבש"ס המדעים הגיבו אמר
 רב וע"כ נ"ל דלפני המהרש"א היה הגירסא ח"ר חבא
 אר"ח בר אשי ואף לפי הגירסא המדעית י"ל דבנוסחא נכלל
 ב' הדינים ח' הא גופה קאי ב' הא דד' ג' דדוקא חס
 ביה הגימא קיימת משח"כ כשהתקלקל הנומא שאסור להחזיר :
 (ה"ו) **במחבר** סעיף ב' אין חילוק בין ראשון לפני
 חלל לענין מה בו בזה"ס חל"כ ס'י

קמ"ה מביא דר"ה מורה ח' להחזיר לכחוב גט ולחחוס
 ב"ט ב' בין לחילת הוא חיקון נשמת המה הוה גירושין
 חלו לרבי המה וי"ט ב' לגבי מה כחול שוויקה רבין ועוד
 טעמים והוא דמה טעם זה מהנה מיימון שכתב דב"ט
 ב' אסור להסיר ע"ת הנפל והנה טעם ההסרה מזוחר
 במ"ר דהוא הקנה הפושעים דהקב"ה מעבירה הערלה
 מהם ונותן על פושעי ישראל ומעלה כיון דהסרה ח"ו
 אסור מאד מיוחד דהוא רק כמחוקך בשר בעלמא ורק
 משום אסור טלטול ולמה לא נתייר בצביל הקנה המחוס
 להליס מדין גיהנם היום מיד ב"ט ב' שנידונים והעלה
 הרבה חילוקים דל"ד למינן גלימא ואסא אשר למי"ז גם
 בכחירה אסור יע"ש שהאריך ולעד"ג כונה כנהה מיימון
 בפשוט לידוע דבשכח וי"ט אין דין גיהנם על הפושעים
 ובחכ"א כלל קצ"א כתב אך אפשר י"ל דבשכח אין עליו
 שום דין יע"ש נמא דבשכח אין כוחנין הערלה על
 הפושעים וכן ב"ט ואח"כ כיון דבה דינא בטל דינא ח"כ
 אין מוסיף להפושעים בזה שלא הוסיף הערלה מהקטנים
 משח"כ בשהיה נמשך היזק למחס סמיטא דהיו מסירין
 ב"ט אף דלוינו רק דבר תועלת להנשמה ומה שהאריך
 הח"ס דלרבי עוב"ב אין עושין למת והסביר הדבר
 דכסס שהחירה החורה אובל נפש להדיוט לרבי עוב"ב ולא
 לכפרה נפשו כמו הקצרת קרבן ה"נ לענין מה לא החירו
 חלל לרבי גופו ולא לרבי נשמתו יע"ש לעג"ד ח"ו כן
 דלדבריו מאי קמבעיא הנמ' צמס' סנהדרין עבודה משום
 ציווי או משום כפרה חפוט ליה משום ציווי עיקר דהי
 אמר דשיקרו משום כפרה ח"כ למת רבין כחול שוויקה
 לגבי מת דלמאי נפגיה בלרבי נשמתו בעל"ל דבדבר שהוא
 רק תועלת לנשמה מחליטין י"ט אף דמשום ציווי לא היו
 מקצירין כלל דלא משגיחין בחר פגוד המה שמחבזה וכבוד
 החי עש"י סברה החוס' דציווי היינו של החיים רק משום
 כפרה חיקון לנשמה מקצירין ודוחה י"ט בצביל זה ח"כ
 למת לא יהיו רשאים לכחוב גט לסקן נשמת המה אשר
 מקורו ממקום גבוה מהזוהר וטעם זה לבד יספיק להחזיר
 ומה גם בצירוף הטעמים שזכר הח"ס ודחויזו אינן דחיות
 קיימות כנראה להמעייין ואם אהנס אין בכוחו לאמר קבלו
 דעתי מ"מ זה נ"ל באם רוצין להוליד המה ב"ט לקיברו
 בא"י מותרין להוליכו אף כח"כא קברו בעיר יע"ן דמזוחר
 ביו"ד ס'י סס"ג סעיף ב' דמוליכין מה מח"ל לח"י שער
 ח"י מנפרת דכתיב וכפר אדמתו עמו יע"ש אף דזהו
 ח"ו רק חיקון לנשמה מ"מ בצביל חיקון נשמה ג"כ מחליטין
 י"ט כן נ"ל :

(ח"ה) **במנ"א** ס"ק ג' . כחצ הח"ס חל"כ ס'י קמ"ז
 דהוא מנומנס ומבטול למעין דמחמט
 דנקא משא הגדי הוה ח"ו"ג עלמו ולא סבין וליחא דאין
 שום חילוק בין גדי לסבין ובר"ן שם אין זכר לגדי יע"ש :
 (הפ"ד) **במחבר** סעיף ח' או כדי לשמש מסחו כו'
 ו"ל הרמב"ם פ"ד מהל' י"ט הל' ד'

ואף מבין ח' הכר מפני תשמיש המטה חלל כופה עליו
 כ"י

מא

לר"ך למרור ג"כ כו"ח וא"כ גם דמלות מבטלות יבטל
 המרור להמלה מאמר שזו כו"ח ח"כ בעל"ל דהמלות
 לאכול דוקא כ"א בפ"ע מדאורייתא ולא יאל באופן אחר
 משמע דיבטל וזה הנאמר יכול יהא כורך בצ"א כו' משמע
 דלא יאל באופן אחר אף בדעבד ח"כ מאי חפילו ע"כ ס'י
 בענין אחר דגם רבין סביר דאין מבטלות ויכול לאכול ג"כ
 כו"ח ומה דקשה דמקודם משמע דלא יאכל לכחילה רק
 כ"א לבדו ואח"כ אמר חפילו משמע דלכחילה בכריכה
 ע"ז מניה הכי קחני יכול לא יאל כו' ולפי"ז ר"ח ור"א
 פליגי דר"י סבר כדעת רב כן דמבטלות זח"ז ור"ח סבר
 כדעת רבין דאין מבטלות וא"כ מאמר דסחמח בג' בפ'
 כל הזכרים סבר דדוקא הלל סבר דאין מבטלות משמע
 דלרבין מבטלות ח"כ מוכח כר"י וס"כ הכי"ף ור"א"ס פסקו
 כר"י ולא כר"א ומחוקך קושיה בטל המאמר נמא לפ"ו
 מוכרח דמרור ח"כ כו"ח בין לרבין בין להלל דאם נאמר
 דלר"ך כו"ח ח"כ לרבין דסביר מלות מבטלות זח"ז ח"ך
 הלר"ך הורה לאכול מכורך הלל המרור יבטל להמלה
 וגם להלל למת הולך ק"ח דאין מבטלות הלל ממרור
 ידעין בע"כ דמרור ח"כ כו"ח וסרה קושיה הש"א דל"ד
 ומא דכאן גלי קרא דח"כ כו"ח והשתא דלא הוהמר הל'
 לא כמר ולא כמר דאם מבטלות אז לר"ך לאכול בלתי
 מכורך ואם אין מבטלות בע"כ המלה לאכול מכורך ע"כ
 מצדק על חכילת מזה ואוכל ומכרך על חכילת מרור
 ואוכל דמאמר דאוכל המרור בפ"ע יען דחכילה יאכלוהו
 קאי על כ"א לבדו וקאי ג"כ על מרור ע"כ לר"ך לבדק על
 חכילה מרור ומאמר דמצדק על חכילה מרור ח"כ לר"ך
 כו"ח ואח"כ אובלן מכורך בלא ברכה וא"כ כו"ח :

(ח"ה) **במחבר** סעיף ח' חזן ממלכתא אובל נפש כו'
 כחצ המ"מ פ"ח מהל' י"ט ח"ל ומדברי
 רבינו שבכלל מלאכה עבודה סהם ח"נה מלאכה אובל נפש ולא
 הולך רבינו להביא מקרא להחזיר מלאכה אובל נפש חלל
 מפני ראשון ושני של רב המלות כו' יע"ש נ"ל דדיוקו
 הוא מל' הרמב"ם שכתב ושבתה כולן כוה שהן חסורין
 בכל מלאכה עבודה חזן ממלכתא שהיא לצורך חכילה כו'
 דל' מלאכה עבודה ח"ו מודקדק דמזה הל' משמע
 דמלאכה חכילה ח"נה מלאכה עבודה והול"ל שהן חסורין
 בכל מלאכה ע"כ פירש דבאמת כן הוא דבמלאכה עבודה
 לא נכלל מלאכה חכילה וקרא דאך אשר יאכל חתי לראשון
 ושני דססח דנאמר שם כל מלאכה לא יעשה בהם -
 והלח"מ הקשה דהלא גם בראשון ושני נאמר בפ' אמור
 מלאכה עבודה יע"ש ולק"מ דהן אמת ידעין להחזיר
 מלאכה אובל נפש גם בראשון ושני דפסח דמותר מהאי
 מלאכה עבודה אכן בפסח מזרים דשם אמר הכחוב דראשון
 ושני ייהי חסור במלאכה דרק לענין חיסור חכילה חמץ
 פסח מזרים ניהג יוס' ח' ולפ"ד שזה כמו שאר י"ט וה"א
 דבמזרים בזה הפסח יהיה חסור ראשון ושני גם במלאכה
 אובל נפש ע"כ מוכרח להאמר אז אך אשר יאכל כו' וכעת
 ידעין אף בל"ז מדנאמר שוב בפ' אמור מלאכה עבודה :

ידעין מהולאה והעברה כו' פיין צמס' שבת ד' ל"ה
 ע"ב תוד"ה וצ"ה חומרים כו' וצנה"ס ולעד"ג
 דלא קרבוה אל זה דשם הכי פירשו דקאי על הזבל עד שיהן
 הזבל צעומק ג"ט והיינו עד שיצמיק הזבל רק דהמקשה
 אסיק דהעתיק דהעומק יעשה בצעיפה ומחרן דלא כן
 דהעומק והעפירה יהיה מוכן מערב שביעה וזו מותר
 ליתן צהונו זבל אכן ליפגא עד שיצמיק מיושב ססיר
 דפירשו עד שיהן הזבל צעומק ג"ט והעומק יהיה מי
 שיהיה דכי אם יהיה העומק פשוט מערב שביעה לא יפול
 הל' ע"ז עד שיצמיק מכיון דפל הזבל קאי משח"כ כאן

כזכה מן הספקר וצ"ח ס"ח ח' כחז ואם יכול להליל ע"י
 הדמק ח"ן לו ח"ל ככרו וז"ה בכל הדברים כנ"ל ומאחר
 דכן בעידון דידן דליסורא הוא דמנח אקרקסחא דהאי
 גברא מבלי להכנס בבית הזה וא"כ אין ציבולתו להליל וגם
 ע"י הדמק ח"נו ציבולתו להליל כי הוא רחוק משוב ב"א
 לרדוף אחרי אנשים לשכרם שיליו וא"כ הוי הספקר וזכ"ה
 ח"ן מבואר במס' שבת ד' ק"ב חשבון מאי פצידתיה
 מהפקירא קצו ופירש"י דהא הלילו לכם קאמר להו לצריכיהם
 ואם פקחים הם יעבדו הכל הוה ל' למיתני וא"כ לפי"ז יש
 להקשות על דבריו דלמאי מפרש רש"י דלנך הוא הספקר
 עבד כי אומר הלילו לכם לצריכיהם חיפוק ליה דנלח"ה הוי
 הספקר מבין דכחא יוכל להליל וממילא ישרף וצכ"ג הוי
 הספקר כנ"ל וז"ל דדעת רש"י דעד כאן לא הוי הספקר כ"ח
 היכא דליכא שבוה להליל ומי"אש נפשיה מיניה מבא"כ כאן
 דבאמח ציבולתו להליל רק ח"נו מליל עבור איסורא לא
 מי"אש נפשיה מזה ולא מקרי הספקר ולפי"ז בעידון דידן נמי
 מבין דציבולתו להליל רק עבור איסור הגדר ח"נו מליל לא
 מקרי הספקר שכן ור"א ח"נו פירש"י ז"ל דהכי הוה ליה למחני
 עגידתא מהפקירא קצו ופירש"י ז"ל דהכי הוה ליה למחני
 דאם הוי ספקין יעבדו הכל לעמון דהא אחר להם בלא
 והלילו לכם כנומר לעמכם וא"כ לך דאפילו לא אחר להו
 הכי כיון שאינו רשאי להליל הרי הוא מופקר לכל מידי
 דהוי אמיל מזוטו של ים ומשוליתו של נהר וסא דנקט
 וחומר לאחרים רבותא נקט שאפ"י שאומר להם כן על
 דעת שיליו לו ולא יעבדו למען שרי יעו"ש הרי דלדעת
 הר"ן דאף במעוכב מחמת איסור ג"כ מקרי הספקר וגם
 בלח"ה יש לפרש דא דנקט וחומר לאחרים בלא והלילו לכם
 במדבר לאנשי יראת שמים דאם אין ברנאונס להליל עבור
 כי אין ברנאונס לזכות מההפקר וגם סירחא בהנח ח"ן
 ברנאונס להטריח ואי מבוס דלמחר חקבלו שבר ממני יכ"ה
 שבר שבת ואסור לא הפסדו מזה כי בלא והלילו לכם דהא
 הציאה שלכם להליל ח"נו עבורי כ"ח לעמכם דהפקר הוא
 ולא החייבו על שבר פעולה וא"כ למחר הוכלו לבקש ממני
 שבר ופסיר אחר ע"ז לשון ואם הוי ספקין דזה כלשון
 משמע פסיקא ומצין דבריו של חבירו היינו שמצין דיבורו
 של חבירו באמרו בלא והלילו לכם דמרחש הדין דלא מקרי
 שבר שבת דל"כ למאי אחר הלא בלא דיבורו הוי הספקר
 וגם בלח"ה יש לפרש דברי רש"י דסבר דבכאן מקרי יוכל
 להליל ע"י עובד כוכבים אף לדעת התוס' דבאמירה לעבוד
 כוכבים אסור אף במילי דרבנן כמבואר לקמן ד' ק"ב ע"ח
 ד"ה ח"ן והר"ן שם לא כתב כן מ"מ בכאן להליל בלא
 המעורבה דאין בו איסור בודאי שרי ע"י עובד כוכבים
 ע"כ ח"נו הספקר כ"ח ע"י אמירתו ולפי דברי הר"ן חז"ל
 ר"א ח"נו ספקר כ"ח ע"י אמירתו ולפי דברי הר"ן חז"ל
 מהא דאומר בלא והלילו לכם דלהר"ן בלח"ה הוי הספקר
 ח"ן לשיטת רש"י ר"א ח"נו נכונה :

(חק"ח) במחבר סעיף ח' כגון קטן וולוב וס"ח כו'
 התוס' צבי"ה ד' י"ב כתבו צ"ח
 ר"ח דב"ש וב"ה ל"ס ח"ל צקטן למולו וולוב ללח"ה בו
 והקשה בחשו' ח"ס חל"ה סי' קמ"ז קמ"ח הלא ר"ח שמותי
 הוא מחלמידי צ"ח ס"ל ריש פיראד"מ אפילו בשבת מולאים
 לצורך מילה וכל מכשירי דוחה שבת ומכש"כ יו"ט וא"כ
 ח"ן אפסר דב"ש חומרי ח"ן מולאין קטן למולו והנה ע"ז
 י"ל דבשבת קל"ז נאמנ' דל"ח ח"ן מכשירין דוחין ח"ל
 בידשו שכלו לו חדשיו ומ"מ מהלגין ממ"מ וא"כ י"ל בסתם
 קטן פליגי דהמילה ממ"מ ומכשירין ח"ן דוחין ולב"ה מולאין
 כיון דמילה למולו משעס ממ"מ הוי מילה כנורד היום ומזה
 משפס מהוך ח"ן הקישיא מלולב דאין מולאין מ"מ יו"ט
 ונ"ל

כלי ח' עושה מחילה בינו לבין הנר או מולאו לבית אחר
 ואם ח"י לעשות ח' מכל ח"ל הר"ז אסור לכבות ואסור
 לשמש עד שהכבה מחילה וק"ל למאי היפך הרמב"ם
 הסדר מדברי הגמ' דמקורם ח"ל אפסר צבית אחר ח"ל
 בית אחר אפסר במחילה ח"ל לעשות מחילה אפסר לכבות
 עליו כלי והרמב"ם נקט מהיפך ח"ל היפך ופ"ק קושיא בח"ס
 חל"ה סי' קמ"ה דהאי ואסור לשמש עד שהכבה מחילה
 מיותר הליועץ נהגוהו לאמר עד שהכבה מחילה יעו"ש ונ"ל
 להר"ן דהוקשה להרמב"ם קושיא בס"י דכאן למאי הסיב לו
 מחילה אפסר צבית אחר ולא הסיב לו מיד אסור האמנם
 י"ל הירוך לזה כך יטן דדרכך ח"ג מבטיע ויין חדש
 דכ"ז ט"ס באפסרי להוליא הנר לבית אחר אסור לשמש
 מחילה דהוא לו הועלה גמור וח"נו מקרי רק ללעיטת
 בפלמא כ"ח כח"ל בית אחר ח"ל אסור לו לעשות מחילה
 ח"ן לכבות הכלי ג"ז אסור דלס"ד לכבות כלי על הנר
 כדי לשמש מטתו בין בשבת בין ב"ט ע"י בסי' רע"ז צ"ח
 ס"ק ח' רק כח"ל צ"ח לעשות מחילה ח"ל אסור לו לכבות
 כלי ע"כ סידרא קנקט ואחי לזה בא הרמב"ם במחק
 לשנוי להוליא זה הסברא כ"ח אף כשציבולתו להוליא הנר
 לבית אחר ולעשות בהיתר לגמרי מ"מ כשיראה יוכל אף
 לכבות הכלי וכח"ל כלי יעשה מחילה וכח"ל יוליא לבית
 אחר דאין שום נדוד איסור בכבות הכלי וצפשיה מחילה
 וזוהי בדומה להוליא לבית אחר נמלא בהיפוך הסדר
 מוליא דבר טעות מה ט"ל ציבול הסוגיא וההירוך הנכון
 מרמז הרמב"ם בסיום הדבר דהנה כח"ה ה"ה ח"ל מיד
 אסור ה"ח כשצבת הח"ס בסי' הנ"ל דדוקא כשיהיה
 באפסרי לבעול אחר שיכבה ולא יתבטל המילה לגמרי רק
 הכיבוי הוא למחר המלוא ח"ל משום המהירות לא התירו
 לכבות משח"כ כשיהבטל המלוא לגמרי מותר לכבות ע"כ
 להוליא זה ח"ל מקורם אפסר צבית אחר ובצפשיה מחילה
 ובצפשיה כלי ומעשה ח"ס נאמר דכשיהבטל המלוא פשיטא
 דמותר לכבות ורק הספק בצביל מהירות המלוא ח"כ מהו
 זה ע"ה בצפשיה פנינים ח"ל הלא ח"ל צחק זמן עשיה
 מחילה ישחכה צ"ח דבצביל המהירות ח"ן אפסר דאסור ע"כ
 כש"ל לנכס ע"ה בצפשיה מחילה וכדומה אף דע"ז ישחכה
 יעשה ולא יכבה כ"ח הספק כח"ח בע"ה זה ויתבטל
 המלוא לגמרי ואפ"כ אסור וזוהי שפיים הרמב"ם ואסור
 לשמש עד שהכבה מחילה פירוש דאין שום היחר לשמש
 ח"ל עד שהכבה מחילה ח"ל כ"ז שלא חכמה ליכא שום
 היחר אף צ"ח כח"ל יעשה כח"ה יתבטל המלוא מפאה ח"ה
 סיבה דלא יוכל לשמש אחר הכיבוי ח"ן זו היחר :

ברמ"א סעיף ח' מותר לכבות משום הסדר ממונו :

שאלה

ראובן יושב בכפר רחוק משוב צ"ח וישן כי קלה
 נפשו צוה הדירה נשבע מבלי להכנס בבית
 זה לעולם ובצית הזה היה מונח כל כלי השמישו
 ובחך כך חירע ר"ל דליקה וישן כי לא יכול להכנס
 בבית הזה עבור שבוטחו ה' נשרף הכל ח"ן היה
 שם ח"ס אחר דר כסמוך והליל כל החפצים אשר צבים
 ח"ן סופן אח"כ לעממי הגלתי מה דינו :

תשובה

בח"מ סי' רס"ד סעיף ה' ברמ"א כתב וז"ה ציבולא
 צוה כגון שהיה שריפה בעיר וצרחו היבולדים מן
 הסיר מפחד הדליקה והליל אחר מה שהליל הוא בלא דהוי

אחר לחו יום ובמקח שנעשה באיסור מצואר בסי' ר"ח דמקח קיים אכן בסי' קע"ה סעיף ו' נאמר וזה כלוקח חשוב כשלונו לכל דבר ועירי הקנין של לוקח יתחבו שטר בשם המאן יו"ש וא"כ מאחר דשלונו הוא וקיי"ל אין שליח לדבר עבירה ופסק בנז"י מהד"ק סי' ע"ה דהמעשה בעל ולבדרי מהרי"ט אף במילי דרבנן ג"כ אשלד"ע כמוצא במ"ל פ"ב מהל' רוצח ושמירת נפש וא"כ לפי"ו צ"ל וכל המוכר לחזור מן המקח אחר יו"ט דבכאן אין קנין קנין אכן זה אינו דוכו אינו רק אם שלחו בחדש שליח לקנות עבדו ואף בזה נמי דוקא אם אחר לו בחדש קנה בשבת וי"ע אכן אם אחר לו סתמא בשעת המותר קמתבין כפי שחאריך הקאה"ל לפסוק בן בסי' קפ"ב דאף שהסכים בעיקר הסברה עם הנוב"י מ"מ בזה פליג עליו משא"כ כאן דלא שלח לו כ"א קנה על שמו והוא הקונה ח"כ קנינו קנין אף דהשני הוא ב"מ והוא שלוחו מ"מ הוא התבין לקנות בעצמו ואין יכול המוכר לחזור אחר יו"ט - ולפי"ז יש לעיין מאחר דקנין נעשה ביו"ט והוא לא היה אז שלוחו דאשלד"ע ח"כ ל"ק עבדו ואן כאן דינא דב"מ אכן זה אינו דבאמת שלוחו הוא וכיו כמו שלוחו לקנות לו בע"ז המותר ואף דעבר וקנה בעת האסור מ"מ לא נתבטל עבדו זה קנינו וזהו כב"מ אף דשחק ביו"ט י"ל דמאי הו"ל למעבד וכי יתחבו לב"ד באן אין דנין ביו"ט ואי משום דשחק אה"כ בזה"מ ג"כ אינו עונה כמו שפסק הש"ך בס"ק כ"ו דאם נודע לו בזה"מ והביא מעות מיד אחר המועד אינו מפסיד שאל"פ שדנין בזה"מ מ"מ אין ב"ד קבוע כבשאר הימים יו"ש אכן בזה"מ ג"כ היטב ל"ל דאין כאן דב"מ מכיון דשחק עד עבדו המועד ולא הביא מעות בזה"מ ודינא דש"ך אינו רק בזמנו דב"ד כיו קבועין בחדר כב"ד בכל יום ויום וא"כ בזה"מ דאין ב"ד קבועין לכך לא מיחה משא"כ בזמנינו דאין ב"ד קבועין בשום יום כ"א כשילטערך אחד לדין עם חבירו מאסוף את הב"ד וסיען בפניהם וא"כ כך הו"ל לעשות אף בזה"מ ואף כשתחזיק סברה זו לספק מ"מ אין להוציא מהלוקח שנקרא מוחוק כמו בכל מחלוקת הפוסקים כמוצא בס"ק ס"ק מ"ו בשם ר"א בן חיים ועיין במס' נחובות ד' ג' בנמרא ח"י איכא ב"ד דקביעי באידנא בקודם תקנת עזרא אשה נישאת בכל יום ויש לדקדק למאי חולה זה בעזרא הול"ל בפירושו אי איכא ב"ד דקביעי נשאת בכל יום וג"ל דהוא' כחבו דקודם תקנת עזרא לא היו קבועים בכ"י אלא כשהיו לדין לנשוא דין היו יושבים בכל יום ויום ועזרא תיקן שיהיו קבועין בב' וס' ור"י חורף' שלא היו קבועים תחילה אלא בעיר אחת ועזרא תיקן בכל עיר ועיר בב' וס' וזכו דמשמיטנו דאם היה אומר דקביעי באידנא ה"א דקביעי תמיד ובטירו ג"כ דוקא אז נישאת בכל יום משא"כ בדלא קביעי תמיד ה"א דחיישינן פן במשך הזמן שילך לאסוף הב"ד יתקרב דעחו אז אם הב"ד קביעי בעיר אחת ג"כ נשיא לקבול בפני הב"ד שבטיר אחת יתקרב דעחו וע"כ אם המנהג שבב' וס' קבועים בכל עיר ועיר ובכ"י לא קבועי כ"א בעיר אחת הגדולה או שבכ"י מאסוף לב"ד לא תנשא כ"א בב' וס' לכן אמר דאפילו אם הב"ד בכל יום זולת הב' וס' קביעי צגנא דקודם תקנת עזרא דאינו בקביעות או דאינו בב' עירות ג"כ נישאת בכ"י יען כי יאסוף הב"ד או יסע לשיר אחרת שיש שם ב"ד ואין הכונה דקביעי בכל יום אף בב' וס' כמו קודם תקנת עזרא דלא היו קבועין מקודם אף בב' וס' כ"א הכונה זולת הב' וס' יהיה הקביעות כמו קודם תקנת עזרא אש"פ נישאת בכ"י עכ"פ בנידון שהלחנו ג"ל דעכשו דקביעות כל הימים שזה בזה"מ כמו בשאר הימים בכל עטנת בר מלך כששחק בזה"מ וכן ראיתי בספר עשרת צדי להדיא הנהל"ד כדכתיב :

במג"א

וג"ל דלק"מ דבשבת ק"ל פ"ב נאמר דהביאו חזנ"ל דרך חלירות שלא ברצון ר"א ומקשה כנ"ל חדרבא ר"א הוא דשרי וכו"ל שלא ברצון ר"א דשרי אפילו בר"ה וכחבו ההו' להקשות הלא כ"מ דאיתא פסח ולי"ה אם אהה יכול לקיים שניהם מוטב וסבא כיון דאשכח לקיים שניהם להביאו דרך חלירות אמאי יביאו דרך ר"ה יו"ש וקשיטת ההו' לק"מ דס"ה דאיכא מהירות מלוא יו"ש במהר"ם מלובלין שדחק להרץ אמאי לא ניחא להחוס' לאמר כן אכן בר"ה י"ל דסבב לחלק בן וא"כ י"ל דבכאן מיידי דאף כשיצא דרך חלירות לא יהיה מהירות ביותר מכשיצא דרך ר"ה וא"כ אסור להוציא דרך ר"ה כ"א דרך חלירות אכן לב"ה מותר מטעם מהוד :

במחבר סעיף ח' מהיד שחורה הולאס כו' עיין במס' שבת ד' ע"ח פ"ב בנ"ס גמ' רבנן סברי כו' ולא ידעתי מקום לקיטא זו דהלא בכה"ג ג"כ אסור דיוכל למשך מזה קלקול לבא לב"ד ולכתוב שטר מחדש כמבואר בזה"מ סי' מ"ח מי שכלה בט"ח וברי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובה לב"ד וסע עישים לו קיום וי"א אפילו נמחק לגמרי כו' ואף דבסעיף ב' כתב ודוקא שיש עדים שנמחק בלונס מ"מ יש לחוש לב"ד טועין ומה גם חולי יתפוס בעדים ויאמר שנמחק בלונס ויהיה נאמן ומאחר דיוכל למשך קלקול מזה ע"כ אסור להסות כטר פרוץ אכן יש לדקדק דהא יכול לכתוב שובר עליו ואז מותר להסותה והא דכתוב בזה"מ סי' ג"ז אכל מותר להסותה כטר של מנה אש"פ' שאינו חייב לו חלל חמשים והוא שיכתוב שובר ע"ז לאו דוקא הוא דככתוב שובר אף בנפרע בשלימות מותר להסותה ואין בו איסור רק ה"מ דכנפרע בשלימות מחויב להחזיר אכן ראיתי בזה"מ שכתב וי"ל אלא דלר"ך לדקדק מה קמ"ל בכוח ע"ז פשיטא דליכא חשש פולה דהא שוברו צללו וחולי ס"ל למחבר כדעה הסוברים בפ"י חולי נפלו קמי יחמי דיהיו היחומים רשעים ואף דידעו מהתנאי יתחשו לו וא"כ חולי יבאו היחומים וימתקו ויגררו בסירעון ואי דיהיה ניכר המחק והגרר המחבר לטעמיה דס"ל דמחק וגרר אינו פוסל שטר וא"כ הו"ל פולה קא"ל דכולי האי לא חיישינן וא"כ י"ל דוקא בנ"ח לו חמשים אכן בנפרע הכל אסור להסותה אף אם כתוב חברה עליו ועוד י"ל דמיידי דאין עליו מקום חלק היכן לכתוב עליו וכן אין לדקדק הא יוכל לקרע דיל' דאם יקרענו שוב אין ראוי לגור ספ"י גלומים ואינו ראוי הוא מקרי ועוד י"ל דחולי הנייר הוא דק כ"כ עד שאם יאחזו ויראה למחקו לא יתקיים ויהיה נקרע ושזב אין ראוי למאומה :

(תק"כ) לכבר הביא כו' עיין במס' שבת ד' קא"ח ע"א רש"י ד"ה מצטנים כו' הנה צעיקר הקושיא הקשו החוס' צד' קמ"ז ד"ה המנער דאין גראה סיהא שייך ליבון רק הוא הוסיף לתמוה מרש"י על רש"י - וג"ל לתרץ דרש"י סובר רק המנער עליהו היינו באבק ועפר מעט וכשמנערין אותו אז יוצא ממנו כל האבק שלו וא"ל לזה מים וא"כ הוה מלנן ממש וזהו דקדייק רש"י חייב תשאל דזכו ליבונה כי דרך להוציא האבק מצדד הוא צניעור משא"כ בכאן טיט הרבה על צד בחיזה מקום מיוחד לא אבק אין מהלנן ממש כ"א בנתינת מים וכלל מים אינו מלנן :

(תקכ"ד) במחבר סעיף א' ולא דימן ולא מקדשין כו' הן מקדש קדש אף כי ראובן קנה משמעון בית ביו"ט. ראשון של פסח זלוי היה הבעל מלך להבית שלו וראה ושחק עד עבדו הפסח וחבשו אה"כ שהוא ב"מ מה דינו והא לך תשובה פ"ז איתא בזה"מ סי' קל"ה אין קניין בשבת ק"ס ואם קני אש"פ שעשו עבירה קני ובס"י רל"ה סעיף כ"ח המוכר או קונה קנין בשבת ויו"ט אש"פ שמכין אותו על שטנר על דברי חכמים מפסיו קיימים וכותבים

(תקכ"ז) **במג"א** ס"ק י"ח שהרי אם לא היה אכזר להוציאו מקבר לקבר כו' ולפי"ז למאי דפסק הרמ"א ביו"ד סי' שס"ג סעיף ב' דמוליכין אותו לקברות אכזרין אף בלתי נאחז רק כעורה או קוצרין אף אם המק"א אינו קברות אכזרין ג"כ שומעין לו ולא כהרמ"ל שהעתיק בסם ח"ו ח"כ מוליכין ביו"ט ב' אף כשיש קברות בעיר ולפלא על הט"ז שהעתיק דבריו בפשיטות והמג"א באמת דמזי קמדתו לרמ"א אלו וכן מלאמי במחלית הסקל ודעת המכריז"ל ח"ל דהוקשה לו יטן דמפרש בטעם דאין מוליכין מקברות לקברות הוא משום כבוד המתים הקבורים באותו העיר שמזכר אותם שלא לגזלם את זה ח"כ חמאי בלויס שומעין לו בעל"ל דבאמת נאחז אינו מועיל לבנות שארי המתים רק נאחז מועיל לקברות אכזרין דאינו צוין להמתים דיודעים כי כ"א ינחל לו לטח אלא מבפחתו דא"כ עדיין מנלן דלריך נאחז לזה דילמא זה עושין אף בלא נאחז ונ"ל דאיכו מפרש בטעם איכזר להוליך למק"א משום נער ובזיון המת לטלטלו מרחוק ואולי ביעתים יסריח ולפי"ז אף דניחא להקבר אלא אכזרין מ"מ פן עביר נער ובזיון העלמול בחר יותר להקבר בפס ע"כ לריך דנקא נאחז ול"ד לפיו מקבר מכובד לבזוי יטן כי כאשר מונח אלא משפחתו כוי כבוד יותר וכן ח"ל חרדת הדין כי ידע דמפניו לקברות אכזרין לא כן בכאן דיש גשש שמה יסריח מרוב העלמול פשיטא דניחא יותר למח שינוח כאן מלגוח בקברות אכזרין ע"כ לריך נאחז דוקא :

(תקכ"ז) **במחבר** סעיף ז' נקרא פסע וח"י בו :

במס' ביצה ד' ט"ז מבואר כן גבי עובדא דהכחא סמיא וסס ברס"י לשנה אחרת ור"ס ה"כ שח"י להניח מלכתנות וקסא דילמא ח' מסארי י"ט של גליות שחל להיות ביום ו' ח' או יום חמישי ושני ולא חזר עד יום ו' שהוא יום השני דא"ל להנחות ונ"ל דק"ל לרס"י אלא ע"כ הסמיא בבחרייתא כיון דכבר ידע בקצירתא דשמואל מערב אבולסי נהרדעי לקי כולך לפרש דבחרייתא הוי בר"ס ונזכר ביום ה' שהוא יום ראשון דאפשר להנחות לקי ע"כ דמספקא ליה דלמא הל' כנהרדעי דסברו דאף בב' י"ט של ר"ס אפשר להנחות וכיון דאפשר לו להנחות ח"ל לסמוך על עירובו דמר שמואל או דלמא הל' כרב ושמואל דאין מתנין בב' י"ט של ר"ס ושפיר מ"י סעך אדמר שמואל :

(תקכ"ט) **במחבר** סעיף ח' וחזי להכילה ושתים כו' הקדמי אשה שהענינה ביו"ט חנינה חלום האם זריכה למיתב חנינה להענינה או לא מי אמרי' דנשים חייבות בשמחה ואסורות להענינות ביו"ט ח"כ מחויבת למוחב הענינה להענינה על ביטול עונן י"ט או דילמא פטורות משמחה ומזחרת להענינות וח"כ אין זריכה למיתב חנינה להענינה : ונ"ל דגרסינן במס' ר"ס דף ו' ע"ב בעי ר' זירא אשה מהו צבל תאחר מי אמרינן הא לא מחייבה בראיה או דילמא הא איחא בשמחה ח"ל חזי ותישוק ליה דהא איחא בשמחה ומי אמר חזי הכי וזה אמר חזי אשה בעלה משמחה לדבריו דר"ז קאמר פכ"ל והנה הרמב"ם בשב"ק י"ד מהל' מעשה הקדמות כחב ח' האם ואחד האשה עובר צבל האחר יעו"ט ויש להמוס דהא חזינן דלאחר אשה בעלה משמחה ח"כ בודאי אשה אינה עוברת צבל' מכיון דאינה לא בראיה ולא בשמחה ואזי הא בחרה הוא נגד ר"ז ופשיטא דהילכתא כוסיה ואף פוסק הרמב"ם דלא כותיה בשלמא הא דפ"א מהל' חגיגה דכתב והשמחה האמורה בתלמוד כו' ונשים חייבות במאוס זו יעו"ט אינו ראיה דפסק דלא כאזי ד"ל כח שפירס הראב"ד לא בקרבן אלא בשמחה ששמחה עם בעלה שחלה עמו והוא ישמח אותה יעו"ט והרמב"ם לא באריך לבאר זה והענינה ככ"מ אכן בפסק זה

נראה דפוסק דלא כאזי קסא' וראיתי בשאגת אריס סימן ס"ו שעתה נ"כ על קושיא זו וסירן דכ"ט משום דסתמא דהר"ם בנדרים דף ד' משמע דאחיה כר"ז דאחר האם דלכך אינעריך הקיפא דלדור נדר לענין נזיר דעובר צבל' דקרבנותיו דל"ח חידוש הוא בנזיר משום דלא מחשיבו בנדר ול ד לחטאת חלב דקאחיה לכפרה חטאת נזיר למאי אריא ופריך וברי חטאת יולדת דלא אחיה לכפרה ועובר עליו משום צבל' יעו"ט וזה חטאת יולדת קרבן נשים כוא ועוברת צבל' ש"מ האם נמי עוברת צבל' אכן יש לדחות זה ד"ל דמייורי באשה בהפדיסה חטאת יולדת וזה אחד וגול הקרבן שלה דמחויב בגזלן להביא קרבנה לעזרה מכיון דגול ממנה וכו' וכל כי דרוש ידרשנו מדנמלא חלע חטאהו של פלוגי וכשיביא יחיה הקרבן כשר כדכוחיו החס' צבל' דף ס"ו ט"ב ד"ס דגול' מהא דנאמר גבי גנב שאם שחט חמישים לפניו לשם בעלים יחזרו קרן לבעלים ושפיר אמר וקעבר צבל' לבון וזכר דכנזלן שנמלא אלא חטאהו של פלוגי עובר צבל' ולא דמי לזרע אף דמחויב להביא קרבן אכזר מ"מ אין עובר צבל' אף כשהפדיסה מחיים יטן כי ביוזם לא פשע מאומה משח"כ בגזלן דפשע וגול הקרבן מס דחילולא הוא היתה מביאה להקדש וכוא מנע ע"כ רמי חיוב צבל' עליו וזהו ה"ס דישנו צביאה רגלים אכן יש לדחות זה דא"כ מנלן דכאי קרי ציה עמך וקרי ציה מעמך אחי ללקט שכחה ופאה נימא חד אחי למעוטי יורש וחד אחי למעוטי גזלן ויל דגזלן ליכא למימר דממעט דאם כן למאי נאמר בחטאת יולדת וכן יונה או חור לחטאת לכתוב וכן יונה לחוד וממילא ידעינן דהור ג"כ כשר מדנאמר קרא למעוטי גזלן ואם נאמר דחור פסול ח"כ הקדישה בני יונה ובא הגזלן וגול ממנה וקודם שיטבור ג' רגלים ופסל לקרבן דיעבור זמנו וכו' ליכא בל תאחר דהא נאמר הוא ולא חליפיו ומפרש רבא בגון שהומם בתוך הרגל והוללו על אחד ועבר עליו הרגל ואיה צבל' בכאן בע"כ ל"ל דהור ג"כ כשר וא"כ משכחה דהקדישה חור וגול האחר ממנה ואם כן חור למ"ל בע"כ דהאי מעמך אחי לדבר אחד לקט שכחה ופאה אכן גם זה יש לדחות דנימא האי מעמך אחי למעט כשגול בני יונה חולין מהאשה וכדן דכל הגזלנים משלמים כשפח הגזילה ח"כ מחייב לשלם לה בני יונה והיה הקדישה הך בני יונה שלה כנמלא אלא הגזלן וח"כ יש חיוב עליו להביא לעזרה לשלם את הגזילה וכשלא יביא עד כלות ג' רגלים עובר צבל' אכן זה אינו דהא חזינן לר"ל משח"כ לר"י צבל' דף ס"ח ע"ב דגול ולא נתיאשו הבעלים שיהיה אינם יכולים להקדישו ח"כ זה אינו דאך ביכולתם להקדיש כשאינו אלה ובודאי ח"ל לאמר כ"א כשגול קרבן וסדק"ל חור למ"ל וכן הרמב"ם ג"כ פסק כר"י ואף דפ"ט מהל' מ"ס הל' ז' כחצ וכלנשים מניחים את המעט בשנת השמיטה ואומדין כל הנלקט מפירות רבתי אלו מחולל על המשות ובצ"ק ד' ס"ט קאמר הנמרה דר"י סתמא אחרונה חסכה דלא מ"י סבר כסתמא דנוטין וכל המתלקט קאמר דהא אר"י לנוטין ור"ד אמרו דבר אחד ור"ד נלקט קאמר וח"ל איפוך דר"י לר"ד דהא ר"י לית ליה ברירה יעו"ט אף דיש לדקדק דבלא"ס ג"כ ח"ל איפוך דבמס' ביצה דף ל"ו ע"ב אמר הנמרה כאן בשני רועים וח"כ מוכח דר"ד סבר דוקא ברועה אחד מדנקט ברועה ולא נקט ברועה ו' לבנו דבמחנה ומאחר דבשני רועים מודה ח"כ סבר אין ברירה ולא אמרי' אחר שבה ליד הרועה הוכרר הדבר וח"כ אף נאמר איפוך דר"ד יספור כל שילקטו וסבר ר"ד ברירה ונ"ל דהאי בריתא לפי סברה החלטה הסוגיא יספור דהאי כנעקא בהמה לא ר"ד אמר כ"א אבא שאול וכאמרי לה מה שאין כן לפי האמת מסקינן דנוטין ור"ד כל הנלקט אחרו דל"ל ברירה

בדירה וספיר הוא כר"ד דכסא וכן ר' יוחנן דפסק כהן כר"ד סבר ג"כ אין ברירה עכ"פ דברי הרמב"ם סחרי אהרדי ועיין במיבורי קרבן חודש שיטתו לנכון וכמה בפסוק נ"ל דים לדקדק דמנ"ל דר"י לית ליה דלנושים דילמא סיו עושים כלנושים בלופן דנתינו מעות בשמיה ואמרו כל מי שיבא ויאלח בידו ללקוט או בלוחו מעשה יסא מחולל על המעות האלו ולא שייך כהן אין ברירה מכיון דלוחו בידו הוצרך הדבר דוס טעל ולא עדיין ברשותא דמר' הוא מכיון דלא הגבה ולא זכי עדיין ומאי שפיר לחלו ור"כ מאי מקשי ונ"ל יטן דא"כ יש חשש שמא לא יפרש בעת מעשה בפירוש כן ולא יכיר מחולל א"כ הרי יותר טוב ובנין לעשות סימן מחולל דים חשש בזה ור"ל דהלנושין עבדו דתרי ליון וכסחא מעות לרומא דמילתא עבדו לנישון וא"כ אין כהן השם דאף אם יקרה דלא יפרש כנ"ל הא איכא סימן זה אינו דהלשון והלנושין סיו מניחין מעות משמע מעות לבר ולא סימן דא"כ סול"ל והלנושין סיו מניחין ג"כ מעות וקמקשי שפיר דבע"כ ל"ל דא"ל לפרש כנ"ל וליכא חשש ועדיף יותר מליון וא"כ מוכח דגול ולא נתיאשו בבעלים שפיר מלי בבעלים להקדים כמו דיכול לחלל אכן האי קושיתא לשי"י אינו כ"א כאלו נאמר דבמד"א הוא להלוק נמלא לפי דעת ח"ק סיו מליין חמיר בין בשביעית ובין בשאר שני שטע וע"ז אמר הכלנושים סיו מניחין מעות ולא ליון אכן כדנאמר דבמד"א לפרש נמלא דת"ק מיירי בשביעית אבל בשאר ימי שבוט לא סיו מליין נמלא י"ל דשפיר בשביעית סיו מליין ג"כ ובה דקאמר סיו מניחין מעות דמשמע ולא ליון סיו בשאר שני שבוט דכ"ע לא סיו מליין ואף ילינו סס להיות מגלים מעשיכס ע"כ סיו מניחין מעות לבד וסחמו כנ"ל ואף אם יש חשש שמא לא יפרשו כנ"ל מ"מ כל מה דמלין לתקן יתקן וכנס בכאן חיל סוגיא לר' יוחנן ור' יוחנן אמר במס' עירובין דף פ"ב דכ"ט שנאמר במה להלוק א"כ מקשה בגמרא שפיר ואין לתקן דנימא האי סחא דלנושין רש"ג ק"א ובשאר שני שבוט סיו מניחין ובלופן כנ"ל ובשביעית סיו מליין גס כן דא"כ מ"ס דת"ק דפליג דמאי חזי כל ימיו הלנושים כן דמאי חשש יש בזה בע"כ דדברי ח"ק הם וב"ע מודים וקמקשי בגמרא שפיר לשיטת ר' יוחנן משא"כ לרבי'ל דנמא לפרש אחי א"כ שפיר י"ל דר"י סבר בלנושין וברמב"ם דנקט והלנושין סיו מניחין מעות בשעת הסמיטה פירוש מעות ג"כ וליון בידאי ונקט בשעת הסמיטה פירוש אף בשעת הסמיטה דסיו מליין מ"מ סיו מניחין מעות ומבש"כ בשאר שני שבוט דלא סיו מליין פשיטא דסיו מניחין מעות דכל מה דאפשר לתקוני סיו מחקטן מכיון דלנושין סס וקמו דברי הרמב"ם ודנקט רמב"ם ואס סיו בחוץ שני ערלה מליין אותו במרסית כדי שיפרש ממנו שאס ליינו בקוצות אדמא שמה יתפרדו שאיסור ערלה חמור הוא שהיא חסורה בהנאה יו"ט אף כי זה הטעם נאמר בירושלמי משא"כ בש"ס דילן נאמר טעם אחר סימנא במרסית כו' י"ל דהוקשה לרמב"ם קושיה החוס' כרס רבני מ' ק"ק דלא נקט ערלה חתילה ע"כ סבר הרמב"ם דגס בגמרא דילן סבר ג"כ טעם זה ונקטו כמעט ברמז מה דמחשיב לכרס רבני חתלה לאחר דחושב וכו' כסדר סימן בגרוע מקודם ואח"כ סימן בעדיף יותר ואחר כך סי' המוכר כמו מקודם אדמא דסימן גרוע הוא אחר כך חרסית דכוא עדיף אח"כ סימן דכוא סימן ניכר עד למאוד א"כ שפיר סידר נקט ואחאי ומרמז לטעם בירושלמי עכ"פ כוכחא השלמא אריה אינו הוכחה וגס בל"א דהה בעלזו בע"א סברה זו דמשכחה ליה ב"ה בקרבן יולדת כגון שאס אחר הרי עלי לפסור סיוולדת מחטאחא ואז הא"ס עיבר בב"ה ונסה לפי דבריו בפסוק כו"ל לתקן דעת רמב"ם דפסק כר"י יטן דסחמא דגמרא נקודשין ס"ק פריך והרי שמה

ר"ח אב כו' לרב דאחר דמפסיר חוון סבר דהאבילות
הל מיד שוננס ר"ח עכ"ל . הרי שכתבו החוס' דרב ס"ל
דחל האבילות מיד שוננס ר"ח אביל זה לא כחבו החוס'
דרב סבר דכל חודש אב נוהג דהא קאמר רב להדיא
לדאחר ט"ב מותר ולשיטת החוס' ס"ל לרב כר"מ דאבילות
נוהג מר"ח ועד החענית ולפ"ז דרש חנה כדמפרש ר"י
אביל לא דריש רב מדכח דא"כ אסור גס לאחר ט"ב וכדס"ל
לר"י . ועי' בראש דמגילה פרק ד' סימן יו"ד שכתב להדיא
כמו שכתבתי בבינות ההוספות . ודברי החס' לע"ג .
וגם בדברי ההוספות וסר"א שם במגילה יש לפקפק ואכ"מ .
ועיין באור זרוע חלק ב' סי' טל"ב ודו"ק : ע"כ דבריו

(הקנ"ב) במג"א ס"ק י"ב מן דהוא אביל כל מאכלים
כו' וכחוב בכה"ס דהפירוש במדרש
כל מאכלים והכונס כל לרכיה כהירושלמי יט"ט ולעד"ג
דגם המג"א הכותין לזה בכה"ס אה"כ וגם המדרש יש
לפרש כן ואין כוונתו המדרש היינו הא דאחר שאובלין ובוחין
כו' אביל ממדרש זה הויא ספיר רחיה טובא ולפי זה איך
סיים לכן יש לזהר שאף קודם מנחה לא יאכל כו' ופירושו
כיון דנדרה הראיה ממדרש איכה הלא הא הוי רחיה גמורה
מהמדרש וא"ל דכוונתו דנסמך על הירושלמי הלא לאחר
דממדרש הוי רחיה גמורה ומירושלמי חינו מנחה הריפוך
כ"ל דאין להביא רחיה מירושלמי בודאי על המדרש סמכין
ושוד דלמה דחק לפרש המדרש דאחר שאובלין כו' בפירושא
דחיקא נימא דהמדרש לשיטתו חזיל דרב היה אוביל כל
מאכלים בעל"ל כונת המג"א וגם המדרש היינו ב"ה המקימות
יש לפרש כן דאין פירוש כל מאכלים וכן אין פירוש אובלי
ושחין סעודה כ"ל הפירוש כל לרכיה ומאי חדת לן בעל
הכה"ס הלא מחורתי של המג"א למדנו זה . והנה מה
דדחה עיקרו של הראיה דהכונה בביא שני דאחר הסעודה
אמרו איכה ורחיה לזה הביא מרש"י ר"ה . אביד ולא אבד
כי טרם ראותו הרגבתי בהקבוצא וסירחתי יפה לעיל וסירא
דחוק גדול דאיך קרא לקיטת חענית הלא לא היו מהענין
כ"ל רק קיטת אמרו והול"ל בזה מפני הקיטת . ולעד"ג
ההוכחה באופן זה . דלכאורה תמוה מלוד מכיון דבזמן
המקדש לא היו יולאים אחמוז וס"ה מפני המועד א"כ אף
בזה ג"כ לא היו יולאים והא דנאמר על אב כו' היינו
בזמנ"ז א"כ קשה איך אמר וכשהיה בהמ"ק כו' אף על אייר
דמחמט על אלו הק"וס ואף על אייר הלא על אב לא היו
שולחים ואיך אמר אף והול"ל וכשהיה בהמ"ק קיים מפקח
אב ועי"ל אייר מפני פסח קטן . ונ"ל נתיך דקשה הכל
שפסח מאי למה בזמן המקדש לא הלכו שולחים חממו
ופסח מפני המועד דהא אז לשכון ולשמחה דוקא ולא יסורין
בצירוף הגמ' ראו מחשנין דזהו דוקא בזמנ"ז נסנין החשנים
ולא בזמן המקדש לענין מועד וא"כ איך אמר ובזמן המקדש
יולאין אף על אייר אמאי לא אמר ג"כ אף על המזו ופסח
ול"ל דבשכיל מועד לא היו השולחים יולאים דאפשר נקביע
מספך ב' ימים מועד דמאי חשש בזה כהשר יבמחו עוד
יום דכיו המועד אין עושין כוס מעשה משא"כ בנסח דאיכא
מעשה אבילות מלה ומרור בפסח ברא"ה פקיעת סיפר בטהרה
הדלקת נרות צפורים קריאת המגילה וחינו נדון לשלום
המעשה ב' ימים מזכר ספק ע"כ שלחו שולחים משא"כ
בעשיה י"ט דליכא עשיה מעשה מאי חשש יש בזה כאשר
יחשבונו ב' הימים משא"כ בשכיל החשנים בספר יש לשלח
שולחים דסנה להענות ב' ימים דמספך זה חינו יו"כ
וס"ב ב' ימים בזמנ"ז ומעשה ב"כ דבזמן הכ"ס היו אומרים
קיטת וע"כ לא הלכו בחמוז ופסח כיון דאין עושין מעשה
צ"ט אלו משא"כ בזה דהי"ט בעשיה פסח דלומרין קיטת
ספיר

(הקנ"ג) במ"ז פריך בגמ' קרי להו לוס כו' במס' ר"ס
ד' י"ח נאמר על ו' חדשים השולחין
יולאין ומקשה הגמ' וליפקו גמי אחמוז וטבת דאמר רב
חנא כו' ופירש"י ומחניחין בזמנ"ז קמיירי מדקתני וכשהמקדש
קיים יעו"ש ותמוה דמה לו לרייק מסיפא הלא מפורש
נאמר ועל אב מפני החענית וא"כ בע"כ בזמנ"ז הוא וא"ל
דהוה נפרש דקאי בין של זמנ"ז ובין על זמן בהמ"ק קיים
ואמר על אב בזמנ"ז מפני החענית ובזמן שבהמ"ק קיים
מפני המועד ע"כ דייק מסיפא דנקט ובזמן שבהמ"ק קיים
דמחמט דמקודם מיירי בזמנ"ז מ"מ קשה דלמאי הולך
רש"י לזה דכי כאשר נפרש כן דקאי ג"כ על זמן בהמ"ק
ל"ק הקושיא הלא ג"כ יקשה דליפקו גמי אחמוז וטבת
בזמן שבהמ"ק מפני המועד כמו בט"ב . ונ"ל דהוקשה
לרש"י דלכאורה יש לתרץ קושיא הגמ' יען דבקרא הא
נאמר יהיה לבית יהודה כו' ג' יחוד ולא נאמר יהיו ל'
רבים א"כ י"ל כונת הכתוב כך בזמן שיש שלום יהי'
היינו ט"ב לצד לשכון ולשמחה יען מכיון דאכסלו בו לריוח
ע"כ חשיב הוא ציורח לשמח צבניה וכדליכא שלום לוס
היינו אף בחיך דהא קנקט לוס בכל חד וחד ולפי"ז ספיר
נקט במנחה ובאב מפני החענית יען דקאי בין שבהמ"ק
קיים ובין בזמנ"ז דהמיד היו שלוחים יולאים בזמנ"ז מפני
החענית ובזמן המקדש מפני המועד משא"כ בחמוז וטבת
אין יולאים כ"א בזמנ"ז ולא בזמן המקדש ע"כ לא קנקט
דלא מיירי בזמנ"ז רק מיירי מזמן המקדש דיולאים
מפני המועד והחענית דקנקט הוא לאחר דהמיד יולאין
בו אף בזמנ"ז אכן העיקר מזמן המקדש מיירי וא"כ
מאי מקשה ע"ז מהר"ז רש"י דלא כן דמהניחין בזמנ"ז
דוקא קמיירי מדקתני וכשהמקדש קיים מ"ל זה משמע
דרישא בזמנ"ז קמיירי :

(הקנ"ה) במחבר סעיף א' מהכנס אב ממעטין
בשמחה כו' :

אציג סנמן אחד סה שאמר בזה ידירי הרב
החריף ובקי מו"ה ברוך עיין נרו מסויסלאץ

בתענית דף כ"ט ע"א . אחר רב יהודה צריה
דרצ"ט משמיה דרב כסם משוננס אב ממעטין
בשמחה כן משוננס אחר מרגין בשמחה . הרמב"ם פ"ה
מה' תענית כהז הא דמשוננס אב ממעטין בשמחה אביל
הא דאמר רב משוננס אחר מרגין בשמחה כשמיס הרמב"ם
מספרו . וכחז ברא"ה חסס סופר חלק אור"ה סימן ק"ס ונ"ל
והנלע"ד דרב לשמחה ס"ל כמ"ד כל חודש אב נוהג אבילות
וכמ"ס הוספות סוף מגילה וה"ס דרש כמ"ד והפסחתי
חדשה דכל החודש נוהג אבילות א"כ ה"ל דרשינן לענין
שמחה אחר והחודש אשר נהסך מינין לשמחה להיוח שמחה
נוהג משוננס אחר חמסס אן קי"ל כמ"ד דבזה שחל ט"ב
בפוכה נוהג אבילות דרשינן והפסחתי שבתה ולא חדשה
וכמ"ס כ"ו חוס' סוף מגילה הנ"ל א"כ ה"ה באלר לא דרשינן
והחודש אשר נהסך כו' עכ"ל עיי"ש . ולענ"ד דבריו המוהים
מחד דהא רב בדרף זה ע"כ קאמר ל"ש הלא לפניו אביל
לאחר ט"ב מותר וע"כ דס"ל לרב כרבי מאיר שם
דס"ל דנוהג אביל מר"ח ועד החענית ומפרש ר' יוחנן
דר"מ דרש חנה וא"כ רב דס"ל לאחר ט"ב מותר אף אם
נאמר דמחמיר רב כר"מ דמר"ח אסור ולא כרבה דפסק
כר"מ וכרשב"ג מ"מ לא דרש רק חנה ולא חדשה ולמה
כהז החס' דרב ס"ל דאבילות נוהג כל חודש אב ודרש
חדשה . גס מ"ס החס' כסם החוס' סוף מגילה ב"ז דבריו
סמוכים . ונ"ל ההוספות במגילה דף ל"א ע"כ ברא"ה

קמפרס דברי המרדכי לכוונתו שמימיין חנן מפאת אשר להטער על החורבן ורמז לזה המנהג מלינו דגס יעקב הלטער על החורבן ולקח מאבני המקום ושם מרחשתי להטער על החורבן נאלץ דין זה לא שייך כ"א לדברי הקדוש לשבב מוסר על הארץ משום אשר ולהוסיף עוד להטער בהנחה חנן מרחשתי משל"כ מי שאינו מהנהג במנהג זה לשבב על הארץ ושם בר מרחשתי חן לזה ענין לשום חנן ג"כ. אמנם הרמ"א מפרש כונה המרדכי בחופן אחר דחוקה לו על פירוש זה דהלל בהלקחו להאזנים עדיין לא ידע מהחורבן כ"א חל"כ כמבואר במ"ר ס' וילא מלמד שהראה הקב"ה ליעקב אבינו בהמ"ק בניו וחרב ובניו ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה זה בניו בו חן זה הרי חרב בו בעל"ל דשימם האזנים היה מפני השמירה כדפירש"י חנן כונה המרדכי דשימם חנן אינו משום אשר כ"א האבן הוא זכר ליעקב שם ג"כ חנן מרחשתי ועל מה ולמה שייך כאן לעשות זכרון לשניה יעקב חן יען יעקב אז ראה הבהמ"ק בניו וחרב ובניו ע"כ מרחשתי חנה לזה דגוירא קדומה היא ויש עוד חקיה כי יבנה עוד הבהמ"ק כמו שהראה ליעקב. חי לזאת במחשבותי בל הרמ"א ולא לין דברי המרדכי על דברי הכל בו שכן על הארץ משום אשר כ"א נקסיה על החוס' דכחצו דלריך כ"א להטער בענין משבבו לא במנהגא הליא כ"א חיוצא חייבא והרגיל בב' כרים לא יסבב ב"א בל' וע"ז נקט דברי המרדכי ממנהגא לשום חנן וזה המנהג יתנהג חף מי שיכן על בר דשים לחתח הכר חנן ג"כ חף כי האבן לא יעשו דהכר עליו מ"מ יעשה זה לזכרון אבני יעקב. וסוף דברי הרמ"א וימטט אדם מכבודו בו הוא ל' הכוס' וז"ל וחייב אדם לעשר ולמטט בכבודו ובהנחותיו ששם היה רגיל לשבב על שני כרים בו והרמ"א נקט מקודם סוף דברי החוס' ואח"כ נקט ראש דברי החוס' וסוף חף הכל מה שאפשר ופירושו ללחו דוקא בענין שינה שזכר מקודם כ"א בכ"ד ימטט כבודו והנחתו בכל האפשרי :

(הקצ"ו) **במ"ז** ס"ק ח' פעה ולא הובירו במקום הנהג בו' אש אמנם יודע אני מן ערני מ"מ חורם היא וללמוד אני לריך כי לענ"ד דין זה אינו מוכרח דו"ל הרי"ף ורמ"א סוף חס' חענית ירושלמי ר' חסא חומר יחיד בחשטה באב לריך להזכיר מעין המלוצר ומאי ניהו נחם בו' והיכן חומר ח"ר ירמיה כ"ד שהוא להבא חומר בעבודה וכל שהיא לעבד חומר בהודאה כדחן ונותן בודאה בו' ונהנו מלמח למימרא בצונה ירושלים וסמכו חיה דלר' צריה דר"ש בר שילח משמיה דרב חעפ"י שחמרו שואל אדם לרכיו צס"ח אש בל לומר צסיף כל ברכה מעין אותה ברכה חומר יע"ש וחמור מלמד חן נהנו כך נגר ירושלמי חמור דקצטו לזה מקיס בהודאה ורב הא לא קאמר כ"א כשרטנו להוסיף בשלח לרכיו צסיף כל ברכה חני נקרא משנה ממטבט שסבעו חכמים בצרכות ורשות בידו ולאו דוקא צס"ח חנן שיאמר נחם צסיף צ"י ולא בהודאה חיה מלינו כן וגם הא יעלה ויבא קצטו בעבודה וכדפי' רש"י במס' שבת ד' כ"ד ע"א וחומר מעין המלוצר בעבודה לבקש רחמים על ישראל ועל ירושלים להשיב עבודה למקומה לעשות קרבנות היום יע"ש ולא קצטו זה בצונה ירושלים ע"כ ל"ל הכונה כך דהנה הס"ז הניה בעבודה כיון דהוא להבא והמנ"א העתיק צס"ח ירושלמי בהודאה וכן הוא בסמ"ג והוא משום דרש"י שכל האלפס הנ"ל פירש לשבב שמחלל על שער כגון נחם על החורבן ועל הנסים ומה שכתוב ביד חפרים שהביא הרמ"א דחפנית בו' ס"ס ואל רש"י שכל הרי"ף בחענית כי בהרמ"א ליכא רמז מזה רק העתיק ל' הרי"ף הנ"ל. והנה חוקה להפיל דלמאי נקט למיין

בפיר שלחו שלוחים חף צומן הבית ע"כ אמר וכשהיה בהמ"ק קיים היו יולאין על חלו דפרט מקודם ורף על חייך חנן אחמזו ואב לא נפקי וזהו ראה חן עליה חסובה. ובה מיושב ג"כ פירש"י שהקשנו לעיל דרך כונתו דח"ל דבומה"ז אחמזו ואב נפקי ג"כ ורק צומן הבית לא היו יולאין כ"א על אב דהמועד הוא צעמים מפשה כנ"ל וע"כ לא קחשיב כ"א אב יען דלח יולאין בין בומה"ז בין צומן הבית משל"כ חמוז וטבה דלח נפקי כ"א בומה"ז לא קחשיב ע"כ מדייק רש"י דמדנקט בס"פ וכשהיה בהמ"ק קיים בו' משמע דרישא רק בומה"ז מיירי ובומה"ז הא לריכין לילך גם אחמוז וטבה ונקטי בפיר :

(תקנ"ד) **במנ"א** ס"ק כ"ז משמע חפילו במקום שנהנו לעשות בו' וק"ל דבחס' פסחים ד' נ"ה ע"א מקשה הגמ' למימרא דרשב"ג סבר ל"ח ליהורא בו' והא חופכא שפענין להו בו' ולפי"ז מחי זהו קשיא דלכך יוכל כ"א לעשות עלמו כח"ח דמלי לאמר לא צעניא סלח לרחות סימן ברכה לעולם. ונ"ל להרץ דהנה יש להקשות על ל' רשב"ג דאמר לעולם יעשה אדם עלמו ח"ח דמשמע דלריך לעשות כן סלח הא חן כוונתו כ"א דברטנו הליא מילתא והרואה לעשות עלמו ח"ח רשאי חנן חיוצא פליו ליכא והול"ל כל מי שרואה לעשות עלמו ח"ח לענין זה עושה כדכחז המחבר בכאן ונ"ל דכונה רשב"ג בדרך חנן להשמיענו דחף במקום שנהנו לעשות מ"מ חני רואה ס"ב פ"כ אמר יעשה עלמו יען דרואי והבין לעשות כן כיון דמה יושיל לו מלחכתו דלח יראה מזה ס' ברכה. ומזה גופא הוכיח הרי"ף ורמ"א וטור דינס. נמלא בפיר מקשה הגמ' דלמאי נקט רשב"ג בל' חוב יעשה עלמו כח"ח ולא בל' רטון כל מי שרואה לעשות עלמו ח"ח ואי משום להשמיענו דרין דאנו רואה ס"ב סלח זהו בלח"ה ידעיין דח"כ קשה דרשב"ג דרשב"ג דאמר לא כל הרואה לעשות עלמו ח"ח עושה בעל"ל דבכאן שאני דיל חן רואי מבלי לראות ס"ב וא"כ חני יעשה למ"ל דנקט וע"ז משני דחילולי זה ה"א דבאמה רואה ס"ב ואי משום רומיח דרשב"ג דרשב"ג ג"ל דה"א דשאני בכאן דלח מחי ביהורא דהרואה יאמר שח"ל מלחכה ע"כ נקט יעשה :

בס"ק כ"ח דבעלמות ניכר אש שהה יין הי בו' כן כחב ג"כ המהרש"א בח"א ולא הזכיר להרץ דכ"כ. חנן חן בזה די ביאור דהלל נאמר ג"כ ובל הכולל בשר נמלא דעל מי שאוכל ג"כ נאמר המליה וחי עוועס על עלמות וזה הא לא ניכר על העלמות ולדעהי י"ל בפשוט יען דבאכילה דבר חיסור או צום האסור לאכול אורה האכילה כגון צעודה המפסקה דאסור לו מאכל בשר ושהיית יין והוא חובלו הרי נחפסס גופו מחיסור והצטר והעלמות ניחוסף עליהם גידול מדבר חיסור וערע זהו משארי העצירות שהא"ס עושה יען כי פוגם ג"כ גופו הצטר והעלמות נמלא בפיר המליץ ע"ז דגם כזכילה הצטר בקצר ועדיין העלמות קיימים נבאר כעון עליהם כי המה העלמות נחגדלו ונתפשמו מאכילה דבר חיסור :

(תקנ"ה) **ברמ"א** סעיף ב' ויש בני אדם משימין חנן בו' לא ידעתי מה הוסיף בכאן הרמ"א הלא המחבר בעלמו מקודם אמר ומשים חנן תחת ראשו ואי משום דקמסוף כפעמא זכר למה שנאמר בו' הו"ל למנקט זה לעיל בסיום דברי המחבר ומשים חנן תחת ראשו הו"ל למנקט חל"כ זכר למה שנאמר בו' ולמאי נקטיה לבבא ספ"ע ונ"ל דדבר גדול הכתיב הרמ"א דו"ל הגהה מרדכי דמ"ק יש בני אדם שמימין חנן תחת ראשם ליל חשפה באב ורמזו לדבר ויקח מאבני המקום ובהמ"ק ראש דחזי מה נורא המקום הזה וחורבן ראש יע"ש נמלא המחבר

בכניסתו יראה כיפי כו' יפוש הרי לך בהדיא
ללא כפרמ'ג :

במנ"א ס"ק י"א ומ"מ חין לשמוח ביוחר - וכו' מנ"א
פ"ה דברכות מר דביר דרבינא עבר הילולא
לבריה חזינכו לרבנן דביר קבדחי טובא חייכי כו' ואלעזרי
רב אשי 'עבר הילולא כו' הרי חף דהיה לזיך מליה מ"מ
בין דבדחי ביוחר אשור הוא פ"כ עבר מילחא להטריצס
ובזה כ"ל לנאר דברי הנמ' דשם אמרו ליה רבנן כו' לישרי
לן מר ח"ל ווי לן דמיתקן ווי לן דמיתקן ח"ל חנן מה
נעני בחרך ח"ל הי חורה וכו' מליה דמגני עלן ויכסיפות
מפורסמות ח' למאי כפל הדבר ב' מליי ענין שירה זה
בייכות לחחונה שמחה נכפך לחונה גם התשובה הי חורה
ח"ל ביאור חנן כך הכונה המה בקבו ממנו ששיר בביר
לשמח חנן וכלה ע"ז השיבס חייני יודע חיד לשמח כי
מסוכן חנני מב' החדדים חס למטע מלשיר הלא יולמח
מזה ווי לן דמיתקן דמבואר פ"א דברכות הנהנה מסעודה
חנן וחינו משמחו עובר בה' קולות כו' ואם משמחו זוכה
לחורה שמחה בה' קולות כו' נמלא כאשר חין משמח חינו
זוכה לחורה וחייב מיתה פ"א כמבואר בכמה מקומות וכן
בס"ף חסניה ודלא מוסיף להשיב לימוד החורה יוסף
וחקבריה חמו ימות בלא עמו נמלא דיש חשך מיתה בזה
כיון שנבטל מדבר נשניג ע"ז לחורה - ואם להוסיף חיל
ולשיר ולרנן בלא ג"כ יש חשך ווי לן דמיתקן סן אשר
ביותר וזהו אשור כי רבנן גזרו ע"ז וכל העובר על דברי
חכמים חייב מיתה וגם אמרו אודנא דשמע זימרא חשק
ח"כ ממה נפשך חשך מיתה יש בזה ואידך לפשות ח"ל חנן מה
נעני אבחרך חס גרול במיתך אשר הוכל לכלכל דברים
במשפט לא ידעת חיד לעשות חנו חזובי קיר מה נאמר
בזה כי מסוכן מאוד ע"ז השיב דיש מלה לב' הדברים
לחשך מניעה מלשמח יש מלה הי חורה דמגני עלן כי
העוסק בחורה חינו עובר ע"ז ואף דאמרו מבטלין ח"ה
להנגסם בלה כהב הראש' בשם יש מפרשים כלומר רשאיין
לבטל ואין חובה בזה וגם הח"מ בסי' ס"ה ס"ק ב' כהב
דדוקא כשרואה שנכנסין לחופה לריד לכבדס חבל חס יודע
שיש חופה בפיר ח"ל לבטל מלימודו ולילך לשם ובחשך
השני סן יהיה שמחה ביוחר ג"כ י"ל חקנה הי מליה
דמגני עלן דבחו"ז יפסוק ג"כ במליה ואז מוחר לשמוח
ביוחר כמבואר סס חזיי כו' וקא דרה טובא כו' הסלין
מנחנא הרי דעסיק במליה מוחר לשמוח חף ביוחר ח"כ
יש חקנה לזה :

(חקס"ב) במ"ז ס"ק י"ז והלא מקרא מלא הוא נבי
יעקב כו' חיס צער חנני ולא אדע מליי

מקשה הלא המחבר העתיק כל דברי רבינו ירוחם שנבב
דג' חלוקים בדבר ואיכו בלמה יליף מקרא דיעקב דז"ל
שלישיה חס החנה להליל עלמו מלרה בעת הלרה כנון
יעקב חס יכיה חלבים עמדי חו כיולא בזה מוטיל יפוש
וח"כ חף כשיהיה זה פשוט מ"מ חס לא זה בלבד השתיק
כ"א כל דברי רבינו ירוחם ודליתו בלמה מיעקב חלמנס
ג"ל דמיעקב חינו רחיה ולא כרבינו ירוחם דז"ל אשר
כתבתי בהשיבתי :

שאלה

אותן האנשים כשיקרה להם חזיה כינה ד"ל
חולה וכדומה ועודר כשיילגי בשי"ה מלרה
זו חזי חנן מהנה ללדקה האס יפה המה עושים
או לא :

גרסינן

מן

לענין שאלה ב' האנשים דכל שהוא להבא וכ"ס לשער
הו"ל רק לאחר כ"ס לשער אומרו בהודאס ולהט' דמניה
בעבודה הו"ל לאחר כ"ד שהוא להבא אומרו בעבודה ולמה
הזכיר לב' הדברים ע"כ פירשו להירושלמי כך הירושלמי
אומר דיוציר בבונה ירושלים חנן חין לזה מקום מיוחד יפן
דהיכן טבל לקבוע מקיס ביון דק"ל דכ"ד שהוא להבא
אומרו בעבודה וכל שהוא לשער אומרו בהודאס ועתה כך
נחם חיד נחשיבו חס נחשיבו להבא הלא חס הוא הפילה
על שער ואם נחשיבו לשער הלא הספילה הוא להבא לזלח
ח"ל לקבוע מקיס מיוחד לא בהודאס ולא בעבודה יפן כי
לא נדע חיד להחשיבו וספוקי מספק ר' ירמיה חס הוא
כסברה הס"ז חו כסברה רס"י שאל הרי"ף ע"כ יוחר טוב
לאומרה בסוף ברכה מעין אחרו ברכה והירושלמי לא הזכיר
זה יפן כי זהו דבר המקובל וידוע כי וכל לאחר בסוף
ברכה מעין אחרו ברכה רק שאל האס יש לזה קביעות
מקום כמו כ"ד יעלה ויבא על הכיסים ומשיב ר' ירמיה
דח"ל לקבוע מקיס יפן כי כלל ח"ל כ"ד שהוא להבא כו'
וספק לנו למאי נחשיבו להבא חו לשער והאי וסמכי
הנאמר ברי"ף פירוש דסמכי הדין ירושלמי דקאי חסאי
דאר"י כו' דכיון דח"ל לקבוע מקיס פ"כ יעשה כר"י כו'
ואין פירוש דסמכי על חסאי נגד הירושלמי כ"א דמסמכי
דברי הירושלמי דקאי חסאי כו' ולפי"ז ח"ל לא בעבודה
ולא בהודאס מכיון דהירושלמי מספק חס מקרי לשער חו
להבא ומקומו רק בבונה ירושלים זהו הנ"ל ברור לדינא :
(חקנה) במ"ז ס"ק ח' וקודם לזה היו אובלים בשר כו'
הקרבן נהנאל בפ"ד דחעניה חות חו"י

כהב דקבעו נחם בחפילת מנחה להודיע לעם שלא יאכל
בשר ויין עד חלות העשירי יפוש ואנני הרוואה ולא חבין
דמאחר דמספס זה הוא קביעות המנהג לאחר שמנחה
בימי הראש' ח"כ הו"ל לנהוג ג"כ מבלי לאכול בשר ויין
עד חלות ולא נזכר מנהג זה בימי הראשונים כדהעיד
אפ"ז דרק זה זמן לא בביר נהגו העולם כך ומימי קדם
קדמחה לא מלינו מי שנהג כן כ"א ה"ר דוד אבודרהם
כהב שהראש' היה נוהג שלא לאכול בשר כליל י' ואידך
אפשר דהמנהג הוא נשכיל זה ודבריו ז"ע :

(חקנ"ט) במחבר סוף ז' למולו עד אחר חלות כו'
והטעם הוא במרדכי דקודם חל
חבילות עליו ומילה עובין אחיה בשמחה יפוש ולעז"ל
להוסיף בטעם דמבואר במ"ר חוכה דא"ל חברהם להקב"ה
היה לך להביט לבדית מילה שצבארס ח"ל חיד כפרו בה
שנאמר ובשר קודם יפברו מפליך יפוש נמלא דעבור שנטלו
ברית מילה נגרס החורבן חו לזלח עת האכל אל ימול
להרואה חיד כי גדל מליה מילה עד שצביכולה נחמה החורבן :
(חק"ס) במחבר סוף ח' חמה על חמה כנגד הפתח כו'
נחב כפרמ'ג גם נגד הפתח סיינו
חלל הסתח עמ"א מזה חף דמלת נגד פירוש פפ"י הרוב
מול ונוכה מ"מ לפעמים פירוש מן כלל יפוש ולעז"ל דלא
כן הוא כ"א בכותל שלמולו דהנה זהו בידאי כך דינא
דמי להא דמולא פלמרין בנכסי הגר וסד בהן סיוד דאמר
ג"כ הדין אב יוסף בטלמו דשיעורו חמה על חמה והדין
רב חפדא חמר כנגד הפתח כמבואר בב"ב ד' ג"ג פ"ב
וכן כהב מהרש"א בח"א דשם הוא נראה יוחר ליפות
כדאמרין לעיל בנכסי הגר דבשי קנין חמה כנגד הפתח
יפוש וסס חס כהב הרשב"ם וכנגד הפתח דרך כניסה
פתח הכיה בכותל שנגדו דשם נראה יוחר לגוי כו' יפוש
וכ"כ בסמ"ע ח"מ ס' ער"ה ס"ק כ' וז"ל ומ"ש כנגד
הפתח פירוש בכותל העומדת נגד הפתח ולא

תשובה

גרסינן

במס' פסחים ד' ה' ע"א למר חשי שמא האבד לו מחט ולחי לעיני בשרה וכ"כ לאו מליה הוא וההניח האומר סלע זו ללדקה בשביל שיחיו בני או שיהיה בן עה"כ הרי זה לדיק גמור דילמא בשר דבדק אחי לעיניו בשרה וכתבו בזה' ביצה לעוה"כ הרי זה לדיק גמור והדהני אל תהיו כעבדים המעמיין את הרב ע"מ לקבל פרס היינו ככה"כ שאם לא חבא לו אוהבה הטובה שהוא מלפני חוהא ומתחרט על הלדקה ששה חבל מי שאינו חוכא ומתחרט הר"ז לדיק גמור ואחשבו שזהו כונן הכתוב דיונה קאפיסול ה' משארים הבני הוא חסדס יעוצו ואני בקול תודה אזכנה לך אשר נדרתי אלמלא יבועה לה' וכבר נדחקו המפרשים בביאור הקרא חכן הכונה שמבאר חין כי נהינה הלדקה שלי חינו דומה כנתינת הנוס כי הם משארים פירוש לבון בומר וממחין שהם ממחנים בנהינה הלדקה שלהם שטודרים בעת לרה דכאשר עזרו ומלעו מהלרה אזי נוחגים מה שגדרו משא"כ כשלא יעזרו אז הבלי הוא דהגדר הוא הנל ושוא ולא נחקיים כשחסדס החסד שלהם הנלכדים לו ואחור החסד יעוצו לחינם נפנים אז חנים מקיימים הגדר ואם כבר נהנו הלדקה חוהא ומתחרט ואומר כי הכל וכוא עשה מה שנתן דהיה בחנם חכן ואני בקול תודה אזכנה לך אשר נדרתי אלמלא חף כי עדין יבועה הישועה שנגזר לי הוא לה' בידו הוא כי עדיין לא נתן לי הישועה ב"כ אלס את נדרי ואני מתחרט על הלדקה ולפי' לא יפה כהם עושין האנשים שטודרים בכסין זה כ"א נדרו יהיה ליתן ללדקה ככל חפשי ובזכות הלדקה יגל מהלרה ובמס' ר"ה ד"ה ע"א בגמרא חיתא רב יוסף וחיתומא ר' יחזקא חמר וקשה חין נוכל לחמר דר' יחזקא חמר דהלא בעלמא מקודס חמר דמוכח דהחמין מדגמרא ומללין לחי מלכא ובנוהי וגרררר דמחן דמחני ליה בדרב יוסף ומחן דמחני לה בדר' יחזקא פליגי בסברה החוס' בנ"ב דהנה נאמר שם דרב יוסף קבל חרנקי לפדיון שבויים מאימיה דשבור מלכא ומקשו החוס' חין קבל הא נאמר ביבוס קלירה חסברנה וחיורו משום שלום מלכות קבל ופדה שבויי עובדי כוכבים ולעד"ג לחך קשיחם בלופן אחר דמס' ד' י' חמר ר"א וחמר לחמיס חסאת דלדקה וחמר שפושין חסא הוא שאין עושין חלא להגדל והקשה בגמרא ודעבר הכי לאו לדקה היא והא האומר סלע זו ללדקה כו' ומתוך כמו הכא כאלן בישראל כאלן בעובדי כוכבים ור"י בן זכאי דריש מה חסאת מכפרת על ישראל כך לדקה מכפרת על עובדי כוכבים נחלא לפ"י לר"א מותר לקבל לדקה מעובד כוכבים יען כי חין זה זכות להם ואחרכא חוב הוא להם וקרא דביבוס קלירה היינו בשארי מליח וזכותם שבידם משא"כ לר"י בן זכאי מכפרת עליהם ח"כ חסור לקבל לדקה לזכותם ומאחר דכן י"ל דרב יוסף סבר כר"א ע"כ קבל הלדקה ופדה שבויי ישראל ומחן דמחני בדר' יחזקא סברי דרב יוסף סדק עניי ישראל וסבר כר"א וע"כ כדחריך רב יחזקא לקושית רב יוסף דהחמין ומקשה ע"ז רב כהנא דלא החמין ע"כ ספיר חמה עליו ואחר רבי מה זו שאלה לחיורו לרב יוסף דהלא לשיטהו בעובד כוכבים כשחמר בשביל שאה' בן עוה"כ או שיחיו בני חסא הוא לו יען כי קבל לדקה מעובד כוכבים ופדה לשבויי ישראל וח"כ ממחאף חשיבך דמס נאמר ומללין לחי מלכא ובנוהי חכן רב יחזקא סבר דחף בעובד כוכבים הוא לדיק גמור ומכפרת עליהם ח"כ לא מוכח משם מידי דהחמין ע"כ לשיטתו הביא רחיש דהחמין מקרא אחר ומחן דמחני

בדרב יוסף סבר דפדה לעניי עובדי כוכבים יען דסבר דלדקה מכפרת לך אם עבר בשביל שיחיו בניו כר"י בן זכאי ח"כ חין ליליף מקרא ומללין לחי מלכא ע"כ דריש מהקרא דההגל יושבה אללו ור' יחזקא דחריך מקרא דומללין לחי מלכא לעלמו חריך ולא לרב יוסף - והנה לליטנא זה י"ל עוד דלר' יחזקא חין חילוק בין ישראל לעו"ג דבשניהם אם חמר בשביל שיחיו בני חסור חף בישראל והא דהאומר סלע זו ללדקה חתיה כר"י בן זכאי דסבר דלדקה מכפרת חף על עו"ג חף שפיהם שלא לש"ס מכפר ע"כ נאמר כאלן דבין בישראל ובין עו"ג אם חמר בשביל שיחיו בני הוא לדיק גמור משא"כ לר"א דעו"ג חסא הוא לו ה"ס בישראל ומה דבכ"ב מחלק הגמרא לר"א בין ישראל לעו"ג יען כי רמין בגמרא לחוקמי האי ברייתא אליבא דכ"ע וכן כאלן חזיל סוגית הגמרא בן משא"כ ר' יחזקא לא חילק בין ישראל לעו"ג ומוקים הברייתא כר"י בן זכאי ובעלמא סבר כר"א ויליף מכאן דהחמין מדגמרא ומללין לחי מלכא כנ"ל ויס לבאר ב"כ הא דנאמר במס' פסחים ד' ל"ז ע"כ חמני ישראל חומרים ביום חמה כו' כ"ל עינן מחלוקתם הוא בזה אם יש לחסירי ע"ג ג"ע או לא דהנה הלדיק נדמה לשמש וכן נאמר בקרא וזרח השמש וזח השמש ודרשו רז"ל חין לדיק נפטר מן העולם עד שבא לדיק אחר במקומו ולכן השמש הוא בדמיון הלדיק דביום מחיר על הארץ כמו זריחת הלדיק בימי חיים חיורתו וכלילה הוא זרח על הקרקע כמו לאחר שקיעה הלדיק זרח הוא בשמי מרום בג"ע העליון זהו דעת חמני ישראל וחמני ע"ג חומרים דגם לחסירי ע"ג יש ג"ע החתחון והם בדמיון השמש והסירי ישראל חין נדמין לשמש הנה כ"א לשמש הגנוז ללדיקים לעוה"כ לכן ביום זרח הוא על הארץ כמו הוספה חסירי ע"ג בעוה"ז וכלילה זרח הוא למטה מהאדן לרמי לחסירי ע"ג דלאחר שקיעתם ונחפרדו מהעולם זורחין הם למטה מהאדן בג"ע החתחון והנה רבי דחמר נרמין דבריהם מדבריו ע"כ חמר ג"כ לשיטתו במס' פ"א גבי חסוניגוס שפאלו חס יס לו עוה"כ חשיב לו הן מכיון דמחסירי ע"ג הוא עכ"פ בעיקרא דדינא ג"ל דחסור לחמר בגדרו כנ"ל כ"א יחן לדקה ובזכות הלדקה יחיו בניו ואם ח"י יקרה לו רעה לא יתחרט על לדקה שנתן ובפסח חמר לא יחרט לו שום סיבה ויהיה טוב לו נחלא לפ"י ל"ל גבי יעקב דלא חלה נדרו בהקמת מלכה כשיהיה נשאר דוקא בדרך ויהיה לו לחם לחכול כ"א האי חס הבונה חני נודר להשי"ת בכדי שיהיה חלהים פמדי וגם בשביל סוף הדבר דכל אשר חתן לי עשר חשברנו לך וזה לא שייך כ"א בדוקא כשיהיה לו או יחן מזה מטער חכן נדרו לא היה בהנחי בלופן חסמכחא - לא כן מי שאינו עושה כן כ"א כוננו שיהנה דוקא כשיגלל מהלרה או שילליה דרכו ספיר י"ל דהוי חסמכחא - וחולי הוא סברה מחון דבזכות שכלליה גמר ומקני כדכחב המג"א חין לשחור חינו מקרא מלא כדחשב הפ"י :

(תקס"ב) **במג"א** ח"ק ז' שאינו עושה להפאד חין בנך כלום ולעד"ג דמסס רחיש דחף שאינו עושה להפאד חסור דלדברי המג"א חקישא במקומה עומדת למחי לא ח"ל חומ"י דח"ח הוא שלא יסבור דמחנה לשם מצוה ולמה לא גילה לו האמת מיד חף חס רשאי לחמר שמחנה מ"מ יותר טוב כו' ל לחמרו האמת ודוחק לחמר דבכדי להשמיטנו דין זה לחמר שמחנה כשאנו שיהם להפאד מותר האמנם בטוב כן הוא דחיכו ר"ה להורות לו הדין דבדח"ח חסור ללות ולפרע כי מתענין דוקא בו ביום ע"כ לא השחמית ממנו לחמר שאינו מחנה כ"א ח"ל האמת דמחנה וללמדו כלכחא קאחי בזה וסבר דמחיל ידפי

לכם ע"ז מחמתן כפוך מחמתן מבלי להחזיק הכעס לשפך להגוים עבוד אשר לא ידעך שמסחחים לחמה ואין מכירים אדנותך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו רק אומרים כי ניתן הדבר למערכת השמים וס"ה הלא הגוים נלצים הם בעולם כדאי ליסר גם את ישראל כמ"ס שופטים ג' ואלה הגוים אשר בנינו ד' לנסות גם את ישראל כו' לעתה כיבדנו את מלכות ד' יעו"ס ובילקוט מכל לכרם כו' לא כן כי לכל את יעקב ואת נדכו שמו כבר חרב הבש"ק וכלה לגמרי עד להפליא את שארית הפליטה וא"כ למחי נלצים הם עוד בעולם וס"ה איך אשפך החמה דמם כבר כרגו וחמה אין בעולם הלא שפך עליהם זעמך בלחה זועם אז וחרון אפך יביאם כי כאף נפלה וס"ה דהק לחוד אין כח כמו לבלותם כמו בביאר מחרש"ל בח"א בגדרים ד' ל"ג חמה אין לי שסרגו משה מני יתגני אם היה לי חמה שלא כרגו משה הייתי פוסע פסיעה אחת הייתי שורפם כולם יחד יעו"ס לא כן כי אם רק חרדוף כאף לחוד ג"כ ותבמידם לגמרי וס"ה הלא הם נחמים לדקא ומבואר בב"ב דמתן בסתר כופה אף רק חמה אין כופה וא"כ מאחר דחמה ליכא ולאף כופה א"כ איך ישלוב כמו כלים ע"ז אשר לא כן דלדקא בשושין הוא שלא לשמה כמ"ס ומללין להי כו' כמבואר בב"ב ד' י' ע"ב ומבואר במ"ס פסחים דרבנן רמי כתוב כי גדול מפל שמים כו' דבשלא לשמה חינו רק עד שמים לז"ל מתחת שמי ד' דלדקא שלכם חינו עולה לשמי רוח כ"א מתחת השמים של ד' וא"כ אין כח בלדקא כזו לכפס אף ע"כ האף ירדפם וישמידם :

(תקפ"א) **ברמ"א** סעיף ח' וידקדקו לחזור אחר ש"ץ כיותר כגון כו' ורשב"י כתב במי שגשגהיית אשמו ולקח אחרת ע"י הכהן חינו מתפלל בימים מוראים כמו בב"ב שלא יבא ב' גשים יעו"ס ויש להקשות איך עשה כ"ג ביו"כ כשגשגהיית אשמו וא"י לשמור עמם וגיטה דלית מדאורייתא וכו"ל ב' בחים וז"ל דכתיב וכפר בעדו ובעד ביתו ומה דרבינן ולא ב' בחים א"כ אמרין הא כתיב יכפר אותו דבר כפרה משא"כ בהטית לאו בה כפרה היא דחינה בה דעת ולא חכמה לי במה דלגידא בו . ועיין במ"ס יומא ד' י"ג ע"ב בחוד"ס אלא לחדא כו' ובגמ"ס ובבב"י להקלל סחמים אקדים לך ל' בעל שיש יתכן וז"ל בחוד"ס ודלמא לא מתה וכו' ס"מ לחרוץ דבדידה דקיום כגס חלוי שלא חכום קורב דכר לשכחה חבל בדידה דחלוי במעשה ליכא למיחש היכא דלא מייחא חברה שבעם וקס ניב בלא בית ומ"ס ועוד גבי דידים וכו' שאינה הדירה בבאן וגו' כונתם דאוחס שאמר לה ה"ז גימך ע"מ שלא חכמו לבהב"י חנה הדירה בבאן במקדש כדי שיראו ב"ד שאם בשעת עבודה קיימת דכשתא כו"ל בראשונה גיטה ובי כידי דלא חיקום בלא בית יאמרו לזו שחכנס לבבכ"ל לבטל את גיטה חבל כ"ג שכיח בבבב"ק כל היום ואם השניה קיימת נזכירכו שלא יכנס לבבכ"ל דבבב"ל בשל ליש גיטה דשניה ולפי"ז נאמר לאמר דמ"ס לראות אם לא חסות חברה וכו' היינו ככונה לראות אם נחזיקים חגלי דלח לא חסות וכיינו דהשנים קיימת חבל זה חזק להגיה בדבריהם לראות שאם חסות חברה וכו' ולפי"ס על דרך כונן שאינה הדירה שם במקדש לראות שאם חסות חברה שג"ד יחזירו לבסס מיד בבבכ"ל כי כידי דלא לבוי בלא בית שהרי אין זה מענינו דקיימי לחרוץ דלמא לי"ח גמי בדידה דילמא לא מתה חברה ועי"ל לבבכ"ל וקס בלא בית כנראה מראש דבריהם עכ"ל ומאחר דכן אין להקשות מה לה צדיעה מחברה יען כי היא אינה משניה בך לראות בלא יבא בלא בית וכי עסקן של גשים הוא רק הפיקר של כב"ד חלוי שיוסירו וישגיח שחשפה להכנס בבבכ"ל וכיבא בודאי ייחא

ידעי דבב"ח יתיב דחל"כ כ"א בחטניה מזה יתיב איך הותר לו להסתבך לאחר דבבב"ח יתיב כיון דהין בוס הוראה דין אחי בעב"ל דבב"ח יתיב וחשב דמתמלא ידע דבב"ח יתיב ורב אפי' אף דכין דכר מ"מ בכדי שיחבאר לו דכר בפירוש חזר ושאלו ליוף מר ולפרע חזר והשיבו הדבר בלח יתיב דבב"ח יתיב :

(תקפ"ג) **במנ"א** ולפי"ז מי שמקבל קדושי בתו הקטנה כו' וכ"כ בב"ס בח"ע סי' ס"א ה"ק י' יעו"ס ולעד"ל להיפך יען דלעטם שמה יסיה שבור בשעת קדושין למח לרף להטענות ולמנוע עלמו מאכלה ושהיה דברים שאינן משכרין חכן גזרו פן יומסך מריבוי אכלה ושהיה שיטתה ג"כ דברים המשכרים ומכיון דרק משום גזירה לרף להטענה אין שייך לגזור כ"א בגישואין השכיחין לא כן בגישואי קטנה דזכו מילתא דלא שכיחא ע"כ סגי במה שימנע עלמו משקית דברים המשכרים חבל לאכול ולשהות דברים שאינן משכרין מותר . חכן הוא ג"ל דלרף להטענות מפני טעם מחילה עונות אף דקטנה ח"ל עונות מ"מ הא מבואר בבב"ב חזיו או חמו או ששם שאר עבירות בקטניהו טוב שיקבל חזיו דבר לחטובה דע"ז נאמר גם בלא דעת נפש לא טוב גם נישא שמה נשמה גדול בו כדכתב משרי"ט אלהן דבבב"ר קטן יש בו לושג לרש שמה נשמה חסד גדול הוא וידוע דמגולגל לרף חטובה וכפרה אף על חטאים בגלגול ראשון ע"כ ג"ל ברור דלריכה להטענות וסבא בגי ממניעת שחית דברים המשכרים :

(תקפ"ט) **במחבר** סעיף ח' עומדים בחפילה כו' עיין במ"ס מגילה ד"ד ע"א חוד"ס פסק כו' ובגמ"ס לגירסת הח"ר שיר מזמור לאסף ל"ק כלל ואף לגירסת דיון ג"כ לק"מ דהוא כיונו ג"כ להדין טעמא דקאי על אשחר שאמרה החפילה הלו ועי"ז נענה אז בחפילה ומה שכתבו משום דכתיב בה מפלה לע"א היינו גמי כך מילתא וכיונו לסמבואר ציומא כ"ט למח נמשלה חפילתן בללד יקים בחילת לאחר מה חילת כו' כ"א שמרביין בחפילה חפילתן נשמעת וא"כ זכו גופא מפלה דשעים מאחר דמבואר בה הבטחה דריבוי חפילתן של ישראל נשמעת וזה גורם מפלתן וחפילתה ג"כ גרמה למפלה כהן ומה"ט אשחר נדמה לחילת וכן טעמא הנאמר שם מה חילת רחמם לר כו' וזה ג"כ כדמו מפלתן דרשעים דאשכחא חמורם לאשחר כמו חילת גרמה למפלה כהן ולזה ל"ל בפורים וכן כן כונתם להא דלקמן ד' ט"ו ולסא דיומא ומחורץ ג"כ קושיא בגליון דחזרתו מזמור לא נמצא מפלה לשום אומה :

(תק"פ) **במחבר** סעיף ג' ולע"ל יכפסם ד' לשון ולשמחם . עיין במ"ס שבת ד' נ"ו ירד גבריהל ונעץ קנה כו' ככונה עפ"י המבואר חטנית ד' כ' אחיה כשילוני קילון בקנה מה קנה עומד במים כו' וידוע דלמלא לא נשא לבח פרעם לא היו נגלין ואז אמר ד' כי על אפי ועל חמתי סיה לי העיר כזאת ע"כ ירד גבריהל מליץ טוב לישראל כמבואר ציומא ד' ע"ב ובמחרש"ל ונעץ קנה לרמו דבגלות הכדמה לים הסופר יהיו דמין לקנה ולא כלה שבעא ועל מה עשה ד' ככה יען כי ועלה בדרטון רפס וטיט המלכלך ומעבר בעפרונות למים הזכים כמו כן עשה הירוש גדול וקלקול בעולמות העליונים ועליו בסופת זה חטא לחקנו בבב"ב כרך גדול להגר לישראל ומכיון דמוכרחין לירד בגלות ויש חשש שיאבדו ח"ו בגלות לזה רימו בקנה דיבוי קיימים לעד ונכרות לא יעטפוס . ובבב"ב נאמר שפך מחמת כו' ג"ל ככונה דבבב"ב נאמר לאל זועם בב"י ובבב"ב ז' אמר בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מוצה ומערב מניחים כהיהם בראשיהם ומשחחים ומתה מיד כופס ואשפ"ר הבב"ב כונש כעכו מבלי להרט

(תקפ"ג) **במ"ז** ס"ק א' גדילים מחר וסימן טוב כן ולפי זה אין לחבול קריין וסאלחטע זר"ס אף דקריין הוא חמבא וכוא ר"ס חמיד מספרים כבוד אל במבואר בח"ס חא"ח סי' קל"ב וסאלחטע דכוא חסא וכו' רמז לחוס על"ן מ"מ אין לחבול אף הסאלחטע לטוב בו בשר יטן בי ים בו מרירות ואין חובלין ב"א מחוק לרמו שנה טובה ומחוקה וכן אין לחבול דג מלוח עבד כי שמו כערינג אף דיש בו רמז כמו בכרתי יטן דבכאן הוא מלוח דגדלין מחר דאל"כ יחבול ב"ד אס טוב הוא כנגד ישראל כו' ורבה לעשות אלו כסימנים ביום לדעת הלבוש דלא לאמר אחר ב' שנים לשנה טובה חתב ולחמג"א אחר חמ"ה שפבר נגמר החתימה ח"כ אין לעשות אלו כסימנים באג"ל דיוס שפבר אחר חמ"ה אכן להט"ו לריך לעשות גם ביום דמחוק על דין המחור ומכ"כ בליל ב' וח"ל דאף להלבוש לריך לעשות גם ביום דדוקא בשלומר לחבירו לריך להחזיקו ללדיק לא כן כ"א בעמ"ז יחזיק לבינוי דח"כ יעשה זה הסי' גם ב' ימי חשוכה עד יו"כ ורמז' הא לא אחר כ"א ברים שחא סינו בזמן כתיבה וחתימה דלריקים' אכן באידנא נהוג ענמא מבלי לאמר לחבירו לשנה טובה חתב וחתמא כ"ח בלילה ראשונה וגם אינם חובלים כסימנים אלו כ"א בליל כראשון ולא ביום ואף לא בליל שני :

(תקפ"ד) **ברמ"א** סעיף א' ונוסחא לאחר ח"מ על הסדר כו' יראה לשחק עם כליבור להפגל עמם ולכלול בכללות ח' ועי"ז לא יפספשו בדינו כ"כ אף כי דין ר"ס אינו כשאר ימי השנה למ"ד אדם נידון בכ"י דכל השנה נידון בכלל אכן ביום זה כל בתי עולם עובדין לפניו בבני מרון סינו בבני אמרנא מעביר אחד אחד חתה כשצט בהשגחה עינא פקחא על כל פרט ופרט מ"מ יוחד טוב להיות בכלל ישראל דלע"כ בולן נסקרין בסקירה ח' ויוקטן דינו וכן הוא בזה"ס פ' בשלח וז"ל אל אי אתם אלעדיך לך לגבי מלכא עילאה על עובדין די בידך ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת מאי קאמרת אלא בשעתא דדינא תליא בעלמא לא יחפרם ב"ג בלחודי ולא יחפרים לעילא ולא יסתמודעין בים בלחודים דהא בזמנא דדינא תליא בעלמא אינון דאסתמודעין ורשימין בלחודיכו אף על גב דזכאין אינון אחסון בקדמיתא ושל דא לא לבשי לאיש לאתפרשא מבין עמא לעלם דכל זמני רחמי דקב"ס על עמא בולכו אחד ובגיני כך אמרם בתוך עמי אנכי יושבת ולא בעינא לאתפרשא מיניכוו כמה דעבידנא עד יומא דין יעו"ש :

בסעיף ב' ומפניו קורא בשני כו' ואם טעה בקורא ביום ח' דר"ס וגמר עם הרביעי כל פרשתא דיומא טפס דעת הח"ס חא"ח סי' קס"ט שלא לאמר קדיש עד אחר שיקראו בס"ת שנים ויסיה המפטיר עולה לחמישי דקיי"ל משפיר עולה למנין הקוראים יעו"ש :

(תקפ"ה) **במחבר** סעיף ג' השני חוקק בלא ברכה כו' הנה נפת שוטל השופר לברך עליו יניח אלו כל השופרות שימלא בבכ"כ ולטיון בברכתו על כל השופרות המונחים כאן כאשר יחלקל ח' מבלי יכולת לחקוק בו אז יחקק בשופר אחר והברכה ה"ה ג"כ עליו ודעבד אף כי מסוגיא דיומא ד' ע' גבי ובטעור שבחומם הפקודים קורא ע"פ בו' אחרי ויחי ס"ח חמרינא וקרי בו' ומתקן משום ברכה שאל"י וקרי אף שהוא מברך רק על החורס לא שיך בברכה על ס"ת זה שקרא דוקא רק עיקר הברכה נחקן על קה"ת בס"ת ואפ"ס כשמציאים ס"ת אחרת לריך לברך מ"מ בחשוכה בנין עולם ליד דבכ"מ שמציאין שופר באמצע החקירות אן מברכין

יניחה לדברי הכ"ד א"כ לדיקו החוס' באמרים לפי שאינה חדירה בכלן שיראו הכ"ד שביא קיימת ואז יזהירו למע"ה לילך לבכ"כ חומ"י משא"כ בשלא יזהירו לא תעשה מעמא כן כי אינה חבנתה בזה לראות להשגיח על חיקון כ"ג ואף אם הכ"ד יזהירו מקודם יו"כ באם כשהסכים קיימת לאחר יו"כ אזי חלק לבכ"כ אין לסמוך ע"ז כי שמא תכבה כליווי כי אשה היא משא"כ כשהכ"ד יזהירו בעת מעשה אז בודאי חקיים כי מאחר דכוא חומ"י לכליווי אכן לא חמלאה אז בבכ"כ יזהירו לה הכ"ד וכו' כחבתי לפי מה שסביו הם הפירות בחו' אכן לדעתי דחוק מאוד לפרש כפירושם דלפירות מהכ"ד בודאי דחוק דכוא הא גרם לראות אס לא חמות חברהם כדכתב בלשוננו ואין מפרש שברי אס חמות חברהם לריכה טיח לכנס לבכ"כ בלא יחא גיטא גט וכו' קס לו בלא בית יעו"ש הלא ח"כ הוג"ל לראות אס חמות חברהם וגם אף שנגרם כן הא בעל בית ינחק דהא לפירוש זה וגם פירוש לא ניח לי דהנ' אף לא חמות חברהם משמע דקאי על הסכים ובאמת כפירוש שהיא בעמא לא חמות אז מחוייבת לכנס לבכ"כ ואין נקט אס לא חמות חברהם ומה שמישב לפרש דעל הסמא אס נחקיים קאי דהים הסמא אס לא חמות חברהם דחוק מאוד כנוחם : ע"כ נ"ל לפרש באופן אחר דהחוס' בד"ס ודילמא כחבו דל"ג הוא דהא מדלח קאמר פ"מ שלא חכנס חברהם לבכ"כ אלמא דמיירי דאמר ללאה ע"מ שלא חמות רחל ולרחל אחר פ"מ שלא חכנס הוא עמא לבכ"כ בו' וכשהיה אומר כן ו"ל דהים כפירוש כך דכאשר חתה כן אז מזה נפך אס חמות רחל כאשר בבית אחד דגט לאה בעל ואס לא חמות אז גט לאה כוי גט ורחל הא קיימת מאי אמרת דילמא מייתה בפלגא דעבודס ואלי למפרע דגיטא דהא לא גיטא הוא ועבד לים עבודה בשני בחיס דכשתחמות בפלגא דעבודס ולא חכנס לבכ"כ אז ויהיה גיטא דחברהם בטל למפרע לא עבד עבודה בשני בחיס' אכן אכן לא מפרשין כך מדלח אחר פ"מ שלא חכנס חברהם וזהו ניחא כאשר לא חגרם היא אכן לפי הגירסא דאמר היא בע"כ לריך לפרש כן ונדרחוק שלא חכנס סינו חברהם ח"ג מכיון דבין כך וכך לריך אחת להגיה מנלן למחוק האי היא נימא דחסר חובה חברהם ולגירסא הלא סובב כולך כונת החוס' כאן וכחבו החיורן כראשון לפי הגירסא הלא חכנס ונ"ל היא וכחבו ח"כ לפי הגירסא שלא חכנס חברהם וגרסינן היא י"ל עוד דגבי דידס חיישין טפי לפי שאינה חדירה בכלן לראות אס לא חמות חברהם סינו כשהיה דלא בשלא חכנס לבכ"כ אזי גט שניסם כוי גט ויהיה בלא בית וחתימה מוכרחת לכנס לבכ"כ ומעתה אחרי דברי החוס' כפשטן בלי שום דחק ולפי זה סרס נחם טקעה חלונת הבס"ס מה לה בידיעה מהחברה כל שלא מחא ממילא חברהם מגורשה וזריכה היא לילך לבכ"כ דמה חושלת ים ככניסתה לבכ"כ מכיון דעל כניסתה לא היה שום חנאי כ"א על חברהם הים חנאי דחברהם כשהלך לבכ"כ אז יבעל גיטא ודיקו באמרים :

(תקפ"ז) **במ"ז** ס"ק ב' מגיה בנוסח הספלה בארס ענינים יעו"ש ועיין בפיוט מוסף דר"ס נאמר שם נעלה שופר ע"ז חתונן שדי לפתוחך גם בחינון כו' לכאורה לריך להגיה לרצחק גם בחינון דכט"ו לעיל בסיומן קב"ז ס"ק ד' כתב דח"ל מתרגל ברחמים ומתפסה בחתונות דהרמב"ן כתב דפיתוי הוא על דברי שקר יעו"ש אמנם י"ל דכיון דבר"ס ויו"כ כל המולם מתפללים בלבוש ואמרים בפיוט ובלבוש הא נאמר ויפזרו בפיהם ובלשונם יבזבו לו ולבם לא נכון עמו ורק מפחים בשקר ואעפ"כ יהא רחם יספר ען כדדבריו חול' ע"כ שפיר נאמר לפתוחך :

מזכרין וכן נהוג עלמא וכל מקום שהלכה נופת כלך
אחר במנהג :

(תק"פ) במחבר סעיף ב' והקצו בו ילא כו' ובחשו'
משכנות יעקב סימן קכ"ב האריך
להוכיח בדעת הא"ז דבגזל שופר והקצו בו פסול בגזול חף
בדעתו . אם התחיל להקצו בשופר פסול וכוא לא ידע מזה
ובירך והקצו ואח"כ נודע לו לריך לחזור ולברך ולהקצו
מתחילת התקיעות . ובשהתחיל להקצו בלא ברכה אם נשאר לו
עדיין שום תקיעה שלא תקע לריך לברך אכן אם כבר נמר כל
התקיעות ברכה לא מעכבא :

בסעיף ה' נסדק לארבו פסול כו' התקצו בשופר חצירו
ונסדק בתקיעה הם תקע שלא ברשות חייב
לשם וילא י"ח ואם לקחו ברשות פטור לשם דהוי כמזה
מחמת מלאכה . אם חקע בשופר ונסדק אז אם נשנסדק
מיד שחק ילא ואם סיים התקיעה באותו שופר לפוס ש"ס
דין ילא ולפוס כירושלמי לא ילא וג"ל דיחזור ויתקע
בשופר כשר :

סעיף כ"א אכן מחללין עליו י"ס כו' קהל שלא היה להם
שופר וצא להם בהשג"מ של יום ח' הוקטין
ומזכרין ואי לא צא עד בהשג"מ של יום ב' יתקעו ולא
יצרכו ואם הוא ע"ש וצא להם קודם בהשג"מ חף שקבלו
שבת הוקטין ומזכרין :

(תק"י) במחבר סעיף ח' אובלים וכוותים ושומחים כו'
אל יתעצב אדם כו' מפני מידת יום
הדין לכל יתעצב מליה וכן נאמר בקרא נחמיה ח' ואל תעצבו
כי הדות ד' היא מעוזכם וכוונה דר"ם סיס ובשמעם קריאה
החורס פחדו פחד מאוימת הדין אמר להם אל תעצבו רק
צעחו בד' כי יוציא לטוב המשפט והדות ד' השמחה מבטחון
הש"ת שהוא בעל הרחמים היא מעוזכם ליתן כח ואומץ לכל
יחרט מוליה רק לכל לשמח שמחת כוללות כי אם
וגילו ברעדה :

במ"ז ס"ק ח' ואותו היום ד"ס היום כו' מבואר הוא
בזוהר פ' בשלה וז"ל ויהי היום ויבא שמש ויהי
היום מאן הוא יומא דא אלא כמה דלוקמיה ות"ח הכוא
יומא טבא דר"ס כוס דלחפקדו ביה עקרות דעלמא כו'
זאף דכזוהר הא קאי על ויהי היום השני הנאמר אחר כך
בפסוק ולא ע"ז מ"מ דייק בע"ז יען כי הא בכחב לא
נאמר דהיה בר"ס רק שסס ויהי היום ומסיבן ידע בזוהר
דעל ר"ס קאי בעכ"ל יען מכיון דנאמר סתם ויהי היום
ולא פרט איזוהו וגם נקט כה"ל הידיעה בע"כ על יום הידוע
יום ח' בשנה קאי דכוא ר"ס ומאחר דכן א"כ בע"כ ויהי
היום ראשון הנאמר בקרא ג"כ כוונה כן והזוהר דאח
קרא השני יען כי בכלע זו ראטו לבאר כל הכחושים
הנאמרים אח"כ על מה קרא לשונות וכו' יע"ש אכן יש
לדחות ראיות דהא מקודם לא ידעה אלישט מנו הוא וכי
איש אלהים קדוש הוא כ"א אחרי עברו תמיד ולא ראחם
זכור וקרי במבואר ברזל אז ידעה ומאחר דכן החזיקה לו
מקודם לביטוי לכן בקשה אותו לאכול לחם כי ראה להכניס
אורחים ביום קדוש הוה כי סברה אשר הוא כמו כל האנשים
דעלמא אשר אינם קדושים להשתעו ביום זה אכן בהשתעו
קדוש יאמר לו ואלישט ג"כ לא נעתר לבקשה עבור כי
השתעו דלא נאמר כ"א מדי עברו יסור שמה לאכול ולא
ביום ההוא ואולי י"ל מאן ראיה להיפך דאם נאמר מזה
לאכול למה בקשה להחזיק בו לאכול לחם הלא בודאי יהיה
מוכרח לאכול סס זולת בקשה מאחר ד"ט הוא ומתאכסן
אלהם איש יאכל בעכ"ל דאינו חייב לאכול וסברה פן ח"ל מה
לאכול ובוש מלשאל לכן החזיקה בו לאכול לחם כן נ"ל :

במחבר סעיף ב' ומשנה רגילו ואינו מחשבה כו' מי
שראה תלוס בר"ס וטפ"ז נהג לישב בזה יום
בהשתעו לעולם ואירע ר"ס ח' סיסיס בעל ברית מ"מ מוכרח
ג"כ להשתעו . ואם המחשבה זכה לזקנה וגם עיניו כואכים
וקשה עליו מאוד השתעו ביום קדוש וגורא ולמחרתו לוס
גדליה אז אם אינו ירא לנפשו ולא חיה נפשו ענומה יאכל
על נדו בהתרח נדרים בנ' בפחה ומרטה ומשום סכנת
החלום יקבל בראותו היום להשתעו ב' ימים בחול במקומו
ויהיה נחשב כאלו השתעו בימיו ומאן דלא קפיד לא קפדין
בהדים ויאכלו עניים וישבעו בח"ס חל"ח סימן קס"ח :

(הצ"ב) ומתענים למחרת ר"ס כו' בצרכות ל"ג ע"ב
אמר ר"ח הכל בידי שמים הוה
מידתא שמים כו' ובקשה מהר"א בח"א דלאופא דקרח
כ"ל לדקדק כן דכי אם ליראה משמע שאינו מבקש ושואל
מאך רק דבר קטן שהוא היראה ועו"ק במשל דמייח ליה
שמבקשים ממנו כלי גדול כו' דאין זה דומה דכבא משה
ח"ל לישראל כן כ"א ליראה ולגביהם ודאי דומה ככלי גדול
יעו"ש . וג"ל לתרך דהאי הוה יראה שמים ח"ן זה קוביא
שמקשה הגמ' כ"א הגמ' צא לפרש כונת ר"ח איך מוכיח
מהדין קרא ליראה שמים הוא בירו של האדם מדנאמר
מה ד' אלהיך שואל מעמך דמנן לפירושו דזכו בירו של
האדם ושואל הקב"ה מעמך עבור כי בידך הוא דוקא דלמא
הפירוש הוא בפשוט דאומר מה ד' אלהיך שואל מעמך
לא משא כבד כ"א דבר קטן וקל מבקש ממך רק ליראה
ואינו מכבד עליך בדבר שא"ל להתקיים וכמ"ס לא מעבר
ליס היא על דרך זה אמר ג"כ כאן וא"כ מהו זה כוונה
ע"ז מפרש הגמ' דמוכח כך יען דבכ"ג חל"ל כן דאשו
יראה מיתתא זוטרתו כו' ח"ן אמת דלגבי משה מילהא
זוטרתא היא זכו האמת והגנון אכן הא משה אמר זה
לגבי ישראל וגידדכו דבר גדול וא"כ איך אמר מה ד' כו'
בע"כ פירושו דלא צא להקטין הדבר כ"א כך אמר דליכא
שום דבר שהקב"ה שואל ממך כי הכל הוא ביד הקב"ה
רק מה הדבר אשר הוא שואל מעמך כי בידך הוא אינו
רק דבר ח' כ"א ליראה אצל חוץ מזה הכל הוא ביד הקב"ה
ולא צא להקטין מעלת היראה נמלא זכו הכל ביאור הגמ'
שמבאר לכונת ר"ח: — מרבים בתפילות כו' הרמב"ם מזה מ"ע
להתפלל וכוונה היינו פירושו שהחוב מה"ס להתפלל בכ"י
אצל מנין התפילה וסוסה התפילה אינה מה"ס כ"כ הרמב"ם
בה"ל תפילה ויחא בזה מה דנאמר גבי ב"ק ק"פ ובמה"ז
דאורייתא ותפילה דרבנן והנה הרמב"ן השיב וז"ל וכבר אמרו
על רב יסודא דמתלתין יומין לתלתין כוס מלי לפי שהיה
עובד בחורס וסמך ע"מ שאמרו חכמים ששוסקין בחורה
מפסיקין לק"ם ואין מפסיקין להפילה שהיא מדרבנן וכל"ה
בפ"ג דברכות כתב וז"ל ועוד חלי תמה והלא רב יסודא
שהיה חורטו אומנתו מסתמא בירך ברכת החורס בכ"י וכרי
והערב כל הוא בקשה ויולא י"ח תפילה של חורס יעו"ש
ואכני תמה על חמיהו דלדק הרמב"ן דמבואר במ"ס ברכות
ד' י"א ע"ב מאי מבך אמר רב יסודא אשר קדשנו במצותיו
ואנו על דברי חורס ר"י אמר הערב נא כו' עפ"י גירסת סה"ס
יעו"ש הרי דרב יסודא לא היה אומר הדין בקשה דוהערב
נא כ"א הברכה בעצמותה וצוה לא ילא י"ח תפלה :

ברמ"א ואומרים בכ"י ג"פ וידוי קודם עלות השחר כו'
בפסוק את ד' חלקך הירא ואותו תעבוד ובו
חדק ג"ל פירושו דמבואר בפ"ב דפסחים דר"ע דריש אח"ד
חלקך הירא לרבות ח"ה ומבואר בפ"ב דשבת דלמיל מרבין
כוא גופים הויא לרבות מדרבנן ומבואר בס"ף בחובות ואהם
הדברים כו' לאכבה את ד' חלקך ולדברך בו ובי אשכר
לאדם

נאדם לדבק בשכינה אלא כל המביא בתו לח"ה והטובה פרקמטיא לח"ה והמבנה ת"ה מנכסיו מעלה עליו הכתוב כאלו מדבק בשכינה יעו"ש ולו"ה ח"ה ד' חקוק תורה לרבות ת"ה לירא ממנו ג"כ ובשכר זה תזכה דואורו העבוד כיון דהכיה דחיל מרבנן תהיה ג"כ לורכא מרבנן לעבוד להשי"ת וללמוד תורתו ויולמח לך מזה עוד תועלת גדול דובו הדבק דבאמת ח"ה לדבק בשכינה חקן מאחר דבשיחתי לך מורא ח"ה ומורא ח"ה חולל לדבק בשכינה חק כי חס אובלה הוא יען כי כאשר הדבק בת"ה דומה כמדבק בשכינה :

ובן חין משביעין אדם צד"ד עד אחר יו"כ בו' כ' בתשרי שצ"י ס' קנ"ה צב' ההופעין זא"ז וא' נחמייב שד"ה וא' שד"ר מי נשבע תחילה ובעלם מהוך המשיג דבצועות דנאמר מי נשבע תחילה חק דעל ח' שד"ה ועל כב' שד"ר שחא עיניו נהן צה מ"מ שאל מי נשבע תחילה ש"מ דליכא קפידא ובא"ה ס' פ"ו משיג ע"ו וכן בקנ"ה צב"י ט"ו מכריע דעל מי שיבעט שד"ה יבעט תחילה יעו"ש ולע"ד מהיפך אל היפך דכיון דקו"ל צב"ד אכלא רגא לשבע יורדים לנכסיו ובשד"ר חין יורדין ופסק דרדב"ז הובא באו"ה ס' פ"ו להלכה דכשתפס החובט ואמר השבע היסח או חני אחסר בשלך חין מו"ה חין ממנו יעו"ש נמלא דיוכל בעל שד"ה לאחר השבע חסר תחילה כי לי חובל להכריח לשבע לכז"ה ממנו בדיונים משא"כ כשאשבע תחילה מה אעשה לך שלא חרזה אח"כ לשבע וא"כ אפסיס בשבועתי ואם משלישין לבטוחות לשבע טוב מאי ג"מ לחקור מי נשבע תחילה בן חמת דבקנ"ה ח' לא פסק בן כ"ה דח"ל כח למעבד דינא דנכסיו ולרץ להחזיר אכן חינו בן דין דחינו מביא שום ראייה רק מסברא אחר ודאח לרקנפי דספוקי מספקא ליה אכן דרדב"ז בעלם דבר ברור דיוכל לחפוס חליו השמעון וכן פסק במחיצות וטור ג"ל מסברא דבעל שד"ר יבעט תחילה יען כי בראות בעל שד"ה חיוס ופחד השבועה יפרוש מלשבע ויחזר טוב שיפרוש מלשבע בעל שד"ה דבצועתו המורה מבעל שד"ר דחין שבועתו מחורה כ"כ ועפ"י חני מבין דברי הריטב"ה צב"ה הובא באו"ה ח"ה ח' מי נשבע תחילה וק"ל תיפוק דהכי דינא שיבעט המלוה תחילה שחינו בראותו כדמוכח לעיל וי"ל דאפ"ה כיון דשבועת הלום דאורייתא ושבועת מלוה דרבנן וכו' ס"ד דלום קדם ותשכחנה חס ירצה צ"ד קמ"ל דע"כ יבעט המלוה כו' והנה בפירוש הפשוט וכן בבין באו"ה ח"ה ביאר ח"ה חס ירצה צ"ד דמאחר דשורת הדין נותן דשד"ה יבעט תחילה ח"כ מאי חלי צב"ד וחא"י נמא דרשות נחונה לצ"ד כדחולין טעם להקדים שד"ר יקדימו מ"מ על בעל שד"ה שיבעט תחילה ע"ו ל"ש חס ירצה צ"ד דזכו לא חלי צב"ד דשורת הדין כן רק להיפך שבעל שד"ר יבעט תחילה ע"ו שייך לאחר שירצה צ"ד חיינו שיל' טעם להקדים : האמנם כוננו כן הוא דשיקר תירוצו הוא צא להרץ דהמשנה קאנק דינא חק כשרצון הלום לשבע תחילה מ"מ מוצרם המלוה לשבע תחילה אכן לפי תירוצו זה חין מדוקדק השאלה דכיון דהשואל לא ידע בטעם שחא יוליא חלם משכנו ח"כ פשיטא חק דהכי דינא שיבעט המלוה תחילה שחינו בראותו מ"מ כשרוצה הלום לשבע תחילה מאן יפכך וכו"ל לאחר דינא ולא צ"ל שאלה פ"כ מחזק כן כיון דשבועת הלום דאורייתא ושבועת מלוה דרבנן וא"כ לפי"ו לרץ לשבע תחילה בעל שד"ר צדדי שיראה בעל שד"ה בעת שיבעט ויחזר מאימתי השבועה ויפירוש וא"כ לרץ המלוה לשבע תחילה ושואל ע"ו כשרוצה הלום מדעתו לשבע תחילה חס כרשות צדדי דלפטר דדוקא המלוה יבעט תחילה כדי שיפירוש הלום וכנ"ל ולו"ה וכו' ס"ד דלום קדם ומשכחנה חס ירצה דרשנו (חינו ר"ת צ"ד בית דין כ"ה בדעתו) חיינו ברעט ודעתו הפוסק קמ"ל דרשנו חינו מעיל דע"כ בהכרח דוקא

יבעט המלוה תחילה מטעם אחר שחא יפכך ט' וזה ג"כ ברור בכוונתו : ולפי פירוש המשניות להרמב"ם סר כהן קושים הריטב"ה וכו' ג"כ בוכחם הכב"י דחינו מפרש לה במשכון לשון זהב או חסות כסף שאין כלי ולא צדדים שום בהן רקמות וא"ל לשבע שחינו בראותו רק מטעם שחא יפכך ויוליא חלם הפיקדון יעו"ש פשיטא חלם שם טונא בכולהו במקלח או בכפירה בכל יום לפי זה חול"ל שבעה שנים מדרבנן ומה שכחב שם עד שיבעט קדם מי שהפקדון חל"ל שבעה ההורס בחוחו הפקדון חל"ל חינו מדוקדק דבאמת הוא רק שבעה דרבנן וחולי קרי לשבועת שומרין שבעה ההורס : עכ"פ ג"ל דבור דרינא דיוכל בעל שד"ה לאחר חני נשבע עד שיפליט בעל שד"ר לבטחונות שגם הוא יבעט אח"כ וכן חני מורה תמיד :

(ת"ר) במחבר השיף ח' מלוה לחבול בעי"ט ט' וזה נלמד צנח' מהא דכתיב ועניתם את נפשותיכם צט' לחודש וכו' צט' מחמין וכלל צו"ד מחמין ללמדך כל החובל וכו' צט' מעלה עליו כאלו התענה ט' וי' וכלל"ה מדוקדק דכלא בעשירי מתענה באמת ואין שייך כאלו מתענה לא כול"ל אלא מעלה כאלו התענה ט' וי"ל יען דקשה דלמה חס הקב"ה בל' עיניו חול"ל בפירות ואכלתם צט' לחודש וייהי חכילה מלוה חמסם הכתוב ראה לבדול המלוה שהחכילה צט' נחשב כמו העניו שני ימים שהיה מתענה ב' ימים ע"כ אחר ועניתם את נפשותיכם צט' כרי יום ח' גם בערב כמו טור העניו ערב השיף ליום י' ולו"ה כאלו התענה ט' וי' חיינו כמו העניו ב' ימים חייט כאשר לא היה החיוב להתענות ב' ועכשיו שמתענה ב' באמת נמלא החכילה צט' והעניו ב' מתענה בצירוף כהעניו שלשה ימים : והכו' במס' ברכות ד' ח' ע"ה הקב' דמאי קושיא נפרש חלי ועניתם צט' לחודש בערב דל' ערב של י' כחש"כ בראשון צ"ד יום לחודש בערב דפירושו ערב של ט' ולכאורה י"ל קושיא דמבואר במס' חולין ד' פ"ג ח"ד ח' וז' דרש רשב"ג לפי שכל הענין מדבר בקדשים ובקדשים חלילה כולך אחר חיוס יוכל חק וז' כן ת"ל חס ח' כרי חלי לאו ג"כ יום ח' ח' היה חלילה כולך אחר חיוס כיון דכתיב בקדשים ופירש"י דכתיב יראה לקרבן וסמוך לו אותו ואת בנו נמלא בנאן בקרא פ' צא נאמר מקודם כל סדר בקדשת הפסח וא"כ חלי בראשון דשמך ליה חלילה כולך אחר חיוס שבער ושפיר נאמר צ"ד לחודש בערב דכ"ה ערב ט"ו קאי ליום י"ד משא"כ גבי ט' צאב מקשה שפיר וכו' צט' מתענין : חמסם ג"ל דקושיאם היא קושיא אלימאח יען דמבואר במנהג יעקב חל' נדה והוצא חיד אפרים צב"י הק"פ דמה במדמוק לחס טעם למנכר שאין חולקין בשר אחר החענית י"ל דזה במקום חענית וחענית במקום קרבן ובקדשים חלילה כולך אחר חיוס יעו"ש נמלא כאשר נלך צהר וז' הכבדא ח"כ שפיר ג"כ כאן אחר צט' לחודש בערב דכערב שייך ליום ט' כיון דהעניו הוא במקום קרבן והקבו חכו' שפיר :

במ"ז ס"ק ח' קשה מה הבינו על שלקחו מיד פנחו ט' ועין צב"י מה שכתבין ציטוב קושיא זו : ונע"ד דחין התחלת קושיא דמי משום שחא שומר העיר אחר לשום אדם להטלות כנגדו בדמים דבדלי חייט כפלה בדמים קודם שקדם העיר דחם כפר היה ניתן להעבד בזכות ואח"כ צא החייט ולקח מידו פשיטא שרלוי כמוכר לשנים כיון שכבר מכרה חק בחזרה עבר חעילוי אלא ודאי שהיה שמעיה קדם גמר השיסוק וזה ודאי רשאי לכל ודאמרינן בקדושין ד' ע' ע"ה ח"ל נמר עד דשקול לשמעה דרב יסודא צר יחוקאל ונתיב לך חיינו במשפט בקדושת ראווי לסקדים לנכד מה"כ בקניה ולפסולו בדמים פשיטא דרשות נחונה חק

הממין כפסדו וגם יש חשש שימות ויוגזה מהיורשים לא כן כשכל העסק הוא צע"פ דכאשר יהיה הפסד לא ילמדך הלוא ליהן לו דהא הוא היה נאמן אף כשיכחש כל החוב וכן מהיורשים לא יוכל לגבות כלל דמלוא ע"פ שחינו ידוע שפיר הוא עסקא טובה וכן דהכחקה א' מניה בעסק יוחר מחלקו ומחנה דיהא בהיתר עיסקא דמכיון דכחפין א"ל חזקה ובחזקה כולם עומד חלק כחלק שפיר מוחר ליקח הריבית ומחויב ליהן לו אף דבקונטרס הסמ"ע נאמר דלייבין שיהיו הענינים הללו מבוארין בשטר הוא רק לכהחילה אבל אם לאמר שאני מלווה לך על פדיונא ואינו מוזכר לו בהיתר עסקא הוי ריבית גמור :

במ"ז ס"ק א' ואם נאמר דאסור לו להחמיר בו ולעד"נ להרץ קושיהו דהנה הלח"מ צ"ב מהג' חסובה חות ט' נהב ורבינו גורם רבו שאני כלומר דר"ח רבו היה בו וא"ל לדעת רבינו דבריו אפילו אף פעמים היכי אמר לחזיה מהכא הא היה חייב רב שלא ללכת חס"ע עד שיפייסנו וי"ל בו יעו"ש ונהה תירוצו דחוק עד למזור האמנם הכונה כך הוא דמהחילה היה סבר הנמ' דר"ח דהיה הראש ואב"ד במקום רבי היה כמו רבו של רב ע"כ מתרץ דרבו שאני יען כי הנמ' היה סבור דיש למחוח צמי כחולא לבקש יוחר ומוכרם להיזוף דרבו שאני אכן כדמקשה הנמ' ור"ח היכי עבד הכי בו' ומוכרם להיזוף דר"ח תלמא חזי וע"כ קשה דאם נאמר דהחזיקו לרבו אף לחזיה מהכא בקידה הלח"מ ובתנ"ל דלא היה מסויקו לרבו והדק"ל וז"ל דכשרואה להחמיר רשאי ורצ מחמיר ע"ע היה נמלא מוכח לב' סדינים דברבו שאני מהיזוף א' כפי גירסת הרמב"ם רבו ולא רב וכשמחמיר רשאי מוכח מהיזוף ב' : חמנס תירוצ' הס"ז ג"ל מוכרם דכן נאמר ברא"ש אריב"ח כל המבקש בו' מחזירו בו' ודוקא חזירו אבל רבו מפייס ליה עד דמפייס דרי מוכח דליף מלשון הנאמר מחזירו משמע דוקא חזירו דע"ז קאי :

בס"ק ב' חזי יודע מקור לזה בו' ואנכי מתמיה אף נעלמה מהם גמ' פרוכה במס' הענינה ד' כ' ט"ב מעשה שבה ראש"ש בו' נעניתי לך מחול לי א"ל חזי מוחל לך בו' ובחו' ד"ה נזדמן בו' במס' דרך ארץ מפרש דחווה חס' היינו אליהו ולטוב נחביון כדי שלא ירגיל בדבר יעו"ש סרי בהדיא כשמניין לטובה המבקש להכניע לבו הערל הרשעה בידו :

(תרי"ז) **במ"ז ס"ק ב'** ק"ל לפי"ו מאי פריך בגמ' על ר"ע דס"ל א"ל לפרט בו' ולעד"נ להרץ דאין זה קושיא שמקשה הנמ' על ר"ע כ"א הנמ' צא לבשר דהל' כר"ע יען דהוכחת ריב"ב אינה הוכחה דאף לריב"ב דסבר דמוכח מקרא זה דלריך לפרט מ"מ הא ר' ינאי דריש להך קרא לדרשא אחרת וא"כ ליכא כוכחה : חמנס ק"ל מאחר דהב"י סבר דזהו חזי מהסברא לאסור לפרט חטאיו א"כ תכל לריב"ב להוכיח מהך קרא דלריך דוקא צמיב לפרט : ונ"ל דריב"ב סמך לקרא דנאמר מכסה פשעיו לא יליח וא"כ מוכח דמוכח לפרט חטאיו ואינו רשות רק מביא מקרא זה כיון דקרא זה צמורה נאמר משא"כ קרא דמכסה פשעיו הוא נאמר בקבלה :

אפילו לא הקניטו אלא בדברים בו' וזה מגמ' ריומא ד' ס"ז פ"א אר"י כל המקנים את חזירו אפינו בדברים לריך לפייסו בו' וק"ל דאיהא במס' ברכות ד' י"ט פ"א הגא דבי ר"י אם ראיח ח"ח שער עבירה בליכא חל מהרהר אחריו ביום שמת עשה חסובה ח"ו עשה חסובה וס"מ בדברים שבגופו אבל צממונא עד דמהדר למריה יעו"ש ותשמע אפילו כשצוהו והקניטו בדברים ג"כ אל מהרהר אחריו דזהו נמי בכלל דברים שבגופו מדלג אחר וה"מ

אף נגד שר נכבד : האמנם טענת השומר כך הוא דמאחר דחייט אהב ופרנסתך בלא"ס אף העליתי בדמים ליהן עבור דבר הכסף זכוב חמשה זכובים בודאי גנב אהב שאלה מצובו ממון וביותר ראיתי שלקחתו מיד עבדי ששלחתי לקנותו לי ומאחר דהעבד הלך לקנות עבורי ואדון אפי שאין כסף נחש לי למאומה ידעת גם ידעת כי העבד היה משלה בדמים הרבה יותר משבוי ולא יכולתי לעמוד כנגדו כי העבד בודאי היה מעלה יותר בדמים ומאחר שעמדת להעלות בדמים בודאי נמרח בדעתך כי אפילו יהיה הרבה מאד מה שאין ביכולתו לעמוד בו אף עבדי בקונה עבורי חתן נ"כ ומאחר שאתם מצובו הרבה כזה בודאי גנב אהב נמלא דב' השאלות הכל א' למה העלה בדמים ליהן חמשה זכובים מה שסור זהב וכפי המובן היה מעלה עוד כאשר היה העבד מוסיף בדמים וסביבו דהדבר כן הוא שהיה מעלה ביותר אף בעשרה זכובים יען כדי לאוכלו ביום זה בו' :

(תרי"ח) **במ"א ס"ק ב'** מכוס ששנים רשאים ליקח כפרה א' בו' ונ"ל כשימלא העוף פריסה אפי יקח עוף אחד לכפרה כמו בקרבן צממא עריסה לריך אחר :

(תרי"ו) **במחבר** סעיף א' אין יו"ט מכפר עד שיפייסנו בו' ג"ל דלך כינה ההגא צ"ב להזיק אדם בל' מנפה ע"ש אם הצפיון צעיו לרמו דאין מכפר עד שיבקש מחילה ממנו : ויראה כל אדם בכל עיו"כ לשפספס אללו חולי לקח מחילה איס ריבית שלא בהיתר ויחזירו כי זהו עון גדול ועבירה השבוע ומאלי להלות בלתי סמ"ח בהיתר עסקא ועיין בסוף ספר סודי אכן דכשרואה המלווה עסקא על יורכי הלוה כך רוח לשנה ובחו"י מה הלווה מחויבים היורשים לשלם הרווחים כעלה עד מות אביהם מכוס דהתקנה ממנה"מ מקראתא היה דכ"ו שלא יטבע לא הרווחי מחויב לשלם כפי ההשואה והשבועה במקום פירעון וכן הוי מהגין בימי קדם בכל צמי דינים לבנות ריבית מיחומים ולא טענין להו שמתא אביהם לא הרווח ויהי נשבע לא הרווחי דכ"ו שלא נשבע חייב לשלם הרווחים ואם מה חו"י מחויבים היורשים לשלם עד זמן פירעון שחתה השואה אביהם והס"ח בגדי ישע משיג ע"ז ופסק דהיחומים פטורים מכל הרווחים שפסק אביהם אף צמח אר"ז פירעון : ובצנין כעלוי מחזירו מפות צע"פ בלא סמ"ח ומתנה בהיתר עסקא : הנה דעת הס"ז בס' קע"ז כנאין ההיתר נכתב בשטר אסור לקבל רוחים אף כשראה הלווה ליהן דהוי חבך ריבית ולהב"ח הביאו הס"ך דוקא צע"כ חזי יוכל לגבות אבל מדעתו מותר לקבל : ובס' שער משפט כתב דחזי רק דברי גבילות להקל דבתשו' הרא"ש משמע להדיא דאסור דהוי ח"ר יעו"ש : והדגול מרצנה כהב דחייב ליהן רוחים אף אם עדיין לא נהב כהב צממ"ס חו"ד ס' כ"ז דאין דברי חס' הרא"ש שהביא הב"ח סובלים כלל דברי הדגול מרצנה יעו"ש שהאריך וסיים דמהראוי לפשר בזה בי הס"י תפקק בדברי הרא"ש דרמיותי חנים מוכרחות מיכו אם יצא לבצע הדין דוקא נראה דפטור הלווה : ובתשו' הס"ח ס' ל"ג מוזכר צמחית דברי הרא"ש וסיים ליכא דדוקא בהתנו צמיכה צע"פ שלא נעדים איה ביה משום ריבית מטעמא דכתב הרא"ש דאין התנאי שבע"פ מופיל אח"מ בו' אבל היכא דהתנאי היה צפוי פדים אף דלא תפוסם בשטר תפקי לקלא דתנאי ותעדין צמ"י צ"ד פל תנאו כך וכך ומצוב כאלו תפוסם העסק בשטר יעו"ש חמנס כ"ז ג"ל דדוקא כשהחוב הוא ברור בשטר והסגלי חזי תפוסם סס הוי שפיר חס' דהוי קרוב לשכר ורחוק מהפסד דצמוח צמחיו כיון דהשטר בידו ויוכל לגבות כל

וה' מ' בדברים שבינו למקום חבל בדברים שבינו לחבירו עד שיהיה חבירו ולהג'ל' דגם בדברים שבינו אדם לחבירו היינו שהקנינו רק בדברים ג' כ' לריך לפייסו וא"כ כ"ז דמיון דלא פייסו מותר להרהר אחריו ונ"ל דמבואר בעמדת זקנים דאל יאמר היום או מחר תפייסנו חלל בעינינו ופייסנו ולא יעבור משה"כ בשאר ימות השנה חשש"י בראוי לכל אדם לפייס חניף למי שפסע נגדו מ"מ יכול להפסיק ליום אחר יעו"ש נמלא דבהקשות רק בדברים אסור להרהר אחריו יען כי בודאי גמר בלבו לילך לפייסו וכמפויים וצומד הוא כיון דקודם יו"כ י"ל שהוא חושב שיהיה נשאל"כ במילי דמיון לזה ליכא שיעור לדבר רק חומ"י מחוייב להחזירו וכ"ז שלא החזיר נקרא גולן וגמר בלבו לא מהניא לזה ע"כ שפיר בזה עד דמהדר למריה :

(תרי"ז) במג"א ס"ק ג' עולה הש"ח כו' גנו"כ מהד"ק חל"ח ס' כ"ו הניח דברי הרש"א זב"ק כ"ד פ"א על תוד"ה ודילמא ובחב עליו שחירו דחוק מאד דמה לימוד אחר ילפין מהך הקישא יעו"ש ובמהד"ת צו"ד ס' קל"ג כאלל מחלמיו דחולי רמז הרש"א למה שהמרו צמור כ"ט ע"א מניין לחטאת העוף הבא על הספק כו' נקיש נקיבה לזכר והביטלו סלא ראה דברי רש"י בס שכתב דההיקש הוא מהזוה צדקה דהיינו נקיבה ומכאן אה זכר דהיינו זכר יעו"ש והעיר משכיל ח' דלפלא שגמלס ממנו גמ' ערוכה סוף נויר ד' ס"ה ע"כ מה"מ אר"ג ח"ק והובא אה זכר לר"ה ב' אחשך לנקיבה ופרש"י דההיקש הוא מלזכר ולנקיבה יעו"ש וכן הוא צדקה ד' ל"ה ע"א יעו"ש והרש"א שכתב דאפשר דהקישא אלטרך נמי למילתא אחרתא חסס עדיף מנביא ועוד העירי דהתקום שמואל בשאר התירוצים במגילה י"א כחב ליישב קושיא הרש"א דמדוע לא מקשה הש"ס מקרא דלעיל מיניה בבב"י חיי לוי וקשה דהר"ב נמי צדקה"ה המספר קטן קודם יען דה"א דלהי טרע וכתב קרא ש"ס המ"ק קודם להראות דהוא צ"כ הבאין כה' ואין מלמדן הימנו חבל כיון דכתיב גבי עמרם ג"כ המ"ק קודם וא"כ הוי ג' כהובין דאף למ"ד צ"כ ח"מ חבל ג' מלמדן כדאיתא בקדושין צסוגיא דמ"ע שהמ"ג ובכ"מ שכתלמוד יעו"ש שג"ה ה"ה ה"ה ו דלהיפך נאמר דאף למ"ד צ"כ מלמדן חבל ג"כ לכ"ע אין מלמדן :

אשם ודאי ותלוי מנה מרדח מלקות כו' ביצמות כ"ה ח"ר ל"ל דכתב רחמנא כו' דש"ח כדאמרו ופירש"י כדאמרו דבעין ג"כ דל"ה כי היכי דמחייב מלקות בהערה מהחייב נמי אשם בהערה ונ"ע דאף כחב דל"ה כו' דהא ח' לא הוה כתיב ס"ז צ"ח לא ה"א דמחייב מלקות בהערה ואדרבא דהייחא אומר מדגלי רחמנא הערה צח"כ מכלל דח"ל כג"כ כדאמר הגמ' לשיל בע"א ויותר הול"ל כסוגית הגמ' דלהי כתיב ס"ז צ"ח למגמר דחל"ל חייב אף בהערה :

(תרי"ח) במג"א ס"ק ח' דהחילב בחבירו צסנה פטור מחלומין והחובל צח"כ חייב כו' . הנתיבות צס' ח' באורים ס"ק ג' כתב עדים שהעידו עדות שקר אין להקשות הא בני מלקות ניגדו ומלקות פטור מחלומין כו' יעו"ש נגלס ממנו דברי הס"ף צס' סלי"ח סעיף ב' שכתב ושור נ"ל דצומה"ה חפילו ה"ה מלקות וסלומין כה' חייב ממון כו' יעו"ש :

(תמל"ט) במחבר סעיף ב' ולאכול פירות הנה הרש"ס צסונה פ' היסן כתב דפירות אפי' צקבע מותר יעו"ש והמ"א ס' חרל"ט ס"ק ו' המה ע"ז דצומה פריך מריב"ז ורשב"ג ומג"ל דה"ה בקביעות עוד י"ה להבין דצסונה כ"ז מסיק אפי' כדעשים בר בי רב צקבע .

ופייל לכלה ואמרוין סס דכ"ז דהוא כבי"ה דאקשינו ע"ז וכשנחנו לר"ז חוכל פחות מכבי"ה מכלל דכבי"ה צעי סוכה ודמי דלמא כבי"ה צעי צרכה וצומה ע"ס חולא כל הסוגיא הא כבי"ה צעי סוכה וגם רבא דמי פירי לא צעי סוכה היינו מחמת קשיא זה כבי"ה צעי סוכה וא"כ איך פסקו כולס כחצ"י וגם הרמב"ם ס"ז מהל' סוכה הל' י' פסק כחצ"י הלל לסוגיא דצומה חיון נן והל' כרצא לגבי חצ"י אמנם ל"ל דלפי מלי דלחויב הש"ס מדאמר רבי צדהיינו לומדים תורה כו' מוכח כהר"ס דגם לשיטה קמייחא קבע צעיין ועל"ל דמלי דאקשי מריב"ז ורשב"ג היינו משום דצעי לחחוי מעשה רב דרע להחמיר ורק צדרך חומרא ולא מהדן דרשאי להחמיר ע"ש ואינו יוסרה וא"כ למה מביא ב' מעשיות ע"כ ח' ה"ה צקבע וא' בלא קבע ומשמענו דאפילו לא קבע יוכל להחמיר ולאכול צסונה ומעשה אחרתא צקבע משמענו דאפילו צקבע ח"ט מהדן חלל מהחומרא ועל"ל דמעשה ח' של ריב"ז בלא קבע שהרי אמר לפסוק חס החכשיל ופשימא ה"ה כבי"ה כדמוכח מאפי' דאמר כדעשים בר בי רב ואמרוין צסונה כ"ז דהוא כבי"ה ואפילו תאמר חכשיל שהוא צמק צעי קביעות מ"מ סחס טעמיה דחכשיל צריעיה כדאיתא צרכה י"ב וה"ה טובא וע"כ בלא קבע ועוד מסתמא מעשה דרשב"ג צקבע ומשמענו דרק מל חומרא ומדדן מותר דומיא דר"ל דמייחא אפי' דכא לשמעין הסירא ואין סברא דמעשה ח' משמענו הסירא ורשב"ג שכול להחמיר וסדר דר"ל הסירא ומסיק בין ריב"ז ובין ר"ל דרמין אסדרי צרשב"ג ח"ו רשב"ג ור"ל שניהם להסירא ומקשה הא כבי"ה צעי סוכה ולא מלי לגמיי הא כבי"ה צעי צרכה כקושיא סה"י דאין סברא דכאן צסונה מיירי ומשמענו דך צרכה ולא אמר צסונה כ"ז דלמא כבי"ה צעי צרכה חלל דר"ל דהכונה והציאו לו פחות מכבי"ה משום דלא צריך אחריו דלא ר"ה לשהוי ולבסל מלימוד ודרסה ואכל פחות מכבי"ה סלא יאסרך צרכה ולשהוי וצ"ז ה"ה חוכל כבי"ה ומשמענו אפילו כבי"ה מותר חוץ לסוכה וא"כ צדרי סוכה משמענו ע"כ לא הונח לו להס"ס דלי אמרה סה' כוחצות יתירות מכבי"ה ונקבע מיירי כדאמרו ח"כ אשמעיין אפילו צקבע ויחר מכבי"ה מותר לאכול חוץ לסוכה כש"כ סת כבי"ה דאין הפרש בינו לפח אלא דפה תרתי תלת כר"י צסונה כ"ז לפעמים אדם קובע ולכן אפילו לא קבע אסור ופירות דוקא צקבע ובלא קבע אפילו טובא חבל פירות וקבע בודאי לא גרע מפח דלא קבע וא"כ מלי אשמעיין צר"ל מברשב"ג ח"ו ר"ל משמענו הא כבי"ה צעי סוכה ושיעורא משמענו ורשב"ג אשמעיין אפילו קבע ופחות מכבי"ה פטור מהדן וא"י שיעורא ומייחא מר"ל דהוא פחות מכבי"ה ור"ל בלא קבע מיירי ולכן אלטרך דרשב"ג דמיירי צקבע ואפי"ה מותר חוץ לסוכה ואקשי שפיר ולזה בא רבא ואמר דאפילו קבע פירי ח"ל סוכה וא"כ י"ל דר"ל בא לאמר כוחצות בלא גרעינסס הרפה מכבי"ה ואפי"ה אפילו קבע מותר משום דפירי ח"ל סוכה וא"כ י"ל דר"ל בא לאמר דלכן פחות מכבי"ה משום דלא ר"ה לברך להבטל מבהמ"ד חבל כבי"ה בודאי ח"ל סוכה בדלא קבע חלל תרתי תלת אפילו לא קבע כיון שדרך לקבוע אפילו הוא לא קבע חבל בי"ה ולא קבע אין חסס ויותר מכבי"ה כמו ב' כוחצות בלא גרעינס צעי סוכה רף לא קבע כיון שמהדרך לקבוע והשחא אשמעיין צהנך כוחצות אפילו קבע מותר סוף לסוכה דכה"צ פח צקבע צעי סוכה חלל בלא קבע מותר כבי"ה צסח או אפשר כדאמרו כמו ב' כוחצות הללו צסח אפילו בלא קבע אסור או אפילו מותר בלא קבע חבל

רמ"א סהם דבין מדעתו בין שלא מדעתו הוה גזילה חמס
 בח"מ סי' שע"ה סעיף ז' כחז דהחלירות עומדים לבנין
 ולהסויף בנינים וכחז בהגה"ה דא"ל בניני חני נוסל וכב"י
 פלוגתא בזה יש מוקים ההיא דהשולל בחין עשוים לבנות
 הא עשויה לבנות ח"ל עלי חני נוסל ויש דמוקים חף
 בעשויה לבנות וח"ל החוס' דנקטי חזר ח"ל להגיה דלפי'
 לר"ג חין שומעין לו וח"ל בשלל מדעתו חינו נזל ורק מדעתו
 והג"א יסבור דהאומרים דחף בעשויה לבנות י"ל עלי חני
 נוסל ובסיר כחז הג"א שלא מדעתו לרבותא ופליגי בג"א
 והחוס' באותו פלוגתא כדחמרן ורמ"א שכתב סהם וסבר
 כהג"א ח"ע"ג שסובר רמ"א בסי' שע"ה בח"מ דחין שומעין
 לו מ"מ רמ"א לא הזכיר חזר ח"ל קרקע ונשמר מלכתוב
 חזר מכוס דכתב סהם ובחזר בודאי דוקא מדעתו הוה
 גזל ושלל מדעתו לא הוה גזל וכסברת החוס' ודלא כהג"א
 וח"ע"ג שכתב רמ"א בח"מ שע"ה דדוקא בגין המועיל לאותו
 חזר י"ל גם סוכה בגין המועיל לאותו חזר דלר"ך לזה
 לכ"א משנה לשנה ואפשר דחין בזה שום פלוגתא דהחוס'
 כחז מדעתו דמילתא דפסיקא הוא חזל שלא מדעתו
 לר"ך לבאר ח"מ חין שומעין לו ליטול ע"ז בזה סהם
 בגין חרעי שאין מועיל לאחר חזל הג"א כחז שלא מדעתו
 לרבותא דלפעמים שלא מדעתו נמי הוה גזילה כגון חס
 בגין חרעי שאין מועיל לאותו חזר ורמ"א נשמר כהחוס'
 ושלל להאריך כחז בקרקע דאז בכל ענין הוה גזילה
 חזל בחזר יש חילוקים כדחמרן :

במס' סוכה ג"ל ח"מ ההיא סכתא כו' והמזה מאי
 שייכות דברים אלו לענין לעקתה ל"ל דע כי כל
 הדברים הניתן לנבוא ל"ל מהדורים בחליות ההידור וזהו
 דברי הגב' יומא ל"ז בן קטין עשה י"ב דד לכיור בלא
 היה לו חלא שנים ואף הוא עשה מוכני לכיור שלא יהיו
 מימיו נפסלין בלינה דהיה לכיור מקודש לא היה רק שנים
 ומוכרחין היו ח' בחמטע וח' למטה דחמטע לרבייה דזהו
 הנאות והידור הכלי להיות בחמטע ולרחוץ מחמטעים
 הכלי וכלי בהמ"ק מהעורך להיות מהדורין דלנבוא סליק
 וגם להיות נראה שבע מרובה במים בלא קימון ואחרי כל
 מטה היה להוציא כל המים שבתוכו לכל יפסלו בלינה
 מח"כ בחמטע חין להוציא המים מהמה מח"כ דד הכיור
 ולז"א דנן קטין עשה י"ב דד עבור י"ב אחיו הכהנים
 ולא תקשה הא זה מוכרח להיות בחמטע ולא למטה עבור
 כי זהו גנאי לכלי לרחוץ מתחתים ח"כ היה לר"ך לעשות עוד
 י"ב למטה לזה מכיים ואף הוא עשה מוכני לכיור בלא
 יפסלו מימיו בלינה ע"כ לא עשה כ"א י"ב גס ל"ל מהדור
 בלי שמץ איסור דמבואר בסוכה כ"ע בשלמא י"ע ח' דכתיב
 לכם משלכם חלא ב"ע שני חמאי לא חר"י מבוס רשבי'
 מבוס דהו"ל מטוס הבאה בעצירה כו' והנה החו' בד"ה
 מבוס הקבו מלוב של חשירה וממלא יעו"ם וזמא במהר"א
 חמאי לא תקשי להו מבוס גזולה דלעיל בש"פ היכן קבון
 דשאלה כשירה וגזולה פסולה מדכתיב לך וכבר קבון כן
 החו' בפ"ק ואם יחא לכו עבור דמטוס הבאה בעצירה חינו
 חלא מדרבנן ח"כ קושיתם מלוב דאשירה וזמא נמי יחא
 יעו"ם וכל דהנה ר"ח ביאר דר"י סבר יאוש קונה ואש"ה
 כו"ל מטוס הבאה בעצירה ח"ע"ג דקניא ליה קודם המטוס
 ושיטת החו' היכא דקני ליה קודם עשית המטוס לא כוי מטוס
 הבאה בעצירה ור"חיס מהבויא דהונכרי דקאמר ולקניא
 בשינוי מעשה מוכח היכא דקני ליה קודם עשית המטוס לא
 כוי מטוס הבאה בעצירה וכנה בסוכה נאמר הבט ודרשין
 כעין חזרו נמא דלדעת ר"ח י"ל דזהו דוקא בשאר מטוס
 משא"כ הוא כעין דירה ומה דירה כשקברו ביאוש קנה ה"ל
 בסוכה לא מקרי מטוס הבאה בעצירה דסכנו גילה זה
 חשבו

מה

בקבע בודאי חסור ושפיר ש"ך לאחר דמשמיטנו רשבי'
 דמותר חף בקבע כיון דסירות הוא ור"ל בלא לאחר חף
 כבינה דפה מותר ורק מסיס ברכה וח"כ היה אוכל חף
 מעט יותר מכבינה חזל ב' כוחות ודלי של מים בסוכה
 לא היה אוכל ומשמיתנו דרשבי' דאש"ה מותר חף קבע
 דפירי ח"ל סוכה וח"כ מה דכני בסוכה ל"ז הא כבינה
 בעי ברכה היינו כפי דמוק רבא פירי ח"ל סינה י"ל כן
 דב' כוחות בלא גרעינים הרבה מכבינה ובעבור שהוא
 פירות מותר דא"ל סוכה ח"כ י"ל דלא לאשמעין בר"ל
 דאפילו פה ג"כ מותר יותר מעט מכבינה ומר"ל חין
 רחיה ליותר הרבה דכפס חסור ואשמעין בדרשבי'
 דאף יותר מותר דפירי חין לר"ך סוכה" ואם כן יחא
 לאשמעין חרוייהו :

הנה החוס' בסוכה ל"א ד"ה חזל גזל כחזו דאיכא
 לחוקמי קרא ברחובן שנה סוכה בחזירו של
 שמשון מדעתו כו' ומהר"א הגיה שלא מדעתו וכדמלא
 כהג"א פ"ק דסוכה סי' ט"ו יעו"ם ועי' במ"א חרל"ז ס"ק ז'
 ונראה שם דשלל מדעתו דדוקא הוא דחלו היה מדעתו ח"כ
 שאל המקום הוה ובחוקת רחובן קיימא וח"י שמשון לגזלה
 דבחוקת רחובן קאי כל ימי שאלתה ול"ק גם הע"ס דהא
 לא מנך ואגב רשות ל"ק דבחוקת השולל הוא ובסוף
 הקשה המ"א מח"מ סי' ג' דכתיב שורה קונה משכיר
 כזבל יעו"ם בש"ך ס"ק ח' שהאריך בזה וח"כ קונה נמי
 המשחיל מה שמונח בקרקע ולעד"ג לאידך גיסא דודאי חס
 בנה מדעתו ויכול לזכות וגזל בידו דהמשחיל יכול לזכות
 בגזילה מחסרת חזירו ובודאי היה גזל חזל שלא מדעתו
 ח"נה גזולה כלל דבכ"מ ק"א יש פלוגתא ביורד לתוך שדה
 חזירו שלא ברשות חס י"ל עלי ואבני חני נוסל וח"כ למד'
 דיכול לאחר ח"כ הבנין ש"ך לבעל הקרקע ואינו חייב לו
 חלא מעשה וח"ע"ג דר"ג סבר שם דשומעין לו וכאן חליבא
 דר"ג קיימין מ"מ הא מילתא ל"ס דוקא לר"ג דהקושיא
 ממאי דחמרין לך למעוטי גזולה ולר"ך לישבה חליבא דכ"ע
 אפילו לר"ס דחין שומעין לו ואם רחין החוס' להעמיד
 הקרא אפילו מדרבנן כה"ג ברחובן שנה בחזירו של שמשון
 לריכס לתוך אפילו לר"ס ולר"ס בודאי לאו גזל הוא כיון
 שאם חמר עלי ואבני חני נוסל חין שומעין לו וס"כ מן
 הסברא לאחר דודאי גירסא הכפדים שלנו ויכא גרסות
 שיטות של החוס' אחת הוא דדוקא כי בנה מדעתו הוה
 גזולה וח"ע"ג שהיה שאלה לרחובן קונה שמשון בגזילה בעבור
 שהחזר של שמשון וכמבואר בח"מ סי' ג' כדמסיק המ"א חזל
 שלא מדעתו חינו גזל כלל ונהי דלר"ג הוה גזל חזל לר"ס
 חינו גזל כדסבר בהשולל דחין שומעין לו וכיון דבעי ליישב
 קרא דלך למעוטי גזולה לריכין לחוקים הקרא חליבא
 דכ"ע ולכן כחזו דוקא מדעתו הוה גזל חמס הג"א כחז
 חליבא דדינא כנראה מדבריו שהעמיד לך למעוטי גזולה
 כרס"י בגזל סוכה בראש הכפירה ולבסוף כחז דאם רחובן
 בנה בחזר שמשון שלא מדעתו ובא שמשון וחף וכו'
 ספולה ולאו לתרוי הכחז כ"כ חלא דינא אשמעין דהא
 חירולא דכתיב מפרש כרס"י בתחילה וכן עכשיו דינא קחמר
 ובין דקיי"ל בר"ג דשומעין לו ודאי הוה גזל אפילו שלא
 מדעתו וח"כ חין מקום להנה מהר"א דהחוס' לתרוי
 קרא קאחי ואם לר"ס לא יחא בזה מתוך הקרא דהא
 בהך מילתא ל"ס ר"ס בהקנת השבים ואם בלא לתרוי
 חזילו מדרבנן לא יונה לר"ס ולריכס לתוך חליבא דכ"ע
 חזל הג"א מוקי מדרבנן רק כרס"י דזה יחא לג"ע וח"כ
 דינא קחמר דה"ל כר"ג דשומעין לו וח"כ כונה הג"א לאו
 למעוטי מדעתו מדעתו ודאי הוה גזילה חלא חשי' שלא
 מדעתו ולרבותא נקט הג"א שלא מדעתו ולכן שפיר כחז

יחא חכן כדנאמר דבעי לשמה ע"כ לא הוקש לפסח ואפי' קודם חלות כשר ולכן לא דמי שבה דאפשר למעבד מעיקרא והנה בגדרים אשלינו וירק חת חניכיו אס כפשוטו או אליעזר ובחיתא פירש"י חניכו חסר יוד משמעותו אחד אבל הקשה במגלה עמוקות הובא צילקוט רחובני ללמה חסס הקרא בחושבנא ולא כחז בהדיא אליעזר וכל דמ"ס היה ומעת שראוי החודש להקדש דהיינו משבט יום ר"ח דהא בלילה אין מקדשין החודש וא"כ מתחילת היום עד חלות ע"פ יש שלש מחות וי"ח שעות דבד' ימים איכא מחת שעות חסר ד' כ"ד שעות ליום י"ב ימים הרי ג' מחות חסר דב"ב ימים יש ג' פעמים ב' ויום ר"ח עד הלילה י"ב שעות א"כ ב"ב ימים הושלם ג' מחות שעה דיום ראשון לא נחשב הלילה וליל י"ד י"ב שעות עד חלי יום ו' שעות הרי שמונה עשר הרי ש"ח ומגיד הכתוב כי בשעה זאת היה המעשה לזה חסס הקרא חושבנא דאליעזר ולא חליעזר בפירוש חסס דהחשבון מסכים אף השעה ובח' נדה ס"א ד"ה זה עוב הדיא מפרקי דר"א שטוב מאל לאברהם שמחקן עונות למית וע"פ זה נקרא טוב עי"ש נמלא חיקון המלוח קודם חלית בשעה ששים ולפי' יתכן דמלוח בעי לשמה וסוכה גמי בעי לשמה לשם מלוח ומל"ל זה דרשינן חג הסוכות העשה לך לשם חובבך וה"ה מלח ולא דרשינן לך לאפקי גזול וזה היה סברתה של ההיא סבתא לאמר שמה סוכה גזולה מכשרי ולך דרשי לשם חובבך ובעי לשמה וה"ה מלח וא"כ הקשה לדמי שבה וא"כ קודם חלות כשר במלח והרמיה דהא חליעזר בלבד הוה דכתיב חניכו חסר וחפס החשבון משום שמסכים נמי על השעה לז"ל לא כן איתתא דהו"ל לאברהם כו' דבאמת היה כך עבדים ולא חושבנא קנקיט וי"ל דעבד אחר חלות מלוח דהוקש לפסח וא"כ ע"כ לשמה לא ציינן דה"ל חדשה שבה דהוקש לפסח וא"כ לעבודות ולא ללית דבעי לשמה או ח"ל לשמה וסוכה גמי ח"ל לשמה וע"כ לך למעוטי גזול וא"כ איך יתבי בסוכה גזולה :

(תרגו') **ברמ"א** סעיף א' ח"ל לבזבז מליה הון רב כו' במס' סוכה איתא מעשה בר"ג ור"י ור"ב ור"ע שהיו באין בספינה ולא היה אחריו אלא לר"ג שקנה באלף זוז ויש להבין מהו זה החשבון דוקא של אלף זוז וגם החיס' צב"ק חקרו לחין לבזבז ממון רב אף עבור מלוח עוברת אכן ר"ג לשיטתיה דחייב לשלם עבור שחטף מלוח כיסוי מחבירו י' זהובים וחרץ פסק דעבור מלוח ג"כ ככרו י' זהובים וצ"ל הקשה דא"כ צייסוי יסלם כ' זהובים עבור המלוח והצרכה וחירץ הסך צח"מ ס' ס"ב שאני כיסוי דא"ל הצרכה בלא מלוח והנה באחריו הצרכה הוה על אותו רגע דמוטל בידו דלא קיים המלוח אכן אעפ"כ מלוח יש באחיזת אחריו כמו החסידים המוחרגין במס' סוכה שמלוח חביבות עליהם וגם היו עושם נעושים דהוה שירי מלוח ע"כ מניע לו עבור הצרכה י' זהובים ועבור שמחת אחיזת האחריו י' זהובים דהוה שגר מלוח מלוח לקיחת אחריו הוה ו' ימים הרי ו' צרכות ושהיינו ביום א' מניע לו פ' זהובים שבר של מלוח ימים ששה מניע לו עוד ס' זהובים מולם צב"ס ק"ל - צכ"י היו מקיפין המזבח פ"א וביום ז' ו' פעמים הרי י"ב הקפית דיום א' הוה שבה מניע לו עוד ק"כ צב"ס הוה ר"ג וקניחו עבור חזרתו ר"י ור"ב ור"ע ד' פעמים ר"ג הוה אלף לזה שפיר שילם אלף זוז דיכול להרויח בו צב"ס"ז כחשבון הזה מלומס שיה לכל וזה כונן הגמ' לל למימר שלקחו באלף זוז דלשחיתו דשכר מלוח י' זוז כבר מבואר במס' חולין מר"ג גופיה ס"ז חילצו להודיטך כמה מלוח חביבות

חשבו כעין חזירו ע"כ מוכרת להאמר לך לאפקי ממשמעותא דחשבו כעין חזירו דאף צב"ג פסול משום מלוח הבאה בעצירה כמו צכ"מ אף דכאשר קנהו ביאוש לך מקרי מ"מ מיהורא לך נתמטט דדוקא שלך ממט בלי גזילה כלל אכן לשיטת החוס' חל"ל כן דמהי חתי יופסל צב"ג צכ"ג מכיון דגלו הוה ולא מקרי מלוח הבאה בעצירה בשום מקום צכעין זה ואיך יופסל שפיר קשה לך למ"ל נמלא דהחוס' צכאן דרכו בשיטת ר"ח ע"כ לא מקצו מסוכה והחוס' דפ"ק דרכו בשיטתם לכן הקצו שפיר מסוכה ופי' לפ"ל ד' כ"ז ע"כ ד"ה כל בחוס' ושמא הוה מרבי מדכתיב חשבו כעין חזירו שחפין שיכולין לישב בסוכה א' יעו"ס - והנה בהאי איתתא הוה העובדה לאחר יאוש דאנשי דבי ריש גלותא גזליים נינהו כמבואר דלא מחזקין ולא מחזקין צהו ע' צח"מ קח"ט בשמ"ע ס"ק י"ח ור"ס דב"ק ס"ו ע"כ סבר דחסס גזילה יאוש בעלים ולח"ק י"ל דמייירי כשידוע שגויאשו וא"כ שלך מקרי רק מלוח הבאה בעצירה הוה ולא יאשו לר"ח - והנה י"ל רמיה דאסור מדאורייתא דבקרר נאמר חס מחוט ועד שרוך נעל ואס אקח מכל אשר לך וקשה מדכתיב ואס אקח משמע מחוט ועד שרוך נעל מילתא צפ"ע הוה אכן הכונה חס מחוט ועד שרוך נעל לא אקח כלום לעצמי ואס אקח מכל אשר לך היינו אף המעשר שנתיי אשליך ולא תאמר חלי העשרתי את אברם דעבר צב"ל שהעשר נמלא דמעשר שלך יגרמו לי להעשר - וקשה למאי עשה אברהם כן הלא צעת מעשה היה מעשר טוב דמלוח קצבד אף דשל סדום היה מ"מ הרי הוה מלוח והגזילה אין מחויב להסיב דהא ח"ל חס"כ והרכוש קח לך ומתל לו מה ש"ל ומחילה ח"ל קנין וכל דמלוח הבאה בעצירה אסור ואף דלגסוף מחלו מ"מ בעת מעשה היה מלוח הבאה בעצירה ומוכה מזה דמלוח הבאה בעצירה אסור אכן זה אינו דח"ל ככל מכיון דעפ"י דין קנהו אברהם ביאוש ושינוי רשות לא מקרי מלוח הבאה בעצירה כה"ג וכל דמלך סדום לא התייב דידע דאברהם ירדוף אחריהם להליל ללוש ויפלו ח"י וקשה איך אפשר דמלך סדום יתשוב כך דמהי חתי יעשה אברהם כן לרדוף בלמוד דלא היה לו עבדים ויכנס במקום סכנה לגנבו מזכיותיו ומכיון דכן ח"ל כנ"ל ואין כאן הוכחה - ע"כ אחרת דלא כן כ"א דהו"ל לאברהם תלת מאה ותמני סרי עבדי ממט וא"כ לא היה יאוש ושפיר מוכח דמלוח הבאה בעצירה אסור וא"כ לא יאשו בסוכה ואח"י אוחא ולא אשגחיתא צה - עוד י"ל דבד' ט' אמרינן לב"ה דלא בעי סוכה לשמה והכתיב חג הסוכות תעשה לך לשם חובבך ההוא מבע"ל ליה למעוטי גזולה ובד' כ"ח ע"כ אמרינן יליף ע"ו ט"ו מחג המלוח וההיא איתתא סברה דשום סמך ואס צעין לשמה צוה ה"ה צוה ופי' בחוס' ט' ד"ה סוכה בשם הירושלמי דמשוי להו ובפסחים מ' כי מהפסחיתו הפיכו לשם מלוח הרי דבעי לשם מלוח אמנם החיס' גרסי לשם מלוח דבסוכה גמי בעי לשם לל כפירש"י סיכה ח' ובפסחים ל"ח ע"כ כל שמירות שאתה משמר לא יהיה חלל לשום מלח של מלוח הרי דבעי לשום מלוח דוקא וכבר הובא בהגמ"י פ"ו מהל' מלח בשם רש"י דבמלח בעי דוקא אחר חלית כמו פסח דהוקשו וכל דכתיב על מלוח ומורורים וקשה ח"כ לדמי אפיהה שבה כמו פסח ובס' ר"א פליגי ר"א ורבנן ולרבנן לא דמי שבה וכל נהי דהוקש לפסח לא הוקש לעבודות וללית פסח לא דמי שבה דאפשר למעבד בלילה וה"ה מלח נהי דמקמי חלות פסח אבל באורחא כשר אונס אס בעי לשמה דמי לעבודות דמי לשמה ול"ד לליתא דח"ל לשמה וא"כ להוי כעבודות דוקא אחר חלית ולא בלילה שלאחריו אמנם חי לא בעי לשמה

מביטם עליהן פי' דמחשבות זר מוכח דבאחיזתו זולת
הצרכה ג"כ מביט י' וזו ח"כ ש"מ דחביב היה להם המלאה
לאחזו בידו חף בנמר קיסם המלאה ושמה בה פ"כ שכרו י'
זהובים ג"כ עבור זה וזהו ספיר סמכו הגמ' לזה מעשה
דאחזמר אחז לולבו בידו חף בעת תפילה דמליה הוא ולא
טריד ומנהגן דירושלים דלח זז מהלולב חף רגע ח' והוסיף
עוד חידוש דמלכד הסביבות היו זריזין במלות ג"כ להיות
סמור לכל יסול מידו הלולב חף בעת התפילה וחידוש של
ר"ח בר' לזק גדול יותר ממעשה דר"ג :

(תרס"ה) **במ"ז** ס"ק ב' דאם נפסל אז מותר בח' כו'
בנתיב חיים חמה דח"כ ח"ך אמר הגמ'
קס ר"ז בשיטתיה דחזוה דמחול דאמר ר"ז אחריו דנפסלה
חסור לאכלה כל ז' גימא דר"ז סבר כלוי והא דלא חסר
בח' משום דנפסלה ובהא מודה לוי דבח' מותר וכן הקשה
בקרנן ערה וג"ל דהוכחה הגמ' דסבר דאחריו בח' מותר
מדלא אמר אחריו דנפסל בשמיני מותר ונקט האי ליטנא
דיש לטפות דבשמיני תמיד מותר בע"כ דבאמה בשמיני חף
בלח נפסל מותר :

(תע"ו) **במחבר** סעיף ח' אבל מותרין בעשית מלאכה
כו' במס' שבת דף כ"א ע"ב מקשה
הגמ' מאי חנוכה ויש לדקדק דכול' מה נס נעשה בחנוכה
ועו"ק מאי פריך מאי חנוכה הא סוגיא דש"ס הוא לאמר
בתפילה ח"ר וג"ל דמהרש"א בח"א כחז' פירוש הר"ן כלומר
חנוכה עיי"ש וקשה מאי חנוכה פיך הכא כיון דמותר להם
מלאכה ולא ניתנה לי"ט חלא להלל ויודאס וג"ל דנקרא
חנוכה ש"ס חנוכה בבית יעו"ש נמאל דזו הוא קושית המקשה
מאי חנוכה דיש לנו שני פירושים פירוש מהרש"א ופירוש
הר"ן ומקשה מאי חנוכה ר"ל חזיה פירוש הוא אמת ומחרן
דח"ר כו' דלא למספד בהון ודלא להקטנות כן אבל למלאכה
לא חזר משמע דמותר במלאכה ואם כן בע"כ ח"ל כהר"ן
כו"א כהמהרש"א :

במ"ז ס"ק ח' שלא נעשה נס חלא לז' כו' וג"ל לחרן
דחתום' הקשו דלמא חסימו סבלי ומה תועלת לזה
וחתמו אמנם באמת עומאס וותרה בצבור ויכולין היו להדליק
בשמן עמא רק הנס היה עיקר החביבות דיומן השי"ת
לסם שמן בשר וסבור כמבואר בפנ"י נמאל כאשר מאלו
אוחו ספק חף דספק שמא חסימו מ"מ הא חף דכן ג"כ מותר
להדליק וטוב יותר להדליק בזו הספק משמן עמא בודאי
וכאשר ראו פלחי הנס בריבוי ההדלקה אז הבינו דשמן עבור
הוא דלא עבד קי"ב ניסא לשיקרא ולפי"ז חילולי ריבוי
ההדלקה לא היה החביבות אלא דיומן השי"ת שמן עבור
דספק חסימו חזיבא ורק הנס שהדליקו ח' ימים העמידם על
האמת נמאל דריבוי ההדלקה גרס ג"כ לנס של לילה הראשונה
ע"כ מדליקין ח' ימים :

(תרנ"ה) **ברמ"א** סעיף ח' וי"א דכ"א מב"ב ידליק כו'
ולבאורה סברת הרמב"ם תמוס דהא
חין כאן הכרה לתוספת הנס דיאמרו שיש הרבה צ"ב ולכ"א
חין שם רק נר ח' כדחתמו החסום' וג"ל דהרמב"ם הכריח
דינו מהגמ' דבגמ' אר"י ב' זקנים היו צלדן ח' עשה
כדברי צ"ס וא' עשה כדברי צ"ה כו' ומשמע דזמן אחד
היו וסנה חף דר"י חזי לשיטתו ביבמות דאמר פשו צ"ס
כדבריהם חן מכיון דהיו בעיר ח' ח"כ היו לא תתגודדו
אכן מבואר שם דהיכא דחין ניכר לא היו לא תתגודדו
כמו שאמרו ש"ס הרואה אומר לאפשי אויר קטניד ובהנכס
רבות יעו"ש צחום' ובכאן המסדרין מן המסדרין קאי ג"כ
על המסדרין דגר לב"א וא' ואם כן ליכא הכירה דיסדרו שכן
כל"א יש ציית וליכא לא תתגודדו :

במחבר סעיף ח' מפני חשד כו' צורע אצרכם שכל
המדרש סדר וישב כביא מדרש חזית הדודאים
נחנו ריתועל פתחנו כל מגדים כדודאים נחנו רית זה ראובן
שהלל אח יוסף ועל פתחנו כל מגדים זהו נר חנוכה ותמוס
וג"ל דמבואר חלמלא ידע ראובן שהתורה יכתוב עליו וישמע
ראובן וייללו מידם על כתיפו הים נושא וג"ז תמוס דראובן
יעשה מלאה בכדי להספיר . האמנם דמבואר דבזו כיום
שהלל ראובן ליוסף התחיל בחשבה על מעשה בלסם וסב
אמר הילד איננו ואני אנה חני בא במעשה בלסם ור"ך ביאור
על מה זה דוקא אז ולא מקודם ופשוט י"ל יען דחטא
בלסם הוא חטא גדול למאוד וע"ז החטא לר"ך חשבה רבה
וראובן תמיד מנע ח"ע מחשבה בחשבו כי ח"א כה חנוכי
לשוב על חטא כזה אכן כאשר זימנו השי"ת מלאה כזו כללת
נפש אשר מלאה כזו ויכל לכפר חטא חף גדול כזה אז התחיל
ג"כ לשוב בחשבה וע"כ ח"כ אמר מכיון דהילד איננו ח"כ
אנה חני בא במעשה בלסם אכן לבאר בכל ג"ל דכנס בחלום
יוסף היה ואחד עשר בוכים משתחוים לי וחרמו על אחי
יוסף נמאל ראובן הוא ג"כ בכלל זה נחשב לכובד מנהיג ע"כ
מקודם לא התחיל ראובן בחשבה כי פחד דנח הוא בחטאו
וכל חילי נביות לא יספיקו לו אכן כאשר ראה דנחשב במרום
לכובד המאיר אז התחיל בחשבה וע"כ כאשר ראה דהילד איננו
ח"כ החלום שקר הוא נעק מר אנה חני בא במעשה בלסם ח"א
בחשבה ע"ז כי נכרת הוא מארץ החיים . ובהו ראובן ראה
להלל ליוסף ביד רמה להקדומם מול אחיו ולא יעברו פיו
כי עבור הוא אכן פחד מהחשד דיאמרו חין כוננו לש"ס
רק שם ושמה בחלום יוסף ורצונו להראות כי החלום אמת
ע"כ משתדל צללתו ח' לזאת עשה כדבר ברפיון לכל
ירגישו בו חזיה פנים אכן כאשר ידע דהתורה יעיד עניו
דחין במחשבתו פיגול כ"א להלילו מידם כללת נפשות לצד
כוננו היה מלניו בפומבי ועל כתיפו הים נושא . ולז"א
הדודאים זה ראובן נחנו רק רית חלל ולא כלל גמורס
יען כי פחד מתשד ומוכה מזה דחיישין לתשד אם כן ועל
פתחנו דוקא שני הפתחים מגדים חדשים זה נר חנוכה יען
דחיישין לתשד :

(תרע"ג) **במחבר** סעיף ח' לפי שאסור להשתמש בנר
חנוכה כו' עיין במס' שבת ד' כ"א
ע"כ בחסום' ד"ס ומותר ומהרש"א שהשיג על החסום' שכתבו
דבסתמא לא הייתי אומר ששים אדם יחמיר לאסור להשתמש
לאורה מדברי ר"ס ור"מ ודבריו נפלאו מאוד דחין זה קושית
כלל דבסתמא ר"ס ור"מ כולדכו להשמיענו יען כי חזינן דרב
סבר אסור להשתמש לאורה ומוכרחין הם להוציא מסברת
רב ואין נאמר דבסתמא לא הייתי אומר ששים אדם יחמיר
לאסור להשתמש לאורה כלל רב סבר דאסור משא"כ רב
בסתמא לא הייתי אומר דכוס אדם יחמיר דכלל רב כונא
וכן ר"מ מחירין מהסברא דג"כ רב מחיר וכתבו ספיר :

בשערי תשובה כתב דאסור להדליק בשמן של ערלה
דכיון דאסור בהנאה בחותי מכחת שיטורא דנ"ח
בעי שיעור יעו"ש וכן ג"ל דאסור להדליק בשמן של תקרובת
ע"א כיון דאסור בהנאה ועיין לקמן בסיומן תרע"ג צט"ז ס"ק
י' דאסור חף מנרות בחי תפלות :

(תרפ"ג) **במחבר** סעיף ח' אומר על הניסים בצרכמ"ז
כו' במס' שבת ד' כ"ד ע"א קמייביא
הגמ' מהו להזכיר של חנוכה בצרכמ"ז וכתבו סתו' תימא
דכך מילתא הו"ל לחסוקי לעיל גבי מילי דחנוכה וג"ל לחרן
דלכאורה י"ל דחנוכה אסור בעשית מלאכה ובהכרח שכתב
רש"י בד' כ"א ע"כ לא שאלוהין במלאכה שלא נקבעו חלא
לקרות הלל ולאמר על הניסים כבודא לא חזו הכרה גמור
ד"ל

בקרר מיעטו מיירי דאל"כ היינו ע"פ ח"כ בכל לשון לח"ל
לגלות דאף במיעוט פסול דממילא ידעין ומחרץ הנמ'
ד"ל דמיירי בכתב ג"כ חרגוס וברובו מיירי דפסולו חסוס
בע"פ חינו מכיון דכתב חרגוס וחיוו בע"פ רק חסוס חרגוס
פסולו לכן נקט בבא יתירה בכל לשון דאף במיעוט
גם כן פסול :

(תרל"ח) במחבר סעיף ח' על הקלף כס"ת כו' גם'
ברית אברהם מ"ח ס' י"ג פסק
במגילה לכל האלפין לא נכתב כדיוו בס"ת שחיה י"ד ימין
נאחז בלד ימין וכו' להיפך דדעבד אחר בקריאה או ח"ל
אחרת כשר אבל לפתחיה לריך לתקנה יעו"ש וס' במהכ"ח
בגם מאוד נכתבו על הגמ' שבוטות ל"ס ע"כ שד' בנפלין
לפניו ובס"ת לא נמלא שד' כלל וכתב דלא מיירי בס"ת
רק באיגרת וכדומה לזרבו ובאמת קרא מפורש אברי העם
שד' אלהיו וטעה דדבר פשוט :

(תרל"ד) במחבר סעיף ח' ליהן לפחות ב' מחנות לב'
עניים כו' מי ששולח מחנות לאביון
ו"ל אשה אז אם מכיון לקיים במצוה בשניהם הוי כאלו נותן
לזה בפ"ע ולזו בפ"ע כיון שיכול ליתן לו לבדו שלא תהנה
מחס אשה ויולא בזה כאלו שלח לב' אביונים נפרדים אכן
אם אין מכיון רק נתן סחמא להאביון חיוו יולא בזה מחנות
לאביונים ומוכרח לשלח עוד לא' כן משמע בחבו' בנין טולם ס'י
ל"ו ולא הבנתי דבריו שכתב ח"כ לבאר בזה דברי הגמ' ד'
ז' ר"י נשיאם כו' דר' אובעיה היה עני ובשילוח דבי נשיאם
לו ולב' נשיאם בזה יד' בכל דבמה ששלח לו ילא יד' ומשלוח
מנות ח"ס לרעהו וע"י ששגח לאשתו וב"כ כ"כ ילא יד'
מחנות לאביונים ו"ש קיימח בנז רבינו כו' ובי ידע דלא
דדבי נשיאם ההביון לקיים המצוה בשניהם דחילי לא ההביון
וא"כ לא ילא בזה לבד אכן לפע"ד יש לדון דבמחנות לאביונים
אין יולא כשתחננו ע"מ שלא יכנו ב"ב ממנו מכיון דהחורס
זכחה לעני להשיג מחנה ובשורים כרי הוא שלו לבד וגם
כל העתים כדי לשמח נפש עגומים ואם לא יכנו ב"ב מזה
ח"ל שמתח ומאחר דכן יש להחמיר ליתן לב' עניים נפרדים
ממש מי ששולח ב' מחנות לעני ח' ולעני בשני מחנות אחד
ורטנו לפסור עלתו משילוח מנות חף כי אביון לא נפיק מכלל
רעהו וא"כ האיבא ב' מחנות לא' ושני מחנות לאביונים אעפ"כ
לא ילא דאיו טולם לו לשתיבן ב"ב כשילוח מוכרח להיות
ע"י ג' אנשים ב' מהם אביונים וא' בן עני בין עשיר כ"כ
בט"א בד' ז' ע"ב :

(תרל"ס) במחבר סעיף ב' לבסומי צפוריא עד דלא
ידע כו' בגמ' איתא דרבה שחטיה
לר' זירא ושמשחי לאחד בשם הגאון מו"ה ה"ע ס"ל לפרש
בזה בא דא"ר זירא בשם חולין ד' ח' ע"א ליבן סכין ושחט
כשר דחידודה קודם לליבונה דרבה שחטיה בסכין מלובן
והרגים בעת מפשה דהחידוד קודם לליבון ואמר כך דיוו ברם
טעומה הוא דשם נאמר ח"ל אחר שמואל ח"כ שמואל אחר
לכך דינא ולא ר"ז :

בסעיף ד' חייב לשלח לחבירו שתי מנות כו' אם כבר
ילא בשילוח שתי מנות לה"ס ח' ואח"כ רוצה
לשלח עוד לא' ג"ל דמ"מ מחייב לשלחו שתי מנות דהא דסגו
בשני מנות לא' היינו לס' אין צר לנו לשלח עוד משא"כ
כשילוח עוד שני כי חף שקיים מ"מ מזה לשלח עוד לרשעים
לכן לריך לעשות כדאיו והגין וכן נראה מפירוט הרב המחירי
במס' מגילה שכתב וז"ל מהננות לאביונים שהוזכרו במנהגו
די לו סיבה מהנה אחד לכל אחד מהם אבל מנות שהוא
שולח לחבירו לריך שישלח שתיים בנ"מ שיהיה משלח בו וכו'
שנאמר ומשלח מנות ח"ס לרעהו יעו"ש ח' ח"ס שולח מנות
לחבירו צפורים ולא יבא לידי כ"א אחר פורים לא ילא בזה
משלוח

ד"ל כך פירושו ועשאו י"ע צאסור עשית מלאכה כמו כל
י"ע וגם נוסף לזה בהלל וכדומה והנה כדנאמר כן פשיטא
לריך להזכיר על הניסים בברכה דהא ר"ח דהוא מדאורייתא
אעפ"כ יש סברא דמה דלא נאסר במלאכה יהיה שקול נגד
הא דדאורייתא ולא יזכיר ח"כ בכלן דאסור במלאכה וגם
איבא פרסומי ניסא פשיטא דמדברין אכן בדקדקים הגמ'
במחנות טעם לשמן שריפה דבי"ט שחל בע"ס עסקין לפי
שאין שורפין קדשים בי"ט ח"כ לפי"ו איך אחר רב חסדא
בעלמו דפחילות ושמים שאתו דאין מדליקין בשבת מדליקין
בזמן במחנה בחול הלא הא איבו סבר דאין שורפין קדשים
בי"ט ואיך מותר שמן שריפה ואיבו סחמא אחר פחילות
ושמים שאתו חכמים אין מדליקין בשבת משמע כל מה
דפרט בשבת חף שמן שריפה בעל"ל דבמחנה מותר בעשית
מלאכה ח"כ בוב שפיר יש לשלל אם להזכיר על מחנה בברכה
כיון דמותר במלאכה ומדרבנן הוא :

(תר"ץ) במחבר סעיף ו' הקורא אח המגילה למפרע
לא ילא כו' במס' מגילה ד' י"ז קבצי
בגמ' מנה"מ דלמפרע לא ילא ובהקדש בט"א קרא למ"ל נילף
מגילה מק"ס כמו דהנן לקמן דח"ו פסולין לקריאה ממגילה
כר"י דאמר בק"ס דלא השמיט לחזונו לא ילא כרי דילפינן
מגילה מק"ס לענין השמט לחזונו וא"כ ה"כ לענין למפרע
ונ"ל דבשלמא לענין שמיעה לחזונו דנ"ל משמע אמרין
דמגילה על כ"מ דלריך להשמיט לחזונו משא"כ לענין למפרע
דילפינן או מוכיח או מהדברים הנאמר חללו האלה דפירוש
האלה דוקא ולא למפרע משא"כ בנ"מ מותר למפרע כידי דלא
נאמר מפורש כמו לענין בנ"מ ושאר ברכות לכן לריך קרא
בסדרא למגילה ורף למ"ד במס' ברכות דדריש האלה עד כאן
לריך כונה הלב לא בא למעט לענין למפרע דזהו פשיטא מכיון
דעליו קאי רק בינתו מכיון דנאמר האלה קאי על כל האמו' בפסוק
בין למפרע ובין לענין כונה ומ"ד השני סבר דלא קאי כ"א
על למפרע דנאמר מקודם בקרא וכו' הדברים דמיה נילף
שלא יקרא למפרע דדוקא האלה ק"ס ולא ש"ד אכן טונה
דמנ"ל מעל לבדך דנאמר מאחר מהאלה בקרא לא נמעט
והר"ח דנאמר אח"כ אשר חנני מנך כיום על לבדך
וכל הפרשה ריבה כונה וואן להקשות לפי"ו מנלן דגם
בק"ס לריך שלא יקרא למפרע כל בק"ס דילמא חיוו רק
עד פסוק ובנחם כמו דאמר לענין כונה מדנאמר האלה
עד כאן ריבה כונה ולא יותר זה חיוו דלעיל ס' ס"ד מנאמר
הקדים פ' להברתה ילא לפי שאינה סמוכה לה בחורה
והעיסוב חיוו כ"א בפסוקים ואם נאמר דכפירוש עד כאן
ח"כ חיוו רק פסוק אחד ואהבת אהר ע"ז וכו' הדברים
שלא יקרא למפרע ואיך שייך למפרע על פסוק אחד וא"ל
דפירושו מאורך ובכל נפך ובכל דלום ח"ל קרא דאין זה
אלא כמחלוץ ומשחק בעלמא כמנאמר בט"א שכתב על
פירש"י בע"כ קאי על ק"ס כולה :

בסעיף ט' היתה בחובה תרגום כו' בגמ' נאמר חרגוס
בכל לשון לא ילא בא דנקט לקראת חרגוס
בפרטות הא נכלל בכלל כל לשון י"ל יען כי תרגום ובכל
לשון משבא אפילו במיעוט כדנאמר חיוו אהבתריס מיידעין
משמע דבכל לשון חוץ מאשורית חף ח"ס חיוו מכיר אלא
מיעוט לא ילא דומיא דאהבתריס ואם היה נקט בכל לשון
אכן מיעוטא ילא לכך נקט בבא יתירה קרא חרגוס דהו
מיירי בקרא רובה ח"כ בכל לשון למ"ל בע"כ דמיירי במיעוטא
ואעפ"כ לא ילא ובה מחורץ קובית בט"א דקמקשה הגמ'
ס"ד אלימא דכתיב מקרא וקרי ליה חרגוס היינו ע"פ
דמאי קושיא נימא דקרא חרגוס בכתב מקרא וקרא מיעוטו
דחוס ע"פ ל"ל זה ומסוס דקרא חרגוס לא ילא חף במיעוטו
אכן לדברינו ניחא דאם יהיה מוכרח דהאי קרא חרגוס

ככל ששונאין ג"כ זל"ז ואשכ"כ הקב"ה מפרנסן וא"ח לכול יב' חמוס פרנסני בעורב. והנה ככלב הוא עו פנים מאוד ברחשיב בגמ' ג' עזין בן ונפרד מכל הכ"ח אשר גם סתם פעמים עזין בן אכן עבדו כי הרעב הליקחכו משא"כ ככלב אף בעת שבעו לא חדל מעשותו וזל"ז והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה מלמדול עוזתו עת שבעו לא יעשה בן כאלו לא ידע מעשותו והנה רז"ל אמרו דמי שא"ל בושת פנים בידוע שלא עמדו רגלי אביטיו על הר סיני והכונה מאמר דר"ל אמרו דהתורה מתפשט בח עוזתן של ישראל אשר כמה עזין משאר חומות וא"כ מאמר דעזת לו בע"כ לא קבלו לחיותו אח סתורה. ע"כ הכפעל ר"י אף נעבט מזה משלם כזו חמוס אשר היא בחד יחיו אח בעליו במאמר רז"ל במה' מכות בא חקוק והעמידן על אחת שנאמר ולדיק באמונתו ימים אשר ממנו ילמד האדם וי"ל מזה גרועה כזו המורה שלא ראה לקבל התורה ונגרע חמוס ממנו. עני לו משמים דמיוס שגלה סודו לחקוק כנביא שנאמר ויעני ד' ולדיק באמונתו ימים בו' שגילו לו רז זה גודל מעלת חמוס ואז גלו לו על מה סוככט המדה יקרה בכלב אשר חכונתו רע במדת העזות לא גלה ד"ל לשום ברים וא"כ אף אשורר לנך לדרוש במופלא ממך ובאמת היות ראוי לעונש אלא בשביל שתלמידו של אדם גדול אחס שלחמי חלק לזדקק לך ולעוררך במילין להוסיף תימה על תמיסתך דעוד מזה נמלא צם היינו מזה האמת שנאמר ולכל צנ"י לא יחרץ כלב לשונו רק חלל מזרים יען כי כלבים צובים מס"מ בא לעיר וא"כ כאשר הכה מס"מ במזרים עבד כי לא חמוס צם שאמר כמה פעמים לשלח את צנ"י וכתל וחקר בדברו ע"כ צובין ע"ז משא"כ ישראל אשר לא שלט בו מכת מס"מ ע"כ לא יחרץ כלב לשונו כרי מוכח דמדת אמת וחמוס צ' מדות משולות נקבע בפעם ככלב. ועוד גדלה מעלתם עד שזכו לעד מלואחס לכחוב סת"ס וא"כ אחס לא הסעוררת רק על זכות א' ואזי מראה לך אף כי גדלה זכותם צנ"י דברים אכן על מה ולמה כפי ענין שאלתך חזור לאחוריק כי סתם וחסום כמה :

למלאות הגליון

בין סי' מ' במאמר שניף א' ניקב לא' מסס עריפה : כפוסקים החזיקו לדין זה לודאי עריפה. ובאמת צנמ' היא צניא דלא אששעא. וז"ל דנפשת כך יען דאף אפשר שאמר דחלל גדול חק א"כ למס אמר רב דינו על הא דער שחנקב לבית הסמפונות דפירושו לסימפון גדול כר"ל למנקט דבריו על הא לבית חללו וסוד ירשיק לשם מכת כס"כ דמה כאן דנקט לבית חללו ופירוש חלל סידוע היינו בגדול א"ס ומכש"כ כך דנקט לבית הסמפונות ולא נקט לבית הסמפון פשיטא להמפון גדול משא"כ דנקט דינו על כך יש לפעוט ולאמר דבכאן מה לי חלל גדול או קטן א"כ לפי דחית בגמ' כפי שסתא בו' מוכרח דנפשת דכן הוא האמת מה לי חלל גדול או קטן. באמנם מל' בגמ' ח"ל חזיי מאי חיבשי לך בו' דר"ז ידע לדברי רב וע"כ מהמה דדברי רב מפורסמים כמה וא"כ מאי חיבשי לך וסביר ר"ז דשפיר האיבעיא יען דכפי שסתא ולדבריו עדין קשה מאי קאיבעיא רז"ל למפשט מרב לסיפך מדברי חז"י. ע"כ ר"ל דשאיבעיא באמת לא נפשט ומה שסכרחנו דשפיר יש לפשיט מרב וי"ל כך דכנה ככ"פ כחב על הרא"ש שסוכית לפשט מדלל נקט לבית חללים דחינו דומה דסס כל סמפונות נשפטים לסמפון גדול וזהו צית סמפונות מיקס לכל סמפונות אבל כלב אין סמללים מתחשפים ביהד כלל ואף יקטנו צית חללים סא לא שפכי אחרדי כלל יו"ש ודבריו נכונים ומעשה

מו

משלוח מנוח מניין דעיקר הטעם לשמח להצירו ז"ל השמחה דוקא בצורים וכן להיפך ג"כ לא יאל אף דחצירו ישמח בצורים מ"מ ז"ל שמחה שניהם המעלה והנשלה וכלן אין להמשלח שמחה בצורים כ"ח מקודם :
במ"ז ס"ק ב' וספיר מסיים רמ"א כאן וסיו לב מסכה חמיד דברי ע"ז חלו ח"ל ציחור כאשר יראה הרוחה ונ"ל כונתו דהוקשה לו סיוס דברי הרמ"א מאי שייטא הכא וכי בשביל לסיים בדבר טוב ינקוט דבר מה שא"ל שייכות כלל ע"כ מפרש כונת הרמ"א כך יען כי הכרעתו סמכריע להרבות בסעודה ללחם דעת המחמירים משמע מספיקא דהל' כמאן קאמר דישער בכך הלא חומרא זה קולא הוא דאסור להרבות בסעודה דחול דהוא סעודה הרשות ולשמות בשמחה שאינה של מלוא חקן הענין כך הוא דהכחוב אמר וטוב לב מסכה חמיד הכונה דהא ח"ל לשהות ולשמות כ"ח בשבת ויו"ט וסעודה מלוא ולא בחול מ"מ משמחה דמוחר לשמות ולשהות ג"כ בחול היינו להזמין עניים מהזונים ה"ח ולהעניק להם באכילה וספיה וכו' צודאי שמחה של מלוא גדולה הכנסה חורמים וחורה טוב אומר כל מה שערך צע"כ לא טרח חלל בשבילי נמלא ספיר אמר וטוב לב היינו חיש נדבן ומפזר צדקה ואם על עני ואזינו חלל משמחה שיכיה משמח חמיד ע"כ ספיר סייס צוה הרמ"א דכונתו שכתב ללחם ידי המחמירים ואין זה חומרא קולא כי הא נאמר וטוב לב משמח חמיד ח"כ בכלן יעשה ג"כ כן וזהו כונת הט"ז דהציא לדברי ר"י מפר"ש שהיה רגיל להרבות ולהזמין צני חדם ולכאורה זימון צני חדם למאי הוא חקן יען כי חס לספיקא חולי ח"ל להרבות בסעודה ע"כ עשה זימון צני חדם דחזו ממ"נ ליכא חסס וכמו שטוב לב בו' ולז"ל הט"ז עכשיו שהבאתי לך דברי ר"י מפר"ש ספיר חצין מה סייס הרמ"א כאן וסיו לב משמח חמיד :

ורסיים צמילי דחמוס נאמר דכנה בסוף פ' שירס נאמר ר' יעשיה בו' הקוסי' מצואר הלא מקודם ח"ל טעם דזנו לאמר שירס עבד כי חללו מנבות צמח צבורות ואף ח"ל חזור לאחוריק ואל חוסף בד"ז הלא מה י"ל עוד לזעוק אל המלך כי כבר נגלה לו סודו אשר לא נגלה זה זמן כבר ועו"ק מאי שייכות זה סודו לסודו של חקוק הנביא. וז"ל דכנה ממידתו של כלב נלמד דבר גדול שיכיה להאדם חמוס כבורא עולם דכלב הוא עבד נאמן ולא יסקר באמונתו ובמי שכורת ברית לא ישנה ומלקק ידי אדוניו וכורע ורובץ לפניו וטושם כל מאויו ונפלחות ידובר צו צספרי הטבע וא"כ מכש"כ לפני השי"ת הן ומפרנס ונותן חיים ומשגים בפרטות שומר רוחו ונפשו צודאי מוכרח לכרוף בך לפניו ונבחסות דמאמר שהוא עושנו ויארנו נמלא ככלב מלמד על האמור ככתוב באו נשתחוו ונברעה נברכה לפני ד' עושנו. וביע"ד פירש הא דנשתלקה שכינה מאסאר על שקראתו כלב יען דכלב מכיר את קונו וא"כ אם היה מכיר ד' כמו מלכי פרס הקודמים יתכן עליו שם זה אכן מאמר דנער צד' לא יתכן עליו שם זה יו"ש לואת כאשר כלבי' צוכי' בו' יען דעשיר קוטמא לא שכיב איגש בלא זמן יעו"ש במהרש"א בסעודתין לכן כשכא להמית ח"ש בלא זמן דלא יכונה בשם מלאך המות (דמת בזמנו חי חי יקרא) ח"כ לא היה לו מידת אמת ע"ז צוכין ככלבים שלא לקח מוסר מסס להיות לו אמת וחמוס חקן חליכו דנקרא ח"ש אמת וליך נאמן הוא לואת שמחין הכלבים צציחו. ובצ"ב אמר פרנסנו ככלב וכעורב והכונה דמבואר בע"פ דכלבים שונאין זא"ז והעורבין חוככין זא"ז וכלב נאמן ועורבא שיקרא וצע"ס יס ב' הסמנונות שקר ושונא לת"ח כמבואר פ"ג דפסחים לזה ח"ל דח"ח לכל לזנו עבד שחזו שונאין אחסס פרנסני

ומעשה כל להפך לבית חללים בע"כ פירושו לאחז מהחללים
הגדול או הקטן דאם על הגדול כלל הוא חלל א' ואיך
נקט ל' רבים משא"כ לבית הסמפונות קאי על הגדול דשפני
כולנו לגביה. והנה תלונה כו"פ לא על הרא"ש לבד הוא
כ"א על רש"י ג"כ ולפלא שלא זכר לדברי רש"י חלו דו"ל
רש"י כהם לבית הסמפונות קחני ולא תנא לבית הסמפון
אבל הכא לא תני לבית החללים אלא לבית חללו האמנם
להעשה הנ"ל כך פירוש הגמ' כדי שיהא כהם לבית הסמפונות
קחני וע"ז פירש רש"י ולא תנא לבית הסמפון יען דאם
היה כחוב לבית הסמפון הוה משמע לאחז סמפון שהוא
וא"כ פירושו להיכא דשפני סמפונות כולנו. והכא לבית
חללו קחני ולא קחני לבית החללים כדפירש"י וא"כ ספיר
למעני דאם היה נקט לבית החללים הוה ליכא למצני
דודאי לאחז חלל שהוא וכנ"ל משא"כ כדנקט לצית חללו
א"כ י"ל דבכאן בודאי הכונה לחלל הגדול אף דסתם לבית
חללו משמע לאחז חלל שהוא כמו גבי לבית הסמפון כאשר
היה נקט הוה משמע לאחז סמפון כנ"ל מ"מ מכיון דהיה
יכול לבאר ולפרש בהדיא לבית החללים דזהו מפורש ביותר
א"כ פשיטא דלחלל גדול דוקא וע"ז ל"ז רב לפרושי דמוכרח
הוא משא"כ גבי לבית הסמפונות דכח נאמר דלאחז סמפון
שהוא ע"כ נקט ל' רבים לזה מפרש רב דלא כן דל' רבים
הוא יען דשפני סמפונות לבדדי. או נראה מה לי חלל
גדול או חלל קטן ע"כ כדנקט לבית החלל ג"כ משמע לאחז
חלל שהוא דמסתמא משמע לאחז שהוא כמו גבי לבית
הסמפון כנ"ל ולמאי לריך לפרושי ביותר דזהו ג"כ בדמפרש
דמי נמלא שפיר הדבר בספק אלא. ומאחר דכן דק"ל
איך הפכו בדבר לודאי כלל הדבר נבאר בספק. ונ"ל
לחרץ דהנה בד' מ"ג ע"א מקשה הגמ' על הא דא"י סל'
כדברי האומר כוית מהא דא"י סל' כסחם משנה וזהו
חמוס דסיפא מביע ליה כמו שחמה דרש"י וצחו' ותיירוש
דחוק למאוד האמנם י"ל כך דהנה לכאורה הוה דחוק חידון
רב יוסף שמתין בד' מ"ו הא ר"ח וזה ר"ס דאיך יסתום
כתנא רישא ר"ס וסיפא ר"ח אכן כלל סוגיה הגמ' בד' מ"ו
יס לחרץ כך דכשנשחית במקום מרס בני ציור כל דהו
וכשנשחית במק"א לריך כוית א"כ רישא הכונה ולא נשחית
כלום היינו במקום מרס ובסיפא דנקט ונשחית כוית היינו
במק"א. והנה בד' מ"ו נאמר פגע בכו ר"ז א"ל ערוקאי
כוית שאמרו במקום מרס ופירש"י ערוקאי גמירו מינאי כא
מילתא כו' וק"ל מנ"ל לר"ז דרבה ורב יוסף איך יודעין מדון
זה עד דבני לאגמורי לכו ועו"ק דלמאי נקט כוית שאמרו
כול"ל כוית דתקן אכן כ"ל הכונה כך דהנה רב יוסף מוקי
למחניחין כתנאי רישא כחד תנא וסיפא כאידך וסוקס לר"ז
אמאי לא תירצו צטינויי רוחי דרישא מיירי במקום מרס
ובסיפא ביתר מקום ככד צענ"ל דל"ס לחלק בין מקום
המרס לשאר מקום דכל המקומות חד הוא ע"כ הראה
לחס ר"ז דלא כן רק כוית שאמרו פי' ר"ח ור"ס דפליגי
חס לריך כוית או לא הוא במקום מרס דוקא משא"כ שלא
במקום מרס לכ"ע לריך כוית וא"כ דים חילוק בין מקום
מרס לאיך שפיר י"ל המבנה בפזוט רישא במקום מרס
ובסיפא באיך המקומות נמלא דהכא פולמוסא כו' הוה
פירוק לקושיא הקדום דלא כרב יוסף. ורב יוסף שמיאן

מלחרץ כך יען דסבר דשלא במקום מרס לא מכני כלל אף
שנאמר כרבה ועיקר הציור ל"ל דוקא במקום מרס ע"כ
מוכרח לאוקמי כתנאי. ולכלהם הוה כמסנה דאלו כשירות
דסמא אחרונה עיקר במקום הים סדר למשכ. נמלא
קמקסא הגמ' לעיל והא"י סל' כסחם משנה היינו דקאזיל
הגמ' לשם לחירון ר"ז דר"ח ור"ס פליגי במקום מרס האם
לריך לשם כוית והמבנה מחורץ דרישא מיירי במקום מרס
ובסיפא באיך המקומות ור"י דפסק כסחם משנה דמקום
מרס א"ל כוית וא"כ איך פסק כהאומר כוית היינו אף
במקום מרס אכן לחירון רב יוסף א"ל לדחוקי דאמוראי
אליבא דר"י רק המבנה מחירב כתנאי והלכא כמסנה אחרונה
וספיר פסק ר"י דכוית וכפוסקים פסקו כרב יוסף נגד ר"ז
כי גם דברי ר"י דייקא כותים. והנה לדברי רב יוסף נראה
כא דחני יעיל ככד בסיפא אף דמרישא ידעין כי כתנאי
בשניה וסחים בסיפא כאידך תנא ולא רצה למנקט בפלוגתא
דרישא דלא יכ' נאמר כדבר בפלוגתא כלל הכרע ולא
סחים באחרונה כאידך דיהיה כן סל' אכן לר"ז קשיא דכול
למנקט בכל דרישא ולא נשחית ממנו כלום במקום מרס
או כוית ביתר המקומות ובסיפא למ"ל ונ"ל דרגילות כמחניחין
לחרץ כך ובחירון סר"ב במבנה ז' פ"ב דכלים. והנה בדי
דנקט בסיפא ניקב כלב ולא לבית חללו לר"ז נראה ולר"ז
יוסף י"ל דעובא קמ"ל דלא הטעה לפרש אמרי דרישא ניקב
כלב לבית חללו כגדול דוקא או טריפה ותוכשל באביל
איסור ע"כ מברר בסיפא ניקב כלב ולא לבית חללו כלל לא
לגדול ולא לקטן. וא"ל ינקוט דרישא לבית חללים ולא
יצייר למנקט בבא יחירס יען דה"א דלאר חללי הקטרים
שם בעינן דוקא לחוד כחלל ממש משא"כ לאר חלל הגדול
אף בניקב סמוך לבית חללו ג"כ טריפה ע"כ נקט בבא
יחירס לאחר דבבא דרישא אמר ניקב כלב לבית חללו
הגדול ג"כ דוקא לחוד כחלל ובבא דסיפא אמר ניקב כלב
ולא לבית חללו כלל לא לקטן ולא לגדול דאם הוה נקוט
אף לחלל סקטן ג"כ טריפה. נמלא ר"ז דנאמר באביל
יען כי לשיטתו חילל דמוכרח לאחר דסיפא דמחניחין באמת
מיותר ונקטיס רק דין הוא דרך המבנה דאל"כ קשה האי
יעיל ככד ולא נשחית כוית למ"ל וכנ"ל וא"כ איך הכרח
מהא דנקט בסיפא ולא לבית חללו דאף לחלל קטן טריפה
משא"כ אכן דפסקין כרב יוסף א"כ י"ל דכמסנה אינו
מיותר דכ"כ דים לנו לפרש מפרשין א"כ מוכח בכאן מיותר
בבא דסיפא דאף לחלל קטן טריפה. ואגב אעיקר דין חדש
אשר כ"ל כדניטל ככד ונשחית כוית במקום מרס ומקום
חיותה ומכרס המרס טריפה ולא מכני טעמה ככד דהם
נאמר כיון שגרנים טעם מרס מסתמא נכלע ככד המרס כלל א"כ
הא נאמר מהמרס כמסר מעט מהככד וכן להכ"פ שם' דנאמר
הליחם מהמרס מתדבק קרוס המרס בקרוס ככד א"כ כמסר
ככד נאמר מקרוס המרס ומרס שניקב טריפה ונ"ל ראיס
דבראצ"ס מוכיח מדחני כוית במקום מרס ולא חלל מרס ש"מ
דניטל מרס כשר וחמוס מכו זה כוכחא נמלא דנקט כך יען
דלפעמים ים דנאמר המרס וטעם ככד מרירות דכד אף
כדנאמר דניטל ככד טריפה וא"ל חלל כלל המרס דהא המרס
איך ומ"מ כשירה היא ולכן נקט במקום מרס צענ"ל דלא נשחית
רק כוית או טריפה אף כדאיכא טעם מר ככד :